Digitized by Google

19.6 14

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

D

2.9.c. 14

Digitized by Google

BIBLIOTHECA
ECCLESIASTICA.

Digitized by Google

BIBLIOTHECA ECCLESIASTICA,

IN QUA CONTINENTUR
DE
SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS
S. HIERONYMUS
CUM VETERI VERSIONE GRÆCA QUAM VOCANT
SOPHRONII, ET NUNC PRIMUM VULGATIS EDITORIS NOTIS,
HIERONYMUM CUM EUSEBIO ACCURATE CONFERENTIBUS: ADJUNCTIS
PRÆTEREA CASTIGATIONIBUS SUFFRIDI PETRI ET JO. MARCIANÆI, NEC
NON INTEGRIS ERASMI, MARIANI VICTORII, HENR. GRAVII, AUB. MIRÆI,
WILH. ERNESTI TENTZELII ET ERN. SALOMONIS CYPRIANI
ANNOTATIONIBUS.
APPENDIX DE VITIS EVANGELISTARUM ET APOSTOLORUM, GRÆCE ET LATINE.
APPENDIX ALTERA, QUÆ FERTUR JAM SUB TITULO HIERONYMI
DE DUODECIM DOCTORIBUS, JAM SUB NOMINE BEDÆ
DE LUMINARIBUS ECCLESIÆ.
GENNADIUS MASSILIENSIS,
ANNOTATIS LECTIONIBUS CODICIS ANTIQUISS. CORBEJENSIS, ET SUBJUNCTIS
VARIORUM NOTIS, SUFFRIDI PETRI, AUB. MIRÆI, E. SAL. CYPRIANI.
S. ISIDORUS HISPALENSIS.
ILDEFONSUS TOLETANUS.
HONORIUS AUGUSTODUNENSIS.
SIGEBERTUS GEMBLACENSIS,
APPENDICES JULIANI AC FELICIS TOLETANI ET TERTIA
ANONYMI AD ISIDORUM ET ILDEFONSUM.
HENRICUS GANDAVENSIS.
ANONYMUS MELLICENSIS
A R.P. BERNARDO PEZ NUPER VULGATUS.
PETRUS CASINENSIS
DE VIRIS ILLUSTRIBUS MONASTERII CASINENSIS, CUM SUPPLEMENTO
PLACIDI ROMANI ET JO. BAPTISTÆ MARI
ANNOTATIONIBUS.
JO. TRITHEMII ABBATIS SPANHEMENSIS
LIBER DE S.E.
CUM NOTIS EDITORIS.
AUB. MIRÆI
AUCTARIUM DE S.E.
*ET A TEMPORE, QUO DESINIT TRITHEMIUS, DE SCRIPTORIBUS
SÆCULI XVI. ET XVII. LIBRI DUO.*
CURANTE
JO. ALBERTO FABRICIO, S.S. THEOL. D.
ET PROFESSORE IN GYMNASIO HAMBURGENSI.

HAMBURGI
Apud CHRISTIAN. LIEBEZEIT & THEODOR. CHRISTOPH. FELGINER.
A. C. M DCC XIIX.

Digitized by Google

1.8. [illegible] 44

MAGNIFICO,
NOBILISSIMO AC JURISCONSULTISSIMO
VIRO

DN. GARLIEB SILLEM,

REIP. HAMBURGENSIS
CONSULI,
CUM MAXIME PRÆSIDI

S. D.
JO. ALBERTUS FABRICIUS.

NImium mihi arrogo, VIR MAGNIFICE, qvod fulgorem Nominis Tui Bibliothecæ huic Eccleſiaſticæ præfigo: Sed nec Te Eccleſiæ ac Litterarum Patronum eſſe piget, neqve huic Volumini illuſtrius veſtibulum præſtrui à me poteſt. & mihi audaciam induit pietas, honeſtusqve ardor Vocem meam & ſtylum publice etiam jungendi Plauſibus juſtiſſimis ac Gratulationibus, qvibus ſuperiore anno tota hæc Civitas perſonuit, cum eugepæ, & o factum bene clamarent omnes, Te ſapienti Ampliſſimorum Patrum electione cooptato in Conſulem, & ad clavum Reip. Hamburgenſis feliciter admoto. Jampridem Prudentiam, Dexteritatem ac Fidem Tuam in graviſſimo Syndici munere

)(tempo-

temporibus difficillimis experta eſt univerſa hæc Civitas, cum Patrum Auctoritas & Libertas Civium, Securitas Urbis, totiusqve Reip. Salus pariter cordi Tibi eſſent. Itaqve & Potentatuum externorum Miniſtri, Te pro bono publico ſtante, nobis ſæpe ſunt redditi faventiores: cauſſæ arduæ auſpicato compoſitæ, Reges ipſi ac Principes, ad qvos communi Patriæ nomine ablegatus es, Oratorem Te exceperunt libenter, & ſapienti Svadæ Tuæ præbuerunt aures, atqve Te conciliatore Gratiam ac Benevolentiam ſuam Urbi conſervarunt integram, vel iras aut frigus remiſere. Illo autem maxime peſtilenti ac calamitoſo anno * qvo contagioſa lue ac moleſta concluſione jugiter affligebamur, Tua unius cura, conſtantia & pervigil pro capitibus noſtris ſagacitas ita feliciter enituit, ut ſatis appareret inter medias etiam iras miſericordiæ memorem ſuæ DEUM; graviſſimis malis Te remedium benigniter dediſſe, nobisqve conceſſiſſe, cujus Conſilio ope ac ſollicitudine nec latius ſerperet contagis flagrantia, & qvam maturrime diſpelleretur: illis vero qvi correpti peſtilenti tabe eſſent, nec contagium nec egeſtas poſſet eſſe impedimento, qvo minus ex laudatiſſima Ampliſſimorum vere Patrum benignitate neceſſitatibus eorum diligenter ac largiter proſpectum foret. Merito igitur Reſpublica meritiſſimi LUTKENII ſui inter cœlites recepti fato orba in ſinum Tuum ſe recepit libens, & Te Conſule regi peroptat gaudetqve, cujus Conſiliis tantum debere ſe agnoſcit & intelligit, & cujus Virtutem tam illuſtria documenta omni memoriæ conſecrarunt. Non mirum hinc, ſi & litteræ bonarumqve artium ſtudia horumqve profeſſores à tam prudenti Magiſtratu ac perito fauſtam ſibi promittunt ætatem, felicemqve Tibi nec breviorem qvam beatiſſimi Deceſſoris Tui Conſulatum vovent atqve ominantur. In qvibus cum & ipſe accenſeor, præſens offerre volumen devoti munuſculi loco, ac pro ſalute Tua atqve proſperitate publice in atrio hujus Bibliothecæ hanc votivam tabellam ſuſpendere volui, ut & Te Conſule qvam diutiſſime Res Hamburgenſis tuta floreat, & non deſint qvi SILLEMIÆ gentis Hamburgo glorioſæ poſt Te propagent Decus, Tuaqve in ſalutem publicam legant veſtigia, Hamburgenſi Reip. in omnem poſteritatem ornamento ac præſidio futuri ex Te nati SILLEMII. Scripſi Hamburgi VII. Id. April. Anni Chriſtiani CIↃ IↃ CCXVIII.

* 1713.

AD

AD LECTOREM.

DUdum jam in tabernis librariis deſiderata eſt Bibliotheca Eccleſiaſtica, qvam Antwerpiæ A. M. DC. XXXIX. fol. typis Jacobi Meſii exſcribi curavit AUBERTUS MIRÆUS, vir & hoc & tot aliis monumentis in lucem editis, non minus de veteri memoria qvam de poſteritate omni inſigniter promeritus. In illa exhibentur de ſcriptoribus Eccleſiaſticis ſcriptores ſeptem veteres, ad qvos ſemper recurrere neceſſe eſt eos, qvi paullo ſolidius hæc ſtudia tractare & de antiqvis Doctoribus Eccleſiæ edoceri cupiunt: itaqve qvamtumvis multa atqve elaboratiſſima exſtant virorum doctorum recentis ætatis in hoc genere monumenta, tamen veteribus illis nunqvam carere volent, qvibus veritas, & antiqvitas Eccleſiaſtica cordi eſt, ſed libenter eos conſulent & integros accedent fontes, haurientqve, & ad illos recentium ſcripta exigent.

Ante Miræum SUFFRIDUS PETRI, Leovardienſis, Vir & ipſe neutiqvam contemnendis lucubrationibus, qvibus rem litterariam ſua ætate locupletavit, inclytus, Coloniæ A. M D LXXX. 8. Gemblacenſi imprimis, & Affligemenſi Codice MS. uſus, in Hieronymo & Gennadio etiam Sigebergenſi ac Viridis Vallis, uno parvo volumine conjunctim edidit ſcriptores ſex Hieronymum, Gennadium, Iſidorum, Honorium, Sigebertum & Henricum Gandavenſem. Hiſce ſolum Ildefonſum Toletanum ex Garſiæ de Loayſa Conciliis Hiſpaniæ Miræus adjunxit, qvi Suffridi, qvod nollem factum, omiſit mentionem, ſed emendatius pleraqve dedit non paucis in locis, & notis eruditis totam illam ſcriptorum Heptadem illuſtravit, qvanqvam & in illis dormitare eum qvandoqve notavit Labbeus T. 2. de Script. Eccleſ. p. 50. 94. &c.

Cum igitur mihi animus eſſet Miræi Bibliothecam prælis iterum in communes ſtudioſorum uſus ſubjicere, primum qvidem dedi operam, ut non modo ex illa nihil à te deſideraretur, ſed ut etiam qvantum fieri poſſet à me, inſtructior illa locupletiorqve in lucem & manus hominum exiret. Itaqve *Hieronymi* imprimis librum collatis tum aliis tum Suffridi Petri & Joannis Marcianæi editionibus, qvi ambo plures inſpexere MSS. Codices, multis in locis dedi emendatiorem, addita etiam qvæ & à Miræo & in nova operum Hieronymi editione Pariſienſi omiſſa eſt, veteri Græca interpretatione: Præterea notis integrum illuſtravi, qvibus id mihi impoſui inter alia negotii, ut cum Euſebio Hieronymum, ubi eum hic ſeqvitur, accuratiore ſtudio conferrem. Notis meis qvibus caſtigationes è Suffrido Petri atqve Marcianæo ſunt inſertæ, annotationes virorum doctorum, qvotqvot ante me in illuſtrando eodem libro ante me verſati ſunt, integra adjunxi.

Gennadius etiam emendatior hic à me exhibetur non paucis locis, & præter Miræi ac Rev. Viri Erneſti Salomonis Cypriani notas, & paucas meas, additam habet notitiam Lectionum Codicis antiqviſſimi Corbejenſis à Marcianæo T. V. opp. Hieronymi publicatarum, qvæ utut non exiguam qvandoqve librarii ſive licentiam ſive negligentiam arguant manifeſtariam, ſæpe tamen veriorem qvam editi Gennadium exhibere videntur. Guſtum Codicis dederat & præclaram illius exſpectationem moverat Vir merito ſuo laudatiſſimus Jo. Mabillonius T. 2. Analectorum, qvi T. 1. Muſei Italici p. 110. narrat ſe etiam Neapoli in Bibliotheca Monachorum Auguſtinianorum reperiſſe Codicem ſimilem antiqviſſimum litteris ſcriptum Saxonicis, in qvo Hieronymi liber de ſcriptoribus Eccleſiaſticis cum Gennadio eodem modo diſpoſitus eſt, de S. Auguſtino qvoqve eodem modo traditur uti in illo Corbejenſi, qvem ante mille annos exaratum Marcianæus teſtatur. De eodem Neapolitano Codice meminit celeberrimus Montfauconus in Diario Italico p. 312.

)(2 *Iſidoro,*

Iſidoro, *Ildefonſo* & appendicum ad hos ſcriptoribus, nec non *Honorio*, *Sigeberto* & *Henrico* Gandavenſi adjunxi ſcriptores duos Miræo præteritos, *Anonymum Mellicenſem*, duodecimi ut videtur ſcriptorem Sæculi, cujus librum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis nuper admodum ex MS. Codice in lucem emiſit R. P. Bernardus Pez, Benedictinus Monachus & Bibliothecarius Mellicenſis, cui longe plura debebit res Eccleſiaſtica ac litteria, ad calcem Bibliothecæ Benedictino Maurianæ, vulgatæ Auguſtæ Vindel. M. DCCXVI. 8. Subjunxi etiam *Petrum Diaconum*, Monachum & Bibliothecarium Caſinenſem, cujus librum de Viris illuſtribus Caſinenſis Monaſterii, ſupplementumqve ejus *Placido Romano* auctore, notis ſuis illuſtratum Jo. Baptiſta Marus publicavit Romæ A. 1655. 8. è Codice Bibliothecæ inſtructiſſimæ Barberinæ.

Deniqve *Jo. Trithemii* liber de ſcriptoribus Eccleſiaſticis neutiqvam omittendus mihi eſt viſus, qvi etſi poſt primam editionem Moguntinam Anno MCCCCXCIV. 4. ſæpius vulgatus, tamen raro hodie obvius eſt, venalis certe nusqvam proſtat, cum tamen non modo Miræi auctarium atqve liber de ſcriptoribus Eccleſiaſticis ad illum velut ſupplementi in vicem referatur, ſed & Trithemius unus ſit is ex qvo plurimi ſcriptores recentiores hauſerunt, hauriuntqve, qvæ de ſeqviorum temporum ſcriptoribus, ubi veteres illi nos deſtituunt, ſive vera ſive falſa tradunt. Addidi igitur etiam Trithemii librum, ſed non modo emendatiorem multis locis qvam eſt editio Wecheliana, ſed & capitibus addidi numeros, toti operi notas, breves illas qvidem, ſed qvibus tamen ſpero lux aliqva locis obſcuris haud paucis, vel minus recte ſe habentibus medela adhibebitur, licet plura aliis annotanda, & Balthaſaris Werlini commentationes, qvia totum Trithemii opus ordine etiam mutato pervertit, ipſi in ſolidum reliqvi. Indicem deniqve ſubjeci Chronologico Alphabeticum, ad veteres ſimul ſcriptores præmiſſos omnes & Miræi auctario parallelum.

Totum Volumen claudit Miræi liber poſthumus *de ſcriptoribus ſæculi XVI. & XVII.* præclara eruditiſſimorum Virorum notitia refertus. Illepida autem maledicta & convicia qvibus paſſim in hoc proſcindit omnes ab ſuis placitis diſſidentes, ſplendidæ inprimis calumniæ qvibus in B. Lutherum noſtrum qvibus in Auguſtanam Confeſſ. vel Centuriatores Magdeburgicos, in Sleidanum, in Eraſmum aliosqve qvamplures iniqviorem ſe oſtendit, neſcio an ſint à Miræo ipſo, an ab editore ejus *Arnoldo à Porta* qvem magna libertate in illo opere uſum eſſe aliunde conſtat, acceſſerint. Hoc ſcio, in ipſa Eccleſia Romana viros emunctæ naris abhorrere ab ejuſmodi armis, & videre qvam ſint ea non Chriſtiano modo ſed ſano etiam & honeſto homine indigna: unde nec qvisqvam exſpectet a me, ut in hisce voluerim cum Miræo vel Arnoldo experiri, aut operam ludre in retundendis calumniis notis toto orbe terrarum, nedum certare recriminationibus, convitiisve, in qvo agonis genere illius ſemper miſerior eſt conditio qvi vincit & triumphos agit. Vale.

REVE-

REVERENDO ET VENERABILI IN CHRISTO PATRI,

Ac

DOMINO,

DN. GODEFRIDO WERDENENSI,

Ad S. Pantaleonem in hac alma urbe Abbati Digniſsimo, Domino ac Patrono ſuo plurimum colendo,

S. P. D.

Cum adverſus Fragilitatem humanæ memoriæ nullum ſit repertum præſentius remedium, Reverende Pater Abbas, quam ſcribendi uſus, quo verba, quæ apud Poëtam ob caducam ipſorum celeritatem alata dicuntur, velut acciſis pennis ad maturam ſtudioſorum contemplationem cicurantur, tum ſane nullum Scriptorum genus eſt, cui plus gratiæ, plus venerationis debeatur, quam ei, cui id curæ fuit, ut perpetuos quoſdam Catalogos authorum texeret, ex quibus poſteritati conſtare poſſet, quis, qua de re, quid, quo tempore conſcripſiſſet. Primum enim id extra controverſiam eſt, multos inſignes Scriptores cum ſummo Reipub. detrimento fuiſſe interituros, qui tineis ac blattis pabulo futuri erant, niſi iſti nomenclatores indicibus ſuis ad inveſtiganda eorum opera ſtudioſos excitaſſent. Deinde cum diverſis temporibus, diverſis nationibus, populis, ſectis, perſonis diverſa ſtudia fuerint, utique nos in ſumma horum omnium ignorantia verſaremur, niſi ex ipſorum Catalogis certiores fieremus: Ex quo conſequitur, hoc Scriptorum genus non modo plurimis authoribus æternitatem, ſed & artium candidatis inter ipſos authores delectum præſtare, ut ſui ſtudii quisque ducem pro arbitrio deligat, quem ſibi putat eſſe commodiſſimum: Qua quidem in re, quantum utilitatis, quantum delectationis ad omnes ac ſingulos publice privatimque perveniat, non eſt opus in præſentia multis explicare, cum hic locus à viris aliquot eruditiſſimis jam olim copioſe atque ornate tractatus ſit: Nulla certe voluptas præſentior capi poteſt, quam velut in clariſſimo quodam ſpeculo uno intuitu videre in tanta hominum multitudine ac varietate, qui conatus omnium ac ſingulorum toto ævo ubique terrarum hactenus fuerint. Nullus percipi certior poteſt fructus, quam velut ex ditiſſimo quodam copiæ cornu plena manu depromere, quod præſenti neceſſitati tuæ maxime ex uſu fore putes: Hoc igitur conſiderantes Græci veteres, qui cæteris nationibus humaniorum literarum cultu præluxerunt, diligentiſſime hujusmodi catalogos ad uſum poſteritatis conſcripſerunt. Quorum quidem exemplum poſtea & Eccleſiaſtici aliquot Doctores æmulati, eorum ſcriptorum indices peculiares contexuerunt, quos Chriſtianos fuiſſe, & Religionem Chriſtianam ſcriptis ſuis propagaſſe certum erat. Quod quidem eorum conſilium in principio naſcentis eccleſiæ perquam ſalutare fuit, cum ethnicorum arrogantiam efficaciſſime retunderet, qui doctrinam Eccleſiæ eo nomine maxime contemnebant, quod non à Philoſophis & eruditis, ut ipſi dicebant, ſed ab idiotis & indoctis tradi videretur: Hoc conſilio ſe de ſcriptoribus Eccleſiaſticis opus ſuum contexuiſſe, D. Hieronymus ipſe profitetur. Nec dubium eſt, quin & reliquorum idem fuerit conſilium, quorum fuit idem propoſitum. Quanquam progreſſu ætatis, qui præcedentium exempla imitati ſunt, eos non tam iisdem veſtigiis, quam eadem via ſecuti ſint. Nam cum longe lateque jam propagata Chriſti Religione, contentio iſta cum Ethnicis nulla eſſet, etiam eos retulerunt in album ſuum, ſi quidem Chriſtiani eſſent, quorum ſcriptis externa ſaltem politia conformaretur. Cum nec citra horum quidem operam Eccleſiæ tranquillitas recte conſervari queat: Ad extremum vero extiterunt, qui plane univerſales indices conſcripſerunt, à quibus neminem prorſus excluſerunt, cujuscunque tandem Religionis, aut Superſtitionis aut ſectæ eſſet, quod non minus malos, ut evitentur, quam bonos, ut expetantur, indicari oportere crederent. Primus igitur omnium inter Chriſtianos inſignis ille doctor Eccleſiæ D. Hieronymus Stridonenſis de Illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus eruditiſſimum conſcripſit opus, quo ſcriptores eos omnes, compræhendit, quos poſt Chriſti paſſionem, annunciato Gentibus Evangelio, ad ſuam usque ætatem, hoc eſt ad annum Domini CCCCX.* de Eccleſiaſtica doctrina ſcriptis ſuis aliquid tradidiſſe compererat. Quod quidem opus Græcis adeo placuit, ut eorum rogatu Sophronius Hieronymi familiaris illud in Græcum ſermonem ex Latino mox tranſtulerit: Hieronymum excepit Gennadius Presbyter Maſſilienſis, qui eos porro ſcriptores Eccleſiæ proſecutus eſt, qui ad ætatem ſuam, hoc eſt, ad annum 490 floruerunt, admixtis interim nonnullis ætatis ſuperio-

* Immo CCCXCII.

ris Scriptoribus; quos D. Hieronymus non animadverterat. Gennadium proſequitur Isidorus Hiſpalenſis Epiſcopus, qui cum & ipſe paulo altius eos etiam recenſeat, qui a ſuperioribus intacti fuerant, ad annum Domini 590. usque, quo ipſe in vivis erat, ſeriem continuo filo deduxit. Poſt hos intervallo ſatis longo ſubſecutus eſt Honorius Auguſtodunenſis Presbyter, qui Henrico Imperatore Quinto circa annum Chriſti ſcilicet 1120. floruit: Is in epitomen, præcedentium trium authorum opera contraxit, paucis quibusdam aliunde adjectis Scriptoribus, qui intermedio tempore floruerant. Eadem fere ætate cum Honorio floruit vir undequaque doctiſſimus, nec minus diligens Sigebertus, monachus Gemblacensis ordinis Benedictini, qui continuata ſerie Gennadium proſecutus (nam nec Iſidorum nec Honorium cognoviſſe videtur) non omiſſis interim iis, quos à præcedentibus intactos compererat, ad memoriam ſuam, i.e. ad annum usque 1110. omnes complexus eſt, quos ad Eccleſiæ illuſtrationem aliquid ſcripſiſſe cognoverat. Sigeberto demum ſucceſſit Henricus de Gandavo, dignitate Archidiaconus Tornacenſis, profeſſione Theologus, vir pietate & eruditione incomparabilis, qui ad annum usque Domini 1280. Scriptorum Eccleſiaſticorum ſeriem porro deduxit: Ex his omnibus, ſicut etiam ex aliis, ſi quos præterea vidit, perpetuum Catalogum contexuit, & ab Apoſtolorum inde temporibus deduxit ad ætatem usque ſuam, Johannes Tritthemius, Abbas Spanheimenſis, etiam additis, ſi quos præterea ipſe ſuo marte indagare potuit. Qui quidem quanquam in prologo ipſius operis ſe in ultimo anno Friderici Tertii Imperatoris, qui in annum Domini 1493. incidit, finem ſcribendi feciſſe ipſe profiteatur: uno tamen anno ſeriem ulterius prorogavit, neque paucos adjecit ſuperioribus, quos anno 1494. floruiſſe commemorat, quo & ipſum opus typis eſt excuſum. Hoc opus Tritthemii in Galliis cum poſtea recuderetur, appendice auctum fuit, tacito authoris nomine, qui ſeriem continuavit ad annum usque 1512. Ad extremum ſecunda Appendice eundem Tritthemium adauxit Balthasar Verlinus Colmarienſis, recuſo opere typis Quentelianis, Coloniæ anno 1546. Sed diverſa methodo uſus, Chronologiæ ſeriem, quæ hactenus continuata fuerat, reliquit; & Scriptores, quos magno ſane ſtudio congeſſit, ordine alphabetico recenſuit, quem nos proinde in ordinem redigimus *, ut infra dicemus latius. Non ignoramus autem à temporibus inde Apoſtolorum hactenus fuiſſe plures, & eſſe etiam hodie, qui de illuſtribus Scriptoribus hiſtorias condiderunt: Sed quoniam illi extra complexum hujus operis ſunt, ad præſens hoc inſtitutum noſtrum nihil pertinent: Nos enim cum illorum opera, ex quibus Tritthemius opus hoc ſuum congeſſit, hac editione ipſi Tritthemio præmittenda cenſuiſſemus, de his in præſenti nobis peculiariter dicendum arbitrati ſumus: Quocirca ne quis forte putet, ſupervacaneam eſſe hanc operam noſtram, quam in edendis his authoribus collocamus, quorum ſcripta compendio nobis ob oculos poſuit unus Tritthemius, paucis conſilii noſtri rationem reddere operæ pretium videtur: Primum enim cum hoc ſcriptorum genus etiam per ſe ac ſeparatim expetendum ſit, multo gratius idem fore credidimus, ubi conjunctim legi poterit, interpoſito judicio, quid à diverſis authoribus in conſimili argumento præſtitum ſit: Deinde cum nonnulla inter hæc ſint, quæ typis excuſa nunquam extiterunt, videmur editionem novam auctario recenti ſtudioſis non inepte commendare. Præterea cum nemo ſanus rivulos quantumvis limpidos ac dulces tantopere probet, quin ex ipſis fontibus haurire malit, quo ſitim ſedet, putamus neminem fore, qui nos iſtos authores, ex quibus Tritthemius ſua comportavit, temere una cum ipſo Tritthemio edere dicturus ſit, modo conſideret, quam multa apud illos reliqua ſint, quorum Tritthemius mentionem nullam fecit, qui nihil fere ab illis mutuatus eſt, præter Catalogum librorum: Vitas authorum, in quibus non contemnenda portio eſt hiſtoriæ, ut plurimum intactas prætermittit. Adhæc cum in hoc genere hiſtoriæ præcipuum habeat momentum certitudo temporis, quo ſcriptorum ætates diſcernantur, nihil commodius fieri potuit, ad perpetuam Chronologiæ ſeriem exacte cognoſcendam, quam ſi omnes uno eodemque volumine comprehenſi, ſinguli tamen ordine ſuo diſpoſiti edantur, quotquot in eandem hiſtoriæ claſſem viciſſim ſucceſſerunt. Ad extremum, cum librariorum incuria multa tum in Tritthemio, tum in cæteris illis authoribus depravata ſint, quorum facta emendatio certius deprehendi non poteſt, quam ex mutua authorum in locis affectis collatione, nos hac ipſa de cauſſa eos conjungendos eſſe exiſtimavimus, ut emendationum noſtrarum, quas in his præſidio manuſcriptorum exemplarium præſtitimus, ratio commodius percipi queat. Cum igitur his de cauſis hanc editionem Reipub. literariæ utilem futuram judicaſſem, dedi operam, quantum in me fuit, non ſolum, ut quam emendatiſſima, ſed etiam ut quam pleniſſima in lucem perveniret: Primum itaque ſex authores, Hieronymum ſcilicet, Gennadium, Iſidorum, Honorium, Sigebertum, & Henricum, eo ordine, quo eos ſcripſiſſe ſupra declaravimus, Tritthemio præmiſimus. Eo quidem pacto, ut in Hieronymo nihil ediderimus, niſi quod ipſius eſt: Nam ea, quæ Sophronius Græca ſua verſione Hieronymi Catalogo addidit, & Eraſmus Roterodamus in Latinum tranſtulit, nos conſulto non

* Tritthemiani operis editio, quam paravit Suffridus Petri, nunquam vidit lucem.

non admiſimus, cum ad Scriptores Eccleſiaſticos nihil pertineant, & nec in manuſcriptis codicibus Hieronymianis, nec etiam in ſeparatis hujus operis editionibus usquam reperiantur, & ex editione Eraſmiana depromi à quovis poſſint: Porro autem continuam etiam toto opere Chronologiam ad marginem adjecimus, qua omnium ac ſingulorum ſcriptorum ætates liquido cognoſci queant: Præterea cum in tota Chronologiæ ſerie multa perturbata, in authorum nominibus multa perverſa, in omni hiſtoria multa depravata fuerint, equidem hæc omnia ac ſingula quoad potui, in integrum reſtitui, adjectis præſenti loco emendationum mearum rationibus. Quorum quidem omnium judicium, quo certius iniri facta collatione poſſet, eademque pluribus locis inculcare neceſſe non eſſet, ſub notis Chronologiæ ad marginem adjunctis, in ſuperioribus iſtis authoribus, præterquam in Honorio, nomen Tritthemii cuique ſcriptori ſubjecimus, ſiquidem apud illum extet, in Tritthemio viciſſim iisdem notis caput ſubjecimus, quo apud quenquam ſuperiorum authorum de ſcriptore præſenti tractatur: In Honorio autem, qui non ſua, ſed aliena profert, in altero margine chronologiam, in altero numeros capitum expreſſimus, quibus apud ſuperiores iſtos præſens quisq; Scriptor explicatur. Ideoq; ſi cui apud hunc numerus hujusmodi appoſitus non reperiatur, intelligi volumus, eum Scriptorem etiam apud ſuperiores iſtos authores non extare; uſi porro ſumus ad ætatem Scriptorum liquidandam ac reſtituendam, ubi perturbatam depræhendimus, non ſolum publicis chronologis, & hiſtoricis exactis, ſed & aliorum, & noſtra quoque obſervatione, diuturna ac diligenti: In cæteris uſi ſumus tum excuſorum veterum, tum etiam manuſcriptorum exemplarium collatione, præterquam in Sigeberto, & Henrico, qui an hactenus unquam excuſi fuerint, prorſus ignoramus: Nobis certe nonniſi manuſcripta horum opera videre contigit. Habuimus autem manuſcripta exemplaria ſex, inter quæ duo erant, in quibus omnes iſti authores habebantur (excepto Honorio) quos Tritthemio præmittendos dicimus. Horum alterum nobis utendum dedit eruditiſſimus, idemque pientiſſimus vir ac Dominus, Fr. Heribertus Vieen, Regularium domus ad S. Martinum Lovanii Supprior digniſſimus: Alterum nobis impartivit ejusdem ordinis Supprior ad S. Mariam Viridis Vallis in Sylva Zonia, vir illo nec eruditione, nec pietate inferior Do. Fr. Johannes Faber. Tertium nobis pro veteri in nos, pro perpetua in omnes literatos benevolentia ſua ſuppeditavit, vir non minus pius quam eruditus Dominus Fr. Ludovicus Sonbecus, Supprior conventus Gemblacenſis: Qui quidem ut in Conventu ſuo tum conſervandæ Bibliothecæ, tum erudiendæ juventuti, ſummo cum Reipublicæ fructu per multos annos præfuit, ita ne nunc quidem ceſſat literas promovere, quacunque occaſione poteſt, etiamſi gravioribus curis & occupationibus profeſſionis ſuæ diſtrictus ſit. Erant autem in hoc manuſcripto codice Gemblacenſi, Hieronymus, Gennadius & Sigebertus, quorum duo, Hieronymus ſcilicet ac Sigebertus admodum emendate deſcripti erant, medius ille Gennadius non item. Quartum codicem, in quo Sigeberti tantum Catalogus erat, nobis impartivit venerabilis in Chriſto Pater ac Dominus Fr. Levinus Mulderus, Affiginienſis Conventus Prior digniſſimus, qui, ut ipſe literatiſſimus ac pientiſſimus eſt, ita etiam conatus eorum libentiſſime promovet, qui literis ac pietati operam navant. Quintum nobis impartivit integerrimus vir, & ex ſorore mihi nepos chariſſimus p. m. M. Taco Tiara Leovardienſis: Ex quo codice & alia quædam haud pœnitenda didicimus, & ſexti operis authorem eſſe accepimus Henricum de Gandavo, cum in reliquis codicibus authoris nomen hic omiſſum ſit. Sextum habuimus ex Bibliotheca venerabilis Monaſterii Sigebergenſis, in quo erant ſatis caſtigate deſcripti Hieronymus, Gennadius & Iſidorus: cujus quidem codicis tanta fuit cum Gemblacenſi ſimilitudo, ut eadem manu, qua ille, deſcriptus videri potuerit: Porro autem in Hieronymo etiam ſeparatim mihi clariſſimus, eruditiſſimusque vir Dom. Pater Johannes Vlimmerius Lovanienſis impartivit textum excuſum, quem aliquot manuſcriptorum codicum maxime Hildesheimenſium collatione notis adjectis emendarat vir undequaque doctiſſimus, Dominus Martinus Lypſius, Martinianæ domus apud Lovanium quondam Prior digniſſimus, qui dum in vivis fuit, ut alia multa promovendis literis ipſe edidit, ita in opera Hieronymi, & aliorum Eccleſiaſticorum doctorum erudite commentatus eſt. Cui & nos proinde ſua, bona ubique fide rependimus, ut meritis ejus gratia non deeſſet: Præter hæc autem neque verſionem Sophronii,* neque annotationes Eraſmi ad hujus operis emendationem faciendam prætermiſimus, ut quantum in nobis eſſet, integritati ſuæ ipſum reſtitueremus. In cæteris porro operibus hiſce, quæ antea excuſa fuerunt, præter manuſcripta exemplaria illa, de quibus diximus, etiam diverſarum editionum collatione inſuper uſi ſumus. Quantum igitur conſecuti ſimus, eorum erit judicium, quibus conatus noſtri deſudarunt, nos certe labori nulli pepercimus: Cum autem hujusmodi indices non modo ad cognitionem authorum, ſed etiam ad inveſtigationem librorum utentibus inſervire debeant, quo magis commodaremus lectori ſtudioſo, non gravati ſumus, quantum quidem in nobis fuit, in ſingulis etiam authoribus declarare, ubinam eorum opera vel typis excuſa ſint, vel manuſcripta adſerventur, ut comparari poſſint: Quo quidem conſilio dum omnes Bibliothecas luſtro, omnium Bibliothecarum indices excutio, omnium nundinarum Catalogos

 evol-

* Hæc in edit. Suffridi Petri deſideratur. Deſiderantur & Eraſmi annotationes.

evolvo, nihilo ſegnius quam ſupradicti illi, ſtudio meo adfuerunt graviſſimi Theologi Dn. M. N. Auguſtinus Hunæus, ac Dominus M. N. Johannes Molanus, & celeberrimus V. I. conſultus, Dominus Doctor Joannes Wameſius. Qui omnes ac ſinguli, ut in ſua quiſque profeſſione univerſitatem Lovanienſem ſummo cum Eccleſiæ Catholicæ atque Reipublicæ profectu per multos jam annos indefatigabili induſtria tum publice, tum privatim illuſtrarunt, ita & hoc inſtitutum noſtrum ſupellectili neceſſaria libenter adjuvarunt. Cum autem iidem ſcriptores omnes, qui apud priores iſtos ſex authores extant, apud Tritthemium etiam reperiantur, quod hic diximus de locis adnotandis, ubi eorum opera ſint excuſa, id non in ſingulis viciſſim, ſed in uno Tritthemio tantummodo ſeorſum præſtitimus, ne iterata ſæpius ejuſdem rei inculcatio tædium Lectori pareret. In hunc enim finem capita authorum ad marginem Tritthemiani operis adnotavimus, ut & hujus, & cujuslibet alterius annotationis noſtræ ratio Lectori in promptu eſſet. At vero ne videamur ſine delectu authores omnes æquali bilance ponderare, quo minus ſtudioſi errent, ſuis locis diligenter indicavimus, quo in numero eorum quiſque habendus ſit. Ut autem ſecernat Lector annotationes noſtras à contextu authoris, diverſo charactere eas curavimus excudendas, & quod Verlinus antea fecit, hanc inſuper notam † illis præpoſuimus: Hoc autem opus Tritthemianum una cum adjunctis à me ita, uti nunc eſt, jam ante annos aliquot concinnatum fuit, quod & Pontificius ac Regius librorum cenſor Johannes Molanus tunc Lovanii approbavit, & Catholici Regis per Belgium Secretarius Jacobus Blyleven privilegio munivit, & Chriſtophorus Plantinus, Antwerpiæ excudendum recepit. Sed cum Plantino ob inſequentem non ita multo poſt Antwerpianæ urbis direptionem propoſitum ſuum exequi difficile eſſet, ego & hoc opus, & alia nonnulla ab ipſo recepi, editurus alibi, cum primum occaſio magis opportuna ſe obtuliſſet. Interea temporis igitur, ex quo Lovanio relicto, Coloniam conceſſi, propter alias occupationes minus mihi licuit hujusmodi opportunitates oblatas arripere. Dixi Reverende Pater Abbas, cur hos Authores una cum Tritthemio edendos duxerim, quos & tibi dudum à me ſic exhibitos fuiſſe, non ignoras: dicam nunc cur eos hac vice à Tritthemio ſejunctos edam: Nam cum Tritthemii poſterior appendix alphabeti tantum ſerie conſtet, ratus ſum authores ea compræhenſos, in juſtum temporum ordinem eſſe redigendos, ne continuus Chronologiæ decurſus interrumpatur. Deinde, qua poſt primam Tritthemiani operis editionem elapſis jam pene centum annis, Eccleſiaſticorum Scriptorum numerus haudquaquam exiguus ſuccrevit, etiam hos, in ſupplementum operis addendos eſſe puto, ut perpetua quædam Bibliothecæ ratio conſtet in Eccleſiaſticis ad hanc uſque memoriam noſtram. In hoc igitur dum ſumus, nihil eſſe putavimus, cur hos authores, multis præſertim bonis viris flagitantibus, non ſeparatim edendos curem: primum enim, ſi ſinguli ſeorſum exoptantur, cur non etiam expetantur conjuncti? Deinde, cum multa in his à nobis diligenti ſtudio adnotata ſint, non diutius his fraudandi videbantur, quorum ſtudiis ea prodeſſe poterant. Cum itaque hujus auctarii ratione edendi Tritthemii non propoſitum, ſed conſilium tantummodo mutaverim, quo certiores ſint de voluntate mea Hiſtoriarum ſtudioſi, in arrabonem hujus promiſſi mei non modo hos ipſos ſex authores Tritthemio ſic aptatos, ut ſupra dixi, nunc ſeparatim edo, ſed etiam communem hanc præfationem non minus Tritthemio, quam ipſis deſtinatam, adjungo. Ad hoc igitur inſtitutum meum, quoniam Typographus idoneus operam ſuam offert, & amici editionem flagitant, nihil aliud reſtare mihi putavi jam amplius, quam ut idoneum Patronum quæram, cujus tutelæ hoc opus digne committam: Qua quidem in deliberatione dum verſor, Reverende Pater Abbas, tu mihi cumprimis occurriſti, in cujus patrocinio juſtis de cauſis acquieſcam. Nam ſane ut hactenus in omnibus aliis operibus meis, quæ multa edidi, id ſtudioſe egi, ut eorum nominibus ea inſcriberem, qui de his judicare ipſi poſſent, ita etiam in hoc mihi faciendum duxi: De tua autem ſingulari eruditione, quo minus dubitem, non tam privatorum amicorum teſtimoniis, quam publica fama rebus ipſis apud omnes bonos conſtabilita factum eſt. Utpote cum ab ineunte ſtatim ætate, literis te tum humanis, tum divinis imbuendum dederis, nec in propoſito deſtiteris, antequam ad utriusque ſtudii faſtigium conſcendiſſes. Cujus quidem fructus quo Reipublicæ Chriſtianæ adferre poſſis uberiores, vitæ politicæ Eccleſiaſticam, communi monaſticam prætuliſti. Ut conjuncta cum eruditione pietate ſecure meditari poſſis ea, quæ non tuæ modo, ſed & omnium etiam ſaluti conductura forent ut quam maxime. Quo conſilio & eum ordinem profeſſus es, qui ut antiqvitate vetuſtiſſimus, origine generoſiſſimus, celebritate nobiliſſimus eſt, ita & ſtatutis fulcitur ſaluberrimis, & exemplis abundat ad propoſitum accommodatis. Quod quidem quoniam Coloniæ tibi contigit in conventu S. Pantaleonis, nequaquam te vel univerſitatis tam laudatæ, vel monaſterii tam abſoluti immemorem videri paſſus es, ſed horum ſubſidio fretus, ita literis & virtute pectus, ita linguam eloquentia, ita mores comitate excoluiſti, ut ejus Eccleſiæ, quæ hic ad S. Mauricium eſt, parochiales votis unanimiter conjunctis te ſibi paſtorem eligerent. Quibus tu deinde, tum ſynceritate doctrinæ, tum integritate vitæ ſic præiviſti, ut & populo ſua ſalus, & tibi

tia, ita mores comitate excoluiſti, ut ejus Eccleſiæ, quæ hic ad S. Mauricium eſt, parochiales votis unanimiter conjunctis te ſibi paſtorem eligerent. Quibus tu deinde tum ſinceritate doctrinæ, dum integritate vitæ ſic præiviſti, ut & populo ſua ſalus, & tibi officii tui ratio ſolidiſſima conſtiterit. Unde non minor gratia quam laus ad Conventum redundavit. Cujus quidem rei argumentum indubitatum illud eſt, quod confratres tui ex univerſo ſuorum cœtu, quanvis alioqui viris doctis ac piis referto, non alium, quam te delegerunt, quem communi Abbate defuncto ſibi præfectum mallent, quem etiam nunc talem hactenus experti ſunt, ut libenter fateantur te nulli veterum eſſe ſecundum. Quanquam igitur nihil mihi quidem facilius foret, Reverende Pater Abbas, quam ex præterito præſentique vitæ tuæ curriculo complura hic, ut vera, ita etiam plauſibilia in medium proferre: tamen, quia nec tua modeſtia patiatur te laudari coram, neque mei inſtituti eſt, encomium tui hic celebrare, contentus ero his quæ dixi, quæ ut extra invidiam ſunt, propterea quod ſint omnibus notiſſima, niſi ſi qui plane ſurdi ſunt, ac cœci, ita mihi ſufficiunt ad fiduciam concipiendam, fore, ut hoc opus, de quo judicare propter eruditionem potes, propter ſingularem erga literas affectum, haud gravatim ſis recepturus in protectionem tuam. Accedit huc non modo argumentum ipſum, ſed & ipſe author præſentis operis, cum & inſtituto tuo conveniens, & Conventui tuo honorificum futurum ſit. Nam ut Johannes Tritthemius author hujus operis ordinis Benedictini fuit, utpote Abbas Monaſterii Spanheimenſis, ita etiam illuſtres Eccleſiæ ſcriptores hic recenſet univerſos, quos ipſe prope mille quingentorum annorum ſpatio poſt natum Chriſtum in uſum Eccleſiæ literis aliquid mandaſſe cognovit. Ac de argumento quidem operis, non eſt quod hic rurſus inculcemus ea, quæ & ab aliis alias, & à nobis hic ſupra dicta ſunt, quæ nemini utique non gratiſſima eſſe poſſunt. In Tritthemio vero nobile exemplum nobis eſt propoſitum, ejus induſtriæ, quæ Benedictino ordini multis jam ſeculis, & ab ipſo inde Benedicto hactenus pene peculiaris, certe præcipua fuit in literis conſervandis & propagandis. Nam ut ipſe Benedictus hujus ordinis fundator primus, vir prudens fuit, ita in primis id cavit, ut ſucceſſores ſui, ſcriptorum illuſtrium monumenta cuſtodirent, quibus Eccleſia carere non poſſet: Quod & Nicæno Concilio ſuggerente à Conſtantino Magno decretum fuerat. Sed cum ſuborientibus hæreſeon factionibus, Epiſcopi, quorum curæ id præcipue mandatum fuerat, vel non vellent, vel quod eſt magis credibile, non poſſent hic præſtare quod debebant, Monachi ſucceſſerunt. Qui relictis hujuſmodi contentionibus in ſolitudine ſua commodis Eccleſiæ literarum ſubſidia conſeruarunt. Et quoniam Benedictus in Occidentali Eccleſia primus fuit ac præcipuus, qui vitam Monaſticam ad certam quandam Regulam conformavit, ut alia multa, ita literarum ſtudium ex ejus ordine in ordines aliorum Monachorum porro derivatum eſt. In nullo tamen magis viguit, quam in primitivo ſuo: id quod non aliunde commodius, quam ex hoc ipſo Tritthemii Catalogo apparet, qui illuſtres Eccleſiæ ſcriptores tam frequentes continet inde repetitos. Hinc eſt, quod in omnibus fere provinciis Eccleſiæ Occidentalis, & frequentiſſima videas & antiquiſſ. monaſteria Benedictinorum. Hinc eſt quod in his ipſis etiam hodie depræhendas, ut diſciplinam monaſticam minime corruptam, ita & in eorum prælatis literarum ſtudium maxime flagrans. Antiquitatem ſane eorum atque frequentiam ne longe abeamus, tum in hac civitate, tum etiam in vicinis locis maximam conſpicimus. Pietatis vero & literarum ſtudium utcunque in his, quæ hic ſunt, publicis hujus urbis exemplis, velut aſſiduis quibusdam fomitibus augeri, non negemus, in iis tamen quæ foris ſunt, proprio inſtituto vigere nemo ſanus dubitaverit: Sic enim inter ſuos, ut à majoribus accepit, hoc fovet ampliſſimus vir ac Dominus, Nicolaus à Vreden, Abbas Tuitienſis. Sic inter ſuos itidem vir Ampliſſimus ac Dominus, Rupertus Lundorphius, Abbas Bruuilerenſis. Sic etiam Venerabilis ac nobilis vir, D. Godefridus ab Eyll, Abbas Sigebergenſis, Dominus in Sigebergen & Strael. Sic denique & alii complures inter ſuos hoc ſtudium veluti patrium diligentiſſime colunt ac fovent, ut literas promoveant, & cum vera pietate conjungant. Quod quidem cum tibi inprimis natura inſitum, inſtituto commendatum, uſu confirmatum ſit, non poſſum non optime ſperare de tua erga conatus meos benevolentia, in hoc præſertim opere, quod ut ordini Benedictino proprietate ferme peculiare eſt, ita uſum præſtat cunctis mortalibus communem. Auxerunt hanc mihi ſpem complures in hac alma urbe viri graves, & cum boni publici ſtudioſiſſimi, tum etiam amplitudinis tuæ obſervantiſſimi: In quorum numero cum primis fuit S. paginæ Doctor eximius D. Hermannus Phleius Suetenſis, ad S. Georgium Canonicus, & Regens Burſæ Montis: qui uti Theologicæ facultatis præcipuum ornamentum in hac Univerſitate ſe præſtat induſtria ſua, ita & in collegio ſuo juventuti recte inſtituendæ profeſſores literatiſſ. & integerrimos adhibet ac fovet. In horum numero etiam fuit excellentiſſimus utriusque Juris Doctor Petrus Steinvuichius, ampliſſimæ Reipub. Colonienſis Syndicus conſultiſſimus, & in hac alma Univerſitate ſacrorum Canonum Profeſſor celeberrimus. Nec minus in hoc numero fuit hujus germanus frater, ſacræ Theologiæ Licentiatus, Dominus M. Cornelius Steinwichius, ad Apoſtolos Canonicus, & in Burſa Laurentiana Philoſophiæ Profeſſor itidem celeberrimus: Fuerunt denique in hoc albo complures alii, quos ſi omnes hic recenſeam, vel iſtorum dictis, vel tuis meritis diffidere videas. Tu igitur Reverende Pater Abbas, quicquid hoc induſtriæ eſt, quod in Tritthemium, & cæteros illi conjunctos authores concinnandos & repurgandos contulimus, quæſo benigne ſuſcipias ac tuearis: Ita enim futurum eſt, ut & ſub tui nominis auſpicio Tritthemius una cum ſuis in lucem prodeat, & mei conatus ad majora deinceps tentanda alactiores fiant. Deus Optimus Maximus Amplitudinem tuam in majus ac melius augere, ac diu incolumem conſervare dignetur, Bene vale. Coloniæ ex Burſa Coronarum 24. die Maij, anno MDLXXX.

Tuæ Amplitudini Famulus deditisſimus *Suffridus Petrus Leonardienſis Friſius, V.I.C.*

EXCELLENTISSIMO DOMINO,
DN. GASPARI de GUZMAN
COMITI de OLIVARES,
DUCI de SAN-LUCAR,
EQUILIS REGII SUMMO PRÆFECTO
PHILIPPO IV. REGI CATHOLICO
A
STATUS BELLIQ. CONSILIIS,
ET
IN SUPREMO INDIARUM SENATU CANCELLARIO MAGNO.

ALEXANDROS, Julios, Auguſtos, Veſpaſianos, Trajanos, Marcos Aurelios, Agrippas, Mæcenates, Livios, Tacitos, & alios laudat antiqvitas, qvod graviſſimas imperii curas cum optimorum lectione librorum ſtabili qvodam connubi o junxerint, ac temperarint. Noſtri Conſtantinos, Theodoſios, Carolos, Ludovicos, Alfonſos, Corvinos, Boëtios, Caſſiodoros, Adalardos, Eginhardos, Ximenios prædicant; qvod non ſolum profanas, ſed & ſacras litteras cum regnorum adminiſtratione utiliſſime miſcuerint. Ea ſcilicet erant ingenii præſtantia atqve amplitudine, ut vel maxime recondita facile perciperent; ea de omnibus diſciplinis opinione, ut ipſarum nullam abs ſe alienam exiſtimarent; ea humanitate ac comitate, ut vel levidenſe hujus generis munuſculum benigne admitterent. Hæc vero omnia, Excellentiſſime Domine, ſic in te eminent, ut iſtorum præſtantiſſimorum heroum gloriam eximiis tuis virtutibus ac meritis ſi non ſuperare, ſaltem exæqvare videaris. Pietatis certe ac religionis ſtudium in primis enitent: qvod qvidem inter hominis ornamenta eſt maximum, in principe autem viro cætera omnia, velut Sol minora ſidera, præſtinguit. *Nullum Tu* (liceat hic mihi Auſonii ad Gratianum Imp. verbis uti) *umquam diem ab adoleſcentia tua, niſi adorato Dei numine, & reus voti & illico abſolutus egiſti, lautis manibus, mente pura, immaculabili conſcientia, & qvod in paucis eſt, cogitatione ſincera.* Veniet profecto tempus aliquando, cum mirabunda poſteritas in religioſiſſimos mores tuos inquiret; & qvod ætas tua de te neſcivit, inter exempla narrabit. Adeo ſcilicet verum illud, *fortes creantur fortibus, & boni bonis.* Ut de *S. Dominico*, nobiliſſimi ordinis conditore, nihil dicam, qvis in Annalibus Hiſpanienſibus vel mediocriter verſatus, magnum illud familiæ veſtræ decus *Alfonſum Perezium Guzmanum* ignorat? Is poſtqvam in Hiſpania & Africa bellicis artibus, militiæque gloria inclaruiſſet, multaqve Bæticæ oppida ad paternum S. Luciferi principatum adjunxiſſet, Tarteſſo ſeu Tariffæ, à Sanctio IV. Rege nuper expugnatæ, præfectus, ſuo ſe ære ac Marte limitaneum oppidum adverſus Mauros defenſurum recepit: qvod & fortiſſime & fideliſſime præſtitit. Adeoqve beneficus, ut animo erat plane regio in omnes, ac præſertim egentes, exſtitit, ut *Boni* cognomentum inde retulerit, ſuperbis aliorum procerum titulis longe illuſtrius. Gaudeant alii ambitioſis nominibus, atqve ex devictarum gentium injuriis æternam ſibi famam aucupentur: hic Africanus, ille Germanicus aut Macedonicus nuncupetur. *Guzmani* proceres de *Boni* titulo, omnibus ſalutari, nemini noxio, ſibi merito gratulentur; & diploma publicum, à Sanctio Rege ſignatum, in omne ævum, velut gryphes ſuum aurum, ſtudioſe cuſtodiant. Alfonſo porro *Joannes* filius fuit, nepos item *Joannes*. Huic cum *Beatrice*, Henrici Regis filia, oppidum *Niebla*, titulo Comitatus nobilitatum, pro dote acceſſit. Joannem *Henricus* filius heres excepit: Henrico patri *Joannes* ſucceſſit, ab Henrico IV. Rege *Dux Medinæ Sidoniæ*, ob eximia in Rempublicam merita, renuntiatus. Joanni *Henricus* filius, & deinceps *Joannes Alfonſus* nepos exſtitit: cui à Ferdinando Rege Catholico, in Africa Melilla urbe & Caſaſa arce expugnatis, in præmium operæ fortiter navatæ, *Marchionatus Caſaſa* eſt datus. Joannes præter alios filios habuit *Joannem IV.* Medinæ Sidoniæ Ducem, & avum tuum *Petrum, Olivarii Comitem* à Carolo V. Imp. virtutis ergo creatum. Hic à decimo nono ætatis anno, ſub impigro duce, Antonio Zuniga, avunculo ſuo, militiæ tirocinium poſuit, & in fatali illa, ſub eodem Cæſare, qvorumdam Hiſpaniæ populorum ſeceſſione, magnum momentum (nam mille amplius pedites & alam eqvitum, cum ſex majoribus machinis, in caſtra regia ſecum adduxerat) ad victoriam attulit. Petri filius *Henricus*, parens veſter, à primis annis in Caroli V. poſt in Philippi II. aula vixit: & hunc in Brittanniam, ad connubium Mariæ Reginæ properantem, eſt comitatus; eidemqve in caſtris ad Qvintinopolim & alibi contra Gallos fideliſſimam operam præſtitit. Legatione extraordinaria deinde in Gallia, poſt ordinaria in urbe gentium

tium domina laudatiſſime functus, lipſana *S. Euterii* martyris, ſibi à Sixto V. Pontifice donata, inde ad Hiſpalenſe S. Iſidori monaſterium, à majoribus ſuis fundatum, tranſtulit. Prorex demum Siculis ac Neapolitanis impoſitus, gratiſſimam ſui memoriam in animis omnium reliquit, non ſolum ob res præclare domi militiæque geſtas, ſed qvod te filium virtutum ſuarum heredem Hiſpaniæ dederit: ut Philippo IV. Regum maximo id præſtares, qvod Auguſto Cæſari Marcus Agrippa olim præſtitit; utqve conſiliorum ejus omnium particeps & comes perpetuus, vaſtiſſimi imperii pondus invicta cervice ſuſtineres. Vix credet poſteritas, tot curis rebusqve unum hominem ſufficere potuiſſe. At nos hodie non ſolum graviſſima univerſi orbis Chriſtiani negotia expedite feliciterqve adminiſtrantem te videmus; ſed & ſingularem ac prope divinam tuam in comprehendendis omnium diſciplinarum arcanis promptitudinem, in cohoneſtandis item litteratis ac litteris beneficam comitatem in primis ſuſpicimus. Auſim itaqve confidere, huic noſtræ *heptadi Nomenclatorum veterum*, ad tuam bibliothecam, toto orbe famoſam, non difficilem fore aditum. Ut enim nec mei, nec tenuium lucubrationum mearum ulla ratio habeatur, ea certe conflata eſt ex ſeptem vetuſtiſſimis ac præſtantiſſimis Scriptorum eccleſiaſticorum præconibus: qvos inter Hiſpani duo, totidemqve Belgæ, uno cum Burgundo, numerantur. Ac primorum qvidem ſæculorum Scriptores ſacros magnum illud Eccleſiæ columen *S. Hieronymus*, ex Euſebio Cæſarienſi & ſcriptis cujusque, ad ſua usque tempora non ſolum in catalogum redegit, ſed & legitima ac genuina à ſpuriis accurato judicio ſegregavit. Hieronymum proxime *Gennadius* presbyter Maſſilienſis excepit: ſuosqve potiſſimum Gallos, usque ad annum qvadringenteſimum nonageſimum qvartum in theatrum produxit. Utriusqve porro catalogum jam olim in pretio fuiſſe, & in bibliothecis, cum privatis tum publicis, cum fructu adſervatum fuiſſe, magnus ille Aurelius Caſſiodorus, ex Conſule Romano monachus, lib. Divinarum lectionum cap. 17. ſuo nos exemplo docet. Horum deinde glorioſum, publiceqve utilem laborem *S. Iſidorus* Hiſpalenſis, & *S. Ildefonſus* Toletanus, Antiſtites omni laude majores, continenter pertexendum rati, illuſtria Hiſpaniæ veſtræ ingenia celebrarunt. Exinde nox aliqva temporum ſecuta eſt, usqve ad annum fere milleſimum centeſimum: qvo diſciplinæ omnes, velut à ſomno excitatæ, caput iterum extulerunt, & reddita qvaſi juventute revirruerunt. Suis id Indicibus teſtatum nobis faciunt *Honorius* Auguſtodunenſis in Burgundia Presbyter, & *Sigebertus* Gemblacenſis in Brabantia monachus Benedictinus: qvorum prior *Hieronymum, Gennadium & Iſidorum* ſublegit qvidem, ſed non paucos ab iis omiſſos partim intexuit, partim ſubtexuit; Ildefonſum vero (ut unus mortalium omnia ſcire non poteſt) penitus ignoravit. Sexvirorum iſtorum diligentiam æmulatus *Henricus* patria Gandavenſis, dignitate Archidiaconus Tornacenſis, excuſſis omnium bibliothecarum angulis, ſubſeqventem ſeriem ab anno circiter milleſimo centeſimo ad milleſimum usqve trecenteſimum protraxit. At vero ne ſuus Græciæ, omnium diſciplinarum parenti, præco deeſſet, *Photius*, ſub annum octingenteſimum qvinqvageſimum, *Bibliothecam* cum ſacrorum tum externorum librorum concinnavit, & eclogas inde permultas ſeu excerpta totidem verbis, enumeratione ſola minime contentus, tranſcripſit: forte qvod animo præſagiret fore, ut pleriqve temporum injuria (qvod & magno Eccleſiæ damno accidit) funditus interirent. Qvod qvidem Photii opus, ſeu theſaurum verius, diu multumqve ab eruditis expetitum, *Andreas Schottus*, amicus olim noſter, Græce ac Latine primus in lucem protulit. Apud Latinos vero, avorum patrumqve memoria, *Tritbemius & Sixtus Senenſis*, noſtra autem ætate *Bellarminus, Poſſevinus*, aliiqve plurimi hoc argumentum cum laude tractarunt. Nec antiqvitas profana ab iſto ſcriptionis genere abhorruit. Nam domi militiæqve illuſtrium, cum Græcorum tum Romanorum, vitas *Plutarchus* comparavit: *Æmilius Probus*, ſeu potius *Cornelius Nepos* Imperatorum Græciæ: Philoſophorum *Laërtius Diogenes*; Sophiſtarum *Philoſtratus* atqve *Eunapius*; Rhetorum vero ac litteratorum vitas Suetonius, collegerunt. Qvamqvam hæc ad te qvorſum, *Excellentiſſime Domine*, cum ipſe non ſolum omnis antiqvitatis, ſacræ ac profanæ, ſis peritiſſimus; ſed & bibliothecam omni genere librorum, numiſmatum, ſtatuarum, aliorumqve veterum monumentorum ſic adfluentem inſtruxeris, ut cum magno illo *Ptolemæo Philadelpho*, Ægyptiorum Rege, de palma certare videaris. Qva qvidem in re neſcio an magis mirari animum tuum, an felicitatem debeamus: animum vere regium, qvod colligere tam multa volueris; felicitatem; qvod potueris. In qvorum tot illuſtrium monumentorum numero ſi erit ut hi Septemviri, *Nomenclatores*, inqvam, *Veteres VII.* cenſeantur, næ illi beatiſſimi, omnium judicio, & nova qvaſi vita donati fuerint. Datum Antwerpiæ, IV Kalendas Aprilis M.DC. XXXIX,

EXCELLENTIÆ VESTRÆ

devotiſſimus

AUBERTUS MIRÆUS.

APPROBATIO CENSORIS.

Bibliotheca Eccleſiaſtica, ſive Nomenclatores ſeptem veteres, S. Hieronymus, Gennadius Maſſilienſis, S. Iſidorus Hiſpalenſis, S. Ildefonſus Toletanus, Honorius Auguſtodunenſis, Sigebertus Gemblacenſis, & Henricus Gandavenſis, a Reverendo & Cl. Viro D. Auberto Miræo, Decano Antwerpienſi, S. Th. Licentiato ac Bibliothecario Regio, Scholiis & Auctariis, non minus erudite qvam curioſe, illuſtrati, magno Eccleſiæ bono publicabuntur. Ita cenſui Antwerpiæ die 26 Martii, Ao. M. DC. XXXIX.

CASPAR ESTRIX,
S. Theol. Licent. Canonicus & Pleb. ac lib. Cenſor.

SUMMA PRIVILEGII REGII.

PHILIPPUS IV. Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus, ac Belgarum Princeps, diplomate ſuo ſanxit, ne qvis *Auberti Miræi*, Decani Antwerpienſis *Bibliothecam Eccleſiaſticam*, ſive *Opus de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, præter Jacobi Meſii, Typographi jurati Antwerpienſis, voluntatem, ullo modo intra novennium excudat, aut alibi excuſum in Belgium importet, aut venale habeat. Qvi ſecus faxit, confiſcatione librorum, & alia gravi pœna mulctabitur: uti latius continetur in litteris Bruxellæ datis die 23. Martii A. XXXVIII.

Signatum.

COOLS.

FAMIANI STRADÆ ROMANI S. I.

JUDICIUM

DE

BIBLIOTHECA ECCLESIASTICA

AUBERTI MIRÆI.

Reverende & Clarissime Domine,

Bibliothecam Eccleſiaſticam abs te mihi miſſam reverenter accepi, uti munus ſacrum ab homine ſacro. Admiratus ſum in ea eruditionem, judicium, perſpicuitatem. Qvam multa legiſſe opus eſt eum, qvi hæc ſcripſerit? qva prudentia vigere, qvi de ſingulis ita judicaverit? qva ingenii facilitate, qvi res adeo implexas tam clare digeſſerit? Debuimus ad hanc diem Scriptores Eccleſiaſticos illis ſeptem Nomenclatoribus: jam incipimus eos alioſqve debere & tibi, cujus opera illuſtriores accipimus. Ut merito tibi, tales inter viros adſcribendo, gratulari non vana anticipatione poſſimus. Interim pro munere ad me miſſo ago humanitati tuæ gratias, habeoqve ſane non vulgares: vitamqve tibi, imo & Eccleſiæ, & bonis artibus diuturnam atqve incolumen precor. Vale.

Romæ 21. Januarii 1640.

Servus in Chriſto addictiſſ.

FAMIANUS STRADA.

TESTI-

TESTIMONIA,

De libro S. HIERONYMI, de Viris Illuſtribus, ſcripto Anno Chriſti CCCXCII. Theodoſii Magni XIV. ætatis Hieron. circiter L.

S. Auguſtinus Epiſtola ad Hieronymum IX. (in nova edit. XL.)

Liber qvidem tuus inter cætera non diu eſt ut venit in manus noſtras: qvæ ſit ejus inſcriptio, neſcimus adhuc. Non enim hoc Codex ipſe, ut adſolet, in liminari pagina prætendebat. EPITAPHIUM tamen appellari dicebat frater, apud qvem inventus eſt, qvod ei nomen tibi placuiſſe ut inderetur crederemus, ſi eorum tantum vel vitas vel ſcripta ibi legiſſemus qvi jam defuncti eſſent. Cum vero multorum & eo tempore qvo ſcribebatur, & nunc usqve viventium ibi commemorentur opuſcula, miramur cur hunc ei titulum vel impoſueris vel impoſuiſſe credaris. Sane utiliter à te conſcriptum eundem librum ſatis approbamus.

S. Hieronymus ad Auguſtinum, Epiſt. LXXXIX. (nova edit. LXXIV.)

Dicis accepiſſe te librum meum à qvodam fratre qvi titulum non haberet, in qvo ſcriptores Eccleſiaſticos tam Græcos qvam Latinos enumeraverim: cumqve ab eo qværeres, ut tuis verbis utar, cur liminaris pagina non eſſet inſcripta, vel qvo cenſeretur nomine, reſpondiſſe appellari EPITAPHIUM: & argumentaris qvod recte ſic vocaretur ſi eorum tantum vel vitas vel ſcripta ibi legiſſes qvi jam defuncti eſſent: cum vero multorum & eo tempore qvo ſcribebatur, & nunc usqve viventium commemorentur opuſcula, mirari te, cur ei hunc titulum impoſuerim. Puto intelligere prudentiam tuam, qvod ex opere ipſo titulum potueris intelligere. Legiſti enim & Græcos & Latinos, qvi vitas virorum illuſtrium deſcripſerunt, qvod nunqvam EPITAPHIUM huic operi inſcripſerint, ſed DE ILLUSTRIBUS VIRIS, verbi gratia Ducibus, Philoſophis, Oratoribus, Hiſtoricis, Poëtis, Epicis, Tragicis, Comicis. Epitaphium autem proprie ſcribitur mortuorum, qvod qvidem in Dormitione ſanctæ memoriæ Nepotiani Presbyteri olim feciſſe me novi. Ergo hic liber vel, DE ILLUSTRIBUS VIRIS, vel proprie DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS appellandus eſt: licet à plerisqve emendatoribus imperitis DE AUCTORIBUS dicatur inſcriptus.

Idem S. Auguſtinus Epiſtola laudata:

In libro etiam qvo cunctos qvorum meminiſſe potuiſti Scriptores Eccleſiaſticos & eorum ſcripta commemoraſti, commodius ut arbitror fieret, ſi nominatis eis qvos hæreſiotas eſſe noſti, (qvando ne ipſos qvidem prætermittere volueris,) ſubjungeres etiam in qvibus cavendi eſſent: qvanqvam nonnullos etiam prætereris, qvod ſcire cuperem qvo conſilio factum ſit. Aut ſi illud volumen forte onerare noluiſti, ut commemoratis hæreticis non adderes in qvibus eos Catholica damnavit auctoritas: peto ne grave ſit literato labori tuo, qvo non mediocriter per Domini Dei noſtri gratiam in Latina Lingva ſanctorum ſtudia & accendiſti, & adjuviſti, id qvod tibi per humilitatem meam fraterna charitas indicit, ut ſi occupationes tuæ ſinunt, omnium hæreticorum perverſa dogmata, qvi rectitudinem fidei Chriſtianæ utiqve ad hoc tempus vel impudentia vel imperitia vel pertinacia depravare conati ſunt, uno libello breviter digeſta edas in notitiam eorum, qvibus aut non vacat propter alia negotia, aut non valent propter alienam linguam tam multa legere atqve cognoſcere. Diu te rogarem, niſi hoc ſoleret eſſe indicium minus præſumentis de charitate.

S. Hieronymus lib. I. adverſus Jovinianum p. 168.

Ut autem ſciamus Joannem tunc fuiſſe puerum, manifeſtiſſime docent Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, qvod usqve ad Trajani vixerit imperium, id eſt poſt paſſionem Domini ſexageſimo octavo anno dormierit, qvod & in libro DE ILLUSTRIBUS VIRIS breviter perſtrinximus.

Idem Epiſtola CLIV. ad Deſiderium.

Scripſi librum DE ILLUSTRIBUS VIRIS ab Apoſtolis usqve ad noſtram ætatem, imitatus Tranqvillum, Græcumqve Apollonium: & poſt Catalogum plurimorum me qvoqve in calce Voluminis qvaſi abortivum & minimum omnium Chriſtianorum poſui, ubi mihi neceſſe fuit usqve ad * decimum qvartum annum Theodoſii Principis qvid ſcri-

 pſerim

* Confer infra c. ult. hujus libri de Viris illuſtr. & Jo. Andream Boſium de teſtimonio Flavii Joſephi de CHriſto cap. II. §. 47. p. 71. ſeq. Antonium Pagi prolegom. ad diſſ. Hypaticam n. 35.

pſerim, breviter annotare. Qvem librum cum à ſupra dictis ſumpſeris, qvicqvid de indice minus habueris, paulatim ſcribi faciam ſi volueris.

Idem præfat. Commentarii in Jonam Prophetam.

Triennium circiter fluxit poſtqvam qvinqve Prophetas interpretatus ſum, Michæam, Naum, Abacuc, Sophoniam, Aggæum; & alio opere detentus non potui implere qvod cœperam: ſcripſi enim librum DE ILLUSTRIBUS VIRIS, & adverſum Jovinianum duo volumina, Apologeticum qvoqve & de optimo genere interpretandi ad Pammachium, & ad Nepotianum vel de Nepotiano duos libros, & alia qvæ enumerare longum eſt.

Idem libro II. in Rufinum pag. 419.

Unde etiam ante annos ferme decem, qvum DEXTER amicus meus, qvi Præfecturam adminiſtravit Prætorii, me rogaſſet, ut Auctorum noſtræ religionis ei indicem texerem, inter cæteros tractatores poſui & hunc librum * à Pamphilo editum, ita putans eſſe, ut à te & tuis diſcipulis fuerat divulgatum.

Gennadius Maſſilienſis Catalogo Illuſtrium virorum cap. 1.

Jacobus Presbyter cognomento ſapiens - - Hunc virum Beatus Hieronymus in libro *Χρονικῶν* velut magnarum virtutum hominem nominans, cur in CATALOGO SCRIBARUM non poſuerit, facile excuſabitur ſi conſideremus ipſos tres vel qvatuor Syros qvos poſuit, interpretatos in Græcum ſe legiſſe teſtatum. Unde conſtat eum ignoraſſe † illo tempore Syram linguam vel litteras.

Facundus Hermianenſis lib. IV. pro defenſione trium capitulorum cap. 2.
Tom. III. Opp. Sirmondi p. 520.

Hieronymus qvoqve noſter, vir admodum doctus, qvi etiam tantæ fuerat lectionis, ut omnes aut pæne omnes ** ſive in Græco ſive in Latino eloqvio divinarum Scripturarum tractatores legeret, ſcripſit librum cujus eſt titulus DE VIRIS ILLUSTRIBUS, in qvo non ſolum Catholicos, ſed etiam hæreticos memoravit qvi de Scripturis Sanctis in utraqve lingua aliqvid conſcripſerunt, non tacuit qvi hæreſum fuerint conditores, qvive aſſertores, vel qvi etiam à qvibusdam ut hæretici accuſarentur, aliis contra defendentibus: qvi tamen Sanctum Diodorum nec in ſuſpicionem hæreſis veniſſe retulit.

Magnus Aurel. Caſſiodorus Senator, Inſtitut. Divinarum Literarum cap. XVII.

Sed cum te de memoratis rebus diligens Lector expleveris, ingeniumqve tuum divina fuerit luce radiatum, lege librum DE VIRIS ILLUSTRIBUS S. Hieronymi, ubi diverſos Patres atqve opuſcula eorum breviter & honoravit & tetigit. Deinde alterum Gennadii Maſſilienſis, qvi de ſcriptoribus Legis Divinæ qvos ſtudioſe perqviſiverat, certiſſimus indicavit. Hos in uno corpore ſociatos reliqvi, ne poſt diverſos Codices cognoſcendæ rei tarditas afferatur, ſeqvuntur enim multarum lectionum venerabilium conditores.

Marcellinus Comes in Chronico. Indictione V. Arcadio & Rufino CoSS.

Usqve hunc XIV. Theodoſii imperii annum beatus Hieronymus poſt aſcenſionem D.N. JEſu CHriſti à Petro Apoſtolo incipiens & in ſemetipſum deſinens, CXXXV. *** Virorum illuſtrium Eccleſiaſtica volumina deſcripſit, apud Bethlehem oppidum degens, ubi & Monaſterium ſibi condidit, & alia multa Eccleſiaſtica litteris qvoqve Hebraicis edoctus ſcripſit, finemqve vitæ ſuæ admodum ſenex fecit, ibiqve ſepultus eſt, Catholicis qvidem inexpugnabilis Eccleſiæ turris, hæreticis autem omnibus infatigabilis hoſtis, tam propoſito vitæ ſuæ, qvam librorum à ſe editorum aſſertionibus depugnans.

Auctor vitæ Hieronymi editus à Jo. Mabillonio Tom. IV. Analect. & à Jo. Martianæo Tom. V. Opp. Hieron.

Qvinqve & centum triginta Virorum illuſtrium Eccleſiaſticos ſcriptores à paſſione CHriſti usqve ad XIV. Theodoſii Imp. annum digeſſit, omnesqve qvi de Scripturis Sanctis memoriæ aliqvid tradiderunt, breviter expoſuit.

Joannes Sariberienſis, Epiſtola CLXXII.

Philo, cujus meminit Hieronymus undecimo capitulo libri de Viris illuſtribus.

Editio-

* Apologiam pro Origene.

† Vide, ſi placet qvæ contra hanc Gennadii obſervationem diſputat Wilhelmus Ernestus Tentzelius ὁ *μακαρίτης* in diſſ. de Jacobo Niſibeno T. I. diſſ. Select. p. 254. ſeq.

** Hæc Facundus ex S. Auguſtini I. in Julian. ubi de S. Hieronymo: *Hic omnes vel pæne omnes, qvi ante illum ex utraque parte orbis de doctrina Eccleſiaſtica ſcripſerant, legerat.*

*** Hinc patet capita de Andrea, Jacobo Majore, Philippo, Bartholomæo, Thoma, Simone Cananæo, Matthia, Timotheo, Tito & Creſcente, qvæ in Græca verſione leguntur adjuncta, Hieronymi non eſſe. Vide Rev. E. S. Cypriani diſſertationem Catalogo Hieronymiano præmiſſam, & Tillemontium Tom. XII. memoriar. Hiſt. Eccleſ. pag. 141. ſeq.

Digitized by Google

Editiones Libri Hieronymiani.

Inter alia S. Hieronymi ſcripta.

Romæ 1468. & 1470. per Joannem Andream Epiſcopum Alerienſem & cuſtodem Bibl. Vaticanæ. Has edit. laudant Joh. Launojus diſſ. de Victorinis p. 7. & Rich. Simonin Epiſtolis ſelectis Gallice editis T. I. Epiſt. 32.

Venetiis 1470. 1488. apud Andream de Toreſanis de Aſula.

Moguntiæ 1470.

Baſileæ 1492. & ex *Eraſmi* recenſione 1516. 1524. 1526. 1553. 1565.

Lugduni 1530.

Pariſiis 1533. 1546. & cum notis *Mariani Victorini* &c. 1579. 1609. & 1623. cum notis Victorini & *Henr. Gravii.*

Romæ 1566. cum notis Mariani Victorini, apud Paulum Manutium.

Antwerpiæ, 1578. cum notis Victorini.

Coloniæ 1616. cum Victorini notis.

Francofurti 1684. fol. Tom. I. cum notis Eraſmi, Victorini, Gravii.

Pariſiis ex noviſſima *Joannis Marcianæi* recenſione 1706. fol. Tomo IV.

Separatim.

Cum *Sophronii* Græca verſione, Baſil. 1539. in 4. edente Eraſmo.

Cum Catalogis Gennadii, Iſidori, Honorii, Sigeberti & Henrici de Gandavo. Colon. 1580. in 8. ex recenſione *Suffridi Petri.*

Ex editione Joannis à Fuchte, Helmſtad. 1611. in 4. qvi ait ſe exemplar ſeorſim excuſum contuliſſe cum editione Lugd. 1513.

Cum Gennadii, Iſidori, Ildefonſi, Honorii, Sigeberti & Henrici Gandavenſis Catalogis notisqve & auctario *Auberti Miræi*, Antwerp. 1639. fol.

Cum notis ejusdem Miræi, Eraſmi, Victorini, Gravii, & *Erneſti Salomonis Cypriani.* Helmſt. 1700. in 4to.

In Guil. Cavei Hiſtoria litteraria legas Hieronymi Catalogum Scriptorum illuſtrium vidiſſe lucem Lugduni 1617. cum notis *Roſweidi.* Sed non dubito viri eruditiſſimi memoriæ obverſatas vitas Patrum, qvas ab Hieronymo & aliis vetuſtis ſcriptoribus traditas, illo anno Lugduni cum notis ſuis Heribertus Roſweidus S. J. in lucem emiſit.

De Græca verſione qvæ ſub SOPHRONII fertur nomine.

Eraſmus Roterodamus Lectori pio S. D.

Eruditum opus & Hieronymo dignum, ſed quod nemo, cui bonæ literæ cordi ſint, ſine gravi dolore legere poſſit, nimirum hinc intelligens ex tot egregiis clariſſimorum virorum monumentis, vix paucula quædam ſupereſſe, atque ea ſane mutila, depravata, contaminataque. O jacturam vere deplorandam, ſi quid proficeretur complorationibus. Si quid ad rem attinet domeſticam, id tenemus mordicus, pro fundis, pro cenſu ſtrenue digladiamur. Ad in hujusmodi theſauris, quibus nihil eſſe poteſt precioſius, & Eccleſia Chriſtiana dignius, quam dormitatum eſt ab epiſcopis, ac theologis, qui tot orbis lumina, tot inſignes fidei noſtræ proceres & anteſignanos, litteris eximios, eloquentia illuſtres, vitæ ſanctimonia commendatos, aliquot & martyrio claros, intercidere paſſi ſunt, ut hoc ſordidum Scriptorum genus ſuccederet, ſententiariorum, ſummulariorum, faſciculariorum, ſpeculariorum, & o Deum immortalem, quorum vel recordatio nauſeam moveat generoſis ac bene natis ingeniis. Verum hic dolor extimulare debet omnes bonis addictos authoribus, ut id certe quod ſupereſt, tanto legant avidius, quanto minus eſt, quod temporum ruina nobis fecit reliquum. Vertit hunc librum Græce Sophronius, cujus mentionem facit inter reliquos Hieronymus, nec id ſane infeliciter. Ex quo permulta reſtituimus, exemplar emendatum ac vetuſtum nacti. Gennadii catalogum, non omnino lectu indignum, ob hiſtoriæ cognitionem reperies in ſecunda parte ſecundi tomi. Eſt & alius libellus, de duodecim primatibus Eccleſiæ, ſed authorem præ ſe ferens non ſolum ineruditum & infantem, verum etiam inſanum, motæque mentis, quem tamen ipſum in tertia parte ſecundi tomi reperies, ſi libebit bonas horas male perdere. Ne quid autem fallat lectorem, illud noverit, Andream, Jacobum Zebedæi filium, Philippum, Bartholomæum, Thomam, Simonem Cananæum, Matthiam, Timotheum, Titum, Creſcentem, non recenſeri ab Hieronymo, ſed additos a ſtudioſo quopiam ex alio catalogo. Nam plæraque conveniunt cum his, quæ retulit Theodorus, *Tyri Epiſcopus. Cæterum ab Hieronymo non commemorantur niſi ſcriptores. Bene vale.

* Dorotheus aliis.

Iſaacus Voſſius notis in S. Ignatii Epiſtolam ad Smyrnæos.

Hieronymus, quem in ſexcentis videre eſt Hebraicæ, quam Græcæ, peritiorem fuiſſe linguæ, hæc verba Ignatii ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα ita reddidit; *in carne eum vidi.* Ita quoque vetus verſio Armachani. Sophronius item, ἐν σώματι αὐτὸν εἶδον. Sed mihi conſtat translationem iſtam Græcam, Sophronii nomen mentiri. Quid? an veriſimile eſt, ita Sophronium fuiſſe negligentem, ut non inſpexiſſet ipſum Ignatium, cum hæc loca eſſent vertenda? Sed hoc leve. Verſio illa innumeris in locis non eſt Græca: innumeris quoque in locis male Hieronymi mentem expreſſit. Quidquid in Hieronymo eſt corruptum, † eodem modo ſeſe habet in Græco. Quæcunque in illo Hieronymi Catalogo deſunt (deeſſe autem multa, ex MSS. collatione adparebit) deſunt quoque in illo Pſeudoſophronio. Mille id exemplis in tam exiguo ſcripto comprobare poſſemus, ſi animus eſſet commentariolum noſtrum rebus parum ad Ignatium facientibus extendere. Sed, puto, naſutum lectorem ſatis id per ſe poſſe animadvertere, nec egere monitore. Sufficiat dixiſſe, paraphraſin illam Græcam, quæ ſub nomine Sophronii circumfertur, ubique eſſe falſam, ubique ineptam, & ubique impoſturam ſapere. Sed quiſnam ille tandem fuerit, qui ita nobis voluerit imponere, id vero difficile dictu ſit. Mihi in nulla unquam Bibliotheca illam paraphraſin MS. videre contigit. Scripſit quoque nuper Cl. vir Iſmael Bulialdus, illam non exſtare in Bibliotheca Regia Pariſiis. Nec exſtare uſpiam puto. Aut ſi exſtet, multum vereor, ne à recentiſſima ſit manu exarata, nec CL. annos excedente. Nam etiam recentiſſimi codices Latini ejus Catalogi multo ſunt meliores iſta paraphraſi Græca. Sed quid facias Eraſmo, qui cum primus ſit qui illam ediderit, dicit ſe Sophronii exemplar vetuſtum & emendatum nactum fuiſſe? Niſi Eraſmus hæc diceret, multum de fide ejus rei dubitarem. Suſpicari tamen aliquis non immerito poſſit, ipſum nobis ſuppoſuiſſe hanc translationem, idque animi gratia; vel ut oſtenderet, ſi ſibi fuiſſet voluntas, ſua aliis affingendi, ad hoc neque defuturum fuiſſe ingenium, neque eruditionem. Uti nec defuere hoc noſtro ſæculo virorum inſignium ingenia, quæ ſimilia actitarint, quamvis diſpari ſucceſſu; cum eorum fucus non ita diu potuerit latere, ſed etiam indoctiſſimis quibusque ſtatim ſuboluerit. Sed credamus potius illum à nebulone aliquo fuiſſe deceptum, qui corruptiſſimum Hieronymi Catalogum nactus, Græcè à ſe redditum, huic Heroi pro antiqua Sophronii verſione venditarit. Eadem forſan manus eſt, quæ paraphraſin illam ſuppoſuit, & quæ priorem partem Catalogi Hieronymiani corruperit. Nam quorſum in eo inter ſcriptores Eccleſiaſticos referuntur tot Apoſtoli, qui nihil omnino ſcripſerunt, quorumque vitas adparet deſumtas eſſe, paucis, tantum mutatis, ex ineptiſſimo ſcripto Dorothei * de XII. Apoſtolis? Inquit Eraſmus, Sophronium adjunxiſſe reliquos iſtos Apoſtolos, qui nihil ſcripſerunt. Sed unde hoc reſcivit ** niſi ipſe fuerit Sophronius? Habeo poſteriorem partem ejus Catalogi MS tam, cui appoſiti ſunt numeri. In eo vita Hieronymi, quæ eſt ultima, eſt CXXXIV. At qui vulgata exemplaria conſulat, numerabit in iis vitas CXLI. Si quis itaque purum & incorruptum habere velit ſcriptum iſtud Hieronymi, demat primum vitas & nomina eorum, qui ſubſequuntur:

Andreas Apoſtolus	*Thomas Apoſt.*	*Timotheus Epiſcopus.*
Jacobus Zebedæi filius.	*Simon Cananæus Apoſt.*	*Titus Epiſcop.*
Philippus Apoſt.	*Matthias Apoſt.*	*Creſcens.*
Bartholomæus Apoſt.		

Addat jam IV. Evangeliſtarum vitas, qvæ excidere, & procedat ordo hoc pacto, qvomodo & apud Honorium Auguſtodunenſem, qvi eum deſcripſit, videre eſt.

Simon Petrus.	*Paulus Apoſtolus.*	*Joannes Evangeliſta.*
Iacobus Apoſtolus.	*Barnabas Cyprius.*	*Hermas.*
Matthæus Evangeliſta.	*Lucas Evangeliſta.*	*Philo.*
Iudas Apoſtolus.	*Marcus Evangeliſta.*	

Si hoc modo numeres, continebit Catalogus ille ſcriptores CXXXV. Fieri autem poteſt, ut in ſcripto meo codice ſemel erratum ſit in numeris. Et in hoc qvoqve peccavit Eraſmus, qvod Evangeliſtarum vitas ſegregaverit, & ex iis ſingularem tractatum concinnarit; qvorum tamen ordinem, uti & reliqvorum, recte ſervavit in notis ſuis, adeo ut videatur in eo ſui fuiſſe oblitus. Qvæcunqve diximus, vera ut puto, deprehendet, ſi qvis conſulat MSS. codices:

† Nimis hoc liberaliter dici, ex variis libri ipſius locis apparebit, in qvibus Græca rectius ſe habent.

* Apparet etiam haud diverſas eſſe ab illis vitis, qvæ ſine nomine auctoris leguntur adjuncta Occumenii commentariis in Epiſtolas Pauli Apoſtoli. Et Græculorum recentium credulitatem potius, qvam antiqvam & modeſtiorem in illis, qvæ ipſimet ignorarent, confingendis Sophronii ætatem illos ſpirare, notavit Tillemontius Tom. XII. memor. Hiſt. Eccleſ. pag. 142.

** Conjectura ductus tamen ſcribere id potuit, ut recte Boſio monitum.

codices; meliores præſertim, qvalis eſt ille, qvem memini me obiter vidiſſe Florentiæ, Longobardicis literis exaratum, in conventu D. Marci.

Io. Andreas Boſius introductione in notitiam Scriptorum Eccleſiaſticor. cap. 3.

Viro ſummo Iſaaco Voſſio facile largior, nec Sophronii illius, cui tribuitur, nec valde antiqvam eſſe Græcam Catalogi Hieronymiani verſionem. Sed ut ab Eraſmo, aut ab alio illius ævi confictum credam, adduci non poſſum. Nam cum ex eo qvædam iisdem verbis in Lexico Suidæ legantur, potius eſt ut Suida vetuſtiorem credamus. *Loca Suidæ ſuis qvoqve locis allegata lector infra reperiet. Ac Boſio aſſentiuntur viri doctrina & ingenii laude celebratiſſimi. Huetius de claris interpretibus pag. 215. & lib. I. Origenianorum cap. 2. & Stephanus le Moyne notis ad Varia ſacra pag. 418. Tillemontius & S. E. Cyprianus locis ſupra laudatis, aliiqve.*

S. HIERONYMI, DE VIRIS ILLUSTRIBUS LIBER,

Adjuncta verſione antiqva Græca, qvam ſub SOPHRONII nomine Eraſmus in lucem edidit.

HIERONYMUS DEXTRO.

Hortaris, *Dexter*, ut *Tranqvillum* ſeqvens, Eccleſiaſticos Scriptores in ordinem digeram, & qvod ille in enumerandis gentilium litterarum Viris a) fecit illuſtribus, ego b) in noſtris faciam, id eſt, ut à paſſione Chriſti usqve ad decimum qvartum Theodoſii Imperatoris annum, omnes qvi de Scripturis Sanctis memoriæ aliqvid prodiderunt, tibi breviter exponam. Fecerunt qvidem hoc idem apud Græcos *Hermippus* c) peripateticus, *Antigonus Caryſtius*, *Satyrus* doctus vir, & longe omnium doctiſſimus *Ariſtoxenus* Muſicus: apud Latinos autem *Varro*, d) *Santra*, *Nepos*, *Hyginus*, & ad cujus nos exemplum vis provocare, *Tranqvillus*. Sed non mea eſt & illorum ſimilis conditio: Illi enim hiſtorias veteres annaleſqve replicantes, potuerunt qvaſi de ingenti prato parvam opuſculi ſui coronam texere. Ego qvid acturus ſum, qvi nullum prævium ſeqvens, peſſimum (ut dicitur) magiſtrum e) memetipſum habeo? Qvamqvam *Euſebius* Pamphili, in decem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libris, maximo nobis adjumento fuerit, & ſingulorum, de qvibus ſcripturi ſumus, volumina ætates auctorum ſuorum ſæpe teſtentur. Itaqve Dominum JEſum Chriſtum

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΔΕΞΤΡΩ.

Προτρέπῃ Δέξτερ, ὡς τῷ Τραγκύλλῳ ἑπόμενόν με, τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφέας κατὰ τάξιν ἐκθέσθαι, καὶ ὅπερ ἐκεῖνος ἀπαριθμούμενος τοὺς περιφανεῖς ἄνδρας, τοὺς τὰ ἐθνικὰ συντάξαντας πεποίηκε, κἀγὼ ἐν τοῖς ἡμετέροις ποιήσω, τουτέστιν, ἀπὸ τοῦ πάθους τοῦ Σωτῆρος ἄχρι τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν θείων γραφῶν συγγραψαμένους τι, καὶ τῇ μνήμῃ παραδεδωκότας, διὰ βραχέων φανερώσω. Πεποιήκασι μὲν οὖν τοῦτο αὐτὸ, παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, Ἕρμιππος περιπατητικὸς, Ἀντίγονος Καρύστιος, Σάτυρος ἀνὴρ πολυμαθὴς, καὶ πολλῶν πάνυ διδασκαλικώτερος, Ἀριστόξενος μουσικός. Παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις Βάῤῥων, Σάντρας, Νέπως, Ὑγῖνος, καὶ οὗ εἰς ὑπόδειγμα ἡμᾶς προκαλεῖσθαι βούλει, Τράγκυλλος. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐμοῦ κἀκείνων ὁμοία ἡ αἵρεσις. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παλαιὰς ἱστορίας καὶ τὰ ἑκάστου ἔτους ἀνακυκλοῦντες συντάγματα, ἐδυνήθησαν ὡσανεὶ ἐκ μεγάλου λειμῶνος, ἐλάχιστον γοῦν τοῦ οἰκείου ἔργου στέφανον πλέξαι. Ἐγὼ δὲ, τί διαπράξομαι ἡγουμένῳ ἑπόμενος οὐδενὶ ἀλλ' ἐμαυτὸν κάκιστον ὡς ὁ λόγος φησὶ, διδάσκαλον ἔχων. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου εἰς δέκα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας βίβλους μεγίστην ἡμῖν παρέσχετο βοήθειαν, καὶ τὰ ἑκάστου, περὶ ὧν συγγράφειν μέλλομεν, τεύχη, ὑπὲρ τῶν οἰκείων τὴν μαρτυρίαν παρέχουσι χρόνων. Τοιγαροῦν

D

a) In Græca verſione nove dictum τοὺς τὰ ἐθνικὰ συντάξαντας pro *gentilium literarum viris*, quibus verbis Hieronymus innuit quæ de Poetis, Grammaticis, Rhetoribus *Suetonius* compoſuerat. Nam οἱ τὰ ἐθνικὰ συντάξαντες ex veterum Græcorum uſu ſunt, qui de vocabulis ſcripſerunt certæ genti peculiaribus, ut ſcriptores ἐθνικῶν ὀνομασιῶν, Callimachus, Zenodotus aliique: vel qui nomina gentilitia ac patronymica tradidere ut Stephanus Byzantinus cujus ἐθνικὰ ab Hermolao in compendium miſſa habemus, ne deperditos jam memorem Orionem Thebanum, Metrodorum, Philoxenum, Longinum.

b) Suffridus Petri, *id ego.*

c) De *Hermippo* Smyrnæo Peripatetico præter Voſſium, Jonſiumque conſulendus Guil. Spencerus ad Origenem contra Celſum p. 13. de *Antigono*, e Caryſto Eubocæ urbe, Meurſius, qui ſyllogem ejus hiſtoriarum memorabilium cum notis edidit, Harduinus ad Plin. Menagius ad Laert. *Satyri* meminit & alibi Hieronymus lib. 2 in Jovinian. *refert Satyrus, qui illuſtrium virorum ſcripſit Hiſtoriam, quod Diogenes* &c. Ariſtoxeni βίους non ſine ſumma voluptate legi potuiſſe teſtatur Plutarchus lib. quod non ſuaviter vivi poſſit ſecundum Epicurum p. 1093.

d) *Varro* de viris illuſtribus egerat libris ſex prioribus rerum humanarum. Pro verbis *vis provocare* Marcianæus neſcio an e MS codice habet *provocas*.

e) S. Bernardus Epiſt. 87. ad Augerium: *qui ſe ſibi magiſtrum conſtituit, ſtulto ſe diſcipulum ſubdit.*

precor, ut qvod *Cicero* tuus, qvi in arce Romanæ ſtetit eloqventiæ, non eſt facere dedignatus, f) in *Bruto* oratorum Latinæ Linguæ texens Catalogum, id ego in ejus Eccleſiæ g) ſcriptoribus enumerandis digne cohortatione tua impleam. Si qvi autem de his, qvi usqve hodie ſcriptitant h) à me in hoc volumine prætermiſſi ſunt, ſibi magis qvam mihi debebunt imputare. Neqve enim celantes ſcripta ſua, de his qvi longe ſunt i) noſſe potui: & qvod aliis forſitan ſit notum, mihi in hoc terrarum angulo k) fuerit ignotum. Certe cum ſcriptis ſuis claruerint, non magnopere noſtri ſilentii diſpendia l) ſuſpirabunt. Diſcant igitur *Celſus*, *Porphyrius*, *Julianus*, rabidi adverſus Chriſtum canes; diſcant eorum ſectatores, qvi putant eccleſiam nullos Philoſophos & eloqventes, nullos habuiſſe doctores, m) qvanti & qvales viri eam fundaverint, extruxerint, adornaverint: Et deſinant fidem noſtram ruſticæ tantum ſimplicitatis arguere, ſuamqve potius imperitiam agnoſcant. Vale in Domino JEſu. n)

γαρῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δέομαι, ἵν᾽ ὅπερ ὁ σὸς Κικέρων, ὁ ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς ῥωμαϊκῆς εὐγλωττίας ἑστάμενος, ποιῆσαι οὐκ ἀπηξίωσεν, εἰς Βροῦτον τὸν τῶν ῥητόρων τῇ ῥωμαϊκῇ γλώττῃ συντάττων κατάλογον, τοῦτο ἐγὼ ἐν τῷ ἀπαριθμήσασθαι τοὺς συγγραφέας τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, ἐκπληρώσω διὰ τῆς σῆς προτροπῆς. Εἰ δέ τινες ἐκ τῶν ἄχρι σήμερον συγγεγραμμένων παρ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷδε τῷ πύχῳ παρελείφθησαν, ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ μοὶ ἐπιγραφέτωσαν. Οὐδὲ γὰρ ἀποκρυπτόντων αὐτῶν τὰ ἴδια συγγράμματα, γνῶναι ἐδυνήθην οἷς οὐκ ἐνέτυχον, καὶ ὅπερ ἄλλοις ἴσθ᾽ ὅτι γνωστὸν τυγχάνει, ἐμοὶ ἐν τῇ τοῦ κόσμου τούτου γωνίᾳ ἄγνωστον ὑπῆρξεν. Ὅμως ὅταν κατάδηλοι διὰ τῶν οἰκείων γένωνται συγγραμμάτων, οὐχ ὡς τὰ μέγιστα βλαβέντες τὴν ἡμετέραν ἐπιστενάξουσι σιωπήν. Μαθέτωσαν τοιγαροῦν Κέλσος, Πορφύριος, Ἰουλιανὸς οἱ λυσσώδεις κατὰ Χριστοῦ κύνες, μαθέτωσαν οἱ τούτων ἀκόλουθοι, οἱ νομίζοντες τὴν Ἐκκλησίαν μήτε φιλοσόφους καὶ εὐφραδεῖς μήτε τινὰς ἐσχηκέναι διδασκάλους, ὅσοι καὶ πηλίκοι ἄνδρες ταύτην θεμελιώσαντες ᾠκοδόμησάν τε καὶ διεκόσμησαν, καὶ παυσάσθωσαν τὴν ἡμετέραν πίστιν ἀγροικικῆς μόνον εὐθύνειν ἁπλότητος, οἰκείαν μᾶλλον ἀμαθίαν ἐπιγνωσόμενοι.

f) Si ita verba interpungántur, congruet Græca verſio, ſimiliter diſponenda. *εἰς Βροῦτον τὸν —— συντάττων κατάλογον.* Ille Ciceronis de claris Oratoribus liber etiamnum exſtat eruditis Seb. Conradi commentariis illuſtratus.

g) *ejus*, non Latinæ Linguæ, (nam Græcos plurimos etiam perſeqvitur Hieronymus) ſed cujus mentio præceſſit, JEſu CHriſti. Pro *ejus Eccleſiæ ſcriptoribus* Marcianæus in MS. Ottoboniano *Eccleſiaſticis* reperit.

h) ita MSS. pro *ſcripſerunt*, & mox *debebunt* pro debent.

i) Valde mihi placet hæc Monſeenſis Codicis lectio præ altera, *quæ non legi*, licet huic Græca etiam verſio ſuffragetur.

k) in Bethlehem, ubi verſabatur Hieronymus cum hunc librum A. C. 392. componeret.

l) ita MSS. Bodlejanus, Monſeenſis, Norimbergenſis & alii quos Gravius & Marcianæus inſpexere pro *diſpendio*.

m) De illa Celſi, Porphyrii, Juliani calumnia videndus Doct. Chriſtianus Kortholtzius ὁ *μακαρίτης* in obtrectatore pagano cap. XI.

n) Verba: *Vale in Domino Jeſu*, male omiſſa in plerisque edit.

ERASMI SCHOLIA.

Hortaris Dexter. Sophronius, Hieronymi familiaris, qvi librum hunc Græce vertit, indicat hunc Dextrum fuiſſe præfectum prætorio.

Ut Tranqvillum ſeqvens. Extat libellus Suetonii Tranqvilli, de claris oratoribus & Grammaticis. Extat & alter de viris illuſtribus, Plinii titulo, qvem nonnulli malunt aſcribere Suetonio.

Santra Nepos. Nonnulli codices ſcriptum habebant, Santhraprepus, verum Sophronius legit *σάντας νέπως*. Santas, ſive Santa nepos, ut nepos vel additum ſit diſcriminis gratia, vel cognomen ſit gentilitium, ut Plinius Nepos, Cornelius Nepos. Qvamqvam in Latinis vocabulis non usqvequaqve fidendum Græcis Scriptoribus. Proinde Santra reliqvimus. (*Imo Santra alius a Nepote & longe diverſus. Vide quæ infra Gravius, Miræusqve.*)

Peſſimum ut dicitur magiſtrum. Apparet vulgo jactatum fuiſſe proverbium, ſibi qvemqve peſſimum eſſe magiſtrum, qvod unusqvisqve ſibi ipſi blanditur & ſua cuiqve nimium placent.

Celſus, Porphyrius, Iulianus. Hi pernicioſiſſimi hoſtes Chriſtianæ religionis, ut qvam litteris Philoſophorum ac rhetorum præter impietatem ac tyrannidem adverſum nos armati, libris editis inſectati ſunt.

MARIANI VICTORINI NOTÆ.

Titulum operis ex vetuſtis & emendatioribus manuſcriptis exemplaribus, ita ut legitis, ideo reſtituimus, qvod ridiculum prorſus nobis viſum eſt, ut epiſtolæ nomine opus ipſum inſcriptum circumferretur. Recte autem nos ita reſtituiſſe ex prima Hieronymi ad Auguſtinum epiſtola potes diſcere.

Ut Tranqvillum ſeqvens. Extat Tranqvilli liber de claris oratoribus & grammaticis. Varronis autem, Santræ, Nepotis & Hygini interierunt.

Celſus,

Digitized by Google

Celſus, Porphyrius, Iulianus. Docti qvidem, ſed pernicioſiſſimi Chriſtianæ religionis hoſtes ii fuerunt. Julianum, Cyrillus Alexandrinus ſcriptis egregie impugnavit, Celſum Origenes, Porphyrium Methodius Tyri.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Hortaris Dexter.) Dextrum hunc, cui hoc opus ſcribit, fuiſſe præfectum prætorio non ſolus Sophronius indicat, ſed & Hieronymus ipſe 1. lib. Apolog. in Ruffinum. Fecit operi Hieronymus titulum: *De illuſtribus Viris*, ut patet ex præfat. in Jonam, & ex epiſtola *Lecto ſermone* ad Deſiderium. De eadem re vide epiſtolam Auguſtini ad Hieronymum: *Habeo gratias*: & reſponſivam Hieronymi ad eundem. Gennadius autem appellat, *Catalogum Scribarum*, de Jacob Nizebeno ſcribens.

Ut Tranqvillum ſequens.) Extat libellus Svetonii Tranqvilli *de illuſtribus Grammaticis*, & item alius *de claris Rhetoribus*: Libellum qvoqve Plinii *de illuſtribus Viris* multi putant eſſe Suetonii, licet ſint, qvi tribuant *Cornelio Nepoti.*

Usque ad XIV. Theodoſi Imp. annum) Hic annus juxta Euſebium eſt Domini 394. qvando regnare cœpit Theodoſius, cum Arcadio & Honorio filiis, cum qvibus tres annos regnavit.

Apud Latinos autem Varro.) Miror Hieronymum hic ſilentio præterire *Tarqvitium*, qvi Lactantio teſte cap. 10. lib. 1. *de illuſtribus* qvoqve *Viris* diſſeruit.

Santra, Nepos, Iginus.) Santram citant Donatus in vita Terentii. Qvintilianus lib. 12. cap. 10. & Feſtus Pompejus in dictione: *Oiſſillum.*

De *Nepote* autem Servius enarrans illud Virgilii: *Taurino quantum &c. Hujus*, inqvit, *rei teſtis eſt Cornelius Nepos in eo libro, qvi vita Illuſtrium inſcribitur. Iginus* qvoqve præter ea, qvæ extant, ſcripſit & libros *de Viris Claris*, teſte Aſconio in orationem Ciceronis in Piſonem. De eo Euſebius in Chronicis *Anno 35. Auguſti C. Iulius Iginus cognomento Polyhiſtor Grammaticus habetur illuſtris.*

Ego qvid acturus ſum, qvi nullum pravium ſequens.) In epiſtola ad Damaſum: *Qvoniam. Ego nullum pravium, niſi Chriſtum ſequens.* Corrige locum. *Primum* enim ibi corrupte legitur. Ad Paulinum: *Frater Ambroſius: Ut intelligeres te in ſcripturis ſanctis ſine pravio & monſtrante ſemitam non poſſe ingredi.* In Michææ tertio: *Hi, qvi nolunt ſe pravium ſeqvi, ſed ſuperbiunt.*

Ut qvod Cicero tuus, qvi in arce Romana eloquentiæ ſtetit.) Idem in præfat. qvæſt. Hebraicarum. Fabius lib. 12. cap. 11. *Cicerone arcem tenente eloquentiæ.* Hieron. in epiſt. *Lectis litteris: Et in eloquentia arce ſteteris.*

Non eſt facere dedignatus in Bruto.) Inſcribitur hic liber: *De claris Oratoribus* ſive *Brutus.* (Cicero 2. de Divinat. cap. 1. *Ita tres erunt de Oratore, quartus Brutus, quintus Orator.*)

Id ego in eccleſiæ illius.) Melius: *Eccleſiaſticis ſcriptoribus:*

Non magnopere noſtri ſilentii diſpendio ſuſpirabunt.) Lege: *diſpendia.*

Et ornaverint) Alias: *adornaverint.*

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

DEXTER.) Librum hunc ſuum de Scriptoribus Eccleſiaſticis S. Hieronymus ſcripſit, hortante *Flavio Lucio Dextro*, Paciani Barcinonenſis Epiſcopi filio, infra cap. 132. laudando ab ipſo Hieronymo, cui Dexter amicitia junctiſſimus fuit. Quod idem ipſe Hieronymus Apologia 2. contra Ruffinum tradit. Scripſit autem hunc librum Theodoſii Imp. anno decimo quarto (hoc eſt Chriſti anno vulgari 392.) ut ipſe infra cap. ultimo narrat.

HERMIPPUS) Smyrnæus, Philoſophus ex claſſe Peripateticorum, Callimachi Grammatici diſcipulus, temporibus Ptolemæi Evergetis vixit, & a Fl. Joſepho lib. 1. contra Appionem vocatur diligentiſſimus circa omnem hiſtoriam indagator. Scripſit vitas Virorum eruditione illuſtrium; à Laertio & Athenæo variis locis citatas.

ANTIGONUS CARYSTIUS) Ptolemæi Lagi, ejusque ſucceſſoris Philadelphi temporibus floruit; & Timonis, Polemonis, Antipatri, Menedemi, Zenonis, aliorumque Philoſophorum vitas litteris conſignavit; ab Athenæo & Laertio laudatas. Scripſit & Hiſtoriarum mirabilium collectanea, quæ ſola ad nos pervenerunt.

SATYRUS) Peripateticus, ſcripſit Virorum illuſtrium vitas ſeu hiſtorias: quarum poſt Athenæum lib. 11. & Plutarchum in vitis X. Rhetorum, Joannes etiam Saresberienſis lib. 5. de Nugis Curialium cap. 17. meminit. Vitarum ejus epitomen concinnavit Heraclides: cujus epitomes meminit Laertius in Pythagora & Zenone Eleate. Sunt qui hunc Satyrum faciunt diſcipulum Ariſtotelis; alii longe poſteriorem eſſe volunt.

ARISTOXENUS) Tarentinus, Ariſtotelis auditor, præter Muſica, etiam Hiſtorica & Philoſophica ſcripſit; teſte Suida. Ex Vitis ab eo conſignatis laudantur a Græcis Scriptoribus Vitæ Socratis, Platonis, Archytæ, Teleſti, Xenophili, & præcipue Pythagoræ:

goræ : cujus poſtremæ ex Latinis quoque Gellius lib. 4. cap. 11. meminit. Ariſtoxeni libros tres de elementis harmonicis primus luce donavit Joannes Meurſius.

Apud Latinos VARRO.) M. Terentius Varro, patria Romanus, Romanorum omnium doctiſſimus (cujus de L. L. & R. R. Libros habemus) Elogia & Imagines doctorum Virorum edidit: quod opus *Hebdomadas* nuncupavit, & a Plinio lib. 3. Hiſt. nat. cap. 11. eximie laudatur. Tito Pomponio Attico perfamiliaris fuit: cui & ſuos De vita Populi Romani libros inſcripſit. Alius ab iſto, & quidem poſterior, fuit *P. Terentius Varro*, patria Atacinus, ab Atace Narbonenſis Galliæ vico ſic dictus, qui I. Cæſaris & Triumvirorum temporibus floruit, & ab Hieronymo in Chronico laudatur. Scripſit Sequanici belli libros, Argonautica, & Europam : quorum operum veteres Scriptores varii meminerunt.

SANTRA) Grammaticus a Chariſio lib. 1. a Scauro in Orthographia, Feſto, Nonio & aliis laudatur; putaturque vixiſſe Cæſaris & Triumvirorum temporibus.

NEPOS) Cornelius Nepos, Ciceroni perfamiliaris, præter alia ſcripſit libros de viris illuſtribus, à Gellio lib. 11. cap. 8. & aliis laudatos. Ex his XXII. exterarum gentium Imperatores ſuperſunt; falſo attributi Æmilio Probo. Atque iſtis quidem libris Nepos non ſolum excellentes Imperatores, ſed etiam Scriptores, cum Græcos tum Latinos, eſt perſecutus. Fragmenta omnia Nepotis Andreas Schottus diligenter collegit, & publicanda curavit. Ex ejusdem Schotti editione conſtat, libellum de illuſtribus viris Romanis falſo tribui Nepoti, aut Plinio, aut Suetonio, aut Tacito. Eſt autem *Sexti Aurelii Victoris*: videtur tamen Victor pleraque ex Nepote deſumpſiſſe. Obiit vero Nepos ævo Auguſteo, ut Plinius lib. 9. epiſt. 19. tradit.

HYGINUS) C. Julius Hyginus ſeu Higenus, Auguſti Imp. libertus, natione Hiſpanus, Ovidio familiaris (ut Suetonius lib. de illuſtribus Grammaticis tradit) libros aliquot de vita rebusque geſtis illuſtrium virorum conſcripſit: ut Gellius lib. 1. cap. 14. & alii teſtantur. Hodie nihil Hygini ſupereſt præter Poeticum Aſtronomicon ad M. Fabium, & Fabularum librum. Nam Gromatica, ſive de limitibus conſtituendis, non ſunt hujus Hygini, ſed alterius, ætate poſterioris, qui ſub Trajano vixit.

TRANQUILLUS) Suetonius Tranquillus ſub Hadriano Imp. Magiſter epiſtolarum fuit: exſtantque ad ipſum multæ Plinii epiſtolæ. Præter deperdita Suetonii ſcripta, habemus XII. Cæſares, item illuſtres Grammaticos, & aliquot Rhetores ac Poetas.

Celſus, Porphyrius, Iulianus) tres pernicioſiſſimi Chriſtianæ religionis hoſtes. Contra Celſum Origines ſcripſit libros octo. Porphyrius Aureliani & Probi Impp. temporibus vixit. Julianus, re & cognomento Apoſtata, anno Chriſti 363. miſere periit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI ANNOTATIONES.

VARRO) De Varrone Hieronymus Proœmio in II. librum commentariorum in epiſtolam ad Galatas: *Marcus Varro cunctarum antiquitatum diligentiſſimus perſcrutator.* Idem apud Ruffinum libro II. invectivarum: *Marcum Terentium Varronem miratur antiquitas, quod tam innumerabiles libros ſcripſerit.* Addit Ruffinus, Hieronymum libello quodam, quaſi indiculo, omnia a Varrone edita enumeraſſe: quod factum in quadam ad Paulam epiſtola, quæ hodie deſideratur. Hieronymus infra cap. 54. *Indicem operum ejus in voluminibus epiſtolarum, quas ad Paulam ſcripſimus, in quadam epiſtola, contra Varronis opera conferens, poſui.* Fragmentum epiſtolæ Ruffinus l. c. exhibet. Mirum videri non debet, multos Varronis libros hodie deſiderari, cum illo ſuperſtite quædam ejus monumenta perierint, verbi cauſa, commentarius εἰσαγωγικὸς, quid facere dicereque deberet Pompejus, conſulturus Senatum: ut ipſe Varro libro IV. epiſtolicarum quæſtionum, in literis, quas ad Oppianum dedit, teſtatur apud Gellium l. XIV. noct. Attic. c. 7.

Hyginus. Miræus C. Julium Hyginum vocat, ſecutus impreſſos codices operum Hygini junioris. Verum his Jacobus Micyllus in MS. Hyginum præſcriptum ait, non C. Julium Hyginum. Librorum Aſtronomicorum author nunquam C. Julius Hyginus dicitur in MS. ut notavit jam olim Morelius. Itaque Hygini, Auguſti liberti, nomen a Miræo perperam tribuitur Hygino, fabularum autori parum docto, cum Auguſti libertus doctiſſimus eſſet, ac vere Grammaticus: qui codicum bonæ fidei magnam curam gereret, commentariaque in Vergilium editurus adhiberet præſtantiſſimum codicem ex Vergilii domo atque familia: Vide Gellium l. II. cap. 21. ut neceſſum ſit, Miræum in magno errore verſari, dum Hyginum, cujus habemus Aſtronomica & fabulas, Auguſti libertum facit cum vulgo. Eſt enim Hyginus ille plumbei ſeculi, ut Joannes Schefferus diſſertatione de Hygini, ſcriptoris fabularum, ætate, ac Thomas Munckerus diſſertatione de autore mythologiæ, quæ C. Julii Hygini nomen præfert, demonſtrarunt.

Quan-

Quanquam Euſebius Pamphili in decem eccleſiaſticæ hiſtoriæ libris maximo nobis adjumento fuerit. Hujus loci ſenſum mire pervertit Baronius. Cum enim videret, ex illis libris, qui ſub Dionyſii Areopagitæ nomine circumferuntur, plurimum utilitatis Eccleſiæ Romanæ acceſſurum; omnem lapidem movit, ut centones Areopagitæ vindicaret. Cumque non ignoraret, alios ab ejus ſententia vel hoc nomine ſeceſſionem facturos, quod libros illos nec Euſebius, nec in noſtro catalogo Hieronymus recenſeat; ut hoc telum avertat, ita nugatur ad ann. CIX. n. 60. *Quod ad Hieronymum ſpectat, ejus ſilentii ratio petenda eſt ab ejus ſcribendi operis inſtituto: quo videlicet in præfatione ad Dextrum eos ſe colligere profitetur antiquos ſcriptores Eccleſiaſticos, quos inveniſſet ab Euſebio recenſitos: nec fuit ejus ratio inſtituti, ſi qua ab Euſebio fuiſſent prætermiſſa, perquirere.* Quæſo, ubi hoc dicit Hieronymus in præfatione? Non potuiſſet peiori fide agere Cardinalis. Nam nec dixit Hieronymus, quod eum dixiſſe contendit, ut legentibus ejus verba patet; nec ſcopum præfixum habuit, quem eum habuiſſe Baronius comminiſcitur. Quin potius rogatus erat, *ut omnes breviter exponat, qui de ſcripturis ſanctis a paſſione Chriſti usque ad XIV. Theodoſii annum memoriæ aliquid prodiderunt. In præfat. ad Dextr.* Adjecit igitur Methodium Tyri, Senecam, Juvencum, alioſque ab Euſebio prætermiſſos. Ego certe non miror, Hieronymo ignotos fuiſſe Areopagitæ libros, quum Baronii ſodalis, Joannes Morinus, in Epiſtola ad Abrahamum Ecchellenſem p. 619. fateatur, illorum ante annum DXXX. nullam apud Græcos Latinoſve factam eſſe mentionem.

Scripſerunt. Victorius aliique legunt: *Scriptitant.* Sed lectio, quam retinui, multorum codicum eſt, ac ſenſui accommodatior videtur ob illa, quæ ſeqvuntur: *Certe cum ſcriptis ſuis claruerint.*

Diſpendio. Gravius legendum putat: *Diſpendia.* Sed forte Grammatica nititur, non codicum autoritate.

Incipiunt Capitula Libri.

1 Simon Petrus.
2 Jacob frater Domini.
3 Matthæus qvi & Levi.
4 Judas frater Jacobi.
5 Paulus qui ante Saulus.
6 Barnabas qui & Joſeph.
7 Lucas Evangeliſta.
8 Marcus Evangeliſta.
9 Joannes Apoſtolus & Evangeliſta.
10 Hermas ut ferunt Paſtor, auctor libri.
11 Philon Judæus.
12 Lucius Annæus Seneca.
13 Joſephus Matthiæ fil.
14 Juſtus Tiberienſis.
15 Clemens Epiſcopus.
16 Ignatius Epiſcopus.
17 Polycarpus epiſcopus.
18 Papias Epiſcopus.
19 Quadratus Epiſcopus.
20 Ariſtides Philoſophus.
21 Agrippa cognomento Caſtoris. a)
22 Egeſippus b) Hiſtoricus.
23 Juſtinus Philoſophus.
24 Melito Epiſcopus.
25 Theophilus Epiſcopus.
26 Apollinaris Epiſcopus.
27 Dionyſius Epiſcopus.
28 Pinitus c) Epiſcopus.
29 Tatianus Hæreſiarches.
30 Philippus Epiſcopus.
31 Muſanus.
32 Modeſtus.
33 Bardeſanes Hæreſiarches.
34 Victor Epiſcopus.
35 Hirenæus d) Epiſcopus.
36 Pantænus Philoſophus.
37 Rhodon Tatiani diſcipulus.
38 Clemens Presbyter.
39 Miltiades.
40 Apollonius.
41 Serapion Epiſcopus.
42 Apollonius alius, Senator.
43 Theophilus alius, Epiſcopus.
44 Baccillus e) Epiſcopus.
45 Polycrates Epiſcopus.
46 Heraclitus Epiſcopus.
47 Maximus.
48 Candidus.
49 Appion.
50 Sextus.
51 Arabianus.
52 Judas.
53 Tertullianus Presbyter.
54 Origenes qvi & Adamantius, Presbyter.
55 Ammonius Presbyter.
56 Ambroſius Diaconus.
57 Tryphon Origenis diſcipulus.
58 Minutius Felix.
59 Gajus.
60 Berillus f) Epiſcopus.
61 Hippolytus Epiſcopus.
62 Alexander Epiſcopus.
63 Julius Africanus.
64 Geminus Presbyter.
65 Theodorus, qui & Gregorius, Epiſcopus.
66 Cornelius Epiſcopus.
67 Cyprianus Epiſcopus.
68 Pontius Diaconus.
69 Dionyſius Epiſcopus.
70 Novatianus Hæreſiarches.

E 71 Ma-

a) al. *qui & Caſtor.* b) Hegeſippus. c) Pinytus. d) Irenæus. e) al. *Bacchelus*, f) Beryllus.

71 Malchion Preſbyter.
72 Archelaus Epiſcopus.
73 Anatolius Epiſcopus.
74 Victorinus Epiſcopus.
75 Pamphilus Preſbyter.
76 Pierius Preſbyter.
77 Lucianus Preſbyter.
78 Phileas Epiſcopus.
79 Arnobius Rhetor.
80 Firmianus Rhetor.
81 Euſebius Epiſcopus.
82 Reticius Epiſcopus Eduorum.
83 Methodius Epiſcopus.
84 Juvencus Preſbyter.
85 Euſtathius Epiſcopus.
86 Marcellus Epiſcopus.
87 Athanaſius Epiſcopus.
88 Antonius Monachus.
89 Baſilius Epiſcopus.
90 Theodorus Epiſcopus.
91 Euſebius alius Epiſcopus.
92 Triphilius Epiſcopus.
93 Donatus Hæreſiarches.
94 Aſterius Philoſophus.
95 Lucifer Epiſcopus.
96 Euſebius alius Epiſcopus.
97 Fortunatianus Epiſcopus.
98 Acacius Epiſcopus.
99 Serapion Epiſcopus.
100 Hilarius Epiſcopus Petavionenſis. g)
101 Victorinus Rhetor.
102 Titus Epiſcopus.
103 Damaſus Epiſcopus.
104 Apollinaris Epiſcopus.
105 Gregorius Epiſcopus.
106 Pacianus Epiſcopus.
107 Fotinus Hæreſiarches.
108 Fœbadius Epiſcopus.
109 Didymus ὁ βλέπων.
110 Optatus Epiſcopus.
111 Acilius Severus, Senator.
112 Cyrillus Epiſcopus.
113 Euzoius Epiſcopus.
114 Epiphanius Epiſcopus.
115 Effrem Syrus.
116 Baſilius alter, Epiſcopus.
117 Gregorius alter Epiſcopus.
118 Lucius Epiſcopus.
119 Diodorus Epiſcopus.
120 Eunomius Hæreſiarches.
121 Priſcillianus Epiſcopus.
122 Latronianus Epiſcopus.
123 Tiberianus Epiſcopus.
124 Ambroſius Epiſcopus Mediolanenſis.
125 Evagrius Epiſcopus.
126 Ambroſius Didymi diſcipulus.
127 Maximus ex Philoſopho Epiſcopus.
128 Gregorius alius Epiſcopus.
129 Joannes Preſbyter. h)
130 Gelaſius Epiſcopus.
131 Theotimus Epiſcopus.
132 Dexter Paciani fil. nunc Præfectus prætorio.
133 Amphilochius Epiſcopus.
134 Sophronius.
135 Hieronymus.

g) Ita legendum pro Pictavienſi, docet e MSS. Jo. Launojus diſſ. de Victorinis.
h) Codex Saugermannenſis *Johannes Epiſcopus*, male.

CAPUT I.

Simon Petrus, filius Joannis, o) Provinciæ Galilææ, è vico Bethſaida, p) frater Andreæ Apoſtoli, q) & princeps Apoſtolorum, r) poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ, s) & prædicationem diſperſionis eorum, qui de Circumciſione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia & Bithynia, t) ſecundo Claudii Imperatoris anno, u) ad expugnandum Simonem Magum, Romam pergit: ibique viginti quinque annis x) cathedram ſacerdotalem tenuit, usque ad ultimum annum Neronis, id eſt, decimum

Σίμων Πέτρος Ἀπόστολος υἱὸς Ἰωνᾶ, ἐπαρχίας Γαλιλαίας, κώμης Βηθσαϊδὰ, ἀδελφὸς Ἀνδρέου Ἀποστόλου, καὶ ἀρχηγὸς τῶν Ἀποστόλων, μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, καὶ τὸ κήρυγμα τῶν διασπαρέντων, καὶ ἐκ τῆς περιτομῆς πιστευσάντων, ἐν Πόντῳ, Γαλατίᾳ, Καππαδοκίᾳ, Ἀσίᾳ καὶ Βιθυνίᾳ, τῷ δευτέρῳ Κλαυδίου ἔτει εἰς τὸ ἐκπολεμῆσαι Σίμωνα τὸν μάγον τῇ Ῥώμῃ ἐφίσταται, ἔνθα εἴκοσι πέντε ἐνιαυτοὺς τὸν θρόνον τῆς ἱερωσύνης κατέσχεν, ἕως τοῦ τελευταίου ἐνιαυτοῦ Νέρωνος, τουτέστι τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου, ἐφ' οὗ καὶ σταυρωθεὶς ἐμαρτύρησε, τὴν κεφαλὴν κάτω.

o) Filius Jona ſive Joanna, Joh. I. 42. & XXI. 15. ſeq.
p) Ex qua Philippus quoque Joh. XII. 21.
q) Matth. IV. 18.
r) *Τὸν κρατερὸν καὶ μέγαν τῶν πάντων Ἀποστόλων, τὸν ἀρετῆς ἕνεκα τῶν λοιπῶν ἁπάντων προήγορον Πέτρον* Euſeb. II. 14.
s) Antiochiæ docuiſſe Petrum conſtat ex Actor. XI. 20. ubi primum etiam auditum nomen Chriſtianorum 26.
t) 1 Petr. I. 1.
u) Euſeb. II. 14. Hiſt. *ἐπὶ τῆς αὐτῆς Κλαυδίου βασιλείας.*
x) Hieron. Chron. *Petrus Apoſtolus quum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans XXV. annis ejuſdem Urbis Epiſcopus perſeverat.* Sed de XXV. annis Epiſcopatus Romani, quos cum annis ſeptem Antiocheni memorat etiam liber Pontificalis Damaſo tribuitus, apud Euſebium & alios vetuſtiores ſilentium. Et ex Lactantio c. 2. de mortibus perſecutor. conſtat à tempore quo Apoſtoli diſperſi

quartum. y) A quo & affixus cruci, martyrio coronatus eſt, capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus elevatis: z) aſſerens ſe indignum, qui ſic crucifigeretur ut Dominus ſuus. Scripſit duas epiſtolas, quæ catholicæ a) nominantur: quarum ſecunda à pleriſque b) ejus eſſe negatur, propter ſtyli cum priore diſſonantiam. Sed & Evangelium juxta Marcum, c) qui auditor ejus & interpres fuit, hujus dicitur. Libri autem, e quibus unus Actorum ejus inſcribitur, alius Evangelii, tertius Prædicationis, quartus Apocalypſeos, quintus Judicii, d) inter apocryphas ſcripturas repudiantur. e) Sepultus Romæ, in Vaticano f) juxta viam triumphalem, totius orbis g) veneratione celebratur.

κατὰ γῆν ἔχων, τοὺς πόδας δὲ ἐν μετεώρῳ, φάσκων ἀνάξιον ἑαυτὸν εἶναι, τὸν ὅμοιον τρόπον σαυρωθῆναι τῷ πάντων Κυρίῳ. Ἔγραψε δύο ἐπιστολὰς τὰς ὀνομαζομένας καθολικὰς, ἀφ' ὧν τὴν δευτέραν οἱ πλείους οὐκ ἐγκρίνουσιν αὐτοῦ τυγχάνειν, διὰ τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν διαφωνίαν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς· Ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, ὃς μαθητὴς αὐτοῦ καὶ ἑρμηνευτὴς ἐγένετο, τούτου λέγεται εἶναι. Τὰ δὲ συγγράμματα, τουτέστι πρῶτον, ὃ ἐπιγέγραπται πράξεις αὐτοῦ, δεύτερον, εὐαγγέλιον, τρίτον, κήρυγμα, τέταρτον, ἀποκάλυψις, πέμπτον, κρίσις ὡς ἀπόκρυφα ὄντα ἀποδοκιμάζεται. Κηδευθεὶς δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐν τῷ Βατικάνῳ, πλησίον τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπίκλην τριυμφαλίας, μετὰ παντὸς τοῦ σεβάσματος παρὰ τῶν Ῥωμαίων θρησκεύεται.

ſperſi ſunt per omnem terram ad Evangelium prædicandum, & usqve ad principium Neroniani imperii per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt, annos XXV. effluxiſſe. Vide Antonium Pagi ad A. C. 43.

y) Annus XIV. ſive ultimus Neronis reſpondet Anno CHriſti LXVIII.

z) Ἀνεσκολοπίσθη κατὰ κεφαλῆς. Euſeb. III. 1. Hiſt. ex Origene. Confer quæ ad pſeudo Abdiam lib. 1. cap. 10. & Tillemontium ac Caveum in S. Petri vita.

a) Quidam Codices, ut Sigebergenſis, *Canonica*. Sed vera lectio, *Catholica*.

b) *Plerique* Hieronymo, ut paſſim Chalcidio ſunt aliqui, non οἱ πλείους. Euſebius III. 3. Τὴν φερομένην Πέτρου (ἐπιστολὴν) δευτέραν οὐκ ἐνδιάθηκον μὲν εἶναι παρειλήφαμεν. Ὅμως δὲ ΠΟΛΛΟΙΣ χρήσιμος φανεῖσα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσπουδάσθη γραφῶν. Idem III. 25. Τῶν ἀντιλεγομένων γνωρίμων δ' οὖν ὅμως τοῖς ΠΟΛΛΟΙΣ, ἡ λεγομένη Ἰακώβου φέρεται καὶ ἡ Ἰούδα. ἥ τε Πέτρου δευτέρα ἐπιστολὴ καὶ ἡ ὀνομαζομένη δευτέρα καὶ τρίτη Ἰωάννου. Pro verbis Hieronymi *propter ſtyli cum priore diſſonantiam*, in Græco interprete eſt ἐν διὰ δυοῖν. διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν διαφωνίαν, pro διαφωνίαν τοῦ χαρακτῆρος.

c) Euſeb. III. c. ultimo. Vide quæ infra Hieronymus cap. VIII.

d) De illis libris Petro Apoſtolo ſuppoſitis dictum in Codice Apocrypho Novi Teſt. & in Clariſſ. Viri Jo. Erneſti Grabe ſpicilegio Patrum primi Sæculi, nec non in beati doctoris mei Thomæ Ittigii diatriba de pſeudepigraphis Apoſtolicis. Cæterum præ oculis habuit Hieronymus hæc Euſebii III. 3 Τόγε μὴν τῶν ἐπικεκλημένων αὐτοῦ πράξεων, καὶ τὸ κατ' αὐτὸν ὠνομασμένον Εὐαγγέλιον καὶ τὴν καλουμένην Ἀποκάλυψιν οὐδ' ὅλως ἐν καθολικοῖς ἴσμεν παραδεδομένα. In his nullam mentionem *Judicii* fieri vides. At memorat etiam Rufinus in Symbolum *Judicium Petri de duabus viis*, Fortaſſe intelligens ea quæ de duabus viis leguntur in appendice Epiſtolæ quæ ad S. Barnabam Apoſtolum referri ſolet.

e) Sic Suffridus Petri & Marcianæus pro *reputantur*. Sic quoque Codex Gemblacenſis habet: Et Martinus Lipſius ex MSS. ſuis adnotavit, & Sophronius reddidit ἀποδοκιμάζεται, ipſeque Hieronymus in Modeſto infra c. 32. ſic loquitur.

f) Euſeb II 25 Hiſt. Mabillonius Muſei Ital. p. 48. ſeq. & Paulus Aringhus lib. 2. Romæ ſubterraneæ c. 3. ubi etiam de porta ac via triumphali.

g) Hoc modo legit Marcianæus ex Codice S. Germani & MSS. S. Martini Sagienſis & S. Cygiranni. In aliis Codd. & editionibus quibus Græca etiam ſuffragatur verſio, legas: *totius urbis veneratione celebratur*.

ERASMI SCHOLIA.

Idem aliquoties dictus eſt Simeon, & Bariona cognominatus a Chriſto, hoc eſt filius Joannis.

Quæ Canonicæ nominantur. Pro Canonicæ legendum eſt Catholicæ, id quod liquet ex converſione Sophronii. Dicuntur autem Catholicæ, quod ex æquo ad omnes pertineant.

Propter ſtyli cum priore. Vides lector, ut Hieronymus nullum aliud adducat argumentum quam ſtyli. Nam cætera facile eſt vitiare, ſtylum & qui conatur effingere, non ſtatim poteſt.

Actorum ejus ſcribitur. Reſtitue *inſcribitur* & Sophronius vertit ἐπιγέγραπται.

MARIANI VICTORINI NOTÆ.

Filius Joannis. Jonæ, non Joannis multi codices habent. Sophronius ita vertit, & tam Hieronymus alibi, quam ceteri Eccleſiæ noſtræ proceres ſic interpretantur, cum columbæ filium Petrum dictum eſſe aſſerunt. Jona enim, non Joannes, columbam ſignificat. Nos quia ſic eſt in Evangelio, nihil mutavimus.

Quæ Catholicæ nominantur. Hoc magis placet, quam canonicæ; & ita Sophronius vertit. Dicuntur autem catholicæ, quod ad omnes Chriſtianos pertineant, & ad omnes diſperſionis filios ſcriptæ ſint.

Libri autem, e quibus unus actorum ejus inſcribitur. Libri autem ejus, e quibus &c. erat olim. Nos vocem, *ejus*, expunximus, tum quia incongrua erat lectio, tum etiam, quod nec Sophronius, nec emendati codices eam haberent.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ) In Galat. cap. 2. *Primum Epiſcopum Antiochenæ Eccleſiæ Petrum fuiſſe accepimus, & Romam exinde translatum, quod Lucas penitus omiſit.*

Capite ad terram verſo.) Vide hiſtor. Eccleſiaſticæ Euſebii librum tertium, ſtatim ab initio.

Scripſit duas Epiſtolas.) Vide ad Edibiam quæſt. 11.

Alius Evangelii.) De eo vide Euſebium capite 12. & Hieronymum in Serapione.

Quartus Apocalypſis.) Lege Euſebium cap. 14. lib. 6. de Clemente Alexandrino: & Sozomenum lib. 7. cap. 19. Libellum autem, qui inſcribitur: *Doctrina Petri*, citat Origenes in præfatione libri primi *περὶ ἀρχῶν*.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. Petrus, circa annum Claudii Imp. ſecundum, Antiochia Romam migravit, & Neronis anno decimo tertio exeunte (hoc eſt Chriſti 67.) martyrium fecit. Vide Martyrolog. 29. Junii.

Propter ſtili diſſonantiam.) Prioris epiſtolæ, à S. Petro ſcriptæ, ſtilum ſi quis penitus inſpiciat, non multum diſſidere a ſtilo poſterioris, facile animadvertet; atque id etiam Magdeburgenſes fatentur. Et vero quam facile mutat ſtilum unus idemque auctor, pro diverſitate ætatis, locorum, temporum & perſonarum? utramque certe Epiſtolam, & Canonicam & S. Petri eſſe, Eccleſia in Laodiceno, Carthaginienſi III. Florentino & Tridentino conciliis docuit.

WILH. ERNESTI TENTZELII Animadverſiones.

I. Quod Hieronymus cum plurimis aſſerit, Petrum Romæ *viginti quinque annis cathedram ſacerdotalem tenuiſſe*, multorum objectionibus impugnatur, quas in compendio, ſi placet, vide apud Fridericum Spanhemium in prima Quaternionis Diſſertationum Hiſtoricarum, * præſertim pag. 160. usque ad 166. quanquam is ne apud ſuæ quidem communionis homines applauſum plane meruit, a Matthæo quippe Larroquano refutatus, cujus filius, Daniel Larroquanus, in præfatione Adverſariorum Sacrorum judicat, *oleum perdidiſſe præſtantiſſimum Theologum hoc in opere, ſarta tectaque remanere venerandæ Antiquitatis teſtimonia, quibus niti voluere hanc veritatem cum parens optimus, tum omnes, qui in tanta hominum luce haud lubenter cæcutiunt. Nec parum præſidii communi ſententiæ fert Lactantii teſtimonium in ſuo aureo libello*, de mortibus perſequutorum, *quippe aſſignando, quo tempore Petrus Romam venit, ſolvuntur omnes difficultates, quibus hactenus, falſo veterum & Neotericorum auctorum computo, laboraverat hæc ſententia.* Enimvero diſtinguendæ omnino ſunt duæ quæſtiones: utrum Petrus Romæ fuerit? Et an XXV. annis ibi ſederit? Priorem hodie plerique etiam ex Proteſtantibus affirmant: Poſterior olim Pontificiis fere communis, jam fere antiquata eſt, ex quo Stephanus Baluzius librum illum Lactantii de mortibus perſeqvutorum primus vulgavit, & in Notis ad cap. 11. pag. 354. 355. *complura, nec parui momenti*, annotavit, cenſente noviſſimo editore, Paulo Bauldri, p. 29. & iſtam Baluzii notam Parte II. pag. 10. ſiſtente, cujus initium deſcribere operæ videtur pretium: *Ait Lactantius, Apoſtolos, & in his Matthiam & Paullum, qui poſt mortem Chriſti Domini reliquis adjuncti fuerant, Evangelium per omnem terram prædicaviſſe per annos XXV. usque ad principium Neroniani imperii, & Petrum Romam profectum, quum Nero illic imperaret. Et hanc quidem fuiſſe tum communem de Petri ad urbem Romam profectione opinionem, tamen etſi aliter poſt nonnullos veteres ſenſerit Euſebius, valde probabile eſt, cum Lactantius nullam de ea re controverſiam moveat. Fortaſſis ergo ex his viginti quinque annis, qui ad prædicationem omnium Apoſtolorum ex æquo pertinent, orta eſt opinio de viginti quinque annis, quos quidam veteres & innumerabile recentiorum agmen ſancto Petro Apoſtolo tribuunt in ſede Romana.* Sed neque has Baluzii, neque alias Nicolai Toinardi ad hunc Lactantii locum pag. 348. 349. conjecturas amplius inquirere vacat. Nec contemnenda adverſus Schelſtratium de fictitiis XXV. Pontificatus Petrini annis nuperrime protulit Guil. Cave parte 2 Hiſtoriæ litterariæ Scriptorum Eccleſ. pag. 1. usque ad 5.

II. Ad ea, quæ de ſecunda Petri Epiſtola refert Hieronymus, notari velim Petri Danielis Huetii verba, propoſ. 1. Demonſtrationis Evangelicæ pag. 41. *Major ineſt ſecundæ concertatio, quam inter dubias collocari ab aliquibus, & Petro abjudicari ſcribunt Origenes, Euſebius & Hieronymus, propter ſtili cum priore diſcrepantiam. At aliter ſe de ipſa ſentire declarant iidem, & Petro indubitanter adſcribunt. Et merito quidem: quippe cum in monte ſancto ſe Chriſto adfuiſſe dicat Auctor, & Paulum chariſſimum ſuum fratrem appellet, nonnulla ex ea tranſtu-*

* Tom. 2. Opp. pag. 331. ſeqq.

tranſtulit Iudas in ſuam, palamque teſtimonio illius uſus eſt. Hanc itaque in ſacrorum Librorum ſerie inter Catholicas Epiſtolas poſuit Clemens Alexandrinus in libris Ὑποτυπώσεων, *& Athanaſii poſtmodum Synopſi, & Gregorii* (Nazianzeni) *Carmini, in quo ſacri percenſentur libri, inſeri merita eſt.* Quod vero addit Hieronymus, Evangelium Marci Petro adſcribi, & infra Cap. VIII. in Marco repetit, prolixe examinavit & cum aliis Scriptoribus contulit Spanhemius in Diſſertatione ante citata pag. 85. ſeqq. quibus adiici poteſt Pearſonius parte 1. vindiciarum Ignatii pag. 171. 172. demonſtrans *ἀσύςατα*, quæ de Marci Evangelio tradit Eutychius, ſive Patricides, Alexandrinus Patriarcha: cum refert, tempore Neronis Petrum ſcripſiſſe Evangelium Marci dictitante Marco in urbe Roma: Et tamen antea dixerat, Marcum nono Claudii anno Alexandriam veniſſe, primoque Neronis ibidem martyrio coronatum eſſe. Inter alia dicit Pearſonius, *neque Eutychium, neque alium quenquam docere, Marcum Ægypto ad Petrum commigraſſe.* Quod notandum contra Cavium parte 1. Hiſtor. litterariæ p. 14. qui Marcum a Paullo Epiſt. 1. ad Timotheum Alexandria Romam accerſitum vult; non attendens, ab aliis interpretibus majori veriſimilitudine ibi non Evangeliſtam, ſed Barnabæ conſobrinum intelligi. Quæ vero comminiſcitur Cavius ad Irenæum, qui ſolus Marcum poſt Petri Paullique exodum ſcripſiſſe refert, cum traditione, aliis Veterum noſtroque Hieronymo communi, conciliandum, ea ſi quis cum Spanhemio contenderit, facile obſervabit, aut Irenæum, aut alios veterum deſerendos eſſe.

III. De quinque Petri Apocryphis Hieronymo memoratis, *Prædicatione* inprimis, ex antiquorum citationibus, ut Clementis Alexandrini, Origenis, Euſebii, Gregorii Nazianzeni, Damaſceni, & aliorum, poſt Turrianum, Proœmio in libros Clementis Romani, Tomo 1. Conciliorum editionis Romanæ fol. 33. Uſſerium Notis in Epiſtolam Ignatii ad Smyrnæos pag. 48. Valeſium Annotationibus in Hiſtoriam Euſebii Eccleſiaſticam lib. III. cap. III. Dallæum lib. 1. de Cultus Religioſi objecto pag. 168. 169. Pearſonium parte 2. Vindiciarum Ignatii p. 104. diligenter agit Guil. Cave in Hiſtoria litteraria Scriptorum Eccleſ. P. I. pag. 5. Nos tantum afferemus, quæ paucis abhinc annis de Petri Pſeudo-Evangelio inter viros doctos mota ſunt. Abrahamus Hinkelmannus in Præfatione Alcorani Arabice abs ſe editi, plagia Muhammedis ex Chriſtianorum libris probis æque ac improbandis recenſens, addit: *Circumferebatur eo tempore libellus de miraculis Chriſti infantis, vulgo ſub titulo Evangelii a Petro conſcripti ſatis celebris. Titulus integer eſt,* (quem Latine attuliſſe ſufficiat,) *miracula & res geſtæ Domini noſtri & Servatoris JEſu Chriſti Filii Dei, vulgo Evangelium Infantiæ, dicta.* Et poſt pauca: *In ipſa ſtatim prima linea nugivendulus ſe prodit, ad Joſephi, (quem Pontificem maximum fuiſſe ſomniat) teſtimonium provocans, quod uti non contemnendum quidem argumentum de antiquitate teſtimonii Joſephi Chriſto dati ſuppeditat, cum ita in exemplaribus antiquiſſimis fuiſſe manifeſte ex hac citatione iterum colligatur; tamen a Petro Apoſtolo factum aut fieri potuiſſe nemo mente ſanus affirmabit, cum Petrus anno Chriſti 64. Neronis 10. ſub initium Perſecutionis Neronianæ obierit, quo quidem tempore de Joſephi opere nondum quidquam auditum fuiſſe, docti facile conſentient.* Plures illius fabulas, pluresque, qui ejus meminerint, ſcriptores allegat Hinkelmannus, quibus amplius immorari opus haud eſt; ex quo ipſum illud Evangelium Arabice & Latine ante triennium * vulgavit Henricus Sike, aliusque inde in Germanicam Linguam ſuperiori anno transfudit. Uterque dicam ſcribit Hinckelmanno, Evangelium hoc Petro tribuenti, quoniam Gelaſius Papa in Decreto diſerte diſtinguat *Evangelium nomine Petri Apoſtoli Apocryphum, a Libro de Infantia Salvatoris Apocrypho.* Poſſet tamen pro Hinkelmanno dici, inter Arabes ſive Muhammedanos Petrum ferri illius Evangelii auctorem. Meminit enim Ahmeti Ibn Edriſii ex Hottingeri Hiſtoria Eccleſiaſtica P. II. Sæc. XVI. p. 76. 77. cujus hæc ſunt: *Quinque Evangelia ſunt nota Chriſtianis, ex quibus quatuor celebriora ſunt, quintum pauci recipiunt.* De hoc ita pergit: *Evangelium quintum appellatur* Evangelium Pueritiæ, *ubi ea commemorantur, quæ a Meſſia profecta ſunt in ſtatu juventutis: tributum Petro; de Maria p. m. Habetque redundantiam & defectum. Relinquuntur autem multa in eo de ſignis Meſſiæ p. m. & Matris ejus, cui DEUS propitius ſit, & Joſepho fabro, cui Deus propitius ſit, itinere ejus Zaidum in Ægypto, & reditu ejus Nazarethum, urbem in terra ſancta, unde & Nazareni denominantur.* Ac ita quidem de illo Petri Evangelio ex Muhammedanorum relatione loqui licuit Hinkelmanno. Græci autem Codices id tribuunt Thomæ Iſraelitæ, docente Lambecio lib. VII. Commentariorum de Biblioth. Vindobon. pag. 270. & Cavio P. 11. Hiſtor. litter. pag. 1. Latini denique Codices Matthæo Apoſtolo, obſervante Sixto Senenſi lib. 11. Biblioth. Sanctæ pag. 83. unde ſimul ratio patet, quare Petri Evangelium a libro de Infantia Chriſti in Gelaſii Decreto diſtinguatur.

IV. Supereſt Petri Liturgia, in Patrum Bibliothecis exſtans, ſed ab Hieronymo plane prætertita, cujus vel unius ſilentium Bellarminum adegit, ut nullam in contexendis Petri operibus Liturgiæ fecerit mentionem, innuente Richardo Simonio Notis uberioribus in Apologiam Gabrielis Severi p. 207. ſtatimque ſubjiciente: *Pametii, Lindani, Sancte-*

* Trajecti ad Rhen. A. 1697. in 8.

Sanctesii, Genebrardi, & aliorum teſtimonia, quæ cordatiorum non explerent animos, ſilentio prætereo. At Pamelius cæterique ſingulari ſtudio cum hanc, tum alias Apoſtolis affictas Liturgias vindicare conati ſunt: quos adeo oleum operamque perdidiſſe indicat Simonius. Cardinalis Bona lib. I. Rerum Liturgicarum cap. VIII. n. I. eam prolixius impugnavit, quem ſequuntur Natalis Alexander, Ludov. Ellies du Pin, aliique recentiorum. Addit quidem Simonius p. 209. *Cum igitur in Liturgias, quæ Petri, Jacobi, Joannis, Marci, & aliorum Apoſtolorum nomina præferunt, incidimus, neceſſe non eſt, ut eas Petro, Jacobo, & cæteris tribuamus; quaſi reapſe libros Miſſales in Eccleſiarum ſuarum uſum confecerint; ſed hæc & alia ejusdem generis complura ex traditione hauſta ſunt.* Sed quam infirmo tibicine tales nitantur traditiones, eleganter oſtendit Joan. Dallæus lib. IX. de cultibus Latinorum Religioſis cap. X, & XI.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Princeps Apoſtolorum. Hieronymus in Pſalmum LXXVII. Andream eodem mactat encomio, inquiens, *Petrum & Andream Apoſtolorum principes monſtrat.*

Viginti quinque annis. Infinitæ fuerunt veterum de his annis ſententiæ. Ruffinus L. II. invect. XXIV. numerat.

Ad expugnandum Simonem magum. Euſebius libro II. capite XVI. Miram pugnam ſomniavit Sulpitius Severus libro II. hiſtoriæ capite XXVIII. ſecutus Arnobium libro II. contra gentes, *p. m. 66.* qui fabulam primus, ut opinor, literarum monumentis conſignavit, nec tamen excogitavit ipſe. Loquitur enim de illa re, tanquam in vulgus nota, ac fuiſſet ſane à gentibus non indignatione, ſed riſu exceptus, ſi pugnam fama inter gentiles Chriſtianosque haud notam nuntiaſſet. *Confer. Epiphanius hæreſ. 21.*

Propter ſtyli cum priore diſſonantiam. Hieronymus ad Hedibiam XI. quæſtione: *Et duæ epiſtolæ, quæ feruntur Petri, ſtylo inter ſe & charactere diſcrepant, ſtructuraque verborum. Ex quo intelligimus, pro neceſſitate rerum diverſis eum uſum interpretibus.*

Evangelium juxta Marcum, qui ejus interpres fuit. Sentio, quod Ruffinus ſecundo invectivarum ſentit, ac contra Hieronymum docet, Petrum videlicet omnium linguarum, quibus indigebat, peritum fuiſſe, nec opus habuiſſe interprete. Traditio de Marco, Petri interprete, originem ſuam ad Papiam refert, quam is a Joanne Presbytero hauſit, nec Petrum privat notitia Græcæ linguæ. Vide *Euſeb. lib. III. hiſt. c. 39.* Nam ex loco Papiæ ac Hieronymi verbis, queis in vita Marci utitur, intelligimus, Marcum Evangelium ſuum nec ex dictantis Petri ore excepiſſe, nec à Petro Ebræo idiomate prolata Græce reddidiſſe, ſed ſeorſim ſuisque verbis res, à Petro commemoratas, deſcripſiſſe. Hieronymus vero, hac relatione ſeductus, credidit, Petrum aut ignoraſſe linguam Græcam, aut tam mutilam ejus habuiſſe notitiam, ut ei interpretes adhibendi neceſſitas imponeretur. *l. c. ad Hedib.* Idem de Paulo: *Divinorum ſenſuum majeſtatem non potuit Græci eloquii explicare ſermone. Habebat ergo Titum interpretem.* Imo Titum *ibid.* vocat Apoſtoli fiſtulam & organum, per quod Chriſto caneret, ſolatium interpretationis. Longe rectius de Petro Euſebius *L. III. de demonſtr. Ex nimia quadam reverentia ne dignum quidem ſe ſcriptione Evangelii exiſtimavit.*

Evangelium Petri. Liber plane ad fraudem compoſitus, quem cum nonnulli in Rhoſſenſi parœcia continua exercitatione verſarent, Serapion libro peculiari confutandum exiſtimavit: ut Euſebius VI. hiſtoriæ capite XII. & Hieronymus infra *in vit. Serapion.* notant. Serapionis liber hoc titulo erat inſignitus: Liber de Evangelio Petri.

Inter Apocryphas. Omittit libellum de Petri doctrina, quem Origenes in fragmento librorum *περὶ ἀρχῶν* explodit, tomo IX. Hieronymi operum inſerto. *f. 132. ed. Victor.*

Sepultus Romæ. Sepulchrum in cryptis Romanis Petri nomine inſignitum fuit, quod illos feciſſe arbitror, qui funus curarunt; alioqui, & ſi tumulum a poſteris ſignatum dicas, nulla erit monumenti certitudo, ob innumera corpora cryptis illata, non modo Chriſtianorum, ſed & gentilium, ante imperium Neronis defunctorum. Quicquid ſit, Euſebius *Lib. II. cap. 25. hiſt.* audacter pronuntiat: *Narrationem abunde confirmant Petri Paulique nomine inſignita monumenta, quæ in urbis Romæ cœmeteriis etiamnum viſuntur.* Frequentarunt tum Chriſtiani veneranda illa loca diebus divino cultui deſtinatis. Hieronymus *in Ezech. cap. 40. Cum eſſem Romæ puer, ſolebam cum cæteris, ejusdem ætatis & propoſiti, diebus dominicis ſepulchra Apoſtolorum & martyrum circuire, crebroque cryptas ingredi.*

CAP.

Digitized by Google

CAPUT II.

JACOBUS qui appellatur frater Domini, h) cognomento Juſtus, i) ut nonnulli exiſtimant, Joſeph k) ex alia uxore, ut mihi autem videtur, Mariæ ſororis Matris Domini, cujus Joannes l) in libro ſuo meminit, filius, poſt paſſionem Domini ſtatim ab Apoſtolis m) Hieroſolymorum Episcopus ordinatus, unam tantum ſcripſit Epiſtolam, quæ de ſeptem catholicis eſt: quæ & ipſa ab alio quodam n) ſub nomine ejus edita aſſeritur; licet paulatim tempore procedente o) obtinuerit auctoritatem. Hegeſippus p) vicinus Apoſtolicorum temporum, in quinto commentariorum libro, de Jacobo narrans ait: *Suſcepit Eccleſiam Hieroſolymorum poſt Apoſtolos q) frater Domini Jacobus, cognomento Juſtus. Multi ſiquidem Jacobi vocabantur. Hic de utero matris ſanctus fuit, vinum & ſiceram non bibit r) carnem nullam comedit, s) nunquam attonſus fuit, t) nec unctus unguento, nec uſus balneo. Huic ſoli licitum*

Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου. Ἀπόστολος καὶ ἐπίκλην δίκαιος, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τοῦ Ἰωσὴφ, ἀπ᾽ ἄλλης γυναικὸς, ὡς δὲ ἐμοὶ φαίνεται, Μαρίας, ἀδελφῆς τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου, ἧς Ἰωάννης μέμνηται, μετὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου εὐθὺς παρὰ τῶν ἀποστόλων Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος καταστὰθεὶς, μίαν μόνην συνεγράψατο ἐπιστολὴν, ἥ τις τῶν ἑπτὰ καθολικῶν τυγχάνει, καί τινες παρ᾽ ἑτέρου τινὸς ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ ἐκδεδόσθαι ταύτην φάσκουσι· καὶ μετὰ βραχὺ τοῦ χρόνου προϊόντος, αὐθεντίας τινὸς ἐπελάβετο. Ἡγήσιππος γείτων τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἐν τῷ πέμπτῳ λόγῳ τῶν ὑπομνημάτων περὶ Ἰακώβου διηγούμενος, ἔφη· ἐδέξατο τὴν ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων μετὰ τοὺς ἀποστόλους, ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου Ἰάκωβος ὁ ἐπικληθεὶς δίκαιος, διὰ τὸ πολλοὺς καλεῖσθαι Ἰακώβους. Οὗτος ἐκ γεννητῆς ἅγιος ἦν, οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιε, κρεῶν δὲ οὐδὲ ἑτέρου θυτοῦ οὐ μετέλαβε πώποτε, οὐδὲ ἐκείρατο, οὐδὲ ἀλείμμασιν ἢ λουτροῖς προσωμίλησεν. Ἔθος δὲ ἦν αὐτῷ εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐσθῆτι ἐρεινῇ μὴ κεχρημένῳ, ἀλλὰ λινῇ, μόνῳ τε αὐτῷ ἐξῆν εἰς τὸν ναὸν εἰσιέναι, καὶ γόνατα κλίνων, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ προσηύχετο τοσοῦτον, ὡς τι τὰ γόνατα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν νομίζεσθαι τοὺς τῶν καμήλων τύλους. Λέγει καὶ ἕτερά τινα, ἃ μακρὸν ἂν εἴη καταλ-

Euſebius libri 2. cap. 23.

Ὁ Ἡγήσιππος ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν Ἀποστόλων γενόμενος διαδοχῆς. ἐν τῷ πέμπτῳ αὐτοῦ ὑπομνήματι τοῦτον ἱστορεῖ τὸν τρόπον. Διαδέχεται δὲ τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῶν Ἀποστόλων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου Ἰάκωβος, ὁ ὀνομασθεὶς ὑπὸ πάντων δίκαιος, ἀπὸ τῶν τοῦ Κυρίου χρόνων μέχρι ἡμῶν, ἐπεὶ πολλοὶ Ἰάκωβοι ἐκαλοῦντο. Οὗτος δὲ ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ἅγιος ἦν. Οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν, οὐδὲ ἔμψυχον ἔφαγεν· ξυρὸν ἐπὶ τὴν κεφα-

h) Galat. I. 19.

i) Euſeb. II. 23. Hiſtor. in loco quem adſcripſi e regione verborum Hieronymi.

k) De Jacobo minore Euſebius lib. 2. c. I. Hiſt. ὅτι δὲ καὶ οὗτος υἱὸς ἦν τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ νομιζομένου οἱονεὶ πατρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ita locum illum e Codice MS. legit Joh. Pearſonius ad Symbolum p. 311. Confer quæ ad Pſeudo Abdiam notavi libro VI.

l) Joh. XIX. 25. adde Voſſium de Genealogia CHriſti cap. 6.

m) ᾧ πρὸς τῶν Ἀποστόλων ὁ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐγκεχείριστο θρόνος. Euſeb. lib. 2. c. 23.

n) MS. S. German. *ab aliquibus*, quæ verba refer ad *aſſeritur*, non ad *edita*. Euſebius lib. 2. c. 23. Ἰακώβου ἡ πρώτη τῶν ὀνομαζομένων καθολικῶν ἐπιστολῶν εἶναι λέγεται· ἰστέον δὲ ὡς νοθεύεται μέν. οὐ πολλοὶ γοῦν τῶν παλαιῶν αὐτῆς ἐμνημόνευσαν. & cap. 25. τῶν ἀντιλεγομένων, γνωρίμων δ᾽ οὖν ὅμως τοῖς πολλοῖς, ἡ λεγομένη Ἰακώβου φέρεται.

o) Vide Veterum Teſtimonia laudata Doctoribus præſtantiſſimis Brochmando & Calovio Commentar. in Epiſtolam Jacobi, Tillemontio Tom. I. memor Hiſt Eccleſ. p. 678. Huetio in demonſtrat. Evangel. &c. Etiam a S. Irenæo agnitam, adverſus Grabium probat Maſſuetus p. 216. ad Irenæum.

p) Ex Euſebio lib 2. cap. 23. eadem referunt Metaphraſtes a Combefiſio editus Tom I. Auctar. noviſſ. p. 519 ſq. Nicephorus lib. 2. cap. 38. Pſeudo Abdias lib. 6. cap. 5. Freculfus lib. 1. Chron. cap 18. Ordericus Vitalis lib 2 Hiſt p. 408. &c.

q) Rectius dixiſſet *cum Apoſtolis*. Nam apud Euſebium non eſt μετὰ τοὺς Ἀποστόλους ut habet Græcus interpres Hieronymi, ſed μετὰ τῶν Ἀποστόλων Et vetus traditio fuit ab ipſo Chriſto ordinatum Jacobum Hieroſolymorum Epiſcopum. S. Chryſoſtomus homil. 38. in 1. ad Corinth. p. 423. αὐτὸς γὰρ αὐτὸν λέγεται κεχειροτονηκέναι καὶ ἐπίσκοπον ἐν Ἱεροσολύμοις πεποιηκέναι πρῶτον. Confer quæ notavi ad Abdiam in Codice Apocrypho Novi Teſt. p. 598.

r) Imitatione Nazaræorum Levit. X. 9. & Luc. I. 15. Hieronymus ad Nepotianum p. 364. *Sicera Hebræo ſermone omnis potio nuncupatur quæ inebriare poteſt.* Proprie Sicera eſt ſuccus dactyli, ſive vinum e palmis confectum, teſte Theophilo Antiocheno initio allegoriarum in Lucam & Chryſoſtomo in V. Eſaiæ.

s) Idem de Petro & Matthæo tradunt veteres. Videatur Grabe T. I. ſpicileg. p. 279. ſeq. Græcus interpres addit οὐδὲ ἑτέρου θυτοῦ.

t) Falluntur itaque qui originem tonſuræ monachalis à Jacobo repetunt, ut Germanus Patriarcha Conſtantinop. in theoria Eccleſiaſt. & Myſtagogica pag. 331. ad calcem ſcriptorum S. Cyrilli Hieroſol. edit. Oxon. Τὸ δὲ κείρασθαι τὴν κάρην ὁλοτελῶς κατὰ μίμησίς ἐστι τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ Παύλου τοῦ Ἀποστόλου καὶ τῶν λοιπῶν.

λὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη, ἔλαιον οὐκ ἠλείψατο, καὶ βαλανείῳ οὐκ ἐχρήσατο. Τούτῳ μόνῳ ἐξῆν εἰς τὰ ἅγια εἰσιέναι· οὐδὲ γὰρ ἐρεοῦν ἐφόρει ἀλλὰ σινδόνας· καὶ μόνος εἰσήρχετο εἰς τὸν ναόν. Ηὑρίσκετό τε κείμενος ἐπὶ τοῖς γόνασι, καὶ αἰτούμενος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἄφεσιν, ὡς ἀπεσκληκέναι τὰ γόνατα αὐτοῦ δίκην καμήλου.

erat u) ingredi ſancta ſanctorum: ſiquidem veſtibus laneis non utebatur, ſed lineis, x) ſoluſque ingrediebatur templum, & fixis genibus pro populo deprecabatur, in tantum, ut camelorum duritiem traxiſſe y) ejus genua crederentur. Dicit & alia multa, z) quæ enumerare longum eſt. Sed & Joſephus in viceſimo libro Antiquitatū refert, & Clemens b) in ſeptimo Hypotypoſeon, mortuo Feſto, qui Judæam regebat, miſſum à Nerone eſſe ſucceſſorem ejus Albinum: qui cum necdum ad provinciam perveniſſet, Ananus, inquit, Pontifex adoleſcens, Anani filius, de genere ſacerdotali, accepta occaſione ἀναρχίας, concilium congregavit, & compellens publicè Jacobum, ut Chriſtum Dei filium negaret, contradicentem lapidari juſſit: qui c) cum præcipitatus de pinna templi, d) confractis cruribus, e) adhuc ſemivivus, tendens ad cœlum manus, diceret: f) *Domine ignoſce eis, quod enim faciunt, neſciunt*: fullonis fuſte, g) quo uda veſtimenta extorqueri ſolent, in cerebro percuſſus interiit. Tradit idem Joſephus, tantæ eum ſanctitatis fuiſſe & celebritatis in populo, ut propter ejus necem creditum ſit, ſubverſam eſſe Hiero-

καταλέγεσθαι. καὶ γὰρ καὶ Ἰώσηπος ἐν τῷ εἰκοστῷ τῆς ἀρχαιολογίας λόγῳ, καὶ Κλήμης ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν ὑποτυπώσεων εἰρήκασι, μετὰ τὴν τελευτὴν Φήστου τοῦ τὴν Ἰουδαίαν διέποντος, πεμφθῆναι παρὰ Νέρωνος διάδοχον αὐτοῦ Ἀλβῖνον, καὶ πρὶν ἢ τοῦτον τῆς ἐπαρχίας ἐπιστῆναι, Ἄνανος, φησὶν, ἱερεὺς νέος, Ἀνάνου υἱὸς γένους ἱερατικοῦ, εἰληφὼς ἀφορμὴν ἀναρχίας, συνεδρίου γενομένου ἠνάγκασε τὸν Ἰάκωβον δημοσίᾳ, ἵνα τὸν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἀρνήσηται, ἀντιλέγοντα δὲ λιθασθῆναι προσέταξεν, ὃς ἐκ τοῦ πτερυγίου τοῦ ναοῦ κρημνισθεὶς, καταγέντων αὐτοῦ τῶν σκελῶν, ἡμιθανὴς ἐπάρας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας, λέγει. Κύριε, σύγγνωθι αὐτοῖς, ὃ γὰρ ποιοῦσιν ἀγνοοῦσι· τινι κναφικῷ μοχλῷ ᾧ τὰ ἱμάτια ἐκπιέζουσι εἰώθασι, κατὰ τὸν ἐγκέφαλον κρουσθεὶς, ἀνεπαύσατο. Προστίθησιν ὁ αὐτὸς Ἰώσηπος, τοσαύτης αὐτὸν γεγενῆσθαι ἁγιωσύνης ἐντὸς, καὶ θρησκείας παρὰ τῷ λαῷ, ὡς διὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον πεπεῖσθαι πάντας, τὰ Ἱεροσόλυμα πεπορθῆσθαι. Περὶ τούτου καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Γαλάτας λέγει. Ἄλλον δὲ ἐκ τῶν Ἀποστόλων οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ τῶν Ἀποστόλων περὶ τούτου μαρτυροῦσιν αἱ πράξεις. Καὶ τὸ εὐαγγέλιον δὲ τὸ ἐπιγεγραμμένον καθ' Ἑβραίους, ὅπερ ὑπ' ἐμοῦ νῦν εἰς τὴν ἑλληνικὴν

u) In aliquot MSS. teſte Marcianæo legitur: *Hic ſolus ſolitus erat.* Vel *huic ſolitum erat.* MS. Gemblacenſis Suffrido Petri inſpectus: *Hic ſolitus erat ingredi*, quomodo & Græcus interpres: ἴδιος δὲ ἦν αὐτῷ εἰσελθεῖν. Sed apud Euſebium eſt: τούτῳ μόνῳ ἐξῆν εἰς τὰ ἅγια εἰσιέναι. Per τὰ ἅγια recte *ſancta ſanctorum* intellexit apud Euſeb. etiam Rufinus. Confer Epiphanium XXIX. 4. LXXVIII. 13.

x) Ex more Pontificis, Levit. XVI. 4.

y) Græcus interpres vertit ac ſi legiſſet *viciſſe*. ὑπερβαίνειν τοὺς τῶν καμήλων τύλους. Epiphanius LXXVIII. 14. τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἐσκληκέναι δίκην καμήλων, ἀπὸ τοῦ πάντοτε κάμπτειν αὐτὰ ἐνώπιον κυρίου διὰ ὑπερβολὴν εὐλαβείας. Simile quoddam de Gorgonia ſorore ſua narrat Gregorius Naz. Orat. 10. De Aſella Hieronymus Epiſt. 25.

z) Ea apud Euſebium lib. 2. c. 23. legi poſſunt.

a) Joſephus lib. XX. c. 8. (al. 16.) Jacobum lapidandum narrat judicibus Synedrii traditum ab Anano juniore Pontifice his verbis: ὁ νεώτερος Ἄνανος - -, διὰ τὸ τεθνάναι μὲν Φῆστον, Ἀλβῖνον δὲ ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει συνέδριον κριτῶν. Καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καί τινας ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος παρέδωκε λευσθησομένους. Hunc Joſephi locum affert etiam Euſebius lib. 2. c. 23. Pro *Anani* nomine Codices quidam habent *Annianum* vel *Ananiam*.

b) Conferendus iterum Euſebius lib. 2. cap. 23. & cap. 9.

c) Quæ ſequuntur non ex Joſepho ſunt, ſed ex Clementis loco apud Euſebibum locis jam laudatis.

d) πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Euſeb. p. 64.

e) Καταβληθεὶς οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ στραφεὶς ἔθηκε τὰ γόνατα, λέγων. παρακαλῶ κύριε Θεὲ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν. id. p. 65. Pro *ſemivivus*, Codices quidam legunt *ſemianimis*.

f) Ex CHriſti ore, Luc. XXIII. 34. Anaſtaſius Sinaita in homilia de S. Synaxi T. 3. Lect. Caniſii p. 78. Μιμήσαι Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, οὗ καὶ οἱ Γαλιλαῖοι λογογράφοι μέμνηνται, εὐχόμενον ὑπὲρ τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

g) Λαβών τις ἀπ' αὐτῶν εἷς τῶν γναφέων, τὸ ξύλον ἐν ᾧ ἀπεπίεζε τὰ ἱμάτια, ἤνεγκε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δικαίου. Clemens apud Euſeb. p. 65. Pro *uda veſtimenta* quod habet recte Marcianæus, & ex Gemblacenſi & Hildeſſemenſi Codice Suffridus Petri annotavit, aliæ editiones legunt *rudia veſtimenta*.

roſolymam. h) Hic eſt, de quo Paulus Apoſtolus ſcribit ad Galatas: i) *Alium autem Apoſtolorum vidi neminem, niſi Jacobum fratrem Domini.* Et Apoſtolorum ſuper hoc crebrius Acta k) teſtantur. Evangelium quoque, quod appellatur ſecundum Hebræos, l) & a me nuper in Græcum Latinumque ſermonem translatum eſt, quo & Origenes m) ſæpe utitur, poſt reſurrectionem Salvatoris refert: *Dominus autem cum dediſſet ſindonem ſervo ſacerdotis, ivit ad Jacobum, & apparuit ei. Iuraverat enim Jacobus, ſe non comeſturum panem ab illa hora, quâ biberat calicem Domini, donec videret eum reſurgentem à dormientibus.* n) Rurſusque poſt paululum: *Afferte, ait Dominus, menſam & panem.* Statimque additur: *Tulit panem, & benedixit ac fregit, & poſt dedit Iacobo Iuſto, & dixit ei: Frater mi, comede panem tuum, quia reſurrexit Filius hominis à dormientibus.* Triginta itaque annos Hieroſolymorum * rexit Eccleſiam, id eſt, usque ad ſeptimum Neronis annum, o) & juxta templum, p) ubi & præcipitatus fuerat, ſepultus eſt. Titulum q) usque ad obſidionem Titi, & ultimam Hadriani, r) notiſſimum habuit. Quidam e noſtris in monte Oliveti s) eum putaverunt conditum, ſed falſa eorum oipnio eſt.

κὴν καὶ ῥωμαϊκὴν γλῶτταν μετεβλήθη, ᾧ καὶ Ὠριγένης πολλάκις κέχρηται, μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, λέγει. Ὁ δὲ Κύριος δεδωκὼς σινδόνα τῷ δούλῳ τοῦ ἱερέως, ἀπελθὼν πρὸς Ἰάκωβον, ἤνοιξεν αὐτῷ. Ὠμωμόκει γὰρ Ἰάκωβος μὴ γεύσασθαι ἄρτου, ἐξ ἐκείνης τῆς ὥρας, ἀφ᾽ ἧς πεπώκει τὸ ποτήριον ὁ Κύριος, ἕως οὗ ἴδῃ αὐτὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν. Αὖθις δὲ μικρὸν ὕστερον, δότε, φησὶν ὁ Κύριος, τράπεζαν καὶ ἄρτον. Εὐθὺς δὲ προστίθεται, λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ δεδωκὼς Ἰακώβῳ τῷ δικαίῳ, λέγει αὐτῷ, Ἀδελφέ μου, ἔσθιε τὸν ἄρτον τὸν σόν, ἠγέρθη γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν. Τριάκοντα τοιγαροῦν ἐνιαυτοὺς τὴν Ἱεροσολύμων κυβερνήσας ἐκκλησίαν, τουτέστιν, ἕως ἑβδόμου ἐνιαυτοῦ Νέρωνος, πλησίον τοῦ ναοῦ ἀπετέθη, ἐν ᾧ καὶ ἐρρίφθη. Τίτλον ἄχρι τῆς Τίτου πολιορκίας, καὶ τῆς τελευταίας Ἀδριανοῦ ἐπίσημον ἔσχεν. Ὄν τινες ἐξ ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τοῦ ἐλαιῶνος τεθεῖσθαι νομίζουσι, ψευδοῦς οὔσης τῆς τούτων ὑπονοίας.

h) Euſebius II. 23. Hiſt. hæc laudat Joſephi verba, quæ hodie in Joſephi libris non exſtant: Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ᾽ ἐκδίκησιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν. Eadem in Joſepho legit Origenes 1. contra Celſum p. 35. & lib. 2. p. 69. & in Matthæi XIII. p. 223. Meminit etiam iterum infra Hieronymus cap. 13. atque ex Græco ejus interprete Suidas in Ἰώσηπος.

i) Galat. I. 19.

k) Actor I. 13. XII. 17. XV. 13.

l) De hoc, dictum copioſe in Codice Apocrypho Novi Teſt. & in Clariſſ. Grabii ſpicilegio Novi Teſt. Porro ægre aliquis ſibi perſvadeat Evangelium hoc in Græcum ſermonem ab Hieronymo translatum eſſe, quod Græce haud dubie legit Origenes. Tamen Freculfus non modo Græcaque verſio vulgatæ lectioni & Codicum conſenſus ſuffragatur, ſed etiam Hieronymus ipſe in Matth. XII. 13. *In Evangelio quo utuntur Nazaræi & Ebionitæ, quod nuper in Græcum de Hebræo ſermone tranſtulimus, & quod vocatur a pleriſque Matthæi authenticum.* Per Hebræum ſermonem idem Hieronymus 3. contra Pelagianos jubet intelligere Chaldaicum, ſive Syriacum literis ſcriptum Hebraicis. Propter hoc Evangelium Hieronymus ſub *Arami* nomine velut quinti confictor Evangelii perſtringitur a Theodoro Mopſueſteno apud Photium Cod. 177.

m) Ut homil. XV. In Jeremiam p. 148. & Tomo 2. in Joh. p. 58. Tract. VIII. in Matth.

n) al. [illegible], Radulphus Ardens in Dominic. XI. poſt Trin. *Tradit autem beatus Hieronymus, quod Evangelium Nazaræorum deſcribit Jacobum fratrem Domini ſe devoviſſe non comeſturum, usque dum videret Dominum reſurrexiſſe. Unde & ipſa die reſurrectionis Dominus apparens ait: Pone menſam & comede, quoniam Filius hominis a mortuis reſurrexit.* Idem ex Hieronymo referunt Gregorius Turonenſis lib. 1. Hiſt. Francorum cap. 22. Sedulius Scotus in 1. Cor. XV. 9. Freculfus lib. 1. Chron. c. 18. aliique. Vide & Abdiam lib. VI. cap. 1. p. 593. * al. *triginta annis Hieroſolymis.*

o) A. C. 62. Poſtea Hieroſolyma a Romanis A. 70. exciſa, in Jacobi locum Epiſcopum factum Simeonem Cleopæ F. refert Euſebius lib. 3 cap. 11. Hiſt. Hadrianus Hieroſolymis Judæos ejecit A. C. 136.

p) Hegeſippus apud Euſeb. lib. 2. c. 23. p. 65. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ ἔτι αὐτοῦ ἡ στήλη μένει παρὰ τῷ ναῷ.

q) Monumentum, Epitaphium, Hegeſippo στήλη. Græcum Scholion quod margini Codicis Mazariniani Hiſtoriæ Euſebianæ adſcriptum reperit H. Valeſius ἱστέον ὅτι ἡ στήλη αὕτη λίθος ἦν ἄμορφος, ἐπιγραφὴν ἔχων τὸ ὄνομα τοῦ τεθαμμένου Ἰακώβου. ἐξ οὗ καὶ ἔτι νῦν οἱ Χριστιανοὶ ἐν τοῖς μνήμασιν αὐτῶν λίθους ἱστῶσι, καὶ ἢ γράμματα ἐν αὐτοῖς γράφουσιν, ἢ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐγχαράττουσιν.

r) Hoc parum credibile, titulum ſive monumentum ſepulchri Jacobi permanſiſſe poſt Hieroſolymam a Tito exciſam. Vide Valeſium p. 41. ad Euſeb.

s) Veriſimilius hoc, quia extra urbem cadavera defunctorum condebant Judæi, ut eidem Valeſio probe notatum.

ERASMI SCHOLIA.

Hoc loco Sophronius ſubnectit Andream, etiamſi nihil ille ſcriptum reliquit.

Cujus Johannes in libro meminit. In libro ſuo, non additur apud Sophronium, & adjecta videntur ab interprete quopiam. Nec illa verba, poſt reſurrectionem, adduntur apud Sophronium, & apparet adjecta.

Quæ de ſeptem Canonicis eſt. Catholicis pro canonicis legendum eſt, teſte Sophronio.

In ſeptimo hypotypoſeon. ὑποτυπώσεων. Hypotypoſis eſt, cum res expreſſa ſubjicitur oculis. Nam hoc titulo Clemens ſcripſit libros octo.

Accepta occaſione. Sophronius explicans, quæ fuerit occaſio, vertit, εἰληφὼς ἀφορμὴν ἀναρχίας, id eſt, accepta hac occaſione, quod provincia careret præſide.

Quo rudia veſtimenta. Rudia vocat ἄγναφα, ſic enim vertit in Evangelio, quisquis is fuit. Apud Sophronium loco rudia, nihil habetur, & in emendatioribus codicibus hæc vox omnino abeſt.

Extorqueri. Sophronius vertit, ἐκπιάζειν, quod ſonat extundere.

MARIANI VICTORINI NOTÆ.

In tantum, ut camelorum duritiem traxiſſe ejus genua crederentur. Aliter, in tantum, ut in camelorum duritiem tranſiſſe ejus genua crederentur. Hunc ſenſum Sophronius quoque ſecutus videtur, dum ait, ὑπερβαίνειν νομίζεσθαι.

Tollens ad cœlum manus. Tendens ad cœlum manus, olim legebatur, verum cum noſtra emendatione conſentiunt tam Sophronius, qui vertit ἐπάρας, quam antiqui codices manuſcripti.

Fullonis fuſte, quo uda veſtimenta extorqueri ſolent. Rudia, pro uda, perperam antea legebatur. Fullonis enim ars eſt lavare veſtimenta, lotaque contorquere, ut exſiccentur; non rudia: quæ nec etiam contorquentur, ſed poliuntur tenduntúrque.

Eum putant conditum. Νομίζουσι, ipſe etiam vertit Sophronius; cum tamen antea legeretur, putaverunt.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Ut nonnulli exiſtimant, Ioſeph ex alia uxore.) Hujus opinionis extitere plurimi magnæ authoritatis viri, quorum eſt Euſebius lib. 2. in principio: & Ambroſius in I. cap. Gal. Vide Hieronymum in Helvidium.

Unam tantum ſcripſit Epiſtolam.) Vide Euſebium cap. 23. lib. 2.

Tradit item Ioſephus.) Apud Euſeb. l. 2. cap. 23. Hieron. l. 1. in Jovinianum. *Tranſeamus ad Iacobum, qui frater Domini dicebatur, tantæ ſanctitatis, tantæque juſtitiæ, & perpetuæ virginitatis, ut Ioſephus quoque hiſtoricus Iudæorum, propter hujus necem ſubverſam Hieroſolymam referat.*

Evangelium quoque quod appellatur ſecundum Hebræos.) Ex hoc Evangelio ſubinde Hieronymus profert teſtimonia. In 11. cap. *Iuxta Evangelium, quod Hebræo Sermone conſcriptum, legunt Nazaræi: Deſcendit ſuper eum omnis fons Spiritus Sancti.* Ibidem. *In Evangelio cujus ſupra fecimus mentionem, hæc ſcripta reperimus: Factum eſt autem, &c.* Et in Eſa. 40 Item in Ezech. 16. & 18. Præterea in 6. cap. Matth. & in Epheſ. 5. Rurſus lib. 3. in Pelagianos. *In Evangelio juxta Hebræos, quod Chaldaico quidem Syroque ſermone, ſed Hebraicis litteris ſcriptum eſt, quo utuntur usque hodie Nazaræi, ſecundum Apoſtolos, ſive, ut plerumque autumant, juxta Matthæum, quod & in Cæſarienſi habetur Bibliotheca, narrat hiſtoria: Ecce mater, &c.*

Et a me nuper in Græcum Latinumque ſermonem tranſlatum eſt.) In Mich. 7. *In Evangelio, quod ſecundum Hebræos editum nuper tranſtulimus, &c.* Et in Matth. 12. ſuper illud, Extende manum tuam. *In Evangelio quo utuntur Nazaræi, & Ebionitæ, quod nuper in Græcum de Hebræo ſermone tranſtulimus, & quod vocatur a pleriſque Matthæi authenticum, homo iſte qui aridam habet manum, cæmentarius ſcribitur, &c.* Citat & in viceſimo ſeptimo capite.

Quo & Origenes ſæpe utitur.) Origenes in 19. cap. Matth. *Scriptum eſt in Evangelio quodam, quod dicitur ſecundum Hebræos, &c.* Meminit Evangelii hujus & Irenæus lib. 3. cap. 11. & Euſebius lib. 3. cap. 25. & 27. & lib. 4. cap. 22. De Hegeſippo lege præterea Epiphanium in Ebionæis.

Se non comeſturum. Alias: Commeſſurum.

Et juxta templum ubi & præcipitatus fuerat.) Hieron. in I. c. Gal. ſuper illud: Alium autem Apoſtolorum, &c. *Nunc hoc ſufficiat, ut propter egregios mores, & incomparabilem fidem, ſapientiamque non modicam Iacobus frater dictus ſit Domini, & quod primus ei Eccleſiæ præfuerit, quæ prima in Chriſtum credens ex Iudæis fuerat congregata.* Mox. *Hic autem Iacobus Epiſcopus Hieroſolymorum primus fuit, cognomento Iuſtus, vir tantæ ſanctitatis & rumoris in populo, ut fimbriam veſtimenti ejus certatim cuperent attingere: qui & ipſe poſtea de templo a Iudæis præcipitatus, ſucceſſorem habuit Simeonem, quem & ipſum tradunt pro Domino crucifixum.*

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

IACOBUS minor, primus Hieroſolymorum Epiſcopus, ſedis ſuæ anno 30. Neronis 7 Chriſti 61. a Judæus eſt occiſus. *Vide Martyrol, Rom. 1. Maji.*

Frater Domini) Cur ſic dicatur, Bellarminus cap. 34. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Baronius annali. I. & alii alibi explicarunt.

Quæ de ſeptem Catholicis eſt.) Id definivit Eccleſia in quatuor Conciliis, ſuperiore capite a me citatis. Idem jam olim docuerunt Origenes, Epiphanius, Athanaſius, Innocentius I. Gelaſius, Hieronymus, Auguſtinus, Damaſcenus, & alii Patres. Quæ porro de S. Jacobo hic Hieronymus narrat, ex Hegeſippo apud Euſebium l. 2. c. 23. hauſit: de qvibus vide Petavium in Notis ad Epiphanium, hæreſi 78. & Petrum Halloſium tom. 2. Scriptorum Eccleſiæ orientalis, in Vita S. Hegeſippi.

Septimo Hypotypoſeon) Hypotypoſis eſt, cum res expreſſa ſubjicitur oculis. *Subnotationem* hic vertunt nonnulli.

Accepta occaſione ἀναρχίας,) hoc eſt, accepta occaſione, quod provincia careret Præſide.

Evangelium quoque,) Id Nazarenorum appellatur, & ſubinde ab Hieronymo citatur.

WILH. ERNESTI TENTZELII Animadverſiones.

I. Stupenda, nec absque ſalis grano de Jacobo hæc accipienda ſunt, quæ ex Hegeſippo refert Hieronymus. Quam in rem conſuluiſſe juvabit præter Valeſianas in Euſebium Annotationes, & Petavianas in Epiphanium Animadverſiones, inprimis Davidem Blondellum in Pſeudo-Iſidoro p. 29, 30, 31. Joan. Georg. Dorſcheum in Pentadecade Diſp. 1. p. 37, 38. Chriſtianum Noldium in Hiſtoria Idumæa a p. 391. ad 403. Joan. Pearſonium Lect. IV. in Acta Apoſtolorum pag. 57, 58. & ſimiles.

II. Epiſtolam Jacobi omnes hodie admittunt, licet initio Reformationis non a Luthero tantum, ſed ab aliis quoque fuerit dubitatum, ut ab Andrea Althamero, recenſente Seckendorfio ſcholio IV. ad Indicem primum Hiſtoriæ Lutheraniſmi. Expendere quoque juvabit modum probandi auctoritatem, ejus Canonicam apud Huetium, Prop. 1. Demonſtrationis Evangelicæ p. 40.

III. Exploduntur autem Hieronymi ſilentio bina alia ſcripta, Jacobo perperam tributa, Protevangelium & Liturgia. Equidem Protevangelium vix quisquam pro genuino venditavit, præter unum Poſtellum, qui id e tenebris eruit, *& ut gemmam inter libros Theologicos, & baſim atque fundamentum totius hiſtoriæ Evangelicæ, & caput Evangelii ſecundum Marcum æſtimavit:* Eſt tamen magnæ antiquitatis, & Juſtini jam tum Martyris tempore extitit, ſi Auguſti Buchneri conjecturam ſequimur, Notis in Prudentii Hymnum de natali Chriſti pag. 95. & Origenes, Comment. in Matthæum p. 223. *τὴν βίβλον Ἰακώβου* allegans, hoc Protevangelium intellexit, docente Huetio in Notis pag. 28. Quare ab hæreticis potius id effictum fuerit, quam a Monachis, in quos culpam conjiciunt Barthius lib. LVI. Adverſariorum cap. XVI. & Boxhornius in Hiſtoria univerſali p. 56. Extitit enim iſte libellus, priusquam vel Monachorum nomen in Eccleſia audiretur. Liturgiam denique Jacobi, quam magno conatu poſt alios defendere conati ſunt Leo Allatius & Cardinalis Bona, prudentiores hodie Pontificii poſt Simonium, Alexandrum & Schelſtratium, unanimiter rejiciunt, ut illi refellendæ immorari amplius haud opus videatur.

ERNESTI SALOMON. CYPRIANI Annotationes.

Sunt; qui tres Jacobos * Apoſtolos numerant, Jacobum, Zebedæi filium, Jacobum, Alphæi filium, & noſtrum hunc Jacobum, fratrem Domini, ſeu, Juſtum, tertium decimum Apoſtolum. *Apud Hieron, in c. 17. Eſ.* Sed Hieronymus primo contra Helvidium hos impugnat, docens, Jacobum noſtrum minorem Alphæi & Mariæ, ſororis Domini, filium fuiſſe, ac præter hunc inter Apoſtolos non niſi unicum Jacobum, Zebedæi filium, ab Herode interemtum, annumerari poſſe, qui major dicitur.

Iuſtus. Euſebius libro II. capite primo: *Ob eximiam virtutem.* Hieronymus commentario in caput II. Epiſtolæ ad Galatas: *Vir tantæ ſanctitatis & rumoris in populo, ut fimbriam veſtimenti ejus certatim cuperent attingere.*

Frater Domini. Obſervat Hieronymus *in Pſal. 68.* omnes Apoſtolos fratres Domini vocari Matthæi XXIIX. Quæ vero cauſa ſit, ut Jacobus præ cæteris frater Domini appellaretur, non eodem modo exponit. Nam *L. I. Comment. in Galat. c. 1.* ita dictum putat propter incomparabilem fidem, ſapientiamque non modicam, nec non quod primus Ec-

cleſiæ

* Vide quæ Combefiſius ad Hippolytum de XII. Apoſtolis. T. 2. auctarii novi p. 840. ſeq. & in appendice ad opera S. Hippolyti nuper edita p. 34. ſeq.

cleſiæ præfuerit, quæ ex Judæis primum Chriſti recepit doctrinam. Quidam ſuſpicabantur, ex Eſcha, uxore a Joſepho ante Mariam ducta, natum eſſe: Quos Apocryphorum deliramenta ſequi Hieronymus dolet ſecundo in Matthæi *cap. 12.* Placet mihi ea Hieronymi ſententia, qua Jacobus ideo frater Domini dictus creditur, quod ejus eſſet conſobrinus. Ita Hieronymus hoc loco, nec non contra Helvidium capite IX. & alibi.

Poſt paſſionem Domini ſtatim ab Apoſtolis. Euſebius libro VII. capite XIX. ait, Jacobum ab ipſo Salvatore & Apoſtolis Epiſcopatum Hieroſolymitanæ Eccleſiæ obtinuiſſe. Multi veterum dixerunt, Jacobum a Chriſto Epiſcopum conſtitutum eſſe, nulla Apoſtolorum mentione facta: quos Henricus Valeſius *ad h. l. Euſebii* laudat. Hieronymus heic diſerte negat, factum hoc a Chriſto, cui aſſentitur contradicens ſibi Euſebius libro II. capite I. quo fatetur, Jacobum tum demum cathedræ impoſitum eſſe, qvum in cœlum rediiſſet Dominus. Nec video, quid huic ſententiæ obſtet, quæ etiam ex XXVIII. Matthæi capite robur trahit, quo Chriſtus Jacobo juxta cum reliquis Apoſtolis gentes in toto terrarum orbe docere, & hanc ob rem Hieroſolymis diſcedere mandat.

Poſt Apoſtolos. Male hoc loco Euſebii verba reddit Hieronymus. Apud Euſebium eſt μετὰ τῶν ἀποστόλων, cum Apoſtolis; non vero μετὰ τοὺς ἀποστόλους, poſt Apoſtolos. Neque enim Jacobus poſt Apoſtolos, ſed cum Apoſtolis præfuit cœtui Hieroſolymitano. Sophronius, qui Hieronymi verba Græce reddidit, ac μετὰ τοὺς ἀποστόλους habet, excuſari poteſt; Hieronymus non poteſt.

Huic ſoli licitum erat ingredi ſancta ſanctorum: ſiquidem veſtibus laneis non utebatur, ſed lineis. Jacobum inde ab incunabulis aſceticæ vitæ operam navaſſe, multa ſunt, quæ ſuadent, ac parum abeſt, quin eum ex Eſſenorum ordine ad Chriſti doctrinam tranſiiſſe exiſtimem. Itaque non moveo litem de ejus victu atque amictu, quem hoc loco laudat Hieronymus. Quod vero ex quinto commentariorum Hegeſippi Euſebius libro II. capite XXIII. & heic Hieronymus referunt, eidem jus facultatemque fuiſſe ingrediendi ſanctum ſanctorum Hieroſolymitani templi, id ego non vereor inter fabulas rejicere, antiquiſſimas quidem, tamen fabulas. Sane mirari ſubit, doctiſſimos viros huic rei hodieque adhibere fidem. Quæſo, quid tum veſtis linea ad facultatem ingrediendi ſanctum ſanctorum? Annon tempore Agrippæ regis, ſub quo lapidibus obruebatur Jacobus, omnes omnio ſacerdotes, ac paulo poſt Jacobi obitum, etiam cantores, qui ne quidem ſacerdotum erant in cenſu, lineis veſtibus utebantur? Teſtem produco harum rerum peritiſſimum, Flavium Joſephum, qui XX. antiquitatum capite IIX. diſerte ait: *Levitica tribus homines, quorum erat ſacros hymnos in templo canere, adito rege induxerunt eum precibus, ut advocato concilio decerneret eis,* ἐπιτρέψαι λινὴν στολὴν *uſum ſtolæ lineæ, quæ tum ſolis erat conceſſa ſacerdotibus. Rex de concilii ſententia permiſit, ut depoſito priori habitu lineum, ut voluerunt, ſumerent.*

Huic ſoli licitum erat. Miræus: *Hic ſolitus erat.* Male. Nam Euſebius habet: τούτῳ μόνῳ ἐξῆν εἰς τὰ ἅγια εἰσιέναι.

In ſancta ſanctorum. Vir clariſſimus, Guilielmus Caue *Antiquit. apoſtolic. p. m. 589.* & Petavius *ad Epiphan.* hæreſ. 78. contendunt, Jacobum ſanctum ſanctorum ingrediendi jus facultatemque non habuiſſe, ſed ſolummodo ingreſſum eſſe τὰ ἅγια, ſanctum, quod frequentare licuit ex Aaronis ordine ſacerdotibus. Fateor, mihi pridem ſuſpectam fuiſſe hanc Hegeſippi traditionem, quum non ſit vero ſimile, Judæos homini Chriſtiano copiam ſanctum ſanctorum ingrediendi feciſſe, ita quidem, ut ex ipſis nemo eodem uſus ſit jure. Itaque falſa eſſe quæ tradit Hegeſippus, diu eſt quod perſuadeor. Verum ſi quæras, quid Hegeſippus & veterum alii vocibus, εἰς τὰ ἅγια ſignificatum voluerint; videntur omnino ſanctum ſanctorum intellexiſſe, etſi veriſſimum ſit, Jacobum non niſi ſanctum ingredi conſueviſſe. Hæc veterum ſententia primo cognoſcitur ex loco hoc Hieronymi. Deinde Hegeſippus non videtur adeo ignarus fuiſſe Judæorum moris, ut ſoli Jacobo vindicaret jus ſanctum ingrediendi, quod alias היכל ſeu templum vocatur. Id enim ab omnibus Judæis illico exploſum fuiſſet, quos non latebat, eandem facultatem multis ſacerdotibus competere. Accedit mos loquendi primorum Chriſtianorum, qui εἰς τὰ ἅγια εἰσέρχεσθαι ex IX. Epiſtolæ ad Hebræos capite v. 25. tantundem eſſe arbitrabantur, quam ingredi ſanctum ſanctorum, quod Joſephus τοῦ ἁγίου τὸ ἅγιον vocat Antiqv. III. c. 5.

Fixis. Miræus: *Flexis.* Hegeſippus quinto commentariorum: κάμπτ[illegible] ἐπὶ τοῖς γόνασι.

Sed & Ioſephus. Hæc paulo diſtinctius ex Joſepho commemorari oportuit. Neque enim is de Jacobo quicquam dicit, præter hæc *XX. antiq. c. 8. Ananus tempus opportunum ſe nactum ratus, mortuo Feſto, Albino adhuc agente in itinere, concilium judicum advocat, ſtatuitque coram eo fratrem Ieſu Chriſti, Iacobum nomine, & una quosdam alios, reos impietatis peractos, lapidandos tradidit: quod factum omnibus in ea civitate bonis & legum ſtudioſis vehementer diſplicuit.* Utinam bona fide egiſſet Hegeſippus! Nam Euſebius fabulam de Jacobo, templi pinnæ impoſito, utique in Hegeſippo invenit, cujus libri Euſebii ætate multorum terebantur manibus, quibus aliquid aſſuere, aut ex illis, quæ non exhiberent, laudare non potuit. Nec

tamen

tamen plane abſolvi debent Euſebius & Hieronymus, cum probabile non ſit, viros tam doctos, tam prudentes, fraudem fugiſſe. Sane uterque, ut ex illorum libris intelligimus, Joſephum legit, adeoque uterque vidit non eſſe Joſephi verba, quæ aſſerebantur ab Hegeſippo.

Tradit idem Ioſephus. Imo non tradit, quandoquidem nullus codex, utcumque recens ſit, hæc refert. Sane in Schleuſingenſi, quo Joannes Andreas Boſius, Joſephum editurus, præ cæteris uſus eſt, nihil reperio; Etſi is tanti factus ſit eruditis, ut ab operis typographicis adhiberetur in excudenda editione Græca. Si Origenis, Euſebii & Hieronymi ævo hæc in Joſephi codicibus comparuerunt, qui factum eſt, ut orbe jam Chriſtiano eraderentur. Chriſtiani certe non eraſerint. At nec Judæi, quod illis & ea eradenda fuiſſent, quæ de Chriſto, Joanne Baptiſta & Jacobo noſtro hodieque in Joſepho extant, & hac ratione defectus non poſſet non perpaucorum codicum eſſe.

Ut propter ejus necem creditum ſit. Falſum eſt, hæc unquam lecta eſſe in Joſepho. Si Hegeſippum fraudis inſimulare non licet, dixerim, ejus animo obverſatum eſſe Ioannem Baptiſtam, cum hæc ſcriberet, de quo Ioſephus *L. XIIX. antiq. cap. 7. Apud Iudæos fuit opinio, juſta ultione Numinis deletum Herodis exercitum, propter Ioannem, qui Baptiſta cognominatus eſt. Hunc enim tetrarcha necavit virum optimum, Iudæos excitantem ad virtutum ſtudia, inprimis juſtitiæ & pietatis.* Hæc aut memoriæ lapſu mutavit tranſtulitque ad Iacobum Hegeſippus, aut mala fide interpolavit Ioſephum. Si hæc de Iacobo in Ioſepho legerunt Euſebius *L. II. hiſt. c. 23.* & Hieronymus, cur ſibi non conſtant? ille ait, Ioſephum ipſum credidiſſe, Iudæos excidium urbis Iacobi cæde promeritos; hic Ioſephum retuliſſe, ita ab aliis creditum.

Triginta itaque annis. Si Iacobus Hieroſolymorum Epiſcopus ordinatus eſt illo ipſo anno, quo cœlum conſcendit Dominus, ut ex Euſebii libro II. capite I. colligitur: dicendum exiſtimat Baronius *ad Ann. 63. n. 2.* eum illi Eccleſiæ non XXX ſed XXIX. tantum annos præfuiſſe, cum VII. Neronis anno paſſus ſit, id eſt, LXIII. juxta Barouium. Non obſcure hoc loco hallucinatur Dionyſius Petavius *Rationar. temp. p. 1. L. V. c. 1. & 3.* Nam Chriſtum anno ætatis XXXIV. jam expleto paſſum; Iacobum vero anno Chriſti LXI. ac ſedis ſuæ XXX. trucidatum tradit: quæ peſſime cohærent.

Evangelium quoque, quod appellatur ſecundum Hebræos. Vetuſtiſſimum monumentum, de quo non miror recentioribus nil certi conſtare, qvum ipſe Hieronymus cæſpitet. Capite III. Catalogi diſerte habet pro ipſomet Matthæi Evangelio. Alibi autem a ſe ipſo diſſentit, illudque adhiberi poſſe docet, ſi non ad autoritatem, ut is loquitur, ſaltem ad antiquitatem *L. III c. 1. contr. Pelagian.* Si habuiſſet pro Matthæi Evangelio, qvum hæc ſcriberet, non dubitaſſet de ejus autoritate plus quam humana. Deinde eodem Catalogi capite Hebraicis literis verbisque a Matthæo compoſitum, noſtroque hoc capite a ſe in Græcum pariter atque Latinum ſermonem translatum ait. Verum poſt XXIII. annos, id eſt, anno CCCCXV. quo libros contra Pelagianos in lucem emiſit, Chaldaico Syroque ſermone, ſed Hebraicis literis ſcriptum vult *l. c.* Quis credat, ipſum libri interpretem adeo diverſimode loqui poſſe? Cum tam vetuſtum ſit Evangelium, ut olim, teſte Hieronymo, *In c. XII. Matth.* a plerisque pro authentico Matthæi haberetur; credidi olim, illud Iacobum noſtrum habere authorem, a quo Athanaſius Matthæi Evangelium expoſitum docet. *Tom. II. Opp. p. 134.* Illa expoſitio in eo mihi ſita videbatur, quod Iacobus, Hieroſolymitanus præſul, in Palæſtina, ubi omnia contigerunt, adjecerit a Matthæo prætermiſſa. Ad hunc enim magnus fiebat diſcipulorum concurſus, qui ſcitu digna in ejus notitiam perferebant. Præterea viſus mihi eſt Iudæis nonnihil ceſſiſſe, quod ſpectat ad externum cultum, ut ſervaret Eccleſiam, ac Iudæorum religionem cum honore extingueret. Furore enim & clamoribus non eſt ea ætate fides noſtra propagata. Atque hanc cauſam ſubeſſe opinabar, quod a Nazaræis tam avide arriperetur hoc Evangelium ſecundum Ebræos, hoc eſt, Ebræa dialecto & ad Ebræorum placita nonnihil accommodatum. Nazaræi enim Chriſtum ſectabantur, retentis Iudæorum ritibus. Aliam expoſitionem, quam Iacobus adornaſſe dicitur, imaginari mihi non poteram, quia illud nec commentariis illuſtravit, nec Græce reddidit, ut omnes fatentur. Verum etſi multas habeam conjecturæ meæ cauſas; video tamen, eam ſacris literis repugnare, cum in Evangelio ſecundum Ebræos dicatur, Chriſtum Iacobo ſtatim a reſurrectione viſum, quem ſcriptura poſtremo demum ab eo conſpectum dicit. Valeat igitur conjectura. Ad Hieronymum quod attinet, facile ſecum in gratiam redibit, ſi dicas, Nazaræos non ſolum recepiſſe Ebraicum Matthæi Evangelium, ejusque deſcribendi facultatem aliis feciſſe; ſed & in linguam Syram Chaldaicamque tranſtuliſſe, ac huic translationi aſſuiſſe, quæ in incorrupto Matthæi codice omiſſa opinabantur. Hac ratione factum eſt, ut duo hæc Evangelia, quorum utrumque Evangelium ſecundum Ebræos audiebat, confunderentur, & nonnulli interpolatum pro authentico haberent, quod ſuis placitis eſſet accommodatius. Si hæc diſplicent; non poteſt a contradictione liberari Hieronymus. At hoc itidem durum videtur, ipſum libri interpretem

pretem

pretem ita ſibi contradicere, ut eum modo Ebraico, modo Syro idiomate exaratum affirmet, ut taceam reliqua.

Juxta templum ſepultus eſt. Titulum uſque ad obſidionem Titi; & ultimam Hadriani notiſſimum habuit. Hegeſippus apud Euſeb. lib. 2. c. 23. *Sepultus eſt eodem in loco, manetque cippus illius adhuc prope templum.* Ægre credo, Iudæos hominem lapidibus obrutum, populi, ut eorum ferebat opinio, ſeductorem, prope templum humo inferri, memoriamque illius cippo conſervari permiſiſſe, ut nihil dicam de moribus Iudæorum, quibus conveniens eſt, ut mortui extra civitatem terræ mandentur. Franciſcus Quareſmius *Elucidat. terræ ſanctæ T. II. L. IV. c. XII. peregrinationis VII.* præfert huic ſententiæ alteram, cujus hoc loco Hieronymus quoque meminit, Iacobumque in monte oliveti putat reconditum. Cumque mons oliveti e regione templi ſit, Hegeſippum huic ſententiæ ne quidem repugnare contendit, quod omnino prope templum ſepultus dici poſſit, cujus oſſa in oliveto quieſcant. Cæterum, ut hoc obiter moneam, quia nec Hieronymus nec Euſebius, Iacobi ſcripta commemorantes, liturgiam ejus, quæ hodieque circumfertur, laudant, facile cognoſcimus, doctiſſimum Cardinalem, Ioannem Bonam, malam cauſam tueri, dum eam pro genuina haberi vult libro 1. capite VIII. rerum liturgicarum *p. 92. ſeq.*

CAPUT III.

MATTHÆUS, qui & Levi, t) ex publicano Apoſtolus, u primus in Judæa, propter eos qui ex Circumciſione crediderant, Evangelium Chriſti Hebraicis litteris verbiſque compoſuit. x) Quod quis poſteà in Græcum tranſtulerit, non ſatis certum eſt. Porrò ipſum Hebraicum habetur uſque hodie in Cæſarienſi bibliotheca, y) quam Pamphilus martyr ſtudioſiſſimè confecit. Mihi quoque à Nazaræis, qui in Berœa urbe Syriæ hoc volumine utuntur, deſcribendi facultas fuit. In quo animadvertendum, quòd ubicumque Evangeliſta, ſive ex perſona ſua, ſive ex perſona Domini Salvatoris, veteris Scripturæ teſtimoniis abutitur, z) non ſequatur ſeptuaginta Translatorum auctoritatem, ſed Hebraicam, é quibus illa duo ſunt: *Ex Ægypto vocavi filium meum,* a) & *Quoniam Nazaræus vocabitur.* b)

Ματθαῖος ὁ καὶ Λευῒς, Ἀπόστολος ἀπὸ τελωνῶν, ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πρῶτος διὰ τοὺς ἐκ περιτομῆς πιστεύσαντας, εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ γράμμασιν καὶ ῥήμασιν ἑβραϊκοῖς συνέταξεν, ἀγνοουμένου τοῦ μετὰ ταῦτα εἰς ἑλληνικὸν τοῦτο μεταφράσαντος. Τὸ δὲ ἑβραϊκὸν ἄχρι σήμερόν ἐστιν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Καισαρείας τῇ παρὰ Παμφίλου μάρτυρος περισπουδάστως κατασκευασθείσῃ. Ἐμοὶ δὲ παρὰ τῶν Ναζαραίων τῶν ἐν Βεροίᾳ τῆς Συρίας τούτῳ κεχρημένων, ἄδεια παρεσχέθη τούτου μεταγραφῆς, δι' οὗ ἐστιν ἀκριβῶς πεισθῆναι, ὡς ἔνθα ἂν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἔστε ἐκ προσώπου οἰκείου, ἔστε ἐκ προσώπου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Σωτῆρος ταῖς μαρτυρίαις καταχέχρηται τῶν παλαιῶν γραφῶν, μὴ ἀκολουθεῖν τῇ αὐθεντίᾳ τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνευτῶν, ἀλλὰ τῇ ἑβραϊκῇ, ἀφ' ὧν τὰ δύο ἐστὶν ἐκεῖνα, ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου, καὶ ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

t) Marc. II. 14. Luc. V. 27. u) Matth. IX. 9.

x) Papias apud Euſeb. III. 39. Hiſt. *Ματθαῖος μὲν οὖν ἑβραΐδι διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγράψατο. Ἡρμήνευσε δ' αὐτὰ ὡς ἠδύνατο ἕκαστος.* Euſebius ipſe lib. 3. cap. 24. *Ματθαῖος μὲν γὰρ πρότερον ἑβραίοις κηρύξας ὡς ἔμελλε καὶ ἐφ' ἑτέρους ἰέναι, πατρίῳ γλώττῃ γραφῇ παραδοὺς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, τὸ λεῖπον τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ τούτοις ἀφ' ὧν ἐστέλλετο διὰ τῆς γραφῆς ἀπεπλήρου.* Idem lib. 5. cap. 10. *αὐτοῖς τε ἑβραίων γράμμασι τὴν τοῦ Ματθαίου καταλεῖψαι γραφήν.* Græcum Matthæi interpretem Jacobum alii, alii Paulum, alii Lucam denique vel Joannem incerta fama tradiderunt, cum Matthæum ipſum Græce ſcripſiſſe ſit verius, Papia & aliis veteribus Evangelium Nazaræorum pro Hebraico Matthæi prototypo perperam habentibus. Vide, ſi placet quæ notavi in Codice Apocrypho Novi Teſt. & libro IV. Bibl. Græcæ cap. 5.

y) De Bibliotheca Cæſarienſi a S. Pamphilo inſtructa Vide Euſebium VI. 31. & Hieron. infra c. 75.

z) Sic MS. Gemblacenſe, & Marcianæus e ſuis Codicibus, & Græca verſio *καταχέχρηται*, ſenſu eodem quod aliæ editiones, *utitur*; Sic infra cap. 15. *multis de eadem Epiſtola non ſolum ſenſibus ſed juxta verborum quoque ordinem abutitur.*

a) Matth. II. 15. ex Oſeæ XI. 1. b) Matth. II. 23. ex Eſa. XI. 1.

ERASMI SCHOLIA.

Conſtanter affirmant hoc Evangelium Hebraice ſcriptum fuiſſe. At illud mirum, neminem unquam fuiſſe, qui teſtetur ſibi conſpectum fuiſſe. Chryſoſtomus non affirmat, ſed ajunt, inquit. Illud conſtat, primam autoritatem huic Evangelio ſemper fuiſſe.

Qui in Berſabea Berœa.) Berſabea nec eſt apud Sophronium, nec in emendatioribus exemplaribus.

Ex

Digitized by Google

Ex Ægypto vocavi filium meum.) De his copioſius Hieronymus in libro de optimo genere interpretandi, & nos in Annotationibus Novi Teſtamenti nonnihil attigimus.

Hic codex Græcus commiſcet duos, Creſcentem & Eunuchum. Idem factum eſt in Latinis, (*ab Eraſmo*) ea res ne quem fallat, admonere viſum eſt.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Evangelium Chriſti hebraicis litteris verbisque compoſuit.) Vide Euſeb. lib 3. c. 24. & lib. 5. cap. 8. & 10. & c. ultimo lib. 3.

Veteris ſcripturæ teſtimoniis utitur.) *Alias* abutitur.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

HEBRAICIS *litteris.*) Id ipſum ante Hieronymum teſtati ſunt Irenæus lib. 3. cap. 1. Euſebius l. 3. Hiſt. eccleſ. c. 24. & Epiphanius hæreſi 29.

Quis in Græcum tranſtulerit.) S. Athanaſius in Synopſi ſcribit, à S. Jacobo, fratre Domini, fuiſſe expoſitum Evangelium S. Matthæi: ſed utrum illa expoſitio fuerit verſio in Græcum, neſcitur.

Septuaginta tranſlatorum.) De LXXII. Interpretibus fuſe agunt Ariſteas in ſuo de iis libello, Philo lib. 2. de vita Moſis, Joſephus l. 12. Antiq. c. 2. Tertullianus in Apologetico c. 18. Athanaſius in Synopſi, Epiphanius lib. de menſ. & pond. Auguſtinus de Civit. Dei l. 18. c. 43. & alii veteres.

Ex Ægypto:) De his copioſius Hieronymus in Libro de optimo genere interpretandi.

WILH. ERNESTI TENTZELII Animadverſiones.

I. Non Hieronymi tantum, ſed plerorumque antiquorum Patrum ſententia fuit, Matthæum Ebraice ſcripſiſſe. Hodierni autem Theologi Criticique, ex Noſtratibus ſaltem, communiter pugnant, Græcum, quod habemus, ejus eſſe autographum. Abraham Calovius in Critico Sacro pag. 440, 441. perpetuis fere objectionibus hoc Hieronymi Capitulum corrigit. Ait enim: 1. *nullum ejus rei teſtem* eum *laudare*, quod Matthæus propter credentes in circumciſione Ebraice ſcripſerit: 2. *mirum eſſe, quod Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, Pamphilique amiciſſimus, cum ſæpius meminerit Evangelii Ebraici, de eo ne verbo quidem mentionem fecerit*, quod nempe Hieronymus ait, ipſum Ebraicum in Cæſarienſi Pamphili Bibliotheca haberi: 3. *Chryſoſtomum* porro, *inter Græcos Doctores iſto tempore facile primarium, non audere adſerere, Matthæum Ebraice ſcripſiſſe? ſed ajunt*, inquit, &, *malim id exſtare, quam conſtare.* 4. ſed & *prodere ipſum Hieronymum, quale fuerit iſtud Evangelium Matthæi Ebraicum*, cum addit, *ſe id a Nazarenis deſcripſiſſe, qui non minus ac Cerinthiani & Ebionitæ Evangelium quoddam Ebraicum pro Matthæi Evangelio venditabant.* 5. Nazarenorum quoque Evangelium *non fuiſſe Ebraicum, ſed Chaldaicum*, quod luculentum eſt ex Hieronymi Commentario in Matthæum cap. VI. v. 34. ubi ſcribit, *in Evangelio Ebraico, quod conſuluerit, adhiberi vocem* דמחר *craſtinum. Nam* ד *præfixum non Ebræorum, ſed Chaldæorum & Syrorum eſt. Ideo ſaltem generaliter & ὡς ἐν πλάτει Hieronymum dixiſſe Ebraicum, cum indigitaret Chaldaicum.* 6. *Denique quod addit Hieronymus, Evangeliſtam, ubicunque veteris ſcripturæ teſtimoniis utitur, non ſequi ſeptuaginta tranſlatorum auctoritatem, ſed Hebraicam; id ſi de Evangelio Ebraico dicat, oportere id in allegationibus quibusdam diverſum fuiſſe a Græco; quippe quod etiam nonnunquam ſeptuaginta verſionem ſequitur; quid? quod nonnulli eo argumento, quod plerumque dicta Vet. Teſt. adferat Matthæus ex Græca translatione, utantur, ut oſtendant, non Ebraice, ſed Græce ſcripſiſſe Matthæum in Originali.* Ex omnibus hiſce obſervationibus quintam inprimis conſiderandam cenſeo, qua ex ipſo Hieronymo oſtenditur, non Ebraica lingua proprie dicta, ſed Chaldæa, ſive, ut alii appellare malunt, Chaldæo-Hieroſolymitana, conſcriptum fuiſſe, quod Nazareni venditarunt, Matthæi Evangelium. Nec aliam intelligi puto a Græcis Patribus, qui Matthæum ἑβραϊςὶ ſcripſiſſe tradunt: quandoquidem in Novo Teſtamento hac dictione idem ſignificatur idioma, quo tunc vulgus Judæorum Hieroſolymis utebatur. Inde autem conficitur, nullum Ebræorum Matthæi Evangeliorum, quæ Münſterus, Mercerus, Tiliusque vulgarunt, genuinum eſſe poſſe. Confer, ſi placet, quæ hanc in rem habet Spanhemius de Auctore Epiſt. ad Ebræos P. III. cap. 11. n. 9, 10, 11. Sed hæc ad Hieronymum notaſſe ſufficiat: ipſam enim controverſiam variis argumentis utrinque agitatam, meam nunc non facio.

II. Neque opus eſt, damnatum Hieronymi ſilentio *librum de Ortu ſeu ſtirpe Mariæ*, cujus proœmium verſionem ejus ab Hieronymo ipſo adornatam mentitur, & *Miſſam Æthiopum* Matthæo ſuppoſitam prolixius excutere, quoniam ab omnibus hodie rejiciuntur. Vid. Cavius Hiſtor. litter. P. 1. pag. 9.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Athanaſius in ſynopſi: *T. II. Opp. p. 134. Evangelium ſecundum Matthæum ab ipſo Matthæo Hebraica dialecto conſcriptum eſt, & editum Ieroſolymis, & interpretante Iacobo, fratre Domini ſecundum carnem, expoſitum.* Epiphanius libro I. tomo 2. adverſus hæreſes *p. m.* 127. de Ebionis diſcipulis diſerte tradit, quod Evangelium Matthæi ſolum recipiant, illudque evangelium ſecundum Ebræos appellent, e quo & nonnulla eraſerunt. Jam ſcire velim, cur Patres evangelium ſecundum Ebræos reiecerint, retinuerint vero evangelium Matthæi, ſi duo hæc ſolo nomine fuerunt diverſa. Non poteſt apte reſponderi niſi ea ratione, cuius ſupra mentionem feci, videlicet incorruptum Matthæi evangelium æque ac interpolatum a Nazaræis ſuſceptum fuiſſe & utrumque evangelii ſecundum Ebræos nomine veniſſe, donec tandem uſus obtineret, ut interpolatum tantum, quo Nazaræi, & mutilum, quo Ebionitæ utebantur, hoc nomine indigitarentur, genuino eoque Ebræo Matthæi textu aut neglecto, aut apud illos deperdito.

Ipſum Ebraicum habetur usque hodie in Cæſarienſi Bibliotheca. Mihi quoque a Nazarenis deſcribendi facultas fuit. Præter hæc duo exempla hoc Evangelium & alii tenuere, præcipue Joſephus quidam, a Judæis ad Chriſtianam fidem converſus, ſi quidem genealogia Matthæi Ebraica tantundem ſit, ac Matthæi Evangelium. *Matthæi Ebraicam genealogiam invenit*, inquit Epiphanius hæreſi XXX. Aliud exemplum inventum eſt in Cypro, ſub arbore ſiliqua, cum reliquiis Barnabæ Apoſtoli, cuius impoſitum pectori fuit. Hoc ipſius Barnabæ manu deſcriptum, atque ab imperatore Zenone in Palatio Conſtantinopolitano, in æde Stephani, repoſitum tradit *Theodorus Lector L. II. hiſt. eccl.* Suidas in voce Θύινα addit: *Habebat Evangelium folia thyina.* Plane alia a noſtra fuit interpungendi ratio, quæ Suidæ ævo obtinuit, quum de Evangelio Matthæi dicat *in voc.* Ματθαῖος. *Habet titulos LXVIII. capita CCCLV.*

CAPUT IV.

JUDAS, frater Jacobi, a) parvam, quæ de ſeptem Catholicis eſt, Epiſtolam reliquit. Et quia de libro Enoch, qui Apocryphus eſt, in ea aſſumit teſtimonium, b) a plerisque c) rejicitur: tamen auctoritatem d) vetuſtate jam & uſu meruit, & inter Sanctas Scripturas computatur.

Ἰούδας ἀδελφὸς Ἰακώβου ἐλαχίστην, ἥτις ἐκ τῶν ἑπτὰ Καθολικῶν ἐστιν, Ἐπιστολὴν καταλέλοιπεν. Καὶ ἐπείπερ ἀπὸ τῆς βίβλου Ἐνὼχ, τῆς ἀποκρύφου τυγχανούσης, προσλαμβάνεται ἐν αὐτῇ μαρτυρίας, παρὰ πολλῶν ἐκβάλλεται, ἀλλ᾽ ὅμως τῇ ἀρχαιότητι, καὶ τῇ τῆς χρήσεως αὐθεντίᾳ ἠξιώθη ταῖς θείαις γραφαῖς συγκαταριθμεῖσθαι.

a) In antiquis, inqvit Martinus Lipſius, Legitur *frater Domini:* Et ſunt quibus hæc lectio probatur, citantes Hegeſippi apud Euſebium III. 20. Hiſt. verba: ἔτι δὲ περιῆσαν οἱ ἀπὸ γένους τοῦ Κυρίου υἱωνοὶ Ἰούδα, τοῦ κατὰ σάρκα λεγομένου ἀδελφοῦ. Sed *Jacobi fratrem* recte habent plurimi Codices, atque ita apud Hieron. legit Freculfus & Græcus interpres ex Lucæ VI. 16. Ἰούδας Ἰακώβου & ex Juda ipſo in limine Epiſtolæ. Utrumqne jungit Epiphanius XXVI. 11. Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Κυρίου λεγόμενος. Clemens Alex. in adumbratt. ad Epiſtolas Cathol. *Iudas qui Catholicam ſcripſit Epiſtolam, frater filiorum Ioſeph exiſtens, valde religioſus, cum ſciret propinquitatem Domini, non tamen dixit ſeipſum fratrem ejus eſſe, ſed quid dixit? Iudas ſervus IEſu Chriſti, frater autem Iacobi.* Illius puta Jacobi minoris de quo ſupra c. 1.

b) Judæ Epiſt. v. 14. Confer quæ in Codice pſeudepigrapho Vet. Teſt. p. 160. ſeq.

c) Hoc eſt aliquibus, ut ſupra c. 1. nam plurimos pro genuina habuiſſe ex Euſebio III. 25. conſtat. Τῶν δ᾽ ἀντιλεγομένων, γνωρίμων δ᾽ οὖν ὅμως τοῖς πολλοῖς, ἡ λεγομένη Ἰακώβου φέρεται καὶ ἡ Ἰούδα &c. Idem II. 23. ubi de Epiſtola Jacobi: οὐ πολλοὶ γοῦν τῶν παλαιῶν αὐτῆς ἐμνημόνευσαν, ὡς οὐδὲ τῆς λεγομένης Ἰούδα, μιᾶς καὶ αὐτῆς οὔσης τῶν ἑπτὰ λεγομένων καθολικῶν· ὅμως δὲ ἴσμεν καὶ ταύτας μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν πλείσταις δεδημοσιευμένας ἐκκλησίαις. Veterum Teſtimonia auctoritati hujus Epiſtolæ ſuffragantium vide magno numero apud Tillemontium Tom. I. memor. Hiſt. Eccleſ. p. 683. ſq.

d) Codex Sangermannenſis vetuſtiſſimus teſte Marcianæo legit: *tamen auctoritate jam & vetuſtate & uſu meruit.* Ita legiſſe videtur etiam Græcus interpres.

ERASMI SCHOLIA.

Admiſcet & hic Sophronius nonnullos, hiſtoriæ ſeriem perſequens, cum Hieronymus ſcriptores tantum recenſeat, alioquin a Chriſto potiſſimum erat incipiendum. Quanquam ſuſpicor hæc magis ab alio quopiam ſtudioſo adjecta.

Quæ de ſeptem canonicis eſt.) Rurſum pro Catholicis eſt Canonicis.

De libro Enoch.) Citat enim illic Prophetiam Enoch, quæ nusquam extat. Citat & altercationem Michaelis cum Diabolo de corpore Moyſi.

Quem

Quem ajunt ipſi adjunctum.) Ipſi adjunctum, non reperio apud Sophronium, verum quia ſuſpicabar à librariis omiſſa, nolui reſecare.

Sed ab omnibus expellitur.) Pro expellitur legendum exploditur. Eam tamen Faber Stapulenſis admiſcuit ſuis Commentariis, cum meo judicio nihil ſit illic Paulo dignum.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Judas frater Jacobi.) In vetuſtis codicibus legitur: *Domini*: & rectius. Ita enim & Hegeſippus apud Euſeb. lib. 3. cap. 20. *Adhuc*, inquit, *vivebant quidam de carnali genere Domini noſtri, nepotes Judæ ejus, qui ſecundum carnem frater Domini dicebatur.* Hieronymus in 10. cap. Matth. *Thaddæum Apoſtolum Eccleſiaſtica tradit hiſtoria miſſum Edeſſam, ad Abagarum regem Choſidenæ, qui ab Evangeliſta Luca Judas Jacobi dicitur & alibi appellatur Lebbæus: quod interpretatur corculum: credendumque eſt eum fuiſſe binomium.*

Et quia de libro Enoch, qui apocryphus eſt.) Origenes lib. 1. περὶ ἀρχῶν cap. 3. & lib. 4. non ita longe a fine quædam ex eo citat; & homil. 28. in Num. Tertullianus de habitu muliebri: *Scio ſcripturam Enoch, qui hunc ordinem Angelis dedit, non recipi a quibuſdam, quia nec in armarium Judaicum admittitur; opinor, non putaverunt illam ante cataclyſmum editam, poſt eum caſum orbis omnium rerum abolitorem, ſalvam eſſe potuiſſe.*

In ea aſſumit teſtimonium.) Atqui in eadem Epiſtola teſtimonium quoque profert ex aſcenſione Moyſi, de qua Origenes c. 2. l. 3. περὶ ἀρχῶν. *In Geneſi ſerpens Evam ſeduxiſſe deſcribitur, de quo in Aſcenſione Moyſi, cujus libelli meminit in Epiſtola ſua Apoſtolus Judas. Michaël Archangelus cum diabolo diſputans de corpore Moyſi, ait diabolo: inſpiratum ſerpentem cauſam extitiſſe prævaricationis Adæ & Evæ.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Inter Sacras Scripturas.) Patres antiqui Judæ Epiſtolam pro Catholica ſeu Canonica paſſim agnoſcunt; & pro tali agnoſcendam definierunt Carthaginienſe, Laodicenum, Romanum ſub Damaſo, Florentinum & Tridentinum Concilia.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Singularia de eo ejuſque Epiſtola adverſus Ebionitas Chriſtianis Pellæ Anno Chriſti LXXI. verſantibus immixtos ſcripta habet Cavius Hiſtoriæ litterariæ Parte II. pag. 56. quæ aliis expendenda, & cum Huetio Propoſ. 1. Demonſtr. Evangel. pag. 41. contendenda relinquimus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De libro Enoch. Dubitari vix poteſt, quin Apoſtolorum ætate Prophetia quædam Enochi nomine extiterit, qvum Judas Epiſtolæ ſuæ verſu XIV. verba quædam ex illo Enochi libro proferat. Hieronymus generaliori voce uſus librum Enochi vocat, quod & Euſebius facit libri VII. capite XXII. Athanaſius, Veteris Teſtamenti libros enarraturus, *In Synopſi ſub fin.* Enoch vocat. Tertullianus aliique patres Prophetiam hanc ſæpiuſcule in ſubſidium vocant, variiſque deſignant nominibus. Judæ tempore videtur titulum Prophetiæ Enochi geſſiſſe. Fragmenta libri paſſim extant; integra autem Prophetia ab Ægidio Lochienſi in Ægypto inventa nuper aſſervata eſt inter MSCC. Nicolai Claudii Fabricii Peireſcii, *teſte Gaſſendo in vita Peireskii p. 395.* qui codex, ubi hodie deliteſcat, noverint eruditi Galli. Argumentum fere ex Tertulliani libro de idololatria capitibus IV. & XV. aliiſque ejus locis intelligitur. Quicquid ſit de libri authentia, ratio ſane, qua eam Petrus Cunæus *L. III. cap. 1. de Rep. Ebr.* ſubverſam vult, admodum lubrica eſt. *Profecto*, inquit, *is liber ante diluvii undis integer evaſit, cum perirent fere omnia: aut poſtea ex cœlo delapſus eſt.* Prolixe atque doctiſſime jam olim reſpondit Tertullianus capite III. de habitu muliebri. Qui plura de hoc libro ſcire cupiunt, adeant Franciſci Sparavierii caſtigationes ad Apologiam Thomæ Mazzæ pro Annio Viterbienſi vindicatas *p. 88. ſqq.*

CAPUT V.

PAULUS Apoſtolus, qui ante Saulus, e) extra numerum duodecim Apoſtolorum, f) de tribu Benjamin, g) & oppido Judææ Giſca-

Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τυγχάνων, ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, καὶ κώμης Γισχάλων τῆς Ἰουδαίας.

I

e) Saulus vocatur Act. VII. 58. & deinde ſæpius usque ad Actor. XIII. 9. deinde ſemper Paulus.

f) A duodecim Apoſtolis ſe diſtinguit 1. Corinth. XV. 5. 8.

g) Actor. XIII. 21.

lis h) fuit; quo a Romanis capto, cum parentibus ſuis Tarſum Ciliciæ i) commigravit: a quibus ob ſtudia Legis miſſus Hieroſolymam, a Gamaliele, viro doctiſſimo, cujus Lucas meminit, k) eruditus eſt. Quum autem interfuiſſet neci martyris Stephani, l) & acceptis a Pontifice templi Epiſtolis m) ad perſequendos eos, qui Chriſto crediderant, Damaſcum pergeret, revelatione compulſus ad fidem, quæ in Actibus Apoſtolorum n) ſcribitur, in vas electionis o) de perſecutore translatus eſt. Quumque primum ad prædicationem ejus Sergius Paulus, Proconſul Cypri, p) credidiſſet, ab eo, quod eum Chriſti fidei ſubegerat, ſortitus eſt nomen: ** & juncto ſibi Barnaba q) multis urbibus peragratis, revertens Hieroſolymam, r) a Petro, Jacobo & Joanne, gentium Apoſtolus ordinatur. s) Et quia in Actibus Apoſtolorum pleniſſime de ejus converſatione t) ſcriptum eſt, hoc tantum dicam, quod poſt paſſionem Domini viceſimo & quinto anno, id eſt, ſecundo Neronis, eo tempore quo Feſtus Procurator Judææ ſucceſſit Felici, u) Romam vinctus mittitur, & biennium x) in libera manens cuſtodia, adverſus Judæos de adventu Chriſti quotidie diſputavit. Sciendum autem in prima ſatisfactione, y) necdum Neronis imperio roborato, nec in tanta erum-

Euſeb. II. 22. Φήλικος δὲ Φῆστος ὑπὸ Νέρωνος διάδοχος πέμπεται, καθ' ὃν δικαιολογησάμενος ὁ Παῦλος, δέσμιος ἐπὶ Ῥώμης ἄγεται. -- καὶ Λουκᾶς δὲ ἐν τούτοις κατέλυσε τὴν ἱστορίαν, διετίαν ὅλην ἐπὶ τῆς Ῥώμης τὸν Παῦλον ἄνετον διατρίψαι καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον ἀκωλύτως κηρύξαι ἐπισημηνάμενος.

δείας, ὁρμώμενος πορθηθείσης παρὰ τῶν Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς κώμης, μετὰ τῶν οἰκείων γονέων εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας κατῴκησεν, ὑφ' ὧν σταλεὶς διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ νόμου εἰς Ἱεροσόλυμα, παρὰ Γαμαλιὴλ ἀνδρὶ διδασκαλικωτάτῳ, οὗ καὶ Λουκᾶς μέμνηται, ἐπαιδεύθη. Ἀλλ' ἡνίκα παρῆν τῇ σφαγῇ Στεφάνου τοῦ μάρτυρος, λαβὼν Ἐπιστολὰς τοῦ ἱερέως ἐπὶ διωγμῷ τῶν ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ πιστευσάντων, ἐπιστὰς τῇ Δαμασκῷ ἐξ ἀποκαλύψεως εἰς τὴν πίστιν τὴν ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἐγγεγραμμένην, εἰς σκεῦος ἐκλογῆς ἀπὸ διώκτου μετηνέχθη. Πιστεύσαντος δὲ πρῶτον εἰς τὴν τούτου κήρυξιν Σεργίου Παύλου ἀνθυπάτου τῆς Κυπρίων, ἐξ αὐτοῦ ὅτι αὐτὸν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ ὑπέταξεν, ἐκληρώθη τοῦ ὀνόματος Παύλου, καὶ συζεύξας ἑαυτῷ Βαρνάβαν, πολλαῖς τε πόλεσιν ἐπιστὰς ἀναζεύξας εἰς Ἱεροσόλυμα, παρὰ Πέτρου καὶ Ἰακώβου τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καθίσταται. Ἐπεὶ τοίνυν ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων περὶ τῆς τούτου διαγωγῆς πολλὰ εἴρηται, τοῦτο μόνον λέξω, ὅτι πρὸ μετὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει, τουτέστι δευτέρῳ Νέρωνος, ἡνίκα Φῆστος ὁ τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος διεδέξατο Φήλικα, εἰς Ῥώμην δέσμιος πέμπεται, καὶ ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς ἐν ἐλευθέρᾳ μένων παρὰ φυλακῇ κατὰ τῶν Ἰουδαίων περὶ τῆς ἐλεύσεως Ἰησοῦ ἑκάστοτε ἐξηγήσατο. Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ μήπω τῆς τοῦ Νέρωνος βασιλείας στερεωθείσης, μήτε εἰς τοσαύτας αὐτοῦ πράξεις, ὅσας αἱ ἱστορίαι φέρουσιν, ἐξοκείλαντος, Παῦλος παρὰ Νέρωνος ἀπελύ-

h) Γισχαλὰ Joſepho lib. IV. de bello Jud. c. 4. πολίχνη Γαλιλαίας. Vide Clariſſ. Viri Hadr. Relandi Palæſtinam lib. 3. p. 813. & quæ Gravius in notis ad hunc Hieronymi locum ex ejus Commentar. in Epiſt. ad Philemonem.

i) Hinc Ἰουδαῖον ſe vocat Ταρσέα, Actor. XXI. 39. & XXII. 3. γεγεννημένον ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, quæ verba Hieronymum neceſſe eſt ita intellexiſſe, non quod natus ibi eſſet, ſed factus eſſet illius urbis civis, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης.

k) Actor. XXII. 3. ubi notes verba ἐν τῇ πόλει ταύτῃ non referenda ad Tarſum cujus præceſſit mentio, ſed accipienda de urbe Hieroſolyma in qua jam loquebatur Apoſtolus, ut recte Hieronymus locum illum intellexit.

l) Actor. VIII. 1. m) Actor. IX. 2.

n) Id. IX. 3. ſeq. Factum hoc anno tertio vel quarto Claudii Imp.

o) Σκεῦος ἐκλογῆς. Act. IX. 15. p) Act. XIII. 7. * al. *ſortitus eſt nomen, Paulus.*

q) Act. XIII. 46. ** al. *revertenſque.*

r) Actor. XXI. 17. s) Galat. II. 9.

t) Ex Græco Hieronymi interprete, qui vertit: ἐκ τούτου διαγωγῆς pridem ſuſpicatus ſum Hieronymum hoc loco non ut habent plurimæ editiones, ſcripſiſſe *converſione*, de hac enim jam ſupra dixerat, ſed *converſatione*, ut univerſum Pauli Apoſtoli itinerum & ſacræ prædicationis curriculum debeat intelligi, in quo magna pars libri Actorum abſolvitur. Sic infra c. 8. *Philo librum ſuper eorum converſatione ſcripſit.* Poſtea video Marcianæum quoque ſic e MSS. Codicibus repræſentare.

u) Act. XXIV. 27. XXV. 12. XXVIII. 16. x) Act. XXVIII. 30. 31.

y) Recte Græcus interpres ἐν πρώτῃ ἀπολογίᾳ ex 2. Timoth. IV. 16. Solent enim *ſatisfactionem* hoc ſenſu accipere optimi ſcriptores, ut defenſionem qua vel delictum a nobis removemus vel excuſamus aut veniam petimus, ſignificet. Vide quæ viri docti ad Svetonii Cæſarem c. 73. Cæſarem ipſum de bello Gallico lib. 1. cap. 41. lib. 5. cap. 54 lib. 6. cap. 9. Gerhardum Titium de phraſibus Patrum pag. 160. Deſider. Heraldum lib. 2. digreſſ. 4. ad Tertull. Claudiani epigramma ſatisfactionis apud Hadrianum Prætorio præfectum &c.

pente ſcelera, z) quanta de eo narrant Hiſtoriæ, Paulum a Nerone dimiſſum, ut Evangelium Chriſti in Occidentis quoque partibus prædicaretur;* ſicut ipſe ſcribit in ſecunda Epiſtola ad Timotheũ, eo tempore quo & paſſus eſt, de vinculis dictans Epiſtolam: *In prima mea ſatisfactione nemo mihi adfuit, a) ſed omnes me dereliquerunt; non eis imputetur. Dominus autem mihi adfuit, & confortavit me, ut per me prædicatio compleretur, & audirent omnes gentes; & liberatus ſum de ore leonis;* manifeſtiſſime leonem, propter crudelitatem, Neronem ſignificans. b) Et in ſequentibus: *liberatus ſum de ore leonis.* Et ſtatim: *Liberabit* c) *me Dominus ab omni opere malo, & ſalvabit me in regnum ſuum cæleſte:* quod ſcilicet præſens ſibi ſentiret imminere martyrium. Nam & in eadem Epiſtola præmiſerat: d) *Ego enim jam immolor, & tempus reſolutionis meæ inſtat.* Hic ergo XIV. Neronis anno, eodem die e) quo Petrus, Romæ pro Chriſto capite truncatus, ſepultusque eſt in via Oſtienſi, f) anno poſt paſſionem Domini trigeſimo ſeptimo. Scripſit autem novem ad ſeptem Eccleſias Epiſtolas; ad Romanos unam, ad Corinthios duas, ad Galatas unam, ad Epheſios unam, ad Philippenſes unam, ad Coloſſenſes unam, ad Theſſalonicenſes duas. Præterea ad diſcipulos ſuos, Timotheo duas, Tito unam, Philemoni unam. Epiſtola autem quæ fertur ad Hebræos, non ejus creditur, propter ſtyli ſermoniſque diſſonantiam, g) ſed vel Barnabæ juxta Tertullia-

Euſeb. l. c. Σαφῶς δὴ παρίστησι διὰ τούτων ὅτι δὴ τὸ πρότερον ἐῤῥύσθη ἐκ στόματος λέοντος· τὸν Νέρωνα ταύτῃ ὡς ἔοικε διὰ τὸ ὠμόθυμον προσειπών. Οὐκ οὖν ἑξῆς προστέθεικε παραπλήσιόν τι, τὸ ῥύσεταί με ἐκ στόματος λέοντος. ἑώρα γὰρ τῷ πνεύματι τὴν ὅσον οὔπω μέλλουσαν τελευτήν. Διό φησιν ἐπιλέγων τῷ καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος, τὸ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον. Σημαίνων τὸ παραυτίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ προλέγει γραφῇ, φάσκων. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν.

τελέσθη ἐπὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἑσπερίοις μέρεσιν κηρύξαι, καθὼς γράφει ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολῇ, ἐν τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ καὶ ἔπαθεν, ὅ[...]ς ἐν τοῖς δεσμοῖς ὢν, ἐπιστέλλει, λέγων· Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος, σαφῶς διὰ τὴν ὠμότητα, Νέρωνα λέγων. Αἰσθόμενος γὰρ δηλονότι ἐπικείσθαι αὐτῷ τὸ μαρτύριον, ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ προεῖπε, λέγων· Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκεν. Ὁμοίως τοίνυν καὶ αὐτὸς τεσσαρεσκαιδεκάτῳ Νέρωνος ἐνιαυτῷ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ᾗ καὶ Πέτρος ἐν Ῥώμῃ ὑπὲρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκεφαλισθεὶς, ἀπετέθη ἐν τῇ ὁδῷ, τῇ λεγομένῃ Ὀστησίᾳ, ἔτους μετὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τριακοστοῦ ἑβδόμου. Ἔγραψε δὲ ἐπιστολὰς ἐννέα πρὸς ἑπτὰ ἐκκλησίας οὕτως, πρὸς Ῥωμαίους μίαν, πρὸς Κορινθίους δύο, πρὸς Γαλάτας μίαν, πρὸς Ἐφεσίους μίαν, πρὸς Φιλιππησίους μίαν, πρὸς Κολοσσαεῖς μίαν, πρὸς Θεσσαλονικεῖς δύο, καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους μαθητὰς, Τιμοθέῳ δύο, Τίτῳ μίαν, Φιλήμονι μίαν. Τὴν δὲ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν τινες νομίζουσι μὴ εἶναι αὐτοῦ, διά τε τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν τοῦ λόγου διαφωνίαν, ἀλλὰ Βαρνάβα κατὰ τὸν Τερτυλλιανὸν, ἢ τοῦ Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, κατά τισι δόξαν, ἢ Κλήμεντος τοῦ τῆς ἐκκλησίας Ῥώμης ὕστερον Ἐπισκόπου, ὅν φασι τὰ ἀποφθέγματα Παύλου οἰκείῳ συντάξαι καὶ κοσμῆσαι λόγῳ, ἢ τό γε μάλλον Παῦλος γράφων πρὸς Ἑβραίους, διὰ τὸν φθόνον τὸν πρὸς αὐτὸν, τὴν τοῦ Ἀποστόλου ἐπιγραφὴν ἐν ἀρχῇ τῆς προσηγορίας γραφῆναι, οὐκ ἐδοκίμασεν. Ἐγεγράφει γὰρ ὡς Ἑβραῖος ἑβραϊστὶ, τουτέστιν οἰκείᾳ φράσει ἐλλογίμως, καὶ ὥσπερ εὐφραδῶς συντέτακτο τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, εὐφραδέστερον εἰς ἑλληνικὴν μετεφράσθη, καὶ ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, τοῦ οἴεσθαι διαφωνεῖν ἄλλαις ταῖς Παύλου Ἐπιστολαῖς. Τινὲς δὲ, καὶ

z) Primo nempe Neronis nondum elapſo quinquennio. Euſebius II. 22. Hiſt. ἐκεῖ γέτοι κατὰ μὲν ἀρχὰς ἠπιώτερον τοῦ Νέρωνος διακειμένου, ῥᾷον τὴν ὑπὲρ τοῦ δόγματος τοῦ Παύλου καταδεχθῆναι ἀπολογίαν. * al. *prædicaret.*

a) In Græca verſione deſiderantur hæc verba: ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον. Μὴ αὐτοῖς λογισθείη. Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη.

b) Ex Euſebio patet iſtorum verborum hanc eſſe debere ſententiam: Paulum in ſecunda cuſtodia non iterum ſcribere ſe liberatum iri ex ore leonis, ſed poſt verba quibus priori vice liberatum ſe ex ore leonis ſcripſit, ſtatim ſubjungere ſe a Domino liberandum penitus & in regnum cœleſte transferendum. Sive igitur librarii aliquid omiſerint, ſive Hieronymus Euſebii verba non recte acceperit, mihi nefas viſum fuit contra Codicum omnium conſenſum in contextu quicquam interpolare.

c) Male editum erat *liberavit* & mox *ſalvavit.* Vide 2. Tim. IV. 18.

d) 2. Timoth. IV. 6.

e) Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν. Dionyſius Corinthius apud Euſeb. lib. 2. c. 25. Martyrolog. Rom. 29. Jun.

f) Cajus apud Euſeb. loco laudato: ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν Ὠστίαν. Confer Mabillonium Tom. I. Muſei Ital. p. 52. ſeq.

g) Ita Petrus Blæſenſis T. 24. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 1269. Suffridus Petri e MSS. Gemblacenſi, & Marcianæus pro *diſtantiam.* Sic ſupra cap. 1. de Petri Epiſtola ſecunda

num, h) vel Lucæ Evangeliſtæ juxta quoſdam, i) vel Clementis, Romanæ poſtea Eccleſiæ Epiſcopi, k) quem ajunt ipſi adjunctum ſententias Pauli proprio ordinaſſe & ornaſſe ſermone. l) Vel certe quia Paulus ſcribebat ad Hebræos, & propter invidiam ſui apud eos nominis m) titulum in principio ſalutationis amputaverat. Scripſerat ut Hebræus Hebræis Hebraice, n) id eſt, ſuo eloquio diſertiſſime, ut ea quæ eloquenter ſcripta fuerant in Hebræo, eloquentius verterentur in Græcum: & hanc cauſſam eſſe, quod a cæteris Pauli Epiſtolis diſcrepare videatur. Legunt quidam & ad Laodicenſes, o) ſed ab omnibus exploditur.

καὶ τὴν πρὸς Λαοδικέας ἀναγινώσκουσιν, ἀλλὰ ὑπὸ πάντων ἐκβάλλεται.

cunda, a *pleriſque ejus negatur propter ſtyli cum priore diſſonantiam.* Origenes apud Euſeb. lib. 6. cap. 25. *ὁ χαρακτὴρ τῆς λέξεως τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς οὐκ ἔχει τὸ ἐν λόγῳ ἰδιωτικὸν τοῦ Ἀποστόλου, ὁμολογήσαντος ἑαυτὸν ἰδιώτην εἶναι τῷ λόγῳ, τουτέστι τῇ φράσει, ἀλλὰ ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ συνθέσει τῆς λέξεως ἑλληνικωτέρα, ὡς πᾶς ὁ ἐπιστάμενος κρίνειν φράσεων διαφορὰς ὁμολογήσαι ἄν.*

h) Tertullianus lib. de pudicitia cap. 20. ubi receptiorem apud Eccleſias ait eſſe Barnabæ ad Hebræos Epiſtolam Apocrypho Paſtore mœchorum.

i) Ita Clemens Alex. apud Euſebium lib. 6. cap. 14. Vide & Philaſtrium hæreſi 88.

k) Euſebius lib. 3. c. 38. & Theophylact. Meminit hujus ſententiæ & Gobarus apud Photium Cod. 222.

l) *φιλοτίμως μεθερμηνεῦσαι.* Euſeb. lib. 6. c. 14.

m) *Ἑβραίοις γὰρ ἐπιστέλλων πρόληψιν εἰληφόσι κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ὑποπτεύουσιν αὐτὸν, συνετῶς πάνυ οὐκ ἐν ἀρχῇ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς τὸ ὄνομα θείς.* Clemens Alex. apud Euſeb. loco laudato quem ſequitur Chryſoſtomus homil. 64 in loca N.T. Tomo V. Ducæi p. 726.

n) Idem Clemens: *καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους δὲ ἐπιστολὴν Παύλου μὲν εἶναι φησὶ, γεγράφθαι δὲ Ἑβραϊκῇ φωνῇ.* Clementem ſequuntur Euſebius III. 23. Euthalius, Theodoritus & Coſmas Indopleuſtes. Vide tamen quæ notavi lib. 4. Bibl. Græcæ c. 5.

o) Meminere Theodoritus & alii ad Coloſſ. IV. 16. Timotheus presbyter libello de iis qui ad Eccleſiam accedunt, Patres Concilii Nicæni ſecundi actione VI. Sed non repetam quæ dicta a me ſunt in Codice Apocrypho Novi Teſt. p. 853. ſeq.

MARIANI VICTORINI NOTÆ.

Romæ pro CHriſto capite truncatus. Olim, *truncatur.* *Propter ſtyli ſermoniſque diſſonantiam.* *Diſtantiam* legebatur prius. Nos genuinam reſtituimus ex antiquis lectionibus lectionem: hanc autem ipſe etiam Sophronius ſequitur, *διαφωνίαν* enim vertit.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Et oppido Judææ Giſcalis fuit.) Hieroſol. in Epiſtolam ad Philemonem. *Ajunt parentes Apoſtoli Pauli, de Giſcalis regione fuiſſe Judææ, & eos cum tota Provincia Romana vaſtaretur manu, & diſpergerentur in orbem Judæi, in Tarſum urbem Ciliciæ fuiſſe translatos, parentum conditionem adoleſcentulum Paulum ſecutum.*

Ab eo quod eum Chriſti fidei ſubegerat, ſortitus eſt nomen.) Lege latius in Epiſtolam ad Philemonem.

Multis urbibus peragratis.) Hieronymum vide in Amos 5. *Ibi Paulus Apoſtolus, quaſi turbo violentus, & ſæva tempeſtas, & tumentis maris gurges perſequebatur, &c.*

Eo tempore quo Feſtus procurator Iudææ ſucceſſit Fælici.) Actor. 28. lege Euſeb. lib. 2. cap. 22. & in Chronicis.

Hic ergo 14. Neronis anno.) Euſeb. l. dicto cap. 25. & in Chronicis.

Epiſtola autem quæ fertur ad Hebræos non ejus creditur propter ſtili ſermonis diſtantiam.) Alias: *Diſſonantiam*; ſicut & ſup in Simone Petro, de hac Epiſt. habes apud Hier. in Epiſt. ad Paulinum, ad Evangelum, ad Dardanum, præterea in Eſa cap. 8. in Ezech. 28. in Amos 8. & in Zachar. 8. Item in Matth. 26. in Epheſ. 2. & in Tit. 1. & 2. cap. Vide etiam Origenem Hom. 26. in Matthæum.

Sed vel Barnabæ, juxta Tertullianum.) Tert. lib. de pudicitia: *Extat enim & Barnabæ titulus ad Hebræos adeo ſatis authoritati viri, ut quem Paulus juxta ſe conſtituerit in abſtinentiæ tenore. An ego ſolus & Barnabas non habemus poteſtatem operandi? & utique receptior apud eccleſias Epiſt. Barnabæ illo Apocrypho paſtore mœchorum.*

Sed ab omnibus exploditur.) Vox elegans, Ciceroni frequens. Lib. 1. *περὶ ἀρχῶν* c. 2. citat Origenes librum *de actibus Pauli.*

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

Eodem die quo Petrus Romæ.) Euſebius in Chronico, & omnis antiquitas idem teſtantur.

Epiſtola ad Hebræos.) Hanc vere canonicam eſſe, teſtantur Patres Conciliorum ſupra nominatorum, & alii.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Quæ ad vitam & Epiſtolas Pauli genuinas pertinent, non perfunctorie exſequitur Joan. Pearſonius, tam in Annalibus Paulinis, quam in Lectionibus in Acta Apoſtolorum. Æram Converſionis ejus peculiari Diſſertatione inqviſivit Fridericus Spanhemius; & tribus aliis ſimul impreſſis Epiſtolam ad Ebræos Paullo adſeruit, ſubindeque ad examen revocavit, quæ de ea in hoc Catalogi capitulo habet Hieronymus. Vide pag. 113, 114, 139, 237, 238, 293, 294. *Epiſtola ad Laodicenſes* ab omnibus licet exploſa, in antiqua tamen Biblia, Latina & Germanica, tam MSta, quam impreſſa, ſæpe irrepſit. *Alia* vero *Corinthiorum nomine ad Paulum ſcripta una cum Pauli reſponſo* apud Armenios exſtat, & inde in Angliam translata eſt & allegata ab Uſſerio Notis in Epiſtolam Ignatii ad Trallianos p. 29. a Joan. Gregorio, Tom. IX. Criticorum Sacrorum pag. 2760. & a Stephano le Moyne Tom. II. Variorum Sacrorum pag. 341, 342. ſed ab omnibus itidem exploſa.

ERNESTI SALOMON. CYPRIANI Annotationes.

Qui ante Saulus. Cur nomen mutaverit, Hieronymus docet in Epiſtolam ad Philemonem *T. VI. p. 212. ed. Vict. Diligenter attende, quod hic primum Pauli nomen acceperit. Ut enim Scipio ſubjecta Aphrica Aphricani ſibi nomen aſſumſit: Ita & Saulus ad prædicationem gentium miſſus, a primo Eccleſiæ ſpolio, Proconſule Sergio Paulo, victoriæ ſuæ tropaea retulit, erexitque vexillum, ut Paulus diceretur.*

De oppido Judææ Giſchalis fuit. Paulo contradicit Hieronymus. Is enim de ſe: *Ego ſum vir Judæus, natus in Tarſo Ciliciæ.* Ebionitæ dicebant, Paulum Græcum fuiſſe, ex gentilibus oriundum, deinceps proſelytum factum: quos Epiphanius hæreſi XXX. confutat.

Converſatione. Miræus male: *Converſione*, quæ lectio neſcio quo fato ſupra & in noſtrum textum irrepſit, omnino mutanda. Nam priorem contextus & Codices Eraſmi Victoriique poſcunt.

Liberavit me. Legendum *liberabit & ſalvabit*, ut Valeſius *ad Euſeb. p. 34.* probat.

Eodem die quo Petrus. Ob hanc cauſam primitiva Eccleſia Petri ac Pauli effigies plerumque conjunxit, Paulo a dextra Petri collocato, quæ res nuper acerbis de æquali Petri & Pauli primatu litibus in Romana Eccleſia anſam præbuit. Baronius ita ſudavit, ut miro acumine diceret, dextram olim ſiniſtra digniorem habitam eſſe: quas nugas ipſi Pontificii exploſerunt, præcipue Jacobus Boſius libro VI. de triumphanti cruce capite XII. Ejusmodi imaginem, ante mille & ducentos circiter annos factam, exhibet Boſius citato libro, & paſſim alii.

Capite truncatus. Hoc eſt longe certiſſimum. Nam & Tertullianus capite XXXVI. de præſcriptione: Romæ *Paulus Ioannis* (baptiſtæ) *exitu coronatur.*

Scripſit autem novem. Præter antiquos Epiſtolarum Pauli Codices, qui in editis Bibliothecarum Catalogis ſubinde laudantur, non debet prætermitti ille, qui Pariſiis in Bibliotheca fratrum Puteanorum haud ita pridem aſſervatus, majoribus literis Græce & Latine deſcriptus, ut & verſio & Character Hieronymi ætatem non poſſint non æquare. Hunc codicem tantæ vetuſtatis eſſe credidit Joannes Morinus, *l. c. pag.* 204. ut eum ob Characteris ſimilitudinem eo tempore exaratum velit, quo antiquiſſima LXX. interpretum verſio, in Anglorum regia Bibliotheca adſervata, deſcripta eſt, quem Codicem Angli quidam pro totius orbis antiquiſſimo habuerunt.

Ad Philippenſes unam. Polycarpus Epiſtola ad Philippenſes de Paulo: *Qui & abſens vobis ſcripſit epiſtolas.* Locum Polycarpi expoſuit Stephanus le Moyne *Notis ad h. l. Polycarpi.* Ut nulla ſit neceſſitas ſtatuendi, Paulum ex Polycarpi mente una plures ad Philippenſes dediſſe Epiſtolas.

Præterea ad diſcipulos ſuos. Miræus: *Ad diſcipulos ſuos quatuor.*

Epiſtola autem quæ fertur ad Hebræos. De autore hujus Epiſtolæ, præter illos, qui omnium manibus teruntur, erudite diſputant Ferdinandus Velloſillus, Epiſcopus Lucenſis, advertentiis in Hieronymum XXXVI. quæſito, Fridericus Spanhemius junior peculiari libro, Londini anno MDCLXI. recuſo, Ludovicus de Tena commentariis in Epiſtolam ad Ebræos præludio ſecundo, & Ambroſius Catharinus diſſertatione de hac Epiſtola.

Legunt quidam & ad Laodicenſes. Epiſtola, quæ a Paulo ad Laodicenſes ſcripta dicitur, hodieque circumfertur, non videtur diverſa ab illa, quam heic Hieronymus explodi ait. Hæc etſi ab omnibus rejiciatur, putant tamen plerique, Paulum ad Laodicenſes aliquam exaraſſe, cum ipſemet ſcribat ad Coloſſenſes *cap. IV, 16. Cum perlecta a vobis fuerit Epiſtola, operam date, ut & in Laodicenſium eccleſia legatur, καὶ τὴν λαοδικείας, illamque Laodicenſium & vos legatis.* Tres ſunt de hoc loco ſententiæ. Prima eſt, Epiſtolam λαοδικείας non

fuiſſe

fuiſſe a Paulo, ſed a Laodicenſi Eccleſia ad Paulum ſcriptam, ad quam una eademque opera in hac ad Coloſſenſes reſponderit Apoſtolus, qua lecta & Laodicenſium illam ad Paulum legi jubeat, ut reſponſio conferatur cum interrogatione. Secunda eſt, Epiſtolam a Paulo ad Laodicenſes ſcriptam, & a XIV. illis diſtinctam, hodie deſiderari, & in locum ejus fictitiam illam ſucceſſiſſe, quam heic rejicit Hieronymus. Tertia eſt, Epiſtolam, quæ ad Laodicenſes ſcripta putatur, eſſe ipſam priorem ad Timotheum, non ad Laodicenſem, ſed ex Laodicenſi Eccleſia datam, ut eſt ſub finem Epiſtolæ ad Timotheum prioris: *ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας*. Ajunt enim, qui ita ſentiunt, locum illum Epiſtolæ ad Coloſſenſes in correctis Codicibus ſic legi: *καὶ τὴν ἀπὸ Λαοδικείας, & illam ex Laodicenſi eccleſia,* ſcilicet, ſcriptam. Utut ſit, antiqua eſt ad Laodicenſes Epiſtola, qua Marcion hæreſin ſuam dixit ſtabiliri, ut eſt apud Epiphanium hæreſi XLII. *L. 1. Tom. III. p. 375.*

CAPUT VI.

BARNABAS Cyprius, qui & Joſeph Levites, p) cum Paulo gentium Apoſtolus q) ordinatus, unam ad ædificationem Eccleſiæ r) pertinentem Epiſtolam compoſuit, quæ inter Apocryphas s) ſcripturas legitur. Hic poſtea propter Joannem diſcipulum, t) qui & Marcus vocabatur, ſeparatus a Paulo, nihilominus Evangelicæ prædicationis injunctum ſibi opus exercuit.

Βαρνάβας Κύπριος, ὁ καὶ Ἰωσὴφ Λευίτης μετὰ Παύλου τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καταστaθεὶς, μίαν πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας Ἐπιστολὴν συνέταξεν, ἥ τις εἰς τὰς ἀποκρύφους γραφὰς ἀναγινώσκεται. Οὗτος ὕστερον διὰ Ἰωάννην τὸν μαθητὴν, ὃς καὶ Μάρκος ἐκαλεῖτο, χωρισθεὶς Παύλου, οὐδὲν ἧττον τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἔργον ἐπιταγὲν αὐτῷ ἐπλήρωσεν.

p) Actor. IV. 36. q) Act. XIII. 2. Galat. II. 9.
r) Hinc Catholica Epiſtola dicitur Origeni 1. contra Celſum p. 49. *γέγραπται δὲ ἐν τῇ Βαρνάβα καθολικῇ ἐπιστολῇ.* De illius editionibus dixi lib. IV. Bibl. Græcæ c. 5. Optima quæ cum notis Hug. Menardi, Iſ. Voſſii, Jo. Baptiſtæ Cotelerii, Jo. Felli & Eduardi Bernhardi prodiit Amſt. 1698. fol. in Patribus Apoſtolicis Cotelerii, V. C. Joanne Clerico curante recuſis.
s) Euſeb. III. 25. Hiſt. *ἐν τοῖς νόθοις κατατετάχθω καὶ τῶν Παύλου πράξεων ἡ γραφὴ, ὅ, τε λεγόμενος ποιμὴν, καὶ Ἀποκάλυψις Πέτρου, καὶ πρὸς τούτοις ἡ φερομένη ΒΑΡΝΑΒΑ ἐπιστολὴ, καὶ τῶν Ἀποστόλων αἱ λεγόμεναι διδαχαί.* Inter *ἀντιλεγομένους* refert etiam VI. 14.
t) Actor. XV. 37 – 39.

ERASMI SCHOLIUM.

Separatus a Paulo.) Legimus in Actis cap. XV. etiamſi Latina mollius ſonant quam Græca, quod is locus calumniæ patuerit, velut inter Apoſtolos diſſidium interceſſerit.

HENRICI GRAVII NOTA.

Unam ad ædificationem eccleſiæ pertinentem Epiſtolam compoſuit.) Citat Hieron. ex ea in 43. cap. Ezech. & Origenes l. 3. *περὶ ἀρχῶν* cap. 2. Vide Euſebium, l. 3. c. 25.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

I. Quæ ante quadriennium * de Barnaba ejuſque Epiſtola Germanice vulgavi, quin commoda hac occaſione in communem eruditorum linguam transferam, nihil impedit. Defendi autem Moynii argumenta *περὶ νοθείας* Epiſtolæ adverſus Cavii exceptiones, & conjecturas de Alexandrino quodam ex Judæis Chriſtiano, Epiſtolæ auctore, adjeci, quas gaudeo non diſplicuiſſe Viro in his ſtudiis exercitatiſſimo, Thomæ Ittigio, *rationum non contemnendarum* elogio eas mactanti, in Diſſertatione de Patribus Apoſtolicis, quam Bibliothecæ Patrum Apoſtolicæ præmiſit. Primum ſuppoſitionis argumentum his verbis proponit le Moyne in Prolegomenis ad varia ſacra: *Et revera ſi genuinus foret illa B. Barnabæ partus, non video, quare inter Scripturas Canonicas non relata fuiſſet, & parentis dignitas, Apoſtoli nempe Barnabæ, Pauli Apoſtoli ſocii, & de eccleſia inſtar aliorum Apoſtolorum tam bene meriti, illi locum inter libros ſacros procul dubio vindicaſſet.* Regerit quidem Cavius P. 1. Hiſtoriæ litterarariæ p. 12. *Sed annon idem de S. Clementis Epiſtola ad Corinthios dici poterat, quam tamen genuinam eſſe, nemo, quod ſciam, unquam negavit.* Sed notum eſt, Clementem ratione muneris Apoſtolici indeque pendentis in Eccleſia auctoritatis, minorem fuiſſe Barnaba. Hic enim, ut Paulus, a DEO ipſo ad officium Apoſtolicum vocatus & ſegregatus fuit, eique non minus, ac cæteri primi ordinis Apoſtoli vacavit: quorum neutrum de Clemente dici poteſt. Inde etiam Euſebius in enumerandis veris dubiiſque novi fœderis ſcriptis Barnabæ quidem, non autem Clementis meminit, quanquam lib. III. cap. XVI. primam Clementis Epiſtolam *ὁμολογουμένην* appellans indicat, ſuo tempore ab omnibus adhuc pro genuina

* Monatliche Unterredungen A. 1696. p. 104. ſeq.

ruina habitant, quod tamen hodie non fit; ut poſtea adverſus Cavium oſtendam. Interim ex Euſebio ipſo licet colligere, jam tum Barnabæ Epiſtolam deterioris fuiſſe conditionis Clementina, quoniam hanc genuinis, illam vero nothis ſcripturis accenſet, lib. III. cap. XXV. Verba clara ſunt: Ἐν τοῖς νόθοις κατατετάχθω καὶ τῶν Παύλου πράξεων ἡ γραφὴ, ὅ, τε λεγόμενος ποιμὴν, καὶ ἡ Ἀποκάλυψις Πέτρου. Καὶ πρὸς τούτοις, ἡ φερομένη Βαρνάβα ἐπιστολὴ, καὶ τῶν Ἀποστόλων αἱ λεγόμεναι διδαχαί. *Pro ſpuriis habendi ſunt etiam Actus Pauli, & liber Paſtoris titulo inſcriptus, & Revelatio Petri: Barnabæ item Epiſtola, & quæ dicuntur Inſtitutiones Apoſtolorum.* Conatur quidem Cavius hoc teſtimonium eludere, dicens cum Valeſio, Euſebio *libros nothos non eſſe prorſus adulterinos, ſed qui duntaxat ambiguæ ſunt auctoritatis, & in S. Scripturæ Canonem non admittebantur.* Verum, ſi quis recte inſpexerit Euſebium, facile reperiet, eum duplicem τῶν ἀντιλεγομένων claſſem conſtituere, quorum quædam a multis pro genuinis & γνωρίμοις, ab aliis autem pro nothis & ſpuriis habentur, ut Epiſtola Jacobi & Judæ, & ſecunda Petri, Joannis item altera & tertia: quædam vero ipſe Euſebius pro ſpuriis agnoſcit, & pro talibus haberi præcipit, imperativo quippe verbo uſus. Pleraque horum ipſe rejicit Cavius, nempe Actus Pauli, Revelationem Petri, & Doctrinas Apoſtolorum; has etiam de ipſo agens Barnaba P. II. pag. 7. neque diſſimulans, Hermæ Paſtorem a pluribus veterum rejectum eſſe. Quid ergo renuit, Barnabæ Epiſtolam in ſuppoſititiorum cenſum referre? quando præſertim Euſebius eam non ſolum τὴν φερομένην Βαρνάβα ἐπιστολὴν, phraſi in dubiis ſpuriiſque allegandis conſueta, appellat; ſed etiam in præcedentibus de Barnaba bis agens, ne ſemel quidem hanc ei Epiſtolam tribuit. Quare minime ad Euſebii mentem *libros nothos* definit Valeſius *adulterinos & ab hæreticis confictos.* Nam adulterinos quidem ſpurioſque cenſet Euſebius, ab Orthodoxis tamen ſive Catholicis, non autem ab hæreticis confictos. Ultimorum enim ſub capitis finem Catalogum conficiens claudit: ὅθεν οὐδ' ἐν νόθοις αὐτὰ κατατακτέον, ἀλλ' ὡς ἄτοπα πάντῃ καὶ δυσσεβῆ παραιτητέον. Quæ ipſe Valeſius transfert: *Quæ circa ne quidem inter ſpurios collocandi ſunt hi libri, ſed tanquam abſurdi & impii prorſus repudiandi.* Potius quemadmodum Euſebius lib. II. cap. XXIII. extremo, de Jacobi Epiſtola dicens, ἰστέον δὲ ὡς νοθεύεται μὲν, indicat, *nonnullos eam ſpuriam ac ſuppoſitiam exiſtimare*, vertente iterum Valeſio; ita Barnabæ Epiſtolam ipſe cenſuit notham, & ab alio auctore confectam. Hanc in rem conferri etiam poterit Maderi præfatio.

II. Non minus firmum eſt alterum Moynii argumentum: *Deinde Epiſtola, quæ Barnabæ ſolet adſcribi, ſcripta fuit poſt excidium Hieroſolymitanum; nam in illa fit mentio Templi everſi & deleti. Quod contigit diu poſt, quam rebus humanis ereptus fuit Apoſtolus Barnabas.* Excipit quidem Cavius: *Innuit id fateor Epiſtolæ auctor, ſed obſcure. At unde pro certo habet, Barnabam ad ann. uſque LXX. quo πανωλεθρία iſta Iudaica contigit, vitam non protelaſſe? Certe non negant veteres, apud quos altum de tempore mortis ipſius ſilentium; non obſtat hominis ætas, quo minus credamus illum octogeſimum ætatis annum attigiſſe.* At longe aliter calculos componit Caſimirus Oudinus in ſupplemento de Scriptoribus Eccleſiaſticis pag. 2. *Paſſus eſt Barnabas in Cypro die XI. Iunii anno circiter LXI. vel ſequenti.* Reſpiciens ſine dubio Breviarium Romanum, cujus Lectio VI. in feſto Barnabæ hæc habet: *Poſtremo Barnabas digreſſus a Paulo una cum Ioanne, qui cognominatus eſt Marcus, navigavit in Cyprum: ibique circiter ſeptimum Neronis annum tertio Idus Iunii ad Apoſtolici muneris laudem Martyrii coronam adjunxit.* Primus Neronis annus ſecundum præſtantiſſimos hodie Chronologos inivit XIII. Octobris A. C. LIV. ſeptimus igitur a XIII. Octobris A. C. LX. uſque ad eundem diem An. LXI. numerandus erit. Daniel Papebrochius in Commentario prævio ad S. Barnabæ Periodum, Joanni Marco Conſobrino ejus tributam, Tom. I. Junii pag. 421, 422. multus eſt, ut *veriſimillimum* reddat, *mortuum Barnabam anno æræ Iulianæ ſive Antiochenæ ρϐ! id eſt CII. qui reſpondeat anno LIII. æræ vulgaris.* Cum hoc Cavium committamus, ac audiamus, quid ad me ſcripſerit Papebrochius, a me conſultus, viſo nondum primo Junii Tomo: *Summa mea in ea quæſtione ſententia eſt, Auctorem (vero an ficto nomine Barnabam, parum refert, malim tamen dicere vero) antiquum quidem eſſe, non tamen tam antiquum, quin poſterior ſit excidio Hieroſolymitano, cujus expreſſe meminit; ſed etiam Apocalypſi S. Ioannis, unde ſumptam occaſionem aſſerendi mille annos, quibus ante mundi finem Chriſtus cum electis ſuis regnaturus hic ſit, etiam Auctor ille videtur tenuiſſe: id enim colligo ex Cap. XI. ubi ætas mundi definitur annis 6000. quos quaſi 6. dies ſequatur Sabbatum, alterum ſcilicet millenarium. Utut eſt, ejus cauſa non diſtulerim martyrium S. Barnabæ, ultra annum 53. vulgaris æræ, reſpondentem anno 102. æræ Antiochenæ, qua & Cyprii utebantur, indicatum in Periodis S. Barnabæ, editis ſub nomine Ioannis Marci, conſobrini Barnabæ; quæ licet falſum nomen præferant, potuerunt tamen annum æque certo ac diem notaſſe. Quod circa annum 7. Neronis paſſus ſit Barnabas, lego quidem in Romano breviario, ſed quo auctore, nondum comperi. Habeo Romana breviaria quinque antiqua ab ann. 1479. ad 1524. ubi nulla annitalis mentio: hæc primum offertur in eo, quod Coloniæ excuſum eſt anno 1536. eſtque breviarium Cardinalis Quinonii, a Paulo III. conceſſum impeditioribus Clericis an. 1535. Ut videatur hic Cardinalis auctor fuiſſe hiſtoriæ, quæ nunc in Romano legitur, jam inde ab an. 1568.* Qui volent, diligentius conferant Romana Breviaria. Nam ante ann. 1546. inſertum illis fuiſſe annum martyrii Barnabæ, ex Wicelii Hagiolo-

giolo-

giologio patet, qui fol. 163. b. *ex Romano breviario* in margine allegato, Barnabæ hiſtoriam deſcribens ait, *circa ſeptimum Neronis annum martyrii coronam eſt adeptus.* Sic Centuria Magdeburgenſium prima ann. 1559. impreſſa p. 613. *Quidam ſcribunt, eum circa ſeptimum Neronis annum interfectum.* Nec aliter eorum adverſarius, Gvil. Eiſengreinius Cent. 1. fol. 51 *Annum circiter Salvatoris LXII. apud Salaminam urbem Imp. Nerone, Claudio Cæſar. Auguſto martyrio coronatus eſt.* Et Sixtus Senenſis lib. II. Bibliothecæ ſanctæ ann. 1566. primum excuſæ, fol. 66. *Evangelicæ prædicationis injunctum ſibi opus usque ad ſeptimum Neronis annum exercuit.*

III. Quantum hæc diſtent a Cavii ſententia, nemo non videt. Sed & Moynius, quaſi prævisis Cavii telis, ſuam fortius munivit in Notis, ſeu pag. 917. 918. Tom. II. Variorum ſacrorum. Adfert enim *expreſſa* Epiſtolæ *verba*, non *obſcura*, ut Cavius vult, *quibus dixit dirutum templum ævo ſuo.* Διὰ τὸ πολεμεῖν αὐτοὺς, καθῃρέθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν νῦν: *Propter Judæorum turbas & motus bellicos, deletum nunc & everſum ab inimicis eſt templum.* Pergit: *Hic de integra deletione urbis, templi, & gentis, vaticinium aliud urget, ſed neſcio unde petitum.* Λέγει γὰρ ἡ γραφή &c. *Dicit enim Scriptura: in noviſſimis diebus tradet Dominus oves paſcui, & caulas, & turrim eorum in exterminium.* Καὶ ἐγένετο καθ᾽ ἃ ἐλάλησε Κύριος. *Et factum eſt, quod dixit Dominus. Deinde quærit, an ſit aliud templum Dei, & ubi ſit & in ædificationem & laudes Eccleſiæ Chriſtianæ excurrit, indicio manifeſto, templum Judaicum tunc periiſſe, & ædem Hieroſolymitanam non fuiſſe ſuperſtitem. Unde conficitur argumento invicto, Barnabam non eſſe auctorem hujus Epiſtolæ, quæ vulgo illi adſcribi ſolet, cum tempora non quadrent, & obierit multo ante, quam templum Hieroſolymitanum funditus everteretur. Nam communis eſt ſententia, Barnabam martyrio coronatum in Inſula Cypro, Patria ſua, ubi populares ad cognitionem Evangelii perducens, artibus Diaboli & furore Neronis Imperatoris mortem oppetiit, & poſt varios exantlatos pro Chriſto labores, hanc miſeram vitam cum immortalitate commutavit. Templum vero ſub Veſpaſiano, ſolo æquatum fuit.* Hæc in priori Hiſtoriæ ſuæ parte prætermittens Cavius, in poſteriori pag. 6. ita exagitat; *At quænam amabo fuerit hæc communis ſententia? Qua veterum auctoritate nixa? Quum nec ipſe ullum pro hac ſententia teſtem profert. Et quæ gratis dicta ſunt, gratis rejiciuntur.* Sed ſi ea absque partium ſtudio conſideraſſet Cavius, reperiſſet utique conjecturis ſuis de protracta Barnabæ vita in octogeſimum annum ſolidiora, quem ultimum vitæ humanæ terminum vix ullus Apoſtolorum præter Joannem attigit, aut ſuperavit. Si quis maluerit Papebrochio pollicem premere, & Barnabæ martyrium in A. C. LIII. conferre, Moynii argumento nihil decedet, quia ſeptendecim minimum annis ante excidium Hieroſolymitanum Barnabas obiiſſet. Qui vero Papebrochio adſtipulare noluerint, ſequantur, per me licet, *communem ſententiam*, a Moynio propterea ita appellatam, quia tam noſtris, quam Pontificiis Scriptoribus placuit, quod prolatis quibusdam antea docui, & plures procul dubio ſcivit Moynius. Sed ſive ante, ſive ſub Nerone paſſus ſit Barnabas, vivente ſaltem Paulo Apoſtolo eum obiiſſe, ultima illius verba ad Joannem Marcum conſobrinum in Alexandri Monachi elogio produnt: Hortatur enim Marcum Barnabas, ut corpore ejus ſepulto Cyprum relinquat, & ad Paulum ſe conferat, & apud eundem maneat &c. Idque Marcum feciſſe ipſæ Pauli Epiſtolæ nos docent. Nam is ad Coloſſenſes ex computo Pearſonii in Annalibus Paulinis pag. 20. Anno Chriſto LXII. Neronis IX. ſcribens, ſalutat eos nomine *Marci, Conſobrini Barnabæ.* Et ex poſterioribus vinculis A. C. LXVII. prolixe Pearſonius pag. 23, 24, 25. Timotheo Cap. IV. alterius Epiſtolæ v. 11. præcipit, ut Marcum ſecum afferat. His omnibus nihil obvertere poteſt Cavius, niſi Epiſtolam ſuppoſititiam, quæ eſt ipſum ζητούμενον, nec argumenti loco eſſe debet. Vel potius regula Pearſonii: *nihil certius ſcriptum aliquod ſuppoſitionis convincit, quam violatio temporum; & ficta plerumque opera ex temporum ratione ſe produnt.* Quam cum P. II. Vindiciarum Ignatii Cap. 1. variis exemplis ſtabiliverit, tum mirum eſt, Lect. II. in Acta Apoſtolorum num. X. eum ſcripſiſſe: *Nemo certe fuit, qui hanc Epiſtolam Barnabæ non tribuerit, neque in ea quidquam apparet, quod eam ætatem non ferat.*

IV. Tertium argumentum inde nectit Moynius, quia *multa citantur in iſta Epiſtola, ex fontibus hauſta & petita, qui Apoſtolis & Apoſtolicis viris ignoti prorſus, vel minus frequentati, imo neglecti fuerunt. Plurima quippe in ea memorantur ex Apocryphis & lacunis Judaicis derivata, more prorſus inſolito beatis Apoſtolis, ac qui tantum ſæculo ſecundo incepit uſurpari.* Reponit quidem Cavius, *hæc objectio æque ferit Epiſtolam ad Ebræos, & Epiſtolam Judæ, ubi plurima ex Apocrypho Enochi libro deſumuntur, ut de ſecunda ad Timotheum, in qua Jannis & Jambris fit mentio, nil dicam.* Verum de Epiſtola ad Ebræos docendum eſt, quod aſſerit. De Pauli & Judæ Epiſtolis religioſius alii ſentiunt Interpretes, quæ de Henocho & Magis Ægyptiis ibi habentur, non ex libris Apocryphis, ſed ex immediata divina revelatione eos accepiſſe.

V. Quartum Moynii argumentum a Cavio prætermiſſum meum non facio, qua is pronior in opinionem, a Tertulliano Montaniſta primum expoſitam & a Spanhemio P. II. de Auctore Epiſtolæ ad Ebræos Cap. VIII. ſatis refutatam, quaſi Barnabas ſit auctor ſeu Interpres Epiſtolæ ad Ebræos; inde concludere vult, Barnabam ſecundis curis argumentum iſtud haud pertractaſſe, & hinc forſan occaſionem nonnullos ſumſiſſe, tribuendi

Barna-

Barnabæ hanc Epiſtolam, quæ nomen ejus hodie præfert, ut illa ad Ebræos Paulo maneret. At enim ex Spanhemio pag. 251. occaſionem potius ſumerem, utramque Epiſtolam Barnabæ abjudicandi. *Hoc etiam nomine Barnabæ adſcribitur Epiſtola (ad Ebræos) inconvenientius, quod ille a Iudaizantium mollitie minime abhorruiſſe videatur. Quæ & ipſa de cauſa taxatur Paulo, ſcribenti ad Galatas. Etiam poſtquam divina voce fuiſſet ad Gentium miniſterium ordinatus. Et poſt Hieroſolymitanam illam Synodum, quæ Actorum XV. ut doctiſſimi Interpretes. Adeoque non multis profecto annis, ante conſcriptam Epiſtolam ad Ebræos. A qua ſive mollitie, ſive errore, Deus bone! quantum ſcriptor noſter abſuit? An veriſimile fuerit, eundem illum eſſe Barnabam, tanta jam vehementia, tanta dicendi copia & libertate, in ceremonias & Iudaizantes omnes invectum, qui paucos ante annos quadam ignavia & præpoſtera ſimulatione, Chriſtianam libertatem prodiderat?* Huc faciunt Pearſonii Annales Paulini pag. 10. cui *præterea diſſenſus inter Paulum & Barnabam, qui Petro familiariſſimus erat, hinc ortum traxiſſe videtur.* Cum itaque, fatente Moynio, idem ſit Epiſtolæ ad Ebræos argumentum, quod Epiſtolæ Barnabæ; tum facile erit, verba Spanhemii de illa ad hanc applicare, oſtendereque, neutram a Barnabæ manu eſſe.

VI. Quintum Moynii argumentum ſpectat *loca ſacra ſcripturæ minus apte allegata, & aliquando detorta, quæ non levem excitant ſuſpicionem, hanc Epiſtolam non ab Apoſtolo ſcriptam fuiſſe, qui Spiritus Sancti præſentia afflaretur & regeretur. Talis eſt locus Eſa III. 10, 11. quem pro Meſſia per Iudæos rejectione mira animi urget contentione, cum tamen ad rem iſtam locus iſte ſit prorſus ἀπροσδιόνυσον. Et revera tempore Barnabæ & Apoſtolorum, iſta verba de Meſſia nullo modo intelligebantur, ſed de Iacobo fratre Domini, Epiſcopo Hieroſolymitano, qui juſtus vocabatur, referente Hegeſippo.* Silet ad hæc Cavius, quanquam P. II. pag. 6. ſibi ipſi format objectionem: *Allegoriis plena eſt* hæc Epiſtola, *& myſtagogica*; reſpondetque: *Fateor, ſed eo nomine doctrinæ, quam a teneris unguiculis imbiberat, & contribulium ſuorum indoli & inſtitutis magis congrua. Neque in ipſis Nov. Teſtamenti libris allegorica de Agar, Melchiſedeck, Beſtia Romana nomine Λατεῖνος, aliaque hujus commatis plura deſiderantur.* At Chriſtus & Apoſtoli ſenſum potius literalem, quam figuratum amarunt, & ſi ad allegorias dilabebantur, innatas & ſponte libereque fluentes adhibuerunt. Quod ex Pauli Epiſtola ad Galatas patet, cujus capite ſecundo graviſſima Scripturæ loca dogmataque de juſtificatione Abrahami per fidem; de omnibus gentibus in eo benedicendis; de maledictione Legis &c. quibus demum ſubjicitur allegoria, de veteri novoque fœdere per Hagarem Saramque ſignificatis. Hac methodo ſi inceſſiſſet fictitius Barnabas, Apoſtoli Characterem utcunque ſervare potuiſſet. Verum quia ejus Epiſtola nihil fere aliud continet, quam interpretationes myſticas longius quæſitas, & allegorias coactas, detortas, adeoque inconcinnas, cujusmodi ſecundo potiſſimum ſæculo a quibusdam adamari cœperunt, & ab Origene ad ἀκμὴν perductæ ſunt; quis non videt, ab ætate Apoſtolica in proximam ſcriptorem illum eſſe removendum? Perſtat igitur adhuc Natalis Alexandri argumentum: *Vix credi poteſt, quod adeo eximius Apoſtolus, tantoque Spiritus Sancti & fidei lumine colluſtratus, ea ſcripſerit, quæ præfata complectitur Epiſtola; coactas nimirum allegorias, enarrationes ſcripturarum minus veriſimiles, fabulas de animalibus, ut illud, quod tradit, hyenam alternare ſexum, cujus contrarium docent omnes rerum naturalium periti.* Saltem judicent omnes, an Apoſtolo digna ſit iſta gloriatio, qua luſum Grammaticum Cap. IX. claudit auctor: *Nemo magis germanum a me accepit ſermonem: ſed ſcio vos dignos eſſe.* Certe Cotelerius ipſe in notis aliquot illius allegoriæ vitia non poteſt diſſimulare, hæc præfatus: *Sic iſta de trecentis decem & octo domeſticis ab Abrahamo circumciſis, in figuram nominis & crucis IEſu: quæ tantopere placet noſtro Auctori, ut nihil ſe unquam majus, nihil verius docuiſſe profiteatur; quemadmodum procul dubio pia eſt, ac non omnino abſona fidei, ita quin nonnihil habeat vitii, dubitari non poteſt &c.*

VII. Pergamus ad ſextum Moynii argumentum, a Cavio itidem ſilentio involutum, minime tamen contemnendum. *Cujus etiam Epiſtola, cum a nullo primi & ſecundi ſæculi citetur, videtur non eſſe tantæ antiquitatis, quanta illi vulgo tribuitur. Nam de illa nec Clemens, nec Ignatius, nec Polycarpus, nec Iuſtinus loquuntur, viri quibus negotia cum Iudæis agitanda fuerunt, & qui ab Epiſtola Barnabæ allegandа non ſibi temperaſſent, ſi ante illos ab Apoſtolo fuiſſet exarata.* Septimum vero argumentum bene a Cavio rejectum fateor, quo contendit Moynius, Polycarpum Epiſtolæ Barnabæ auctorem eſſe; non alio fere innixus fundamento, quam quia in Codicibus MSS. ea cum Polycarpiana jungitur, ita, ut hæc fine, illa autem initio careat. Cujus infirmitatem P. I. Exercitationum ſelectarum pag. 152. ſeqq. prolixe evincens monſtravi, ex uno Codice Columnæo corrupto reliqua Apographa per Europam dimanaſſe. Idem fere docuit Uſſerius in Præmonitione de Epiſtola Barnabæ, quæ in noviſſima Clerici editione pag. 11. legitur, paucioribus verbis: *Nempe in primo exemplari, ex quo Columnæus ille Codex (qui omnium putatur antiquiſſimus) & reliqui qui ſuperſunt hodie, ſunt deſcripti, librariorum vitio quaternio vel omiſſus vel tranſpoſitus eſt: cujus defectu factum eſt, ut in Græcis ſuperſtitibus & finem Epiſtolæ Polycarpi deſideremus, & principium Barnabæ.* Ex Græcia igitur repetendus erit integer tam Barnabæ, quam Polycarpi Codex, qualem olim veteri utriusque interpreti ad manus fuiſſe patet.

VIII. Ne autem ſeptimum nobis pereat argumentum, ex Natali Alexandro id rurſus mutuabimur: *Non videtur Barnabas rem tam evidenter falſam de Apoſtolis ſcripturus, quod ſcilicet eſſent iniquiſſimi hominum, quando vocavit eos Chriſtus, & ſuper omne peccatum peccatores.* Ut vim hujus argumenti percipiamus, integrum locum recitabimus, qui ſtatim ab initio Græcorum hodie reſiduorum exſtat: *Tunc Apoſtolos ſuos, qui incipiebant prædicare Evangelium ſuum, elegit, ὄντας ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀνομωτέρους, qui erant ſuper omne peccatum peccatores; ut oſtenderet, quia non venit vocare juſtos, ſed peccatores, ἁμαρτωλούς. Tunc oſtendit ſe eſſe filium Dei.* Multum quidem laborant Menardus & Cotelerius, ut hoc Barnabæ fictitii aſſertum excuſent, neuter tamen *hyperbolicum* eſſe inficiari poteſt. In Novo enim Teſtamento ἁμαρτωλοὶ tales ſunt, qui in publicis vivunt peccatis: nec dubium eſt, quin in antecedentibus ejuſmodi homines intelligat Barnabas. At inter Apoſtolos, quos ante paſſionem Chriſtus elegit, nullus erat peccator publicus, niſi Matthæus publicanus. Et quanquam Paulus 1 Timoth. I. ſeipſum vocat πρῶτον τῶν ἁμαρτωλῶν, quia perſecutus ſit Eccleſiam; nihil tamen inde pro auctore noſtro elicitur, quippe non de iis Apoſtolis loquente, quos Chriſtus poſt reſurrectionem vocavit. Magna proinde injuria fieret honeſtis piſcatoribus, Petro, Jacobo, Joanni, & reliquis ſi ante vocationem in publicis peccatis vixiſſe, dicerentur: nec licet de illorum comite & ſocio, Barnaba cogitare, quod talia de ipſis ſuſpicatus fuerit. Hoc maxime, quoniam Epiſtolæ ſcriptor reſpexiſſe videtur caput primum Evangelii Joannis, quo clare docetur, Chriſtum in Apoſtolorum electione filium Dei ſeſe oſtendiſſe. At qui ibi vocantur, non ſunt publici peccatores, ſed honeſti viri, Andreas, Philippus, Petrus & Nathanaël, quorum hunc Chriſtus ipſe *veri Iſraëlitæ* elogio dignatur, & Cavius in Apoſtolicis cum multis Interpretum pro Bartholomæo habet. Tanto minus igitur feret, injuriam Collegio Apoſtolico inuſtam ab Apoſtolo Barnaba proficiſci potuiſſe.

IX. Quod ſi hæc omnia Cavio nondum ſatisfecerint, valere tamen apud eum debet auctoritas Guil. Laudi, Archiepiſcopi Cantuarienſis & totius Angliæ Primatis, qui peculiarem de Epiſtola Barnabæ ad primum ejus editorem, Hugonem Menardum, ſcripſit, Epiſtolam, a Clerico cum aliis ſimilis argumenti noviſſimæ ſuæ editioni præfixam. Nobis ſatis erit ſequentia attendiſſe: *Barnabæ Epiſtolam ſatis antiquam agnoſco, non canonicam. Hoc aperte a te dictum vellem, ne auctoritatem adſcribendo huic nomini parum confirmatam, ſimul & nomini & auctoritati injuria fiat; quin & tibi ipſi aliqua, quaſi hoc neſcires. Quo minus autem credam hæc Barnabæ ſcripta & genuina eſſe, hæc ſunt quæ impediunt. I. Numeralis illa Theologia, ſive ſcientia trium litterarum Ι, Η, Τ, (ut loquitur) mihi non placet. Nam etſi neſcius non ſum, ſcriptores ſatis & antiquos & conſultos (Tertullianum, Clementem Alexandrinum, Irenæum & alios) in ea ludere aliquando, tamen non ſapit Spiritum Apoſtolicum. II. Non magis mihi arridet illa Judaica Deuteroſis, quam Barnabas hic arripuit, de ſex mille annis mundi, de qua nec D. Paulus, S. Barnabæ conjunctiſſimus, nec quiſquam alius Apoſtolorum ſomniavit, (appropinquare potius diem Domini ubique prædicant) nec Hydaſpes, aut Triſmegiſtus, vel Sibylla id poſſunt efficere, ut fides huic detur. III. Vel ingens admittitur ἀντιχρονισμὸς in hac Epiſtola, aut auctor non eſt Barnabas; loquitur enim aperte de Excidio Hieroſolymitano, quod poſt mortem Barnabæ accidit. Nec ſufficit dicere, quod in Adnotationibus adjicis, ſpiritu Prophetico & prævidente, & ſic de re futura, quaſi jam præterita, pronuntiantem hæc ſcripſiſſe Barnabam; principii enim hæc petitio eſſet, nempe, utrum hanc Epiſtolam aliave aliqua ſcripſerit ſanctus Barnabas, ſpiritu Prophetico.*

X. Cum igitur evictum hactenus ſit, Barnabam Epiſtolæ auctorem eſſe non poſſe, videbimus, an alium invenire liceat. Chriſtianus Schotanus in Diatribe de auctoritate verſionis LXX. Interpretum pag. 117, 118. duos fingit Barnabas, alterum e ſublimioribus Apoſtolis, alterum ex Evangeliſtis & comitibus Apoſtolorum; Epiſtolamque non huic, ſed illi tribuit. Quod figmentum refellit Iſaacus Voſſius in Epiſtola reſponſoria ad Schotanum, quæ ejus libro de LXX. Interpretibus in Hagienſi editione adjecta eſt, pag. 143, 144. Mea ita fert conjectura, Epiſtolam hanc Alexandriæ in Ægypto ſub Barnabæ nomine extremis Hadriani annis effictam eſſe. Tempus quidem ſuppoſitionis laxioribus verbis poſt excidium Hieroſolymitanum ante ſecundi ſæculi finem collocant Alexander & Pagius, quia a Clemente Alexandrino & Origene citetur; ſed ut ſub finem Hadrianei imperii retraham, non tantum Celſus facit Epicureus, quem extremis Adriani temporibus & deinceps claruiſſe Cavius P. I. pag. 61. obſervat, eique Barnabæ Epiſtolam notam fuiſſe dicit Origenes: verum etiam locus de exciſo & reædificando templo, quem ſupra ex parte allegatum nunc amplius expendere juvat: Πέρας γοῦν πάλιν λέγει. *Ἰδοὺ οἱ καθελόντες τὸν ναὸν τοῦτον, αὐτοὶ αὐτὸν οἰκοδομήσουσι. Γίνεται. Διὰ γὰρ τὸ πολεμεῖν αὐτοὺς, καθῃρέθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν νῦν, καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἐχθρῶν ὑπηρέται ἀνοικοδομήσουσιν αὐτόν. Et tandem rurſus ait: Ecce, qui deſtruxerunt templum hoc, ipſi illud ædificabunt. Idque evenit. Nam quia bellum gerunt, nunc ab hoſtibus deſtructum eſt templum, ipſique hoſtium miniſtri reædificant illud.* Hanc Prophetiam ejuſque impletionem, quam ſuo tempore fieri per præſens, *γίνεται*, auctor indicat, non in genere de Evangelii prædicatione intelligendum puto, quippe jam ante excidium Hieroſoly-

roſolymitanum facta; ſed in ſpecie de tali Romanorum conceſſione, qua Chriſtianis libere & ſine impedimentis licuit ſpiritualem templi ædificationem, Hieroſolymis præſertim, peragere. Hac autem permiſſione neque ſub Domitiano, neque ſub Trajano gaviſi ſunt, ſed ſub Hadriano, qui Judæis ad internecionem deletis Hieroſolymam adire plane prohibuit, Chriſtianis vero cum nova Romanorum colonia ibi habitare indulſit, ut ex Euſebii lib. IV. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. VI. aliisque conſtat. Ne dicam de aliis Hadriani erga Chriſtianos favoribus, a Juſtino Martyre etiam dilaudatis. Quæ omnia non difficulter perſuadent, Hadriani tempore Epiſtolam ſub Barnabæ nomine conditam fuiſſe. Nec quenquam latet, ea ætate tam inter Orthodoxos, quam Hæreticos, nihil frequentius fuiſſe, quam ſcripta ſub Apoſtolorum, virorumque Apoſtolicorum nominibus evulgare. Ut autem Alexandrinum aliquem ex Judæo Chriſtianum Epiſtolam ſub Barnabæ nomine ediſſe ſuſpicer, ſequentia me movent. I. Quia Alexandrini, tam Chriſtiani, quam Judæi, maxime allegoriis delectabantur: quam in rem collatio inter Philonis Opera & Barnabæ Epiſtolam inſtitui poſſet: ſed & cum Pſeudo-Ariſtea, cujus de LXX. Interpretibus librum Scaliger, Valeſius aliique a Judæo quodam Alexandrino compoſitum merito cenſent: ad quod probandum Hodius in peculiari contra Ariſteæ Hiſtoriam ſcripto pag. 259, 260. inter cætera urget colloquia, quæ Ariſteas cum Eleazaro Pontifice de ritibus Judaicis & animalibus vetitis habuit. Hæc autem traditionibus Barnabæ ſimilia eſſe, Voſſius in Notis ad hanc Epiſtolam non diffitetur pag. 317. verba ejus de muſtela expendens, addensque: *Hoc præceptum eodem modo enarrat Pſeudo-Ariſteas.* Satis interim mihi eſt, quod ex Photio notat, pluribusque diducit Cavius P. II. pag. 8. *Ex Philone omnem allegoricum exponendi modum in Eccleſiam Chriſti, promanaſſe.* II. Norunt eruditi, neminem magis, quam Helleniſtas, Chriſtianos & Judæos, in Ægypto præcipue, ſcriptis ejusmodi ſub magnorum virorum nominibus fingendis operam dediſſe. III. Loca ex verſione LXX. Interpretum in Barnabæ Epiſtola magis conveniunt cum ἐκδόσει Alexandrina, qualis in Codice Theclæ Alexandrino, hodie in Bibliotheca Regis Angliæ ſervato, exſtat, quam cum aliis. IV. Fabula de Hyæna ſexum mutante, qua utitur ſuppoſititius Barnabas, in Ægypto cumprimis floruit, & ad Hieroglyphica applicata eſt, docente Bocharto P. II. Hierozoici pag. 397. ex Horo Alexandrino. V. Antiquiſſimi, qui Barnabæ Epiſtolam allegarunt, Alexandrini ſunt, Celſus, Clemens, Origenes: unde colligere eſt, eam Alexandria in alias terras perlatam fuiſſe. VI. Dictiones Alexandrinorum familiares & proprias hæc redolet Epiſtola. Singulare exemplum obſervavit Moynius in Notis pag. 583. ubi Græcus textus habet: ἁπλούστερον ὑμῖν γέγραφα, ἵνα συνιῆτε. ἐγὼ περίψημα τῆς ἀγάπης ὑμῶν. *Simplicius vobis ſcribo, ut intelligatis: ego purgamentum veſtræ charitatis.* Ad quæ inter alia Moynius: *Et ſane temporibus Auctoris noſtri videtur obtinuiſſe, ut tali urbana allocutione ſe proſequerentur veteres, cum a ſe invicem ſepararentur, ὡς τὰ ἴδια, vel in longinquas oras perventuri: dicebant quippe ἀπιόντες, nos ſumus ὑμῶν περίψημα.* Hoc colligit ex eximio Euſebii loco lib. VII. cap. XXII. ubi de Chriſtianis, ſuos tempore peſtis cum vitæ periculo curantibus, dicit Dionyſius Alexandrinus, καὶ τὸ δημῶδες ῥῆμα μόνης ἀεὶ δοκοῦν φιλοφροσύνης ἔχεσθαι, ἔργῳ δὴ τότε πληροῦντες, ἀπιόντες αὐτῶν πάντων περίψημα. *Verbumque illud vulgare, quod officioſa duntaxat comitatis hactenus viſum fuerat, re ipſa adimplentes, cum aliorum peripſema effecti ex hac vita migrarent.* Ubi optime Valeſius in notis φιλοφροσύνην interpretatur *benevolentiam in ſermone & affabilitate poſitam, quæ comitas dicitur a Latinis, Gallice civilitatem & complementum vocamus.* Pergitque: *Videtur autem hæc vox περίψημα, quæ in Epiſtolis Pauli legitur, vulgo fuiſſe ab Alexandrinis uſurpata, quoties ſe in ſalutationibus mutuo compellarent, & operam atque obſequium ſponderent: ἐγώ εἰμι περίψημά σου. Quod certe hic Dionyſii locus videtur innuere.* Ut autem Moynio non probantur, quæ his addit Valeſius, ita & quæ Menardus Moyniusque ad Barnabam notant, quaſi ad imitationem Pauli hanc vocem uſurparint Barnabas cæterique Chriſtiani, multo mihi minus placent. Nihil certe hanc in rem Dionyſius, non ſolum dignitate Epiſcopali, ſed &, ſi Cavio fides, illuſtri genere, Alexandrinus, diſerte memorans δημῶδες ῥῆμα, utique non Chriſtianis tantum commune, ſed vulgo Alexandrinorum, ex Gentilibus, Judæis ac Chriſtianis conflato. His omnibus φιλοφροσύνης ſeu comitatis officioſæ cauſa uſitatum erat proverbium iſtud in mutuis ſalutationibus, quod non amplius Valeſii Moyniique conjectura, ſed diſertiſſimis verbis in Barnabæ Epiſtola expreſſum legimus: ἐγὼ περίψημα τῆς ἀγάπης ὑμῶν. Hoc igitur vulgari civium ſuorum proverbio ſcriptor hujus Epiſtolæ Alexandrinus inſtar ſoricis ſe prodit, eo utique minime in ſenſu Paulino, ſed φιλοφροσύνης ἕνεκα uſus. *Utinam hodie exſtarent libri VII. quos de Alexandrinorum dialecto ſcripſerat Irenæus Grammaticus Alexandrinus*, optaverim cum Crojo Obſervationum in Novum Teſtamentum cap. XXXIII. pag. 256. præmittente, *Alexandrinos Græce quidem loquutos, ſed vocibus novis ac phraſibus, quæ veris Græcis incognita erant atque inſolita, Græcam ſuam auxerant, vel potius contaminaverant Dialectum.* Quod exemplis ex variis Auctoribus collectis probat, & inprimis apud LXX. Interpretes innumeras hujusmodi voces eſſe monet. His autem plane ſimilis eſt ſtylus Epiſtolæ Barnabæ, nec inutilem forte operam navaverit, qui reliqua Alexandrinæ

andrinæ Dialecti ex Scriptoribus Gloſſariiſque Græcis exempla congeret, & cum Barnaba noſtro contendet. Inde enim apparebit, me ex allegato proverbio ſcriptorem Alexandrinum, velut ex ungue leonem, haud vane auguratum eſſe. VII. Talem quoque ſapere videtur locus obſcurior cap. IX. hujus Epiſtolæ: *Ἀλλὰ ἐρεῖς· καὶ μὴν περιτέτμηται ὁ λαὸς εἰς σφραγῖδα. Ἀλλὰ καὶ πᾶς Σύρος, καὶ Ἄραψ, καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδώλων. Ἆρα οὖν κἀκεῖνοι ἐκ τῶν διαθήκων αὐτῶν εἰσιν; ἀλλὰ καὶ Αἰγύπτιοι ἐν περιτομῇ εἰσι. At inquies. Et vero ille populus in ſignum circumciditur. Verum & circumciduntur Syri omnes & Arabes, ac omnes Sacerdotes Idolorum. Hinc ergo pertinent quoque ad Domini teſtamentum? Sed & Ægyptii circumciſionem uſurpant.* Auctor ſibi ipſi format objectionem, an Syri etiam, Arabes, idolorumque Sacerdotes in fœdere ſint divino, quia ſervent circumciſionem? nihil autem reſpondet aliud, quam Ægyptios quoque in circumciſione eſſe: In rem præſentem auditores ſuos deducens, quibus quotidie ante oculos verſabantur Ægyptii ethnici, licet circumciſi, excluſi tamen a Domini Teſtamento. Niſi enim ita hunc locum interpretemur, non video, quam vim habeat auctoris reſponſio, de ſcrupulo injecto amplius haud ſolliciti, ſed confeſtim ad allegoriam de Abrahami ſervis dilabentis. Cæterum novo hinc argumento docemur, Barnabam Epiſtolæ auctorem eſſe non poſſe. Quis enim credat, eum tot annos Antiochiæ Evangelium prædicantem ſcripturum fuiſſe, *omnes Syros* circumcidi? quum ejus ætate, exceptis Judæis, nemo in Palæſtina Syriæ circumciſionem paſſus fuerit, diſerte affirmante Joſepho, ſcriptore coævo, tam in Antiquitatibus, quam lib. I. adverſus Apionem. Mirifice ſe torquent Cotelerius & Menardus, ut in Barnaba iſtud excuſent; nihil tamen efficient adverſus clarum Joſephi teſtimonium. Inepte Menardus: *Quamvis enim ſoli Judæi omnium, qui habitant Palæſtinam, circumciſi eſſent ætate Joſephi, nihil obeſt, quin alii Palæſtinæ incolæ tempore Herodoti circumciderentur.* Quaſi vero Barnabas Herodoti, & non potius Joſephi tempore vixerit, totque annos in Palæſtina & Syria degerit? Magis autem hæc ignorantia cadit in ſcriptorem Ægyptium, ex gentis illius conſuetudine Syros forte metientis, aut ex Herodoto circumciſionem illis tribuentis. VIII. Sed ut propius ad eum cognoſcendum accedamus, non diſſimulo, illum videri fuiſſe Doctorem Scholæ Catecheticæ Alexandrinæ. Doctoris ſane munus ubique ſuſtinet, quanquam ex modeſtia ſcribit ſub finem capitis primi, ubi Græca hodie deſideramus: *Ego autem non tanquam doctor, ſed unus ex vobis, demonſtrabo pauca, per quæ in plurimis lætiores ſitis.* Porro quemadmodum Clemens Alexandrinus, Scholæ illius quondam Præfectus haud ignobilis, auditores ſuos in Pædagogo *παῖδας* nominare ſolet, procul dubio ex communi Scholæ uſu; ita & noſter primis ſtatim verbis: *Avete filii & filiæ, in nomine Domini noſtri JEſu Chriſti;* eosdemque poſtea modo *τέκνα* abſolute, modo *τέκνα εὐφροσύνης* appellat. Maxime autem notatu dignum eſt, iis, qui ex Schola Alexandrina prodierunt, frequenter in ore fuiſſe *τῆς γνώσεως* & *γνωστικῶν* nomina, ab hæreticorum corruptelis in bonam partem ſenſumque vindicata, quod Clementis, Origenis, Evagrii Pontici, Didymi, Athanaſii, Serapionis, exemplis probat Jacobus Thomaſius in Schediaſmate Hiſtorico num. XLI, XLIII. At frequenter eodem obſervante in Barnabæ Epiſtola deprehenditur *γνῶσις*, ab Hammondo ad Gnoſticos quidem tracta, ſed invito Thomaſio num. XXXII. unde hæc tantum attuliſſe ſufficiet: *Prior illius Epiſtolæ pars Theoretica eſt, meriique Scripturæ V. T. expoſitionibus pugnat contra Iudæos. Alteram Epiſtolæ partem Practicam inchoat Barnabas a μεταβῶμεν δὲ ἐπὶ ἑτέραν γνῶσιν. Duplex ergo genus γνώσεως proponit, fateor: Sed Theoreticum unum, cui copulat σοφίαν, σύνεσιν, ἐπιστήμην: Practicum alterum, bonum utrumque, non alterum malum, ut vult Hammondus. Qui duas γνώσεις confundit cum duabus apud Barnabam viis practicis, una lucis, altera tenebrarum: a qua diſtinctione alteram illam & practicam γνῶσιν inchoat ille ſcriptor.* Licet autem Hammondus in hac peccaverit applicatione, reliqua tamen ejus ex Epiſtola Barnabæ adverſus Gnoſticos argumenta adeo non improbavit Moynius in Notis pag. 601, 602. ut tota deſcripſerit, tanquam variis hujus Epiſtolæ locis lucem poſſint fœnerari; non obſtante, quod paulo ante p. 598. dixerat, *non omnia ad Gnoſticos trahenda eſſe, quod operoſo molimine contendebat olim Hammondus, unde olim Uſſerio & aliis doctis debebat ludibrium, qui illo accedente ſe vereri ludentes ſignificabant, ne illis aures obtunderet frequenti & importuna Gnoſticorum memoria.* Media utique via tenenda eſt, & facile crediderim, illos Gnoſticos, qui a Baſilide, ſub Hadriano Alexandriæ mortuo, nomen traxerunt, teſte Hieronymo noſtro cap. XXI. Catalogi, multasque in Ægypto turbas dederunt, etiam ab auctore Epiſtolæ Barnabæ tacite perſtringi, quamvis veteris potiſſimum Inſtrumenti loca vindicanda ſibi ſumſit, & in allegoriis ſuis occupatus fœdam Pſalmi primi depravationem Gnoſticorum, quam ab Epiphanio memoratam præcipue Hammondo opponit Thomaſius, vel ut nondum ortam ignoravit, vel ſprevit, alias quippe myſticas ejus interpretationes ſuppeditans. Commode jam in mentem mihi venit elegans Lud. El. du Pin, Tom. I. novæ Bibliothecæ Auctorum Eccleſiaſticorum, in Pantæno pag. 78. annotatio, de modo explicandi textum ſacrum, a Clemente Alexandrino, Origene, & omnibus illis, qui in Schola Catechetica Alexandrina enutriti ſunt, obſervato. Sunt enim fortes in Allegoriis, ubique excogitant myſteria & inſtru-

ctiones

ctiones, ſemper fere abeunt a littera ſeu ſenſu litterali, & miſcent Commentarios ſuos multa eruditione. Quæ cum in Epiſtola Barnabæ occurrant, tum nemo mihi vitio vertet, quod dixerim, eam a Scholæ illius Catecheticæ Doctore quodam Barnabæ ſuppoſitam fuiſſe. Utinam vero exſtaret integra eorum ſeries a Marci Evangeliſtæ temporibus, quem omnes conſtituunt primum ejus Scholæ auctorem. Neque enim mihi ſatisfacit Catalogus, quem ex Philippi Sidetæ fragmento per Dodwellum eruto allegavit celeberrimus Ittigius noſter in Diſſertatione de Patribus Apoſtolicis num. LIII. ut deſiderium meum utcunque leniret, ipſe aliis dijudicandum relinquens, an fides illi adhibenda ſit. Primum locum tenet Athenagoras, ſecundum Clemens Alexandrinus, tertium Pantænus, quartum Origenes &c. Sed cum iſte Catalogus toties ab aliis Scriptoribus abeat, mirum eſt, quantum in eo vel defendendo vel conciliando æſtuet Dodvvellus: non in omnibus tamen ipſi aſſurgens. Ne enim jam a primo Catecheta Athenagora abeamus, ex ejusdem Apologia hodieque extante pag. 494. redarguit, quod Catalogus dicit, eam Hadriano & Antonino Pio oblatam. Itaque pag. 498. mavult, *Scholæ Academicæ, ſeu Platonicæ, a Marco Alexandria conſtitutæ, noſtrum præfuiſſe Athenagoram, publicumque eo nomine meruiſſe ſtipendium: neque alienum cenſuiſſe a novo Scholæ Catecheticæ munere munus illud Scholæ etiam Platonicæ.* At novum non fuit Scholæ Catecheticæ munus, ſed jam a Marco Evangeliſta inſtitutum. Neque illi præfuiſſe potuit eo tempore Athenagoras, cum Scholæ Platonicæ a Marco Imperatore inſtitutæ præficeretur: ſed tunc adhuc Gentilis erat, alioquin iſtam dignitatem apud Imperatorem minime conſequuturus; & cum Chriſtianos oppugnare vellet, ſacrarum ſcripturarum lectione converſus. Quoniam igitur Scholam Platonicam cum Catechetica Chriſtiana poſtea conjunxit, hoc ſenſu primus dici potuit a Philippo Sideta, non abſolute; quia Marcus Evangeliſta Scholam Catecheticam inſtituit, adeoque Catechetas ante Athenagoram plerumque ex Judæis ad Chriſtum converſis deſumtos eſſe oportuit, quorum nomina adhuc quærimus: Et ex eorum quoque numero fuiſſe conjicio, qui extremis Hadriani annis ſub Barnabæ nomine Epiſtolam vulgavit. Athenagoras autem ex Philoſophis Gentilibus primus ad eam dignitatem pervenit, & qui eum ſequuti ſunt, Pantænus, Clemens, Origenes, profundam ſimul Philoſophiæ cognitionem Catecheſi Chriſtianæ immiſcuerunt, quod ſcripta eorum adunde declarant.

XI Sed ſatis conjecturarum de auctore Epiſtolæ Barnabæ Alexandrino, quas omnes & ſingulas Antiquitatum Eccleſiaſticarum peritioribus ſubmitto, illorum judicio vel aſſerendas vel rejiciendas. Supereſt, ut diverſas Interpretum ſententias audiamus de vero ſenſu verborum Hieronymi in Catalogo: *Barnabas unam ad ædificationem Eccleſiæ pertinentem Epiſtolam compoſuit, quæ inter Apocryphas ſcripturas legitur.* Hugo Menardus, primus Barnabæ editor, initio Annotationum, citatis variis Euſebii, Hieronymi, Nicephori, aliorumque locis, ſubjicit: *Hi ſunt veteres auctores, qui de hac Epiſtola ſcripſerunt aut meminerunt. Quæ quidem jure inter Scripturas Apocryphas connumeratur, tum quia, an Barnabæ ſit, incertum eſt: tum quia in ea quædam reperiuntur, quæ difficultate minime carent.* Aliam viam ingreditur Cotelerius, cujus prolixiora contraxit Pagius Critica in Annales Baronii ad An. XLIX num. 4. *Obſervat, ſcripturarum quæ aut ſacræ ſunt, aut tales ſunt habitæ a nonnullis, non unam apud ſanctos Patres reperiri diviſionem. Interdum duplex ſolummodo fit ſcriptura: Canonica, cujus dictator Spiritus Sanctus, & Apocrypha, cujus auctor homo ſolus. Aliquando triplex ſcriptura perhibetur: Canonica, omnino recipienda; Apocrypha, penitus rejicienda; Et dubia, inter utramque poſita; ab aliquibus videlicet admiſſa, repudiata ab aliis; mixta & media inter genuinam & notham, veræ proximam; cui contradicitur quidem, honos tamen habetur, ut legatur Catechumenis; quam demum licet non eodem in pretio habeant Catholici ac Canonicam, ut ex ea fidei dogmata confirment, non ideo quemadmodum Apocrypham abominantur, quin immo cum reverentia excipiunt, ac in Eccleſiis ad plebis ædificationem lectitant. Quibus poſitis evaneſcit omnis difficultas. Epiſtola Barnabæ ab Origene lib. 3. de Princip. cap. 2. & quibusdam Eccleſiis canonica reputata fuit; a Clemente Alexandrino interdum canonica, interdum dubia, interdum non canonica, ſeu apocrypha in bono ſenſu primæ diviſionis: ab Euſebio lib. 3. cap. 25. dubia, ſpuria, citatà quidem ab Antiquis, at melioris notæ Apocryphis propinquior: ab Hieronymo in Catal. Script. Eccles. Apocrypha, ſeu extra Canonem, ad Eccleſiæ ædificationem pertinens; a Nicephoro Conſtantinopolitano in Canone Scripturarum, non Canonica, non Apocrypha, ſed cui contradicitur: a nullo Apocrypha deterioris notæ, noxia ſcilicet, hæretica, impia; cujus generis videtur fuiſſe Evangelium inſcriptum nomine Barnabæ, de quo Baronius.* Ad eundem fere modum Hieronymum exponit Pearſonius P. II. Vindiciarum Ignatii cap. IV. p. 37. *Barnabæ enim Epiſtolam fuiſſe tradit; non ipſi ſuppoſitam aut ſpuriam; ad ædificationem Eccleſiæ pertinuiſſe aſſerit; non itaque hæreticam putavit; lectam tamen inter Apocryphas ſcripturas docet, nec ab Eccleſia repudiatam innuit.* Et paulo poſt: *Quare ex nuda voce* Apocrypha *nihil aliud recte infertur, ubi de libris Canonicis agitur, quam ſcriptum aliquod eſſe a Canone S. Scripturæ removendum.* Sed in alia omnia abit Natalis Alexander. Primo enim inter cætera ſimilem Hieronymi locum ex lib. XIII. Commentarii in Ezechielem allegat, ubi *Barnabæ Epiſtolam inter Apocryphas ſcripturas haberi dicitur.* Deinde more ſuo formaliter argumentatur: *Si hæc Epiſtola eſ-*

ſet Barnabæ, recepta eſſet ab Eccleſia; hæc enim conſecutio optima eſt. Unde S. Auguſtinus lib. I. contra adverſarium Legis & Prophetarum cap. 20. ut Apocrypha ſub nominibus Andreæ Ioannisque ſcripta exſibilet atque explodat, hoc argumento utitur: ſi illorum eſſent, recepta eſſent ab Eccleſia. Cum igitur Epiſtola Barnabæ jamdudum inter Apocryphas ſcripturas recenſita ſit, dubium eſſe non debet, quin ſit illegitimus fœtus. Obiter addo, Auguſtini teſtimonio Natalem addere potuiſſe aliud conforme ipſius Hieronymi ex lib. 2. adverſus Rufinum: *Apocrypha Eccleſia non recipit.* Hoc allegat Valeſius Notis ad Euſebium lib. VI. cap. XIV. ut probet, *magnum eſſe diſcrimen inter Apocryphos libros, & eos, quorum ambigua eſt inter Scriptores auctoritas; nam Apocryphi palam falſi ſunt, & ab hæreticis ut plurimum conficti: libri vero ἀντιλεγόμενοι a quibusdam veri, a quibusdam pro falſis habiti ſunt.* Sed non attendit Valeſius diſcrimen inter Apocrypha melioris & deterioris notæ, quod antea inculcavit Cotelerius, pluribusque explicuit Alexander in tertio argumento: *Apocrypha bifariam ſumuntur, (ut legentibus Romanam ſub Gelaſio Synodum perſpicuum eſt) vel pro pſeudepigraphis, & quorum ſecreti auctores atque incogniti; vel pro iis, quæ notam aliquam merentur erroris aut impietatis, ideoque abſcondi debent & ignorari, nec in publica verſari Eccleſiæ luce, ſicut libri Canonici Scripturarum, vel Tractatus Eccleſiaſtici Sanctorum Patrum, qui inoffenſo pede decurri queunt. Atqui S. Hieronymus & Euſebius non amandant Epiſtolam Barnabæ ad Apocryphas ſcripturas, quia notam aliquam erroris aut impietatis mereatur: quinimo teſtatur S. Hieronymus, illam* ad Eccleſiæ ædificationem pertinere. *Ergo cenſent illam Apocrypham eſſe, quod ſit pſeudepigrapha, & S. Barnabæ ſuppoſita. Quod omnino confirmat notio Apocryphorum tradita a S. Hieronymo Epiſtola 7. ad Latam:* Apocrypha ſciat non eorum eſſe, quorum titulis prænotantur. *Itaque cum S. Hieronymus hanc Epiſtolam compoſitam dicit a S. Barnaba (in Catalogo Script. Eccleſ.) titulum ſpectat Epiſtolæ, non rei veritatem: & ſtatim innuit, illegitimam ſe proiem illam ſuſpicari, quam inter Apocrypha recenſet.* Eligat quisque, quamlibet volet, verborum Hieronymi interpretationem: mihi ultima Alexandri maxime probatur, aliis quippe Hieronymi locis innixa, de quibus, ſi unquam, veriſſimum eſt vulgare dictum, quemlibet verborum ſuorum optimum eſſe interpretem. Et cap. I. ipſius Catalogi de quinque Petri libris, quos nemo pro genuinis hodie agnoſcit, pariter dixerat Hieronymus: eos *inter Apocryphas ſcripturas reputari.* Idem ſenſus ex cap. VII. pluribusque ſequentibus maniſeſtiſſime liquet.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Unam epiſtolam compoſuit. Extat hodie, verum a plerisque Barnabæ eſſe negatur. Quia in MSCC. nunquam ſola occurrit, nunquam aliis operibus adnectitur, ſed ſemper Polycarpi ad Philippenſes Epiſtolæ ſociata invenitur; credidit Stephanus le Moyne exercitatione de Barnaba, prolegomenis variorum ſacrorum inſerta, eam Polycarpo adſcribi debere: quam ſententiam erudite impugnat Guilielmus Caue. Non eſſe Polycarpi, facile perſuadeor; attamen cauſam eſſe oportet, cur in vetuſtioribus codicibus ſemper ad calcem Epiſtolæ Polycarpi appareat, & cum ea tam arcte connectatur, ut Rullæus eam, tanquam fragmentum Epiſtolæ Polycarpi, Florentiæ deſcripſerit ex vetuſto codice Bibliothecæ Laurentianæ, nec denique præferat nomen ſui Autoris.

CAPUT VII.

LUCAS Medicus u) Antiochenſis, x) ut ejus ſcripta indicant, Græci ſermonis non ignarus y) fuit, ſectator Apoſtoli Pauli, z) & omnis peregrinationis ejus comes. a) Scripſit Evangelium, de quo idem Paulus: *Miſi-*

Λουκᾶς ἰατρὸς Ἀντιοχεύς, καθὼς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ δηλοῖ, τοῦ ἑλληνικοῦ οὐκ ἄπειρος, σπουδαστὴς Παύλου Ἀποστόλου, καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀκόλουθος, συνέταξεν Εὐαγγέλιον, περὶ οὗ αὐτὸς Παῦλος, ἀπεστείλαμεν φησὶ

u) Coloſſ. IV. 14. Paulinus Natali IX. Felicis: *Hic Medicus Lucas, prius arte deinde loquela, bis Medicus Lucas.* Hieronymus in Eſaiæ VI. *Evangeliſtam Lucam tradunt veteres Eccleſiæ tractatores, medicinæ artis fuiſſe ſcientiſſimum.* Non ſatis magnas cauſas habent qui Lucam Medicum ab Evangeliſta diſtinguunt viri docti.

x) Euſeb. III. 4. *Λουκᾶς τὸ μὲν γένος ὢν τῶν ἀπ' Ἀντιοχείας, τὴν δὲ ἐπιστήμην ἰατρός.*

y) Non ignarus, id eſt callentiſſimus. Hieron. in VI. Eſaiæ: *Lucam tradunt veteres Eccleſiæ tractatores — magis Græcas litteras ſciſſe quam Hebræas, unde & ſermo ejus tam in Evangelio quam in Actibus Apoſtolorum, id eſt, in utroque volumine comptior eſt, & ſæcularem redolet eloquentiam, magisque teſtimoniis Græcis* (e verſione LXX. interpretum) *utitur quam Hebræis.* Idem Epiſt. 145. ad Damaſum *inter omnes Evangeliſtas Græci ſermonis eruditiſſimum* agnoſcit Lucam.

z) Euſebius III. 4. de Luca: *τὰ πλεῖστα συγγεγονὼς τῷ Παύλῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ οὐ παρέργως τῶν Ἀποστόλων ὡμιληκώς.* Euthalius p. 421. *συναπεδήμει γὰρ τοῖς τε ἄλλοις Ἀποστόλοις καὶ μάλιστα τῷ Παύλῳ, καὶ εἰδὼς ἀκριβῶς γράφει.*

a) Actor. XVI. 10. 11. 12. 13. XX. 6. 13. 14. 15. XXVII. 27.

mus, b) inquit, *cum illo fratrem, cujus laus eſt in Evangelio per omnes Eccleſias.* Et ad Coloſſenſes: c) *Salutat vos Lucas Medicus cariſſimus.* Et ad Timotheum d): *Lucas eſt mecum ſolus.* Aliud quoque edidit volumen egregium, quod titulo Apoſtolicarum praxeon e) prænotatur: cuius hiſtoria usque ad biennium f) Romæ commorantis Pauli pervenit, id eſt, usque ad quartum Neronis annum. g) Ex quo intelligimus, in eadem urbe h) librum eſſe compoſitum. Igitur περιόδους Pauli & Theclæ, i) & totam baptizati Leonis fabulam inter Apocryphas ſcripturas computamus. Quale enim eſt, ut individuus comes Apoſtoli, inter cæteras ejus res hoc ſolum ignoraverit? Sed & Tertullianus, k) vicinus eorum temporum, refert presbyterum quemdam in Aſia, σπουδαστὴν Apoſtoli Pauli, l) convictum apud Joannem, m) quod auctor eſſet libri, & confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, & ob id de loco excidiſſe. n) Quidam ſuſpicantur, quotiescunque in Epiſtolis ſuis Paulus dicit: *juxta Evangelium meum,* o) de Lucæ ſignificare volumine: & Lucam non ſolum ab Apoſtolo Paulo p) didiciſſe Evangelium, qui cum Domino in carne non fuerat, ſed &

σι σὺν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κατὰ πάσας τὰς ἐκκλησίας. Καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαεῖς, ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός. Καὶ πρὸς Τιμόθεον, Λουκᾶς ἐστι μετ' ἐμοῦ μόνος. Καὶ ἕτερον δὲ ἐξέδωκε τεῦχος ἐξαίρετον, ἐπιγραφὴν πράξεις Ἀποστόλων, οὗ ἡ ἱστορία ἕως διετίας διάγοντος ἐν τῇ Ῥώμῃ Παύλου ἐκτείνεται, τουτέστιν ἕως τετάρτου Νέρωνος ἐνιαυτοῦ. Ἀφ' ὧν πεπείσμεθα, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τὴν βίβλον συντετάχθαι. Ἡ γὰρ περίοδος Παύλου καὶ Θέκλας καὶ πᾶς ὁ μῦθος ὡσανεὶ λέοντος βαπτισθέντος, εἰς τὰς ἀποκρύφους γραφὰς ψηφισθήσεται. Οὐδὲ γὰρ ἐνεχώρει τὸν ἀχώριστον τοῦ Ἀποστόλου μεταξὺ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ πράξεων τοῦτο ἠγνοηκέναι. Ἀλλὰ καὶ Τερτυλλιανὸς ἐκείνων τῶν χρόνων ἀναφέρει πρεσβύτερόν τινα ἐν τῇ Ἀσίᾳ, σπουδαστὴν Παύλου Ἀποστόλου ἐλεγχθέντα ἐπὶ Ἰωάννου οἷα παρ' αὐτοῦ συνταγείσης βίβλου, ὡμολογηκέναι φίλτρῳ κατεχόμενον Παύλου τοῦτο πεποιηκέναι, διὸ καὶ ἐκβεβλῆσθαι τοῦτόν τινες ὑπολαμβάνουσιν. Ὁσάκις γὰρ Παῦλος ἐν ταῖς οἰκείαις Ἐπιστολαῖς λέγει, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, δῆλον ὡς περὶ τοῦ τεύχους τοῦ κατὰ Λουκᾶν σημαίνει, καὶ Λουκᾶν οὐ μόνον παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μεμαθηκέναι τὸ Εὐαγγέλιον, οἷα μετὰ τοῦ Κυρίου τηνικαῦτα ἐν τῷ σώματι

M 2 μὴ

b) 2. Cor. VIII. 18. quem locum de Luca intellexere etiam Interpolator Epiſtolæ Ignatii ad Epheſ. nec non Origenes apud Euſebium VI. 25. Ambroſius, multique alii. Alii de *Barnaba*, ut Chryſoſtomus alicubi, & Theodoritus, ſunt quibus *Apollo* videtur notari: alii denique ut Guil. Eſtius de *Sila* accipiunt. Videtur autem Hieronymus verba Pauli οὗ τὸ ἔπαινος ἐν Εὐαγγελίῳ ita intellexiſſe, *qui propter Evangelium quod ſcripſit*, ab omnibus Eccleſiis celebratur.

c) Coloſſ. IV. 14. d) 2. Timoth. IV. 11.

e) Ita legunt MSS. Codices antiquiſſimi & melioris notæ, teſte Marcianæo. Vaticani hæc retinent: *Apoſtolorum praxes* 384. *titulo Apoſtolicarum praxes* 349. *Apoſtolicarum actionum praxim* 344. S. Cygiranni exemplar MS. *titulo Apoſtolicarum actionum praxeon prænotatur.* Eraſmus, Marianus Victorinus, Suffridus Petri, Miræus, Jo. a Fuchte, πράξεις Ἀποστόλων.

f) Actor XXVIII. 30. g) Poſt paſſionem Domini annum vigeſimum ſeptimum, a nato Chriſto LVIII. Confer ſupra, cap. 5. In Sigebergenſi codice lectum reperit Suffridus Petri *usque ad quartum decimum Neronis annum*, perperam omnino.

h) Romæ, ubi verſatum cum Paulo captivo Lucam recte obſervat etiam Euthalius pag. 538. ex 2. Timoth. IV. 11. Ideo tamen Evangelium & Acta ſcripſiſſe Lucam Romæ, non æque exploratum. Atque ex Syrorum traditione Lucas Alexandriæ, non Romæ ſcripſit. Et Theophilum quem Lucas alloquitur, inter primos credentium & nobiliſſimos Alexandriæ fuiſſe ſcribit Bar Bahlul auctor Syrus Lexici apud Edmundum Caſtellum. Arabs interpres Lucam *in Civitate Macedonica* ſcripſiſſe teſtatur, qua ipſa Alexandriam a Macedonum Rege inclyto conditam nomenque ducentem intelligi, pulchre V. C. Jacobo Haſæo obſervatum.

i) Vir doctiſſimus Jo. Erneſtus Grabe qui primus periodos ſive Acta Pauli & Theclæ Græce & Latine edidit, parum vel nihil diverſa, ut putat, ab illis quæ olim legerunt Tertullianus, Nazianzenus, Ambroſius, aliique Veteres quamplurimi, & ex quibus interpolavere ſuas de Thecla narrationes Baſilius Seleucienſis & Simeon Metaphraſtus: Tom. I. ſpicilegii Patrum pag. 92. obſervans in illis nihil legi de baptizato leone, putat vel Hieronymum, Acta ipſa omnino non inſpexiſſe, & ex falſa aliorum relatione fabulam baptizati leonis accepiſſe, aut in exemplar aliquod actorum ſive nugatoris cujusdam fraude, ſive incuria ſcribæ depravatum incidiſſe. Sed fieri poteſt ut fabulam illam ipſe confinxerit Hieronymus ex verbis Actorum Theclæ obiter inſpectis. Nam pag. 110. leænæ in Theclam incurrentis & pag. 111. ſeq baptiſmi Theclæ mentio.

k) Tertullianus lib. de baptiſmo cap. 17. *Quod ſi, qui Pauli perperam ſcripta legunt, exemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt, ſciant in Aſia presbyterum, qui eam ſcripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans, convictum atque confeſſum id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe.*

l) In Breviario Romano XVIII. Octobr. ubi hoc Hieronymi de S. Luca caput occurrit, vocabulum σπουδαστὴν non male redditum legas *amatorem Apoſtoli Pauli*.

m) Sic Codices Sangermanenſis & Cluniacenſis teſte Marcianæo, nec non Ambroſianæ Bibliothecæ unus num. 281. Et alii paſſim, etiam quos inſpexit Suffridus Petri, licet Victorinus legit: *a Johanne convictum.*

n) Marcianæus Codices quosdam ſecutus non habet voculas *& ob id de* ſed tantum, *loco excidiſſe*, quod Tertulliani etiam quæ ſupra poſui verbis confirmatur. Tamen hanc quoque quam poſui lectionem Codices multi & Græcus interpres defendunt.

o) Rom. XVI. 25. & 2. Tim. II. 8. Euſebius III. 4. Φασὶ δὲ ὡς ἄρα τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου μνημονεύειν ὁ Παῦλος εἴωθεν, ὁπηνίκα ὡς περὶ ἰδίου τινὸς Εὐαγγελίου γράφων ἔλεγε, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου.

p) Non ſolum a Paulo, ut tradit Irenæus III. 1. apud Euſeb. V. 8.

a cæteris Apoſtolis. q) Quod ipſe quoque in principio ſui voluminis declarat, dicens: r) *Sicut tradiderunt nobis, qui a principio ipſi viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis.* Igitur Evangelium ſicut audierat, ſcripſit. Acta vero Apoſtolorum ſicut viderat s) compoſuit. t) Sepultus eſt Conſtantinopoli: ad quam urbem, vigeſimo Conſtantii anno, u) oſſa ejus, cum reliquiis Andreæ Apoſtoli, tranſlata ſunt.

μὴ γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἰδίου συντάγματος προφανῶς λέγει· Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται. Τοιγαροῦν τὸ Εὐαγγέλιον καθὼς ἀκήκοεν ἔγραψε, τὰς δὲ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, καθὰ ἱστόρησεν αὐτὸς καὶ συνέταξεν. Ἠνέχθη τὰ λείψανα αὐτοῦ καὶ ἀπετέθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς ἣν πόλιν τῷ εἰκοστῷ Κωνσταντίου ἐνιαυτῷ τὸ τούτου σῶμα μετὰ τῶν λειψάνων Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου μετηνέχθη.

q) Idem Euſebius III. 24. de Luca: *ἐκ τῆς ἅμα Παύλῳ συνουσίας τε καὶ διατριβῆς καὶ τῆς τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων ὁμιλίας ὠφελημένος διὰ τοῦ ἰδίου παρέδωκεν Εὐαγγελίου.*

r) Luc. I. 2. s) Euſebius III. 4. *Τὰς τῶν Ἀποστόλων πράξεις (ὁ Λουκᾶς) οὐκέτι δι᾽ ἀκοῆς, ὀφθαλμοῖς δὲ αὐτοῖς παραλαβὼν συνετάξατο.*

t) Hoc loco in editionibus pleriſque addita ſunt verba: *Vixit octoginta & quatuor annos, uxorem non habens.* Sed illa Eraſmus, Martinus Lipſius & Suffridus Petri in exemplaribus ſuis MSS. non invenerunt, & Græcus interpres ignorat, & Marcianæus, *nullum*, inquit, *extat veſtigium horum verborum in manuſcriptis Codicibus, neque novi unde putida hæc commenta fluxerint.*

u) A. C. 357. Vide Philoſtorgium lib. 3. cap. 2. qui etiam ex Achaja tranſlatas S. S. Andreæ & Lucæ reliquias teſtatur, licet verba *de Achaja* quibus caput hoc in pleriſque Hieronymi editionibus clauditur, & Græcus interpres & Codices MSS. optimæ notæ ignorent. Hieron. in Chron. ad A. 20 Conſtantii: *Conſtantio Romam ingreſſo, oſſa Andreæ Apoſtoli & Lucæ Evangeliſtæ a Conſtantinopolitanis miro favore ſuſcepta.* Idacius in Faſtis Conſtantio IX. & Juliano Cæſ. II. CoSS. *His Conſulibus introierunt Conſtantinopolim reliquiæ SS. Apoſtolorum Andreæ & Lucæ die V. Non. Mart.* Adde Jac. Godofredum ad Philoſtorgium pag. 100.

ERASMI SCHOLIA.

Apoſtolicarum Actionum.) In nonnullis Exemplaribus habebatur, Apoſtolicarum praxeon, id eſt, actuum ſive actionum.

Igitur viſionem Pauli.) In nonnullis codicibus Græcæ voci ſpatium erat relictum τὸ ὅραμα. At Sophronius periodi meminit, non viſionis. Periodus autem Latinis circuitum ſonat.

Id eſt, amatorem Pauli.) σπουδαστὴν Apoſtoli Pauli, id eſt, ſtudioſum Apoſtoli Pauli.

Pauli amore feciſſe.) Locum hunc partim ex emendatioribus libris, partim ex Græcis reſtituimus in hunc modum: Et confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, & ob hoc, loco excidiſſe quidam ſuſpicantur. Huc enim refert verbum hoc Sophronius, non ad ſequentia.

Qui a principio ipſi viderunt.) Hinc liquet Lucam audita referre magis quam viſa.

Vixit octoginta quatuor annos, uxorem habens, ſive *non habens.*) Hæc verba videntur adjecta, quandoquidem nec adduntur apud Sophronium, nec in Exemplaribus emendatioribus.

MARIANI VICTORINI NOTÆ.

Περιόδους. Apocryphas hos eſſe, meminit etiam libro primo contra Jovinianum, ſignificat autem, itinera, ac circuitus.

Convictum a Joanne. Ita legunt codices manuſcripti emendatiores. Tranſalpini tamen correctiores habebant, *Convictum apud Joannem.* Sophronius vertit, ἐπὶ Ἰωάννου.

Et ob id loco excidiſſe. *Loco*, olim deerat.

Vixit octoginta & quatuor annos, uxorem non habens. Hæc verba neque in antiquis manuſcriptis Exemplaribus, neque apud Sophronium invenimus: reliquimus tamen ut erant antea.

Viceſimo Conſtantini anno. *Conſtantini*, habet tam Sophronius, quam antiqui codices: cum tamen antea, *Conſtantii* legeretur.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Lucas Medicus.) Lege Hieron. in Philemonem.

Græci ſermonis non ignarus fuit.) Vide Hieron. infra ad Damaſum de Oſanna, & in quæſt. Hebraicis. Item in 6. & 28. c. Eſa. Lege etiam Euſeb. lib. 3. c. 4.

Scripſit Evangelium.) Apud Euſeb. lib. 3. c. 24.

Quod titulo πράξεις ἀποστόλων prænotatur.) Alias: ἀποστολικῶν πράξεων.

Igitur περιόδους Pauli & Theclæ.) E Sophronio malo legere περίοδον. Latini habent *viſionem*.

Sed & Tertullianus vicinus eorum temporum refert presbyterum quendam in Aſia.) Tertullianus in lib. de Baptiſmo: *Quod ſi, quæ Paulo perperam ſcripta ſunt, ſcriptum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt, ſciant in Aſia presbyterum, qui eam ſcripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans, convictum atque confeſſum, id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe.*

'Ad quam urbem 20 Conſtantii anno oſſa ejus cum reliquiis Andreæ Apoſtoli tranſlata ſunt de Achaia.) Vide Hieronymum in Epiſt. *Multa contra Vigilantium*: & in Chronicis Euſebii.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

SilentiumHieronymi deLuca pictore ſatis redarguit fabulas recentiorum Græcorum & Latinorum, de imaginibus Chriſti, Mariæque a Luca depictis. Librum Actuum Apoſtolicorum Romæ ſcriptum indigitans Hieronymus, bene feciſſet adiiciendo, ubi Evangelium ſcripſerit Lucas. In eo enim non conveniunt vel Codices, vel Interpretes. Nonnulli *Alexandriam Magnam* cum Syro & Perſa habent, per quam Troadem, ubi Lucas cum Paulo aliquantiſper hæſit, teſtibus Actibus Apoſtolicis cap. XVI. intelligendam ſuadet Samuel Petitus lib. 1. Variarum Lectionum cap. XII. adſtipulante Ezech. Spanhemio Diſſert. IX. de Præſtantia & uſu Numiſmatum pag. 776. ex numis, COL. AUG. TRO. ALEXA. id eſt, *Coloniam Auguſtam Troadem Alexandriam* præferentibus: ſed diſſentiente Hackſpanio in Obſervationibus Arabico-Syriacis pag. 181. non ſolum quia *Arabs in Macedonia Lucam Evangelium ſcripſiſſe adſtruit*, verum etiam, quia *fruſtra ſint, qui idioma, locum, annum immote e paraphraſibus colligunt, quibus Evangelica hiſtoria conſcripta a ſingulis ſive Evangeliſtis, ſive paraphraſis.* Quia autem Paulus cum Luca Troade in Macedoniam tranſiit, & hic Evangelium Troade coeptum in Macedonia abſolvere potuit, non tantus inter Arabem & reliquos eſt diſſenſus, quantus cum Peireſcii Codice apud Gaſſendum lib. V. Vitæ ejus pag. 322. intercedit, ubi Lucas Antiochiæ Evangelium ſcripſiſſe dicitur. Nam ex calculis Pearſonii in Annalibus Paulinis pag. 20. Lucas ab *anno 43. per octennium diſcipulus fuerat Antiochiæ, anno etiam ibi Paulo adhærens, & An. 51. Troade eum aſſequutus.* Cui favet, quod plerique volunt, anno XV. poſt Chriſti Aſcenſionem ſcriptum a Luca Evangelium, qui congruit Anno Æræ vulgaris XLVIII. quo Antiochiæ cum ipſo Paulo adhuc morabatur Lucas, ut ex iiſdem Pearſonii Annalibus liquet. Forte hæc, ſi licet, ita conciliantur, ut dicatur Lucas Evangelium ſuum Antiochiæ cœpiſſe, Troade conciliaſſe, & in Macedonia tandem abſolviſſe. Utcunque ſit, ſequentia Hieronymi de Periodis Pauli & Theclæ verba non ſatis conſideraſſe videtur Cavius, quando P. 1. pag. 15. ea contrahens addit: *Utrum vero ſub Lucæ nomine confictæ eſſent hæ periodi, diſertim non dicit.* Neque enim hoc dicere voluit Hieronymus, ſed ſaltem illas periodos ex Lucæ ſilentio in Actibus Apoſtolicis redarguere: *Quale enim eſt, ut individuus comes Apoſtoli, inter cæteras ejus res hoc ſolum ignoraverit?* Neque dicere potuit, cum Tertullianus ab ipſo allegatus diſerte teſtetur, presbyterum ſuppoſitorem ſub ipſius Pauli, non Lucæ, nomine eas confixiſſe, lib. de Baptiſmo cap. XVII. *Quod ſi quæ Paulo perperam adſcripta ſunt, ac licentiam mulierum docendi tingendique defendunt; ſciant in Aſia Presbyterum, qui eam Scripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans, convictum atque confeſſum id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe.* Denique tranſlationem oſſium Lucæ Conſtantinopolim non ſub Conſtantino, ſed ſub Conſtantio factam eſſe, Scriptores coævi communi conſenſu affirmant, collecti a Jacobo Gothofredo Diſſert. in Philoſtorgii lib. III. cap. II. melioresque Hieronymi Codices, quos merito ſequitur Miræus in noſtra editione, conſentiunt, ut fruſtra pro Conſtantino laboret Heribertus Roſvveidus Notis in Paulini Opera pag. 863. 964. Tranſlationem vero non ad vicennalia Conſtantii, ſed ad ſequentem annum, quo Imperator ſeptima quinquennalia Imperii Cæſarei celebraverit, referre mavult Pagius in Diſſertatione Hypatica pag. 257. quod aliis inquirendum relinquimus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Medicus Antiochenſis. Hieronymus in VII. Eſaiæ: *Evangeliſtam Lucam tradunt veteres Eccleſiæ tractatores medicinæ artis fuiſſe peritiſſimum.* Euſebius capite IV. Libri III. hiſtoriæ: *Lucas arte medicus.* Ita veteres propemodum omnes. Sed ὁ πάνυ, Georgius Calixtus, *Concord. Evang. p. m. 3.* non ſine ratione hanc ſententiam ſatis vulgatam, nec tamen ſatis ratam vocat.

Περιόδους Pauli & Theclæ. Cum Paulus Iconii Evangelium prædicaret, inter promiſcuam multitudinem Thecla virgo ad Chriſtum converſa perhibetur, accuſataque ob hanc rem non modo beſtiarum laniatus, ſed & ignem illæſa evaſiſſe. Hæc & ejus generis alia presbyter quidam in Aſia, ſuperſtite Joanne Apoſtolo literarum monumentis conſignavit, libelloque Pauli nomine edito hunc titulum præfixit: *Pauli & Theclæ.* Hic eſt ille liber, quem hoc loco rejicit Hieronymus, & de quo, quum hodie non extet, affirmare nolim, omnia in illo contenta fuiſſe, quæ deinceps de Thecla commemorari conſueverunt; imo nec certum eſſe arbitror, Theclæ certamina & varia, quæ evaſiſſe creditur pericula, in eo presbyterum commemoraſſe. Illud vero certum eſt, librum de Thecla memoriæ prodidiſſe, eam Pauli indultu publice docuiſſe Chriſtianos, atque baptiſmi adminiſtraſſe ſacramentum: quod docemur verbis Tertulliani, ad quæ hoc capite digitum intendit Hieronymus. Extant capite XVII. de baptiſmo, & ita ſonant: *Quod ſi quæ Pauli perperam ſcripta legunt, exemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt:*

ſciant in Aſia Presbyterum, qui eam ſcripturam conſtruxit, quaſi titulo Pauli de ſuo cumulans, convictum atque confeſſum, id ſe amore Pauli feciſſe, loco deceſſiſſe. Scilicet Paulus prædicandi Evangelii jus Theclæ conceſſiſſe Tertulliani ævo nonnullis credebatur, extantque Pauli in hanc rem, ſi Diis placet, verba hodienum libro I. de vita Theclæ, qui ſub Baſilii Seleucienſis nomine lectitatur. Etſi vero tam Tertullianus, quam Hieronymus periodos Theclæ explodant, ſuppoſitumque fœtum eſſe contendant, nolim tamen quenquam hinc colligere, Hieronymum & ipſum Theclæ martyrium atque pericula crediſſe conficta. Ejus enim omnes fere Patres meminerunt, hi quoque, quos ante Hieronymum floruiſſe conſtat: quorum verba Jacobus Pamelius *in l. c. Tertulliani.* & Conradus Hornejus *hiſt. eccleſ. L. 1. c. 9.* ſtudioſe referunt. Illis addo, quod aſcetæ olim religionis cauſa frequenter Seleuciam Iſauriæ ingreſſi ſint, locum ſanctum, a Thecla olim inhabitatum, ut ex vitis Patrum, ab Heriberto Rosweido editis, & quidem ex libri IX. capite XXIX. & libri X. capite CLXXX. diſcimus. Imo de periculis Theclæ adeo non fuit dubitationi locus, ut Cyprianus aliquoties ſe a Deo liberatum cupiat, ut liberata eſt Thecla: quem orandi morem ſervarunt deinceps Chriſtiani. Joannes Moſchus capite XX. prati refert has Chriſtiani mihtis preces: *Domine Deus, qui apparuiſti ancillæ tuæ Theclæ, & eripuiſti eam de iniquorum manibus, libera & me de hac neceſſitate.* Hinc & Zeno Imperator Theclæ, inter mulieres protomartyri, Baſilicas dedicavit, notante Evagrio libri III. capite VIII. Uti vero martyrium non poteſt in dubium vocari; ita ea ratione, qua pontificii quidam ſcriptores volunt, fuiſſe comparatum, merito inficiamur. Nam libri duo Baſilii, Seleuciæ in Iſauria Epiſcopi, de vita & miraculis Theclæ, virginis martyris Iconienſis, quos Petrus Pantinus, decanus Bruxellenſis Antwerpiæ anno MDCIX. juxta cum Simeonis metaphraſtæ Logothetæ de eadem martyre libro edidit, non ſunt illius Baſilii, qui, conſentiente Pantino, circa annum CDL. floruit. Equidem Photius *Biblioth. c. 168.* narrat, Baſilium Seleucienſem ſcripſiſſe de rebus protomartyris Theclæ; ſed diſerte addit: *μέτροις carmine.* At libri, quos Pantinus ſub illius Baſilii nomine vendidit, non ſunt metro conſcripti, faterurque ipſemet Pantinus voculam, *μέτροις*, nonnihil nubeculæ offundere. Aſt parum erat critico commutare ex ingenio voces. *Cæterum*, inquit, *In notis ad L. I. de vita Theclæ p. 229. quod nusquam legerim Baſilium verſu Theclæ noſtræ vitam celebraſſe, facile inducor, ut exiſtimem, μετρίως reponendum.* Ego vero non facile inducor, ut ita exiſtimem, ſed vocem, *μέτροις*, in Photii textu retinendam arbitror, quod nemo ne per ſomnium quidem de interpolando illo loco cogitarit, codicibus etiam undiquaque conquiſitis. Itaque recte colligitur, libros a Pantino vulgatos non eſſe illius Baſilii, propter fabulas & mendacia, quibus ſcatent, ſancti viri ævo prorſus indigna. Cumque Pantini Baſilius fateatur, ſe libros ſuos ex alia eaque vetuſtiori hiſtoria hauſiſſe, & de novo quædam addidiſſe; crediderim Baſilii Seleucienſis de Thecla commentationem ab alio quodam, qui Hiſtorico ſcribendi genere utere-tur, auctos atque interpolatos eſſe, cui & Baſilii nomen, & Seleucia patria eſſe potuit: niſi libris ſuis Baſilii Seleucienſis nomen præſcripſit, quod argumentum eorum magnam partem deſumtum eſſet ex illo Baſilii libro. Nam in librorum a Pantino editorum inſcriptione dicuntur *συγγραφικῷ χαρακτῆρι* conſcripti, quod utique additum videtur propter eandem Theclæ hiſtoriam, antea *ποιητικῷ χαρακτῆρι* contextam.

Convictus apud Joannem. Victorius; *a Joanne.* Voces, apud Joannem, hodie non extant in laudato Tertulliani loco, unde Hieronymum Græco Tertulliani codice uſum opinor, in quo illa vocabula addita fuiſſe oportet. Id liquet ex libri, heic ab Hieronymo exploſi, titulo Græco, & voce, *συνδαστής*, quorum nihil eſt in latino Tetulliani textu. Tertullianum vero Græco idiomate commentatum eſſe de Baptiſmo, & quidem antequam Latinum ejusdem Argumenti librum ederet, ipſe teſtatur de Baptiſmo capite XV.

Conſtantii. Hic locus multum mihi negotii faceſſit. Nam Hieronymus ſub initium libri adverſus Vigilantium hæc ad Conſtantinum refert. *Sacrilegus fuit Conſtantinus imperator*, inquit, *qui ſanctas reliquias Andreæ, Lucæ & Timothei tranſtulit Conſtantinopolim?* Ita habent omnes codices, unde & Victorius hoc loco Conſtantinum repoſuit. Nec videtur Conſtantius viceſimo imperii ſui anno, quo vivendi finem fecit, multum ſollicitus fuiſſe de reliquiis, quod bellum Perſicum vix permitteret de his minutiis cogitare. Sed quia Eraſmus & Gravius ex antiquis codicibus Conſtantium ponunt; nihil mutandum exiſtimavi. Accedit Photius ex Philoſtorgio: *Reliquias Andreæ Apoſtoli Conſtantium tranſtuliſſe ſcribit in eccleſiam, quæ Apoſtolorum vocatur. Lucam præterea Evangeliſtam ex eadem Achaia ab eo tranſlatum eſſe in ſupra dictam eccleſiam.* Ipſe Hieronymus in Chronico hæc ad Conſtantium refert, atque translationem anno CCCLII contigiſſe ſcribit, quo anno Conſtantius Cæſarei imperii ſeptima quinquennalia * edidit, ut notat Antonius Pagi *Diſſ. hypat. p. 120.* Solebant enim reliquiarum translationes olim in decennalibus atque id genus feſtis peragi.

* Conſtantius, Cæſar a Patre Conſtantino creatus A. C. 323.

CAP.

CAPUT VIII.

MARCUS, diſcipulus & interpres Petri, u) juxta quod Petrum referentem audierat, rogatus Romæ a fratribus, x) breve ſcripſit Evangelium: Quod cum Petrus audiſſet, probavit, & Eccleſiis legendum ſua auctoritate edidit, y) ſicut Clemens in ſexto ὑποτυπώσεων libro ſcribit, & Papias, Hierapolitanus Epiſcopus. z) Meminit hujus Marci & Petrus in Epiſtola prima, ſub nomine Babylonis figuraliter Romam ſignificans: a) *Salutat vos, quæ in Babylone eſt coëlecta, & Marcus filius meus.* Aſſumpto itaque Evangelio, quod ipſe confecerat, perrexit ad Ægyptum, b) & primus Alexandriæ Chriſtum annuntians, conſtituit Eccleſiam: tanta doctrina, c) & vitæ continentia, ut omnes ſectatores Chriſti ad exemplum ſui cogeret. Denique Philo diſertiſſimus Judæorum, d) videns Alexandriæ primam Eccleſiam adhuc judaizantem, quaſi in laudem gentis ſuæ, librum ſuper eorum e) converſatione ſcripſit. Et quomodo Lucas f) narrat Hieroſolymæ credentes omnia habuiſſe commu-

Μάρκος μαθητὴς καὶ ἑρμηνευτὴς Πέτρου, καθὼς τοῦ Πέτρου ἐξηγουμένου ἀκήκοε, παρακληθεὶς ἐν τῇ Ῥώμῃ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, βραχὺ συνέταξεν Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἐντυχὼν Πέτρος ἐδοκίμασε, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθησόμενον αὐθεντίσας ἐξέδωκε, καθὰ συνεγράψατο Κλήμης ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν ὑποτυπώσεων λόγῳ, καὶ Παπίας Ἱεραπολίτης Ἐπίσκοπος. Μέμνηται τούτου τοῦ Μάρκου καὶ Πέτρος ἐν τῇ πρώτῃ Ἐπιστολῇ, ἐπ' ὀνόματι Βαβυλῶνος εἰκονικῶς Ῥώμην σημαίνων. Ἀσπάζεται ὑμᾶς, φησὶν, ἡ ἐν Βαβυλῶνι σὺν τῇ ἐκλεκτῇ, καὶ Μάρκος ὁ ἐμὸς υἱός. Παραλαβὼν τοιγαροῦν τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ αὐτὸς συνέταξε, καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον, καὶ πρῶτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰησοῦν Χριστὸν κηρύττων, κατεστήσατο ἐκκλησίαν, τοσαύτῃ παιδεύσει καὶ βίου καρτερίᾳ διέπρεψεν, ὡς τε πάντας τοὺς ἀκολουθοῦντας τῷ Χριστῷ ἕψεσθαι τῇ τούτου διαγωγῇ. Ὅθεν καὶ Φίλων ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐλλογιμώτατος, ὁρῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρώτην ἐκκλησίαν ἔτι ἰουδαΐζουσαν, ὡσανεὶ εἰς ἔπαινον τοῦ οἰκείου ἔθνους βίβλον περὶ τῆς τούτων διαγωγῆς συνεγράψατο. Καὶ ὥσπερ Λουκᾶς διηγεῖται τοὺς ἐν Ἱερο-

u) Irenæus apud Euſeb. V. 8. *Μάρκος ὁ μαθητὴς καὶ ἑρμηνευτὴς Πέτρου καὶ αὐτὸς τὰ ὑπὸ Πέτρου κηρυσσόμενα ἐγγράφως ἡμῖν παραδέδωκε.* Marcum Petri ἑρμηνευτὴν vocat etiam Papias apud Euſebium III. ult.

x) Euſebius II. 15. *Μάρκου δὲ τὸ Εὐαγγέλιον φέρεται, ἀκόλουθον ὄντα Πέτρου λιπαρῆσαι (τοὺς Ῥωμαίους) ὡς ἂν καὶ διὰ γραφῆς ὑπόμνημα τῆς διὰ λόγου παραδοθείσης αὐτοῖς καταλείψοι διδασκαλίας.*

y) Euſeb. ibid. *Γνόντα δὲ τὸ πραχθέν φασι τὸν Ἀπόστολον ἀποκαλύψαντος αὐτῷ τοῦ Πνεύματος, ἡσθῆναι τῇ τῶν ἀνδρῶν προθυμίᾳ, κυρῶσαί τε τὴν γραφὴν εἰς ἔντευξιν ταῖς ἐκκλησίαις.* Alii Codices habent *& Eccleſiæ legendum ſua Auctoritate dedit.*

z) Hoc loco ponenda ςιγμὴ, non poſt verba, *hujus Marci*, ut perſpicuum vel ex his Euſebii loco jam laudato: *Κλήμης ἐν ἕκτῳ τῶν ὑποτυπώσεων παρατέθειται τὴν ἱστορίαν. Συνεπιμαρτυρεῖ δ' αὐτῷ καὶ ὁ Ἱεραπολίτης Ἐπίσκοπος ὀνόματι Παπίας. Τοῦ δὲ Μάρκου μνημονεύειν τὸν Πέτρον ἐν τῇ προτέρᾳ Ἐπιστολῇ, ἣν καὶ συντάξαι φασὶν ἐπ' αὐτῆς Ῥώμης, σημαίνειν τε τοῦτ' αὐτὸν, τὴν πόλιν τροπικώτερον Βαβυλῶνα προσειπόντα, διὰ τούτων· ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.*

a) 1. Petr. V. 13. quo in loco per Babylonem Roma intelligitur non ab Euſebio & Hieronymo tantum, ſed & a plurimis aliis veterum, quibus Valeſius ad Euſebium p. 33. Tillemontius Tom. I. memor. p. 549. ſeq. Grotius Tom. III. Opp. Theol. p. 488. aſſentiuntur. Pro *coëlecta*, συνεκλεκτὴ, vitioſe codices quidam *collecta*: alii *cum electa*, ut in Græco σὺν τῇ ἐκλεκτῇ.

b) Euſebius II. 16. *Τοῦτον δὲ Μάρκον πρῶτόν φασιν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στειλάμενον τὸ Εὐαγγέλιον ὃ δὴ καὶ συνεγράψατο κηρύξαι, ἐκκλησίας τε πρῶτον ἐπ' αὐτῆς Ἀλεξανδρείας συστήσασθαι.*

c) Ita recte codices præſtantiſſimi pro *tanta doctrina*. Voluit enim Hieronymus exprimere quod apud Euſebium eſt *ἀσκήσεως φιλοσοφωτάτης τε καὶ σφοδροτάτης*. Infra cap. 11. de iisdem Therapeutis Alexandrinis: *Orationi vacetur & Pſalmis, doctrina quoque & continentia, quales & Lucas refert primum Hieroſolymæ fuiſſe credentes.*

d) Auguſtinus contra Fauſtum Manichæum XII. 39. *Philo vir liberaliter eruditiſſimus, unus illorum, cujus eloquium Græci Platoni æquare non dubitant.*

e) Reſpicit librum Philonis *περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ περὶ ἱκετῶν*, quo non Chriſtianos ſed *Μωυσέως γνωρίμους*, ut ipſe teſtatur, deſcripſit: licet cum Euſebio II. 16. quem Hieronymus ſecutus eſt, multi veteres ac recentes idem ſenſerunt, & liber ille in MSto Codice Cæſareo apud Lambecium lib. 3. p. 169. inſcribitur *Φίλωνος περὶ τῶν ἐκ περιτομῆς πιστευσάντων ἐν Αἰγύπτῳ Χριστιανῶν ἅμα καὶ μοναχῶν.* Vide ſi placet quæ dicentur infra ad caput XI. *Converſationem* ponit Hieronymus pro univerſo vitæ inſtituto ut cap. V.

f) Actor. II. 44.

nia, ſic & ille g) quod Alexandriæ ſub Marco fieri Doctore cernebat, memoriæ tradidit. Mortuus eſt autem octavo Neronis anno h) & ſepultus Alexandriæ, ſuccedente ſibi Aniano i).

Ἱεροσολύμοις πιστεύσαντας πάντα ἐσχηκέναι κοινὰ, οὕτως κἀκεῖνος ὅπερ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Μάρκου τοῦ διδασκάλου ἑώρα γινόμενον, τῇ μνήμῃ παρέδωκε. Τελευτήσας δὲ τῷ ὀγδόῳ τοῦ Νέρωνος ἔτει, ἀπετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, διαδεξαμένου αὐτὸν Ἀνανίου.

g) Philo libro jam memorato de Therapeutis : *ἀπολείπουσι τὰς οὐσίας υἱοῖς καὶ θυγατράσιν ἢ καὶ ἄλλοις συγγενέσιν ἑκουσίῳ γνώμῃ προσκληρονομούμενοι, οἷς δὲ μὴ συγγενεῖς εἰσιν, ἑταίροις καὶ φίλοις.*

h) A. C. 62. Sed minime conſtat Marcum illo jam tempore diem ſuum obiiſſe : neque Euſebius quem Hieronymus ſecutus eſt hoc affirmat, ſed lib. 2. cap. 24. tantum ſcribit Anianum anno Neronis octavo (Rufini Codices *primo*) *πρῶτον μετὰ Μάρκον primum poſt Marcum* Alexandrinæ adminiſtraionem Eccleſiæ ſuſcepiſſe. At enim plurium ſcriptorum (Orientalium præſertim) teſtimonio traditur a Marco vivo ac ſpirante Epiſcopum Alexandrinis datum Anianum, pluresque annos poſtea Evangeliſtam adhuc vixiſſe & Epiſcopos per varia loca ordinaſſe. Epiphanius quoque hæreſi LI. 6. ait Evangelium ab eodem ſcriptum poſt Petri & Pauli *ἔξοδον* ex urbe Roma atque adeo non ante A. 63. Itaque Martyrium Marci a Jo. Baptiſta Sollerio refertur ad A. C. 72. ſed quam variæ ſcriptorum Orientalium ſint de anno mortis ejus ſententiæ, in limine Hiſtoriæ Patriarcharum Alexandrinorum eruditi viri Euſebii Renaudoti videre licebit.

i) Euſebio lib. 2. cap. 24. *Ἀνιανὸς ἀνὴρ θεοφιλὴς ὢν καὶ τὰ πάντα θαυμάσιος.* De illo Acta Sanctor. 25. April. Tom. 3. pag. 358. Anianum hunc Arabes Ananiam vocant teſte Renaudoto pag. 12. Atque alias utrumque nomen inter ſe confunditur. Quo minus mirum eſt quod in Græco Hieronymi interprete eſt *Ἀνανίου* pro *Ἀνιανοῦ*.

ERASMI SCHOLIA.

Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone collecta.) Coëlecta legendum, non collecta, quemadmodum admonuimus & in Annotationibus editis in Novum Teſtamentum. Nam Græce eſt *συνεκλεκτή*.

Succedente ſibi Aniano.) Sophronius pro Aniano habet Ananiam.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Eccleſia legendum ſua auctoritate dedit, ſicut ſcribunt Clemens in ſexto ὑποτυπώσεων libro, & Papias, Hierapolitanus Epiſcopus. Tranſalpina editio erat: *Eccleſia legendum ſua auctoritate edidit, ſicut Clemens in ſexto ὑποτυπώσεων libro ſcribit, & Papias, Hieroſolymitanus Epiſcopus.* Papiam autem Hierapolitanum Epiſcopum tam hic ex Sophronio, quam infra ex ipſo Hieronymo diſcere potes.

Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone collecta. Συνεκλεκτὴ eſt in Græco apud Sophronium, verum legendum eſt, *συλλεκτή*. Falſo legebatur antea, ſalutat vos quæ in Babylone cum electa: Et apud Sophronium ſimiliter *σὺν τῇ ἐκλεκτῇ*, pro *συνεκλεκτή*.

Tanta doctrina. Olim, tantæ doctrinæ, ſed falſo.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Marcus diſcipulus & interpres Petri.) Cap. VIII. Hieron. in Zachar. cap. 12. *Petrus qui Marcum ſcriptorem erudivit Evangelii.* Vide Euſebium lib. 2. cap. 14.

Perrexit Ægyptum.) Tertio videlicet anno Claudii. Vide Euſebium in Chron. & lib. 2. c. 15. & 16.

Denique Philo diſertiſſimus Judæorum.) In cap. Ezech. 16. & in Amos 2. *Philo vir diſertiſſimus Judæorum aut Hebræorum.*

WILH. ERNESTI TENTZELII.

I. Ex quo Joannes Seldenus Origines Eccleſiæ Alexandrinæ ex Eutychio ſive Patricide, Alexandrino Patriarcha, detexit, multaque ſingularia de Marco docuit, ordinis Epiſcopalis Patroni acriter adverſus eum inſurrexerunt; non ſolum ex Pontificiis Joan. Morinus P. III. de Sacris Ordinationibus Exerc. VII. cap. VII. & Abraham Ecchellenſis in Eutychio vindicato, peculiari libro Romæ an. 1661. edito: ſed etiam Joan. Pearſon P. I. Vindiciarum Ignatii cap. X. cui tamen Larroquanus in Obſervationibus num. XXI. ſeqq. multa ad vindicandum Seldenum Dallæumque oppoſuit.

II. Idem Eutychius, Marci corpus crematum aſſerens, non ſolum Venetorum, ſed & Monachorum Augiæ divitatis traditiones inter fabulas reputare cogit. Illis Eutychium ac univerſale Orientalium de Marci reliquiis ſilentium merito opponit Dallæus lib.

IV. de religioſi cultus objecto cap. XXII. Horum relationes ad veritatis lancem examinavit Joan. Georgius Dorſcheus peculiari libello, Argentorati an. 1645. edito. De utrisque plura ſuppeditant Henſchenius & Papebrochius Tomo III. Aprilis tam ad diem XXV. quam in Appendice fol. 997, 998. Nec meliori fide nititur Venetorum gloriatio de Evangelii Marci autographo apud ſe aſſervato. Henſchenius fol. 345. refert, Cornelium a Lapide ex Canonici S. Marci Venetiis, viri gravis & teſtis oculati fide aſſeverare, *autographum hoc S. Marci Græca Lingua eſſe conſcriptum, & ab Aquileja Venetias delatum anno Chriſti MCCCC LXXII.* Hunc autem corrigit Henſchenius tam ex Ughello, qui translationem iſtam in annum 1420 ſub Duce Thoma Mocenico confert, quam ex Caroli IV. Imperatoris Diplomate ad Arneſtum Archiepiſcopum Pragenſem & Capitulum Metropolitanæ Eccleſiæ, ann. 1354. ſcripto, ubi autographum iſtud Latine ſcriptum perhibetur. En verba: *Noverit veſtra devotio, quod nuper ad fines Italiæ procedentes, in Eccleſia Aquilegienſi invenerimus librum Evangelii S. Marci Evangeliſtæ, Latinis litteris in ſeptem quaternis, propria ejusdem S. Evangeliſtæ manu conſcriptum: cujus duos quaternos ultimos inſtantia magnarum precum obtinuimus, vobisque pro decore S. Pragenſis Eccleſiæ Matris noſtræ, per nobilem Ludovicum de Hoënlog dirigimus, prout in litteris regiis, Majeſtatis noſtræ ſigillo pendenti ſignatis, evidentius eſt expreſſum, &c.* At Codicem Venetum omnino Græcum eſſe, noviſſime Maximilianus Miſſonius* αὐτόπτης, in Itinere Italico, quod ann. 1688. ſuſcepit, pag. 158. docuit. Ita habent Excerpta Actorum Eruditorum Lipſienſium, menſe Julio an. 1692. pag. 302, 303. *Venetiis Abbatis Lithi Bibliothecarii opera, codicem Evangelii Marci αὐτόγραφον, uti traditio fert vulgata, inſpexit, ſed adeo vetuſtate corruptum deprehendit, ut non niſi vocem* KATA *& aliis locis* Δ *&* Σ *diſtincte legere potuerit; unde certo collegit, MStum illud (quod in quarto compactum craſſitiem habet binorum digitorum) non Latinum eſſe, ſed Græcum, cum Pontificiorum multi Marcum Latine ſcripſiſſe autument.* Addunt, *Miſſonium longe beatiorem fuiſſe Mabillonio & Germano, quibus Codicem illum, ut ipſi in Itinere Italico pag. 32. referunt, ſigillo obſignatum, evolvere nullo modo fuit conceſſum; oculatiorem autem Medico Veneto Grandi, qui, ut in Itinerario ſuo Burnetus refert, teſtatus eſt, codicem a ſe quoque inſpectum, ſed litteras adeo detritas fuiſſe, ut licet quidam linearum ductus dignoſcantur, judicari tamen nequeat, Græcumne ſit an Latinum iſtud manuſcriptum: tametſi nec id diſſimulandum, Miſſonium noſtrum pro Græco quidem habuiſſe, ſed ita, ut incertum relinquatur, ſitne Evangelium D. Marci, an cujuscunque argumenti liber alius.* Hæc ſi quis recte attenderit, omnia impoſturarum plena deprehendet. Carolum enim Imperatorem deceptum eſſe dicent Veneti, Latino Libro pro Græco ſuppoſito, nec Marci autographum mancum apud ſe ſupereſſe fatebuntur; uti & negabunt, corpus Evangeliſtæ in Augiæ majoris Cœnobio requieſcere, Carolove iſti Imperatori verum Marci caput inde conceſſum & Pragam ab eo translatum eſſe. Ex adverſo ne Venetos quidem a ſacris fraudibus liberos clamabunt Augienſes & Pragenſes, veras ſibi Marci reliquias eſſe contendendo: Codicem vero Græcum pro Latino, quem vidit & particulam ſancte excipiendam cuſtodiendamque Pragenſibus Imperator præcepit, Venetos ſubſtituiſſe contendent. Utcunque autem ea lis ſe habeat, ſatis nobis interea ſit, Canonicum S. Marci, qui Cornelio a Lapide Græcum eſſe autographum ſcripſerat, noviſſimo Miſſonii teſtimonio vindicari: tantum vero abeſt, ut a Marci Evangeliſtæ manu id eſſe credamus, ut potius ne quidem certum eſſe Miſſonius dictitet, an Evangelium Marci, vel alius liber ſit; eaque cauſa videtur, quod præſentibus Mabillonio & Germano librum illum ſigillo obſignaverint, ne illi pro ſua eruditione indiciique acrimonia fraudem commiſſam publice detegerent.

III. Nec ſatis cautum ſe præbet Henſchenius, cum pag. 346. de *Liturgia ejusdem S. Marci, quæ dicitur ab eo pro ſua Diœceſi confecta,* conſuli jubet *Adamum Conzen in proœm. Commentarii ſui in Evangelium S. Marci.* Conzenius enim cum Sirleto & aliis pro genuino Evangeliſtæ fœtu habet. Sirletus ſane Cardinalis hortatur, ut *Deo agamus gratias, quod tela nobis ſuggerat præſentium temporum venationi opportuna & operarios optimos in vineam ſuam mittat, non tantum probatæ fidei, vitæ & doctrinæ viros; verum etiam antiqua Eccleſiæ Catholicæ monumenta & orthodoxorum Patrum libros, quibus profana vocum novitates redargui poſſunt. Ex horum numero eſſe arbitramur beati Marci Evangeliſtæ ſacram Liturgiam, paucis ante annis inventam in Abbatia beatæ Mariæ* ὁδηγητρίας, *antiquiſſimo S. Baſilii monaſterio.* Sed meliori ſucceſſu Henſchenius conſulendum propoſuiſſet Cardinalem Bonam, cujus libri rerum Liturgicarum quinquennio ante tertium Aprilis tomum prodierant, quique lib. I. cap. VIII. n. 11. non dubitat, *illam Marci Liturgiam cum plerisque inter dubiæ fidei ſcripta recenſere;* nec diffitetur, *veluti Pſeudepigrapham rejici a ſæculi XII. ſcriptore, Theodoro Balſamone:* addit denique, *Nicolaus Methonenſis ait, Marcum Liturgiam Eccleſiæ Alexandrinæ tradidiſſe, quod & alii aſſerunt, & nos ultro fatemur: an vero iſta, quæ ad nos pervenit, ipſa ſit, quam Marcus ſcripſit, res in ambiguo eſt, deficientibus per multa ſæcula veterum Patrum atteſtationibus.* Animoſius Natalis Alexander Sæc. 1. Hiſtor. Eccleſ. cap. XII. Artic. III. variis argumentis demonſtrat, *Liturgiam S. Marci perperam ſub S. Evangeliſtæ nomine fuiſſe obtruſam:* ut adeo non facile credam, inter hodiernos fore Ponti-

O ficios

* Noviſſime Miſſonii relationem de Codice Veneto S. Marci oppugnavit V. C. Bernardus de Montfaucon, teſtatus illum omnino Latinum eſſe & litteras D & R. ſæpius in illo obſervari. Vide Diarium ejus Italicum pag. 55. ſeq. Papyro Ægyptiaca ſcriptum teſtatur in Palæographia Græca p. 14.

ficios, qui glandibus cum Sirleto veſci malint. Quæ autem de Philone addit Hieronymus, infra cap. XI. recurrunt, ibique a nobis expendentur.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Interpres Petri. Joannes presbyter apud Papiam: *ἑρμηνευτὴς πέτρου. Euſeb. L. III. c. 39.*

Rogatus Romæ a fratribus. Euſebius lib. VI. capite XIV. ex Clemente: *Cum Petrus in urbe Roma verbum Dei publice prædicaſſet, multi qui aderant, Marcum cohortati ſunt, utpote qui Petrum dudum ſectatus fuiſſet, ut dicta ejus memoria teneret, ut quæ ab Apoſtolo prædicata erant, conſcriberet. Marcus igitur Evangelium compoſuit, iisque, qui illud ab ipſo rogabant, impertiit.* Confer L. II. cap. 15.

Breve ſcripſit Evangelium. Henricus Palladius IV. hiſtoriæ Forojulienſis refert, Marcum a Petro, Romæ ſubſiſtente, Aquilejam miſſum eſſe, ut Evangelium ibi prædicaret, ac inde diſcedentem, Alexandriamque petentem, Evangelium ſua manu deſcriptum, tanquam amoris teſſeram reliquiſſe Aquilejenſibus, quod Anno MCCCCXX. Venetias translatum ibi hodieque ſervetur in æde ſancti Marci. *Vide H. de Noris de Synod. V. p. 126.* Hæreticis occluſus eſt hic theſaurus. Miror autem ſocordiam Pontificiorum doctiorum, qui, quoties Novum Teſtamentum edunt, non indiligenter conquirunt variantes lectiones, in Marci Evangelio occurrentes. Cur non evolvunt boni viri *αὐτόγραφον* Marci Evangelium? *Ne de rei veritate periculum fiat*, inquit clariſſimus Mabillon *Itin. Ital. p. 32. hi libri ſigillis obſignati ſunt, nec cuiquam aperiuntur.*

Quod cum Petrus audiſſet, probavit, & Eccleſiæ legendum ſua auctoritate edidit. Non conſentiunt veteres. Clemens apud Euſebium libro VI. capite XIV. plane ignoraſſe videtur, an Petrus Marci Evangelium probaverit. Irenæus vero libro V. Euſebii capite VIII. claris verbis tradit, Marci Evangelium poſt Petri mortem conſcriptum fuiſſe. Idem vero Clemens ſexto inſtitutionum libro apud Euſebium libro II. capite XV. affirmat, Petrum id comprobaſſe, ut legeretur in Eccleſia. Confer Irenæum L. III. cap. 1.

Papias Hierapolitanus Epiſcopus. Mirum, Eraſmum retinuiſſe depravatam lectionem: *Hieroſolymitanus Epiſcopus.* Euſebius enim III. hiſtoriæ capite XXXVI. diſerte: *Παπίας τῆς ἐν ἱεραπόλει παροικίας ἐπίσκοπος.*

Sub nomine Babylonis. Quod Petrus de Roma, ethnica ſuperſtitione contaminata, dixit, *Conf. Euſeb. L. II. cap. 15.* id Hieronymus noſter non veritus eſt de eadem profiteri ad Chriſtum converſa, propter deplorandam clericorum vitam. Sic inquit: *Cum in Babylone verſarer, & purpuratæ meretricis eſſem colonus, & jure Quiritum viverem; volui aliquid garrire de Spiritu ſancto. Et ecce Phariſæorum conclamavit ſenatus, & nullus ſcriba vel fictus, *ſed omnis, quaſi indicto ſibi prælio doctrinarum, adverſum me imperitiæ factio conjuravit. T. IX. præf. in Didym. de Sp. S. Conf. Mornæus myſt. iniq. p. 87.* Male habebat Ruffinum, ut ſunt quidam clerici veri impatientes, quod Hieronymus de Roma Chriſtiana *ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum gentiles in ea populi & perſecutores principes morabantur.*

Perrexit ad Ægyptum. Ex Euſebii libro II. capite XVI.

Denique Philo. Hoc loco Hieronymus aut valde incautus fuit, aut non valde bonus, qui pias fraudes ** Euſebii ſequeretur, Philonem de Chriſtianis prodidiſſe dicentis, L. II. cap. 16. 17. quæ is de Therapeutis retulerat, ut mox demonſtrabo.

* Leg. relictus.

** Fraudis arguere Euſebium ſane nolim, non magis quam viros doctos qui noſtra ætate hoc bona fide ſibi perſuaſerunt de Chriſtianis Alexandrinis ſermonem Philoni eſſe.

CAPUT IX.

JOANNES Apoſtolus, quem JEſus amavit plurimum, k) filius Zebedæi, l) frater Jacobi Apoſtoli quem Herodes poſt paſſionem Domini decollavit, m) noviſſimus omnium n) ſcripſit Evangelium, rogatus ab Aſiæ Epiſcopis o) adverſus Cerinthum, p)

Ἰωάννης, ὃν Ἰησοῦς πάνυ ἠγάπησεν, υἱὸς Ζεβεδαίου, ἀδελφὸς Ἰακώβου τοῦ ὑπὸ Ἡρώδου μετὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου ἀποκεφαλισθέντος, ἔσχατος πάντων ἔγραψεν εὐαγγέλιον, παρακληθεὶς παρὰ τῶν τῆς Ἀσίας Ἐπισκόπων, κατὰ Κηρίνθου καὶ ἄλλων αἱρετικῶν, καὶ μάλιστα τηνικαῦτα τῶν τῶν

k) Joh. XIII. 23. XIX. 26. XX. 2. XXI. 7. 20.

l) Matth. IV. 21. X. 2. Marc. X. 35. Luc. V. 10. Actor. XII. 2.

m) Actor. XII. 2. Hic Jacobus major, Zebedæi & Salomes filius, Johannis Apoſtoli frater; cujus Martyrium celebrat Eccleſia 25 Julii.

n) Idem teſtantur Irenæus III. 1. Clemens Alex. apud Euſebium VI. 14. III. 24. Epiphanius LI. 19. aliique.

o) Hoc neſcio unde hauſerit Hieronymus: licet Johannem *προτραπέντα ὑπὸ τῶν γνωρίμων a familiaribus rogatum*, Clemens apud Euſeb. VI. 14. atque Epheſi cum in Aſia verſaretur Evangelium edidiſſe ſcribit Irenæus III. 1. *Καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων.* apud Euſeb. lib. V. cap. 8. atque idem Euſebius III. 24. p. 95. ait Joannem ſcripſiſſe *παρακληθέντα rogatum*, ſed ab Aſiæ Epiſcopis non addit.

aliosque hæreticos, & maxime tunc Ebionitarum dogma conſurgens, qui aſſerunt Chriſtum ante Mariam non fuiſſe. Unde & compulſus eſt divinam ejus nativitatem q) edicere. Sed & aliam cauſam hujus ſcripturæ ferunt: r) quod cum legiſſet Matthæi, Marci & Lucæ volumina, probaverit quidem textum hiſtoriæ, & vera eos dixiſſe firmaverit, ſed unius tantum anni, s) in quo & paſſus eſt, poſt carcerem Joannis, hiſtoriam texuiſſe. Prætermiſſo itaque anno, cujus acta a tribus expoſita fuerant, ſuperioris temporis, antequam Joannes clauderetur in carcerem, t) geſta narravit: ſicut manifeſtum eſſe poterit his, qui diligenter quatuor Evangeliorum volumina legerint. Quæ res etiam διαφωνίαν u) quæ videtur Joannis eſſe cum cæteris, tollit. Scripſit autem & unam Epiſtolam, cujus exordium eſt: *Quod fuit ab initio, quod audivimus, & vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectaverunt de verbo vitæ:* quæ ab univerſis x) Eccleſiaſticis & eruditis viris probatur. Reliquæ autem duæ, quarum principium eſt: *Senior Electæ Dominæ, y) & natis ejus:* & ſequentis, *Senior Ca-*

τῶν Ἐβιωνιτῶν δόγματος ἀνακύψαντος, τῶν φασκόντων τὸν Χριστὸν πρὸ Μαρίας μὴ γεγεννῆσθαι. Ὅθεν ἠναγκάσθη τὴν θείαν γέννησιν αὐτοῦ εἰπεῖν. Καὶ ἄλλην δὲ αἰτίαν τούτου τοῦ συγγράμματος φέρουσιν. Ἀναγνοὺς γοῦν Ματθαίου, Μάρκου, καὶ Λουκᾶ τὰ τεύχη, ἐδοκίμασε μὲν τὸ ὕφος τῶν ἱστοριῶν, καὶ ἀληθῆ αὐτοὺς εἰρηκέναι ἐβεβαίωσεν, ἑνὸς δὲ ἐνιαυτοῦ μόνον, ἐν ᾧ καὶ ἔπαθε μετὰ τὴν φυλακὴν Ἰωάννου τὴν ἱστορίαν συντάξαι. Ἐάσας τοίνυν τὸν ἐνιαυτὸν οὗ τὰ πεπραγμένα παρὰ τῶν τριῶν ἐξετέθη, τοῦ ἀνωτέρου χρόνου, πρὶν ἢ τὸν Ἰωάννην ἐμβληθῆναι εἰς τὴν εἱρκτὴν, τὰς πράξεις ἐξέθετο, καθὰ σαφηνισθῆναι δυνήσεται τοῖς ἐπιμελῶς τοῖς τέτρασιν εὐαγγελίοις ἐντυγχάνουσιν. Ὅπερ καὶ τὴν διαφωνίαν τὴν δοκοῦσαν εἶναι Ἰωάννου μετὰ τῶν λοιπῶν εἴργει. Ἔγραψε δὲ μίαν ἐπιστολὴν, ἧς ἡ ἀρχή ἐστι· Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ἥτις παρὰ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἐγκρίνεται. αἱ δὲ λοιπαὶ δύο, ὧν ἡ ἀρχή ἐστι, πρώτης μὲν, ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, δευτέρας δὲ, ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, Ἰωάννου πρεσβυτέρου λέγονται. Οὗ ἔτι καὶ νῦν ἕτερον μνῆμα ἐν τῇ Ἐφέσῳ τυγχάνει. Καί τινες νομίζουσι, τὰ δύο μνημεῖα Ἰωάννου εἶναι τοῦ εὐαγγελιστοῦ, περὶ οὗ ἡνίκα κατὰ τάξιν εἰς

Παπίαν

p) Irenæus III. 1. *Hanc fidem annuntians Johannes Domini diſcipulus, volens per Evangelii annunciationem auferre eum qui a Cerintho inſeminatus erat hominibus errorem, & multo prius ab his qui dicuntur Nicolaitæ, qui ſunt vulſio ejus quæ falſo cognominatur ſcientia &c.* ἀπόσπασμα τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. Victorinus Petavionenſis in Apocalypſin p. 418. *Cum eſſent Valentinus & Cerinthus & Ebion & cæteri Scholæ Satanæ diffuſi per orbem, convenerunt ad Johannem de finitimis provinciis omnes, & compulerunt ut ipſe teſtimonium conſcriberet.*

q) Origenes p. 5. in Joh. οὐδεὶς ἐκείνων (τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν) ἀκρατῶς ἐφανέρωσεν αὐτοῦ τὴν Θεότητα ὡς Ἰωάννης. Idem Juliano etiam notatum apud Cyrillum lib. X. in Julian. p. 327. Hinc Joannes Θεολόγος dictus & Evangelium ejus Θεολογία.

r) Euſebius III. 24. Ἤδη δὴ Ματθαίου, Μάρκου καὶ Λουκᾶ τῶν κατ' αὐτοὺς Εὐαγγελίων τὴν ἔκδοσιν πεποιημένων, Ἰωάννην -- ἀποδέξασθαι μὲν φασιν, ἀλήθειαν αὐτοῖς ἐπιμαρτυρήσαντα, μόνην δὲ ἄρα λείπεσθαι τῇ γραφῇ τὴν περὶ τῶν ἐν πρώτοις καὶ κατ' ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ πεπραγμένων διήγησιν.

s) Μόνα τὰ μετὰ τὴν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ κάθειρξιν ἐφ' ἕνα ἐνιαυτὸν πεπραγμένα τῷ Σωτῆρι γεγραφότας. Euſeb. ibid.

t) Τὸν ὑπὸ τῶν προτέρων Εὐαγγελιστῶν παρασιωπηθέντα χρόνον, καὶ τὰ κατὰ τοῦτον πεπραγμένα τῷ Σωτῆρι, ταῦτα δ' ἦν τὰ πρὸ τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ καθείρξεως, τῷ κατ' αὐτὸν Εὐαγγελίῳ παραδοῦναι. id. Confer Joh. III. 24.

u) Οἷς καὶ ἐπιστήσαντι οὐκέτ' ἂν δόξαι διαφωνεῖν ἀλλήλοις τὰ Εὐαγγέλια, τῷ τὸ μὲν κατὰ Ἰωάννην τὰ πρῶτα τῶν τοῦ Χριστοῦ πράξεων περιέχειν, τὰ δὲ λοιπὰ τὴν ἐπὶ τέλει τοῦ χρόνου αὐτῷ γεγενημένην ἱστορίαν. Euſeb. III. 24. p. 96.

x) Τῶν Ἰωάννου συγγραμμάτων πρὸς τῷ Εὐαγγελίῳ καὶ ἡ προτέρα τῶν ἐπιστολῶν παρά τε τοῖς νῦν καὶ τοῖς ἔτ' ἀρχαίοις ἀναμφίλεκτος ὡμολόγηται, ἀντιλέγονται δὲ αἱ λοιπαὶ δύο. id.

* Græcus interpres non plura verba ex initio primæ Johannis Epiſtolæ adſcribit quam hæc: Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, fortaſſe quod nec plura adſcripſerat Hieronymus.

y) Aſſentior viris doctis, qui *Electam* putant eſſe nomen proprium fœminæ ad quam Johannes ſcripſit, ut ἔκλεκτος *Electus* cubicularius Commodi Imp. apud Dionem, Herodianum, Julium Capitolinum, Tzetzam: & *Allectus* tyrannus apud Eutropium IX. 14. atque in numis. *Electus & Julius* in antiquo vaſculo apud Philippum Bonarotam p. 113. Obſervatt. in fragmenta priſcorum vaſorum vitreorum Florent. 1716. 4. Clemens Alex. adumbratt. ad Epiſt. 2. Johannis: *Scripta eſt ad quandam Babyloniam, Electam nomine.* Videtur Babyloniam dicere ex 1. Petr. V. 13. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι, Συνεκλεκτή. *Dominæ* Κυρία eſt *matri familias*, ideoque poſtponitur nomini, additurqne καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. Plutarchus Quæſt. Rom. docet formulam *ubi tu Cajus, ego Caja*, idem eſſe ac ſi diceretur a nova nupta: ὅπου σὺ κύριος καὶ οἰκοδεσπότης καὶ ἐγὼ κυρία καὶ οἰκοδέσποινα. Moſchopulus: δέσποινα λέγεται οὐ μόνον ἡ βασιλὶς, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ οἴκου δέσποτις, ἣν ἰδιωτικῶς κυρίαν φαμέν.

Jo z) cariſſimo, quem ego diligo in veritate: Joannis presbyteri aſſeruntur; a) cujus & hodie alterum ſepulchrum b) apud Epheſum oſtenditur: Etſi nonnulli c) putant duas memorias d) ejuſdem Joannis Evangeliſtæ eſſe: ſuper qua re, cum per ordinem ad Papiam, e) auditorem ejus, f) ventum fuerit, diſſeremus. Quartodecimo igitur anno, g) ſecundam poſt Neronem perſecutionem movente Domitiano, in Patmos inſulam h) relegatus, ſcripſit Apocalypſim, i) quam interpretantur Juſtinus martyr & Irenæus. k) In-

Παπίαν τὸν τούτου ἀκροατὴν ἔλθωμεν, ἐξηγησόμεθα. Τοιγαροῦν τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει, δεύτερον μετὰ Νέρωνα διωγμὸν κινοῦντος Δομετιανοῦ, εἰς Πάτμον νῆσον περιορισθεὶς, συνέταξεν ἀποκάλυψιν, ἣν μετέφρασεν Ἰουστῖνος μάρτυς καὶ Εἰρηναῖος. Σφαγέντος δὲ Δομετιανοῦ καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ διὰ τὴν πολλὴν ὠμότητα παρὰ συγκλήτου ἀκυρωθεισῶν, ἐπὶ Νέρβα εἰς Ἔφεσον ἀναζεύξας, ἕως Τραιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐκεῖσε διατελέσας πάσας τὰς τῆς Ἀσίας ἐθεμελίωσε καὶ ᾠκοδόμηκεν ἐκκλησίας, καὶ λίαν γηράσας ἑξηκοστῷ ὀγδόῳ ἐνιαυτῷ, μετὰ τὸ πάθος

z) Caji cujuſdam mentio Act. XIX. 29. XX. 4. Rom. XVI. 23. & 1. Cor. I. 14. Ad eundem ad quem Johannes Cajum ſcribere fingitur Dionyſius quem Areopagitam appellant. Vide ſcholia Maximi Tom. 2. p. 63. Pachymeris pag. 66. quos ſi audias Cajus ille fuerit unus è Therapeutis Philonis.

a) Hoc qui ante Hieronymum dixerit, non reperio.

b) Johannem presbyterum velut a Joanne Apoſtolo diſtinctum memorat Papias apud Euſebium III. 39. qui hæc addit de duplici ſepulchro, *ὡς καὶ διὰ τούτων ἀποδείκνυσθαι τὴν ἱστορίαν ἀληθῆ, τῶν δύο κατὰ τὴν Ἀσίαν ὁμωνυμίᾳ κεχρῆσθαι εἰρηκότων, δύο τε ἐν Ἐφέσῳ γενέσθαι μνήματα, καὶ ἑκάτερον Ἰωάννου ἔτι νῦν λέγεσθαι.* Hunc presbyterum Apocalypſeos autorem ſuſpicatur etiam Dionyſius Alexandrinus apud Euſeb. VII. 25. *ἄλλον δέ τινα οἶμαι τῶν ἐν Ἀσίᾳ γενομένων, ἐπεὶ καὶ δύο φασὶν ἐν Ἐφέσῳ γενέσθαι μνήματα, καὶ ἑκάτερον Ἰωάννου λέγεσθαι.* Sed conſtanti Eccleſiæ conſenſu illa ſuſpicio rejecta.

c) Ita leg. pro *& nonnulli.*

d) Sic legas in cunctis manuſcriptis Exemplaribus, & ita legendum docet *alterum ſepulchrum* præcedens. Erant igitur in Eccleſia Epheſiorum duæ memoriæ ſive duo ſepulchra: (Græcus interpres *δύο μνημεῖα*) ejuſdem Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ: ſicut hodie apud nos, (inquit Marcianæus) exſtant in Eccleſia noſtra duæ memoriæ ſancti Germani Epiſcopi Pariſienſis, Patroni noſtri; una quidem memoria in capella Sancti Symphoriani, ubi eſt locus ſepulturæ: altera memoria in majori altari Eccleſiæ, ubi præter ſepulchri lapidem qui poſitus eſt ſubtus altare, ſacræ reliquiæ corporis aſſervantur in capſa aurea pretioſiſſima & gemmis ornata, quam nunc ſuſtentant manibus duorum Angelorum imagines ex metallo, in medio ſex columnarum pulcherrimi marmoris, & ſub coronide elegantiſſimi operis deaurata. Hujus altaris novi ſtructuram procuravit nobis zelus & induſtria Rev. Patris Armalphi de Loo, Prioris hujuſce Monaſterii noſtri S. Germani a Pratis; quod hic in memoriam perpetuam lubens annotavi, accepta occaſione ex memoria duplici ſancti Johannis Evangeliſtæ. *Hæc Marcianæus.* Cæterum non facile mihi perſuadeo quod ex his verbis colligit vir ſummus Hugo Grotius, Hieronymo ſepulchrum Johannis presbyteri viſum eſſe. Certe non id probant verba Hieronymi. Ac ne Euſebius quidem illud vidit, ſed Papiæ fide ſcripſit & Dionyſii Alexandrini: *δύο τε ἐν Ἐφέσῳ γενέσθαι μνήματα καὶ ἑκάτερον Ἰωάννου ἔτι νῦν* (Hieron. *& hodie*, Papiæ intellige tempore ex Euſeb. III. 39.) *λέγεσθαι.* Non dicit quoque Euſebius utrumque ſepulchrum dictum Johannis Evangeliſtæ, ſed Johannis, ita ut alterum poſſet intelligi Joannis presbyteri.   e) infra cap. XVIII.

f) Euſebius III. 39. de Papia: *Ἀριστίωνος δὲ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωάννου αὐτήκοον ἑαυτόν φησι γενέσθαι.*

g) Quartus decimus annus Imperii Domitiani, quo perſecutionem in Chriſtianos movit, reſpondet Anno CHriſti 95.

h) Tertull. de præſcript. c. 36. *habes Romam, -- ubi Apoſtolus Johannes, poſtea quam in oleum igneum demerſus nihil paſſus eſt, in Inſulam relegatur.* Euſeb. Chron. *Secundus poſt Neronem Domitianus Chriſtianos perſequitur & ſub eo Apoſtolus Johannes in Patmum Inſulam relegatus Apocalypſin vidit.* Patmos, hodie *Palmoſa*, ex Inſulis Sporadibus in mari Ægæo.

i) Irenæus V. 30. apud Euſeb. III. 18. & V. 8. *οὐδὲ γὰρ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἑωράθη (ἡ τοῦ Ἰωάννου Ἀποκάλυψις) ἀλλὰ σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομετιανοῦ ἀρχῆς.*

k) Hieronymus in Chronico: *ſub eo* (Domitiano) *Apoſtolus Johannes in Patmum Inſulam relegatus Apocalypſin vidit, quam Irenæus interpretatur*, in Græco Euſebii eſt *ὡς δηλοῖ Εἰρηναῖος.* Itaque nec de Juſtini nec Irenæi commentario in Apocalypſin cogitandum, quem nec Hieronymus infra ubi horum ſcripta perſequitur, neque alius quiſquam veterum memorat. Saltim illud *interpretatur* ſive ut Græcus interpres *μετέφρασεν*

non

terfecto autem Domitiano, l) & actis ejus ob nimiam crudelitatem à Senatu reſciſſis, m) ſub Nerva Principe n) redit Epheſum: ibique usque ad Trajanum principem o) perſeverans, totas Aſiæ fundavit rexitque Eccleſias; & confectus ſenio, p) ſexageſimo octavo poſt paſſionem Domini anno q) mortuus, juxta eandem urbem ſepultus eſt.

θος Κυρίου τελευτήσεως, πλησίον τῆς προειρημένης πόλεως ἠξιώθη τῆς κοιμήσεως.

non poteſt niſi de illis locis ſcriptorum Juſtini martyris & Irenæi intelligi, in quibus Apocalypſeos Joannis mentionem faciunt, vel verba quædam illius explicant. Vide Tillemontium Tom. 1. memor. H. E. pag. 637. Et ſpicilegium Patrum J. Erneſti Grabii Tom. 2. p. 170. l) Factum hoc A. C. 96.

m) Lactantius de mortibus perſecutor. cap. 3. *Reſciſſis igitur Actis tyranni, non modo in ſtatum priſtinum Eccleſia reſtituta eſt &c.* Victorinus Petavionenſis in Apocalypſin pag. 419. *Quando hoc vidit Johannes, erat in Inſula Patmos in metallum damnatus a Domitiano Cæſare. Ibi ergo vidit Apocalypſin, & cum ſenior jam putaret ſe per paſſionem accepturum receptionem, interfecto Domitiano omnia judicia ejus ſoluta ſunt & Joannes de metallo dimiſſus, ſic poſtea* (ſcripto) *tradidit hanc eandem quam acceperat a Domino Apocalypſin.*

n) Male quædam editiones, *ſub Pertinace Principe.* Occaſio erroris quod multi codices etiam Gemblacenſis & Sigebergenſis, teſte Suffrido Petri, atque ut notat Marcianæus, alii Ambroſianæ Bibl. legunt ſub *Nerva pertinace* quod vitioſe ſcriptum pro *Nerva principe*, unde pejus aliqui Nervam plane omiſerunt & Pertinacem alieno loco ingeſſerunt, quod vitium tam antiquum eſt, ut in Græco interprete etiam illud invenerit Eraſmus. Sed emendatum jam ante me in Græcis editionibus, reſtituta vitioſa lectione inquinare nolui.

o) Irenæus II. 29. & III. 3. apud Euſeb. III. 22.

p) Hieronymus in Galat. VI. *Beatus Joannes Evangeliſta quum Epheſi moraretur usque ad ultimam ſenectutem* (XCIV. annorum ſecundum Epiphanium LI. 12.) *& vix inter diſcipulorum manus ad Eccleſiam deferretur, nec poſſet in plura vocum verba contexere, nihil aliud per ſingulas ſolebat proferre collectas, niſi hoc,* filioli diligite alterutrum. *Tandem diſcipuli & fratres qui aderant tædio affecti quod eadem ſemper audirent, dixerunt, Magiſter, quare ſemper hoc loqueris? qui reſpondit dignam Johanne ſententiam,* quia præceptum Domini eſt, & ſi ſolum fiat, ſufficit.

q) Hic reſpondet anno CHriſti 100. Trajani tertio. Euſebius in Chron. ad annum tertium Trajani: *Johannem Apoſtolum usque ad Trajani tempora Irenæus Epiſcopus permanſiſſe ſcribit.* Chronicon Alex. p. 594. non ad annum modo ſexageſimum octavum ut Hieronymus, ſed ſeptuageſimum quartum usque poſt paſſionem ſive aſſumtionem Chriſti notat Johannem vitam produxiſſe. διήρκεσεν ὁ Θεολόγος μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἔτη οβ. Hoc eſt usque ad A. C. 106.

r) Epheſi ſepulchrum Johannis ex Papia celebrat Euſebius III. 39. & VII. 25. è Dionyſio Alex.

ERASMI SCHOLIA.

Quæ res etiam diaphoniam.) διαφωνίαν, id eſt, diſſonantiam, quod in quibusdam diſcordet ab aliis.

A Senatu reciſis.) In aliis ſcriptum erat, ſciſſis: legendum eſt reſciſſis, hoc eſt, abrogatis & irritatis, a verbo reſcindo.

Sub Nerva Principe) Pro Nerva Sophronius habuit Pertinacem, idque reperitur in nonnullis exemplaribus noſtris, ſed falſo.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Et nonnulli putant duas memorias ejusdem Joannis Evangeliſtæ eſſe: ſuper qua re, cum per ordinem ad Papiam auditorem ejus ventum fuerit, diſſeremus. Duas memoratas, nos in vetuſtis manuſcriptis codicibus invenimus: verum duas memorias emendator legit, qui ſenſus ex Sophronio quoque elicitur. Habet enim, δύο μνημεῖα. Intelligit autem Hieronymus duas commemoratas Joannis Epiſtolas, ut infra in Papia legitur. Quod ſi vox, memorias, magis placet, de monumentis, quod ambo Joannis Evangeliſtæ fuerint, intelligas, non unum Joannis Evangeliſtæ, alterum Joannis presbyteri: quæ tamen nobis opinio non probatur. Ipſum tamen verbum non immutavimus.

Sub Nerva Principe redit Epheſum. Sub Pertinace Principe redit Epheſum, ridendo olim errore tam Sophronius, quam Eraſmus legebant. Quaſi Pertinax ante Trajanum, de quo ſtatim ſubjicitur, fuerit, & redierit ab exilio ſub Pertinace, ſub Trajano deinde deceſſerit. Ex hoc autem loco conjicio, ipſam quoque Sophronii verſionem vitiatam eſſe, parum-

parumque ei in Catalogo credendum abſque hiſtoriæ cognitione, & veterum exemplarium fide. Nos ita ex antiquis codicibus reſtituimus, nec dubitandum, quin recte, conſiderato Papiæ loco.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Unde & compulſus eſt divinam ejus nativitatem edicere.) Vide Hieron. in 56. cap. Ezech. Ibi: *Evangeliſtam Joannem.*

Sed & aliam cauſam hujus ſcripturæ ferunt.) Lege Euſebium lib. 3. cap. 24.

Scripſit autem & unam Epiſtolam.) Eodem l. c. 25.

Quarto decimo igitur anno, ſecundam poſt Neronem perſecutionem movente Domitiano.) Idem habet Origenes homil. 12. in Matth. & Euſebius in Chronicis.

Scripſit Apocalypſim, quam interpretatur Juſtinus Martyr & Irenæus.) Et hoc in Chronicis Hieron.

Sub Pertinace Principe rediit Epheſum.) Rectius juxta fidem quorundam codicum: *Sub Nerva principe.* Euſebius in Chronicis: *Anno primo Nervæ ſenatus decrevit, ut omnia quæ Domitianus ſtatuerat, in irritum deducerentur. Itaque multi quos injuſte ejecerat de exilio reverſi, nonnulli bona propria receperunt. Ajunt & Apoſtolum Joannem hoc tempore exilio ſolutum Epheſum ſeceſſiſſe, qua urbe & hoſpitiolum & amicos amantiſſimos ſui habebat.* Idem in Eccleſ. hiſt. l. 3. c. 20.

Ibique usque ad Trajanum Principem perſeverans.) Hieron. lib. 1. in Jovinianum: *Quod usque ad Trajani imperium vixerit, id eſt poſt paſſionem domini 60. & 7. anno dormierit, quod & nos in libro de Viris illuſtribus breviter perſtrinximus.* Idem habet in Dan. c. 9. Euſebius in Chronicis: *Joannem Apoſtolum usque ad Trajani tempora Irenæus Epiſcopus permanſiſſe ſcribit.* Idem in hiſt. Eccleſ. lib. 3. c. 23. Quod autem Epheſi moratus ſit usque ad ultimam ſenectutem, habes apud Hieronymum in Gal. 6. Quomodo utilitatem remiſſionis oſtendiſſe dicatur, leges apud Caſſianum Collatione 24. quæ eſt Abbatis Abraham, de mortificatione cap. 21.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Quæ de Joannis Evangelio, Epiſtolis & Apocalypſi ex antiquis Patribus ſciri poſſunt, diligenter collegit Huetius in Demonſtratione Evangelica. Evangelii autographum ad ſuam usque ætatem ſervatum aſſerit auctor Chronici Alexandrini. Nullius autem fidei eſt, qui inter reliquias Tholoſanas ab Hottingero Hiſt. Eccleſ. Sæc. XVI. pag. 101. allegatur & p. 103. exſibilatur *unus liber Evangeliorum Beati Johannis Evangeliſtæ, litteris aureis manu ſua ſcriptus.* De Apocalypſeos in Canonem receptione conferri meretur Beveregius in Codice Canonum Eccleſiæ primitivæ vindicato lib. II. cap. IX. n. 13. ubi obſervat, *quinto ſæculo adulto hunc librum ubique propemodum receptum fuiſſe, ut genuinum Iohannis Apoſtoli & Evangeliſtæ divinitus inſpirati monumentum.* Notandum quoque ex Huetii Demonſtratione, quod hic addit Hieronymus, *Apocalypſin interpretari Iuſtinum Martyrem & Irenæum*, non exſtare in Euſebii Chronico vel Hiſtoria: niſi forte in iis aliter legerit Hieronymus, ut Huetius conjectat; ante quem Sandius in Appendice Nuclei pag. 4. idem de Irenæo viderat: Pearſonius vero, aut ejus ſectator diceret, ex P. 1. Vindiciarum Ignatii p. 87. *Hieronymum, quæ ab Euſebio acceperat, minus recte tradidiſſe, quod ei in hoc opere ſolenne eſt.* Certe ipſe Hieronymus infra in Juſtino & Irenæo de illorum in Apocalypſin Commentariis ne verbulum quidem habet. Denique *quartum decimum Domitiani annum* ab Hieronymo ex Euſebii Chronico hauſtum Theodoricus Ruinartus Præfatione generali in Acta Martyrum genuina merito opponit Dodwello, ſtatuenti, perſequutionis procellam anno demum Domitiani XV. maxime efferbuiſſe. Eleganter etiam Ruinartus cum Baluzio Notis in cap. III. Lactantii de mortibus perſequutorum ad illuſtrandum Joannis ex Patmo reditum confert Dionis apud Xiphilinum teſtimonium, quo docemur, *Nervam omnes, qui impietatis in Deos rei fuerant abſolviſſe, exules in patriam reduxiſſe, edicto inſuper vetuiſſe, ne cui liceret aut impietatis ſive Iudaicæ ſectæ (ſic tum vocabant religionem Chriſti) quempiam dehinc inſimulari.*

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Brevitatis ſtudio prætermittit Hieronymus, quod notatu dignum eſt, videlicet Joannem, antequam in exilium mitteretur, in fervens oleum projectum, ſalvum atque incolumem evaſiſſe. Ignoro certe, cur Fridericus Spanhemius *Introd. min. p. 29.* ex Apocryphis relatum dicat, quod fide digniſſimis teſtibus comprobatur. Si Tacito & Euſebio, res ſub Nerone geſtas tradentibus, fidem adhibet, cur ſollicitat candorem Tertulliani, capite XXXVI. de præſcriptione ſcribentis: *Apoſtolus Joannes poſtea quam in oleum igneum demerſus, nihil paſſus eſt, in Inſulam relegatur.* Hieronymus libro 1. adverſus Jovinianum: *Refert Tertullianus, quod a Nerone miſſus in ferventis olei dolium purior & vegetior exiverit, quam intraverit. Tom. III. f. 16. Conf. comment. in cap. 20. Matth.*

Cujus & hodie alterum ſepulchrum apud Epheſum oſtenditur. Duos fuiſſe Joannes, Apoſtolum & presbyterum, recte credimus Papiæ. Quod vero ex Euſebii libro III. hiſtoriæ capite XXXIX. hoc loco tradit Hieronymus, duo ſepulcra Epheſi eſſe, quorum prius Joannis Apoſtoli, poſterius Joannis presbyteri ſit, non immerito rejicitur. Euſebii ætate non amplius certo conſtabat Epheſiis, quo civitatis loco Joannes Apoſtolus reconditus ſit, unde quidam hunc, alii alium locum aſſignabant. Has lites compoſiturus Euſebius Joannis presbyteri corpus transferendum iſthuc exiſtimavit, ut duo ſepulcra ſarta tectaque manerent. Nobis vero Polycrates, tanto vetuſtior Euſebio, & quidem Epheſiorum Epiſcopus, ſat idoneus autor eſt, Joannem presbyterum non requieſcere Epheſi. Infra enim c. 45. proferuntur ejus verba, quibus ſollicite recenſet ſanctos Epheſi reconditos, nec tamen Joannis presbyteri facit mentionem, quod omnino fieri, ob ſcopum Epiſtolæ, debuiſſet, ſi illa ſententia, Polycratis obtinuiſſet ævo.

Scripſit Apocalypſim. Hanc miro conſenſu Joanni Apoſtolo adſcribunt Juſtinus Martyr, Theophilus Antiochenus, Clemens Alexandrinus, Irenæus, Origenes, Melito Sardenſis aliique. Unde iniquior eſt ſententia, quam refert Dionyſius Alexandrinus apud Euſebium: *L. VII. c. 25. Nonnulli ex iis, qui nos præceſſerunt, librum hunc repudiarunt penitus ac refutarunt, ſingula ejus capita refellentes, eumque abſque ullo ſenſu & ratiocinatione ſcriptum eſſe monſtrantes. Adhæc inſcriptionem libri falſam eſſe dicunt. Neque enim autorem ejus eſſe Joannem. Sed neque eam revelationem eſſe, quippe quæ tam craſſo, tamque opaco ignorantiæ obducta ſit velo. Et non modo Apoſtolorum neminem, ſed ne ullum quidem e ſanctis & Eccleſiaſticis viris hujus libelli conditorem fuiſſe affirmant.*

Interfecto Domitiano. Licuiſſet ſane Joanni ſuperſtite Domitiano redire, quum redeundi jus fecerit relegatis. Tertullianus *in Apolog. c. 5. Tentaverat Domitianus, portio Neronis de crudelitate, ſed qua & homo, facile cæptum repreſſit, reſtitutis etiam quos relegaverat.* Idem Hegeſippus apud Euſebium libri III. capite XX. videtur innuere.

Sub Pertinace. Omnino legendum: *Sub Nerva.* Sed quia ſcribendum duxi, non quod verum eſt, ſed quod Hieronymus ſcripſit, ac Sophronius & vetuſti codices, queis Eraſmus uſus eſt, habent: ἐπὶ περτίνακος, *ſub Pertinace*; nihil mutandum exiſtimavi, quod error Hieronymi eſſet. Conſultius enim videtur, nævos autoribus relinqui, integrumque textum ſervari; de erroribus autem lectores ſeorſim admoneri in notis. Codex Guelpherbytanus textui immiſcet, quod nonnemo in margine ſcripſerat, atque ita habet: *Sub Nerva Pertinace.*

CAPUT X.

HERMAN, cujus Apoſtolus Paulus ad Romanos ſcribens meminit, qq) *Salutate Aſyncritum, Phlegonta, Patroban, Herman, Hermen, r) & qui cum eis fratres ſunt*, aſſerunt auctorem eſſe libri, qui appellatur *Paſtor*, s) & apud quasdam Græciæ Eccleſias t) etiam publice legitur. Revera utilis liber u) multique de eo Scriptorum veterum uſurpavere x)

Ἑρμᾶς, οὗ ὁ Ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους γράφων μέμνηται, ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν, λέγεται αὐθέντης γεγενῆσθαι βίβλου ἐπιγραφείσης ποιμὴν, ἥτις ἔν τισιν ἀνατολικαῖς ἐκκλησίαις δημοσίᾳ ἀναγινώσκεται. Καὶ ἀληθῶς χρήσιμος ὁ λόγος, ἀφ᾽ οὗ πολλοὶ τῶν παλαιῶν συγγραφέων ὑπέ-

qq) Rom. XVI. 14. ad quem locum Origenes: *Puto autem quod Hermas iſte ſit ſcriptor libelli illius qui Paſtor appellatur, quæ ſcriptura valde mihi utilis videtur, & ut puto divinitus inſpirata. Quod vero nihil illi laudis adſcripſit,* (Paulus) *illa opinor eſt cauſa, quia videtur ſicut ſcriptura illa declarat, poſt multa peccata ad pœnitentiam fuiſſe converſum: Et ideo nec opprobrium ei aliquod adſcripſit, didicerat enim Scripturam non improperare homini convertenti ſe a peccato, neque laudis aliquid tribuit, quia adhuc poſitus erat ſub Angelo pœnitentiæ, a quo, tempore opportuno, Chriſto rurſus deberet offerri.*

r) al. *Hermem, Patrobam, Hermam.*

s) Euſebius III. 3. Hiſt. ἐπεὶ δὲ ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος ἐν ταῖς ἐπὶ τέλει προσρήσεσι τῆς πρὸς Ῥωμαίους μνήμην πεποίηται μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Ἑρμᾶ, οὗ φασιν ὑπάρχειν τὸ τοῦ ποιμένος βιβλίον.

t) Græcus interpres: ἔν τισιν ἀνατολικαῖς ἐκκλησίαις. Euſebius ſcripſerat: ὅθεν ἤδη καὶ ἐν τισιν ἐκκλησίαις ἴσμεν αὐτὸ δεδημοσιευμένον. Rufin. *in nonnullis Eccleſiis legitur.*

u) Euſeb. ἰστέον ὡς πρὸς μέν τινων ἀντιλέλεκται, δι᾽ οὓς οὐκ ἂν ἐν ὁμολογουμένοις τεθείη. ὑφ᾽ ἑτέρων δὲ ἀναγκαιότατον οἷς μάλιστα δεῖ στοιχειώσεως εἰσαγωγικῆς, κέκριται.

x) Græcus interpres: ὑπέκλεψαν, male. Euſebius: καὶ τῶν παλαιοτάτων δὲ συγγραφέων κεχρημένους τινὰς αὐτοῦ κατείληφα. Vide teſtimonia Irenæi, Clementis Alex. Tertulliani, Origenis aliorumque præfixa libris tribus Hermæ Paſtoris in editione optima quam debemus Jo. Baptiſtæ Cotelerio, in Tomo I. Patrum Apoſtolicorum Pariſ. 1672. & V. C. Joanne Clerico curante Amſtelod. (licet titulus Antwerpiam præferat) 1698. fol.

teſtimonia, ſed apud Latinos pene ignotus eſt. y) | κλειψαν μαρτυρίας, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἄγνωστος εἶναι δοκεῖ.

y) Idem ex Hieronymo noſtro ſcribunt Freculſus Tom. 2. Chron. lib. 2. c. 4. & Ado de feſtivitatibus Apoſtolorum ad 7. Id. Maji. Lectus tamen & citatus a Latinis ſcriptoribus Hermæ Paſtor, Tertulliano, Auctore Homiliæ de aleatoribus ad Cypriani calcem, Philaſtrio, auctore operis imperfecti in Matthæum, Caſſianao, Proſpero aliisque. Incertum interim eſſe arbitror, quod nonnullis viris doctis placet lectam Tertulliano Latinam Paſtoris quam ſolam hodie habemus verſionem, nam ut notum eſt, Græca quorum inſpiciendorum magno deſiderio flagrabat Grotius Epiſt. 768. interciderunt exceptis paucis fragmentis, quorum nonnulla Cotelerio prætertita ſervavit Athanaſius in Doctrina ad Antiochum Ducem Tom. 3. pag. 252. ſeq.

ERASMI SCHOLIA.

Salutate Phlegontem, Herman, Patroban, Hermen.) Aſyncritus à librariis eſt prætermiſſus, quem ex Paulo & Sophronio reſtituimus.

Qui appellatur Paſtor.) Græce ποιμὴν, nam is Græce ſcripſit.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Hermam, cujus Apoſtolus Paulus, ad Romanos ſcribens meminit. Hujus liber, qui Paſtor inſcribitur, & viſiones multas ad Eccleſiam pertinentes continet, adhuc extat.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Aſſerunt authorem eſſe libri, qui appellatur Paſtor.) Hieron. in enarratione 7. c. Oſeæ. *In libro Paſtoris, ſi cui tamen placet illius recipere lectionem, Hermæ primum videtur Eccleſia cano capite, &c.* Hoc legitur apud Paſtorem in viſione Eccleſ. 3. in Habac. I. *Liber ille Apocryphus ſtultitiæ damnandus eſt, in quo ſcriptum eſt, quendam Angelum nomine Tyri præeſſe reptilibus, &c.* Eſt in viſione Eccleſiæ 4. ubi *Higrin*, non antem *Tyri* legitur. Origenes quoque ſubinde hujus libri teſtimoniis utitur: Hom. 8. in Num. ex ſimilitudine 6. & Hom. 10. in Joſue, ex ſimilitudine ſecunda, de vite & ulmo. Item Hom. 1. in Ezech. ex ſimilitudine 8. & Hom. 13. Præterea lib. 1. περὶ ἀρχῶν cap. 3. & lib. 2. cap. 1. & lib. 3. cap. 2. & l. 4. cap. 2. ex viſione Eccleſiæ ſecunda. Item Hom. 30. in Matth. ex ſimilitudine tertia, & Hom. 31. ex mandato duodecimo: Et Hom. 35. in Lucam. *Legimus*, inquit, *ſi tamen cui placet hujuſcemodi ſcripturam recipere, juſtitiæ & iniquitatis Angelos ſuper Abrahæ ſalute & interitu diſceptantes, dum utraque turma ſuo eum volunt cœtui vindicare. Quod ſi cui diſpliceat, tranſeat ad volumen, quod titulo* Paſtoris *ſcribitur, & inveniet cunctis hominibus duos adeſſe Angelos, malum, qui ad perverſa exhortatur: Et bonum, qui ad optima quæque perſuadet.* Idem teſtimonium uſurpavit Joan. Caſſianus 13. Collat. de protectione Dei. Contra quem Proſper, *Poſt illud*, inquit, *nullius authoritatis teſtimonium, quod diſputationi ſuæ de libello Paſtoris inſeruit, &c.* Similitudinem quoque mellis & abſynthii videtur Gregor. Nazianzenus in Apologetico mutuatus ex mandato quinto. De authoritate autem hujus libri vide Euſebium lib. 3. cap. 3. & 25. Irenæus hunc amplectitur lib. 4. contra hæreſes cap. 37. *Bene ergo ſcriptura dicit, &c.* Vide Euſebium lib. 5. cap. 8. Ruffinus in ſymbolo: *In Novo vero teſtamento libellus, qui dicitur Paſtoris, ſive Hermæ, qui appellatur; duæ viæ, vel judicium ſecundum Petrum, &c.* Verum *Paſtorem*, in Canone non eſſe, ſcribit Hieronymus in Prologo, quem Galeatum vocat. Adde verba Tertulliani ex lib. de Pudicitia, & in lib. de Oratione.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Utilis liber.) Quis hujus libri auctor habeatur, & quæ noxia contineat, inter alios Bellarminus lib. de Script. Eccleſ. explicat.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Veterum de Hermæ Paſtore teſtimonia una cum prolixo Cotelerii judicio noviſſimæ editioni ſuæ præfixit Clericus: illa expendit etiam Pearſonius P. 1. Vindic. Ignat. Cap. IV. prolixis Adverſarii ſui, Larroquani, animadverſionibus exceptus P. 1. Obſervationum pag. 8. ſeq. Et facile eſſet, multis recentiorum nominibus, qui vel pro genuino Hermæ Apoſtolici fœtu, vel pro ſuppoſititio habent, chartas implere. Sed ſufficient quædam ad Hieronymum noſtrum Notæ, quas ex Eman. a Schelſtrate Antiquitate Eccleſiæ illuſtrata P. II. Diſſert. III. cap. 1. & Natalis Alexandri Sæc. 1. cap. XII. Artic. 1. mutuabimur. Schelſtratius ait, *multa habere Hieronymum notatu digna, ac primo quidem libri hujus auctorem fere ignotum eſſe Latinis, indeque colligere eum alium fuiſſe ab Hermete Pii Pontificis fratre, qui cum Latinus fuerit & Romæ procul dubio vixerit, Latinis ignotus eſſe non potuit.* Quæ in mentem mihi revocant Pearſonii judicium P. I. cap. III. extremo: *Hermæ Paſtorem univerſi hac ætate fere condemnant; idem multi Origenis ævo, ipſo teſte, fecerunt, ut & Tertulliani; & ſi verum eſſet, quod Latini poſtea tradiderunt, librum eum a Pii Pontificis fratre ſcriptum fuiſſe, eſſet ſine controverſia ſuppoſititius.* Non tamen loquitur Hieronymus *de auctore libri*, quod ipſi tribuit Schelſtratius,

ſed

ſed de ipſo libro: *revera utilis liber, ſed apud Latinos pene ignotus:* adeoque non Hieronymus iſtam de Hermete Pii fratre collectionem inſtituit, ſed Schelſtratius, apud quem pro *colligis* reponendum eſt, *colligitur.* Falſus quoque eſt Schelſtratius, dicens, Hieronymum *addere, Hermetem, cujus Paulus meminit, ſcripſiſſe librum, qui apud pleraſque Græcorum Eccleſias publice legebatur.* Non enim Hermetem, ſed *Hermam*, appellat Hieronymus, quem *aſſerunt auctorem eſſe libri, qui apud quaſdam* (non pleraſque) *Græciæ eccleſias etiam publice legitur.* Itaque non ex propria, ſed aliorum tantummodo ſententia Hermam auctorem facit Hieronymus. Alexander ſibi objicit verba Hieronymi, lib. 1. in Habacuc ad cap. 1. dicentis: *Ex quo liber ille apocryphus ſtultitiæ condemnandus eſt, in quo ſcriptum eſt, quendam Angelum nomine Tyri præeſſe reptilibus.* Quod habetur l. 1. Paſtoris viſione 4. ſed reſpondet Alexander: *S. Hieronymum correxiſſe dictum illud prius in Catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorum, quem conſcripſit poſt Commentaria in Habacuc, ut conſtat ex fine Catalogi, ubi opera hactenus a ſe edita recenſet.* Nulla tamen Hieronymus opus habuit correctione. Non enim ſunt contraria, librum quendam utilem eſſe, & tamen apocryphum ſtultitiæque in quibusdam condemnandum. Neque ullus liber tam malus eſt, quin boni aliquid contineat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Multi de eo ſcriptorum veterum, uſurpaverunt teſtimonia. Hæc teſtimonia collegit Franciſcus Feu ardentius notis ad Irenæi librum IV. caput XXXVII. Inſtar omnium ſit illud Tertulliani *c. 10.* de pudic.: *Cederem tibi, ſi ſcriptura paſtoris, quæ ſola mœchos amat, divino inſtrumento meruiſſet incidi, ſi non ab omni concilio eccleſiarum etiam veſtrarum inter apocrypha & falſa judicaretur, adultera & ipſa, & inde patrona ſociorum. Conf. Pride aux de pſeudepigr. p. 62.* Quod heic dicit Hieronymus, librum qui hodie paſſim extat, apud Latinos pene ignotum eſſe: intelligendum eſt de ejus ætatis hominibus, qui jam luxu diffluebant plerique. Verum Tertulliani tempore ſatis cognitus erat eccleſiæ Latinæ, quum libro de pudicitia, quem potiſſimum adverſus epiſcopum Romanum edebat, paſtoris ſcripturam ab ea rejici affirmet, quod niſi cognita fuiſſet Latinis, fieri haud potuiſſet. Cumque Latini, ut ex Hilario diſcimus, Tertulliani librum de oratione frequenter legerent; non potuit illis fere incognitus eſſe paſtor, cujus luculentam mentionem facit Tertullianus capite XII. Cæterum ex Tertulliano, Hieronymo aliisque intelligitur, Feuardentium libri autorem male Hermem vocare, quem Hermam appellare debuiſſet.

CAPUT XI.

PHILO Judæus, natione Alexandrinus, z) de genere ſacerdotum, a) idcirco a nobis inter Scriptores Eccleſiaſticos ponitur, quia librum b) de prima Marci Evangeliſtæ apud Alexandriam ſcribens Eccleſia, in noſtrorum laude verſatus eſt; non ſolum eos ibi, c) ſed in multis quoque Provinciis eſſe commemorans, & habitacula eorum dicens monaſteria. d) Ex quo apparet, talem primam Chri-

Φίλων Ἰουδαῖος, τεχθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, γένους ἱερέων, διὰ αὐτὸ παρ' ἡμῶν μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τέθειται, ἐπειδὴ περὶ τῆς πρώτης Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας γράφων, εἰς ἔπαινον τῶν ἡμετέρων χωρεῖ, οὐ μόνον αὐτόθι αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ ἐν πολλαῖς ἐπαρχίαις εἶναι φάσκων, καὶ τὰς οἰκήσεις αὐτῶν καλῶν μοναστήρια. Ἀφ' ὧν δηλοῦται τοιαύτην ἐξ ἀρχῆς τῶν τῷ Χριστῷ πιστευσάντων

Q

z) Euſebius II. 4. Hiſt. de Philone: τῶν ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἐν τέλει διαφανῶν οὐδενὸς χείρων.

a) Suidas è Græco Hieronymi interprete: Φίλων Ἰουδαῖος, τεχθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, γένους ἱερέων. Photius Cod. 105. de Philone: ἐστι δὲ τὸ γένος ἐξ ἱερέων καταγόμενος, Ἀλεξανδρεὺς δὲ τὴν πατρίδα.

b) Libro περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ ἱκετῶν, Philonem de Chriſtianis Alexandrinis ſcripſiſſe, & per θεραπευτὰς intellexiſſe Chriſtianos, ex Hebræis oriundos, & monachorum more viventes Hieronymus (Euſebium lib. 2. cap. 17. Hiſt. ſecutus) notavit etiam ſupra cap. 8. Quamquam vero multis idem viſum eſt antiquis & recentibus, quos Euſebii & Hieronymi auctoritas, & ſpecies quædam ſimilitudinis permovit, tamen attentis Philonis lectoribus puto magis probatum iri alteram ſententiam, agi a Philone de γνωρίμοις Moyſis atque Judæis, quæ placuit Photio Cod. 104. & clariſſimis argumentis confirmata eſt a Joſ. Scaligero, Henr. Valeſio, aliisque quam plurimis, & noviſſime à Jo. Bouhierio in Senatu Divionenſi præſide in Epiſtolis Gallice editis ad Clariſſimum Virum Bernhardum Montfauconum Pariſ. 1712. in 12.

c) Philo de Therapeutis ſuis p. 690. πολλαχοῦ μὲν οὖν τῆς οἰκουμένης ἐστὶ τὸ γένος, ἔδει γὰρ ἀγαθοῦ τελείου μετασχεῖν Ἑλλάδα καὶ τὴν Βάρβαρον. πλεονάζει δὲ ἐν Αἰγύπτῳ καθ' ἕκαστον τῶν ἐπικαλουμένων νομῶν, μάλιστα περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

d) Philo: ἑκάστῳ δέ ἐστιν οἴκημα ἱερὸν ὃ καλεῖται σεμνεῖον καὶ μοναστήριον ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται. Et quibusdam interjectis: τοὺς μὲν οὖν ἐξ ἡμέρας χωρὶς ἑ-

καστο,

ſto credentium fuiſſe Eccleſiam, quales nunc monachi eſſe nituntur & cupiunt, ut nihil cujuſpiam proprium ſit, nullus inter eos dives, nullus pauper; patrimonia egentibus dividuntur, orationi vacatur & pſalmis, doctrinæ quoque & continentiæ: quales & Lucas e) refert primum Hieroſolymæ fuiſſe credentes. Aiunt hunc ſub Cajo Caligula Romæ periclitatum, f) quo legatus gentis ſuæ miſſus fuerat: cum ſecunda vice veniſſet ad Claudium, in eadem urbe locutum eſſe cum Apoſtolo Petro, g) ejusque habuiſſe amicitias, & ob hanc cauſſam Marci, diſcipuli Petri, h) apud Alexandriam ſectatores ornaſſe laudibus ſuis. Extant hujus præclara & innumerabilia opera, in quinque libros Moyſi: i) de confuſione linguarum liber unus: k) de natura & inventione l) liber unus: de his quæ ſenſu precamur & deteſtamur m) liber unus: de eruditione liber unus: n) de hærede divinarum rerum liber unus: de diviſione æqualium & contrariorum liber o) de tribus virtutibus liber unus: p) Quare quorumdam in ſcripturis mutata ſunt nomi-

πάντων ἐκκλησίαν γενέσθαι, ὁποῖοι οἱ νῦν μοναχοὶ εἶναι ζηλοῦσι καὶ ἐπιθυμοῦσιν, ὡς τι μηδὲν ἴδιον ἔχειν τινὰ, μήτε εἶναι εἰς αὐτοὺς πλούσιον ἢ πένητα, τὰς δὲ οὐσίας τοῖς ἔθνεσι διανέμοντες, εὐχαῖς σχολάζουσι καὶ ψαλμοῖς, παιδεύσει τε καὶ ἐγκρατείᾳ, ὅπως καὶ Λουκᾶς ἀναφέρει, τὸ πρῶτον ἐν Ἱεροσολύμοις τοὺς πιστοὺς γεγενῆσθαι. Λέγουσι τοῦτον ἐπὶ Γαΐου Καλλιγόλα, ἐν τῇ Ῥώμῃ κινδυνεῦσαι, ὅπῃ καὶ πρεσβευτὴς τοῦ οἰκείου ἔθνους ἀπεστάλη. Καὶ ὅτι τὸ δεύτερον ἦλθε πρὸς Κλαύδιον, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει διαλεχθῆναι τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ, καὶ τούτου ἐσχηκέναι φιλίαν, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς σπουδαστὰς Μάρκου τοῦ μαθητοῦ Πέτρου, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔπεσι κεκοσμηκέναι. Εἰσὶ τούτου περιφανῆ καὶ ἀναρίθμητα συντάγματα εἰς πέντε λόγους Μωυσέως, οὕτως· Περὶ συγχύσεως γλωσσῶν λόγος εἷς. Περὶ φύσεως καὶ εὑρήματος. Περὶ ὧν κατὰ νοῦν εὐχόμεθα, καὶ ἀπομαρτυρούμεθα, λόγος εἷς. Περὶ παιδεύσεως λόγος εἷς, περὶ κληρονόμου τῶν θείων πραγμάτων λόγος εἷς. Περὶ μερισμοῦ ἴσων καὶ ἐναντίων λόγος εἷς, περὶ τριῶν δυνάμεων λόγος εἷς, περὶ τῶν ἐναλλαγεισῶν γραφῶν παρά τινων, λόγος εἷς. περὶ συνθηκῶν λόγοι δύο,

κασοι μενούμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἐν τοῖς λεχθεῖσι μοναστηρίοις φιλοσοφοῦσι - - ταῖς δὲ ἑβδόμαις συνέρχονται. Hinc mentionem facit *σεμνείου* alterius communis: *τὸ δὲ κοινὸν τοῦτο σεμνεῖον εἰς ὃ ταῖς ἑβδόμαις συνέρχονται, διπλοῦς ἐστι περίβολος, ὁ μὲν εἰς ἀνδρῶνα, ὁ δὲ εἰς γυναικωνῖτιν ἀποκριθείς.*

e) Actor. II. 44. IV. 32. ad quæ loca confer Grotium ac Pricæum.

f) Euſebius lib. 2. cap. 5. Philo ipſe libro de legatione ad Cajum quam ſuſcepit A. C. 40. Joſephus Antiquit. Judaic. lib. 18. cap. 10.

g) Euſebius lib. 2. c. 17. de Philone: *ὃν καὶ λόγος ἔχει κατὰ Κλαύδιον ἐπὶ τῆς Ῥώμης εἰς ὁμιλίαν ἐλθεῖν Πέτρῳ τοῖς ἐκεῖσε τότε κηρύττοντι.*

h) Supra cap. 8.

i) Videtur generalis hic eſſe titulus, apud Euſebium non obvius, commentariorum Philonis plurium quorum tituli deinceps ſequuntur, & quorum argumenta ex nullo alio S. Scripturæ libro quam ex Pentateucho Moyſis repetita ſunt. Cæterum de ſcriptis Philonis accuratius dixi lib. 4. Bibl. Græcæ cap. 4. Itaque hoc loco tantum Hieronymum cum Euſebio lib. 2. cap. 18. conferam, Græcos ex eo titulos adſcriptupturus, & ſimul moniturus quænam ex illis adhuc ſuperſint, quænam interciderint. Editio operum Philonis hactenus nulla melior prodiit Græcolatina Pariſienſi 1640. fol. repetita Witteb. 1690. fol. quo magis deſiderant eruditi promiſſam a doctiſſimo Viro Erico Benzelio, Profeſſore Upſalienſi.

k) *περὶ συγχύσεως διαλέκτων*, exſtat in edit. Græcolat. Pariſ. pag. 319.

l) Græcus interpres & ex eo Svidas, *περὶ φύσεως καὶ εὑρήματος*. In Euſebii etiam Codicibus fuit olim *περὶ φύσεως καὶ εὑρέσεως*, ut præter Hieron. docet Rufinus, licet editi hodie habent *περὶ φυγῆς καὶ εὑρέσεως*. Reſpicitur liber Philonis *περὶ φυγάδων* qui exſtat in editione memorata p. 482. Apud Nicephorum II. 17. *περὶ φυγῆς καὶ αἱρέσεως, ἔτι δὲ περὶ φύσεως καὶ εὑρέσεως.*

m) Ita recte Codices quidam ut Gemblacenſis teſte Suffrido Petri, pro *teſtamur*. Licet hoc ex inemendatis Codicibus repetunt Honorius, Trithemius & alii. Euſeb. *περὶ ὧν νήψας ὁ νοῦς εὔχεται καὶ καταρᾶται.* Rufin. *quæ ſint pro quibus mens debet orare Deum.* Intelligitur liber *περὶ τοῦ ἐξένηψε Νῶε*, qui exſtat p. 273.

n) *περὶ τῆς πρὸς τὰ παιδεύματα* (leg. *προπαιδεύματα*) *συνόδου.* Rufin. *de his quæ congregari debeant ad erudiendum.* Valeſ. *de congreſſu & conſuetudine cum humanioribus diſciplinis.* Exſtat pag. 450.

o) *περὶ τοῦ τίς ὁ τῶν θείων ἐστὶ κληρονόμος καὶ* (ſic apud Euſeb. ex MS. Bodlej. legendum pro *ἢ*) *περὶ τῆς εἰς τὰ ἴσα καὶ ἐναντία τομῆς.* Titulus integer unius libri qui exſtat p. 424. & in quo utrumque argumentum ex Geneſ. XV. 2. & 10. ſeq. illuſtratur. Hieronymus perperam diſcerpſit in titulos duorum diſtinctorum librorum.

p) *ἐπὶ τῶν τριῶν ἀρετῶν*, Euſeb. pro quo male *δυνάμεων* apud Suidam ex Græco Hieronymi interprete. Liber ille de tribus virtutibus in editionibus Philonis diſcerptus eſt in duos, nam *περὶ ἀνδρίας* eſt p. 736. & *περὶ φιλανθρωπίας καὶ μετανοίας* p. 697.

na, liber unus: q) de pactis libri duo: r) de vita ſapientis liber unus: s) de gigantibus liber unus: t) Quod ſomnia mittantur a Deo, libri quinque: u) Quæſtionum & ſolutionum in Exodo libri quinque: x) de Tabernaculo: y) & Decalogo libri quatuor: z) nec non de victimis a) & repromiſſionibus ſive maledictis: b) de providentia: c) de Judæis: d) de converſatione vitæ: e) de Alexandro, & quod propriam rationem muta animalia habeant: f) & quod omnis inſipiens ſervus ſit: g) & de vita noſtrorum, liber unus, de quo ſupra diximus h) id eſt, de Apoſtolicis viris, quem & inſcripſit περὶ βίου θεωρητικοῦ ... δύο, περὶ βίου φιλοσοφικοῦ λόγος εἷς, περὶ γιγάντων λόγος εἷς, περὶ τοῦ τοὺς ὀνείρους παρὰ θεοῦ πέμπεσθαι, λόγοι πέντε. Ζητημάτων καὶ ἑρμηνευμάτων τῆς ἐξόδου λόγοι πέντε, περὶ τῆς σκηνῆς καὶ δεκαλόγου, λόγοι τέσσαρες. περὶ θυσιῶν, περὶ ὑποσχέσεων, ἤτοι κατάρων, περὶ προνοίας, περὶ Ἰουδαίων, περὶ διαγωγῆς βίου, περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ἴδιον λογισμὸν ἔχει τὰ ἄλογα. Ὅτι πᾶς ἄφρων δοῦλός ἐστιν, περὶ διαγωγῆς τῶν ἡμετέρων, περὶ οὗ ἔμπροσθεν εἴπομεν, τουτέστι τῶν Ἀποστόλων, λόγος εἷς, ὃν ἐπέγραψε, περὶ βίου θεωρητικοῦ ἱκετῶν, τουτέστιν, ὅτι τὰ ἐπουράνια ἀτενίζουσι, καὶ ἀεὶ εὔχονται τῷ θεῷ. περὶ γεωργίας λόγοι δύο, περὶ μέθης δύο.

q) περὶ τῶν μετονομαζομένων καὶ ὧν ἕνεκα μετονομάζονται exſtat pag. 1044. Male Suidas ex Græco Hieronymi interprete περὶ τῶν ἐναλλαγεισῶν γραφῶν.

r) Hi duo libri interciderunt, nec Euſebio viſi qui eos memorat ex his Philonis verbis libro περὶ φυγάδων· τὸν δὲ περὶ διαθηκῶν σύμπαντα λόγον ἐν δυσὶν ἀναγέγραφα πράξεσιν. Male apud Euſebium excuſum περὶ διαθηκῶν πρώτης καὶ δευτέρας pro α, β, hoc eſt πρῶτον καὶ δεύτερον ſcil. βιβλίον.

s) Vita Abrahami, quæ exſtat p. 349. Apud Euſebium titulus longe plenior hunc in modum: περὶ ἀποικίας καὶ βίου σοφοῦ τοῦ κατὰ δικαιοσύνην (Philonis Codices διδασκαλίαν) τελειωθέντος ἢ περὶ νόμων ἀγράφων. In editis illud περὶ ἀποικίας τοῦ Ἀβραάμ exhibetur p 388.

t) περὶ Γιγάντων, ἢ περὶ τοῦ μὴ τρέπεσθαι τὸ θεῖον. Exſtat pag. 284. 293. in duos diſcerptus libellos.

u) Ex his quinque libris exſtant ſecundus p. 565. & tertius p. 1108. Primus quartus & quintus temporum injuria perierunt. Titulus apud Euſebium eſt: περὶ τοῦ κατὰ Μωϋσέα θεοπέμπτους εἶναι τοὺς ὀνείρους. Apud Hieron. Miræus: *Quod quandoque ſomnia* &c.

x) Ζητημάτων καὶ λύσεων libri quinque in Exodum interciderunt, exceptis paucis fragmentis quæ ſervavit in parallelis ſacris Joannes Damaſcenus.

y) Τὸ περὶ τῆς σκηνῆς. Etiam hic de tabernaculo liber Philonis nuſquam exſtat.

z) Τὸ περὶ τῶν δέκα λογίων καὶ τὰ περὶ τῶν ἀναφερομένων ἐν εἴδει νόμων εἰς τὰ συντείνοντα κεφάλαια τῶν δέκα λόγων, α, β, γ, δ. Ex his quatuor libris de legibus ſpecialibus intercidit liber primus & pars ſecundi, ad quem pertinent quæ leguntur in editione Philonis Græcolat. Pariſ. p. 769. 1173. ſeq. Liber tertius occurrit p. 776. Libri quarti, quem integrum ut ſperamus dabit Clariſſ. Benzelius è Codicibus Bodlejanis, ſola pars περὶ ψευδομαρτυριῶν exſtat p. 718.

a) περὶ τῶν εἰς τὰς ἱερουργίας ζώων καὶ τίνα τὰ τῶν θυσιῶν εἴδη. Exſtat p. 835.

b) περὶ τῶν προκειμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἄθλων, τοῖς δὲ πονηροῖς ἐπιτιμίων καὶ ἀρῶν. Exſtat pag. 910. 930.

c) περὶ προνοίας, intercidit excerptis fragmentis apud Euſeb. VII. 21. VIII. 14. præparat. & quæ ex Apoſtolii Ἰωνιᾷ vulgavit Hœſchelius.

d) Hæc quoque, περὶ Ἰουδαίων ſive ὑπὲρ Ἰουδαίων Apologia Philonis Euſebio VIII. 6. & 10. præparat. laudata deſideratur. Rufin. *pro Iudæis.*

e) Euſebio II. 18. Hiſt. ὁ πολιτικός, Exſtat pag. 526. atque inſcribitur βίος πολιτικοῦ, Photio Cod. 103. περὶ βίου πολιτικοῦ.

f) Apud Euſebium titulus libri Philonis eſt Ἀλέξανδρος, ἢ περὶ τοῦ λόγον ἔχειν τὰ ἄλογα ζῶα. Intercidit, & incertum eſt quem Alexandrum in hoc libro induxerit Philo brutas animantes ratione pollere diſputaturus. Male autem quædam Editiones *de Alexandro, dicente quod &c.*

g) περὶ τοῦ δοῦλον εἶναι πάντα φαῦλον, non alius hic videtur intelligi quam qui exſtat περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον, pag. 865.

h) Sub init. hujus capitis & capite 8. Itaque fallitur vir magnus Salmaſius p. 396. de fœnore trapezitico, qui Philonis librum περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν χριστιανῶν putat intercidiſſe. Nam liber ille non alius eſt a libro de Therapeutis, de quo ſupra Hieronymus dixerat, & qui exſtat p. 889. Quæ Suidas in βίος e Philone citat, hauſerat ex Euſebio ad Marinum, Philonianos Therapeutas ad Chriſtianos referente. Vide Suidam ipſum in Εὐσέβιος & Cedrenum pag. 165. ambos Philonem cum Euſebio nominantem.

ρητικοῦ ἱκετῶν, i) quod videlicet cœleſtia contemplentur, & ſemper Deum orent: & ſub aliis indicibus, k) de agricultura duo: kk) de ebrietate duo. l) Sunt & alia ejus monumenta m) ingenii, quæ in noſtras manus non pervenerunt. De hoc vulgo apud Græcos dicitur ἢ Πλάτων Φιλωνίζει ἢ Φίλων πλατωνίζει: id eſt, aut Plato Philonem ſequitur, aut Platonem Philo: tanta eſt ſimilitudo ſenſuum, & eloquii. n)

Εἰσὶ καὶ ἕτερα αὐτοῦ συγγράμματα, ὅσα εἰς τὰς ἡμᾶς χεῖρας ἐλθόντα. Περὶ τούτου ἐστὶ ἡ παροιμία τῶν ἑλληνικῶν, ἢ Πλάτων Φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Τοσαύτη ἐστὶν ὁμοιότης τῆς τε διανοίας καὶ Φράσεως.

i) Euſeb. ὁ περὶ βίου θεωρητικοῦ ἢ ἱκετῶν, ἐξ οὗ καὶ τὰ περὶ τοῦ βίου τῶν Ἀποστολικῶν ἀνδρῶν διειλήφαμεν. Rufin. *de vita theoretica vel ſupplicum.* Reliquos jam librorum Philonis titulos adjungit, quos primo loco Euſebius nominaverat, & Hieronymus cæteros perſequens neglexerat.

k) περὶ γεωργίας liber uterque exſtat p. 187. 214. edit. Græcolat. Pariſ.

l) περὶ μέθης hi quoque exſtant, ſed in unum ut opinor contracti p. 240–272.

m) Mirum ab Hieronymo præteriri interpretationem Hebraicorum nominum Euſebio memoratam & laudatam alibi ab ipſo Hieron. qui eam Latine vertit.

n) Auguſtinus contra Fauſtum XII. 39. *Vidit hoc Philo quidam, vir liberaliter eruditiſſimus, unus illorum, cujus eloquium Græci Platoni æquare non dubitant.* Salmaſius ad Simplicium pag. 217. *Philo qui Plato alter fuit non tantum ſermone ſed etiam doctrina.* Proverbii illius de Philone Platoniſſante meminit quoque Heſychius illuſtris, ne repetam quæ adverſus virum doctiſſ. Joannem Jonſium, qui illud vocavit in dubium, dixi in diſſertatione de Platoniſmo Philonis Judæi edita Lipſiæ A. 1693. Vide & Jo. Clerici Epiſtolam Criticam VIII.

ERASMI SCHOLIA.

Patrimonia egentibus dividantur.) Ex Sophronio liquet legendum dividuntur, indicandi modo, ac mox, vacatur, non vacetur. non enim hic præcipit, quid oporteat a monachis fieri, ſed quid apud illos fieri ſoleat oſtendit.

De his quæ ſenſu.) μετὰ νοῦν, id eſt, in animo ac mente, nimirum apud nos.

De tribus virtutibus liberunt.) Sophronius vertit, δυνάμεων, ut intelligamus non virtutes quæ opponuntur vitiis, ſed potentias, quibus eduntur miracula.

Quæ ſcripſit de vita contemplativa.) In aliis extabant nonnulla veſtigia Græcæ ſcripturæ, ſed depravatiſſima, quam tamen proclive ſit ex Sophronio reſtituere, περὶ βίου θεωρητικοῦ ἱκετῶν, id eſt, de vita contemplativa ſupplicum.

Et ſicut de aliis judicibus.) In nonnullis ſcriptum erat, & ſint ab aliis judicibus judices. Apud Sophronium nihil horum reperitur.

Apud Græcos dicitur, ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει.) id eſt, Aut Plato philoniſſat, aut Philo platoniſſet, ob ſtili congruentiam. Nam id dici ſolet de vehementer inter ſe ſimilibus.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Philo Iudæus, natione Alexandrinus.) Τεχθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Sophronius vertit, Id eſt natus Alexandriæ.

De his, quæ ſenſu precamur & deteſtamur.) ἀπομαρτυρόμεθα, eodem prorſus ſenſu, eſt in Sopronio. Antea tamen legebatur, teſtamur. Significat autem ea, quæ nolumus, contraria ſcilicet iis, quæ optamus precamurque. Superius quoque alios quoſdam errores expunximus, ut illum: Et ob hanc cauſam Eccleſiam Marci, diſcipuli Petri, apud Alexandriam ſectatores ornaſſe laudibus. Nam vocem, Eccleſiam, uti ſuperfluam, & verum perturbantem ſenſum, Sophronii & exemplarium ope adjuti delevimus.

De Alexandro, & quod propriam rationem muta animalia habent.) Sic etiam eſt in Sophronio, prius tamen legebatur, de Alexandro, quod propriam.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Philo Iudæus.) Lege Euſebium libro ſecundo c. quarto, decimo ſexto, & decimo ſeptimo.

Patrimonia egentibus dividantur.) Et paulo poſt: *orationi vacetur.*) Ita in vetuſto exemplari ſcriptum repperi.

Ajunt hunc ſub C. Caligula Romæ periclitatum.) Euſebius ubi ſupra in Chronicis. Et Joſephus libro 18. antiq. c. 10.

Apud Alexandriam ſectatores.) Alias: *Sectatoris*: ut referas ad dictionem *Marci.*

Extant hujus præclara & innumerabilia opera.) Vide Euſeb. lib. 2. decimo octavo.

Quem & inſcripſit περὶ βίου θεωρητικοῦ, ἢ ἱκετῶν.) Ita Euſebius. E Philone nonnulla profert teſtimonia Euſebius de præparatione evangelica lib. 7. & 8. Citat ex eo & D. Ambroſius c. 3. lib. de paradiſo, ſuper illud: *Ut operaretur.*

Digitized by Google

De hoc vulgo apud Græcos dicitur.) Hieronymus epiſt. ad Magnum: *Quid loquar de Philone, quem vel alterum vel ſecundum Judæum Platonem, Critici pronunciant?*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Exſtat, ſub nomine hujus Philonis, Hiſtoria ab Adamo usque ad Sauli Regis tempora, quam Trithemius appellat de generationis ſucceſſu. Sed ea nihil Philonis genio dignum habet. Melchiorem Canum lib. 11. de locis Theologicis cap. 6. hac de re diſſerentem lege. Philonis opera Græco-Latina Francofurti & Genevæ typis ſunt edita.

Iſtis addendus eſt tractatus Philonis de Septenario, ſeorſum à Davide Hœſchelio Græce, & à Morellio Latine editus Pariſiis.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Notum hodie in vulgus eruditorum eſt, Hieronymum, & quem is ſequitur, Euſebium, a plurimis impugnari, qui Therapeutas Philonis Chriſtianos minime fuiſſe contendunt. Eorum argumenta in compendium redegit propugnavitque M. Eberh. Rudolph. Rothius in Diſputatione de Eſſenis Jenæ habita. Sed veterum adverſus Valeſium præſertim cauſſam egit Thomas Bruno, Anglus, peculiari de Philonis Therapeutis Diſſertatione, quam Clementis Romani Epiſtolis ad Corinthios attexuit Paullus Colomeſius. In ea pag. 177. pro Hieronymo ita diſſerit auctor: *De his Eſſenis ſcio agitari multa apud multos; quos certum eſt non poſſe eſſe adeo æquos rerum æſtimatores, ac Euſebius & Hieronymus fuerunt, qui nullo ſtudio partium poterant abripi, cum nullæ partes eſſent.* Quæ qui conſideraverit, mirabitur, ipſos unius Eccleſiæ Anglicanæ Doctores hic in partes ſcindi, & adverſus Euſebium Hieronymumque pronunciare Cavium & Eduard. Bernardum, prout ex illius Hiſtoria litteraria §. 1. pag. 14. & P. 11. pag. 8. liquet: cum Brunone autem pro illis facere Beueregium lib. 111. Codicis Canonum Vindicati cap. V. Sed ſinamus illos inter ſe pugnare, & ſolummodo cum Cotelerio Notis in Tom. 11. Monumentorum Eccleſiæ Græcæ pag. 540. Philonem cenſeamus *dignum meliori cum editione, tum interpretatione.*

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Librum de prima Marci evangeliſtæ apud Alexandriam ſcribens eccleſia. Dixerat Irenæus libro IV. capite XIV. contra hæreſes, Chriſtianam religionem etiam ab extraneis ac inimicis de veritate ſua recipere teſtimonia. Id ex Tacito, Minucio aliisque omnino vere dictum apparet. Sed Euſebius, ut augeret extraneorum teſtimonia, multa torquet, atque Philonis Judæi librum de Eſſæis, contemplationi deditis, ſcriptum vult de Chriſtianis, Marcum ſectantibus Alexandriæ. *Conf. Epiphan. hæreſ. 29.* Quæ igitur heic refert Hieronymus, Euſebio, ut pleraque alia, debet, in cujus libro II. capite XVII. habentur. Verum dubium non eſt, quin Euſebius ipſemet crediderit, * falſa eſſe, quæ tradat. Utitur enim contortis illationibus, ac lectorem tantum non rogat, ut ſibi præbeat aſſenſum. Eſſæi, ut Philo vocat, vel, ut audiunt Joſepho, Eſſeni fuerunt vel practici, de quibus Joſephus antiquitatum libro XVIII. capite II. & libro II. belli Judaici capite XII. agit; vel θεωρητικοὶ, quos Philo commemorat in libello heic ab Hieronymo laudato, περὶ βίου θεωρητικοῦ, de vita contemplativa. Diſcrimen hoc diſcimus ex primordio libelli Philonis: ac conſtat, ut opinor, omnibus, practicos Eſſenos Chriſtianos haut fuiſſe, nec id voluit Euſebius. De theoreticis quæritur, qui therapeutæ, therapeutridesque appellitantur. Hos ego a Chriſtiana religione prorſus alienos fuiſſe contendo. Nam ſi Chriſtiani fuerunt, non video, cur & practici, de quibus Philo in libro, quod omnis probus liber ſit, *Opp. p.* 678. Chriſtianis haut annumerentur, cum dogmata communia habuerint. Deinde in toto Philonis libro ne vocula quidem de Chriſto aut Marco reperitur, nec quicquam, quod Chriſtianæ fidei peculiare ſit; ſed omnia ad morum doctrinam ſpectant, quam & illi rigidam ſæpe tradunt, quibus cum Chriſto noſtro nil intercedit negotii. Habet enim, ut alicubi Crantzius ait, & diabolus martyres ſuos. Præterea Eſſæorum ſecta, de qua Philo, non fuit nova, ſed vetus, quod de Chriſtianis tum falſum erat. Ita Philo: *Habent priſcorum commentarios, qui hujus ſectæ autores multa monumenta reliquerunt de allegoriis ejusmodi, ad quorum imitationem poſteri ſe accommodant. Conf. Dallæus de quadrag. L. II. c. 4.* Cæterum non nego, Chriſtianos, quorum religio & magiſtri præcepta prorſus ad aſceticam vitam comparata ſunt, mature imitatos eſſe Therapeutarum divinam, propemodum vivendi rationem, jejuniis, nocturnis ſacris, hymnis præcipue, ut jam Plinii ævo *epiſt. 97. L. X.* & ancillis Chriſtianis in more poſitum fuit, Deum colentes.

Aiunt hunc locutum eſſe cum Apoſtolo Petro. Aiunt, ſed non probant. Colloquii nec vola nec veſtigium in Philone.

De his, quæ ſenſu precamur & teſtamur, liber unus. Rectius reddidiſſet: *De his, quæ mente optamus.* Nam νοῦς eſt apud Euſebium ac Suidam. Deinde non bona eſt lectio: *Teſtamur*, quam retinui, quod Hieronymi eſſe, codices vetuſti ſuadent & Eraſmus, nec non, quod Hieronymus & alios Philonis libros non ſatis accurate recenſeat. Mihi ſane omnes,

* Hoc neutiquam credibile mihi videtur.

quos laudat, Philonis libros oculis uſurpaſſe hautquaquam videtur. Legendum autem: *Deteſtamur.* Euſebius habet: νῦν εὔχεται καὶ καταρᾶται. Quæ habet Hieronymus de Philonis legatione, petita ſunt ex Joſephi antiquitatum XVIII. capite X.

Aut Plato Philonem ſequitur, aut Platonem Philo. Platonem ſibi ad imitandum propoſuiſſe, negat Joannes Jonſius libro III. capite IV. de ſcriptoribus hiſtoriæ philoſophicæ: quem Joannes Albertus Fabricius diſſertatione de Platoniſmo Philonis Judæi confutavit. Vera eſt ſententia, quam refert Hieronymus, nec ei adverſari quiſquam poteſt, niſi cui Platonis Philoniſque monumenta non ſunt lecta atque inter ſe collata: etſi nec illud ire inficias poſſimus, quicquid recte dictum apud alios Platonici invenerunt, id illos ex magiſtri ſui diſciplina promanaſſe gloriatos. De ipſo Chriſto dixerunt, cum omnes ſententias ſuas ex Platonis libris didiciſſe, ut Auguſtinus refert libro II. de doctrina Chriſtiana capite XXVIII. Philonis Codices, ut hoc addamus, manu exarati raro occurrunt. Mabillon *Itin. Ital. p.* 170. opera ejus philoſophica, nec non de vita Moſis & ſex dierum opere, græco idiomate in melioris notæ codice vidit Florentiæ in Abbatia ſanctæ Mariæ.

CAPUT XII.

LUCIUS ANNÆUS SENECA Cordubenſis, Sotionis o) Stoici diſcipulus, & patruus Lucani poëtæ, p) continentiſſimæ vitæ fuit: quem non ponerem in Catalogo Sanctorum, q) niſi me illæ Epiſtolæ provocarent, quæ leguntur à plurimis, Pauli ad Senecam, & Senecæ ad Paulum. r) In quibus, cum eſſet Neronis magiſter, & illius temporis potentiſſimus, optare ſe dicit s) ejus eſſe loci apud ſuos, cujus ſit Paulus apud Chriſtianos. Hic ante biennium, quam Petrus & Paulus t) coronarentur martyrio, à Nerone interfectus eſt.

Λούκιος Ἄννεος Σενέκας Κορδυβήνσιος, Σωτίωνος Στωϊκοῦ μαθητὴς ἦν, καὶ θεῖος πρὸς πατρὸς Λουκανοῦ τοῦ ποιητοῦ, πάνυ ἐγκρατής, ὃν οὐ πάντως κατηρίθμουν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἁγίων, εἰ μὴ αἱ ἐπιστολαὶ τούτου προὔτρεπον, αἱ παρὰ πολλῶν ἀναγινωσκόμεναι Παύλου πρὸς Σενέκαν καὶ Σενέκα πρὸς Παῦλον. Νέρωνος ὢν διδάσκαλος, καὶ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ δυνατὸς, ηὔχετο τοιοῦτον ἔχειν παρὰ τοῖς ἰδίοις τόπον, οἷον Παῦλος παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Οὗτος πρὸ ἐνιαυτῶν δύο τοῦ παθεῖν τοὺς Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον, παρὰ Νέρωνος ἐσφάγη.

o) Male Honorius ex Codicibus quibusdam inemendatis *Fotini.* Seneca Epiſt. 49. teſtantur *puerum ſe ſediſſe apud Sotionem,* Alexandrinum puta Stoicum, non confundendum cum altero Sotione antiquiore cujus de ſucceſſione veterum Philoſophorum opus a Laërtio & aliis laudatur. Vide Jonſium lib. 2. de ſcriptoribus Hiſt. Philoſoph. cap. 10.

p) Lucani poëtæ pater M. Annæus Mela, L. Annæi Senecæ frater. De utroque Seneca ac Lucano copioſe Nic. Antonius in Bibl. veteri Hiſpana, atque ſi hoc tanti, ego in Bibliotheca Latina.

q) Catalogum Sanctorum vocat piorum Chriſtianorum, a majore parte: Licet in illo Judæis quoque Philoni, Joſepho ac Juſto & Hæreticis non paucis locum fecit.

r) Exſtant adhuc Epiſtolæ illæ numero tredecim, Latinæ breves quinque ſub Pauli Apoſtoli & octo ſub Senecæ nomine: quas licet ſuppoſititias haud dubie, & non magnæ rei, tamen antiquas & eaſdem quas a multis lectas Hieronymus ſcripſit, cum teſtimoniis cenſuriſque & notis meis edidi in Codice Apocrypho Novi Teſt. vulgato Hamburgi 1703. 8.

s) In Epiſtola undecima, ſexta Senecæ ad Paulum: *Qui meus, tuus apud te locus, qui tuus velim ut meus.*

t) Petrum & Paulum eodem tempore coronatos martyrio A. 14. Neronis (CHriſti 68.) ſcripſit ſupra Hieronymus cap. 5. Seneca igitur peremtus Anno Neronis 12. (CHriſti 66.)

ERASMI SCHOLIA.

Sotionis Stoici.) Pro Sotione Sophronius legit σώζοντα, id eſt, Sozontem: an recte, addubito.

Quem non ponerem in catalogo ſanctorum.) Nonnihil demiror, quid Hieronymus hic ſenſerit, cum Philonem ponere non ſit veritus Judæum non Chriſtianum, & item Joſephum, & nonnullos hæreſiarchas. Cur vocat catalogum ſanctorum? aut cur his veretur adjungere Senecam, ethnicum quidem, ſed quod ad mores attinet, multis Chriſtianis ſanctiorem?

Quæ leguntur a plurimis.) Tacite indicat erudito lectori quid ſentiat. Nempe eas epiſtolas falſo inſcribi Paulo & Senecæ, cum nihil illic ſit neque Paulo dignum, neque Seneca. Quemadmodum admonuimus in Senecæ operibus, à nobis utcunque emendatis, quatenus exemplaribus adjuti vetuſtis, conjectura conſequi potuimus.

MARIANI VICTORII.

Sotionis ſtoici diſcipulus.) Sophronius Sozontis, legit non Sotionis: ſed vitiata lectio eſt. Quidam codices, Photionis, habebant, ſed falſo. Sotionem enim ſtoicum Senecæ præceptorem fuiſſe, Lactantius Firmianus lib. 6. prodit.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Sotionis Stoici diſcipulus.) Euſeb. in Chronicis Anno 55. Auguſti, *Sotion Philoſophus Alexandrinus, præceptor Senecæ, clarus habetur.* Meminit illius & Seneca ipſe Epiſtola centeſima

Digitized by Google

ſima nona libro decimo nono, & opinionis ipſius de animarum migratione. Lactantius libro 1. capite quinto. *Seneca ex Romanis vel acerrimus Stoicus fuit*, & libro quinto capite nono: *Senecæ libros in manu ſumant, qui morum vitiorumque publicorum & deſcriptor veriſſimus, & accuſator acerrimus fuit.* Et capite viceſimo quarto, dicit *hominem veræ Religionis ignarum*, ubi & Sotionis meminit. Scripſit librum *contra ſuperſtitiones*, qui hodie deſideratur, ex quo plurima adducit Auguſt. lib. 6. de civitate Dei, cap. 10. & 11. Tertullianus libro de anima: *Sicut & Seneca ſæpe noſter: Inſita ſunt nobis omnium artium* &c. Ibid. *Multo exactius Seneca*: poſt mortem, *ait*, omnia finiuntur, etiam ipſa.

Niſi me illæ epiſtolæ provocarent.) B. Auguſtinus Macedonio: *Merito ait Seneca, qui temporibus Apoſtolorum fuit, cujus etiam quædam ad Paulum Apoſtolum leguntur epiſtolæ*: Omnes odit, qui malos odit.

A Nerone interfectus eſt.) Seneca XI. anno Neronis, inciſione venarum, & veneni hauſtu periit juxta Euſebium in Chron. & Corn. Tacitum lib. 15.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

EPISTOLÆ D. Pauli & Senecæ, quæ circumferuntur, non ſunt tanti ut memorentur. Ex ſtilo certe colligi datur, ab uno eodemque homine eas eſſe confictas: uti Juſtus Lipſius, meus olim Lovanii doctor, recte obſervavit. Senecæ Philoſophi opera idem Lipſius, Senecæ autem Rhetoris Andreas Schottus, commentariis illuſtravit.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Valde imprudenter Hieronymum egiſſe, Senecam ob epiſtolas ad Paullum ſuppoſititias inter Scriptores Eccleſiaſticos collocando, nemo hodie negabit Hoornbeckio lib. 1. Miſcellaneorum pag. 46. 47. cum nullus amplius reperiatur quis quiliarum illarum amator. Fraudem ſane commiſſam ante ducentos quinquaginta & plures annos detexerunt doctiores, præeunte Leonello, Principe Ferrarienſi & Mutinenſi, ſummo litterarum renaſcentium Patrono, Kalendis Octobribus anni MCCCCL. mortuo, cujus eruditos cum doctis viris ſermones immortalitati conſecravit Angelus Decembrius in libris de Politia litteraria, Baſileæ a Curione vulgatis. Nam lib. 1. pag. 57. Leonellus diſertiſſime negat, *ex Seneca & Paulo epiſtolas prodiiſſe, quæ viciſſim editæ memorantur, etiam atteſtante Hieronymo, ſi ſic prodidit, bono magis in ea parte viro, quam judiciario. Quamquam eundem appoſitivum ſcriptorem, ut varium oſtentatorem, ita Hieronymum induxiſſe deprehenditur, quo falſa falſo magis teſtimonio defenderet. Facile eſt enim, phreneticorum commentationes a peritis deprehendi, nihilque minus antiquis philoſophis creditum, (in quorum numerum etiam Anneum, Neronianique temporis ſtudioſos adſcribimus,) quam Chriſtianam religionem, ſeu publice ſive clandeſtine agere maluiſſent, teſte etiam illorum temporum Suetonio, qui nihil a Nerone factum dicit magnificentius, quam quod Chriſtianæ ſectæ profeſſores interimeret.* Idem Leonelli judicium repetit Decembrius lib. 11. pag. 121.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sotionis. Male Sophronius: Σώζοντος, iſt eſt, Sozontis. Nam qui longe ante Hieronymum & Sophronium ſcripſit Lactantius, ac Senecæ vitam probe cognitam habuit, Sotionem vocat. Ita enim de Seneca loquitur: *L. VI. c. 24. Potuit eſſe verus Dei cultor, ſi quis illi monſtraſſet, ac contempſiſſet profecto Zenonem & magiſtrum ſuum Sotionem, ſi veræ ſapientiæ ducem nactus eſſet.* Imo ipſe Seneca *Ep. 49. & 108.*: *Apud Sotionem philoſophum puer ſedi.* Vir fuit Seneca ſapientiſſimus, ita ut Lactantius *L. V. c. 22.* Chriſtianis ejus librum, quo exponit, *quare bonis viris multa mala accidant, cum ſit providentia*, commendet ad diſcendam morum probitatem. Præterea continentiſſimæ vitæ fuit, nec tamen ſine omni, ut videtur, labe. Nam Suilius de eo vivente ac in aula fulgente dixit, quod domus Germanici adulter fuerit, corruperitque cubicula principum fœminarum. *Tacitus ann. XIII. c. 42.*

Niſi me illæ epiſtolæ. Meminit harum & Auguſtinus epiſtola LIV. Juſtus Lipſius in vita Senecæ capite X. putat, epiſtolas, quæ hodie habentur, compoſitas eſſe a ſemidocto in ludibrium noſtrum: cum vero antiquiſſima ſit traditio de literario Senecæ cum Paulo commercio; rejicere hoc totum & calcare non audet. Eadem ſententia eſt Natalis Alexandri: *T. III. hiſt. eccleſ. p. 42.* quam non poſſum non quin probem. Nam Paulus Philippenſes *IV. 22.* ſalvere jubet nomine ſanctorum e familia Neronis. Neſcio autem, an quiſquam in Neronis aula magis curioſus & probitati vitæ, quam maxime inculcat religio noſtra, addictior fuerit, quam Seneca. Itaque cum Paulo Romam abducto ejus res geſtæ omnium ore narrarentur, & ſententia de eo in Cæſaris aula ferenda eſſet; probabile eſt, Senecam inter proceres facile principem, eum conveniendi copiam non neglexiſſe, aut literis cum eo collocutum.

A Nerone interfectus. Vel mors Senecæ indicat, fuiſſe illum a Chriſtianorum ſacris alienum. Si in vita Paulum ſectatus eſt, ſane claritudinis minus fuit in viri fine. Cum enim morti proximus plurimum ſanguinis emiſiſſet; poſtremo ſtagnum calidæ aquæ introiit, reſper-

ſpergens proximos ſervorum, addita voce, libare ſe liquorem illum JOVI LIBERATORI. Tacitus hæc refert quintodecimo annalium.

CAPUT XIII.

JOSEPHUS Matthiæ filius, ex Hieroſolymis ſacerdos, u) a Veſpaſiano captus x) cum Tito filio ejus relictus eſt. Hic Romam veniens, y) ſeptem libros Judaicæ captivitatis Imperatoribus patri filioque obtulit, qui & Bibliothecæ publicæ traditi ſunt: Et ob ingenii gloriam, ſtatuam quoque meruit Romæ. z) Scripſit autem & alios viginti Antiquitatum libros, ab exordio mundi usque ad decimum quartum annum Domitiani Cæſaris, a) & duos ἀρχαιότητος, adverſum Apionem Grammaticum Alexandrinum: b) qui ſub Caligula legatus miſſus ex parte gentilium, contra Philonem etiam librum, c) vituperationem gentis Judaicæ continentem, ſcripſerat. Alius quoque liber ejus, qui inſcribitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, d) valde elegans habetur, in quo & Machabæorum ſunt digeſta martyria. Hic in XVIII. Antiquitatum libro manifeſtiſſime confitetur, propter magnitudinem ſignorum, Chriſtum a Phariſæis interfectum, e) & Joannem Ba-

Ἰώσηππος Ματθίου υἱὸς, Ἱεροσολύμων ἱερεὺς, παρὰ Οὐεσπασιανοῦ ἁλοὺς, μετὰ Τίτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατελήφθη. Ὃς εἰς Ῥώμην ἐλθὼν, ἑπτὰ λόγους τῆς Ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως, τοῖς δύο βασιλεῦσι τῷ τε πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ προσήνεγκεν, οἵτινες καὶ τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ παρεδόθησαν. Καὶ διὰ τὴν δόξαν τῆς εὐφυΐας, ἀνδριάντος ἠξιώθη. Ἔγραψε δὲ καὶ τῆς ἀρχαιολογίας λόγους εἴκοσι, ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου ἀρχῆς ἕως τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους Δομετιανοῦ Καίσαρος, καὶ δύο ἀρχαιότητος κατὰ Ἀπίωνος γραμματικοῦ Ἀλεξανδρέως, ὃς ἐπὶ Καλιγόλα πρεσβευτὴς ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ μέρους τῶν ἐθνικῶν, κατὰ Φίλωνος λόγον, περιέχοντα κατάγνωσιν τῶν Ἰουδαίων ἔγραψε. Ἔστι καὶ ἄλλος αὐτοῦ λόγος περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, ἐξαίρετος πάνυ, ἐν ᾧ καὶ τὰ πάθη τῶν Μακκαβαίων ἐμνήσθη. Οὗτος ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς ἀρχαιολογίας λόγῳ φανερῶς ὁμολογεῖ, διὰ τὸν ὄγκον τῶν σημείων, τὸν Χριστὸν ἐσφάχθαι παρὰ Φαρισαίων, καὶ Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν ἀληθῶς γεγενῆσθαι προφήτην, καὶ διὰ τὴν σφα-
γὴν

u) Joſephus ipſe de ſe, prologo ad libros de bello Judaico p. 705. & apud Euſeb. III. 9. Ἰώσηππος Ματθίου παῖς, ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεύς. Pro Ματθίου apud Suidam eſt Ματθαίου. Hieronymi quoque Codex Gemblacenſis, Suffrido Petri inſpectus, & alii quidam teſte Eraſmo, *Matthiæ*.

x) Accidit hoc capta Jotapata, anno Neronis 13. CHriſti 67. Joſephi 30. vide Joſeh. III. 14. (Gr. 24. ſeq.) de bello Jud.

y) Poſtquam ſcilicet a Veſpaſiano jam Imperatore ſolutus vinculis, cui filioque ejus Tito imperium prædixerat. Vide deſideratiſſimi noſtri B.D. Godſridi Olearii exercitationem de vaticinio Joſephi, Lipſiæ editam.

z) Euſebius III. 9. de Joſepho, cum dixiſſet eum non modo apud Judæos ſed & Romanos ἐπιδοξότατον fuiſſe, ſubjungit: ὡς αὐτὸν μὲν ἀναθέσει ἀνδριάντος ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων τιμηθῆναι πόλεως, τοὺς δὲ σπουδασθέντας αὐτῷ λόγους βιβλιοθήκης ἀξιωθῆναι. Joſephus ipſe in vita ſua p. 1026. & ex eo Euſeb. III. 10. αὐτοῖς ἐπέδωκα τοῖς αὐτοκράτορσι τὰ βιβλία -- ὁ μὲν αὐτοκράτωρ Τίτος οὕτως ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβουλήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις παραδοῦναι τῶν πράξεων, ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ, τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν.

a) Fallitur Hieronymus ex obiter inſpectis Joſephi verbis, qui teſtatur quidem ſe tertio decimo anno Domitiani inchoante ultimam manum libris Antiquitatum impoſuiſſe, non vero Hiſtoriæ telam eo perduxiſſe, quæ jam in duodecimo Neronis anno quo rebellare adverſus Romanos cœperunt Judæi, deſinit. Cæterum pollicetur Joſephus alio ſe tempore etiam quæ ad tertium decimum Domitiani annum deinceps contigere, perſecuturum: quod num fecerit, neutiquam conſtat· Κἂν τὸ θεῖον ἐπιτρέπῃ, κατὰ περιδρομὴν ὑπομνήσω πάλιν τοῦ πολέμου καὶ τῶν συμβεβηκότων ἡμῖν μέχρι τῆς νῦν ἐνεστώσης ἡμέρας ἥτις ἐστὶ τρισκαιδεκάτου μὲν ἔτους τῆς Δομετιανοῦ καίσαρος ἀρχῆς.

b) In poſteriore potiſſimum libro Joſephus diſputat adverſus ea quæ Apion Pliſtonices ſcripſerat adverſus Judæos libro tertio & quarto Αἰγυπτιακῶν. In priore Judæos defendit adverſus Manethonem aliosque.

c) Apionem Poſidonii F. ἐν τῷ κατὰ Ἰουδαίων λόγῳ citat Juſtinus Martyr cohortatione ad Græcos p. 9. ſeq. & Clemens Alex. 1. Strom. p. 320. Euſebius III. 9. de Joſepho: καὶ ἕτερα δὲ αὐτοῦ φέρεται σπουδῆς ἄξια δύο τὰ περὶ τῆς Ἰουδαίων ἀρχαιότητος, ἐν οἷς καὶ ἀντιρρήσεις πρὸς Ἀπίωνα τὸν Γραμματικὸν, κατὰ Ἰουδαίων τηνικάδε συντάξαντα λόγον πεποίηται καὶ πρὸς ἄλλους οἳ διαβάλλειν καὶ αὐτοὶ τὰ πάτρια τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ἐπειράθησαν.

d) Idem Euſebius III. 10. πεπόνηται δὲ καὶ ἄλλο οὐκ ἀγεννὲς σπούδασμα τῷ ἀνδρὶ περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, (Rufin. *quod animus ſit qui imperium teneat in nobis*, Honorius: *de potentia rationis.*) ὅ τινες Μακκαβαϊκὸν ἐπέγραψαν, τῷ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἐν τοῖς οὕτω καλουμένοις Μακκαβαϊκοῖς συγγράμμασιν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας ἀνδρισαμένων Ἑβραίων περιέχειν.

e) Hæc in loco quem infra Hieronymus affert ex Joſephi XVIII. 4.

Digitized by Google

ptiſtam f) vere Prophetam fuiſſe, & propter interfectionem Jacobi Apoſtoli, dirutam Hieroſolymam. g) Scripſit autem de Domino in hunc modum: h) *Eodem tempore fuit Jeſus vir ſapiens, ſi tamen virum oportet eum dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera ſuſcipiunt: plurimos quoque tam de Judæis, quam de gentibus, ſui habuit ſectatores, & credebatur eſſe Chriſtus. i) Cumque invidia noſtrorum principum, cruci eum Pilatus addixiſſet, nihilominus qui eum primum dilexerant, perſeveraverunt. Apparuit enim eis tertia die vivens: multa & hæc & alia mirabilia carminibus Prophetarum de eo vaticinantibus: & usque hodie Chriſtianorum gens, ab hoc ſortita vocabulum, non defecit.*

γὴν Ἰακώβου τοῦ Ἀποστόλου τὰ Ἱεροσόλυμα πεπορθῆσθαι. Ἔγραψε δὲ καὶ περὶ τοῦ Κυρίου οὕτως· Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνὴρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητὴς, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων, καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπηγάγετο, ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. Ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ εἰρηκότων, ὥστε νῦν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων, οὐκ ἔλιπε τὸ φῦλον.

f) Joſephus XVIII. 7. teſtatur Judæos quosdam crediſiſſe exercitum Herodis ab Aretæ copiis deletum in pœnam injuſte ab Herode necati Johannis Baptiſtæ, quem vocat *ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκοῦσι καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένοις βαπτισμῷ συνιέναι.* Hæc de Johanne Joſephus, licet diſertis verbis Prophetam eum haud appellat. Laudat hoc Joſephi de Johanne teſtimonium etiam Origenes 1. contra Celſum pag. 35. & Euſebius lib. 1. cap. 11. Hiſt.

g) De hoc dictum ſupra, ad cap. 2.

h) Hunc Joſephi locum Græcus interpres non ut ſolet ex Hieronymo nova verſione expreſſit, ſed ita ut in Joſephi Codicibus lib. XVIII. Antiquitatt. cap. 4. leguntur adſcripſit.

i(Sic Hieronymus reddidit verba, *ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν*, quæ ſi Joſephi ſunt, aliter certe intelligi non poſſunt. Vide ſi placet quæ lib. IV. Bibl. Græcæ cap. 6. de Joſepho ejusque ſcriptis & hoc ſpeciatim teſtimonio annotavi. Editione præclara ac luculenta operum Joſephi propediem donabuntur ſtudioſi ab accuratiſſimo Viro Johanne Hudſon, Bibliothecæ Bodlejanæ, quæ Oxonii eſt, Præfecto digniſſimo.

ERASMI SCHOLIA.

Joſephus Mattathiæ.) Matthiæ eſt apud Sophronium, ſuffragantibus & vetuſtis exemplaribus. Suidas habet Matthæi.

Quatuordecim antiquitatum libros.) In nonnullis erat viginti quatuor, at Sophronius viginti ponit, conſentientibus vetuſtis exemplaribus, atque ipſo Suida. Græce, *περὶ τῆς ἀρχαιολογίας.*

Duos Archaotetos.) Ἀρχαιότητος, id eſt, antiquitatis.

Qui inſcribitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ. id eſt, de imperatrice ſapientia, ſeu prudentia. Nam id interpretamentum, quod circumfertur in vulgatis exemplaribus, de potentia dicendi, neſcio quis adjecit. Cæterum Græcum titulum & ante nos reſtituit ex Sophronio & Suida Cono Norimbergenſis, vir in perveſtigandis iis, quæ ad reſtituendos autores pertinent, juxta fidelis ac diligens, & omnino dignus qui diutius vixiſſet bonis literis, ac diutius vivere poterat, niſi in hoc vitæ genus incidiſſet, in quo huic ſtudiorum generi non multum honoris haberi ſolet, quod haud magnopere facit πρὸς τὰ ἄλφιτα.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Ἀρχαιότητος. Antiquitatis.

Περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ. De imperatrice, ſeu dominatrice prudentia. Hic liber ab ipſo Eraſmo verſus, extat.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Joſephus Mattathiæ filius.) Vide Euſeb. lib. 3. cap. IX.

A Veſpaſiano captus.) Euſebius in Chronicis anno 14. Neronis: *Flavius Joſephus ſcriptor Hiſtoricus, dux belli Judæorum, cum a Romanis interficiendus eſſet, Veſpaſiano prænuntiat de morte Neronis, & ejus imperio, cujus rei cauſa vitam dono accepit.*

VII Libros Judaicæ captivitatis.) Horum meminit Hieronymus etiam ſcribens in 64. cap. Eſa. & in Nah. 3. & in Zachar. 1. *Joſephus Hiſtoriæ Judaicæ ſcriptor vernaculus.* Tertul. in Apol. c. XX. *Et qui iſtos aut probat aut revincit Judæus Joſephus antiquitatum Judaicarum vernaculus vindex.*

Adverſus Apionem Grammaticum Alexandrinum.) Hieron.ad Magnum: *Joſephus antiquitatem approbans Judaici populi, duos libros ſcripſit contra Apionem Alexandrinum Grammaticum, & tanta ſecularium profert teſtimonia, ut mihi miraculum ſubeat, quomodo vir Hebræus, & ab infantia ſacris litteris eruditus, cunctam Græcorum Bibliothecam evolverit.* De Apione Grammatico lege Epiſtolam Senecæ 89. lib. 13. De liberalibus Artibus, & Plinii præfationem naturalis hiſtoriæ.

Περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ.) Hieron. lib.2. in Pelagianos: *Unde & Ioſephus Machabæorum ſcriptor hiſtoriæ, frangi & regi poſſe dicit perturbationes animi, non eradicari.*

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

A Veſpaſiano captus.) Flavius Joſephus, anno Chriſti 37. Caji Caligulæ primo, natus eſt: ut ipſe in vita ſua teſtatur. Non ſolum Hiſtoricus, ſed & miles, fervente in Syria bello, dux Galilæorum ab Hieroſolymitanis creatus, rem fortiter geſſit, usque dum capta Jotapata, anno nati Chriſti 67. vivus in manus Romanorum venit: ut ipſe l. 3. Excidii cap. 17. narrat. Ad Veſpaſianum adductus, Imperium illi prædixit: ut idem ipſe l. 3. de bello Judaico cap. 14. narrat. Cujus rei & Suetonius c. 5. meminit: *Et unus ex nobilibus captivis Ioſephus, cum conduceretur in vincula conſtantiſſime aſſeveravit fore, ut ab eodem brevi ſolveretur, verum jam Imperatore.* Nimirum vaticinium Propheticum de Meſſia Rege, quem iis temporibus Judæi adhuc exſpectabant, Veſpaſiano Joſephus accommodabat: eamque vaniſſimam interpretationem eventu poſtea comprobatam fuiſſe, gentiles putarunt, quibus ignotum erat regnum ſpirituale, quod per univerſum orbem habet Salvator noſter Chriſtus. Hinc Tacitus lib. 5. Hiſt. *Pluribus perſuaſio inerat, antiquis ſacerdotum litteris contineri, eo ipſo tempore fore, ut valeſceret Oriens, profectique Judæa rerum potirentur: quæ ambages Veſpaſianum ac Titum prædixerant.* Similia Suetonius in Veſpaſiano narrat. Joſephus vero a Veſpaſiano e carcere dimiſſus, cum Tito ejus filio ad Hieroſolymorum obſidionem profectus fuit. Hoc bello peracto, libros VII. de eo ipſo bello Judaico Græce ſcripſit, & Veſpaſiano ac Tito obtulit. Libros XX. ſuos antiquitatum Judaicarum ætatis 56. Domitiani anno XIII. hoc eſt, Chriſti circiter XCIII. abſolvit. Illuſtre apud eum de Chriſto teſtimonium lib. 18. habetur; hic ab Hieronymo, itemque ab Euſebio lib. 1. Hiſt. cap. 11. à Suida, & a Photio cod. 76. citatum: ubi & de ſtilo Joſephi cenſuram dat Photius. Utinam ejus opera cum MSS. exemplaribus Græcis, quæ Pariſiis in Bibliotheca Regia & alibi exſtant, quis conferat, & Notis illuſtret.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Tria ex Joſepho Hieronymus allegat teſtimonia, propter quæ illum in Scriptorum Eccleſiaſticorum numerum retuliſſe videtur. Primum de Chriſto integrum Latine recitat, quod præteritis annis plurimas eruditorum contentiones peperit, nunc fere ſopitas. Singularem ſententiam, & a nemine, quod ſciam, hactenus excuſſam, fovet Lambecius, initio libri VIII. Commentariorum de Bibliotheca Vindobonenſi, quaſi Joſephus non ex propria, ſed Chriſtianorum ſententia ita ſcripſiſſet. Nec ſpernenda Cavius P. 11. Hiſtoriæ pag. 10. 11. congeſſit, in eo cum plerisque conveniens, quod Euſebius primus hoc teſtimonium citaverit. Sed antiquior eſt Macarius martyr, cujus & ſociorum Acta Tomo quinto Maji exhibuit Papebrochius. cap. 111. num. XI. Macarii Oratio ad Diocletianum Imperatorem refertur, hoc initio: *Ἰώσηπος ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεὺς γενόμενος, καὶ ἱστορῶν μετ' ἀληθείας τὰ κατὰ Ἰουδαίους, μαρτυρεῖ τὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἀληθινὸν γεγονότα, ἐνανθρωπήσαντά τε καὶ σταυρωθέντα, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθέντα, οὗ τὰ συγγράμματα ἐν τῇ δημοσίᾳ ἀπόκειται βιβλιοθήκῃ.* Hæc Cardoni verſio Latina brevius contrahit: *Ioſephus Sacerdos Hieroſolymitanus, quique Hiſtoriam Iudæorum integra fide ad poſteros tradidit, Chriſtum verum DEUM fuiſſe teſtatur, cui rei certiſſimum in ejus libris teſtimonium hoc habemus.* Macarius ille num. IX. appellatur *cubiculi Imperatorii præpoſitus*, & ſecundo perſequutionis Diocletianeæ anno, Chriſti 304. martyrio affectus eſt. Provocat diſerte ad publicam Bibliothecam, in qua Joſephi libri adſerventur, ut credere par ſit, eum *αὐτόγραφον* inſpexiſſe, tanta alioquin fidentia ante Imperatoris tribunal nunquam uſurum. Quæ maximum teſtimonio Joſephi pondus conciliarent, niſi Cardonus in Commentario prævio num. 2. dixiſſet, *hanc narrationem diſputatiunculis, concionibus, & aliis e more plurium Græcorum Hagiographorum amplificationibus diſtentam, proponere, quisquis hæc ad poſteritatem Acta tradidit.* Sed melius num 1. ſentit Papebrochius, *Codici Græco, licet ſoli, fidem habens plenam de hisce Martyribus;* putatque *Acta illa in Dalmatia primum compoſita fuiſſe.* Saltem, quod in Annotatis vult Cardonus, *locum Ioſephi ex Euſebio deſcripſiſſe auctorem,* falſum eſſe quilibet deprehendet, cui volupe eſt, Acta hæc cum Euſebio conferre.

II. Reliqua duo Ioſephi teſtimonia; quibus eum *manifeſtiſſime confiteri* ſcribit Hieronymus, *Ioannem Baptiſtam vere Prophetam fuiſſe, & propter interfectionem Iacobi Apoſtoli dirutam Hieroſolymam*, a priſcis Iudæis e Ioſephi libris expuncta eſſe magno conatu contendit Huetius Propoſ. 111. Demonſtrationis Evangelicæ num. x. ſed mihi nondum perſuaſit.

Quis

Digitized by Google

Quis enim credat, hoc Iudæorum facinus, ſi illud aggredi auſi fuiſſent, omnes ſtatim Codices perrepſiſſe, eos præſerim, quos Chriſtiani paſſim aſſervabant? Et ſi quoſdam falſariæ manus corruperint, num ſtatim conſequetur, illos etiam Codices, ex quibus ſuperiori noſtroque ſæculo variæ prodierunt editiones, vel qui etiamnum manuſcripti in diverſis Bibliothecis deliteſcunt, iſta fraude contaminatos fuiſſe? Sane Huetius ipſe, quando teſtimonium Ioſephi de Chriſto penſitat, haud diſſimulat, plurimos Codices integræ ſpectatæque fidei Iudæorum manus effugiſſe. Nec ſibi conſtat, quando contendit, Flavianum Origenis Codicem teſtimonio de Chriſto caruiſſe, in quo tamen alterum de Iacobo exſtitiſſe ultro adfirmaverat. Sicciné Iudæi Origenis quidem temporibus alterum de Chriſto e nonnullis exemplaribus expunxerant, circa alterum vero de Iacobo plagii ſcelus nondum tentaverant? Sed prius illud de Ioanne Baptiſta expendamus, quod *ex lib. XVIII. Antiquitatum* Ioſephi depromtum eſſe Hieronymus clariſſime indicat. At in eodem cap. VII. hodienum exſtat illaudabile de Ioanne illo Baptiſta teſtimonium, quod tam Origenes lib. 1 adverſus Celſum, quam Euſebius lib. 1. Hiſtoriæ Eccleſ. cap. XI. recenſent. Neque aliud reſpexit Hieronymus, quanquam ſenſum potius, quam verba attendens. Prout enim expreſſis verbis neutiquam dixerat Flavius, *propter magnitudinem ſignorum Chriſtum a Phariſæis interfectum*, quod tamen *manifeſtiſſime* eum *confiteri* æque dixerat Hieronymus; nemo autem inficias iverit, ex celebri Joſephi de Chriſto periocha recte id eum collegiſſe, conferendo ſimul verba Phariſæorum & Pontificum, Joan. XI, 48. cum quibus illud Joſephi teſtimonium egregie comparat Joan. Lightfootus Hor. Talmud. in Act. IV, 17. ita non minus legitimam conſequentiam Hieronymus nectere potuit ex inſigni Joannis Baptiſtæ apud Flavium elogio, ut Joannem pro vero Propheta ab eo habitum putaret, quando inprimis ex Evangeliſtis noverat communem Judæorum de Joanne opinionem, quod is Propheta divinitus miſſus fuerit.

III. Neque aliter rem ſeſe habere puto cum altero Jacobi elogio, quod a Iudæis eraſum ſtatuit Huetius. Quemadmodum enim uno tantum loco Chriſti res enarrat Ioſephus, ita boni Hiſtorici officio ſatisfecit, uno itidem loco Iacobi mortem in Antiquitatum opere conſignando, quod & fecit lib. XX. cap. VIII. Fateor, nihil ibi legi, quod propter interfectionem Iacobi diruta ſit Hieroſolyma. Id tamen rurſus per conſequentiam collegit Origenes, quem Euſebius ac Hieronymus ſequuntur. Hanc non male auguratus eſt Chriſtophorus Adamus Rupertus Epiſt. 1. ad Sebaldum Snellium, pag. 75. libelli de teſtimonio Flaviano ab Arnoldo editi. *Ioſephus enim lib. XX. Antiq. cap. VI. refert, multas pietatis ergo in urbem veniſſe, patraſſe cædes in ipſo templo; unde fas ſit credere, DEUM tantam impietatem averſurum, Hieroſolyma & templum luſtrare decreviſſe Romanorum facibus quaſi luſtralibus. Atqui ſubſumſit ille, quisquis hæc legit, ex iſtis in ſacro loco, & religionis cauſſa, interfectis præcipuus fuit Iacobus, Chriſti frater, ut ipſe Ioſephus nos docet cap. 8. ejusdem libri, collatus cum noſtris. Ergo.* Ita ſubſumſerit Origenes, tam lib. I. & II. contra Celſum, quam Tom. XI. in Matthæum, pag. 223. editionis Huetianæ. Quisquis tria hæc Origenis loca inter ſe contenderit, facile animadvertet, non ipſa Ioſephi verba, ſed ſuis interpolata eum recitaſſe: veramque eſſe Pearſonii obſervationem Lect. IV. in Acta p. 57. *id non ita intelligendum eſt, quaſi Ioſephus eum appellaſſet Iacobum Iuſtum, aut Iuſtitiam ejus prædicaſſet.* Nam Ioſephus nude eum appellat τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, quemadmodum & Origenes in Matthæum, non addito *Iuſti* præconio. Notari etiam meretur, nec Origenem, nec, qui ex ejus lib. I. contra Celſum deſcripſit, Euſebium lib. II. Hiſtor. Eccleſ. cap. XXIII. nominare librum Antiquitatum Ioſephi, ubi id diſerte habeatur, quod Iacobi Iuſti cauſſa Hieroſolymorum urbs everſa ſit. Hieronymus quidem deſignat *librum XIIX. Antiquitatum*, a potioribus Chriſti & Ioannis elogiis, quæ ibi leguntur, denominationem faciens. Neque cum Ruperto *reor, ipſum Hieronymum ea de Iacobo in Ioſepho legiſſe, ſed in alio quodam, qui ex conſequentia rem narraverat.* Legit nempe lib. I. Origenis adverſus Celſum, & quoniam is in verbis proxime antecedentibus librum Ioſephi XIIX, & quæ ibi de Ioanne Baptiſta exſtant, allegaverat, eundem Ioſephi librum in Catalogo retinuit Hieronymus. Unde facilis eſt reſponſio ad præcipuum Huetii argumentum: *Quem* (Ioſephi de Iacobo locum) *quoniam tam aperte & fidenter uſurpant Origenes & Euſebius, cum ille diſputaret adverſus Ethnicos, uterque vero in media Iudæorum colluvie ſcriberet, & eum præterea deſignat Hieronymus, minime credi poteſt, vel confictum ab iis fuiſſe, vel ab aliis, aut omnino ſuſpectum fuiſſe & dubium.* Nimirum Origenes per conſequentiam id ex Ioſepho elicuit, eandemque poſtea repetentes Euſebius & Hieronymus, non pro triplici ſed unico tantum teſte habendi ſunt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Mattathiæ filius. Legendum puto: *Matthiæ filius*, ob graviſſimas rationes, quas Valeſius in notis ad libri III. caput IX. Euſebii affert. Ita ſane de ſe ipſo Ioſephus aliquoties. Conſentit codex Guelpherbytanus.

A Veſpaſiano captus. Ioſephus libro de vita ſua: *In Romanorum poteſtatem redactus aſſervabar ſumma diligentia, in honore tamen a Veſpaſiano habitus.*

Bibliothecæ publicæ traditi ſint. Mirum, unde hoc hauſerint Euſebius & Hieronymus. Ioſephus in libro de vita ſua proprias laudes effuſe decantat, nec tamen hoc addit, non prætermiſſurus, ſi res ita ſe habuiſſet. Τίτος, inquit, τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν, quod Sigiſmundus Gelenius inepte reddit: *Libros in bibliotheca publicari juſſit.* De bibliotheca nihil tum cogitavit Ioſephus.

Statuam meruit Romæ. Fides ſit penes Euſebium, e cujus libro III. capite IX. hæc tranſcripſit Hieronymus.

Adverſum Apionem. Ex noſtra lectione dijudicari non poteſt, unumne an plures contra Iudæos emiſerit Apion libros. Valeſii codex aliter habuit, cum dicat, Hieronymum hoc loco tueri lectionem vulgatam, qua Apion unum tantum librum contra Iudæos creditur emiſiſſe in lucem. Quicquid ſit, hoc certum eſt, Iudæos ab Apione multis libris impugnatos eſſe, ſive illi libri de induſtria contra Iudæos ſcripti ſint, ſive aliud agendo traduxerint Iudæos. Patet hoc ex principio libri II. contra Apionem.

Alius quoque liber ejus. Quia nec Hieronymus hoc loco, nec Euſebius meminerunt Joſephi de vita ſua libri, dum ejus ſcripta recenſent: imo quia Euſebius *L. III. c.* 10. nonnulla, quæ hodie in libello de vita Joſephi leguntur, extare dicit ſub finem ἀρχαιολογίας: denique quia Joſephi codices manu exarati libellum illum a viceſimo antiquitatum libro non divellunt, ſed exhibent continua ſerie ſub finem: merito amplector ſententiam Valeſii, librum Joſephi de vita ſua nihil aliud eſſe dicentis, quam epilogum libri viceſimi antiquitatum: quantumvis Scaliger ac impreſſi codices Græco-Latini omnes contradicant. Sane ut reliqua argumenta deſint, contextus ſub finem viceſimi antiquitatum libri, & primordium libelli de vita, litem dirimit. Credo autem epilogum illum olim divulſum eſſe ab iis, qui Joſephi vitam noſſe, nec integrum antiquitatum volumen deſcribere aut comparare cupiebant.

Propter interfectionem Jacobi apoſtoli dirutam Hieroſolymam. Hæc in Joſepho nunquam reperta eſſe ſupra demonſtravi, in Jacobi vita.

Scripſit autem de Domino in hunc modum. Vexatiſſimus locus, de quo multi extant libelli. Autores, qui eum excutiunt, pleroſque collegit Chriſtophorus Arnoldus, in libello Noribergæ ſub titulo Teſtimonii Flaviani emiſſo. Plures laudat Hermannus Witſius præfatione in tomum I. miſcellaneorum ſacrorum, cui catalogo alios adjicere non eſt magni laboris. Quidam locum rejiciunt, tanquam a Chriſtianis, Euſebio ut quidam ſentiunt, ſuppoſitum. Alii eum plane tuentur, ac fuit ſuperiori ſeculo vix unus alterue, qui revocaret in dubium; ſed vitam Chriſti commemorantes huc ſecure provocarunt, ut fecit Joachimus Perionius de vita Chriſti capite CL. aliique innumeri. Nonnulli eum Joſephi eſſe contendunt, ſed a Chriſtianis interpolatum. Atque hanc ſententiam conſtat certam tutamque eſſe. Joſephus enim non poterat jure prætermittere evntum tam memorabilem, puta, res geſtas Chriſti, qui omnium ore ferebatur, cujuſque ſectatores orbem replebant. Qui igitur potuit ſilentio involvere negotium, quod ſua ætate mira ſumebat incrementa, cum alias, easque minutas res in libris ſuis perſequeretur. Potuit quoque affirmare, Chriſtum pro Meſſia habitum eſſe, quum eo nomine in tota Judæa à non paucis indigitaretur. Quod vero in textu Joſephi & hodie extat, & Euſebii ævo extitit: ἦν ὁ χριστός, *erat Chriſtus;* id omnino a Chriſtianis adjectum puto. Adſcribam judicium Stephani le Moyne, viri ſane doctiſſimi, quo nemo unquam frequentius legit, ac melius intellexit Joſephum. Illud vero ita ſe habet: *T. II. var. ſacr. p.* 931. *Interpolatus eſt locus, Chriſtianorum nimis officioſam manum expertus. Nam non puto integrum locum ſuppoſititium. Eo audaciæ non aſſurrexerunt unquam chriſtiani, Sed cum Joſephus quædam in illo loco de Meſſia & Jeſu ingeſſiſſet, & dixiſſet, quod ille erat* λεγόμενος χριστός, *ſicut L.* 20. *C.* 8. *levi immutatione, & fraude non improbanda, quidam Chriſtianus ad marginem ſcripſerat,* ἦν ὁ χριστός, *cum* λεγόμενος *minus dicere, quam par erat, exiſtimaret. Tandem deſcribentibus amanuenſibus exulavit textus ipſe, & gloſſa marginalis illius locum occupavit.*

Vir ſapiens. Vocem, *vir,* non habet codex Noribergenſis.

Credebatur eſſe Chriſtus. Hieronymus aut incorrupto Joſephi codice uſus eſt, aut prudenter vertit Euſebium, qui habet: ἦν ὁ χριστός. Viderat nimirum doctiſſimus pater, Joſephum judæum nullatenus de Chriſto dicere potuiſſe: *Erat Meſſias,* vel, *Chriſtus.* Cæterum Noribergenſis codex legit: *Credebatur etiam Chriſtus.*

Perſeverarunt. Codex Noribergenſis: *perſeverarunt in fide;* quæ lectio plane olet Chriſtianos, eorumque formulas loquendi. Vel ex hoc additamento apparet, recentem eſſe codicem.

Non defecit. Codex Noribergenſis: *Non deficit.* Prior lectio præferri debet. Joſephus enim habet: οὐκ ἐπέλιπε. Quæ paulo ante ex Joſepho affert Hieronymus: *Apparuit enim eis tertia die vivens: multa & hæc & alia mirabilia carminibus Prophetarum de eo vaticinantibus;* extant quidem hodienum in Joſepho, ſed procul dubio a Chriſtianis adjecta.

CAP.

CAPUT XIV.

JUSTUS TIBERIENSIS, k)de provincia Galilæa, conatus eſt & ipſe l) Judaicarum rerum hiſtoriam texere, & quoſdam commentariolos de Scripturis m) componere: ſed hunc Joſephus arguit mendacii. n)Conſtat autem illum eo tempore ſcripſiſſe, quo & Joſephus.

Ἰοῦστος Τιβεριάδος, ἐπαρχίας Γαλιλαίας, ἐπεχείρησε μὲν καὶ αὐτὸς Ἰουδαϊκὴν ἱστορίαν συντάξαι, καί τινα ὑπομνήματα περὶ γραφῶν, ἀλλὰ τοῦτον Ἰώσηππος ἐλέγχει ψευσάμενον. Καὶ γὰρ ἐν ὁμοίῳ τῷ καιρῷ συνέγραφεν, ὅτι καὶ Ἰώσηππος.

k) Tiberias Galilææ opidum vicinum lacui Genneſaritico ab Herode Antipa conditum & nomine illo appellatum in honorem Tiberii Imp. anno ejus XIV. Vide quæ ad Stephanum Byz. viri docti, & Harduinum in numis urbium illuſtratis pag 498. atque Hadr. Relandi Palæſtinam lib. 3. p. 1036. ſeq. *Juſtus* (in Cod. Sigebergenſi & apud Honorium male *Iuſtinus*) Tiberienſis ὁ Τιβεριεὺς Piſti viri nobilis F. gente & religione Judæus ſcripſit *de bello Iudaico*, ὁ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατ' Οὐεσπασιανοῦ ἱστορήσας. Steph Byz. in Τιβεριάς. Ab illo opere diſtinctum videtur *Chronicon rerum Iudaicarum a Moyſe ad Regem Agrippam ſecundum*, quod legiſſe ſe teſtatur Photius Cod. 33. χρονικὸν Ἰουδαίων βασιλέων τῶν ἐν στέμμασι. Citant Laërtius II. 41. Euſtathius Antiochenus in Hexaëmeron ſub init. Vide Voſſium de Hiſt. Græcis lib. 2. cap. 8. Utrumque opus jam pridem intercidit.

l) Suidas fideliter hæc ex Græco interprete Hieronymi deſcripſit: ἐπεχείρησε μὲν καὶ αὐτὸς, licet nulla apud eum præcedat Joſephi mentio. Unde doctiſſimus Kuſterus bene obſervat, neutiquam ex Suida de ſumſiſſe quæ habet cum eo ſimilia Hieronymi interpretem, ſed vero Suidam illa ex Hieronymi interprete delibaſſe, adeoque & hunc longe Eraſmo editore, vetuſtiorem haud dubie eſſe.

m) Verba *de ſcripturis* male Suffridus Petri putat abundare, male ideo in quibuſdam editionibus omiſſa. Et in Græco interprete atque apud Suidam male editum περιγραφῶν pro περὶ γραφῶν, ut eidem Kuſtero pulchre notatum.

n) Euſebius III. 10. Hiſt. de Joſepho: διαβάλλων δῆτα Ἰοῦστον Τιβεριέα ὁμοίως αὐτῷ τὰ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἱστορῆσαι χρόνους πεπειραμένον, ὡς μὴ τ' ἀληθῆ συγγεγραφότα· πολλάς τε ἄλλας εὐθύνας ἐπαγαγὼν τῷ ἀνδρί. Vide Joſephum ipſum Juſti inimicum in vita ſua p. 1000. 1001. 1005. 1012. 1010. 1024. 1028. ſeq. edit. Lipſienſis. Γοητείαν καὶ ἀπάτην διὰ λόγων ipſi tribuit p. 1001. & p. 1024. Juſtum τὴν περὶ τούτων πραγματείαν γεγραφότα --- περὶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ὀλιγωρῶν, καὶ δι' ἔχθραν ἢ χάριν τὸ ψεῦδος οὐκ ἐντρεπόμενον μικρὰ διελθεῖν. Alius longe junior Juſtus Hebræus cujus chartam topographicam terræ ſanctæ laudat Tho. Pinedo ad Stephanum Byzant. pag. 498. 546. 571.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Iuſtus Tiberienſis.) Euſebius in Chronicis anno 1. Nervæ: *Iuſtus a Tiberiade Iudæorum ſcriptor agnoſcitur.*

Sed hunc Ioſephus arguit mendacii.) In fine videlicet XX. Antiquitatum, hoc eſt in vita ipſius, ab eodem Ioſepho conſcripta, & ei libro adjecta.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Iuſtus Tiberienſis ſeu Tiberiadenſis cum Ioſepho paulo ante memorato graves inimicitias habuit. Scripſit Iudæorum Regum, qui coronati fuerunt, Chronicon: ut Photius in Bibliotheca cod. 33. prodit. Iuſti ejuſdem Ioſephus in Vita ſua, Stephanus in Tiberiade, Svidas & alii meminerunt.

WILH. ERNESTI TENTZELII.

Plura de Iuſto Tib. reperire licet apud Voſſium lib. II. de Hiſtoricis Græcis capite VIII. Valeſium Annotat. ad Euſebii Hiſtor. Eccleſ. lib. III. cap. X. & Cavium P. 1. Hiſtoriæ litterariæ pag. 23. 24. quorum hic conjicit, *Iuſti hujus ſcripta aut alicubi ad huc latere, aut quod veriſimilius eſt, aliquot retro ſæculis periiſſe.* Facilis tamen eorum jactura foret, ſaltem inter ſcriptores Chriſtianos, quia teſte Photio nullam de Chriſti adventu rebusque geſtis fecerat mentionem.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Intuens Ioſephi indolem, vivendi rationem ac fata, non poſſum dicere aliud, quam Iuſti hujus hiſtoriam belli Iudaici magna fide conſcriptam, Ioſephum autem in ſua hiſtoria Romanis blanditum fuiſſe. Sane effuſus favor, quo Flavius Veſpaſianus, Titus ac Domitia-

nus complexi ſunt, indicat, eum de Romanis melius, quam de Iudæis meritum eſſe. Accedit, Ioſephum non habuiſſe, niſi miſerrima argumenta, queis Iuſtum impugnaret. *Cur vivo Veſpaſiano ac Tito*, inquit, *quorum auſpiciis id bellum geſtum eſt, & Agrippa ſuperſtite cognatisque ejus, non edidiſti tuam hiſtoriam? L. de vit. ſua opp.* 1026. Ridicula objectio! non edidit ſuperſtitibus patriæ ſuæ invaſoribus, quod eam ingratam fore ſeque male punitum iri cerneret, qui vix vita donatus erat ab hoſtibus, ſervatus precibus Berenices. Ingratum eſt hoſtibus quod verum eſt, ac de ſævitia illorum exponit. *Non ſic ego*, ait Ioſephus, *neque meis ſcriptis timui: ſed ipſis opus Imperatoribus tradidi. Ipſe Titus imperator adeo è ſolis illis libris cognitionem earum rerum homines petere voluit, ut ſua manu ſubſcriptos publicari juſſerit.* Si non ſolis Romanis, ſed Iudæis quoque accepta fuiſſet hiſtoria Ioſephi, haberet oſtentandi cauſas. Verum non diffitetur bonus vir, gentem ſuam magnopere de ſe conqueſtam eſſe, quod ad invidiam referre audet. Cur timeret ſuis ſcriptis, quæ ad Imperatoris, acerrimique Iudæorum hoſtis, nutum adornarat? Non erat ſermo de eo, an Ioſephi hiſtoria accepta fuerit Romanis; imo hæc erat Iudæorum querela, nimis acceptam eſſe, quod plane partium ſtudio orta eſſet, Romanos laudibus in cœlum efferret, Iudæos vero nunquam non traduceret. Quisquis Ioſephi genium & res illo tempore geſtas, ſollicitius expendit, haud difficulter a mendacio liberabit Titum, virum, ut mihi videtur, bonum, ſed ob veritatis ſtudium & hoſtes potentes inviſum oppreſſumque.

Iuſtus Tiberienſis. Ioſephus: Τιβεριὰς ἡ σὴ πατρὶς ὦ Ἰοῦστε. Præter hiſtoriam Iudaici belli edidit chronicon regum Iudæorum, quod Laërtius in Socrate στέμματα vocat. *Conſ. Valeſium ad Euſeb. p. 23.*

CAPUT XV

CLEMENS, de quo Apoſtus Paulus ad Philippenſes ſcribens ait: o) *Cum Clemente & cæteris cooperatoribus meis, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ*, quartus poſt Petrum Romanus Epiſcopus p) ſiquidem ſecundus Linus fuit, tertius Anacletus, q) tametſi plerique Latinorum ſecundum poſt Petrum Apoſtolum putent fuiſſe Clementem r) ſcripſit ex perſona Romanæ Eccleſiæ ad Eccleſiam Corinthiorum valde utilem Epiſtolam, quæ & in nonnullis locis etiam publice legitur: s) quæ mihi videtur characteri epiſtolæ, quæ ſub Pauli nomine ad Hebræos fertur, convenire. Sed & multis de eadem epiſtola non ſolum ſenſibus, ſed juxta verborum quoque ordinem abutitur. Omnino grandis in utraque ſimilitudo eſt. t) Fertur & ſecunda ex ejus nomine Epiſtola, quæ à veteribus reprobatur. u) Et diſputatio Petri & Apionis longo ſermone con-

Κλήμης, περὶ οὗ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος πρὸς Φιλιππησίους γράφων, λέγει· Μετὰ καὶ Κλήμεντος. Τέταρτος μετὰ Πέτρον Ῥώμης Ἐπίσκοπος. Δεύτερος γὰρ Λῖνος ἐγένετο, τρίτος Ἀνέγκλητος, εἰ καὶ πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπολαμβάνουσι, δεύτερον μετὰ τὸν Ἀπόστολον γεγενῆσθαι Κλήμεντα. Ἔγραψεν ἐκ προσώπου τῆς ἐκκλησίας Ῥώμης, πρὸς τὴν ἐν Κορίνθῳ ἐκκλησίαν Ἐπιστολὴν πάνυ θαυμαστὴν, ἥ τις ἐν φανεροῖς τόποις δημοσίᾳ ἀναγινώσκεται, τῷ χαρακτῆρι τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς Παύλου συνᾴδουσα οὐ μόνον νοήμασιν, ἀλλὰ καὶ λόγοις. Καὶ ἁπλῶς μεγίστη ἐστὶν ἐν ἑκατέρᾳ ὁμοίωσις. Φέρεται καὶ ἑτέρα ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ εἶναι Ἐπιστολὴ, ἥ τις παρὰ πάντων ἀποδοκιμάζεται. Καὶ διάλογος Πέτρου καὶ Ἀπίωνος μακρῷ λόγῳ συντεταγμένος, ἥν τινα Εὐσέβιος εὐθύνει ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τεύχει. Τελευτᾷ τῷ τρίτῳ ἐνιαυτῷ Τραϊανοῦ, καὶ τὴν τοῦ-

o) Philipp. IV. 3. p) S. Irenæus III. 3. apud Euſebium V. 6.

q) Conſona voce ſic legunt omnes MSS. teſte Marcianæo. *Videat proinde*, inquit, *Marianus unde* Cletum *pro* Anacleto *obtruſerit in contextum Hieronymi.* MStis aſſentiuntur etiam Freculfus in Chron. Tom. 2. lib. 2. c. 6. Ado de feſtivitatibus 9. Cal. Dec. & Honorius de S.E. c. 15. qui etiam omnes omittunt copulam & ante verba *tertius Anacletus*. Cæterum unus idemque videntur eſſe Cletus, Anacletus, Anencletus ſive Ἀνέγκλητος Irenæo: licet a recentioribus diſtinguuntur.

r) Conſule Cotelerium ad Conſtitutt. Apoſtol. lib. 7. cap. 46. Blondellum PſeudoIſidori p. 41. Guil. Caveum in vita Clementis Romani T. 1. Patrum primitiv. &c.

s) Euſebius III. 16. Hiſt. τούτου δὲ Κλήμεντος ὁμολογουμένη μία Ἐπιστολὴ φέρεται μεγάλη τε καὶ θαυμασία, ἣν ὡς ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τῇ Κορινθίων διετυπώσατο — ταύτην δὲ καὶ ἐν πλείσταις ἐκκλησίαις ἐπὶ τοῦ κοινοῦ δεδημοσιευμένην πάλαι τε καὶ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἔγνωμεν. Rufin. *Quam Epiſtolam in plurimis Eccleſiis publice legi & veterum & noſtris etiam temporibus conſtat.*

t) Euſebius III. 38. de hac Clementis Epiſtola: ἐν ᾗ τῆς πρὸς Ἑβραίους πολλὰ νοήματα παραθεὶς, ἤδη δὲ καὶ αὐτολεξεὶ ῥητοῖς τισιν ἐξ αὐτῆς χρησάμενος σαφέστατα παρίστησιν ὅτι μὴ νέον ὑπάρχει τὸ σύγγραμμα.

u) Idem Euſebius eodem capite: ἰστέον δ' ὡς καὶ δευτέρα τις εἶναι λέγεται τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολή, οὐ μὴν ἔθ' ὁμοίως τῇ προτέρᾳ καὶ ταύτην γνώριμον ἐπιστάμεθα, ὅτι μηδὲ τοὺς ἀρχαίους αὐτῇ κεχρημένους ἴσμεν.

ſcripta, quam Euſebius in tertio hiſtoriæ Eccleſiaſticæ volumine coarguit. x) Obiit tertio Trajani anno, y) & nominis ejus memoriam usque hodie Romæ extructa Eccleſia z) cuſtodit.

τοῦ μνήμην ὄχει τήμερον ἐν τῇ Ῥώμῃ οἰκοδομηθεῖσα ἐκκλησία φυλάττει.

x) *Ἤδη δὲ καὶ ἕτερα πολυεπῆ καὶ μακρὰ συγγράμματα ὡς τοῦ αὐτοῦ χθὲς καὶ πρώην τινὲς προήγαγον Πέτρου καὶ Ἀπίωνος διαλόγους περιέχοντα, ὧν οὐδ' ὅλως μνήμη τις παρὰ τοῖς παλαιοῖς φέρεται, οὐδὲ γὰρ καθαρὸν τῆς Ἀποστολικῆς ὀρθοδοξίας ἀποσώζει τὸν χαρακτῆρα.* Euſebius ibid. Hi dialogi Petri & Apionis, (opus *πολύστιχον* Photio cod. 123.) interciderunt, & videntur eſſe decem illi libri quorum argumentum refertur in recognitionibus Clementi tributis extremo libri tertii. Epiſtola autem Clementis genuina ad Corinthios uno loco manca exſtat, quemadmodum & alterius eidem tributæ pars non contemnenda. Optimam earum editionem, & ſuppoſititiorum quotquot ſuperſunt Clementinorum ſcriptorum, Conſtitutionum, Recognitionum &c. habes in Tomo priore Patrum Apoſtolicorum Io. Baptiſtæ Cotelerii. Pariſ. 1672. Amſt. 1698. fol. *Coarguit*, male Græcus interpres *εὐθύνει* hoc loco. Rectius *ἀποδοκιμάζει, νοθείας ἐλέγχει.*

y) A.C. 100. Vide Baron. ad Martyrolog. Rom. 23. Nov.

z) In hac Baſilica S. Clementis S. Gregorius primus, Papa habuit Homiliam in Evangelia XXXIII. & XXXVIII. Reſtaurata deinde eſt a Nicolao I. & noviſſime P.P. Dominicanis conceſſa ab Urbano VIII. Vide Romam ſacram veterem & novam, lingua Italica editam p. 400. ſeq.

ERASMI SCHOLIA.

Omnino grandis.) Satis indicat eam Epiſtolam videri Clementis, etiamſi propter contentioſos non audet palam fateri.

Volumine coarguit.) Sophronius vertit, *εὐθύνει*, quod magis ſonat corrigit.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Et ceteris cooperatoribus meis, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ. Hæc omnia in latinis codicibus extant, cum tamen apud Sophronium deſint. Quidam codices pro cooperatoribus habent, coadjutoribus.

Et tertius Cletus. Cletus legendum eſt, non Anacletus, ut Sophronius legit & interpres.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Scripſit ex perſona Romanæ Eccleſiæ ad Eccleſiam Corinthiorum valde utilem epiſtolam.) B. Hieron. citat ex hac epiſt. in Eſa. c. 52. & in 2. & 4. c. ad Epheſ. Item l. 1. in Iovinianum. *Ad hos & Clemens ſucceſſor Apoſtoli Petri, cujus Paulus meminit, ſcribit epiſtolas, omnemque pene ſermonem ſuum de virginitatis puritate contexit.* Vide Euſeb. lib. 3. c. 16. & lib. 4. cap. 23. ex verbis Dionyſii Corinthiorum Epiſc. Et Irenæum lib. 3. c. 3.

Quæ mihi videtur Charactери epiſtolæ, quæ ſub Pauli nomine ad Hebræos fertur convenire.) Vide Euſeb. lib. 3. c. 37.

Et diſputatio Petri & Apionis, quam Euſebius in 3. Eccl. hiſtoriæ volumine coarguit.) Cap. 38.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

De libris, qui S. Clementi Pontifici Romano adſcribuntur, Sixtus Senenſis in Bibliotheca, Baronius 2. Annali. Bellarminus lib. de Script. Eccleſ. Pererius, Poſſevinus & alii fuſe agunt.

Tertius Anacletus) alias *Cletus*. Ex veteri Martyrologio Romano, & variis Scriptoribus antiquis Holloſius tom. 2. in Notis ad vitam S. Irenæi c. 7. contra Baronium probat, Cletum & Anacletum non diverſos fuiſſe Pontifices ſed unicum.

Ad Eccleſiam Corinthiorum.) Prioris hujus Epiſtolæ, à Clemente ad Corinthios ſcriptæ, meminit S. Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus, infra cap. 27. laudandus, apud Euſebium lib. 4. Hiſt. cap. 22. Sed epiſtola iſta, cum reliquis ejusdem operibus, periit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Quartus poſt Petrum Romanus Epiſcopus, ſiquidem ſecundus Linus fuit. Intricata eſt Romanorum Epiſcoporum ſucceſſio, ut Pontificii paſſim fatentur. Onuphrius Panuinius *Not. ad Nicol. 1. Platinæ*, de confuſo ſucceſſionis ordine conqueritur, qui centum & octoginta propemodum annos attinet. Ioannes Lucidus Samotheus libro VIII. chronici ait: *Licet in pontificali Damaſi recte deſcribatur ordo & numerus Romanorum Pontificum, tamen vitio ſcriptorum numeri annorum, menſium & dierum depravati ſint. Ab aliis etiam autoribus poſt Damaſum, videlicet ab Anaſtaſio bibliothecario, a Martino, Vincentio, Antonino, Matthæo Palmerio, Platina &*

Cartuſienſi in faſciculo temporum, tanta inter ſe diſſonantia & diverſitate deſcribuntur eorundem pontificum tempora,, ut vix ex eis veritas cognoſci poſſit. Dionyſius Petavius ad hæreſin XXVII. Epiphanii: *Romanorum Pontificum, qui a Petro proximi fuerunt, perobſcura eſt ſeries, varieque ſcriptorum opinione jactata.* Onuphrius ſtatuit, inter Petrum & Clementem nullum alium interceſſiſſe epiſcopum. Plerique Cletum cum Anacleto eundem faciunt. Caranza *Summ. concil. p.* 13. inquit: *In re tam perplexa lectoru arbitrio judicium commitio.*

Quartus poſt Petrum. At Euſebius libro III. capite IV. tertium fuiſſe contendit. *Conf. c.* 15.

Scripſit valde utilem epiſtolam. Diu multumque deſideratam primus edidit Patricius Iunius anno ℩℩ ℩℩CXXXII. Cyrillus, qui illo anno Conſtantinopolitanum patriarchatum obtinebat, ex Ægypto, cum ſedem Antiochenam cum Conſtantinopolitana commutaret, magnam librorum ſupellectilem ſecum advexerat, in quibus erat antiquiſſimus Codex veteris novique teſtamenti, grandioribus literis conſtans, ac, ut ait Iunius, circa tempora primi Concilii Nicæni a Thecla quadam compoſitus. Hunc patriarcha Carolo, Britanniarum regi, dono dederat, eaque occaſione devenit codex in manus Iunii, regii bibliothecarii, qui ſub finem codicis deprehendit atque publici juris fecit laudatam Clementis ad Corinthios epiſtolam priorem.

Abutitur. Ita Eraſmus conſenſu codicem. Malim tamen legere: *Utitur.* Nam Euſebius habet: χρησάμενος.

Fertur & ſecunda. Ex eodem codice fragmentum edidit Junius, quod non aſſurgit ad prioris Epiſtolæ majeſtatem, ac rejicitur a veteribus omnibus, & recentiotibus pleriſque.

Diſputatio Petri & Apionis, quam Euſebius in tertio hiſtoriæ volumine coarguit. Hæc ſunt Euſebii verba: *Quidam porro alia etiam opera prolixa & copioſa ſub ejus nomine heri ac nudius tertius in lucem protulerunt: puta Petri & Apionis diſputationes, quarum apud antiquos nulla omnino extat mentio. Neque enim ſincera recta fidei ab Apoſtolis tradita nota in illis expreſſa reperitur.*

CAPUT XVI.

IGNATIUS, Antiochenæ Eccleſiæ tertius a) poſt Petrum Apoſtolum Epiſcopus, commovente perſecutionem Trajano, b) damnatus ad beſtias; Romam vinctus mittitur. c) Cumque navigans Smyrnam veniſſet, ubi Polycarpus, d) Joannis auditor, Epiſcopus erat, ſcripſit unam Epiſtolam ad Epheſios, alteram ad Magneſianos, tertiam ad Trallenſes, quartam ad Romanos: Et inde egrediens e) ſcripſit ad Philadelpheos, & ad Smyrnæos, & proprie ad Polycarpum, commendans illi Antiochenſem Eccleſiam. in qua & de Evangelio, f) quod nuper a me tranſlatum eſt, ſuper perſona Chriſti ponit teſtimonium, dicens: *Ego vero & poſt reſurrectionem in carne eum vidi, g) & credo quia ſit.*

Ign. Epiſt. ad Smyrn. c. III. ἐγὼ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα, καὶ πι-

Ἰγνάτιος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας τρίτος μετὰ Πέτρον τὸν Ἀπόστολον Ἐπίσκοπος, διωγμὸν κινήσαντος Τραϊανοῦ, θηριομαχῆσαι κελευσθεὶς, εἰς Ῥώμην στέλλεται δέσμιος. Πλέων δὲ καὶ ἐπιστὰς τῇ Σμύρνῃ ἐν ᾗ Πολύκαρπος ἀκροατὴς Ἰωάννου Ἐπίσκοπος ἦν, ἔγραψε πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴν μίαν, ἄλλην πρὸς Μαγνησιανοὺς, τρίτην πρὸς Τραλλιανοὺς, τετάρτην πρὸς Ῥωμαίους. Κἀκεῖθεν ἐξιὼν, ἔγραψε Φιλαδελφεῦσι, καὶ Σμυρναίοις, καὶ ἰδικῶς πρὸς Πολύκαρπον, παρατιθέμενος αὐτῷ τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίαν ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ πρῴην μεταφρασθέντος, ἐκ προσώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ μνήμην ποιεῖται, λέγων· Ἐγὼ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σώματι

a) Euſeb. III. 36. de S. Ignatio: Τῆς κατ᾽ Ἀντιόχειαν Πέτρου διαδοχῆς δεύτερος τὴν ἐπισκοπὴν κεκληρωμένος. Ita ut ſecundus a Petro, idemque ordine tertius Antiochenſium Epiſcopus fuerit Ignatius, ſucceſſor Evodii, de quo idem Euſebius III. 22.

b) Vide quæ ad Acta Martyrii Ignatiani Uſſerius & qui Græca primus edidit Theodoricus Ruinartus in Actis Martyrum ſelectis.

c) Euſebius III. 36. λόγος ἔχει τοῦτον ἀπὸ Συρίας ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἀναπεμφθέντα, θηρίων γενέσθαι βορὰν τῆς εἰς Χριστὸν μαρτυρίας ἕνεκεν.

d) Ἐν Σμύρνῃ γενόμενος, ἔνθα ὁ Πολύκαρπος ἦν, μίαν μὲν ἐπιστολὴν τῇ κατὰ τὴν Ἔφεσον ἐκκλησίᾳ γράφει -- ἑτέραν δὲ τῇ ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Μαιάνδρῳ, -- καὶ τῇ ἐν Τράλλεσι δὲ ἄλλην, -- πρὸς ταύταις καὶ τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ γράφει. Euſebius loco laudato.

e) Ἤδη δὲ ἐπέκεινα τῆς Σμύρνης γενόμενος ἀπὸ Τρωάδος τοῖς τε ἐν Φιλαδελφείᾳ αὖθις διὰ γραφῆς ὁμιλεῖ, καὶ τῇ Σμυρναίων ἐκκλησίᾳ, ἰδίως τε ταύτης προηγουμένῳ Πολυκάρπῳ. -- τὴν περὶ τῆς κατ᾽ Ἀντιόχειαν ποίμνης φροντίδα διὰ σπουδῆς ἔχειν αὐτὸν ἀξιοῖ. id.

f) Evangelium Nazaræorum innuit, de quo ſupra cap. 2. & 3.

g) Non in carne vidit Servatorem Ignatius, & in Græco eſt οἶδα, unde rectius Rufinus apud Euſeb. vertit *Novi.* Græcum Hieronymi interpretem qui habet εἶδον, reprehendere ideo nolim. Nam ſi οἶδα poſuiſſet, Ignatium ille dediſſet nobis, non Hiero-

ϛέυω ὄντα. Καὶ ὅτε πρὸς τοὺς περὶ Πέτρον ἐλήλυθεν, ἔφη αὐτοῖς· λάβετε, ψηλαφήσατέ με ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον ἀσώματον. Καὶ εὐθὺς αὐτοῦ ἥψαντο καὶ ἐπίστευσαν.

Et quando venit ad Petrum, & ad eos, qui cum Petro erant, h) *dixit eis: Ecce palpate me & videte, quia non ſum dæmonium incorporale.* i) *Et ſtatim tetigerunt eum & crediderunt.* Dignum autem videtur, quia tanti viri fecimus mentionem, & de Epiſtola ejus, quam ad Romanos ſcribit, pauca ponere: k) *De Syria uſque ad Romam pugno ad beſtias, in mari & in terra, nocte dieque, ligatus cum decem leopardis,* l) *hoc eſt, militibus, qui me cuſtodiunt: quibus & cum benefeceris, pejores fiunt. Iniquitas autem eorum, mea doctrina eſt,* m) *ſed non idcirco juſtificatus ſum.* n) *Utinam fruar beſtiis, quæ mihi ſunt præparatæ, quas & oro mihi veloces eſſe ad interitum, & ad ſupplicia, & allici* o) *eas ad comedendum me: ne ſicut & aliorum martyrum non audeant corpus meum attingere. Quod ſi venire noluerint, ego vim faciam, ego me ingeram, ut devorer. Ignoſcite mihi filioli: quid mihi proſit, ego ſcio. Nunc incipio Chriſti eſſe diſcipulus, nihil de his quæ videntur* p) *deſiderans, ut Jeſum Chriſtum inveniam. Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, membrorum diviſio,* q) *& totius corporis contri-*

Ignat. Epiſt. ad Rom c. V.

Ἀπὸ Συρίας μέχρι Ῥώμης θηριομαχῶ, διὰ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐνδεδεμένος δέκα λεοπάρδοις, ὅ ἐστι στρατιωτικὸν τάγμα, οἳ καὶ εὐεργετούμενοι χείρους γίνονται. ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι· ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο δεδικαίωμαι. ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ ἡτοιμασμένων, ἃ καὶ εὔχομαι σύντομά μοι εὑρεθῆναι, ἃ καὶ κολακεύσω συντόμως με καταφαγεῖν, οὐχ ὥσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ ἥψαντο. Κἂν αὐτὰ δὲ ἄκοντα μὴ θέλῃ, ἐγὼ προσβιάσομαι. Συγγνώμην μοι ἔχετε, τί μοι συμφέρει ἐγὼ γινώσκω. Νῦν ἄρχομαι μαθητὴς εἶναι· μηδέν με ζηλώσαι τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω· Πῦρ καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συστάσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπαὶ μελῶν, ἀλεσμοὶ ὅλου τοῦ σώματος, κολάσεις τοῦ Διαβόλου εἰς ἐμὲ ἐρχέσθωσαν,

ματι αὐτὸν εἶδον, καὶ πιστεύω ὅτι ἐστὶ, καὶ ὅτι ἦλθεν πρὸς Πέτρον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὄντας, εἶπεν αὐτοῖς. Ψηλαφήσατέ με, ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον σωματικόν. Καὶ εὐθέως ὅψαντες αὐτὸν, ἐπίστευσαν. Ἄξιον δὲ φαίνεται, ἐπείπερ τοιούτου ἀνδρὸς πεποιήμεθα μνήμην, ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῆς πρὸς Ῥωμαίους γραφείσης, ὀλίγα ἐκθέσθαι. Ἀπὸ Συρίας ἄχρι Ῥώμης, θηριομαχῶ ἐν θαλάσσῃ καὶ ἐν γῇ, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, δέκα συνδεδεμένος λεοπάρδοις, τουτέστι, στρατιώταις τοῖς φυλάσσουσί με, οἱ τινὲς καὶ μετ' εὐεργεσίαν χείρονες γίνονται. Αἱ γὰρ ἀνομίαι αὐτῶν, παίδευσίς μοί ἐστι, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἐδικαιώθην. Καὶ εἴθε ἀπολαύσω τῶν θηρίων τῶν ἐντρεπισθέντων μοι, ἃ τινα εὔχομαι ὀξύτατα εἶναί μοι εἰς ἀπώλειαν, καὶ ἐνδελεχίζειν εἰς τὴν ἐμὴν κατάβρωσιν, μήπως ὃν τρόπον ἐπὶ τῶν ἄλλων μαρτύρων, μὴ τολμήσωσι τοῦ σώματός μου ἅψασθαι. Εἰ γὰρ ἐπελθεῖν μὴ θελήσουσιν, ἐγὼ βιάσομαι, ποθῶν καταβρωθῆναι. Συγγνώσετέ μοι τεκνία, τὸ συμφέρον μοι ἐγὼ οἶδα. Νῦν ἄρχομαι εἶναι μαθητὴς, οὐδὲν τούτων τῶν ὁρωμένων ἐπιθυμῶν, ἵνα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὕρω. Πῦρ, σταυρὸς, θηρία, σύγκλασις ὀστέων, καὶ τῶν μελῶν διασπασμὸς, καὶ παντὸς τοῦ σώματος συντριβὴ, καὶ βάσανοι τοῦ Διαβόλου, εἰς ἐμὲ ἐλθωσιν, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολαύσω. Κατακριθεὶς τοίνυν θηριομαχῆσαι, καὶ πόθῳ τοῦ παθεῖν, ἀκούσας τοῦ βρυγμοῦ τῶν λεόντων, ἔφη· Σῖτος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμι, καὶ εὔχομαι τοῖς ὀδοῦσι τῶν θηρίων ἀλεσθῆναι, ἵνα ἄρτος καθαρὸς εὑρεθῶ. Ἔπαθε δεκάτῳ ἔθει Τραϊανοῦ, Τὸ δὲ λείψανον ἔξω τῆς Δαφνιτικῆς πύλης Ἀντιοχείας κατάκειται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ.

u μόνον

ronymum tranſtuliſſet. Citatur hic Ignatii locus & ab Euſebio, à quo accepit Hieronymus & a Theodorito dialog. 1.

h) Erudite vertit Hieronymus verba τοὺς περὶ Πέτρον. Vide Uſſerium & Coteler. ad Ignatium p. 35. & 87. Sic Rufinus *Petrum, cæteroſque.*

i) Hieron. præf. Libri XVIII. in Eſaiam: *Quum enim Apoſtoli eum putarent ſpiritum, vel juxta Evangelium quod Hebræorum lectitant Nazaræi, incorporale dæmonium.* Male Græcus interpres σωματικὸν, inemendato codice deceptus, nam in quibusdam adhuc legitur *corporale.* Sed optimi *incorporale* recte habent, ut vetuſtiſſimus omnium Sangermanenſis & Altempenſis ſive Ottobonianus quos Marcianæus inſpexit.

k) Etiam hunc Ignatii locum ex Euſebii III. 36. eſt mutuatus Hieronymus. Citatur quoque Latine, ut Cotelerio jam obſervatum, a Gilda in caſtigatione cleri Britanniæ Tom. 27. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 716. verum ex verſione non Hieronymi ſed Rufini.

l) Eruditiſſimum Bochartum, qui leopardi vocabulum Conſtantini demum ævo auditum contendebat 1. Hierozoic. III. 8. p. 805. confutavit Pearſonius parte 2. Vindic. Ignat. p. 376. ſeq. & Cotelerius p. 28. Tom. 2. Patrum Apoſtol. edit. Amſt. Dicuntur autem milites quibuscum ligatus cuſtodiebatur S. Ignatius, leopardi, ut Nero, leo, ſupra c. 5. propter immanitatem.

m) Rufin. *Sed ego nequitiis eorum magis erudior.*

n) Ex 1 Cor. IV. 4. o) fortaſſe leg. *allicio*, quia apud Ignat. & Euſeb. eſt κολακεύσω. Marcianæus legit: *Et allici ad c. m. ne ſicut aliorum &c.*

p) Apud Ignatium & Euſebium eſt: *Nihil de his quæ videntur & quæ non videntur.*

q) Rufin. *diſperſiones oſſium diſcerptioneſque membrorum.*

μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω.

tio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantum ut Chriſto fruar. Cumque jam damnatus eſſet ad beſtias, ardore patiendi, r) cum rugientes audiret leones, ait: *Frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, ut panis mundus inveniar.* s) Paſſus eſt anno decimo Trajani. t) Reliquiæ corporis ejus Antiochiæ jacent extra portam Daphniticam in cœmeterio. u)

r) MS. Gemblacenſe: *ardore impatienti.* Sed merito Suffridus Petri præfert alteram lectionem, *ardore patiendi.*

s) Refert hoc S. Ignatii dictum Irenæus lib. V. cap. 28. & ex eo Euſebius lib. 3. cap. 36. ὅτι σῖτός εἰμι θεοῦ, καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ. Legitur etiam iisdem verbis in Epiſtola Ignatii ad Romanos c. 4.

t) Annus decimus Trajani reſpondet Anno CHriſti 107. Atque ad illum annum quoque Martyrium S. Ignatii referunt Uſſerius, Tillemontius aliique viri doctiſſimi. Sed Joannem Malalam Antiochenum ſi ſequimur, non ante annum XVIII. Imperii Trajani accidit, CHriſti CXV. quam ſententiarum argumentis graviſſimis confirmarunt viri non minus præſtantes Joannes Pearſonus in diſſ. poſtuma de anno quo S. Ignatius condemnatus eſt, vulgata a Thoma Smitho in luculenta Epiſtolarum S. Ignatii editione quam notis Pearſonii ſuisque illuſtratam, poſt Iſ. Voſſium, Uſſerium Cotelerium aliosque publicavit Oxon. 1709. 4. & Guil. Lloydius Epiſcopus Aſaphenſis in diatriba ejusdem argumenti edita a Pagio in Critica Baroniana ad A. C. 107. n. 4. ſeq. Pro anno *decimo* Trajani, male quidam Codices *undecimo.*

u) Vide Evagrium lib. 1. Hiſtor. cap. 16. Tillemontium Tom. 2. memor. Eccleſ. pag. 210.

ERASMI SCHOLIA.

Quia non ſum dæmonium incorporale.) Corporale legit Sophronius, & ita ſcriptum habetur in emendatis exemplaribus. Plato dæmonibus corpora tribuit ſubtilia. Quod alicubi ſenſit & Auguſtinus.

Ego me ingeram.) Hæc verba nec habentur apud Sophronium, nec in vetuſtis exemplaribus emendatioribus. (*Omittit etiam Marcianæus.*)

MARIANI VICTORII.

Palpate me, & videte, quia non ſum dæmonium incorporale. Incorporale, legendum eſſe, ἀσωματικὸν non corporale, ſeu σωματικὸν ut Eraſmus ex Sophronio vitiato legit, tum alia antiqua, quæ nos vidimus, manuſcripta exemplaria, tum ſenſus ipſe, & evangelii verba, in hunc eundem ſenſum prolata, docent, cum dicitur, palpate, & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Luc. XXIV. 39.

Cumque jam damnatus eſſet ad beſtias, & ardore patiendi, rugientes audiret leones, ait. Perperam legebatur antea: Cumque jam damnatus eſſet ad beſtias, ardore patiendi, cum rugientes audiret leones, ait.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

De evangelio, quod nuper a me translatum eſt.) Supra in Jacobo. Vide Euſeb. l. 3. c. 36.

Quia non ſum dæmonium corporale.) Idem Hieron. in præfat. lib. 18. in Eſa. *Cum Apoſtoli eum putarent ſpiritum, vel juxta Evangelium Nazaræorum, dæmonium corporale* &c. Ex Ignatio, quare virgo fuerit deſponſata, citant Hieron. in Matth. c. 1. & Origen. Hom. 6. in Lucam, & Photius in Biblioth.

Paſſus eſt anno XI. Trajani.) Idem in Chronicis Euſebii. (*ad annum X.*)

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Epiſtolas S. Ignatii, poſt varias editiones, Martialis Mæſtræus, Doctor Th. Pariſienſis, Græco-Latinas cum Notis eadem in urbe 1608. publicavit. De iis quid ſentiendum Baronius in geſtis an. 34. Bellarminus in Catalogo, Petrus Halloſius tomo 1. Scriptorum Eccleſiæ orientalis, & alii, fuſe diſſerunt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ignatii Epiſtolas olim interpolatas fuiſſe, doctiorum nemo eſt, qui audeat negare. An autem breviores illæ, quæ & ipſæ hodienum extant, genuinæ ſint, ſub judice lis eſt. Hiſtoriam controverſiæ fuſe expoſuit Tentzelius parte I. diſſertationum ſelectarum diſſertatione III. Hodie conſentiunt doctiores, quæ præter has ſeptem, ab Hieronymo commemoratas, ſub Ignatii nomine circumferuntur, reprobandas eſſe. *Conf. Ittigius de Patrib. Apoſtol. §. 84. ſeqq. Cave T. 1. hiſt. lit. p. 20.*

Antiochenæ Eccleſiæ tertius Poſt Petrum Epiſcopus. Ex Euſebii libro III. capite XXII. liquet, locum ita intelligi debere, ut Petrus primus, Evodius ſecundus, tertius denique Ignatius fuiſſe cenſeatur. Nec aliud vult idem Euſebius, quando capite XXXVI. ejusdem libri ait: *Ignatius ſecundus poſt Petrum Antiochenſem Eccleſiam ſortitus eſt.*

Et inde egrediens. Ex Euſebio *L. III. c. 36.* conſtat, quatuor Epiſtolas, videlicet ad Epheſios, ad Magneſianos, ad Trallenſes & ad Romanos, Smyrnæ; tres reliquas, ad Phi-

Philadelphenſes, ad Smyrnæos & ad Polycarpum ſcriptas eſſe apud Troadenſes. Latina verſio ſub finem Epiſtolæ ad Polycarpum ait, illam datam eſſe apud Neapolitanos, cum jam Troadenſibus valedixiſſet. Sic habet: *Quoniam omnibus Eccleſiis nequivi ſcribere, quod repente navigaverim a Troade Neapolim.* Verum in Græco textu id non extat, qui ita ſonat: διὰ τὸ ἐξαίφνης πλεῖν με ἀπὸ Τρωάδος εἰς Νεάπολιν.

Et proprie ad Polycarpum. Hinc liquet, Jacobum Uſſerium errare, dum Ignatium ſeorſim ad Polycarpum ſcripſiſſe negat, atque Epiſtolam ad Polycarpum, cujus Euſebius & Hieronymus meminerunt, eandem facit cum Epiſtola ad Smyrnæos; illam vero, quæ hodie ab Ignatio ad Polycarpum data circumfertur, rejicit inter ſpurias. Nam aut ſex priores ſimul rejiciendæ ſunt, aut hæc cum illis retinenda. Diſerte Euſebius: ἰδίως τῷ Πολυκάρπῳ ὁμιλεῖ, quod ad verbum reddit Hieronymus: *Proprie ad Polycarpum.*

In qua. Male ait, hæc in epiſtola ad Polycarpum reperiri, cum deprehendantur in epiſtola ad Smyrnæos, ut & Euſebio notatum.

In qua & de Evangelio, quod nuper a me tranſlatum eſt, ſuper perſona Chriſti ſumit teſtimonium. Euſebius neſcire ſe inquit, unde Ignatius hoc teſtimonium acceperit. Non opus erat, ut Ignatium hæc ex evangelio ſecundum Ebræos hauſiſſe affirmaret Hieronymus. Quid enim obſtat, quo minus deſumta ſint ex Lucæ XXIV. capite, ubi non omnia quidem verba, idem tamen plane habetur ſenſus. Quod ad ſenſum verborum attinet, is mire torquetur a Quareſmio ita ſcribente, *de terra ſancta T. II. p. 574. Chriſtus Ignatio martyri apparuit ipſa die reſurrectionis in ſero, ut ſcribit ſanctus Hieronymus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Ignatio cap. 16.*

Ego & poſt reſurrectionem in carne eum vidi. Reprehenditur Hieronymus juxta cum iis, qui Chriſtum Ignatio apparuiſſe cenſent, quaſi heic non recte reddiderit verba Ignatii & Euſebii, quæ ita ſe habent: Ἐγὼ γὰρ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐν σαρκὶ αὐτὸν οἶδα, *Ego enim & poſt reſurrectionem eum in carne novi.* At parum peccavit Hieronymus. Nam id quidem verum eſt, Ignatium non dixiſſe, εἶδον, *vidi*; ſed, οἶδα, *novi*; verum res eodem redit, nec poſſunt negare, Chriſtum his verbis ab Ignatio viſum dici, qui voces torquere nolunt. Primo enim loquendi uſus hoc efflagitat, ut is, qui dicit, Paulum non noviſſe Chriſtum poſt reſurrectionem in carne, id dixiſſe credatur, Paulum ſuis oculis non uſurpaſſe Salvatorem, quæ felicitas reliquis apoſtolis obtigerit. Deinde ſcopus Ignatii idem poſcit. Impugnat enim eos, qui Chriſtum τὸ δοκεῖν, ſecundum opinionem tantum paſſum dicebant. De his dicit: *Ipſi ſecundum opinionem exiſtentes phantaſtici ſunt & dæmoniaci.* Atque ut validius convincat, ſubjicit ſtatim: *Ego enim poſt reſurrectionem in carne eum novi.* Si hic ſenſus eſſet, ſe noſſe quod Chriſtus poſt reſurrectionem verum corpus habuiſſet, non autem vidiſſe; tunc infirma plane fuiſſet argumentandi ratio, quum id & Smyrnæi, & alii Chriſtiani eodem modo jam noviſſent, videlicet ex Scriptura. Hinc huic argumento, ab αὐτοψίᾳ deſumpto, ſtatim aliud ſubjicit ejuſdem ponderis, ſcilicet αὐτοψίαν Apoſtolorum.

Qui me cuſtodiunt. Hæc neque Euſebius, neque Ignatius habent.

Quibus & cum benefeceris pejores fiunt. Ignatius: οἳ καὶ εὐεργετούμενοι, χείρους γίνονται. Verſio Hieronymi multo accuratior hac Valeſiana, *Qui beneficiis a me affecti, ſæviores fiunt.*

Nihil de his, quæ videntur, deſiderans. Ignatius & Euſebius ἀόρατα, *inviſibilia*, addunt, & apparet, ſenſum potius, quam verba exhibere Hieronymum. Nam & martyrum vocem perſpicuitatis cauſa, ut alia quædam paſſim in hac vita, adjecit.

Frumentum Chriſti ſum. Hanc ſententiam primus laudavit Irenæus libro V. capite XXVIII.

CAPUT XVII.

POLYCARPUS, Joannis Apoſtoli diſcipulus, x) & ab eo Smyrnæ Epiſcopus ordinatus, y) totius Aſiæ princeps fuit. Quippe qui nonnullos Apoſtolorum, z) & eorum

Πολύκαρπος Ἰωάννου Ἀποστόλου μαθητὴς, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ τῆς Σμυρναίων Ἐπίσκοπος κατασταθεὶς, πάσης τῆς Ἀσίας ἀρχηγὸς γέγονε, διὰ τὸ πολλοῖς τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν τὸν Χριστὸν ἑωρα-

x) S. Irenæus Epiſt. ad Florin. apud Euſeb. V. 20. & Nicephorum IV. 30. meminit τῆς συναναστροφῆς Polycarpi cum Johanne Apoſtolo. Dicitur etiam ἀκροατὴς Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ a Maximo Confeſſore in Scholiis ad Epiſtolam VII. Dionyſii, quem Areopagitam communiter appellant.

y) S. Irenæus III 3. teſtatur ab Apoſtolis Polycarpum conſtitutum Epiſcopum. Verba illius Græca apud Euſebium IV. 14. hæc ſunt: Καὶ Πολύκαρπος ὑπὸ Ἀποστόλων κατασταθεὶς εἰς τὴν Ἀσίαν (τὴν κάτω Ἀσίαν Epiſt. ad Florin.) ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίᾳ ἐπίσκοπος.

z) Idem Irenæus de eodem Polycarpo, quem a ſe puero viſum affirmat: οὐ μόνον ὑπὸ Ἀποστόλων μαθητευθεὶς καὶ συναναστραφεὶς πολλοῖς τοῖς τὸν Χριστὸν ἑωρακόσιν. Et in Epiſtola ad Florin. τὴν μετὰ Ἰωάννου συναναστροφὴν ὡς ἀπήγγελλε, καὶ τὴν μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν ἑωρακότων τὸν κύριον, καὶ ὡς ἀπεμνημόνευε τοὺς λόγους αὐτῶν. Et in Epiſt. ad Victorem Ro-

qui viderant Dominum, magiſtros habuerit & viderit. Hic propter quaſdam ſuper die Paſchæ quæſtiones, ſub Imperatore Antonino Pio, Eccleſiam in Urbe regente Aniceto, Romam venit a) ubi plurimos credentium, Marcionis & Valentini perſuaſione deceptos, reduxit ad fidem. b) Cumque ei fortuito obviam fuiſſet Marcion, c) & diceret, *Cognoſce nos.* Reſpondit, *Cognoſco primogenitum ſatanæ.* Poſtea vero regnante Marco Antonino & L. Aurelio Commodo, quarta * poſt Neronem perſecutione, Smyrnæ, ſedente Proconſule d) & univerſo populo in amphitheatro e) adverſus eum perſonante, igni traditus eſt. f) Scripſit ad Philippenſes valde utilem epiſtolam, g) quæ usque hodie in Aſiæ conventu legitur. h)

ἑωρακότων συντετυχηκέναι, καὶ διδασκάλους ἐσχηκέναι. Οὗτος διά τινας αἰτίας τοῦ πάσχα, βασιλεύοντος Ἀντωνίνου τοῦ Πίου, καὶ ἐπισκοποῦντος τῆς ἐκκλησίας Ῥώμης Ἀνικήτου ἐπέστη τῇ Ῥώμῃ, ἐν ᾗ καὶ πολλοὺς, τῷ δόγματι Μαρκίωνος καὶ Βαλεντίνου πιστεύσαντας, ἀνεκαλέσατο. Ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ ἐξ αὐτομάτου Μαρκίωνος καὶ εἰρηκότος αὐτῷ, γνώριζε ἡμᾶς, Ἀπεκρίθη, γνωρίζω τὸν πρωτότοκον τοῦ Διαβόλου. Μετὰ ταῦτα βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίνου, καὶ Λουκίου Αὐρηλίου Κομόδου, τετάρτου μετὰ Νέρωνα διωγμοῦ κινηθέντος, ἐν Σμύρνῃ θεωροῦντος τοῦ ἀνθυπάτου, καὶ παντὸς τοῦ δήμου ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ κατ' αὐτοῦ βοῶντος, πυρὶ παρεδόθη. Ἔγραψε πρὸς Φιλιππησίους πάνυ θαυμαστὴν Ἐπιστολὴν, ἥτις ἄχρι τοῦ παρόντος ἐν τῇ Ἀσιανῇ συνόδῳ ἀναγινώσκεται.

* Prima ſub Nerone, ſecunda ſub Domitiano, tertia ſub Trajano.

Romæ Epiſc. negat Polycarpo perſuaderi potuiſſe ab Aniceto, ut morem Paſchatis (die 14. Lunæ celebrandi) dimitteret, quem a Johanne & aliis Apoſtolis *οἷς συνδιέτριψεν quibuscum verſatus erat*, perpetuo obſervatum noſſet.

a) Irenæus eadem Epiſt. ad Victorem Epiſc. Urbis Romæ apud Euſeb. V. 24. & Nicephorum IV. 39. Καὶ τοῦ μακαρίου Πολυκάρπου ἐπιδημήσαντος τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀνικήτου &c. Confer Suidam in Πολύκαρπος qui nonnulla ex Græco Hieronymi interprete ad verbum repetit. Pro *Aniceto* codices quidam habent *Anacletum*, teſte Suffrido Petri, perperam ſane, ut ipſe quoque monet ac profitetur.

b) Irenæus III. 3. cujus Græca ſervavit Euſebius IV. 14. Μαρτυροῦσι τούτοις αἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐκκλησίαι πᾶσαι, καὶ οἱ μέχρι νῦν διαδεδεγμένοι τὸν Πολύκαρπον, πολλῷ ἀξιοπιστότερον καὶ βεβαιότερον ἀληθείας μάρτυρα ὄντα Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος καὶ τῶν λοιπῶν κακογνωμόνων· ὃς καὶ ἐπὶ Ἀνικήτου ἐπιδημήσας τῇ Ῥώμῃ, πολλοὺς ἀπὸ τῶν προειρημένων αἱρετικῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, μίαν καὶ μόνην ταύτην ἀλήθειαν κηρύξας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων παρειληφέναι τὴν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραδεδομένην.

c) Irenæus: Καὶ αὐτὸς δὲ Πολύκαρπος Μαρκίωνι ποτὲ εἰς ὄψιν αὐτῷ ἐλθόντι καὶ φήσαντι, ἐπιγινώσκεις ἡμᾶς; ἀπεκρίθη· ἐπιγινώσκω τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ. Pro ἐπιγινώσκεις quod ex Irenæo habent Euſebius, Nicephorus & Chronicon Paſchale p. 257. ponit Suidas è Græco Hieronymi interprete: Γνώριζε ἡμᾶς. Rufin. *agnoſce nos.* MS. Hieronymi Gemblacenſe, aliaque ſimiliter non *cognoſcis*, ſed *cognoſce nos.* Pro *Primogenito Satanæ* Marcianæus habet *Primogenito Diaboli*, quomodo legitur etiam apud Freculfum T. 2. lib. 2. cap. 15. d) Statio Quadrato, Proconſule Aſiæ.

e) Hieronymum ſequuntur viri docti qui martyrium S. Polycarpi referunt ad A. C. 166, vel 167. ut Tillemontius T. 2. memor. p. 336. Stephanus le Moyne prolegom. ad Varia ſacra, multique alii, Sed fortaſſe eſt verior ſententia Jo. Pearſonii in operibus poſthumis p. 282. ſeq. non contemnendis argumentis Polycarpum ſub Antonino Pio A. C. 147. paſſum ſtatuentis. Diem Martyrio ejus inſignem tradunt Latini 26. Jan. Græci 23. Febr. Uſſerius 26. Martii.

f) Amphitheatri illius rudera adhuc Smyrnæ oſtendi notat Tho. Smithus in notitia VII. Eccleſiarum Aſiæ p. 53.

g) Non tamen igne abſumtum Polycarpi corpus, ſed cum flamma fornicis inſtar ſuper Martyrem ſe curvaſſet, nec quicquam ei nocuiſſet, juſſum acceſſiſſe κομφέκτορα ſive carnificem, & pugionem capulotenus in ejus corpore abdidiſſe, unde tantum ſanguinis effluxerit, unde rogus accenſus extingueretur: legas in Epiſtola Smyrnenſis Eccleſiæ relatum ab Euſebio IV. 15. quæ exſtat cum notis Uſſerii & Cotelerii in Actis ſelectis Martyrum Ruinarti &c. Confer Martyrium Polycarpi (a Pionio ſcriptum ut ajunt) apud Halloixium in vitis Patrum Oriental. T. 1. Bollandum in Actis Sanctor. 26. Jan. & Tentzelium τὸν μακαρίτην in diſſ. ſelect. T. 1. p. 76. ſeq.

h) ἱκανωτάτη Irenæo III. 3. & apud Euſeb. IV. 14. Veteri interpreti Irenæi *perfectiſſima.* Rufino *pervalida.* Haymoni IV. 19. Hiſt. Eccleſ. *pervalida continens fidei monita & ſalutis.* Ex verbis Irenæi de Polycarpi Epiſt. ἐξ ἧς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτοῦ καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας οἱ βουλόμενοι καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας δύνανται μαθεῖν. Photius cod. 126. γέμουσα πολλῆς νουθεσίας μετὰ σαφηνείας καὶ ἁπλότητος κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἑρμηνείας τύπον. Illius optima editio, Uſſerii & Cotelerii illuſtrata notis exſtat in tomo poſteriore Patrum Apoſtolicorum ejusdem Cotelerii, edit. Amſt. 1698. fol.

h) Idem ex Hieronymo tradunt Ado de feſtivitatibus Apoſtolor. ad 7. Cal. Februar. aliique juniores.

ERAS-

ERASMI SCHOLION.

Regente Anacleto.) Sophronius pro Anacleto, legit Aniceto, *Ἀνικήτῳ*, quod nobis inviſtum ſonat. Meminit autem Aniceti in Egeſippo.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Regente Aniceto. Hic decimus poſt Petrum fuit Epiſcopus, ſub quo Egeſippus etiam Romam venit. Pro Aniceto, Anacleto, perperam alicubi legebatur: quippe cum Anacletus, qui Clementi ſucceſſit, ſub Adriano Imperatore floruerit: quo tempore nulla erat de Paſchatis celebratione contentio.

Cognoſcis nos. Cognoſce nos, quædam habent exemplaria, & ita vertit Sophronius, *γνώριζε*, inquiens, *ἡμᾶς*.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Joannis Apoſtoli diſcipulus, & ab eo Smyrnæ Epiſcopus ordinatus.) Tertull. de præſcriptione hæreticorum, in Smyrnæorum Eccleſia Polycarpum ab Joanne collocatum refert. Vide Irenæum lib. 3. c. 3.

Eccleſiam in urbe regente Aniceto.) Eſt germana lectio. Vide Euſeb. in Chronicis, & Eccleſ. hiſt. lib. 4. c. 14. ex Irenæo.

Cognoſcis nos.) Lege ex vet. cod. *cognoſce*. *Ἐπιγίνωσκε* habet Euſebius.

Igni traditus eſt.) Apud Euſeb. lib. 4. c. XV. ex epiſtola Smyrnæorum.

Scripſit ad Philippenſes valde utilem epiſtolam.) Meminit Irenæus, & Euſeb. lib. 4. c. 14. & lib. 3. c. 36.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

De Polycarpo Marcionis hæretici congreſſum deteſtante, præter Hieronymum; hæc ipſa Euſebius lib. 4. hiſt. cap. 24. itemque Irenæus l. 3. c. 3. narrant. Polycarpi porro ad Philippenſes Epiſtolam Euſebius lib. 4. c. 13. Photius cod. 127. & alii eximiè laudant: exſtatque Græco Latine edita Pariſiis cum Epiſtolis S Ignatii Antiocheni, & apud Halloſium tom. 1. Scriptorum Eccleſiæ Orientalis: quorum poſtremus nonnulla ſcriptorum Polycarpi fragmenta producit. Eſt autem martyrio coronatus in Aſia circa annum M. Aurelii ſeptimum, hoc eſt, Chriſti 167.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Cognoſce primogenitum Satanæ. Quicquid de Polycarpo refert, ex notiſſimis Euſebii locis hauſtum eſt. Quod vero ad hæc verba attinet, videtur iis Ignatium, præceptorem ſuum, imitatus, in cujus epiſtola ad Trallianos, ſecundum quaſdam editiones, hæc extant: *Fugite hæreſes illas ſine Deo, Diaboli enim ſunt adinventiones. Fugite vero & malas ſoboles ejus, Simonem dico, primogenitum generis ipſius.* Cur vero illi hæretici, primogeniti dæmonis dicantur, docte expoſuit le Moyne *II. var. ſacr. p. 454. ſqq.*

Regnante Marco Antonino & L. Aurelio Commodo. Hunc locum ſollicitandum ſcribendumque putaram: *L. Aurelio Vero.* Sed animadverti, Verum etiam Commodum vocatum eſſe. Nam patrem habuit Lucium Aurelium Cejonium Commodum; ipſe vero hæc nomina geſſit: Lucius Ceionius Ælius Commodus Verus Antoninus; ut probat Baronius ad annum CLXIII. *n.* 6. Id agnoſcit & Occo. Expoſiturus enim de Lucii nummis, ita auſpicatur: *L. Ceionius Commodus, qui & L. Aurelius Verus.* Patet hoc præterea ex inſcriptione, quam apologiæ ſuæ præfixit Athenagoras: IMPERATORIBUS M. AURELIO ANTONINO ET L. AURELIO COMMODO. Conſentit & inſcriptio apud Antonium Pagi in diſſertatione hypatica. *p.* 216.

Scripſit ad Philippenſes valde utilem epiſtolam. Hodie omnium manibus teritur, ſed interpolata eſt quicquid dicant viri quidam doctiſſimi.

Quæ uſque hodie in Aſia conventu legitur. Quem Aſiæ conventum intelligat, difficulter cognoſcitur. Sophronius reddit: *ἐν τῇ Ἀσιανῇ συνόδῳ.* Conſtat igitur, non eſſe ſermonem de conventibus Chriſtianorum quotidianis, ſed de notabili quodam totius Aſiaticæ gentis conventu. De provinciis Romanorum ex Plinii libro X epiſtolis LX. CI. & aliunde novimus, quod diem illum, quo Imperatores ad reipublicæ gubernacula admoti eſſent, quotannis magna religione ludiſque ac ſpectaculis celebraverint, præeunte videlicet provinciæ præfecto, quem ſequebantur milites ac legati civitatum, quos provinciales vocant Trajanus & Plinius. Hunc morem in Aſia obtinuiſſe dubitari non poteſt, credoque hunc conventum ab Aurelio Antonino libro IV. Euſebii capite XIII. *κοινὸν τῆς Ἀσίας*, *commune Aſiæ* appellari, ut & Valeſius ſentit in notis ad illum Euſebii locum. Hunc quotannis conveniendi morem in Aſia retentum fuiſſe arbitror, quum jam Chriſtiani imperaſſent, adeoque *κοινὸν Ἀσίας*, commune Aſiæ, heic indigitari ab Hieronymo. In conventu enim illo

Chriſtianos primo omnium de religione conſultare decebat, ac prælegere Acta martyrum, præcipue vero Epiſtolam ſui primarii Epiſcopi, Polycarpi, ut gentiles convenientium multitudine, ardore ac zelo inducerentur ad amplectendam doctrinam ſalutarem; tum etiam ut Chriſtiani confirmarentur admirando Polycarpi monumento, ac præpararentur ad ſuſtinendas perſecutiones, ſi quæ forte, ut Juliani tempore, ſuperveniſſent. Intelligo autem conventum Aſiæ proconſularis, non Aſiæ, quæ tertiam orbis terrarum partem notat.

CAPUT XIIX.

PAPIAS Johannis auditor, i) Hierapolitanus Epiſcopus in Aſia, k) quinque tantum ſcripſit volumina, quæ prænotavit: *Explanatio ſermonum Domini*: l) in quibus quum ſe in præfatione aſſerat, non varias opiniones ſequi, ſed Apoſtolos auctores habere, m) ait: *Conſiderabam quid Andreas, quid Petrus, dixiſſent, quid Philippus, quid Thomas, quid Jacobus, quid Johannes, quid Matthæus, vel alius quilibet diſcipulorum Domini; quid etiam Ariſtion, & Senior Johannes, diſcipuli Domini loquebantur. Non enim tantum mihi libri ad legendum proſunt, quantum viva vox, uſque hodie in ſuis auctoribus perſonans.* Ex quo apparet, n) in ipſo catalogo nominum, alium eſſe Johannem, qui inter Apoſtolos ponitur; & alium ſeniorem Johannem, quem poſt Ariſtionem enumerat. Hoc autem diximus propter ſuperiorem opinionem, quam a plerisque retulimus o) traditam, duas poſteriores Epiſtolas Johannis non Apoſtoli eſſe, ſed presbyteri. Hic dicitur mille annorum p) Judai-

Papias apud Euſeb. III. 39. ἀνέκρινον λόγους· τί Ἀνδρέας ἢ τί Πέτρος εἶπεν, ἢ τί Φίλιππος, ἢ τί Θωμᾶς ἢ Ἰάκωβος ἢ τί Ἰωάννης, ἢ Ματθαῖος, ἤ τις ἕτερος τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν, ἅ τε Ἀριστίων καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, οἱ τοῦ Κυρίου μαθηταὶ λέγουσιν. Οὐ γὰρ τὰ ἐκ τῶν βιβλίων τοσοῦτόν με ὠφελεῖν ὑπελάμβανον ὅσον τὰ παρὰ ζώσης φωνῆς καὶ μενούσης.

Παπίας Ἰωάννου ἀκροατὴς, Ἱεραπολίτης τῆς Ἀσίας Ἐπίσκοπος, πέντε μόνους συνέταξε λόγους. οὓς καὶ ἐπέγραψε, Ἔκθεσις λόγων Κυρίου. Ἐν οἷς λέγων ἐν προοιμίοις μὴ ἀκολουθεῖν ποικίλαις φήμαις, ἀλλὰ τοὺς Ἀποστόλους ἔχειν ἡγουμένους, ἔφη. Κατενόουν τί Ἀνδρέας, τί Πέτρος, εἰρήκασι, τί Φίλιππος, τί Θωμᾶς, τί Ἰάκωβος, τί Ἰωάννης, τί Ματθαῖος, καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ Κυρίου μαθηταί. τί δὲ Ἀριστίων, καὶ ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἐλάλησαν. Οὐδὲ γάρ με τοσοῦτον βίβλοι εἰς ἀνάγνωσιν ὠφελοῦσιν, ὅσον ζῶσα φωνὴ, ἤ τις ἄχρι τοῦ παρόντος διὰ τῶν συγγραψαμένων ἀκμάζει. Δηλοῦται δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ καταλόγου τῶν ὀνομάτων, ἄλλον εἶναι Ἰωάννην Ἀπόστολον, καὶ ἄλλον εἶναι πρεσβύτερον Ἰωάννην, ὅν τινα ὕστερον μετὰ τὸν Ἀριστίωνα κατηριθμήσατο. Ταῦτα δὲ εἰρήκαμεν διὰ τὴν προαναφερομένην, ἐν οἷς εἴπομεν, τὰς δύο ὑστέρας Ἐπιστολὰς μὴ εἶναι Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου, ἀλλὰ τοῦ πρεσβυτέρου. Οὗτος λέγεται χιλίων ἐνιαυτῶν Ἰουδαϊκὴν ἐκδεδωκέναι δευτέρωσιν, ᾧ ἠκολούθησαν Εἰρηναῖος, καὶ Ἀπολλινάριος, καὶ οἱ λοιποὶ, οἵτινες μετὰ τὴν ἀνάστασιν φάσκουσιν ἐν τῷ σώματι μετὰ τῶν ἁγίων τὸν Κύριον βασιλεύσειν. Καὶ Τερ-

i) Irenæus V. 33. & apud Euſeb. III. 39. Παπίας Ἰωάννου μὲν ἀκουστὴς, Πολυκάρπου δὲ ἑταῖρος γεγονώς. Hinc Johannis Apoſtoli diſcipulum vocant Papiam Oecumenius, Beda, Uſuardus, Ado aliique, licet Euſebius id maluit accipere de Joanne altero presbytero.

k) Hierapolis civitas in Phrygia Aſiæ regione. Hierapolitanus Epiſcopus dicitur Papias etiam ab Euſebio III. 36. Hiſt. a Stephano Gobaro apud Photium Cod. 232. Anaſtaſio Sinaita lib. 7. in Hexaëm. aliisque & ab Hieron. ſupra cap. 8. & præfat. in Victorin. ad Apocalypſin.

l) Λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεως. Fragmenta collegit Jo. Erneſtus Grabe Tom. 2. ſpicilegii Patrum pag. 31. ſeq. & Petrus Halloix T. 1. de vitis ſcriptor. Oriental. pag. 647. ſeq.

m) Verba Papiæ apud Euſeb. III. 39. οὐ γὰρ τοῖς τὰ πολλὰ λέγουσιν ἔχαιρον ὥσπερ οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ τοῖς τἀληθῆ διδάσκουσιν. Οὐδὲ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας ἐντολὰς μνημονεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς τὰς παρὰ τοῦ Κυρίου τῇ πίστει δεδομένας καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς παραγινομένας τῆς ἀληθείας. Εἰ δέ που καὶ παρηκολουθηκώς τις τοῖς πρεσβυτέροις ἔλθοι, τοὺς τῶν πρεσβυτέρων ἀνέκρινον λόγους &c.

n) Euſebius loco laudato: Ἔνθα καὶ ἐπιστῆσαι ἄξιον δὶς καταριθμοῦντι αὐτῷ τὸ Ἰωάννου ὄνομα· ὧν τὸν μὲν πρότερον Πέτρῳ καὶ Ἰακώβῳ καὶ Ματθαίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις συγκαταλέγει, σαφῶς δηλῶν τὸν Εὐαγγελιστήν· Τὸν δ᾽ ἕτερον Ἰωάννην, διαστείλας τὸν λόγον, ἑτέροις παρὰ τὸν τῶν Ἀποστόλων ἀριθμὸν κατατάσσει, προτάξας αὐτοῦ τὸν Ἀριστίωνα. Σαφῶς τε αὐτὸν πρεσβύτερον ὀνομάζει. Pro Ariſtione *Ariſtonem* habet Codex Gemblacenſis. teſte Suffrido Petri. Atque Ariſtonis Pellæi meminit Euſebius IV. 16. quem eundem ſuſpicor. In Chronico Paſchali pag. 255. male Ἀπελλῆς καὶ Ἀρίστων pro ὁ Πελλαῖος Ἀρίστων. o) Supra, cap. IX.

p) Euſebius p. 112. de Papia: Χιλιάδα τινά φησιν ἔσεσθαι μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν σωματικῶς τῆς τοῦ Χριστοῦ βασιλείας ἐπὶ ταυτησὶ τῆς γῆς ὑποστησομένης.

Google

tam edidiſſe δευτέρωσιν, q) quem ſecuti ſunt Irenæus r) & Apollinarius, & cæteri, qui poſt reſurrectionem ajunt in carne cum Sanctis Dominum regnaturum. Tertullianus quoque in libro de ſpe fidelium, & Victorinus Petabionenſis, s) & Lactantius t) hac opinione ducuntur.

Τερτυλλιανὸς δὲ ἐν τῇ βίβλῳ τῷ περὶ τῆς ἐλπίδος τῶν πιστῶν, καὶ Βικτωρῖνος Πεταβίωνος, καὶ Λακτάντιος ταύτῃ τῇ δόξῃ ἕλκονται.

q) Δευτέρωσις Judaica, eſt traditio, velut ſecundò loco poſt Legem ſcriptam habenda, Miſna. Vide Epiphanium hæreſi XVI. Idem XXXIII. 9. αἱ γὰρ παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων δευτερώσεις παρὰ τῶν Ἰουδαίων λέγονται. Juſtinianus Imp. novell. 146. Τὴν δὲ παρ' αὐτοῖς (Ἰουδαίοις) λεγομένην δευτέρωσιν καὶ ἀπαγορεύομεν παντελῶς. Cæterum Judaicam mille annorum fabulam perſtringit etiam multis aliis locis Hieronymus, ut in Eſ. 19. 23. 29. 54. 60. &c. Confer B. D. Gerhardum noſtrum Loco Theol. de conſummatione ſæculi §. 67 & de Irenæo, Apollinari, Tertulliano, Victorino, Lactantio aliiſque Chiliaſmi ſuffragatoribus Adamum Tribechovium in Hiſtoria Chiliaſmi: Halloixium T. 1. vit Patrum Oriental. p. 663. ſeq. Tillemontium T. 2. memor. p. 308. ſeq. edit. Pariſ. Jo. Wilhelmum Peterſenium in nube teſtium de regnò Chriſti, & Nicolaum Nourry in Apparatu ad Bibl Patrum T. 1. p. 264--286.

r) Vide Irenæum IV. 37. V. 21. & 23. 32. ſeqq. Hieron. infra c. 28. & in Ezech. 36. Tertulliani liber de ſpe fidelium cum ſcriptis Apollinaris intercidit. Alia tamen Tertulliani teſtimonia de regno millenario congeſſit Peterſenius in nube teſtium lib. 2. p. 106. ſeq. De Irenæo idem p. 86. ſeq. de Apollinari pag. 140. quem cæteris iterum jungit Hieronymus in Ezech. 36.

s) Petavionenſis legendum pro Pictavienſi, ut docuit Jo. Launojus diſſ. de Victorinis. Et nullus eſt codex, teſte Marcianæo, qui non legat *Petabionenſis*, vel *Pitabionenſis.* Vide infra c. 74. & quæ ex Victorini tractatu de fabrica Mundi clariſſ. Caveus in Hiſtoria lit. & Hieronymus præf. ad Victorinum in Apocalypſ. apud Sixtum Senenſem lib. 6. Bibl. S. annot. 347.

t) Vide Lactantium VII. 24.

ERASMI SCHOLIA.

Explanatio ſermonum Domini.) ἐξήγησις τῶν λόγων Κυρίου.

Judaicam edidiſſe *δευτέρωσιν.* Sic enim reſtituimus ex Sophronio titulum in noſtris exemplaribus corruptum. Judæi *δευτερώσεις* vocant, poſteriorum interpretationes: Cujus generis apud nos ſunt Auguſtinus, Thomas & Scotus.

Victorinus Pictavienſis.) Sophronius, πεταβίωνος. In nonnullis vetuſtis habebatur Petabionenſis.

MARIANI VICTORII.

Hic dicitur mille annorum Judaicam ediдиſſe δευτέρωσιν. Ex Joannis in Apocalypſi loco quodam male intellecto, mille annorum fabula conficta eſt: qua dicitur, Chriſtum, poſt univerſalem corporum reſurrectionem, mille annis corporaliter, ac viſibiliter in Judæa cum ſanctis regnaturum, convicturumque. Hujus hæreſeos profeſſores, ab annorum numero, Chiliaſtæ ſunt appellati. Inter quos, præter connumeratos a D. Hieronymo hic Juſtinum Martyrem, acerrimum aſſertorem, & Nepotem quendam Epiſcopum, quem impugnavit Dionyſius Alexandrinus, invenio. Errorem fuiſſe in tot ſanctis, non hæreſim, quæ opinionis obſtinatione ſtatuitur, veritate in Eccleſia catholica nondum definita propalataque, dicendum eſt. *Δευτέρωσις* autem dicitur altera quædam, ac poſterior interpretatio, traditioque, cujuſmodi eſt Cabaliſtica, Thalmudiſticaque: de qua hic Hieronymum intellexiſſe, forte non ab re fuerit exiſtimare. Nam præter quod in eis Judæi de futuro Chriſti in terris regno, atque convivio, & de epulis Leviathan, multa ſomniantes comminiſcuntur, conſtat alibi a Hieronymo Judaicas *δευτερώσεις* illas vocatas.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Papias *Joannis auditor.*) De eo lege Euſeb. l. 3 c. 39.

Hic dicitur mille annorum Judaicam ediдиſſe δευτέρωσιν quem ſecuti ſunt Irenæus & Apollinaris & cæteri.) Adverſus hanc Judaicam mille annorum fabulam fortiſſime in Comentariis pugnat S. Hieron. Loca aliquot indicabo. In Eſa. c. 1. 25. 30. 49. 54. 55. 58. 60. Item in præf. l. 18. *De repromiſſionibus futurorum, quomodo debeant accipi, & qua ratione intelligenda ſit Apocalypſis Ioannis, quam ſi juxta litteram accipimus, judaizandum eſt; ſi ſpiritualiter ut ſcriptum eſt, diſſeremus, multorum veterum videbimus opinionibus contraire. Latinorum, Tertulliani, Victorini, Lactantii: Græcorum, ut cæteros prætermittam, Irenæi tantum Lugdunenſis Epiſcopi faciam mentionem, adverſus quem vir eloquentiſſimus Dionyſius Alexandrinæ Eccleſiæ pontifex, elegantem ſcribit librum, irridens mille annorum fabulam &c. Cui duobus voluminibus reſpondet Apollinaris,*

X 2

quem

Quem non ſolum ſua ſecta homines, ſed & noſtrorum in hac parte duntaxat plurima ſequitur multitudo, ut præſaga mente jam cernam, quantorum in me rabies concitanda ſit, &c. Item in Eſa. ca. 65. 66. & aliis locis. Item in XIX. c. Hierem. *de aurea & gemmata Hieruſalem reſtituenda, & regno in terris Domini Salvatoris: quæ licet non ſequamur, tamen damnare non poſſumus, quia multi Eccleſiaſticorum virorum & martyres iſta dixerunt, ut unusquisque in ſuo ſenſu abundet, & Domini judicio cuncta reſerventur.* Et in cap. 31. Præterea in Ezech. 27. 28. Item in 36. *Adverſus dogma Judaicum, & beatitudinem ventri & gutturi ſervientem* &c. Mox: *quod & multi noſtrorum & præcipue Tertulliani liber, qui inſcribitur,* de ſpe fidelium, *Lactantii Inſtitutionum volumen ſeptimum pollicetur, & Victorini Pitabionenſis Epiſcopi crebræ expoſitiones, & nuper Severus noſter in Dialogo, cui Gallo nomen impoſuit, & ut Græcos nominem, & primum extremumque conjungam, Irenæus & Apollinaris.* Rurſus in c. 39. Item in Johel c. 3. Et in Zachar. 2. 12. & 14. & in Malach. 3.

Tertullianus quoque in libro de ſpe fidelium, *& Victorinus Pitabionenſis, & Lactantius hac opinione ducuntur.*) Lactantius lib. 7. qui eſt de divino præmio cap. 24.

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

Scriptorum S. Papiæ, præter Hieronymum, Irenæus l. 5. c. 33. Euſebius l. 3. c. 30. & 33. & Niceph Calliſtus. l. 3. c. 18. & 20. meminerunt. Ex iis fragmenta quædam Græco-Latine Halloſius tom. 1. ſcriptorum Eccleſiæ Orientalis recitat. Ibidem reperies Papiæ opiniones antiquatas; ut & apud Baronium in notis ad Martyrologium 22. Februarii.

Mille annorum.) Victorii (qui S. Hieronymi opera, Pii IV. ævo, cum mss. Codicibus contulit, & Notis illuſtravit) Scholion ad hunc locum videat, qui volet, & Baron. ad Martyrol. 2. Nov.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Et Victorinus Pitabionenſis. Ita reſtituimus hunc locum, poſtquam hodie conſtat inter doctos, Victorinum nunquam *Pictavienſem* Epiſcopum fuiſſe, ut habent reliqui omnes. Verba Papiæ Paulo aliter recitat Euſebius, ſed ſenſus idem eſt.

CAPUT XIX.

QUADRATUS Apoſtolorum diſcipulus, u) Publio, Athenarum Epiſcopo, ob Chriſti fidem martyrio coronato, in locum ejus ſubſtituitur, x) & Eccleſiam grandi terrore diſperſam, y) fide & induſtria ſua congregat. z) Cumque Hadrianus Athenis exegiſſet hiemem, inviſens Eleuſinam, a) & omnibus pene Græciæ Sacris initiatus, b) dediſſet occaſionem his, qui Chriſtianos oderant, absque

Κυαδρᾶτος τῶν Ἀποστόλων μαθητὴς, παθόντος Πουβλίου Ἀθηναίων Ἐπισκόπου ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον ὑπεισέρχεται, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐν μεγάλῃ ταραχῇ διασκορπισθεῖσαν συνάγει. Καὶ ἡνίκα Ἀδριανὸς ἐν Ἀθήναις ἐχείμασεν ἐν Ἐλευσῖνι γινόμενος, καὶ πάντα σχεδὸν τὰ τῆς Ἑλλάδος μυστήρια μυηθεὶς, δέδωκεν ἀφορμὴν ἐπὶ τὸ τοὺς μισοῦντας τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ δίχα βασιλικῆς κελεύσεως κολάσαι.

u) Sic Euſebius in Chron. Græcis recentioribus etiam *Ἀπόστολος*. Cum Philippi Apoſtoli filiabus *προφητικῷ χαρίσματι διαπρέψαι* tradit Euſebius III. 37. Vide Halloixium, Caveum & Tillemontium in Quadrati vita & Henſchenium in Actis Sanctor. 26. Maj. T. 6.

x) Euſebius IV. 23. ex Dionyſiii Corinthii Epiſtola ad Athenienſes: *Κοδράτου δὲ μετὰ τὸν μαρτυρήσαντα Πούπλιον καταστάντος αὐτῶν Ἐπισκόπου μέμνηται.* Eundem eſſe Quadratum Athenienſem Epiſcopum cum Quadrato qui Eleuſine vicina Athenis Hadriano Apologiam obtulit, Hieronymus tum hoc loco, tum Epiſt. 84. ad Magnum eumque ſecuti Græci 21. Sept. & Latini 26. Maj. conſentiunt: Licet viris doctiſſimus Valeſio, Lemoinio, Dupinio & Tillemontio ob temporum rationes ſed minime expeditas aliter videatur. Vide Grabii ſpicilegium Patrum Tom. 2. p. 119. ſeq.

y) Ob Publium Epiſcopum martyrio ſublatum, de quo vide Baronium ad Martyrolog. Rom. 21. Jan. Euſebius loco laudato refert Athenienſes a Dionyſio Corinthio reprehenſos velut *ὀλιγωρήσαντας* fidem ac politiam Evangelicam, ac propemodum relapſos ad Ethniciſmum *μικροῦ δεῖν ἀποστάντας τοῦ λόγου, ἐξ ὅτουπερ τὸν προεστῶτα αὐτῶν Πούπλιον μαρτυρῆσαι κατὰ τοὺς τότε συνέβη διωγμούς.* Sub Trajano A. C. 107.

z) *Ὡς διὰ τῆς αὐτοῦ σπουδῆς ἐπισυναχθέντων, καὶ τῆς πίστεως ἀναζωπύρησιν εἰληχότων.* Dionyſius Corinthius apud Euſeb.

a) Codex Gemblacenſis, quem Suffridus Petri inſpexit, *Eleuſina.* Accidit hoc A. CHriſti 123. Hadriani ſeptimo: vel Hadr. decimo quinto, CHriſti 131. ut memorat Euſebius in Chron. De Eleuſiniis ſacris erudite Meurſius T. VI. Antiqv. Gronov.

b) Vide quæ viri docti ad Ælium Spartianum in Hadriani vita c. 13. Hinc Juliano in Cæſaribus Hadrianus *πολυπραγμονῶν τὰ ἀπόρρητα*, & *curioſitatum omnium explorator*, Tertulliano c. V. Apologetici.

præcepto Imperatoris vexare credentes: c) porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum, d) valde utilem, plenumque rationis & fidei, & Apoſtolica doctrina dignum: e) in quo & antiquitatem ſuæ ætatis f) oſtendens, ait, plurimos a ſe viſos g) qui ſub Domino variis in Judæa oppreſſi calamitatibus ſanati fuerant, & qui a mortuis reſurrexerant.

σαι, ἐπέδωκε βίβλον ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας θρησκείας συντεθεῖσαν, πάνυ χρηστὴν, καὶ γέμουσαν λογισμοῦ καὶ πίστεως, ἀξίαν τε τῆς Ἀποστολικῆς παιδεύσεως, ἐν ᾗ καὶ τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἰδίας ἡλικίας δεικνὺς, ἔφη, πολλοὺς ἑωρακέναι τοὺς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ποικίλαις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ κάμνοντας νόσοις ἰαθέντας, καὶ ὅτι τινὲς ἐκ νεκρῶν ἀνέστησαν.

c) *ὅτι δή τινες πονηροὶ ἄνδρες τοὺς ἡμετέρους ἐνοχλεῖν ἐπειρῶντο.* Euſeb. IV. 3. Non tribueret malis hominibus, ſi edicto Imperatoris hoc factum fuiſſet. Confer Dodwelli diſſ. XI. Cyprian. §. 28. ſeq. Potuit, inquies, etiam a malis hominibus ad edicta adverſus Chriſtianos promulganda Imperator impelli. Sed diſerte Tertullianus c. V. Apologet. Leges ab Hadriano adverſus Chriſtianos impreſſas negat.

d) *Τούτῳ Κοδρᾶτος λόγον προσφωνήσας ἀναδίδωσιν ἀπολογίαν συντάξας ὑπὲρ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς θεοσεβείας.* Euſeb. III. 4. Vide infra notas H. Gravii.

e) *Ἐξ οὗ κατιδεῖν ἐστι λαμπρὰ τεκμήρια τῆς τε τοῦ ἀνδρὸς διανοίας καὶ τῆς Ἀποστολικῆς ὀρθοτομίας.* Euſeb.

f) Codex Gembl. teſte Suffrido Petri, *ſuæ actionis.* Vitioſe haud dubie.

g) Quadratus apud Euſebium IV. 3. cum dixiſſet ſanatos a CHriſto & in vitam revocatos non ſolum viſos ſtatim & Salvatore in terris verſante, ſed etiam poſt ejus mortem *ἐπὶ χρόνον ἱκανόν·* ſubjungit: *ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους χρόνους τινὲς αὐτῶν ἀφίκοντο.* Dolendum eſt hanc Quadrati pro Chriſtianis Apologiam, qua *perſecutionem graviſſimam excellens illius*, ut teſtatur Hieronymus, *ſedavit ingenium*, intercidiſſe.

ERASMI SCHOLION.

Athenis exigiſſet hyemem.) Hoc eſt, hybernaſſet.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Publio Athenarum Epiſcopo.) Leges apud Euſeb. c. 23. lib. 4. ex epiſt. Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi ad Athenienſes. Lege etiam lib. 3. cap. 7.

Cumque Adrianus Athenis exegiſſet hyemem.) Euſeb. in Chronicis: *Anno 7. Hadriani Cephiſus fluvius Eleuſinam innundavit, quem Hadrianus ponte conjungens, Athenis hyemem exegit.*

Et omnibus pene Græciæ ſacris initiatus.) In Chronicis: *Anno 8. Hadrianus ſacris Eleuſinæ initiatus, multa Athenienſibus bona largitus eſt.* Ælius Spartianus in Hadriano. *Poſt hoc per Aſiam & Inſulas ad Achaiam navigavit, & Eleuſina ſacra exemplo Herculis Philippique ſuſcepit, multa in Athenienſes contulit, & pro agonotheta reſedit.*

Porrexit & librum pro noſtra religione compoſitum.) Idem in Chronicis & cap. 3. lib. 4. Euſeb. Hieron. ad Magnum: *Quadratus Apoſtolorum diſcipulus, & Athenienſis Pontifex Eccleſiæ, nonne Hadriano Principi Eccleſiæ ſacra inviſenti librum pro noſtra religione tradidit? Et tantæ admirationi omnibus fuit, ut perſecutionem graviſſimam illius excellens ſedaret ingenium?*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. QVADRATI Athenienſis Epiſcopi, Apoſtolorum diſcipuli, fit mentio in Romano Martyrologio, vetere & novo. 26. *Maji.* Ex illius ſcriptis unicum reſtat fragmentum, quod lib. 4. hiſt. cap. 3. Euſebius, ex ejuſdem ad Hadrianum Apologia pro Chriſtianis recitat.

Eleuſina) vel Eleuſinia ſacra, ſic dicta ſunt ab Eleuſine oppido Atticæ, in quo ea celebrari ſolebant, in honorem Cereris, ob allatas ab ea fruges, & vitam cultiorem introductam. Horum ſacrorum Ariſtoteles, Cicero, Suetonius, Pauſanias, Tertullianus, Clemens Alexandrinus, Arnobius & alii veteres, cum ethnici, tum Chriſtiani, paſſim meminerunt. De eiſdem plura qui volet, Petri Caſtellani doctum ſyntagma de feſtis Græcorum, Antverpiæ 1617. editum, legat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Quadratus, Apoſtolorum diſcipulus, Publio, Athenarum Epiſcopo, ſubſtituitur. Hieronymum erroris arguit Valeſius, *Not. ad Euſeb. L. IV. c.* 23. eumque heic duos Quadratos confundere aſſeverat, cum Quadratus, Apoſtolorum diſcipulus, a quo pro fide Chriſtiana apologe-

ticum Hadriano oblatum eſt, nunquam Epiſcopus fuerit, nedum Athenienſis. Verum Valeſius errat, atque ex uno eodemque viro duos confingit. At, inquit Valeſius, nec Euſebius, nec Dionyſius, Corinthiorum Epiſcopus, qui Quadratum, Apoſtolorum diſcipulum, laudant, eum Epiſcopi nomine inſigniunt. Sed facile reſpondemus, munerum deſignationem non ſemper addi propriis, quæ vocantur, nominibus, atque Quadratum ab iis nec martyrem dici, cum tamen vix negari poſſit, illum martyrii corona eſſe redimitum. Addit Valeſius, temporum rationem nos admonere, ut hos duos Quadratos diſtinguamus, quod Quadratus, Apoſtolorum diſcipulus, non proceſſerit ultra tempora Hadriani; Quadratus vero, Athenienſium Epiſcopus, ſub Marco Antonino adhuc ſuperſtes fuerit: cum qui ſub illo imperatore floruit, Dionyſius Corinthiorum, de eo apud Euſebium tanquam de coævo loquatur. Sed ut facile concedo, Quadratum noſtrum non attigiſſe tempora Marci Antonini; ita falſum eſt, hoc affirmare Dionyſium, ut legentibus Euſebii locum ad oculum pateſcit. Cæterum Quadratum hunc martyribus accenſendum arbitror. Nam Græci in Menæo XXI. Septembris referunt, eum ſub Hadriano paſſum eſſe. *Conf. Caue P. 1. hiſt. lit. p. 24.* Conſentit typicum monaſterii ſancti Sabæ apud Valeſium, in quo eodem die legitur: *τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κοδράτου.* Neque enim in viris apoſtolicis alius numeratur, præter hunc noſtrum, Quadratus. Itaque & in antiquiſſimo calendario Eccleſiæ Carthaginenſis hunc Quadratum intelligendum opinor, etſi id neget doctiſſimus Mabillon: *T. III. Anal. p. 411.* Quamvis enim quoto die ejus memoriam recolere illa Eccleſia conſueverit, ignoremus, ob exeſas in vetuſtiſſimo codice literas; conſtat tamen, id factum eſſe menſe Septembri.* Ita enim habet: - - *Kal. Sept. Sancti Quadrati.* Denique & in vulgari Hieronymi martyrologio hunc ipſum Quadratum innui puto, in quo ad XII. Kal. Septembris aſſignatur: *Natalis ſancti Quadrati Epiſcopi.* In deſignando die facilis fuit ſcribarum lapſus, ponentium pro litera X. numericam literam unitatis; in menſe mirus eſt martyrologiorum conſenſus.

Inviſens Eleuſinam. Dicere debuerat: *Inviſens eleuſinia*, ut Joſephus Scaliger probat animadverſionibus in Euſebii Chronicon. *p.* 214.

* Auguſto.

CAPUT XX.

ARISTIDES, Athenienſis Philoſophus eloquentiſſimus, & ſub priſtino habitu h) diſcipulus Chriſti, volumen, noſtri dogmatis rationem continens, eodem tempore quo & Quadratus, i) Hadriano Principi dedit, id eſt, Apologeticum pro Chriſtianis: quod uſque hodie perſeverans apud philologos k) ingenii ejus indicium eſt.

Ἀριστείδης Ἀθηναίων φιλόσοφος εὐφραδὴς, καὶ κατὰ τὴν προτέραν διαγωγὴν, μαθητὴς Ἰησοῦ Χριστοῦ, πυκτίον δόγματος ἡμετέρου ἀναμεστὸν λογισμοῦ, κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ ἐν ᾧ καὶ Κυαδρᾶτος Ἀδριανῷ τῷ βασιλεῖ ἐπέδωκε, τουτέστιν, ἀπολογητικὸν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, ὅπερ ἄχρι τοῦ παρόντος παρὰ τοῖς φιλολόγοις σώζεται.

h) Sic de Juſtino Martyre Euſebius VI. 11. *ἐν φιλοσόφου σχήματι πρεσβεύων τὸν θεῖον λόγον.* Itaque & Ariſtides cum Philoſophus eſſet antequam Chriſtianus, poſtquam Chriſtianus factus eſt, etiam in priſtino habitu permanſit nec veſtem Philoſophicam (pallium) mutavit. Qui locus etiam manifeſto indicio eſt, vulgus Chriſtianorum non fuiſſe palliatum. Hæc Salmaſius ad Tertulliani lib. de pallio p. 19.

i) Euſeb. IV. 3. *Καὶ Ἀριστείδης - - τῷ Κοδράτῳ παραπλησίως ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολογίαν ἐπιφωνήσας Ἀδριανῷ καταλέλοιπε.* *Contextum ſententiis Philoſophorum, quam poſtea imitatus ſit Juſtinus*, Hieronymo notatum Epiſt. 84.

k) *Σώζεται δέ γε εἰς δεῦρο παρὰ πλείστοις καὶ ἡ τούτου γραφή.* Id. Utinam proferant in lucem qui poſſunt, ſi vera fuit fama, cujus meminit in deſcriptione Atticæ Gallice edita Guilleterius, Ariſtidis Apologiam latere apud Calogeros non procul Athenis in monaſterio Medelli.

ERASMI SCHOLION.

Apud Philoſophos.) In nonnullis erat ſilogos. Ex Sophronio reſtituimus Philologos, hoc eſt, eruditionis & eloquentiæ ſtudioſos.

MARIANI VICTORII.

Apud Philologos. Id eſt eruditionis ac ſcientiæ amatores, ſtudioſosque. Hujus volumen Philoſophorum ſententiis plenum, idque imitatum poſtea fuiſſe Juſtinum Martyrem, in Epiſtola ad Magnum oratorem idem Hieronymus ſcribit.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Ariſtides.) Euſebius in Chronicis, & lib. 4. c. 3. & Hieronymus ad Magnum: *Ariſtides philoſophus, vir eloquentiſſimus eidem principi Apologeticum pro Chriſtianis obtulit, contextum philoſophorum ſententiis.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. ARISTIDIS memoria celebratur in vetere & novo Martyrologio Romano. 31 *Aug.* 3. *Oct.* Ejuſdem meminit Euſebius in Chronico & Hiſtoriæ lib. 4. c. 3. & 5. itemque Hieronymus epiſt. 84. ad Magnum Oratorem.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Apologia deperdita eſt, etſi ejus in Græcia inveniendæ ſpem fecerit la Guilletiere. Narravit enim, apud Calojeros, qui prope Athenas in Midelli monaſterio habitant, Bibliothecam eſſe, in qua liber credatur latitare. *le Moyne l. c. p. 156.*

CAPUT XXI.

AGRIPPA, cognomento Caſtor, l) vir valde doctus, adverſum viginti quatuor Baſilidis hæretici volumina, m) quæ in Evangelium confecerat, fortiſſime diſſeruit, prodens ejus univerſa myſteria, & prophetas enumerans, Barcaban & Barcob, n) & ad terrorem audientium alia quædam barbara nomina: & Deum maximum ejus, Abraxas, qui quaſi annum continens, ſi juxta Græcorum numerum, ſupputetur. o) Moratus eſt p) autem Baſilides, a quo Gnoſtici, in Alexandria, temporibus Hadriani: qua tempeſtate & Co-

Ἀγρίππας, ὁ ἐπίκλην Κάστωρ, ἀνὴρ πάνυ πεπαιδευμένος, κατὰ τῶν εἰκοσιτεσσάρων Βασιλείδου αἱρετικοῦ λόγων τῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον παρ᾽ αὐτοῦ περιφρασθέντων, γενναίως ἐξηγήσατο, πάντα αὐτοῦ τὰ μυστήρια ἐκφαίνων, καὶ τοὺς προφήτας συναπαριθμούμενος, Βαρκαβαν, καὶ Μαρκωβ, καὶ πρὸς φόβον τῶν ἀκροωμένων, ἕτερά τινα βάρβαρα ὀνόματα, καὶ τὸν μέγιστον αὐτοῦ θεὸν Ἀβραξας, διὰ ἐνιαυτὸν περιέχοντα, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν γραικῶν ψηφιζόμενον. Τελευτῶντος Βασιλείδου γνωστικοὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκλήθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀδριανοῦ, ὅτε καὶ Κόχιβος

l) Ex Euſebii IV. 7. ὧν εἰς ἡμᾶς κατῆλθεν ἐν τοῖς τότε γνωριμωτάτου συγγραφέως Ἀγρίππα Κάστορος ἱκανώτατος κατὰ Βασιλείδου ἔλεγχος, τὴν δεινότητα τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀποκαλύπτων γοητείας. Vitioſe Codex Gemblac. *Agrippa cognomento Paſtoris* pro *Caſtoris* ut habet etiam indiculus Hieronymo tributus de hæreſ. c. 2.

m) Non ait Euſebius Agrippam libris illis Baſilidis XXIV. ἔλεγχον ſuum (pridem deperditum) oppoſuiſſe, atque adeo eos ex inſtituto confutaſſe, ſed tantum eorum feciſſe alicubi mentionem. Ἐκφαίνων δ᾽ οὖν αὐτοῦ τὰ ἀπόρρητα, φησὶν αὐτὸν εἰς μὲν τὸ Εὐαγγέλιον τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι συντάξαι βιβλία. Hoſce Commentarios qui & ipſi jamdiu nusquam exſtant, ſuſpicor ab Origene, Ambroſio & Hieronymo intelligi ubi falſum Baſilidis Evangelium memorant. Fragmentum ex libro XIII. tractatuum horum Baſilidis hæretici ſervavit Archelaus cap. 55. diſp. cum Manete: aliud ex libro XXIII. ἐξηγητικῶν Clemens Alex. IV. Strom. p. 506. Confer Spicilegium præſtantiſſimi Grabii Tom. 2. p. 35. ſeq.

n) Προφήτας δὲ ἑαυτῷ ὀνομάσαι Βαρκαββᾶν καὶ Βαρκὼφ καὶ ἄλλους ἀνυπάρκτους τινὰς ἑαυτῷ συστησάμενον, βαρβάρους τε αὐτοῖς εἰς κατάπληξιν τῶν τὰ τοιαῦτα τεθηπότων ἐπιφημίσαι προσηγορίας. Euſeb. Rufini Codices: *barchaban & Barchob*, quomodo & legunt Codices plerique Hieronymi, tum Theodoriti 1. de hæret. fab. cap. 4. & Nicephori IV. 2. Βαρκαββᾶν & Βαρκώφ. Itaque vitioſe alii *Barchobeth* vel *Berthabam*, vel ut apud Philaſtrium hæreſi 33. *Barraban.* Et *Marcob*, ſive *Barcobeth.* Sive ut in Freculfo *Barchon.* In libello qui ambulant ſub Hieronymi nomine de hæreſibus cap. 2. *Barcobbam & Barcobbet.* Nomini Βαρχὼφ affine Prophetæ Παρχὼρ, apud Clementem Alex. VI. Strom. p. 641. ubi Iſidorum Baſilidis filium citat ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ προφήτου Παρχὼρ ἐξηγητικῶν. Vocem Βαρκαββᾶν בר כבא Epiphanus XXVI. 2. *filium ſtupri* ſive *parricidii* interpretatur. Καββᾶ γὰρ ἑρμηνεύεται πορνεία κατὰ τὴν Συριακὴν διάλεκτον, φονοκτονία δὲ κατὰ τὴν Ἑβραϊκήν. Euſebio X. 5. præparat. κώφ eſt κλῆσις. Hieronymo Epiſt. 155. ad Paulum, *vocatio.*

o) *Sic* leg. ex laudato indiculo de hæreſibus, licet in editis vocula *ſi* excidit. Sane nomen Ἀβραξας, ſi juxta Græcorum numeros literæ quibus conſtat computentur, reddent numerum Angelorum 365. dierumque totidem quos per annum ſol peragit. Vide Theodoritum lib. 1. de hæreticis fabulis c. 4. & quæ viri docti ad Irenæum lib. 1. c. 23. & Tertulliani appendicem de præſcript. cap. 46. & Doctorem meum τὸν μακαρίτην Tho. Ittigium in diſſ. de hæreſiarchis Apoſtolicæ & Apoſtolis proximæ ætatis ſect. 2. c. 1.

p) Sic omnino legendum pro *mortuus eſt*, ut ex Sangermanenſi & aliis quatuor Codicibus MSS. Regiis emendavit Cotelerius ad Conſtitutt. Apoſtol. lib. VI cap. 8. Euſebius Chron. ad A. XVII. Hadriani, CHriſti 133. Hieronymo interprete: *Baſilides hæreſiarches in Alexandria commoratur, a quo Gnoſtici.*

Digitized by Google

chebas, q) dux Iudaicæ factionis, Chriſtianos variis ſuppliciis enecavit. r)

χέβας ὁ τῶν Ἰουδαίων ἡγούμενος, πολλοὺς τῶν χριστιανῶν ποικίλαις τιμωρίαις ἀνήλωσεν.

q) Varie hoc nomen depravatum, *Chochibus*, *Execbocbebas* &c. Genuina lectio *Cocbabas* vel *Chochebas* בר כככבא *filius ſtellæ* ex Num. XXIV. 14. Βαρχωχέβας in Juſtini Apolog. 2. p. 72. & Euſebii Codicibus IV. 6. Hiſt. & Nicephori III. 24. At impoſtor hic dictus rectius deinde בר כהבא *filius mendacii* unde in Hiſtoria Miſcella & in quibusdam Hieronymi Codd. *Chozebas*.

r) Euſebius Chron. *Cochebas dux Judaicæ factionis nolentes ſibi Chriſtianos adverſum Romanum militem ferre ſubſidium, omnimodis cruciatibus necat.*

ERASMI SCHOLION.

Barchoban & Barchobeth.) Sophronius legit, Barcaban & Marcob: quamquam hic perparvi refert, cum ſint vocabula factitia. Hujus ſunt & illa prodigioſa nomina, ἀβράξας, Barbelus, de quibus dictum eſt alias.

Qui quaſi annum continens.) Nam Græcis literis, quibus conſtat hæc dictio, numerus conficitur trecentorum & ſexaginta quinque.

A quo Gnoſtici.) A ſcientia dicti, quam ſibi vindicabant hujusmodi prodigiorum fumis.

Cochebas.) χόχιβος legit Sophronius.

MARIANI VICTORII.

Abraxas. Apud Irenæum plura de his barbaris, fictitiisque nominibus invenies, præſertim de ἀβράξας, quo ſecundum ſupputationem Græcam, dierum anni numerus continetur, id eſt CCCLXV.

Gnoſtici.) Γνωστικοὶ a ſcientia quam ſibi vindicabant, Græce ita dicti ſunt.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Caſtor.) *Alias*: *Caſtoris.* Ita & apud Euſeb. lib. 4. cap. 8.

Qua tempeſtate & Cocbibus (lege *Cocbibas*): *dux Judaicæ factionis Chriſtianos variis ſuppliciis enecavit.*) Ut in Chronicis ſcribit Euſeb. nolentes ſibi Chriſtianos adverſus Romanum militem ferre ſubſidium, omnimodis cruciatibus necat anno 17. Hadriani. Plura vide in Eccleſ. hiſtor. lib. 4. c. 6. Hieronymus in Epiſtola: *Lectis litteris. Atque ut ille Barcochebas author ſeditionis Judaicæ ſtipulam in ore ſuccenſam anhelitu ventilabat, ut flammas evomere putaretur* &c. In Dan. IX. *Sub Hadriano Chochebas dux Judæorum oppreſſus eſt, & Hieruſalem usque ad ſolum diruta.*

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

AGRIPPA CASTOR ſub Hadriano contra Baſilidem ſcripſit: ſed librorum ejus nihil ſupereſt. Illorum Euſebius lib. 4. Hiſt. Eccleſ. cap. 7 meminit.

Abraxas.) Joannes Macarius, Arienſis in Arteſia Canonicus, noſter olim Amicus, Græce Latineque doctiſſimus, ſcripſit Disquiſitionem antiquariam de gemmis Baſilidianis, cui titulus *Abraxas* ſeu *Apiſtopiſtus*. Exſtat Ms. Lovanii in Trilingui collegio, & Tornaci in bibliotheca Winghiana, quæ nunc eſt baſilicæ cathedralis. (*Lucem vidit illa disquiſitio edente Joanne Chifletio, Antverpiæ A. 1657. 4. cum animadverſionibus Chifletii, & Godfridi Wendelini ad Chifletium Epiſtola.*)

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Marcob. Legendum: *Barcoph.* ex Euſebii libro IV. capite VII.

Deum ejus maximum Abraxas. Patrum loca de hoc Deo congeſſit Pamelius ad Tertulliani caput XLVI. de præſcriptione. De eodem erudite agit vir venerandus, Thomas Ittigius, de hæreſiarchis ævi apoſtolici ſectionis II. capite II. Alios ejusdem Baſilidis Deos, nimirum Armagil, Barbelon, Balſamum, & Leuſiboram deridet Hieronymus in Epitaphio Lucini Betici.

Mortuus eſt autem Baſilides temporibus Hadriani. Obſtare vix quicquam poteſt, quo minus legamus: *Moratus eſt autem Baſilides.* Primo enim Clemens Alexandrinus libro VII. ſtromatum docet, Baſilidem adhuc ſupervixiſſe tempore Antonini, natu majoris. Itaque non poteſt dici ſub Hadriano mortuus. Deinde Cotelerius *Not. ad conſtitut. apoſt. p. 265.* teſtatur, in quinque MSCC codicibus, quatuor regiis, & uno bibliothecæ monachorum ſancti Germani, non legi, *mortuus eſt*, ſed, *moratus eſt.* Tertio vir doctiſſimus, Ioannes Erneſtus Grabius, produxit duos præſtantiſſimos, ut vocat, codices bibliothecæ Bodleianæ, in quibus eadem lectio reperitur. Tandem notat clariſſimus Grabe, *Not. ad T. 1. ſpicileg. ſec. II. p. 37.* ipſum Hieronymum in verſione Euſebiani Chronici ad annum XVII. Hadriani dicere: *Baſilides in Alexandria moratur, a quo Gnoſtici.*

Chochibus. Iuſtino Martyri apologia II. audit βαρχοχέβας, Euſebio autem βαρχωχέβας, Hieronymo alibi Barchochabas.

CAP.

CAPUT XXII.

HEGESIPPUS, vicinus Apoſtolicorum temporum, s) omnes a paſſione Domini, usque ad ſuam ætatem, t) Eccleſiaſticorum Actuum texens hiſtorias, multaque ad utilitatem legentium pertinentia hinc inde congregans, quinque libros compoſuit ſermone ſimplici, u) ut quorum vitam ſectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Aſſerit ſe veniſſe ſub Aniceto Romam, x) qui decimus y) poſt Petrum Epiſcopus fuit, & perſeveraſſe usque ad Eleutherum z) ejusdem urbis Epiſcopum, qui Aniceti quondam diaconus fuerat. Præterea adverſum Idola diſputans, a) ex quo primum errore creviſſent, ſubtexit hiſtoriam, ex qua oſtendit, qua floruerit ætate. Ait enim: *Tumulos mortuis templaque fecerunt: ſicut usque hodie videmus: e quibus eſt & Antinous ſervus Hadriani Cæſaris, cui & gymnicus agon* b) *exerce-*

Apud. Euſeb. IV. 8. Hiſt. ὃς κενοτάφια καὶ ναοὺς ἐποίησαν ὡς μέχρι νῦν. ὧν ἐστι καὶ Ἀντίνοος δοῦλος Ἀδριανοῦ Καίσαρος, οὗ καὶ ἀγὼν ἀγε-

Ἡγήσιππος τῶν χρόνων τῶν Ἀποστόλων, πάσας ἀπὸ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου, ἕως τῶν ἰδίων χρόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων ὑφαίνων ἱστορίας, καὶ πολλὰ εἰς ὄφελος τῶν ἀναγινωσκόντων συντείνοντα, πανταχόθεν συλλέγων πέντε συνέθηκε βίβλους ἁπλουστέρῳ λόγῳ, ὥστε ἐκείνων ἐξηγήσασθαι χαρακτῆρας, ὧν τὸν βίον ἐξηκολούθει. Φάσκει δὲ ἐπιστῆναι τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀνικήτου, τοῦ μετὰ Πέτρον δεκάτου Ἐπισκόπου, καὶ διατετηρηκέναι ἄχρι Ἐλευθέρου Ἐπισκόπου τῆς προειρημένης Ῥώμης, ὃς Ἀνικήτου διάκονος ἐγεγόνει. Καὶ κατὰ τῶν εἰδώλων ἐξηγούμενος, ἐκ ποίας πρώτον πλάνης ηὐξήθη, συνέταξεν ἱστορίαν, δεικνὺς ἐν ποίοις ἤνθησε καιροῖς. Φάσκει γὰρ οὕτως. Τύμβους τοῖς νεκροῖς, καὶ ναοὺς ἐποιήσαντο, καθὰ ἄχρι τῆς δεῦρο ὁρῶμεν, ἀφ' ὧν ἐστιν καὶ Ἀντίνους, ὁ δοῦλος Ἀδριανοῦ Καίσαρος, οὗ τινος καὶ γυμνικὸς ἀγὼν ἐν τῇ Ἀντίνου ἐπιτελεῖται, καὶ τὸ δίκαιον

Z

s) Ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν Ἀποστόλων γενόμενος διαδοχῆς. Euſeb. II. 23. Et Stephano Gobaro apud Photium Cod. 232. ἀρχαῖός τε ἀνὴρ καὶ Ἀποστολικός.

t) Nusquam tradit Euſebius, Hegeſippum plenam Hiſtoriam a CHriſti paſſione ad ſua quibus ſcripſit tempora, hoc eſt ultra ſæculi ſecundi dimidium pertexuiſſe, ſed quantum ex fragmentis quæ ex illo opere producit, licet colligere, res Apoſtolorum potiſſimum eſt perſecutus, & primas Eccleſiarum quarundam origines, alia parcius attigit.

u) Euſeb. IV. 8. ἐν πέντε δὴ οὖν συγγράμμασιν οὗτος τὴν ἀπλανῆ παράδοσιν τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος ἁπλουστάτῃ συντάξει γραφῆς ὑπομνηματισάμενος. Fragmenta eximii hujus operis, quod intercidiſſe inprimis dolendum eſt, collegere Petrus Halloixius Tom. 2. ſcriptor. Oriental. pag. 703 --- 715. & Jo. Erneſtus Grabe T. 2. ſpicilegii pag. 205 -- 213.

x) Hegeſippus apud Euſeb. IV. 22. γενόμενος δὲ ἐν Ῥώμῃ, διαδοχὴν ἐποιησάμην μέχρις Ἀνικήτου οὗ διάκονος ἦν Ἐλεύθερος. Καὶ παρὰ Ἀνικήτου διαδέχεται Σωτήρ, μεθ' ὃν Ἐλεύθερος. Verba διαδοχὴν ἐποιησάμην Rufinus vertit *per[illegible]ſi ibi*, probante Valeſio, cui ſuffragatur Hieronymi *perſeveraſſe.* Sed vir doctiſſimus Joannes Pearſonius libro poſtumo de ſucceſſione Pontificum p. 24. reddenda eſſe docet: *Succeſſionem* (Epiſcoporum Romæ) *compoſui usque ad Anicetum.* Ita etiam Grabius p. 212.

y) Hoc eſt decimus, Petro una computato. Sic ſupra c. 15. *Clemens quartus poſt Petrum Romanus Epiſcopus, ſiquidem ſecundus Linus fuit, & tertius Cletus.* Quintus igitur Evareſtus. Sextus Alexander. Septimus Xyſtus. Octavus Teleſphorus. Nonus Hyginus. Decimus apud Irenæum III. 2. Euſebiumque & Epiphanium VII. 6. eſt Pius, Anicetus undecimus. Sed Hieronymo ut aliis Latinis perſuaſum fuit Aniceto Pium ſucceſſiſſe. Sic Damaſi liber Pontificalis & Auguſtinus Epiſt. 165. (novæ edit. 53.) Optatus lib. 2. c. 3. *Igino ſucceſſit Anicetus, Aniceto Pius, Pio Soter.* De Aniceto videnda Acta Sanctor. T. 2. April. 18. p. 477. ſeq.

z) Codices quidam *Eleutherium*, quemadmodum & apud Optatum, Auguſtinum, Damaſum, alioſque legitur.

a) Euſeb. IV. 8. καθ' ὃν ἐγνωρίζετο σημαίνων χρόνον, περὶ τῶν ἀρχῆθεν ἱδρυσάντων τὰ εἴδωλα οὕτω πως γράφων.

b) Antinous Claudiopolitanus Bithynus athleta, Imp. Adriano dilectus, qui mortuo conſecrato urbem Ἀντινόου πόλιν, templa, aras, ſtatuas, feſtum anniverſarium Ἀντινόεια, agonem quinquennalem, flamines & Prophetas ſive oraculi interpretes inſtituit, illumque pro Deo colere, & aſtris in aquila cœleſti inſerere juſſit, de quibus rebus non modo apud ſcriptores Origenem contra Celſ. Pauſaniam alioſque complures, τοὺς ἔξω & Chriſtianos, ſed etiam in inſcriptionibus & numis veteribus frequens mentio, ut docent Jo. Seldenus ad marmora Oxonienſia p. 76. Scaliger ad Euſeb. pag. 214. Grotius ad Germanicum p. 60. b. Caſaubonus & Salmaſius ad Spartianum in Hadriano c. 14. Jo. Henricus Eggelingius in Epiſtola de orbe ſtagneo Antinoi, Brem. 1691.

τῳ Ἀντινόειος ὁ καὶ ἐφ' ἡμῶν γινόμενος. Καὶ γὰρ καὶ πόλιν ἔκτισεν ἐπώνυμον Ἀντινόου καὶ προφήτας.

tur apud Antinoum civitatem, quam ex ejus nomine condidit, & ſtatuit prophetas in templo. Antinoum autem in deliciis c) habuiſſe Cæſar Hadrianus ſcribitur.

δίκαιον τῆς πόλεως ἐκ τῆς αὐτοῦ προσηγορίας ἔτυχε, καὶ προφήτας ἐν τῷ ναῷ ἔστησε. Τὸν δὲ Ἀντίνουν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν παιδικῶν ἐσχηκέναι Ἀδριανὸν τινὲς συγγεγράφασιν.

1691. in 4. Potterus ad Clementem Alex. pag. 43. Lambecius de Bibl. Vindob. lib. 2. p. 674. ſeq. 682. ſeq. Nicaſius de numo pantheo cap. V. Ez. Spanhemius ad Cæſares Juliani pag. 80. ſeq. & diſſ. XI. de uſu numiſmatum pag. 319. ſeq. edit. novæ Tomo II.

c) Τὰ παιδικά. Hoc adverſus Harduinum (qui id præter rem pro ſpurca fabula, ab impuris ſcriptoribus conficta rejicit Opp. ſelect. p. 764.) plurium teſtimonio ſcriptorum Dionis, Spartiani, Aurelii Victoris, & Chriſtianorum Tertulliani, Clementis Alex. Origenis, Athanaſii, Chryſoſtomi noſtrique Hieronymi probat Spanhemius laudata de uſu numiſmatum diſſ. XI. p. 330.

ERASMI SCHOLIA.

Ex quo primum errore creviſſet.) Creviſſent, legendum cenſeo, ut ſubaudias idola.

Antinous.) Hic erat in deliciis Adriano, ab eo nomen indidit civitati Ægypti, quæ eadem dicta eſt Adrianopolis.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Præterea adverſus idola diſputans, quo primum errore creviſſent, ſubtexit hiſtoriam. Olim, Ex quo primum. Sophronius ſimiliter, ἐκ ποίας πλάνης.

Antinous. Hic ab Adriano dilectus eſt, in ejusque honorem ab eodem erecta eſt urbs, Adrianopolis poſtea appallata.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Hegeſippus.) Vide Euſeb. lib. 4. cap. 8.

Dicendi quoque exprimeret characterem.) Alias: χαρακτῆρα.

Aſſerit ſe veniſſe ſub Aniceto Romam.) Euſeb. c. 12.

Antinoum autem in deliciis habuiſſe Cæſar Hadrianus ſcribitur.) Hieron. noſter in li. 2. in Iovinianum: *Nuper ab Hadriani amaſio urbs eorum Antinois appellata eſt.* In 2. cap. Eſa. ibi: *Et pueris alienis adhæſerunt. In tantum Græci & Romani hoc quondam vitio laboraverunt, ut clariſſimi Philoſophorum Græciæ haberent publice concubinos, & Hadrianus philoſophiæ artibus eruditus Antinoum conſecraret in Deum, templumque ei ac victimas & ſacerdotes inſtitueret, & ex eo Ægypti civitas ac regio nomen acceperit. Inter ſcorta quoque in forcinibus ſpectaculorum pueri ſteterunt, publicæ libidini expoſiti, donec ſub Conſtantino Imperatore Chriſti evangelio coruſcante, & infidelitas univerſarum gentium, & turpitudo deleta eſt.* Lege etiam Origenem lib. 3. in Celſum.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. HEGESIPPUS ſub Aniceto & Eleuthero vixit Romæ (ut Hieronymus hic ſcribit) hoc eſt, ſub M. Aurelio & Commodo Imperatoribus. Græce ſcripſit *libros quinque Actuum eccleſiaſticorum.* Quorum quidem librorum non niſi fragmenta quædam apud Euſebium lib. 2. Hiſt. Eccleſ cap. 23. ſuperſunt; a Petro Halloſio, tom. 2. Scriptorum Eccleſiæ Orientalis, producta & Notis illuſtrata. Libri quinti Photius cod. 232. diſerte meminit. Ab iſto alius, & longe quidem ætate poſterior, fuit *Hegeſippus*, ille vulgaris, quem Renatus Laurentius Berrenſis, & Cornelius Gualtherus Gandenſis cum Mss. collatum, Notisque illuſtratum publicarunt: ut Baronius, Voſſius & alii notarunt. Hic certe ſcriptor non de rebus Eccleſiæ tractat, ſed de geſtis Judæorum, a temporibus Maccabæorum usque ad urbis Hieroſolymitanæ excidium, & Joſephi veſtigiis inſiſtit. Item lib. 3. cap. 5. mentionem facit Conſtantinopolis, & alibi Antiochiæ, Perſis ſeu Saracenis a Nicephoro Phoca ereptæ: quod anno 968. accidiſſe Cedrenus tradit. Quare non multo poſt hæc tempora eum vixiſſe crediderim. Utut ſit, Lipſio, in Notis ad lib. 2. hiſt. Taciti, eſt ſcriptor haud ſpernendus.

Antinous.) Hadriano Imp. in delitiis fuit: in cujus honorem ab eodem urbs eſt condita, Hadrianopolis poſt appellata: teſte Euſebio in Chron.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Statuit prophetas in templo. Recte addit: *in templo*, quod non extat in Hegeſippi fragmento apud Euſebium libro IV. capite VIII. Nam ἐκτισε προφήτας, non ſatis commode dicitur niſi aliquid ſubintelligamus. Oſtendit vero contextus, prophetas in templo conſtitutos eſſe. Fuerunt autem apud Ægyptios prophetæ ſacerdotum primarii, qui reliquis præeſſent, ac reditus templorum diſtribuerent: ut ex Clemente Alexandrino obſervarunt Nicolaus Cauſſinus in notis ad Hori Apollinis Hieroglyphica, *p.* 197. & Valeſius notis ad Euſebium. p. 57.

CAPUT

CAPUT XXIII.

JUSTINUS Philoſophus, habitu quoque Philoſophorum d) incedens, de Neapoli urbe Palæſtinæ, e) patre Priſco Bacchio, f) pro religione Chriſti plurimum laboravit: in tantum, ut Antonino quoque Pio, & filiis, ejus, & Senatui g) librum contra Gentes ſcriptum daret, ignominiamque Crucis non erubeſceret: & alium librum ſucceſſoribus ejuſdem Antonini, M. Antonino Vero; & L. Aurelio Commodo. h) Exſtat ejus & aliud volumen contra Gentes: i) ubi de dæmonum quoque natura diſputat: & quartum adverſus Gentes, cui titulum prænotavit ἔλεγχος: k) ſed & alius de Monarchia Dei, l) & alius liber, quem prænotavit Pſalten, m) & alius de anima. Dialogus contra Judæos, n) quem habuit adverſus Tryphonē principem Judæorum; ſed & contra Marcionem inſignia volumina, o) quorum Irenæus quoque in quinto adverſus hæreſes libro

Ἰουστῖνος φιλόσοφος, καὶ τῷ σχήματι τῶν φιλοσόφων χρώμενος, ἀπὸ τῆς Νεαπολιτῶν ἐπαρχίας Παλαιστίνης, ἐκ πατρὸς Πρίσκου Βακχείου, ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν χριστιανῶν πάνυ ἐκοπίασεν, ὥστε καὶ Ἀντωνίνῳ τῷ ἐπίκλην Πίῳ, καὶ τοῖς τούτου υἱεῦσι καὶ τῇ συγκλήτῳ, βίβλον κατὰ τῶν ἐθνῶν συνταγεῖσαν ἐπιδοῦναι, τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ σταυροῦ μὴ αἰσχυνόμενος, καὶ ἄλλην βίβλον τοῖς τοῦ αὐτοῦ Ἀντωνίνου διαδόχοις τουτέστι Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ Βήρῳ, καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομόδῳ. Ἔστι καὶ ἄλλη αὐτοῦ βίβλος, κατὰ τῶν ἐθνῶν, ἐν ᾗ περὶ τῆς φύσεως τῶν δαιμόνων διαλέγεται, καὶ τέταρτον λόγον ὁμοίως κατὰ τῶν ἐθνῶν, ὃν ἐπέγραψεν ἔλεγχος, καὶ ἄλλον περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ μοναρχίας, καὶ ἄλλον ὠνόμασε ψάλτην, καὶ ἕτερον περὶ τῆς ψυχῆς. Διάλογον κατὰ τῶν Ἰουδαίων, ὃν ἔσχε κατὰ Τρύφωνος ἀρχηγοῦ τῶν Ἰουδαίων. Οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Μαρκίωνος ἐπίσημα τεύχη, ὧν τινων Εἰρηναῖος ἐν τῷ πεμπτῷ λόγῳ τῷ κατὰ τῶν αἱρετικῶν μέμνηται.

Καὶ

d) Palliatus, ἐν φιλοσόφου σχήματι. Confer quæ de Ariſtide ſupra, c. 10.

e) Juſtinus ipſe in limine Apologiæ longioris: Ἰουστῖνος Πρίσκου, τοῦ Βακχείου, τῶν ἀπὸ Φλαουίας νέας πόλεως Συρίας τῆς Παλαιστίνης. *Flavia Neapol.* Syriæ Palæſtinæ ſive Samariæ quæ alio nomine *Sichem*, ac deinde *Mabartha* ut in Joſephi Codicibus legitur, apud Plinium *Mamortha.* Vide Spanhemii diſſ. XIII. de uſu numiſm. T. 2. pag. 604. edit. novæ.

f) Rectius *Priſco, Bachii F.* Sed Hieronymus perinde ut Photius Cod. 125. verba Ἰουστῖνος Πρίσκου τοῦ Βακχείου ita accepit ac ſi Bacchius eſſet Priſci cognomen. At de duobus diſtinctis patre ſuo & avo loqui Juſtinum, recte Henr. Valeſius notavit quoniam plurativo numero ſubjungit τῶν ἀπὸ &c.

g) Euſebius IV. 18. ὁ μέν τις ἐστιν αὐτῷ λόγος πρὸς Ἀντωνῖνον τὸν εὐσεβῆ προσαγορευθέντα, καὶ τοὺς τούτου παῖδας τήν τε Ῥωμαίων σύγκλητον προσφωνητικὸς ὑπὲρ τῶν καθ' ἡμᾶς δογμάτων. Hæc eſt *Apologia* quæ inter Juſtini opera *poſterioris* nomine diu lecta, reſtituto *prioris Apologiæ* titulo ſeparatim edita & illuſtrata eſt a Clariſſ. Grabio, Oxon. 1700. in 8.

h) ὁ δὲ δευτέραν περιέχων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀπολογίαν, ἣν πεποίηται πρὸς τὸν τοῦ δεδηλωμένου αὐτοκράτορος διάδοχόν τε καὶ ὁμώνυμον Ἀντωνῖνον Οὐῆρον. Et Euſeb. Similiter Photius Cod. 127. Hæc eſt Apologia brevior quæ *prima* vulgo habetur, illuſtrata ab H. Hutchino, Oxon. 1703. 8.

i) Eſt hic λόγος πρὸς Ἕλληνας qui exſtat inter S. Juſtini opera ſed majore parte mutilus, itaque in eo fruſtra quæras, quæ de dæmonum natura Tatianus ex illo repetit, ὁ θαυμασιώτατος Ἰουστῖνος ὀρθῶς ἐξεφώνησεν ἐοικέναι τοὺς δαίμονας λῃσταῖς. Et Euſeb. IV 18: ὁ πρὸς Ἕλληνας λόγος ἐν ᾧ μακρὸν περὶ πλείστων παρ' ἡμῖν τε καὶ τοῖς Ἑλλήνων φιλοσόφοις ζητουμένων κατατείνας λόγον περὶ τῆς τῶν δαιμόνων διαλαμβάνει φύσεως. Photius Cod. 125. ἐν τῇ τρίτῃ Ἰουστίνου κατὰ τῶν ἐθνῶν πραγματείᾳ περὶ φύσεως δαιμόνων διείλεκται.

k) Ἔλεγχον πρὸς Ἕλληνας vocat præter Euſebium Photius. Hic eſt λόγος ille παραινετικὸς quem inter beati Martyris ſcripta legimus. Λόγον παραινετικὸν vocat etiam Jo. Damaſcenus in parallelis ſacris. p. 381. 518.

l) Περὶ Θεοῦ μοναρχίας. Etiam hic libellus adhuc exſtat, & cum tribus ſuperioribus illuſtratus eſt ab H. Hutchino Oxon. 1703. 8.

m) Ψάλτης, Euſebio IV. 18. memoratus intercidit, quemadmodum & σχολικὸν περὶ ψυχῆς, de quo H. Valeſius ad Euſeb. & Grabe T. 2. ſpicilegii p. 168 ubi fragmenta quotquot e deperditis Juſtini ſcriptis potuit reperire, diligenti ſtudio collegit.

n) Πρὸς Τρύφωνα Ἰουδαῖον διάλογος. Hic Tryphon ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ἰουδαίων, Suid. Dialogus hic Juſtini per biduum Epheſi habitus ac deinde in litteras a S. Martyre miſſus bene eſt quod exſtat tulitque ætatem, fidei ac conſtantiæ primorum Chriſtianorum monumentum eximium.

o) Σύγγραμμα κατὰ Μαρκίωνος. Euſeb. IV. 18. Et S. Irenæo σύνταγμα, ſed Photio Cod. 125. λόγοι, unde recte ab Hieronymo non unum ſed plura volumina memorantur, ſed quæ ætatem haud tulerunt.

p) meminit; & alius liber contra omnes hæreſes; q) cujus facit mentionem in Apologetico, quem dedit Antonino Pio. Hic cum in urbe Roma haberet διατριβὰς & Creſcentem Cynicum, r) qui multa adverſum Chriſtianos blaſphemabat, redargueret guloſum, & mortis timidum, luxuriæque & libidinum ſectatorem, ad extremum ſtudio ejus & inſidiis accuſatus, quod Chriſtianus eſſet, pro Chriſto ſanguinem fudit.

Καὶ ἄλλη βίβλος κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων, ἧς μέμνηται ἐν τῷ ἀπολογητικῷ, ὃν ἔδωκεν Ἀντωνίνῳ τῷ Πίῳ. Οὗτος ἐν τῇ Ῥώμῃ ἔχων τὰς διατριβὰς, εὐθύνων Κρήσκην τὸν Κυνικὸν, τὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν βλασφημοῦντα, καὶ καλῶν αὐτὸν λαίμαργον, καὶ τὸν θάνατον φοβούμενον ἀσωτόν τε καὶ ἀκόλαστον, τέλος τῇ τούτου ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ, ὡς χριστιανὸς ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἔπαθεν.

p) S. Irenæus lib. IV. cap. 14. *Καλῶς Ἰουστῖνος ἐν τῷ πρὸς Μαρκίωνα συντάγματί φησιν ὅτι* &c. Iterum profert aliquid lib. V. cap. 26. Juſtinum auctorem laudans nullo ejus opere nominato. Sed ex eodem adverſus Marcionem Syntagmate petitum etiam illum locum eſſe veriſimiliter conjicit Grabius T. 2. ſpicilegii p. 176.

q) Juſtinus in Apologia longiore p. 70. atque inde Euſebius; Theodoritus de hæret. fab. & Cedrenus qui ſub Hadriano illud opus ſcriptum notat. Verba Juſtini ſunt: *ἔστι δὲ ἡμῖν καὶ σύνταγμα κατὰ πασῶν τῶν γεγενημένων αἱρέσεων συντεταγμένον, ᾧ εἰ βούλεσθε ἐντυχεῖν, δώσομεν.* Hoc ſyntagma adverſus omnes hæreſes quod nuſquam hodie exſtat, nulli etiam veterum, qui illud memorant lectum videtur, & fortaſſe nunquam illud Juſtinus in hominum manus dedit, ſed ſuppreſſit.

r) Hæc ex Euſebii IV. 16. ubi Tatiani teſtimonium affert ex libro ejus contra gentes p. 101. *Κρήσκης γοῦν ὁ ἐννοσσεύσας τῇ μεγάλῃ πόλει* (hanc de Roma accipit Hieronymus, quam de Megalopoli Arcadiæ civitate intelligendam malunt nonnulli cujus & alibi Tatianus mentionem facit) *παιδεραστίᾳ μὲν πάντας ὑπερήνεγκε. φιλαργυρίᾳ δὲ πάνυ προσεχὴς ἦν, θανάτου δὲ ὁ καταφρονεῖν συμβουλεύων, οὕτως αὐτὸς ἐδεδίει τὸν θάνατον, ὡς καὶ Ἰουστῖνον καθάπερ μεγάλῳ κακῷ τῷ θανάτῳ περιβαλεῖν πραγματεύσασθαι, διότι κηρύττων τὴν ἀλήθειαν λίχνους τοὺς φιλοσόφους καὶ ἀπατεῶνας ἐξήλεγχεν.* Martyrium S. Juſtini incidit in A.C. 163. cujus mentio etiam apud Anaſtaſium Sinaitam in Hodego p. 106. *Ἤρκησεν ἂν Ἰουστῖνος* (ſic omnino legendum pro *Αὐγουστῖνος*) *ὁ τῷ οἰκείῳ αἵματι τοῦ μαρτυρίου ἐγγεγραφὼς γράψας Χριστοῦ τὰς φύσεις.* Hac noſtra ætate ſcriptis B. Martyris expoliendis illuſtrandisque operam dicarunt ſuam præclari Viri, *Styanus Thirleby* Cantabrigiæ, Oxoniæ *Jo. Adolfus Hoffmannus* Plœnenſis, & Pariſiis *Prudentius Maranus* Monachus Ord. Benedictini e Congregatione S. Mauri.

ERASMI SCHOLIA.

Neapoli urbe Palæſtinæ.) Hic deerat in noſtris exemplaribus, patre Priſco Bacchio, quæ verba reſtituta ſunt ex Sophronio, apud quem legimus, ἀπὸ τῆς Νεαπολιτῶν ἐπαρχίας παλαιστίνης ἐκ πατρὸς Πρίσκου Βακχίου.

Cui titulum prænotavit ἔλεγχος.) Sic enim reſtituimus, partim ex veſtigiis exemplarium emendatiorum, ſed multo magis ex Sophronio. Eſt autem ἔλεγχος redargutio.

De monarchia.) Μοναρχία, eſt principatus unius.

Quem prænotavit Pſalten) Ψάλτην, iſt eſt, cantorem.

Cum in urbe Roma haberet διατριβάς.) Nam hanc vocem repoſuimus ex veſtigiis veterum codicum, & extat eadem apud Sophronium. In nonnullis aſſcripta erat interpretatio Græcæ vocis, id eſt, ludos exercitatorios, in nonnullis deciſiones. Unde palam eſt, hæc ab alio quopiam adjecta, non ab Hieronymo. Et rurſum omiſſis Græcis, ex his additis, alius alia alia que divinarat Græca. Cæterum diatribæ dicuntur conflictationes Philoſophorum.

MARIANI VICTORII.

Ἔλεγχος. Redargutio.

Sed & aliud de monarchia Dei. Eſt & alius liber, quem prænotavit Pſalten, & alius de anima. Dialogus contra Iudæos. Sic ex Mediceo & Feſulano codicibus emendavimus. Olim corrupte legebatur: ſed & alium de Monarchia Dei, & alium librum, quem prænotavit Pſalten, & alium de anima. Dialogus contra Judæum.

Διατριβάς. Conflictationes, ac diſputationes philoſophorum ita dicuntur.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Juſtinus.) Hieron. epiſt. ad Magnum: *Juſtinus & ipſe Philoſophus Antonino Pio & filiis ejus Senatuique librum contra Gentiles tradidit, defendens ignominiam crucis, & reſurrectionem Chriſti tota prædicans libertate.* Vide Euſeb. lib. 4. c. 18. Meminit ejus & Tertullianus contra Valentinianos.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. JUSTINUS, Antonino Pio regnante, Apologeticum unum, alterum M. Aurelio & L. Vero imperantibus, edidit; horum ſub initium illuſtre martyrium fecit. Opera ejus, quæ exſtant, Græco-Latina Pariſiis 1615. ſunt edita. Ex monumentis ab Hieronymo memoratis, liber de Dei monarchia dimidius periit: toti autem interierunt, liber de anima, Pſaltes, contra omnes hæreſes, & contra Marcionem. Superſunt hodie *Elenchus, Paræneſis, De monarchia liber dimidius, Apologetici duo, & Dialogus cum Tryphone.* Deperditorum aut reconditorum librorum ejus fragmenta Græco-Latina non pauca Halloſius lib. citato recitat.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Ab illis Juſtini libris, quos clariſſimus Cave recenſet, diverſa eſt, niſi fallor, oratio περὶ τῶν κατὰ προβλημα τινῶν ἀλογίσῳ &c. Hanc Bononiæ in Bibliotheca abbatiæ Salvatoris viſam ſibi refert Mabillon in itinere Italico. p. 166.

Et alium librum.) De tempore quo apologias exhibuit, & utra ex duabus prior edita, non conſentiunt eruditi. Præ cæteris erudite diſputant Petavius ad Epiphanii XLVI. hæreſin, & Tentzelius partis primæ diſſertatione V. Cæterum poſteriori apologiæ Juſtinus Hadriani pro Chriſtianis reſcriptum latino idiomate annectit, quod cum Euſebius libro IV. capite VIII. diſerte a ſe in Græcum ſermonem verſum dicat, miror ſane, quid ſibi his verbis Fridericus Spanhemius *Introd. min. p. 57.* velit: *Reſcriptum Juſtinus Martyr Apologiæ ſuæ ſecundæ attexuit, & Latine quidem, ac (Scaligero arbitrante) Græce verſum ab Euſebio.*

Dialogus contra Iudæos. Lepidum eſt, quod nuper contigit Iuſtino. Ioannes Guilielmus Peterſen, Chiliaſtarum hodie anteſignanus, dogma ſuum de chiliaſmo recens non eſſe probaverat, eodemque & Juſtinum martyrem infectum fuiſſe dixerat, adductis ex hoc dialogo Iuſtini verbis. Huic reſponſurus Chriſtianus Gottlieb Koch Peterſenium vinci non poſſe exiſtimavit, niſi in partes vocentur ineptiæ. Edidit igitur libellum de hoc dialogo, eumque νοθεύσεως a ſe convictum in prima pagina gloriatur. Ac ne tam præclari facinoris autor dubius ſit, in præfatione monet, ſe primum hoc ſtatuere, ab omnibus aliis antiquitatis æſtumatoribus in ſummo pretio habitum eſſe dialogum, notatque ſimul Lipſienſes, quod Dupinium ita loquentem introduxerint, ac ſi ille de dialogi autore jam olim dubitatum fuiſſe affirmaſſet, cum tamen hæc ſententia nova ſit & inaudita. Ego cum libellum legiſſem, non modo aſſenſum præbui Kochio, hanc ſententiam hactenus inauditam dicenti, & ſe, qui eam defenderet, primum eſſe contendenti; verum præterea eundem Kochium & ultimum fore exiſtimavi, cumque eo hoc vigilantis ſomnium interiturum. Cæterum ex libello liquet, quæ ſit viri moderatio, aut prudentia, qui nullius, nullius inquam, codicis autoritate nixus, ne vinci a chiliaſtis videatur, dialogum rejicit, quo nihil eſt utilius ad convincendos Socinianos. Non potuiſſet de Unitariis melius mereri, ſi modo unquam tam ineptæ ſententiæ acceſſuri ſunt. Profecto æque prudenter egit Kochius, ac ſi quis ſe in mare daret præcipitem, ne pluvia madefiat. Itaque laudem meretur Albertus a Felde vir doctiſſimus, qui edita epiſtola Kochium erudite confutavit.

CAPUT XXIV.

MELITO Aſianus, Sardenſis s) Epiſcopus, librum t) Imperatori M. Antonino Vero, qui Frontonis Oratoris u) diſcipulus fuit, pro Chriſtiano dogmate dedit. Scripſit quoque & alia, de quibus iſta ſunt, quæ ſubjecimus: De Paſcha x) libros duos: de vita Prophetarum y) librum unum: de Eccleſia z) librum unum: de die Dominica a) librum unum: de

Μελίτων Ἀσιανὸς, Σαρδέων Ἐπίσκοπος βίβλον βασιλεῖ Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ Βήρῳ, ὃς Φρόντωνος τοῦ ῥήτορος μαθητὴς ἐγεγόνει, ὑπὲρ τοῦ τῶν χριστιανῶν δόγματος ἐπιδωκεν. Ἔγραψε δὲ καὶ ἕτερα, ἀφ' ὧν τάδε ὑποτετάξαμεν· Περὶ τοῦ πάσχα λόγους δύο, περὶ βίου προφητικοῦ λόγον ἕνα, περὶ ἐκκλησίας λόγον ἕνα, περὶ ἡμέρας κυριακῆς λόγον ἕνα, περὶ διανοίας λόγον ἕνα, περὶ

a a

s) Ab hoc Melitone Sardenſi in Lydia (τῆς ἐν Σάρδεσι παροικίας Euſeb. IV. 26.) Epiſcopo diverſus Melito Epiſcopus in Sardinia Sulcitanus, de quo Acta Sanctor. Calend. April, T. 1. p. 11.

t) Τὸ πρὸς Ἀντωνῖνον βιβλίδιον, Euſeb. qui etiam ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολογίαν appellat.

u) M. Aurelius Antoninus, qui Frontone Magiſtro uſum ſe teſtatur lib. 1. τῶν εἰς ἑαυτὸν § 11. ad quem locum videndæ notæ Tho. Gatakeri. Hic eſt M. Cornelius Fronto quem per bimeſtre ſpatium ab Antonino ſuffectum Conſulem, (incertum quo anno) tradit Auſonius in gratiarum actione ad Gratian. p. 714.

x) Τὰ περὶ τοῦ Πάσχα, δύο.

y) Euſeb. IV. 26. & ex eo Nicephorus IV. 10. Περὶ πολιτείας καὶ Προφητῶν, Rufin. *De optima converſatione liber unus, ſed & de Prophetis.*

z) ὁ περὶ ἐκκλησίας λόγος. a) ὁ περὶ κυριακῆς.

ſenſibus librum unum : de fide librum unum : b) de plaſmate c) librum unum : de anima & corpore d) librum unum : de baptiſmate e) librum unum : de veritate f) librum unum : de generatione Chriſti g) librum unum : de prophetia ſua h) librum unum : de philoxenia i) librum unum; & alium librum qui Clavis k) inſcribitur : de diabolo l) librum unum : De Apocalypſi Ioannis librum unum : περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ m) librum unum : & ἐκλογῶν libros ſex. n) Hujus elegans & declamatorium ingenium laudans Tertullianus in ſeptem libris, o) quos ſcripſit adverſus Eccleſiam pro Montano, dicit eum à plerisque noſtrorum Prophetam putari.

περὶ τῆς πίστεως λόγον ἕνα, περὶ πλάσεως ἕνα, περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἕνα, περὶ βαπτίσματος ἕνα, περὶ ἀληθείας ἕνα, περὶ γεννήσεως Χριστοῦ ἕνα, περὶ προφητείας ἰδίας ἕνα, περὶ φιλοξενίας ἕνα, καὶ ἕτερον λόγον ὃς ἐπιγέγραπται κλεὶς. περὶ διαβόλου ἕνα, περὶ ἀποκαλύψεως Ἰωάννου ἕνα, καὶ περὶ τοῦ ἐνσωμάτου Θεοῦ λόγον ἕνα, ἐκλογῶν λόγους ἕξ. τούτου τὴν εὐφυΐαν ἐπαινῶν Τερτυλλιανὸς ἐν τοῖς ἑπτὰ λόγοις, οὓς ἔγραψε κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ Μοντανοῦ, λέγει ὅτι πολλοὶ τῶν ἡμετέρων νομίζουσιν αὐτὸν προφήτην.

b) Euſebii Codices: ὁ περὶ ὑπακοῆς πίστεως αἰσθητηρίων. Hoc eſt *de ſenſibus fidei obſequentibus*. Sed cum Hieronymo librum de ſenſibus ncommemorante & ſeparatim librum de fide, faciens Rufinus: *de obedientia fidei, de ſenſibus*. Ita & Niceph. ὁ περὶ ὑπακοῆς πίστεως καὶ ὁ περὶ αἰσθητηρίων.

c) ὁ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, καὶ ὁ περὶ πλάσεως. Rufin. *de fide hominis. De figmento.* Sic Nicephorus. ὁ περὶ πίστεως ἀνθρώπου καὶ πλάσεως τὴν ἐπιγραφὴν εἰληφώς, Vitioſe πίστεως pro φύσεως. Quemadmodum in Gemblacenſi perperam *de phaſe* pro *de plaſmate.*

d) ὁ περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἢ νοός. Rufin. *De anima & corpore & mente.*

e) ὁ περὶ λουτροῦ. f) ὁ περὶ ἀληθείας.

g) ὁ περὶ κτίσεως καὶ γενέσεως Χριστοῦ. Ubi κτίσιν pro generatione ac procreatione poſuit Melito, ut Valeſio annotatum. Pro κτίσεως quod eſt etiam apud Nicephorum, nonnulli Euſebii Codices πίστεως. Rufinus & Hieronymus plane omiſerunt.

h) Non Euſebii Codices, περὶ προφητείας αὐτοῦ, ſed λόγος αὐτοῦ περὶ προφητείας. Et Niceph. περὶ προφητείας. Rufin. *& de prophetia ejus.*

i) περὶ φιλοξενίας. Rufin. *de hoſpitalitate.*

k) Ἡ κλεὶς. *In Codice noſtro MS. membraneo* (collegii Claromontani Pariſ.) *nomen Melitonis præfert* Clavis Scripturæ, *haud multum diverſa a formulis ſpiritalis intelligentiæ quæ inter opera S. Eucherii annumerantur.* Hæc Labbeus T. 2. de Script. Eccleſ. p. 87.

l) Τὰ περὶ τοῦ διαβόλου καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου. Euſeb. & Niceph. *De Diabolo. De revelatione Joannis.* Rufin.

m) *De Deo corporeo.* Vide Petavii dogmata Theol. de DEo lib. 2. cap. 1. Coteleriumi ad Clementina homil. XVI. 17. & B. Doctorem meum Ittigium de hæreſiarchis Apoſtolicæ ætatis pag. 195. e quibus diſces Melitonem voluiſſe probare quod Deus ſit corporeus. Perperam Rufinus *de Deo carne induto.* & Valeſ. *De incarnatione Dei.* Jo. Chriſtophorſonus *De Deo incarnato.*

n) Eclogas ex ſacris ſcriptis Veteris & Novi Teſt. ad Oneſimum quem fratrem appellat. Vide Euſeb. IV. 26.

o) Libri ſeptem Tertulliani de ecſtaſi ex quibus hoc de Melitone teſtimonium repetiit Hieronymus, quemadmodum ſcripta Melitonis ipſius interciderunt. MS. Gemblac. & Sigeberg. pro *laudans dicit*, habent *cavillatur*, quod licet Suffrido Petri probatur, mihi non placet. De illis Tertulliani libris infra c. 40.

ERASMI SCHOLIA.

Et eclogarum libros ſex.) ἐκλογῶν. Eclogarum, hoc eſt, excerptionum, per κ, non per γ, quanquam in his titulis parum convenit inter exemplaria Latina.

Pro Montano dedit.) Pro dedit, in nonnullis habebatur, cavillatur. Apud Sophronium neutrum eſt, ſed tantum, dicit.

MARIANI VICTORII.

Ἐκλογῶν· Excerptionum.

Hujus elegans, & declamatorium ingenium laudans Tertullianus. Laudans, vox, quæ eſt apud Sophronium. ἐπαινῶν, deerat antea.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Melito.) Euſebium vide lib. 4. c. 26. & in Chronicis: *Antonino*, inquit, *Imperatori, Melito Aſianus Sardenſis Epiſcopus Apologeticum pro Chriſtianis reddidit.* Ita ibi legendum cenſeo. Nam pro *Melito* legitur *inclyto.* Melitonis & ſequentium aliquot ſcriptorum his verbis Hieronymus ad Magnum meminit: *Quid loquar de Melitone Epiſcopo Sardenſi? quid de*

Apollinario Hierapolitana Eccleſia ſacerdote, Dionyſioque Corinthiorum Epiſcopo, & Tatiano, & Bardeſane, & Irenaeo Photini martyris ſucceſſore &c.

Imp. M. Antonino Vero, qui Frontonis Oratoris diſcipulus fuit.) De Frontone vide A. Gellium in noctibus Atticis lib. XIX. c. 8. & Hieron. Epiſt. ad Ruſticum.

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

MELITO Sardium populorum, ſeu Sardis urbis, in Lycia Aſiæ provincia, Epiſcopus M. Antonino Vero imperante, vixit. Præter Hieronymum, ejus opera recenſent Euſebius l. 5. hiſt. c. 25. Honorius cap. 25. Trithemius, Sixtus Senenſis, & Bellarminus in Catalogo. Ex iis trium aut quatuor dumtaxat librorum fragmenta ſuperſunt, quæ Græco-Latina citato libro apud Halloſium invenies. Maurolycus & alii nonnulli diem ejus natalem in Faſtos ſacros 1. Aprilis referunt. Liber porro De tranſitu B. Virginis, qui in Bibliotheca veterum PP. exſtat, indignus eſt qui tanto viro tribuatur.

Frontonis.) Frontonem Cornelium ſive Cornelium Frontonem, Oratorem inſignem, diſcipulus M. Antonius Verus Conſulem creavit; ut poſtea Gratianus Auſonium. Quod ipſe Auſonius in gratiarum actione narrat. Idem Fronto (ut & Theognetus) M. Aurelii, cognomento Philoſophi, quoque præceptor fuit. Utriusque meminit idem M. Aurelius in libris XII. quos *De ſui ipſius inſtitutione* Græce ſcripſit, quoſque a Caſperio Gevartio, IC. & Archigrammateo Antverpiano, Latine redditos, perpetuo commentario illuſtratos, avide eruditi exſpectant.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

De prophetis. Plenius Euſebius: περὶ πολιτείας καὶ προφητῶν.

De ſenſibus. Euſebius: περὶ ὑπακοῆς πίστεως αἰσθητηρίων, *de obedientia ſenſuum fidei.*

De animo & corpore. Rectius itidem Euſebius: *de anima & corpore & mente.*

Καὶ περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ. *De corporali Deo*, reddit Valeſius, nec bene, ut patet. Scripſit enim de Deo incarnato, docemurque vel ſolo libri titulo, Chriſtianos ſeculo de Chriſti divinitate idem crediſſe, quod nos hodie. Verſioni Valeſianæ non patrocinantur Origenes & Gennadius.

Ingenium laudans Tertullianus. Plane contraria huic eſt Guelpherbytani codicis lectio, ac longe melior, ut ex Tertulliani Eccleſiam impugnantis, ac Montani prophetias defendentis, ſcopo facile conjicimus. Ita vero ſe habet: *Cujus elegans & declamatorium ingenium Tertullianus in VII. libris, quos ſcripſit adverſus eccleſiam pro Montano, cavillatur, dicens eum a pleriſque noſtrorum Prophetam putari.* Utra lectio eligatur, falſum eſt, quod Hermannus Witſius *Præf. T. 1. miſcell. ſacr. n. 19.* ſcribit, Melitonem hoc loco a Tertulliano Prophetis adnumerari.

CAPUT XXV.

THEOPHILUS, ſextus p) Antiochenſis Eccleſiæ Epiſcopus, ſub Imperatore M. Antonino Vero librum contra Marcionem q) compoſuit, qui usque hodie exſtat. Feruntur ejus & ad Autolycum tria volumina, r) & contra hæreſim Hermogenis s) liber unus, & alii breves elegantesque tractatus, t) ad ædificationem Eccleſiæ pertinentes. Legi ſub nomine ejus in Evangelium, u) & in Prover-

Θεόφιλος ἕκτος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας ἐπίσκοπος βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίνου Βήρου βίβλον κατὰ Μαρκίωνος συνέταξεν, ἥτις ἄχρι σήμερον τυγχάνει. Τούτου φέρεται καὶ πρὸς Αὐτόλυκον τρία τεύχη, καὶ κατὰ τῆς αἱρέσεως Ἑρμογένους λόγος εἷς, καὶ ἄλλαι βραχεῖαι βίβλοι, εἰς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνήκουσαι. Ἀνέγνων ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς εὐαγγέλιον καὶ εἰς παροιμίας Σολομῶντος ὑπομνήματα, ἃ τινά μοι οὐ δοκοῦσι

p) Sextus, Petro non una computato. Ita ut primus fuerit *Evodius*, ſecundus *Ignatius*, tertius *Heron*, quartus *Cornelius*, quintus *Eros* cui Theophilus ſucceſſit, ut Theophilo Maximinus. Itaque recte eidem Hieronymo, homilia de villico iniquitatis Theophilus Antiochenæ Eccleſiæ ſeptimus poſt Petrum Apoſtolum Epiſcopus appellatur.

q) Euſeb. IV. 21. Οὐκ ἀγεννῶς τῷ Θεοφίλῳ κατὰ Μαρκίωνος πεπονημένος λόγος ὃς καὶ αὐτὸς μεθ' ὧν ἄλλων εἰρήκαμεν εἰσέτι νῦν διασέσωσται. Hodie jam pridem nusquam exſtat hoc opus.

r) Τρία τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη φέρεται συγγράμματα. Euſeb. Meliorem horum librorum editionem hactenus debemus Joanni Fello, Oxonienſi Epiſcopo, Oxon. 1684. 12.

s) Πρὸς τὴν αἵρεσιν Ἑρμογένους Euſeb.

t) Ἕτερά τινα κατηχητικὰ βιβλία. Etiam hæc cum ſuperiore adverſus Hermogenem ſcripto periere.

u) De ſcholiis in quædam loca Evangeliorum quæ ſub Theophili nomine exſtant Latine in Bibliothecis Patrum, & juniorem ſcriptorem Latinum habent auctorem, licet e Theo-

Digitized by Google

biaSalomonis commentarios: qui mihi cum ſuperiorum voluminum elegantia & phraſi non videntur congruere.

δοκῶσι συμφωνεῖν τῇ ἐυφυΐᾳ, καὶ τῇ φράσει τῶν προειρημένων συγγραμμάτων.

Theophilo excerpta videantur continere, vide ſi placet quæ annotavi lib. V. Bibliothecæ Græcæ p. 93. ſeq. Commentarius in Proverbia non exſtat, neque in Catenis ad illum librum memini Theophilum uſquam allegari.

ERASMI SCHOLIA.

M. Antonino ſecundo.) In emendatis, & item apud Sophronium, pro ſecundo legimus Vero.

Qui mihi cum ſuperio.) Vides lector, ut ſola phraſi judicat opus.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Theophilus.) Euſebius lib. 4. c. 24. & in Chronicis.

Feruntur ejus & ad Autolycum tria volumina.) Quæ extant. Lactant. in fine lib. 1. de falſa religione citat Theophilum *in lib. de temporibus ad Autolycum ſcripto.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. THEOPHILI Ep. Antiocheni commentarii in IV. Evangelia, & libri tres ad Autolycum, adverſus Chriſtianæ religionis calumniatores, exſtant tom. 1. Bibliothecæ veterum Patrum.

Qui mihi.) Ne iſto ſcribendi modo quis putet, commentarios iſtos in Evangelia & Proverbia Theophilo abjudicari, moneo, Hieronymum, in ſuo ad Matthæum procemio, meminiſſe commentariorum hujus Theophili in Matthæum, Holloſium tom. 2. Scriptorum Eccleſiæ Orientalis, ſi lubet, conſule, in vita Theophili cap. 4.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Neſcio, cur illi, qui de Eccleſiaſticis ſcriptoribus fuſe agunt, mentionem nullam faciant illius libri, quem de temporibus ad Autolycum ſcripſit Theophilus, teſte Lactantio. *L.* 1. *c.* 23. Nam & ratio temporum, & nomen non autoris ſolum, ſed etiam illius, cui conſecratus eſt liber, id plane evincunt, eundem eſſe autorem, ut non dicam de argumenti ſimilitudine, quod in libris ad Autolycum, qui hodie extant, & illo de temporibus fere idem fuiſſe videtur ex Lactantio. Sane Aſſyriacas res fuſe tam in illis, quam in hoc perſecutus eſt.

CAPUT XXVI.

APOLLINARIS, Aſiæ Hierapolitanus Epiſcopus, x) ſub Imperatore M. Antonino Vero floruit, cui & inſigne volumen y) pro fide Chriſtianorum dedit. Exſtant ejus & alii quinque adverſum Gentes libri, z) & de veritate duo, a) & adverſum Cataphrygas, b) tunc primum exortos, cum Priſcilla & Maximilla inſanis vatibus, incipiente Montano.

Ἀπολλινάριος Ἱεραπόλεως τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίνου ἐγνωρίσθησαν, ὅστις καὶ ἐπίσημον πύκτιον ὑπὲρ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως ἐπιδέδωκεν. Εἰσὶ καὶ ἕτεροι πέντε αὐτοῦ κατὰ τῶν ἐθνῶν λόγοι, καὶ περὶ ἀληθείας δύο, καὶ κατὰ τῶν φρυγῶν τότε πρῶτον ἀνακυψάντων ἅμα Πρισκίλλῃ καὶ Μαξιμίλλῃ ἀνοσίοις προφήταις, ἀρξαμένου Μοντανοῦ.

x) Euſeb. IV. 27. Noſter infra, cap. 41.
y) ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολογίαν. id. λόγον πρὸς τὸν βασιλέα IV. 28.
z) Πρὸς Ἕλληνας συγγράμματα πέντε. Euſeb. IV. 28. Photius Cod. 14.
a) Περὶ ἀληθείας α', β'. Euſeb. MS. Sigebergenſ. teſte Suffrido Petri: *libri tres de veritate, duo adverſum Cataphrygas &c.*
b) Καὶ ἃ μετὰ ταῦτα συνέγραψε κατὰ τῆς Φρυγῶν αἱρέσεως μετ' οὐ πολὺν καινοτομηθείσης χρόνον, circa A. C. 171. τότε γε μὴν ὥσπερ ἐκφύειν ἀρχομένης ἔτι τοῦ Μοντανοῦ ἅμα ταῖς αὐτοῦ ψευδοπροφήτισιν ἀρχὰς τῆς παρεκτροπῆς ποιουμένου. Id. IV. 27. adde V. 16. & 19. Noſtrum infra c. 41. Theodoritum III 2. de Hæret fab. Omiſit Hieronymus memoratos Euſebio libros Apollinaris duos πρὸς Ἰουδαίους. Sed & hi & cætera ſcripta Apollinaris hodie deſiderantur.

ERASMI SCHOLIA.

Aſiæ Hieroſolymitanus.) Hierapolitanus habetur tum in emendatis codicibus, tum apud Sophronium. Addidit autem Aſiæ, quod ejuſdem nominis ſit urbs in Syria, & item in Creta.

Et adverſum Cataphrygas.) Hæretici ſunt, a regione dicti. Sophronius legit κατὰ τῶν Φρυγῶν, id eſt, adverſum Phrygas. Verum noſtra lectio mihi magis probatur. Nam Græci

Digitized by Google

Græci κατὰ Φρύγας hæreſim dicunt, quemadmodum κατὰ Ματθαῖον Evangelium, hoc eſt, juxta Phrygas, ſecundum Matthæum.

Inſaniebant.) Alluſit ad vates fanaticos & lymphatos. Et Priſcilla legit Sophronius, non Priſca, quamquam Latina diſſidene exemplaria. Emendatiora ad hunc habebant modum: Adverſus Cataphrygas tum primum, cum Priſca & Maximilla inſanis vatibus, incipiente Montano. Quæ quidem lectio mihi magis probatur, niſi quod ſuſpicor ex Græcis unum deeſſe verbum: Adverſus Cataphrygas tunc primum exortos. Sophronius enim ita vertit, τότε πρῶτον ἀνακυψάντων. Et iisdem ferme verbis uſus eſt Euſebius.

MARIANI VICTORII.

Sub Imperatore M. Antonino Vero. Sic etiam legit Sophronius, & Mediceus, Feſulanusque codices. Transalpini tamen typographi, ſub imperatore M. Antonino ſecundo.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Apollinaris.) Fit hujus infra in Serapione Antiocheno, cap. 41. mentio. Vide Euſebium lib. 4. c. 27. & in Chronicis.

Cum Priſcilla & Maximilla inſanis vatibus, incipiente Montano.) Idem habes in Euſebii Chronicis anno XI. M. Antonini Veri.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. CLAUDIUS APOLLINARIS, Hierapoleos in Phrygia, Aſiæ provincia, Epiſcopus, Romani Martyrologii tabulis 8. *Januar.* adſcribitur. De ejus ſcriptis, præter Hieronymum, Euſebius l. 4. Hiſt. Eccleſ. cap. 26. & Photius cod. 14. agunt: ſed omnia perierunt. Fragmenta quædam ex Euſebii Hiſtoria l. 5. c. 15. & 16. a Ruffino, Nicephoro & Baronio attribuuntur huic Apollinari: an recte, Halloſius libro citato in dubium vocat. Cæterum ab iſto Apollinari Hierapolitano longe alius fuit Apollinaris ſeu *Apollinarius Laodicenus*, infra c. 104. ab Hieronymo memorandus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hunc Hierapolitanæ Eccleſiæ ſacerdotem vocat Hieronymus ad Magnum oratorem, *T. III. f. 149. Eraſ.* ab eoque explicatum dicit, ex quibus philoſophorum fontibus Origenis venena emanarint. Nam de alio Apollinari non loquitur, cum eum collocet ante Dionyſium Corinthiorum, quod & hoc loco facit. Verum dubitari non poteſt, quin memoriæ lapſui adſcribendum ſit, quod de libris contra Origenem ſcriptis refert Hieronymus. Præterquam enim quod illorum nulla apud veteres mentio occurrit, temporum nexus non patitur illam Apollinarii contra Origenem pugnam. Nam Apollinarius anno CLXX. claruit, & Origenes anno CLXXXVI. natus eſt.

Adverſum Cataphrygas. De his erudite agit Cotelerius notis ad Damaſceni hæreſin XLVIII. De illorum nomine Pamelius legi meretur ad caput LII. Tertulliani de præſcriptione.

CAPUT XXVII.

DIONYSIUS, Corinthiorum Eccleſiæ Epiſcopus, c) tantæ eloquentiæ & induſtriæ fuit, ut non ſolum ſuæ civitatis & provinciæ populos, ſed & aliarum urbium & provinciarum Epiſcopos Epiſtolis erudiret. E quibus eſt una ad Lacedæmonios, alia ad Athenienſes, tertia ad Nicomedienſes, quarta ad Cretenſes, d) quinta ad Eccleſiam Amaſtrianam, e) & ad reliquas Ponti Eccleſias, ſexta ad Cnoſſianos, f) & ad Pinytum ejusdem urbis

Διονύσιος τῆς κατὰ Κόρινθον ἐκκλησίας ἐπίσκοπος τοσοῦτον εὐφραδὴς καὶ σπουδαῖος ἐγένετο, ὥστε μὴ μόνον τοὺς λαοὺς τῆς ἰδίας πόλεως καὶ ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων, δι᾽ οἰκείων ἐπιστολῶν πεπαιδευκέναι, ἀφ᾽ ὧν ἐστὶ μία πρὸς Λακεδαιμονίους, ἄλλη πρὸς Ἀθηναίους, τρίτη πρὸς Νικομηδεῖς, τετάρτη πρὸς Κρῆτας, πέμπτη πρὸς Ἀμαστριανὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑτέρας Πόντου ἐκκλησίας, ἕκτη πρὸς Κνωσσιανοὺς καὶ Πινυτὸν τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπίσκοπον. ἑβδόμη

bb πρὸς

c) Euſeb. IV. 23. d) Τῇ παροικούσῃ Γόρτυναν ἅμα ταῖς λοιπαῖς κατὰ Κρήτην παροικίαις. Gortyna Cretæ metropolis. Vide Cretam Joannis Meurſii lib. 1. c. 10.

e) Τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ παροικούσῃ Ἄμαστριν ἅμα ταῖς κατὰ Πόντον. Amaſtrianorum Civitas (Paphlagoniæ) elegans & ornata celebratur Plinio X. 99. Epiſt. MS. Sigeberg. *Amasdrinam*, vitioſe.

f) Πρὸς Κνωσίους. Cnoſſus Civitas Cretæ de cujus Epiſcopo Pinyto. infra capite proximo.

Epiſcopum, ſeptima ad Romanos, quam ſcripſit ad Soterem Epiſcopum eorum, octava ad Chryſophoram, g) ſanctam fœminam. Claruit ſub Impp. M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo.

πρὸς Ῥωμαίους, ἣν ἔγραψε πρὸς Σωτῆρα τὸν τούτων ἐπίσκοπον, ὀγδόη πρὸς Χρυσοφόραν εὐλαβῆ γυναῖκα. Διέπρεψεν ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίνου Βήρου, καὶ Λουκίου Αὐρηλίου Κομόδου.

g) *Χρυσοφόρᾳ πιστοτάτῃ ἀδελφῇ.* Ex his Dionyſii Epiſtolis præter fragmenta ab Euſebio ſervata nihil exſtat.

ERASMI SCHOLION.

Cum tot fuerint Dionyſii Græci, probabile eſt, libros de Hierarchia cœleſti, & de Divinis nominibus ab horum aliquo fuiſſe ſcriptos, non ab Areopagita diſcipulo Pauli.

MARIANI VICTORII.

Ut non ſolum ſuæ civitatis & provinciæ populos, ſed & aliarum urbium, & provinciarum Epiſcopos epiſtolis erudiret. Sic ex antiquis exemplaribus, contradicente ipſo Sophronio, reliquimus. Quem ſenſum genuinum eſſe, ea quæ ſequuntur, oſtendunt: cum dicitur, ſcripſiſſe ad Lacedæmonios, Athenienſes, Nicomedienſes, item ad Pinytum, & Soterem Epiſcopos. Sophronius autem legit: ſed & aliarum urbium, & provinciarum, Epiſtolis erudiret. Vox, Epiſcopos, deeſt apud illum.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Dionyſius.) Vide Euſeb. l. 4. c. 23. & in Chronicis.

Quinta ad Eccleſiam Amaſtrianam.) Alias: Amaſtrinam.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Hujus S. Dionyſii opera fuſius lib 4. Hiſtoriæ cap. 22. Euſebius deſcripſit. Fragmenta ex eodem Euſebio Halloſius lib. citato recitat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sed & aliarum urbium & provinciarum Epiſcopos. Ita Eraſmus. Præferenda Guelpherbytani codicis lectio: *Ut non ſolum ſuæ civitatis & provinciæ populos, ſed & aliarum provinciarum & urbium, epiſtolis erudiret.* Neque enim omnes epiſtolæ ſeorſim ad Epiſcopos ſcriptæ ſunt, ſed nonnullæ ad integras Eccleſias. Itaque vox, *Epiſcopos*, aſſuta eſt: cum Euſebius *L. IV. c.* 23. habeat, *Verum & aliarum regionum & urbium incolas.* Inane eſt, quod Victorius vocem, *Epiſcopos*, ſervatam vult.

CAPUT XXVIII.

PINYTUS Cretenſis, Cnoſſiæ urbis Epiſcopus, ſcripſit ad Dionyſium Corinthiorum Epiſcopum valde elegantem epiſtolam: h) in qua docet, non ſemper lacte populos nutriendos, i) ne quaſi parvuli ab ultimo occupentur die, ſed & ſolido veſci debere cibo, ut in ſpiritalem proficiant ſenectutem. k) Et hic ſub M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo floruit.

Πινυτὸς Κρήτης, Κνωσοῦ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος, ἔγραψε πρὸς Διονύσιον Κορίνθου ἐπίσκοπον πάνυ κομψὴν ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ διδάσκει, οὐκ ἀεὶ δεῖν τοὺς λαοὺς γάλακτι τρέφεσθαι, μήπως ὡς νήπιοι τῇ ἐσχάτῃ καταληφθῶσιν ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ στερεῷ βρώματι, ἵνα εἰς πνευματικὸν προκόψωσι γῆρας. Καὶ οὗτος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἤνθησεν.

h) Fuit hæc Epiſtola reſponſoria ad Epiſtolam Dionyſii cujus capite ſuperiore mentio, in qua prudenter Pinytum monuerat ne onus cœlibatus crevicibus fratrum tanquam neceſſarium imponeret. Vide Euſebium IV. 23. p. 144. qui hunc Pinytum τῶν ἐπὶ Κρήτης Epiſcopum vocat c. 21. ejusdem libri.

i) Ex Hebr. V. 12.

k) *Ἀντιπαρακαλεῖ δὲ στερροτέρας ἤδη ποτὲ μεταδιδόναι τροφῆς πλειοτέροις γράμμασιν εἰσαῦθις τὸν ὑπ᾽ αὐτῷ λαὸν ὑποθρέψαντα, ὡς μὴ διατέλους τοῖς γαλακτώδεσιν ἐνδιατρίβοντες λόγοις, τῇ νηπιώδει ἀγωγῇ λάθοιεν καταγηράσαντες.* Euſeb IV. 23.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Pinytus.) Euſeb. ubi ſupra, & in Chronicis: *Pinytus Cretenſis vir eloquentiſſimus*.

AUBERTI MIRÆI.

S. PINYTUS Gnoſſi (non autem Gnoſſi) in Creta Epiſcopus, nobiliſſimus, S. Dionyſii ſuperiore capite laudati æqualis, ab Euſebio l. 4. Hiſt. c. 20. & 22. itemque in Martyrologio Rom. veteri ac novo 10. *Octobr.* laudatur.

ERNE-

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Cnoſſiæ urbis Epiſcopus. *Gnoſſiæ* habent Eraſmus & Valeſius. Legendum : *Cnoſſiæ*, cum incolas *Κνωσίους* appellet Euſebius. Ad Pinytum quod ſpectat, aſceticæ vitæ ſtudio valde hallucinatus eſt, ut etiam a Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo admoneretur, ne grave onus caſtitatis fratrum cervicibus tanquam neceſſarium imponeret, ſed eis, quæ in pleriſque hominibus in eſt, infirmitatis rationem haberet.

CAPUT XXIX.

TATIANUS, qui primum Oratoriam docens, non parvam ſibi ex arte Rhetorica l) gloriam comparaverat, Juſtini martyris ſectator fuit, florens in Eccleſia, quamdiu ab ejus latere non diſceſſit. m) Poſtea vero inflatus eloquentiæ tumore n) novam condidit hæreſim, quæ *ἐγκρατιτῶν* o) dicitur, quam poſtea Severus auxit, a quo ejuſdem partis hæretici Severiani p) uſque hodie appellantur. Porro Tatianus infinita ſcripſit volumina, q) e quibus unus contra Gentes florentiſſimus extat liber, qui inter omnia opera ejus fertur inſignis. r) Et hic ſub Imperatore M. Antonino Vero, & L. Aurelio Commodo floruit.

Τατιανὸς ὃς πρώην τὴν ῥητορικὴν διδάσκων, οὐκ ἐλαχίστην ἐκ τῆς ῥητορικῆς ἐπιστήμης δόξαν ὠνήσατο, Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος σπουδαστὴς γέγονε διαπρέπων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ὅσῳ τῆς τούτου πλευρᾶς οὐκ ἀπέστη. Ὕστερον δὲ τῷ ὄγκῳ τῆς παιδεύσεως ἐπαρθεὶς, καινὴν συνεστήσατο αἵρεσιν, λέγω δὴ τῶν Ἐγκρατιτῶν, ἣν μετέπειτα Σεβῆρος ἐπηύξησεν ἀφ᾽ οὗ ἄχρι τοῦ παρόντος οἱ τούτου τοῦ μέρους αἱρετικοὶ, Σεβηριανισταὶ ὀνομάζονται. Ὁ δὲ προειρημένος Τατιανὸς πάμπολλα συνεγράψατο τεύχη, ἀφ᾽ ὧν ἐστὶ κατὰ τῶν ἐθνῶν λόγος εἰς πάνυ θαυμαστὸς, ὃς μεταξὺ πάντων αὐτοῦ τῶν συγγραμμάτων ἐπίσημός ἐστι. Καὶ οὗτος βασιλεύοντος Μάρκου Ἀντωνίνου Βήρου, καὶ Αὐρηλίου Κομόδου ἤνθησεν.

l) Euſebius IV. 16. de Tatiano: *ἀνὴρ τὸν πρῶτον αὐτοῦ βίον σοφιστεύσας ἐν τοῖς Ἑλλήνων μαθήμασιν.* Rufin. *vir eruditiſſimus, in prima ætate ſua cum magna admiratione oratoriam docens.* Sed Euſebii verba ſignificant, artibus ac diſciplinis Græcorum non tantum Rhetoricæ operam dediſſe Tatianum. Vide Valeſii notas ad Euſeb. p. 76. & Abbatis Longaruei diſſ. de Tatiano.

m) S. Irenæus lib. 1. cap. 32. & ex eo Euſebius IV. 29. *Ἰουστίνου ἀκροατὴς γενόμενος. ἐφ᾽ ὅσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἐξέφηνε τοιοῦτον.*

n) *Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστὰς τῆς ἐκκλησίας, ΟἸΗΜΑΤΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ἐπαρθεὶς καὶ τυφωθεὶς ὡς διαφέρων τῶν λοιπῶν, ἴδιον χαρακτῆρα διδασκαλείου συνεστήσατο.* id. Hoc loco iterum *διδάσκαλον* pro doctore eloquentiæ accipit Hieronymus, cum verba *οἰήματι διδασκάλου* poſſint etiam innuere, quod doctore Iuſtino elatus ac Magiſtrum eximium ſe venditans aliis ſe Tatianus prætulerit. Vetus interpres Irenæi, *præſumtione Magiſtri.*

o) Encratitæ *ἀπὸ τῆς ἐγκρατείας*, Philaſtrio & Auctori Prædeſtinati *Abſtinentes*, veteri interpreti Irenæi *Continentes*, apud Honorium corrupte *Creatitæ*. Aliis *Tatiani* ſive *Tatianitæ* de quibus accurate Doctor meus Tho. Ittigius *ὁ μακαρίτης* in diſſ. de hæreſiarchis proximæ Apoſtolis ætatis, & Tillemontius T. 2. memor.

p) Mirum eſt Severianos Tatianis præponi ab Origene initio libri X. in Epiſt. ad Rom. nec non ab Epiphanio, atque inde ab Auguſtino & auctore Prædeſtinati atque Damaſceno, cum Severus Tatiano junior fuerit, nec ab Irenæo memoretur, qui Tatiani mentionem facit. Ac juniorem diſerte teſtatur Severum Euſebius IV. 29. *σμικρῷ δὲ ὕστερον Σευῆρός τις ὄνομα κρατύνας τὴν προδεδηλωμένην αἵρεσιν, αἴτιος τοῖς ἐξ αὐτῆς ὡρμημένοις τῆς ἀπ᾽ αὐτοῦ παρηγμένης Σευηριανῶν προσηγορίας γέγονε.* Theodoritus de hæret. fab. *τὴν τούτου (Τατιανοῦ) διδασκαλίαν Σευῆρος διαδεξάμενος* &c.

q) *Πολύ τι πλῆθος συγγραμμάτων.* Euſeb. IV. 29. & 16. *πλεῖστά τι συγγράμμασιν αὐτοῦ καταλιπὼν μνημεῖα.*

r) *Μάλιστα παρὰ πολλοῖς μνημονεύεται διαβόητος αὐτοῦ λόγος ὁ πρὸς Ἕλληνας.* id IV. 29. Hujus libri quem priusquam in hæreſin incideret videtur Romæ ſcripſiſſe Tatianus, præclaram editionem debemus inſigni viro Wilhelmo Worth. Oxon. 1700. 8.

ERASMI SCHOLION.

Encratitarum.) Encraticarum, legendum *ἐγκρατιτῶν*, a continentia dicta vox, quod abſtinerent à cibis ac matrimonio.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Novam condidit hæreſim quæ Encratitarum dicitur. Seu *ἐγκρατιτῶν*, id eſt, abſtinentium: qui, quod a matrimonio, & quibuſdam abſtinerent cibis, ita dicti ſunt.

cleſia ad Encratitarum hæreſim declinaverant. | σίας πρὸς τὴν τῶν Ἐγκρατιτῶν αἵρεσιν καταντήσαντας.

χομένην. Etiam inter Severianorum oppugnatores laudatur Muſanus à Theodorito lib. I. de hæret. fabulis c. 20. Non exſtat.

y) Ita malo cum Ms. Sigebergenſi & aliis Codd. quam ut habent editi *adverſus quosdam fratres.*

AUBERTI MIRÆI.

De iſto Muſani libro Euſebius lib. 4. Hiſt. Eccleſiaſticæ cap. 27. conſuli poterit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sub imperatore M. Antonino Vero. Codex Guelpherbytanus addit: *Et Lucio Aurelio Commodo.*

CAPUT XXXII.

MODESTUS & ipſe ſub Imperatore M. Antonino, & L. Aurelio Commodo, adverſum Marcionem y) ſcripſit librum, qui usque hodie perſeverat. Feruntur ſub nomine ejus & alia Syntagmata z) ſed ab eruditis quaſi ψευδόγραφα repudiantur.

Μοδεστὸς, καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ἀντωνίνου καὶ Κομμόδου κατὰ Μαρκίωνος συνέταξε βίβλον, ἥ τις ἄχρι σήμερον ὑπάρχει. Φέρεται καὶ ἄλλα αὐτοῦ συγγράμματα, ἅτινα παρὰ τῶν πεπαιδευμένων ψευδεπίγραφα ἀποδοκιμάζεται.

y) Euſebius IV. 25. cum Philippi Gortynenſis librum Marcioni oppoſitum laudaſſet, ſubjungit: Εἰρηναῖός τε ὡσαύτως καὶ Μόδεστος, ὃς καὶ διαφερόντως παρὰ τοὺς ἄλλους τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἔκδηλον τοῖς πᾶσι κατεφώρασε πλάνην. Meminit ejuſdem Modeſti cap. 21. inter ſcriptores, ὧν καὶ εἰς ἡμᾶς τῆς Ἀποστολικῆς παραδόσεως ἡ τῆς ὑγιοῦς πίστεως ἔγγραφος κατῆλθεν ὀρθοδοξία.

z) Cum hodie nihil ex ſcriptis hujus Modeſti exſtet, ne quidem qualia vel cujus argumenti fuerint illa Syntagmata, ullo veterum tradente novimus. Nam apud Euſebium quoque altum de his ſilentium. *Syntagmata* ſcripſi cum Marcianæo e vetuſtioribus MSS. & mox ψευδόγραφα, pro quo in aliis editionibus συγγράμματα & ψευδεπίγραφα legitur, ſenſu haud diverſo.

ERASMI SCHOLIA.

Sub nomine ejus & alia συντάγματα.) Id eſt, compoſitiones. Nam ſic licet ex Latinorum codicum veſtigiis conjicere. Tametſi Sophronius legit συγγράμματα, id eſt, conſcriptiones, voce idem declarante. Proinde dogmata, à ſciolo quopiam adjectum eſt.

Sed ab eruditis quaſi ψευδεπίγραφα. Pſeudepigrapha, id eſt, falſo inſcripta. Quidam adjecerat, falſæ ſuperſcriptionis, quod alius mutarat in falſas ſuperſtitiones.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Feruntur ſub nomine ejus & alia συντάγματα. Compoſitiones. Ita habent emendatiores codices. Sophronius tamen legit συγγράμματα, hoc eſt, conſcriptiones. Verbum, ψευδεπίγραφα, quod ſequitur, falſo adſcripta, hoc eſt non ejuſdem autoris, ſignificat.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Libri a Modeſto contra Marcionem ſcripti & Euſebius lib. 5. Hiſt. Eccleſ. cap. 25. meminit.

Pſeudepigrapha.) hoc eſt, falſo inſcripta.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Qui usque hodie perſeverat. Dolendum eſt, periiſſe librum, quem Euſebius *L. IV. c.* 25. *Hiſt.* ob detectas Marcionis fraudes, Philippi, Gortynenſis Eccleſiæ Epiſcopi, & ipſius Irenæi luculentis contra Marcionem libris præferendum exiſtimavit.

Συγγράμματα. Codex Guelpherbytanus aliique habent: συντάγματα. Legendum: συγγράμματα, ut eſt & in Sophronio. Quis enim credat, Sophronium tam ſciolum fuiſſe, ut rejiceret Græcas voces, quas Hieronymus Lrtino ſermoni inſeruerat?

CAPUT XXXIII.

BARDESANES in Meſopotamia a) clarus habitus eſt, qui primum Valentini ſe-

Βαρδησάνης ἐν Μεσοποταμίᾳ λαμπρὸς φανεὶς, πρῶτον μὲν Βαλεντίνου σπουδαστὴς, ὕστερον δὲ αν-

a) Ἐπὶ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν Euſeb. IV. 33. Epiphanius hæreſi LVI. c. 1. κατὰ Βαρδησανιστῶν, οὗτος Μεσοποταμίας μὲν τὸ γένος ἦν, τῶν κατὰ τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν κατοικούντων.

ectator, b) deinde confutator, novam hæreſim condidit. Ardens ejus a Syris * prædicatur ingenium, & in diſputatione vehemens. c) Scripſit infinita adverſum omnes pæne hæreticos, d) qui ætate ejus pullulaverant. In quibus clariſſimus ille & fortiſſimus liber, e) quem M. Antonino de fato tradidit: & multa alia ſuper perſecutione f) volumina, quæ ſectatores ejus g) de Syra lingua verterunt in Græcam. Si autem tanta vis eſt & fulgor in interpretatione, quantam putamus in ſermone proprio?

δὲ ἀντίπαλος, καινὴν αἵρεσιν συνεστήσατο. Τούτου παρὰ τῶν Σύρων θερμοτάτη κηρύττεται εὐφυΐα καὶ ἐν διαλέξει σφοδροτάτη. Ἔγραψε πάμπολλα κατὰ πασῶν σχεδὸν τῶν αἱρέσεων τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ ἀνακυψασῶν, ἐν οἷς περιφανής ἐστιν καὶ γενναῖος ὁ λόγος, ὃν Μάρκῳ Ἀντωνίνῳ περὶ μοίρας ἐπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ περὶ διωγμοῦ τύχῃ, ἅπερ οἱ τούτου σπουδαῖοι ἀπὸ τῆς Σύρας εἰς ἑλληνικὴν διάλεξιν μετέφρασαν. Ὅπου δὲ τοσαύτη ἰσχύς ἐστι καὶ λαμπρότης ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ, πόσην νομίζομεν ἐν τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἔχειν ἀρετήν;

b) Ἦν δ' ἄρα οὗτος πρότερον τῆς κατὰ Οὐαλεντῖνον σχολῆς· καταγνοὺς δὲ ταύτης πλεῖστά τε τῆς κατὰ τοῦτον μυθοποιΐας ἀπελέγξας, ἐδόκει μέν πως αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπὶ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην μετατεθεῖσθαι, οὐ μήν γε παντελῶς ἀπερρίψατο τὸν τῆς παλαιᾶς αἱρέσεως ῥύπον. Euſeb. *Nec tamen ex integro veterum errorum ſordes maculamque depoſuit.* Rufin. Epiphanius LVI. 2. προσφθείρεται γὰρ οὗτος Οὐαλεντίνοις, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν μοχθηρίας ἀνιμᾶται τὸ δηλητήριον τούτων καὶ ζιζανιῶδες. Hinc Paulonam nimis alta ſapientem *novellum Bardeſanem* appellabat Ephraim Syrus teſte Gennadio c. 3. de S. E. Damnatur Bardeſanes inter alios Hæreticos in Synodo V. T. 2. edit. Binianæ p. 741. * al. *apud Syros.*

c) Ἱκανώτατός τις ἀνήρ, ἔν τε τῇ Σύρων φωνῇ διαλεκτικώτατος. Euſeb.

d) Πρὸς τοὺς κατὰ Μαρκίωνα καί τινας ἑτέρους διαφόρους προϊσταμένους δογμάτων, διαλόγους συστησάμενος τῇ οἰκείᾳ παρέδωκε γλώττῃ τε καὶ γραφῇ μετὰ καὶ πλείστων ἑτέρων αὐτοῦ συγγραμμάτων id. Epiphanius poſt memoratum ejus dialogum κατὰ εἱμαρμένης contra fatum, LVI. 1. καὶ ἄλλα δὲ κατὰ τὴν εὐσεβῆ πίστιν ἐμφέρεται αὐτοῦ συγγράμματα. *Et alia illius feruntur conſentanea pietati fidei monumenta.*

e) Ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ πρὸς Ἀντωνῖνον ἱκανώτατος (apud Hieronym. *florentiſſimus liber*, alii Codices legunt *fortiſſimus*) αὐτοῦ περὶ εἱμαρμένης διάλογος. Iſtum Antoninum non M. Aurelium Antoninum ut Hieronymus, nec Helagabalum ut cum Dodwello IV. 35. ad Irenæum Grabius T. 1. ſpicileg. p. 317. ſed ex amicis Bardeſanis aliquem hoc nomine ſignari ſuſpicantur viri docti H. Valeſius ad Euſeb. & Tillemontius Tom. 2. memor. parum veriſimiliter ut mihi videtur, qui Hieronymi ſententiam veram eſſe & ab Euſebio ipſo & Epiphanio qui Bardeſanem ad M. Aurelii tempora referunt confirmari exiſtimo; licet amicos in illo libro colloquentes induxerit.

f) Ὅσα τε ἄλλα φασὶν αὐτὸν προφάσει τοῦ τότε διωγμοῦ συγγράψαι. Perſecutionem quartam ſub M. Antonino intellige.

g) Euſebius de dialogis ſpeciatim: (οὓς quod Hieronymus intellexit μετὰ καὶ πλείστων ἑτέρων αὐτοῦ συγγραμμάτων) οἱ γνώριμοι, πλεῖστοι δὲ ἦσαν αὐτῷ δυνατῶς τῷ λόγῳ παρισταμένῳ, ἐπὶ τὴν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Σύρων μεταβεβλήκασι φωνῆς. Neque Syriaca neque Græca Lingua ſcriptum integrum Bardeſanis ad nos pervenit. Nonnulla è dialogo ejus de fato ſervavit Euſebius VI. 10. præparat. quo Abidam (Ἀβιδᾶν) Aſtrologum teſte Epiphanio Bardeſanes oppugnavit.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Bardeſanes in Meſopotamia clarus habitus eſt.) Hieronymus l. 2. in Jovinian. *Bardiſanes vir Babylonius*, & in Oſeæ c. X. *Talis Bardiſanes, cujus etiam philoſophi admirantur ingenium.* Vide de illo Euſeb. in fine lib. 4. & in Chronicis, & in lib. 6. Præparationis evangelicæ, & Auguſtinum de hæreſibus, & Epiphanium.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

De Bardeſane hæc & alia Euſebius lib. 4. Hiſt. cap. ultimo narrat. Epiphanius ex illius libro de Fato multa citat * adverſus Abydam aſtronomum. Porphyrius lib. de abſtinentia, ex *Bardeſane Babylonio* plurima producit: quem dicit parentum ſuorum temporibus vixiſſe, & de Brachmanibus ac Samaneis, Indorum philoſophis, quos Græci Gymnoſophiſtas vocant, ſcripſiſſe. Bardeſanis fragmentum amplum recitat Euſebius lib 6. præparat. Evangelicæ. Notas Fr. Vigeri ibidem lege.

* Meminit quidem, ſed nihil ex eo affert Epiphanius.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Plerique Euſebii codices habent Βαρδισάνης, unde Hieronymus latine rectius dixiſſet Bardiſanes. Apud Sophronium Βαρδησάνης; apud Damaſcenum hæreſi LVI. Βαρδησιάνος dicitur.

In Meſopotamia clarus habitus eſt. Oriundus Edeſſa, vir in Chaldaica doctrina mire excultus, Syriaco ſermone diſertiſſimus, in diſputationibus acerrimus, infinita opuſcula edidit

edidit, ac præcipue Marcionem impugnavit, teſte Euſebio. *L. IV. c.* 30. Libros quosdam ſuos colloquiorum inſtar compoſuit, more accuratiſſimis olim philoſophis recepto. Monumenta ejus perierunt, excepto fragmento, quod Euſebius *L. VI. Præp. Evang. c.* 10. conſervavit. Filium habuit Harmonium, quem virum doctiſſimum vocat Sozomenus *L. III. H.E. c.* 16. *Non ignoro*, inquit, *olim quoque Oſdroenos fuiſſe viros doctiſſimos, Bardeſanem ſcilicet, qui hæreſim ex ipſius nomine appellatam condidit, & Harmonium, ejusdem Bardeſanis filium.* Hic cum Græcis literis probe excultus eſſet, patris dicta *μέτροις καὶ νόμοις μυστικοῖς*, metris & modulis, primus ſubjeciſſe dicitur, chorisque tradidiſſe. Ejus numeros Syri in canendo adhuc Sozomeni ætate ſequebantur. Cumque a paterna hæreſi non omnino alienus eſſet, libros, quibus doctrinam ſpargeret, ad lyræ cantum compoſuit, conſilio non inepto. Conſtat enim experientia, hæreticos cantiones, vanis dogmatis refertas, atque ad muliercularum genium accommodatas, propagandæ hæreſi apprime inſervituras crediſiſſe: quod Arius probe novit, de cujus canticis nauticis molendinariis ac viatoriis notanda ſunt Philoſtorgii verba libro ſecundo. De canticis Pauli Samoſateni Euſebius libro VII. capite XXX. hiſtoriæ; de Valentini pſalmis Tertullianus capite XX. de carne Chriſti agunt: ut recte omnino feciſſe videatur Laodicena ſynodus, prohibens uſum *ψαλμῶν ἰδιωτικῶν*, illosque tantum commendans, qui publica Eccleſiæ autoritate approbati ſunt. Intelligens igitur Ephraim Syrus, vir ſanctiſſimus & orthodoxus, cives ſuos, Syros, & verborum elegantia, & modulationis concinnitate delinitos, paulatim adduci, ut idem cum Harmonio ſentirent; ipſe licet Græcorum literaturæ expers, operam dedit, ut intelligentia aſſequeretur numeros Harmonii: quos ſimul ac calleret, ſecundum eosdem libros edidit, veram Eccleſiæ doctrinam continentes. Atque hæc eſt origo Syrorum conſuetudinis, Ephraimi libros cantu recitantium, ceu poſt Sozomenum tradit Theodoritus libro quarto capite viceſimo nono.

Valentini ſectator, deinde confutator. Improbavit tandem Valentini doctrinam, pleraque ejus dogmata fabulas eſſe demonſtrans; ſed vetuſti atque inoliti erroris ſordes non penitus exterſit. Potuiſſent igitur, qui Catalogos hæreticorum fabricarunt, Bardeſaniſtas omittere, ac ipſum Bardeſanem ad Valentinianos referre. Nam quicquid errorum Bardeſani tribuitur, aut fingitur, aut ipſi commune fuit cum Valentinianis.

Novam hæreſin. Vellem dixiſſet, quænam fuerint novæ illius hæreſeos capita. Ego ea nusquam invenire poſſum, ne quidem apud Epiphanium hæreſi XXXVI. Sed & autor libelli de hæreſibus apud Cotelerium tom. I. Græcæ Eccleſiæ monumentorum *p.* 195. mutus eſt, & ſolum in nonnullis eum a Valentino abiiſſe inquit.

Liber de fato. Euſebius: *Dialogus de fato.* Injuriam Bardeſani facit Auguſtinus ſcribens: *Per omnia in Valentini hæreſin lapſus, addens de ſuo, ut fato adſcriberet converſationes hominum.* Niſi magnopere fallor, recte ſentit Ehre Gott Daniel Colbergius, *De orig. & progreſſ. hæres. p.* 140. Auguſtinum, libri inſcriptione deceptum, de fato errorem tribuiſſe Bardeſani. Docuerint Bardeſaniſtæ, quid hoc ad Bardeſanem, quem Euſebius illis diſerte annumerat, qui editis libris fatuorum de fato ſententiam convulſerunt? Sane Bardeſanes liberam hominis voluntatem clare prædicat his verbis, *apud Euſeb. l. c. Præp. Si poſitum ac ſitum in nobis eſſet nihil, aliorum adminiſtri eſſemus, non noſtri juris: At annuente Deo fieri cuncta poſſunt, impediri nihil. Ejus enim voluntati res obſiſtere nulla poteſt, cum ea, quæ nonnunquam videntur obſiſtere, ea eatenus modo faciant, quatenus ſuam ipſe natura cuilibet prærogativam, καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ θελήματος, & voluntatis libertatem, conceſſit.*

M. Antonino. Euſebius Dialogum Antonino conſecratum dicit, quem Hieronymus perperam commutavit in Marcum Antoninum. Nec ſatis commoda eſt ſententia Gulielmi Cavii, viri præſtantiſſimi, dum Bardeſanis de fato librum Marco Antonino imperatori oblatum opinatur, & tamen docet, libri illius fragmentum ab Euſebio capite decimo libri ſexti Evangelicæ præparationis exhiberi. Nam ibi Euſebius *L. VI. c.* 9. diſerte tradit, dialogum, cujus fragmentum præparationi inſeruit, ſcriptum eſſe ad Bardeſanis ſocios diſciplinæ. Hæc ſunt ejus verba: *Bardeſanes is fuit, quem ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἑταίρους διαλόγοις,* in ſuis *ad ſocios dialogis hunc in modum philoſophari memorant.* Satis igitur conſtat, Euſebium de Antonino imperatore, cum de vita Bardeſanis exponeret, ne quidem cogitaſſe, illumque Antoninum, cui dialogum deſtinavit Bardeſanes, nil minus fuiſſe, quam imperatorem.

CAPUT XXXIV.

VICTOR, tertius decimus h) Romanæ urbis Epiſcopus, ſuper quæſtione Paſchæ,

Βίκτωρ τρισκαιδέκατος Ῥώμης ἐπίσκοπος, περὶ τῆς τοῦ πάσχα ζητήσεως, καὶ ἄλλα τινὰ συν-

h) Supra c. 22. Anicetum dixit decimum poſt Petrum Epiſcopum: *Aniceto* ſucceſſit *Pius*, Pio *Soter*, Soteri *Eleutherus*, Eleuthero *Victor*. Sic decimus quartus Victor fuerit. Nec juvat nos ſi Pio Anicetum ſucceſſiſſe dicamus, ut cum Irenæo & Epiphanio tradit

i) & alia quædam ſcribens opuſcula, k) rexit Eccleſiam ſub Severo Principe annis decem.

συντάξεις τεύχη, ἐπιβέβηκεν τῆν ἐκκλησίαν βασιλεύοντος Σεβήρου ἔτη δέκα.

dit Euſebius IV. 11. nam ita Anicetus non decimus erit ſed undecimus. Victor iterum decimus quartus.

i) Innuit Epiſtolas, quibus Victor Orientales Epiſcopos, quod Paſcha die quarta decima menſis celebrarent proſcripſit *στηλιτεύει διὰ γραμμάτων ἀκοινωνήτους ἄρδην πάντας τοὺς ἐκεῖσε ἀνακηρύττων ἀδελφούς.* Euſeb. V. 24. Harum apud multos alios ſcriptores mentio, ſed intercedentibus Irenæo, Polycrate aliiſque lis iterum ſopita eſt & pax inter Orientales & Occidentales coaluit. Vide infra c. 35. 45. &c.

k) Qualia illa fuerint, nemo veterum tradit, neque ex Victoris ſcriptis quicquam ad nos pervenit.

k) Ab A. C. 186. L. Aurelio Commodo V. & Man. Acilio Glabrione II. Coſſ. ad A. 197. Coſſ. Ap. Claudio Laterano & M. Mauritio Rufino.

HENRICI GRAVII NOTÆ.

Victor.) Euſeb. c. 23. l. 5. & in Chron. *Victor XIII. Romæ Epiſcopatum ſuſcipit annis X, cujus mediocria de religione extant volumina: & anno IV. Severi, quæſtione orta in Aſia inter Epiſcopos, an ſecundum legem Moyſi XIV. menſis Paſcha obſervandum eſſet, Victor Romanæ urbis Epiſcopus, & Narciſſus Hieroſolymorum, Polycrates quoque & Irenæus & Bacchylus, plurimique Eccleſiarum paſtores, quod eis probabile viſum fuerat, litteris ediderunt, quarum memoria ad nos usque perdurat.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. VICTOR, natione Afer, Eleuthero in Pontificatu ſucceſſit, ut ex Euſebio in Chron. & Hiſt. lib. 1. c. 22. Optato Milevitano l. 1. contra Parmenionem, Auguſtino epiſt. 165. & aliis conſtat. Septimio Severo imperante, an. 201. martyrio coronatus eſt. Meminit Roman. Martyrolog. 28. Junii.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hiſtoria controverſiæ de paſchate, quo die celebrari debeat, decima quarta Martii luna, ut cum Judæis Polycrates & Aſiatici ſolebant; an vero die dominica decimam quartam Martii Lunam ſequente; ut Victor & occidentales ſentiebant, multis voluminibus expoſita eſt, præcipue a Petavio in notis ad hæreſin LXX. Epiphanii. Pudet hodie pontificios illius rigoris, quo Aſiaticas Eccleſias excommunicavit Victor, itaque Valleſius ad libri V. c. XXIV. Euſebii miſerum laborem ſumit, ut detorqueat verba Euſebii, doceatque Victorem tantum minatum eſſe excommunicationem. Verum ipſi pontificii eum nugas agere demonſtrant, ut nuper Joannes Cabaſſutius *Notitia Eccleſ. p. 19.*

CAPUT XXXV.

IRENÆUS, Pothini Epiſcopi, qui Lugdunenſem in Gallia regebat Eccleſiam, Presbyter, a martyribus ejuſdem loci, l) ob quaſdam Eccleſiæ quæſtiones legatus Romam miſſus, honorificas ſuper nomine ſuo ad Eleutherum Epiſcopum perfert litteras. Poſtea jam Pothino prope nonagenario, ob Chriſtum maryrio coronato, m) in locum ejus ſubſtituitur. Conſtat autem Polycarpi, n) cujus ſupra fecimus mentionem, o) ſacerdotis p) & martyris, hunc fuiſſe diſcipulum. Scripſit quinque adverſus Hæreſes libros, q) &

Εἰρηναῖος Ποθεινοῦ τοῦ ἐπισκόπου Λουγδούνου τῆς ἐν Γαλλίαις ἐκκλησίας πρεσβύτερος, παρὰ τῶν μαρτύρων τῆς εἰρημένης πόλεως, διά τινας ἐκκλησιαστικὰς αἰτίας, πρεσβευτὴς εἰς Ῥώμην σταλεὶς, ἐπ' ὀνόματι οἰκείῳ δεξάμενος ἐπιστολὰς γεμούσας τιμῆς, πρὸς Ἐλεύθερον ἐπίσκοπον Ῥώμης ἀπηνέγκατο. Μετὰ δὲ ταῦτα Ποθεινοῦ σχεδὸν ἐνενήκοντα ἔτους μαρτυρήσαντος, εἰς τὸν τούτου τόπον ἀντεισέρχεται. Ὡμολόγηται δὲ Πολυκάρπου, ἐκείνου προεμνήσθημεν, γεγενη-

l) Euſeb. V. 4. *Οἱ δ' αὐτοὶ μάρτυρες καὶ τὸν Εἰρηναῖον πρεσβύτερον τότ' ὄντα τῆς ἐν Λουγδούνῳ παροικίας τῷ Ἐλευθέρῳ τῷ τότε κατὰ Ῥώμην ἐπισκόπῳ συνίστων, πλεῖστα τῷ ἀνδρὶ μαρτυροῦντες.*

m) Euſeb. V. 5. *Ποθεινοῦ δὴ ἐφ' ὅλοις τῆς ζωῆς ἔτεσιν ἐνενήκοντα σὺν τοῖς ἐπὶ Γαλλίας μαρτυρήσασι τελειωθέντος, Εἰρηναῖος τῆς κατὰ Λούγδουνον, ἧς ὁ Ποθεινὸς ἡγεῖτο, παροικίας τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται.* Factum hoc circa A. C. 178. cum Pothinus ſub M. Aurelio Antonino martyrium oppetiiſſet. Hic in Codd. quibuſdam *Photinus.*

n) *Πολυκάρπου δὲ τοῦτον ἀκουστὴν γενέσθαι κατὰ τὴν νέαν ἐμανθάνομεν ἡλικίαν.* Euſeb. V. 5. Irenæus ipſe III. 3. de Polycarpo: *ὃν καὶ ἡμεῖς ἑωράκαμεν τῇ πρώτῃ ἡμῶν ἡλικίᾳ.* Euſeb. IV. 14. o) Supra, cap. 17.

p) Sacerdotis, hoc eſt Epiſcopi.

q) Hæ ſolæ *πρὸς τὰς αἱρέσεις, συντάξεις* ex S. Irenæi ſcriptis ætatem tulerunt, ſed Latine tantum ex veteri interpretatione, niſi quod fragmenta quædam Græca ex editis & inedi-

contra gentes volumen breve, & de diſciplina aliud, r) & ad Martianum fratrem de Apoſtolica prædicatione; s) & librum variorum tractatuum, t) & ad Blaſtum de ſchiſmate; & ad Florinum de Monarchia, u) ſive quod Deus non ſit conditor malorum, & de ogdoade x) egregium commentarium: in cujus fine ſignificans ſe Apoſtolicorum temporum vicinum fuiſſe, ſic ſubſcripſit: *Adjuro te,* y) *qui tranſcribis librum iſtum, per Dominum Jeſum Chriſtum, & per glorioſum ejus adventum, quo judicaturus eſt vivos & mortuos, ut conferas, poſtquam tranſcripſeris, & emendes illum ad exemplar, unde ſcripſiſti, diligentiſſime: hanc quoque obteſtationem ſimiliter transferas, ut inveniſti in exemplari.* Feruntur ejus & aliæ ad Victorem Epiſcopum Romanum de quæſtione Paſchæ Epiſtolæ: in quibus commonet eum, z) non facile debere unitatem collegii ſcindere. Siquidem Victor a) multos Aſiæ & Orientis Epiſcopos, qui decima quarta Luna cum Judæis Pa-

Euſeb. V. 20. Ὁρκίζω σε τὸν μεταγραψόμενον τὸ βιβλίον τοῦτο κατὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου παρουσίας αὐτοῦ ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, ἵνα ἀντιβάλῃς ὃ μετεγράψω, καὶ κατορθώσῃ αὐτὸ πρὸς τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ὅθεν μετεγράψω, ἐπιμελῶς. Καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμοίως μεταγράψῃς καὶ θήσεις ἐν τῷ ἀντιγράφῳ.

γενηθῆναι μαθητής. Ἔγραψε πέντε κατὰ τῶν αἱρετικῶν βίβλους καὶ κατὰ τῶν ἐθνῶν τεῦχος βραχὺ, καὶ περὶ ἐπιστήμης ἕτερον, καὶ πρὸς Μαρκιανὸν ἀδελφὸν περὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος, καὶ βίβλον ποικίλων ὁμιλιῶν, καὶ πρὸς Βλάστον περὶ σχίσματος, καὶ πρὸς Φλωρῖνον περὶ μοναρχίας, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς κτίστης κακῶν οὐκ ἐστι, καὶ περὶ ὀγδοαστῶν ἐξαίρετον σύνταγμα, ἐν τῷ τέλει δὲ τοῦ αὐτοῦ συντάγματος ὑπέγραψεν οὕτως. Ὁρκῶ σε τὸν μεταγράφοντα ταύτην τὴν βίβλον κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου ἐλεύσεως αὐτοῦ, ἐν ᾗ κρινεῖ ζῶντας καὶ νεκροὺς, ἵνα ἀντιβάλῃς μετὰ τὸ γράψαι, καὶ ἐκδιορθώσῃ πρὸς τὰ ἀντίγραφα, ἀφ' ὧν ἔγραψας, ἐπιμελῶς, καὶ ταύτην τὴν κατάκλεισιν ὁμοίως μεταγράψῃς, καθὼς εὗρες ἐν τοῖς ἀντιγράφοις. Φέρονται αὐτοῦ καὶ ἄλλαι πρὸς Βίκτωρα ἐπίσκοπον Ῥώμης περὶ ζητήσεως τοῦ πάσχα ἐπιστολαὶ, ἐν αἷς παραινεῖ αὐτῷ, μὴ ῥᾳδίως ὀφείλειν τὴν ἕνωσιν τῆς ἑταιρότητος διασχίσαι. Καὶ γὰρ Βίκτωρ πολλοὺς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους καθεῖλεν, οἵτινες τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῆς σελήνης μετὰ τῶν Ἰουδαίων τὸ πάσχα ἐπετέλεσαν. Ταύτῃ δὲ τῇ γνώμῃ τοὺς διαφωνήσαντας μὴ συναινέσαι Βίκτω-

dd ρι

ineditis monumentis eruditorum induſtria conquiſivit. Præclaras hujus operis editiones poſt Eraſmi, Nic. Gallaſii, Jo. Jacobi Grynæi & Franciſci Fevardentii ſtudium debemus viris doctiſſimis Joanni Erneſto Grabe Oxon. 1702. & Renato Maſſueto, Ord. Benedictini Monacho, Pariſ. 1710. fol. De aliis Irenæi monumentis quorum pauca fragmenta reſtant, quemadmodum & de Irenæo ipſo videndus præterea Henricus Dodwellus diſſertationibus ad Irenæum Oxon. 1689. 8.

r) Duos libros facit Hieronymus qui Euſebio V. 26. unus eſt πρὸς Ἕλληνας λόγος συντομώτατος καὶ τὰ μάλιστα ἀναγκαιότατος περὶ ἐπιστήμης ἐπιγεγραμμένος.

s) Ἄλλος ὃν ἀνατέθεικεν ἀδελφῷ Μαρκιανῷ τοὔνομα εἰς ἐπίδειξιν τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος. id. Hinc patet male legi in Codice Guelpherbyt. *ad Marcionis fraudem*, quamvis adverſus Marcionem quoque ſingulariter ſtylum ſtringere Irenæus promittit lib. 1. c. 29. & lib. 3. c. 12. quod & Euſebius V. 8. annotavit.

t) Βιβλίον διαλέξεων διαφόρων, Euſeb. V. 27. Citatur hic liber a Jo. Damaſceno in parallel. pag. 724.

u) Euſebius V. 20. memorat. Epiſtolam Irenæi πρὸς Βλάστον περὶ σχίσματος, nec non τὴν πρὸς Φλωρῖνον περὶ μοναρχίας, ἢ περὶ τοῦ μὴ εἶναι τὸν Θεὸν ποιητὴν κακῶν. Ejuſdem Blaſti & Florini presbyteri meminit V. 15. Blaſtus Paſcha non aliter niſi decima quarta menſis cuſtodiendum eſſe contendens, latenter volebat Judaiſmum introducere, ut ſcribit auctor appendicis ad Tertull. de præſcript. c. 53. De Florino Gennadius cap. 126. dogm. Eccleſ. *Caro noſtra non eſt mali cauſa, ut docuit Florinus.*

x) Περὶ ὀγδοάδος Euſeb. V. 20. de octonario Æonum numero adverſus eundem Florinum in Valentini hæreſin prolapſum. *de octava* Marcianæus legit e MSS. Codd quod & in Gemblacenſi reperit Suffridus Petri, cum in aliis editt. eſſet περὶ τῶν ὀγδοαστῶν. Vetus interpres Irenæi ὀγδοάδα vertit *octonationem.* Iidem teſtantur in quibuſdam MSS. ſcriptum ſe reperiſſe non *egregium commentarium* ſed *egregium ſyntagma.*

y) Plures ejuſmodi adjurationum formulas libris adjunctas retuli lib. V. Bibl. Græcæ p. 78. ſeq. Adeundus etiam V. C. Michael Lilienthal in ſelectis Hiſtoricis & Literariis Regiomonte A. 1715. 8. editis obſervatione prima quam inſcripſit de exorciſmo literario.

z) Euſeb. IV. 24. Ὁ Εἰρηναῖος ἐκ προσώπου ὧν ἡγεῖτο κατὰ τὴν Γαλλίαν ἀδελφῶν - - τῷ γε μὴν Βίκτορι προσηκόντως ὡς μὴ ἀποκόπτοι ὅλας ἐκκλησίας Θεοῦ, ἀρχαίου ἔθους παράδοσιν ἐπιτηρούσας, πλεῖστα ἕτερα παραινεῖ.

a) Supra, c. 34.

ſcha celebrabant, damnandos crediderat. In qua ſententia hi, qui diſcrepabant ab illis, Victori non dederunt manus. b) Floruit maxime ſub Commodo Principe, c) qui M. Antonino Vero in Imperium ſucceſſerat.

ει. Ἤνθησε μάλιστα ἐπὶ Κομόδου βασιλέως, ὅστις εἰς τόπον Ἀντωνίνου Βήρου ὑπεισῆλθεν.

b) Euſebius IV. 24. cum Victoris rigorem commemoraſſet, ſubjungit: ἀλλ᾽ οὐ πᾶσί γε τοῖς Ἐπισκόποις ταῦτ᾽ ἠρέσκετο· ἀντιπαρακελεύονται δῆτα αὐτῷ, τὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρὸς τοὺς πλησίον ἑνώσεως καὶ ἀγάπης φρονεῖν.

c) Præfuit Commodus ab A. C. 180 ad 192. S. Irenæus vitam produxiſſe videtur usque ad A. C. 302. *in perſecutione Severi cum omni fere Civitatis ſuæ populo coronatus glorioſo martyrio*, ut eſt in Martyrologio Rom. 28. Jun. Martyr dicitur in Actis S. Felicis Presbyteri, T. 3. Act. Sanctor. April. p. 98.

ERASMI SCHOLION.

Irenæus.) εἰρηναῖος, à pace nomen, Sophronio ſine aſpiratione ſcribitur.

Et ad Blaſtum.) In nonnullis Baſilicum habebatur, ſed mendoſe.

De Monarchia.) Nam Manichæi duo faciunt principia, alterum boni, alterum mali.

Et de octava, id eſt, ogdoade.) Quid acciderat Hieronymo, ut Latinam vocem Græce voluerit interpretari? Proinde quando vel hinc conſtat vitiatum locum, ex Sophronio reſtituendus eſt, qui legit: καὶ περὶ τῶν ὀγδοασῶν, id eſt, de octavis.

Egregium σύνταγμα.) Id eſt, commentarium, ſive opus, a συντάττω, & hinc audaculus quiſpiam adjecerat interpretans, id eſt, documentum.

Adjuro te.) Quis neſcit hunc Irenæum non eſſe conferendum cum noſtro Hieronymo, cum quo neminem auſim conferre Græcorum, præter unum Origenem. Et vides quam ſancte ſit obteſtatus de ſervanda integritate voluminum ſuorum. Quid igitur ſupplicii dignum eſſe poſſit impudentiſſimo nebulone, qui non veritus ſit omnia ferme divi Hieronymi opera vel effingere vel contaminare?

Unitatem collegii ſcindere.) Non temere hoc annotavit Hieronymus, quod videret, opinor, ſuis temporibus quoſdam nimium præcipites ad reſecandum ab Eccleſia. Quibus modis & nos magnam orbis partem perdidimus, dum omnes ceremonias ad vivum exigimus, cum Chriſtus baculum infractum non comminuat, & linum fumigans non extinguat: & hunc ſecutus Apoſtolus Paulus, infirmum fide ſuſcipi jubeat, non rejici, & tolerari, donec ſpes ulla proficiendi in melius; & divus Auguſtinus languidum malit quam mortuum, debilem quam extinctum.

MARIANI VICTORII.

Egregium commentarium. Sic habent emendatiores codices, non Græcam vocem σύνταγμα.

Multos Aſiæ, & Orientis Epiſcopos, qui a decima quarta luna. Qui, olim deerat.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Irenæus.) Lege lib. V. Euſ. c. 1. & deinceps: & de operibus ejus c. 19. & 27.

Et de Ogdoade egregium σύνταγμα.) Hanc habent vetuſti codices lectionem. Ex Euſebio autem forte legendum σπούδασμα.

Non facile debere unitatem collegii ſcindere.) Apud Euſ. c. 26.

In qua ſententia etiam hi, qui diſcrepabant ab illis, Victori non dederunt manus.) *Etiam*: deerat V. C. Tertull. contra Valentinianos: *Irenæus omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Anno Septimii Severi Imp. decimo (hoc eſt Chriſti 302.) Chronicon Euſebianum gravem in Chriſtianos perſecutionem adſignat. In ea Leonides, Origenis pater, Alexandriæ, & Irenæus Lugduni in Gallia, occubuerunt. Irenæi opera ac fragmenta, a Franciſco Feu ardentio collecta, Notiſque illuſtrata Pariſienſes 1575, & auctius Colonienſes 1596 ediderunt.

De diſciplina aliud.) Hieronymus hic fallitur, & qui eum ſecuti ſunt, Honorius, Trithemius, alii. Nam verba Euſebii lib. 5. Hiſtoriæ cap. 25. (unde ſua deſumſit Hieronymus) clara ſunt, & unicum eſſe volumen ſeu librum indicant, non duos. Sic enim habent: *Circumfertur & aliquis ejus liber contra Gentes, breviſſimus ille quidem, maxime tamen neceſſarius, de diſciplina inſcriptus.* Cæterum liber iſte, Diſciplina contra Gentes, non exſtat; ut & alia Irenæi ſcripta pleraque interierunt. Ex omnibus ejus operibus unicum nunc reſtat integrum, quod adverſus hæreſes ſcripſit: libris quinque comprehenſum. Fragmenta

ta quædam librorum perditorum Halloſius tomo 2. Scriptorum Orientalium Græco-Latina edidit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Conſtat Polycarpi fuiſſe diſcipulum. In pueritia, ut Euſebius libri V. capite VI. & ipſe Irenæus ejusdem libri capite XX. docent.

Et ad Marcianum fratrem. Inepta lectio codicis Guelpherbytani: *Et ad Marcionis fraudem.* Euſebius: καὶ ἄλλος, ὃν ἀνατέθεικεν ἀδελφῷ Μαρκιανῷ.

Et ad Blaſtum de ſchiſmate, & ad Florinum de monarchia. Fuerunt duæ Epiſtolæ, prior ad Blaſtum, de quo autor capitis LIII. libri Tertullianei de præſcriptione docet, quod Judaismum latenter introductum iverit; poſterior ad Florinum, qui Deum malorum conditorem faciebat. Hujus cauſa, cum Valentini placita deinceps ſectaretur, & librum de octonario compoſuit, heic ab Hieronymo laudatum.

Hanc quoque obteſtationem ſimiliter. Hæc majorem emphaſin obtinent in Græco: καὶ τὸ ὅρκιον τοῦτο ὁμοίως μεταγράφῃς. Cæterum obteſtatio omnino neceſſaria fuit ob ſacrilegas manus, quas aliorum ſcriptis ſæpenumero hæretici, aliquando & orthodoxi injiciebant. Conqueritur de hac re Dionyſius, non Alexandrinus, ut Feuardentius in notis ad fragmenta Irenæi refert, *p.* 513. ſed Corinthiorum Epiſcopus, ſic inquiens: *Epiſtolas ſcripſi rogatus a fratribus. Sed illas miniſtri quidam diaboli zizaniis compleverunt: quædam ex illis expungentes, quædam adiicientes. Quos certe manet feralis illa ſententia: væ vobis. Ap. Euſeb. L. IV. c. 23.*

CAPUT XXXVI.

PANTÆNUS Stoicæ ſectæ Philoſophus, d) juxta quamdam veterem in Alexandria conſuetudinem, e) ubi a Marco Evangeliſta ſemper Eccleſiaſtici fuere Doctores, tantæ prudentiæ & eruditionis tam in Scripturis divinis, quam in ſeculari litteratura fuit, ut in Indiam f) quoque rogatus ab illius gentis legatis, a Demetrio g) Alexandriæ Epiſcopo, mitteretur. Ubi reperit, Bartholomæum de duodecim Apoſtolis, adventum Domini noſtri JEſu Chriſti juxta Matthæi Evangelium prædicaſſe, quod Hebraicis litteris ſcriptum, revertens Alexandriam, ſecum detulit. h) Hujus multi quidem in ſanctam

Πάνταινος Στωϊκοῦ δόγματος φιλόσοφος, κατά τινα παλαιὰν τῶν Ἀλεξανδρέων συνήθειαν ἐν ᾗ ἀπὸ Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἐκκλησιαστικοὶ γεγόνασι διδάσκαλοι, τοσαύτης σοφίας καὶ παιδεύσεως, τοῦτο ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς κοσμικοῖς γράμμασιν ἐντὸς γέγονεν, ὥς τε παρακληθέντα αὐτὸν παρὰ τῶν Ἰνδίας πρεσβυτέρων, ὑπὸ Δημητρίου Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου, εἰς τὴν Ἰνδίαν ἀποσταλῆναι, ἐν ᾗ εὗρε Βαρθολομαῖον ἐκ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κατὰ τὸ Ματθαίου Εὐαγγέλιον κηρύξαντα, ὅπερ Ἑβραϊκοῖς γράμμασι γεγραμμένον, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀναζεύξας, μεθ' ἑαυτοῦ ἐκόμισε. Τούτου πολλὰ ὑπομνήματα εἰς

d) Euſeb. V. 10. ἀπὸ φιλοσόφου ἀγωγῆς τῶν καλουμένων στωϊκῶν ὁρμώμενος.

e) Ἐξ ἀρχαίου ἔθους διδασκαλείου τῶν ἱερῶν λόγων παρ' αὐτοῖς συνεστῶτος, ὃ καὶ εἰς ἡμᾶς παρατείνεται καὶ πρὸς τῶν ἐν λόγῳ καὶ τῇ περὶ τὰ θεῖα σπουδῇ δυνατῶν συγκροτεῖσθαι παρειλήφαμεν. id. Confer de Schola hac Alexandrina, Philippi Sidetæ fragmentum a Dodwello ad calcem diſſertationum in Irenæum vulgatum, & Caveum in parte ſecunda Hiſt. literariæ S. E. ubi de Athenagora diſſerit. De aliis veterum Chriſtianorum Scholis illa ætate adeundus Nicolaus le Nourry T. 1. apparatus ad Bibliothecam Patrum p. 181. ſeq.

f) Τοσαύτην δ' οὖν φασὶν αὐτὸν ἐνθυμοτάτῃ διαθέσει προθυμίαν περὶ τὸν θεῖον λόγον ἐνδείξασθαι, ὡς καὶ κήρυκα τοῦ κατὰ Χριστὸν Εὐαγγελίου τοῖς ἐπ' ἀνατολῆς ἔθνεσιν ἀναδειχθῆναι μέχρι καὶ τῆς Ἰνδῶν στειλάμενον γῆς. Euſeb. V. 10.

g) Demetrius Juliano in Epiſcopatu Alexandrino ſucceſſit anno decimo Commodi, teſte Euſebio V. 22. hoc eſt CHriſti 189.

h) Καὶ ὁ Πάνταινος καὶ εἰς Ἰνδοὺς ἐλθεῖν λέγεται· ἔνθα λόγος εὑρεῖν αὐτὸν προφθάσαν τὴν αὐτοῦ παρουσίαν τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον παρά τισιν αὐτόθι τὸν Χριστὸν ἐπεγνωκόσιν· οἷς Βαρθολομαῖον τῶν Ἀποστόλων ἕνα κηρύξαι· αὐτοῖς τε Ἑβραίων γράμμασι τὴν τοῦ Ματθαίου καταλεῖψαι γραφήν, ἣν καὶ σώζεσθαι εἰς τὸν δηλούμενον χρόνον. Non ait Euſebius Evangelium Matthæi Hebraicis ſcriptum litteris Alexandriam relatum a Pantæno, ſed tantum a Bartholomæo traditum Indis, & ad Pantæni usque ætatem ibi ſervatum. Bartholomæum Indis prædicaſſe Evangelium, multi etiam alii ſcriptores teſtantur, ut ab Abdiæ librum octavum notavi. Atque Evangelium Bartholomæi quod Hieronymus præf. in Matthæum & Gelaſius decreto de libris Apocryphis & Beda in limine commentarii ad Lucam commemorant, nihil aliud fuiſſe videtur quam illud Matthæi Evangelium in Indiam a S. Bartholomæo illatum.

Scripturam extant commentarii, i) ſed magis viva voce Eccleſiis profuit. Docuitque ſub Severo principe, k) & Antonino, cognomento Caracalla.

τὰς θείας γραφὰς πυγχάνῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ζώσῃ φωνῇ τὰς ἐκκλησίας ὠφέλησεν. Ἐδίδαξε δὲ ἐπὶ Σεβήρου καὶ Ἀντωνίνου τοῦ ἐπίκλην Καρακάλλου.

i) Non videtur Hieronymus ſcripta aliqua Pantæni evolviſſe, ſed tantum exprimere voluiſſe Euſebii verba, quibus tamen nullorum in ſanctam Scripturam commentariorum mentio: ζώσῃ φωνῇ καὶ διὰ συγγραμμάτων τοὺς τῶν θείων δογμάτων θησαυροὺς ὑπομνηματιζόμενος. Rufin. *tam viva voce diſcipulos inſtruens, quam librorum monumentis etiam poſteris theſauros ſcientiæ derelinquens.* Neque Euſebius neque alius quiſquam veterum ſcriptum aliquod Pantæni, quod memini, allegat aut aliquid ex eo profert.

k) Ex Euſebio colligas jam ſub Commodo clarum Pantæni in Schola Alexandrina nomen fuiſſe. Nam V. 9. cum narraſſet Commodi anno primo Epiſcopum Alexandriæ factum Julianum, ſubjungit c. 10. ἡγεῖτο δὲ τηνικαῦτα τῆς τῶν πιστῶν αὐτόθι διατριβῆς τῶν ἀπὸ παιδείας ἀνὴρ ἐνδοξότατος, ὄνομα αὐτῷ Πάνταινος.

MARIANI VICTORII NOTA.

Revertens Alexandriam ſecum detulit. Ἐκόμισε etiam eſt apud Sophronium. Antea, retulit, legebatur.

HENRICI GRAVII.

Pantænus) Hieron. Epiſt. ad Magnum: *Pantænus Stoicæ ſectæ Philoſophus ob præcipuæ eruditionis gloriam a Demetrio Alexand. Epiſcopo miſſus eſt in Indiam, ut Chriſtum apud Brachmanas, & illius gentis Philoſophos prædicaret.* Euſeb. in Chron. anno 2. Severi: *Clemens Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, & Pantænus Stoicus Philoſophus in diſputatione dogmatis noſtri inſignes habentur.* Vide & Hiſt. Eccleſ. l. 5. c. X. & l. 6. c. XIV. XIX.

AUBERTI MIRÆI.

De tot ſummi viri ſcriptis, ab Euſebio. l. 5. hiſt. Eccleſ. c. 10. & Hieronymo hic recitatis, dolendum eſt, ne fragmentum quidem minimum, verbis ipſius conceptum, ſupereſſe. Clementis tamen Alexandrini periſluſtre teſtimoninm hodieque exſtat, quod de magiſtro ſuo Pantæno, libro 1. ſtromatum, ſcripſit. Ejusdem beatam memoriam Alexander Hieroſolymorum Epiſcopus in ſuis ad Origenem litteris celebrat.

Stoicæ ſectæ Philoſophus.) Illa ætas habuit inter culmina Chriſtianæ religionis, qui a ſenſibus multis Stoicis non abiverunt, *Arnobium, Tertullianum, Pantænum, & Clementem Alexandrinum.* Hieronymi, ſanctioris an doctioris viri ſententia eſt, de tabella & ſcripto recitanda: *Stoici noſtro dogmati in plerisque concordant*: & quod ſequitur, occulte ad noſtrum dogma & ad pietatem ducunt. Sic fere Lipſius l. 1. c. 17. in Manuductione ad Stoicam Philoſophiam.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

Juxta quandam veterem in Alexandria conſuetudinem. Euſebius: *Jam inde a priſcis temporibus ſacrarum literarum ſchola in ea civitate fuerat inſtituta: quæ quidem noſtra ætate adhuc perſeverat.*

Tantæ prudentiæ & eruditionis. Libri perierunt, ſed fragmentum eſt in excerptis Theodoti hæretici, quæ Clementis Alexandrini operibus ſubjici ſolent. Ibi de Pantæno: Πανταῖνος δὲ ἡμῶν ἔλεγεν, ἀορίστως τὴν προφητείαν ἐκφέρειν τὰς λέξεις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τῷ ἐνεστῶτι ἀντὶ τοῦ μέλλοντος χρῆσθαι χρόνου, καὶ πάλιν τῷ ἐνεστῶτι ἀντὶ τοῦ παρῳχηκότος.

Sub Severo: Male Codex Guelpherbytanus: *Sub Vero.*

CAPUT XXXVII.

RHODON, genere Aſianus, l) a Tatiano, de quo ſupra diximus. Romæ in Scripturis eruditus, m) edidit plurima: præcipuum-

Ῥόδων Ἀσιανὸς, παρὰ Τατιανῷ τῷ ἀναφερομένῳ, ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς παιδευθεὶς, ἐξέδωκε μὲν πάμπολλα, ἐξαίρετον δὲ κατὰ Μαρκίωνος.

l) Ῥόδων, γένος τῶν ἀπὸ Ἀσίας, Euſeb. V. 13.

m) Supra, c. 29. m) Μαθητευθεὶς ἐπὶ Ῥώμης, ὡς αὐτὸς ἱστορεῖ, Τατιανῷ, Euſeb. qui mox eodem capite notat hoc teſtatum eſſe Rhodonem in libro contra Marcionem & Apellem quem Calliſtioni dicavit. ὁ αὐτὸς μεμαθητεῦσθαι ἐπὶ Ῥώμης Τατιανῷ ἑαυτὸν ὁμολογεῖ. Διάφορα συντάξας βιβλία, μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ πρὸς τὴν Μαρκίωνος παρατέταται αἵρεσιν, ἣν καὶ εἰς διαφόρους γνώμας κατ' αὐτὸν διαστῆναι ἱστορεῖ. Euſeb. qui plura deinde in hanc ſententiam e Rhodonis libro ſubjungit.

Digitized by Google

que adverſus Marcionem opus, m) in quo refert, quomodo ipſi quoque inter ſe Marcionitæ diſcrepent: & Apellem ſenem n) alium hæreticum à ſe quondam fuiſſe convictum, * & riſui habitum, eo quod Deum, quem coleret, ignorare ſe diceret. Meminit in eodem libro, quem ſcripſit ad Calliſtionem, Tatiani ſe Romæ fuiſſe auditorem. Sed & in Hexaëmeron n) elegantes tractatus compoſuit, & adverſum Phrygas o) inſigne opus: temporibusque Commodi & Severi floruit.

κίων@ σύνταγμα, ἐν ᾧ ἐξηγεῖται, ὅπως καὶ αὐτοὶ εἰς ἑαυτοὺς Μαρκιωνισταὶ διαφωνοῦσι, καὶ τὸν Ἀπελλῆν τὸν γέροντα ὁμοίως αἱρετικὸν, συντετυχηκέναι αὐτοῖς, καὶ καταγέλαστον γεγενῆσθαι, εἰρηκότα ὅτι τὸν Θεὸν ὃν σέβοι, ἀγνοεῖ. Μέμνηται ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ, ἣν ἔγραψε πρὸς Καλλιστίωνα, Τατιανοῦ γεγενῆσθαι ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀκροατής, καὶ εἰς τὴν ἑξαήμερον δὲ κόμψας ὁμιλίας συνέταξε, καὶ κατὰ τῶν Φρυγῶν ἐπίσημον ἔργον, ἀνθήσας ἐπὶ τῶν χρόνων Κομόδου καὶ Σεβήρου.

m) Ὁ γὰρ γέρων Ἀπελλῆς συμμίξας ἡμῖν, πολλὰ μὲν κακῶς λέγων ἠλέγχθη -- ἐγὼ δὲ γελάσας κατεγνων αὐτοῦ, διότι διδάσκαλος εἶναι λέγων, οὐκ ᾔδει τὸ διδασκόμενον ὑπ' αὐτοῦ κρατύνειν. Rhodon apud Euſeb. V. 13. Indiculus hæreſium qui exſtat ſub Hieronymi nomine c. 18. *Apellitæ --- horum auctor Apelles a Rhodone Aſiani generis homine reprehenſus eſt quod Deum quem coleret ignoraret.* Perperam editum *a Corodone.*

n) φέρεται δὲ τοῦ αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ἑξαήμερον ὑπόμνημα. Euſeb.

* Sic Sigebergenſis & Sangermanenſis Codex cum aliis nonnullis legit, teſte Suffrido Petri & Marcianæo. Unus Ambroſianæ Bibliothecæ habet in margine *victum*, in textu *conventum.* Euſebius ἠλέγχθη.

o) Fuit Hieronymus in ea ſententia, Rhodonem eſſe auctorem trium librorum adverſus Montaniſtas ad Abercium Marcellum, e quibus fragmenta exſtant apud Euſebium V. 16. & 17. Itaque & infra cap. 39. ait Rhodonem Miltiadis meminiſſe in opere ſuo quod adverſus Montanum, Priſcum, Maximillamque compoſuit. Pro *Phrygas* in Sigebergenſi eſt. *Cataphrygas*, teſte Suffrido Petri. In Græco interprete Latiniſſante nota ἔργον pro συγγράμματι.

ERASMI SCHOLIA.

Et Apellem alium.) Unde dicti Apellitæ apud divum Auguſtinum.

A ſe quondam fuiſſe convictum.) Ita quidam correxerat, hoc eſt, corruperat Cæterum in emendatioribus codicibus ſcriptum habebatur, conventum, non convictum, & Sophronius ita legit, qui vertit συντετυχηκέναι.

In Hexaemeron.) Id eſt, in creationem mundi, quæ ſex dierum opificio peracta eſt, juxta Geneſim Moyſi.

Et adverſum Cataphrygas.) Sophronius, & hoc loco legit Phrygas, non Cataphrygas, quanquam hoc ad ſenſum nihil refert.

MARIANI VICTORII.

Adverſum Cataphrygas. Adverſus Phrygas, quod eſt apud Sophronium. Κατὰ τῶν Φρυγῶν, alibi legitur. Nos vocem apud Latinos magis uſitatam ſecuti ſumus. Sic enim ſupra in Apollinario & alibi eam uſurpat Hieronymus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Et Apellem ſenem hæreticum a ſe quondam fuiſſe conventum. Hic Apelles tam ſimilis fuit noſtris Libertinis, quam ovum ovo. Ita enim de illo Rhodon: *Ap. Euſeb. L. V. c. 13. Aſſerebat, non eſſe omnino examinandam fidem; ſed unumquemque in eo, quod ſemel imbibiſſet, perſtare oportere. Quippe eos, qui in crucifixo ſpem ſuam collocaſſent, ſervandos eſſe affirmabat, dummodo in bonis operibus deprehenderentur.*

CAPUT XXXIIX.

CLEMENS, Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, p) Pantæni, de quo ſupra retulimus, auditor, q) poſt ejus mortem r) Alexandriæ Eccleſiaſticam

Κλήμης Ἀλεξανδρείας πρεσβύτερος, Πανταίνου, περὶ οὗ προείπομεν, ἀκροατής, ὃς μετὰ τὴν τούτου τελευτὴν τὰς διατριβὰς τῆς ἐν Ἀλεξαν-

ee

p) Clementem μακάριον πρεσβύτερον vocat Alexander Hieroſol. in Epiſtola ad Antiochenſes apud Euſeb. VI. 11.

q) In ὑποτυπώσεων libris Pantænum magiſtrum ſuum nominatim appellavit Clemens teſte Euſebio VI. 13. ἐν οἷς ὀνομαστὶ ὡς διδασκάλου τοῦ Πανταίνου μνημονεύει.

r) Hoc non ita certum neque ex Euſebio probandum. Potius veriſimile eſt Clementem Pantæno vivo ſuffectum fuiſſe cum ille a Demetrio in Indiam ablegaretur circa A. C. 189. Vide Tillemontium T. 3. memor. Cæterum Pantæno Clementem, (non Clementi Pantænum ut Philippus Sidetes affirmat) in Scholæ Alexandrinæ præfectura ſucceſſiſſe, diſerte tradit Euſebius VI. 6. Πάνταινον δὲ Κλήμης διαδεξάμενος.

ſcholam tenuit, & *κατηχήσεων* magiſter fuit. Feruntur ejus inſignia volumina, plenaque eruditionis & eloquentiæ, tam de Scripturis divinis, quam de ſæcularis litteraturæ inſtrumento. E quibus illa ſunt, *ςρωματεῖς* libri octo: s) *ὑποτυπώσεων* libri octo: t) adverſus Gentes liber unus: u) Pædagogi libri tres: x) de Paſcha liber unus: y) de jejunio diſceptatio: z) & alius, qui inſcribitur, *Quiſnam divus ille ſit, qui ſalvetur*: a) de obtrectatione liber unus: b) de canonibus Eccleſiaſticis, & adverſum eos, qui Judæorum ſequuntur errorem, liber unus, c) quem proprie Alexandro, Hieroſolymorum Epiſcopo, *προσεφώνησε*. Meminit autem d) in Stromatibus ſuis, voluminis Tatiani adverſus Gentes, de quo ſupra e) diximus, & Caſſiani cujuſdam *χρονογραφίας*, quod opuſculum invenire non potui. Necnon & de Ju-

Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας κατέσχε, καὶ κατηχήσεων διδάσκαλος γέγονεν. Ἐπίσημά τε τύχῃ παιδεύσεως, καὶ εὐγλωττίας ἀνάμεστα συνέταξε, τοῦτο μὲν τῶν θείων, τοῦτο δὲ καὶ κοσμικῶν, ἀφ᾽ ὧν ἐστι τάδε· Στρωματεῖς ὀκτὼ, ὑποτυπώσεων λόγοι ὀκτὼ, κατὰ τῶν ἐθνῶν παιδαγωγοὶ τρεῖς, περὶ τοῦ πάσχα εἷς, περὶ νηστείας διάλεξις, καὶ ἕτερος ἐπιγραφόμενος, τίς ἄρα πλούσιος σωθήσεται, περὶ κακολογίας λόγος εἷς, περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ κατὰ τῶν ἀκολουθούντων τῇ τῶν Ἰουδαίων πλάνῃ λόγον, ὅν τινα ἰδικῶς Ἀλεξάνδρῳ Ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων προσεφώνησε. Μέμνηται δὲ ἐν τοῖς ἰδίοις στρώμασιν τοῦ τεύχους Τατιανοῦ τοῦ προειρημένου κατὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ Κασσιανοῦ τινος χρονογραφίας, ὅπερ ἐν τοῖς παλαιοῖς εὑρεῖν

ιος τῆς κατ᾽ Ἀλεξάνδρειαν κατηχήσεως καθηγεῖτο &c. Sic & Photius Cod. 118. Poſſit Philippi Sidetæ teſtimonium ita cum Euſebio conciliari, ut Pantænus ex India reverſus iterum Scholæ Alexandrinæ recturam poſt Clementem ſuſceperit, & deinde defunctus iterum illam Clementi gerendam reliquerit.

s) Euſeb. VI. 13. Τοῦ δὲ Κλήμεντος στρωματεῖς οἱ πάντες ὀκτὼ παρ᾽ ἡμῖν σώζονται - - - Τίτου Φλαυΐου Κλήμεντος τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων στρωματεῖς.

t) ἰσάριθμοί τε τούτοις εἰσὶν οἱ ἐπιγεγραμμένοι ὑποτυπώσεων αὐτοῦ λόγοι. id. Hoc hypotypoſeon opus, de quo etiam Photius Cod. 109., intercidit.

u) Ἔστι δ᾽ αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἕλληνας λόγος. id. Hic eſt qui in editionibus operum Clementis familiam ducit λόγος προτρεπτικὸς πρὸς Ἕλληνας.

x) Τρεῖς τε οἱ τοῦ ἐπιγεγραμμένου παιδαγωγοῦ. Euſeb. Opus inſigne & ad mores formandos aptiſſimum.

z) Περὶ τοῦ Πάσχα σύγγραμμα Euſeb. IV. 26. & VI. 13. Non exſtat præter pauca fragmenta.

z) Nicephorus IV. 33. ὁμιλίαι, Euſebii Codices διαλέξεις περὶ νηστείας. Rufin. *Diſputatio de jejunio.* Ita & apud Hieronymum MS. Gemblacenſe & Affligimienſe teſte Suffrido Petri. At Sigebergenſis: *De jejunio liber unus. De diſceptatione liber unus.* Photio Cod. CXI. περὶ νηστείας. Non exſtat.

a) Τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος. Libellus utilis ac præclarus, ſub Origenis pridem editus nomine, ſed vero auctori ſuo reſtitutus a viris doctiſſimis, & noviſſime a Johanne Pottero, Oxonienſi Epiſcopo, cui optimam operum Clementis editionem debemus vulgatam Oxon. 1715. fol.

b) Euſeb. VI. 13. & Nicephorus IV. 33. Περὶ καταλαλιᾶς. Photius Cod. CXI. περὶ κακολογίας.

c) Euſeb. Καὶ ὁ ἐπιγεγραμμένος κανὼν ἐκκλησιαστικὸς ἢ πρὸς τοὺς Ἰουδαΐζοντας, ὃν Ἀλεξάνδρῳ τῷ δεδηλωμένῳ ἐπισκόπῳ ἀνατέθεικεν. Phot. περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν κατὰ τῶν ἀκολουθούντων τῇ τῶν Ἰουδαίων πλάνῃ. Niceph. ὃς κανὼν ἐκκλησιαστικὸς ἐπιγέγραπται, καὶ ὁ πρὸς Ἰουδαΐζοντας. Rufin. *Sed & ille qui ſuperſcribitur Canon Eccleſiaſticus: item alius de his qui Judaicum ſenſum in Scripturis ſequuntur.* Ex Euſebio & Photio videtur eſſe perſpicuum, unum librum commemorari, non duos. Atque ita etiam intelligendus Hieronymus. In Codice Sangermanenſi teſte Marcianæo legitur absque Græca voce: *quem proprie ad Alexandrum Hieroſolymorum Epiſcopum ſcripſit.* Alii retinent verbum προσεφώνησεν, uſitatum Hieronymo in ſuis præfationibus. De Alexandro hoc infra, ad notam. i.

d) Euſeb. VI. 13. De Clemente: Μνημονεύει τοῦ πρὸς Ἕλληνας Τατιανοῦ λόγου, καὶ Κασσιανοῦ, ὡς καὶ αὐτοῦ χρονογραφίαν πεποιημένου. De Tatiano Clemens 1. Strom. pag. 320. εἴρηται μὲν οὖν περὶ τούτων ἀκριβῶς Τατιανῷ ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας. Caſſiani χρονογραφίαν quidem Clemens non commemorat, at de antiquitate temporum Moſis differens eodem loco poſt laudatum Tatianum ſubjungit: εἴρηται δὲ Κασσιανῷ ἐν τῷ πρώτῳ ἐξηγητικῶν. Fuit hic Julius Caſſianus Valentini diſcipulus, ac promachus Docetarum ex cujus libro περὶ ἐγκρατείας ἢ εὐνουχίας nonnulla affert 3. Strom. p. 465. ſeq. Marianus Victorius edidit: *quod opuſculum in veteribus invenire non potui.* Sed vocabula *in veteribus* deſunt in plerisque MSS. Codd. licet in aliis leguntur & in Græco interprete. e) Supra cap. 19.

Digitized by Google

dæis f) Ariſtobulum g) quemdam & Demetrium & Eupolemum h) ſcriptores adverſus Gentes refert; qui in ſimilitudinem Joſephi ἀρχαιογονίαν Moyſi & Judaicæ gentis aſſeverant. Exſtat Alexandri Hieroſolymorum Epiſcopi, qui cum Narciſſo i) poſtea rexit Eccleſiam, Epiſtola ſuper ordinatione Aſclepiadis k) confeſſoris ad Antiochenſes, congratulantis eis, in qua ponit in fine: *Hæc vobis domini ac fratres ſcripta tranſmiſi per Clementem beatum presbyterum, virum illuſtrem & probatum: quem vos quoque ſcitis, & nunc plenius recognoſcetis, qui cum huc veniſſet juxta providentiam & viſitationem Dei, confirmavit & auxit Domini Eccleſiam.*

Euſeb. VI. 11. ταῦτα δὲ ὑμῖν κύριοί μου ἀδελφοί τὰ γράμματα ἀπέστειλα διὰ Κλήμεντος τοῦ μακαρίου πρεσβυτέρου, ἀνδρὸς ἐναρέτου καὶ δοκίμου ὃν ἴστε καὶ ὑμεῖς καὶ ἐπιγνώσεσθε, ὃς καὶ ἐνθάδε παρὼν κατὰ τὴν πρόνοιαν καὶ ἐπισκοπὴν τοῦ δεσπότου ἐπεστήριξέ τε καὶ ηὔξησε τὴν τοῦ Κυρίου Ἐκκλησίαν.

Conſtat, Origenem hujus fuiſſe diſcipulum. l) Floruit autem Severi & Antonini filii ejus, temporibus.

ῥῶν οὐκ ἐδυνήθημεν. Οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ Ἰουδαίους Ἀριστόβουλόν τινα καὶ Δημήτριον, καὶ Εὐπόλεμον ἀναφέρει, οἷα κατὰ τῶν ἐθνῶν συγγραψαμένους καθ' ὁμοιότητα Ἰωσήπου, ἀρχαιογονίας Μωϋσέως, καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Ἔστι καὶ Ἀλεξάνδρου Ἱεροσολύμων Ἐπισκόπου ὃς μετὰ Νάρκισσον ὕστερον προέστη τῆς ἐκκλησίας, Ἐπιστολὴ περὶ χειροτονίας Ἀσκληπιάδου ὁμολογητοῦ, πρὸς Ἀντιοχέας, συγχαίροντος αὐτοῖς, ἐν ᾗ εἰς τὸ τέλος οὕτως λέγει. Ταῦτα ὑμῖν κύριοι ἀδελφοί τὰ γράμματα ἔπεμψα, διὰ τοῦ εὐλαβεστάτου Κλήμεντος ἀνδρὸς περιφανοῦς, καὶ δεδοκιμασμένου, ὃν καὶ ὑμεῖς ἴστε, καὶ νῦν πλέον ἐπιγνώσεσθε, ὅς τις ἐνταῦθα ἐλθὼν κατὰ πρόνοιαν καὶ ἐπιφοίτησιν Θεοῦ, ἐστήριξε καὶ ηὔξησε τοῦ Κυρίου τὴν ἐκκλησίαν. Ὡμολόγηται τὸν Ὠριγένην τούτου γεγενῆσθαι μαθητήν. Ἤνθησε δὲ βασιλευόντων Σεβήρου καὶ Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

f) Euſebius: ἔτι μὴν Φίλωνος μνημονεύει καὶ Ἀριστοβούλου, Ἰωσήπου καὶ Δημητρίου καὶ Εὐπολέμου Ἰουδαίων συγγραφέων, ὡς ἂν τούτων ἁπάντων ἐγγράφως πρεσβύτερον τῆς παρ' Ἕλλησιν ἀρχαιογονίας Μωϋσέα τε καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων γένος ἀποδειξάντων.

g) Ex Ariſtobuli Peripatetici libro 1. ad Philometorem affert nonnulla Clemens 1. Strom. p. 342. quibus antiquitas Hebraicæ Philoſophiæ adſtruitur. Et lib. V. p. 595. ait ab illo ſcripta eſſe βιβλία ἱκανὰ *volumina complura*, quibus probavit Philoſophiam Peripateticam plurima debere Legi Moſaicæ ac Prophetis. Τὴν περιπατητικὴν φιλοσοφίαν ἔκ τε τοῦ κατὰ Μωϋσέα νόμου καὶ τῶν ἄλλων ἠρτῆσθαι Προφητῶν.

h) Demetrium ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ βασιλέων citat lemens 1. Strom. p. 337. teſtatus Philonem & Eupolemum ſimilis argumenti ſcripta edidiſſe. Atque Eupolemi librum hoc titulo iterum laudat p. 344.

i) Narciſſus annos natus CXVI. Alexandrum Collegam Epiſcopatus Hieroſolymitani adſcivit teſte Euſebio VI. 11.

k) Aſclepiades hic Epiſcopus poſt Serapionem Antiochenus, de cujus ordinatione ex Epiſtola Alexandri Epiſcopi Hieroſol. ad Antiochenſes nonnulla affert Euſebius loco jam laudato. Μέμνηται καὶ τῆς τούτου καταστάσεως Ἀλέξανδρος Ἀντιοχεῦσι γράφων ὧδε &c.

l) Euſeb. VI. 6. Ὡς καὶ τὸν Ὠριγένην τῶν φοιτητῶν αὐτοῦ παῖδα ὄντα γενέσθαι. Photius Cod. 118. Τὸν Ὠριγένην -- ἀκροατὴν καὶ διάδοχον (Confer Hieron. infra c. 38.) λέγουσι γενέσθαι Κλήμεντος τοῦ στρωματέως. Etiam Alexander Hieroſol. apud Euſebium VI. 14. teſtatur innotuiſſe Origenem ſibi primum per Pantænum & Clementem.

ERASMI SCHOLIA.

Catechefeon.) κατηχήσεων, id eſt, inſtitutionum, nomen verbale ab eo profectum verbo, unde dicti ſunt Catechumeni.

Stromatum.) στρωματέων, στρώματα ſtragulæ dicuntur, quæ ſolent è variis coloribus contexi, unde στρωματεύς, ad eum contextus modum dicitur liber.

Hypotypoſeon.) ὑποτυπώσεων, id eſt, ſubnotationum, quum res paucis indicatur: Ruffinus vertit, conformationum.

De jejunio liber unus: De diſputatione liber unus.) Sic enim in plerisque codicibus vitiavit ſcripturam, neſcio quis, ex unico libro duos faciens. In emendatioribus ita legitur: De jejunio diſceptatio. & alius qui inſcribitur. & cætera. Ad eundem modum legit Sophronius.

Προσεφώνησεν.) *Id eſt, dedicavit ſive addixit, ut magis ad verbum reddam.* Uſus eſt hoc verbo M. Tullius aliquoties in Epiſtolis ad Atticum.

Cujusdam chronographias.) χρονογραφίας, id eſt, annalium ſive temporum deſcriptiones.

Qui in ſimilitudinem Joſephi.) Hic ſubjiciebatur Græca vox non uno modo depravata. Cæterum eam ex emendatiorum voluminum veſtigiis, tum ex Sophronio reſtituimus ἀρχαιογονίας, quod ferme ſonat antiquas generationes, ſive ortum primarum rerum.

MARIANI VICTORII.

Κατηχήσεων. Inſtitutionum, quibus catechumeni, quorum inde ducitur nomen, in fide inſtruuntur.

Στρωματεῖς. Impreſſi hodie ſunt hi Clementis libri: quorum nomen, quod varia eruditione contexti ſint, ita ſunt appellati.

Ὑποτυπώσεων. Subnotationum, ſeu conformationum.

Προσεφώνησε. Addixit, dedicavit, ac veluti acclamavit. Cicero ad Atticum hac voce ſimiliter uſus eſt.

Χρονογραφίας. Temporum deſcriptiones, ſeu annales.

Quod opuſculum in veteribus invenire non potui. ἐν τοῖς παλαιοῖς, habet Sophronius: & ita legunt codices manuſcripti Mediceus, & Feſulanus: deerat tamen antea.

Ἀρχαιογονίας. Vox ipſa antiquas generationes ſonat.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Clemens.) Hieron. in Dan. IX. & epiſt. ad Magnum: *Clemens Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, vir, meo judicio, omnium eruditiſſimus, VIII. ſcripſit ſtromatum libros, & totidem Hypotyposeon, & alium contra gentes, Pædagogi quoque volumina tria, Quid in illis indoctum? immo quid non e media philoſophia eſt?* Vide Euſebium cap. XI. lib. V.

Feruntur ejus inſignia volumina.) De his lege Euſebium lib. VI. cap. XI.

Adverſus gentes liber unus.) Vide Euſeb. libr. 2. de præparatione Evangelica, & alibi in eodem opere.

Quem proprie Alexandro Hieroſolymitarum Epiſcopo προσεφώνησε.) Ita quidem Sophronius. Euſebius autem habet ἀνατέθεικεν.

Extat Alexandri Hieroſolymitarum Epiſcopi.) Euſeb. lib. VI. cap. XI. in Chronicis: *Anno 1. Antonini Caracallæ Alexander XXXV. Hieroſolymorum Epiſcopus ordinatur, adhuc vivente Narciſſo, & cum eo pariter Eccleſiam regit.*

Super ordinatione Aſclepiadis confeſſoris.) Fuit Antiochiæ IX. Epiſcopus.

SCHOLIA AUBERTI MIRÆI.

Clemens Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, patria Athenienſis, Pantæni diſcipulus & Origenis magiſter, multa ſcripſit, quæ Euſebius lib. 5. hiſt. c. 12. & hoc loco Hieronymus recenſent. Ex ejus operibus extant ſolummodo *Pædagogi libri tres, Stromatum libri octo, & Oratio exhortatoria ad Gentes*; omnia Latine 1612. Pariſiis, & anno 1616. Græco-Latine excuſa. Vixit ſub Imp. Severo: ut ex lib. 1. Stromatum colligi datur. In libris ejus nonnullæ ſententiæ occurrunt, quæ errorem ſapiunt. Has Bellarminus in libris controverſiarum notavit, & ob eas Gelaſius I. Papa Clementis hujus opuſcula inter Apocrypha retulit. Utrum autem ſententiæ illæ ab hæreticis inſertæ fuerint, an Clementi ut homini exciderint, Bellarminus in Catalogo dicit ſe ignorare. Caſſiodorus lib. 1. Inſtitutionum divinarum memorat Explanationem Clementis Alexandrini in Epiſtolas canonicas. An ſit ea, quæ in Bibliotheca veterum Patrum legitur, idem Bellarminus dubitat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De jejunio diſceptatio. Duos libros ex uno facit Guelpherbytanus codex. Nam ita habet: *De jejunio liber unus, de diſceptatione liber unus.*

De canonibus Eccleſiaſticis, & adverſus eos, qui Judæorum ſequuntur errorem, liber unus. Non fuerunt duo libri, ſed unus, cui titulum eſſe voluit: κανὼν ἐκκλησιαστικός.

Caſſiani. Scribendum: *Caſiani*, non *Caſſiani*, ut ſcribit cum Euſebio Hieronymus. Clemens enim ſemper Caſianum vocat. Scripſit vero Julius Caſianus etiam exegetica & de continentia librum, ceu tradit Clemens I. & III. Stromatum. *Conf. Euſeb. L. X. de præpar. p. 496.*

Hæc vobis domini ac fratres. Euſebius Κύριοί μου ἀδελφοί; unde eſt, quod multi Hieronymi codices exhibent: *Domini fratres.* Sed noſtra lectio melior eſt. Nam recentiori ævo obtinuerunt hæ locutiones: Dominus Imperator, Dominus Pater, Dominus Frater.

Per Clementem. Recte Hieronymus exiſtimat, Clementem, quem hac Epiſtola laudat Alexander, Alexandrinum fuiſſe, quod non addit Euſebius. Neque enim alio Clemente familiariter uſum legimus Alexandrum, cui noſter probe cognitus fuit, & librum de Eccleſiaſtico canone conſecravit, ut tradit Euſebius libro VI. capite XIII. Præterea teſtatur ipſe Clemens, *L. 1. Strom. p. m. 274.* ſe, poſtquam in Palæſtina aliquamdiu audiviſſet doctos, conceſſiſſe in Ægyptum.

Recognoſcetis. Codex Guelpherbytanus: *Cognoſcetis*, quod præferendum eſt. Euſebius enim habet: ἐπιγνώσεσθε. Cæterum verba epiſtolæ paulo aliter recitat Hieronymus, quam Euſebius. Quod ad libros Clementis attinet, magnam partem hodienum extant. In vulga-

vulgaribus editionibus nonnulla, haut quaquam deperdita, deſiderantur, quæ Angli adiecerunt, & celeberrimus Ittigius, qui ſuperiori ſeptimana Lipſiæ operum Clementis Alexandrini ſupplementum in lucem emiſit. 1700. 8.

CAPUT XXXIX.

MILTIADES, cujus Rhodon m) in opere ſuo, quod adverſus Montanum, Priſcam, Maximillamque compoſuit, recordatur, n) ſcripſit contra eoſdem volumen præcipuum, & adverſus Gentes Judæosque libros alios, o) & Principibus illius temporis p) Apologeticum dedit. Floruit autem M. Antonini Commodi temporibus.

Μιλτιάδης, ὃ Ῥόδων ἐν τῷ ἰδίῳ συγγράμματι τῷ κατὰ Μοντανοῦ καὶ Πρισκίλλας καὶ Μαξιμίλλας συντεθέντι, μέμνηται, ἔγραψε κατ' αὐτῶν πύκνον ἐξαίρετον, καὶ κατὰ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων λόγους ἄλλους. Ἐπέδωκε δὲ τοῖς τηνικαῦτα βασιλεῦσιν ἀπολογητικὸν, ἀνθήσας ἐν τοῖς χρόνοις Μάρκου Ἀντωνίνου Κομόδου.

m) Anonymum illum ex cujus opere contra hæreſin Montani, excerpta afferuntur ab Euſebio V. 16. ſeq. Hieronymus non dubitavit eſſe Rhodonem, ut jam notavi ſupra c. 37. Fallitur enim Martinus Lipſius qui Apollinarem pro Rhodone reponi voluit teſte Suffrido Petri. Fallitur etiam vir eruditiſſimus, qui p. 240. diſſ. de hæreſiarchis, Apollonium ab Hieronymo pro auctore illius operis haberi exiſtimavit.

n) Euſebius V. 17. *Ἐν τούτῳ δὲ τῷ συγγράμματι καὶ Μιλτιάδου συγγραφέως μέμνηται, ὡς λόγον τινὰ καὶ αὐτοῦ κατὰ τῆς προειρημένης αἱρέσεως γεγραφότος.* Argumentum libri Miltiadis fuit, περὶ τοῦ μὴ δεῖν προφήτην ἐν ἐκστάσει λαλεῖν, *non oportere Prophetam in exceſſu mentis ſive per amentiam prophetari.* Pro Priſcilla ſcripſi *Priſcam*, nam ut monent Eraſmus, Suffridus Petri & Marcianæus, nusquam legitur *Priſcilla* in Codd. MSS. ſed ubique *Priſca.*

o) Libri duo fuere adverſus Gentes & adverſus Judæos duo. Euſeb. *καὶ ἄλλας ἡμῖν τῆς ἰδίας περὶ τὰ θεῖα λόγια σπουδῆς μνήμας καταλέλοιπεν, ἔν τε οἷς πρὸς Ἕλληνας συνέταξε λόγοις, καὶ τοῖς πρὸς Ἰουδαίους, ἑκατέρᾳ ἰδίως ὑποθέσει ἐν δυσὶν ὑπαντήσας συγγράμμασιν.*

p) Euſeb. *Πρὸς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας.* Rufin. *ad Principes Romani regni.* Niceph. *πρὸς ἄρχοντας.* Omnino Imperatores intelliguntur Marcus Antoninus & Lucius, vel idem Marcus cum filio Commodo. Vide Dodwellum diſſ. ad Irenæum p. 369. Imperatores Euſebius *κοσμικοὺς ἄρχοντας* appellat, ut Epiſcopos *ἄρχοντας ἐκκλησιῶν* IV. 24. Rhodonis ſcripta pridem interciderunt omnia. Perperam Græcus interpres & Codices quidam *Principi.*

ERASMI SCHOLIA.

Priſcam Maximilliamque.) Magno conſenſu noſtri codices habent, Priſcam, ſolus Sophronius legit, Priſcillam, idque conſtanter in his quæ ſequuntur.

Apologeticum.) Id eſt, defenſorium.

MARIANI VICTORII.

Et principi illius temporis Apologeticum dedit. Sic ex vetuſtis codicibus emendavimus, itidemque ex Sophronio, qui habet *βασιλεῖ.* Principibus, tamen antea legebatur.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Miltiades, cujus Rhodon.) Legendum apparet: *cujus Apollinaris in opere ſuo &c.* Non enim de de Rhodone, ſed de Apollinario hoc ſcribit Euſebius lib. 4. c. 18.

Et adverſus gentes.) Idem Hieron. epiſt. ad *Magnum*: *ſcripſit & Miltiades contra Gentes volumen egregium.* Tertullianus contra Valentinianos: *Miltiades Eccleſiarum ſophiſta.*

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hunc Tertullianus *adverſus Valentinian. c. 5.* vocat virum ſanctitate & præſtantia inſignem, eccleſiarumque ſophiſtam, procul dubio propter diſputandi eximiam facultatem, in rebus præcipue ſacris.

Cujus Rhodon in opere ſuo recordatur. Gravius legendum putat: *Cujus Apollinaris recordatur,* cum Euſebius non dicat, Rhodonem meminiſſe Miltiadis, ſed Apollinarem id feciſſe teſtetur. Fallitur Gravius, incertumque eſt, quis ſit ille ſcriptor, Miltiadis faciens mentionem apud Euſebium libro V. capite XVII. Ait enim Euſebius, unum ex illis, qui contra Cataphrygas ſcripſerunt, Miltiadis noſtri meminiſſe; quis vero ſit, non declarat. Valeſius ad l. c. Euſebii ait, Hieronymum memoria lapſum ſcribere, Rhodonem laudaſſe Miltiadem, cum tamen apud Euſebium Rhodonis nomen non ſit expreſſum. Verum quia conſtat, Rhodonem Cataphrygas impugnaſſe, facile credo, in libris illius laudatum eſſe Miltiadem, nec erraſſe heic Hieronymum: quod inconcuſſum perſtat, donec probaverit Valeſius, Hieronymum Rhodonis libros non vidiſſe, ſed ſolummodo caput hoc ex Euſebii hiſtoria

compoſuiſſe. Si ex ſolo Euſebio hæc retulit, verum eſt, illi conſtare non potuiſſe, utrum Rhodon, an alius quidam Miltiadem laudaverit. Neque enim autoris nomen expreſſit Euſebius, a quo Miltiadem laudatum tradit.

Volumen præcipuum. Inſcriptus eſt liber: περὶ τοῦ μὴ δεῖν προφήτην ἐν ἐκστάσει λαλεῖν *Euſeb. L. c. c. 17.*

CAPUT XL.

APOLLONIUS, vir diſertiſſimus, ſcripſit adverſus Montanum, Priſcam & Maximillam, inſigne & longum volumen, q) in quo aſſerit Montanum, & inſanas vates periiſſe ſuſpendio: r) & multa alia, in quibus de Priſca & Maximilla refert: *Si negant eas accepiſſe munera, s) confiteantur non eſſe Prophetas, qui accipiunt: & mille hoc teſtibus approbabo. Sed & ex aliis fructibus probantur Prophetæ. Dic mihi, crinem fucat Prophetes? ſtibio oculos linit? Propheta veſtibus & gemmis ornantur? Prophetes tabulis ludit & teſſeris? Propheta fœnus accipit? Reſpondeant, utrum hoc fieri liceat, an non: meum eſt approbare, quod fecerint.* Dicit in eodem libro, quadrageſimum eſſe annum t) usque ad tempus, quo ipſe ſcribebat librum, ex quo hæreſis Cataphrygarum habuerit exordium. Tertullianus u) ſex voluminibus adverſus Eccleſiam editis, quæ ſcripſit περὶ ἐκστάσεως, ſeptimum proprie adverſus Apollonium elaboravit, in quo omnia quæ ille arguit, conatur defendere. Floruit autem Apollonius ſub Commodo, Severoque Principibus.

Euſeb. V. 18. Ἐὰν ἀρνῶνται δῶρα τὰς προφήτας αὐτῶν εἰληφέναι, τοῦτο ὁμολογησάτωσαν, ὅτι ἐὰν ἐλεγχθῶσιν εἰληφότες, οὐκ εἰσὶ προφῆται. Καὶ μυρίας ἀποδείξεις τούτων παραστήσομεν. Ἀναγκαῖον δέ ἐστι πάντας καρποὺς δοκιμάζεσθαι προφήτου. Προφήτης, εἰπέ μοι, βάπτεται; προφήτης στιβίζεται; προφήτης φιλοκοσμεῖ; προφήτης τάβλαις καὶ κύβοις παίζει; προφήτης δανείζει; Ταῦτα ὁμολογησάτωσαν πότερον ἔξεστιν ἢ μή· ἐγὼ δὲ, ὅτι γέγονε παρ᾽ αὐτοῖς, δείξω.

Ἀπολλώνιος ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, ἔγραψε κατὰ Μοντανοῦ, Πρισκίλλας καὶ Μαξιμίλλας μέγα καὶ ἐπίσημον τεῦχος, ἐν ᾧ φησι Μοντανὸν καὶ τὰς μαινομένας προφήτιδας ἀπάγξασθαι, καὶ ἕτερα πολλὰ, ἐν οἷς περὶ Πρισκίλλας καὶ Μαξιμίλλας λέγει. Εἰ ἀρνοῦνται αὐτὰς εἰληφέναι δῶρα, ὁμολογήσουσι μὴ εἶναι προφήτας τοὺς δεχομένους δῶρα, καὶ διὰ χιλίων τοῦτο ἐλέγχω μαρτύρων. Ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἑτέρων ἔργων προφῆται δοκιμάζονται. Εἰπέ μοι, κόμην βάπτει προφήτης; Στιβίῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς χρίει; προφήτης ἐσθήματι καὶ μαργαρίταις κοσμεῖται; προφήτης τάβλα καὶ βολίοις παίζει; τόκους λαμβάνει προφήτης; ἀποκριθῶσιν, εἰ τοῦτο γίνεσθαι ἐξὸν, ἢ καὶ μὴ, καὶ ἐμόν ἐστι ἐλέγξαι ὅπερ πεποιήκασι. Λέγει ἐν αὐτῇ τῇ βίβλῳ, τεσσαρακοστὸν εἶναι ἐνιαυτὸν ἕως τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς συγγράφεται, ἀφ᾽ οὗ τὴν ἀρχὴν ἐδέξατο ἡ αἵρεσις ἡ κατὰ Φρύγας. Τερτυλλιανὸς δὲ ἐκδεδωκὼς λόγους ἓξ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας περὶ ἐκστάσεως, τὸν ἕβδομον ἰδικῶς κατὰ Ἀπολλωνίου συνέταξεν, ἐν ᾧ πάντα ἅπερ ἐκεῖνος εὐθύνειν ἐπιχειρεῖ, ἐκδικεῖ. Ἤνθησε δὲ Ἀπολλώνιος ἐπὶ Κομόδου καὶ Σεβήρου.

q) Euſebius V. 18. Τῆς δὲ κατὰ Φρυγῶν καλουμένης αἱρέσεως καὶ Ἀπολλώνιος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ἀκμαζούσης εἰσέτι τότε κατὰ τὴν Φρυγίαν ἔλεγχον ἐνστησάμενος ἴδιον κατ᾽ αὐτῶν πεποίηται σύγγραμμα.

r) Hoc non ex Apollonio ſed ex altero ſcriptore (quem Rhodonem Hieronymus habet c. 37. & 39.) Montaniſtarum adverſario narrat Euſebius V. 16. p. 181. Μοντανόν τε καὶ Μαξίμιλλαν ὑπὸ πνεύματος βλαψίφρονος ἑκατέρους ὑποκινήσαντος, λόγος ἀναρτῆσαι ἑαυτοὺς οὐχ ὁμοῦ, κατὰ δὲ τὸν τῆς ἑκάστου τελευτῆς καιρὸν φήμη πολλὴ, καὶ οὕτω δὲ τελευτῆσαι καὶ τὸν βίον καταστρέψαι Ἰούδα προδότου δίκην. Nec Apollonii ſcriptum nec Rhodonis hodie exſtat, exceptis fragmentis ab Euſebio ſervatis.

s) Apollonius apud Euſeb. V. 18. p. 184. Δοκεῖ σοι πᾶσα γραφὴ κωλύειν προφήτην λαμβάνειν δῶρα καὶ χρήματα; ὅταν οὖν ἴδω τὴν προφῆτιν εἰληφυῖαν καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτας, πῶς αὐτὴν μὴ παραιτήσομαι;

t) Ὁ δ᾽ αὐτὸς οὗτος Ἀπολλώνιος κατὰ τὸ αὐτὸ σύγγραμμα ἱστορεῖ, ὡς ἄρα τεσσαρακοστὸν ἐτύγχανεν ἔτος ἐπὶ τὴν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ γραφὴν ἐξ οὗ τῇ προσποιήτῳ αὐτοῦ προφητείᾳ ὁ Μοντανὸς ἐπικεχείρηκε. Euſeb. ibid. pag. 186. Scripſerit itaque Apollonius hic poſtremis Septimii Severi annis, circa A. C. 210. vel 211.

u) De hiſce ſeptem Tertulliani libris, qui hodie non exſtant, meminit etiam Hieronymus c. 24. & 53.

ERASMI SCHOLIA.

In nonnullis voluminibus ex Apollonino fecerant Apollinarem.

Et inſanas vates.) Priſcillam & Maximillam.

Ex aliis fructibus.) Sophronius legiſſe videtur, actibus, ἔργων vertens.

Hæreſis Cataphrygarum.) Sophronius vertit, ἡ κατὰ Φρύγας, hoc eſt, ſecta Phrygum.

Quos de ecſtaſi.) περὶ τῆς ἐκστάσεως, id eſt, de raptu ſive exceſſu mentis, ut nunc loquuntur.

MARIA-

MARIANI VICTORII.

Crinem fucat Propheta? ſtibio oculos linit? Propheta veſtibus & gemmis ornatur? Propheta tabula ludit, & teſſeris? Priſcillam & Maximillam, inſanas feminas, his verbis notat. Vitia autem erant alicubi, & literis quibusdam, & numero.

Quæ ſcripſit περὶ ἐκστάσεως. Quæ, ſcilicet volumina, antea legebatur, Quos. ἔκστασις autem eſt raptus mentis, ac a ſeipſo abſceſſus quidam.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Appllonius.) Vide Euſeb. lib. 5. cap. 18.

In quo aſſerit Montanum & inſanas vates ejus.) Ita lege.

Prophetes veſtibus & gemmis ornatur) Ita reſtituenda corrupta lectio. Euſebius: προφήτης φιλοκοσμεῖ.

Tertullianus VI. voluminibus adverſus Eccleſiam editis, quos ſcripſit de ecſtaſi.) Ita lego: quia Latine, non autem Græce eos libros ſcripſiſſe dignoſcitur.

Septimum proprie adverſus Apollonium elaboravit.) Meminit horum librorum etiam ſupra in Melitone.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

De Miltiadis & Apollonii ſcriptis Euſebius hiſt. lib. 5. cap. 17. & 18. agit. Uterque contra Montanum, itemque Priſcillam & Maximillam ſcripſit. Montanus porro, cum Maximilla, ſuſpendio periit.

Crinem fucat Propheta &c. Priſcillam & Maximillam, inſanas fœminas, his & ſubſequentibus verbis notat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotationes.

In quo aſſerit, Montanum & inſanas uates periiſſe ſuſpendio.) Hoc loco rurſus reprehenditur a Valeſio *ad Euſeb. L. V. c. 16.* Hieronymus, quod librum in quo hæc de Montano referuntur, Apollonio adſcribat, cum tamen autor libri ignotus ſit, & ab Euſebio haud nominatus. Verum quia Euſebius libri V. capite XVIII. tradit, Apollonium Cataphrygas peculiari volumine confutaſſe; nondum aſſequor, cur Hieronymus dicatur erraſſe, niſi errare ſit, plus dicere, quam dixit Euſebius. Autorem libri non nominavit Euſebius, quem Hieronymus potuit nominare, viſo ſcilicet libro, autoris nomen præferente, quo caruerat Euſebius. Sane mihi ita videtur, ac ſi Euſebius erraverit, atque ex uno Apollonii libro duos fecerit, adeo plane congruit argumentum libri, cujus autorem capite XVI. reticet, cum argumento diſputandique proceſſu libri ab Apollonio contra eosdem Cataphrygas editi, de quo agit capite XIIX. Facile eſt, incidere in librum ſine nomine autoris, ac inde quædam excerpere; deinde vero eundem librum cum autoris nomine invenire, ac fugitivo oculo itidem quædam, eaque a prioribus diverſa excerpere, nec tamen animadvertere, eadem, quæ ex priori libro excerpta ſunt, in hoc quoque contineri, eundemque librum eſſe.

Si negant eas accipiſſe. Ex hoc loco omnino corrigenda eſt lectio indiculi hæreſium, Hieronymo adſcribi ſoliti, ubi capite de Cataphrygis hæc Apollonii verba ſtolide depravantur. Inter alia ita habet: *Dic mihi crimen, fugat prophetas tibi oculus linet.* Itaque indiculum recte ex hoc cabite emendavit Cotelerius. *Not. ad T. I. monum. Eccleſ. Græc. p.773. dic mihi, crinem fucat Propheta? Stibio oculos linit?*

Περὶ ἐκστάσεως. Ecſtaſis Tertulliano eſt *ſancti Spiritus vis, operatrix prophetiæ*, ut ait capite XI. de anima. Hinc de fœmina quadam, quam Priſcam aut Maximillam fuiſſe, non poſſum induci, ut credam, ſic ſcribit *cap. IX. Eſt hodie ſoror apud nos, revelationum chariſmata ſortita, quæ in Eccleſia inter Dominica ſolennia per ecſtaſin in ſpiritu patitur, converſatur cum angelis.*

Adverſus Apollonium. Hunc librum una cum ſex illis περὶ ἐκστάσεως Pamelius Græce ſcriptos putat, primum quod Græcus fuerit & Græce ſcripſerit Apollonius; deinde quod Hieronymus librorum inſcriptionem Græcam recitet.

CAPUT XLI.

SERAPION, undecimo Commodi Imp. anno x) Antiochiæ Epiſcopus ordinatus, ſcripſit E-

Σαραπίων τῷ ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ Κομόδου τοῦ βασιλέως, χειροτονηθεὶς τῆς Ἀντιοχίων

x) Annus XI. Commodi reſpondet Anno CHriſti CXCI. Serapion in Antiocheno Epiſcopatu ſucceſſit Maximino, ut narrat Euſebius V. 19. deinde ſucceſſorem habuit Aſclepiadem. id. VI. 11. Creditur hoc factum circa A. C. 214. Scripta ejus nulla hodie exſtant.

piſtolam ad Caricum & Pontium, y) de hæreſi Montani, in qua & hæc addit: *Ut autem ſciatis falſi hujus dogmatis, id eſt, novæ prophetiæ ab omni mundo inſaniam reprobari, miſi vobis Apollinaris beatiſſimi, qui fuit in Hierapoli Aſiæ Epiſcopus, litteras.* z) Ad Domninum quoque, a) qui perſecutionis tempore ad Judæos declinaverat, volumen compoſuit; & alium de Evangelio, quod ſub nomine Petri fertur, librum b) ad Rhoſenſem c) Ciliciæ Eccleſiam, quæ in hæreſim ejus lectione diverterat. Leguntur & ſparſim ejus breves Epiſtolæ, d) auctoris ſui *ἀσκήσει* & vitæ congruentes.

Euſeb. V. 9. 1. ὅπως δὲ καὶ τοῦτο ἴδητε ὅτι τῆς ψευδοῦς ταύτης τάξεως τῆς ἐπικαλουμένης νέας προφητείας ἐβδέλυκται ἡ ἐνέργεια παρὰ πάσῃ τῇ ἐν κόσμῳ ἀδελφότητι, πέπομφα ὑμῖν καὶ Κλαυδίου Ἀπολιναρίου τοῦ μακαριωτάτου γενομένου ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας Ἐπισκόπου γράμματα.

χίων Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, ἔγραψεν Ἐπιστολὴν πρὸς Καρῖνον καὶ Πόντιον, περὶ τῆς αἱρέσεως Μοντανοῦ ταῦτα προσθείς. Ἵνα δὲ γνῶτε τὴν βλάσφημον τοῦ δόγματος τούτου, τοῦ καινῆς λέγω προφητείας, καὶ τὴν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ μανίαν ἀποδοκιμασίαν ὑπάρχειν, ἔπεμψα ὑμῖν Ἀπολλιναρίου τοῦ μακαριωτάτου, ὃς γέγονεν Ἱεραπολίτης Ἀσίας Ἐπίσκοπος, γράμματα· καὶ πρὸς Δόμνον δὲ τὸν τῷ καιρῷ τοῦ διωγμοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατανεύσαντα συνέταξε τεῦχος, καὶ ἄλλο περὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ὑπ' ὀνόματι Πέτρου φέρεται, καὶ πρὸς τὴν ἐν Ῥόσσῳ τῶν Κιλίκων Ἐκκλησίαν βίβλον, ἥ τις εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ ἐξετράπη, καί τινας εἰς ἀνάγνωσιν τῆς τούτου αἱρέσεως μετήνεγκεν. Ἀναγινώσκονται δὲ καὶ σποράδην βραχύταται αὐτοῦ Ἐπιστολαὶ τῇ ἀσκήσει, καὶ τῷ βίῳ αὐτοῦ συνᾴδουσαι.

y) *Μέμνηται τοῦ Ἀπολιναρίου Σαραπίων ἐν ἰδίᾳ Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Καρικὸν καὶ Πόντιον, ἐν ᾗ διευθύνων καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν αἵρεσιν (τοῦ Μοντανοῦ) ἐπιλέγει ταῦτα.* Euſeb. V. 19. Pontius ille & Caricus *ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες* dicuntur Euſebio VI. 12. ubi eandem Serapionis Epiſtolam memorat. Pro Carico Suffridus Petri & Marcianæus habent *Carinum* e Græco interprete. Pro Pontio MS. Gemblac. *Ponticium*. Sigeberg. *Pontum*.

z) *Γράμματα* malim reddere *ſcripta* quam *litteras*. Intelliguntur autem Apollinaris Hierapolitani ſcripta Montani ſectæ jam naſcenti oppoſita, de quibus ſupra c. 26.

a) *Πρὸς Δομνῖνον ἐκπεπτωκότα τινὰ παρὰ τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν ἀπὸ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐπὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐθελοθρησκείαν.* Euſeb. VI. 12. Honorius, *ad Domnionem*.

b) *Ἕτερός τε συντεταγμένος αὐτῷ λόγος περὶ τοῦ λεγομένου κατὰ Πέτρον Εὐαγγελίου, ὃν πεποίηται ἀπελέγχων τὰ ψευδῶς ἐν αὐτῷ εἰρημένα, διά τινας ἐν τῇ κατὰ Ῥωσσὸν παροικίᾳ, προφάσει τῆς εἰρημένης γραφῆς εἰς ἑτεροδόξους διδασκαλίας ἀποκείλαντας.* id. De Evangelio ſub Petri nomine jactato dixi in Codice Apocrypho Novi Teſt. p. 374. ſeq.

c) Rhoſus opidum *Ῥόσος, Ῥῶσος* vel *Ῥωσσὸς* inter Iſſum Ciliciæ & Seleuciam Syriæ Antiochenæ cujus Epiſcopus Serapio. Vide quæ ad Stephanum Byz. & Plinium V. 22. viri docti, & Valeſius ad Euſeb. p. 115.

d) *Καὶ ἄλλαι πρὸς ἑτέρους ἐπιστολαί.* Euſeb. VI. 12.

De alio Serapione Thmuitano, infra cap. 99.

ERASMI SCHOLIA.

Græci Sarapion ſcribunt, aſtibulantibus & vetuſtiſſimis Latinorum exemplaribus.

Ad Domnum.) Nonnulli ſcriptum habebant Dominum. In vetuſtiſſimis lego Domnum, diſſyllabum, ſuffragante Sophronio.

Autoris ſui Achefi.) Sic enim in plerisque legitur. Cæterum ex Sophronio legendum, *ἀσκήσει*, hoc eſt, ſtudio ſive exercitio. Perperam autem adjecerat quiſpiam interpretamentum, id eſt, intelligentiæ.

HENRICI GRAVII.

Sarapion.) Euſebius lib. v. cap. xix.

Antiochiæ Epiſcopus ordinatus.) Octavus videlicet. De libris ipſius lib. 6. Euſebius cap. x. Socrates in hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 3. c. 7.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. SERAPIONIS Epiſcopi Antiocheni (qui ſub medium ſecundi ſæculi vixit) ſcripta præter Hieronymum, Euſebius l. 6. hiſt. cap. 10. enumerat. Ex his duo tantum reſtant fragmenta; unum e libro *de Evangelio Petri*, alterum ex *Epiſtola ad Pontium & Caricum*: quæ ex Euſebio depromta Halloſius tom. 2. recitat. De eodem Serapione agit & Nicephorus Caliſtus lib. 4. c. 20. & 27.

De Evangelio.) Falſi Evangelii, ſub nomine Petri Apoſtoli, poſt Serapionem non pauci meminerunt; ut Origenes in cap. 23. Matthæi, Euſebius l. 5. hiſt. c. 3. & 19. Gelaſius diſt. 15. cap. Sancta Romana Eccleſia, & alii.

ERNESTI

Digitized by Google

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ad Caricum. Ita reſtitui ex Euſebii libro VI. capite XII. Antea legebatur in Eraſmo, ut in codice bibliothecæ Guelpherbytanæ: *Ad Carinum.*

Et ad Dominum. Dici non poteſt, quam conſtans ſit hæc codicum lectio, manu ſcriptorum æque ac impreſſorum. Unde eandem retinuit Miræus, quod miror. Legendum enim: *ad Domninum*, cum apud Euſebium ſit: Δομνῖνον.

CAPUT XLII.

APOLLONIUS, d) Romanæ urbis Senator, e) ſub Commodo Principe a ſervo Severo f) proditus, quod Chriſtianus eſſet, impetrato ut rationem fidei ſuæ redderet, inſigne volumen compoſuit, g) quod in Senatu legit; & nihilominus ſententia Senatus, pro Chriſto capite truncatus eſt; veteri apud eos obtinente lege, h) absque negatione non dimitti Chriſtianos, qui ſemel ad eorum judicium pertracti eſſent.

Ἀπολλώνιος Ῥώμης συγκλητικὸς ἐπὶ Κομόδου τοῦ βασιλέως παρὰ τοῦ δούλου παρὰ Σεβήρου προδοθεὶς Χριστιανὸς εἶναι, ἐπιταγεὶς τε τῆς οἰκείας πίστεως δοῦναι λόγον, μέγα τεῦχος συντάξιν, ὅπερ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀνέγνω, καὶ οὕτως οὐδὲν ἧττον ἀποφάσει τῆς συγκλήτου, ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἀπετμήθη, παλαιᾶς παρ' αὐτοῖς κατεχούσης συνηθείας, δίχα ἀρνήσεως μὴ ἀφεθῆναι τοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς ἅπαξ εἰς τὴν αὐτῶν ἀκρόασιν ἑλκυσθέντας.

d) Male *Apollinarius* in edit. Helmſt. A. 1612. 4.

e) Euſeb. V. 21. ἐπὶ γοῦν τῆς Ῥωμαίων πόλεως Ἀπολλώνιον ἄνδρα τῶν τότε πιστῶν, ἐπὶ παιδείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ βεβοημένον εἰς δικαστήριον ἄγει. Senatorem fuiſſe ſcribit Hieronymus non hoc tantum loco ſed & Epiſt. 84. ad Magnum, licet apud Euſebium hodie nihil tale legitur. Nicephorus IV. 26. hunc Apollonium Martyrem eundem putat cum Apollonio qui contra Montaniſtas ſcripſit, de quo ſupra, cap. 40.

f) Nomen ſervi, & Senatoriam Apollonii dignitatem Hieronymus potuit haurire ex Actis martyrii Apollonii, quæ Euſebius operi ſuo de Martyribus inſeruiſſe ſe teſtatur. Illud Euſebii opus Syriace verſum ajunt nuper perlatum Romam ex Oriente, quod ſi genuinum Euſebii, cupide evolvent Chriſtianæ priſcæ pietatis amatores. Cæterum quod Euſebius V. 21. ait a Dæmone excitatum Apollonio accuſatorem ἕνα γέ τινα τῶν εἰς ταῦτα ἐπιτηδείων ΑΥΤΟΥ διακόνων, Valeſius de ſervo dæmonis interpretatur, Hieronymus rectius de ſervo Apollonii videtur accepiſſe. Rufinus plane prætermiſit.

g) Euſebius ait λογιωτάτῃ ἀπολογίᾳ fidem ſuam coram Senatu Apollonium defenſitaſſe, quam & ipſe Actis Martyrum integram inſeruerit. Πᾶσαν τε τὴν πρὸς τὴν Σύγκλητον ἀπολογίαν ὅτῳ διαγνῶναι φίλον, ἐκ τῆς τῶν ἀρχαίων μαρτυρίων συναχθείσης ἡμῖν ἀναγραφῆς εἴσεται. Apud Rufinum in edit. Mantuana additur: *Apollonii Martyris defenſionem fidei apud Græcos in paſſionis Hiſtoria cognovi ſatis eleganter concionaſſe de ſuperſtitioſa pravitate hominum.*

h) Euſeb. Κεφαλικῇ κολάσει ὡς ἀπὸ δόγματος Συγκλήτου τελειοῦται, μὴ δ' ἄλλως ἀφεῖσθαι τοὺς ἅπαξ εἰς δικαστήριον παριόντας καὶ μηδαμῶς τῆς προθέσεως μεταβαλλομένους, ἀρχαίου παρ' αὐτοῖς νόμου κεκρατηκότος. Confer quæ Viri docti ad hæc Plinii lib. X. Epiſt. 97. *Interrogavi ipſos an eſſent Chriſtiani, confitentes iterum ac tertio interrogavi, ſupplicium minatus. Perſeverantes duci juſſi.*

ERASMI SCHOLION.

Sub Commodo & Severo Principe proditus.) Partim ex vetuſtiſſimis codicibus, partim ex Sophronio liquet ita legendum eſſe. Apollonius Romanæ urbis Senator, ſub Commodo Principe a ſervo proditus, ſub Severo, quod Chriſtianus eſſet, impetrato ut rationem fidei ſuæ redderet, &c.

HENRICI GRAVII.

Apollonius Romanæ urbis Senator.) Ipſe Hier. ad *Magnum*: Hippolytus quoque & Apollonius Romanæ urbis Senatores, (*lege* Senator) propria opuſcula condiderunt. *Vide Euſeb. lib. 5. cap. 21. & in Chronicis.*

AUBERTI MIRÆI.

De hoc S. Apollonio, in Martyrologii Romani, veteris & novi, Faſtos 18. Aprilis relato, & Euſebius Hiſt. Eccleſ. l. 5. c. 21. itemque in Chronico agit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Antonius Pagi *diſſ. Hypat. p. 117.* negat, hunc inter Eccleſiaſticos ſcriptores debere annumerari. Sed conſtat, eum orationem pro fide chriſtiana habuiſſe in Senatu, quæ dein-

Epiſcopus, tanquam Palæſtinæ metropolitanus, alios omnes in Palæſtina, ac ipſum quoque Hieroſolymorum Epiſcopum autoritate ſuperaret, & primum locum in ſynodis obtineret.

CAPUT XLIV.

BACCHYLUS, Corinthi Epiſcopus, ſub eodem Severo principe clarus habitus, de Paſcha l) ex omnium, qui in Achaja erant, Epiſcoporum perſona, m) elegantem librum ſcripſit.

Βακχύλος Κορίνθου Ἐπίσκοπος, ὁμοίως Σεβήρου βασιλεύοντος λαμπρὸς ὑπάρχων, περὶ τοῦ πάσχα ἐκ προσώπου πάντων τῶν ἐν Ἀχαίᾳ Ἐπισκόπων θαυμαστὴν συνέταξε βίβλον.

l) Bacchyli Corinthiorum in Achaja Epiſcopi cum Polycrate Epheſino meminit Euſebius lib. V. c. 22. & Epiſtolam ejus inter alias aliorum de Paſchate laudat cap. 23. Καὶ ἰδίως Βακχύλλου τῆς Κορινθίων ἐκκλησίας Ἐπισκόπου. Videndum num diverſum ſit Βακχυλίδου nomen quod occurrit lib. IV. c. 23.

m) Hoc collegit potius veriſimiliter, quan: ab Euſebio ſcriptum reperit Hieronymus.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Elegantem librum. Rectius elegantem Epiſtolam vocaſſet, quum fuerit epiſtola ſynodica. Equidem Valeſius *ad l. V. c. 23. Valeſ. adh. l.* captat vocem, ἰδίως, cum in Euſebio extet, Bacchylum *ſeorſim* ſcripſiſſe, quod interpretatur, proprio nomine, non ex ſynodi ſententia. Sed Hieronymus hoc diſerte negat, dicens: *Ex omnium, qui in Achaja erant, Epiſcoporum perſona.*

CAPUT XLV.

POLYCRATES Epheſiorum n) Epiſcopus, cum cæteris Epiſcopis Aſiæ, qui juxta quamdam veterem conſvetudinem cum Judæis decimaquarta luna Paſcha celebrabant, ſcripſit adverſus Victorem, o) Epiſcopum Romanum, Epiſtolam Synodicam, in qua docet ſe Apoſtoli Joannis, & veterum auctoritatem ſequi: de qua hæc pauca excerpſimus: *Nos igitur inviolabilem celebramus diem, neque addentes aliquid, neque dementes. Etenim in Aſia elementa maxima* p) *dormierunt, quæ reſurgent in die Domini, quando ven-*

Apud Euſeb. III. 31. & V. 24. Ἡμεῖς οὖν ἀῤῥᾳδιούργητον ἄγομεν ἡμέραν μήτε προστιθέντες, μήτε ἀφαιρούμενοι. Καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα στοιχεῖα κεκοίμηται, ἅτινα ἀναστήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἐν ᾗ ἔρχεται μετὰ δόξης ἐξ

Πολυκράτης Ἐφέσου Ἐπίσκοπος, μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀσίας Ἐπισκόπων, τῶν ἐπιτελούντων τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα μετὰ τῶν Ἰουδαίων τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῆς σελήνης, κατὰ Βίκτωρος Ἐπισκόπου Ῥώμης Ἐπιστολὴν συνοδικὴν ἐξέδωκε, διδάσκων ὀφείλειν Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ τῇ παλαιᾷ ἐξακολουθεῖν αὐθεντίᾳ, ἀφ᾽ ἧς ὀλίγα διηγήσομαι. Ἡμεῖς τοίνυν ἀμίαντον ἐπιτελοῦμεν τὴν ἑορτὴν, μηδὲ προστιθέντες μηδὲ ὑπεξαιροῦντες. Καὶ γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ μεγάλα στοιχεῖα ἐκοιμήθη, ἅπερ ἀναστήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου, ὅτ᾽ ἂν ἔλθῃ ἐκ τῶν οὐρα-

n) Epheſus Aſiæ metropolis, itaque Polycrates primus Epiſcoporum Aſiæ. Confer Beveregii Codicem Canonum vindicatum p. 120.

o) De Victoris ſententia ac rigore ſupra cap. 34.

p) Codex Sigebergenſis: *Luminaria maxima*, quod eſt interpretamentum vocis *Elementa*, quod pro Græco στοιχεῖα Hieronymus poſuerat, Solem & Lunam per illa intelligens, perinde ut Epiſtola 150. ad Hedibiam quæſt. 15. ubi ait Ethnicos ferias hebdomadæ *idolorum & elementorum nominibus* appellare. Idolorum Martis, Mercurii, Jovis, Veneris: Et Elementorum Solis ac Lunæ, ut recte Menagius ad Laertium p. 168. Nam & Galat. IV 3. & Coloſſ. II. 8. στοιχεῖα τοῦ κόσμου Solem ac Lunam interpretantur Chryſoſtomus Theodoritus & Theophylactus. Epiphanius hæreſi VII ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα καὶ κατ᾽ οὐρανὸν στοιχεῖα. & hæreſi XVI. εἰς ἀριθμὸν στοιχείων ἃ ζώδια καλοῦσιν. Ut δώδεκα στοιχεῖα apud Laertium VI. 102. Diodorus Siculus apud Euſebium 1. præparat. c. 9. p. 33. Ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς πλάνητας ἀστέρας καὶ τὰ στοιχεῖα. Scholiaſtes Arati verſ. 783. ἄτοπον γὰρ τοῖς στοιχείοις (de Luna ibi ſermo) διδόναι πάθη. Ut autem aſtra recte dicuntur στοιχεῖα, ἀπὸ τοῦ στοιχεῖν, quia ordinatas periodos decurrunt, ſic minus commode vocari videntur *…umenta*, niſi dixeris ita mundum conſtare orbibus cœleſtibus, ut litteris vocabula & orationem, Sive ut Valeſius p. 54. ad Euſeb. ideo ſic dicta à Gentilibus, quod principia vitæ hominum ac fortunæ in iis poſita eſſe exiſtimarent. Unde ·ſtrologi apoteleſmatici dicti στοιχειωματικοί. Salmaſ. p. 578. de !annis Climactericis. In teſtamento ſuppoſititio Salomonis apud Gaulminum in notis ad Pſellum p. 13. dæmones: ἡμεῖς ἐσμὲν τὰ λεγόμενα στοιχεῖα οἱ κοσμοκράτορες τοῦ σκότους τούτου. Apud Euſebium Valeſius quoque Rufinum ſecutus utroque loco μεγάλα στοιχεῖα vertit *magna quædam lumina.*

οὐρανῶν, καὶ ἀναστήσει πάντας τοὺς ἁγίους. Φίλιππον τὸν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὃς κεκοίμηται ἐν Ἱεραπόλει, καὶ δύο θυγατέρες αὐτοῦ γεγηρακυῖαι παρθένοι. Καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῦ θυγάτηρ ἐν ἁγίῳ πνεύματι πολιτευσαμένη, ἣ ἐν Ἐφέσῳ ἀναπαύεται. Ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Κυρίου ἀναπεσὼν, ὃς ἐγενήθη ἱερεὺς τὸ πέταλον πεφορηκὼς, καὶ μάρτυς καὶ διδάσκαλος. οὗτος ἐν Ἐφέσῳ κεκοίμηται. ἔτι δὲ καὶ Πολύκαρπος ὁ ἐν Σμύρνῃ καὶ Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς. Καὶ Θρασέας καὶ Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς ἀπὸ Εὐμενείας, ὃς ἐν Σμύρνῃ κεκοίμηται. Τί δὲ δεῖ λέγειν Σάγαριν Ἐπίσκοπον καὶ μάρτυρα, ὃς ἐν Λαοδικείᾳ κεκοίμηται. ἔτι δὲ καὶ Παπείριον τὸν μακάριον, καὶ Μελίτωνα τὸν εὐνοῦχον, τὸν ἐν ἁγίῳ πνεύματι πάντα πολιτευσάμενον· ὃς κεῖται ἐν Σάρδεσι περιμένων τὴν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἐπισκοπὴν, ἐν ᾗ ἐκ νεκρῶν ἀναστήσεται. Οὗτοι πάντες ἐτήρησαν τὴν ἡμέραν τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, μηδὲν παρεκβαίνοντες, ἀλλὰ κατὰ τὸν κανόνα τῆς πίστεως ἀκολουθοῦντες. Ἔτι δὲ κἀγὼ ὁ μικρότερος πάντων ὑμῶν Πολυκράτης κατὰ παράδοσιν τῶν συγγενῶν μου, οἷς καὶ παρηκολούθησα τισὶν αὐτῶν, ἑπτὰ μὲν ἦσαν συγγενεῖς μου Ἐπίσκοποι, ἐγὼ δὲ ὄγδοος. Καὶ πάντοτε τὴν ἡμέραν ἤγαγον οἱ συγγενεῖς μου ὅταν ὁ λαὸς ἤρνυε τὴν ζύμην. Ἐγὼ οὖν ἀδελφοὶ, ἑξήκοντα πέντε ἔτη ἔχων ἐν Κυρίῳ, καὶ συμβεβληκὼς τοῖς ἀπὸ τῆς οἰκουμένης ἀδελφοῖς, καὶ πᾶσαν ἁ-

turus eſt de cælis in majeſtate ſua, & ſuſcitaturus q) *omnes Sanctos, Philippum loquor de duodecim Apoſtolis, qui dormivit Hierapoli, & duas filias ejus, quæ virgines ſenuerunt: & aliam ejus filiam, quæ Spiritu ſancto plena in Epheſo occubuit. Sed & Joannes, qui ſuper pectus Domini recubuit, & pontifex ejus* r) *auream laminam in fronte portans, martyr & doctor in Epheſo dormivit: & Polycarpus epiſcopus & martyr Smyrnæ cubat. Thraſeas quoque epiſcopus & martyr de Eumenia in eadem Smyrna requieſcit. Quid neceſſe eſt Sagaris epiſcopi & martyris recordari. qui in Laodicea ſoporatur; & Papirii beati, & Melitonis in ſancto Spiritu eunuchi,* s) *qui ſemper Domino ſerviens, poſitus eſt in Sardis, & expectat in adventu ejus reſurrectionem? Hi omnes obſervaverunt Paſcha diem decima quarta luna, ab Evangelica traditione in nullam partem declinantes, & eccleſiaſticum ſequentes canonem. Ego quoque minimus omnium veſtrum Polycrates, ſecundum doctrinam propinquorum meorum, quos & ſecutus ſum (ſeptem ſiquidem fuerunt propinqui mei* t) *epiſcopi, & ego octavus) ſemper Paſcha celebravi, quando populus Judæorum azyma faciebat. Itaque, fratres, ſexaginta quinque annos ætatis meæ natus in Domino, & a multis ex toto orbe fratribus eruditus, peragrata omni Scriptura, non formidabo eos, qui nobis minantur. Dixerunt enim majores mei:* u)

οὐρανῶν ἐν τῇ αὐτοῦ δόξῃ, ἐγείρων πάντας τοὺς ἁγίους, Φίλιππον λέγω ἐκ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ὃς ἐκοιμήθη ἐν Ἱεραπόλει, καὶ τὰς δύο θυγατέρας, αἵ τινες παρθένοι ἐγήρασαν, καὶ ἑτέραν αὐτοῦ θυγατέρα, ἥ τις ἐν ἁγίῳ πνεύματι πεπληρωμένη, ἐν Ἐφέσῳ, ἐτελειώθη. Καὶ Ἰωάννης, ὃς ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Κυρίου ἀνεκλίθη, καὶ ἱερεὺς αὐτοῦ γέγονε χρυσοῦν πέταλον ἐν τῷ μετώπῳ βαστάζων, μάρτυς καὶ διδάσκαλος ἐν τῇ Ἐφέσῳ ἐκοιμήθη, καὶ Πολύκαρπος Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς ἐν τῇ Σμύρνῃ κατάκειται, καὶ Θρασέας Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς ἀπὸ Εὐμενείας ἐν τῇ αὐτῇ Σμύρνῃ ἀνεπαύη. Οὐκ ἔστω ἀνάγκη Σαγάρεως Ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος μεμνῆσθαι, τοῦ ἐν Λαοδικείᾳ ἀναπαυσαμένου, καὶ Παπυρίου τοῦ μακαριωτάτου, καὶ Μελίτωνος ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι εὐνούχου, ὅστις ἀεὶ τῷ Κυρίῳ λατρεύων, ἐν Σάρδεσι κατετέθη, καὶ περιμένει ἐν τῇ αὐτοῦ ἐλεύσει τὴν ἀνάστασιν. Οὗτοι πάντες παρεφύλαξαν τὴν ἡμέραν τοῦ πάσχα, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῆς σελήνης, ἀπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς παραδόσεως εἰς οὐδὲν μέρος ἀπονεύοντες, καὶ Ἐκκλησιαστικῷ κανόνι ἑπόμενοι. Κἀγὼ δὲ ἐλάχιστος πάντων ὑμῶν Πολυκράτης, κατὰ τὴν διδαχὴν τῶν πλησίον μου, οἷς καὶ ἐξηκολούθησα, καὶ γὰρ ἑπτὰ ἐγένοντο συγγενεῖς μου Ἐπίσκοποι, κἀγὼ ὄγδοος, ἀεὶ τὸ πάσχα ἐτέλεσα, ὅτε ὁ τῶν Ἰουδαίων λαὸς τὰ ἄζυμα ἐποιεῖτο. Τοιγαροῦν ἀδελφοὶ, ἑξήκοντα πέντε ἄγων ἔτη ἐν Κυρίῳ, καὶ παρὰ πολλῶν ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης ἀδελφῶν παιδευθεὶς, ἐντυχὼν πάσῃ γραφῇ, οὐ δειλιάσω τοὺς ἀπειλουμένους ἡμῖν. Ἔφησαν γὰρ οἱ προηγησάμενοί μου, πειθαρχεῖν μᾶλλον Θεῷ δεῖ ἢ ἀνθρώποις. Ταῦτα διὰ τοῦτο τέθεικα, ἵνα τὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐθεντίαν ἐξ ἐλαχίστου συντάγματος ὑποδείξω. Ἤνθησεν ἐν τοῖς χρόνοις Σεβήρου τοῦ βασιλέως, ἡνίκα καὶ Νάρκισσος ἐν Ἱεροσολύμοις.

γίαν

q) Perperam *ἀναζητήσει* apud Euſeb. III. 31. ſed recte *ἀναστήσει* V. 24.
r) Sacerdos CHriſti, quod ipſi inſtar aureæ Pontificatus infulæ.
s) Rufinus: *Melitonem propter regnum Dei eunuchum, & Spiritu S. repletum.* Hieronymus verba τὸν εὐνοῦχον τὸν ἐν ἁγίῳ πνεύματι cum ſuperioribus conjunxit, quæ ad illa potius pertinent quæ ſequuntur. Rufinus addidit verba: *propter regnum Dei.* Hic eſt Melito quem a pleriſque Prophetam putari dixerat noſter ſupra cap. 24. De Thraſea, Sagari & Papirio Valeſius ad Euſebii V. 24.
t) Rufin. *ſeptem ex parentibus meis.* Ubi *parentes* pro cognatis poſuit (non pro genitoribus) ut Brutus *parens Tarquinii* Eutropio lib. 1. cap. 7. & *Getæ Gepidæque parentes* Jornandi c. 17. Plura ſcriptorum loca notarunt Viri docti ad ſcriptores Hiſt. Auguſta & Menagius Originibus Gallicis in *parent.*
u) Puto Hieronymum ſcripſiſſe *majores me, οἱ ἐμοῦ μείζονες.* Licet omnes Codices & Rufinus quoque, *mei.* Dictum Apoſtolicum quod reſpicit Polycrates, Actor. IV. 19. V. 29.

γίαν γραφὴν διεληλυθὼς, οὐ πτύρομαι ἐπὶ τοῖς καταπλησσομένοις. Οἱ γὰρ ἐμοῦ μείζονες εἰρήκασι πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. *Obedire Deo magis oportet, quam hominibus.* Hæc propterea poſui, ut ingenium & auctoritatem viri ex parvo opuſculo demonſtrarem. Floruit temporibus Severi Principis, eadem ætate qua Narciſſus x)Hieroſolymæ.

x) Hujus mentio fuit ſupra cap. 38.

MARIANI VICTORII.

ut Pontifex ejus fuit. Sic Sophronius, καὶ ἱερεὺς αὐτοῦ γέγονε. Antea tamen vox, fuit, deerat.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

De Bacchylo Corinthiorum, & *Polycrate* Epheſiorum, Epiſcopis Euſebius lib. 5. cap. 22. 24. & 25. conſuli poterit. Polycrates certe Victori Pontifici, ſupra cap. 34. memorato, pro Quartadecimanis vehementer obſtitit.

S. Narciſſus.) Hieroſolymorum Epiſcopus in Martyrologium Romanum, vetus & novum, relatus, ab Euſebio in Chron. & Hiſt. Eccleſ. l. 4. c. 19. l. 5. c. 12. l. 6. c. 8. & 9. item a Nicephoro l. 5. c. 9. & 10. ab Epiphanio hæreſi 66. aliiſque laudatur. Errant qui illum cum Narciſſo Gerundenſi Epiſcopo confundunt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

elementa maxima. Codex Guelpherbytanus habet: *Luminaria maxima.* Sed prior lectio retinenda eſt, quum in Euſebio ſit: *L. V. c. 24.* μεγάλα στοιχεῖα.

Pontifex ejus. Vox *ejus*, non eſt apud Euſebium, heic vero recte adiicitur, ne quis Joannem faciat Judæorum pontificem.

Auream laminam in fronte portans. Euſebius laminam nec auream vocat, nec in fronte collocat. Τὸ πέταλον πεφορηκὼς, inquit. Sunt tamen, (*vide le Moyne l. c. p. 20.*) qui πέταλον bracteam auream, ſeu, folium aureum dicunt, quod Suidas non agnoſcit. Πέταλον, ait, πίλημα, ἐξ ἐρίων πιληθὲν, pileus foliorum inſtar expanſus & ex lana condenſata factus. Vocem, πετάλοις, exponit φύλλοις, *foliis*, ſive aurea ſint, ſive alterius generis. Etſi vero Polycrates laminam non dicat auream; recte tamen id additum eſt ab Hieronymo. Nam Judæorum pontifices, ad quos reſpicitur hoc loco, tiaram in capite geſtabant, καὶ χρυσοῦν ἐπ' αὐτῆς ἔλασμα, & in ea auream laminam, cui nomen Dei inſcriptum erat, ut eſt apud Joſephum. *XI. antiq. c. 8.* Quæritur autem, an Joannes hujusmodi laminam geſtarit, & an hic ſit ſenſus verborum Polycratis. *Valeſius ad l. c. Euſebii & Petavius ad Epiph. hær. 70.* affirmant; qua ſententia haud ſcio an ineptior excogitari queat. Primo enim Judæi Joannem illico trucidaſſent, tanquam ſummi pontificis jura involantem, non minus, ac ſi corona habituque regio inceſſiſſet. Gentilibus autem ludibrium riſumque debuiſſet, quibus ſordebant ejusmodi Judæorum ritus & ſcrupuloſior veſtitus ratio. Chriſtianis vero ſcandalum præbuiſſet, quibus exterior cultus & veſtimentorum apparatus curæ cordique haud erat, præcipue talis, quem ἄσπονδοι Chriſtianorum hoſtes, pontifices Judæorum, adhiberent, & qui a Chriſtiana ſimplicitate alieniſſimus eſſet. His rationibus inductus Stephanus le Moyne ſtatuit, quæ de aurea lamina Joannis habentur in Polycratis epiſtola, vel ſuppoſitia eſſe, vel Polycratem nobis fabulam narraſſe. Sed ego hæc eo modo intelligenda opinor, quo dicimus hodieque, alicui faſces ſubmittere, id eſt, morem alicui gerere. Eadem ratione dicitur Joannes auream laminam ſummi pontificis geſtaſſe, tanquam inſigne ſupremi ſacerdotii, non quod revera ita ornatus fuerit, ſed quod eam poteſtatem habuerit, quam aurea lumina indicabat apud Judæos. Itaque hic ſenſus eſt, Polycratem non poſſe alia, quam quartadecima luna celebrare Paſcha, quod ipſemet Joannes, qui auream laminam geſtarit inter Chriſtianos, id eſt, qui longe maxima autoritate in Chriſti Eccleſia enituerit, eo die ſolitus ſit celebrare. Nam ſummæ poteſtatis Eccleſiaſticæ inſigne erat lamina illa aurea.

De Eumenia. Euſebius: *Eumeniæ Epiſcopus.*

Papirii. Eraſmus legit: Papyrii. Sed Euſebius Παπίριον habet.

et Melitonis in Spiritu ſancto eunuchi. Rectius juxta Euſebium: *et Melitonem eunuchum, in Spiritu ſancto cuncta peragentem.*

Propinqui mei. Senſus non eſt, ſeptem tantum fuiſſe Polycratis anteceſſores; ſed ſeptem fuiſſe ex epiſcopis, qui Polycrati propinqua cognatione juncti eſſent. Συγγενεῖς eſt apud Euſebium.

Digitized by Google

CAPUT XLVI.

HERACLITUS y) ſub Commodi Severique imperio in Apoſtolum z) Commentarios compoſuit.

Ἡράκλειος ἐπὶ Κομόδου καὶ Σεβήρου βασιλέως τὸν Ἀπόστολον ὑπεμνημάτισεν.

y) Heraclitum ſcripſi pro Heraclio quod habent cum Rufino & Græco Hieronymi interprete pauci Codices ut Quartinienſis teſte Suffrido Petri, cæteri enim Heraclitum, quomodo apud Hieronymum olim legerunt Freculfus & Honorius Auguſtodunenſis, & habent Græci Codices Euſebii V. 27. & Nicephori IV. 35.

z) Εἰς Ἀπόστολον, in Pauli Apoſtoli Epiſtolas. Hoſce commentarios perditos veriſimile eſt diu jam ante collectores Catenarum Græcarum, in quibus nusquam illius Heracliti mentio.

ERASMI SCHOLION.

Heraclius absque t legimus, tum apud Græcos, tum in pervetuſtis Latinorum Codicibus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Euſebio *L. V. c. 26.* Heraclitus, audit, non Heraclius. Præter hunc alibi multos Heraclios, aut Heraclitos laudat Hieronymus, veluti Heraclitum σκοτεινὸν, Heraclium diaconum, Heraclium tyrannum.

CAPUT XLVII.

MAXIMUS, a) ſub iisdem Principibus famoſam quæſtionem inſigni volumine ventilabit, unde malum, & quod materia a Deo facta ſit. b)

Μάξιμος ὑπὸ τῶν αὐτῶν βασιλέων θαυμαστὸν ζήτημα ἐν ἐπισήμῳ τεύχει συνέταξε, τοῦτ' ἔστιν, πόθεν τὸ κακὸν, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἡ ὕλη ἐδόθη.

a) Pro Maximo Rufinus & Honorius *Maximinum* vocat, quo nomine fuit illa ætate Epiſcopus Antiochenus memoratus Euſebio IV. 24. & V. 19. Sed fuit etiam Maximus Epiſc. Hieroſolymitanus. id V. 12.

b) περὶ τοῦ πολυθρυλλήτου παρὰ τοῖς αἱρεσιώταις ζητήματος τοῦ πόθεν ἡ κακία καὶ περὶ τοῦ γενητὴν ὑπάρχειν τὴν ὕλην. Euſeb. V. 27. & Niceph. IV. 35. Per αἱρεσιώτας Valentinianos intellige & Marcionitas.

SCHOLION AUBERTI MIRÆI.

Euſebius libro VI. capite XXI. præparationis: *Maximus, profeſſor Chriſtianæ religionis non obſcurus, librum quoque ſingularem ac proprium de materia ſcripſit.* Capite ſequenti habetur luculentiſſimum ex libro de materia fragmentum. Ille liber Euſebio vocatur λόγος ὁ περὶ τῆς ὕλης.

CAPUT XLVIII.

CANDIDUS, regnantibus ſupra ſcriptis, c) in Hexaëmeron d) pulcherrimos tractatus edidit.

Κάνδιδος βασιλευόντων τῶν προγεγραμμένων, εἰς τὴν ἑξαήμερον ὡραίας συνέταξεν ὁμιλίας.

c) Commodo ac Severo. ſupra c. 46.

d) Τὰ Κανδίδου εἰς τὴν ἑξαήμερον memorat Euſebius V. 27. Primum fuiſſe Candidum qui in Hexaëmeron, ut primum Heraclitum qui in Epiſtolas Pauli ſcripſerit, affirmat Nicephorus IV. 35. Sed ante Candidum idem fecerant e Judæis Philo, e Chriſtianis Juſtinus Martyr. Idem Nicephorus plura alia elaboraſſe Candidum & πλεῖστα ποιήσαντα celebrat.

NOTA HENRICI GRAVII.

Candidus.) Euſebius in Chronicis: anno 3. Severi. *Candidus Chriſtianorum diſputator acutiſſimus notus efficitur.* In Apolog. adverſus Rufinum lib. 2. *Unde & Candido Valentiniani dogmatis ſectatori calumniandi ſe occaſionem dederit, qui diabolum ſalvandæ dixerit eſſe naturæ.* Paulo poſt: *Habetur dialogus apud Græcos Origenis & Candidi, Valentinianæ hæreſeos defenſoris &c.*

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Pulcherrimos tractatus. Quia Hieronymus hiſce capitibus in recenſendis ſcriptoribus ordinem ſervat, quem apud Euſebium licet invenire; venio in ſuſpicionem, illi non

non viſos eſſe Candidi commentarios, hancque laudem ab eo ex ingenio additam eſſe. Nam in Euſebio nulla ſimili laude mactantur.

CAPUT XLIX.

APPION, ſub Severo Principe, ſimiliter in Hexaëmeron e) tractatus fecit.

Ἀπίων ἐπὶ Σεβήρου τοῦ βασιλέως, ὁμοίως εἰς τὴν ἑξαήμερον ὁμιλίας συνεγράψατο.

e) Euſebius poſt Candidi in Hexaëmeron laudatos commentarios: *Καὶ Ἀπίωνος εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.* Rufin. *Sed & Candidus qui in Hexaëmeron, ideſt de principio Geneſis ſcribit; Appius quoque de eisdem ſimiliter commentatur.* Niceph. *ὡσαύτως δὲ καὶ Ἀπίων ἐπὶ τῇ αὐτῇ πραγματείᾳ μάλα ἐσπούδασεν. Appium* vitioſe vocant etiam Honorii Codices.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotatio.

Similiter in Hexaemeron. Euſebius: *εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν.* Sophronius perperam vocat *ὁμιλίας*, quæ Euſebius *ὑπομνήματα*, Hieronymus vero *tractatus* appellat.

CAPUT L.

SEXTUS, f) ſub Imperatore Severo, librum de reſurrectione ſcripſit.

Σέξτος ἐπὶ Σεβήρου τοῦ βασιλέως, βιβλίον περὶ τῆς ἀναστάσεως συνεγράψατο.

f) *Σέξτου περὶ ἀναστάσεως* Euſeb. V. 27. incertum idemne *Σέξτος ὁ Ἐκκλησιαστικὸς φιλόσοφος* quem laudat S. Maximus ad Dionyſium de Myſtica Theologica c. 5. T. 2. p. 55.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI Annotatio.

Librum de reſurrectione. Unicuſne, an uno plures libri fuerint, non licet ex Euſebio addiſcere, quem tamen *κατὰ πόδα* Hieronymus ſequitur.

CAPUT LI.

ARABIANUS. g) ſub eodem Principe, edidit quædam opuſcula ad Chriſtianum dogma pertinentia.

Βραβιανὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, ἐξέδωκέ τινα συντάγματα τῶν Χριστιανῶν δόγματι προσήκοντα.

g) Male editiones & Græcus interpres *Brabianus*, quia non modo apud Euſebium eſt: *καὶ ἄλλη ὑπόθεσις Ἀραβιανοῦ*, Sed ita etiam Rufinus, Nicephorus, & Suffrido Petri ac Miræo notante Honorius cap. 52. & libri MSS. eum vocant *Arabianum*. Scripta ipſius nulla videtur Hieronymus ipſe evoluiſſe, ſed notitiam hanc qualemcunque tantum ex Euſebio, ut ſuperiorum pleraque transtuliſſe.

ERASMI SCHOLION.

Hunc Sophronius Brabianum vocat, ſed refragantibus noſtris exemplaribus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Retinui hanc lectionem Sophronii & Eraſmi. Euſebius & Codex noſter habent: Arabianus. Liquet autem, Hieronymum Arabiani opuſcula oculis haut uſurpaſſe, quia eorum argumentum admodum generatim indicat.

Edidit opuſcula ad Chriſtianum dogma pertinentia. Scilicet Euſebius argumentum opuſculorum non definiverat, ex quo ſolo plerisque his captibus ſapit Hieronymus.

Quædam opuſcula. Probabile eſt, nod niſi unicum librum fuiſſe. Nam Euſebius inquit: *ἄλλη τις ὑπόθεσις ἀραβιανοῦ.*

CAPUT LII.

JUDAS de ſeptuaginta apud Danielem hebdomadibus h) pleniſſime diſputavit, & Chronograpiam ſuperiorum temporum i)

Ἰούδας περὶ τῶν ἑβδομήκοντα ἑβδομάδων τῶν κατὰ Δανιὴλ ἀκριβῶς ἐξηγήσατο, καὶ χρονογραφίαν τῶν ἀνωτέρω χρόνων, ἕως τοῦ δεκάτου ἐνιαυ-

h) Euſebius VI. 7. *ἐν τούτῳ καὶ Ἰούδας συγγραφέων ἕτερος εἰς τὰς παρὰ τῷ Δανιὴλ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας ἐγγράφως διαλεχθεὶς* &c.

i) Superiora tempora noti intelligere de temporibus LXX. hebdomades antecedentibus, ſed eas ſubſecutis. Rufinus verba Euſebii, *εἰς τὸ δέκατον τῆς Σεβήρου βασιλείας ἵστη-*

uſque ad decimum Severi produxit annum. In qua erroris arguitur, quod adventum Antichriſti circa ſua tempora futurum eſſe dixerit: ſed hoc ideo, quia magnitudo perſecutionum k) præſentem mundi minabatur occaſum.

αὐτοῦ Σεβήρου τοῦ βασιλέως συνέταξεν, ἐν ᾗ καταγινώσκεται τὴν τοῦ Ἀντιχρίστου ἐπισυνασίαν, περὶ τοὺς ἰδίους καιροὺς φήσας πλησιάζειν. τὸ γὰρ μέγεθος τοῦ τότε διωγμοῦ, ὡσανεὶ παροῦσαν ἐμήνυε τὴν οἰκουμένης ἀπώλειαν.

ει τὴν χρονογραφίαν expreſſit ſic: *qui & ipſe decimum Severum Imperatoris annum regni commemorat.* Annus X. Severi reſpondet Anno CHriſti 202. In MS. Sigebergenſi *Severi Pertinacis*, ut infra c. 54.

k) Euſeb. ὃς καὶ τὴν θρυλλουμένην τοῦ Ἀντιχρίστου παρουσίαν ἤδη τότε πλησιάζειν ᾤετο. οὕτω σφοδρῶς ἡ τοῦ καθ᾽ ἡμῶν τότε διωγμοῦ κίνησις τὰς τῶν πολλῶν ἀνατετάραχει διανοίας. Quod perſecutionibus tribuit Euſebius, male Judæ ſcriptori impingitur apud Rufin. *Is etiam divulgatam Anti-Chriſti præſentiam jam jamque æſtimans imminere ex perſecutionum nimietate, multorum ex noſtris fidelium animos perturbavit.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

JUDAS. Theologus & Hiſtoricus de LXX. apud Danielem hebdomadibus fuſe diſſeruit, & Chronographiam ſuperiorum temporum uſque ad decimum Alexandri Severi Imp. annum (hoc eſt, Chriſti 202. vulgarem) perduxit: ut præter Hieronymum Euſebius l. 6. hiſt. c. 6. Nicephorus l. 1. c. 34. & Honorius c. 53. tradunt.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Ad decimum Severi annum. Codex Guelpherbytanus: *Ad decimum Severi Pertinacis annum.*

CAPUT LIII.

TERTULLIANUS presbyter, nunc demum primus poſt Victorem & Apollonium l) Latinorum ponitur, provinciæ Africæ, civitatis Carthaginienſis, patre Centurione proconſulari. m) Hic acris & vehementis ingenii, ſub Severo Principe & Antonino Caracalla maxime floruit, multaque ſcripſit volumina: n) quæ quia nota ſunt pluribus, prætermittimus. Vidi ego quemdam Paulum Concordiæ, quod oppidum Italiæ eſt, o) ſenem, qui ſe beati Cypriani, jam grandis ætatis, notarium, cum ipſe admodum eſſet adoleſcens, Romæ vidiſſe diceret;

Τερτυλλιανὸς πρεσβύτερος, νῦν πρῶτος μετὰ Βίκτωρα καὶ Ἀπολλώνιον ψηφίζεται τῶν Ῥωμαϊκῶν, ἐκ τῆς Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς ὁρμώμενος, πατρὸς κεντυρίωνος ἀνθυπατικοῦ. Οὗτος δεινὸς καὶ σφόδρα εὐφυὴς ἐπὶ Σεβήρου καὶ Ἀντωνίνου τοῦ ἐπίκλην Καρακάλλου, ἤνθησε, πολλὰ συντάξας τεύχη, ἅτινα διὰ τὸ πολλοῖς εἶναι ἐγνωσμένα παραλιμπάνομεν. Συνέτυχον ἐγὼ Παύλῳ ἀπὸ Κονκορδίας τῆς Ἰταλίας γέροντι, ὅς τις τοῦ μακαριωτάτου Κυπριανοῦ νοτάριον, λοιπὸν πρεσβύτην ὄντα, ἔτι νέος ὢν ἑωρακέναι ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἀκηκοέναι παρ᾽ αὐτοῦ ὡς οὐδὲ μίαν σχεδὸν ἡμέραν διέλειπε Κυπριανὸς ἀναγινω-

l) De Victore c. 34. de Apollonio Senatore Rom. cap. 42.

m) Euſebius Chron. Vide infra, notas H. Gravii. Africæ Proconſularis Provinciæ caput, ut notiſſimum eſt, Carthago Tertulliani patria, ubi parens ejus ut Centurio ſub Proconſule ſtipendia meruit.

n) Præter ſcripta Tertulliani, quæ exſtant, fuere liber *de animæ ſummiſſione*, alius *de ſuperſtitione ſæculi* & alius *de carne & anima*, quorum titulos in antiquiſſimo Codice Agobardino Rigaltius reperit: Tum liber *de ſpe fidelium*, cujus meminit Hieronymus, ſupra, c. 18. & *de S. Trinitate opus* cujus epitomen eſſe Novatiani librum ejuſdem argumenti affirmat c. 70. & *libri VII. de ecſtaſi*, de quibus inferius, hoc ipſo capite. *De veſtibus Aaronis*, nec non *de animalibus mundis & immundis*, & *de circumciſione* ſed & *de virginitate*, quorum opuſculorum variis Epiſtolarum ſuarum locis meminit idem Hieronymus. Et *contra Apellicianos*, Vincentius Lerin. c. 24. Commonitorii. Et *de paradiſo* Tertull. c. 55. de anima: *Habes etiam de paradiſo a nobis libellum, quo conſtituimus omnem animam apud inferos ſequeſtrari in diem Domini.* Denique ut idem ipſe teſtis, Græca opuſcula, *de ſpectaculis*, *de baptiſmo*, *de velandis virginibus* & *de corona militis*. Diverſum eſſe ab hoc Tertulliano JCtum cujus quædam in Digeſtis habemus, aſſentior Grotio ad Tit. III. 13. Licet & noſtrum τοὺς Ῥωμαίων νόμους ἠκριβωκότα vocat Euſebius II. 2. Hiſt. & ſcripta ejus tranſlationibus ex jure ſumtis confertiſſimos notavit Cujacius VII. 2. Obſervatt. Alius etiam Tertullianus Epiſcopus Bononienſis de quo in Actis Sanctor. T. 3. April. pag. 494. Alius item de quo T. I. Junii p. 630.

o) MS. Gemblac. *Concordia*, *opido Italiæ*. Ad hunc Paulum Concordienſem Epiſtola Hieronymi XXI. &c.

referreque ſibi ſolitum. numquam Cyprianum p) absque Tertulliani lectione unum diem præteriiſſe: ac ſibi crebro dicere, *Da magiſtrum*; Tertullianum videlicet ſignificans. Hic cum usque ad mediam ætatem presbyter Eccleſiæ permanſiſſet, invidia poſtea q) & contumeliis clericorum Romanæ Eccleſiæ, ad Montani dogma delapſus, in multis libris novæ Prophetiæ meminit: ſpecialiter autem adverſum Eccleſiam texuit volumina, r) de pudicitia, de perſecutione, de jejuniis, de monogamia, de ecſtaſi libros ſex, & ſeptimum, quem adverſum Apollonium compoſuit. Ferturque vixiſſe usque ad decrepitam ætatem, & multa, quæ non exſtant, s) opuſcula condidiſſe.

γνωσμάτων Τερτυλλιανοῦ χωρὶς, συνεχῶς λέγοντος τοῦ αὐτοῦ Κυπριανοῦ, ἐπιδὸς τὸν διδάσκαλον, Τερτυλλιανὸν δηλονότι μηνύων. Οὗτος ἄχρι μέσης ἡλικίας πρεσβύτερος τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας γέγονεν, ὕστερον δὲ φθόνῳ καὶ προπηλακισμοῖς τῶν Κληρικῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας, εἰς τὸ Μοντανοῦ δόγμα ὀλισθήσας, πολλὰς συνέταξε βίβλους, καινῆς προφητείας μέμνηται, καὶ ἰδικῶς κατὰ τῆς ἐκκλησίας συνεγράψατο, οὐδὲν δὲ ἧττον περὶ σωφροσύνης, περὶ διωγμοῦ, περὶ νηστείας, περὶ μονογαμίας, περὶ ἐκστάσεως λόγους ἕξ, καὶ ἕβδομον κατὰ Ἀπολλωνίου, καὶ ἕτερα πάμπολλα, ζήσας ἕως γήρως ἐσχάτου.

p) Mirum ne ſemel quidem Tertullianum citari in Cypriani ſcriptis quæ exſtant, licet Hieronymus Epiſtola 65. etiam teſtetur Cypriani ſcriptis probari, quod Tertulliano Magiſtro uſus fuerit. Pro *da magiſtrum*, Codex Gembl. tantum habet *magiſtrum*, quod Suffrido Petri videtur *ἐμφατικώτερον*, ego librarii oſcitantis omiſſione voculam *da* abeſſe non dubito.

q) Circa annum CHriſti 205. natus annos plus minus XL. Per clericos Romanæ Eccleſiæ Zephyrinum Papam potiſſimum tangere Hieronymus videtur, licet qua demum cauſſa offenſus ab eo usque adeo fuerit Tertullianus, non certo conſtat. Vide Baronium ad A. C. 201. §. 10. & Tillemontium T. 3. memor. H. E. pag. 215. 664. ſeq. Marcianæus edidit: *Hic usque - - - permanſit, invidia poſtea* &c.

r) Liber Tertulliani *de pudicitia*, *de fuga in perſecutione*, *de jejuniis*, & *monogamia* exſtant, ſed perierunt libri ſeptem de ecſtaſi, quorum & ſupra c. 24. & 40. Hieronymus meminit. Ex his ut ſeptimus proprie adverſus *Apollonium* (de quo c. 40. dictum eſt) ita priores ſex videntur fuiſſe ſcripti adverſus Soterem Epiſcopum Romæ. Auctor prædeſtinati hæreſi 26. *Scripſit contra eos* (Montaniſtas) *librum Sanctus Soter Papa urbis, & Apollonius Epheſiorum antiſtes. Contra quos ſcripſit Tertullianus presbyter Carthaginienſis. Qui cum omnia bene & prime & incomparabiliter ſcripſerit, in hoc ſolum ſe reprehenſibilem fecit, quod Montanum defendit, agens contra Soterem ſupra dictum Urbis Papam.* Novam operum Tertulliani editionem poſt Beati Rhenani, Cerdæ, Pamelii, Rigaltii & Priorii curas in Gallia hodie parat Malinganus, Ord. Benedictini Monachus: Et in Italia exſpectare jubent viri docti ex emendatione Gaſp. Scioppii cum notis Guidonis Pancirolli.

s) Sic Hieronymus Epiſt. 128. extrema: *Fertur in indice Septimii Tertulliani, liber de Aaron veſtibus, qui interim usque ad hunc diem a me non eſt repertus.*

ERASMI SCHOLION.

Ut favit Hieronymus ingenio Tertulliani, quem propemodum excuſat in Montani factionem prolapſum, culpam rejiciens in invidentiam & contumelias clericorum. Itidem & Arius irritatus, tantos rerum motus excivit, nec Origenes invidia caruit, & vix ſubſtitit Hieronymus.

MARIANI VICTORII.

Vidi ego quendam Paulum Concordiæ, quod opidum Italiæ eſt, ſenem. Vitam Pauli eremitæ, hoc eſt Paulo ſeni Paulum ſeniorem huic Hieronymus miſit. Epiſtola exſtat in primo tomo.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Nunc demum primus poſt Victorem & Apollonium Latinorum ponitur.) Sentit, opinor, Apollonium Senatorem. Hieron. ad Magnum: *Veniam ad Latinos: quid Tertulliano eruditius? quid acutius? Apologeticus ejus & contra Gentes libri cunctam ſeculi obtinent diſciplinam.*

Patre Centurione Proconſulari.) Euſeb. in Chronicis, Anno 16. Severi: *Tertullianus Apher Centurionis Proconſularis filius omnium Eccleſiarum ſermone celebratur.*

Et Antonino Caracalla maxime floruit.) Ita legendum.

Nunquam Cyprianum abſque Tertulliani lectione.) Hieron. in Epiſt. *Schedulæ. Beatus Cyprianus Tertulliano Magiſtro utitur, ut ejus ſcripta probant.* Vide Epiſt. ad Paulinum.

In Montani dogma delapſus.) Vide Auguſt. c. 66. de hæreſibus. *Tertullianiſtæ.* Et Vincentium Lirinenſem in lib. contra prophanas novationes. Hieronymus in Helvidium. *Et de Tertulliano quidem nihil amplius dico, quam Eccleſiæ hominem non fuiſſe.* Citat quædam

dam ex lib. contra Judæos in Dan. cap. IX. Hilarius Canone V. in Matth. *Quamquam & Tertullianus volumen huic aptiſſimum ſcripſerit, ſed conſequens error hominis detraxit ſcriptis probabilibus authoritatem.* Ambroſius ſuper illud 1. Cor. 13. *Etſi noverim myſteria omnia. Tertullianus & Novatianus non parvæ ſcientiæ fuerunt, ſed quia per zelum, charitatis fœdera perdiderunt, in Schiſma verſi ad perditionem ſui hæreſes creaverunt.* Meminit rurſus Tertulliani ad Romanos cap. V.

De Monogamia.) B.Hieron. Commentario in Tit. 1. *ſcripſit & Tertullianus de monogamia librum hæreticum, quem Apoſtolo contraire, nemo qui Apoſtolum legerit, ignorabit.*

De ecſtaſi libros 6.) De iis ſupra in Melitone & Apollonio. Citat ex Apologetico Euſebius lib. 2. cap. 2. & 25.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

TERTULLIANUS, primum zeloſe catholicus ſeu orthodoxus, poſtea ſub annum Chriſti 215. in Montani hæreſim lapſus, libros aliquot erroribus plenos ſcripſit: de quibus brevem Bellarmini cenſuram in Catalogo reperies. Opera ejus, quæ exſtant, cum Notis Iac. Pamelii, Latini Latinii & Joh. Mercerii Pariſiis 1608. ſunt edita. Poſt iſtos & Jo. Ludovicus Creda, S.I. Theologus, ſcripſit commentarium perpetuum in Tertullianum, 1624. & 1630. eadem in urbe excuſum.

Paulum Concordiæ.) S. Pauli Eremitæ vitam huic Paulo ſeni, Concordiæ in Italia agenti, miſit Hieronymus: exſtatque tom. I. operum Hieronymi.

Ad Montani dogma.) Auguſtinum in libro De hæreſibus, ad Quod vult Deum hæreſi 86. Vincentium Lerinenſem in libro adverſus hæreſes c. 24. & alios conſule.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hic cum usque ad mediam ætatem presbyter Eccleſiæ permanſiſſet. Codex Guelpherbytanus: *Hic usque ad mediam ætatem presbyter fuit Eccleſiæ Africæ.*

Adverſum eccleſiam texuit volumina de pudicitia, de jejuniis. Modernorum pontificiorum jejunia tam ſimilia ſunt jejuniis, quæ Tertullianus & Montaniſtæ efflagitarunt, ut Martinus Pereſius, pontificiæ ſectæ Epiſcopus, dixerit, Tertullianum contra Pſychicorum errorem ſcripſiſſe, eosque efficaciter conviciſſe. Scilicet bonus vir ob maximam illam, quam dixi, convenientiam jejuniorum Pontificiorum & Montaniſtarum putabat, Pſychicos a Tertulliano impugnatos, hæreticos; Tertullianum vero & Montaniſtas Catholicos fuiſſe, adeoque librum de jejunio non adverſum Eccleſiam, ſed pro illa ſcriptum eſſe. Pereſii verba affert Joannes Dallæus libro II. de jejuniis capite III.

CAPUT LIV.

ORIGENES, qui & Adamantius, t) decimo Severi Pertinacis u) anno adverſum Chriſtianos perſecutione commota, a Leonide Patre, x) Chriſti martyrio coronato, cum ſex fratribus & matre vidua, pauper relinquitur, annos natus circiter decem & ſeptem. y) Rem enim familiarem ob confeſſionem Chriſti fiſcus occupaverat. z) Hic

Ὠριγένης, ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, δεκάτῳ ἐνιαυτῷ Σεβήρου τοῦ Περτίνακος κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμοῦ κινηθέντος, παρὰ Λεωνίδου πατρὸς, τοῦ καὶ μαρτυρήσαντος, μετὰ ἓξ ἀδελφῶν καὶ μητρὸς χήρας, πένης καταλείφθη, ἐτῶν πέντου ἑπτακαίδεκα. Τούτων γὰρ ἡ περιουσία διὰ τὸ εἶναι Χριστιανῶν ἐδημιώσθη. Ὅς τις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διασκορπισθεῖσαν τὴν Ἐκκλησίαν ὀκτωκαί-

t) Euſeb. VI. 14. *ὅ γέ τοι Ἀδαμάντιος, καὶ τοῦτο γὰρ ἦν τῷ Ὠριγένει ὄνομα.* Unde nolim aſſentiri Epiphanio, qui ex vanitate ſibi impoſuiſſe hoc nomen Origenem ſcribit, *τὸ ματαίως ἑαυτῷ ἐπιθέμενον ὄνομα Ἀδαμάντιον.* hæreſi LXIV. 73. MS. Cluniacenſe: *Origenes qui & Adamantius presbyter.* Male. Neque enim tunc presbyter erat, cum a Patre Leonide relinqueretur.

u) Septimius *Severus* in honorem Imperatoris Publii Helvii Pertinacis cognomen & ipſe *Pertinacis* aſſumſit, ut teſtatur Capitolinus in Pertinace c. 15. & in Severo c. 7. Annus Severi decimus reſpondet Anno CHriſti 202.

x) Duo Codices Vaticani quos inſpexit Marcianæus, legunt: *a Leonide Epiſcopo patre.* Sed *Epiſcopi* vocabulum recte ab aliis Codicibus exulat. Euſebius VI. 1. loquens de Martyribus qui in Severi perſecutione mortem pro CHriſto fortiter oppetiere, *ἐν οἷς*, inquit, *ὁ Λεωνίδης ὁ λεγόμενος Ὠριγένους πατὴρ τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς νέον κομιδῇ καταλείπει τὸν παῖδα.* Vide Acta Sanctor. XXII. April.

y) Euſebius VI. 2. pag. 203. de Origene: *ἔρημος ἅμα μητρὶ καὶ βραχυτέροις ἀδελφοῖς τὸν ἀριθμὸν ἕξ, ἑπτακαιδέκατον οὐ πλήρες ἄγων ἔτος καταλείπεται.* Natus itaque Origenes A. C. 185.

z) *Τῆς γε μὴν τοῦ πατρὸς περιουσίας τοῖς βασιλικοῖς ταμείοις ἀναληφθείσης ἐν στενῷ τῶν κατὰ τὸν βίον χρειῶν σὺν τοῖς προσήκουσι κατέστη* &c. id.

Alexandriæ diſperſa Eccleſia, decimo octavo ætatis ſuæ anno, a) *κατηχήσεων* opus aggreſſus, poſtea a Demetrio, b) ejus urbis Epiſcopo, in locum Clementis c) presbyteri confirmatus, per multos annos floruit: & cum jam mediæ eſſet ætatis, d) & propter Eccleſias Achaiæ, e) quæ pluribus hæreſibus vexabantur, ſub teſtimonio Eccleſiaſticæ epiſtolæ f) Athenas per Palæſtinam pergeret, a Theoctiſto & Alexandro, Cæſareæ & Hieroſolymorum Epiſcopis, presbyter ordinatus, Demetrii offendit animum; g) qui tanta in eum debacchatus eſt inſania, ut per totum mundum ſuper nomine ejus ſcriberet. Conſtat eum, antequam Cæſaream migraret, fuiſſe Romæ h) ſub Zephyrino Epiſcopo, & ſtatim Alexandriam reverſum, Heraclan presbyterum, i) qui ſub habitu Philoſophi perſeverabat, adjutorem ſibi feciſſe *κατηχήσεως*, qui quidem & poſt Demetrium Alexandrinam tenuit Eccleſiam.

Quantæ autem gloriæ fuerit, hinc apparet, quod Firmilianus k) Cæſareæ Epiſcopus, cum omni Cappadocia eum invitavit, & diu tenuit; & poſtea ſub occaſione ſancto-

τωκαίδεκα ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ἄγων, κατηχήσεων ἐπιστήμην παρειληφώς, μετ' ἐ πολὺ παρὰ Δημητρίε τῆς αὐτῆς πόλεως Ἐπισκόπε, εἰς τόπον Κλήμεντος πρεσβυτέρε καταςαθεὶς, ἐπὶ ἔτη πολλὰ διέπρεψε, μεσῆλιξ τε γενόμενος, διὰ τὰς ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ Ἐκκλησίας, αἵτινες παρὰ πολλῶν αἱρέσεων ἐσκύλοντο, ἐπὶ μαρτυρίας Ἐκκλησιαςικῆς Ἐπιςολῆς ἀπιὼν διὰ Παλαιςίνης εἰς Ἀθήνας, παρὰ Θεοκτίςε καὶ Ἀλεξάνδρε Καισαρείας καὶ Ἱεροσολύμων Ἐπισκόπων, πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς, Δημητρίῳ προσέκρουσεν, ὅς τις τοιαύτῃ κατ' αὐτῦ ἐχρήσατο ἀνοίᾳ, ὥς τε ἐπ' ὀνόματι αὐτῦ εἰς πᾶσαν τὴν οἰκεμένην γράψαι. Πρὸ τῦ δὲ μετελθεῖν εἰς Καισάρειαν, τὴν Ῥώμην κατείληφεν ἐπὶ Ζεφυρίνε Ἐπισκόπε, εὐθύς τε εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀναζεύξας, Ἡρακλᾶν τὸν πρεσβύτερον τὸν ἐν σχήματι φιλοσόφε διατελῦντα, βοηθὸν συνελάβετο κατηχήσεως, ὅς τις καὶ μετὰ Δημήτριον τὴν Ἀλεξανδρέων ἐκυβέρνησεν Ἐκκλησίαν. Ὅσης δὲ δόξης ἐγένετο, ἐκ τέτε δηλῦται. Φιρμιλλιανὸς γὰρ Καισαρείας Ἐπίσκοπος μετὰ πάσης τῆς Καππαδοκίας καὶ προσέπεμψεν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ πολὺ κατεῖχε, καὶ ὕςερον προφάσει τῶν ἁγίων τόπων εἰς Παλαιςίνην ἐλθὼν, ἐν τῇ Καισαρείων

 σαρείων

a) Euſeb. VI. 3. *Ἔτος δ' ἦγεν ὀκτωκαιδέκατον, καθ' ὃ τῦ τῆς κατηχήσεως προέςη διδασκαλείε.*

b) Id. p. 205. *αὐτῷ μόνῳ* (legerim *μόνον*) *τῆς τῦ κατηχεῖν διατριβῆς ὑπὸ Δημητρίε τῦ τῆς ἐκκλησίας προεςῶτος ἐπιτετραμμένης.*

c) Clementis Alexandrini de quo ſupra, c. 38. quem ipſe præceptorem habuerat Origenes, teſte Euſebio VI. 6.

d) Sic ſupra c. 53. de Tertulliano. *Hic cum usque ad mediam ætatem presbyter Eccleſiæ permanſiſſet.* Intelligit autem per mediam ætatem hoc loco annum Origenis 43. CHriſti 228.

e) Euſebius VI 23. *Ἐπειγέσης χρείας ἐκκλησιαςικῶν ἕνεκα πραγμάτων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ςειλάμενος τὴν διὰ παλαιςίνης πρεσβυτερίε χειροθεσίαν ἐν καισαρείᾳ πρὸς τῶν τῇδε ἐπισκόπων αναλαμβάνει.*

f) Epiſtolam formatam intellige, quam Demetrius Epiſcopus teſtimonii loco ipſi abeunti impertierat. Itaque fallitur Photius, qui Origenem iter ſuſcepiſſe ſcribit *χωρὶς τῦ οἰκείε γνώμης ἐπισκόπε*, Cod. 118. hoc enim ſi fuiſſet, ab Epiſcopis Alexandro Hieroſol. & Theoctiſto Cæſarienſi non fuiſſet tam benigne exceptus, quorum Epiſtolas ad Demetrium pro Origene memorat Euſebius VI. 19. & Origenem tanquam Magiſtrum ab iis auſcultatum refert c. 27.

g) Hanc rem fuſius expoſuerat Euſebius libro ſecundo Apologiæ pro Origene, ut ipſe teſtatur VI. 23. Sed illius Apologiæ tantum primus liber ex Rufini verſione ad nos pervenit. Cæterum Epiſtolas, Origenis proſcindendi cauſa ad omnes toto orbe terrarum Epiſcopos *τὰς ἀνὰ τὴν οἰκεμένην Ἐπισκόποις* a Demetrio ſcriptas memorat VI. 8.

h) Euſeb. VI. 14. *Ὁ γέ τοι Ἀδαμάντιος Ζεφυρίνε κατὰ τέσδε τὰς χρόνες τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγεμένε ἐπιδημῆσαι τῇ Ῥώμῃ καὶ αὐτός πε γράφει, λέγων εὐξάμενος τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἰδεῖν, ἔνθα ἐ πολὺ διατρίψας ἐπάνεισιν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.* Videtur hoc factum circa A. C. 212. ætatis Origenis 27.

i) Euſeb. VI. 15. *Τὸν Ἡρακλᾶν τῶν γνωρίμων προκρίνας ἔν τε τοῖς θείοις σπεδαῖον, καὶ ἄλλως ὄντα λογιώτατον ἄνδρα καὶ φιλοσοφίας ἐκ ἄμοιρον, κοινωνὸν καθίςη τῆς κατηχήσεως.* Eundem Heraclam *φιλοσόφε ἀναλαβόντα σχῆμα* laudat Origenes apud Euſeb. VI. 19. p. 221. Succeſſorem deinde in Scholæ Catecheticæ Præfectura Heraclas habuit Dionyſium A. 231. quo ipſe Demetrio in Epiſcopatu Alexandrino ſucceſſit. Vide Euſeb. VI. 26. & 29. Heraclas & Dionyſius ambo Origenis fuere diſcipuli.

k) Sigebergenſis Codex vitioſe, *Firmianus.* De Firmiliano Cæſareenſi Cappadociæ Epiſcopo Euſebius VI. 27. *Τοσαύτην εἰσάγων περὶ τῶν Ὠριγένην σπεδὴν, ὡς τοτὲ μὲν αὐτὸν ἀμφὶ τὰ κατ' αὐτὸν κλίματα εἰς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ὠφέλειαν ἐκκαλεῖσθαι, τοτὲ δὲ ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ἰεδαίαν ςέλλεσθαι, καί τινας αὐτῷ συνδιατρίβειν χρόνες τῆς εἰς τὰ θεῖα βελτιώσεως ἕνεκα.*

re reperit, & cum cæteris editionibus comparavit. *

Et quia indicem operum ejus x) in voluminibus Epiſtolarum, quas ad Paulam ſcripſimus, in quadam Epiſtola contra Varronis y) opera conferens poſui, nunc omitto: illud de immortali ejus ingenio non tacens, quod Dialecticam quoque & Geometriam, & Arithmeticam, Muſicam, Grammaticam & Rhetoricam, omniumque Philoſophorum ſectas ita didicit, ut ſtudioſos quoque ſecularium litterarum ſectatores haberet, z) & interpretaretur eis quotidie, concurſusque ad eum miri fierent: quos ille propterea recipiebat, ut ſub occaſione ſæcularis litteraturæ in fide Chriſti eos inſtitueret. De crudelitate autem perſecutionis, quæ adverſum Chriſtianos ſub Decio conſurrexit, eo quod in religionem Philippi a) deſæviret, quem & interfecit, b) ſuperfluum eſt dicere: cum etiam Fabianus, c) Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, in ipſa occubuerit, & Alexander Babylasque, d) Hieroſolymorum & Antiochenæ Eccleſiæ Pontifices, in carcere pro confeſſione Chriſti dormierint. Et ſuper Origenis ſtatu ſi quis ſcire velit, quid actum ſit, primũ quidem de Epiſtolis ejus, e) quæ poſt perſecutionem ad diverſos miſſæ ſunt: deinde de ſexto Euſebii Cæſarienſis Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro, & pro eodem Origene in ſex voluminibus, f) poterit liquido cognoſcere. ** Vi-

τοῦ συνταγμάτων ἐν τῷ τεύχει τῶν Ἐπιστολῶν τῶν πρὸς Παῦλαν παρ' ἡμῶν γραφεισῶν, ἐν μιᾷ Ἐπιστολῇ συγκρίνων τοῖς Βάῤῥωνος ἔργοις τέθεικα, νῦν παραλιμπάνω, ἐκεῖνο περὶ τῆς αὐτοῦ ἀθανάτου εὐφυΐας μὴ σιωπῶν, ὅπερ διαλεκτικὴν, καὶ γεωμετρικὴν, ἀριθμητικὴν, μουσικὴν, γραμματικὴν, καὶ ῥητορικὴν, καὶ πάντων τῶν Φιλοσόφων τὰ δόγματα, οὕτως ἐξέμαθεν, ὥς τε σπουδαστὰς τῶν κοσμικῶν γραμμάτων ἀκροατὰς ἐσχηκέναι, καὶ ἐξηγεῖσθαι αὐτοῖς ἑκάστοτε, συνδρομάς τε πρὸς αὐτὸν πολλὰς γίνεσθαι, ἃς διὰ τοῦτο ἐδέχετο, ἐφ' ᾧγε προφάσει τῆς διδασκαλίας, εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ἀνάγειν πάντας. Περὶ γὰρ τῆς ὠμότητος τοῦ διωγμοῦ, τοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐπὶ Δεκίου κινηθέντος, ἐλύσσα γὰρ εἰς τὴν Φιλίππου εὐλάβειαν, ὃν καὶ ἀπέκτεινεν, εἰπεῖν ἡγοῦμαι περισσὸν, ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ διωγμῷ, καὶ Φαβιανὸς ὁ Ῥώμης Ἐπίσκοπος ἐτελεύτησεν, καὶ Ἀλέξανδρος καὶ Βαβύλας Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας Ἐπίσκοποι, ἐν τῇ φυλακῇ ὁμολογηταὶ ἐκοιμήθησαν. Εἴ τις γὰρ περὶ Ὠριγένους μαθεῖν ἐθελήσῃ, πρῶτον μὲν ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν αὐτοῦ, τῶν μετὰ τὸν διωγμὸν πρὸς διαφόρους ἀποσταλεισῶν, ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἕκτου λόγου τῆς Εὐσεβίου Καισαρείας Ἐπισκόπου ἱστορίας, καὶ ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ Ὠριγένους βιβλίων ἓξ τηλαυγῶς μαθεῖν δυνήσεται. Ἔζησεν ἕως Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ, τοῦτ' ἔστιν, ἕως ἐννάτου καὶ ἑξηκοστοῦ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἐκοιμήθη ἐν Τύρῳ, ἐν ᾗ καὶ ἐτάφη.

kk xit

* MSS. quæ Marcianæus inſpexit, *copulavit.*

x) Etiam Euſebius VI. 32. teſtatur ſe accuratum indicem operum Origenis texuiſſe in vita S. Pamphili Martyris, ſed nec illa vita in qua hic index legatur exſtat, & Epiſtola ad quam hoc loco nos ablegat Hieronymus, ſimiliter excepta particula quam nobis ſervavit Rufinus, intercidit. *Cæterarum quoque*, inquit Marcianæus, *volumina Epiſtolarum invidit poſteris humilitas ac modeſtia S. Paulæ, quæ noluit nomen ſuum celebrari ex Epiſtolis Hieronymi.*

y) Notum eſt Varronem inter πολυγραφωτάτους Romanorum fuiſſe, cujus licet non modo ſcripta pleraque omnia ſed etiam tituli ipſi librorum multi interciderint, tamen bene longum illorum catalogum videbit qui voluerit lib. 1. Bibl. Latinæ c. 8.

z) Hæc Hieronymus ex Euſebii VI. 19. p. 221.

a) Euſebius VI. 39. Δέκιος δὴ τὸ πρὸς Φίλιππον ἔχθους ἕνεκα διωγμὸν κατὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐγείρει. Hinc Philippum ſi non palam Chriſtianum, certe Chriſtianis admodum faventem fuiſſe, non video qui poſſit negari.

b) Philippus Imp. in expeditione contra Decium ſuſcepta victus, a militibus occiſus eſt A. C. 249. ut narrant Zoſimus, Eutropius, Aurelius Victor, Zonaras & alii.

c) Μαρτυρίῳ τελειωθέντα Fabianum in perſecutione Decii, ſcribit Euſebius VI. 39. Vide Martyrologia & Acta Sanctor. 20. Januar. & de Babyla 24. Jan. de Alexandro 18. Martii.

d) Euſebius VI. 39. Τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τῆς Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας Ἐπισκόπῳ παραπλησίως ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ Βαβύλας μετὰ τὴν ὁμολογίαν ἐν δεσμωτηρίῳ μεταλλάξαντος.

e) Epiſtolæ Origenis, interciderunt. Cæterum inter recentiores tam multos qui de Origenis vita tradidere, accuratæ induſtriæ palmam facile ferunt illuſtris Huetius in Origenianis, & Tillemontius T. 3. memoriarum ſive commentariorum Hiſt. Eccleſiaſticæ. Novam ac præclaram operum Origenis editionem brevi exſpectamus vulgandam Pariſiis a *Carolo de la Rue*, Congregationis S. Mauri, cui tam multos viros inſignes debet Eccleſia & literatus orbis, ſocio digniſſimo.

f) Intellige Apologiam pro Origene, quam ſex libris cum S. Pamphilo Martyre Euſebius elaboravit, & cujus vix primus liber ex Rufini interpretatione tulit ætatem, & excerpta quædam apud Photium Cod. 118.

** Poſt hæc verba inſulſum hominis furioſi Scholion reperit Marcianæus in Codice MS. Ambroſianæ Bibl. n. 281. & Vaticano 348. & 349. *Hæc laus Origenis & falſa eſt,*

xit uſque ad Gallum g) & Voluſianum, id eſt, uſque ad lxix. ætatis ſuæ annum, & mortuus eſt Tyri h) in qua urbe & ſepultus eſt.

ſa eſt, & deceptio plurimorum, qui in amorem ejus provocantur: cum conſtet eum ſuper omnes hæreticos venenato ore inauditas & intolerabiles blaſphemias ſpiritu Diabolico in Dominum noſtrum JEſum CHriſtum locutum fuiſſe: quique a Sanctis Patribus, Epiſcopis & Monachis anathematizatus, etiam bona ipſius minime legi debere.

g) Euſeb. VII. 1. cum dixiſſet Gallum Decio ſucceſſiſſe, quod A. C. 253. factum eſt; ſubjungit: Ὠριγένης ἐν τούτῳ ἑνὸς δέοντα τῆς ζωῆς ἑβδομήκοντα ἀποπλήσας ἔτη τελευτᾷ.

h) Idem tradit Photius Cod. 118. Et Origenis tumulum Tyri commemorant etiam alii juniores ſcriptores ut Albertus Stadenſis p. 187. Chron.

ERASMI SCHOLIA.

Κατηχήσεων.) Catecheſeon, unde Catechumeni.

Theoctiſto.) Quod ſonat à Deo condito, ſive poſſeſſo.

Pro nomine ejus.) Vetuſtiſſimi ſcriptum habebant, ſuper nomen ejus. Legendum opinor, ſub nomine ejus. Sophronius vertit, ἐπὶ ὀνόματι αὐτοῦ.

Firmianus.) Firmilianus dicitur Sophronio, & in exemplari Maguntiæ primum excuſo.

In Sanctis Scripturis verſatus eſt.) In vetuſtiſſimo quodam exemplari ſcriptum erat, Eruditus eſt, conſentiente Sophronio, qui vertit, ἐπαιδεύθη.

Et cum cæteris editionibus comparavit.) Comparavit dixit, pro contulit. Id verbi parum videtur intellexiſſe Sophronius, qui tranſtulerit, ἀγόρασε, id eſt, emit: quam Hieronymus Ruffini taxavit acyrologiam, quod comparare pro mercari poſuerit.

Et quia indicem operum ejus.) Hæc Epiſtola prorſus intercidit una cum indice, quæ noſtro bono periit. Nam ſi ſupereſſet magis etiam diſcruciaremur, ejus viri tot egregia periiſſe monumenta. Nunc extant perpauca, tametſi nuper quidam multa congeſſit in nomen Origenicum, prorſus indigna, non dicam Origene, ſed prorſus homine mediocriter erudito, ac pene nihil novimus Origenis, niſi quod in quibusdam erravit.

Cum etiam Fabianus.) Sophronius legit Flavianus. In uno vetuſtiſſimo codice reperi Flavianus.

MARIANI VICTORII.

Adjutorem ſibi feciſſe κατηχήσεως. Hoc eſt, inſtitutionis, qua tirunculi in fide inſtruuntur. Reſeſt hodie omiſſa, cum tamen maxime in Eccleſia neceſſaria ſit.

Heraclan presbyterum iterum, qui ſub habitu philoſophi perſeverabat. Vocem, Iterum, delevimus, uti ſuperfluam & a Sophronio etiam prætermiſſam.

Sed & illud nemo ignorat. οὐδεὶς ἀγνοεῖ, habet Sophronius, & ita in emendatis Codicibus invenitur: apud tranſalpinos tamen typographos deerat, Nemo ignorat.

Philippum imperatorem, qui primus de Regibus Romanis Chriſtianus fuit. Hoc ipſum aſſerit in hiſtoria etiam Euſebius, addens, quod vitam ſceleribus contaminatam, infamatamque, publica eluerit mundaveritque pœnitentia, ſicque ſacris myſteriis participaverit.

Aquilæ Pontici proſelyti. Hic ex gentibus in Judaiſmum adſcitus eſt. Quidam eundem cum Onkelos, Chaldæa translatione apud Hebræos celebri, eſſe ajunt. Judæi, e genere Titi imperatoris fuiſſe, falſo, ut eorum moris eſt, comminiſcuntur, quippe cum Ponticus, non Italus, fuerit Aquila.

Poteris liquido cognoſcere. δυνήσεται. Ante tamen legebatur, poſſit.

HENRICI GRAVII.

Origenes.) B. Hieron. in Chronicis: *Origenes anno 6. Commodi apud Alexandriam naſcitur.*

Adverſum Chriſtianos perſecutione commota.) Vide in Chronicis & lib. 6. Eccleſ. hiſtor. ſtatim ab initio.

A Leonide patre, Chriſti martyrio coronato.) De eo Origenes ipſe homil. 4. in Leviticum: *Nihil mihi conducit Martyr pater, ſi non bene vixero, & ornavero generis mei nobilitatem, hoc eſt, teſtimonium ejus, & confeſſionem, qua illuſtratus eſt in Chriſto.* Hieronym. in Epiſt. *Schedudula. Magnus vir ab infantia, & vere martyris filius.*

Fiſcus occupaverat.) Euſeb. cap. 3. ſimilis locutio in Mich. 2. *Si ſubſtantiam fiſcus invaſerit.*

In locum Clementis presbyteri confirmatus.) Itidem Hieron. in epiſt. *Schedula: Alexandriæ Eccleſiaſticam Scholam tenuit, ſuccedens eruditiſſimo viro Clementi presbytero.*

Fuiſſe Romæ ſub Zephyrino Epiſcopo.) Euſeb. cap. XIV.

Heraclan presbyterum.) Euſeb. cap. XV.

Quod ad Mamæam matrem Alexandri Imperatoris.) Cap. XXI. Euſeb.

Digitized by Google

Et ad matrem ejus litteras fecit.) γαμετὴν, id eſt, uxorem. Apud Euſeb. c. 36.

Alias quoque editiones in unum congregaret volumen.) Vide Euſeb. c. 16. & 17. & Hieronymum in Tit. 3. caput.

Et Symmachi ejuſdem dogmatis.) Euſeb. ubi ſupra.

Et quia indicem operum ejus in voluminibus epiſtolarum, quas ad Paulam ſcripſimus in quadam Epiſtola.) Hæc Epiſtola temporum malignitate intercidit: Habes autem bonam illius partem in invectiva Rufini ad Apronianum: *Libellum*, inquit, *quendam ſcribens, comprehendere quaſi indiculo quodam voluit, quanta apud Latinos Varro ſcripſerit, & quanta apud noſtros Origenes in Græcis, in quo ita ait M. Terentium Varronem miratur antiquitas*, &c. Mox de Origene: *Vultis noſſe, quanta ingenii ſui reliquerit monimenta? Sequens titulus oſtendit. Scripſit in Geneſ. lib. 13. myſticarum homiliarum libros duos, in Exodum excerpta. in Leviticum excerpta.* Et poſt multa. *Item*, inquit, *monobiblia*, περὶ ἀρχῶν *libros 4. de reſurrectione libros duos, & alios de reſurrectione dialogos duos* &c. Vide Euſeb. cap. 25. & 32.

Contra Varronis opera conferens poſui.) De operibus Varronis vide Auguſtinum de civitate Dei lib. 6. c. 2. & 3. Vide etiam Gellium cap. 10. & Plinium lib. 35. cap. 2.

Illud de immortali ejus Ingenio non tacens.) Hieronym. Comment. In Tit. 3. caput. *Hæc immortale illud ingenium ſuo nobis labore donavit.* Ad Magnum: *Origenes X. ſcripſit Stromatias, Chriſtianorum & Philoſophorum inter ſe ſententias comparans, & omnia noſtra religionis dogmata de Platone & Ariſtotele, Numenio, Cornutoque confirmans.* Hieron. In Dan. 9. citat ex decimo.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Origenes.) Alexandrinus, Ægyptius, Leonidis martyris filius, Clementis Alexandrini diſcipulus, dictus eſt Adamantius (ob infatigabilem in ſcribendo legendoque laborem) ab invicibili adamantis vi. Ambroſio Alexandrino, infra ab Hieronymo c. 56. memorando, codices, notarios ac ſumptus ſuppeditante ſcripſit ad ſena librorum millia; ut Epiphanius hæreſ. 64. tradit: ſed plurima perierunt. Quæ ſuperſunt, in duos tomos diſtributa, Pariſiis 1604. & alibi ſæpius ſunt excuſa. Exſtant præterea ſeorſim libri ejus *contra Celſum*, a Davide Hœſchelio Græco Latine, Auguſtæ Videlicorum, in 4. editi. Plurima item fragmenta citantur in Catena Græcorum Patrum in S. Lucam, quam Balthaſar Corderius, Soc. JEſu Doctor Theologus, Latine reddidit, & typis Plantinianis 1628 publicavit. His annumerantur a quibuſdam *Tetrapla, Hexapla, & Octapla*, Origenis labore contexta. *Tetrapla* ſunt quatuor editiones Teſtamenti veteris, LXX. Interpretum, Aquilæ, Symmachi & Theodotionis. *Hexapla* ſunt quatuor illæ editiones, adjunctis duabus Hebraicis, altera litteris Hebraicis, altera litteris Græcis. *Octapla* ſunt editiones ſex ſupra dictæ, adjunctis duabus, ſine nomine auctoris, quinta & ſexta. Addiditque ipſe Origenes ſeptimam editionem, ex verſione LXX. Interpretum emendata, & cum Theodotionis verſione collata, additis aſteriſcis & obeliſcis. De his editionibus Epiphanius lib. de ponderibus & menſuris, ejusque commentator Petavius, conſuli poterunt.

Quamvis autem doctiſſimus fuerit Origines, deceptus tamen Platonis Philoſophia in multos errores incidit; ut S. Baſilius lib de Spiritu ſancto cap. 30. Epiphanius hæreſ. 34. Hieronymus, Auguſtinus, & alii veteres tradunt. Exſtat elegans epiſtola Hieronymi ad Avitum, de cavendis Origenis περὶ ἀρχῶν erroribus. In Synodo V. generali, collatione 8. canone 11. eidem Origeni ac ſcriptis ejus dictum eſt anathema. Hæc notanda Bellarminus in Catalogo monuit, propter eos qui Origenem defendere vel excuſare conantur. Quales olim fuerunt, *Euſebius* l. 6. Hiſt. Eccleſ. & in Apologia pro Origene, quam nomine Pamphili martyris edidit; & *Ruffinus*, qui ſimiliter Apologiam pro Origene ſcripſit; qualis item noſtra patrumque memoria *Joannes Picus & Gilbertus Genebrardus* extiterunt. Quæ porro vera ſint Origenis opera; quæ dubia vel ſuppoſititia, poſt alios Bellarminus libro citato explicat. Cæterum anno Commodi Imp. ſexto (Chriſti 185.) circiter natus eſt Origenes; Severi anno decimo (Chriſti 202.) agebat ætatis 17. annum, quando Leonides, ejus pater martyrium fecit: ut præter Hieronymum Euſebius l. 6. hiſt. c. 3. & in Chronico narrat. Septimam perſecutionem Decio anno circiter 250. movente, ne infanda pateretur, thus idolis immolavit & Tyrum inde ſecedens, anno poſt quinto, ætatis 69. obiit Tyri: ut ex Euſebio l. 7. hiſt. cap. 1. & Hieronymo epiſt. 55. colligitur.

Aquila.) Semi-Judæus ac ſemi-Chriſtianus, (quem ad ævum Hadriani Imp. Epiphanius lib. de menſur. & pond. refert.) & Symmachus (qui ſub M. Aurelio vixit) Bibliorum interpretes, numerantur inter hæreticos. Ab his non longe abſuit Theodotio: ut Petavius in Animad. ad Epiph. p. 399. notavit.

In religionem Philippi.) M. Julium Philippum Imp. a S. Pontio (infra cap. 68. laudando) de ſacris Chriſtianis edoctum fuiſſe, occaſione anni V. C milleſimi, cum in capitolio ſacrificare Jovi vellet, ſunt qui ſcribunt. Philippo uxor fuit Marcia Otacilla Severa, ex qua Philippum filium Imperii conſortem procreavit. Ab Otacilla filium Philippum

præceptis ſimiliter Chriſtianis informatum fuiſſe, iidem narrant. Baronium tom. 2. Annalium, & in Notis ad Rom. Martyrologium 14. Maji conſule.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Poſtea a Demetrio in locum Clementis presbyteri confirmatus. Ex vita Origenis intelligitur, errare illos, qui Alexandrinos presbyteros Chorepiſcopos, Epiſcoporum dignitate præditos, faciunt: quorum ſententiam breviter, ſed docte refutat Joannes Garnerius diſſertatione II. ad librum diurnum Romanorum pontificum *p.* 158.

Heraclam presbyterum, qui ſub habitu philoſophi perſeverabat. Heraclam presbyterum antea κοινῇ ἐσθῆτι, vulgari veſte, deinceps vero Philoſophi habitu inceſſiſſe, & Euſebius libro VI. capite XIX. tradit. Unde conſtat liquido, clericorum habitum a cæterorum hominum veſtitu diverſum non fuiſſe: quod hodie fatentur pontificii doctiores, Octavius Ferrarius parte ſecunda de re veſtiaria libro IV. capite XIIX. Stephanus Baluzius in notis ad Galliæ Narbonenſis concilia, *p.* 16. & Paulus Aringhius libro VI. Romæ ſubterraneæ capite XXIIX. Auctis vero, quæ ad cultum externum in Eccleſia pertinebant, prudenti conſilio factum eſt, ut Clerici peculiari habitu incederent. Neque tamen ubique aut ſemper hoc obtinuit, quum anno MCCXIV. Concilium Monſpelienſe coactum ſit hanc legem condere: *Quoniam propter incompoſitum habitum quorundam clericorum regularium & ſecularium iam adeo laici ſcandalizantur, quorum frequenter nobis ſunt oblata querela, quod non ſolum viros Eccleſiaſticos hinc contemnunt, verum & ipſos & Eccleſias aggrauant & moleſtant, non credentes hujusmodi clericis magis deferendum quam laicis, qui non ſolum a laicis in habitu & alia converſatione non diſcrepant, verum & in his & in aliis ſe magis exhibent diſſolutos, nos volentes prædictorum utilitatibus tam ſpiritualiter, quam corporaliter providere; in Synodo præſenti ſtatuimus, ut quilibet Archi-Epiſcopus vel Epiſcopus talaribus veſtimentis & camiſia linea ſuper alios pannos extra domum ſuam, ſi pedes vadat, ſemper utatur, & idem obſervet in domo, cum curiam publice cum extraneis tenet. Chlamydem quoque talarem habeat ſuper ſcapulas conſutam more Romano.*

Firmilianus. Corrupta lectio codicis Guelpherbytani: *Firmianus.*

CAPUT LV.

AMMONIUS, vir diſertus & valde eruditus in philoſophia, i) eodem tempore Alexandriæ clarus habitus eſt: qui inter multa ingenii ſui & præclara monumenta etiam de conſonantia Moyſi & JEſu k) elegans opus compoſuit, & Evangelicos Canones l) excogitavit, quos poſtea ſecutus eſt Euſebius Cæſarienſis. Hunc falſo accuſat Porphyrius, m) quod ex Chriſtiano ethnicus fuerit, cum conſtet eum usque ad extremam vitam Chriſtianum perſeveraſſe. n)

Ἀμμώνιος ὁ ἐλλογιμώτατος καὶ φιλοσοφίας πεπαιδευμένος, ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λαμπρὸς φανεὶς, μεταξὺ τῶν συνταχθέντων παρ' αὐτοῦ περιφανῶν λόγων, καὶ περὶ τῆς συμφωνίας Μωϋσέως καὶ Ἰησοῦ βίβλον θαυμαστὴν συνέθηκε, καὶ εὐαγγελικοὺς κανόνας ἐφεῦρεν, οἷς μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησεν Εὐσέβιος ὁ Καισαρεύς. Τούτου πλαστῶς κατηγορεῖ ὁ Πορφύριος, φάσκων ἀπὸ Χριστιανῶν ἐθνικὸν γεγενῆσθαι, ὅς τις ἄχρι τῆς τελευταίας Χριστιανὸς διετέλεσεν.

i) Ammonium hunc πλείστην ἐπίδοσιν ἐν φιλοσοφίᾳ ἐσχηκότα tradit & τὴν λόγων ἐμπειρίαν ipſi tribuit Porphyrius apud Euſeb. VI. 19.

k) Euſebius p. 221. cum dixiſſet Ammonium δι' ὧν κατέλιπε συγγραμμάτων παρὰ τοῖς πλείστοις εὐδοκιμῆσαι, ſubjungit: ὥσπερ οὖν καὶ ὁ ἐπιγεγραμμένος περὶ τῆς Μωϋσέως καὶ Ἰησοῦ συμφωνίας, καὶ ὅσοι ἄλλοι παρὰ τοῖς φιλοκάλοις εὕρηνται. Hic liber intercidit.

l) Ammonio huic tribuitur ab eruditis Harmonia Evangeliorum quæ ſæpius Latine prodiit ex verſione Ottomari Luſcinii, poſt primam editionem Auguſtæ Vindelic. 1523. Illam vero quam ſub Tatiani nomine perperam venditavit Victor Capuanus, ideo idem negat ſe Ammonio tribuere potuiſſe, *quod Ammonius Matthai fertur reldtioni, Evangeliſtarum reliquorum relationum diſcretos annexuiſſe ſermones, hic vero Sancti Lucæ principia aſſumta.* Eodem in loco canonum numeros mirabili ſtudio per Ammonium repertos & decem claſſibus ſagaciter digeſtos Victor celebrat, qui ex Euſebii recenſione plurimis Evangeliorum Codicibus præfixi leguntur, Græce & Latine ſæpius editi.

m) Porphyrium mendacii eo nomine arguit Euſebius VI. 19. quod libro tertio adverſus Chriſtianos Ammonium, quem Χριστιανὸν ἐν Χριστιανοῖς ἀνατραφέντα non diffitetur, eundem tradidit ἐκ βίου τοῦ κατὰ τὴν θεοσέβειαν ἐπὶ τὸν ἐθνικὸν τρόπον ἐκπεσεῖν. Rufin. *a Chriſtianis ad errores paganorum delapſum.*

n) Τῷ τε Ἀμμωνίῳ τὰ τῆς ἐνθέου φιλοσοφίας ἀκέραια καὶ ἀδιάπτωτα καὶ μέχρις ἐσχάτης τοῦ βίου διέμεινε τελευτῆς. Euſeb. ibid. ubi per ἔνθεον φιλοσοφίαν, CHriſti doctrinam intelligit. Rufinus: *fidem CHriſti inter Philoſophica ſtudia.* Nicephorus V. 13. Ἀμμωνίῳ δ' ἕως τὸ ζῆν ἐκείνῳ παρῆν, ἀδιαπτώτως ἡ κατὰ Χριστὸν ἐτηρήθη πίστις.

AUBERTI MIRÆI.

Ammonius.) Alexandrinus, Origenis in Philoſophia præceptor, falſo a Porphyrio accuſatus, quaſi ad paganiſmum rediiſſet; inventor fuit Evangelicorum Canonum, ut Euſebius & Hieronymus teſtantur. In Bibliotheca veterum Patrum, ipſi attribuitur Harmonia quatuor Evangeliorum, Interprete Orthomaro Luſcinio. In eadem Bibliotheca exſtat alia Harmonia, Tatiano Alexandrino inſcripta. Ejus tamen interpres Victor Epiſcopus Capuanus, in præfatione, dubitat, ſitne Tatiani an Ammonii, & rem in dubio relinquit: etſi magis arbitretur Tatiani hunc laborem eſſe: verum recentiores plerique Ammonio tribuunt. Sic fere Joannes Molanus, Doctor Theologus Lovanienſis in ſua Bibliotheca ſacra, quæ apud me exſtat manuſcripta, typis hactenus non edita. Baronium ad annum 174 & Bellarminum in Catalogo conſule. Ammonii porro diſcipulus fuit Plotinus Lycopolitanus: teſte Porphyrio in illius vita.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hunc falſo accuſat Porphyrius. Porphyrius libro III. contra Chriſtianos *apud Euſeb. L. VI. c. 16. Ammonius cum Chriſtianos inter parentes Chriſtianus educatus fuiſſet, ſimul atque per ætatem ſapere potuit, ſtatim ad vivendi rationem legibus conſentientem deſcivit.* Miror autem, cur Ammonium poſtponat Origeni, quem tamen Ammonii diſcipulum fuiſſe ex Porphyrio conſtat.

CAPUT LVI.

AMBROSIUS o) primum Marcionites, p) deinde ab Origene correctus, Eccleſiæ diaconus, & confeſſionis q) Dominicæ gloria inſignis fuit, r) cui & Protocteto presbytero liber Origenis de Martyrio ſcribitur. Hujus induſtria, & ſumptu & inſtantia s) ad hunc infinita Origenes dictavit volumina. t) Sed & ipſe, quippe ut vir nobilis, u non inelegantis ingenii fuit: ſicut ejus ad Origenem Epiſtolæ x) indicio ſunt. Obiit ante mortem Ori-

Ἀμβρόσιος πρῶτον Μαρκιωνιστὴς, ὕστερον παρὰ Ὠριγένους διορθωθεὶς, ἐκκλησίας διάκονος, καὶ θείας ἐξομολογήσεως, ἐπίσημος ἐγένετο, τούτῳ ὥσπερ Θεοκτίστῳ πρεσβυτέρῳ βίβλος Ὠριγένους περὶ τοῦ μαρτυρίου γράφεται. Τῇ σπουδῇ τούτου καὶ ἀναλώμασι καὶ ἐπείξει, πρὸς τούτων πάμπολλα Ὠριγένης ἐπέστειλε συντάγματα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀνὴρ εὐγενέστατος ὢν, οὐκ ἄκομψος ἐν τῇ εὐφυΐᾳ ἐγένετο, καθὰ αἱ πρὸς Ὠριγένην τούτου δηλοῦσιν Ἐπιστολαί. Ἐτελεύτησε

ll 3

o) Alius Ambroſius Alexandrinus junior, Didymi auditor, de quo infra c. 126.

p) Ambroſium Valentini addictum ſectæ, τὰ τῆς Οὐαλεντίνου φρονοῦντα αἱρέσεως, πρὸς τῆς ὑπὸ Ὠριγένους πρεσβευομένης ἀληθείας ἐλεγχθέντα καὶ ὡς ἂν ὑπὸ φωτὸς καταυγασθέντα τὴν διάνοιαν, refert Euſebius VI. 18. Nempe Valentinus *Marcionis auctor* ſive Magiſter ut Gennadio c. 15. de S. E. dicitur. Epiphanius LXIV. 3. de Origene: Ἀμβροσίῳ τινὶ συντυχὼν τῶν διαφανῶν ἐν αὐλαῖς βασιλικαῖς. Τινὲς δὲ τοῦτον τὸν Ἀμβρόσιον ἔφασαν οἱ μὲν Μαρκιωνιστὴν, οἱ δὲ Σαβελλιανόν.

q) De Diaconatu Ambroſii ſilet Euſebius; ſed in Martyrologiis traditur fuiſſe Diaconus Alexandrinus. Vide Acta Sanctor. 17. Martii. Tillemontium T. 3. memor.

r) In perſecutione Sub Julio Maximino (A.C. 236.) Ambroſium & Protoctetum Presbyterum Cæſarienſem διαπρέψαι ἐν ὁμολογίᾳ refert Euſebius VI. 28. ubi obſervat Origenem iisdem ſuam ad Martyrium exhortationem dedicaſſe, quæ etiamnum exſtat, notis Jo. Rodolphi Wetſtenii illuſtrata. Baſil. 1674. 4. Euſebii verba ſunt: Τότε καὶ Ὠριγένης τὸ περὶ μαρτυρίου συντάττει, Ἀμβροσίῳ καὶ Πρωτοκτήτῳ πρεσβυτέρῳ τῆς ἐν Καισαρείᾳ παροικίας ἀναθεὶς τὸ σύγγραμμα. In libro ipſo nominatim eosdem alloquitur Origenes: Ἀμβρόσιε θεοπρεπέστατε, Πρωτόκτητε εὐσεβέστατε. Hinc conſtat vitioſe editum fuiſſe in Hieronymiani libri editionibus etiam noviſſima Marcianæi, *cui pro Theoctiſto presbytero*, cum legendum ſit, *cui & Protocteto presbytero.*

s) Hinc Ambroſius iſte Origenis ἐργοδιώκτης. Vide quæ infra, ad cap. 61.

t) Ex illis etiam quæ exſtant, non pauca Origenis Ambroſio dedicantur, ut præter exhortationem ad martyrium, libri contra Celſum, & in Johannem commentarii, ubi p. 3. ita eum alloquitur Origenes: Ἀμβρόσιε ἀληθῶς θεοῦ ἄνθρωπε, καὶ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπε, καὶ σπεύδων εἶναι πνευματικὸς, οὐκ ἔτι ἄνθρωπος.

u) Epiphanius LXIV. 3. ait Ambroſium fuiſſe τῶν διαφανῶν ἐν αὐλαῖς βασιλικαῖς. Non mediocres ejus opes celebrat Origenes, πᾶσαν τὴν κτῆσιν propter Chriſtum neglexiſſe teſtatus p. 877. exhortat. ad martyrium.

x) Ambroſii Epiſtolæ ad Origenem interciderunt, quemadmodum & paucis exceptis Epiſtolæ Origenis, quarum centum amplius congeſſerat, & ne iterum diſſiparentur in libros digeſſerat Euſebius quem vide VI. 36.

genis, y) & in hoc a pleriſque reprehenditur, z) quod vir locuples amici ſui ſenis & pauperis moriens non recordatus ſit.

ἢ πρὸ Ὠριγένους, καὶ ἐν τούτῳ παρὰ πολλῶν καταγινώσκεται, ὅτι περ πλούσιος ὤν, τοῦ οἰκείου φίλου γέροντος καὶ πένητος τελευτῶν οὐκ ἐμνήσθη.

y) Origenes obiit A. C. 253. neque Ambroſius biennio citius, ut videtur vel triennio. Certe adhuc erat ſuperſtes cum libros contra Celſum ei inſcriberet Origenes A. 247.

z) Tillemontius T. 3. memor. p. 273. ſuſpicatur Ambroſium nullam aliam ob cauſam Origeni aliquid ex opibus ſuis legare ſuperſediſſe, quam quod pecunias ab eo prorſus contemni, paupertatem amari pulchre noſſet.

MARIANI VICTORII.

Hujus induſtria & ſumptu, & inſtantia ad hunc infinita Origenes dictavit volumina. Delendæ mihi eſſe prorſus videntur hæ duæ voculæ, ad hunc, verum quia Sophronius eas habet, & nos nullam hac in re exemplarium opem habuimus, manum a litura abſtinuimus.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Ambroſius.) Vide Euſebium cap. 18. & 22, Meminit hujus ſupra ad Marcellam in Epiſtola; *Ambroſius.*

Ad hunc infinita Origenes dictavit volumina.) Horum extant 8. contra Celſum.

AUBERTI MIRÆI.

Ambroſius.) Alexandrinæ Eccleſiæ diaconus, vir nobilis, dives & eruditus, eſt is, quem hoc libro infra cap. 61, S. Hieronymus tradit ſuo ſumptu notarios ac librarios Origeni præbuiſſe. Quod & Euſebius hiſt. 6. narrat. Photius ſua in Bibliotheca cod. 121. eam laudem S. Hippolyto Epiſcopo Portuenſi tribuit. Ambroſius itaque id fecit æmulatione S. Hippolyti: ut infra cap. 61 Hieronymus narrat.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Quippe ut vir nobilis. Rectius codex Guelpherbytanus: *Quippe vir nobilis.*

CAPUT LVII

TRYPHON a) Origenis auditor, ad quem nonnullæ ejus exſtant Epiſtolæ, in Scripturis eruditiſſimus fuit. Quod quidem & multa ejus ſparſim oſtendunt opuſcula: ſed præcipue liber, quem compoſuit de vacca rufa in Deuteronomio, b) & de Dichotomematibus, c) quæ cum columba & turture Abraham ponuntur in Geneſi.

Τρύφων Ὠριγένους ἀκροατὴς, πρὸς ὃν πολλαί εἰσιν Ἐπιστολαὶ, ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς πεπαιδευμένος, καθὰ σποράδην δείκνυσι συντάγματα, καὶ ἐξαιρέτως ἡ βίβλος, περὶ βουθηλείας τῆς ἐν τῷ δευτερονομίῳ, καὶ περὶ τῶν διχοτομηθέντων, ἅ τινα μετὰ τῆς περιστερᾶς καὶ τρυγόνος τοῦ Ἀβραὰμ ἐν τῇ γενέσει ἀναγινώσκομεν.

a) Hujus Tryphonis Euſebius nec inter diſcipulos Origenis, nec alibi meminit. Nihil etiam ex ejus ad nos pervenit ſcriptis. Atque εὐχὴ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος quæ MSta fuit apud V. C. Tho. Galeum, alium Tryphonem ut videtur auctorem habet. Perinde ut hæc Tryphonis adjuratio adverſus inſecta: ὁρκίζω ὑμᾶς κατὰ τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐπιγραφέντος, καὶ μὴ βαστασάσης ἀλλὰ διαρραγείσης ὡσεὶ κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός &c. Fuere & Tryphones martyres, ut unus præter cæteros celebris, paſſus ſub Decio, cujus colunt memoriam Græci 1. Febr. & Latini 10. Nov. Alium etiam ab Hieronymi Tryphone opinor eſſe Diodorum Tryphonem qui contra Manetem ſcripſit teſte Epiphanio & Photio, & ad quem ſuos eidem Maneti oppoſitos libros miſit Archelaus. Longe autem a vero, quin & a veriſimilitudine omni repulſa ſuſpicio illius, qui ante aliquot annos integris ſcriptis hanc in rem editis dialogum cum Tryphone Epheſio Judæo, S. Juſtino Martyri eripere, & Tryphoni Origenis diſcipulo tribuere inſtituit, de quo ſupra ad c. 23.

b) Imo Numeror. XIX. ad quod caput illuſtrandum præter interpretes & ſcriptores de Judæorum ſacrificiis videndus *D. Joh. Benedictus Carpzovius* ὁ μακαρίτης, in diſſertationibus duabus de vacca rufa: exegetica altera altera dogmatica Lipſiæ 1668. 1678. 4. *Daniel Lundius* de juvenca rufa Upſaliæ 1706. 8, Et qui Moſis Maimonidis tractatum de vacca rufa, latine vertit & uberrimis annotationibus illuſtravit *Andreas Chriſtophorus Zellerus*, Maulbronnenſis, Amſt. 1711. 8.

c) Geneſ. XV. 11. cui loco lucem affert S. Cyrillus X. contra Julian. p. 359. cui e recentioribus jungendi Sam. Bochartus T. 1. Hierozoici lib. 2. c. 33. Tho. Gatakerus Adverſar. Miſcell. cap. 42. & Joachimus Kuhnius pentade II. quæſt. 2.

ERAS-

ERASMI SCHOLION.

Et de dichotomematibus.) Sic enim reſtituimus Græcam vocem ex Græcis Commentariis. Eſt autem διχοτόμημα ſectio in duas partes. Sophronius legit, περὶ τῶν διχοτομούντων, id eſt, de diſſecantibus. De vacca ruffa integræ ætatis fit mentio etiam Numeri decimo nono, de dichotomematibus Geneſeos decimo ſeptimo.

MARIANI VICTORII.

Et de dichotomematibus. περὶ τῶν διχοτομούντων, habet Sophronius. Eſt autem διχοτόμημα ſectio in duas partes. In has autem Abraham victimas ſecuit. Hiſtoria ex Geneſi notiſſima eſt. Cæterum de vacca rufa hiſtoria in Numeris continetur. Olim tamen lebgeatur: Et de vacca rufa in Deuteronomio.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Dichotomema.) Id iſt, ſectio in duas partes. In has autem Abrahamus victimas ſecuit. Hiſtoria ex Geneſeos cap. 15. notiſſima eſt. De vacca rufa habetur Numerorum cap. 19.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Et de dichotomematibus. Vocem Græcam expoſiturus nonnemo in margine ſcripſerat: *Et de diviſionibus.* Hoc in textum Guelpherbytani Codicis irrepſit, ubi legitur: *Et de Dichotomematibus, & de Diviſionibus.*

Abraham. *Ab Abraham* habet Codex.

CAPUT LVIII.

MINUCIUS FELIX, Romæ inſignis cauſidicus, d) ſcripſit Dialogum Chriſtiani & Ethnici * diſputantium, qui Octavius e) inſcribitur. Sed & alius ſub nomine ejus fertur de Fato, vel contra Mathematicos: f) qui cum ſit & ipſe diſerti hominis, non mihi videtur cum ſuperioris libri ſtilo convenire. Meminit hujus Minucii & Lactantius g) in libris ſuis.

Μινούκιος Φῆλιξ, ἐν Ῥώμῃ ἐπίσημος δικολόγος ὤν, συνέγραψε διάλογον Χριστιανοῦ καὶ ἐθνικοῦ, ὃν ἐπέγραψεν Ὀκτάβιον, καὶ ἕτερος δὲ λόγος ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ φέρεται, περὶ μοίρας, ἤτοι κατὰ τῶν μαθηματικῶν, ὅς τις λόγος καὶ ἐλλογίμου ἀνδρὸς φαίνεται, ἐμοὶ δὲ οὐ δοκεῖ συνᾴδειν τῷ χαρακτῆρι τοῦ προειρημένου λόγου. Μέμνηται τούτου δὲ Μινουκίου καὶ Λακτάντιος ἐν τοῖς ἰδίοις συγγράμμασιν.

d) Minucius ipſe c. 2. judiciarias curas ſuas memorat, vindemialibus feriis relaxatas.

* MS. Sigeberg. *Heretici.* Vitioſe.

e) Octavium primus Minutio auctori reſtituit Franciſcus Balduinus, & Morillonus apud Hadrianum Junium lib. 3. animadverſor. cap. 1. cum in prima editione Romana ad Vaticani Codicis fidem procurata & in aliis proxime inſecutis pro octavo Arnobii perperam venditaretur. Certatim in illuſtrando cultiſſimo libello & emendando elaborarunt poſt Fauſtum, Sabæum Brixianum Rom. 1543. Sigismundumque Gelenium Baſil. 1546. Franciſcus Balduinus Heidelberg. 1560. 8. Frf. 1610. 8. Fulvius Urſinus Rom. 1583. 4. Jo. Wowerius Hamb. 1603. 8. Deſiderius Heraldus Pariſ. 1605. 8. 1613. 4. Geverh. Elmenhorſtius Hamb. 1603. 8. & 1612. fol. Nic. Rigaltius Pariſ. 1643. 4. & ad S. Cypriani calcem 1666. fol. Jac. Ouzelius Lugd. Batav. 1652. 4. & 1672. 4. Chriſtoph. Cellarius, Halæ Saxæ 1699. 9. Jo. Davies, Cantabrig. 1707. 8. & Lond. 1711. 8. & Jac. Gronovius Lugd. Bat. 1709. 8. Gallice vertit Ablancurtius Pariſ. 1662. 12. Belgice M. Gargon, Vliſſingæ 1712. 8. Prodiit & Anglice Lond. 1682. Denique Joh. Meurſii Hypocriticus Minutianus cum Critico ipſius Arnobiano lucem vidit Lugd. Bat. 1598. 8.

f) Hic liber, cujus etiam in Epiſtola ad Magnum facit mentionem Hieronymus, hodie non exſtat.

g) Vide infra notas Henrici Gravii. Porro quod ad ætatem Minucii Felicis attinet, licet Frontonem Cirtenſem, cujus orationem adverſus Chriſtianos refert ac confutat, illo a Cornelio Frontone, qui M. Aurelium Antoninum Imp. docuit, diverſum eſſe mihi perſuadeo, & incertas itidem eſſe puto conjecturas virorum Doctorum, qui Cæcilium Natalem Minucii, vel unum ex procuratoribus jam dicti Antonini, vel eundem eſſe ſuſpicantur cum Natali cujus meminit Euſebius V. 28. tamen ſcriptorem hunc a temporibus Antonini, Commodi ac Severi non longe abfuiſſe omnes conſentiunt.

Epiſtolas quoque Pauli, tredecim tantum i) enumerans, decimam quartam quæ fertur ad Hebræos, dicit non ejus eſſe: ſed & apud Romanos k) usque hodie quaſi Pauli Apoſtoli non habetur.

τὴν γὰρ πρὸς Ἑβραίους, λέγει μὴ εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἄχρι τοῦ παρόντος Παύλου Ἀποστόλου νομίζεται μὴ εἶναι.

rum non modo defenſionem ſed & *σύνταξιν* maxime & compoſitionem illis Cajus vitio vertit jure merito.

i) Euſeb. ibid. *τῶν τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου δεκατριῶν μόνων Ἐπιστολῶν μνημονεύει τὴν πρὸς Ἑβραίους μὴ συναριθμήσας ταῖς λοιπαῖς.* Ex hoc loco Rich. Simon lib. 1. Hiſt. Criticæ Novi Teſt. p. 175. colligebat Cajum primum fuiſſe qui hanc Epiſtolam Paulo eripuerit, niſi quod Tertullianus maluit eam ad Barnabam quam ad Paulum referre.

k) *Apud Romanos quosdam* debebat dicere ex Euſebio. *ἐπεὶ καὶ εἰς δεῦρο παρὰ Ῥωμαίων τισὶν οὐ νομίζεται τοῦ Ἀποστόλου τυγχάνειν.*

ERASMI SCHOLIA.

Adverſus Proculum.) Sophronius legit Patroclum.

Sed usque hodie.) Vides ætate Hieronymi Epiſtolam ad Hebræos nondum fuiſſe receptam nomine Pauli.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Quæ fertur ad Hebræos. Scribens ad Paulinum Hieronymus, inter Pauli Epiſtolas eam, quæ eſt ad Hebræos, a pleriſque aſſerit non connumerari: ipſe ſuperius cum Clementis ſtylo maxime convenire prodit. Barnabæ ab aliis adſcribi, vel Lucæ, alibi ait. Hæc autem omnia refert, aliorum potius recitans opiniones, quam ſuam ſtatuens: Ipſe enim Pauli eam eſſe tam ſupra in Paulo, quam alibi aſſeveranter teſtatur, aſſerens ſtyli diſſonantiam ex linguæ prodiiſſe diverſitate, Paulique nomen propterea omiſſum, quod inviſum eſſet Judæis: & ſcribens ad Dardanum, eam non ſolum a ſe & ab Orientis Eccleſiis, ſed ab omnibus Græci ſermonis ſcriptoribus, pro Pauli Epiſtola recipi, dilucide aſſeverat. Quam Epiſtolam omnino vide. Eſt autem circa principium tertii tomi.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Cajus ſub Zepherino.) Euſeb. c. 16. & lib. 2. c. 25. & lib. 3. c. 31.

Quæ fertur ad Hebræos dicit non ejus eſſe.) Supra in Paulo Hieron.

AUBERTI MIRÆI.

Ad Hebræos.) Vide quæ nos ſupra cap. 5. diximus, & quæ Marianus Victorius ad hunc locum, Baronius ad annum 69. & Bellarminus tom. 1. Controverſ. l. 1. c. 17. Berylli Arabis, Boſtrenſis Epiſcopi meminit & Trithemius lib. de Scriptor. Eccleſ.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sub Zephyrino. Euſebius *κατὰ Ζεφυρῖνον.* Multi recentiorum heic lapſi ſunt, ac Euſebii verba expoſuerunt: *Poſt Zephyrinum.* De Gaio prolixe agit le Moyne not. ad Varia ſacra *p. 938. ſeqq.*

Diſputationem adverſus Proclum. Pamelius in vita Tertulliani *p. 24.* hanc anno CCXIII. editam putat. Quod ad nomina attinet, non eſt ſcribendum cum Valeſio *Cajus*, ſed *Gajus* ut Euſebius, Hieronymus, Photiusque habent. Porro ſcribendum: *Adverſus Proclum*, non *Proculum.* Euſebius & Photius: *πρὸς Πρόκλον.* Latini tamen Proculum, & autor capitis LII. de præſcriptione Proclum vocat.

Sed & apud Romanos. Ab omnibus Romanis Epiſtolam ad Hebræos Paulo abjudicatam eſſe, non dicit illo in loco Euſebius, *L. VI. c.* 20. quem heic Hieronymus interpretatur. *παρὰ Ῥωμαίων τισὶν*, inquit, id eſt, *a quibusdam Romanis.*

CAPUT LX.

BERYLLUS, Arabiæ Boſtrenus Epiſcopus l) cum aliquanto tempore glorioſe re-

Βήρυλλος Ἀραβίας τῶν Βοστρηνῶν Ἐπίσκοπος ἐπί τινα χρόνον ἐνδόξως κυβερνήσας τὴν ἐκκλησίαν

mm

l) Euſebius VI. 20. de Beryllo: *Ἐπίσκοπος οὗτος ἦν τῶν κατὰ Βόστραν Ἀράβων.* & 33. *Βοστρῶν τῆς Ἀραβίας Ἐπίσκοπος.* Et in Chron. ad Annum ſextum Alex. Severi: *Beryllus Epiſcopus Arabiæ Boſtrenus clarus habetur.* Philadelphiæ in Arabia Epiſcopum vocat Socrates III. 7. Boſtram, Geraſam, Philadelphiam, Arabiæ civitates jungit Ammianus Marcellinus lib. XIV. 8. Cæterum Boſtra metropolis. Vide Ezech. Spanhem. T. 2. de præſtantia numiſmatum p. 612.

Digitized by Google

xiſſet Eccleſiam, ad extremum lapſus in hæreſim, m) quæ Chriſtum ante incarnationem negat, ab Origene correctus, n) ſcripſit varia opuſcula: o) & maxime Epiſtolas, in quibus Origeni gratias agit: ſed & Origenis ad eum litteræ ſunt. Exſtat dialogus p) Origenis & Berylli, in quo hæreſeos coarguitur. Claruit autem ſub Alexandro, Mammææ filio, & Maximino & Gordiano, qui ei in imperium ſucceſſerunt.

σίαν, τελευταῖον εἰς τὴν ἀρνουμένην τὸν Χριστὸν πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ὀλισθήσας, παρὰ Ὠριγένους ἐπιστραφεὶς, συνέγραψε ποικίλα πράγματα, καὶ μάλιστα Ἐπιστολὰς ἐν αἷς τῷ Ὠριγένει εὐχαριστεῖ· ἀλλὰ καὶ Ὠριγένους πρὸς αὐτὸν εἰσὶν Ἐπιστολαί. Ἔστι διάλογος Ὠριγένους καὶ Βηρύλλου, ἐν ᾧ αἱρέσεως εὐθύνεται. Διέπρεψε δὲ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας υἱοῦ καὶ Μαξιμίνου καὶ Γορδιανοῦ τῶν διαδεξαμένων τὴν ἐκείνου Βασιλείαν.

m) *Τὸν ἐκκλησιαστικὸν παρεκτρέπων κανόνα, ξένα τινὰ τῆς πίστεως παρεισφέρειν ἐπειρᾶτο. Τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν λέγειν τολμῶν μὴ προϋφεστάναι κατ᾽ ἰδίαν οὐσίας περιγραφὴν* (in propria eſſentiæ circumſcriptione, velut diſtinctam a Patre perſonam) *πρὸ τῆς εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίας, μηδὲ μὴν Θεότητα ἰδίαν ἔχειν, ἀλλ᾽ ἐμπολιτευομένην αὐτῷ μόνην τὴν πατρικήν.* Euſeb. VI. 36.

n) Origenes Beryllum *εὐθύνας μὴ ὀρθοδοξοῦντα, λογισμῷ τε πείσας καὶ ἀποδείξει ἀναλαβὼν αὐτὸν τῇ περὶ τοῦ δόγματος ἐφίστησιν ἀληθείᾳ, ἐπί τε τὴν προτέραν ὑγιῆ δόξαν ἀποκαθίστησι.* id.

o) *Σὺν Ἐπιστολαῖς καὶ συγγράμμασι διαφόρους φιλοκαλίας καταλέλοιπεν.* Euſeb. VI. 20. Scriptorum illa ætate præcipuum vocat Rufin.

p) Euſeb. VI. 33. *Καὶ φέρεταί γε εἰσέτι νῦν ἔγγραφα τοῦ τε Βηρύλλου καὶ τῆς δι᾽ αὐτὸν γενομένης συνόδου, ὁμοῦ τὰς Ὠριγένους πρὸς αὐτὸν ζητήσεις καὶ τὰς λεχθείσας ἐπὶ τῆς αὐτοῦ παροικίας διαλέξεις ἕκαστά τε τῶν τότε πεπραγμένων περιέχοντα.* Synodi ejuſdem meminit Socrates III. 7. *ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ Βήρυλλον τὸν Φιλαδελφίας τῆς ἐν Ἀραβίᾳ ἐπίσκοπον γενομένη σύνοδος γράψασα Βηρύλλῳ τὰ αὐτὰ παρέδωκεν.* Indiculus hæreſium qui fertur Hieronymi nomine: *Photino Beryllus Arabiæ Epiſcopus fuit quondam in perverſitate ſimilis, eo quod CHriſtum ante incarnationem negabat: ſea poſtea ab Origene correctus eſt: nam extant ejus Epiſtolæ ad Origenem factæ, in quibus ſe congratulatur ab eo fuiſſe correptum.* Vide & Synodicon editum a D. Jo. Pappo cap. 17. Hodie nihil illorum ſcriptorum ſive Berylli ſive Origenis Beryllum ſpectantium ſupereſt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotatio.

Quæ Chriſtum ante incarnationem negat. Malim de Berylli ſententia ex Euſebio judicare, qui acta Synodi contra Beryllum coactæ legit, quam ex hoc loco Hieronymi. Non dixit Beryllus, Chriſtum ante incarnationem haud fuiſſe; ſed hoc aſſeruit, illum non fuiſſe propriam & a patre diſtinctam perſonam, *τὸν σωτῆρα μὴ προϋφεστάναι κατ᾽ ἰδίαν οὐσίας περιγραφὴν, πρὸ τῆς εἰς ἀνθρώπους ἐπιδημίας*, ut Euſebius effert libri VI. capite XXXIII. Cæterum Codex Guelpherbytanus poſt voces: *ante incarnationem*, recte inſerit vocem: *fuiſſe*.

CAPUT LXI.

HIPPOLYTUS cujuſdam Eccleſiæ q) Epiſcopus (nomen quippe urbis ſcire non potui) rationem Paſchæ r) temporumque Canones ſcripſit, uſque ad primum annum Alexandri Imperatoris & ſedecim annorum circulum, quem Græci *ἑκκαιδεκαετηρίδα* vocant, reperit: & Euſebio, s) qui ſuper eodem

Ἱππόλυτος οὐκ οἶδα ποίας ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, ἢ τίνος πόλεως τὴν προσηγορίαν μαθεῖν οὐκ ἠδυνήθην, συνέγραψε λόγον τοῦ πάσχα, καὶ τοὺς χρονικοὺς κανόνας ἕως πρώτου ἐνιαυτοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, δεκαὲξ λέγω δὴ ἐνιαυτῶν κύκλον, ὃν οἱ λεγόμενοι Γραικοὶ, ἑκκαιδεκαετηρίδα

q) Euſebius VI. 20. poſt Beryllum commemoratum: *ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος ἑτέρας πού καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐκκλησίας.* Varias veterum & recentium de loco Epiſcopatus Hippolyti, quem Euſebius & Hieronymus ignorarunt, hariolationes præmiſi Opuſculis ſancti martyris, quæ collecta junctim edidi Hamburg. 1716. & 1718. duobus parvis tomis in fol.

r) Euſeb. VI. 22. *Τότε δῆτα καὶ Ἱππόλυτος συντάττων μετὰ πλείστων ἄλλων ὑπομνημάτων καὶ τὸ περὶ τοῦ πάσχα πεποίηται σύγγραμμα, ἐν ᾧ τὴν τῶν χρόνων ἀναγραφὴν ἐκθέμενος, καί τινα κανόνα ἑκκαιδεκαετηρίδος περὶ τοῦ πάσχα προθεὶς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοὺς χρόνους περιγράφει.* Alia veterum de hoc opere teſtimonia habes in T. 1. Opp. Hippolyti p. 42. Canoni Paſchali Hippolyteo ſubjuncta.

s) Euſebii liber de feſto Paſchali *μυστικὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τῆς ἑορτῆς λόγου* & rationes Cycli undeviginti annorum complexus intercidit, de quo vide ipſum Euſebium IV. 34. & 35. de vita Conſtantini. Meminit & Gennadius de S. E. cap. 88. Iſidorus Hiſpal. VI. 17. Orig. *Paſchalem Cyclum Hippolytus Epiſcopus temporibus Alexandri Imperato-*

ris

PaſchaCanonem, decem & novem annorum circulum, id eſt, ἐννεακαιδεκαετηρίδα compoſuit, occaſionem dedit. Scripſit nonnullos in Scripturas commentarios, e quibus hos repperi: in ἑξαήμερον, & in Exodum, t) in Canticum Canticorum, u) in Geneſin, & in Zachariam: x) De Pſalmis, y) & in Eſaiam, z) de Daniele, a) de Apocalypſi, b) de Proverbiis, de Eccleſiaſte, c) de Saul & Pythoniſſa, d) de Antichriſto, e) de Reſurrectione, f) contra Marcionem, g) de Paſcha, h) adverſum omnes hæreſes, i) & προσομιλίαν de laude Domini Salvatoris: k) in qua, præſente Origene, ſe loqui in Eccleſia ſignificat. l) In hujus æmulationem Ambroſius, quem de

εἴδα καλοῦσιν, Εὐσεβίῳ τῷ περὶ αὐτοῦ τοῦ πάσχα ἐννεακαιδεκαετηρίδα συντάξαντι πρόφασιν παρεσχηκώς. Ἔγραψεν εἰς τὰς θείας γραφὰς ὑπομνήματα, ἀφ᾽ ὧν τάδε εὗρον, εἰς τὴν ἑξαήμερον, εἰς τὴν ἔξοδον, εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων, εἰς τὴν γένεσιν, εἰς Ζαχαρίαν, περὶ ψαλμῶν, εἰς Ἡσαΐαν, περὶ Δανιήλ, περὶ Ἀποκαλύψεως, περὶ Παροιμιῶν, περὶ Ἐκκλησιαστοῦ, περὶ Σαοὺλ καὶ Πύθωνος, περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, περὶ ἀναστάσεως, κατὰ Μαρκίωνος, περὶ τοῦ πάσχα, κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων, προσομιλίαν, περὶ τῶν ἐπαίνων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν οἷς παρόντος Ὠριγένους ἑαυτὸν ὡμιληκέναι κατὰ μίμησιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δηλοῖ. Ἀμβρόσιος, ὁ ἐν τινι ἀπὸ τῆς πλάνης Μαρκίωνος

vis primus conſcripſit. Poſt quem probatiſſimi autores, Euſebius Cæſarienſis, Theophilus Alexandrinus, Proſper quoque natione Aquitanus atque Victorinus amplificatis ejusdem feſtivitatis rationibus, multiplices circulos ediderunt. Quoniam vero S. Hippolyti Cyclus ſedecim tantum annorum fuit, hinc Beda de temporum ratione c. 42. *Decemnovennalis circuli ordinem primus Euſebius Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus ob quartas decimas lunas feſti Paſchalis ipſumque diem Paſchæ inveniendum compoſuit, eo quod luna &c.*

t) Euſebius VI. 22. poſt Hippolyti εἰς τὴν ἑξαήμερον non ejus commentarium in Exodum ſed εἰς τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον commemorat: Rufin. *in Hexaëmeron & ea quæ poſt Hexaëmeron ſcripta ſunt.* Sed Hieronymus peculiariter etiam deinde meminit commentarii in Geneſin, & quoniam plura Hieronymus ſcripta refert quæ ſe ait reperiſſe, & de quibus Euſebius ſilet, Hieronymi fidem hac in parte ſollicitare non eſt adeo in promtu. Fragmenta ex Commentariis in Hexaemeron T. 2. Opp. Hippolyti p. 22. ſeq. & 33. ſeq.

u) Εἰς τὸ ᾆσμα. Euſeb. Syncellus: εἰς τὰ ᾄσματα. Nicephorus: εἰς τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων. Fragmentum ſervavit S. Anaſtaſius Sinaita quæſt. 41.

x) Hieron. præf. in Zachariam. *Hippolytus quoque edidit commentarios.* Nicephorus IV. 31. εἰς Ζαχαρίαν.

y) Mentio Commentariorum in Pſalmos in laterculo marmoreo qui Canoni Paſchali Hippolyteo adjunctus legitur. Fragmenta ex iisdem dedi T. 1. Operum Hippol. p. 269. ſeq.

z) Vide T. 1. p. 271. & T. 2. p. 31. a) T. 1. p. 271. ſeq. & T. 2. p. 32.

b) T. 1. p. 82. & 280. c) T. 1. p. 269. ſeq. & 282.

d) Εἰς τὴν ἐγγαστρίμυθον. Vide T. 1. p. 81.

e) Hic liber de Antichriſto integer exſtat in lucem prolatus ab inſigni viro Marquardo Gudio: quem præter Photium Cod. 202. legerunt auctor Catenæ in Jerem. XVII. 11 Andreas Cæſarienſis ad Apocalypſin, aliique ut ad illum librum notavi.

f) περὶ ἀναστάσεως καὶ ἀφθαρσίας. Mentio in laterculo Hippolyti marmoreo & apud Anaſtaſium Sinaitam qui fragmentum exinde affert in Hodego p, 356.

g) Euſeb. VI. 22. πρὸς Μαρκίωνα. Nicephorus IV. 31. ἀντιῤῥητικὸν πρὸς Μαρκίωνα appellat. Etiam a Theodoreto lib. 1. de hæreticis fabulis Hippolytus laudatur inter eos qui Marcionem ἄριστα καὶ σοφώτατα confutarunt. Syncellus pag. 358. ait ſcripſiſſe πρὸς Μαρκίωνα καὶ τὰς λοιπὰς αἱρέσεις.

h) Euſebius diverſum a Canone Paſchali opus commemorat Hippolyti περὶ τοῦ πάσχα, quod Rufinus in ſua verſione, velut idem eſſe ratus, omiſit. Sed rectius Hieronymus, Nicephorus & alii juniores Euſebii fidem ſecuti. Fragmentum ex libro Hippolyti de Paſchate ſervatum in Chronico Paſchali p. 6. & aliud in Concilio Lateranenſi A. C. 649. habito T. VI. edit. Labbei p. 287.

i) Πρὸς ἁπάσας αἱρέσεις Euſeb. Vide Photium Cod. 121. & Hippolyti Opera T. 1. p. 223. ſeq.

k) Ita legendum pro eo quod habent editt. πρὸς ὁμιλιῶν vel περὶ ὁμιλιῶν. Cæterum ex ſcriptis Hippolyti Euſebio VI. 22. memoratis ab Hieronymo omittitur quæ in Ezechielis capita quædam ille ſcripſerat, εἰς μέρη τοῦ Ἰεζεκιήλ. Vide T. 1. Hippolyti pag. 271.

l) Perperam editiones nonnullæ cum ſuperioribus connectunt verba *in hujus æmulationem.* Quod ſecutus etiam Græcus interpres vertit: ἑαυτὸν ὡμιληκέναι κατὰ μίμησιν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δηλοῖ. Cæterum ſolius Hieronymi teſtimonio novimus, S. Hippolyti exemplo accenſum Ambroſium Alex. Origeni impulſorem fuiſſe ad tam multa

Marcionis m) hæreſi ad veram fidem correctum diximus, cohortatus eſt Origenem, in ſcripturas Commentarios ſcribere, præbens ei ſeptem & eo amplius notarios, n) eorumque expenſas, & librariorum parem numerum: quodque his majus eſt, incredibili ſtudio quotidie ab eo opus exigens. Unde in quadam Epiſtola *ἐργοδιώκτην* eum Origenes vocat.

εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν ἐπιστρέψαι προείρηται, προετρέψατο Ὠριγένην τὰς θείας ὑπομνηματίσαι γραφὰς, παρεσχηκὼς αὐτῷ ἑπτὰ καὶ πλείους νοταρίους, καὶ τὰς τούτων δαπάνας, καὶ καλλιγράφους τὸν ἴσον ἀριθμὸν, καὶ ὅπερ ἐστὶ μεῖζον, ἀνυποίστῳ σπουδῇ ἑκάστοτε ἔργον παρ' αὐτοῦ ἀπαιτῶν, διὸ ἐν μιᾷ Ἐπιστολῇ, ἐργοδιώκτην αὐτὸν Ὠριγένης καλεῖ.

illuſtrandis ſacris litteris commentanda & elucubranda. Nam apud Euſebium *ἐξ ἐκείνου* poteſt commode intelligi de tempore, quod de exemplo Hieronymus intellexit. m) Supra, cap. 56.

n) Euſeb. VI. 23. poſt commemorata S. Hippolyti ſcripta: *ἐξ ἐκείνου ἦ καὶ Ὠριγένει τῶν εἰς τὰς θείας γραφὰς ὑπομνημάτων ἐγίνετο ἀρχὴ, Ἀμβροσίου εἰς τὰ μάλιστα παρορμῶντος αὐτὸν μυρίαις ὅσαις οὐ προτροπαῖς, οὐ ταῖς διὰ λόγων καὶ παρακλήσεσιν αὐτὸ μόνον ἀλλὰ καὶ ἀφθονωτάταις τῶν ἐπιτηδείων χορηγίαις. Ταχυγράφοι δ' αὐτῷ πλείους ἢ ἑπτὰ παρῆσαν ὑπαγορεύοντι χρόνοις τεταγμένοις ἀλλήλους ἀμείβοντες. βιβλιογράφοι τε οὐχ ἥττους ἅμα καὶ κόραις ἐπὶ τὸ καλλιγραφεῖν ἠσκημέναις* &c. Confer Cedrenum p. 253. & ex eo Suidam in *Ὠριγένης*, ubi affert verba ex Origenis Epiſtola, qua teſtatur ab Ambroſio tantum ſibi imponi quotidie laboris ut vix cibi aut quietis capiendæ relinquatur ſpatium. Hieron. Epiſt. 18. ad Marcellam: *Ambroſius quo chartas, ſumtus, notarios miniſtrante tam innumerabiles libros vere Adamantius & Chalcenterus noſter explicavit, in quadam epiſtola quam ad eundem de Athenis ſcripſerat, refert nunquam ſe cibum Origene præſente ſine lectione ſumpſiſſe, nunquam iniiſſe ſomnum, niſi unus e fratribus litteris ſacris perſonaret. Hoc diebus egiſſe & noctibus ut & lectio orationem exciperet, & oratio lectionem. Quid nos ventris animalia tale unquam fecimus?*

ERASMI SCHOLIA.

* *Temporum canonumque ſcripſit.*) Exemplarium inter ſe pugna declarat, ſcripturam non carere mendo. Ex Græcis ita reſtituimus, & nonnullis veterum codicum veſtigiis. Rationem Paſchæ, temporumque canones ſcripſit.

Circulum, quem Græci ἑξκαιδεκαετηρίδα.) Nam eam vocem partim ex Sophronio repoſuimus, partim ex veſtigiis manifeſtiſſimis vetuſtiſſimi codicis, conſentiente editione Maguntinenſi. Eſt autem Græca vox compoſita a ſedecim & anno.

Novem & decem annorum circulum ἐννεακαιδεκαετηρίδα.) Conſentiunt & hic vetuſti codices cum Sophronio.

In hexameron) Hexaemeron legendum quinque ſyllabis, *ἑξαήμερον.*

De Apocalypſi.) Vidimus Baſileæ commentariolos quoſdam in Apocalypſim, Hippolyti titulo, ſed jejunos, & citantes Hippolytum neſcio quem. Citatur autem Hippolytus Epiſcopus Romanus in Græcis commentariis.

Et ſimilia.) Hic titulus erat depravatus. Sophronius habet *περὶ ὁμιλιῶν*, id eſt, de colloquiis, & propemodum reſpondebant veſtigia vetuſtiſſimi exemplaris.

In hujus æmulationem.) Sophronius æmulationem ad ſuperiora refert, ad hunc modum: In quibus præſente Origene ſe locutum fuiſſe ad imitationem illius in Eccleſia declarat. Deinde ſequitur, veluti novæ periodi caput, Ambroſius quem, &c.

Unde in quadam Epiſtola ἐργοδιώκτην.) Sic legit Sophronius, & conſentiunt exemplaria Latinorum emendatiora, *ἔργον* opus, *διώκειν* impellere, quod inſtigaret & urgeret ad opus. In Epitaphio Nepotiani nonnulli codices habebant *διώκτην*. Cæterum ex hoc loco nihil addubitem, illic quoque ſcriptum fuiſſe *ἐργοδιώκτην*, velut hoc Hieronymo fuiſſet Nepotianus, quod Ambroſius Origeni.

MARIANI VICTORII.

Hippolytus cujusdam Eccleſiæ Epiſcopus: nomen quippe urbis ſcire non potui. Portuenſis Epiſcopus fuit Hippolytus, ejusque marmorea ſtatua una cum Paſchali circulo, ſex & decem annorum inſculpto, ætate noſtra inventa fuit, & in Bibliotheca Vaticana a Marcello Cervino Cardinali, qui poſtea in Pontificem maximum* aſſumptus eſt, viro ſanctiſſimo pariter & eruditiſſimo, & literarum omnium diligentiſſimo vindice, repoſita.

Sexdecim annorum circulum. Paſchatis inveniendi per æquinoctium vernale ratione nondum excogitata, ſatisfieri Eccleſiæ a multis olim putabatur, ne ſemper hac de re conſuleretur Ægyptus; ſi vel per ſexdecim, vel per decem & novem futuros annos illud ſtatueretur. Laborarunt etiam in hac re Theophilus Alexandrinus, & ex Latinis Beda Brittannus. Nunc mutato anni ſtatu canonibusque ex regula Nicæni Concilii erutis, interdum

* Marcellus II. A. 1556.

dum non congruentibus, vel componendi anni, vel mutandorum canonum actio aliqua ineunda eſſet.

Notarios. Notarios vocat, qui dictantis verba veloci manu ac per notas interdum proſequentes ſcribebant. Librarios autem, qui ita deſcripta accuratius poſtea libris commendabant.

Incredibili ſtudio ἀνυπόιςῳ σπουδῇ. intolerabili ſtudio legit Sophronius. Verum latina exemplaria inter ſe univerſa conveniunt.

Ἐργοδιώκτην. Operis impulſorem, inſtigatoremque. Utitur hac eadem voce Hieronymus in Epitaphio Nepotiani. ἔργον opus, διώκειν impellere.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Hippolytus.) Meminit hujus Hieron. ad Lucinum Bæticum: *Scripſit quidem & Hippolytus vir diſertiſſimus* &c. & in IX. cap. Daniel & ad Magnum: & Euſebius c. 21. & 22. Gelaſius Epiſcopus Romanus in lib. de duabus naturis.

Et in Zachariam.) Vide Præfat. in Zachar.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. Hippolytus.) Martyr, Clementis Alexandrini diſcipulus, fuit, Epiſcopus Portus Romani. Ejus opera, præter Hieronymum, Euſebius Hiſt. Eccleſ. l. 6. c. 16. Theodoretus, Honorius cap. 62. Baronius in geſtis anni 219. & in notis ad Martyrol. Romanum, aliique enumerant. Inter alia ſcripſit Canonem Paſchalem, cujus nihil præter nomen ſupererat: cum ecce anno 1551. ex agro Verano, non procul ab æde S. Laurentii ad urbem, effoſſa prodiit antiqua e marmore ſtatua, ſolio inſidens, Græcis utrimque litteris inſcripta. Litteræ in binis Cathedræ laterculis Cyclos Paſchales annorum XVI. exhibebant; Quartarumdecimarum dextro, Dominicarum Paſchalium ſiniſtro, utroſque 112. annis univerſim comprehenſos: qua annorum periodo Ferias eaſdem in orbem redire credidit Hippolytus. Tam illuſtre ac rarum primitivæ Eccleſiæ monumentum Marcello Cervino, tunc S. R. E. Cardinali, poſtea ejuſdem nominis Papæ II. digniſſimum viſum eſt, quod Romam inde deferretur, & in Vaticana Bibliotheca conderetur. Edidit deinde Græce, ut erat, cum antiquis ſuis inſcriptionibus Janus Gruterus; Joſephus Scaliger etiam notis illuſtravit. Ægidius Bucherius, amicus noſter, latine fideliter redditum erudito Commentario explicavit, typiſque Plantinianis, cum Victorii Aquitani Canone Paſchali, 1633. publicavit.

Exſtat præterea S. Hippolyti Homilia de Chriſto & Antichriſto Græce & Latine; item oratio de conſummatione mundi, Homiliæ de Deo trino & uno, & de incarnatione contra hæreſim Noëti, interprete Gerardo Voſſio, Decano Tungrenſi, tom 3. Bibliothecæ patrum. Libellum contra hæreſes, & Interpretationem Danielis Photius cod. 121 & 202. memorat. Poſſevinus in Apparatu ſuo meminit Demonſtrationis contra Judæos.

Notarios) vocat, qui dictantis verba veloci manu excipiebant, & per notas interdum ſcribebant; Librarios autem, qui ſic deſcripta accuratius poſtea libris commendabant.

Ἐργοδιώκτην) id eſt, operis impulſorem & inſtigatorem.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Rationem paſchæ, temporumque canones ſcripſit. Hippolyti canon Paſchalis eo, quo Miræus dixit, anno inventus eſt in ſtatua marmorea Hippolyti; quæ Romæ eruta, ac in veſtibulo Bibliothecæ collocata eſt, ut poſt alios Joannes Bona libro II. capite VI. rerum liturgicarum refert. In hujus monumenti, vetuſtiſſimi ſane, dextro laterculo deſignati ſunt Hippolyti libri, de quibus ad laterculi ductum Clariſſimus Cave T. 1. hiſt. lit. p. 50. & Stephanus le Moyne *T. II. var. ſacr. p. 930. ſeqq.* exponunt.

CAPUT LXII.

ALEXANDER, Epiſcopus Cappadociæ, quum deſiderio ſanctorum locorum o) Hieroſolymam pergeret, & Narciſſus Epiſcopus ejuſdem urbis jam ſenex p) regeret Eccleſiam; & Narciſſo q)

Ἀλέξανδρος Ἐπίσκοπος Καππαδοκίας, πόθῳ τῶν ἁγίων τόπων ἀπιὼν τῇ Ἱεροσολύμων, τῷ Ἐπισκόπῳ Ναρκίσσῳ τῆς αὐτῆς πόλεως ἤδη γεγηρακότος, καὶ τὴν ἐκκλησίαν

nn

o) Euſeb. VI. 11. ἐκ τῆς τῶν Καππαδόκων γῆς ἔνθα τὸ πρῶτον τῆς ἐπισκοπῆς ἠξίωτο, τὴν πορείαν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα εὐχῆς καὶ τῶν τόπων ἱστορίας ἕνεκεν πεποιημένον.

p) Centum amplius annorum ſenio feſſus, nec valens amplius λειτουργῆσαι διὰ λιπαρὸν γῆρας, ut verbis utar Euſebii.

q) Itaque de Narciſſo intellexit Hieronymus, quod legitur apud Euſeb. κατ' ἀποκάλυψιν νύκτωρ αὐτῷ δι' ὁράματος φανεῖσαν, quod poſſis etiam de Alexandro accipere: nam utrius-

& multis clericorum ejus revelatum eſt, r) altera die mane intrare Epiſcopum, qui adjutor ſacerdotalis Cathedræ eſſe deberet. Itaque re ita completa, ut prædicta fuerat, cunctis in Palæſtina Epiſcopis s) in unum congregatis, adnitente quoque ipſo vel maxime Narciſſo, t) Hieroſolymitanæ Eccleſiæ cum eo gubernaculum ſuſcepit. Hic in fine cujusdam Epiſtolæ, quam ſcribit ad Antinoitas u) ſuper pace Eccleſiæ ait: *Salutat vos Narciſſus, qui ante me hic tenuit Epiſcopalem locum, & nunc mecum eundem orationibus regit, annos natus circiter centum ſedecim, & vos mecum precatur ut unum idemque ſapiatis.*

Apud Euſeb. VI.11. ἀσπάζεταί ὑμᾶς Νάρκισσος ὁ πρὸ ἐμοῦ διέπων τὸν τόπον τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς ἐνθάδε, καὶ νῦν συνεξεταζόμενός μοι διὰ τῶν εὐχῶν, ἑκατὸν δεκαὲξ ἔτη ἠνυκὼς, παρακαλῶν ὑμᾶς ὁμοίως ἐμοὶ ὁμοφρονῆσαι.

Scripſit & aliam ad Antiochenſes, x) per Clementem presbyterum Alexandriæ, de quo ſupra y) diximus: nec non ad Origenem, z) & pro Origene contra Demetrium; a) eo quod juxta teſtimonium b) Demetrii eum presbyterum conſtituerit. Sed & aliæ ejus ad diverſos feruntur Epiſtolæ. c) Septima autem perſecutione ſub Decio, d) quo tempore Babylas e) Antiochiæ paſſus eſt, ductus Cæſaream, & clauſus in carcere, ob confeſſionem Chriſti, martyrio coronatur.

σίαν κυβερνῶντος, αὐτῷ τε τῷ Ναρκίσσῳ καὶ πολλοῖς κληρικοῖς αὐτοῦ ἀπεκαλύφθη μέλλειν τῇ ἑξῆς ἕωθεν εἰσιέναι Ἐπίσκοπον τὸν ὀφείλοντα βοηθὸν γενέσθαι τῆς ἱερατικῆς καθέδρας. Τοῦ πράγματος τοίνυν καθὼς προεμηνύθη πληρωθέντος, πάντων τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Ἐπισκόπων ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναχθέντων, συνεπινεύοντος αὐτοῖς Ναρκίσσου, τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας σὺν αὐτῷ ἀνεδέξατο. Οὗτος ἐν τῷ τέλει μιᾶς ἐπιστολῆς γραφείσης παρ' αὐτοῦ πρὸς Ἀντινοΐτας, περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, ἔφη· Ἀσπάζεταί ὑμᾶς Νάρκισσος, ὃς πρὸ ἐμοῦ εἴχετο τῆς ἐνταῦθα Ἐπισκοπῆς, καὶ νῦν τὸν αὐτὸν ἰθύνων μετ' ἐμοῦ εὐχόμενος ἐπέχει, ἐνιαυτὸν ἄγων ἑκατοστὸν ἑξκαιδέκατον, δεόμενος ὑμῶν ἅμα ἐμοὶ, ἵνα τὸ αὐτὸ καὶ ἐν φρονήσητε. Ἔγραψε καὶ ἄλλην πρὸς Ἀντιοχεῖς διὰ Κλήμεντος πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας, περὶ οὗ προεῖπον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς Ὠριγένην καὶ ὑπὲρ Ὠριγένους κατὰ Δημητρίου, καὶ ὅτι προσμαρτυροῦντος Δημητρίου πρεσβύτερον αὐτὸν ἐχειροτόνησε. Καὶ ἄλλαι δὲ αὐτοῦ πρὸς διαφόρους φέρονται Ἐπιστολαί. Τῷ δὲ ἑβδόμῳ διωγμῷ ἐπὶ Δεκίου ἡνίκα καὶ Βαβύλας ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔπαθεν ἀχθεὶς Καισάρειαν, καὶ εἰς φυλακὴν ἐγκλεισθεὶς, διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐξομολόγησιν ἐμαρτύρησεν.

utriusque mentio præceſſit. Sed fateor probabiliorem mihi videri Hieronymi interpretationem.

r) Καθ' ἑτέραν ἀποκάλυψιν καὶ αὐτοῖς (τοῖς τῇδε ἀδελφοῖς) νύκτωρ ὀφθεῖσαν μίαν τε φωνὴν σαφεστάτην τοῖς μάλιστα αὐτῶν σπουδαίοις χρήσασαν, προεδήλου γὰρ προελθόντας ἔξω πυλῶν τὸν ἐκ θεοῦ προωρισμένον αὐτοῖς Ἐπίσκοπον ὑποδέξασθαι. id.

s) Τοῦτο δὲ πράξαντες μετὰ κοινῆς τῶν Ἐπισκόπων, οἳ τὰς πέριξ διεῖπον Ἐκκλησίας, γνώμης ἐπάναγκες αὐτὸν παραμένειν βιάζεται. id.

t) Hoc non diſertis verbis tradit, ſed utique intelligendum innuit Euſebius. Adjunctus Narciſſo Alexander in Epiſcopatu Hieroſolymitano A. C. 212. Confer Tillemontium T. 3. memor. p 417.

u) Ἐν ἰδίαις Ἐπιστολαῖς ταῖς πρὸς Ἀντινοεῖτας. Ubi Ἐπιστολὰς dicit de unica Epiſtola, ut Vincentius Lirinenſis in loco quem ſupra p. 114. annotavi & Euſebius de Epiſtola Cornelii Rom. ad Fabium ἦλθον εἰς ἡμᾶς ἐπιστολαὶ Κορνηλίου VI. 43.

x) Ex hac Alexandri Epiſtola in carcere ſcripta locum affert Euſebius VI. 11. Ἀλέξανδρος δοῦλος καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ μακαρίᾳ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ χαίρειν. y) Supra, cap. 38.

z) Ex Epiſtola Alexandri ad Origenem locus apud Euſeb. VI. 14.

a) Hanc Epiſtolam ad Demetrium Alexandri Hieroſol. & Theoctiſti Cæſarienſis Palæſtinæ Epiſcopi nomine ſcriptam tradit idem Euſebius VI. 19. ubi nonnulla ex eadem adducit Δημητρίῳ γράφοντες Ἀλέξανδρος ὁ Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπος καὶ Θεόκτιστος ὁ Καισαρείας, ὧδέ πως ἀπολογοῦνται.

b) Proficiſcenti Alexandria Origeni *teſtimonium Eccleſiaſticæ Epiſtolæ* dederat Demetrius, quod probantes Epiſcopi jam memorati, atque Origenis virtutem & doctrinam admirantes illum deinde presbyterum in Palæſtina ordinavere, ut dictum ſupra c. 54.

c) De his nihil apud Euſebium.

d) Circa A. C. 251. λιπαρῷ γήρει καὶ σεμνῇ πολιᾷ κατεστεμμένος, anno Epiſcopatus Hieroſolymitani 39. Vide Euſebium VI. 39. & 46.

e) Euſebius VI. 39. Τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ παραπλησίως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ Βαβύλα μετὰ τὴν ὁμολογίαν ἐν δεσμωτηρίῳ μεταλλάξαντος. Hieronymus ſupra cap. 54. *& Alexander Babylasque Hieroſolymorum & Antiochenæ Eccleſiæ Pontifices in carcere pro confeſſione CHriſti dormierint.* Mirum eſt ab Hieronymo non celebrari Bibliothecam in Ælia urbe ab hoc Alexandro inſtructam, ex qua plurimum profeciſſe ſe ad Hiſtoriam ſuam componendam prædicat Euſebius VI. 20.

ERASMI SCHOLIA.

Aronitas.) Antinoitas legendum, ex vetuſtis exemplaribus & ex Sophronio. Notat eos, qui vita defunctis divinos honores exhibebant. Hiſtoria Eccleſiaſtica lib. 4. docet, hos dictos ab Antinoo, quem Cæſar Adrianus adamavit, & oppido ex hujus nomine condito, pro Deo coli juſſit.

MARIANI VICTORII.

Et nunc mecum eundem orationibus regit. Coadjutorem aliquem aſſumi poſſe Epiſcopum, ex hoc Hieronymi teſtimonio liquido conſtat: verum id tunc fieri ſolummodo poteſt, cum vel ſenio vel morbo aliquo, ab Epiſcopali munere peragendo prior impeditur Epiſcopus. Ex his enim cauſis Valerius Auguſtinum, & alter Valerius Cæſarauguſtanus, qui blæſa erat lingua, Vincentium, Oſchæ in Hiſpania natum, & Narciſſus Alexandrum hunc ſibi coadjutores accepere, ſimiliter & alii alios.

HENRICI GRAVII.

Alexander Epiſcopus Cappadociæ.) Euſeb. cap. VIII. X. XI.
Eo quod juxta teſtimonium Demetrii.) Lego: *contra.*
Ductus Cæſariam.) Cap. 9. lib. 6. Euſebius.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Hujus *S. Alexandri* Epiſcopi & martyris memoriam celebrant, 18. Martii, Martyrologium Romanum, vetus ac novum, Beda, Uſuardus & Ado; Græci autem in Menologio 15. Maji. Res ejus geſtas Euſebius hiſt. l. 6. c. 7. 8. & 32. itemque Nicephorus l. 5. c. 9. & 10 proſequuntur.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Cum deſiderio ſanctorum locorum. Negare non poſſum, veteres Chriſtianos frequenter peregre abiiſſe ad videnda loca, quæ Chriſtus olim præſentia ſua, ante paſſionem, illuſtraverat. Hieronymus Epiſtola ad Deſiderium: *T. IV. Er. f. 89. Adoraſſe, ubi ſteterunt pedes domini, pars fidei eſt, & quaſi recentia nativitatis & crucis ac paſſionis vidiſſe veſtigia.* Verum illæ peregrinationes mature ſuperſtitionibus pollutæ ſunt, quas ipſe Hieronymus æquo loco habet in Epiſtola ad Paulinum de inſtitutione monachi: *T. I. f. 46. Eraſm. Et de Hieroſolymis, & de Britannia æqualiter patet aula cœleſtis. Antonius & cuncta Ægypti & Meſopotamiæ, Ponti, Cappadociæ & Armeniæ examina monachorum non videre Hieroſolymam, & patet illis abſque hac urbe, paradiſi janua. Beatus Hilarion cum Palæſtinus eſſet, & in Palæſtina viveret, uno tantum die vidit Hieroſolymam, ut nec contemnere loca ſancta propter viciniam, nec rurſus Dominum loco claudere videretur.* Præſtat ſane, Religionis cauſa ſuſceptis peregrinationibus aut modum ponere, aut eas tollere non ſolum ob alias rationes, de quibus Theologi agunt; ſed & propter improbos mores, queis maximam religioſorum viatorum partem hodienum adſveſcere non diffitetur Laurentius a Villavicentio libro II. capite VII. de Oeconomia ſacra circa pauperum curam.

Annitente. Minus dicit Codex Guelpherbytanus: *annuente.* Sed poſterior lectio melior eſt, quum Narciſſus nuſquam magnopere laboraſſe legatur, ut Alexandrum adjutorem haberet.

Et pro Origene contra Demetrium; eo quod juxta teſtimonium Demetrii eum presbyterum conſtituerit, Dixiſſet rectius: *Pro Origene ad Demetrium,* ſeu, *Demetrio,* ut habet Euſebius. Quod ad rem ipſam ſpectat, Origenes Alexandria diſcedens, atque in Palæſtinam delatus, nondum erat presbyter, ſed laicus, commendatus tamen ob doctrinam & morum elegantiam a Demetrio, Alexandrino Epiſcopo. Itaque petunt ab eo Palæſtinæ Epiſcopi, τὰς θείας ἑρμηνεύειν γραφὰς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας, ut Sacram Scripturam publice in Eccleſia interpretaretur. Id cum feciſſet; Demetrius, Alexandriæ Epiſcopus, literas dedit ad Epiſcopos Palæſtinæ, in quibus conqueſtus eſt, quod contra Eccleſiæ morem, præſentibus Epiſcopis, concionandi copiam fecerint Origeni laico. Huic Alexander noſter, & Theoctiſtus, Cæſarienſis Epiſcopus reſpondent in Epiſtola, cujus fragmentum Euſebius exhibet libro VI. capite XIX. quamque Hieronymus contra Demetrium ſcriptam dicit. Etſi vero Origenes, cum in Palæſtina doceret, non amplius eſſet laicus, videlicet ab Alexandro Theoctiſtoque presbyter ordinatus; fallitur tamen magnopere Valeſius ad *Euſeb.* pag. 199. dum Catechetas in Eccleſia docuiſſe negat, ac in privatis auditoriis, baptiſteriiſque Catecheſes habitas fuiſſe contendit. In Alexandrina Eccleſia Catechumenos privato auditorio inſtitutos eſſe, & Catechetas Catecheſes non habuiſſe coram populo, fateor, idque recte colligitur ex Demetrii Epiſtola. Verum aliis in locis alia quoque ejus rei fuit ratio. Nam cum Demetrius objeciſſet, Catechetis, quod laici ſint, non licere publice in Eccleſia & coram Epiſcopis docere; reſpondebant Alexander noſter & Theoctiſtus: *A veritate longiſſi-*

me aberraſti. Nam ſicubi reperiuntur, qui fratribus prodeſſe poſſint, eos ſancti Epiſcopi ultro adhortantur τῷ λαῷ προσομιλεῖν, *ut ad populum conciones habeant. Euſeb. L. IV. c. 19.*

CAPUT LXIII.

JULIUS AFRICANUS, cujus quinque de temporibus f) exſtant volumina, ſub Imperatore M. Aurelio Antonino, qui Macrino ſucceſſerat, g) legationem pro inſtauratione urbis Emmaus ſuſcepit, quæ poſtea Nicopolis appellata eſt.) Hujus eſt Epiſtola i) ad Origenem ſuper quæſtione Suſannæ: eo quod dicat in Hebræo hanc fabulam k) non haberi, nec convenire cum Hebraica Etymologia ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, καὶ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι. l) contra quem doctam Epiſtolam ſcribit Origenes. Exſtat ejus ad Ariſtidem altera Epiſto-

Ἰούλιος Ἀφρικανὸς, οὗ πέντε περὶ χρόνων τυγχάνει λόγοι, ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου Ἀντωνίνου τοῦ διαδεξαμένου Μακρῖνον, πρεσβείαν ἀνεδέξατο περὶ ἀναστάσεως Ἐμμαοῦς τῆς πόλεως τῆς μετακληθείσης Νικοπόλεως. Ἔστι καὶ Ἐπιστολὴ πρὸς Ὠριγένην, ἕνεκεν τῆς κατὰ Σωσάνναν ζητήσεως, λέγει γὰρ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ τοῦτον μὴ εἶναι τὸν μῦθον, μηδὲ συνᾴδειν τῇ Ἑβραϊκῇ ἐτυμολογίᾳ, ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι, καὶ ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, πρὸς ὃν δεδοκιμασμένην Ἐπιστολὴν γράφει Ὠριγένης. Ἔστιν αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀριστείδην ἄλλη Ἐπιστολὴ, ἐν ᾗ περὶ τῆς διαφωνίας τῆς δοκου-

f) Nobile opus Julii Africani ac præcipuum Chronographiæ, ſive ut Photio Cod. 34. ἱστορικὸν, quo res ab orbe condito ad A. C. 221. perſecutus fuit libris quinque. Euſebius VI. 31. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ Ἀφρικανοῦ καὶ ἄλλα τὸν ἀριθμὸν πέντε χρονογραφιῶν ἐπ᾽ ἀκριβὲς πεπονημένα ἦλθεν εἰς ἡμᾶς σπουδάσματα. Ex hoc opere, quod jam pridem intercidit, conſtat Euſebium in Chronico ſuo & alios poſt eum temporum ſcriptores mire profeciſſe. Locum ex libro tertio affert Euſebius III. 10. præparat. & ex libro quinto VIII. 1. *Ex quinto temporum Volumine*, Hieronymus in IX. Daniel.

g) Imperator hic Helagabali nomine notior, qui imperio præfuit ab A. 218. ad 222.

h) Caſſiodorus ad A. C. 222. *His Coſſ.* (Alexandro & Auguſto) *in Paleſtina Nicopolis quæ prius Emmaus vocabatur, urbs condita eſt.* Chronicon Paſchale: Παλαιστίνης Νικόπολις ἡ πρότερον Ἐμμαοῦς ἐκτίσθη πόλις πρεσβεύοντος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ προϊσταμένου Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ τοῦ τὰ χρονικὰ συγγραψαμένου. Anaſtaſius Bibliothecarius: *Emmaus Paleſtinæ caſtellum de quo in ſacris legitur Evangeliis, Alexandro* (Severo qui poſtea Imperator) *Nicopolis eſt honorari decreta, legatione fungente Africano qui hiſtorias in quinque libris deſcripſit.* Eandem eſſe Nicopolin cum Emmaunte cujus Luc. XXIV. 13. mentio, non dubitavit etiam Hieronymus libro de locis Hebraicis & in Paulæ Epitaphio. Sed Emmauntem vicum cujus meminit Lucas, ſexaginta ſtadiis tantum Hieroſolymis abfuiſſe, Emmauntem vero civitatem quæ & Nicopolis, ſtadiis centum & ſeptuaginta ſex, adeoque ab illo longe diverſam obſervat deſideratiſſimus Relandus in Palæſtina pag. 427. 758.

i) Euſeb. VI. 31. Ἐπιστολὴ τούτου Ὠριγένει γραφεῖσα φέρεται, ἀποροῦντος ὡς ἂν νόθου καὶ πεπλασμένης οὔσης τῆς ἐν τῷ Δανιὴλ κατὰ Σωσάνναν ἱστορίας, πρὸς ἣν Ὠριγένης ἀντιγράφει πληρέστατα. Hæc Epiſtola, cujus etiam apud Photium Cod. 34. Nicephorum V. 21. & Svidam in Ἀφρικανὸς & Σωσάννα eſt mentio, etiamnum exſtat una cum Origenis reſponſione vulgata Græce & Latine atque eruditis illuſtrata notis a præclaro viro Jo. Rudolfo Wetſtenio. Baſil. 1694. 4. Africani Epiſtolam cum initio reſponſoriæ Origenis Græce primus publicaverat David Hœſchelius ad calcem Hadriani Iſagoges in ſacras litteras, Auguſtæ Vindel. 1602. 4.

k) Χαριὲν μὲν σύγγραμμα, νεωτερικὸν δὲ καὶ πεπλασμένον vocat illam περικοπὴν Africanus, rectius utique quam Porphyrius qui ideo totum Danielis librum putabat *Græci ſermonis eſſe commentum, quia in Suſannæ fabula contineatur dicente Daniele ad presbyteros* ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσαι, καὶ ἀπὸ τοῦ πρίνου πρίσαι, ut notat Hieron. præf. in Daniel. Cæterum ex fabulæ vocabulo non licet concludere narrationem ipſam pro falſa ideo habitam ab Hieronymo, quoniam eodem interdum etiam de veriſſimis rebus teſtatiſſimiſque utitur, ut in Epiſt. ad Philem. p. 448. *Longum eſt diverſa Judicum geſta percurrere & totam Samſonis fabulam ad veri Solis, hoc quippe nomen ejus ſonat, trahere ſacramentum.*

l) Ἐν μὲν οὖν Ἑλληνικαῖς φωναῖς τὰ τοιαῦτα συμφωνεῖν συμβαίνει, παρὰ τὸν πρῖνον πρίσαι καὶ σχίσαι παρὰ τὸν σχῖνον, ἐν δὲ τῇ Ἑβραΐδι τῷ παντὶ διέστηκεν. Africanus reſpiciens ad illa quæ leguntur in narratione de Suſanna, ubi Daniel ad eum qui dixerat ſe fœminam reperiſſe ὑπὸ σχῖνον, ait: ἤδη γὰρ ἄγγελος Θεοῦ σχίσει σε μέσον. Et alteri qui ὑπὸ πρῖνον, comminatur his verbis: μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ τὴν ῥομφαίαν ἔχων πρίσαι σε μέσον ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς. Pro *ſchino* latini quidam Codices habent *cino*, quam falſam lectionem defenſurus Jacobus Conſtantius Fanenſis in hecatoſte contendit cinum lauri genus eſſe, quod explodit Antonius Nebriſſenſis capite XI. quinqua-

la, in qua ſuper διαφωνία, quæ videtur eſſe in genealogia m) Salvatoris apud Matthæum & Lucam, pleniſſime diſputat.

δοκέσης ἔιναι ἐν τῇ γενεαλογίᾳ τῦ Σωτῆρ@- παρὰ Ματθαίῳ καὶ Λυκᾷ, δεικνύτως διαλέγεται.

quinquagenæ. Eſt autem ſchinus, lentiſcus arbor maſtichifera de qua Bodæus a Stapel ad Theophraſtum p. 231. & Matthiolus atque Bacchinus ad Dioſcoridem lib. 1. cap. 75. Joh. Henricus Urſinus in continuatione arboreti Biblici lib. 3. cap. 10. Πρῖνον ilicem eſſe conſtat.

m) Euſebius VI. 31. Καὶ ἐπεὶ δὲ τῦ αὐτῦ Ἀφρικανῦ φέρεται ἐπιςολὴ πρὸς Ἀριςείδην περὶ τῆς νομιζομένης διαφωνίας τῆς παρὰ Ματθαίῳ τε καὶ Λυκᾷ τῦ Χριςῦ γενεαλογιῶν. Meminit & Photius Cod. 35. & Auguſtinus II. 7. retractationum Africanum laudans, & Zacharias Chryſopolitanus T. 19. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 751. *Africanum de conſonantia Evangeliſtarum.* Partem hujus Epiſtolæ ſervavit Euſebius lib. 1. Hiſt. c. 7. & ex eo Nicephorus lib. 1. c. 11. ſeq. Ariſtidem ad quem Africanus ſcripſit diverſum intellige ab Ariſtide de quo ſupra c. 20. longeque juniorem.

ERASMI SCHOLIA.

Hanc fabulam. Ea nunc in templis publice legitur. Tametſi poteſt hoc dictum ad Julii perſonam torqueri, qui ſic in Epiſtola ſcripſerit. At Hieronymus in præfatione Danielis ſentit eadem.

Nec convenire cum Hebraica veritate.) Ita fere ſcriptum erat in omnibus vulgatis exemplaribus, ſed mendoſe. Id quod deprehendere licet cum ex veſtigiis codicum vetuſtiſſimorum, tum vero palam ex Sophronii translatione. Nam pro veritate legendum etymologia, ſiquidem ex etymologia, quæ cum reſpondeat in Græcis vocibus, non item reſpondet in lingua Chaldaica, nec Hebraica, convincitur is liber a Græco quopiam conſcriptus.

Apo tu.) Græca ſic habent: ἀπὸ τῦ σχίνυ σχίσαι, καὶ ἀπὸ τῦ πρίνυ πρίσαι, id eſt, a lentiſco ſcindere, & ab ilice ſecare. Qua de re pluſculum diximus in præfationem Hieronymi præfixam Danieli Prophetæ.

Contra quem doctam Epiſtolam.) Doctrinam laudat, quod non accedat ſententia quo rem mitiget.

Super diaphonia.) Διαφωνία, id eſt, diſcordia, ſive diſſonantia. Hac de re nonnihil attigimus in Annotationibus, quas adjecimus novo inſtrumento recognito.

MARIANI VICTORII.

Ἀπὸ τῦ σχίνυ σχίσαι, καὶ ἀπὸ τῦ πρίνυ πρίσαι. Daniel dum Suſannæ patrocinium ſumens, ſenes judices ſeparatim interrogat, ubinam Suſannam cum juvene lenone concubuiſſe viderint, cum unum ſub σχίνῳ, id eſt lentiſco, alterum vero ſub πρίνῳ, hoc eſt, ilice ſe illam vidiſſe audivit, alludens ad utramque hanc vocem, & Græcam interponens etymologiam, dividet, inquit, primo, quod eſt σχίσαι, & alteri, ſecabit, quod eſt πρίσαι, te Deus &c. ac ſi latine alicui, qui illam ſe vidiſſe dixiſſet, ſub ilice, illico te perdet Deus, vel ſi ſub malo, malo te afficiet Deus, intuliſſet.

HENRICI GRAVII.

Julius Africanus, cujus V. de temporibus extant volumina.) Hieron. ad Magnum: *Extant & Julii Africani libri, qui temporum ſcripſit hiſtorias;* (*alias; hiſtoriam.*) In 1. cap. Matth. appellatur *temporum ſcriptor.* cap. 31. dicit Euſeb. V. libros χρονογραφικῶν, & lib. X. præparat. Evangel. citat e tertio libro.

Legationem pro inſtauratione urbis Emmaus ſuſcepit.) In Chronicis: *anno 4. M. Aurelii Antonini: in Palæſtina Nicopolis, quæ prius Emmaus vocabatur, urbs condita eſt, legationis induſtriam pro ea ſuſcipiente Julio Aphricano ſcriptore temporum.*

Hujus eſt Epiſtola ad Origenem ſuper quæſtione Suſannæ.) In præfat. Dan. *quod Origeni quoque Africanus oppoſuit* &c. extat ejus ad Ariſtidem altera Epiſtola: in qua ſuper Diaphonia, & citat ex ea nonnulla Euſeb. vide lib. 1. cap. 6. & 7.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

JULIUS Africanus.) Scriptor nobilis, ex Chriſtianis primus Chronicon ſcripſit: quod ab orbe condito uſque ad Gratum & Seleucum Conſules (hoc eſt, uſque ad vulgarem 221. Chriſti annum) ſe perduxiſſe ſcribit. Ex eo integras etiam paginas in ſuum Chronicon Euſebius tranſtulit, quas primus Græce Joſ. Scaliger publicavit, ideoque Euſebii Chronicon is vocat Africani Chronicon recoctum. Chronici hujus, ut & aliorum Africani operum, quæ Hieronymus hic recenſet, Photius quoque in Bibliotheca cod. 34. meminit: additque eundem Africanum libros Ceſtorum ſcripſiſſe. Cum Photio Euſebius l. 6. hiſt. c. 23. conſentit: ubi & inter alia Africani ſcripta recenſet Epiſtolam de genealogia Chriſti

quam & Auguſtinus lib. 2. Retract. cap. 7. citat. Geſtorum porro libros novem ab Africano ſcriptos fuiſſe, idem Euſebius lib. 1. Chronicorum tradit; Photius autem quatuordecim. Ceſtorum porro nomen vel a Deæ illius fabuloſæ baltheo, vel a pugilum armis ſumptum videtur. Quo titulo & *Celſus*, in quem ſtili acumen Origenes ſtrinxit, ſua ſcripta donavit.

Ἀπὸ τοῦ σχίνου σχίσει.) Daniel cap. 13. dum Suſannæ patrocinium ſumens, ſenes judices ſeparatim interrogat, ubinam Suſannam cum juvene lenone concubuiſſe viderint: cum unus ſub *σχίνῳ*, id eſt, lentiſco; alter vero ſub *πρίνῳ*, hoc eſt, ilice, ſe illam vidiſſe dixiſſet; alludens ad utramque hanc vocem, & Græcam interponens etymologiam; Dividet, inquit primo, quod eſt *σχίσει*; & alteri, Secabit, quod eſt *πρίσει*, te Deus, &c. Ac ſi Latine alicui, qui illam ſe vidiſſe dixiſſet ſub ilice, Ilico te perdet Deus, vel ſi ſub malo, Malo te afficiet Deus, intuliſſet. Ita Marianus Victorius in Scholiis hoc loco. Cæterum Africani Epiſtola ad Origenem de hiſtoria Suſannæ, cum reſponſo Origenis, exſtat inter opera Origenis, Lutetiæ edita. (Latine ex verſione Gentiani Herveti.)

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Legationem pro inſtauratione urbis Emmaus ſuſcepit, quæ poſtea Nicopolis appellata eſt. Non demum poſt hanc legationem dicta eſt Nicopolis, ſed ſtatim ab urbis deſolatione. Sozomenus: *L. V. c. 21. Urbs eſt in Palæſtina, Nicopolis hodie dicta. Hanc cum adhuc vicus eſſet, ſacer Evangeliorum liber commemorat, & Emmauntem vocat. Poſt excidium autem Hieroſolymorum, & poſt victoriam a Judæis relatam, Romani eam Nicopolim nominarunt, ex belli eventu nomen loco imponentes.*

CAPUT LXIV.

GEMINUS, n) Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, pauca ingenii ſui monumenta o) compoſuit, florens ſub Alexandro Principe, & Epiſcopo urbis ſuæ Zebenno p) eo vel maxime tempore, quo Heraclas q) Alexandrinæ Eccleſiæ Pontifex ordinatus eſt.

Γεμῖνος τῆς κατ' Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας πρεσβύτερος, ὀλίγα τῆς οἰκείας εὐφυΐας βιβλία συνέταξεν, ἀνθήσας ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ Ζεβέννου Ἐπισκόπου τῆς ἰδίας πόλεως, ἐν ἐκείνῳ μάλιστα τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ Ἡρακλᾶς τῆς Ἀλεξανδρείων ἐκκλησίας πρεσβύτερος κατέστη.

n) In Sangermanenſi Codice, quem Marcianæus inſpexit, Geminus poſt Theodorum, ut ſupra Gajus ante Minutium Felicem ponitur. Sed in indice qui libro præmiſſus eſt, ordo ſervatur vulgatus, unde librarii hallucinatione capita transpoſita eſſe apparet, neque res tanti, cum æquales eſſe ætate illos ſcriptores innuat Hieronymus.

o) Nulla usquam Euſebius, nulla Hieronymus nec alius quisquam veterum quod ſciam commemorat ſcripta hujus Gemini, quem Codex Gemblac. *Eminum*, Euſebii Chron. *Geminianum* appellat.

p) Aliis Zebennius, *Ζεβῖνος* Euſebio qui VI. 23. eum ſucceſſiſſe Phileto, & 29. ſucceſſorem nactum Babylam teſtatur. Alexander Severus imperitavit ab A. C. 222. ad 235.

q) Heraclas qui Demetrio in Epiſcopatu Alexandrino ſucceſſit. Euſeb. VI. 29.

NOTA HENRICI GRAVII.

Geminus) Euſebio in Chronicis dicitur *Geminianus*: anno 6. Alexandri Mamææ *Geminianus presbyter Antiochenus, & Hippolytus & Beryllus Epiſcopus Arabiæ Boſtrenus, clari ſcriptores habentur.*

Et Epiſcopo urbis ſuæ Zebenno.) Euſebio *Zebinus* dicitur.

AUBERTI MIRÆI.

Alexandro Severo imperante *Geminus* (al. Geminianus) Presbyter Antiochenus, & *Hippolytus*, & *Beryllus* Epiſcopus Arabiæ Boſtrenus, clari ſcriptores habentur. *Origenes* Alexandriæ clarus habetur. Sic Euſebius in Chronico.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI Annotatio.

Geminianum vocat Euſebius in Chronico ad annum CCXXVIII.

CAPUT LXV.

THEODORUS, r) qui poſtea Gregorius appellatus eſt, Neocæſareæ Ponti Epiſcopus,

Θεόδωρος, ὃς ὕστερον ἐκλήθη Γρηγόριος, Νεοκαισαρείας Ἐπίσκοπος, νέος κομιδῆ, διὰ τὴν

r) Euſebius VI. 30. concurſum plurimorum ad Origenem audiendum Cæſaream factum referens, *ὧν ἐπισήμους μάλιστα ἔγνωμεν Θεόδωρον, ὃς ἦν αὐτὸς οὗτος ὁ καθ' ἡμᾶς Ἐπι-*

admodum adoleſcens, ob ſtudia Græcarum & Latinarum litterarum, de Cappadocia Berytum, s) & inde Cæſaream Palæſtinæ tranſiit, juncto ſibi fratre Athenodoro. t) Quorum cum egregiam indolem vidiſſet Origenes, hortatus eſt eos ad Philoſophiam, u) in qua paulatim Chriſti fidem ſubintroducens, ſui quoque ſectatores reddidit. Quinquennio x) itaque eruditi ab eo remittuntur ad matrem, y) e quibus Theodorus proficiſcens, *πανηγυρικὸν εὐχαριϛίας* z) ſcripſit Origeni: & convocata grandi frequentia, ipſo quoque Origene præſente, recitavit, qui usque hodie exſtat. Scripſit & *μετάφρασιν* in Eccleſiaſten a) brevem quidem, ſed valde utilem. Et aliæ hujus vulgo feruntur Epiſtolæ, b) ſed præcipue ſigna atque miracula, c) quæ jam Epiſcopus cum multa Eccleſiarum gloria perpetravit.

τὴν παίδευσιν Ἑλληνικῶν τε καὶ Ῥωμαϊκῶν γραμμάτων, ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας εἰς Βηρυτὸν, κἀκεῖθεν εἰς Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης διέβη, ἅμα Ἀθηνοδώρῳ ἀδελφῷ, ὧν τινων τὴν ἐξαίρετον εὐφυΐαν ἑωρακὼς Ὠριγένης, τούτους εἰς φιλοσοφίαν προετρέψατο, καὶ κατὰ μέρος εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν εἰσάγων, ζηλωτὰς ἰδίους κατέστησεν. Ἐπὶ πέντε τοίνυν παρ' αὐτοῦ παιδευθέντε ἔτη, πρὸς τὴν μητέρα ἀποπέμπονται, ἀφ' ὧν ὁ Θεόδωρος ἀποδημῶν, πανηγυρικὸν εὐχαριστίας τῷ Ὠριγένει ἔγραψε, καὶ συγκαλεσάμενος πάντας τοὺς ἐπιχωρίους, αὐτοῦ τε τοῦ Ὠριγένους παρόντος, τοῦτον ἀνέγνω τὸν λόγον, ὃς τῆς ἄχρι τοῦ παρόντος ὑπάρχει. Ἔγραψε δὲ καὶ ἔκφρασιν εἰς Ἐκκλησιαστὴν, ἐλάχιστον μὲν, πάνυ δὲ θαυμαστὸν λόγον, καὶ ἄλλας πολλὰς Ἐπιστολὰς, ποιήσας σημεῖά τε καὶ θαύματα, ἡνίκα Ἐπίσκοπος ἐτύγχανεν.

Ἐπισκόπων διαβόητος Γρηγόριος, τόν τε αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀθηνόδωρον. Suidas: *Γρηγόριος ὁ καὶ Θεόδωρος.* Ab hoc Theodoro diſtinctum Theodorum Palæſtinæ Epiſcopum Origenis diſcipulum comminiſcitur Nicephorus V. . o.

s) Idem de Gregorio Socrates IV. 27. *ἐν τῷ Βηρυτῷ νόμους ἐμάνθανε.* Sed Gregorius ipſe in Euchariſtico ad Origenem pag. 186. ſeq. teſtis locuples eſt Berytum, quo Legum Rom. diſcendarum cauſſa tendebat, præteriiſſe ſe Origenis gratia, & Cæſaream advolaſſe. De Beryto Phoeniciæ urbe, celebri olim Juriſconſultorum Academia, eruditum nuper librum in lucem edidit Jacobus Haſæus Doctor Bremenſis Gymnaſii præclariſſimus, qui de Gregorio noſtro videndus eſt capite V. atque inprimis IX.

t) Athenodorum hunc itidem poſtea Epiſcopatu in Ponti regione functum teſtatur Euſebius VI. 3. VII. 14. & 28.

u) Euſebius VI. 30. *οὓς ἀμφὶ τὰ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων μαθήματα δεινῶς ἐπτοημένους φιλοσοφίας αὐτοῖς ἐνθεὶς ἔρωτα τῆς προτέρας σπουδῆς τὴν θείαν ἄσκησιν ἀντικαταλλάξασθαι προὐτρέψατο.*

x) *Πέντε δ' ὅλοις ἔτεσιν αὐτῷ συγγενόμενοι.* id. Huic videtur adverſari quod Gregorius in Euchariſtico ad Origenem ſtatim ſub initium profitetur ab octavo jam anno neminem ſe dicentem auſcultaſſe, niſi quem celebrare ingreditur Origenem.

y) Marcianæus ex Codd. quibusdam edidit *ad patrem*, ſuſpicatus veram lectionem eſſe quam Martinus Lipſius etiam & Gravius ex Suida revocatam probavit *ad patriam*. Sane patrem jam decimo quarto ætatis amiſerat Gregorius, ut ipſe teſtatur in Euchariſtico ad Origenem p. 183.

z) Hic Panegyricus circa A. 239. Cæſareæ Palæſtinæ dictus adhuc exſtat, qui circa idem fere tempus Græce & Latine editus Moguntiæ 1604. 4. cum verſione Jac. Sirmondi inter alia Gregorii ſcripta edita a Gerhardo Voſſio Tungrenſi: Et Auguſtæ Vindel. cum verſione Laur. Rhodomanni & Iſ. Caſauboni atque editoris Davidis Hoeſchelii notis ad calcem librorum Origenis contra Celſum, 1605. 4.

a) Hæc quoque Paraphraſis Eccleſiaſtæ ætatem tulit, edita tum alibi ſæpius tum in meliore operum Gregorii Thaumaturgi editione Græco-Latina quæ Frontone Ducæo curante prodiit Pariſ. 1621. fol. Meminit hujus Metaphraſeos Hieronymus etiam in c. 4. Eccleſiaſtæ, & Rufinus VII. 25. Hiſt. Eccleſ. ubi inter alia de Gregorio inſerta quæ in Euſebio incaſſum quæras, *in Eccleſiaſtem Metaphraſin magnificentiſſime ſcripſit.*

b) Ex Epiſtolis Gregorii, quarum etiam Suidas & Freculfus atque Honorius ex Hieronymo faciunt mentionem, unica hodie exſtat inter Canonicas Patrum Epiſtolas ſæpe vulgata & in Conciliorum Tomis T. 1. edit. Labbei p. 837. ad *Πάπαν* ſive Epiſcopum quendam Ponti data circa A. 258. In quibusdam editionibus Catalogi Hieronymiani ut illa Suffridi Petri & illa Miræi & apud Baronium ad A. C. 266. num. 20. poſt Epiſtolas hoc loco memoratur *& de fide*: Sed quam plurimi Codices cum Freculfo & Græco interprete illa verba ignorant. Apud Honorium eſt: *& alias de fide Epiſtolas.* De expoſitione illa fidei quam Græce Nyſſenus, Latine Rufinus refert, abunde dictum lib. V. Bibl. Græcæ p. 249.

c) Hæc miracula a quibus Thaumaturgi nomen tulit quam plurima cum commemoret Gregorius Nyſſenus in laudatione Gregorii Neocæſarienſis, tamen T. 2. p. 1009. plura quod incredibilia poſſint videri omittere ſe eſt teſtatus. Diem obiit ſupremum Gregorius Thaumaturgus non ante A. 270. ſive annum primum Aureliani.

do Romana, Italica, Africana: & aliam de Novatiano, g) & de his qui lapſi ſunt; tertiam de geſtis Synodi; h) quartam ad eundem Fabium valde prolixam, i) & Novatianæ hæreſeos cauſas & anathema continentem. Rexit Eccleſiam annis duobus k) ſub Gallo & Voluſiano; cui ob Chriſtum martyrio coronato ſucceſſit Lucius.

Ἀφρικῆς. καὶ ἑτέραν περὶ Νοβατιανοῦ, καὶ τῶν ὀλισθησάντων, τρίτην περὶ τῶν ἐν τῇ συνόδῳ πραχθέντων, τετάρτην πρὸς τὸν αὐτὸν Φλαβιανὸν, πάνυ μεγάλην, καὶ τὰς αἰτίας τῆς Νοβατιανοῦ αἱρέσεως, καὶ ἀναθέματα περιέχουσαν. Ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν ἔτη δύο, Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ βασιλευόντων, ὃν τινὰ μετὰ τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ διεδέξατο Λούκιος.

g) Hæc altera Epiſtola Cornelii ab Euſebio non diſerte commemoratur, ſed illius loco Epiſtola Cypriani & Epiſcoporum Africæ, Ῥωμαϊκῇ φωνῇ Κυπριανοῦ καὶ τῶν ἅμ' αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν Ἐπισκόπων. Pro *Novatiano* Novati nomen habent Codices Euſebii, Rufini, Nicephori. Etſi Hieronymum pleriſque in locis ubi Novatus hodie exſtat Novatianum legiſſe haud dubitat Guil. Beveregius notis ad Synodicon magnum pag. 70.

h) Euſeb. ἄλλη τις Ἐπιστολὴ συνῆπτο Κορνηλίου περὶ τῶν κατὰ τὴν Σύνοδον ἀρεσάντων. Synodum intellige Romanam menſe Octobri A. 251. in cauſa Novatiani habitam, cujus meminit S. Cyprianus Epiſt. 55. ad Antonianum p. 103.

i) Ex hac Epiſtola Cornelii prolixa fragmenta Euſebius nobis VI. 43. conſervavit, qui eum laudat his verbis: καὶ πάλιν ἑτέρα Ἐπιστολὴ περὶ τῶν κατὰ Νόβατον πραχθέντων. Iterum Novatum vides pro Novatiano.

k) Non ſane integris, ut ex iis quæ initio hujus capitis dicta, apparet, licet Euſebius VII. 2. ubi Lucii etiam ſucceſſoris meminit, ait Cornelium ad tres annos Romæ Epiſcopatum tenuiſſe, illud tempus qvo ſedes a Fabiani martyrio vacavit, Cornelio ut videtur attribuens. Κατὰ δὲ τὴν Ῥωμαίων πόλιν Κορνηλίου ἔτεσιν ἀμφὶ τὰ τρία τὴν Ἐπισκοπὴν διανύσαντος Λούκιος καθίσταται διάδοχος. Ita & alii veteres. Vide Schelſtrateni Antiquitat. Eccleſiaſt. p. 196. ſeq. & 429.

ERASMI SCHOLION.

Scripſit Epiſtolam ad Fabium.) Sophronius legit Flavianum, & in vetuſtiſſimo codice, quem in hunc uſum exhibuit Bibliotheca divorum Petri & Pauli, oppidi Wiſſenburgenſis, (ſi quis volet experimentum fidei noſtræ capere,) ſcriptum erat Favianum.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Scripſit Epiſtolam ad Flavianum. Quinam, quantuſque vir fuerit Flavianus, quotve perſecutionum procellis exagitatus, ex Chalcedonenſi Concilio, & Epheſino altero notiſſima hiſtoria eſt.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Cornelius Romanæ urbis Epiſcopus.) Vide Euſebium.

Ad quem VIII. Cypriani exſtant Epiſtolæ.) In Chronicis VII. dicit Euſebius. Vide Jac. Pamelii edit.

Scripſit epiſtolam ad Flavianum.) Lege: *Fabium*, fuit 13. Antiochiæ Epiſc. Vide Euſeb. c. 43. & Socrat. in hiſt. Eccleſ. lib. 4. c. 28.

AUBERTI MIRÆI.

Sub annum 250. Decio ſeptimam perſecutionem commovente, Fabianus Papa 20 Januarii cæſus eſt, Anno Decii poſtremo, cum Romana ſedes anno amplius vacaſſet, *Cornelius* eſt ſubrogatus. Contra quem *Novatianus*, a paucis ſuæ partis electus, ſchiſma conflavit. Cui ſe *Novatus* Epiſcopus, ex Africa veniens, adjunxit. Cornelius porro, poſt annos duos ac menſes totidem, Romæ paſſus eſt, eique Lucius eſt ſuffectus. Cæterum S. Cornelii Epiſtola ad Flavianum, non tamen integra, apud Euſebium hiſt. l. 6. c. 35. exſtat: alia ad Lupicinum tom. 1. Bibliothecæ veterum Patrum legitur; ut & aliæ duæ leguntur inter Epiſtolas S. Cypriani.

Ad Flavianum.) Quis & quantus vir fuerit Flavianus, quotque perſecutionum procellis exagitatus fuerit, ex Chalcedonenſi & Epheſino conciliis conſtat.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Ad Flavianum. Ita Sophronius & Eraſmi codices. Guelpherbytanus habet ut Victorii Vuiſſenburgenſis: *Fabianus*, niſi quod Vuiſſenburgenſis una litera diſtat, ac *Favianum*, exhibet. Legendum vero: *Ad Fabium.* Fabius enim ſucceſſit Babylæ, Antiochenſi Epiſcopo, datæqve ad eum literæ Cornelii. Retinui Flavianum, quod conſtans Codicum harmonia doceat, errorem eſſe Hieronymi. Vide *Euſ. L. V. c. 39. 43.*

CAPUT LXVII.

CYPRIANUS Afer, primum glorioſe Rhetoricam l) docuit, exinde ſuadente presbytero Cæcilio, a quo & cognomentum m) ſortitus eſt, Chriſtianus factus, omnem ſubſtantiam ſuam pauperibus erogavit, n) ac poſt non multum temporis electus in presbyterum, etiam Epiſcopus o) Carthaginienſis conſtitutus eſt. Hujus ingenii ſuperfluum eſt indicem p) texere, cum ſole clariora ſint ejus opera. Paſſus eſt ſub Valeriano & Galieno Principibus, perſecutione octava, eodem die quo Romæ Cornelius; ſed non eodem anno.

Κυπριανὸς Ἄφρος, πρῶτον ἐνδόξως τὴν ῥητορικὴν διδάξας, πεισθεὶς παρὰ Κεκιλίου πρεσβυτέρου, οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκληρώσατο, Χριστιανὸς γενόμενος, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν τοῖς πτωχοῖς διέδωκε, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ κατασταθεὶς εἰς πρεσβύτερον καὶ Ἐπίσκοπος ἐγένετο Καρθαγένης. Τούτου τὸν τῆς εὐφυΐας κατάλογον ὑφαίνειν, περιττὸν ἡγοῦμαι, διὰ τὸ λαμπρότερα εἶναι τοῦ ἡλίου τὰ τούτου συντάγματα. Ἔπαθεν ἐπὶ Βαλεριανοῦ καὶ Γαλιήνου βασιλέων, διωγμοῦ ὀγδόου ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐν τῇ Ῥώμῃ Κορνήλιος, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ.

l) Non Rhetoricam adeo in ſcholis docuiſſe, quam in foro exercuiſſe Cyprianus videtur. Confer quæ ipſe de ſe Cyprianus libro ad Donatum, non longe ab initio.

m) Quemadmodum liberti olim a Dominis manumittentibus ſolebant cognomentum adſciſcere, ſic Cyprianus a Cæcilio presbytero Carthaginienſi vindicatus ex Ethniciſmo in lucem ac libertatem Chriſtianam, Cæcilius cognominari gaudebat. De Cæcilio illo vide Acta Sanctor. 3. Junii T. 1. pag. 270. Ad Chriſtianos acceſſiſſe S. Cyprianus videtur A. C. 246. ut in Annalibus Cyprianicis colligit Joannes Pearſonius.

n) De hoc plura Pontius in S. Cypriani vita.

o) Utrumque non diu poſt, factum idem Pontius innuit: *Ad probationem operum ſolum hoc arbitror ſatis eſſe, quod judicio DEI & plebis favore ad officium Sacerdotii* (Presbyteri) *& Epiſcopatus gradum adhuc neophytus, & ut putabatur novellus electus eſt.* Cæterum Pearſonius Presbyterum factum conjicit anno exeunte 247. Epiſcopum A. 248.

p) *Indicem ingenii* pro indice ſcriptorum ſive monumentorum ingenii poni ab Hieronymo eſt perſpicuum. Mihi vero poſt Guil. Caveum aliosque qui de ſcriptis Sancti Martyris fuſe ac diligenter tractarunt, nihil aliud hoc loco reliquum eſt commemorare, quam poſt curas in caſtigandis atque illuſtrandis Cypriani ſcriptis collocatas ab Eraſmo, a Paulo Manutio, Latino Latinio, Jac. Pamelio, Nic. Rigaltio, Philippo Priorio & noviſſime a Joanne Fello Oxonienſi Epiſcopo, novam operum S. Martyris editionem jam exſpectari ab accuratiſſimæ eruditionis ſene & de Eccleſiaſtica antiquitate meritiſſimo Stephano Baluzio, qui triginta amplius Codices MSS. eum in uſum contuliſſe ſe eſt profeſſus. Præclara Joannis Felli editio vulgata Oxoniæ A. 1682. Jo. Pearſonii Annales Cyprianicos præfixos habet, eidem ſeparatim deinde H. Dodwelli diſſertationes Cyprianicæ acceſſerunt, in repetitis editionibus Brem. 1690. & Amſtelod. 1699. etiam ſubjunctæ. Cæterum non obſtante Cypriani de rebaptizandis hæreticis ſententia per Eccleſiam rejecta, nihilominus pro Sancto ſemper habitum probat Jo. Launojus lib. VIII. Epiſt. 15.

q) A. C. 258. 14. Sept. ad decretum Pro Cos. *Thaſcium Cyprianum gladio animadverti placet.*

r) Cornelius Centumcellis Hetruriæ in exilio obierat 14. Sept. A. 252. ut ad cap. 66. jam notare me memini.

MARIANI VICTORII.

Cum ſole clariora ſint ejus opera. Impreſſa ſunt hæc Romæ emendatiſſima anno præterito, 1563. Aldinis typis, e vetuſtiſſimis codicibus, quorum unus nongentorum fere annorum Veronenſis erat Eccleſiæ.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Cyprianus Apher.) Ipſe Hieronym. Epiſt. ad Magnum: *Cyprianus quod idola Dii non ſint, qua brevitate, qua hiſtoriarum omnium ſcientia, quorum verborum & ſenſuum ſplendore perſtrinxit?* Euſeb. in Chron. *Anno 3. Valeriani & Gallieni. Cyprianus primum Rhetor, deinde presbyter, ad extremum Carthaginenſis epiſcopus, martyrio coronatur:* & in hiſt. Eccleſ. lib. 6. cap. 43. Hieronymus ſupra ad Paulinum & in LX. Eſa. *Vir ſanctus, & eloquentiſſimus martyr Cyprianus, & noſtri temporis confeſſor Hilarius nonne tibi videntur excelſæ quondam in ſeculo arbores, ædificaſſe Eccleſiam Dei?* & in cap. 3. Jonæ: *Proponamus nobis beatum Cyprianum, qui prius idololatriæ aſſertor fuit, & in tantam gloriam venit eloquentiæ, ut Oratoriam quoque doceret Carthagini, ad pœnitentiam converſum in tantam veniſſe virtutem, ut Chriſtum publice prædicaret, ac pro illo cervicem gladio flecteret.* Vide Lactantium lib. V. in principio, & cap. 4. Hilarius in 6. c. Matth. *De orationis autem Sacramenti neceſſitate nos commendandi Cyprianus vir ſanctæ memoriæ liberavit* &c.

Hujus

Hujus ingenii ſuperfluum eſt indicem texere.) Ipſe Hieron. in Epiſt. *Schedula. Quos nunc prætereo, ne videar operum ejus indicem texere.*

Cum ſole clariora ſint ejus opera.) Cic. lib. 1 de finib. *Quapropter, ſi ea quæ dixi ſole ipſo illuſtriora & clariora ſunt.* Pro Milone: *Cederem tempori Judices, ſed ſi illius inſidiæ clariores hac luce fuerint.* & 1. Tuſcul. Quæſt. *Qui etiam ſatis viderit id quod eſt clarius.*

AUBERTI MIRÆI.

S. Cæcilius Cyprianus.) Carthaginienſis in Africa Epiſcopus, Philippo Auguſto III. & ejus filio Cæſare II. Conſulibus (hoc eſt, anno Chriſti 248.) creatus eſt. Nam ſcribit in Epiſt. 55. poſt quatuor annos, quam ſedere cœpit, in Africa ortum eſſe Schiſma Feliciſſimi, ſub ipſum pontificatus Cornelii exordium: quod anno Chriſti 251. congruit. Idem Cyprianus Valeriano IV. & Gallieno III. Conſulibus (id eſt, Chriſti anno 257.) in exilium pulſus, ſequenti anno 258. martyrium fecit: ut ex Actis paſſionis ejusdem datur intelligi. Cypriani opera Jacobus Pamelius recenſuit, ſcholiisque illuſtravit, Antverpiæ 1568. & 1589. item Pariſiis 1574. & 1616. edita.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

In veterum Eccleſiaſticis monumentis laudantur circiter XXVI. Cypriani, ſed omnes reliqui infra hujus conſtantiam, eruditionem meritaque ſubſiſtunt. Ejus memoriam recolebat Carthaginienſis Eccleſia XVIII. Kal. Octobr. ut diſcimus ex illius Eccleſiæ calendario, quod Mabillonius primus in lucem produxit tomo III. analectorum. *p. 398 ſeqq.* Nec Carthaginenſis ſolum, ſed omnes Africanæ Eccleſiæ Calendario illo uſæ ſunt ante annos propemodum mille & ducentos. Conveniebant autem noctu fideles, atque præeuntibus clericis intelligendæ ſcripturæ ſacræ operam ſuam addicebant. Auguſtinus *Epiſt. CXX.* ad Honoratum: *Hunc pſalmum LXXII. nocte, qua illuceſcebat ſolennitas beatiſſimi Cypriani, per miniſterium noſtrum expoſitum, lege, & diligenter adverte.* Cæterum hujus Cypriani olim tanta fuit veneratio, ut in laude poneretur, habereturque jucundum, ad ejus ſepulchrum preces fudiſſe. Poſtumianus apud Sulpitium Severum dialogo primo: *Libuit animo adire Carthaginem, loca viſitare ſanctorum, & præcipue ad ſepulchrum Cypriani martyris adorare.* Sepulchri hujus pretio abuſus eſt Auguſtinus ad fallendam matrem, antequam veram religionem amplecteretur. Cum enim renitente Monica Carthagine Romam diſceſſurus eſſet; rogabat matrem, fugientem filium usque ad mare ſequentem, ut prope Cypriani ſepulchrum ea nocte maneret, donec reverteretur: ſe enim non abiturum, ſed diſcedentem amicum paululum comitaturum. Atque hoc a matre facilius obtinuit ob amorem, quo in Cypriani ſepulchrum ferebatur. Ita inquit Auguſtinus *L. V. Confeſſ. c. 8. Planxit, & usque ad mare ſecuta eſt, ſed fefelli eam & finxi, me amicum nolle deſerere, donec vento facto navigaret. Vix perſuaſi, ut in loco, qui proximus noſtræ navi erat, memoria beati Cypriani, maneret ea nocte. Sed in ea nocte clanculo ego profectus ſum: illa autem remanſit orando & flendo.* Pertinet quoque ad honores, quos Cypriano Africani detulerunt, templum, de quo Procopius apud Evagrium *L. IV. hiſt. Eccleſ. c. 16.* ita ſcribit: *Cyprianum virum ſanctiſſimum Carthaginenſes univerſi præcipuo honore venerantur; conſtructaque in ejus honorem magnificentiſſima Eccleſia extra urbem ad littus maris, tum in reliquis eum religioſe colunt, tum feſtum diem quotannis agunt, quem Cypriana appellant. Atque hinc nautæ tempeſtatem quandam, eodem nomine, quo diem feſtum, vocare ſoliti ſunt, propterea quod ea tempeſtas eo potiſſimum tempore ingruere conſuevit, quo Afri feſtum illum diem perpetuo celebrare ſolent.* In occidentali Eccleſia itidem multa ædificia cœnobitarum in Cypriani honorem extructa ſunt: de quibus dicam in diatriba de Cyprianis veteris Eccleſiæ. Acta paſſionis Maximiliani, quæ Mabillon parte IV. analectorum exhibet, affirmant, Cyprianum Carthagine ſub monticulo ſecus planum (platanum) terræ mandatum eſſe: quod quid ſit, aliis divinandum relinquo. Cæterum hujus martyris non ſolum apud orthodoxos, ſed etiam apud hæreticos illibata fuit exiſtimatio: unde Pelagius in libro teſtimoniorum cum debito honore eum commemoravit, ut Auguſtinus docet libro IV. ad Bonifacium.

Hujus ingenii ſuperfluum eſt indicem texere, cum ſole clariora ſint ejus opera. Horum verborum non is eſt ſenſus, quem volunt, qui de perſpicuo dicendi genere interpretantur; ſed hoc vult Hieronymus, Cypriani opera omnium manibus teri, nec adeo ab ipſo ſigillatim recenſenda eſſe. Et fuit ſane frequens lectio librorum Cypriani, quos nemo non commendabat inter orthodoxos. Auguſtinus libro de gratia & libero arbitrio: *Commoneo & multum exhortor, ut beati Cypriani librum, quem ſcripſit de oratione dominica, diligenter legatis, & quantum nos Dominus adjuverit, intelligatis, memoriaque mandetis.* Hieronymus ad Lætam *T. I. f. 27.* de filia: *Cypriani opuſcula ſemper in manu teneat.* Ad Euſtochium de cuſtodia virginitatis: *Ibid. f. 65. Legas de virginitate beati Cypriani volumen egregium.* Neque tamen inficias eo, Hieronymum Cypriano peritiam tribuiſſe, animi ſenſa plane exponendi. Ita enim ait ad Paulinum de inſtitutione monachi: *Ibid. f. 47. Beatus Cyprianus inſtar fontis puriſſimi dulcis incedit & placidus.* Si noſſe velis, cur in ſcripturam nullos ediderit commentarios,

Hiero-

ſuſtinens, egregium volumen vitæ & paſſionis Cypriani t) reliquit.

μένας ἐξαίρετον πυκτίον βίου τε καὶ πάθους τοῦ αὐτοῦ Κυπριανοῦ καταλέλοιπεν.

t) Pontii Diaconi ſcriptum de vita & paſſione S. Cypriani, Rhetoricæ potius dictionis gratiam, quam narrationis Hiſtoricæ diligentiam præferre notat Rigaltius ad Cypr. Epiſt. 83. (edit. Ox. 81.) Illud non tantum S. Martyris operibus præmittitur, ſed etiam exſtat in Actis ſelectis Martyrum præclari Viri Theodorici Ruinarti, quæ poſt Pariſienſem editionem 1690. 4. ante paucos annos nitide auctioraque recuſa ſunt Amſtelodami ab Henrico Wetſtenio 1713. fol. De Pontio ipſo non ſatis certæ fidei feruntur Acta a Valerio ut ajunt conſignata Diacono ejus contubernali apud Baluzium T. 2. Miſcell. p. 124. Confer Acta Sanctor. ad VIII. Martii T. 1. p. 750. ſeq. Ex illis Actis hauſit Trithemius quando ſcripſit Pontium melliflua ſua prædicatione & induſtria duos Philippos Imperatores ad CHriſtum convertiſſe. Vide Baluzii Miſc. Tom. 2. pag. 130. ſeq.

HENRICI GRAVII.

Egregium volumen vitæ & paſſionis Cypriani reliquit.) Hujus duntaxat fragmentum a Jac. Pamelio editum extat. Scripſerunt quoque vitam & paſſionem ejus Gregorius Nazianzenus & Prudentius carmine Archilochio, niſi is alius eſt, ut docti exiſtimant.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. Pontius. Carthaginienſis diaconus, de S. Cypriani martyrio inſignem librum ſcripſit, a Pamelio inter Prolegomena Cyprianæa editum. Nomen ejus Martyrologio Rom. 8. Martii eſt adſcriptum: eſtque alius a S. Pontio martyre Gallicano, in idem Martyrologium 14. Maji relato, & ſupra in Scholiis ad cap. 54. laudato.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Vita Cypriani a Pontio edita interpolata eſt. Dalmatica Cyprianum induit, quæ eſt veſtis Epiſcoporum ſequioris ævi, quod librariis minus dictum videretur, tantum Epiſcopum, ſanctumque martyrem tunica vulgari indutum fuiſſe. At vero non fuiſſent gentiles ſolliciti de Epiſcopis detegendis, ſi potuiſſent ex habitu dignoſci. Præterea Cyprianum terræ mandatum dicit *cum cereis & ſcolacibus*, quæ eſt locutio ad recentes mores comparata. Scilicet candelæ adhibendæ erant, ne in tenebris terræ mandaretur martyr, atque gentiles ignorarent, quem honorem ejus corpori Chriſtiani ſtatuerent.

CAPUT LXIX.

DIONYSIUS, Alexandrinæ urbis Epiſcopus, u) ſub Heracla ſcholam κατηχήσεων x) presbyter tenuit, & Origenis valde inſignis y) auditor fuit. Hic in Cypriani & Africanæ ſynodi z) dogma conſentiens, de hæreticis rebaptizandis, ad diverſos plurimas miſit Epiſtolas, quæ usque hodie exſtant: & ad Fabium a) Antiochenæ urbis Epiſcopum ſcripſit de pœnitentia, b) & ad Roma-

Διονύσιος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος, ἐπὶ Ἡρακλᾶ, σχολὴν κατηχήσεων πρεσβυτερίου κατέσχε καὶ Ὠριγένους ἐπίσημος βοηθὸς ἐγένετο. Οὗτος εἰς τὸ δόγμα τοῦ Κυπριανοῦ, καὶ τῆς Ἀφρικῆς συνόδου συναινῶν, περὶ αἱρετικῶν ἀναβαπτισθησομένων πολλὰς πρὸς διαφόρους ἀπέστειλεν Ἐπιστολὰς, αἳ καὶ ἄχρι τοῦ παρόντος τυγχάνουσι,

u) Heraclæ ſucceſſor A. 248. Philippi tertio. Euſeb. VI. 35. Τρίτον δὲ τοῦτο ἔτος ἦν καθ' ὃ μεταλλάξαντος Ἡρακλᾶ τὸν βίον ἐπὶ ἑκκαίδεκα ἔτεσι τῆς προστασίας τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἐκκλησιῶν τὴν ἐπισκοπὴν Διονύσιος ὑπολαμβάνει.

x) Euſebius VI. 28. cum dixiſſet Heraclam ex Catecheta factum Epiſcopum Alexandrinum in locum Demetrii, ſubjungit: Τῆς δὲ τῶν αὐτόθι κατηχήσεως τὴν διατριβὴν διαδέχεται Διονύσιος, εἷς καὶ οὗτος τῶν Ὠριγένους γνωρίμων φοιτητῶν. Factum hoc circa A. C. 231.

y) Sangermanenſis Codex, *valde inſigniſſimus auditor.* Alii: *vel inſigniſſimus auditor fuit.* hoc eſt omnium Origenis diſcipulorum præclariſſimus, utpote qui copia librorum editorum Magiſtri ſecutus eſt exemplum. Fruſtra itaque Marianus *adjutorem* voluit reponere pro *auditore.* Hæc Jo. Marcianæus.

z) Habitæ Carthagine A. 255. præſidente Cypriano. Vide Pearſonii annales Cyprianicos ad illum annum.

a) Codices plerique ita recte, ut ſupra c. 66. *Fabium*, pro quo vitioſe alii *Flavianum*. Ex Dionyſii Epiſtola ad Fabium Antiochenum prolixa fragmenta ſervavit Euſebius VI. 41. 42. 44.

b) Ex Euſebio conſtat non ſolum illud Epiſtolæ illius argumentum fuiſſe, licet in eadem πολλὰ περὶ μετανοίας διελθὼν notat VI. 44.

nos per Hippolytum alteram: c) ad Xyſtum, qui Stephano ſucceſſerat, duas Epiſtolas: d) & ad Philemonem e) & ad Dionyſium, Romanæ Eccleſiæ presbyteros, duas Epiſtolas: & ad eundem Dionyſium, poſtea Romæ Epiſcopum, & ad Novatianum f) cauſantem, quod invitus Romæ Epiſcopus ordinatus eſſet: cujus Epiſtolæ hoc exordium eſt: *Dionyſius* g) *Novatiano fratri ſalutem. Si invitus,* h) *ut dicis, ordinatus es, probabis, cum volens ſeceſſeris.* (*Nam* i) *oportuit quidvis etiam hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleſia DEI. Neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quod noluiſſes diſſidium inducere* k) *quam proficiſci ſolet ex eo, ſi quis recuſet ſimulacris immolare: atque adeo præclarius etiam, mea quidem ſententia, ſiquidem illic uni propriæque conſulitur animæ, hic totius Eccleſiæ negotium agitur. Tametſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris fratres in concordiam redire, plus egeris officio, quam peccaris errato. Atque hoc quidem haud imputabitur, illud vero laudibus feretur. Ceterum ſi non obtemperantibus illis minus aſſequeris quod vis, tamen fac modis omnibus ut tuam ipſius ſerves animam.*) Eſt

Apud Euſeb. VI. 45. Διονύσιος Νοουατιανῷ τῷ ἀδελφῷ χαίρειν. Εἰ ἄκων ὡς φῂς ἤχθης, δείξεις ἐὰν ἀναχωρήσῃς ἑκών. ἔδει μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἦν οὐκ ἀδοξοτέρα τῆς ἕνεκεν τοῦ μὴ εἰδωλολατρεῦσαι γενομένης ἡ ἕνεκεν τοῦ μὴ σχίσαι μαρτυρία, κατ' ἐμὲ δὲ μείζων. Ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὲρ μιᾶς τις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ ὅλης τῆς ἐκκλησίας μαρτυρεῖ. Καὶ νῦν δὲ εἰ πείσαιο ἢ βιάσαιο τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ὁμόνοιαν ἐλθεῖν, μεῖζον ἔσται σοὶ τοῦ σφάλματος τὸ κατόρθωμα, καὶ τὸ μὲν οὐ λογισθήσεται, τὸ δὲ ἐπαινεθήσεται. Εἰ δὲ ἀπειθούντων ἀδυνατοίης, σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν.

νύσας, καὶ πρὸς Φλαβιανὸν δὲ Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον γράφει περὶ μετανοίας, καὶ πρὸς Ῥωμαίους διὰ Ἱππολύτου ἑτέραν, καὶ πρὸς Ξύστον διαδεξάμενον Στέφανον Ἐπιστολὰς δύο, πρὸς Φιλήμονα καὶ Διονύσιον τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας πρεσβυτέρους Ἐπιστολὰς δύο, καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν Διονύσιον ὕστερον Ῥώμης Ἐπίσκοπον, καὶ πρὸς Νωβατιανὸν αἰτιώμενον, ὡς ἄκων ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος, ἧς τινος Ἐπιστολῆς τὸ προοίμιον ἔχει οὕτως· Διονύσιος Ἀλεξανδρείας Νωβατιανῷ. Εἰ ἄκων ὡς φῂς ἤχθης, δείξῃς ἀναχωρήσας ἑκών. Ἔδει μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν, ὑπὲρ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἦν οὐκ ἀδοξοτέρα τῆς ἕνεκεν μὴ εἰδωλολατρῆσαι γινομένης, ἡ ἕνεκεν τοῦ μὴ σχίσαι μαρτυρία, κατ' ἐμὲ δὲ καὶ μείζων. Ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὲρ μιᾶς τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ ὅλης τῆς ἐκκλησίας, καὶ νῦν δὲ εἰ πείσαις, καὶ εἰ βιάσαις τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ὁμόνοιαν ἐλθεῖν, μεῖζον ἔσται σοι, τοῦ σφάλματος τὸ κατόρθωμα. Καὶ τὸ μὲν, οὐ λογισθήσεται, τὸ δὲ ἐπαινεθήσεται. Εἰ δὲ ἀπειθούντων ἀδυνατοίης, σώζων σῶζε τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἔστιν αὐτοῦ πρὸς Διονύσιον καὶ Δίδυμον ἄλλη Ἐπιστολὴ, καὶ ἑορταστικαὶ περὶ τοῦ πάσχα πολλαὶ, λόγων κράτος ἔχουσαι, καὶ πρὸς τὴν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίαν περὶ ἐξορίας, καὶ πρὸς Ἱέρακα Αἰγύπτου Ἐπίσκοπον, καὶ ἄλλη περὶ θνήσεως καὶ Σαββάτου, καὶ περὶ γυμνασίου, καὶ πρὸς Ἑρμάμμωνα, καὶ ἄλλη περὶ διωγμοῦ Δεκίου, καὶ δύο λόγοι κατὰ Νέπωτος Ἐπισκόπου τοῦ συγγραψαμένου, χιλίων ἐνιαυτῶν σωματικὴν

c) Euſeb. VI. 46. Καὶ ἑτέρα τις ἐπιστολὴ τοῖς ἐν Ῥώμῃ τοῦ Διονυσίου φέρεται διακονικὴ διὰ Ἱππολύτου.

d) Xyſtus Stephano ſucceſſit in Epiſcopatu Rom. A. 257. Ad hunc Xyſtum Epiſtolas tres Dionyſii Euſebius commemorat, ex prima affert nonnulla VII. 5. & 6. ex ſecunda VII. 9. tertiam ad Xyſtum & Eccleſiam urbis Romæ tantum commemorat eodem loco.

e) Ex Epiſtola ad Philemonem presbyterum Rom. affert aliqua Euſebius VII. 7. & ex Epiſtola ad Dionyſium qui A. 259. factus Epiſcopus Romanus eſt, VII. 8. De hac ad Dionyſium Epiſtola vide etiam quæ Athanaſius in ſcripto de ſententia Dionyſii & de ſynodis T. 1. p. 918. Euthymius in panoplia &c.

f) Euſebii & Rufini editiones Νοουάτῳ *Novato* VI. 45. ſed Novatiano utique fuit illi nomen, non Novato qui Epiſcopum Romanum ſe contra Cornelium ordinari paſſus eſt Anno 251. quo has ad eum litteras Dionyſius Alex. exaravit. Et Νοουατιανῷ apud Euſebium legit Syncellus p. 374. atque Nicephorus VI. 4. licet Latina Nicephori verſio habet Novatum.

g) Nonnulli hoc loco addunt *Alexandrinus Epiſcopus.* Sed a pleriſque MSS. hæc recte abſunt.

h) In quibuſdam editt. ut illa Suffridi Petri: *Nolens ne ad ſacerdotium fueris inductus, ita demum oſtendes ſi volens ceſſeris.* Ex Eraſmo.

i) Quæ ſequuntur, verba Epiſtolæ in pleriſque Codicibus librariorum ut opinor ignavia deſiderantur. Itaque & omiſſa ſunt in pluribus editt. ut Cypriani, & Marcianæi. Sed quoniam Græcus interpres illa habet, non ſuis tamen ſed iiſdem quæ apud Euſebium verbis, hinc ſuſpicatus ab Hieronymo ipſo eſſe addita, itaque omittere illa nolui, ſed uncinis incluſi.

k) Ita ſatis perſpicue expreſſit verba τοῦ μὴ σχίσαι, quæ habet etiam Nicephorus & Syncellus, legitque Rufinus, *ne ſcindatur Eccleſia.* Itaque nolim aſſentiri viro doctiſſimo, qui in Annalibus Cyprianicis p. 31. pro σχίσαι legendum putat θῦσαι. Verius eſt apud Euſebium verba quædam excidiſſe, ex Nicephoro ita ut feci ſupplenda, quoniam librarius illud ἕνεκεν bis repetitum ſemel oſcitans cum proximo commate prætermiſit.

ejus ad Dionyſium l) & ad Didymum altera Epiſtola, & ἑορταστικαὶ de paſcha plurimæ, declamatorio ſermone m) conſcriptæ, & ad Alexandrinam Eccleſiam de exilio: n) & ad Hieracam o) in Ægypto Epiſcopum: & alia de Mortalitate, p) & de Sabbatho, & περὶ γυμνασίου, q) & ad Hermammonem, & alia r) de perſecutione Decii: & duo libri s) adverſum Nepotem Epiſcopum, qui mille annorum corporale regnum ſuis ſcriptis aſſeverat: in quibus & de Apocalypſi Joannis diligentiſſime diſputat: t) & adverſum Sabellium, & ad u) Ammonem Beronices Epiſcopum, & ad Teleſphorum, & ad Euphranorem, x) & quatuor libri ad Dionyſium Romanæ urbis Epiſcopum, y) & ad Laodicenſes z) de pœnitentia: item ad Cononem a) de pœnitentia, & ad Origenem b) de

κὴν βασίλειαν, ἐν οἷς περὶ τῆς Ἰωάννου ἀποκαλύψεως ἐπιμελῶς διείλεκται. Καὶ κατὰ Σαβελλίου, καὶ πρὸς Ἄμμωνα Βερονίκης Ἐπίσκοπον, καὶ πρὸς Τελεσφόρον καὶ Εὐφραν, καὶ τέσσαρες λόγοι πρὸς Διονύσιον Ῥώμης Ἐπίσκοπον, καὶ πρὸς Λαοδικεῖς περὶ μετανοίας, ὁμοίως πρὸς Κόνωνα περὶ μετανοίας, πρὸς Ὠριγένην περὶ μαρτυρίου, πρὸς Ἀρμενίους περὶ μετανοίας, καὶ κανόνας ἁμαρτιῶν, περὶ φύσεως πρὸς Τιμόθεον, περὶ πειρασμῶν πρὸς Εὐφράνορα, καὶ πρὸς Βασιλείδην πολλὰς Ἐπιστολάς, ἀφ᾽ ὧν ἐν τῇ μιᾷ λέγει, ὡς ἤρξατο καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν συντάττειν ὑπομνήματα, καὶ κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ἐπίσημος αὐ-

l) Videtur legendum *ad Domitium & Didymum* ex Euſebii VII. 20. & Nicephori VI. 18.

m) Euſeb. VI. 20. Ἔτι καὶ τὰς φερωνύμους ἑορταστικὰς τὸ τηνικαῦτα συντάττει, πανηγυρικωτέρους ἐν αὐταῖς περὶ τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς ἀνακινῶν λόγους. Tales ibi memorat ad Flavium (Nicephoro Flavianum) ad Domitium & Didymum, ad compresbyteros Alexandrinos &c. fragmenta ex illis ibid. usque ad c. 22.

n) De exilio, hoc eſt velut ab exule ſcripta. Euſebius VI, 21. αὖθις ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἑορτῇ ὥσπερ τις ὑπερόριος ἐξ αὐτῆς Ἀλεξανδρείας διὰ γραμμάτων αὐτοῖς (τοῖς κατ᾽ Ἀλεξάνδρειαν συμπρεσβυτέροις) ὁμιλεῖ.

o) Ex Euſebio *Hieracam* repoſui pro *Heracla* tanto confidentius, quod Heraclas jam ante multos annos obierat, cum Epiſtolas illas Dionyſius ſcripſit. Καὶ Ἱέρακι δὲ μετὰ ταῦτα τῷ κατ᾽ Αἴγυπτον ἐπισκόπῳ ἑτέραν ἑορταστικὴν ἐπιστολὴν γράφων &c.

p) Λοιμικῆς τὸν πόλεμον διαλαβούσης νόσου. Euſeb. VII. 22. De illa peſtilentia quæ in Annum 252. incidit, meminit etiam S. Cyprianus libro de mortalitate.

q) Φέρεται δέ τις αὐτοῦ καὶ περὶ σαββάτου, καὶ ἄλλη περὶ γυμνασίου. Euſeb. VII. 22. p. 269.

r) Ex Euſebio videtur legendum *& ad Hermammonem alia de perſecutione Decii.* Euſebii verba: Ἑρμάμμωνι δὲ πάλιν καὶ τοῖς κατ᾽ Αἴγυπτον ἀδελφοῖς δι᾽ ἐπιστολῆς ὁμιλῶν πολλά τε ἄλλα περὶ τῆς Δεκίου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν διεξελθὼν κακοτροπίας &c. Vides in illa ipſa ad Hermammonem Epiſtola de Decii perſecutione a Dionyſio tractatum. Ex fragmento quod ex ea VII. 23. affert Euſebius, conſtat ſcriptam A. C. 262.

s) Hæc ſunt τὰ περὶ ἐπαγγελιῶν δύο συγγράμματα a Dionyſio oppoſita Nepoti Epiſcopo Ægyptio: quem Chiliaſtici licet regni aſſertorem tamen fratris nomine compellat. Euſebium conſule VII. 24.

t) Dionyſius apud Euſebium VII. 25. Vide & III. 28.

u) Euſebius iterum ſuadet hæc conjungenda eſſe: *adverſum Sabellium ad Ammonem.* Ita enim ille VII. 26. ἐπὶ τούτοις τοῦ Διονυσίου φέρονται καὶ ἄλλαι πλείους ἐπιστολαί, ὥσπερ αἱ κατὰ Σαβελλίου πρὸς Ἄμμωνα τῆς κατὰ Βερενίκην ἐκκλησίας ἐπίσκοπον. Plures fuere civitates olim Berenices nomine, ita ut cujus ex illis ſex vel ſeptem fuerit Epiſcopus Ammon iſte, non ſit in promtu dicere. Neque multum refert. Suſpicor tamen illam in Pentapolitano Africæ tractu intelligi.

x) al. *ad Euphran.* Euſebius: Καὶ ἡ πρὸς Τελεσφόρον καὶ ἡ πρὸς Εὐφράνορα καὶ πάλιν Ἄμμωνα καὶ Εὔπορον. Hæc poſtrema duo nomina Hieronymus prætermiſit. Euphranoris nomen recurrit infra, nota f.

y) Etiam hos quatuor libros ἐλέγχου καὶ ἀπολογίας Sabellio oppoſitos fuiſſe ex Euſebio, Athanaſio & contra Rufin. Hieronymo conſtat. Ecce Euſebii verba: συντάττει δὲ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ ἄλλα τέσσαρα συγγράμματα, ἃ τῷ κατὰ Ῥώμην ὁμωνύμῳ (*cognomini* non *gentili* ut Valeſ.) Διονυσίῳ προσφωνεῖ. Præceſſerant autem Epiſtolæ adverſus Sabellium.

z) Euſeb. VI. 46. Καὶ τοῖς κατὰ Λαοδίκειαν ἀδελφοῖς οἷς προΐστατο Θηλυμίδρης ἐπίσκοπος, καὶ τοῖς κατὰ Ἀρμενίαν ὡσαύτως περὶ μετανοίας ἐπιστέλλει.

a) Conon hic Epiſcopus Ægypti Hermopolitanus. Euſeb. καὶ πρὸς Κόνωνα (male Κόλλωνα apud Syncellum p. 375.) τῆς Ἑρμουπολιτῶν δὲ παροικίας ἐπίσκοπος ἦν οὗτος, ἰδία τις περὶ μετανοίας αὐτοῦ φέρεται γραφή. Vitioſe quidam Codices: *& Canonem de Pœnitentia.*

b) Ἔστι καὶ ἡ περὶ μαρτυρίου πρὸς τὸν Ὠριγένην γραφεῖσα. id. Etiam Stephanus Gobarus apud Photium Cod. 232. memorat Dionyſium Alex. & ad ſpirantem adhuc ſcripſiſſe Origenem, & defunctum poſt fata laudaſſe.

martyrio; ad Armenios de pœnitentia c) & de ordine delictorum, d) de natura ad Timotheum, e) de tentationibus ad Euphranorem. f) Ad Baſilidem g) quoque multæ Epiſtolæ: in quarum una ſe aſſerit, etiam in Eccleſiaſten cœpiſſe ſcribere commentarios. Sed & adverſus Paulum Samoſatenum, h) ante paucos dies quam moreretur, inſignis ejus fertur Epiſtola. Moritur duodecimo Galieni anno. i)

τῆ φέρεται ἐπιστολή. Τελευτᾷ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει Γαλιήνου βασιλέως.

c) *Καὶ τοῖς κατὰ Ἀρμενίαν ὡσαύτως περὶ μετανοίας ἐπιστέλλει, ὧν ἐπεσκόπευε Μερουζάνης.* Euſeb. VI. 46.

d) De ordine delictorum ſive *τάξεις παραπτωμάτων* tractavit Dionyſius in alia ad Ægyptios Epiſtola. Idem Euſebius initio ejuſdem capitis 46. *γράφει δὲ καὶ πρὸς τοὺς κατ᾽ Αἴγυπτον ἐπιστολὴν περὶ μετανοίας, ἐν ᾗ τὰ δόξαντα αὐτῷ περὶ τῶν ὑποπεπτωκότων παρατίθεται, τάξεις παραπτωμάτων διαγράψας.*

e) Inter *πολυεπεῖς* Dionyſii *λόγους ἐν ἐπιστολῆς χαρακτῆρι*, ſive per modum Epiſtolæ ſcriptos Euſebius VII. 26. primo loco refert libros ad Timotheum filium de Natura. *ὡς οἱ περὶ φύσεως Τιμοθέῳ τῷ παιδὶ προσπεφωνημένοι.* Valeſius *παῖδα* vertit *puerum*, ſed Timotheum hunc filium Dionyſii fuiſſe colligas ex VI. 40. Ex libris illis fragmenta ſervavit Euſebius XIV. 23--27. præparat. Evangelicæ.

f) *Καὶ ὁ περὶ πειρασμῶν, ὃν καὶ αὐτὸν Εὐφράνορι ἀνατέθεικεν.* id. Ad eundem Euphranorem jam ſupra Epiſtolam commemoravit.

g) Baſilides hic Epiſcopus Pentapolitanus in Cyrenaica Africæ regione. Euſeb. VII. 26. *ἐπὶ τούτοις καὶ Βασιλείδῃ τῶν κατὰ Πεντάπολιν παροικιῶν ἐπισκόπῳ γράφων φησὶ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξήγησιν πεποιῆσθαι τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ. Διαφόρους δ᾽ ἡμῖν καὶ πρὸς τοῦτον καταλέλοιπεν ἐπιστολάς.* Exſtat etiam Dionyſii Alex. Epiſtola ad hunc Baſilidem inter Canonicas Patrum Epiſtolas, Scholiis Jo. Zonaræ & Theodori Balſamonis illuſtratas. Commentarium in Eccleſiaſtæ initium allegat Procopius Gazæus in Geneſ. 3. p. 76.

h) Epiſtola hæc fuit directa non ad Paulum ipſum, ſed ad Antiochenos, ut teſtantur Epiſcopi ad Synodum A. 270. congregati in qua Paulus iſte condemnatus eſt. Apud Euſeb. VII. 30. *ὁ μὲν Διονύσιος ὁ μακαρίτης ἐπέστειλεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὸν ἡγεμόνα τῆς πλάνης οὐδὲ προσρήσεως ἀξιώσας.* De eadem Epiſtola puto loqui Theodoretum lib. 2. de hæreticis fab. cap. cap. 8. licet ait Paulum a Dionyſio per literas admonitum. *Καὶ Διονύσιος μὲν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ἀνὴρ ἐπίσημος ἐν διδασκαλίᾳ γενόμενος, ἀνεβάλετο μὲν τὴν ἐκδημίαν διὰ τὴν τοῦ γήρως ἀσθένειαν, διὰ δὲ γραμμάτων ἐκεῖνον παρήνεσε τὰ προσήκοντα, καὶ τοὺς συνεληλυθότας ἐπισκόπους εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας παρέθηξε ζῆλον.* De Epiſtola Dionyſiii ad Paulum quam edidit Turrianus & de aliis illius ſcriptis nolo repetere quæ dixi lib. V. Bibl. Græcæ p. 263. ſeq.

i) Anno CHriſti 265.

ERASMI SCHOLIA.

Sub Heracla κατηχήσεων.) id eſt, initiationum ſive inſtitutionum.

Scholam presbyter tenuit.) Sophronius pro presbyter legit presbyterii, ut intelligas inſtitutionem ad presbyteros pertinere.

Origenis vel inſigniſſimus.) Vetuſtus Codex habebat, valde inſigniſſimus, ſed mendoſe. Sophronius tantum legit, inſignis, ita ſcriptum apparet ab Hieronymo.

Ad Sixtum.) Ad Xiſtum habetur, tum in vetuſtiſſimo codice, tum apud Sophronium Græcum.

Dionyſius Novatiano.) Certum eſt Hieronymum exordium Epiſtolæ duntaxat poſuiſſe. Sophronius totam retulit in hanc ſententiam, nam ſenſum reddemus potius quam verba. Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus Novato. Nolens ne ad ſacerdotium fueris inductus, ita demum oſtendes, ſi volens ceſſeris. Nam oportuit quidvis etiam hac gratia perpeti, ne diſcinderetur Eccleſia Dei. Neque minus præclarum ex hoc contigiſſet teſtimonium, quod noluiſſes diſſidium inducere, quam proficiſci ſolet ex eo, ſi quis recuſet ſimulacris immolare: atque adeo præclarius etiam, mea quidem ſententia. Siquidem illic uni propriæque conſulitur animæ, hic totius Eccleſiæ negotium agitur. Tametſi nunc quoque ſi perſuaſeris, ſi compuleris fratres in concordiam redire, plus egeris officio, quam peccaris errato. Atque hoc quidem haud imputabitur, illud vero laudibus feretur. Cæterum ſi non obtemperantibus illis minus aſſequeris quod vis, tamen fac modis omnibus, ut tuam ipſius ſerves animam.

Et heortaſtica.) ἑορταστικάς, id eſt, feſtivales, ut ita loquar, nempe de feſtis diebus.

Et ad Heraclam.) Vetuſtiſſimus Codex habebat, Hieraclam. Sophronius legit, ἱέρακα, Hieracem.

Et περὶ γυμνασίου.) Id eſt, de exercitatione. Sic enim reſtituimus Græcas voces, partim ex veſtigiis veterum Codicum, partim ex Sophronio.

Ad Hermammonem.) ἑρμάμμωνα, Hermammonem legit Sophronius.

Et

Et ad Damonem.) Ad Ammonem legendum, ſuffragantibus & Latinis vetuſtis.

Ad Teleſphorum.) In nonnullis erat Deliſporum. Sophronius legit Telephorum.

Ad Canonem.) In nonnullis erat, Canon. Ex Sophronio legendum eſt, ad Cononem.

Quod Græce dicitur Cheron.) Sic ferme eſt in vulgaribus codicibus. Cæterum ex Sophronio legendum eſt, *καθαρὸν*, id eſt, purum, quod non videretur admittere peccatum in Eccleſiam.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Κατηχήσεων. Inſtitutionum, ſeu initiationum fidei: hinc Catechumenorum nomen.

Et Origenis valde inſignis adjutor fuit. Auditor, antea perperam legebatur. Adjutor enim habent incorrupta exemplaria Mediceum; & Feſulanum: & Sophronius *βοηθὸς* ſimiliter legit. Senſus eſt, Dionyſium Origenem in inſtruendis Catechumenis adjuviſſe, ſub Heracla, qui & ipſe Origenis adjutor hac in re fuit. Quapropter ſupra in Origene ſcribitur, quod reverſus Alexandriam Origenes, Heraclam presbyterum, qui ſub habitu Philoſophi perſeverabat; adjutorem ſibi *κατηχήσεως* fecerit. Tam igitur Heraclas, quam ſub eo Dionyſius Origenem in Catechiſmo juverunt.

Ἑορταστικαί. Id eſt, de diebus feſtis conſcriptæ Epiſtolæ.

Ad Heraclam. Hic eſt idem de quo nunc dicebamus Epiſcopus, qui poſt Demetrium Alexandrinam rexit Eccleſiam, ut ſupra in Origene ſcribit Hieronymus, ſicut poſt Heraclam ipſe Dionyſius. Sophronius Hieracem legit, & interpres Hieraclam: verum utraque lectio vitiata eſt.

περὶ γυμνασίου. De gymnaſio, ſeu exercitatione.

Ad Armenios de pœnitentia, & de ordine delictorum Cum nec is liber, neque illi quos Theodorus,* Beda, aliique pœnitentiales ediderunt, extent libri, nos ſimilem ex veteribus collectum, adverſus hæreſim noſtri temporis eo, quo potuimus, ingenio compoſuimus, & ſacramento confeſſionis adjunctum edidimus.

* Theodori Cantuarienſis Pœnitentiale editum a Jacobo Petito, Pariſ. 1679. 4.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Dionyſius Alexandrinæ urbis Epiſcopus.) Meminit epiſt. ad Magnum Hieron. in Chron. Euſebii anno V. Philippi Imp. *Alexandrinam Eccleſiam* 13. *Epiſcopus tenuit Dionyſius annis* 17. & libr. 6. Eccleſ. hiſt. c. 35. 40. & 41.

Scholam κατηχήσεων.) *Euſeb. κατηχήσεως διατριβήν.*

Et Origenis valde inſignis auditor fuit.) Alias: *vel inſigniſſimus.*

Hic in Cypriani & Aphricanæ Synodi dogma conſentiens.) Extat inter S. Cypriani opera hæc ſynodus Africana.

Et ad Flavianum.) Euſeb. cap. 44. legit *Fabium.*

Et ad Novatianum.) Lege: *Novatum.* Euſeb. cap. 45.

Et duo libri adverſum Nepotem Epiſcopum. cap. 23. & deinceps.

Eſt ejus ad Dionyſium & ad Didymum altera epiſtola.) Ex Euſebio legendum *ad Domitium & Didymum.*

Et adverſum Sabellium.) 4. videlicet libros, pro quibus Athanaſio ſcripſit Apologeticum, ſi Rufino credimus. Vide Epiſt. S. Baſilii cujus initum *εἰκόνες ad Maximum Philoſophum.*

Et ad Telephorum, & ad Eufran.) Euſeb. habet cap. 16. lib. 7. *Teleſphorum, & Euphranorem.*

SCHOLION AUBERTI MIRÆI.

S. Dionyſius. Alexandrinus Epiſcopus, ab anno vulgari Chriſti circiter ducenteſimo quadrageſimo ſeptimo ad ducenteſimum ſexageſimum quartum, ſedem Alexandrinam obtinuit. Euſebius lib. 7. hiſt. cap. 28. & hic Hieronymus dicunt ipſum anno duodecimo Gallieni (hoc eſt: Chriſti 266.) obiiſſe. Scripſit varias Epiſtolas, quarum multa & ampla fragmenta apud Euſebium lib. 6. & 7. hiſt. leguntur. Alia item fragmenta apud Athanaſium exſtant. Epiſtolæ ejuſdem contra Paulum Samoſatenum, & ad Baſilidem, habentur tom. 3. Bibliothecæ Patrum. Peltanus illius Epiſtolam De Dominica reſurrectione & Paſchalis jejunii termino, 1580. Ingolſtadii, cum Victore Antiocheno, edidit. Canonicas ejuſdem Epiſtolas ex Græco Latinas Gentianus Hervetus reddidit. Fuit autem Dionyſius, cum Cypriano Charthaginienſi, in eadem opinione erronea de iterando baptiſmo hæreticorum. Sed iis Apoſtolica auctoritate Stephanus Papa reſtitit.

Adverſus Paulum Samoſatenum.) Antiochenum Epiſcopum. Is Filii divinitatem oppugnavit; æmulatus *Sabellium*, qui Ptolemaide in Lybia nefarium adverſus ſanctiſſimam Trinitatem dogma paulo ante vulgaverat. Contra utrumque hæreſiarcham ſcripſit Dionyſius Alexandrinus. At vero contra Sabellium laborans, quibuſdam viſus eſt Arianis

 arma

arma ſubminiſtraſſe. Quod Baronius in Notis ad Martyrol. Romanum 17. Nov. purgat & excuſat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ad Flavianum. Legendum: *Ad Fabium*, ex Euſebii libro VI. capite XLIV. Codex Guelpherbytanus rurſus *Fabianum* vocat.

De pœnitentia. Omnium, quos de pœnitentia ſcripſit, libellorum unum fuit idemque argumentum. *Suam de lapſis ſententiam exponit*, ait Euſebius, *& criminum gradus diſtinguit.*

Ad Novatianum cauſantem. Recte hoc loco ab Euſebio recedit, qui Epiſtolam ad Novatum ſcriptam dicit libro VI. capite XLV. Nam Novatianus Romæ contra Cornelium Epiſcopus a ſchiſmaticis electus eſt, ut ex Cypriani XLV. Epiſtola liquet, non vero Novatus. Unde & noſter Dionyſius *Novatianum* vocat apud Euſebium libro VII. capite VIII.

Cujus Epiſtolæ exordium eſt. Miræus ex capitæ XLV. libri VI. hiſtoriæ Euſebianæ totam Epiſtolam huic capiti inſeruit. Inepte ac præter Hieronymi mentem, qui diſerte ait, ſe non niſi exordium Epiſtolæ recitare.

Ad Heraclam. Legendum: *Ad Hieracem*, ex libro VII. capite XXI. Euſebii.

Ad Canonem. Euſebius habet: *Ad Cononem.* Guelpherbytanus codex: *Item Canonem de pœnitentia.* Optimæ lectionis reliquiæ. Nam canonem publicavit de paſchate, ut Euſebius tradit libro VII. capite XX. Hunc cum librarius ab Hieronymo omiſſum exiſtimaret, & tamen canonis mentionem fieri deprehenderet; canonem de pœnitentia poſuit, ne Dionyſius nullum canonem edidiſſe videatur.

Moritur XII. Gallieni anno) *XII. Gallieni & Valeriani anno*, habet Codex Guelpherbytanus.

CAPUT LXX.

NOVATIANUS a) Romanæ urbis presbyter, adverſus Cornelium Cathedram ſacerdotalem conatus invadere, b) Novatianorum, quod Græce dicitur καθαρῶν dogma c) conſtituit, nolens apoſtatas ſuſcipere pœnitentes. Hujus d) auctor Novatus, Cypriani presbyter, fuit. Scripſit autem e) de Paſcha, de Sabbatho, de Circumciſione, f) de

Ναβατιανὸς τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας πρεσβύτερος, κατὰ Κορνηλίου τὸν θρόνον τῆς Ἐπισκοπῆς ὑπεισελθεῖν ἐπιχειρήσας, τὸ Ναβατιανῶν, ὅπερ Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ καθαρῶν λέγουσι συνεστήσατο δόγμα, μὴ βουλόμενος τοὺς ἀποστάντας δέξασθαι μετανοοῦντας. Τούτου διδάσκαλος ἦν, ἀρχηγὸς Νάβατος, Κυπριανοῦ πρεσβύτερος γέγονε. Καὶ συνεγράψατο περὶ τοῦ πάσχα, περὶ

a) Græce hoc nomen exprimi video Νουατιανὸς, Ναυατιανὸς, Ναβατιανὸς, Ναβατιανός.

b) Factum hoc A. 251. quo Synodus Romana adverſus Novatianum ac Novatum celebrata. Vide Joh. Pearſonii Annales Cyprianicos ad illum annum, Tillemontium T. III. & V. memor. &c.

c) Ita legi in Codice Bibl. Ambroſianæ teſtatur Marcianæus: & hanc genuinam lectionem eſſe puto, licet alii Codices habeant καθαρὸν dogma. Notum eſt Novatianos quia communicare cum lapſis nollent, velut a puritate cœtus ſui invidioſum ſibi Catharorum nomen impoſuiſſe. Auguſtinus c. 38. de hæreſ. *Cathari qui ſe ipſos iſto nomine quaſi propter munditiem ſuperbiſſime atque odioſiſſime nominant.* Canon VIII. Nicæni. περὶ τῶν ὀνομαζόντων μὲν ἑαυτοὺς ποτὲ καθαρούς. Ubi de Novatianis eſſe ſermonem notant Zonaras & Balſamo. Confer Epiphanium hæreſi 59. Hinc eſt quod Nazianzenus Orat. XIV. p. 221. ἀκάθαρτον καθαρότητα perſtringit Novati.

d) Dogmatis Novatiani de non recipiendis lapſis, bigamisque auctor Novatus Carthag. presbyter: uti Schismatis adverſus Cornelium Novatianus, presbyter Romanus. Sed ut Schiſma conatus fovere Novatus, ita dogmati propugnando Novatianus non defuit. De dogmate videndus Eulogius apud Photium Cod. 182. & 208. E recentioribus Gabriel Albaſpinæus libro ſecundo Obſervationum Eccleſ. Beveregius ad Synodicum Magnum p. 66. &c.

e) Novatiani deinceps, non Novati ſcripta perſequitur Hieronymus, ſed quæ pleraque omnia excepto libro de SS. Trinitate & altero de cibis Judaicis videntur intercidiſſe. Trithemius neſcio quo lapſu memoriæ ſcripta Novatiani de SS. Trinitate, de circumciſione, de Attalo, de Paſcha, & de Sabbato retulit ad Julium Africanum. Epiſtolas Novatiani mitti ſibi deſiderat Hieron. Epiſt. 10. a Paulo ſene Concordienſi, *ut dum Schiſmatici hominis venenum cognoſcimus, libentius S. Martyris Cypriani bibamus antidotum.*

f) Librum Novatiani de circumciſione memorat etiam Hieronymi Epiſt. 124. & 125. Nec defuere qui ſuſpicarentur libellum *de vera Circumciſione*, qui ſæpe prodiit inter Hieronymi opera, Novatianum auctorem habere, quanquam in illo mentio Manichæorum non modo, ſed & ſectæ Arii.

Sacerdote, de Oratione, de Cibis Judaicis, g) de Inſtantia, de Attalo h) multaque alia, & de Trinitate i) grande volumen; quaſi ἐπιτομὴν operis Tertulliani k) faciens: quod plerique neſcientes, Cypriani exiſtimant.

ἐ Σαββάτου, περὶ περιτομῆς, περὶ ἱερέως, περὶ εὐχῆς, περὶ βρωμάτων Ἰουδαϊκῶν, περὶ τῆς ἐνστάσεως, περὶ Ἀττάλου, καὶ ἕτερα πολλὰ, καὶ περὶ τῆς Τριάδος μέγα τεῦχος, ὥσπερ ἐπιτομὴν τοῦ Τερτυλλιανοῦ συγγράμματος ποιῶν, ὅπερ πολλοὶ ἀγνοοῦντες νομίζουσιν εἶναι Κυπριανοῦ.

g) Ad calcem operum Tertulliani in Jac. Pamelii editione exſtat Epiſtola Novatiani de cibis Judaicis, in cujus exordio etiam illorum quæ de circumciſione & Sabbato ſcripſerat facit mentionem: *Quam vero ſint perverſi Judæi, & ab intellectu ſuæ Legis alieni, duabus Epiſtolis ſuperioribus ut arbitror plene oſtendi, in quibus probatum eſt prorſus ignorare illos quæ ſit vera circumciſio & quid verum Sabbatum, quorum adhuc magis ac magis cæcitas revincitur in hac Epiſtola, in qua aliquid de cibis illorum breviter diſſeritur.*

h) Fortaſſe de S. Attalo Pergameno, qui ſub Marco Antonino Martyrium ſubiit, & cujus memoria inter alios Martyres Lugdunenſes celebratur 2. Jun. Vide de illo Attalo Lugdunenſium Epiſtolam apud Euſebium V. 1.

i) Hic videtur eſſe liber ille jam ſub Tertulliani jam ſub Novatiani nomine cum Tertulliani ſcriptis ſæpius vulgatus, & nova editione nuper velut eximium Antiquitatis monumentum Anglis commendatus a Wilhelmo Whiſtono, Arianiſmi confeſſore, Lond. 1709. 8. Cæterum Novatianum Catholici de CHriſto dogmatis aſſertorem fuiſſe ex hoc ipſo libro probant Stephanus le Moyne notis ad Varia ſacra p. 229. ſeq. Georgius Calixtus § 50. de Myſterio SS. Trin. e Veteri Teſt. Gregorius Bullus in defenſione fidei Nicænæ p. 125. Samuel Gardinerus in Hyppotypoſi doctrinæ Patrum ante Nicænor. de SS. Trinitate p. 105. ſeq. Natalis Alex. diſſ. IX. Sec. 2. Artic. 4. & Petavius de DEO p. 82. lib. 1. c. 11. §. 10. qui tamen lib. 1. de Trinitate c. V. §. 1. non diffitetur parum accurate de Myſterio illo locutum auctorem illius libri, quem Novatianum eſſe ibi p. 81. & de Angelis p. 91. negat, eo præcipue argumento ductus, quod c. 13. hæreſeos Sabellianæ (circa A. C. 255. exortæ) meminit. Sed ex hoc tantum ſequitur, poſt Schiſma librum hunc a Novatiano fuiſſe compoſitum, in quo trajectiones capitum obſervavit poſt Henr. Valeſium Cotelerius, quem vide T. 3. monument. p. 634. A ſectatoribus Novatiani jactabantur ὑπομνήματα de Martyrio ſive Confeſſione Novatiani ſub Decio & Valeriano, quæ falſitatis arguit Eulogius apud Photium Cod. 182. Confer notas Epiſcopi Oxon. Joannis Felli ad Cypriani Epiſtolam LXI.

k) Tertulliani liber, cujus compendium ſit iſtud Novatiani ſcriptum, hodie non exſtat. Illius meminit etiam Rufinus de adulteratione libror. Origenis, & Tertulliani librum de Trinitate *reprehenſibiliter, quantum ad veritatem fidei noſtræ pertinet, ſcriptum* a Macedonianis Conſtantinopoli in uno corpore cum S. Cypriani Epiſtolis publicatum queritur. Sed Hieronymum ſi audimus lib. 2. in Rufin. nec Tertulliani liber ille fuit, nec Cypriano a Macedonianis fuit tributus, ſed Novatiani inſcriptus titulo, *& auctoris*, inquit, *eloquium Styli proprietas demonſtrat.*

MARIANI VICTORII.

Quod græce dicitur καθαρὸν. Hoc eſt, purum, mundum & maculis carens. Catharos enim propterea ſe vocabant, quod poſt baptiſmum non peccaſſent: poſt illum enim pœnitentes non ſuſcipiebant.

HENRICI GRAVII.

Novatianus Romanæ urbis presbyter. In Chronicis: anno 1. Galli & Voluſiani: *Novatus presbyter Cypriani veniens Romam Novatianum & cæteros confeſſores ſibi ſociat, eo quod Cornelius Apoſtatas pœnitentes recepiſſet.* Et lib. 6. c. 43. & deinceps. Et Socratem in hiſt. Eccleſ. lib. 4. cap. 28.

Nolens Apoſtatas ſuſcipere pœnitentes.) Hieronymum vide in Eſa c. 23. & in Oſee 14 & in Johel. 2. Item in Galat. 4. Ambroſius lib. de pœnitentia. *Cæterum Epiſcopatus amiſſi dolore ſuccenſus Novatianus ſchiſma compoſuit.*

Quod plerique neſcientes Cypriani exiſtimant.) Sic Hier. lib. 2. Apologiæ in Rufinum: *Tranſit ad inclytum Martyrem* Cyprianum, *& dicit Tertulliani librum, cui titulus eſt de Trinitate, ſub nomine ejus Conſtantinopoli, a Macedonia partis hæreticis lectitari. In quo crimine mentitur duo: Nam nec Tertulliani liber eſt, nec Cypriani dicitur, ſed Novatiani, cujus & inſcribitur titulo, & authoris eloquium ſtili proprietas demonſtrat.* Extat hodie ſed Tertulliani titulo inter opera ipſius.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Fabiano Papa defuncto, anno 251. cum ſuffectus eſſet Cornelius, ægre id ferens *Novatianus*, qui a pauciſſimis ſuæ partis hominibus electus fuerat, ſchiſma contra Cornelium

lium conflavit. Novatiano ſeſe adjunxit *Novatus* Epiſcopus, ex Africa veniens: quem plerique cum Novatiano promiſcue habent. De his rebus plura qui volet, Cyprianum Epiſt. 55. & Epiphanium hæreſ. 59. legat. Vide ſupra in Cornelio Romano.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Quaſi ἐπιτομὴν operis Tertulliani faciens. Difficilis locus, cui medicas manus poſt Pamelium nemo, quod ſciam, admovit. Cum enim Tertullianus præter librum adverſus Praxeam nullibi legatur alium de Trinitate edidiſſe: & vero Novatiani de Trinitate liber multo prolixior ſit libro Tertulliani contra Praxeam; merito quæritur, qua ratione Novatiani liber dici poſſit libri Tertullianei Epitome. Doctiſſimus Pamelius *ad Tertull. p.* 653. legendum putat: *Quaſi ἐπίτασιν*, ut ſenſus ſit Novatiani librum eſſe quandam quaſi dilatationem libri adverſus Praxean. Verum non ſatis certus de hac lectione putat, legi poſſe: *Quaſi μίμησιν*; quod Tertullianum imitetur Novatianus. Sed quia Codicum manu exaratorum fide deſtituitur, conſultius ei viſum eſt, ex ſolo hoc loco affirmare, Tertullianum peculiarem, ab illo adverſus Praxean diſtinctum de Trinitate librum vulgaſſe, quem inter opera ejus deperdita refert. Mihi prior conjectura arrideret, ſi vel pauci codices aſſentirentur. Illis autem deficientibus retinenda eſt lectio, quam Codices ad unum omnes ſervant: *Quaſi ἐπιτομήν.* Præterea ita quoque exiſtimandum eſt, Hieronymum nunquam a Tertulliano peculiarem de Trinitate librum editum credidiſſe, quia ejus rei non meminit, ubi omnino videbatur neceſſarium. Libro II. Apologiæ adverſus Ruffinum ait de adverſario ſuo: *Trahit ad inclytum martyrem Cyprianum, & dicit Tertulliani librum, cui titulus eſt de Trinitate, ſub nomine ejus Conſtantinopoli a Macedonianæ partis hæreticis lectitari. In quo crimine mentitur duo. Nam nec Tertulliani liber eſt, nec Cypriani dicitur, ſed Novatiani, cujus & inſcribitur titulo.* Si Hieronymo quidam Tertulliani de Trinitate liber cognitus fuiſſet, debuiſſet ſane diſtinctius reſpondere, Tertullianum ſcripſiſſe quidem de Trinitate, ſed ejus librum non lectitari ab hæreticis. Neque enim negare potuit Hieronymus, librum de Trinitate, ab hæreticis lectum, Tertulliani eſſe, ſi Tertullianus de Trinitate peculiarem librum edidit, cum in Palæſtina viveret, nec videret Codices Conſtantinopolitanos. Quod vero ad loci noſtri ſenſum attinet, certum omnino eſt, Novatiani librum non poſſe libri adverſus Praxean dici ἐπιτομήν. Unde dicendum puto, Hieronymum per *opus Tertulliani* voluiſſe *opera*, ſeu, libros Tertulliani omnes intelligere, ut ſenſus ſit, Novatianum ea, quæ in libris ſuis prolixe quidem, ſed ſparſim de Trinitate tradat Tertullianus, congeſſiſſe, atque in Epitomen redegiſſe peculiari illo de Trinitate libro. Conſtat enim, Novatianum Tertulliani res ipſas & formulas loquendi ita imitatum eſſe, ut propter verborum ſenſuſque convenientiam Novatiani liber Tertullianum autorem habere crederetur. Ac ne quis loquendi formulam inſuetam cauſetur, notandum eſt, Hieronymum & alibi omnes alicujus viri libros, junctim ſumptos, autoris *opus* vocare, ut dicemus ad caput LXXIX.

CAPUT LXXI.

MALCHION diſertiſſimus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, quippe qui in eadem urbe Rhetoricam florentiſſime docuerat, l) adverſum Paulum Samoſatenum, qui Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus dogma Artemonis inſtaurarat, m) excipientibus notariis diſpu-

Μαλχίων ἐλλογιμώτατος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας πρεσβύτερος, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τὴν ῥητορικὴν ἐπισήμως διδάξας, κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, τοῦ ἐν τῇ Ἀντιοχείας ἐκκλησίᾳ τὸ δόγμα Ἀρτέμωνος ἀνανεώσαντος, ἐκλαμβανόντων Νοταρίων διαλέχθη, ὅς τις διάλογος

l) Euſebius VII. 29. *μάλιστα δ' αὐτὸν (Παῦλον τὸν ἐκ Σαμοσάτων) εὐθύνας ἐπικρυπτόμενον διήλεγξε Μαλχίων, ἀνὴρ τά τε ἄλλα λόγιος, καὶ σοφιστοῦ τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας ἑλληνικῶν παιδευτηρίων διατριβῆς προεστώς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δι' ὑπερβάλλουσαν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως γνησιότητα, πρεσβυτερίου τῆς αὐτόθι παροικίας ἠξιωμένος.*

m) Euſebius V. 28. memorat *σπούδασμα* vetuſti ſcriptoris *κατὰ τῆς Ἀρτέμωνος αἱρέσεως πεποιημένον ἣν αὖθις ὁ ἐκ Σαμοσάτων Παῦλος καθ' ἡμᾶς ἀνανεώσασθαι πεπείραται.* Epiſcopi Antiocheni apud eundem VII. 30. pag. 282. de Paulo Samoſ. *τῷ δὲ Ἀρτέμᾳ οὗτος ἐπιστελλέτω, καὶ οἱ τὰ Ἀρτέμα φρονοῦντες τούτῳ κοινωνείτωσαν.* Facundus III. 2. *Manifeſtum eſt quod Samoſatenus Paulus Epiſcopus quidem fuit Antiochenæ Eccleſiæ Domini DEI, Theodoti autem & Artemonis errore ægrotans, qui purum hominem dixerunt eſſe Dominum Jeſum CHriſtum.* Sic Artemonem ſive Arteman, Paulum Samoſatenum & Photinum velut in hæreſi eadem conſpirantes jungit Felix III. Papa in Epiſtola ad Petrum Fullonem. Artemonis hæreſin oppugnavit ſæculi ſecundi ad finem vergentis ſcriptor vetus de quo Euſebius V. 28. & Cajus apud Photium Cod. 48. Pauli Samoſateni hæreſis damnata in Concilio Antiocheno A. 270. Is Epiſcopus Antiochiæ factus erat poſt Demetrianum A. 260.

tavit: n) qui dialogus usque hodie exſtat. Sed & alia grandis Epiſtola, o) ex perſona Synodi, ab eo ſcripta ad Dionyſium & Maximum, Romanæ & Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopos dirigitur. Floruit ſub Claudio & Aureliano. p)

λόγος ἄχρι τῆς δεῦρο ὑπάρχει, καὶ ἄλλη Ἐπιστολὴ ἐκ προσώπου τῆς συνόδου παρ' αὐτοῦ γραφεῖσα, πρὸς Διονύσιον καὶ Μάξιμον Ῥώμης καὶ Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπους, πέμπεται. Ἤνθησεν ἐπὶ Κλαυδίου καὶ Αὐρηλιανοῦ.

n) Euſebius VII. 29. de Malchione: *οὗτός γέ τοι ἐπισημειουμένων ταχυγράφων ζήτησιν πρὸς αὐτὸν (Παῦλον) ἐνστησάμενος, ἣν καὶ εἰς δεῦρο φερομένην ἴσμεν, μόνος ἴσχυσε τῶν ἄλλων, κρυψίνουν ὄντα καὶ ἀπατηλὸν φωρᾶσαι τὸν ἄνθρωπον.* Ex hoc Dialogo Malchionis fragmenta quædam brevia ſervavit Leontius Byz. libro tertio contra Neſtor. Vide Steph. Baluzii Concilia p. 21. ſeq.

o) Hanc Epiſtolam a Malchione ſcriptam eſſe non ait Euſebius VII. 30. ubi magnam illius partem adducit, ſed modo Malchionem nominat inter Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos quorum nomine Epiſtola ad Dionyſium Rom. & Maximum Alex. miſſa fuit. Ex eadem ut videtur Epiſtola locum profert Leontius laudato libro.

p) Claudius Imperio præfuit ab A. 268. ad 270. Aurelianus ab A. 270. ad 275.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Malchion diſertiſſimus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter.) Hujus & ſequentium presbyterorum meminit Hieron. epiſt. ad Magnum his verbis. *Nec non presbyterorum Pamphili, Pierii, Luciani, Malchionis,* Euſebius in Chronicis & lib. 7. Eccleſ. hiſtor. c. 29.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Malchionis hujus & Trithemius lib. de Scriptor. Eccleſ. meminit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Dogma Artemonis. Patres in Concilio *Artemam* vocant apud Euſebium libro VII capite XXX. Sed Euſebius libro V. capite XXIIX. *Artemonem.*

Sed & alia grandis Epiſtola. Extat libro VII. Euſebii capite XXX.

CAPUT LXXII.

ARCHELAUS Epiſcopus Meſopotamiæ, librum diſputationis ſuæ, q) quam habuit ad-

ſs

Ἀρχέλαος Ἐπίσκοπος Μεσοποταμίας, λόγον οἰκείας διαλέξεως, κατὰ Μανιχαίου, ἀπὸ Περσίδος.

q) Archelaus Carrharum celebris in Meſopotamia Urbis Epiſcopus, in eadem Urbe atque deinde in Diodoride vico circa A. C. 278. cum Probus Romano imperio præeſſet, diſputationem habuit cum Manete ſive Manichæo, qui exinde a Regis Perſarum ex cujus vinculis ſe proripuerat, militibus comprehenſus, non quidem propter hæreſin, ſed quod filii Regis morbo mederi cum recepiſſet, mortem ejus acceleraſſe eſt viſus, crudeli ſupplicio affectus & vivus excoriatus fuit, de quo Epiphanius LXVI. 12. Acta illius Diſputationis Archelaus ipſe conſignaverat Syro ſermone, quæ tranſlata in Græcum Hieronymi ætate ferebantur, lectaque videntur Epiphanio, Cyrillo Hieroſol. aliiſque. Græcæ verſionis auctorem credibile eſt fuiſſe Hegemonium, *τὴν τῆς Ἀρχελάου πρὸς τὸν Μανιχαῖον ἀντιλογίας γράψαντα*, teſte Heracliano Chalcidenſi Epiſcopo apud Photium Cod. LXXXV. Niſi dicere malimus hunc in Epitomen redegiſſe Archelai acta, atque illius modo Epitomes Latinam veterem verſionem ad nos perveniſſe, quod exinde colligit eruditiſſimus Vir Laurentius Alex. Zaccagnius, quoniam in hac non leguntur quæ ex Archelai diſceptatione cum Manete profert Cyrillus Hieroſol. Catecheſi VI. & quod p. 68. & 100. edit. Zaccagnii, auctor horum Actorum ab Archelao ſe diſtinguit ac diverſum innuit. Porro duos libros contra Manetem h. e. Acta diſputationis in duas partes tributa Archelaum miſiſſe ad Tryphonem Diodoridis (qui in agro Carrhenſi vicus erat) presbyterum teſtatur Epiphanius LXVI. 11. Hinc Latina verſio antiqua actorum Archelai presbyterum illum vocant non Tryphonem ſed Diodorum. Inſigne fragmentum Actorum diſputationis cum integra Archelai ad Diodorum Epiſtola ex veteri verſione Latina edidit *Henr. Valeſius* notis ad Socratem pag. 197 -- 203. ex Codice MS. monaſterii Bobienſis qui nunc eſt Mediolani in Bibl. Ambroſiana. Communicaverat hoc cum Valeſio *Emericus Bigotius*, qui ſub extremum præfationis ad Palladium de vita Chryſoſtomi teſtatur ſe comparando Græca Epiphanii quæ hæreſi LXVI. 25 -- 31. ex Archelao retulit, nonnullos locos in Græco correxiſſe, plures in Latina verſione, voluiſſeque Græce & Latine edere, ut ex collatione appareret quanti faciendæ ſint antiquæ verſiones, & quantum utilitatis ex illis redundet, ſed poſtea duxiſſe ſatius relinquere ea his qui novam Epiphanii vel Socratis editionem aggreſſuri eſſent. Interim egregie hanc

verſum Manichæum, exeuntem de Perſide, Syro ſermone compoſuit; qui translatus in Græcum habetur a multis. Claruit ſub Imperatore Probo, qui Aureliano & Tacito ſucceſſerat.

σίδος ἐξελθόντος, τῇ τῶν Σύρων διαλέκτῳ συνέθηκεν, ὃς μεταφρασθεὶς εἰς Ἑλληνικὸν, ἐστι παρὰ πολλοῖς. Διέπρεψε βασιλεύοντος Πρόβου τοῦ διαδεξαμένου Αὐρηλιανὸν καὶ Τάκιτον.

Spartam ornavit laudatus Vir *Laurentius Alexander Zaccagnius* præfectus cum viveret digniſſimus Bibliothecæ Vaticanæ (A. 1712. 12. Jan. non ſine jactura gravi harum litterarum extinctus) qui Romæ A. 1698. 4. in collectaneis monumentorum veterum Eccleſiæ Græcæ & Latinæ primo ſtatim loco p. 1 — 102. non modo Acta Archelai cum Manete longe integriora Latine e Cod. MS. Caſinenſi, ad Bobienſem & Caſanatenſem ſubinde emendata, ſed etiam Græca ex Ephiphanio ſuis locis atque eruditas notas ſuas addidit, locaque Veterum atque præfationem doctam præfixit. Ex Zaccagnii editione recudi curavi hæc Acta in ſpicilegio Patrum tertii Seculi quod tomo poſteriori opuſculorum S. Hippolyti ſubjeci, hoc ipſo anno Hamburgi 1718. fol. Quanquam vero longe, ut dixi integriora hæc Acta ſunt quam Valeſius ediderat, tamen & ipſa in fine mutila, & vel librarii vel epitomatoris faſtidio ſubinde decurtata eſſe videntur.

NOTA HENRICI GRAVII.

Adverſum Manichæum.) De Mane & Manichæis apud Euſebium libr. 7. cap. 31. & in Chronicis anno 2. Probi, *inſana Manichæorum hæreſis in commune humani generis malum exorta.* & apud Socratem lib. 1. Eccleſ. hiſtor. c. 22. & Epiphanium.

AUBERTI MIRÆI.

S. ARCHELAUS Caſcaræ in Meſopotamia Epiſcopus, ſanctitate & eruditione florens, Manetis hæreſiarchæ furori ſtrenue ac primus ſe objecit; Probi Imperatoris anno ſecundo, Chriſti 277. quo Manichæorum hæreſis erupit, juxta Euſebium in Chronico. De S. Archelao pluribus agit S. Cyrillus Hieroſolymitanus in Catecheſi 6. & Epiphanius hæreſ. 66. & lib. de menſuris & ponderibus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Adverſum Manichæum. Μανὴς audit Euſebio libro VII. capite XXXI. At Socrates libri I. capite XXII. μάνην & μανιχαῖον vocat. Archelaus fuit Caſcharorum in Meſopotamia Epiſcopus, cujus diſputatio lecta eſt Socrati. Diſputationi præmiſſa fuit de apparatu ad diſputationem hiſtoria, quam primus edidit Valeſius, ac notis ſuis ad Socratem ſubjecit. Ipſa vero diſputatio deſideratur. Præter diſputationem habetur ejuſdem Archelai ad Diodorum presbyterum Epiſtola contra Manichæum, quam ibidem, ſed Latine, exhibuit Valeſius.

CAPUT LXXIII.

ANATOLIUS Alexandrinus, r) Laodiceæ Syriæ Epiſcopus, ſub Probo & Caro Imperatoribus floruit, miræ doctrinæ vir fuit in Arithmetica, Geometria, Aſtronomia, Grammatica, Rhetorica, Dialectica. s) Cujus ingenii magnitudinem de volumine, quod ſuper Paſcha t) compoſuit, & decem libris de

Ἀνατόλιος Ἀλεξανδρεὺς, Λαοδικείας τῆς Συρίας Ἐπίσκοπος, ἐπὶ Πρόβου καὶ Κάρου βασιλέων ἤνθησεν θαυμαστῆς παιδεύσεως ἀνὴρ ἐν τῇ Ἀριθμητικῇ, Γεωμετρικῇ, Ἀστρονομικῇ, Γραμματικῇ, Ῥητορικῇ, Διαλεκτικῇ. Οὗτινος τῆς εὐφυΐας τὸ μέγεθος ἀπὸ τοῦ πύχους τοῦ περὶ πάσχα συντεθειμένου, καὶ ἀπὸ τῶν δέκα λόγων

r) Euſebio Alexandrino Anatolium in Epiſcopatu Eccleſiæ Laodicenæ ſucceſſiſſe teſtatur Euſebius VII. 32. Ἀνατόλιος αὐτῷ διάδοχος, ἀγαθός φασιν ἀγαθοῦ, καθίσταται, γένος μὲν καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρεύς. Euſebius ille obiit A. 270. quo Synodus Antiochena habita adverſus Paulum Samoſatenum. Vide Euſeb. pag. 288. Probus imperium geſſit ab A. 276. ad 282. Carus ad 283.

s) Λόγων δ᾽ ἕνεκα καὶ παιδείας τῆς Ἑλλήνων φιλοσοφίας τε τὰ πρῶτα τῶν μάλιστα καθ᾽ ἡμᾶς δοκιμωτάτων ἀπενηνεγμένος ἅτε Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας, Ἀστρονομίας τε καὶ τῆς ἄλλης Διαλεκτικῆς, ἔτι τε Φυσικῆς θεωρίας, Ῥητορικῶν τε αὖ μαθημάτων ἐληλακὼς εἰς ἄκρον. id. pag. 284. ſeq.

t) Idem Euſebius p. 286. cum dixiſſet non adeo multa ſcripſiſſe Anatolium, ea tamen ex quibus ſatis appareat ejus eruditio ὁμοῦ τό, τε λόγιον καὶ πολυμαθές. Deinde locum profert ἐκ τῶν περὶ τοῦ πάσχα Ἀνατολίου κανόνων. Antiquam verſionem Latinam Canonis Paſchalis Anatolii primus edidit & commentario illuſtravit Ægidius Bucherius ad calcem Victorii Aquitani, Antwerp. 1634. fol. p. 439 — 449.

Arithmeticæ u) inſtitutionibus, intelligere poſſumus.

γων τῆς ἀριθμητικῆς συντάξεως, νοεῖν δυνησόμεθα.

u) Euſebius p. 287. Καὶ ἀριθμητικὰς ἢ καταλέλοιπεν ὁ αὐτὸς ἐν ὅλοις δέκα συγγράμμασιν εἰσαγωγάς. Fragmenta ex hoc Anatolii opere ſuperſunt in Theologumenis Arithmeticæ, Græce editis Pariſ. 1543. 4.

MARIANI VICTORII.

Et ex decem libris Arithmeticæ inſtitutionis intelligere poſſumus. Sic emendata exemplaria, ſic etiam Sophronius habet. Antea tamen legebatur; & decem libris de Arithmeticæ inſtitutionibus intelligere poſſumus.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Anatolius Alexandrinus.) Euſebius lib. 7. c. 32. & in Chronicis: anno 1. Probi: *Anatolius Laodicenus Epiſcopus, Philoſophorum diſciplinis eruditus plurimo ſermone celebratur.*

Laodiceæ Syriæ Epiſcopus.) Sic Hieronym. ad Magnum: *Anatolii quoque Laodicenæ Eccleſiæ Sacerdotis.*

De eo volumine quod ſuper Paſcha compoſuit.) Ex eo Euſebius citat nonnulla & Beda de natura rerum lib. 2. c. 14. & 35. & in Epiſtola ad Vichredam presbyterum.

AUBERTI MIRÆI.

S. Anatolii Canonem Paſchalem Ægidius Bucherius ex veteri Codice MS. primus, cum Victorii Aquitani Canone, typis Plantinianis 1633. edidit, & erudito commentario illuſtravit. Floruit Probi Imp. anno ſecundo (qui eſt 277. vulgaris Chriſti epochæ) ut Euſebius in Chronico tradit. Idem lib. 7. Hiſt. Eccleſ. cap. 26. Anatolium multis laudibus extollit; ut & Nicephorus lib. 6. cap. 36. Hieronymus in Epiſtola 84. ad Magnum Oratorem, Beda variis locis, & alii.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Dialectica. Phyſicam addit Euſebius libro VII. capite XXXII.

De volumine, quod ſuper paſcha compoſuit. Liber, aut potius, libri dicti ſunt *canones de Paſcha.*

De Arithmeticæ inſtitutionibus. Ἀριθμητικὰς εἰσαγωγὰς vocat Euſebius, additque, non admodum multa ingenii ſui monumenta reliquiſſe Anatolium. Unde oſcitanter quidem Euſebii locum in illo capite vertit Valeſius, dum Anatolium præter libros de Paſcha & arithmetica multos alios libros edidiſſe ait, cum tamen id paulo ante diſerte neget, in poſteriore autem loco non affirmet Euſebius. Καταλέλοιπε καὶ ἄλλα δείγματα τῆς περὶ τὰ θεῖα σχολῆς τε αὐτοῦ καὶ πολυπειρίας. Hoc vertit Valeſius: *Multa quoque alia ſuæ in ſacris literis diligentiæ neque doctrinæ monumenta nobis reliquit.*

CAPUT LXXIV.

VICTORINUS, Petavionenſis x) Epiſcopus, non æque Latine ut Græce noverat. Unde opera ejus grandia ſenſibus, viliora videntur compoſitione verborum. Sunt autem hæc: Commentarii in Geneſim, in Exodum, in Leviticum, in Eſaiam, in Hezechiel, in Abacuc, y) in Eccleſiaſten, in Cantica Canticorum, in Apocalypſim Joannis,

Βικτωρῖνος Πιταβίωνος Ἐπίσκοπος, οὐχ ὁμοίως Ῥωμαϊστὶ, ὡς Ἑλληνιστὶ ἠπίστατο, διὸ τὰ ἔργα αὐτοῦ πάνυ μεγάλα ὄντα τοῖς νοήμασιν, δοκεῖ εἶναι εὐτελῆ διὰ τὴν τῶν λόγων σύνθεσιν. Ἔστι ἢ ταῦτα· Ὑπομνήματα εἰς τὴν Γένεσιν, εἰς τὴν Ἔξοδον, εἰς Λευιτικὸν, εἰς Ἡσαΐαν, εἰς Ἰεζεκιὴλ, εἰς Ἀβακοὺμ, εἰς Ἐκκλησιαστὴν, εἰς ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων, εἰς ἀποκάλυψιν Ἰωάννου, καὶ πασῶν τῶν

Ss 2

x) Victorinum hunc, quem in Diocletiani perſecutione ſubiiſſe Martyrium traditur in Martyrologio Rom. 2. Nov. non Pictavienſem in Aquitania ſecunda, ſed Petavionenſem ſeu Petabionenſem in ſuperiore Pannonia fuiſſe Epiſcopum, atque ita conſtanter legi in Codicibus MSS. & longe plurimis editionibus Hieronymi tum hoc loco tum ſupra cap. 18. tum Epiſtola contra Vigilantium & libro contra Helvidium & in Ezech. XXXVI. demonſtravit Jo. Launojus in diſſ. de Victorino, Pariſ. 1653. 8.

y) Ex hiſce Victorini commentariis vix quicquam hodie ætatem tulit præter ἀποσπασμάτιον *de fabrica Mundi* quod ex ejus Commentariis in Geneſin videtur repetitum eſſe & ex MS. Codice Lambethano vulgavit præſtantiſſimus Vir Guil. Cave. Certe commentarius *in Apocalypſim* qui ſub Victorini fertur nomine, oppugnat Chiliaſmum, quem a Victorino propugnatum diſerte Hieronymus ſupra cap. 18. teſtatur. Fieri tamen poteſt ut partim Victorini ſit, partim alterius, nempe interpolatoris, judice Launojo p. 50. qui notat jure merito etiam dubitari num Hieronymum auctorem habeat quæ Commentario illi præfigitur ad Anatolium Præfatio.

adverſum omnes hæreſes, z)& multa alia. Ad extremum martyrio coronatus eſt. a)

τῶν αἱρέσεων, καὶ ἕτερα πάμπολλα. Ἐπὶ τε-λευταῖον μαρτυρήσας ἐςέφθη.

z) Hoc opus reſpicit S. Optatus Victorinum laudans lib. 1. *Marcion, Praxeas, Sabellius, Valentinus & cæteri temporibus ſuis a Victorino Petavionenſi, a Zephyrino Urbico, & Tertulliano Carthaginienſi uſque ad Cataphrygas, & ab aliis aſſertoribus Eccleſiæ Catholicæ ſuperati ſunt.*

a) Ergo A. 392. cum hæc S. Hieronymus ſcriberet, Victorinus martyrium jam ſubierat.

ERASMI SCHOLION.

Viliora videntur.) Vides lector eloquentia commendari præclaras ſententias, & obſcurari ſermonis vitiis.

MARIANI VICTORII.

Victorinus, Pictavienſis epiſcopus. Olim, Pitabionenſis. Pictavienſis in libro contra Helvidium nuncupatur: & ita habet major exemplarium pars. Alibi in Hieronymo Pictavionenſis legitur, in Epiſtola ſc. quæ eſt contra Vigilantium.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Unde opera ejus grandia ſenſibus, viliora videntur compoſitione verborum.) Hieron. Epiſt. ad Magnum: *Victorino Martyri in libris ſuis licet deſit eruditio, tamen non deeſt eruditionis voluntas.* In Epiſt. *Schedula: nec diſertiores ſumus Hilario, nec fideliores Victorino.*

Et Pammachio.) Epiſt. *& veſtris: Et martyrem Victorinum, qui ſimplicitatem ſententiæ in eo probat, dum nulli molitur inſidias.* Meminit hujus & ad Vigilantium in Epiſtola *Juſtum*: & alibi.

In Eſaiam.) Hieron. in præfatione in Eſaiam ad Euſtochium. *Martyr Victorinus, qui cum Apoſtolo dicere poterat: etſi imperitus ſermone, non tamen ſcientia: ſcripſit in Eſaiam juxta editiones 4. uſque ad viſionem quadrupedum in deſerto.*

In Apocalypſim Joannis.) Hujus Hieronymus dicitur interpres, hodieque extat.

AUBERTI MIRÆI.

S. Victorinus.) Epiſcopus Pictavienſis (ut diſerte ab Hieronymo in libro contra Helvidium nuncupatur) coronatus eſt martyrio ſub annum Chriſti 303. Diocletiano imperante. Exſtat nomine Victorini commentarius in Apocalypſim: ſed Bellarminus in Catalogo merito dubitat, an is ſit Victorini opus. Scribit enim Hieronymus in Epiſtola commentario Victorini in Apocalypſim præfixa, Victorinum in iſto ſuo commentario ſecutum eſſe errorem Chiliaſtarum aut Millenariorum: quod etiam ſcripſit ſupra cap. 18. ubi de Papia agit. Qua quidem de cauſa & Gelaſius I. Papa Victorini opera inter apocrypha numeravit. At Commentarius, qui Victorini nomine nunc circumfertur, non ſolum iſto errore caret, ſed contra hunc errorem etiam pugnat. Millenariorum porro ſententia, uſque ad tempora Damaſi Papæ, abſque jactura fidei, vel communionis diviſione, libere ferebatur, nec crimini data eſt Papiæ, Juſtino martyri, vel aliis, quo minus inter ſanctos & Eccleſiaſticos viros adſcriberentur. At vero, ea damnata ſententia, etiam illi faventes ſcriptiones jure proſcriptæ videntur: ut Baronius in Notis ad Roman. Martyrol. 2. Nov. loquitur.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI Annotatio.

Pitabionenſis. Ita recte legunt Eraſmi Codices, quamvis pluſculi *Pictavienſem* faciant Epiſcopum. Scilicet Joannes Fillæus cantor & officialis Pictavienſis, circa annum CIↃ IↃCXXIII. Calendario Victorinum Epiſcopum & martyrem Pictavienſem inſeruit, quod Joannes Belus, regius in Galliis advocatus, Pictavienſium Epiſcoporum ſeriem contexens Victorinum noſtrum primo loco collocaſſet. Hoc avide arreptum eſt a Pictavienſi Epiſcopo, qui Victorini noſtri natalem duplicis feſti ritu voluit celebrari, & Pictonicas litanias compoſuit, in quibus Victorinus martyr & Pictavorum Epiſcopus invocandus proponitur. Verum fefellit bonos viros librariorum incuria, qui cum in Optato Milevitano, Hieronymo aliiſque nonnullis cernerent, Victorinum Petavionenſem, vel, Pitabionenſem vocari, nec ſcirent tamen urbem, a qua ita vocari poſſet; Pictavienſem appellarunt, quaſi is Pictavienſis in Aquitania II. Epiſcopus fuerit, quum eſſet Petabionenſis in Pannonia ſuperiori. Itaque vir cordatus & de Eccleſiaſtica hiſtoria præclare meritus, Joannes de Launoy, Theologus Pariſienſis, hanc fabulam confutandam exiſtimavit edita de Victorino Epiſcopo & martyre diſputatione, Pariſiis CIↃ IↃCLIII. Quæ is produxit argumenta, ſingula huc non ſpectant, cum nobis de hoc loco ſermo tantum ſuſceptus ſit. Scripſiſſe autem heic Hieronymum: *Pitabionenſis*, non, *Pictavienſis*, confirmat Launojus editione Romana anni MCDLXIIX. & MCDLXX. Moguntinenſi ejuſdem anni MCDLXX. Baſilienſi anni MDXVI. MDXXIV. MDXXVI. MDLIII. MDLXV. & Lugdunenſi, quæ anno MDXXX. prodiit. Probat porro ex manuſcriptis Codicibus multis, uno monaſterii ſancti Germani,

ni, ſecundo ſancti Victoris, tertio Bibliothecæ regiæ, quarto Puteanæ, quinto monaſterii Mariæ de Longoponte, ſexto monaſterii Mariæ de Valle, & denique duobus Bibliothecæ Thuanææ. Victorius & Miræus *Pictavienſis* habent, quod merito rejicitur, quandoquidem doctiores omnes, argumentorum pondere moti, in Launoii ſententiam concedunt, exiſtimantes, Hieronymum nunquam cogitaſſe de Victorino quodam Pictavienſi.

In Apocalypſin. Hanc Chiliaſtarum more interpretatus eſt, quum fuerit Chiliaſta, qui crebris ſuis expoſitionibus Judaicas fabulas inſtillaret, ut loquitur de eo Hieronymus in Ezechielis caput XXXVI.

CAPUT LXXV.

PAMPHILUS presbyter, Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi neceſſarius, b) tanto Bibliothecæ divinæ amore flagravit, c) ut maximam partem Origenis voluminum ſua manu deſcripſerit, d) quæ usque hodie in Cæſarienſi Bibliotheca habentur. Sed & in duodecim Prophetas viginti quinque ἐξηγήσεων Origenis volumina, e) manu ejus exarata repperi, quæ tanto amplector & ſervo gaudio, ut Crœſi opes habere me credam. Si enim lætitia eſt, unam Epiſtolam habere martyris, quanto magis tot millia verſuum, quæ mihi videtur ſui ſanguinis ſignaſſe veſtigiis. f) Scripſit, g) antequam Euſebius Cæſarienſis ſcriberet, Apologeticum pro Origene, & paſſus eſt Cæſareæ Palæſtinæ ſub perſecutione Maximini. h)

Πάμφιλος πρεσβύτερος, Εὐσεβίου Καισαρείας Ἐπισκόπου ἀναγκαῖος φίλος, οὕτω κατεσχέθη φίλτρῳ τῆς θείας Βιβλιοθήκης, ὡς τ' αὐτὸν μέγιστον μέρος τῶν Ὠριγένους συνταγμάτων ἰδίᾳ χειρὶ καταγράψαι, ἅπερ ἄχρι τοῦ παρόντος ἐν τῇ Καισαρείας Βιβλιοθήκῃ τυγχάνει, καὶ εἰς τοὺς δώδεκα Προφήτας πέντε καὶ εἴκοσιν ἐξηγήσεων Ὠριγένους τεύχη, τῇ χειρὶ αὐτοῦ εὗρον γραφέντα ἅτινα τοσαύτῃ περιπτυσσόμενος καὶ φυλάττω χαρᾷ, ὡς τὸν Κροίσου πλοῦτον ἔχειν με πιστεύειν. Εἰ γὰρ μεγίστης ἐστὶ χαρμοσύνης μίαν ἐπιστολὴν μάρτυρος ἔχειν, πόσῳ μᾶλλον τοσαύτας χιλιάδας στίχων, δι' ὧν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ ἴχνη τοῦ οἰκείου κατελέλοιπε πάθους; Ἔγραψε δὲ πρὸ τοῦ Εὐσέβιον συγγράψαι ἀπολογητικὸν ὑπὲρ Ὠριγένους, καὶ ἔπαθεν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐν τῷ Μαξιμίνου διωγμῷ.

b) Ab hoc amico ſuo Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου. Vide infra c. 81.

c) De ſtudio S. Pamphili Martyris in Bibliotheca Cæſareæ inſtruenda confer ſi placet quæ ad cap. 81. & 113. Sed Bibliotheca divina eſt Scriptura Sacra, ut c. 81.

d) Non Origenis tantum ſed & aliorum quoque inſignium ſcriptorum monumenta, libros præcipue ſacros manu ſua vel deſcripſit vel emendavit S. Pamphilus. In Bibl. Coisliniana etiamnum exſtat apographum Codicis Epiſtolarum S. Pauli ex Codice Bibl. Cæſarienſis ſcriptarum manu S. Pamphili. Vide Catalogum MSS. concinnatum a Clariſſ. Montfaucono p. 261.

e) Hi tomi XXV. in XII. Prophetas quos reperiſſe ſe etiam teſtatur Euſebius VI. 36. Hiſt. hodie inter Origenis opera non habentur.

f) Ita Codex Gemblacenſis, quæ lectio mihi magis arridet quam altera: *per qua mihi videtur ſui ſanguinis ſignaſſe veſtigia.*

g) Poſtea Origeni infenſior hoc retractavit Hieronymus, & a Rufino deceptum ſe conqueſtus, Apologetici Origenis ſcriptorem Pamphilum eſſe pernegavit. Epiſt. 65. & utroque libro contra Rufin. Sed in prioribus quinque Apologiæ pro Origene libris utique non ſolum Euſebium ſed una cum Pamphilo (ut Socrates III. 7. tradit) elaboraſſe, ſextum autem poſt Pamphili demum martyrium ſubjunxiſſe, Photio Cod. 118. aſſentior. Exſtat illius Apologetici liber tantum primus ex Rufini verſione ſæpius editus & inter Origenis & inter Hieronymi opera. Ex cæteris pauca apud Photium fragmenta. Vide quæ de Pamphilo Tillemontius T. V. p. 421. 750. ſeq. T. XII. p. 205. ſeq & T. VII. p. 40.

h) Factum hoc A. 309. 15. Febr. ut fuſius narravit Euſebius libro tertio de vita S. Pamphili ex quo apoſpaſmation ex Codice Mediceo protulit Papebrochius in Actis Sanctor. T. 1. Junii pag. 64. ſeq. quod nuper Græce & Lat. recudendum dedi in ſpicilegio Patrum tertii ſæculi, una cum Pamphili Martyris argumentis Capitum libri Actorum Apoſtolicorum, in tomo II. Opuſculorum S. Hippolyti Hamb. 1718. fol. Vitam Pamphili ſcripſiſſe ſe peculiari opera teſtatur Euſebius VII. 32. p. 288. ſeq. ubi virum illum θαυμασιώτατον appellat.

ERASMI SCHOLIA.

Viginti quinque.) Quidam ex conjectura aſſcripſerant, ζητήσεων, id eſt, quæſtionum, cum in vetuſtiſſimis exemplaribus, & item in prima editione Maguntinenſi, literis incorruptis habeatur, ἐξηγήσεων, id eſt, enarrationum, ſuffragante & Sophronio.

Ut Craſſi opes.) Nunc ſanctorum ſtrophiola, & calceos oſtentamus, idque magis ad quæſtum, quam ad pietatem, tot libros a martyribus conſcriptos paſſi ſumus intercidere, cum nullæ ſint ſacratiores reliquiæ.

MARIANI VICTORII.

Viginti quinque ἐξηγήσεων. Id eſt, expoſitionum, enarrationum.

Quanto magis tot millia verſuum, per qua mihi videtur ſui ſanguinis ſignaſſe veſtigia. Aliter, quæ mihi videtur ſui ſanguinis ſignaſſe veſtigiis. Sophronius autem; per quæ ut mihi videtur ſuæ paſſionis reliquit veſtigia.

Apologeticum pro Origene. Se a Rufino deceptum hoc ſcripſiſſe, in ſecundo Apologiæ contra eum libro teſtatur. Primum enim Euſebii pro Origene volumen Pamphilo a Rufino adſcriptum fuerat.

HENRICI GRAVII.

Euſebii Epiſcopi Cæſarienſis neceſſarius.) Ipſe vitam Pamphili tribus ferme voluminibus exaravit, ut ſcribit Hieronymus Marcellæ in Epiſt. cujus initium: *Beatus*: & lib. 1. Apologiæ in Rufinum & Euſebius lib. 6. cap. 32.

Scripſit antequam Euſebius ſcriberet, Apologeticum pro Origene.) Sic aliquando Hieronymo perſuaſum: retractat autem in Epiſtola: *Scheduta.* & 1. lib. Apologiæ in Rufinum: *Quia ex ſententia Euſebii diſcimus Pamphilum proprii operis omnino nihil ſcripſiſſe, exceptis Epiſtolis, quas ad amicos forte mittebat, in tantum ſe humilitate dejecerat. Veterum autem tractatus ſcriptorum legebat ſtudioſiſſime, & in eorum meditatione jugiter verſabatur.* Et lib. 2. *inter cæteros tractatus poſui & hunc librum a Pamphilo editum, ita putavi eſſe, ut a te & tuis diſcipulis fuerat divulgatum.* Idem in Epiſtola: *Lectis literis,* Meminit autem Apologiæ & Socrates in hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 3. cap. 7.

Paſſus eſt Cæſarea Paleſtinæ ſub perſecutione Maximini.) Euſeb. li. 8. Eccleſ. hiſtor.

AUBERTI MIRÆI.

S. Pamphilus.) Cæſarienſis presbyter & martyr, Euſebio Cæſarienſi Epiſcopo & Hiſtoriographo contubernalis ac perfamiliaris (a quo & cognomentum hic accepit) tabulis Martyrologii Romani, veteris & novi, 1. Junii, & Græcorum Menologio Nonis Novembris adſcriptus legitur. De ejus laudibus Hieronymus Epiſt. 65. ad Pammachium, contra Ruffinum, Epiſt. 84. ad Magnum Oratorem, & epiſt. 191. ad Marcellam, deque ejusdem Bibliotheca variis locis multa narrat: ut Euſebius hiſt. l. 8. c. 17. & alii.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Scripſit apologeticum pro Origene. Quia Gravio notatum eſt, Hieronymum ipſummet fateri, quod apologiam hanc, ab Euſebio adornatam, Pamphilo adſcribens erraverit; nolo hæc fuſius perſequi. Nam haud ſcio, an quiſquam ignoret, poſt decem annos ab illo tempore, quo Catalogum edidit Hieronymus, lites de hac apologia exortas eſſe inter Hieronymum & Ruffinum, cum Hieronymus affirmaret, apologiam Pamphilo ab Euſebio ſuppoſitam eſſe. Nec dubium eſſe poteſt legentibus Hieronymi adverſus Ruffinum Apologiam, quin Euſebius fraudem illam commiſerit, ac Pamphilum, gravi Timum in orbe Chriſtino martyrem, Apologiam in carcere pro Origene elaboraſſe dixerit, ut liberius ſerperent dogmata Origenis. Nihilominus Petrus Halloix libro IV. Origenis defenſi, quæſtione I. non eſt veritus aſſeverare, Apologiam vere Pamphili nomen præferre, ſumma imis meſcens, ut hoc obtineat. Doctiſſime autem refutatus eſt ab Henrico de Noris, qui Eccleſiæ Romanæ hodie præſtantiſſimus Cardinalis eſt, capite XIII. diſſertationis hiſtoricæ de Synodo V.

CAPUT LXXVI.

PIERIUS, Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, i) ſub Caro & Diocletiano Principibus, eo tempore quo eam Eccleſiam Theonas Epiſcopus regebat, k) florentiſſime docuit populos, l) & in tantam ſermonis diverſorum-

Πιέριος τῆς κατ᾽ Ἀλεξάνδρειαν Ἐκκλησίας πρεσβύτερος, ἐπὶ Κάρου καὶ Διοκλητιανοῦ βασιλέων, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν Θεωνᾶς Ἐπίσκοπος ἐκυβέρνα, ἀνθηρῶς τὸν λαὸν ἐδίδαξε, καὶ εἰς τοσαύτην τῶν τε λόγων

i) Euſebius VII. 32. p. 289. ἐν ᾗ τοῖς μάλιστα καθ᾽ ἡμᾶς ἀπαινωτάτους γενομένους ἴσμεν τῶν μὲν ἐπ᾽ Ἀλεξανδρείας πρεσβύτερον Πιέριον.

k) Carus præfuit Imperio A. 282. 283. Diocletianus ab A. 284. ad 305. Theonas qui A. 265. Dionyſio in Epiſcopatu Alexandrino ſucceſſit, defunctus eſt A. 300.

l) Euſebius de Pierio: Ταῖς περὶ τὰ θεῖα θεωρίαις καὶ ἐξηγήσεσι, καὶ ταῖς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας διαλέξεσι ὑπερφυῶς ἐξησκημένος. Poſt Dionyſium Scholæ Catecheticæ Alexan-

que tractatuum, m) qui uſque hodie exſtant, venit elegantiam, ut Origenes junior vocaretur. Conſtat hunc miræ ἀσκήσεως, & appetitorem voluntariæ paupertatis, n) ſcientiſſimumque Dialecticæ & Rhetoricæ artis, & poſt perſecutionem omne vitæ ſuæ tempus Romæ fuiſſe verſatum. Hujus eſt longiſſimus tractatus de propheta Oſee, o) quem in vigilia Paſchæ habitum, ipſe ſermo demonſtrat.

λόγων καὶ διαφόρων ὁμιλιῶν. τῶν ἄχρι τήμερον τυγχανόντων, ἦλθεν εὐφυΐαν ὡς τι αὐτὸν νέον κληθῆναι Ὠριγένην. Ὡμολόγηται δὲ τοῦτον τῆς τε ἀσκήσεως καὶ ἑκουσίου πτωχείας γεγενῆσθαι ἐραστήν, ἔμπειρον ὄντα διαλεκτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐπιστήμης, καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν, πάντα τὸν βίον ἐν τῇ Ῥώμῃ διατετελεκέναι. Ἔστι τούτου μακροτάτη ὁμιλία περὶ Ὠσηὲ Προφήτου, ἥντινα τῇ παννυχίδι τοῦ πάσχα ἁρμόττειν πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, αὐτὸς ὁ λόγος δηλοῖ.

* Alexandrinæ præfectum fuiſſe Pierium tradit Philippus Sidetes in fragmento quod ad calcem diſſ. in Irenæum publicavit H. Dodwellus. Et Photius Cod. 119. Παμφίλου τε τοῦ μάρτυρος ὑφηγητὴν φασι τῶν ἐκκλησιαστικῶν γενέσθαι μαθημάτων, καὶ κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἡγήσασθαι παιδευτηρίου.

m) Ex his fuere duodecim libri Pierii de quibus Photius Cod. 119. Palladius in Lauſiaca c. 12. narrat Ammonium plura potuiſſe memoriter recitare ex ſcriptis Origenis, Didymi, Stephani ac Pierii.

n) Euſeb. ἀλλ' ὁ μὲν ἄκρως ἀκτήμονι βίῳ καὶ μαθήμασι φιλοσόφοις δεδοκίμαστο.

o) De hoc vide notas H. Gravii. Jam diu autem eſt cum & iſta in Hoſeam & ceteræ lucubrationes Pierii omnes interciderunt.

ERASMI SCHOLIA.

Mire ἀσκήσεως.) Id eſt, ſtudii, ſive exercitationis.

In vigilia paſchæ.) In pervigilio legendum, tum ex vetuſtiſſimis exemplaribus, tum ex interpretatione Sophronii, qui vertit παννυχίδι.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Conſtat hunc miræ ἀσκήσεως. Excercitationis.

De Propheta Oſee, quem in pervigilio Paſchæ habitum ipſe ſermo demonſtrat. Aliter: De Prophetia Oſee, quem in vigilia Paſchæ, &c. Sophronius cum vulgata, quam nos etiam ſequimur, editione conſentit.

HENRICI GRAVII.

Pierius Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter.) In Chronicis: *anno 6. Probi Alexandrinæ eccleſiæ XV. epiſcopus præfuit Theonas.* V. lib. 7. c. ultimo.

Quem in vigilia Paſchæ.) Ita habent vetuſti Codices, & ita ſcribit S. Hieronymus in præfat. Oſee. *Pierii legi tractatum longiſſimum, quem in exordio hujus prophetæ die vigiliarum Dominicæ paſſionis extemporali & diſerto ſermone profudit.* In Epiſt. *Multa*: contra Vigilantium: *& in vigiliis Paſchæ tale quid fieri plerumque convincitur.* In Matth. 25. *Traditio Judæorum eſt, Chriſtum media nocte venturum, unde reor & traditionem Apoſtolicam permanſiſſe, ut in die vigiliarum Paſchæ ante noctis dimidium populos dimittere non liceat expectantes adventum Chriſti, & poſtquam illud tempus tranſierit, ſecuritate præſumpta feſtum cunctis agentibus diem.* Adamantii autem & Pierii exemplaria citat Hieron. in Matth. c. 24.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Hujus S. Pierii in Martyrologio novo Romano 4. Novembris fit mentio: in veteri vocatur Hierius.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Diverſorumque tractatuum. In his fuit ampliſſimus commentarius in 1. ad Corinthios epiſtolam, e quo Hieronymus ad Pauli verba: *volo autem omnes eſſe ſicut me ipſum,* hoc fragmentum recitat: ταῦτα λέγων ὁ Παῦλος ἄντικρυς ἀγαμίαν κηρύσσει. *Ep. ad Pamm. pro lib. ſuis.*

CAPUT LXXVII.

LUCIANUS, vir diſertiſſimus, p) Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, * tantum in Scripturarum ſtudio laboravit, ut uſque nunc

Λουκιανὸς ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν ἐκκλησίας πρεσβύτερος, τοσοῦτον ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν γραφῶν κέκμηκεν, ὥς τε ἄχρι

cc 2 τε

p) Euſebius ubi hujus Luciani Apologiam pro fide, præſente ipſo Imperatore dictam Nicomediæ, memorat VIII. 13. Lucianum vocat τὸν πάντα βίον ἄριστον & IX. 6. βίῳ τε ἐγκρατῆ, καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασι συγκεκροτημένον. Sozomenus III. 5. τά τε ἄλλα εὐδοκιμώτατον, καὶ τὰς ἱερὰς γραφὰς εἰς ἄκρον ἠκριβωκότα. Illam Luciani Apologiam Latine refert Rufinus ex Actis fortaſſe Martyrii ejus excerptam.

* Epiſcopum Nicomedienſem vocat Honorius, quod vetuſtiores ignorant.

quædam exemplaria Scripturarum Lucianea q) nuncupentur. Feruntur ejus de Fide libelli, r) & breves ad nonnullos Epiſtolæ. s) Paſſus eſt Nicomediæ t) ob confeſſionem Chriſti, ſub perſecutione Maximini, ſepultusque Helénopoli Bithyniæ.

τῦ παρόντος τινὰ τῶν ἀντιγράφων κληθῆναι Λουκιάνεια. Φέρονται αὐτοῦ περὶ πίστεως λόγοι, καὶ βραχύταται πρός τινας Ἐπιστολαί. Ἀπέθανεν ἐν Νικομηδείᾳ ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ ἐξομολογήσεως, ἐν τῷ διωγμῷ Μαξιμίνου, καὶ ἐτάφη ἐν Ἑλενοπόλει τῆς Βιθυνίας.

q) De ſtudio Luciani in emendanda LXX. Interpretum verſione Simeon metaphraſtes & ex eo Suidas in *Λουκιανὸς* & *νοθεύειν*. *Οὗτος τὰς ἱερὰς βίβλους ἰδὼν πολὺ τὸ νόθον εἰσδεξαμένας τοῦ τε χρόνου λυμηναμένου πολλὰ τῶν ἐν αὐταῖς καὶ τῆς συνεχοῦς ἀφ' ἑτέρων εἰς ἕτερα μεταθέσεως, καὶ μέντοι καί τινων ἀνθρώπων πονηροτάτων οἳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ προεστήκεσαν, παρατρέψαι τὸν ἐν αὐταῖς νοῦν πειρασαμένων καὶ πολὺ τὸ κίβδηλον ἐν αὐταῖς σπειράντων, αὐτὸς ἁπάσας ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἑβραΐδος ἀνενεώσατο γλώττης, ἣν καὶ αὐτὴν ἠκριβωκὼς εἰς τὰ μάλιστα ἦν πόνον τῇ ἐπανορθώσει πλεῖστον εἰσενεγκάμενος.* Per totam Aſiam minorem a Conſtantinopoli usqne ad Antiochiam Luciani Martyris exemplaribus uſos olim Chriſtianos, teſtatur Hieronymus præf. in Paralipom. & lib. 2. in Rufin. Librum Jobi in Codice MS. Alexandrino, quem ſervant Angli, ex Luciani recenſione etiamnum ſupereſſe contendit Jo. Erneſtus Grabe prolegom. ad Tomum III. edit. LXX. Interpretum cap. 1. §. 7. ſeq.

r) Brevis *ἔκθεσις* fidei apud Athanaſium de Synodis T. 1. p. 891. Socratem II. 10. & zom. III. 5. Confer Schelſtratenum ad Concil. Antiochen. p. 112. ſeq.

s) Ex Epiſtola Luciani ad Antiochenſes hæc verba affert auctor Chronici Alex. pag. 648. *ἀσπάζεται ὑμᾶς χορὸς ἅπας ὁμοῦ μαρτύρων. συναγγελίζομαι δὲ ὑμᾶς ὡς Ἄνθιμος ὁ πάπας τῷ τοῦ μαρτυρίου δρόμῳ ἐτελειώθη.*

t) A. 311. Vide Combefiſium ad S. Maximi opera T. 2. p. 718. Acta Sanctor. 7. Januar. p. 357. ſeq. Tillemontium T. IV. memor. &c.

ERASMI SCHOLIA.

Luciana nuncupentur.) Lucianea legendum, *λουκιάνεια*.

Sub perſecutione Maximi.) Maximini legendum ex Sophronio, & vetuſtiſſimo codice Latino.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Lucianus.) Euſebius lib. 8. cap. 13. & lib. 9. cap. 6.

Ut usque nunc quædam exemplaria ſcripturarum Luciana nuncupentur.) Hieron. in præfat. Paralipom. *Si LXX. Conſtantinopolis usque Antiochiam Luciani Martyris exemplaria probat.* Meminit in Epiſt. *Chriſtiani*: ad Pammach.

Paſſus eſt Nicomediæ.) Euſebius lib. 9. cap. 6.

Sepultusque Helenopoli Bithyniæ.) Hieronymus in Chronicis : *Drepanam Bithyniæ civitatem in honorem Martyris Luciani ibi conditi Conſtantinus inſtaurans ex vocabulo matris ſuæ Helenopolim apellavit, anno 21. Conſtantini.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. Lucianus.) Antiochenus presbyter & martyr Nicomedienſis, in Rom. Martyrologio, veteri & novo 7. Januarii celebratur. Euſebius hiſt. lib. 9. c. 5. & hic Hieronymus dicunt, ipſum ſub Maximino paſſum fuiſſe: cui, utpote illius ætatis ſcriptori, potius credendum exiſtimo, quam Suidæ aut Metaphraſtæ, qui ad Maximiani tempora martyrium ejus referunt. Illius nomine nuncupata eſt verſio Scripturæ ſacræ, quam Græci Communem ſeu Vulgatam dixerunt, eaque Orientalis, inter Conſtantinopolim & Antiochiam habitantes, ſunt uſi. Baronius, in Notis ad Martyrol. Rom. 7. Januarii, reliqua dicet. Alius ab iſto fuit *Lucianus* Hieroſolymitanus presbyter, a Gennadio cap. 46. laudandus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotatio.

Antiochenæ Eccleſiæ presbyter. Poſt has voces addit Guelpherbytanus Codex: *Poſtmodum Nicomediæ pro Epiſcopo.* Sequitur deinde, ut retinuimus: *Tantum in ſcripturarum ſtudio laboravit.* Sed falſum eſt, Lucianum Nicomediæ ornandis ſcripturæ editionibus operam navaſſe. Hoc dicunt veteres, eum Nicomediam delatum, præſente imperatore, Apologeticam habuiſſe orationem, quam martyrium ſecutum ſit. *Vide Euſ. L. VIII. c. 13.*

Ut usque nunc quædam exemplaria ſcripturarum Lucianea nuncupentur. Labor viri, in quo poſitus fuerit, Suidas *in voc. Lucianus*, docet : *Cum animadvertiſſet ſacros libros multa adulterina recepiſſe, quod ipſum tempus in ipſis multa depravaſſet, & propter continuam ab aliis ad alia translationem ; Quin etiam cum improbiſſimi quidam homines multa adulterina in eos introduxiſſent, ipſe omnes aſſumtos ex Hebraica lingua reſtituit in integrum.*

Sub perſecutione Maximini. Codex noſter, Suidas & Baronius eum ſub Maximiano paſſum volunt. Sed Euſebius libro IX. capite VI. & Hieronymus hoc loco *Maximinum* ponunt, quorum potior ratio habenda eſt.

CAPUT LXXVIII.

PHILEAS de urbe Ægypti, quæ vocatur Thumis, u) nobili genere, & non parvis opibus, ſuſcepto Epiſcopatu, elegantiſſimum librum de Martyrum laude x) compoſuit: & diſputatione actorum habita adverſum Judicem, qui eum ſacrificare cogebat, pro Chriſto capite truncatur; eodem in Ægypto perſecutionis auctore, y) quo Lucianus Nicomediæ.

Φιλέας ἀπὸ πόλεως Θμούεως τῆς Αἰγύπτου, περιφανὴς τῷ γένει, καὶ οὐ μικρᾶς περιουσίας, Ἐπισκοπὴν δεξάμενος, εὐφυέστατον λόγον περὶ τῶν ἐπαίνων τῶν μαρτύρων συνεγράψατο, καὶ διάλογον τῆς γινομένης πράξεως ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος καταναγκάζοντος αὐτὸν ἐπὶ τὸ θύειν. οὗτος ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἀπετμήθη, διωγμοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ὄντος, κἀκείνου αὐθεντοῦντος τοῦ καὶ ἐπὶ Λουκιανοῦ ἐν Νικομηδείᾳ.

u) Hodie Damiata. vide Jac. Golium ad Alfraganum p. 291. Ejusdem urbis mentio infra c. 99.

x) Euſeb. VIII. 9. Φιλέας τε τῆς Θμοϊτῶν ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, διαπρέψας ἀνὴρ ταῖς κατὰ τὴν πατρίδα πολιτείαις τε καὶ λειτουργίαις ἔν τε τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις.

y) Hæc eſt Epiſtola Phileæ ad Thmuitas ex qua amplum & inſigne fragmentum ſervavit Euſebius VIII. 10.

y) Maximino A. 311. Confer Acta Sanctor. 4. Febr. T. 1. p. 459. ſeq.

ERASMI SCHOLION.

Ægypti quæ vocatur.) Nomen urbis, quoniam varie depravatum erat in Exemplaribus, dicitur Thmuis, Θμοῦις, cujus meminit & alibi ſæpe Hieronymus & Stephanus.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Phileas, de urbe Ægypti, quæ vocatur Thmuis. Noſter Codex: *Quæ vocatur Thebais.* Hinc incertum puto, an Thmuitana urbe natus ſit. Certum eſt, Thmuitarum Eccleſiæ Epiſcopum fuiſſe, ex Euſebii libro VIII. capite IX. Porro Valeſius putat, Phileam extra dubium in Thebaide paſſum eſſe; quod ſi verum eſt, Guelpherbitani Codicis lectio omnibus præferenda erit. Nam Euſebius ait, Phileam ac martyrii ſocios ab innumeris cognatis atque amicis rogatos eſſe, haberent rationem uxorum ac liberorum, conſervarent vitam, nec ſe perditum irent. At vero non apparet, qua ratione innumeris cognatis atque amicis licuerit cum Philea Thebaidem proficiſci ſine periculo mortis. Si igitur in Thebaide, ubi patiebatur, ab innumeris amicis monitus eſt, plane conſequitur, eum illam urbem patriam habuiſſe, & in illa innumeros amicos cognatosue.

Elegantiſſimum librum de martyrum laude compoſuit. Egregium fragmentum Epiſtolæ, quam Phileas moriturus ad Thmuitas dedit, Euſebius exhibet, in quo cum prolixe martyrum conſtantiam extollat, probabile eſt, illam Epiſtolam his verbis ab Hieronymo indigitari.

Diſputatione actorum habita. Diſputationem habuit adverſus Culcianum, Thebaidis præſidem, ac conſiſtit in judicis quæſtione ac reſponſione Phileæ. Acta martyrii, quibus diſputatio, quam dicit Hieronymus, inſerta eſt, prodierunt Antverpiæ, ſed interpolata. Valeſius genuinorum actorum hoc principium dicit: *Impoſito ergo Philea ſuper ambonem, Culcianus præſes dixit.*

CAPUT LXXIX.

ARNOBIUS ſub Diocletiano Principe Siccæ apud Africam z) florentiſſimæ Rhetoricam docuit; *ſcripſitque adverſum Gentes, a) quæ vulgo extant, volumina.

Ἀρνόβιος ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐν Σίκκῃ τῇ πόλει τῆς Ἀφρικῆς, ἀνθηρῶς τὴν ῥητορικὴν ἐδίδαξε, καὶ συνεγράψατο κατὰ τῶν ἐθνῶν τεύχη, ἅπερ τυγχάνει παρὰ πολλοῖς.

z) Sicca Veneria Numidiæ ſive Africæ Proconſularis civitas Plinio, Ptolemæo, Antonino itinerarii ſcriptori & aliis memorata, patria Cælii Aureliani, Methodici cujus ſcripta Medicorum manibus teruntur. In hac Epiſcopus Siccenſis Fortunatianus memoratur in geſtis collat. Carthag. cap. 139. Cum Sicca cave confundas Sicceſiam in Mauritania Cæſarienſi, ubi Martinus Epiſcopus Sicceſitanus, in iisdem geſtis cap. 197.

* Adhuc Ethnicus. Hieron. Chronic. ad A. 325. Vide infra in H. Gravii notis.

a) Arnobii (quem Eccleſiaſticorum ſcriptorum Varronem vocat Voſſius lib. 1. de Analogia cap. 9.) libri VII. contra gentes primum editi ſunt a *Franciſco Sabæo* Brixiano,

Rem. 1543. Deinde ut alias editiones quæ nihil habent peculiare prætercam, cum caſtigationibus *Sigismundi Gelenii* viderunt lucem Baſil. 1560. 8. & cum *Theodori Canteri* notis Antwerp. apud Plantin 1582. 8. Hinc ex *Fulvii Urſini* recenſione Rom. 1583. 4. Cum electis *Godeſcalci Stewechii* Heusdani, Antwerp. 1604. 8. & cum iisdem electis & *Leandri de Sancto Martino* ſummariis, Duaci 1634. 8. Cum *Deſiderii Heraldi* animadverſionibus Pariſ. 1605. 8. Et cum obſervationibus *Geverhardi Elmenhorſtii*. Hamb. 1610. fol. Hinc memoranda venit editio Lugd. Bat. 1651. 4. apud Joannem Maire, recenſita a Viro celeberrimo hoc eſt a *Claudio Salmaſio* cujus commentarius etiam debebat accedere, niſi fato illius A. 1652. intercedente hæc ſpes evanuiſſet. Interim ſubjectæ notæ Theodori Canteri quibus præcipue è Clementis Alex. protreptico quem paſſim ſequitur Arnobius, præclara illi ſcriptori lux affertur, tum Stewechii, Elmenhorſtii & Heraldi. Editionem Pariſienſem A. 1666. fol. cum *Philippi Priorii* & ſelectis aliorum obſervationibus recuderunt Lugdunenſes Tomo tertio Bibliothecæ Patrum A. 1677. Criticus Arnobianus *Jo. Meurſii* prodiit Lugd. Bat. 1699. 8. De *Petri Scriverii* Anticritico Bailletus T. 2. de Satyris Antilogicis p. 299. De *Joh. Iſaaci Pontani* animadverſionibus Boxhornius in Epiſt. pag. 37. *Julii Caſaris Bulengeri* Eclogæ ad librum primum Arnobii, Toloſ. 1612. 8. *Latini Latinii* caſtigationes ad quædam Arnobii loca, p. 98. Bibl. ſacro profan. Tempus quo ſcripſit Arnobius his verbis innuit ipſe lib. 2. p. 94. *Ætatis urbs Roma cujus eſſe in Annalibus indicitur? Annos ducit quinquaginta & mille, aut non multum ab his minus.* Annus U. C. 1050. reſpondet Anno CHriſti 298.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Arnobius.) Hieronymus in Chronicis: Anno XX. Conſtantini *Arnobius in Africa Rhetor clarus habetur, qui cum in civitate Sicca ad declamandum juvenes erudiret, & adhuc Ethnicus ad credulitatem ſomniis compelleretur, neque ab Epiſcopis impetraret fidem, quam ſemper impugnaverat, elucubravit adverſus priſtinam religionem luculentiſſimos libros, & tandem velut quibusdam obſidibus pietatis fœdus impetravit.*

AUBERTI MIRÆI.

ARNOBIUS, Siccæ in Africa ſumma cum laude Rhetoricam docuit, & ex gentili factus Chriſtianus, libros VII. adverſus Gentiles ſive Ethnicos ſcripſit: quos cum Notis Theodori Canteri Plantinus, & cum Notis Godeſcalci Stevvechii Trogneſius 1604. Antverpiæ excuderunt. Scripſit anno urbis conditæ 1050. ut ex libro 2. datur intelligi: qui annus, ex Varronis calculo, in Chriſti 297. annum incidit. Commentarii in Pſalmos a Trithemio & Eraſmo non recte huic Arnobio attribuuntur; ſunt tamen alicujus *Arnobii* junioris, ſed Pelagianismum ſapientis: ut Bartholomæus Petrus Lintrenſis, Doctor Th. Duacenſis, notavit. De ſenioris Arnobii ſcriptis cenſuram dat Hieronymus in Epiſtolis ad Paulinum & Tranquillinum, & initio ſui Chronici. *Conflictus Arnobii & Serapionis* de Deo trino & uno, deque duabus in Chriſto naturis in uno ſuppoſito, a Fevardentio primum 1596. eſt editus, cum operibus Irenæi.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI Annotatio.

Sicca. Hanc vocem omittit codex noſter.

Volumina. Noſter Codex: *duo volumina.* De Arnobio Hieronymus ad Paulinum de monachi inſtitutione ſic judicat: *Arnobius inæqualis & nimius, & absque operis ſui partitione confuſus.*

CAPUT LXXX.

FIRMIANUS, b) qui & LACTANTIUS, Arnobii diſcipulus, ſub Diocletiano Principe accitus cum Flavio Grammatico, c) cujus de

Φιρμιανὸς, ὁ καὶ Λακτάντιος, Ἀρνοβίου μαθητὴς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ βασιλέως μεταςαλεὶς μετὰ Φλαβίου Γραμματικοῦ, οὗ τινος περὶ ἰατρικῶν

b) Firmianum inter clariſſimos facundia celebrat Eucherius Epiſtola ad Valerianum. Idem intelligitur a Marco Antimacho præfat. in Sibyllina Oracula: *Φιρμιανὸς τοίνυν ἐκ ἀθαύμαςος φιλόσοφος καὶ ἱερεὺς τοῦ προλεχθέντος καπιτωλίου γενόμενος, πρὸς τὸ αἰώνιον ἡμῶν φῶς τὸν χριςὸν βλέψας ἐν ἰδίοις ποιήμασι.* Firmiani nomen proprium & undecumque potius quam a patria tractum, quæ Sicca Africæ potius Lactantio quam Firmium agri Piceni in Italia opidum, vel Formæ Campaniæ fuiſſe videtur, licet in ſermonibus Bernardini de Buſtis nominatur Lucius Cæcilius Firmanus, teſte Bernardo Moneto T. 4. Menagianor. p. 85.

c) Diocletiani ſingulare ſtudium fuit in ornanda Nicomedia, quam urbi Romæ coæquare voluiſſe teſtatur Lactantius de mortibus perſecutorum c. 7. itaque & viros doctos

Medicinalibus verſu compoſiti extant libri, Nicomediæ Rhetoricam docuit, & penuria diſcipulorum, ob Græcam videlicet civitatem, ad ſcribendum ſe contulit. Habemus ejus Sympoſium, d) quod adoleſcentulus ſcripſit, *ὁδοιπορικὸν* de Africa usque Nicomediam, hexametris ſcriptum verſibus, & alium librum qui inſcribitur Grammaticus, & pulcherrimum de ira DEI, e) & Inſtitutionum divinarum adverſum gentes libros ſeptem: & *ἐπιτομὴν* ejusdem operis in libro uno acephalo, e) & ad Aſclepiadem f) libros duos: De perſecutione librum unum: g) ad Probum

κῶν ἐστὶ δι' ἐπῶν συγγραφαὶ, ἐν Νικομηδείᾳ τὴν ῥητορικὴν ἐδίδαξε, καὶ τῇ πενίᾳ τῶν μαθητῶν, μάλιστα διὰ Ἑλληνικὴν πόλιν, εἰς συγγράμματα ἑαυτὸν μεθῆκεν. Ἔχομεν τούτου συμπόσιον, ὅπερ νέος ἐν τῇ Ἀφρικῇ συνέταξε· καὶ ὁδοιπορικὸν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς ἕως Νικομηδείας δι' ἑξαμέτρων συντεθὲν, καὶ ἄλλην βίβλον, ἥ τις ἐπιγράφεται Γραμματικὸς, καὶ ὡραῖον περὶ ὀργῆς Θεοῦ, καὶ θείων εἰσαγωγῶν κατὰ τῶν ἐθνῶν λόγους ἑπτὰ, καὶ ἐπιτομὴν τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος ἀκέφαλον, καὶ πρὸς Ἀσκληπιάδην λόγους δύο, περὶ διωγμοῦ λόγον ἕνα, πρὸς Πρόβον Ἐπιστολῶν λόγους τέσσαρας, πρὸς τὸν αὐτὸν περὶ

 δημιουρ-

ctos eo vocavit, & in his cum Lactantio hunc Flavium Grammaticum cujus ſcripta interciderunt, niſi quis eundem eſſe exiſtimet cum Flavio Capro, cujus nonnulla leguntur in Grammaticis Eliæ Putſchii. Nam Tiraquello vereor ut lectores aſſentiantur, qui libro de Nobilitate c. 31. p. 294. hunc Flavium confundit cum Rhemnio Fannio cujus carmen de menſuris & ponderibus exſtat, aitque in quibusdam codicibus eum Flavium cognominari Grammaticum, qui de medicinalibus eleganti carmine ad Lactantium Firmianum ſcripſerit teſte Hieronymo. Sane ad Lactantium ſcripſiſſe, nusquam Hieronymus teſtatur, licet hujus Flavii iterum meminit lib. 2. in Jovinianum & licet Fannii nomen pro Flavii repræſentet Servatius Gallæus in loco Hieronymi ex hoc libro de Script. Eccleſ. præfixo præclaræ ſuæ operum Lactantii editioni.

d) Sympoſium hoc una cum hodœporico & Grammatico intercidit, licet hodœporicon pro edito videtur habuiſſe Jac. Gaddius de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis T. 1. pag. 181.

e) Liber de ira & ſeptem libri inſtitutionum ſæpiſſime inter Lactantii opera editi ſunt una cum hac epitome *ἀκεφάλῳ*, ita ut eam legerat Hieronymus, incipiente ab his verbis: *nam ſi juſtitia eſt veri DEI cultus*, ubi incipit Lactantius breviter perſequi ea quæ in Inſtitutionum opere a lib. V. cap. 16. ſeq. tradiderat. Sed vir eruditiſſimus Chriſtophorus Matthæus Pfaffius in Bibliothecæ Regiæ Taurinenſis Codice antiquiſſimo, epitomen illam Pentadio fratri a Lactantio dicatam reperit integram & prioribus LV. capitibus auctiorem, eamque Pariſiis A. 1712. 8. publicavit. Prima capita ex eodem Codice deſcripta dedit illuſtris Scipio Maffeus in Epiſtola ad Apoſtolum Zenum virum præclariſſimum, quæ inſerta Diario Veneto (Giornale d'Italia) T. VI. p. 458. & Londinenſi (Memoirs of literature) T. 2. p. 339.

f) Hic eſt Aſclepiades de quo Lactantius VII. 4. *Optime igitur Aſclepiades noſter de Providentia ſummi DEI diſſerens in eo libro quem ſcripſit ad me.* Sed & Lactantii ad Aſclepiadem & Aſclepiadis ad Lactantium ſcripta nusquam hodie exſtant.

g) Hunc ipſum eſſe librum quem de mortibus perſecutorum ad Donatum confeſſorem primus e Codice Colbertino Stephanus Baluzius T. 2. Miſc. Pariſ. A. 1679. in lucem protulit & doctiſſimis notis illuſtravit, nemini eruditorum dubium viſum eſt antequam præclarus vir Nicolaus le Nourry videns auctorem in Codice illo non Firmianum Lactantium ſed Lucium Cecilium appellari, in nova quam Pariſ. 1710. 8. paravit hujus libri editione & in Tomo ſecundo Apparatus ad Bibliothecam Patrum Pariſ. 1715. diſſ. ultima, ſumma vi contendit probare, ſcriptorem a Lactantio plane diverſum illique ætate ſupparem L. Cecilium nomine, non Lactantium, qui nunquam L. Cecilii nomen geſſerit, librum illum elucubraſſe. Sed cum omnia mire in Lactantium unum conveniant, ætas, locus Nicomedia, Donatus cui liber dicatus eſt & quem iisdem verbis cap. 52. de ira DEI affatur, *Donate chariſſime*, ſtylus denique & argumentum: cum argumenta Nourrii perquam ſint levia, ut ab auctore diſſertationis Diario Hagenſi (Journal literaire) T. VII. p. 1. ſeq. inſertæ fuit demonſtratum, & lector etiam poſt conſiderata ea quæ in Ephemeridibus literariis Pariſienſibus (Journal des Savans) A. 1716. p. 698. ſeq. ad illam reſpondentur, mecum fatebitur: cum denique Lactantium & in ſermonibus Bernardini de Buſtis, quos paullo ante memorabam, & in Codice Colbertino DVII. & in Codice Taurinenſi libri de Opificio DEI, quem inſpexit celeberrimus Pfaffius, Lucium Cœlium Lactantium Firmianum appellari, non poſſit negari: librum hunc ſine cauſa Lactantio eripi, & novum ſcriptorem omni antiquitati incognitum Lucium Cecilium effingi, mihi perſuadeo. Poſt Baluzium ediderunt librum illũ Angli cum Actis Perpetuæ & Felicitatis, brevibꝰ illuſtratũ Scholiis Oxon. 1680. 12 Hinc Jo. Columbꝰ cum eruditis notis, Aboæ 1684.

Epiſtolarum libros quatuor: h) ad Severum i) Epiſtolarum libros duos: ad Demetrianum, auditorem ſuum, Epiſtolarum libros duos: ad eundem de opificio Dei, k) vel formatione hominis, librum unum. Hic extrema ſenectute magiſter Cæſaris Criſpi, l) filii Conſtantini, in Gallia fuit, qui poſtea a patre interfectus eſt.

δημιουργίας θεοῦ λόγον ἕνα. οὗτος ἐν τῷ ἐσχάτῳ γήρᾳ διδάσκαλος κατέστη Καίσαρος Κρίσπου, τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου ἐν Γαλλίαις, ὃς ὕστερον ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀνῃρέθη.

1684. 8. Thomas inde Sparck, in ſua Lactantii editione Cantabrig. 1685. 8. Nicolai Toinardi notæ prodierunt Pariſ. 1690. 12. Eaſdem exhibet qui librum illum cum animadverſionibus Baluzii, Giſb. Cuperi, Columbi, Sparkii, Toinardii, Jo. Georg. Grævii, Thomæ Gale, Eliæ Boherelli, Petri Allixii, Pauli Colomeſii & ſuis, nitide vulgavit Paulus Bauldri, Traject. ad Rhen. 1693 8. Etiam Gallice vertit Malacrucius (Maucroix) Canonicus Rhemenſis Pariſ. 1680. 12. & Gilbertus Burnetus Lond. 1686. ex qua verſione nova Gallica vidit lucem Ultrajecti 1687. 12. Comirii obſervationes video memorari in Memoriis literariis Trevoltinis Anni 1705. menſe Majo, p. 382. & Giſberti Cuperi editis altero tanto auctiores in Jo. Maſſoni Hiſtoria Critica Reip. literariæ T. IV. p. 307. Notas illuſtris Viri Gerhardi von Maſtricht & Clariſſ. Miegii audio transmiſſas ad Joannem Ludolphum Bunemannum, eruditum Rectorem Gymnaſii Mindenſis, a quo novam emendatam & inſigniter illuſtratam Lactantii editionem exſpectamus.

h) Hieronymus præf. Libri II. in Epiſt. ad Galatas: *Lactantii noſtri quæ in tertio ad Probum volumine de hac gente opinatus ſit, verba ponemus. Galli, inquit, antiquitus a candore corporis Galatæ nuncupabantur, & Sibylla ſic eos appellat, quod ſignificare voluit Poeta* (VIII. Æneid. 660.) *quum ait*: tum lactea colla auro innectuntur, *quum poſſet dicere candida.*

i) infra c. CXI. *Aquilius Severus in Hiſpania, de genere illius Severi, ad quem Lactantii duo epiſtolarum ſcribuntur libri.* Incertum hine, an duo ad Demetrianum, de quibus Hadrianus Junius in ſua Batavia p. 311. cujus locum etiam attulit Colomeſius in paralipomenis de S. E. *In egmondano cœnobio longe vetuſtiſſimo, Benedictini generis monachis, ubi Bibliotheca celebris omnis generis ſcriptis Codicibus & præſertim membranaceis, quos diligenter magna enim cura cum Priores alii, tum Gerardus ex Poelgeeſtana ſtirpe Abbas undecumque conquiſierunt, raros auctores oſtendit, e quibus dolet mihi interiiſſe intra quindecim proximos annos* (Junii Batavia lucem vidit A. 1588.) *magno literariæ Reip. detrimento Lactantii Firmiani epiſtolarum libros duos, quorum meminit nominatim D. Hieronymus: quos dum ad me cogitat editioni deſtinandos, mittere Antonius Hovæus illic religioni operatus, vir doctus, qui poſtea Abbam Abſternacenſem proſpera fama egit, reperit a bibliotapho quopiam librorum plagiario ſublatos, atque ita diſperiit ille theſaurus, ab hæredibus ſacrifici, in quem cadebat ſuſpicio, in cucullos & piperis involucra conciſus.* Quales fuerint Lactantii Epiſtolæ, his verbis docet Damaſus Epiſt. 1. ad Hieron. *Fateor quippe tibi eos quos mihi jam pridem Lactantii dederas libros, ideo non libenter lego, quia & plurimæ Epiſtolæ ejus uſque ad mille ſpatia verſuum tenduntur, & raro de noſtro dogmate diſputant, quo fit ut & legenti faſtidium generet longitudo, & ſi qua brevia ſunt, Scholaſticis magis ſint apta, quam nobis: de metris & regionum ſitu & Philoſophis diſputantia.*

k) Hic inſignis liber exſtat, & ſeparatim cum Scholiis Eraſmi prodiit Colon. 1529. 8. & cum animadverſionibus Medicis Jodoci Willichii, & libro Hippocratis de ſemine, Francof. ad Viadrum & Argentorat. 1542. 8. Editionibus operum Lactantii, de quibus in Bibl. Latina, nuper acceſſit adornata Lipſiæ a C. V. Jo. Georgio Walchio 1715. 8. Jo. Auguſti Krebſii diſſertatio lectu digna de ſtylo Lactantii, Halæ Sax. A. 1706.

l) Criſpus a Conſtantino interfectus A. C. 326. Vide Tillemontium Tomo quarto Hiſtoriæ Imperator. & de Lactantio Tomo VI. memor. Ex Hieronymi Chron. colligas Criſpum inſtitutioni Lactantium commiſſum A. 317.

ERASMI SCHOLIA.

Ob Græcam videlicet urbem.) Ita Juvenalis: Non poſſum ferre Quirites Græcam urbem, quod turba Græculorum illic profiteretur artes ſuas.

Sympoſion.) συμπόσιον, ip eſt, convivium.

Hodæporicon.) ὁδοιπορικὸν, quod Latine dicere poſſis, itinerarium.

Et ἐπιτομήν.) Id eſt, compendium.

In libro uno acephalo.) ἀκεφάλῳ, id eſt, ſine capite, quod initium detruncatum eſſet.

MARIA

MARIANI VICTORII.

Habemus ejus ſympoſium, quod adoleſcentulus ſcripſit Africæ, & ὁδοιπορικὸν de Africa uſque ad Nicomediam, hexametris ſcriptum verſibus. Africæ, & olim deerat: nos ex Sophronio & vetuſtis exemplaribus reſtituimus. ὁδοιπορικὸν autem, latine itinerarium dicere poſſumus.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Firmianus, qui & Lactantius, Arnobii diſcipulus.) Hieron. epiſt. ad Magnum: *Septem libros adverſus Gentes Arnobius edidit, totidemque diſcipulus ejus Lactantius, qui* de ira *quoque* & de opificio Dei *duo volumina condidit, quos ſi legere volueris, dialogorum Ciceronis in eis epitomen reperies.*

Sub Diocletiano principe accitus cum Flavio Grammatico, cujus de Medicinalibus verſu compoſiti extant libri.) Hieron. lib. 2. in Jovinianum: *Marcellum Siacem & noſtrum Flavium hexametris verſibus diſſerentes.*

Nicomediæ Rhetoricam docuit.) Lib. 5. de Juſtitia cap. 2. Lactantius de ſe ipſo: *Ego cum in Bithynia litteras Oratorias accitus docerem &c.*

Ob græcam videlicet civitatem.) Juvenal. Sat. 3. *Non poſſum ferre Quirites Græcam urbem.*

Et pulcherrimum de ira Dei.) B. ipſe Hieron. Comm. in Epheſ. c. 4. *Firmianus noſter librum* de ira Dei, *docto pariter & eloquenti ſermone conſcripſit.*

Et inſtitutionum divinarum adverſum Gentes lib. 7.) Hieron. in X. cap. Eccleſ. *Firmianus quoque noſter in præclaro Inſtitutionum ſuarum opere Y. litteræ meminit, & de dextris ac ſiniſtris, hoc eſt, de virtutibus ac vitiis pleniſſime diſputavit.*

Et ad Aſclepiadem libros 2.) Scripſit Aſclepiades ipſe ad Lactantium de Providentia ſummi Dei librum, ex quo nonnulla citat lib. 7. Divinarum Inſtit. c. 4.

Ad Demetrianum auditorem ſuum lib. 2.) Meminit hujus Lactantius lib. 2. cap. 11. Vide de eo Hieronymum in Epiſt. *Damaſi Dormientem te.* & ad Gal. 4. *Multi per imperitiam ſcripturarum, quod & Firmianus in 8. ad Demetrianum libro facit, aſſerit Spiritum Sanctum, ſæpe Patrem, ſæpe Filium nominari.*

Hic extrema ſenectute magiſter Cæſaris Criſpi.) Hier. in Chronicis: anno IX. Conſtantini. *Criſpum Lactantius latinis litteris erudit, vir omnium ſuo tempore eloquentiſſimus, ſed adeo in hac vita pauper, ut plerumque etiam neceſſariis indiguerit, nedum deliciis.*

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

De Lactantio ſcriptore elegantiſſimo judicium ſuum dat Hieronymus in Epiſtola ad Paulinum. De eodem Euſebius ſub finem Chronici narrat, ipſum adeo pauperem fuiſſe, ut plerumque etiam neceſſariis indiguerit. Lactantii porro opera, quæ exſtant, a Michaele Tomaſio illuſtrata, Plantinus 1570. excudit.

Hodæporicon) ſive Itinerarium Lactantii, ab Africa Nicomediam uſque, periit. Ejus loco tribuuntur Lactantio poëmatia nonnulla, quæ partim ſunt Venantii Fortunati, partim incerti auctoris. Phœnix vero nec hominis eſt Chriſtiani: niſi quis Lactantium, cum adhuc ethnicus eſſet, ſcripſiſſe ſuſpicetur.

Haut abs re fuerit hic ſubnectere brevem *Thomaſii* cenſuram, quam ſuæ editioni Lactantianæ præfixit: Sicut (inquit) negari non poteſt, errores aliquot in Lactantio inveniri, ita conſtanter affirmo, multos fraude ac dolo hæreticorum in eo eſſe ſuppoſitos, aut aliunde affixos, ac quaſi coagmentatos. Quis enim veterum umquam Lactantium tanquam Manichæum damnavit? At origo & fons iſtius hæreſeos, non in uno, ſed pluribus in locis, ita adjectus erat, ut non Manichæus, ſed Lactantius ipſe illius erroris auctor fuiſſe videretur. Quæ nos loca, multis collatis antiquiſſimis codicibus, ita emendavimus, ut vix ulla amplius ſuſpicio illius erroris in univerſis libris ſuperſit. De divinitate etiam Filii videtur aliquot in locis obſcurius, quam decebat, eſſe locutus; ſed cum alibi clare de ea loquatur, neceſſario illa obſcuriora, ex his quæ aptiora ſunt, intelligi debent, atque explicari. Nam quod aliqui hunc auctorem tanquam Arii ſectatorem accuſant, ferendum nullo modo eſt; cum ipſe ante Arium vixerit & ſcripſerit. Verum cum Eccleſia non uno momento cœperit & adoleverit, ſed naturæ humanæ imitatione quamdam quoque pueritiam habuerit; evenit huic aliiſque Scriptoribus, qui in prima illa ætate Eccleſiæ vixerunt, quod natura ipſa rerum ferebat, ut non omnia plana explicataque haberent, & in multis, quamvis contra Philoſophos graviter docteque ſcriberent, eorum tamen errores ac ſomnia quædam ſectarentur. Quod quidem non de Lactantio ſolum, ſed de aliis multis antiquis ſcriptoribus Hieronymus ſapientiſſime annotavit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Adoleſcentulus ſcripſit. Probabile eſt, ab Hieronymi manu profectum eſſe, quod habet noſter Codex: *Quod adoleſcentulus ſcripſit in ſcholis Africæ.*

Ad Demetrianum. *Ad Demetrium*, habet noſter codex. Opus Lactantii de religione in præſtantiſſimo codice membraneo, ex Budenſi Bibliotheca, extat in Veſontionenſi civitate, & quidem in Bibliotheca Joannis Baptiſtæ Boiſoti, abbatis monaſterii, quod ſancto Vicentino conſecratum eſt.

CAPUT LXXXI.

EUSEBIUS, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, m) in Scripturis divinis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ divinæ, n) cum Pamphilo martyre, diligentiſſimus perveſtigator, edidit infinita volumina. o) De quibus hæc ſunt: εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως libri viginti: εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς libri quindecim; θεοφανείας libri quinque: q) Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri decem; r) Chronicorum Canonum omnimoda hiſtoria, s) & eorum ἐπιτομή: t) & de Evangeliorum diaphonia: u) in Eſaiam libri decem; w) & contra Porphyrium, x) qui eodem tempore ſcribebat in Sicilia, ut quidam putant, libri triginta; de quibus ad me viginti tantum pervenerunt; τοπικῶν, liber u-

Εὐσέβιος Καισαρείας Παλαιστίνης Ἐπίσκοπος, ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς σπουδαῖος, καὶ τῆς θείας Βιβλιοθήκης ἅμα Παμφίλῳ τῷ μάρτυρι, ἐπιμελέστατος ἀνιχνευτὴς, ἐξέδωκε πολλὰ τεύχη, ὧν εἰσὶ τάδε. Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως λόγοι εἴκοσι. Εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς λόγοι δέκα καὶ πέντε, θεοφανείας λόγοι πέντε. Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λόγοι δέκα. χρονικῶν κανόνων παντοδαπῆς ἱστορίας, καὶ τούτων ἐπιτομή. Περὶ τῆς Εὐαγγελίων διαφωνίας, εἰς Ἡσαΐαν λόγοι δέκα, κατὰ Πορφυρίου, τοῦ τότε συγγράφοντος ἐν Σικελίᾳ, ὥς τινες οἴονται λόγοι τριάκοντα, ἀφ' ὧν εἰς ἐμὲ λόγοι εἴκοσι μόνον περιῆλθον. Τοπικῶν λόγος εἷς. Ἀπολογίας ὑπὲρ Ὠριγένους λόγοι ἕξ, περὶ τοῦ βίου Παμφίλου λόγοι τρεῖς, περὶ μαρτύρων ἕτερα

m) Euſebius Cæſareæ Palæſtinæ, quæ prius turris Stratonis vocabatur (ſupra c.43.) Epiſcopus ſucceſſit Agapio A.C. 315. & defunctus A. 339. vel 340. ſucceſſorem habuit Acacium de quo infra, c. 98. Caput hoc totum de Euſebio Suidas ex Græco Hieronymi interprete in Lexicon ſuum transtulit.

n) Per Bibliothecam Divinam τὰς θείας γραφὰς, ut recte Græcus Interpres, ſive ſacras litteras intelligi jam notavi ad c. 75. ubi de Pamphilo, & pluribus noſtri ſcriptoris locis probat Marcianæus prolegomeno primo ad Opera Hieronymi, quorum tomum primum etiam, qui verſionem Hieronymianam Veteris & Novi Teſtamenti complectitur, Bibliothecam Divinam inſcripſit.

o) Hujus Demonſtrationis libri priores decem exſtant, ſed primus ἀκέφαλος, decimus ab extema parte truncus: poſteriores decem interciderunt. Libros viginti memorat etiam Photius Cod. 10.

p) Hi libri omnes quindecim Theodoto Epiſcopo Laodiceno inſcripti tulere ætatem, illuſtrati a Franciſco Vigero S. I. Pariſ. 1628. quæ editio recuſa Lipſiæ 1688. fol.

q) Hoc opus Euſebii neſcio an cuiquam veterum præter Hieron. memoratum, hodie nuſquam exſtat.

r) Hoc eſt opus illud præclarum a Rufino olim verſum Latine & auctum duobus libris & doctiſſime illuſtratum parentum noſtrorum ætate ab Henrico Valeſio.

s) Chronicon Euſebii Græcum, exceptis iis quæ apud Syncellum & alios, qui poſt Euſebium ſcripſere, Chronologos Græcos exſtant, intercidit, Latina verſio Hieronymi exſtat magno Arnoldi Pontani ſtudio ex MSS. XXVIII. & editionibus octo recenſita, & eruditiſſimis deinde Joſephi Scaligeri notis illuſtrata. Princeps editio Mediolanencirca A. C. 1475. (numerus enim Anni annotatus non eſt) lucem vidit curante Bonino Mombritio, qui Proſperi, & ab A 448. ad 1449. Matthæi Palmerii Chronicon ſubjunxit. De aliis tum Chronici tum aliorum ſcriptorum Euſebii editionibus uberius dixi T. VI. Bibliothecæ Græcæ. De Euſebio ipſo Tillemontius T. VI. & maxime T. VII. memor.

t) Hæc epitome non extat, quod ſciam. Licet ad calcem Joannis Zonaræ Cangius pag. 312 -- 319. Græce & Latine vulgavit ἐπιτομὴν χρόνων ab Adam, continuatam usque ad Alexium Comnenum, in cujus titulo legitur: ταῦτα ἱστορεῖ ὁ Καισαρεὺς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἐν τῷ λόγῳ ὃς ἐκλήθη βασιλικός.

u) In Sicilia inventos libros Euſebii tres de diaphonia Evangeliorum ſcripſit Latinus Latinius T. 2. Epiſt. p. 116. Sed nemo fuit hactenus qui illos publico bono proferret, exceptis quæ hinc inde leguntur fragmentis, de quibus dixi Volumine VI. Bibl. Græcæ pag. 99.

w) Sic etiam Suidæ Codices, & Honorii ac Freculfi: non libri quindecim, ut Hieron. præf. in Eſaiam. Horum Commentariorum magnam partem e Codice Perroniano & Catenis MSS. reſtituit Vir maximis in rem litterariam & Eccleſiaſticam meritis Bernardus de Montfaucon in nova Collectione Patrum Tomo poſteriore Pariſ. 1706. fol. ſed diviſio in libros & commentarius in totum cap. 61. deſideratur.

Digitized by Google

nus; y) ἀπολογίας pro Origene libri ſex; z) de vita Pamphili libri tres: de Martyribus alia opuſcula: a) & in centum quinquaginta Pſalmos b) eruditiſſimi commentarii, & multa alia. Floruit maxime ſub Conſtantino Imperatore & Conſtantio, & ob amicitiam Pamphili martyris, ab eo cognomentum c) ſortitus eſt.

ἕτερα συγγράμματα, καὶ εἰς τοὺς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ψαλμοὺς δεδοκιμασμένα ὑπομνήματα, καὶ ἕτερα πολλά. Ἤνθησε μάλιστα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως καὶ Κωνσταντίου, καὶ διὰ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς Πάμφιλον τὸν μάρτυρα, τῇ ἐπωνυμίᾳ αὐτοῦ ἐκλήθη.

x) Opus hoc Euſebii Romæ adhuc ſervari nimis temere multi credunt, inquit Holſtenius de Porphyrii ſcriptis p. 63: quemadmodum & quæ Methodium atque Apollinarem contra Porphyrium ſcripſiſſe ait noſter c. 83. & 104. jam pridem deſiderantur.

y) Hic eſt liber de locis Hebraicis, quem vertit Hieronymus, & quem Græce & Latine plus ſimplici vice editum nova luce perfuderunt doctiſſimi viri Jo. Rehnferdus & in Palæſtina ſua Hadr. Relandus.

z) Vide quæ de hoc opere, cujus ſolus primus liber Latine ex Rufini verſione exſtat nec non de vita Pamphili ſupra ad c. 75.

a) Duobus librorum decadibus opus Euſebii de Martyribus conſtitiſſe præter Uſuardum in prologo Martyrologii, teſtantur Acta S. Sylveſtri apud Lambecium VIII. pag. 121. *καὶ γὰρ ἐν εἴκοσι λόγοις τεύχεσιν ἐν δύο δεκάσι, σχεδὸν τῶν ἐν ἁπάσαις ἐπαρχίαις μαρτύρων, ἐπισκόπων, ὁμολογητῶν καὶ ἁγίων γυναικῶν καὶ παρθένων παρεσκεύασε τὰ πάθη φέρεσθαι.* Sed in Actis ejuſdem Sylveſtri qualia Pariſ. 1659. 8. edidit Combefiſius, undecim tantum libri memorantur. *Ἐνέθεικεν γὰρ ἕνδεκα λόγοις τὰ παθήματα σχεδὸν τῶν ἐν πάσαις ἐπαρχίαις ἀθλησάντων μαρτύρων καὶ ἐπισκόπων καὶ ὁμολογητῶν.* Johannes de Hamburgo Carthuſienſis prope Pragam, Epiſtola A. 1404. ſcripta ad Henricum Olemannum, Canonicum Northunenſem & ab. Dorſneo in parallelis Monaſtico Academicis edita laudat Euſebium *in libro de quinque millibus coronatorum* (martyrio.) A. 1716. inventus eſt in Syria, Romamque allatus Codex A. 473. Syriace ſcriptus & Euſebii Hiſtoriam Martyrum Occidentis, ut ajunt continens, quem auſpiciis Pontificis Max. Clementis XI. Latine vertendum lucique donandum libenter evolvent Antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſi, licet ſi Græce alicubi occurreret Euſebiana Martyrum *ἀναγραφὴ* non dulcius modo ſed & ſecurius ex ipſo fonte hauriretur. Liber de Martyribus Palæſtinæ ſæpe cum libris Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Græce ac Latine prodiit.

b) Hoc quoque opus Euſebii laudato mihi ſupra, & nunquam laudando ſatis Montfaucono, majorem partem ſtudioſi debent, is enim Commentarios in CXVIII. Pſalmos ex tribus Codicibus MSS. recenſitos & Latina verſione donatos utraque lingua vulgavit Tomo priore novæ collectionis Patrum Pariſ. 1706. fol. De Latina verſione ſed pridem deperdita Euſebii Vercellenſis meminit Hieronymus infra c. 96.

c) In Jure Græco Romano p. 195. Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου minus bene ab interprete redditur *Euſebius Pamphilides*, neque enim ut filius Pamphili ſed ut amicus ita dicitur, itaque rectius *Pamphilium* dixeris, ſicut Junium ab amicitia Gracchi Gracchanum dictum teſtatur Plinius XXIII. 11.

ERASMI SCHOLIA.

Evangelica ἀποδείξεως.) Id eſt, Evangelicæ demonſtrationis.

Et Evangelica προπαρασκευῆς.) Id eſt, præparationis. Sic enim reſtituimus ſcripturam ex Sophronio, conſentiente vetuſtiſſimo exemplari.

Theophanias.) θεοφανείας, id eſt, apparitionis divinæ.

Et Chronicorum canonum.) χρονικῶν κανόνων, id eſt, regularum de temporibus.

De evangeliorum διαφωνίᾳ.) Id eſt, diſſonantia.

Τοπικῶν.) Id eſt, de locis.

Apologia pro Origene.) Id eſt, defenſio.

MARIANI VICTORII.

Εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως. Evangelicæ demonſtrationis. εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς. Evangelicæ præparationis. θεοφανείας. Divinæ apparitionis.

Omnimoda hiſtoria, & eorum ἐπιτομή. Olim, omnimodam hiſtoriam, & ἐπιτομήν, Sophronius legit: χρονικῶν κανόνων παντοδαπῆς ἱστορίας, καὶ τούτων ἐπιτομή. Chronicorum canonum omnimodæ hiſtoriæ, & eorum epitome.

Τοπικῶν liber unus. τοπικῶν λόγος εἷς, eſt apud Sophronium. Olim tamen legebatur, Librum unum.

Pro Origene libri ſex. λόγοι ἕξ, habet Sophronius, olim tamen erat, libros ſex: ſicut ſtatim, Libros tres, pro libri tres, falſo caſibus commutatis.

Eruditiſsimi commentarii. Olim, eruditiſſimos commentarios, ſed falſo. Omnia hæc ex vetuſtiſſimis exemplaribus, & ex ipſo Sophronio reſtituimus.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Bibliotheca divina cum Pamphilo martyre diligentiſſimus perveſtigator.) Hieronymo in Chronicis dicitur *Pamphili Martyris contubernalis. Tantam enim*, (ut ſcribit in Epiſtola; *Schedulæ*) *inter ſe habuere concordiam, ut unius animæ homines putes, & ab uno alter nomen acceperit.* Meminit hujus & ſequentium aliquot ad Magnum his verbis: *Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi, & Euſtathii Antiocheni, & Athanaſii Alexandrini, Euſebii quoque Emiſeni, Triphylli Cyprii, & Aſterii Scythopolitæ, & Serapionis Confeſſoris, Titi quoque Boſtrenſis epiſcopi, Cappadocumque Baſilii, Gregorii, Amphilochii, qui omnes in tantum Philoſophorum doctrinis atque ſententiis ſuos referciunt libros, ut neſcias, quid in illis primum admirari debeas, eruditionem ſeculi, ac ſcientiam ſcripturarum.*

Chronicorum canonum omnimodam hiſtoriam.) Hanc interpretari dignatus eſt Hieronymus, & meminit in Dan. cap. IX. Infra de ſuis operibus ſcribens appellat *Chronicon omnimodæ hiſtoriæ*, in quo tamen opere vertendo dicit in præfatione *ſe & interpretis & ſcriptoris officio uſum* &c.

Et de Evangeliorum diaphonia.) Meminit hujus in Matth. cap. 1.

In Eſaiam lib. X.) Vide in præfat. Eſa. & in 18. caput.

Et contra Porphyrium, qui eodem tempore ſcribebat in Sicilia.) Hieronymus in 24. Matth. *Multa Porphyrius tertio decimo operis ſui volumine contra nos blaſphemavit, cui Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus tribus reſpondet voluminibus X. XIX. & XX. Apollinaris quoque ſcripſit pleniſſime.* Idem habet in Epiſtola: *Quod ad te*, ad Pammachium, & in præfat. Commentar. Dan. & in præfat. Dan.

AUBERTI MIRÆI.

Euſebius Pamphili eſt dictus, ob amicitiam ſingularem, quam cum S. Pamphilo martyre, ſupra cap. 75. laudato habuit. Sub Conſtantino Magno, ejuſque filio Conſtantio vixit, Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopus, & anno 340. deceſſit. Scripſit Chronica a mundi fabrica uſque ad Conſtantini Magni Vicennalia, hoc eſt vulgarem Chriſti 326. annum. Horum priorem partem ipſe Euſebius *Hiſtoriam omnimodam* vocat; alteram *Chronicos Canones.* Georgius Syncellus *Chronicon*, ac frequentius *Canones* appellat. Opere hoc propoſitum Euſebio fuit monſtrare, Moſaicas origines cum initiis omnium dynaſtiarum, regnorum ac rerumpublicarum, tum natalibus fabuloſorum Deorum longe eſſe antiquiores. Atque ut hoc opere vetuſtatem doctrinæ Moſaicæ, ita ejuſdem ac Chriſtianæ religionis veritatem adverſus Philoſophos ſuis *de Præparatione Evangelica* Commentariis tuetur. Idem quoque ſcripſit viginti libros *Demonſtrationis Evangelicæ*: quot olim fuiſſe teſtantur Hieronymus hoc loco, & Photius in Bibliotheca: ſed hodie tantum ſuperſunt decem. Arianum fuiſſe, ſatis ex iſtis libris patet: ut & Billius lib. 1. Obſervationum ſacrarum cap. 27. docet. Porro ex libris quindecim *Præparationis Evangelicæ* plene intelligi datur, Euſebium omnes reſeraſſe arcas librarias Philoſophorum, Hiſtoricorum, Theologorum, non Græcorum modo, ſed etiam Ægyptiorum ac Phœnicum. Hos XV. libros *Franciſcus Vigerus* Rotomagenſis, Soc. Jeſu Theologus, ex Mss. Græcis Latine vertit, & Notis a ſe illuſtratos Lutetiæ 1628. publicavit. Condidit præterea Euſebius *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* libris decem: in quibus initium capit a nato Chriſto, & per Tyrannorum tempora accurate progreſſus uſque ad Conſtantinum Magnum, ea, quæ ſub eo geſta ſunt, diligentiſſime tractat. Mentionem eorum & Photius cod. 27. facit. Edidit inſuper librum *de Martyribus*: ut ex Hiſtoriæ Eccleſ. l. 4. c. 14. & lib. 5. c. 1. 4. & 20. conſtat. Meminit iſtius Operis quoque Hieronymus hoc loco, & Gregorius Magnus l. 7. Ep. 29. ad Eulogium. Inſuper de vita Pamphili ſcripſit tres libros; & alia multa, quorum titulos Hieronymus hoc capite recitat. Mirum vero, præteriri ab illo libros quatuor *de vita Conſtantini*, qui hodieque exſtant, & pro Euſebianis a Photio cod. 127. quoque agnoſcuntur. Similiter nec mentionem facit Hieronymus Orationis Euſebianæ, quæ inſcribitur *Oratio de Conſtantino Imp. habita anno Imperii ejus triceſimo.* At ejus ipſe Euſebius lib. 1. de vita Conſtantini c. 1. & lib. 4. cap. 47. meminit. Hiſtoriam porro Eccleſiaſticam Euſebii *Socrates, Hermias Sozomenus, Theodoretus*, & alii Græci excipiunt, ſuis infra locis a nobis commemorandi.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Chronicorum canonum omnimoda hiſtoria. Paulinus in Epiſtola ad Alypium, quæ inter Auguſtini Epiſtolas XXXV. eſt, vocat *hiſtoriam de cunctis temporibus. Providi*, inquit, *illam Euſebii venerabilis Epiſcopi Conſtantinopolitani, de cunctis temporibus hiſtoriam. Sed in hoc fuit obtemperandi mora, quod quia ipſe non haberem hunc codicem, Romæ reperi apud parentem, Domnionem.* Neque enim loqui de alia quadam hiſtoria exiſtimari debet, quod Euſebium Conſtantinopolitanum Epiſcopum appellat, qui error facilis eſt indocti hominis.

Et Bibliotheca divina, cum Pamphilo martyre, diligentiſſimus perveſtigator. Clarorum virorum Eccleſiaſtica monumenta conſervari debere, mature judicatum eſt. Neſcio tamen, an quiſquam ante Alexandrum, Hieroſolymorum Epiſcopum, id magno labore tentaverit. De hoc Euſebius VI.20. : *Eadem tempeſtate multi Eccleſiaſtici viri doctrina excellentes florebant: quorum Epiſtolas, quas ad ſe viciſſim ſcripſerunt, hactenus aſſervatas facile eſt reperire. Extant enim noſtra quoque ætate in Bibliotheca Æliæ urbis, ab Alexandro, Eccleſiæ illius Epiſcopo, conſtructa. Ex qua nos uberrimam materiam ad argumenti hujus tractationem in unum collegimus.* Exemplo hujus excitati Pamphilus & Euſebius noſter longe inſtructiorem bibliothecam pararunt Cæſareæ, ita tamen, ut in opere illo, Pamphili potiores eſſent partes. Hieronymus in expoſitione pſalmi CXXVI. ad Marcellam: *Beatus Pamphilus martyr, cum Demetrium Phalereum & Piſiſtratum in ſacra Bibliotheca ſtudio vellet æquare, imaginesque ingeniorum, quæ vera & æterna monumenta, toto orbe perquireret, tunc vel maxime Origenis libros impenſius proſecutus, Cæſarienſi Bibliotheca dedicavit: quam ex parte corruptam Acacius dehinc & Euzoius, ejuſdem Eccleſiæ ſacerdotes, in membranis inſtaurare conati ſunt.*

De vita Pamphili libri tres. Hieronymus in illa, quam modo laudavimus ad Marcellam Epiſtola inquit: *Pamphilus, cujus vitam Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus tribus ferme voluminibus explicavit.* Quia in poſteriori loco vox, *ferme*, omnium codicum eſt, ut aliunde irrepſiſſe dici nequeat, ex horum locorum collatione duo conſequuntur, primo, volumen & librum Hieronymi ævo non fuiſſe voces ſynonymas, ut nec apud Hebræos ספר & מגלה fuerunt; deinde voluminis folia certa fuiſſe & numero definita, quum liber, ut & hodie, tot folia haberet, quot eum habere volunt ſcribæ. Si enim volumen Hieronymo tantundem fuiſſet, ac liber, non potuiſſet dicere, Euſebium tribus *ferme* voluminibus expoſuiſſe de vita Pamphili, quum Euſebius, Hieronymus, Suidas, cæterique omnes tradant, id factum eſſe tribus integris libris. Itaque volumen certus fuit ac modicus foliorum membranæ numerus. Cæterum notandum eſt, Suidam totum hoc caput ex Hieronymi Sophroniana verſione tranſcripſiſſe.

CAPUT LXXXII.

RHETICIUS d) Æduorum, id eſt, Auguſtodunenſis Epiſcopus, ſub Conſtantino celeberrimæ famæ habitus eſt in Galliis. Leguntur ejus Commentarii in Cantica Canticorum: e) & aliud grande volumen adverſus Novatianum: nec præter hæc quicquam ejus operum reperi.

Ῥαιτίκιος Ἰδουάρων, τουτέστιν, Αὐγουστοδίας Ἐπίσκοπος, ἐπὶ Κωνσταντίνου ἀπολήψεως χρηστῆς ἔτυχεν ἐν τῇ Γαλλίᾳ. Ἀναγινώσκονται τούτου ὑπομνήματα εἰς ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων, καὶ μέγα τεῦχος κατὰ Νοβατιανοῦ, οὐδὲν δὲ ἕτερον πλὴν τούτων, ἐκ τῶν αὐτοῦ εὗρον συγγραμμάτων.

d) De hoc Reticio Epiſcopo Æduenſi, ſive Auguſtoduni Eduorum, (hodie Autun) conſules Sammarthanos fratres, T. 2. Galliæ Chriſtianæ p. 28. & Tillemontium T. VI. memor. p. 27. ſeq. Interfuit Concilio primo Arelatenſi A. 314. habito in cauſa Donatiſtarum Voluſiano & Anniano. CoSS.

e) Hieronymus Epiſt. 135. ad Marcellam: *Nuper cum Rheticii Auguſtodunenſis Epiſcopi, qui quondam a Conſtantinopolitano Imperatore ſub Sylveſtro Epiſcopo ob cauſam Montenſium miſſus eſt Romam,* (Datus a Conſtantino Imp. in cognoſcenda cauſa Donatiſtarum judex una cum Materno ac Marino. Vide Conſtantini Imp. Epiſtolam ad Miltiadem Romanum & Marcum ſive Meroclem Mediolanenſem apud Euſeb. X. 5. p. 391.) *Commentarios in Canticum Canticorum perlegiſſem ---- innumerabilia ſunt quæ in illius mihi commentariis ſordere viſa ſunt. Eſt quidem ſermo compoſitus & Gallicano cothurno fluens, ſed quid ad interpretem, cujus profeſſio eſt non quo ipſe diſertus appareat, ſed quo eum qui lecturus eſt ſic faciat intelligere, quomodo ipſe intellexit qui ſcripſit.* Sirmondus ad Concilium Arelatenſe annotavit ex commentariis Reticii in Cantica illuſtrem eſſe locum apud Beringerum Scholaſticum in Apologetico. Cæterum & illi commentarii & alter quem memorat Hieronymus adverſus Novatianos liber Reticii intercidit.

ERASMI SCHOLIA.

In Canticum.) Hunc improbat in quarto Tomo, exponens quid ſit aurum Ophaz.

HENRICI GRAVII.

Sub Conſtantino celeberrimæ famæ habitus & in Galliis.) Fuit enim a Conſtantino Imp. ſub Sylveſtro Epiſcopo ob cauſam Montenſium miſſus Romam, ut ſcribit in Epiſt. *Nuper* ad Marcellam. Auguſtinus lib. 1. contra Julianum Pelagianum. *Rheticium ab Auguſtoduno Epiſcopum magnæ fuiſſe authoritatis in Eccleſia tempore epiſcopatus ſui, geſta illa Eccleſiaſtica nobis indicant, quando in Urbe Romana, Miltiade Apoſtolicæ ſedis Epiſcopo præſidente, cum aliis judex interfuit, Donatumque damnavit* &c. Eundem vide cap. V. contra Epiſtolam Parmeniani. Interfuit ſecundo concilio Arelatenſi.

Leguntur ejus Commentarii in Canticum Canticorum.) Hieronym. ſupra ad Florentium.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. Reticius.) Auguſtodunenſis in Gallia Epiſcopus, Conſtantini Imp. ævo datus eſt judex Donatiſtis. Arelatenſi conc. 314. interfuit, & colitur ut Sanctus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Conſtantinus M. nomen hoc effert *ῥετίκιος*, Rhetecius, in Epiſtola ad Miltiadem, Epiſcopum Romanum, & Marcum. Eraſmus legit Rhæticius. Sed hoc leve eſt; de viri vita exponamus. Recte ait Hieronymus, fuiſſe eum celeberrimæ famæ. Nam Conſtantino M. idoneus videbatur ad res Eccleſiæ laudabiliter gerendas, & lites prudenter componendas. *Euſeb. X, 5*. Hinc cum judicium ferendum eſſet de Cæciliani Donatique controverſia; juſſus eſt Romam abire, ut juxta cum Miltiade, Marco, Materno, Marino atque aliis de illa cauſa cognoſceret. Tum Reticius & collegæ ſententiam tulerunt in Donatum: ſequenti vero anno Arelatenſi ſynodo eundem interfuiſſe, non puto recte traditum a Clariſſimo Cavio. * Primo enim Donatiſtæ Reticii judicio ſtare nolebant, ſed eum rejiciebant: ut Conſtantinus M. diſerte docet in literis ad Chreſtum, Syracuſanorum Epiſcopum, quibus hunc ad Arelatenſem ſynodum evocat. Ibi de Donatiſtis ait: *Prolatæ ſententiæ acquieſcere nolentes aſſerunt, paucos admodum Epiſcopos ſententiam tuliſſe, qui nec omnibus, quæ prius oportebat, diligenter excuſſis, ad depromendum judicium properantes acceſſiſſent.* Dum igitur rejiciunt Romanam ſynodum, & Arelatenſem ſibi faventem cupiunt; Romanos judices denuo admiſiſſe haut quaquam exiſtimandi ſunt. Nec Conſtantinus ipſis judices obtruſiſſe legitur. Deinde Auguſtinus Epiſt. 162. diſerte docet, Conſtantinum conceſſiſſe Donatiſtis aliud judicium, *aliorum Epiſcoporum*, non quod neceſſe eſſet, ſed quod cederet eorum, ceu loquitur, perverſitatibus. Idem confirmat Epiſtola CLXV. & CLXVI. De fama quam Reticio Hieronymus tribuit, hæc habet Auguſtinus primo contra Julianum: *Reticium ab Auguſtoduno Epiſcopum, magnæ fuiſſe autoritatis in Ecleſia tempore Epiſcopatus ſui, geſta illa Eccleſiaſtiſtica nobis indicant, quando in urbe Romana cum aliis judex interſuit, Donatumque damnavit.* An ſanctus fuerit, ignoro; Auguſtinus ſanctum Reticium vocat, quod auide arreptum eſt a pontificiis. *Colitur ut ſanctus*, inquit Miræus in ſcholio. Secundo contra Julianum Auguſtinus Reticium annumerat inter ſanctos ac beatos, & in divinorum eloquiorum pertractatione clariſſimos ſacerdotes. Libri ejus non extant: nec occurrunt multa fragmenta. Ego non niſi unicum reperire poſſum, quod mihi ex libro adverſus Novatianum deſumtum videtur. Id extat libro primo Auguſtini contra Julianum, & hujusmodi eſt: *Hanc igitur eſſe principalem in eccleſia indulgentiam, neminem præterit, in qua antiqui criminis omne pondus exponimus, & ignorantiæ noſtræ facinora priſca delemus, ubi & veterem hominem cum ingenitis ſceleribus exuimus.* Heic de baptiſmo agi, ac peccatum originis, ſeu ingenita ſcelera innui, recte monet Auguſtinus contra Pelagianos. Etſi vero libri hodie deſiderentur; olim tamen auide deſcripti ſunt. Hieronymus Florentium rogat, ut Commentaria in canticum a Ruffino obtineat deſcribenda, quibus obtentis eorum copiam itidem aliis fecit; Marcellæ autem facere noluit, addita ratione, non omnes iisdem veſci debere cibis. Ad genium Reticii cognoſcendum illud facere exiſtimo, quod etſi Hieronymus deſiderio commentariorum in canticum olim magnopere flagraſſet, de iisdem tamen, quum legiſſet, ita judicarit: *Vehementer miratus ſum, virum eloquentem præter ineptias ſenſuum cæterorum, Tharſis urbem, putaſſe Tarſum, in qua Paulus Apoſtolus natus eſt: & aurum Ophaz Petrum ſignificare: quia Cephas in Evangelio idem Petrus ſit appellatus. Innumerabilia ſunt, quæ in illius mihi commentariis ſordere viſa ſunt. Eſt quidem ſermo compoſitus, & Gallicano cothurno fluens.* Plura de Reticio, quæ quidem certa ſint, vix quisquam afferet. Imo quædam plane falſa ſunt. Sane quod Hieronymus in Epiſtola quadam ad Marcellam ait, Reticium a Conſtantinopolitano imperatore ſub Sylveſtro Epiſcopo, ob cauſam Montenſium, ſeu, Donatiſtarum Romam miſſum fuiſſe; deceptio eſt memoriæ. Donatiſtarum cauſa nunquam Romæ ſub Sylveſtro agitata eſt imperatoris nomine, conſtatque ex publicis documentis, iter illud ſub Miltiade ſuſceptum. Ad viri mortem quod ſpectat, refert Claudius Robertus, presbyter Lingonenſis, in Gallia Chriſtiana, *edit. Pariſ.* 1626. *fol.* 197. eum fuiſſe tertium Aeduenſem Epiſcopum, & anno CCCXXXVII. in polyandrio ſepultum.

* Imo recte. Vide ſubſcriptiones Epiſcoporum Concilii Arelat. T. I. Labbei p. 1430.

CAPUT LXXXIII.

METHODIUS Olympi Lyciæ, f) & poſtea Tyri g) Epiſcopus, nitidi compoſitique h) ſer-

Μεθόδιος Ὀλύμπου Λυκίας, καὶ μετὰ ταῦτα Τύρου Ἐπίσκοπος λαμπροῦ καὶ συγκειμένου λόγου.

f) Apud Suidam qui hoc caput e Græco Hieronymi interprete deſcripſit, additur: *ἤτοι Παταρῶν. Πάταρα* urbem Lyciæ, de qua Stephanus Byz. & alii Geographi. In illa Epiſco-

monis, adverſum Porphyrium confecit libros i) & Sympoſium decem virginum, k) de reſurrectione opus egregium contra Origenem, l) & adverſus eundem de Pythoniſſa, m) & de Autexuſio. n) In Geneſim quoque o) & in Cantica Canticorum commentarios: Et multa alia, p) quæ vulgo lectitantur. Et ad extremum noviſſimæ perſecutionis, q) ſive, ut alii affirmant, ſub Decio & Valeriano in Chalcide Græciæ, martyrio r) coronatus eſt.

γου, κατὰ Πορφυρίου συνέταξε τεύχη, καὶ συμπόσιον δέκα παρθένων, περὶ ἀναστάσεως λόγον ἄριστον, κατὰ Ὠριγένους, κατὰ τῆς αὐτοῦ περὶ Πυθωνίσσης, καὶ περὶ Αὐτεξουσίου, εἰς τὴν γένεσίν τε, καὶ εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων ὑπομνήματα, καὶ ἕτερα πολλὰ χύδην ἀναγινωσκόμενα. ὃς περὶ τὰ τελευταῖα τοῦ διωγμοῦ, ἢ καθώς τινες διαβεβαιοῦνται, ἐπὶ Δεκίου καὶ Βαλεριανοῦ, ἐν Χαλκίδι τῆς ἀνατολῆς μαρτυρήσας ἐστεφανώθη.

Epiſcopum fuiſſe Methodium, Leontius quoque lib. de ſectis, Jo. Damaſcenus Orat. 3. de imaginibus, Photius & Codices MSS. Convivii Virgium & aliorum Methodii ſcriptorum teſtantur. Olympi itidem in Lycia Epiſcopum vocat S. Maximus ad Dionyſium de Eccleſiaſt. Hierarchia c. 7. T. 1. p. 422.

g) Tyri in Phœnicia Epiſcopum a Methodio Patarenſi male diſtingui a Baronio ad Martyrolog. Roman. 14. Junii, jam notavit Leo Allatius in diatriba de Methodiis, quam in ſpicilegio Patrum tertii ſæculi hoc anno prælis iterum excuſam dedi in tomo ſecundo opuſculorum S. Hippolyti Martyris.

h) Elegantis atque elaborati. Sic infra c. 123. *tumenti compoſitoque ſermone.* Et Epiſt. 13 r. de Reticio: *Eſt quidem ſermo compoſitus & Gallicano cothurno fluens.*

i) Methodii opus contra Porphyrium, quod pridem intercidit, ad decem millia proceſſiſſe verſuum, teſtatur Hieronymus Epiſtola 84. ad Magnum Oratorem. Apud Freculſum puto legendum eſſe: *adverſus Porphyrium confecit librum, commaticum & ſympoſium decem Virginum.* Sic paullo ante de Lactantio: *habemus ejus commaticum ſympoſium*, ubi ſimiliter vitioſe excuſum eſt *habemus ejus commatum ſympoſium.* Ut hoc loco in Methodio, *commiatum.* Eſt autem commaticum quod per commata, ut in dialogis fit, ſermonem altero excipiente interjungit: Sic Hieronymus infra c. 131. *in morem dialogorum breves, commaticoſque tractatus.*

k) Hoc ætatem tulit, nactum tres eruditos interpretes, Allatium, Poſſinum, Combefiſium. Notæ editioni Poſſini ſubjunctæ auctorem habent Henricum Valeſium virum ſummum. Sirletus Cardinalis pridem A. 1562. meditatus fuit editionem ſcriptorum Methodii, ac ſingillatim Convivii Virginum, ut didici ex Latini Latinii Epiſtolis T. 2. p. 102. 113.

l) Hæc ita conjungenda ſunt, neque pro duobus diverſis ſcriptis habenda de reſurrectione & contra Origenem, quoniam de reſurrectione opus Methodius Origeni oppoſuit, ut conſtat ex fragmentis quæ ampla ſatis ex illo conſervarunt Epiphanius hæreſi LXIV. Photius Cod. 234. Jo. Damaſcenus in parallelis ſacris p. 310. ſeq. & Orat. 3. de imaginibus. Vide etiam Euſtathium Antiochenum de engaſtrimytho p. 394.

m) Hoc ſcriptum periit, cum ætatem tulerint quæ de engaſtrimytho ſcripſere Origenes & quem modo memorabam Euſtathius.

n) *Περὶ αὐτεξουσίου καὶ πόθεν τὰ κακά.* Hoc Methodii ſcriptum edere qui eſt pollicitus Allatius p. 340. de Methodiis & ad Euſtathium Antioch. pag. 45. ſeq. neſcio integrum ne habuerit, an tantum vulgare voluerit excerpta quæ ex MS. Sirmondi, ex Meurſii Variis divinis p. 91. & ex Photii Cod. 236. dedit Combefiſius.

o) Ex Commentariis in Geneſin, ſive ut a Leontio vocantur *ἐκ τῶν εἰς τὴν Γένεσιν σχολίων* præter pauciſſima fragmenta nihil ætatem tulit, quemadmodum nec ex ejus Commentariis in Canticum.

p) De illis dixi lib. V. Bibl. Græcæ p. 256. poſt Allatium in diatriba de Methodiis. Et Tillemontium T. V. memor.

q) Circa A. 303. Hæc ſententia verior eſt altera quam poſteriore loco commemorat Hieronymus. Quomodo enim potuit Porphyrii poſt A. 268. adverſus Chriſtianos ſcripta refellere Methodius, ſi jam ſub Decio & Valeriano A. 254. martyrium obierat? Vide Allatium diatriba de Methodiis capite 7. edit. a me nuper curatæ.

r) Addit Hieronymus *Græciæ*, quia fuere etiam civitates hoc nomine in Syria, Scythiaque. Sed & in Græcia plures fuere hoc nomine, ut notum vel ex Stephano Byz. Memoriam martyrii Methodii celebrant Latinorum Martyrologia 18. Sept. Græcorum Menæa atque Menologia 20. Jun.

ERASMI SCHOLIA.

Et de autexuſio.) Sic ex Sophronio legendum, qui vertit, *περὶ αὐτεξουσίου*, Id eſt, de eo qui eſt ſui juris, ſive de libero arbitrio.

In Chalcide Graciæ.) Quod plures ſint ejuſdem nominis. Sophronius pro Græciæ vertit, τῆς ἀνατολῆς, id eſt, Orientis, ſive quæ eſt in Oriente.

MARIANI VICTORII.

De Pythoniſſa, & de αὐτεξουσίῳ. De eo qui ſuæ poteſtatis, ſeu liberi arbitrii eſt. Hunc usque ad decem millia verſuum contra Porphyrium ſcripſiſſe, alibi meminit.

HENRICI GRAVII.

Adverſum Porphyrium confecit libros.) In his usque ad X. millia procedit verſuum. ut habes in Epiſt. Hieron. ad Magnum.

De reſurrectione opus egregium contra Origenem.) Ex hoc multa profert Epiphanius in Origenianis. Socrates in hiſtor. Eccleſiaſt. citat eum in Zenone lib. 6. c. 13.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. Methodius, Tyri Epiſcopus ſub Diocletiano, aut ſub Decio & Valeriano (ut quordam affirmare Hieronymus hic refert) martyrium fecit. Sed prior ſententia magis placet: quia & contra Porphyrium, & contra Origenem ſcripſit: quorum ille ad Diocletianum usque pervenit; hic, Valeriano & Gallieno imperantibus, anno ætatis undeſeptuageſimo deceſſit. Hujus Methodii fragmenta ex libro de Reſurrectione adverſus Origenem, apud Epiphanium hæreſ. 64. & alia non pauca apud Photium in Bibliotheca exſtant. Circumfertur & libellus Revelationum ſub ejus nomine, ſed putatur ſuppoſititius. Alius ab iſto fuit *S. Methodius CP. Patriarcha*, cujus Canones pœnitentiales Baronius tom. IX. Annalium ſub annum 841. publicavit.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Hujus nullam mentionem fecit Euſebius, cujus ſilentii Valeſius *Not. in L. VI. c. 33.* hanc cauſam eſſe putat, quod Methodius Origenem editis libris impugnaverit; alioqui Euſebium, cum omnes eccleſiaſticos ſcriptores in hiſtoria accurate commemoraverit, hunc prætermiſſurum non fuiſſe. At nollem Euſebium hac ſuſpicione oneratum, quæ valde jejuna eſt. Si ita colligere licet, quis erit innocens? Et quæſo, quam falſum eſt, Euſebium omnes Eccleſiaſticos ſcriptores, qui ante eum, vel ipſius ætate floruerunt, commemoraſſe. Ut multos prætercam, num Athenagoram commemoravit?

Olympi Lyciae. Totum hoc caput ex Sophronii translatione deſcripſit Suidas in voce Μεθόδιος, unde nobis iterum conſtat, Sophronii verſionem genuinam eſſe, nec fictam ab Eraſmo, ut ſentit Iſaacus Voſſius.

Adverſus Porphyrium confecit libros. Non omnes Porphyrii ſophiſticationes impugnavit, ſed pleraſque, ut opinor. Hinc Hieronymus prooemio in librum primum Danielis Porphyrium *ex parte* a Methodio confutatum tradit. Philoſtorgius libro IIX. *c. 14.* judicat, Apollinarem in libris contra Porphyrium hos Methodii libros argumentorum vi ſuperaſſe.

Contra Origenem. Socrates *L. IV. c. 13.* ait, Methodium libris contra Origenem famam acupari conatum eſſe, quum virtute inclareſcere haut potuerit, eumque maledicum vocat. Addit, Methodium, quum in libris ſuis diu multumque inſectatus eſſet Origenem, poſtea in dialogo, quem Xenonem vocaverit, miris laudibus eundem extuliſſe, ac ceciniſſe palinodiam. Non nego Origenem a Methodio laudatum, quum & Hieronymus illum magna admiratione proſequatur. Verum hoc non obſtat, quo minus improbaret errores Origenis, etiam tum, quum ab eruditione laudaret, perinde ut Hieronymus. At illud falſum prorſus eſt, Methodium palinodiam ceciniſſe. Laudavit, antequam impugnaret, non poſtquam impugnaſſet. Hoc rectius noverit Methodii æqualis, Origeniſque defenſor, Euſebius. Ille vero diſerte libro VI. περὶ ἀπολογίας Origenis Methodio obiicit: *Apud Hieron. T. III. f. 91. Quomodo auſus eſt Methodius nunc contra Origenem ſcribere, qui hæc & hæc de Origenis locutus eſt dogmatibus.* Non eſt, ut quis dicat, Methodium poſt editam ab Euſebio Apologiam denuo laudaſſe Origenem. Primo enim hujus rei nullum afferri poteſt indicium, deinde opinor Methodium ne quidem ſuperſtitem fuiſſe, quum prodiret Euſebiana Apogia. Nam Pamphilus martyr anno CCCIX. paſſus eſt; Methodius martyr circa annum CCCIII. Conſtat autem omnibusque notum eſt, Euſebium ſextum librum pro Origene poſt Pamphili mortem demum elaboraſſe. Patet igitur Methodio a Socrate injuriam factam.

CAP.

CAPUT LXXXIV.

JUVENCUS, s) nobiliſſimi generis, Hiſpanus, prebyter, t) quatuor Evangelia hexametris verſibus pene ad verbum transferens, quatuor libros u) compoſuit, & nonnulla eodem metro ad Sacramentorum ordinem pertinentia. x) Floruit ſub Conſtantino Principe. y)

Ἰουβεγκος περιφανοῦς γένους, Ἱσπανός, πρεσβύτερος, τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων δι᾽ ἑξαμέτρων σχεδὸν κατὰ πόδας τέσσαρας συνέταξε βίβλους, καί τινα τοῦ αὐτοῦ μέτρου εἰς μυστικὴν ἀνήκοντα τάξιν. Ἤνθησεν ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως.

s) Integrum nomen C. Vettius Aquilinus Juvencus, ut ex MSS. Codicibus multi poſt Juretum in notis ad Symmachum p. 273. annotarunt.

t) *Sanctæ autem Rom. Eccleſiæ Cardinalem fuiſſe, undenam didicere Bergomenſis, Marinæus Siculus, Eiſengreniusque?* ita Nic. Antonius lib. 2. Bibl. Vet. Hiſpanæ c. 4.

u) Non ſingulos libros ſingulis impendit Evangeliſtis, ſed Hiſtoriam Evangeliam quatuor libris digeſſit, Matthæum præ cæteris ducem ſecutus, non ſolum tamen, ſed ita ut ex cæteris eum Evangeliſtis ſubinde ſuppleat, quemadmodum initio ſtatim e Luca: nec pauca etiam prætereat. Editionem meliorem hujus Metaphraſeos debemus Doctori Altdorfinæ Academiæ meritiſſimo, *Magno Danieli Omeiſio* τῷ μακαρίτῃ, qui paullo ante obitum eam ad MSS. Codd. & veteres editt. recenſuit, & cum notis tum ſuis tum doctiſſ. Viri Georgii Matthiæ Kœnigii aliorumque ad prælum paravit. Itaque poſt ipſum A. 1708. 22. Nov. extinctum, luci data eſt curante præclaro viro Erhardo Reuſch. Francof. 1710. 8. qui & teſtimonia de Juvenco, & editionum Codicumque MSS. Juvenci notitiam præmiſit. Non video tamen ab eo annotatum, primam Juvenci editionem (eſt autem illa Pariſienſis A. 1499. fol.) deberi Jacobo Fabro, qui ejus rei meminit in præf. ad Aldhelmum de virginitate, editum Daventriæ A. 1512. 4. *Conſiderans ego fructum illum qui emerſit ex editione illa divi Juvenci, quem ego ante multos annos primus omnium publicavi* &c.

x) Hæc nusquam hodie exſtant.

y) Juvencus ipſe extremo libri IV.

Hæc mihi pax CHriſti tribuit, pax hæc mihi ſecli,
Quum foret indulgens terræ regnator apertæ
Conſtantinus, adeſt cui gratia digna merenti.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Juvencus) Hieron. ad Magnum: *Juvencus presbyter ſub Conſtantino hiſtoriam Domini Salvatoris verſibus explicavit, nec pertimuit Evangelii majeſtatem ſub metri leges mittere.* Idem in Chronicis. & in cap. 2. Matth. *Pulcherrime munerum ſacramenta Juvencus presbyter uno verſiculo comprehendit dicens:*

Aurum, thus, myrrham, Regique Hominique Deoque
Dona ferunt.—

AUBERTI MIRÆI.

Juvenci libros S. Hieronymus etiam laudat in epiſt. ad Magnum, & in commentario ad cap. 7. Matthæi: exſtantque in Bibliotheca veterum Patrum & alibi. Scripſit autem Conſtantini Magni ævo.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sub Conſtantio. Hæc lectio, quam ſervavit Miræus, depravata eſt, legendumque: *Sub Conſtantino.* Ita ex probatæ fidei codicibus Eraſmus, cui adde Hieronymum Epiſtola ad Magnum. Reſtitui ergo Conſtantinum.

CAPUT LXXXV.

EUSTATHIUS, genere Pamphylius, Sidetes, z) primum Berœæ Syriæ, a) deinde

Εὐστάθιος τῷ γένει Πάμφυλος, Σιδήτης, πρῶτον μὲν τὴν ἐν Βεροίᾳ τῆς Συρίας, ἔπειτα

z) Side celebris civitas Pamphyliæ, de qua viri docti ad Stephanum Byz. Ex eadem fuere Marcellus Sidetes cujus carmen Græcum de piſcibus habemus, & Tribonianus Sidetes de quo Suidas. Pro *Sidete* in quibusdam Hieronymi editt. *Sidites*, ut in Græco interprete atque apud Arrianum lib. 1. de expedit. Alexandri Σιδίτης.

a) Tanquam Epiſcopus Berrhoënſis Euſtathius interfuit Synodo Nicænæ. Et ab eadem Epiſcopus Antiochenus in locum Paulini conſtitutus eſt A. 325. Vide quæ Tillemontius T. VII. memor.

Antiochiæ rexit Eccleſiam: & adverſum Arianorum dogma componens multa b) ſub Conſtantino Principe pulſus eſt in exilium c) Trajanopolim Thraciarum, ubi usque hodie conditus eſt. d) Exſtant ejus volumina de Anima, e) de Engaſtrimytho adverſum Origenem, f) & infinitæ Epiſtolæ, g) quas enumerare longum eſt.

τὴν Ἀντιοχέων ἐκυβέρνησεν ἐκκλησίαν, κατὰ τοῦ δόγματος τῶν Ἀρειανῶν πολλὰ συντάξας, ἐπὶ Κωνσταντίου βασιλέως ἐξωστρακίσθη εἰς Τραϊανόπολιν τῆς Θρᾴκης, ἐν ᾗ καὶ ἐτάφη. Εἰσὶ τούτου συγγράμματα περὶ ψυχῆς, περὶ Ἐγγαστριμύθου κατὰ Ὠριγένους, καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἐπιστολαὶ, ἃς ἀπαριθμεῖσθαι περιττόν.

b) Fragmenta quædam ex octo libris Euſtathii contra Arianos collegi T. VIII. Bibl. Græcæ p. 170. ſeq. c) A. 328.

d) Chryſoſtomus Orat. in Euſtathium, T. 1. p. 571. ὡς τοῦ σώματος αὐτοῦ τεθέντος ἐν Θρᾴκῃ. Et τὸν μὲν τάφον εἶναι ἐν ἐκείνῳ τῷ βαρβαρικῷ χωρίῳ. Videtur obiiſſe Euſtathius circa A. 360. paullo antequam Meletius ſedi Antiochenæ præficeretur.

e) Ex Euſtathii λόγῳ περὶ ψυχῆς nonnulla afferunt S. Maximus Confeſſor T. 2. Opp. p. 152. Jo. Damaſcenus p. 752. parallel. ſacr. & Euſtratius Conſtantinopolitanus presbyter contra Pſychopannychitas c. 19.

f). Hoc ſcriptum adhuc exſtat editum & illuſtratum a Leone Allatio ad calcem commentarii Euſtathio tributi in Hexaëmeron. Lugd. 1629. 4. Dicavit illud Euſtathius Eutropio quem κράτιστον ἀνδρῶν & διαπρεπέστατον τῆς ὀρθοδοξίας ἱεροκήρυκα appellat.

g) Ex his nulla, quantum memini ætatem tulit. Cæterum ſub Euſtathii Antiocheni nomine Liturgiam e Syriaco Latine verſam nuper admodum edidit eruditiſſimus Vir Euſebius Renaudotus T. 2. Collectionis Liturgiarum Orientalium pag. 235. Pariſ. 1716. 4.

ERASMI SCHOLION.

Genere Pamphylius. Nam ita legendum, non ſolum ex Sophronio, verum etiam ex vetuſtiſſimorum codicum veſtigiis. Nam Side Pamphyliæ oppidum eſt.

Primum Berœa Syriæ.) Sic enim legendum teſtantur & Sophronius, & pervetuſti codices noſtri.

Thraciarum.) Dixit, ut nos Galliarum, pro Thraciæ.

De engaſtrimythu.) Ex Sophronio legendum, περὶ ἐγγαστριμύθου, de ventriloquo.

MARIANI VICTORII.

De Engaſtrimytho. Περὶ ἐγγαστριμύθου, habet etiam Sophronius, id eſt, de ventricoſo, ſermone: vel verius, de eo cujusmodi erat Pythoniſſa, qui ex ventre, Dæmone ibi manente, reſponſum dabat.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Deinde Antiochiæ rexit Eccleſiam.) Vide Theodoritum in Eccleſ. hiſt. lib. 1. cap 7. & Sozomenum lib. 1. cap. 2.

Sub Conſtantio Principe pulſus eſt in exilium,) Vide Socratem in hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 4. c. 15.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

S. Euſtathius Antiochenus anno 325. concilio Niceno interfuit, & anno 340. ab Arianis pulſus eſt in exilium. Primus Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus contra Arium clariſſima tuba bellicum cecinit: ut Hieronymus epiſt. 126. ad Evagrium loquitur. Martyrologio Rom. 16. Julii adſcriptus legitur: quo loco, ut & in Annalibus, plura de eo habet Baronius.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ab Euſtathio Antiochiæ Euſtathiani dicebantur clerici ac laici, qui Euſtathio, orthodoxo doctore, in exilium pulſo, ab ejus ſucceſſoribus, Ariana labe infectis, faciebant ſeceſſionem, ac ſeorſim ſacra peragebant annis LXXXV. *Vid. Theodoritus L. 1. c. 22.* Quod ad Euſtathium attinet, is ſane de fide Catholica præclare meritus eſt, ac primus Arianorum tulit atroces injurias. Hinc Theodorito audit veritatis defenſor, magnus Euſtathius; Sozomeno autem *L. II. c.* 19. vir tum eloquentiæ cauſa merito admirandus, cujus libri & ob gravitatem ſententiarum verborumque elegantiam, & propter venuſtatem in rebus explicandis magnopere probentur.

Adverſus Arianorum dogma componens Cum libris ſuis impugnaret Arianos, Euſebius Nicomedienſis, mirus fraudum ſtruendarum artifex, & Theogonius, Nicænus Epiſcopus, juxta cum Euſebio Cæſarienſi, Patrophilo, Aetio, Theodoto aliisque Arianis, ſynodo Antiochiæ coacto, ubi tum Euſtathius regebat Eccleſiam, bonum virum adulterii poſtulant

ſtulant atque condemnant. Nam conductam pretio mulierem in concilium Epiſcoporum introducebant, quæ infantem uberibus admotum oſtenderet, illumque Euſtathio parente natum juramento confirmaret. (*Theodoritus L. 1. c.* c. 21.) Nec impune tulit impoſturam mulier. Cum enim ancipiti morbo deinceps vexaretur; faſſa eſt, ſe pretio allectam id facinoris perpetraſſe; nec tamen omnino periuram eſſe: quum infans patrem Euſtathium habeat, non Epiſcopum, ſed fabrum quendam ærarium. Secunda latæ ſententiæ cauſa erat calumnia, qua Cyrus, Beroeæ urbis Epiſcopus, ſanctum præſulem maculabat, videlicet, Euſtathium facere cum Sabellio. *vid. L. 1. c.* 24. Notandum vero hoc loco eſt, Socratem dubitare, num Cyrus Euſtathium hoc nomine unquam accuſaverit. Quicquid ſit, depoſitus eſt Euſtathius, resque mox ad Imperatorem Conſtantinum M. delata, qui literis ad Antiochenos datis turbas, quas concitaverat populus ob injuriam Euſtathio illatam, ſedare contendit, atque eam factionem, quæ Euſebium Cæſarienſem ſibi Epiſcopum dari volebat, adhortatur, ut ſeligant alium. Epiſtola extat apud Euſebium tertio de vita Conſtantini capite LIX.

Sub Conſtantio principe pulſus eſt in exilium. Ita Eraſmus, Miræus aliique. Sed heic omnia turbarunt veteres; nec recentioribus ſatis conſtat, qua ratione Euſtathii res geſtæ cohæreant. Falſum eſt, Euſtathium a Conſtantio ſede motum pulſumque in exilium. Nam Theodoritus *L. II. c.* 31. tradit, Meletium ſede Antiochena trigeſimo poſt Euſtathii abdicationem anno excidiſſe. Jam vero omnes fatentur, Meletium anno CCCLX. pulſum fuiſſe. Itaque Euſtathius anno circiter CCCXXX. motus eſt a Conſtantino. Deinde Philoſtorgius *L. III. c.* 7. ſatis clare indicat, Concilium Antiochenum, a quo munere privatus eſt Euſtathius, coactum eſſe tempore Conſtantini, non longe ab Euſebii Nicomedienſis revocatione. *Conf. Socrates L. 1. c. 24.* Tertio dubitationi locus eſſe non poteſt, quia Euſebius III. de vita Conſtantini capite LIX. ipſemet prodit memoriæ, tumultum Antiochenum eveniſſe Conſtantini ævo, cujus ad Antiochenos literas affert, ſubjiciens & illas, quibus Euſebium laudaverat Conſtantinus, quod illo tumultu oblatam Antiocheni præſulis dignitatem haud ſuſceperit. Itaque merito reſtituimus Conſtantinum M. Nec primus hoc facio, cum & antiqua Lugdunenſis editio Conſtantii loco habeat Conſtantinum. Cavius noſtram lectionem & in Sophronio deprehendi ait; ſed quia ex codicibus MSSCC. Sophronium nemo edidit, præter Eraſmum, antiquiſſimo exemplo uſum; merito quis dubitet, an id ſub Conſtantino factum dicat Sophronius, quum Eraſmi Sophronius diſerte habeat: ἐπὶ κωνςαντίυ.

Trajanopolim Thraciarum, ubi usque hodie conditus eſt. Ex hoc loco erroris arguendi ſunt Sozomenus VI. 13. IV. 15. & Socrates, qui tradunt, Euſtathium noſtrum a Valente denuo relegatum eſſe, quod Evagrium, orthodoxum Epiſcopum, adverſus Demophilum, Arianorum præſulem, ordinaſſet Conſtantinopolitanis. Si enim in exilio mortuus conditusque fuit in Trajanopolitana urbe; non potuit a Joviano revocari, multo minus a Valente pelli in exilium.

Trajanopolim. Valeſius, Victoris Tunuenſis autoritate niſus, Euſtathium non Trajanopoli, ſed Philippis conditum tradit. Imo Theodorus Lector libro II. nugatur, Euſtathium Philippis & exilium transegiſſe, & conditum eſſe, indeque Calendionem, ſucceſſorem ejus, cum id ab imperatore Zenone impetraſſet, Euſtathii reliquias Antiochiam detuliſſe. Sed nulla mihi probabilis ratio ſuccurrit, cur hos reliquiarum patronos Hieronymo debeam præferre.

Ejus volumina. Hieronymus Euſtathium illis annumerat, qui libros ſuos philoſophorum ſententiis ita refarciunt, ut neſcias, quid in illis primum admirari debeas, eruditionem ſeculi, an ſcientiam ſcripturarum. *Epiſt. 84. ad Magnum.*

Adverſum Origenem. Ob hanc cauſam Socrates ſanctum præſulem vocat maledicum, hominem vilem, obſcurum, qui ſuopte ingenio inclareſcere non potuerit.

CAPUT LXXXVI.

MARCELLUS, Ancyranus Epiſcopus, h) ſub Conſtantino & Conſtantio Principibus floruit, multaque diverſarum ὑποθέσεων i) ſcripſit volumina, & maxime adverſum Aria-

Μάρκελλος Ἀγκυρανὸς Ἐπίσκοπος, ἐπὶ Κωνςαντίυ καὶ Κώνςαντος ἤνθησε, πολλὰ διαφόρων ὑποθέσεων γράψας τεύχη, καὶ μάλιςα κτ. τῶν Ἀρειανῶν. φέρονται κατ' αὐτ. Ἀςερίυ

XX 2

h) Ancyræ, Galatiæ Metropoli Epiſcopatum geſſit Marcellus jam Concilii Nicæni tempore, cui A. 325. interfuit, imo Ancyrani tempore Concilii, cui præfuit A. 315. Vide Concilia Labbei T. 1. p. 1475. & 1480. Idem in Sabellianiſmi ſuſpicionem in Synodo Conſtantinopol. depoſitus A. 336. ſed in Sardicenſi A. 347. reſtitutus, demum obiit circa A. 373. biennio antequam adverſus hæreſes ſcriberet S. Epiphanius. Vide Tillemontium T. VII. memor. p. 503. ſeq.

i) Qualia fuerint hæc varii argumenti ſcripta a Marcello compoſita, nec Hieronymus nec alii veteres nos diſtinctius docent.

cellum ἐν ὅλοις τρισὶ βιβλίοις, tribus integris libris confutatum eſſe ab Euſebio Cæſarienſi; ſed ſciendum, præter tres illos adhuc duos alios libros κατὰ Μαρκέλλου, contra Marcellum ab Euſebio editos, qui hodie extant.

CAPUT LXXXVII.

ATHANASIUS Alexandrinæ urbis Epiſcopus, o) multas Arianorum perpeſſus inſidias, ad Conſtantem Galliarum Principem fugit: p) unde reverſus cum litteris, & rurſum poſt mortem ejus fugatus, q) usque ad Joviani imperium latuit; a quo recepta Eccleſia, ſub Valente moritur. r) Feruntur ejus adverſum Gentes duo libri, *s)* & contra Valentem & Urſatium unus, t) & de Virginitate, u) & de perſecutionibus Arianorum plurimi, x) & de Pſalmorum titulis, y) & hiſtoria Antonii z) monachi vitam continens: & ἑορταστικαὶ epiſtolæ, a) & multa alia, quæ enumerare longum eſt.

Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος, πολλὰς παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ὑπομείνας ἐπιβουλάς, πρὸς Κώνσταντα τὸν Γαλλιῶν βασιλέα προσέφυγε, ὅθεν ἀναζεύξας μετὰ γραμμάτων, καὶ αὖθις μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν διωχθείς, ἕως τῆς βασιλείας Ἰοβιανοῦ διέλαθε, καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἐκκλησίαν, ἐπὶ Οὐάλεντος τελευτᾷ. φέρονται αὐτοῦ κατὰ τῶν ἐθνῶν λόγοι δύο, κατὰ Οὐάλεντος καὶ Οὐρσακίου εἷς, περὶ παρθενίας, περὶ διωγμῶν Ἀρειανῶν πλεῖστοι, περὶ ἐπιγραφῆς ψαλμῶν, καὶ ἱστορία Ἀντωνίου ἀναχωρητοῦ τὸν βίον περιέχουσα, καὶ ἑορταστικαὶ Ἐπιστολαί, καὶ πλεῖστα ἄλλα τινά, ἅπερ ἀπαριθμεῖσθαι ὀκνῶ.

o) Athanaſius ſucceſſit Alexandro Epiſcopo Alex. defuncto A. 326. ſive 17. April. ut doctiſſimo Montfaucono viſum, ſive ſub initium anni, ita ut jam 18. Januar. ordinatus ſit ejus ſucceſſor Athanaſius, ut contendit Jo. Baptiſta Sollerius in tractat. hiſtorico Chronolog. de Patriarchis Alex. T. V. Act. Sanctor. Junii.

p) De Athanaſio ad Conſtantem confugiente & Conſtantis Epiſtola pro Athanaſio (data A. 349.) ad fratrem Conſtantium vide Theodoritum lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 4. Rufinum lib. 1. c. 19. q) Ab A. 350. ad 363.

r) A. 373. 2. Maj. Vide T. V. Bibl. Græcæ p. 297.

s) Hi ſunt quorum poſterior in editionibus inſcribitur de incarnatione, quem Syriace A. 564. verſum ex Syria A. 1716. Romam attulit Joſephus Aſſeman Maronita.

t) Hic liber contra Urſacium Murciæ in Pannonia & Valentem Singidonis in Moeſia Epiſcopos Athanaſii inimicos ac delatores hodie deſideratur.

u) Exſtat hodie liber ſub Athanaſii nomine de Virginitate & *ἀσκήσει*, ſed qui inter dubia ſcripta reponitur in tomo tertio editionis luculentæ operum Athanaſii quam præſtantiſſimis viris Antonio Pouget ac Bernhardo de Montfaucon debemus, Pariſ. 1698. fol.

x) Inter ſcripta Athanaſii quæ exſtant huc pertinet plures Apologiæ & Epiſtolæ quæ Tomo primo jam laudatæ editionis parte priore & poſteriore leguntur.

y) Exſtat quidem hodie Epiſtola Athanaſii ad Marcellinum, præfixa interpretationi Pſalmorum, & a Balth. Corderio ante Catenam in Pſalmos, & emendatius nuper a V. C. Jo. Erneſto Grabe ex Codice Alexandrino in ſua LXX. Interpretem editione Tomo III. vulgata. Sed nihil in illa de titulis Pſalmorum, neque in ea exſtat locus qui allegatur in Concilio Nicæno II. Actione VI. p. 540. Vide Caſimiri Oudini triadem diſſertationum Lugd. Bat. 1717. 8. pag. 32. 45. 57. ſeq.

z) De hoc Antonio infra c. 88. Hieronymus, neque ſolo hoc exemplo conſtat eum non accuratum temporis ordinem hoc in Catalogo obſervaſſe. Vita Antonii ab Athanaſio ſcripta extat, extat & Latina Evagrii Presbyteri Antiocheni verſio de qua c. 125. Græce primus vulgavit addita verſione ſua & notis David Hœſchelius, Auguſtæ Vindel. 1611. 4. Codicem Hœſcheliano locupletiorem emendatioremque ſibi in promtu eſſe teſtatus eſt Franciſcus Combefiſius in Bibl. Concionatoria. De Codice Cæſareo vide Lambecium T. V. p. 297. De Seguierianis laudatum Montfauconum in Bibl. Coisliniana p. 304. 365.

a) Hæ Epiſtolæ Paſchales quas ab Alexandrino Epiſcopo quotannis mitti olim uſus obtinuit, hodie deſiderantur. De illo more dictum ad cap. 118.

ERASMI SCHOLIA.

Usque ad Joviniani.) Joviani legit Sophronius, ſuffragante vetuſtiſſimo exemplari.
ἑορταστικαί.) Id eſt, de feſtis diebus.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Ἑορταστικαὶ epiſtolæ. De feſtis diebus ſcilicet conſcriptæ.

Contra Valentem & Urſacium. Arianæ ſectæ hi fuerunt, & Ariminenſis ſynodi patres, ſe Catholicos ſimulantes, deceperunt. Lege eundem Hieronymum adverſus Luciferianos.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Athanaſius Alexandrinæ urbis Epiſcopus.) Hieronymus in Chronicis: an 24. Conſtantini: *Alexandrinæ Eccleſiæ 36. ordinatur Epiſcopus Athanaſius, qui ab Arianis perſecutus ad Conſtantinum refugit.* Ibidem, anno 6. filiorum Conſtantini: *Maximus Trevirorum Epiſcopus clarus habetur, a quo Athanaſius Alexandriæ epiſcopus, cum a Conſtantio quæreretur ad pœnam, honorifice ſuſceptus eſt.* An 8. *Athanaſius ad Conſtantis litteras Alexandriam regreditur.* Vide Rufin. lib. X. Eccleſ. hiſtor. & in principio XI.

Sub Valente moritur.) Gratiano 2. & Probo Coſſ. Socrates Eccleſ. hiſtor. li.4.c.20.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

S. Athanaſium. anno 373. adhuc ſuperſtitem fuiſſe, conſtat ex Proterii Patriarchæ Alexandrini ad Leonem I. Papam Epiſtola, a Bucherio edita, infra in notis ad caput 10. Iſidori memoranda. Errat itaque Socrates, qui lib. 4. c.29. tradit, Gratiano II. & Probo Conſulibus, ho eſt, Chriſti anno 371. ipſum obiiſſe. Athanaſii opera, tomis IV. comprehenſa, ſunt in omnium manibus: ex iis quæ genuina ſint, Bellarminus in Catalogo, & Baronius in Annalibus explicant. Mentio Athanaſii in Martyrolog. 2. Maji.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De virginitate. Cum Romæ nulla adhuc nobilium fœminarum noſſet propoſitum monachorum, nec auderet ignominioſum ac vile nomen aſſumere; ab Athanaſio, qui Arianorum perſecutiones declinans Romam confugerat, illam vivendi rationem primum didicerunt fœminæ virginesque Romanæ, ut Hieronymus autor eſt in Epitaphio Marcellæ ad Principiam. Hinc virginibus Athanaſii libellos magnopere commendat. In Epiſtola ad Laetam de filiæ inſtitutione ait: *Athanaſii Epiſtolas inoffenſo decurrat pede.*

Et ἑορταστικῇ epiſtola. Fuerunt Epiſtolæ paſchales, quas patres olim ab Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopis ſcriptas voluerunt, quod Ægyptii ſemper magnam curam in ſiderum cognitione ponerent, adeoque accuratius, quam reliqui, inveſtigare poſſent, quo die ſingulis annis paſcha celebrandum eſſet. Hujusmodi Epiſtolam Alexandrinus Epiſcopus non modo ad reliquas Ægypti Eccleſias, ut Valeſius *ad Euſ. VII. 20.* ſentit; ſed & ad ipſos Romanos Epiſc. mittebat, ut ubique eſſet conſentiens paſchæ celebratio, ceu Leo Magnus Epiſtola LXIV. diſerte confitetur. Imo Alexandrinis ita proprium erat has Epiſtolas exarandi munus, ut Romanis epiſcopis illi rei immiſcere ſe hautquaquam liceret, ſed neceſſum haberent, imperatores, ſi quid oſcitanter fieret ab Alexandrinis, rogare, ut Ægyptios admonerent, ne in paſchæ die inveſtigando peccetur. Id fecit Leo Epiſtola LXV. ad Eudociam, qua eam obteſtatur, ut imperatori Conſilium de monendis Ægyptiis ſuggerat.

CAPUT LXXXVIII.

ANTONIUS monachus, b) cujus vitam Athanaſius, Alexandrinæ urbis Epiſcopus, inſigni volumine proſecutus eſt, miſit Ægyptiace ad diverſa monaſteria Apoſtolici ſenſus ſermoniſque Epiſtolas ſeptem, c) quæ in Græcam linguam tranſlatæ ſunt: quarum præcipua eſt ad Arſenoitas. Floruit ſub Conſtantino & filiis ejus regnantibus. (Vixit annos centum quinque. *)

Ἀντώνιος μοναχὸς, οὗ τὸν βίον Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος ἐπισήμῳ τεύχει διεξῆλθεν, ἔστειλε πρὸς διάφορα τῆς Αἰγύπτου μοναστήρια, Ἀποστολικοῦ χαρακτῆρος καὶ λόγου Ἐπιστολὰς ἑπτὰ εἰς ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταφερθείσας ὧν ἐξαίρετός ἐστι πρὸς τοὺς Ἀρσενοΐτας. Ἤνθησεν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ τῶν τούτου παίδων βασιλευόντων.

b) Defunctus in Thebaide Ægypti A. 357. ætatis 105. De vita ab Athanaſio ſcripta & ab Evagrio Antiocheno Latine verſa dictum cap. 87. & 125. De Antonio ipſo & ejus ſcriptis T. VIII. Bibl. Græcæ p. 344. ſeq.

c) Epiſtolæ illæ ſeptem adhuc exſtant e Græco verſæ a Valerio Saraſio ſæpiuſque editæ in Patrum Bibliothecis. Etiam Lingua Coptica ſive Ægyptia adhuc ſupereſſe in Monaſteriis Thebaidis, ex Abulbircato refert V.C. Euſebius Renaudotus præf. ad T. 1. Liturgiarum Oriental. p. CXIX.

* Hæc verba deſunt in plerisque Codd. MSS.

ERASMI SCHOLIA.

Ad Arſenatas.) Arſinoitas legendum. Eſt enim Arſinoe Libyæ civitas.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Floruit ſub Conſtantino, & filiis ejus regnantibus. Vox, Sub, alicubi deeſt. Verum Sophronium & vulgatam editionem ſecuti, nos eam reliquimus. Sequitur deinde: Vixit annos centum quinque. Quæ verba etſi tam apud Sophronium, quam apud codices multos deerant, nos tamen cum hiſtoriæ cognitionis cauſa, tum quia in vulgata illa editione reperiebantur, minime delevimus.

HEN-

HENRICI GRAVII.

Antonius Monachus.) Euſeb. in Chronicis: *Anno Domini 253. Imperante Decio, Antonius Monachus in Ægypto naſcitur.*

Cujus vitam Athanaſius.) Vide Rufinum in Eccleſ. hiſtor. lib. X. c. 8. & Chryſoſt. hom. v. in Matth.

Floruit ſub Conſtantino & filiis ejus regnantibus.) In Chronicis Hieronymus: *Anno XXX. Conſtantini, Conſtantinus cum liberis ſuis honorificas ad Antonium Monachum litteras mittit.*

Vixit annos CV.) In Chronicis; *Anno 21. filiorum Conſtantini, hoc eſt, anno Domini 361. Antonius Monachus CV. ætatis anno in eremo moritur.* De eo lege Auguſtinum lib. VIII. Confeſſ. cap. 6.

SCHOLION AUBERTI MIRÆI.

S. Antonius.) Anno Chriſti 250. ſub Decio natus, ætatis 105. ad Dominum migravit, Conſtantii anno 19. hoc eſt Chriſti 356. menſe Januario. Ejus Epiſtolæ, hic ab Hieronymo laudatæ, in Bibliotheca Patrum exſtant. Libri duo Sermonum; qui in eadem Bibliotheca habentur, & S. Antonio perperam a Trithemio adſcribuntur, ſunt auctoris longe poſterioris ætate; utpote citantis Baſilium, Gregorium Nyſſenum, Chryſoſtomum, Nilum, Photium, & alios. Mentio S. Antonii in Martyrolog. Rom. 17. Januar.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ad diverſa monaſteria epiſtolas ſeptem. Imo plures. Scripſit enim ad Conſtantinum Magnum, Conſtantem atque Conſtantium, quarum Epiſtolarum argumentum exhibet Athanaſius in vita Antonii. *T. II. Opp. p. 478.*

CAPUT LXXXIX.

BASILIUS Ancyranus Epiſcopus artis Medicinæ d) ſcripſit contra Marcellum, e) & de Virginitate librum, & nonnulla alia: & ſub Rege Conſtantio, f) Macedonianæ partis, g) cum Euſtathio Sebaſteno, princeps fuit.

Βασίλειος Ἀγκυρανὸς Ἐπίσκοπος, (ἰατρὸς τὴν τέχνην) ἔγραψε κατὰ Μαρκέλλου, καὶ περὶ παρθενίας λόγον, καὶ οὐκ ὀλίγα ἄλλα, καὶ βασιλεύοντος Κωνσταντίου, Μακεδονιακῆς θρησκείας ἅμα Εὐσταθίῳ Σεβαστηνῷ ἦρξεν.

d) In editione Johannis a Fuchte & in vulgatis Græcæ verſionis tantum legitur: *Baſilius Ancyranus epiſcopus ſcripſit* &c. Sed in aliis atque apud Marcianæum eſt: *Baſilius Ancyranus epiſcopus, artis Medicinæ*, ſive ut Codex viridis Vallis quem Suffridus Petri inſpexit, & Martinus Lipſius, *artis Medicæ.* Marcianæi Lectioni ſuffragatur non Honorius modo & Freculfus, ſed etiam Suidas qui Græcum Hieronymi interpretem exſcripſit: Βασίλειος Ἀγκυρανὸς, Ἐπίσκοπος τῆς αὐτῆς πόλεως, ἰατρὸς τὴν τέχνην. Suffridus vero Petri in Gemblacenſi & Sigebergenſi codice reperit: *Baſilius Ancyranus, epiſcopus arcis Mecheæ.* Illamque lectionem avide amplexum ſecutus eſt Miræus: perperam omnino, cum Baſilium conſtet fuiſſe in Epiſcopatu Ancyrano ſucceſſorem datum Marcello A. 336. & depoſitum A. 360. neque potuiſſe libello ſupplice A. 363. apud Jovinianum Imperatorem oblato impetrare ut reſtitueretur. Vide Socratem III. 25. & quæ T. VIII. Bibl. Græcæ p. 347. ſeq. ubi notavi verba *artis Medicinæ* ita jungi Epiſcopo, ut infra c. 90. *Hiſtoricæ intelligentiæ.* Atque Epiſcopos artis Medicæ peritos complures in veteri ac recenti memoria claros referunt Andreas Tiraquellus libro de nobilitate p. 292. ſeq. Theophilus Raynaudus T. VIII. Opp. p. 569. 587. Abraham Bzovius in Nomenclatore Sanctorum profeſſione Medicorum Colon. 1623. 12. & Chriſtianus Benedictus Carpzovius in diſſ. de Medicis ab Eccleſia pro Sanctis habitis. Lipſ. 1709. 4.

e) Contra Marcellum Ancyranum deceſſorem ſuum de quo ſupra c. 86. Sed & illud ſcriptum & alterum de Virginitate intercidit. Profeſſionem ejus fidei exhibet Epiphanius hæreſi LXXIII. p. 859.

f) Male editt. quædam *Conſtantino.*

g) Suidas in Εὐστάθιος. Hic eſt Euſtathius Sebaſtiæ in Armenia Epiſcopus cujus ſectatores dicti Euſtathiani apud Anaſtaſium Sinaitam & Damaſcenum, non confundendi cum Euſtathianis Euſtathio Antiocheno præter fas depoſito adhærentibus. Vide T. VIII. Bibl. Græcæ p. 190. ſeq.

MARIANI VICTORII.

Scripſit contra Marcellum, & de virginitate librum. καὶ περὶ παρθενίας λόγον. Et, conjunctionem, ex Græco, latiniſque codicibus reſtituimus. Deerat enim antea.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Baſilius Ancyranus epiſcopus.) Vide Socratem in hiſtor. Eccleſ. lib. 1. c. 36. & litteras Sardicenſis Concilii apud Theodoritum lib. 2. cap. 8. item Socratem lib. 2. cap. 6. & Sozomenum lib. V. cap. 1.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Baſilius.) Iſte Ancyranus, Epiſcopus arcis Mecheæ (fortaſſis Mechæ in Arabia: qua in urbe pſeudopropheta Mahometus eſt conditus) profeſſione Arianus, una cum aliis Arianis Joviano Imp. libellum obtulit: ut Sozomenus l. 6. c. 4. narrat. Ab iſto Epiſcopo prorſus alius fuit (etſi eodem tempore vixerit) *S. Baſilius* presbyter & martyr Ancyranus, faſtis Rom. Martyrologii 22. Martii adſcriptus: quo loco & Baronium lege.

ERNESTI SALOM. CYPRIANI.

Artis medicinæ. Ita Codices Eraſmi, Victorii & Guelpherbytanus. Miræus vero: *Arcis Mecheæ.* Quia nemo tradit, Baſilium arcis Mecheæ Epiſcopum fuiſſe, nec quæ fuerit illa arx, a quoquam ſatis expoſitum video; retinui priorem lectionem, cui tamen tantum non tribuo, ut aliam reſpuendam exiſtimem, ſi quæ ex probatis codicibus proferatur.

Scripſit. Præter libros Baſilii, quorum harum rerum ſcriptores meminerunt, non eſt prætermittenda ejus diſputatio cum Photino, quam a notariis exceptam tradit Socrates libro II. capite XXX.

CAPUT XC.

THEODORUS, Heracliæ Thraciarum Epiſcopus, g) elegantis apertique ſermonis, & magis hiſtoricæ intelligentiæ, edidit ſub Conſtantio Principe commentarios in Matthæum & in Joannem, & in Apoſtolum, & in Pſalterium. h)

Θεόδωρος Ἡρακλείας τῆς Θρακῶν Ἐπίσκοπος, εὐφυοῦς καὶ ἀρίστου λόγου καὶ ἱστορικῆς διανοίας, ἐξέδωκεν ἐπὶ Κωνσταντίου βασιλέως ὑπομνήματα εἰς Ματθαῖον καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὸν Ἀπόστολον, καὶ εἰς τὸ Ψαλτήριον.

g) Hic Synodo Antiochenæ A. 341. interfuit, de quo Schelſtratenus ad illam Synodum p. 75. Depoſitum deinde in Synodo Sardicenſi A. 347. credibile eſt diem obiiſſe circa A. 355. Vide Tillemont. T. VI. p. 794.

h) Commentarius in Pſalmos integer a Balth. Corderio editus cum Patrum Græcorum in eosdem Catena, Antw. 1643 fol. Græce & Latine. Ex Commentariis cæteris non niſi fragmenta apud varios Catenarum editarum ineditarumque ſcriptores leguntur.

ERASMI SCHOLIA.

Et magis hiſtoricæ intelligentiæ.) Magis, non addit Sophronius, nec video quid ad ſenſum faciat. Senſit autem illum ſimpliciter, & ad literam, ut vocant, interpretatum Scripturam divinam.

MARIANI VICTORII.

Et magis hiſtoricæ intelligentiæ. Vox, magis, abundare hic videtur, nec illa a Sophronio additur: verum, quia conſentientia latina exemplaria omnia fere eam habent, propterea non amovimus.

HENRICI GRAVII.

Theodorus Heracliæ Thraciarum Epiſcopus.) Hieron. in Epiſt. *In ipſo. Theodorus Heracleotes, quæ urbs olim Perinthus vocabatur, in commentariis Apoſtoli* &c. Idem apud Theodoritum lib. 1. cap. 28. & lib. 2. c. 3.

AUBERTI MIRÆI.

Theodori) Heraclienſis Epiſcopi meminit & Trithemius.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI Annotatio.

Heracliæ. Puto utrumque recte ſcribi, *Heraclea* & *Heraclia*, cum Socrates libro II. capite XII. Theodorum ἡρακλείας Epiſcopum; Theodoritus vero libro II. capite III. eundem ἡρακλεώτην appellet.

In Matthæum & in Joannem. Theodoritus videtur ei in quatuor Evangelia Commentarios tribuere. Τῶν θείων εὐαγγελίων τὴν ἑρμηνείαν συγγέγραφεν, inquit.

CAPUT XCI.

EUSEBIUS Emeſenus i) Epiſcopus, elegantis & Rhetorici ingenii, innumerabiles, & qui ad plauſum populi pertinent, confecit libros, magiſque hiſtoriam ſecutus, ab his qui declamare volunt, ſtudioſiſſime legitur: k) e quibus vel præcipui ſunt adverſum Ju-

Εὐσέβιος Ἐμεσηνὸς, εὐφυῶς καὶ ῥητορικῶς, ἀναριθμήτους καὶ εἰς κρότον τοῦ λαοῦ συντείνοντας ἐποιήσατο λόγους, καὶ μᾶλλον ἀκολουθῶν ἱστορίᾳ, ὃς τις σπουδαιότερον ἀναγινώσκεται παρὰ τῶν κρότοις χαιρόντων, ἀφ᾽ ὧν εἰσιν ἐξαίρετοι λόγοι δέκα, κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐθνῶν, καὶ Ναυατιανῶν, καὶ

i) Ἔμεσα, Ἔμισα, Ἔμισα, tribus enim his modis, ſcriptum nomen reperitur, præclara & ampla civitas Phœniciæ. Ab Ἔμεσα Ἐμεσηνός. Ab Ἔμισα Ἐμισαῖος.

k) Johannem Chryſoſtomum Euſebii Emeſeni ſectatorem fuiſſe notat Hieronymus infra cap. 129.

Digitized by Google

dæos l) & Gentes, & Novatianos, & ad Galatas libri decem, & in Evangelia homiliæ breves, ſed plurimæ. Floruit temporibus Conſtantii Imperatoris, ſub quo & mortuus, m) Antiochiæ ſepultus eſt.

καὶ πρὸς Γαλάτας ἰ', εἰς Εὐαγγέλια ὁμιλίαι βραχύταται μὲν, πολλαὶ δέ. Ἤνθησεν ἐπὶ Κωνσαντίου βασιλέως, καὶ τελευτήσας ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐτάφη.

l) Euſebii Emeſeni *κατασυλλογισμὸν πρὸς τοὺς ἰουδαίους* Ms. exſtare in Bibl. Vindobonenſi teſtatur Lambecius IV. p. 184. Cætera ſcripta ipſius Hieronymo memorata interciderunt omnia. Similiter contra Judæos, contra Gentes, & Hæreticos ſtylum ſtrinxit etiam Diodorus, quem Euſebii Emeſeni imitatorem fuiſſe teſtatur Hieron. c. 119.

m) Defunctus A. 360. Confer Tillemontium T. VI. memor. & Bibliothecam meam Græcam T. VI. p. 106. ſeq.

MARIANI VICTORII.

Euſebius, Emeſenus Epiſcopus. Epiſcopus, nec Sophronius habet, nec Mediceum, Feſulanumque manuſcripta exemplaria: nos tamen, vulgatam ſecuti editionem, reliquimus: quia, ubi contrarium clare non conſtat, nihil omnino e vulgatis codicibus immutamus, aut delemus.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Euſebius Emiſenus Epiſcopus.) Hieronymus in Chronicis anno X. Conſtantii. *Euſebius Emiſenus Arianæ ſignifer factionis, multa & varia conſcribit.* Vide Socratem lib. 2. c. 9. & Sozomenum lib. 2. c. 6.

Innumerabiles, & qui ad plauſum populi pertinent, confecit libros.) Hieron. infra in Epiſt. *Prius* ad Cyprian. *Non compoſita oratione verborum, plauſuque populari, qui ſolet imperitorum aures decipere atque palpare* &c. In præfat. Eſa. *Quorum aures faſtidioſæ ſunt, & ad intelligendas ſcripturas ſanctas nauſeant, plauſuque tantum eloquentiæ delectantur.*

In Ezech. 18. *Placentque ſibi in plauſu populi torquente eos conſcientia.* & in 22. *Plauſusque commovent, & vociferantur, & jactant manus.* Item in Matth. XII. *Cum hæc intelligentia plauſum quendam, & colorem doctrinæ præferat, neſcio, an habeat veritatem.* Similia habes in Eccleſiaſtis cap. X. & in præfat. lib. 3. Galat.

AUBERTI MIRÆI SCHOLIA.

Theodoretus Scriptores, qui adverſus Manichæorum ſectam commentarios ediderunt, recenſet iſtos, *Titum Boſtrenum* Epiſcopum, *Diodorum Tarſenſem*, *Georgium Laodicenum* Arianum, *Euſebium Phœnicem*, hoc eſt, *Emeſenum.* Quod ab Euſebium Cæſarienſem attinet, Socrates lib. 1. c. 17. ſcribit, jejune admodum in Eccleſiaſtica Hiſtoria Manichæorum ab illo mentionem eſſe factam. Qua de cauſa totam ejus Hiſtoriam ex Archelai, ſupra cap. 72. laudati, ſcriptis uberius exponit. Quare præcipuo aliquo libro hæreſim iſtam oppugnaſſe videtur Euſebius Emeſenus. Vixit autem ſub Conſtantio, Conſtantini Magni filio. Homiliæ in Evangelia totius anni, & aliæ Homiliæ quinquaginta, variorum argumentorum, falſo ſunt editæ nomine Euſebii Emeſeni: ut Bellarminus in Catalogo recte docet; ubi & diſſerit de iſtarum Homiliarum auctoribus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Et ad Galatas libri decem. Guelpherbytani codicis lectio aliis omnibus præferenda: *Et in Epiſtolam ad Galatas* ὑποθέσεων *libri decem.* Male Sophronius: πρὸς Γαλάτας ἰ'.

CAPUT XCII.

TRIPHYLLIUS, Cypri Ledrenſis, ſive Leucotheon n) Epiſcopus, eloquentiſſimus ſuæ ætatis, & ſub Rege Conſtantio celeberrimus fuit. Legi ejus in Cantica Canticorũ o) commentarios. Et multa alia compoſuiſſe fertur, quæ in noſtras manus minime pervenerunt.

Τριφύλλιος Κύπρου Λήδρου, ἤτοι Λευτεῶνος Ἐπίσκοπος, εὐφραδὴς καὶ ἐπὶ Κωνσαντίου ἐπίσημος. Ἀνέγνων τούτου εἰς ᾄσματα ᾀσμάτων ὑπομνήματα, ὅς τις πολλὰ λέγεται συγγεγραφέναι, ἅ τινα εἰς τὰς ἡμετέρας χεῖρας οὐ περιῆλθεν.

n) *Fucum hoc loco ut in aliis bene multis fecit Eraſmo & Mariano falſus Sophronius, interpres Græcus, qui verbum* Λευτεῶνος *poſuit pro* Leucotheon *genuino nomine, retento in cunctis Exemplaribus MSS. Eſt autem Ledrenſis urbs, quæ &* Leucotheon, *urbs Archiepiſcopalis & Metropolis Cypri Inſulæ in ora Boreali, quæ* Leucotheon *&* Leucoſia *Græcis dicitur,* Nicoſia *vero Sophiano & aliis. Ad originem itaque Latinam Hieronymi revertentes, falſum ſæpiſſime ac depravatum in Græco Sophronio contextum emendamus ex Codicibus manuſcriptis, quorum fidei atque auctoritati adhærentes, imperitorum hujus temporis judicium contemnimus & eorum calumnias aure ſurda tranſimus.* Hæc Jo. Marcianæus. Τριφύλλιον Λεδρῶν Ἐπίσκοπον memorat Sozomenus lib. 1. c XI. & ex eo Nicephorus VIII. 42. *Ledrenſem* Epiſcopum vocat Hiſtoria Tripartita lib. 1. c. 10. Hic eſt Triphyllius qui inter Cypri Epiſcopos ſubſcripſit Synodo Sardicenſi A. C. 347. T. 2. Labbei p. 679. Apud Freculſum *Cypriledenſis ſive Leocotheon,* pro *Cypri, Ledrenſis ſive Leucotheon.* T. 2. Chronic. lib. 4. c. 8. Λευτεῶνος habent etiam Honorii Codices, quam lectionem ſequuntur Jo. Meurſius lib. 1. de Cypro c. 1. & Chriſtophorus Cellarius in notitia Orbis Antiqui T. 2. p. 279.

o) Et hi in Cantica commentaria, & alia Triphyllii ſcripta interciderunt, etiam quæ de Magiſtri ſui Spyridionis miraculis miſſa ab eo in literas narrat Svidas in Τριφύλλιος.

ERASMI SCHOLIA.

Cypri Ledrenſis, ſive Leuteonis.) Sic enim legit Sophronius.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Triphillius Ledrenſis.) Vide Sozomenum lib. 1. Eccleſ. Hiſtor. cap. 11.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Triphyllius ſeu Triphylius memoratur & a Trithemio.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Λευτεῶνος. Hanc vocem ex Sophronio reſtituit Eraſmus. Opinor, Hieronymum ſcripſiſſe: *ſive λεδρῶν*, ut & libro 1. capite XI. Sozomeni.

Eloquentiſſimus ſuæ ætatis. Sed vanus ſimul, & ex illis concionatoribus, qui ſe potius, quam Chriſtum prædicant. Cum enim præſentibus Cypri Epiſcopis concio ipſi ad populum habenda, proferendaque eſſent verba Salvatoris: *Tolle κράββατον tuum & ambula;* ipſi vox, *grabbatum*, non ſatis Græca aut congrua viſa eſt, ſubſtituit ergo vocem *σκίμποδα*. Hujus rei iniquitate motus Spyridion, vir venerabilis, publice eum coarguit: *Num tu præſtantior es eo, qui grabbatum dixit, ut te pudeat ejus verbis uti.* Vide Sozom. lib. I. cap. XI.

Et multa alia. In his liber de miraculis Spyridionis, qui Suidæ ævo jam deſideratus videtur,

CAPUT XCIII.

DONATUS, a quo Donatiani per Africam ſub Conſtantino Conſtantinoque p) Principibus pullulaverunt, aſſerens, a noſtris Scripturas in perſecutione Ethnicis traditas, totam pene Africam & maxime Numidiam, ſua perſuaſione decepit. Exſtant ejus multa ad ſuam hæreſim pertinentia opuſcula, q) & de Spiritu ſancto liber, Ariano dogmati r) congruens.

Δονᾶτος, ἀφ᾽ οὗ οἱ Δονατισταὶ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, φάσκων παρὰ ἡμετέρων τὰς θείας γραφὰς ἐν τῷ διωγμῷ τοῖς ἐθνικοῖς παραδεδόσθαι, πᾶσαν τὴν Ἀφρικὴν, καὶ μάλιστα τὴν Νουμιδίαν τῇ πειθοῖ ἠπάτησεν. Εἰσὶ τούτου πολλὰ, τῇ αὐτοῦ αἱρέσει ἀνήκοντα καὶ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος λόγος, τῷ Ἀρειανῶν δόγματι ἁρμόζων.

p) Ita legendum cum Freculfo & cum Codice Gemblacenſi, ac Sigebergenſi, quos Suffridus Petri inſpexit. Minus bene aliæ editt. *ſub Conſtante & Conſtantio*, vel ut Marcianæus, *ſub Conſtante & Conſtantino*. Apud Honorium tantum, *ſub Conſtantio*. Nam ſchiſmatis Donatiſtarum origines repetendæ ab temporibus perſecutionem Diocletiani & Maximiani per Africam graſſantem A.C. 303. & 304. non longe poſt excipientibus. Illa certe eſt in qua traditores ſacrorum Codicum Catholicos Cæciliani Epiſc. Carth. ordinatores Donatus & aſſeclæ ejus criminabantur. Deinde a factione Donati Majorinus & poſt Majorinum Donatus alter Epiſcopus Carthaginienſis ordinatus eſt regnante adhuc Conſtantino, & de cauſa Donatiſtarum Conſtantini auſpiciis cognitum. Vide Hiſtoriam ſchiſmatis Donatiſtarum ab H. Valeſio poſt notas ad Euſebium, & a B. Doctore meo Thoma Ittigio traditam ad calcem appendicis de Hæreſiarchis Apoſtolicæ ætatis: Tillemontium T. VI. memor. & quæ ad Optatum viri docti, & Auguſtinum T. IX. edit. novæ.

q) Scripta Donati, perinde ut Donatiſtarum Centurii, Creſconii, Gaudentii, Macrobii, Parmeniani, Petiliani, Tychonii (regulis ejus de Scripturæ intelligentia exceptis) & Vitellii, hodie nuſquam exſtant.

r) Auguſtinus hæreſi 69. *Exſtant ſcripta ejus* (Donati) *ubi apparet eum etiam non Catholicam de Trinitate habuiſſe ſententiam, ſed quamvis ejuſdem ſubſtantia, minorem tamen Patre Filium, & minorem Filio putaſſe Spiritum Sanctum. Verum in hunc quem de Trinitate habuit, errorem, Donatiſtarum multitudo intenta non fuit, nec facile in eis quiſquam qui hoc illum ſenſiſſe noverit invenitur.* Anſelmus Havelbergenſis duodecimi ſcriptor ſæculi, apud Dacherium T. XIII. ſpicileg. p. 106. *Fuit Donatus Filium Patre, Spiritum S. utroque minorem ſuperba contentione docens.*

MARIANI VICTORII.

Sub Conſtante, Conſtantinoque principibus. Conſtantioque, deeſt apud Sophronium; nos ex manuſcriptis quibuſdam exemplaribus reſtituimus.

HENRICI GRAVII.

Donatus, a quo Donatiani per Aphricam.) Hieron. in Chronicis: *anno 22. Conſtantini; Donatus agnoſcitur, a quo per Africam Donatiani.*

Sub Conſtante Conſtantinoque Principibus.) Lege *Conſtantioque*. Ao. enim xx. Conſtantii. Donatus, a quo Donatianos in Africa dici memoravimus, Carthagine pellitur. Quidam ſectatores ejus etiam *Montenſes* vocantur eo quod Eccleſiam Romæ primum in monte habere cœperint. Vide Auguſtin cap. LXIX. de hæreſibus, *Donatiani* vel *Donatiſtæ*, & ut ſupra in Rhetitio.

AUBERTI MIRÆI.

Donatiſtarum ſchiſmatis auctor fuit Donatus a Caſis nigris; a quo Majorinus eſt ordinatus: Etſi ab altero Donato, qui Majorino ſuffectus eſt, ſic appellari poſtea maluerunt. Optatum Milevitanum, Auguſtinum lib. 3. Confeſſ. & alios veteres conſulat, plura qui volet.

CAPUT XCIV.

ASTERIUS, s) Arianæ Philoſophus factionis, ſcripſit regnante Conſtantio, in epiſtolam ad Romanos & in Evangelia, & Pſalmos t) commentarios, & multa alia, u) quæ a ſuæ partis hominibus ſtudioſiſſime leguntur.

Ἀστέριος Ἀρειανικῆς φιλόσοφος αἱρέσεως, ἔγραψε βασιλεύοντος Κωνσταντίου, εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τὴν πρὸς Ῥωμαίους, καὶ εἰς Εὐαγγέλια, καὶ ψαλμοὺς ὑπομνήματα, καὶ ἕτερα πολλὰ, ἅτινα παρὰ τῶν τῆς αὐτῆς αἱρέσεως σπουδαιότερον ἀναγινώσκεται.

s) Hic eſt Aſterius Arianus Cappadox, Luciani Martyris diſcipulus, a quo etiam reductus ad pœnitentiam eſt, cum in perſecutione Diocletiani & Maximini idolis ſacrificaſſet: ab Aſterio Ariano, Cyrenſi Epiſcopo, & ab ſcriptore Catholico Aſterio Amaſeno aliiſque hujus nominis diſtinguendus, quorum ad XXIII. expoſui T. VIII. Bibl. Græcæ p. 612. ſeq.

t) Commentaria hujus Aſterii perierunt, quemadmodum & Aſterii Scythopolitæ quem in univerſos Pſalmos ſcripſiſſe teſtatur Hieron. Epiſt. 74. ad Auguſtin. Exſtant tamen Aſterii Amaſeni in Pſalmos IV. V. VI. VII. Homiliæ.

u) Ex his Hieronymus ſupra c. 86. memoravit librum contra Marcellum Ancyranum.

NOTÆ

HENRICI GRAVII SCHOLIA.

Aſterius Arianæ factionis Philoſophus.) Vide Socratem lib. 1. c. 36. & Sozomenum lib. 2. c. 33.

AUBERTI MIRÆI.

Aſterios duos fuiſſe comperio: unum Arianæ ſectæ, hic ab Hieronymo, & a Socrate lib. 1. Hiſt. Eccleſiaſt. itemque a Sozomeno lib. 2. c. 33. memoratum: alterum Amaſeæ Epiſcopum, cujus politiſſimæ exſtant Homiliæ, circa annum 400. ſcriptæ, & ex Græco Latinæ a Philippo Rubenio (Petri Pauli, pictorum noſtro ævo principis, fratre, noſtroque olim Lovanii ſub Lipſio ſtudiorum ſocio) redditæ, & typis Plantinianis evulgatæ. Juliano Apoſtatæ ſynchronum, aut ejus ætati ſupparem fuiſſe, ex Homilia 3. liquido conſtat. Apud Metaphraſtem exſtat ejusdem Oratio in B. Phocam, & in Martyres Homilia. Apud Photium in Bibliotheca leguntur Excerpta decem Homiliarum, itemque apud auctorem Catenæ Græcorum Patrum in Lucam.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Scripſit. Sozomenus libro II. capite XXXIII. tantum ait, *περὶ τοῦ δόγματος λόγους συγγράφων*, quod Valeſius reddit: *libros de fide ſcripſit.* Non eſt ſenſus, eum de fide, qua alicui rei aſſentimur, ſed de doctrina & rebus ad fidem Chriſtianam pertinentibus ſcripſiſſe.

CAPUT XCV.

LUCIFER, Caralitanus Epiſcopus, cum Pancratio & Hilario Romanæ Eccleſiæ clericis, ad Conſtantium Imperatorem a Liberio Epiſcopo, pro fide legatus miſſus, u) cum nollet ſub nomine Athanaſii Nicænam damnare fidem, in Palæſtinam relegatus, miræ conſtantiæ & præparati animi ad martyrium, contra Conſtantium Imp. ſcripſit librum x) eique legendum miſit: ac non multo poſt, ſub Juliano Principe, reverſus Caralis, Valentiniano regnante obiit. y)

Λουκίφερ Καρακάλεως Ἐπίσκοπος, ἅμα Παγκρατίῳ καὶ Ἱλαρίῳ τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης Κληρικοῖς, πρὸς Κωνστάντιον βασιλέα παρὰ Λιβερίου Ἐπισκόπου, ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς πρεσβείαν σταλεὶς; μὴ βουλόμενος ἐπ' ὀνόματι Ἀθανασίου τὴν Νικηνὴν σύνοδον καταλῦσαι, εἰς Παλαιστίνην ἐξορισθεὶς, θαυμαστῆς ἐγκρατείας καὶ εὐτρεπισμένου λογισμοῦ εἰς μαρτύριον, συνέταξε λόγον κατὰ Κωνσταντίου, τοῦτόν τε αὐτῷ ἀπέστειλεν ἀναγνωσθησόμενον καὶ μετ' οὐ πολὺ βασιλεύοντος Ἰουλιανοῦ, εἰς τὴν Καρακάλιον ἀναζεύξας, ἐπὶ Βαλεντινιανοῦ βασιλέως ἐτελεύτησεν.

u) Lucifer qui Carali metropoli Sardiniæ Epiſcopum agebat, ablegari ſe una cum Pancratio presbytero & Hilario Diacono paſſus eſt a Liberio Epiſcopo Rom. A. 355. ad Conſtantium Imp. pro inpetranda Synodo, in qua Mediolani congregata cum Lucifer contra Arianos Athanaſii cauſam ſumma conſtantia propugnaſſet, ab Imperatore ad Germaniciam Syriæ deinde A. 358. Eleutheropolin Palæſtinæ, denique Thebaidem eſt relegatus, ubi fuit cum obiret Conſtantius A. 361. Vide libellum precum Fauſtini & Marcellini, atque è recentioribus Tillemontium T. VII. memor. p. 515.

x) Hic liber, ſive libri duo potius pro S. Athanaſio ad Conſtantium à Lucifero miſſi Latine etiamnum exſtant, licet Græca eorum verſio, quam Athanaſius olim compoſuit, deſideratur. Exſtant & alia Luciferi ſcripta, à Jo. Tilio edita Pariſ. 1568. 8. quæ operæ pretium eſſet ab aliquo viro docto accuratiore ſtudio edi atque expoliri. Operæ pretium etiam inquirere quorſum pervenerint Cotelerii ſchedæ qui in illo ſcriptore emendando plurimum laboris inpendiſſe ſe teſtatur notis ad Conſtitutiones Apoſtolicas lib. 2. c. 57. Confer T. VIII. Bibl. Græcæ p. 402. ſeq.

y) A. C. 371.

ERASMI SCHOLION.

Caralitanus.) Sophronius legit, *καρακάλεος*, id eſt, Caracalitanus, ſed diſſentientibus Latinis codicibus omnibus, & Stephanus de nominibus urbium meminit Calariæ quæ ſit Aphricæ civitas. Sed hunc Luciferum fuiſſe Epiſcopum Caralis, quæ eſt metropolis Sardiniæ, perſpicuum eſt ex Tripartitæ hiſtoriæ libro ſexto cap. XIX. & XXIII.

MARIANI VICTORII.

Lucifer Caralitanus. Sic habent omnia ferme manuſcripta exemplaria, præſertim Mediceum, Feſulanumque. Sophronius tamen, Caracalitanus, legit. Eſt autem Caralis Sardiniæ urbs. Meminit Luciferi Hilarius in primo libro ad Conſtantium Imperatorem, & idem Hieronymus in appendice ad Chronicon Euſebii, & Platina in Liberio. Eum in exilium miſſum, quod Nicænam fidem damnare noluerit, reverſumque una cum Euſebio Vercellenſi poſt reſtitutum Athanaſium, proditur. Auguſtinus Luciferianum Caralitanum ipſe etiam nominat & inter hæreticos numerat. Hujus hiſtoriam late ſcribunt Marcellinus & Fauſtinus in libro de ſchiſmate Urſini, qui liber Romæ in Bibliotheca Vaticana exſtat, ſed nondum impreſſus. * Fuit autem Lucifer exceptis iis in quibus a D. Hieronymo arguitur, Catholicus & Nicænæ Synodi propugnator: nos de eo ad lib. Hieronymi contra Luciferianos plura diximus.

* Edidit Sirmondus Pariſ. 1650. I.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Lucifer Caralitanus.) Ita legendum, non *Calaritanus*, ut hodie.

In Palæſtinam relegatus.) In Chronicis anno XX. Conſtantii, *Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Lucifer ac Dionyſius, Caralitanæ ac Mediolanenſis Eccleſiæ Epiſcopi, Pancratius quoque Romanus presbyter, & Hilarius Diaconus, diſtantibus inter ſe ab Arianis & Conſtantio damnantur exiliis.* Vide Hieron. in dialogo contra Luciferianos.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

LUCIFERI Calaritani in Sardinia Epiſcopi opera Pariſiis 1568. ſunt edita, ſtudio Joan.

 Tilii

Tilii Epiſcopi Meldenſis. Luciferum porro, ſchiſmate abdicato, reſipuiſſe, & in Eccleſiæ pace obiiſſe probare contendit Antiochus Bronchus Calaritanus, in c. 2. Apocalypſios ſcribens; additque, ipſum a Sardis & Vercellenſib. publice ut ſanctum coli. Obiit autem Lucifer an 370.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Caracalitanus. Caralitanus legendum eſt, cum ſit apud Sozomenum: *Καρέλλων ἐπίσκοπος.* Theodorito lib. III. cap. IV. audit, *ὁ Σαρδὼ τὴν νῆσον ποιμαίνειν λαχών*, Sardiniæ inſulæ Epiſcopus.

CAPUT XCVI.

EUSEBIUS natione Sardus, & ex Lectore urbis Romanæ, Vercellenſis Epiſcopus, ob confeſſionem fidei a Conſtantio Principe Scythopolim & inde Cappadociam relegatus, z) ſub Juliano Imp. ad Eccleſiam reverſus, edidit in Pſalmos commentarios Euſebii Cæſarienſis, quos de Græco in Latinum verterat. Mortuus eſt Valentiniano & Valente * regnantibus.

Εὐσέβιος γένει Σαρδὸς, καὶ ἀπὸ ἀναγνωστῶν τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης, Βαρκελίνσης Ἐπίσκοπος, διὰ τὴν τῆς πίστεως ἐξομολόγησιν παρὰ Κωνσταντίου βασιλέως εἰς Σκυθόπολιν, κἀκεῖθεν εἰς Καππαδοκίαν ἐξορισθεὶς ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναζεύξας, ἐξέδωκεν εἰς τοὺς ψαλμοὺς ὑπομνήματα Εὐσεβίου τοῦ Καισαρέως, ἅ τινα ἀπὸ ἑλληνικοῦ εἰς ῥωμαϊκὸν μετηνέχθη. Καὶ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος.

z) A. 355. Hujus Euſebii Epiſtolæ in exilio ſcriptæ ad Presbyteros & plebes Italiæ & ad Patrophilum, tum alibi ſæpius editæ, tum apud Surium exſtant a 1 1. Auguſti. Latina verſio Commentariorum Euſebii Cæſar. in Pſalmos in qua hæreticis prætermisſis optima quæque tranſtuliſſe teſtatur Hieron. adverſus Vigilantium, intercidit. Alia de hoc Euſebio Caveus in Hiſt. Literaria S. E. & Tillemontius T. VII. memor.

* A. 370. ut clarius idem Hieron. in Chronico.

NOTÆ HENRICI GRAVII.

Sub Juliano Imperatore ad Eccleſiam reverſus.) Anno videlicet 2. Juliani, una cum Lucifero juxta Hieronymum in Chronicis. In dialogo Luciferianorum: *Tunc ad reditum Euſebii lugubres veſtes Italia mutavit.* Ambroſius Vercellenſi Eccleſiæ: *Euſebius ſanctus exivit de terra ſua, & domeſtico ocio peregrinationem prætulit, pro fide quoque exilii dura præoptavit atque elegit, conjuncto ſibi ſanctæ memoriæ Dionyſio, qui poſthabuit Imperatoris amicitiam exilio voluntario; Exegit votis, ut in exilio vitam poneret, ne regreſſus confuſa inſtitutis & uſu infidelium ſtudia plebis aut cleri inveniret.* Plura lege in ſermone Ambroſii, cujus initium: *Aa ſancti*: qui mihi non videtur ipſius eſſe. Extant duæ homiliæ in hujus natali, Maximi Epiſcopi Taurinenſis.

Edidit in Pſalmos commentarios Euſebii Cæſarienſis, quos de Græco in Latinum verterat.) Hieron. in Epiſt. *Juſtum*: ad Vigilantium: *Sit in culpa ejuſdem confeſſionis Vercellenſis Euſebius, qui omnium pſalmorum commentarios hæretici hominis vertit in noſtrum eloquium, licet hæretica prætermittens optima quæque tranſtulerit.*

Mortuus eſt Valentiniano & Valente regnantibus.) Anno 7. Valentiniani & Valentis in Chronicis. De ejus autem morte lege Theodoretum lib. 5. Eccleſ. hiſtor. c. 1.

AUBERTI MIRÆI.

S. EUSEBIUS, Epiſcopus Vercellenſis an. 370. ad Dominum migravit. Nomen ejus faſtis Martyrologii Romani, veteris ac novi, Kalendis Auguſti adſcriptum legitur. Baronium in Notis ad hunc locum, & in Annalibus conſule. Euſebii hujus meminit Epiphanius in Panario hæreſi 30. ubi non *Fregellis*, ſed *Vercellis*, eſt legendum.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Vercellenſis Epiſcopus. Vercellis nomen diverſimode efferunt Græci, qui Euſebii meminerunt. Socrates libro II. capite XXXVI. ait: *Εὐσέβιος Βερκέλλων, πόλις δὲ αὕτη τῶν ἐν Ἰταλίᾳ λιγύων.* Epiphanius hæreſi XXX. vocat Epiſcopum *Βεργγέλλας πόλεως*, aut, ut alii legunt, *Βερκέλλας.* Peſſime Sophronius: *Βαρκελίνσης ἐπίσκοπος.*

Edit in Pſalmos commentarios Euſebii Cæſarienſis. Obſcurus eſt locus Hieronymi in Epiſtola LXXV. ad Vigilantium, quem ſupra Gravius adduxit. Videtur enim Hieronymus id dicere, Euſebium & Origenis in pſalmos commentationes Latina civitate donaſſe. Contextum hoc evincere quisquis legerit, fatebitur. Cæterum Euſebius noſter non tam componendis novis, quam aliorum libris vertendis, aut ſaltem deſcribendis, ſuam operam addixit. Vercellenſes hodieque in Epiſcopali Eccleſia, Euſebio noſtro dicata, aſſervant Evangelia Matthæi & Marci in veterrimo codice membranaceo, quæ noſter ſua manu exaraſſe, ac Vercellenſi Eccleſiæ conceſſiſſe creditur. *Certe membrana ſitu fere corrupta eſt*, inquit doctiſſimus Mabillon, * *characteres pene fugientes ac ſemideleti tantiſper a Romana ſcriptura degenerant, A ad modum Græce Λ, M litera ſuperne clauſa a ſemicirculo incipit; aliæ literæ Romanis fere ſimiles. Codicis operculum ex argento, a Berengario imperatore ab annis fere octingentis inſtauratum, ex una parte Salvatoris effigiem; ex alia ſanctum Euſebium exhibet: ad cujus caput hi verſus adſcripti leguntur:*

Præſul hic Euſebius ſcripſit, ſolvitque vetuſtas:
Rex Berengarius ſed reparavit idem.

In infima vero parte ad pedes Euſebii:

Argentum poſtquam fuluo decompſit & auro,
Eccleſiæ præſul obtulit ipſe ſuæ.

* Muſei Ital. T. I. p. 9. 10.

CAP.

CAP. XCVII.

FORTUNATIANUS natione Afer, Aquilejenſis Epiſcopus, a) imperante Conſtantino, b) in Evangelia, titulis ordinatis, c) brevi & ruſtico ſermone d) ſcripſit commentarios: & in hoc e) habetur deteſtabilis, quod Liberium, Romanæ urbis Epiſcopum, pro fide ad exilium pergentem, primus ſollicitavit ac fregit, f) & ad ſubſcriptionem hæreſeos compulit. g)

Φουρτουνατιανὸς γένει Ἄφρος, Ἀκυληΐας Ἐπίσκοπος, βασιλεύοντος Κωνσταντίνου, εἰς τὰ εὐαγγέλια κανόνας διατυπώσας, βραχύτατα ὑπομνήματα λόγῳ ἀγροίκῳ συνέταξε, διὰ δὲ τοῦτο ἐστὶν ἀποτρόπαιος, ὅτιπερ Λιβέριον Ῥώμης Ἐπίσκοπον, ὑπὲρ τῆς πίστεως εἰς ἐξορίαν ἀπιόντα, οὐ μόνον ὑπενόθευσεν, καὶ ὑπεσκέλισεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑπογραφὴν αἱρετικῶν κατηνάγκασεν.

a) Hic Fortunatianus in Honorii Codicibus male *Fortunatius*, ut Epiſcopus Aquilejenſis interfuit Concilio Sardicenſi A. C. 347. Φουρτουνατιανὸς S. Athanaſio Apologia 1. p.692. T. 1. Opp.

b) Videtur legendum *Conſtantio*. Nam Conſtantinus Magnus jam obiit A. 337. Conſtantinus junior A. 340. Et Conſtantii Principis in eo quod antecedit & in hoc quod ſequitur capite mentio.

c) Titulorum hujusmodi ſive ſectionum majorum veſtigium extat hodie in Commentariis S. Hilarii in Matthæum, Fortunatiani enim in Evangelia commentarii, vix cuiquam veterum niſi Hieronymo & Hieronymum qui deſcripſere memorati, jam pridem interciderunt. Commentarios Fortunatiani à Paulo Concordienſi petit Hieron. Epiſt. 21. (edit. novæ 10.)

d) Martinus Lipſius pro *brevi & ruſtico ſermone* annotavit *breves ſermone*.

e) Idem Lipſius teſte Suffrido Petri, *ſed in hoc*.

f) Accidit hoc A 357. in Concilio Sirmienſi, biennio poſtquam Liberius in exilium miſſus & Fortunatianus ab Arianis adigi ſe paſſus conſenſerat condemnationi S. Athanaſii in Concilio Mediolanenſi A. 355. Confer Tillemontium T. VI. memor. pag. 364. 419. Matthæum Larroquanum in diſſ. de Liberio p. 192. ſeq.

g) MS. Gemblac. *& ad ſua ſcriptionem hæreſeos compulit*.

HENR. GRAVII.

In hoc habetur deteſtabilis. Vide Hieron. Epiſt. ad Innocentium.

AUBERTI MIRÆI.

Liberium.) Cum omnium Arianorum cogitationes in unius Athanaſii Epiſcopi Alexandrini (quo præcipue per id tempus res Chatholica nitebatur) exitium converſæ eſſent, ipſorum impulſu, Conſtantius Imp. Epiſcopos partim ſcelus detrectantes carcere aut exilio mulctavit. Relegati itaque fuerunt *Liberius Papa, Euſebius Vercellenſis & Dionyſius Mediolanenſis,* Epiſcopi. Oſius Cordubenſis, cum initio conſtanter obſtitiſſet, victus demum ceſſit. Sic & Liberius Papa, tædio exilii & deſiderio redeundi Romam victus, in Athanaſii damnationem conſenſit, Fideique formulam Sirmii conſcriptam, approbavit; non tamen a Fide Catholica defecit, aut in hæreſim incidit: ut Baronius in geſtis anni 357. fuſe probat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ruſtico ſermone. Latine, ut præfatione in Matthæum docet Hieronymus, nec male tamen, aut oſcitanter. Noſter enim dignum ſe aliquid memoria editurum pollicetur, ſi ex Fortunatiani in Matthæum opuſculis vel pauca excerperet. Hæc Fortunatiani opuſcula poſcit Hieronymus a Paulo Concordienſi.

Liberium, Romanæ urbis epiſcopum, ad ſubſcriptionem hæreſeos compulit. Frivolum Miræi ſcholium: *A fide catholica non defecit.* Cur hæreſi ſubſcripſit, ſi non defecit? Ut ab hæreſi liberent Liberium, magnopere ſudant boni viri, & inauditas diſtinctiunculas comminiſcuntur. At veteres omnes, qui Liberii res geſtas commemorant, aſſentiuntur Hieronymo, quorum verba nuper produxit Joannes La Placete, vir doctiſſimus, obſervationum eccleſiaſticarum parte altera obſervatione IV. Idem fatetur Galliæ literatæ hodie ornamentum, Ludovicus Ellies du Pin, facultatis theologicæ Pariſienſis doctor & profeſſor, qui diſputatione V de antiqua eccleſiæ diſciplina ait: *Sufficit antiquos pro certo habuiſſe, Liberium Arianæ perfidiæ conſenſiſſe.* Et paulo poſt: *Liquet Liberium ab hæreſi liberari non poſſe.*

Primus ſollicitavit ac fregit. Hoc ex monumentis petitum eſt, quæ hodie non extant. Nam Fortunatianus alias nusquam annumeratur epiſcopis, qui Liberium ſedu-

duxerunt, nec fuit in comitatu Conſtantii. Patet autem hinc, Fortunatianum, cum & ipſe in Italia degeret Aqvilejenſis epiſcopus, Liberium aliqvoties monuiſſe ad hæreſin amplectendam. Si enim primus ſollicitavit, ſollicitavit anteqvam ſollicitaretur ab imperatore. Si fregit primus; non fregit ab imperatore in Beroeam Thraciæ tendentem. Tum enim nondum fractus erat, ſed quod frangi non poſſet, in Thraciam deportabatur. Itaqve dicamus neceſſe eſt, Fortunatianum paulo ante ſubſcriptionem in itinere denuo conveniſſe Liberium, qvum hic e Thracia Sirmium vocaretur, ubi ſubſcripſit.

CAP. XCVIII.

ACACIUS, qvem, qvia luſcus erat, *μονόφθαλμον* nuncupabant, Cæſarienſis eccleſiæ in Palæſtina Epiſcopus, h) elaboravit in Eccleſiaſten decem & ſeptem volumina, & *συμμίκτων ζητημάτων* ſex, i) & multos prætereà diverſosqve tractatus. In tantum autem ſub Conſtantio Imp. claruit, ut in Liberii locum k) Romæ Felicem Arianum l) Epiſcopum conſtitueret.

Ἀκάκιος, ὃν ἴσως ἐπειδὴ ἑνὶ ὀφθαλμῷ πηρὸς ἦν, μονόφθαλμον ἐκάλεσαν, τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας Ἐπίσκοπος, συνέταξε εἰς Ἐκκλησιαστὴν βιβλία δέκα καὶ ἑπτὰ, καὶ συμμίκτων ζητημάτων ἕξ, καὶ πολλὰς διαφόρους ὁμιλίας. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἐπὶ Κωνσταντίου βασιλέως διαπρέψεν, ὥς τε εἰς τόπον Λιβερίου Φήλικα Ἐπίσκοπον Ῥώμης χειροτονῆσαι.

h) Acacius Euſebii Cæſar. de quo ſupra c. 81. diſcipulus, librorum hæres & in Epiſcopatu ſucceſſor *Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου μεθ' ὃν αὐτὸς τὴν ἐπισκοπὴν ἦγε, διδάσκαλον αὐχῶν, καὶ τῇ δοκήσει, καὶ διαδοχῇ τῶν αὐτοῦ βίβλων, πλείω τῶν ἄλλων ἀξιῶν εἰδέναι.* Sozomen. IV. 23.

i) *Συμμικτῶν ζητημάτων* Acacii *librum quartum* allegat Hieronymus Epiſt. 152. ad Minerium & Alexandrum. Sed hæc & alia Acacii ſcripta, ut *vita Euſebii Cæſarienſis*, laudata Socrati II. 4. & *Epiſtola* ac *ſcripta* nomine *Synodi CPol.* A. 360. concepta de quibus Philoſtorgius IV. 12. interciderunt. Ex *ἀντιλογίᾳ* Acacii *adverſus Marcellum Ancyranum* habes fragmentum apud Epiphanium hæreſi LXXII. 5-9. Et *fidei formulam* in *Synodo Seleucienſi* A. 359. promulgatam de qua mentio apud Suidam in Ἰοβιανός, ſervavit idem Epiphanius LXXIII. 25. & Socrates II. 40. *Libellum de fide adverſus Sabellium* quem Euſebii ſub nomine vulgavit Sirmondus, Acacii eſſe putat Tillemont. T. VI. memor. p. 305.

k) Factum hoc A. 355. Acacius autem mortuus circa A. 366.

l) Martinus Lipſius annotavit in MSS. Codd. ſuis & in Sophronio non haberi *Arianum*, cui conſentit ex noſtris inquit Suffridus Petri, Codex Gemblacenſis & Viridis Vallis.

ERASMI SCHOLIA.

Μονόφθαλμον. id eſt unoculum, nam is proprie dicitur luſcus.
Συμμίκτων ζητημάτων. id eſt commixtarum qvæſtionum.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Συμμίκτων ζητημάτων. Commixtarum qvæſtionum.
Felicem Arianum. Vocem, Arianum, nec Sophronius, neqve Mediceum, Feſulanumqve exemplaria habent.

HENR. GRAVII.

Acacius. Meminit hujus in epiſt. ad Marcellam: *Beatus Pamphilus* & in epiſt. *In ipſo.*

Ut in Liberii locum Romæ Felicem Arianum Epiſcopum conſtitueret. Aliter narrat Theodoretus lib. 2. eccleſ. hiſt. cap. 17.

AUBERTI MIRÆI.

Acacius) magiſtro ſuo, Euſebio Pamphili, 340. defuncto, in Epiſcopatu Cæſarienſi & ſtudio factionis Arianæ ſucceſſit. Scripſit inter alia librum de rebus geſtis ejuſdem Euſebii; ut Socrates lib. 2. c. 3. tradit: & anno 366. moriens Euzoium, itidem Arianum, infra cap. 113. memorandum, habuit ſucceſſorem.

Romæ Felicem) Liberio Papa ab Arianis in exilium pulſo, Felix II. eſt ſubrogatus ab eisdem. Manſit hic tamen profeſſione orthodoxus, etſi cum Arianis communicaret; ut Baronius ad annum 355. docet. Idem Felix poſtea Conſtantium Imp. damnavit, ac demum martyr occubuit, Martyrologii Rom. tabulis a. d. 29. Juli adſcriptus. Cujus qvidem ſacræ reliqviæ, anno 1582. in diaconia SS. Martyrum Coſmæ & Damiani, in foro

Digitized by Google

foroRomano, fuerunt inventæ, cum hac inſcriptione in lapideo laterculo: *Corpus S. Felicis Papæ & martyris, qui damnavit Conſtantium.* Plura qvi volet, Baronium ad annum 357. conſulat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Συμμίκτων ζητημάτων. Hos libros Hieronymus alibi nomine *συλλεκτῶν ζητημάτων* laudat. Plurima de Acacio dici poſſunt; ſed inſtituti ratio non patitur.

CAP. XCIX.

SERAPION Thmueos m) Epiſcopus, qvi ob elegantiam ingenii cognomen Scholaſtici n) meruit, charus Antonii monachi, o) edidit adverſum Manichæum egregium librum, p) & de Pſalmorum titulis alium, & ad diverſos utiles Epiſtolas, & ſub Conſtantio Principe etiam in confeſſione inclytus fuit.

Σαραπίων Θμούεως Ἐπίσκοπος, ὁ διὰ τὴν εὐφυΐαν ἐπονομασθεὶς σχολαστικὸς, γνήσιος φίλος Ἀντωνίου μοναχοῦ, ἐξέδωκε κατὰ Μανιχαίου ἐξαίρετον βίβλον, καὶ περὶ ἐπιγραφῆς ψαλμῶν ἑτέραν, καὶ πρὸς διαφόρους ἀναγκαίας Ἐπιστολὰς, καὶ ἐπὶ Κωνσταντίου ἐν τῇ ἐξομολογήσει διέπρεψεν.

m) Al. *Sarapion.* Sed nomen Θμούεως quod fuit & ſupra cap. 78. varie ſcribitur in MSS. Codicibus. In Sangermanenſi *Thimæus.* In Cluniac. ſecunda manu, *Thimeus Epiſcopus.* In Toloſamo *Thumeus Epiſcopus.* Alii omittunt hoc nomen, legentes tantum *Serapion Epiſcopus.* Nullus itaque retinet quod editum eſt apud Eraſmum & Marianum, Θμούεως *Ægypti urbis Epiſcopus.* Erat autem *Tamnis*, *Thumuis* Antonino, urbs olim Ægypti Epiſcopalis ſub Patriarcha Alexandrino, ubi Pan colebatur. Themuitæ etiam hircum colebant, & lingua Ægyptiaca hircus *Timuis* dicebatur. Hinc S. Hieronymus in c. 46. Iſaiæ, *Nam & pleraq; eorum* (Ægyptiorum) *oppida ex beſtiis & jumentis habent nomina*, Κυνῶ *à cane*, Λεοντῶ *à leone*, Θμοῦις *lingua Ægyptia ab hirco*, Λυκῶ *à lupo* &c. Hæc Jo. Marcianæus. Cui adde quod Holſtenius ad Stephanum Byz. notavit Θμούεως Ἀυγουστονίκης Auguſtanicæ regionis Epiſcopum memorari apud Epiphanium hæreſi LXXIII. p. 874. Serapionem antequam Epiſcopus Thmuitanus fieret præfectum fuiſſe Scholæ Catecheſeon Alexandrinæ, diſco ex Philippi Sidetæ fragmento apud Dodwellum ad Irenæum p. 489.

n) Papias: *Scholaſticus, literatus, ſapiens.* Vide Cangii gloſſarium. Ita freqventer apud Gennadium de S. E.

o) De quo ſupra, cap 88.

p) Hic liber Serapionis contra Manichæos, laudatus etiam Photio cod. 85. etiamnum exſtat, latine quidem editus ex verſione Franciſci Turriani: Sed Græce vulgandus à V. C. Jacobo Basnage ex Codice Holſteniano cujus apographum cum eo communicavit Rev. noſter Jo. Frid. Wincklerus. Principium ejus libri ſub S Athanaſii nomine affert Facundus XI. 2. Quæ ex Serapione profert Sixtus Senenſis non leguntur in Codice Holſteniano cui reſpondet Turiani verſio edita in T V. Antiqv. Lect. Caniſii, atque inde in Tomo IV. Bibliothecæ Patrum edit Lugd. Cætera Serapionis ſcripta interciderunt omnia. Ipſe obiiſſe videtur circa A. 358. Cæterum plures eodem tempore fuerunt Serapiones in Ægypto Epiſcopi. Vide Tillemontium T. VIII. memor. p. 696. ſeq.

ERASMI SCHOLION.

Serapion. Sarapion ſcriptum erat in antiqviſſimis voluminibus, aſſentiente Sophronio.

MARIANI VICTORII.

Carus Antonio Monacho. Sic emendavimus ex vetuſtis exemplaribus: etſi Sophronius & vulgata transalpinorum editio, haberent, Carus Antonii monachi.

HENR. GRAVII.

Sarapion Thmueos Epiſcopus. *Thmuis* lingua Ægyptiaca habet nomen ab hirco, ut ſcribit in 46. Eſaiæ caput Hieron.

Charus Antonii Monachi. *Antonius moriturus: Sarapion, inquit, Epiſcopus aliam accipiat meloten:* Refert Athanaſius in vita ipſius.

Edidit adverſum Manichæum egregium volumen. Meminit hujus Epiphanius in hæreſi Manichæorum. Citat qvoqve memorandam ejus ſententiam Socrates hiſtor. eccleſ. lib. 4. cap. 23.

AUBERTI MIRÆI.

S. Serapion ex anachoreta Epiſcopus Thmueos a S. Athanaſio ordinatus, & ab eodem in libris, qvi exſtant, celebratus, Martyrologio Romano, veteri & novo, 21 Mart. adſcriptus legitur. Eſt autem *Thmuis* urbs Ægypti, in ea provincia, qvæ Scethi dicitur; Ptolemæo, Palladio, Evagrio, Caſſiano, aliisqve veteribus nota. Serapionis liber contra Manichæos, Fr. Turriano S. I. interprete, apud Caniſium tom. 5. Lectionis antiqvæ exſtat.

Carus Antonii Monachi. Huic Antonius ſuas de futuro eccleſiæ ſtatu viſiones enarravit, ut eſt apud Athanaſium in vita Antonii. De Serapione pleni ſunt veterum, qvi poſt Euſebium ſcripſerunt, libri.

CAP. C.

HILARIUS, q) urbis Pictavorum Aqvitaniæ Epiſcopus, factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, de Synodo Biterrenſi r) in Phrygiam relegatus, duodecim adverſus Arianos confecit libros; & alium librum de Synodis, qvem ad Galliarum Epiſcopos ſcripſit: & in Pſalmos commentarios, primum videlicet & ſecundum: & a qvinqvageſimo primo usqve ad ſexageſimum ſecundum, & a centeſimo decimo octavo usqve ad extremum: in qvo opere imitatus Origenem, nonnulla etiam de ſuo addidit. Eſt ejus & ad Conſtantium libellus, qvem viventi Conſtantinopoli porrexerat: & alius in Conſtantium, qvem poſt mortem s) ejus ſcripſit: & liber adverſum Valentem & Urſatium, hiſtoriam Ariminenſis & Seleucienſis ſynodi continens: t) & ad Præfectum Saluſtium, u) ſive contra Dioſcorum; & liber Hymnorum x) & Myſteriorum alius: & commentarii in Matthæum: & tractatus in Job, y) qvos de Græco Origenis ad ſenſum tranſtulit: & alius elegans libellus contra Auxentium: z) & nonnullæ ad diverſos epiſtolæ. Ajunt qvidam, ſcripſiſſe eum & in-

Ἱλάριος Πικταβίων Ἀκυιτανίας Ἐπίσκοπος, συσκευῇ Σατουρνίνου τῆς Ἀρελατῶν Ἐπισκόπου, ἀπὸ τῆς συνόδου Βιτερριτίων εἰς Φρυγίαν ἐξορισθεὶς, δέκα καὶ δύο κατὰ Ἀρειανῶν συνέταξε λόγους, καὶ ἕτερον περὶ τῶν συνόδων, ὅν τινα πρὸς Γαλλιῶν Ἐπισκόπους ἔγραψε, καὶ εἰς ψαλμοὺς ὑπομνήματα, πρῶτον λέγω δὲ καὶ δεύτερον, ἀπὸ πεντηκοστοῦ πρώτου ἕως ἑξηκοστοῦ δευτέρου, καὶ ἀπὸ ἑκατοστοῦ ὀκτωκαιδεκάτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, ἐν ᾗ συντάξει Ὠριγένην ἐμιμήσατο τινὰ ἐξ ἰδίων προσθείς. Ἔστιν αὐτοῦ καὶ πρὸς Κωνστάντιον λίβελλος, ὅν τινα περιόντι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπέδωκε, καὶ ἕτερος εἰς Κωνστάντιον, ὅν τινα μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν συνέταξε, καὶ βίβλος κατὰ Οὐάλεντος καὶ Οὐρσακίου, τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀριμησίου καὶ Σελευκείας συνόδου περιέχουσα, καὶ πρὸς Σαλλούστιον ἔπαρχον, ἤτοι κατὰ Διοσκόρου, καὶ τῶν Λιβερτίνων, καὶ ἕτερος λόγος μυστηρίων, καὶ ὑπομνήματα εἰς Ματθαῖον, καὶ εἰς τὸν Ἰὼβ ὁμιλίαι, ἃς ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Ὠριγένους μετέφρασε, καὶ ἕτερος εὐφυέστατος λίβελλος κατὰ Αὐξεντίου, καὶ πολλαὶ πρὸς διαφόρους Ἐπιστολαί. Φασὶ δέ τινες γεγραφέναι αὐτὸν

q) De S. Hilario videndi Jo. Bouchetus parte 1. Annalium Aquitaniæ cap. 6-- 15. Jo. Bollandus in Actis Sanctor. ad 13. Januar. T. 1. p 782. ſeq. Tillemontius Tom VII. memor. & præcipue quæ Vir doctiſſimus Petrus Coutant Monachus Benedictinus præmiſit Inculentæ operum Hilarii editioni Pariſ. 1693. fol. quam poſt Badium Aſcenſium Pariſ. 1510. Baſil. 1516. Eraſmum ibid. 1523. 1535. 1570. Ludovicum Miræum Pariſ. 1544. Martinum Lipſium Baſil. 1550. Jo. Gillotium Pariſ. 1572. 1605. Colon. 1617. 1631. 1651. &c. ſingulari ſtudio adornavit.

r) Biterris (hodie *Beſiers*) Civitate Galliæ Narbonenſis, Synodus illa habita A. C. 356. in qua cum Arianis ſtrenue reſtitiſſet Hilarius, à Conſtantio Imp. in exilium miſſus eſt. Vide quæ Hilarius ipſe libro de Synodis adverſus Arianos. Pro *Biterrenſi* codices quidam habent *Byterenſi*, vel *Biturenſi*, aut *Interenſi*, corrupte.

ſ) Ex Hilario ipſo videtur colligi etiam illum librum adhuc ſuperſtite Conſtantio eſſe ſcriptum A. 360. quoniam in limine libri refert quæ ante quinquennium ipſemet præſtiterit cum Paulinus, Euſebius, Lucifer & Dionyſius Urſacii & Valentis factione in exilium miſſi ſunt. At factum illud A. 355. Itaque major Hilario de ſe ipſo loquenti fides quam Hieronymo habenda, inquit Antonius Pagi ad A. 360. n. 3. vel forſam Hieronymus deceptus, quia nonniſi poſt Conſtantii mortem opus illud publicatum, niſi Hieronymus de alio libro qui perierit loquatur, ut inquit Godfridus Hermantius in Vita S. Athanaſii lib. IX. cap. 10. vel Hilarius verba ante quinquennium paullo laxius acceperit. Notum eſt mortem Conſtantii incidere in A. C. 361.

t) Libri adverſus Valentem & Urſacium Arianos, quo Hiſtoriam Ariminenſis & Seleucienſis Synodorum A. 359. habitarum texuit Hilarius, fragmenta tantum hodie ſuperſunt.

u) Male qvædam editiones: *adverſus Præfectum.* Nam ita ut edidi, rectius habent Suffridus Petri & Jo. Marcianæus ſecuti optimorum Codicum fidem. Atque *ad Præfectum* legitur etiam in antiquiſſimo Codice Corbejenſi, litteris exarato Merovingicis, quem viri docti inſpexerunt. Hic brevis libellus ad Salluſtium, contra Dioſcurum Medicum, quo ut Epiſt. 84. ad Magnum teſtatur Hieron. quid in litteris poſſet Hilarius oſtendit, hodie non exſtat. Salluſtius Præfectus Galliarum is eſt ad quem Juliani Imp. Epiſtolæ.

x) De libro hymnorum, quem itidem una cum libro Myſteriorum deſideramus, operæ pretium eſt videre quæ diſſerit Petrus Coutant in prolegom. ad Hilarii opera §. 20. ſeq.

y) Ex Hilario in Jobum occurrit fragmentum apud Auguſtinum ll. 8. contra Julian. Vide & c. 61. de Gratia. Opus ipſum intercidit, neque Hilarium ſed Arianum quendam (ut ſuſpicatur Huetius) auctorem habent libri III. in Jobum cum Origenis vulgati operibus, præfixa præfatione quæ incipit: *Peritorum mos eſt Medicorum.*

z) Liber adveſus Auxentium Mediolanenſem, Arianum cum Auxentii ad Imperatores Valentinianum & Valentem Epiſtola A. 365. ſcripta exſtat. Epiſtolæ Hilarii plures interciderunt.

Cantica Canticorum; a) ſed a nobis hoc opus ignoratur. Mortuus eſt Pictavis, Valentiniano & Valente regnantibus. b)

αὐτὸν ϗ εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων, ἅπερ παρ' ἡμῖν ἐστι ἄγνωστα. Ἐτελεύτησεν ἐν Πικτάβῃ Βαλεντιανοῦ ϗ Οὐάλεντος βασιλευόντων.

a) Etiam hic nusquam exſtat, nec à quoquam veterum quod annotaverim memoratur.

b) Sexto anno poſtquam ab exilio redierat, in patria obiit, hoc eſt ineunte anno 367. Vide Antonium Pagi ad A. 360. n. 2. & 369. n. 4.

ERASMI SCHOLION.

De ſynodo Hyterenſi. Viterienſi legunt alii. Sophronius, Biterienſi.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Hiſtoriam Ariminenſis, & Seleucienſis Synodi continens. Pro Ariminenſis, falſo Sophronius legit, Arimyſinenſis, hoc eſt, ἀρμυσίνης συνόδου.

Sive contra Dioſcorum, & liber hymnorum, & myſteriorum alius. Sophronius habet: Sive contra Dioſcorum, & Libertinos: & alius liber, Myſteriorum: ſed vitiata lectio eſt. Hieronymus in epiſtola ad Magnum oratorem Romanum, duodecim Qvintiliani libros & ſtylo imitatum fuiſſe & numero, Hilarium prodit: & in brevi libello, qvem ſcripſit contra Dioſcorum medicum, plurimum in litteris potuiſſe, aſſerit.

HENR. GRAVII.

Hilarius urbis Pictavorum Aquitaniæ Epiſcopus. In Chronicis, anno 21. Conſtantii: *Hilarius Epiſcopus Pictavienſis factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, reliquorumque, qui cum eo erant Arianorum, ante triennium in Phrygiam pulſus, libros de noſtra religione componit.*

XII. adverſum Arianos confecit libros. Libros dicit de Trinitate 12. Hieron. epiſt. ad Magnum: *Hilarius meorum confeſſor temporum & Epiſcopus 12. Quintiliani libros & ſtilo imitatus eſt & numero, brevique libello, quem ſcripſit contra Dioſcorum medicum, quid in litteris poſſit, oſtendit.*

Et in Pſalmos commentarios. Habemus nos in Pſal. 1. & 2. & a 56. usqve ad 69.

In quo opere imitatus Origenem, nonnulla etiam de ſuo addidit. Hieron. in epiſtola: *Juſtum,* ad Vigilantium: *Si hoc crimen eſt, arguatur & confeſſor Hilarius, qui pſalmorum interpretationem & homilias in Job ex libris ejus, id eſt, ex græco in latinum tranſtulit:* & ad Pammachium de optimo genere interpretandi: *Hilarius Confeſſor in Job & in Pſalmos tractatus plurimos in Latinum vertit é græco, nec aſſedit litteræ dormitanti &c.* Item in præfat. lib. 2. Mich. *Sed & Hilarius noſter in Pſalmos XL. ferme millia verſuum Origenis ad ſenſum vertit.*

Eſt ejus ad Conſtantium libellus, quem viventi Conſtantinopoli porrexerat. Euſebius in Chronicis, anno 24. *Hilarius cum apud Conſtantinopolim librum pro ſe Conſtantio Imperatori porrexiſſet, ad Gallias redit.* Mox: *Gallia per Hilarium Arianenſis perfidiæ dolum damnat.*

Hiſtoriam Ariminenſis & Seleucienſis ſynodi continens. In Chronicis, anno 23. *Synodus apud Ariminum & Seleuciam Iſauriæ facta, in qua antiqua Patrum fides X. primo legatorum, dehinc omnium proditione damnata eſt.* De Concil. Ariminenſi lege Socratem lib. 2. cap. 37. & Theodoretum lib. 2. cap. 18.

Et liber hymnorum. In præfat. lib. 2. Galat. *Hilarius latinæ eloquentiæ Rhodanus, Gallus ipſe & Pictavis genitus in hymnorum carmine Gallos* indociles *vocat.*

Mortuus eſt Pictavis Valentiniano & Valente regnantibus. Anno ſcilicet V. Hieron. in epiſt. *Et veſtris:* nominat *virum eloquentiſſimum,* & contra Arianos, *Latini ſermonis tubam.* Vide Auguſtinum libr. I. contra Julianum Pelagianum: & Joannem Caſſianum lib. 7. de incarnatione Domini.

AUBERTI MIRÆI.

S. Hilarius Epiſcopus Pictavienſis, ex Biterrenſi in Gallia Synodo, anno 356. a Conſtantio Imp. in Phrygiam eſt relegatus: inde ad ſuos redux, anno circiter 370. vivere deſiit. Hilarii opera, Martini Lipſii (qvi Juſto Lipſio patruus major fuit) & aliorum ſtudio illuſtrata, Pariſienſes evulgarunt. Fragmenta Hilarii ex opere hiſtorico Ariminenſis Concilii (hic & in epiſtola 6. qvæ eſt ad Florentium, & 41. memorato ab Hieronymo) Nicolaus Faber, noſter olim Lutetiæ amicus, ibidem 1598. edidit, ex chartaceo Petri Pithæi libro, non adeo antiqvo. Eorumdem fragmentorum pervetus aliud exemplar poſtea Sirmondus ex bibliotheca S. Remigii Remenſis eruit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Librum de ſynodis. Notum eſt, Hieronymum olim in Trevirenſi civitate ſtudiis

operam

operam navaſſe, atqve Ruffinum habuiſſe contubernalem. Ita enim epiſtola ad Ruffinum: *Cum poſt Romana ſtudia ad Rheni ſemibarbaras ripas eodem cibo, pari frueremur hoſpitio.* In hac urbe diutius vixiſſe ſanctum virum, inde liqvet, qvod ſua manu deſcripſerit hunc Hilarii de ſynodis librum. Epiſtola ad Florentium hæc habet: *Quæſo librarii manu in charta ſcribi jubeas prolixum valde librum de ſynodis ſancti Hilarii: quem apud Treviros manu mea ipſe deſcripſeram.* Sane qvorundam Hieronymi ævo mos erat, ut codices magna cura compararent, ac ſæpe nimium ornarent. Hieronymus ad Euſtochium de cuſtodia virginitatis: *Inficiuntur membrana colore purpureo, aurum liqueſcit in literas, gemmis codices veſtiuntur, & nudus ante fores Chriſtus emoritur.*

Alius in Conſtantium. Hoc libro paulo liberius petiit imperatorem, anſamqve dedit ſeditioſis clericis, clamores ſuos, qvibus principes, qvos hæreticos eſſe cenſent, lapidare conſueverunt, hujus libelli dicteriis defendendi. Nihil ſane commodius reperiebat Andreas Philopater, presbyter ac theologus Romanus, qvo palliaret mordacem, qvam contra Eliſabetham, Angliæ reginam, anno CIϽ IϽXCIII Lugduni edidit, reſponſionem.

Tractatus in Job, quos de Græco Origenis tranſtulit. In Padolironenſi Benedictorum monaſterio, qvod a Mantua decem paſſuum millibus diſtat, codex extat membraneus, qvi tres ex Origene in Job libros comprehendit, qvos Hilarius vertiſſe dicitur in ſermonem Latinum. Libro prologus præmiſſus eſt hoc primordio: *Peritorum mos eſt medicorum.* Sed Hilarii fœtus haut eſſe videtur, qvod ejus genium haut referat, nec ibi habeantur, qvæ Auguſtinus ex hocce Hilarii opere adduxit. Opera Hilarii, ab annis fere mille ducentis ſcripta, extant Romæ in bibliotheca Vaticana, non illa, qvæ pontificia audit, ſed minori, qvæ Vaticanæ Baſilicæ propria eſt. Hunc codicem Mabillon vidit, cui forte juſto antiqvior habitus eſt. Vide ejus Muſeum Ital. p. 143. 207. ſeq.

CAP. CI.

VICTORINUS, natione Afer, Romæ ſub Conſtantio Principe Rhetoricam c) docuit: & in extrema ſenectute, Chriſti ſe tradens fidei, d) ſcripſit adverſus Arium libros more dialectico valde obſcuros; qvi niſi ab eruditis non intelliguntur: e) & commentarios in Apoſtolum. f)

Βικτωρῖνος γένει Ἄφρος, Κωνςαντίου βασιλεύοντος, ἐν τῇ Ῥώμῃ τὴν ῥητορικὴν διδάξας, ἐν τῷ ἐχάτῳ γήρᾳ Χριςιανὸς γενόμενος, κατὰ Ἀρείου λόγους διαλεκτικοὺς πάνυ ἀμαυρῶς συνέγραψεν, ὅιτινες παρὰ τῶν πεπαιδευμένων μόνον νοοῦνται, καὶ ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἀπόςολον.

MA-

c) Hieronymi ipſius Præceptorem fuiſſe hunc Victorinum, non eſt credibile, quia hoc nusquam dicit Hieronymus, licet de eo præf. in Epiſt. ad Galatas: *qui me puero Rhetoricam Romæ docuit.* Ita enim legendum è MS. Cluniacenſi, non ut alii qui *Romæ pueros* vel ut in Ambroſiano quem inſpexit Marcianæus, *qui me à puero.* Idem Hieron. in Chron. ad A. 355. *Victorinus Rhetor & Donatus Grammaticus præceptor meus* (non *præceptores mei*) *Romæ inſignes habentur. E quibus Victorinus etiam ſtatuam in foro Trajani meruit.* Pro Conſtantio, vitioſe editiones quædam *Conſtantino.*

d) Vide Auguſtin. VIII. 2. & 5. Confeſſion.

e) Vitioſe aliæ editt. *qui ab eruditis non intelliguntur*, quomodo etiam habet eruditiſſimus Launojus diſſ. de Victorinis p. 56. Rectius aliæ: *ab eruditis modo intelliguntur.* Sed illam quam exhibeo lectionem non modò in Codice Gembl. reperit Suffridus Petri, ſed Marcianæo teſte omnes Codices MSS. hoc modo legunt. Confer Petavium dogm. Theol. de SS. Trinitate p. 30 & 103. Libros quatuor Victorini adverſus Candidum Arianum Baſileæ primum A. 1528. poſtea Orthodoxographis A. 1555. & Hæreſiologiæ à Jo. Heroldo adjuncti A. 1556. Inde Patrum Bibliothecis inſerti ſæpius prodierunt. Candidi Epiſtolam de generatione Divina cum Victorini reſponſione vulgavit Bernhardus Zieglerus cum ſuis in Geneſin & Exodum Commentariis Baſil. 1548. fol. Andreas Rivinus cum reliquiis Victorini Petavionenſis Lipſ. 1652. 8. & partem Jo. Mabillonius T. IV. Analect. p. 155.

f) Commentarios Victorini in aliquot Epiſtolas (ad Galat. & Philippenſes) deliteſcere MSS in Bibliotheca Monaſterii Herevallenſis in Gallia, narrat Sirmondus; ſtylum *planiorem & apertiorem* teſtatus T. 1. Opp. ante pag. 345 præf. ad Opuſcula Dogmatica Pariſ. 1630. 8. in quibus vulgavit Victorini librum *contra Juſtinum Manichæum* & alterum *de principio diei* cœperitne à veſpera an à matutino. Vitioſe apud Labbeum p. 368. Bibl. novæ MSS. *de principio Dei*, & p. 24 *Juſtum Manichæum.* Sed hi libri vel non pertinent ad Victorinum Afrum vel Hieronymus non omnes illius libros recenſuit aut vidit. Horum autem utrum verum ſit, non eſt facile pronunciare judice Launojo pag. 57. Idem dicendum de carmine de tribus Maccabæis ab Antiocho Epiphane interfectis, & homouſio recipiendo hymnisque tribus de SS. Trinitate, qui verſus interpretem in nonnullis benignum exigunt, ut idem Launojus annotavit. De Commentariis autem in Apoſtolum ita Hieronymus præf. in Epiſt. ad Galatas: *Non quia ignorem C. Marium Victorinum, qui Romæ me puero Rhetoricam docuit, edidiſſe Commentarios in Apoſtolum, ſed quod occupatus ille eruditione ſæcularium litterarum Scripturas omnino ſanctas ignoraverit, & nemo poſſit quamvis eloquens de eo bene diſputare quod neſciat.* Victorini Commentarii *in Rhetorica* Ciceronis ſæpius editi ſeparatim & cum Ciceronis libris

bris, atque inter Rhetores Latinos Franciſco Pithœo curante Parif 1599. 4. Laudantur à Caſſiodoro lib. de Rhetorica & Gerberto ſive Sylveſtro II Papa Epiſt 130. Librum Victorini *de Syllogiſmis Hypotheticis* præter Caſſiodorum lib. de Dialectice, memorat Iſidorus Hiſp. lib. 2. Originum c. 28. qui c. 25. ait *Porphyrii Iſagogen* à Victorino Oratore in Latinum translatam eſſe, & c. 29 quatuordecim genera definitionum affert ex Victorini ut ſuſpicor libro *de definitionibus*. In Porphyrii Iſagogen à Victorino translatam extant Boëthii commentarii, inter Boëthii opera ſæpius vulgati.

MARIANI VICTORII NOTA.

Qui ab eruditis modo intelliguntur. Cum vulgata editione Sophronius qvoqve conſentit: habet enim ὅιτινες παρὰ τῶν πεπαιδευμένων μόνον νοῦνται. Hoc eſt, qvi ab eruditis tantum intelliguntur. Mediceum tamen, Feſulanumqve exemplaria legunt: Qvi niſi ab eruditis non intelliguntur.

HENR. GRAVII.

Romæ ſub Conſtantio principe Rhetoricam docuit. De eo in Chronicis, anno 14. Conſtantii & 20. ſtatuam in foro Trajani meruiſſe ſcribit etiam Auguſtinus lib. 8. cap. 2. Confeſſ.

Qui ab eruditis modo intelliguntur. Alias: *qui niſi ab eruditis non intelliguntur.*

Et commentarios in Apoſtolum. In prolog. ad Galat.

AUBERTI MIRÆI.

Fabius Marius Victorinus, Afer, ad Juſtinum Manichæum ſcripſit librum contra duo principia Manichæorum, & de vera carne Chriſti; Pariſiis 1629. ſtudio Jac. Sirmondi S. I. editum. Auguſtinus lib. 8. Confeſſionum cap. 2. mirifice Victorinum hunc laudat: *Ubi* (inqvit) *commemoravi Epiſcopo Ambroſio, legiſſe me quosdam libros Platonis, quos Victorinus quondam Rhetor urbis Romæ, quem Chriſtianum defunctum eſſe audieram, in Latinam linguam tranſtuliſſet; ut me exhortaretur ad humilitatem Chriſti, mihi narravit, quemadmodum ille doctiſſimus ſenex, & omnium liberalium doctrinarum peritiſſimus, quique Philoſophorum tam multa legerat, & dijudicaverat, & dilucidaverat, doctor tot nobilium Senatorum, quique etiam, ob inſigne præclari magiſterii, ſtatuam in Romano foro meruerat & acceperat; non erubuerit eſſe puer Chriſti ſui, & infans fontis tui, ſubjecto collo ad humilitatis jugum, & edomita fronte ad crucis opprobrium.* Hactenus Auguſtinus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Adverſus Arium. Non tam adverſus Arium, qvam Arianos, Candidum præcipue, cujus epiſtolæ ad Marium Victorinum fragmentum juxta cum Victorini reſponſione edidit Mabillon parte IV. analectorum. Qvicqvid præterea de Victorino ſcitu jucundum eſt, congeſſit doctiſſimus Launojus diſſertatione de qvinqve Victorinis. Ejus converſio omnino admiranda eſt, qvam deſcribit Auguſtinus octavo confeſſionum capite ſecundo.

CAP. CII.

TITUS Boſtrenus g) Epiſcopus ſub Juliano & Joviano Principibus, fortes adverſum Manichæos ſcripſit libros, h) & nonnulla volumina alia. Moritur autem ſub Valente. i)

Τίτος Βοστρήνων Ἐπίσκοπος, ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ Ἰοβιανοῦ βασιλευόντων, ἰσχυροὺς κατὰ τῶν Μανιχαίων συντάξας λόγους, καὶ ἕτερα πολλὰ, ἐπὶ Οὐάλεντος ἐτελεύτησεν.

g) Boſtra Arabiæ Metropolis, ut dictum ſupra, cap. 60.

h) Ex quatuor libris quos Titus adverſus Manichæos ſcripſerat, duos priores cum tertii initio vertit Franciſcus Turrianus, & Henr. Caniſius T. V. Lect. Antiquar. edidit. Nec plura exſtant in Codice Græco Lucæ Holſtenii, qui ex viri illius præſtantiſſimi ac Patriæ ſuæ memoris legato aſſervatur in Bibliotheca Johannea hujus Urbis Hamb. Vide quæ ſupra in Serapione, & quæ de hoc & aliis Tito tributis ſcriptis annotavi Tom. VIII. Bibl. Græcæ pag. 413 ſeq.

i) Valens imperio præfuit ab A. 364. ad 378.

ERASMI SCHOLIA.

Boſtrenus. A Boſtra civitate Arabiæ.

Et Joviniano. Joviano legit Sophronius, ſuffragante vetuſtiſſimo codice latino.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Adverſum Manichæos. Olim, Manichæum. Nos ita ex Sophronio, & manuſcriptis aliqvot exemplaribus emendavimus.

HENR.

HENR. GRAVII.

Titus Boſtrenus Epiſcopus. Vide de eo Sozomenum in hiſtor. eccleſ. lib. V. cap. XV.

Fortes adverſum Manichæum ſcripſit libros. Meminit horum Epiphanius in hæreſi Manichæorum.

AUBERTI MIRÆI.

Titus. Boſtrenſis Epiſcopus, ſcripſit libros qvatuor contra Manichæos: qvorum tres, Fr. Turriano interprete, apud Caniſium tom. 5. Lect. antiqvæ exſtant; qvartus deſideratur. Titi ejusdem nomine, Ingolſtadii & in Bibliotheca veterum Patrum, leguntur editi commentarii in Matthæum & Lucam. Sed qvia auctor horum commentariorum paſſim citat Chryſoſtomum, Cyrillum Alexandrinum & Peluſiotam, qvi pueri erant cum Titus Boſtrenſis moreretur, Bellarminus in Catalogo cenſet eos non eſſe hujus Titi. Ut ut ſit, in Catena LX. Græcorum Patrum in Lucam, typis Plantinianis 1628. per Corderium publicata, ex Titi commentario in Lucam & ex aliis illius operibus multa citantur.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Fortes adverſum Manichæos ſcripſit libros. Epiphanius hæreſi LXVI. virum magnum vocat, qvi Manichæi errores θαυμαστῶς refutaverit.

CAP. CIII.

DAMASUS, k) Romanæ urbis Epiſcopus, elegans in verſibus componendis ingenium habuit; multaqve & brevia metro edidit, & prope octogenarius ſub Theodoſio Principe mortuus eſt.

Δάμασος Ῥώμης Ἐπίσκοπος εἰς ἐποποιΐαν εὐφυὴς, πολλὰ καὶ σύντομα ἡρωϊκῷ μέτρῳ ἐξέδωκε, καὶ ὀγδοηκοσούτης ἐπὶ Θεοδοσίῳ βασιλέως ἐτελεύτησεν.

k) Ab A. 366. ad 384. de quo ſatis multa Annalium ſcriptores & qui vitas Pontificum tradiderunt. Conferenda etiam Martyrologia 10. Decemb. ac Tillemontius T. VIII. memoriar. & Martius Mileſius Sarazanius in vita S. Damaſi præmiſſa ejus poëmatibus & ſcriptis quæ cum notis ejusdem Sarazanii ex Bibliotheca Barberina protulit in lucem & nitide excuſa publicavit Fred. Ubaldinus Rom. 1638. 4. recuderunt Pariſienſes 1672. 8. & Lugdunenſes in Tomo XXVII. Bibliothecæ Patrum A. 1677. fol. Sartazanii editionem non vidit Andreas Rivinus, qui pauciora qvædam Damaſi à ſe recenſita & notis illuſtrata edidit Lipſiæ 1652. 8. In cauſis fidei conſultum à Damaſo Hieronymum leges in Caroli M. libris de imagg. p. 131. & Hieronymi Epiſtolæ ac præfationes ſatis loqvuntur. De *Anathematiſmis* XII. apud Auguſtinum ſerm. 129. de tempore; & de *Confeſſione fidei* apud Theodoritum V. 11. conferendus Paſchaſius Queſnellus diſſ. XIV. ad Leonem M. Utraque Græce MS. in Bibl. Cæſarea, vide Lambecium VIII. pag. 446. De *Actis* Martyrii *Martyrum* Romanorum *Petri* exorciſtæ & *Marcellini* Eginhartus (Act. Sanctor. Junii T. 1. p. 176.) *Hæc ut geſta referuntur, retuliſſe aſſerunt illum ipſum qui eosdem interemit martyres* (Dorotheum) *& ab illo didiciſſe Damaſum Pontificem, cum ætate puerili per eadem tempora ſub magiſtro miniſtraret, & ad magnum cresceret rerum culmen, tunc Romana Lector in Eccleſia. Poſt hæc cuncta memoraſſe ac mandaſſe literis, cum illius almæ ſedis obtineret apicem, & in tota principatu polleret Eccleſia.*

ERASMI SCHOLION.

Mortuus eſt. Vel hinc extra controverſiam eſt, Damaſum mortuum eſſe vivo Hieronymo. Qvod aut neſciens, aut certe non recordans impoſtor ille, qvi falſis titulis multa miſcuit operibus Hieronymi, ad Damaſum ſcribit de morte Hieronymi, ratus opinor librum in cœlum perferendum. Atqvi hoc argumento certius revinci poteſt, qvam duos ſeniores revincit Daniel argumento lentiſci & ilicis.

MARIANI VICTORII.

Multaque & brevia metro edidit. Mediceus, Feſulanusqve codices habent, Multaqve & brevia opuſcula heroico metro edidit: Verum addita à qvopiam puto: Nam Sophronius ea non habet.

HENR. GRAVII.

Multaque & brevia metro edidit. Hieron. epiſt. ad Euſtochium.

AUBERTI MIRÆI.

S. Damaſus, natione Hiſpanus, Liberio in pontificatu ſucceſſit, eoqve laudatiſſime per annos 16. geſto, anno Chriſti 384. deceſſit. Vir eleganti fuit ingenio, in condendis præſertim verſibus; ex qvibus pauci ſuperſunt, Venetiis 1501. ab Aldo Manutio,

nutio, & poſtea in Bibliotheca veterum Patrum excuſi. Exſtant & aliqvæ ipſius *Epiſtolæ* inter Epiſtolas S. Hieronymi, itemqve apud Theodoretum lib. 2. cap. 22. & lib 5 c. 10. & 11. ut & in tomis Conciliorum. Librum porro *de vitis Pontificum*, a B. Petro Apoſtolo uſqve ad Damaſum, non poſſe Damaſo attribui, multa convincunt argumenta. Primum qvia Hieronymus, in hoc ſuo illuſtrium virorum Catalogo, iſtius ſcripti non meminit. Deinde, qvia reclamat ſtilus, totaqve ſeries orationis. In Epiſtolis enim Damaſi, aliiſqve ejus monumentis phraſis culta eſt ac nitida; in hoc vero de Pontificibus opuſculo inculta rudis & impolita. Ad hæc multa in hac hiſtoria narrantur a veritate aliena, qvæ nullius gravis aut priſci auctoris teſtimonio confirmari poſſunt; multi in eadem Chronographici lapſus, nonnulla pugnantia & aſyſtata. Papyrius Maſſonus exiſtimat, ab alio potius *Damaſo Portuenſi Epiſcopo* (ad qvem ab Euſebio Cremonenſi, Hieronymi olim diſcipulo, vita ejus ſcripta dicitur) Pontificale iſtud editum eſſe. Sed doctiſſimis illius ſæculi Scriptoribus fuit purior ſermonis cultus, & reconditior doctrina, qvam in hoc opere appareat. Panuinius, Baronius & alii, tantum abeſt ut Damaſum credant iſtius libri eſſe auctorem, ut etiam ſuſpicentur a pluribus, minimum duobus Scriptoribus eſſe conſarcinatum. Verum qvia ſtilus, totaqve ſcribendi ratio, ordo & methodus earum vitarum, qvæ poſt S. Damaſi vitam in iſto codice leguntur, omnino conſentire videntur cum phraſi univerſaqve ſcribendi ratione, qvæ eſt in Vitis prioribus, Damaſo hactenus inſcriptis, cenſeo omnium illarum Vitarum (licet nonnullis in locis, adulterina aliorum adjectione vel detractione, ſint depravatæ) verum ac germanum parentem eſſe *Anaſtaſium S. R. E. Bibliothecarium*: Ejus etiam nomine typis 1602. Moguntiæ excuſæ fuerunt, Marco Velſero, Auguſtanæ RP. Duumviro procurante.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Hunc magno amore complexus eſt Hieronymus, eiqve libellum de filio prodigo dedicavit, ut docet libro II contra Jovinianum capite XVII. Eidem dedicaturus erat librum Didymi de Spiritu Sancto, a ſe translatum; ſed conſecratus eſt Pauliniano, qvum vivendi finem feciſſet Damaſus, anteqvam edi poſſet.

Metro edidit. Scripſit de Virginitate metro & proſa, ut autor eſt Hieronymus ad Euſtochium de cuſtodia virginitatis.

CAP. CIV.

APOLLINARIUS, l) Laodicenus Syriæ Epiſcopus, patre presbytero, magis Grammaticis m) in adoleſcentia operam dedit, & poſtea in ſanctas Scripturas n) innumerabilia ſcribens*, ſub Theodoſio Imp. o) obiit. Exſtant ejus adverſus Porphyrium triginta libri, p) qvi inter cætera ejus opera vel maxime probantur.

Ἀπολλινάριος Λαοδικείας τῆς Συρίας Ἐπίσκοπος, πατρὸς πρεσβυτέρου, ἐν τῇ νεότητι μᾶλλον τὴν γραμματικὴν ἤσκησεν, ὕστερον δὲ εἰς τὰς θείας γραφὰς ἀναρίθμητα συντάξας τεύχη, Θεοδοσίου βασιλεύοντος ἐτελεύτησεν. Εἰσὶν αὐτοῦ κατὰ Πορφυρίου τριάκοντα λόγοι, οἵτινες μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτοῦ συγγραμμάτων μᾶλλον ἐκρίθησαν.

l) Honorius & Codices qvidam, ut Gemblacenſis, vocant *Apollinarem*. Non modo autem filio Epiſcopo, ſed & Patri idem nomen Apollinarii ſive Apollinaris fuit, qui Alexandrinus patria, Beryti primum, hinc Laodiceæ Grammaticam docuit teſte Socrate II. 46. Igitur vitioſa haud dubie illorum lectio Codicum, qui apud Hieron. *patre Probo* pro *Presbytero* legunt. Filium Apollinarem Epiſcopum Antiochiæ ſæpe auditum à ſe teſtatur Hieronymus Epiſt. ad Pammachium.

m) Svidas in Ἀπολλινάριος. οὗτος οὐ μόνον Γραμματικὸς καὶ τὰ εἰς τὴν ποίησιν δεξιὸς &c.

n) In omnes propemodum S. Scripturæ libros. Ex his paſſim fragmenta exſtant in Græcorum Catenis, Nam commentarii ipſi Apollinaris interciderunt, etiam Metaphraſes ad unam omnes excepta illa Pſalmorum quam tuliſſe ætatem merito gaudent harum litterarum ſtudioſi. De ſcriptis Apollinaris utriusque nolo hic repetere qvæ dixi Tomo VII, Bibl. Græcæ p. 661. ſeq.

* Al. *ſcripſit opuſcula* &c.

o) Primis ut credibile eſt Theodoſii Magni annis, poſtquam A. 376. hæreſin infauſto conſilio prodidiſſet, damnatam in Concilio Romano A. 378. in Antiocheno A. 379. & in CPolitano A. 381.

p) Eosdem libros *fortiſſimos* appellat Hieron. Epiſt. ad Pammachium & Oceanum, Philoſtorgius autem VIII. 14. longe præfert iis quæ adverſus eundem Porphyrium ſcripſerant Methodius & Euſebius. Laudant etiam Vincentius Lerinenſis in Commonitorio, Svidas in Ἀπολλινάριος & Hieronymus pluribus in locis.

ERASMI SCHOLION.

Apollinarius. Nam ita legit Sophronius, conſentiente vetuſtiſſimo codice ſcripto.

MARANI VICTORII NOTÆ.

Apollinarius. Aliter, Apollinaris. Verum tam Sophronius, qvam Hieronymus alibi, hoc eſt in apologia contra Rufinum, Apollinarium vocant.

Patre Presbytero. Patre Probo, habent exemplaria qvædam Brixiana, manuſcripta. Sophronius cum vulgata editione conſentit.

Innumerabilia ſcribens volumina. Ἀναρίθμητα συντάξας τεύχη. Similiter habent Sophronius, & Mediceus, Feſulanusqve codices. Deerat tamen antea vox, Volumina. Hunc Apollinarium Laodicenum in hæreſim poſtea declinaſſe, & ex Eccleſia poſtea egreſſum, in epiſtola ad Auguſtinum Hieronymus prodit. Inter cætera autem Pſalmos interpretatus eſt, ſicut Theodorus Heracleotes, & Aſterius Scythopolitanus.

HENR. GRAVII.

Apollinaris Laodicenus Syriæ Epiſcopus. De eo vide Svidam, Hieron. in Chronicis, anno 1. Valentiniani & Valentis, *Apollinaris Laodicenus Epiſcopus, multimoda noſtra religionis ſcripta componit.* Item anno 12. *Apollinaris Laodicenus jactatione ingenii quosdam errores pertinaciter aſſeverans, hæreſim ſui nominis ſuſcitavit, quam Damaſus habito Romæ concilio damnavit.* Vide Rufinum in eccleſ. hiſtor. lib. XI. cap. XX. & Socratem lib. 2. c. 46. & lib. 3. cap. 16. & Sozom. lib. 5. cap. 18. & Theodoretum lib. 5. cap. 3. Plura lege in Epiſtola: *Schedulæ.* & in præfat. in Eſa. ad Euſtochium & in Dan. cap. IX. & in præfat. in Oſee & in 4. & 12. cap. eccleſ. Item in præfat Galat. *Prætermitto Didymum videntem meum & Laodicenum de eccleſia nuper egreſſum, & Alexandrum veterem hæreticum &c.* Vide Auguſt de hæreſib. c. V. *Apollinariſtæ*; & Epiphanium. Theoph. lib. 1. Paſchali. *Ceſſent Apollinaris diſcipuli ea quæ contra Eccleſiæ regulas eſt locutus, propter alia ejus ſcripta defendere. Licet enim adverſus Arianos, & Eunomianos ſcripſerit, & Origenem, aliosque hæreticos ſua diſputatione ſubverterit, tamen &c.* Vide præterea epiſt. Baſilii κύριος, ad occidentales epiſcopos, de Euſtathio Sebaſteno, & Apollinario, & Paulino, & eorum hæreſibus, & epiſt. ἐνέτυχον. ad Patrophilum Epiſcopum.

Extant ejus adverſum Porphyrium XXX. volumina. De his etiam in epiſt. *Schedulæ. Fortiſſimos libros contra Porphyrium ſcribit Apollinaris.* Paulo poſt: *Probo laborem viri, licet ſatuum in plerisque dogma contemnam. Dimidiatam enim Chriſti introducit œconomiam.* Vide 6. cap. Amos. Item in 1. cap. Galat. & in Epheſ. 4.

AUBERTI MIRÆI.

Apollinarius al. Apollinaris, patre presbytero, ſive (ut in Brixianis MSS. codicibus legi aſſerit Victorius) patre *Probo* natus, Laodiceæ in Syria Epiſcopus, auctor hæreticorum Apollinariſtarum, cum diſcipulo Vitali, Romæ in Synodo a Damaſo Papa 373. damnatus fuit. Teſtamentum vetus fere univerſum verſibus reddidit, & ex iis hodie ſuperſunt *Pſalmi Davidis*, Pariſiis 1580. excuſi. Exſtat ejusdem libellus * *de ætatibus hominum*, Leodici 1575. editus. Ab iſto alius, & qvidem ſenior, fuit *S. Apollinaris Hieropolitanus*, ſupra cap. 26. laudatus.

* Eſt Metaphraſis Pſalmi XC, ſive Cantici Moyſis.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Fuit Hieronymi præceptor. Sic inqvit ad Pammachium & Oceanum: *Apollinarium Laodicenum audivi Antiochiæ frequenter, & colui: & cum in ſanctis ſcripturis erudiret, nunquam illius contentioſum ſuper ſenſu dogma ſuſcepi.*

Extant adverſus Porphyrium triginta libri. Hieronymus præfatione in Danielem ait, ſe neſcire, an Apollinarius his libris curioſo lectori ſatisfecerit.

CAP. CV.

GREGORIUS, q) BÆTICUS, Eliberi * Epiſcopus, usqve ad extremam ſenectutem diverſos mediocri ſermone tractatus compoſuit, & de Fide elegantem librum, r) qvi hodieq; ſupereſſe dicitur.

Γρηγόριος Ἐλιβέρω τῆς Βαιτικῆς Ἐπίσκοπος, ἕως τῆς ἐσχάτης ἡλικίας διαφόρως ὁμιλίας κοινῷ λόγῳ συνέταξε, καὶ περὶ πίστεως λόγον ἄριστον, ὅς τις ἄχρι τοῦ παρόντος λέγεται περιεῖναι.

HENR.

q) De hoc Gregorio Illiberitano, cujus conſtantiam adverſus Oſium in Synodo Sirmienſi, A. 357. & adverſus Urſacium ac Valentem in Ariminenſi A. 359. prædicant Euſebius Vercellenſis Epiſt. ad Gregorium, & Marcellinus ac Fauſtinus in libello precum, accurata diſputatio exſtat Nic. Antonii lib. 2. Bibliothecæ veteris Hiſpanæ cap. 2. in qua confutat fabulas quas de illo pſeudo Dexter ac Luitprandus ſive commenti ſunt ipſi, ſive ab aliis confictas arripuerunt & ſecuti ſunt. Idem c. 3. explodit Martyrologium Gregorio Bætico ſuppoſitum & excuſum Madrit. A. 1667. * Al. *Iliberi.*

r) Hanc eſſe brevem confeſſionem quam Nazianzeno alii, alii denique Ambroſio tribuunt, non dubitat Paſcha-

ſchaſius Queſnellus diſſ. XIV. ad Leonem Magnum, qui illam in Codice Romano cap 39. ad calcem Operum Leonis publicavit. At liber de fide contra Arianos quem ſub Gregorii Bætici nomine exſtare in Bibl. Patrum annotat Miræus, non illius ſed Fauſtini presbyteri eſſe norunt eruditi.

HENR. GRAVII.

Gregorius Bæticus Illiberi Epiſcopus. Hujus puto mentionem fieri in Chronicis Anno 7. Valentiniani & Valentis. *Lucifer Caralitanus Epiſcopus moritur, qui cum Gregorio Epiſcopo Hiſpaniarum & Philone Libya numquam ſe Arianæ miſcuit pravitati.*

AUBERTI MIRÆI.

Gregorii Bætici liber contra Arianos exſtat in Bibliotheca veterum Patrum. Eliberis ſeu Eliberris fuit olim ſita in ea Bæticæ parte, ubi nunc Granata, Illiberis, ad Pyrenæos montes, nunc per ſyncopen *Colibre* dicitur.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Qui hodieque ſupereſſe dicitur. Codex Guelpherbytanus vocem, *qui*, omittit, unde apparet, hæc verba non de libro, ſed de Gregorio accipienda eſſe. Id monere viſum eſt propter lites, qvæ de viri ætate moventur à Bivario.

CAP. CVI.

PACIANUS, s) in Pyrenæi jugis Barcilonæ Epiſcopus, caſtitate & eloqventia, & tam vita, qvam ſermone clarus, ſcripſit varia opuſcula, de qvibus eſt Cervus, t) & contra Novatianos. u) Sub Theodoſio Principe, jam ultima ſenectute, mortuus eſt. vv)

Πακιανὸς ἐν τοῖς Πυῤῥηναίοις μέρεσι Βαρκίλωνος Ἐπίσκοπος, σώφρονι βίῳ, εὐφραδείᾳ καὶ λόγῳ λαμπρὸς, συνέταξε ποικίλα, ἀφ᾽ ὧν ἐςι κέρβος, καὶ κατὰ τῶν Νωβατιανῶν. Ἐπὶ Θεοδοσίου βασιλέως ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ ἐτελεύτησεν.

s) De hoc Paciano, ad cujus filium Flavium Dextrum, Hieronymus hunc librum de Viris illuſtribus ſcripſit, & Dexter viciſſim Hieronymo omnimodam ſuam Hiſtoriam dedicavit, Videnda Acta Sanctor. ad IX. Martii Tom. 2. pag. 44. & Tillemontius Tom. VIII. memor. pag. 537. ſeq. Pro Paciano Codices quidam *Pacatianum*, Honorius *Pacatium*, vitioſe. Nam Pacianum vocat præter Freculfum Codex antiquiſſimus Reginæ Chriſtinæ, annorum 800 Paciani Barcinonenſis opuſcula continens de quo Mabillonius Tom. I. muſei Ital. pag. 54. Barcinonem Hieronymi ævo Barcilonem dictam probat Nic. Antonius lib. 2. Bibl. vet. Hiſpan. c. 7. licet longe à Pyrenæi jugis in ora maris ſitam.

t) Veriſimile eſt Pacianum libro ſuo, qui hodie non exſtat, titulum feciſſe *Cervum*, ſive *Cervulum*, in quo perſtrinxit ineptum morem quorundam Chriſtianorum in Hiſpania, qui Calendis januariis ſe in cervorum vel aliarum ferarum habitum commutabant. Hoc idem Pacianus vocat *cervulum facere* ſub initium parænetici: *Hoc enim puto proxime cervulus ille profecit, ut eo diligentior fieret, quo impreſſius notabatur. Et tota illa reprehendendi dedecoris expreſſi ac ſæpe repetiti non compreſſiſſe videatur ſed erudiiſſe luxuriam. Me miſerum! Quod ego facinoris admiſi! Puto neſcierant cervulum facere, niſi illis reprehendendo monſtraſſem.* Confer Sirmondi antirrheticum ſecundum cap. 2. Colomeſium ad Gyraldum de Poëtarum hiſtoria pag. 91. Martinum Lipenium in Hiſtoria ſtrenarum Tom. 12. theſauri antiquitatt. Rom. pag. 468. Cangii gloſſarium Latinum in *cervula* & Græcum in κερβικολ@. Jo. Poſſinum ad Nili Epiſt. LXXXI. Ægidium Menagium Orig. linguæ Gallicæ in *Biche* & *charivari*. Joannem Reiskium in diſſ. de vecolo & cervolo, edita A. 1679. ad Can. 1. Concilii Antiſſiodorenſis.

u) Paciani tres Epiſtolæ contra Sempronianum Novatianum, una cum ejus Parænetico ad pœnitentiam & libello de Baptiſmo ad Catechumenos edidit Jo. Tilius Pariſ. 1538. 4. deinde Petrus Galeſinius typis Pauli Manutii Rom. 1564. fol. cum Salviano, Maximo, Sulpicio Severo & aliis. Exſtant etiam cum notis Joſephi Saenz Cardinalis de Aguirre, in Tomo II. Conciliorum Hiſpaniæ pag. 79. ſeq Paræneticum ad Hermæ Paſtoris calcem recudi curavit Caſpar Barthius, Cygneæ 1655. 8. Cum illo libro utile fuerit conferre Tertulliani librum de pœnitentia, nec non quæ ad illum obſervarunt tum Barthius in Adverſar. tum Jo. Frid. Gronovius capite XVIII. monobibli obſervationum Eccleſiaſticarum. Non pauca etiam Paciani illuſtrantur in Latini Latinii Bibliotheca ſacro profana p. 165.

vv) Chronicon Dextri ad A. 391. *Paciano Barcinonenſi Epiſcopo parenti meo ſuccedit Lampius.*

ERASMI SCHOLION.

Marcianus. Alii Datianus, ſed utrumqve mendoſe, cum legendum ſit Pacianum, cujus & poſtea meminit in Dextro filio.

De quibus eſt certus. Cerbus legendum ex Sophronio, κέρβος. Apparet nomen eſſe adverſum qvem ſcripſit.

HENR. GRAVII.

Pacianus in Pyrenæi jugis, Barcinoni Epiſcopus. Hic fuit pater Dextri præfecti Prætorio, cui præſens opus inſcribit Hiero.

Scripſit varia opuſcula, de quibus eſt κέρβος, & contra Novatianos. Paciani extat exhortatio ad Pœnitentiam, & de Baptiſmo ſermo, & epiſtolæ tres ad Symphronianum contra Novatianos. Initio operis Cerbi, aut potius Cervuli meminit. *Hoc enim puto Cervulus ille profecit, ut ille diligentior fieret, quo impreſſius notabatur.* Mox: *Puto neſcierunt Cervulum facere, niſi illos reprehendendo monſtraſſem.*

AUBERTI MIRÆI.

S.Paciani Epiſcopi Barcinonenſis *Epiſtolæ* tres contra Novatianos; item *Parœneſis ad pœnitentiam, & libellus de Baptiſmo*, exſtant in Bibliotheca veterum Patrum, & ſeorſim in editione Romana anni 1564. De eo Martyrologium Rom. 9. Martii.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

In Pyrenæi jugis. Lectio Eraſmi. Noſter codex: *In Pyrenæis jugis.*

Barcilona. Ita Eraſmus. *Barcinona* habet noſter.

De quibus eſt κέρβος. Hæc omittit codex noſter, ideo forte, qvod ignorarent ſcribæ, qvid ſit κέρβος. Docta eſt Colomeſii obſervatio, ex MSC. codice bibliothecæ Lambethanæ legendum eſſe: *De quibus eſt Cervus.* Κερβος enim ex Sophronii verſione in Latinum textum irrepſiſſe opinatur, cum *Cervus* genus eſſet luſuum, qvibus gentiles in Gallia caperentur, qvemqve morem Pacianus libro caſtigaverit, cui titulus: *Cervus.* Ut accedam huic ſententiæ, plurium codicum reqviro autoritatem.

CAP. CVII.

PHOTINUS de Gallogræcia, x) Marcelli diſcipulus, Sirmii Epiſcopus ordinatus, Hebionis hæreſim y) inſtaurare conatus eſt, poſtea a Valentiniano Principe pulſus eccleſia, z) plura ſcripſit volumina, a) in qvibus vel præcipua ſunt contra Gentes, & ad Valentinianum libri.

Φωτεινὸς ἀπὸ τῆς Γαλλογραικίας, Μαρκέλλου μαθητὴς, Σιρμίου Ἐπίσκοπος, τὴν τῶν Ἐβιωνιτῶν αἵρεσιν ἀνανεῶσαι ἐπεχείρησεν, ὕστερον παρὰ Βαλεντινιανοῦ βασιλέως ἐξεώθη τῆς ἐκκλησίας, πολλὰ συντάξας τεύχη, ἀφ᾽ ὧν εἰσιν ἐξαίρετοι κατὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ πρὸς Βαλεντινιανὸν λόγοι.

x) *ὡρμᾶτο ἀπὸ Σιρμίου* inquit Epipan. LXXI. 1. quia Sirmii hæreſin primum ſuam prodidit circa A. 341. Cæterum non Sirmienſem fuiſſe patria ſed *Ἀγκυρογαλάτην*, & priusquam Sirmii quod caput Illyrici eſt, Epiſcopus ordinaretur, Diaconum geſſiſſe in patria ſua Ancyræ, Gallo Græciæ civitate, ſub Marcello Epiſcopo Ancyrano, quo Magiſtro uſus fuit, ex Hilarii fragmentis, Sulpicii Severi lib. 2. Hiſt. Socrate II. 18. & aliis abunde conſtat. Pro *Sirmii Epiſcopo* male *ſemi Epiſcopus* legitur in indiculo de hæreſibus, qui exſtat ſub Hieronymi nomine. Vide Coteler. T. 1. monument. pag. 782.

y) Confeſſio Euſebianorum apud Athanaſ. de ſynodis Tom. 1. pag. 898. *τοιοῦτοι δέ εἰσιν οἱ ἀπὸ Μαρκέλλου καὶ Φωτεινοῦ τῶν Ἀγκυρογαλατῶν, οἳ τὴν προαιώνιον ὕπαρξιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Θεότητα καὶ τὴν ἀτελεύτητον βασιλείαν ὁμοίως Ἰουδαίοις ἀθετοῦσιν ἐπὶ προφάσει τοῦ συνίστασθαι δοκεῖν τῇ μοναρχίᾳ.* Indiculus hæreſium Hieronymo tributus de Photino: *Hic Ebionis hæreſin reſtaurare conatus eſt qua dicit Chriſtum à Maria per Joſeph nuptiali coitu fuiſſe conceptum.* Etiam Photinum Ebionis nomine appellat Hilarius lib. VII. de SS. Trin. Hieronymus in 1. ad Galat. *Si CHriſtum fateatur hominem, Ebion Photinusque ſubrepunt: Si DEum eſſe contenderit, Manichæus & Marcion, & novelli dogmatis auctor* (Apollinaris) *ebulliunt.*

z) Pulſus Photinus Epiſcopatu & relegatus A. 351. Nam cum A. 349. in Synodo Sirmienſi jam deponendus eſſet, tamen ob exiſtimationem favoremque populi removeri non potuit, teſte Hilario in fragm. cui jungendum Synodicon Pappi c. 50. Cæterum quoniam Valentinianus demum A. 364. habenas ſuſcepit Imperii, alterum dicendum ex duobus, vel Photinum iterata vice poſt A. 364. pulſum eſſe, cum à Juliano A. 362. revocatus eſſet, quæ Tillemontii conjectura eſt T. VI. pag. 354. vel memoriæ lapſu Valentinianum principem pro Conſtantio nominatum ab Hieronymo. Idem in Chronico teſtatur obiiſſe Photinum A. 376.

a) Ex Photini ſcriptis nihil ad nos pervenit, licet præter iſta Hieronymo commemorata ſcripſerit Græco pariter & Latino idiomate etiam libros *κατὰ πασῶν αἱρέσεων contra omnes hæreſes* teſte Socrate II, 31. & Sozomeno IV. 6. Quibus reſpondit Græce quidem *Diodorus* Tarſenſis in opere contra Photinum, Malchionem Sabellium & Marcellum Ancyranum edito de quo Theodoritus lib. 2. de hæret. fab. c. 11. Latine *Audentius* Hiſpanus libro de fide adverſus omnes hæreticos, memorato apud Gennadium c. 14. de S. E. Sed & hoc Audentii & illud Diodori ſcriptum intercidit.

ERASMI SCHOLIA.

Sirmii Epiſcopus. Id eſt oppidum Peoniæ.

HENR. GRAVII.

Photinus de Gallogræcia, Marcelli diſcipulus. Hilarius ad Conſtantium: *Marcellus verbum DEi cum legit, neſcit. Photinus hominem JEſum Chriſtum cum loquitur, ignorat.* In Chronicis:

nicis: anno 12. Valentiniani & Valentis: *Photinus in Galatia moritur, a quo Photinianorum dogma inductum, qui multa continentiæ & ingenii bona uno ſuperbiæ malo perdidit.* Socrates lib. 2. cap. 29. & Sozomenus lib. 4. cap. 6.

AUBERTI MIRÆI.

Photinus, Marcelli Ancyrani diſcipulus, in Sirmienſi Synodo an. 351. ut hæreticus damnatus fuit; Baſilio potiſſimum Ancyrano reum peragente. De S. Photino, al. Potino, Lugdunenſi Epiſcopo ac martyre in martyrologium Romanum 2. Junii relato, vide ſupra cap. 35.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

In quibus vel præcipua ſunt. Codex Guelpherbytanus: *In quibus libri præcipui ſunt contra gentes.* Ex aliorum codicum lectione dijudicari neqvit, unumne, an plures libros contra gentes ediderit.

CAP. CVIII.

PHOEBADIUS, Agenni b) Galliarum Epiſcopus, edidit contra Arianos librum. c) Dicuntur & ejus alia eſſe opuſcula, qvæ necdum legi. d) Vivit usqve hodie decrepita ſenectute. e)

Σοιβάδιος Ἀγεννῦ τῆς κατὰ Γαλλίας Ἐπίσκοπος, ἐξέδωκε κατὰ Ἀρειανῶν τεῦχος. Λέγονται αὐτῦ καὶ ἕτερα εἶναι σπουδάσματα, οἷς οὔπω ἐνέτυχον. Μέχρι νῦν ζῇ ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ διάγων.

b) Apud Nitiobriges Agenni in Gallia adhuc colitur ejus memoria ſub nomine corrupto *S. Phiary* vel *Fiari.* Vide Claudii Caſtellani vocabularium Hagiologicum originibus linguæ Gallicæ Ægid. Menagii præmiſſum. Varie etiam alias nomen hujus ſcriptoris pervertitur, ut in Concilio Cæſarauguſtano A. 380. *Phitadius,* Et in Ambroſii Epiſt. & apud Severum Sulpicium *Phagadius* ſive *Fagadius* & quomodo Hieronymi editiones quædam cum Græco interpr. & Trithemio, *Sebadius.* Sed Phœbadium conſtanter vocant Codices meliores MSS. & Honorius. De illo conſulendus Henſchenius in Actis Sanctor. ad 25. April. T. 3. pag 365. ſeq. Tillemontius Tom. VI pag. 427. memor. hiſt. Eccleſ.

c) Hoc libro inſigni refellitur Sirmienſis formula Ariana A. 357. Latine condita & ab Athanaſio pag. 902. de Synodis, & Socrate II. 30 Græce, atque ab Hilario de Synodis, Latine relata, quam Hoſius ſubſignaverat jam nonagenario major & Ariani in Galliam, ibi quoque ab Epiſcopis ſubſignandam miſerant. Eum Phœbadii librum primus edidit Theodorus Beza A. 1570. 8. cum Baſilii Cæſar. libris IV. contra Eunomium. Deinde Petrus Pithœus Pariſ. 1586. 8. hoc titulo: *liber contra Epiſtolam ſive edictum ſub nomine Conſtantii Imp. emiſſum in Synodo Mediolanenſi* (A. 353.) & cum notis ſuis Caſpar Barthius Francof. 1623. 8. Ut editiones in Bibliothecis Patrum omittam.

d) Labbeus Tom. 2. de ſcript. Eccleſ. pag. 210. *Sophronius,* inquit, *in metaphraſi Græca inſinuat ſe vidiſſe opuſcula illa Phœbadii quæ ſe necdum legiſſe profeſſus eſt Hieronymus.* Nihil tale inſinuari à Græco Hieronymi interprete, vere eſt à clariſſimo Caveo annotatum.

e) Scripſit hæc Hieronymus A. C. 392. Nec credibile eſt Dulcidium Phœbadio ſucceſſiſſe in Epiſcopatu Aginnenſi A. 405. ut legas in Sammarthanorum Gallia Chriſtiana Tom. 2. pag. 70. Cum ante Dulcidium fuiſſe videatur Epiſcopus Gavidius cujus mentio apud Severum Sulpitium lib. 2. cap. 16. Vide Acta Sanctor. 13. Januar. T. 1. pag. 790.

ERASMI SCHOLION.

Sebadius Agenni, Addidit Galliarum, qvod & alibi ſint ejusdem nominis oppida.

HENR. GRAVII.

Vivit usqve hodie decrepita ſenectute. In Eſa. 65. Decrepita ætate marceſcit.

AUBERTI MIRÆI.

Phœbadii, Aginnenſis in Aqvitania Epiſcopi, liber contra Arianos exſtat in Bibliotheca veterum patrum; in qvo Sirmienſem formulam, ad Gallos an. 358. miſſam, per ſingula capita diſcutit, & firmiſſimis rationibus confutat. Conciliorum Galliæ, a Sirmondo editorum, tomum primum lege, ad iſtum annum.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sulpitius Severus *Fagadium* vocat libro II. hiſtoriæ capite XLIV. Si hæc lectio codicum autoritate firmetur, qvod ignoro, retinendam opinarer, cum Sulpitius eum bene norit, ejusqve fuerit civis. Codex Guelpherbytanus habet: *Phebadius.* Lectio Eraſmi, qvam ſervavimus, vetuſtorum codicum eſt, unde in tanto diſſenſu nihil cenſui mutandum.

Digitized by Google

CAP. CIX.

DIDYMUS Alexandrinus, captus a parva ætate oculis, f) & ob id elementorum qvoqve ignarus, tantum miraculum ſui omnibus præbuit, ut Dialecticam qvoqve & Geometriam, g) qvæ vel maxime viſu indiget, usqve ad perfectum didicerit. Is plura opera & nobilia * conſcripſit: commentarios in Pſalmos omnes: h) commentarios in Evangelium Matthæi & Joannis: i) & de dogmatibus, k) & contra Arianos libros duos: l) & de Spiritu Sancto librum unum m) qvem ego in Latinum verti: in Eſaiam tomos decem & octo: n) in Oſee, ad me ſcribens, commentariorum libros tres: & in Zachariam, meo rogatu, libros qvinqve: o) & commentarios in Job: p) & infinita alia: q) qvæ digerere proprii indicis eſt. Vivit usqve hodie, & octogeſimum tertium ætatis exceſſit r) annnum.

Δίδυμος Ἀλεξανδρεὺς, ἐκ νέας ἡλικίας βλαβεὶς τὰς ὄψεις, καὶ διὰ τοῦτ' ἄπειρος τῶν στοιχείων, τοσοῦτον θαῦμα πᾶσι παρέσχεν, ἕως τε τὴν διαλεκτικὴν, καὶ γεωμετρικὴν, ἥ τις μάλιστα ὁράσεως χρήζει, εἰς ἄκρον ἐκμεμαθηκέναι. Ὅς τις πολλὰ καὶ περιφανῆ συνέταξε, τουτέστιν ὑπομνήματα εἰς πάντας τοὺς ψαλμούς. Ὑπομνήματα εἰς Ματθαῖον καὶ Ἰωάννην, καὶ περὶ δογμάτων, καὶ κατὰ Ἀρειανῶν λόγους δύο. Καὶ περὶ Πνεύματος ἁγίου λόγον ἕνα, ὅν τινα ἐγὼ εἰς Ῥωμαϊκὸν μετέφρασα. Εἰς Ἡσαΐαν τόμους ὀκτωκαίδεκα. Εἰς Ὡσηὲ πρὸς ἐμὲ γράφων ὑπομνημάτων λόγους τρεῖς. Εἰς Ζαχαρίαν ἐμοῦ παρακαλέσαντος λόγους πέντε. Ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἰὼβ, καὶ ἄλλα ἄπειρα, ἅ τινα διηγήσασθαι ἰδίου ἐστὶ καταλόγου. Περίεστιν ἄχρι τοῦδε, καὶ ὀγδοηκοστὸν τρίτον ἐπλήρωσεν ἐνιαυτόν.

f) Quadrimulo cæcitatem incuſſam ſcribit Palladius in Lauſiaca Hiſtoria, Hieronymus in Chron. ad A. C. 378. *poſt quintum nativitatis ſuæ annum luminibus orbatus, elementorum quoque ignarus fuit.* Sozom. III. 15. νέος γὰρ ἔτι τυφλὸς ἐγένετο ἐν τῇ πρώτῃ πείρᾳ τῆς μαθήσεως τῶν στοιχείων. Similia Socrates IV. 25. &c.

g) Sozomenus: ἐν τούτῳ δὲ καὶ παντοδαπὴ σοφία ἤκμαζε, ποιηταί τε καὶ ῥήτορες ἀστρονομία τε καὶ Γεωμετρία καὶ ἀριθμοὶ καὶ δόξαι φιλοσόφων. Socrates de eodem Didymo: ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὰ φιλόσοφα, θαυμασίως πως καὶ τὴν διαλεκτικὴν ἐξέμαθε, καὶ ἀριθμητικήν τε καὶ μουσικήν. Oportet itaque Didymum adjutum eſſe ad Geometriam addiſcendam inſtrumentis, quarum rationes ipſe tactu explorare potuit.

* al. *plurima nobiliaque.*

h) Meminit etiam Hieronymus Epiſt. 89. ad Auguſtin. Fragmenta ex his Commentariis non pauca exſtant in Catena in Pſalmos Corderiana. Nicephorus vero IX 17. videtur in Græcam Hieronymiani Catalogi verſionem incidiſſe, nam nec plura nec pauciora (uno in Jobum excepto) Didymi ſcripta commemorat quam Hieronymus. Εἰς τὴν τῶν ψαλμῶν βίβλον ὅλην, διάφορα ὑπομνήματα. Εἰς τὸν Ὡσηὲ (excidit λόγος γ'.) καὶ Ζαχαρίαν, λόγους πέντε. Εἰς τὸν Ἡσαΐαν λόγους δεκαοκτώ. Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον καὶ κατὰ Ἰωάννην οὐκ ἐλάχιστα ὑπομνήματα. Ἔτι δὲ καὶ κατὰ Ἀρειανῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἕτερα συγγράμματα πλεῖστα.

i) In Catena edita ad Matthæum nusquam, in illa ad Johannem ſæpius ex Didymo aliquid profertur. Uterque Didymi commentarius citatur in Damaſceni parallelis ſacris p. 676. & 714.

k) Dogmatum volumen vocat Didymus ipſe de Spiritu S. p. 332. atque volumen ſectarum pag. 323. & 328. nam in hoc opere dogmata Eccleſiæ adverſus ſectas aſſeruerat κατὰ τῶν ἀντεχόντων τῆς ἀληθείας δογμάτων diſputans, ut de Didymo tradit Theodoretus IV. 29 Hiſt.

l) Didymus ipſe ſub extremum explanationis in 1. Joh. Arianos perſtringens, *horum*, inquit, *ſingula examinationem, ut fuit poſſibile, in aliis habuerunt.*

m) Hic non Græce ſed ex Hieronymi verſione exſtat Latine ſæpius inter hujus opera editus, & in tres libros diviſus, quod nec auctori nec Hieronymo facere in mentem venit, qui librum vocat etiam lib. 2. in Rufin. Sic etiam Auguſtinus qv. 25. in Exod. & Ratramus lib. 2. contra Græcos cap. 5.

n) Hieron. prologo in Eſaiam: *Didymus cujus amicitiis nuper uſi ſumus, ab eo loco ubi ſcriptum eſt* (cap. XL.) Conſolamini Conſolamini populum meum, Sacerdotes, Loquimini ad cor Jeruſalem, *usque ad finem voluminis, decem & octo edidit tomos.* Loca quædam ex hoc opere affert Damaſcenus in parallelis ſacris p. 307. 341 677 721. 781.

o) Meminit Hieron apologia ultima in Rufin. & proœmio in Hoſeam & Zach.

p) Fragmenta plura Didymi exſtant in Catena ad Jobum à Patricio Junio vulgata. Etiam Didymi λόγον εἰς τὸν Ἰὼβ citat Jo. Damaſcenus in parallelis ſacris pag. 789.

q) al. *multaque alia*, De Didymi ſcriptis uberius dixi Volum. VIII. Bibl. Græcæ pag. 352. ſeq. Interciderunt autem omnia, excepta Latina verſione libri de Spiritu S. & brevium enarrationum in Epiſtolas Canonicas quæ in Bibliothecis Patrum exſtat, & libro adverſus Manichæos quem poſt Turrianum vertit & Græce primus protulit Franciſcus Combefiſius parte 3. Auctarii noviſſimi Pariſ. 1672. fol.

r) Quinque & octoginta cum exceſſit annos, obiit Alexandriæ (ubi Catecheticæ ſcholæ præfectum egit) A. 396. teſte Sigeberto & Palladio. Itaque A. 392. quo ſcripſit Hieronymus, annum 83. ætatis attigiſſe vix Didymus videtur, non exceſſiſſe. Male Marcianæus, *octogeſimum ſeptimum.*

ERASMI SCHOLION.

Proprii indicii eſt. Κατάλογον vertit Sophronius, id eſt, indicis.

MARIANI VICTORII NOTA.

Commentarios in Job. Ex Sophronio, & aliqvot manuſcriptis codicibus hæc verba repoſuimus: deerant enim antea.

HENR.

HENR. GRAVII.

Captus a parva ætate oculis. In Chronicis: anno 9. Valentiniani & Valentis. *Didymus Alexandrinus multa de noſtro dogmate per notarios commentatur, qui poſt quintum nativitatis ſuæ annum luminibus orbatus elementorum quoque ignarus fuit.* Vide Rufinum lib. XI. eccleſ. hiſt. & Socratem lib. 4. cap. 25. & Theodoritum lib. 5. c. 29. & Sozomenum l. 3. capite 15. & lib. 6. cap. 2.

Ut dialecticam quoque & geometriam, quæ vel maxime viſu indiget, usque ad perfectum didicerit. Simile ſcribit Cicero de Diodoro Stoico cœco Tuſc. V. *Tamen quod ſine oculis fieri poſſe vix videtur, Geometræ munus tuebatur, verbis præcipiens diſcentibus, unde, quo, quamque lineam ſcriberent.*

Commentarios in pſalmos omnes. Idem habes in epiſt. *Tres ſimul.* ad Auguſtinum.

Et de Spiritu ſancto librum unum, quem ego in latinum verti. Auguſtinus qvæſt. XXV. in Exodum. *Summi Philoſophi Gentium, quantum in eorum litteris indagatur, ſine Spiritu ſancto philoſophati ſunt, quamvis de Patre & Filio non tacuerint, quod etiam Didymus in libro ſuo meminit, quem ſcripſit de Spiritu ſancto.*

In Eſaiam tomus X. & VIII. Idem in præfat. in Eſaiam Hieron.

In Oſee ad me ſcribens commentariorum libros 3. & in Zachariam, meo rogatu, libros V. Lege præfat. Hieron. in Oſee & in epiſt. *Lectis litteris.* Meminit Didymi & in præfat. lib. 1. in Epheſ.

Vixit usque hodie & octogeſimum tertium ætatis exceſſit annum. Obiit autem anno ætatis 85. juxta Heraclidem.

AUBERTI MIRÆI.

Ex Didymi Alexandrini monumentis ſuperſunt tantummodo, liber *de Spiritu ſancto*, a S. Hieronymo Latine redditus, exſtatqve inter opera ejusdem Hieronymi; liber *Contra Manichæos*, interprete Franciſco Turriano, apud Caniſium tom. 5. Lect. antiqvæ, & Enarratio in *Epiſtolas canonicas.* Ejusdem nonnulla ex commentariis *in Proverbia* citat auctor Catenæ LX. Græcorum PP. in S. Lucam, typis Plantinianis 1628. editæ. De Didymi ejusdem ſcriptis Socrates l. 4. c. 3. & Ruffinus l. 2. cap. 7. agunt. Hieronymus dicit ipſum Origenis errores fuiſſe ſecutum. Vixit ſub Valentiniano & Valente Principibus. Fuit & inter ethnicos olim celebris alter *Didymus Alexandrinus*, cognomento *Chalcenterus*, nobilis Grammaticus, qvi Julii Cæſaris ævo floruit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Fuit monachus & ſcholæ ſacrarum diſciplinarum Alexandriæ præfectus, Hieronymi præceptor, a qvo diſceret ſcripturæ expoſitionem, non Origenis errores. Hieronymus De error. Orig. T. 3. f. 86. *Audet quidam proferre literas meas ad Didymum, quaſi ad magiſtrum. Grande crimen diſcipuli, ſi hominem eruditum & ſenem magiſtrum dixerim. Et tamen volo inſpicere ipſam epiſtolam, quæ tanto tempore in calumniam reſervata eſt. Nihil præter honorem & ſalutationem continet.* Etſi autem apertiſſime in Origenis ſcita concederet, in Trinitate tamen catholicus fuit, teſte Hieronymo apologia adverſus Ruffinum, qva Didymum vocat apertiſſimum Origenis propugnatorem. Cumqve Hieronymus præceptorem ſeqveretur, ubicunqve is non erraret cum Origene; factum eſt, ut modo laudaret, modo impugnaret Didymum. Itaqve Ruffinus libro ſecundo invectivarum in Hieronymum, conqveritur, Didymum ab Hieronymo modo in cœlum laudibus efferri, modo usqve ad inferna demergi. Præfatione in Didymi librum de Spiritu ſancto ſic inqvit Hieronymus: *Didymus meus oculum habens ſponſæ de Cantico Canticorum & illa lumina, quæ in candentes ſegetes ſublimari JEſus præcepit, procul altius intuetur: & antiquum nobis morem reddidit, ut videns vocetur propheta. Imperitus ſermone eſt: & non ſcientia: Apoſtolicum virum ex ipſo ſermone exprimens.* Et in procemio commentariorum in epiſtolam ad Galatas laudat Didymum, videntem ſuum. Simili laude mactatur a Socrate, Sozomeno, Theodorito, ac omnibus, qvi ejus olim fecerunt mentionem.

Captus a parva ætate oculis. Egregia ſunt verba, qvibus Didymum Antonius monachus, qvum Alexandriam veniſſet, allocutus eſt: *Nihil te moveat, o Didyme, jactura corporalium oculorum. Ejusmodi enim oculis orbatus es, quibus & muſcæ & culices videre poſſunt. Gaude potius, quod illos habeas oculos, quibus angeli vident; quibus DEus cernitur, & lux ejus comprehenditur.* Socrat. L. IV. c. 25. Sozom. L. III. c. 15. Eadem refert Hieronymus ad Caſtrutium.

Et ob id elementorum quoque ignarus. Mirum, Socratem heic Hieronymo contradicere, qvi cum Didymo diu converſatus eſt. Socrates ait, videndi copia privatum eſſe, cum jam prima literarum elementa didiciſſet. Sozomenus: *Fertur literarum formas in tabula altius inciſas, digitis ſolum pertractando didiciſſe.* Neuter recte. Num Hieronymus,

qvi vidit, qvi novit, qvi eo præceptore uſus eſt, ignoraverit, utrum Didymus elementa literarum calleret? Itaqve non video, cur recentiores errantem Socratem ſeqvantur, ac doceant, Didymum videndi facultatem amiſiſſe, cum jam prima literarum elementa didiciſſet.

CAP. CX.

OPTATUS Afer, Epiſcopus Milevitanus, ex parte catholica, ſcripſit Valentiniano & Valente s) Principibus adverſum Donatianæ partis calumniam libros ſex, t) in qvibus aſſerit, crimen Donatianorum u) in nos falſo retorqveri.

Ὀπτᾶτος Ἐπίσκοπος τῆς Μελιυϊτῶν, τοῦ μέρους τῆς καθολικῆς, ἔγραψε ἐπὶ Βαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος κατὰ τῶν Δονατιανῶν συκοφαντίας λόγους ἕξ, ἐν οἷς λέγει, τὸ ἔγκλημα παρὰ τῶν Δονατιστῶν εἰς ἡμᾶς ψευδῶς ἐπλωέχθαι.

s) Circa A. C. 370. Nam Siricii A. 384. ad ſedem Rom. evecti nomen qvi inter Romanos Epiſcopos recenſetur apud Optatum lib. 2. cap. 3. poſtea demum adjectum videtur viris doctis.

t) Contra Parmenianum Donatianæ partis Carthagine Epiſcopum ſex libros ſcripſit Optatus quorum argumentum etiam ponit cap. 7. libri primi. Sed quod hodie libri ſeptem numerantur, inde eſt quod tres laciniæ vel ab auctore poſt elaboratæ vel à prioribus libris hinc inde reſciſſæ in modum ſeptimi libri ſubjunctæ ſunt. Sex tantum libri ſunt in editione prima parumque emendata Joh. Cochlei è Bibl. Cuſana prope Treviros Mogunt 1549. fol. ad calcem librorum Conradi Bruni de hæreticis. Sex quoque edidit A. 1563. Pariſiis Franciſcus Balduinus, ſed ſeptimum poſtea minutiori charactere adjiciendum curavit. Ex prima Balduini editione Optatum Gallice vertit Petrus Vielus Theologus Pariſ. A. 1582. defunctus teſte Crucimanio p. 410. Bibl. Gallicæ. Deinceps ſeptem libri emendatius editi ab eodem Balduino Pariſ. 1569. cum notis & Hiſtoria Donatiſtarum, recuſi apud Commelin. 1590. Heidelbergæ: Ab eo tempore Optatus cum commentariis poſtumis Gabrielis Albaſpinæi vulgatus Pariſ. 1631. fol. curante Carolo Paulino S. I. & cum Merici Caſauboni obſervationibus, Londini eodem anno, in 8. Rigaltium de correctiore Optati editione concinnanda cogitaſſe teſtatur Launojus p. 31. diſſ. de Victorin. Sed illa ſpe decollante Philippus Priorius Optatum recudendum dedit cum notis Balduini, Caſp. Barthii, Albaſpinæi & ſuis, Pariſ. 1679. fol. Deniqve Elias du Pin vir præclariſſ. ex quinque Codd. MSS. Optatum ipſum longe dedit emendatiorem, ac non modo editas antea virorum doctorum in hunc ſcriptorem notas univerſas, ſed etiam doctiſſimas ſuas, & quamplurima ad Hiſtoriam Donatiſticam & Geographiam Eccloſiaſticam veterem Africæ apprime facientia adjunxit. Pariſ. 1700. fol. quæ editio Amſtelodami A. 1701. ita eſt recuſa, ut notæ variorum non ad calcem voluminis rejectæ ſed per ſingulas paginas Optati verbis ſtatim ſubſtratæ exhibeantur.

u) Crimen Schiſmatis, cujus cauſam Catholicis Donatiani impingebant.

HENR. GRAVII.

Optatus Afer, Epiſcopus Milevitanus. Huic ſcribit Auguſtinus epiſtolam de Origine Animæ. Meminit ejus lib. 2. contra epiſtolam Parmeniani cap. 1. & lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 11. Fulgentius lib. 2. ad Monimum. *S. Optatus Milevitanus in 6. adverſus Parmenianum lib. conſilium de virginibus Paulum ſupererogaſſe teſtatur his verbis: Virginitas enim voluntatis res eſt, non neceſſitatis. Denique ſtabularius ille Apoſtolus Paulus &c.*

AUBERTI MIRÆI.

S. Optatus, Milevii in Africa Epiſcopus, an. 370. claruit, & Parmenianum Donati ſucceſſorem luculento opere confutavit; qvod omnium manibus teritur. Nomen ejus Martyrologio Rom. 4. Junii eſt inſcriptum. Opera Lutetiæ 1631. ſunt edita, cum Notis Gabr. Albaſpinæi, Ep. Aurelianenſis.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Præſul Milevitanus in Numidia Donatiſtis ſe oppoſuit. Plura de ejus vita haud novimus, qvum ſileant veteres.

Valentiniano & Valente principibus. Ex hoc loco corrigenda eſt lectio Optati libro ſecundo, ubi ſeries Romanorum epiſcoporum habetur, ac ita extat: *Julio Liberius* (ſucceſſit) *Liberio Damaſus, Damaſo Siricius hodie, qui noſter eſt ſocius.* Si Optatus libros ſex de ſchiſmate Donatiſtarum adverſus Parmenianum edidit tempore Valentiniani & Valentis; Damaſus vero, omnium conſenſu & juxta ipſummet Hieronymum ſupra capite centeſimo tertio, ſub Theodoſio demum mortuus eſt: qvi potuit Siricius Damaſi ſucceſſor, Romæ Damaſo ſucceſſiſſe, qvum Optatus librum ſuum ſecundum conſcriberet? Itaqve omnino probanda eſt Franciſci Balduini ſententia, qvi putat, hæc verba: *Damaſo Siricius hodie*, eſſe alicujus paulo poſt Optatum ſcriptoris. Videlicet librarius, qvi Optati libros Siricii ætate deſcribebat, adjecit procul dubio in margine has voculas: *Siricius hodie*, ut, qvum inter Damaſum & Siricium nullus alius interceſſiſſet, integrum ad ſua usqve tempora Romanorum præſulum catalogum haberet.

Adverſus Donatianæ partis calumniam. Dictis ſuis Optatus fidem fecit ex archivis, ex judicum vocibus & publicis documentis. Scribit enim bonæ cauſæ fiducia: *Quia*

audio

audio aliquos de ſocietate tua litigandi ſtudio chartas habere neſcio quas: quærendum eſt quibus ſit accomodanda fides: quæ cum ratione concordent, quæ cum veritate confabulentur. Veſtræ, ſi ſunt aliquæ, mendatiis forte videantur aſperſæ. Noſtras chartas probant & conflictus cauſarum & contentiones partium, & exitus judiciorum, & epiſtolæ Conſtantini. His præmiſſis affert monumenta invicta, perinde ac Auguſtinus. Calumniis Donatiſtarum acceſſit crudelitas, eaqve tanta, ut Optatus ſcriberet: *Lacerati ſunt viri, tractæ ſunt matronæ, infantes necati ſunt, abacti ſunt partus. Ecce veſtra eccleſia, epiſcopis ducibus, cruentis morſibus paſta eſt.*

Libros ſex. Ipſe Optatus illud, qvod ſexto ac ultimo loco ſe oſtenſurum dixerat libro primo, ſexto libro perſeqvitur. Nihilominus Franciſcus Balduiuus librum ſeptimum adjecit, qvem Cochleus omiſerat. Tres codices, qvos Balduinus ab Eſpenſæo, Tilio & Macereo nactus erat, exhibuerunt ſeptimum librum, unde Gabriel Albaspinæus eundem retinuit, cujus editionem non eſt, qvod ſuggillet Mericus Caſaubonus, & Albaſpinæum imparatum acceſſiſſe dicat ad libri interpretationem. Is enim, qvum opus vix prima ſui parte typis excuſum eſſet, obiit: teſtaturqve ad lectorem præfatio, omnia meliori habitu proditura fuiſſe, ſi coronidem operæ Albaſpinæus imponere potuiſſet. Cæterum fatentur docti, ſeptimum librum aut Optati non eſſe, aut interpolatum valde. Cumqve contra Parmenianum ſcripti ſint, non immerito qværitur, qvid Parmenianus ediderit, ab Optato his libris confutatum. Balduinus credidit, ſcripſiſſe Optatum contra Parmeniani ad Tyronium epiſtolam; ſed deinceps aliter ſenſit. Optatus tractatus vocat: *Quia tractatus tuos, quos in manibus, & in ore multorum eſſe voluiſti, neque contempſi.* Nunc in Galliis Du Pin Optatum edit, qvæ editio non poterit non præclara eſſe.

CAP. CXI.

AQVILIUS x) SEVERUS, in Hiſpania, de genere illius Severi, ad qvem Lactantii duo epiſtolarum ſcribuntur libri, y) compoſuit volumen, quaſi ὁδοιπορικὸν z) totius ſuæ vitæ ſtatum continens, tam proſa qvam verſibus, qvod vocavit καταστροφὴν a) ſive πεῖραν, & ſub Valentiniano Principe obiit.

Ἀκύλιος Σεβῆρος ἐν ταῖς Ἱσπανίαις, ἀπόγονος Σεβήρου, πρὸς ὃν δύο Λακταντίου ἐπιστολῶν φέρονται λόγοι, συνέταξε τεῦχος ἐν τάξει ὁδοιπορικοῦ, παντὸς τοῦ βίου αὐτοῦ περιέχον διήγημα, τοῦτο μὲν καταλογάδην, τοῦτο δὲ καὶ μέτρῳ ἡρωϊκῷ, ὅπερ ὠνόμασε καταστροφὴν, ἤτοι πεῖραν, καὶ ἐπὶ Βαλεντινιανοῦ βασιλέως ἐτελεύτησεν.

x) Hunc vocat Honorius *Achilium*, cui conſentit Codex MS. Viridis Vallis. Reliqui quos inſpexit Suffridus Petri, habent *Acilium*, ut & ex ſuis adnotavit Martinus Lipſius. Alios *Attilium* habere vel *Cæcilium* notat Voſſius de Poëtis Latin. p. 55. opinor è Gyraldo.

y) De his mentio ſupra, cap. 80. Sed non minus illæ Lactantii Epiſtolæ quam Aquilii hodœporicum jampridem nusquam exſtant. Ex hoc autem Hieronymi loco mutuatus PſeudoDexter in Chronico ad A. 370. *Aquilius Severus domo Toletanus ex genere alterius Aquilii Severi ad quem Lactantius nuncupavit volumen Epiſtolarum hoc tempore magno in pretio habetur.* Non dixeret Hieronymus illum ad quem Lactantius ſcripſit Aquilium Severum appellari ſed tantum Severum. Itaqve Aquilii nomen poſteriore loco male additum à Pſeudo Dextro.

z) Uſus eſt hoc ὁδοιπορικοῦ hoc eſt *viatorii* ſive *itinerarii* titulo *Lactantius* iter ſuum de Africa usque ad Nicomediam deſcripturus teſte Hieronymo ſupra c. 80. *Venantius* item *Fortunatus* de quo Sigebertus c. 45. *Wibertus* ſeu *Guibertus* Tornacenſis Henrico Gandavenſi cap. 54 memoratus, *S. Willibaldus* editus ab H. Caniſio Tom. IV. Antiqv. Lect. & *Hatto* ſive *Hetto* Baſileenſis Epiſcopus de quo Aub. Miræus auctario de S. E. cap. 249. Hiſce à Nicolao Antonio lib. 2. Bibl. Vet. Hiſpan. c. 4. p. 128. memoratis addere licet itineraria Rutilii, Adamanni, Odorici, Franciſci Petrarchæ, Ambroſii Camaldulenſis &c.

a) Καταστροφὴν *converſationem*, malim reddere quam cum Nic. Antonio *converſionem*. Puto enim poſitum pro ἀναστροφῇ. Et πεῖραν *experientiam* potius quam tranſitum.

ERASMI SCHOLIA.

Quaſi hodœporicum. Ὁδοιπορικὸν, id eſt itinerarium.

Quod vocavit καταστροφήν. Id eſt converſionem.

Sive peram. Πεῖραν, id eſt experientiam. Jam hinc apparet interpretationes ab aliis adjectas nihil ad rem facere.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Ὁδοιπορικόν. Itinerarium: καταστροφὴν, converſionem: πεῖραν, experientiam.

HENR. GRAVII.

De genere illius Severi, ad quem Lactantii duo epiſtolarum ſcribuntur libri. De libris epiſtolarum Lactantii vide Damaſum in epiſt. *Dormientem te*, ad Hieronymum & in Lactantio lib. de VV. illuſtribus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Tam proſa, quam verſibus. Genus verſuum, qvo uſus eſt, Sophronius exprimit: μέτρῳ ἡρωικῷ.

CAP. CXII.

CYPRILLUS Hieroſolymæ Epiſcopus, ſæpe b) pulſus eccleſia, & receptus, ad extremum ſub Theodoſio Principe octo annis inconcuſſum Epiſcopatum tenuit. Extant ejus κατηχήσεις, c) qvas in adoleſcentia d) compoſuit.

Κύριλλος Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπος, πολλάκις ἐξωσθεὶς τῆς ἐκκλησίας, ὕστερον Θεοδοσίου βασιλεύοντος, ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ὀκτὼ ἀσάλευτον ἔσχε τὴν Ἐπισκοπὴν, οὗ τινός εἰσι κατηχήσεις, ἃς ἐν τῇ νεότητι συνέταξεν.

b) Semel atque iterum ſub Conſtantio & tertia quoque vice à Valente depoſitus, tandem tertia quoque vice reſtitutus ſub Theodoſio Epiſcopatum Hieroſol. tenuit inconcuſſum ab A. 379. ad 386. quo Cyrillus obiit. Vide Acta Sanctor. 18. Martii Tom. 2. pag. 625. ſeq.

c) Catecheſeon Cyrilli editionem novam præclaram poſt Tho. Milleſium Oxon. 1703. fol. & obſervationes Gallice vulgatas à Joanne Grannicolao Pariſ. 1715. 4. brevi ut ſpero daturus eſt Antonius Auguſtinus Touttée Monachus Benedictinus Congregat. S Mauri.

d) Catecheſes illas ſive ſermones de præcipuis doctrinæ Chriſtianæ capitibus ad Catechumenos baptiſmi Candidatos Cyrillus ex tempore dixiſſe (notariis illos excipientibus) creditur vel A 333. vel 347. (ut Tillemontio viſum) vel 352. Vide ſi placet qvæ notavi lib. V. Bibl. Græcæ c. 14. Tomo VII. p. 544.

ERASMI SCHOLION.

Extant ejus Catecheſes. Κατηχήσεις, id eſt inſtitutiones.

MARIANI VICTORII NOTÆ.

Κατηχήσεις. Inſtitutiones. Hæ catecheſes numero XVIII. cum V. myſtagogicis, nunc ſunt impreſſæ. Floruit Cyrillus ſub Conſtantio, ad qvem de cruce, qvæ Hieroſolymis in cœlo apparuit, doctam ſcripſit epiſtolam. Ejectus eſt à ſede ab Arianis, eiqve ſuffecti Heraclius prius, mox Hilarius: poſt qvos ſub Theodoſio epiſcopatum recepit: ſub qvo etiam obiit. Succeſſit ei Joannes, Joanni autem Nepos. Conſtantinopolitana ſynodus ſcribens ad Damaſum, Ambroſium & cæteros Epiſcopos Romæ congregatos, honorifice de eo meminit: ipſeqve dum viveret, Concilio Seleucienſi interfuit. Græci die XXIII. Martii ejus celebrant feſtum.

HENR. GRAVII.

Cyrillus Hieroſolymæ epiſcopus ſæpe pulſus eccleſia & receptus. In Chronicis: *Anno 11. filiorum Conſtantini: Maximus quadrageſimus poſt Macarium, Hieroſolymorum Epiſcopus moritur; Primus, poſt quem eccleſiam Ariani invadunt, Cyrillus, Eutychius, rurſus Cyrillus, Irenæus, tertio Cyrillus, Hilarius, quarto Cyrillus. Quorum Cyrillus, cum à Maximo fuiſſet presbyter ordinatus, & poſt mortem ei ab Acacio Epiſcopo Cæſarienſi, & cæteris Arianis Epiſcopis, Epiſcopatus promitteretur, ſi ordinationem Maximi repudiaſſet, diaconus in eccleſia miniſtravit, ob quam impietatem ſacerdotii mercede penſatus Heraclium quem moriens Maximus in ſuum locum ſubſtituerat, varia fraude ſollicitans, de Epiſcopo in presbyterum regradavit: quo in exilio ob fidem truſo, omnes clerici juraverunt, ut nullum alium ſuſciperent. Verum cum Felix ab Arianis fuiſſet in ſacerdotium ſubſtitutus, plurimi pejeraverunt, & poſt annum cum Felice ejecti ſunt, quia Liberius tædio victus exilii & in hæreticam pravitatem ſubſcribens, Romam quaſi victor intraverat.* Vide Rufin. lib. X. cap. 23. & Socratem lib. 2. cap. XL. & Sozomenum lib. 4. cap. 25. & Theodoritum lib. V. cap. IX.

AUBERTI MIRÆI.

S. Cyrilli Epiſcopi Hieroſolymitani *Catecheſes* extant Græce & Latine; ſtudio Joannis Grodecii Pariſienſis 1608. *Epiſtola* ejusdem ad Conſtantium Imp. de Crucis apparitione, & *Oratio* de occurſu Domini, extant tom. 4. Bibliothecæ Patrum, Græci & Latini diem ejus feſtum 18. Martii celebrant.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Sæpe pulſus eccleſia. Sæpe ſua culpa. Diximus ſupra, Cæſarienſem epiſcopum inter Palæſtinæ epiſcopos fuiſſe metropolitanum, qvod jus inde a longis temporibus ei competebat. Sed Cyrillus poſt ſuſceptum Hieroſolymitanum epiſcopatum Acacio, Cæſareæ epiſcopo, de jure metropolitano controverſiam movebat, ὡς ἀποστολικοῦ θρόνου ἡγούμενος, tanqvam apoſtolicam ſedem obtinens. Ἐντεῦθεν εἰς ἀπέχθειαν κατέστησαν, hinc inimicitiæ exortæ ſunt, inqvit Sozomenus libri IV. capite XXV. Et ut inimicitiæ religioſo zelo palliarentur, ſe mutuo accuſabant, qvaſi non recte ſentirent de divinitate.

Digitized by Google

CAP. CXIII.

EUZOIUS, apud Theſpeſium e) Rhetorem, cum Gregorio Nazianzeno Epiſcopo, adoleſcens Cæſareæ eruditus eſt: & ejusdem poſtea urbis Epiſcopus, f) plurimo labore, corruptam Bibliothecam g) Origenis & Pamphili in membranis inſtaurare conatus eſt. Ad extremum ſub Theodoſio Principe eccleſia pulſus eſt. h) Feruntur ejus varii multiplicesqve tractatus, i) qvos noſſe perfacile eſt.

Ἐυζώϊος παρὰ Θεσπεσίῳ ῥήτορι ἅμα Γρηγορίῳ Ναζιανζοῦ Ἐπισκόπῳ, νέος ἐν Καισαρείᾳ φοιτήσας, καὶ ὕστερον τῆς αὐτῆς πόλεως Ἐπίσκοπος, πολλῷ πόνῳ φθαρεῖσαν ἤδη τὴν Ὠριγένους καὶ Παμφίλου βιβλιοθήκην, ἐν σωματίοις ἀνανεῶσαι ἐπεχείρησεν. Καὶ ὕστερον ἐπὶ Θεοδοσίου βασιλέως τῆς ἐκκλησίας ἐξεώθη. Φέρονται τούτου πολλαὶ καὶ πλεῖσται ὁμιλίαι, αἷς ἐστι ῥᾴδιον ἐντυχεῖν.

e) In Palæſtinæ ſcholis ſe Rhetorices ſtudio commoratum teſtatur Nazianzenus Orat 10. in Cæſarium fratrem pag. 163. Idem Theſpeſium defunctum hoc Epigrammate decoravit, qvod nuper edidit eruditisſimus Muratorius:

Αἶ, αἶ, καὶ σὺ θάνες, φθονερὴ δέ σε μοῖρ' ἐκάλυψεν
Θεσπέσιε, φθιμένου δ' ἄφθιτόν ἐστι κλέος.
Ἀρτιτόκοις ἐπέεσσι τόσος βρύσες, ἡ δ' ἐβόησε
Ἀτθὶς τίς ποτ' ἐμῆς δόξαν ἔχει σοφίης;

Illud latinis verſibus ſic utcunque expresſi:

Vah rapuit vah Te quoque nobis invida Parca
Theſpeſie, extincti ſed decus usque viret.
Flumine manabat ſermo: nunc Attica clamat,
Qui erit hinc ſueda gloria danda mea?

f) Euzoius Cæſareæ Epiſcopus poſt Acacium circa A. 366. mortuum. Epiphanius LXXIII. 37. pag. 895. ἐξ αὐτῶν γὰρ Εὐζώϊος &c. *Ex hoc enim grege, Cæſarienſis Euzoius prodiit, illorum* (Semiarianorum) *diſcipulus, qui poſt Acacium ſedi illi præfuit, cum ante Philumenus à Cyrillo Hieroſol. in illa conſtitutus fuiſſet, ac deinde Cyrillus ſenex ibidem ab Eutychio collocatus, ac demum Gelaſius ab Cyrillo Hieroſol. cujus ſororis erat filius, rurſus eſſet impoſitus. Cum enim hi tres illic ordinati forent, & ob mutuas ſimultates dignitate ceſſiſſent, poſtmodum Euzoius ſedem illam obtinuit.*

g) Bibliotheca Origenis ad Pamphilum martyrem pervenit qui Cæſareæ pulcherrimum librorum theſaurum condidit in quo prope triginta voluminum millia habuiſſe teſtatur Iſidorus Hiſp. lib VI. Originum cap. 6. Illa Bibliotheca cum magno ſuo & communi Eccleſiæ fructu uſus Pamphili amicus Euſebius eſt, tum Hieronymus quoque qui ſupra cap. 54. quintam ſextam & ſeptimam editionem de Origenis ſe Bibliotheca habuiſſe refert, pluribusque aliis in locis celebrat. Idem Epiſt 140. ad Marcellam: *Beatus Pamphilus Martyr, cujus vitam Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus tribus ferme voluminibus explicavit, cum Demetrium Phalereum & Piſiſtratum in ſacra Bibliotheca ſtudio vellet æquare, imaginesque ingeniorum quæ vera ſunt & æterna monumenta, toto orbe perquireret: tunc vel maxime Origenis libros impenſius proſecutus, Cæſarienſi Eccleſiæ dedicavit: quam ex parte corruptam Acacius dehinc & Euzoius, ejusdem Eccleſiæ Sacerdotes in membranis reſtituere conati ſunt.*

h) A. 379. vel 380. Nam in Concilio CPol. A. 381. ſubſcripſit Cæſareæ Epiſcopus Gelaſius (male *Thalaſſius* in quibusdam Codd.) quem Euzoio ſucceſſiſſe teſtatur Hieronymus noſter infra cap. 131.

i) Ex illis non modo ætatem nullus tulit, ſed ne titulum quidem ullius potui à quoquam veterum memoratum reperire.

ERASMI SCHOLION.

Eſtius. In aliis, Eozolus, utrumqve mendoſe. Legendum enim Euzoius Εὐζώϊος. Nec eſt apud Epheſum, ſed apud Theſpeſium.

AUBERTI MIRÆI.

Euzoii iſtius Cæſarienſis Epiphanius qvoqve in Hæreſi 73. meminit. Alius ab iſto fuit Euzoius, qvi cum Alexandrinæ eccleſiæ diaconus eſſet, cum Ario pulſus, poſtea Antiochenam ſedem obtinuit. Cæterum Euzoius Cæſarienſis, eo qvod Arianus eſſet, Theodoſio regnante, Cathedra ſua pulſus, ſucceſſorem habuit Gelaſium, cap. 130. ab Hieronymo memorandum.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Euzoius ſcribendum eſt, qvamvis Hieronymus in expoſitione Pſalmi CXXVI. Euzonium dicat. Nam & Epiphanius hæreſi LXXIII. appellat εὐζώϊον.

CAP. CXIV.

EPIPHANIUS, Cypri Salaminæ k) Epiſcopus, ſcripſit adverſum omnes Hære-

Ἐπιφάνιος Κύπρου Σαλαμῖνης Ἐπίσκοπος, ἔγραψε κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων λόγους,

k) S. Epiphanius Conſtantiæ quæ antea Salamis ſive Salamine in Inſula Cypro Epiſcopus fuit ab A. 367. ad A. 403. quo vicinus vel etiam major centenario diem obiit ſupremum.

ſes libros, l) & multa alia, qvæ ab eruditis propter res, a ſimplicioribus propter verba m) lectitantur. Supereſt usqve hodie, n) & in extrema jam ſenectute varia cudit opera.

λόγους, καὶ ἕτερα πολλὰ, ἃ τινα παρὰ μὲν τῶν πεπαιδευμένων διὰ τὰ πράγματα, παρὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν διὰ τὰ ῥήματα ἀναγινώσκεται. Περίεστιν ἄχρι τοῦδε, καὶ ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ ποικίλα συντάττει συγγράμματα.

l) Opus adverſus hæreſes ſcribere cœpit Epiphanius A. 375. quod poſt Dionyſium Petavium ab alio aliquo viro docto accuratius excuti atque illuſtrari pretium erit operæ. Vide ſi placet qvæ de illo & aliis hujus Doctoris ſcriptis dixi Tomo VII. Bibliothecæ Græcæ pag. 415. ſqq.

m) Sic eloquentiam in Epiphanio ſuſpexit illa ætas, quem in opere de hæreſibus plebejo ſtylo uſum perinde ut Palladium in Lauſiaca, notat Salmaſius commentario de Lingua Helleniſtica pag. 108.

n) A. 392. nonagenarius.

HENR. GRAVII.

Scripſit adverſum omnes hereſes libros. Ex præfat. lib. Auguſtini de hæreſibus ad Qvod vult Deum, apparet ipſum epitomen duntaxat vidiſſe Epiphanii, non autem ipſum opus, qvod tamen Dei beneficio hodie extat. Vide Socrat. lib. VI. cap. X. & 12. & Sozomenum lib. 8. cap. 14. & 15. & lib. 7. cap. 26. Meminit hujus Hieron. in vita Paulæ, & ad Fabiolam: *Usque hodie* & in Eſa. cap. 54. & in Ezech. 28.

Et in extrema ſenectute, τελευτᾷ ἐσχατόγηρως. Sophronius.

AUBERTI MIRÆI.

S. Epiphanius Conſtantiæ, ſive Salaminæ in Cypro Epiſcopus, anno 374. aut 375. inchoavit *Panarium* adverſus Hæreſes, qvæ ad ſuam ætatem exſtiterunt. Scripſit inſuper *Ancoratum, Anacephalæoſim* ſive Summam Panarii, *De ponderibus & menſuris, Phyſiologum, de XII. gemmis,* & alia. Latine ex Græco fere omnia reddidit, & animadverſionibus illuſtravit Dionyſius Petavius, S. I. Theologus, an. 1622. Pariſiis. Orationes porro, qvæ ejusdem Epiphanii nomine circumferuntur, cum ſtilo ipſo, tum aliis qvibusdam indiciis ſatis declarant, ſe eſſe alterius vel Epiphanii vel auctoris. Nam præter hunc noſtrum cujus mentio in Martyrologio Romo 12. Maji, fuerunt alii duo *Epiphanii,* in Cypro itidem Epiſcopi. Unius nomine in Synodo VI. Theodorus, Trimethuntiorum epiſcopus, ſubſcripſit: alterius extat epiſtola ad Ignatium CP. Patriarcham, cum Synodo VIII. a Matthæo Radero, Soc. JEſu Theologo edita.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

In extrema jam ſenectute varia cudit opera. Longævus præſul, & qvi, ut pauca dicam, duodecimo poſt editum catalogum anno nondum in vivis eſſe deſierat. Hieronymum magno amore dignatus eſt, eiqve dono dedit librum ſuum de lapidibus. Hieronymus XXIIX. Ezechielis: *Super quibus* (lapidibus) *& vir ſanctus, Epiphanius epiſcopus, proprium volumen mihi præſens tradidit.* Hunc plagii reum peregit Ruffinus, cujus verba Hieronymus libro III. apologiæ refert: *Hic eſt ille delirus ſenex, qui ideo Origenem legi prohibet, ne alii ejus furta cognoſcant.* Qvasdam ejus epiſtolas, qvod notum eſt, Hieronymus tranſtulit, ceu teſtatur epiſtola LXVII.

CAP. CXV.

EPHRÆM, Edeſſenæ Eccleſiæ diaconus, o) multa Syro ſermone compoſuit, & ad tantam venit claritudinem, ut poſt lectionem Scripturarum publice in qvibusdam eccleſiis p) ejus ſcripta recitentur. Legi ejus de Spiritu ſancto Græcum volumen, q) qvod qvidam de Syriaca lingua verterat, & acumen ſublimis ingenii, etjam in translatione, cognovi. Deceſſit ſub Valente Principe. r)

Ἐφραὶμ τῆς ἐν Ἐδέσσῃ ἐκκλησίας διάκονος, πολλὰ τῇ τῶν Σύρων διαλέξει συντέθηκε, καὶ εἰς τοσαύτην ἦλθε λαμπρότητα, ὥστε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν, δημοσίᾳ ἔν τισι τῶν ἐκκλησιῶν ἀναγινώσκεται τὰ συγγράμματα. Ἀνέγνων περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἑλληνικὸν τεῦχος, ὅπερ τινὲς ἀπὸ τῆς Σύρων γλώττης μετέφρασαν, καὶ τὸ ἄκρον τῆς ὑψηλοτάτης διανοίας, ἐκ τῆς μεταφράσεως ἔγνων. Ἐτελεύτησε βασιλεύοντος Γρατιανοῦ.

o) Si auctori Prædeſtinati hæreſi 59. & Menologio Græcor. 28. Januar. fides, etiam Presbyter.

p) Syrorum haud dubie, qui etiamnum Doctorem illum ſuum magnum ac Prophetam habent, & in Miſſa ſuæ precationibus & Hymnis utuntur ab Ephraimo compoſitis.

q) Hoc ſcriptum Hieronymo laudatum hodie non exſtat. De aliis dictum lib. V. Bibl. Græcæ cap. 2. Pro *Græco volumine* quidam legunt *egregium volumen*.

r) A. C. 375. vel 378. Colitur ejus memoria à Græcis 28. Januar. à Latinis 1. Febr. Vide Acta Sanctorum ad illam diem pag. 49. ſeq.

ERASMI SCHOLIA.

Poſt lectionem Scripturarum. Hinc apparet nonniſi Apoſtolicas litteras olim legi ſolitas

politas in templis aut certe virorum apoſtolicæ autoritatis, cum hodie monachorum ſomnia, imo muliercularum deliramenta legantur inter divinas ſcripturas.

HENR. GRAVII.

Ephrem Ediſſena eccleſiæ diaconus. De eo vide apud Theodoritum lib. 4. cap. 29. & lib. 2. cap. 30.

AUBERTI MIRÆI.

S. Ephram Niſibi natus (ut Sozomenus hiſt. l. 3. c. 15. tradit) Edeſſenæ eccleſiæ diaconus, admirabilis illius Jacobi Epiſcopi alumnus ac diſcipulus, circa annum 370. claruit. Scripſit varia Syro ſermone; qvæ Gerardus Voſſius, Decanus Tungrenſis, agens Romæ, & Baronio aliisqve eruditis in Urbe viris familiariter utens, ex præcipuis Italiæ bibliothecis in unum collegit, & Latina civitate donavit. Exſtant omnia Romæ, Antverpiæ & Coloniæ junctim edita. Meminit Martyrolog. Rom. 1. Febr.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Ut publice in quibusdam eccleſiis ejus ſcripta recitentur. Ejus hymni hodienum in uſu ſunt apud Maronitas, ut obſervat Joannes Bona. Neqve tamen, qvos jam habemus, hymni non interpolati videntur, cum in illis Dei miſericordia imploretur *per orationem benedictæ Mariæ, per orationem martyrum benedictorum.* Hujusmodi precandi ratio inaudita fuit Ephræmi ætate. Id ex Sozomeni libro III. capite XVI. conſtat, eum encomia martyrum compoſuiſſe, de qvibus Theodoritus libro IV. capite XXIX. ait: *Hæc cantica feſtos martyrum dies lætiores ac ſplendidiores etiamnum efficiunt.* At ſanctorum opem imploraſſe, aut eorum merita Deo, ut condonaret mortalibus ſcelera, propoſuiſſe, nusquam legitur. In modernis hymnis qvisqve verſus ſeptem ſyllabis abſolvitur.

CAP. CXVI.

BASILIUS Cæſareæ Cappadociæ, qvæ prius Mazaca s) vocabatur, Epiſcopus, t) egregios contra Eunomium u) elaboravit libros, & de Spiritu ſancto volumen, & in Hexaëmeron homilias novem, & ἀσκητικὸν, x) & breves variosqve tractatus. Moritur imperante Gratiano. y)

Βασίλειος Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν, ἣ ὡς πρῶτον Μάζακα ἐκαλεῖτο, Ἐπίσκοπος, κατὰ Εὐνομίου ἐξαιρέτους συνέταξε λόγους, καὶ περὶ πνεύματος ἁγίου τεῦχος, καὶ εἰς τὴν ἑξαήμερον ὁμιλίας ἐννέα, καὶ ἀσκητικὸν, καὶ βραχείας καὶ ποικίλας ὁμιλίας. Τελευτᾷ βασιλεύοντος Γρατιανοῦ.

s) Τὰ Μάζακα Straboni lib. XII. ut τὰ Τύανα. Sic etiam Stephanus Byz. in Καβαδοκὸς & Μάζακα. Sed Vitruvio VIII. 3. & Solino cap. 47. Mazaca eſt ſingulare fœmininum: ut Pæanio Eutropii Græco interpreti VII. 6. Μαζάκα. Hæc primum Cæſarea dicta fuit à Tiberio Imp. cum poſt redactum in poteſtatem Archelaum, Cappadociam provinciam Romano imperio vindicaſſet, ut Eutropius eodem loco auctor eſt, & ex Capitone Lycio, altero Eutropii Græco interprete Svidas in Καισάρεια & Τιβέριος.

t) Euſebio in Epiſcopatu ſucceſſit S. Baſilius A. C. 370. Vide qvæ Tom. VIII. Bibl. Græcæ p. 60. ſeq.

u) Ἀντιῤῥητικὸς adverſus Eunomium, libris V. & cætera omnia Hieronymo memorata Baſilii ſcripta adhuc exſtant, ſæpius edita una cum cæteris ejus operibus, quorum nova editio poſt *Jac. Lopinum* ſimili conatui jam A. 1693. immortuum, quatuor in folio voluminibus hoc tempore Pariſiis ſub prælis ſudat, ſollerti cura & ſtudio *Juliani Garnerii* Monachi Benedictini.

x) Plura exſtant S. Baſilii ſcripta aſcetica, & incertum quodnam ex illis ſpeciatim ab Hieronymo ſignetur.

y) A. 379. Calendis Januar. Non omittendum quod Jo. Marcianæus hoc loco notat verba Hieronymi in Chronico: *qui plurima continentia & ingenii bona uno ſuperbiæ malo perdidit*, non de Baſilio eſſe intelligenda ſed de Photino hæretico. Et hoc fuſius voluit oſtendere in nova Chronici Hieronymi editione ſed cui ſuperiore A. 1717. mors Marcianæi interceſſit.

ERASMI SCHOLION.

Et Aſtericon. Aſceticon legendum, ἀσκητικὸν, id eſt exercitatorium.

HENR. GRAVII.

Baſilius Cæſareæ Cappadociæ. Hieron. in Chronicis anno 13. Valentiniani & Valentis. Baſilius Cæſarienſis Cappadociæ Epiſcopus clarus habetur.

Cæſareæ Cappadociæ, quæ prius Mazaca vocabatur. In Chron. an. 7. Tiberii. *Tiberius multos Reges ad ſe per blanditias evocatos nunquam remiſit, in quibus Archelaum Cappadocem, cujus in provinciam verſam Mazacam nobiliſſimam civitatem Cæſaream appellari juſſit.* Vide in Eſa. cap. 66. & in qvæſt. hebraic. in Geneſ. & Sozomenum lib. 5. cap. 4. Vide de eo & Gregorio Nazianzeno Rufinum lib. XI. cap. IX. & Svidam.

AUBERTI MIRÆI.

S. Baſilius, re & cognomento Magnus, decurſis in urbe Athenienſi litterarum ſpatiis, ad philoſophandum ſolitudinem aptiorem ratus, in eremum cum *Gregorio Nazianzeno* ſeſe

ſeſe contulit: qvo nemo illi conjunctior, ob ſtudiorum animorumqve ſimilitudinem, ac ne frater qvidem ullus carior fuit, cum *Gregorium* haberet & *Petrum*, illum Nyſſæ, hunc Sebaſtæ Epiſcopum; & alios duos fratres monaſticen profeſſos: itemqve ſorores, qvæ ſæculum & ipſæ, nuncio remiſſo, valere juſſiſſent. Ex veteribus pleriqve omnes doctrinam & eloqventiam Baſilii ſuſpexerunt: in his, præter Hieronymum, Sophronius, Gregorius Nazianzenus, Theodoretus Cyrenſis, Philoſtorgius, Photius. Svidam ex his loqventem audiamus:

Baſilius Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, quæ urbs olim Mazaca dicebatur, Gregorii Nazianzeni Epiſcopi amicus, parentibus antiqua nobilitate claris ortus, Baſilio & Emmelia, vir eloquentium præſtantiſſimus, & in omni doctrina genere ſummus, ſcripſit plurima, inter quæ maxime in admiratione ſunt commentarii in opificium ſex dierum. *Etiam* contra Eunomium *eximios ſcripſit libros, & opus* de Spiritu ſancto: *&* in Hexaēmeron *IX. Homilias: aliud opus* Aſceticum, *id eſt, de exercitatione virtutis & pietatis: aliud* de virginitate: *Laudationem XL. martyrum: aliam de Gordio, aliam de Barlaam, aliam de Julitta: item in diverſos Pſalmos: Sermones varios de moribus:* Epiſtolas, *quarum nullæ iis meliores, quas cum ad Libanium ſophiſtam, tum ad Gregorium Nazianzenum familiarem, & ad alios complures, dedit. Hujus quoque Baſilii meminit Philoſtorgius in ea, quam adverſus hæreticos * edidit, Hiſtoria.*

* Imo pro Arianis.

Cæterum S. Baſilius, Euſebio defuncto, an. 370. Cæſarienſis creatus Epiſcopus, cum annis octo & menſibus aliqvot præfuiſſet, anno ineunte 397. Kalendis Januarii, in Domino obdormivit; Martyrologio Romano & Menologio Græcorum, ad eundem diem, adſcriptus. Opera ejus omnia, qvæ exſtant, Græco Latina 1618. Pariſienſes ediderunt. Eadem Latine antea 1616. Andreas Schottus S. I. Antverpiæ evulganda curarat. Præter Baſilium Cæſarienſem, fuit & alius ejuſdem nominis in Oriente Antiſtes, pietate ac doctrina præſtans, *Baſilius Seleucienſis*, a nobis infra in Auctario prædicandus: cujus exſtant Orationes XLIV. & liber de vita S. Theclæ virginis ac martyris; omnia Lutetiæ Græco-Latina junctim edita.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Breves varioſque tractatus. Πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ſcripſit, qvorum nonnulla in Latinum ſermonem convertit Ruffinus, ut eſt apud Socratem libro IV. capite XXVI. Hexaēmeron ejus ſecutus eſt Ambroſius, qvum Origenis de illo argumento librum verteret, ceu Hieronymus teſtatur epiſtola LXV.

CAP. CXVII.

GREGORIUS, primum Saſimorum, z) deinde Nazianzenus Epiſcopus, a) vir eloqventiſſimus, præceptor meus, b) qvo Scripturas explanante didici, ad triginta millia verſuum omnia opera ſua compoſuit. E qvibus illa ſunt: de morte fratris Cæſarii: c) περὶ φιλοπτωχίας: d) laudes Machabæorum: e) laudes Cypriani: f) laudes Athanaſii: g) laudes Maximi philoſophi, h) poſt exilium reverſi; qvem falſo nomine qvidam Heronis i) ſuperſcripſerunt; qvia eſt & alius liber vituperationem ejuſdem Maximi continens:

Γρηγόριος, Σασίμων πρότερον, εἶτα Ναζιανζοῦ Ἐπίσκοπος, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, ὁ ἐμὸς διδάσκαλος, οὗ ἐξηγουμένου τὰς θείας ἔγνων γραφὰς, εἰς τρεῖς μυριάδας στίχων πάντα τὰ συντάγματα αὐτοῦ συνέθηκεν, ἀφ᾽ ὧν εἰσι τάδε· Περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀδελφοῦ Καισαρίου, περὶ φιλοπτωχίας, ἐπαίνους τῶν Μακκαβαίων, ἐπαίνους Κυπριανοῦ, ἐπαίνους Ἀθανασίου, ἐπαίνους Μαξίμου φιλοσόφου μετὰ τὴν ἐξορίαν ἀναζεύξαντος, ὃν τινα ψευδῶς τινὲς Ἥρωνος ἐπέγραψαν. Ἔστι γὰρ καὶ ἄλλη βίβλος, κατάγνωσιν τοῦ αὐτοῦ Μαξίμου περιέχουσα, ὡς μὴ ἐξὸν εἶναι, τὸν αὐτὸν καὶ ἐπαι-

z) Saſimi Cappadociæ opidum, cui Epiſcopum præfici ſe à Baſilio Cæſareenſi ægre paſſus eſt circa A. 373. Vide Nazianzeni Orat. V. VI. VII.

a) Proprie non fuit Epiſcopus Nazianzeni ſive Diocæſareæ, ſed Patris ſui cognominis qui Epiſcopum in illa Civitate Cappadociæ agebat, jam decrepiti vices per aliqvod tempus obiit. Vide Orat. VIII. X. XLI. & carmen de Vita. Sozomenum VI. 17.

b) Confer Baronium ad A. C. 379. n. 17.

c) Hæc eſt Oratio Nazianzeni X. dicta in laudem Cæſarii, fratris junioris natu, defuncti ſuperſtite utroque Parente, A. C. 368.

d) Oratio XVI. inter editas, cujus loca quædam illuſtrat S. Maximus in dubiis, Græce & Lat. Oxonii vulgatis à præclaro Viro Thoma Galeo.

e) Oratio XXII. f) Orat. XVIII. g) Oratio XXI. dicta A. 373.

h) Oratio XXIII. in laudem Maximi Cynici, in exilium miſſi ab Arianis A. 372. & poſt quinquennium reverſi Alexandriam A. 378.

i) Itaque Heronis nomen non ab ipſo Nazianzeno eſſe Hieronymus exiſtimavit. Maximum ſub nomine Ἥρωνος φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ etiam ab auctore vitæ S. Euthymii pag. 293. memorari ſuſpicatur Cotelerius notis ad T. 2. monument. pag. 640.

k) quaſi non licuerit eumdem & laudare & vituperare pro tempore. Et liber, hexametro verſu, Virginitatis, & nuptiarum, contra ſe diſſerentium. l) Adverſum Eunomium liber unus: m) de Spiritu ſancto liber unus. n) Contra Julianum Imperatorem libri duo. o) Secutus eſt autem Polemonem p) dicendi charactere; vivoque ſe Epiſcopum in loco ſuo ordinans, q) ruri vitam monachi exercuit. Deceſſitque ante hoc ferme triennium r) ſub Theodoſio Principe.

ἐπαινέσαι καὶ ψέξαι ἐν καιρῷ. Καὶ βίβλος δι' ἑξαμέτρων παρθενίας καὶ γάμου καθ' ἑαυτῶν διαλεγομένων. Κατὰ Εὐνομίου λόγος εἷς, περὶ Πνεύματος ἁγίου λόγος εἷς, κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ βασιλέως λόγος εἷς. Ἠκολούθησε δὲ τῷ Πολέμωνος χαρακτῆρι καὶ περιὼν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον Ἐπίσκοπον καταστήσας, ἐν ἀγρῷ βίον μοναδικὸν ἀπενήνοχε, καὶ ἐτελεύτησε πρὸ τριετοῦς χρόνου βασιλεύοντος Θεοδοσίου.

k) Oratio XXVIII. adverſus eundem Maximum, qui Epiſcopatum CPol. invaſerat. Confer Blondellum de Epiſcopis ac presbyteris pag. 330. ſeq. Tillemontium Tom. IX. pag. 445. ſeq. Baronium, Antonium Pagi & Samuelem Baſnage ad A. 379. & notas Benedictinorum ad S. Ambroſii Epiſtolam XIII. Tom. 2. Opp. pag. 815. In eundem Maximum invehitur Nazianzenus in Carmine quod incipit τί ταῦτα; τολμᾷς καὶ σύ; Tom. 2. pag. 249. De hoc Maximo infra, cap. 127.

l) Hic liber exſtat Tom. 2. p. 42. & παρθενίης ἔπαινος inſcribitur. Incipit: παρθενίην στεφάνοις ἀναδήσομεν ἡμετέροισιν.

m) Orat. XXXIII. ſeq. n) Orat. XXXVII. o) Orat. III. IV.

p) Suidas de Gregorio Naz. Ἠκολούθησε δὲ τῷ Πολέμωνος χαρακτῆρι τοῦ Λαοδικέως τοῦ σοφιστεύσαντος ἐν Σμύρνῃ, ὃς ἐγεγόνει διδάσκαλος Ἀριστείδου τοῦ Ῥήτορος. Hujus Polemonis pauca quædam exſtant quæ licet cum Nazianzeno, dicendi charactere conferre. De Polemonis ſcriptis lib. IV. Bibl Græcæ parte 2. pag. 369 ſeq. deſcriptis Nazianzeni quorum novam editionem exſpectare nuper juſſit *Franciſcus Louvard* Monachus Benedictinus, dixi Tomo VII. pag. 508. ſeq. De Polemone Rhetore qui Hadriani & Antonini Pii temporibus claruit Smyrnæ, Magiſter Rhetoris Ariſtidis, adeundus Philoſtratus lib. 1. de Sophiſtis cap. 25. eruditis deſideratiſſimi Olearii noſtri annotationibus illuſtratus. Pro Polemone vitioſe quidam habent *& Quintilianum*.

q) Nazianzenus Epiſcopatu CPolitano quem paucis menſibus geſſerat, A. 381. in Synodo ſe abdicavit, Nectario in ſui locum ordinato. Eulalium quoq; Nazianzi Epiſcopum ordinavit A. 382. *V. de Tillemont, T. IX.* memor.

r) Cum Hieronymus A. 392. hunc librum ſcripſerit, putavit is Nazianzenum extinctum A. 389. Sed viri docti malunt aſſentiri Suidæ, qui ait obiiſſe anno XIII. Theodoſii Magni, hoc eſt CHriſti 391. ætatis 90.

ERASMI SCHOLIA.

Sophronius addidit nonnihil, haud ſcio, an de ſuo, legens in hunc modum, Gregorius primum Saſimorum, deinde Nazianzenus epiſcopus.

Fratris Cæſaris. Cæſarii legendum. Atque hic Sophronius ſubjicit alium titulum, qui prætermiſſus eſt in noſtris codicibus, περὶ φιλοπτωχίας, id eſt de paupertatis amore. Et ne quis putet ab ipſo additum, extat idem in vetuſtiſſimo codice ſcriptum. Et alter item, Laudes Machabæorum.

Quidam Herona. Heronis legendum. Ex Sophronio ἥρωνος. Non enim agitur de titulo libri, ſed de authore.

MARIANI VICTORII NOTA.

Adverſus Eunomium liber unus. Cum hac vulgata lectione conſentit etiam Sophronius. Mediceus tamen Feſulanusque codices habent, Libri duo. Quæ lectio tranſpoſita fuit: contra Julianum enim Imperatorem libros duos ſcripſit.

HENR. GRAVII.

Vir eloquentiſſimus præceptor meus. Hieron. in Epheſ. cap. V. *Gregorius Nazianzenus vir valde eloquens, & in ſcripturis apprime eruditus &c.*

Ad XXX. M. verſuum omnia opera ſua compoſuit. Vide Rufinum ubi ſupra, & in præfat. Apolgetici, & Eucherium ad Valerianum, & Socratem lib. 4. cap. 26. & Sozomenum lib. 6. cap. 17. & 21. & lib. 7. cap. 5.

Et liber Hexametro verſu virginitatis & nuptiarum contra ſe diſſerentium. Hieron. Lib. I. in Jovinianum: *& præceptor meus Gregorius virginitatem & nuptias diſſerens græcis verſibus explicavit.*

Secutus eſt autem Polemonem dicendi charactere. Hieron. in Galat. 5. cap. Polemonem & Quintilianum conjungit. De Polemone autem lege Suidam.

Deceſſitque ante hoc ferme biennium, ſub Theodoſio Principe. Proſper in Chronicis Anno 3. Gratiani: *Gregorius Nazianzenus vir ſua ætate eloquentiſſimus & Hieronymi præceptor, obiit.* Vide etiam Joannem Caſſianum lib. 7. de incarnatione Domini.

AUBERTI MIRÆI.

S. Gregorius Nazianzenus, & Baſilii Cæſarienſis amicorum intimus, S. Hieronymi præceptor, anno 389. deceſſit. Ejus opera Græco-Latina, interprete Jac. Billio Pruneo, 1630. Pariſienſes publicarunt, cum Nicetæ Serronii, Pſelli, Nonii & Eliæ Cretenſis commentariis.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Nazianzenus epiſcopus. Iterum hoc loco culpatur Hieronymus, qvod Gregorium Nazianzenæ eccleſiæ epiſcopum dicat; ſed fruſtra. Faciunt eum Nazianzenum epiſcopum Ruffinus libro XI. hiſtoriæ capite IX. Socrates libro IV. capite XI. & XXVI. Theodoritus libro IV. capite XIX. Sozomenus libri VI. capite XVII. unoqve ore veteres reliqvi. Hos omnes errare, errare Hieronymum, qvi eo præceptore uſus eſt, qvis credat? Tota eccleſia orientalis ita exiſtimavit, ſuperſtite Gregorio. Nam inter accuſationis capita, propter qvæ throno Conſtantinopolitano motus eſt, hoc qvoqve fuit, qvod deſeruerit populum Nazianzenum, cui neceſſitudine obligatus eſſet. Nemo autem ex iſtis, qvi Gregorium defendunt, reſpondit, eum nunqvam fuiſſe Nazianzenæ eccleſiæ epiſcopum. Cum igitur inter omnes conſtet, Gregorium, ſuperſtite patre ſuo, Nazianzenam eccleſiam rexiſſe, qvod ipſe nullibi non, præcipue vero in carmine de ſeipſo & contra epiſcopos, à Jacobo Tollio primum edito fatetur; manifeſtum eſt, eum recte illius eccleſiæ epiſcopum dici: niſi qvis ſimul negare velit, Alexandrum, de qvo ſupra capite LXII. actum eſt, Hieroſolymorum epiſcopum fuiſſe, qvamdiu Narciſſus ſupervixit. At, inqvis, ipſe Gregorius negat, ſe fuiſſe Nazianzenum epiſcopum. Eqvidem hoc verum eſt, negat, ſe illius urbis obtinuiſſe epiſcopatum, ſed poſt patris obitum. Deinde ideo negat, ne recte accuſatus videri poſſit, qvod tantillum epiſcopatum reſpuens inhiarit throno Conſtantinopolitano, ac curam nullam geſſerit gregis Nazianzeni, à ſe derelicti. Hæc talia objicientibus reſpondit, ſe non fuiſſe, qvum Nazianzo diſcederet, epiſcopum: qva qvidem in re cum vetus eccleſia orthodoxa ei aſſenſum non præbuerit, ſed magno conſenſu Nazianzenum epiſcopum dixerit, non video, cur ea ſententia hodie alicui vitio verti poſſit. Accedit, qvod Valeſius ad Socratis librum V. caput XXVI. docet, Gregorium poſt amiſſam Conſtantinopolitanam ſedem Nazianzum ſe recepiſſe, atqve ejus urbis epiſcopatum obtinuiſſe, donec ſenio defatigatus ſucceſſorem ſibi ipſemet eligeret.

Omnia opera ſua. Opera Gregorii in codice Græco MSC bonæ notæ habentur in bibliotheca Caſinenſi, ut taceam alios codices, qvorum mentionem faciunt impreſſi bibliothecarum catologi. Extant ejusdem opera cum figuris, ante annos mille exarata, Mediolani in bibliotheca Ambroſiana. Vide Mabillon. Iter Ital. p. 13. & 123.

Deceſſit ante hoc ferme triennium. De Gregorii emortuali anno ex hoc loco agit Pagi in Prolegomenis diſſertationis hypaticæ, n. 35.

CAP. CXVIII.

LUCIUS, poſt Athanaſium Arianæ partis Epiſcopus, s) usqve ad Theodoſium Principem, à qvo & pulſus eſt, t) Alexandrioam eccleſiam tenuit. Exſtant ejus ſolemnes de Paſcha epiſtolæ, u) & pauci variarum hypotheſeon x) libelli.

Λούκιος μετὰ Ἀθανάσιον Ἀρειανῆς θρησκείας Ἐπίσκοπος ἄχρι Θεοδοσίου βασιλεύοντος, παρ' οὗ καὶ ἐξεώσθη, τὴν Ἀλεξανδρειανὴν κατέσχεν ἐκκλησίαν. φέρονται τούτου περὶ τοῦ πάσχα ἐπιστολαὶ, καὶ ὀλίγοι ποικίλων ὑποθέσεων λόγοι.

ERAS-

s) Lucius hic ὁ δεύτερος Ἄρειος Nazianzeno Orat. XXIII. pag. 417. ad Samoſatenam primum, deinde etiam ad Alexandrinam ſedem ab Arianis evectus A. 371. extruſo Petro S. Athanaſii ſucceſſore, crudeliter in Catholicos conſuluit, ut narrant Socrates IV. 36. Epiphanius LXXIII. 38 pag. 886. & LXVIII. 10. pag. 726. ſeq. & uberius Petrus ipſe in Epiſtola apud Theodoretum IV. 22. Hiſt. ad qvem addendæ notæ Georgii Henſchenii in actis Sanctorum T. 3. Maji pag. 207. ſeq.

t) A. 379. Vide Socratem IV. 37. Niceph. XII. 8.

u) Epiſcopi Alexandrini notum eſt hoc fuiſſe officium, ut Paſchatis celebrandi tempus qvotannis ſolenniter indicaret. Cyrillus prologo Cycli XCV. annorum apud Bucherium p. 481. *Sanctorum totius orbis Synodi conſenſione decretum eſt, ut quoniam apud Alexandriam talis eſſet reperta Eccleſia, quæ in hujus ſcientia claveret quota Kalendarum vel Iduum, quota Luna Paſcha debeat celebrari, per ſingulos annos Romanæ Eccleſiæ literis intimaret &c.* Leo Magnus Epiſt. 94. (al. 64.) ad Marcianum Auguſtum: *ſtuduerunt ſancti Patres occaſionem hujus erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino Epiſcopo delegantes, quoniam apud Ægyptios hujus ſupputationis antiquitus tradita eſſe videbatur peritia &c.* Unde illæ qvæ adhuc exſtant Epiſtolæ Paſchales Athanaſii, Theophili, Cyrilli. Etiam de Dionyſii Alex. Epiſtolis Paſchalibus dictum ſupra cap. 69. Sed Lucii Epiſtolæ paſchales interciderunt, excepto exiguo fragmento quod ſervatum eſt in Actis Concilii Romani Lateranenſis ſub Martino I. habitæ A. C. 649 Tom. VI. edit. Labbeanæ pag. 316. *Λουκίου Ἀρειανοῦ ἐπισκόπου γενομένου Ἀλεξανδρείας, ἐκ τοῦ εἰς τὸ Πάσχα λόγου.*

x) De varii generis argumento. Hieronymus infra c. 135. Sic Gennadius c. 53. & 57. Hieronymum imitatus.

Digitized by Google

HENR. GRAVII.

Lucius poſt Athanaſium Arianæ partis Epiſcopus. Vide Rufin. lib. XI. cap. 3. & 6. & Socratem in eccleſ. Hiſtor. lib. 4. cap. 20. 24. & 36. & Theodoretum lib. 4. cap. 15. 20. & 21. & Sozomenum lib. 6. capite qvinto decimo nono, & 38.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

A quo pulſus. Guelpherbytanus codex: *A quo expulſus eſt.* De hoc multa legi poſſunt ex epiſtola Petri, Alexandrini epiſcopi, libro IV. capite XXII. Theodoriti, ubi dicitur λύκῳ τὴν πονηρίαν καὶ τὰς πράξεις ἔχειν ἐσπουδακώς.

CAP. CXIX.

DIODORUS, Tarſenſis Epiſcopus, y) dum Antiochiæ eſſet presbyter, magis claruit. Extant ejus in Apoſtolum commentarii, z) & multa alia, ad Euſebii magis Emiſeni a) characterem pertinentia: cujus cum ſenſum ſecutus ſit, eloqventiam imitari non potuit, propter ignorantiam ſecularium litterarum.

Διόδωρος Ταρσοῦ Ἐπίσκοπος, ἡνίκα ἦν Ἀντιοχείας πρεσβύτερος μᾶλλον λαμπρὸς ἦν. Εἰσὶ τούτου εἰς τὸν Ἀπόστολον ὑπομνήματα, καὶ ἕτερα πλεῖστα εἰς τὸν Εὐσεβίου μᾶλλον τοῦ Ἐμεσηνοῦ χαρακτῆρα προσήκοντα, οὗ ἴσως τῇ γνώμῃ ἀκολουθήσας τὸ ἐλλόγιμον οὐκ ἠδυνήθη μιμήσασθαι διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν κοσμικῶν γραμμάτων.

y) A Meletio poſt Valentis mortem reverſo ab exilio, Diodorus ordinatus eſt Tarſi Epiſcopus A. 378. Antiochiam in qua ante presbyter fuerat, inviſit poſtea A. 387. ubi à Joanne Chryſoſtomo eſt laudatus. Sed A. 492. qvo hæc Hieronymus ſcripſit, jam fortaſſe obierat. Certe A. 494. ſucceſſor ejus Phalerius Synodo ſubſcripſit CPolitanæ. Vide Tillemontium Tom. VIII. memor.

z) Apud Facundum, qui inter multa quæ in laudem Diodori congeſſit, etiam hunc Hieronymi locum refert IV. 2. legitur: *in Apoſtolo Commentaria.* Cæterum & hæc quæ in Pauli Epiſtolas. & quæ in alios libros pleroſque ſacrorum ſcriptorum commentatus eſt Diodorus, interciderunt omnia exceptis quibusdam apud Catenarum ſcriptores fragmentis. Sed & alia Diodori ſcripta quæ extitere olim non pauca, hodie vix de titulo nobis innoteſcunt, niſi quod nonnulla Syriace verſa adhuc ſupereſſe teſtatus eſt Hebed JEſu. Vide Tom. VIII. Bibl. Græcæ pag. 358. ſeq.

a) Vocabulum *Emeſeni* apud Facundum deſideratur, ſupplendum neceſſario, ne Euſebium alium cogites. De Euſebio Emeſeno ſupra cap. 91, ubi ejus adverſus Judæos & Gentes & Novatianos Hieronymus memorat. Similiter & Diodorum adverſus Gentes & contra Judæos, & contra hæreticos varios ſtrinxiſſe ſtylum jam dicto Bibl. Græcæ loco annotavi. Euſebii Emeſeni & Diodori ſectatorem Chryſoſtomum vocat noſter infra, c. 129.

ERASMI SCHOLIA.

Ad Euſebii magis Emiſeni. Ut rurſum ex characteris indicio, notat librum falſo inſcriptum.

Cujus ſenſum cum ſecutus ſit. Ubi ſunt qvi ſolent reſpondere, non eundem hominis eſſe ſtilum ubiqve?

HENR. GRAVII.

Diodorus Tarſenſis Epiſcopus. Meminit hujus in epiſtola: *In ipſo:* Vide Baſilium in epiſt. ἐνέτυχον ad Patrophilum: & Socratem lib. 6. cap. 3. & Theodoretum libro 4. cap. 25. & libro 5. cap. 4.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

In apoſtolum commentarii. Fragmentum exhibet Hieronymus epiſtola CLII.

CAP. CXX.

EUNOMIUS, Arianæ partis, Cyzicenus Epiſcopus, b) in apertam hæreſeos ſuæ prorumpens blaſphemiam, c) ut qvod illi tegunt, iſte publice fateretur, usqve hodie vivere dicitur in Cappadocia, & multa

Εὐνόμιος Ἀρειανῆς θρησκείας Κυζίκου Ἐπίσκοπος, τοσοῦτον εἰς βλασφημίαν ἦλθε τῆς οἰκείας αἱρέσεως, ὥς τε ὅπερ ἐκεῖνοι κρύπτουσι, τοῦτο φανερῶς ὁμολογῆσαι. Ἕως τοῦ νῦν λέγεται περιμεῖναι ἐν Καππαδοκίᾳ, καὶ

b) Eunomius ex Diacono Antiocheno factus Cyzici Epiſcopus eſt A. 360. in locum Eleuſii, ut teſtatur Gregorius Nyſſenus 1. contra Eunom. pag. 308. ſeq.

c) Dejectus ideo eſt ab Epiſcopatu Eunomius eodem anno & in exilium miſſus. Novo inde exilio affectus ſub Valente atque iterum ſub Theodoſio M. à qvo denique veniam impetravit ad patrios Dacoræ agros in Cappadocia revertendi, Vide Sozomenum VII. 17. In illis ſuperſtes, adhuc cum Hieronymus iſta A. 492. ſcriberet, obiit non diu poſt, certe ante A. 396.

contra Eccleſiam ſcribere. d) Reſponderunt ei Apollinarius, e) Didymus, Baſilius Cæſarienſis, Gregorius Nazianzenus, & Gregorius Nyſſenus.

πολλὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας συγγράφειν, ᾧτινι ἀντέγραψαν Ἀπολινάριος, Δίδυμος, Βασίλειος Καισαρείας, Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς καὶ Νυσσηνός.

d) Ex his Eunomii ſcriptis exſtant ejus ἔκθεσις quam confutavit Nyſſenus libro 2. contra Eunomium, & ἀπολογητικὸς, contra quem ſcripſit S. Baſilius. Utramque dedi, & Apologeticum primus publicavi T. VIII. Bibliothecæ Græcæ, ubi & de aliis ejus ſcriptis deperditis, ut Commentario in Epiſtolam ad Romanos atque Epiſtolis.

e) Quæ adverſus Eunomium ſcripſere Didymus, & quæ Apollinaris, laudata etiam Philoſtorgio VIII. 12. interciderunt. Sed exſtant SS. Doctorum Baſilii, Nazianzeni & Nyſſeni ſcripta.

HENR. GRAVII Schol.

Eunomius Arianæ partis Cyzicenus Epiſcopus. In Chronicis Hieronymus: ann. 10. Valentiniani & Valentis: *Eunomius diſcipulus Aëtii Conſtantinopoli agnoſcitur, à quo hæreſis Eunomiana.* In Eſa. cap. 65. *Qualis fuit Marcion & Valentinus, & nuper Eunomius mentis immunditiam leproſa carne conteſtans, &c.* Meminit quoqve in Tit. cap. 2. & 3. Vide Rufinum lib. 10. cap. 24. & Auguſtinum cap. 54. de hæreſibus: *Aëtiani*: & Socratem lib. 5. eccleſiaſt. hiſtor. cap. 20. & Theodoretum lib. 2. & Sozomenum lib. 6. cap. 8. & 26.

AUBERTI MIRÆI.

Eunomius Aëtii Syri diſcipulus, Cyrici, aliis Cyzici Epiſcopus cum magiſtro ſuo hæreſim Anomœorum ſive Eunomianorum excitavit: qvi Filium Patris eſſe diſſimilem aſſerebant. De hæreſi iſta Epiphanius hæreſ. 76. & Socrates lib. 2. cap. 35. agunt.

Apolinarii Græcis conſtanter dicti ſunt, tum antiqvior ille *Hierapolitanus*, qvi ſub M. Aurelio vixit, apud Euſebium libro 4. cap 26. & apud Hieronymum ſupra cap. 26. tum Laodiceni duo in Syria: qvorum junior, id eſt, filius, hæreſis auctor fuit, de qva Apolinariſtæ nuncupati. Pro Apolinariis *Apollinares* plerique apud Latinos vocant, diverſam vocis originem non animadvertens.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Et multa conta eccleſiam ſcribere. Et multa contra eccleſiam ſcribere auſus eſt, habet noſter Codex.

CAP. CXXI.

PRISCILLIANUS, f) Abilæ Epiſcopus, qvi factione Hidacii & Ithacii g) Treveris à Maximo tyranno cæſus eſt, * edidit multa opuſcula, h) de qvibus ad nos aliqva pervenerunt. Hic usqve hodie à nonnullis Gnoſticæ, i) id eſt, Baſilidis

Πρισκιλλιανὸς Ἀβίλης Ἐπίσκοπος, ὃς εἰς συσκευὴ Ὑδατίε καὶ Ἰθακίε, εἰς Τρίβεριν παρὰ Μαξίμε τε τυράννε ἐσφάγη, ἐξέδωκε πολλὰ συντάγματα, ἀφ᾽ ὧν τινα εἰς ἡμᾶς παρεληλύτασιν. Οὗτος ἄχρι τήμερον παρά τινων τὴν Γνωστικὴν αἵρεσιν, τετέστιν Βασιλείδε

f) De Priſcilliano Abulenſi Hiſpaniæ ulterioris Epiſcopo ejusque hæreſi Hieronymus lib. contra Pelagianos, Epiphanius & Damaſcenus hæreſi 49. Auguſtinus & auctor prædeſtinati hæreſi 70. Sulpicius Severus ſub extrem. libri 2. Hiſt. & dialogo 3. Auguſtinus libro ad Oroſium contra Priſcillianiſtas, Tomo VIII. edit. novæ, & ſermone 129. de tempore (in nova edit. T. V. Appendice ſerm. 233.) *qui de fide recta contra omnes hæreſes* inſcribitur & quem Priſcillianiſtis oppoſitum obſervat Paſchaſius Queſnellus diſſ. XIV. ad Leonem M. pag. 723. Leo Magnus Epiſt. 93. (al. 15.) ad Turibium. E recentioribus Tillemontius Tom. VIII. memor. & Nic. Antonius lib. 2. Bibl. Veter. Hiſpan. cap 5. Damnati ſunt Priſcillianiſtæ in Conciliis Cæſaraugustano A. 380. Burdegalenſi A. 385. Toletano 1. A 400. Braccarenſi A. 563. &c.

g) In aliis vitioſe *Hylatii* vel *Hydiati* & *Ithacii*, pro quo rectius alii *Hidacii* ſive *Idatii & Ithacii*. Sic & Sulpicii Severi Codices, II. 62. *Tum vero Idacius & Ithacius acrius inſtare*, & II. 63. *Secuti etiam accuſatores Idacius & Ithacius Epiſcopi, quorum ſtudium in expugnandis hæreticis non reprehenderem, ſi non ſtudio vincendi plus quam oportuit certaſſent. - - Certe Ithacium nihil penſi, nihil ſancti habuiſſe definio &c.* Apud Proſperum, Iſidorum, Sigebertum Gemblacenſem & Hermannum Contractum duo illi vocantur *Ithacius & Urſacius.* Proſperi verba adſcribam: *Ithacius & Urſacius Epiſcopi, ob necem Priſcilliani, cujus accuſatores fuerant, Eccleſiæ communione privantur.*

* A. 386. Arcadio & Bautone Coſſ. *Priſcillianus in Synodo Burdigalenſi ſe damnandum intelligens ad Imperatorem Maximum provocavit, auditusque Treviris ab Euodio præfecto prætorio, à Maximo gladio addictus eſt cum Euchrotia Delphidii Rhetoris conjuge & Latroniano* (hic eſt de quo Hieronymus infra cap. 122.) *aliisque erroris conſortibus.* Hæc idem Proſper in Chronico pag. 736.

h) Scripta Priſcilliani una cum auctore ſuppreſſa omnia à nemine veterum, qualia fuerint vel quibus inſcripta titulis, memorantur, nedum ut ætatem ipſa tulerint: excepto fragmento Epiſtolæ apud Oroſium in Commonitorio de erronibus Priſcillianiſtar.

i) Sulpicius Severus II. 60. *Tum primum infamis illa Gnoſticorum hæreſis intra Hiſpanias deprehenſa, ſuperſtitio* exi-

Digitized by Google

&Marcionis, de qvibus Irenæus k) ſcripſit, hæreſeos accuſatur; defendentibus aliis, non ita eum ſenſiſſe ut arguitur.

λιδῦ ϰ Μαρκίωνος, περὶ ὧν Εἰρηναῖος συνέγραψεν, ὡς αἱρετικὸς κατηγορεῖται, ἐνδικούντων τινῶν, οὐχ οὕτως αὐτὸν νενοηκέναι ὡς εὐθύνεται.

exitiabilis arcanis occultata ſecretis. Origo iſtius mali oriens ab Ægyptiis - - Primus eam intra Hiſpanias Marcus intulit, Ægypto profectus, Memphis ortus. Hujus auditores fuere Agape quadam non ignobilis mulier & Rhetor Helpidius. Ab his Priſcillianus eſt inſtitutus, familia nobilis, prædives opibus, acer, inquies, facundus multa lectione eruditus, differendi ac diſputandi promtiſſimus. Felix profecto ſi non pravo ſtudio corrupiſſet optimum ingenium, prorſus multa in eo animi & corporis bona cerneres. Vigilare multum, famem ac ſitim ferre poterat, habendi minime cupidus, utendi parciſſimus. Sed idem vaniſſimus, & plus juſto inflatior profanarum rerum ſcientia, quia & magicas artes ab adoleſcentia eum exercuiſſe creditum eſt.

k) De quo ſupra cap. 35.

ERASMI SCHOLIA.

Abila epiſcopus. Abila civitas eſt Phœnices in Syria.

Factione Hylacii & Hithatii. Sic enim reſtituimus varie depravata vocabula, partim ex Sophronio, partim ex notis vetuſtiſſimi codicis.

HENR. GRAVII.

Qui factione Hilarii & Ithacii Treveris à Maximo Tyranno cæſus eſt. Corrige & lege: *Itacii & Urſacii.* Proſper in Chronicis. *Ea tempeſtate hoc eſt, anno primo Gratiani cum Theodoſio, Priſcillianus Epiſcopus de Galatia & Manichæorum & Gnoſticorum dogmate hæreſim nominis ſui condidit. Anno primo Valentiniani cum Theodoſio: Priſcillianus in ſynodo Burdegalenſi ſe damnandum intelligens, ad Imperatorem Maximum provocavit, auditusque Treviris ab Evodio præfecto prætorio, à Maximo gladio addictus eſt, cum Euchrotia Delphidii Rhetoris conjuge, & Latroniano, aliisque erroris conſortibus. Burdegala quædam Priſcilliani diſcipula nomine Urbica, ob impietatis pertinaciam, per ſeditionem vulgi lapidibus extincta eſt.* Anno 5. *Itacius & Urſacius Epiſcopi, ob necem Priſcilliani, cujus accuſatores fuerant, eccleſia communione privantur.* Severus in dialogo: *Maximus Imp. alias ſane bonus, depravatus conſilio ſacerdotum poſt Priſcilliani necem, Itacium Epiſcopum Priſcilliani accuſatorem, cæteroſque illius ſocios, quos nominare non eſt neceſſe, vi regia tuebatur, ne quis ei crimini daret, opera illius cujuscunque modi hominem fuiſſe damnatum.* Mox: *Congregati apud Treviros Epiſcopi tenebantur, qui quotidie communicantes Itacio communem ſibi cauſam fecerant: & jam pridie Imperator ex eorum ſententia decreverat, tribunos ſumma poteſtate armatos ad Hiſpanias mittere, qui hæreticos inquirerent, deprehenſis vitam & bona adimerent.* Iſidorus de VV. illuſtrib. *Itacius Hiſpaniarum Epiſcopus, cognomento & eloquio Clarus, ſcripſit quendam librum &c.* Scripſit qvoqve hic Itacius prolixum opus adverſus Varimadum Arianum, quod hodie extat in Biblioth. Patrum. De Priſcillianiſtis qvoqve vide Auguſtinum ad Qvod vult Deum c. 70. *Priſcillianiſtæ.*

AUBERTI MIRÆI.

Haud abs re fuerit hoc loco Priſcilliani ejusqve aſſeclarum conatus & fœdos exitus commemorare. *Gnoſticorum ſectam (cujus ſemina à* Marco *quodam* Ægyptio, *Baſilidis diſcipulo, primum ſparſa fuerunt, Hadriano imperante)* Priſcillianus *in Hiſpania circa annum* 383. *excitavit. Fuit is homo copioſus, & generis nobilitate clarus, in ea Hiſpaniæ parte natus, cui Calacia nomen eſt. Inerant præterea multa animi & corporis bona: ſed has virtutes non minora vitia fœdabant; inquies animus & turbulentus, atque ex profana ſcientiæ mentis elatio. Ingenii dexteritate & accommodatis ad tempus officiis,* Inſtantium & Salvianum *Epiſcopos ſectæ ſuæ conciliavit. Hos Idacius Emeritæ Præſul. S. Hieronymi laude nobilis,* Agidini *Cordubenſis Epiſcopi monitu, exagitandos cum ſuſcepiſſet, vulnus recruduit: latiusque ſerpſit malum, quod contrectatum cautius, fortaſſis curationem admiſiſſet. Ad illud extremum & ultimum deventum, ut in conventu Epiſcoporum Cæſaraugustæ habito, ea de cauſa, utrique in re præſenti diſceptarent. Sectarii die dicta cum venire recuſaſſent, anathemati ſubjecti* Inſtantius & Salvianus *Præſules, e populo* Elpidius & Priſcillianus, *& cum his* Agidinus *Cordubenſis Epiſcopus mutata voluntate, ex inimico repente hæreticorum ſocius factus.* Ithacio Soſſunobenli *(ſic Severus Sulpitius vocat) Epiſcopo ſententiæ promulgandæ cura demandata, ardenti homini atque procaci: qui jejuniis aut lectioni ſacræ deditos, quaſi Priſcilliani ſectatores, palam accuſaret. Hujus atque Idacii diligentia, a Gratiano Imp tum ſuperſtite imperatum, ut hæreticos templis, urbibus totaque provincia expelli mandaret. Inſtantius & Salvianus, atque cum his Priſcillianus, interim Abulenſis Epiſcopus, ſectatorum ope creatus, Romam præſidii cauſſa contendentes, & in Aquitania ſubſiſtentes, non paucos eo in tractu, ad ſectam ſuam traxerunt. Romam appulſis* Damaſi *Pontificis conveniendi poteſtas non eſt facta; ac ne* Ambroſius *quidem Mediolani eorum vocibus aures præbuit: ad novi dogmatis inſolentiam cunctis exhorrentibus. Non remittunt tamen: corrupto officiorum Magiſtro Macedonio, à Gratiano impetratum, ut priore edicto inducto, ablatæ eccleſiæ Priſcilliano atque Inſtantio redderentur: nam Salvianus Romæ diem obierat. Ab eo ſucceſſu Gnoſticorum audacia confirmata:* Ithacius *ſeditionis lege poſtulatus, atque a Volventio Vicario ad necem quæſitus, ad Gregorium*

Præfectum prætorii in Galliam confugit. Eo parum opis ferente, Maximum Imp. adiit, ab eoque Treveris impetratum, cognitionem Burdigalæ in Epiſcoporum conventu inſtaurari. Eo venire compulſi ſunt Priſcillianus atque Inſtantius: a Priſcilliano, cum ſocius gradu dejectus eſſet, ad Maximum provocatum: factumque Epiſcoporum inconſtantia, ut ad Imperatorem devolveretur cauſſa, novo ad eam diem exemplo, judicem profanum de hæreticis judicare. Ceterum cauſſa Treveris agitata, atque urgente Ithacio capitale ſupplicium A.389. Priſcillianus *ſubiit; maleficii convictus, atque nocturnos conventus cum fœminis, religionis ſpecie, agitaſſe. Interfecti præterea* Feliciſſimus & Armenius, *tum* Latronianus *ſeu* Matronianus, *fœdo exitu nobilior quam pangendis carminibus.* Inſtantius *ultra Britanniam in inſulam deportari juſſus eſt. Priſcilliano occiſo, ſecta non modo non eſt repreſſa, ſed latius etiam propagata. Cæſorum corpora, in Hiſpaniam delata, a ſectatoribus, martyrum inſtar, honorata ſunt.* Ithacius & Idacius *ſolum exilio vertere compulſi; quod iis agentibus hæretici eſſent trucidati.* Sic fere Mariana lib.4. De rebus Hiſpaniæ cap.20.

Cæterum Iſidorus tradit, Priſcillianum Gnoſticorum & Manichæorum erroribus mixtum dogma compoſuiſſe. Auguſtinum lib. de hæreſibus cap.70. lege.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Baſilidis & Marcionis. *Baſilidis vel Marcionis*, eſt in codice.

CAP. CXXII.

LATRONIANUS, l) provinciæ Hiſpaniæ, valde eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus, cæſus eſt & ipſe Treveris cum Priſcilliano, Feliciſſimo, m) Juliano, Euchrotia, ejusdem factionis auctoribus. Exſtant ejus ingenii opera, diverſis metris edita.

Ματρωνιανὸς ἐπαρχίας Ἱσπανίας, σφόδρα πεπαιδευμένος, καὶ εἰς ἐποποιΐαν τοῖς ἀρχαίοις συγκρινόμενος, ἐσφάγη καὶ αὐτὸς ἐν Τρεβέροι ἅμα Πρισκιλλιανῷ, Φηλικισσίμῳ, Ἰουλιανῷ, καὶ Εὐχρωτίᾳ, τοῖς ἐξάρχοις τῆς αὐτῆς αἱρέσεως. Εἰσὶ τούτου συγγράμματα διαφόρῳ μέτρῳ ἐκδοθέντα.

l) Latronianus ſcripſi pro Matroniano quia non modo Latronianum habent Codices plerique Hieronymi ut Gemblacenſis, Sigebergenſis & Martinienſis teſte Suffrido Petri, ſed ita apud Hieronymum quoque legit Honorius & ita dicitur in Codicibus Sulpicii Severi ll. 64. & in Proſperi Chronico. Cæterum ex ejus ſcriptis nihil tulit ætatem.

m) De Feliciſſimo & Euchrotia meminit idem Sulpicius his verbis: *Priſcillianus capitis damnatus eſt unaque cum eo Feliciſſimus & Armenius qui nuper à Catholicis, clerici Priſcillianum ſecuti, deſciverant. Latronianus quoque & Euchrotia gladio peremti.* Euchrotiam illam Delphidii Rhetoris cujus Auſonius in Profeſſoribus Burdegalenſibus carm. 5. meminit, conjugen fuiſſe Proſper notatum reliquit. De eadem Latinus Pacatus cap.29. Panegyrici: *Objiciebatur atque etiam exprobrabatur mulieri viduæ nimia religio & diligentius culta Divinitas. Quid hoc majus poterat intendere accuſator Sacerdos?* (Ithacius) *Fuit enim, fuit & hoc delatorum genus, qui nominibus Antiſtites, revera autem ſatellites atque adeo carnifices, non contenti miſeros avitis evolvere patrimoniis, calumniabantur in ſanguinem, & vitas premebant reorum jam pauperum.*

ERASMI SCHOLIA.

Hunc verterant in Latronianum.

Cum Encrocia. Cum Euchrotia legendum.

HENR. GRAVII.

Latronianus. Ita legit & Proſper in Chronicis, pro Matronianus.

AUBERTI MIRÆI.

Matronianus ſeu Latronianus, fœdo exitu nobilior fuit, qvam pangendis carminibus: qvamvis in aliqvo poëtarum numero ſua ætate fuerit: ut Mariana lib.4. cap.20. loqvitur.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Valde eruditus. Codex: *Vir valde eruditus.*

Euchrotia. Codex: *Eutropio.*

CAP. CXXIII.

TIBERIANUS Bæticus, ſcripſit o) pro ſuſpicione, qva cum Priſcilliano accuſabatur hæreſeos, apologeticum tumenti

Τιβεριανὸς Βαιτικὸς, συνέγραψε περὶ τῆς ὑπονοουμένης αἱρέσεως, εἰς ἣν ἅμα Πρισκιλλιανῷ κατηγορεῖτο, ἀπολογητικὸν ὑψηλῷ καὶ επη-

o) Ex Tiberiani quoque hujus ſcriptis nihil jampridem exſtat. Et qui Apologeticum ejus memorant Ado in Chronico & Honorius, ab Hieronymo id habuere.

compoſitoqve ſermone: p) poſtea poſt ſuorum cædem, tædio victus exilii, q) mutavit propoſitum, & juxta ſanctam Scripturam, r) *canis reverſus ad vomitum ſuum,* filiam devotam Chriſto virginem, matrimonio copulavit.

καὶ ἐκπεπονημένῳ λόγῳ. Ὅς τις μετὰ τὴν τῶν ἰδίων σφαγὴν ἡττηθεὶς, ἀνιαρῶς διάγων ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἐξέστη τῆς οἰκείας προθέσεως, καὶ κατὰ τὴν θείαν γραφὴν, κύων εἰς τὸν ἴδιον ἔμετον ἀναζεύξας, θυγατέρα καθιερωθεῖσαν θεῷ παρθένον γαμηθῆναι κατηνάγκασεν.

p) Compoſitum ſermonem dixit pro elaborato, in qvo utait Lucilius *quam lepide* λέξεις *compoſtæ ut teſſerulæ omnes,* apud Ciceronem 3. de Oratore cap. 43.

q) Exilii ejus locum nos docet Sulpicius Severus lib. 2. cap. 64. *Tiberianus ademptis bonis in Sylinam inſulam datus.* Sylina inſula oræ Britannicæ vicina, hodie Silly, Plinio Silumnus. Vide Cambdenum in Britannia, & Nic. Antonium lib. 2. Bibl. veteris Hiſpanæ cap. 5. §. 131.

r) Proverb. XXVI. 11. & 2. Petr. II. 22.

ERASMI SCHOLION.

Matrimonio copulavit. Id eſt coëgit ut nuberet, ſic enim explicat Sophronius, ne qvis accipiat illum ſuam ipſius duxiſſe filiam.

MARIANI VICTORII.

Canis reverſus ad vomitum ſuum, filiam, devotam Chriſto virginem, matrimonio copulavit. Acriter reprehendit Hieronymus, qvod infelici hac noſtra ætate paſſim alicubi fit; jureqve fieri etiam ab hæreticis aſſeveratur. Matrimonio autem copulavit, dixit, hoc eſt, *κατηνάγκασεν,* coëgit ut nuberet, alteri ſcilicet, non ſibi.

HENR. GRAVII.

Filiam devotam Chriſto virginem matrimonio copulavit. Locutio trita Hieronymo. Libro 2. in Jovinianum: *Satur in terra matrimonio copulatur.* In Epheſ. 5. *Nubentes & matrimonio copulati* & in Hierem. 2. & in Oſeæ 3. & alibi.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Filiam devotam Chriſto virginem matrimonio copulavit. Piaculum eſt, alicui quicqvam affingere. Sed codex noſter diſerte docet, qvod reliqvi in medio relinqvunt, Tiberianum propriam filiam duxiſſe uxorem. *Matrimonio ſibi copulavit,* habet. *

* Vitioſe, ut non dubito.

CAP. XXIV.

AMBROSIUS, Mediolanenſis Epiſcopus, usqve in præſentem diem s) ſcribit: de qvo, qvia ſupereſt, meum judicium ſubtraham, ne in alterutram partem, aut adulatio in me reprehendatur, aut veritas.

Ἀμβρόσιος Μεδιολάνου Ἐπίσκοπος, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας συγγράφεται, καὶ ἐπείπερ περίεστι, τὴν ἐμὴν κρίσιν ἀναστέλλω, μήπως κολακείας μᾶλλον, ἢ ἀληθείας εὐθύνωμαι.

s) Hæc A. 392. Hieronymus, cum jam plurima ſcripta ſua Ambroſius vulgaſſet, quem defunctum conſtat non diu poſt A. C. 396. vel certe 398. Vide Papebrochii diſſertationem de anno & die mortis S. Ambroſii: in actis Sanctor. ante Tom. 1. Aprilis pag. XXXVIII. ſeq. Vitam ejus accurate præter alios tradiderunt Tillemontius Tomo X. memor. Godfridus Hermantius, & quibus luculentam Ambroſii operum editionem Pariſ. 1686. 1691. fol. 2. Volum. vulgatam debemus Jacobus Frichius & Nicolaus le Nourry, Monachi clariſſimi Benedictini.

ERASMI SCHOLION.

Cum multos ſuperſtites honorifice recenſuerit Hieronymus, mirum cur in uno Ambroſio prætexat hanc cauſam, qvod adhuc viveret. Certe poterat illius opera recenſere, verum non optime ſenſiſſe de litteris Ambroſii Hieronymum calumniatur & Ruffinus, & conſentaneum eſt illum non probaſſe hominis dictionem, cum fidem & ſanctimoniam approbaret.

HENR. GRAVII.

Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus. Proſper in Chronicis: *anno 2. Gratiano & Theodoſio 5. Coſſ. pro catholica fide multa ſubtiliter Ambroſius ſcribit.* Vide Caſſianum lib. 7. de Incarnatione Domini: *Paulus presbyter non ille Nolanus Epiſcopus, petente Auguſtino, conſcripſit ſancti Ambroſii vitam, ſignis florentem, atque doctrinis, & meritis Apoſtolorum non imparem.*

AUBERTI MIRÆI.

S. Ambroſius, an. 374. aut 375. die 7. Decembris Mediolano datus Epiſcopus, deceſſit Honorio IV. & Eutychiano Conſulibus (hoc eſt, Chriſti anno 398.) ſi Marcel-

lino credimus. Alii ejus obitum ad annum ſuperiorem referunt. Ambroſii opera omnia exſtant Romæ & Lutetiæ 1586. typis evulgata. Qvæ porro ſint genuina, Bellarminus lib. de Script. eccleſ. breviter explicat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De quo, quia ſupereſt. Qoamdiu ſupervixerit ab hujus libri editione, non eſt ſatis explicatum. Doctiſſimus Papebrochius putat, eum obiiſſe anno CCCXCVIII. die XVII. aprilis, ſeu ſabbatho ſancto paſchatis, qvi anno CCCXCVIII. incidebat in XVIII. aprilis. Martyrologia Bedæ & aliorum habent IV. aprilis. Sed Mabillonius vulgatam ſententiam, qva anno CCCXCVI. die V. aprilis deceſſiſſe dicitur, retinendam putat, cum ob alias cauſas, tum qvod in vetuſtiſſimo Mediolanenſium epiſcoporum catalogo, qvem primus edidit, die V. aprilis dicatur depoſitus. Ego nullus dubito, qvin vulgaris ſententia Papebrochianæ præferenda ſit. Illud vero plane non eſt veroſimile, eundem die V. ſepulturæ traditum eſſe, qvum tanta feſtinatione uſi non ſint veteres in recondendis corporibus epiſcoporum. Nec apparet, qvi decenter fieri potuerit, eiqve ex more intereſſe clericorum piorumqve hominum multitudo. De libris Ambroſii nihil moneo. Ritum, ſeu, ordinem Ambroſianum erudite excuſſit Mabillon, fateturqve, eum hodie multo alium eſſe, qvam fuerit Ambroſii aevo.

CAP. CXXV.

EVAGRIUS Antiochiæ Epiſcopus, t) acris ac ferventis ingenii, cum adhuc eſſet presbyter, diverſarum hypotheſeon u) tractatus mihi legit, qvos necdum edidit · vitam qvoqve beati Antonii x) de Græco Athanaſii in ſermonem noſtrum transtulit.

Εὐάγριος Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, εὐφυῆς, καὶ ἄκρας διανοίας, ἔτι πρεσβύτερος ὤν, διαφόρων ὑποθέσεων ὁμιλίας ἀνέγνω μοι, ἃς οὔπω ἐξέδωκε, καὶ τὸν βίον δὲ τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου ἀπὸ ἑλληνικοῦ Ἀθανασίου, εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεξιν μετήνεγκεν.

t) Ex parte Euſtathianorum ultimus Epiſcopus Antiochenus fuit Evagrius in locum Paulini ab A. 388. vel 389. & cum ipſo defuncto ſchisma in illa Eccleſia exſpiravit. Ex Hieronymo autem colligas tunc cum hæc ſcriberet hoc eſt A. 392. adhuc Evagrium ſuperſtitem fuiſſe. Confer Tillemontium T. XII. memor. p. 14 ſeq.

u) Scripta varii argumenti, ut ſupra cap. 118. *variarum hypotheſeon libri.* Sed ex illis Evagrii ſcriptis nihil tulit ætatem.

x) Hanc Latinam verſionem vitæ S. Antonii ab Athanaſio ſcriptæ, Hieronymo ipſi à quibusdam falſo tributam probat Rosweidus ad Vitas Patrum p. 23. ſeq. Prodiit poſt editiones Mombritii, Surii ad 17. Januar. aliorumq;, emendatius vulgata à Rosweido cum notis Tom. 1. pag 25. ſeq. Bollando Tom. 2. Act. Sanctor. Januarii pag. 107. & in nova editione Operum S. Athanaſii Montfauconiana, Tomi I. parte poſteriore.

HENR. GRAVII ANNOTATIO.

Evagrius Antiochiæ Epiſcopus. De eo Hieronymus Epiſt. ad Florentium; *Vitam quoque B. Antonii de Græco Athanaſii in noſtrum ſermonem tranſtulit.*

AUBERTI MIRÆI.

Labuntur Sixtus Senenſis & Trithemius, dum Evagrium Epiſcopum Antiochenum, & Evagrium monachum S. Macarii Ægyptii diſcipulum, Origeniſtam, conflant in unum. Ex his *Evagrius Antiochenus*, ante Epiſcopatum, hoc eſt, cum adhuc eſſet presbyter, vitam S. Antonii, ab Athanaſio Epiſcopo Alexandrino Græce ſcriptam, Latine reddidit: exſtatqve tom. 1. in Vitis Patrum, a Moreto 1628. Antverpiæ editis, cum Notis Heriberti Rosvveidi. *Evagrii monachi* (qvem vulgus Ponticum, Hieronymus Hyperboritam vocat) ſcripta Gennadius cap. 11. enumerat. De tertio *Evagrio* idem Gennadius cap. 50. & ex eo Honorius cap. 50. agunt. Qvartus Evagrius ſit nobis *Evagrius Scholaſticus*, qvi, poſt Socratem & Theodoretum, Hiſtoriam eccleſiaſticam libris ſex, usqve ad annum circiter Chriſti 595. Græco ſermone deduxit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Mihi legit. Fuit enim Hieronymi in eremo comes, ut ex epiſtola XLI. liqvet. *Uno*, inqvit, *& toto mihi lumine, Evagrio noſtro fruor.* Et epiſtola VI. cariſſimum Evagrium vocat.

CAP. CXXVI.

AMBROSIUS Alexandrinus, y) auditor Didymi, ſcripſit adverſum Apollina-

Ἀμβρόσιος Ἀλεξανδρεὺς, ἀκροατὴς Διδύμου, ἔγραψε κατὰ Ἀπολλιναρίου τεῦχος πολ-

y) Ambroſius hic A. 392. adhuc ſuperſtes, diverſus non modo ab æquali ejus Ambroſio Mediolanenſi de quo cap 124. Sed etiam ab Ambroſio Alexandrino Seniore de quo cap. 56. Verum ex ejus ſcriptis nihil hodie exſtat, & apud alios veteres etiam altum de eo ſilentium. De Didymo dictum cap. 109. & de Apollinari Laodiceno cap. 104.

rium volumen multorum verſuum de dogmatibus, & ut ad me nuper quodam narrante perlatum eſt, commentarium in Job: qvi usqve hodie ſupereſt.

πολλῶν στίχων, περὶ δογμάτων, καὶ καθὼς ὑπόγυιον διηγουμένου τινὸς ἔγνων, ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἰὼβ, ὃς ἄχρι τοῦ παρόντος περίεστιν.

AUBERTI MIRÆI SCHOLION.

Ambroſii Alexandrini & Trithemius meminit. Scripſit autem adverſus Apolinarium, ſive, ut in qvibusdam MSS. Codicibus legitur Apollinarem. Vide qvæ ſupra cap. 120. de diverſis Apolinariis diximus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Adverſum Apolinarium. Recte codex noſter: *Adverſum Apollinarem.*

CAP. CXXVII.

MAXIMUS Philoſophus, z) natus Alexandriæ, Conſtantinopoli Epiſcopus ordinatus eſt, & pulſus, inſignem de Fide adverſus Arianos ſcripſit librum; qvem Mediolani a) Gratiano Principi dedit.

Μάξιμος Φιλόσοφος, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἀλεξανδρέων, Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπος κατασταθεὶς καὶ καθαιρεθεὶς, ἐπίσημον περὶ τῆς πίστεως κατὰ τῶν Ἀρειανῶν συνέταξε βίβλον, ἥν τινα ἐν Μεδιολάνῳ Γρατιανῷ ἐπέδωκε βασιλεύοντι.

z) Hic eſt Maximus è Cynico Philoſopho Epiſcopus CPolitanus abſente Nazianzeno ordinatus A. 379. Sed mox iterum dejectus, de quo ſupra cap. 117.

a) Gratianus Mediolani fuit anno quarto imperii, Chriſti 379. ubi cœtus Arianorum prohibuit edicto publicato 3. Auguſti. Vide Codicem Theodoſianum lib. XVI. tit. V. de Hæreticis lege 5. Cæterum liber ille Maximi Gratiano oblatus jampridem intercidit.

HENR. GRAVII ANNOTATIO.

Maximus Philoſophus. De eo vide Canone tertio Conſtantinopolitani Concilii. Ad hunc extat D. Baſilii eruditiſsima epiſtola, cujus initium, εἰκόνες, & item alia ἀνήγγειλέ μοι.

Conſtantinopoli Epiſcopus ordinatus eſt, & pulſus. Vide Theodoritum lib. 5. cap. 8.

AUBERTI MIRÆI.

De Maximo Epiſcopo CP. & Trithemius agit lib. de Script. eccl.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De fide adverſus Arianos. Theodoritus libro V. capite VIII. eum Apolinarii veſania refertum fuiſſe ſcribit.

CAP. CXXVIII.

GREGORIUS NYSSENUS Epiſcopus, b) frater Baſilii Cæſarienſis, c) ante paucos annos mihi & Gregorio Nazianzeno contra Eunomium d) legit libros; qvi & multa alia ſcripſiſſe & ſcribere dicitur.

Γρηγόριος Νύσης Ἐπίσκοπος, ἀδελφὸς Βασιλείου τοῦ Καισαρέως, πρὸ ὀλίγων ἐνιαυτῶν ἐμοὶ καὶ Γρηγορίῳ τῷ Ναζιανζηνῷ κατὰ Εὐνομίου ἀνέγνω λόγους, ὅς τις καὶ ἄλλα πολλὰ γεγραφέναι καὶ γράφειν λέγεται.

b) Nyſſæ in Cappadocia ordinatus eſt Gregorius circa exordium Anni 372. Deinde ab Arianis detruſus, ſed poſt Valentem A. 378. mortuum à Gratiano iterum reſtitutus. Interfuit adhuc Concilio CPolitano A. 394. Vide Tillemontium Tom. IX. memor.

c) De quo ſupra, cap. 116.

d) Hoc eſt opus λόγων ἀντιῤῥητικῶν contra Eunomium, quod in XIII. libros diſtinctum etiamnum exſtat, atque inter alia Nyſſeni opera pariſ. A. 1615 & 1638. Græce & Latine edita vidit lucem. Vide ſi placet quæ de illis dicta Tomo VIII. Bibliothecæ Græcæ.

HENR. GRAVII ANNOTATIO.

Gregorius Nyſſenus Epiſcopus, frater Baſilii. Ad hunc ſcribit Baſilius epiſtolam de differentia οὐσίας καὶ ὑποστάσεως. Extant præterea ad eundem Gregorii Nazianzeni epiſtolæ 6. De operibus autem ejus vide Svidam: & extant multa.

AUBERTI MIRÆI.

Gregorius Nyſſenus, S. Baſilii Cæſarienſis, ſupra cap. 116. laudati, frater, à Valente

te Imp. pulſus, octo circiter annis pro Fide catholica exulavit. Vivebat adhuc 14. Theodoſii Imp. anno (hoc eſt Chriſti 392.) ut hic Hieronymus teſtatur. Opera ejus Græco-Latine 1615. Pariſiis ſunt excuſa: ex qvibus genuina qvæ ſint, Bellarminus in Catalogo te docebit.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Mihi & Gregorio Nazianzeno. Guelpherbytanus tum hic tum in vita Gregorii Nazianzeni, antiqviſſimam Lectionem tuetur, ac *Nazanzenum* vocat, non, *Nazianzenum*. Hanc lectionem & Mabillonius in veterum monumentis deprehendit.

CAP. CXXIX.

JOANNES Antiochenæ eccleſiæ presbyter, e) Euſebii Emiſeni Diodoriqve ſectator, f) multa componere dicitur, de qvibus *περὶ ἱερωσύνης* g) tantum legi. h)

Ἰωάννης Ἀντιοχείας πρεσβύτερος, Εὐσεβίου Ἐμεσηνοῦ, καὶ Διοδώρου ἀκόλουθος, πολλὰ συγγράψαι λέγεται, ἀφ' ὧν περὶ ἱερωσύνης μόνον ἀνέγνων.

e) Presbyter Antiochenus fuit Joannes Chryſoſtomus ab A. 386. Epiſcopus CPol. A. 398. in exilium pulſus A. 404 obiit 407. ætatis 53.

f) De Euſebio Emeſeno ſupra cap. 91. & de Diodoro Tarſenſi cap. 119. cujus ſcripta ibi notat Hieronymus ad Euſebii Emeſeni characterem accedere.

g) Chryſoſtomi libri VI. de ſacerdotio poſt primam edit. Lovanienſem Anni 1529. 4. ſeparatim emendatius editi ſunt à Davide Hœſchelio Auguſtæ Vindel. 1599. 8. & hinc inter opera ſancti Doctoris ſæpius, atque noviſſime iterum ſeparatim Cantabrigiæ nitidis typis Ao. 1710. & 1712. 8. cum notis Joannis Hughes. Nova operum Chryſoſtomi & accuratiſſima editio Græcolatina magno ſtudio conqviſitis Codicibus MSS. jam Pariſiis paratur ab incomparabili Viro Bernhardo de Montfauçon, XI. Voluminibus in fol. De aliis ad hoc tempus vulgatis editionibus dictum Volumine VII. Bibl. Græcæ.

h) *Ægre*, inquit Marcianæus, *ferunt quidam recentiores tam pauca ſcripta fuiſſe* ab Hieron. *de S. Joanne Chryſoſtomo, quia neſciunt præſens Opus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis editum fuiſſe ſex annis antequam Joannes ſublevaretur in thronum Epiſcopalem CPol. nemenque ejus celeberrimum haberetur in Eccleſiis Catholicorum. Sed quam vetus ſit illa imperitorum quæſtio ac querela, facile diſcimus è MSto Codice Cluniacenſi, in quo nebulo quidam ac impoſtor invito Hieronymo hunc obtrudit contextum in laudem S. Chryſoſtomi:*
"Joannes Antiochenæ prius Eccleſiæ presbyter, poſtea Conſtantinopolitanæ Epiſcopus Civitatis, tractator "peritiſſimus & ex tempore declamator inſignis, Euſebii Diodorique ſectator multa compoſuit. Περὶ "*ἱερωσύνης*, De compunctione Cordis, de lapſu animæ, de myſterio Crucis, de ſide adverſum Arianos, ad"verſum Macedonianos, adverſum Anomœos. & alia infinita quæ nec invenire apud aliquem quamvis ſtudio"ſum facile eſt: ſed per totum orbem ſcripta ejus tam Græco ſermone edita, quam in Latinum tranſlata, "velut fulgura diſcurrentia migrant. * Claruit maxime ſub Arcadio Principe, à quo & privata Auguſtæ "conjugis indignatione, exilio pulſus obiit. Et poſt multos annos corporis ejus reliquiæ cum magna "gloria à Theodoſio filio ejus Conſtantinopolin deportatæ intra Apoſtolorum thecas conditæ jacent.
Videant nunc amatores Chryſoſtomi, quantum potuit ſcelus, imperitus amator Joannis, & ineptus corruptor Hieronymi, non intelligens anno Theodoſii decimo quarto nihil tale ſcribi potuiſſe de exilio S. Chryſoſtomi, de morte ejus, de reliquiis CPolin deportatis. Meminerit vero Lector ſtudioſus periodorum Pauli Apoſtoli & Theclæ Virginis, & fatebitur non inſolens fuiſſe amatoribus Sanctorum imperitis multa fingere & confingere veritati contraria. Hæc Marcianæus.

* Rectius Eraſmus: *micant.*

ERASMI SCHOLIA.

Hunc putant eſſe Joannem, qvem vulgo Chryſoſtomum dicimus, poſt epiſcopum Conſtantinopolitanum.

De quibus περὶ ἱερωσύνης. Id eſt, de ſacerdotio. Hactenus Hieronymus de Joanne, nec plura Sophronius. Cæterum in vetuſtiſſimo codice hæc adjecerat, neſcio qvis, de compunctione cordis, de lapſu animæ, de myſterio crucis, de fide adverſum Arianos, adverſum Macedonianos, adverſum Anomoeos, & alia infinita, qvæ nec inveniri apud aliqvem, qvamvis ſtudioſum, facile eſt, ſed per totum orbem ſcripta ejus, tam Græco ſermone edita, quam Latina translata, velut fulgura diſcurrentia micant. Claruit maxime ſub Arcadio principe, a qvo & privata Auguſtæ conjugis indignatione in exilium pulſus, obiit, & poſt multos annos corporis reliqviæ cum magna gloria a Theodoſio filio, Conſtantinopolin deportatæ, inter Apoſtolorum thecas conditæ jacent.

MARIANI VICTORII.

Joannes Antiochenæ Eccleſiæ presbyter. Hic dicitur eſſe præclariſſimus ille omnium græcorum orthodoxorum Pater, Chryſoſtomus, ab aureo ore propter ſermonis elegantiam cognominatus: cujus ſcripta, qvia celebria per ſe, ac vulgatiſſima ſunt, operæ pretium minime erit ea aut enumerare, aut laudare.

HENR. GRAVII.

Joannes Antiochenæ eccleſiæ presbyter. Proſper in Chronicis: anno 6. Theodoſii cum Arcadio & Honorio filiis, Vincentio & Fabricio * Coſſ. *Joannes Conſtantinopolitanus, & Theo-*

* Leg. *Fravitta*, hic enim cum Vincentio Conſul A. 401. Vide Petri Relandi Faſtos Conſulares p. 541. ſeq.

Digitized by Google

Theophilus Alexandrinus illuſtres epiſcopi habentur, ſed utrumque obſcuravit diſcordia, quæ eo usque proceſſit, ut Joannes a Theophilo oppreſſus Pontum exilio pergere cogeretur, cum tamen communionem ejus maxima pars eorum Epiſcoporum, Romani Pontificis exemplum ſecuta, ſervaverit. Vide etiam Caſſianum ubi ſup. Qvi plura legere cupit, adeat Svidam, & hiſtorias eccleſiaſticas, e qvibus Illuſtris Baronius ſua hauſit, ut & è Photii biblioth.

AUBERTI MIRÆI.

S. Joannis Chryſoſtomi, ex presbytero Antiocheno Epiſcopi Conſtantinopolitani, opera Nortoni in Anglia tomis octo 1615. ſunt edita. Tomi autem ſex Græco-Latine, ſtudio Frontonis Ducæi, S. I. Theologi, nobis olim amiciſſimi, Lutetiæ prodierunt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Chryſoſtomi cognomen nondum ſortitus erat Joannes, qvum hæc ſcriberet Hieronymus, imo id nominis illi ſuperſtiti nunqvam tributum videtur. Nec ætate diſcipulorum ejus obtinuiſſe opinor, qvum Theodoritus, lib. V. Hiſt. c. 28. 32. qvi Joannem præceptorem habuit, eum divinum & magnum Joannem, nunqvam vero Chryſoſtomum appellet, qvod ad Joannis laudes, qvibus enumerandis Theodoritus operam ſedulam navat, omnino pertinebat. Qvod in titulis capitum non modo apud Theodoritum, ſed & apud Sozomenum VIII. 2. 5. Chryſoſtomi nomen legitur, indicat titulos illos a librorum autoribus non eſſe adſcriptos. Sozomenus ſane in extollenda Joannis eloqventia totus eſt, eumqve dicendi perſuadendiqve artificem egregium, & omnium ſui temporis oratorum præſtantisſimum vocat, neutiqvam vero Chryſoſtomum. Videtur ergo Chryſoſtomi nomen ignotum fuiſſe usqve ad annum circiter DCXXX. Nam circa iſtum annum Joannes Moſchus in Limonario cap. 128. 191. eum aliqvoties Chryſoſtomum vocat, è cujus verbis colligitur, hoc nomen & paulo ante uſurpatum. Extat in bibliotheca noſtra publica codex homiliarum Chryſoſtomi adorandæ vetuſtatis, qvi nudum Joannis nomen præfert. Itaqve non immerito qvis antiqviſſimos Chryſoſtomi codices illos dixerit, qvi cæteris paribus, ſolo Joannis nomine inſigniuntur. Recentes enim ſcribæ ſemper librorum inſcriptiones ad uſum ſui ſeculi accommodarunt, qvo Chryſoſtomi nomen jam pulpita ubiqve perſonabant. Nec male. Olim enim ſæpe hallucinati ſunt lectores in diſcernendis libris, Joannis alicujus nomen præferentibus, ita qvidem, ut verſionis Æthiopicæ autor apocalypſi Joannis evangeliſtæ hunc titulum præſcripſerit: *Viſio Joannis, qui Joannes fuit epiſcopus Conſtantinopolitanæ metropolis, cum paſſurus erat paſſionem.* Scilicet cum Joannes Chryſoſtomus in oriente magna gauderet fama, ut audito in re literaria Joannis nomine Joannem Chryſoſtomum intelligerent; credidit interpres, non poſſe alium Joannem apocalypſeos autorem eſſe, qvam Chryſoſtomum.

Diodorique ſectator. Sozomenus libro VIII. capite II. refert, Chryſoſtomum viva Diodori Tarſenſis voce uſum. *Magiſtros,* inqvit, *eos habuit, qui tunc temporis nobilibus illic monaſteriis præſidebant; Carterium ſcilicet, ac Diodorum, qui Tarſenſis eccleſiæ epiſcopus fuit.* Svidas Euſebii Emeſeni & Diodori ἀκόλουθον vocat.

Tantum legi. Non fuit Hieronymo in more poſitum, libros ſupplere & auctius emittere, alioqvi potuiſſet deinceps multos Chryſoſtomi libros huic loco inſerere, qvorum pluſculos ipſi cognitos fuiſſe, ex ejus monumentis poſt hunc catalogum editis abunde cognoſcitur. Multos enim ab eo tempore, qvo hic liber editus eſt, in lucem emiſit Chryſoſtomus, ita, ut Svidas dicat: *Ejus ſcriptorum numerum recenſere non hominis eſt, ſed Dei potius omnia cognoſcentis.*

CAP. CXXX.

GELASIUS Cæſareæ Palæſtinæ, poſt Euzoium, i) Epiſcopus, k) accurati limatiqve ſermonis, fertur qvædam ſcribere, ſed celare.

Γελάσιος Καισαρείας Παλαιστίνης μετὰ Εὐζώϊον Ἐπίσκοπος, λαμπρῶς τινα συγγεγραφέναι λέγεται ἀποκρύπτειν δέ.

i) Vide quæ ſupra, ad cap. 113.

k) Gelaſius hic à Cyrillo Hieroſol. (avunculo ſuo) Epiſcopus Cæſareenſis ordinatus A. 367. Concilio CPol. interfuit A. 381. defunctus A. 394. De ſcriptis illius vel quæ ſub ejus nomine feruntur, non repetam hoc loco qvæ Tomo VIII. Bibl. Græcæ pag. 370. ſeq. dicta ſunt, præcipue cum Hieronymus nullum ex illis nominatim memoret, vel qvia Gelaſius illa celabat, potuerit memorare.

ERASMI SCHOLION.

Poſt Eunomium. Εὐζώϊον, conſentiente Sophronio cum emendatiſſimis exemplaribus noſtris.

HENR. GRAVII.

Gelaſius Cæſareâ Palæſtinæ poſt Euzoium Epiſcopus. Meminit hujus Theodoritus lib. 5. cap. 8.

AUBERTI MIRÆI.

De duobus Gelaſiis, Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopis, Photius in Bibliotheca cod. 88. & 89. conſuli poterit; & ibidem Andr. Schottus in Scholiis. Vide item Baronium in geſtis anni 496. & Bellarminum in Catalogo. Gelaſius ſenior, qvi Euzoio in Cathedra Cæſarienſi ſucceſſit, & hic ab Hieronymo memoratur, Ruffini libros duos, Hiſtoriæ Euſebianæ adjectos, Græce vertit, & Præfationem ſuam præfixit: ut Photius cod. 89. tradit.

Gelaſius junior, Cyzici natus, ſcripſit Hiſtoriam de Actis Nicenæ Synodi, libris tribus comprehenſam, qvæ Græco-Latina exſtat tomo 1. Conciliorum generalium, 1608. Romæ editorum. In præfatione teſtatur ſe vixiſſe tempore Baſiliſci tyranni, hoc eſt, circa Chriſti, 476. annum. Ejusdem putatur eſſe liber *de duabus naturis Chriſti contra Eutychen*, Gelaſio Papæ adſcriptus.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Poſt Euzoium. Codex noſter: *Poſt Eunomium.*

Fertur quadam ſcribere. Codex: *Fertur quadam ſcribere capitula.*

CAP. CXXXI.

THEOTIMUS, a) Scythiæ Tomorum b) Epiſcopus, in morem dialogorum, & veteris eloqventiæ breves commaticosqve c) tractatus edidit. Audio eum & alia d) ſcribere.

Θεότιμος Σκυθίας Τομέων Ἐπίσκοπος ἐν τάξει διαλόγων καὶ ἀρχαίας Φράσεως βραχέας ὁμιλίας ἐξέδωκεν. Ἀκούω τοῦτον καὶ ἄλλα συγγράφειν.

a) Cum hoc Theotimo Origenis defenſore, quem Socrates VI. 12. ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ βίου ὀρθότητι περιβόητον appellat, memoratque Sozomenus VII. 25. VIII. 14. Tripartita X. 11. Nicephorus XII. 45. Cum hoc inquam Theotimo non confundendus Theotimus alter itidem Scythiæ regionis Epiſcopus, cujus Epiſtola ad Leonem Imp. A. C. 451. ſcripta legitur in Actis Concilii Chalcedonenſis Tom IV. edit. Labbei p. 911.

b) Tomi, notiſſima vel Ovidii exilio civitas in Pontico littore Thraciæ, ſive Scythia Pontica, cujus fuit Metropolis ut conſtat etiam ex numis Commodi & Caracallæ apud Harduinum pag. 501. Tomorum Epiſcopus Theotimus celebratur in Martyrologiis & Menologiis 20. April.

c) Commatici tractatus ſunt veluti per commata ſermone interrogantium & reſpondentium diſtincti, ut notavi ſupra ad c. 83. Non tamen de ſolis dialogis hoc vocabulum á ſcriptoribus uſurpatur. Anonymus de Jamblicho: τὸ τῆς λέξεως κομματικὸν καὶ ἀφοριστικόν, diſtinctum per inciſa ſive commata. Schol. Hermogenis pag. 370. commendat in epilogo κῶλα κομματικά τε ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσύνδετα, καὶ πάθη κινοῦντα. Ab Anonymo in Ariſtotelis Rhetoricam conjungi λέξιν κομματικὴν καὶ αἰσθηρὰν notavit V. C. Tho. Gale ad Jamblichum de myſteriis Ægypt. pag. 181.

d) Joannes Damaſcenus in Parallelis ſacris ex Theotimo quem Epiſcopum Scythopoleos pag. 381. appellat profert loca ex ejus Commentariis in Geneſin p. 673. & ex tractatu περὶ νηστείας ſive de jejunio pag. 643. & ex Homilia in illud *ſi obtuleris donum tuum* pag. 381. Sed non plane certum, utrum hæc non ſint Theotimi junioris quem A. 451. claruiſſe notavi.

ERASMI SCHOLIA.

Tomorum epiſcopus. Naſo, Tomitanæ jam non novus incola terræ.

Breves Commentariosque. Commaticosqve legendum eſt ex vetuſtiſſimo codice, hoc eſt, clauſulis diſtinctos.

HENR. GRAVII.

Theotimus Scythiæ Tomorum Epiſcopus. Vide Socratem lib. 6. cap. 12. & Sozomenum lib. 7. cap. 25.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Socrates libro VI. capite XII. virum ob vitæ ſanctitatem celeberrimum vocat, qvem Hunni ob virtutem & fidei robur Romanorum Deum appellarunt, ut eſt apud Sozomenum libro VII. capite XXVI. Verba ejus, qvibus Origenem adverſus Epiphanium defendit, habentur apud Socratem.

CAP. CXXXII.

DEXTER Paciani, de qvo ſupra e) dixi, filius, clarus apud ſæculum,

Δέξτρος Πακιανοῦ, περὶ οὗ προείρηκα, υἱὸς, λαμπρὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ

e) Supra c. 106. Vide & quæ ad Epiſtolam huic libro præmiſſam, qua illum Dextro Hieronymus conſecrat.

Digitized by Google

f) & Chriſti fidei deditus, fertur ad me omnimodam hiſtoriam g) texuiſſe, qvam necdum legi. h)

Χριςῦ πίςει ἐκδεδομένος, λέγεταί παντοδαπὴν πρός με συντεταχέναι ἱςορίαν, ἣν ἔτι ὕπω ἀνέγνων.

f) Præfecturam adminiſtraſſe prætorii, teſtatur S. Hieronymus Apologia 2. in Rufin.

g) Omnimodam hanc Dextri Hiſtoriam in deperditis jam pridem habuere viri docti, cum repente exeunte ſæculo XVI. percrebeſcere rumor cœpit de invento in Fuldenſi Germaniæ Bibliotheca hoc theſauro. Auctor rei ut docemur à Nicolao Antonio lib. 1. Bibl. veteris Hiſpanæ cap. 8. Jeſuitarum ſodalis quidam *Hieronymus Romanus de Higuera* nomine, Toletanus patria, undique munitus vir ſubſidiis curioſæ omnis, qua hiſtorica conſtat res, doctrinæ: Hic teſtatus eſt, à *Thoma Torrialba*, ejuſdem Societatis, è Germaniæ Wormatia urbe Dextri Chronicon ſive Hiſtoriam omnimodam ab Anno Urbis Romæ 752. ad annum 1183. (Chriſti 430.) miſſam ſibi una cum *M. Maximi*, Cæſaraugaſtani Epiſcopi continuatione ab A. C. 468. ad 644. & *Eutrandi* (Luitprandi) Ticinenſis Diaconi ab A. 644. ad 668. Apographum illius, Cæſarauguſtæ repertum *Jo. Calderon* Franciſcanus A. 1619. 4. in ea urbe typis committi curavit primus. Inde *Thomas Tamajus Vargas* regius Hiſtoricus A. 1625 edidit Dextrum defenſum ſive Novitates antiqvas: *Rodericus Carus* Utrarienſis presbyter Chronicon Dextri & continuatorum cum brevibus notis vulgavit Hiſpali 1627. *Franciſcus Bivarius* Ciſtercienſis Monachus ſolum Dextri Chronicon cum amplo commentario Lugd. eodem anno 1627. fol. Maximi vero Chronicon cum *Braulionis & Hellecanis* Epiſcoporum Cæſarauguſtanorum additionibus, & ejusdem Bivarii commentario, præmiſſis *Baltaſaris de Sandoval & Moſcoſo* apologeticis prælocutionibus pro Dextro & Maximo excuſum Madrit. 1651. fol. Denique in laudati *Nicolai Antonii* Bibliotheca Vetere Hiſpana Tom. 2. pag. 274-286. eadem Chronica exhibentur, qui tamen neutiqvam illa pro genuinis habet, ſed quam plurimis & non inficiandis argumentis evicit recens illa & fortaſſe ab ipſo Higuera fuiſſe conficta: de quo videſis etiam eundem Nic. Antonium lib. 1. de jure exulum cap. 14. Cardinalem R. E. Joſephum Saenz de Aguirre Tomo II. Concil. Hiſpan. pag. 98 ſeq. & Jo. Bollandum præfat. ad Tom. 1. Act. Sanctor. Januar. pag. 31. & ad Tom. 1. Act. Februarii pag. XVIII. ſeq. Papebrochium Tom. 4. Act. Sanctor. Maji pag. 14. b. Dionyſ. Petavius lib. 2. Epiſt. 14. ad Roſweidum, Chronicon Dextri vocat *hominis imperitiſſimi ἄτοπον & ἀσύστατον κύημα & omnino ψευδεπίγραφον ab Hiſpano aliquo nebulone confictum.*

h) Epiſtola commentitio Lucii Dextri, ſive ut à Cornelio à Lapide appellatur tenebrionis ſiniſtri Chronico præmiſſa non ad Hieron. ſed ad Oroſium dirigitur his verbis: *Poſteaquam ex oriente, (ubi ſicut noſti Præfectus prætorio fui, domum redii, cœpit me vehementer tædere functionis munerum publicorum, totumque me converti ad ea ſtudia, in quibus bonam vitæ meæ partem tranſegi, ſi non cum laude, citra notam pudoris tamen. Porro omnimodam hiſtoriam quam ab orbe condito ad hæc noſtra tempora produxeram, & S. Hieronymo dedicaveram, quoniam ad manus ejus defuncti* (atqui ſcripta jam erat à Dextro A. 392. cum Hieronymus obierit demum 420.) *pervenire non potuit, auctam & locupletatam tibi nuncupo, ut Hiſtoriarum ſcriptori, & patris mei* (Paciani) *amantiſſimo. Vale.*

AUBERTI MIRÆI.

Flavius Lucius Dexter, S. Paciani Barcinonenſis Epiſcopi, ſupra cap. 106. memorati, filius, fuit Præfectus prætorio: ut ex Sophronio, interprete Græco, cognoſci datur. Huic Dextro librum ſuum de viris illuſtribus S. Hieronymus dicavit: ut Baronius ad an. 388. & alii cenſent. Fragmentum Chronici ſeu Hiſtoriæ omnimodæ, nomine Dextri 1619. Cæſar. Auguſtæ, & alibi poſtea prodiit, cum Chronico *Marci Maximi*, & Additionibus *Braulionis & Heleca*, Epiſcoporum Cæſarauguſtanorum. Sed eruditis hæc fragmenta videntur ejuſdem farinæ cum Beroſo Annii Viterbienſis. His de rebus plura qvi volet, Pennottum in Canonicorum regularium Hiſtoria lib. 1. cap 52. & alios conſulat.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Omnimodam Hiſtoriam. Dextri chronicon omnimodæ hiſtoriæ primus edidit Franciſcus Bivarius, Ciſtercienſis monechus, & apologias ſubjunxit Lugduni MDCXXVII. Sunt, qvi id à Bivario confictum dicant; ſunt alii, qvi illud Dextri fœtum eſſe contendant: qvos recenſet Vincentius Placcius de Pſeudonymis. Rurſus alii nihil definire audent, ſed de libri autore dubitant, inter qvos eſt Henricus de Noris libro I. capite XXXIII. hiſtoriæ Pelagianæ. Si abſqve partium ſtudio loqvamur, qvo aguntur nonnulli pontificii ſcriptores, dum de autore libri diſputant, fateri oportet, ineptas fabulas pudendosqve errores, qvi ſæpius occurrunt in chronico, a Bivario edito, perſvadere cuivis poſſe, ut neget, librum Dextri eſſe ab eruditione rerumqve uſu olim commendati. Exempla errorum ubivis ſub examen revocata occurrunt, præcipue laudato Noriſii loco ejuſdemqve libri capite VI. & tomo II. miſcellaneorum Witſii exercitatione XIV. Stephanus le Moyne ita judicat: *Hiſpani ludibrium debent omnibus aliis gentibus, quum nihil ſit ineptius, quam illorum Flavius Dexter, & viſionibus, propheciis, anilibusque fabulisquas hic ſolent venditare.*

CAP. CXXXIII.

AMPHILOCHIUS, Iconii Epiſcopus, i) nuper mihi librum legit de Spiritu ſan-

Ἀμφιλόχιος Ἰκονίȣ Ἐπίσκοπος, ὑπέγνόν μοι λόγον ἀνέγνω περὶ τῦ ἁγίȣ Πνεύματος,

i) S. Baſilius Epiſt. 393. Amphilochio gratulatur Epiſcopatum quem DEus ipſi contulerit ἀγαγὼν εἰς τὰ μέσα τῆς Πισιδίας. Iconium Piſidiæ opidum vocat Ammianus Marcellinus lib. XIV. cap. 2. ubi vide quæ annotavit

ſto, k) qvod DEus, & qvod adorandus, qvodqve & omnipotens ſit.

μαrτ@, ὅτι θεὸς, καὶ προσκυνητόν ἐστιν, ὅτε δὴ παντοκράτωρ.

tavit H. Valeſius. De Amphilochio ejusqve ſcriptis Tillemontius Tom. IX. memor. & Bibliotheca mea Græca Tom. VII. pag. 100. ſeq. Interfuit adhuc Amphilochius Synodo CPol. A. 394. non diu poſt defunctus.

k) His liber non exſtat, & incaſſum quæritur inter Amphilochii opera Græce & Latine vulgata à Franciſco Combefiſio Pariſ. 1644. fol.

HENR. GRAVII.

Amphilochius Iconii Epiſcopus. Meminit hujus Theodoritus lib. 5. cap. 8.

AUBERTI MIRÆI.

S. Amphilochius, Iconii in Lycaonia Epiſcopus, à S. Hieronymo, epiſtola ad Magnum, cum Baſilio Magno & Gregorio Nazianzeno comparatus, præter librum *de Spiritu ſancto*, hoc capite memoratum, ſcripſit & *Homilias*, a Theodoreto non ſemel citatas. In Vitis patrum lib. 1. & alibi, ſub nomine Amphilochii, legitur vita S. Baſilii Magni: ſed eam eſſe ſuppoſiticiam & in multis falſam, Baronius in geſtis anni 378. & Bellarminus in Catalogo prorſus convincunt.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

Dicitur de vita Baſilii M. ſcripſiſſe, ejusqve de hoc argumento liber hodieqve habetur, ac rejicitur à plerisqve, etiam pontificiis. Sed illud opus aut tam recens non eſt, qvam putatur; aut olim alius de Baſilii vita liber extitit ſub nomine Amphilochii. Nam Anaſtaſius bibliothecarius in prologo qvodam, narrationi de miraculis Anaſtaſii præfixo, ac a Mabillonio primum edito, hujus libri aliqvoties meminit. Vide

CAP. CXXXIV.

SOPHRONIUS vir apprimè eruditus, laudes Bethlehem k) adhuc puer, & nuper de ſubverſione Serapis l) inſignem librum * compoſuit; de virginitate qvoqve ad Euſtochium, & vitam Hilarionis monachi, m) opuſcula mea, in Græcum eleganti ſermone transtulit. Pſalterium n) qvoqve & Prophetas, qvos nos de Hebræo in Latinum vertimus.

Σωφρόνιος, ἀνὴρ εἰς ἄκρον πεπαιδευμένος, τοὺς ἐπαίνους Βηθλεὲμ, ἔτι νέος ὢν συνέθηκεν, ὑπέγυον δὲ περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ Σεραπείου ἐπίσημον συνέθηκε λόγον, καὶ περὶ παρθενίας πρὸς Εὐστόχιον, καὶ τὸν βίον Ἱλαρίωνος μοναχοῦ, τὰ συγγράμματά μου εἰς ἑλληνικὸν λόγον εὐφυῶς μετέφρασε, καὶ τὸ ψαλτήριον δὲ, καὶ τοὺς προφήτας, οὓς ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Ἑβραΐου εἰς Ῥωμαϊκὸν μετενηνέχαμεν.

k) Laudes Bethlehemi & ſcripta Sophronii quæ deinceps recenſet Hieronymus omnia interciderunt.

l) De iſta ſubverſione ſimulacri Serapidis facta Alexandriæ à Chriſtianis, primis annis Theodoſii Imp. videndus Rufinus lib. XI. Hiſt. Eccleſ. c. 23. & 27. ſeq.

* Al. *inſigne volumen*.

m) Hieronymi de virginitate & vita Hilarionis exſtat, ſed Græcæ Sophronii verſiones periere. Cæterum fallitur præclarus Voſſius, qui in opere de Hiſtoricis Græcis pag. 257. Sophronium vitæ Hilarionis non interpretem facit ſed ſcriptorem. De verſione Græca libri hujus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis quam Sophronio editiones ex Codice Eraſmi tribuunt, notavi nonnulla in limine hujus Voluminis, nec non in Bibliotheca Græca Tom. VIII. pag. 195. ſeq.

n) Illud Pſalterium Sophronio rogante Latine ſe ex Hebraico vertiſſe teſtatur Hieronymus Epiſt. 134. Illos vero hallucinari, qui vel omnium librorum V. T. interpretationem Hieronymianam Latinam, vel illam quam è LXX. Interpretibus Hieronymus expreſſit, Græce à Sophronio verſam eſſe ſcripſerunt, recte notatum ab Humfredo Hody in libro IV. de SS. Bibliorum textibus Originalibus & verſionibus Græcis p. 630.

ERASMI SCHOLIA.

De ſubverſione Serapis. Apis bos colebatur apud Ægyptios pro Deo. Idem Serapis dictus eſt.

HENR. GRAVII.

Sophronius vir apprime eruditus. Ad hunc ſcribit præfationem Hieron. cujus initium: *Scio quosdam, de translatione Pſalterii juxta hebraicam veritatem.* Ibi addit in fine. *Quod opuſculum meum, ſi in græcum, ut pollliceris, transtuleris, & imperitia mea doctiſſimos quosque viros teſtes facere volueris, &c.*

AUBERTI MIRÆI.

Sophronius, æqvalis ſui, S. Hieronymi opuſcula varia in Græcum transtulit; in his librum de ſcriptoribus eccleſiaſticis, qvi tomo 1. operum S. Hieronymi Græce exſtat.

Alius

Alius ab iſto, & qvidem ætate poſterior, fuit *S. Sophronius*, Hieroſolymitanus Epiſcopus, cujus anniverſaria memoria à Latinis & Græcis XI. die Martii agitur: ut ex Martyrologio Rom. & Menologio Græco conſtat. Floruit hic anno 634. ſub Imp. Heraclio.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI.

De ſubverſione Serapis. Cum non ſemel everſum ſit Serapium, ethnicæ ſuperſtitionis templum, neſcio de qva ſubverſione egerit Sophronius. Videtur tamen de illa ſcripſiſſe, qvam Alexandriæ ſuſceperunt Romanus, militum in Ægypto dux, & Evagrius, Ægypti præfectus, paulo ante conſcriptum hunc catalogum: de qva Socrates libro V. capte XVII. & Sozomenus libro VII. capite XV. Hinc Sophronius, qvippe ejus rei peritior, ait, ſe de Serapio librum edidiſſe. Neque enim tam idolum, Serapis, euerſum eſt, quam templum ei ſacrum, quod Serapium audit. Quid uero Ægyptii Serapidis imagine adumbratum voluerint, docet Joannes Pierius libro II. capite XXVII. hieroglyphicorum. Inſcriptionem in honorem Serapidis factam, ac nuper inventam, Mabillon IV. analectorum parte exhibet. Nusqvam autem eo honore affectum eſt hoc idolum, qvo id mactarunt Alexandrini, ut Tacitus, qvi lectu digniſſima de Serapide habet, ſcribat de Alexandrinis: *Hiſt. IV. 81. Serapidem Deum dedita ſuperſtitionibus gens ante alios colit.* Imo nonnulli ex chriſtianis, qvibus chriſtianæ religionis obſcurior notitia fuit, eundem Deum magni feciſſe videntur, pro ea, qvæ ſæpius Alexandriæ contigit, religionum confuſione, ceu ex Vopiſco obſervat Marſhamus in canone chronico. pag. 154.

CAP. CXXXV.

HIERONYMUS patre Euſebio o) natus, oppido Stridonis, qvod a Gotthis everſum, p) Dalmatiæ qvondam Pannoniæqve confinium fuit, usqve in præſentem annum, id eſt, Theodoſii Principis decimum qvartum, q) hæc ſcripſi: Vitam Pauli monachi. r) Epiſtolarum ad diverſos librum unum. s) Ad Heliodorum exhortatoriam. t) Altercationem Luciferiani & orthodoxi. u) Chronicon omnimodæ hiſtoriæ. x) in Hieremiam, y) & in Ezechiel homilias Origenis viginti octo z) qvas de Græco in Latinum verti. De

Ἱερώνυμος· υἱὸς Εὐσεβίου ἀπὸ πολίχνης Στρηδόνος τῆς παρὰ τῶν Γότθων πορθηθείσης, ὅπερ Δαλματίας ἐστὶ καὶ Παννονίας ὅμορον, ἕως τοῦ παρόντος ἐνιαυτοῦ, τουτέστι, Θεοδοσίου τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου, τάδε συνέταξα· Τὸν βίον Παύλου μοναχοῦ. Ἐπιστολὰς πρὸς διαφόρους ἐν ἑνὶ λόγῳ. Πρὸς Ἡλιόδωρον προτρεπτικόν. Διάλεξιν Λουκιφεριανοῦ καὶ Ὀρθοδόξου. Χρονικὴν παντοδαπῶν ἱστοριῶν. Εἰς Ἱερεμίαν καὶ Ἰεζεκιὴλ ὁμιλίας εἰκοσιοκτὼ, ἃς ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Ὠριγένους εἰς Ῥωμαϊκὸν μετέφρασα. Περὶ Σεραφὶμ, καὶ περὶ τοῦ Ὡσαννά. Περὶ Φειδωλοῦ καὶ ἀσώτου υἱῶν.

o) Inde filius, *Euſebius Hieronymus*, ut præfat in Chron. *Euſebius Hieronymus Vincentio & Gallieno ſuis ſalutem.* Sirmondus in limine notar. ad Avitum monet integrum nomen eſſe *Sophronius Euſebius Hieronymus.* Natus eſt teſte Proſpero A. 331.

p) A. 377. De hac vaſtatione toti Thraciæ, Dalmatiæ & Pannoniæ per Gothos illata Ammianus Marcellinus lib. XXXI. cap. 8. Stridon hodie *Sdrigna* ſeu *Sdrin.* Auctor vitæ à Mabillonio Tom. 4. Analect. & à Marcianæo Tom. V. Operum Hieron. editæ: *Hieronymus noſter in oppido Stridonis, quod à Gothis nunc everſum Dalmatia quondam Pannoniaque confinium fuit, Patre Euſebio natus eſt.*

q) A. C. 392.

r) Pauli Thebæi eremitæ primi Vita ab Hieronymo ſcripta extat inter Epiſtolas quinquageſima. Incipit: *Inter multos ſæpe dubitatum eſt.* In editione Marcianæi occurrit Tom. IV. poſt Epiſtolam 29. pag. 68. Is putat ſcriptam circa A. 365.

s) Epiſtolæ Hieronymi, cum plurimæ ſuperſint, aliæ etiam interciderint, certum eſt librum hunc Epiſtolarum quali ordine ab Hieronymo digeſtus olim fuit, hodie in nulla operum ejus editione repræſentari, licet fieri poſſit ut Epiſtolas ipſas quas liber ille continebat univerſas hodie habeamus.

t) Hæc eſt prima inter Hieronymi Epiſtolas, ad Heliodorum, charum ſodalem, laudes vitæ ſolitariæ continens, quam illi exemplo ſuo amplectendam ſuadet. Incipit: *Quanto amore & ſtudio contenderim.* In Marcianæi edit. Tom. IV. Epiſtola VI. qui putat ſcriptam circa A. 366.

u) Hic eſt liber contra Luciferianos, quo altercatio inter Luciferiänum & Catholicam Antiochiæ habita & à notariis excepta deſcribitur. Incipit: *Proxime accidit ut quidam Luciferi ſectator.* Marcianæus ſcriptum putat circa A. 378. & exhibet Tom. IV. pag. 289. In aliis editionibus Epiſtolæ 59. locum occupat.

x) Hoc eſt Chronicon quod ex Euſebio vertit ſupplevitque & à vicennalibus Conſtantini magni, in quibus deſiit Euſebius, ad A. 378. produxit Hieronymus, continuatum deinde à Proſpero aliisqve, de cujus editionibus dictum Tom. VI. Bibl. Græcæ pag. 34. ſeq. De Euſebii Chronico ſupra mentionem fecerat Hieronymus cap. 81.

y) In Jeremiam homilias quatuordecim Origenis ex verſione Hieronymi habemus, inter opera Origenis ſæpius editas. Ex his duodecim extant etiam Græce vulgatæ ab illuſtri Huetio.

z) In Ezechielem Homilias XIV. Hieronymo interprete ſimiliter inter Origenis ſcripta excuſas reperire licet, Græca Origenis perierunt.

Seraphim, a) & Oſanna, b) & de frugi & luxurioſo filiis. c) De tribus qvæſtionibus Legis veteris; d) Homilias in Cantica Canticorum duas. e) Adverſus Helvidium de virginitate Mariæ perpetua. f) Ad Euſtochium de virginitate ſervanda. g) Ad Marcellam epiſtolarum librum unum. h) Conſolatoriam de morte filiæ ad Paulam. i) In epiſtolam Pauli ad Galatas commentariorum libros tres. k) Item in Epiſtolam ad Epheſios, libros tres. In epiſtolam ad Titum librum unum. In epiſtolam ad Philemonem librum unum. In Eccleſiaſten commentarios. l) Qvæſtionum Hebraicarum in Geneſim librum unum. m) De Locis librum unum. n) Hebraicorum nominum librum unum. o) De Spiritu ſancto Didymi, qvem in Latinum transtuli, librum unum. p) In Lucam homilias triginta novem. q) In Pſalmos, à decimo usqve ad decimum ſextum, tractatus ſeptem. r) Malchi, captivi monachi, vitam, & beati Hilarionis. s) Novum Teſtamentum Græcæ fidei reddidi: t) vetus juxta Hebraicam

υἱῶν. Περὶ τῶν τριῶν ζητημάτων τοῦ παλαιοῦ νόμου. Ὁμιλίας εἰς τὰ ᾄσματα τῶν ᾀσμάτων δύο. Κατ' Ἑλβιδίου περὶ τῆς διηνεκοῦς παρθενίας τῆς ἁγίας Μαρίας. Πρὸς Εὐςόχιον περὶ παρθενίας διατηρητέας. πρὸς Μάρκελλαν ἐπιςολῶν λόγον ἕνα. Παραμυθικὸν περὶ τοῦ θανάτου τῆς θυγατρὸς πρὸς Παύλαν. Εἰς τὴν ἐπιςολὴν τὴν πρὸς Γαλάτας ὑπομνημάτων λόγους τρεῖς. Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιςολὴν ὑπομνημάτων λόγους τρεῖς. Εἰς τὴν πρὸς Τίτον λόγον ἕνα. Εἰς τὴν πρὸς Φιλήμονα λόγον ἕνα. Εἰς τὸν Ἐκκλησιαςὴν ὑπομνήματα. Ζητημάτων Ἑβραϊκῶν εἰς τὴν γένεσιν λόγον ἕνα. Περὶ τόπων λόγον ἕνα. Ὀνομάτων Ἑβραϊκῶν λόγον ἕνα. Περὶ Πνεύματος ἁγίου, Διδύμου, ὃν εἰς Ῥωμαϊκὸν μετέβαλον, λόγον ἕνα. Εἰς τὸν Λουκᾶν ὁμιλίας εἰκοσιεννέα. Εἰς τοὺς ψαλμοὺς, ἀπὸ δεκάτου ἕως ἑξκαιδεκάτου ὁμιλίας ἑπτά. Βίον αἰχμαλώτου μοναχοῦ. Βίον τοῦ μακαρίου Ἱλαρίωνος. Τὴν καινὴν διαθήκην τῇ ἑλληνικῇ ἀκριβείᾳ ἐπιςωσάμην, τὴν παλαιὰν

a) Epiſtola 142. ad Damaſum de Seraphim (qvam ante viginti annos editam ſcribit Hieron. Epiſtola ad Pammachium & Oceanum de erroribus Origenis, datâ circa A. 399.) Incipit: *Septuaginta: & miſſum eſt ad me unum de Seraphim.*

b) Epiſtola 144. ad eundem Damaſum, incipit: *Multi ſuper hoc ſermone diverſa finxerunt.*

c) Epiſtola 145. ad eundem Damaſum, incipit: *Beatitudinis tuæ interrogatio.*

d) Epiſtola 146. ad Amandum de tribus quæſtionibus incipit: *Brevis Epiſtola longas non valet explanare quæſtiones.* Sed non de Lege veteri quæſtiones illæ ſunt, verum de locis Novi Teſt. Itaque intelligitur Epiſtola 125. ad Damaſum quæ incipit: *Poſtquam litteras tuæ Sanctitatis accepi.*

e) Duæ Homiliæ Origenis ab Hieronymo verſæ dicatæque Damaſo & inter Origenis atque Hieronymi opera ſæpius editæ.

f) Hic libellus Damaſi Epiſcopi tempore ſcriptus exſtat inter Epiſtolas trigeſima quinta. Incipit: *Nuper rogatus à fratribus.*

g) Præter ſcriptas ad Demetriadem & ad Furiam Epiſtolas ejusdem argumenti extat de virginitate ſervanda ad Euſtochium Paulæ filiam Epiſtola vigeſima ſecunda. Incipit: *Audi filia, & vide.*

h) Cum plures ad Marcellam Epiſtolæ ſuperſint, ille tamen Epiſtolarum ad eam liber quo ordine ab Hieronymo digeſtus fuit, in nulla operum ejus editione repræſentatur.

i) Epiſtola vigeſima quinta ad Paulam Urbicam ſuper obitu Bleſillæ filiæ, incipit: *Quis dabit capiti meo aquam.*

k) Hæc in Epiſtolam ad Galatas, Epheſios, Titum & Philemonem commentaria extant hodie omnia.

l) Hic eſt Paulæ & Euſtochio dicatus commentarius, qui incipit, *Memini me ante hoc ferme quinquennium.*

m) Etiam hæ quæſtiones ſive traditiones Hebraicæ in Geneſin exſtant, de eruditione Hieronymi & ingenio inſigniter teſtantes.

n) Hic ex Euſebii libro τοπικῶν ſive de regionibus & civitatibus in S. Scriptura memoratis tranſlatus eſt ab Hieronymo, ſæpiusque editus etiam ſeparatim & à Jac. Bonfrerio atque Jo. Clerico illuſtratus. De Euſebii libro qui Græce itidem exſtat, mentio fuit ſupra cap. 81.

o) Ad librum Hebraicorum nominum illuſtrandum, quem ex Græco Philonis & Origenis Hieronymus latinum fecit, præclara ſunt quæ *Joannes Martianaus*, cui noviſſimam Operum Hieronymi editionem quinque Voluminibus in fol. digeſtam & Pariſiis 1706. editam debemus, congeſſit Tomo II. Et jam pridem mihi eſt animus novam illius libri editionem, accuratiorem & ad uſum accommodatiorem, Hebraicis etiam Græcisque vocabulis adjunctis concinnare, ut paullo pleniore Onomaſtico ex veterum ſcriptis concinnato ſtudium evolvendi Patrum ſcripta, qui ad illorum nominum ſignificationes frequenter alludunt, adjuvetur.

p) Græco Didymi deperdito, Latina Hieronymi verſio & frequenter inter ejus opera, & ſeparatim Coloniæ 1531. 8. & curante Joanne à Fuchte Helmſt. 1614. 8. & in quibusdam Patrum Bibliothecis lucem vidit.

q) Hæ undequadraginta in Lucam homiliæ Origenis ab Hieronymo verſæ inter Origenis ſcripta lucem viderunt. Græca nusquam hodie exſtant quod ſciam.

r) Hos tractatus itidem ſive Homilias, Origenis ni fallor, hodie deſideramus: licet Hieronymi nomine Commentarii in Pſalmos ferantur

s) Vita Beati Malchi, captivi Monachi, inter Epiſtolas Hieronymi quinquageſima ſecunda, incipit: *Qui navali prælio dimicaturi ſunt.* Vita S. Hilarionis, quinquageſimum primum inter Epiſtolas locum occupans, incipit: *Scripturus vitam Beati Hilarionis.* Græca hujus verſio (qvam à Sophronio compoſitam memoravit Hieron. cap. 134.) hodie non exſtat. De Hilarione & Malcho Baronius ad Martyrolog. Rom. 21. Octobr. Tillemontius T. 12. pag. 129. ſeq. memor.

t) His verbis Novum Teſtamentum ad Græcos Codices caſtigatum tranſtuliſſe ſe indicat Hieronymus, licet illo tempore nondum illam verſionem in vulgus edidiſſet. Vide Humfredum Hody de Bibliorum textibus originalibus lib. III, cap. 2. pag. 350. & 358.

tranſtuli. u) Epiſtolarum autem ad Paulam & Euſtochium, x) qvia qvotidie ſcribuntur, incertus eſt numerus. Scripſi præterea in Michæam y) explanationum libros duos. In Sophoniam librum unum. z) In Nahum librum unum. In Habacuc libros duos. In Aggæum librum unum. Multaqve alia de opere prophetali, qvæ nunc habeo in manibus, & necdum expleta ſunt. Adverſus Jovinianum a) libros duos, & ad Pammachium Apologeticum b) & Epitaphium. c)

λαιὰν πρὸς τὸ Ἑβραϊκὸν μετέφρασα. Ἐπιστολῶν δὲ τῶν πρὸς Παύλαν καὶ Εὐστόχιον ἐπειδὴ καθημέραν γράφονται, ἄδηλος καὶ ὁ ἀριθμός. Ἔγραψα πρὸς ταύτας καὶ εἰς Μιχαίαν λόγους δύο. Εἰς τὸν Ναοὺμ λόγον ἕνα. Εἰς τὸν Ἀββακοὺκ λόγους δύο. Εἰς Σοφονίαν λόγον ἕνα. Εἰς Ἀγγαῖον λόγον ἕνα καὶ πολλὰ ἐκ τοῦ προφητικοῦ ἔργου ἃ νῦν μετὰ χεῖρας ἔχω, καὶ οὐδέπω ἐπληρώθη. Κατὰ Ἰοβιανοῦ λόγους δύο. Πρὸς Παμμάχιον ἀπολογητικὸν καὶ ἐπιτάφιον.

u) Extabant Latinæ verſiones è LXX. Interpretum Græca interpretatione, ſed Hieronymus primus auſus eſt ex Hebraico novam Latinam condere, indignantibus primum Rufino & Auguſtino, ſed mox tota Eccleſia probante pium atque eruditum ipſius laborem, quo etiamnum fruimur, licet vulgata verſio librariorum negligentia & temporum viciſſitudinibus varias ſit paſſa mutationes.

x) Hæ Epiſtolæ ad Paulam ejusque filiam Euſtochium exceptis quam paucisſimis omnes interciderunt.

y) Hi libri duo Paulæ & Euſtochio dicati etiamnum exſtant una cum commentariis in Prophetas univerſos majores minoresque.

z) Hunc quoque in Sophoniam librum Paulæ & Euſtochio dicavit Hieronymus.

a) In verbis, *necdum expleta ſunt*, deſinit Marcianæi editio. Notatque Marcianæus in MS. Codice Cluniacenſi addi: *item poſt hunc librum dedicatum, contra Jovinianum Hæreticum libros duos & Apologeticum ad Pammachium.* Ac credibile eſt addita fuiſſe ab alio verba illa ex his Hieronymi præfat. Commentarii in Jonam: *Triennium circiter fluxit, poſtquam quinque Prophetas interpretatus ſum, Michæam, Naum, Abacuc, Sophoniam, Aggæum; & alio opere detentus non potui implere quod cœperam; ſcripſi enim librum de illuſtribus Viris, & adverſum Jovinianum duo Volumina, Apologeticum quoque, & de optimo genere interpretandi ad Pammachium, & ad Nepotianum vel de Nepotiano duos libros, & alia quæ enumerare longum eſt.* Libri duo adverſus Jovinianum Monachum, leguntur inter Hieronymi Epiſtolas LIV. & LV.

b) Apologeticum ad Pammachium adverſus eundem Jovinianum, occupat inter Epiſtolas locum LVI.

c) Ex loco præfat. in Commentar. ad Jonam conſtat Epitaphium Nepotiani intelligi, quod inter Epiſtolas eſt III.

MARIANI VICTORII.

Conſolatoriam de morte filiæ ad Paulam. Θυγατρὸς, habet Sophronius etiam. Antea, Filii legebatur. Extat hæc epiſtola primo tomo numero 25. & incipit: qvis dabit capiti meo.

In Epiſtolam ad Epheſios commentariorum libros tres. Deerant hæc olim: nos ex Sophronio & Florentinis codicibus repoſuimus.

HENR. GRAVII.

Hieronymus patre Euſebio natus. Anno Domini 331. anno vero Conſtantini 22. juxta Proſperum: Anno autem Valentiniani 1. cum Theodoſio, Arcadio & Bautone Coſſ. *Hieronymus presbyter toto jam mundo clarus habitat in Bethlehem, egregio ingenio, ac ſtudio univerſali eccleſiæ ſerviens.* Anno autem domini 422. 12. Honorii cum Theodoſio: *Moritur anno ætatis ſuæ 91. pridie Cal. Octob.* De eo lege etiam teſtimonium Severi in dialogo: & Joannem Caſſianum ubi ſupra.

De tribus quæſtionibus legis veteris. Scripſit Damaſo ſuper 5. qvæſtionibus, qvarum tres duntaxat ſolvit.

Conſolatoriam de morte filii ad Paulam. Lege: *filiæ:*

Scripſi præterea in Michæam explanationem lib. 2. in Sophoniam lib. 1. in Nahum lib. 1. in Habacuc lib. 2. in Haggæum lib. 1. In præfat. lib. 3. in Amos ad Pammachium, dicit ſe ſcripſiſſe 1. *ad Paulam & Euſtochium in Nahum, Michæam, Sophoniam & Haggæum:* ſecundo in Habac. 2. lib. ad Chromatium: *tertio poſt longi temporis ſilentium in Abdiam & Jonam ad Pammachium. Anno autem 6. Conſulatus Arcadii, Auguſti, & Anicii Probi in Zachariam ad Exuperium: & in Malachiam ad Minervium & Alexandrum. Deinde in Oſee, Johel & Amos ad Pammachium.* In præfat. Hiere. *poſt explanationes 12. Prophetarum Eſaiæ, Danielis & Ezechielis ad extremum in Hieremiam manum mittimus.*

AUBERTI MIRÆI.

S. Hieronymus, in oppido Stridone natus, anno Chriſti 420. ætatis 91. pridie Kalendas Octobris deceſſit: ut Proſper in Chronico ait. Sed Baronius non niſi 78. vel 79. annos ipſi tribuit. Opera ejus omnia, qvæ reperiri potuerunt, Marianus Victorius Reatinus, Epiſcopus Amerinus, ad fidem veterum MSS. exemplarium recenſuit, & ſcholiis illuſtravit. Exſtant Romæ 1565. & 1572. à Manutio, item Antverpiæ 1570. à Plantino, & poſtremo Lutetiæ 1609. typis evulgata. In Pariſienſi editione, præter Græcam Sophronianam interpretationem libri de Scriptoribus eccleſiaſticis, acceſſerunt *Henrici*

Gravii Notæ in epiſtolas, itemqve variorum locorum ex MSS. codicibus emendationes. Qvæ porro ſingulis in tomis ſint legitima Hieronymi opera, qvæ dubia aut ſuſpecta, Sixtus Senenſis, Canus, Baronius, Bellarminus, Poſſevinus & alii fuſè explicant.

Quod ad vitas Patrum, *libris X. comprehenſas, quas vulgus S. Hieronymo ſolet adſcribere, attinet, hoc accipe. Eas ſecundo Heribertus Rosweidus, S. I. Theologus Antwerpiæ typis Plantinianis, cum Notationibus, 1628. evulgavit. Libri primi auctores ſunt varii: quidam certi, quidam incerti. Certi auctores, ſuarum ſinguli Vitarum, ſunt iſti:*

I. Hieronymus, *auctor vitarum Pauli primi eremitæ, Hilarionis anachoretæ, Malchi monachi captivi, Fabiolæ, Paulæ, Marcellæ, Romanarum viduarum.* II. Athanaſius *Alexandrinus Epiſcopus, auctor vitæ S. Antonii.* III. Paphnucius, *auctor vitæ S. Onuphrii eremitæ.* IV. Ephræm *Syrus, diaconus Edeſſenus, auctor vitæ S. Abrahæ eremitæ, & Mariæ meretricis, ejus neptis.* V. Antonius, *ſcripſit vitam magiſtri ſui S. Simeonis Stylitæ.* VI. Leontius, *Neapolis Cypriorum Epiſcopus, auctor vitæ S. Joannis Eleemoſynarii, Patriarchæ Alexandrini.* VII. Joannes Damaſcenus, *auctor vitæ SS. Barlaami & Joſaphati.* VIII. Jacobus *diaconus Edeſſenus, auctor vitæ S. Pelagiæ meretricis.* IX. Sophronius *Epiſcopus Hieroſolymitanus, auctor vitæ S. Mariæ Ægyptiacæ meretricis.* X. Theophilus, Sergius & Hyginus *ſcripſerunt vitam S. Macarii Romani. Præter enumeratas vitas, in libro primo de vitis Patrum exſtant & aliæ Sanctorum vitæ, auctoribus incertis; ut S. Baſilii Cæſarienſis Epiſcopi, S. Pachomii Abbatis Tabennenſis in Ægypto, SS. Epicteti presbyteri & Aſtionis monachi, S. Frontonis Abbatis: SS. Eugeniæ, Euphraſiæ, Euphroſynæ, & S. Marinæ, virginum, item S. Thaiſis meretricis.*

Secundi & tertii librorum de vitis Patrum auctor vel interpres fuit Ruffinus *Aquilejenſis presbyter. Quartus liber excerptus eſt ex* Severi Sulpicii *dialogo primo, & ex* Joannis Caſſiani *Inſtitutis ac Collationibus. Quinti & ſexti librorum auctorem fuiſſe Græcum aliquem, conſtat ex Photio, qui in Bibliotheca cap. 198. narrat, Græcum exemplar à ſe lectum fuiſſe. Nomen auctoris tamen non exprimit, quod hodieque ignoratur; quidquid aliqui divinarint. Certum porro eſt, librum cujus Photius Græce ſuo tempore exſtantis meminit, hunc eumdem eſſe, quem Latine habemus, translatum partim à* Pelagio *S. R. E. diacono, libro quinto de vitis PP. partim à* Joanne *S. R. E. ſubdiacono, libro ſexto. Atque hunc quidem librum, qui apud Græcos & Latinos unicus eſt, Heribertus Rosweidus in duos diſtinxit; ita præeunte Sigeberto Gemblacenſi, cap. 116. & 117. de viris illuſtribus. Georgius Garnefeltius cenſet, Pelagium & Joannem poſtea Romanos ex ordine pontifices fuiſſe. Pelagius an. 559. Joannes eo nomine III. Papa an. 572. obiit.*

Septimi libri auctor ſimiliter fuit Græcus, ſed cujus nomen nondum à quoquam eſt proditum. Hunc librum Paſchaſius *diaconus Latinitate donavit; rogante Martino Abbate Dumienſi, poſt Epiſcopo Bracarenſi: qui Martinus circa annum 580. vivere deſiit.*

Octavum librum de vitis Patrum Græce ſcripſit Palladius, *Helenopoleos in Cappadocia Epiſcopus, quem Gentianus Hervetus, Canonicus Remenſis, Latinum fecit. Hic liber vulgo* Hiſtoria Lauſiaca *dicitur, eo, quod ad Lauſum Præpoſitum à Palladio ſit ſcripta. Rosweidus in appendice ad vitas Sanctorum antiquam quoque Lauſiacæ verſionem, ab incerto ſed vetere interprete factam, ſubtexuit: & Fronto Ducæus ejusdem Lauſiacæ Græco-Latinam editionem, ex MS. codice Regio Pariſiis publicandam curavit. Notet autem Lector, Palladium fuiſſe Origeniſtam & Pelagianum; ideoque caute legendum.*

Noni libri (qui vulgo Philotheus *dicitur) auctor fuit* Theodoretus *Cyri Epiſcopus; primum ab Alberico Longo Salentino, poſt à Gentiano Herveto Latina civitate donatus. Decimum librum Græce ſcripſit* Joannes Moſchus *ſeu* Eviratus, *ad Sophronium Hieroſolymitanum Epiſcopum: ideoque inſcribitur* Limonarium Sophronii, *ſeu* Pratum ſpirituale, *vel* Paradiſus novus: *ut Photius in Bibliotheca cod. 19. narrat. Hujus libri interpres fuit Ambroſius Camaldulenſis monachus.*

Iſtis decem libris Rosweidus, præter antiquam Hiſtoriæ Lauſiacæ interpretationem, paulo ante memoratam, attexuit Heraclidis Paradiſum, *incerto ſed vetere interprete; &* Ægyptiorum Patrum ſententias, *auctore Græco incerto, ſed vetere; interprete autem Martino Dumienſi ſeu Bracarenſi. Ex his Paradiſus Heraclidis magna pars eſt Palladiana ſeu Lauſiaca Hiſtoria.*

APPENDIX I. DE VITIS APOSTOLORUM,

Qvam verſioni Græcæ Libri de Viris Illuſtribus ſub SOPHRONII nomine in MS. Codice ſuo intextam (cap. I. poſt cap. I. & cætera poſt cap. 4.) ERASMUS reperit.

ANDREAS frater * hujus, ut majores noſtri prodiderunt, Scythis, & Sogdianis, & Saccis prædicavit Evangelium Domini noſtri Jeſu Chriſti, & in Sebaſtopoli præ-

ἈΝΔΡΈΑΣ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι, Σκύθαις καὶ Σογδιανοῖς καὶ Σάκκαις ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν Σεβαστοπό-

λει

* Simonis Petri, de quo ſupra, cap. 1.

dicavit, quæ cognominatur magna, ubi eſt irruptio Apſari, & Phaſis fluvius, illic incolunt Æthiopes interiores. Sepultus eſt autem Patris civitate Achajæ, cruci ſuffixus ab Ægea Præfecto Edeſſenorum.

II. JACOBUS Zebedæi filius, duodecim tribubus quæ erant in diſperſione, omnibus prædicavit Evangelium Domini noſtri Jeſu Chriſti. Interfectus eſt autem gladio ab Tetrarcha Judæorum.

III. PHILIPPUS Apoſtolus in Phrygia prædicat Evangelium Domini Jeſu. Sepelitur Hierapoli, cum filiabus honorifice.

IV. BARTHOLOMÆUS Apoſtolus, Indis iis qui dicuntur fortunati, prædicavit Evangelium Chriſti, & Evangelium quod eſt ſecundum Matthæum eis tradidit. Dormivit autem Albanopoli oppido majoris Armeniæ.

V. THOMAS Apoſtolus, quemadmodum traditum eſt nobis, Parthis & Medis & Perſis & Carmanis & Hyrcanis & Bactris & Magis prædicavit Evangelium Domini. Dormivit in civitate Calamina, quæ eſt Indiæ.

VI. SIMON Cananæus, cognomento Judas, frater Jacobi Epiſcopi, qui & ſucceſſit illi in Epiſcopatum, poſt obitum Jacobi cognomento juſti, vixit annos viginti ſupra centum. Crucifixus autem ſub Trajano Imperatore, mota perſecutione gravi, dormivit.

VII. MATTHIAS, cum unus eſſet è numero Septuaginta, allectus eſt in ordinem undecim Apoſtolorum, in locum Judæ Iſcariotæ, qui fuit proditor. In altera Æthiopia, ubi eſt irruptio Apſari, & Hyſſi portus, prædicavit Evangelium, quum eſſent homines agreſtes. Et illic dormivit, & illic ſepultus eſt, usque ad hodiernum diem.

VIII. TIMOTHEUS autem Epheſiorum Epiſcopus, ordinatus à beato Paulo, ex gentibus erat, non ex circumciſione. De quo multa teſtatur Paulus, admonens ut honeſtam profeſſionem dati ſibi doni ſervaret, qui & glorioſe illic** teſtificatus eſt.

IX. TITUS Epiſcopus Cretæ; in eadem & in circumjacentibus inſulis prædicavit Evangelium Chriſti. Ibidem autem & dormivit, & ſepultus eſt, nempe in Creta.

X. CRESCENS in Galliis prædicavit Evangelium, & illic ſepultus eſt. Eunuchus Candaces Æthiopum Reginæ in Arabia cognomento felici, & in Taprobana inſula maris rubri prædicavit Evangelium Domini. Ajunt autem eum & ibidem martyrium pertuliſſe, & honorifice fuiſſe ſepultum.

τῇ ἐκήρυξε τῇ μεγάλῃ, ὅπε ἐςὶν ἡ παρεμβολὴ Ἀψάρε, καὶ Φάσις ὁ ποταμὸς, ἔνθα οἰκῦσιν Αἰθίοπες οἱ ἐσώτεροι.* Θάπτεται δὲ ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας, ςαυρῷ παραδοθεὶς ὑπὸ Αἰγέα τῦ βασιλέως Ἐδεσσηνῶν.

II. ἸΑΚΩΒΟΣ ὁ τῦ Ζεβεδαίε, ταῖς δώδεκα Φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, πᾶσιν ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῦ Κυρίε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ. Ἀνῃρέθη δὲ μαχαίρᾳ ὑπὸ Ἡρώδου Τετράρχου τῶν Ἰυδαίων.

III. ΦΙΛΙΠΠΟΣ ὁ Ἀπόςολος ἐν Φρυγίᾳ κηρύσσει τὸ εὐαγγέλιον τῦ Κυρίε Ἰησῦ· θάπτεται ἐν Ἱεραπόλει μετὰ τῶν θυγατέρων ἐνδόξως.

IV. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙ͂ΟΣ ὁ Ἀπόςολος Ἰνδοῖς, τοῖς καλυμένοις εὐδαίμοσιν, ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῦ Χριςῦ, καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον αὐτοῖς εὐαγγέλιον ἔδωκεν. Ἐκοιμήθη δὲ ἐν Ἀλβανοπόλει τῆς μεγάλης Ἀρμενίας.

V. ΘΩΜΑ͂Σ ὁ Ἀπόςολος, καθὼς ἡ παράδοσις περιέχει, Πάρθοις καὶ Μήδοις καὶ Πέρσαις καὶ Καρμανοῖς καὶ Ὑρκανοῖς καὶ Βάκτροις καὶ Μάγοις ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῦ Κυρίε. Ἐκοιμήθη ἐν πόλει Καλαμίνῃ τῆς Ἰνδικῆς.

VI. ΣΙ῎ΜΩΝ Καναναῖος, ὁ ἐπικληθεὶς Ἰούδας, ἀδελφὸς Ἰακώβου τοῦ Ἐπισκόπου, ὅστις καὶ τὸν κλῆρον τῆς Ἐπισκοπῆς ἐδέξατο μετὰ τὴν Ἰακώβου τοῦ δικαίου κοίμησιν. Ἔζησεν ἑκατὸν εἴκοσιν ἔτη. Σταυρῷ δὲ παραδοθεὶς ἐπὶ Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως, διωγμοῦ μεγάλου κινηθέντος, ἐκοιμήθη.

VII. ΜΑΤΘΙ΄ΑΣ εἷς ὢν τῶν ἑβδομήκοντα, συγκαταριθμηθεὶς δὲ μετὰ τῶν ἕνδεκα Ἀποςόλων, ἀντὶ Ἰύδα τῦ Ἰσκαριώτε τῦ προδότε γενομένε, ἐν τῇ δευτέρᾳ Αἰθιοπίᾳ, ὅπε ἡ παρεμβολὴ Ἀψάρε, καὶ Ὕσσε λιμὴν, ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, ἀγρίοις ἀνθρώποις ὦσι. Καὶ ἐκεῖ ἐκοιμήθη, καὶ ἐκεῖ ἐτάφη ἕως τῆς σήμερον.

VIII. ΤΙΜΟ΄ΘΕΟΣ δὲ ὁ Ἐπίσκοπος Ἐφέσε καταςαθεὶς ὑπὸ τῦ μακαρίε Παύλε, ἐξ ἐθνῶν ἦν, οὐκ ἐκ περιτομῆς. ὧ καὶ πολλὰ μαρτυρεῖ Παῦλος, νυθετῶν τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῦ δοθέντος αὐτῷ χαρίσματος φυλάξαι, ὃς καὶ ἐνδόξως ἐκεῖ ἐμαρτύρησεν.

IX. ΤΙ΄ΤΟΣ Ἐπίσκοπος Κρήτης, ἐν αὐτῇ καὶ ταῖς πέριξ νήσοις ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῦ Χριςῦ. Ἐκεῖ καὶ ἐκοιμήθη καὶ ἐτάφη ἐν Κρήτῃ.

X. ΚΡΗ΄ΣΚΗΣ ἐν Γαλλίαις ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἐκεῖ ἐτάφη. Εὐνοῦχος Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ἐν Ἀραβίᾳ τῇ εὐδαίμονι, καὶ ἐν Ταπροβάνῃ νήσῳ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου. Λόγος δὲ περιέχει, ὡς καὶ μεμαρτυρηκέναι αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ ἐνδόξως ταφῆναι.

* Ἐσώτεροι recte, nec cum Bocharto legendum ἕτεροι. Hæc eſt quæ δευτέρα Αἰθιοπία infra c. 7. Nec opus cum illuſtri Huetio legere ibi ἑσπέριοι.

** Martyrium ſubiit.

APPENDIX ALTERA,

Edita jam ſub S. HIERONYMI nomine, *De XII. Doctoribus, ad Deſiderium:* jam ſub nomine BEDÆ, ** *de Luminaribus Eccleſiæ.*

ERASMI CENSURA.

De hoc opuſculo non poſſum aliud judicare, quam quod ipſum præ ſe fert. Nec ipſa febris quicquam ſcribere poſſet inſanius, nec ipſa temulentia temulentius. Deinde quid ſtultius, quam ubi profeſſus ſit ſe de luminaribus toto mundi firmamento lucentibus dicturum, Pelagium, Jovinianum, & conſimiles inculcare tenebriones. Ad hæc quam bello digerit ordine Catalogum, Auguſtinum omnium ætate poſtremum, primo recenſens loco, quosdam ſic admiſcens, ut neſcias de quibus loquatur. Ambroſium fratrem vocat, Heliodorum presbyterum. In ſumma non queo ſuſpicari, quid iſti bubulco venerit in mentem, niſi quod aliquis inepte favens Auguſtino, cum hoc tam bello monumento voluerit cohoneſtare. Et tamen hæc ſtupidiſſima bellua affectavit ut Hieronymus videretur, cum de Joviniano loquens, & me, inquit, quanquam in omnibus laborioſum aſſidue quæſtionibus infinitis afficit & vexat. Et ne quis dubitaret hunc eſſe Hieronymum, in fine attexuit tres vitas ex Catalogo quem ſcripſit Hieronymus de viris illuſtribus, Hilarii, Damaſi, & Gregorii Nazianzeni. Ne quid mireris optime Lector, ſi videor hæc cum ſtomacho ſcribere. Quis enim vel literis favens, vel tam incomparabilis viri gloriæ, non indigne ferat, tam indocta, tam ſtulta, tam inſana blateramenta in Hieronymi conferri nomen?

HIERONYMUS DESIDERIO.

Vis nunc acriter mi frater, Deſideri, ut tibi qvaſi de luminaribus, qvæ toto firmamento mundi refulgent, pauca de Scriptoribus, qvi nobis multa de obſcuritatibus, qvæ propter carnalem mentem intelligentiam impediunt, ad ſplendorem conſiderationis ſpiritualem proferre potuerunt, maniſeſtiſſime dicam. Sed vereor Suſannæ Helchiæ filiæ, ne in me ſententia iniqvo judicio presbyterorum impleatur, dicentis: Anguſtiæ mihi undiqve ſunt. Et mihi ſimiliter ſunt anguſtiæ. Si enim voluero aliqvem ex his reprehendere, adverſarios atqve inimicitias mihi undiqve concitabo. Si autem noluero, nunqvam qvæ poſtulaſti invenies. Sed unius tantum voluntatem condemnare qvam multorum conſilia tranſire vel deſpicere, melius eſſe videtur, qvia unusqvisqve eorum in Scripturis ſanctis diligenter laudari meruit, ſed omnes breviter leviterqve cum omni amore tangam, ut utrumqve pacifice impleam.

I. AUGUSTINUS Epiſcopus volans per montium cacumina qvaſi aqvila, & ea qvæ in radicibus montium fiunt, non conſiderans, multa cœlorum ſpatia, terrarumqve ſitus, & aqvarum circulum, claro ſermone pronunciat. Qvi enim in lignum fructuoſum aſcendere vult, paulatim ad ſuperiora & majora carpere poma feſtinat, ramos autem proximos parvulis relinqvit. Nos autem qvi parvuli ſumus, infirmiqve atqve minores, ſi inferiora congregare valuerimus, nobiscum bene agetur.

II. HILARIUS Epiſcopus Romanorum, lucifer lucernaqve Eccleſiarum, & pretioſus lapis, ad qvem mortalia vix aſcendunt, pulchro ſermone aureoqve ore univerſa loqvitur. Etſi enim aliqva ſecus viam cecidiſſe potuiſſent, tamen ab eo in Scripturis meſſis exorta eſt magna.

III. ORIGENES Adamnatius, altiora atqve majora cogitans, propriumqve ingenium ferre non ſufficiens, dum aliud loqvitur, per aliud ſe nectit. Et cum hæc nimio mentis ardore cogitaſſet, oneribus majoribus carricabat ſe, & cum ſic incedere non potuiſſet, ruina magna illuc devolutus eſt, ut ruina ejus pareret doctrinas per aliqvas ſeductiones ineptas, multosqve de via recta in aliam viam perducit, & venenum ejus qvaſi tinnulis vocibus, Sirenarumqve canticis, plures necare potuit. Melior omnibus in bonis, pejor in malis. Aliqva vero per eum ſecus viam ſeminata ſunt, multi tamen aliqvos ejus peſſimos diſcipulos multa venenoſa ſub ejus nomine edidiſſe teſtantur.

IV. EUSEBIUS Cæſarienſis, clavis Scripturarum, cuſtosqve novi Teſtamenti, multis major in conſcriptionibus à Græcis comprobatur. Scripſit Canones qvatuor Evangeliorum, & undecim libros hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, qvi novum Teſtamentum narrant atqve cuſtodiunt, & χρονικὸν, id eſt, temporum breviarium. Hæc tria ſunt præclara, qvæ in operibus ejus teſtantur, & nos ante omnia ejus veſtigia qvi imitari potuiſſet, nunqvam repperimus.

V. HELIODORUS presbyter, domum ampliſſimam per modicum foramen reſpiciens, tentansqve oſtia concluſa, clavesqve non habens, vix pauca ad lucem prodere convaluit, ſed qvæ potuit narrare, fideliter narravit.

VI. AMBROSIUS frater, profundorum pinna raptus, & aëris volucer, qvamdiu in profundum ingreditur, fructum de alto carpere videtur. Et omnes ejus ſententiæ, fidei Eccleſiæ, & omnium virtutum firmæ ſunt columnæ.

VII. DAR-

* Titulo Hieronymi de XII. Doctoribus exſtat etiam in Codice MS. Bibl. Ambroſianæ de qvo V. C. Lud. Antonius Muratorius Tom. I. Anecdoton Latin. pag. 214.

** Tom. 3. Opp. Bedæ pag. 491.

VII. DARDANUS multas qvæſtiones arripiens per mentis aſtutiam, nucemqve circa nucleum non confringens, multa impoſſibilia de Scripturis cum fiducia loqvitur.

VIII. PAULINO viſum eſt Magiſtrum fieri, & non erat ante diſcipulus, & fructum ſine radice oriri fieriqve tentavit. Ideo ejus conſcriptiones, Scriptore & charta non indigent.

IX. PELAGIUS de qvo apud fideles ſermo eſt, de qvo etiam & mihi gravis cauſa diſputationis ejus verborum pene in toto orbe annunciata eſt, qvem omnes Eccleſiæ qvaſi lupum de ſylva mirantur, aureum colorem ſuper nigrum venenum componens, fontem dulcem primi mellis, amaritudinis malitiæ commiſcuit.

X. JOVINIANUS læta facie, & corde aſpero, potu dulciſſimo felle commixto, multos potavit, & contrarias ſententias per odium occaſionum Chriſtianis proferens compoſuit, & me* (qvanqvam in omnibus laborioſum) aſſidue qvæſtionibus infinitis afficit & vexat.

XI. JULIUS Africanus, cujus veſtigium omnes orientales auſtraleſqve diligenter unanimiterqve in Danielis hebdomadibus inveſtigant, univerſa temporum ſpatia cum omni peritia jugiqve ſermone conſtruxit, & nulla ab omnibus qvæ dicta ſunt per eum in toto orbe unqvam data eſt contradictio.

XII. FAVONIUS à multis culpabilis, dura ſententia fortiterqve univerſa difficillima ingerere conatus eſt, & qvaſi qvi contra undas maris navigare non poteſt, vel contra impetum torrentis aqvæ natare non valet, ita cuncta qvæ ſcripſit contra Scripturas ſanctas, obſtare non poterant: ideo qvaſi umbra ſecus hominem ſunt.

HILARIUS. ex Hieronymi Catalogo cap. 100.

DAMASUS. ex cap. 103.

GREGORIUS NAZ. ex cap. 117.

* In Bedæ Operibus hic locus ita legitur: *Et Hieronymum quoque, maxime in omnibus laborioſum &c.*

INDEX
SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM,
qvi à S. Hieronymo in Catalogo & in duplici Appendice memorantur.

Acacius Cæſarienſis Epiſcopus cap. 98
Agrippa Caſtor. 21
Alexander Cappadociæ Epiſcopus. 62
Ambroſius Alexandrinus diaconus 56
Ambroſius alter Alexandrinus. 126
Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus 125. & appendic. II. c. 6.
Ammonius Alexandrinus. 55
Amphilochius Iconii Epiſcopus. 133
Anatolius Laodicenus Epiſcopus. 73
Andreas Apoſtolus append. I. c. 1.
Antonius monachus. 88
Apollonius Senator. 42
Apollonius, ſub Commodo Imp. 40
Apolinarius Hierapolitanus Epiſcopus. 26
Apolinarius Laodicenus Epiſcopus. 104
Appion, ſub Severo Imp. 49
Aqvilius Severus, Hiſpanus. 111
Arabianus. 51
Archelaus Meſopotamiæ Epiſcopus. 72
Ariſtides Athenienſis Philoſophus. 20
Arnobius Rhetor. 79
Aſterius, ſecta Arianus. 94
Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus. 87
Auguſtinus append. II. c. 1.
Bacchylus Corinthi Epiſcopus. c. 44
Bardeſanes Meſopotamienſis. 33
Barnabas Apoſtolus. 6
Bartholomæus Apoſtolus appendic. I. c. 4.
Baſilius Ancyranus. cap. 89
Baſilius Cæſarienſis Epiſcopus. 116
Beryllus Boſtrenſis Epiſcopus. 60
Brabianus, ſub Severo Imp. 51
Candidus, ſub Commodo Imp. 48
Clemens Alexandrinus presb. 38
Clemens I. Romanus Papa. 15
Cornelius Papa. 66
Creſcens appendic. I. cap. 10.
Cyprianus Carthaginienſis Epiſcopus. 67
Cyrillus Hieroſolymitanus Epiſcopus. 112
Damaſus Papa. cap. 103
Dardanus append. II. cap. 7.
Dexter Hiſtoricus. 132
Didymus Alexandrinus. 109
Diodorus Tarſenſis Epiſcopus. 119
Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus. 69
Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus. 27
Donatus hæreſiarcha. 93
Ephræm Edeſſenus diac. cap. 115
Epiphanius Salaminæ Epiſcopus. 114
Evagrius Antiochenus Epiſcopus. 125
Eunomius Cyzicenus Epiſcopus. 120
Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, cap. 81 *& append. II,* c. 4.
Euſebius Emeſenus Epiſcopus, 91
Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, 96

Euſtathius Antiochenus Epiſcopus. cap. 85
Euzoius Cæſarienſis Epiſcopus. 113
Favonius appendic. II. c. 12.
Fortunatianus Aqvilejenſis Epiſc. 97
Gajus, ſub Zephyrino Papa. 59
Gelaſius Cæſarienſis Epiſcopus. 130
Geminus Antiochenus, presbyter. 64
Gregorius Bæticus, Iliberitanus Ep. 105
Gregorius Nazianzenus Epiſcopus. 117
Gregorius Nyſſenus. 128
Gregorius Thaumaturgus. 65
Hegeſippus Hiſtoricus. 22
Heliodorus presbyter. append. II. c. 5. 46)
Heraclius, (Heraclitus) ſub Commodo Imp.
Hermas, à S. Paulo memoratus. 10
Hieronymus presbyter. 135
Hilarius Pictavienſis Epiſcopus. 100
& append. II. cap. 2.
Hippolytus Portuenſis Epiſcopus. 61
Jacobus Apoſtolus. (minor) 3
Jacobus Zebedæi (major.) appendic. I. 2
Ignatius Antiochenus Epiſcopus. 16
Joannes Apoſtolus. 9
Joannes Chryſoſtomus Epiſcopus. CP. 129
Joſephus Judæus, Hiſtoricus. 13
Jovinianus appendic. II. cap. 10.
Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus. 35
Judas Apoſtolus. 4
Judas Chronographus. 52
Julius Africanus, Chronographus. 63
& appendic. II. cap. 11
Juſtinus Philoſophus. 23
Juſtus Tiberienſis. 14
Juvencus poëta, Hiſpanus. 84
Lactantius Firmianus. 80
Latronianus. 122
Lucas Evangeliſta. 7
Lucianus Antiochenus presbyter. 77
Lucifer Calaritanus Epiſcopus. 95
Lucius Epiſcopus Arianus. 118
Malchion Antiochenus presb. 71
Marcellus Ancyranus Epiſcopus. 86
Marcus Evangeliſta. 8
Matronianus hæreticus. 122
Matthæus Evangeliſta. 3
Matthias Apoſtolus appendic. I. cap. 7.
Maximus, ſub Commodo Imp. 47
Maximus Conſtantinop. Epiſcopus. 127
Melito Sardenſis Epiſcopus. 24
Methodius Tyri Epiſcopus. 83
Miltiades, ſub Commodo Imp. 39
Minutius Felix. 58
Modeſtus, ſub Commodo Imp. cap. 32
Muſanus, ſub Antonino Vero. 31
Novatianus hæreticus. 70
Optatus Milevitanus Epiſcopus. 110
Origenes Adamantius. 54
& appendic. II. c. 3.
Pacianus Barcinonenſis Epiſcopus. 106
Pamphilus martyr. 75
Pantænus Stoicus philoſophus. 36
Papias Hierapolitanus Epiſcopus. 18
Paulinus appendic. II. c. 8.
Paulus Apoſtolus. 5
Pelagius appendic. II. c. 9.
Petrus Apoſtolus. 1
Phileas Thmueos Epiſcopus. 78
Philippus Cretenſis Epiſcopus. 30
Phæbadius Agennenſis Epiſcopus. 108
Philippus Apoſtolus appendic. I. c. 3.
Philo Judæus. 11
Photinus hæreticus. 107
Pierius Alexandrinus presbyter. 76
Pinytus Cretenſis Epiſcopus. 28
Polycarpus Smyrnenſis Epiſcopus. 17
Polycrates Corinthi Epiſcopus. 45
Pontius S. Cypriani diaconus. 68
Priſcillianus hæreticus. 121
Qvadratus Athenienſis. 19
Reticius Auguſtod. Epiſcopus. 82
Rhodon Aſianus. 37
Seneca Philoſophus. 12
Serapion Antiochenus Epiſcopus. 41
Serapion Thmueos Epiſcopus. 99
Sextus ſub Severo Imp. 50
Simon Cananæus appendic. I. c. 6.
Sophronius, æqvalis S. Hieronymi. 134
Tatianus hæreſiarcha. 29
Tertullianus Afer. 53
Theodorus Heracleenſis Epiſcopus. 90
Theophilus VI. Antiochenus Epiſcopus. 25
Theophilus Cæſarienſis Epiſcopus. 43
Theotimus Tomorum Epiſcopus. 131
Thomas Apoſtolus appendic. I. c. 5.
Tiberianus Bæticus. 123
Timotheus Epiſcopus append. I. c. 8.
Titus Cretenſis Epiſc. append. I. c. 9.
Titus Boſtrenſis Epiſcopus. 102
Triphyllius Cypri Epiſcopus. 92
Tryphon, auditor Origenis. 57
Victor I. Papa. 34
Victorinus Pictavienſis Epiſcopus. 74
Victorinus Rhetor. 101

FINIS.

LIBER

BK2

LIBER GENNADII MASSILIENSIS PRESBYTERI DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

VARIORUM DE GENNADIO JUDICIA.

Caſsiodori, libro De divinis lectionibus cap. 17.

LEGE librum, De Viris illuſtribus, *S. Hieronymi*, ubi diverſos Patres atque opuſcula eorum breviter & honoravit & tetigit; deinde & alterum *Gennadii Maſsilienſis*, qui de Scriptoribus legis divinæ, quos ſtudio perquiſiverat, certiſſimus judicavit. Hos in uno corpore ſociatos reliqui, ne per diverſos codices cognoſcendæ rei tarditas adferatur.

Iſidori Hiſp. Lib. VI. Orginum cap. 6.

HIERONYMUS quoqve & Gennadius Eccleſiaſticos ſcriptores toto orbe qværentes ordinè proſecuti ſunt, eorumque ſtudia in uno voluminis indiculo comprehenderunt.

SVFFRIDI PETRI, LEOVARDIENSIS PRÆFAT. AD GENNADII LIBRUM.

SIGEBERTUS Gemblacenſis infra in Catalogo ſuo ca. 30. hunc Gennadium vocat Epiſcopum, ſicut & Platina in Symmacho eum appellat Epiſcopum Maſſilienſem. Vualafridus autem cap. 20. De officiis Maſſilienſem Presbyterum appellat, ſicut & Iohannes Tritthemius. Quin & ipſe Gennadius in Coronide huius operis, ſcripta ſua recenſens, Maſſilienſem presbyterum ſe vocat, ideoque & nos hunc illi titulum tanquam genuinum attribuemus, doneç ſolidioribus argumentis nobis de alio fides facta fuerit: nam qui Epiſcopum fuiſſe ſcribunt, decepti videntur ſimilitudine nominis Epiſcopi Conſtantinopolitani, cui item nomen fuit Gennadius, de quo noſter hic Gennadius ca. 90. agit: Planè autem Gennadius hic noſter cum iudicio legendus eſt, non ſolum quod ipſe ſcriptores aliquot hic probet, quos reprobauit Eccleſia, verum etiam quod à Catholicis quibuſdam pro ſtudio nonnulla huic addita ſint medelæ gratia, quæ ad ipſum Gennadium non pertinent. Ideoqve quo cautius eum lector candidus legat, de vtroque quod diximus, cenſuram hic ſubjiciemus, Præſtantiſſimo viro ac graviſſimo Theologo, Dn. M. N. Iohanni Molano, Louanienſis Pontificii ac Regii librorum cenſore, quam ille nobis pro ſuo erga Eccleſiam Catholicam ſtudio impartire dignatus eſt. Quod autem hic Gennadius fuerit factionis Gallorum (inquit) de quibus in epiſtolis Proſperi & Hilarii præfixis libro, de Prædeſt. Sanctorum & bono perſecutionis, patet in ejus Catalogo: vt enim omittam, quod Ruffinum c. 17. Hieronymo præferat, & Severi Dialogum cap. 19. laudet, quem Hieronymus in cap. 36. Ezechielis, & poſt eum Gelaſius reprobat: expreſsè damnat librum Proſperi contra Collatorem, & laudat Caſſianum, item Fauſtum in materia Gratiæ, & liberi arbitrii, cum Gelaſius vtrumque damnet, laudato Proſpero: Sicut Fauſtum hæreticum oſtendit Joh. Maxentius in fine libri ſui contra epiſtolam Poſſeſſoris, & Petrus Diaconus, cum ſuis in libello ad Fulgentium miſſo, qui à Fulgentio approbatur: Contra quem Fauſtum tanquam occultè Pelagianis conſentientem ſcripſiſſe Fulgentium teſtatur Vincentius in Speculo hiſtoriali, lib. 20. cap. 106. Sanè contra Caſſianum & Fauſtum, ſimilesq. congregatum videtur Arauſicanum Concilium ſecundum, juſſu Leonis primi. Iſidorus in Catalgo: *Fulgentius ſcripſit de gratia & libero arbitrio libros Reſponſionum ſeptem. In qui-*

Digitized by Google

bus Fauſto Galliæ Regienſis vrbis Epiſcopo, Pelagianæ prauitati conſentienti amicitiæ eius profundam deſtruere calliditatem. Imò Gennadius laudat librum Eulogiarum Pelagii, quem libro 1. contra Pelagianos tanquam hæreticum rejicit Hieronymus. Nam ibi docetur omnes voluntate propria regi, & poſſe eſſe hominem ſine peccato, & facilè mandata Dei cuſtodire, ſi velit: Quem Auguſtinus hæreticum eſſe oſtendit, epiſtola 89. ad Hilarium: Omittimus quod in Euagrio laudet apathian, quem Hieronymus damnatum ab Epiſcopis tanquam Origeniſtam aſſerit, Epiſtola ad Cteſiphontem, & damnat eius apathiam. Hactenus ille de prauitate Gennadii. De iis, quæ in Gennadium ab aliis infarta ſunt, idem ait, Codex manuſcriptus (inquit) in Parco ſic concludit Catalogum Gennadii, omiſſo Honorato, quem nos poſtremo loco habemus in operibus Hieronymi: *Ego Gennadius Maſſiliæ presbyter, ſcripſi aduerſus omnes hæreſes libros* VIII. *& adverſus Neſtorium libros* VI. *& adverſus Pelagium libros* III. *& Tractatus de mille annis, de Apocalypſi B. Iohannis. & hoc opus de fide mea miſi ad Gelaſium vrbis Romæ Epiſcopum.* Hic notandum eſt, vt conſtet, eum librum qui in antidoto contra hæreſes ponitur contra Neſtorium, eſſe Gennadii, non Gelaſii, & facilis potuit eſſe immutatio nominum, quia Gennadius ad Gelaſium ſcripſit; & arbitror in libro noſtro omiſſum eſſe Gennadium extremum, & poſitum Honoratum, quia Honorati fidem approbauit Gelaſius, non Gennadii, vt videlicet Honoratus ſit poſitus tanquam medicamentum, ſicut medicamenta habet liber de Eccleſiaſticis dogmatibus. Sanè cod. m. ſ. in Parco in Catalogo Gennadii habet multa medicamenta: Pro eo enim quod Gennadius dicit de Auguſtino; *licet enim capacibus dubitationem de abortiuis faceret, error tamen illius ſermone multo, vt ſuperius dixi, contractus lucta hoſtium exaggeratus, necdum hæreſis quæſtionem dedit*, ſic habet cod. Parcenſis ſcriptus, omiſſis iſtis verbis: *Egregio ingenio et excellenti ſtudio Eccleſiæ ſerviens Iuliani hæretici libris, inter impetum obſidentium Vandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondit, & in defenſione Chriſtiana ſapientia perſeuerans, moritur, Theodoſio & Valentiniano regnantibus.* Et de Proſpero ſic adducit ſcriptus liber, poſtquam dixit Caſſianum & Proſperum ſententias contrarias habere de gratia & libero arbitrio: *Hic etiam Proſper poſt obitum B. Auguſtini, eius, contra inimicos gratiæ Chriſti defenſor extitit*: & poſt Fauſtum ſic ſubditur in libro ſcripto Parcenſium & Bethlehemitarum ca. 86. *Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus vir ſanctitate & virtute celeber, ſcripſit egregia & grata valde, & monachis neceſſaria opuſcula, de gratia qvoqve & libero arbitrio edidit teſtimonia Scripturarum et ſanctorum Patrum judiciis munita, vbi docet, hominem de proprio nihil agere boni, niſi eum diuina gratia præuenerit: quod opus etiam Papa Felix per ſuam epiſtolam roborauit, & in latinis promulgauit. Floruit eo tempore quo & Fauſtus, Anaſtaſio Remp. gubernante.* Hæc ſcriptus codex. Hæc non videntur Gennadii, ſed Catholici, volentis mederi Gennadio. Hic Cæſarius primus ſubſcripſit in ſecundo Concilio Arauſicano, & fit hic mentio Felicis Papæ tertii: Licet autem Gennadius in Catologo recenſeat in Pomerio, Pomerium diſputare de originali peccato, non tamen putandus eſt Gennadius hoc approbare. Hic enim Pomerius (ſecundum Iſidorum in Catalogo cap. 12.) *in ſecundo ſui operis libro Tertulliani erroribus conſentiens, animam corpoream eſſe dixit, quibuſdam fallacibus argumentis hoc adſtruere contendens.* Hæc Iſidorus. Certum eſt hoc non approbaſſe Gennadium. Hæc ille: quibus & noſtri codices m. ſ. plerique ſuffragantur, vt ſuis locis indicaturi ſumus: Nec eſt ullum præſentius huius rei argumentum, quam quod cod. m. ſ. quo vetuſtiores ſunt, eo pauciora Gennadio medicamenta addidiſſe deprehendantur. Honorius certè qvi volens vtiqve neminem omiſiſſe videtur (vtpotè cum etiam Dionyſium Areopagitam Hieronymo conſeruauerit, quem in Catalogo apud ipſum Hieronymum codices omnes deſiderant) Auitum cap. 47. & Pomerium cap. 98. & Honoratum Maſſilienſem, cap. 99. in Gennadii Catalogo poſitum pro Gennadianis non agnoſcit: Huc accedit, quod in cod. m. ſ. Martiniano ſatis recenti; vt videtur, quo nos inter cæteros vſi ſumus, hunc Prologum, quem proinde ad verbum hic ſubjicere placuit, Gennadio præpoſitum reperimus, qui vtiqve cum ad Gennadium nihil faciat, medelæ gratia ei additus videri debet, ut. ſiniſtram Gennadii de Hieronymo cenſuràm, de qua ſupra dictum eſt, oportunè mitigaret: Prologus ita habet: *Hieronymus noſter literis Græcis ac Latinis &c.*

Roberti Bellarmini, libro de Scriptoribus eccleſiaſticis.

GEnnadius Maſſilienſis vixit tempore Gelaſii Papæ, circa annum Domini quadringenteſimum nonageſimum. Nam ad ipſum Gelaſium ſe miſiſſe librum ſuum de Fide, teſtatur ipſe Gennadius, in extremo capite libri ſui de Viris illuſtribus: quamvis non in omnibus codicibus liber Gennadii inveniatur completus. Scripſit librum *De eccleſiaſticis dogmatibus*; qui exſtat inter libros S. Auguſtini; & hic eſſe creditur liber, quem ipſe miſit ad Gelaſium. Scripſit etiam librum de *Viris illuſtribus*; in quo ſuſpicionem non parvam reliquit ſuæ non rectæ fidei. Laudavit enim Caſſianum & Fauſtum, qvi Semipelagiani fuerunt; & S. Proſperum depreſſit, qui pro gratia Dei contra Pelagium fortiſſimè dimicavit. Scripſit præterea multa alia, quæ ipſe commemorat in extremo capite libri de Viris illuſtribus; ſed ea non exſtant, aut certé ad manus meas non venerunt.

Iacobi Sirmondi, in Notis ad Sidonii epiſtolam 9. libri 9.

FAuſti Reienſis Epiſcopi duos libros, De gratia Dei & humanæ mentis libero arbitrio, Sidonius vocat *opus operoſiſſimum*. Quid ergo cauſſæ, cur à Sidonio tot laudibus ornentur, quos conſtat à Gelaſio, Fulgentio, Avito, Cæſario, Facundo & aliis vel damnatos vel contrariis etiam voluminibus confutatos? At Sidonium difficile non eſt judicii aleæ ſubducere, qui Fauſti in hoc opere ingenium, artem, eloquentiam prædicat, doctrinæ capita ſententiaſque non attingit. Fauſtum verò & ſi qui tum in Gallia (quod diſſimulari non poteſt) cum eo ſenſerunt, aliquo modo excuſare ratio illa videtur, quod ante Synodum II. Arauſicanam (anno 529 habitam) vixerint, cujus placitis Eccleſia deinceps, tanquam norma doctrinæ, adverſus Semipelagianorum errores uſa eſt.

Ejuſdem Sirmondi in Notis ad tomum I. *Conciliorum Galliæ; ubi agit de concilio Arauſicano* II.

INtererat Concilium iſtud, quod Leonis olim Papæ temporibus adſerebatur, ad hæc potiùs tempora differri, propter multos doctrina & pietate præſtantes viros, qui, ſpatio interjecto, favere in Gallia viſi ſunt Semipelagianis: quorum placita in hac demùm Synodo, quam Sedis Apoſtolicæ auctoritas comprobavit, penitùs exploſa ac rejecta ſunt.

Ex Vindiciis Ioanni Caſſiano, ab Alardo Gazæo 1628. *apud Atrebates edito, præfixis.*

NE Lector miretur, nos de Maſſilienſibus dicere, potuiſſe illos olim ſine nota ſchiſmatis, aut unionis catholicæ injuria, ab Auguſtino, Proſpero, Fulgentio, aliiſque rectè ſentientibus diſſentire, donec eccleſia ſententiam definitivam interpoſuiſſet; ſciat Arauſicanum concilium ſecundum, quod ex ſententiis Auguſtini & Proſperi contra Semipelagianos eſt concinnatum, celebratum fuiſſe anno quingenteſimo viceſimo nono, ſub Felice IV. Papa; & malè confundi à multis cum Arauſicano * primo, quod ſub Leone coactum fuit, nec edidit Canones de Fide, ſed de Eccleſiæ dumtaxat moribus & libertate. Doctores autem & Pontifices uſque ad id tempus *Maſſilienſes* (qui poſteà *Semipelagiani* ſunt appellati) toleraviſſe tanquam catholicos & viros ſanctos, etſi errore peculiari irretitos, ſatis conſtat. Aliter enim multò judicavit Eccleſia Dei de iis, qui licet abſolutam Prædeſtinationem ab Auguſtino acerrimè defenſam negarunt, Gratiam tamen præuenientem agnoſcerent: aliter de *Semipelagianis*, qui Gratiæ præviæ neceſſitatem tollerent, & tamen neceſſitatem Gratiæ ſimpliciter conſideratæ confitebantur; aliter denique de *Pelagianis*, qui gratiam utilem quidem fatebantur, ſed neceſſariam eſſe negabant. Pelagiani enim expungebantur è Catholicorum numero, eccleſiaſticis functionibus arcebantur, reſcriptis Imperatoriis damnabantur; ſemipelagiani olim pro Catholicis habebantur, & in gradibus eccleſiaſticis ſtare permittebantur. Sententia tamen illorum, ſynodali decreto & Romanæ Eccleſiæ autoritate, tandem damnata eſt: ſic tamen ut ipſi Maſſilienſes, qui eam ante Arauſicanum II. concilium tenuerant, non damnarentur. Qui verò abſolutum decretum Prædeſtinationis contra Auguſtinum negabant, non modò non damnabantur hæreſis, ut Pelagiani, ſed nec erroris, ut Semipelagiani; ſed permittebantur in ſuo ſenſu abundare: etſi fortiter eos Proſper & alii Auguſtini defenſores refutarent. Et Pelagianos quidem tunc anathemati ſubjectos fuiſſe, tanquam hæreticos, non eſt opus oſtendere: nemo enim dubitat. At Maſſilienſes, & Gallorum doctores qui cum illis ſentiebant, catholica communione, propter errorem ſuum, non fuiſſe privatos, ſed in ſanctorum fratrum numero habitos, ſatis conſtat ex ipſo Auguſtino, qui, in libris contra eos ad Proſperum & Hilarium ſcriptis, paſſim eos *fratres* vocat, & in 2. libro cap. 17. ab hæretica pravitate excuſat, dicens: *Neque enim Pelagiani ſunt, ut adversùs iſtam veritatem perſpicuam dura & hæretica perverſitate contendant: ſed hoc, inquiunt, ut à Deo dentur nobis, Fides impetrat quæ incipit à nobis.* Et ibidem cap. 24. *Hoc donum* (*gloriandi in Domino*) *Pelagianis optamus ut habeant: iſtis autem noſtris, ut pleniùs habeant. Non itaque ſimus in diſputationibus prompti, in orationibus pigri: oremus, dilectiſſimi, oremus ut Deus gratiam det inimicis noſtris* (Pelagianos intelligit) *maximeque fratribus & dilectoribus noſtris, intelligere, confiteri, poſt ingentem & ineffabilem ruinam, qua in uno omnes cecidimus, neminem niſi gratia Dei liberari; eamque non ſecundum merita tamquam debitam reddi, ſed tamquam veram gratiam nullis meritis præcedentibus, dari.* Ubi eos, qui prævenientem gratiam neceſſariam negabant, & regenerationis donum, ſecundùm meritum congruitatis dari putabant, nunc *Noſtros*, nunc *Fratres* ſuos appellat. Cùm verò *dilectores* vocat, innuit quod dixerat illi Proſper in epiſtola, cui reſpondet; Maſſilienſes nimirum (excepto dogmate de præveniente gratia & prædeſtinatione abſoluta) in cæteris Auguſtinum amare, ſequi & admirari. Sic enim Proſper: *Unum eorum præcipuæ auctoritatis & ſpiritualium ſtudiorum virum, ſanctum Hi-*

*A. 441.

larium Arelatenſem, ſciat beatitudo tua admiratorem ſectatoremque in aliis omnibus tua eſſe doctrina. Atque hic quidem Hilarius, Sanctorum catalogo inſcriptus, qui tunc vivebat in maxima auctoritate, ab Auguſtino diſſidebat. Hos ergò, quos Proſper dicebat eſſe in ceteris Auguſtini *admiratores*, Auguſtinus, modeſtiùs de ſe ſentiendo, vocat ſuos *dilectores*. Itaque Auguſtinus, quamvis eorum errori meritò repugnabat, ipſos tamen pro catholicis fratribus agnoſcebat. Similiter & Proſper, etſi in eos vehementiùs invehatur, vocat tamen eos, in epiſtola ad Auguſtinum, *meritis atque honoribus claros, egregios in omni virtutum ſtudio viros & apud ſimpliciores magna de contemplatione probitatis reverentia conſpicuos*; imò & *ſanctos*; & in libro contra Collatorem cap. 33. *catholicos*, dicens *Quis hac prædicari à catholicis inter catholicos crederet?* Et in epilogo illius ſcripti: *Quorum tamen, dum adhuc non ſunt à fraterna ſocietate diviſi, toleranda magis eſt intentio, quam deſperanda correctio, donec Dominus, per Eccleſiæ principes & legitimos judiciorum ſuorum miniſtros, hæc, quæ per paucorum ſuperbiam & quorumdam imperitiam, turbata ſunt, componat.* Sentit ergò etiam Proſper, Caſſianum & alios, etſi ipſius judicio & re ipſa graviter errantes, tamen potuiſſe ab ipſo diſſentire, ſine unionis catholicæ jactura, donec Eccleſiæ decreto quæſtio terminaretur. Et hæc abſque præjudico Eccleſiaſtici judicii dicta ſunto. *Sic ferè ſcriptor Vindiciarum pro Caſſiano.*

(Hiſce à Miræo adductis addes & cum illis ſi placet, conferes que Voſſius, Garnerius & Henricus præcipue Noris in Hiſtoria Pelagiana annotarunt.)

Editiones libri Gennadii de Viris Illuſtribus.

Cum Hieronymi libro Baſil. 1529. 4. Sed in hac editione ut quibusdam aliis deſunt capita de Cæſario Sidonio, Gelaſio, Hieronymo & Gennadio.

In pluribus Hieronymi Operum editionibus, de quibus ſupra. Tantum hoc loco liceat notaſſe in editione Operum Hieronymi Francofurtenſi Anno 1684. bis exſtare Catalogum hunc Gennadii, ſemel Tom. I. pag. 201. atque iterum Tom. IV. p 127. In Pariſienſi vero Joh. Marcianæi 1706. T. V. extant Variæ Lectiones ex antiquiſſimo Codice Corbejenſi.

Cum Hieronymi, Iſidori, Honorii, Sigeberti & Henrici Gandavenſis libris de S. E. & Suffridi Petri, pluribus M.S.S. Codd. uſi notis. Colon. 1580 8.

Separatim ex recenſione Iohannis à Fuchte. Helmſt. 1612. 4

Cum Hieronymo, Iſidoro, Ildefonſo, Honorio, Sigeberto & Henrico Gandavenſi de S. E. & ſcholiis Auberti Miræi. Antwerp. 1639. Fol.

Separatim cum ejusdem Miræi ſcholiis, & notis brevibus editoris D. Salomonis Erneſti Cypriani, qvi contulit eum codice Gvelpherbytano, & Norimbergenſi. A. 1703. Ien. 4.

CAPITULA LIBRI
GENNADII PRESBYTERI
DE ILLUSTRIBUS VIRIS.

* Hieronymus *Presbyter.*
1. Iacobus *cognomento Sapiens.*
2. Iulius *Romanæ urbis Epiſcopus.*
3. Paulonas *Presbyter.*
4. Vitellinus (a) *Presbyter.*
5. Macrobius *Presbyter.*
6. Heliodorus *Presbyter.*
7. Pachomius *Monachus.*
8. Theodorus *Presbyter.*
9. Oreſieſis (b) *Monachus.*
10. Macarius *Monachus.*
11. Evagrius *Monachus.*
12. Theodorus (c) *alius Presbyter Antiochenus.*
13. Prudentius *miles Palatinus.*
14. Audentius (d) *Epiſcopus.*
15. Commodianus.
16. Fauſtinus *Presbyter.*
17. Rufinus *Presbyter.*
18. Tichonius *Afer.*
19. Severus *Presbyter, cognomento Sulpicius.*
20. Antiochus *Epiſcopus.*
21 Severianus *Epiſcopus Gabalenſis Eccleſiæ.*
22. Niceas (e) *Epiſcopus Romacianæ civitatis.*
23. Olympius *Epiſcopus.*
24. Bacharius *Presbyter.*
25. *Sabbatius Epiſcopus Gallicanæ Provinciæ.*
26. *Iſaac.*
27. Urſinus *Monachus.*
28. Macarius *alius Monachus.*
29. *Heliodorus alius Presbyter Antiochenus.*
30. Ioannes *Epiſcopus.*
31. Paulus *Epiſcopus.*
32. Helvidius.
33. Theophilus Epiſcopus.
34. Euſebius.
35. Vigilantius *Presbyter.*
36. Simplicianus *Epiſcopus.*
37. Vigilius *Epiſcopus.*
38. Auguſtinus *Epiſcopus Afer.*
39. Oroſius (f) *Presbyter.*
40. Maximus *Epiſcopus Taurinenſis.*
41. Petronins *Epiſcopus Bononienſis.*
42. Pelagius *Hæreſiarches.*
43. Innocentius *Epiſcopus Romanus.*
44. Celeſtius.
45. Iulianus *Epiſcopus Capuanus.*

(a) Vitilionus. G. (b) Oreſieſius G. Horeſteſis C. (c) Theodoretus G. (d) Gaudentius C. (e) Anechitus G. & mox Romanæ civitatis *pro* Romacianæ (f) Heroſius. C. & G.

46. Lucianus *Presbyter.*
47. Avitus *Presbyter Hiſpanus.*
48. Paulinus *Epiſcopus Nola Hiſpania.*
49. Eutropius *Presbyter.*
50. Evagrius *alter.*
51. Vigilius *Diaconus.*
52. Atticus *Epiſcopus Conſtantinopolitanus.*
53. Neſtorius (g) *Hareſiarches.*
54. *Celeſtinus Romana urbis Epiſcopus.*
55. Theodorus *Epiſcopus Ancyranus Galatia.*
56. Faſtidius *Epiſcopus Britannia.*
57. Cyrillus *Epiſcopus Alexandrinus.*
58. *Timotheus Epiſcopus.*
59. Leporinus *Presbyter.*
60. Victorinus *Rhetor.*
61. Caſſianus *Presbyter Maſſilia.*
62. *Philippus Presbyter.*
63. Eucherius *Epiſcopus.*
64. Vincentius *Presbyter.*
65. Syagrius.
66. Iſaac *Presbyter Antiochena Eccleſia.*
67. Salvianus *Presbyter.*
68. Paulinus.
69. Hilarius *Epiſcopus Arelatenſis.*
70. Leo *Epiſcopus Urbis Roma.*
71. Mochimus (h) *Presbyter.*
72. *Timotheus hareſiarches.*
73. Aſclepius *Epiſcopus Afer.*
74. Petrus *Presbyter Edeſſenus.*
75. Paulus Presbyter.
76. *Paſtor Epiſcopus.*
77. *Victor* Maurus *Epiſcopus.*
78. Vuconius *Epiſcopus.*
79. Muſæus *Presbyter.*
80. Vincentius *alius presbyter.*
81. Cyrus *Monachus.*
82. Samuel *Presbyter*
83. Claudianus *Presbyter.*
84. Proſper *homo Aquitanicus.*
85. Fauſtus *ex Abbate Epiſcopus.*
86. Cæſarius *Arelatenſis Epiſcopus.*
87. *Servus Dei, Epiſcopus.*
88. *Victorinus calculator.*
89. Theodoritus *Epiſcopus.*
90. Gennadius *Epiſcopus Cpol.*
91. Theodulus (i) *presbyter.*
92. Sidonius *Arvernorum Epiſcopus.*
93. Johannes *Presbyter.*
94. Gelaſius *Epiſcopus.*
95. Honoratus *Epiſcopus.*
96. Cerealis *Epiſcopus.*
97. Eugenius *Epiſcopus Afr.*
98. Pomcrius *presbyter.*
99. Honoratus *Maſilienſis Epiſcopus.*
100. Gennadiꝰ *presbyter qui hunc edidit librum.*

(g) Neſtor C. & G. (h.) Mozymus G. Mochius C. (i) Theodorus G. Theodotus C.

HIERONYMUS noſter (a) litteris Græcis ac latinis Romæ apprime eruditus, presbyter qvoqve ibidem ordinatus eſt. Porrò ad Bethleem oppidum juvenis advenit; ubi prudens animal ad præſepe Domini ſeſe obtulit permanſurum. Inter cætera operum ſuorum opuſcula, uſqve ad Theodoſii XIV. Imperii annum a beato Petro ſumens exordium, uſqve in ſemetipſum de Viris illuſtribus ſcripſit. Innumeris præterea libris (b) Apoſtolorum Prophetarumqve conſtructionibus editis, immobilem Catholicæ turrim Eccleſiæ contra perfidorum jacula conſummavit. Litteris qvoqve Hebraicis atqve Chaldaicis ita edoctus, ut omnes Teſtamenti veteris libros, ex Hebræorum ſcilicet codicibus, verteret in Latinum. Danielem qvoqve Prophetam Chaldaico ſtylo locutum, & Job juſtum Arabico, in Romanam lingvam utrumque Auctorem perfecta interpretatione mutaverit. Matthæi nihilominus Evangelium ex Hebræo fecit eſſe Romanum. Namqve mentis corporisqve virginitatem et delictorum pœnitentiam prædicans atqve cuſtodiens, ſolus omnium Romanorum omnes XVI. Prophetarum commentatus eſt libros. In Sanctis præterea librorum ſuorum prologis, ita ſe luculentiſſimum interpretem, & immenſis Epiſtolarum ſuarum voluminibus (c) nervoſum Catholicis exhibet lectoribus, ut nec perfidis quandoque pepercisse, nec invidis ceſſiſſe videatur. Nonagenarius ferme, ut perhibent, poſtea in Domino reqvievit. Qvem Stridon oppidum genuit, Roma inclyta erudivit, Bethleem alma tenet, (d) ſpiritum aula cœleſtis ſuſcepit. Claruit maxime ſub Theodoſio principe & filiis ejus Arcadio & Honorio.

(a) Hoc caput non legit Trithemius de Script. Eccleſ. c. CLXXXVIII. neque videtur notum fuiſſe Honorio Auguſtodunenſi qui librum ſecundum de luminaribus Eccleſiæ ex Gennadio ſublegit; neque habetur in editis ante Marcianæum, neque in MSS. libris niſi tantum in Codice MS. vetuſtiſſimo Corbejenſi ſeu Sangermanenſi, qui annos ut ajunt, præfert plus mille atque ſcriptus antiquis characteribus Merovingicis. Vide Mabillon. T. 2. Analect. p. 42. Et in MS. Martiniano, ex quo jam A. 1580. ſub Prologi nomine illud vulgavit in Epiſtola ad Lectorem Gennadii libro præmiſſa Suffridus Petri.

(b) *libris* non habet Suffr. Petri. (c) id. *immenſo volumine.* (d) id. *tenuit.* ſed *tenet* de ſepulchro intellige.

CAPUT I.

IACOBVS, cognomento ſapiens, Niſibenæ (a) nobilis Perſarum modo civitatis epiſcopus, vnus ex numero ſub Maximino perſecutore confeſſorum, & eorum, qui in Nicæna Synodo Arianam peruerſitatem, homouſii (b) oppoſitione damnarunt. Hunc virum beatus Hieronymus in libro Chronicon velut magnarum virtutum hominem nominans (c) in Catalogo cur non

(a) MS. Corbei. *Nizibi urbe nobile Epiſcopus, modo vero Perſarum civitatis, unus ex &c.* (b) *omonſia* id. (c) *nominat.* id.

non poſuerit, facile excuſabitur, ſi conſideremus, quod ipſos tres (d) vel quatuor Syros, quos poſuit, & interpretatos in Græcum ſe legiſſe teſtetur. Vnde conſtat, eum illo tempore ignoraſſe Syram linguam vel litteras, (e) & ideo hunc, qui necdum verſus eſt in aliam linguam, neſciſſe ſcriptorem. Comprehendit autem omne opus ſuum in *viginti ſex (f) libris*, id eſt, *de fide; contra omnes hæreſes; de charitate generali; de ieiunio; de oratione; de dilectione erga proximum ſpeciali; de reſurrectione; de vita poſt mortem; de humilitate; de patientia; de pœnitentia, de ſatisfactione; de virginitate; (g) de ſenſu animæ; de circumciſione; de acino benedicto, pro quo in Iſaia (h) legitur, non eſt exterminandus botrus; de Chriſto, quod Filius Dei ſit, & conſubſtantialis Patri; de caſtitate; adverſus gentes; de conſtructione tabernaculi; de gentium converſatione; de regno Perſarum; de perſecutione Chriſtianorum.* Compoſuit & *chronicon* minoris quidem Græcorum curioſitatis; ſed majoris fiduciæ: quia diuinarum ſcripturarum tantum auctoritate conſtructum comprimit ora eorum qui præſumtuoſa ſuſpicione (i) de adventu antichriſti, vel Domini noſtri, (k) inaniter philoſophantur. Moritur hic vir Conſtantii temporibus, & iuxta præceptum patris eius Conſtantini iuxta muros Niſibe ſepelitur, ob cuſtodiam videlicet civitatis. Quod ſecundum fidem Conſtantini euenit. Nam poſt multos annos ingreſſus Iulianus Niſiben, & vel gloriæ ſepulti inuidens, vel fidei Conſtantini cuius ob id domum perſequebatur, iuſſit efferri de civitate ſacri corporis reliquias. Et poſt paucos menſes conſulendæ licet cauſa reipublicæ, Iouianus imperator, qui Iuliano ſucceſſerat, tradidit barbaris civitatem, quæ vſque hodie Perſarum ditioni cum ſuis ſubiecta ſeruit.

(d) Bardeſanem, Efræm, Archelaum. (e) Negat hoc W. E. Tentzelius ὁ μακαρίτης quem vide T. I. diſſ. ſelect. p. 254. ubi Garnerium oppugnat Gennadio fidem de ſcriptis à Iacobo vulgatis non dubitantem detrahere, auctar. Operum Theodoriti p. 200. (f) Suffridus Petri hæc annotat ad h. l. Codex excuſus teſtatur hunc ſcriptorem comprǽhendiſſe omne opus ſuum libris 25. cui & m. ſ. codex Gembl. ſuffragatur: Reliqui cod. noſtri habent 26. (Corbejenſis teſte Marcianæo in *XXVII.*) libros, ſed recenſent modo 24. Trith. habet item 25. quos & enumerat, ſed ille cod. vitio deceptus ex vno libro 2. fecit. Ille enim liber quem verbis Eſaiæ tribuit planè idem eſt cum eo, quem tribuit Azymi benedictioni: Quod quidem eſſe verum facilè deprǽhendet, quiſquis animaduerterit, pro *Azymi* hic legendum eſſe *Acini*. Sic enim in manuſcriptis codicibus, Gemblacenſi, & Affliginio, & Viridis Vallis, & Sigebergenſi expreſsè ligitur. Et de Acini benedictione, verba hæc extant apud Eſa. ca. 65. & botri mentio acinum hic legi oportere ſatis euidenter arguit: Græcus textus ita ſe habet. ὃν τρόπον εὑρεθήσεται ὁ ῥὼξ ἐν τῷ βότρυϊ καὶ ἐροῦσι, μὴ λυμήνῃ αὐτὸν, ὅτι εὐλογία ἐστὶν ἐν αὐτῷ ubi ὁ ῥὼξ, acinum vuæ ſignificat, in quo benedictio eſſe dicitur. Paulo inferius *de adventu Chriſti* Sigeberg. legit *Antichriſti*. (g) Mſ. Cortrej. *pœnitentia de ſatisfactione, de cenſu animæ, de virginibus, de circumciſis, de acino benedictionis.* (h) Eſ. LXV. 8. (i) Mſ. Corb. *ſuſpectione.* (k) verba *vel Domini noſtri*, deſunt in MS. Corbej. (l) *patris Conſtantini intra muros Nizybe.* id.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. Iacobus *Niſibenus* ſeu *Niſibita*, *vrbis Niſibis epiſcopus* miraculis & eruditione clarus, fuit vnus ex numero confeſſorum ſub perſecutione Maximini, qui in Nicæna ſynodo peruerſitatem Arii, homouſii oppoſitione, damnarunt: cuius & Alexandri epiſcopi oratione ipſe Arius condignam ſuæ iniquitatis mercedem, effuſis viſceribus, Conſtantinopoli recepit: *vt martyrologii Romani verbis vtar. De eodem in menologio Græcorum 21 octobris agitur. Meminit etiam huius Theodoretus lib. Hiſt.* 11 *eccles. cap.* 30. *& lib.* 1 *cap.* 7. *vbi ait, Nicæno concilio ipſum interfuiſſe, & mortuos excitaſſe. De quo miraculo & reliquis plura deſiderantem lectorem remittit ad ſuum librum, Philothei, ſeu Theophili titulo inſcriptum, qui eſt liber nonus de vitis patrum, editionis Plantinianæ. De hoc Niſibita etiam Nicephorus lib* 8 *cap.* 14. *& lib.* 9 *c.* 28 *tractat. Interfuit non ſolum Nicæno, ſed & Antiocheno concilio, ut habetur in actis S. Alexandri, epiſcopi Conſtantinopolitani.*

R. S. CYPRIANI. Cum Hieronymi librum de S. E. ederem, dixi, in Corbeienſi codice Gennadii primo ſtatim loco apparere vitam Hieronymi a Gennadio ſcriptam; quam non duxi repetendam. Noſtri codices omiſſo Hieronymo a vita Iacobi Niſſibeni exordiuntur.

Nobilis Perſarum. Codex Corbeienſis habet: *Niſibi vrbis nobilis epiſcopum, modo vero Perſarum civitatis.* Mabillonius tom. II. analect. pag. 44.

Sub Maximino. In codice Noribergenſi & Guelpherbytano eſt: *Sub Maximiano.* Sed retinenda prior lectio, vt Tenzelius probat exercitationum ſelectarum parr. I exercit. VI.

Viginti ſex libris. Omnes codices habent XXVI neque tamen recenſent. In Noribergenſi *de fide contra omnes hæreſes* vnus liber eſt. Licet autem duos facias, ac chronicon connumeres; non reſultant tamen plures quam XXIV. Hinc in tanto codicum conſenſu colligere poſſe videor, ipſum Gennadium non niſi XXIV vidiſſe, licet Iacobum XXVI ſcripſiſſe traderet.

Anti-Chriſti. Miræus: *Chriſti.*

Iuxta muros. Ita noſtri codices. Miræus *intra muros.*

CA-

CAPVT II.

IVLIVS, vrbis Romanae epiſcopus, ſcripſit *ad Dionyſium* quendam *de incarnatione Domini epiſtolam vnam*, quæ illo quidem tempore vtilis viſa eſt adverſum eos, qui ita duas per incarnationem aſſerebant in Chriſto perſonas, ſicut & naturas: (m) nunc autem pernicioſa probatur. Fomentum enim eſt Eutychianæ & Timotheanæ (n) impietatis.

(m) Verba *adverſum eos* uſque ad *& naturas*, deſunt in Corbej. (n) id. *Fomentum eſt enim Thymotianæ hæreſeos impietatis.*

Aub. MIRÆI *Schol.* Epiſtolam ad Dionyſium, quam Iulio Papæ adſcribebant Acephali, Iulii Papæ revera fuiſſe credidit Gennadius; ſubdititiam Facundus Hermianenſis Epiſcopus lib. 1 ſuſpicatur, & Eulogius Alexandrinus orat. 3 apud Photium. Leontius vero Byzantius, qui & epiſtolæ verba recitat, quibus abutebantur Eutychiani, non Iulij, ſed *Apollinaris* hæretici eam fuiſſe docet cap. 8 de ſectis. Quod ipſum affirmat Anaſtaſius in Ecloge χρήσεων & ante utrumque Hypatius Epiſcopus Epheſinus in collatione cum Acephalis habita Conſtantinopoli: *B. Iulii famoſam illam epiſtolam manifeſte Apollinaris oſtendimus fuiſſe, ſcriptam ad Dionyſium.* Quin & alteram item ad Proſdocimum ſeu Docimum epiſtolam (cuius teſtimonio viſa eſt ſynodus Epheſina) nec ipſam Julii fuiſſe vult Leontius, ſed Timothei, diſcipuli Apollinaris. Sed hanc ſine controverſia Iulio alii quoque aſſerunt; atque inter cæteros Ephræmius Patriarcha Antiochenus, libro 3 de ſacris legibus apud Photium. Sic fere Sirmondus in notis ad Facundum Hermianenſem. Cæterum S. Iulius eo nomine primus Papa, Martyrologio Rom. ad 12 Aprilis inſcriptus legitur. Anno 336 Pontifex creatus, demum an. 352 vivere deſiit; ſuccedente Liberio.

CAPVT III.

PAVLINVS (o) Presbyter, diſcipulus B. Ephræm (p) diaconi, homo acris valde ingenii, & in diuinis doctus ſcripturis, (q) ſed viuente magiſtro clarus in doctoribus eccleſiaſticis fuit, & maxime ex tempore declamator. Poſt illius autem obitum, amore primatus & nominis, ſeparans ſe ab Eccleſia, ſcripſit contraria fidei multa. Huic obituus B. Ephræm aſtanti ſibi dixiſſe fertur: *Vide Pauline, ne te ſubmittas cogitationibus tuis, & eleveris.* (r) *Sed cum te ad purum comprehendiſſe putaueris DEVM, crede nec intellexiſſe.* (s) Præſenſerat enim illum ex ſtudiis vel ſermonibus noua inueſtigare, & in immenſum intellectum tendere. (t) Vnde eum frequenter Bardeſanem (u) nouellum vocabat.

(o) MS. Corbej. & Honorius hunc ſcriptorem Paulonam vocant, cui ſuffragantur, inquit Suffridus Petri, ex MSS. Codd. noſtris, Viridis Vallis, Gemblacenſis & Sigebergenſis. Alii Paulonium appellant. (p) Corbej. *Efrem.* (q) *in divina ſcriptura doctus.* id. (r) *& eleves.* id. (s) id. *ſed cum comprehendeſſe putaveris Deum, crede te intellexiſſe.* (t) *Praſeus enim erat illum ex ſtudiis vel ſermonibus nova inveſtigare in immenſum intellectum tendere.* id. (u) Vide quæ de Bardeſane ad Hieron. c. 33. de S. E.

Aub. MIRÆI *Schol.* Honorius in Catalogo, & non pauci codices MSS. hunc *Paulinum* vocant *Paulonem*; alii Paulonium.

S. E. CYPRIANI. *Paulinus.* Cod. Nor. *Paulanus* habet.

Intellectum habere. Hæc lectio codicis Norib. melior mihi viſa eſt, illâ Miræi; *intellectum hæreſeon tendere.*

Vnde eum. Cod. Norib. *vnde et.*

CAPVT IV.

VITELLIVS Afer, (x) Donatianorum ſchiſma defendens, ſcripſit *de eo, quod odio ſint mundo ſerui DEI;* (*) In quo ſi tacuiſſet de noſtro velut perſecutorum (y) nomine, egregiam doctrinam ediderat. Scripſit & *adverſum gentes* & *adverſum nos* velut *traditores*, in perſecutione, *diuinarum ſcripturarum*: & *ad Regulam eccleſiaſticam* pertinentia multa diſſeruit. Claruit ſub Conſtante, (z) filio Conſtantini Principis.

(x) MS. Corbej. *Vitilinus Afer, Donati ſchiſm.* (*) MS. Gemblac. *quod ſit odio mundus Dei ſervis.* (y) *velut perſecutorum, nomen egregii doctique ediderat.* Corbej. (z) id. *Conſtantio.*

CAPVT V.

MACROBIVS Presbyter & ipſe, (a) vt ex ſcriptis Optati cognouimus, Donatiſta & ſuorum poſtea in vrbe Roma occultus Epiſcopus fuit. Scripſit, cum adhuc

in Eccleſia DEI presbyter fuiſſet, *ad confeſſores & ad virgines librum vnum*, moralis quidem ſed valde neceſſariæ doctrinæ, & præcipue ad cuſtodiendam caſtitatem aptiſſimis valde ſententiis communitum. Claruit inter noſtros primum Africæ, & inter ſuos, id eſt, Donatianos ſiue Montenſes, poſtea Romæ,

(a) MS Corbej. *Macrobius Presbyter & ipſe uti ex Optati ſcripto cognovimus, Donatiſta poſtea in urbe Roma fuit Epiſcopus occultus.*

CAPVT. VI.

HELIODORVS Presbyter ſcripſit *librum de naturis rerum exordialium*, in quo oſtendit unum eſſe principium, nec quidquam coævum DEO; nec mali conditorem DEVM, ſed ita bonorum omnium creatorem, vt materia, quæ ad malum verſa eſt poſt inuentam malitiam, a DEO ſit facta, nec quidqam materialium absque DEO credatur conditum, aut fuiſſe alium rerum creatorem præter DEVM, qui præſciencia ſua cum præuideret morti dari (b) naturam, præmonuit de poena.

(b) MS. Codex Gemblacenſis & Viridis vallis pro *morti dari* habent *mutandam*, ut & Sigebergenſis, teſte Suffrido Petri, & Gvelpherbytanus quem S. E. Cyprianus inſpexit.

CAPVT VII.

PACHOMIVS (m) Monachus, vir tam in docendo, quam in ſigna faciendo, Apoſtolicæ gratiæ, & fundator Aegypti cœnobiorum, ſcripſit *regulam* vtrique generi monachorum aptam, quam Angelo dictante perceperat. Scripſit & ad collegas præpoſituræ ſuæ *epiſtolas*, in quibus alphabetum myſticis tectum ſacramentis, velut humanæ conſuetudinis excedens (n) intelligentiam, clauſit, ſolis, credo, eorum gratiæ vel meritis manifeſtatum: vnam *ad Abbatem Syrum*, vnam *ad Abbatem Cornelium*: interim *ad* (o) *omnium monaſteriorum Præpoſitos*, vt in vnum antiquius monaſterium, quod lingua Aegyptiaca Baum (p) vocatur, congregati Paſchæ diem velut æterna lege celebrent, *epiſtolam vnam*. Similiter & *ad diem Remiſſionis*, quæ menſe Auguſto agitur, (q) vt in vnum Præpoſiti congregarentur, *epiſtolam vnam*; et *ad fratres*, qui foras monaſterium miſſi fuerant operari, *epiſtolam vnam*.

(m) Honorio & Trithemio male *Bachomius*. In libello Coloniæ A. 1513. impreſſo de officio Rectoris Eccleſiæ, citantur Pacomii Abbatis ſententiæ, ut notat Suffridus Petri. (n) ita rectius MSS. pro *excedentem*, refertur enim ad Alphabetum. (o) Voculam *interim* adjeci è MS. Corbej. (p) id. *Baun*. Ac Gemblac. & Viridis Vallis *Bauai*. Sed *Baum* legitur etiam in Codice regularum Benedicti Anianenſis quem vulgavit Holſtenius. (q) Verba: *qua menſe Auguſto agitur*, deſunt in Corbej. Mox legit: *ut in unum congregentur fratres*. Hæc univerſa Pachomii ſcripta Gennadio memorata exſtant adhuc & edita ſunt, Latine à Luca Holſtenio in Codice Regularum Rom. 1661. & Pariſ. 1663. 4.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. PACHOMIVS, Tabennenſis in Aegypto Abbas, ſcripſit Regulam monachorum, a S. Hieronymo latine redditam: quæ ad calcem operum Caſſiani exſtat, in editione Romana, Lugdunenſi & Atrebanſi. Regulæ eiusdem breuiarium a Palladio in Hiſtoria Lauſiaca recitatur. Floruit anno 340 eſtque Martyrologio Romano adſcriptus a. d. 14 Maii. Eiusdem Pachomii alia non pauca aſcetica exſtant apud Treueros, in monaſterio Benedictinorum ad S. Maximinum, & Coloniæ Agrippinæ in coenobio Canonicorum regularium ad S. Corpus Chriſti, in codicibus manu exaratis, & hoc titulo prænotatis, *Regula Patrum*.

CAPVT VIII.

THEODORVS Presbyter, ſucceſſor gratiæ & præpoſituræ ſupra dicti Abbatis Pachomii, ſcripſit ad alia monaſteria *epiſtolas*, (r) Sanctarum Scripturarum ſermone digeſtas. In quibus tamen frequenter meminit magiſtri & inſtitutoris ſui Pachomii, & doctrinæ eius ac vitæ proponit exempla, quæ ille ut doceret, Angelo adminiſtrante didicerat: ſimul & hortatur permanendum in propoſito cordis & ſtudii, & redire in concordiam & vnitatem eos, qui poſt Abbatis obitum, diſceſſione facta, a cœtu ſemetipſos diuiſerant vnitatis. Sunt autem huius exhortationis *epiſtolæ tres*.

(r) In eodem Codice Regularum Holſteniano una tantum Theodori huius brevis exſtat Epiſtola, quæ inſcribitur ad omnia Monaſteria de Paſcha.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. THEODORVS Monachus, hoc capite a Gennadio laudatus, Martyrologio Romano a d. 28 Decembris inſcriptus legitur. De eodem videri poterit ſcriptor vitæ S. Pachomii lib. I. in Vitis Patrum, & S. Nilus in lib. de Oratione. Alter S. Theodorus itidem monachus, S. Antonii diſcipulus, in huius vita a S. Athanaſio laudatus, in eodem martyrologio a. d. 7. Ianuarii habetur.

CAP-

Digitized by Google

CAPVT IX.

ORESIESIS monachus (s) amborum, id eſt, Pachomii & Theodori collega, vir in ſanctis ſcripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit *librum* diuino conditum ſale, totiuſque *monaſticæ diſciplinæ* inſtrumentis conſtructum, & vt ſimpliciter dicam, in quo totum pene vetus & nouum Teſtamentum compendioſis diſſertationibus, iuxta monachorum duntaxat neceſſitatem, inuenitur expoſitum: quem tamen vice *teſtamenti* prope diem obitus ſui patribus obtulit.

(s) In Corbej. poſt caput de Macario, ſequitur hoc de *Oreſieſio*, qui Honorio & Trithemio *Orieſieſis*, in quibusdam MSS. *Oreſteſis*, in Codice regularum Holſteniano in quo itidem doctrina eius Latine occurrit, *Orſieſius*.

Aub. MIRÆI *Schol.* ORESIESIS ſeu Orieſii liber, *de inſtitutione monachorum*, extat tom. 4. Bibliothecæ Patrum. Ne quis porro erret, moneo ab iſto longe alium eſſe *Orientium* ſeu *Orentium*, a Sigeberto c. 34. laudatum. Hic ſcripſit verſu elegiaco *commonitorium*, quod Mart. Antonius Delrius primus Antuerpiæ, 600 cum notis publicavit; ſecundo poſtea editum tom. 5. Bibliothecæ P. P. editionis poſtremæ Colonienſis.

CAPVT X.

MACARIVS, monachus ille Aegyptius, ſignis & virtutibus clarus, vnam tantum ad iuniores profeſſionis ſuæ ſcripſit *epiſtolam*: in qua docet, illum perfecte poſſe ſeruire DEO, qui conditionem creationis ſuæ cognoſcens, ad omnes ſemetipſum inclinauerit labores, & luctando atque DEI auxilium aduerſum omne, quod in hac vita ſuaue eſt, implorando, ad naturalem quoque perueniens puritatem, continentiam, velut naturæ (t) debitum munus obtinuerit.

(t) *Continentiam velut naturalem*, Corbej. MS.

Aub. MIRÆI *Schol.* Antequam de Macariis dicere incipiam, lubet ipſa Suidæ verba in medium producere: *Duo*, inquit, *fuerunt Macarii, eiusdem nominis, atque decantati propter exercitia ſtudiorum, vitam, mores atque diſciplinam. Alter quidem Aegyptius. Qui miracula edebat, ac religioſa cautione in eos, qui ſe conueniebant, erat ſeverus. Alter Alexandrinus, per omnia ſimilis Aegyptio, & humanus. Adeo humanus erat erga eos, qui ſe conueniebant, vt lepida humanitate vtendo iuuenes ad exercitia prouocaret.* Ita Suidas. Duos porro Macarios fuiſſe, Palladius hiſt. c. 19. 20. Niceph. l. 9 hiſt. eccles. c. 14. Baronius ad Martyrol. Rom. 2 Ianuarii, & alii ſimiliter teſtantur. Horum alter ſenior, cognomento Aegyptius, s. Antonii diſcipulus, Græce ſcripſit *Homilias*; quas Ioannes Picus, in Senatu Pariſienſi claſſium inquiſitoriarum Præſes, anno 1559. Latine reddidit: exſtantque Græce & Latine coniunctim Pariſiis 1622 editæ, cum Gregorii Thaumaturgi & Baſilii Seleucienſis operibus. Idem Macarius Aegyptius ſcripſit, ad iuniores profeſſionis ſuæ monachos, Epiſtolam ſiue Regulam; quæ ſic incipit: *Milites ergo Chriſti.* Extat ea manuſcripta Brugis in Collegio Soc. Ieſu, inter reliquias bibliothecæ Pamelianæ. Cæterum hic *Macarius*, Abbas in Aegypto, 15 Ianuarii: alter *Macarius* cognomento *Alexandrinus*, Abbas in Thebaide, S. Pachomii diſcipulus, 2 Ianuarii, tabulis Martyrologii Romani leguntur inſerti. De his & Græci agunt, ſed uno eodemque die, videlicet 14 Kalendas Februarii. Porro a S. Macarii Aegyptii Regula, iam dicta, prorſus diuerſa eſt *Serapionis, Macarii, Paphnutii, alterius Macarii, & aliorum* 34. Regula, edita ex codice Afligemienſi, ad calcem operum Caſſiani, typis Plantinianis, ſtudio Henrici Cucquii, poſt Epiſcopi Ruræmondenſis. Ex his Serapion, cognomento *Scholaſticus*, S. Antonio carus, Thmueos in Aegypto Epiſcopus a S. Athanaſio ordinatus fuit. Idem ab Hieronymo c. 99 inter Scriptores laudatus, Martyrologio Rom. 21 Martii inſcriptus legitur.

CAPVT XI.

EVAGRIVS Monachus, (u) ſupra dicti Macarii familiaris diſcipulus, diuina atque humana litteratura inſignis (cuius etiam, liber qui adtitulatur vitæ patrum, (x) velut continentiſſimi & eruditiſſimi viri mentionem facit) ſcripſit multa monachis neceſſaria, ex quibus iſta ſunt: *aduerſus octo principalium* (x) *vitiorum ſuggeſtiones*, quas (y) aut primus aduertit, aut inter primos didicit, *octo* ex ſacrarum ſcripturarum teſtimoniis compoſuit *libros*: ad ſimilitudinem videlicet Domini, qui tentatori ſuo ſemper ſcripturarum teſtimoniis obuiauit, ita vt vnaquæque ſpecies vel diaboli, vel vitiatæ naturæ ſuggeſtionum, (z) contra ſe haberet teſtimonium. Quod tamen opus eadem ſimplicitate, qua in Græco inueni, iuſſus in Latinum tranſtuli. (a) Compoſuit & anachoreti-

(u) Diverſus ab hoc Euagrius Antiochenus Epiſcopus, de quo ad Hieron. c. 125. (x) Has vitas Patrum infra c. 17. inter Rufini ſcripta non memorat Gennadius, qui ſine nomine auctoris & interpretis eas legiſſe videtur. (y) MS. Corbej *octo tantum principalium*. (z) *vel diaboli vitiata natura ſuggeſtio. & contra ſe habeat teſtimonium*. id. (a) *eamdem ſimplicitatem qua in Græcum inuenire viſus ſum, in Latinum transtuli*. id.

retis ſimpliciter viuentibus *librum centum ſententiarum*, per capitula digeſtum; et eruditis ac ſtudioſis *quinquaginta ſententiarum*, quem ego Latinum primus feci. Nam ſuperiorem olim translatum, quia vitiatum & per tempus confuſum vidi, partim reinterpretando, partim emendando, auctoris veritati reſtitui. Compoſuit & Cœnobitis & Synoditis (b) *doctrinam* aptam *vita communis*; & *ad virgines* DEO ſacratas libellum competentem religioni & ſexui. Edidit & paucas *ſententiolas*, valde obſcuras, &, vt ipſe in his ait, ſolis monachorum cordibus cognoſcibiles: qaas ſimiliter ego Latinas edidi. Vixit longa ætate, ſignis & virtutibus (c) pollens.

(b) Cœnobitæ ſive Synoditæ genus Monachorum in commune viventium & ab Anachoretis quos paullo ante memorat, diſtinctorum. (c) al. *prodigiis*, quod gloſſema eſt.

Aub. MIRÆI *Schol.* Superiori capite ex Suida docui, duos fuiſſe *SS. Macarios* abbates, vnum cognomento *Aegyptium*, alterum cognomento *Alexandrinum*. *Horum*, vt Suidæ eiuſdem verbis vtar, *Evagrius diſcipulus factus, philoſophiam exercuit, qui prius verbis duntaxat philoſophabatur. Qui Conſtantinopoli a Gregorio theologo in diaconorum adſcitus eſt ordinem: quin etiam in Aegyptum profectus, in prædictos incidit viros, atque illorum vitam æmulatus eſt. Ab hoc libri valde graues & ſerii conſcripti ſunt: quorum vnus* Monachus, *ſive de vita actiua inſcriptus eſt: alter* Gnoſticus, *ſive de iis, qui cognitionis munere donati ſunt. Capita vero eius libri ſunt* 50. *Tertius* Antirrheticus *aduerſus tentantes dæmones, octo diſtinctus partibus, ſecundum numerum 8 cogitationum. Item* 600 prognoſtica problemata, elementaria duo; *vnum ad monachos in cœnobiis aut contuberniis viuentes; alterum ad virginum cœtum.* Hactenus ex Suida. De eodem Euagrio (quem a Ponto Euxino ad quem natus, *Ponticum Hyperboritam* vocat) multa habet S. Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem contra Pelagianos. Baronius ſub finem anni 388 poſt eundem S. Hieronymum docet, ipſum fuiſſe Origeniſtam, & à Gennadio hoc capite aliiſque ſigna ac prodigia ipſi falſo adſcribi.)

Cuius etiam liber) Iſta parentheſis male intellecta Honorium Auguſtodunenſem in catalogo, Baronium, Bellarminum, Poſſeuinum, & alios magnos viros in errorem induxit vt crederent libri illius, qui *vita patrum* dicitur, auctorem fuiſſe Euagrium Ponticum. Id primus obſeruavit Heribertus Rosvveidus in prolegomeno IV. V. ad dictas vitas patrum 1628 a Moreto editas. Dicti porro libri in editione Moretiana ſecundi & tertii auctor ſiue interpres fuit *Ruffinus* Presbyter Aquileinſis: vt prolegomeno x idem Rosvveidus docet. Atque in ſecundo libro capite 27 extat vita Euagrii Pontici: qui ibidem *ex ſpiritualium rerum ſcientia & incredibili abſtinentia* ſupra modum commendatur. Quas quidem laudes Euagrium ipſum de ſe texuiſſe, non eſt ſimile vero.

E. S. CYPRIANI *Schol. Oppoſuit* habet Miræus. Noſtri codices rectius, ut opinor, *compoſuit.* Hæc verba: *Compoſuit & anachoretis*, vſque ad illa: *auctoris veritati reſtitui*, in vtroque codice, Guelpherbyt. & Noribergenſi, deſiderantur. *Synoditis* habet Miræus contra codicum fidem.

CAPVT XII.

THEODORVS (d) Antiochenæ eccleſiæ presbyter, vir ſcientia cautus, & lingua diſertus (e) ſcripſit *adverſum Apollinariſtas & Eunomianos de incarnatione Domini libros quindecim*, ad quindecim millia verſuum continentes. In quibus ratione puriſſima & teſtimoniis ſcripturarum oſtendit, Dominum Ieſum ſicut plenitudinem Deitatis, ita plenitudinem humanitatis habuiſſe. Docet & hominem duabus tantum ſubſtantiis (f) conſtare, id eſt, anima & corpore; ſenſumqve & ſpiritum non alteram ſubſtantiam, ſed officia eſſe animæ ingenita, quibus ſpirat, quibus rationalis eſt, quibus ſenſibile facit corpus. Quartum decimum (g) autem huius operis librum proprie de increata & ſola incorporea, dominaqve omnium ſanctæ Trinitatis natura, & de creaturarum ratione diſſerens, pro ſenſu cum auctoritate ſanctarum ſcripturarum explicuit. Qvinto decimo vero volumine totum operis ſui corpus, citatis etiam patrum traditionibus, confirmavit & communivit.

(d) *Theodoretus*, MS. Corbej. vitioſe. (e) id. *diſertiſſimus.* (f) id. *duabus ſubſtantiis.* (g) id. *quarto decimo libro.*

Aub. MIRÆI *Schol.* Qvem Gennadius hic Theodorum Presbyterum vocat, alii ſcribunt fuiſſe Presbyterum in monaſterio Rhaitu. Tomo 5 bibliothecæ Patrum, editionis poſtremæ Colonienſis, extat huius titulo commentarius *de incarnatione Domini*, contra Neſtorium & Eutychen: cuius & Bellarminus in Catalogo meminit.

CAPVT XIII.

PRUDENTIUS vir (h) ſeculari litteratura eruditus compoſuit διττοχαῖον (I) de toto veteri & novo teſtamento perſonis exceptis. Commentatus eſt autem in morem Græcorum *Hexaemeron* de Mundi fabrica usque ad conditionem primi hominis (k) & prævaricationem ejus. Compoſuit & libellos, quos Græca appellatione attitulavit

(h) deeſt *Vir* in MS. Corbej. (i) id *trocleum*, Vitioſe. Sed legendum διττυχον, ex Giſeli emendatione. (k) *Exemeron* - - *à conditione primi hominis* Corbej.

Digitized by Google

vit (l) *Apotheoſis*, *Pſychomachia*, *Hamartigenia*, id eſt, de Divinitate, (m) de compugnantia animæ, de origine peccatorum. Fecit & in laudem martyrum, ſub aliorum nominibus, *invitatorium ad martyrium* librum unum, & *hymnorum* alterum: ſpeciali tamen intentione *adverſus Symmachum* idololatriam defendentem: ex qvorum lectione agnoſcitur Palatinus miles (n) fuiſſe.

(l) id. *libros quos gr. a. prætitulavit.* (m) id. *de diverſis*, vitioſe. (n) Non in libris contra Symmachum ſed in præf. Cathemerinon hoc tangit Prudentius; *tandem militia gradu Evectum pietas Principis extulit Aſſumtum propius ſtare jubens ordine proximo.*

Aub. MIRÆI *Schol.* Aetatem ſuam, & quo anno ſua ſacra poemata Prudentius ſcripſerit, ipſe prodidit, conſulem indicans, qvo natus erat, præfatione in Cathemerinon: qvam vetera MSS. exemplaria ut totius operis Prudentiani prooemium, in prima eius fronte merito locant. *Irrepſit ſubito canities ſeni, oblitum veteris me Salia arguens ſub quo prima dies mihi.* Salia cum Philippo anno Chriſti 348 conſul fuit. His adde annos 57 quos egerat Prudentius: reliquum eſt, ut hæc ſcripſerit anno Chriſti 405. Prudentii opera omnia, ſtudio Theodori Pulmanni & Victoris Giſelini ex fide 10 librorum manuſcriptorum emendata Plantinus 1564 ſuis typis publicavit.

E. S. CYPRIANI. *Exceptis.* Ita omnes codices MSS. Sed Miræus legit: *excerptis.*
Compugnantia animæ habent codices. Miræus habet: *animi.*
Sub aliorum nominibus invitatorium ad martyrium. Hæc verba omittuntur in noſtris MSS. & recte quidem.

CAPVT XIV.

AVDENTIVS, epiſcopus Hiſpanus, ſcripſit *adverſus Manichæos, Sabellianos & Arianos*, maxime qvoqve ſpeciali intentione *contra Photinianos* (o), qvi nunc vocantur Bonoſiaci, *librum*, qvem prætitulavit *de fide adverſum hæreticos:* in qvo oſtendit antiquitatem filii Dei coæternalem patri fuiſſe, (p) nec initium Deitatis tunc a DEO patre accepiſſe, cum de Maria virgine (q) homo DEO fabricante, conceptus & natus eſt.

(o) MS. Corbej. *Fotiniacos.* (p) id. *coæternam fuiſſe, non initium D.* (q) id. *acceperit cum Maria matre.*

CAPVT XV.

COMMODIANVS, dum inter ſeculares litteras etiam noſtras legit, occaſionem accepit fidei. Factus itaqve Chriſtianus, & volens aliquid ſtudiorum ſuorum muneris offerre Chriſto, ſuæ ſalutis auctori, ſcripſit mediocri ſermone, qvaſi verſu, (r) *librum adverſum Paganos.* Et qvia parum noſtrarum attigerat litterarum, (s) magis illorum deſtruere potuit dogmata, quam noſtra firmare. Vnde & de divinis repromiſſionibus adverſum illos vili ſatis & craſſo, ut ita dixerim, ſenſu diſſervit, illis ſtuporem & nobis deſperationem incutiens, Tertullianum, & Lactantium & Papiam auctores ſecutus. Moralem ſane doctrinam, & maxime voluntariæ paupertatis amorem optime proſecutus, ſtudentibus inculcavit.

(r) ita recte Suffridus Petri. Licet in Corbej. *quaſi librum.* (s) al. *noſtrorum literas.*
Commodiani librum edidit Rigaltius cum notis. & Henr. Leonhardus Schurzfleiſchius Witebergæ A. 1705. 4.

A. MIRÆI *Schol.* De Audentio & Commodiano agit qvoqve Trithemius lib. de Scriptoribus eccleſ.

CAPVT XVI.

FAVSTINVS Presbyter ſcripſit ad perſonam Flaccillæ Reginæ *adverſum Arianos & Macedonianos* (t) *libros ſeptem.* His eos maxime ſanctarum ſcripturarum teſtimoniis arguens & convincens, qvibus illi pravo ſenſu abutuntur ad blaſphemiam. Scripſit & *librum*, qvem Valentiniano & Arcadio imperatoribus, *pro defenſione ſuorum*, cum Marcellino qvodam Presbytero (u) obtulit. Ex qvo oſtenditur, Luciferiano ſchiſmati conſenſiſſe; (x) qvia Hilarium Pictavienſem & Damaſum urbis Romæ epiſcopos in eodem libro culpat, quaſi male conſulverint eccleſiæ, qvod prævaricatores epiſcopos in communionem & ſacerdotium, pacis recuperandæ gratia, recepiſſent. Qvod Luciferianis ita diſplicuit, recipere epiſcopos, qvi in Ariminenſi concilio Arianis communicaverant, qvo modo Novatianis apoſtatas poenitentes.

(t) MS. Corbei. *adverſus Arium & Macedonium.* Pro libris, ſeptem capitula rectius dixeris. Fauſtini opuſcula Sirmondus edidit. Vide Paſchaſ. Qveſnellum diſſ. XIV. ad Leonem M. (u) Corbej. *qvendam presbytero obtulit.* (x) *Luciferiani ſciſma conſcripſiſſe.* id.

Digitized by Google

A. MIRÆI *Schol.* Fauſtinus iſte temporibus Damaſi I Papæ vixit, & bis ſchiſmaticus fuit: ſemel in ſchiſmate Urſicini contra Damaſum, & in ſchiſmate Luciferianorum: ut Gennadius hoc capite, & Baronius tomo 4 annalium, ad annum Damaſi primum & Siricii quartum, teſtantur. Placuit tamen eum in hoc catalogo ponere, quoniam ſcripſit, ad Flaccillam Theodoſii imperatoris uxorem, Arcadii & Honorii Impp. matrem, *libros ſeptem contra Arianos* ſatis eruditos, qvi extant in bibliotheca veterum Patrum. Ita Bellarminus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis loquitur. Cæterum liber iſte de Trinitate ſeu fide contra Arianos, etiam ſub nomine *Gregorii Bætici* ab Hieronymo cap. 100. memorati, totus fuit editus; niſi quod epiſtola ad Flaccillam eſſet mutila.

CAPUT XVII.

RVFFINVS, Aquileienſis Presbyter, non minima pars fuit Doctorum eccleſiæ (y) & in transferendo de Græco in Latinum elegans ingenium habuit. Deniqve maximam partem Græcorum bibliothecæ Latinis exhibuit; *Baſilii* ſcilicet *Cæſarienſis* Cappadociæ epiſcopi, *Gregorii Nazianzeni*, eloqventiſſimi hominis, *Clementis Romani recognitionum libros*, *Euſebii Cæſarienſis* Palæſtinæ *eccleſiaſticam hiſtoriam*, *Xyſti ſententias*, *Evagrii ſententias*. Interpretatus eſt etiam *ſententias Pamphili martyris adverſum Mathematicos*. Horum omnium qvæcumqve, præmiſſis prologis, a Latinis leguntur, à Ruffino interpretata ſunt: (a) quæ autem ſine prologo, ab alio translata ſunt, qvi prologum facere noluit. *Origenis* autem non omnia (qvia & Hieronymus aliqvanta) transtulit, qvæ ſub prologo diſcernuntur. Proprio autem labore, imo gratia DEI & dono, expoſuit idem Ruffinus *ſymbolum*, (b) ut in eius comparatione alii nec expoſuiſſe credantur. Diſſervit & *benedictionem Iacob ſuper Patriarchas* triplici, id eſt, hiſtorico, morali & myſtico ſenſu. Scripſit & *epiſtolas* ad timorem DEI hortatorias multas, inter quas præeminent illæ, quas *ad Probam* dedit. Hiſtoriæ etiam eccleſiaſticæ, qvam ab *Euſebio* ſcriptam, & ab ipſo interpretatam diximus, addidit *decimum & undecimum librum*. Sed & *obtrectatori* (c) opuſculorum ſuorum *reſpondit duobus voluminibus*, arguens & convincens, ſe DEI intuitu & eccleſiæ utilitate, auxiliante Domino, ingenium agitaſſe; illum vero æmulationis (d) ſtimulo incitatum ad obloquendum ſtilum vertiſſe. (e)

(y) Corbej. *Doctorum Eccleſiarum.* (z) id. *& Euſebii Cæſariæ Paleſtinæ Eccleſiæ Epiſcopi hiſtoriam;* (a) verba *qvæ autem ſine* &c. uſque ad *qvia & Hieronymus aliqva* deſunt in Corbej. (b) in eodem Corbej. eſt: *Rufinus Symbolum diſſervit, & benedictiones Iacob ſuper Patriarchas - - - myſtico ſermone. Scripſit & epiſtulas ad timorem Dei, inter quas eminent* &c. (c) Obtrectatorem hunc vocat D. Hieronymum, adverſus qvem Rufinus edidit invectivarum libros duos, & nota eſt controverſia inter hos ex operibus Hieronymi. Hinc autem patet Gennadium Hieronymo præferre Ruffinum, qvod in cenſura ſupra dictum eſt. Qvid vero de Ruffini operibus ſenſerit Pontifex Gelaſius, videat Lector Diſtinct. 15. Cap. Sancta Romana. *Suffridus Petri.* (d) *æmulum* Corbej. (e) id. *agitaviſſe.*

A. MIRÆI *Schol.* RUFFINUS] Aquileienſis Presbyter & Monachus, S. Hieronymi primum amicitia, poſtea offenſione clarior, paulo poſt Romam ab Alarico Gothorum Rege captam, hoc eſt, paulo poſt annum Chriſti 410 obiit: ut Baronius cenſet: Ruffini opera tomis duobus Sonnius 1580. Lutetiæ excudit: de qvibus vide Bellarmini judicium lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & Rosvveidi in prolegomenis 4 & 5 ad vitas patrum.

Decimum & undecimum librum.] In vertenda Euſebii hiſtoria Ruffinus nimia libertate uſus fuit, multa addens, demens ac mutans. Dimidium octavi libri omiſit: decimum vix attigit. Adeoqve ex decem Euſebii libris fecit novem: quibus duos, hic a Gennadio memoratos, de ſuo adiecit. Hos Græce reddidit, & præfationem ſuam præfixit Gelaſius, Cæſareæ in Palæſtina epiſcopus, qui Cyrillum Hieroſolymorum epiſcopum habuit avunculum; non ille Cyzicenus, qvi res in Nicæno concilio geſtas ſcripſit. De duobus iſtis Gelaſiis ſupra ad Hieronymi cap. 130. egimus.

Xyſti ſententias] Ruffinus *Xyſti Pythagorei* librum, titulo *Sixti Papæ* ac martyris, falſo edidit. Id conſtat ex variis S. Hieronymi locis, ut in cap. 22. Ieremiæ, ubi eum nomine Grunnii perſtringit, & in cap. 18 Ezechielis: item ex Auguſtino l. 2. Retractat. cap. 40. (qvi deceptus antea libro De nat. & grat. cap. 64. Sixti Pontificis nomine allegarat) & ex ipſa Ruffini epiſtola ad Apronianum, quam interpretationi Enchiridii Sixti præfixit. Hieronymum ipſum in epiſtola ad Cteſiphontem, audiamus tonantem contra Ruffinum: *Illam autem temeritatem, imo inſaniam eius qvis digno poſſit explicare ſermone, qvod librum Xyſti Pythagorei, hominis abſque Chriſto atque Ethnici, immutato nomine, Sixti martyris & Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi prænotavit?*

Pamphili martyris] Honorius lib. 2. de Script. Eccleſ. c. 17. Gennadium ſolitus ſublegere, hunc eius locum corrupit, ſic exprimens: *Sixti Philoſophi ſententias adverſus Mathematicos.* Nec enim Sixtus adverſus Mathematicos ſcripſit, ſed Pamphilus martyr: ut diſtincte hic habet Gennadius.

Cæterum præter opera hic a Gennadio commemorata, Ruffinus inſuper ſcripſit, vel ex Græco Latine reddidit *Vitas Patrum*, libro ſecundo & tertio in editione Plantiniana comprehenſas; ut Heribertus Rosvveidus in Prolegomeno 4 §. 10. fuſe probat.

CA-

Google

CAPVT XVIII.

TICHONIUS natione Afer, in divinis litteris eruditus, iuxta hiſtoriam ſufficienter, & in ſæcularibus non ignarus fuit; in eccleſiaſticis qvoqve negotiis ſtudioſus. Scripſit *de bello inteſtino libros tres*, & *expoſitiones diverſarum cauſarum*, in qvibus ob ſuorum defenſionem, antiqvarum meminit Synodorum. E qvibus omnibus agnoſcitur; Donatianæ partis (f) fuiſſe. Compoſuit & *Regulas*, ad inveſtigandam & inveniendam (g) intelligentiam Scripturarum, *ſeptem*, quas in uno volumine concluſit. Expoſuit & *Apocalypſin* Ioannis ex integro, (h) nihil in ea carnale, ſed totum intelligens ſpiritale. In qua expoſitione dixit, Angelicam ſtationem corpus eſſe. Mille quoque annorum regni, in terra, iuſtorum poſt reſurrectionem futuri ſuſpicionem tulit; neque duas in carne (i) mortuorum reſurrectiones futuras, unam juſtorum, & aliam iniuſtorum, ſed unam & ſemel omnium, in qua reſurgent etiam abortivi deformati, (k) ne qvid humani generis animatæ ſubſtantiæ intereat, oſtendit. Diſtinctionem ſane duarum reſurrectionum ita facit: *primam, qvam iuſtorum, Apocalypſis dicit, credimus modo in Eccleſia incremento agi, ubi iuſtificati per fidem a morticinis peccatorum ſuorum per baptiſmum ad vitæ æternæ ſtipendium ſuſcitantur*, (l) *ſecundam vero generaliter omnis hominum carnis.* Floruit hic vir ætate, qua iam me moratus Rufinus, Theodoſio & filio eius (m) regnantibus.

(f) MS. Corbej. *Donatiſtarum partis.* (g) verba & *inveniendam* deſunt in Corbej. (h) id. *ad integrum, - - - ſed tantum intelligens ſpiritalem. In qva exponens dixit.* (i) MS. Corbej. *Suſpitionem tulit. Neqve duas in carne reſurrectiones futuras inter juſtos & inter injuſtos, ſed unam & in ſemel omnium. In qva reſurrectione abortivi deformati reſurgant.* (infra c. 38.) *Diſtinctionem ſane duabus reſurrectionibus* &c (k) al. *reformati.* & mox, *ne qvid humani generis deformatum & animatum ſubſtantiâ intereat*, vel. *animata ſubſtantia intereat.* (l) MS. Corbej. *homines ſuſcitantur. Duo vero genera omnium hominum, juſtorum & peccatorum. Floruit* &c. (m) *Theodoſio cum filiis ſuis.*

Aub. MIRÆI *Schol.* TICHONIUS AFER.] in aliquibus dogmatibus Donatiſta, ſcripſit volumen Regularum; qvas S. Auguſtinus l. 3. de doctrina Chriſtiana c. 30. & l. 2. Retract. c. 18. item Caſſiodorus Præfat. in Pſalmos & Iſidorus l. 1. de ſummo bono, recenſent & examinant. Vixit an. 390. Ita Molanus in MS. Bibliotheca ſacra. Hos 7 Regularum libros, cum MSS. collatos, And. Schottus tom. 15. Bibliothecæ Patrum, publicavit.

CAPUT XIX.

SEVERUS Presbyter, cognomento SULPITIUS, Aqvitanicæ prouinciæ, vir genere & litteris nobilis, & paupertatis atque humilitatis amore conſpicuus, clarus etiam ſanctorum virorum Martini Turonenſis Epiſcopi, & Paulini Nolenſis notitia, ſcripſit non contemnenda opuſcula. Nam *epiſtolas*, ad amorem DEI & contemtum mundi hortatorias, (n) ſcripſit *ſorori ſuæ multas*, (o) qvæ notæ ſunt. Scripſit *ad Paulinum* (p) prædictum *duas*, & *ad alios* alias. Sed qvia in aliqvibus etiam familiaris neceſſitas inſerta eſt, non digeruntur. Compoſuit & *Chronica.* (q) Scripſit & ad multorum profectum *vitam B. Martini* monachi & Epiſcopi, ſignis & prodigiis ac vitutibus illuſtris viri: (r) & *collationem Poſtumiani & Galli*, ſe mediante & iudice, de converſatione monachorum Orientalium & ipſius Martini habitam, in *Dialogi* ſpeciem, tribus inciſionibus (s) comprehendit. In qvarum priore refert, ſuo tempore apud Alexandriam in Synodo epiſcoporum decretum, Origenem (t) cautius a ſapientibus pro bonis legendum, & a minus capacibus pro malis refutandum.* Hic (u) in ſenectute ſua a Pelagianis deceptus, & agnoſcens loqvacitatis culpam, ſilentium uſque ad mortem tenuit, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo pœnitens (x) emendaret.

(n) al. *exhortatorias.* (o) MS. Corbej. *multum.* (p) id. *ad prædictum Paulinum Nolanum tres alias. Sed qvia* &c. (q) *Chronicon.* id. (r) addit MSS. Corbei. *qvam vero poſtea Poſtumianus & Gallus inſigniter proſecuti ſunt. Collationem verò Poſtum.* &c. (s) *ſpeciem & inciſionibus comprehenſam.* id. (t) id. *Origeniſtas cautius à ſapientibus probis legendum.* vitioſe. (u) Poſtrema hæc ab aliena manu adſuta putat Joh. Clericus T. XX. Bibl. ſelectæ p. 330. Sed agnoſcuntur ab omnibus MSS. * hoc eſt, abjucendum. (x) Sic è MS. Corbej. repoſui pro *penitus.*

Aub. MIRÆI *Schol.* SEVERUS cognomento *Sulpitius*, aliis *Sulpitius Severus*, Paulino Nolano, Greg. Turonenſi, aliisque ſimpliciter *Severus*, fuit domo Aquitanus: ut ipſe dialogo 1. c. 20. fatetur. Et qvidem a Nitiobrigibus, cum lib. 2. hiſtoriæ ſacræ Phœbadium (qui Agenni Galliarum epiſcopus fuit, ab Hieronymo in Catalogo cap. 108. memoratus) ſuum vocet epiſcopum. Notum autem, Agennum eſſe in Nitiobrigibus. Vixit maxime *Eluſone*, ut Paulinus ep. 6. habet. vel *Primuliaci*, ut idem ep. 11. 12. tradit. Toloſæ qvoqve eum habitaſſe, colligere eſt ex ipſius Severi ep. ad ſocrum Baſſulam. Fuit autem Eluſo, ſeu *Eluſio* (nunc *Lauſun*) urbs olim inter Narbonem & Toloſam, in Gallia Narbonenſi, ſita: ut

conſtat

conſtat ex itinerario Burdigalenſi, quod Pithoeus edidit. Eſtque diſtinguenda ab urbe *Elaſa*; olim inter Burdigalam & Toloſam, in Aquitania & Novempopulis, ſita. *Primuliacum* non longe diſtabat ab Eluſone, ubi Severus maxime degebat. Paulinus ep. 12. meminit baſilicæ a Severo apud Primuliacum conditæ. Cæterum Sulpitius hic noſter non fuit Bituricenſis epiſcopus (qvod Sigonio, Galeſinio, Giſelino & aliis multis viris doctis viſum) ſed Presbyter tantum, ut hoc capite Gennadius teſtatur, nunc Primuliaci, nunc Eluſone degens: ut præferunt Paulini Nolani epiſtolæ variæ. Ab iſto noſtro Sulpitio, S. Martini diſcipulo, longe alius fuit, & qvidem ætate poſterior, *S. Sulpitius Severus, epiſcopus Biturscenſis*, martyr. Roman. 29. Ian. adſcriptus; qui Matiſconenſi II. concilio interfuit, & cui ſuam de ſeptem dormientibus hiſtoriam Gregor. Turonenſis dicavit. Qvod ad Severi noſtri ſcripta attinet, hiſtoriam ſacram elegante ſtylo ab orbe condito exorſus, eam uſque ad S. Tiliconis & Aureliani conſulatum, hoc eſt, Chriſti 400. annum perduxit. Scripſit item *vitam S. Martini* epiſcopi Turonenſis, qvo familrariter uſus fuit, & tres epiſtolas ad eiuſdem epiſcopi encomium pertinentes. Extant eiuſdem dialogi tres; qvorum primus narrat virtutes monachorum orientalium; duo poſteriores exponunt virtutes S. Martini, libro I. præteritas.

In Dialogis Sulpitius ſeqvitur errorem millenariorum: ut Hieronymus in Ezech. c. 36. monet. Unde Gelaſio Papæ *opuſcula Poſtumiani & Galli apocrypha*.

CAPUT XX.

ANTIOCHUS epiſcopus ſcripſit *adverſus avaritiam* unum & longum *volumen*. (y) Et *in curatione coeci*, qvi a Salvatore illuminatus eſt, *homiliam* compoſuit, compunctione timoris DEI & humilitatis plenam. Moritur Arcadii Imperatoris tempore.

(y) MS. Corbej. *Antiocus - - adverſus avaritiam unum & grande volumen in curatione ceci qui à Salvatore curatus eſt omeliam compoſuit.* (z) *Moritur Marciano imperanti.* id.

A. MIRÆI *Schol.* Alius ab iſto fuit *Antiochus* monachus in Laura S. Sabæ; cuius *homilia exomologeſis* itemque liber ad Euſtathium *de vitioſis cogitationibus*, a Petro Pantino ex Græco Latine redditus, extant Tom. 7. bibliothecæ Patrum editionis ultimæ Colonienſis. (T. XII. Lugd.) De eo Baronius tom. 8. conſuli poterit. Eiusdem Antiochi, niſi fallor, liber eſt, qui in Vaticana bibliotheca MS. extat, cum hac epigraphe, S. Antiochi ad Euſtathium diverſa capita. De cuius ætate Gonſalvus Poncius Leonius in notis ad Phyſiologum S. Epiphanii cap. 22. fuſe diſputat.

CAPUT XXI.

SEVERIANUS, Gabalenſis (a) eccleſiæ epiſcopus, in divinis Scripturis eruditus, & in homiliis declamator admirabilis fuit. Unde & frequenter ab Epiſcopo Ioanne & imperatore Arcadio, (b) ad faciendum ſermonem Conſtantinopolim vocabatur. Legi eius expoſitionem in epiſtolam ad Galatas (c) & de baptiſmo, & epiphaniæ ſolemnitate *libellum* gratiſſimum. Moritur minore Theodoſio (d) imperante.

(a) Corbej. *Gabalitana.* (b) *Imperatori Archadio.* (c) id. *expoſitionem ad Galatas, & de Baptiſmo & Ephyſania.* (d) id. *juniore Theodoſio filio ſuo in baptiſmate imperante.*

Aub. MIRÆI *Schol.* De Severiano Gabalitano, vel Gavalitano (Suffrid. Petri *Gavellenſis.* MS. Gemblac. *Gavilenſis* Eccleſiæ) epiſcopo ita Molanus in MS. bibliotheca ſacra: Severianus Gavalitanus epiſcopus, cui Chryſoſtomus eccleſiam ſuam, cum in exilium mitteretur, commendavit, ſcripſit ſermones varios, quorum aliqui extant in operibus Chryſoſtomi & Chryſologi; plurium autem fragmenta in libris veterum. Petavius in rationario temporum dicit, ipſum ob æmulationem Chryſoſtomi minus ſecundam poſteritatis famam meruiſſe.

E. S. CYPRIANI. Codex Norib. perinde ut Guelpherbytanus: *Theodoſio, filio ſuo in baptiſmo, imperante.*

CAPUT XXII.

NICEAS, Romacianæ (e) civitatis epiſcopus, compoſuit ſimplici & nitido ſermone competentibus ad Baptiſmum *inſtructionis libellos ſex.* In qvibus continet primus, qvaliter ſe debeant habere competentes, qui ad baptiſmi gratiam cupiunt pervenire. Secundus eſt de Gentilitatis erroribus: in qvo dicit ſuo pene tempore Melodium (f) quendam patremfamilias ob liberalitatem, & Gadarium ruſticum ob fortitudinem ab ethnicis eſſe inter Deos translatos. Tertius liber de fide unicæ maieſtatis: quartus adverſus genethlologiam (g) qvintus de ſymbolo: ſextus de agni paſchalis victima. Edidit & *ad lapſam virginem libellum*, (h) pene omnibus labentibus emendationis incentivum.

(e) al. *Romana*, perperam. In aliis invenire ſe *Romanicia* teſtatus eſt Suffridus Petri. (f) Corbej. MS. *in quo pene tempus Molgidium quendam patris familias - - & Gadarium ruſticum* &c. (g) al. *genethlogiam*. Nam in Corbej. vitioſe *geneclaam*. (h) id. *librum humana labentibus & incentivum.*

E. S.

E. S. CYPRIANI. *Melodium*, Ita Norib. At Guelpherb. habet *Meladium*; Miræus *Melchidium*. *Fortitudinem*. Norib. habet; *ob fornicationem*.
Genethlogiam, Ita Miræus. N. *Genealogiam*. Gu. *Genelogiam*.

CAPUT XXIII.

OLYMPIUS, (i) natione Hiſpanus, epiſcopus ſcripſit librum fidei adverſus eos, qui naturam & non arbitrium in culpam vocant, oſtendens non creatione, ſed inobedientia inſertum naturæ malum.

(i) al. *Olympus*. Gemblacenſis codex teſte Suffrido Petri *Opilius*.

E. S. CYPRIANI *Schol.* Auguſtinus lib. 1. contra Iulianum Olympum vocat, fragmentumque et qvodam eius ſermone eccleſiaſtico exhibet agens de peccato Originis. Itaque non omnia eius ſcripta recenſent Gennadius & Cave, quorum poſterior eum circa an. 430. claruiſſe exiſtimat. Verum quia Auguſtinus virum magnæ in eccleſia & in Chriſto gloriæ vocabat, cum adverſus Iulianum ſcriberet; videtur multo ante claruiſſe. Obiit enim Auguſtinus an. 430.

CAPUT. XXIV.

BACHIARIUS (k) vir Chriſtianæ philoſophiæ, nudus & expeditus (l) vacare DEO diſponens, etiam peregrinationem propter conſervandam vitæ integritatem (m) elegit. Edidiſſe dicitur grata opuſcula: ſed ego ex illis unum tantum *de fide libellum* legi, in quo ſatisfacit Pontifici urbis, adverſus qverulos (n) & infamatores peregrinationis ſuæ, & indicat, ſe non timore hominum, ſed DEI, peregrinationem ſuſcepiſſe, ut exiens de terra (o) ſua coheres fieret Abrahæ patriarchæ.

(k) Suffrid. Petri *Bacciarius*. Cod. Martinienſis & Corbej. *Bacharius*. Gemblac. & Viridis Vallis *Bachiarius*. Honorius autem *Bachianus* habet vitioſe. (l) Corbej. *vir Chriſtiana diſciplina expeditus*. Pro *nudus* V. C. Lud. Antonius Muratorius malit *nitidus*. Sed recte ſe habere puto illud *nudus*, neqve vero ad verba qvæ præcedunt illud referendum eſt cum Honorio, ſed ad ea quæ ſeqvuntur, & idem plane valet qvod expeditus. Patriam et cognationem relictam ſignificans. (m) al. *pro conſervanda vita integritate* vel ut Corbej *propoſiti integritate*. (n) Corbej. *querolos*. Cod. Viridis Vallis: *adverſus Cerellos*. Sed recte ſe habet illud *querulos*. Sic infra c. 39. de Oroſio: *ſcripſit adverſus qverulos & infamatores Chriſtiani nominis*. (o) Corbej *de terra vel cognatione ſua* ex Geneſ. XII. 1. Hunc Bachiarii libellum primus edidit cum notis vir eruditiſſimus Lud. Antonius Muratorius T. 2. Anecdot. Bibl. Ambroſianæ, Mediolan 1698. 4. in qvo ſub init. ſtatim ita loqvitur: *Nos patriam etſi ſecundum carnem novimus, ſed nunc jam non novimus, & deſiderantes Abrahæ filii fieri, terram noſtram cognationemque repulimus.*

Aub. MIRÆI *Schol.* BACHIARII huius epiſtola ad Ianuarium, *de recipiendis lapſis*, extat in Bibliotheca veterum Patrum. Fuit & a Plantino edita cum opuſculis S. Sixti III. Papæ, ſtudio Iacobi Salvatoris Solanii Murgitani, qvi ipſum vocat *S. Bracharium*. vide infra cap. 56.

CAPVT XXV.

SABBATIUS, (p) Gallicanæ eccleſiæ epiſcopus, rogatus a qvadam caſta & Chriſto dedicata virgine, Secunda nomine, compoſuit *librum de fide* adverſus Marcionem & Valentinum eius autorem, (q) & adverſus Eunomium & eius Magiſtrum Aetium, oſtendens eis ratione & ſcripturarum teſtimoniis, unum eſſe Deitatis principium, unum eſſe DEUM æternitatis auctorem, (r) & mundi ex nihilo conditorem: ſimulqve & de Chriſto, qvod non in phantaſia homo apparuerit, ſed veram habuerit carnem, per qvam manducando, bibendo, laſſando, plorando, moriendo, reſurgendo verus probatus eſt homo. His enim Marcion & Valentinus contrarii extiterunt, aſſerentes duo Deitatis eſſe principia, & Chriſtum veniſſe in phantaſia. Aetio vero & Eunomio diſcipulo eius oſtendit, Patrem & Filium non duarum eſſe naturarum & divinitate parilium, * ſed unius eſſentiæ, & alterum ex altero, id eſt, ex Patre filium, & alterum alteri coæternum: cui credulitati Aetius & Eunomius contradicunt.

(p) In Corbej. hoc caput deeſt. Cæterum fallitur vir doctus Latinus Latinius qvi in Bibl. ſacro profana hunc Sabbatium eundem habet cum Phœbadio de qvo Hieron. c. 108. In Cod. Gemblac. *Sapatius*. (q) ita MSS. & antiqvæ Honorii editiones: pro qvo alii male *auditorem*. Sed *autorem* dicit pro Magiſtro, & hæreſeos conditore. (r) Codex Sigebergenſis qvem Suffridus Petri inſpexit: *unum eſſe Dominum æternitatis autorem*. * ὁμοιουσίων.

Schol. E. S. CYPRIANI. *Unum eſſe Deitatis principium, unum eſſe DEUM æternitatis auctorem*; Ita feliciter, ut opinor, locum reſtitui e codice Noribergenſe. In Miræo eſt incongrua lectio; *Unum eſſe Deitatis*

tis

tis auctorem, & mundi ex nihilo, In Gu. etiam eſt: *Deitatis principium,*
Duo Deitatis, Vocem *Deitatis* non habent noſtri codices.
Divinitate parilium, Ita ex Nor. poſuimus. Miræi lectio non cohæret; *et divinitatis parilis.*

CAPUT XXVI.

ISAAC (s) ſcripſit *de ſancta Trinitatis tribus perſonis & incarnatione Domini librum* obſcuriſſimæ diſputationis & inuoluti ſermonis, confirmans ita in una Deitate tres eſſe perſonas, ut ſit aliqvid in ſingulis proprium, quod non habeat alia. Patrem ſcilicet hoc habere proprium, quod ipſe ſit ſine origine origo aliorum: filium hoc habere proprium, qvod genitus genitore non ſit poſterior: Spiritum ſanctum hoc habere proprium, qvod nec factus ſit nec genitus, & tamen ſit ex altero. De incarnatione vero ita ſcribit, ut manentibus in ea duabus naturis una credatur filii Dei perſona.

(s) Hoc quoque caput deſideratur in Corbej. Neqve veſtigium ejus in Trithemio. Iſaacus iſte ex Iudæo Chriſtianus fuit, nam libellus ejus in Pithoeano Codice ita inſcribitur teſte Sirmondo: *Fides Iſaacis ex Judæo.* A Caveo refertur ad A. 430. à Suffrido Petri ad 450. Sirmondo cui aſſentior videtur paullo ante A. 400. claruiſſe.

Aub. MIRÆI *Schol.* ISAACI. ex Judæo ad Chriſtum conuerſi, librum fidei, de S. Trinitate & de incarnatione Domini tractantem, Iacobus Sirmondus, S. J. theologus, cum Leporii Presbyteri, Capreoli epiſcopi Carthaginienſis, & Victorini Afri libellis, Lutetiæ 1630. primus edidit.

CAPUT XXVII.

URSINUS (t) monachus ſcripſit *adverſus eos, qvi rebaptizandos hæreticos decernunt*, docens nec legitimum eſſe, nec DEO dignum, rebaptizari illos, qvi in nomine Chriſti, vel in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, qvamuis pravo ſenſu, baptizentur: ſed poſt Trinitatis & Chriſti ſimplicem confeſſionem ſufficere ad ſalutem manus impoſitionem catholici ſacerdotis.

(t) Hic Urſinus in Codice Vaticano auctor inſcribitur libelli de rebaptizatione hæreticorum, qvi ſine nomine editus eſt a Rigaltio & à Joanne Fello Oxonienſi Epiſcopo ad calcem operum S. Cypriani. Vide Labbeum T. I. Concil. p. 770.

CAPUT XXVIII.

MACARIUS, alius (m) monachus, ſcripſit in urbe Roma *adverſus mathematicos* (n) *librum*, in quo labore, orientalium (p) qvæſivit ſolatia ſcripturarum.

(m) alius ab eo de qvo ſupra c. 10. (n) Aſtrologos Genethliacos. Huius Macarii *opuſcula adverſus fatum & Matheſin*, memorat Rufinus invectiva I. in Hieron. (p) ejusdem Rufini ſcriptis adjutum Macarium innuit. Vide Baronium ad Martyrolog. 2. Ianuar. & Tillemontium T. XII. memor. p. 203. ſeq.

A. MIRÆI *Schol.* MACARIO huic Romano Ruffinus Aqvilejenſis apologiam ſuam pro Origene inſcripſit. Hieronymus apologia 2. contra Ruffinum: *Ergo, inquit, niſi de oriente veniſſes, erudiſſimus vir hæreret adhuc inter mathematicos*; intelligens nimirum hunc Macarium Romanum, quem Ruffinus ſibi perfamiliarem habuit, qvemqve a mathematicis abſtraxit, & Origenis fuligine infecit. Baronium Tom. 5. ad ann. Chriſti 317 conſule. Diverſus eſt hic Macarius ab altero *Macario Romano*, qui 23. Octobr. a Græcis in menologio celebratur, & cuius vita extat Tom. I. in vitis Patrum. Quos quidem Macarios Baronius ad martyrologium Rom. die 2. Ianuarii confuderat; ut Roſweidus in notis ad epiſtolam 36. Paulini Nolani notavit.

CAPUT XXIX.

HELIODORUS alius, Antiochiæ Presbyter, edidit *de virginitate* egregium & ſacris ſcripturis inſtructum *volumen*.

A. MIRÆI *Schol.* HELIODORUS alius.] ab Heliodoro itidem Presbytero, quem ſupra c. 6. ipſe Gennadius quoque memoravit.

CAPUT XXX.

IOANNES, Hieroſolymorum epiſcopus, ſcripſit *adverſus obtrectatores ſtudii ſui librum*, (q) in qvo oſtendit, Origenis ſe ingenium, non fidem ſecutum.

(q) ad Theophilum Alex. Vide Petri Waſtelii vindicias Joannis Hieroſol. p. 530. ſeq. & Tillemontium T. XII. memor. p. 186. & 197.

A. MI-

A. MIRÆI *Schol.* Joannes epiſcopus Hieroſolymitanus vixit temporibus S. Hieronymi. Adſcribitur Joanni liber ad Capraſium *de inſtitutione monachi*: qvi in bibliotheca patrum & alibi extat. Sed is videtur ſcriptus ab aliqvo longe poſteriore. Sic Bellarminus lib. de ſcriptoribus eccles. & Baronius ad annum 444 cenſent. Carmelitæ tamen, in his Thomas a Ieſu Bratienſis, & Petrus VVaſtelius, priorem ſententiam adſtruere conantur. Cæterum Ioannes Hieroſolymitanus, Ruffinus Aqvilejenſis & Palladius Galata, ſummi illo ævo fautores Origenis fuerunt; qvos ideo S. Epiphanius & S. Hieronymus ſuis ſcriptis exagitarunt.

CAPUT XXXI.

PAULUS (r) Epiſcopus ſcripſit *de pœnitentia libellum*, in qvo dat legem pœnitentibus, ita debere dolere de peccatis, ne ſupra menſuram triſtitiæ, immenſitate deſperationis mergantur.

(r) Codex Gemblacenſis & Viridis Vallis hunc vocant Paullinum teſte Suffrido Petri.

CAPUT XXXII.

HELVIDIUS (s) Auxentii diſcipulus, Symmachi imitator, ſcripſit qvidem religionis ſtudio, ſed non ſecundum ſcientiam, librum, neqve ſermone, neqve vera ratione nitidum: in cuius opere (t) ita ſanctarum ſcripturarum ſenſum ad ſuam perverſitatem flectere conatus eſt, ut earum teſtimoniis aſſerere voluerit, S. Mariam poſt nativitatem Domini, qvæ virgo peperit, Ioſeph ſponſo ſuo junctam, & ex ejus conſortio filios ſuſcepiſſe, (u) qvi fratres Domini appellati ſunt. (x) Cujus pravitatem Hieronymus arguens libellum documentis ſcripturarum ſufficienter factum, adverſum eum edidit.

(s) MS. Corbei. *Helvidius hæreticus.* Auxentium intelligunt Arianum, Mediolanenſem Epiſc. & Symmachum qvem idololatriam defendentem dixit noſter ſupra c. 13. (t) *opuſcula*, Corbej. (u) id. *concepiſſe.* (x) Poſt hæc ita Codex Corbej. *Contra cujus impietatem refutandam beatiſſimus Hieronymus egregium & gratum libellum edidit, in quo oſtendit beatiſſimam Mariam genitricem Domini noſtri Ieſu Chriſti ſicut virginem ante partum, ita virginem permanſiſſe poſt partum.*

CAPUT XXXIII.

THEOPHILUS, Alexandrinæ civitatis epiſcopus, * ſcripſit *adverſum Origenem* unum & grande volumen, quo omnia pene ejus dicta & ipſum pariter (y) damnat, ſimul docens, non a ſe primum eum, ſed ab antiqvis patribus, & maxime Heracla, fuiſſe & a Presbyterio ejectum, & de eccleſia pulſum, & de civitate fugatum. (z) Sed & *anthropomorphitas hæreticos*, qui dicunt DEUM humana figura & membris conſtare, diſputatione longiſſima confutans, & divinarum ſcripturarum teſtimoniis arguens & convincens eos, oſtendit, DEUM incorruptibilem & incorporeum (a) juxta fidem Patrum, credendum, neqve ullis omnino membrorum lineamentis compoſitum, & ob id nihil ei in creaturis ſimile per ſubſtantiam, neqve cuiquam incorruptibilitatem ſuæ dediſſe naturæ, ſed eſſe omnes intellectuales naturas corporeas, omnes corruptibiles, omnes mutabiles, ut ille ſolus corruptibilitati & mutabilitati non ſubiaceat, qvi ſolus habet immortalitatem. (b) *Paſchalem* etiam *recurſum*, quem magna apud Nicæam ſynodus poſt nonaginta & qvinque annos (c) agi in tempore & die & luna ſecundum ſuum ſtatum invenerat, additis qvibusdam ipſius feſtivitatis rationibus & expoſitionibus, Theodoſio obtulit. Legi & *tres de fide libros* ſub nomine ejus titulatos; ſed quia lingua inconſonans eſt, non valde credidi.

* Ab A. 385. ad 412. (y) verba: *& ipſum pariter* non ſunt in Corbej. (z) verba: *& de civitate fugatum*, abſunt à Corbej. (a) vocabulum *incorruptibilem* deeſt à Corbej. (b) 1 Timoth. VI. 16. (c) Corbej. *LXII. annos*, vitioſe.

Aub. MIRÆI *Schol.* THEOPHILUS.] Alexandrinus epiſcopus, ad S. Hieronymum, familiarem ſuum ſcripſit *epiſtolas tres Paſchales*, qvas ipſe Hieronymus ex Græco Latinas fecit: extantqve in bibliotheca veterum Patrum. Prologus ad Theodoſium Imp. de ſancto paſcha anno 380. eſt ſcriptus. Quæ *adverſus Origenem* ſcripſit & alia hic a Gennadio memorata, hodie non extant. Idem Syneſium Cyrenenſem, ex gentili philoſopho Chriſtianum, Ptolemaidis epiſcopum anno circiter 410. conſtituit. Acerbe S. Joannem Chryſoſtomum eſt perſecutus; qva de re Baronium in annalibus conſule. De Theophilis, Antiocheno & Cæſarienſi, Hieronymus in Catalogo cap. 25. & 43 agit.

E. S. CYPRIANI. *Ipſius feſtivitatis.* Tota periodus perobſcura eſt. N. habet: *Feſtivitatibus, rationibus* Gu. *Feſtivitatis orationibus.*

Digitized by Google

CAPUT XXXIV.

EUSEBIUS * ſcripſit *de crucis Domini myſterio*, & apoſtolorum, præcipueqve Petri conſtantia, virtute crucis indepta.

* Fortaſſe Euſebius Epiſcopus Mediolanenſis intelligitur. (d) MS. Corbej. *Petri conſtantiam, virtutem crucis indeptam.*

E. SAL. CYPRIANI *Schol. Virtute crucis fidei virtute indempta.* Ita Norībergenſis.

CAPUT XXXV.

VIGILANTIUS Presbyter, natione Gallus, Hiſpaniæ Barcilonenſis (e) parochiæ eccleſiam tenuit. (f) Scripſit & ipſe zelo qvidem religionis aliqva: ſed ſeductus humana laude, & præſumens ſupra vires ſuas, homo lingua politus, non ſenſu ſcripturarum exercitatus, expoſuit pravo ingenio *ſecundam viſionem Danielis*, & alia locutus eſt frivola, (g) qvæ in catalogo hæreticorum neceſſario ponuntur. Huic & B. Hieronymus Presbyter reſpondit. (h)

(e) Cod. Gamblac. & Viridis Vallis *Barcinonenſis.* (f) Corbej. *Hiſpaniæ poſt Barcillonenſium Eccleſiam tenuit.* (g) Cod. Gemblac. & viridis Vallis *ſuperflua.* (h) Corbej. *luculentiſſime reſpondit.*

CAPUT XXXVI.

SIMPLICIANUS epiſcopus Mediolanenſis, multis *epiſtolis* hortatus eſt *Auguſtinum* adhuc Presbyterum, (i) agitare ingenium, & expoſitionibus Scripturarum vacare, ut etiam novus quidam Ambroſius, Origenis ἐργοδιώκτης, (k) videretur. Unde & multas ad ejus perſonam abſolvit *ſcripturarum quæſtiones.* Eſt & eius *epiſtola propoſitionum*, in qva interrogando qvaſi diſciturus docet docturum. (l)

(i) al. *adhuc presbyter.* (k) vide ad Hieron. de S. E. c. 56. (l) Corbej. *interrogandum docet doctorem.*

Aub. MIRÆI *Schol.* S. SIMPLICIANUS] epiſcopus Mediolanenſis martyrologio Rom. 16. Auguſti inſcriptus legitur. Extant ad eum S. Ambroſii (cujus primum adiutor, poſtea in epiſcopatu ſucceſſor fuit) complures epiſtolæ. Eidem S. Auguſtinus libros duos de diverſis qvæſtionibus dicavit: qvorum lib. 2. retract. c. 1. & lib. 1. de prædeſt. ſanctorum c. 4. meminit. Scripſit ad eundem S. Vigilius epiſcopus Tridentinus libellum de martyrio S. Siſinii ac Sociorum. Extat de eodem epigramma Ennodii Ticinenſis num. 78. cujus hoc exordium:

Ambroſius, linqvens viduata munia plebis,
Tranſtulit ad curam, Simpliciane, tuam.

In Domino obdormivit tertio ſui pontificatus anno, ſedente Siricio papa; & qvieſcit Mediolani in templo ſuo nomini dicato: ut Joſephus Ripamontius lib 6. Hiſt. Mediol. fuſe narrat.

CAPVT XXXVII.

VIGILIUS Epiſcopus ſcripſit ad qvendam Simplicianum *in laudem martyrum* libellum & epiſtolam, continentem geſta ſui temporis apud Barbaros martyrum.

Aub. MIRÆI Schol. S. VIGILIUS, epiſcopus Tridentinus, Stilicone conſule (ut Uſuardus VI. Kal. Julii tradit) martyrium fecit, hoc eſt, an. Chriſti 400. aut 405 qvod ex faſtis conſularibus colligi datur, qvi duplicem Stiliconis conſulatum notant. Ad hunc extat lib. 3. epiſtola 24. S. Ambroſii. Ipſe vero S. Vigilius ad Simplicianum epiſc. Mediolanenſem, ſuperiore capite laudatum, ſcripſit libellum de martyrio S. Siſinii ac ſociorum, a Surio a. d. 23. Maii editum.

Alterius, & qvidem ætate poſterioris, *Vigilii* ſunt libri quinque *contra Neſtorium & Eutychen* pro Chalcedonenſi concilio ſcripti, qui in bibliotheca Patrum Tom. 5. extant. Vixit hic, Zenonis & Anaſtaſii Impp. temporibus; & ſcripſit præterea, ſub nomine Anaſtaſii, libellum contra *Sabellium & Photinum*, tomo eodem editum. Andreas Schottus tom. 15. bibliothecæ patrum, editionis poſtremæ Colonienſis, in Vigilii operibus qvaternionem reſtituit, qvi hactenus deſiderabatur.

Cæterum hiſtoria vitæ S Vigilii a Surio edita correctione indiget. Falſo enim in ea narratur, S. Vigilium contra Eutychen, utpote ætate poſteriorem, ſcripſiſſe & circa annum 500. martyrio coronatum fuiſſe: cum ex ſupra dictis conſtet, ipſum S. S. Ambroſii & Simpliciani ævo vixiſſe. Qvod & contra Galeſinii errorem Ph. Ferrarius in Catalogo ſanctorum Italiæ notavit.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXXVIII.

AUGUSTINUS Afer, (m) Hipponenſis oppidi epiſcopus, vir eruditione divina & humana orbi clarus, fide integer & vita purus, ſcripſit quanta nec inveniri poſſunt. Qvis enim (n) glorietur ſe omnia illius habere? Aut qvis tanto ſtudio legat, qvanto ille ſcripſit? Unde & multa loqventi accidit, qvod dixit per Salomonem Spiritus Sanctus: *In multiloqvio non effugies peccatum.* (o) Edidit tamen ſenex, (p) qvos juvenis cœperat, *de Trinitate libros XV.* in qvibus, ut ſcriptura ait, introductus in cubiculum Regis, (q) & decoratus veſte multiſaria (r) ſapientiæ DEI, exhibuit eccleſiam non habentem maculam aut rugam (s) vel aliqvid hujuſmodi. *De incarnatione* qvoqve *DEI* idoneam edidit pietatem. *De reſurrectione* etiam *mortuorum* ſimili cucurrit ſinceritate; licet minus capacibus dubitationem de abortivis (u) fecerit. Error tamen illius ſermone multo, ut dixi, contractus, lucta hoſtium exaggeratus, necdum hæreſis qvæſtionem dedit. (x)

(m) MS. Corbej. *Auguſtinus diſcipulus beati Ambroſii Ypone regia Africa oppidi Epiſcopus, vir eruditione divina & univerſo orbe clarus.* (n) Sic idem codex pro *qvis ergo.* (o) Proverb. X. 19. Sed in Corbej. deſunt verba: *unde & multa*, uſqve ad: *non effugies peccatum.* (p) *jam ſenex* id. (q) Eſther II. 16. (r) Corbej. *multifaria.* (s) Ephel. V. 27. (t) Deinceps ſeqvitur in Corbej. ceteris expunctis: *Reſurrectionem etiam mortuorum ſimile cucurrit ſinceritate, egregio ingenio & ſcellenti ſtudio Eccleſia ſerviens. Juliani heretici libris inter impetum obſidentium Wandalorum in ipſo dierum ſuorum fine reſpondit. Et in defenſione Chriſtiana ſapientia perſeverans moritur Theodoſio & Valentiniano regnantibus.* (u) Abortivos reſurrecturos ut affirmare ita negare non audet Auguſtinus XXII. 13. de Civ. Dei. (x) Vitioſe al. *qvæſtionem abſolvit.*

Aub MIRÆI *Schol.* S. AUGUSTINUS, Arbetio & Mavortio Lolliano conſulibus (ut ipſe lib. 1. de vita beata & lib. 1. de ordine tradit) hoc eſt, an. Chriſti vulgari 355. in Africa natus eſt. Deceſſit autem v Kalendas Septembris, ætatis 76. epiſcopatus 36. converſionis 43. anno; qvo tempore Vandali Hipponem tertio jam menſe obſidebant; ut Poſſidius in ejus vita narrat. Opera ejuſdem, a Theologis Lovanienſibu recognita, primum Plantinus 1577. poſtea Pariſienſes & Colonienſes tomis X. evulgarunt. De ſingulorum tomorum libris, qvi genuini, ſuſpecti aut ſuppoſititii ſunt, Bellarminus lib. de Scriptor. Eccleſiaſticis diſtincte docet. Annis porro ſuperioribus in Feſulana S. Bartholomæi abbatia repertus eſt S. Auguſtini liber *de geſtis Pelagii*; cura Scipionis Cobellutii Cardinalis & Marci Velſeri Auguſtæ Vindelicorum typis primum editus. Horum exemplo Claudius Menardus duos ejuſdem S. Auguſtini libros poſteriores adverſus *Julianum Pelagianum* ex MSS. codicibus 1616. Lutetiæ; & Jacobus Sirmondus ejuſdem *Sermones novos* numero 40. ex diverſis antiqvis exemplaribus collectos, notisqve illuſtratos, eadem in urbe 1631. primi publicarunt. Et vero Auguſtini ſermones, qvi hactenus latuerint, reperiri novos potuiſſe non mirabitur, qvi ab Auguſtino ipſo, a Poſſidio, a Victore Uticenſi & aliis infinitam ejus tractatuum, homiliarumque multitudinem prædicari meminerit. Plura qvi volet, poſtremas operum S. Auguſtini editiones, Pariſienſem & Colonienſem conſulat. [Noviſſima poſt Miræum vulgata luculentiſſima, qvam Monachis Benedictinis Congregat. S. Mauri debemus Pariſ. 1688. ſeq. recuſa cum auctario Amſtel. 1700. Vol. XII. curante V. c. Ioanne Clerico.] *Multa loqventi.*] Gennadius, ut Semipelagianus, ſuo hic affectui indulget, ſine ratione taxat Auguſtinum ut polygraphum; nec ullum fere opus ſine exceptione probat, præter libros de Trinitate.

E. S. CYPRIANI *Schol.* In fine hujus capitis Miræi editio multa habet, quæ in noſtris codicibus non ſunt, nec deſiderari debent. Videntur enim a qvodam Gennadii lectore in margine ſcripta, & deinceps a librariis textui inſerta. Ita autem habent apud Miræum: *Catholicus permanſit tamen, & error illius ſermone multo, ut dixi, contractus, lucta hoſtium exaggeratus, nec dum hæreſis queſtionem dedit. Egregio ingenio & excellenti ſtudio eccleſia ſerviens Juliani heretici libris, inter impetum obſidentium Vandalorum, in ipſo dierum ſuorum fine, reſpondit; et in defenſione Chriſtiana ſapientia perſeverans, moritur Theodoſio & Valentiniano regnantibus.* [Eadem hæc in Codice Martinienſi reperiſſe ſe teſtatur Suffridus Petri, recte obſervans ea non eſſe Gennadii, ſed alcujus volentis Gennadio mederi.]

CAPUT XXXIX.

OROSIUS (y) Presbyter, Hiſpanus genere, (z) vir eloqvens & hiſtoriarum cognitor, ſcripſit *adverſum qverulos (a) & infamatores Chriſtiani nominis*, qvi dicunt, defectum Romanæ Reipublicæ Chriſti doctrina invectum, *libros ſeptem*; in qvibus pene totius mundi temporis calamitates (b) & miſerias, ac bellorum inqvietudines replicans, oſtendit magis Chriſtianæ ac bellorum inqvietudines replicans, oſtendit magis Chriſtianæ obſervationis eſſe, qvod contra meritum ſuum res Romana adhuc duraret, & pace culturæ DEI pacatum retineret (c) imperium: Sane in primo libro deſcribit poſitionem orbis, Oceani interfuſione, (d) & Tanais limitibus interciſam, ſitum locorum, nomina, numerum, moreſqve gentium, qvalitates regionum, initia bellorum, & Tyrannidis exordia finitimorum ſanguine dedicata. Hic eſt Oroſius, qvi ab Auguſtino, pro diſcenda *anima* ratione, ad Hieronymum miſſus, rediens reliqvias *B. Stephani* primi (*) martyris, tunc nuper inventas, primus intulit Occidenti. Claruit extremo pene Honorii Imperatoris tempore. (e)

(y) Corbej. *Heroſius.* (z) al. *Hiſpani generis.* (a) Sic ſupra cap. 24. *adverſus qverulos & infamatores peregri nationis ſuæ.* (b) *temporum calamitates.* Corbej. (c) id. *teneret.* (d) al. *interfuiſſe*, vitioſe. (*) infra, cap. 46. 47. (e) Corbej. *extremo Honorii Imp. anno.*

Aub.

Aub. MIRÆI *Schol.* PAULUS OROSIUS] Presbyter Tarraconenſis, hortatu Sancti Auguſtini; hiſtoriarum libros VII. uſqve ad annum Chriſti 416. ſcripſit, ab eodem miſſus in Orientem, reliqvias S. Stephani inde ſub annum 416. in Africam attulit. Scripſit idem Apologeticum contra Pelagium de libertate arbitrii; opera Ioannis Coſterii 1558. Lovanii & poſtea Coloniæ 1572. ſtudio Franciſci Fabricii editum. Apologiæ huic pannus alienus eſt adſutus, h. e. capita amplius XIV. ex libro S. Auguſtini de natura & gratia, ſunt adiecta. Qvæ qvidem capita Andreas Schottus ſegregavit, & tomo 15. Bibliothecæ Patrum ſeorſim edidit. Idem contigit jam olim in Pandectis Piſanis, itinerario Antonini, Cenſorino, & aliis Scriptoribus antiqvis.

CAPUT XL.

MAXIMUS, Taurinenſis eccleſiæ epiſcopus, vir in divinis Scripturis ſatis intentus, & ad docendum ex tempore plebem ſufficiens, compoſuit *in laudem Apoſtolorum* tractatus, & *in Ioannis Baptiſtæ nativitatem*, & generalem *omnium Martyrum* homiliam. Sed & *de capitulis Evangeliorum*, & *de actibus Apoſtolorum* multa ſapienter expoſuit. Fecit & *duos de S. Euſebii Vercellenſis Epiſcopi & confeſſoris vita tractatus*; & *de SS. Cypriani & Laurentii martyrio*; & *de ſpiritali Baptiſmi gratia librum* edidit. *De avaritia*, *de hoſpitalitate*, *de defectu lunæ*, *de eleemoſynis*, *de eo, quod ſcriptum eſt in Eſaia*, (f) Caupones tui miſcuerunt vinum aqva: *De paſſione Domini*, *de jejunio ſervorum DEI generali*, *de jejunio ſpeciali quadrageſima*, & *quod non ſit in eo jocandum*: *de Juda traditore*, *de cruce Domini*, *de ſepulcro Domini*, *de reſurrectione ipſius*, *de accuſato & judicato apud Pilatum Domino*, *de Kalendis Januarii*, *Homilias de natali Domini*, *Homilias de Epiphania*, *de Paſcha & Pentecoſte* multas, *de hoſtibus carnalibus non timendis*, *de gratiis poſt cibum DEO agendis*, *de pœnitentia Ninivitarum*, & multas alias ejus *homilias*, de diverſis habitas legi, qvas nec retineo. Moritur (g) Honorio & Theodoſio juniore regnantibus.

(f) Eſ. I. 22. (g) Ita Codices MSS. & editi ante Miræum. Etiam Marcianæi ἔκδοσις. Sed Miræus ſcripſit Baronium ſecutus *Floruit*.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. MAXIMUS, Auguſtæ Taurinorum, in Pedemontana nunc ditione, Epiſcopus, Martyrologio Romæ 25. Junii adſcriptus, Mediolanenſi ſynodo, ab Euſebio illius urbis Epiſcopo habitæ, & Romanæ Synodo, ſub Hilario Papa celebratæ, Baſiliſco & Herminerico Conſulibus, h. e. anno qvadrigenteſimo ſexageſimo qvinto, interfuit. Labuntur ergo qui ſcribunt, ipſum obiiſſe Honorio & Theodoſio juniore regnantibus: Nam Theodoſius junior, Valentiniano VII. & Gennadio Avieno Conſulibus (hoc eſt, anno Chriſti 450.) deceſſit: teſte Caſſiodoro in Chronico. Cæterum S. Maximi Taurinenſis Homilæ anno 1535. Romæ fuerunt publicatæ. Ex qvibus non paucæ, titulo S. Ambroſii falſo ſunt editæ; ut Coſterius & Bellarminus obſervarunt.

CAPVT XLI.

PETRONIUS, Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopus, vir ſanctæ vitæ & Monachorum ſtudiis ab adoleſcentia exercitatus, ſcripſiſſe putatur *vitas Patrum* (h) *monachorum Ægypti*, qvas velut ſpeculum ac normam profeſſionis ſuæ Monachi amplectuntur. Legi ſub nomine ejus *de ordinatione Epiſcopi*, ratione & humilitate (i) plenum tractatum: quem lingua elegantior oſtendit non eſſe ipſius, ſed, ut qvidam, patris ejus, Petronii eloqventiſſimi viri & eruditiſſimi in ſæcularibus litteris. Nam & præfectum Prætorii fuiſſe ſe, in ipſo tractatu deſignat. Moritur Theodoſio, Arcadii Filio, & Valentiniano regnantibus.

(h) Has videtur laudare Gennadius ſupra cap. XI. (i) al. *& humanitate.*

Aub. MIRÆI *Schol.* S. PETRONIUS] Bononienſis in Italia Epiſcopus, poſt S. Felicem S. Euſebii ſucceſſorem, cathedram illam obtinuit. Ex his Euſebius concilio Aqvilejenſi contra Arianos, Merobaude II. & Saturnino COSS. (*hoc* eſt, anno Chriſti 383.) interfuit. At vero S. Petronius vixit temporibus S. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi, h. e. anno Domini qvadringenteſimo qvadrageſimo primo. Ipſe Eucherius, in ſua epiſtola parænetica de contemptu mundi ad Valerianum cognatum; Hilarius, inqvit, nuper & in Italia nunc „ Antiſtes Petronius. Ambo ex illa pleniſſima, ut ajunt, mundanæ poteſtatis ſede, unus in religionis, „ alius in ſacerdotii nomen aſcendit. Qvibus ex verbis Baronius, in notis ad martyrologium 4. Octobris, ve- „ roſimiliter colligit S. Petronium aliqvando Prætorii præfecturam adminiſtraſſe; ſicut & Pater ejus Sextus Anicius Petronius Probus adminiſtraverat; qvi & conſulatum, cum Imp. Arcadio, anno qvadringenteſimo ſexto geſſerat. Res porro geſtas S. Petronii a Surio editas, non Sigonius, ſed Galeſinius conſignavit; licet Sigonii nomem apud Surium præferant.

PUTATUR SCRIPSISSE VITAS PATRUM] Similia habet Honorius Auguſtodunenſis in catalogo c. 41. Vincentius Bellovacenſis in ſpeculo hiſtoriali lib. 20. c. 25. Mombritius tom. 2. de vitis Sanctorum, & Trithemius in catalogo. Qvo factum eſt, ut nonnulli exiſtimaverint vitas Patrum, qvæ in omnium manibus ſunt, a S. Petronio ſcriptas fuiſſe. Sed qvandoqvidem Gennadius dicat, putatur ſcripſiſſe, non omnino

certum

Digitized by Google

certum eſt, eum vitas Patrum ſcripſiſſe. Et ut aliqvas ſcripſerit, certe iſtas, qvas habemus, ab eo non eſſe ſcriptas Rosvveidus Prolegomeno 4. §. 7. ſufficienter docuit. At vero Alfonſus Ciacconius in ſuo tractatu de Sancti Hieronymi Cardinalatu, hæc citat ex MS. tractatu S. Petronii de Selectis SS. Patrum Apophthegmatibus: *Hieronymus vir in omni doctrinarum genere abſolutiſſimus, cum ab æmulis ſuis accuſaretur, ex voluminibus Origenis innumera in ſua tranſtuliſſe opera, dixit: Laus, qvæ debet Origeni offerri, maxima eſt. Et cum illum in meis operibus imitatus ſum, illum imitari propoſui, qvem nobis & omnibus prudentibus placere minime vereor.* Qvæ verba cum in vitis Patrum, ſupra in Scholiis ad caput ultimum S. Hieronymi, a me laudatis non extent, colligi datur alium aliqvem librum de vitis & Apophthegmatibus Patrum ſcripſiſſe S. Petronium: qvem utinam qvis proferat.

CAPUT XLII.

PELAGIUS hæreſiarcha, (k) anteqvam proderetur hæreticus, ſcripſit ſtudioſis viris neceſſarios (l) *tres de fide Trinitatis libros*: & pro actuali converſatione *Eulogiarum (m) ex divinis Scripturis librum unum*, capitulorum indiciis, in modum S. Cypriani martyris (n) præſignatum. Poſt hæreticus publicatus ſcripſit hæreſi ſuæ faventia.

(k) Corbej. *Pelagius Brito Hæreſiarches.* (l) al. *neceſſaria.* (m) Eulogiæ ſive Eclogæ, electa, ſelectæ ſententiæ Vide W. Walli Hiſtoriam pædobaptiſmi Anglice editam p. 201. ubi de hoc Pelagii libro, ſed qvi pridem cum libris de fide Trinitatis eſt amiſſus, diſſerit. (n) Reſpicit tres libros teſtimoniorum S. Cypriani ad Qvirinum.

Aub. MIRÆI *Schol.* PELAGIUS] natione Scotus, ex Britannia oriundus (unde & Brito nuncupatur) Monachus in Palæſtina cum eſſet, adverſus gratiam Chriſti peſtilentiſſimum dogma, cum diſcipulo ſuo Cæleſtio, concepit animo. Cæleſtius, qui prior in Africa palam hæreſin publicavit, anno 412. Carthagine damnatus fuit. Pelagius ſtilo primum a S. Hieronymo, poſt ab Auguſtino perſtrictus, demum ab Innocentio I. S. Papa anno 417. menſe Ianuario, eccleſiaſtica communione, una cum Cæleſtio privatus fuit. Eodem anno 418 Zoſimus, Innocentii in Pontificatu ſucceſſor, damnavit, & ſuo edicto Honorius Imp. perculſit. Africani porro Epiſcopi, accepto Zoſimi decreto (in plenaria Synodo, ut ſcribit Proſper Epiſcoporum CCXIII. Carthagine congregata) contra Pelagianam hæreſin Canones octo condiderunt: qvi Milevitanæ in Numidia ſynodo ſecundæ vulgo per errorem attribuntur.

CAPUT XLIII.

INNOCENTIUS, urbis Romæ epiſcopus, ſcripſit decretum Occidentalium Eccleſiarum & Orientalium adverſus Pelagianos (o) datum, qvod poſtea ſucceſſor ejus Papa Zoſimus latius (p) promulgavit.

(o) Corbej. *adverſus Pelagium* datum, *poſt qvem ſucceſſor* &c. (p) Suffridus Petri. *Latinis.*

Aub. MIRÆI *Schol.* S. INNOCENTIUS illo nomine primus Papa (qvi martyrologio Rom 28. Julii legitur inſcriptus) Pelagium ejuſqve ſocium Cæleſtium primus ex Pontificibus anno 417. eccleſiaſtica communione privavit. Zoſimus Innocentii ſucceſſor, anno 418. damnavit. Utriusqve Pontificis epiſtolæ extant in tomis conciliorum & alibi. Ceterum res ab Innocentio geſtas Baronius per annos digeſſit cumqve a calumniis Zoſimi ſcriptors ethnici, Chriſtianis infenſiſſimi, vindicavit.

CAPUT XLIV.

CELESTIUS, (q) anteqvam Pelagianum dogma incurreret, imo adhuc adoleſcens, ſcripſit *ad parentes ſuos* de monaſterio *epiſtolas*, in modum libellorum, (r) *tres* in omnibus, DEUM deſiderantibus neceſſarias. (s) Moralis ſiqvidem in eis dictio nil vitii poſtmodum proditi, ſed totum ad virtutis incitamentum tenuit.

(q) *Celeſtius antequam Pelagio concurreret* Corbej. (r) *in modum libri* id. (s) Qvæ ſeqvuntur, deſunt in Corbej. & loco eorum leguntur hæc verba: *poſtea vero hæreticus publicatus à Papa zozimo condemnatus eſt.*

Aub. MIRÆI *Schol* COELESTIUM hunc, cum magiſtro ſuo Pelagio, ab Innocentio & Zoſimo Pontificibus damnatum fuiſſe, ſuperiore capite diximus.

CAPVT XLV.

IULIANUS, Epiſcopus Capuanus, (t) vir acris ingenii, in divinis Scripturis doctus, græca & latina lingua Scholaſticus, priuſqvam impietatem Pelagii in ſe aperi-

Ff riret,

(t) MS. Sigeberg. *Campanus.* Cui lectioni ſuffragatur Beda pref. libr. in Cantica Canticor. ubi meminit *Juliani Celanenſis a Campania.* In MS. Corbej. nulla Epiſcopatus mentio, ſed tantum legitur: *Julianus vir acer ingenio.* Pro *Celanenſi* apud Bedam alii ex Mario Mercatore legunt *Eclanenſem.* Vide qvæ notata ſunt à Benedictinis in præf. ad partem 2. Tomi X. S. Auguſtini.

riret, clarus in Doctoribus eccleſiæ fuit. Poſtea vero hæreſin Pelagii defendere niſus, (u) ſcripſit *adverſus Auguſtinum* impugnatorem illius *libros quatuor* & iterum *libros ſeptem*. Eſt etiam *liber altercationis* (x) amborum partes ſuas defendentium. Hic Julianus eleemoſynis tempore famis & anguſtiæ indigentibus omnibus ſuis erogatis, multos miſerationis ſpecie, nobilium præcipue & religioſorum, illiciens hæreſi ſuæ ſociavit. Moritur Valentiniano & Conſtantino, filio eius, imperante.

(u) *cum hæreſin Pelagii defenderet, adverſus beatum Auguſtinum impugnatorem illius*, Corbej. (x) *altercationum*. id. Non videtur hoc opus diverſum fuiſſe a ſuperiore. Vide Garnerium ad Mercatorem T. 1. p. 387.

Aub. MIRÆI *Schol.* JULIANUS. Memoris Capuani Epiſcopi filius & ſucceſſor, hæreſis Pelagianæ, ab Innocentio & Zoſimo Pontificibus damnatæ ac pene profligatæ, patrocinium ſtolide ſuſcepit. Ob quam hæreſin poſtea ſede ſua pulſus, cum S. Auguſtino grande certamen init, homo quidem lingua promptus, ſed procax & temerarius.

CAPUT XLVI.

LUCIANUS Presbyter, vir ſanctus cui revelauit DEUS, temporibus Honorii & Theodoſii Auguſtorum, locum ſepulcri & reliqviarum (y) corporis *S. Stephani* martyris primi: ſcripſit ipſam *revelationem*, ad omnium eccleſiarum perſonas (z) græco ſermone.

(y) *reliqvias*. Corbei. (z) *ad omnem Eccleſiæ perſonam*. id. Hæc Luciani presbyteri Hieroſol narratio de ἀποκαλύψει reliqviarum S. Stephani protomartyris incipit: τοῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἁγιωτάτοις. Latine exſtat apud Baron. ad A. C. 415. n. 3. ſeq. & apud Surium ad 2. Auguſti. & in appendice ad T. VII Auguſtini. edit Benedictin. ex *Aviti* Hiſpani presbyteri verſione. De reliquiis S. Stephani, illo tempore repertis meminit Gennadius etiam ſupra, cap. 39. in Oroſio.

Aub. MIRÆI *Schol.* LUCIANUS Presbyter Hieroſolymitanus revelationem corporis S. Stephani Protomartyris ſibi factam græce deſcripſit, eamqve AVITUS Presbyter Hiſpanus, ſeqventi capite a Gennadio laudandus (alius ab Alcimo Auito, natione Gallo) latine reddidit; extatqve tomo 10. operum S. Auguſtini, in appendice. Hujus operis, præter Gennadium Beda qvoqve, Vſuardus & alii meminerunt. De ejuſdem S. Stephani miraculis, iis ipſis fere temporibus, ſcripſerunt EVODIUS Reacenſis in Africa Epiſcopus, infra a Sigeberto c. 15. laudandus, & SEVERUS Balearis inſulæ Epiſcopus, a Baronio in Bibliotheca Vaticana repertus, & ad annum 418. in annalibus editus.

CAPUT XLVII.

AVITUS Presbyter, homo Hiſpanus genere, ante relatam (a) *Luciani* Presbyteri ſcripturam in latinum tranſtulit ſermonem, & addita epiſtola ſua (b) per Oroſium occidentalibus edidit.

(a) ſuperiore memoratam capite. (b) Avitus in Epiſtola ad Palconium Epiſcopum Braccarenſem Luciani narrationi præmiſſa: *Qvamobrem miſi vobis per ſanctum filium & compresbyterum meum Oroſium reliqvias &c.*

Aub. MIRÆI *Schol.* DE AVITO & aliis hujus ævi Scriptoribus Hiſpanienſibus, ſic Mariana l. 4. c. 20. Pontius Paulinus, Burdigalenſis patria, in Hiſpania citeriore moram traxit ipſe, & uxor Taraſia, Barcinone Presbyter factus eſt, nullius eccleſiæ miniſterio addictus, novo exemplo ac propemodum ſingulari. Inde gradus factus ad Nolanum Epiſcopatum, cum ex Hiſpania in Italiam migraſſet. Abundius Auitus Presbyter, Tarracone natus, Luciani librum de S. Stephani corporis inventione latinitate donavit. Licinius Baeticus, Hieronymi amicitia, atqve in Hieroſolymitanos pauperes præcipua liberalitate ad memoriam inſignis. Deſiderius & Riparius, Hiſpani Presbyteri, Vigilantium Barcinonenſem Presbyterum Pompelone natum, Sanctorum, qvi cum Chriſto regnant in coelo; honorem cultumqve vellicantem, de ſcripto impugnabant. Sic Mariana.

CAPUT XLVIII.

PAULINUS, Nolæ (c) Campaniæ Epiſcopus, compoſuit *verſu* brevia, ſed multa, & *ad Celſum* qvendam, *Epitaphii* vice, conſolatorium libellum *ſuper mortem Chriſtiani & baptizati infantis*, ſpe Chriſtiana munitum: & *ad Severum* plures *epiſtolas*, & *ad Theodoſium Imperatorem*, ante Epiſcopatum, *proſa Panegyricum* (d) ſuper victoria tyran-

(c) Corbej. *Nolana* & mox *verſu brevi*. (d) Hunc Panegyricum in Theodoſium magnum, Eugenii & Arbogaſtis A. 394. victorem, qvemadmodum & pleraqve alia Gennadio hic memorata intercidiſſe dolendum eſt. Panegyricum his verbis laudat Hieronymus Epiſt. 13 ad Paulin. *Librum tuum &c. Felix Theodoſius qui a tali Chriſti oratore defenditur. Illuſtraſti purpuras ejus & utilitatem legum futuris ſæculis conſecraſti. Qui talia habet rudimenta, qualis exercitatus miles erit?*

Digitized by Google

tyrannorum: eo maxime, qvod fide & oratione plus qvam armis vicerit. Fecit & *Sacramentarium & Hymnarium.* (e) *Ad ſororem* qvoqve *epiſtolas* multas de contemtu mundi dedit. Edidit & ex diverſis cauſis diverſa diſputatione tractatus. (f) Præcipuus tamen omnium ejus opuſculorum eſt *liber de pœnitentia, & de laude generali omnium martyrum.* Claruit temporibus Honorii (g) & Valentiniani, nonſolum eruditione & ſanctitate vitæ, ſed & potentia (h) adverſum Dæmones.

(e) Corbej. *& hymnorum.* (f) Hæc verba *Edidit* uſqve ad *tractatus*, qvæ abſunt in plerisqve editt. reſtitui è MS. Corbej. (g) id. *Theodoſii & Valentiniani.* (h) id. *poteſtate.*

Aub. MIRÆI *Schol.* S. PAULINUS, patria Aqvitanus, origine ac ſtirpe Romanus, vir generis nobilitate & doctrina clariſſimus, Ambroſii, Martini, Hieronymi, Auguſtini, Severi Sulpitii, aliorumqve ſcriptis & amicitia mirifice celebratus, anno qvadringenteſimo triceſimo primo ad meliorem vitam abiit. Nolanus in Campania Episcopus factus memorandum ſæculis omnibus charitatis ac ſui deſpicientiæ ſpecimen edidit, dum ſe, ut captivum viduæ cujusdam filium redimeret, Vandalis in ſervitutem dedit: ut Gregorius Magnus lib. 3. Dialog. c. 1. narrat. Monumenta doctrinæ Paulinianæ, pro viri magnitudine, modica habemus; eo qvod multa temporum injuria interierint. Opera omnia, qvæ reperiri potuerunt, Antverpiæ typis Plantinianis 1622. 8. cum notis Frontonis Ducæi & Heriberti Roſweidi, S. I. Theologorum, ſunt publicata. [Recentior pleniorqve editio Jo. Baptiſtæ le Brun, Pariſ. 1685. 4. Vide & Petri Franciſci Chifletii Paulinum illuſtratum, Divione 1622. 4. & V. C. Lud. Antonii Muratorii Anecdota Latina Tomo I. Mediolan. 1697. 4.

Ceterum *Meropius Pontius Anicius Paulinus* (hæc fuit tota ejus appellatio) natus eſt in Aqvitanis, ſeu *Burdigala*, ut Uranius Presbyter (apud Sur. T. 3.) tradit, qvi ejus vitæ ſummam, aut potius mortem in litteras miſit, ſeu *Ebromagi*, qvam ipſe Paulinus patriam adpellat. Paternum id oppidum erat, haud procul a Burdigala, ad ripam Garumnæ fluminis; qvo loco vicus eſt hodie *Embrau* nomine infra Burgum & infra Blaviam; ut Elias Vinetus ſcribit. Ortus eſt autem ſub annum Chriſti trecenteſimum qvinqvageſimum tertium. Adultior factus, ſub Decio Magno Auſonio, ſuo Burdigalæ magiſtro; ita profecit, ut in Oratoria ac Poetica facultate docentis gloriam vel adæqvarit vel etiam ſuperarit. Exinde matrimonio feliciter inito, *Teraſia* locuples, ſapiens ac apprime religioſa conjux Paulino data. Cumqve in Hiſpania agentibus, poſt longa vota proles tandem viriliis obtigiſſet, ea vitalis non fuit. Itaqve ſub octavum ab ortu diem rapta Compluti, viam parentibus expedivit, ut minime caducam meritorum poſteritatem qværerent, & invenirent. Pietate ſenſim in animum admiſſa, Paulinus Burdigalæ a S. Delphino Epiſcopo baptizatus, biennio poſt Barcinone Sacerdos a Lampio Epiſcopo creatus, inde Nolam demum migravit. Teraſia porro *de conjuge illi facta eſt ſoror:* ut in Chronico Idacius loqvitur. De *Placidina* Leontii Burdigalenſis Epiſcopi idem ſcribit Venantius Fortunatus. Sic & *Papianilla*, AVITI Imp. filia, Sidonii Apollinaris, Avernorum Epiſcopi, uxor ante ſacerdotium, poſtea ſoror fuit, ex canonum ſacratum præſcripto, & perpetua veteris eccleſiæ conſuetudine: in qva, qvi ex conjugio ad ſacerdotium adſciſcebantur, ab uxorum toro ſeparati, non aliter deinceps cum ipſis, qvam cum ſororibus, verſabantur.

Prima porro, ſecundum DEUM, converſionis Paulini gloria S. *Felici* confeſſori; aut potius martyri, deberi videtur. Ad ejus ſacras corporis reliqvias magna id temporis prodigia & plane evidentia patrabantur. Qvas ob res undiqve Nolam, ad ejusdem ſepulcrum, concurrebatur. Adiit & Paulinus, eo opportunius qvod paternos circa fundos poſſideret: qvin imo a ſeculi æſtu feſſus, in illo ſeceſſu velut in portu conqvieſcere ſtatuit. Qvotannis itaqve diem natalem S. Felicis (qvi XIX. Kalendas Februarias colitur) novo natalitio carmine, qvaſi tributum annuum pendens, ſolitus eſt honorare.

Ex his carminibus non niſi decem ad noſtrum uſqve ævum prodierant, neqve mentio erat, plura a Paulino condita; Donec Lutetiæ anno 1608 ſeorſim & poſtea 1610, in Bibliotheca Patrum vulgatum eſt *Dungali* opuſculum: in qvo is qvindecim numerat, & fragmenta ex iis, qvæ non extant, non exigua promit. Vixit porro *Dungalus* ſub Ludovico Pio & Lothario ejus filio; qvibus librum ſuum, pro cultu ſacrarum imaginum, adverſus Claudium Taurinenſem, inſcripſit. [Natalem XI. XII. XIII. primus è Mediolanenſi edidit & notis eruditis illuſtravit laudatus Muratorius T. I. Anecdotor. Latinor.]

AD CELSUM] aptius dixiſſet Gennadius: *Epitaphium de Celſo puero compoſuit.* Exſtat illud, numero XV. inter Paulini poemata, hoc titulo: *De obitu Celſi pueri Panegyricus, ad Pneumatium & Fidelem parentes.*

AD SEVERUM] Sulpitium, ſupra cap. XIX. a Gennadio memoratum, multas epiſtolas ſcripſit S. Paulinus, qvæ in hujus operibus leguntur.

AD THEODOSIUM IMP. PANEGYRICUM] Anno trecenteſimo nonageſimo qvinto, die 17. Ianuarii deceſſerat Theodoſius Senior Auguſtus: qvem cum ethnici ſcriptores indigne criminarentur, Paulinus monente Eudelechio, viro ſibi amicitia conjunctiſſimo, defendendum ex meritis ſuis ornandumqve ſuſcepit; eo maxime conſilio, *ut in Theodoſio non tam Imperatorem qvam Chriſti ſervum, non dominandi ſuperbia, ſed humilitate famulandi potentem, nec regno, ſed fide principem,* ut ipſemet Paulinus epiſtola IX. loqvitur, *prædicaret.* Laudationem illam Paulinus per Vigilantium, qvi tum monachus ſpecie laudandus, poſtea hæreticus teterrimus fuit, ad S. Hieronymum miſit in Palæſtinam. Ad qvam epiſtolam dum reſpondet S. Hieronymus, ita pronuntiat: *librum tuum, qvem pro Theodoſio Principe prudenter ornateqve compoſitum tranſmiſiſti, libenter legi: & præcipue mihi in eo ſubdiviſio placuit: cumqve in primis partibus vincas alios, in penultimis teipſum ſuperas.* Panegyrici ejuſdem & Caſſiodorus lib. Sacrar. Lect. c. 21. meminit: ſed eum intercidiſſe nemo non dolet. Qvod ad Severum Sanctum Endelechium attinet, cujus monitu Panegyricum iſtum Paulinus ſcripſit, fuit is Orator & Poëta egregius, & qvidem Chriſtianus. Ejus breve carmen de mortibus boum exſtat. Ceterum præter Paulinum Nolanum plures alii, ſcriptis etiam ſuis noti, ſeculo Sidoniano exſtiterunt; ut Paulinus Epiſcopus Biterrenſis, cujus epiſtolam ſub annum Chriſti 420. Idacius commemorat; Paulinus auctor carmi-

nis Euchariſtici, qvem Auſonii ex filio Heſperio nepotem videor ex ejus verſibus deprehendiſſe: Paulinus deniqve, cujus ſunt libri ſex de vita S. Martini, metro item ſcripſit: qvem cum vetera exemplaria, Vaticanum & Corbeienſe Paulinum Petricordium nominent, Petrocorium fortaſſe, hoc eſt Veſunnicum liceat ſuſpicari. Sic fere Sirmondus in eruditis ſuis ad Sidonium notis.

CAPUT XLIX.

EUTROPIUS Presbyter ſcripſit *ad duas ſorores*, (i) ancillas Chriſti, qvæ ob devotionem pudicitiæ, & amorem religionis exheredatæ (k) ſunt a parentibus, *epiſtolas duas*, in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto ſermone non ſolum ratione, ſed etiam teſtimoniis ſcripturarum munitas.

(i) *ſorores ſuas* MS. Corbej. (k) *exhereditata*. id.

Aub. MIRÆI *Schol.* EUTROPIUM iſtum, S. Auguſtini diſcipulum, cum Eutropio, qvi breviarium rerum Rom. ab V. C. uſqve ad Fl. Valentem Auguſtum ſcripſit, eidemqve inſcripſit, non recte confundunt Ptolemæus, Volaterranus, Geſnerus, Eiſengrenius, Zwingerus & Poſſevinus. Nam ſcriptor breviarii non fuit junior Auguſtino.

CAPUT L.

EVAGRIUS alter ſcripſit *altercationem Simonis Judæi, & Theophili Chriſtiani*, qvæ pene omnibus nota eſt.

Aub. MIRÆI *Schol.* EVAGRIUS ALTER,] hoc eſt alius ab Evagrio Pontico, qvem Gennadius ſupra cap. XI. memoravit. Vide qvæ nos ſupra in Scholiis ad cap. 125. Hieronymi diximus de diverſis Evagriis.

CAPUT LI.

VIGILIUS Diaconus compoſuit ex traditione Patrum, *monachorum regulam*, (l) quæ in coenobio ad profectum fratrum in conventu legitur, breviato & aperto ſermone totius monaſticæ profeſſionis in ſe tenentem diſciplinam.

(l) Non exſtat, ſicut nec Eugenii, Eutropiive ſcripta ſuperioribus capitibus memorata.

CAPUT LII.

ATTICUS, Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ſcripſit *ad Reginas*, Arcadii Imperatoris filias, (m) *de fide & virginitate librum* valde egregium, in qvo præveniens Neſtorianum dogma impugnat.

(m) Etiam hic Attici ad Flaccillam & Pulcheriam liber intercidit.

A. MIRÆI *Schol.* De Vigilio diacono, & Attico CP. Epiſcopo agit & Trithemius.

CAPUT LIII.

NESTORIUS, (n) hæreſiarches, cum in Antiochena eccleſia Presbyter, in docendo inſignis ex tempore declamator haberetur, compoſuit infinitos tractatus diverſarum hypotheſeon: * in qvibus etiam tum ſubtili neqvitia infudit poſtea proditæ impietatis (o) venena, qvæ moralis interdum occultabat ſuadela. (p) Poſtqvam vero, eloqventia ejus & abſtinentia commendante, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ pontificatu donatus eſt, (q) apertum ſe hoſtem Eccleſiæ, qvem diu celarat, oſtendens, ſcripſit *librum* qvaſi *de Incarnatione Domini*, ſexaginta & duobus divinæ ſcripturæ teſtimoniis pravo ſenſu ſuo conſtructum: in qvo qvid aſſeveraverit, in catalogo hæreticorum monſtrabitur. (r)

(n) Corbej. *Neſtor*. (o) *impietatis ejus* id. (p) id. *moralis concluſio*. * ita lego pro *hypotypoſeon*, ut infra cap. 57. (q) *Poſtqvam Eccleſiæ Pontifex donatus eſt, apertum ſe hoſtem qvem debellabat ſcripſit libros - - conſtructos* Corbej. (r) Sic edidit Marcianæus, & ſic legitur in aliis Gennadii editionibus inter Hieronymi opera vulgatis; In Corbej. eſt: *in qvo adſeveraverit in Catholica lege hæreſi monſtrari*. Aliæ editt. habent: *in qvo qvidqvid aſſeveraverit, in Catalogo hæreticorum demonſtratur*. Ita Suffridus Petri, Miræus, Jo. à Fuchte. De libro Neſtorii vide Garnerium ad Mercatorem T. 2. p. 4. & 322. ſeq.

Aub. MIRÆI *Schol.* Anno 428. NESTORIUS, Antiochenus monachus in locum Siſinnii CP. Ep. eſt ſuffectus: qvi paulo poſt novam vulgavit hæreſim, aſſerens Chriſtum duplici perſona conſtare, & B. Mariam non eſſe DEI matrem, ſed hominis tantummodo Chriſti. Ad hoc incendium reſtinguendum præ cæteris accurrit

Digitized by Google

S. Cyrillus Ep. Alexandrinus Coeleſtini Papæ litteris incitatus. Qvocirca anno 431. Epheſi congregata fuit ſynodus ; ad qvam Cœleſtini Papæ legati profecti ſunt. Epiſcopi vero ſupra 200. interfuerunt. Orientales autem, qvi cum Joanne Ep. Antiocheno vocati erant, tardius advenerunt. Itaqve cum X. Kal. Julii inchota eſſet ſynodus, ac Neſtorius e ſede ſua depoſitus ; qvinto inde die Joannes, cum ſuis advenit : qvos inter *Theodoretus* Cyri Ep. eminebat. Hi tumultario coacto conciliabulo legitima ſynodi acta reſciderunt; Cyrillum ac Memnonem Epheſi Ep. damnarunt. Imperatore contra ipſos per calumniam inflammato, Cyrillus ipſe in carcerem coniicitur. Tandem per fidum hominem (qvi mendici habitu Conſtantinopolim profectus, incluſas arundini litteras Catholicorum retulit) certior fit de omnibus Imperator; & monachis adnitentibus, atqve adlaborante *Pulcheria*, Theodoſii ſorore, ſynodi acta Imp. auctoritate comprobata ſunt; ejectoqve Neſtorio, *Maximianus* ei ſubrogatus eſt. Synodo finita (in qva Pelagianam qvoqve hæreſin damnatam fuiſſe tradit Proſper) inter Ioannem & Cyrillum, & utriqve contributos Epiſcopos aliqvamdiu ſimultates manſerunt; qvæ Theodoſii ſtudio, & interventu Simeonis ſtylitæ, compoſitæ ſunt. Neſtorius primo in priſtinum ſuum monaſterium S. Euprepii, qvod erat Antiochiæ, relegatus ; inde (qvod multos contagione ſua afflaret) in Oaſim amandatus eſt, anno qvadringenteſimo triceſimo ſexto. Ubi poſtmodum, verminante lingua, miſerabilem vitæ ſortitus eſt exitum. Libri ejus, Theodoſii Imp. edicto flammis addicti ſunt. Neſtorianæ porro hæreſi prælusit *Leporius* Gallicanus monachus, infra cap. 59. a Gennadio memorandus : qvi poſtea ab Auguſtino dedoctus, oblato libello, erroris ſui veniam anno 419 aut 425. petiit.

Hactenus de Neſtorio ; haud abs re fuerit ex MSS. commentariis ſeu relationibus (ut vocant) *Leonardi Abelis*, Ep. Sidonienſis, qvi a Gregorio XIII. Nuntius Apoſtolicus anno 1583. in Orientem miſſus fuit, de Neſtorianis hodieqve in Aſia degentibus pauca qvædam ſubnectere. *Neſtorianorum natio ſub duobus Patriarchis hodie diviſa eſt : ex quibus alii a nobis Latinis* Chaldæi Aſſyrii Orientales *vocantur, alii* Neſtoriani *ſimpliciter appellantur. Aſſyriorum Orientalium Patriarchæ,* Simon Sulaca, Abdiſu, & Donha Simon, *a ſede Apoſtolica confirmati fuere : qui quidem etſi titulum eccleſiæ* Muſal *ſeu* Mozal *in Babylonia habuerint, hactenus tamen nec ipſi, nec eorum poſteri, propter alium Patriarcham adverſarium, eandem occupantem ac detinentem, illa potiri potuerunt. Sic ut dicti Patriarchæ diverſis in locis nunc in* Caramit, *nunc in* Seert, *nunc in* Zeinalbach *in confiniis Perſiæ reſidere coacti fuerint. Ex his Simon Sulaca, ord. S. Baſilii monachus, obedientiam præſtitit S. Romanæ eccleſiæ, temporibus Julii III. Papæ atque ab eodem confirmatus cum domum rediiſſet, Archiepiſcopos & Epiſcopos quosdam ordinavit, reiicique juſſit invocationem Neſtorianam, quæ tunc a Diacono fieri ſolebat. Sed fraude Patriarchæ adverſarii ſui tandem captus eſt, atque a Turcis occiſus. Sulacæ profeſſionem fidei ex Syriaco latinam fecit Andreas Maſius Bruxellenſis, & typis Plantinianis publicavit. Sulacæ ſucceſſit* Abdeſu *ſive* Abdiſu *ejuſdem ordinis S. Baſilii, qui venit ad concilium Tridentinum & Romæ obedientiam Pio IV. præſtitit, domumque reverſus quam plurimos ſacerdotes, Epiſcopos & Archi-Epiſcopos ordinavit. Cui paucos poſt annos defuncto ſucceſſit Aatalla, ejuſdem Ord. qui non habuit confirmationem Apoſtolicam, quod eandem Romæ non poſtularit. Aatalla defuncto ſuffectus eſt* Donha Simon *Archi-Epiſcopus de* Celu, *qui temporibus Gregorii XIII. Papæ Romam miſit procuratorem ſuum Hermetem Heliam Archi-Epiſcopum. Is nomine Patriarchæ ſui debitam ſedi Apoſtolicæ obedientiam præſtitit & confirmatione cum pallio Patriarchali obtenta ex urbe anno* 1582. *diſceſſit. Ceterum ex hiſce Chaldæis Orientalibus ditiſſimi & potentiſſimi reſident in urbe* Amit ; *qui cum Prælatis ſuis unice admituntur obedientiam Romanæ ſedis conſervare atque augere. Potentiores autem & ditiores nationis Neſtorianæ, ſubditi Patriarchæ adverſario, incolunt arcem* Muſalet Gezire *in Babylonia : qui Patriarcha magnum ſub ſe gentium numerum habet, & reſidere ſolet in monaſterio Patriarchali S. Hermetis prope eandem urbem* Muſal, *in Babylonia, quæ olim* Aſſur *dicta. Andreas Maſius putat* Muſal *olim dictam Seleuciam Parthorum ad ſ. Tigrim. Hæreſes porro & errores præcipui, qui hodiernis temporibus inter Neſtorianos ſchiſmaticos verſantur, ſunt iſti. Credunt in primis naturam humanam in Chriſto Domino noſtro non eſſe perfectam ſine perſona humana ; ideoque in Chriſto duas perſonas eſſe fatentur, quamvis non negent Chriſtum a prima infantia ſuæ conceptionis perfectum Deum, effectum eſſe hominem. Nec etiam B. virginem appellant matrem Dei : dicunt enim vocem iſtam, Deus, continere in ſe Patrem, Filium & Spiritum ſanctum, & ex conſequenti, matrem dici omnium trium perſonarum divinarum. Affirmant tamen, matrem eſſe DEI Verbi & Filii. Colunt Neſtorium & damnant Cyrillum Alexandrinum. Non habent primum Concilium Epheſinum, multo minus alia Concilia univerſalia, poſtea celebrata. Matrimonia quoque in gradibus prohibitis, ſine Patriarchæ ſui licentia contrahunt. Patriarcham non creant per electionem, ſed per renuntiationem de parente in parentem. Nec ad aurem peccata ſua ſacerdoti confitentur. Tam Clericis quam Laicis ſacramentum Euchariſtiæ in proprias manus adminiſtrant ; nec ſcrupulum in conferendis ordinibus Simoniace faciunt.* Hæc ex Leonardo Abele fere verbotenus hauſimus ; & noſtræ notitiæ Epiſcopatuum orbis Chriſtiani, typis Plantinianis 1613. editæ, lib. I. c. 16. inſeruimus. De Neſtorianis agunt & Jacob. Vitriacus c. 77. in ſua Hiſtoria Orientali, & Th. Bratienſis lib. de converſione omnium gentium.

CAPUT LIV.

CELESTINUS, (s) urbis Romæ Epiſcopus, *decretum Synodi adverſum* ſupra dictum *Neſtorium* habitum volumine deſcribens (t) ad orientis & occidentis Eccle-

(s) Pro Cœleſtino, qvem cum Codicibus plerisqve & editt. melioribus agnoſcunt Honorius & Trithemius, *Xyſtum* hoc loco habent qvædam editt. & præter alios Codices MS. Corbej. Sed in hoc poſtrema hujus capitis de Xyſto, a verbis, *Similiter etiam Xyſtus*, abſunt. (t) al. *decreta Synodi adverſum ſupra dictum Neſtorem dictavit, habitum volumen deſcribens.* In Corbej. eſt : *decretum ſynodale adverſus Neſtorem habitum volumen deſcribens.*

ſias dedit, confirmans, duabus in Chriſto manentibus perfecte naturis, (u) unam Filii Dei credendam eſſe perſonam. Huic enim ſententiæ ſupra dictus Neſtorius oſtenſus eſt eſſe contrarius. Similiter (x) etiam *Xyſtus*, ſucceſſor Celeſtini, pro eadem re & *ad* ipſum *Neſtorium & ad Orientis Epiſcopos*, adverſum errorem ejus ſuccidendum ſententias direxit.

(u) *perfectis naturis* id. (x) Hæc verba: *Similiter etiam* & qvæ ſeqvuntur ad finem uſqve capitis, deſunt, ut dixi, in MS, Corbej.

Aub. MIRÆI. *Schol.* S. COELESTINUS] I. Papa (cujus nomen Romano Martyrologio ad diem 6. Aprilis inſcriptum eſt) Concilium oecumenicum Epheſinum anno 431. contra Neſtorium celebrari juſſit, ac demum III. Idus Aprilis anno 432. deceſſit; & ſucceſſorem habuit *Xyſtum*, qvi Presbyter hæreſin Pelagianam acriter oppugnarat. Coeleſtini Papæ epiſtolæ extant in tomis Conciliorum. Epiſtolis iſtis ſubocti ſolent ſententiæ qvædam *de gratia Dei & libero voluntatis arbitrio.* Qvanqvam autem hæ Coeleſtini non ſint, Coeleſtino tamen (qvisqvis earum eſt auctor) ab antiqvis olim ſcriptoribus tributæ ſunt; ut a *Petro Diacono* in libro de incarnatione & gratia Chriſti ad Fulgentium; a *Floro Magiſtro* in libro adverſus Ioannem Scotum, qvi eccleſiæ Lugdunenſis nomine circumfertur; ab *Hincmaro Remenſi* contra Godeſcalum; a *Creſconio, Ivone* & aliis; ut Sirmondus in notis ad Tomum I. Conciliorum Galliæ notavit.

CAPUT LV.

THEODORUS, (y) Ancyranus Galatiæ Epiſcopus, ſcripſit adverſum Neſtorium, abhuc Epheſi poſitus, librum redargutionis & confutationis; dialectica qvidem arte ordinatum, ſed auctoritate ſacrarum ſcripturarum detextum. Multis enim adſertionibus uſus eſt, ante qvam ſcripturarum teſtimonia poneret.

(y) Theodotus Ancyranus hic eſt, cujus Homilia contra Neſtorium Epheſi habita exſtat in Actis Concilii Epheſini, T. II. Concil. edit. Labbei p. 1024 - 1028. Hanc enim potius a Gennadio intelligi exiſtimo qvam expoſitionem Symboli Nicæni, qvam cum Lucæ Holſtenii verſione vulgavit Franciſcus Cardinalis Barberinus Rom. 1669. 8. & cum nova verſione ſua notiſqve Franciſcus Combefiſius Pariſ. 1675. 8.

CAPVT LVI.

FASTIDIUS, (z) Brittannorum Epiſcopus, ſcripſit *ad Fatalem* qvendam (a) *de vita* (b) *Chriſtiana librum unum*, & alium (c) *de viduitate ſervanda*, ſana & DEO digna doctrina. (d)

(z) MS. Corbej. *Faſtidius Britto ſcripſit.* (a) *qvendam* non legitur in Corbej. & mulier eſt ac vidua ad qvam ſcribit Faſtidius. (b) Vitioſe editum in editt. qvibuſdam contra MSS. Codicum fidem *de fide*. (c) Videtur Gennadius ex uno Faſtidii libro duos feciſſe; nam liber cujus capite ultimo ſive XV. de viduitate ſervanda præcipit, *de vita Chriſtiana* inſcribitur, Faſtidio aſſertus ab Holſtenio Rom. 1663. Extat & in appendice ad Tomum VI. Auguſtini edit. Benedictin. (d) MS. Corbej. *ſana & digna doctrina.* Pelagio tamen favere notant Benedictini in præf.

A. MIRÆI *Schol.* FASTIDIUS BRITTANNORUM EPISCOPUS] a Joanne Pitſeo, Doctore Theologo, Liverduni in Lotharingia Decano, in libro de illuſtribus Brittanniæ Scriptoribus, vocatur Epiſcopus Londinenſis. Præter Gennadium, Honorius qvoqve Auguſtodunenſis & Trithemius in Catalogo Faſtidii meminerunt, & ipſum anno qvadringenteſimo viceſimo floruiſſe tradunt. Ex Faſtidii operibus nil hactenus eſt editum. Idem Pitſeus libro citato de *Bachario* ſeu *Bachiario*, qvem ſupra cap 24. Gennadius memoravit, hæc refert: *Bacharius Maccaus, natione Britannus, S. Patricii diſcipulus, videns patriam ſuam continuis calamitatibus afflictam, divinam opem imploraturus, longiſſimis itineribus ſacras peregrinationes ſuſcepit. Sed non defuerunt obtrectatores, qui levitatis & inconſtantia hominem accuſaverunt. Unde ſe ſcripto purgavit; Scripſitqve ad Leonem I. Pontificem Romanum (ut ex Gennadio, Honorio, Joanne Capgravio, & aliis colligo)* Apologiam ſuæ peregrinationis; de reparatione lapſi ſive de fructu pœnitentiæ, ad Januarium; & de fide perſeverante, *& alia: claruitqve ſenex anno qvadringenteſimo ſexageſimo.* Sic fere Pitſeus. Si divinare licet, videtur Bacharius ſubduxiſſe ſe ex Brittannia, ob variarum nationum incurſiones, tunc afflictiſſima. Nam ſub annum qvadringenteſimum qvadrageſimum primum *Angli, Saxones, Juta & Friſii*, Germaniæ populi (a Procopio, Beda, aliisqve vetuſtis Scriptoribus commemorati) in Britanniam tranſierunt. Tiro Proſper a Pithæo & Caniſio tom. I. editus ad annum XVIII. Theodoſii, ſic ſcribit: *Britannia, uſqve ad hoc tempus variis cladibus eventibusqve lacerata, in ditionem Saxonum rediguntur.*

Nec multo ante fortaſſe ex Hibernia ſua venerant *Scoti*: qvorum nomen, æqve ac *Pictorum*, ævo Julii Cæſaris ignotum fuit. Primus ſane, cujus ſcripta nunc extent, *Scotos Pictosqve* nominat Panegyriſta Conſtantii Cæſaris: videnturqve *Picti* communi olim Britannorum epitheto, ut proprio tandem a Romanis nuncupati Borealium inſulæ partium populi, qvi antiqva Britonum (ut Tertullianus vocat) ſtigmata, picturamqve corporis, ferro expreſſam retinebant; cujus picturæ & Herodianus l. 3. meminit. Scio Gildam, & alios rerum Britannicarum ſcriptores, aliter de Pictis ſentire. Sed conjecturam hanc non aſpernabitur, qvi Pictorum nomen ſub Diocletiani tempora natum, & *Caledonios* ac *Vecturiones*, eo-

diqvos

Digitiz

tiqvos illius oræ incolas, inter Pictos ab eodem Panegyriſta, & ab Ammiano Marcellino recenſeri meminerit: adeoqve Pictorum gentem vetuſtam, appellationem novam & inditiam videri. Deniqve Pictos ab ea pictura dici, aperte nobiſcum ſentit Claudianus de bello Getico:

Venit & extremis legio prætenta Britannis,
Qvæ Scotto dat fræna truci ferroqve notatas
Perlegit exſangues, Picto moriente, figuras.

Sic fere Sirmondus in Notis ad Sidonianum Aviti Panegyricum. De Scottis & Pictis idem Ammianus lib. 27. legi poterit.

CAPUT LVII.

CYRILLUS, Alexandrinæ eccleſiæ Epiſcopus, edidit variarum hypotheſeon tractatus. *Homilias* etiam compoſuit plurimas, qvæ ad declamandum a Græciæ Epiſcopis memoriæ commendantur. Præterea libri ejus ſunt *de Synagogæ defectu* (a) *de Fide adverſum hæreticos:* (b) & peculari intentione *adverſum Neſtorium* (c) librum compoſuit, qvi attitulatur ἔλεγχος in qvo omnia occulta Neſtorii panduntur, & prodita confutantur. (d)

(a) Cyrilli de Synagogæ defectu intercidit. (b) Videtur intelligere lib. de incarnatione T. V. edit. Græco-lat. Pariſ. (c) al. *adverſus Neſtorem*, & mox *Neſtoris*, pro *Neſtorii*. Videtur intelligere ἀντιῤῥητικὰ Cyrilli adverſus Neſtorium, T. VII. Opp. (d) *Claruit ſub Theodoſio juniore.* Hæc addit MS. Corbej.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. CYRILLUS] Alexandrinus in Ægypto Epiſcopus, poſt Theophilum avunculum ſuum, ſedere coepit Honorio IX. & Theodoſio V. Conſulibus (hoc eſt, anno Chriſti 412.) ut Socrates lib. 7. cap. 7. tradit. Epheſino concilio primo, nomine Coeleſtini Papæ ſupra cap. 54. laudati, præfuit, & Neſtorium hæreſiarcham libris primum editis, dein ſua etiam auctoritate damnavit. Demum ſenex anno qvadringenteſimo qvadrageſimo qvarto, die 9. Junii in Domino obdormivit: qvo die Græci ejus memoriam in Menologio celebrant; Latini vero die 28 Januarii, juxta Faſtos Romanos. Plurima exſtant ſanctiſſimi viri elogia apud veteres: monitum tamen velim lectorem, ne Socrati lib. 7. cap. 13. 14. 15. obloqventi ac detrahenti fidem adhibeat. Nam Novatianæ ſectæ addictus homo ergà Cyrillum idcirco minus æqvus fuit, qvod hic ſtatim ut eſt creatus Epiſcopus, Novatianis, qvi ad eam diem tolerati fuerant, acre bellum indixit: ut idem Socrates lib. 7. c. 7. qveritur. Opera omnia Cyrilli hujus, qvæ reperiri potuerunt, poſt varias editiones, Græco-Latine Pariſiis 1638. tomis ſeptem ſunt edita. Qvi vero illius ſint foetus genuini, Bellarminus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis & alii explicarunt. Cyrilli hujus (an alterius?) *Apologi morales* Viennæ in Auſtria 1631. ſunt excuſi; qui libellus, titulo *ſpeculi ſapientiæ*, Pariſiis a Joanne Parvo jam olim fuerat publicatus. De S. Cyrillo Hieroſolymitano Hieronymus in catalogo c. 112. tractat.

CAPUT LVIII.

TIMOTHEUS (e) Epiſcopus compoſuit librum *de nativitate Domini ſecundum carnem*, qvam credit in Epiphania factam.

(e) Hoc qvoqve caput in MSS. Corbej. deſideratur. Et iſte Timothei liber nusqvam hodie exſtat.

CAPUT. LIX.

LEPORIUS adhuc monachus, poſtea Presbyter, præſumens de puritate vitæ, qvam arbitrio tantum & conatu proprio, non DEI ſe adiutorio obtinuiſſe crediderat, Pelagianum (f) dogma coeperat ſeqvi. Sed a Gallicanis Doctoribus admonitus, & in Africa per Auguſtinum a DEO emendatus, ſcripſit, *emendationis ſuæ libellum:* in qvo & ſatisfacit de errore, & gratias agit de emendatione. Simul & qvod male ſenſerat, de incarnatione Chriſti corrigens, Catholicam ſententiam tulit, (g) dicens manentibus in Chriſto duabus naturis, unam credi (h) Filii Dei perſonam.

(f) MS. Corbei. *Pelagii dogma.* (g) id. *Catholicis ſententiis cludit, dicens.* (h) *unam Filii Dei perſonam reddi.* id.

Aub. MIRÆI *Schol.* LEPORIUS] Presbyter, circa annum qvadringenteſimum viceſimum, ſcripſit *libellum emendationis ſive ſatisfactionis, qui confeſſionem Fidei catholicæ continet, de myſterio incarnationis Chriſti cum erroris priſtini deteſtatione.* Hunc libellum integrum Jacobus Sirmondus, cum Capreoli Epiſcopi Carthaginienſis, Victorini Afri, & aliorum opuſculis dogmaticis, Lutetiæ 1630. primus in lucem edidit. Ubi & qvam ob cauſam ſcriptus ſit, præter Gennadium commemorant Caſſianus & Facundus Hermianenſis: qvorum teſtimonia ex parte, cum Joannis Papæ teſtimonio, ad libelli finem adnexa ſunt. Sed hunc illi variis nominibus deſignant. Joannes Papa *epiſtolam* vocat, Caſſianus *flebiles confeſſionis & planctus litteras*, Gennadius *libellum emendationis*. Facundus *libellum ſatisfactionis*. Ad calcem Sirmon-

mondus adiecit S. Auguſtini (ab hoc enim dictatam ſtilus indicat) collegarumqve Africæ Præſulum epiſtolam, qvam una cum Leporii libello, ut fidem facerent, miſerunt ad Epiſcopos Galliæ.

CAPVT LX.

VICTORINUS (i) Rhetor Maſſilienſis, ad filii ſui *Etherii* perſonam commentatus eſt *in Geneſin*, id eſt, a principio libri uſqve ad obitum Patriarchæ Abrahæ, *tres* diverſos (k) edidit *libros*, Chriſtiano qvidem & pio ſenſu, ſed utpote ſæculari litteratura occupatus homo, & nullius magiſterio in divinis ſcripturis exercitatus, levioris ponderis ſententiam figuravit. Moritur Theodoſio & Valentiniano regnantibus.

(i) MS. Corbej. *Victorius rhetor Maſſilienſis ad filii ſui perſonam commentatur in Geneſi.* (k) al. *quattuor verſuum*, & Corbej. *qvattuor verſu edidit libros.* Suffridus vero Petri teſtatur Codices ſuos MSS. conſtanter habere *tres diverſos edidit libros.* – Idem notat integrum ſcriptoris nomen eſſe *Cl. Marius Victorinus*. Sed Launojus diſſ. de qvinqve Victorinis p. 59 Maſſilienſem recte diſtinguit a Victorino Rhetore urbis Romæ qvi ab Hieronymo præf. in Epiſt. ad Galatas *Cajus Marius Victorinus* appellatur, ubi commentarios ejus in Apoſtolum memorat.

Aub. MIRÆI *Schol.* [VICTORINUS Rhetor Maſſilienſis] fuit alius a Victorino Afro, Rhetore Romano, qvem Hieronymus in Catalogo cap. 10. & Auguſtinus lib. 8. confeſſ. cap. 2. laudat. Victorinus Afer Maſſilienſi longe antiqvior, præter duos libellos a Sirmondo, cum dogmaticis Scriptorum opuſculis, Luteciæ an. 1630. editos, ſcripſit adverſus Arianos de *Trinitate* libros qvatuor, & *Machabæis* fratribus Hymnos tres metricos. Quæ omnia extant tom. 4. Bibliothecæ Patrum (poſtremæ editionis Colonienſis.) Victorini porro Maſſilienſis nihil hactenus vidi.

CAPVT LXI.

CASSIANUS natione Scytha, (l) Conſtantinopoli a Joanne Magno Epiſcopo diaconus ordinatus, apud Maſſiliam Presbyter condit duo monaſteria, id eſt, virorum & mulierum, (m) qvæ uſqve hodie extant. Scripſit, experientia magiſtrante, litterato ſermone, &, ut apertius dicam, ſenſu verba inveniens, & actione linguam movens, res omnium (n) monachorum profeſſioni neceſſarias; id eſt, *de habitu monachi, & de canonico orationum modo, atque pſalmorum;* qvi in monaſteriis Ægypti die noctuqve tenetur, *libros tres: Inſtitutionum librum unum: De origine & qualitate ac remediis octo principalium vitiorum libros octo*, ſingulos ſcilicet de ſingulis vitiis expediens. Digeſſit etiam *Collationes cum Patribus Ægyptiis habitas*, hoc eſt, de deſtinatione monachi ac fine, de diſcretione, de tribus ad ſerviendum DEO vocationibus; de pugna carnis adverſus Spiritum, & Spiritus adverſus carnem: De natura omnium vitiorum; De nece ſanctorum, De mobilitate animæ, de octo principalibus vitiis, (o) de qvalitate orationis, (p) de perfectis, de caſtitate, de protectione DEI, de ſcientia ſpiritali, de divinis chariſmatibus, de amicitia, de definiendo vel non definiendo, de tribus antiqvis generibus monachorum, & qvarto nuper exorto, de fide cœnobitæ & eremitæ, (q) de ſatisfactione pœnitentiæ, (r) de remiſſione Qvinqvageſimæ, de nocturnis illuſionibus; De eo, qvod dicit Apoſtolus, (s) *Non enim quod volo, facio bonum, ſed quod nolo malum, hoc ago;* De mortificatione. Et ad extremum, rogatus a Leone urbis Romæ Epiſcopo, (t) ſcripſit adverſum Neſtorium (u) de Incarnatione Domini libros ſeptem: & in his ſcribendi (x) apud Maſſiliam & vivendi finem fecit Theodoſio & Valentiniano regnantibus.

(l) imo Patribus Anachoretis Ægypti ἐν τῇ ἐρήμῳ Σκήτεως familiaris. Vide Antonium Pagi ad A. C. 404. n. 22. ſeq. (m) MS. Corbej. *duo id eſt virorum & puellarum monaſteria, quæ hodieqve extant.* (n) id. *res omnino monachis neceſſarias, id eſt de habitu & de canonico ordine - - pſalmorum modulamine.* (o) in Corbej. deſunt verba: *de octo principalibus vitiis.* (p) id. *de qualitate orationum, de jugi oratione.* (q) *cænobitarum & eremitarum.* id. al. *de fine*, pro: *de fide.* (r) verba: *de ſatisfactione pœnitentiæ* deſunt in Corbej. (s) Rom. VII. 19. Corbej. *quod volo facio bonum, & reliqua, & ad extremum.* (t) *Leone tunc temporis archidiacono.* id. (u) ita & Corbej. pro qvo alii *Neſtorem*, ut c. 53. 57. &c.

Aub. MIRÆI *Schol.* JOANNES CASSIANUS] S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, Presbyter Maſſilienſis, ſcripſit Latine *De inſtitutis cænobiorum libros XII. Collationes Patrum XXIV. & de Chriſti Incarnatione libros ſeptem.* Qvæ omnia, cum notis & cenſuris Henrici Cucqvii Antverpiæ; Petri Ciacconii Romæ & Lugduni; itemqve Alardi Gazaei 1628. apud Atrebates, ſunt edita. Cum cenſuris, dico; qvia multis locis Caſſianus caute legendus eſt; ut iidem illi commentatores, Bellarminus in Catalogo, & alii docent. Vide & Prolegomena Gennadio a me præfixa. Cæterum ex collationibus poſtremæ ſeptem ad monachos qvi in Stoechadibus inſulis erant, ſcriptæ ſunt, totidem ad Honoratum Arelatenſem & Eucherium Lugdunenſem.

ſem, Epiſcopos: qvorum alter conditor, alter alumnus Lerinenſis monaſterii fuit. *Stoechades* porro in-ſra Maſſilienſi *Lerinus* ſeu *Lirinus*, & *Lerus*, itidem inſulæ, e regione Antipolis ſunt ſitæ; omnes olim refertæ cœnobiis ac cellulis Monachorum: qvod Caſſiani collationes abunde teſtantur.

An vero inter Sanctos numerandus ſit Caſſianus, a curioſis diſputari ſolet. In poſtrema Gazæi editione Atrebantenſi, præfixæ leguntur Vindiciæ tutelares pro ſanctitate Ioannis Caſſiani. Ex iis hæc habe. *Qvidam e ſocietate Ieſu, a virtute, prudentia, eruditione commendatiſſimi, adeoqve fide digniſſimi, Maſſiliam profecti compererunt, Abbatiam, cui præfuit Caſſianus nunc vocari* S. Victoris monaſterium, *prope Maſſiliam ædificatum, in eoqve caput ipſius Caſſiani integrum, Theca ex argento inaurato gemmisqve ornata incluſum adſervari; corpus autem ibidem in crypta, inter multa aliorum ſanctorum ſacra lipſana, jacere conditum, in loculo marmoreo, qvatuor columnis ſuffulto; deinde vigeſimum tertium diem menſis Julii feſtivo ipſius memoriæ dicatum eſſe, cum Octava ſolenni novem Lectionum, officio & Miſſa propria: qvæ extant in ſupplemento ſanctorum monaſterii Victoriani, Lugduni* 1600 *edito. In ipſo autem officio dicitur:* Hodie Caſſianus ab Angelis in cœlum evectus eſt. *Porro ſumma Lectionum qvæ in Nocturnis leguntur, hæc eſt; nempe S. Caſſianum, genere Scytham; Athenis natum (ubi & ſodalitium qvoddam inſtituit) a puero fere Bethleemitem extitiſſe cœnobitam, atqve in ipſo oppido Bethleem aliud poſtea ſodalitium erexiſſe; deinde in antrum trium ſeniorum* Chæremonis, Neſtoris & Joſephi *ſe contuliſſe. Peragrata deinde Ægypto, cum* Germano *Abbate Conſtantinopolin appuliſſe, & a* S. Joanne Chryſoſtomo *creatus diaconus, Romæ vero ſacerdotio initiatus fuit. Tandem poſtqvam multa in Oriente præclare egiſſet, Maſſiliam profectus, erecto cœnobio celeberrimo, qvinqve millium monachorum inſtitutor extitit: in alio vero ſacro parthenone copioſum ſanctarum virginum gregem gubernavit. Deinde cum duodecim* Inſtitutionum libros, Collationes Patrum, *& tractatum* De incarnatione *ſcripſiſſet, anno ætatis ſuæ ſupra nonageſimum ſeptimo, in pace qvievit multis clarus virtutibus, ſub Theodoſio & Valentiniano Imperatoribus, X. Kalendas Auguſti. Neqve vero Lector mirari debet, ſi poſt duodecim annorum centurias, ignota pleriſqve Caſſiani ſanctitas, nunc demum manifeſta e tenebris in lucem emergat. Hoc ipſum in aliis qvoqve ſanctis divina permiſit providentia, cujus judicia ſunt incomprehenſibilia. Certe* Luciferum *Calaritanum Epiſcopum verebantur non pauci in Schiſmate defunctum, & in illis inſtar omnium conditor Annalium Baronius, in geſtis anni* 368. Verum Luciferum reſipuiſſe, & in ſancta Eccleſiæ pace obiiſſe (*verba ſunt Cornelii Lapidani, S. I. Theologi, in cap. 3. Apocalypſeos*) multis rationibus ſatis nervoſis probare contendit Antiochus Bronchus Calaritanus, ſcribens in cap. 2. Apocalypſeos, diſput. 11. qvæſt. 2. ac præſertim ex eo, qvod SS. Hieronymus; Hilarius & alii Patres eum Beatum nominent, magnisqve laudibus celebrent. Rurſum qvod Sardi & Vercellenſes publice eum ut ſanctum colant & invocent, ac in ejus honorem baſilicam juxta Calarim erexerint, qvæ etiamnum extat.

De Fauſto Regienſi Epiſcopo retractans ea Baronius, qvæ tomo 6. *ad annum* 490 *ſcripſerat, ſic fere loqvitur tomo* 10. *in Additionibus ad annum* 490. Ut accepimus, Eccleſia Regienſis in Gallia, ubi Fauſtus ſedit Antiſtes, ſemper eum ut ſanctum coluit, celebrans ejuſdem Natalem 17 Januarii; ibiqve in ejus memoriam antiqvitus erecta baſilica, ejus nominis titulo inſignita, hactenus ejus cultu a fidelibus freqventatur &c. Maneant igitur Fauſto integra ſua, nec ex noſtris ſcriptis ſentiat præjudicium, neqve priv-vo judicio novitati liceat convellere antiqvitatem. *Hactenus fere ex Vindiciis ſupramemoratis.*

CAPUT LXII.

PHILIPPUS (y) Presbyter, optimus auditor Hieronymi, commentatus *in Iob* (z) edidit ſermone ſimplici librum. Legi ejus & *familiares epiſtolas*, (a) & valde ſalſas, & maxime ad paupertatis & dolorum tolerantiam exhortatorias. Moritur Marciano & Avito regnantibus.

(y) Hoc caput in MS. Corbej. deſideratur. (z) Hi commentarii Philippi presbyteri in Jobum exſtant dicati Nectario Epiſcopo & in libros III. diſtincti, ſæpiusqve editi tamen ſeparatim ſub Philippi nomine tum inter Hieronymi & Bedæ opera. (a) Epiſtolæ hæ interciderunt. Alius Philippus Presbyter Agyni in Sicilia, de qvo Acta Sanctor. XII. Maj. T. 3. p. 26. ſeq.

CAPUT LXIII.

EUCHERIUS, Lugdunenſis Eccleſiæ Presbyter, (b) ſcripſit *ad Valerianum*,* propinquum ſuum, *De contemtu mundi & ſæcularis philoſophiæ, epiſtolam unam*, ſcholaſtico ſermone & rationabili. (c) Diſſeruit etiam ad perſonam (d) filiorum *Salonii* & *Verani*, poſtea Epiſcoporum, obſcura qvæqve ſanctarum capitula ſcripturarum. Sed & *Caſſiani* (e) qvædam opuſcula, lato tenſa ſermone, (f) auguſto verbi reſolvens tramite, in unum coëgit volumen, aliaqve tam eccleſiaſticis qvam monaſticis ſtudiis (g) neceſſaria. Moritur ſub Valentiniano & Martiano Principibus. (h)

(b) MS. Corbej. *Pontifex*, Editt. Gennadii in Hieronymi operibus, *Epiſcopus*. * MS. Codex Martinianus teſte Suffrido Petri, *ad Vrannum*. (c) *rationabili diſertoqve ſermone*. Corbej. (d) Sic ſupra, cap. 60. *ad filii ſui Etherii perſonam*. (e) Corbej. *ſancti Caſſiani*. (f) id. *lato tenens eloqvio*. (g) Vocabulum *ſtudiis* deeſt a Corbej. (h) ibid. poſtrema a verbo *moritur* deſunt, & loco illorum exſtant hæc; *Floruit ætate qva & beatus Cæſarius*.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. EUCHERIUS, ex monacho Lirinenſi Epiſcopus Lugdunenſis, anno urbis conditæ milleſimo octogeſimo qvinto (hoc eſt, Chriſti qvadringenteſimo triceſimo ſecundo) ut ipſe teſtatur, cum adhuc eſſet monachus, ſcripſit *De contemtu mundi* epiſtolam parænecticam ad Valerianum cognatum ſuum; qvam Moretus 1620. typis Plantinianis, cum brevibus notis Heriberti Roſweidi, publicavit. Atqve hic qvidem libellus, in poſtrema editione Colonienſi Bibliothecæ Patrum, non recte inſcriptus eſt *De vita ſolitaria.* Extat namqve alius ejuſdem S. Eucherii libellus, S. Hilario Epiſcopo Arelatenſi, non Valeriano inſcriptus, hoc titulo, *De vita ſolitaria*; ſive *De laude eremi*, typis itidem Moretianis 1621. editus & a Nicolao Fabro Pariſienſi cum MSS. collatus. De qvo ſic Iſidorus cap. 15. de Scriptoribus Eccleſiaſticis: *B. Eucherius Franciæ Epiſcopus, elegans ſententiis, ornatus in verbis, edidit ad Hilarium Arelatenſem Antiſtitem, eremi deſerta petentem, unum opuſculum de laude ejuſdem eremi, luculentiſſime & dulci ſermone dictatum.* Scripſit autem hunc libellum Eucherius eo tempore, qvo Hilarius, relicto Epiſcopatu Arelatenſi, Lirinum rediit, priſtino eremi amore captus; ut ex ipſius Hilarii homilia de S. Honorato colligi datur.

Cæterum ex legitima ante ſacerdotium conjuge, *Galla* nomine, Eucherius duos ſuſtulit filios, *Salonium* & *Veranum*, ac totidem filias, *Conſortiam* & *Tulliam.* Ex Salviani Maſſilienſis epiſtola ad Eucherium conſtat, Eucherii filios, patre ſuperſtite, magiſtros eccleſiarum & epiſcopos eſſe cœpiſſe. Inter epiſtolas Leonis Magni Papæ legitur epiſtola a Ceretio, Salonio & Verano Epiſcopis ad Leonem ſcripta. Extant item, in Bibliotheca Patrum, *Salonii commentaria in Proverbia & Eccleſiaſten.* De duabus Eucherii filiabus, deqve ejuſdem promotione ad Epiſcopatum ſic Ado in Martyrologio, 16. Novembris: *Natalis S. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi, admirabilis fidei, vitæ & doctrinæ viri; qvi ex nobiliſſimo Senatorum ordine ad religioſam vitam habitumqve converſus, diu in agro ſuo, ſuper fluvium Druentiam, intra ſepta ſpeluncæ ſponte concluſus, Chriſto ſervivit, jejuniis & orationibus vacans. Defuncto autem Pontifice Lugdunenſi, ipſum pari animo, unoqve conſenſu, clerus & populus ſibi eligens ſacerdotem, in Pontificali cathedra ſolenniter collocavit. Hujus uxor* Galla *in ſancto habitu Deo ſerviens, ſpeluncam ejus ingreſſa, omne illic vitæ ſuæ tempus in ſtudio religionis exegit. Duæ ipſorum filiæ, qvarum una* Conſortia, *altera* Tullia *vocabatur, virginitatis gratia & ſignorum gloria claruerunt.* Hactenus Ado.

Qvod ad alia S. Eucherii opera attinet, Claudianus Mamertus Viennenſis eccleſiæ Presbyter, Mamerti Viennenſis Epiſcopi frater, in ſuis de ſtatu animæ libris, teſtatur ipſum eloqventiſſimas *conciones* ſeu *homilias* ſcripſiſſe; atqve eæ qvidem fortasſis ſunt illæ, qvæ ſub nomine Euſebii Emeſeni circumferuntur. Tomo 5. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, itemqve in Chronologia Lirinenſi & alibi extant varia S. Eucherii ſcripta: de qvibus qvid Bellarminus ſenſerit, ipſe in libro ſuo de Scriptoribus Eccleſ. explicat. Joannes Molanus, in ſua MS. Bibliotheca ſacra, notat in Romana operum S. Eucherii editione, a Galeſinio an. 1564. publicata, contineri multa ſuppoſititia. Hiſtoriam paſſionis *S. Mauritii* ac Sociorum Thebæorum, a S. Eucherio ad Silvium Epiſcopum, ut volunt, ſcriptam, Petrus Steuartius, Doctor Theologus. Ingolſtadii 1617. cum notis edidit. Cæterum noſter hic S. Eucherius Arauſicano I Concilio ann. 441. ſubſcripſit: eſtqve alius Eucherius, qvi Arauſicanæ II. Synodo anno 529. interfuit; cujus poſterioris Cyprianus in vita S. Cæſarii Arelatenſis, apud Surium, meminit.

Sed & Caſſiani opera] Baronius in geſtis anni 433. de iſto Gennadii dicto ſic cenſet: *Hæc Gennadius, ejusdem farinæ cum Caſſiano: qvi ne diceret, erroribus confutatis, Eucherium expurgando contraxiſſe opera Caſſiani, latum ſermonem circumcidiſſe prætexuit.* Ita Baronius. Cæterum qvia liber qvartus de Vitis Patrum, editionis Plantinianæ ex Severo Sulpitio & Ioanne Caſſiano eſt concinnatus (ſunt enim tantum excerpta qvædam ex eorum libris, verbis pene eisdem) diſputant eruditi, qvis ea concinnaverit. Sunt qvi ab *Eucherio Lugdunenſi*, alii a *Victore Martyritano* in Africa Epiſcopo (qvem Caſſiodorus divin. Inſt. cap. 29. memorat) id factum exiſtimat. Qva de re Roſweidum conſule in Prolegomeno VI. ad vitas Patrum.

CAPUT LXIV.

VINCENTIUS, natione Gallus, apud monaſterium Lerinenſis inſulæ presbyter, (i) vir in ſcripturis ſanctis doctus, & notitia eccleſiaſticorum dogmatum ſufficienter inſtructus, compoſuit, ad evitanda hæreticorum collegia, nitido ſatis & aperto ſermone, validiſſimam diſputationem, qvam abſconſo nomine ſuo titulavit, (k) *Peregrini adverſus hæreticos.* Cujus operis, qvia ſecundi libri maximam in ſchedulis partem a qvibusdam furatam perdidit, recapitulato ejus paucis ſermonibus ſenſu priſtino compegit, & uno in libro edidit. Moritur Theodoſio & Valentiniano regnantibus. (l)

(i) Corbej. *apud Lirinenſi inſula presbyter, vir valde in S. S. d. & notitia dogmatum* &c. (k) *prætitulavit* id. Hoc eſt celebre illud Vincentii commonitorium; qvod poſt Coſterium & alios illuſtravit V. C. Stephanus Baluzius. (l) *imperantibus.* Corbej.

Aub MIRÆI *Schol.* S. VINCENTIUS Lirinenſis in Gallia Monachus, aureum ſuum adverſus hæreſes libellum ſcripſit triennio poſt oecumenicam ſynodum Epheſinam (hoc eſt, anno Chriſti qvadringenteſimo triceſimo qvarto) ut ipſemet teſtatur. Libellum hunc *Johannes Coſterius, & Bartholomæus Petrus Lintrenſis*, Doctor Th. Duacenſis, brevibus notis illuſtrarunt. Vincentio frater fuit *S. Lupus* Epiſcopus Tricaſſinus, Britannica legatione, & pacati civibus ſuis Attilæ gloria clarus. Lupum porro in eadem inſula Lirinenſi (qvæ commune

nunc tunc erat ſæculum abdicantibus Gymnaſium) verſatum fuiſſe, conſtat ex Sidonii epiſtola 1. lib. 6. & ex libri 8. epiſt. 14. itemqve ex Eucherii Lugdunenſis libello de laude eremi. Lupi porro & S. Euphronii Auguſtodunenſis Epiſcopi epiſtola, *de bigamis clericis, & iis, qui uxores duxerunt*, extat apud Sirmondum tom. 1. Conc. & Claudium Robertum in Gallia Chriſtiana. Eſt autem *Lirinus* in mediterraneo mari Gallico, inſula notiſſima, e regione Antipolis, oppidi Provinciæ II. Narbonenſis, ſita; cui hodie nomen eſt a *S. Honorato*, Lirinenſis monaſterii conditore, poſt Epiſcopo Arelatenſi. Lirino vicina eſt alia inſula *Lerus* dicta; cui nunc nomen a *S. Margarita*.

CAPUT LXV.

SYAGRIUS ſcripſit *de fide* adverſum præſumtuoſa hæreticorum vocabula, qvæ ad deſtruenda vel ad immutanda S. Trinitatis nomina uſurpata ſunt, dicentium, Patrem non debere Patrem dici, ne in Patris nomine filius conſonet, (m) ſed ingenitum & infectum ac ſolitarium nuncupandum, ut qvicqvid extra illum eſt perſona, extra illum ſit natura: oſtendens & Patrem, qvi ejuſdem eſt naturæ, poſſe dici ingenitum, & ſcripturam dixiſſe, & ex ſe genuiſſe in perſona Filium, non feciſſe, & ex ſe protuliſſe Spiritum Sanctum in perſona, non genuiſſe neqve feciſſe. Sub hujus Syagrii nomine *ſeptem de fide & regulis* (n) *fidei libros* prætitulatos inveni. Sed qvia linguam variant, (o) non omnes ejus credidi eſſe.

(m) Corbej. *ſonet*. (n) al. *vel regulis*. (o) Corbej. *in lingua variantur*. Porro hæc Syagrii, qvem Gemblacenſis Codex *Satyrium* appellat, opuſcula intercciderunt.

I. S. CYPRIANI *Schol*. Syagrii ſolus Gennadius mentionem fecit. Argumentum libri prioris heic obſcurius traditum Cave Part. 1. hiſt. lit. p. 240. ita exprimit: *Scripſit libellum de fide adverſus Hæreticos nonnullos, qui perſonas S. Trinitatis nominibus relationem mutuam indicantibus exprimi noluerunt.* Mihi hæreticorum, qvos confutavit Syagrius mens fuiſſe videtur, primam Divinitatis perſonam non eſſe patrem dicendam; nec Filium ſecundam, ne unitas naturæ Divinæ convelleretur: Patrem enim & filium non poſſe non habere naturas numero diſtinctas. Si igitur in divinis ſit filius aliqvis, qvi non ſit Pater & Pater qvi non ſit filius; neceſſum eſſe, ut duas, imo tres naturas divinas admittamus. Ita enim colligebant: qvicunqve eſt extra patrem perſona, is eſt extra patrem natura.

Extra illum ſit natura. Male Miræus *extra ſit in natura*

Et ex ſe protuliſſe Spiritum S. in perſona, non genuiſſe neqve feciſſe. Hæc non ſunt in codice Guelpherbytano.

De fide vel regulis. Ita lego ex cod. Norimb. Miræus habet: *fide et*.

CAPUT LXVI.

ISAAC * Presbyter Antiochenæ eccleſiæ, ſcripſit Syro ſermone, longo tempore & multa: præcipua tamen cura adverſum Neſtorianos & Eutychianos. (p) Ruinam etiam Antiochiæ elegante carmine (q) planxit, eo auditores imbuens ſono, qvo Ephrem (r) diaconus, Nicomediæ lapſum. (s) Moritur Leone & Martiano (t) imperantibus.

* Gemblac. *Iſaihah*. (p) Corbej. *præcipue tamen adverſus Neſtorium & Eutichianos*. (q) ita idem Codex, qvod mihi magis probatur qvam *longo carmine*, qvod Suffridus Petri ex Honorio pro vitioſa lectione *elegiaco carmine* reſtituiſſe ſe profitetur. Pro *Antiochia* in Corbej. eſt *Antiochenæ urbis*. (r) id. *eo auditores imbuens quo Efrem*. (s) Sic eſt in omnibus, nec deeſt aliqvid, ut viſum vitioſe *Suffrid. Petri*. (t) Sigeberg. *Marino*, Corbej. *Majoriano*.

A. MIRÆI *Schol*. Duos invenio Iſaacos, natione Syros, profeſſione monachos. Ex iis ſenior, hic a Gennadio memoratus, Martiano & Leone imperantibus, hoc eſt, circa annum qvadringenteſimum qvinqvageſimum qvartum deceſſit; alterum uſqve ad extrema Gothorum tempora ſuperuixiſſe Gregorius lib. 3. Dialogorum teſtatur. Utrumnam vero ſit liber ille *de contemtu mundi* qvi tom. 6. bibliothecæ Patrum legitur, incertum eſt. Poſſevinus qvidem Iſaaco ſeniori attribuit; Sed neqve Gennadius, neqve Trithemius, qvi ſcripta iſtius Iſaaci recenſent, hujus libri meminerunt. Unde non minus probabile videri qveat, librum iſtum eſſe Iſaaci junioris.

CAPVT LXVII.

SALVIANUS, Maſſilienſis eccleſiæ (u) presbyter, humana & divina litteratura inſtructus, &, ut abſqve invidia loqvar, epiſcoporum magiſter, (*) ſcripſit ſcholaſtico & aperto ſermone multa: ex qvibus iſta legi, *de virginitatis bono* ad Marcellum Presbyterum (w) *libros tres*; *adverſum avaritiam libros quatuor*, *de præſenti judicio*

(u) Corbej. *apud Maſſiliam presbyter*. (*) id. *Magiſter Epiſcoporum ſanctorum Salonii & Verani*. Sic & Martinienſis Codex teſte Suffrido Petri. (w) *Presbyterum* non eſt in Corbej.

cio libros qvinqve, & pro eorum merito ſatisfactionis (x) *ad Salonium* epiſcopum (y) *librum unum*, *& expoſitionis extremæ partis libri Eccleſiaſtici ad Claudium* (z) Epiſcopum Viennenſem librum unum, *librum epiſtolarum unum*. (a) Et in morem Græcorum, *a principio Geneſis, uſqve ad conditionem hominis*, compoſuit verſu hexaemeron (b) *librum unum*, *homilias* epiſcopis factas multas, (c) ſacramentorum vero qvantas nec recodor. Vivit uſqve hodie in ſenectute bona.

(x) id. *pro eorum præmio ſatisfaciendo.* (y) Codex Martinienſis *Epiſcopum Veroneſem.* Gemblacenſis, *Viennenſem.* (z) al. *Claudianum*, infra, c. 83. Sed *Claudium* etiam Corbej. (a) in Corbej. deſunt verba: *librum Epiſtolarum unum.* (b) id. *qvaſi Exemeron.* (c) *omelias ad Epiſcopos factas multas.*

Aub. MIRÆI *Schol.* SALVIANUS Maſſilienſis Presbyter (non autem Epiſcopus) circa annum Chriſti qvadrageſimum, ad Salonium Epiſcopum, Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi filium, ſcripſit libros octo *de providentia & gubernatione DEI, deqve juſto ac præſenti ejus judicio*: in qvibus vitia Chriſtianorum ſui temporis caſtigat, & Galliæ a Barbaris vaſtatæ ſtatum ac cauſas graphice depingit. Scripſit inqvam ſub Chriſti 440. annum: nam bellum contra Gothos a Litorio geſtum vocat proximum. Inter alia Salvianus acriter invehitur in ludos Circenſes, & id genus ſpectacula, Belgis aliisqve Gallis tunc familiaria. Scripſit inſuper librum unum *epiſtolarum*: *& Timothei* nomine ad eccleſiam catholicam libros qvatuor. Qvæ omnia, a Petro Pithoeo cum MSS. codicibus collata, Pariſienſes 1579. & 1608. foras dederunt. Alia ejus opera, a Gennadio hoc capite, ab Adone Viennenſi in Breviario Chronicorum, & a Trithemio recenſita perierunt. Natus autem creditur Salvianus Coloniæ Agrippinæ, aut in vicinia; vixitqve diu Treviris. Cujus qvidem urbis, qvarto a Francis, Burgundionibus aliisqve Barbaris vaſtatæ, everſionem ſub annum 433. ſuis ipſe oculis ſpectavit; atqve inde Maſſiliam poſtea migravit: ſede Imperii Treviris Arelatem tranſlata. His de rebus plura ſi voles, Chronicon noſtrum, in geſtis anni citati & ſubſeqventium, lege.

CAPUT LXVIII.

PAULINUS (x) compoſuit *tractatus de initio Quadrageſimæ*; de qvibus ego duos legi. *De die Dominico Paſchæ, de obedientia, de pœnitentia, de Neophytis.*

(x) Incertum qvis hic Paulinus. Neqve ejus qvicqvam extſtat qvod ſciam.

CAPUT LXIX.

HILARIUS, Arelatenſis (y) epiſcopus, vir in ſanctis ſcripturis doctus, (z) paupertatis amator, & erga inopum proviſionem non ſolum mentis pietate, (a) ſed & corporis ſui ſolicitus labore fuit. Nam pro reficiendis pauperibus etiam ruſticationem (b) contra vires ſuas homo genere clarus, & longe aliter educatus, exercuit: ſed nec in ſpiritalibus neglexit. Nam & in docendo gratiam (c) habuit, & absqve perſonarum acceptione (d) omnibus caſtigatum opus prædicationis ingeſſit. Ingenio vero immortali aliqva & parva edidit, qvæ eruditæ animæ & fidelis linguæ indicio ſunt: in qvibus præcipue, & ad multorum utilitatem, neceſſario opere *vitam Sancti Honorati* prædeceſſoris ſui compoſuit. Moritur Valentiniano & Martiano regnantibus.

(y) *Urbis*, addit Corbej. (z) *eruditus, paupertatis etiam amator.* id. (a) id. *meritis, pietate.* (b) id. *ruſticationem propriis viribus homo tener & clarus exercuit.* (c) id. *maximam gratiam.* (d) id. *acceptionibus, omnibus caſtigationem ingeſſit.* *Studioſo vero ingenio aliqva parva edidit*, *qvæ eruditis & fidelibus indicio ſunt.* His verbis clauditur hoc caput in Corbej.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. HILARIUS, ex Monacho Lirinenſi Epiſcopus Arelatenſis, concilio Regenſi ſeu Regienſi anno 439. & Arauſicano I. an. 441. interfuit. Scripſit ad Leonem I. Papam, verſu heroico, *Hiſtoriam Geneſeos*, uſqve ad ſeptimum caput; & proſa *vitam S. Honorati*, prædeceſſoris ſui, Pariſiis ſtudio Gilberti Genebardi 1578 primum, poſt a Surio editam. Sunt qvi ipſi attribuunt epiſtolam unam ad S. Auguſtinum de Prædeſtinatione, ejus occaſione idem S. Auguſtinus libros de prædeſtinatione ſanctorum & de bono perſeverantiæ ſcripſit. At Bellarminus in catalogo & alii cenſent, illam epiſtolam non eſſe S. Hilarii Arelatenſis Epiſcopi, ſed *Hilarii Presbyteri* cujuſpiam. Ceterum S. Hilarius, poſt annos aliqvos in Epiſcopatu tranſactos, priſtino vitæ ſolitariæ deſiderio tactus, Lirinum rediit: ut ipſe Hilarius teſtatur homilia de S. Honorato, & Sidonius in Euchariſtico ad Fauſtum Rejenſem Epiſcopum: ubi hic inter cetera memorat *Eucherii venientis iter, redeuntis Hilari*. Atque eo qvidem tempore S. Eucherius elegantem de laude eremi libellum ad Hilarium ſcripſit; ut ſupra cap. 63. docui. Vita porro S. Hilarii Arelatenſis (qvi an. decimo Leonis I. Papæ, hoc eſt, Chriſti qvadringenteſimo qvadrageſimo ſexto deceſſit) apud Barralem in chronologia Lirinenſi extat, cum epitaphio ejuſdem S. Hilarii. Qvis illius vitæ ſcriptor fuerit, infra cap. 99. diſputabimus. Alius ab iſto fuit *S. Hilarius Pictavienſis Epiſcopus*, cujus operibus communiter annecti ſolent nonnulla S. Hilarii Arelatenſis opuſcula.

CA-

CAPUT LXX.

LEO, urbis Romæ epiſcopus, ſcripſit *ad Flavianum*, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ epiſcopum, (e) adverſus Eutychen Presbyterum (qvi tunc ambitione epiſcopatus nova in eccleſiam moliebatur inducere) *epiſtolam*, in qva admonet eum, ut ſi confiteretur errorem, & polliceretur emendationem, reciperet eum: ſin autem perſiſteret in incepto, cum ſua hæreſi damnaretur. Similiter docet in ipſa epiſtola, & divinis confirmat teſtimoniis, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſicut & paternæ divinitatis verum filium, ita verum humanæ naturæ (g) eſſe hominem credendum, id eſt, ex carne virginis Mariæ carnem traxiſſe, & non de cœlo corpus ſibi exhibuiſſe; ſicut Eutyches aſſerebat. Moritur Leone & Majoriano imperatoribus. (h)

(e) Corbej. *Pontificem*. (f) id. *perſiſteris* pro *perſtiterit*. (g) id. *ita humana natura hominem eſſe.* (h) id. *Valentiniano & Majoriano imperantibus*. Sed Suffridus Petri, in omnibus, inqvit, noſtris MSS. Codicibus erat, *moritur Leone & Martiano Imperatoribus*, qvam lectionem qvoniam commendat Hiſtoriæ veritas, reponendam duximus. Sed Hiſtorica veritas confirmat Leonem magnum mortuum anno eodem qvo occiſus Majorianus.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. LEO I. (ab anno 440. ad 461.) annis fere 21. Romanam cathedram tenuit, & 11. Aprilis deceſſit, vir pietate, ſcientia ac dicendi facultate præſtans: ut merito Magni cognomen ipſi adhæſerit. Opera ejus omnia, cum operibus S. Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatis (qvi circa annum 450. obiit) Pariſienſes junctim ediderunt. Porro inter opera S. Leonis collocari ſolet liber *De conflictu virtutum & vitiorum*: Sed is liber S. Leonis eſſe non poteſt, cum in eo fiat mentio Regulæ S. Benedicti. Sic & inter epiſtolas ejuſdem S. Leonis num. 96. non recte collocatur epiſtola *Leonis Bituricenſis Epiſcopi*: qvi una cum Victurio Cenomanenſi, & Euſtochio Turonenſi, eam ſcripſit ad Epiſcopos & Presbyteros provinciæ, non Thraciæ (ut inter Leonis epiſtolas vulgatum eſt) ſed tertiæ: qvo nomine Turonica deſignatur, qvæ eſt tertia Lugdunenſis: ut Sirmondus in ſuis Notis ad Tom. I. Conciliorum Galliæ obſervavit.

CAPUT LXXI.

MOCHIMUS, (i) Meſopotamius Presbyter, apud Antiochiam ſcripſit *adverſum Eutychen* egregium libellum: & alia ſcribere dicitur, qvæ necdum legi.

(i) Corbej. *Mozymus*. al. *Moſchimus*. Gembl. *Mochomenus*. al. *Meſopotamenus presbyter*. Nihil hujus ſcriptoris ad nos pervenit.

CAPUT LXXII.

TIMOTHEUS, extincto ab Alexandrinis (k) Proterio epiſcopo, tumultuante adhuc plebe aut voluit, (l) aut paſſus eſt ſe ab uno epiſcopo in locum occiſi epiſcopum fieri. Et ne contra legem factus merito abiiceretur, ad gratiam plebis, qvæ Proterium exoſum habuerat, omnes, qvibus ille communicaverat, Neſtorianos eſſe pronunciat: (m) & maculam conſcientiæ, temeritate abluendam præſumens, ſcripſit *ad Leonem imperatorem, libellum* valde ſuaſorium, qvem pravo ſenſu Patrum teſtimoniis in tantum roborare conatus eſt, ut ad decipiendum Imperatorem, & ſuam hæreſin conſtituendam, (n) pene Leonem, urbis Romæ pontificem & Chalcedonenſem ſynodum, ac totos occidentales (o) epiſcopos aliorum adminiculo Neſtorianos oſtenderet. Sed, favente DEO, a Chalcedonenſi concilio hoſtis eccleſiæ arguitur & confutatur. (p) Vivere adhuc in exilio jam hæreſiarcha dicitur, & habetur. Hunc ipſum libellum noſcendi gratia ego, rogatus a fratribus, in Latinum tranſtuli,* & cavendum prætitulavi.

(k) Corbej. *apud Alexandriam*. (l) id. *ante voluit, ante paſſus eſt - - qvam ſynodalia decreta adſtarent*. (m) *Neſtorianos pronuntiat - - conſcientia abluenda temeritate præſumens*. id. (n) id. *contutandam*. al. *confortandam*. (o) Corbej. *totius Occidentis Epiſcopos*. al. *Orientales*. vitioſe. (p) Corbej. *a Calcidonenſi concilio hoſtis Eccleſiæ coartatus & confutatus eſt*. * Hic liber Timothei Eutychiani neqve Græce neqve ex Latina Gennadii verſione extat.

Aub. MIRÆI *Schol.* An. 451. Chalcedone generalis Synodus 630. Patrum eſt celebrata, cui *Paſchaſinus Lilybetanus*, cum aliis tribus Pontificis Romani legatis, interfuit. In ea damnatus eſt *Dioſcorus* & *Eutyches*. In Dioſcori pulſi locum *Proterius* eſt ordinatus Ep. Alexandrinus. Proterio demum an. 455. a furente plebe ſive a militibus obtruncato, *Timotheus*, homo vafer & impurus, ſedem illam occupavit. Is deinde, Leone I. Papa inſtante, Gangram, indeqve Cherſonam eſt deportatus: ut Theodoretus, Evagrius & Baronius fuſe narrant. Alius ab iſto fuit *Timotheus Alexandrinus Epiſcopus*, qvi Theodoſii Imperatoris ævo vixit, & cujus *reſponſa quædam canonica*, una cum commentariis Balſamonis, extant tom. 4. Bibliothecæ Patrum.

Digitized by Google

CAPVT LXXIII.

ASCLEPIUS Afer, in Bajenſi (q) territotio vici non grandis (r) epiſcopus, ſcripſit *adverſum Arianos*, & modo *adverſum Donatiſtas* ſcribere dicitur. In docendo autem ex tempore, grandi opinione celebratur. (s)

(q) pro *Bajenſi* (in Numidia) alii Codices ut Corbej. *Gabaënſi*, alii ut Noribergenſis & Trithenius, *Vageuſi*. (r) Corbej. *vicina civitatis grandis epiſcopus*. (s) id. *grandem opinionem habet*. Ex hujus Aſclepii ſcriptis nihil ad nos pervenit.

CAPUT LXXIV.

PETRUS Edeſſenæ eccleſiæ Presbyter, declamator inſignis, ſcripſit *variarum cauſarum* (t) *tractatus*, & more ſancti Ephrem diaconi, *pſalmos metro* compoſuit.

(t) de vario argumento, qvod alibi dixit *variarum hypotheſeon tractatus*. ut c. 57. & 53. Cæterum hæc Petri Edeſſeni ſcripta interciderunt, qvi ut Mochimus ſupra c. 71. laudatus Syriace ſcripſit, & Pſalmos Syriaco metro condidit.

CAPVT LXXV.

PAULUS Presbyter, (u) natione, ut ex dictis ejus cognovi, Pannonius; ſcripſit *de virginitate ſervanda & contemtu mundi, ac vita inſtitutione, vel morum correctione* mediocri ſermone, ſed divino conditos ſale *libros duos*; * ad perſonam cujuſdam nobilis & Chriſto dicatæ virginis, *Conſtantia* nomine: in qvibus meminit Joviniani hæretici, & voluptatum ac lididinum prædicatoris, cui in tantum continentis vitæ & caſtæ inſtitutio contraria fuit, ut inter luxurioſas epulas animam eructaret. (x)

(u) in Corbej. hoc caput deeſt. * Hi duo libri Pauli ſive Petri Pannonii hodie deſiderantur. (x) MSS. Codices qvos conſuluit Suffridus Petri, *anima refutaret beatitudinem*. Sed perperam idem *epiſtolas* pro *epulas*.

Aub. MIRÆI *Schol.* De Aſclepio Afro, Petro Edeſſeno, & Paulo Pannonio agit etiam Trithemius. Notet tamen lector, hunc Paulum ab Honorio & Trithemio vocari Petrum. [Etiam in Codice Martinienſi & Noribergenſi.]

E. SAL. CYPRIANI. *Eructaret animam.* Hæc mihi probabilior viſa eſt lectio. Miræus ridicule: *ut inter luxurioſas epiſtolas eructaret animam.* Codex Nor. *ut inter luxurioſas epulas anima reputaret beatitudinem.* Ita & Guelpherbytanus.

CAPUT LXXVI.

PASTOR Epiſcopus compoſuit libellum in modum ſymboli paruum, (y) totam pene eccleſiaſticam credulitatem per ſententias continentem. In qvo inter cæteras diſſenſionum pravitates qvas prætermiſſis auctorum vocabulis anathematizat, Priſcillianos cum ipſo (z) auctoris nomine damnat.

(y) Hic qvoqve Paſtoris libellus nuſqvam hodie exſtat. (z) Suffridus Petri edidit: *cum Epiſcopo.*

E. SAL. CYPRIANI Schol. *Cum epiſcopo auctoris nomine.* Non placet hæc lectio Miræi. *Cum ipſo* poſuimus ex Norib.

CAPUT LXXVII.

VICTOR, (a) Cartennæ Mauritaniæ ciuitatis epiſcopus, ſcripſit *adverſus Arianos** librum unum longum, qvem Genſerico Regi (b) per ſuos audiendum obtulit, ſicut ex prooemio ipſius libri didici. Et *de pœnitentia Publicani* (c) librum unum, in qvo & regulam vivendi pœnitentibus juxta ſcripturarum auctoritatem inſtituit: & *ad Baſilium* qvendam *ſuper morte filii*, conſolatorium librum, ſpe reſurrectionis, perfecta

(a) MS. Corbej. *Maurus.* * Hic liber intercidit. Vide Tillemont. T. XVI. memor. p. 611. (b) *Regi Wandalorum.* id. (c) *de pœnitentia publica.* id. vitioſe; nam exſtat adhuc inter S. Ambroſii opera aliqvoties editus, & Victori Tunnenſi tributus in MS. Remenſi.

Digitized by Google

ſecta inſtructione munitum. (d) *Homilias* etiam compoſuit multas, qvas a fratribus, ſalutis propriæ ſollicitis in libros digeſtas ſervari cognovi.

(d) id. *libellum ſpe reſurrectionis munitum*. Exſtat & hic inter S. Baſilii & Eucherii opera. Sed Homiliæ non viderunt lucem qvod ſciam.

Aub. MIRÆI *Schol.* Circa an. Chriſti 530. Victor epiſcopus Africanus ſcripſit *de ratione fidei Catholicæ*, ad Hunnericum, regem Vandalorum. Extat hic ejus liber in bibliotheca patrum tomo 4. editionis ſecundæ. Ita Bellarminus in catalogo.

E. S CYPRIANI. In codicibus noſtris verba: *longum qvem*, uſqve ad illa; *Publicani librum unum* prorſus omiſſa ſunt.

CAPUT LXXVIII.

VOCONIUS, (e) Caſtellani Mauritaniæ oppidi Epiſcopus, ſcripſit *adverſus* Eccleſiæ inimicos *Judæos & Arianos & alios hæreticos*, (f) Compoſuit etiam *Sacramentorum* egregium volumen.

(e) Corbej. *Vuconius Caſtallana Mauritania urbis Epiſcopus*. (f) *librum*, addit Corbej. Sed ille Voconii liber & alter Sacramentorum, nuſqvam exſtat. Pro Voconio *Victorianum Buconium* Trithemius c. 171. de S. E.

E. S. CYPRIANI *Schol.* In codice Guelph. dicitur Buconius; nec aliter vocatur ab Honorio & Trithemio.

CAPUT LXXIX.

MUSÆUS, Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir in divinis ſcripturis doctus, & in earum ſenſibus ſubtiliſſima qvadam exercitatione limatus, lingva qvoqve ſcholaſticus, hortatu S Venerii Epiſcopi, excerpſit de ſanctis Scripturis lectiones totius anni feſtivis diebus aptas, reſponſoria (f) etiam Pſalmorum capitula, temporibus & lectionibus congruentia. Qvod opus tam neceſſarium a lectoribus in Eccleſia probatur, ut expetitum (g) & ſollicitudinem tollat & moram, plebiqve ingerat ſcientiam, celebritatiqve decorem. (h) Sed & ad perſonam ſancti Euſtachii Epiſcopi, ſucceſſoris ſupradicti hominis DEI, compoſuit *ſacramentorum* egregium & non parvum *volumen*, (i) per membra qvidem pro opportunitate officiorum (k) & temporum, pro lectionum textu, pſalmorumqve ſerie & cantatione, diſcretum, ſed ſupplicandi DEO & conteſtandi beneficiorum ejus, ſoliditate ſui conſentaneum. Qvo opere gravisſimi ſenſus & caſtigatæ eloqventiæ agnovimus virum. *Homilias* etiam dicitur declamaſſe, qvas & haberi a fidelibus viris cognovi, ſed ego non legi. Moritur Leone & Majoriano (l) regnantibus.

(f) *reſponſoriis*. Corbej. (g) *a lectore in Eccleſia comprobatur, ut expeditum* id. (h) *& celebritatem decoris*. id. (i) Corbej. *parvum & egregium volumen* Hujus Muſæi vel de qvo cap. ſuperiore Voconii nonnulla legi in Sacramentario Gregorii M. non eſt a veriſimilitudine alienum. (k) qvæ ſeqvuntur a verbis *& temporum*, uſqve ad; *Dicitur etiam & omelias declamaſſe*, deſunt a Corbej. (l) *& Martiano*, Suffridus Petri e ſuis MSS. Sed Corbej. *Leone & Majoriano imperantibus*. Rectius, nam Majorianus non Martianus poſt Leonem imperitavit.

Aub. MIRÆI *Schol.* VENERII, EUSTATHII] Maſſilienſem cathedram ex ordine rexerunt *Venerius*, *Euſtathius* & *Græcus*. Venerii hortatu *Muſæus*, alias *Muſſæus*, Presbyter Maſſilienſis, excerpſit de divinis ſcripturis lectiones totius anni, apud Bernardum Guidonem. Euſtathii Sidonius l. 7. ep. 2. ad Græcum epiſcopum Maſſilienſem meminit; dicitqve Græco Euſtathium ſucceſſiſſe. Id Sirmondus in ſuis ad Sidonium notis notavit, contra ſententiam Claudii Roberti in Gallia Chriſtiana, ubi Maſſilienſes Epp. enumerat.

CAPUT LXXX.

VINCENTIUS Presbyter, & ipſe natione Gallus, in divinis Scripturis exercitatus, lingvam habens uſu loqvendi & majore lectione politam, commentatus eſt *in Pſalmos*. Cujus operis legit aliqva homini DEI Cannatæ, (m) me audiente, promittens ſimul, ſi Dominus vitam & vires daret, ſe in toto pſalterio eodem ſtudio laboraturum.

(m) al. *Cannati*. Ex hujus Vincentii commentariis in Pſalmos nihil tulit ætatem.

A. MIRÆI *Schol.* Errant, qvi *Vicentianas* (ſic enim appellant) *objectiones* illas adverſus S. Proſperum, S. Auguſtini ſcripta defendentem Vincentii Lirinenſis, ſupra cap 64 a Gennadio laudati, fuiſſe exiſtmant; qvi non tantum non impugnavit defenſores S. Auguſtini; ſed in libro, qvem ſcripſit adverſus hæreſes, cap. 43 magnopere laudavit. Sciendum eſt itaqve, eodem ſeculo alterum *Vincentium* in Gallia vixiſſe, de qvo Gennadius cap. 80. ſcribit; cui potius opus illud tribuendum putarem. Qvicqvid ſit, conſtat, lu-

 cubra-

cubrationes illas eſſe Pelagiani hominis, nec dignas, qvæ tribuantur Vincentio Lirinenſi, illi qvi auro plane opuſculo cum omnes hæreſes, tum maxime hæreſin Pelagianam, cum auctoribus ſuis, impugnat; ut ex cap. 2. & 14. conſtat. Sic fere Baronius in notis ad martyrologium 24. Maii. [Vide tamen Voſſium lib. 1. Hiſt. Pelag. cap. 9.]

CAPVT LXXXI.

CYRUS, natione (a) Alexandrinus, arte medicus, ex philoſopho monachus, vir dicendi peritus, ſcripſit *adverſus Neſtorium* (b) prius eleganter & fortiter, modo autem dum in illum invehitur nimius, & ſyllogiſmis magis, qvam Scripturis agit, Timotheanum dogma (c) fovere coepit. Deniqve ambiguus etiam ſui, ſuſpendit animum a conſenſu Chalcedonenſis decreti, nec acqvieſcendum putat, Filium Dei duabus poſt incarnationem conſtare naturis.

(a) al *genere*. Sed in Corbej. tantum: *Cyrus Alexandrinus*. Pro Cyro *Syrum* habet Suffridus Petri ex Codice Martinienſi. Sed idem teſtatur in Codice Viridis Vallis & Sigebergenſi *Cyrum* legi, in Gemblacenſi *Cyrillum*. Ex hujus Cyri ſcriptis nihil ad nos pervenit. (b) ita & Corbej. pro qvo al. *Neſtorem*. (c) *dum in eum magis invehitur ſylocismis magis qvam ſcripturis agitatur Timothei dogma*. Corbej. Pro qvo al. *dum illo invenitur nimius*. De Timotheo Eutychiano ſupra c. 72. Qvomodo tamen Timotheani a cæteris Eutychianis differrent vide. c. 82.

Aub. MIRÆI *Schol.* SYRUS] Honorio & Trithemio, itemqve in MSS. codicibus *Cyrus*; aliis *Cyrillus*. De Cyro itaqve ſeu Syro Alexandrino, ut & de Samuele Edeſſeno mox memorando, Trithemius conſulatur.

E. S. CYPRIANI. *In illo invenitur nimius.* Ita codex Noribergenſis. Guelpherbytanus in una vocula abludit: *in illo minus invenitur*. Miræi lectio probari non poteſt; *in illum invehitur nimius*. Quippe Cyrus myſterium incarnationis ad rationis humanæ decempedam exigebat, ac philoſophiæ dicendiqve artificio nimium deceptus Eutychianum errorem amplectebatur.

CAPUT LXXXII.

SAMUEL, Edeſſenæ (d) eccleſiæ Presbyter, multa adverſus Eccleſiæ inimicos Syro ſermone conſtruere dicitur, præcipua tamen intentione *contra Neſtorianos & Eutychianos & Timotheanos* novellos, ſed ſibi diverſos (e) hæreticos. Unde & freqventer triformem beſtiam eccleſiaſtica ſimul ſententia cum auctoritate ſanctarum Scripturarum ſummatimqve ferit, (f) oſtendens *Neſtorianis*, DEUM in homine, non purum hominem ex virgine natum; *Eutychianis*, veram humani generis carnem a DEO aſſumtam, & non de cœlo exhibitam, nec craſſi aëris ſubſtantiam in carne inceſſiſſe formatam; *Timotheanis*, ita Verbum carnem factam, ut manente Verbo in ſua ſubſtantia, & homine in ſua natura, ſocietate, non immixtione, unam Filii Dei reddidiſſe perſonam. Vivere adhuc apud Conſtantinopolim dicitur. Nam initio * collati Anthemio imperii & ſcripta ejus & eſſe eum in carne, cognovi.

(d) Corbej. *Edisſena*. (e) ita & Corbej. pro qvo alii: *ſive ad diverſos hæreticos*. Qvæ ſeqvuntur in eodem Codice valde corrupta leguntur & pars major plane abeſt. (f) ita edidit etiam Ioannes a Fuchte in edit. Helmſt. 1612. & noviſſim Marcianæus, cum in Suffrido Petri & aliis minus bene eſſet *fecit*. * A. C. 465.

E. S. CYPRIANI *Schol.* *Ferit.* Sic reſtitui ex Noribergenſe. *Fecit* habet Miræus, ſed inepte, ut palam eſt.

CAPVT LXXXIII.

CLAUDIANUS, (g) Viennenſis Eccleſiæ Presbyter, vir ad loqvendum artifex, & ad diſputandum ſubtilis, compoſuit *tres* qvaſi *de ſtatu*, vel *de ſubſtantia animæ libros*, in qvibus agit intentione tota, qvatenus oſtendat, aliqvid eſſe incorporeum præter DEUM. [Scripſit & alia nonnulla, inter qvæ & hymnum de paſſione Domini, cujus principium eſt: *Pange lingua glorioſi*. Fuit autem frater Mamerti Viennenſis Epiſcopi.]

(g) Codex Gemblecenſis hunc ſcriptorem vocat *Claudium*. Supra etiam in Salviano c. 67. conſenſu Codicum omnium *Claudius* dicitur: nos autem inqvit Suffridus Petri, nihil mutamus. Trithemius c. 178. vocat *Claudium* & nominat Epiſcopum: ab aliis pleno nomine dicitur *Claudianus Ecdicius Mamertus* Viennenſis Eccleſiæ presbyter, qvomodo ſcribitur in frontiſpicio librorum trium de ſtatu animæ, qvi primum editi Baſil. 1520. 4. per Petrum Moſellanum ex Codice Cellæ veteris Miſnenſis, qvi jam ſervatur Lipſiæ in Bibl. Paulina, ut notat Daumius p. 336 ad Paulinum Petrocorium. Notis Caſp. Barthii eosdem libros, qvos Fauſto Rejenſi Claudianus oppoſuit, illuſtratos habemus, Cygneæ excuſos A. 1655. 8. De Claudiano ipſo Sirmondus ad Sidonium T. I. Opp. p. 929. &c. Tillemontius T. XVI. memor. Acta Sanctor. T. 2. Maji p. 629.

Aub.

Digitized by Google

Ib. MIRÆI *Schol.* CLAUDIANUS MAMERTUS, ſeu potius, *Mamertus Claudianus*, Viennenſis eccleſiæ Presbyter, Mamerti Viennenſis Epiſcopi frater germanus, ſcripſit ad Sidonium nondum Epiſcopum, libros tres *de ſtatu animæ*, in Bibliotheca Patrum, & alibi editos. Epiſtolæ autem, qvam operi præfixit, hic eſt titulus: *Præfectorio, Patricio, doctiſſimo viro & optimo, C. Sollio, Sidonio Claudianus ſalutem.* Horum librorum ipſe Claudianus meminit in ſua ad Sidonium epiſtola, qvæ inter Sidonianas lib. 4. numero 2. legitur. Ejuſdem Claudiani carmen *contra varios errores*, ſeu *vanos Poetas*, extat inter opera Poëtarum Chriſtianorum, & in citata Bibliotheca. Claruit autem Claudianus Mamertus anno qvadringenteſimo qvadrageſimo tertio; ipſiqve defuncto Sidonius verſu epitaphium ſcripſit, qvod lib. 4. epiſtolarum numero 11. ipſe recitat. *Ceterum* Mamertus Viennenſis Epiſcopus *inſtituit primus rogationes, quæ Domini Aſcenſionem antecedunt; ut ex Alcimi* Aviti *ejuſdem eccleſiæ Antiſtitis, homilia de iisdem Rogationibus conſtat: cui aſſentiuntur antiqui omnes ſcriptores. Quare fruſtra laborant, qui propterea quod litanias ſupplicationesque ante Mamertum in eccleſia extitiſſe legunt, ideo illi Rogationum non primum auctorem, ſed inſtauratorem dici volunt. Fruſtra, inquam: neque enim quæſtio eſt, an primus litaniarum uſum in eccleſiam invexerit, quem conſtat multo antiquiorem fuiſſe; ſed an eas inſtituerit, quæ ante Aſcenſionem Domini celebrantur, Rogationesque propria jam voce nuncupantur. In quo, ut dixi, conſentiunt omnes, & Sidonii verba lib. 5. epiſt.* 14. invenit, inſtituit, invexit, *dubitare non ſinunt. Rogationum ergo primus auctor Mamertus fuit. Nec ſolum inſtituit, ut ſtata & ſolennes illis diebus ſupplicationes eſſent: ſed ſupplicationum formam uſitata ſanctiorem, auguſtioremque præſcripſit. Mamerti porro Rogationes imitati ſunt non ſolum vicini Galliæ populi (ut ex ejusdem Sidonii epiſtolis, & concilio I. Aurelianenſi datur intelligi) verum etiam cetera nationes; Atque ipſa tandem Roma Leonis III. auctoritate; ut docent ritualium librorum auctores. Ideo* Litaniam Gallicanam *appellarunt, quia ejus inſtitutio e Galliis;* & Litaniam minorem, *ut a majore diſtinguerent, quæ VII. Kalendas Maii celebratur.* Sic fere Sirmondus in Notis ad Sidonii lib. 5 & 7. epiſtolarum.

Scripſit & alia nonnulla.) Iſta verba, & ſubſeqventia uſqve ad finem capitis, deſiderantur in vulgatis Gennadii exemplaribus. Leguntur autem in manuſcripto codice cœnobii S. Michaelis de Tumba, apud Britones Aremoricos: ut Sirmondus in Notis ad Sidonium monet. [T. 1. Opp. f. 933.]

In eodem MS. codice habentur item aliqva *de Sedulio poeta*, hactenus ignorata: ut idem Sirmondus in Notis ad Ennodium docet. Obiit vero Sedulius Theodoſio juniore (cui opus ſuum dedicavit) & Valentiniano regnantibus. Sedulii autem verſus, poſt ejus mortem, ex ejuſdem ſcriniis collectos recenſuiſſe dicitur *Turcius Rufius Aſterius, qui anno* 449. *cum Protogene Conſul Romanus fuit.*

Pange lingua glorioſi.). Hymnum iſtum *Venantio Fortunato* tribuunt antiqvi etiam ſcriptores & codices: ſed ſtilum is redolet cultiorem, qvam Fortunati eſſe ſoleat. Sirmondus cenſet ipſum eſſe ſcriptum a *Claudiano Mamerto*, & Sidonio lib. 4. ep. 3. ad Claudianum laudari. *In eum*, inqvit, *ſcite cadunt omnia, quæ laudantur a Sidonio.* Scriptus eſt *verſibus trochaicis, quibus inſerti aliquando Pyrrichii numeri; commaticus eſt, crebris aptiſque commatiis inciſus, ſententiis non interruptis, ſed molliter cum verſu cadentibus. Denique Claudiano carmen hoc vindicat non ſolum vetus Scholiaſtes, verum etiam Gennadius, non quidem ut editus eſt, ſed prout in codice cœnobii S. Michaelis de Tumba, vulgatis auctior, in Claudiani mentione legitur.*

CAPUT LXXXIV.

PROSPER, homo Aqvitanicæ regionis, (h) ſermone ſcholaſticus: & aſſertionibus neruoſus, multa compoſuiſſe dicitur: ex qvibus ego *Chronica* (i) illius nomine prætitulata legi, continentia a primi hominis coditione, juxta divinarum ſcripturarum fidem, uſqve ad obitum (k) Valentiniani Auguſti, & captivitatem urbis Romæ a Genſerico Vandalorum rege factum. Legi & librum adverſus opuſcula ſub perſona Caſſiani, qvæ Eccleſia DEI (l) ſalutaria probat, ille infamat nociva. (m) Qvæ enim vere Caſſiani & Proſperi de gratia & libero arbitrio ſententiæ fuerunt, in aliqvibus ſibi contrariæ inveniuntur. Epiſtolæ qvoqve Papæ Leonis adverſus Eutychen, de vera Chriſti incarnatione, ad diverſos datæ & ab ipſo dictatæ dicuntur.

(h) in Corbej additur: *conſiliarius Papæ Leonis.* (i) *chronicam nomine illius prætitulatam.* id. (k) *uſque ad ultimum.* id. (l) ſpeciatim Gallicam. Vide Henr. Noris contra Neuſſerum p. 101. (m) Corbej. *ille infamat. Nova enim vera Caſſiani - - - - ſibi inveniuntur contraria. Hic etiam Proſper poſt obitum beati Auguſtini librorum ejus contra hæreticos inimicos Gratiæ Chriſti defenſor extetit. Epiſtula quoque* &c. Ita Corbej. Eadem etiam in aliis Codicibus reperit Suffridus Petri qvæ per Catholicum aliqvem medicamenti gratia Gennadio addita non dubitat.

A. **MIRÆI** *Schol.* PROSPER Aqvitanus presbyter, non Epiſcopus (ſi Victorio itidem Aqvitano, Gennadio, Gelaſio, Marcellino Comiti & Bedæ credimus) *Euſebii tenorem ſecutus*, ut Victorii ejusdem verbis utar, *chronicon egregia brevitate compoſuit, & a mundi inchoatum exordio, ad Valentiniani Auguſti VIII. & Anthemii Conſulatum* hoc eſt ad annum Chriſti 455. vulgarem) *deduxit*; tertia editione. *Primam* namqve *editionem* Theodoſio XIV. & Maximo COSS. hoc eſt anno Chriſti 433 videtur concluſiſſe; qvandoqvidem eo anno priorem omnium annorum epochas ſummaſqve colligit: qvod nonniſi in operum fine fieri conſuevit; niſi forte cauſa aliqva peculiaris intercurrat, qvæ hic nulla apparet. *Secundam* vero *editionem* Proſper XII. annis auxiſſe, & ad Valentiniani VI. ac Nomi Conſulatum (ſeu vulgarem 445.

Chri-

Digitized by Google

Chriſti an.) videtur produxiſſe; qvo vulgare ejus chronicon Euſebiano & Hieronymiano ſubnecti ſolitum terminatur. *Tertia* deniqve & poſtrema *editio* fuit ea; qvæ ad captam a Genſerico urbem, ſive ad Valentiniani Aug. VIII. & Anthemii Conſulatum (id eſt, anno Chriſti 455.) protenditur; qvam ex baſilicæ cathedralis Spirenſis MS. codice *Petrus Franciſcus Chiffletius*, Societ. Jeſu Theologus, brevi, ut ſpero, publicabit. Similem olim codicem *Arnoldus Pontacus* habuit, qvem Lodunenſem nuncupat; & nos tertium ſimile exemplar MS. Antverpiæ inter Schedas *Heriberti Roſweidi* vidimus ſed mutilum. Eſt autem tertia iſta editio prioribus duabus non ſolum auctior, ſed & multo illuſtrior, utpote qvæ res ab orbe condito nervoſa brevitate commemorat, & Conſulum inſuper Faſtos ab anno Tiberii XV. uſqve ad annum 455 deducit. Pars poſterior iſtius tertiæ editionis, Euſebii & Hieronymi Chronicis adjungi ſolita, juxta MSS. codices Jac. Sirmondi & Petri Franc. Chiffletii emendata atqve aucta, extat apud Andr. Qvercetanum tom. I. Scriptorum coætaneorum hiſtoriæ Francorum. De tribus aut qvatuor hujus ſeculi *Proſperis, Aurelianenſi, Regienſi, Chronographo & Tirone* Bucherius in commentario ad Victorii Canonem c. 6 & 12. item Sirmondus in Notis ad Sidonii librum 8. ep. 15. fuſe diſputant. Qvod ad *Tironem Proſperum* attinet, Beda in fine libelli de re Metrica, dicit ipſum fuiſſe conjugatum. Ceterum a tempore, qvo Proſper deſinit, *Marius Aventicenſis* ſeu Lauſanenſis Epiſcopus Chronicon ſuum uſqve ad annum vulgaris æræ 581 deduxit; qvod ex pervetuſto ejuſdem Chiffletii codice deſcriptum cit. tomo Qvercetanus evulgavit.

Opuſcula Caſſiani, qvæ Eccleſia.) Gennadius non recte Proſperum hic damnat: adeoqve loqvitur ut Semipelagianorum ſeu Maſſilienſium fuligine aſperſus. Sic & alibi Ruffinum S. Hieronymo præfert; Auguſtinum multiloqvii arguit; Eulogias Pelagii laudat; Fauſti Rejenſis libros commendat, & alia ad genus ſcribit in favorem Semipelagianorum.

Epiſtola Leonis Papæ adverſus Eutychen.) Si ulla epiſtola S. Leonis eſt, illa omnino eſt, ſive ſtilum ſive doctrinam Leonis attendas; non eſt autem Proſperi: qvod nota contra Gennadium. E contra libri *De vocatione gentium*, vere Proſperi ſunt, non S. Ambroſii. Liber vero *de providentia Dei* non videtur eſſe Proſperi, ſed alicujus ex factione Semipelagianorum. Ita Bellarminus in Catalogo. Bucherium & Sirmondum citatis locis conſule. *Ceterum libri tres* De vita contemplativa, *qvi inter Proſperi opera edi ſolent, ejuſqve nomine a Gratiano collectore Canonum & aliis paſſim citantur, revera Proſperi non eſſe videntur. Primo, qvia Gennadius hoc capite Proſperi opera recenſens, horum librorum non meminit. Deinde qvia illorum auctor lib. 2. cap. 9. de Hilario Arelatenſi (qvi æqvalis fuit Proſperi) ſic loqvitur, ut ætate ſua ſuperiorem fuiſſe ſignificet. Deniqve, ut aliis argumentis ſuperſedeam, in antiqva collectione Canonum, codicis Andegavenſis,* Pomerio *ut auctori tribuuntur; loco citato, qvi apud Proſperum lib. 2. c. 6. extat. Et in MS. codice S. Salvatoris Vicecomitis auctor his libris adſcriptus eſt* Julianus Pomerius. *Et Pomerio eosdem Iſidorus de Eccleſiaſticis ſcriptoribus* cap. 12. prorſus adſerit: alios qvoqve, *inqvit*, tres libros edidit de futuræ vitæ contemplatione, vel actuali converſatione, nec non etiam de vitiis & virtutibus. *Qvibus verbis liqvido patet ſingulorum hujus operis librorum argumenta deſcribi. Ediderat idem Julianus Pomerius præterea alios libros octo; qvorum etiam lemmata ibidem ſigillatim explicat Iſidorus & qvorum teſtimonio freqventer uſus eſt Julianus alter, Toletanus Antiſtes, in prognoſticis futuri ſeculi.*

Fuit porro Pomerius iſte Afer Maurusqve patria, ſed in Gallia primum Rhetor, poſtea Presbyter & Abbas floruit Arelate: ut ex vita S. Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi, & ex Ruricii ad Pomerium epiſtola colligi datur. Sic fere Sirmondus in ſuis Notis ad tom. 2. Conciliorum Galliæ.

E. S. CYPRIANI. Ab aliena manu eſt, qvod poſt verba: *contraria inveniuntur*, inſerit Miræus: *Hic etiam Proſper, poſt obitum beati Auguſtini, librorum ejus contra hæreticos, inimicos gratiæ Chriſti, defenſor extitit.* Qvippe nec in codicibus noſtris habetur, nec congruo loco poſitum eſt. conſ. Voſſius hiſt. Pelag. l. I. c. 18.

CAPUT LXXXV.

FAUSTUS, ex Abbate Lerinenſis monaſterii apud Regium Galliæ (n) epiſcopus factus, vir in divinis ſcripturis (o) ſatis intentus, ex traditione ſymboli occaſione accepta, compoſuit *librum * de Spiritu ſancto:* in qvo oſtendit, eum juxta fidem Patrum & conſubſtantialem & coæternalem eſſe Patri & Filio, ac plenitudinem Trinitatis (p) obtinentem. Edidit qvoqve opus egregium *de gratia DEI*, qua ſaluamur, & libero humanæ mentis arbitrio: (q) In qvo opere docet, gratiam DEI ſemper & invitare, & præcedere, & adiuuare voluntatem noſtram, & qvicqvid ipſa libertas arbitrii labore piæ mercedis (r) acqviſierit, non eſſe proprium meritum, ſed gratiæ donum. Legi ejus & *adverſus Arianos & Macedonianos* **parvum libellum, in qvo cöeſſentialem (s) prædicat Trinitatem: & alium *adverſus eos, qvi dicunt, eſſe in creaturis aliquid incorporeum*, in qvo & divinis teſtimoniis & Patrum confirmat ſententiis, nihil credendum incorporeum præter DEUM. Eſt & ejus

(n) Corbej. *Regios Galliarum urbem.* (o) *Divinarum Scripturarum ſtudio* id. * Hic liber Fauſti intercidit. (p) MS. Gvelpherbyt. *Divinitatis.* (q) verba: *& libero humanæ mentis arbitrio* deſunt in variis editt. & in MS. Corbej (r) Corbej. *pro labore pio mercedis adqvaſierit.* Libri duo Fauſti de gratia & libero arbitrio A. C. 475. ſcripti, editi ab H. Caniſio primum deinde ſæpius. Vide Bibl. Patrum T. VIII. edit. Lugd. p. 525. (s) id. *eſſentialem*, vitioſe. ** Falluntur Viri docti Miræus, Caveus, aliiqve qvi hunc libellum adverſus Arianos & Macedonianos putant periiſſe: nam extat T. VIII. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 548. Titulo Epiſtolæ, cujus poſteriore parte nihil eſſe in rebus creatis corporeum diſputat. Hanc partem pro alio libello Gennadius mox commemoravit.

Digitized by Google

jus *epiſtola* in modum libelli, *ad Diaconum* qvendam, *Gratum* (t) nomine edita, qvi a fide catholica diſcedens ad Neſtorianam abiit impietatem. In qva epiſtola admonet eum credere, SanctamMariam (u) virginem non hominem purum genuiſſe, qvi poſtea divinitatem ſuſceperit, ſed DEUM verum in homine vero. Sunt vero & alia ejus ſcripta, qvæ qvia necdum legi, nominare nolui. Viva tamen voce egregius doctor & creditur & probatur. Scripſit poſtea *ad Felicem* (x) præfectum prætorii, & patriciæ dignitatis virum, filium Magni conſulis, jam religioſum, (y) *epiſtolam* ad timorem Domini hortatoriam, convenientem perſonis pleno animo pœnitentiam agere diſponentibus.

(t) id. *Grecum nomine data* alii *Gregorium*. Vitioſe, confer Tillemontium T. XVI. memor. (u) id. *Sanctam Mariam* (x) Corbej. *Scripſit & ad Filicem præfecturia & patricia dignitatis.* Hæc ad Felicem Epiſtola extat. T. VIII. Bibl. Patrium Lugd. p. 552. Cæterum duos Fauſtos diſtinguit Lupus Ferrarienſis Epiſt. 112. *Fauſtum dirigi poſtulo, non qvem refellit Auguſtinus* (Fauſtum Manichæum) *ſed qvem notat in decretis Gelaſius.* confer Epiſt: 121. (y) Corbej. *jam religioſi, epiſtulam convenientem perſona pleno animo pænitentiam agere diſponente.*

Aub. MIRÆI *Schol.* FAUSTUS natione Gallo Britannus (hoc eſt, ex iis Britannis Gallis qvi ſupra Ligerim flumen habitant) primum Lirinenſis Abbas poſtea Regienſis ſeu Reienſis in Gallia Epiſcopus, ſcripſit *De Spiritu Sancto & contra Arianos ac Macedonianos*; qvi libri non extant. Scripſit præterea libros duos *De gratia Dei & humana mentis libero arbitrio*: qvi extant qvidem & a Gennadio hoc capite laudantur, ſed a Gelaſio Papa, in decreto de libris apocryphis reiiciuntur, itemqve a S. Fulgentio, Petro diacono, Alcimo Auito, & aliis refelluntur. Conſtat autem Fauſtum fuiſſe Semipelagianum: ſed vixit ac obiit ante concilium ſecundum Arauſicanum, anno 529. habitum, in qvo primum ſententia Semipelagianorum fuit damnata. Colitur porro ut Sanctus, in ſua Reienſi eccleſia. Vide, qvæ ſupra in prolegomenis & in Scholiis ad Gennadii cap. 61. diximus.

Adverſus eos, qvi dicunt) Fauſtus libellum ſcripſerat adverſus eos, qvi dicunt eſſe in creaturis aliqvid incorporeum, confirmans nil credendum ejuſmodi præter Deum. Qvem errorem Claudianus Mamertus, ſupra cap. 83. a Gennadio laudatus, in libris ſuis de ſtatu animæ confutat: qvibus propterea præmitti ſolet Fauſti libellus, ſed tacito nomine auctoris. Hanc ſuam ſententiam Fauſtus adſperſit etiam epiſtolæ ad Paulinum. Fuit autem olim multorum error; ut Tertulliani qvi animæ corpus, ſed tenuiſſimum, deputat in libro de anima: *Siqvidem pra ipſa*, inqvit, *tenuitatis ſubtilitate de fide corporalitatis periclitatur.*

E. SAL. CYPRIANI *Apud Regium Galliæ.* Hanc lectionem retinendam eſſe, nullum eſt dubium. Eraſmus & alii a Voſſio lib. 1. cap. 8. hiſtoriæ Pelagianæ adducti perperam habent: *apud regnum Galliæ.*

Gratum. Ita lego cum Voſſio l. c. & Cavio Part. 1. hiſt. lit. p. 259. Noribergenſis habet: *Gracum*, cujus lectionis & Voſſius meminit. Ali *Gregorium* habent.

CAPUT LXXXVI.

CÆSARIUS, (z) Arelatenſis urbis epiſcopus, vir ſanctitate & virtutibus celeber, ſcripſit egregia, & grata, & valde monachis neceſſaria opuſcula. *De gratia* qvoqve *& libero arbitrio* (a) edidit teſtimonia, divinarum ſcripturarum & ſanctorum patrum judiciis munita, ubi docet, hominem nihil de proprio agere boni poſſe, niſi eum divina gratia prævenerit. Qvod opus etiam papa Felix (b) per ſuam epiſtolam roboravit, & in latius promulgavit. Floruit hic eo tempore * qvo & Fauſtus, Anaſtaſio rempublicam adminiſtrante.

(z) Hoc caput in pleriſqve Gennadii codicibus & editt. deſideratur, & Gennadio additum ab alio fuit. Licet in Gennadii Codice illud legit etiam Honorius. Sed ut recte notat Suffridus Petri. & Honorii ætate codices depravati erant. Certe Cæſarius A. C. 494. nondum fuit Epiſcopus, cum Catalogum hunc Gennadius concinnavit. (a) Hic liber Cæſarii Arelatenſis intercidit. (b) Felix IV Epiſtola data A. C. 528. Vide infra Scholium Miræi. * imo pluribus annis poſt.

Aub. MIRÆI *Schol.* S. CÆSARIUS, ex Abbate Lirinenſi Epiſcopus Arelatenſis ſcripſit Regulam ad monachos, & alteram ad ſanctimoniales: qvæ in Bibliotheca veterum Patrum, & apud Stellartium extant. Cæſarii Regula a Gregorio Turonenſi lib. 9. cap 39. 40. & 41. itemqve a Venantio Fortunato lib. 5. cap. 2. memoratur: *Atqve adſcita ſibi ſervetur ab urbe Geneſi Regula Cæſarii, præſulis alma pii.* Anno 506. Cæſarius concilio Agathenſi, & anno 524. Arelatenſi IV. interfuit, & ſenex admodum e vivis diſceſſit. Anno 567. ad Epiſcopos in Turonenſi II. concilio congregatos S. Radegundis Abbatiſſa Pictavienſis ſcripſit epiſtolam, pro tutela & ſtabilitate Congregationis ſuæ nuper inſtitutæ. In qva inter alia hæc dicit: *Remunerante Rege Clotario, monaſterium puellarum Pictava urbe conſtitui: inſuper congregationi per me collectæ Regulam, ſub qva S. Cæſaria deguit qvam ſollicitudo B. Cæſarii Antiſtitis Arelatenſis ex inſtitutione SS. Patrum collegit, adſcivi.* Notat autem Sirmondus, ejuſdem nominis & muneris duas fuiſſe Cæſarias. Una S. Cæſarii Aretalenſis Epiſcopi ſoror germana fuit, qvam Cæſarius frater condito a ſe monaſterio Abbatiſſam præfecit, eidemqve Regulam, ſub qva cum ſuis viveret, dedit. Altera poſterior; qvæ priori (ſuperſtite adhuc Cæſario) defunctæ in Abbatiſſæ munere ſucceſſit: ut auctor eſt Cyprianus in vita S. Cæſarii. qvam Cæſariæ hujus rogatu compoſuit. Ab hac eadem Radegundis Abbatiſſa Regulam Cæſarii, qvam monaſterio ſuo traderet, expetiit.

Ceterum Ennodius *Cæſarium* hunc vocet *Epiſcoporum ſui ſeculi nobiliſſimum, doctrina, eloquentia, vita ſanctitate clariſſimum.* Is conficta criminatione ad Theodericum Regem delatus, Ravennamqve ſub cuſtodia pertractus, Angelici cultus aſpectu, & innocentiæ ſecuritate Regem ita permovit, ut non ſolum pacate humaniterqve eum exceperit, ſed oblatis etiam muneribus honeſtarit. Nec diſpari ante aliqvot annos eventu, cum Viſigothis adhuc pareret Arelate, falſæqve proditionis accuſatus apud *Alaricum* fuiſſet, cum honore poſtea dimiſſus eſt. Utramqve hiſtoriam lib. I. vitæ Cæſarii complexus eſt *Cyprianus.* Cujus etiam liber ſecundus, qvi in Surii editione deſideratur, in S. Martini cœnobio Pariſienſi extat, de miraculis S. Cæſarii compoſitus. Variæ præterea Pontificum Romanorum epiſtolæ ad Cæſarium leguntur tomo I. Conciliorum Galliæ. In qvibus eſt illa *Felicis IV. Papæ*, qvæ Baronium & alios viros doctos fruſtra exercuit, ob depravatæ ſubſcriptionis ſuſpicionem, qvaſi poſt conſulatum Boetii ſcripta dicatur: Cum Arelatenſis Codex manuſcriptus diſerte habeat *poſt conſulatum Mavortii* qvi annus erat Chriſti qvingenteſimus viceſimus octavus, Felicis IV. Papæ ſecundus: ut Sirmondus, in Notis ad Ennodium & concilia Galliæ, primus obſervavit.

E. SAL. CYPRIANI. Qvanqvam Voſſius hoc caput Gennadii l. I. hiſt. Pelag. cap. 24. agnoſcit pro genuino, indeqve c. 53. ſumma imis miſcet; tamen certum eſt, huic catalogo longe poſt Gennadium infartam eſſe Cæſarii Arelatenſis vitam, qvod erudite probat laudatiſſimus eccleſiæ Romanæ cardinalis, Henricus de Noris, lib. II. hiſt. Pelag. cap. 16. Adde Cavii verba P. I. p. 271. *Non me latet quidem, vulgatos Gennadiani catalogi an. 495. ſcripti codices de Caſario, quaſi ſedem Arelatenſem tunc gubernante, & quamplurimorum librorum a Felice papa comprobatorum autore, loqui. Verum ratio temporis prorſus repugnat; nec indiculus Gennadianus, utpote peſſimas in fine interpolationes paſſus, tanta eſt auctoritatis, ut hac in re fidem impetret.*

Hominem nihil. Miræus habet: *Nihil hominem de proprio aliquid agere boni poſſe.* Sed rerum Pelagianarum peritis hæc lectio non poteſt probari.

In latius promulgavit. Codex Gv. habet: *in Latinis.*

CAPUT LXXXVII.

SERVUS DEI (c) epiſcopus ſcripſit adverſus eos, qvi dicunt, Chriſtum in hac vita degentem non vidiſſe carneis ſuis oculis (d) Patrem, ſed poſt reſurrectionem ex mortuis, & aſcenſionem in coelis, cum translatus eſt in gloriam Dei Patris, profectum ſcilicet ei dantis in remunerationem martyrii. In qva ſcriptura oſtendit, & diſputatione ſua, ac ſanctarum Scripturarum teſtimoniis, Dominum Ieſum ab ipſo ejus conceptu per Spiritum ſanctum facto, & partu ex Virgine, qvod Deus verus in homine vero ipſe qvoqve Homo Deus factus natus eſt, ſemper carnis ſuæ oculis & Patrem vidiſſe, & Spiritum ſanctum, per ſpecialem & ei unitam Dei & hominis, ſocietatem.

(c) Hoc caput in Corbej. deſideratur. Liber ipſe hujus Scriptoris Gennadio memoratus intercidit. (d) Dementiam appellat illam ſententiam Auguſtinus qvi eam oppugnat auctoris nomine diſſimulato Epiſt. 92. edit. novæ (vel 6.) & 146. (vel. 112) cap. 22. Gennadio non videtur ita improbari. Confer Acta Eruditor. A. 1714. p. 115.

CAPUT LXXXVIII.

VICTORIUS,* homo natione Aqvitanus, (e) calculator ſcrupuloſus, invitatus a ſancto Hilario urbis Romæ Epiſcopo, compoſuit *Paſchalem curſum* indagatione cautiſſima; poſt qvatuor priores, qvi compoſuerunt, id eſt Hippolytum, Euſebium, Theophilum & Proſperum; & protendit (f) annorum ſeriem uſqve ad annum qvingenteſimum trigeſimum ſecundum; ita ut qvingenteſimo trigeſimo tertio anno Paſchalis reincipiat ſolemnitas, eodem menſe & die, eademqve luna, qva primum (g) paſſio & reſurrectio Domini facta eſt.

* Codex Viridis Vallis, Honorius & Trithemius vocant *Victorinum.* Sed Victorium etiam Sigeberti Codices c. 20. (e) Corbej. *homo Aqvitanicus, calculator ſtudioſiſſimus.* al. *calculator ſcripturarum.* (f) id. *& pertendit annorum ſeriem uſqve ad annos DXXXII.* (g) *Luna quam primum paſſionis ac reſurrectionis Dominica facta eſt. Floruit ſub Leone Auguſto.* Corbej.

Aub. MIRÆI. *Schol.* VICTORIUS, aliis Victorinus, nonnullis, Victor, Aqvitanus Lemovix, ſcripſit canonem paſchalem, Conſtantino & Ruſo conſulibus, ut ipſe in prologo tradit, h. e. Chriſti anno vulgari 457 ad Hilarium, tunc Romanæ eccleſiæ Archidiaconum, poſt S. Leonis M. in Petri cathedra ſucceſſorem. Canonem primus in lucem typis Plantinianis 1633. edidit & pereudito Comm. illuſtravit Ægidius Bucherius, Atrebas S. I. Theologus, amicus noſter. Fol.

Poſt Hippolytum, Euſebium, Theophilum & Proſperum) de Hippolyto Portuenſi ſupra ad Hieron. c. 61. de Euſebio Cæſarienſi c. 81. de Theophilo Alexandrino epiſcopo ad Gennadii c. 33. egimus. Qvem

Proſpe

Digitized by Google

Proſperum Gennadius hic deſignet, fuſe Bucherius in ſuo citato commentario cap. 6. diſputat. Ego S. Poſperum Regienſem in Aemilia epiſcopum deſignari puto.

CAPUT LXXXIX.

THEODORITUS, Cyri civitatis epiſcopus (a Cyro enim rege Perſarum condita ſervat hodieqve (h) apud Syriam nomem authoris) dicitur ſcripſiſſe multa; ad meam tamen notitiam iſta ſunt, qvæ venerunt: *de incarnatione Domini** adverſus Eutychen Prebyterum, & Dioſcurum,** Alexandriæ epiſcopum, qvi humanam in Chriſto carnem (i) fuiſſe negant, ſcripta fortia, per qvæ confirmat & ratione & teſtimoniis (k) ſcripturarum, ita illum veram maternæ ſubſtantiæ carnem habuiſſe, qvam ex matre virgine ſumſit, ſicut & veram Deitatem, qvam æterna (l) naſcibilitate a DEO Patre gignente ipſe naſcendo accepit. Sunt & ejus *decem hiſtoria eccleſiaſtica libri*, (m) qvos imitatus Euſebium Cæſarienſem ſcripſit, incipiens a fine librorum Euſebii uſqve ad ſuum tempus, id eſt, a Vicennalibus Conſtantini uſqve ad imperium Leonis ſenioris, ſub qvo & mortuus eſt.

(h) *Servatqve hodie nomen auctoris.* Corbej. * Hoc opus Thendoreti exceptis paucis fragmentis intercidit. ** male *Dionyſium* habent qvidam Codices. (i) *naturam.* Corbej (k) *titulis*, id. (l) Corbej *materna*, vitioſe. (m) Theodoriti tantum qvinqve libri Hiſtoriæ Eccleſ. exſtant qvi deſinunt in A. C. 429. Neqve plures videtur Theodoretus ſcripſiſſe qvoniam ipſe in calce libri qvinti profitetur ſe Hiſtoriam in morte Theodori Mopſveſteni & Theodoti Antiocheni claudere, & in præfat. profitetur ſe perſecutum res annorum centum & qvinqve. Igitur neceſſe eſt vel erraſſe Gennadium ut Valeſio videtur, vel in opus Theodoriti ab alio continuatum incidiſſe. Leo ſenior Imperio præfuit ab A. C. 457 ad 474. Theodoritus defunctus A. 458.

Aub. MIRÆI Schol. THEODORETUS, Cyri in Syria Epiſcopus, octingentarum eccleſiarum paſtor, æqvalis S. Cyrilli Epiſcopi Alexandrini, & aliqvando etiam adverſarius (ut ex concilio Epheſino conſtat) qvamvis Neſtorio faverit ſub initium controverſiæ, poſtea tamen reſipuit, & Neſtorium inter hæreticos, lib. 4. de fabulis hæreticorum, numeravit, & in Chalcedonenſi concilio admiſſus inter Catholicos fuit. Eccleſiæ ſuæ ſub annum qvadringenteſimum viceſimum tertium præeſſe cœpit, ut Baronius in Annalibus cenſet. Anno qvadringenteſimo qvadrageſimo nono, in Conventu Epheſino, qvem *latrocinalem* vocant, & cui Dioſcorus Alexandrinus præfuit, ab hæreticis depoſitus atqve in ordinem redactus fuit. Qvod nota contra Tritthemiuum in Catalogo, & Franciſcum Horantium l. 3. c. 18. Locorum communium, qvi ipſum an. 390. floruiſſe ſcribunt. Theodoreti opera Latine 1567 & 1573. Birckmannus Coloniæ foras dedit; Græco Latina Sirmondus nuper Lutetiæ edenda curavit. Porro qvæ contra *S. Cyrillum* ſcripſit, in qvinta Synodo generali damnata ſunt, una cum ſcriptis *Theodori Mopſveſteni*, qvem item Theodoretus l. 5. ſuæ hiſtoriæ nimis laudat. *Epiſtola* porro, qvæ Theodoreti nomine in eadem qvinta Synodo Act. 5. extat *ad Johannem Antiochenum de obitu Cyrilli*, prorſus falſa, fictitia ac Theodoreto indigna, eo magis qvia conſtat Joannem Antiochenum obiiſſe ante Cyrillum.

Superſunt hodie *libri qvinqve Hiſtoria eccleſiaſtica*, qvos ab ortu hæreſis Arianæ incipiens, Theodoretus uſqve ad tempora Theodoſii junioris deducit. In iis nominatim Secundæ Synodi generalis geſta fuſius, qvam alii hiſtorici enarrat. Gennadius hoc capite dicit eum continuaſſe hiſtoriam ſuam uſqve ad Leonis Imp. tempora, aliis qvinqve libris adiectis; ſed iſti hactenus non prodierunt. De ſtylo Theodoreti Photius cod. 31. ita cenſet; eum hiſtoriæ magis convenire qvam iſtum, qvo vel Socrates, vel Sozomenus, vel Evagrius Ponticus utitur.

E. SAL. CYPRIANI. *Decem hiſtoria Eccleſiaſtica libri.* Qvinqve poſteriores Voſſius de hiſt. Græc. l. II. c. 20. periiſſe putat. Verum Valeſius in præfatione ſuæ editionis negat, Theodoritum plures qvam qvinqve ſcripſiſſe, cum is Gennadii ſententiam in fine libri 5. diſerte refellens, ſe hiſtoriam ſuam claudere in obitu Theodori Mopſveſteni, teſtetur, ac præter Gennadium nemo veterum decem hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros ei tribuat. Itaqve probabile eſt, Gennadium hoc loco hallucinatum. Nam omnes codices habent *decem*.

CAPUT. XC.

GENNADIUS, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ epiſcopus, vir lingua nitidus, & ingenio acer, tam dives ex lectione antiqvorum fuit, ut *Danielem Prophetam* (n) ex integro ad verbum commentatus exponeret. *Homilias* etiam multas compoſuit. Moritur Leone ſeniore imperium tenente.

(o) Hæc Gennadii Cpol. ſcripta interciderunt. De aliis vide Tillemontium T. XVI. memor.

E. S. CYPRIANI Schol. *Commentatus exponeret.* Puta memoriter, dictando in calamum. Alias mirum non eſſet, cum Danielem ad verbum expoſuiſſe. Fuit autem adeo deditus culturæ memoriæ, ut neminem ordinaret, qvi pſalterium non ſciret memoriter, teſte Theodoro Lectore l. 1. hiſt. eccl. p. 554.

Digitized by Google

CAPVT XCI.

THEODULUS, * Presbyter in Cœle-Syria, ſcripſiſſe multa dicitur ſed ad me *liber* ** ejus pervenit, qvem *de conſonantia Divinæ Scripturæ* compoſuit, id eſt, veteris & novi teſtamenti, adverſum antiqvos hæreticos, (o) qvi propter differentiam præceptorum vel cerimoniarum, alium veteris teſtamenti DEUM dixerunt, (p) alium novi. In qvo oſtendit, diſpenſationis fuiſſe unius ejuſdemqve DEI, auctoris utriusqve ſcripturæ, ut alia per Moyſen antiqvis daretur lex, in ſacrificiorum cerimoniis, & judiciorum animadverſionibus; alia nobis per Chriſti præſentiam in ſacris myſteriis, & futuris repromiſſionibus; nec diverſa credi debere, ſed uno ſpiritu & uno auctore dictata; (q) cum illa lex, qvæ, ſi modo ſecundum litteram obſervetur, occiderit, eademqve ipſa ſecundum ſpiritalem intellectum vivificet. Moritur hic ſcriptor ante triennium, regnante Zenone. (r)

* Codex Viridis Vallis (notante Suffrido Petri) & Gembl. nec non Honorius *Theodorum* appellant. ** Hic Theoduli liber hodie non extat. (o) Corbej. *adverſus antiqvorum hæreſes.* (p) id. *dicunt.* (q) Corbej. *ut non uno Chriſto & uno auctore dictata.* Aliæ editt. *aut non uno ſpiritu & uno auctore dictata.* (r) Zeno Iſaurus imperitavit ab A. C. 474. ad 491. unde non poſt A. 494. ſcriptum Catalogum a Gennadio conſtat.

Aub. MIRÆI *Schol.* THEODULUS, al. *Theodolus*, Honorio *Theodorus*, Presbyter in Cœleſyria, & poſtea epiſcopus, ſcripſit varia, qvæ Gennadius hic recenſet: an ex iis aliqva extent, nondum comperi. Sub Theoduli nomine tomo 5. bibliothecæ patrum extant commentaria in epiſtolas D. Pauli, [Sed illa Oecumenii eſſe conſtat.]

CAPUT XCII.

SIDONIUS, (s) Arvernorum* Epiſcopus, ſcripſit varia & grata opuſcula**, & ſanæ doctrinæ. Homo ſiqvidem tam divinis, qvam humanis ad integrum imbutus, acerqve ingenio, ſcripſit ad diverſos diverſo metro vel proſa compoſitum *epiſtolarum* inſigne volumen: (t) in qvo qvid in litteris poſſet, oſtendit. Verum in Chriſtiano vigore pollens, etiam inter barbaræ ferocitatis duritiem, qvæ eo tempore Gallos oppreſſerat, catholicus Pater & Doctor habetur inſignis. Floruit ea tempeſtate qva Leo & Zeno Romanis imperabant. (u)

(s) Hoc caput in pleriſqve editis & MSS. Codd. deſideratur. Legit tamen in ſuo Gennadio Honorius. * al. *Avernorum.* ** al. *Volumina.* (t) Epiſtolæ Sidonii extant diviſæ in libros IX. ab ipſo auctore. (u) defunctus A. C. 482.

Aub. MIRÆI *Schol.* C. SOLLII APOLLINARIS SIDONII, Arvernorum Epiſcopi opera Jacobus Sirmondus & Joannes Savaro, uterqve Arvernus, noſtra ætate recognoverunt, notisqve illuſtrata Lutetiæ ediderunt. *Ipſum patre avoqve Præfectis prætorio Galliarum natum conſtat. De Patria cum alii diverſa ſentiant, ipſe Lugdunenſem ſe non ſemel ſignificat. Lugduni ergo ad Rhodanum natus, atqve optimis liberalium artium uſus magiſtris (inter qvos* Hoenium *in poeticis,* Euſebium *in Philoſophicis commemorat) eam in omnibus natura & ſtudio laudem eſt conſecutus, ut* eruditorum ſui ævi *(qvod Mamerti Claudiani elogia de ipſo docent)* peritiſſimus ac diſertiſſimus *haberetur. Poetica inprimis fama clarus, non ſolum apud æqvales amicos, verum etiam apud Principes ipſos in pretio fuit. Qvorum alterum declarant omnium generum carmina, qvæ amicorum rogatu ſcripſit: alterum tres Panegyrici, quibus A.* 457. Avitum *ſocerum,* Majorianum *&* Anthemium *Auguſtos publice laudavit benevolentiaqve a ſingulis fructum tulit. Nam & Romæ ſtatuam inter Poetas, ſub Avito, in Fori Trajani Bibliotheca meruit; & a Majoriano, cum Circenſes daret Arelate, ſolemni ejus epulo inter honoratos eſt adhibitus. Ab Anthemio denique, poſt Comitivam & alias qvibus ornatus antea fuerat dignitates,* Præfectus Urbi *creatus, atqve* Patricius *familiam ſuam, qvam præfectoriam a majoribus acceperat, reddidit patriciam. Nec multo poſt, defuncto Arvernorum Epiſcopo* Eparchio *in ejus locum, qvamvis renitens & nondum clericus A.* 472. *ſuffectus eſt. Qvod munus ſumma cum modeſtia ſuſceptum, pari cum ſanctitate & vigilantia, turbidiſſimis temporibus, adminiſtravit. Primum enim obſeſſis per* Gothos *Arvernis, diutina acerrimaqve oppugnationis moleſtias pertulit. Deinde redacta, ex Nepotis Auguſti fœdere, in hoſtium poteſtatem urbe, ab his per legationis ſpeciem relegatus, aliqvamdiu exulare coactus eſt. Tum ſuis tandem redditus, cum in officii curam intentus, nullam inter barbaros optimi paſtoris partem omitteret, æmulorum tamen in ſe odia concitavit. Qvibus demum victis, nec diu tamen poſtea ſuperſtes,* Aprunculo *ſucceſſore deſignato, ad cœli præmia evolavit A.* 482 *XII. Kal. Septemb. Zenone imperante. Liberos ex* Papianilla *conjuge, Aviti imp. filia, ante Epiſcopatum ſuſceptos reliqvit,* Apollinarem *filium, &* Roſciam *ac* Severianam *filias. Colitur autem apud Arvernos & alibi ſtato die rituqve Sanctorum & religioſe aſſervantur ſacra ejus oſſa in baſilica Geneſiana, qvæ jam olim ex vetere S. Saturni ædicula, in primum qva conditus fuerat, translata commemorant.* Sic fere Sirmondus. Vide & Martyrolog. Rom. 23. Aug.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XCIII.

JOANNES, * Antiochenæ parochiæ ex Grammatico Presbyter, ſcripſit adverſum eos, qvi in una tantum ſubſtantia (x) aſſerunt adorandum Chriſtum, nec acqvieſcunt, duas in Chriſto confitendas naturas; docens ſecundum relationem (y) ſcripturarum unam in illo DEI & hominis perſonam eſſe, non unam (z) carnis & Verbi naturam. Simul & impugnat aliqvas Cyrilli Alexandrini epiſcopi ſententias; dicens incaute ab illo adverſus Neſtorium (a) prolatas, qvæ fomentum & robur addunt Timotheanis: qvod valde inaniter dicit. Vivere adhuc dicitur, & ex tempore declamare.

* Hujus ut opinor Joannis Antiocheni nonnulla exſtant in Actis Concil. Epheſini & T. V. Opp. Cyrilli, (x) Corbej. *qvi unam tantum ſubſtantiam adorandum.* (y) id. *rationem.* (z) *perſonam noſtri carnis & Verbi naturam* id. (a) al. *Neſtorem.*

CAPUT XCIV.

GELASIUS, (b) urbis Romæ epiſcopus, ſcripſit *adverſus Eutychen & Neſtorium* grande & præclarum volumen, & *tractatus* diverſarum ſcripturarum & ſacramentorum, elimato ſermone, & *adverſus Petrum & Acacium* ſcripſit *epiſtolas*, qvæ hodie in eccleſia tenentur catholica. Fecit & *hymnos* in ſimilitudinem Ambroſii epiſcopi. Obiit ſub Anaſtaſio Auguſto.

(b) Etiam hoc caput qvod ab Honorio & Codd. plerisqve agnoſcitur in nonnullis editis & MSS. deſideratur.

Aub MIRÆI *Schol.* S. GELASIUS I. PAPA natione Afer ab anno 492 uſqve ad annum 496. ſedit. Scripſit epiſtolas varias, qvæ in tomis Conciliorum exſtant, & alia qvæ Bellarminus in Catalogo recenſet. Librum *de duabus Chriſti naturis, contra Eutychen*, qvi in Bibliotheca Patrum extat, non eſſe Gelaſii Papæ. ſed *Gelaſii Cyziceni*, Cæſarienſis in Palæſtina Epiſcopi, idem Bellarminus l. c. & Baronius in geſtis anno 496. cenſent. At vero Henricus Spondanus in Epitome annalium Baronianorum ad annum 496. iſto de libro agens notulam hanc margini adſcripſit: *Ita qvidem ſenſerunt & alii plerique hactenus, nimirum hunc libellum non eſſe Gelaſii Papæ partum. Verum illum S. Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, qui eodem tempore vixit, & aeque Afer natione fuit, Gelaſio Papæ abſque ulla dubitatione adſcribit, multa ex eo citans, reſp. 2. ad Ferrandum Diaconum. Haud vero ejuſdem libelli verba, qvæ hæretici in ſuum ſenſum detorqvent, aliqvid obeſſe Catholicæ veritati, multi jam docuerunt.* Ita Spondanus: rem totam nos aliis exactius diſcutiendam reliqvimus. Idem porro Gelaſius Papa, convocatis ad ſe eruditiſſimis Epiſcopis, inſigne decretum edidit *De libris canonicis & apocryphis*: qvod integrum extat tomo 1. Conciliorum lib 3. c. 217. apud Buchardum Wormatienſem. Gratianus prima ejus parte omiſſa, illud ipſum diſt. 15. recitat; & Didacus Covarruvias, Epiſcopus Segobienſis tom. 2. Variarum Reſolutionum l. 4. notis illuſtrat.

CAPUT XCV.

HONORATUS, Conſtantinæ (c) Africæ civitatis epiſcopus, ſcripſit *ad Arcadium* qvendam, qvi pro confeſſione fidei catholicæ in partibus Africæ a Genſerico Rege miſſus exulabat, *epiſtolam* ad labores pro Chriſto ferendos hortatoriam, & exemplis præſentibus, & ſcripturarum relationibus roboratam, & qvod confeſſionis fidei perſeverantia non ſolum præterita purget peccata, ſed & meritum procuret martyrii.

(c) Norimb. *Conſtantia*. Epiſtola illa ad Arcadium exſtat in Bibl. Patrum, & apud Baron. ad A. 437. Sed auctor non Honoratus dicitur verum Antonius Epiſcopus Conſtantinæ Civitatis.

CAPUT XCVI.

CEREALIS epiſcopus, natione Afer, interrogatus a Maximino, (g) Arianorum epiſcopo, ſi paucis poſſet vel divinæ ſcripturæ teſtimoniis, absqve diſputationis duntaxat aſſertione, fidem catholicam aſſignare: qvam ille in nomine Domini, ſuffragante ſibi veritate, non paucis teſtimoniis ſicut Maximinus irridens (h) petierat, ſed copioſis tam veteris, qvam novi teſtamenti indiciis approbavit, & libello (i) edidit.

(g) Corbei. *Maximo*. Sed idem infra: *Maximinus invidens.* (h) *invidens.* id. vitioſe. (i) *libellum;* id.

Aub MIRÆI *Schol.* CEREALIS, Epiſcopus Caſtalenſis in Africa. ſcripſit contra Maximinum, ſeu Maximianum librum de fide; qvi in bibliotheca veterum patrum tom. 4. exſtat.

Digitized by Google

CAPUT XCVII.

EUGENIUS, (k) Carthaginis Africæ civitatis epiſcopus, & confeſſor publicus; admonitus ab Hunerico, Vandalorum Rege, catholicæ fidei expoſitionem, & maxime verbi homouſii (l) proprietatem diſſerere, cum conſenſu omnium Africæ, Mauritaniæ, & Sardiniæ atqve Corſicæ epiſcoporum & confeſſorum, qvi in catholica permanſerunt fide, compoſuit *librum fidei*,* non ſolum ſanctarum ſcripturarum ſententiis, ſed & patrum teſtimoniis communitum, & per collegas confeſſionis ſuæ porrexit. (m) Jam vero aſportandus pro fidelis linguæ remuneratione in exilium, (n) *epiſtolas*, velut commonitorias fidei, & unius ſacri & conſervandi baptiſmatis, ovibus ſuis qvaſi paſtor ſollicitus dereliqvit. *Altercationes* qvoqve, qvas cum Arianorum præſulibus per internuncios habuit, conſcripſit, & relegendas per majorem domus Hunerico (o) tranſmiſit. Similiter & *preces* pro qviete Chriſtianorum eidem, velut apologias obtulit. Vivere adhuc ad confirmationem eccleſiæ dicitur.

(l) Corbej. *verbi omouſii rationem, conſenſu omnium Africanorum & Maurorum Sardinia & Curſica.* * extat ſervata a Victore Vitenſi lib. 3. de perſecut. Vandalica. Cætera Eugenii hujus periere (m) *porrexit ad portandum etiam pro.* id. (n) *in exilium vice communitoria fidei.* id. (o) *Chunerico direxit* id. *Chunericum* habet etiam Norimbergenſis Codex.

Aub. MIRÆI *Schol.* EUGENIUS] Carthaginienſis in Africa Epiſcopus, ab Honorio Auguſtodunenſi vocatur *Euſebius*, a Trithemio & aliis *Eugenius*; Cæterum in vulgatis Gennadii exemplaribus, poſt Eugenium *Pomerius Maurus* & *Honoratus Maſſilienſis* ſubnectuntur; qvos tamen duos Honorius in ſuo Catalogo non habet; adeoqve videntur ad Gennadii Catalogum non pertinere. At vero Iſidorus c. 12. & Sigebertus c. 54. Pomerium memorant: Honorati vero Maſſilienſis neuter meminit. Breviter (qvod ſemel indicaſſe ſuffecerit) manuſcripta Gennadii exemplaria vetuſtiora inter ſe variant: in qvibusdam ſolum *Honoratus*, in aliis prætera *Pomerius*, *Caſarius Arelatenſis*, *Sidonius*, & *Gelaſius Papa* omittuntur. Ne qvid tamen a lectore curioſo deſiderari poſſit, plenam Scriptorum *Centuriam* dabo, ut eam Gennadii titulo Suffridus Petrus Coloniæ Agripinæ 1580. publicavit.

CAPUT XCVIII.

POMERIUS, (p) natione Maurus, in Gallia (q) Presbyter ordinatus interrogantibus Juliano epiſcopo, & Vero Presbytero, dialecticorum more reſpondens arte dialectica, & ſermone ingenioqve apto, compoſuit *de natura anima* & qvalitate ejus (r) *& de reſurrectione*, (s) & de ſpecialitate ejus in hac vita fidelium, & generali omnium hominum *libros octo.* Quorum *primus* continet, qvid ſit anima, vel qualiter (t) ad imaginem Dei credatur facta: *ſecundus*, vtrum anima corporea an incorporea debeat credi: *tertius*, unde ſit anima primi hominis facta: *quartus*, utrum anima, qvæ naſcituro corpori infundenda eſt, nova fiat, & ſine peccato, an ex ſubſtantia (u) animæ primi hominis velut propago de radice producta, etiam peccatum primæ animæ ſecum trahat originaliter: *qvintus*, recapitulationem libri qvarti, diſputationis & diſtinctionis,* & qvæ ſit facultas animæ, id eſt, poſſibilitas, & qvod eam ex una & ſincera voluntate obtineat: *ſextus*, unde ſit juxta Apoſtoli dictum adverſitas carnis & ſpiritus: *ſeptimus*, de differentia vitarum, mortium, reſurrectionum carnis & animæ: *octavus* de his, qvæ ſub fine mundi futura prædicta ſunt, abſolutiones qvæſtionum, qvæ de reſurrectione proponi ſolent. Memini, legiſſe me olim ejus *dictatum ad* qvendam nomine *Principium*, *de contemtu mundi*, *ac rerum tranſiturarum*, hortatorium; & alium *de vitiis* (x) *& virtutibus* prætitulatum. Scripſiſſe dicitur & alia, & adhuc ſcribere, qvæ ad meam notitiam non venerunt. Vivit uſqve hodie converſatione DEO digna, apta profeſſione** & gradu.

(p) Hoc qvoqve caput Gennadio videtur additum, qvoniam de Juliano Pomerio velut qvem omiſerit Gennadius, agunt Iſidorus c. 12. & qvi Iſidori librum non vidit Sigebertus c. 54. (q) *apud Gallias.* Corbej. (r) verba *& de qualitate ejus* deſunt a Corbej. (s) id. *de reſurrectione vel poſt reſurrectionem libros octo.* (t) id. *qualiter condatur ad Dei imaginem.* (u) id. *ex ſubſtantia primi hominis, velut propago ex radice protracta etiam peccato.* * al. *Diſputationes & diſtinctiones.* (x) *de vitiis colore virtutum minus cautis illudentibus.* *Scribere & alia dicitur.* ita Corbej. ** al. *confeſſione.*

Aub. MIRÆI *Schol.* JULIANUS POMERIUS, Gennadio ſeu continuatori eſt Afer ſive Maurus; Cypriano in vita S. Cæſarii Arelatenſis, eſt Arelatenſis; cui conſonat Iſidorus Hiſpalenſis, Gallum faciens. Scripſit autem (teſte eodem Iſidoro) librum *de virginibus inſtituendis*, item libros tres *de vita contemplativa*; qvos falſo hactenus Proſpero Aqvitano attributos fuiſſe ſupra c. 84. docuimus. Item ſcripſit, per modum dialogi, libros octo *de natura anima*: qvi videntur excerpti ex libris 8. Gregorii Nyſſeni De philoſophia ſeu potius ex Nemſii philoſophi libris de anima. Item ſcripſit *Prognoſticon* tribus libris comprehenſum ſed prorſus diverſum ab eo, qvod diu poſtea ſcripſit *S. Julianus Epiſcopus Toletanus*: ut Baronius in notis Martyrologii 8. Martii & Bellarminus in Catalogo obſervarunt. Pomerium porro Iſidorus Hiſpalenſis c. 12. accuſat erroris Tertullianei, eo qvod in libris, qvos ſcripſit de natura animæ, conetur illam corpoream facere.

CAPUT

CAPUT XCIX.

HONORATUS, (y) Maſſilienſis eccleſiæ epiſcopus, vir eloquens, & absqve ullo linguæ impedimento ex tempore in eccleſia declamator, & qvia a pueritia in timore DEI creſcens etiam in negotiis eccleſiaſticis exercitatus eſt, os ſuum qvaſi armarium aperit, & in *homiliarum* modum ad utilitatem legentium multa componit, (z) maximeqve ad colendam (a) fidei rationem, & revincendam hæreticorum (b) perverſitatem. In cujus libera prædicandi conſtantia non ſolum vicinarum civitatum ſacerdotes & populi delectantur; ſed & longe poſiti, cum ad eos neceſſario pergit, ſummam ei docendi in ſuis eccleſiis rogantes injungunt. Sanctus qvoqve Papa Gelaſius, Romanæ urbis pontifex, per ſcripturam agnoſcens ejus fidei integritatem, reſcripto ſua probatam (c) judicavit. *Sanctorum* qvoqve *patrum vitas*, ad ædificationem poſterorum, coaptat ipſe legendas, præcipue nutritoris ſui *Hilarii*, *Arelatenſis* epiſcopi; *litanias* ad ſupplicandam (d) DEI clementiam, cum plebe ſibi credita pro viribus agit.

(y) Hoc caput apud Honorium non eſt & in editis qvibuſdam & MSS. deſideratur. *Videturqve medicamenti loco additum, ſtylus certe Gennadium non refert.* ita Suffridus Petri. (q) *compoſuit*. Corbej. (a) *inculcandam* id. (b) *hæreſum*. id. (c) al. *probatum judicavit*. (d) *inclinandam*. Corbej.

Aub. MIRÆI *Schol.* Dum manuſcripta Gennadii exemplaria variis e locis advoco, *Petrus Franciſcus Chiffletius*, S. I. Theologus, V. Cl. Joannis Jacobi Chiffletii frater, litteris Veſontione 1638. die 11. Maji datis in hanc ſententiam ad me ſcripſit: *Gennadii Maſſilienſis, de Scriptoribus eccleſiaſticis, habeo librum unum pervetuſtum, editis non pleniorem, imo contractiorem a fine. Pomerium enim nonageſimo qvinto eoqve ultimo, capite recenſet: Honoratum Maſſilienſem præterit. Sane vitam S. Hilarii Arelatenſis, qvam auctor Chronologiæ Lirinenſis huic Honorato inſcribit, ſolo vulgati Gennadii fretus teſtimonio: Petrus Saxius in Pontificio Arelatenſi, ex manuſcripto codice, vindicat Reverentio ſeu Ravennio Arelatenſi Epiſcopo, Hilarii ſucceſſori. Et ſunt alia, qvæ mihi ſuſpectam faciunt illam apud Gennadium Honorati Maſſilienſis mentionem.*

E. SAL. CYPRIANI. Hanc vitæ Honorati deſcriptionem ineptiſſimus qvidam homunculus Gennadio ſuppoſuit. Stylus plane diverſus eſt a Gennadii noſtri ſcripturæ genere. Nec eſt in codicibus noſtris.

CAPVT C.

EGo GENNADIUS, (e) Maſſiliæ Presbyter, ſcripſi *adverſus omnes hæreſes libros octo, & adverſus Neſtorium * libros ſex, adverſus Pelagium libros tres, & tractatus de mille annis & de apocalypſi beati Joannis*, & hoc opus, & *epiſtolam de fide mea* miſi ad beatum Gelaſium, urbis Romæ epiſcopum.

(e) Hoc qvoqve caput abeſt a pluribus editis & MSS. * al. *Neſtorem*.

A. MIRÆI *Schol* Gennadius Maſſilienſis presbyter (non autem Epiſcopus, ut Sigebertus & Platina cenſuerunt) vixit temporibus Anaſtaſii Imp. & Gelaſii I. Papæ. Ex variis Gennadii ſcriptis præter librum *de illuſtribus eccleſiæ Scriptoribus* a Caſſiodoro libr. de divinis Lect. c. 17. memoratum & a me nunc repræſentatum, extat liber de *dogmatibus eccleſiaſticis*; qvem Gelaſio Papæ dedicavit. Hunc librum falſo tribui S. Auguſtino, jam ante 800. amplius annos monuit Clerus Lugdunenſis, de Godeſcalci cauſa, adverſus Joannem Erigenam Scotum, ſcribens. Gennadium porro fuiſſe Semipelagianum, adeoqve multis locis caute legendum, ſupra in prolegomenis & alibi monuimus.

E. SAL. CYPRIANI. De Gennadio agunt Voſſius de hiſt. Lat. l. II. c. 18. p. 235. hiſt. Pelag. l. I. c. 20. Henricus de Noris lib II. hiſt Pelagianæ c. 16. ubi erudite diſputat de tempore ſcripti hujus catalogi a qvo Cavius P. I. p. 266 diſſentit. ſiqvidem libellum ſcriptum vult an. Chriſti 495.

Et epiſtolam. An hæc lectio Guelpherbytani codicis doctis placitura ſit, neſcio. Illud vero liqvido apparet, ineptum eſſe, qvod habet Miræus: *& hoc opus de fide mea.* Mihi hic locus vix alia ratione ſanari poſſe videtur.

* *Adverſus Neſtorem libros ſex.* Gv. addit: *Et adverſus Eutychem libros XI.* Noribergenſis vero ſic habet: *Et adverſus Eutychem libros ſex.*

Digitized by Google

INDEX SCRIPTORUM, QVI IN CATALOGO GENNADIANO COMMEMORANTUR.

ANtiochus epiſcopus cap. 20.
Aſclepius Afer, epiſcopus. 73
Atticus Conſtantinopolitanus. Ep. 52
Audentius Hiſpanus Epiſcopus. 14
Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus. 38
Avitus Hiſpanus presbyter. 47
Bachiarius natione Britannus. 24
Caeleſtinus I Papa. cap. 54.
Cœleſtius, ſocius Pelagii. 44
Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus. 86
Cerealis Afer Epiſcopus. 96
Claudianus Mamertus presbyter. 83
Commodianus 15
Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus. 57.
Evagrius Ponticus. cap. 11
Euagrius alter. 50
Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus. 63
Eugenius Carthaginienſis Epiſc. 97
Euſebius qvi anno 410. vixit. 34
Eutropius diſcipulus S. Augnſtini. 49
Faſtidius Britanniæ Epiſc. cap. 56
Fauſtinus presbyter. 16
Fauſtus Rejenſis Epiſcopus. 85
Gelaſius I Papa. cap. 94
Gennadius Conſtantinopolis Epiſc. 90
Gennadius Maſſilienſis presbyter. 100. vertit qvædam Evagrii c. 11. & Timothei c. 72
Heliodorus Antioch. presbyter. cap. 29
Heliodorus presbyter alius. 6
Heluidius hæreticus. 32
Hieronymus *poſt præf.*
Hilarius Arelatenſis Epiſc. 69
Honoratus Afer Epiſcopus. 95
Honoratus Maſſilienſis Epiſc. 99.
Iacobus Niſibenus Epiſcopus cap. 1.
Ioannes Antiochenus presbyter 93
Ioannes Caſſianus presbyter. 61
Ioannes Hieroſolymitanus Epiſc. 30
Innocentius I Papa 43
Iſaacus ex Judæo converſus 26
Iſaacus Syrus, ſub Marciano Imp. 66
Iulius I Papa. cap. 2
Iulianus Capuanus. 45
Iulianus Pomerius. 98
Leo I Papa. cap. 70
Leporius presbyter. 59
Lucianus presbyter. 46
Macarius Ægytius Abbas. cap. 10.
Macarius Romanus. 28
Macrobius Donatiſta. 5
Maximus Taurinenſis Epiſc. 40
Mochimus Meſopotameus presbyter. 71
Muſæus Maſſilienſis. 79
Neſtorius hæreſiarcha. cap. 53
Niceas Romacianus Epiſcopus. 22
Olympius Hiſpanus Epiſcopus. cap. 23
Oreſieſis monachus Ægyptius. 9
Pachomius Abbas. cap. 7
Paulinus, diſcipulus Ephræmi. 3
Paulinus Nolanus Epiſcopus. 48
Paulinus præco Qvadrageſimæ. 68
Paulus Epiſcopus, qvi anno 410. vixit. 31
Paulus Oroſius, Hiſtoricus. 39
Paulus Pannonius presbyter. 75
Paſtor Epiſcopus qvi anno 380. vixit. 75
Pelagius hæreſiarcha. 42
Petronius Bononienſis Epiſcopus. 41
Petrus Edeſſenus presbyter. 74
Philippus, diſcip. S. Hieronymi. 62
Proſper Aqvitanus. 84
Prudentius Poëta. 13
Ruffinus Aqvilejenſis presbyter. cap. 17
Sabbatius Epiſcopus Gallicanus. cap. 25
Salvianus Maſſilienſis. 67
Samuel Edeſſenus presbyter. 82.
De Sedulio ait Sirmondus p. 7. ad Ennodium, ex integris Gennadii exemplaribus didiciſſe ſe qvod obierit ille Theodoſio juniore cui opus ſuum dicavit & Valentiniano regnantibus. Vide qvæ Miræus ad c. 83.
Servus Dei, Epiſcopus. 87
Severianus Gabalenſis Epiſc. 21
Severus Sulpitius presbyter, Hiſt. 19
Sidonius Apollinaris. 92
Simplicianus Mediolanenſis Epiſc. 36
Syagrius qvi anno 440. vixit. 65
Syrus Alexandrinus. 81
Theodoretus Cyri Epiſcopus, cap. 89
Theodorus Ancyranus Epiſcopus. 55
Theodorus * Antiochenus presbyter. 12
Theodorus Pachomii ſucceſſor. 8
Theodulus presbyter. 91
Theophilus Alexandrinus Epiſc. 33.
Tichonius Afer qvi anno 390. vixit. 18
Timotheus Epiſcopus anno 440. clarus, 58.
Timotheus (Ælurus) hæreticus. 72
Victor Carthennenſis Epiſc. cap. 77
Victorinus Rhetor Maſſilienſis. 60
Victorius Aqvitanus. cap. 88
Vigilantius hæreticus. 35.
Vigilius Epiſcopus. 37
Vigilius diaconus. 51
Vincentius Gallus presbyter. 80
Vincentius Lirinenſis. 64
Vitellius Afer, Donatianus. 4
Voconius Epiſcopus Afer. 78
Vrſinus monachus. 27
Xyſtus I. Papa. cap. 54

* Hunc eundem eſſe cum Theodoro, Mopſveſteno poſtea Epiſcopo pulchre ex Facundi X, 1. opus ejus 15000. verſuum memorante obſervat Jo. Garnerius ad Marium Mercatorem T. 2. p. 260. Certe Theodorus Raithunenſis, de qvo cogitavit Miræus, Gennadio longe junior eſt, clarus circa A. 646.

LIBER

275

LIBER ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS

AUB. MIRÆUS AD LECTOREM.

ISIDORUS *Hiſpalenſis*, *& poſt eum* Ildefonſus *Toletanus Epiſcopus*, *exemplo S. Hieronymi & Gennadii*, *Catalogos & ipſi de Scriptoribus eccleſiaſticis contexuerunt Catalogos iſtos*, *una cum incerti auctoris libello De aliis XII. Scriptoribus*, *addita etiam vita* Juliani *Epiſcopi Toletani*, *auctore Felice*, *&* Salvi *Abbatis Alveldenſis*, Garſias Loaiſa *ex manuſcriptis codicibus*, *anno* 1593. *Madriti*, *cum Conciliis Hiſpaniæ*, *publici juris fecit Hæc omnia eodem ordine*, *qvo Garſias Loaiſa*, *candide Lector*, *hic tibi repræſento*, *& Iſidorianæ cohortis ducem*, *juxta fidem dictorum mss. exemplarium*, *facio* O IU a *Scio*, *ex unico exemplari monaſterii* Fontis ſancti, *apud Galiſtæum ſiti in diœceſi Caurienſi*, *à nonnullis in Catalogo Iſidoriano primum locum dari* Sixto *Papæ*, *& aliis qvi proxime ſeqvuntur At vero appendicem*, *ſeu libellum iſtum De XII. Scriptoribus non eſſe fœtum Iſidori*, *ſed alterius cujuſpiam*, *abunde convincit præfatio his verbis præfixa.* Qvamvis ſuperius plurimi veterum tractatorum inter Græcos & Latinos doctiſſimi annotentur, tamen reor ipſe etiam paucorum memoriam facere, qvorum lectionem recolo me attigiſſe. *Pluribus id adſtruit* Bernardus Aldretus, *Canonicus Cordubenſis*, *lib.* 1. *cap.* 3. *in ſuis Antiqvitatibus Hiſpaniæ*, 1614. *Antverpiæ editis : ubi inter alia docet*, *editionem dictorum Nomenclatorum a Garſia factam aliis omnibus eſſe anteponendam Vale itaqve mi Lector*, *& fruere. Datum Antverpiæ*, *menſe Julio ineunte*, *medios inter clangores tubarum*, *tympanorum ac machinarum bellicarum*, *M. DC. XXXVIII.*

VARIORUM DE ISIDORO TESTIMONIA.

Iſidori Pacenſis Epiſcopi, *in Chronico.*

HERACLII Imp. temporibus, in æra DC. L. anno imperii ſupradicti ſecundo, *Hiſpalenſem Iſidorum* Metropolitanum Pontificem, clarum doctorem Hiſpania celebrat: qvi anno ſeptimo *Siſebuti* Gothorum Regis, contra Acephalorum hæreſim, magna auctoritate Hiſpali, in ſecretario ſanctæ Hieruſalem, Concilium agitat; atqve per veridica doctorum teſtimonia *Sirum* qvendam Acephalum Epiſcopum, ſupræfatam hæreſim vindicantem, exſuperat, & vera Concilii adſerta confirmans, ejus eloqvia damnat, atqve a priſtino errore præfatum Pontificem diu inſeqvendo perpetualiter liberat. Hujus item Heraclii temporibus, *Siſenandus*, in æra DC. LXIX anno imperii ejus XX. regali locatus eſt ſolio: qvi anno regni ſui tertio, LXVI. in Toleto Galliæ & Hiſpaniæ Epiſcopis aggregatis, in eccleſia S. Leocadiæ virginis & martyris Chriſti, conſtante adhuc *Hiſpalenſi Iſidoro* Epiſcopo, vel in multis jam libris fulgente mirifice, de diverſis cauſſis Concilium celebravit. In hac ſancta Synodo inter cæteros *Braulio* Cæſarauguſtanus Epiſcopus claruit.

Braulionis Epiſcopi Cæſarauguſtani, *in prænotatione librorum B. Iſidori.*

ISIDORUS vir egregius, Hiſpalenſis eccleſiæ Epiſcopus, Leandri Epiſcopi ſucceſſor & germanus, floruit a tempore Mauritii Imperatoris, & Reccaredi Regis: in qvo qviddam ſibi antiqvitas vindicavit, imo noſtrum tempus antiqvitatis in eo ſcientiam

tiam imaginavit. Vir in omni locutionis genere formatus, ut imperito doctoqve ſecundum qvalitatem ſermonis, exiſteret aptus, congrua vero oportunitate loci, incomparabili eloqventia clarus. Jam vero qvantus ſapientia fuerit, ex ejus diverſis ſtudiis & elaboratis opuſculis perfacile prudens Lector intelligere poterit. Deniqve de iis, qvæ ad notitiam noſtram venerunt, iſta commemoravi. Edidit *libros Differentiarum duos*: in qvibus ſubtili diſcretione ea, qvæ confuſe uſu proferuntur, ſenſu diſcrevit. *Proœmiorum librum unum*, in qvo qvid qviſqve liber ſanctæ contineat Scripturæ, brevi ſubnotatione diſtinxit. *De ortu & obitu Patrum librum unum*: in qvo eorum geſta, dignitatem qvoqve & mortem eorum, atqve ſepulturam ſententiali brevitate ſubnotavit. Ad germanum ſuum Fulgentium, Epiſcopum Aſtigitanum, *Officiorum libros duos*: in qvibus originem officiorum, cur unumqvodqve in Eccleſia Dei agatur, interprete ſuo ſtilo, non ſine majorum auctoritate explicuit. *Synonymorum libros duos*: in qvibus ad conſolationem animæ, & ad ſpem percipiendæ veniæ, intercedente rationis exhortatione, erexit. *De natura rerum*, ad Siſebutum Regem, librum unum: in qvo tam de eccleſiaſticorum Doctorum, qvam etiam de Philoſophorum indagine obſcura qvædam de elementis abſolvit. *De numeris* librum unum: in qvo Arithmeticam (propter numeros eccleſiaſticis Scripturis inſertos) ex parte tetigit diſciplinam. *De nominibus Legis & Evangeliorum* librum unum: in qvo majorum ſecutus exempla, brevitate qva potuit, diffuſa collegit. *Sententiarum libros tres*, qvos floribus ex libris Papæ Gregorii moralibus decoravit. *Chronicorum*, a principio mundi uſqve ad tempus ſuum, librum unum, nimia brevitate collectum. *Contra Judæos*, poſtulante Florentia germana ſua, propoſito virgine, libros duos: in quibus omnia qvæ Fides catholica credit, ex Legis & Prophetarum teſtimoniis approbavit. *De viris illuſtribus* librum unum, cui nos (iſta) ſubjunximus. *Monaſtica regula* librum unum: qvem pro patriæ uſu, & invalidorum animis, decentiſſime temperavit. *De origine Gothorum*, & *regno Suevorum*, & etiam *Wandalorum hiſtoria* librum unum. *Qvæſtionum* libros duos, qvos qvi legit, veterum tractatorum multam ſupellectilem recognoſcit. *Etymologiarum* codicem nimia magnitudine, diſtinctum ab eo titulis, non libris. Qvem, qvia rogatu meo fecit, qvamvis imperfectum ipſe reliqverit, ego in viginti libros diviſi. Qvod opus omnimodæ philoſophiæ conveniens qviſqvis crebra meditatione perlegerit, non ignotus divinarum humanarumqve rerum ſcientia merito erit. Ibi redundans diverſarum artium elegantia: ibi qvæcumqve fere ſciri debentur, reſtricta collegit. Sunt & alia hujus viri multa opuſcula, & in Eccleſia Dei multo cum ornamento inſcripta. Qvem Deus, poſt tot defectus Hiſpaniæ, noviſſimis temporibus ſuſcitans, credo ad reſtauranda antiqvorum monumenta, ne uſqveqvaqve ruſticitate veteraſceremus, qvaſi qvandam appoſuit deſtinam. Cui non immerito illud Philoſophi * a nobis aptatur: *Nos*, inqvit, *in noſtra urbe peregrinantes errantesqve, tanqvam hoſpites, tui libri quaſi domum reduxerunt: ut poſſimus aliqvando, qui & ubi eſſemus, agnoſcere. Tu ætatem patriæ, tu deſcriptiones temporum, tu ſacrorum jura, tu ſacerdotum, tu domeſticam publicamqve diſciplinam, tu ſedium, regionum, locorum, tu omnium divinarum humanarumqve rerum nomina, genera, officia, cauſas aperuiſti.* Qvo vero flumine eloqventiæ, & qvot jaculis divinarum Scripturarum, ſeu Patrum teſtimoniis Acephalitarum hæreſim confoderit, Synodalia geſta, coram eo Hiſpali acta, declarant: in qvibus contra Gregorium, præfatæ hæreſis antiſtitem, aſſeruit veritatem. Obiit temporibus Heraclii Imperatoris, & Chriſtianiſſimi Chintilani Regis, ſana doctrina præſtantior cunctis; & copioſior operibus charitatis.

Laudes & libros S. Iſidori recenſent etiam Ildefonſus cap. 9. & Sigebertus cap. 55. (quos ſuis infra locis reperies) itemqve Trithemius, Poſſevinus & alii. Etiam tertium librum ſuum ex Iſidoro Honorius ſublegit. Præ cæteris accurate de Iſidoro ejuſqve ſcriptis Nicolaus Antonius lib. IV. Bibl. veteris Hiſpanæ cap. 3. ſeq.

Joannis Marianæ, lib. 6. de rebus Hiſpaniæ cap. 7.

Ex Ildefonſi ſcriptis intellegitur, *D. Iſidorum* diem obiiſſe extremo Siſenandi Regis anno, qvi a Chriſti ortu erat ſexcenteſimus triceſimus qvintus: tametſi alii ad Chintilæ regnum longævam ſcilicet vitam propagaſſe arbitrantur. *Leandri, Fulgentii* & *Florentinæ* virginis germanus frater fuit (alii *Theodoſiæ* Reginæ addunt, Ermenigildi & Reccaredi matris) ætate minimus, animi & virtutum indole patri *Severiano*, qvem nonnulli Carthaginienſis provinciæ Ducem faciunt, ſuiſqve fratribus æqvalis; eloqventiæ, doctrinæ atqve ingenii laude multo major. Qvod vulgati Iſidori nomine libri declarant: qvorum catalogum *Ildefonſus* & *Braulius* in ejus vita texuerunt. Doctrinæ porro atqve eruditionis laude univerſam Hiſpaniam illuſtravit, & catholicæ Eccleſiæ, fratribus a Leuvigildo Rege relegatis, adjumento fuit. Multum contulit *Leandri* ſive induſtria ſive aſtus. Cum ab exilio rediiſſet, Iſidorum tunc juvenem, incertum qva de cauſſa, ſed intra conclave tamen incluſit, ſublata prorſus vagandi facultate. Qvod ille otium ad

* Ciceronis de M. Varrone lib. I. Academ. qvæſt.

ad occaſionem evolvendi innumeros libros convertit: unde *Etymologiarum* volumen prodiit, qvod *Braulii* hortatu, ex indefeſſa lectione conſarcinavit, opus ſpiſſum & varium. Ex ea cuſtodia non ante eſt liberatus, qvam Leandro defuncto, ſucceſſor ei eſt ſubrogatus. Eccleſiam ſuſceptam cum optimis legibus atqve inſtitutis temperaſſet, collegium Hiſpali cònſtituendum curavit, juventuti litteris & ſapientiæ ſtudiis imbuendæ. Unde, tanqvam ex arce ſapientiæ, plurimi prodierunt morum probitate & doctrinæ laude inſignes: in his *Ildefonſus* & *Braulius*. Romam, Gregorio Magno Pontifice, profectum nonnulli affirmant; amicitiæ videlicet, qvæ cum fratre olim inita erat, confirmandæ ſtudio. Illud conſtat, Iſidori auſpiciis Reipublicæ ſtatum optimis legibus gubernatum; eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtaurandæ cauſſa, tum Hiſpali, tum Toleti aliqvot Epiſcoporum conventus habitos. Eccleſiam ſibi demandatam qvadraginta circiter annos tenuit. In extrema ætate graviſſimo morbo implicitus, diſcipulorumqve humeris in S. Vincentii templum delatus (*Joannes* Epiſcopus & *Upartius* amiciſſimi moribundo aderant) extremum ſpiritum reddidit in eodem D. Vincentii templo, pridie Nonas Aprilis. Qvo die qvotannis ejus memoria, in Hiſpània, dicato feſto celebratur: nam de anno, qvo obiit, non ſatis eſt exploratum. Iſidoro defuncto *Theodiſclus*, natione Græcus; ex aliqvanto intervallo ſucceſſor in eccleſia Hiſpalenſi ſubrogatus eſt. Hunc nonnulli affirmant, Iſidori libros, multis locis depravatos, Avicennæ Arabi tradidiſſe, ut in linguam Arabicam converſos ipſiuſmet nomine vulgaret. Qvod de Avicenna falſum eſt: qvippe Sorſani æqvalis teſtimonio, in Avicennæ vita, exploratum eſt, poſt trecentos amplius annos ipſum deinceps vixiſſe, neqve veniſſe in Hiſpaniam, ſed in Perſarum regia vitam omnem propagaſſe. Iſidori certe nomine, non eodem tempore, tres in Hiſpania viros, eruditionis & probitatis opinione excellentes, exſtitiſſe conſtat: *Iſidorum Cordubenſem* Epiſcopum, cui ob antiqvitatem ſenioris cognomentum eſt: *Iſidorum Hiſpalenſem*, cujus actiones explicuimus; poſtremo *Iſidorum Pacenſem*; qvi, qvod duobus fuit ætate poſterior, junioris cògnomen tulit: tametſi nonnumqvam ea appellatione Iſidorus Hiſpalenſis a Cordubenſi ſecerni conſuevit.

Rob. Bellarmini, libro de Scriptoribus eccleſ.

S. ISIDORUS Hiſpalenſis Epiſcopus ſedere cœpit in Epiſcopali ſede anno 596. & anno 636. migravit in cœlum. Scripſit multa, qvorum catalogum texit S. Hildefonſus in libro De viris illuſtribus. Sed in editione Pariſienſi anni 1601. adduntur multi libri, qvorum non meminit Hildefonſus, qvi eadem ætate vixit, qva Iſidorus ipſe. Ideo ſuſpicor hæc opera non eſſe ab ipſo S. Iſidoro ſcripta, ſed ab aliqvo alio ſuperaddita. Certe liber *De contemtu mundi*, & *Norma vivendi*, decerpta ſunt ex libro Synonymorum. Item *Chronicon* decerptum eſt ex libro 5. Etymologiarum: aut ſi non inde decerptum ſit, non eſt veriſimile, Chronicon bis ab Iſidoro ſcriptum. Porro qvæ dicuntur in editione Pariſienſi *Commentaria in Geneſim*, *Exodum &c.* dicuntur a S. Hildefonſo *Qvæſtiones* ſive *Expoſitiones Sacramentorum*, ex variis auctoribus collectæ: & duo libri ad Florentinam ſororem, *De nativitate Domini & De vocatione gentium*, fortaſſe ſunt duo illi libri *Contra neqvitiam Judæorum*, qvorum meminit Hildefonſus. Et libri, qvi vocantur in editione Pariſienſi, *De officiis eccleſiaſticis*, vocantur ab Hildefonſo, *De genere officiorum*.

Cæſ. Baronii, in Notis ad Martyrologium 4. Aprilis.

FLoruerunt in Hiſpania ISIDORI plures, doctrina & probitate nobiles: qvos omnes præceſſit tempore *Iſidorus Epiſcopus Cordubenſis*, ob id ſenior appellatus. Vixit enim Honorii Imp. temporibus. Novit eum S. Auguſtinus, & Paulus Oroſius: ad qvem Iſidorus ipſe ſcripſit commentarios in qvatuor libros Regum; ut Trithemius tradit. Poſt illum eſt *Iſidorus Hiſpalenſis*, dictus junior. Fuit & tertius *Iſidorus*, *Pacenſis Epiſcopus*, qvi Chronicon ſcripſit. Errant autem Hincmarus Remenſis, Trithemius & alii, qvi collectionem Conciliorum tribuunt Iſidoro Hiſpalenſi; cum auctor operis illius citet verba primi canonis Concilii XI. Toletani; atqve in præfatione meminerit Agathonis Papæ. In antiqvis mss. codicibus hunc *Iſidorum* collectorem Conciliorum & Canonum, invenimus dictum *Mercatorem* cognomento. In libris nuper impreſſis, non *Mercator*, ſed *Peccator* inſcriptus reperitur.

INCIPIT ISIDORI ADDITIO AD LIBROS S. HIERONYMI ET GENNADII DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

Cap. I. OSIUS Cordubenſis civitatis Epiſcopus; ſcripſit ad ſororem ſuam de laude virginitatis epiſtolam, pulchro ac diſerto comptam eloqvio. In Sardicenſi concilio

cilio qvam plurimas ipſe edidit ſententias. Hic autem poſt longum ſenium vetuſtatis accerſitus a Conſtantio Principe, minisqve perterritus, metuens ne ſenex & dives damnaretur, vel exilium pateretur, illico Arianæ impietati conſenſit. Cujus qvidem vitam, ut meruit, confeſtim exitus crudelis finivit. Nam poſt impiam, ut ait qvidam, Oſii prævaricationem, dum ſanctus Gregorius Eliberitanus Epiſcopus in Cordubenſem urbem, juxta Imperiale decretum, fuiſſet adductus, ac minime vellet illi communicare, commotus Oſius dixit * Clementino Conſtantii ** Præfecti Vicario, ut mitteret eum in exilium. At ille, Non audeo, inqvit, Epiſcopum in exilium mittere, niſi prius eum ab Epiſcopatu dejeceris. Ut autem vidit ſanctus Gregorius qvod Oſius vellet dare ſententiam, appellat Chriſtum, totis fidei ſuæ viſceribus exclamans: Chriſte Deus qvi judicaturus es vivos & mortuos, non patiaris hodie inhumanam proferri ſententiam adverſus me minimum ſervum tuum: qvi pro fide nominis tui, ut reus aſſiſtens, ſpectaculum factus ſum: ſed tu ipſe, qvæſo, in cauſſa tua hodie judica, ipſe ſententiam proferre dignare per ultionem. Non ego, qvaſi metuens de exilio, fugere cupio, cum mihi pro tuo nomine nullum ſupplicium grave ſit, ſed ut multi a prævaricationis errore liberentur, cum præſentem viderint ultionem. His dictis, ecce repente Oſius reſidens faſtu qvaſi regalis imperii, cum ſententiam conaretur exprimere, os vertit, diſtorqvens pariter & cervicem, ac de ſeſſu in terram eliditur, atqve ilico expiravit. Tunc admirantibus cunctis, etiam Clementinus ille gentilis expavit, & licet eſſet judex, tamen metuens, ne in ſe ſimile ſupplicium vindicaretur, proſtravit ſe ad pedes ſancti viri, obſecrans ut ſibi parceret, qvi in eum divinæ legis ignorantia peccaſſet, & non tam proprio arbitrio qvam mandantis imperio. Inde eſt qvod ſolus Gregorius ex numero vindicantium integram fidem, nec in fugam verſus eſt, nec paſſus eſt exilium. Unuſqviſqve enim timuit de illo ulterius judicare.

* Clementio. ** Præfecto.

A. MIRÆI Schol. Oſius Cordubenſis Epiſcopus *ſcripſit epiſtolam* De laude virginitatis *hic ab Iſidoro laudatam: ſed dolendum eſt eam periiſſe. Ad hunc Oſium in Codice Theodoſii, itemqve Juſtiniani, exſtat lex Conſtantini De iis qui in eccleſia manumittuntur.*

Nam poſt impiam.] *Iſta qua de Oſio Cordubenſi Epiſcopo (a Marcellino Italico presbytero, Luciferiano, conficta) hic narrantur, Baronius falſa eſſe probat, in geſtis anni 357. ex SS. Athanaſii, Hilarii & Auguſtini libris. In ejuſdem Oſii favorem multa ſimiliter allegat* Bernardus Aldretus *lib. 1. cap. 3. De Antiqvitatibus Hiſpaniæ: qua curioſis examinanda relinquimus.*

Ut qvidam] *Marcellinus Italus presbyter hic deſignatur, qui ſchiſmaticus, ut dixi, Luciferianus fuit, & Theodoſii Imp. temporibus vixit. Negabat is lapſis etiam pœnitentibus communicandum eſſe, & in ſtabilimentum ſua opinionis, iſta de Oſii prodigioſa morte confinxit. De eodem Marcellino fuſius agit auctor libelli De XII. Scriptoribus, infra poſt Ildefonſi Catalogum repræſentandus.*

Gregorius Eliberitanus Epiſcopus.] *Inter fragmenta S. Hilarii lib. 2. exſtat quidem epiſtola Euſebii Vercellenſis, ad hunc Gregorium Eliberitanum ſcripta, poſt Concilium (ut apparet) Ariminenſe, ex qua conſtat, eundem Gregorium Oſio in Hiſpaniam revertenti reſtitiſſe. Sed creditur, poſtea Gregorium, ſanioris mentis redditum, duram auſteritatem illam flexiſſe in obſervantia catholica reſtitudinem; quippe qui nonnullorum præconiis orthodoxorum celebratus reperiatur: ut Baronius loco citato fere loquitur.*

Cap. II. IDACIUS Hiſpaniarum Epiſcopus, cognomento & eloqvio Clarus, ſcripſit qvendam librum ſub Apologetici ſpecie: in qvo deteſtanda Priſcilliani dogmata, & maleficiorum ejus artes, libidinumqve ejus probra demonſtrat; oſtendens Marcum qvendam Memphiticum, magiæ ſcientiſſimum, diſcipulum Manis fuiſſe, & Priſcilliani magiſtrum. Hic autem Urſacio Epiſcopo, ob necem ejuſdem Priſcilliani, cujus accuſatores extiterant, Eccleſiæ communione privatus, exilio condemnatur; ibiqve diem ultimum obiit, Theodoſio majore & Valentiniano regnantibus.

Schol. Idacius *vel* Ithacius Clarus, *Epiſcopus Hiſpanus (de quo multa habet Severus Sulpitius in Hiſtoria ſacra, ubi de Priſcilliano agit) ſcripſit* libros tres adverſus Varimundum Arianum, *qui in Bibliotheca Patrum exſtant. Ejuſdem* Apologeticus *adverſus Priſcilliani hæreſes, ab Iſidoro hic memoratus, periit. Vixit anno 381. fuitque in eo reprehenſus ac punitus ab Epiſcopis, quod Priſcillianum apud ſæculares Iudices accuſaſſet, & occidi curaſſet.*

Cap. III. SIRICIUS clariſſimus Pontifex, & Romanæ ſedis Antiſtes, ſcripſit opuſculum directum ad Himerium Tarraconenſium Epiſcopum. In qvo, inter alias eccleſiaſticas diſciplinas, conſtituit hæreticorum baptiſma nequaqvam ab Eccleſia reſcindendum. Reperimus & aliam ejus epiſtolam, ad diverſos Epiſcopos miſſam; in qva condemnat Jovinianum hæreticum, atqve Auxentium, cæteroſqve eorum ſeqvaces. Præfuit Romæ annis qvatuordecim, obiitqve ſub Theodoſio & Valentiniano Imperatoribus.

Schol. Siricius] *Damaſo defuncto in pontificatu anno 385. ſuffectus, anno 398. vivere deſiit; ſuccedente Anaſtaſio. Epiſtola ejus exſtant in tomis Conciliorum.*

Cap. IV. PAULINUS presbyter explicuit in benedictionibus Patriarcharum triplici intelligentiæ genere libellum, ſatis ſuccincta brevitate compoſitum. Idem etiam petente Auguſtino, conſcripſit Ambroſii vitam, ſignis florentem atqve doctrinis, & meritis Apoſtolorum non imparem. Siqvidem & Conſtantius Epiſcopus Germani vitam contexuit, obitumqve Paulini Uranius edidit.

Schol. Paulinus] *primum amanuenſis ac miniſter S. Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi, poſtea presbyter, petente S. Auguſtino, ſcripſit* vitam *magiſtri ſui* S. Ambroſii *cum ejuſdem operibus editam: qua S. Pauli-*

no

ni Nolano a nonnullis falſo adſcribitur, ut Molanus in ms. Bibliotheca ſacra, & Bellarminus in Catalogo, ubi de Paulino Nolano agit, recte monuerunt. Errant itaque Sigebertus Gemblacenſis, Jacobus Breulius & alii, qui Paulinum hunc presbyterum cum Nolano confundunt: e contra Iſidorus & Honorius recte unum ab altero diſtinguunt. De aliis Paulinis, quorum ſcripta etiam exſtant, ſupra in Scholiis ad caput 48. Gennadii egimus.

Conſtantius & Uranius.] *Ex his* Conſtantius *Lugdunenſis presbyter (non autem Epiſcopus, ut Iſidorus putavit) a Sidonio ſæpe laudatus, ſcripſit libros duos* De vita S. Germani Epiſc. Autiſiodorenſis. Uranius, *eiídem presbyter*, obitum S. Paulini Nolani Epiſcopi *deſcripſit.*

Cap. V. PROBA uxor Adelphi Proconſulis, fœmina inter viros eccleſiaſticos idcirco poſita ſola, pro eo qvod in* laudem Chriſti verſata eſt, componens Centonem de Chriſto, Virgilianis coaptatum verſiculis. Cujus qvidem non miramur ſtudium; ſed laudamus ingenium. Qvod tamen opuſculum legitur inter apocryphas Scripturas inſertum.

* Laude.

Schol. Sextus Anicius Olybrius & Sextus Anicius Probinus, fratres germani, conſules Romani anno 395. fuerunt. De eorum Conſulatu Claudianus carmen panegyricum ſcripſit, eosqve ex *Proba* & *Probo* parentibus natos aſſerit. Cæterum ab Anicio Probos atqve Olybrios genus duxiſſe, Hieronymus epiſt. 8. Prudentius lib. 1. adverſus Symmachum, atqve idem Claudianus in dicta panegyri docent; eamqve familiam nobilitate, opibus, Conſulatibus, aliisqve dignitatibus præſtantiſſimam, virtutibus inſuper ac religione Chriſtiana illuſtriſſimam fuiſſe affirmant. Additqve Caſſiodorus, vere eam nobilem dictam, qvando ab ea actionis probitas non receſſit. *Anicius* autem Probus, dictorum Conſulum pater, is fuit, qvi cum eſſet Præfectus prætorio, anno 369. S. Ambroſio Inſubriam, Liguriam & Æmiliam provincias regendas tradidit, ut in hujus vita Paulinus presbyter narrat: qvi *Anicius* & anno 371. Conſulatum una cum Gratiano Imp. geſſit, tantæqve potentiæ fuit, ut ad eam cognoſcendam ex Perſide ſapientes Romam venerint. *Proba* vero ejus conjux, trium Conſulum ordinariorum mater, eademqve Conſulum ordinariorum filia & uxor, a citatis auctoribus, itemqve ab Auguſtino, aliisqve mirifice laudata, vivente adhuc marito, *Centonem* illum *Virgilianum de Teſtamento veteri ac novo* concinnavit. Lapſus itaqve hic videtur Iſidorus, qvi Probam facit uxorem Adelphi Proconſulis. Porro horum filio *Olybrio*, qvem an. 395. Conſulem fuiſſe diximus, nupſit *Juliana* clariſſima ac piiſſima fœmina; & ex eo matrimonio nata eſt *Demetrias*. Sic fere in geſtis anni 395 Baronius. Hæc porro poëtria a Molano & aliis vocatur *Proba Falconia Valeria*.

Cap. VI IOANNES Conſtantinopolitanæ ſedis ſanctiſſimus Epiſcopus, cognomento Chryſoſtomus, cujus oratio & plurimam cordis compunctionem, & magnam ſuaviloqventiam tribuit, condidit Græco eloqvio multa & præclara opuſcula, qvibus utitur Latinitas. Legi duos ejus de lapſis libellos, ſcriptos ad qvendam Theodorum, lamentis & exhortationibus plenos, utpote illum a bona converſatione dejectum. Et qvia monachi vitam cum eo in uno eodemqve monaſterio exercuerat, ideo converſationis ibi factæ, eum in libris ipſis admonuit; provocans eum ad propoſitum, atqve oſtendens, nulli peccatori vel impio, ſi ad pœnitentiam redeat, deſperandum. Legimus etiam librum alium, cujus prænotatio eſt, neminem poſſe lædi ab alio, niſi a ſemetipſo. Ad perſonam qvoqve cujuſdam nobiliſſimæ matronæ Gregoriæ reperitur opus ejus inſigne de converſatione vitæ & inſtitutione morum, ſive de* compugnatione virtutum ac vitiorum. Eſt etiam alius liber ejuſdem apud Latinos de compunctione cordis: alter qvoqve ſcriptus ad qvendam Eutropium, cum palatio pulſus ad altare confugiſſet. Multos præterea compoſuit diverſos tractatus, qvos enumerare longum eſt. Cujus qvidem ſtudii, etſi non omnia, tamen qvamplurima eloqventiæ ejus fluenta de Græco in Latinum ſermonem translata ſunt. Hic autem 13. anno Epiſcopatus ſui, diſcordia Theophili Alexandrini Epiſcopi, oppreſſus eſt. Nam faventes Epiſcopi Arcadio Imperatori, damnaverunt eum innocentem, atqve ab Epiſcopatu dejectum, Pontum in exilium detruſerunt. Cujus corpus, triceſimo qvinto anno a die functionis, ab exilio Conſtantinopolim revocatur, & in Apoſtolorum eccleſia ſepelitur.

*compugnantia.

Schol. S. Joannes Chryſoſtomus, Epiſcopus Conſtantinopolitanus, ſupra ab Hieronymo cap. 129. laudatus, anno trecenteſimo ſexto ordinatus fuit presbyter: ut in ejus vita Palladius refert. Anno 403. Conſtantinopoli ad argenteam Eudoxiæ Auguſtæ ſtatuam ludos fieri prohibuit; & circa Paſcha anni proxime ſeqventis in exilium miſſus fuit. Anno demum Chriſti 407. ætatis 53. Comanis ad Pontum Euxinum vivere diſiit. Nomen ejus primus omnium in ſacras tabulas retulit Alexander Antiochenus; atqve ut idem alii facerent, ad Imperatorem, omnesqve eccleſiarum Epiſcopos ſcripſit. Atticus Coſtantinopoli & ipſe tandem adſcripſit, & Cyrillum, qvi vehementer obnitebatur, ut in Ægypto adſcribi præciperet, litteris hortatus eſt; Ceſſit tamen poſtea Cyrillus, partim Iſidori Peluſiotæ ſuaſu, partim divino, ut ajunt, viſu admonitus, Ioanniſqve nomen, ſynodo convocata, diptychis appoſuit: ut ex Niceta philoſopho narrat Nicephorus. Cæterum opera Chryſoſtomi Græco Latina annis ſuperioribus Pariſienſes tomis IX. publicarunt; Frontone in primis Ducæo, S. I. Theologo, aliis poſt ejus obitum procurantibus. De ſacrarum illius reliqviarum translationibus Baronius in Annalibus & Notis ad Martyrologium conſuli poterit.

Cap. VII SEDULIUS presbyter edidit tres libros, dactylico heroico metro compoſitos: qvorum primus ſigna & virtutes veteris Teſtamenti potentiſſime reſonat, reliqvi vero geſtorum Chriſti ſacramenta & miracula intonant.

Schol. C. Cælius Sedulius,* Schotus Hibernenſis, presbyter, ſoluta & vincta oratione excellens, diſcendi cauſſa Britanniam, Galliam, Italiam, aliaſqve provincias varias luſtravit; Theodoſio juniore & Valentiniano imperantibus. Scripſit *Collectanea in Matthæum*, & *Explanationem omnium Epiſtolarum S. Pauli*, ex Origene, Ambroſio, Hieronymo & Auguſtino excerptam. Joannes Heſſelius, Doctor & civis Lovanienſis, obſervavit, ad illud 1. Cor. 15. *Per gloriam veſtram*, haberi verba Pelagii aut alicujus Pelagiani; ut Mo-

*Duo Sedulii a Miræo confunduntur.

lanus in ſua Bibliotheca ſacra ms. notat. Qvæ verba an ſint intruſa, Theologis diſcutiendum relinqvo. Scripſit præterea Sedulius *libros qvinqve carminum de qvinqve mirabilibus operibus Dei, & Hymnos duos de Chriſto:* qvarum alter alphabeticus eſt, & in Eccleſia canitur in feſtivitatibus Natalis Domini & Epiphaniæ. Hujus initium eſt tale: *A ſolis ortus cardine.* De Paſchali opere Sedulii exſtat præclarum Gelaſii I. Papæ elogium; *Venerabilis*, inqvit, *viri Sedulii Paſchale opus, quod heroicis ſcripſit verſibus, inſigni laude proferimus.*

Cæterum Sedulii verſus poſt ejus mortem, ex ejuſdem ſcriniis collectos, recenſuit Aſterius, qvi anno Chriſti 449. Conſulatum cum Protogene geſſit: ut conſtat ex ipſius Aſterii epigrammate, qvod in codice ms. Remenſi, poſt epiſtolam Sedulii, ad Macedonium ſcriptum legitur his verbis:

Sume, ſacer meritis, veracia dicta poetæ,
Qvæ ſine figmenti condita ſunt vitio.
Qvo caret alma fides, qvo ſancti gratia Chriſti;
Per qvam juſtus ait talia Sedulius.
Aſteriiqve tui ſemper meminiſſe jubeto,
Cujus ope & cura edita ſunt populis.
Qvem qvamvis ſummi celebrent per ſecula Faſti,
Plus tamen ad meritum eſt, ſi viget ore tuo.

Epigrammati vero præmittitur hæc adnotatio; *Hoc opus Sedulius inter chartulas diſperſum reliquit. Quod recollectum, adornatumqve ad omnem elegantiam, divulgatum eſt a Turcio Rufio Aſterio V. C. Conſule ordinario atqve Patricio.* Hæc debemus Sirmondo, in Notis ad Epiſtolas Ennodii.

Cap. VIII. POSSIDIUS, Africanæ provinciæ Epiſcopus, ſtilo proſecutus eſt vitam ſancti Auguſtini. Cui etiam operi ſubjecit Indiculum ſcriptorum ejus; enumerans, qvanta idem beatiſſimus doctor ſcripſerit: ubi pluſqvam qvadringentorum librorum volumina ſupputantur. Homiliarum vero & Epiſtolarum, Quæſtionumque infinitus modus eſt: ut pene vix poſſit quiſquam articulo ſuo aliena tanta ſcribere, quanta ille proprio labore compoſuit.

Schol. Poſſidius] Calamenſis in Africa Epiſcopus (qvem Honorius & alii Poſſidonium nuncupant) *S. Auguſtini magiſtri ſui vitam, ſcriptorumqve ejus indicem* poſteris reliqvit: qvæ in omnium ſunt manibus.

Cap. IX. PRIMASIUS Africanus Epiſcopus compoſuit ſermone ſcholaſtico de hæreſibus libros tres, directos ad Fortunatum Epiſcopum; explicans in eis, quod olim beatus Auguſtinus in libro hæreſeon imperfectum, morte interveniente, reliquerat: in primo oſtendens, quid hæreticum faciat, ſecundo & tertio digerens, quid hæreticum demonſtret. Claruit Juſtiniano regnante.

Schol. Primaſius] in Byzacena Africæ provincia Epiſcopus, tempore Vigilii Papæ Conſtantinopoli fuit, cum qvinta Synodus generalis celebraretur: ut ex collatione ſecunda ejuſdem ſynodi conſtat. Scripſit commentaria in *Apocalypſim*, qvorum Caſſiodorus lib. divin. Lect. cap. 9. meminit. Ejuſdem commentaria in *Epiſtolas D. Pauli* exſtant tom. 6. Bibliothecæ Patrum. Libri tres ejuſdem *De hæreſibus*, ad Fortunatum, putantur interiiſſe. Vixit autem Primaſius non anno 440. ut Sixtus Senenſis putavit, ſed anno qvingenteſimo tertio. [Verba: *Claruit Juſtiniano regnante* (ita enim leg. pro *Juliano*) non ſunt in edit. Suffridi Petri.]

Cap. X. PROTERIUS, Alexandrinæ Antiſtes eccleſiæ, ſcripſit ad Leonem, Romanæ ſedis Epiſcopum, de feſtivitate Paſchali. Hunc autem, Leonis Auguſti temporibus, Dioſcori hæretici ſucceſſores, auctore Timotheo, ſeditione facta, crudeliſſime peremerunt; ipſumqve Timotheum ſibi pro Alexandrino Epiſcopo conſtituerunt.

Schol. Proterius] Alexandrinus Patriarcha, Dioſcori hæreſiarchæ, in Chalcedonenſi concilio damnati (qvi Cyrillum proxime exceperat) ſucceſſor, ad Leonem Papam, anno qvingenteſimo qvinqvageſimo qvarto, ſcripſit epiſtolam, qva Paſcha Dominicum illo vulgari Chriſti anno in octavum Kalendas Maias diffundendum pluribus oſtendit. Eam ex ms. correcte deſcriptam Ægidius Bucherius ſuo in Victorii Aqvitani Canonem Paſchalem commentario cap. 2. inſeruit.

Cap. XI. PASCHASINUS Sicilienſis Epiſcopus edidit unam Paſchalem epiſtolam, ad Leonem ſupradictum Papam directam. In qva refert Paſchalis myſterii miraculum his verbis: Eſt, inquit, poſſeſſio quæ appellatur Miltinas, * in montibus arduis, ac ſilvis denſiſſimis conſtituta: illic perparva atque vili opere conſtructa eccleſia eſt, in cujus baptiſterio, nocte ſacroſancta Paſchali, baptizandi hora, cum nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons ex ſe repletur, omnibuſque qvi adfuerint conſecratis, cum deductorium nullum ſit, ut venerat aqua, ex ſe diſcedit. Claruit ſub Theodoſio juniore, Arcadii Imp. filio.

Schol. Paſchaſinus] alias Paſcheſius, Lilybetanus ſeu Lilybæi in Sicilia Epiſcopus, recenter e captivitate Wandalorum reductus, anno qvadringenteſimo qvadrageſimo tertio ad S. Leonem Papam ſcripſit Epiſtolam Paſchalem, qvæ inter ejuſdem Leonis epiſtolas mendoſa legitur. Hanc, ad fidem ms. codicis correctam, idem Bucherius, citato libro, ſub finem primi capitis, evulgavit. * al. *Meltinas*, vel *Mentinas.*

In cujus baptiſterio, nocte Paſchali.] Miraculum iſtud, in Paſchate apud Siculos fieri ſolitum, ipſe Paſchaſinus Epiſcopus ad S. Leonem Magnum perſcripſit. Simile in Hiſpania miraculum, ad annum 583. Gregorius Turonenſis lib. 10. cap. 22. & Sigebertus Gemblacenſis narrant.

Cap. XII. JULIANUS quidam cognomento Pomerius, octo libros de animæ natura in dialogi morem conſcripſit. Quorum primus continet, quid ſit anima, vel qualiter credatur ad imaginem Dei facta. ſecundo loqvitur, utrum anima corporea ſit, an incorporea. In tertio diſſerit, primo homini unde anima facta. In quarto, utrum nova anima ſine peccato fiat; an peccatum primi hominis ex illo propagata originaliter trahat. In quinto deſcribit, qvæ ſit facultas animæ. In ſexto eloqvitur, unde ſit

ea

Digitized by Google

ea diſcordia, qua carni ſpiritus, vel caro ſpiritui adverſatur. In ſeptimo autem ſcribit de differentia vitarum ac mortium, vel reſurrectione carnis, & animæ, ſive de morte carnis, ac de ejus reſurrectione. In octavo loqvitur de iis quæ in fine mundi futura ſunt, vel de quæſtionbus, qvæ ſolent de reſurrectione proponi, ſive de finibus bonorum atque malorum. Hic tamen in ſecundo ejuſdem operis libro Tertulliani erroribus conſentiens, Animam corpoream eſſe dixit, qvibuſdam hoc fallacibus argumentis aſtruere cotendens. Edidit etiam unum libellum de virginibus inſtituendis: alios quoque tres de futuræ vitæ contemplatione, vel de actuali converſatione, nec non etiam de vitiis & virtutibus.

Schol. De Juliano Pomerio fuſe ſupra in Scholiis ad caput 84. & 98. Gennadii egimus. Errant autem, qvi Julianum Pomerium cum Juliano Epiſcopo Toletano confundunt.

Cap. XIII. EUGIPIUS Abbas Lucullanenſis, oppidi Neapolis Campaniæ ad qvendam Paſchaſium diaconum libellum de vita ſancti monachi Severini tranſmiſſum brevi ſtilo compoſuit. Scripſit etiam regulam monachis conſiſtentibus in monaſterio ſancti Severini, qvam eiſdem moriens qvaſi teſtamentario jure reliqvit. Claruit poſt Conſulatum Importunii junioris, Anaſtaſio Imp. regnante.

Schol. Eugipius] ſeu Eugippius presbyter & Abbas Lucullanenſis, prope Neapolim Campaniæ urbem, Gelaſii I. Papæ diſcipulus, ſcripſit vitam *S. Severini* Abbatis ac Noricorum Apoſtoli, qvam Surius ad diem 8. Januarii, ſed mutilam, Marcus autem Velſerus integram publicavit. Item *Theſauri tomos duos* * ex operibus S. Auguſtini concinnavit, Baſileæ 1542. & Venetiis 1543. editos. Moneo autem caute legenda ſcholia, qvæ heretici attexuerunt. De hoc opere ita Caſſiodorus cap 23. De divin. Lectionibus: *Convenit ut presbyteri Eugipii opera neceſſario legere debeatis, qvem nos qvoqve vidimus, virum qvidem non uſqve adeo ſæcularibus litteris eruditum, ſed Scripturarum divinarum lectione pleniſſimum. Hic ad parentem noſtram Probam, virginem ſacram, ex operibus S. Auguſtini valde beatiſſimi quæſtiones ac ſententias, ac diverſas res deflorans, in uno corpore neceſſaria nimis diſpenſatione collegit. & in trecentis triginta octo capitulis collocavit.* Ad hunc Eugipium extat epiſtola Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi. Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. * Hæc juniori Eugipio deberi obſervatum.

Importunii junioris] Garſias Loaiſa monet hic legendum eſſe; *poſt Conſulatum Importunii & Decii junioris.*

Cap. XIV. FULGENTIUS Afer, eccleſiæ Ruſpenſis Epiſcopus, in confeſſione Fidei clarus, in Scripturis divinis copioſe eruditus, in loquendo dulcis, in docendo ac diſſerendo ſubtilis, ſcripſit multa, ex quibus legimus de gratia Dei ac libero arbitrio libros reſponſionum ſeptem: in quibus Fauſto, Galliæ Regienſis urbis Epiſcopo, Pelagianæ pravitati conſentienti, reſpondens obnititur ejus profundam deſtruere calliditatem. Legimus & ejus librum de ſancta Trinitate, ad Felicem directum notarium: librum quoque regulæ veræ Fidei, & alium de Sacramento incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Extant & duo ejus libri de veritate prædeſtinationis, ad epiſcopos miſſi, in quibus demonſtrat, quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam præveniat, & quod Deus quoſdam prædeſtinationis ſuæ munere juſtificans præelegit, qvoſdam vero in ſuis reprobis moribus, occulto qvodam judicio, dereliqvit. Eſt & liber altercationis ejus, quo de Fide cum Traſamundo Rege idem Fulgentius diſputavit. Ad Ferrandum qvoqve eccleſiæ Carthaginienſis diaconum unum de interrogatis qvæſtionibus ſcripſit libellum. Compoſuit & multos tractatus, quibus ſacerdotes in eccleſiis uterentur. Plurima quoque feruntur ingenii ejus monumenta. Hæc tantum ex pretioſis doctrinæ ejus floribus carpſimus. Sors melior, cui delitias omnium librorum ejus præſtiterit Deus. Claruit ſub Traſamundo Rege Wandalorum, Anaſtaſio Imp. regnante.

Schol. S. Fulgentius] Ruſpenſis in Africa Epiſcopus, S. Auguſtini ſectator, anno qvingenteſimo viceſimo nono, Kalendis Januarii, vivere deſiit. Opera ejus *Joannes Vlimmerius* Lovanienſis, Martini Lipſii & Joannis Coſterii diſcipulus, atqve in veterum Patrum libris recenſendis æmulator, typis Plantinianis 1574. edenda curavit. Huic editioni *Joannes Molanus*, Doctor & civis Lovanienſis, prolegomena præfixit, in qvibus de Fulgentii libris editis & non editis erudite diſſerit.

Cap. XV. EUCHERIUS Franciæ Epiſcopus, elegans ſententiis, ornatus in verbis, edidit ad Hilarium Arelatenſem Antiſtitem, eremi deſerta petentem, unum opuſculum de laude ejuſdem eremi, luculentiſſime & dulci ſermone dictatum. In qvo opere laudamus doctorem, etſi pauca, tamem pulchra dicentem. *Brevitas* enim, ut ait qvidam, *laus eſt interdum in una parte dicendi; in univerſo eloqvio laudem non habet.*

Schol. De S. Eucherio Lugdunenſi Epiſcopo ſupra in Scholiis ad caput 63. Gennadii fuſe diſſeruimus.

Cap. XVI. HILARIUS Arelatenſis Epiſcopus ſcripſit vitam parentis & prædeceſſoris ſui ſanctiſſimi ac venerabilis Honorati Epiſcopi, ſuavi ac præclaro prædictatam eloqvio.

Schol. De S. Hilario Arelatenſi Epiſcopo plura qvi volet, Scholia noſtra ad Gennadii capita 69. & 99. legere poterit.

Cap. XVII. APRIGIUS eccleſiæ Pacenſis Hiſpaniarum Epiſcopus, diſertus lingua, & ſcientia eruditus, interpretatus eſt Apocalypſim B. Joannis Apoſtoli, ſubtili ſenſu atque illuſtri ſermone, melius pene qvam veteres eccleſiaſtici viri expoſuiſſe videntur. Scripſit & nonnulla alia, qvæ tamen ad notitiam noſtræ lectionis minime pervenerunt. Claruit temporibus * Theodi Principis Gothorum.

* Theudæ.

Schol. Aprigius] aliis Apringius. Pacis Juliæ in Hiſpania Epiſcopus, circa annum qvingenteſimum qvadrageſimum vixit. *Ejus nomine exſtat* (inqvit Loaiſa) *opus ingens manuſcriptum in Apocalypſim. Sed ego, cum vidiſſem codicem Gothicum Legionenſem, ſcriptum æra milleſima octava, animadverti de auctoris nomine inde non conſtare, ſed editum opus in gratiam cujuſdam Æterii. Qvin & in præfatione auctor ille ait, ſe collegiſſe ſua ex libris Victorini, Iſidori & Aprigii. Ex qvo manifeſte conſtat, non eſſe illum Aprigium, cujus Iſidorus meminit.* Sic fere Loaiſa in ſuis Notis ad Iſidori Catalogum.

Cap. XVIII. IUSTINIANUS Imperator qvoſdam libros de Incarnatione Domini edidit, qvos etiam per diverſas provincias miſit. Condidit qvoqve & reſcriptum contra Illyricianam ſynodum, & adverſus Africanos Epiſcopos, Chalcedonenſis ſynodi defenſores, perverſo ſtudio: in qvo Tria capitula damnare contendit, id eſt, Theodori Mopſveſteni Epiſcopi dicta, reſcripta Theodoreti Epiſcopi, & epiſtolam qvæ dicitur Ibæ Edeſſeni Epiſcopi.

Schol. Ut ea, qvæ hoc capite & proxime ſeqventi Iſidorus narrat, a qvovis capiantur, libet hic breviter proponere *hiſtoriam Trium capitulorum concilii Chalcedonenſis*; qvarum primum fuit de *Theodori Mopſveſteni* Epiſcopi ſcriptis, ſecundum de *Ibæ Epiſcopi Edeſſeni* epiſtola, tertium de *Theodoreti Cyrenſis* Epiſcopi ſcriptis contra Neſtorium. Porro celebris illa de Tribus iſtis capitulis controverſia temporibus Vigilii Papæ eſt exorta, & ob eam qvinta generalis Synodus Conſtantinopoli eſt habita: cujus qvidem controverſiæ ſeries hæc fuit. Neſtorio damnato, ejus fautores *Theodori* Mopſveſteni qvondam Epiſcopi libros in vulgus ſparſerunt, qvibus ita naturas in Chriſto duas aſſerebat, ut Neſtoriano errori ſuffragari videretur. De his libris altercati ſunt inter ſe Catholici paulo poſt Epheſinam ſynodum: hinc *Armenis monachis* Theodorum oppugnantibus, cum *Rabula* Edeſſeno Epiſcopo & aliis pleriſqve; inde *Joanne Antiocheno*, itemque Theodoſio Imp. & aliis pro illo ſtantibus.

Ad hæc Ibas Edeſſenus Epiſcopus, Rabulæ ſucceſſor, epiſtolam ſcripſit ad Marim Perſam, in qva Cyrillum perinde ac Neſtorium redarguit, ut & Rabulam; Theodorum vero Mopſveſtenum magnopere collaudat. Secutum eſt *Chalcedonenſe concilium*: in qvo *Ibas* a nonnullis judicio poſtulatus, & in Berytenſi ſynodo abſolutus anno 448. denuo eſt receptus, poſtqvam Neſtorio & Eutychio anathema dixit: ac tum lecta illius eſt epiſtola, & eatenus tolerata, qvod hæreticum in ea dogma nullum eſſet. Qvamvis enim Cyrillum perſtringeret, idipſum tamen, recenti adhuc inter Orientales & Ægyptios diſſidio, condonari viſum eſt oportere. In eodem Concilio *Theodoretus*, qvi in Epheſino latrocinio a Dioſcoro depoſitus fuerat, in conſeſſum eſt admiſſus: qvi qvidem, flagrante illa Joannis Antiocheni & Cyrilli ſimultate, contra hujus anathematiſmos XII. aculeatum commentarium ediderat.

Secundum hæc (Palæſtinis qvibuſdam monachis inſtantibus, & una cum his *Pelagio* Romanæ Sedis diacono & Apocriſiario) *Origenes* Juſtiniani Imp. decreto damnatus eſt. Cui *Mennas* Conſtantinopolitanus ac *Pelagius* ſubſcripſerunt; tum *Vigilius* ipſe Romanus Pontifex, ac cæteri Patriarchæ. Qvæ res *Theodorum* Cæſarienſem Epiſcopum, Origenis & Acephalorum patronum, qvo cum Pelagius ſimultatem habebat, vehementer offendit. Hic pro ea, qva apud Imperatorem valebat, gratia auctor fuit, ut, ad conciliandos cum Catholicis Acephalos, *Theodorus Mopſveſtenus*, in Ibæ laudatus epiſtola, damnaretur, una cum epiſtola ipſa, & Theodoreti libris contra Cyrillum. Qvod cum Imperatori Juſtiniano, redintegrandæ ſpe concordiæ, placuiſſet, Catholici complures interceſſerunt, rati tribus illis condemnatis auctoritatem ſynodi Chalcedonenſis labefactari; in qva *Ibas* cum epiſtola ſua ac Theodori commendatione probatus erat, & *Theodoretus* ſedi ſuæ reſtitutus. Pervicit tamen Imp. Juſtinianus, & anno 546 librum edidit, qvo Tria illa damnavit capitula, eiqve *Mennam*, ac cæteros Patriarchas coëgit ſubſcribere. *Vigilium* vero Romanum Pontificem excivit Conſtantinopolim; ac diu tergiverſantem in ſuam aliqvatenus traxit ſententiam. Nam ſeqvente anno pacis ſtudio, Vigilius decretum edidit, qvod *Judicatum* dicitur: in qvo, ſalva Synodi Chalcedonenſis reverentia, Tria iſta capitula damnavit. Inſtante porro Juſtiniano, ut abſolute ac ſine ulla Synodi mentione capitula damnaret, Vigilius abnuit, & adverſus minas omnes ac contumelias invicto animo perſtitit.

Juſtinianus, ut ei controverſiæ modum poneret, generale Concilium indixit, qvintum ordine Conſtantinopoli anno 553. celebratum eſt, reclamante Vigilio: qvi Trium capitulorum patrocinium adverſus Imperatorem reſumpſit. Eadem nihilominus a qvinta Synodo damnata ſunt: & Origenes inſuper anathemati ſubjectus, una cum Didymo & Evagrio. Vigilius, qvod illius decreto ſubſcribere nollet, in exilium ejectus eſt, ac pleriqve alii eadem ex cauſſa vexati. Synodus vero, Romanæ tandem Sedis aſſenſione firmata ſuum inter Oecumenicas locum obtinuit. Vigilius Narſetis opera ab exilio revocatus, dum Romam cogitat, in Sicilia calculi morbo obiit, poſt Conſulatum Baſilii anno decimo ſeptimo, ut habet Victor in Chronico, id eſt, anno Chriſti qvingenteſimo qvinqvageſimo octavo.

Illyricianam Synodum.] Victor Tununenſis in Chronico: *Poſt Conſulatum Baſilii anno VIII.* (hoc eſt Chriſti 549.) *Illyriciana Synodus in defenſione Trium capitum Juſtiniano Auguſto ſcribit.* Contra hanc Illyricianam Synodum Juſtinianus Imp. reſcriptum edidit: ut Iſidorus hoc capite teſtatur. Obiit autem Juſtinianus anno qvingenteſimo ſexageſimo qvinto, cum annos 38. menſes 8. imperaſſet. Succeſſit ei *Juſtinus*, Vigilantia Juſtiniani ſorore natus.

Cap. XIX. FACUNDUS Afer, Hermianenſis eccleſiæ Epiſcopus, duodecim libros pro defenſione Trium capitulorum ſcripſit; qvorum ſtilo elicuit præfata Tria capitula, in præſcriptione Apoſtolicæ fidei, & Chalcedonenſis ſynodi impugnatione fuiſſe damnata, id eſt, epiſtolam Ibæ Edeſſeni Epiſcopi ad Marim Perſam directam, & Theodorum Mopſveſtenum Epiſcopum, & Theodoreti Cyri Epiſcopi dicta. Claruit poſt Conſulatum Baſilii anno qvarto, regnante Juſtiniano Imperatore.

Schol. Facundus] Hermianenſis *ſeu* Ermianenſis in Africa Epiſcopus, *pro defenſione Trium capitulorum concilii Chalcedonenſis*, ad Imp. Juſtinianum libros XII. ſcripſit. Qvæ ſint illa Tria capitula, ſuperiore capite explicui. Facundi autem libros ex mss. codicibus Vaticanis, qvibus in Annalibus ſuis Baronius uſus eſt, Jacobus Sirmondus, S. I. Theologus, 1629. Lutetiæ edidit. *Nec vero fraudi eſſe poteſt Trium capitulorum cauſſa, qvam Facundus defendit: in qva, ſi verum loqvi placet, honeſtius fuerat cum Vigilio cadere, qvam vincere cum Juſtiniano. Qvod ſi Vigilium perpetuo ducem ſeqvi maluiſſet, qvam Vigilium, poſt-*

qvam

quam Juſtiniano cedendum cenſuit, cum Afris ſuis reprehendere, nemo illum de ſuſcepta Capitulorum defenſione, ad quam Vigilius ipſe ultro poſtea rediit, jure accuſandum judicaret. Sed Facundum ac collegas, ut Vigilio repugnarent, fefellit error quo tenebantur, quemque Victoris & Iſidori de Facundo teſtimonia declarant, quod perſuaſum haberent, non poſſe abſque injuria Fidei Synodique Chalcedonenſis everſione Capitula condemnari: proinde damnari non patiebantur. At contra Vigilius liberam eſſe controverſiam intelligens, & quæ utramin partem vergeret, ad Fidei doctrinam nihil attineret (quod ipſum poſt Vigilii tempora Gregorius Magnus, Pelagius, & alii ſæpe teſtati ſunt) ea interdum libertate uſus eſt, quam cauſſa concedebat: ſemper alioquin ad defendenda, ut par erat, & probanda Capitula propenſior. Nam & principio, cum mali labes orta eſt Conſtantinopoli, eorum damnationi vehementius obſtitit: & quamquam Judicatum *poſtea in eorum condemnationem protulit, ut ſchiſmati occurreret, publicamque concordiam ſententia ſua jactura redimeret: tamen ubi aliter eveniſſe quam ſperabat, atque hac ejus moderatione turbari Capitulorum defenſores, abuti adverſarios animadvertit; tum ſuppreſſo Judicato ad priſtinam defenſionem mox rediit, in eaque conſtitit. Cumque id agi ſentiret, ut per vim extorqueretur ab invitis condemnatio, ſuſpectam habens Synodum Græcorum, intereſſe noluit; & ſuam de Capitulis non damnandis ſententiam, edito Conſtituto, graviter expoſuit. Synodo denique, cum Capitula damnaſſet (ne provincias, quæ plurima reclamabant, iterum offenderet) aſſenſum negavit. Ex quibus apparet, nullam in hac Vigilii conſiliorum varietate inconſtantiam fuiſſe, quod viſum eſt nonnullis; ſed ſtatam potius fixamque in tuenda Eccleſia, quam regebat, pace concordiaque conſtantiam. Cujus ipſius pacis ſtudio Vigilii ſucceſſores, cum pauci, jam contra niti viderent, ut una omnium in Eccleſia mens & vox eſſet, aſſenſerunt & ipſi tandem, & Synodo, incertæ ad id tempus auctoritatis, Concilii generalis vim nomenque confirmatione ſua præbuerunt.* Sic fere Sirmondus in ſua ad Facundum præfatione.

Cap. XX. **I**USTINIANUS de Hiſpania, eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, ex qvatuor fratribus & Epiſcopis, eadem matre progentis, unus, ſcripſit librum Reſponſionum ad qvemdam Ruſticum, de interrogatis qvæſtionibus: qvarum prima reſponſio eſt de Spiritu ſancto: ſecunda eſt contra Bonoſiacos, qvi Chriſtum adoptivum, & non proprium dicunt: tertia reſponſio eſt de baptiſmo Chriſti, qvod iterare non licet: qvarta reſponſio eſt de diſtinctione baptiſmi Joannis & Chriſti: qvinta reſponſio eſt, qvod Filius ſicut Pater inviſibilis ſit. Floruit in Hiſpaniis temporibus Theudæ Principis Gothorum.

Cap. XXI. **I**USTUS Urgelitanæ Eccleſiæ Epiſcopus Hiſpaniarum, & frater prædicti Juſtiniani, edidit libellum expoſitionis in Cantica canticorum, totum valde breviter atqve aperte per allegoriarum ſenſum diſcutiens. Hujus qvoqve fratres Nebridius & Elpidius qvædam ſcripſiſſe feruntur, de qvibus qvia nobis incogniti ſunt, magis reticendum fatemur.

Schol. Circa annum Chriſti 535. floruerunt in Hiſpania fratres germani qvatuor, ſapientiæ opinione & Epiſcopatus honore nobiles. *Juſtus Urgelitanus*; cujus exſtat in Cantica explanatio. *Juſtinianus Valentinus*, hic librum edidit, in qvo qvinqve qvæſtiones explicantur a Ruſtico qvodam propoſitæ; de Spiritu ſancto; de Bonoſiacis, qvi alio nomine Photiniani erant; de Trinitate; Baptiſmum Chriſtianum non eſſe iterandum, & differre a Joannis baptiſmo. *Nebridius Agathenſis* Præſul in Gallia Gothica vixit. Loaiſa *Egarenſem* Epiſcopum vocat. *Elpidius* cui eccleſiæ præfuerit, clam eſt. Sic fere Mariana lib. 5. cap. 7. de Rebus Hiſpaniæ.

Cap. XXII. **M**ARTINUS, Dumienſis monaſterii ſanctiſſimus Pontifex, ex Orientis partibus navigans in Gallias venit, ibiqve converſis ab Ariana impietate ad Fidem catholicam Suevorum populis, regulam fidei & ſanctæ religionis conſtituit, eccleſiaſticos informavit, monaſteria condidit, copioſaqve præcepta piæ inſtitutionis compoſuit. Cujus qvidem ego ipſe legi librum de differentiis qvatuor virtutum, & aliud volumen epiſtolarum; in qvibus hortatur vitæ emendationem, & converſationem fidei, orationis inſtantiam, eleemoſynarum diſtributionem, & ſuper omnia cultuiam virtutum omnium, pietatem. Floruit regnante Theudomiro Rege Suevorum, temporibus illis qvibus Juſtinianus in Republica, & Athanagildus in Hiſpaniis imperium tenuere.

Schol. Martinus Dumienſis in Galæcia monaſterii primum Abbas & conditor, poſtea Bracarenſis in Luſitania Epiſcopus anno 572. floruit. Æra 598. Bracarenſi ſynodo primæ, & æra 610 ſecundæ præfuit. Baronius exſtimat ipſum anno 573. obiiſſe. Scripſit librum *De qvatuor virtutibus*, falſo Senecæ a nonnullis attributum, ſive *Formulam honeſtæ vitæ*, qvæ tom. 6. Bibliothecæ Patrum exſtat. Iſidorus huic libro dat titulum *De qvatuor virtutum cardinalium differentia.* Idem *Collectionem Canonum ex Græcis ſynodis* adornavit; qvæ in tomis Conciliorum legitur. In Appendice ad vitas Patrum, typis Plantinianis 1628. editas, exſtant *ſententiæ Ægyptiorum Patrum*, ab homine Græco anonymo collectæ, & a Martino Dumienſi in Latinum translatæ. Fuit autem natione Pannonius, ut ex ejus epitaphio conſtat.

Cap. XXIII. **A**VITUS Viennenſis Epiſcopus, ſcientia ſæcularium litterarum doctiſſimus, edidit qvinqve libellos heroico metro compoſitos: qvorum primus eſt de origine mundi; ſecundus de originali peccato; tertius de ſententia Dei; qvartus de diluvio mundi; qvintus de tranſitu maris rubri. Scripſit & ad Fuſcinam ſororem de laude virginitatis librum unum, pulcherrimo compoſitum carmine, & eleganti epigrammate coaptatum.

Schol. S. Avitus, alias *Alcimus Avitus*, Viennenſis in Gallia Epiſcopus, vir longe nobiliſſimus, ſanctiſſimus ac doctiſſimus, anno 494. floruit. Multa ſcripſit verſu & ſoluta oratione: ut Greg. Turonenſis l. 2. cap. 34. Ado Viennenſis in Chronico teſtantur. Ex iis in Bibliotheca Patrum leguntur libri carminum, qvibus *Geneſim* & *Exodum* deſcripſit; itemqve liber *De caſtitate*, ad Fuſcinam ſororem: qvos libros plane graviſſimos & venuſtiſſimos Bellarminus in Catalogo nuncupat. Aviti ejuſdem *Epiſtolæ* exſtant manuſcriptæ Pariſiis apud Sirmondum: ex qvibus nonnullas tom. 1. Conciliorum Galliæ publicavit. Inter alias eſt epiſtola *ad Clodoveum*

Fran-

Francorum Regem, qva de ſuſcepta ab eo Chriſti fide atqve baptiſmo gratulatur. Exſtat item *Homilia* ejuſdem Aviti de inſtitutis a Mamerto Viennenſi Epiſcopo Rogationibus. Ab iſto Avito longe alius eſt *Avitus presbyter Hiſpanus*, ſupra cap. 47. a Gennadio laudatus.

Cap. XXIV. DRACONTIUS compoſuit heroicis verſibus hexaëmeron creationis mundi, & luculenter, qvod compoſuit, ſcripſit.

Schol. Dracontius natione Hiſpanus, libellos duos verſibus conſcripſit. Prior, carmine heroico conſcriptus, Hexaëmeron nuncupatur, & creationem mundi continet; cui operi *Eugenius Toletanus Epiſcopus* monoſticham recapitulationem ſeptimi diei adjecit. Altero libello, ad Theodoſium juniorem Auguſtum verſibus elegiacis ſcripto, veniam petit, ſi fortaſſe in præcedenti carmine incautus erraverit, precemqve defert, cur de triumphis illius eodem in opere tacuerit. Utrumqve Dracontii libellum, juſſu Chindaſuindi Regis, ab eodem Eugenio Epiſcopo (ut Ildefonſus cap. ultimo de Viris illuſtribus teſtatur) emendatum, Sirmondus 1619. Lutetiæ publicavit.

Cap. XXV. VICTOR, Tununenſis eccleſiæ Africanæ Epiſcopus, a principio mundi uſqve ad primum imperii Juſtini junioris annum, brevem per Conſules bellicarum eccleſiaſticarumqve rerum nobiliſſimam promulgavit hiſtoriam, laude & notatione illuſtrem, ac memoria dignam. Hic pro defenſione Trium capitulorum a Juſtiniano Auguſto eccleſia ſua pulſus, exilio in Ægytum tranſportatur. Inde rurſus Conſtantinopolim vocatus, dum Juſtiniano Imperatori & Eutychio Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopo, obtrectatoribus eorundem Trium capitulorum, reſiſteret, rurſus in monaſterium ejuſdem civitatis cuſtodiendus mittitur, atqve in eadem damnatione, ut dicunt, permanens moritur.

Schol. Juſtiniano imperante, *Victor Tununenſis* ſeu Tononenſis in Africa Epiſcopus; Chronici ſcriptor; *Dionyſius Exiguus* Abbas Romanus; *Liberatus* Carthaginenſis Archidiaconus, Trium capitulorum, cum Facundo Hermianenſi, propugnator; *Arator* poëta qvi Vigilio Papæ librum ſuum dicavit; *Caſſiodorus* & alii plurimi doctrina morumqve integritate claruerunt. Eodem regnante, *Procopius*, *Agathias* & *Marcellinus Comes* Hiſtorici, vixerunt. Marcellini Chronicon (qvod ab initio Theodoſii Aug. uſqve ad annum 534. deduxit). Sirmondus 1619 Pariſiis emendatius & auctius publicavit.

Cap. XXVI. JOANNES ſanctæ memoriæ alius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, natione Gappadox, vir fuit inæſtimabilis abſtinentiæ, & eleemoſynis in tantum largiſſimus, ut zelo avaritiæ adverſus eum Imperator Mauritius permotus, urbe pellendos pauperes ediceret. Hic Græcò eloqvio edidit de Sacramento baptiſmatis reſcriptum ad beatæ recordationis dominum meum & prædeceſſorem Leandrum Antiſtitem; in qvo nihil proprium ponit, ſed tantumodo antiqvorum Patrum replicat de trina merſione ſententias. Claruit temporibus Mauritii Principis, defunctusqve eſt Auguſto eodem regnante.

Cap XXVII GREGORIUS Papa, Romanæ ſedis Apoſtolicæ Præſul, compunctione timoris Dei plenus, & humilitate ſummus, tantoqve per gratiam ſancti Spiritus ſcientiæ lumine prædicus, ut non modo illi præſentium temporum qviſqvam doctorum, ſed nec in præteritis qvidem illi par fuerit unqvam. Hic in Epiſcopatus ſui exordio edidit librum Regulæ paſtoralis, directum ad Joannem Ravennæ ſedis Epiſcopum. In qvo docet, qvalis qviſqve ad officium regiminis veniat, vel qvaliter, dum venerit, vivere vel docere ſubjectos ſtudeat. Idem etiam, efflagitante Leandro Epiſcopo, librum beati Job myſtico ac morali ſenſu diſſeruit, totamqve prophetiæ ejus hiſtoriam in trigintaqvinqve voluminibus, largo eloqventiæ fonte, explicuit. In qvibus qvidem qvanta myſteria ſacramentorum aperiantur, qvantaqve in amorem vitæ æternæ morum præcepta tradantur, vel qvanta clareant ornamenta verborum, nemo ſapiens explicare valebit, etiamſi omnes artus ejus vertantur in linguas. Scripſit etiam & qvaſdam epiſtolas ad prædictum Leandrum, e qvibus unam in eiſdem libris Job, titulo præfationis, adnectit. Altera eloqvitur de merſione baptiſmatis, in qva inter cætera ita ſcriptum eſt: Reprehenſibile, inqvit, eſſe nullatenus poteſt, infantem in baptiſmate mergere vel ſemel vel ter, qvando in tribus perſonarum Trinitas, & in una poteſt divinitatis ſingularitas deſignari. Præterea * edidit, qvod totum myſticum ejus intellectum in XXII. homiliis diſſeruit: Homilias item Evangeliorum; item dialogi more cum Petro habitos de virtutibus Patrum libros qvatuor: in qvorum diſſertatione & verborum flores, & ſenſuum depromit venuſtates. Fertur tamen idem excellentiſſimus vir & alios libros morales ſcripſiſſe, totumqve textum qvatuor Evangeliorum ſermocinando in populis ex poſuiſſe, incognitum tamen nobis opus; tamen felix, qvi omnium ſtudiorum ejus potuit cognoſcere dicta. Floruit autem Mauritio Auguſto imperante, obiitqve in ipſo exordio Phocæ Romani Principis.

* Deeſt aliqvid.

Schol. S. Gregorius Papa anno 590. renatus, cognomento *Magnus*, anno 604. ad cælites tranſiit. Opera ejus omnia, juſſu Sixti V. Papæ. Petrus Toſſianenſis. Epiſcopus Venuſinus, in ſex tomos redegit, Romæ, Antverpiæ & alibi editos. Anno ſui pontificatus qvarto ſcripſit *Dialogorum libros*; qvos a Melchioris Cani calumniis fortiter Baronius vindicat, in ſuis ad Martyrologium Notis, 23. Decembris. Vitam ejus ad Joannem VIII Papam libris IV. ſcripſit Joannes diaconus.

Cap. XXVIII. LEANDER genitus patre Severiano, Carthaginienſis provinciæ Hiſpaniæ, profeſſione monachus, & ex monacho Hiſpalenſis eccleſiæ, provinciæ Bæticæ, conſtitutus Epiſcopus, vir ſuavis eloqvio, ingenio præſtantiſſimus, vita

vita qvoqve tantum atqve doctrina clariſſimus, ut etiam fide ejus atqve induſtria populi gentis Gothorum ab Ariana inſania ad Fidem catholicam reverterentur. Hic namqve, in exilii ſui peregrinatione, compoſuit duos adverſus hereticorum dogmata libros, eruditione ſanctarum Scripturarum ditiſſimos. In qvibus vehementi ſtilo Arianæ impietatis confodit atqve detegit pravitatem, oſtendens ſcilicet, qvid contra eoſdem habeat Eccleſia, vel qvantum diſtet ab eis religione vel fidei ſacramentis. Extat & aliud laudabile ejus opuſculum adverſus inſtituta Arianorum; in qvo propoſitis eorum dictis ſuas reſponſiones opponit. Præterea edidit unum, ad Florentinam ſororem, de inſtitutione virginum & contemptu mundi libellum, titulorum diſtinctionibus prænotatum. Siqvidem & in Eccleſiaſticis officiis idem non parvo elaboravit ſtudio. In toto enim Pſalterio duplici editione orationes conſcripſit. In ſacrificii qvoqve laudibus atqve pſalmis multa dulciſone compoſuit. Scripſit & epiſtolas multas ad Papam Gregorium, de baptiſmo unam, alteram ad fratrem, in qva præmonet cuiqvam mortem non eſſe timendam. Ad cæteros qvoqve Coëpiſcopos plurimas promulgavit familiares epiſtolas, & ſi non ſatis ſplendidas verbis, acutas tamen ſententiis. Floruit ſub Reccaredo, viro religioſo ac Principe glorioſo; cujus etiam temporibus mirabili obitu actualis vitæ terminum clauſit.

Schol. Leander, Hiſpalenſis Epiſcopus; ex Hiſpania Conſtantinopolim, ad Tiberium Aug. legatus, navigavit; ſynodo Epiſcoporum interfuit, & cum Gregorio, poſt Papa (qvi pro Pelagio II. partes Legati tunc agebat) familiaritatem habuit. Ex vitæ ſtudiorumqve ſimilitudine voluntates conciliatas fuiſſe, indicio ſunt libri Moralium a Gregorio, Leandri hortatu, ejuſqve nomine in publicum dati. Joannes Biclarenſis tradit anno 589. Leandri atqve Eutropii tunc Abbatis Servitani, infra cap. 32. laudandi, conſilio & auctoritate actiones tertii concilii Toletani potiſſimum gubernatas fuiſſe. Leander porro, circa an. 603. moriens, fratrem ſuum *Iſidorum* in Epiſcopatu ſucceſſorem habuit Vide qvæ ſupra in Prolegomenis diximus.

Cap. XXIX. LICINIANUS Carthaginis Spartariæ Epiſcopus, in Scripturis doctus, cujus qvidem nonnullas epiſtolas legimus; de Sacramento deniqve baptiſmatis unam, & ad Eutropium Abbatem, poſtea Valentiæ Epiſcopum, plurimas. Reliqva vero induſtriæ & laboris ejus ad noſtram notitiam minime pervenerunt. Claruit temporibus Mauritii Auguſti. Occubuit Conſtantinopoli, veneno, ut ferunt, extinctus ab æmulis. Sed, ut ſcriptum eſt, juſtus qvacumqve morte præoccupatus fuerit, anima* ejus in refrigerio erit. * Sap. IV. 7.

Cap. XXX. SEVERUS Malacitanæ ſedis antiſtes, collega & ſocius Liciniani Epiſcopi, edidit libellum unum adverſus Vincentium Cæſarauguſtanæ urbis Epiſcopum, qvi ex catholica Fide in Arianam pravitatem fuerat devolutus. Eſt & alius ejuſdem de virginitate ad ſororem libellus, qvi dicitur Annulus. Cujus qvidem fatemur cognoviſſe titulum, ignorare eloqvium. Claruit temporibus prædicti Imperatoris, qvo etiam regnante vitam finivit.

Schol. Severus Malacitanus & *Licinianus* al. Lucinianus Carthaginienſis in Hiſpania Præſules, cum Vincentius Cæſarauguſtanus Epiſcopus ad Arianos tranſiiſſet, ejus perfidiam de ſcripto jugularunt. Licinianus Conſtantinopoli diem obiit, nimirum cum Leuvigildi Regis furorem fuga declinaſſet. Ejus epiſtola ad Gregorium Papam exſtat in libris Moralium Alias ejuſdem epiſtolas mss. habuit Garſias Loaiſa.

Cap. XXXI. JOANNES Gerundenſis eccleſiæ Epiſcopus, natione Gothus, provinciæ Luſitanæ, Scalabitanus. Hic cum eſſet adoleſcens Conſtantinopolim perrexit, ibiqve Græca & Latina eruditione nutritus, ſeptimo demum anno in Hiſpanias reverſus eſt, eodem tempore qvo, incitante Rege Leuvigildo, Ariana fervebat inſania. Hunc ſupradictus Rex cum ad nefandæ hæreſis credulitatem compelleret, & hic omnino reſiſteret, exilio truſus, Barcinonam relegatus, per decem annos multas inſidias & perſecutiones ab Arianis perpeſſus eſt. Qvi poſtea condidit monaſterium, qvod nunc Biclaro dicitur: ubi congregata monachorum ſocietate, ſcripſit Regulam ipſi monaſterio profuturam, ſed & cunctis Deum timentibus ſatis neceſſariam. Addidit & in libro Chronicorum, ab anno primo Juſtini junioris principatus uſqve ad annum octavum Mauricii Principis Romanorum, & qvartum Reccaredi Regis annum, hiſtorico compoſitoqve ſermone valde utilem hiſtoriam. Et multa alia * ſcribere dicitur, qvæ ad noſtram notitiam minime pervenerunt.

* ſcripſiſſe.

Schol. Joannes Biclarenſis Abbas, Scalabi in Luſitania natus, anno 17. Conſtantinopoli, ſtudiorum gratia, junior conſumpſit: inde, utriuſqve linguæ, aliarumqve artium cognitione inſtructus, in patriam redux, ab Arianis Barcinonem in exilium miſſus, ad Pyrenæi montis radices *Biclarenſe* monaſterium condidit: ubi hodieqve eodem nomine viſitur. Exinde, Reccaredo regnante, Gerundenſis Epiſcopus factus, demum Suinthila dominante deſiit

Cæterum Joannes Biclarenſis Chronicon Victoris Tununenſis ab anno 566. uſqve ad 590. annum continuavit: qvæ Chronica junctim Ingolſtadienſes & alii vulgarunt. Ab iſto eſt alius *Joannes* itidem Gerundenſis Epiſcopus, cognomento *Margaritus*, longe junior; qvi *Paralipomenon*, ſive *Rerum Hiſpaniæ ab aliis relictarum* libros decem uſqve ad tempora Honorii & Arcadii Impp. deduxit. Exſtant Granatæ 1545. ſine nomine auctoris, a Sanctio Nebriſſenſi, Antonii filio, & poſtea Francofurti typis editi.

Cap. XXXII. EUTROPIUS, eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, dum adhuc in monaſterio Servitano degeret, & pater eſſet monachorum, ſcripſit ad Epiſcopum Licinianum, cujus ſupra fecimus mentionem, valde utilem epiſtolam, in qva petit ab eodem, pro qva re baptizatis infantibus chriſmatis unctio tribuatur. Scripſit & ad Petrum epiſcopum Irtabicenſem, de diſtrictione monachorum ſermone ſalubri compoſitam epiſtolam, & valde monachis neceſſariam.

Cap. XXXIII. MAXIMUS, Cæſarauguſtanæ civitatis Epiſcopus, multa verſu proſaqve componere dicitur. Scripſit & brevi ſtilo hiſtoriam de iis qvæ temporibus Gothorum in Hiſpaniis acta ſunt, hiſtorico & compoſito ſermone. Sed & multa alia ſcribere dicitur, qvæ necdum legi. Laus Deo & Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Schol. Maximus Cæſarauguſtanus Epiſcopus concilio Barcinonenſi anno 599. Toletano 610. & Egarenſi 614. ſupſcripſit. Hunc itaqve librum Iſidorus uſqve ad annum 610. aut circiter deduxit.

INDEX SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

QVI IN ISIDORI CATALOGO RECENSENTUR.

Aprigius Pacenſis Epiſcopus. cap. 17
Auitus Viennenſis Epiſcopus. 23
Dracontius poëta. cap. 24
Eucherius Lugdunenſis Epiſc. cap. 15
Eugipius Abbas. 13
Eutropius Servitanus. 32
Facundus Hermianenſis Ep. cap. 19
Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus. 14
Gregorius I Papa. cap. 27
Hilarius Arelatenſis Epiſ. cap. 16
Idacius Clarus. cap. 2
Joannes Cappadox CP. Epiſcopus. 26
Joannes Chryſoſtomus CP. Epiſc. 6
Joannes Biclarenſis. 31
Julianus Pomerius. 12
Juſtinianus Imp. 18
Juſtinianus Valentinus Epiſcopus. 20
Juſtus Urgelitanus Epiſcopus. 21
Leander Hiſpalenſis Epiſ. cap. 28
Licinianus Carthaginienſis Epiſ. 29
Martinus Dumienſis. cap. 22
Maximus Cæſarauguſtanus Epiſc. 33
Oſius Cordubenſis Epiſcopus. cap. 1
Paſchaſinus Lilybetanus Ep. cap. 11
Paulinus miniſter, S. Ambroſii. 4
Poſſidius Calamenſis Epiſcopus. 8
Primaſius Afer Epiſcopus. 9
Proba poëtria. 5
Proterius Alexandrinus Epiſcopus. 8
Sedulius poëta. cap. 7
Severus Malacitanus Epiſcopus. 30
Siricius Papa. 3
Victor Tununenſis Epiſcopus. cap. 25.

LIBER

Digitized by Google

LIBER ILDEFONSI TOLETANI EPISCOPI DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

VARIORUM DE S. ILDEFONSO TESTIMONIA.

Iſidori Pacenſis Epiſcopi, in Chronico.

WAMBA Gothorum Rex, anno regni ſui qvarto, in æra 723. in Toletana urbe, in beatæ matris Domini Mariæ Virginis æde ſeu atrio, in Secretario, Concilium ſalutis parat; præſidente tunc ſanctiſſimo *Ildefonſo*, mellifluo in libris de virginitate noſtræ Dominæ Mariæ, ut Anchora Fidei.

Baronii, in Notis ad Martyrologium, 23. Januarii.

HUNC alii ILDEFONSUM, ALFONSUM alii appellant: ſucceſſit *Eugenio* ejuſdem ſedis Antiſtiti, imperante Heraclio, anno Chriſti 662. ſeditqve annos novem, & menſes duos. Habentur Ildefonſi res geſtæ conſcriptæ a *Juliano* ejusdem urbis Epiſcopo, qvas refert Surius. Porro non tantum inter ſanctos, ſed etiam inter celebres Scriptores eccleſiaſticos adnumeratur. Libuit hic referre qvæ in appendice operis illius, qvod idem ſcripſit Ildefonſus de Viris illuſtribus, legi in veteri manuſcripto Vaticanæ Bibliothecæ. Sunt hæc ad verbum deſcripta:

Scripſit Ildefonſus qvam plurimos libros, luculento ſermone potiſſimos, qvos inde in tot partibus cenſuit dividendos: id eſt, librum *Proſopopocia imbecillitatis propria*; libellum *de virginitate S. Maria* contra infideles; opuſculum *de proprietate perſonarum Patris & Filii & Spiritus ſancti*; opuſculum annotationis *de Viris illuſtribus*; opuſculum annotationis in ſacris; librum *de cognitione baptiſmi*, & *de progreſſu ſpiritualium*. Partis qvoqve ſecundæ liber *Epiſtolarum* eſt, in qvo ad diuerſos ſcribens, ænigmaticis formulis egit, perſonaſqve interdum induxit, in qvo etiam a qvibuſdam luculentiora Scriptorum reſponſa promeruit. Partem ſane tertiam *Miſſarum* eſſe voluit, *Hymnorum* & *Sermonum*. Altioris deniqve partis liber qvartus, verſibus proſaqve contextus: in qvo epitaphia & qvædam ſunt epigrammata annotata. Scripſit & alia multa, qvorum, variis moleſtiarum occupationibus impeditus, aliqua cœpta, aliqva ſemiplena reliqvit. Adſcitus autem in pontificatum, nono glorioſi Receſuinthi Principis anno, novem annis & duobus fere menſibus clarus habitus fuit vitæ meritis, & recto regendi modo. Expleto decimo octavo Principis anno, ſeqvente die X. Kalendas Februarii, domicilio carnis exuitur, atque in eccleſia beatæ Leocadiæ tumulatur, ad pedes ſui conditus deceſſoris, cum qvo creditur æterno frui receptaculo. *Hactenus ex ms. codice Vaticano.* Reperimus eumdem, ob ſolidam fidei conſtantiam, *Ancharam fidei*, & ob dicendi facundiam, *Chryſoſtomum* appellatum aliqvando, cum citatur. Qvod autem Ildefonſus perſtringi videatur in concilio Francofordienſi; qvod dixerit, Chriſtum Filium Dei adoptivum ſecundum carnem; non ita accipiendum eſt, ut more Neſtorianorum duas in Chriſto perſonas uoluerit conſtituere, ſed duas diſtinguere naturas, improprie licet, per perſonam, naturam ſignificans: ſicut e contra Cyrillus Alexandrinus aliqvando feciſſe videtur, cum in Chriſto unam tantum dixerit eſſe naturam, nimirum naturam pro perſona accipiens, in ſecundo anathematiſmo. Qvod teſtatur etiam Leontius lib. de ſectis, & Joannes Damaſcenus de fide orthodoxa lib. 3. cap. 40. Qua loqvendi licentia Eutychiani abuſi, hæreſim de una in Chriſto natura confirmare conati ſunt. Condonandum eſt Patribus, ſi aliqvando impropria uſi ſunt voce, cum ex eorumdem ſcriptis, qvod de Fide catholica recte ſenſerint, mille locis probari poſſit. Hæc eadem dicta ſint de ſanctis Epiſcopis Toletanis, *Eugenio* & *Juliano*, qvi in eadem Synodo eadem dictione notantur.

Digitized by

Joannis Mariana, lib. 6. de rebus Hiſpaniæ, cap. 10.

RECceſuinthi regni anno 9. qvi annus a Chriſti ortu erat ſexcenteſimus qvinqvageſimus ſeptimus, *Eugenius* Toletanus Præſul extinctus eſt: *Ildefonſus*, Agalienſis Abbas, in ejus locum cooptatus, eximia morum probitate ac doctrina. Erat Toleti nobili genere natus, patre *Stephano*, matre *Lucia*. In excelſa ejus urbis parte ædes monſtrantur, Illefonſi natalibus nobiles. Eæ ædes cum Orgatii procerum conſeqventi tempore eſſent factæ, nuper in Societatis Jeſu jus poſtatemqve migrarunt: qvorum ſtudio effectum, ut qvod majorum negligentia prætermiſſum videbatur, in nobiliſſima urbe templum Illefonſi nomine exſtaret.

Eugenio deceſſori, nondum Archiepiſcopo, *Illefonſus*, doctrinæ cauſſa, junior operam dedit. *Iſidori Hiſpalenſis* Epiſcopi fama celebris tunc erat in primis. Ad eum Hiſpalim miſſus, in collegiumqve cooptatus, qvod juventutis inſtituendæ cauſſa ab Iſidoro extructum fuerat, viro doctiſſimo expoliendum ſe limandumqve permiſit. Libri multi & varii, qvos *Julianus* ſucceſſor in tria corpora ab ipſomet auctore tributa ait, multis ingenii luminibus diſtincti, ſententiarum majeſtate graves, ſtilum magis redundantem, illius ſæculi vitio, qvam caſtum atqve nitidum conſectantur.

Iis ſtudiis ac totius vitæ tenore cum ſumma omnia polliceretur, ſpretis honoribus, vitam principalem cum privata mutare certus, in *Agalienſi* monaſterio cucullum induit. Erat id monaſterium non procul ab urbe ſitum, ad Septemtrionalem plagam, SS. Coſmæ & Damiani vel S. Stephani nomine dicatum. Stephanus pater filii ſuſceptam vitæ rationem ægre qvidem, ſed probavit tandem; uxoris potiſſimum hortatu, poſt longam ſterilitatem affirmantis precibus a divino Numine impetratum; Virginis matris obſeqviis deberi qva ſe religione implicaſſet, ſi voti compos eſſet facta, datam Superis fidem haud qvaqvam impune violari; redderent Deo divina beneficia. In eo collegio qvantum Ildefonſus brevi profecerit, indicio eſt illius monaſterii præfectura, poſt paucos annos ejus fidei commendata: cum Adeodato defuncto, (qvi poſt Helladium, Juſtum, Richilam, iſtius monaſterii Abbas fuerat) monachi non alium ſibi præficiendum gubernatorem judicarent. Qvo tempore in prædio Debienſi ſua impenſa *virginum collegium* fundavit, parentibus interea defunctis. Eccleſiæ mox Toletanæ cura ſuſcepta, in omni virtutum genere ſecum ipſe certare, majorqve conditione mortali viſus eſt.

Ex Gallia Gothica qvidam *Pelagius* & *Helladius* profecti, veteris *Helvidii* inſaniæ ſcintillas in Hiſpania exſuſcitare cœperant; Mariam negantes perpetuo virginitatem tenuiſſe. Horum furorem ſibi Illefonſus impugnandum ſumpſit, cominus diſputando, eminus libro evulgato, in qvo perpetuæ virginitatis Mariæ patrocinium ſuſcepit. Ea diligentia erroris ſemina diſſipata, compreſſiqve nefarii iſtorum impoſtorum conatus: operæ novatæ merces veſtis de cœlo allata fuit. Hæc omnia *Cixila*, Illefonſi ſucceſſor, memoria propagavit, ex ore *Urbani* Archiepiſcopi item Toletani, atqve *Evantii* Archidiaconi accepta, qvibus per ætatem licuit rei geſtæ miraculo intereſſe. Porro cum eccleſiam gubernaſſet Ildefonſus novem annis, ac menſibus fere duobus, vitam immortalitate mutavit, Recceſuinthi regni anno nonodecimo inchoante. Corpus ad S. Leocadiæ tumulatum, ad Eugenii deceſſoris pedes; inde, in vaſtatione Hiſpaniæ funeſta ac generali, Senticam (*Zamoram* nos dicimus) migravit: ubi dicato tumulo, in Petri Apoſtoli templo, magno populi religione colitur. Veſtis de cœlo allata, ſimili caſu jactata, Oveti ſervatur.

Pelagii Ovetenſis Epiſcopi, in additione ad Sebaſtiani Salmanticenſis Epiſcopi Chronicon, Pompelone 1634. *editum.*

OVETI, in eccleſia S. Salvatoris habetur ipſum pallium, qvod dedit ipſa Regina cœli Ildefonſo Toletanæ ſedis Archiepiſcopo, pro laudibus in honore ſanctæ ipſius virginitatis celebratis; ubi ipſa ſanctus Epiſcopus glorioſus contulit adverſus hæreſiarchas Helvidium atqve Jovinianum: ſic dicens illi, circumſtantibus tam Angelorum qvam & Sanctorum multiplicibus choris, inenarrabili luce circumſcriptis: *Accipe hoc munus, quod tibi de theſauro Filii mei attuli.*

INCIPIT ILDEFONSI ADDITIO AD LIBRUM ISIDORI DE VIRIS ILLUSTRIBUS, POST HIERONYMUM ET GENNADIUM.

VIRORUM adnotationem illorum, qvorum dictis atqve doctrinis ſancta Eccleſia, toto terrarum orbe diffuſa, illuſtratur, atqve in bonis defenditur ex adverſis, mox poſt deſcenſionem Chriſti, ab Apoſtolorum exordio, vir beatus atqve doctiſſimus *Hieronymus* presbyter plene dicitur annotaſſe: qvi ſigillatim nomina eorum, ſeriem temporum, monumenta librorum, diverſitates opuſculorum in laudibilem neceſſariamque

qve memoriam, uſqve ad ſeipſum, ſtilo evidenti conſcribens, & innoteſcendo monſtravit, & retexendo poſteris commendavit. Hunc ſecutus *Gennadius*, renotationis ordine, textu ſimili præcurrit: deinde vir prudentiſſimus, *Iſidorus* Hiſpalenſis Epiſcopus, eodem ductu qvoſqve viros optimos repperit, in adnotationem ſubjunxit: ſiqvidem non omnia perſcrutatus abſceſſit. Poſt hunc, in noſtris partibus incuria cunctis: ita ut qvædam vetuſta antiqvitas operiret, & qvam plurima nova neglectus oblivionis abſconderet. Aſt ego procul valde impar & iis qvos adnotatio retinet, & iis qvos adnotatio delectavit, indignus ſatis, & abſqve ſubſtantia totius boni operis, ſucceſſorqve ſanctæ memoriæ alterius *Eugenii* factus, in ſede illa glorioſa Toletanæ urbis (qvam non ex hominum numero glorioſam dico, cum hanc etiam glorioſorum illuſtret præſentia Principum, ſed ex hoc qvod coram timentibus Dominum, iniqvis atqve juſtis habetur locus terribilis, omniqve veneratione ſublimis) conatus ſum etſi non elegans ſtudium, vel obſeqvelam boni illorum miſcere memoriæ glorioſæ; ne incurrerem ex ſilentio damnum, ſi tam glorioſæ ſedis tam glorioſorum virorum clareſcentem memoriæ lucem tenebroſa nube ſilentii contexiſſem. Fertur namqve ex antiqvitate veteri, qvod potuiſſe fieri cernitur exemplo temporis novi. Nam *Montanus* ſedis ejus beatiſſimus Præſul, ut a ſe conjugalis converſationis infamiam propulſaret, tam diu aſſumptos veſte candentes narratur tenuiſſe carbones, donec Domino conſecrans oblationem, totius per ſemetipſum compleret Miſſæ celebritatem. Qvo ſacrificio expleto, prunarum ignis cum decore veſtis adeo in concordiam venit, ut neqve veſtis vim extingueret ignis, neqve ignis ſtatum deleret veſtis. Rurſum cum *Helladio*, Epiſcopo ſedis ejus, *Juſtus* diaconus faſtu ſuperbiæ inſultaret, poſt mortem qvidem ſui Pontificis vixit Epiſcopus & ipſe tabefactus: ſed in reprobum verſus ſenſum, ob intemperantiam morum, a miniſtris altaris ſui, dormiens ſtrangulatus laqveo, exſpiravit. Item cum ſucceſſori ejus *Juſto* Ep. *Gerontius* presbyter, Principis oblectamine ſotus, contemptum adverſitatemqve deferret, tam repentino motu vim perdidit intellectus, ut multis medicorum curationibus, qvidqvid in medelam fieret, totum in peſtis augmentum creſceret. Sicqve invaluit commotio mentis, ut uſqve ad obitum ſuum terror eſſet homini ejus vel paticipatio viſionis, vel colloqvium oris. Adhuc etiam ſucceſſori in locum ejus *Eugenio* priori * *Enfridius* diaconus ſuus, cum innixus amicitiæ ſæculari, violenter honorem presbyterii & qvædam prædia extorſiſſet, tam in reprobum ſenſum, tanqvam in languoris ſupereminentem pervenit ſtatum, ut cum vivere recuſaret, tam mori - - - eſſet qvam viveret, tam vivere qvam mori vellet. Horum ego beatorum ſtudiis provocatus, qvæqve vetera antiqvorum relatu repperi, qvæqve nova exhibitione temporis repperi, orſu linguæ, qvo potui, ſubnotavi: ut illorum bonæ memoriæ jungeret, a qvibus prava operatione diſiungor; & qvi cum illis in templo Dei non infero doctrinæ copiam, offerentium commendem fideli obſeqvela memoriam; obſecrans omnes, ut me divinæ ingerant pietati: qvia illos humanæ memoriæ, ex qva labi poterant, tenaciter commendavi. Sane beatiſſimum *Gregorium* ſanctæ memoriæ, Iſidorus adnotarat: ſed qvia non tantum de ejus operibus dixit, qvantum ſumus experti, ideo renotationem illius ſubmoventes, qvæ de illo novimus, ſtilo pleniore notavimus.

* Eufidius.

Gap. I GREGORIUS Papa, Romanæ ſedis & Apoſtolicæ Præſul, compunctione timoris Dei plenus, & humilitate ſummus, tantoqve per gratiam Spiritus ſancti ſcientiæ lumine præditus, ut non modo illi præſentium temporum qviſqvam, ſed nec in præteritis qvidem par fuerit unqvam. Ita enim cunctorum meritorum claruit perfectione ſublimis, ut, excluſis omnibus illuſtrium virorum comparationibus, nihil illi ſimile demonſtret antiqvitas. Vicit enim ſanctitate Antonium, eloqventia Cyprianum, ſapientia Auguſtinum. Hic namqve, in exordio Epiſcopatus ſui, edidit librum Regulæ Paſtoralis, directum ad Joannem * Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopum: in qvo docet, qvalis qviſqve ad officium regiminis veniat, vel qvaliter, dum venerit, vivere vel docere ſubjectos ſtudeat. Scripſit præterea (exceptis opuſculis de qvibus Iſidorus, beatæ memoriæ, mentionem facit) idem excellentiſſimus Doctor & alios libros morales; videlicet ſuper Ezechielem prophetam homilias viginti duas, in libris duobus compactas: in qvibus multa de divinis Scripturis myſtico ac morali ſenſu luculenter, nec non & facundo ſermone diſſeruit. Super librum Salomonis, cui titulus eſt Canticum Canticorum, qvam mire ſcribens, morali ſenſu opus omne exponendo percurrit. De vitis Patrum per Italiam commorantium edidit etiam libros qvatuor; qvos volumine uno compegit: qvem qvidem codicem dialogorum maluit appellari. In qvibus libris qvanta divinitatis lateant ſacramenta, & in amore cæleſtis patriæ mira documenta, ſtudioſus poteſt facile cognoſcere lector. Exſtant & ipſius ad diverſos epiſtolæ plurimæ, limato qvidem & claro ſtilo digeſtæ: qvas qvi perlegerit liqvido advertet, & in eo ad

* Ravennatis.

ad Deum rectam fuiſſe intentionem, & ad animarum zelum omni vigilantia & cura exſtitiſſe ſolertem. Has itaqve uno volumine arctans, in libris duodecim diſtinxit, & Regiſtrum nominandum eſſe decrevit. Fertur & alia opuſcula edidiſſe egregia: ſed ad manus noſtras nondum pervenerunt. Feliciſſimus tamen & nimium felix, cui dedit Deus ſtudiorum ejus omnia perpendere dicta. Floruit namqve vir iſte ſublimis ac beatiſſimus doctor & præſul Mauritio Auguſto regnante. *Vide ſupra Iſidor. c. 27. Martyrolog. Rom. 12. Mart.*

Cap. II. ASTURIUS, poſt Audentium, in Toletana urbe, ſedis metropolis, provinciæ Carthaginis, Pontifex ſucceſſor obvenit, vir egregius, adſignans opera virtutum plus exemplo vivendi, qvam calamo ſcribentis. Hic & ſacerdotio beatus, & miraculo dignus: qvia qvibus jungeretur in cœlo, eorum terrena reperire membra meruit in ſepulchro. Nam cum ſedis ſuæ ſacerdotio fungeretur, divina dicitur revelatione commonitus, Complutenſi ſepultos municipio, qvod ab urbe ejus ferme ſexageſimo miliario ſitum eſt, Dei martyres perſcrutari. Qvi concitatur adcurrens, qvos & tellus aggeris & oblivio temporis preſſerat, in lucem & gloriam terrenæ cognitionis provehendos invenit. Qvibus repertis, redire in ſedem renuens, ſervitute ſimul & aſſiduitate Sanctorum innexus, diem clauſit extremum. Cujus tamen ſedem, donec vixit, nemo adiit. Inde, ut antiqvitas fert, in Toleto ſacerdos nonus, & in Compluto agnoſcitur primus.

A. MIRÆI Schol. Aſturius] al. *Auſturius*, circa annum Chriſti 455. vixit, & ſanctorum Dei martyrum *Juſti* & *Paſtoris*, ſub Daciano paſſorum, corpora Compluti invenit. De his Prudentius in Periſtephan. hymno 4. & 5. Eulogius in Memor. Sanct. lib. 1.

Cap. III. MONTANUS, poſt Celſum, primæ ſedis provinciæ Carthaginis, Toletanæ urbis cathedram tenuit: homo & virtute ſpiritus nitens, & eloqvii oportunitate decorus, regimen honoris retemperavit, ac diſpoſuit condigno cœleſtiqve jure, ſimul & ordine. Scripſit epiſtolas duas eccleſiaſticæ utilitatis diſciplina confertas: qvibus unam Palentiæ habitatoribus, in qva presbyteros chriſma conficere, Epiſcopoſqve alienæ diœceſis, alterius territorii eccleſias conſecrare, magna perhibetur prohibere auctoritate; ſacrarum Scripturarum teſtimoniis affirmans, id ipſum fieri penitus non licere. Amatores qvoqve Priſcillianæ ſectæ, licet non operarentur eadem, qvia tamen memoriam ejus amore retinerent, abdicat & exprobrat; commemorans qvod in libris beatiſſimi Turibii Epiſcopi, ad Leonem Papam miſſis eadem Priſcillianorum hæreſis deteſtata, convicta atqve decenter maneat abdicata. Aliam vero epiſtolam ejus ad Turibium monachum: in qva laudans eum, qvod culturam deſtruxerit idolorum, commiſit ei ſacerdotalis auctoritatem rigoris, per qvam presbyteros chriſma conficere, & Epiſcopos alienæ ſortis, alterius diœceſis eccleſias conſecrare, magna compeſcat invectione. Hic vir antiqviſſima fideliqve narratione narratur, ad exprobrationem infamiæ tam diu prunas tenuiſſe in veſtimentis ardentes, donec coram ſedis ſuæ ſacro altari Miſſæ celebritatem per ſemetipſum expleret. Peractis autem ſolemnibus, nec prunæ ignem, nec veſtis inventa eſt amiſiſſe decorem. Tunc Deo relatis gratiarum actionibus, per ſimplicem naturam ignis convicta eſt & fallacia deteſtabilis accuſantis, & innocentia beatiſſimi ſacerdotis. Glorioſus habitus fuit temporibus Amalarici Regis, & annis novem pontificatus tenuit dignitatem.

Schol. Montanus Toletano II. Concilio anno 524. præfuit. *Bina ejus litteræ exſtant: ad cives Palentinos altera, altera ad Turibium monachum. In iis, pro jure Metropolitani, ſibi curam impoſitam ait Palentinæ civitatis: juſtiſqve de cauſſis ejus urbis Epiſcopo* Segobiam, Caucam *atqve* Britalbum *attribuere. Ildefonſus hoc capite iſtarum Montani litterarum mentionem facit; & conſtanti fama prædicari ait, Montanum proſtrata turpiter pudicitia lege poſtulatum, innocentiæ indicio prunas ſinu continuiſſe, dum ſacris more Chriſtiano operam daret; neqve veſtem læſam, neqve ignem extinctum. Ex hoc principio mos ille in Hiſpania manaſſe videtur, Gothorum legibus non uno loco receptus, a divinis abhorrens, furta, adulteria, aliaqve crimina purgandi candentis ferri attactu, aut ferventis aqvæ hauſtu. Reus peccator confeſſione conſcientiam prius expiabat: ferrum aut aqva ſacerdotis, cum ſacris operatus eſſet, prece luſtrabatur. Eorum tandem attactu aut potione, qui periculum evaſiſſent, criminis objecti ſuſpicionem infamiamqve vitabant. Neqve Gothorum tantum is mos fuit, ſed & aliarum gentium. Sed Honorius III. Romanus Pontifex, lege lata, antiqvavit id genus compurgationis vulgaris.* Sic fere Mariana lib. 5. cap. 7.

Cap. IV. DONATUS, & profeſſione & opere monachus, cujuſdam eremitæ fertur in Africa exſtitiſſe diſcipulus. Hic violentias barbararum gentium imminere conſpiciens, atqve ovilis diſſipationem, & gregis monachorum pericula pertimeſcens, fere cum ſeptuaginta monachis, copioſiſqve librorum codicibus, navali vehiculo in Hiſpaniam commigavit: qui, ab illuſtri religioſaque fœmina Minchæa ſubſidiis ac rerum opibus miniſtratis, Servitanum monaſterium viſus eſt conſtruxiſſe. Iſte prior in Hiſpaniam monaſticæ obſervantiæ uſum & regulam dicitur adduxiſſe; tam vivens virtutum exemplis nobilis, quam defunctus memoriæ claritate ſublimis. Hic & in præſenti luce ſubſiſtens, & in crypta ſepulcri quieſcens,

ſignis

ſignis quibuſdam proditur effulgere ſalutis: unde & monumentum ejus honorabiliter colere perhibentur incolæ regionis.

Schol. Donatus ſcripſit Regulam ad virgines, quam ex vetuſto codice ſuo deſcriptam Canonici regulares monaſterii Corporis Chriſti Coloniæ ad me tranſmiſerunt. Ejus hoc eſt initium: Sanctis a me plurimum venerandis Chriſti virginibus Guatſtrudæ, omniqve ſuæ congregationi in cœnobio, a famula Dei Flavia conſtructo, Donatus.

Cap. V. AURASIUS, Toletanæ eccleſiæ Pontifex metropolis urbis, poſt *Adelphium* in loco adſciſcitur ſacerdotis, vir bonus, regiminis auctoritate præclarus, domeſticis rebus bene diſpoſitus, adverſitatibus in ſuis conſtanter erectus, qui quanto exſtitit temperatior manſuetis, tanto fortior ſemper fuit inuentus aduerſis. Plus illi intentio in defenſione veritatis, quam in ſcribendi exercitio manſit. Unde perfectiſſimis viris compar habetur, quia quæ de verbo illorum prædicatio ſeminavit, defenſionis hujus cuſtodia præmuniuit. Vixit in ſacerdotio temporibus Widerici, Gundemari, & exordiis Siſebuti Regum, annis ferme duodecim.

Schol. Auraſium Adelphio in cathedra Toletana ſucceſſiſſe, narrat hoc capite Ildefonſus; omiſſo *Conantio*; fortaſſe, qvia non diu præfuit Conantius: de qvo infra agemus.

Cap. VI. JOANNES in pontificatu Maximum ſecutus, eccleſiæ Cæſarauguſtanæ ſedem aſcendit, primo pater monachorum, & ex hoc præſul factus in regimine populorum: vir in ſacris litteris eruditus, plus verbis intendens docere quam ſcriptis, tam largus & hilaris dato, qvam hilaris etiam vultu. Unctionem namque Spiritus Dei, qua fouebatur intrinſecus tam largitate muneris, quam habitudine vultus adeo præferebat, ut datum gratia commendaret, & non datum gratia excuſaret. In eccleſiaſticis officiis quædam eleganter & ſono & oratione compoſuit. Annotauit inter hæc inquirendæ Paſchalis ſolemnitatis tam ſubtile atq; utile argumentum, ut lectori & breuitas contracta, & veritas placeat patefacta. Duodecim annis tenuit ſedem honoris, adeptus vitam gaudii, ad quam anhelauit deſiderabili voto. Subſtitit in ſacerdotio temporibus Siſebuti & Suinthilani Regum.

Schol. Joannes, Braulionis Cæſarauguſtani itidem Epiſcopi, infra cap. 12. laudandi frater, *Maximo*, ab Iſidoro ſupra cap. 33. memorato, in ſede metropolitana ſucceſſit, & annis 12. ſedit. Joannem *Braulio* frater excepit.

Cap. VII. HELLADIUS, poſt Auraſium, ſedis ejus adeptus eſt locum. Hic, cum regiæ aulæ illuſtriſſimus, publicarumque rerum exiſteret rector, ſub ſæculari habitu monachi votum pariter explebat & opus. Nam ad monaſterium noſtrum illud, Agalienſe dico, cujus me ſuſceptio monachum tenuit (qvod munere Dei, perenniſque & patentis ſanctitatis decore & opinabile cunctis, & palam eſt totis) cum ſæpe diſcurſantium negotiorum ductus itinere præveniret, remota clientum ſæculique pompa, decoris adeo monachorum peculiaritatibus inhærebat, ut turmis junctus eorum, ſtipularum faſciculos ad clibanum deportaret. Cumque, inter decorem ioſolentiamqve ſæculi, ſolitudinis & amaret & ſectaretur arcana; celeri fuga, relictis omnibus qvæ eſſe noverat mundi, ad id ſanctum monaſterium, qvod freqventaverat voto, venit permanſurus optati voti uſu. Ibi factus monachis pater, meritis ſtudiiſqve ſanctis & vitam monachorum debite rexit; & ſtatum monaſterii totius communis rei divitiis cumulavit. Ex hoc, feſſis pene ſenio artubus, ad pontificatus apicem evocatur: & quia vocaretur, vi coactus pariter & ignotus illic majorum virtutum exempla, qvam monachus dedit: quia ſtatum mundi, quem contempſit virtute, magna perhibetur rexiſſe diſcretione. Miſerationes, eleemoſynarumque copias tam largiter egenis contuliſſe probatur, ac ſi de illius ſtomacho putaſſes inopum & artus * deſcendere, & viſcera conſoveri. Scribere renuit; quia quod ſcribendum fuit, quotidianæ operationis pagina demonſtravit. Se, ad monaſterium rediens memoratum, ultimo vitæ ſuæ tempore ipſe levitam fecit. Senex obiit: decem & octo annis ſacrum regimen tenuit: temporibus Siſebuti, Suinthilani, & exordiis Siſenandi Regum beatus habitus fuit: qui poſt beatior, gloriam cœleſtis regni, bona plenus ſenectute, promeruit.

* pendere.

Schol. S. Helladius, Auraſii in ſede Toletana ſucceſſor, anno 615. vivere deſiit, tabulis Martyrologii Romani ad diem 18. Februarii adſcriptus.

Cap. VIII. JUSTUS poſt Helladium, diſcipulus ejus, illiqve ſucceſſor innexus eſt: vir habitudine corporis, ingeniique meritis decorus atque ſubtilis, ab infantia monachus, ab Helladio ad virtutem monaſticæ inſtitutionis affatim educatus, pariter & inſtructus in Agalienſi monaſterio tertius poſt illum rector eſt factus. In pontificatu autem mox illi ſucceſſor inductus, vir ingenio acer & eloquio ſufficiens; magna ſpe profuturus, niſi hunc ante longævam vitam dies abſtuliſſet extrema. Scripſit, ad Richilanem Agalienſis monaſterii patrem, epiſtolam, debita & ſufficenti proſecutione conſtructam: in qva patenter adſtruit, ſuſceptum gregem relinqvere penitus non debere. Exſtitit rector annis tribus; & tempore Siſenandi obiit: qvi Rex poſt hunc die nonodecimo defunctus abſceſſit.

Schol. *Juſtus* concilio qvarto Toletano ſubſcripſit, anno Siſenandi Regis tertio, Chriſti ſexcenteſimo triceſimo tertio.

Cap. IX. ISIDORUS, poſt Leandrum fratrem Hiſpalenſis ſedis, provinciæ Bæticæ, cathedram tenuit, vir decore ſimul & ingenio pollens. Nam tantæ jucunditatis affluentem copiam in eloqvendo promeruit, ut ubertas admiranda dicendi ex eo in ſtuporem verteret audientes: ex qvo audita bis qvi audiſſet, non niſi repetita ſæpius commendaret. Scripſit opera eximia, & non parva, id eſt, librum de genere officiorum, librum procemiorum, librum de ortu & obitu * Prophetarum; librum Lamentationum, qvem ipſe Synonymorum vocavit; libellos duos ad Florentinam ſororem contra neqvitiam Judæorum; librum de natura rerum ad Siſebutum Principem; librum Differentiarum; librum Sententiarum. Collegit etiam de diverſis auctoribus qvem ipſe nominat, ſecretorum: Expoſitiones Sacramentorum: qvibus in unum congeſtis, ipſe liber dicitur Qvæſtionum. Scripſit quoque ultimo, ad petitionem Braulionis Cæſarauguſtani Epiſcopi, librum Etymologiarum: qvem cum multis annis conaretur perficere, inexpleto opere diem extremum viſus eſt concluſiſſe. Floruit temporibus Reccaredi, Liuvanis, Witterici, Gundemari, Siſebuti, Suinthilani & Siſenandi Regum, annis fere qvadraginta tenens pontificatus honorem, inſignemque doctrinæ ſanctæ gloriam pariter & decorem.

* Patrum. De Iſidoro Martyrolog. Rom. 4. April.

Schol. *S. Iſidorus* Hiſpalenſis in Bætica Epiſcopus, in mss. codicibus, item a Sigeberto, Trithemio & aliis vocatur *Iſidorus junior*. Nempe ſic dictus, ut ab Iſidoro Cordubenſi diſtinguatur, qvi circa annum 400 vixit, & commentarios in libros Regum ſcripſit, Paulo Oroſio Hiſtorico, S. Auguſtini diſcipulo dicatos. Iſidorus autem Hiſpalenſis Synodo Spalenſi ſeu Hiſpalenſi 619. & Toletanæ 633. præfuit, & æra 674. (hoc eſt, anno Chriſti 636.) vivere deſiit: ui Braulio & Lucas Tudenſis tradunt. Nec ſemper tamen per Iſidorum juniorem Hiſpalenſis deſignatur, ſed interdum & *Iſidorus Pacenſis*, Scriptor Chronici, qvi Hiſpalenſi junior fuit. Vide ſupra ante Iſidori librum.

Cap. X. NONNITUS poſt Joannem in Gerundenſe ſede Pontifex acceſſit, vir profeſſione monachus, ſimplicitate perſpicuus, actibus ſanctus; non hominum diutina deliberatione, ſed Dei per homines celeri definitione in pontificatum adſcitus: adhærens inſtanter obſequiis ſepulcri ſancti Felicis Martyris. Rexit eccleſiam Dei meritorum exemplis melius, qvam verborum edictis. Hic & in corpore degens, & in ſepulcro qvieſcens, fertur ſalvationis operari virtutes. Subſtitit temporibus Suinthilani & Siſenandi Regum.

Schol. *Nonnitus*] Joanni Biclarenſi, ſupra laudato, in Epiſcopatu Gerundenſi ſuffectus, cultor eximius fuit *S. Felicis*, Martyrio Gerundæ ſub Daciano coronati. Cujus qvidem Felicis meminerunt Prudentius in Periſteph. hymno 4. Eulogius in memoral. Sactorum, & Greg. Turonenſis cap. 92. de gloria Martyrum

Cap. XI. CONANTIUS, poſt Murilam, Eccleſiæ Palentinæ ſedem adeptus eſt, vir tam pondere mentis, qvam habitudine ſpeciei gravis, communi eloqvio facundus & gravis, Eccleſiaſticorum officiorum ordinibus intentus & providus. Nam melodias ſonis multas noviter edidit: Orationum qvoqve libellum de omnium decenter conſcripſit proprietate, Pſalmorum. Vixit in pontificatu amplius triginta annos; dignuſqve habitus fuit ab ultimo tempore Witterci per tempora Gundemari, Siſebuti, Suinthilani, Siſenandi & Cinthilæ Regum.

Schol. *Murila* Palentinus (non Valentinus, ut in editione Conciliorum Hiſpaniæ corrupte legitur) Toletano III. concilio ſubſcripſit. Huic in cathedra Palentina Conantius ſucceſſit; qvi Toletanæ IV. Synodo interfuit.

Cap. XII BRAULIO, * frater Joannis, in Cæſarauguſta decedentis adeptus eſt locum, vir ſicut germanitate conjunctus, ita non minimum ingenio memoratus. Clarus & iſte habitus Canonibus, & qvibuſdam opuſculis. Scripſit vitam Æmiliani** cujuſdam monachi; qvi & memoriam hujus, & virtutem illius ſancti viri ſuo tenore commendat pariter & illuſtrat. Habuit ſacerdotium ferme viginti annis: qvibus expletis cluſit diem vitæ præſentis. Duravit in regimine temporibus Siſenandi, Cinthilæ, Tulganis & Cindaſuindi Regum.

* Martyrol. Rom. 26. Mart. ** id. 12. Nov.

Schol. *S. Braulio*, aliis Braulius Conciliis IV. V. & VI. Toletanis interfuit, & circa annum 646. ad cœlites tranſiit. Ejus corpus an. 1270. inventum, adſervatur in baſilica S. Mariæ majoris. Braulioni Iſidorus Hiſpalenſis ſuos Orignum libros dicavit. Extant e contra duæ Braulionis Epiſtolæ ad Iſidorum. Idem Braulio ſcripſit vitam *S. Æmiliani* Monachi Turiaſonenſis, *S. Leocadiæ* Virginis ac Martyris, itemqve elogium Iſidori Hiſpalenſis. Marianam & alios rerum Hiſpanienſium ſcriptores conſule.

Cap. XIII. EUGENIUS diſcipulus Helladii, colector & conſors Juſti, Pontifex poſt Juſtum acceſſit, ab infantia monachus, ab Helladio cum Juſto pariter ſacris in monaſterio inſtitutionibus eruditus. Hunc ſecum Helladius a monaſterio tulit ad pontificatum tractus: qvi rurſus ab eo clericalibus inſtitutus ordinibus, ſedis ejus poſt eum tertius rector acceſſit. Et bonum meritum ſenis, qvi duobus diſci-

diſcipulis ſanctiſque filiis Eccleſiæ Dei hereditatem meruit relinquere gubernandam. Idem Eugenius moribus inceſſuqve gravis, ingenio callens. Nam numeros, ſtatum, incrementa, decrementaqve, curſus recurſuſque lunarum tanta peritia novit; ut conſiderationes diſputationis ejus auditorem in ſtuporem verterent, & in conſiderabilem doctrinam inducerent. Vixit in ſacerdotio fere undecim annis, regnantibus Cinthila, Tulgane & Cindaſuindo Regibus.

Schol. Eugenius,]. Juſti in ſede Toletana ſucceſſor, V. VI. & VII. Conciliis Toletanis ſubſcripſit.

Cap. XIV. Item EUGENIUS alter poſt priorem Pontifex ſubrogatur. Hic cum Eccleſiæ regiæ clericus eſſet egregius, vita monachi delectatus eſt. Qvi ſagaci fuga urbem Cæſarauſtanam petens, illic Martyrum ſepulcris inhæſit, ibiqve ſtudia ſapientiæ & propoſitum monachi decenter incoluit. Unde Principali violentia reductus, atqve in Pontificatum adſcitus, vitam plus virtutum meritis, qvam viribus egit. Fuit namqve corpore tenuis, parvus robore, ſed valde ferveſcens ſpiritus virtute. Studiorum bonorum vim perſeqvens, cantus * peſſimis uſibus vitiatos melodiæ cognitione correxit; officiorum remiſſos ordines, curamqve diſcrevit. Scripſit de ſancta Trinitate libellum & eloqvio nitidum, & rei veritate perſpicuum: qvi Libyæ & Orientis partibus mitti qvantocyus poterat, niſi procellis reſultantia freta incertum pavidis iter viatoribus diſtuliſſent. Scripſit & duos libellos, unum diverſi carminis metro, alterum diverſi operis proſa, concretos: qvi, ad multorum induſtriam, ejus ex hoc tenaciter ſanctam valuerunt commendare memoriam. Libellos qvoqve Dracontii de creatione mundi conſcriptos, qvos antiquitas protulerat vitiatos, ea qvæ inconvenientia repperit, ſubtrahendo, immutando vel meliorando, ita in pulchritudinis formam coëgit, ut pulchriores de artificio corrigentis, qvam de manu proceſſiſſe videantur auctoris. Et qvia de die ſeptimo idem Dracontius omnimodo reticendo, ſemiplenum opus viſus eſt reliqviſſe; iſte & ſex dierum recapitulationem ſingulis verſibus renotavit, & de die ſeptimo, qvæ illi viſa ſunt eleganter dicta, ſubjunxit. Clarus habitus fuit temporibus Cinthaſuindi & Receſuinthi Regum, fere duodecim annis tenens dignitatem ſimul & gloriam ſacerdotis: ſicqve poſt lucis mundialis occaſum, in Baſilica S. Leocadiæ tenet habitatione ſepulcrum.

* Paſſivis.

HACTENUS ILDEFONSUS.

Schol. Eugenius alter,] hoc, eſt ſecundus illo nomine Epiſcopus. Gothi certe non niſi duos Eugenios Epiſcopos Toletanos videntur agnoviſſe. Ceterum Eugenii hujus junioris *Epigrammata*, aliaqve opuſcula Sirmondus anno 1619. Lutetiæ edenda curavit una cum *Dracontii* libellis duobus, ab eodem Eugenio recognitis. Dracontii operi (in qvo carmine heroico mundi conditionem deſcripſit, & Geneſeos initium eleganter explanavit) diei ſeptimæ explicationem, qvæ deſiderabatur, Eugenius adjecit. Ex iis verſibus intelligi datur, fuiſſe virum non inelegantis ingenii, neqve ineruditi. Epigrammata porro etſi rudia ſint atqve impolita, idqve magis ævi vitio qvam auctoris culpa; eſt tamen in iis rerum ſententiarumqve pondus non exiguum. Sunt qvi Eugenium Ildefonſi avunculum fuiſſe affirment; cui opinioni nec Ildefonſi ipſius nec Juliani ſcripta favent, in qvibus nulla rei tantæ fit mentio. Baronium in Notis ad Martyrologium Roman. 13. Novembris, & Marianam lib. 6. cap. 9. & alibi conſulat, qvi plura volet.

APPENDIX JULIANI, EPISCOPI TOLETANI.

ILDEFONSUS memoria ſui temporis clarus, & irriguis eloquentiæ fluminibus exornans ſæcula ætatis noſtræ, noviſſime Toletanæ ſedis adſcitus in cathedram, Præſul poſt ſecundum Eugenium in ſacerdotium conſecratur, vir tanta laude digniſſimus, quanta & virtutum gratia numeroſus. Fuit denique timoris Dei inſtantia præditus, religione compunctus, compunctione profuſus, inceſſu gravis, honeſtate laudabilis, patientia ſingularis, ſecreti tacitus, ſapientia ſummus, diſſerendi ingenio clarus, eloquendi facultate præcipuus, linguæ flumine copioſus; tantoque eloquentiæ cothurno celeber habitus, ut diſputationum ejus profuſa oratio dum porrecte dirigitur, merito non homo, ſed Deus per hominem affatim eloqui crederetur. Hic igitur ſub rudimentis adhuc infantiæ degens, divino tactus ſpiritu, vita delectatus eſt Monachorum, contemptiſque parentum rerumque mundanarum affectibus, Agalienſe monaſterium petiit. Cujus fugam rabido furore inſequens pater, uno tantum maceriæ impeditus eſt obice, quo & furentis eſt deluſa quæſitio, & fugientis ſalvata devotio. Nempe parentis furor, dum percitus interiora prætenderet, latibulum, quo hic vir occulebatur, reliquit. Sicque præterita incurata pertranſiit; & in anterioribus, quæ præterierat, inquiſivit. Armata deinde manu Agalienſem cellam impetens gladio, dum quæſitum non invenit, rediens in propria, ut perditum deploravit. Percognita igitur præfatus vir abſentia parentali, Agalienſe illico monaſterium adiit; monachumque ſe in eo multis fere annis decenter exhibuit. Cœnobium quoque Virginum in Deibienſi villula conſtruxit, ac propriis opibus decoravit. Rector deinde effectus Agalienſis cœnobii, Monachorum mores exercuit, rem diſcrevit, vitamque ſervavit. Principali poſt hæc violentia Toletum reducitur, atque inibi, poſt deceſſoris ſui obitum, Pontifex ſubrogatur. Scripſit ſane quampl urimos libros luculentiore ſermone potiſſimos, quos idem in tres partibus cenſuit dividendos; id eſt, librum

Proſopopœia imbecillitatis propriæ; libellum de virginitate S. Mariæ contra tres infideles; opuſculum de propietate perſonarum Patris, & Filii & Spiritus ſancti; opuſculum annotationum actionis diurnæ; opuſculum annotationum in ſacris; librum de cognitione baptiſmi unum; & de progreſſu ſpiritualis deſerti alium. Quod totum primæ partis voluit volumini connectendum. Partis quoque ſecundæ liber Epiſtolarum eſt; in quo diverſis ſcribens, ænigmaticis formulis egit, perſonaſque interdum induxit. In quo etiam a quibuſdam luculentiora ſcriptorum reſponſa promeruit. Partem ſane tertiam Miſſarum eſſe voluit, Hymnorum atque Sermonum. Ulterioris denique partis liber eſt quartus, verſibus proſaque concretus; in quo Epitaphia, & quædam ſunt Epigrammata annotata. Scripſit autem & alia multa, quæ variis rerum ac moleſtiarum occupationibus impeditus, aliqua cœpta, aliqua ſemiplena reliquit. Adſcitus autem in pontificatum, nono glorioſi Receſuinthi Principis anno, novem annis, & duobus fere menſibus, clarus habitus fuit vitæ meritis, & retentione regiminis: expletoque octavo decimo prædicti Principis anno, ſequenti die, X. Kalendas Februarii, domicilio carnis exuitur, atque in eccleſia beatæ Leocadiæ tumulatur, ad pedes ſui conditus deceſſoris, cum quo creditur æterna frui receptaculo claritatis. Hactenus Julianus.

Schol. Ildefonſus ſeu Hildefonſus, ex Agalienſi Abbate Epiſ. Toletanus, Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi diſcipulus, Wambæ Regis anno quarto, Chriſti 667. deceſſit. Baronium in Martyrologio 23. Januarii, & in geſtis anni 667 conſule. Scripſit inter alia librum de XIV. Viris illuſtribus, ſupra a me repræſentatum. Illis Ildefonſum ipſum adjecit Julianus: Julianum autem Felix, Toletanus uterque Epiſcopus. Hic Julianus obiit æra 728. (hoc eſt, Chriſti 690. anno) ut Felix teſtatur. Eſt alius a Juliano Pomerio, qui circa annum 490. vixit; ut ex Ennodio conſtat, & nos ſupra ad Gennadii c. 97. & Iſidori c. 12. docuimus.

APPENDIX FELICIS, EPISCOPI TOLETANI.

JULIANUS Epiſcopus, diſcipulus Eugenii ſecundi, Carthaginis Provinciæ Metropolitanus, poſt beatæ memoriæ Quiricum, quarto in loco præceptorem ſuum ſequens, urbis regiæ pontificale culmen adeptus eſt; cujus videlicet civitatis proprius civis exſtitit, atque in ejuſdem urbis principali eccleſia ſacroſancti baptiſmatis fluentis eſt lotus, & illic ab ipſis rudimentis infantiæ enutritus. Denique dum ad puerilis formæ deveniſſet ætatem, ſanctæ memoriæ collegæ ſui Guidilanis levitæ ita ſociali vinculo eſt innexus, & individua caritatis unione conjunctus, ut & ambos inviolabilis caritas unum eſſe oſtenderet, & unitas in ambobus præfixa non duas animas, ſed unam his ineſſe monſtraret. Tanta itaque erat inter eos adepta unanimitatis communio, ut ſecundum Actuum Apoſtolorum hiſtoriam, in duobus corporibus unum cor tantum putaretur, & anima una: ſiſtebant quippe in conſilio providi, in definitione uni, in laudabili operatione concordes: quique, divino afflante Spiritu, theoricæ; id eſt, contemplativæ quietis delectati ſunt perfrui bono, & monaſticæ inſtitutionis, conſtringi repagulo. Sed quia aliter in ſuperni Numinis fuit judicio, eorum eſt nihilominus fruſtrata devotio. Quamquam tamen minime peregiſſent deſiderati itineris curſum, non tamen deſierunt a piæ devotionis ſtudio. Et dum ſibi mallent tantum prodeſſe profugi, cœperunt poſtmodum proximorum ſalute votis gliſcentibus niti. Erant enim in ſubditis docendis operoſæ virtutis, in profectu eorum deſiderabiles, in ſervitute Dei ferventes, in deſiderio decoris domus Domini ſtrenui, in ſeniorum obedientia praſto, atque ſi fieri poſſet, ut omnium emolumentum obtinerent virtutum, animis ferventioribus ſtudebant.

Igitur divinorum judiciorum diſpenſatione, ſanctæ recordationis Gudila diaconus VI. Idus Septembris funeſtæ mortis eventu, anno octavo Wambanis Principis ſub digna confeſſione Dei, clauſit ſupremum curriculum. Cujus corpuſculum in monaſterio S. Felicis, quod eſt Cabenſi in villa dedicatum, dilectiſſimi ſocii ſui exhibitione, honorifice requieſcit humatum. Poſt ejus itaque diſceſſum aliquantula intercapedine temporum, poſt ſanctæ memoriæ Quiricum, idem egregius Julianus præfatæ urbis eſt nactus primatum, tanto laudis titulo prædicandus, quanto diverſarum virtutum ope ſuffultus, ſuis temporibus mirifice compoſuit Eccleſiam Dei. Quinimo, ut ex quo tempore clareſcere cœperit, per ejus textrinum & telam teſtamine piæ relationis pandam, poſt deceſſoris ſui obitum divinæ memoriæ Ildefonſi, a decimo ſeptimo ferme anno Receſuindi Principis, nec non & per omne Wambanis imperii tempus, uſque ad tertium regni glorioſiſſimi Egicanis Regis annum, in levitici, presbyterii ac pontificatus honore conſiſtens, celebre nomen obtinuit. Fuit enim vir timore Domini plenus, prudentia ſummus, conſilio cautus, diſcretionis bono præcipuus, eleemoſynis nimium deditus, in ſuffectu oppreſſorum devotus, in relevatione miſerorum promptiſſimus, in interveniendo diſcretus, in negociis dirimendis ſtrenuus, in providendis judiciis æquus, in ſententia parcus, in vindicatione juſtitiæ ſingularis, in diſceptatione laudabilis, in oratione jugis, in divinarum laudum exſolutione mirabilis. Quod ſi forſan in officiis divinis quidquam, ut ſolet, difficultatis occurreret, ad corrigendum facillimus, pro ſacris luminibus vehementer admonitus, in defenſione omnium Eccleſiarum eximius, in regendis ſubditis pervigil, in comprimendis ſuperbis erectus, in ſuſtentatione humilium apparatus, debita auctoritate munificus, amplectenda humilitatis bono optimus, ac generaliter univerſa morum probitate conſpicuus: ita pietate affluens, ut non eſſet cui in anguſtiis conſtituto non ſubvenire vellet: ita animus caritatis exuberans, ut non a ſe boni quippiam cuique poſtulanti ex caritate præſtare deſiſte-

ret,

rit. Sic denique ſe Deo carum maluit exhibere in omnibus, & preſtabilem hominibus cunctis oſtendere; ut & illi uſquequaque placeret, & hominibus propter Deum, ſi fieri poteſt, devota ſatisfaceret mente. Tanto nobilium precedentium virorum dignis meritis coequandus, quanto ab eis in ullo virtutum corpore exſtitit infimus. Eccleſiaſticos itaque bene habitos ordines in ſui regiminis ſede ſollicitiori cura ſervavit, vitiatos utiliter ſubcorrexit, minus habitos prudenti diſpoſitione inſtituit, ac de officiis quamplurima dulciſſimo ſono compoſuit. Ac nunc, quoniam ſancti Spiritus ubertate repletus, & irrigui fontis affluentia preditus fulſit, ſummam librorum ejus, quos per eum Deus ad utilitatem Eccleſie ſue deprompſit, iſthinc lector addiſce.

Conſcripſit etenim librum Prognoſticorum futuri ſeculi, ad beate memorie Idalium Epiſcopum directum; habentem in capite Epiſtolam, que ipſi eſt directa, & orationem. Cujus codicis opus diſcretum in tribus libris habetur: ex quibus primus de origine mortis humane eſt editus: ſecundus de animabus defunctorum, quomodo ſeſe habeant ante ſuorum corporum reſurrectionem: tertius de ſuprema corporum reſurrectione. Item librum Reſponſionum, ad quem ſupra directum, in defenſionem canonum & legum, quibus prohibentur Chriſtiana mancipia dominis infidelibus deſervire. Item Apologeticum fidei, quod Benedicto Romane urbis Pape directum eſt. Item aliud Apologeticum de Tribus capitulis, de quibus Romane urbis Preſul fruſtra viſus eſt dubitaſſe. Item libellum de remediis blaſphemie, cum Epiſtola ad Adrianum Abbatem. Item librum de ſexte etatis comprobatione, qui habet in capite orationem, & Epiſtolam ad dominum Ervigium Regem. Eſt tamen idem codex tribus libris diſtinctus. Nam primus eorum habet veteris Teſtamenti quamplurima documenta, quibus abſque aliqua ſupputatione annorum, Chriſtus Dei Filius non naſciturus, ſed jam natus patule declaratur. Secundi vero ſeries libri decurrit per oſtenſam Apoſtolorum doctrinam, que dilucide monſtrat, Chriſtum in plenitudine temporis de Maria V. natum, non in annis a principio mundi collectis. Tertii quoque libri excurſus ſextam etatem, in qua Chriſtus natus eſt, haut dubie adeſſe veris documentis oſtendit: in quo quinque preterite etates ſeculi, non in annis, ſed prefixo generationum limite diſtinguuntur.

Item librum carminum diverſorum, in quo ſunt Hymni, Epitaphia, atque de diverſis cauſis Epigrammata numeroſa. Item librum plurimarum Epiſtolarum: item librum ſermonum, in quo eſt opuſculum modicum de vindicatione domus Dei, & eorum qui ad eam confugiunt. Item librum de contrariis, quod Grece ἀντικειμένων *voluit titulo adnotari: qui in duobus diviſus eſt libris, ex quibus primus diſſertationes continet veteris Teſtamenti, ſecundus novi. Item librum hiſtorie de eo quod Wamba Principis tempore in Galliis exſtitit geſtum. Item librum ſententiarum, ex decade Pſalmorum B. Auguſtini breviter ſummatimque collectum. Item excerpta de libris S. Auguſtini, contra Julianum hereticum collecta. Item libellum de divinis judiciis, ex ſacris voluminibus collectum: in cujus principio eſt Epiſtola ad dominum Ervigium, comitatus ſui tempore, pro eodem libello directa. Item librum Reſponſionum contra eos qui confugientes ad Eccleſiam perſequuntur. Item librum Miſſarum de toto circulo anni, in quatuor partes diviſum: in quibus aliquas vetuſtatis incuria vitiatas ac ſemiplenas emendavit atque complevit, aliquas vero ex toto compoſuit. Item librum Orationum de feſtivitatibus, quas Toletana Eccleſia per totum circulum anni eſt ſolita celebrare, partim ſtilo ſui ingenii depromptum, partim, etiam inolita antiquitate vitiatum ſtudioſe correctum, in unum congeſſit, atque Eccleſie Dei uſibus ob amorem reliquit ſancte religionis. Preſulatus autem honorem & ſacerdotii dignitatem annis decem obtinuit, menſe uno, diebus ſeptem: quique etiam inevitabilis mortis preventus accaſu, anno tertio Egicanis Principis, pridie nonas Martii, era DCC. XXIIX. diem vite clauſit extremum; ac ſic in baſilica glorioſiſſime Leocadie Virginis ſorte ſepulcrali eſt tumulatus.*

Schol. *S. Julianus* Epiſcopus Toletanus XII. XIII. XIV. & XV. conciliis Toletanis interfuit. &, ut Felix ejus præco tradit, vivere deſiit æra 728. hoc eſt, Chriſti 690. ann. ut Sebaſtianus Epiſcopus Salmanticenſis in chron. narrat. Scripſit inter alia ad Eruigium Gothorum Regem *de Chriſti adventu libros tres adverſus Judeos; ac totidem de futuro ſeculo, quos Prognoſticon vocat;* item commentarium *in Naum prophetam.* Quæ omnia in Bibliothecam veterum Patrum ſunt relata.

Joannes Braſſicanus ex codice ms. Budenſi, 1530. Baſileæ & Henricus Sachſius ex ms. Fuldenſi 1532. Coloniæ Agrippinæ ediderunt anonymum librum, hoc titulo ἀντικειμένων hoc eſt, *Contrapoſitorum ſive Contrariorum in ſpeciem locorum utriuſque Teſtamenti libros duos.* Hunc fœtum ſuo parenti, videlicet *S. Juliano Epiſcopo Toletano*, Andreas Schottus reſtituit, & tomo 15. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis 1622. publicavit; ſecutus auctoritatem Felicis Epiſcopi Toletani, & Sampſonis Abbatis, in libro ſub annum Chriſti 864. ſcripto adverſus Hoſtigeſium Epiſcopum Malacitanum: quem ms. Toleti vidit Loaiſa. Porro ſuperiore ſæculo idem argumentum tractavit *Seraphinus Camiranus Feltrenſis*, ex familia ſodalium S. Franciſci, hac Epigraphe; *Conciliatio locorum communium ſacræ Scripturæ, qui inter ſe pugnare videntur.*

Andreas Quercetanus tomo 1. Scriptorum hiſtoriæ Francicæ, ex veteri codice ms. Moiſſiacenſi, 1638. Lutetiæ publicavit Hiſtoriam Juliani Epiſcopi Toletani *de Wamba Regis Gothorum expeditione ac victoria*, qua rebellantem contra ſe Paulum Ducem Norbonenſem celebri triumpho perdomuit. De variis Scriptoribus nomine Julianis Baronius ad Martyrologium 8. Martii, & Bellarminus in Catalogo conſuli poterunt. Cæterum Felix Epiſcopus Toletanus concilio XVI. Toletano ſubſcripſit, æra 731. hoc eſt, Chriſti anno 693.

Vita Salvi Abbatis Alueldenſis, al. Albaildenſis, incerto auctore.

Salvus Abbas Albaildenſis monaſterii, vir lingua nitidus & ſcientia eruditus, elegans ſententiis, ornatus verbis, ſcripſit ſacris virginibus Regularem libellum, & eloqvio nitidum & rei veritate perſpicuum. Cujus oratio nempe in hymnis, orationibus, verſibus ac Miſſis, qvas illuſtri ipſe ſermone compoſuit, plurimam cordis compunctionem, & magnam ſuaviloqventiam legentibus audientibuſqve tribuit. Fuit namqve corpore tenuis, parvus robore, ſed valide ferveſcens ſpiritus virtute. O qvanta illius ex ore dulciora ſuper melle manabant verba, cor hominis qvaſi vina lætificantia! Obiit temporibus Garſeani Chriſtianiſſimi Regis, & Theudemiri Pontificis, IV. Idus Februarii, æra milleſima; ſana doctrina præſtantior cunctis, & copioſior operibus caritatis. Ac ſic in prædicto cœnobio, juxta baſilicam Sancti Martini Epiſcopi & Confeſſoris Chriſti, eſt tumulatus ſorte ſepulcrali. Ad cujus pedes diſcipulus Velaſco Epiſcopus qvieſcit in pace.

APPENDIX SIVE LIBELLUS INCERTI AUCTORIS

DE XII. SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS,

Qvi Iſidoro & Ildefonſo ſubjici ſolet.

QVAMVIS ſuperius plurimi veterum tractatorum inter Græcos & Latinos ſcriptores doctiſſimi annotentur; tamen reor ipſe etiam paucorum memoriam facere, qvorum lectionem recolo me attigiſſe.

Cap. I. SIXTUS, Epiſcopus Romanæ urbis & Martyr, compoſuit, ad inſtar Salomonis, librum Proverbiorum, tam brevi eloquio, ut in ſingulis verſiculis ſingulæ explicentur ſententiæ. Cui qvidem opuſculo hæretici qvædam contra Eccleſiaſticam Fidem inſeruerunt, qvo facilius ſub nomine tanti Martyris perverſorum dogmatum reciperetur aſſertio. Sed is, qvi Catholicum ſeſe meminit, probando legat, & ea, qvæ veritati contraria non ſunt, recipiat. Qvidam autem putant eumdem librum ab hæreticis, non a Sixto fuiſſe dictatum. Refellit autem hanc opinionem beatiſſimus Auguſtinus, qvi, in qvodam opere ſuo, ab eodem Martyre hoc opus compoſitum eſſe fatetur.

Schol. Qviſqvis hujus libelli de XII. Scriptoribus auctor ſit, communi qvodam errore lapſus hoc capite fuit. Qvid vero ſentiendum ſit de Proverbiis ſive *Sententiis*, Sixti Papæ nomine a Ruffino Aquilcienſi falſo editis, ſupra in ſcholiis ad cap. 17 Gennadii docuimus.

Cap. II. MACROBIUS diaconus, ſtudium S. Cypriani ingeniumqve ſecutus, complexus eſt congrua ex utroqve Teſtamento adverſus verſutias hæreticorum capitula, ſcilicet de Dei Patris majeſtate, & Filii Dei adventu, ejus Incarnatione, ſive Paſſione, Reſurrectione & Aſcenſione in cœlos; pariqve modo & de electione Gentium, & reprobatione Judæorum. Deinde ſubjecit etiam cetera ad utilitatem vitæ & diſciplinæ religionis pertinentia: omnia hæc in centum diſtincta capitulis.

Schol. Garſias Loaiſa, in Notis hic ſuis, cenſet hunc ipſum Macrobium a Gennadio cap. 5. vocari, Presbyterum Afrum, hæreticum Donatiſtam ſeu Montenſem.

Cap. III. PHILASTRIUS Brixienſis Epiſcopus: hic longe ante beatiſſimum Auguſtinum edidit librum de hæreſibus, ſingulas quaſque demonſtrans, ſiue qvæ in populo Judæorum, ante Incarnationem Chriſti, fuerunt, qvas viginti octo enumerat, ſive quæ, poſt Domini Salvatoris adventum, adverſus catholicam Fidem exortæ ſunt, quas idem centum viginti octo eſſe deſcribit; ſicut & de eo idem vir magnæ gloriæ Auguſtinus & doctor clariſſimus meminit.

Schol. *S. Philaſtrius*, Brixienſis in Italia Epiſc. ſub Theodoſio ſeniore Imp. claruit, & Conc. Aqvilejenſi adverſus Arianos, cum S. Ambroſio Mediolanenſi, interfuit. Meminit ejus S. Aug. lib. de hæreſibus ad Qvodvultdeum diaconum his verbis: *Philaſtrius Brixienſis Epiſcopus, quem cum B. Ambroſio Mediolani etiam ipſe vidi: ſcripſit hic librum, hæreſes illas non prætermittens qvæ in populo Judæorum fuerunt ante Domini adventum, eaſqve XXVIII. commemoravit.* Monet autem Bellarminus in Catalogo, multa a Philaſtrio inter hæreſes numerari, qvæ vere hæreſes non ſunt. Qvod autem cap 112. apud Philaſtrium vulgo legitur, a Chriſto Domino uſqve ad illud tempus, qvo ea ſcribebat, intercurriſſe annos qvadringentos triginta, mendum eſt typographi. Nam ad eum annum Philaſtrius non pervenit, utpote qvi diem obiit, ſuperſtite S. Ambroſio; ut conſtat ex Sermone S. Gaudentii, ejus ſucceſſoris, qvem in ordinatione ſua habuit. Deceſſit vero Ambroſius anno 397. aut 398. ut ſupra ad c. 124. Hieron. docui. Latinus Latinius, vir litteratus & Baronio olim

ſim familiaris, mendoſum Philaſtrii locum, levi facta mutatione, reſtitui poſſe cenſuit; nimirum ut nota numeri CCCCXXX. ſic corrigatur, CCCLXXX.

Prædeceſſoris ſui inſigne elogium habet S. Gaudentius: *Philaſtrius*, inqvit, *univerſum Romani orbis ambitum peragrans, qvaſi alter Paulus dominicum ſeminat verbum; ut eo populorum pectoribus inſito, omne Martyrii genus pro Chriſto libentiſſime tolerare univerſi pollicerentur. Cumqve adverſus Gentiles, Judæos & hæreticos prædicaſſet, pluribus ad orthodoxæ Fidei cultum revocatis, qvorumdam infidelium verberibus affectus, non multo poſt, ceu Dominica paſſione ſtigmatizatus, felicem animam Deo reſtituit.* Ceterum Philaſtrii liber de hæreſibus extat tomo 4. Bibliothecæ veterum Patrum. De eodem Helias Capreolus lib. 3. Chronicorum, Baronius ad annum 386. & Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ conſuli poterunt. Sacra ejus lipſana *Rampertus* Epiſcopus Brixienſis, in æde S. Andreæ reperta, ad cathedralem S. Mariæ baſilicam tranſtulit; in qva translatione plurimos a variis infirmitatibus curatos fuiſſe, idem Rampertus litteris conſignavit.

Cap. IV. THEODORUS, Mopſveſtenæ urbis Epiſcopus, ita clare copioſeque ſcientiæ doctrina refulſiſſe refertur, ut prædicaretur (ſi referre fas eſt) mille voluminum ſummam in Græco conſcripſiſſe, adverſus omnium hæreticorum errores. Hunc Acephalorum Epiſcopi, in præjudicio Chalcedonenſis Concilii, Juſtiniano Principe compellente, damnare poſt mortem, cum Iba & Theodoreto Epiſcopis, cenſuerunt, dum conſtet eum laudabilium virorum teſtimoniis, clariſſimum Eccleſiæ Doctorem fuiſſe. Vixit uſqve ad imperium ſenioris Leonis.

Schol. De Theodoro Mopſveſteno, iba Edeſſeno, & Theodoreto Cyrenſi, Epiſcopis, deqve Tribus capitulis Concilii Chalcedonenſis, vide qvæ ſupra in ſcholiis ad cap. 18. & 19. Iſidori diximus.

Cap. V. TYRANNIUS Ruffinus ſcripſit, ad qvendam Paulinam presbyterum, de benedictionibus Patriarcharum, triplici intelligentia, librum ſatis ſuccinctum & clara brevitate compoſitum. Hic autem, juxta myſticum ſenſum, ea qvæ de Dan filio Jacob ſcripta ſunt, non recte de Domino noſtro interpretatur, dum procul dubio ad Antichriſtum eadem pertinere ſanctorum Patrum probet aſſertio.

Schol. Ruffinus presbyter Aqvileienſis, prænomine *Tyrannius* vel *Torannius*, a Gennadio cap. 17. ſupra pag. 12. memoratus fuit: qvo lectorem remitto, ut & Gelaſii I. Papæ decretum, qvod habetur in Decreto Gratiani diſt. 15.

CaP. VI. VERGUNDUS Africanus Epiſcopus, ſtudiis liberalium litterarum diſertus, edidit carmine dactylico duos modicos breveſqve libellos: qvorum primum de Reſurrectione & Judicio ſcripſit, alterum vero de Pœnitentia; in quo lamentabili carmine propria delicta deplorat.

Schol. *Verecundus*, Juncenſis in Byzacena Africæ provincia Epiſcopus, defenſor Trium capitulorum Concilii Chalcedonenſis, ſupra pag. 54. memoratorum, exul Chalcedone anno 552. obiit: ut Victor Tununenſis tradit. Ipſum eſſe eumdem cum noſtro *Vergundo* cenſet Loaiſa in Notis ad hunc locum; additqve ſe vidiſſe Verecundi libellum de Pœnitentia, hexametris verſibus ſcriptum, cujus hoc erat initium: *Qvis mihi mœſta dabit lacrymoſis imbribus ora.*

Cap. 7. VICTORINUS Epiſcopus compoſuit & ipſe verſibus duo opuſcula admodum brevia; unum adverſus Manichæos, reprobantes veteris Teſtamenti Deum, veramqve Chriſti incarnationem contradicentes: alium autem adverſus Marcioniſtas, qvi duo principia, id eſt, duos Deos fingunt; unum malum, juſtum creaturarum conditorem, & retributorem factorum; alterum bonum, animarum ſuſceptorem, & indultorem criminum.

Schol. *Victorini* duo, unus Epiſcopus Pictavienſis, alter Rhetor Afer ab Hieronymo; & aliii duo a Gennadio, unus Rhetor Maſſilienſis, alter Aqvitanus calculator recenſentur. Opuſcula duo adverſus Manichæos & Marcioniſtas, qvæ hic recenſentur, videntur eſſe *Victorini Afri Rhetoris*, de qvo Hieronymus cap. 101. ſupra pag. 190. agit. Victorini porro hujus libellos duos Sirmondus Lutetiæ 1630. publicavit: exſtantqve alia ejuſdem opera tom 4. Bibliothecæ Patrum. Garſias tamen Loaiſa putat duo illa opuſcula, qvæ hoc capite memorantur, eſſe attribuenda *Victorino Rhetori Maſſilienſi*, de qvo Gennadius cap. 60. ſupra pag. 28. tractat. Ut ut ſit, notet Lector Victorinum noſtrum hoc capite Epiſcopum vocari: qvem titulum nec ſuo Victorino Afro Hieronymus, nec ſuo Victorino Maſſilienſi Gennadius tribuit.

Adverſus Marcioniſtas.] De iis legi poterunt Irenæus lib. 1. cap. 2. Auguſtinus de hæreſibus lib 1. cap. 21. & alii.

Cap. VIII. IDATIUS provinciæ Gallæciæ Epiſcopus, ſecutus Chronicon Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi, ſive Hieronymi presbyteri, qvæ uſqve hodie in Valentis Auguſti imperium edita declaratur, dehinc ab anno primo Theodoſii Auguſti uſqve ad annum imperii Leonis octavum, ſubjunctam ſeqvitur hiſtoriam: in qva magis Barbararum gentium bella crudelia narrat, qvæ premebant Hiſpaniam. Deceſſit ſub Leone Principe, ultima jam pene ſenectute; ſicut etiam præfationis ſuæ demonſtrat indicio.

Schol. *Idatius*, Lemicæ in Gallæcia Epiſcopus, ſcripſit *Chronicon*; qvod integrum primus Sirmondus Lutetiæ 1619. publicavit. Ejus excerpta ab Henrico Caniſio primum, deinde a Joſepho Scaligero edita fuerant. Ceterum ut Euſebii Chronicon continuat Idatius, ſic & illius etiam epochas ſectatur. Prior itaqve numerus apud Idatium eſt Euſebianus; alter vero eſt æræ Hiſpanicæ, qvam in faſtis qvoqve, ut Hiſpanis uſitatam & familiarem, adjecit. Hæc vero Chriſti natalem triginta octo tantum annis antecedit, cum numerus Euſebianus præcedat annis 2015. Ceterum præter Chronicon Idatius ſcripſit & *Faſtos Conſulares*: qvorum partem, ab exordio Aureliani Auguſti ad obitum Honorii, idem Sirmondus Chronico Idatiano ſubtexuit. Libet porro ipſum Idatium de ſe loqventem audire.

I*DATIUS provinciæ Gallæciæ natus in Lemica civitate, mage divino munere quam proprio merito, ſummi Præſul creatus officii, eruditiſſimorum Patrum, in opere ſuo, oſtenſum ab his ſecutus eſt exemplar. Quorum primus* Euſebius *Cæſarienſis Epiſcopus: qui Eccleſiaſticas ſui numeri libris ſcripſit hiſtorias, ab initio Nini regnantis Aſſyriis, & ſancti Abrahæ Patriarchæ Hebræis, & reliqvorum contemporales his annos Regum, in viceſimum Conſtantini Auguſti annum, Græci ſermonis Chronographiæ concludit hiſtoria. Poſt hunc* Hieronymus *presbyter, idem* Euſebius *cognomento, de Græco in Latinum ſcripturæ hujus interpres, a viceſimo anno ſupradicti Imperatoris in quartum decimum Valentis Auguſti annum, ſubditam texuit hiſtoriam. Quem quodam tempore propriæ peregrinationis in ſupradictis regionibus, adhuc infantulus, vidiſſe me certus ſum. Et quia ad noſtri temporis curſum deſcriptio defluxit annorum, mentem monuit imperiti, ut de cognitis, vel veſtigiis ſe ſubſterneret prædeceſſorum. Quæ fideli ſuſcipiens cordis intuitu, partim ex ſtudio Scriptorum, partim ex certo relatu, partim ex cognitione quam propria vitæ tempus oſtendit, quæ ſequuntur adjecimus.*

Olympiadis 296. anno primo (Chriſti anno 405.) Hieroſolymis Joannes, Cæſareæ Eulogius, Cypro Epiphanius, Alexandriæ Theophilus, Epiſcopi habentur inſignes. Hieronymus presbyterio præditus, in Bethleem conſiſtens, præcipuus habetur in cunctis. Qui Hieroſolymis ante Joannem Epiſcopi fuerint, Idatius, qui hæc ſcribit, ſcire non potuit. Hunc vero ſanctum, cum ſanctis Eulogio, Theophilo & Hieronymo, vidit & infantulus & pupillus. Olympiadis 302. anno tertio (Chriſti 431.) Suevi initam cum Gallæcis pacem, libata ſibi occaſione, conturbant. Ob quorum deprædationem, Idatius Epiſcopus ad Aetium utriuſque militiæ ducem, qui expeditionem agebat in Galliis, ſuſcipit legationem. Olympiadis ejusdem anno quarto (Chriſti 432.) ſuperatis per Aetium in certamine Francis, & in pace ſuſceptis, Cenſorius Comes legatus mittitur ad Suevos: ſupradicto ſecum Idatio redeunte.

Olympiadis 303. anno tertio (Chriſti anno 435.) Hieroſolymis Juvenalem Epiſcopum præſidere, Germani presbyteri Arabicæ regionis, exinde ad Gallæciam venientis, & aliorum Græcorum relatione comperimus; adjicientibus Conſtantinopolim eum, cum aliis & Palæſtinæ provinciæ & Orientis Epiſcopis evocatum, ſub præſentia Theodoſii Auguſti, contracto epiſcoporum interfuiſſe Concilio, ad deſtruendam Hebionitarum hæreſim, quam Neſtorius ejuſdem urbis Epiſcopus reſuſcitabat. Quo vero tempore ſancti Joannes, Hieronymus & alii, quos ſupra diximus, obierint, vel quis Joanni ante Juvenalem ſucceſſerit, referentum ſermo non edidit. Olympiadis 306 anno primo (Chriſti 445.) in Aſturicenſi urbe Gallæciæ, quidam ante aliquot annos latentes Manichæi geſtis Epiſcopalibus deteguntur: quæ ab Idatio & Turibio (Aſturicenſi) Epiſcopis, qui eos audierant, ad Antoninum Emeritenſem Epiſcopum directa ſunt. Olympiadis 310. anno primo (Chriſti 461.) Frumarius cum manu Suevorum, quam habebat, impulſus, capto Idatio Epiſcopo, VII. Kalendas Auguſti, in Aquæ flavienſi eccleſia, eundem conventum grandi evertit excidio. Idatius, tribus menſibus captivitatis impletis, menſe Novembri, redit ad Flavias. Hactenus ex Idatii Chronico.

Uſqve in annum imperii Leonis VIII. hoc eſt, annum Chriſti 464. Qvin imo Idatius Chronicon ſuum uſqve ad annum Chriſti 467. deduxit: ut ex ejuſdem concluſione liqvet. Idatium porro Lemicenſem Epiſcopum qvatuor alii itidem Epiſcopi ac Chronographi Hiſpanienſes excipiunt, *Iſidorus Pacenſis*, *Sebaſtianus Salmanticenſis*, *Sampirus Aſturicenſis*, & *Pelagius Ovetenſis*: qvos omnes junctim ex manuſcriptis codicibus Prudentius Sandovallius, Pampelonenſis Epiſcopus 1634. Pampelone in Navarra primus edidit. Ex his *Iſidorus Pacenſis* orditur ab æra ſexcenteſima tertia, ſive ab anno Heraclii Imp. ſeptimo, qvo Mahometes Saracenorum ductor Syriam, Arabiam & Meſopotamiam occupavit, & definit in æra ſeptingenteſima nonageſima octava, hoc eſt, in anno Chriſti ſeptingenteſimo qvinqvageſimo quarto: qvo anno & ſe ſcripſiſſe teſtatur ſub finem. *Sebaſtianus Salmanticenſis* a temporibus Pelagii Regis uſqve ad Ordinii I. Regis obitum hoc eſt uſq; ad æram nongenteſimam tertiam, ſive uſqve ad annum Chriſti octingenteſimum ſexageſimum qvintum ſuam, ut nuncupat, hiſtoriam deduxit. *Sampirus Aſturicenſis*, ab æra octingenteſima nonageſima ſexta, ſive a temporibus Alfonſi Magni, illo nomine tertii Regis, uſqve ad initium principatus Veremundi Regis continuavit. *Pelagius Ovetenſis Epiſcopus* a temporibus dicti Veremundi uſqve ad obitum Alfonſi VII. (qvem vocant Imperatorem Hiſpaniæ) rerum geſtarum ſeriem produxit. De Æræ ratione & origine Mariana lib. 3. c. 24. conſulatur.

Digitized by Google

Cap. IX. EUSEBIUS Dorilætanæ urbis Epiſcopus. Hic in cœtu Chalcedonenſis concilii, contra Dioſcorum hæreticum, Alexandrinæ urbis Epiſcopum, librum obtulit, ac præſenti Synodo omnes Dioſcori errores & blaſphemias recitavit. Hunc enim ac S. Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum idem Dioſcorus in Epheſina II. ſynodo excommunicationis ſententia dejecerat; eo quod pro orthodoxa Fide contra hæreſim repugnarent. Unde poſtea idem Euſebius, in Chalcedonenſi ſynodo innumerabilium malorum ejus crimina vel blaſphemias detegens, damnationis ejus ſententiam ſuper eum a ſancto Concilio imprecatur; ſcilicet ut qvod injuſte ille aliis intulerat, in eum iuſte retorqveretur.

Schol. *De Euſebio* Dorilæi Epiſcopo, itemqve de S. Flaviano CP. Epiſcopo, Rom. Martyrologii tabulis a. d. 18. Febr. adſcripto Baronius fuſe in Annalibus, & in Notis ad citatum Martyrologii locum tractat.

Cap. X. CEREALIS Caſtulenſis Eccleſiæ Epiſcopus. Hic, dum apud Carthaginienſem Africæ Provinciæ urbem veniſſet, de Fide ſanctæ Trinitatis cum Maximiano, Ammonitarum Epiſcopo, concertatus eſt; reſpondens propoſitionibus ejus non eloqviorum argumentis, ſed teſtimoniis ſanctarum Scripturarum. Exſtat hoc ipſum ejuſdem opuſculum, decem & novem reſponſionum capitulis præſignatum.

Schol. *Cerealis*, Caſtulenſis ſeu Caſtalanenſis in Africa Epiſcopi, Gennadius qvoqve in Catalogo cap. 96. meminit. De ejus libro, contra Maximianum Ammonitarum (aliis Arianorum aut Africanorum) Epiſcopum ſcripto, ſupra in Scholiis ad citatum Gennadii locum, pag. 43. nos egimus.

Cap. XI. FERRANDUS, Cathaginienſis Eccleſiæ Diaconus, multum in ſacris Scripturis floruiſſe aſſeritur, multaſqve cum beato Fulgentio propoſitiones alternis epiſtolis habuiſſe narratur. Iſte ad Pelagium & Anatolium, Romanos Diaconos, conſulentes eum, utrum liceat qvemqvam damnare poſt mortem, edidit reſcriptum, ubi inter alia ſic locutus eſt, dicens: Qvid prodeſt dormientibus Eccleſiam perturbare? Si qvis adhuc in corpore mortis hujus accuſatus & damnatus, antequam mereretur abſolvi, de Eccleſia raptus eſt, abſolvi non poteſt ulterius humano judicio. Si qvis accuſatus & abſolutus, ante diem ſacri examinis, repentina vocatione præventus eſt, intra ſinum matris Eccleſiæ conſtitutus, divino intelligendus eſt judicio reſervari. De hoc nullus homo poteſt manifeſtam proferre ſententiam: cui ſi Deus indulgentiam dedit, nihil nocet noſtra ſeveritas; ſed ſi ſupplicium præparavit, nihil prodeſt noſtra benignitas.

Schol. Victor Tunnenſis in Chronico notat, *Fulgentium Ferrandum* in eccleſia Carthaginienſi claruiſſe anno VI. poſt Conſulatum Baſilii, hoc eſt, Chriſti an. 547. Scripſit antem *Paraneticum ad Reginum Comitem*, qvi in Bibliotheca Patrum exſtat: item *Epiſtolas*, Romæ primum, & poſtea in citata Bibliotheca publicatas; item *Breviationem ſacrorum Canonum*, Pariſiis 1598. cum Creſconii Breviario Canonum, & 1609. cum Codice veteri Canonum Eccleſiæ Romanæ, per Dionyſium Exiguum concinnato, typis editam. Sunt qvi putant ab eodem Ferrando Diacono conſcriptam eſſe vitam S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi, qvæ in omnium eſt manibus. De Fulgentio utroqve fuſe Baronius in Annalibus.

Cap. XII PETRUS, Ilerdenſis Hiſpaniarum Eccleſiæ Epiſcopus, edidit diverſis ſolemnitatibus congruentes Orationes, & Miſſas, eleganti ſenſu, & aperto ſermone.

MARCELLINUS, Italiæ presbyter, ſcripſit, Theodoſio minore Arcadioqve Imperatoribus, opuſculum unum: in qvo retexuit geſta Epiſcoporum, qvi ad deſtructionem homouſion* Arimini convenerunt: quique ita totum mundum perfidia impii dogmatis turbaverunt, ut vix pauci Antiſtites exiſterent, qvi in inviolabili Fidei cultu permanerent. Exponit quoque de Ario, dum ad Synodum pergeret, cum Alexandro diſputaturus, qualiter converſus in via, ad neceſſariam cauſſam, viſcera ejus fuiſſent diffuſa. De fine quoque Oſij Cordubenſis urbis Epiſcopi, qvi metu Imperatoris Fidem prævaricatus, perfidiæ aſſertor & impietatis effectus fuerat aſſecutor, ſic talia profert: Nam poſt impiam, inqvit, Oſij prævaricationem, dum S. Gregorius Eliberitanus ** Epiſcopus in Cordubenſi urbe, juxta imperiale decretum, fuiſſet adductus, ac minime vellet illi communicare, commotus Oſius dicit Clementino, Conſtantii Præfecti Vicario, ut mitteret eum in exilium. At ille, Non audeo, inqvit, Epiſcopum in exilium mittere, niſi prius eum ab Epiſcopatu dejeceris. Ut autem vidit S. Gregorius, qvod Oſius vellet ferre ſententiam, appellat Chriſtum totis fidei ſuæ viſceribus, exclamans ita: Chriſte Deus, qvi venturus es judicare vivos & mortuos, ne patiaris hodie humanam proferri ſententiam adverſus me minimum ſervum tuum, qvi pro fide nominis tui, ut reus aſſiſtens, ſpectaculum factus ſum: ſed tu ipſe, qvæſo, in cauſſa tua hodie judica, ipſe ſententiam proferre dignare per ultionem. Non ego, qvaſi metuens exilium, fugere cupio, cum mihi pro tuo nomine nul-

* Homouſii, ** Martyrolog. Rom. 24. April.

lum ſupplicium grave ſit, ſed ut multi prævaricationis errore liberentur, cum præſentem viderint ultionem. His dictis, ecce repente Oſius, reſidens faſtu qvaſi regalis Imperii, cum ſententiam conaretur exprimere, os vertit, diſtorqvens pariter & cervicem, ac de ſeſſu in terram eliditur, atqve illico exſpiravit. Tunc admirantibus cunctis, etiam Clementinus ille gentilis expavit, & licet eſſet judex, tamen timens, ne in ſe ſimile ſupplicium judicaretur, proſtravit ſe ad pedes ſancti viri, obſecrans ut ſibi parceret, qvi in eum divinæ legis ignoratione peccaſſet, & non tam proprio arbitrio, qvam mandantis Imperio. Inde eſt, qvod ſolus Gregorius numero vindicantinm integram Fidem, neqve in fugam verſus eſt, neqve paſſus eſt exilium. Unuſqviſqve enim timuit de illo ulterius jndicare,

Schol. Marcellini hujus Gennadius cap. 16. in Fauſtino, ſupra pag. 11. meminit. Iſta porro, quæ de Oſio Cordubenſi hoc capite narrantur, a Marcellino presbytero, ſchiſmatico Luciferiano, conficta fuiſſe, ſupra in Scholiis ad cap. 1. Iſidori, pag. 50. docui.

INDEX SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

QVI IN ILDEFONSI CATALOGO, EJUSQVE APPENDICIBUS MEMORANTUR.

ASturius Toletanus Epiſcopus. pag. 62
Auraſius Toletanus Epiſcopus. 63
Braulio Cæſarauguſtanus Epiſc. 64
Cerealis Caſtulenſis Epiſcopus. 71
Conantius Palentinus Epiſcopus. 64
Donatus Afer monachus. 62
Eugenius Toletanus Epiſcopus. 64
Eugenius junior Tolet. Epiſc. 65
Euſebius Dorilætanus Epiſcopus. 71
Ferrandus Carthaginienſis Diac. 71
Gregorius I. Papa. 61
Helladius Toletanus Epiſcopus. 63
Idatius Lemicenſis Epiſcopus. 69
Ildefonſus Toletanus Epiſcopus. 65
Joannes Cæſarauguſtanus Epiſcopus. 63
Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus. pag. 64
Julianus Toletanus Epiſcopus. 66
Juſtus Toletanus Epiſcopus. 63
Macrobius Diaconus. 68
Marcellinus presbyter Italus. 71
Montanus Toletanus Epiſcopus. 62
Nonnitus Gerundenſis Epiſcopus. 64
Petrus Ilerdenſis Epiſcopus. 72
Philaſtrius Brixienſis Epiſcopus 68
Ruffinus Aqvilejenſis. 69
Salvus Abbas. 68
Sixtus Papa. 68
Theodorus Mopſveſtenus Epiſcopus. 69
Vergundus Afer Epiſcopus. 69
Victorinus Epiſcopus. 69

LIBEL-

Digitized by Google

LIBELLI IV.
HONORII AUGUSTODUNENSIS PRESBYTERI
DE LUMINATIBUS ECCLESIÆ, SIVE
DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

INCIPIT LIBLLUS I. EX HIERONYMO SUBLECTUS.

ROGO te Lector (ſi tamen præ dono invidiæ audias) ne hujus opuſculi laborem vilipendas. Ego qvippe vigilavi, ut tu dormias: ego laboravi, ut tu qvieſcas. Tuus ſolummodo labor erit, ut perlegendo intelligentia replearis, & præditus, clarus ab omnibus habearis. Si autem (qvod magis timeo) tabido corde & nebuloſa facie his floſculis ornate contextis lividum dentem imprimis, ac roſigerum ſertum, candididulis liliis connexum, venenata lingua carpis; invidia qvidem te ut proximum ſervum caligini ignorantiæ involvet, me autem benevolentia per lumen ſcientiæ ad gloriam & honorem perducet. In hoc libello omnes Eccleſiaſticos Scriptores a tempore Chriſti uſqve ad noſtra tempora nominatim expreſſi, qvos ex Hieronymo, Gennadio, Iſidoro, Beda, & aliis cognoſcere potui.

Cap. I. SIMON PETRUS, filius Joannis, Provinciæ Galliææ, vico Bethſaida, frater Andreæ Apoſtoli, & Princeps Apoſtolorum, ſcripſit duas Epiſtolas, qvæ canonicæ nominantur. Evangelium qvoqve Marci ejus eſſe dicitur. Libri autem, de qvibus unus Actorum ejus inſcribitur, alius Evangelii, tertius Prædicationis, qvartus Apocalypſeos, qvintus Judicii, inter apocryphas ſcripturas repudiantur. Hic poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ, ad expugnandum Simonem magum, Romam pergit, ibiqve viginti annis cathedram Epiſcopalem tenuit, uſqve ad qvartum decimum annum Neronis, a qvo & crucifixus eſt, Romæqve ſepultus. *Vide Hieron. c. I.*

Cap. 2. JACOBUS, frater Domini, cognomento Juſtus, Joſeſph, ut qvidam exiſtimant, ex alia uxore, ut alii, Mariæ ſororis matris Domini filius, ſcripſit unam de ſeptem canonicis Epiſtolam. Hic poſt paſſionem Domini ab Apoſtolis Hieroſolymorum ordinatus Epiſcopus, triginta annis rexit Eccleſiam, & juxta templum Domini, ubi præcipitatus fuerat, ſepelitur. *Hieron. c. 2.*

Cap. 3. MATTHÆUS, qvi & Levi, ex Publicano Apoſtolus, primus in Judæa Evangelium Chriſti Hebræis litteris compoſuit. *Hieron. c. 3.*

Cap. 4. JUDAs, frater Jacobi, unam de ſeptem canonicis reliqvit Epiſtolam. *Hieron. c. 4.*

Cap. 5. PAULUS Apoſtolus, qvi antea Saulus, extra numerum duodecim Apoſtolorum, de tribu Benjamin, & oppido Judææ Giſchali, ſcripſir decem Epiſtolas ad Eccleſias, ad Romanos unam, ad Corinthios duas, ad Galatas unam, ad Epheſios unam, ad Philippenſes unam, ad Coloſſenſes unam, ad Theſſalonicenſes duas, ad Hebræos unam; præterea ad diſcipulos ſuos qvatuor, Timotheo duas, Tito unam, Philemoni unam, ad Laodicenſes unam, qvæ qvidem legitur, ſed ab omnibus exploditur. Hic qvarto decimo Neronis anno, eodem die qvo Petrus Romæ pro Chriſto capite truncatur, & in via Oſtienſi ſepelitur trigeſimo ſeptimo anno poſt paſſionem Domini. *Hieron. c. 5.*

Cap. 6. BARNABAS Cyprius, qvi & Joſeph levites cum Paulo gentium Apoſtolus ordinatus, unam ad ædificationem Eccleſiæ Epiſtolam compoſuit, qvæ inter apocryphas ſcripturas legitur. *Hieron. c. 6.*

Digitized by Google

Cap. 7. LUCAS Medicus Antiochenſis, ſectatar Pauli Apoſtoli, ſcripſit Evangelium, & Actus Apoſtolorum Romæ. Hic octuageſimo & qvarto anno in Bithynia moritur, & poſtmodum Conſtantinopolim transfertur. *Hieron. c. 7.*

Cap. 8. MARCUS, diſcipulus & interpres Petri, Romanis ſcripſit Evangelium. Hic paſſus eſt octavo Neronis anno, & Alexandriæ ſepultus. *Hieron. c. 8.*

Cap. 9. JOANNES Apoſtolus, filius Zebedæi, & frater Jacobi, ſcripſit Aſiæ Epiſcopis Evangelium, & Apocalypſim, & tres canonicas Epiſtolas. Hic ſexageſimo octavo anno poſt paſſionem Domini ſub Trajano moritur, & apud Epheſum ſepelitur. *Hieron. c. 9.*

Cap. 10. HERMAS, cujus Apoſtolus Paulus ad Romanos meminit, ſcripſit librum, qvi appellatur Paſtor. *Hieron. c. 10.*

Cap. 11. PHILO Judæus, natione Alexandrinus, de genere ſacerdotum, ſcripſit librum unum de vita noſtrorum ſub Marco degentium. Hujus extant præclara & innumerabilia opera: In qvinqve libros Moyſi: De confuſione linguarum, liber unus: De natura & inventione, liber unus: De his qvæ ſenſu precamur & teſtamur, liber unus: De eruditione, liber unus: De herede divinarum rerum, liber unus: De diviſione æqvalium & contrariorum, liber unus: De tribus virtutibus, liber unus: Qvare qvorumdam in Scripturis mutata ſint nomina, liber unus: De pactis, libri duo: De vita ſapientis, liber unus: De tribus virtutibus, liber unus: Quod ſomnia mittantur a Deo, libri quinque: Quæſtionum & ſolutionum in Exodum libri quinque: De tabernaculo, & Decalogo, libri quatuor: De victimis & repromiſſionibus: De maledictis: De prouidentia: De Iudæis: De converſatione vitæ Alexandri: Qvod propriam rationem habeant muta animalia: Quod omnis inſipiens ſervus ſit: De Apoſtolicis viris, quem inſcripſit de contemplativa vita: De agricultura duos: De ebrietate duos. Hic conſcripſit ſecundum librum Machabæorum. *Vide Hieron. c. 11. & Bellarminum in Catalogo, ubi agit de Philone & de auctore librorum Machabæorum.*

Cap. 12. LUCIUS ANNÆUSSENECA Cordubenſis, Photini Stoici diſcipulus, & patruus Lucani Poëtæ, ſcripſit qvaſdam Epiſtolas ad Paulum Apoſtolum, & Apoſtolus qvaſdam reſcripſit. *Hieron. c. 12.*

Cap. 23. JOSEPHUS, Mathathiæ filius, ex Hieroſolymis ſacerdos, a Veſpaſiano captus, ſcripſit Romæ ſeptem libros Judaicæ captivitatis, & alios vigintiqvatuor Antiqvitatum libros, ab exordio mundi uſque ad qvartum decimum annum Domitiani Cæſaris, & duos conflictus adverſus Appionem Grammaticum Alexandrinum, & unum qui inſcribitur de Potentia, in qvo digeſta ſunt Machabæorum martyria. *Hieron. c. 13.*

Cap. 14. JUSTUS Tiberienſis, de provincia Galilæa, ſcripſit hiſtoriam Judaicarum rerum, & quoſdam commentariolos de Scripturis. *Hieron. c. 14.*

Cap. 15. CLEMENS, cujus Apoſtolus ad Philippenſes meminit, quartus poſt Petrum Apoſtolum Romæ Epiſcopus (ſiquidem ſecundus Linus, tertius Anacletus fuit) ſcripſit Epiſtolam ad Corinthiorum Eccleſiam, valde utilem, & Itinerarium Petri, & Diſputationem Petri & Appionis, & multa alia, qvæ inter apocrypha numerantur. *Hieron. c. 15.*

Cap. 16. DIONYSIUS AREOPAGITA Philoſophus, a Paulo Apoſtolo converſus, Athenis Epiſcopus ordinatus, ſcripſit librum de Hierarchia, & multa alia.

A. MIRÆI *Schol.* De S. Dionyſio Areopagita ſic legitur in veteri Romano Martyrologio, ab Heriberto Roſweido tipis Plantinianis 1613. edito: *V Nonas* (3) *Octobris, Athenis, Dionyſii Areopagitæ ſub Adriano diverſis tormentis paſſi: ut Ariſtides teſtis eſt in opere, quod de Chriſtiana religione compoſuit. Hoc opus apud Athenienſes inter antiquorum memorias clariſſimum tenetur.* De S. Dionyſio Pariſienſi Epiſcopo ſic legitur in eodem Martyrologio: *VII. Idus* (9) *Octobris, Pariſiis, Dionyſii Epiſcopi, cum ſociis ſuis, a Feſcennino gladio animadverſi.* Vetus itaqve Romanum Martyrologium duos Dionyſios conſtituit; unum Areopagitam, S. Pauli Apoſtoli Diſcipulum; alterum Pariſienſem Epiſcopum, juſſu Feſcennini gladio percuſſum Decio & Grato conſulibus (hoc eſt, Chriſti 256 anno) ut Gregorius Turonenſis lib. I. hiſt. Francorum narrat. Hæc viſum fuit verbo indicare; reliqva cuiuſqve judicio relinqvo.

Cap. 17. *Ignatius*, Antiochenæ eccleſiæ poſt Petrum Apoſtolum tertius Epiſcopus, ſcripſit eccleſiæ Epheſiorum epiſtolam, alteram ad Magneſianos, tertiam ad Trallenſes, qvartam ad Romanos, deinde ad Philadelphios, & Smyrnæos. Hic paſſus eſt ſub Trajano. *Hieron. c. 16.*

Cap. 18. *Polycarpus*, Joannis Apoſtoli diſcipulus, ab eo Smyrnæ Epiſcopus ordinatus, ſcripſit ad Philippenſes valde utilem epiſtolam, & qvædam de die Paſchæ. Hic ſub Commodo pro Chriſto igni traditur. *Hieron. c. 17.*

Cap. 19. *Papias*, Joannis auditor, Hierapolitanus in Aſia Epiſcopus, qvinque ſcripſit volumina, quæ prænotavit, Explanatio ſermonum Domini. *Hieron. c. 18.*

Cap. 20. *Quadratus*, Apoſtolorum diſcipulus, Athenarum Epiſcopus, ſcripſit librum pro Chriſtiana religione valde utilem, Apoſtolica doctrina dignum. *Hieron. c. 19.*

Cap. 21. *Ariſtides*, Athenienſis Philoſophus eloquentiſſimus, ſcripſit volumen, noſtri dogmatis rationem continens. *Hieron. c. 20.*

Cap.

Cap. 22. *Agrippa* cognomento Caſtor, vir valde doctus, adverſus viginti qvattuor volumina Baſilidis hæretici, qvæ in Evangelium confecerat, fortiſſime diſſeruit. *Hieron. c. 21.*

Cap. 23. *Egeſippus*, vicinus Apoſtolicorum temporum, omnem a paſſione Domini uſque ad ſuam ætatem Eccleſiaſticorum actuum texens hiſtoriam, quinque libros compoſuit. *Hieron. c. 22.*

Cap. 24. *Juſtinus* Philoſophus, de Neapoli urbe Palæſtinæ, patre Priſco Bacchio, ſcripſit libros quattuor pro religione Chriſti contra Gentes, & unum de monarchia Dei, & unum qvem prænotavit Pſalten, & unum de anima, & dialogum contra Judæos, & inſignia volumina contra Marcionem, & librum contra omnes hæreſes. Ad ultimum pro Chriſto ſanguinem fudit. *Hieron. c. 23.*

Cap. 25. *Melito* Aſianus, Sardenſis Epiſcopus, librum pro Chriſtiano dogmate compoſuit. Scripſit etiam de Paſcha duos libros: De vita Prophetarum librum unum: De ſenibus unum: De corpore & anima unum: De baptiſmate unum: De veritate unum: De generatione Chriſti unum: De prophetia ſua unum: De hoſpitalitate unum: & alium librum, qui clavis inſcribitur: De diabolo unum: De Apocalypſi Joannis unum: eclogarum libros ſex. *Hieron. c. 24.*

Cap. 26. *Theophilus*, ſextus Antiochenæ eccleſiæ Epiſcopus, contra Marcionem librum compoſuit & ad Auctolycum tria volumina, & contra hæreſim Hermogenis librum unum, & alios tractatus. *Hieron. c. 25.*

Cap. 27. *Apollinaris*, Aſiæ Hieropolitanus Epiſcopus, inſigne volumen pro fide Chriſtianorum edidit, & qvinqve libros adverſus Gentes, & tres de veritate, & duos adverſus Cataphrygas. *Hieron. c. 26.*

Cap. 28. *Dionyſius* Corinthiorum eccleſiæ Epiſcopus multas epiſtolas ad Eccleſias ſcripſit: in qvibus eſt una ad Laodicenſes, alia ad Athenienſes, tertia ad Nicomedienſes, quarta ad Cretenſes, quinta ad Ponti Eccleſias, ſexta ad Ignoſianos, ſeptima ad Romanos, octava ad Chryſophoram, ſanctam feminam. Sub Marco Antonino claruit.

Schol. *Ad Laodicenſes*:] lege *Lacedamonios*. *Ad Ignoſianos*:] lege, *Cnoſſianos*. Vide *Hieron. c. 27.*

Cap. 29. *Pinytus* Cretenſis, Cnoſſiæ urbis Epiſcopus, ſcripſit ad Dionyſium Epiſcopum valde elegantem Epiſtolam. *Hieron. c. 28.*

Cap. 30. *Tatianus* hæreſiarcha infinita ſcripſit volumina. Hic Juſtini Philoſophi diſcipulus fuit; in Rhetorica quam maxime floruit; novam hæreſim condidit.

Schol. Harmonia IV. Evangeliorum; qvæ tomo 7. Bibliothecæ veterum Patrum exſtat, non eſt Tatiani ſed *Ammonii Alexandrini*, de qvo Hieronymus cap. 55. in Catalogo agit. In eodem tomo eſtat liber *Diateſſaron Evangeliorum* cujus auctor fuit hic Tatianus Syrus, Encratitarum princeps. *Vide ſupra Hieron. c. 29. & 55.*

Cap. 31. *Philippus*, Cretenſis Gortinæ urbis Epiſcopus, præclarum adverſus Marcionem edidit librum. *Hieron. c. 30.*

Cap. 32. *Muſanus* non ignobilis ſcriptor confecit librum adverſus qvoſdam, qvi ad hæreſim Tatianam declinaverunt. *Hieron. c. 31.*

Cap. 33. *Modeſtus* adverſus Marcionem fecit librum, & alia qvædam *Hieron. c. 32.*

Cap. 34. *Bardeſanus*, in Meſopotamia clarus, infinita adverſus pene omnes hæreticos ſcripſit volumina. Hic nimis eloqvens fuit, & novam hæreſim condidit. *Hieron. c. 33.*

Cap. 35. *Victor* tertius decimus Romanæ urbis Epiſcopus de Paſcha, & alia qvædam ſcripſit volumina. *Hieron. c. 34.*

Cap. 36. *Irenæus*, Lugdunenſis Galliæ Epiſcopus, ſcripſit adverſus Hæreſes libros qvinqve, contra Gentes volumen breve, de Diſciplina aliud, & ad Martianum fratrem de Apoſtolica prædicatione, librum variorum tractatuum, ad Blaſtum de Schiſmate, ad Florinum de Monarchia, de Ogdoade egregium documentum; & qvædam ad Victorem Papam de Paſcha. *Hieron. c. 35.*

Cap. 37. *Pantænus* Stoicæ ſectæ diſcipulus, tam in ſanctis Scripturis, qvam in ſæculari litteratura eruditus, Alexandriæ multos commentarios in ſanctam Scripturam fecit. Hic ad Indiam miſſus, ubi Bartholomæus docuit, ubi Evangelium Matthæi reperit, qvod & ſecum detulit. *Hieron. c. 36.*

Cap. 38. *Rhodon* genere Aſianus, a Tatiano in Scripturis Romæ eruditus, edidit plurima, præcipuumqve adverſus Marcionem opus: ſed & in Hexaëmeron elegantes tractatus compoſuit, & adverſus Cataphrygas inſigne volumen. Sub Commodo floruit. *Hieron. c. 37.*

Cap. 39. *Clemens* Alexandrinæ eccleſiæ presbyter, Pantæni auditor, poſt eum eccleſiaſticam ſcholam tenens, ſcripſit inſignia volumina, plena eruditionis & eloqventiæ, tam de Scripturis divinis, qvam de ſæcularis litteraturæ inſtrumento. E qvibus ſunt illa Stromatum & Informationum libri octo, de Pædagogis unus, de Paſcha unus,

 de

de Jejunio unus, de Diſceptatione unus, & alius qvi inſcribitur, Qviſnam ille dives ſit qvi ſalvetur; de Obtrectatione liber unus; de Canonibus eccleſiaſticis unus. Hujus diſcipulus fuit Origenes. *Hieron. c.* 38.

Cap. 40. *Miltiades* ſcripſit præcipuum volumen adverſus Montanum, & Priſcam & Maximillam, & alios libros adverſus Gentes & Judæos. *Hieron. c.* 39.

Cap. 41. *Apollonius* vir diſertiſſimus ſcripſit adverſus Montanum, & Priſcam & Maximillam inſigne & magnum volumen. Contra hunc ſcripſit Tertullianus. Hic claruit ſub Severo. *Hieron. c.* 40.

Cap. 42. *Serapion*, Antiochiæ Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam ad Caricum & Ponticum de hæreſi Montani. Ad Domnionem qvoqve librum compoſuit, & unum de Evangelio, & alias breves Epiſtolas. *Hieron. c.* 41

Cap. 43. *Apollonius*, Romanæ urbis ſenator, inſigne volumen pro Fide noſtra compoſuit. Hic ſententia Senatus pro Chriſto capite truncatur. *Hieron. c.* 42.

Cap. 44. *Theophilus* Cæſareæ Palæſtinæ, qvæ olim Turris Stratonis vocabatur, Epiſcopus, de Paſcha ſynodicam & valde utilem compoſuit Epiſtolam. *Hieron. c.* 43.

Cap. 45. *Bacchylus*, Corinthiorum Epiſcopus, elegantem librum de Paſcha compoſuit. *Hieron. c.* 44.

Cap. 46. *Polycrates* Epheſiorum Epiſcopus, ſcripſit ſynodicam Epiſtolam ad Victorem Romanum Epiſcopum. *Hieron. c.* 45.

Cap. 47. *Heraclius* in Apoſtolum commentarios compoſuit. *Hieron. c.* 46.

Cap. 48. *Maximinus* famoſam qvæſtionem inſigni volumine ventilavit. Unde malum, & qvod materia a Deo facta ſit. *Hieron. c.* 47.

Cap. 49. *Candidus* in Hexaëmeron pulcherrimos tractatus edidit. *Hieron. c.* 48.

Cap. 50. *Appion* ſimiliter in Hexaëmeron tractatus fecit. *Hieron. c.* 49.

Cap. 51. *Sextus* ſub Severo ſcripſit librum de Reſurrectione. *Hieron. c.* 50.

Cap. 52. *Arabianus* qvædam opuſcula ad Chriſtianum dogma pertinentia edidit. *Hieron. c.* 51.

Cap. 53. *Judas* pleniſſime diſputavit de ſeptuaginta hebdomadibus apud Danielem, & Chronica uſqve ad Severum perduxit. *Hieron. c.* 52.

Cap. 54. *Tertullianus* presbyter Provinciæ Africanæ, civitatis Carthaginienſis, patre Centurione proconſulari, acris & vehementis ingenii, multa ſcripſit volumina. Specialiter autem adverſus Eccleſiam texuit volumina: De pudicitia, De perſecutione, De jejuniis, De monogamia, De ecſtaſi libros qvinqve, & ſextum adverſus Apollonium, & multa alia, qvæ non extant, volumina. *Hieron. c.* 53

Cap. 55. *Origenes*, qvi & Adamantius, Leoinde patre, matre - - - Alexandriæ, a Demetrio ejuſdem urbis Epiſcopo in locum Clementis presbyteri confirmatus, tantum in Scripturis habuit ſtudii, ut Hebræam linguam contra ætatis gentiſqve ſuæ naturam ediſceret; & exceptis ſeptuaginta Interpretibus alias qvoqve editiones in unum congregaret. Aqvilæ ſcilicet Pontici proſelyti, & Theodotionis Ebionæi & Symnachi ejuſdem dogmatis. In Evangelium qvoqve κατὰ Matthæum ſcripſit commentarios. Præterea qvintam, & ſextam, & ſeptimam editionem cum cæteris comparavit. Dialecticam qvoqve & Geometriam, & Arithmeticam & Aſtronomiam, Muſicam & Grammaticam, & Rhetoricam, omniumqve Philoſophorum ſectas ita didicit, ut ſtudioſos qvoqve ſæcularium litterarum ſectatores haberet, concurſuſqve ad eum mirifice fierent. Sex milia librorum ſcripſit. Sub Severo floruit. *Hieron. c.* 54.

Cap. 56. *Ammonius* vir diſertus & valde eruditus, in Philoſophia clarus, Alexandriæ inter multa ingenii ſui præclara monumemta etiam de conſonantia Moyſi & Jeſu elegans opus compoſuit, & Evangelicos canones excogitavit, qvos poſtea ſecutus eſt Euſebius Cæſarienſis. *Hieron. c.* 55.

Cap. 57. *Ambroſius* primum Marcionites, deinde ab Origene correctus, Eccleſiæ Alexandrinæ diaconus, multas Epiſtolas ad Origenem ſcripſit. Ad hunc Origenes infinita dictavit volumina. *Hieron. c.* 56.

Cap. 58. *Tripho* Origenis auditor, in Scripturis eruditiſſimus, multa fecit opuſcula, præcipue librum qvem compoſuit de vacca rufa, in Deuteronomio; de diviſione columbæ & turturis ab Abraham. *Hieron. c.* 57.

Cap. 59. *Minutius* Felix, Romæ inſignis cauſſidicus, ſcripſit altercationis Dialogum, Chriſtiani & hæretici diſputantis, & librum de Fato contra Mathematicos. *Hieron. c.* 58.

Cap. 60. *Gaius* adverſus Proculum, Montani ſectatorem, valde inſignem habuit diſputationem. *Hieron. c.* 69.

Cap. 61. *Beryllus*, Arabiæ Boſtrenus Epiſcopus, in qvandam hæreſim lapſus, ab Origene correctus, ſcripſit varia opuſcula, & maxime Epiſtolas, extat & Dialogus Origenis & Berylli. *Hieron. c.* 60.

Cap. 62. *Hippolytus*, cujuſdam urbis Epiſcopus, ſcripſit de Paſcha & temporibus, & nonnullos in Scripturas commentarios; in Hexaëmeron; in Exodum, in Cantica

ca Canticorum; in Geneſim; in Zachariam; de Pſalmis; in Eſaiam; in Danielem; in Apocalypſim; in Proverbia; in Eccleſiaſten; de Saul & Pythoniſſa; de Antichriſto; de Reſurrectione; contra Marcionem; de Paſcha; adverſum omnes hæreſes narrationem; de laude Salvatoris. *Hieron. c. 61.*

Cap. 63. *Alexander*, Cappadociæ Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam ad Antiochenſes, aliam ad Origenem, aliam ad Demetrium, & alias ad diverſos Epiſtolas. Hic ſub Decio martyrio coronatur. *Hieron. c. 62.*

Cap. 64. *Julius Africanus* ſcripſit qvnqve de temporibus volumina. Hic ſub Aurelio Imperatore ſuſcepit legationem pro inſtauratione urbis Emaus, qvæ poſtea Nicopolis eſt appellata. *Hieron. cap. 63.*

Cap. 65. *Geminus*, Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, qvædam ingenii ſui monumenta compoſuit. *Hieron. c. 64.*

Cap. 66. *Theodorus*, qvi poſtea Gregorius appellatus eſt, Neocæſareæ Ponti Epiſcopus, Origenis auditor, ſcripſit Metaphraſin in Eccleſiaſten, brevem qvidem, ſed valde utilem, & alias de Fide Epiſtolas. *Hieron. c. 65.*

Cap. 67. *Cornelius*, Romanæ urbis Epiſcopus, ſcripſit Epiſtolam ad Fabium Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopum, de Synodo Romana & Italica, aliam de Novatiano, & de his qvi lapſi ſunt: tertiam de geſtis Synodi, qvartam ad eundem Novatum & Fabium, valde prolixam. *Hieron. c. 66.*

Cap. 68. *Cæcilius Cyprianus* Africus, Carthaginienſis Epiſcopus, multa compoſuit opera, qvæ ſole ſunt clariora. Paſſus eſt ſub Valentiniano, qvo Cornelius Romæ. *Hieron. c. 67.*

Cap. 69. *Pontius*, diaconus Cypriani, egregium volumen vitæ & paſſionis Cypriani reliqvit. *Hieron. c. 68.*

Cap. 70. *Dionyſius* Alexandrinæ urbis Epiſcopus, Origenis inſigniſſimus auditor, ſcripſit qvatuor libros ad Dionyſium Romanæ urbis Epiſcopum, & ad Laodicenſes de pœnitentia; item Canonem de pœnitentia; ad Origenem de martyrio; ad Armenios de pœnitentia, & de ordine delictorum; de natura ad Timotheum, & de tentationibus ad Euprhanorem, ad Baſilidem qvoqve multas Epiſtolas. *Hieron. c. 69.*

Cap. 71. *Novatianus*, Romanæ urbis presbyter, adverſus Cornelium Cathedram Sacerdotalem invadens, lapſos recipere nolens, ſcripſit de Paſcha, de Sabbatho, de oratione, de cibis Judaicis. De Attalo, multaqve alia, & de Trinitate grande volumen, qvod plurimi Cypriani exiſtimat. *Hieron. c. 70.*

Cap. 72. *Malchion*, diſertiſſimus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter dialogum adverſus Paulum Samoſatenum diſputavit. *Hieron. c. 71.*

Cap. 73. *Archelaus* Epiſcopus Meſopotamiæ librum adverſum Manichæum compoſuit. *Hieron. c. 72.*

Cap. 74. *Anatolius* Alexandrinus, Laodiceæ Syriæ Epiſcopus, volumen de Paſcha compoſuit; decem libros de Arithmetica, Geometria, Aſtronomia, Grammatica, Rhetorica, Dialectica. *Hieron. c. 73.*

Cap. 75. *Victorinus*, Pictavienſis Epiſcopus, ſcripſit commentarios in Geneſim, in Exodum, in Leviticum, in Eſaiam, in Ezechielem, in Habacuc, in Eccleſiaſten, in Cantica canticorum, in Apocalypſim Joannis, & adverſum omnes hæreſes, & multa alia: ad extremum martyrio coronatur. *Hieron. c. 74.*

Cap. 76. *Pamphilus* presbyter, Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi neceſſarius, tanto bibliothecæ divinæ amore flagravit, ut maximam partem Origenis voluminum ſua manu conſcripſerit, & in duodecim Prophetas viginti qvinqve qvæſtionum Origenis volumina. Sub Maximo paſſus eſt martyrio pro Chriſto. *Hieron. c. 75.*

Cap. 77. *Pierius*, Alexandrinæ eccleſiæ presbyter, ſcripſit longiſſimum tractatum in Oſee Prophetam, & alios diverſos tractatus, tanta ſermonis elegantia, ut junior Origenes vocaretur. *Hieron. c. 76.*

Cap. 78. *Lucianus* vir diſertiſſimus, Antiochenæ eccleſiæ presbyter, poſtmodum Nicomediæ Epiſcopus, magno Scripturarum ſtudio laborans, ſcripſit librum de Fide, & Epiſtolas ad nonnullos. Paſſus eſt ſub Maximino, & Helenopoli ſepultus. *Hieron. c. 77. ubi non vocatur Epiſcopus.*

Cap. 79. *Phileas* de urbe Ægypti, qvæ vocatur Thmuis, nobili genere, magnis opibus, elegantiſſimum librum de Martyrum laude compoſuit. Hic pro Chriſto capite truncatur. *Hieron. c. 78.*

Cap. 80. *Arnobius* Rhetor ſcripſit adverſus Gentes duo volumina. *Hieron. c. 79.*

Cap. 81. *Firmianus*, qvi & *Lactantius*, Arnobii diſcipulus, ſcripſit in ſcholis Africæ Itinerarium hexametris verſibus: & alium librum, qvi inſcribitur Grammaticus, & alium pulcherrimum de ira Dei, & Inſtitutionum divinarum adverſus Gentes libros ſeptem; ad Aſclepiadem duos; ad Demetrium, auditorem ſuum, Epiſtolarum libros ſeptem; de perſecutione unum; ad Probum Epiſtolarum libros qvatuor; ad Severum Epiſtolarum libros duos; ad Demetriadem de opificio Dei, vel formatione hominis librum unum. Hic magiſter Cæſaris Criſpi, filii Conſtantini, fuit. *Hier. c. 80.*

Cap. 82. *Euſebius* Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, in Scripturis divinis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ divinæ cum Pamphilo Martyre diligentiſſimus inveſtigator, edidit infinita volumina, de qvibus hæc ſunt: Evangelicæ expoſitionis libri viginti: Evangelicarum qvæſtionum libri qvindecim: Theophaniæ libri qvinqve: Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri decem: Omnimoda hiſtoria, & ejus breviarium: de Evangeliorum diſſonantia, & in Eſaiam libri decem, & contra Porphyrium, qvi eodem tempore ſcribebat in Sicilia, (ut qvidam putant) libri triginta: Topicorum liber unus: pro Origene libri ſex: De vita Pamphili Martyris tres: de Martyribus, & alia opuſcula, & in centum qvinqvaginta Pſalmos eruditiſſimi commentarii, & alia multa. Floruit maxime ſub Conſtantino, & ob amicitiam Pamphili Martyris, cognomentum ab eo Euſebius Pamphili ſortitus eſt. *Hieron. c. 81.*

Cap. 83. *Reticius*, Auguſtodunenſis Epiſcopus, ſcripſit commentarios in cantica canticorum, & aliud grande volumen aduerſus Novatianum. *Hieron. c. 82.*

Cap. 84. *Methodius*, Olympi Lyciæ, & poſtea Tyri Epiſcopus, nitidi compoſitiqve ſermonis adverſus Porphyrium confecit libros, & Sympoſion decem virginum: de Reſurrectione opus egregium: contra Origenem, & adverſus eumdem de Pythoniſſa: de animæ exitu: in Geneſim: in Cantica canticorum commentarios, & multa alia. Sub Decio & Valeriano martyrio coronatus eſt. *Hier. c. 83.*

Cap. 85. *Juvencus*, nobiliſſimi generis Hiſpanus presbyter, qvatuor Evangelia, hexametris verſibus qvatuor libris compoſuit, & nonnulla eodem metro ad Sacramentorum ordinem pertinentia. Floruit ſub Conſtantino. *Hieron. c. 84.*

Cap. 86. *Euſtathius* genere Pamphylius, primum Berœæ Syriæ, deinde Antiochiæ Epiſcopus, multa compoſuit adverſus Arianorum dogmata, & de Anima volumina, & adverſus Origenem; & infinitas epiſtolas. *Hieron. c. 85.*

Cap. 87. *Marcellus*, Ancyranus Epiſcopus, ſub Conſtantino & Conſtantio multa diverſarum expoſitionum ſcripſit volumina, & maxime adverſum Arianos. *Hier. c. 86.*

Cap. 88. *Athanaſius*, Alexandrinæ urbis Epiſcopus, ſub Conſtante ſcripſit duos libros adverſum Gentes; contra Valentem & Urſacium librum unum; de Virginitate librum unum; de perſecutionibus Arianorum plurimos; de Pſalmorum titulis; hiſtoriam Antonii monachi, & multa alia. *Hieron. c. 87.*

Cap. 89. *Antonius* monachus (cujus vitam Athanaſius inſigni volumine proſecutus eſt) miſit ſeptem Epiſtolas ad diverſa monaſteria, Apoſtolici ſenſus & ſermonis. *Hier. c. 88.*

Cap. 90. *Baſilius* Ancyranus, Epiſcopus arcis Mechææ, ſub Conſtantio ſcripſit contra Marcellum, & de Virginitate librum, & nonnulla alia. *Hieron. c. 89.*

Cap. 91. *Theodorus*, Heracliæ Thraciarum Epiſcopus, elegantis, apertiqve ſermonis edidit ſub Conſtantio commentarios in Matthæum, in Joannem, in Apoſtolum. *Hier. c. 90.*

Cap. 92. *Euſebius Emiſenus* Epiſcopus, elegantis & rhetorici ingenii, innumerabiles confecit libros; e qvibus præcipui ſunt, adverſus Judæos & Gentes, ad Novatianos, in Epiſtolam ad Galatas libri decem, in Evangelia Homiliæ plurimæ, ſed breves. Floruit ſub Conſtantio. *Hier. c. 91.*

Cap. 93. *Triphyllius*, Cypri Ledrenſis ſive Λευτεων* Epiſcopus eloqventiſſimus, ſub Conſtantio ſcripſit commentarios in Cantica canticorum, & multa alia. *Hier. c. 92.*

Cap. 94. *Donatus*, a qvo Donatiani per Africam, ſub Conſtantio multa ſcripſit opuſcula, ad ſuam hæreſim pertinentia, & de Spiritu ſancto librum, Ariano dogmati congruentem. *Hier. c. 93.* * Λεδρων in Cypro.

Cap. 95. *Aſterius*, Arianæ factionis philoſophus, ſub Conſtantio ſcripſit in Epiſtolam ad Romanos: in Evangelia; in Pſalmos commentarios, & alia multa. *Hier. c. 94.*

Cap. 96. *Lucifer* Caralitanus Epiſcopus contra Conſtantium Imperatorem ſcripſit libros. *Hier. c. 95.*

Cap. 97. *Euſebius* natione Sardus, ex Lectore urbis Romæ, Vercellenſis Epiſcopus, ob confeſſionem Fidei a Conſtantio Principe Scythopolim, inde in Cappadociam relegatus, ſub Juliano Imperatore reverſus, edidit in Pſalmos commentarios Euſebii Cæſarienſis. *Hier. c. 96.*

Cap. 98. *Fortunatius** natione Afer, Aqvilejenſis Epiſcopus, ſub Conſtantino ſcripſit commentarios in Evangelia, titulis ordinatis. *Hier. c. 97.*

Cap. 99. *Acbatius*,** Cæſarienſis Palæſtinæ Epiſcopus, elaboravit in Eccleſiaſten octodecim volumina, ad dogma populorum ſex. Præterea multos diverſosqve tractatus compoſuit. In tantum autem ſub Conſtantio Imp. claruit, ut in locum Liberii Epiſcopi Felicem Arianum Epiſcopum coſtituerit. *Hier. c. 98.*

Cap. 100. *Serapion* Themuſeos*** Epiſcopus, qvi ob elegantiam ingenii cognomem Scholaſtici accepit, carus Antonii monachi, edidit adverſus Manichæum egregium librum; de Pſalmorum titulis unum; & ad diverſos utiles Epiſtolas. Sub Conſtantio claruit. *Hier. c. 99.*

Cap. 101. *Hilarius* Pictavienſis Epiſcopus, factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, de Synodo Biterrenſi in Phrygiam relegatus, ſub Valentiniano confecit duodecim libros adverſus Arianos, & alium librum de Synodis, quem ad Galliarum Epiſcopos ſcripſit: in Pſalmos commentarios, in primum videlicet & ſecundum, & a qvinqva-

* Fortunatianus. ** Arcadius. *** Thmueos.

qvageſimo primo uſqve ad ſexageſimum ſecundum, & a centeſimo octavo uſqve ad extremum. In qvo opere imitatus Origenem, nonnulla etiam de ſuo addidit. Scripſit duos libros ad Conſtantium, & unum adverſus Valentem & Urſacium, hiſtoriam Ariminenſis & Seleucienſis Synodi continentem: & ad Præfectum Saluſtium, ſive contra Dioſorum, & librum Hymnorum, & alium Myſteriorum & commentarium in Matthæum & tractatus in Job, & elegantem librum contra Auxentium, & nonnullas ad diverſos Epiſtolas, & librum in Cantica canticorum. *Hieron. c.* 100.

Cap. 102. *Victorinus* natione Afer, Romæ ſub Conſtantio Rhetoricam docens, ſcripſit adverſus Arianum libros more dialectico valde obſcuros, qvi inde ab eruditis non intelliguntur, & commentarios in Apoſtolum. *Hieron. c.* 101. *Vide & qvæ ad Gennad. c.* 60.

Cap. 103. *Titus* Boſtrenus Epiſcopus, ſub Juliano fortes adverſus Manichæos ſcripſit libros, & nonnulla alia volumina. *Hieron. c.* 102.

Cap. 104. *Damaſus*, Romæ urbis Epiſcopus, ſub Theodoſio, multa & brevia volumina heroico metro edidit. *Hieron. c.* 103.

Cap. 105. *Apollinaris* Laodicenus Syriæ Epiſcopus, patre presbytero, ſub Theodoſio innumerabilia in ſanctas Scripturas compoſuit, & contra Porphyrium triginta libros. *Hieron. c.* 104.

Cap. 106. *Gregorius* Bæticus, Eliberi Epiſcopns, diverſos tractatus compoſuit, & de Fide elegantem librum. *Hieron. c.* 105. *Vide & qvæ ad Gennad. c.* 16.

Cap. 107. *Pacianus*, in Pyrenæis jugis Barcinonæ Epiſcopus, tam vita qvam ſermone clarus, ſcripſit varia opuſcula contra Novatianos, ſub Theodoſio. *Hieron. c.* 106.

Cap. 108. *Photinus* Marcelli diſcipulus, Sirmii Epiſcopus ordinatus, in hæreſim Hebionis lapſus, plura ſcripſit volumina, in qvibus vel præcipui ſunt contra Gentes; & ad Valentinianum liber. *Hieron. c.* 107.

Cap. 109. *Phœbadius*, Agenni Galliarum Epiſcopus, edidit contra Arianos librum, & alia multa. *Hieron. c.* 108.

Cap. 110. *Didymus* Alexandrinus, captus a parva ætate oculis, & ob hoc qvoqve elementorum penitus ignarus tantum miraculum ſui omnibus præbuit, ut Dialecticam & Geometriam, qvæ vel maxime viſu indiget, uſqve ad perfectum didicerit. Hic plurima opera nobiliaqve conſcripſit; commentarios in Pſalmos; commentarios in Evangelium Matthæi & Joannis; de dogmatibus, & contra Arianos libros duos; de Spiritu ſancto librum unum, in Eſaiam tomos octodecim; In Oſee libros tres; in Zachariam qvinqve, & commentarios in Job, & multa alia. *Hieron. c.* 109.

Cap. 111. *Optatus* Afer, Milevitanus Epiſcopus, ſub Valente ſcripſit libros ſex, adverſum Donatianæ partis calumniam. *Hieron. c.* 110.

Cap. 112. *Aqvilius Severus*, Hiſpanus, ſub Valentiniano compoſuit volumen, qvaſi Hodœporicum, totius vitæ ſuæ ſtatum continens, tam proſa qvam verſibus, qvod vocavit Cataſtrophen. *Hieron. c.* 111.

Cap. 113. *Cyrillus* Hieroſolymæ Epiſcopus ſæpe pulſus ab eccleſia & receptus, ſub Theodoſio ſcripſit qvædam volumina. *Hieron. c.* 112

Cap. 114. *Euzoius* Epiſcopus varios & multiplices tractatus compoſuit. *Hieron. c.* 113.

Cap. 115. *Epiphanius*, Cypri Salaminæ Epiſcopus, ſcripſit adverſus omnes hæreſes libros, & multa alia. *Hieron. c.* 114.

Cap. 116. *Ephram*, Ediſſenæ Eccleſiæ diaconus, multa compoſuit opuſcula, & de Spiritu ſancto. *Hieron. c.* 115.

Cap. 117. *Baſilius*, Cæſareæ Cappadociæ, qvæ prius Mazaca vocabatur Epiſcopus, egregios contra Eunomium elaboravit libros, & de ſancto Spiritu volumen, & in Hexaëmeron Homilias novem, & varios tractatus. Claruit ſub Gratiano. *Hier. c.* 116.

Cap. 118. *Gregorius* Nazianzenus, vir eloqventiſſiuus, ad triginta millia verſuum, omnia opera ſua compoſuit. E qvibus illa ſunt: De morte fratris Cæſarii; laudes Machabæorum; laudes Cypriani; laudes Athanaſii; laudes Maximi Philoſophi, & poſtea Epiſcopi, & librum hexametro verſu Virginitatis & Nuptiarum, contra ſe diſſerentium; adverſus Eunomium libri duo; de Spiritu ſancto liber unus; contra Julianum Imperatorem liber unus. Sub Theodoſio floruit. *Hieron. c.* 117.

Cap. 119. *Lucius* Alexandrinus Epiſcopus, Arianæ partis, compoſuit ſolemnes Epiſtolas de Paſcha, & non paucos variarum expoſitionum libellos. *Hieron. c.* 118.

Cap. 120. *Diodorus* Tarſenſis Epiſcopus commentarios in Apoſtolum fecit, & multa alia. *Vide Hieron. c.* 119. *& Suidam in Lexico.*

Cap. 121. *Eunomius*, Arianæ partis Cyzicenus Epiſcopus, multa contra Eccleſiam ſcripſit. Reſponderunt ei Apollinaris, Didymus, Baſilius Cæſarienſis, & Gregorius Nazianzenus, & Nyſſænus. *Hieron. c.* 120.

Cap. 122. *Priſcillianus* Abilæ Epiſcopus, qvi factione Idacii & Ithacii Treveris a Maximo cæſus eſt, edidit multa opuſcula. *Hieron. c.* 121.

Cap. 123. *Latronianus*, Provinciæ Hiſpaniæ, vir valde eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus, cæſus & ipſe Treveris cum Priſcilliano, diverſis metris edidit multa opera, *Hieron. c.* 122.

Tibe-

Cap. 124. *Tiberianus* Bæticus ſcripſit Apologeticum tumenti compoſitoqve ſermone. *Hieron. c. 123.*

Cap. 125. *Ambroſius* Mediolanenſis Epiſcopus ſcripſit Hexaëmeron, & librum de officiis, & unum de Sacramentis, & multa alia egregia. *Hieron. c. 124.*

Cap. 126. *Evagrius* Antiochiæ Epiſcopus, acris & ferventis ingenii, diverſarum expoſitionum tractatus edidit, & vitam B. Antonii de Græco in Latinum tranſtulit. *Hieron. c. 125.*

Cap. 127. *Ambroſius* Alexandrinus, auditor Didymi, adverſum Apollinarem volumen multorum verſuum de dogmatibus ſcripſit, & commentarios in Job. *Hieron. c. 126.*

Cap. 128. *Maximus* Philoſophus, natus Alexandriæ, Conſtantinopoli Epiſcopus ordinatus & pulſus, inſignem de Fide adverſum Arianos ſcripſit librum, qvem Gratiano Imperatori edidit. *Hieron. c. 127.*

Cap. 129. *Gregorius* Nyſſenus Epiſcopus, frater Baſilii Cæſarienſis, Hieronymo & Gregorio Nazianzeno legit libros contra Eunomium, qui & alia multa ſcripſit. *Hier. c. 128.*

Cap. 130. *Joannes* Antiochenæ eccleſiæ presbyter, Euſebii Emeſeni, Diodorique* ſectator, multa compoſuit opuſcula. *Hieron. c. 129.* * al. Theodoriqve.

Schol. *S. Joannes* Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, ob auream ſermonis præſtantiam *Chryſoſtomus*, hoc eſt, aureum os, appellatus, patria Antiochenus, & Antiochenæ qvondam Eccleſiæ presbyter, nobilibus parentibus ortus, in eloqventiæ ſtudiis *Libanii ſophiſtæ*, in philoſopia *Andragathii*, & in ſacris Scripturis *Diodori Epiſcopi Tarſenſis* auditor, Baſilio Magno & Gregorio Nazianzeno arctiſſima familiaritate conjunctus, edidit in ſacras litteras plurima tam commentariorum qvam homiliarum volumina; Græco-Latine Pariſiis tomis 9. & Latine Antverpiæ 1619. tomis 6. edita. Ejus vitam fuſiſſime ſcripſit *Palladius* ejuſdem diſcipulus, & Helenopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, in dialogo qvem cum Theodoro Eccleſiæ Romanæ diacono inſtruit. Eandem vero *Caſſiodorus* ex Socratis, Theodoreti & Sozomeni Tripartia hiſtoria contexuit. *Georgius* qvoqve *Patriarcha Alexandrinus* tum ex ſuperiore Palladii dialogo, tum ex aliorum ſcriptis ampliſſime omnia complexus eſt, qvæ de Chryſoſtomi vita deſiderari poſſunt. Huc ſpectat etiam Imp. *Leonis* cognomento *Pacifici* de eodem Chryſoſtomo oratio. *Suidas*, vel qviſqvis fuit qvi Suidæ Lexicon poſt illum auxit, etſi breviter, elegantiſſime tamen qvæ ſunt in Chryſoſtomo præcipua, perſtrinxit. Qvod ſi qvis tamen plura velit, Metaphraſtem, item Nicephorum in hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libris 11. 12. 13. 14. & Baronium in Annalibus conſulat. Obiit autem exul Comanis ad Pontum Euxinum VIII. Kal. Octob. anno qvadringenteſimo ſeptimo. Vixit annos qvinqvaginta duos, menſes octo: ſedit vero annos novem, menſes ſex, dies viginti. Itaqve natus eſt anno trecenteſimo qvinqvageſimo qvinto, circa Martium menſem: ut Sozomenus l. 1. c. 26. prodidit. Ceterum in ſuis de Sacerdotio libris Chryſoſtomus, non *Baſilium Magnum* (ut Sixtus Senenſis putavit) ſed *Seleucienſem* introducit loqventem: ut Andreas Schottus ex ſuo ms. Suida adnotavit. Cicero Ariſtotelem *dicendi flumen aureum* appellavit: ſimile elogium Græcia Chryſoſtomo attribuit.

Cap. 131. *Gelaſius* Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, poſt Eunomium* Epiſcopum, accurati limatiqve ſermonis, ſcripſit qvædam capitula. *Hieron. c. 130.* * Evzoium.

Cap. 132. *Theotimus*, Scythiæ Tomorum Epiſcopus, in morem dialogorum & veteris eloqventiæ breves commaticoſqve tractatus edidit. *Hieron. c. 131.*

Cap. 133. *Dexter*, Paciani filius, clarus apud ſæculum, & Chriſti Fidei deditus, texuit omnimodam hiſtoriam. *Hieron. c. 132.*

Cap. 134. *Amphilochius*, Iconii Epiſcopus, edidit librum de Spiritu ſancto. *Hier. c. 133.*

Cap. 135. *Sophronius*, vir apprime eruditus, laudes Bethlehem adhuc puer, & de ſubverſione Serapis inſignem librum compoſuit, & opera Hieronymi in Græcum tranſtulit. *Hier. c. 134.*

Cap. 136. *Hieronymus* natus patre Euſebio, oppido Stridonis in Pannoniæ confiniis, ſcripſit ſub Theodoſio vitam Pauli monachi; Epiſtolarum ad diverſos librum unum; ad Heliodorum exhortatoriam; altercationem Luciferiani & Orthodoxi; Chronicon omnimodæ hiſtoriæ; in Hieremiam & Ezechielem homilias Origenis viginti ſex vertit; de Seraphin; de Oſanna; de frugi & luxurioſo filio; de tribus qvæſtionibus veteris legis homilias tres; in Cantica canticorum duas; adverſus Helvidium unam epiſtolam de ſancta Maria; ad Euſtochium de virginitate ſervanda unam; ad Marcellam Epiſtolarum librum unum; Conſolatoriam de morte filiæ, ad Paulam, unam; in Epiſtolam Pauli ad Galatas commentariorum libros qvatuor; item in epiſtolam ad Epheſios libros tres, in epiſtolam ad Titum librum unum; in epiſtolam ad Philemonem librum unum; in Eccleſiaſten commentarios; Qvæſtionum Hebraicarum in Geneſim librum unum; de locis librum unum; de Spiritu ſancto librum unum; in Lucam homilias triginta octo; in Pſalmos, a decimo uſqve ad ſextum decimum, tractatus ſeptem; de captivo monacho; vitam beati Hilarionis, vitam Paulæ. Novum Teſtamentum de Græco, vetus de Hebræo in Latinum tranſtulit; duodecim Prophetas expoſuit, infinitas epiſtolas & alia innumerabilia compoſuit. *Hieron. c. 135.*

HONORII LIBELLUS II. EX GENNADIO SUBLECTUS.

Cap. 1. *Jacobus* cognomento *Sapiens*, Niſibenæ nobilis Perſarum civitatis Epiſcopus, ſub Maximiano confeſſor, ſcripſit viginti ſex libros; item de fide contra omnes hæreſes, de charitate generali, de jejunio, de oratione, de dilectione erga proximum ſpeciali, de reſurrectione, de vita poſt mortem; de humilitate, de patientia, de pœnitentia, de ſatisfactione, de virginitate, de ſenſu animæ, de circumciſione, de azymo benedicto in Eſaia, de Chriſto qvod Filius DEI ſit & conſubſtantialis Patri; de caſtitate adverſus Gentes, de conſtructione tabernaculi, de Gentium converſatione, de regno Perſarum, de perſecutione Chriſtianorum. Scripſit & Chronica. Sub Conſtantio moritur. *Gennad. c. 1.*

Ju-

Cap. 2. *Julius*, urbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit ad Dionyſium qvendamde Incarnatione Domini epiſtolam unam. *Gennad. c.* 2.

Cap. 3. *Paulonas* presbyter, diſcipulus beati Ephræm, homo valde acris ingenii, & in divinis doctus Scripturis, ab Eccleſia ſe ſeparans, ſcripſit multa Fidei contraria. *Gennad. c.* 3.

Cap. 4. *Vitellius* Afer, Donatianorum ſciſma defendens, ſcripſit adverſum Gentes, & adverſum nos, velut traditores, in perſecutione, divinarum Scripturarum; & ad regulam eccleſiaſticam pertinentia multa diſſeruit. Sub Conſtante claruit. *Gennad. c.* 4.

Cap. 5. *Macrobius* presbyter, & ipſe Donatiſta, poſtea in urbe Roma occulte Epiſcopus, ſcripſit ad confeſſores & ad virgines librum unum, moralis qvidem, ſed valde neceſſariæ doctrinæ. *Gennad. c.* 5.

Cap. 6. *Heliodorus* presbyter ſcripſit librum de naturis rerum exordialium. *Gennad. c.* 6.

Cap. 7. *Pachomius* monachus, fundator cænobiorum Ægpyti, ſcripſit Regulam utriqve generi monachorum aptam, qvam Angelo dictante perceperat. Scripſit & ad collegas præpoſituræ ſuæ epiſtolas: in qvibus Alphabetum myſticis tectum myſteriis, vel humanæ conſuetudinis excedentem intelligentiam clauſit, ſolis, credo, eorum genere vel meritis manifeſtatum. Scripſit & de Paſcha. *Gennad. c.* 7.

Cap. 8. *Theodorus* presbyter, ſucceſſor Pachomii, ſcripſit ad alia monaſteria epiſtolas, ſanctarum Scripturarum ſermone digeſtas. *Gennad. c.* 8.

Cap. 9. *Oriesiesis* monachus, amborum ſupradictorum collega, vir in Scripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit librum divino conditum ſale, totiuſqve monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructum: in qvo totum pene vetus & novum Teſtamentum compendioſe eſt compoſitum. *Gennad. c.* 9.

Cap. 10. *Macarius* ille Ægyptius, ſignis & virtutibus clarus, unam tantum adjuniores ſuæ profeſſionis ſcripſit epiſtolam. *Gennad. c.* 10.

Cap. 11. *Evagrius* monachus, ſupradicti Macarii familiaris diſcipulus, divina & humana litteratura inſignis, ſcripſit multa neceſſaria monachis, ſcilicet Vitas Patrum, & adverſum octo principalium vitiorum ſuggeſtiones, octo ex ſacrarum Scripturarum teſtimoniis libros. Compoſuit & cœnobitis ac ſynoditis doctrinam aptam vitæ communis: & ad virgines Deo ſacratas libellum unum, competentem religioni & ſexui. Edidit & paucas ſententiolas valde obſcuras, & (ut ipſe ait) ſolis monachorum cordibus cognoſcibiles. *Gennad. c.* 11.

Cap. 12. *Theodorus* Antiochenæ eccleſiæ presbyter, vir ſcientia cautus, & lingua diſertus, ſcripſit, adverſus Apollinariſtas & Eunomianos, de Incarnatione Domini libros qvindecim, ad qvindecim millia verſuum continentes. *Gennad. c.* 12.

Cap. 13. *Prudentius*, vir ſæculari literatura eruditus, compoſuit Dittochœum, de toto veteri Teſtamento perſonis excerptis. Commentatus eſt autem & in morem Græcorum Hexaëmeron de mundi fabrica. Compoſuit & libellos, qvos Græce prætitulavit ἀποθέωσις, ψυχομαχία, ἁμαρτιγένεια, id eſt, de divinitate, de compugnantia animi, de origine peccatorum. Fecit & in laudem martyrum librum unum, & alterum adverſus Symmachum. *Gennad. c.* 13.

Cap. 14. *Audentius*, Epiſcopus Hiſpanus, ſcripſit adverſum Manichæos, & Sabellianos, & Arianos, maxime contra Photinianos. *Gennad. c.* 14.

Cap. 15. *Commodianus* qvidam ſcripſit librum adverſus paganos. *Gennad. c.* 15.

Cap. 16. *Fauſtinus* presbyter ſcripſit, ad perſonam Flaccillæ Reginæ, adverſum Arianos & Macedonianos libros ſeptem, & unum Valentiniano & Theodoſio Imperatoribus. *Gennad. c.* 16.

Cap. 17. *Ruffinus*, Aqvileienſis eccleſiæ presbyter, non minima pars Doctorum Eccleſiæ, in transferendo de Græco in Latinum elegans habens ingenium, maximam partem Græcorum bibliothecæ Latinis exhibuit: Baſilii videlicet Cæſarienſis Epiſcopi, Gregorii Nazianzeni eloqventiſſimi hominis, Clementis Romani Recognitionum libros, Euſebii Cæſarienſis Palæſtinæ hiſtoriæ novem libros, qvibus duos addidit; Sixti philoſophi ſententias, (*Pamphili*) adverſus Mathematicos. Origenis autem non omnia, qvia & Hieronymus aliqvanta tranſtulit. Symbolum ſic expoſuit, ut in ejus expoſitione alii nec expoſuiſſe credantur. Diſſeruit & Benedictionem Jacob ſuper Patriarchas, triplici modo, id eſt, hiſtorico, morali & myſtico ſenſu. Scripſit & Epiſtolas ad timorem Dei hortatorias multas. Suo obtrectatori duobus voluminibus reſpondit. *Gennad. c.* 17.

Cap. 18. *Tichonius* natione Afer, in divinis litteris eruditus, in ſæcularibus non ignarus, in eccleſiaſticis negotiis ſtudioſus, ſcripſit de bello inteſtino libros tres, & Expoſitiones diverſarum cauſſarum. Compoſuit & regulas octo ad inveſtigandum intelgentiam Scripturarum, qvas in uno volumine concluſit. Expoſuit & Apocalypſim Joannis ex integro, nihil in ea carnale, ſed totum intelligens ſpiritale. Sub Theodoſio floruit. *Gennad. c.* 18.

Cap. 19. *Severus* presbyter, cognomento *Sulpitius*, Aqvitanicæ provinciæ, vir genere & litteris nobilis, ſcripſit vitam Martini Turonenſis Epiſcopi, & Paulini Nolenſis

Cap. 39. *Oroſius* presbyter, Hiſpanus genere, vir eloqvens & hiſtoriarum cognitor, ſcripſit ſeptem libros, in qvibus deſcripſit hiſtoriam ab origine mundi uſqve ad ſua tempora. Hunc miſit Auguſtinus ad Hieronymum, pro diſcenda ratione animæ. Sub Honorio claruit. *Gennad. c.* 39.

Schol. A Paulo Oroſio ſcriptum fuiſſe *Apologeticum contra Pelagium*, ad Gennad. c. 39. memoratum, vulgo creditur. Sed Petrus Waſtelius, lib. 3. Vindiciarum pro Joanne Epiſcopo XLIV. Hieroſolymitano, contendit illum Apologeticum ſcriptum eſſe ab aliqvo impoſtore, Pelagii & Neſtorii erroribus favente; licet verbis vel alio paululum ſenſu Pelagium damnare videatur. Examen hujus rei Criticis Eccleſiaſticis committimus.

Cap. 40. *Maximus* Taurinenſis eccleſiæ Epiſcopus, vir in divinis Scripturis ſatis intentus, compoſuit in laudem Apoſtolorum tractatus, & in Joannis Baptiſtæ, & generalem omnium Martyrum Homiliam. Sed & de capitulis Evangeliorum, & Actuum Apoſtolorum multa ſapienter expoſuit. Fecit & duos de converſatione S. Euſebii Vercellenſis Epiſcopi & Confeſſoris tractatus. De S. Stephano; de baptiſmi gratia librum edidit; de avaritia; de hoſpitalitate; de defectu lunæ; de eleemoſynis; de paſſione Domini, de jejunio ſervorum Dei generali; de jejunio ſpeciali Qvadrageſimæ; de Kalendis Januariis; Homilias de Nativitate Domini; de Epiphania; de Paſcha; de Pentecoſte multas; & alia plurima. Sub Theodoſio claruit. *Gennad. c.* 40.

Cap. 41. *Petronius* Bononienſis eccleſiæ Epiſcopus, vir ſanctæ vitæ, & monachorum ſtudiis ab adoleſcentia exercitatus, ſcripſit vitas Patrum Ægypti monachorum. Floruit ſub Theodoſio. *Gennad. c.* 41.

Cap. 42. *Pelagius* hæreſiarches ſcripſit tres libros de fide Trinitatis, & pro actuali vita librum, pro hæreſis ſuæ favendâ. Cui reſpondit Auguſtinus. *Gennad. c.* 42.

Cap. 43. *Innocentius*, urbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit decretum Occidentalium & Orientalium Eccleſiarum adverſus Pelagianos, qvod poſtea ſucceſſor ejus Papa Zoſimus latius promulgavit. *Gennad. c.* 43.

Cap. 44. *Cæleſtius* ſcripſit ad parentes ſuos de monaſterio epiſtolas, in modum libellorum, tres morales. *Gennad. c.* 44.

Cap. 45. *Julianus* Epiſcopus Capuanus, vir acris ingenii, in divinis Scripturis doctus, Græca & Latina lingua ſcholaſticus, in hæreſim Pelagii lapſus, ſcripſit adverſus Auguſtinum libros qvatuor, & iterum libros ſeptem. Eſt & liber altercationis amborum, partes ſuas defendentium. *Gennad. c.* 45.

Cap. 46. *Lucianus* presbyter, vir ſanctus, ſcripſit revelationem S. Stephani Græco ſermone. Hanc Avitus presbyter, Hiſpanus genere, in Latinum tranſtulit ſermonem. *Gennad. c.* 46.

Cap. 47. *Paulinus*, Nolæ Campaniæ Epiſcopus, compoſuit brevia, ſed multa, & ad Celſum qvendam, epitaphii vice, conſolatorium libellum ſuper morte Chriſtiani & baptizati infantis; & ad Severum plures epiſtolas, & ad Theodoſium Imperatorem Panægyricum ſuper victoria Tyrannorum. Fecit & Sacramentarium & Hymnarium; ad ſororem qvoqve epiſtolas multas de contemptu mundi, & de diverſis cauſſis diverſos tractatus; & librum de pœnitentia, & unum de laude Martyrum. Sub Honorio claruit. *Gennad. c.* 48.

Cap. 48. *Eutropius* presbyter ſcripſit ad duas ſorores, ancillas Chriſti, duas epiſtolas, in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto ſermone. *Gennad. c.* 49.

Cap. 49. *Evagrius* alter ſcripſit altercationem Simonis Judæi, & Theophili Chriſtiani, qvæ pene omnibus nota eſt. *Gennad. c.* 50.

Cap. 50. *Vigilius* diaconus compoſuit, ex traditione Patrum, Monachorum Regulam, breviato & aperto ſermone, totius monaſticæ profeſſionis in ſe tenentem diſciplinam. *Gennad. c.* 51.

Cap. 51. *Atticus* Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſcripſit ad Reginas, Arcadii Imp. filias, de fide & virginitate librum valde egregium. *Gennad. c.* 52.

Schol. De Attico CP. Epiſcopo, Arſacii ſucceſſore, ita Suidas in ſuo Lexico: *Atticus, Epiſcopus Conſtantinopolitanus poſt Arſacium, qvi poſt Chryſoſtomum rerum Eccleſiaſticarum procurationem habuit, genere qvidem fuit Sebaſta, urbe Armenia; ab adoleſcentulo vero in Philoſophia eruditus fuit a monacho Macedonica ſecta. Qvi autem tunc Sebaſtæ in philoſophia excellebant, ex Euſtathii ſchola prodierant, qvem Epiſcopum & ducem hujus loci monachorum cognovimus. Atticus, poſtqvam liberaliter fuit inſtitutus, tantus & prudens evaſit. Laborabat in antiqvorum Scriptorum lectione, in ipſis volutandis pernoctans. Poſtea vero ſcriptione longum valere juſſa, ad vita genus oratoriis exercitationibus addictum ſe contulit.* Ex his Suidæ verbis videtur ætas ipſius Suidæ* colligi poſſe: dicit enim ſe cognoviſſe Euſtathium Sebaſtæ Epiſcopum, Attici magiſtrum: qvi Atticus ſub annum Chriſti 425. vivere deſiit, & Siſinium in cathedra CP. ſucceſſorem habuit. * imo ſcriptoris cujus verba Suidas adducit.

Cap. 52. *Neſtor* hæreſiarches, Antiochenæ eccleſiæ presbyter, inſignis in dicendo declamator, compoſuit infinitos tractatus diverſarum ὑποθέσεων. Poſtea Conſtantinopolitanæ eccleſiæ Epiſcopus, ſcripſit librum de incarnatione Domini, hæreſi plenum. *Gennad. c.* 53.

Cap. 53. *Cæleſtinus*, urbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit adverſus Neſtorium volumen. Sixtus, ſucceſſor Cœleſtini, ſcripſit etiam adverſus Neſtorium. *Gennad. c.* 54.

Cap. 54. *Theodorus*, Ancyranus Galatiæ Epiſcopus, ſcripſit adverſus Neſtorium librum dialectica arte compoſitum. *Gennad. c. 55.*

Cap. 55. *Faſtidius*, Britannorum Epiſcopus, ſcripſit ad Fatalem qvendam de vita Chriſtiana librum unum, & alium de Viduitate ſervanda, ſana & Deo digna doctrina. *Gennad. c. 56*

Cap. 56. *Cyrillus*, Alexandrinæ eccleſiæ Epiſcopus, edidit variarum ὑποθέσεων tractatus. Homilias etiam compoſuit plurimas, & libros de Synagogæ defectu; de Fide adverſum hæreticos, & librum ſpecialiter adverſus Neſtorium. *Gennad. c. 57.*

Cap. 57. *Timotheus* Epiſcopus compoſuit librum de Nativitate Domini ſecundum carnem, qvam credidit in Epiphania factam. *Gennad. c. 58.*

Cap. 58. *Leporius* adhuc monachus, poſtea presbyter, ſecutus dogma Pelagianum, ſed per Auguſtinum correctus, ſcripſit librum emendationis ſuæ. *Gennad. c. 59.*

Cap. 59. *Victorinus*, Rhetor Maſſilienſis, edidit libros in Geneſim. *Gennad. c. 60.*

Cap. 60. *Caſſianus* natione Afer, Conſtantinopoli a Joanne Magno Epiſcopo diaconus ordinatus, apud Maſſiliam presbyter condidit duo monaſteria, id eſt, virorum & mulierum, qvæ uſqve hodie exſtant. Scripſit, experientia magiſtrante litterato ſermone, & (ut apertius dicam) ſenſu verba inveniens, & actione linguam movens, res omnium monachorum neceſſarias profeſſioni, id eſt, de habitu monachi, & de canonico orationum modo atqve Pſalmorum, qvi in monaſteriis Ægypti die noctuqve tenentur, libros tres; Inſtructionum librum unum; de origine & qvalitate ac remediis principalium vitiorum libros octo; ſingulos qvidem de ſingulis vitiis expediens. Digeſſit etiam Collationes cum Patribus Ægypti habitas, hoc eſt, de deſtinatione Monachi ac fine; de diſcretione; de tribus ad ſerviendum Deo vocationibus; de pugna carnis adverſus ſpiritum, & ſpiritus adverſus carnem, de natura omnium vitiorum; de nece Sanctorum; de mobilitate animæ; de octo principalibus vitiis; de qvalitate orationis; de perfectis, de caſtitate; de protectione Dei, de ſcientia ſpiritali, de divinis chariſmatibus, de amicitia, de deffiniendo vel non deffiniendo, de tribus antiqvis generibus monachorum, & qvarto nuper exorto; de fide cœnobitæ & eremitæ, de ſatisfactione pœnitentiæ, de remiſſione Qvinqvageſimæ, de nocturnis illuſionibus; de eo qvod dicit Apoſtolus, non enim quod volo, facio bonum; de mortificatione. Ad extremum rogatus a Leone Archidiacono, poſtea urbis Romæ Epiſcopo, ſcripſit adverſus Neſtorium, de Incarnatione Domini libros ſeptem, & in his ſcribendi apud Maſſiliam & vivendi finem fecit, ſub Theodoſio. *Gennad. c. 61.*

Cap. 61. *Philippus* presbyter, auditor Hieronymi, edidit librum in Job, & plures epiſtolas. *Gennad. c. 62.*

Cap. 62. *Eucherius*, Lugdunenſis eccleſiæ presbyter, diſſeruit Salonio & Verano Epiſcopis obſcura qvæqve ſanctarum capitula Scripturarum. Sed & ſcripta Caſſiani, longo ſermone diſtenta, breviter coarctavit. Sub Valentiniano floruit. *Gennad. c. 63.*

Cap. 63. *Vincentius* natione Gallus, apud monaſterium Lirinenſis inſulæ presbyter, vir in Scripturis ſanctis doctus, ſcripſit validiſſimam diſputationem, qvam abſconſo nomine ſuo, attitulavit Peregrini adverſum hæreticos. Sub Theodoſio claruit. *Gennad. c. 64.*

Cap. 64. *Syagrius* ſcripſit de fide adverſum hæreticos. *Gennad. c. 65.*

Cap. 65. *Iſaac*, presbyter Antiochenæ eccleſiæ, ſcripſit multa adverſum Neſtorianos & Eutychianos. Ruinam etiam Antiochiæ longo carmine planxit, eo auditores imbuens ſono, qvo Ephræm diaconus Nicomediæ lapſum. Sub Leone moritur. *Gennad. c. 66.*

Cap. 66. *Salvianus* Maſſilienſis eccleſiæ presbyter, humana & divina literatura inſtructus, & (ut abſqve invidia loqvar) Epiſcoporum magiſter, ſcripſit ſcholaſtico & aperto ſermone multa; id eſt, de virginitatis bono ad Marcellum presbyterum libros tres, adverſus avaritiam libros qvatuor, de præſenti judicio libros qvinqve, ad Salonium Epiſcopum librum unum, in Geneſim Hexaemeron unum, Homilias Epiſcopis factas multas, & Sacramentorum plures. *Gennad. c. 67.*

Cap. 67. *Paulinus* compoſuit tractatus de initio Qvadrageſimæ, de die Dominico Paſchæ, de obedientia, de pœnitentia, de neophytis. *Gennad. c. 68.*

Cap. 68. *Hilarius* Arelatenſis Epiſcopus, in ſanctis Scripturis doctus, abſqve perſonarum acceptione, omnibus caſtigatum opus prædicationis ingeſſit. Sub Valentiniano floruit. *Gennad. c. 69.*

Cap. 69. *Leo*, urbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit ad Flavianum Conſtantinopolis eccleſiæ Epiſcopum, adverſum Eutychen preſbyterum, epiſtolam. Sub Leone claruit. *Gennad. c. 70.*

Cap. 70. *Mochimus*, Meſopotamius presbyter apud Antiochiam, ſcripſit adverſum Eutychen egregium libellum. *Gennad. c. 71.*

Cap. 71. *Timotheus*, Alexandriæ Epiſcopus, ſcripſit ad Leonem Imp. librum valde ſuaſorium. *Gennad. c. 72.*

Cap. 72. *Aſclepius* Afer, in Bajenſi *territorio Epiſcopus, ſcripſit adverſus Arianos. *Gennad. c. 73.*

* al. Vagienſi.

Cap. 73. *Petrus* Edeſſenæ eccleſiæ presbyter, declamator inſignis, ſcripſit variarum cauſſarum tractatus; & in morem ſancti Ephræm diaconi Pſalmos metro compoſuit. *Gennad. c. 74*

Cap. 74. *Petrus* natione Pannonius, presbyter, ſcripſit duos libros de virginitate & contemptu mundi. *Gennadio c. 75. Paulus.*

Cap. 75. *Paſtor* Epiſcopus compoſuit libellum in modum Symboli parvum. *Gennad. c. 76*

Cap. 76. *Victor*, Cartennæ Mauritaniæ civitatis Epiſcopus, ſcripſit adverſum Arianos librum unum, de pœnitentia unum, ad Baſilium qvendam, ſuper morte filii conſolatorium librum. Homilias etiam multas compoſuit. *Gennad. c. 77.*

Cap. 77. *Buconius*, Caſtellani Mauritaniæ oppidi Epiſcopus, ſcripſit adverſum Eccleſiæ inimicos, Judæos & Arianos & alios hæreticos. Compoſuit etiam Sacramentorum egregium volumen. *Gennad. c. 78.*

Cap. 78. *Muſæus* Maſſilienſis eccleſiæ presbyter, in divinis Scripturis doctus, excerpſit de ſanctis Scripturis Lectiones, totius anni feſtivis diebus aptas, Reſponſoria & Pſalmorum capitula, temporibus & Lectionibus congruentia, & Sacramentorum egregium volumen, & homilias qvaſdam. *Gennad. c. 79.*

Cap. 79. *Vincentius* presbyter, natione Gallus, in divinis Scripturis exercitatus, fecit commentarium in Pſalmos. *Gennad. c. 80.*

Cap. 80. *Syrus* genere Alexandrinus, arte Medicus, ex philoſopho monachus, vir dicendi peritus, ſcripſit adverſus Neſtorium eleganter & fortiter. *Gennad. c. 81. Cyrus.*

Cap. 81. *Samuel*, Edeſſenæ eccleſiæ presbyter, multa adverſus Eccleſiæ inimicos hæreticos compoſuit. *Gennad. c. 82.*

Cap. 82. *Claudianus* Viennenſis eccleſiæ presbyter, vir ad loqvendum artifex, & ad diſputandum ſubtilis, compoſuit tres quaſi de ſtatu vel ſubſtantia animæ libros. *Gennad. c. 83.*

Cap. 83. *Proſper* Epiſcopus Aqvitanicæ regionis, ſermone ſcholaſticus, & aſſertionibus nervoſus, multa compoſuit: Chronica a conditione primi hominis uſqve ad captam urbem Romam a Genſerico, Vandalorum Rege. Fecit & librum adverſum opuſcula Caſſiani, qvæ Eccleſia Dei probat ſalutaria, ille infamat nociva. Et revera Caſſiani & Proſperi de gratia Dei, de libero arbitrio, ſententiæ ſibi contrariæ inveniuntur. Epiſtolæ qvoqve Leonis Papæ, de Incarnatione Chriſti adverſus Eutychen ab ipſo dictatæ ſunt. *Gennad. c. 84.*

Cap. 84. *Fauſtus*, ex Abbate Lirinenſis monaſterii, apud Regium Galliæ Epiſcopus factus, vir in divinis Scripturis ſatis intentus, compoſuit librum de Spiritu ſancto, & egregium opus de gratia Dei, qva ſalvamur, & alia. *Gennad. c. 85.*

Cap. 85. *Cæſarius* Arelatenſis urbis Epiſcopus, vir ſanctitate & virtutibus celebris, ſcripſit egregia & grata, & monachis valde neceſſaria opuſcula: de gratia qvoqve & libero arbitrio. Floruit ſub Anaſtaſio. *Gennad. c. 86.*

Cap. 86. *Servus Dei* Epiſcopus ſcripſit adverſus eos, qvi dicunt Chriſtum in hac vita degentem non vidiſſe carneis ſuis oculis Patrem, ſed poſt reſurrectionem ex mortuis & aſcenſionem in cælos, cum translatus eſt in gloriam Patris, hoc dantis ei in remunerationem martyrii, oſtendens ex Scripturis Dominum Jeſum ſemper carneis oculis, & Patrem & Spiritum ſanctum vidiſſe. *Gennad. c 87.*

Cap. 87. *Victorius* natione Aqvitanicus, calculator ſtudioſiſſimus, compoſuit Paſchalem curſum, poſt qvatuor priores Computiſtas, id eſt, Hippolytum, Euſebium, Theophilum & Proſperum. *Gennad. c. 88.*

Cap. 88. *Theodoretus* Cyri civitatis Epiſcopus, a Cyro Rege Perſarum conditæ, ſcripſit de Incarnatione Domini, adverſum Eutychen presbyterum, & Dioſcorum Alexandriæ Epiſcopum, qvi humanam carnem in Chriſto fuiſſe negant. Scripſit & decem libros Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Sub Leone floruit. *Gennad. c. 89.*

Cap. 89. *Gennadius* Conſtantinopolitanus Epiſcopus, vir lingua nitidus, & ingenio acer, Danielem ex integro commentatus eſt; Homilias etiam multas ſcripſit. *Gennad. c. 90.*

Cap. 90. *Theodorus*, presbyter in Cœleſyria, compoſuit librum adverſum hæreticos de conſonantia veteris & novi Teſtamenti. Claruit ſub Zenone. *Gennad. c. 91. Theodulus.*

Cap. 91. *Sidonius*, Arvernorum Epiſcopus, ſcripſit varia & grata opuſcula ad diverſos, diverſo metro vel proſa, & epiſtolarum inſigne volumen. Sub Zenone claruit. *Gennad. c. 92.*

Cap. 92. *Joannes*, Antiochenæ parochiæ ex Grammatico presbyter, ſcripſit qvædam adverſus hæreticos, de Dei & hominis perſona. *Gennad. c. 93.*

Cap. 93. *Gelaſius*, urbis Romæ Epiſcopus, ſcripſit adverſus Eutychen & Neſtorem grande volumen ac præclarum, & tractatus diverſarum ſcripturarum & Sacramentorum, elimato ſermone, & adverſus Petrum & Acacium epiſtolas. Fecit & hymnos in ſimilitudinem Ambroſii. Sub Anaſtaſio claruit. *Gennad. c. 94.*

Cap. 94. *Honoratus* Conſtantinæ Africæ civitatis Epiſcopus ſcripſit ad Arcadium qvendam epiſtolam exhortatoriam. *Gennad. c. 95.*

Cap. 95. *Cerealis* Epiſcopus, natione Afer, edidit libellum de catholica Fide. *Gennad. c. 96.*

Cap. 96. *Euſebius* Cathaginis Africæ civitatis Epiſcopus, & confeſſor publicus, ſcripſit expoſitionem Fidei & altercationes, qvas cum Præſulibus Arianorum habuit. *Genn. d. c. 97. Eugenius.*

Cap. 97. *Gennadius*, Maſſiliæ presbyter, ſcripſit adverſus omnes hæreſes libros octo, adverſus Neſtorem libros ſex; & adverſus Eutychen libros undecim; adverſus Pelagium libros tres: tractatus de mille annis, in Apocalypſin & epiſtolam de Fide. *Gennad. c. 100.*

HONORII LIBELLUS III. EX ISIDORO SUBLECTUS.

Cap. 1 OSIUS, Cordubenſis civitatis Epiſcopus ſcripſit ad ſororem ſuam de laude Virginitatis epiſtolam, pulchro ac diſerto comptam eloquio. In Sardicenſi etiam concilio qvamplurimas ipſe edidit ſententias. Hic in ſenectute a Conſtantio perterritus, Arianæ impietati conſenſit. Qvi cum contra Gregorium Eliberitanum Epiſcopum, reſidens faſtu qvaſi regalis imperii, ſententiam conaretur exprimere, os vertit, diſtorqvens pariter & cervicem, ac de ſeſſu in terram eliditur, atqve illico exſpiravit. *Iſidor. c. 1.*

Cap. 2. *Idatius* Hiſpaniarum Epiſcopus, cognomento & eloqvio Clarus, ſcripſit adverſus Priſcilliani dogma, & maleficiorum ejus artes, librum. Hic cum Urſacio Epiſcopo, ob necem ejuſdem Urſacii, cujus accuſatores extiterant, Eccleſiæ communione privatus, exilio condemnatur. *Iſidor. c. 2.*

Cap. 3. *Siricius*, Romanæ urbis Epiſcopus, ſcripſit decretalia opuſcula. *Iſidor. c. 3.*

Cap. 4. *Paulinus* presbyter edidit libellum de benedictionibus Patriarcharum, triplici intelligentia. Hic ſcripſit vitam Ambroſii, petente Auguſtino. *Iſidor. c. 4.*

Cap. 5. *Proba*, uxor Adelphi Proconſulis, compoſuit centonem de Chriſto, Virgilianis coaptatum verſibus; qvi inter apocryphas ſcripturas computatur. *Iſidor. c. 5.*

Cap. 6. *Joannes* Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopus, cognomento Chryſoſtomus, ſcripſit multa & præclara opuſcula, & diverſos tractatus. Cujus qvam plurima eloqventiæ fluenta de Græco in Latinum ſermonem translata ſunt. Hic Theophili Alexandrini Epiſcopi diſcordia oppreſſus, ab Arcadio Imp. innocenter damnatus, atqve ab Epiſcopatu ejectus, Ponto in exilium retruſus moritur. *Iſidor. c. 6.*

Cap. 7. *Sedulius* presbyter, edidit tres libros heroico metro compoſitos: qvorum primus ſigna & virtutes veteris Teſtamenti potentiſſime reſonat; reliqvi vero geſtorum Chriſti ſacramenta vel miracula intonant. *Iſidor. c. 7.*

Cap. 8. *Poſſidonius*, Africæ prouinciæ Epiſcopus, ſtilo proſecutus eſt vitam S. Auguſtini; in qva pluſqvam quadringentos libros eius enumerant. *Iſidor. c. 8. Poſſidius.*

Cap. 9. *Primaſius* Africanus Epiſcopus compoſuit ſermone ſcholaſtico de hæreſibus libros tres, directos ad Fortunatum Epiſcopum. *Iſidor. c. 9.*

Cap. 10. *Preterius*, Alexandrinæ eccleſiæ Antiſtes, ſcripſit epiſtolas ad Leonem Romanæ ſedis Antiſtitem, de feſtivitate Paſchali. *Iſidor. c. 10.*

Cap. 11. *Paſchaſinus*, Sicilienſis Epiſcopus, edidit unam Paſchalem epiſtolam, ad Leonem ſupradictum Papam. *Iſidor. c. 11.*

Cap. 12. *Joannes Scotus* vel *Chryſoſtomus*, in Scripturis inſigniter eruditus, ſcripſit eleganti ſtilo librum περὶ φύσεων, id eſt de natura omnium rerum.

Cap. 13. *Theodulus*, natione Italus, ſcripſit unam Eologam de veteri Teſtamento, & fabulis Gentilium contextam; in qva veritatem Fidei aſtruxit, perfidiæ falſitatem deſtruxit.

Cap. 14. *Julianus* cognomento *Pomerius*, natione Maurus, in Gallia presbyter ordinatus, ſcripſit octo libros de animæ natura, in dialogi morem: qvorum primus continet, qvid ſit anima, vel qvaliter credatur ad imaginem Dei facta. In ſecundo loqvitur, utrum anima corporea ſit, an incorporea. In tertio differit, unde primo homini ſit anima facta. In qvarto, utrum nova anima ſine peccato fiat, ac peccatum primi hominis, ex illo propagata originaliter trahat. In qvinto deſcribit, qvæ ſit facultas animæ. In ſexto loqvitur, unde ſit ea diſcordia, qva carni ſpiritus, vel caro ſpiritui adverſatur. In ſeptimo autem ſcribit de differentia vitarum ac mortium, vel reſurrectione carnis & animæ, ſive de morte carnis, ac de ejus reſurrectione. In octavo loqvitur de his qvæ in fine mundi futura ſunt: vel de qvæſtionibus, qvæ ſolent de reſurrectione proponi, ſive de finibus bonorum atqve malorum. Condidit etiam unum libellum de virginibus inſtituendis, alios qvoqve tres prognoſticos de futuræ vitæ contemplatione, vel actuali converſatione; necnon etiam de vitiis atqve virtutibus. *Iſidor. c. 12.*

Cap. 15. *Eugippius* Abbas compoſuit vitam ſancti Severini monachi, & Regulam monachis. *Iſidor. c. 13.*

Cap. 16. *Fulgentius* Afer, eccleſiæ Ruſpenſis Epiſcopus, in confeſſione Fidei clarus, in Scripturis copioſiſſime eruditus, loqvendo qvoqve dulcis, in docendo ac differendo ſubtilis, ſcripſit multa, ex qvibus hæc ſunt: De gratia Dei & libero arbitrio; libri reſponſionum ſeptem contra hæreticos; & unus liber de ſancta Trinitate;

tate; & liber Regulæ veræ Fidei; & alius de Sacramento Incarnationis Chriſti; & duo libri de veritate prædeſtinationis; liber de qvæſtionibus; liber altercationis; plurimi tractatus & ſermones. Sub Anaſtaſio claruit. *Iſidor. c. 14.*

Cap. 17. *Eucherius* Epiſcopus, elegans ſententiis, ornatus in verbis, edidit unum opuſculum de laude eremi, dulci ſermone dictatum. *Iſidor. c. 15.*

Cap. 18. *Hilarius*, Arelatenſis Epiſcopus, ſcripſit uitam prædeceſſoris ſui Honorii* Epiſcopi, ſuavi ac præclaro eloqvio. *Iſidor. c. 16.*

* Honorati.

Cap. 19. *Aprigius*, Pacenſis eccleſiæ Hiſpaniarum Epiſcopus, diſertâ lingua & ſcientia eruditus, expoſuit Apocalypſim Joannis Apoſtoli, ſubtili ſenſu atqve illuſtri ſermone, melius plane qvam veteres Eccleſiaſtici viri expoſuerunt. Scripſit & nonnulla alia. *Iſidor. c. 17.*

Cap. 20. *Juſtinianus* Imperator, qvoſdam libros de Incarnatione Domini edidit, qvos etiam per diverſas provincias miſit. Condidit & reſcriptum contra Illyricianam Synodum. *Iſidor. c. 18.*

Cap. 21. *Caſſiodorus* ex Senatoribus Ravennæ præfectus, arte philoſophus, profeſſione monachus, tranſtulit de Græco Tripartitam hiſtoriam; expoſuit magnifice Pſalterium, & multa alia ſcripſit.

Schol. *Magnus Aurelius Caſſiodorus Senator* omnibus nominibus dictus eſt variarum auctor, vir ſcriptis & honoribus clariſſimus, qvem *Caſſiodorum* inolito, ſi dicere licet, errore appellamus. Audiendi quippe non ſunt, qvi Senatorem Κατ᾽ ἐξοχὴν dictum putant, qvaſi proprium ejus nomen fuerit *Caſſiodorus.* Nam verum ac proprium ejus nomen fuit *Senator*; qvod ipſe ſuis omnibus epiſtolis præfixit lib. 11 & 12. Variarum, & qvod unum ſuis ipſe Faſtis indidit anno DXIII. cum de ſuo Conſulatu ageret. Sed invaluit error, ex ea, qvam dixi, opinione natus, qvaſi *Senator* epithetum eſſet, non nomen, ut *Caſſiodorus* tamqvam proprio nomine vocitetur, cum id cognomen revera fuerit, a patris nomine ductum. Patri enim Senatoris nomen fuit Caſſiodorus; a qvo filius *Caſſiodorus Senator* eſt nuncupatus, & omnibus nominibus, ut dixi, *Magnus Aurelius Caſſiodorus Senator.*

Noſter itaqve Senator patrem habuit *Caſſiodorum*, cui Patriciatus, poſt Præfecturam prætorii, a *Theoderico* Gothorum Rege eſt delatus, & de qvo, ejuſqve avo ac patre multa lib. 1. epiſt. 3. & 4. ipſe auctor Variarum narrat, & ad qvem etiam ſcripta eſt epiſtola viceſima octava libri tertii. Senatori ſiqvidem filio, de qvo Honorius hoc capite agit, Præfecturam, ac deinde Patriciatum detulit non *Theodericus*, ſed *Athalaricus* Rex, ejus nepos; ut ex lib. 9. epiſt. 24. & 25. liqvet; in qvibus recto nominê *Senator* nuncupatur; *Cumulavimus*, inqvit, *P. C. beneficiis noſtris copioſum virtutibus, divitem moribus, plenum magnis honoribus Senatorem.*

Scripſit autem *libros XII Variarum Epiſtolarum*: item librum *de anima* maxime pium, *de Inſtitutione divinarum Scripturarum ſeu lectionum* libros duos; *de ſchematibus & tropis ſacræ Scripturæ, ex Beda*;* *de Orthographia*; *de ſeptem diſciplinis*; *de amicitia*; *de computo Paſchali*; *Chronicon breve*, ab initio mundi uſqve ad tempora Theoderici Oſtrogothorum in Italia Regis, hoc eſt, uſqve ad annum Chriſti qvingenteſimum decimum nonum. Scripſit item *libros XII. hiſtoriæ Gothorum*, ut ipſe in prologo epiſtolarum ſuarum aſſerit; cujus Hiſtoriæ compendium concinnavit *Jordanus* ſive *Jornandes* Ravennæ Epiſcopus, qvi anno qvingenteſimô triceſimo vixit. Qvæ qvidem omnia cum mss. codicibus collata, Notiſqve illuſtrata Guilielmus Fornerius, Juteconſultus Aurelianenſis, 1600. Lutetiæ edenda curavit.

Scripſit inſuper *commentarios in Pſalmos* ex Auguſtino fere deſumptos, & Baſileæ an. 1491. typis editos: item *in Cantica*, cum Aponio, Friburgi 1538. excuſos. *Tripartitam* deniqve *hiſtoriam*, ex tribus Græcis auctoribus, Socrate, Theodoreto & Sozomeno, per *Epiphanium Scholaſticum* in Latinam linguam verſis, confecit. *Chronicon* ejus primus edidit Joannes Cochlæus, & Thomæ Moro inſcripſit. *Divinarum litterarum Inſtitutionem* Jacobus Pamelius a Plantino edendam curavit. Omnibus deniqve honoribus in Republica Romana & Theoderici Regis aula perfunctus Caſſiodorus, demum ſæculo valere juſſo, monachum induit, Vivarienſe prope Rhegium in Calabria cœnobium condidit, eiqve ut Abbas præfuit, ac ſcholam ſacrarum litterarum ibidem inſtituit, & ſub annum Chriſti qvingenteſimum ſexageſimum ſenex deceſſit.

* Beda poſt Caſſiodorum vixit.

Cap. 22. *Boetius* Patritius vel Conſul, ſcripſit librum de ſancta Trinitate, & alium de Conſolatione; & Qvadrivium de Græco tranſtulit, id eſt, Arithmeticam, Muſicam, Geometriam, Aſtronomiam: Dialecticam vero explanavit. A Theoderico Gothorum Rege Mediolani interficitur.

Schol. *Anicius Manlius Severinus Boetius*, philoſophus & orator, ſapientia, eloqventia, pietate, martyrio illuſtris, ab Ennodio, Caſſiodoro, Procopio, aliiſqve eximie laudatus, anno Chriſti qvingenteſimo decimo Conſul ordinarius ſine collega fuit. A *Theoderico Oſtrogothorum in Italia Rege*, unà cum *Symmacho* ſocero ſuo, anno qvingenteſimo viceſimo ſexto, interfici juſſus, Ticini glorioſe occubuit. Errat autem *Onuphrius Panuinius*, qvi ipſum anno qvingenteſimo viceſimo ſecundo iterum conſulem, cum Symmacho ſocero, fuiſſe cenſet. Nam anno iſto Boetii duo filii, *Symmachus* & *Boetius*, Conſules ordinarii fuerunt; qvorum uni nomen a ſocero, filii avo; alteri ſuum impoſuit. De horum copulato Conſulatu lib. 2. de Conſolatione ipſe Boetius ſic ſcribit: *Cum duos pariter Conſules liberos tuos domo provehi, ſub frequentia Patrum, ſub plebis alacritate vidiſti. Et qvid dicam liberos Conſules, qvorum jam ut in id ætatis pueris vel paterni, vel aviti ſpecimen elucet ingenii?*

Scio aliter viſum *Jul. Martiano Rotæ*, ſcriptori vitæ Boetii, qvi filios ejus Conſules facit *Patricium* & *Hypatium*, qvi anno Chriſti qvingenteſimo Conſulatum una geſſerunt. Verum hæc profecto nimia eſt hallucinatio. Præterqvam enim qvod meminiſſe oportebat, Græcos & Orientales illos Conſules fuiſſe, & ad Boetii familiam nihil pertinere, evincere poterant qvæ modo citata ſunt verba Boetii. Ex qvibus liqvet, hoſce ejus filios Conſulares ætate pueros fuiſſe, cum exilii ſui Conſolationem ſcriberet. Qvod ſane dici non poterat, ſi ante viginti, eoqve plures annos, Conſules fuiſſent.

Ceterum alii *Boetium* ſcribunt, alii *Boethium*; qvod qvidem, ſi Græcæ vocis origo ſpectetur, rectius

erat. Sed uſus obtinuit, ut Boetium potius dicamus. Scripſit autem, præter *Philoſophica*, librum *de S. Trinitate* ad Symmachum ſocerum ſuum; librum *de unitate Trinitatis*; librum *de duabus Chriſti naturis*, adverſus Eutychen; librum *de Fide*; libros qvinqve *de Conſolatione Philoſophiæ*; ſeu exilii ſui, qvos, poſt Rudolphum Agricolam & Joannem Murmellium, Joannes Bernartius commentario illuſtravit, & Plantiniani 1607. ediderunt. Opera ejus junctim Veneti 1491. & Baſilienſes 1546. typis èvulgarunt.

Ut autem Boetius verſu & proſa valuit, ſic & Græcam ſimul Latinamqve eruditionem complexus fuit. Qvod omnia ejus opera, itemqve Ennodius lib. 8. epiſt. & Caſſiodorus lib. 1. Variarum epiſt. 45. teſtantur. Ejuſdem dies natalis anniverſario ritu a Ticinenſibus 23. Octobris celebratur; conditusqve eſt ibidem in æde S. Petri in Cœlo aureo (ubi & S. Auguſtinus qvieſcit) ut Phil. Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ narrat. Sunt qvi notarunt, veterem Romanorum eloqventiam una cum Boetio deſiiſſe. Ejus vitam, poſt Martianum Rotam, *Franciſcus Moncada*, Aitonæ Marchio, Græce Latineqve doctiſſimus (qvem 1635. præpropere ſibi ereptum Belgæ luxerunt) Hiſpano ſermone conſcripſit; qvam utinam qvis in lucem proferat.

Qvod ad *Symmachum*, Boetii ſocerum, attinet, exſtat ad ipſum lib. 7. Ennodii epiſtola numero viceſima qvinta. Eumdem Boetius hoc ornat elogio lib. 2. de Conſolatione: *Viget incolumis, illud pretioſiſſimum generis humani decus, Symmachus ſocer, vir totus ex ſapientia virtutibuſqve factus.* Ennodius originariam Symmachorum familiæ eloqventiam, nobilitatemqve fuiſſe prædicat. Nec fruſtra; qvia docti fere omnes fuerunt, & ſummis dignitatibus illuſtres. Atqve hoc qvidem loco non abs re facturus videor, ſi *Symmachos*, qvi Boetii ætate, & ſuperiore ſæculo vixerunt, ſuis ſingulos notis diſtinxero; ducto exordio a patre Symmachi oratoris. Is fuit

I. *L. Aurelius Avianius Symmachus*, Præfectus Urbi anno 364. cujus meritorum ſeries, & eloqventiæ teſtimonium in ſtatuæ inſcriptione continetur, qvam illi duplicem, Romæ ſcilicet ac Conſtantinopoli, Principes poni juſſerunt. Virum doctum Marcellinus lib. 27 appellat. Sed ejus reſtat unica epiſtola ad Symmachum filium, cum paucis epigrammatis, qvæ ſuperſunt ex iis qvæ in octoginta illuſtres ſui ſæculi viros ſcripſerat.

II. *Q. Aurelius Symmachus* L. F. Orator. Hujus ſunt *Epiſtolarum libri novem*, ac *decimus Relationum*, qvas in Præfectura Urbana ſcripſit. In qvibus & famoſa Relatio de ara Victoriæ legitur, cui *S. Ambroſius* & *Prudentius* reſponderunt. Proconſul porro Africæ anno 370. Præfectus Urbi anno 384. Conſul denique ordinarius, cum Tatiano, anno 391. fuit. Uxor illi *Ruſticiana* Orfiti filia; mater, Acyndini Conſulis, qvem avunculum propterea vocat, ſoror germana. Is eſt, qvi apud Macrobium diſputat in Saturnalibus: cui Griphum mittit Auſonius; de qvo loqvitur S. Auguſtinus, cum a Symmacho P. V. Mediolanum ad Rhetoricam profeſſionem miſſum ſe lib. 5. Confeſſ. cap. 13. ſcribit. De qvo item Proſper lib. 3. de promiſſ. cap. 38. Sidonius epiſt. 1. & aliis locis, Socrates lib. 5. cap. 14. & Caſſiodorus lib. 11. agunt.

III. *Q. Flavianus Memmius Symmachus*, unicus Oratoris filius, a qvo & patris Epiſtolæ, poſt ejus mortem, digeſtæ & editæ. Proconſul itidem Africæ anno 415. præfectus Urbi anno 420. fuit. Hujus ſunt *Relationes*, qvæ de Eulalii adverſus Bonifacium Papam contentione ad Honorium Aug. ſcriptæ, a Baronio Annalibus ſunt inſertæ. Qvæſtor etiam candidatus, & Prætor ineunte ætate fuerat. Nam utriusqve filii ſui honoris crebro in epiſtolis Symmachus, & ſumptuum ejus Præturæ meminit *Olympiodorus Thebanus*, apud Photium, Symmachos inter Romanæ urbis ditiſſimos numerans.

IV. *Q. Aurelius Symmachus* (ſic enim appellatur Novella 4. Valentiniani) Conſul ordinarius cum Aetio III. Conſule anno 446. fuit; avus, ut opinor, Gallæ viduæ in epiſtola Fulgentii, qva Gallam Symmachi Patricii filiam ſic affatur: *Et licet avo, patre, ſocero, marito Conſulibus pridem fueris inter ſæculares illuſtris.*

V. *Q. Aurelius Memmius Symmachus*, Patricius, Boetii ſocer (qvi aliqvot ei opuſcula ſua inſcribit) anno 485. Conſul ordinarius, ſine collega ſub Odoacre fuit. A *Theoderico* Rege Judex in cauſſa Baſilii & Prætextati, qvi magicarum artium accuſabantur, inter alios delectus, epiſt. 22. lib. 2. apud Caſſiodorum. Apud qvem & aliæ ſunt Theodorici ejuſdem ad Symmachum epiſtolæ. De eodem *Hormiſda* Pontifex epiſt. 28 & 66. Cæterum ab eodem Theoderico, impiis delatorum criminationibus incitato, crudeliter una cum Boetio genero, cæſus eſt: ut Procopius lib. 1. de bello Gothico narrat. Hujus filiæ duæ memorantur, *Ruſticiana* uxor Boetii, & *Galla*; de qva, præter Fulgentium, Gregorius Magnus l. 4. Dialog. c. 14. agit. Filium nullum reliqvit. Nam qvi ſeqvitur

VI. *Symmachus*, collega Boetii in Conſulatu anni qvingenteſimi viceſimi ſecundi, non hujus Symmachi Patricii filius, ſed nepos fuit, ex filia Ruſticiana & Severino Boetio prognatus. *Sic fere Sirmondus in ſuis ad Ennodium Notis.*

Cap. 23. *Facundus*, Hermianenſis eccleſiæ Epiſcopus, duodecim libros de profeſſione catholicæ Eccleſiæ edidit. *Iſidor. c. 19.*

Cap. 24. *Juſtinianus* Valentinæ eccleſiæ Epiſcopus, ex qvatuor fratribus & Epiſcopis, eadem matre progenitis unus, ſcripſit librum Reſponſionum ad qvendam Ruſticum, de interrogatis qvæſtionibus: qvarum prima reſponſio eſt de Spiritu ſancto; ſecunda contra Bonoſianos, qvi Chriſtum Filium adoptivum & non proprium dicunt; tertia de baptiſmo Chriſti, qvod iterare non licet; qvarta de diſtinctione baptiſmi Joannis & Chriſti; qvinta, qvod Filius ſicut Pater inviſibilis ſit. *Iſidor. c. 20.*

Cap. 25. *Juſtus* Urgelitanæ eccleſiæ Epiſcopus, & frater prædicti Juſtiniani, edidit libellum expoſitionis in Cantica canticorum. Hujus qvoqve fratres Nebridius & Elpidius qvædam ſcripſerunt. *Iſidor. c. 21.*

Cap. 26. *Martinus* Dumienſis monaſterii ſanctiſſimus Pontifex, ex Orientis partibus navigans, in Galliam venit ibiqve converſis ab Ariana impietate ad Fidem catholicam Suevorum populis, regulam fidei & ſanæ religionis conſtituit, eccleſias informavit, monaſteria condidit, copioſaqve præcepta piæ inſtitutionis compoſuit. Librum qvoqve de differentiis qvatuor virtutum, prudentia, fortitudine, juſtitia & temperantia ſcripſit; & aliud volumen epiſtolarum, plenum cultura omnium virtutum. *Iſidor. c. 22.*

Avitus

Cap. 27. *Avitus* Epiſcopus, ſcientia ſanctarum litterarum doctus, edidit qvinqve libellos heroico metro compoſitos: qvorum primus eſt de origine mundi; ſecundus de originali peccato; tertius de ſententia Dei; qvartus de diluvio mundi; quintus de tranſitu maris rubri. Scripſit & ad Fulcinam ſororem de laude Virginitatis librum unum, pulcherrimo carmine compoſitum, & eleganti epigrammate coaptatum. *Iſidor. c.* 23.

Cap. 28. *Dracontius* compoſuit heroicis verſibus hexaëmeron creationis mundi. *Iſidor. c.* 24.

Cap. 29. *Victor*, Tununenſis Africæ eccleſiæ Epiſcopus, ſcripſit a principio mundi uſque ad Juſtini tempora nobilem hiſtoriam. *Iſidor. c.* 25.

Cap. 30. *Benedictus*, Abbas monaſterii Caſini, ſcripſit Regulam monachorum, per totum mundum promulgatam, qvi omnium juſtorum ſpiritu plenus ſcribitur.

Schol. Benedictus natione Italus, patria Nurſinus, monachorum in Occidente anteſignanus ac princeps, cœnobii Caſinenſis conditor, ibidem anno ſalutis qvingenteſimo triceſimo nono in Domino obdormivit. Ejus res geſtas S. Gregorius I. Papa fuſe proſeqvitur, lib. 2. dialogorum. Qvem Gregorii librum Ingolſtadienſes Græco Latinum annis ſuperioribus publicarunt. De variis Regulis & Conſtitutionibus aſceticis fuſe diſſerui in Codice noſtro Regularum, Antverpiæ anno 1638. edito.

Cap. 31. *Joannes* Conſtantinopolis Epiſcopus, natione Cappadox, edidit ad Alexandrum Epiſcopum librum de Sacramento baptiſmatis. *Iſidorus c.* 26.

Cap. 32. *Gregorius* Romanæ urbis Epiſcopus, organum ſancti Spiritus, incomparabilis omnibus ſuis prædeceſſoribus, multa præ ſole præclara, ac præ obrizo auro pretioſa, ſcripſit ad ſupradictum Joannem, Paſtoralem curam; ad Leandrum Epiſcopum librum Job triginta & qvinque voluminibus largo eloqventiæ fonte explicuit; Dialogum de miraculis Sanctorum, ad Petrum Archidiaconum. Quadraginta oracula Evangeliorum, imo totum textum qvatuor Evangeliorum ſermocinando, populo expoſuiſſe dicitur: & viginti homilias in Ezechielem, & infinitas epiſtolas, quarum collectio Regiſtrum dicitur. Floruit ſub Mauritio. *Iſidor. c.* 27.

Cap. 33. *Gregorius* Epiſcopus Turonenſis ſcripſit librum Hiſtoriæ.

Schol. Georgius Florentius Gregorius S. Euphronio Turonenſi Epiſcopo defuncto in cathedra ſucceſſit, anno duodecimo Sigeberti Auſtraſiæ Regis, anno centeſimo ſeptuageſimo tertio a tranſitu ſeu obitu S. Martini, hoc eſt, anno Chriſti qvingenteſimo ſeptuageſimo tertio; ut ex eodem Gregorio lib. 1. c. 1. miraculorum S. Martini datur colligi. Scripſit *de gloria Martyrum librum unum, de gloria Confeſſorum libros duos, de miraculis S. Juliani librum unum, & de miraculis S. Martini libros qvatuor.* Scripſit inſuper *libros decem Hiſtoria Francorum*, qvos anno ordinationis ſuæ viceſimo primo, Chriſti qvingenteſimo nonageſimo qvarto abſolvit. Atqve eos qvidem, poſt editiones varias, *Andreas Qvercetanus* ope qvinqve codicum mss. diligenter emendavit, & tomo 1. Scriptorum Hiſtoriæ Francorum anno 1636. Lutetiæ Pariſiorum publicavit. Subjunxit eodem in tomo *Fredegarii Scholaſtici Chronicon*, qvod ille, jubente Childebrando Comite, Pipini Francorum Regis patruo, ſcripſit & a fine Hiſtoriæ Gregorii Turonenſis uſqve ad Pipini ipſius conſecrationem perduxit; qvodqve hactenus nomine *Appendicis ad eundem Gregorium* fuit vulgatum. Apud eundem Qvercetanum reperies *Marii Aventicenſis Epiſcopi Chronicon.*

Cap. 34. *Leander*, ex monacho Hiſpalenſis eccleſiæ, provinciæ Bæticæ, Epiſcopus, vir ſuavis eloqvio, ingenio præſtans, vita atqve doctrina clarus, compoſuit duos libros adverſum hæreticorum dogma; & unum ad Florentinam ſororem de inſtitutione virginum; & unum contra Arianos; & unum de contemptu mundi; & multas epiſtolas ad Gregorium Papam, & ad alios Coepiſcopos: & orationes in toto Pſalterio, & in ſacrificii laudibus multa dulciſone compoſuit. Floruit ſub Phoca. *Iſidor. c.* 28.

Cap. 35. *Licinianus* Charthaginis Spartariæ Epiſcopus, in Scripturis doctus, ſcripſit epiſtolam de Sacramento baptiſmatis, & alias multas de diverſis cauſſis. Claruit ſub Mauritio. *Iſidor. c.* 29.

Cap. 36. *Severus*, Malacitanæ ſedis Antiſtes, libellum adverſus Vincentium Epiſcopum Arianum, & unum de Virginitate, qvi dicitur Annulus. Sub Mauritio floruit. *Iſidor. c.* 30.

Cap. 37. *Joannes* Gerundenſis eccleſiæ Epiſcopus, natione Gothus, ſcripſit Regulam monachis & omnibus DEum timentibus neceſſariam. *Iſidor. c.* 31.

Cap. 38. *Eutropius*, Valentinæ eccleſiæ Epiſcopus, ſcripſit epiſtolam de unctione Chriſmatis, & aliam de diſtinctione monachorum. *Iſidor. c.* 32.

Cap. 39. *Maximus* Cæſarauguſtanæ civitatis Epiſcopus, multa compoſuit verſu proſaqve, & qvandam hiſtoriam Gothorum. *Iſidor. c.* 33.

Cap. 40. *Iſidorus* Hiſpalenſis Epiſcopus innumera ſcripſit opuſcula, ex qvibus hæc ſunt: libri Etymologiarum viginti duo, liber Gloſſarum, liber Sententiarum, Synonyma, liber de differentia. Totum vetus Teſtamentum dupliciter expoſuit, hiſtorice & allegorice, & multa alia. Floruit ſub Heraclio. *Supra pag. 47. ſeqq.*

HONORII LIBELLUS IV. EX VARIIS COLLECTUS.

Cap. 1. BEDA, monachus & presbyter Anglicæ provinciæ, ſcripſit infinita, ex qvibus ſunt hæc: In Geneſim libri qvatuor; De tabernaculo & vaſis ejus, ac veſtibus ſacerdotum libri qvatuor; De ædificatione templi libri duo; in li-

brum Regum liber unus; Qvæſtionum triginta; in Proverbia Salomonis libri tres; in Cantica canticorum libri ſeptem; in Eſaiam & Danielem & duodecim Prophetas, & in partem Hieremiæ, In Eſdram & Neemiam libri tres; in librum Tobiæ libri duo, in Canticum Abacuc liber unus: item in libros Regum & Paralipomenon, in Job, in Pentateuchum Moyſi, & Joſue, & in Parabolas, in Eccleſiaſten, in Cantica canticorum, in Eſaiam, in Eſdram capitula multa, in Evangelium Marci libri qvattuor, in Lucam ſex, in homilias Evangelii libri duo, in Apoſtolum multa capitula, in Actus Apoſtolorum libri duo, in Epiſtolas Canonicas libri ſeptem, in Apocalypſim tres; in capitula de toto novo Teſtamento; epiſtolarum liber ad diverſos, de ſexætatibus unus, de manſionibus filiorum Iſraël libri novem, de Iſaia unus, de ratione biſſextili, de æqvinoctio novem, de hiſtoriis Sanctorum. Librum vitæ & paſſionis S. Felicis confeſſoris de metro in proſam tranſtulit; vitam & paſſionem ſancti Anaſtaſii de Græco in Latinum correxit; vitam ſancti Cutberti monachi & Epiſcopi metro & proſa compoſuit; Hiſtoriam Anglorum qvinqve libris edidit; Martyrologium de natalitiis Sanctorum; librum Hymnorum diverſo metro ſive rithmo, librum Epigrammatum elegiaco metro, de natura rerum, & de Temporibus ſingulos libros, item alium de Temporibus majorem, librum de orthographia Alphabeti, librum de metrica arte, de ſchematibus & tropis, hoc eſt, de figuris & modis locutionum ſacræ Scripturæ. Sub Leone floruit, Romæ moritur & ſepelitur.

Schol. S. Beda, origine Anglo Saxo, 734. obiit ut hiſtoriæ ejus Anglicæ continuator & Matthæus Weſtmonaſterienſis tradunt. Opera ejus omnia, qvæ inveniri potuerunt; tomis octo Colonienſes 1612. ediderunt: ſed utinam Britannus aliqvis in iis recenſendis ad fidem mss. codicum præſtet operam! In tomis iſtis ſunt non pauca Bedæ falſo adſcripta: de qvibus Bellarminum in Catalogo, & Poſſevinum in Apparatu ſacro, & Baronium in Annalibus conſule. Vitam certe *S. Vedaſti* non Beda, ſed Alcuinus, *S. Patricii* Probus, *S. Columbani* Jonas monachus. *S. Arnulfi Metenſis* Paulus diaconus, ſcripſerunt. Commentaria *in Epiſtolas S. Pauli*, non Bedæ, ſed *Petro Tripolitano* Abbati, a Caſſiano laudato. Baronius in geſtis anni 562. attribuit, ſed pro Beda pugnat Bellarminus libro citato. Vixit autem & obiit Beda in ſuo ad fluvium Tinam monaſterio, in diœceſi Dunelmenſi.

Cap. 2. ALCUINUS, natione Anglus, Eboraicæ civitatis diaconus, officio Scholaſticus, dignitate Abbas, magiſter Caroli Imperatoris, ſcripſit breviter omnes liberales artes ad prædictum Imperatorem, & multa alia præclara.

Schol. Flaccus Alcuinus, patria Brittannus, Bedæ diſcipulus, a Carolo Magno in Galliam evocatus, & Abbas monaſterii S. Martini apud Turones creatus, anno octingenteſimo qvarto vivere deſiit. Opera ejus omnia, qvæ reperiri potuerunt, Andreas Qvercetanus 1617. Lutetiæ evulganda curavit; præfixa ejuſdem vita, qvam per annos digeſſit.

Cap. 3. AMALARIUS Metenſis Epiſcopus, ſub Ludovico, ſcripſit libros qvatuor de divinis Sacramentis.

Schol. Amalarius, Metenſis eccleſiæ diaconus, Ludovici Pii juſſu, libros qvattuor *De Divinis officiis* contexuit. Qvos qvidem libros *Amalario Fortunato*, Treverenſi Epiſcopo, hactenus falſo typographi attribuerunt. Amalarius porro Metenſis, ut dixi, diaconus (quem Honorius hoc capite Epiſcopum Metenſem non recte appellat) Amalario Treverenſi Epiſcopo ætate ſuppar, vir fuit longe eruditiſſimus. Ab iſto Amalario Metenſi (facta e palatio Aqviſgranenſi librorum copia) *Forma inſtitutionis Canonicorum & Sanctimonialium canonice viventium*, ex diverſis veterum Patrum ac Doctorum ſententiis concinnata, Conciliique Aqviſgranenſis judicio & auctoritate, anno Chriſti octingenteſimo decimo ſexto, comprobata fuit; qvod ex Ademari Chronico Engoliſmenſi Sirmondus obſervavit. Dictam porro *Formam inſtitutionis canonicæ*, Notis a me illuſtratam, Antverpiæ 1638. cum Codice Regularum & Conſtitutionum clericalium, edendam curavi. Qvod ad *Amalarium Fortunatum*, Epiſcopum Treverenſem, attinet; is a Carolo Magno Conſtantinopolim ad imp. Michaelem Balbum, cum Petro Abbate Nonantulæ, diœceſis Mutinenſis, miſſus fuit. Succeſſorem in cathedra habuit *Hettum*, cujus epiſtolam ad Frotarium Tullenſem Epiſcopum citat Sirmondus in Notis ad tom. 2. Conciliorum Galliæ.

Cap. 4. RABANUS, ex Monaſterii Fuldenſis Abbate Moguntinenſis Epiſcopus, ſcripſit mirabilem librum de myſterio ſanctæ Crucis, & totum vetus & novum Teſtamentum expoſuit. Sub Ludovico claruit.

Schol. Rabanus Maurus. Fuldenſis in Haſſia vel orientali Francia Abbas, non Bedæ, ſed Alcuini auditor, anno octingenteſimo qvadrageſimo ſeptimo in locum Otgarii Archiepiſcopus Moguntinus eſt ordinatus, obiitqve anno octingenteſimo qvinqvageſimo ſexto: ut Pithæani Annales & Lambertus Schafnaburgius teſtantur. Opera ejus omnia, qvæ a *Jacobo Pamelio, & Georgio Colvenerio* reperiri potuerunt, tribus tomis 1627. Coloniæ ſunt edita.

Cap. 5. PATERIUS qvidam redegit in librum teſtimonia Scripturarum, qvæ beatus Gregorius introducendo expoſuit.

Schol. Paterius Gregorii I. Papæ diſcipulus. S. R. E. Secundicerius (cujus Beda in commentario ad Cantica meminit) collegit, ex ejuſdem S. Gregorii operibus *tres libros Explanationum in varios utriuſqve Teſtamenti libros* Romæ 1553. in folio excuſos. Claruit anno Chriſti ſexcenteſimo. Ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca ſacra.

Cap. 6. SMARAGDUS Abbas Monaſterii ſancti Michaelis, Lectiones & Evangelia in divinis officiis legenda per circulum anni expoſuit, & librum monaſticæ profeſſionis congruum compoſuit, qvem Diadema monachorum vocavit, & Grammaticam majorem, Donatum exponendo, explicuit.

Schol. Smaragdus Abbas Monaſterii S. Michaelis in Saxonia, ordinis Benedictini, ſcripſit inter alia *Diadema Monachorum*, Antverpiæ anno 1540. typis editum; *commentarium in Regulam S. Benedicti*, Co-

loniæ

loniæ 1575. *Collectiones in Epiſtolas & Evangelia totius anni.* Argentorati 1536. in fol. excuſas. Claruit anno nongenteſimo octogeſimo.

Cap. 7. HAYMO qvidam Homilias in Evangelia ſolemnia fecit. Hic & librum de voluptate mundi compoſuit.

Schol. *Haymo* monachus Fuldenſis, Rabani Mauri diſcipulus, demum Halberſtadenſis tertius in Saxonia Epiſcopus, ſcripſit *in Apocalypſim* libros ſeptem; *de amore cœleſtis patriæ* libros ſex; *Epitomen hiſtoriæ ſacræ*; commentaria *in XII. Prophetas, Cantica, Pſalmos & Epiſtolas omnes S. Pauli*; item *Homilias in Evangelia*: ex qvibus nonnulla Coloniæ, alia Antverpiæ, Pariſiis, & alibi ſunt excuſa. Baronius cenſet illum obiiſſe anno octingenteſimo qvinqvageſimo tertio: alii ad annum octingenteſimum triceſimum qvartum referunt ejus deceſſum.

Cap. 8. HENRICUS qvidam Homilias in Evangelia fecit.

Cap. 9. NOTGERUS, Abbas Monaſterii ſancti Galli, Seqventias & tropicos verſus & multa alia compoſuit. Sub Othone floruit.

Schol. *Notgerus*, Abbas cœnobii S. Galli apud Helvetios, habetur inventor *Seqventiarum*, ut vocant qvas Nicolaus Papa in Miſſis decantari permiſit. Alii hanc inventionem *Notgero Leodicenſi Epiſcopo* (qvi anno milleſimo ſeptimo vivere deſiit) adſcribunt. Nonnulli ſuſpicantur, unum eumdemqve Notgerum primo in Helvetiis Abbatem S. Galli, & poſtea Epiſcopum Leodici fuiſſe; qvod tamen non probatur rerum Leodicenſium ſcriptoribus.

Cap. 10. PASCHASIUS librum de corpore Domini compoſuit.

Schol. *Paſchaſius Ratbertus*, Corbejenſis in Picardia, regni Galliæ provincia, Abbas, temporibus Ludovici Pii Imp. floruit, & primus ſerio ac copioſe *de veritate corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtia* contra Bertramum presbyterum ſcripſit. Opera ejus, poſt Nicolaum Mameramum & Joannem Vlimmerium, *Jacobus Sirmondus* ad fidem mss. codicum recenſuit, & junctim edenda Lutetiæ curavit.

Cap. 11. PETRUS, cognomento DAMIANI, ex monacho & eremita Epiſcopus, ſcripſit librum contra illos, qvi Simoniacos reordinare cenſuerunt, & multa alia. Sub Henrico Pio floruit.

Schol. *Petrus Damiani* (ſic a fratris ſui Damiani nomine vocatus) S. R. E. Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis, primum monachus fuit in eremo Fontis Avellani: exinde varia monaſteria condidit in Camerinenſi, Peruſina, Faventina, Ariminenſi, aliiſqve diœceſibus; ac demum Faventiæ, in monaſterio ſui inſtituti, anno 1080. in Domino obdormivit. Res illius geſtas ſcripſerunt *Joannes* monachus, ejus diſcipulus, *Joannes Antonius Flaminius*, *Auguſtinus Fortunius* monachus Camaldulenſis, & *Hieronymus Rubeus* in Hiſtoria Ravennate. Opera ejuſdem omnia Conſtantinus Caetanus in tres tomos redegit, & Romæ annis ſuperioribus publicavit.

Cap. 12. HERMANNUS monachus, cognomeeto Contractus, qvædam ſcripſit, & dulciſonum cantum compoſuit. Sub eodem Henrico floruit.

Schol. *Hermannus Contractus*, ex Veringenſium in Suevia Comitum ſtirpe oriundus, in Augia majore monachus, ſcripſit Chronicon a Chriſto nato uſqve ad annum milleſimum qvinqvageſimum qvartum, qvo & obiit. Chriſtianus Vrſtiſius vulgatæ Hermanni editioni aliam locupletiorem adjunxerat, e regione reſpondentem; ſed Henricus Caniſius, tomo I. Lectionis antiqvæ, tertiam editionem, aliis longe auctiorem atqve emendatiorem, ex manuſcripto codice Auguſtani monaſterii SS. Afræ & Vdalrici, 1601. publicavit. Ut autem diverſitatis hujus cauſſam inqviramus, ſunt qvi cenſent, Hermanno in conſcribendo Chronico id eveniſſe, qvod olim & hodie multis ſcriptoribus qvi fœtum lambendo formare, variare & ſubinde augere ſolent. Sunt qvi varietatem iſtam deſcriptoribus attribuunt: qvorum alius nonnulla adjecerit, reſecuerit alius, pro ſuo qviſqve captu. Id enim antiqvitus plerumqve factum fuiſſe obſervo in illis libris, qvos monachi in ſuum privatum aut publicum uſum deſcribebant.

Cap. 13. BERNOLDUS, Conſtantienſis eccleſiæ presbyter, Romanum Ordinem ſub qvarto Henrico compoſuit.

Schol. *Bernoldus*] alias Bernaldus & Bertoldus, Conſtantienſis presbyter: idem, niſi fallor, qvi *Chronicon* ab anno milleſimo qvinqvageſimo qvarto (ubi *Hermannus Contractus* deſinit) uſqve ad annum milleſimum deduxit; qviqve varia opuſcula pro Gregorio VII. Papa contra ſchiſmaticos ſcripſit; partim a Gretſero in Apologia pro eodem Pontifice, partim a Sebaſtiano Tengnagelio 1612. Ingolſtadii edita.

Cap. 14. LANTFRANCUS, Cantuarienſis ex Abbate Epiſcopus, ſcripſit librum de corpore Domini contra Berengarium hæreticum. Sub eodem Henrico floruit.

Schol. *Lantfrancus* patria Papienſis, ex Abbate Cadomenſi Epiſcopus Cantuarienſis, Romano concilio contra Berengarium habito interfuit, & contra eumdem ſcripſit librum de *Euchariſtia Sacramento*: qvem a Joanne Vlimmerio ad fidem mss. codicum caſtigatum, Lovanienſes & alii excuderunt. *Statuta* ab eodem monachis in Anglia Benedictinis præſcripta Clemens Reynerus Duaci edenda curavit.

Cap. 15. ANSELMUS, ejuſdem Lantfranci diſcipulus, ex Abbate ejuſdem Cantuarienſis eccleſiæ, Angliæ provinciæ, Epiſcopus, multa memoranda conſcripſit; ex qvibus hæc ſunt; Liber qvi dicitur Cur Deus homo; Monologii liber, ſcilicet de ſancta Trinitate, unus de incarnatione Verbi, unus de proceſſione Sancti Spiritus, unus de lapſu diaboli: unus de libero arbitrio, de gratia Dei, de prædeſtinatione, & multa alia Deo digna.

Schol. *S. Anſelmus*, Seduni apud Rhætos natus, Lanfranci Cantuarienſis Epiſcopi diſcipulus, ex Abbate Beccenſi Epiſcopus Cantuarienſis, anno milleſimo centeſimo nono ad vitam meliorem tranſiit. Opera ejus junctim 1573. tribus tomis Colonienſes, & poſt auctiora Lugdunenſes publicarunt: de qvibus vide judicium Bellarmini in Catalogo. Ejuſdem *libros tres Epiſtolarum* ſeorſim Joannes Picardus Lutetiæ edidit. Exſtant & aliæ ejuſdem Epiſtolæ plurimæ in Bibliotheca Joannis Cottoni in Anglia, & alibi. Vitam ejus ſcripſit *Eadmerus* ſeu *Edmerus* (corrupte *Edinerus*) monachus Cantuarienſis; qvi & res in Anglia potiſſimum geſtas anno 1066. uſqve ad milleſimum centeſimum viceſimum ſecundum litteris conſignavit. Alius ab iſto fuit *Anſelmus Laudunenſis Scholaſticus*.

Cap. 16. RUPERTUS Tuitienſis monaſterii Abbas, a Spiritu ſancto per viſionem illuminatus, totam pene Scripturam egregio ſtylo expoſuit. Sub qvinto Henrico floruit.

Schol. *Rupertus Tuitienſis* Abbas (qvod eſt monaſterium Benedictinorum ad Rhenum, in ripa Germanica, ex oppoſito Coloniæ Agrippinæ ſitum) anno milleſimo centeſimo triceſimo qvinto, IV. Nonas Martias deceſſit. Scripſit multa, tribus tomis Coloniæ 1577. & antea Antverpiæ & Lovanii excuſa. Suorum operum ipſe catalogum recenſet in epiſtola ad Cunonem Epiſcopum Ratiſponenſem, cui libros ſuos *de divinis officiis* dedicat. Errat autem, cum ſcribit, non converti panem in corpus Chriſti, dum conficitur Euchariſtia, ſed aſſumi a Verbo divino, qvemadmodum aſſumpta eſt humanitas. Hunc errorem Bellarminus in Catalogo, & lib. 3. de Sacramento Euchariſtiæ cap. 11. & 15. itemqve alii paſſim refutant.

Cap. 17. HONORIUS, Auguſtodunenſis eccleſiæ presbyter & Scholaſticus, non ſpernenda opuſcula edidit: Elucidarium in tribus libellis; primum de Chriſto, ſecundum de Eccleſia, tertium de futura vita diſtinxit. Libellum de ſancta Maria, qvi Sigillum ſanctæ Mariæ intitulatur: unum de libero arbitrio, qvi Inevitabile dicitur; unum libellum Sermonum, qvi ſpeculum Eccleſiæ nuncupatur: de incontinentia ſacerdotum, qvi Offendiculum appellatur; Summam totius, de omnimoda hiſtoria; Gemmam animæ de Divinis officiis, Sacramentarium de Sacramentis, Neocoſmum de primis ſex diebus, Euchariſticon de corpore Domini; Cognitionem vitæ de Deo & æterna vita; Imaginem mundi de diſpoſitione orbis; Summam gloriam de Apoſtolico & Auguſto; Scalam cœli, de gradibus viſionum, de anima & de Deo qvædam de Auguſtino excerpta, ſub dialogo exarata; Expoſitionem totius Pſalterii cum Canticis; miro modo Cantica canticorum expoſuit, ita ut prius expoſita non videantur. Evangelia, qvæ beatus Gregorius non expoſuit; Clavem Phyſicæ de naturis rerum; Refectionem mentium; de feſtis Domini & Sanctorum. Pabulum vitæ, de præcipuis feſtis; hunc libellum de Luminaribus Eccleſiæ. Sub qvinto Henrico floruit. Qvis poſt hunc ſcripturus ſit, poſteritas videbit.

Schol. Ex variis Honorii Auguſtodunenſis operibus exſtant commentaria *in libros Salomonis*. Coloniæ 1540. *Dialogus de prædeſtinatione & libero arbitrio* 1552. & alia ejuſdem opuſcula 1531. ibidem excuſa: *Gemma animæ, de officio Miſſæ ejuſqve ceremoniis.* Lipſiæ 1514. *De imagine mundi* libri tres, Spiræ 1583. & alia alibi edita. Opus ejus *De Luminaribus Eccleſiæ* ſive *De ſcriptoribus eccleſiaſticis*, qvod nunc damus, viſum fuit in libellos qvatuor partiri: eo qvod tres priores ex Hieronymo, Gennadio & Iſidoro fere ſint decerpti, adeoqve velut epitomen contineant. Huic tamen ſuo operi Honorius non paucos Scriptores, qvi apud tres iſtos veteres Nomenclatores deſiderantur, partim intexuit, partim ſubtexuit. Subinde etiam in hac ipſa anacephalæoſi aliqva admiſcuit, qvæ multum lucis adferunt. Vixit autem Auguſtoduni in Burgundia, Henrico V. imperante, ſub annum ſalutis milleſimum centeſimum viceſimum.

INDEX SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

QVOS HONORIUS HIERONYMO, GENNADIO ET ISIDORO ADJECIT.

Alcuinus.	lib. IV.	c. 2
Amalarius Metenſis.	IV.	3
Anſelmus Cantuarienſis.	IV.	15
Beda.	IV.	1
Benedictus Abbas Caſinenſis.	III.	30
Bernoldus Conſtantienſis.	IV.	5
Boetius.	III.	22
Caſſiodorus.	III.	21
Dionyſius Areopagita.	I.	16
Gregorius Turonenſis.	III.	33
Haymo Halberſtadenſis.	IV.	7
Henricus Homiliarius.	IV.	8
Hermannus Contractus.	lib. IV.	c. 12
Honorius Auguſtodunenſis.	IV.	17
Joannes Scotus.	III.	12
Lanfrancus Cantuarienſis.	IV.	9
Notgerus Abbas.	IV.	12
Paſchaſius Ratbertus.	IV.	10
Paterius Secundicerius S. R. E.	IV.	5
Petrus Damiani.	IV.	11
Rabanus Maurus.	IV.	4
Rupertus Tuitienſis.	IV.	16
Smaragdus Abbas.	IV.	6
Theodulus Italus.	III.	13

LIBER

Digitized by Google

LIBER SIGEBERTI GEMBLACENSIS MONACHI DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

Cap. 1. MARCELLUS, Marci Præfecti urbis Romæ filius; ex diſcipulo Simonis magi diſcipulus beati Petri Apoſtoli, conflictum Apoſtolorum Petri & Pauli cum Simone mago, cui aſſiduus interfuit, rogatu Chriſtianorum, qvi non interfuerant, fideliter conſcripſit, & Eccleſiis Dei, prope vel procul poſitis, legendum conceſſit. Ad ſanctos Nereum & Achilleum, pro Chriſto in Pontiana inſula relegatos, ſcripſit de mirificis actibus beati Petri & Pauli, & de magicis artibus Simonis magi. Scripſit de obitu ſanctæ Petronillæ virginis, filiæ beati Petri Apoſtoli. Scripſit de paſſione ſanctæ Feliculæ virginis & martyris. Scripſit de paſſione ſancti Nicomedis presbyteri martyris.

Cap. 2. JOANNES, qvi & Marcus, ex miniſtro ſacerdotis Jovis, miniſter Pauli Apoſtoli, ſcripſit paſſionem Barnabæ Apoſtoli.

Cap. 3 POLYCRATES paſſionem ſancti Timothei Apoſtoli ſcripſit, & alia multa.

A. MIRÆI *Schol.* *S. Timothei* paſſio, ſub nomine Polycratis Epiſcopi Epheſini, edita eſt jam olim a *Jacobo Fabro Stapulenſi.* Fit in ea mentio Irenæi Lugdunenſis Epiſcopi: ex qvo colligi datur, non poſſe eam attribui Polycrati, qvi Timotheo poſt Oneſimum ſucceſſit. Certe nec Euſebius in Hiſt. eccleſ. nec Hieronymus cap. 45. in Catalogo, ubi de Polycrate agunt, hujus ſcriptionis meminerunt.

Cap. 4. DIONYSIUS Athenis natus & eruditus, & a pago Athenienſi, qvi dicitur Arios pagos, Areopagita denominatus, & a Paulo Apoſtolo ad fidem Chriſti converſus, multam multa ſcribendo acqviſivit ſibi memoriam. Qvem prætermiſſum eſſe ab Hieronymo & Gennadio in Catalogo illuſtrium virorum, nimis eſt mirandum: præſertim cum Hieronymus, qvamvis tacito ejus nomine, faciat mentionem operis ejus; Gregorius vero in homilia Evangelii faciat mentionem operis ejus & nominis. Scripſit autem ad Timotheum Epheſiorum Epiſcopum de Hierarchia cæleſti, id eſt, de ordinibus Angelorum; ad eumdem de Hierarchia eccleſiaſtica; ad eumdem de divinis nominibus, & de ſymbolica Theologia; ad eumdem de myſtica Theologia. Scripſit ad Gajum, qvomodo Deus qvadam ignorantia cognoſcatur, vel videatur; ad Polycarpum, qvomodo contradictores veritatis ſint declinandi. Scripſit epiſtolam ad Apollophanem, conphiloſophum & coævum ſuum; recolens, qvod cum ipſe cum eo eſſet in Heliopoli urbe Ægypti, viderit obſcurato ſole mundum obtenebratum fuiſſe in ſexta feria, ſexta hora diei, cum JESUS CHRISTUS penderet in cruce, cum ipſe Dionyſius eſſet tunc annorum triginta. Scripſit ad Theophilum de Eccleſiaſticorum ordinum ordine, & ſacerdotum excellentia. Scripſit ad Joannem Apoſtolum in Pathmos inſula exiliatum, prædicens eum eſſe reverſurum in Aſiam. Scripſit & ad alios alia, qvamvis brevia, tamen myſtica & divina. Volumen ejus ſcriptorum vocatur Hierarchia. Hic martyrizatur ſub Domitiano Imperatore in urbe Galliarum, qvam condidit Iſius; eamqve de Iſio denominavit Pariſium. *Vide ad Honorium lib. 1. c. 16.*

Cap. 5. LINUS primus poſt Petrum Papa, ſcripſit Græco ſermono martyrium Petri & Pauli, uno die paſſorum, & Eccleſiis Orientalibus deſtinavit.

Schol. Sub nomine *Lini* Papæ, in Bibliotheca veterum Patrum, duo exſtant libelli *de Actis ſeu martyrio SS. Apoſtolorum Petri & Pauli.* Sed narratio illa, qvæ hodie qvidem exſtat, eſt prorſus fictitia, multoſqve errores continet; ut Baronius in geſtis anni 69. Bellarminus in Catalogo, & lib. 2. de Pontif. Rom. c. 9. Poſſevinus in Apparatu ſacro, & Claudius Eſpenſæus lib. 6. de continentia cap. 11. docent. Vide Hieron. de S. E. c. 15.

Cap. 6. SEDULIUS Epiſcopus ad Macedonium presbyterum ſcripſit libros de miraculis veteris & novi Teſtamenti, qvos poſtea ſub metrica lege redactos prætitulavit Paſchale carmen. Reparavit etiam dactylico* carmine omnia Domini opera. Claruit tempore Conſtantis & Conſtantii, filiorum primi Conſtantini Imperatoris.

* Edit. Suffridi Petri, *reparactericè.*

Schol. *Cœlium Sedulium* Iſidorus in Catalogo cap. 7. presbyterum, non autem Epiſcopum vocat. Scripſit porro verſu *libros qvatuor Mirabilium divinorum* ſive *Opus Paſchale*, qvod cum Scholiis Antonii Nebriſſenſis, Baſileæ 1541. & inter Poetas Chriſtianos exſtat editum. *Collectanea* nomine Sedulii *in omnes D. Pauli Epiſtolas*, Baſileæ 1528. & 1534. edita (ſi tamen illius ſunt) videntur ab aliqvo Pelagiano vitiata; ut ad Iſidor. monui. Sedulii verſus, poſt ejus mortem, ex ejus ſcriniis collectos *Aſterius* (qvi anno 449. Conſul Romanus fuit) recenſuit, & Macedonio dedicavit; ut ex ejuſdem Aſterii epigrammate, ſupra pag. 52. recitato, liqvet. Sirmondus in Notis ad Ennodium docet, ex integris Gennadii exemplaribus, Sedulium Theodoſio juniore, cui opus ſuum dicavit, & Valentiniano regnantibus, obiiſſe.

Cap. 7. AMPHILOCHIUS, Iconii Epiſcopus, ſcripſit vitam Baſilii Cæſarienſis Epiſcopi. *De Amphilochio Hieron. cap. 133.*

Cap. 8. GOLPHILAS, Gothorum Epiſcopus, adinvenit Gothicas litteras; & qvamvis eſſet Arianus, utile tamen opus fecit, qvia per illas litteras tranſtulit divinas litteras in Gothicam linguam. Fuit tempore Valentis Imperatoris. *De eo Trithemius.*

Cap. 9. THEODORETUS Epiſcopus urbis, qvæ a fundatore ſuo Perſarum Rege Cyrus eſt vocata, ſcripſit de vera Incarnatione Domini contra Eutychen, qvi negabat veram carnem in Chriſto JESU. Scripſit etiam Eccleſiaſticam hiſtoriam, a fine Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, qvam ſcripſit Euſebius Cæſarienſis, & poſt eum Ruffinus presbyter.

Schol. Syriæ Euphrateſiæ urbem, cui Theodoretus præfuit, alii *Chyrrum* vocant, ut Plinius, Ptolemæus, Stephanus; alii *Cyrum*: qvomodo apud Theodoretum ipſum paſſim, Procopium de ædificiis, & Hieroclem in Synecdemo legitur. Vide *Gennad. c. 89.*

Cap. 10. SOCRATES ſcripſit hiſtoriam a tempore primi Conſtantini Imperatoris uſqve ad imperium Theodoſii junioris.

Schol. *Socrates*, Ammonii & Helladii Grammaticis diſcipulus, Scholaſticus Conſtantinopolitanus, ſcripſit *Hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros ſeptem*: qvibus tempus annorum centum qvadraginta, a Conſtantino Magno uſqve ad Theodoſii minoris ævum, complectitur. Exſtat cum Euſebio Cæſarienſi (cujus Hiſtoriam eccleſiaſticam proxime excipit) Latine editus, interprete Joanne Chriſtophorſono. Photius in Bibliotheca cod. 26. cenſet, ipſum nec habere ſtilum admodum ſplendidum, nec in dogmatibus eſſe accuratum. Nicephorus certe prodidit Novatianum fuiſſe, & animo minus purum. Idem Bellarminus & alii obſervarunt. Franciſcus Torrenſis ſeu Turrianus ipſum mendacii accuſat non uno in loco.

Cap. 11. SOZOMENUS, ejuſdem temporis tenorem ſecutus, ſcripſit hiſtoriam.

Schol. *Hermias Sozomenus* Salaminius, Conſtantinopoli in forenſibus actionibus diu verſatus ſcripſit *Hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros novem*: quos a Conſulatu Criſpi, & patris ejus Conſtantini, produxit uſque ad imperium Theodoſii junioris, cui hiſtoriam hanc ſuam dicavit. Singulorum librorum argumenta in epiſtola ad Theodoſium ipſe exponit. Diſſentit in quibuſdam a Socrate, & ſtilum eo præſtantiorem habet: ut Photius cod. 30 cenſet.

Sed ipſam Sozomeni hiſtoriam (ut Gregorius Magnus lib. 6. epiſt. 95. loqvitur) *Sedes Apoſtolica recipere recuſat, qvoniam multa mentitur; & Theodorum Mopſveſtæ nimium laudat, atqve ad diem obitus ſui magnum doctorem Eccleſiæ fuiſſe perhibet.* Qvod de Theodoro Mopſveſteno hodie in Sozomeno non legitur, ſed in Theodoreto. Eſt autem veriſimile, ſcripſiſſe hoc Sozomenum in iis libris, qvi perierunt. Nam ipſe refert in præfatione, ſe hiſtoriam ſuam deduxiſſe uſqve ad decimum ſeptimum Theodoſii junioris Conſulatum, id eſt, Chriſti 439. annum: ut pene viginti annorum Hiſtoria deſideretur. Quod & Baronius in Notis ad Martyrologium 23. Dec. obſervavit. Bellarminus in Catalogo notat Sozomenum, ut & Socratem Novatianis erroribus faviſſe. Joannes Chriſtophorſonus utrumque vertit e Græco, & Latine cum Euſebio edidit, Coloniæ & Lovanii. Exſtat & Græce ſeorſim Sozomenus editus Pariſiis a Roberto Stephano.

Cap. 12. EPIPHANIUS Scholaſticus, tres Theodoreti & Socratis & Sozomeni hiſtorias in unam compingens hiſtoriam, adjecit eccleſiaſticæ bibliothecæ hiſtoriam Tripartitam.

Schol. *Epiphanius Scholaſticus*, Caſſiodoro poſtulante (ut ipſe cap. 17. de divinis Lect. prodidit) Theodoreti, Socratis & Sozomeni hiſtoriam eccleſiaſticam ex Græco Latinam fecit. Caſſiodorus autem, ex translatione Epiphanii, *hiſtoriam Tripartitam* contexuit.

Cap. 13. MACER ſcripſit metrico ſtilo librum de viribus herbarum.

Cap. 14. PAULINUS Nolanus Epiſcopus ſcripſit, ad Auguſtinum Epiſcopum, vitam Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi. Scripſit etiam verſifice vitam Felicis Nolani. *Gennad. c. 48.*

Cap. 15. EVODIUS Epiſcopus ſcripſit librum de miraculis in Africa oſtenſis per reliqvias Stephani protomartyris noviter inventas, qvas detulit in Africam Oroſius, Auguſtini diſcipulus.

Schol. *Evodius* Uzalenſis in Africa Epiſcopus, ad qvem S. Auguſtini litteræ exſtant, unus fuit ex qvinqve illis Africæ epiſcopis qvorum litteras ad Innocentium I. Papam habemus. Hic ſcripto conſignavit miracula facta ad reliqvias S. Stephani, qvas ex Palæſtina primus in Occidentem Oroſius attulerat. Auguſtinum lib. 22. de civit. Dei cap. 8. lege.

Cap. 16. POSSIDIUS, Calamenſis Epiſcopus, ſcripſit vitam Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi. *Vide Iſidorum de Script. Eccleſ. c. 8.*

Cap. 17. PASCHASIUS, diaconus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, libros de ſancto Spiritu luculento & fideli ſermone compoſuit. Hic qvia in ſuperordinatione Laurentii contra Symmachum Papam pertinacius favit Laurentio, ejus defuncti animam vidit Germanus, Capuanus Epiſcopus, in thermis in igne purgatorio poſitam.

Schol. Hic eſt ille *Paſchaſius*, ad qvem *Eugeppius* presbyter vitam S. Severini Noricorum Apoſtoli, a ſe conſcriptam, tranſmiſit, ejuſqve cenſuræ ſubjecit. Nam nomen, tempus, locus, & ſacra functio id docent; ut Baronius ad annum 496. tradit. Cui reſpondit idem Paſchaſius: qvam epiſtolam Baronius ibidem exhibet. Eundem Paſchaſium S. Gregorius lib. 4. dialog. cap. 40. tradit, *temporibus Symmachi, Apoſtolicæ Sedis*

præſu-

præſulis, defunctum eſſe, ejuſqve rectiſſimos & luculentos de S. Spiritu libros exſtare. Sedit autem Symmachus ab anno qvadringenteſimo nonageſimo nono uſqve ad annum qvingenteſimum decimum qvartum.

Alius ab iſto fuit *Paſchaſius Dumienſis* in Gallæcia diaconus; qvi ſuum librum de Vitis Patrum (qvi in Plantiniana anni 1628. editione ſeptimus eſt) dedicavit *Martino Dumienſi* Abbati, Iſidor. c. 22 memorato. Cujus qvidem Martini obitum Gregorius Turonenſis lib. 5. Hiſt. Franc. cap. 37. anno qvinto Childeberti junioris Regis ſtatuit, cui Baronius annum Chriſti 583. adſignat.

Cap. 18. IDATIUS, Lemicæ Hiſpaniarum urbis Epiſcopus, Chronicam initiatam a primo Theodoſii Imperatoris Conſulatu compoſuit. *Vide ſupra pag. 70.*

Cap. 19. MARTINUS Epiſcopus Gallicienſis ſcripſit librum de virtutibus qvattuor, ad Theudomirum * Regem Galliciæ, qvem libellum prætitulavit, Honeſtæ vitæ Formulam.

Schol. Martini hujus *Dumienſis* ſeu *Gallicienſis* Iſidorus in Catalogo cap. 22. Sigebertus hoc capite & infra cap. 118. meminerunt. Fuit is primum Abbas & Epiſcopus Dumienſis (qvi & Dumienſe in Galiæcia monaſterium conſtruxit) poſtea Bracarenſis in Luſitania Antiſtes: ut ſupra *ad Iſidori c. 22.* explicui. * al. *Mironem*.

Cap. 20. VICTOR, Capuanus Epiſcopus, Evangelium ex qvatuor Evangeliis compactum eleganter compoſuit, qvod vocatur Diapente, ſine nomine auctoris invenit: qvod qvia ſine numeris Canonum confuſum eſſe vidit; dilucidavit illud appoſitis Canonum numeris, per qvos Euſebius Cæſarienſis diſtinxit qvattuor Evangelia, ita ſine confuſione erroris ſimilia omnium oſtendens, ſingulis ſua propria oſtendens & reſtituens. Scripſit etiam librum de Paſcha, redarguens errorem Victorii, qvi jubente Hilario Papa, ſcribens Paſchales Cyclos, docebat eſſe celebrandum Paſcha XV. Kalendas Maij, in anno Domini CCCC. LV. qvod rectius erat eo anno celebrandum VII. Kalendas Maij.

Schol. S. Victor, Capuanus in Italia Epiſcopus, circa annum Chriſti qvingenteſimum qvadrageſimum, Juſtiniano regnante ſcripſit *de Cyclo Paſchali*: ut Beda de ſex ætatibus & de ratione temporum cap. 48. Ado Viennenſis in Chronico, item Marianus Scotus tradunt. Cyclus porro Victorii receptus ac probatus fuit in qvarta Synodo Aurelianenſi, anno Chriſti 541. habita. Victor inſuper ſcripſit præfationem *in Harmoniam ſeu Conſonantiam Tatiani Alexandrini*, qva ex qvattuor Evangeliis unum fecit. Sed Baronius in geſtis anni 174. eumqve ſecutus Bellarmi us recte monent, a Victore Capuano erratum eſſe in nomine. Nam illa Harmonia non eſt Tatiani, ſed *Ammonii Alexandrini*, ab Hieronymo in Catalogo cap. 55. memorati.

Cap. 21. EUSTATHIUS tranſtulit de Græco in Latinum Hexaemeron Baſilii Cæſarienſis.

Schol. Euſtathius, vir diſertiſſimus, a Caſſiodoro, Beda & Sigeberto hoc loco laudatus, *novem Sermones S. Baſilii Magni in principium Geneſeos* ex Græco Latinos fecit, & Syncleticæ ſorori diaconiſſæ inſcripſit. Exſtant ii cum operibus S. Baſilii, 1616. Antverpiæ, Pariſiis & alibi excuſi. De eo ſic Caſſiodorus cap. 1. de Lect. divinis: *Geneſeos principia Baſilius Attico ſermone lucidavit, qvem Euſtathius vir diſertiſſimus ita tranſtulit in Latinum, ut ingenium doctiſſimi viri facundia ſua viribus æqviparaſſe videatur; qvi uſqve ad hominis conditionem novem libros tetendit.* De eodem ita *Junilius* Epiſcopus Africanus, ſeu potius *Beda* in præfatione commentarii in Geneſin; *De principio libri Geneſis multi multa dixere, ſed præcipue Baſilius Cæſarienſis, qvem Euſtathius interpres de Græco fecit eſſe Latinum.*

Syncleticæ porro ſororis diaconiſſæ, ad qvam Euſtathius ſcripſit, meminit Sedulius in præfatione operis ſui Paſchalis, his verbis: *Qvis non optet & ambiat eximiæ Syncleticæ ſacræ virginis & miniſtræ Chriſti placere judicio, qvæ ſuperbi ſangvinis nobilitatem ſic humilitate provexit ad gloriam, ut in cœleſtis patriæ ſenatu fieri mereatur athleta? Scripturas eccleſiaſtici dogmatis ita ſitiens epotavit, ut, niſi ſexus licentia defuiſſet, potuiſſet docere qvam membris femineis corporis animus ſit virilis.*

Cap. 22. AVITUS, Viennenſis Epiſcopus, ſcripſit Homiliarum librum unum; de mundi principio, & aliis diverſis conditionibus libros ſex, verſu compaginatos; Epiſtolarum libros novem. Claruit tempore Zenonis Imperatoris, ſub Rege Burgundionum Gundebaldo.

Schol. Alcimus Ecdicius Avitus, Viennenſis in Gallia Epiſcopus, fratrem habuit *Apollinarem* Valentiæ Epiſcopum, cui poemata ſua inſcripſit. Epiſtola ipſius dedicatoria, ex codice S. Victoris Pariſienſis deprompta, recitatur a Sirmondo in Notis ad Ennodium. Ex qva epiſtola docemur, *Homilias* etiam ab Avito editas fuiſſe. Et qvidem ſola una reſtat de Rogationibus, a Mamerto ejus prædeceſſore inſtitutis. Sed pluſcularum fragmenta in antiqviſſimi libri reliqviis Jac. Auguſti Thuani Lutetiæ adſervantur. Una in converſione domini *Segiſrici* dicta Lugduni, poſtridie qvam ſoror ipſius ex Ariana hæreſi eſt recepta: *altera* in baſilica Sanctorum Agaunenſium, in innovatione monaſterii ipſius: *tertia* in inſtauratione baptiſterii in civitate Vienna; *qvarta* in baſilica S. Petri, qvam Sanctus Epiſcopus Tarantaſiæ condidit: *qvinta* in Dedicatione baſilicæ Genevæ; qvam hoſtes incenderant; & aliæ, qvæ vel inſcriptionibus ipſis nimium qvantum ſui deſiderium excitant, ut & reliqvorum Aviti operum, qvæ recenſent Iſidorus & Ado Viennenſis. Vide *qvæ ad Iſidorum de ſcriptor. Eccleſ. c. 23.*

Cap. 23. GODELBERTUS presbyter hujus ſtudium imitatus, per hiſtorias & allegorias divinæ Scripturæ, ab initio mundi uſqve ad partum Virginis, heroico pede eleganter cucurrit. *De eo Trithemius.*

Cap. 24. CYRILLUS Epiſcopus Alexandrinus Cyclos qvinqve decemnovennalium Cyclorum ſcripſit, qvi faciunt annos nonagintaqvinqve, in qvibus primus & ultimus Paſchæ terminus invenitur; ſed nec tamen in eo tota Paſchæ varietas terminatur. *Vide Gennad. c. 57.*

Cap. 25. PASCHASINUS * diaconus ſcripſit ad Leonem Papam contra errorem qvorundam, qvi anno Domini CCCC. LV. putantes eſſe annum communem, cum eſſet emboliſmus, errabant in celebrando Paſcha. * al. *Paſchaſius*.

Schol. Paſchaſinus] Lilybætanus in Sicilia Epiſcopus, recenter e captivitate Vandalorum reductus, ſcripſit anno qvadringenteſimo qvadrageſimo tertio, ad Leonem I. Papam, *Epiſtolam Paſchalem*: qvam emaculatam Ægidius Bucherius, cap. I. commentarii in Victorium Aqvitanum, 1633. typis Moretianis edidit. Scripſit & *Epiſtolam de damnatione Dioſcori*, tomo 2. Conciliorum a Binio Coloniæ evulgatam.

Cap. 26. PROTERIUS, Alexandrinus Epiſcopus, ſcripſit & ipſe ad Leonem Papam, dubitantem de celebrando Paſcha illius anni, qvi cum eſſet emboliſmalis, putabatur ab aliqvibus eſſe communis.

Cap. 27. DIONYSIUS Abbas Romanus, cognomento Exiguus, gemina ſcientia Græce & Latine clarus, tranſtulit de Græco in Latinum Proterii Alexandrini Epiſcopi ſcripta ad Leonem Papam de celebrando Paſcha in anno Domini CCCLV. Tranſtulit etiam de Græco in Latinum librum Gregorii Nyſſeni de conditione hominis, & vitam Pachomii Abbatis. Scripſit & ipſe, poſt Cyrillum, Cyclum qvinqve cyclorum, incipiens ab anno nati JESU-CHRISTI D.XXXII. qvi eſt ultimus annus magni Cycli, qvi eſt annorum DXXXII. ſemel exacti a Nativitate Chriſti. Hic notandum eſt, qvia ſi nativitas Chriſti recte a calculatoribus poſita fuiſſet, debuiſſet XXXIII. vel XXXIV. annis primi magni anni concordare, in ratione computi, Evangelicæ veritati, & majorum auctoritati, qvæ dicit Chriſtum paſſum fuiſſe anno ætatis ſuæ triceſimo ſecundo, vel XXXIII. VIII. Kalendas Aprilis, in VI. feria, & eum reſurrexiſſe VI. Kalendas Aprilis in prima feria. Qvod non ita poſitum eſſe in primo magno Cyclo, qvia non attendit Dionyſius, ſecundum tenorem annorum primi magni Cycli, appoſuit & ipſe annos Chriſti in ſuo Cyclo, qvem, ut dixi, incepit, a repetitione ſecundi magni Cycli, & inuſſit ſibi frontem cauterio alieni erroris & mendacii, dum culpatur, qvod XXXIII. vel XXXIV. ſui operis anno non concordat Evangelicæ veritati in ratione computi. Unde apparet, qvod nativitas Chriſti poſita eſt a calculatoribus XXI. vel viginti duobus annis tardius qvam debuit.

Schol. Dionyſius Exiguus, Abbas Romanus, Probo Conſule (hoc eſt, anno Chriſti 525.) *Cyclum ſuum Paſchalem* contexuit, omiſſoqve profano annorum calculo, primus numerare cœpit a Chriſti Incarnatione. Qvæ æra ſeu epocha a Dionyſio primum inventa, paulatim ab univerſo orbe Chriſtiano, idqve potiſſimum ſub annum 750. in uſum recepta eſt. Nam antea ſolis Conſulum, Imperatorum, aut Regum Franciæ nominibus anni ſignabantur. Idem Dionyſius Canones ſacros ex Conciliorum decretis unum in corpus primus collegit: qvem poſtea Martinus Bracarenſis, Creſconius, Buchardus, & alii ſunt æmulati. Dionyſii fœtus primum Moguntiæ 1525. Poſtea Pariſiis 1609. typis fuit editus, hoc titulo, *Codex Canonum vetus Eccleſſa Romana*; cum Epiſtola dedicatoria ipſius Dionyſii ad Stephanum Salonitanum Epiſcopum. Romæ porro cum eſſet Carolus Magnus, ipſi Codicis hujus Dionyſiani exemplar, anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo, ab Hadriano Papa oblatum fuit: ut Sirmundus tom. 2. Conc. Gal. fuſe commemorat. Codicis ejuſdem fit mentio a Nicolao Papa *in c. Si Romanorum, diſt.* 19. Caſſiodorum lege, c. 23. Inſtit.

Cap. 28. FULGENTIUS Ruſpenſis Epiſcopus, in Græca & Latina lingua clarus, gemina ſcientia ſcripſit multa. Claruit in homilitico dicendi genere. Scripſit ad Euthymium libros de remiſſione peccatorum. Reſpondit uno libro qvæſtionibus a Ferrando diacono ſibi objectis. Scripſit libros qvos prætitulavit, ſive litteris: librum ſcilicet de Adam ſive A. de Abel ſive B. de Cain ſive C. & cæteros ſecundum litterarum conſeqventiam. Qvod is eſt * ipſe Fulgentius, qvi tres libros Mythologiarum ſcripſit ad Catum presbyterum Carthaginis; hic certe omnis lector expaveſcere poteſt acumen ingenii ejus, qvi totam fabularum ſeriem, ſecundum Philoſophiam expoſitarum, tranſtulerit vel ad rerum ordinem, vel ad humanæ vitæ moralitatem. Scripſit ad eumdem Catum librum de obſtruſis ſermonibus. Scripſit & de prædeſtinatione ad Monimum libros tres; contra objectiones undecim Traſamundi Regis librum unum; de myſterio Mediatoris librum unum; de immenſitate Filii Dei librum unum; de ſacramento Dominicæ paſſionis librum unum; ad familiares ſuos epiſtolarum librum unum. Ne videar humana miſcere divinis, non commemorabo ſacris libris mirabile hujus viri opus, qvi totum opus Virgilii ad Phyſicam rationem referens, in lutea qvodammodo maſſa auri metallum qvæſivit, & repertum excoxit.

* videtur legendum *Qvod ſi eſt.*

Schol. S. Fulgentius Romam adiit eo anno, qvo Theodericus Gothorum Rex eamdem ingreſſus ſcribitur a Caſſiodoro, hoc eſt, anno Chriſti qvingenteſimo. Exinde anno qvingenteſimo qvarto Ruſpenſis factus Epiſcopus, a Traſamundo Rege cum aliis relegatus eſt in Sardiniam; ac deniqve poſt Traſamundi obitum, anno qvingenteſimo viceſimo ſecundo reſtituta Africanis eccleſiis ab Hilderico, Hunerici filio, pace, reverſus eſt in Africam. *Mythologiarum porro libros Molanus Placiadi Fulgentio Grammatico adſcribit.* Vide Iſidor. c. 14. Hujus Fulgentii diſcipulus fuit *Ferrandus* diaconus, proximo capite laudandus.

Cap. 29. FERRANDUs diaconus ſupra nominatus ſcripſit ad Reginum Comitem librum de ſeptem regulis innocentiæ, & alia nonulla. *Supra pag. 71.*

Cap. 30. GENNADUS Epiſcopus, poſt Hieronymum, compoſuit librum illuſtrium virorum, qvos collegit a XIV. anno imperii Theodoſii majoris uſqve ad tempus Zenonis Imperatoris, per annos circiter centum. Libros etiam Evagrii monachi, ad utilitatem monachorum ſimplici ſermone ſcriptos, tranſtulit eadem ſimplicitate de Græco in Latinum. Aliqvos etiam ejuſdem libros, qvos translatores vitioſe transferendo in Latinum corruperant, emendavit, & veritati auctoris reſtituit. *Non fuit Epiſcopus. Vide ſupra pag. 1. & ſeqq. & 45.*

Cap. 31. BENEDICTUS Caſinenſis, pater monachorum, Nurſia Italiæ provincia ortus, ſpretis litterarum ſtudiis eremiticam vitam expetivit, & provectus ad ſummum culmen monaſticæ profeſſionis, ſecundum qvam vixit, ſcripſit Regulam monachorum ſermone luculentam, diſcretione præcipuam. Simplicius, diſcipulus ejus, latens magiſtri opus publicavit. *Honorius lib. 30.*

Cap. 32. FAUSTUS, diſcipulus ſancti Benedicti, ab ipſo Benedicto miſſus ad Gallias, cum Mauro ejus monacho, vitam ipſius Mauri monachi deſcripſit. *Exſtat apud Surium 15. Jan.*

Cap. 33. MARCUS poeta, familiaris Benedicti Caſinenſis, vitam ejus a Gregorio deſcriptam defloravit heroico breviloqvio, & pauca ſuperaddidit.

Schol. *Marci* hujus carmen Romæ 1590. excuſum fuit, cum tertio Proſperi Martinengi poematum libro.

Cap. 34. ORENTIUS Commonitorium fidelibus ſcripſit metro heroico, ut mulceat legentem ſuavi breviloqvio. *Vide ad Gennad. c. 9.*

Cap. 35f JORDANUS Epiſcopus Gothorum ſcripſit hiſtoriam; in primo ejus libro geſta Romanorum, in ſecundo vero originem & geſta Gothorum recenſens, uſqve ad finem regni eorum.

Schol. *Jornandes* ſive Jordanus, ex Notario Gothorum Epiſcopus Ravennæ an. 552. ex Caſſiodori libris XII. concinnavit epitomen *Gotica hiſtoria*: qvi liber Lutetiæ ex ms. Petri Pithœi emendatior prodiit cum Caſſiodori operibus. Scripſit item *de geſtis Romanorum, aliarumqve gentium.*

Cap. 36. JOANNES, ſub ſua & ſui amici Baſilii perſona, ſcripſit dialogum de honore & onere ſacerdotii, & qvanta ſit dignitas & poteſtas vel gravitas ſacerdotum.

Cap. 37. BOETIUS vir conſularis, conferendus vel præferendus philoſophis & ſæcularibus & eccleſiaſticis: qvia ambiguos eſſe facit, an inter ſæculares, an inter eccleſiaſticos ſcriptores fuerit illuſtrior. Laudent eum ſæculares, qvod Iſagogas, qvod Perihermenias, qvod Categorias tranſtulerit de Græco in Latinum, & expoſuerit; qvod topica Ciceronis expoſuerit, qvod Anteprædicamenta, qvod libros de topicis differentiis, de cognatione Dialecticæ & Rehtoricæ, & diſtinctione Rhetoricorum locorum, de communi prædicatione poteſtatis & poſſibilitatis, de categoricis & hypotheticis ſyllogiſmis libros, & alia multa ſcripſerit, qvod Arithmeticam & Muſicam Latinis ſcripſerit. Nos eccleſiaſtici laudamus eum, qvod librum de ſancta Trinitate ſcripſerit, qvod exiliatus a Theodorico Gothorum & Italorum Rege, proeo qvod tueri volebat libertatem Romanæ urbis, ſcripſit librum de Conſolatione Philoſophiæ. Hic ab eodem Rege Theodorico occiſus eſt. *Honorius III. 22.*

Cap. 38. ARATOR, ſubdiaconus Romanæ Eccleſiæ, edidit heroico carmine Actus Apoſtolorum, & Vigilio Papæ Romano obtulit.

Schol. *Arator* patria Ligur, atqve in Liguria ipſa eruditus, & cauſſidici officio functus, legationem etiam pro Dalmatis ad Theodoricum Gothorum Regem cum laude obiit: ut apud Caſſiodorum teſtatur Athalaricus, lib. 8. Variar. epiſt. 12. qva Comitivam Domeſticorum ipſi Aratori decernit. Poſt qvam Comitiva etiam rerum privatarum, priuſqvam aula relicta Eccleſiæ manciparetur, ornatum fuiſſe, docet nos vetus adnotatio, qvæ in pleriſqve exemplaribus Aratoris libris præfixa eſt. Ejus in codice Remenſi monachorum S. Remigii hoc eſt exordium: *Beato domno Petro adjuvante, oblatus hic codex ab Aratore inluſtri, ex Comite Domeſticorum, ex Comite privatarum, viro religioſo, Subdiacono S. E. R. Sedis Apoſtolica, ſancto atqve Apoſtolico viro Papa Vigilio: ſuſceptus ab eo die VIII. Id. Aprilium*, & qvæ ſeqvuntur. Pangendi ſacri carminis, hoc eſt, Muſa ad divina convertenda auctor Aratori olim fuerat *Parthenius Ennodianus.* Idcirco cum Apoſtolorum Actus verſibus hexametris reddidiſſet, opuſqve ſuum Vigilio Papæ, ut dictum eſt, obtuliſſet, id ipſum in Galliam miſit ad Parthenium, ut ibi ejus opera ederetur. Qva de re præclara in eodem codice Remenſi exſtat Aratoris ad Parthenium ipſum elegiacis verſibus epiſtola; qvam, ut antea typis non editam, Sirmondus in Notis ad Ennodium ſub finem publicavit. Porro *libri duo carminum, qvibus Acta Apoſtolorum complexus eſt*, in Bibliotheca Patrum & alibi exſtant.

Cap. 39. EUGIPPIUS Abbas, hortatu Renducis Neapolitani Epiſcopi, deflorans libros Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis, dedit codicem magnæ utilitatis, ad Probam virginem; & per manus ejuſdem Renducis Epiſcopi obtulit Eccleſiæ Neapolitanæ. Fuit tempore ſecundi Pelagii, & Imperatoris Tiberii Conſtantini.

Schol. Uno eodemqve ſæculo *Eugippios* duos, & qvidem Abbates, doctrinæ gloria floruiſſe, cenſet Roſweidus, in prolegomenis ad vitas Patrum. Prior *Eugippius Lucullanenſis* in Italia Abbas, ab Iſidoro cap. 13. ſupra pag. 53. laudatus, vitam S. Severini monachi ſcripſit, & poſt Conſulatum Importuni ſeu Opportuni, hoc eſt, poſt annum Chriſti qvingenteſimum nonum claruit. Nam in epiſtola ſua, vitæ S. Severini præfixa, ait ſe ſcribere biennio poſt Conſulatum Importuni, hoc eſt, anno Chriſti qvingenteſimo undecimo.

Alter *Eugippius Africanus* Abbas, hoc capite a Sigeberto laudatus, temporibus Pelagii II. Papæ, & Tiberii CP. Cæſaris, hoc eſt, circa annum qvingenteſimum octogeſimum floruit, a Caſſiodoro cap. 23. de divin. lect. laudatus. *Hic ad parentem Probam, virginem ſacram* (ut Caſſiodorus loqvitur) *ex operibus S. Auguſtini quaſtiones ac ſententias, ac diverſas res deflorans, in uno corpore collegit, & in trecentis triginta octo capitulis collocavit.* Opus iſtud, *in duos tomos Theſaurorum S. Auguſtini* (ut titulus præfert) *diviſum* Baſileenſes 1542. & Veneti 1543. typis publicarunt: ſed Bellarminus in Catalogo recte monet, *cavendas eſſe inſidias hareticorum; qui hoc opus in lucem emiſerunt.* Ceterum Joannes Molanus Doctor Th. Lovanienſis, ex duobus iſtis unum Eugippium facit; ut ſupra pag. 53. dixi.

Cap. 40. CASSIODORUS Conſul & Senator, poſtea monachus & Abbas, fecit tractatus ſuper Pſalmos, & totum operis corpus per tria membra, per Pſalmos ſcilicet qvinqvagenos, diviſit. Scripſit duos libros Inſtitutionum, qvaliter divinæ & humanæ lectiones debeant intelligi, & librum de Etymologiis, & alium librum ſacerdotis de ſchematibus collegit. Scripſit librum titulorum, qvem de divina Scriptura collectum voluit nuncupari Memoriale, ut breviter percurrant qvi faſtidiunt prolixa perlegere. Fecit complexiones in Epiſtolis Apoſtolorum, & in Actibus Apoſtolorum, & in Apocalypſi, qvæ ſunt breviſſima explanatione decurſæ. Digeſſit etiam Catalogum Conſulum Romanorum. Epiphanium Scholaſticum, qvi tres Theodoreti, Socratis & Sozomeni, hiſtorias in unum Tripartitam hiſtoriam redegit, de Græco in Latinum tranſtulit. Noviſſime, anno ſcilicet ætatis XCIII. precatu fratrum ſuorum, ſcripſit de Orthographia; cujus regulas de XII. nominationibus Grammaticis collegit; de anima librum unum. *Vide ad Honorii IV. 21.*

Cap. 41. GREGORIUS natione Romanus, ex Prætore urbano monachus & Abbas, ſeptimus Romanæ Eccleſiæ levita, Apocriſarius, Papa Romanæ Eccleſiæ, multa ſcripſit. Rogatus a Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo, librum Job expoſuit tripliciter, hiſtorice, allegorice & moraliter, & libros dividens in ſex libros, conſummavit hoc mirabile opus in XXXV. libris. Primam & ultimam partem Ezechielis prophetæ, qvæ obſcuriores erant, expoſuit homilitico ſermone. Scripſit ad Marianum Epiſcopum XLII. Evangelii homilias. In initio Papatus ſui ſcripſit ad Joannem Ravennæ Epiſcopum librum regulæ Paſtoralis. Librum Dialogorum, qvem cum Petro diacono ſuo de miraculis Sanctorum ſui temporis habuit, Teudelindæ Longobardorum Reginæ pro munere miſit. Epiſtolarum tot libros poſteris reliqvit, qvot annos in Papatu vixit, id eſt, tredecim & ſemis. Scripſit & alia qvæ a Romanis poſt mortem ejus combuſta ſunt, qvi & omnia opera ejus combuſſiſſent, niſi Petrus, diaconus ejus, interveniens confirmaſſet jurejurando, ſe vidiſſe Spiritum ſanctum qvaſi columbam ſuper caput Gregorii tractantis ſedentem, roſtrum ſuum ori illius inſerentem; & hoc ipſum Petrus hac conditione fecit, ut ſi ipſe poſt factum jusjurandum ſtatim moreretur, Romani a libris Gregorii comburendis ceſſarent: ſi non moreretur, ipſe etiam combuſtoribus librorum manus daret. Sic Petrus inter verba juramenti expiravit, & Romanorum inſania ceſſavit. Qvæ ſcriptura Gregorium tam illuſtravit, qvam illud, qvod Antiphonarium regulari muſicæ modulatione centonizavit & ſcholas cantorum in Romana Eccleſia conſtituit. *Iſidor. c. 27. Ildefonſus. c. 1.*

Cap. 42. ANASTASIUS Antiochenus Epiſcopus Paſtoralem librum Gregorii in Græcam linguam tranſtulit, & orientalibus Eccleſiis opus venerabile procuravit.

Schol. S. Anaſtaſius Sinaita, Epiſcopus Antiochenus & martyr, anno qvingenteſimo nonageſimo octavo diem obiit. Dictus eſt Sinaita, eo qvod monachus vixerit in monte Sina, anteqvam eccleſiæ Antiochenæ præficeretur. Scripſit autem varia, ex qvibus in Bibliotheca veterum Patrum leguntur *Anagogicarum contemplationum in Hexaemeron libri duo*; *de Fidei dogmatibus libri qvinqve*, interprete Godefrido Tilmanno; *Orationes aliqvot, & Reſponſiones ad varias qvæſtiones.* Ejuſdem *Dux viæ contra Acephalos*, interprete Gretſero anno 1606. Ingolſtadii eſt excuſus. Scripſit & *Sermones varios*, ex qvibus nonnullos Achilles Statius Latine reddidit. Idem Anaſtaſius *S. Gregorii Papæ librum Paſtoralem* in Græcam linguam convertit. Qvam translationem in bibliotheca dicti Achillis Statii, apud Presbyteros Oratorii Romani, adſervari teſtatur Baronius, in Notis ad Martyrologium 21. Aprilis. Qvo loco & plura reperies de iſto noſtro Anaſtaſio, & altero itidem Epiſcopo Antiocheno ac martyre: notatqve inter alia Baronius, Nicephorum errore lapſum lib. 18. cap. 24. dum nomen Sinaitæ & lucubrationes ſupra memoratas poſteriori Anaſtaſio adſcribit. Ceterum in Regiſtro Gregorii I. Papæ plures exſtant epiſtolæ ad hunc noſtrum Sinaitam datæ. Alia reperies apud Caniſium to. 3. Lect. antiqvarum.

Cap. 43. PATERIUS, Romanæ Eccleſiæ Notarius & Secundicerius, colligens omnia divinæ Scripturæ teſtimonia, per qvæ Gregorius obſcura ſuæ expoſitions dilucidavit, tres libros edidit; duos de teſtimoniis veteris Inſtrumenti, & unum de teſtimoniis novi Teſtamenti, ipſumqve codicem appellavit librum Teſtimoniorum.

Schol Paterium, ſub Cæleſtino I. Papa, legatione functum fuiſſe ad Hibernos, conſtat ex Miſcellaneis Gerardi Voſſii, tomo 5. Bibliothecæ Patrum. Vide *ad Honorium IV. 5.*

Cap. 44. CLAUDIUS, Claſſitanæ urbis Abbas, multa de Proverbiis, de Canticis canticorum, de Eptatico*, de Prophetis, de libris Regum, qvos loqvente Gregorio audierat exponi, nec tamen ea Gregorius præ infirmitate & occupatione ſcripſerat, ipſe ſuo ſenſu dictavit, ne perirent, ut apto tempore emendatius dictarentur. Qvæ cum Gregorius comperiſſet, valde inutilius permutata eſſe, ea ſtudioſius recollegit, & oportune correxit. * Heptateucho.

Cap. 45. FORTUNATUS natione Italus, liberalibus artibus eruditus, a dolore oculorum, virtute Martini Turonenſis Epiſcopi, ſanatus, & pro hac cauſſa ad Turones venit, & ad Pictavos progreſſus, primo ibi presbyter, deinde Epiſcopus conſecratus eſt. Scripſit metrice Hodoeporicum ſuum; ſcripſit metrice qvatuor libros de vita ſancti Martini, & multa alia, & maxime Hymnos ſingularum feſtivitatum. Ad ſingulos amicos compoſuit verſus ſuavi & diſerto ſermone.

Schol Venantii Honorii Clementiani Fortunati, Italici presbyteri, Epiſcopi Pictavienſis, qvi, Childeberto Rege vixit, Carminum & Epiſtolarum libri qvindecim illuſtrati Notis ſacris, hiſtoricis & geographicis, a Chriſtophoro Brouvero, Soc. Jeſu presbytero ſunt editi Moguntiæ 1603. & 1616

JU-

Cap. 46. JUSTINIANUS major, Imperialis majeſtatis dignitate illuſtris, videtur illuſtrior fuiſſe aliis Imperatoribus, per hoc qvod etiam inter eccleſiaſticos Scriptores locum acqviſivit. Leges namqve Romanorum, qvarum prolixitas nimia erat & inutilis diſſonantia, mirabili brevitate correxit. Nam omnes conſtitutiones Principum, qvæ utiqve multis in voluminibus habebantur, intra xii. libros coarctavit: idem qvoqve volumen Codicem Juſtinianeum appellari fecit. Rurſumqve ſingulorum Magiſtratuum ſive Judicum leges, qvæ uſqve ad duo millia pene librorum erant extenſæ, intra qvinqvaginta librorum numerum redegit, eumdemqve Codicem Digeſtorum ſive Pandectarum vocabulo nuncupavit. Qvattuor etiam Inſtitutionum libros, in qvibus breviter univerſarum legum textus comprehenditur, noviter expoſuit. Novas qvoqve leges, qvas ipſe ſtatuerat, in unum volumen redegit. *Vide ad Iſidorum, c. 18.*

Cap. 47. SIXTUS Epiſcopus ſcripſit librum de vita hominis perfecta.

Cap. 48. OSIUS Epiſcopus ſcripſit librum de obſervatione Dominicæ diſciplinæ. *De eo Trithemius.*

Cap. 49. GREGORIUS Turonenſis Epiſcopus, vir magnæ nobilitatis & ſimplicitatis, ſcripſit multa ſimplici ſermone. Scripſit duos libros de vita vel memoria qvorundam Confeſſorum. Scripſit librum de miraculis Sanctorum; de miraculis Juliani martyris Brivatenſis* librum unum; de miraculis ſancti Martini ſuo tempore oſtenſis libros qvatuor: Hiſtoriam Francorum parvo libello breviavit, eamqve poſtmodum diffuſius novem** libris digeſſit. Scripſit & Chronicam eccleſiaſticæ hiſtoriæ. *Vide ad Honorium III. 33.* * al. *Bruatenſis.* ** decem.

Cap. 50. RODOLPHUS ſcripſit Hiſtoriam Francorum a ſuo tempore.

Cap. 51. ISIDORUS, Cordubenſis Epiſcopus, ſcripſit ad Oroſium libros qvatuor in libros Regum. *Iſidor. c. 9.*

Cap. 52. PROBA, uxor Adelphi, centonem ex Virgilio de fabrica mundi & Evangeliis pleniſſime expreſſit; materia compoſita ſecundum Virgilianos verſus, & verſibus ſecundum materiam concinnatis. *Iſidor. c. 5.*

Cap. 53. POMPONIUS ex eodem poeta, inter cætera ſtili ſui ocia, Tityrum in honorem Chriſti compoſuit; ſimiliter & Æneidos.

Cap. 54. JULIANUS Pomerius ſcripſit de reſurrectione mortuorum. *Gennad. c. 98.*

Cap. 55. ISIDORUS junior, Hiſpalenſis Epiſcopus multa ſcripſit. Scripſit ad Braulionem Epiſcopum XX. libros Etymologiarum. Scripſit librum procemiorum, de libris veteris & novi Teſtamenti: qvos in canone recipit Eccleſia catholica, de Eccleſiaſticis officiis ad Fulgentium, de ortu, vita & obitu ſanctorum Patrum, qvi in Scripturarum laudibus efferuntur, ad Oroſium librum de ſignificationibus nominum; ad Siſebutum librum de natura rerum. Scripſit librum de differentiis verborum, librum de propietate rerum, librum ſermonum, librum Eccleſiaſticorum dogmatum. Scripſit Synonyma, ubi inducuntur duæ perſonæ, una Hominis plangentis, altera Rationis admonentis. Scripſit & Lamentum pœnitentis, diſtinctum alphabeto, addita oratione. Scripſit de conflictu virtutum & vitiorum librum unum; de myſteriis Salvatoris librum unum. Totum vetus Teſtamentum ſimpliciter exponendo percurrit. Scripſit & alia ſæculari litteraturæ competentia, qvæ commemorare nihil ad nos. *Supra pag. 47. ſeq.*

Cap. 56. JULIANUS, Toleti Hiſpaniarum urbis Epiſcopus, ſcripſit ad Idalium Epiſcopum Barcinonæ librum, qvem prætitulavit Prognoſticon, id eſt, Præſcientiam futuri ſæculi. *Supra pag. 66.*

Cap. 57. LEONTIUS, Neapolis Cypriorum inſulæ Epiſcopus, ſcripſit vitam Joannis Alexandrini Epiſopi, qvi ob eximiam in pauperes miſericordiam cognominatur Eleemoſynarius. *Baronii Notas ad Martyrologium 23. Jan. lege.*

Cap. 58. AUDOENUS, qvi & Dado, Epiſcopus Rotomagenſis, ſcripſit ad Robertum Pariſiorum Epiſcopum, vitam Eligii Noviomenſis Epiſcopi, duobus libris explicans miracula, qvæ vel in vita, vel poſt mortem ejus geſta ſunt per eum; tertio libro rhethorice & commatice totam vitam ejus recapitulans.

Schol. S. Audoenus obiit anno Theoderici Francorum Regis ſexto (hoc eſt, Chriſti 672. vel 673.) non decimo ſexto, ut corrupte apud Surium 24. Auguſti legitur. Scripſit vitam *S. Eligii* Epiſcopi, ſui æqvalis, tribus libris, qvam Surius mutilam edidit. Vtinam qvis integram ex mss. codicibus proferat! Scripſit & vitam *S. Remigii*, qvæ ms. exſtat apud Helvetios in bibliotheca S. Galli.

Cap. 59. LEO ſecundus hujus nominis Papa, Græca & Latina lingua ſufficienter inſtructus, tranſtulit de Græco in Latinum ſextam Synodum, qvæ tempore Agathonis Papæ, prædeceſſoris ſui, celebrata eſt in urbe Conſtantinopoli, in qva damnati ſunt illi, qvi unam tantum voluntatem & operationem prædicabant in Domino Jeſu Chriſto. *Exſtat in tomis Conciliorum.*

zed by Google

Cap. 60. COLUMBANIS Abbas Luxovienſis, in Hibernia Scotorum inſula natus, & in Gallias pro Chriſto peregrinatus, tanto ſapientiæ theſauro eſt ditatus, ut adhuc adoleſcens librum Pſalmorum elimato ſermone ſcriberet, & alia multa ederet, vel ad canendum digna, vel ad docendum utilia.

Schol. S. Columbanus, primum in Hibernia, poſt Luxovii in Burgundia, ac demum Bobii in Italia abbas, inter alia ſcripſit *Regulam & Canones pœnitentiales.* Regula in Florilegio Sanctorum Hiberniæ exſtat: cui præfigenda eſt Præfatio, a Stengelio edita in Corona lucida. Cæterum ab Agreſtini calumniis Regula S. Columbaui, per S. Euſtaſium Abbatem Luxovienſem fortiter defenſa, & in Concilio Matiſconenſi anno 627. approbata fuit: ut Jonas monachus in vita S. Euſtaſii; & Sirmondus tomo I. Conciliorum Galliæ, docent. Opera omnia S. Columbani, qvæ reperiri potuerunt, ut & aliorum Scriptorum Hibernorum, ad prœlum adaptant Hiberni ſodales Franciſcani, Lovanii degentes.

Cap. 61. JONAS ſcripſit vitam Columbani Abbatis, & vitas Attalæ & Euſtaſii, qvi fuerunt diſcipuli & ſucceſſores Columbani.

Schol. Jonas Hibernus vel Scotus, primum monachus, poſt Luxovienſis in Burgundia Abbas; ſcripſit vitas *SS. Columbani, Attala, Bertulphi* & *Euſtaſii*, a Surio editas. Attalæ in regimine Luxovienſis monaſterii ſucceſſit. Alius ab iſto fuit *Jonas Fontanellenſis* monachus, qvi vitam S. Vulframmi Epiſcopi Senonenſis ſcripſit, & Baino Epiſcopo Taruanenſi dicavit, a Surio 20 Martii publicatam.

Cap. 62. BENEDICTUS Abbas ſcripſit ad monachos librum, qvem vocavit Concordiam regularum, multorum Patrum regulas regulæ ſancti Benedicti Caſinenſis conferens, ut nulla Patrum regula a Benedicti regula diſcordet, imo Benedicti regula regulis omnium Patrum concordet.

Scholion. Benedictus, Abbas ordinis Benedictini, temporibus Ludovici Pii floruit, & Concordiam regularum *ſcripſit, qvam Hugo Menardus Notis a ſe illuſtratam Lutetiæ 1638. publicavit.*

Cap. 63. THEODORUS Scotorum Archiepiſcopus, a Vitaliano Papa ad Scotiam directus, ſcripſit pœnitentialem librum, diſtinguens modum & tempus pœnitendi ſecundum modum peccandi.

Cap. 64. ADAMANNUS presbyter & Abbas Scotorum, ſcientia litterarum nobilitatus, ſcripſit librum de ſanctis locis nativitatis, paſſionis & reſurrectionis, & aſcenſionis Jeſu Chriſti & de monumentis ſanctorum Patrum.

Schol. Adamannus, al. Adamnanus vel Adomnanus; Hibernus vel Scotus, Huienſis monaſterii, a S. Columbano ſtructi, Abbas, librum ſuum *de locis Terræ ſanctæ* ex Arculphi Gallicani Epiſcopi, ex Syria reducis, ſcriptis concinnavit: ut Beda lib. 5. hiſt. eccleſ. c. 16. prodit. Tres ejus libri de vita S. Columbani ſenioris ſeu Columbæ presbyteri (qvi anno 560. floruit) exſtant apud Caniſium tomo I. Antiqvæ lectionis.

Cap. 65, JOANNES Scotus, in exponendis divinis & humanis ſcripturis ſatis idoneus, fecit tractatus in Matthæum. Scripſit librum de officiis humanis, & alia qvæ ab aliis habentur.

Cap. 66. ADELMUS Abbas Scotorum, jubente Synodo gentis ſuæ, ſcripſit librum adverſus errorem Britonum, qvi vel Paſcha non ſuo tempore celebrarent, vel alia plura agerent contraria paci, & Eccleſiaſticæ conſuetudini, & per hoc multos reduxit ad concordiam catholicæ Eccleſiæ. Scripſit & librum de Virginitate, qvem exemplo Sedulii, geminato opere, id eſt, proſa & metro compoſuit. *De eo Bellarm. in Catalogo.*

Cap. 67. CEOLFRIDUS Abbas Scotorum, conſulenti Regi Pictorum de legitima obſervatione Paſchæ, & de tonſura clericorum, ſcripſit utilem epiſtolam, per qvam ipſe Regi ſatisfecit, & Rex gentem ſuam ad concordiam Eccleſiæ reduxit.

Cap. 68. BEDA monachus, natione Anglus, qvis vel unde fuerit, qvæ vel qvanta ſcripſerit, ipſe ſuis verbis aperit. Cum eſſem, inqvit, annorum ſeptem, cura propinqvorum datus ſum educandus reverendiſſimo Abbati Benedicto, ac deinde Ceolfrido, cunctumqve ex eo tempus vitæ in ejuſdem monaſterii habitatione peragens, omnem meditandis Scripturis operam dedi, atqve inter obſervantiam diſciplinæ regularis curavi ſemper aut diſcere, aut docere aut ſcribere dulce habui. Decimo nono vitæ meæ anno diaconatum, triceſimo presbyteratus gradum ſuſcepi. Ex qvo tempore uſqve ad annum ætatis meæ LVIII. venerabilium Patrum ſcripta breviter annotare, ſive etiam ad formam ſenſus & interpretationem eorum ſemper adjicere curavi. Qvorum hæc eſt ſumma: In principio Geneſis uſqve ad nativitatem Iſaac, & ejectionem Iſmaelis libros qvattuor: De tabernaculo & vaſis ejus, ac veſtibus ſacerdotum libros tres: in primam partem Samuelis, uſqve ad mortem Saulis libros qvatuor: De ædificatione templi allegoricæ expoſitionis, ſicut & ceteros, libros duos: item in libros Regum, XXX. qvæſtionum; in Proverbia Salomonis libros tres; in Cantica canticorum libros ſex, in Eſaiam & Danielem, duodecim Prophetas, & partem Hieremiæ diſtinctiones capitulorum, ex tractatu B. Hieronymi excerptas; in Eſdram & Neemiam libros tres, in canticum Abacuc librum unum, in librum B. patris Tobiæ explanationis allegoricæ, de Chriſto & Eccleſia librum unum: item capitula lectionum in Pentateuchum Moyſi, Joſue, Judicum; in libros Regum & verba dierum, in librum B. patris Job, in Parabolas, Eccleſiaſtem, & Cantica canticorum, in Eſaiam Prophetam, Eſdram qvoqve & Neemiam, in

Digitized by Google

in Evangelium Marci libros qvattuor, in Evangelium Lucæ libros ſex, Homiliarum Evangelii libros duos. In Apoſtolum qvæcunqve in opuſculis S. Auguſtini expoſita inveni, cuncta per ordinem ſcribere curavi; in Actibus Apoſtolorum libros duos: in epiſtolas ſeptem canonicas libros ſingulos, in Apocalpyſim S. Joannis libros tres: item capitula lectionum in totum novum Teſtamentum; item libros epiſtolarum ad diverſos, quarum de ſex ætatibus ſæculi una eſt, de manſionibus filiorum Iſrael una; una de eo, qvod ait Eſaias, & claudentur * ibi in carcerem, & poſt multos dies viſitabuntur: de ratione biſſexti una; de æqvinoctio, juxta Anatolium una. Item de hiſtoriis Sanctorum: librum vitæ & paſſionis S. Felicis confeſſoris de metrico Paulini opere in proſam tranſtuli. Librum vitæ & paſſionis S. Anaſtaſii male ex Græco translatum, & pejus a qvodam imperito emendatum, prout potui, ad ſenſum correxi. Vitam S. patris monachi ſimul & antiſtitis Chutberti & prius heroico metro, & poſtmodum plano ſermone deſcripſi; hiſtoriam Abbatum monaſterii hujus, in qvo ſupernæ pietati deſervire gaudeo, Benedicti & Ceolfridi & ** Huetberti in libellis duobus: Hiſtoriam eccleſiaſticam noſtræ inſulæ ac gentis in libris qvinqve. Martyrologium de natalitiis SS. Martyrum diebus, in qvo omnes qvos invenire potui, non ſolum qva die, verum etiam qvo genere certaminis, vel ſub qvo Judice mundum vicerunt, diligenter annotare curavi; librum Hymnorum diverſo metro ſive rithmo, librum epigrammatum heroico metro ſive elegiaco, de natura rerum, & de temporibus libros ſingulos. Item de temporibus librum unum majorem, librum de Orthographia, alphabeti ordine diſtinctum. Item librum de metrica arte, & huic adjectum alium de ſchematibus ſive tropis libellum, hoc eſt, de figuris modiſqve locutionum, qvibus Scriptura ſancta contexta eſt. Centonizavit etiam expoſitionem in Cantica canticorum, collectis ſententiis de libris Gregorii Papæ; per diverſa opera illius. Obiit anno DCC. XXXIV. Dominicæ incarnationis, Leone Romanis imperante, Francis Carolo Martello, principante ſub Theoderico Rege, ſuper Anglos regnante Edilberto. *Vide Honorium IV. 1.*

* Eſ. XXIV, 22. ** Huatberti. Chutberti.

Cap. 69. PAULUS, diaconus Neapolitanæ eccleſiæ, tranſtulit de Græco in Latinum, vitam ſanctæ Mariæ Ægyptiacæ.

Schol. Paulus Neapolitanæ eccleſiæ diaconus, tranſtulit *vitam S. Mariæ Ægyptiæ*, qvam Sophronius Hieroſolymitanus Epiſcopus Græce ſcripſerat. Exſtatqve ad diem 9. Aprilis apud Surium. Hanc vitam poſtea carmine reddidit Hildebertus Cenomanenſis Epiſcopus: ut Henricus Gandavenſis in Catalogo cap. 8. narrat.

Cap. 70. ANIANUS vir ſpectabilis, jubente Athalarico Rege, volumen unum de legibus Theodoſii Imperatoris edidit, & monente Oruntio Epiſcopo, librum Joannis Chryſoſtomi in Matthæum de Græco in Latinum tranſtulit: (*ut & ſermones de laudibus S. Pauli. Qvæ omnia exſtant in Latina Chryſoſtomi editione.*)

Cap. 71. WALAFRIDUS Abbas vitam & miracula ſancti Galli Abbatis primo proſaice, deinde metrice compoſuit.

Schol. Walafridus Strabo, a vitio oculorum ſic dictus, Abbas Augiæ divitis ſeu majoris (aliis, Abbas S. Galli in Helvetiis) ſcripſit *de exordiis & incrementis rerum Eccleſiaſticarum* librum utilem, cum aliis ejuſdem argumenti ſcriptoribus Coloniæ 1568. Romæ 1590. & alibi typis editum. Scripſit item *vitas SS. Abbatum Galli & Othmari*, a Surio 16. Oct. & 16. Nov. publicatas. Obiit anno octingenteſimo qvadrageſimo nono. Errant qvi ex Walafrido & ex Strabone duos faciunt.

Cap. 72. CHRISTIANUS, ab Aqvitania in Galliam veniens, nomen ſuum ſcribendo notificavit. Expoſuit enim Evangelium Matthæi, promittens etiam de aliis Evangeliis ſe tractaturum.

Schol. Chriſtianus Druthmarus, monachus ordinis Benedictini, ſcripſit, ad Stabulenſes & Malmundarienſes monachos, *Expoſitionem in Evangelium S. Matthæi*: qvæ Haganoæ 1530. eſt typis edita. Putatur vixiſſe ſub annum Chriſti 840.

Cap. 73. VERUS Epiſcopus vitam Eutropii Epiſcopi Arauſicæ Galliarum urbis, illuſtrem virtutibus ac miraculis deſcripſit luculento ſermone.

Schol. Verus, Arauſicanus ſeu Arauſionenſis in Gallia Epiſcopus, ſcripſit res geſtas S. Eutropii ſui prædeceſſoris a. d. 27. Maij Martyrologio Rom. adſcripti.

Cap. 74. GREGORIUS ſecundus hujus nominis Papa Romanus, interpellatus apud Conſtantinopolim a Juſtiniano Imp. ſuper qvibuſdam capitulis, optima reſponſione unamqvamqve qvæſtionem abſolvit, & ſcripta edidit. Reſcripſit etiam ad ſynodicam, qvam Joannes Conſtantinopolitanus Antiſtes Romam miſit. Hinc conſtans eccleſiaſticorum dogmatum defenſor, & contrariorum fortiſſimus impugnator, ſcripſit contra Leonem Imperatorem, qvi ſeductus a qvodam refuga fidei, nomine Beſer, juſſit ubiqve imagines Dei & Sanctorum ejus deponi & incendi.

Schol. Gregorius II. Papa Leonis Iſauri Imp. CP. impietati acerrime reſtitit, & S. Bonifacium, ad prædicandam Evangelii doctrinam in Germaniam miſit. De eo ſic Hadrianus Papa in epiſtola ad Carolum Magnum de imaginibus: *Dominus Gregorius Papa junior, una cum ſeptuaginta novem ſanctiſſimis Epiſcopis, ante confeſſionem beati Petri Apoſtolorum principis præſidens, una ſimul multorum ſanctorum Patrum teſtimonia roborantes venerari ac adorare ſacras imagines cenſuerunt.* Vivere deſiit anno ſeptingenteſimo triceſimo primo. Scripſit plures, eaſqve doctiſſimas *Epiſtolas* ad eundem Bonifacium, ad Carolum Martellum, ad Turingos, Saxones & alios Germaniæ populos, ad S. Germanum

 CP. Epiſ.

CP. Epiſcopum, ad Leonem Iſaurum & alios: qvæ in tomis Conciliorum, & apud Baronium in Annalibus leguntur.

Cap. 75. JOANNES, monachus & presbyter de Damaſco Syriæ, vita & doctrina clarus, cognomento Chryſorrhoas, animatus ſcriptis Gregorii Papæ, qvibus impugnabat impietatem Leonis Imperatoris, ſcripſit & ipſe Græcis Græce contra Leonem Imperatorem.

Schol. *S. Joannes Damaſcenus*, presbyter natione Syrus, vir magnæ doctrinæ ac ſanctitatis (qvem Iconomachi per contumeliam *Manzur* nominabant) temporibus Leonis Iſauri Imp. CP. ſcripſit *Orationes pro defenſione ſacrarum imaginum, adverſus dictum Leonem*, circa annum ſalutis ſeptingenteſimum triceſimum primum. Diu tamen poſtea ſupervixit, & multa paſſus eſt a Conſtantino Copronymo Imp. pro doctrinæ catholicæ defenſione. Scripſit item libros *qvatuor de Fide orthodoxa*: in quibus ipſe primus univerſam Theologiam (ut Bellarminus prudenter obſervavit) recto ordine comprehendit. Eum poſtea ſunt imitati *Petrus Lombardus* Epiſcopus Pariſienſis, qvi vulgo *Magiſter ſententiarum* audit, & alii Doctores Scholaſtici, ut vocant. Opera ejus in unum collegit, magna ex parte Latina fecit, & Pariſiis 1577. publicavit Jacobus Billius Prunæus Abbas. His librum Damaſceni *contra Acephalos*, & alterum *contra Neſtorianos* adde, qvos Caniſius tomo 4 Lectionis antiqvæ foras dedit. De *Damaſceno & Coſma Hieroſolymitano* ita Suidas in Lexico: *Joannes Damaſcenus, cognomento* Mauzur, *vir & ipſe celeberrimus, ætatis ſuæ nulli eorum, qvi doctrina fuerunt illuſtres, ſecundus. Ejus ſcripta ſunt permulta, & præcipue philoſophica. Et in ſacram Scripturam Parallela ſelecta; & Canticorum Canones iambici, & oratione ſoluta. Eodem etiam tempore* Coſmas Hieroſolymitanus *floruit, vir ingenioſiſſimus, & omnino ſpirans illam ſuavem modulationem muſicam. Illi autem Canticorum Canones Joannis & Coſmæ nullam cum aliorum ſcriptis comparationem admiſerunt, nec admittent, qvamdiu noſtra vita tranſigetur: ſed ut hactenus incomparabiles fuerunt, ſic etiam in perpetuum erunt, & qvamdiu homines vivent.*

Qvod ad *hiſtoriam Barlaami & Joſaphati* attinet, ſunt qvi arbitrantur Damaſcenum illius non eſſe ſcriptorem: etſi Billio, Roſweido ſupra pag. 37. citato, aliiſqve ſic viſum fuerit. Rade: .. in Iſagoge ſua ad Joannem Climacum ſeu Sinaitam, cenſet eſſe fœtum *Joannis monachi e cœnobio S. Sabæ*: ut legitur in ms. ſyllabo Bibliothecæ Heidelbergenſis. Ego qvod certo ſtatuam, non habeo: hoc ſcio, Joannem qvoqve Damaſcenum, foro ac turbis ſæculi relictis, monachum in Laura S. Sabæ fuiſſe.

Cap. 76. GREGORIUS tertius ſcripſit & ipſe commonitoria ſcripta ad Imperatores Leonem & Conſtantinum, per qvos perſecutio gravis commota erat contra imagines Dei, Sanctorumqve ejus: qvæ ſcripta ſautores Imperatorum portitoribus auferentes, diſcerpſerunt ea. Gregorius iterum ſcripta Imperatoribus miſit, & iterum ea a portitoribus ablata ſunt, & diſcerpta. Qvia ergo Imperatores nolebant ſuſcipere commonitoria Apoſtolicæ auctoritatis ſcripta, Gregorius Papa contra eos multa ad multos ſcripta edidit. *Obiit anno Chriſti 741.*

Cap. 77. ZACHARIAS Papa libros Dialogorum primi Gregorii Papæ de Latino in Græcum tranſtulit, & plures Latinæ linguæ ignaros lectione eorum illuminavit. *Vide Iſidorum c. 27. Honorium III. 32. Obiit 752.*

Cap. 78. CHRODOGANDUS Metenſis Epiſcopus, Pipini Regis ex ſorore nepos, nobilitatem generis nobilitans, fervore ſanctæ religionis ſcripſit Regulam, qvam ſpecialiter Metenſis eccleſiæ clericis obſervandam dedit.

Cap. 79. ADRIANUS Papa libros epiſtolarum primi Gregorii Papæ abbreviavit, & utiliora qvæqve decerpens, tredecim libros ad duos redegit. Scripſit etiam ad Imperatores Leonem juniorem, & Conſtantinum filium ejus, pro venerandis imaginibus Dei & Sanctorum ejus. Scripſit ad Carolum Imperatorem librum Apoſtolicæ auctoritatis, arguens errorem eorum, qvi infirmare volebant qvædam capitula, qvæ ſecunda Nicæna ſynodus promulgaverat, auctoritate trecentorum qvinqvaginta Epiſcoporum, qvi hæreſin, execrantium imagines Dei Sanctorumqve ejus, anathematizaverunt. *Exſtant in tomis Conciliorum. Obiit an. 796.*

Cap. 80. PAULUS monachus Caſinenſis cœnobii, natione Italus, propter ſcientiam litterarum a Carolo Magno Imperatore adſcitus, ſcripſit vitam primi Gregorii Papæ; ſcripſit geſta Pontificum Metenſium; ſcripſit miracula ſancti Arnulphi, qvi primo Major domus Regis Francorum, poſtea Metenſium Epiſcopus, eremiticam vitam expetiit. Hiſtoriam qvoqve Vinnulorum, qvi poſtea nominati ſunt Longobardi, luculento & plano ſermone ſcripſit.

Schol. *Paulus*, Warnetridi & Theodolindæ filius, cognomento *Winfridus*, natione Longobardus primum diaconus Aqvilejenſis, dein *Deſiderii* ultimi Longobardorum Regis Cancellarius fuit. Is victo rege ſuo, inter nobiles captivos a *Carolo Magno* abductus, magno in honore, propter prudentiam & eruditionem variam, aliqvamdiu fuit. Poſtea ob ſuſpicionem neſcio qvam, in Diomedæam inſulam eſt relegatus, unde ad *Arichim* Beneventanum Principem, Deſiderii Regis generum, profugit. Eoqve defuncto monachum in Caſino monte induit. Præter *vitas SS. Gregorii I. Papæ & Arnulfi Metenſis*, a Sigeberto memoratas, inſuper *res geſtas S. Cypriani* Epiſcopi Carthaginienſis ac martyris (qvem libellum Pamelius operibus ejuſdem Cypriani præfixit) item vitas *SS. Benedicti, Mauri & Scholaſticæ virginis*; qvæ poſteriores tres cum poematibus Proſperi Martinengi Romæ 1590. fuerunt editæ. Verſus ejuſdem Pauli *de Scholaſtica virgine* Arnoldus Vionus in ſuo Ligno vitæ 10. Feb. publicavit; *Geſta* porro *Epiſcoporum Metenſium*, hic a Sigeberto memorata, exſtant in Corpore Hiſtoriæ Franciæ.

Magnam qvoqve ſui partem *Hiſtoria Miſcella* huic Paulo debet. Nam priores undecim libri ſunt iidem ac decem libri *Eutropii*: niſi qvod aliqva ſubinde de ſuo Paulus addat. Eutropium exinde continuat Paulus, cujus ſunt libri qvinqve ſeqventes. Ceteri, nempe decimus ſeptimus, & qvi conſeqvuntur, *a Lan-*

dulpho

dulpho Legato, additi ſunt, potiſſimum ex *Georgio Theophane*, ſive ex *Anaſtaſio Bibliothecario*, qvi Theophanem vertit.

Cap. 81. CAROLUS Imperator, per manum hujus Pauli diaconi ſui, decerpens qvæqve optima de ſcripturis Catholicorum Patrum, lectiones unicuiqve feſtivitati convenientes per circulum anni in Eccleſia legendas, compilari fecit in duobus voluminibus.

Schol. Anno 814. Carolus magnus Imp. & Rex Francorum, V. Kal. Februarii, Aqviſgrani diem clauſit extremum, ætatis 71. regni 47. imperii 14. anno; ibidem conditus. Viros eruditos, in his *Alcuinum, Paulum Forojulienſem, Eginhardum, & Uſuardum* æſtimavit ac fovit. & ipſe varie doctus atqve eruditus: ut epitaphium, qvod verſibus Hadriano Papæ ſcripſit, abunde teſtatur. *Capitula ſive Edicta Caroli Magni & Lud. Pii*, a ſe in libros qvattuor digeſta, *Anſegiſus* Abbas Laubienſis anno octingenteſimo viceſimo ſeptimo publicavit, qvæ Petrus Pithoeus Lutetiæ 1588. edenda curavit; poſt ibidem 1603. recuſa. Anſegiſus porro Laubienſis antiqvior fuit illo *Anſegiſo*, qvi anno demum octingenteſimo primo creatus fuit Archiepiſcopus Senonenſis. Exſtat & *Codex Carolinus*, a Gretſero in Germania editus.

Cap. 82. HILDUINUS, Abbas ſancti Dionyſii Pariſienſis, ſcripſit ad Ludovicum Imperatorem utroqve ſtilo, id eſt, proſaico & metrico; vitam ipſius Dionyſii.

Schol. *Hilduinus* Abbas monaſterii S. Dionyſii, ſecundo lapide a Lutetia ſiti, vitam S. Dionyſii Pariſienſis Epiſcopi proſa & metro complexus eſt. Proſam primus Matthæus Galenus Coloniæ 1563. cum ſuis Areopagiticis, & poſtea Surius 9. Octobris edidit. Libri qvattuor metrici in cœnobio Gemblacenſi mss. adſervantur. Hilduino Rabanus Maurus ſuos in IV. libros Regum commentarios inſcripſit.

Cap. 83. ALCUINUS ſive Albinus, de Brittannia oriundus, & inde ab Imperatore Carolo evocatus, & tanta familiaritate ei acceptus, ut appellaretur Imperatoris delitioſus, cujus maxime magiſterio ipſe Imperator omnibus liberalibus artibus initiari ſatagebat, multa ſcripſit. Scripſit in Geneſim dialogum: ad Widonem Comitem de virtutibus & vitiis librum, de qvibuſdam Pſalmis enchiridion. Fecit tractatus ſuper Evangelium Joannis. Scripſit ad ipſum Imperatorem libros de ſancta Trinitate: reſpondit qvæſtionibus a Fredegiſo ſibi propoſitis. Scripſit Prognoſticon de futuro ſæculo. Scripſit ad Eulaliam virginem de natura vel immortalitate animæ: juſſu Imperatoris correxit divinam bibliothecam, & alia nonnulla ſcripſit.

Schol. Præter opera hic a Sigeberto commemorata, ſcripſit inſuper *Alcuinus libros IV. de imaginibus*, ut Rogerus Hovedenus in geſtis anni 792. indicat; ſed ii nomine Caroli Magni Imp. falſo editi fuerunt. Hos Lutetiæ primus typis publicavit *Eliphilus*, hoc eſt, Joannes Tilius, Meldenſis Epiſcopus. *Vide ad Honorii IV. 2.*

Cap. 84. EINARDUS ſcripſit vitam Caroli Imperatoris, tanto veracius, qvanto adhæſit ei familiarius. Hic imitatus Bedam, qvi abbreviavit Hebraicum Pſalterium, excerpendo de illo omnes verſus, verba orationis habentes; abbreviavit & ipſe Gallicanum Pſalterium, qvo nos Galli utimur, excerpens de illo omnes verſus verba orationis continentes.

Schol. *Eginhardus*, Sigeberto *Einardus*, Caroli Magni Imp. Cancellarius, & Abbas Blandinienſis ac S. Bavonis in urbe Gandavenſi, Suetonium æmulatus, eleganti ſtilo ſcripſit *Vitam ejuſdem Caroli*, Coloniæ & alibi ſæpe editam: *De translatione & miraculis SS. Marcellini & Petri* (qvorum ſacras reliqvias in Belgium attulit) libros qvattuor, a Surio editos: *De iiſdem rythmum*: ſeu carmen jambicum, a Surio pariter evulgatum. De Einardo ita Chronicon ms. Gandenſe: *Anno 826. Vir venerabilis Einardus, Ludovico piiſſimo Imp. multum familiaris, factus eſt Abbas Gandenſis cœnobii: qvi geſta inclyta & acta glorioſi Imp. Caroli Magni lucido ſtilo deſcripſit.* Meminit & operis hujus *Lupus* Abbas Ferrarienſis epiſtola ad Eginhardum ſcripta. Obiit anno. 844.

Cap. 85. HUSUARDUS monachus, provocatus ſtudio Hieronymi & Bedæ, qvi feſtivitates Sanctorum annuatim recurrentes partim annotaverant; maxime autem animatus ſtudio & juſſu magni Caroli Imperatoris, cui diſplicebat, qvod Hieronymus & Beda, ſtudentes nimis brevitati, prætererant plura neceſſaria, & qvam plures Kalendarum dies intactos reliqverant, in gratiam ejus ſtuduit opus imperfectum ſupplere, & feſtivitates Sanctorum per ſingulos Klaendarum dies annotans, integrum Martyrologium effecit.

Schol. *Huſuardi* vulgo *Uſuardi*, monachi Galli, Martyrologium Joannes Molanus, Doctor Theologus Lovanienſis, primus Notis & Additionibus illuſtravit: eſtqve in omnium manibus. De illo & aliis antiqvis Martyrologiis idem Molanus, in epiſtola ad Lectorem, itemqve Baronius in prolegomenis ad Martyrologium Romanum, fuſe agunt.

Cap. 86. ANGELOMUS monachus juſſu Drogonis Metenſium Epiſcopi, qvi filius erat Caroli Imperrtoris, fecit tractatus ſuper qvattuor libros Regum.

Schol. *Angelomus* monachus Luxovienſis in Comitatu Burgundiæ, non Lexovienſis, juſſu Drogonis Epiſcopi Metenſis (qvi Caroli Magni Imp. filius fuit) collegit ex veterum Patrum commentariis *Stromata in qvattuor libros Regum, & in Cantica canticorum*; Coloniæ 1530. & Romæ 1565. a Manutio excuſa.

Cap. 87. ATTULARIUS* monachus brevem libellum de Eccleſiaſticis officiis ſcripſit. Poſtea ſcribens de eadem re ad Ludovicum Imperatorem, ordinem & cauſſas Eccleſiaſticorum officiorum qvattuor libris planius digeſſit, & de myſteriis Miſſæ librum unum.

* al. Amularius.

Cap. 88. BELLATOR presbyter ſeptem libris expoſuit librum Sapientiæ Salomonis.

Cap. 89. RABANUS, qvi & Maurus, ſive Magnetius, ex Abbate Fuldenſi Archiepiſco-

epiſcopus Moguntiæ, ſcripſit librum de laude ſanctæ Crucis, mira varietate depictum, qvem miſit Romæ S. Petro offerendum. Scripſit ad Otgarium Archiepiſcopum librum ſuper libros Sapientiæ Salomonis. Scripſit ſuper librum Machabæorum primum, ſuper Eſdram, ſuper Judith, de myſteriis Miſſæ librum unum, de benedictionibus Patriarcharum librum unum. Scripſit ad Hilduinum Abbatem in Regum libros qvattuor, de qvæſtionibus Canonum, ad Heribaldum Epiſcopum, librum unum, ad Reginbaldum Coepiſcopum de eadem re librum unum, & alia. *Honorius. IV.* 4.

Cap. 90. FRECULFUS Epiſcopus ſcripſit ad Eliſacharum Hiſtoriam a conditione mundi uſqve ad natiuitatem Criſti. Difficultatem etiam intercurrentium qvæſtionum enodare non neglexit, & interponendo divinæ hiſtoriæ ſæculares hiſtorias, contemporalitates regnorum ſibi coaptans, conſummavit hoc opus in ſeptem libris.

Schol. Freculphus, ex monacho Fuldenſi Epiſcopus Lexovienſis in Normannia, ſcripſit Chronicon ab orbe condito uſqve ad tempora Caroli Magni. Poſteriorem partem *Juditha*, Lud. Pii Imp. conjugi, dicavit. Econtra Rabanus Maurus Freculpho ſuos in Geneſim commentarios inſcripſit. Claruit 840.

Cap. 91. AMBROSIUS Autbertus ſcripſit librum de cupiditate: ſcripſit etiam libros decem ſuper Apocalyſim, & alia nonnulla.

Schol. Ambroſius Autbertus, al. *Ausbertus*, monachus, claruit anno 890. & ſcripſit commentarios *in Apocalypſim, in Pſalmos, & in Cantica canticorum*, Coloniæ 1536. in fol. editos.

Cap. 92. FLORUS Epiſtolas Pauli ex integro expoſuit, qvi nihil a ſe dicens, ſed omnes Auguſtini libros revolvens, & capitula epiſtolarum Pauli, ab Auguſtino diverſis locis expoſita, recolligens, ipſa capitula expoſita reſtituit ordini epiſtolarum; annotans ſingulos Auguſtini libros, in qvibus ea capitula expoſita erant: & ſic novo & mirabili ſtudio de alieno labore magnum ſui operis volumen edidit.

Schol. Florus a Sigeberto hoc capite memoratus, niſi fallor, eſt is qvi *S. Pauli Epiſtolas* verbis S. Auguſtini, hinc inde collectis, expoſuit; qviqve ejuſdem Auguſtini de Prædeſtinatione ſententiam defendit *adverſus Joannem Erigenam*, infra cap. 94. memorandum. Ab iſto Floro videtur fuiſſe alius *Florus, qui Bedæ Martyrologium auxit*, poſtea ab Vſuardo amplificatum. Vocatur hic vulgo *Florus Magiſter*, fuitqve monachus Benedictinus Trudonopoli in Diœceſi Leodicenſi; ſi Trithemio credimus. Hujus item Flori Magiſtri videtur eſſe *Expoſitio Miſſæ*, qvæ in Bibliotheca veterum Patrum legitur. Petavius memorat *Florum Magiſtrum Lugdunenſem diaconum*, qvi Lugdunenſis eccleſiæ nomine ſcripſit contra Hincmarum Remenſem Epiſcopum, circa an. 848.

Cap. 93. LUPUS SERVATUS librum compoſuit de tribus Qvæſtionibus, id eſt, de libero arbitrio, de prædeſtinatione bonorum & malorum, de ſanguinis Chriſti qvadam ſuperflua taxatione vel redemtione, uſqve ad ſalutem impiorum. Nam ſuper hac re orta eſt qvædam fidei turbatio, anno Domini octingenteſimo qvadrageſimo nono.

Schol. Lupus Servatus, Abbas Ferrariæ in diœceſi Senonenſi, Rabani Mauri diſcipulus, præter Qvæſtiones hic memoratas, ſcripſit *librum Epiſtolarum*, Lutetiæ a Maſſono 1588. publicatum, & *Vitam S. Wigberti* Abbatis Fritislarienſis, Moguntiæ 1602 a Buſæo editam. Obiit an. 852.

Cap. 94. JOANNES ERIGENA * jubente Carolo, Ludovici Imperatoris filio, libros Dionyſii Areopagitæ in Latinum tranſtulit. * MSS. Gemblac. & Affligem. *Eurigena.*

Schol. De Joanne Erigena ſic ſcribit Nicolaus Papa, in epiſtola ad Carolum Calvum: *Relatum eſt Apoſtolatui noſtro, qvod opus B. Dionyſii Areopagitæ, qvod de Divinis nominibus, vel cæleſtibus ordinibus Græco deſcripſit eloqvio qvidam vir Joannes, Scotus genere, nuper in Latinum tranſtulerit: qvod juxta morem nobis mitti, & noſtro judicio debuit approbari; præſertim cum idem Joannes, licet multæ ſcientiæ eſſe prædicetur, olim non ſane ſapere in qvibuſdam freqventi rumore dicatur.*

Cap. 95. BERTRAMUS * ſcripſit librum de corpore & ſanguine Domini, & ad Carolum librum de prædeſtinatione. * MSS. Gemblac. & Viridis Vallis *Ratramnus.*

Schol. Bertramus ſcripſit librum de corpore & ſanguine Domini, excuſum, Coloniæ 1532. Baſileæ in Micropresbytico, & alibi; ſed damnatum a Tridentinis Cenſoribus. Ita *Molanus* in ms. Bibliotheca ſacra. Hæretici cum primi typis ediderunt; * videnturqve illa inſeruiſſe, qvæcumqve vel obſcura, vel in ſpeciem prave ſonantia leguntur. Plurimis certe locis veram Chriſti præſentiam poſt conſecrationem adſtruit & tranſſubſtantionem docet: ut ne ipſe qvidem interpolator id ſub finem diſſimulet, dicens multa non cohærere, & præcedentia ſeqventibus contradicere. Hoc inter alios obſervavit *Bartholomæus Petrus Lintrenſis*, Doctor Theologus Duacenſis. Contra Bertramum ſcripſit *Paſchaſius Ratbertus*; ut ad Honor. IV. 10. diximus. * Prima Bertrami editio Colonienſis curata a Romano catholicis.

Cap. 96. MICHAEL & Theophilus Imperatores ſcripſerunt Ludovico Regi Francorum librum utiliſſimum de veneratione imaginum.

Cap. 97. PASCHASIUS Ratbertus, Abbas Corbejenſis, ſcripſit ad Placidum Abbatem, librum de Sacramento corporis & ſanguinis Chriſti. *Honor. IV.* 10.

Cap. 98. ALMANNUS monachus Altvillarenſis ſcripſit vitam ſancti Niuardi Archiepiſcopi Remenſis, vitam Sindulphi, vitam Helenæ Reginæ, & translationem ejuſdem a Roma ad cœnobium Altvillarenſe: & qvia ſuo tempore Francia a Normannis vaſtabatur, exemplo Hieremiæ prophetæ, deſolationem Franciæ, & ſui cœnobii qvadruplici planxit alphabeto.

Cap. 99. HINCMARUS, ex monacho ſancti Dionyſii Pariſienſis Archiepiſcopus Remenſis, vitam ſancti Remigii Remenſis, primo breviter deſcriptam, ex brevi in

librum

librum magnæ qvantitatis augmentatam ex magno libro abbreviatam ſtudio Fortunati Epiſcopi & Poetæ: hanc, inqvam, vitam Hincmarus deſcripſit, inſerens tam ea qvæ in hiſtoriis majorum de ortu, vita, vel morte ſancti Remigii invenit, qvam ea qvæ in diverſis ſchedulis diſperſa collegit; & ſecundum legem hiſtoriæ nec illa prætermiſit, qvæ vulgata relatione didicit, nec teſtamentum ejus præteriit. Reſcripſit ad Eccleſiam Ravennatem ſub perſona Magni Caroli Imperatoris.

Schol. *Hincmari* Epiſtolas A. 1620. Moguntiæ Joannes Buſæus, & 1615. Joannes Cordeſius Pariſiis, cum aliis ejuſdem opuſculis, ediderunt. Notitiam villæ Noviliacæ, qvam a Carolo Calvo impetrarat, Sirmondus cum Flodoardo publicavit. Vita S. Remigii, ab Hincmaro ſcripta, apud Surium 1. Oct. legitur. Obiit anno 882. ut Flodoardus lib. 3. c. 30. tradit.

Cap. 100. ADREVALDUS, qvi & Adelbertus, monachus Floriacenſis, ſcripſit hiſtoriam miraculorum, qvæ oſtenſa ſunt per Gallias ſancti Benedicti Caſinenſis meritis, a tempore qvo corpus ejus tranſlatum eſt a monte Caſino ad cœnobium Floriacenſe, uſqve ad tempus Odonis Regis Francorum.

Cap. 101. AIMONIUS, monachus Floriacenſis, hiſtoriam miraculorum S. Benedicti ab Adrevaldo initiatam perfecit, perducens eam a tempore Odonis Regis uſqve ad tempus Roberti Regis Francorum. Scripſit etiam hiſtoriam Francorum, & ſitum Galliarum diſtinxit.

Schol. *Aimonius* ſive *Aimoinus* fuit Monachus inclyti cœnobii S. Germani Pratenſis, ad muros urbis Pariſienſis. Scripſit inter alia *libros qvinqve de geſtis Francorum*, ſtudio Jacobi Breulii, monachi ejuſdem loci, recenſitos, & 1603. Lutetiæ editos. Exſtant iidem apud Fecherum in Corpore Hiſtoriæ Franciæ.

Cap. 102. NICOLAUS Papa epiſtolas Apoſtolicæ auctoritatis, ad diverſos a ſe ſcriptas, in uno volumine redegit. *Exſtant in tomis Conciliorum.*

Cap. 103. ANASTASIUS, jubente Nicolao Papa, tranſtulit in Latinum vitam Joannis Eleemoſynarii ſcriptam Græce a Leontio Epiſcopo.

Schol. *Anaſtaſius*, S. R. E. Bibliothecarius, *SS. Joannis Eleemoſynarii, Demetrii martyris & aliorum vitas*, item *Georgii Theophanis Chronicon*, & alia multa de Græco Latina fecit. Scripſit & *hiſtoriam de vitis Pontificum Romanorum*: qvam a Marco Velſero acceptam Jo. Buſæus cum mss contulit, & Moguntiæ 1602. publicandam curavit. Anaſtaſii ejuſdem *Collectanea*, qvæ in gratiam *Joannis diaconi Romani*, infra cap. 106. a Sigeberto memorandi (cum Eccleſiaſticam hiſtoriam hic meditaretur) e Græcis verſa concinnavit, anno 1620. Pariſiis ſunt edita a Sirmondo.

Cap. 104. ERICUS monachus vitam Germani Autiſiodorenſis Epiſcopi, metrico ſtilo, luculenter ſex libellis deſcripſit. *Exſtant Pariſiis editi* 1543.

Cap. 105. MILO, monachus S. Amandi, ſcientia litterarum clarus, ſcripſit metrico ſtilo, vitam ſancti Amandi. Scripſit etiam ad Carolum Regem metrice librum de Sobrietate.

Schol. *Milo Elnonenſis* monachus, ad S. Amandum in Pabula, ordinis S. Benedicti, avunculus & magiſter Hucbaldi Elnonenſis, vir eruditiſſimus, ſcripſit *vitam S. Amandi*, Epiſcopi Trajectenſis ad Moſam, ac fundatoris cœnobii Elnonenſis, verſu & proſa. Hanc Surius a. d. 6. Februarii publicavit. Verſus ad Haymimum ſacerdotem ſcripti libris qvatuor, hoc initio, *Feſta propinqvabant noſtri veneranda patroni*, exſtant mss. Elnone, & Audomaropoli ad S. Bertinum, & alibi. *Liber de Sobrietate*, ad Imp. Carolum Calvum; *De S. Cruce* carmen hexametrum duplex, in modum ſphæræ ingenioſiſſime compoſitum; *de conflictu Veris & Hiemis* carmen item hexametrum; mss. omnia adſervantur Elnone ad S. Amandum, in diœceſi Tornacenſi. Obiit anno 871.

Cap. 106. JOANNES, diaconus Romanæ Eccleſiæ, ad Joannem ſeptimum hujus nominis Papam, ſcripſit urbano ſtilo qvatuor libros de vita primi Gregorii Papæ: & idem, petente Gauderico Velitrenſi Epiſcopo, ſcripſit etiam geſta Clementis Papæ.

Schol. *Joannes diaconus Romanus* Anaſtaſio S. R. E. Bibliothecario, ſupra cap. 103. laudato, familiaris fuit: & in gratiam hujus Joannis diaconi, Hiſtoriam eccleſiaſticam meditantis, plurima e Græcis Latina idem Anaſtaſius reddidit. Ex iis non pauca Jac. Sirmondus, S. I. Theologus, 1620. Lutetiæ publici juris fecit.

Cap. 107. HUCBALDUS monachus ſancti Amandi, peritia liberalium artium ita inſignis, ut philoſophis conferretur, vitas multorum Sanctorum ſcripſit: & qvia in arte muſica præpollebat, cantus multorum Sanctorum dulci & regulari melodia compoſuit. Scripſit etiam librum de arte Muſica, ſic contemperans chordas monochordi litteris alphabeti, ut poſſit qvis per eas, ſine magiſterio alterius, diſcere ignotum ſibi cantum. Scripſit etiam ad Imperatorem Carolum Calvum librum trecentorum verſuum, in laudem Calvorum, cujus omnia verba incipiunt ab una littera, id eſt, C. ut, *Carmine clariſona Calvis cantata Camœna.*

Schol. *Hucbaldus*, al. *Hugbaldus*, aut *Hubaldus*, ordinis S. Benedicti, ad S. Amandum monachus Elnonenſis, *nepos Milonis ibidem monachi, litteris inſignis, ſcriptis celebris, Muſicus qvoqve excellens fuit, & cantum multorum Sanctorum compoſuit*; ut Chronici Elnonenſis ms. verbis utar. Scripſit vitam *S. Lebuini*, patroni Daventriæ, ad Albricum Epiſcopum Vltrajectenſem; *vitam S. Rictrudis* Abbatiſſæ Marchianenſis; vitam *S. Aldegundis* Abbatiſſæ & fundatricis Melbodienſis in Hannonia: exſtantqve iſtæ hiſtoriæ in tomis Surianis. Scripſit item vitam *S. Madelberta*, Abbatiſſæ Melbodienſis, qvæ ms. legitur in cœnobio S. Gisleni in Hannonia; & hiſtoriam *S. Cilinia*, matris B. Remigii, Francorum Apoſtoli. *Carmen de laude Calvorum*, 136. verſuum, in qvo verſus omnes a littera C. incipiunt, ad Carolum Calvum, eſt in omnium manibus. Obiit anno nongenteſimo triceſimo.

Cap. 108. NOTGERUS Abbas ſcripſit librum de Muſicis notis, & ſymphoniarum modis: ut poſſit qvivis videre & intelligere, qvomodo differant a ſe intervalla ſymphoniarum.

Schol. *Notgeri* Abbatis & Honorius ſupra lib. 4. c. 9. meminit. Videtur idem cum Notgero Abbate, hic per Sigebertum laudato. Si titulum Abbatis tollas, videri qveat, hic deſignari *Notgerum* ſeu *Notkerum* cognomento *Balbulum*, monachum illuſtris cœnobii S. Galli apud Helvetios, in diœceſi Conſtantienſi, qvi anno nongenteſimo duodecimo obiit, & *Martyrologium* ſcripſit, editum a Caniſio tomo 6. Lectionis antiqvæ.

Cap. 109. ENCHIRIADES, ſub perſona diſcipuli interrogantis, & magiſtri reſpondentis ſcripſit dialogum de ratione Muſicæ, & in tribus libris multiformes Muſicæ regulas explicuit.

Cap. 110. AURELIANUS, clericus Remenſis eccleſiæ, ſcripſit ad Bernardum Archicantorem, poſtea Epiſcopum, de regulis modulationum, qvas tonos ſive tenores appellant, & de earum vocabulis.

Cap. 111. REGINO Abbas Prumienſis ſcripſit, ad primum Alberonem Metenſem Epiſcopum, Chronicam, continentem præcipua geſta Francorum, qvam a nativitate Chriſti perduxit uſqve ad annum nati Chriſti D. CCCC. octavum.

Schol. *Regino* Prumienſis in diœceſi Trevirenſi Abbas, ſcripſit *Chronica* ab anno Chriſti primo uſqve ad annum nongenteſimum decimum: qvæ cum appendice qvinqvaginta ſeptem annorum, ſunt edita, 1566. Francofurti. Cæterum ad explendas lacunas, & ad alia ſupplenda qvæ in vulgata Reginonis editione deſiderantur, juverit *fragmentum Annalium Francicorum* anno 741. ad annum 793. qvod Caniſius tomo 3. Lectionis antiqvæ publicavit.

Cap. 112. AUXILIUS ſcripſit dialogum ſub perſona infenſoris & defenſoris, divinis & canonicis exemplis munitum, contra inteſtinam diſcordiam Romanæ Eccleſiæ, ſcilicet de ordinationibus, exordinationibus & ſuperordinationibus Romanorum Pontificum & ordinatorum ab eis exordinationibus & ſuperordinationibus.

Cap. 113. MAXIMUS Epiſcopus ſcripſit librum de Eccleſiaſticis miniſteriis, & de habitu clericorum.

Cap. 114. DINAMIUS vir illuſtris ac patricius ſcripſit plenam virtutibus vitam S. Marii, qvi fuit Abbas Bobacenſis cœnobii.

Schol. *Dinamius* patricius vitam *S. Maximi*, primum Abbatis Lerinenſis, poſt Epiſcopi Reienſis ſcripſit & Urbico, qvi Fauſto in cathedra Reienſi ſucceſſerat, dedicavit. Exſtat in Suriana collectione 27. Novembris, & in Chronologia Lerinenſi. An hic apud Sigebertum ſit legendum *S. Maximi*, non habeo qvod aſſeram. De *Mario Bobacenſi* hactenus nihil legi.

Cap. 115. PELAGIUS, diaconus Romanæ Eccleſiæ, tranſtulit de Græco in Latinum de vita & doctrina, & de perfectione ſanctorum Patrum libros ſedecim; ſcilicet de profectu monachorum librum unum; de qviete unum, de compunctione unum, de continentia unum, contra fornicationem unum: qvod monachus nihil debeat poſſidere, unum; qvod nihil per oſtentationem fieri debeat, unum; de patientia & fortitudine unum; qvod non oporteat judicare qvemqvam, unum; qvod oportet ſobrie vivere, unum; qvod ſine intermiſſione & ſobrie oportet orare, unum; de humilitate unum; de pœnitentia unum; de charitate unum; de providentia ſive contemplatione unum. *Supra ad c. ult. Hieronymi de S. E.*

Cap. 116. JOANNES ſubdiaconus tranſtulit de Græco in Latinum de vita & doctrina Patrum librum unum. *Vide qvæ ad Hieron. l. c.*

Cap 117. MARTINUS Epiſcopus tranſtulit, per manum Paſchaſii diaconi, interrogationes & reſponſiones plurimas ſanctorum Ægyptiorum Patrum, in Dumienſi cœnobio. *Vide qvæ ad Hieron. l. c.*

Cap. 118. SMARAGDUS ſcripſit de vitandis vitiis, & tenendis virtutibus librum, qvem attitulavit Diadema monachorum; qvia ſicut diadema gemmis, ita hic liber refulget virtutibus. Scripſit etiam ſuper regulam ſancti Benedicti, & alia nonnulla. *Honor. IV. 6.*

Cap. 119. CÆSARIUS Abbas Lerinenſis ſcripſit & declamavit homilias, vitæ monachorum congruentes. *Gennad. c. 86.*

Cap. 120. LAURENTIUS* Mellifluus ſcripſit librum de duobus temporibus, id eſt, uno ab Adam uſqve ad Chriſtum, altero a Chriſto uſqve ad finem ſæculi. Declamavit etiam homilias ore qvaſi mellito; unde agnominatur Mellifluus.

* *Hic Laurentius presbyter, & Magiſter Gaudentii primi Novarienſium Epiſcopi claruit circa A. 363. Vide Acta Erud. T. 2. ſupplementi p. 525. 526.*

Cap. 121. BONIFACIUS Epiſcopus ſcripſit metrico ſtilo librum de virtutibus & vitiis.

Cap. 122. HALITGARIUS Epiſcopus Cameracenſis, ſcripſit ad Ebonem Remorum Epiſcopum, librum Pœnitentialem, ſecundum decreta Canonum.

Schol. *Halitgarius* ſive *Halitcharius*, Epiſcopus Cameracenſis & Atrebatenſis, vir Apoſtolicus, & ad res agendas natus, a Carolo Magno Imp. Conſtantinopolim ad Michaelem Imp. miſſus, benigne & honorifice ab illo ſuſceptus fuit. Ebone Remenſi Archiepiſcopo petente, ſcripſit *Pœnitentiale*, itemqve *libros qvinqve de vitiis, virtutibus, & ordine Pœnitentium*: exſtantqve hæc omnia apud Caniſium tomo 5. Lectionis antiqvæ. Obiit Cameraci anno octingenteſimo triceſimo ſecundo, conditus in Monte S. Eligii, ubi nunc viſitur Abbatia Canonicorum regularium, in diœceſi Atrebatenſi.

Cap. 123. REMIGIUS monachus Autiſiodorenſis, nominatus in exponendis ſæcularibus ſcripturis, notificavit ſe utilius, divinas etiam Scripturas exponendo. Expoſuit enim Canonem Miſſæ, qvid a qvibus in ea ſit poſitum vel additum demonſtrans. Expoſuit Cantica canticorum. Scripſit librum de divinis Officiis: ſcripſit de ſingulis feſtivitatibus Sanctorum; reſpondit Gualoni Æduorum Epiſcopo, interroganti de duabus qvæſtionihus. Una de altercatione Michaelis Archangeli cum diabolo de Moyſi corpore, qvod legitur in Epiſtola Judæ Apoſtoli. Altera de eo qvod reſpondens Dominus ad Job de turbine dixit; Ecce Beemoth qvem feci tecum, fœnum qvaſi bos comedet, & an extrahere poteris Leviathan hamo. Scripsit & alia. *De eo Bellarminus in Catalogo.*

Cap. 124. ODO muſicus, ex Archicantore Turonenſi monachus & primus Abbas Cluniacenſis, in homiliis ſcribendis & declamandis, & maxime in componendis in honore Sanctorum cantibus, elegans ingenium habuit.

Schol. *S. Odo*, Cluniacenſis Abbas primus, a. d. 18. Novembris Martyrologio Rom. adſcriptus, floruit anno nongenteſimo viceſimo. Scripſit tractatus duos de S. Martino Turonenſi Epiſcopo, excuſos Pariſiis 1511. cum Sulpitio Severo. Bibliothecam Cluniacenſem, ab Andrea Qvercetano editam, conſule.

Cap. 125. STEPHANUS, ex clerico Metenſi Epiſcopus Leodienſis, vitam & paſſionem ſancti Lamberti, ſcriptam incultius a Godeſcalco clerico, ſcripſit urbanius ad Hermannum Coloniæ Archiepiſcopum, & cantum nocturnum in honorem ejuſdem martyris. Canticum etiam de ſancta Trinitate, & cantum de inventione Stephani protomartyris auctentico & dulci modulamine compoſuit. Scripſit etiam ad Robertum Metenſem Epiſcopum capitularem librum, in qvo Capitula, Reſponſoria, Verſus, Collectas, per ſingulas noctis & diei horas, per integrum annum diſtincte congeſſit.

Schol. *Stephanus*, Leodicenſis Epiſcopus anno nongenteſimo tertio creatus, vivere deſiit anno nongenteſimo viceſimo. *Geſta S. Lamberti*, ab ipſo emendatius conſcripta, ex ms. codice 1612. Joannes Chapeavillus tomo I. Rerum Leodicenſium publicavit. Vide infra cap. 163.

Cap. 126. LUITPRANDUS,* Ticinenſis eccleſiæ diaconus, ſcripſit luculento & alterno ſtilo, ad Regimundnm Epiſcopum Eliberitanæ eccleſiæ Hiſpanorum, Hiſtoriam de geſtis Regum & Imperatorum ſui temporis, qvam attitulavit Antapodoſim, id eſt, Retributionem. *De eo Bellarminus in Catalogo & Pennottus, lic. 1. de Canonicis regul. cap. 52.*

* al. Liudprandus.

Cap. 127. RATHERIUS ex monacho Lobienſi Epiſcopus Veronenſis, vir miræ ſimplicitatis, ſcripſit vitam S. Urſinari Lobienſis; & bis pulſus ab Epiſcopatu Veronenſi, ſcripſit librum, in qvo faceta ſatis urbanitate deplorat ærumnas ſuas, multa ſuæ cauſſæ interſerens, qvæ poſſunt legentibus placere & prodeſſe. Poſtea ordinatus Epiſcopus Leodienſis eccleſiæ, & ab ea pulſus, ſcripſit librum qvem attitulavit Phreneſim. Scripſit librum qvem prætitulavit Inefficax, ut ſibi viſum eſt, garritus. Scripſit librum de corpore & ſanguine Domini, & de prædeſtinatione Dei. Scripſit contra hæreſim Anthropomorphitarum, id eſt, dicentium qvod Deus habeat corpoream & humanam formam: qvæ hæreſis tunc graviter vexabat Italiam. Scripſit Agoniſticon, id eſt, Præloqviorum libros ſex, Confeſſionum librum unum, & alia.

Schol. *Ratherius* monachus Lobienſis ſeu Laubienſis, in ditione qvidem Leodicenſi, ſed in diœceſi Cameracenſi fuit. His cum *Hilduino*, Lobienſi Abbate, in Italiam ad Hugonem Regem profectus, Veronæ datus eſt Epiſcopus; Mediolano autem Hilduinus. Qvarto poſt anno ab Hugone pellitur, eo qvod Arnoldo Baioariorum Duci favebat. Ticini exul. de ærumnis ſuis atqve moleſtiis, qvas in Epiſcopatu tulit, ad Pontificem Rom. epiſtolam ſcripſit. Vexabat eodem tempore Italiam Anthropomorphitarum hæreſis: contra qvam & verbis & ſcriptis pugnavit. Scripſit præterea in exilio Agoniſticon ſive Præloqviorum libros ſex; & vitam S. Urſmari Abbatis Lobienſis; qvæ exſtat apud Surium 18. Aprilis, ſed mutila: integra apud Lobienſes legitur. Fulcuinus tamen in Chronico Lobienſi tradit a Ratherio qvidem emendatum & auctum, ſed ab Anſone ſcriptum libellum. Scripſit inſuper *De arte Grammatica*; qvem librum *Sparadorſum* inſcripſit, (ut ex Fulcuino datur intelligi) Teutonico loqvendi more, qvod puerorum dorſum a flagris ſervet. Imperabat tum Italiæ *Otho* Germaniæ Rex. Is *Brunonem*, fratrem ſuum diſciplinæ Ratherii, inter Philoſophos palatinos primi, ut loqvitur idem Fulcuinus, tradidit. Bruno exinde Colonienſis electus Epiſcopus Ratherium ad Leodicenſem cathedram promovit; & factioſorum hominum odio preſſum Veronenſi poſtea ſedi reſtituit. Scripſit ſub id tempus, de ſecundo exilio ſuo; *Phreneſim*, eo qvod ut phreneticus rejiceretur; item *Perpendiculum & Sirmam*; *Synodicam ad diœceſanos presbyteros*, *Conjecturam vitæ ſuæ*, *Itinerarium Romanum*; *Sermones de Paſchate*; *Cœna Domini*; *Aſcenſione*, *Pentecoſte*, *& alia.* Ita Fulcuinus. Præter Sigebertum, addit Trithemius, ſcripſiſſe ipſum de corpore & ſanguine Domini librum unum, & Confeſſionum librum unum. Chronographia ejuſdem legitur ms. Gemblaci. Ceterum *pertaſus* (Fulcuini verba ſunt) *civium Veronenſium inſolentiam, ſimulqve ſuſpectam habens innatam illis perfidiam, de reditu agitabat.* Mittit igitur ab Abbatem librum, qvem inſcripſit *Conflictum duorum*, dicens in eo, fluctuare ſe, utrumne reverti debeat an non. Reverſus in Belgium, in Alnenſi monaſterio qvod reliqvum fuit vitæ egit, & Namurci anno 974. deceſſit *Verona Præſul, ſed ter Ratherius exul.* Corpus Lobium eſt delatum, & in templo S. Urſmari conditum.

Cap. 128. WANDALBERTUS ſcripſit Martyrologium metrico ſtilo.

Schol. *Wandalbertus* monachus Prumienſis ævo Lotharii Imp. floruit. Martyrologium heroico car-

mine concinnavit, qvod primo Bedæ tomo legi hoc titulo, *Ephemeridis Bedæ*, multi cenſent. Scripſit vitam & miracula S. Goaris, a Surio 6. Julii edita.

Cap. 129. WINDICHINDUS monachus Corbeiæ Saxonicæ, ſcripſit hiſtoriam Saxonum uſqve ad mortem primi Othonis Imperatoris, & ad Matildam filiam Othonis Imperatoris ſcripſit vitam ipſius Imperatoris. Scripſit metrice paſſionem Theclæ virginis: & vitam Pauli primi eremitæ alterno ſtilo ſcripſit.

Schol. *Windichindus*, al. *Witichindus*, natione Saxo, monachus Corbeiæ Saxonicæ ſeu Weſtfalicæ, ſcripſit *libros tres de rebus Saxonum*: in qvibus res geſtas Henrici I. & Othonis I. Imperatorum commemorat. Exſtant ii typis editi Baſileæ 1532. Francofurti 1577. & alibi. Deſinit in Othonis I. obitu, hoc eſt, in geſtis anni nongenteſimi tertii: qvo tempore etiam floruit.

Cap. 130. ROGERUS ſcripſit vitam Brunonis Colonienſis Archiepiſcopi, qvi fuit Dux & frater Othonis Imperatoris.

Schol. *Bruno*, Othonis I. Imp. frater germanus, Ratherii ſuperiore capite laudati diſcipulus, Coloniæ Archiepiſcopus, & Lotharingiæ univerſæ, hoc eſt, tam ſuperioris ſeu Moſellanæ, qvam inferioris ſeu Ripuariæ Lotharingiæ Dux ab Othone fratre renuntiatus, anno nongenteſimo ſexageſimo qvinto vivere deſiit. Vitam ejus, a Surio die 11. Octob. editam, ſcripſit *Rogerus* ſive *Rotgerius*, monachus Benedictinus ad S. Pantaleonem Coloniæ, qvi Brunoni coævus fuit. Faſtos noſtros Belgicos 11. Oct. lege.

Cap. 131. FLAUVALDUS monachus Remenſis ſcripſit Geſta Pontificum Remenſium; orditus narrationem ſuam a conditione ipſius civitatis, qvæ a qvalitate civium, qvi in bello erant duri cordis, primo aucupata eſt ſibi nomen Cordurus. Poſtea milites Remi, a Romulo fratre ſuo, a facie Romuli fugientes, ad eam profugerunt, eamqve a nomine principis ſui Remi Remum denominaverunt. Hic ſcriptor digne ſcriptoribus ideo connumeratur, qvia digreſſus ab opere ſuo memoriam faciens ſanctorum Martyrum vel Confeſſorum, qvieſcentium in eccleſiis, Remenſi eccleſiæ adjacentibus vel ſubjacentibus, vitas vel paſſiones eorum legentibus notificavit.

Schol. *Flauvaldus*, Petro Pithœo & aliis paſſim *Flodoardus*, presbyter & Canonicus eccleſiæ Remenſis, deinde monachus & Abbas cœnobii S Remigii in urbe Remenſi, libris qvatuor conſcripſit *geſta Epiſcoporum Remenſium*, ſive *Hiſtoriam eccleſiæ Remenſis*, qvæ pertingit uſqve ad annum Chriſti nongenteſimum qvadrageſimum octavum: eſtqve Lutetiæ 1611. a Jac. Sirmondo & Duaci 1615 a Georgio Colvenerio cum Notis edita. Idem ſcripſit *Chronicon*, vere aureum de rebus geſtis ab anno nongenteſimo decimo nono uſque ad annum nongenteſimum ſexageſimum ſextum; qvo & obiit. Chronicon iſtud P. Pithœus 1588. primus Pariſiis inter Scriptores XII. coætaneos rerum Francicarum, & poſtea Francofurtenſes 1594. evulgarunt. *Henricus Bunderius*, Dominicanus Gandenſis; qvi anno 1555. vixit, in ſuo Indice librorum manuſcriptorum per Belgium vicinaſqve provincias, enumerat & alia Flodoardi opera, hactenus mihi non viſa; his fere verbis: *Flodoardus presbyter ſcripſit de triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum, metrice, libros qvindecim, manuſcriptos Treveris in ſummo templo: De triumphis Chriſti & Sanctorum Palæſtinæ, metrice, libros tres, manuſcriptos ibidem: tertio De triumphis Chriſti, & Antiochiæ geſtis, metrice libros duos, manuſcriptos ibidem.* Qvæ ſcripta ſi adhuc exſtent, utinam qvis in lucem proferat!

Cap. 132. ADELMUS Epiſcopus (imitatus Symphroſium* qvi per proſopopœiam qvalitates ſingularum rerum exprimens ſcripſit librum ænigmatum metrice) exprimens & ipſe qvalitates rerum, ſcripſit Ænigmatum librum, & in mille verſibus conſumavit illum: ſicut ipſe in capitalibus litteris Prologi ſui præmonſtrat: Adelmus cecinit millenis verſibus odas.

* Sympoſium.

Schol. *Adelmum* (Bellarmino *Anthelmum*, Pitſeo *Aldhelmum*) hoc capite memoratum eſſe eumdem, qvem Sigebertus ſupa cap. 66. pag. 140. retulit, datur intelligi ex iis, qvæ idem Pitſeus libro de Scriptoribus Angliæ narrat. Fuit autem primum Abbas, & poſtea Epiſcopus apud ſuos, carmine, proſa, Latine, Græce doctiſſimus, juxta verſiculum, *Aldhelmus cecinit millenis verſibus odas.* Scripſitqve inter alia librum, contra errores Britonum & Scotorum, *de celebratione Paſchatis*: qvo libro multos ad ſaniorem mentem revocavit; ut Beda lib. 5. hiſtor. Anglic. narrat. Scripſit item *de virginitate* librum unum, ſoluta oratione, Pariſiis a Sonnio 1576 editum: *de laude virginum*, verſu heroico, librum unum, Ingolſtadii a Caniſio 1608. evulgatum; *de geſtis Sanctorum*; *Ænigmatum verſus mille*, & alia plurima, qvæ mss. latent in Angliæ bibliothecis. Obiit anno ſalutis ſeptingenteſimo nono. Sic fere Pitſeus. Vita ejus exſtat apud Surium die 28. Maij. De eodem & Bellarminus in Catalogo agit, ſub initium octavi ſæculi; a qvo (ut & a Pitſeo) vocatur Sanctus.

Cap. 133. THOMAS ſcripſit, ad Hilduinum dominum ſuum, librum Ænigmatum, brevem qvidem, ſed plenum veritatis & elegantiæ: in qvo inducit matrem Sapientiam, & ſeptem filias ejus, qvæ ſunt ſeptem liberales artes, per proſopopœiam exprimentes totam ſui convenientiam.

Cap. 134. THEODULUS Italus natione, Græca & Latina lingua eruditus, cum Athenis ſtuderet, audivit gentiles cum Chriſtianis altercantes: qvorum colligens rationes, reverſus contulit in allegoricam Eclogam, * introducens duas perſonas, altercantes, & tertiam de duarum dictis dijudicantem. Primam vocans Pſeuſtin a falſitate dictam, humana & fabuloſa proponentem: ſecundam Alithiam, divina & vera opponentem; tertiam Phroneſim a prudentia dictam, per qvam dubia examinantur. Theodulus interpretatur Dei ſervus. Titulus hujus libri eſt, Ecloga Theoduli. Hic ſub clericali norma obiit immatura morte, & ideo librum ſuum non emendavit.

* vide ad Trithem. c. 185.

Cap. 135. HAYMO expoſuit totum Paulum Apoſtolum, Apocalypſim, Eſaiam, Cantica canticorum, & alia; ſed omnia ad omnes non pervenerunt.

Schol.

Schol. *Hayme* Anglo-Saxo, Halberſtadenſis Epiſcopus, præter commentaria in utriuſqve Teſtamenti libros, ſupra pag. 91. memorata, ſcripſit *Epitomen hiſtoriæ ſacræ*, editam Coloniæ 1573. & Romæ 1564. cum Notis Petri Galeſinii.

Cap. 136. FULQVINUS, Abbas Lobienſis, ſcripſit Geſta Abbatum Lobienſium; ſubintroducens per digreſſionem plura legentibus utilia.

Schol. Fulqvinus ſeu *Fulcuinus*, Lobienſis Abbas, ſcripſit *Chronicon Lobienſe*, ſive *Geſta Abbatum Lobienſium*: qvæ mss. exſtant Lobii, Tornaci in Collegio Soc. Jeſu, Gemblaci, Leodici & alibi. Obiit anno nongenteſimo nonageſimo.

Cap. 137. HERIGERUS Abbas Lobienſis, litterali ſcientia clarus, ſcripſit Geſta Pontificum Leodienſium. Scripſit metrico ſtilo laudabiliter vitam ſancti Urſmari. Scripſit ad Hugonem epiſtolam de qvibuſdam qvæſtionibus: ſcripſit ſub ſua & Adelboldi Epiſcopi perſona dialogum de diſſonantia Eccleſiæ, de adventu Domini. Congeſſit etiam contra Ratbertum multa catholicorum Patrum ſcripta de corpore & ſanguine Domini.

Schol. *Herigerus* ſeu *Harigerus*, Abbas Lobienſis, obiit 1107. ante altare D. Thomæ ſacrum in S. Urſmari templo, a ſe conſtructo, ſepultus. Scripſit *Hiſtoriam ſeu Geſta Epiſcoporum Leodicenſium*. Exſtant ea mss. in veteri codice pergamenico Leodici ad S. Martinum, cum Notgeri Leodicenſis Epiſcopi ad Werenfridum Abbatem Stabulenſem præfatione, in qva iſta leguntur: *Non modo S. Remacli, verum etiam cæterorum noſtræ ſedis Pontificum tempora & geſta, qva undecumqve potuere corradi, ad noſtra uſqve tempora collegi.* Unde factum, ut qvæ Herigeri ſunt, Notgero a nonnullis adſcribantur. Verum cum Notgero hiſtoria illa nec a *Sigeberto*, nec a *Trithemio* tribuatur; neqve meminerit illius *Anſelmus* Legienſis in epiſtola ad Annonem Archiepiſcopum Colonienſem, nec *Ægidius* Aureæ Vallis monachus in epiſtola ad Mauritium Abbatem, adducor ut Herigerum illius hiſtoriæ auctorem eſſe credam. Accedit, qvod in Alnenſi codice ms. Herigeri nomen præfationi diſerte præfigatur; nuſqvam Notgeri. Edita eſt autem *Herigeri Hiſtoria*, Leodici 1613. cura Joannis Chapeavilli.

Scripſit præterea *Vitam S. Urſmari*, metrice, ms. Gemblaci; & *vitam S. Landoaldi*, ejuſqve translationem, libris duobus. Herigerum enim illorum librorum qvoqve eſſe auctorem, non Notgerum Epiſcopum (cui eos adſcribit Molanus, ad Uſuardum 19. Martii) ex veteri ms. Chronico Gandenſi conſtat, in qvo ad annum 981. ita legitur: *S. Landoaldi & ſociorum ejus miracula veraciter divulgata, juſſu Notgeri Pontificis eximii, ſunt collecta, & per Herigerum ejus didaſcalum, ac muſicæ artis peritum, breviter quidem, ſed ſatis diſcrete ac luculento ſermone ſunt deſcripta, & ipſius Epiſcopi auctoritate, atqve ſigilli ejus impreſſione roborata, & Wommaro Abbati cœnobii Gandenſis, omnibuſqve fratribus fideliter ſunt miſſa.* Alibi tamen idem Chronographus Gandenſis (videlicet ad annum 972.) Notgerum auctorem hiſtoriæ illius facere videtur, conſcriptæ cum ex antiqvis libris per Normannos & Danos olim ambuſtis, tum ex veterum fide dignorum relatione.

Reliqvit adhæc Herigerus *Dialogum de diſſonantia Eccleſiæ*, Adelboldo & Herigero interlocutoribus: exſtatqve ms. Gemblaci.

Contra Ratbertum.] Videtur hic legendum, *contra Bertramum*, aut *Berengarium*. Aut certe memoria hic lapſus eſt Sigebertus.

Cap. 138. ADELBOLDUS, ex clerico Lobienſi Epiſcopus Ultrajectenſis, ſcripſit vitam ſecundi Henrici Imperatoris, & in utraqve litteratura plura ſui monumenta reliqvit poſteris.

Schol. *Adelboldus* natione Friſius, domi nobilis, ex clerico Lobienſi Epiſcopus Ultrajectinus, ſcripſit inter alia *vitam S. Henrici Imp.* libris duobus, a Surio editam. Obiit anno milleſimo viceſimo ſeptimo.

Ex clerico Lobienſi.] Adelboldus itaqve ante Epiſcopatum non monachus, ſed clericus Lobienſis fuit. Noverint autem antiqvitatis eccleſiaſticæ ſtudioſi, olim Lobii (ut & apud Vedaſtinos & Amandinos) non ſolum monachos ſed & clericos reſediſſe. Clericorum certe ſeu Canonicorum Lobienſium collegium in S. Urſmari templo, qvod nunc eſt parochiale, ſedem ſuam habuit uſqve ad annum Chriſti milleſimum qvadringenteſimum nonum; qvo inde migravit Binchium, qvod eſt Hannoniæ oppidum, ſecundo milliari a Lobio diſtans. Notas noſtras vide ad Formam inſtitutionis Canonicorum, ab Aqviſgranenſis concilii Patribus 816. ſcriptam, typiſqve anno 1638. Antverpiæ publicatam.

Cap. 139. ABBO Abbas Floriacenſis qvantum valuerit in utraqve ſcientia, oſtendit, cum ſuper calculum Victorii commentatus eſt. Martyr obiit.

Schol. *Abbo* al. *Albo* Floriacenſis Abbas in diœceſi Aurelianenſi, ad Dunſtanum Contuarienſem Epiſcopum, ſcripſit vitam *S. Eadmundi* ſive *Edmundi*, Anglorum Regis ac martyris, a Surio publicatam a. d. 20. Novembris. Item ſcripſit verſu hexametro, ad Gozlinum Pariſienſem Epiſcopum, libellos duos *de obſidione Lutetiæ Pariſiorum a Normannis*, anno octingenteſimo octogeſimo ſexto: qvos P. Pithœus inter Scriptores XII. coætaneos Francicos publicavit. Item confecit *Epitomen de XCI. Romanorum Pontificum vitis*, ex libro Anaſtaſii S. R. E Bibliothecarii. Exſtat ea typis excuſa, cum ejuſdem Anaſtaſii Hiſtoria, Moguntiæ 1602. ſtudio Ioan. Buſæi.

Cap. 140. ARIBO Archiepiſcopus Moguntiæ commentatus eſt ſuper XV graduum Pſalmos.

Schol. *Aribo* Moguntinus Epiſcopus ſcripſit commentarium in XV. Pſalmos graduum, ut vocant; & obiit anno milleſimo triceſimo, aut proxime ſeqventi. Ab iſto alius fuit *Aribo Friſingenſis Epiſcopus*, qvi S. Corbiniani & S. Emmerammi Epiſcoporum Friſingenſium vitas litteris conſignavit.

Cap. 141. BURCHARDUS Epiſcopus urbis Vangionum, qvæ dicitur Wormatia, magnum Canonum volumem, qvod a nomine ipſius Burchardus denominatur, multo ſtudio compoſuit, qvod teſtimoniis omnium auctenticorum Conciliorum, & decretis Romanorum Pontificum, & ſententiis omnium pene catholicorum Patrum auctorizavit: ex qvo adhuc omnium Conciliorum decreta auctorizantur.

Schol. *Burchardus* Epiſcopus Wormatienſis, patria Haſſus, cum Lobii monachus & diſcipulus eſſet Olberti, poſt Abbatis Gemblacenſis, *collaborante* (ait in Chronico Sigebertus ad an. 1008.) *magiſtro ſuo Olberto Abbate, viro undeqvaqve doctiſſimo, magnum Canonum volumen edidit*, libris viginti, Coloniæ 1538. Pariſiis 1549. & alibi excuſum. Obiit anno milleſimo viceſimo qvinto. Burchardum poſtea æmulati ſunt Ivo Carnotenſis & Gratianus.

Cap. 142. OLBERTUS, ex monacho Lobienſi Abbas Gemblacenſis, humanæ & eccleſiaſticæ ſcientiæ ſtudio & religionis fervore inſignis, nomen ſuum æternavit, vita ſanctorum Patrum deſcribendo, cantus in honore Sanctorum componendo; & eo maxime qvod Burchardus Epiſcopus Wormatienſis ejus magiſterio ad hoc eſt provectus, ut vita Eccleſiaſticæ utilitati intenderet, & ejus ſtudio, ore & manu illud magnum Canonum volumen, ad communem omnium utilitatem, ederet.

Schol. *Olbertus* qvartus Gemblacenſis, ac primus S. Jacobi apud Leodicenſes Abbas, natus eſt in Lederna villa, Sambrenſis pagi confinio. A puero in Lobienſi monaſterio educatus, ſub diſciplina *Herigeri* Abbatis, hinc Pariſios ad S. Germani cœnobium ſe contulit, deditqve operam ſtudiis, & ſanctæ, qvæ ibi tervebat, religioni. Audivit & *Fulbertum* Carnotenſem Epiſcopum. Demum *Burchardum*, Wormatienſem poſtea Epiſcopum, Lobii ſacris ipſe litteris erudiit. Obiit Leodici anno 1148. ſepultus in D. Jacobi. Scripſit *Hiſtoriam veteris & novi Teſtamenti; item vitas aliqvot Sanctorum*; in his vitam *S. Veroni* confeſſoris, rogante Raginero Hannoniæ Comite: qvæ exſtat ms. Montibus apud Franciſcanos in Annalibus Jac. Guiſii, & alibi.

Cap. 143. ALBERTUS Monachus Metenſis ſcripſit, ad Epiſcopum, Hiſtoriam de geſtis ſui temporis, etſi brevem, tamen utilem.

Cap. 144. GUIDO Aretinus monachus poſt omnes pene muſicos in Eccleſia claruit, in hoc prioribus præferendus, qvod ignotos cantus etiam pueri & puellæ facilius diſcant vel doceantur per ejus regulam, qvam per vocem magiſtri, aut per viſum* alicujus inſtrumenti, dummodo ſex litteris vel ſyllabis modulatim appoſitis ad ſex voces, qvas ſola Muſica recipit, hiſqve vocibus per flexuras digitorum lævæ manus diſtinctis per integrum diapaſon, ſe oculis & auribus ingerunt intentæ & remiſſæ elevationes vel depoſitiones earumdem vocum. * uſum.

Schol. *Guido* monachus Aretinus, anno milleſimo viceſimo ſecundo, novo & compendioſiori Muſicæ generi initium dedit, notis illis ſex, qvibus hodie utimur, inventis: ut Baronius in Annalibus ſupputat. At Sigebertus in Chron. ad annum 1028. id refert.

Hoc ipſo ſæculo undecimo vixit *Glaber Rodulphus*, ſupra a Sigeberto cap. 50. inter Scriptores VI. ſæculi, neſcio qva de cauſſa, recenſitus. Fuit autem *Glaber* primum Autiſiodori ad S. Germanum, poſtea Cluniaci monachus: & ad Odilonem Abbatem Cluniacenſem libris qvinqve deſcripſit *Hiſtoriam Francorum*, ab anno nongenteſimo vel potius milleſimo uſqve ad annum 1045. qvo & vixit. *Glaber* porro cum *Helgaudo, Sugerio, Rigordo, Guilielmo Britone, Guilielmo Nangio*, & aliis rerum Francicarum ſub Capetica Regum ſtirpe ſcriptoribus, ex bibliotheca P. Pithœi, typis Francofurtenſibus 1596. primum in lucem eſt datus.

Cap. 145. CHILPERICUS ſcripſit probabili ſubtilitate librum de ratione computi, anno milleſimo ſexto. *De eodem Sigebertus in Chron. ad annum* 1005.

Cap. 146. EGEBERTUS, clericus Leodienſis, ſcripſit metrico ſtilo de Ænigmatibus ruſticanis librum, primo brevem, ſed ampliato rationis tenore ſcripſit de eadem re metrice alterum librum majuſculum.

Schol. Idem *Egebertus* (Trithemio *Eckebertus*) niſi fallor, ſcripſit vitam *S. Amoris* Aqvitani confeſſoris, Beliſiæ prope Tungrorum urbem, in diœceſi Leodicenſi, qvieſcentis. Exſtat ea ms. in monaſterio S. Laurentii ad muros Leodicenſes & alibi.

Cap. 147. LEO Acridanus Bulgarorum Archiepiſcopus ſcripſit brevem libellum, per qvem tantum veneni mortiferi diffudit, ut eo tota Græcia periiſſet, niſi antidoto Romanæ auctoritatis & Apoſtolicæ fidei vis illa veneni extincta fuiſſet. *Baronium in Annal. conſule.*

Cap. 148. NICETA monachus Conſtantinopolitanus, cognomento Pectoratus, ſcripſit librum ad Romanos, qvem prætitulavit de azymo, Sabbato, de nuptiis ſacerdotum; defendens Græcos, qvi de fermento ſacrificabant, qvi cum Judæis ſabbatizabant, qvi nuptias ſacerdotum approbabant.

Schol. *Niceta Pectoratus*, presbyter & monachus cœnobii Studienſis in urbe Conſtantinopolitana, ſcripſit libellum contra Latinos *de azymis, Sabbatorum jejuniis, & nuptiis ſacerdotum*: qvem, cum epiſtola Michaelis Patriarchæ Conſtantinopolitani, ſuper eodem argumento ſcripta, Caniſius tomo 6. Lectionis antiqvæ publicavit; addito antidoto, hoc eſt, Reſponſione *Humberti* Cardinalis ad utrumqve libellum.

Cap. 149. LEO, ex Epiſcopo urbis Leucorum, qvæ Tullus appellatur, nonus hujus nominis Papa Romanus, ſcripſit Epiſtolam ad Imperatorem Conſtantinum Monomachum; monens eum, ne fineret invaleſcere in imperio ſuo tot hæreſes. Græci enim ut Simoniaci donum Dei vendebant; ut Valeſii hoſpites ſuos caſtratos etiam ad Epiſcopatum promovebant; ut Nicolaitæ nuptias ſacerdotibus concedebant; ut Donatiſtæ jactabant eſſe in ſola Græcia orthodoxam Eccleſiam; ut Severiani dicebant maledictam eſſe legem Moyſi; ut Pneumatomachi profeſſionem Spiritus ſancti abſcindebant a Symbolo; ut Nazareni Judaiſmum obſervabant; parvulos morientes prohibebant baptizari ante octavum nativitatis diem; mulieres in partu vel menſtruo periclitantes communicari, vel ſi paganæ eſſent, prohibebant baptizari. Latinos in nomine ſanctæ Trinitatis baptizatos rebaptizabant, & ipſi ſacrificantes de fermento vocabant Latinos

Azy-

Azymitas, & claudentes eorum eccleſias, eos perſeqvebantur. Tot & tantas hæreſes volens Leo Papa exſtirpare de Græcia, ſcripſit etiam ad Michaelem Patriarcham Conſtantinopolitanum; eum ſuper his omnibus arguens, & præter cætera, qvod ſe univerſalem Patriarcham appellaret, & Eccleſiam Conſtantinopolitanam præponeret Eccleſiæ Romanæ, eamqve in filiis ſuis anathematizaret. Super his ſcripſit etiam ad omnes primates Epiſcopos Africæ, Numidiæ, Ægypti, Italiæ, Epiſtolas legentibus utiles. Scripſit ſuper his etiam ad Græcos librum luculento ſermone, Evangelicis & canonicis teſtimoniis deſtruens eorum errores, & catholicæ Eccleſiæ fidem aſtruens. At ſi qvis attendat cantus in honore Sanctorum ab eo compoſitos, eum primo Gregorio Papæ merito comparabit.

Schol. *S. Leo*, ex Tullenſi in Lotharingia Epiſcopo Pontifex Maximus, illo nomine nonus, ſcripſit ad Michaelem Conſtantinopolitanum & Leonem Acridanum, Epiſcopos, inſignem libellum ſeu potius *epiſtolam contra errores Græcorum.* Scripſit inſuper ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem Græcorum, & alios multos *Epiſtolas varias*: qvæ in tomis Conciliorum & apud Baronium in Annali. XI. leguntur. Ejuſdem *Homilia & Sermones* Lovanii 1565. & Coloniæ 1598. prodierunt. Obiit anno milleſimo qvinqvageſimo qvarto, ut Lamb. Scafnaburgius & Baronius inpputant, aut anno proxime ſeqventi, ut Wibertus in vita ejuſdem Leonis tradit.

Cap. 150. HUMBERTUS monachus Tullenſis, a Leone Papa propter ſcientiam litterarum Romam traductus, & Cardinalis Epiſcopus ordinatus Romæ, miſſus ab eodem Papa Conſtantinopolim propter confutandas Græcorum hæreſes, confutavit ſcripta Leonis Acridani Bulgarorum Archiepiſoopi. Confutavit etiam ſcripta Nicetæ Pectorati, eumqve in præſentia Imperatoris Conſtantini adeo devicit, ut ipſe Niceta librum ſuum anathematizaret, & eum manu ſua igni injiceret. Et qvicqvid ibi dixit aut fecit, qvaſi per dialogum; ſub perſona Romani & Coſtantinopolitani, ſcripſit.

Schol. *Humbertus*, ordinis Benedictini monachus Tullenſis, a Leone IX. Papa Cardinalis & Epiſcopus Silvæ candidæ creatus. Conſtantinopolim ab eodem Legatus anno 1054. cum *Frederico S. R. E.* Cancellario (poſt Papa Stephano IX.) & *Petro* Amalphitano Epiſcopo miſſus, ſcripſit *adverſus calumnias Michaelis Conſtantinopolitani & Leonis Acridani*, Epiſcoporum, librum unum. & *adverſus Nicetam Pectoratum* librum alterum. Qvi duo libri exſtant apud Baronium in appendice tomi XI. Annalium; & in Bibliotheca veterum Patrum, itemqve apud Caniſium tomo 6. Lectionis antiqvæ.

Cap. 151. PAULUS, qvo interprete uſi ſunt Coſtantinopoli Legati Romanæ Eccleſiæ, tranſtulit de Latino in Græcum, cooperante ſibi filio ſuo Smaragdo, omnia qvæ Humbertus Epiſcopus diſputavit ibi, aut ſcripſit: qvæ omnia, jubente Conſtantino Monomacho Imperatore, repoſita ſunt in archivo Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ.

Cap. 152. ANSELMUS Remenſis monachus ſcripſit Itinerarium noni Leonis Papæ a Roma in Gallias; ob hoc maxime, ut notificaret qvanta auctoritate Remis, vel in aliis urbibus Synodum celebrarit; qvanta ſubtilitate & juſtitia examinarit cauſſas eccleſiaſticas; qva diſcretione peccantes correxerit; qvomodo ei virtus Dei cooperata ſit. Qvod ſatis patuit in una cauſſa Remenſis Synodi, ubi dum Epiſcopus Friſingenſis contumaciter ageret contra Apoſtolicam auctoritatem, repente in oculis omnium obmutuit.

Cap. 153. ALMANNUS Grammaticus, ex clerico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis ſcripſit ad Berengarium Turonenſem clericum epiſtolam, arguens eum qvod ſe divulſerit ab unitate catholicæ Eccleſiæ, dogmatizando & verbis & ſcriptis, qvod corpus & ſanguis Chriſti, qvod qvotidie in univerſa terra in altari immolatur, non ſit verum corpus Chriſti, nec verus ſanguis Chriſti, ſed figura & ſimilitudo corporis & ſanguinis Chriſti. Scripſit ſuper eadem re epiſtolam ad Paulum Metenſem Primicerium, monens eum, uti & ipſe Berengarium communem amicum ſuum revocaret ab hac prava intentione.

Schol. *Adelmannus*, Sigeberto *Almannus*, ex Scholaſtico Leodicenſi Epiſcopus Brixienſis in Italia, qvondam Fulberti Carnotenſis Epiſcopi, una cum Berengario Andegavenſi Archidiacono diſcipulus, ſcripſit, adverſus eumdem Berengarium, *De veritate corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia*, epiſtolam valde eruditam; Lovanii 1561. cum Laufranco & aliis ejuſdem argumenti vetuſtis ſcriptoribus, a Jo. Ulimmerio editam, itemqve Pariſiis & Coloniæ in Bibliotheca veterum Patrum.

Cap. 154. BERENGARIUS Turonenſis, liberalium artium & amplius Dialecticæ peritia inſignis, ſcripſit faſtuoſo ſtilo contra Almannum Grammaticum & Epiſcopum, non agnoſcens amici corrigentis benevolentiam, ſed defendens ſuam de myſteriis Chriſti ſententiam. Et qvia multi ad eum vel contra eum ſuper hac re ſcripſerunt, ſcripſit & ipſe ad vel contra eos, & dum dialecticis ſophiſmatibus contra ſimplicitatem Apoſtolicæ fidei abutitur, nec ſe excuſare, nec alios ædificare videtur: qvia magis interpolat clara, qvam dilucidat obſcura.

Schol. *Berengarius*, Andegavenſis Archidiaconus. hæreſim ſuam de Sacramento Euchariſtiæ non ſemel ejuravit, & pœnitens obiit die Epiphaniæ, anno milleſimo octogeſimo octavo, nonagenarius; in templo S. Coſmæ apud Turones ſepultus. Id tradit Claudius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana, ubi de Epiſcopis Andegavenſibus agit. Contra Berengarium ſcripſerunt *Adelmannus Brixienſis*, paulo ante laudatus, *Lanfrancus Cantuarienſis*, *Algerus Corbeienſis*, *Guitmundus Averſanus*, & *Deoduinus Leodicenſis E-*

piſcopus; qvorum opera in Bibliotheca veterum Patrum & alibi exſtant. His addi poterit *Hugo Lingonenſis Epiſcopus*, nondum editus, qvod ſciam. Cæterum *Deoduinus* anno milleſimo qvadrageſimo octavo Leodienſibus Epiſcopus datus, anno milleſimo ſeptuageſimo qvinto vivere deſiit. Labitur autem Baronius in geſtis anni 1035. item editor Bibliothecæ veterum Patrum, & alii qvi Deoduini epiſtolam, contra Berengarium ſcriptam attribuunt *Durando* Leodicenſi Epiſcopo; qvem anno milleſimo viceſimo qvinto, adeoqve ante hæreſim a Berengario publicatam, obiiſſe conſtat. Error autem natus eſt ex littera D. ſingulari, utriusqve nominis initiali. Cœpit autem Berengarius hæreſim ſuam ſpargere ſub annum Chriſti 1035.

Cap. 155. LANFRANCUS Dialecticus & Cantuarienſis Archiepiſcopus, Paulum Apoſtolum expoſuit, & ubicunqve oportunitas locorum occurrit, ſecundum leges Dialecticæ proponit, aſſumit, concludit. Scripſit laudes, triumphos, & res geſtas Guilielmi Nortmannorum Comitis, qvi regnum Anglorum primus invaſit. Scripſit invectiuas contra Berengarium Turonenſem epiſtolas, refellens ſcripta ejus de corpore & ſanguine Chriſti Jeſu. Qvi Berengarius a Nicolao Papa Romæ in Concilio nonaginta trium Epiſcoporum adeo convictus fuit, ut ipſe ſuis manibus ignem accenderit, & ſcripta ſua combuſſerit; jurans ſe non amplius talia dicturum, non docturum, non ſcripturum. Qvia tamen neglecto juramento poſtea ſcripſit contra præfatam Synodum, contra catholicam veritatem, contra omnium Eccleſiarum opinionem, & nominatim contra Humbertum Cardinalem Rom. Epiſcopum, Lanfrancus ad ea reſcripſit, & poſito alternatim ſuo & Berengarii nomine, alterutras ſententias diſtinxit. *Honorius IV. 14. de S. E.*

Cap. 156. BERNO Abbas Augienſis in humana & divina ſcientia claruit. Prætereo ea qvæ de humana ſcientia ſcripſit, in qvibus eminet hoc qvod in arte muſica præpollens de regulis ſymphoniarum & tonorum ſcripſit, & qvod in menſurando monochordo ultra regulam Boetii, ſed aſſenſu minoris Boetio Guidonis ſuppoſuit unum tonum tetrachordohypaton, & contra uſum majorum in ipſo tetrachordohypato inſeruit utiliter Synemmenon. Sed non prætereo qvod ſcripſit de jejuniis qvatuor temporum, de qvibus celebrandis eſt inter multos diſſonantia; dum alii ſecundum conſiderationem temporum, ad jejunium qvartæ & ſextæ feriæ accipiunt dies Februarii, vel Maii, vel Septembris, & Sabbato in Kalendis proveniente terminant jejunium; alii vero ſine conſideratione temporum non jejunant, niſi qvarta & ſexta feria jejunii, cum ipſo Sabbato in Martio, vel Junio, vel Octobri proveniant. Et talem jejunandi ritum auctorizant multi, & maxime Teutones, his Bernonis ſcriptis.

Schol. Berno, ex Prumienſi monacho Abbas Augienſis, ſcripſit librum *de officio Miſſæ*, ſive *de rebus ad Miſſam pertinentibus*, cum aliis ejuſdem argumenti, Coloniæ 1568. Romæ & in Bibliotheca veterum Patrum typis excuſum. In qvo libro cap. 2. narrat, ſe Henrici II. Imp. coronationi, per Benedictum VIII. factæ, anno milleſimo decimo qvarto interfuiſſe. Scripſit item vitam *S. Udalrici* Epiſcopi Auguſtani, a Surio 4. Julii editam. Obiit anno milleſimo qvadrageſimo octavo

Cap. 157. ARNULFUS monachus, excipiens de Proverbiis Salomonis convenientiores ſententias, & litteram & allegoriam metrico lepore ſcripſit & digeſſit.

Cap. 158. MARBODUS, Redonenſis Epiſcopus, Cantica canticorum ad integrum expoſuit metrico lepore, & litteram & allegoriam exornans. Scripſit metrice paſſionem S. Laurentii. Scripſit metrice paſſionem Thebæorum, qvaſi pedibus vadens in ſententiam Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi, qvi eam urbana proſa ſcripſerat ad Silvium Epiſcopum. *De Eucherio Gennad. cap. 63.*

Schol. Marbodus, Redonenſis in Britannia Armorica Epiſcopus anno 1096. creatus, demum poſt 27. annos monachus Andegavi ad S. Albinum factus, anno milleſimo centeſimo tertio vivere deſiit. Ejus epiſtola ad R. Andegavenſem Epiſcopum extat tomo 3. Bibliothecæ Patrum. Marbodi meminit Hildebertus epiſt. 80. & 200. item Goffridus Vidocinenſis lib. 3. epiſt. 2.

Cap. 159. MARIANUS Scottus, peregrinans pro Chriſto in Gallias, & factus monachus apud Moguntiam, multis annis incluſus, ſcripſit Chronicam a nativitate Chriſti uſqve ad annum nati Chriſti milleſimum octogeſimum ſecundum; mira ſubtilitate oſtendens errorem priorum Chronographorum, ita ponentium nativitatem Chriſti, ut annus paſſionis ejus, qvantum ad rationem computi, non concordet veritati Evangelicæ. Unde ipſe appones XXIII. annos illi anno, ubi priores ſcribunt fuiſſe natum Chriſtum, ponit in margine paginæ alternatim hinc annos Evangelicæ veritatis, illinc annos falſæ priorum computationis; ut non ſolum intellectu, ſed etiam viſu poſſit diſcerni veritas & falſitas.

Schol. Marianus Scotus ſcripſit *libros tres Chronicorum ab initio mundi uſqve ad annum Chriſti milleſimum octogeſimum tertium*, qvos continuavit *Dodechinus*, Abbas S. Dyſibodi, uſqve ad annum milleſimum ducenteſimum. Libet ipſum Marianum audire de ſe loqventem, in Chronico.

Anno milleſimo viceſimo octavo ego miſer Marianus *in peccatis fui natus. Anno* 1052. *ego Marianus ſeculum reliqvi. Anno* 1056. *ego Marianus, peregrinus factus pro regno cæleſti, patriam meam reliqvi: & in Colonia, V. feria Kalendis Auguſti monachus effectus ſum. Anno* 1058. *Padelbrunna civitas, cum duobus monaſteriis, feria VI. ante Palmas, igne conſumitur. In monaſterio autem erat* Paternus *nomine monachus Scotus, multiſqve annis incluſus, qvi etiam combuſtionem prænuntiabat, & in ſua cluſa, ambiens martyrium, combuſtus eſt. Feria II. poſt octavas Paſcha, exiens in Colonia, cauſſa orationis, eundem locum viſitavi, ob bona qvæ narrantur de ejus ſepulcro; & ſic cum Abbate Fuldenſi Fuldam veni.*

Anno

Anno 1059. *ego Marianus indignus cum Sigfrido* (Abbate Fuldenſi) *apud Virzeburgum ad presbyteratum conſecratus, media Qvadrageſima, III. Idus Martii, & feria VI. poſt Aſcenſionem, II. Idus Maii, incluſus Fulda per annos X. Anno* 1043. *Annuchadus Scotus & incluſus obiit III. Kalendas Februarii in monaſterio Fuldenſi. Super cujus ſepulcrum viſa ſunt lumina, & pſalmodia audita. Super quem ego Marianus Scotus X. annis incluſus, ſuper pedes ejus ſtans, qvotidie cantavi Miſſas. Anno* 1069. *ego miſer Marianus, juſſu* Epiſcopi *Moguntinenſis & Abbatis Fuldenſis, feria VI. ante Palmas, nonis Aprilis, poſt annos X. mea incluſionis, ſolutus de cluſa in Fulda, ad Moguntiam veni, & in feſtivitate ſeptem fratrum, ſecundo includor. Anno* 1086. *Marianus Scotus & incluſus* (ait Dodechinus ejus continuator) *obiit, & apud S. Martinum ſepelitur*

Cap. 160. HUENRICUS ex Scholaſtico Treverenſi Epiſcopus Vercellensis, ſcripsit librum, ſub perſona Theoderici Virdunensis Epiſcopi, ad Hildebrandum ſive Gregorium Papam, de diſcordia Regni & Sacerdotii; non eum increpans, ſed ut ſeniorem obſecrans & patrem, & amicabili inductione qvaſi affectu dolentis, ſuggerens ei omnia, qvæ contra jus legum & fas religionis eum feciſſe & dixiſſe divulgabat loqvax fama, *Baronium conſule.*

Cap. 161. ANSELMUS Lucensis Epiſcopus, vir litterarum ſcientia clarus, ſcripsit ſuper Hieremiam prophetam. Fecit tractatus ſuper Pſalmos. Ipſe indefeſſus cooperator Papæ Gregorii ſcripſit pro eo contra Guibertum, ſuperordinatum ei ab Henrico Imperatore. Doctrinam Gregorii VII. libro teſtimoniis ſcripturarum deflorato confirmavit.

Schol. S. Anſelmus, patria Mantuanus, ab Alexandro II. Epiſcopus Lucenſis creatus, ac deinde, cum in monaſterium ſe ſubduxiſſet, a Gregorio VII. ad Epiſcopatum revocatus, morum ſanctitate ac miraculis clarus, ad Superos tranſiit anno milleſimo octogeſimo ſexto. Scripſit *libros duos contra Guibertum Antipapam, pro defenſione Gregorii VII. legitimi Pontificis Romani*: qvi exſtant apud Caniſium tomo 6. Lectionis antiqvæ. Ejuſdem epiſtolæ leguntur in tomis Conciliorum & alibi. Qvieſcit Mantuæ; Martyrologio Rom. 18. Martii adſcriptus

Cap. 162. PETRUS Damiani, Romanæ Eccleſiæ ſeptimus levita, ſcripsit vitam Odilonis qvarti Cluniacensium Abbatis. Inveniuntur etiam homiliæ ab eo luculento ſermone conſcriptæ. *Honorius IV. 11. de S. E.*

Cap. 163. ANSELMUS clericus Legiensis ſcripsit Geſta Pontificum Legienſium, & in eo libro vitam Guazonis Epiſcopi veraciter ſibi notam plene deſcripsit.

Schol. Anſelmus, Leodicenſis Canonicus in cathedrali S. Lamberti baſilica, ſcripſit ad Annonem Colonienſem Archiepiſcopum *Geſta Epiſcoporum Leodicenſium*, a temporibus Theodardi Epiſcopi, qvi S. Remaclo immediate ſucceſſit, uſqve ad ſua tempora, hoc eſt, uſqve ad Wazonis Epiſcopi obitum, qvi in annum 1048 incidit. Anſelmi Hiſtoria, cum aliis ejuſdem argumenti 1612. edita eſt Leodici ſtudio Joannis Chapeavilli, Vicarii generalis Leodicenſis: qvi Anſelmo ſubtexuit qvatuor auctores veteres, vitæ ac miraculorum S. Lamberti præcones; videlicet *Godeſcalcum Canonicum Leodicenſem, Stephanum Epiſc. Leodicenſem*, a Sigeberto ſupra cap. 125. memoratos, *Nicolaum Canonicum Leodicenſem*, & *Renerum monachum ad S. Laurentium* prope Leodicum. Ex his *Godeſcalcus* anno ſeptingenteſimo ſeptuageſimo floruit; *Stephanus* Epiſcopus anno nongenteſimo viceſimo obiit; *Nicolaus* anno milleſimo centeſimo viceſimo claruit; & *Renerus* circa annum milleſimum centeſimum triceſimum vixit.

Cap. 164. FRANCO Scholaſticus Leodienſis, religione & utraqve litterarum ſcientia nominatus, qvantum valuerit ſcribendo, notificavit poſteris. Amatores ſcientiæ ſæcularis taxent ejus ſcientiam ex libro, qvem ſcripſit, ad Hermannum Coloniæ Archiepiſcopum, de qvadratura circuli; de qva Ariſtoteles ait: Qvadratura circuli ſi eſt ſcibile, ſcientia qvidem nondum eſt. Ob illud vero ſcibile conferant, vel etiam præferant eum ſæculares philoſophi: nos laudamus eum, qvia divinæ Scripturæ invigilavit, & plura ſcripſit: ut de ratione computi librum unum, & alia qvæ ab aliis habentur. *Vivebat* 1060.

Cap. 165. BERNARDUS, monachus de gente Saxonum, ſcripſit luculento qvidem, ſed amaro ſtilo, ad Harduinum Magdeburgenſem Archiepiſcopum, librum contra Henricum qvartum hujus nominis Imperatorem: cujus ſolius verba ſufficiunt omnibus ad intelligendum, qvam gravis & odioſus fuerit ipſe Imperator Saxonibus.

Cap. 166. GUNTERUS, monachus ſancti Amandi, ſcripſit martyrium ſancti Cyriaci metrico ſtilo. *Faſtos noſtros Belgicos 16. Junii conſule.*

Cap. 167. IVO Carnotenſis Epiſcopus ſcripſit, ad Hugonem Lugdunenſem Archiepiſcopum & Apoſtolicæ Eccleſiæ Legatum, epiſtolam non multum prolixam, ſed multum canonicis & catholicis teſtimoniis auctorizatam, pro diſſidio Regni & Sacerdotii, & pro inuſitatis Eccleſiæ Romanæ decretis. Scripſit & ad diverſos amicos utiles valde Epiſtolas: compoſuit etiam inſigne volumen Canonum. *Bellarminum in Catalogo, & Baronium in Annalibus conſule. Ivonis Epiſtolas Lutetiæ edidit Franciſcus Juretus cum Notis.*

Cap. 168. ANSELMUS, Cantuariorum Archiepiſcopus, ſcripſit librum de Spiritu ſancto adverſus qvoſdam Græcos, negantes Spiritum ſanctum eſſe æqvalem Patri & Filio. Scripſit & librum qvem intitulavit: Cur Deus homo, & alium de meditanda Divinitatis eſſentia, qvem intitulavit Monologium: alium ſimiliter de eadem materia, qvem intitulavit Proslogion; in qvorum primo exemplum meditandi de ratione fidei, in ſecundo fides intellectum qværens dignoſcitur: alium de incarnatione Verbi, ad Urbanum Papam; alium de peccato originali, & conceptu virginali; alium de veritate, alium de libero arbitrio, alium de caſu diaboli, alium aliis qvantitate minorem de pane ſacrificii contra Græcos.

Scripſit & volumen grandiuſculum meditationum, vel orationum; alium librum introducendis ad Dialecticam admodum utilem, cujus initium eſt, De Grammatica &c. Qvi ejus notitia vel præſentia uſi ſunt, eum etiam alia plura ſcripſiſſe dicunt. *Honorius IV.* 15.

Cap. 169. BERNARDUS, Ultrajectenſis clericus, ſuper Eclogas Theodoli commentatus, divinas hiſtorias & ſæculares fabulas allegorica expoſitione dilucidavit. *Vide ſupra cap.* 134.

Cap. 170. THEODERICUS, monachus & Abbas ſancti Trudonis, vitas ſanctorum Bavonis, Trudonis & Rumoldi urbaniore ſtilo melioravit, & eleganti ingenio multa breviter qvidem, ſed laudabiliter metrice ſcripſit.

Schol. *Theodericus*, ex monacho Gandavenſi ad S. Petrum Abbas Trudonenſis in diœceſi Leodienſi, ſcripſit vitas SS. *Bavonis, Trudonis, Rumoldi, & Landradæ* Abbatiſſæ Beliſienſis, a Surio editas; item vitam *S. Amalbergæ* viginis Tamiſienſis, qvæ apud me & alibi ms. exſtat.

Cap. 171. SIGEBERTUS Gemblacenſis monachus multa ſcripſi opuſcula Metis poſitus in prima ætate in eccleſia ſancti Vincentii, ad inſtruendos pueros. Scripſi vitam Theoderici Epiſcopi, conditoris ipſius eccleſiæ & Abbatiæ: in qva etiam per digreſſionem laudem ipſius urbis heroico metro declamavi. Scripſi paſſionem ſanctæ Luciæ, qvæ ibi reqvieſcit, alcaico metro. Qvibuſdam etiam reprehendentibus illam ſanctæ Luciæ prophetiam, Annuntio vobis pacem Eccleſiæ Dei datam, Diocletiano ejecto de regno ſuo, & Maximiano hodie mortuo, reſpondi diligenter conſiderata temporum ratione, & rerum veritate. Scripſi nihilominus Sermonem in laudem ipſius virginis, in qvo translationes ipſius a Sicilia in Corfinium civitatem Italiæ, & a Corfinio in Metim urbem Galliæ, ordinata temporum conſeqventia, digeſſi. Scripſi vitam Sigeberti Regis conditoris eccleſiæ & Abbatiæ ſancti Martini, extra civitatem Metenſem ſitæ. Regreſſus ad monaſterium Gemblacenſe, ſcripſi paſſionem Thebæorum, patronorum noſtrorum, heroico carmine. Scripſi vitam ſancti Guiberti confeſſoris; fundatoris eccleſiæ noſtræ Gemblacenſis, de qva excerpſi Lectiones competenti ordine in ejus depoſitione: arte autem muſica Antiphonas & Reſponſoria de ſanctis Maclovo & Guiberto melificavi. Scripſi & Geſta Abbatum Gemblacenſium: vitas ſanctorum Maclovi & Theodardi urbaniore ſtilo melioravi. Vitam qvoqve ſancti Lantberti cum in primis urbane melioraſſem, poſtea rogatu Henrici Archidiaconi & Decani eccleſiæ ſancti Lantberti, deſloravi comparationibus antiqvorum, juxta conſeqventiam rerum: qvamvis priorem, utpote ſimplicem, qvidam magis amplectantur, & curioſius tranſcribant; eſt enim ſenſu apertior & verbis clarior. Rogatu etiam prædicti viri, validis Patrum argumentis reſpondi epiſtolæ Hildebrandi Papæ, qvam ſcripſit ad Hermanum Metenſem Epiſcopum, in poteſtatis Regiæ calumniam. Scripſi ad ipſum Henricum Apologiam, contra eos qvi calumniantur Miſſas conjugatorum ſacerdotum. Ipſo etiam rogante, reſpondi epiſtolæ Paſchalis Papæ, qvi Leodienſem eccleſiam, æqve ut Cameracenſem, a Roberto Flandrenſium Comite jubebat perditum iri. Nihilominus ipſo poſcente reſpondi Treverenſibus de jejunio qvatuor temporum, qvi regulas cujuſdam Bernonis, ſecundum allegoriam, ut ſibi videtur, bene concinnatas, obſervant, & a conſuetudine Leodienſium diſcordant. Deſcripſi heroico metro Eccleſiaſten, qvem opere ſtromateo tripliciter digeſſi, ad litteram, allegorice, mythologice. Imitatus Euſebium Pamphili, qvi primus apud Græcos Chronica a tempore Abrahæ digeſſit, ipſe qvoqve a loco intermiſſionis ejus uſqve ad annum M.C.XI. omnem conſeqventiam temporum, & rerum geſtarum, qvanta potui ſtili temperantia, ordinavi. Cum diligenter Bedam de Temporibus relegerem, & ab eo notam ironiæ Dionyſio cyclorum ſcriptori infligi viderem, qvia male diſpoſitis annis Dominicæ paſſionis, ni terminis Paſchalibus contraire per omnia videretur Evangelio Joannis, dignum mihi viſum eſt, altius repetendo, omnem dimovere nubem erroris, & verum diligentibus infundere lumen veritatis. Siqvidem Marianus Scotus, vir ſuo ævo longe diſertus, hoc idem ingreſſus erat, & Chronicam ſuam texens a nativitate Chriſti uſque ad ſtatum ſui temporis, hinc annos Chriſti juxta fidem Evangelii, inde e regione juxta Dionyſium ordinaverat, ut diligentiæ lectoris pateret, qvantum ipſe Dionyſius a veritate Evangelii deviaret. Ego autem conſiderans fautores Dionyſii ſemel imbibita non leviter deſcire, ita cautelam ingenioli meiæqva lance libravi, ut medius horum incedens omnes annos ab origine mundi decurſos, vel in futurum decurſuros, inſcripta ratione juxta Hebraicam veritatem, colligerem: ſcilicet per cyclos lunares, qvi novemdecim annis, & per cyclos ſolares, qvi XXVIII. annis clauduntur, & per alterum multiplicati magnum cyclum qvingentorum triginta duorum annorum conficiunt: lineatim diſtinctis hinc inde annis Adæ, epactis concurrentibus terminis Paſchalibus, diebus Dominicis Paſchæ, eadem via incedens qva Dionyſius, ſed non eiſdem veſtigiis. Qvod diligens lector facile inveniet, ſi curioſus fuerit. Et qvia decem magnis cyclis, qvi ſinguli qvingentis XXXII. annis conſtant, opus omne diſtinxi, ipſum librum hoc titulo prænotavi, ut Decemnovennalis vocetur. Prologum etiam in morem dialogi antepoſui, qvem tribus tomellis diviſi, indicans, ſub perſona interrogantis & reſpondentis, intentionem & utilitatem ipſius operis, & ad qvam partem Philoſophiæ pertineat, ſcilicet ad Phyſicam. Subjunxi etiam utiles regulas inveniendi annos, & terminos & Indictiones, ſecundum diſpoſitiones ipſius. Imitatus

tatus etiam Hieronymum & Gennadium, ſcripſi ultimum hunc libellum de Illuſtribus viris, qvantum noticia meæ inveſtigationis exqvirere potui.

Schol. *Sigebertus*, Gemblacenſis in Brabantia monachus, ordinis S. Benedicti, prima ætate Metis, in cœnobio S. Vincentii, multos erudiit, multaqve ſcripſit. Fulcuino Lobienſi Abbati familiaris, Gemblacum reverſus, demum ætate grandis diem ſupremum obiit III. Nonas Octobris anno 1112. apud ſuos conditus. Notet vero *Lector*, in ea incidiſſe tempora Sigebertum, qvibus Eccleſia & Reſpublica Chriſtiana maxime turbata fuit, ob diſſidium inter Romanos Pontifices Gregorium VII. Urbanum II. & Paſchalem II. ex una parte, & inter Henricum IV. Imp. ex altera. Qvo factum eſt, ut Imperatoris partes ſecutus Sigebertus, Pontificibus plus æqvo fuerit infenſior. Unde qvæ contra Gregorium & Paſchalem ſcripſit, ut & alia, vetitæ ſunt lectionis. Sigebertum refutarunt Anſelmus epiſt. ad Guilielmum Abbatem, qvæ eſt numero octava, Baronius in Annalibus, Bellarminus in Catalogo & in Controverſiarum libris.

Vide & Prolegomena, qvæ præfixi Chronico Sigeberti, ad fidem autographi a me comparato, & Verduſſianis typis Antverpiæ anno 1608. edito. Qvæ qvidem editio ſola eſt genuina, utpote libera a nugis ac qviſqviliis *Galfredi Monumetenſis* ſeu *Aſaphenſis*, qvæ in aliis omnibus editionibus inſperſæ leguntur.

INDEX SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

QVI A SIGEBERTO GEMBLACENSI MEMORANTUR.

Abbo Floriacenſis Abbas. cap. 139
Adamannus Huienſis Abbas. 64
Adelboldus Ultrajectenſis Epiſc. 138
Adelmannus Brixienſis Epiſc. 153
Adelmus: *vide* Aldhelmus.
Adrevaldus Floriacenſis. 100
Adrianus Papa. 79
Aimoinus hiſtoricus. 101
Albertus Metenſis monachus. 143
Alcimus: *vide* Avitus. 22
Alcuinus Abbas. 83
Alitgarius: *vide* Halitgarius.
Aldhelmus Malmesburienſis. 66. 132
Almannus, *al.* Adelmannus 153
Almannus Altuillarenſis. 98
Amalarius, *al.* Attularius. 87
Ambroſius Autbertus. 91
Amphilochius Iconienſis Epiſc. 7
Anaſtaſius Bibliothecarius S. R. E. 103
Anaſtaſius Sinaita. 42
Angelomus Luxovienſis. 86
Anianus. 70
Anſelmus Cantuarienſis Epiſc. 168
Anſelmus Legienſis. 163
Anſelmus Lucenſis Epiſcopus. 161
Anſelmus Remenſis monachus. 152
Arator poeta 38
Aribo Moguntinus Epiſcopus. 140
Arnulphus monachus. 157
Attularius, *al.* Amalarius. 87
Audoenus Rotomagenſis Epiſc. 58
Avitus Viennenſis Epiſcopus. 22
Aurelianus Remenſis clericus. 110
Auxilius dialogiſta. 112
Beda. 68
Bellator presbyter. 88
Benedictus Caſinenſis Abbas. 61
Benedictus Francus Abbas. 62
Berengarius Andegavenſis. 154
Bernardus monachus Saxo. 165
Bernardus Ultrajectenſis. 169
Berno Augienſis Abbas. 156
Bertramus. 95
Boetius Conſul Rom. 37
Bonifacius Epiſc. & poeta. 121
Burchardus Wormatienſis Epiſc. 141
Cæſarius Arelatenſis Epiſc. cap. 119
Carolus Magnus Imp. 81
Caſſiodorus Conſul. 40
Ceolfridus Scotus Abbas. 67
Chriſtianus Druthmarus. 72
Chrodogandus Metenſis Epiſc. 78
Claudius Claſſitanus Abbas. 44
Columbanus Luxovienſis Abbas. 60
Cyrillus Alexandrinus Epiſc. 24
Dionyſius Areopagita. 4
Dionyſius Exiguus Abbas. 27
Dynamius Patricius. 114
Egebertus Leodicenſis. 146
Eginhardus hiſtoricus. 84
Enchiriades muſicus. 109
Ericus monachus. 104
Eugippius Abbas. 39
Euodius Uzaleſis Epiſc. 15
Euſtathius interpres. 21
Fauſtus Caſinenſis. 32
Ferrandus Carthag. diac. 29
Flodoardus hiſtoricus. 131
Florus. 92
Fortunatus: *vide* Venantius. 45
Franco Scholaſticus Leod. 164
Freculfus Lexovienſis Epiſcopus. 90
Fulcuinus Lobienſis Abbas. 136
Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus. 28
Gennadius Maſſilienſis presb. 30
Glaber Rodulphus. 50
Godelbertus presbyter. 23
Golphilas Gothorum Epiſcopus. 8
Gregorius I. Papa. 42
Gregorius II. Papa. 74
Gregorius III. Papa. 76
Gregorius Turonenſis Epiſcopus. 49
Guido Aretinus. 144
Gunterus monachus S. Amandi. 166
Halitgarius Cameracenſis Epiſc. 122
Haymo Halberſtadenſis Epiſc. 139
Herigerus Lobienſis Abbas. 137
Hilduinus Abbas S. Dionyſii. 82
Hincmarus Remenſis Epiſcopus. 99
Hucbaldus Elnonenſis. 107
Huenricus Vercellenſis Epiſc. 160
Humbertus Card. & Epiſcopus. 150

Idatius Lemicenſis Epiſc. cap. 18
Joannes Baſilianus. 36
Joannes Damaſcenus. 75
Joannes diaconus S. R. E. 106
Joannes Erigena. 94
Joannes miniſter S. Pauli. 2
Joannes Scotus. 65
Joannes ſubdiaconus S. R. E. 116
Jonas Luxovienſis. 61
Jornandes Gothus Epiſcopus. 35
Iſidorus Cordubenſis Epiſc. 51
Iſidorus Hiſpalenſis Epiſc. 55
Julianus Pometius. 54
Julianus Toletanus. 56
Ivo Carnotenſis Epiſcopus. 167
Juſtinianus Imp. 46
Lanfrancus Cantuarienſis Ep. 155
Laurentius Mellifluus. 220
Leo Acridanus Epiſcopus. 147
Leo II. Papa. 59
Leo IX. Papa. 149
Leontius Cyprius Epiſc. 57
Linus Papa. 5
Luitprandus Ticinenſis. 126
Lupus Servatus. 93
Macer Poeta. 13
Marbodus Redonenſis Epiſc. 158
Marcellus diſcipulus S. Petri. 1
Marianus Scotus. 159
Marcus poeta. 33
Martinus Dumienſis Epiſc. 117
Maximus Epiſc. 113
Michael Imp. Conſtantinop. 96
Milo Elnonenſis monachus. 105
Niceta Pectoratus. 14
Nicolaus Papa. 102
Notgerus Abbas. 108
Odo Cluniacenſis Abbas. 124
Olbertus Gemblacenſis Abbas. 142
Orentius poeta. 34
Oſius Epiſcopus. 48
Paſchaſinus Lilybætanus Epiſc. 25
Paſchaſius diaconus S.R.E. cap. 17
Paſchaſius Ratbertus. 97
Paterius Notarius S. R. E. 43
Paulinus Nolanus Epiſcopus. 14
Paulus diaconus Aqvilejenſis. 80
Paulus interpres. 151
Paulus Neapol. diaconus. 69
Pelagius diaconus S. R. E. 115
Petrus Damiani. 162
Polycrates Epheſinus Epiſcopus. 3
Pomponius poeta. 53
Poſſidius Calamenſis Epiſcopus. 16
Proba poetria. 52
Proterius Alexandrinus Epiſcopus. 26
Rabanus Maurus. 89
Ratherius Veronenſis Epiſcopus. 128
Regino Prumienſis Abbas. 111
Remigius Autiſiodor. monachus. 123
Rodulpus: *vide* Glaber. 50
Rogerus monachus. 130
Sedulius poeta. 6
Sigebertus Gemblacenſis. 171
Sixtus Epiſcopus. 47
Smaragdus Abbas. 218
Socrates hiſtoricus. 10
Sozomenus hiſtoricus. 11
Stephanus Leodicenſis Epiſcopus. 125
Thodericus Trudonenſis Abbas. 170
Theodolus Italus. 134
Theodoretus Cyrenſis Epiſc. 9
Theodorus Scotus Archiep. 63
Theophilus Imp. Conſtantinop. 96
Thomas Ænigmaticus. 133
Venantius Fortunatus. 45
Verus Arauſicanus Epiſc. 73
Victor Capuanus Epiſc. 20
Uſuardus monachus 85
Walafridus Strabo. 71
Wandelbertus. 128
Widichindus Corbejenſis. 129
Zacharias Papa. 78

LIBER

Digitized by Google

345

LIBER HENRICI GANDAVENSIS

ARCHIDIACONI TORNACENSIS DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.

VARIORUM DE EO TESTIMONIA.

Joannis Molani, in ms. Bibliotheca ſacra.

HENRICUS DE GANDAVO, cognomento *Goethals*; Archidiaconus Tornacenſis, a majoribus dictus Doctor Solemnis, ſcripſit *Theologica Quodlibeta*, Pariſiis a Judoco Badio 1518 excuſa: *item ſummam quæſtionum* ibidem editam; Obiit Tornaci anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio.

Valerii Andreæ, in Bibliotheca Belgica.

HENRICUS a GANDAVO, cognomento *Goethalſius* ſive *Bonicollius*, Doctor Sorbonæ Pariſienſis, ac Philoſophus ſæculi illius celeberrimus (adeo ut communi Academiæ ſuffragio *Doctor Solemnis* apellari meruerit) Eccleſiæ Tornacenſis Archidiaconus & Canonicus fuit. Scripſit commentariorum & qvæſtionum in *Phyſica Ariſtotelis* libros octo: in *Metaphyſica Ariſtotelis* libros qvatuordecim: *Summam Theologiæ* ſeu *Quæſtionum ordinariarum*, Pariſiis a Badio 1520. editam: *Qvodlibeta Theologica in libros quatuor Sententiarum* ab eodem 1518 in folio excuſa: *librum de Viris* ſeu *Scriptoribus illuſtribus*, uſqve ad annum milleſimum ducenteſimum octogeſimum, poſt Sigebertum, Coloniæ 1580. cum ejuſdem argumenti libris a Suffrido Petro editum: *Vitam S. Eleutherii*, Tornacenſium Epiſcopi: *De Virginitate*, olim ms. Silvæducis apud Dominicanos, teſte Bunderio in Indice: *Summam de Pœnitentia*, ms. Namurci apud Cruciferos, & in Monaſterio VII. Fontium apud Bruxellam: *Qvodlibetum de mercimoniis & negotiationibus*, ms olim in Valle B. Mariæ, apud Valentianas Hannoniæ urbem. Alia ejuſdem *Qvodlibeta de variis materiis*, ordine alphabetico digeſta, vidi Lovanii ad S. Martinum, in pergameno deſcripta, in folio, *Sermones ejuſdem* mss. olim Gandavi apud Dominicanos fuerunt. Obiit Tornaci anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio; ſed ſepulcri memoria nulla exſtat.

Cæterum obſervet curioſus Lector, Henrico huic cognomentum *Mudani* tribui a Jacobo Meyero in Annalibus Flandriæ, a Chriſtiano Maſſæo in Chronico, & a Jacobo Marchanto in Flandria; a *Muda* ſuburbio, qvod hodie urbis Gandenſis pomœrio eſt incluſum: *Goethalſii* vero cognomen libri typis editi præferunt, Nec deſunt qvi Gandavi natum inficientur, ac Tornacenſem faciant; quod nonnullæ ibi familiæ ſint; quibus ab urbibus cognomen datum. Pro quo facere putant ſepulcrorum Inſcriptiones in porticu templi Virginis Deiparæ, ubi *Joannes a Gandavo*, Conſiliarius Tornacenſis, anno milleſimo trecenteſimo octogeſimo quinto, ac *Matthias a Gandavo* anno milleſimo quadringenteſimo viceſimo ſecundo, deceſſiſſe leguntur. Sed & *Henrici Goethals*; ante chori ingreſſum, viſitur hoc epitaphium: *Hic jacet quondam venerabilis & circumſpectus vir, magiſter Henricus Goethals, Magiſter in Artibus & Baccalaureus in Theologia, Decanus Leodienſis, & Prepoſitus Inſulenſis, Canonicus hujus Eccleſiæ, Conſiliarius illuſtrium Principum dominorum Joannis & Philippi Ducum & Comitum Burgundiæ, Flandriæ & Arteſii, qui obiit anno Domini milleſimo quadringenteſimo triceſimo tertio, menſis Decembris die 14.* Plerique tamen hunc noſtrum Henricum patria Gandavenſem verius faciunt, & ipſi a ſolo natali cognomentum iſtud adhæſiſſe cenſent.

Digitized by Google

INCIPIT LIBER HENRICI GANDAVENSIS.

CAtalogum Virorum illuſtrium, a beato Hieronymo inchoatum, & poſt a Domino Sigeberto, Gemblacenſi Monacho, uſque ad ſui ævi tempora perductum, ad hoc noſtrum tempus ultra extendere, quantum de hujusmodi ad meam notitiam poterit pervenire, aggreſſus ſum, licet minus ſufficiens rei tantæ: ne cauſentur poſteri mirum fuiſſe, quod ad hoc nullius intenderit diligentia, qvum Scriptorum dignorum memoria, poſt Dominum Sigebertum, a tempore quo ipſe ceſſavit ſcribere, ſit copia ſubſecuta.

FULBERTUS Carnotenſis Epiſcopus, liberalium artium ſuo tempore peritiſſimus, vir religioſus & erga beatam Virginem devotiſſimus, ſcripſit ſermonem ad Nativitatem beatæ Virginis pertinentem, limato dictamine, qui ſic incipit: Approbatæ conſvetudinis. Reſpondit etiam cavillationibus Judæorum, dicentium hanc prophetiam; Non auferetur ſceptrum de Juda, &c. in Chriſto non fuiſſe impletam: diligenter Scripturarum auctoritatibus & rationibus confutans Judæorum pervicaciam.

Schol. Fulbertus Doctor clariſſimus, anno milleſimo ſeptimo Carnutibus in *Gallia Celtica* datus Epiſcopus, Roberti Francorum Regis Cancellarius fuit, & anno milleſimo viceſimo octavo vivere deſiit. Scripſit *Epiſtolas multas*, item *Sermones ad populum*. *& Hymnos aliquot:* quæomnia ad mss. codices recenſita, Notisqve illuſtrata, Carolus Villerius, Doctor Theologus Pariſienſis, ibidem edidit; poſtea Bibliothecæ veterum Patrum inſerta. Baldericus in Chron. Cameracenſi l. 1. c. 77. tradit, *Fulbertum doctorem clariſſimum*, rogante Gerardo I. Cameracenſi Epiſcopo, ſcripſiſſe *vitam S. Autberti Cameracenſis & Atrebatenſis, Epiſcopi*, cujus nomen indignus gero. Extat ea a Surio edita a. d. 13 Decembris; ſed mutila. Legitur integra Cameraci in cœnobio S Autberti, qvod eſt Canonicorum regularium, Tungris apud Windeſimenſes & alibi. An vero ſcriptor iſte vitæ S. Autberti fuerit hic noſter Fulbertus Carnotenſis, ſunt qvi dubitant, Ego qvod certo ſtatuam, non habeo.

Cap. 2. BERNARDUS Monachus Cluniacenſis ſcripſit, ad venerabilem Patrem Dominum Hugonem Abbatem Cluniacenſem, Conſuetudines Cluniacenſis Monaſterii; opus ſatis utile Monachis nigri ordinis ſtudioſis. *Cluniacenſem Bibliothecam conſule.*

Cap. 3. RAINALDUS, Abbas Viceliacenſis, ſcripſit compendioſe vitam Domini Hugonis Cluniacenſis Abbatis. *Bibliothecam Cluniacenſem lege.*

Cap. 4. ODO, Cameracenſis Epiſcopus, ſcripſit homiliam pulchram in Evangelium ſecundum Lucam, Homo qvidam erat dives, qvi habebat villicum. Expoſuit etiam Canonem Miſſæ, ſcilicet, Te igitur. Scripſit etiam, ad Vulbodonem Monachum Afflígemienſem, diſputationem qvam habuerat cum qvodam Judæo de myſterio Incarnationis Dominicæ, ſub dialogo; annotatis prima ſui nominis, & prima Judæi ſecum diſputantis, litteris.

Schol. Odo *primum Aurelianenſis Scholaſticus, dein Abbas & Inſtaurator Monaſterii S. Martini in urbe Tornacenſi, Ordinis Benedictini, demum Cameracenſis Epiſcopus fuit.* Sed quia virgam & annulum, qvæ conſecratus ab Eccleſia acceperat (*ut ipſemet ſcribit lib. de blaſphemia in Spiritum ſanctum*) iterato ab Henrico IV. Imper. accipere noluit, *ſede ſua pulſus, Aqvicincti, quod Monaſterium eſt Benedictinum, ſecundo lapide a Duaco, in exilio deceſſit, anno milleſimo centeſ. decimo tertio. Scripſit commentarium* in Canonem Miſſæ, *editum ſeorſim cum Franciſci Titelmanni libro ejuſdem argumenti, & in Bibliotheca veterum Patrum:* De myſterio Dominicæ incarnationis dialogum, *contra Leonem Judæum*; De peccato originali *librum unum*; De blaſphemia in ſpiritum ſanctum, Homiliam de villico iniqvitatis, Collationum librum, Parabolas; *& alia qvæ Tornaci ad S. Martinum, Aqvicincti, Elnone ad S. Amandum, Camberona in Hannonia & alibi mss. leguntur. Ex iis opuſculis nonnulla Andreas Schottus tomo 15. Bibliotheca Patrum, poſtrema editionis Colonienſis, inſeruit.*

Cap. 5. ANSELMUS ſæcularium litterarum peritia inſignis, & præcipue Dialecticæ, religione venerabilis, ex Abbate monaſterii Beccenſis Archiepiſcopus Cantuarienſis; diſputator revera ſubtilis, ſcripſit, cum adhuc eſſet Prior Beccenſis, duos libros, qvos vocavit Monologion & Proſologion, multo plus rationibus qvam Scripturarum auctoritatibus utens. Scripſit & alium, ſub dialogo diſcipuli opponentis & magiſtri reſpondentis, de diffinitione veritatis. Scripſit & alium de diffinitione juſtitiæ & liberi arbitrii; item & alium de caſu diaboli. Scripſit etiam duos libros, qvos prætitulavit, cur Deus homo, ſub dialogo Boſonis opponentis, & Anſelmi reſpondentis. Scripſit & alium de peccato originali; adhuc alium de proceſſione Spiritus ſancti contra Græcos. Scripſit & de tribus qvæſtionibus, de liberio arbitrio, de præſcientia, de prædeſtinatione: oſtendens qvomodo iſta tria inter ſe conveniant. Scripſit etiam de pane ſacrificii contra Græcos. Scripſit etiam meditationes de Paſſione Domini, de beata Virgine, & multis aliis Sanctis, ad commovendos ad devotionem animos, efficaces. Dicitur & alius ejus liber de Similitudinibus: de qvo tamen mentionem non fecit ſcriptor vitæ ejus. Scripſit etiam epiſtolam ad Urbanum Papam, de Incarnatione Domini, contra errorem Ruzcelmi * de Compendio. *Honorius. IV. 15. de S. E.*

* Roſcelini, qvo Abælardus uſus Magiſtro fuit.

Cap. 6. GISLEBERTUS Præpoſitus Weſtmonaſterienſis, ſcripſit ad Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, diſputationem qvam habuit cum qvodam Judæo.

Schol.

Schol. Giſlebertus *ſeu* Gilbertus, *Weſtmonaſterienſis in Anglia prope Londinum Prepoſitus, ac demum Abbas, S. Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi diſcipulus, poſt Academias Galliæ, Italiæ, ac Germaniæ luſtratas, cum Moguntiæ aliqvamdiu ſubſtitiſſet, doctiſſimam cum Judæo quodam diſputationem habuit, qvam poſtea in formam dialogi redegit, & eidem S. Anſelmo dicavit, hoc titulo* De fide Eccleſiæ contra Judæos. *Qvem librum, ut & alia plurima ejusdem opera, in Bibliothecis Angliæ ms. exſtare Joannes Pitſeus narrat, in Catalogo Scriptorum Angliæ.*

Cap. 7. EMUNDUS, monachus Cantuarienſis, ſcripſit vitam Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi. Item ſcripſit alium librum de diſcordia inter Wilhelmum Anglorum Regem & eundem Anſelmum Archiepiſcopum.

Schol. Emundus *ſive* Edmundus, *monachus Cantuarienſis, magiſtri ſui S. Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi vitam litteris conſignavit, & alia a Pitſeo recenſita. Claruit anno milleſimo centeſimo viceſimo.*

Cap. 8. HILDEBERTUS, ex Cenomanenſi Epiſcopo Archiepiſcopus Turonenſis, qvi claruit tam proſa qvam metro, ſcripſit eleganti metro vitam Mariæ Ægyptiacæ. Expoſuit etiam metrice totum Miſſæ ordinem. Scripſit etiam diverſas ad diverſos Epiſtolas, verborum venuſtate egregias, ſententiis utiles, & ſententiarum coloribus adornatas.

Schol. Hildebertus *ex monacho Cluniacenſi, S. Hugonis diſcipulo, Cenomanenſis Epiſcopus, dein Turonenſis Archiepiſcopus, obiit anno* 1136. *XV. Kalendas Januarii. Deſcripſit facili & eleganti metro* Ordinem Miſſæ, *ſive* De concordia veteris ac novi ſacrificii; *item* Sermones, Epiſtolas, *& alia qvæ in Bibliotheca veterum Patrum, & alibi ſeorſim excuſa leguntur. Inſuper* vitam S. Mariæ Ægyptiacæ; *a Paulo diacono Neapolitano, ſupra pag.* 101, *memorato, e Græco Latine redditam, eleganti verſu expreſſit. Cujus exemplar ms. exſtat in variis Franciæ ac Belgii bibliothecis. Demum ſcripſit* Epiſtolam valde piam ad Cartuſianos in Monte Dei; *qvod eſt diœceſis Remenſis cœnobium nobile, a Petro Cellenſi & aliis eximie laudatum.*

Cap. 9. BERNARDUS, ex monacho Ciſtercienſi Abbas & fundator monaſterii Clarævallenſis, talis ac tantus in religioſa converſatione & in doctrina fuit, ut minus ad ejus laudem ſit qvidqvid ab homine dici poteſt. Diſputator ſubtilis, & orator vehemens ad qvamcumqve materiam vertit ingenium, verba habuit apta negotio, qvod contenderat, perſuadendo. Hujus opuſculorum indiculum texere ſupervacuum puto, cum in tantum vulgata ſint, ut ea neſcire non poſſit qvi aliud ſcire poteſt.

Schol. Bernardus *Claram Vallem, tertiam Ciſtercii filiam, in diœceſi Lingonenſi & Comitatu Campaniæ, ad Albam fluvium, anno milleſimo centeſimo decimo qvinto fundavit, & ibidem anno Chriſti milleſimo centeſimo qvinqvageſimo tertio, ætatis ſexageſimo tertio, animam Deo reddidit. Vitam ejus ſcripſerunt* Guilielmus *Abbas S. Theoderici,* Bernardus *Abbas Bonæ-Vallis, &* Goedfridus *monachus Claravallenſis. Opera ejus omnia junctim ſunt edita Pariſiis, Antverpiæ & alibi.* Fontanis *prope Divionem in Ducatu Burgundiæ, in natali fundo S. Bernardi, anno milleſimo ſexcenteſimo octavo, monachi reformatæ Congregationis Fulienſis novum a fundamentis cœnobium excitarunt, Ludovico XIII. Francorum Rege favente. Benrardi memoria colitur in Martyrolog. Rom.* 20. *Auguſt.*

Cap. 10. WILHELMUS, ex Abbate S. Theoderici monachus Clarevallenſis, adhuc Abbas ſcripſit Epiſtolam ad Fratres de Monte Dei, ordinis Cartuſienſis, ipſius ordinis ſectatoribus valde utilem. Incepit etiam ſcribere vitam beati Bernardi; & uno libro ſcripto, morte præventus ipſum opus conſummare non potuit.

Schol. Guilielmus *primum Abbas S. Theoderici, congregationis Cluniacenſis, poſtea monachus Clarevallenſis, ſcripſit* Meditationes, *Antverpiæ* 1550. & 1590. *excuſas: item* librum primum vitæ S. Bernardi, *Abbatis Clarevallenſis, cum qvo ibidem vixit.*

Cap. 11 ERNALDUS, Abbas Bonæ-Vallis, vitam S. Bernardi in qvatuor libris, præter illum qvem Abbas S. Theoderici Wilhelmus ſcripſerat, explicavit; multa hinc inde tangens, qvæ ipſi pertinere videbantur ad materiam qvam ſcribebat. Commentatus eſt etiam ſuper qvinqve vel ſex ultimis verbis Domini in Cruce, multipliciter ac ſubtiliter inde diſputans.

Schol. Ernaldus, *aliis* Bernardus, *Trithemio* Arnoldus, *Abbas Bonæ-Vallis in Diœceſi Viennenſi, ſcripſit libros IV. vitæ S. Bernardi Clarevallenſis.*

Cap. 12 GISLEBERTUS, Abbas ordinis Ciſtercienſis, imitatus beatum Bernardum in qvantum potuit, ſermones compoſuit in qvibuſdam capitulis Cantici canticorum, ab iſto ſcilicet loco, in lectulo meo per noctes &c. ſubtiles qvidem & valde ſpirituales, ſed revera beati Bernardi eloqventiæ & ſenſibus impares.

Cap. 13. ADILREDUS, & ipſe Abbas ordinis Ciſtercienſis, ſcripſit opuſculum qvoddam qvod prætitulavit Speculum charitatis, magnæ utilitatis viris religioſis, & ſententiis ſpiritualibus valde refertum. Scripſit etiam homiliam devotiſſimam in Evangelio ſecundum Lucam. Cum eſſet Jeſus annorum duodecim.

Digitized by Google

Schol. Adilredus, *aliis* Ealredus, *Rievallis apud Anglos in diœceſi Eboracenſi Abbas, ord. Ciſtercienſis, S. Bernardo coœtaneus, obiit circa annum milleſimum centeſimum ſexageſimum ſextum. Scripſit opuſcula varia, quæ ex mss. codicibus Richardus Gibbonus, S. J. Presbyter, Duaci* 1616. *edenda curavit. Iſto poſterior fuit* Edilredus Abbas Wardenſis *in Anglia, ex eodem ordine Ciſtercienſi; utpote qui anno milleſimo ducenteſimo viceſimo floruit. Pitſeus & alii rerum Anglicarum ſcriptores conſuli poterunt.*

Cap. 14. MAURITIUS Epiſcopus Pariſienſis, in eadem civitate Theologicæ ſcholæ rector, ſcripſit ſermones per totum annum, tam de Dominicis qvam de Feſtivitatibus, ſimplices & ad declamandum populo habiles. Exhortationes etiam ſcripſit breviter Presbyteris, ad curam animarum fideliter adminiſtrandam.

Schol. Mauritius, *Pariſienſis Epiſcopus, Turonenſi concilio an.* 1163. *interfuit, &* primus (*ut in ejus epitaphio apud Victorinos legitur*) baſilicam S. Mariæ Virginis inchoavit *Pariſiis; obiitqve anno milleſimo centeſimo nonageſimo ſexto.*

Cap. 15. PETRUS Cantor Pariſienſis, & ipſe etiam Theologicæ ſcholæ rector, ſcripſit librum, qvi a ſui principio Verbum abbreviatum nominatur, magna utilitate plenum. Scripſit etiam alium librum, qvem vocavit Grammaticam Theologorum, ad intellectum ſacræ Scripturæ in multis locis ſatis utilem.

Schol. Petri, *Cantoris Pariſienſis,* tractatum contra monachos proprietarios, *deſumptum ex opere ejus, cui titulus eſt* Verbum abbreviatum, *Marneſſius Pariſiis excudit, cum aliis ejuſdem argumenti tractatibus.*

Cap. 16 PETRUS dictus Abailardus, Dialecticæ peritia, imo omnium liberalium artium inſignis, Theologicæ ſcholæ rector, ſcripſit librum, qvem vocavit Theologiam ſuam, & alium, qvem appellavit Scito te ipſum, & qvædam alia: ſed a beato Bernardo Clarevallenſi Abbate, hæretica aliqva in ſcriptis ſuis ſenſiſſe, convictus eſt in Concilio Senonenſi.

Schol. Petri Abailardi *nomen anno milleſimo centeſimo quadrageſimo ad Innocentium II. Papam delatum eſt, S. Bernardi Clarevallenſis potiſſimum interventu: quia ad diſputandum ab eo provocatus, ipſum in plena Synodo Senonenſi convicit atqve elinguem reddidit. A qua Synodo cum ad Sedem Apoſtolicam appellaſſet, pari modo ab Innocentio Pontifice condemnatus eſt, una cum diſcipulo ſuo* Arnoldo Brixienſi. *Porro cum Romam verſus iter Abailardus dirigeret, divertit* Cluniacum; *cujus loci Abbatem* Petrus Venerabilis *tunc agebat. Quo quidem agente, non ſolum errores omnes abjuravit, & cum S. Bernardo Clarevallenſi amica colloqvia habuit, ſed & monachus Cluniaci factus, ibidem pœnitens pie obdormivit: ut ex ejuſdem Petri epiſtolis 3. & 20. lib. 5. conſtat. Sepultus jacet in* cœnobio Paracletico, *monialium Benedictinarum, in diœceſi Tricaſina: quod cœnobium ipſe Abaillardus anno milleſimo centeſimo triceſimo a fundamentis excitarat, & in quo moniales, ſub regimine* Heloiſæ, *conjugis quondam ſuæ, collocarat. Quæ quidem Heloiſa trium linguarum eruditarum, atqve in primis Græcæ, peritia excelluit. Cujus rei indicium eſt, quod illius cœnobii moniales quotannis feſto die Pentecoſtes officium divinum Græco idiomate celebrent. Exſtat Innocentii II. Papæ diploma, anno* 1131. *Autiſiodori datum, quo dicti Monaſterii inſtitutionem ſua auctoritate confirmavit.*

Innocentius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis in Chriſto filiabus, Heloiſæ Prioriſſæ, ceteriſqve in oratorio S. Trinitatis, qvod in pago Trecenſi, in Parochia *Quincey* ſupra fluvium Arduconem ſitum eſt, divino famulatui mancipatis, tam præſentibus qvam futuris in perpetuum. Dilectæ in Domino filiæ, veſtris juſtis poſtulationibus aſſenſum præbentes monaſterium S. Trinitatis, in qvo divino vacatis ſervitio, ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti pagina communimus: ſtatuentes ut qvaſcumqve poſſeſſiones, qvæcumqve bona in præſentiarum juſte & legitime poſſidetis, aut in futurum poteritis adipiſci, firma vobis in perpetuum & illibata permaneant. Datum Autiſiodori, per manum Alderici S. R. E. Diaconi Cardinalis & Cancellarii, IV. Kalendas Decembris, Indictione X. Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo triceſimo primo, Pontificatus vero Domini Innocentii II. Papæ anno ſecundo. *Hæc ex Promptuario ſacrarum Antiqvitatum Tricaſinæ diœceſis a Nicolao Camuzatio* 1610. *Trecis edito, potiſſimum hauſimus.*

Cap. 17. GILEBERTUS cognomento Porreta, ex Magiſtro Theologicæ ſcholæ Pariſiis Pictavenſis Epiſcopus, ſcripſit in Apoſtolum & in Pſalmos. Commentatus eſt etiam in Boetium de Trinitate; ſed a Bernardo hæreſeos notatus in Concilio Remenſi, coram Eugenio Papa convictus eſt.

Schol. Gilbertus Porretanus, *ex Doctore Theologo ſcholæ Pariſienſis, Epiſcopus Pictavorum (a S. Bernardo, Sermone* 80. *in Cantica, de hæreſi notatus, & in Remenſi Concilio per eundem convictus) ſcripſit* commentaria in omnes epiſtolas D. Pauli. *Ita Melanus in ms. Bibliotheca ſacra. Gilbertus porro errores omnes ejuravit in Remenſi Synodo, coram Eugenio III. Papa, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo octavo, præſente S. Bernardo: ſicque ad Epiſcopatum ſuum redire permiſſus eſt.*

Cap. 18. JOANNES Beleth, & ipſe Theologicæ ſcholæ rector Pariſiis, ſcripſit Summam de divinis officiis, de perſonis, de temporibus, & multis aliis rebus lectu utilia continentem.

Schol.

Schol. Joannis Belethi Rationale divinorum officiorum *editum eſt Antverpiæ* 1553. *cura Cornelii Laurimanni, & poſtea Dilingæ, Venetiis, iterumqve Antverpiæ, & alibi. Claruit anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſecundo.*

Cap. 19. WALTERUS inſulis oppido Flandriæ oriundus, Magalonenſis Epiſcopus, expoſuit Pſalterium limato ſermone, ad petitionem Præpoſiti & clericorum Inſulenſis Eccleſiæ.

Cap. 20. WALTERUS dictus de Caſtellione, Inſulis oriundus (unde eſt ejus illud monaſticum, Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen) ſcripſit geſta Alexandri Magni eleganti metro. Qvi liber in ſcholis Grammaticorum tantæ dignitatis eſt hodie, ut præ ipſo veterum Poetarum lectio negligatur.

Schol. *Binos* Walteros *ſive* Gualteros, *Inſulæ (qvæ urbs eſt Gallo Flandriæ, mercatu celebris) natos recenſet Henricus Gandavenſis, eumque ſecutus Sixtus Senenſis. Sed Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica cenſet unum eundemque fuiſſe, qui hoc capite 20. & cap. 19. memoratur; dicitque claruiſſe circa annum milleſimum ducenteſimum quinquageſimum quintum. Exſtant autem* libri decem Alexandreidos *ſive* De geſtis Alexandri Magni, *a Philippo Gualtero Caſtellionenſi, verſu heroico, nec infelici, ad Guilielmum Remenſem Epiſcopum ſcripti: Argentorati 1513. Ingolſtadii, & Lugduni 1558. typis editi.*

Cap. 21. ALANUS Inſulis oriundus, liberalium artium peritus, Pariſiis eccleſiaſticæ ſcholæ præfuit, & ingenii ſui monumenta relinqvens, ſcripſit Summam ad prædicationis officium utilem. Et qvia metro multum claruit, ſcripſit metrice Poeticen, excogitata materia de viro optimo, & in omnibus perfectiſſimo: qvem librum vocavit Anticlaudianum. Scripſit & alium partim metro, partim proſa, qvem vocavit Planctus naturæ. Scripſit & alium de naturis qvorumdam animalium.

Schol. Alanus Inſulenſis, *Gallo Flander, ob multiplicem doctrinam nuncupatus* Doctor univerſalis, *ex Theologo Pariſienſi monachus Clarevallenſis, anno milleſimo centeſimo triceſimo nono a S. Bernardo conſtitutus eſt primus* Abbas Ripatorii, *in diœceſi Trecenſi. Exinde ob pietatem atque eruditionem anno milleſimo centeſimo quinquageſimo primo creatus eſt* Epiſcopus Autiſiodorenſis. *Sed veteris ſolitudinis deſiderio tactus, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſeptimo, permittente Alexandro Romano Pontifice, ad Claram-Vallem rediit (ut Robertus Chronographus Antiſiodorenſis narrat) & ibidem ſub annum milleſimum centeſimum octogeſimum ſecundum obiit; ſepultus eodem in monaſterio juxta* Gofridum *Epiſcopum Lingonenſem. Camuzatius, in Notis marginalibus ad Chronicon Antiſiodorenſe, dicit hodieque in Ripatorio adſervari teſtamentum Alani, ſcriptum anno milleſimo centeſ. octogeſimo ſecundo.*

Cæterum ex variis Alani monumentis exſtat commentarius in Cantica canticorum, *Pariſiis 1540. editus: item* Parabolæ *carmine elegiaco conſcriptæ, quas* Doctrinale altum *vocat: item* Anticlaudianus *ſive* De viro optimo libri novem, *verſu pariter conſcripti: quos ſine auctoris nomine Baſileenſes 1536. typis publicarunt. Sed libros iſtos Alani fœtum eſſe certo conſtat, cum ex Henrici Gandavenſis teſtimonio, tum ex variis mss. Codicibus, qui Alani nomen diſerte preferunt. Liber ejus* De planctu naturæ, *contra Sodomiæ vitium, partim metro, partim ſoluta oratione, exſtat ms. Oxonii in Anglia, in Balliolenſi bibliotheca & alibi.*

Cap. 22. PETRUS qvidam de Riga cognomine, Remenſis Eccleſiæ clericus, Heptateuchum, duos libros Regum, Evangelia etiam ſcripſit metrice; non ſolum hiſtoricum ſenſum, ſed etiam allegoricum, in qvantum potuit; breviter exprimens.

Schol. Aurora Petri de Riga (*ſic vocat Biblia carmine a ſe reddita) quondam exſtitit manuſcripta apud Martinum Antonium Delrium, S. I. Theologum, noſtrum Lovanii Doctorem.*

Cap. 23. MATTHÆUS, oppido Vindocinenſi oriundus, ſcripſit metrice Tobiam, ad Bartholomæum Archiepiſcopum Turonenſem.

Cap. 24. SIMON, Tornaci oriundus, ex Dialectico ſubtiliſſimo, imo omnium liberalium artium fere ſui temporis peritiſſimo, Theologicæ etiam ſcholæ Pariſiis cathedram meruit aſcendere magiſtralem, in qva plurimos habuit auditores. Scripſit librum qvem vocavit Sententiarum ſuarum. Scripſit etiam Qvæſtiones ſuas, qvas in ſcholis ſuis diſputatas determinavit Pariſiis. Expoſuit etiam Symbolum, qvod dicitur Athanaſii, ſubtiliter. Sed dum nimis & in hoc & in aliis ſcriptis ſuis Ariſtotelem ſeqvitur, a nonnullis modernis hæreſeos arguitur.

Schol. *Lucubrationum iſtarum auctorem non ſolum Henricus Gandavenſis, ſed & Trithemius Belgis annumerat, &* Simonem Tornacenſem *nuncupat. Britanni ſcribunt, ipſum fuiſſe Anglum, ordine Presbyterum, & vocant* Simonem Thurnaium, *a Polydoro Virgilio lib. 15. hiſt. Angl. memoratum.*

Dap. 25. HUGO Clericus ſancti Victoris, prope Pariſios, vir religioſus & doctiſſimus, multa ſcripſit opuſcula. Expoſuit Hierarchiam Dionyſii ſubtiliſſime. Scripsit etiam librum, qvem vocavit Sententiarum ſuarum. Scripſit de Sacramentis veteris & novæ legis codices duos, multarum partium & capitulorum ſingulos. Scripsit & alios libros de ſpirituali ædificio, de ſcientia, de vanitate & arca Noe. Expoſuit trifarie lamentationes Hieremiæ. Expoſuit Canticum beatæ Virginis. Reſpondit cuidam, beatæ Virgini Mariæ cum derogatione obloqventi & calumnianti, qvod

 Virgo

Virgo virginum diceretur. Expoſuit multos verſus de Pſalmis compendioſe. Scripſit & alium librum, qvem vocavit Didaſcalicon.

Schol. Hugo *natione Saxo, Canonicorum regularium cœnobii Victorini, ad muros urbis Pariſienſis, Abbas, doctrinæ & phraſeos S. Auguſtini æmulator fuit: adeo ut* Lingua S. Auguſtini, *communi eruditorum ſui temporis adagio, nuncuparetur. Æqvalis fuit S. Bernardi: ut ex hujus epiſtola ad ipſum Hugonem conſtat. Opera ejus Pariſiis* 1526. *Venetiis* 1588. *& poſtremo Moguntiæ* 1619. *fuerunt excuſa, curante Thoma Carzonio.*

Cap. 26. RICHARDUS, & ipſe Clericus ſancti Victoris, prope Pariſios, vir Religioſus, multa ſcripſit opuſcula, religioſis & ſpiritualibus convenientia. Scripſit de duodecim Patriarchis, ſumpto themate ab hoc verſu Pſalmi, Benjamin adoleſcentulus in mentis exceſſu; docens qvaſi expertus, qvaliter ad contemplationis gratiam poſſit aſcendere contemplativæ vitæ qvilibet ſtudioſus. Scripſit & alios ſex libros de contemplatione, ſumpto themate ab hoc verſu, Surge Domine in reqviem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ: tam proprie & expreſſe proſeqvens univerſa, qvaſi qvi omnia legiſſet in libro experientiæ. Scripſit & aliud opuſculum, qvod appellavit, de exterminatione mali, & promotione boni, ſumpto themate de illo verſu, Qvid eſt tibi mare qvod fugiſti &c. Scripſit & de verbis Eſaiæ Prophetæ, Omne caput languidum, egregium opuſculum, qvod appellavit, De ſtatu hominis poſt lapſum. Scripſit & contra Judæos & contra judaizantes noſtros, de hac prophetia Eſaiæ, Ecce virgo concipiet: De myſtico ſomnio Nabuchodonoſor, ſicut legitur in Daniele Propheta. Scripſit & de conſideratione egregium librum: de Pſalmis, de verbis Eſaiæ, & aliis Scripturarum locis plurima diſſeruit, omnia moraliter & ſubtiliſſime, in contemplativam vitam dirigens ſemper intentionem diſputationis ſuæ. Scripſit & de Actibus Apoſtolorum, de lectione illa, Miſit Herodes Rex manus; moraliter exponens qvid ſignificet captivitas illa, & liberatio Apoſtolica. Scripſit & ſex libros de Trinitate, non Scripturarum auctoritate, ſed ratione procedens. In qvo opere mirari poteſt commune humanum ingenium, qvod eo uſqve pervenire potuit unius hominis ingenium.

Schol. Richardus Victorinus, *natione Scotus, in eodem cœnobio cum Hugone, ſuperiore capite laudato, ad muros Pariſienſes vixit, & S. Bernardo Clarevallenſi amiciſſimus fuit: ut ex libris, qvos ad hunc Richardus ſcripſit, datur intelligi. Exſtant opera ejus duobus tomis comprehenſa. Inter alia habentur* libri qvatuor Exceptionum *qvos non eſſe legitimum Richardi fœtum, ſed alterius cujuſpiam ætate poſterioris, Bellarminus notat in Catalogo.*

Cap. 27. STEPHANUS, natione Anglicus, Pariſiis liberalium artium ſcholis præfuit; inde Theologicæ ſcholæ præſidens, Theologiam celeberrime docuit. Totam Scripturam primus medullitus & moraliter cœpit exponere. In Pentateuchum, & in Regum libros moralitates ſuas litteris mandatas reliqvit. Scripſit & in XII. Prophetas, ipſos moraliter & ſubtiliter, ſecundum modum ſcholaſticæ lectionis, exponens.

Cap. 28. MANEGUNDUS ingenii ſui monumenta, in expoſitione Pſalmorum & Epiſtolarum Pauli, poſteris reliqvit.

Schol. *Manegoldo Teutoni tribuuntur a nonnullis commentarii in Pſalmos, adſcripti Remigio Autiſiodorenſi Epiſcopo: ſuntqve typis editi Coloniæ* 1536. *in Folio.* Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.

De Remigio Autiſiodorenſi ſic idem Molanus citato libro: *Remigius Autiſiodorenſis Epiſcopus, ordinis S. Benedicti, ſcripſit commentaria in undecim minores Prophetas poſteriores; a Joanne Hentenio, Theologo Lovanienſi, cum Oecumenio* 1545. *Antverpiæ edita: item in Pſalmos commentarium, Coloniæ* 1536. *in folio excuſum; cum dubitatione tamen, cum ſit Manegoldi Teutonis. Claruit anno octingenteſimo octogeſimo.* Ceterum inter Epiſcopos Autiſiodorenſes, nullus invenitur *Remigius* apud Robertum Chronographum Autiſiodorenſem, nec apud Claudium Robertum in Gallia Chriſtiana. Meo itaqve judicio, ſcriptor iſte Remigius fuit Monachus Autiſiodorenſis, non autem Epiſcopus.

Cap. 29. PETRUS, Abbas Cluniacenſis, ſcripſit ad diverſos diverſas Epiſtolas, ſententiis utiles, & verborum venuſtate placentes. Scripſit etiam Viſiones & Revelationes qvibuſdam ſuo tempore oſtenſas.

Schol. Petrus Mauritius *cognomento* Venerabilis, *nobili genere in Arvernia natus, primum miles, dein Monachus, ac demum Abbas Cluniacenſis nonus anno milleſimo centeſimo vigeſimo tertio creatus, obiit Cluniaci plenus dierum, anno milleſimo centeſimo qvinquageſimo ſeptimo, VIII. Kalendas Januarias. Scripſit* libros ſex Epiſtolarum ad diverſos; *item* libros duos de miraculis ſui temporis: *item* librum, *per modum epiſtolæ,* adverſus errores Petri Bruiſii, *& alia, qvæ ad mss. codices recognita, ſtudio Martini Marerii & Andreæ Qvercetani, leguntur in Bibliotheca Cluniacenſi, Lutetiæ excuſa, itemqve in Bibliotheca veterum Patrum, tomo 12 editionis Colonienſis poſtremæ.*

Cap. 30. ANSELMUS, ſæcularium litterarum & divinarum valde peritus & ſtudioſus, ex ſcriptis ſanctorum Patrum excerpens congruas ſententias, totum vetus & novum

novum Teſtamentum interliniari & marginali gloſſa gloſſavit; opus valde utile relinqvens poſteris doctrinæ Theologicæ ſtudioſis.

Schol. Anſelmus Laudunenſis Scholaſticus *claruit circa annum milleſimum centeſimum, ſcripſitqve* Gloſſam interlinealem, *qvæ omnium manibus teritur, cum Gloſſa ordinaria & Nicolai Lirani. Huic Anſelmo Laudunenſi attribuuntur* commentaria in Cantica, & in Apocalypſim, *qvæ habentur inter opera S. Anſelmi Cantuarienſis e qvatuor tomis Coloniæ 1612. excuſa. Edmerus certe, qvi minute omnia Anſelmi Cantuarienſis opuſcula enumerat, horum commentariorum non meminit.*

Cap. 31 PETRUS Lombardus, Theologicæ ſcholæ Pariſiis præſidens, ſcripſit qvatuor libros ſententiarum, opus magnum & arduum: qvo opere uſqve hodie vel maxime utuntur ſtudia Theologorum. Inveniuntur etiam Sermones aliqvi, de diverſis ſolennitatibus ab ipſo ſcripti.

Schol. Petrus Lombardus, *vulgo* Magiſter ſententiarum *nuncupatus, Novariæ in Inſubria (qvæ a Longobardis, olim incolis, Longobardia hodieqve ſeu Lombardia dicitur) natus eſt. Ex Doctore Theologo Pariſienſis Canonico Carnotenſi Pariſienſis Epiſcopus creatus, biennio circiter præfuit; obiitqve ſub annum milleſimum centeſimum qvinqvageſimum nonum, ſepultus in templo ſuburbano S. Marcelli Pariſienſis: ubi epitaphium iſtud, tumulo marmoreo inſculptum, me legere memini:* Hic jacet magiſter Petrus Lombardus, Pariſienſis Epiſcopus, qvi compoſuit librum Sententiarum, gloſſas Pſalmorum & Epiſtolarum: cujus dies obitus eſt XIII. Kalendas Auguſti.

De eo ſic Molanus in ms. Bibliotheca Sacra: Petrus Lombardus Novarienſis, Epiſcopus Pariſienſis, ſcribit libros qvatuor Sententiarum (a qvibus eum Theologorum ſcholæ ſingulari veneratione Magiſtrum ſententiarum appellant) qvi cum concluſionibus Henrici Gorichemii, & condemnatis erroribus, editi ſunt Venetiis, Pariſiis, Coloniæ, & Lovanii. Extant autem in iſtos qvatuor Sententiarum libros innumerabilia diſputationum & commentariorum volumina. Collegit præterea commentarios in Pſalmos, 1541. Pariſiis in Folio excuſos. Item anno milleſimo centeſimo qvadrageſimo ſcripſit commentarium in S. Paulum, ibidem 1535. ad heredibus Badii publicatum. Jovius, lib. 3 Hiſtoriarum, ſcribit eum oriundum oppido, qvod vulgo *Lumen omnium* dicitur: unde etiam a qvibuſdam *Lumen omnium* eſt appellatus.

Ceterum ut Gratianus, *Petro Lombardo coævus, ſacros Canones unum in corpus collegit, & Canoniſtarum qvaſi Magiſter fuit; ſic* Lombardus *veterum Patrum ſententias collegit, & Theologorum Scholaſticorum ac Sententiarum Magiſter dici meruit. Falluntur tamen, qvi* Gratianum, Petrum Lombardum & Petrum Comeſtorem *germanos fratres fuiſſe aſſerunt.* Gratianus *enim Etruſcus fuit, ex oppido Cluſio;* Lombardus *autem Inſuber, Novarienſis, ut paulo ante diximus;* Comeſtor *vero Gallus, patria Trecenſis. Qvamvis autem P. Lombardus vocetur Magiſter, non tamen omnia probantur qvæ Magiſter docuit. Notantur enim articuli ſex & viginti, in qvibus Magiſtri opiniones non admittuntur: ut ex additione, libris Magiſtri ſubjuncta, typiſqve excuſa, datur intelligi. Videatur & Bellarminus in Catalogo.*

Porro Petro Lombardo in Epiſcopatu ſucceſſit Mauritius de Soliaco, *ſupra cap. 14. ab Henrico Gandavenſi laudatus. Mauritio anno 1196. defuncto ſuffectus eſt* Odo de Soliaco; *cujus ſanctiſſima* Conſtitutiones *in Bibliatheca veterum Patrum leguntur.*

Cap. 32. PETRUS dictus Manducator, Trecis oriundus, ſtudens utilitati in Theologia ſtudentium, omnes hiſtorias veteris ac novi Teſtamenti breviavit in unam Hiſtoriam, qvam vocavit Scholaſticam; qvæ in duas partes dividitur a qvibuſdam. Inveniuntur etiam ſub ejus nomine Sermones plurimi, ſatis morales, diverſis anni feſtivitatibus deputati.

Schol. Petrus Comeſtor *ſeu* Manducator, *civis & Decanus Trecenſis Eccleſiæ*, Magiſter Hiſtoriæ ſcholaſticæ *nuncupatus*, Hiſtoriam ſacram, *libris XVI. ex veteris ac novi Teſtamenti libris hiſtorialibus concinnatam, edidit. Verbis porro ſacris multa ex Gloſſis & ex profanis auctoribus inſeruit, & non raro dubias aut incertas narrationes admiſcuit. De eo ſic Molanus in ms. Bibliotheca ſacra:* Petrus Comeſtor Trecenſis, dictus Magiſter hiſtoriarum ſcripſit Hiſtoriam, qvæ ſcholaſtica nominatur, excuſam Argentinæ 1483. & alibi. Meminit etiam Trithemius libri de laudibus Mariæ, qvem in 8. excuſum legi: ſed opinatur Mariam ſine peccato conceptam eſſe ex particula ſeminis, qvæ ex Adamo per omnes generationes incorrupta deſcenderit. Vixit anno milleſimo centeſimo ſexageſimo, *Ita Molanus.*

Cap. 33. ALTER qvidam Petrus, ut qvidam putant, ille de Corbolio, Senonenſis Archiepiſcopus totum Apoſtolum expoſuit ſubtiliter & copioſe, appoſitis ſanctorum Patrum ſententiis, locis ſingulis convenientibus.

Schol. Petrus de Corbolio, *ex Cameracenſi Epiſcopo Senonenſis Archiepiſcopus, obiit anno milleſimo ducenteſimo viceſimo ſecundo, ſepultus in ſua baſilica metropolitana. Cum Pariſiis Theologiam publice explicaret, inter alios diſcipulum habuit Lotharium Anagninum, qvi poſtea* Innocentius III. Papa *fuit:* Sub cujus (*inqvit ipſe Innocentius lib. 1. epiſt.*) magiſterio nos aliqvando fuiſſe, in memoriam reducimus, & ab eo divinarum audiviſſe paginam Scriptuarum; qvod volumus reputare glorioſum.

Cap. 34. ALEXANDER, hujus nominis Papa tertius, Epiſtolas Decretales ſui temporis, in unum codicem redactas Conſulta Alexandri voluit nominari. *Obiit anno 1181.*

Cap. 37. INNOCENTIUS, hujus nomininis Papa tertius, expoſuit ſubtiliſſime Canonem Miſſalis officii. Expoſuit etiam ſeptem Pſalmos pœnitentiales, juxta uſum litteræ, qvo utitur Romana Eccleſia. Edidit ad diverſos diverſas Decretales Epiſtolas, qvibus utuntur hodie Juris Canonici periti, & ejuſdem Juris ſtudioſi, tam in judiciis qvam in ſcholis.

Schol. Innocentius III. Papa *anno milleſimo centeſimo nonageſimo octavo ſedere cœpit, & anno milleſimo ducenteſimo decimo ſexto vivere deſiit. Ante pontificatum dictus fuit* Lotharius Anagnius, *& Theologiæ ſtudiis operam dedit Pariſiis, ſub diſciplina* Petri Corbolienſis, *ſupra cap.* 33. *laudati. Innocentii III. opera tomis duobus Coloniæ* 1575. *fuerunt excuſa.*

Cap. 36. HUGO Abbas, dictus Farſitus, ſcripſit miracula multa beatæ Virginis, qvæ faciebat in eccleſia ejuſdem glorioſæ Virginis Sueſſionis. *Sigeberti Chronicon vide.*

Cap. JACOBUS de Vitreio, Epiſcopus Aconitanus, ſcripſit* ad diverſos diverſas Epiſtolas, ad ſtatum tranſmarinarum partium pertinentes. Scripſit etiam Hiſtoriam qvam vocavit Orientalem; in qva multa expreſſit de rebus ibi geſtis, ex qvo Occidentales loca illa primo armis vindicare cœperunt. Expoſuit etiam diligenter errorem illum, qvem induxit genti Arabum perditus ille Mahomas; in qvo errore infelix illa gens uſqve hodie pertinaciter perſeverat. * al. *Anconitanus*, vitiole.

Schol. Jacobus de Vitriaco, *primum Aconenſis in Syria, dein Tuſculanus Epiſcopus & S. R. E. Cardinalis, Sediſqve Apoſtolicæ in Terra ſancta, in Germania, in Francia olim Legatus, natus eſt Argentolii, qvod eſt diœceſis Pariſienſis oppidum ad Seqvanam fluvium. Obiit Romæ anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quarto, & corpus ejus Roma (ut extremæ voluntatis tabulis mandaverat) tranſportatum eſt* Ogniacum, *qvod eſt cœnobium Canonicorum regularium ad Sabim fluvium in diœceſi Namurcenſi. Scripſit* libros tres hiſtoſtoriæ Orientalis & Occidentalis, *cura Bongarſii anno* 1611. *Hanoviæ, tomo I. Hiſtoria Orientalis, publicatos; Item* Sermones in Evangelia & Epiſtolas totius anni, *Antverpiæ* 1575. *excuſos. Inſuper* uitam B. Mariæ Ogniacenſis *libris duobus eſt complexus: tertium* Thomas Cantipratanus, *infra cap.* 51. *memorandus, adjecit. Exſtant ii libri a Surio editi, a. d.* 23. *Junii. Ejuſdem Jacobi Vitriaci* Sermones de ſanctis, *& alia opera exſtant mss. in bibliothecis variis.*

Cap. JOANNES dictus de Abbatis villa, ex Magiſtro Theologiæ Pariſiis, Archiepiſcopus Biſontinus, & inde Romæ Epiſcopus Cardinalis, ſcripſit Sermones tam de Dominicis qvam de feſtivitatibus. Lectiones Evangelicas & Apoſtolicas breviter expoſuit; poſt hæc apponens Sermones valde prolixos, tot inductis Scripturarum ſanctarum teſtimoniis, qvod vix poſſint memoriæ commendari.

Schol. Joannes Algrinus, *de Abbatis villa, ex Doctore Theologo Pariſienſi Biſuntinus in Burgundia Archiepiſcopus, poſtea anno* 1227. *a Gregorio XI. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis creatus, anno milleſimo ducenteſimo triceſimo tertio abſolvit commentarium ſuum* in Cantica canticorum, *Pariſiis a Badio* 1521. *excuſum. Ex qvo liqvet labi Sixtum Senenſem, qvi ipſum anno* 1450. *floruiſſe ſcribit.*

Cap. FRANCO Abbas Affligemenſis, rogatus a domino Fulgentio prædeceſſore ſuo anteqvam ipſe dominus Franco Abbas eſſet, ſcripſit opuſculum qvod appellavit De gratia Dei. Et anteqvam conſummaret idem opuſculum, decedente Abbate Vincentio,* ipſe ſucceſſit, & jam Abbas factus prædictum opuſculum conſummavit, in ejusdem opuſculi fine laudes ſui prædeceſſoris declamans. Metrice etiam ſtatum futuræ gloriæ eleganter deſcripſit. *Fulgentio.

Schol. Franco *illuſtris monaſterii Affligemienſis in Brabantia, ordinis Benedictini, Abbas anno M.C.XI. creatus, jubente prædeceſſore ſuo Fulgentio, ſcripſit* libros XII. De gratia ſeu beneficentia Dei, *Antverpiæ* 1565. *& Friburgi* 1620. *excuſos.*

Cap. 40. HUGO ordinis fratrum Prædicatorum, qvi primus ex illo ordine cathedram Theologiæ meruit aſcendere magiſtralem, totum corpus veteris ac novi Teſtamenti dicitur poſtillaſſe. Diffuſius tamen ſcripſit in Pſalmos & in Lucam, & in Danielem prophetam.

Schol. Hugo de S. Caro, *aut (ut ad ſepulcrum ejus legitur)* de S. Theodorico, *primus ex ordine Prædicatorum Cardinalis* 1244. *ab Innocentio IV. creatus, ſcripſit* brevia commentaria in vetus ac novum Teſtamentum, *ſex voluminibus Baſileæ* 1504. *excuſa:* Sermones de Tempore & Sanctis, *in* 4. *Pariſiis editos:* Speculum ſacerdotum & Eccleſiæ, 1554. *Lovanii publicatum. Obiit anno milleſimo ducenteſimo quarto. Dicunt eum primum excogitaſſe* Concordantias Bibliorum. *Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Cæterum an* commentaria in Pſalmos *ſint hujus Hugonis, non conſtat.* Concordantias Bibliorum *ab ipſo primum excogitatas fuiſſe, S. Antonius in ſua Summa hiſtoriali diſerte teſtatur: cui opera poſterorum induſtria multa adjecit. Bellarminus & alii natione* Burgundum *faciunt: Mariana rerum Hiſpaniæ lib.* 13. *cap.* 2. Hiſpanum, *patria* Barcnionenſem, *fuiſſe contendit.* Hugo, *inqvit*, ex Dominicano ordine Cardinalis, Barcinone patria, eximia eruditionis opinione clarus, *Bibliorum Concordantias*, infinitum pene opus, Herculea plane audacia, primus excogitavit: & qvingentorum monachorum ope in-

adjutus perfecit: incredibili rei litterariæ proventu. Hugonis diligentiam longo poſt intervallo Hebræi, Græciqve imitati, utriusqve linguæ ſtudioſorum conatus non parum juverunt.

Cap. 41. PETRUS ejuſdem ordinis, Provincialis Franciæ, ſcripſit Sermones de Dominicis & feſtivitatibus fere per totum annum, qvibus multi utuntur usqve hodie.

Cap. 42. VINCENTIUS, ejuſdem ordinis, dicitur ſcripſiſſe qvoddam opus magni ingenii & laboris, qvod prætitulavit Triplex Speculum, hiſtoriale, allegoricum, & morale; ipſum hiſtoriale non ſolum per ſanctarum Scriptuarum ſeriem, ſed etiam per ſæcularium hiſtoriarum ordinem usqve ad ſua deducens tempora, multaqve hinc inde inſerens ſtudioſis lectoribus profutura.

Schol. Vincentius *Bellovacenſis in Gallia Epiſcopus, natione Burgundus, ordinis Prædicatorum, liberalitate Philippi Valeſii Gallorum Regis adjutus, ſcripſit* Speculum hiſtoriale, naturale & morale; libros qvatuor de gratia; librum laudum Virginis glorioſæ; librum de S. Joanne Evangeliſta; librum de eruditione puerorum regalium, ad Margaritam Reginam Franciæ; & librum conſolatorium de morte amici, ad S. Ludovicum Regem. 1481. *Baſileæ excuſum. Claruit anno milleſimo ducenteſimo qvadrageſimo qvarto, ad qvem usqve annum ſuam hiſtoriam deduxit. Ita Molanus in ſua mſ. Bibliotheca ſacra. At Bellarminus in Catalogo ubi de ſcriptis S. Thomæ Aqvinatis agit, in dubium vocat, an* Speculum morale *ſit fœtus Vincentii Bellovacenſis, an non potius alicujus auctoris ætate poſterioris. Obiit autem Vincentius anno circiter* 1256.

Cap. 43. ALBERTUS & ipſe ordinis Prædicatorum, Colonienſis domus ejuſdem ordinis Lector, vir undecumqve doctiſſimus, multa & ſcripſiſſe fertur & ſcribere; ſed primam partem Poſtillarum ejus in Lucam tantum fateor me vidiſſe. Et ut ſalva pace ejus dictum ſit, ſicut a qvibuſdam dicitur, dum ſubtilitatem ſæcularis Philoſophiæ nimis ſeqvitur, ſplendorem aliqvantulum Theologicæ puritatis obnubilat.

Schol. Albertus *cognomento* Magnus, *Lavingæ apud Suevos eqveſtri familia natus, ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Ratiſponenſis, crucis & paſſionis Chriſti maximus cultor, inter auditores ſuos habuit* Thomam Aqvinatem. *Scripſit in* XII. Prophetas, in qvatuor Evangelia; de laude Virginis, ſuper Miſſus eſt; poſtillam in Apocalypſim; in libros IV. Sententiarum; Summam de admirabili ſcientia Dei; in officium Miſſæ; Sermones de Euchariſtia, Tempore & Sanctis; Paradiſum animæ, de virtutibus; libellum de adhærendo Deo; Artem prædicandi; tractatum de muliere forti. *Qvæ omnia partim Coloniæ, partim Moguntiæ, partim Antverpiæ & alibi fuerunt excuſa. Obiit Coloniæ anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo, cum magna ſanctitatis opinione. Librum porro* De ſecretis mulierum *Medici Lovanienſes judicarunt nec ejus, nec cujuſpiam docti eſſe. Ita Molanus in mſ. Bibliotheca ſacra.*

Alberti vitam ſcripſerunt Rudolphus Noviomaganſis *libris tribus, Coloniæ* 1490. *editis,* Joannes Antonius Flaminius *lib.* 3. *de Dominicanis illuſtribus, &* Matthæus Raderus *in Bavaria ſancta. Qvæ contra Albertum a qvibuſdam objiciuntur, Trithemius, Delrius & alii diluerunt. Bellarminus in Catalogo conformiter monet,* librum de mirabilibus, & alterum de ſecretis mulierum, *falſo adſcribi Alberto Magno, additqve librum utrumqve ſuperſtitioſa qvædam & multa vana continere.*

Cap. 44. WILHELMUS de ſancto Amore, oriundus ex Burgundia, ſcripſit librum invectivum in Ordines tam fratrum Prædicatorum qvam Minorum; conatus oſtendere per Scripturas, Eccleſiam tales Ordines non debuiſſe admittere. Reclamantibus autem prædictis fratribus, tam verbis qvam ſcriptis, cum etiam eidem magiſtro Wilhelmo plurimi conſentirent, ex ſtudiis partium orta contentione, ad Sedem Apoſtolicam appellatum eſt. Sed Papa, de conſilio fratrum, damnato prædicto magiſtro Wilhelmo, cum ſuo opuſculo, prædictos Ordines approbavit.

Cap. 45. THOMAS, ordinis Prædicatorum, dictus de Aqvino, contra prædicti magiſtri Wilhelmi de ſancto Amore invectivum librum, edidit opuſculum ſubtiliſſimum, in qvo ejuſdem Wilhelmi errorem redarguit & confutat.

Schol. Thomas Aqvinas, *vero elogio* Doctor Angelicus, *ordinis Prædicatorum, illuſtri genere anno* 1224. *apud Neapolitanos natus, Alberti Magni diſcipulus, in Domino obdormivit anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo qvarto; a Joanne XXII. anno* 1323. *in Divos relatus. Ejus opera tomis XVII. Romæ ſunt edita, juſſu Pii V. Papæ. His adde* commentaria in Epiſtolas canonicas, *qvæ poſt editionem Romanam primum Antverpiæ* 1592. *in lucem prodierunt. Qvod ad librum* De regimine Principum, ad Regem Cy-

 pri,

pri, *attinet, non videtur is eſſe fœtus S. Thomæ, ob rationes a Bellarmino in Catalogo productas; ideoque videtur merito omiſſus in Lovanienſi operum S. Thomæ editione, anno 1562. facta.*

Cap. 46. ALEXANDER natione Halenſis, liberalium litterarum & ſacræ Scripturæ peritiſſimus, qvi etiam Pariſiis Theologicæ ſcholæ publice præfuit, ſcripſit Qvæſtiones in qvatuor libros Sententiarum, ſubtiliſſime diſputans. Dicitur etiam multa diſſeruiſſe ſubtiliter de concordia Juris divini & humani, & de multis rebus aliis, ſtudiis Theologiæ convenientibus. Ignoſcat lector, ſi vel hujus opuſculi vel qvorumdam aliorum non proprie exprimo continentiam: qvia non ex propriæ lectionis experientia, ſed auditu tantum hic loqvor.

Schol. Alexander de Hales, *Britannus, primus in ordine Minorum Doctor, S. Bonaventura præceptor, a quibuſdam* Doctor Doctorum, *ab aliis* Fons vitæ, *a pluribus* Doctor Seraphicus *appellatus, ſcripſit, petente Innocentio IV. Papa* Summam Theologicam, *tomis tribus 1577. in folio Venetiis excuſam;* commentaria in libros IV. Sententiarum, *Lugduni 1515. edita; item* in regulam S. Franciſci. Commentarium in Pſalmos, *Bonaventura nomine Venetiis editum, multi Hugoni Cardinali ſupra cap. 40. laudato, attribuunt. Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca Sacra. His adde* Poſtillam in Biblia, & Summam virtutum.

Cap. 47. BONAVENTURA natione Italicus, & ipſe ordinis fratrum Minorum, qvi etiam Pariſiis Theologicæ ſcholæ præfuit, ſcripſit in qvatuor libros Sententiarum magiſtri Petri, opuſculum magnæ ſubtilitatis, qvod ſic incipit: Flecto genua mea, &c. Scripſit etiam aliud, qvod vocavit Itinerarium mentis in Deum. Scripſit & de decem præceptis. Reſpondit etiam breviter calumniis præfati magiſtri Wilhelmi de ſancto Amore.

Schol. S. Bonaventuta *cognomento* Fidanza, *Balneoregii in finibus Etruriæ natus, ordinis Minorum octavus Miniſter generalis, primum Eboracenſis in Anglia Epiſcopus, poſtea Epiſcopus Cardinalis Albanenſis a Gregorio X. anno 1273. creatus, ſcripſit varia, quæ in octo tomis diſtributa, Romæ edenda curavit Sixtus V. Papa. Obiit anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quarto, die 15. Julii, Lugduni in Gallia; ubi tunc Concilium generale celebratur.*

Cap. 48. REMUNDUS natione Provincialis, juris peritiſſimus, Generalis prior ordinis Prædicatorum, ſcripſit ſummam de Caſibus pœnitentialibus, audientibus confeſſionem, valde neceſſariam: qvæ modo tam vulgata eſt, ut a nemine ignoretur. Ad mandatum etiam domini Gregorii, compilator fuit illius codicis, qvi modo Novum Jus appellatur.

Schol. S. Raimundus *cognomento Pennafortius; Catalanus, patria Barcinonenſis, ex Regibus Aragonum oriundus, ordinis Prædicatorum tertius Magiſter generalis, Gregorii IX. Papæ Pœnitentiarius, collegit, ejus juſſu,* Epiſtolas Decretales ſummorum Pontificum, *libris quinque diſtinctas, qui in Juris Canonici corpore ſunt notiſſimi. Scripſit* Summam de Caſibus, *typis editam. Ejus compendium putatur* Summula Raimundi, *1502 Coloniæ edita, hoc initio,* Summula de Summa Raimundi prodiit iſta. *Obiit anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto. Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Anno 1601. a Clemente VIII. in catalogum Sanctorum ſolenni ritu eſt relatus. Jacobo I. Aragoniæ Regi cum eſſet a ſacris confeſſionibus, ipſi auctor fuit, ut ſodalitatem, titulo* S. Mariæ de Mercede, *anno milleſimo ducenteſimo decimo octavo inſtitueret, ad redimendos homines Chriſtianos a Mauris captos, & in ſervitutem abactos: ut Mariana lib. 12. cap. 8. in Hiſtoria Hiſpaniæ narrat: quem & lib. 13. cap. 13. & 22. lege.*

Cap. 49. GRATIANUS monachus, Bononiæ habitans, codicem, qvem Decreta vocant, compilavit, ex ſanctorum Patrum ſcriptis, Romanorum Pontificum decretis, diverſorum Conciliorum ſtatutis; legibus etiam ſæcularibus non omiſſis: ipſum opus per Cauſſas Qvæſtioneſqve diſtinguens, cui maxime vacant Juris Canonici ſtudioſi.

Schol. Gratianus *patria Cluſinus, profeſſione monachus Benedictinus, concinnavit* Decretum, (*ipſe* Concordiam diſcordantium Canonum *vocat*) *quod a mendis repurgatum, & annotationibus illuſtratum, Gregorius XIII. Romæ 1580. edendum curavit; poſtea Venetiis, Lugduni & alibi recuſum. Trithemius tradit ipſum adornaſſe hoc opus Bononiæ in monaſterio S. Felicis, anno milleſimo centeſimo viceſimo: alii ad annum milleſimum centeſimum quinquageſimum primum id verius referunt.*

Cap. 50. PHILIPPUS Cancellarius Pariſienſis, qvi Theologicæ ſcholæ Pariſiis glorioſe

glorioſe præfuit, ſcripſit Sermones de ſingulis Pſalmis duos vel tres: qvibus uſqve hodie multi utuntur, qvi prædicationis officio vacare voluerint.

Schol. Philippus *cognomento* Grevius, *Cancellarius Pariſienſis*, *ſcripſit* Sermonem centum triginta in omnes Pſalmos; *Pariſiis a Badio* 1523. *in* 8. *editos.*

Cap. 51. THOMAS ordinis Prædicatorum, Lovanii habitans, ſcripſit vitam cujuſdam ſanctæ mulieris in Hasbania, qvæ vocabatur Chriſtina. Scripſit etiam vitam cujuſdam monialis de Aqviria, dominæ ſcilicet Lutgardis.

Schol. Thomas Cantipratanus, *Lewis S. Petri, celebri Brabantiæ municipio, altero lapide a Bruxella, natus, primum fuit Canonicus regularis in Cantiprato, ad muros urbis Cameracenſis (unde & cognomentum accepit) poſt familiæ Prædicatorum nomen dedit. Scripſit* vitas Chriſtinæ cognomento Mirabilis, Lutgardis Aqvirienſis, Margaritæ Iprenſis, & Mariæ Ogniacenſis; *item* librum de Apibus, *tertio excuſum cum Notis Georgii Colvenerii; & alia non pauca. Cum S. Thoma Aqvinate communem præceptorem habuit Albertum Magnum: ut ipſe lib. 2. cap. ult. part. 50. de Apibus narrat. Fuit Epiſcopus ſuffraganeus, ut vocant, Antiſtitis Cameracenſis; obiitqve die 15. Maii; ſed quoto ætatis ſuæ, vel Dominicæ incarnationis anno, nondum comperi. Vita ejus exſtat in Rubra-Valle ms. apud Joannem Gilemannum, in Hagiologo Brabantinorum, quam Hyacinthus Choquetius, Doctor Theologus Duacenſis, 1618. ibidem publicavit, in libro De Belgis ſanctitatis opinione illuſtribus ex ordine Prædicatorum. Ejuſdem res geſtas in unum collegit Colvenerius, Cancellarius Duacenſis, meus olim in Grammaticis ac Philoſophis præceptor, & libro Apum præfixit.*

Cap. 52. GERARDUS, monachus ſancti Qvintini in inſula, ſcripſit translationem venerandarum reliqviarum Crucis & Coronæ Dominicæ a Conſtantinopoli Pariſios; qvas reliquias piæ memoriæ dominus Ludovicus Rex Francorum ſibi ab Imperatore Conſtantinopoleos acqviſivit. Scripſit etiam plurima miracula, qvæ beata Elizabeth de Thuringia, poſt mortem ſuam, dicitur fuiſſe operata. Compoſuit etiam Antiphonas & Reſponſoria eleganti dictamine, in ejuſdem ſanctæ feſtivitate cantanda. Neumas* vero eiſdem Antiphonis & Reſponſoriis qvidam frater Petrus, Canonicus ſancti Autberti Cameracenſis, appoſuit. Idem etiam Petrus, muſicæ artis peritus, dulci modulamine & limato dictamine compoſuit plura Cantica, qvæ vulgo Conductus vocant.

* Cantus ſpecies & ſacri jubili. Vide Cangium in *pneuma.*

Cap. 53. GERARDUS ordinis Prædicatorum, Lector domus Leodienſis, compoſuit tractatum religioſis valde utilem, ſumpto themate ab illo loco libri Regum, Præparate corda veſtra Domino &c. ſeptem diſpoſitiones circa cor faciendas docens, multaqve ad ædificationem pertinentia hinc inde de Scripturis colligens.

Schol. Gerardus, *Leodicenſis Lector ſeu Profeſſor ſacrarum litterarum apud collegas ſuos Dominicanos, circa annum milleſimum floruit. Scripſit librum* De doctrina cordis; de Virtutibus; de Tempore & Sanctis. *Exſtant hi libri mss. in Valle Viridi, & Lovanii ad S. Martinum. Ejuſdem Gerardi fortaſſe liber eſt* De remediis contra amorem illicitum; *quem nonnemo alteri* Gerardo Leodicenſi, monacho ordinis Ciſtercienſis, *adſcripſit.*

Cap. 54. WIBERTUS Tornacenſis dicitur ſcripſiſſe Hodœporicon primæ profectionis piæ memoriæ domini Ludovici, Regis Francorum, ad tranſmarinas partes.

Schol. Guibertus *ſeu* Gilbertus Tornacenſis, *ordinis Minorum, celebris ſuo ævo Theologus Pariſienſis, anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo vixit. Juſſu Joannis Tornacenſis Epiſcopi, ſcripſit* vitam S. Eleutherii, *ejuſdem urbis Epiſcopi; tractatum* De officio Epiſcopi & Eccleſiæ ceremoniis; *item opuſculum* De pace ac tranqvilitate animi. *Quæ omnia exſtant in Bibliotheca Patrum, tomo* 15. *editionis Colonienſis ultima. Ejus* Hodœporicon, Sermones de Dominicis & Sanctis, Qvadrageſimale, Chronica, *& alia a Sanderio in Indice notata, latent mss. partim Tornaci ad S. Martinum, partim Leodici ad Jacobum, & alibi.*

Cap. 55. GANFREDUS Tranenſis compoſuit Summam de omnibus qvæ continentur in Codice novi Juris; ſecundum ordinem Rubricarum ipſius Codicis ordinans Rubricas ſuæ Summæ.

Cap. 56. SIMON monachus Affligenienſis breviavit libros Moralium beati Gregorii in Job, moralem expoſitionem per totum opus Gregorii excerpens, & litteræ

libri beati Iob apte apponens, totum librum beati Job moraliter expoſuit. Scripſit etiam idem Simon qvosdam Sermones de Canticis canticorum. Scripſit & qvandam viſionem cujuſdam Converſi ordinis Præmonſtratenſis de qvodam monaſterio qvod dicitur Poſtele. Collegit etiam excerpta qvædam de Sermonibus beati Gregorii Papæ in Ezechielem de Collationibus Patrum, & de opuſculo Richardi de duodecim Patriarchis. *De eodem Trithemius in Catalogo agit.*

Cap. 57. WILHELMUS monachus Affligenienſis, & ibidem aliqvando Prior, vitam dominæ *Lutgardis*, a fratre Thoma Latine ſcriptam, convertit in Teutonicum rithmice, duobus ſibi ſemper rithmis conſonantibus. Dictavit etiam Latine qvandam materiam ſatis eleganter de qvadam moniali Ciſtercienſis ordinis, qvæ Teutonice multa ſatis mirabilia ſcripſerat de ſeipſa. *De eodem Trithemius.*

Cap. 58. HENRICUS Bruxellæ oriundus, monachus Affligenienſis, calculatoriæ artis peritus, diſcordiam naturalis computi Lunæ & Cycli decemnovennalis diligenter abſolvens, Kalendarium ita diſtinxit, ut poſitis ſecundum Cyclum decemnovennalem ſuo loco primiluniis, ipſe e regione non ſolum qva die, vel qva hora, ſed etiam qva parte horæ ſingularum lunationum ſingulis menſibus accenſio contingeret, annotaret.

Cap. 59. ALEXANDER Dolenſis ſcripſit metrice librum qvem Doctrinale vocant; cujus libri in ſcholis Grammaticorum magnus uſus eſt temporibus hodiernis.

Cap. 60. EBRARDUS, Betuniæ oriundus, ſcripſit librum qvem Græciſmum vocant, Grammaticis non ignotum.

Schol. Ebrardus *ſive* Everhardus Betunienſis, *Arteſius, vulgo dictus eſt* Græciſta, *eo qvod librum* Græciſmi titulo *ſcripſerit* De figuris, deqve octo partibus orationis: *de qvo hic verſus exſtat:* Anno milleno, centeno bis, duodeno, condidit Ebrardus Græciſmum Betunienſis. *Fuit hic liber olim in pretio, cum libro* Alexandri de Villa-Dei: *exſtatqve typis in 4. editus. Ejuſdem Ebrardi* Elementa Grammaticæ *mss aſſervantur Lovanii ad S. Martinum. Ejuſdem* Antihæreſim contra Waldenſes hæreticos *Gretſerus 1614. in 4 Ingolſtadii edidit.*

APPENDIX
HENRICO GANDAVENSI SUBNECTI SOLITA.

Cap. 1. ANSELMUS, Laudunenſis Scholaſticus, novo expoſitionis genere, utriusqve Teſtamenti Scripturas gloſſa interlineari & marginali, de Patrum ſcriptis breviata, elucidavit. *Vide Henricum Gandav. c. 30.*

Cap. 2. SILLEBERTUS, cognomento Univerſalis, gloſſa continuata Pſalterium, & alios qvoqve libros expoſuit. *Alias Gillebertus dicitur.*

Cap. 3. PETRUS Dialecticus, cognomento Abailardus, ſubtili abuſus ingenio, aliqva conſcripſit; inter quæ excellunt liber Theologiæ; liber cujus eſt titulus, Scito teipſum. Compoſuit & metrico ſtylo Hymnos, in monaſterio, qvod vocatur Paraclitus, decantandos. *Henricus Gandav. c. 16.*

Cap. 4. BERNARDUS Abbas Clarævallis, vita & doctrina præclarus, contra errores Petri Abailardi, ſcripſit ad Innocentium Papam. Scripſit librum de Conſideratione ad Eugenium Papam. Scripſit librum de libero arbitrio, ad Abbatem S. Theoderici. Expoſuit homilitico genere Cantica canticorum; fecit tractatus ſuper Evangelium, Miſſus eſt Gabriel, &c. Fecit tractatus de duodecim gradibus humilitatis. Scripſit vitam Malachiæ Epiſcopi, qvi ex Hibernia peregrinus Romam tendens, Claræ vallis obiit. Scripſit librum de diligendo Deo, ad Haimericum Cancellarium Romanæ Curiæ. Scripſit commonitorium ad qvendam adoleſcentem Robertum, qui de ordine Ciſtercienſi ad Cluniacenſem migravit. Scripſit alia multa legentibus utilia. *Supra cap. 9.*

Cap. 5. RUPERTUS Abbas Tuitienſis ſcripſit, ad Cononem Abbatem Sigebergenſem, librum multis Scripturarum refertum myſteriis, qvem intitulavit, De victoria verbi Dei. Scripſit alium De divinis officiis. *Honorius IV. 16. de S. E.*

Cap. 6. WILHELMUS ex Abbate monachus, aſſumptis undecumqve ſcriptis ex Patrum compilationibus, Epiſtolam ad Romanos expoſuit. *Vide ſupra cap. 10.*

HU-

Cap. 7. **HUGO** Canonicus monaſterii S. Victoris Pariſienſis, vir religioſus & utraqve litteratura apprime diſertus, ſcripſit de Sacramentis fidei Chriſtianæ. Qvod opus pro ſui prolixitate, in duos libros diſtinxit; primum per duodecim partes ad Incarnationem uſqve perducens, ſecundum per decem & octo partes in conſummationem omnium ab Incarnatione incipiens. Scripſit qvoqve in Eccleſiaſten, in Lamentationibus Jeremiæ, in oratione Dominica expoſitum. Scripſit librum de inſtitutione novitiorum, de ſimplici natura Dei. Scripſit in Hierarchiam Dionyſii Areopagitæ. Scripſit librum qvem appellavit Didaſcalicon. Scripſit librum Soliloqviorum; ſcripſit librum de perpetua virginitate beatæ Mariæ. Scripſit alia qvam plura, qvæ a qvam pluribus, pro ſui utilitate, transſcriptione digna judicata ſunt. *Henricus Gandav. cap.* 25.

Cap. 8. **GILLEBERTUS** cognomento Porreta, primum Scholaſticus Pariſienſis, poſt Pictavienſis Epiſcopus, in ſæculari ſcientia clarus, ſpiritualis etiam ſtudii fervore nihilominus emicuit. Conſiderato qvippe magiſtri Anſelmi Laudunenſis gloſſandi modo, qvod videlicet nimia brevitate non niſi ab exercitatis in expoſitionibus Patrum poſſet intelligi, gloſſam prolixiorem, eoqve evidentiorem fecit. Expoſuit itaqve continuatim Pſalterium, Epiſtolas Pauli, Evangelium Joannis. Super librum etiam Boetii de Trinitate novum opus, & ad ſua uſqve tempora intentatum, modo expoſitionis materiæ auctoris congruo, conſummavit. In Concilio qvoqve Remenſi, qvod ab Eugenio Papa celebratum eſt, contra qvoſdam, qvi auctoritates, qvas in expoſitione ſua induxerat, minus intelligebant, ipſe ſuum opus defendit. *Supra, cap.* 17.

Cap. 9. **LUCAS**, Montis Cornelii Abbas, ad Milonem Epiſcopum Taruanenſem, ſuper Cantica canticorum ſcripſit.

Schol. *In agro ſuburbano Leodicenſi* Mons Cornelius *ſitus eſt, in qvo Canonicis regularibus, ordinis Premonſtratenſis, domicilium habentibus* Lucas *olim Abbas præfuit. Eorum poſteri inde ad urbem Leodicenſem migraverunt, & locum, vulgo* Bellum reditum *nuncupatum, hodie incolunt. Cæterum Lucas ex* Aponii commentariis in Cantica canticorum *confecit epitomen, eamqve Miloni Epiſcopo Morinenſi ſeu Taruanenſi dicavit. Fuit ea cum ipſo Aponio primum Friburgi anno* 1538. *edita, & poſtea in Bibliotheca veterum Patrum, tomo* 1. *editionis quartæ, recuſa. Floruit anno.* 1140.

Cap. 10. **CLAREBALDUS**, Atrebatenſis Archidiaconus, ſuper Boetium de Trinitate commentum fecit: ubi de qvibuſdam Gillebertum Pictavienſem arguere, Petrum vero Abailardum condemnare, & Abbatem Bernardum comprobare videtur.

Cap. 11. **PETRUS** Longobardus, Scholaſticus Pariſienſis, poſtea ejusdem civitatis Epiſcopus, magiſtris ſui temporis & Scripturarum expoſitoribus eo maxime præferendus judicatur, qvod ingenio ſagaci & uſu aſſiduo tanta in exponendis Scripturis luce claruit, ut pene magiſterio doctoris non egeat, qvi gloſſarum ipsius lectioni animum intendere voluerit. Scripsit inter cætera magnum de Sacramentis volumen, ubi præcedentium Patrum ſententias eum ſane intellexiſſe, plane expoſuiſſe manifeſtum eſt. *Vide cenſuram appoſitam ſupra. cap.* 31.

INDEX
SCRIPTORM ECCLESIASTICORUM,
Qvi in Henrici Gandavenſis Catalogo ejusqve appendice recenſentur.

Adilredus Rivallenſis Ab. cap. 13.
Alanus Inſulenſis. 21.
Albertus Magnus. 43.
Alexander Dolenſis. 59.
Alexander Halenſis. 46.
Alexander III. Papa. 34.
Anſelmus Cantuarienſis Epiſc. 5.
Anſelmus Laudunenſis. 30. & appendic. cap. 1.
Arnoldus Bonæ-vallis Abbas. 11.
Bernardus Clarevallenſis. 9. & append. cap. 4.
Bernardus Cluniacenſis. 2.
Bonaventura Cardinalis. 47.
Clarebaldus Atrebatenſis. append. cap. 10.
Ebrardus Betunienſis. 60.
Emundus Cantuarienſis. 7.
Ernaldus: *vide* Arnoldus.
Franco Affligemienſis. 39.

Fulbertus Carnotenſis Epiſcop. c. 1.
Gaufredus Tranenſis 55.
Gerardus Leodicenſis 53.
Gerardus monachus. 52.
Gilbertus Porretanus. 17. & append. cap. 8.
Gilbertus Tornacenſis. 54.
Gislebertus ordinis Ciſtercienſis. 12.
Gislebertus Weſtmonaſterienſis. 6.
Gratianus Monachus. 49.
Gualterus Caſtellionenſis. 20.
Gualterus Inſulenſis. 19.
Guibertus Tornacenſis. 54.
Guilielmus S. Theodorici Abbas. 10. & append. cap. 6.
Guilielmus Affligemienſis. 57.
Guilielmus de ſancte Amore 44.
Henricus Affligemienſis. 58.
Henricus Gandavenſis. Vide p. 117.
Hildebert. Cenomanenſis Epiſc. c. 8.
Hugo Cardinalis. 40.
Hugo Farſitus. 36.
Hugo Victorinus. 25. & append. c. 7.
Jacobus de Vitriaco. 37.
Innocentius III. Papa. 35.
Joannes de Abbatis-Villa. 38.
Joannes Belethus. 18.
Lucas Cornelienſis Abbas. apend. cap. 9.
Manegundus. cap. 28.
Matthæus Vindocinenſis. 23.
Mauritius Pariſienſis Epiſcopus. 14.
Odo Cameracenſis Epiſc. 4.
Petrus Abailardus. append. c. 3.
Petrus Cantor Pariſienſis. 16.
Petrus Comeſtor. 32.
Petrus Corbolienſis. 33.
Petrus Lombardus. 31. & append. cap. 11.
Petrus ord. Prædicatorum. 41.
Petrus de Riga. 22.
Petrus Venerabilis. 29.
Philippus Cancellarius Pariſ. 50.
Raimundus Pennafortius. 48.
Rainaldus Viceliacenſis Abbas. 3.
Richardus Victorinus. 26.
Rupertus Tuitienſis. append. cap. 5.
Sillebertus. append. cap. 2.
Simon Affligemienſis. 56.
Simon Tornacenſis. 23.
Stephanus Anglicus. 27.
Thomas Aqvinas. not. ad. c. 51
Thomas Cantipratanus. 51.
Vincentius Bellovacenſis. 42.
Walterus: *vide* Gualterus.
Wibertus: *vide* Guibertus.
Wilhelmus: vide Guilhelmus.

INDEX
SCRIPTORUM IN SCHOLIIS
AUB. MIRÆI MEMORATORUM.

AGathias hiſtoric. ad Iſidor. c. 25.
Algerus Corbeienſis. Sigeb. cap. 154.
Anſegiſus Laubienſis Abbas. Sigebert. cap. 81.
Antiochus Monachus S. Sabæ. Gennad. cap. 20.
Antonius, hagiographus. Hieron. cap. 135.
Aqvila Ponticus. Hieron. cap. 54.
Arculphus Epiſcopus Gallicanus. ad Sigebert. cap. 64.
Aribo Friſingenſis Epiſcopus. Sigeb. cap. 140.
Arnobius junior. Hieron. cap. 79.
Aſterius Amaſæus Epiſcopus, Hieron. cap. 94.
Aſterius Conſul Romanus. Iſidor. cap. 7. & Sigebert. cap. 6.
Baſilius Seleucienſis. Hieron. cap. 116. & Honor. lib. 1. cap. 117.
Capreolus Carthaginienſis. Gennad. cap. 48.
Conſtantius Lugdunenſis presbyter. Iſidor. cap. 4.
Coſmas Hieroſolymitanus. Sigeb cap. 75.
Cyprianus, hagiographus. Gennad. cap. 86.
Damaſus Portuenſis Epiſcopus. Hieron. cap. 103.
Deoduinus Leodicenſis Epiſcopus. Sigeb. cap. 154.
Dungalus. Gennad. 48.

Edil-

Edilredus Abbas Wardenſis. ad Henric. Gandav. cap. 13.
Edmerus, al. Eadmerus, hiſtoricus. ad Honor. IV. cap. 15.
Endelechius. Genn. cap. 48.
Ephræm Patriarcha Antiochen. ad Gennad. cap. 2.
Epiphanius junior, Cyprius Epiſc. ad. Hieron. cap. 114.
Euagri Scholaſticus. Hieron. c. 125.
Euphronius. Auguſtodun. Epiſc. id.
Eutropius, hiſtoricus Gennad. c. 49. Sigebert. cap. 80
Florus Magiſter. Sigeb. c. 92.
Felix IV. Papa. Gennad. cap. 86.
Fredegarius Scholaſticus. Honor. III. cap. 33.
Galfridus Monumetenſis. Sigebert. cap. 171.
Gelaſius Cyzicenus. Hieron. c. 130. Gennad. cap. 94.
Georgius Alexandrinus Epiſcopus, Honor. lib. 1. cap. 130.
Georgius Theophanes, hiſtoric. Sigeb. cap. 80. & 103.
Goffridus Vindocinenſis. Honor. IV. cap. 16.
Godeſcalcus Leodicenſis, hiſtoricus. Sigeb. cap. 163.
Guilielmus Brito, hiſtoricus Sigeb. cap. 144.
Guilielmus Nangius, hiſtoricus id.
Guitmundus Averſanus. Sigeb. cap. 154.
Hegeſippus junior. Hieron. c. 22.
Helgaudus hiſtoricus. Sigeb. c. 144.
Haraclides, hiſtoricus Hieron. c. 135.
Hettus Treverenſis Epiſcopus. Honor. IV. cap. 3.
Hilarius presbyter. Gennad. cap. 69.
Hugo Lingonenſis Epiſcopus. Sigeb. cap. 154.
Hypatius Epheſinus Epiſcopus. Gennad. cap. 2.
Joannes Margaritus Ep. Gerundenſis Iſidor. cap. 31.
Joannes Moſcus, al. Eviratus. Hieron. cap. 135.
Joannes Sabaita monachus. ad Sigebertum. cap. 75.
Jonas Fontanellenſis monachus. Sigeb. cap. 61.
Iſaacus junior, Syrus monachus. Gennad. cap. 66.
Iſidorus Mercator. Iſidor. cap. 1.
Iſidorus Pacenſis, chronographus. ſupra pag. 70.
Landulphus Sagax, hiſtoricus ad Sigeb. cap. 80.
Leo Bituricenſis Epiſcopus. Gennad. cap. 70.
Leo Pacificus, Imp. Conſtantinop. Honor. I. cap. 130.
Leontius Byzantius. Gennad. cap. 2.
Liberatus Carthaginienſis. Iſidor. c. 25.
Lupus Trecenſis Epiſcopus Gennad. cap. 64.
Marcellinus Comes. Iſidor. c. 25.
Marius Aventicenſis, chronographus. Gennad. cap. 84.
Mamertus Claudianus, presbyter. id. cap. 83.
Methodius Conſtantinop. Epiſcopus Hieron. cap. 83.
Nemeſius, philoſophus. Gennad. cap. 98.
Nicolaus Leodicenſis, hiſtoricus. Sigeb. cap. 163.
Notgerus Leodicenſis Epiſcopus. id. cap. 137.
Palladius Helenopolitanus Epiſc. Hieron. cap. 135. Honor. lib. I. cap. 130.
Pamphilus martyr. Gennad. cap. 17.
Paphnutius hagiographus. Hieron. cap. 135.
Paulinus Biterrenſis Epiſcopus. Gennad. cap. 48.
Pelagius Ovetenſis, chronographus. ſupra. p. 70.
Paulinus Petricordius. ad Gennad. cap. 48

ANONYMUS MELLICENSIS
Sæculo XII. Clarus
DE
SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS,

NUPER PRIMUM IN LUCEM EDITUS, ET NOTULIS CHRONOLOGICO-CRITICIS ILLUSTRATUS

à

R. D. P. BERNARDO PEZ,
Benedictino & Bibliothecario
Mellicenſi.
A. M. DCC XVI.

ADMONITIO.

ANonymum hunc de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ſeu de Viris illuſtribus, quem Reipublicæ Literariæ bono nunc primùm in lucem damus, Mellicenſem dicimus, neutiquam propterea; quod certa nobis argumenta ſuppetant, Autorem hunc Cœnobitis Mellicenſibus accenſendi, ſed ideò; quòd in Bibliotheca Manuſcriptorum Mellicenſi, ejusque codice chartaceo in quarto, nunc ſignato lit. R. num. 28. ſæculo circiter quarto decimo exarato, hactenus adſervatus, indeque à nobis depromptus fuit; cujusmodi quidem cognominandorum Anonymorum exempla apud Freherum, Acherium, Chesnios, aliosque eruditos Rerum Collectores, editoresque paſſim occurrunt. Cæterùm, ut proprium Autoris noſtri nomen, fortunamque aſſequeremur, nulli quidem in perquirendo labori pepercimus, ſed fruſtra; nemine quoquam, nec illo ipſo horum quidquam innuente. Fuiſſe monachum, & quidem Benedictinum, ex ſingulari quodam ſtudio, quo Benedictinos Scriptores conſectatur, & laudat, fortè quis colligat. Aſt nec hoc ſat firmum. Certius quid ſtatui de hominis ætate poſſe videtur; eſtque vero perquam ſimile, eum ſæculi Chriſti Duodecimo animum ad ſcribendum adpuliſſe. Nam capite XCI. Hermannum Contractum, qui anno MLIV. obiit, in Muſica penè modernis omnibus ſubtiliorem extitiſſe narrat, & Capite CV. Manegoldum, Gregorio VII. P. M. æqualem tanquam modernorum Magiſtrum magiſtrorum celebrat; cùm tamen Rupertum capite LXXI. beatæ memoriæ Abbatem Tuitienſem vocet. Mortuus eſt Rupertus anno Domini M. CXXXV. Imo videtur hic ſcriptor eodem fere tempore opus ſuum adornaſſe, quo Honorius Auguſtodunenſis, & Sigebertus Gemblacenſis noſtras de Scriptoribus Eccleſiaſticis commentati ſunt, quorum ille circa annum Dom. MCXXX. floruit, hic an. MXCIII. è vita exceſſit. Certè neutrius opus noſter vel fama percepit, ut conſtat ex ejus præfatione, in qua præter Hieronymum, Gennadium, Caſſiodorum, & Iſidorum, quibus poſterioribus & ipſis caruit, nullum alium Illuſtrium Virorum Scriptorem ſibi hactenus cognitum fuiſſe commemorat.

Porro in referendis Scriptoribus ſuis Anonymus noſter non ubique temporis rationem habuit, iis per ſæpe loco poſtpoſitis, quos ætate ſuperiores fuiſſe notulæ noſtræ Chronologicæ, quas ad latus adſcripſimus, palam faciunt. Quosdam memorat, eruditis viris ferè adhuc ignotos, quales ſunt: Johannes Muſicus Anglus, Paulus Judæus Fuldenſis cœnobita, Symphoroſius quidam, Albertus monachus fortè Sigebergenſis, Achelinus, ſeu Athelinus Epiſcopus, Stephanus Muſicus, Manegoldus, Aribo Junior Muſicus, Fucraldus, Diergerus ex monacho Benedictino Epiſcopus Metenſis, Meginhardus Epiſcopus Herbipolenſis in Cantica Canticorum, Deus dedit Cardinalis adverſus Guibertinos, Gotſchalcus monachus Dekingenſis Ord. S. B. Geraldus San-Blaſianus in Sylva Hercynia, Placidus Nonantulanus, &c. Iis etiam Scriptori-

bus, quorum nomina editis Bibliothecis inſerta ſunt, non pauca nova, & plerisque omnibus hucusque incomperta Opera attribuit. Cujusmodi ſunt: S. Gregorii M. liber Florum, & liber Synodorum; Caſſiodori liber de Viris illuſtribus; Freculphi Ep. Luxovienſis Explanationes in Geneſim; Remigii Autiſſiodorenſis in † Geneſin Commentarius; Pauli Oroſii Opus in librum XII. Prophetarum; ſancti Odonis Cluniacenſis Dialogus de Muſica; Haymonis Epiſcopi Halberſtadienſis, *quem noſter monachum* Sancti Germani Autiſſiodorenſem *facit*, commentarius in Cantica Canticorum; Chriſtiani Epiſcopi Apulorum liber contra Berengarium; Fulberti Carnotenſis tractatus contra Judæos & malos Chriſtianos; Ivonis Carnotenſis Matyrologium de Sanctis ordinatiſſimum; Presbyteri Conſtantienſis plura opera; Guitmundus Averſanus in Lucam; Anſelmi Lucenſis Opus immodicum in Pſalterium; *Scripta* à S. Udalrico Cluniacenſi vita ſancti Hermanni ex marchione monachi &c. *Denique conſideratione, & obſervatione digniſſima ſunt, quæ de Ratramni, monachi Corbeienſis* Opere de Corpore, & Sanguine *Domini habet, ut quibus Joannis Mabillonii de Autore ſententia, Præf. in Sæc. Bened. IV. P. II. expoſita egregiè confirmetur. Sed hæc omnia præſtat integra erudito Lectori ſervare ac relinquere; quem etiam rogamus, ut ampliorum, & eruditiorum Notarum, quibus noſter non raro indiget, intermiſſionem condonet; illas enim temporis ac otii, has ingenii anguſtia exeluſerunt.*

† *Hoc Remigii Opus nuper in Bibliotheca Garſtenſi O. B. in Superiori Auſtria reperimus in Cod. memb. fol. hoc titulo:* Remigius in Bereſchit. *Incipit:* Deſiderius vocabatur Epiſcopus &c. *Deinde Textus:* in principio creavit DEus &c. Auctor hujus Operis, ſicut ſancti Doctores tradunt, cognoſcitur fuiſſe Moyſes &c.

Anonymi Autoris in librum ſuum de Scriptoribus Eccleſiaſticis Præfatio.

SCriptorum illorum, qui virorum illuſtrium conſcripſere catalogum, pro poſſe ſequentes exemplum, tam ſcripta, quàm nomina ſanctorum Patrum, quorum deinceps Eccleſiæ Dei deſudavit ingenium, litteris transmittemus in poſterum. In quo nimirum negotio ordine quidem præpoſtero, ſed neceſſario commutato, eos utcunque collegimus in unum, qui in actione Miſſarum quippiam ſtatuere dicendum, videlicet † propter Teleſphorum, Gelaſium, Sixtum, Clementem Alexandrinum, Alexandrum primum, Leonem magnum, Gregorium primum, Gregorium tertium, Sergium: porro beatum Ambroſium Mediolanenſem Epiſcopum (cujus quidem beatus Hieronymus inter viros illuſtres meminit; ſed non modò nulla librorum ejus judicia ponit, verum de ipſo, quia videlicet adhuc ipſe ſupererat, omnino ſuum judicium ſubtraxit) nos incognitum prætiriri non paſſi, ipſam hujus operis frontem tanti nominis titulo decrevimus inſigniri. Sunt tamen & alii viri illuſtres Caſſiodorus ſcilicet, & Iſidorus, qui nihilominus de viris ſcripſerunt illuſtribus, quorum libri, quia nec dum ad noſtras pervenerunt manus, quos poſuerint, vel quos omiſerint, penitus ignoramus.

Inchoantes igitur à fine Genadii, qui & ipſe à fine Hieronymi initium fecit Operis ſui, quoscunque ex eo tempore quippiam memoria dignum ſcripſiſſe deprehendimus, diligenter annotare curavimus. Verùm, ne quid deſit curioſitati legentium, judicavimus adponendum * Bernagardium olim hæreticum, ** Wichwertum Ravennatem exepiſcopum, Urbanum ſecundum; non quod ad nos ſcripta eorum ulla pervenerint, vel certè ipſi aliquando aliquid ſcripſerint, ſed quod quisque eorum decentia nobis ingenii ſui monimenta reliquit. Beringarius quidem, dum quandoque converſus, duobus aptè verſiculis catholicam fidem profiteri non diſtulit. Clemens verò, qui & *** Ewibertus, dum in legitimum Petri ſucceſſorem invectus totidem nihilominus verſibus ſatis eleganter luſit. Urbanus autem, dum eidem æmulo ſuo metro & ipſe reſpondens, nihil eum de Apoſtolica dignitate, præter inane vocabulum, aſſecutum patenter oſtendit. Sed ſi qui aliquando ea, quæ à nobis ſcripta ſunt, reprobant, imperitiam quidem, non autem ſtudium reprehendant, ſimulque conſiderent, quia ubi nullus poteſt eſſe boni operis fructus, ſufficit ſolus bonæ voluntatis affectus.

CAPUT

† f. præter * *infra cap. 88.* Beringarius, ** *inf. c. 91.* Gwibertus. *** l. Gwibertus ſeu Guibertus.

CAPUT I.

TElesphorus (*a*) Papa VII. qui beato Sixto, de quo ſubinde dicemus, in pontificatu ſucceſſit, Miſſas in ſanctiſſimæ Dominicæ Nativitatis nocte conſtituit celebrari, & in tempore ſacrificii *Gloria in excelſis Deo*, decantari. Hic ſub Adriano Principe, quemadmodum prædeceſſores ſui Alexander, & Sixtus, nonas Januarii martyrio meruit coronari.

CAPUT II.

GElaſius Papa (*b*) in diebus Leonis, qui Marciano ſuccedit in regnum, Romanam Eccleſiam nobiliter rexit, qui ad utilitatem Eccleſiæ decreta multa conſtituit, multa utiliter ſcripſit. Qui etiam ad Miſſas dicendarum modum & numerum inſtituit Præfationum. Hujus Pontificis temporibus liber Miſſalis conſcribitur, qui & Gelaſianus appellatur.

CAPUT III.

ZOſimus (*c*) Papa inſtituit Benedictionem cerei, qui in Sabbatho ſancto benedici ſolet à Diacono, cujus benedictionis hujusmodi eſt initium: *exultet jam angelica turba cœlorum.*

CAPUT IV.

SIxtus (*d*) Epiſcopus, qui beato Alexandro primo Romæ ſucceſſit in pontificatu, infra Miſſarum ſolemnia: *ſanctus, ſanctus, ſanctus*, decantari inſtituit, qui & ipſe ſub Adriano Imperatore VIII. Idus Aprilis martyrio coronari promeruit.

CAPUT V.

CLemens (*e*) Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, præceptor Origenis, diu in Alexandria ſcholam tenuit. Tam divina, quam ſæculari ſcientia claruit. Opuſcula nonnulla luculento ſermone compoſuit. Extat illius de Paſcha liber unus; de Jejunio dialogus unus; de ſalvando divite unus; de Obtrectatione unus; de Canonibus unus; contra gentes unus; contra eos, qui Judæorum ſcrutantur errores unus. Miræ autem eruditionis & eloquentiæ fuit. Orationem illam ſacerdotis, quam *Canonem* dicimus, ipſe compoſuit, quæ & ab omni Eccleſia tanti eſt habita; ut in conſecratione Corporis Domini perpetuo juſſa ſit recitari. Habetur autem clarus Severi & Filii ejus Antonini temporibus.

CAPUT VI.

ALexander (*f*) primus, natione Romanus, ex patre Alexandro de regione * Capurtami oriundus Paſſionem Domini miſcuit in precatione presbyteri, quum miſſæ debent celebrari. Unde habetur in Canone: *quam oblationem tu DEus*, & quæ ſequuntur ex ordine. Hic quinto Nonas Maji ſub Adriano principe cum Eventio, & Theodolo martyrium paſſus, migravit ad cœlos.

CAPUT VII.

LEo Magnus, (*g*) Apoſtolicus, Declamator egregius fuit, qui verbo & exemplo Chriſtianæ Religioni plurimum profuit. Porro Sermonum illius incertus eſt numerus; quorum tamen de Adventu Domini, de Nativitate, de Apparatione, de Jejunio, de Paſſione, de Sancto Pentecoſte plurimi habentur. In Sanctorum quoque natalitiis nonnulli habiti inveniuntur. Et hic augmentavit in Canone: *ſupplices te rogamus omnipotens DEus*, & cætera, quæ ſequuntur ex ordine. Hic quarta Kal. Julii ſub Marciano Principe plenus ſanctitate quievit in pace.

CAPUT VIII.

GRegorius Magnus, (*h*) qui & primus, ex illuſtri Senatorum proſapia oriundus, diſciplinis liberalibus à puero inſtitutus, Romanæ Sedis jam tunc Apocriſiarius, poſitus Con-

(*a*) An. Chriſti 128. (*b*) 492. (*c*) 417. (*d*) 117. (*e*) 192. (*f*) 108. * al. *Caput Tauri*, An. Chriſti. (*g*) 440 (*h*) 590.

Digitized by Google

Conſtantinopoli, rogatu Leandri Hiſpalenſis Epiſcopi, libros Moralium XXXVI. ſcripſit, quos in ſeptem partes diviſit. Romæ vero exorta peſtilentia ipſe adhuc Archidiaconus ſeptiformem Letaniam inſtituit, ac poſtmodum decedente Pelagio, Romanum Pontificatum invitus obtinuit. Hic Agilulfi temporibus Dialogum ſcripſit, cum Reginæ Theodelindæ pro munere promiſit. Homelias quadraginta etiam dictavit, & in Ezechielem Tractatus viginti compoſuit, à cujus expoſitione audito Agilulfi regis adventu ceſſavit. Librum quoque curæ Paſtoralis ad Johannem Epiſcopum ſcribit; & librum alium, quem Flores appellari complacuit. Scribit & librum Reſponſionum ad Auguſtinum Anglorum Epiſcopum. Librum quoque Synodorum compoſuit cum Epiſcopis Italiæ de neceſſariis cauſis Eccleſiæ. Alia verò Opuſcula nonnulla, quæ ſcripſit, non habentur, quando æmulorum excandeſcente invidia de medio ſublata fuiſſe perhibentur. Hic illud, quod in Canone dicitur: *dieſque noſtros in tua pace diſponas*, dicendum appoſuit, & Orationem Dominicam ad Miſſam recitari conſtituit, congruum arbitratus, ut in conſecratione Dominici corporis cum oratione hominis Sacerdotis dicatur & oratio DEI & hominis Salvatoris. Quod quidem populus utpote novum & inſolitum audiens, ægrè tulit; cui protinus beatus Pontifex humili reſponſione ſatisfecit: ſi dicenda eſt, inquiens, in conſecratione corporis Chriſti oratio, quam quidam Scholaſticus humano ſenſu & homo compoſuit, quantò magis illa, quam DEI & hominum mediator inſtituit, qui & diſcipulos ſuos orare ſic docuit? Scribit quoque in Cantica Canticorum libellum explanationis ab exordio voluminis uſque eò, ubi dicitur: *Equitatui meo in curribus Pharaonis.* Hic ergò ſanctiſſimus Pontifex Gregorius, Anglorum Apoſtolus, quum miſſis doctoribus Anglos convertiſſet ad Dominum, anno Phocæ imperatoris ſecundo, quarto Idus Martiarum migravit ad Dominum.

CAPUT IX.

GRegorius tertius (*a*) annis octo Romanum tenuit Pontificatum, qui & augmentavit in Canone: *intra quorum conſortium.* Hic deceſſit tempore Leonis Imperatoris, quarto Kal. Decembris.

CAPUT X.

SErgius (*b*) Papa, natione Syrus, Antiochiæ ex patre Tiberio ortus, in confractione Corporis Domini, à clero & populo: *Agnus DEI*, ſtatuit decantari.

CAPUT XI.

AMbroſius (*c*) Mediolanenſis Archiepiſcopus, Doctor Eccleſiæ mirificus, ſub Gratiano Auguſto clarus, imò & in toto Orbe terrarum notiſſimus, columna Eccleſiæ, & hæreticorum ruina ſemper & ubique liberè agens & loquens pro juſtitia; quippe, qui nec Theodoſio Principi peccanti pepercit, non ſolùm Mediolanenſi, cui præfuit, ſed & univerſæ matri Eccleſiæ ſcribendo, & docendo plurimùm contulit. Scripſit de Spiritu ſancto librum unum ad Gratianum Auguſtum, Scripſit quoque librum de Fide; librum de Incarnatione Domini. Scribit de Paradiſo; ſcribit de Virginibus; ſcribit de exequiis fratris; ſcribit Exameron; ſcribit de fuga ſæculi; ſcribit de Patriarchis; ſcribit de perpetua Virginitate Matris Domini; ſcribit de Iſaac & Anima; ſcribit de bono mortis; ſcribit de Joſeph; ſcribit Apologiam de David; ſcribit ſuper: *beati immaculati*; ſcribit ſuper: *Domine quis habitabit*: ſcribit de morte Gratiani; ſcribit de morte Theodoſii; ſcribit de Jejunio; ſcribit de Officiis; ſcribit ſuper Iſaiam; ſcribit ſuper Apoſtolum; ſcribit ſuper Lucam; ſcribit contra Auxentium hæreticum; ſcribit ad Fritigernam Reginam Marcomannorum. Præterea plura ac diverſa ſcribit Opuſcula, quæ pro ſummis opibus computat; & reſervat Eccleſia, de qua non recedet ejus memoria, & nomen ejus requiretur in ſæcula. Hic beatiſſimus Pontifex, Doctor egregius, pietate præcipuus, invictus in adverſis, in proſperis providus, poſt matutini & veſperæ delectabiles exitus, ipſe delectabilis omnibus, ſub Principibus Arcadio & Honorio quievit in Domino.

CAPUT XII.

JOhannes Conſtantinopolitanus, (*d*) cognomento Chryſoſtomus, qui ab ingrata Eccleſia bis eſt depoſitus, & inſuper annuente Theophilo Archiepiſcopo in exilium miſſus, primò Origenis errore deceptus, ſed Dei gratia præventus, cooperante correctus, & Eccleſiæ

(*a*) Anno Chriſti 731. (*b*) 688. (*c*) 374. (*d*) 398.

ſiæ reconciliatus eſt. Hic tam Græco, quàm Latino eruditus eloquio præter Sermones in Feſtivitatibus habitos, ſtilo egregio ſcriptos, ſcribit ſuper Epiſtolam ad Hebræos; ſcribit nihilominus in Matthæum egregium opus, ſcribit etiam librum de reparatione lapſi, & ſeptem Homelias de laude Pauli Apoſtoli; dialogum quoque Baſilio habitum de honore Sacerdotii. Hic ſub prænotatis principibus celebris, celebrem ſui memoriam dereliquit Eccleſiis.

CAPUT XIII.

EPiphanius (a) Salaminæ Epiſcopus, fide Catholicus, ingenio optimus, Johanni Chryſoſtomo pro eo, quod eum offenderat, duos in ſuo Epiſcopatu presbyteros ordinando, non contemnendam dictavit Epiſtolam ad Catholicam fidem, pacisque cuſtodiam cohortantem. Hanc beatus Hieronymus presbyter pro ædificatione legentium rogatu fratrum in Latinum vertit eloquium.

CAPUT XIV.

FUlgentius (b) Epiſcopus, qui Ruſpenſi Eccleſiæ præfuit ſub Theoderico Rege Gothorum, in confeſſione fidei & ſcientia claruit in Homeliis; declamator fuit, & ſermones plurimos utiles recitavit ad populum (&) in poſterum tranſmiſit literis. Scripſit quoque librum inſignem de prædeſtinatione, & fide alium ad Traſamundum Regem Vandalorum.

CAPUT XV.

ANnitius (c) Manlius Severinus Boëtius tam divina, quam humana ſcientia clarus, qui & Romæ conſul fuit, ſuper Hypermenias (*) volumen inſigne compoſuit. Aliud etiam de Muſica ſcripſit, in quo profundum ejusdem artis ſubtiliter inquiſivit. Et aliud nihilominus de fide ſanctæ Trinitatis ſcriptum dereliquit. Qui etiam ad Johannem Papam contra Eutychen & Neſtorium hæreticos ſcribit. At ubi Theodericus rex Gothorum tyrannidem in Romanos exercuit, Boetius Conſul Græcis clam litteras miſit, volens ſcilicet per illorum patrocinium (**) ſubdere, & à Regis tyrannide civitatem & cives, ſe quoque addito liberare. Quod ubi Rex impius comperit, quaſi reum majeſtatis Ravennam in exilium miſſum, in carcerem recludi juſſit; in quo vir ſapiens philoſophica ſibi conſolatione adhibita, quinque libros per ſatyram edidit; in quibus, quia & ſe, & omnes lugentes conſolari intendit, opus ſuum librum Conſolationis inſcripſit. Hic vir plurima poſteris ingenii ſui monimenta dereliquit. Duobus filiis in Conſulatu relictis, à Rege nefario cum aliis pluribus gladio percuſſus occubuit.

CAPUT XVI.

MAgnus Aurelius (d) Caſſiodorus Romæ Conſul, deinde Senator, ad ultimum monachus monaſterium conſtruxit. Tam divina, quàm ſæculari littera clarus effulſit Pſalmos expoſuit; libros Inſtitutionum & Chronicam fecit. Librum de viris illuſtribus ſcripſit; Epiſtolas Theoderici dictavit; inſuper & tripartitam Hiſtoriam ordinavit.

CAPUT XVII.

ARator Romanæ (e) Eccleſiæ Subdiaconus, qui ſub Papa Vigilio floruit, librum Actus Apoſtolorum verſibus ſcripſit, quem poſtmodum Clero & populo, & Apoſtolico publicè legit.

CAPUT XIIX.

PRiſcianus (f) Cæſarienſis, Grammaticus peritiſſimus fuit, qui & librum egregium de grammatica arte compoſuit. Erravit autem, qui hunc in fide erraſſe confirmant, quaſi qui librum Juliano Apoſtatæ ſcripſerit, & ſcriptum obtulerit. Errant inquam, & patenter errant; neque enim Juliano ſcripſit Imperatori, ſed Juliano Conſuli fratri Symmachi ſoceri Boetii. Sed neque ſub Juliano Apoſtata, qui adeò in fide deſipuit, ſed ſub Juſtiniano Chriſticola Priſcianus Cæſarienſis Conſtantinopoli floruit. A Juliano autem Cæſare usque ad Juſtinianum Imperatorem computantur anni ducenti viginti ſeptem.

(a) Anno Chriſti 368. (b) 507. (c) 510. (*) περὶ ἑρμηνείας (**) f. ſubducere. (d) 514.
(e) Anno Chriſti 544. (f) 550.

Digitized by Google

CAPUT XIX.

DIonyſius (a) Abbas Romanus ſexto Juſtini Principis anno Paſchales Cyclos ſcripſit, quos à primo anno Diocletiani Imperatoris inchoavit.

CAPUT XX.

BEnedictus (b) Pater venerabilis poſt vitam eremiticam, quam duxit in loco, cui Sublacus vocabulum eſt, in Monte Caſſino, doctrina claruit, & miraculis. Quò cùm primò tenderet relicta priori habitatione, tres corvi, ſicut in (†) Longobardorum hiſtoria legitur, quos paſcebat cottidie, ſecuti ſunt eum divina juſſione. Cumque perveniſſet ad quoddam bivium, duo Angeli apparuerunt ei in ſpecie duorum juvenum, oſtendentes viam, per quam ad locum iret. In loco autem illo quidam Dei ſervus habitabat, cui vox de Cœlo dicebat: *His tu parce locis; alter amicus adeſt.* Cujus verſiculi ſenſus talis eſt: exi de hoc loco amice, quia alius amicus debet hic habitare. Veniens itaque ſanctus Benedictus in ſummitatem montis, in maxima ſe conſtrinxit abſtinentia; ubi ſcripſit etiam Monachorum Regulam, teſte beato Gregorio (††) diſcretione præcipua, ſermone luculento. In qua præter alia ſanctitatis ejus indicia ſatis oſtenditur, quam cœleſtem in terris vitam duxit; quia vir ſanctus non potuit aliter docere, quàm vixit.

CAPUT XXI.

VIctor Capuanus (c) Epiſcopus librum inſignem de Paſcha compoſuit, in quo erratica Victorii ſcripta redarguit. Scripſerat enim & ille jubente (†‡†) Hilario Papa Paſchales Cyclos, ſed errore plenos, quos ſcriptis ſuis, ut diximus, deſtruxit Victor Epiſcopus.

CAPUT XXII.

JOrdanis (d) Epiſcopus Chronicam de geſtis Romanorum abbreviando deſcripſit, quàm ab Adam inchoavit, & ad Juſtinum minorem Auguſtum uſque perduxit.

CAPUT XXIII.

VIctor (e) Affricanus Epiſcopus, Wandalicæ perſecutionis hiſtoriam ſcribit; quæ nimirum perſecutio ejuſdem poſtremò ſui ſcriptorem involvit.

CAPUT XXIV.

PAterius (f) Gregorii Magni diſcipulus, colligit in unum teſtimonia Scripturarum, quæ beatus Papa Gregorius paſſim in ſuis tractatibus poſuit, & poſita protinus competenter expoſuit. Habet enim hoc inter expoſitores alios quaſi ſingulare; ut ſubintroducta de ſcripturis teſtimonia ſoleat ſingillatim exponere; ad quæ recolligenda idem Scriptor animum intendit, quippe quæ poſteris non parum profutura putavit.

CAPUT XXV.

COlumba, (g) qui & Columbanus Abbas, qui ex Hibernia oriundus, poſtquam cum diſcipulis ſuis Gallo, & aliis plura terrarum loca pertranſiit, plures ad fidem Chriſti verbi exhortatione perduxit, plura etiam diverſis in locis monaſteria conſtruxit, ſcripſit manu ſua monachorum Regulam; ad quos etiam unam exhortatoriam brevem licet, ſed de contemptu mundi copioſè diſſerentem, dictavit Epiſtolam.

CAPUT XXVI.

ISidorus Hiſpalenſis (h) Epiſcopus, qui beato Leandro in Epiſcopatu ſucceſſit, multa, & magna opuſcula edidit. Nam inter alia Synonyma ſcripſit, & Abbreviationem temporum, quam ad Conſtantinum Heraclii filium perduxit. Librum quoque Etymologiarum, librum officiorum, & librum Virorum illuſtrium. Præterea ſermones plurimos, diverſis temporibus habitos, ſtylo egregio ſcriptos tranſmiſit ad poſteros.

CAPUT XXVII.

THeodorus (i) venerabilis Anglorum Archi-Epiſcopus à Papa Vitaliano ordinatus & in Angliam miſſus, poſtquam in populo cui præerat, verbo & exemplo pluribus ſaluti fuit, ad ultimum librum de reorum pœnitentia, præcipua diſcretione conſcripſit. Audiens etiam Conſtantinopolitanam Eccleſiam hæreſi Euticetis * valde turbatam, Synodum collegit, & ubi omnium in fide Catholica conſenſum audivit, hunc ad inſtructionem, memoriamque

(a) Anno Chriſti 533. (b) 540. (†) *Paul. Diacon. Hiſt. Longob. lib. 1, cap. 27.* (††) *lib. 2, Dial. cap. 26.* (c.) A. Chr. 545. (†‡†) Hilarus. (d) A. 552. (e) 484. (f) 601. (g) An. Chr. 589. (h) 633. (i) 668. * Eutychis.

riamque ſequentium Synodalibus litteris (‡) commendavit. Harum litterarum tale eſt exordium: *in nomine Domini noſtri JEſu Chriſti Salvatoris, imperantibus Dominis piiſſimis regibus noſtris.* Earundem verò talis eſt conclusio, *nos omnes ſubſcribimus, qui cum Theodoro Archi-Epiſcopo fidem Catholicam expoſuimus.* Hic de Tarſo Ciliciæ oriundus fuit, & multis virtutibus clarus quievit.

CAPUT XXVIII.

PEtrus (*a*) Archi-Epiſcopus Ravennas librum ſcripſit egregium Sermonum ſuper topazium & aurum obrizum pretioſum.

CAPUT XXIX.

ADaman (*b*) presbyter & Abbas Monachorum, qui erant in inſula Hy, vir bonus, & ſapiens ſcientia ſcripturarum nobiliſſimè inſtructus, ſcripſit de locis ſanctis librum, legentibus multis (††) utilimum, cujus auctor erat docendo ac dictando (*) Artwolfus Galliarum Epiſcopus, qui orationis gratia Jeroſolymam veniens, luſtrata omni terra repromiſſionis, Damaſcum quoque, Conſtantinopolim, Alexandriam, inſulas maris adiit; patriam quoque navigio repetens vi tempeſtatis in occidentalia littora Brittanniæ delatus, poſt multa ad eundem Dei famulum Adamannum presbyterum venit, & quæcunque in locis ſanctis digna memoriâ vidiſſe ſe retulit, hic litteris (**) commendavit. Obtulit autem librum ſuum (*,*) Abfrido rege Nordannbrorum, à quo etiam muneribus multis donatus, in patriam eſt remiſſus. Sed quia & libellum, & libelli auctorem paucos noſtrorum legiſſe vel noſſe dubium non eſt, quiddam ex eo, quaſi per exceſſum excerpſimus, quod legentibus plurimum conducere poteſt; his duntaxat, qui de locis ſanctis, in quibus Patriarchæ, Prophetæ, & Apoſtoli cum ipſo Domino converſati ſunt, ea tantum, quæ lectione didicerunt, & norunt. Igitur de Bethlehem, quæ Domus eſt panis Angelorum, in quo Virgo virginum Verbum de ſe genuit incarnatum, ſcribit in hunc modum.

Bethlehem civitas David in dorſo ſita eſt, anguſta (†‡†) ex omni parte, vallibus circumdata, ab Oriente in Occidentem mille paſſibus longa, humili ſine turribus muro per extrema plani verticis inſtructo; in cujus orienti angulo quaſi quoddam naturale ſemiantrum eſt, cujus exterior pars nativitatis Dominicæ fuiſſe dicitur locus; interior præſepe Domini nominatur. Hæc ſpelunca tota interiùs pretioſo marmore tecta ſupra locum, ubi Dominus natus ſpecialiùs traditur, ſanctæ Mariæ grandem geſtat Eccleſiam. Scripſit item hoc modo de loco paſſionis, & reſurrectionis ipſius.

Ingreſſus à Septentrionali parte Jeroſolymam Urbem primum de locis ſanctis pro conditione platearum divertendum eſt ad Eccleſiam Conſtantinianam, quæ Martyrium appellatur. Hanc Conſtantinus Imperator, eò quòd ibi crux Domini ab Helena matre reperta ſit, magnifico & regio cultu conſtruxit. Dehinc ab occaſu Golgotana vitæ Eccleſia, in qua etiam rupis apparet illa, quæ quondam ipſam affixam Domini corpore crucem pertulit, argenteam modò pergrandem ſuſtinens crucem, pendente deſuper magna ærea rota cum lampadibus. Infra verò ipſum locum Dominicæ crucis exciſa in petra crypta eſt, in qua ſuper altare pro defunctis honoratis Sacrificium ſolet offerri, poſitis interim in platea corporibus. Hujus quoque ad occaſum Eccleſiæ Anaſtaſis, hoc eſt, reſurrectionis Dominicæ rotunda Eccleſia, tribus cincta parietibus, duodecim columnis ſuſtentatur, inter parietes ſingulos latum habens ſpatium viæ, qui atria altaria in tribus locis parietis medii continet, hoc eſt, Auſtralis, & Aquilonaris, & Occidentalis. Hæc bis quaternas portas, id eſt, introitus per tres è regione parietes habet, è quibus quatuor ad Vulturnum, & quatuor ad Eurum ſpectant. Hujus in medio monumentum Domini rotundum petra exciſum eſt, cujus culmen intrinſecus ſtans homo manu contingere poteſt, ab oriente habens introitum, cui lapis ille magnus appoſitus eſt, quod intrinſecus ferramentorum veſtigia oſtendunt usque in præſens. Nam extrinſecus usque ad culminis ſummitatem totum marmore tectum, ſummum vero culmen auro ornatum, auream magnam geſtat crucem. In hujus autem monumenti aquilonari parte ſepulchrum Domini in eadem petra exciſum longitudinis ſeptem pedum, trium menſura palmorum, pavimento altius eminet, introitum habens à latere meridiano, ubi die noctuque duodecim lampades ardent; quatuor intra ſepulchrum, octo ſupra in margine dextro lapis, qui ad oſtium monumenti poſitus erat, nunc fixus eſt, cujus pars minor quadratum altare ante oſtium nihil-

(‡) *Manus Sæculi XV. correxerat*: commendare curavit. (*a*) An. Chr. 431. (*b*) 679.
(††) *inf. cap. 75.* utiliſſimum. (*) alii Arculfus. (**) *prior manus* mandare curavit.
(*,*) l. Aldfrido regi Nordanhumbrorum. (†‡†) *alii* anguſto.

nihilominus ejuſdem monumenti ſtat, major verò in orientali ejuſdem Eccleſiæ loco quadrangulum aliud altare ſub lintiaminibus exiſtit. Color autem ejuſdem monumenti, & ſepulchri albo & rubicundo permixtus videtur.

De loco quoque Aſcenſionis Dominicæ præfatus auctor hoc modo refert: mons olivarum altitudini montis Syon par eſt, ſed latitudine & longitudine præſtat, exceptis vitibus & olivis raro ferax arboribus, frumenti quoque & hordei fertilis: neque enim brucoſa, ſed herboſa & florida ſoli illius eſt qualitas, in cujus ſummo vertice, ubi Dominus ad Cœlos aſcendit, Eccleſia rotunda grandes ternas per circuitum cameratas habet porticus deſuper tectas. Interior namque domus propter Dominici Corporis meatum camerari & tegi non potuit, altare ad orientem habens anguſto culmine tectum, in cujus medio ultima Domini veſtigia Cœlo deſuper patente, ubi aſcendit, viſuntur, quæ cum cottidie à credentibus terra tollatur, nihilominus manet (†) eandem adhuc ſpeciem veluti impreſſis ſignata veſtigiis ſervat. Hæc circa, ærea rota jacet usque ad cervicem alta, ab occaſu habens introitum pendente deſuper in cochleis magna lampade, totaque die, & nocte lucente. In occidentali ejuſdem Eccleſiæ parte feneſtræ octo totidemque è regione lampades in funibus pendentes usque Jeroſolymam per vitrum fulgent, quarum lux corda intuentum cum quadam alacritate & compunctione paveſcere dicitur. In die Aſcenſionis Dominicæ per annos ſingulos miſſâ peractâ validi fulminis procella deſurſum venire conſvevit, & omnes qui in Eccleſia fuerint, terræ proſternere. De ſitu etiam Hebron, & monumentis patrum ita ſcribit:

Hebron quondam civitas & metropolis regni David, nunc ruinis tantùm, quid tunc fuerit, oſtendens, uno ad orientem ſtadio ſpelucam duplicem in valle habet, ubi ſepulchra Patriarcharum quadrato muro circumdantur capitibus verſis ad Aquilonem; & hæc ſingula ſingulis tecta lapidibus inſtar ſilice dolatis; trium Patriarcharum candidis, Adam obſcurioris, & vilioris operis, qui haud longe ab illis ad Borealem, extremamque muri illius partem pauſat. Trium quoque fœminarum viliores & minores memoriæ cernuntur. Mambre collis mille paſſibus à monumentis iis ad Boream, herboſus valde, & floridus, campeſtrem habens in vertice planitiem. In Aquilonari parte quercus Abrahæ [duorum hominum altitudinis truncus] Eccleſia circumdata eſt. Hæc de opuſculis exſcerpta præfati ſcriptoris ad ſenſum quidem verborum illius, ſed brevioribus, ſtrictisque comprehenſa ſermonibus ad utilitatem legentium hìc inſeruimus. Plura voluminis illius, ſi quem ſcire delectat, vel ipſo illo (††) volumine, vel in eo, quod de illo venerabilis Beda (†‡†) presbyter ſtrictim exſcerpſit, epitomaticè requirat.

CAPUT XXX.

ALthelmus (*a*) Epiſcopus, cùm adhuc presbyter eſſet, & Abbas monaſterii, quod Maildubi urbem Angli nuncupant, ſcripſit jubente Synodo ſuæ gentis librum egregium adverſus errorem Britonum, quo vel paſcha non ſuo tempore celebrant, vel alia plura Eccleſiaſticæ caſtitati & paci contraria gerunt, multosque eorum, qui occidentalibus Saxonibus ſubditi, Britones ad Catholicæ Paſchæ celebrationem hujus lectione perduxit. Scripſit & de Virginitate librum eximium, quem in exemplum Sedulii geminato opere & verſibus hexametris & proſa compoſuit. Scripſit & alia nonnulla, utpote vir undecunque doctiſſimus. Nam & ſermone nitidus, & ſcripturarum tam liberalium, quàm Eccleſiaſticarum erat eruditione mirandus.

CAPUT XXXI.

BEda (*b*) venerabilis presbyter & monachus, natione Anglus, ſub (*) Geolfrido Abbate Chriſti tyrocinio mancipatus, pluribus opuſculis utilitatibus Eccleſiaſticis ſervivit. Verùm tam de ipſo, quàm de operibus ejus ſuum ipſius teſtimonium proferemus; quia & quòd ex Anglia oriundus fuerit, & annos natus quatuor curâ propinquorum in monaſterium beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſacris litteris erudiendus Benedicto, ac deinde Geolfrido Abbati traditus ſit, quòd cunctum ex eo tempus vitæ in ejuſdem monaſterii habitatione peragens, omnem meditandis ſcripturis operam dederit, quòd inter obſervantiam diſciplinæ regularis & cottidianam in Eccleſia cantandi curam ſemper aut ſcribere, aut diſcere, aut docere dulce habuerit, quòd nono decimo vitæ ſuæ anno diaconatum, triceſimo presbyteratum jubente Abbate ſuo ſuſceperit, quanto etiam, ordine

(†) *Supple:* &. (††) *extat apud Mabillon. Sec. III. Bened. p. II.* (†‡†) *Lib. 5. cap. 16. Hiſt. Gent. Angl.* (*a*) An. Chr. 680. (*b*) 701. (*) *Alias* Ceolfrido.

ne presbyteratûs accepto, usqve ad annum ætatis ſuæ qvinqvageſimum nonum ex opuſculis venerabilium patrum breviter annotaverit, ſive etiam ad formam ſenſus & interpretationis eorum ſuperadjecerit, in libro qvem ſcribit de hiſtoria & geſtis patriæ, curavit aſcribere. In principium, inqvit, Geneſis usqve ad navitatem Iſaac, & ejectionem Iſmaëlis libros qvatuor; de Tabernaculo & vaſis ejus, ac veſtibus ſacerdotum libros qvatuor; de ædificatione templi allegoricæ expoſitionis ſicut & cætera libros duos. Item in librum Regum triginta Qvæſtionum; in Proverbia Salomonis libros duos; in Canticum Canticorum libros ſeptem; in Iſaiam, Prophetam Danielem, duodecim Prophetas, & ſeptem Jeremiæ diſtinctiones capitulorum ex tractatu beati Hieronymi exceptas; in Eſdram, & Neemiam libros tres; in canticum Habacuc librum unum; in librum beati patris Tobiæ explanationes allegoricæ de Chriſto, & Eccleſia librum unum; Capitula lectionum in Pentatevchum Moyſi & Joſuæ, Judicum, in libros & verba dierum, in librum beati patris Job, in Parabolas, Eccleſiaſten, & Canticum canticorum; in Iſaiam Propheiam, Eſdram qvoqve & Neemiam; in Evangelium Marci libros qvatuor; in Evangelium Lucæ libros ſex; Homeliarum Evangeliorum libros duos; in Apoſtolum qvæcunqve in opuſculis ſancti Auguſtini inveni, expoſita cuncta per ordinem tranſcribere curavi; in Actus Apoſtolorum libros duos; in Epiſtolas ſeptem Canonicas libros ſingulos; in Apocalypſim ſancti Johannis libros tres; item capitulum lectionum in totum novum Teſtamentum excepto Evangelio; item librum Epiſtolarum ad diverſos, qvarum de ſex ætatibus una eſt, de manſionibus filiorum Iſraël unam; unam de eo, qvòd ait Iſaias: *& claudentur ibi in carcerem, & poſt dies multos viſitabuntur.* De ratione Biſſexti unum; de Æqvinoctio juxta Anatolium unum. Item de Hiſtoriis ſanctorum librum vitæ & paſſionis ſancti Felicis Confeſſoris de metrico Paulini opere in proſam tranſtulit; librum vitæ & paſſionis ſancti Anaſtaſii malè de Græco translatum, & pejus à qvodam imperito emendatum prout potui, ad ſenſum adcorrexi; vitam ſancti patris & monachi ſimul & antiſtitis (*a*) Cudbrecti, & priùs heroico, & poſtmodum plano ſermone deſcripſi; Hiſtoriam Abbatum monaſterii hujus, in qvo ſupernæ pietati deſervire gaudeo, Benedicti & Geolfridi, & Hey, & Berecti in libellis duobus; Hiſtoriam Eccleſiaſticam noſtræ inſulæ, ac gentis in libris decem; Martyrologium de natalitiis ſanctorum martyrum diebus, in qvo omnes, qvos invenire potui, non ſolùm, qvo die, verùm etiam, qvo certaminis genere, vel ſub qvo judice mundum vicerint, diligenter adnotare ſtudui; librum Hymnorum diverſo metro ſive rhythmo; librum Epigrammatum heroico metro, ſive elegiaco; de natura rerum, & de temporibus libros ſingulos; item de temporibus librum unum majorem, librum de Orthographia Alphabeti ordine diſtinctum; item librum de metrica arte, & huic adjectum alium de Schematibus ſive tropis libellum, hoc eſt, de figuris modisqve, qvibus ſcriptura ſacra contexta eſt.

CAPUT XXXII.

ZAcharias (*b*) Apoſtolicus, utriusqve eloqvii peritus, qvatuor libros Dialogorum beati Gregorii de Latino in Græcum vertit eloqvium.

CAPUT XXXIII.

PEtrus (*c*) Damiani, Cardinalis Epiſcopus ſcripſit librum & homine & dignitate Gratiſſimum, & librum alium, qvi inſcribitur: *Dominus vobiſcum*, contra eos, qvi dicebant, in actione Miſſarum hunc ſalutationis modum à ſolitariis non eſſe ſervandum.

CAPUT XXXIV.

PAſchaſius, (*d*) qui & Radbertus, fide & ſcientia clarus, ſcripſit de Corpore Domini librum, cunctis per Orbem fideliter amplectendum.

CAPUT XXXV.

SEdulius (*e*) Antiſtes ad Macedonium presbyterum magiſtrum ſuum libros duos de veteri ſcilicet & novo Teſtamento metro conſcripſit Heroico, qvibus & prolixum proſaicè ſcriptum præpoſuit Prologum.

CAPUT XXXVI.

THeodolus (*f*) parentibus non infimis & Chriſtianis editus fuit; puer in Italia adultus, in Græcia ſtuduit. Eruditus igitur in utraqve lingva cùm eſſet Athenis, gentiles cum fidelibus

(*a*) *Alias* Cudberti. (*b*) Anno Chriſti 741. (*c*) 1057. (*d*) 844. (*e*) circ. 450. (*f*) incert. ætat.

delibus altercantes audivit, qvorum colligens rationes, reverſus in allegoricam Eglogam contulit, qvam morte præventus non emendavit; unde paucos in opere ejus nævos invenimus. Qvi dum ſic poſuit [†] *dic & Trojanum laudis ſcire ſecretum*, ſe malè corripuit. Demum tam morum, qvàm ſcientiæ honeſtate præditus, ſub clericali norma obiit. Inſcribitur autem Liber ejus Eggloga à capris, videlicet tracto vocabulo; qvaſi diceretur: [††] egle logos, id eſt: caprinus ſermo; aut qvia fœditatem vitiorum, qvæ per hoc animal ſignificatur, reprehendit. Nonnulli etiam à [†‡†] *egligon* Græcè, exercitium [*] Latinè interpretantur; qvia collectis hiſtoriis, & fabulis multis componitur.

CAPUT XXXVII.

GRegorius (*a*) Turonum Archiepiſcopus, Doctor egregius, & Hiſtoriographus plurimas conſcripſit hiſtorias, & de miraculis ſanctorum volumen egregium.

CAPUT XXXVIII.

MArtinus [**] Brachahenſis (*b*) Archiepiſcopus ſcribit ad Mironem regem libellum de qvatuor virtutibus.

CAPUT XXXIX.

CÆſarius (*c*) Lirinenſis monaſterii monachus, & poſtmodum Arelatenſis Archiepiſcopus, Homelias numero decem exhortatorias monachis ſcripſit, in qvibus omnibus de contemptu mundi copioſè diſſeruit.

CAPUT XL.

ADo (*d*) Archiepiſcopus Viennenſis ſcribit inter alia Martyrologium de Sanctis. Extant Epiſtolæ Nicolai Papæ Adoni directæ.

CAPUT XLI.

ALbinus, (*e*) qvi & Alqvinus officio presbyter, ingenio optimus, fide Catholicus, ſcribit de Grammatica, ſcribit de Rhetorica, ſcribit de Dialectica, ſcribit de Aſtronomia; ſcripſit qvoqve librum de Trinitate. Scribit de octo vitiis ad Gwidonem Comitem. Scripſit & ſuper Johannem. Hic per ſeptem ferias totidem ordinavit officia, octavâ, hoc eſt Dominica addita, ita planè; ut in Dominica de Sancta Trinitate, feria ſecunda de Sapientia, tertia verò de Spiritu Sancto, qvarta de Angelis, qvinta de charitate, ſexta de ſancta cruce, ſabbato de ſancta Maria, de ſingulis deniqve ſuum ſingulorum agatur officium. Qvod ideo commemorandum putavi, qvòd ordo ejusdem inſtitutionis in multis hodieqve ſervatur Eccleſiis. Scribit etiam Qvæſtiones in Geneſim ad litteram.

CAPUT XLII.

JUſtus (*f*) Viennenſium Archiepiſcopus ſcribit ad Sergium Papam librum explanationum in Cantica Canticorum.

CAPUT XLIII.

HEtto (*g*) venerabilis Augienſis cœnobii presbyter temporibus Ludgwici mirabilem viſionem cujusdam Augienſis monachi, nomine Wertini, qvam eductus è corpore vidit, qvi & reductus poſt triduum obiit, proſa deſcribit. Idem poſtmodum Baſileæ Epiſcopus factus, cum [*,*] Bugone, & Ajone comitibus Conſtantinopolim miſſus ſuum deſcribit Hodæporicum.

CAPUT XLIV.

WAltfridus (*h*) ‡‡ Strabo vir doctus, qui annis ſeptem Augienſi Monaſterio præfuit, qvi multa ingenii ſui monimenta metro & proſa poſteris tradidit. Eandem ejusdem monachi viſionem metro ſtudioſè deſcripſit.

CAPUT XLV.

MAgnentius (*i*) Rabanus Maurus, primò Fuldenſis Abbas, deinde Mogontinus Archiepiſcopus, ſcribendi ſtudio admodum intentus, librum de myſterio Sanctæ Crucis variis

[†] *Eclog. Theodul. verſu* 319. dic & Trojanum laudis tu ſcire ſecretum. [††] *αἰγῶν λόγος*. [†‡†] *ἐκλογὴ*, vel *ἐκλογεῖον*, collectio, ſellectum &c. [*] ſ. excerptum. (*a*) An. Chriſti 573. [**] Braccarenſis. (*b*) A. Ch. 560. (*c*) 502. (*d*) 859. (*e*) An. Chr. 780. (*f*) *alii* Urgelenſ. Epiſcopus, qui floruit. 529. (*g*) A. Ch. 811. [*,*] *alii* Hugone. (*h*) An. Chr. 842. ‡‡ *aliis* Walafridus. (*i*) 850.

Digitized by Google

riis figuris, metroqve compoſuit, qvem Sergio Papæ transmiſit. Scribens qvoqve ſuper totum vetus Teſtamentum nihil prætermiſit intactum. Sed & ſuper Matthæum ſcribit volumen egregium; ſcribit & Computum; ſcribit in Ludwicum ſuper cantica Prophetarum; ſcribit ſuper Apoſtolum.

CAPUT XLVI.

HIncmaurus *⁎ (a) reverendiſſimus Remorum Archiepiſcopus, ſcribit ad Carolum de Collectis, de Canonibus; de vita qvoqve & virtutibus ſancti Remigii non contemnendum ſcripſit opuſculum.

CAPUT XLVII.

RAtramnus (b) vir doctus ſcripſit libellum cuidam principi de corpore & ſanguine Domini, à cujus libelli interim laude ceſſamus, donec perlecto eo, ſi fortè ad manum venerit, an ſanæ & Catholicæ fidei concordet, agnoſcamus.

CAPUT XLVIII.

LAurentius (c) *⁎* doctrina, & ſcientia clarus ſcribit librum de duobus temporibus, in qvo plurima pœnitentes poterint invenire remedia.

CAPUT XLIX.

RUdolfus (d) Fuldenſis monaſterii Presbyter, & monachus, Doctor præcipuus, poëta etiam dictus, & Hiſtoricus ſatis doctus, multis utiliter ſcriptis, octavo Idus Martii rebus exceſſit humanis.

CAPUT L.

SMaragdus (e) abbas ſuper Epiſtolas, & Evangelia per ſingulas Dominicas diſtributa, utilimum ſcripſit opuſculum. Libellum qvoqve alium ſcribit, qvem de diverſis virtutibus collegit, & ei Diadema Monachorum nomen impoſuit; qvia ſicut diadema gemmis, ita hic liber fulget ornamentis.

CAPUT LI.

AMbroſius, (f) qvi & Autpertus Abbas *⁎* Agaunenſis Cœnobii, explanationem ſcribit in librum Apocalypſis Johannis Apoſtoli. Scribit etiam in modum Prudentii Pſycomachiæ, qvod interpretatur pugna animæ, librum de conflictu virtutum & vitiorum, qvem & miſit ad Lantfridum Abbatem ac presbyterum in Bavaria conſtitutum.

CAPUT LII.

JUlianus (g) Toletanus Epiſcopus, vir litteris adprimè eruditus ſcribit Idalio Epiſcopo Barcinonenſi librum Prognoſticorum de noviſſimis diebus, & initio futuri ſeculi.

CAPUT LIII.

BAchiarius (h) vir optimi ingenii, ſcribit ad Januarium librum de reparatione lapſi.

CAPUT LIV.

REgino (i) Abbas Brumienſis Chronicam ſcribit, qvam à primo Incarnationis Dominicæ anno inchoavit & ad milleſimum qvintum perduxit.

CAPUT LV.

EUcherius (k) in divinis Scripturis admodum exercitatus ſcribit Qvæſtiones in librum Regum. Scribit nihilominus de forma ſpiritualis intellectus; & interpretatione nominum. Habetur & alius liber ab eo conſcriptus, qui inſcribitur de Quæſtionibus difficilioribus.

CAPUT LVI.

MArcellinus, (l) natione Romanus, chronicam ſcripſit, in qva ſagacis ſui ingenii evidens indicium dedit.

CAPUT

*⁎ *al.* Hincmarus (a) An. Chr. 845. (b) 840. (c) 705. *⁎* Novarienſis. (d) 850
(e) An. Chr. 810. (f) 760. *⁎* *aliis* Vincentinus ad Vulturuum. (g) 680
(h) An. Chr. 440. (i) 892. (k) 434. (l) 380.

Digitized by Google

CAPUT LVII.

PAulus (*a*) monachus, monachorum Regulam ſcripſit, in cujus conſcriptione cooperatorem habuit Stephanum collegam ſuum. Unde & eandem Regulam ſub utrorumqve nomine placuit inſcribi, exempli gratia: incipit Regula Pauli, & Stephani.

CAPUT LVIII.

POrcharius * (*b*) vir vitæ venerabilis, Abbas monaſterii Lirinenſis, qvi beatum Cæſarium Arelatenſi Eccleſiæ deſtinavit Epiſcopum, ſcripta qvædam, quæ monita nuncupare placuit, monachis ſcripſit, in qvibus de contemptu mundi & breviter & diffusè diſſeruit: breviter verbis, ſed diffusè ſententiarum medullis. Hic, ut fertur, cum multitudine copioſi gregis ſui à Saracenis captus, & interemptus eſt.

CAPUT LIX.

JOhannes (*c*) Muſicus, natione Anglicus, vir admodum ſubtilis ingenii fuit, qvi & libellum præſtantiſſimum de Muſica Arte compoſuit.

CAPUT LX.

JOhannes (*d*) natione Romanus, Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, vir acutus ingenio, ſermone facundus, auctoritate, & aſſenſu beati Johannis Apoſtolici de vita beatiſſimi Gregorii Papæ ſatis famoſum ſcribit opuſculum.

CAPUT LXI.

FRicholphus ‡ (*e*) Epiſcopus ſcientia, doctrinaqve præcipuus, explanationes in Geneſim ſcribit, & ab exordio mundi usqve ad tempora Nortomannorum veraces hiſtorias texuit.

CAPUT LXII.

ARnulfus (*f*) presbyter & monachus monaſterii Sancti Emmerammi Dialogum ſcribit Collectitii & Admonitii de virtutibus ſanctorum, qvi eodem in loco in pace ſepulti noviſſimam expectant tubam.

CAPUT LXIII.

ARbo ** (*g*) qvi & *** Cyrias Friſingenſis Epiſcopus, duo non parva de geſtis ſanctorum Emmerammi & Corbiniani ſcribit opuſcula.

CAPUT LXIV.

PAulus (*h*) Judæus, Fuldenſis monachus, vitam ſancti Erhardi Ratiſponenſis Epiſcopi, ſed & de Converſione ſancti Pauli Apoſtoli compoſuit proſam, qvam vulgò dicunt ſeqventiam, cujus hoc eſt exordium: *Dixit Dominus ex Baſan*, &c.

CAPUT LXV.

NOcherus **** (*i*) Abbas Augienſis, vir fide, & actibus clarus, litteris etiam apprimè eruditus, in Muſica peritiſſimus fuit. Libellum, qvem ſeqventiarum, uſitato videlicet vocabulo nuncupari complacuit, compoſuit, cui præmittens prologum deſtinavit eum ad venerabilem Luitwardum Vercellenſem Epiſcopum.

CAPUT LXVI.

REmigius [*k*] vir clarus tam divinis, qvàm ſæcularibus litteris ſufficienter inſtructus, inter alia explanationem in Geneſim ſcripſit. Sed & ſuper Pſalterium Commentum inſigne compoſuit. Habetur nihilominus & aliud ejus Commentum, qvod ſcripſit ſuper Donatum.

CAPUT LXVII.

PAulus [*l*] vir doctus, ſcribit inter alia librum utiliſſimum, qvi inſcribitur de ſignificatione verborum.

CAPUT

(*a*) inc. ætat. * manus ſæc. XV. *alias Burcharius.* (*b*) An. Chriſti 500. (*c*) inc. ætat. (*d*) An. Chriſti 875. ‡ *alias* Freculphus. (*e*) An. Chr. 824. (*f*) 1041. ** *alias* Atibo. (*g*) An. Chr. 760. *** ead. man. *alias Cyrinus.* (*h*) inc. ætat. **** *alias* Notgerus. (*i*) An. Chr. 912. [*k*] 880. [*l*] 820.

Digitized by Google

CAPUT LXVIII.

EGebertus (*a*) Hereſfeldenſis, natione Svevigena, officio presbyter, inter alia ſcribit Vitam ſancti (*b*) Nemoradi confeſſoris, qvi & claruit temporibus Chunradi Imperatoris.

CAPUT LXIX.

ORoſius,(*c*) venerabilis, ut putatur Epiſcopus, ſcribit inter alia Commentum in librum duodecim Prophetarum.

CAPUT LXX.

EKehardus (*d*) monachus monaſterii ſancti Galli, acuti ſatis Ingenii, geſta Waltharii metro conſcripſit Heroico, tertio regnante Hainrico.

CAPUT LXXI.

AMularius (*e*) venerabilis Trevirorum Archiepiſcopus, ſcripſit inter alia de Officiis eximium opus. Hujus operis imò & hujus Auctoris meminit beatæ memoriæ Rudwertus Abbas Tuitienſis in libro ſuo, qvem ſcribit de Officiis.

CAPUT LXXII.

AChelinus (*f*) Epiſcopus nonnulla edidit ſcripta, qvæ appellantur Ænigmata.

CAPUT LXXIII.

SYmphroſius, (*g*) vir eruditiſſimus, ſermone, hac ſcientia ſua, nihilominus ſcribit Ænigmata, qvæ cùm hodieqve habeantur à pluribus, nos tamen necdum legendorum eorum copiam habere potuimus.

CAPUT LXXIV.

ZEnophirus (*h*) Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſcribit inter alia librum, qvi inſcribitur Chronographia.

CAPUT LXXV.

OTto (*i*) venerabilis Abbas Cluniacenſium, ardentiſſimus amator monaſticæ religionis, qvi Monachorum Gemma, qvi diſcipulorum ſuorum gloria fuit, Dialogum ſatis utilem de Muſica arte compoſuit. Scripſit prætereà librum præſtantiſſimum, monachisqve utiliſſimum, librum videlicet Occupationum.

CAPUT LXXVI.

HEymo, (*k*) ſapiens apud Antiſiodorum ad ſanctum Germanum ſub profeſſione monaſtica degens, multa, & varia conſcripſit opuſcula. Scribit enim ſuper Apoſtolum librum infinitæ qvantitatis. Scribit Explanationem egregiam in librum Apocalypſis. Scribit ſuper Cantica Canticorum. Scribit textum duodecim Prophetarum. Sed & ſuper Evangelia plures ſcripſit tractatus.

CAPUT LXXVII.

ALbertus (*l*) monachus, Computiſta incomparabilis extitit, qvi & libellum inſignem de computi regulis ſcripſit.

CAPUT LXXVIII.

WIlleraminus (*m*) Abbas Eberſpergenſis, vita, ac ſcientia irreprehenſibilis, in componendis verſibus acutum ſatis ingenium habuit. Nam & Canticum Canticorum metro Heroico luculenter expoſuit.

CAPUT LXXIX.

STephanus (*n*) Muſicus, (*o*) vir peritiſſimus, qvi inter alia libellum præſtantiſſimum de Muſica Arte compoſuit.

CAPUT LXXX.

GWido (*p*) Abbas, fide ac ſcientia incomparabilis, qvi & multis in hac vita virtutibus floruit. Nam humanis rebus exemptus Sutriæ & ſepultus, ſed poſtmodum per Henricum

(*a*) circ. A.C. 1106. (*b*) *manus alia recentior*, Jeremedadi, *Sed videtur legend.* Heimerad. (*c*) A.Ch. 416. (*d*) 1040. (*e*) 810. (*f*) Athelinus. *incerta æt.* (*g*) *Sympoſius* inc. æt. (*h*) f. Theophanes Byzant. qvi flor. A.C. 580. (*i*) A.C. 926. al. Odo. (*k*) 841. (*l*) inc. æt. (*m*) 9. Chr. 1070. *al.* Willeramus. (*n*) 910. (*o*) *fertur Epiſc. Leodienſis.* (*p*) 1020.

Digitized by Google

ricum Imperatorem Spiram translatus. Hic in diebus ſuis utilitatibus Eccleſiarum ſcribendo, ac docendo plurimum contulit, atqve inter alia nonnulla, qvæ ſcripſit, Opus eximium de Muſica edidit, in qva ejusdem Artis inqviſitoribus ſuæ ſubtilitatis evidens indicium dedit.

CAPUT LXXXI.

BErn [a] Muſicus, vir pius, ac doctus in Monaſterio Prumenſi ſub monaſtica profeſſione deguit, qvem poſtmodum Henricus Pius Imperator Abbatem Augiæ conſtituit; qvi gratanter acceptus à fratribus fratres diſperſos recollegit, & à Lamperto Conſtantienſi Epiſcopo conſecratus, magna inſignis pietate ac ſcientia præfuit annis qvadraginta. Hic ſcripſit librum de Inſtitutione Miſſarum, & de Muſica Opus præſtantiſſimum. Vitam qvoqve ſancti Udalrici Auguſtenſis Epiſcopi.

CAPUT LXXXII.

HUſardus, [b] qvi & Karolus, vir illuſtris, ſcribit inter alia Martyrologium de Sanctis.

CAPUT LXXXIII.

BRuno Segvenſis [c] Epiſcopus, vir bonus, & Catholicus, utilem admodum tractatum edidit, in qvo cunctis per orbem fidelibus gratiam & pacem imprecatus, à laude exorſus beatiſſimi Papæ Leonis, ſcribit nonnulla de Simoniacis, Simoniacorumqve Sacramentis. Rogatu qvoqve venerandi Epiſcopi Magolonenſis ſcribit qvædam myſtica de Dedicationibus Eccleſiarum, & aliis Eccleſiæ Sacramentis.

CAPUT LXXXIV.

BRuno alius [d] doctrina & ſcientia clarus ſcribit nihilominus contra Simoniacos. Scribit ſuper Pſalterium præſtantiſſimum opus.

CAPUT LXXXV.

BRuno [e] Levcorum Epiſcopus, qvi & Leo Nonus Apoſtolicus, ſcribit Epiſtolam Leoni Conſtantinopolitano, & Michaëli Acridano Epiſcopis, docens eos ſervare unitatem ſpiritûs in vinculo pacis. Hic in Muſica ſubtiliſſimus fuit, & inter cantus alios, qvos plurimos edidit, Hiſtoriam beatiſſimi Papæ Gregorii ſatis artificiosè compoſuit.

CAPUT LXXXVI.

FRidericus [f] Apocriſiarius Leonis Noni Papæ, poſtmodum & ipſe † propter mutato in Stephanum †† nomine, ſcribit inſignem tractatum contra hæreſim †‡† Fermentaceorum.

CAPUT LXXXVII.

HUmbertus [g] Sanctæ Rufinæ Epiſcopus fuit, qvi contra hæreſim prænotatam ſcriptis copiosè diſſeruit.

CAPUT LXXXVIII.

BEringarius [h] Turonis exortus, Andegavenſis Eccleſiæ Archidiaconus primò hæreticus fuit; qvippe qvi Sacramentum Corporis & Sangvinis Domini ſignum ſolummodo ſacræ rei eſſe aſſeruit. Cujus etiam errorem nonnulli ſecuti à nomine Beringarii Beringariani ſunt appellati. Qvi videlicet Beringarius cœleſti demum virtute & rationum veritate convictus, etſi non corde, ſcripto tamen renuntiavit eidem hæreſi ſuæ. Cujus juramenti formam Papa Nicolaus univerſali Concilio Romæ congregato ab eodem accepit, qvam & ſancta Romana Eccleſia generaliter ab omnibus hæreticis converſis exigere conſuevit. Fertur tamen Fidem Catholicam de Sacramento Corporis & Sanguinir Domini Salvatoris, his confirmaſſe verſiculis: *conſtat in Altari carnem de pane creari; ipſa caro DEus eſt, qui negat hoc, reus eſt.*

CAPUT LXXXIX.

LAntfrancus, [i] Anglorum Epiſcopus, miræ ſanctitatis & eruditionis vir fuit, qvi contra hæreſim Beringarianorum nonnulla memoria digna dereliqvit.

CAPUT XC.

CHriſtianus [k] Pontifex Apulorum, vir clarus ſcientia & ſanctitate, contra eandem hæreſim diſſeruit invictiſſimè.

CAPUT

(a) An.Chr. 1020. *al.* Berno. (b) 876. (c) l. Signienſis. A. Chr. 1087. (d) 1033. *Epiſc. Herbipol.* (e) A. Chr. 1049. *Codex habet mendosè* Uruno. (f) A. Chr. 1057 † f. proprio. †† *Stephanus IX. P. M.* †‡† f. Fermentariorum. [g] A. Chr. 1054. (h) An. Chriſti 1035. (i) 1070. (k) 1040.

CAPUT XCI.

HErmannus [a] Contractus, Suevigena, philoſophus in computatione ſubtiliſſimus extitit, qvi & librum de principalibus computi regulis ſcripſit. Scripſit & matricè librum, qvi ſcribitur de conflictu Ovis & Lini. Scripſit item metricè alium in modum Theodoli. Scripſit & tertium nihilominus metricè de contemptu mundi. In Muſica ſanè pene modernis omnibus ſubtilior extitit, & Cantilenas plurimas de Muſica, Cantusqve de Sanctis ſatis auctorabiles edidit. Chronicam qvoqve & geſta Chunradi & Heinrici compoſuit; in qvibus omnibus virtus illius ſatis enituit.

CAPUT XCII.

BErtholdus, [b] qvi ejusdem auditor, & diſcipulus extitit, vitam Magiſtri, & Chronicam ſcribit.

CAPUT XCIII.

FOlbertus [c] Carnotenſis Epiſcopus, eruditionum præceptor qvoqve Beringarii, cujus ſuperiùs mentionem fecimus, ſcribit inter alia Tractatum contra Judæos, & malos Chriſtianos. Scribit vitam ſancti Ægidii. Scribit & ſermonem de Nativitate ſanctæ Mariæ, Matris Domini.

CAPUT XCIV.

BUrchardus [d] Wormatienſis Epiſcopus ſcribit Collectiones utilimas de Canonibus.

CAPUT XCV.

IVo [e] Carnotenſis Epiſcopus ſcribit inter alia nonnulla, excerpta de Canonibus. Scribit plurimas in diverſos Epiſtolas. Scribit Martyrologium de Sanctis. Scribit Sententias de Divinis Officiis.

CAPUT XCVI.

ANſelmus [f] Cantuarienſis Archi-Epiſcopus, ſcientia & moribus decenter ornatus, adhuc Beccenſi Monaſterio Præſidens, ſcribit Epiſtolam Fratri Mauritio de fratre fugitivo, in qva qvæſtionem aliam addidit, & enodavit, videlicet: qvaliter malum nihil dicatur & ſit, cum tamen videatur eſſe aliqvid. Opus etiam aliud edidit, qvòd ſecundum materiam, de qva editum eſt, Cur Deus homo, nominavit, & in duos libellos diſtinxit. Tres Tractatus pertinentes ad ſtudium ſacræ Scripturæ diverſis fecit temporibus conſimiles in hoc, qvia facti ſunt per interrogationem & reſponſionem, & perſona interrogantis nomine Diſcipuli, reſpondentis vero notatur nomine Magiſtri. Unus horum trium eſt de veritate; qvid ſcilicet ſit veritas, & in qvibus rebus ſoleat dici, & qvid ſit juſtitia? Alius verò eſt de libertate arbitrii, qvid ſit? & utrum eam ſemper habeat homo, & qvot ſint ejus diverſitates in habendo vel non habendo rectitudinem voluntatis, ad qvam ſervandam data eſt creaturæ rationali? Tertius autem eſt de qvæſtione, qva qværitur, qvid peccaverit diabolus, qvia non ſtetit in veritate, cùm Deus non dederit ei perſeverantiam, qvam niſi eo dante habere non potuit, qvam ſi Deus dediſſet, ille habuiſſet; ſicut boni Angeli illam habuerunt, qvia Deus illis dedit? Qvem Tractatum qvamvis ibi de confirmatione bonorum Angelorum dixerit, de caſu diaboli titulavit, cum illud contingens fuit, qvod dixit de bonis Angelis; qvod autem ſcripſit de malis, ex propoſito fuit qvæſtionis. Qvartum deniqve ſimili modo edidit non inutilem introducentis ad Dialecticam, cujus initium eſt: *de Grammatico*, qvem ; qvia ad diverſum ab his tribus ſtudium pertinebat, iſtis non cognominat. Scribit præterea duo non parva Opuſcula, Monologion ſcilicet, & Proſologion, qvæ ad hoc maximè fecit, ut, qvod fide tenemus de Divina natura, & ejus perſonis præter incarnationem ; neceſſariis rationibus ſine auctoritate Scripturæ probari poſſit. Scribit qvoqve de Virginali Conceptu, & originali peccato librum; ſcribit ad Urbanum Papam II. librum de Incarnatione Verbi; ſcribit contra Græcos librum de Proceſſione Spiritûs ſancti. Scribit & Epiſtolam Williramo Novemburgenſi Epiſcopo de diſſenſione Græcorum in Sacrificio. Sed & ſuper Evangelium : *Intravit JEſus in quoddam caſtellum*, novam ſcribit explanationem, ſanctæ DEI Genitricis Mariæ feſtivitati, & laudibus aptiſſimè congruentem. De Sanctis qvoqve ordinatiſſimum ſcribit Martyrologium.

CAPUT XCVII.

GIſilbertus [g] Abbas Weſtmonaſterii Dialogum ſcribit Judæi & Chriſtiani, qvem & diſcutiendum direxit eidem Anshelmo Cantuarienſi Archi-Epiſcopo.

CAPUT

(a) *A. Chr.* 1050. (b) 1066. (c) 1007. (d) 996. (e) 1092. (f) 1093.
(g) *An. Chr.* 1080. *al.* Gillebertus.

CAPUT XCVIII.

CLemens [*a*] qvi & Gwibertus, Ravennaticæ ſedis Epiſcopus, ac poſtmodum ſuper Gregorium Septimum per Regem Heinricum in Romanam Eccleſiam, licet invitus, juxta qvosdam violenter, intruſus, nec Ravenna, nedum Roma benè uſus, facundus tamen eloqvio, acutus ingenio, tres in Apoſtolatu ſibi invicem ſuccedentes ſupervixit. Qvi & beato Papæ Urbano exilium ſuum improperans hæc metricè in eum verborum tela detorſit: *diceris Urbanus, cum ſis projectus ab urbe, vel muta nomen, vel regrediaris in urbem.*

CAPUT XCIX.

URbanus [*b*] Secundus Apoſtolicus, ſcientia, & ſanctitate magnificus, accepto hujusmodi improperio, ſic metricè reſcripſit eidem æmulo ſuo: *Clemens nomen habes, ſed clemens non potes eſſe; tradita ſolvendi, cum ſit tibi nulla poteſtas.* Qvibus nimirum verbis nihil eum de Apoſtolica dignitate præter vocabulum palam perhibet aſſecutum.

CAPUT C.

ANſhelmus [*c*] Lucenſis Epiſcopus, vir per omnia Catholicus, omniqve ad ungvem ſcientia præditus, ac poſt mortem miraculis clarus, qvi & beatum Gregorium VII. unicè dilexit, contra Gwibertum, & ſeqvaces ejus, Opus eximium ſcripſit. Nam & ſuper Pſalterium opus immodicum ſcribit, in qvo locis congruentibus contra Gwibertum, & Heinricum per apoſtropham diſſerit.

CAPUT CI.

BErnardus [*d*] presbyter, vir doctus & Catholicus cum collega ſub Albano persbyterou tilem habuit conflictum ſuper incontinentia Sacerdotum. Scribit deinde Apologeticum ſuper Decreta, qvem venerabilis Papa Gregorius ejusdem nominis Septimus in Romana Synodo promulgavit contra Simoniacos & incontinentes Altaris miniſtros. Scribit præterea librum de poteſtate Presbyterorum; de Concordia officiorum librum; librum qvoqve de confeſſione. Adhoc etiam ſatis utilem ſcribit Chronicam.

CAPUT CII.

GUidmundus, (*e*) qvi & Chriſtianus, primò in monaſterio Stabulaus monachus fuit, ubi dum Abbas conſtitui, atqve ad alterum locum regendum mitti debuiſſet, aufugit, ignotamqve provinciam appetens, ne poſſet agnoſci, nomen mutavit in melius, aſſumens videlicet Chriſtianitatis vocabulum, cunctis commune fidelibus. Tandem verò reqviſitus & repertus, ſub Gregorio VII. Averſæ eſt factus Epiſcopus, ſcripſitqve fratribus ſupradicti monaſterii explanationem egregiam ſuper Evangelium ſecundum Matthæum; in cujus explanationis prologo ſuper Joannem qvoqve ſe ſcripturum pollicetur; ſed utrum minimè ſcripſit, an certè ſcripſerit qvidem, qvod ad nos minimè pervenerit, adhuc à nobis ignoratur. Scripſit tamen explanationem ſuper Evangelium ſecundum Lucam.

CAPUT CIII.

RUdolphus (*f*) Abbas cum in aliis artibus, tum in Muſica acutiſſimus fuit, qvi etiam inter alia Chronicam ſcribit.

CAPUT CIV.

EKehardus (*g*) Abbas vir admodum doctus & religioſus extitit, qvi & ſuam nihilominus Chronicam ſcribit.

CAPUT CV.

MAnegoldus (*h*) presbyter modernorum magiſter magiſtrorum, ſtrenuus aſſertor veritatis fuit, à qva nec promiſſis nec minis ſchismatici regis flecti potuit. Qvin imò in diſſenſione illa, qvæ inter Gregorium ſeptimum & Heinricum qvartum exorta fuit, pro tuenda juſtitia laboravit usqve ad vincula. Extat ad eum ſcripta qvædam exhortatoria Ivonis Epiſcopi Carnotenſis epiſtola. Hic textum Iſaiæ prophetæ paginalibus clauſulis diſtinxit; ſuper Matthæum verò gloſſas continuas ſcribit. Scribit qvoqve ſuper Pſalterium opus præſtantiſſimum ſuper topazium, & aurum obrizum pretioſum.

CAPUT CVI.

ARibo (*i*) Cirinus Muſicus muſicam ſcribit, qvàm propter ejus menſuræ celeritatem Capream

(*a*) *An.Chr.* 1080. (*b*) 1088. (*c*) 1071. (*d*) 1070. *Simlero:* Bernoldus. (*e*) *A.C.* 1066. (*f*) f. Rudolphus Truaxdon. qvi fl. *An.Chr.* 1120. (*g*) forte Junior S. Gallenſ. monachus, qvi fl. *A.Chr.* 1013. (*h*) *An.Chriſti* 1070. (*i*) 1090.

pream nuncupavit; *velocius enim*, inqvit, *currebat*, *cum venabar eam; quia voluntas Dei fuit*, *ut citò mihi occurreret*, *quod volebam.* In hoc verò tractatu de ejusdem artis induſtria cæteris ſubtilius agit, in qvo & Domini Wilhelmi Muſici ita meminit dicens: *Wilhelmus priùs Emmerammenſis Ratispona monachus, nunc autem alibi Abbas † venerandus ‡‡ fiſtularum novam exquiſivit menſuram, prioris intenſionem convertens in remiſſionem, quam mecum communicavit. Nam meam dilexit parvitatem ultra parvitatis dignitatem, qui erat Muſicorum primus, modernus videlicet Orpheus, & Pythagoras.* Hunc itaqve tractatum Pontifici ſuo obtulit, cui & ſcribit, ſicut ait: Aribo tractatum depinxit Muſicus iſtum; atqve dedit dono Pontifici proprio.

CAPUT CVII.

FUcraldus (*a*) Muſicus multam Muſicæ Artis notitiam habuit, qvi & librum de Muſica ſcripſit.

CAPUT CVIII.

WIlhelmus (*b*) Abbas reverendiſſimus, Bawariorum proſapia religioſis parentibus exortus, atqve in monaſterio ſancti Emmerammi Ratiſponæ educatus, divina illum comitante clementia, tanta ingenii pollebat excellentia; ut cùm eminentia honeſtorum morum ſimul emineret ſtudio variarum artium. De qvibus multa nobis ſui mirabilis ingenii monimenta reliqvit. Nam naturale horologium ad inſtar cœleſtis hemiſphærii excogitavit; naturalia Solſtitia, ſive Æqvinoctia & ſtatum mundi certis experimentis invenire demonſtravit, qvæ omnia etiam litteris mandare curavit. Multas etiam Qvæſtiones de Computo probatiſſimis rationibus enodavit. Hic in Muſica peritiſſimus fuit, multasqve illius ſubtilia antiqvis doctoribus incognita elucidavit. Multos etiam errores in Cantibus deprehenſos, ſatis rationabiliter ad artem correxit. In Qvadruvio (*bb*) ſanè omnibus penè antiqvis videbatur præeminere. Tractatum tamen unum de Muſica ſcripſit, qvem Dei vocatione ad regendum Hirſaugienſe cœnobium tractus minimè perfecit. Hic Dominum Udalricum Cluniacenſis monaſterii monachum incitavit ad ſcribendum Conſuetudines monachorum.

CAPUT CIX.

DIetgerus (*c*) Abbas à Latinis Theogorus, à * Theotunicis qvibusdam Theokarius dictus, domini Wilhelmi Abbatis primò diſcipulus, deinde in monaſterio ſancti Georgii Abbas tertius, ac tandem Metenſis Epiſcopus aliqvantiſper adminiſtrato Epiſcopio ſepultus eſt in Cluniaco. Et hic qvoqve Tractatum unum de Muſica ſcribit, in qvo de ejus inventione, & numeris, ac proportionibus juxta Arithmeticos breviter qvidem, ſed ſatis ſubtiliter agit.

CAPUT CX.

UDalricus (*d*) Ratiſponenſis Eccleſiæ Canonicus, ac poſtmodum Cluniacenſis monaſterii monachus, multæ ſcientiæ, multæqve patientiæ vir extitit, qvippe qvi multas corporis moleſtias immiſſas à Domino, multasqve à falſis fratribus ſibi irrogatas injurias patienter tulit. Hic multas ſcribit ad diverſos Epiſtolas, reprehendens eos qvi erant reprehendendi, collaudans eos, qvi erant exhortandi. Scripſit etiam venerabili Wilhelmo Abbati Epiſtolam, in qva reprehendit eum propter irregularem ejus, qvam ex Germanicorum Abbatum uſurpatione, licèt ſimpliciter, portabat cappam, docens eum non debere transgredi habitum ſibi ſubditorum, cùm ſciret ſcriptum: *† *ducem te conſtituerunt, eſto in illis, quaſi unus ex illis.* Tunc impleta eſt ſcriptura, qvæ dicit: *‡* *corripe ſapientem & diliget te; doce juſtum, & feſtinabit accipere.* Continuò enim, ut una manu accepit epiſtolam, cappamqve ſenſit reprehenſam, cum altera manu nunqvam reinduturus, abſtraxit eam, nec diſtulit, donec perlegeret epiſtolam. Compoſuit qvoqve vitam & Epitaphium ſancti Hermanni ex marchione monachi filii Ducis Berchtaldi fratris Gerhardi Conſtantienſis Epiſcopi. Præterea ſcripſit volumen Conſuetudinum Cluniacenſium monachorum, qvod pene legitur ubiqve terrarum.

CAPUT CXI.

MEginhardus (*e*) Herbipolitanus Epiſcopus ſcribit in Cantica Canticorum Explanationum Opus eximium.

† Hirſaugienſ. ‡‡ *codex* viſtularum .f. verſiculorum. (*a*) incert. ætat. (*b*) *An. Chriſti* 1090. (*bb*) Per *quadrivium* qvatuor intelliguntur diſciplinæ Mathematicæ, Arithmetica, Geometria, Muſica & Aſtrologia. Uti per *trivium*, diſciplinæ tres Grammatica, Logica, Rhetorica. (*c*) 1070. * f. Thevtonicis. (*d*) 1070. *† *Eccli.* 32. 1. *‡* *Prov.* 9. 9. (*e*) I. an. Il. *A. Ch.* 1033. vel 1088.

CAPUT CXII.

PONizo (*a*) Sutrienſis presbyter † *Gregorii* ſeptimi temporibus ſcribit excerpta de Canonibus.

CAPUT CXIII.

DEusdedit (*b*) Cardinalis eisdem temporibus ſcripſit contra Guibertinos.

CAPUT CXIV.

GOtſchalcus, (*c*) monachus Dechingæ, ſcripſit inter alia libellum qvatuor ſermonum, qvorum primus de conceptione ſancti Johannis Baptiſtæ; ſecundus de ſancta Maria; tertius de diſperſione Apoſtolorum; qvartus de initio Evangelii ſecundum Matthæum.

CAPUT CXV.

PLacidus (*d*) Cœnobii Nonantuliani Prior, ſcribit contra Inveſtituras, & iniqvam poteſtatem qvarti Henrici.

CAPUT CXVI.

GEraldus (*e*) vir doctus apud monaſterium St. Blaſii monachus factus, vitam religioſam aliqvamdiu duxit, qvi inter alia Commentum ſuper Dialecticam ſcripſit. Scripſit præterea ſatis utilium Collectas Sententiarum.

CAPUT CXVII.

RUdbertus (*f*) Magnus, magnum, & mirabile ſcientiæ donum aſſecutus, apud Leodium in monaſterio Sancti Laurentii regularibus diſciplinis à puero inſtitutus, deinde Sigibergenſis monachus; ad ultimum Tuitienſis Abbas conſtitutus anno Domini MCXI. ſub qvarto Henrico ſcriba doctus ſcribere exorſus, usqve Lotharium ‡‡ tertium, & ſub eo annis ſcripſit plurimis. Verùm ubi vel qvando, vel qvomodo gratiam ſcribendi perceperit, ipſe in opere ſuo, qvod de gloria & honore Filii hominis fecit, libro duodecimo pandit. Librorum verò, qvos ſcripſit, alios in Archiepiſcopi Colonienſis, alios ‡†‡ Denonis, Sigibergenſis Abbatis, ac poſtmodum Epiſcopi Ratiſponenſis nomine attitulavit pro eo, qvòd eum uterqve illorum impulerit ad ſcribendum. Hic in libro de Glorificatione Trinitatis & Proceſſione Spiritus ſancti unam ad Honorium Papam, in libro ſecundo de Divinis officiis ad venerabilem Chunonem Ratiſponenſem alteram ſcribit epiſtolam continentem omnem librorum ſuorum ſummam. Scribit ergo Commentum in Job, librorum decem tractatus; in Evangelium Johannis librorum qvatuordecim. Opus de operibus Sanctæ, & Inviduæ Trinitatis, librorum qvadraginta duorum; Opus in Apocalypſim librorum duodecim; Opus in duodecim Minoribus Prophetis librorum triginta; Opus de victoria Verbi DEI librorum tredecim; Opus de Gloria & honore Filii hominis in Evangelium ſecundum Matthæum librorum totidem; Opus ex libris de glorioſo rege David, & Opus in Cantica Canticorum ſeptem libellis expliciunt. Scribit & opuſculum trium libellorum ſub Dialogo Judæi & Chriſtiani de Sacramento fidei, & opus de glorificatione Trinitatis & proceſſione Spiritus ſancti; libros qvoqve de Meditatione mortis qvos paulo anteqvam moreretur, inchoavit, & morte præventus conſummare non potuit.

Hucusqve codex Mellicenſis.

(*a*) *alias* Bonizo. *An. Chr.* 1070. † *ſic locum explet.* (*b*) *An. Chr.* 1070. (*c*) inc. æt. (*d*) *An. Chr.* 1070. (*e*) inc. ætat. (*f*) 1110. ‡‡ *al.* ſecundum. ‡†‡ Chunonis.

INDEX ALPHABETICUS

Scriptorum Eccleſiaſticorum, quos Anonymus Mellicenſis in hoc opere recenſet.

A.

Achelinus Epiſcopus. capite 7[illegible].
Ademnanus Scotus. capite 2[illegible].
Ado Viennenſis. capite 40.
Albertus monachus. capite 77.
Alcuinus. capite 41.
Aldhelmus. capite 30.
Alexander I. P. M. capite [illegible]
Amalarius Trevir. capite 71.
Ambroſius Autpertus. capite 5[illegible]
Ambroſius Mediol. capite 11.
Anſelmus Cantuar. capite 96.
Anſelmus Lucenſ. capite 10[illegible].
Arator. capite 17.
Aribo Cirinus Muſic. capite 106.
Aribo Cirinus Friſing. capite 63
Arnulfus Ratisbonenſis. capite 6[illegible]

B.

Bachiarius. capite 53.
Beda Vener. capite 31.
Benedictus Ab. Caſin. I. capite 20.
Berengarius Andegavenſ. capite 88.
Berwoldus. capite 101.
Berno Augienſ. capite 81.
Bertholdus Conſtantienſ. capite 22.
Boëtius Manl. Sever. capite 15.
Bonizo. capite 112.
Bruno Herbipol. capite 84.
Bruno Signienſ. capite 83.
Bruno Tullenſ. capite 85
Burchardus Ep. Wormat. capite 94.

C.

Cæſarius Arelat. capite 39.
Caſſiodorus. capite 16.
Chriſtianus. capite 90.
Chriſtianus Guitmund. capite 108.
Cirinus Aribo. capite 106.
Cirinus Aribo Friſing. capite 65.
Clemens Alexandr. capite 5.
Clemens III. Antip. capite 98.
Columbanus Ab. capite 25.

D.

Deusdedit Cardinalis. capite 113.
Dietgerus Ep. Metenſ. capite 10[illegible].
Dionyſius Exiguus. capite 18.

E.

Egbertus Herſfeldenſ. capite 68.
Ekehardus Abbas. capite 104.
Ekehardus S. Gall. capite 70.
Epiphanius Ep. Salam. capite 13.
Eucherius. capite 55.

F.

Freculphus Ep. Lexov. capite 61.
Fridericus Cardinal. capite 86.
Fucradus. capite 107.
Fulbertus Carnot. capite 93.
Fulgentius Ruſp. capite 14.

G.

Gelaſius I. P. M. capite 2.
Geraldus S. Blaſianus. capite 116.
Giſilbertus Weſtmonaſt. capite 97.
Goſcalcus Deckingenſis. capite 114.
Gregorius Magnus P. M. capite 8.
Gregorius III. *P. M.* capite 9.
Gregorius Turonenſ. capite 37.
Guibertus Antip. capite 98.
Guido Abbas. capite 8.
Guidmundus Averſan. capite 102.

H.

Hermannus Contractus. capite 91.
Hetto Baſileenſ. Ep. capite 43.
Heymo Halberſtad. Ep. capite 76.
Hincmarus Remenſ. Archiep. capite 46.
Humpertus Cardinal. capite 87.

I.

Johannes Anglicus Muſic. capite 59.
Johannes Chryſoſt. capite 12.
Johannes Diaconus. capite 60.
Jornandes Ep. Goth. capite 22.
Iſidorus Hiſpalenſ. capite 26.
Julianus Toletan. capite 52.
Ivo Carnotenſ. capite 95.
Juſtus Viennenſ. capite 42.

L.

Lanfrancus Cantuar. capite 89.
Laurentius Epiſc. Novarienſ. capite 48.
Leo Magnus P. M. capite 7.
Leo IX. P. M. capite 85.

Digitized by Google

M.

Manegoldus, capite 105.
Marcellinus Comes. capite 56.
Martinus Bracarenſ. capite 38.
Meginhardus Ep. Herbipol. capite 111.

N.

Notgerus Angienſ. capite 65.

O.

Oddo Ab. Cluniacenſ. capite 75.
Oroſius Epiſc. capite 69.

P.

Paſchaſius Ratbert. capite 34.
Paterius. capite 24.
Paulus JC. capite 67.
Paulus Judaus Fuldenſ. capite 64.
Paulus monachus. capite 57.
Petrus Damiani. capite 33.
Petrus Chryſologus. capite 28.
Placidus Nonantulanus. capite 115.
Porcharius Lirinenſis. capite 58.
Priſcianus Caſareenſ. capite 18.

R.

Rabanus Maurus. capite 45.
Ratramnus Corbejenſ. capite 47.
Regino Prumienſ. capite 54.
Remigius Antiſſiod. capite 66.
Rudolfus Ab. capite 103.
Rudolfus Fuldenſ. capite 49.
Rupertus Tuitienſ. capite 117.

S.

Sedulius, capite 35.
Sergius I. P. M. capite 10.
Sixtus I. P. M. capite 4.
Smaragdus Abbas. capite 50.
Stephanus IX. P. M. capite 86.
Stephanus Monachus. capite 57.
Stephanus Muſicus capite 79.
Symphroſius, (Sympoſius) capite 73.

T.

Teleſphorus P. M. capite 1.
Theodolus. capite 36.
Theodorus Cantuar. capite 27.

U.

Udalricus Cluniacenſis. capite 110.
Victor Affrican. capite 23.
Victor Capuanus. capite 21.
Urbanus II. P. M. capite 99.
Uſuardus, capite 82.

W.

Walafridus Strabo. capite 44.
Willeramus Eberſpergenſ. capite 78.
Wilhelmus Hirſaugienſ. capite 108. 106.

Z.

Zacharias P. M. capite 32.
Zenophirus Conſtantinopol. Ep. capite 74.
Zoſimus P. M. capite 3.

PETRI

PETRI DIACONI MONACHI,

AC BIBLIOTHECARII SACRI CASINENSIS Archiſterii, de Viris Illuſtribus Caſinenſibus, Opuſculum.

EX CELEBERRIMA BIBLIOTHECA BARBERINA DEPROMPTUM, ineditum euſque, notiſque illuſtratum, Studio & opera

JOANNIS BAPTISTÆ MARI, ROMANI, Sancti Angeli in foro Piſcium Canonici.

ILLUSTR. ET REVEREND.

D. JO. BAPTISTÆ BARSOTTO DE PUCCINIS, Præpoſito Iſnenſi, Protonotario Apoſtolico, S. Cæſ. Majeſtatis Conſiliario, ac Eminentiſſimi Cardinalis ab Harrach cubili Præfecto.

ACCEDIT *ad te* (ILLUSTRISSIME DOMINE) *Libellus iſte gemina de cauſa, ſponte meâ, & jure ſuo: Etenim tantam humanitatem, ſapientiam, nobilitatemque in te omnes ſuſpicimus, ut non minus Orbis univerſus literatorum tibi per benevolentiam connectatur, quam olim Catena Homerica tellus cœlo conjuncta fuit; neque id mirum mihi, qui ſingularem tuam idelem perſpexi, per quam inſtauratur apud nos Pythagoricus ille concentus, quem apud ſuperos auditum Veteres memorant. Virtutibus ſcilicet ac nobilitate abundas, quæ tam jucundè, tàm amabiliter, tam canore penes homines accipiuntur, ut harmoniam plusquam terreſtrem efficiant. Teſtatur genus, & proavos tuos non modo* LUCENSIS *patria, quæ agnoſcit in tuis ſanguinem ſuum, ſed illa nobilium animarum parens & altrix Polonia, quæ Joannem Baptiſtam Puccinum avum tuum Italicorum ſecretorum apud Auguſtum Sigismundum conſpexit & participem & interpretem; quem in Germaniam ad Ferdinandum II. Cæſarem aliosque complures principes, legavit Regiæ voluntatis adminiſtrum gratum omnibus, nec ſine ornamento, ac prærogativa ab ipſo Cæſare, Principibusque dimiſſum. Tuas vero virtutes, ſi per modeſtiam licet, non ſola Roma, non ſola Germania, ſed omnes penè Provincias ad quas fama tuæ dexteritatis pervenit, laudent & probant. Bohemia certè debet tantum tuæ fidei ac prudentiæ, ut Eminentisſimus Pragæ Archiepiſcopus non alium delegerit, ac velit Romæ ſuarum rerum curatorem quàm te. Nunquam orationis finem facerem ſi vellem reliqua & innata, vel collata tibi à Principibus ornamenta deſcribere, & præterea tuæ modeſtiæ injuriam facerem, & fortaſſe feci; ſed hæc fuere indicanda, ut conſtaret Libellum iſtum ſponte ſuâ ad te accedere: Magnes eſt virtus. Non modo corda, ſed etiam opuſcula hoc magnete trahuntur.*

Verùm non modo ſponte ſuâ, ſed etiam jure ſuo ad te properat, tibique debetur. Quisnam ignorat quantum ames ſacram Divi Benedicti familiam? quanta mediteris ad illius ſplendorem augendum? quanta pietate Sublacenſe Cœnobium frequentes, colas & venereris? Nec immeritò: Hic enim ſummus ille Chriſtianæ Sanctimoniæ Athleta & Magiſter per ingens miraculum venenata pocula eluſit, Stygias inſidias evaſit, tam inſignis deque Eccleſia optimè meriti Ordinis fundamenta jecit, quodque ſtupendum eſt, tot in dies è cœlo largitur fluenta gratiarum, ut videatur eſſe locus hujusmodi officina cœleſtis liberalitatis; ut omittam Summorum Pontificum Paſchalis II. Urbani V. Leonis IX. Clementis III. & VI. Eugenii IV. Joannis X. Benedicti VI. ac ipſius Sancti Gregorii Magni teſtimonia, quibus Sublacenſe Benedicti Sacrarium commendatur, tanquam & Eccleſiæ theſaurus, & Benedictinæ Familiæ Seminarium.

Porrò hic liber eſt ſcriptus à Petro Diacono Monacho, ac Bibliothecario Caſinenſi, nec aliud complectitur quàm notitiam lucubrationum moresque Virorum Illuſtrium Caſinenſium, hoc eſt propria & immortalia ornamenta ejusdem Ordinis, cui tu tantum tribuis, adeoque ad te jure ſuo accedit; tuo etiam patrocinio & aré ſublevandus, Vale,

Joannes Baptiſta Marus F.

LECTORI.

DIALOGOS Victoris Papæ Tertii: * olim Deſiderii Abbatis Caſinenſis, inter blattas & tineas conflictantes, annis præteritis è Vaticana Bibliotheca depromptos, cum in lucem protraxerimus; qvidam diobolaris ſciolus illis perlectis, virtutes Caſinentium non nimis extollere conqveſtus eſt; criticâ fronte aſſerens, perpauca, aut nulla fuiſſe ea, ad qvæ perſcribenda, & pervulganda ingenium Caſinenſes contulerint; neminemqve ferè ſe in gravioribus conſcribendi laboribus exercuiſſe, honeſtiſſimæ gloriæ ſtimulis concitatum aliqvid exaraſſe. Hactenus nimis profecto patienter hominem inſulſius obtrectantem audivimus; cujusqve etiamſi omnia dicta referre vellemus, planè eſſet otio noſtro abuti, præſertim cùm ſcriptis prodigia ſe editurum elato ſupercilio promiſerit.

O rem ridiculam, Cato, & jocoſam,
Dignamque auribus, & tuo cachinno!

Licet enim Ordo Monaſticus ſemper obtrectatores ſuos habuerit, ut rectè prodiderunt SS. Hieronymus pluribus in locis, & Chryſoſtomus in illo præclaro vitæ Monaſticæ Clypeo, & alii antiqviores: nunqvam tamen audacius hoc noſtro ſæculo id factum eſt ab impudentibus Hæreticis, apud qvos in tantam devenit deteſtationem idem Monaſticus Ordo; ut nonnulli ſolo intuitu à librorum qvamvis optimorum lectione abſtineant, qvòd Monachi nomine ſint tantùm prænotati; locumqve etiam proverbio plerumqve faciant, *Monacho indoctior.* Qvæ riſum qvoqve movere poſſent Heraclito obſtinatè lugenti: imo nec defuit qvidam miſogramma, qvi in deteſtationem, atqve derogationem Monachorum ſcribere non erubuerit, verecundante chartâ, & ipſo atramento in minium verſo ad tantum impudentiæ promptuarium, nonnullos Sanctos Patres Monaſtico titulo deſignatos, ut opera eorum in dubium revocaret, nunqvam fuiſſe in Monachorum numerum adſcitos; dementiſſimè exiſtimans tàm ſolidum, validumqve eſſe hoc unicum, enerve, ac ficulneum argumentum, ut exolutus perinde fuerit onere cætera probandi. Et qvamvis nimis falſa non ſint refellenda, ne videantur poſſe eſſe credibilia; ut rectè dixit Sanctus Athanaſius epiſtola ad Epictetum, approbante S. Epiphanio hæreſ. 77. Attamen nos ne in ſuperbiam, vel ignorantiam ſilentium noſtrum (licet noſcamus, qvam nobis ſit curta ſupellex) iſte nugivendulus accepturus ſit, haud ignorantes inſuper multos homines eſſe, judicii parum firmi, qvi nihil audiunt, leguntuè, qvod non credunt, niſi refutatum ſciant; nulla interpoſita mora, memores Ulpiani ſententiæ de verb. ſignif. L. 12. §. 1. *Minus ſolvit, qui tardius ſolvit: nam & tempore minus ſolvitur;* præclariqve etiam magni auctoris dicti: *Barbaris cunctatio ſervilis: ſtatim exequi, regium.* Opuſculum iſtud pro re nata inter tenebras deliteſcens de Viris Illuſtribus Caſinenſibus à Clariſſimo Viro *Petro* Diacono Monacho, ac Bibliothecario ejusdem Cœnobii conſcriptum, hactenus ineditum, à pluribusqve viris eruditis diù qvoqve expetitum, nobis è celeberrima Barberina Bibliotheca ſuppeditatum, ſingulari humanitate, ac beneficentia V. Cl. Caroli Moroni, ad maledicta iſtius obtrectatoris evertenda, ipſumqve convincendum, tibi verò benigne Lector, & bono publico promulgandum duximus; cui etiam ob argumenti ſimilitudinem adjungimus Supplementum manu exaratum Virorum pariter Illuſtrium Caſinenſium, per *Placidum* Romanum Monachum, ac Diaconum ejusdem Archiſterii conflatum. Parvum qvidem, atq; exiguum fatemur; (neqve enim res tàm numero & magnitudine, qvàm pretio, & pondere, æſtimandæ ſunt) ſed accuratè, cogitateqve ſcriptum à noſtro Petro, qvi anno MCXV. qvo in vivis agebat, multa prodidit, qvæ hiſtoriam Eccleſiæ illuſtrant, ut legere eſt apud Leonem Oſtienſem in Chronico Caſinenſi, cujus tertium librum ipſe ſupplevit, & qvartum ei adjecit: pergratum, ac utilem futurum etiam iis, qvi ſcientiarum ſtudiis ducuntur, auctorum, librorumq; cognitione capiuntur; multa ſanè in hoc opuſculo, maximéq; in noſtris indicantur notis, qvæ publicam merentur lucem, dum e abditis diverſorum educitur veterum Scriptorum notitia, qvorum libri intercidiſſe credebantur; qvâ ſpretâ librorum auctorum notione, in tenebris forſan perpetuò jacuiſſent; & ut tumulus corpus contegit, ſic nomen eorum in omnem fere ætatem obruiſſet, eorumq; dein lucubrationes in privatis ſepultæ Bibliothecis remanſiſſent, magno certè rei literariæ damno; cum hac tempeſtate magna doctrinæ pars exiſtimanda ſit, ſcire, qvi libri Auctorum legendi, qvi non legendi ſint: Neceſſarium enim eſt haud ignorare, qvi ſcripſerint, & de qvibus deſcripſerint, fontésq; noſſe, unde hauriri poſſint ea, qvæ vel ad ſcientias alendas, virtutes procreandas, vel deteſtanda vitia, magno uſui ſint futura; cum abſq; Bibliothecis fermè inermis ſit Religio, & inanis ſapientia. Hæc autem conſideratio, & per ſe jucunda, ac ingenuo homine digna eſt, cum ad delectum Auctorum, tum ad excitandos animos ſtudioſorum plurimum faciat: qvemadmodum Miltiadis trophæa Themiſtoclem dormientẽ excitabant: ſic doctorum hominum volumina, qvæ in hoc libello cōmemorantur, ad laborem, laudémq; ſtudioſorum animos inflammare debebunt: Et ſicut omni ſolatio viri docti privari videntur, cum illis lectio interdicitur, ut olim nonnullis irrogatum hoc pœnæ genus legitur à Tiberio apud Svetonium. *Quibusdam*, inqvit, *cuſtodia traditis, non modo ſtudendi*

* Hi Victoris III. Dialogi de quibus infra, impreſſi ſunt T. XVIII. Bibliothecæ Patrum, edit. Lugd.

dendi ſolatium ademptum; ſed etiam ſermonis, & colloquii uſus: ſic omne ſolamen ex lectione recipiunt. Paſſus eſt id Angelicus Doctor, qvi ſacrarum literarum monimenta tanti faciebat, ut de more diceret, *ſe unius B. Chryſoſtomi homilias, urbi Pariſienſi divitiis omnibus refertiſſimæ, ſed vel ipſis Imperiis, ſerio anteponere.* Libri profectò veluti ſtudiorum inſtrumenta medullitus delectant, colloqvuntur, conſulunt, & vivâ qvâdam nobis, atqve argutâ familiaritate junguntur. *Sola denique ſcripta ſunt, quæ mortales quadam famæ immortalitate perpetuant, & actibus veterum, quos traducunt ad poſteros, nullam permittunt obrepere vetuſtatem;* docet Petrus Bleſenſis ep. 77. Unde verè Martialis:

Chartis, nec furta nocent, nec ſecula præſunt,
Solàque non norunt hæc monumenta mori.

Poſſidius namqve in calce vitæ Sancti Auguſtini, ejus perpetuam fore memoriam ob libros conſcriptos, haud falſus vates confirmavit; adducto etiam hoc ſecularis Poëtæ de ſe loqventis epitaphio, qvod tumulo ſuo adſcribi voluit.

Vivere poſt obitum vatem, vis noſſe, viator?
Quod legis, ecce loquor: vox tua nempe mea eſt.

Præterea operæ pretium eſt noſſe, non ſolum innumerabiles ferè Monachos ex hac nobiliſſima Academia Caſinenſi prodiiſſe cujusvis doctrinæ genere refertos; verum etiam aſſiduâ fuiſſe diligentiâ, pietate, ac intentione, Sanctorum Patrum, aliorumqve Virorum doctorum volumina exſcribendi; ut poſtea in rebus dubiis ad m. ſ. ſ. Codices, & antiqvos impreſſos, ex qvibus veræ lectiones reſtituuntur; tanqvam ad oracula qvædam tutiſſimè viri docti, ac eruditi confugere valerent; qvod lege caverunt prudentiſſimi Imperatores Theodoſius & Valentinianus lib. 1. C. Theodoſ. de reſponſis Prudentum: cùm non modò auctoribus plerisqve deficimur, ſed etiam hi, qvi ad manus, non æqve omnes emendati ſunt. Unde planè ridiculi cenſeri debent, qvi emendato nè, an inemendato libro utantur, ſua nihil putant intereſſe; cum certè ſi depravatis utimur codicibus, nil aliud ſuperſit, niſi, ut Ixioni ſimiles umbram pro re, errorem pro ſcientia amplectamur. Præmiſſâ hac igitur animadverſione, ſubnectenda venit hæc obſervatio, tantam nempè diligentiam in accuratè exſcribendo fidelium illam priſci ævi pietatem adjunxiſſe; ut nec promiſcuè omnibus Evangelium, Pſalterium, aut Miſſale exſcribere licitum fuerit; ſed perfectæ ætatis homines huic muneri eligebantur, ut errores magis caverent. Qvod notatum legitur in capitulari Aqvisgranenſi c. 72. *Si opus eſt Evangelium, vel Pſalterium, & Miſſale ſcribere, perfectæ ætatis homines ſcribant cum omni diligentia.* Et qvidem nullus labor, qvi manibus exercetur, magis Monachis convenit, qvàm officium ſcribendi; cùm illud ſit manu hominibus prædicare, digitis linguas aperire, ſalutem mortalibus tacitam dare. Vide qvæ Gerſon latè diſputavit integro libro de laude ſcriptorum, hoc eſt exſcriptorum, ſive amanuenſium; ac Trithemium, qvi pariter integrum de laudibus ipſorum conſcripſit librum: adi Theophilum Raynaudum Societatis Jeſu, alterum penè Didymum Chalcenterum, de bonis, ac malis libris partit. 3. erotem. 4. fol. 309. Tantâqve etiam induſtriâ, ac ſtudio incredibili inſuper uſi eſſe traduntur; ut continuo velut uno opere eandem incudem diu, noctuqve tundentes, ſcriptos codices aliqvi artificioſè conglutinarent, mirâ animi attentione, corrigerent alii, rubro cæteri exornarent; Theodoſii Imperatoris exemplum imitantes, qvi cum à publicis vacaret, libros ſacros tantâ elegantiâ ſcriberet, ut Calligraphi nomen inde acceperit; teſtis eſt Raderus in Aula ſacra cap. 6. Imò illotis manibus ſacros codices contingere, piaculum ulterius exiſtimaverint. Qvod ſimile qvidpiam etiam à Gentilibus factitatum reperimus, ita tamen, ut præter manus, etiam pedes, aureſqve luſtrarent. Plutarchus orat. 2. de eſu carnium ita loqvitur: *Quamquam nos fortaſſe peccamus, qui libros iſtos attingimus, non luſtratis manibus, pedibus, auribus.* Qvàm vero gratus Divinæ bonitati eſſet labor iſte exſcribendi, perſpicuo, ac evidenti miraculo declaratus agnoſcitur; dum Trithemius memorat de laudibus ſcriptor. man. cap. 6. fuiſſe in qvodam Cœnobio Benedictinorum qvendam Monachum, qvi in ſcribendis ad ornatum Bibliothecæ voluminibus, ſedulum, elaboratumqve ponebat ſtudium; ita ut qvotieſcunqve à divino potuiſſet vacare officio, ad ſecreta cellæ ſe conferens huic ſancto labori inſiſteret; unde & multa Sanctorum opuſcula cum ingenti devotione deſcripſerit. Hujus mortui oſſa cum poſt multos annos exhumarentur, tres digiti dextræ manus, qvibus tot volumina ſcripſerat, tam integri, & incorrupti inventi ſunt, ac ſi eodem tempore ſepulchro fuiſſent impoſiti; reliqvum autem corpus, ut moris eſt, conſumptum ad oſſa fuerit. Simile etiam factum de Richardo Anglo Præmonſtratenſi, legere eſt apud Cæſarium lib. 12. cap. 47. Hinc viri pietate ac eruditione inſignes, Divinam providentiam tanti habere laborem iſtum exſcribendi animadvertentes (ne multa Sanctorum Patrum, Eccleſiaſticorumqve Scriptorum monumenta perirent, qvod facilè eveniſſet, niſi Monachorum opera ad poſteros fuiſſent transmiſſa) in florentiſſimam Academiam Caſinenſem, veluti literarum tunc temporis Seminarium, innumerabilem penè m. ſ. ſ. ac impreſſorum copiam tranſtulerunt; ita ut hodie in tota Italia, nulla ſit paulò celebrior Bibliotheca, qvæ non aliqva ex parte ipſorum nobilibus theſauris locupletetur. Vide qvæ notavit noſter Petrus in auctario hiſtor. Caſinenſ. lib. 3. cap. 62. edit. Venetæ, de libris, qvos ſolum Deſiderius Abbas, deinde Victor Papa Tertius, exſcribi curavit; & tunc non immeritò fidem nobis dabis; velléqve propterea ſacrum Aſceterium Caſinenſe eruditionis merita laude ſpoliare, eſt rem manifeſtam negare, non ſecus

atqve

atqve olim Zenomotum è rerum natura ſuſtulit, nivi candorem detraxit Anaxagoras; & Soli conceſſam ab omnibus Aſtronomis magnitudinem, Epicurus. Faceſſant deniqve hæc ludicra riſu potius deſpicanda, qvàm diſputatione ſeria confutanda; & producamus poſt fabulam tantam iſtius polymythi ſycophantæ, id, qvod illuſtris ille Eccleſiaſticæ antiqvitatis præco Cardinalis Baronius tom. 9. anno 716. ſuis Annalibus de Caſinenſibus intexuit: *Sed & illud,* inqvit, *abſque trepidatione mendacii aſſeri jure poteſt: nullum unquam toto Chriſtiano Orbe extitiſſe aliquando Monaſterium, ex quo tot viri ſanctitate conſpicui, atque doctrina, tanta numeroſitate, ad regimen ſanctæ Apoſtolicæ Sedis adſciti fuerint; ut planè dici poſſit, fuiſſe idem aliquando Seminarium ſacrorum Antiſtitum, prout quæ ſuo loco dicturi ſumus, manifeſtè docebunt.* Vertat nunc igitur ſe in omnes formas Proteus iſte, & Caſinenſium Academiam, ut libet, oppugnet ſimul cum iis, qvi in ipſa fæce ignorantiæ voluptatis, omnibusqve pudoris repagulis perfractis, otioſam appellarunt, omnisqve rei literariæ expertem etiam crediderunt. Hæc tibi, benigne Lector, ſignificare voluimus, umbraticos impugnatores, dentesqve Theoninos Caſinenſe Archiſterium Cœnobitarum ſanctitate, ac doctrinâ celeberrimum non metuere, cum tantorum Doctorum refugium ſibi ipſi patere videat; totqve ex ſe tanqvam præclaros genuiſſe filios, qvi ingenii ſui monumentis, omniqve bonarum literarum genere Chriſti Eccleſiam locupletarunt. Veritas defenſore non eget, & mendacium plerumqve cadere nullo impellente, ac ſe ipſum ſubvertere, dixiſſe Auguſtinum memor eſto. Denum ne meris obnixè precamur, ſi non cunctos noſter Petrus ſcriptores Caſinenſes, & omnes eorum, qvorum meminit, lucubrationes recenſuerit; præſertim cum pedem è navigio ponere animus ei non fuerit; qvod facilè dignoſcimus è ſcriptis ejus, uti è veſtigio Hercules: ſed pro certò habendum, multa diverſorum Scriptorum monumenta, ſuperſtite Petro, adhuc in diverſis privatis Bibliothecis latitaſſe, omniaqve propterea legere, aut expiſcari ex animi ſententia non valuiſſe; maximè hominem publicis, privatisqve negotiis diſtrictum; commodiori tempore omnes annotaturum. Et ſi fortè, mi Lector, hæc minus ad guſtum tuum; en patrocinium: ſcias qvod ab indiligentiæ crimine tueri eum poſſumus, non ſolum exemplo, qvòd neqve Trithemius, aut Pantaleo, aut Cornelius Callidus, cum de Germanis, neqve Sammarthanus cum de Gallis; neqve Ferd. Matamorus, cum de Hiſpanis; neqve Folieta, cum de Liguribus; neqve Miræus, cum de Flandris; neqve Hebedieſu, cum de Chaldæis (beneficio Vir. Clar. Abrahami Ecchellenſis ex tenebris, atqve obſcurâ caligine anno præterito eductus, eruditiſſimisqve notis illuſtratus) neqve alii, cum de Civibus ſuis, aut ſociis ſcriberent; omnes tunc ſimul complexi ſunt; qvos majori forſan adhibitâ diligentiâ, aut fortunâ magis propitiâ complecti potuiſſent: verum etiam ſententia Varronis, qvi ajebat, neminẽ reprehenſum eſſe, qvi ſtipulam reliqviſſet ad ſpicilegium: qvod confirmavit Columella de re ruſtica. *In magna ſylva,* inqviens, *boni venatoris eſt, feras indagare, quamplurimas capere, neque cuiquam culpæ fuit, non omnes cepiſſe,* præſertim, cum munere ſuo qvisqve bene fungitur, ſi avido Lectori famem utcunqve ſedat, qvamvis non penitus eximat. Et ut rem dicamus; ſi olim Civem unum ſervanti civica donabatur, qvamnam coronam plectere debebunt muſici omnes κισσοφόροι noſtro Petro, dum non unius, ſed plurium illuſtrium virorum nomina ab interitu vindicavit, theſaurosqve elucidavit inviſos? uni ſapienti notum eſt, qvanti res qvæqve taxanda ſit. Deniqve ſuperfluam rem etiam nos non agere, cum jam de Scriptoribus Caſinenſibus Trithemius, Arnoldus Wion, aliiqve abundè qvoqve id præſtiterint, in eorum indice non tam ſollicitos fuiſſe, inſcius ne ſis, qvin multos non agnoverint; & qvos agnoviſſe, ſe referunt, ſingula accuratè eorum poſtea non recitaſſe opuſcula. Fruere igitur, ſtudioſe Lector, Caſinenſium laboribus, tibiqve perſuadeas: qvod ſi amor, ſtudiumqve literarum te incendit (licet fatemur ingenuè, multos literarum cepiſſe tædium, qvia vident ea facta eſſe inimicorum retia, qvæ honeſti erant animi inſtrumenta) ex polymathiæ Caſinenſis theſauris aliqva iſtorum Heroûm literariorum ſcripta tranſcribere, vel excuſa, cum m. ſſ. conferre; ſcito noſtris temporibus librorum pretium te non remoraturum; ſicuti de Platone legitur, qvi tres Philolai Pythagorici libros decem millibus denariûm, etiam in difficultate rei familiaris, eſt mercatus, ex qvibus plura in ſuum deinde Timæum uſurpavit, ut auctor eſt Juriſconſultus Gallus Antiqv. Roman. lib. 4. par. 2. cap. 16. & de Ariſtotele, qvi creditur libros pauculos Speuſippi emiſſe tribus talentis Atticis, qvorum ſumma fit apud Romanos H.S. duo & ſeptuaginta millia, teſte A. Gellio lib. 3. cap. 17. Nec etiam animum tuum perturbatum, ignavumqve reddere debebit exemplum Nicolai V. Summi Pontificis, qvi ducatorum qvinqve millia ad ſe Evangelium Divi Matthæi Hebraïcum afferenti promiſerat, ut ſcribit Eckius homil. de Sancto Matthæo; cum Caſinenſes non inducti pecuniâ, ſed ſtudio gloriæ divinæ, benevolentiâ, ac liberalitate paratos ſe offerunt tibi illa prodere; & tanqvam te veterum ſcriniorum excuſſorem, manuſcriptorumq; exemplarium conqviſitorem agnoſcentes, ad illa evulganda cohortabuntur, impellent, gratiqve animi calcaribus inſuper perurgebunt. Reminiſci qvoqve te volumus, favore, non odio, dignam hanc noſtram eſſe propenſiſſimam benè de Republica literaria merendi voluntatem: dum totum noſtrum ſtudium hiſce theſauris reperiendis, tuo, & bono publico impendimus. Ave mi Lector, & fave.

PETRI

PETRI DIACONI MONACHI:

ET BIBLIOTHECARII CASINENSIS

De Viris Illuſtribus ejusdem Sacri Archiſterii Opuſculum.

PROLOGUS.

COACTUS aſſiduis tuis imperiis, Pandulphe Præſul venerande, arduam, difficillimamqve rem apicibus exarare ſum orſus; Illuſtrium ſcilicet Virorum Caſinenſis Archiſterii librum. Opuſculum iſto in tempore novum, oblivioniqve penè jam traditum; qvod utinam qvi perſpexerint, cum qvanta cordis id mœſtitia ſcripſerim, advertere valeant: Nam ſtupor, & hebetudo ingens noſtri opplevit pectoris arcem, cur à ſexcentis fermè jam annorum curriculis in Caſinenſi Gymnaſio non exſtiterit, qvi hunc vilibus ſaltem, mandaret ſchedulis librum, & hoc non cauſa inſcitiæ, ſed laborem, ac detrahentium linguas fugiendo accidit. Nunc enim illud Deiloqvi eſt conſummatum oraculum: in qvo perſpicimus homines ſemetipſos amantes, & qvæ ſua ſunt qværentes, non qvæ Jeſu Chriſti, detractioniqve ardentiſſimè operam dantes. Et primo qvidem à Tranqvillo, Græcoqve Apollonio cœptum, ſed ab Illuſtriſſimis Viris Hieronymo, Gennadio, atqve Iſidoro apud Romanos ad finem eſt usqve perductum. Et qvamvis ab aliis nihil eſt tam operosè actum, qvod non Hieronymi eloqventia ſuperet; poſt iſtorum tamen è mundo receſſum, nullus inventus eſt, qvi illud ad calcem perduceret. Guido præterea noſter inſtitutor, moribus vitaqve præcipuus, ante hoc fermè ſeptennium, Opuſculum ſcribere aggreſſus eſt iſtud; ſed laborioſum inibi videns jacere materias ea dimiſit facilitate, qva cœperat: qvòd ſi ille, longè me in ſermone, ſenſuqve præpollens, rem cœptam dimiſit; ego qvi acumine mentis iners, ſermoneqve impolitus, & variis rebus ſum implicatus, qvid acturus ſum? Sed ad ea qvæ imminent, ſtylus ſeqvens vertatur,

CAPUT I.

BEnedictus Monachorum inſtitutor Vir egregius, ac poſt Apoſtolos ſingularis, Provinciæ Nurſiæ extitit oriundus, ex patre Euproprio nomine, matre Abundantia, avo Juſtiniano, nutrice Cyrilla. Poſtqvam duodecim Monaſteria Chriſto adjuvante conſtruxit temporibus Juſtiniani Imperatoris, prædictas cellas ſub Præpoſitis ordinans, divino ad ſe facto reſponſo, duobus Angelis comitantibus, ad Evangelium prædicandum, paganosqve ad Chriſtum convertendos, Caſinum advenit; ubi templa idolorum deſtruens, Cœnobium conſtruens, circummanentes paganos ad Chriſtum convertit. Scripſit autem jam ſenex in eodem Caſinenſi Cœnobio Monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam, epiſtolas verò duas; primam ad Remigium Rhemenſem Archiepiſcopum; ſecundam ad Maurum ſuum diſcipulum, qvem in Galliis ad prædicandum direxerat, elegantiſſimo ſermone compoſuit. Fuit autem temporibus Anaſtaſii, Zenonis, Juſtini, & Juſtiniani Imperatorum; ſepultus verò eſt in Caſino in Eccleſia Sancta Joannis Baptiſtæ ante altare, ubi à toto Orbe venerabiliter honoratur.

Digitized by Google

ANNOTATIO.

NUrſiæ ex Patre Anicio Euprepio, & Abundantia matre, ex illuſtri Riguardatorum familia; unica Nurſini Comitis filia, facultatumqve ejus, ac cognominis hærede, Sanctus Benedictus Natione Romanus, Monachorum in Occidente anteſignanus ac princeps, eodem cum ſorore Scholaſtica partu naſcitur anno Domini 480. qvibus editis, mortua eſt mater; qvaſi jam ſatis vixiſſet, cum tantos taleſqve relinqveret poſteros; nec alia videretur nupſiſſe cauſa qvam ut talium Sanctorum fieret mater. Ejus res geſtas non ſolum Sanctus Gregorius Papa Magnus, omnium virtutum Magiſter, fusè proſeqvutus eſt libro 2. Dialogorum (qvem Gregorii librum Ingolſtadienſes græcolatinum annis ſuperioribus publicarunt) verum etiam ambitioſo qvaſi præconio Alexander Secundus, Victor Secundus, Summi Pontifices; Joannes Trithemius, Cardinalis Baronius, ac Arnoldus Wion, qvi Lignum vitæ duobus tomis complexus eſt, in qvo propago tanti Patris accuratiſſimè conſcripta eſt, copiosè tradiderunt. Videndus etiam Benedictus Hæftenius, Monaſterii Affligenienſis Præpoſitus lib. diſqviſit. Monaſt. prolegom. 1. in vita Sancti Benedicti, diffusè de eo agens.

Præter memorata à noſtro Petro conſcripſit etiam Patriarcha Benedictus *De Ordine Monaſterii*, qvaliter, inqvit, à Fratribus religiosè ac ſtudiosè converſari, ac Domino militare oportet, librum unum, qvi incipit: *In primis nocturnis horis.* Hic verò liber unà cum Regula excuſus fuit apud Junctas Venetiis anno 1593. in 16. procurante Arnoldo Wione, qvamvis in hoc opuſculo qvædam occurrant verba, qvæ ſuſpicionem ingerunt, ut Sancto Benedicto non videatur hic liber tribuendus; pro qva re lege dictum Hæftenium fol. 1062. Literis etiam conſignavit ſermonem in diſceſſu Sancti Mauri, cujus initium: *Si triſtandam, dilectiſſimi*, qvi integer habetur in Martyrologio Benedictinorum Arnoldi Wionis ad diem 14. Januarii: Sermonem pariter in paſſione Sancti Placidi, & Sociorum his verbis: *Sicut patris eſt gaudere.* Hic verò excuſus eſt in epiſtola Siculorum ad Sanctum Benedictum, qvæ ad calcem Caſinenſis Chronici editionis Venetæ fuit adjecta. Supradicta opuſcula ſimul colligata reperies in noviſſima Bibliotheca Sanctorum Patrum, & poſtremo loco in Theologia Regular. Cl. Viri Patris Caramuëlis Ord. Ciſtercienſis, doctiſſimis etiam illuſtrata commentariis. Notandum verò, qvòd licet epiſtola ad Sanctum Remigium, qvæ in fine dicti Chronic. Caſin. & alibi legitur, in dubium à Cardin. Baronio tom. 6. annal. anno 707. unà cum tota hiſtoria revocetur; lapſumqve ex nominum ſimilitudine irrepſiſſe putet: attamen cum eam veram Petrus Thiræus lib. ſingul. de Dæmoniacis agnoſcat, nec poſt edita Baronii ſcripta qvidqvam inſinuet dubitationis, defendendo etiam eam Antonius de Yepes in Chr. Ord. Balduinus Moreau in opuſculis Sancti Benedicti, & Gregorius Colvenerius in ſcholiis ad Flodoardi hiſtoriam; lectoris propterea judicio relinqvimus, ut ipſe ſuapte diligentia diſcernat, qvid verè Sancto Benedicto tribuendum, qvidvè illi abjudicandum cenſeat. Non eſt autem hoc loco ſilentii tenebris involvendum, qvod noviſſimè ad huic epiſtolæ fidem adſtruendum dictus Hæftenius comment. ad vitam Sancti Benedicti cap. 16. diſqviſit. monaſt. ſe inveniſſe refert, in antiqvo videlicet M.S. Cod. Bibl. Monaſt. Sancti Martini Tornaci, alteram epiſtolam Monachorum Rhemenſium poſt qvingentos annos à Sancti Benedicti obitu ad Caſinenſes perſcriptam, qvam totam ibi integram reddit. Deniqve an verè cunctæ ſupradictæ lucubrationes genuini ſint fœtus Sancti Benedicti, diſcutitur ſolita diligentia, eruditione, ac doctrina à præfato Caramuële in Theolog. Reg. p. 2. ideo lectorem ad eum remittimus.

Vixit Sanctus Benedictus annos 63. cum habitaſſet Nurſiæ annos ſeptem, Romæ ſeptem, Sublaci trigintaqvinqve, Caſini qvatuordecim; ſtans atqve erectus in templo inter diſcipulorum manus (editis prius perfectæ adminiſtrationis copioſis actibus, relictis pietatis præclaris monimentis, ac congeſtis innumeris meritorum manipulis) efflat animam, qvæ illuſtri via Cœlum deduci viſa eſt, anno Domini 543. die 21. Martii, hora tertia matutina; & ſepulchro appoſitum epitaphium, ut refert Sylveſter Maurolicus lib. 1. hiſt. ſac. omnium relig. de Sancto Benedicto agens.

Nurſia me genuit, ſpecus obtulit alta Caſini
Me rapuit vertex, aula beata tenet.

Cæterum, de die & anno obitus Sancti Benedicti extat controverſia, qvam affert & diſſolvit rei Chronologicæ peritiſſimus Vir Dionyſius Petavius in Rationario temporum part. 2. lib. 4. cap. 14. illucqve amandamus lectorem plenioris diſcuſſionis hujus puncti avidum.

CAPUT II.

FAuſtus ejuſdem Patris Diſcipulus, ſeptennis in Caſino oblatus, & à ſanctiſſimo Benedicto cum Mauro Caſinenſi Præpoſito in Gallias directus, poſt ſuam reverſionem, Beati Mauri vitam ex juſſione Abbatis Theodori lucidiſſimè valde com-

compoſuit. Claruit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum, ſepultus autem eſt in Monaſterio Lateranenſi.

ANNOTATIO.

SAnctus Fauſtus natione Italus, Divi Benedicti primarius aſſecla, ac ſymmyſta, ſenſuum, affectionumqve mortificatione fuit tanta, ut ſupra imitationem fuiſſe videretur. Cum ſeptem annorum eſſet, Divo Benedicto à parentibus ſuis fuit oblatus; à qvo tandem poſt perfectam regularis propoſiti inſtitutionem, cum beato Mauro miſſus fuit in Gallias anno ſalutis 542. Arnoldi Wionis annorum calculo; at juxta computum Eccleſiæ, anno 535. ad conſtruendum Cœnobium, ubi in magna ſanctitate multis annis converſatus, tandem ad Lateranenſe Monaſterium eſt regreſſus. Teſtatur id etiam Martyrologium Gallicanum Cl. V. Andreæ Suaſſay in ſupplemento ad diem 15. Febr. his verbis. *Depoſitio S. Fauſti Monachi Caſinenſis, Diſcipuli Sancti Benedicti, qui aliquamdiù in Cœnobio Glanofolii in Andegavenſi præſulatu ad Ligerim, ſub S. Mauri diſciplinâ converſatus, poſtea redux in Italiam apud Caſinum, ſuum curſum finivit, &c.*

Is erat per hæc tempora calamitoſiſſima Italiæ ſtatus, ut Langobardis crudeliter ubiqve graſſantibus, nulla urbs tam munita, nullus locus tam remotus inveniretur, qvò illi ſuis incurſionibus non perrumperent. Neqve Cœnobium Caſinenſe cladis acerbiſſimam calamitatem effugere potuit; qvam etiam S. Benedictus prænunciaverat: Itaqve fugientes Monachi ex eodem Cœnobio Romam profecti ſunt, & Pelagium ſecundum Pontificem adiverunt, ab eoqve benignè accepti, juxta Lateranenſe Patriarchium, Monaſterium in honorem SS. Joannis Apoſtoli, & Evangeliſtæ, ac Pancratii Mart. conſtruxerunt, ibiqve ſpatio centum triginta annorum habitaverunt; in qvo degens Sanctus Fauſtus vitam Sancti Mauri Abbatis in Gallia condiſcipuli ſui, qvi ſeptuagenario major in Cœlum migraverat anno Domini 584. juxta verò Chronolog. Cl. V. Gveſnay in vita Sancti Joannis Caſſiani, anno 565. luculentiſſimè literis conſignavit, ſub Chriſti anno 606. qvod colligitur ex præfatione, in qva ſic loqvitur ipſe Fauſtus: *Hoc opuſculum Beatiſſimo Papa Bonifacio oſtendi; quod ipſe Sanctiſſimus Pontifex approbans laude dignum duxit, atque ſancta auctoritate roboravit.* Fuit is Bonifacius Papa III. ut Leo Oſt. Chronol. Caſin. lib. 1. cap. 3. teſtatur, qvi anno 606. ſedere cœpit, & anno eodem deceſſit, ſuccedente Bonifacio IV. Papa. Unde corrigendus Trithemius de ſcript. Eccleſ. in verbo Fauſtus, qvi ad Bonifacium II. ſcripſiſſe refert. Edita eſt ea vita à Lippomanno, & Surio ad diem 15. Jan. & à Mombritio Tom. 2. Vide Acta Sanctorum V. Cl. Bollandi ad hanc diem in qvibus vita, translatio, ac miracula Sancti Mauri accurate deſcripta leguntur. Adi etiam notas V. Cl. Joannis Tamayo in Martyrolog. Hiſpan. ad diem 24. Januar. Obſervavit tamen Hugo Menardus in notis Mart. Bened. prædicta acta eſſe corrupta, tu tamen illum conſule. Extare etiam in Bibliotheca Carmelitarum Excalceatorum Claromonteníium in Arvernia, vitam m. ſ. Sancti Mauri metro, & proſa ſcriptam per Odonem: Libellum miraculorum ejusdem: ſermonem de translatione ejusdem in Monaſterium Foſſatenſe, docet Vir. Clar. Philippus Labeus Societatis Jeſu in nova Bibliot. m. ſ. ſ. librorum edita Pariſiis anno præt. pag. 206. De geſtis Fauſti agit Sigebertus cap. 32. de ſcript. Eccleſ. Martyrol. Benedict. ſub die 15. Febr. Galeſinus, Maurolycus, & Trithem. de Vir. Illuſtr. Ord. S. Bened. lib. 2. cap. 2. & lib. 3. cap. 3. Leo Oſt. lib. 1. cap. 3. Hiſtor. Caſin. Vincent. in ſpecul. hiſtor. lib. 21. cap. 68. & 69. V. Cl. Gerardus Joan. Voſſius de hiſtor. Lat. lib. 2. cap. 24. Ad lucis æternæ præmia evocatus fuit S. Fauſtus circa annum Domini 620.

CAPUT III.

MArcus Patris Benedicti diſcipulus, & Caſinenſis Monachus, Vir egregius, & in Scripturis apprimè eruditus. De Adventu Sanctiſſimi Benedicti ad Caſinum; de ſitu loci, conſtructioneque Cœnobii, elegantiſſimos verſus compoſuit.

ANNOTATIO.

MArcus à Sancto Benedicto familiariſſimè dilectus; vir ad poëticam artem extollendam à natura progenitus, moribus & converſatione præclarus, ac in literis etiam ſæcularibus peritiſſimus: Et ne Marci auctoritas à nonnullis parvi habeatur, tanqvam obſcuri alicujus Scriptoris, hic producere de eo qvorundam veterum Scriptorum teſtimonia non alienum duximus. Paulus Diaconus lib. 1. cap. 26. de geſtis Langob. ſic ait, *Hæc omnia ex Marci poëta carmine ſumpſi, qui apud eundem Patrem* (Benedictum) *huc veniens aliquot verſus in ejus laude compoſuit.* Eadem referuntur ab Aldrevaldo lib. 1. cap. 4. de mirac. Sanct. Bened. Sanct. Petrus Damianus ſerm. 8. in vigilia Sancti Benedicti. *Hæc planè*

nè de Marci, ejusdem, videlicet D. Benedicti, diſcipuli venuſto carmine jam defloravimus. Vide etiam Sigibertum de Script. Eccleſ. cap. 33. Præter recenſita à noſtro Petro, qvæ inedita remanſerunt, ſcripſit etiam verſibus heroïcis ejusdem Sancti Benedicti magiſtri ſui nonnulla miracula à Divo Gregorio Papa primo omiſſa: qvæ carmina cum diu delituiſſent, excuſa modò reperiuntur in tertio poëmatum volumine Divi Proſperi Martinengi, Romæ anno 1590. in 4. ſtudio, & opera Arnoldi Wionis, ut ipſe teſtatur lib. Lign. vitæ; qvæqve Mantuæ in Cœnobio Sancti Benedicti inventa etiam refert. Scripſit inſuper Gnomas impreſſas Haganoæ anno 1531. & alia qvædam opuſcula converſa per Joannem Picum, edita ſunt Pariſiis anno 1563. in 8. Claruit eodem ferè tempore, qvo Sanctus Fauſtus: id eſt, usqve ad Imperium Heraclii Auguſti anno Domini 610.

CAPUT IV.

SEbaſtianus B. Benedicti Monachus, Hieronymi doctoris egregii vitam deſcribens, legendam Eccleſiis tradidit: in qva, qvæ ei à puero inſtitutio, qvale in juventute, ſtudium, quæ in ſenectute ei ſcientia fuerit, lucidiſſime ſatis demonſtrat.

ANNOTATIO.

VIta Sancti Hieronymi Eccleſiæ Doctoris maximi, pluribus referta mendaciis, qvæ ſine auctore vagatur, teſte Cardinali Baronio ad annum 420. num. 49. non videtur tribuenda noſtro Sebaſtiano, ut aliqvi perperam arbitratu ſuo ſcriptis fecerunt; cum tantùm ab ipſo literis demandata fuerit vita æqvalis ſui ſancti Hieronymi diſcipuli Sancti Benedicti, non autem Eccleſiæ Doctoris; illamqve deinde Cœnobiis Benedictinis legendam tradidiſſe ſcribit Arnoldus lib. Lign. vitæ. Vide Gerardum Joan. Voſſium, diffuſæ, reconditæqve eruditionis virum, lib. de hiſt. Latinis in Sebaſtiano. Floruit circa annum Domini 560.

CAPUT V.

SImplicius Sanctiſſimi Benedicti diſcipulus, ac poſt eum in Caſino Abbas effectus: Regulam, qvam ſuus magiſter ediderat, publice legendam omnibus Monachis tradidit: Verſus qvoqve nonnullos de eadem re deſcripſit. Fuit verò temporibus Juſtini Junioris, ſepultus autem in Caſino juxta corpus B. Benedicti.

ANNOTATIO.

SAnctus Simplicius Abbas ab obitu Divi Benedicti tertius, ut docet S. Greg. lib. 2. Dial. in princ. Vir cœleſtibus chariſmatibus præditus, omniqve teſtimonio ſanctitatis illuſtris. Verſus, qvos in laudem Regulæ Sancti Benedicti deſcripſit, unà cum diverſis aliis Sanctorum Monachorum Regulis, in lucem propediem dabit vir præcellentis doctrinæ, & ſummus Eccleſiaſticæ antiqvitatis aſſertor ac vindex Lucas Holſteinius. Vide qvæ annotarunt Hæftenius in tr. 6. disqviſ. 1. de regulæ Sancti Benedicti promulgatione in Simplicio, Matthæus Lauretus de exiſtentia corporis Sancti Benedicti in Cœnobio Caſin. cap. 5. Hugo Menardus de origine & incremento Ordin. S. Benedict. pag. 870. ac Antonius de Yepes in Chron. Bened. fol. 337. de ſera promulgatione dictæ Regulæ, ubi argumenta eruditiſſimi Antonii Gallonii in Apologia de Monachatu S. Gregorii adverſus Abbatem Conſtantinum Cajetanum enervant, ejusqve diluunt objectionem. Ad auſpicatiſſimum locum indeterminatæ Beatitudinis tranſivit Simplicius circa annum Domini 576. miraculis coruſcans; ſepultus eſt Caſini una cum Conſtantino Abbate ſuo prædeceſſore juxta ſui magiſtri corpus. Horum corpora primum à Deſiderio Abbate, poſtea Victore Papa III. unà cum ſacris cineribus Carolomani Regis, ac Monachi, inventa ſunt anno Domini 1701. ut ex noſtro Petro Diacono ſerm. m. ſ. de Octava Sancti Benedicti habetur. Vide V. Cl. Marcum Scipionem in Elog. Abb. Caſin. in Simplicio; eum etiam commemorant Trithem. de vir. illuſtr. Ord. S. Bened. lib. 3. cap. 10. Leo Oſt. lib. 1. cap. 2. hiſtor. Caſin. Anaſtaſ. Biblioth. Monachus in libello de translat. Sanct. Bened. & iterum noſter Petrus lib. m. ſ. de ortu & vita Juſtor. Caſin. cap. 10.

CAPUT VI.

LAurentius ejusdem Cœnobii Monachus, ſcientia anteceſſorum ſuorum poſt Sanctiſſimum Benedictum nulli inferior, factus Epiſcopus, Beati Mauri vitam, ac Caſtrenſis Epiſcopi paſſionem verſibus adornavit: Hiſtoriam qvoqve Sancti Wenceslai, & ſermonem de Beati Benedicti vigilia elegantem compoſuit.

ANNO-

ANNOTATIO.

OPuſcula Laurentii Monachi Caſinenſis, deinceps Epiſcopi, incertæ tamen ſepis, extare Caſini m. ſ. uti & alia qvædam in ſexto pluteo ad dextram Bibliothecæ, teſtatur Arnoldus Wion lib. Lign. vit. Hiſtoriæ Sancti Martyris Wenceslai Ducis Bohemorum, habitu Monachi Benedictini, ſed non profesſione, auctore Laurentio, meminit Baron. in Martyrol. ad diem 28. Septembris, illamqve etiam m. ſ. in noſtro exili m. ſ. ſ. ſacrorum penario aſſervamus tali lemmate: *Dominus, ac Redemptor noſter humanis viſibus, &c.* Qvam ſi vota & ſpes noſtra Deus Opt. Max. fortunaverit, unà cum aliis Sanctorum vitis hactenus ineditis bono publico proferendam dabimus. Scripſiſſe præterea præfationem in doctrinas Dorothei, conſtareqve in Bibl. S.S. Patrum tom. 2. edit. 2. auctor eſt Poſſevinus in Apparatu in verbo, Laurentius; ſed Voſſius de hiſt. Lat. fatetur, ſe non ſatis aſſeqvi mentem Poſſevini, vel mirifice eum rationem fugere; nam noſter Petrus Diaconus, qvem de hoc Laurentio Monacho ſcripſiſſe refert, vixit circa annum Domini 1135. at ille Laurentius Monachus, qvi auctor eſt præfationis Dorothei eſſe Hilarionem Monachum Caſinenſem: at Hilario ille floruit circa annum Domini 1516. annis qvadringentis qvinqvaginta & amplius poſt Petrum Caſinenſem. De vita Sancti Caſtrenſis Epiſcopi & Martyr. conſule Cl. Vir. Michaëlem Monachum in Sanctuario Capuano. Floruit Laurentius circa annum Domini 950.

CAPUT VII.

CYprianus Presbyter ſub Petronace Abbate in eodem Cœnobio Monachus factus, de B. Benedicti miraculis hymnum in ejus feſtivitate contandum deſcripſit. Claruit autem temporibus Leonis, Conſtantini, & Hirenes Imperatorum.

ANNOTATIO.

HYmnus, qvem compoſuit Cyprianus de Beato Benedicto, in Bibl. Caſinenſ. tali ſervatur exordio: *Aureo ſolis radio perennis, &c.* teſte Arnoldo Wione lib. Lign. vit. Scripſit & alia nonnulla. Vivebat anno Domini 760.

CAPUT VIII.

PAulus Aqvilejenſis Patriarchii Diaconus, Regisqve Deſiderii notarius, ſub Theodimario Abbate ad Caſinum perveniens, monaſticumqve ſchema ſuſcipens, ſanctitate, gravitate ſuo tempore ſingularis, philoſophia qvoqve à pueritia eruditus. Compoſuit in laudem Beatiſſimi Benedicti verſus elegiaco metro digeſtos: Hymnos qvoqve Sancti Joannis Baptiſtæ, Sanctiqve Benedicti: Verſus ad Carolum Imperatorem, ad Arichis Beneventanum Principem; Sanctiqve Fortunati Epiſcopi elegantes deſcripſit: Homilias qvoqve qvinqvaginta: Sancti Pontificis Gregorii vitam: in Regula Sancti Benedicti expoſitionem: ac de ingreſſu Langobardorum in Italiam, origine regnoqve eorum, hiſtoriam valdè luculentam edidit. In hiſtoria autem Eutropii qvamplurima adjunxit. Univerſas etiam lectiunculas à principio mundi usqve ad ſuam ætatem, una cum annali computo rhythmicè compoſuit. Fuit autem temporibus Caroli Imperatoris. Sepultus eſt in eodem Cœnobio juxta Eccleſiam S. Benedicti ante capitulum.

ANNOTATIO.

PAulus cognomento Winfrid. ex Langobardorum gente originem duxit, Warnefridi, ac Theodelindæ filius; Vír Apoſtolicus, ac Antiſtes doctiſſimus, appellatus à Gaſpare Barthio: meritò Polyhiſtor, qvi penè innumera miræ ac exqviſitæ eruditionis monimenta ſuo eximio ingenio, acri judicio, ac prudentia ſingulari prodidit: & ne qvid à Lectore curioſo de Paulo deſiderari poſſit, verba damus Leonis Oſt. in Chron. Caſ. lib. 1. cap. 15. *Eo tempore*, inqvit, *quo primùm in Italiam Langobardi ingreſſi ſunt, cum eis etiam Paulus venit, & à puero diſciplinis liberalibus eruditus maximum in Curia Deſiderii ultimi Regis Langobardorum ob ſuam induſtriam, familiaritatis locum obtinuit: Cancellarius dicti Regis, atque Aquileienſis Patriarchii Diaconus extitit:* (hinc Paulo Diaconi cognomen ab adepta dignitate inditum, perpetuò adhæſit, licet hoc non attendat Raphaël Volaterranus, nam pro diverſis habet noſtrum Paulum hiſtoriæ Langobardicæ Scriptorem, & Paulum Diaconum Aqvilejenſem.) *Hic poſt captam Papiam, cum Regi quoque Carolo pro ſua prudentia admodum carus, & familiaris effectus eſt, ac non multò poſt cum accuſatus apud eundem Regem fuiſſet à quibusdam invidis, quod eum propter fidelitatem Deſiderii Domini ſui voluiſſet occidere, fecit eum idem Rex comprehendere, & coram ſe adduci: quem cum interrogaſſet, utrum vera eſſent, quæ ſuper morte ſua de eo dicerentur, conſtanter reſpondit, ſe pro certo*

 fide-

fidelissimum Domini ſui fuiſſe, & in eadem ſe fidelitate cum vita perſeverare: ad hæc Rex ſubitò ira ſuccenſus, præcepit eum manibus ſine mora privari: ſed mox in ſe reverſus, & reminiſcens ſagacitatis ejus, atque prudentiæ, ſuſpirans ait: Et ſi ejus manus abſcindimus, ubi tam elegantem Scriptorem reperiemus? & ait proceribus aſſiſtentibus ſibi: Dicite quid ſuper hoc vobis videtur: at illi; Jubete, inquiunt, ut eruantur ejus oculi, ne aliquando aliquas alicui contra vos literas dirigat. Et ubi, vel quando, ait Rex, tam inſignem hiſtoriographum, aut poëtam invenire valebimus? illi vero videntes circa illum Regis compaſſionem, ac benevolentiam; ſuaſerunt tandem, ut in Diomedis inſulam, quæ hodie à tribus montibus Tremiti dicitur, eum exiliaret. Factúmque eſt, ubi cum per aliquot annos exul manſiſſet, tandem ad Monaſterium Caſinenſe, celebri ſanctitatis fama notiſſimum clam perrexit, ibique Monachus factus, piè & religioſè vitam duxit, ac diu ſuperſtes in ſenectute bona in pace quievit, cum innocentiæ, humilitati, ſilentioque ultra humanum modum operam dediſſet. Sic dictus Leo Oſtienſis.

Plura alia veneratione digna, inſigniaqve virtutum monumenta immortalitati conſecraſſe fertur, qvæ ad notitiam noſtri Petri non pervenerant: videlicet vitam Sancti Benedicti metricè ſcriptam, qvam invenies apud eumdem Paulum lib. 1. cap. 26. de geſtis Langob. Arnoldus Wion mentionem facit cujuſdam poëmatis de vita Sancti Benedicti à Paulo Diacono conſcripti, cujus ſinguli diſtichi iiſdem qvibus incipiunt, deſinunt verbis, qvod integrum affert Aymonius ſerm. de Sancto Benedicto, ubi etiam ejusdem Pauli hymnum affert ſingula miracula Divi Benedicti continentem. Exaravit inſuper Paulus vitam S. Mauri Abb. miro qvodam artificio deſcriptam: ſic exorditur.

Dux, via, vita tuis, decus, & laus, gloria virtus,
Jeſu, lux lucis, Dux, via vita tuis.
Tu facis omnipotens, animalia muta profari.
Quod tibi cunque placet, tu facis omnipotens.
Da precor ut referam, ſancti magnalia Mauri,
Quæ per te geſſit, da precor, ut referam, &c.

Vitamqve etiam Sanctæ Scholaſticæ Virginis, mandante Carolo Magno Imperatore, qvæ integræ in tertio poëmatum libro habentur Proſperi Martinengii, lectorem propterea curioſum ad eum remittimus. Sicuti etiam juſſu ejusdem Caroli (qvi anno 814. v. Kalend. Febr. Aqvisgrani diem clauſit extremum, ætatis annorum 71.) ordinavit hiſtorias, & lectiones per totum annum ſingulis feſtivitatibus Sanctorum congruentes: qvæ ejus diſpoſitio ab Eccleſia tota obſervata eſt, & usqve ad hæc noſtra tempora inviolabiliter cuſtodita; ſervatur apud nos hæc etiam ordinationis nota m. ſ. Vide epiſtolam Caroli Imperatoris de hac ordinatione ſcribentis, qvæ homiliario Alcuini præponitur. Præterea de eadem Sancta Scholaſtica nonnullos compoſuit verſus, qvi habentur in Martyrol. Arnoldi Wionis ad diem 10. Febr. Vitam etiam S. Arnulphi Metenſis Epiſcopi, qvi fuit primò Præfectus domus Regis Francorum, poſtea Metenſium Epiſcopus, qvæ apud Surium tomo 4. ad diem 16. Auguſt. & apud Bedam tom. 3. reperitur, licet falſò ipſi Bedæ adſcribatur. Librum de geſtis Epiſcoporum Metenſium editum per Marqvardum Freherum in corpore hiſtor. Franc. indicat ipſemet Paulus ſcripſiſſe lib. 6. de geſtis Langob. cap. 16. De geſtis Epiſcoporum Papienſium librum unum, qvem ſe vidiſſe teſtatur Galeſinus. Ad Carolum Imperatorem epiſtolam unam, qvæ m. ſ. in Biblioth. Caſin. ad dextram ſcamno 3. n. 179. ſervatur. Vitam Sancti Cypriani Epoſcopi, & Mart. qvæ habetur in prolegomenis Jacobi Pamelii ad S. Cypriani opera. Verſus ad Arichem Principem Beneventanum generum Deſiderii Regis typis modò cuſi reperiuntur apud Virum Cl. Camillum Peregrinum rerum antiqvarum indagatorem indefeſſum, hiſtoricumq; inſignem in hiſt. Principium Langob. pag. mihi 235. Divorum etiam aliqvot facinora, laudesqve luculentis verſibus celebravit: Qvo in genere carmen in S. Joannem Baptiſtam tutelarem ſuum, patronumqve Regni Langobardorum maximè excellit, cujus pietate, ac numeris Romana Eccleſia delectata recitandum propoſuit, eſtqve inter ſacratos hymnos elegantia, & venuſtate facilè princeps: ſic exorditur.

Ut queant laxis reſonare fibris, &c.

Compoſuit & hymnum de paſſione Sancti Mercurii ac etiam alterum in translatione corporis Beneventum: primum refert Petrus Pipernus Beneventanus lib. 5. cap. 20. de effectibus magicis. Extat pariter hymnus Alcaïcus Dactylicus è vet. m. ſ. Lang. Eccleſ. Benevent. ritu in feſto Aſſumptæ Virgin. Deip. decantari ſolitus, à noſtro Paulo, ut aſſeritur, ſcriptus, incipit:

Quis poſſit amplo famine præpotens, &c.

Inſuper aliqva fragmenta m. ſſ. ſub nomine Pauli Diaconi, mutila tamen, & hiulca nos cuſtodimus; videlicet, vitam Germani ſanctiſſimi Conſtantinopolitani Patriarchæ per Paulum Diaconum hiſtoricum ſcriptam. In tranſitu Petri Damiani, de dimittendo Epiſcopatu orationem, in qva fit mentio de Sancto Arnulpho Metenſi Epiſcopo. Vitam Sancti Petri Damaſceni Epiſcopi, & Mart. nec non alterius Petri pariter Martyr. per Paulum Diaconum ſcriptam. Alia etiam opuſcula nec dum prælo ſubjecta; Caſinatem Biblioth. exornant, videlicet Cod. m. ſ. ſign. num. 146. præfixus eſt ſermo Pauli Diaconi in Evangel. *Nemo accendit lucernam, &c.* incipit. *His ſancti Evangelii verbis &c.* Item Cod. 145. pag. 198. vita Sancti Gregorii Papæ I. tribus libris conſcripta per Paulum Diaconum, incipit: *Gregorius Urbe Romulea patre, Gordiano,* finit.

Idnum

Iduum Martiarum regnante, &c. Item Cod. 305. ejuſdem Pauli Diaconi ſermo de B. Virgine, incipit: *Licet omnium Sanctorum, &c.* Ejuſdem ſermo in illud Evangelii, *Simile eſt Regnum Cœlorum homini Regi, qui voluit rationem ponere. &c.* incipit: *Præſens Sancti Evangelii lectio, &c.* Hæc verò homilia inter opuſcula Sanctorum aliqvot Patrum per Thomam Galletum edita habetur Lugouni anno 1615. pag. 450. Sicut etiam in celiberrima Bibliotheca Medicea plut. 17. extare inter octo volumina homiliarum diverſorum authorum nonnullas Pauli Diaconi homilias refert Henricus Ernſtius in Catal. Medic. Biblioth. In eodem Archivio Caſin. adſunt commentaria m. ſſ. in fol. Pauli Diaconi in Regulam Sancti Benedicti, ubi in fronte habetur pictura vetuſtiſſima Sancti Benedicti, & Joannis Abbatis cui Regulam tradit, licet co͞mentarium prædictum Hugo Menardus Ruthardo Monacho Rabani, & Strabi auditori tribuendum eſſe notarit. Vide diſqviſ. Monaſt. Hæfteni lib. 2. tract. 5. diſqviſ. 4. Item epiſtola Pauli Diaconi ad Carolum Magnum, nomine Theodemari, & Caſin. Congreg. ſcripta, de qva Oſt. in Chron. Subjungitur etiam in eodem Codice m. ſ. Syllog. qvædam chronologica ejuſdem, ut nonnulli putant, Pauli, qvam ſimul cum qvadam hiſtoriola ſub titulo ignoti Caſinenſis Vir Cl. Camillus Peregrin. Hiſtor. Princip. Langobard. ultimo loco in lucem edidit. Epiſtolarum ad diverſos librum unum ſcripſiſſe etiam fertur.

Obſervandum denique eſt, auctorem miſcellæ falsò dici Paulum Diaconum, Baron. tom. 5. Annal. & Bellarm. de Scriptor. Eccleſ. probant. Vide notas eruditiſſimi Auberti Miræi in Sigibertum de ſcriptor. Eccleſ. cap. 80. & præcipuè Voſſium de hiſtor. Latin. in Paulo, & de natali anno Chriſti diſſert. 7. pag. 5. Camillum Peregrin. hiſtor. Princip. Langobard. qvi Paulum callidè non produxiſſe hiſtoriam Langob. ad ſua tempora obſervavit, ſicut etiam nonnulla alia ſilentio obvelaſſe. Alphonſus Diacon. in vitis Pontificum in Leone. *Habet*, inqvit, *auctor miſcellæ Paulus, vel potius Joannes Diaconus.* Sed utcunqve ſit de nomine Scriptoris, certè, qvod in omnibus ferè m. ſſ. Cod. nomen Pauli, non Joannis legitur.

Claruit Paulus anno Domini 774. cum innocentiæ, humilitati, ſilentioqve ultra humanum modum operam dediſſet, atqve in Caſinenſi Monaſterio usqve ad finem vitæ arduè ſatis, ac diſtrictiſſimè vixiſſet; ſepultus eſt Caſini ante Capitulum, glorioſis emicans meritorum maximorum inſigniis, teſtatur noſter Petrus lib. M.S. de ortu, & vita Juſtor. Caſin. cap. 25. Extant Caroli Magni literæ metro exaratæ noſtro Paulo, in qvibus de ſuſceptæ vitæ ratione per ipſum, ſacriqve Cœnobii Caſin. ſanctitate mirificè gratulatur: qvarum literarum partem hic inſerimus, ut clariſſimi Imperatoris in eruditos homines ſingularis humanitas; deqve Sacri Archiſterii Caſin. ſanctitate præclara exiſtimatio agnoſcatur. Eſt hujusmodi.

Hinc celer egrediens, celeri mea charta volatu
Per ſylvas, colles, valles quoque praepete curſu,
Alma Deo chari Benedicti tecta require;
Eſt nam certa quies feſſis venientibus illuc.
Hic olus hoſpitibus, piſcis, hic panis abundat,
Pax pia, mens humilis, pulchra & concordia Fratrum,
Laus, amor, & cultus Chriſti ſimul omnibus horis.
Dic Patri, & Sociis cunctis, ſalvete, valete.
Colla mei Pauli gaudendo amplecte benignè,
Dicito multoties, ſalve Pater optime, ſalve.

De Paulo mentionem habent Leo Oſt. Chron. Caſin. lib. 1. cap. 17. Sigibert. cap. 80. Trith. de Viris Illuſtribus Ord. S. Bened. lib. 2. cap. 30. Arnold. lib. 5. cap. 91. Lig. vitæ. Th. Dempſterus in notis antiq. Roman. Ipſe Paulus de ipſo multis in locis, & alii innumeri. In pervetuſto Cod. M.S. legimus, Paulum fuiſſe Diaconum S.R.E. Cardinalem, uti etiam dicto lib. M.S. noſtri Petri de ortu, & vita Juſtorum Caſinenſium in cap. 25. inſcriptione his verbis:

De Paulo Diacono, atque Cardinali, &c.

Qvem fucum exſcriptores, ſive amanuenſes lectori facere voluiſſe exiſtimamus, dum in nullis tabulis eccleſiaſticis in numerum Cardinalium adſcitum colligimus. Vel potius ſcrupulum iſtum injectum fuiſſe credendum à Martino Polono in præfatione ſuæ Chronicæ, dum in opere de geſtis Imperatorum & Pontificum nominat qvendam Paulum Diaconum Romanum, & Cardinalem: iſte tamen diſſovitur nodus, qvod noſter Paulus fuit Diaconus Aqvilejenſis, & poſtea Monachus Caſinenſis; at iſte, ex qvo profecit Martinus, vocatur Romanus Diaconus, & Cardinalis. Vide Voſſium de hiſtor. Latin.

Extat Epitaphium Pauli Diaconi verſibus exornatum ab Hilderico Monacho & Abbate Caſinenſi diſcipulo prædicti Pauli: qvod tibi, ſingulari humanitate V. Cl. Caroli Borelli Cler. Regul. Minor. nobis ſuppeditatum, ex antiqvo M. S. Cod. ſign. 256. Biblioth. Caſinenſi depromptum, nunc primum in lucem damus.

EPITAPHIUM
Pauli diaconi.

Perſpicua clarum nimium tuum fama per œvum.
Aſtra ſimul junctum pangant te cœtibus almis.
Veridicos Levita tuos quis ſumme triumphos
Luciſluis Paule potuit depromere dictis?
Vi tua, ſed lector properans huc noſcas, & hoſpes
Sacrato tumulos requieſcere membra ſub iſto,
Laudis

Laudis amande tua ſummatim carmine digno
Almificos actus dignum eſt reſerare canendo.
Eximio dudum Bardorum ſtemmate gentis
Viribus atque armis, qua tunc opibusque per Orbem
Inſignis fuerat, ſumpſiſti generis ortum:
Tam digna eſt, poſtquam nitidos ubi ſepe Timavi
Amnis habet curſus, genitus tu prole fuiſti:
Divino inſtinctu regalis protinus aula
Ob decus & lumen patria te ſumpſit alendum;
Cum tua poſt Tibridem populis & regibus altis
Tunc placida cunctis vita, ſtudiumque maneret,
Omnia ſophia cœpiſti culmina ſacra,
Rege manente pio Ratchis, penetrare decenter
Plurima captaſſes digne cum dogmata, cujus
Reſplendens cunctos, ſuperis ut Phœbus ab aſtris
Arctoas rutilo decoraſti lumine gentes;
Hac ſint jam nimium, fluidi cum gloria ſecli
Condignis ditaret ovans te ſedule gazis,
Lucis ob aterna vitam ſine fine beatam
Audacter ſpreviſti hujus devotus honores:
Regis & immenſi fretus pietate polorum
Vernanti huc Domino properaſti pectore Chriſto
Subdita colla dare Benedicti ad ſepta beati;
Exemplis mox compta tuis ubi concio ſacra
Tum jubar ut fulgens cœpit radiare coruſcis,
In te nam pietas jugiter, dilectio dulcis,
Nectareus & pacis amor, patientia victrix,
Simplicitas ſolers nimium, concordia ſumma,
Omne ſimulque bonum ſemper venerande manebat:
Nunc ideo Cœli te gemmea regna retentant,
Sideream retinens pariter per ſecla coronam.
Hoc tibi poſco, ſacer, gratum ſit carmen honoris,
Hilderic en cecini quod lacrymando tuus,
Quem requiem captare tuis fac quaſo perennem,
Sacratis precibus ſemper amande Pater.

CAPUT IX.

HIldericus ejusdem Pauli Diaconi anditor. De origine Præceptoris ſui, vita, inſtitutione, doctrina, religione, habitu, lucidiſſimos verſus compoſuit.

ANNOTATIO.

FUit deinde Abbas Caſinen. Hildericus, & eodem menſe, qvo electus, obiit, ſcilicet anno Domini 834. cum ſediſſet diebus decem & ſeptem: verſus, quos compoſuit de Paulo, ſupra retulimus.

CAPUT X.

THeophanius Diaconus, Vir eruditiſſimus, ac diſertiſſimus; De conſtructione Cœnobii Domini Salvatoris; de adventu Sancti Benedicti ad Caſinum, ac de miraculis per eum inibi factis: & in laudem Sanctæ Dei Genitricis, & de conſtructione Monaſterii Sanctæ Mariæ in Plumbariola verſus mirificos edidit. *Vixit ſub Ludovico Pio Imperatore anno Domini 855.*

CAPUT XI.

BAſſatius Caſinenſis Cœnobii Abbas, vir Scripturis Sanctis deditus, & notitia Eccleſiaſtici dogmatis ſufficienter inſtructus: compoſuit nitido ſatis & aperto ſermone quosdam tractatus: fuit autem tempore Ludovici Imperatoris.

ANNOTATIO.

OPuſcula, qvæ Baſſatius Abbas Benedictinus decimus octavus ſcripſiſſe exponitur, qvænam contineant, non explicat Petrus? niſi intelligere velimus, qvod cum ſuo tempore ordinem monaſticum aliqva jam ex parte corruptum in Liguria, Burgundia, Germania vidiſſet, ſermonibus ac doctrinis correxiſſet. Naturæ conceſſit non ſine opinione ſanctitatis, Caſini, anno Domini 856. die 16. Kalend. Aprilis, & in Capitulo Fratrum juxta ædem Divi Benedicti, qvam magnifico ornatu decoraverat, ſepultus eſt.

CAPUT XII.

BErtarius, ſupradicti Baſſatii diſcipulus, ac poſt eum Abbas Caſinenſis effectus; vir genere, & literis nobilis, honeſtatis, religionis, ac martirii corona perſpicuus. Scripſit non contemnenda opuſcula, ſed præcipua ſunt illa, quæ Abbas jam conſtitutus edidit. De Sancto Luca Evangeliſta ſermonem: de Beata Scholaſtica homiliam deſcripſit: librum qvoqve difficilimum ſententiarum tam veteris, quam novi teſtamenti patravit, ipſumque ANTICIMENON appellavit. De

De vita autem, & obitu, ac miraculis Sanctiſſimi Benedicti, necnon ad Angelbergam Auguſtam, alioſque ſuos amicos verſus mirificos fecit. Sed cum peccatis Chriſticolarum exigentibus, juſto Dei judicio Italia ab Iſmaëlitis devaſtaretur, ſoluſque contra eorum ſævitiam ob defenſionem Chriſtianorum per decem & ſeptem annos & ...... acerrimè expugnaret, conſilio Saraceni habito clam navem aſcendunt, & ad monaſterium Domini Salvatoris, quod ſitum eſt ad pedem Caſini Montis, venientes, Eccleſiam intrant, ibique Bertharium Martyrem Chriſti reperiunt. Cumque ad eum veniſſent, dixerunt, Tu es Bertharius, qui usque nunc Chriſtianos defendiſti, ac pro illorum liberatione ad Imperatorem bis ultra montes perrexiſti? juſtum eſt ergò, ut pro eis mortem ſuſcipias, ac pro fide Dei tui. Hæc cum dixiſſent, ab eiſdem Saracenis juxta altare Sancti Martini pro fide Chriſti capite truncatus eſt. Paſſus eſt autem temporibus Ludovici Imperatoris; ſepultum verò eſt ejus ſacratiſſimum corpus juxta Eccleſiam Sancta Joannis Baptiſtæ in Capitulo Caſinenſi.

ANNOTATIO.

SAnctus Bertharius, ab ipſis Francorum Regibus ortum ducens, vir tantæ ſanctitatis, & inculpatæ vitæ laudibus conſpicuus, clam ſuis, domo, ac patria digreditur, illud Poëtæ veteris animo ſemper agitans,

Qui vult eſſe pius, regalibus exeat aulis.

Religioſa peregrinatione inde usqve è Galliis Caſinum ſuſcepta; qvò ſimul ac pervenit, res ſuas ſeculum habere juſſit, omniaqve illius ornamenta, opes, dignitates (qvæ propter ſummam Bertharii nobilitatem, modeſtiam, ingenium, ipſi non dubia ſpe proponebantur) tanqvam ſtercus arbitratus, nudus ad Chriſti nudi crucem confugit, & Benedictinis addictus eſt Caſini: deinde verò Baſſatio Abbate demortuo, communi Patrum conſenſu Abbas eligitur anno Domini 856. Per hæc enim tempora Bertharius à Saracenis, qvi Italiam invaſerant, plures eſt perpeſſus injurias; nempè qvod auxilia adverſus illos ex Gallia, & aliunde advocaſſet, freqventerqve in eos egreſſus, ac impetum faciens, à finibus illis avertiſſet; unde in ſe odium immane concitatum fuit. Qvadam igitur die Lyri amne advecti Saraceni, Bertharium in majori æde Cœnobii Sancti Germani celebrantem repentè adorti, cum aliqvot Monachis obtruncant 11. Kalend. Novembris anno Domini 883. ſedente Ludovico Imperatore Arnulphi Imperatoris Qvarti filio, qvum annis 28. non exactis, Monaſterio Caſinenſi, impleto cumulo meritorum, præfuiſſet. Conſule Leonem Oſtienſ. lib. 1. cap. 46. Chron. Caſin. Carolum Sigonium de Regno Italiæ lib. 6. & Camillum Peregr. hiſtor. Princip. Langob. in ſerie Abb. Caſin. in Berthario. Ejus martyrii acta ab Ignatio Prangenſi Monaſt. Caſin. Priore conſcripta hactenus inedita apud nos ſervantur tali exordio: *Tempore, quo ſacrum imperium ad tuendas res Eccleſiæ Romanæ, &c.* Ejuſdem Sancti Bertharii vitæ per dictum Ignatium exaratæ, notiſqve Conſtantini Cajetani illuſtratæ meminit etiam Labbeus in nova Bibliot. M.S.S. librorum pag. 365. Martyrol. Gallicanum ſub 22. Octobris, Sancti Berthaтii etiam mentionem facit, De vita, & tranſlatione Reliqviarum Sancti Berthariі ad Montem Caſinum, vide Martyrol. Wionis ad diem 22. Octobris 2. Decembris.

Scripſit Sanctus Bertharius Philoſophus, ac Medicus inſignis, ante converſionem ſuam multa verſibus, & ſoluta oratione: nempè de Medicina, & Grammatica, videlicet de innumeris morbis hinc inde collecta volumina duo. De Grammatica libros aliqvot.

Sed poſtea ſtudium mutans, animarumqve Medicus conſtitutus, fecit Sermonum, & Homiliarum librum unum, qvi adeſt. M.S. in Biblioth. Caſinenſ. Cod. ſig. num. 107. De S. Matthia Apoſtolo ſermonem unum, cujus initium: *Inclytam, & glorioſam feſtivitatem,* vide tamen notas Michaëlis Monachi ad Kalendarium qvintum ſub die vigeſima qvarta Februarii ſanctuarii Capuani.

De Sancto Romano Abbate ſermonem unum, exordium eſt: *Adeſt nobis dies, &c.* cujus etiam mentionem facit Arnoldus Wion ad Martyrol. Bened. ſub die 22. Maji: qvæ ſupradicta opuſcula ac tractatus ad notitiam Petri non venerant.

Sermo de S. Luca Evangeliſta, qvem noſter Petrus indicavit, habetur in Breviario Ord. S. Benedicti, ac etiam in Biblioth. Vallicellana, teſtatur Card. Baron. in Martyrol. ad diem 18. Octobris.

Verſus ad Angelbergam Auguſtum, uti etiam de vita, & obitu Sanctiſſimi Benedicti, excuſi ſunt Romæ anno Dom. 1590. & in tertio poëmatum volumine Proſperi Martinengii ſimul cum duobus aliis poëtis, qvi nondum erant impreſſi reperiuntur; habenturqve etiam in notis Martyrolog. Benedict. Arnoldi Wionis ad diem 21. Martii.

Liber, cui nomen fecit Antikeimenon id eſt contrariorum ſive contrapoſitorum libri utriusqve teſtamenti, extat impreſſus Coloniæ anno Domini 1533. in 8. incerto auctore: ignotum enim tunc erat nomen noſtri

 S. Ber-

S. Berthariis iis, qvi in lucem dictum librum prodiderunt, exorditur: *Cum in Geneſi ſeptem primi dies legantur.* Meminere hujus libri Leo Oſtienſ. lib. 1. c. 32. his verbis. *Hic* (videlicet Bertharius) *apprimè literatus, nonnullos tractatus, atque ſermones, necnon & verſus in Sanctorum laude compoſuit. Cujus & Anticimenon de plurimis tam veteris, quàm novi teſtamenti quæſtionibus hic habetur:* Et Fabianus Juſtinianus in ſuo indice univerſali litera A. fol. 30. inſcio tamen nomine auctoris. Cuſtoditur etiam liber iſte manu exaratus literis Langob. ſub nomine noſtri S. Bertharii in Bibl. Aniciana. Ejus opuſcula penes Abb. Conſtantinum Cajetanum extitiſſe, ſcribit V. Clar. Leo Allatius omnigena eruditione egregiè, docteqve inſtructus librorumqve helluo lib. de Viris Illuſtribus, cui titulum fecit Apes urbanæ, in verbo Conſtantinus.

Agunt de S. Berthario Oſtienſis loco cit. Trith. de Viris Illuſtribus, Sigonius de Regno Italiæ lib. 6. aliiqve.

CAPUT XIII.

AUthepertus ejusdem Cœnobii Abbas Vir diſertus, & valdè eruditus, inter multa, & præclara ingenii ſui monumenta in laudem S. Matthiæ Apoſtoli, necnon de Purificatione Sanctæ Dei Genetricis, aliorumque Sanctorum homilias valde pulchras compoſuit. Fuit autem temporibus Lotharii Imperatoris.

ANNOTATIO.

AUthpertus Abbas decimus ſeptimus Ord. S. Benedicti creatus die 16. Octobris anno 834. præfuit annis tribus: ſubductus eſt è mortalium cœtu 10. Kalend. Martii anno 837. & Caſini ſepultus, regnante Lothario Imperatore. Vir fuit moribus compoſitus; religione præſtans, ingenio non infelix, literaturæ non ignobilis, teſte Leone Oſt. in Chron. lib. 1. cap. 25. edit. Ven. Bibliothecam qvam habebat optimis cujusqve generis libris inſtructam, cum ſarcinam mortalem exueret, Caſinenſibus legavit. Traduntur enim dono data inter cœtera, ab Authpetro infraſcripta raræ eruditionis monimenta, videlicet, diverſæ homiliæ M.S.S. Sancti Epiphanii Epiſcopi extant in Cod. ſig. n. 305. pariter in Cod. 232. adeſt liber 5. Greg. Nyſſeni Epiſcopi de conditione hominis, ex verſione Dionyſii Abbatis. *Incipit epiſt. Dionyſii ad Egipium Presbyt. Domino ſanctiſſimo, & à me plurimum venerando.* Inhæret præterea eidem Cod. 232. liber de vita Chriſtiana Faſtidii Britannorum Epiſcopi, qvi in Cod. Vatican. 551. vocatur Faſtidioſus, incipit: *ut ego peccator, & ultimus, inſipientior cæteris, &c.* ſunt fol. 14. in 4. de qvo Gennadius de Script. Eccleſ. cap. 56. Vide Voſſium de hiſt. Lat. lib. 2. cap. 19. in Dionyſio; Sicuti in ſcamno 1. ad ſiniſtram Cod. ſig. n. 29. Auxilii presb. Etymologicum habetur, liber egregius vetuſtiſſimus. Et in eodem ſcamno Cod. ſign. n. 30. ſequuntur ejusdem Auxilii Presbyt. varia Theologica erudita: nempè primo qvæſt. 137. in Exameron. Secundo, aliæ qvæſtiones ferme omnes de Geneſi. Tertio, capitula differentiarum 36. Qvarto, de diſtinctione qvatuor vitiorum. Qvinto, de Trinitate, per qvæſtiones, & reſponſiones, ubi deinde ferme omnia nomina explicat, qvæ in rebus Eccleſiaſticis verſantur, ut qvid Neophytus, qvid Catechumenus, qvid competens. Sexto de officiis divinis, per interrogationem & reſponſionem, ut unde dicta ſit miſſa, &c. Unde ſtatio, & qvid inter ſtationem & jejunium interſit, qvid abſtinentia, &c. Qvænam ſit Xerophagia, & qvæ reconciliatio, &c. Qvæ ſupradicta M.S.S. opuſcula, ſicuti pœne infinita alia, qvæ hodie Bibliothecam Caſinenſ. exornant, magnifico munere fuere à noſtro Authperto donata aſſerunt nonnulli, ſunt enim Bibliothecæ in Monaſteriis, velut Armamentaria militiæ ſpiritualis, & gazophylacia theſaurorum Religioſorum.

Scripſit Authpertus præter expoſita à noſtro Petro diverſas inſuper homilias, & ſermones ſcilicet de Aſſumptione B. Mariæ, tali exordio, *Adeſt nobis dilectiſſimi.* De Nativitate ejusdem, ſive ſermonem communem in ejus feſtivitatibus, qvi incipit: *Celebritas hodierna.* Sermonem in feſto omnium Sanctorum, incipit: *Adeſt dilectiſſimi, &c.* Habentur hi ſermones M. S. S. in Biblioth. Caſin. Cod. ſign. num. 305. Sermo verò in laudem S. Matthiæ Apoſtoli, ineditus adhuc creditur.

Circumferuntur ſub nomine noſtri Authperti Abbatis, ſed perperam, infraſcripta M.S.S. opuſcula: videlicet, Sermo de Cupiditate viris ſecularibus valde utilis, habent ſcripturarum teſtimonia octoginta. Incipit: *Sanctorum Eccleſiam.* Sermo in Purificatione B. Mariæ Virginis, qvi extat impreſſus qvoqve in Alcuini Homiliario. *Si ſubtiliter à fidelibus.* Sermo in Dedicatione Eccleſiæ. *Vide Civitatem Sanctam Hieruſalem.* Oratio contra ſepties ſeptena vitia. *Summa & incomprehenſibilis natura.* Homilia in illud Evangelii S. Marci. *Aſſumpſit JEſus Petrum & Jacobum, & Joannem.* Qvæ in breviario Eccleſiæ Aquenſis literis Langob. in tres Lectiones diſtincta habetur ſub die ſexta Auguſti. *Solet nonnunquam evenire.* Vita Sanctorum Patrum Paldonis, Tatonis, & Taſonis Monaſterii Sancti Vincentii de Vulturno Abbatum. *Humani generis primus parens.* De qva vide catalog. Sanctor.

Sanctor. Ferrarii ad diem 11. Octob. 11. Januar. 11. Decembris, & Bollandum ſub die 11. Janu. Quæ præfata opuſcula malè noſtro Authperto attribuuntur, cum ſuum agnoſcant auctorem Ambroſium Authertum alius Ansbertum Monachum & Abbatem S. Vincentii de Vulturno propè Capuam fluvio, qvi claruit anno Domini 890. Fuitqve Magiſter in humanioribus Caroli Magni, de qvo Sigibertus de ſcript. Eccleſ. cap. 91. & Aubertus Miræus in auct. de ſcript. cap. 257. cujusqve etiam extant lucubrationes nonnullæ impreſſæ Coloniæ anno Dom. 1536. in fol. Certè qvod ſupramemorata opuſcula, qvæ nos manu exarata, etiam aſſervemus: præferunt nomen Ambroſii Authperti Abbatis Sancti Vincentii, non Caſinenſis.

Porro Authpertus iſte in Bibliotheca philoſophica, & alibi à nonnullis appellatur Rupertus, qvem, inqviunt, vixiſſe anno 1040. ſed duplex hic lapſus eſt, nimirum in nomine, & in annorum numero: qvippe in Caſinenſium Abbatum Catalogo nullus Rupertus invenitur, & anno 1040. Richerius Abbas Monaſterio Caſinenſi præerat.

CAPUT XIV.

ERchempertus Diaconus, parvulus & ipſe B. Benedicto oblatus, de deſtructione, & renovatione Caſinenſis Cœnobii, necnon de Iſmaëlitarum incurſione hiſtoriam neceſſariam ſatis compoſuit. Fuit verò tempore Ludovici Imperatoris.

ANNOTATIO.

ERchempertus ab aliis Herempertus: ſeu Herembertus, è Langobardorum Illuſtri ſtirpe, genus ſumens è Beneventanis Ducibus, Pater ejus Radelgarius, abavus Rodoalt, patruus Radolphus vocabatur. Vir fuit ſanguinis ſplendore & doctrina non ignobilis, hiſtoriæqve ſcientiſſimus; ad humanæ tamen vitæ incommoda ſolum natus. Scripſit Chronicon, ſive hiſtoriam Langobardorum, cujus prototypon putatur periiſſe; tempore tamen Deſiderii Abbatis Caſin. qvi poſtea fuit Victor Papa exſcriptum fuiſſe, ita ipſo mandante, teſtatur noſter Petrus in auctario Chron. Caſin. lib. 3. c. 62. edit. Venet. Fuſioris enim hujus hiſtoriæ epitomen, ſeu potius actuarium ad hiſtor. Pauli diaconi de geſtis Langob. ann. 888. ab ipſomet Erchemperto confectum, ut creditur, Vir Clar. Antonius Carracciolus ex Ord. Cler. Reg. primum ex M. S. Codice Vaticano edidit, notisqve illuſtravit, & typis Neapoli anno 1626. in 4 publicavit una cum Chron. Lupi Protoſpatæ, Falconis Beneventani, aliorumqve. Verum poſtremo loco eruditiſſimus Camillus Peregrinus ſuæ Lang. hiſt. prædictum Chron. ſeu Epitomen ſcholiis ornatum ſolita diligentia, ac eruditione attexuit: unde qvi plura volet, apparatum, notasqve ejusdem conſulere poterit. Vid. etiam Philippum Labbeum in nova Bibl. M. S. S. librorum part. 1. pag. 10. & 366.

Scripſit inſuper Erchempertus Carmen de vita Landulphi Epiſcopi Capuani, de qvo vide Sanctuarium Capuan. Michaëlis Monachi, ac etiam prænotatum Peregrinum in præfat. ad dict. hiſtor. pag. 15.

Ab eodem pariter Erchemperto literis conſignata putantur Acta translationis Sancti Matthæi Apoſtoli, & ea fortaſſe cenſetur, qvæ edidit Columna Archiepiſcopus Salernitanus; verum prædicta acta, qvæ M.S.S. penes nos ſunt, præferunt nomen Paulini Legionenſis ſive Londinenſis Epiſcopi in Britannia: initium eſt: *Matthæus Evangeliſta & Apoſtolus, cum primum in Judæam, &c.*

Obſervandum etiam eſt, non extare opuſcula, qvibus noſter Petrus titulum fecit, de deſtructione & renovatione Caſinenſis Cœnobii; necnon de Iſmaëlitarum incurſione: niſi velimus dicere, in prædicto Chronico, ſive hiſtoria, utramqve deſcriptam fuiſſe cladem. Adi Vir. Clar. Voſſium de hiſt. Lat. lib. 3. Deniqve Leo Oſtien. in Chron. Caſinenſi ſæpè meminit Erchemperti, è qvo plurima deſumpſiſſe videtur, ut lib. 1. cap. 9. & 19. 46. Et Card. Baron. ex Erchemperti hiſtoria multa pariter hauſiſſe, atqve in ſuos annales inſeruiſſe, facile videre eſt. Lege ipſum ad ann. 871. 872. 874. & 912.

Qvoto autem ſignatè anno Erchempertus mortalis corporis depoſuerit pondus, ignoratur: licet qvidem opinari ann. 889. dum exeuntem annum 888. viderat, deſcripſeratqve, nec ulterius hiſtoriam produxerat ſuam, qvam ſe producturum promiſerat; & ſic noſtrum Petrum non libaſſe hiſtoriam Erchemperti, ſuſpicatur præfatus Peregrinus, dum claruiſſe refert ſub Ludovico Imperatore, cum illum vixiſſe ſub Carolo III. compertum habeamus. Carolus enim imperavit ab anno 881. ad annum 898.

CAPUT XV.

JOannes ſupradicti Caſinenſis Cœnobii Abbas, Vir nobilis carne, & ſpiritu. De perſecutionibus ejusdem Cœnobii, & de mirabilis inibi factis, Chronicam

cum ſuccinctam, ſed valdè neceſſariam loco deſcripſit. Sepultus verò eſt in Monaſterio Capuano.

ANNOTATIO.

JOannes Abbas Capuæ, illuſtri loco natus, Principum Landulfi Primi, & Atenulfi Secundi conſanguineus, vir animo infractus, literis eruditus, & ut eruditione, ſic & ſanctitate inſignis, ex Archidiacono Capuano Monachus Caſinenſis: qvo tempore, ſcilicet anno Dom. 915. Cœnobio Caſinenſi à Saracenis vaſtato, Monachi Capuæ habitabant, ob ſingularem morum maturiatem Abbas creatus eſt. Cœli limina petiit omni virtute prælucens, anno Dom. 934. ac in Capuano Cœnobio tumulatus eſt, Sanctorumqve dein Caſinenſium faſtis ſub pridie Kalendis Aprilis adſcriptus legitur. Meminit Ferrarius in novo catalogo Sanctorum. De eo ſcribunt Leo Oſt. chron. lib. 1. cap. 56. 57. & 58. noſter Petrus lib. M.S. de ortu, & vita Juſt. Caſinen. cap. 36. & Voſſius de hiſtor. Lat. lib. 3. Vide Sanctuar. Capuanum Michaëlis Monachi pag. 157. ubi diffuſè de Joanne agit.

Chronicon, qvod deſcripſit de perſecutionibus Cœnobii Caſin. & de miraculis inibi factis, ineditum adhuc remanet, illudqve exiſtimatur, qvo in prologo ſui Chron. uſum ſe dixit Oſtienſis his verbis: *Adhibui præcipuè Chronica Joannis Abbatis, qui primus in Capua nova Monaſterium noſtrum conſtruxit.* Camillus Peregrinus hiſtor. Princip. Langob. fol. 122. aliud Chronicon poſtremorum Comitum Capuæ hactenus ineditum in lucem evulgavit ſub nomine noſtri Joannis Abbatis, licet autographum nomine ipſius Joannis careret, qvod haud raro antiqvis Scriptoribus, & maximè Monachis, in more fuit, ut in editione librorum modeſtiæ ergo, nomen celarent ſuum; notarunt Viri clariſſimi Sixtus Senenſis in ſua Biblioth. lib. 4. in verbo, Mammotreptus, ac Theophilus Raynaudus in Raymundo Jordano, qvi hactenus Idiotæ nomen præferebat.

CAPUT XVI.

THeodoricus Caſinenſis gymnaſii Presbyter, Vir inter Scriptores Eccleſiaſticos non immeritò prædicandus: Hiſtoriam Sancti Confeſſoris Chriſti Firmani, & hymnum in laudem Beatiſſimi Mauri venuſto ſtylo deſcripſit.

ANNOTATIO.

QUiſnam fuerit Sanctus Firmanus, qvi ſcire deſiderat, conſulat Card. Baron. in annal. Eccleſ. ad ann. 993. qvi citat etiam S. Petrum Damianum, ante cujus tempora vixit. Unde Ferrarius in catalogo Sanctorum ſub die 11. Martii ſic legit. *Firmans, Firmii in Piceno natus, admirabili floruit ſanctitate, qui inter ſanctos Confeſſores, non ſolemni ritu, ſed ſola altaris, ſacellive erectione relatus eſt.* Arnoldus Wion lib. 2. c. 78. Lign. vit. in Theodorico hæc refert: *N. Theodoricus Monachus, & Sacerdos Monaſterii Caſinenſis ſcripſit de vita Sancti Firmiani Epiſcopi lib. 1. De S. Mauro Abbate hymnum unum.* Voſſius de hiſtor. Lat. in Theodorico, nuncupat Firminum, & ait fuiſſe primum Ambianenſem in Galliis Epiſcopum, qvi temporibus Diocletiani martyrio deceſſit 7. Kalend. Octobris: utriqve tamen decepti, ut credimus, ob ſolam nominis ſimilitudinem, aut ob depravati forſitan codicis lectionem. Theodoricus enim noſter, Sancti Firmani Confeſſoris Ord. S. Benedicti vitam deſcripſit, non autem Firmiani Epiſcopi aut Firmini pariter Epiſcopi. Fuit qvidem Firmanus Monachus, & Abbas Monaſterii Sancti Sabini in Firmana Civitate, at non Epiſcopus; deceſſitqve ante Leonem Papam IX. Olim in Cathedrali Firmana huic Sancto dedicatum viſebatur altare, & in Eccleſia Sancti Jacobi ad radices Montis Gerionis magno populorum concurſu ejus feſtum celebrabatur, cui item viſendum ſanè altare conſecravêrunt. Legitur præterea Ubertus Epiſcopus Firmanus non ſolùm Eccleſiam Sancti Michaëlis Archangeli propè mare in fundo Rejano ſitam anno Dom. 1016. Abbati Firmano, & Monachis S. Benedicti conceſſiſſe; verùm etiam multa alia bona, prædiaqve anno 1010. tradit Leo Oſtien. in Chron. lib. 2. cap. 26. Vide eruditiſſimum Ughellum, virtutibus omnibus perinſignem, ac in cumulandis Eccleſiaſticis monumentis perpetuum cultorem, diligentiſſimumqve indagatorem, tom. 2. Ital. ſacr. in catal. Epiſc. Firmanorum in Uberto. Claruit Theodoricus circa annum Dom. 1012.

CAPUT XVII.

STephanus S. R. E. Pontifex, vir eruditiſſimus, ac ſingularis, prius quidem S. R. E. Cancellarius ac dicti Caſinenſis Cœnobii Abbas effectus, poſt Richerii tranſitum carne ſimul & ſpiritu nobiliſſimus, dum cauſa conſecrationis ſuæ ad Urbem Romam pergeret, defuncto Victore Eccleſiæ Præſule à Cardinalibus, & Epiſcopis

Digitized by Google

pis Romanus Pontifex eligitur. Scripſit apud Conſtantinopolim adverſus Michaëlem ejuſdem Urbis abuſivum Patriarcham unà cum Uberto librum de Corpore Domini, in quo omnia, quæ Græci adverſus Latinorum ſacrificium delatrabant, deſtruxit. Alium etiam librum de eadem re edidit adverſus quendam Monachum Conſtantinopolitanum. Claruit verò temporibus Conſtantini: & Henrici Imperatorum; ſepultuſque eſt in Civitate Florentiæ, ubi multa ſigna, usque in hodiernum diem per eum Deus patrare non ceſſat.

ANNOTATIO.

STephanus Papa Decimus, antea Fridericus è nobiliſſima Familia Lotharingiæ, (aliqvi nonum legunt, eo qvia Pontificum catalogo Stephanum hujus nominis ſecundum Zachariæ Pontificis ſucceſſorem non adſcribunt, cum dies tres ſolummodò in Potificatu transegerit: qvæ ratio non debet certè illum ab albo Summorum Pontificum expungere.) Fuit itaqve Frater magni Gotthifredi Regis Hieroſolymitani: Vir qvidem nobilitate ſanguinis ſatis notus, ſed animi ſplendore & doctrina multò magis clarus. A Leone Papa IX. ejus conſanguineo, Cardinalis Diaconus Sanctæ Mariæ in Dominica anno Dom. 1050. ac etiam S. R. E. Cancellarius; & Bibliothecarius creatus legitur: Conſtantinopolim mittitur, Græcam Eccleſiam cum Latina conciliaturus; Michaëlem Cærularium Patriarcham ejuſdem urbis depoſuit, & anathematis vinculo innodavit; inde rediens, ſeculiqve tædio affectus, verum procerto habens illud Philoſophi à Plutarcho ſingulari commentario celebratum, *Latens vive*. Caſinum petit; ubi poſitis honorum inſigniis ad exactam religioſæ humilitatis legem ſe totum compoſuit: Et poſt biennium communibus Monachorum ſuffragiis creatur Abbas in locum Richerii anno 1057. 4. Kalend. Junii die Veneris poſt Pentecoſten; depoſito Petro, præproperè fuerat intruſus. Qvare delati muneris confirmationem petiturus (nec enim fas erat Caſinatem Præfecturam Romani Pontificis injuſſu adire) Florentiam ubi per eos dies Victor Papa II. degebat, ſe contulit, à qvo non ſolùm Abbas (qvod qværebatur) ſed iterum etiam Cardinalis tit. Sancti Chriſogoni, ex Archidiacono S. Mariæ in Dominica, factus Presbyter ſecunda promotione, isqve ſolus, præter opinionem & votum renunciatur anno 1057. In reditu igitur è Turcia, dum Romæ etiam ſubſiſteret, nunciato Victoris obitu, per Bonifacium Epiſcopum Albanenſem, mirifica ſacri Senatus conſpiratione in demortui Pontificis locum ſublegitur, adeò invitus ac reluctans, ut per vim ex hoſpitio ad Baſilicam S. Petri ad vincula educendus fuerit, Pontificatumqve ipſi procurantibus ajebat mærens. *De me non poteſtis agere, niſi quod permiſerit Deus, & absque illius nutu, nec mihi dare, nec auferre iſtud poteſtis.* Poſtridie ingenti omnium ordinum acclamatione, ac lætitia in Vaticano conſecratus, Stephani decimi appellatione inſignitur anno Dom. 1057. die Sabbathi 2. Auguſti, quoniam feſtum Sancti Stephani Papæ & Mart. eo die celebrabatur. Ita Fridericus nondum qvadriennio Monachus, hoc anno intra unum propemodum menſem, & Abbas Caſinenſis, & Card. S. R. E. actandem Summus Pontifex renunciatur. Rem illicò Chriſtianam, qvam perinuitus ſuſceperat, prudentiſſimè temperavit; ſiqvidem adjecto animo ad veteris diſciplinæ inſtaurationem, multa piè, prudenterqve conſtituit, & præcipuè contra concubinatum, aliaqve plurima Cleri vitia, unde omnes clericos Romæ, degentes, qvi poſt interdictum Papæ Leonis incontinentes extiterant, de conventu Clericorum & choro Eccleſiæ præcepit exire; & qvi inobedientes ejus ſanctiſſimæ ordinationi reſiſtebant, Deus ultionum in eos ſigna demonſtrabat, ut notavit noſter Petrus lib. M.S. de ortu & vit. Juſtor. Caſin. cap. 58. de qvodam Presbytero, qvi juxta Canonicam B. Cæciliæ Tranſtyberim habitans, fœminam abjicere non acqvieſcebat, vana & frivola hæc judicans ſtatuta. *Dum itaque incolumnis*, inqvit Petrus, *vegetus, ac ſanus exiſteret, veſpertinis horis ad quieſcendum ſe in lecto compoſuit, ſed repentina divinæ ultionis animadverſione percuſſus ſubitanea morte mortuus eſt.* Falſorum Monachorum item ac Sanctimonalium vitam idem Pontifex reprehendit, & correxit. Simoniacam hæreſim in æternum damnavit. Mediolanenſem Eccleſiam, qvæ per ducentos ferè annos à ſubjectione Romanæ Eccleſiæ inſolenter ſe ſubtraxerat, eidem obtemperantem fecit. Deniqve dum ſe totum in depravatis moribus corrigendis accommodaſſet, infirmæ tamen ſemper valetudinis, Florentiæ ſingulari omnium dolore ac luctu vitam cum morte, vel retrò potius commutavit anno 1058. die 28. Aprilis, ibiqve ſepultus in Cathedrali Eccleſia S. Reparatæ, absqve ulla inſcriptione, cum ſediſſet decem menſes, totoqve etiam vitæ ſpatio Abbatia Caſinenſi ſibi reſervata; conſtituto tamen illic ejuſdem Cœnobii Monacho Deſiderio Vicesgerente, qvi poſtea Victor Papa III. eſt appellatus, exemplo Leonis Papæ IX. qvi ſibi Epiſcopatum Tullenſem qvoad vixit retinuerat, dato ſuffraganeo. Sanctum Petrum Damianum Sabbatho qvatuor temporum Martii in Col-

legium Cardinalium renitentem cooptavit ac in Epiſcopum Oſtienſem etiam conſecravit, ut proinde ipſe Damianus in Epiſtola ad Nicolaum II. *Suum vocaverit perſecutorem Stephanum.* Ut etiam Hildebrandum S. R. E. Archidiaconum, *Sanctum Satanam*, ut potè bona intentione adverſarium, nimirum, qvod votis de repetenda eremo conceptis pertinaciter obſtitiſſet, datis literis ad Alexandrum Papam II.

Res geſtas Stephani ſcripſerunt Sigibertus in Chron. ad annum 1058. Leo Oſtienſ. in chron. lib. 2. cap. 77. 96. 100. 101. qvi ſuo tempore multa patrata fuiſſe ad ejus ſepulchrum miracula ſcribit. Ejus ſanctitas memoratur in Martyrologiis Arnoldi Wionis, Hugonis Menardi, & Andreæ Sauſſay. Vide etiam Lambertum Schafnaburgenſem in hiſt. Germ. ad ann. 1058. Frizonem in Gallia purpurata, Sigonium de Regno Ital. lib. 9. aliosqve.

Scripſit præter memorata à Petro; epiſtolam ad Gervaſium Barbet Archiepiſcopum 43. Rhemenſem, habetur tom. 3. Biblioth. Patrum & tom. 7. Concil. apud Baron. ad annum 1057. num. 33. ac Papyrium Maſſonum: ſed malè ad Wilhelmum pro Gervaſio dicitur, cum nullus reperiatur hoc nomine toto illo ſeculo Rhemenſis Archiepiſcopus.

Diplomata varia Pontificia fertur ſcripſiſſe, dum Bibliothecarii, ac Cancellarii S. R. E. officio fungeretur. Ejus decreta leguntur Coloniæ excuſa cum aliis, teſte Poſſevino in Apparatu. Si plura de ſcriptis Stephani videre optas, adeas Rupipozeum Epiſcopum Pictavienſem in nomenclatura Card. Poſſevinum in dict. Apparat. & Claudium Robertum in Gervaſio Barbet.

CAPUT XVIII.

Victor, & ipſe Apoſtolicæ Sedis Pontifex, Caſinenſis Abbas, compunctione timoris Dei plenus, caſtitate ſingularis, profeſſione & opere Monachus, in nuptiis ſponſam ſuam relinquens, eremum petiit, ibique ſanctæ religionis habitum ſumpſit: cujus fugam rabido furore inſequentes parentes, eum repertum veſte monaſtica exuunt, militaribusque illum tegminibus induentes, ad ejus genetricis domum Samnium usque deducunt. Inde igitur, nacta quadam hora aufugiens, Sanctæ Trinitatis Cœnobium petiit. Inde igitur Magellæ eremum, ac dein Montem Caſinum adveniens, monaſticam iſthic conſecrationem accepit. Factus deinde Abbas, totum Caſinum Cœnobium renovavit. De miraculis præterea, quæ à B. Benedicto, & à Monachis Caſinenſibus geſta ſunt, una cum Theophilo Diacono libros edidit quatuor. Cantum etiam B. Mauri compoſuit, in quibus qui vult artis Grammaticæ tramitem, & Monochordi ſonori Magade reperiet notas. Factus dehinc Sedis Apoſtolicæ Pontifex ſcripſit ad Philippum Regem Francorum, ad Ugonem Cluniacenſem Abbatem quamplures epiſtolas. Claruit autem temporibus Imperatorum Michaëlis, Conſtantini, Alexii, atque Henrici. Sepultus verò eſt in abſyda capituli Caſinenſis.

ANNOTATIO.

Victor Papa Tertius, in ſeculo Dauferius, deinde Monachus, Deſiderius vocatus, Samnis Beneventani Principis unica proles originem trahens, ex familia Epiphania natus anno Dom. 1027. à primis annis amores ſuos, ac delicias in cœlo collocans, in eremum clam ſecedit (erat enim ſeculi rigidus aſpernator) deinde inter Caſinantes opera Romani Pontificis admiſſus fuit, nihil aliud in votis habens qvàm latere, & neſciri: unde de illo verè dici poterat, qvod hodie in effigie Thomæ Kempenſis legitur. *In omnibus requiem quæſivi, ſed non inveni, niſi in abditis receſſibus, & libellis.* Non multo poſt igitur, videlicet ann. 1056. ætatis ſuæ 30. Abbas Caſinenſis eligitur, (qvi ante electionem S. Benedictum ſibi hilari vultu, manu porrecta innuentem, & juxta ſe conſidere jubentem per viſum aſpexit: qvæ viſio Caſinenſis Cœnobii eum Abbatem futurum indicabat) & a Romano Pontifice in procurandis magni momenti negotiis ad Michaëlem Imperatorem Legatus mittitur: è qva legatione poſtea regreſſus, adminiſtrationem denuò Cœnobii Caſinenſis ſuſcepit & à Nicolao Papa II. anno Dom. 1059. inter Cardinales, tit. S. Cæciliæ cooptatur. Extincto apud Salernum Gregorio VII. Deſiderius omnium conſenſu, Chriſtianæ Reipub. præficitur, qvo, ille, accepto nuncio, tanqvam repentinæ calamitatis inopinato caſu perculſus, nunqvam perſuaderi potuit, ut electioni aſſentiretur, disertè conteſtans, ſe pontificem eſſe nolle, & depoſita cruce, chlamyde coccinea, cæterisqve Pontificiis ornamentis, præter albam, qvam renitenti non potuerunt imponere, Caſinum generoſa ſeculi fuga, ad ſuos remigrat; ſed qvia deliberatum erat, neminem alium, ipſo ſuperſtite, ac vivo, ad illud dignitatis culmen evehere, importunis Cleri, Principumqve precibus victus Pontificatum admittit ann. Dom. 1086. 9. Kalend. Junii, qvi minimè poſtea conſecrari

paſſus

paſſus eſt, usqve ae 13. Kalend. April. die Dominico in Ramis palmarum, in Diaconia Sanctæ Luciæ ad Septiſolium ann. 1087. Qvo tempore, dum Victor rem divinam faciebat in Monaſterio Caſinenſi, ad gloriæ immortalis conſcendit ſublimitatem anno ætatis ſuæ, 60. 16. Kalend. Octobris (veneno in calicem infuſo, Henrici IV. Imp. Pſeudopapæ inſidiis ſuſpicantur nonnulli. Vide Genebr. lib. 4. Chron.) Dignus vivere annorum ſeriem innumerabilem, cum præfuiſſet in Sede Apoſtolica ab ipſo ſuæ electionis exordio annum unum, à conſecratione menſes qvatuor, dies ſeptem, & in Martyrologio Benedictino ſub die 16. Septemb. adſcriptus hoc elogio. *In Monaſterio Caſinenſi obitus beati Victoris Papa Tertii, ſanctitate vitæ & miraculorum gloria clariſſimi.* Michaël Conſtantinopolitanus Imperator Victorem noſtrum fama notiſſimum venerabatur, eiqve nuntios, & plura munera miſit: poſtulans, ut pro ſe, filiis & imperii ſtatu Deum exoraret. Leo Oſtienſ. in prologo lib. 3. Chron. Caſin. admirabilem, & ſingularem ſui Ordinis virum Deſiderium appellavit, & Sanctus Petrus Damiani Archangelum Monachorum. Ejus ſepulchrum viſitur in Capella Sancti Berthairii Abbat. & Martyr. ad ſiniſtrum Altaris cornu, hoc ornatum epitaphio:

Qui fuerim, vel quid, qualis, quantusque doceri
Si quis fortè velit, aurea ſcripta docent.
Stirps mihi magnatum, Beneventus patria, nomen
Eſt Deſiderius, tuque Caſine decus.
Intactam ſponſam, matrem, patriamq; propinquos,
Spernens, huc propero, Monachus efficior.
Abbas dehinc factus, ſtudui pro tempore totum
(Ut nunc aſpicitur) hunc renovare locum,
Interea fueram Romana clarus in Urbe
Presbyter Eccleſia, Petre beate, tua.
Hoc ſenis luſtris, minus anno, functus honore
Victor, Apoſtolicum ſcando dehinc ſolium.
Quatuor, & ſemis, vix menſibus inde peractis,
Bis ſex luſtra gerens, mortuus hic tumulor,
Solis virgineo ſtabat lux ultima Signo,
Cum me Sol verus hinc tulit ipſe Deus.

Multa dum vixit ſcripſiſſe fertur, inter quæ adſunt tantum Dialogi ſub hoc programmate evulgati. *Victoris Tertii Rom. Pontif. olim Deſiderii Abbatis Caſinenſis Dialogi.* Diverſa enim miracula in eis à S. Benedicto, aliisve Monachis in Caſinenſi Cœnobio, & alibi patrata leguntur, qvos annis ſuperioribus Romæ in 8. forma in lucem è Vatic. Biblioth. depromptos edidimus, notisqve illuſtravimus.

Cantus, qvem de Sancto Mauro compoſuit (erat enim Muſices & Medicæ artis periſſimus) in Odeo Monaſterii Caſin. legitur: nota tamen, qvod Magadium in dicto cantu indicatum, ea pars eſt lyræ, in qva plectrum illiditur, ubi ſcilicet percuſſio chordarum fit manu dextera, ut Budæus notavit. Vide librum de Harmonia pſallentis Eccleſiæ cap. 17. §. 3. num. 5. circa finem, D. Joannis Bona Cong. S. Bernardi Ord. Ciſteric. Abbatis digniſſimi, validisqve præſidiis diſciplinarum omnium tam metro, qvam proſa nobiliter inſtructi.

De rebus geſtis Victoris agunt Leo Oſtienſ. lib. 3. per totum. Binius in 7. tom. Concil. Sigonius lib. 5. de Regno Italiæ, Arnoldus Wion. lib. 5. pag. 633. Lign. vitæ: Albertus Crantzius, Baron. ad ann. 1087. Camil. Pereg. hiſtor. Princ. Langob. in ſerie Abb. Caſin. in Deſiderio, aliiqve.

CAPUT XIX.

ALphanus Salernitanus Archiepiſcopus, & Caſinenſis Cœnobii Monachus, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & notitia Eccleſiaſticorum dogmatum ad plenum inſtructus. Compoſuit nudo, & lucidiſſimo ſermone paſſionem Sanctæ Chriſtinæ, Hymnos præterea de eadem Virgine duos. De Sancto Benedicto verſus ad Pandulphum Marſorum Epiſcopum. Cantus S. Sabinæ. Verſus Sanctæ Chriſtinæ. Sancti Petri Apoſtoli. In laudem Monachorum Caſinenſium. De Situ, conſtructione ac renovatione ejusdem Cœnobii: metrum ſapphicum hendecaſyllabum de S. Mauro; item ejusdem hymnos; de Sancto Matthæo hymnos tres: de Sancto Fortunato duos: de Sancto Nicolao: ad Attonem Epiſcopum Theatinum; ad Giſulphum Principem Salernitanum; ad Sigiſmundum Monachum Caſinenſem; ad Guilielmum ejusdem loci grammaticum; ad Guidonem Fratrem principis Salernitani; ad Goffridum Averſanum Epiſcopum, ad Hildebrandum Archidiaconum Romanum; ad Romualdum cauſidicum Salernitanum; ad Roffridum Monachum Caſinenſem: metrum heroicum in honorem Sanctorum duodecim Fratrum; Confeſſionem metricam ejus; Verſus de Eccleſia Sancti Joannis Baptiſtæ in Caſino, Epitaphia qvam plurima virorum inſignium, & alia, quæ in noſtram notitiam non venerunt. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum; ſepultus vero eſt apud Salernum.

ANNOTATIO.

ALphanus Salernitanus, primò Monachus Caſinenſis, deinde poſtulatione Giſulfi Principis, Abbas Monaſterii S. Benedicti Salerni, & poſtremo ejusdem Civitatis Archi-epiſco-

epiſcopus renunciatur anno Domini 1057. interfuiſſe enim legitur Concilio Romano ſub Nicolao II. ſcientiæ tanto lumine cum ſanctitate conjuncto præditus dicitur, ut illius ſeculi hominibus pro miraculo fuerit: Philoſophus, Theologus, ac Orator celeberrimæ opinionis, poëticæqve artis diſertiſſimus; Neqve verò alienum ab Epiſcopi dignitate exiſtimandum, qvòd in Dei laudibus Poëticam maximè adhibuiſſet, cum & Paulus Gentium Doctor hymnis & canticis Deum celebrari jubeat; nec jam inde ab initio naſcentis Eccleſiæ exempla defuerunt. Quo in numero familiam ducunt Damaſus Pontifex, Nazianzenus, Damaſcenus, Paulinus, Fortunatus, Proſper, Sidonius, cæteriqve Præſules. Lucubrationes, qvas notavit noſter Petrus, editæ habentur apud V. Cl. Ughellum in calce tom. 2. Italiæ ſacr. demptis verſibus, qvos ſcripſit in laudem Romualdi Cauſidici, & Sigismundi Monachi Caſinenſ. qvos M.S.S. ſervamus.

Inſuper exaravit Alphanus præter recenſita, qvædam inſignia profundi ſenſus opuſcula, videlicet. De unione verbi Dei & hominis librum unum. De unione Corporis & Animæ librum unum. De qvatuor humoribus corporis librum unum. Extabant prædicta doctrinæ conſummatiſſimæ monimenta in Caſin. Biblioth. M. S. S. in pluteo 8. ad ſiniſtram; num vero hodie, nondum comperimus, qvamvis illa cum diligentia ab antiqvitatum Eccleſ. indagatoribus perqviſierimus. Paſſio Sanctorum Martyrum duodecim Fratrum Beneventanorum, licet non una die ſint paſſi, qvam metro heroico in honorem dictorum Sanctorum ſcripſit, ad fratrem Roffridum Caſinenſem Monachum, legitur apud Lippomannum tom. 4. & Sur. tom. 7. ſub die prima Septembris, cujus etiam mentionem facit Galeſinus in not. ad Mart. ſervaturqve etiam M. S. in noſtro tenui literario penu.

Notandum tamen eſt, qvod non ſolum ex iſto noſtro M.S. exemplari verſus editi emendantur; verum etiam ex aliis centum verſibus hactenus ineditis metrum heroicum, ſuppletur, ſeqvitur enim.

Sic ſacra temporibus Sanctorum corpora multis &c.

Terminatur ſic.

Jam ſiſtat opus milleno carmine clauſum.

Hiſtoriam prædictam ad fidem dicti M.S.Cod. correctam, omnibusqve numeris abſolutam Deo dante evulgabimus. Commentatus qvoqve eſt de aliis ſanctis, qvæ à Trithemio præterita Poſſevinus recenſet.

Aliorum hymnorum, & carminum libri unà cum epitaphiis, partim excuſi ſunt in tertio tom. poëmatum Proſperi Martinengi in 4. Romæ 1589. & in annal. Card. Baron. tom. 12. partim verò in calce tom. 2. Italiæ ſacr. Inter opuſcula Guaiferii Salernitani Monachi Caſinenſ. Cod. ſign. num. 280. Biblioth. Caſin. cuncta Alphani poëmata intexta nunc habentur.

Claruit Alphonſus velut Sol cunctis fulgidus, virtutis exempla, felicitatisqve tramitem ſubditis præmonſtrans, ultimis Henrici Tertii, ac primis Henrici Qvarti temporibus, anno ſcilicet Dom. 1507. usqve ad annum 1086. poſt vigeſimum nonum annum ſui præſulatus; menſe Maji: qvi etiam fuit inter ſanctos relatus; inqvit Arnoldus Wion. Hinc corrigendum Falconis Chronicon editum à Viro Clar. Antonio Carracciolo, in cujus indice hæc leguntur. *Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus obiit ann. 1121. Succedente ſibi Romualdo Chronici Scriptore. Falco 220. Fuit Auctor Poëmatum, quæ ſervat Bibliotheca Vaticana, ut teſtatur Baron. tom. 12. ad annum 1111. Diverſus eſt ab Alphano illo ſeniori, qui conſecratus eſt Archiepiſcopus anno 1058. de quo Leo Oſtienſ. lib. 2. cap. 99. 100.* Noſter enim Alphanus, qvi auctor eſt poëmatum, fuit electus & conſecratus Archiepiſcopus Salernitanus à Stephano Papa X. anno 1057. non autem ſenior Alphanus, ut clarè docet Leo Oſtienſ. in Chron. lib. 2. cap. 97. ac etiam lib. 3. cap. 7. 8. & 35. adi Voſſium de hiſtor. Lat. in Alphano.

CAPUT XX.

AMatus Epiſcopus, & Caſinenſis Monachus, in Scripturis diſertiſſimus, & verſificator admirabilis. Scripſit ad Gregorium Papam verſus de geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli, & hos in quatuor libros diviſit: fecit & de laude ejusdem Pontificis, de duodecim lapidibus, & civitate cœleſti Hieruſalem. Hiſtoriam quoque Nortmannorum edidit, eandemque in libros octo diviſit. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum.

ANNOTATIO.

FUit Amatus Provincia Campania, ſcriptor ſui temporis non contemnendus, ac deinceps Epiſcopus, incertæ tamen ſedis. Scripſit ad Gregorium VII. Papam de geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli. Hiſtoriam Nortmannorum dicavit Deſiderio Abbati, qvi fuit Victor Papa III. teſtis eſt noſter Petrus in auctario Chron. Caſin. lib. 3. cap. 35. illamqve hodie non extare, niſi M.S. in Caſinenſi Biblioth. affirmant aliqvi, non exiguo ſanè hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, ac prophanæ bono, cum in ea multa ſcitu digna accurateqve deſcripta legantur, præcipuèqve verò Nortmannorum ritus, ac res geſtæ fideliter exaratæ explicentur.

tur. Animadverterunt enim curioſi exteros ferè accuratius, qvàm incolas, gentis cujusqve mores, ritus, antiqvitatem & obſervaſſe, & literis mandaſſe. Non longè abierimus. Græci, Dionyſius Halicarnaſſeus, Plutarchus Chæroneus, Dio Caſſius, & Herodianus copioſius, qvàm Latini, Livius, & Paterculus, cæteriqve in ſuo qvisqve genere res Romanas. Vivebat Amatus anno Domin. 1070. ſicuti per ea tempora inter Caſinates ſanctitate, & literis etiam florebant Albericus, Conſtantinus, Guaiſerius, & Alphanus.

CAPUT XXI.

ALbericus Diaconus, vir illis temporibus ſingularis. Scripſit librum dictaminum, & ſalutationum. Hymnos in Sancti Nicolai, in Muſica Dialogum. Librum de virginitate Sanctæ Mariæ: contra Henricum Imperatorem de electione Romani Pontificis. De Aſtronomia. Hymnos in S. Crucis, in Aſcenſionis, in Sancti Pauli, in S. Apollinaris: vitam S. Scholaſticæ Homiliam ejus, & hymnos, in Aſſumptionis S. Mariæ hymnos tres, in Sancti Petri hymnos: vitam S. Dominici: paſſionem S. Modeſti, & S. Cæſarii: Librum de Dialectica. Temporibus verò ejus facta eſt Synodus in Urbe Roma adverſus Berengarium Diaconum Eccleſiæ Andegavenſis, qui inter multa, quæ aſtruere nitebatur, dicebat, ſacrificium Corporis & Sanguinis Domini figuram eſſe: cumque ei nullus reſiſtere valeret, idem Albericus evocatur ad Synodum: quò dum veniſſet, poſt varia conflictationum genera, cum pars parti non cederet, idem Albericus, accepta hebdomadæ unius licentia, librum adverſus eundem Diaconum de Corpore Domini edidit Sanctorum Patrum teſtimoniis roboratum, in quo omnes aſſertiones ejus deſtruxit, æternæque oblivioni tradidit. Fecit & verſus in vitam S. Scholaſticæ, Rhythmum in Paſcha, de die Judicii, & de pœnis inferni, Rhythmum de Gaudio Paradiſi. Epiſtolas quoque quamplurimas ad Petrum Oſtienſem Epiſcopum. De die mortis. De Monachis. Compoſuit & alia, quæ in noſtram notitiam non venerunt. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum. Sepultus verò eſt in Urbe Roma juxta Eccleſiam Sanctorum Quatuor Coronatorum.

ANNOTATIO.

ALbaricus Monachus Caſinenſis & S. R. E. Diaconus Cardinalis Sanctorum qvatuor Coronatorum à Stephano Papa X. creatus, alii ab Alexandro II. Papa legunt; vir diſertiſſimus, multisqve virtutibus ſuo tempore clarus, qvem iterum honorifico ſatis elogio idem noſter Petrus Diaconus in auctario ad Oſtienſ. Chron. lib. 3 cap 35. commemorat. Librum integræ vix hebdomadæ interjectu elaboratum adverſus Berengarium Hæreſiarcham de Corpore Domini, Patrum teſtimoniis roboratum edidit, qvo ejus omnes aſſertiones omnino evertit, ipſumqve devicit, ac profligavit ſecunda vice ſub Gregorio Septimo ann. 1079. in Synodo Romana; ut tanti proinde Sacramenti defenſor dici promeruerit; unde poſtea Berengarius rationibus potiſſimum Alberici ſuperatus, ac victus pœnitentia ductus, errorem ſuum confitens, ſuſcepta peregrinatione toto tempore vitæ ſuæ ſatisfecit peccato, & anno Domin. 1088. die Epiphaniæ obiit nonagenarius, in templo S. Coſmæ apud Turones ſepultus. Scribit Claudius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana, ubi de Epiſcopis Andegavenſibus agit. Vide notas Viri Clar. Auberti Miræi in Sigibertum cap. 154. Berengarii abjurationem habes cap. Ego Berengarius, de conſecr. diſt. 2. Aliam in regeſt. Gregorii VII. lib. 3. & 6. in Synodo: cui repetitioni, qvid cauſam dederit, exponitur in Scholiis Conciliorum, qvæ Coloniæ qvatuor tomis ſunt impreſſa. Vide Bellarminum lib. 3. de Euchar. cap. 8. col. 3. Blondum decad. 2. lib. 3. Lanfrancum, & Guitmundum contra Bereng. Notat Card. Baron. tom. 11. ann. 1059. Leonem Oſtien. nimis glorianter, ac valdè mendaciter loqvutum de Alberico, dum plus qvàm par eſt, de reportata glorioſa victoria in Synodo, contra Berengarium, eidem Alberico tribuat: cujus objectionem refellit Matthæus Lauretus de exiſt. corp. S. Benedict. cap. 42. pag. 204. Plus etiam refert animadvertere, non eſſe Leonis ea, qvæ notavit Baron. ſed ejusdem noſtri Petri Diaconi, qvi poſt Leonem incipiens à renovatione Eccleſiæ Sancti Martini, id eſt, lib. 3. cap. 34. edit. Neapol. Chronicon Caſinenſe continuavit; in qva parte, videlicet cap. 35. laudes & elogia Alberici à Petro deſcribuntur, ſive denuò repetuntur.

Meminit Alberici noſter Petrus lib. M. S. de vita Juſt. Caſin. cap. 48. in Guaiferio his verbis. *Cumque jam remunerationes laborum, perennemque coronam æternus dare ei* (Guaiferio) *Arbiter decreviſſet, languore deprimitur: qui in lectulo jacens extremum vitæ ſpatium jam ad Dominum reverſurus trahebat: nonnulli à fratribus circa lectum ipſius excubantes obitum ejus orationum*

 precibus

precibus munire cœperunt. Cumque in hujus miniſterio rei diei maximam partem pertranſiſſent, ſurgens in medium Albericus Diaconus per Jeſu Chriſti Domini nomen obteſtari eundem Guaiſerium cœpit, ut poſt ſuum è mundo receſſum qualiter ſuſceptus, quove in loco deputatus eſſet, eidem apparens revelare curaret; quo dicto, prædictus frater ex hoc mundo receſſit. Poſt non multos autem dies idem Guaiſerius eidem Alberico per viſionem apparens dixit ad eum: In veritate ſcias, me ad vitam tranſiſſe æternam. Hæc Petrus.

Cunctæ lucubrationes Alberici habentur M.S.S. in Biblioth. Cœnobii Sanctæ Crucis Fratrum Minorum Conventualium Sancti Franciſci Civitatis Florentiæ. Vita S. Scholaſticæ habetur qvoqve M.S. in Biblioth. Caſin. Cod. ſign. num. 146. pag. 293. poſt qvam ſequitur ejusdem Alberici qvædam homilia, Incipit: *Audiſtis, fratres chariſſimi.*

In vita Sancti Dominici innumerabilium patratoris miraculorum, Monachi Caſinenſis ac Abbatis juxta Soram in Italia (licet habitu Ciſtercienſium pingatur, qvem conſtat, diu ante Ciſtercienſem reformationem vixiſſe Caſinenſibus Benedictinorum inſtitutis) per noſtrum Albericum deſcripta, apud Vir. Clar. Bollandum tom. 2. ſub die 22. Januarii, nonnulla deſiderantur, qvæ ex noſtro M.S. exemplari ſuppleri poſſent. Meminit Baron. Sancti Dominici anno 1031. & Ferrarius in catalogo Sanctorum.

Cæterum verò notandum, qvod alius ab eo eſt Albericus, Monachus pariter Caſinenſis, qvi ſcripſit de viſione ſua librum, natus anno 1101. circiter; legitur enim apud noſtrum Petrum in auctario chronici Leonis Oſtienſis lib. 4. cap. 66. Caſinenſe Cœnobium petiiſſe annum tunc agens ætatis ſuæ decimum, ſub Gerardo Abbate, qvi ſedit ab ann. 1111. usqve ad annum 1123. Stephanus verò Papa X. à qvo in cœtum Cardinalium fuit cooptatus noſter Albericus, obiit anno 1058. Unde diverſus manifeſtè dignoſcitur, & corrigendus Bollandus in prolegom. ſupradictæ vitæ Sancti Dominici, unum & eundem eſſe opinans. Inſuper obſervandum noſtrum Albericum Card. non ſcripſiſſe de viſione ſua librum, ut incogitatè notarunt Arnoldus Wion, Poſſevinus, Torrigius, aliiqve qvem utiqve indicaſſet noſter Petrus in elencho lucubrationum Alberici, ſi literis demandaſſet; cum viſionem habuerit illam Albericus puer natione Campanus ex oppido Septemfratrum, qvi poſtea Cœnobium Caſinenſe petiit ſub Girardo Abbate, ut dicemus infra in Guidone & notavit ſupradicta noſter Petrus in auctario ad Chron. Caſin. Pariterqve corrigendus venit Alphonſus Ciaconius cæteriq; etiam, qvi de Cardinalium geſtis conſcripſerunt, notantes Albericum Cardinalem eſſe natione Campanum ex Oppido Septemfratrum, dum putant Albericum Diaconum Monachum Caſinenſem, dein Card. & Albericum puerum, unum & eundem eſſe, ex nominis ſimilitudine, ut credimus, decepti.

Extant epiſtolæ S. Petri Damiani ad noſtrum Albericum tom. 1. lib. 2. epiſt. 20. 21. in qvibus qvæſtiones qvasdam ab Alberico ſibi propoſitas diſcutit: laudat & Platina in Nicolao II. vocans eum virum doctiſſimum.

Florebat Albericus ann. Dom. 1084. & ætas ex eo ſatis cognoſcitur, qvod pro Gregorio Papa VII. calamum ſtrinxerit adverſus Henricum IV.

CAPUT XXII.

ARialdus Caſinenſis Presbyter ſcripſit eleganti ſermone quosdam tractatus; Fuit autem eo tempore quo & Albericus. *Claruit anno* 1080.

CAPUT XXIII.

COnſtantinus Africanus, ejusdem Cœnobii Monachus, Philoſophicis ſtudiis pleniſſimè eruditus Orientis, & occidentis magiſter, novusque effulgens Hippocrates. De Carthagine, è qua ipſe oriundus erat, egrediens, Babyloniam petiit, in qua Grammaticam, Dialecticam, Phyſicam, Geometriam, Arithmeticam, Mathematicam, Aſtronomiam, Necromantiam, Muſicam, Phyſicamque Chaldæorum, Arabum, Perſarum, Saracenorum pleniſſimè edoctus eſt: inde diſcedens Indiam adiit, eorumque ſe ſtudiis erudiendum tradidit: & dum Indorum artes ad plenum edoctus fuiſſet, Æthiopiam petiit, ibique rurſus Æthiopicis diſciplinis eruditur. Cumque affatim eorum ſtudiis repletus fuiſſet, Ægyptum profectus eſt, ibiq; omnibus Ægyptiorum artibus ad plenum inſtruitur. Completis igitur in ediſcendis hujusmodi ſtudiis triginta & novem annorum curriculis, Africam reverſus eſt, qvem cum vidiſſent ita ad plenum omnibus gentium ſtudiis eruditum, cogitaverunt occidere eum: quod Conſtantinus agnoſcens clam navem ingreſſus Salernum advenit, ibique ſub ſpecie inopis aliquamdiu latuit: deinde à Fratre Regis Babyloniorum, qui tunc ibidem advenerat, agnitus, ac in magna honorificentia apud Robertum Ducem habitus eſt. Exinde vero Conſtantinus egrediens, Caſinenſe Cœnobium petiit,

petiit, atque à Deſiderio Abbate libentiſſimè ſuſceptus Monachus factus eſt. In eodem verò Cœnobio poſitus, tranſtulit de diverſis gentium linguis libros quamplurimos, in quibus præcipuè ſunt Pantegnum, quod diviſit in libros duodecim, in quo expoſuit: quid medicum ſcire oporteat. Practicam, in qua poſuit qualiter medicus cuſtodiat ſanitatem, & curet infirmitatem, quam diviſit in libros duodecim. Librum duodecim graduum. Diætam ciborum; librum febrium, quem de Arabica lingua tranſtulit: librum de urina. De interioribus membris: De coitu: Viaticum, quem in ſeptem diviſit partes, primò de morbis in capite naſcentibus: dehinc de morbis faciei: de inſtrumentis: de ſtomachi & inteſtinorum infirmitatibus: de infirmitatibus epatis, renum, veſicæ, ſplenis & fellis. De his quæ in generativis membris naſcuntur: de omnibus quæ in exteriori cute naſcuntur, exponens amphoriſmi librum: Tegni, Megategni, Microtegni, Antidotarium: diſputationes Platonis, & Hippocratis in ſententiis. De ſimplici medicamine. De Gynæcia, id eſt de membris ac corporibus fœminarum: De pulſibus, Prognoſtica, de experimentis, gloſſas herbarum & ſpecierum; Chirurgiam: librum de medicamine oculorum. Hic vir quadraginta annis in ediſcendis diverſarum gentium ſtudiis explevit, noviſſimè verò ſenex, & plenus dierum in Caſino obiit. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum.

ANNOTATIO.

Conſtantinus ad eorum morem, qui à Dipſade morſi ſunt, plenis faucibus avide, & ſine interſpiratione cunctas phyſicas diſciplinas haurire conſtituit, ut omnes dein faterentur novum Hippocratem Orbi effulſiſſe; eamque ob cauſam Hebræam, Syram, Chaldaicam, Græcam, Latinam, Italicam, Perſicam, Arabicam, Ægyptiacam, Æthiopicam, & Indicam linguam diſcere curavit. Vir quidem ſuapte natura ad res difficiles, obſcuraſque in antiquorum libris perveſtigandas valdè propenſus, ut nemo illum qui ætate ſua vicerit, pauciſſimi æquarint, linguarumque omnium exacta notitia, quæ ad homines illuſtrandos una ferè ſufficere ſemper exiſtimata eſt, exiguam partem in hujus Viri, verè polygloſſi laudibus occupaverit, ſed profectò pro tanti Viri laudibus, jejunè, arideque. Ejus opera conquiſita magno ſtudio Baſileæ apud Henr. Petri ann. 1530. in folio, excuſa reperiuntur. Extare etiam M.S.S. in Biblioth. Sancti germani de Pratis Cod. ſign. num. 439. ſcribit Labbeus in nova Biblioth. M.S.S. libr. p. 50. uti etiam nonnulla in diverſis Biblioth. Patavinis memorat V. Cl. Thomaſinus Epiſcopus Æmonenſis in Biblioth. Patavina. Claruit Conſtantinus temporibus Imperatorum Michaëlis, Conſtantini, Alexii, atque Henrici anno 1072. circiter. Vide noſtrum Petrum Diaconum in auctuario Chron. Caſin. lib. 3. cap. 35. Trithem. de Script. Eccleſ. & de Vir. Illuſtr. Ord. S. Bened. lib. 2. cap. 70. & Arnoldum Wionem lib. 5. cap. 98. Lign. vitæ.

CAPUT XXIV.

Atto Conſtantini Africani auditor, & Agnetis Imperatricis Capellanus, ea quæ ſupradictus Conſtantinus de diverſis linguis tranſtulerat, cothurnato ſermone in Romanam linguam deſcripſit.

ANNOTATIO.

Atto, ſive Haito vel Hetto: Varie enim id nomen ſcribitur. Floruit anno 1070.

CAPUT XXV.

Pandulphus Oſtienſis Epiſcopus; parvulus & ipſe in Caſino B. Benedicto oblatus, ſcripſit ſermones de totius anni feſtivitatibus: Rhythmum quoque in laudem Sanctæ Mariæ compoſuit. & alia nonnulla quæ noſtris in manibus nec dum venerunt. Fuit verò temporibus Alexii, Joannis, Henrici, Lothariique Imperatorum.

ANNOTATIO.

Pandulphus Monachus Caſinenſis primum à Paſchale Papa II. Presbyt. Cardinalis, deinde ab Innocentio Papa Secundo Epiſcopus Oſtienſis creatus anno 1131. obiit an. 1134. ut ſcribit Arnoldus Wion lib. 2. cap. 9. pag. mihi 190. Lign. vitæ, ſubdens hunc eſſe, cui noſter Petrus Diaconus opuſculum iſtud de Vir. Illuſtr. Caſin. dedicarit; ſed memoria ille quidem excidit, cum ille fuerit Epiſcopus Theanenſis, ut ex catalogo librorum ab eodemmet Petro prætexto in auctario hiſtor. Caſin. libr. 4. cap. 66. legitur; ex ſupramemorata

morata temporis ſupputatione, aliiſque difficultatibus labi forſan noſtrum Petrum circa titulum Epiſcopatus, obſervavit Vir. Clar. Ughellus in Ital: ſacr. in catalog. Epiſcop. Oſtienſ. adi, ſi lubet, ipſum.

CAPUT XXVI.

PAndulphus Capuanus Presb. in Caſino ſub Deſiderio Abb. Monachus factus, divina; ſæcularique literatura eruditus ſcripſit ad Petrum Salernitanum Abbatem librum de calculatione, Verſus de termino Paſchæ Hebræorum; de circulo ſolari ad concurrentes inveniendos; de Cyclo lunari, de feria Paſchæ Hebræorum invenienda; ad annos Domini inveniendos: qualiter ſint inveniendæ indictiones. De Luna cujusque diei invenienda abſque Emboliſmorum contrarietate: Quomodo fallunt qui ſe ſcire putant, quot horis, vel punctis luna in unaquaque nocte luceat. Quibus modis curſus ſolis dividatur: quomodo efficiatur biſextus ad ferias Kalendarum inveniendas: Qualiter vel unde regulæ ad ferias menſium inveniendas præcedant. Quomodo regula terminorum Hebræorum ex curſu ſolis inveniatur: ad feriam uniuscujusque diei inveniendam. De quatuor temporibus, in quibus datariis ſolſtitia veraciter eſſe debeant: ubi æquinoctia veraciter credanter eſſe. Quomodo Adventus Domini ſit inveniendus. Ut litera hebdomadarum per totum annum memoriter inveniatur. Quomodo Chriſtus ſit paſſus in tertio Kalendas Aprilis. Quomodo anni ab origine mundi omnes fallunt. Qualiter Luna quintadecima non poteſt ad illam diem, qua facta fuit, pertinere. De aſſumptione Sanctæ Mariæ. De Agnete Imperatrice. Fuit autem temporibus Michaëlis, & Alexii Imperatorum.

ANNOTATIO.

EX præfatis luculentis eruditionis, ac doctrinæ monimentis nonnulla aſſervari in Biblioth. Caſinenſi Cod. ſign. num. 3. ſub hoc Lemmate, *Canones mathematici*, Camillus Peregrinus virtute, doctrinaqve ornatiſſimus, nobis humaniſſimis literis communicavit. Floruit Pandulphus anno Dom. 1060.

CAPUT XXVII.

LAndenulphus Capuanus ſub Deſiderio Abbate Monachus factus eſt. Scripſit ſermone ſimplici librum, qui appellatur ...... in quo introduxit Dominum, & virginem Mariam, ac Sanctiſſimum Benedictum juſtis ac peccatoribus loquentes. Fuit eo tempore quo & Alphanus. *Claruit anno Domini* 1050.

CAPUT XXVIII.

ODeriſius Primus Caſinenſis Abbas, humilitate ſummus, caſtitate pudicus, ſpirituali lumine præditus, verſificatorque mirabilis. Scripſit nonnulla, quæ quia præ manibus habentur, omitto referre. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum.

ANNOTATIO.

ODeriſius Oderiſii Comitis Marſorum filius Campanus ex Diac. Card. S. Agathæ Nicolai II. Papæ Presbyt. Cardinali tit. Sancti Cyriaci in Thermis & Abbas Caſin. ab Urbano II. Ordinatus eſt ann. 1087. 16. Kalend. Octobris, ſanctitatis & doctrinæ meritis nobilitatus abiit ad præmium 4. nonas Decembris 1105. & Caſini ſepultus in Eccleſia Sancti Benedicti. Meminit Martyrolog. Benedict. ad diem 2. Decembris, & Ferrar. in catalog. Sanctorum. Ejus in antiqvo lapide mentio fit in Eccleſia Sancti Joannis in Venere in agro Lancianenſi. Oderiſii maxima per literas uſus eſt amicitia Alexius Comnenus Conſtantinopolitanus Imperator. Henricum IV. Cæſarem qvamvis Eccleſiæ hoſtem ſui tamen Monaſterii amicum & fautorem habuit. De geſtis ejus, vide Oſtienſ. lib. 3. cap. 15. hiſt. Caſin. & Camill. Peregrin. in ſerie Abb. Caſinenſ. in Oderiſio. Extat epiſtola Oderiſii ad Monachos Floriacenſes, qvam refert Lauretus de exiſt. corp. Sancti Bened. in Monaſt. Caſin. cap. 26. pag. 121.

CAPUT XXIX.

BEnedictus qui & Guaiferius, Salernitanus, ſanctitate & religione conſpicuus ſuavis eloquio, ingenio magnus, ſermone facundus. Scripſit ad Trojanum Epiſcopum

Digitized by Google

Epiſcopum vitam Sancti Secundini, & cantum ejus. Verſus in laudem Pſalterii. De Miraculo illius, qui ſe ipſum occidit, & per Beatum Jacobum vitæ redditus eſt. De converſione quorundam Salernitanorum. De laude Sancti Martini. In laudem Sancti Secundini. Hymnos de eodem. Homiliam de Adventu. Sermones de Nativitate Domini. De Epiphania. De Cœna Domini. De Septuageſima. De Ramis Palmarum. Paſſionem Sancti Lucii Papæ. Claruit autem temporibus Alexii & Henrici Imperatorum, ac Deſiderii Abbatis.

ANNOTATIO.

OPuſcula M. S S. Gauiferii ſeu Gauferii, charactere Langobardico in priſcis membranis exarata habentur in Bibliotheca Caſinenſi ſub num. 280. hoc titulo præſignata, Gauferii Monachi Caſinenſis homiliæ. In Adventu Domini incipit: *Verba Sancti Evangelii.* In Nativitate Domini. *Ex Patre Majeſtatis.* In Epiphania. *Sempiterni pudoris.* In Septuageſima. *Per parabolam conductoris.* In Ramis palmarum, *Singularem, & famoſiſſimam.* In Cœna Domini. *Ad glorioſiſſimam Redemptoris.* Paſſio Sancti Lucii Papæ. *Fortiſſima & præclara virentum ſtudia.* Hiſtoria Sancti Secundini Epiſcopi Trojani. *De bono dilectionis.* Qvam in catalog. Sanctorum Ferrarii ſub die 11. Febr. compendio deſcriptam etiam reperies. Seqvuntur in eodem cod. m. ſ. carmina Gauferii, videlicet. In laudem Pſalterii, incipit:

Verba fero vitæ, quæ verbum vita notavit.

De miraculo ejus, qvi ſe ipſum occidit.

Mortis in immanem te merſit culpa, ruinam.

De Converſione qvorundam Salernitanorum.

Res nova magna ſatis prolibetur facta Salerni.

In laudem Sancti Martini Epiſcopi.

Gemma Sacerdotum votis aſſiſte tuorum.

In laudem Sancti Secundini Trojani Epiſcopi.

Adſis tota tuis feſtis feſtiva diebus.

Hymnum de eodem Sancto Secundino.

Chriſte Rex Regum, pretium piorum.

Cuncta præfata opuſcula & carmina nos etiam manu exarata aſſervamus, bono publico proferenda.

De obitu Gauferii, vide qvæ notavimus ſupra in Alberico, conſule etiam noſtrum Petrum in auct. chron. Caſin. lib. 3. cap. 61. edit. Ven. claruit anno Dom. 1060.

CAPUT XXX.

LEo Oſtienſis Epiſcopus & Bibliothecarius, à pueritia in Caſino oblatus, ſanctitate, & Monaſticis diſciplinis ad plenum imbutus, & in divinis Scripturis apprime eruditus. Fecit ſermones de Paſcha. De Nativitate. Hiſtoria Peregrinorum: Hiſtoriam Caſinenſis Archiſterii diviſam in libros quatuor. Vitam Sancti Mennatis, & alia quamplurima, quæ in noſtram non venere notitiam. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum.

ANNOTATIO.

LEo Marſicanus Campanus, à puero in Monte Caſino Monachum induit, ubi tum ob vitæ ſanctimoniam, tum ob eximiam ſapientiæ literaturam celebris evaſit: cumqve ejusdem Monaſterii Bibliothecarius ac Decanus eſſet, cooptatus eſt dein in Epiſcopum, & Cardinal. Oſtienſem à Paſchali Papa II. anno Domini 1101. Hic ingentis animi fuit; videnſqve Imperatorem Henricum IV. ex odio retinere Paſchalem, populum contra illum in ſeditionem vertit. Concilio Vaſtellenſi interfuit, majusqve Altare S. Laurentii in Lucina conſecravit, reconditis multorum Sanctorum reliqviis, & præcipuè de craticula S. Laurentii cum ejusdem Martyris duabus ſanguinis ampullis anno Domini 1112. die 17. Octobris, ut ex antiqviſſima inſcriptione ejusdem Eccleſiæ colligitur, qvam poſtea in ſuos annales retulit Card. Baron. Inveniturqve etiam noſtrum Leonem ſubſcripſiſſe acta Concilii Laterani, ſub Paſchali II. 5. Kalendas Aprilis. Vide quæ notavit Lauretus de noſtro Leone in chron. Caſin. pag. 79. Scripſit jubente Oderiſio Caſin. Abbate chronicon ſui Monaſterii Caſinenſis, libris tribus, à temporibus S. Benedicti usque ad Deſiderium Abbatem, qvi poſtea Victor Papa Tertius fuit, qui dati ſunt prælo Venetiis anno 1511. & Pariſiis: poſtremo Neapoli anno 1616. opera & notis Matthæi Laureti Hiſpani Monachi Caſinenſ. quas quidem editiones collatas cum antiquiſſimo exemplari M.S. in Caſin. Bibliot. ſervato, qvod Chronicon Caſinenſe appellatur, fuiſſe ab integritatis ſuæ deturbatas gradu, mendisque oblitas, facilè cognoſcere per ſe ſedulus lector valebit. Accidere enim ſæpe videmus, & magno Reipublicæ literariæ incommodo experimur, ut inter imprimendum quædam vel omittantur, vel addantur, vel in pejus mutentur, librariorum vel incuria, vel audacia, vel malitia, & animi perverſitate: extat penes Vir. Clar. Lucam Olſteinium chronicon Leonis, in quo variantes lectiones ad fidem plurium M.S.S. Exemplarium

rium ſua manu ad oram editi libri adnotatas vidimus. Tu tamen conſule (ſi res te ſollicitat) ea, qvæ notarunt Matthæus Lauretus de exiſt. corp. S. Bened. in Monaſt. Caſin. cap. 41. pag. 148. Camillus Peregr. in hiſtor. Princip. Langobard. in ſerie Abb. Caſin. in Petronace: & tunc ſanè proferes, in eruditorum ſympoſio limam ulteriorem etiam non eſſe deſperandam.

Annadvertendum eſt, Baronium tom. 10. annal. ſub anno Chriſti 891. obſervaſſe, haud rectè in dicto chron. collocatum Formoſum Pontificem Max. poſt Hadrianum ante Stephanum, qvem non præceſſiſſe, ſed ei ſucceſſiſſe exploratiſſimum eſt: deinde qvod patraverit ſacrilegium Sergius Papa ſchiſmaticus, id Leo tribuat laudatiſſimo Pontifici Stephano, &c. Qvem tamen errorem ex depravato Codice facilè irrepſiſſe arbitramur; vide dict. Lauretum in not. ad lib. 1. cap. 45. chron. Caſin. & de exiſt. corp. Sancti Bened. d. cap. 41. à calumniis nonnullorum noſtrum Leonem vindicantem. Baronius certè anno 1059. vocat Leonem, ſcriptorem ſui temporis integerrimum: & anno 1077. ſinceræ fidei ſcriptorem.

Vita S. Mennatis, ſeu Mennæ, Confeſſoris, qvam Leonem Imperio Oderiſii Abbatis ſcripſiſſe teſtatur Petrus, manu exarata, & typis nondum cuſa penes nos ſervatur unà cum translatione reliqviarum ipſius ad urbem Cajatiam, addita inſuper exacta miraculorum ejus narratione, qvam tibi bono publico cum aliis Sanctorum actis, Deo dante evulgandam dabimus, incipit: *Vitam & converſationem egregii Confeſſoris Chriſti Mennatis, &c.* De ejus ſanctitate agit S. Gregor. lib. 3. Dialog. cap. 26. Martyrolog. Rom. ſub die 11. Novembris. Sigibert. in chron. anno 579.

Scripſiſſe inſuper Leonem vitam S. Januarii Monachi Caſin. teſtatur Arnoldus Wion Lign. vit. lib. 2. cap. 9. fol. 188. qvam et iam deſcriptam à noſtro Petro Diacono lib. M. S. de ortu & vita juſt. Caſin. cap. 31. in vita S. Guinizonis, cujus fuit diſcipulus, invenies: vide etiam elogia Abb. Caſin. M. Ant. Scipionis pag. 322.

Deceſſit Leo vir eximius, præclareqve de ſtudiis meritus ſacriqve Senatus ornamentum 11. Kalend. Aprilis poſt. ann. 1115. ut planè perſpici poteſt ex illo tempore qvo in vivis agebat; invenitur enim ſubſcriptus Bullæ Paſchalis II. Eccleſiæ Marſorum conceſſæ anno Dom. 1115. *Ego Fr. Leo Epiſcopus Oſtienſis.*

CAPUT XXXI.

LEo S. R. E. Cardinalis Diaconus, & Caſinenſis Cœnobii Monachus, inſignis ſtudio, ac eloquentia, ſcripſit ex nomine Urbani Papæ quamplures Epiſtolas, fecit & Regiſtrum ejus.

ANNOTATIO.

CReatur anno Domin. 1105. à Paſchali Papa II. ſcribit Wion lib. 2. Lign. vitæ cap. 9. Ciaconius verò ab Urbano Secundo: qvamplures exaravit epiſtolas, qvæ M. S. S. in Vaticana aſſervantur Bibliotheca, ex qvibus viginti reperiuntur ſub nomine Urbani II. ſcriptæ à noſtro Leone. Earum meminit Card. Baron. tom. 11. anno Domin. 1088. ſub nomine tamen Leonis Oſtienſis: extantqve modo prædictæ epiſtolæ tom. 7. Concil. Binii: fecit & ejus Regeſtum, ſed caremus eo. Notandum tandem eſt hic obiter, Card. Baronium ſupra cit. loco, Poſſevinum in ſuo Apparatu, alioſq; mente lapſos fuiſſe putantes Leonem Marſicanum Cardinalem & Epiſcopum Oſtienſem, eundem eſſe cum Leone noſtro Cardinale Diacono; dum Regeſtrum Urbani, ejusqve epiſtolas, qvas ſcriptis prodidit, attribuunt Leoni Oſtienſi, ſicqve ex duobus unum faciunt, decepti ut arbitramur, ex ejuſdem nominis nuncupatione; fereqve eodem tempore promotione duorum Monachorum Caſinenſium in cœtum S. R. E. Cardinalium, indeqve fuerit natus error.

CAPUT XXXII.

GRegorius Tarracinenſis Epiſcopus parvulus & ipſe in Caſino oblatus, memoria tenax, ingenio vivax, tantæ fuit gravitis, ſuavitatis, ac eloquentiæ, ut à nonnullis Columna Eccleſiæ diceretur. Scripſit paſſionem Sanctorum Caſti & Caſſii: Paſſionem S. Virginis Reſtitutæ: vitam S. Confeſſoris Chriſti Gerardi: Homiliam de Aſſumptione Sanctiſſimæ Dei Genitricis Mariæ: Cantus Sanctorum Caſti & Caſſii; hymnos eorum: Verſus de tranſitu peregrinorum ad ſepulchrum Domini, & captione Hieroſolymitanæ urbis rogatu Berardi Valvenſis pulcherrimos fecit. Hiſtoriam Jonæ: Verſus de Dedicationibus Eccleſiarum feſtivitateque Paſchali: De Sancto Andrea. Homilias de totius anni feſtivitatibus. Fuit autem temporibus Alexii, Henrici, ac Joannis Imperatorum: ſepultus vero eſt apud Pipernenſem Eccleſiam.

ANNO-

ANNOTATIO.

Eccleſiæ Tarracinenſi Præpoſitus elegitur à Paſchali Papa II. in qvam poſtea noſter Gregorius eximia admodum doctrina refertus, omniqve ſcientia exornatus, virtutum ſemina inſeruit, vitiorum elementa eraſit optimis præceptis moribusqve ſubditos præcipuè imbuens, & qvo deniqve radii ſolis, *Meliorem nullum illuxere alterum*, ut ex ejus operibus, qvæ M.M.S.S. paſſim in multorum manibus verſantur, dignoſcitur. Interfuit concilio Vaſtellenſi anno 1106. Idem Bullam qvandam ſubſcripſit Piſanæ Eccleſiæ indultam an. 1126. Ipſum iterum commemorat noſter Petrus in auctario chron. Caſin. lib. 4. cap. 42.

Acta Sanctorum Caſti & Caſſii, qvi Epiſcopi habentur, & coluntur à Soranis, Scripta fuiſſe à noſtro Gregorio, dum monaſticum habitum gerebat, teſtatur Card. Baron. in Martyrolog. Roman. ad diem primam Julii. Acta verò S. Reſtitutæ Virginis, & Martyr. Romanæ, cujus feſtum pariter Soræ celebratur ſub die 27. Maji, pariter à Gregorio conſcripta, ſummatim in catalogo Sanctorum Ferrarii leguntur.

In Bibliotheca Caſinenſi extat Codex M.S. ſignatus 300. in qvo deſcribitur hiſtoria de via Hieroſolymis qvaliter recuperata ſit, qvaliterqve etiam Antiochia, & eadem Hieruſalem ab invaſione Gentilium per fideles Chriſti liberatæ fuerint, incipit: *Tempore quo Alexius Imperii Conſtantinopolitani regebat habenas, quo & Beata recordationis Urbanus Papa II. Romana Sedis Pontificium adminiſtrabat, fuit quidam eremi accola in Galliarum regione Petrus nomine, &c.* Perducit hiſtoriam usqve ad Regnum Balduini. Putant nonnulli, prædictam hiſtoriam eſſe Gregorii, qvi rogatu Berardi Valvenſis, etiam verſus de tranſitu peregrinorum ad ſepulchrum Domini, & captione Hieroſolym. Urbis ediderat.

Notandum, noſtrum Gregorium longè diverſum eſſe ab altero Gregorio pariter Caſinẽſi, & Epiſcopo Sinueſſano, de qvo in ſeqventi: unde nonnulli ex ejusdem pariter nominis nuncupatione decepti ex duobus unum faciunt: dum opuſcula, qvæ literis conſignavit noſter Gregorius, ſeqventi Gregorio attribuunt; ſed lapſus utiqve talis primo condonandus eſt Poſſevino in Apparat. in verb. Gregorius, deinde vero iis, qvi de Scriptoribus poſt Poſſevinum conſcripſerunt.

CAPUT XXXIII.

Gregorius Sinueſſanus Epiſcopus, & Caſinenſis Monachus, magnus ingenio, præclarus eloquentia. De captione Caſinenſis Cœnobii verſus deſcripſit mirificos, in quibus introduxit B. Benedictum ad Monachos Caſinenſes loquentem. Compoſuit & multa alia, quæ in noſtras manus minimè venerunt. Fuit vero ſupradictis Imperatoribus: ſepultus eſt in Epiſcopatu ſuo.

ANNOTATIO.

Hic fuit Epiſcopus Sinueſſanus, ſic legendum putamus, non Limeſſanus, ut perperam in aliqvibus Cod. M.S.S. ſcriptum notavimus. Floruit anno Domin. 1120. circiter; vir in ſacris literis doctus, ac poëticæ artis diſertiſſimus: ejus opuſcula M. S. in Caſin. Biblioth. aſſervantur.

CAPUT XXXIV.

Bruno Signienſis Epiſcopus, & Caſinenſis Abbas, inſigniſſimus, & ſplendiſſimus Eccleſiæ defenſor, & Doctor, inter multa & præclara ingenii ſui monumenta ſcripſit rogatu Signienſium Cononicorum expoſitionem ſuper Pſalterium, ſuper Geneſim, ſuper Exodum, ſuper Leviticum, ſuper Numerum, ſuper Deutronomium, ſuper Cantica Canticorum, ſuper Judicum. Fecit & ſermones hos; de laudibus Eccleſiæ in Dedicatione templi, de Paradiſo, de Arca Noæ, de Tabernaculo Fœderis, de Templo Salomonis; & de muliere; per quam Eccleſia ſignificatur. De Civitate ſancta Hieruſalem, de Baſilicis quæ ab Epiſcopis dedicantur. Item de Evangeliis: de ornamentis Eccleſiæ, de Fide, de Spe, de Charitate, de quatuor virtutibus, de humilitate, de miſericordia, de pace, de patientia, de caſtitate, de obedientia, de abſtinentia: Ubi Eccleſia ornatur, de novo mundo, de Cœlis novis, de nubibus, de montibus novis, de arboribus novis, de poteſtatibus novis, de mari & piſcatoribus novis, de avibus novis, de fluminibus novis, de animalibus novis: De feſtivitatibus feſtivitatum id eſt, de Sancta Trinitate ſermones tres; de Nativitate Domini, de Circumciſione, de Epiphania, de octava Epiphaniæ, de Palmis, de Cœna Dni, de Paſcha, de Aſcenſione Dni. de Pentecoſte, de Nativitate S. Mariæ, de Annunciatione, de Purificatione, de Aſſumptione ejus, de Virginibus ſermones tres, de Martyribus ſermones tres, de Martyribus ſermones ſeptem: homiliam in feſtivitatibus Confeſſorum,

rum, aliam in feſtivitate Sancti Benedicti, cum ſermonibus duobus de Pontificibus; quatuor de S. Angelo: de Apoſtolis homilias quinque, de pluribus martyribus tres, de uno martyre duas, de dedicatione Eccleſiæ, in Adventu Domini, Dominica ſecunda de Adventu, Dominica tertia, de Annunciatione Beatæ Mariæ homilias duas: de Dominica quarta de Adventu: In Vigilia Nativitatis Domini, in die homilias tres. in Sancti Stephani, in Sancti Joannis Evangeliſtæ, in feſtivitate Innocentium. Dominica prima poſt Natalem Domini, in octava Domini, in Epiphania: Dominica prima poſt Epiphaniam, Dominica tertia, quarta & quinta. In Purificatione Sanctæ Mariæ, in Septugeſima, in Sexageſima, in Quinquageſima, in cinere & cilicio. Feria ſexta, & Sabbatho in capite Quadrageſimæ usq; in cœnam Domini homilias quadraginta. In cœna Domini, Sabbatho Sancto, in feſtivitate Paſchali, in feria ſecunda, tertia, quarta, quinta, & ſexta, & Sabbatho, in octavis Paſchalibus, in Dominica prima, ſecunda, tertia, & quarta poſt octavas Paſchæ, in proceſſione majori; in feſtivitate Apoſtolorum Philippi & Jacobi, in Inventione Sanctæ Crucis, in Sancto Angelo, in Aſcenſione Domini, in Dominica prima poſt Aſcenſionem Domini, in Pentecoſte, Dominica prima poſt gvam Pentecoſten. Dominica 2da, tertia, & 4ta. In S. Joannis Baptiſtæ, in vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli, & in die eorum, in Dominica prima poſt Natalem Apoſtolorum cum homiliis viginti quatuor. In S. Laurentio, in Aſſumptione S. Mariæ. S. Matthæi, vigilia S. Andreæ, & in die ejusdem: ſermonem de ſancta Scholaſtica; ſermonem de translatione S. Stephani è Civitate Conſtantinopolitana ad Arcem Romanam: verſus in laudem Sanctæ Mariæ; homiliam in decollatione Sancti Joannis Baptiſtæ, in Nativitate Sanctæ Mariæ. Fuit autem temporibus ſupradictorum Imperatorum. Sepultus eſt in Epiſcopatu ſuo apud Civitatem Signinam.

ANNOTATIO.

SAnctus Bruno Aſte natus eſt ex familia Soleria nobiliſſima, à Gregorio Septimo Epiſcopus Signinus creatur, in virtutum, ac doctrinæ præmium, qvod Berengarium impiè de Sacramento Altaris ſentientem in publico Romano Concilio diſputando profligaſſet: deinde deſiderio vitæ contemplatricis tactus abdicato onere Epiſcopali Monachum Caſinenſem profeſſus eſt anno 1104. ubi poſtea omnium monachorum ſuffragio Abbas Caſinas electus anno 1107. idibus Novembris ibiqve præfuit annis tribus & menſibus 10. qvibus exactis, ad Eccleſiam Signinam, qvam perinuitus acceperat, rediit, Pontificis reverentia victus. Nos verò ne tanti Doctoris laudes culpa deteramus ingenii, calamiqve parum felicis, illum aliis mittimus laudandum. Opuſcula Brunoni duobus diſtincta tomis in lucem prodierunt anno 1651. Venetiis ſtudio & opera D. Mauri Marcheſii Caſinenſis Decani ſcholiisqve etiam illuſtrata: & licet non omnes lucubrationes, qvæ in noſtri Petri elencho deſcriptæ ſunt, inibi legantur; multæ tamen, qvas Petrus præteriit, ibi habentur: nonnullæ verò M.S.S. extant Taurini in nobiliſſima ac celeberrima Bibliotheca Sereniſſimi Sabaudiæ Ducis præſertim verò Commentarius in cuncta qvatuor Evangelia, uti etiam aliqva in Bibliothec: Illuſtriſſimi D. Caroli de Montchal Archiepiſcopi Toloſani, ſcribit Philippus Labbeus in nova Biblioth. M. S. S. librorum pag. 199. Forſan tempus, qvod publica abſcondit, & occulta manifeſtat, Dei miſeratione orbem, tantis ditabit continuo theſauris. Conſule auctuarium de ſcript. Eccleſ. Auberti Miræi in Brunone, ac Vir. Clar. Theophilum Raynaudum Societatis Jeſu, de malis ac bonis libris partit. 1. erot. 10. in Euſebio Emiſſeno, & in Brunone Chartuſ. fol. 131. & 138. E valle miſeriarum in montes æternitatis aſcendit Bruno, anno 1125. 15. Kal. Auguſti, cum multis tam in vita, qvàm in morte claruiſſet miraculis, relatus poſtea inter Sanctos à Lucio III. ut videre eſt in ſubjecta inſcriptione marmorea, qvæ in Signina Cathedrali ſpectatur. *Memoria æterna, Beati Brunonis, quem Lucius III. Pontif. Max. Card. & Epiſcop. conventus Signiæ in Eccleſia Beatæ Mariæ, ubi defunctum corpus quieſcebat, inter Sanctos juſſit adſcribi anno ab ejus abſceſſu 58. S. P. Q. S.* Meminit Martyrolog. Rom. ſub die 18. Julii: plura de eo noſter Petrus in auctario chron. Caſin. lib. 4. cap. 33. Vide etiam apparatum ad præfata edita opuſcula Sancti Brunonis.

CAPUT XXXV.

JOhannes Medicus, ſupradicti Conſtantini Africani diſcipulus, & Caſinenſis Monachus, vir in phyſica arte diſertiſſimus: poſt Conſtantini ſui magiſtri tranſitum

ſitum aphoriſmum edidit Phyſicis ſatis neceſſarium. Fuit autem ſupradictis Imperat. Obiit autem apud Neapolim, ubi omnes libros Conſtantini ſui magiſtri reliquit. *Claruit anno Domini* 1072.

CAPUT XXXVI.

PAulus è Liguria Romanorum provincia ortus, & ab ipſa infantia occulto Dei judicio lumine privatus, & ob hanc rem literis, & philoſophicis ſtudiis ignarus, tantum usqve in hodiernum diem de ſe miraculum præbuit, ut ab omnibus alter Didymus appelletur. Hic poſtquam ſcripſit alterationem Romanorum, & Græcorum, quæ facta eſt in Civitate Conſtantinopolitana, ſub Oderiſio Abbate, Caſinenſe Cœnobium adiit temperibus Paſchalis II. Papæ & Alexii Imperatoris. Super Eſaiam, ſuper Hieremiam, & ſuper reliquos Prophetas: ſuper Pſalterium, ſuper Matthæum, ſuper Marcum, ſuper Lucam, ſuper Joannem ſuper epiſtolas Pauli, ſuper Apocalypſim. Non ſolum autem Grammaticam verum & reliquas artes auditu tantum pleniſſime cordetenus didicit. Scripſit etiam vitam S. Ebizzonis Monachi Caſinenſis, qui Hilarioni ſimilis fuit. Extant & alia ejus librorum volumina quæ in noſtras manus nondum venerunt. Obiit autem apud Tiburtinam Civitatem.

ANNOTATIO.

ULtimis Henrici III. ac primis Henrici IV. temporibus ſcilicet anno 1100. Claruit Paulus Genuenſis, ab eodemqve noſtro Petro in auctario hiſt. Caſin. lib. 3. cap. 47. Paulus Grammaticus etiam vocitatus; qvi & ſi oculorum lumine eſſet orbatus, tanto tamen ingenii acumine fuit excultus, tantaqve perſpicuitate cæterorum ſenſuum extitit decoratus, ut ab omnibus venerari promeruerit, deqve illo verè poterat dici, *Dominus illuminat cæcos.*

Sanctus Ebizo ſeu Gebizo, cujus vitam deſcripſit noſter Paulus, Colonia oriundus fuit, & Monachus Caſinenſ. ſub Deſiderio Abbate; inter præclara ejus geſta refertur, qvod animam Adonis amici, qvam dæmones ad ſupplicium trahebant, precibus liberaverit: notavit id etiam noſter Petrus lib. M. S. de ortu, & vit. Juſtor. Caſin. cap. 51. & in auctario hiſtor. Caſin. lib. 3. cap. 47. Vide Hugonem Menardum in Martyrolog. Bened. ad diem 20. Octobris ac lib. 1. Dialog. Victoris Papæ III. pag. 20. Cætera opuſcula, tempora nobis ut credimus, inviderunt; ſed qvid tum; cum hiſce temporibus inveniantur viri, qvi pro eruendis antiqvitatum prophanarum qvisqviliis non ſolum in viſcera terræ penetrant, verum etiam viſcera opum profundunt, theſauros verò inviſos ſacrorum monumentorum, qvæ animos beant: ita nauſeant, ut obulo potius parcere velint, qvam haſce literarias exqvirere divitias.

CAPUT XXXVII.

BErnardus Caſinenſis Monachus liberalibus ſtudiis optimè eruditus deſcripſit miracula S. Confeſſoris Amici Chriſti Caſinenſis Monachi: fecit & alia multa, quæ recenſere ſuperfluum duximus. Obiit autem noſtro penè ſub tempore.

ANNOTATIO.

VIta Sancti Amici Confeſſoris, qvam Bernardus ſcripſit, inter noſtra ſacrorum monumenta M. S. hactenus inedita ſervatur, incipit: *Beatus Amicus genere nobili ortus in finibus Comitatus Camerini, &c.* Locus, in qvo natus, Arabona in Piceno (nomen eſt Abbatiæ) apud Montem Melonem, nunc [illegible]atur. Ejus meminit Sanctus Petrus Damiani, ut Baron. annotavit ad ann. 993. ubi Amicum canonizatum eſſe, absqve tamen ſolemni ritu Eccleſiæ ſcribit. Agitur dies feſtus die 3. Novembris, multisqve, clarus miraculis fuit. Vide qvæ obſervavit Lauretus in notis ad chron. Caſin. in calce libri tertii, & Arnoldus Wion in notis ad Martyrol. Bened. Claruit Bernardus anno Dom. 1120.

CAPUT XXXIIX.

JOannes Diaconus divina, & humana ſcriptura periſſimus fecit verſus in laudem Sanctæ Dei Genetricis & Virginis Mariæ, & alia quamplurima, quæ ad noſtros obtutus nondum venere.

ANNOTATIO.

DIverſus eſt noſter Joannes ab altero Joanne S. R. E. Diacono, qvi à Sigiberto in catal. cap. 106. laudatur & Anaſtaſio S. R. E. Bibliothecario familiaris fuit, qvi etiam ſub an-

num 874. Libros qvatuor de vita Sancti Gregorii Magni Papæ edidit, geſtáqve Clementis Papæ ſcripſit, qvæ M.S.S. habentur in Caſin. Bibliothec. Vide Voſſium de hiſtor. Latin. in Joanne Diacono; maléqve propterea non nulli opuſcula eorum confundunt inter ſe, dum ex duobus unum faciunt.

CAPUT XXXIX.

PEtrus Diaconus inſtitutor meus declamator inſignis, è Civitate Theanenſi, de qua oriundus erat, egrediens, Caſinum advenit, atque Oderiſio Abbate Monachus factus eſt. Scripſit præterea in eodem Cœnobio poſitus, ſermonem de Septuageſima: de Dedicatione Eccleſiæ: de Nativitate Domini: de Epiphania, & alios quamplurimos. *Claruit circa annum Domini* 1080.

CAPUT XL.

LAndenulphus Parvulus in Caſino ſub Deſiderio Abbate Beato Benedicto oblatus: ac in divinis ſcripturis pleniſſimè doctus, & in earum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus, de renovatione Caſinenſis Cœnobii, ſeu Archiſterii, ac regimine Deſiderii verſus mirificos fecit, quos idem Deſiderius Abbas in circuitu Capituli, & Clauſtri deſcribi præcipit. *Vivebat anno* 1060.

CAPUT XLI.

GUido Caſinenſis Presbyter, vir in humana eruditione clariſſimus, religione, & vita probatiſſimus, ſcripſit hiſtoriam Henrici Imperatoris, viſionem Alberici Monachi Caſinenſis; verſus de fortuna ejuſdem ..... præterea quæ in hiſtoria Caſinenſi deerant, à temporibus ſcilicet Oderiſii primi usque ad hunc diem, adjunxit.

ANNOTATIO.

VIvebat Guido tempore Girardi Abbatis Caſinenſis anno Domini 1111. inter elegantiſſimos ſcriptores ſua tempeſtate præcipuus. Viſio Alberici, de qva ſupra in Alberico Diacon. Cardin. penes nos extat M.S. tali lemmate: *Quia nonnulli veritatem mendacio obumbrare conſueverunt.* Summatim verò deſcripta à noſtro Petro legitur in chron. Caſin. lib. 4. cap. 68. edit. Venetæ his verbis: *Hujus tempore* (id eſt Girardi Abbatis qvi ſedit ab anno 1111. usqve ad 1123.) *in Campania provincia inſigne miraculum & antiquis per omnia ſimile contigit. Namque in caſtro Sanctorum ſeptem Fratrum, Albericus quidam nobilis puer cum decimum ageret ætatis annum, morbo correptus ad extrema perductus eſt. Quo tempore diebus novem, & totidem noctibus immobilis ac ſine ſenſu quaſi mortuus jacuit: hoc autem intervallo à Beato Petro Apoſtolo; duobusque Angelis per loca pœnarum deductus ad infernale barathrum devenit. Demum ad Paradiſi amœna delatus, vidit Sanctorum manſiones, atque in Cœlum ſublevatus aëreum, & à Beato Petro Apoſtolo ſufficienter edoctus de veteri teſtamento, de peccatorum pœnis, gloriáque Sanctorum: vidit arcana quædam, quæ loqui prohibitus eſt: ſicque per ſeptuaginta duas provincias ab eodem Apoſtolo deductus, vitæ redditus eſt. Hujus viſionem, qui cupit agnoſcere, à Guidone hujus Monaſterii Monacho deſcriptam, legat. Nos eam, quia per ora omnium vertitur, hic ſcribere omiſimus. Ex hinc Albericus ipſe, relictis ſeculi pompis Caſinenſe Cœnobium petiit, atque à Patre Girardo gratiſſimo affectu ſuſceptus, accepto ſanctæ converſationis habitu, Chriſto Regi militiam profeſſus. Tanta verò* (hodiéque) *abſtinentia, tanta pollet gravitate morum, ut & peccatorum inſpexiſſe pœnas, & Sanctorum gloriam vidiſſe nemo, qui dubitet. Nam ex illo tempore neque carnes aliquando guſtavit, neque vinum bibit: nudisque ſemper inceſſit pedibus: atque in hac afflictione corporis, cordisque contritione, & humilitate nunc usque* (anno 1115.) *in Caſinenſi hoc monaſterio permanet, ut multa illa, quæ alios lateant, vel metuenda, vel deſideranda vidiſſe, etiam ſi lingua taceat, vita loquatur.* Huc usqve Petrus. Hiſtoria Henrici, neſcio qvo infortunio nondum lucem viderit, dum hi, qvi de rebus Henrici IV. & V. conſcripſerunt, de Guidone ſilentium altum habuerunt.

CAPUT XLII.

ROboas Diaconus, parvulus in Caſino à Girardo Abbate ſuſceptus, ſcripſit rogatu, quorundam amicorum ſuorum ſermones, de totius anni feſtivitatibus, ac vitam S. Confeſſoris Chriſti Leonardi. *Claruit Roboas, ſive Noboas anno* 1120.

CAPUT XLIII.

PEtrus Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus, & Caſinenſis Monachus, parvulus & ipſe in Caſino ſuſceptus, rogatu Petri Diaconi, ac Bibliothecarii, paſſionem Beati Marci verſibus adornavit.

ANNO-

ANNOTATIO.

PEtrus S.R.E. Subdiaconus Cardinalis appellatur ab Arnoldo Wione lib. 2. cap. 9. Lign. vit. à qvo autem Pontifice promotus, ignoratur, verum ab Arnoldo perperam nuncupatur S. R. E. Subdiaconus Cardinalis, cum in tabulis Eccleſiaſticis, Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi Cardinales in Eccleſia Romana tantummodo legantur. Vivebat anno Domini 1120.

CAPUT XLIV.

RAynaldus Caſinenſis Subdiaconus parvulus Beato Benedicto oblatus, vir valde eruditus, & verſificandi ſcientia antiquis per omnia comparandus, ſcripſit ad Petrum Diaconum, ac Bibliothecarium Sanctiſſimi Severi Caſinatis Epiſcopi in laudem verſus: Verſus quoque de vita B. Benedicti, ac B. Mauri. Hymnos in laudem Sancti Confeſſoris Chriſti, atque Pontificis Severi.

ANNOTATIO.

HYmni excuſi ſunt in Breviariis Caſinenſibus anno 1568. & 1572. Vide qvæ de Raynaldo notarunt Arnoldus libro 2. cap. 9. Lign. vitæ. Voſſius de hiſtor. Latin. lib. 3. cap. 7. pag. 713. & Camill. Peregr. hiſtor. Princip. Langobard. in ſerie Abbatum Caſin. in Raynaldo.

Ex Supplemento Petri Diaconi de Viris Illuſtribus.

CAPUT XLV.

GElaſius Sedis Apoſtolicæ Pontifex, parvulus in Caſino ſub Deſiderio Abbate B. Benedicto oblatus, & ab Alberico Philoſopho edoctus. Scripſit in eodam Cœnobio poſitus, paſſionem Sancti Eraſmi, Sanctæque Anatoliæ: paſſionem quoque Cæſarii verſibus adornavit. Factus dehinc S.R.E. Cancellarius deſcripſit Regiſtrum paſchalis papæ II. demum verò in Apoſtolica Sede pontifex factus. Henricum Imperatorem propter inveſtituram Eccleſiarum excommunicavit. atque pro ordinandis Eccleſiaſticis negotiis Galliam ingreſſus, apud Cluniacenſe Cœnobium obiit.

ANNOTATIO.

ANtea Joannes Cajetanus, natione Campanus, Creſcentii filius, nobili genere ortus, ex S. R. E. Subdiacono, & præſignatore Urbani II. Diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ in Coſmedin, & S. R. E. Cancellarius, ac Biblioth. Paſchali Papæ II. gratiſſimus extitit cujus ſenectutis baculus vocabatur; demum Pontifex ſub Gelaſii II. nomine creatur ann. 1118. die 22. Jan. Juſtitiæ pater acclamatus. Poſt annum, & dies aliquot Pontificatûs agens Matiſcone in plevreſim incidit, juſſitqve ſe lectica ferri in Cluniacenſe Cœnobium, ubi mortem oppetiit 4. Kalend. Febr. anno 1119. meritis inclytus, ac ſanctitate inſignis: ſtrato humi corpore cinere ac cilicio cooperto, poſtea ſepulto in monumento marmoreo opere Tuſco, & lapide candido, cui Petrus Pictavienſis cognomento Venerabilis Abbas Cluniacenſis, ac coætaneus noſtri Gelaſii ſequens epitaphium poſuit.

Vir gravis & ſapiens, actu, verboque Joannes,
Cum prius ex Monacho, pro multa ſtrennitate
Archilevita foret, & Cancellarius Urbis,
Præſule Paſchali meritis ad ſydera rapto,
Promeruit tandem ſacram conſcendere ſedem,
Dignus poſt primum Gelaſius eſſe ſecundus.
Sed, quia Rege fuit non præcipiente levatus,
Horrendum fremuit Princeps: Et filia dulcis,
More ſuo, profugum ſuſcepit Gallia Patrem.
Si licuiſſet ei (pro certo crede) ſub ipſo
Virtus, & pietas, & honeſtas creſceret omnis,
Et pax Eccleſiæ toto floreret in Orbe.
Nam rapuit mors atra virum, cum Pontificatus
Vix ageret Primum Paſtor Venerabilis annum;
Bina dies jam reſtabat, cum Cluniacenſi
Dormiit in proprio Romani Juris Aſylo.
Hic igitur poſitus dilectos inter alumnos,
Cum Patribus ſanctis requieſcit, & optat ut orbis
Conditor, & Judex veniat quandoque potenter,
Et cineres lapſos in priſtina membra reformet.
Felix inde nimis ſemper Cluniace manebis,
Quod Pater Orbis Apoſtolicus ſummusque Sacerdos
Eccleſiæ, matriſque tuæ ſpecialis, apud te
Tranſiit ad ſuperos, in te requieſcit humatus.
Nec minus hic etiam felicem credimus illum,
Cui dedit ipſe pius magno pro munere Chriſtus
Ut Monachi Monachum Patrem quoque pignora cara
Jugiter aſpicerent lachrymisque rigando ſepulchrum,
Sacris in precibus ſpecialem ſemper haberent.

De laudibus Glaſii hæc notavit Cardin. Baronius, anno 1119. *Poſt Martyres, qui fuſo ſanguine martyrium conſummarunt, haud facile inter Romanos Pontifices aliquem quis invenerit, qui breviori vitæ tempore majora ſit paſſus: ob idque præclariori corona donandus, atque celebrioribus fuerit præconiis celebrandus.* Gelaſium Sanctum Joan-

Digitized by Google

Joannettus nuncupat, virum ſanctiſſimum Genebrardus: Abbas Urſpergenſis virum prudentem, venerandum, Apoſtolicæ Sedi ſemper irreprehenſibiliter collaborantem. Vide Gelaſii vitam à Pandulpho Piſano ejus ſynchrono conſcriptam, ſtudio & opera Conſtantini Cajetani editam: Matyrolog. Gallicanum ad diem 29. Januar. Martyrolog. Wionis ad dictam diem, Sigonium de Regno Italiæ libro 10. & Hugonem Menardum in not. ad Mart. Bened. ſub die 27. Jan. quià calumniis Orderici Vitalis Cœnobii Uticenſis, ſeu ſancti Ebrulfi Monachi libro 12. circa initium hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Normannorum Theopompino ſcriptionis genere exaratæ, Gelaſium ſanctiſſimum vindicat.

Paſſio Pancti Eraſmi Epiſcopi & Martyr. typis excuſa eſt Romæ 1639. ſtudio & opera præfati Cajetani. Actorum SS. Anatoliæ ac Cæſarii rhythmicè à Gelaſio literis conſignatorum meminit Baron. in Martyrol. ad 9. Julii, quæ temporum injuria intercidiſſe exiſtimamus.

Ex epiſtolis, quas ſcripſit, quinque refert Binius tom. 7. Concil. Vide Baron. tom. 12. annal. anno 1118. & 11[illegible]. Regeſtum Paſchalis II. Papæ ejus prædeceſſoris compoſuit, quod non extat, niſi M.S.

CAPUT XLVI.

JOannes Tiburtinus à Girardo Abb. in Caſino ſuſceptus, ſcripſit ſermone ſimplici ſermones de totius anni feſtivitatibus, fecit & alia nonnulla, quæ in noſtram notitiam non venerunt. Obiit autem temporibus Lotharii Imperatoris. *Claruit anno Domini 1120.*

CAPUT XLVII.

PEtrus Diaconus Caſinenſis Chartularius, ac Bibliothecarius, quinquennis ſub Girardo Abbate Beato Benedicto oblatus à Patre Ægidio natione Romano, atque ſub eodem Abbate per octo fermè annos eruditus eſt. Anno verò Incarnationis Dominicæ 1128. ætatis autem ejus 21. cum Oderiſius Girardi Abbatis ſucceſſor Abbatiam reliquiſſet, ad exilium æmulorum ſuorum faciente invidia, directus eſt. In ipſo autem dum eſſet exilio, rogatus ab Adenulpho ejuſdem Urbis Comite, deſcripſit ad Oderiſium Abbatem paſſionem Beati Marci, & Sociorum ejus: vitam egregii Confeſſoris Falconis: vitam Sancti Placidi diſcipuli Sancti Benedicti. Vitam Sancti Apollinaris Abbatis: vitam Sanctorum Guinizonis, & Januarii: Rhythmum de noviſſimis diebus, in quo juxta literam videtur ſeqvutus eſſe Apoſtolum Joannem, cum idem Petrus ſciret juxta qvod ibidem ſcriptum eſt, finitum pro infinito. Deſtructionem & reſtaurationem Atinæ Urbis. In Beati Marci adjunxit hiſtoriam. Scripſit etiam ſermones hos. De feſtiſitate B. Marci ſermones octo, ſermonem in vigiliam ejus. De vigilia SS. Nicandri, & Marciani. Sermonem de cœna Domini. Duos in Paraſceve, in Sabbatho ſancto; Homiliam de Sancto Benedicto. In Paſcha, in Aſcenſione, in octava Sancti Benedicti, in Pentecoſte, in feſtivitate ſancti Joannis Baptiſtæ, de Sancto Petro & Paulo, de ſancto Laurentio: in vigilia ſanctæ Mariæ. Librum Illuſtrium virorum Cœnobii Caſinenſis, miracula Caſinenſ. Monachorum, quæ ſcripta adhuc minimè erant, deſcripſit. Hiſtoriam de everſione, ſeu reſtauratione Cœnobii Beati Mauri ex juſſione Abbatis Senioretti emendavit, in qua & prologum ſcripſit. Fecit & prologum in libro privilegiorum ex rogatu Raynaldi Subdiaconi Caſinenſis. De S. Nicandro ſermonem. De translatione S. Stephani Protomart. à Civitate Conſtantinopolitana ad Urbem Romam. De ortu & vita Juſtorum Cœnobii Caſin. In feſtivitate omnium Sanctorum. De Nativitate Domini ſermones duos. De ſancto Stephano. Chronica Cœnobii Caſin. à renovatione Eccleſiæ Beati Martini à Deſiderio facta, usque ad hunc diem. Aſtronomiam ex veteribus libris collegit; Solinum de miraculis breviavit. De generibus lapidum pretioſorum librum exaravit. Expoſitionem Regulæ in quatuor libros diviſit. Scholia in veteri teſtamento. Epiſtolas duas ad Lotharium Imperatorem. Ad Richizam Imperatricem. Librum notarum ex parvo ampliorem fecit. Vitruvium de Architectura Mundi abbreviavit. Librum Heve * Regis Arabum de lapidibus tranſtulit. Hymnum de ſancta Chriſtina. Vitam ſancti Conſtantii Epiſcopi. Epiſtolam ad Conradum Imperatorem. Viſionem Alberici Monachi Caſin. corruptam emendavit. Scripſit & vitam ſancti Severi Epiſcopi, & Confeſſ. ex rogatu Raynaldi Subdiaconi Caſin. De ſancto Nicandro, & Marciano ſermonem de translatione, & chronicam Conſulum, Dictatorum, & Imperatorum compoſuit. Translationem Beati Marci in Civitate Atina, & ejus miracula exaravit. Cantus Beati Marci compoſuit, & ſanctorum Nicandri, & Marciani. Obiit autem in Caſino & ibi ſepultus eſt.

Explicit liber de Viris Illuſtribus Caſin.

ANNOTATIO.

PEtrus Caſinenſis Diaconus, Chartularius, Scriniarius, ac Bibliothecarius Caſinenſis, qui hunc de Viris Illuſtribus Caſinenſibus librum literis conſignavit, ex Patre Ægidio natione

* Evacis.

tione

tione Romano, Gregorii, Romanorum Patritii, & Conſulis Filio, ex Comitibus Tuſculanis, vir fuit in ſacris, humanisqve literis taliter eruditus, ut inter elegantiſſimos ſcriptores ſua tempeſtate præcipuus ſit habitus; Exceſſit è vivis poſt annum 1140. innumeros penè fœtus ſui ingenii ad Reipubl. literariæ commodum relinqvens, qvorum ob temporis injuriam hominumqve negligentiam nonnulli collapſi, ac diſperſi ſunt, eorum tamen indicem ipſemet Petrus lib. 4. chron. Caſinenſ. cap. 68. edit. Venet. pertexuit; *Vah! quam multa tempus atrox falce metit.* Nil aliud typis cuſum modò legitur ſupplementum ad 3. lib. chron. Caſin. Leonis Oſt. totus liber 4. eidem chron. attextus: exorſus noſter Petrus, ubi Leo deſierat, ab anno ſcilicet 1086. proſecutus usqve ad annum 1138. Et inſuper liber de notis literarum more Romano ad Conradum Imperatorem editus Venet. annò 1525. ſtudio Nicolai Erythrei, noviſſimè verò Hanoviæ unà cum auctoribus antiqvis Grammaticæ Latinæ opera Heliæ Putſchii. Nonnullæ lucubrationes, qvæ prælo hactenus non ſunt traditæ, in noſtro ſacrorum penario m. ſſ. aſſervantur, qvas commemorare hic non diffugimus, & ſunt:

De ortu & vita Juſtorum Caſinenſium, incipit: *Benedictus ſignifer.*

Scholia in diverſas ſententias: *Veni Verbum Dei.*

Scholia in qvæſtiones veteris teſtamenti. *Mos eſt ſanctæ Scripturæ tempora mutare.*

Exhortatorium ad Monachos, in qvo oſtendit, qvid cuſtodire, qvid cavere debeant, & de ſeptem vitiis & virtutibus. De Patriarchis: de Rege Ozia, & de Moyſe: *Omnibus, qui ſecundum Sancti Benedicti Regulam.*

Rhythmus de noviſſimis diebus. *Anno Chriſti paſſionis finitq milleſimo Satanas Averni Princeps ſolvetur à vinculis.*

Altercatio pro Cœnobio Caſinenſi. *Igitur dum in conſpectu Imperatoris Lotharii.*

Catalogus Regum, Conſulum, Dictatorum, Tribunorum, Patriciorum, ac Imperatorum gentis Trojanæ. *Saturnus Uranius.*

Epiſtola ad Lotharium Imperatorem Abbatis Caſinenſis nomine Guibaldi miſſa. *Poſt innumeras ſollicitudines.*

Epiſtola ſecunda ad eundem Imperatorem. *In variis, multiplicibus, ac diverſis tribulationibus conſtitutus.*

Epiſtola conſolatoria ad Richizam Romanam Imperatricem. *Multoties Imperatrix invicta.*

. Epiſtola conſolatoria ad Richizam Imperatricem de obitu Lotharii Tertii Imperatoris. *Licet nervus inciſus doleat.*

Epiſtola conſolatoria ad Conradum Imperatorem ſecundum de electione ſua. *Benedictio, & claritas, & ſapientia.*

Sermo in Cœna Domini. *Scripturus venerabilem Domini paſſionem.*

Sermo in Paraſceve. *Hodie quadrifida fabrica Orbis innovatur.*

Sermo in Sabbatho ſancto. *Sicut fuit Jonas in ventre ceti.*

Sermo in Reſurrect. Domini. *Reſultet hodie Cœlum.*

Sermo in Aſcenſione Domini. *Hodie terrenis cœleſtia ſociantur.*

Sermo in feſto Pentecoſtes. *Redemptoris noſtri feſtivum diem.*

Sermo in Nativitate ſancti Joannis Baptiſtæ. *Hodie evangelica tuba fulſit in Orbe.*

Sermo in Natali Apoſtolorum Petri & Pauli. *Sanctiſſimus, ac feliciſſimus dies.*

Sermo de ſancto Laurentio Martyr. *Divini muneris ſacratiſſimum hodie.*

Sermo in vigilia Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis. *Sacratiſſima, ac intemerata Genitricis.*

Sermo in feſtivitate omnium Sanctorum. *Hodie æterni Imperatoris claritas.*

Sermo in Nativitate Domini. *Hodie mundo ſalus redditur.*

Alter ſermo in Nativitate Domini. *Hodie nobis pax vera refulſit.*

Sermo ſingularis in octava S. Patris Benedicti, ubi de miraculorum abundantia. *Egregii, atque pretioſiſſimi Confeſſoris Benedicti.*

Vita S. Placidi diſcipuli S. Benedicti, ſive Regeſtum ejus compilatum à noſtro Petro circa annum 1130. ubi prolixæ narrationes variorum de vita, & martyrio S. Placidi, de oblationibus Tertulli, Juſtiniani Imperatoris, & Vitaliani Papæ habentur.

Vita S. Severi Epiſcopi Caſinenſis ad Signorettum Abbatem. *Quia veſtra injuſſus poteſtate.*

Vita ſancti Apollinaris Abbatis ad Raynaldum Caſinenſis Cœnobii Diaconum. *Nimium admiranda.*

Vita ſanctorum Guinizonis, & Januarii ad Richardum Monachum. *Guinizonis ortum, vitam, obitumque deſcripturus.*

Sermo in vigilia ſancti Marci Atinenſis Epiſcopi. *Vigilias pretioſiſſimi Martyris & Pontificis Marci.*

De ſanctis Atinatibus, ſcilicet Marco Epiſcopo, Nicandro & Marciano, eorumqve miraculis. *Domitiano Imperatore* Eccleſiam perſeqvente.

Sermo in eorundem Martyrum feſtivitate. *Sanctam venerandamque fratres chariſſimi.*

De B. Marco Atinenſi Epiſcopo ſeorſim à Nicandro & Marciano ſermones. Primus incipit: *Unius idem eſt initium, celebritas, & gaudium*, alter verò: *Maximus Prophetarum.*

Hæc ſupra memorata opuſcula, qvæ m. ſſ. ſervamus, communi orbis bono in lucem exitura ſperamus.

Exaravit inſuper noſter Petrus vitam ſancti Leonis Papæ ad Innocentium Papam ſecundum: librum etiam de locis ſanctis, ſive Itinerarium Terræ Sanctæ, continet ſeptem folia. Librum pariter, in qvo deſcripti ſunt

faſti conſulares,& ſeries Imperatorum, Pontificum, atque Abbatum Caſinenſium. Præterea expoſitionem in Regulam Sancti Benedicti, opus ſatis magnum; Cujus unicum fragmentum refertur à Viro Clar. Joanne Bona lib. de Harmonia Pſallentis Eccleſiæ cap. 12. §. 2. de Officio parvo Beatæ Virginis Mariæ pag. 244. Item Regeſtum pervetuſtum ſign. num. 86. characteribus Langobardis in membranis ſcriptum ex mandato Senioretti Abbatis, habens folia 259. in qvo continentur multa diplomata Monaſterio Caſinenſi à Romanis Pontificibus Imperatoribus, Regibus, Principibus conceſſa. Cuſtodiuntur ſupradicta opuſcula m. ſſ. in Caſinenſi Biblioth. ſcamno primo ad lævam ingredientibus.

De ſcriptis, laudibus, & vita noſtri Petri Diaconi, qvi diverſus eſt ab alio Petro Diacono pariter Caſinenſi, qvi vitam S. Athanaſii Neapolitani deſcripſit; agunt Leo Oſtienſ. hiſt. Caſin. Trithemius, Card. Baron. Poſſevinus in ſuo Apparatu, Arnoldus Wion. lib. Ligni vitæ. Camill. Peregr. in hiſtor. Princip. Langobard. pluribus in locis aliiqve qvamplures. Vide etiam dictum lib. de Harmonia Pſallentis Eccleſiæ in verbo Petrus, cui præfixa eſt rara, & exqviſita notitia multorum auctorum cum librorum cenſura.

SUPPLMENTUM VIRORUM ILLUSTRIUM MONASTERII CASINENSIS

Conflatum per Dominum Placidum Romanum Monachum, & Diaconum Caſinenſem.

CAPUT I.

RICHARDUS Caſinenſis Abbas & Cardinalis ſcripſit expoſitionem ſuper Regulam ſanctiſſimi Patris Noſtri Benedicti. Claruit anno Dom. 1256. & ſepultus eſt Caſini, cum ſediſſet annis ſeptem.

ANNOTATIO.

SEpulchrum marmoreum Richardi Hannibaldenſis de Molaria Domini Arcis Molariæ in Latio infra Montes Tuſcula nos, nobilis Romani, Diaconi Cardinalis S. Angeli hodie viſitur in Baſilica Lateranenſi, cum hac veteri inſcriptione. *Memoria Richardi Hannibaldenſis de Molaria S.R.E. Achidiaconi Cardinalis S. Angeli, qui à Gregorio Papa Nono creatus Romæ ann.* 1240. *Obiit Lugduni in Concilio generali ann. Domini* 1274. Extat in Biblioth. Caſinenſi præfata expoſitio ſuper Regulam S. Benedicti.

CAPUT II.

BErnardus Gallus Abbas Caſinenſis: Scripſit & ipſe ſuper Regulam Sancti Benedicti. Edidit quoque ſpeculum Monachorum. Fecit etiam regeſta duo, unum collationum beneficiorum, & officiorum: Alterum, omnium inquiſitionum jurium, & bonorum in Caſtris, & Villis Monaſterii Caſinenſis. Floruit anno 1272. Sepultus verò eſt in Caſino, cum ſediſſet annis viginti duobus.

ANNOTATIO.

BErnardus Ayglerius Gallus Monachus Cœnobii Saviniacenſis, diœceſis Lugdunenſis, Innocentii Papæ IV. extitit Capellanus, & anno 1256. Abbas Sancti Honorati Inſulæ Lirinenſis, deinde juſſu Urbani IV. anno 1263. electus Abbas Caſinenſis, poſt modum in cœtum Cardinalium adlectus ab eodem Urbano aſſerunt nonnulli, alii verò, qvod probabilius, à Clemente Papa IV. Vide notam Abb. Ughelli ad Ciac. in Clement. IV. Frizonem in Gallia Purpurata, & Arnoldum Wionem lib. 2. cap. 9. Lign. vitæ pag. 217. Hunc certè Carolus Primus Rex Franciæ illuſtri prudentiæ ac virtutis fama notiſſimum plurimi fecit, cumqve iter in Italiam ſuſciperet, eundem voluit & itineris comitem, & ſuorum participem, ac moderatorem conſiliorum. Qvanti etiam habuerit Urbanus Papa IV. noſtrum Bernardum, ex literis ejuſdem Urbani ad ipſum, cognoſcere eſt; ex pluribus unam refert eruditiſſimus Marcus Antonius Scipio in elog. Abbat. Caſinenſ. in Bernardo. Inter opuſcula, qvæ ſcripſit, ſolum extat typis cuſum Speculum Monachorum, in tres partes diviſum; Venetiis, & Coloniæ anno 1520. in 16. Liber ſuper Regulam Sancti Benedicti habetur m. ſſ. Caſini, & in Cœnobio Sancti Benedicti Mantuano: reliqvæ verò lucubrationes in Archivo Caſin. m. ſſ. reperiuntur. Obiit Bernardus Caſini pridie nonas Aprilis anno 1282. ibidemqve ſepultus.

Unum verò notandum eſt, qvod noſter Bernardus Ayglerius fuit à Diacono, & Panvino in Elencho Cardinalium prætermiſſus, nec inter purpuratos nominatus, eo qvod, ipſe putaverint Clementem Papam IV. nullum creaviſſe Cardinalem, ut aſſerit eruditiſſimus Petrus Coretinus in Chronologia Epiſco-

Epiſcoporum Viterbienſium, ideóqve in Sede vacante Clementis IV. Ciaconus decem & ſeptem Cardinales numeravit, ac propriis nominibus expreſſit non recenſito noſtro Ayglerio, cum re vera decem & octo fuerint, qvod colligit idem Coretinus ex qvodam diplomate aſſervato in Archivio Civitatis Viterbienſis, qvod tibi damus ex originali tranſcriptum ſingulari humanitate Vir. Clar. Dominici Magri Melitenſis, Canonici Viterbienſis Cathedralis, in qvo Henrico Cardinali Oſtienſi (qvi ſummam in jure Canonico edidit, qvamqve vulgo ob excellentiam Oſtienſem vocamus) conceditur facultas exeundi è Conclavi à cæteris Collegis, qvi præter dictum Henricum ſunt decem & ſeptem, ut clare habetur ex decem & ſeptem ſigillis ex cera rubra pendentibus cum Sanctorum imaginibus, temporum injuria conſumptis in infraſcripto diplomate. Ex his infert dictus Coretinus omnes in Conclavi fuiſſe decem & octo, inter qvos erat noſter Bernardus creatus unica promotione à Clemente Qvarto cum ſigillum Henrici non extitiſſe credendum ſit, qvi facultatem exeundi è Conclavi petebat, aſſenſum verò non præſtabat, pro cujus ſigno ſigillum in diplomate apponebatur. Ex tunc enim Conclavis uſus invaluit, qvi usqve ad hæc noſtra tempora perſeverat; nam antea Cardinales conveniebant ſummo mane in Cathedrali Eccleſia, ibiqve ſuffragia pro eligendo Summo Pontifice ferebant, qvibus peractis ad eorum domicilia revertebantur. Viterbienſes autem hortatu Sancti Bonaventuræ, qvi tunc ibi degebat, Duce Raynerio Gatto Civitatis portis obſeratis, & Cardinalibus ipſis in Epiſcopale Palatium propè Cathedralem conſtructum, adductis, omnes ibidem die Pentecoſtes incluſerunt: ſicqve Conclavis originem traxit, ut Panvinus etiam cum Ciaconio affirmat. Sed qvia pervicaces ac obſtinati nihilominus ad electionem ſe demonſtrabant, Raynerius Gattus tunc Civitatis Viterbienſis Capitaneus, ac Conclavis cuſtos, qviqve alimenta neceſſaria Patribus qvotidie ſubminiſtrabat, diſcooperta aula Palatii, ut legitur in præinſerto diplomate his verbis. *Datum Viterbii in Palatio diſcooperto*, Cardinales ad Pontificis electionem iniendam aëris injuria rerumqve penuria compulit, edoctus à Card. Joanne Anglo cognomento de Toleto, Monacho Ordin. Ciſterc. Epiſcopo Portuenſi, qvem aliqvi perperam de Franciogia nuncupant, qvi ad Sociorum diſcordiam exprobrandam Palatium ſupradictum, in qvo electio fieri debebat, tecto & lateribus nudandum, qvibusdam ſalibus facetis jactis, prædicabat; ut Papirius Maſſonius, Panvinus, Ughellus tom. 1. Ital. ſacr. in elencho Epiſcoporum Portuenſium in Joanne fol. 162. Odoricus Raynaldus ad Annum Domini 1271. num. 11. referunt, adeo ut perrupta animorum duritie prævio compromiſſo inter eos inito Thealdum de Vicecomitibus Placentinum Archidiaconum Leodienſem extra eorundem Patrum numerum, & tunc in Syria pro Chriſti fide commorantem die prima Septembris 1271. Pontificem creaverint ſub nomine Gregorii X. poſt longam duorum annorum, novem menſium, ac unius diei, Sedis vacationem.

Exemplum præfati diplomatis eſt hujusmodi.

NOs miſeratione divina Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardin. Infirmitati Venerabilis Fratris noſtri H. Oſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopi Fraterno compatientes affectu, vobis Alberto de Monte Bono Poteſtati, & Raynerio Gatto, qvi pro Capitaneo Viterbienſi te geris, & Communi Viterbienſi, tenore præſentium ſub debito fidelitatis, qvo nobis Eccleſiæ Romanæ tenemini, diſtrictè præcipiendo mandamus, qvatenus cum idem Epiſcopus juri, & voto ſibi competentibus in electione Romani Pontificis renunciaverit coram nobis qvantum ad præſentem vacationem duntaxat, volens, ut non obſtante ejus abſentia, ſine ipſo hac vice liberè procedamus ad providendum Romanæ Eccleſiæ de Paſtore ratam habiturus, & gratam electionem, ſeu proviſionem, qvam de Romano Pontifice absqve ipſo, & ejus reqviſitione duxerimus faciendam, ac inſtanter petierit vobis mandari, ut de Palatio, in qvo ſumus incluſi, ipſum permitteretis exire, eundem Epiſcopum de ipſo Palatio ſtatim egredi liberè permittatis, nec ipſum de cætero aliqvatenus detineatis invitum. Datum Viterbii in Palatio diſcooperto Epiſcopatus Viterbienſis 6. Idus Junii Anno Domini 1270. Apoſtolica Sede Vacante.

Loco † † † † † † † † † † † † † † † † † ſigillorum pendentium ex cera rubra numero decem & ſeptem.

CAPUT III.

IGnatius Florentinus, Monachus Monaſterii Florentiæ, & Abbas Caſinenſis, nobilitate inſignis, & in Divinis, & humanis ſcientiis apprimè eruditus. Scripſit ſermonem pulcherrimum in honorem Sanctiſſimi Benedicti eumque coram magno Monaſterii, & populi cœtu habuit, quando ſolemniter capta eſt poſſeſſio Monaſterii Caſinenſis, ſub Euſebio Mutinenſi ejusdem Cœnobii Abbate, Anno Domini 1505. Scripſit & carmen Sapphicum in honorem & laudem Sanctiſſimæ Trinitatis. Edidit quoque hymnos in honorem Sancti Berthari Martyris, & Abba-

Abbatis Caſinenſis. Claruit temporibus Leonis X. cujus dicebatur affinis. Sepultus verò eſt in Abbatia Civitatis Florentiæ, cum ſediſſet annos novem in hac Caſinenſi Abbatia.

ANNOTATIO.

DE Ignatio filio Manfredi ex nobiliſſima Sqvarcialuporum Familia oriundo, viro doctiſſimo, ac divini cultus zelantiſſimo, hæc ſcribit Michael Pocciantius in catalogo Scriptorum Florentinorum. *Ignatius Squarcialupus Monachus Benedictinus ejuſdem Congregationis Generalis Abb. ampliſſimus, vir vita ſanctitate, & bonarum literarum ſcientia clarus, atque poëta illuſtris, cujus ingenium omnibus jugiter admirandum extitit: elaboravit tàm metro, quàm proſa, opuſcula quædam, quibus memoriam ſui poſteritate commendavit, è quibus iſta feruntur.*

De Virginitate hymnus carminibus exametris.

Epiſtola Divi Benedicti ad Scholaſticam hetruſcis verſibus exarata. Orationes multis in locis ſuæ congregationis in ſolatium Patrum habita.

Rurſus hymni nonnulli, inter quos præcipuus extat ille in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis, quem Patres Caſinenſes ſuis in Eccleſiis concinunt: & quædam alia.

Mors eum ex humanis abſtulit Florentiæ 1520. *cujus oſſa in Abbatia Florentina conquieſcunt.*

Hæc de Ignatio Pocciantius. Præter memorata, conſcripſit etiam Ignatius, teſte Arnoldo Wion lib. 1. cap. 16. Ligni vitæ pag. 92. 30. infraſcripta opuſcula. De viſione Illuſtr. Principis Ferrandi Conſalvi compendium lib. 1. *Divinam Illuſtris Ferrandi.* De aggregatione Monaſteriorum Siciliæ ad Congregationem Caſinenſem ſermon. 1. *Superat vires moles.* Extabant his proximis Annis penes Abbatem Conſtantinum Cajetanum. Carmen Sapphicum in honorem Sanctiſſimæ Trinitatis, & de ſanctæ Berthario hymni habentur m. ſſ. in Biblioth. Caſinenſ. De eo agunt Arnoldus lib. 1. cap. 15. 16. lib. 5. cap. 8. Covaccius lib. 6. Petrus Recordatus dial. 4. pag. 457. Diplomata Leonis X. ſub datum Romæ Anno 1514. Anno II. ſui Pontific. Scipio in elog. Abbat. Caſinenſ. fol. 225.

CAPUT IV.

BEnedictus de Sancto Severino Monachus Caſinenſis, in Philoſophia & divinis Scripturis apprimè eruditus. Fuit temporibus Caroli V. & ſepultus eſt in Caſino. *Claruit anno Domini* 1520.

CAPUT V.

JUſtinus Hiſpanus Monachus profeſſus Monaſterii S. Juſtinæ, & hujus Cœnobii Abbas nonageſimus ſeptimus, vir in Philoſophia, & divinis ſcientiis doctiſſimus, ac hiſtoriæ amator. Fuit temporibus Caroli V. Imperatoris, ſepultùs eſt in Monaſterio S. Juſtinæ, cum ſediſſet Anno uno in hoc Cœnobio. *Claruit anno Domini* 1521.

CAPUT VI.

AUguſtinus Paduanus Monachus profeſſus Monaſterii S. Juſtinæ, & Abbas Caſinenſis nonageſimus nonus, vir in philoſophia, ac divinis ſcientiis doctiſſimus. Floruit temporibus ſupradicti Imperatoris. Obiit Brixiæ, & ſepultus eſt in Monaſterio Sancti Fauſtini, cum ſediſſet in Abbatia Caſinenſi Annis tribus.

ANNOTATIO.

ABbas Caſinenſis nonageſimus octavus, originem ducens ex familia Bonfiliorum, claruit Anno 1530. Vide elog. Marc. Ant. Scipionis pag. 225.

CAPUT VII.

INnocentius de Novaria, profeſſus Monachus Monaſterii Florentiæ, & hujus monaſterii Abbas centeſimus quartus, vir diſertus & valdè eruditus in divinis Scripturis: Verum in Philoſophia & Matheſi verſatiſſimus. Claruit temporibus Caroli V. & Maximiliani Imperatorum. Obiit Venetiis, & ſepultus eſt in Monaſterio S. Georgii, cum ſediſſet in hoc Monaſterio annis tribus.

ANNOTATIO.

INnocentius filius Nicolai Novarienſis, linguis Græcis, Hebraicis, Chaldæis, ac Latinis verſatus & in omnibus ſcientiis eruditus. Deceſſit Anno 1557. Agunt de eo

Wion

Digitized by Google

Wion. libro 1. cap. 16. libro 5. cap. 8. Ulmus, atqve Marcus Antonius Scipio in elog. Abbatum Caſinenſium.

CAPUT VIII.

ANgelus Sangrinus Abbas & reſtaurator Cœnobii Caſinenſis ſub Vincentio Neapolitano Abbate hujus monaſterii: Monachus ab adoleſcentia in Caſino factus eſt, vir reverendus & omni bonitate; & ſanctitate redimitus, religione, & vita probatus, & in divinis ſcripturis verſatiſſimus, Poëta inſignis & admirabilis. Scripſit innumera penè opera, inter qvæ hæc tantum brevitati conſulens referam, carmen heroicum de ineffabili Jeſu nomine. Meditationes ſeptem in ſeptem noviſſima verba Jeſu Chriſti, eodem genere carminis exaratas: ſimiliter de miſericordia, amore & bonitate Dei erga peccatores: De ſpe peccatoris in Deum: Speculum peccatoris: Paræneſes ſex in hebdomada ſancta: De nominibus Jeſu. De contemptu divitiarum, & vanitate humanæ vitæ. Elegias duodecim de Jeſu pietate, & amore in peccatores. Triumphum divini amoris. Carmen ſapphicum in Nativitate Domini, & in omnes alias ejuſdem feſtivitates. Epicedium in mortem Domini: De Jeſu beneficiis in homines. Scripſit & librum unum diverſo carminum genere de laudibus B. Mariæ Virginis. Extant qvoqve libri duo, in qvibus celeberrima nonnulla Sanctorum & Sanctarum ſacra vario deſcribuntur metro; eorumqve geſta hymnidicis proferuntur modulis. Aureas etiam, divináſqve ſententias ex Davidis Pſalmis excerptas elegiaco carmine conſcripſit. Inſuper vitam Sanctiſſimi Patris noſtri Benedicti, carmine heroico conſcripſit. Elegias duodecim de paſſione Domini: Paraphraſim vario metri genere excultam in Pſalterium Davidis Regis. De martyrio Monachi: Vitam B. Guillelmi Anachoretæ carmine ſapphico: Vitam S. Patris Benedicti, Sanctorum Mauri, Placidi, & Joannis Baptiſtæ carmine heroico. Vitam aliam S. Benedicti carmine ſapphico, & ſoluta oratione moralem expoſitionem continentem. Tractatum orationis qvadraginta horarum: & Pſalterium glorioſæ Virginis Mariæ carmine ſapphico: Scripſit etiam qvamplura alia poëtica, qvæ longum eſſet ſingula enarrare. Edidit etiam dialogos, homilias, & ſermones multos ſoluta oratione. Vivit usqve hodie & ſeptuageſimum octavum exceſſit annum.

ANNOTATIO.

AB oppido Sangri, familia de Faggis ortus eſt Angelus, qvi, (ſi Platonis illud verum eſt nomina rebus plerumqve convenire) Angeli inſtar fuit, priſcæ qvidem virtutis, ac ſanctitatis exemplar, temporis avariſſimus, & diligens, horarumqve previgil diſtributor, poëtica facultate usq; adeo pollebat, ut qvidqvid libuiſſet, facile atqve ubertim penè extemporaneo carmine enunciaret. Opuſcula qvæ edidit, teruntur paſſim eruditorum manibus, impreſſa Coloniæ Agrippinæ. Pſalmos David mira Paraphraſis arte colligavit imitatione Hebræorum, qvos numeris decurrere auctor eſt Hieronymus, ut & Jobi pleraqve, & Hieremiæ Threnos: extat impreſſa paraphraſis iſta Venetiis 1540. & Baſileæ 1551. Romæ verò 1587. in 4. excuſa eſt vita Sancti Benedicti carmine heroico. Tractatus qvadraginta horarum habetur impreſſus Florentiæ 1587. in 12. & Tridenti in 16. Obiit Caſini ann. 1593. ætatis ſuæ 93. cujus corpus anno octavo poſt qvam terræ mandatum fuerat, integrum illæſumqve ſe vidiſſe in ſepulchro teſtati ſunt nonnulli.

CAPUT IX.

HOnoratus Hiſernienſis, ex familia Faſcitella, in Caſino Monachus ſuſceptus eſt ſub Vincentio Neapolitano. Poſtea verò creatus eſt Epiſcopus de Inſula in Calabria, Vir in Græcis, humanis, & divinis literis verſatiſſimus. Poëta inſignis. Scripſit qvamplurima opera, qvæ temporum calamitate ad manus noſtras non devenerunt. Floruit temporibus Caroli V. & Maximiliani Imperatorum.

ANNOTATIO.

MArci filius natus Anno 1502. laudatus à Bembo, Joanne Caſa, Flaminio, aliisqve doctiſſimis viris; cujus etiam poëmata lepidiſſima leguntur apud Jovium in elog. Suntqve impreſſa qvoqve in deliciis Poëtarum Italorum. Inſigne edidit opus de factis Alphonſi Avoli Marchionis Vaſti. Anno Domini 1551. die 30. Januar. à Julio Papa III. ornatus Inſula Epiſcopali; præceptor datus Innocentio Montio Cardinali ejuſdem Pontificis Nepoti adoptivo. Meminere Joannicius Gerus* lib. 1. Poëtarum Illuſtr. Italiæ & Caramella in ſuo Muſeo Illuſtriorum Poëtarum hoc diſticho:

Lacteus eſt vates. Cur lacteus? undeque Lactis
Nomen habet? verſu eſt candidus atque tener.

Interfuit Concilio Tridentino. Romæ obiit menſe Martii 1564. ibidemqve ſepultus poſtqvam Epiſcopatum reſignaverat anno 1562.

* *Ranutius Gerus, hoc eſt Janus Gruterus qui delicias Poëtarum collegit.*

CAPUT X.

GRegorius de Viterbio, Monachus Caſinenſis, utriusque Juris doctiſſimus. Floruit temporibus dictorum Imperatorum, & ſepultus eſt in Caſino.

ANNOTATIO.

MEminit Arnoldus lib. 2. Ligni vitæ, de ſcriptor. Eccleſ. litera G. hoc lemmate. *D. Gregorius Viterbienſis J. U. D. & Monachus Congregationis Caſinenſis, alias S. Juſtinæ de Padua, qui claruit anno Domini* 1540. *Scripſit tam piè, quam doctè, ſuper Evangelium Joannis; In principio erat verbum homilias, ſive ſermones tres, qui ſic incipiunt. I. Dicibilis ſermo de indicibili Verbo inverbis dicibilibus. II. In principio erat Verbum. III. Non licet filiis veritatis. Sunt m. ſ. ſ. apud D. Conſtantinum Syracuſanum Monachum Catanenſem.* Ita Arnoldus.

CAPUT XI.

BEenedictus Canophilus Sangrinus, Monachus in Caſino factus eſt ſub Ignatio Florentino, Abbate Caſinenſi, vir utriusque Juris doctiſſimus. Scripſit quamplurimos libros in Jure Canonico. Edidit quoque Repertorium quoddam in Jure Civili, & extractum de foro fori, & foro poli, qui quidem eſt impreſſus. Claruit temporibus Caroli V. & ſepultus eſt in Caſino.

ANNOTATIO.

BEnedictus Canophilus de Caſtro Sangri fecit Compendium Juris Civilis, ac Canonici, & ſummam rerum. Scripſit etiam Repetionem ſuper primum Decretalium de Conſtituit, fori & poli, qvi tractatus excuſus eſt Venetiis Anno 1542. in 8. qvem Bernardinus Bonſius J. U. D. Lector ordinarius, ac Decanus Patavinus teſtatur à doctiſſimo Marco Mantua, aliisqve clariſſimis viris in Patavina Academia examinatum, approbatum, commendatumqve meritò fuiſſe. Scripſit etiam de privilegiis Eccleſiæ, & Eccleſiaſticarum perſonarum. De criminibus in Deum, & proximum, & pœnis eorum. Floruit Anno Domini 1550.

CAPUT XII.

CHryſoſtomus de S. Gemiliano Calaber, Monachus Caſinenſis factus ſub Chryſoſtomo Neapolitano Abbate, poſtea Archiepiſcopus Raguſinus creatus eſt; vir ſanctitate inſignis, reformator Monaſterium Inſulæ Melitæ propè Raguſium, in ſcientiis doctiſſimus: ſed & in græca lingua valdè eruditus. Tranſtulit diverſos tractatus à græco in latinum ſermonem. Claruit temporibus ſupradicti Imperatoris. Obiit Raguſii temporibus noſtris, & ſepultus eſt in ſuo Archiepiſcopatu.

ANNOTATIO.

CHryſoſtomus fuit electus Archiepiſcopus, ſedente Ludovico Beccatello Bononienſi die 21. Octobris 1564. ut ex actis Conſiſtor.

CAPUT XIII.

FLavius de Ferraria, Monachus Caſinenſis, & poſtea Epiſcopus Ravellenſis, græca & latina ligua validè inſtructus, à Papa Julio III. plurimum dilectus, atque ob hoc ab eodem Epiſcopus creatus eſt. Floruit temporibus Maximiliani Imperatoris.

ANNOTATIO.

HUnc non bene Flavium vocat noſter Placidus, uti etiam Arnoldus Wion lib. 2. Ligni vit. cum Hercules Tombeſius in Catalogo Ravellenſium Epiſcoporum nominetur. Epiſcopali dignitate inſignitus legitur Anno Domini 1555. die 18. Septembris. Ferrariæ, obiit Anno 1570. ibiqve ſepultus in Eccleſia Sancti Franciſci. Teſtatur Marcus Antonius Guarinus in Compend. hiſtor. Eccleſiarum Ferrarienſ. lib. 4. pag. 247. & Vir. Clar. Ughellus in Epiſcopis Ravellenſibus ſe legiſſe meminit inſculpta in ejus tumulo hæc verba vernacula lingua. *Hercole Tambuſi Veſcovo* 1570.

CAPUT XIV.

SEverus Averſanus, in Caſino Monachus ſub Chryſoſtomo Abbate ſuſceptus, vir in Philoſophia verſatiſſimus, & in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus. Floruit tem-

temporibus ſupradicti Imperatoris, & ſepultus eſt in Caſino in Coemeterio S. Annæ. *Claruit anno Domini* 1570.

CAPUT XV.

LUcas Fratenſis Monachus in Caſino ſub Chryſoſtomo Abbate factus eſt. Vir acer ingenio, & in divinis ſcripturis, & in Philoſophia doctiſſimus. Claruit temporibus Maximiliani Imperatoris, & ſepultus eſt in Monaſterio Sancti Benedicti Mantuanæ Diœceſis, in quo Philoſophiam publicè docuit. *Floruit anno* 1570.

CAPUT XVI.

HIeronymus patria Neapolitanus, ex Nobili & Illuſtri Caracciolorum familia oriundus, Monachus ab adoleſcentia factus eſt ſub Hieronymo de Monte Rubeo. Vir humilitate ſummus, caſtitate pudicus, prudentia, animi magnitudine, morum gravitate, ac religionis converſatione inſignis: nobilis carne, ſed nobilior ſpiritu, humanis & divinis literis ſufficienter inſtructus. Floruit temporibus noſtris, & adhuc vivit, Abbáſque titularis exiſtit. *Anno* 1570. *clareſcebat.*

CAPUT XVII.

PAulus de Alta-Villa, Monachus in Caſino ſuſceptus ſub Hieronymo de Placentia Abbate: vir in Græcis, Hebraicis, & Latinis literis doctiſſimus, memoria tenax, ingenio vivax. Fuit temporibus noſtris, & ſepultus eſt in Caſino, in Cœmeterio S. Annæ. *Claruit anno* 1580.

CAPUT XVIII.

MAtthias de Bergamo Caſinenſis Monachus, vir in divinis literis verſatus, & memoria adeo pollebat, ut plures novi, & veteris teſtamenti libros memoriter recitaret. Obiit temporibus noſtris, & ſepultus eſt in Caſino, in Cœmetrio S. Annæ. *Claruit anno* 1577.

CAPUT XIX.

BEnedictus de Sancto Germano, in Caſino ſub Hieronymo de Placentia Abbate, Monachus factus eſt. Vir egregius, & ingenio magnus: in Latinis, Græcis & Hebraicis literis valdè eruditus, in Philoſophia autem & Theologia doctiſſimus: adeò ut ſuis temporibus in noſtra Congregatione nemini fuerit ſecundus. Scripſit Commentaria in Pſalterium Hebraicum, in epiſtolam Pauli ad Romanos. Tractatum de uſuris: edidit quoque expoſitiones ſuper Pſalmos. Scripſit præterea ſuper libros Perihermenias, Priorum & Poſteriorum Ariſtotelis, ſuper libros de anima ejuſdem: Eſt quoque in lucem editus, & impreſſioni traditus ipſius tractatus de imitatione Ciceronis. Extant diſputationes in libros Prædicamentorum Ariſtotelis, & pulcherrimum illud opus, quod inſcribitur Proverbia animalium. Scripſit etiam Apologiam contra calumniantes ejus opera. Claruit noſtris temporibus, & adhuc vivit. *Anno Domini* 1570.

CAPUT XX.

BErnardus de Janua, Monachus Caſinenſis factus eſt ſub Hieronymo de Placentia hujus Monaſterii Abbate: Vir diſertus & eruditus in Philoſophia, & divinis ſcripturis. Fuit temporibus Maximiliani Imperatoris, & ſepultus in Caſino. *Claruit anno Domini* 1570.

CAPUT XXI.

ANtonius Frachenſis Monachus in Caſino, ſub Lauro de Mantua hujus Cœnobii Abbate ſuſceptus eſt. Vir acri, & magno ingenio, in Græcis & humanis literis verſatiſſimus, in jure etiam Pontificio valde inſtructus. Scripſit quoddam Repertorium Polyanthea dictum, alphabeti ordine diſtinctum pro Archivio Caſinenſi: in quo quidem opuſculo & juriſdictiones, & dignitates, & quæcunque bona fuerint vel ſint Monaſterii Caſinenſis, facile eſt invenire. Indidit quoque librum quendam confinium bonorum Caſinenſis Cœnobii, ſed morte præventus, imperfectum reliquit: qui poſtea à me Placido Romano Monacho Caſinenſi repurgatus, & perfectus fuit. Floruit temporibus Maximiliani Imperatoris, & ſepultus eſt in Monaſterio Sancti Liberatoris de Majella. *Floruit Anno Domini* 1575.

CAPUT XXII.

LUcas Antonius de Firmo, in Caſino ſub Hieronymo de Placentia Abbate Monachus

Digitized by Google

chus factus eſt, vir in Philoſophia, & Medicina doctiſſimus. Floruit temporibus ſupradicti Imperatoris. Obiit Cajetæ temporibus noſtris, & ſepultus eſt in Monaſterio ſancti Angeli. *Anno* 1570.

CAPUT XXIII.

Pius Patria Neapolitanus, ex nobili, & antiqua Familia Lottheriorum Civitatis Florentiæ ducens originem, Monachus in Caſino factus eſt, ſub Innocentio de Novario, hujus Cœnobii Abbate. Vir religione, & bonitate perſpicuus, in divinis ſcripturis doctus, & notitia Juris Civilis, & Eccleſiaſticorum dogmatum ſufficienter inſtructus: Qui cum 25. annis religioſè, & laudabiliter vixiſſet, in noſtra Congregatione Caſinenſi exiſtens, Prior S. Severini in Civitate Neapolis à Papa Gregorio XIII. Epiſcopus Fundanus creatus eſt, de quo quia adhuc vivit, meum judicium ſubtraham, ne in alterutram partem aut adulatio in me reprehendatur, aut veritas.

ANNOTATIO.

Creatus Epiſcopus Ann. 1576. 30. Jan. Vir religione & bonitate perſpicuus, acerrimus Eccleſiaſt. libertatis defenſor. Deceſſit Caſini 1592. ibique tumulatus quieſcit.

CAPUT XXIV.

Theophilus Senenſis in Caſino ſub Angelo Sangrino Abbate Monachus factus eſt, vir ingenio perſpicax, in ſcientiis valde eruditus, verùm in Philoſophia, Mathematica, & Theologia doctiſſimus, adeo ut ſuis temporibus in Congregatione noſtra Caſinenſi admirabilis haberetur. Floruit temporibus noſtris, & adhuc vivit. Hic bis vocatus à Romano Pontifice fuit, ut ejus opera in quibuſdam Eccleſiaſticis negotiis uteretur. Edidit tractatum de nova reſtitutione Kalendarii.

ANNOTATIO.

Theophili Martii nobilis Senenſis meminit Petus Recordatus hiſt. Monaſticæ. Romæ in Baſilica S. Pauli Pœnitentiæ miniſtris Pontificiis à Gregorio XIII. adſcriptus legitur. De ejus laudibus ſcripſit Fr. Iſidorus Ugurgierius Azolinus Ord. Præd. lib. cui nomen præfixit: Pompe Saneſe tit. 21. pag. 667. Extat apud nos tractatus m. ſ. de Reformatione Kalendarii, incipit: *Magna quidem aggredi laudabile eſt.* Obiit Caſini anno 1586.

CAPUT XXV.

Benedictus Capuanus in Caſino ſub Angelo Sangrino Abbate Monachus ſuſceptus eſt, vir diſcretus, & valde eruditus in divinis & humanis literis. Verum in ſcribendis carminibus in materna lingua Poëta inſignis & noſtris temporibus admirabilis. Edidit librum unum carminum materna lingua, in quo martyrium D. Agnetis, Agathæ, Luciæ, Juſtinæ & Catharinæ decantat. Scripſit quoque eadem lingua & metro tractatum de cognitione mortis: Triumphum Martyrum, Confeſſorum & Virginum: librum unum piorum carminum diverſo metri genere. Extat etiam ejuſdem Tragœdia Jephtæ Ducis Iſraëlitici populi. Scripſit & Commentaria in Dantem Poëtam. Edidit quoque librum unum epiſtolarum materna lingua. Floruit temporibus noſtris, & adhuc vivit.

ANNOTATIO.

Claruit Benedictus Anno Dom. 1570. Originem ducens ex nobili familia de Uva. Paſſiones Sanctarum Agnetis, Agathæ, Juſtinæ, & Catharinæ typis cuſæ ſunt Florentiæ Anno 1587. in 4. ſicuti Jephtæ Tragœdia.

CAPUT XXVI.

Johannes Evangeliſta patria Neapolitanus, & nobili Mormiliorum familia oriundus, Monachus in Caſino ab Ignatio Neapolitano ſuſceptus eſt. Vir ingenio perſpicax, & divina, & humana eruditione valde inſtructus. Verùm in verſificandi ſcientia antiqvis per omnia comparandus. Scripſit qvamplurimos tractatus. Librum ſcilicet, in qvo continentur præcipuè Domini feſtivitates, vario metri genere illuſtratæ. Librum de laude glorioſæ Virginis Mariæ, in cujus calce ejus Pſalterium elegiaco carmine concinitur. Librum

Digitized by Google

Librum, qvi nónnullorum Sanctorum vitas, hymnosqve vario carminum genere continet. Extat & alius ejuſdem liber carminum, in qvo illa præſertim opuſcula continentur; De inſigni Chriſtianorum victoria contra Turcas temporibus Maximiliani Imperatoris, & Pii V. Pontificis Max. De laudibus Caſinenſis Juventutis: Ibidemqve liber odarum appenditur, & in fine continetur liber Triſtium, ubi ſuas, & amicorum ærumnas elegiacè decantat: ſunt & qvatuor ejuſdem Eclogæ. Scripſit præterea innumera Epigrammata. Edidit qvoqve declamationes & ſermones aliqvot, homilias duas proſa oratione. Item expoſitionem in epiſtolam Divi Pauli ad Romanos; & in librum Perihermenias Ariſtotelis. Materna autem lingua qvamplurima pia carmina de laudibus glorioſæ Virginis Mariæ, & usqve in præſentem diem ſcribit.

ANNOTATIO.

SCripſit etiam de Sancta Febronia Virg. & Martyr. verſus, qvi habentur impreſſi Romæ 1589. unà cum operibus Proſperi Martinengi. Memorata opuſcula m. ſſ. uti etiam multa alia, ſe legiſſe teſtatur lib. 2. Lign. vit. pag. 430. Arnoldus Wion, dum Caſini morabatur. Meminit & Poſſevinus in ſuo Apparatu. Clareſcebat Anno 1590.

CAPUT XXVII.

THomas ab Ebulo, Caſinenſis Monachus, ſub Angelo Sangrino Abbate factus eſt. Vir prudentia & ingenio inſignis: In philoſophia, & divinis ſcripturis doctiſſimus. Scripſit librum Synodalium: Librum examinis Confeſſorum, & promovendorum ad ſacros ordines, & eorum, qui mittendi ſunt ad parochiales Eccleſias. Edidit quoque materna lingua Conciones quinquaginta. Floruit temporibus noſtris, & adhuc vivit, & Vicarius generalis in tota Diœceſi Caſinenſi extitit. *Obiit poſt annum 1574. Caſini.*

CAPUT XXVIII.

HIeronymus ex nobili Serſalium famila Civitatis Coſentiæ originem ducens in Caſino ſub Hieronymo de Placentia hujus ſacri Cœnobii Abbate Monachus effectus eſt. Vir callido quidem, & ſubtili ingenio, in humanis & divinis literis mediocriter eruditus; verum in rerum humanarum experientia, & in peragendis negotiis inſignis, & admirabilis. Floruit temporibus noſtris, & hujus Caſinenſis Cœnobii Abbas extitit. Sepultus verò eſt Parmæ in Monaſterio Sancti Joannis Evangeliſtæ, ubi Capitulum generale noſtræ Congregationis celebratur. In Anno Domini 1577.

CAPUT XXIX.

APollinaris à Bauco ab adoleſcentia ſub Lauro de Mantua Abbate in Caſino Monachalem veſtem induit, ubi per triginta fermè annos angelicam potius, quam humanam vitam duxit. Hic vir vitæ integerrimæ, humanis & divinis literis ſatis inſtructus adeò in ſcripturis ſacris deditus erat, ut exercitationis cauſa, atque ne otio torpeſceret, ex veteri, & novo teſtamento, atque ex diverſis Catholicis, orthodoxisque Patribus innumeras aureas ſententias excerpſerit & ſcripſerit. Decanus præterea in hoc Caſinenſi Monaſterio exiſtens, novitiorum curam invitus, ac renitens ſuſcepit. Tali igitur fungens officio, me licet indignum, Caſinenſium Monachorum cœtui adſcripſit, ſub Domino Matthia de Lignano hujus Cœnobii Abbate, cum viginti eſſem annorum, in Anno Domini 1570. De hoc magiſtro meo illud ſilentio non prætereundem eſſe judicavi, quod ad vitæ integritatem & puritatem pertinet. Nam talis ejus vita fuit, ut mortis ſuæ tempore, in vigilia ſcilicet Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, cum in Miſſa, Gloria in excelſis Deo cantaretur in Eccleſia, ejus anima ab ergaſtulo corporis egrediens in Cœlum ab Angelis deferri cerneretur. Sepultus verò eſt in Cœmeterio S. Annæ. Anno Domini 1581.

CAPUT XXX.

ANdreas à Sueſſa, Juvenis præclaræ indolis, & vivacis ingenii, de civitate Neapolitana, ubi à parentibus ſtudiis literarum erudiendus traditus fuerat, egre-

egrediens, Caſinum advenit, atque ab Iſidoro de Placentia hujus ſacri Cœnobii Abbate Monachus factus eſt. Hic exiguus quidem corpore, ſed ingenio magnus, ab ipſo ferè ſuæ Converſationis initio, ob ſui ingenii vivacitatem, & rerum mundanarum experientiam, cum ſingulari quadam prudentia, ac ſolertia conjunctam, multis annis hujus noſtri monaſterii negotiis, operam dedit. Inter multa præclara ingenii ſui monumenta, exiſtens in regimine terræ noſtræ Citrarii ſcripſit Regeſta duo omnium Jurium, & bonorum, quæ in præſentiarum in eadem Terra à noſtro monaſterio poſſidenter. Humanis inſuper, & divinis literis apprimè eruditus, magnam ſuam apud omnes adhuc vivens expectationem concitavit. Vivit etiam & temporibus noſtris hujus Caſinenſis monaſterii Præpoſitus exiſtit. *Floruit anno Domini* 1578.

CAPUT XXXI.

GRegorius Corteſius Mutinenſis, Abbas primum Sancti Petri de Peruſio, deinde Sancti Benedicti de Mantua, & S. R. E. Cardinalis à Papa Paulo Tertio creatus, Anno Dom. 1542. Vir utriusque Juris Doctor & in divinis ſcripturis valdè inſtructus. Scripſit quamplurima carmina in laudem D. Petri, quæ impreſſa reperiuntur. Obiit Romæ, & ſepultus eſt in Eccleſia Sanctorum Apoſtolorum anno Domini 1581.

Explicit Supplementum Domini Placidi Romani & Diaconi, de Viris illuſtribus Cœnobii Caſinenſis.

ANNOTATIO.

NObiliſſima Familia Corteſiorum ortum ſuum habuit à qvodam Imperiali Vicario qvi nomine Ludovicus Cortes, inter Gallos nobiliſſimus; cum eſſet à conſiliis Pipini Regis Italiæ, Caroli filii, Civitatem Mutinam inhabitaverat. Ex ea Gregorius noſter natus eſt; vir qvidem græcis, latinisqve literis inſtructiſſimus. Severum Varinum Placentinum Monachum Ciſtercienſem, raræ & exqviſitæ eruditionis virum, præceptorem habuit. Ab ineunte ætate Civili, Canonicoqve Juri operam dedit, & apud Joannem Mediceum Cardinalem, poſtea Leonem Papam Decimum audiendarum Cauſarum munus exercuit. Demum cum Romanæ aulæ pertæſus ad ſua priſtina ſtudia rediiſſet, ex divino etiam inſtinctu, Caſinenſibus Monachis nomen dedit. Ejus poſteà virtutis, probitatis, ac ſcientiæ fama inductus Paulus Papa Tertius, in Collegium Cardinalium adſcivit, incredibili totius Senatus conſenſu, anno Domini 1542. die 11. Junii tit. S. Cyriaci in Thermis, & Urbinatenſium Præſul eſt etiam dictus; privilegio inſuper conceſſo, ut purpureo cultu ſibi uti liceret, tametſi Monachus Benedictinus eſſet, quod etiam conceſſerat Card. Philippo à Camera Gallo pariter Benedictino. Plurima hujus viri clariſſimi monumenta relicta ſunt, videlicet:

Quod ſanctus Petrus Romæ fuerit, ad Hadrianum Sextum lib. 1.

Epiſtolarum Familiarum lib. 1.

Hi duo impreſſi ſunt Venetiis apud Franciſcum Franciſcium Senenſem anno Domini 1573. in 4.

De Theologica Inſtitutione lib.

Hymnorum diverſo metro lib. 1.

Carmen ſapphicum de vita S. Honrati Archiepiſcopi Arelatenſis.

Hymnus in Deiparam Virginem.

In Divum Honoratum Carmen.

In Lerinatem Inſulam Carmen.

De poteſtate Eccleſiaſtica tract.

De peccato originali.

De direptione urbis Genuenſis.

De Theologia & Philoſophia, multa.

Lerinenſis Inſulæ, & Cœnobii laudes.

Poëmata quadam ad imitationem Catulli.

Prodierunt ex Aldi officina cum Sanazari de partu Virginis lib.

S. Baſilii de Virginitate liber è græco in latinum idioma, ejus opera perlegitur.

De Viris Illuſtribus Ordinis Monaſtici lib. 1. qvi furto ſublatus ideò non habetur, refert Arnoldus Wion lib. 2. Lign. vit. pag. 216. Et alia multa ſcripſiſſe fertur, qvæ temporum injuriâ, hominumqve negligentiâ perierunt.

Libri qvatuor in ſententias Petri Lombardi perperam à Nomenclatore Card. à Torrigio lib. de Script. S. R. Card. & ab aliis attribuuntur noſtro Gregorio, cum ſuum agnoſcant auctorem Paulum Corteſium Protonotarium Apoſtolicum.

Extant diverſæ epiſt. Dionyſii Faucherii Monachi Lerin. in laudem noſtri Gregorii in

in Chron. Lerin. Quanti autem integritatem ejus, doctrinam, ac prudentiam incomparabilem ſupradictus Paulus Pontifex fecerit, ex miris laudibus, qvibus eum cohoneſtavit, qvando in cœtum Cardinalium adlegit, agnoſces: audi ipſum cum eo loqventem. *Hodie in his ſacris jejuniis, atque in Conſiſtorio noſtro ſecreto, inducti ſingulari tuâ probitate, religione, integritate, ac doctrinâ, te S. R. E. Cardinalem, cum DEI nomine, de Venerabilium Fratrum noſtrorum ejuſdem S. R. E. Cardinalium conſilio, creavimus, &c.* Meminere Corteſii Sadoletus, & Bembus; qvorum alter doctiſſimum, alter excellentis doctrinæ virum appellat, ingeniiqve propè divini. Vide etiam qvæ notavit eruditiſſimus d'Auberi in hiſtor. generali Cardinalium Gallico idiomate conſcripta part. 4. edita Pariſiis 1647. Obiit Romæ Anno Domini 1548. 11. Kalendas Octobris, ſepultusqve eſt apud Eccleſiam Sanctorum Apoſtolorum ante altare Sanctæ Eugeniæ.

INDEX
SCRIPTORUM ALPHABETICUS, QUORUM MEMINIT PETRUS DIACONUS, VEL SUPPLEMENTI AUCTOR, PLACIDUS ROMANUS.

Numeri paginas denotant.

A.

ATTO Conſtantini Africani auditor. 181.
Albericus Diaconus Cardinalis. 179.
Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus. 177.
Amatus Epiſcopus incertæ Sedis. 178.
Andreas à Sueſſa. 199.
Angelus Sangrinus. 195.
Antonius Frachenſis. 197.
Apollinaris à Bauco. 199.
Arialdus. 180.
Auguſtinus Patavinus. 194.
Authpertus Abbas. 172.

B.

BAſſatius Abbas. 170.
S. Benedictus Abbas. 165.
Benedictus, qvi & Guaiferius Salernitanus. 182.
Benedictus de ſancto Severino. 194.
Benedictus Canophilus Sangrinus 196.
Benedictus à ſancto Germano. 197.
Benedictus Capuanus. 197.
Bernardus. 187.
Bernardus Ayglerius Cardinalis. 192.
Bernardus de Janua. 197.
Sanctus Bertarius Abbas & Martyr. 170.
Sanctus Bruno Epiſcopus Signienſis. 185.

C.

CHryſoſtomus de ſancto Gemiliano Calaber Archiepiſcopus Raguſinus. 196.
Conſtantinus Africanus. 180.
Cyprianus Presbyter. 167.

E.

ERchempertus Diaconus. 173.

F.

S. FAuſtus Diſcipulus ſancti Benedicti. 166.
Flavius de Ferraria, ſive Hercules Tombenſius Epiſcopus Ravellenſis. 196.

G.

GElaſius Papa ſecundus. 189.
Georgius Epiſcopus Tarracinenſis. 184.
Gregorius Epiſcopus Sinueſſanus. 185.
Gregorius de Viterbio. 196.
Gregorius Cardinalis Corteſius. 200.
Guaiferius Salernitanus, qvi & Benedictus. 182.
Guido. 188.

H.

HIeronymus Caracciolus. 197.
Hieronymus Serſalius Coſentinus. 199.
Hildericus Abbas diſcipulus Pauli Diaconi. 170
Honoratus Iſernienſis ex Familia Faſcitella Epiſcopus de Inſula. 195.

I.

IGnatius Sqvarcialupus Florentinus. 193.
S. Joannes Capuanus Abbas. 173.
Joannes Medicus Conſtantini Africani diſcipulus. 186.
Joannes Diaconus. 187.
Joannes Tiburtinus. 190.
Joannes Evangeliſta Mormilius Neapolitanus. 198.
Innocentius de Novaria. 194.
Juſtinus Hiſpanus. 194.

L.

Digitized by Google

L.

LAndenulphus Capuanus. 182.
Landenulphus. 188.
Laurentius Epiſcopus incertæ Sedis. 168.
Leo Epiſcopus Oſtienſis. 183.
Leo Cardinalis Diaconus. 184.
Lucas Fratenſis. 197.
Lucas Antonius de Firmo. 197.

M.

MArcus diſcipulus ſancti Benedicti, 167.
Matthias de Bergamo. 197.

N.

NOboas ſive Roboas Diaconus. 188.

O.

S. ODeriſius primus hujus nominis Abbas Caſinenſis, & Cardinalis. 182.

P.

PAndulphus Epiſcopus Oſtienſis. 181.
Pandulphus Capuanus. 182.
Paulus Diaconus Aquilejenſis. 167.
Paulus è Liguria, qui etiam & Gramaticus. 187.
Paulus de Alta-Villa. 197.
Paulus Diaconus Theanenſis. 188.
Petrus R. E. Subdiaconus. 188.
Petrus Diaconus Caſinenſis Bibliothecarius, auctor hujus libelli. 190.
Pius Lottherius Neapolitanus, Epiſcopus Fundanus. 198.

R.

RAynaldus Subdiaconus. 198.
Richardus Cardinalis de Molaria. 191.
Roboas, ſive Noboas Diaconus. 188.

S.

SEbaſtianus. 168.
Severus Averſanus. 196.
S. Simplicius Abbas. 168.
Stephanus Papa X. 174.

T.

THeodoricus. 174.
Theophanius Diaconus. 170.
Theophilus Senenſis. 198.
Thomas ab Ebulo. 199.

V.

VIctor Papa Tertius. 176.

VENERA-

BK3

425

VENERABILIS ATQUE EGREGII IN CHRISTO PATRIS, DOMINI JOHANNIS A TRITTENHEM, ABBATIS SPANHEMENSIS, ad reverendiſſimum in Chriſto patrem, dominum JOHANNEM DE DALBERG, Epiſcopum Wormacienſem, Epiſtola.

REverendiſſimo in Chriſto patri & domino, domino Johanni de Dalberg, divina providentia Wormacienſi Epiſcopo: Frater Johannes, vocatus abbas in Spanhem, ordinis ſancti Benedicti: modicum id quod eſt. Conſueverunt olim veteres (reverendiſſime pater) ſi quid operis novi cudiſſent, ut robur & firmitatem acciperet perpetuam, id viris dicare præſtantibus, quatenus æmulorum lingua venenata lumine majeſtatis reverberata, dentem pravi morſus nuſquam valuiſſet infigere. Nec eos fallebat opinio quæ ex humilitate proceſſit, cum doctis ſemper præſulibus amica ſit in ſubditos laudibus attollenda benignitas, quæ bonorum ſtudia remunerat, pravorum coercet. Hoc noſtri quoque vetuſtatis exemplum pro poſſe imitantes, opera quæ ſcriptitant dicata Eccleſiarum prælatis ac viris doctioribus ſolent ſubmittere, ut eorum autoritate comprobata, ſecure valeant in publicum prodire. In lucem enim ſine timore prodeunt, quæ teſtimonio Pontificis fulciuntur. Nemo quippe ni ſtolidus facile accuſat, quod judicio majorum comprobari non ignorat. Tuto quieſcit innocentia ovium, quam paſtoris boni miſeratio contuetur. Cum igitur exempla veterum nobis ſint incitamenta virtutum, dignum eſt ut eorum imitemur mores ſacros, quorum canimus laudes, quatenus dum nos ex illis atque ex nobis alii proficiunt, ordo Eccleſiaſticæ hierarchiæ inviolabilis perſeveret. Et licet minor ſim quam ut meis opuſculis quempiam delectari confidam, id tamen quod habeo in domini gazophylacium humiliter offerre inſtitui, in quo Craſſi divitiis æra duo viduæ jure præferuntur. Cum itaque nuper ad inſtantiam amicorum librum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis multo labore comportaſſem, quemadmodum res ipſa teſtatur: ne veſtigiis veterum aberrarem, hunc ipſum laborem meum alicui viro doctiſſimo & Eccleſiaſtica dignitate prælato ſubmittere decrevi, cujus auctoritate & benevolentia dentes invidorum ſine morſu tranſiret. Cumque hinc multa cogitatio mihi ſuccreviſſet, cui eandem lucubratiunculam conſiderem gratiorem, ſe multi obtulere vacillanti, de quorum doctrina & benivolentia ſpes non modica promiſſa vigebat, inter quos tu mihi pater reverendiſſime, potior, eminentior, doctiorque occurriſti, qui omnes doctrina vincis, & eruditione ſuperas univerſos. In te nobilitas generis alti relucet, Epiſcopalis auctoritas eminet, honeſtas morum conſpicitur, bonarum artium omnimoda ſcientia collaudatur. Num talem poterimus virum præter te uſquam invenire, in quo hæc omnia ſimul concurrant? Inter Alemannos neminem tibi pater reverendiſſime novi æqualem, in quo genus, dignitas & eruditio tanta refulgeant. Non loquor ad aurem, teſtis adſit omnipotens, nec blandus capto laudator, quoniam Germania omnis te virum undecunque peritiſſimum non ignorat. Te colunt docti, te nobiles ac principes obſervant, tu nobis quod Plato narratur fuiſſe Antimacho, tuo comprobatus eloquio, doctus merito judicatur. Publica fama quæ non mentitur agnovimus, quam profunda ſcientia in ſacris literis tibi abundet, quam perſpicax interpretatio juris, quanta denique ſuavitas, dulcedo, leporque dicendi, ac perorandi, ut doctiſſimis viris, quorum in catalogo mentionem fecimus, te conferendum non dubitemus. Teſtantur hoc lucidiſſimæ orationes quas habuiſſe diceris, teſtantur Epiſtolæ, teſtantur Epigrammata plura. Siquidem clariſſima nominis tui fama, non ſolum noſtris Germanis, ſed & Italis & Gallis cum laude innotuit. Hinc ſubiit animum, ut tanto tibi Pontifici ſubjectum opus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis inſcriberem, dicaremque tuo nomini, quatenus ſub umbra pontificalis culminis quieſcerem ſecurus. Sed dum intueor coruſci luminis in te ſplendorem, reverberor, retrahor, totusque formidine tantæ majeſtatis tuæ concutior, ne forte tibi patri ſublimi atque doctiſſimo ſcientia, merito & dignitate prorſus inferior, inde diſpliceam, unde placere præſumebam. Scio enim occupationes tuas plurimas, & ſacrata ſtudia non ignoro, quibus moleſtus eſſe meis næniis non debueram. Sed animat me doctrina tua, quam benignitas & humanitas tua cunctis reddit amabilem, quippe quæ litteras nullius abhorret, neminemque indignum ſuo cenſet alloquio. Ad tuam celſitudinem igitur, quanquam infimus ſim, accedo, tibi præſens opuſculum humiliter ſubmitto, te judicem illius ac defenſorem conſtituo. Suſcipe quæſo pater reverendiſſime atque doctiſſime hanc noſtram qualemcunque lucubrationem, examina, judica & defende, eamque ſi dignam judicaveris, benigno favore proſequere. Et qui veterum ſcripta continua lectione revolvis, eorum quoque, ſi quando vacat, catalogum digneris inſpicere. Ego autem adhuc nulli præſens communicavi opuſculum, donec agnoſcam id tuæ authoritatis teſtimonio comprobatum. Exſpectant illud amici, impreſſores præſtolantur, ſed paternitatis tuæ ſententiam omnibus cenſeo præferendam. Indulgeat mihi oro clementiſſima paternitas tua, quod auribus occupatis in arduis, ineptias meas præſumpſerim reſerare, quia tanta mihi de tua humanitate, manſuetudine & benignitate fiducia eſt, ut de benevola ſuſceptione noſtri catalogi, minime liceat dubitare. Et pro maximis computabo deliciis, ſi te meis lucubratiunculis agnovero delectari. Vale reverendiſſime Pater & me famulum tibi deditiſſimum cum deſtinato volumine habeto commendatum. Ex Spanhem, ſexto Calend. Maji Anno Domini M. CCCC. XCII.

REVERENDI PATRIS DOMINI JOHANNIS DE TRITTENHEM, ABBATIS SPANHEMENSIS, AD VENERANDUM DOCTISSIMUMQUE VIRUM, PATREM ALBERTUM MORDERER, Epiſtola reſponſiva, rationem reddens, cur inter Eccleſiaſticos ſcriptores multos ſecularium litterarum profeſſores poſuerit.

FRater Johannes de Trittenhem, abbas in Spanhem, ordinis ſancti Benedicti: fratri Alberto Morderer, ordinis minorum de obſervantia, amico ſalutem dicit. Mirari te dicis (Alberte amantiſſime) quod profeſſores ſecularium literarum, qui nihil Eccleſiaſticum ſcripſerunt, inter viros illuſtres Eccleſiaſticosque ſcriptores poſuerim, cum harum rerum ſcriptores Hieronymus, Gennadius, Iſidorus, Honorius, Sigebertus, & reliqui doctorum cenſores id minime feciſſe inveniantur, indignum judicans ut ſecularibus diſciplinis intenti, qui nihil ad Eccleſia univerſalis ædificationem laborarunt, inter Eccleſiaſticos ſcriptores locum ſortiantur. Non miror quod miraris, mirantur & cateri. Tibi ergo reſpondendo ſatisfecerim omnibus, qui eadem opinione tenentur. Et primo quidem cur alii non fecerint, quod me feciſſe miraris, nihil ad me pertinet, ego vero quare fecerim, quod illi non fecerunt, breviter narrabo. Equidem bonarum artium profeſſores, in fide catholica manentes, philoſophos, oratores, atque poëtas, qui utile honeſtumque in ſua facultate quippiam ſcriptitant, ego indignos catalogo illuſtrium virorum nequaquam cenſeo, quos juvare Eccleſiam ſuis lucubrationibus non ignoro. Neque enim ſatis eruditum in divinis ſcripturis quemquam dici poſſe arbitror, ubi ſecularis literatura diſciplinam ignorarit. Quomodo autem eam diſcet Theologus, ſi non ſit qui tradiderit? Quis neſciat quantum Chriſtianus & fidelis philoſophus proſit Eccleſia, qui gentilium errores deſtruit, argumenta, & fallaces ſyllogismos aperit, dogmata infidelium confundit? Lege veterum hiſtorias, & invenies geſta fidem aſtruere verbis. Quotiens orthodoxi philoſophi calliditatem hæreticorum diſputando deſtruxerint, gentiles ſuperarint, ſchiſmaticos vicerint? Quid multis utar? Omnis Theologorum ſchola, à philoſophia jam ſtudendi ſumit exordium, adeo, ut theologus eſſe non poſſit, qui prius philoſophus apud eos non extiterit. De oratoribus quid dicam, ſine quorum magiſterio infructuoſum antiqui omnem cenſebant theologum, quippe qui bona, quæ didiciſſet, aliis perſuadere non potuerit. Rhetor enim figuras ſcripturarum reſerat, tropos dilucidat, diſſolvit nodos, colores oſtendit, dubia enucleat, umbras verborum efficit claras. Qui dum oratoris aſſumit officium, facile hæreticorum allegationes deſtruet, atque convincet errores. Quis denique boni oratoris laudes digne proſequi valeat, ſi quantum in perſuadendo poſſit, diligenter penſat? O utinam omnes theologi noſtri temporis oratoriam colerent, quantum in Eccleſia Dei ſuis exhortationibus fructum producere poſſent? Theologus orator, animos auditorum ſuorum in poteſtate ſua habere dicitur, ad cujus perſuaſiones ad ea quæ ſancta & juſta ſunt, facile moventur. Sed neque poetas Chriſtianos abjicimus, quos theoria noſtra magis appropinquare non dubitamus, qui ſub umbra rei geſta vel ficta, quid agendum fugiendumve ſit nobis compendio demonſtrant. Neque ignoramus quantam injuriam hodie ſuſcipiant poeta à theologis quibusdam indigeſtis & crudis, qui omnes poetas una ſententia damnant, mendaces eos aſſerentes atque turpiloquos, quaſi non poſſint eſſe veraces & boni qui carmina veterum imitantur poetarum. Abſit poetam bonum eſſe non poſſe, atque veracem, qui ſanctos patres Auguſtinum, Hieronymum, Sedulium, Prudentium, Bedam alios que innumerabiles in hac arte habuit præceſſores. Sed non eſt mei officii, neque hujus temporis horum ignaviam redarguere. Ut ergo claudam epiſtolam, ego philoſophos, oratores, poetas, cæterarumque bonarum artium cultores fideles & Chriſtianos, qui aliquid utile ſcripſerunt Eccleſiaſticis ſcriptoribus, connumerandos exiſtimavi triplici ratione. Prima, quod eorum opuſcula ad ſcientiam ſanctarum ſcripturarum, non modicum conducere poſſe arbitratus ſum. Secunda, quod veriſimile mihi viſum ſit eos aliqua Eccleſiaſtice ſcripſiſſe quæ me lateant. Ultima quod occaſionem ſibi per nos datam intelligant, ut Eccleſiaſtice deinceps ſcribentes, locum ſuſceptum condignis laboribus exornent. Tantos ergo viros Eccleſia catholica tam utiles, tune rejiciendos exiſtimas? Abſit à nobis ut tam temeratam illis injuriam irrogemus, quæ nos credant æmulationis ſtudio provocatos non ratione pietatis, dicantque nobis illud quod vulgo jactatur proverbium: Scientia non habet inimicum, niſi ignorantem. His itaque breviter tibi reſpondere volui, ut ſcires non ſine cauſa factum, quod factum ante mirabaris. Vale, noſtri memor ad Deum in orationibus tuis. Ex Spanhem, quarto nonas Aprilis. Anno Domini M. CCCC. XCII.

Prolo-

Prologus Auctoris.

MULTORUM inſtantia ſæpe rogatus ſum, ut librum quem de ſcriptoribus Eccleſiaſticis olim inchoaveram, jam pro notitia librorum habenda, quandoque nacta opportunitate perficiam. Diu fateor diſtuli, ne ſi tam ardua inconſulte aggredi præſumerem, æmulorum odia ex levitate mea provocarem. Nunc autem quoniam ad petitionem amicorum doctorum acceſſit conſilium, qui ad hanc ſubeundam provinciam me rationibus ſuis animarunt, non potui diutius eorum petitionibus reſiſtere, maxime cum hoc noſtrum opuſculum tantorum virorum patrocinio fulciatur. Cur enim odia detractorum metuerem, cum doctorum refugium mihi patere videam? Erunt, non dubito, qui laborem hunc noſtrum dignum laudibus exiſtiment, erunt etiam qui eum ſtudio æmulationis vituperent. Quid enim? Ergo ne bonorum operum exercitia intermittemus, ne odia æmulorum provocemus? Abſit. Malos quisquis non imitatur offendit: qui autem inuidos offendere metuit, bonis injuriam facit. Et quidem malis diſplicuiſſe laudabile eſt, qui nihil amare aſſolent, niſi eorum moribus comparetur. Jam nunc igitur amici importuni exactores ſuſcipite librum de ſcriptoribus Eccleſiaſticis compoſitum, quem ſedulis precibus tanto cupiuiſtis deſiderio terminari. Feci quantum potui, & huic operi promtas vires impendi, licet in multis affectu ſit minor ipſa facultas. Ego enim cœcutientium more, ductu præcedentium patrum hanc ſylvam ingreſſus ſum, & de illorum opuſculis ſingula congrua meo propoſito colligens, in hunc faſciculum comportavi. Multos etiam ſcriptores diutina inveſtigatione repertos magnis ſudoribus & expenſis, catalogo noſtro inſerui. Non mireris optime lector, ſi in librorum annotationibus ac titulis non ſemper mea tuæ concordet opinio. Quis in tam multimoda varietate librorum, ſingulorum opiniones enumeret, ne dicam concordet? Dabis ergo veniam ſi aliquando volumen aliter vel aliter inueneris prænotatum quam tua capit opinio. Non enim ſingulorum diverſitates mihi licuit ubique exprimere. Nam (ut jam dixi) veſtigia patrum ſequutus ſum, & ubi diſſonabant illi, quod verius credidi complexus: Tu autem ſi aliud quod ſolidiori veritate conſtet inveneris, libenter tuæ cedam ſententiæ. Placuit autem mihi novo ſcribendi modo procedere, ut lector ipſe notitiam librorum ex principiis facilius poſſit invenire. Incipiens itaque ab apoſtolorum diſcipulis, usque ad ultimum annum Imperatoris Friderici tertii, Domini videlicet milleſimum quadringenteſimum ac nonageſimum tertium, illuſtrium virorum deduxi catalogum, in quo non omnium, ſed eorum duntaxat quos reperi nomina, dignitates, ſcripta, temporaque ſignavi, apponensque ex adverſo titulorum voluminum principia, inviſa autem ſpacio pertranſivi. Quorundam tempora quibus claruerunt ad nutum reperire non potui, quos tamen ut viſum mihi fuerat convenienti loco collocavi. Et hunc in utroque defectum ſcientis ſuppleat cognitio, ut videlicet tempora ſingulorum computet, & tranſpoſitos ad loca ſua reponat. Fateor me etiam plures præteriſſe conſilio, quorum nec ſcripta inveniuntur facile, nec tempora. Novi quoque adhuc multos viros doctiſſimos viventes, qui varia dicuntur edere opuſcula, de quibus cum non ſit mihi certa cognitio, malo tranſire ſilentio, quam incerta cogitare. Et (ut Hieronymi verbis utar) ſi, qui de viventibus adhuc ſcriptitant, à me in hoc catalogo prætermiſſi ſunt, non mihi, ſed ſibi imputent, qui ſcripta ſua celare maluerunt quam in lucem venire. Sed credo quod ſcriptis ſuis & ingenio contenti, mei ſilentii diſpendia non curabunt. Nam & eorum quos reperi, non laudes volui depingere, ſed libros. Hoc enim ſtudium poſceret voluminis prolixioris. Vade nunc igitur in orbem opus noſtro labore completum, vade & amatoribus librorum theſaurum expende quem contines. Quid times? Quid trepidas? Quid moraris? Noli timere prodire in publicum, odia æmulorum ne metuas, tot ſanctorum patrocinio ſuffultum. Eja liber exilis quidem ingenii, ſed magnarum rerum oſtenſor. Quid eſt quod velut ignavus inutilisque formidas? Egredere confidenter, te laudabunt mille, dum vix unus vituperat. Amor Dei quo ſcriptus es te cum auctore ſemper & ubique clemens precor excuſet. Τέλος.

COMMENDATISSIMI VIRI, REVERENDIQVE IN CHRISTO PATRIS, DOMINI JOHANNIS DE TRITTENHEM, ABBATIS SPANHEMENSIS.

Liber de Eccleſiaſticis Scriptoribus.

I.

CLEMENS ſanctæ Romanæ Eccleſiæ quartus à beato Petro (ut quibusdam placet) ordinatus Epiſcopus, natione Romanus, vir ſanctus & Deo dilectus, morum quoque decore ornatus, cujus vita & paſſio in ſcripturis Eccleſiaſticis habentur, ſedit in pontificatu novem annis & decem diebus. In exilium pro fide Chriſti relegatus animo conſtanti obiit anno Trajani Cæſaris tertio, Domini autem centeſimo tertio. Hic beatiſſimus martyr nonnullas fide & eruditione plenas fertur in perſona Romanæ Eccleſiæ ſcripſiſſe Epiſtolas, De quibus extant præcipua.

Ad Eccleſiam Corinthiorum	Epiſtola una.
Ad Jacobum quoque Apoſtolum	Epiſtolæ duæ, *Clemens Jacobo Domino.*
Præterea itinerarii vitæ ſuæ	libri decem. *Cum in urbe Roma.*
Item diſputationis Petri	liber unus.

Hæc autem duo ultima volumina inter apocrypha computantur, ut patet xv. diſt. *Sancta Romana.* Feruntur ejus & aliæ epiſtolæ, ſed apocryphæ.

II. DIONYSIUS Ariopagita Athenienſis, philoſophus inſignis, per beatum Paulum Apoſtolum converſus ad fidem, primus (ut quibusdam placet) Athenienſis Epiſcopus ordinatus eſt, vir eximiæ ſanctitatis & incomparabilis doctrinæ. Hunc poſt deceſſum Apoſtolorum, beatus Clemens Romanæ urbis Epiſcopus cum Ruſtico presbytero & Eleutherio diacono ad prædicandum gentibus verbum Dei miſit in Franciam, alio in ejus locum ordinato Epiſcopo. Scripſit autem græco ſermone multa præclara opuſcula. De quibus apud Latinos tantum inveni ſubjecta.

De cœleſti hierarchia	lib. unum.	*Omne datum optimum &c.*
De Eccleſiaſtica hierarchia	lib. I.	*Sacerdotii quidem noſtri.*
De divinis nominibus	lib. I.	*Nunc jam vir Dei poſt.*
De myſtica theologia	lib. I.	*Trinitas ſuperſubſtant..*
De ſymbolica theologia	lib. I.	*Sanctus quidem Timo.*
Ad Cajum	Epiſtolas IV.	*Tenebræ occultantur.*
Ad Dorotheum miniſtrum	epiſt. I.	*Divina caligo eſt in.*
Ad Zoſipatrem ſacerdotem	epiſt. I.	*Non opineris hic victo.*
Ad Polycarpum	epiſt. I.	*Ego quidem non ſcivi ad.*
Ad Demophilum	epiſt. I.	*Hebræorum hiſtoria.*
Ad ſanctum Johannem Evangeliſtam	epiſt. I.	*Saluto te ſanctam animam.*
Ad Apollophanium philoſophum	epiſt. I.	*Apollophanio concre.*
De obitu Pauli ad Timoth.	epiſt. I.	*Saluto te divum diſci.*

Hæc ſunt quæ de ſcripturis beati Dionyſii apud Latinos invenio, ſi quid amplius edidit, apud Græcos remanſit. VERUM cum prædicta opuſcula magna obſcuritate tegerentur, ſequentium patrum explanatione facta ſunt lucida. E quibus prior illa tranſtulit & expoſuit Johannes Scotus noſtri ordinis * monachus: deinde Hugo ſancti Victoris, Rupertus Lincolnienſis, Albertus magnus, & Dionyſius Carthuſienſis, & alii multi quorum jam non eſt in promptú reminiſcentia. Paſſus autem eſt beatus Dionyſius in agro Pariſiaco una cum ſociis ſupradictis, ſub Domitiano Imperatore. Anno Dn. XCVI. Indictione IX. Ætatis vero ſuæ nonageſimo. Sepultus eſt Pariſiis in Eccleſia nomini ſuo conſecrata, clarens miraculis.

III. LUCIUS ANNÆUS SENECA Cordubenſis, Philoſophus, Fotini, *a*) Stoici diſcipulus, & patruus Lucani poëtæ, vir vitæ continentiſſimæ fuit. Quem teſtimonio beati Hieronymi celebratum in catalogo Eccleſiaſticorum ſcriptorum idcirco poſui, quoniam & Pauli Apoſtoli amiciſſimus extitit, & ad inſtitutionem moralis vitæ multa eleganter compoſuit. Hunc biennio ante quam Petrus & Paulus coronarentur, Nero Cæſar infauſtus necavit, cujus aliquando diſcipulus indigniſſimus fuit. De cujus opuſculis ſubjecta reperi.

De morum inſtitutione	librum unum.	*Omne peccatum actio eſt.*
De quatuor virtutibus	lib. I.	*Quatuor virtutum ſpe.*
De remediis fortunæ	lib. I.	*Licet cunctorum poëtarum.*
Declamationum *b*)	lib. X.	*Exigitis rem magis io.*

De be-

*) Benedicti.

a) Sotionis. *b*) Has declamationes quemadmodum & Suaſorias ac Controverſias conſtat eſſe non L. Senecæ Philoſophi, ſed M. Annæi Senecæ, Patris. Ad quem etiam pertinent, quæ de ſtupenda memoria ejus vi mox narrat Trithemius.

Digitized by Google

De clementia ad Neronem	lib. II.	*Scribere de clementia.*
De beneficiis ad Brutum *a)*	lib. VII.	*Inter multos ac varios.*
De ira ad Novatum	lib. III.	*Exegiſti à me Nova.*
De providentia.	lib. I.	*Quaſiſti à me Lucili.*
De beata vita ad Gallionem.	lib. I.	*Vivere Gallio frater.*
De conſolatione ad Marciam.	lib. I.	*Niſi te Marcia ſcirem.*
De conſolatione ad matrem	lib. I.	*Sæpe jam mater opti.*
De tranquillitate vitæ.	lib. I.	*Inquirenti mihi in me.*
Quod in ſapientem non cadit injuria,	lib. I.	*Tantum inter Stoicos.*
De brevitate vitæ	lib. I.	*Major pars mortalium.*
De ſtudiis liberalibus *b)*	lib. I.	*De liberalibus ſtudiis.*
De quæſtionibus naturalibus	lib. VII.	*Quantum inter philoſophiam.*
Suaſoriarum ſententiarum	lib. I.	*Sin ut cujuscunque rei.*
Controverſiarum	lib. V.	*Duo fratres inter ſe diſ.*
De paupertate	lib. I.	*Honeſta inquit Epicu.*
Ad Polybium conſolationis	lib. I.	*Noſtra compares firma.*
De ludis Senecæ *c)*	lib. I.	*Quid actum ſit in cælo.*
De verborum copia.	lib. I.	
De matrimonio *d)*	lib. I.	
Tragœdiarum	lib. X.	
De morte Claudii	lib. I.	
Epiſtolarum ad Paulum	lib. I.	*Credo tibi Paule nun.*
Epiſtolarum ad Lucilium	lib. XXII.	*Ita fac ergo mi Lucili.*

Ita ſunt quæ de ſcriptis Senecæ ad præſens potui invenire. Dicitur autem & alia nonnulla ſcripſiſſe opuſcula, quæ ad manus noſtras adhuc minime venerunt. Erat ſane amator ſapientiæ ardentiſſimus, & inquiſitor illius ſtudioſus, ac tam tenacis memoriæ, ut coram ſe lecta nominum duo millia memoriter mox recitaverit. Inſuper cum quidam poeta ducentos verſus edidiſſet, & in charta congeſtos coram Nerone ex ordine recitaret, mox Seneca memoria uſus pro volumine, eosdem verſus ab ultimo incipiens ordine retrogrado usque ad primum ſingulos repetivit. Omnium quoque civium ſuorum nomina memoria tenuiſſe legitur. Claruit Romæ temporibus apoſtoli Pauli ſub Nerone Imperatore. Anno Domini L.

IV. Marcellus *e)* Marci urbis Romæ præfecti filius, Simonis Magi quondam diſcipulus, literis ſecularibus ſufficienter inſtructus, prædicatione beati Petri Apoſtoli ad fidem Jeſu Chriſti converſus, multa ad utilitatem Eccleſiæ Dei compoſuit. Scripſit enim, rogantibus Chriſtianis:

De conflictu Petri & Simonis, librum unum.

Ad ſanctos Nereum & Achilleum,	lib. I.
De actibus Petri & Pauli	lib. I.
De artibus Simonis,	lib. I.
De obitu ſanctæ Petronellæ,	lib. I.
De paſſione ſanctæ Fœliculæ,	lib. I.
De paſſione ſancti Nicomedis,	lib. I.

Alia quoque de ſanctorum geſtis edidit, quæ ad notitiam noſtram non venerunt. Claruit Romæ temporibus ſancti Petri Apoſtoli Anno Dn. L.

V. Linus primus poſt beatum Petrum Romanæ urbis Epiſcopus, natione Tuſcus, vir ſanctiſſimæ converſationis, multis & in vita & poſt mortem miraculis coruſcans, ſedit in pontificatu annis undecim, menſibus tribus, & diebus duodecim. Qui cum vir eſſet doctiſſimus, & Deo dilectus, Scripſit Græco ſermone ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli uno die paſſorum.

Martyrium	lib. I.

Et quasdam Epiſtolas.

Tandem à Saturnino Præfecto cujus filiam à dæmone liberaverat, capitali ſententia punitus martyr efficitur undecimo Calend. Octobris. Claruit Romæ ſub Galba Imperatore Anno Domini LXX.

VI. Philo Judæus, natione Alexandrinus, de genere ſacerdotum, à beato Hieronymo inter ſcriptores Eccleſiaſticos idcirco ponitur, quoniam in ſuis opuſculis plerunque in Chriſtianorum laude verſatur. Hic cum ſuæ gentis legatus Romam miſſus eſſet, amicitiam beati Petri Apoſtoli habuiſſe memoratur, & ob hanc cauſam etiam ſancti Marci diſcipuli ejus ſectatores apud Alexandriam laudibus ornavit ſuis. Erat autem vir undecunque doctiſſimus, & velut alter Plato habitus: ita ut vulgo diceretur: Aut Plato Philonem, aut Philo imitatur Platonem. Tanta enim

 ſer-

a) imo ad Æbucium Liberalem. *b)* eſt Epiſtola Senecæ LXXXVIII.

c) Hic liber quem de ludis vocat Trithemius, idem eſt cum illo quem de morte Claudii infra veluti diverſum commemorat.

d) De matrimonio ſcripſiſſe Senecam teſtatur S. Hieronymus contra Jovinianum. Cæterum liber ille Trithemio neutiquam viſus jampridem intercidit, quemadmodum & multa alia aliorum ſcripta ex Hieronymo & aliis deinceps commemorata, quæ Trithemii ætate jam nusquam extabant, ac necdum inventa aut in lucem producta ſunt.

e) de fabuloſo hoc Marcello ejusque ſcriptis vide ad Sigebertum cap. I.

Digitized by Google

fertur ſimilitudo ſenſuum & eloquii amborum. Scripſit autem libros & multos, & elegantiſſimos. De quibus ſubjecti feruntur,

De vita ſapientis liber unus.		
De converſatione vitæ	lib. I.	
De confuſione linguarum	lib. I.	
De natura quadrupedum	lib. III.	
De his quæ ſenſu teſtamur	lib. I.	
De eruditione	lib. I.	
De hærede divinarum rerum.	lib. I.	
De diviſione inæqualium	lib. I.	
De tribus virtutibus	lib. I.	
De natura & inventione	lib. I.	
De pactis	lib. I.	
De generationis ſucceſſu	lib. I.	*Adam genuit tres filios.* lib. I.
De mutatione nominum	lib. I.	
De gigantibus	lib. I.	
In quinque libros Moyſi,	lib. V.	
De ſomniis	lib. I.	
De tabernaculo	lib. IV.	
De vita contemplativa	lib. I.	
De agricultura	lib. II.	
De Ebrietate,	lib. II.	
De victimis & repromiſſionibus	lib. I.	
De providentia.	lib. I.	
De Ideis *f*)	lib. I.	
De Alexandro	lib. I.	
De ratione animalium	lib. I.	
Quod omnis inſipiens ſeruus ſit,	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe legitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Nerone principe. Anno Domini L.

VII. JOSEPHUS Judæus natione Hieroſolymitanus, religione ſacerdos. Matthatiæ ſacerdotis filius, philoſophus, rhetor, temporumque ſcriptor inſignis, quem in catalogo noſtro non ponerem, niſi & ejus ſcripta legeret Eccleſia, & beatus Hieronymus id prior feciſſet. Poſt excidium Hieroſolymæ captus à Veſpaſiano & Tito principibus Romam ducitur, & propter ingenii excellentiam, à ſenatu & populo Romano magnifice honoratur. Qui etſi Judæus permanſerit, genus tamen Chriſtianorum ſæpe laudavit, & de domino noſtro Jeſu Chriſto in decimo octavo antiquitatum libro, inſigne teſtimonium deſcripſit. Hujus volumina tantæ auctoritatis apud Romanos adhuc illo vivente habita ſunt, ut bibliothecæ publicæ ſint tradita, *g*) ipſe vero poſt mortem ſtatua ærea à ſenatu & populo donatus ſit. De cujus opuſculis ego tantum vidi ſubjecta:

De belio Judaico.	lib. VII.	*Quoniam bellum quod.*
Antiquitatum mundi.	lib. XXIV. *h*)	*Hiſtoriam conſcribere.*
Contra Apionem	lib. II.	*Sufficienter ut arbitror.*
De potentia dicendi *i*)	lib. I.	

Claruit Romæ ſub Veſpaſiano & Tito principibus. Et usque ad tempora Trajani Imperatoris duravit in humanis. Anno Domini C.

VIII. IGNATIUS Eccleſiæ Antiochenæ tertius poſt beatum Petrum Epiſcopus, vir eximiæ ſanctitatis, ac domini noſtri Jeſu Chriſti ſingularis & ferventiſſimus amator. Dicere conſuevit Dionyſio teſte: *k*) *Amor meus crucifixus eſt.* Qui beatiſſimus præſul cum eſſet divini verbi prædicator doctus & zeloſus, ſcripſit nonnullas elegantes & plenas fervoris epiſtolas, in quibus amatorem ſancti martyrii fuiſſe ſe demonſtravit. E quibus iſtæ feruntur potiores.

Ad Eccleſiam Epheſiorum	Epiſt. una.	
Ad Magneſianos.	Epiſt. I.	
Ad Trojenſes.	Epiſt. I.	
Ad Romanos.	Epiſt. I.	
Ad ſanctum Johannem	Epiſt. II.	*Johanni ſancto Seniori.*
Ad beatam virginem	Epiſt. I.	*Chriſtifera Maria ſuus.*
Ad Philadelphios	Epiſt. I.	
Ad Polycarpum	Epiſt. I.	

Paſſus eſt Romæ ſub Trajano Imperatore. Anno Domini CXI.

IX. PAPIAS auditor ſancti Johannis atque diſcipulus, Hierapolitanus in Aſia Epiſcopus, fidei Chriſtianæ conſtantiſſimus propagator, & defenſor, ſanctorumque Apoſtolorum diſcipulus, & ſtu-

f) lege *de Judæis.* περὶ Ἰουδαίων apud Suidam. Euſeb. ὑπὲρ Ἰουδαίων.
g) Joſephus p. 1026. de vita ſua. *h*) imo XX.
i) περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ.
k) Dionyſ. de divinis nom. cap. 4. Ignatius Epiſt. ad Rom.

Digitized by Google

& ſtudioſus imitator, ſcripſit non ſpernandæ auctoritatis opuſcula. E quibus extat opus inſigne, quinque voluminibus diſtinctum, *l*) quod prænotavit ſic:

Explanationem ſermonum domini, lib. 5.

Alia quæ ſcripſit non vidimus. Hic novitatem mille annorum primus invenit, poſt quos Chriſtum denuo in carne regnaturum cum electis ſuper terram ſomniavit, quem errorem alii poſtmodum dilatantes, Chiliaſtæ à mille annis appellati ſunt.

Claruit temporibus Trajani Cæſaris. Anno Domini C. & circa.

X. Egesippus natione Judæus, ad fidem Chriſti converſus, doctrina & ſanctitate in Eccleſia Dei admirabilis effulſit, cujus feſtum cum cæteris ſanctis in martyrologio *m*) locum obtinuit. Scripſit nonnulla excellentis ingenii opuſcula, De quibus ego tantum reperi, à tempore dominicæ paſſionis usque ad ſuam ætatem, opus inſigne.

Hiſtoriam Eccleſiaſticorum actuum, lib. v. *Bello Parthico quod inter.* *n*)

Aliud operum ejus nullum vidi.

Claruit vicinus apoſtolicorum temporum ſub Antonino Pio. Anno Dn. CLX.

XI. Justinus ex philoſopho converſus ad catholicam fidem, Chriſti amator & cultor inſignis, cum in urbe Roma, Creſcentem Cynicum Chriſtianos blasphemantem, guloſum & mortis timidum, ac luxuriæ & libidinum ſectatorem redargueret, ejus inſidiis, quod Chriſtianus eſſet, coram ſenatu accuſatus, pro Chriſto martyrio coronatus eſt. Scripſit pro fidei noſtræ defenſione multa præclara opuſcula, De quibus iſta feruntur:

Contra gentes ad Antoninum lib. 1.
Ad Aurelium contra gentes lib. 1.
Item adverſum gentes lib. 1.
Caſtigationum contra gentes lib. 1.
De monarchia Dei lib. 1.
De anima. lib. 1.
Pſalten prænotatus lib. 1.
Contra Tryphonem Judæum lib. 1.
Contra Marcionem lib. 1.
Contra omnes hæreſes lib. 1.

Alia inſuper multa compoſuit quæ ad notitiam noſtram non venerunt.

Claruit ſub Antonino Pio Anno Domini CL.

XII. Quadratus Athenienſis poſt Publium martyrem Epiſcopus, ſanctorum Apoſtolorum auditor quondam atque diſcipulus, vir conſtans & incomparabilis doctrinæ, pro utilitate Chriſtianæ fidei multum laborans multum profecit, & Eccleſiam, metu perſeqvutionis diſperſam, ad unitatem fidei congregavit. Cum eſſet doctor inſignis, ſcripſit inter alia pro Chriſtianis ad Adrianum principem plenum inſtructione Apologeticum, lib. 1. Et alia nobis incognita. Tandem pro fidei catholicæ defenſione paſſus eſt VII. Cal. Junii. Claruit ſub Adriano principe. Anno Dn. CXX.

XIII. Aristides philoſophus Athenienſis, vir in ſecularibus literis doctiſſimus, & in divinis ſcripturis admodum ſtudioſus, tanta eloquentia inſignis emicuit, ut miraculum ſui gentibus præberet, qui ſub habitu philoſophi Chriſtianam & fidem & converſationem bajulans, non ſine ſanctitatis opinione clarus effulſit. Scripſit Apologeticum pro Chriſtianis ad Adrianum principem lib. unum.

Et quædam alia. Claruit ſub Adriano imperatore. Anno Domini CXX.

XIV. Melito Aſianus, Epiſcopus Sardenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus & non minus ſanctitate quam doctrina venerabilis, inter catholicos prædicatores clarus effulſit. Scripſit ad utilitatem Eccleſiæ fidelium, multa egregia volumina. De quibus iſta feruntur:

De paſcha lib. 11.
De vita prophetarum lib. 1.
De lapſis lib. 1.
De corpore & anima lib. 1.
De baptiſmate lib. 1.
De veritate lib. 1.
De generatione Chriſti lib. 1.
De prophetia lib. 1.
Eclogarum lib. vi.
De Eccleſia lib. 1.
De dominica lib. 1.

l) Cave ex his verbis cum Clariſſ. Dupinio tibi perſuadeas Trithemii tempore opus illud Papiæ adhuc extitiſſe. Nam ſolenne noſtro eſt tradere quod feruntur, vel extant, vel habentur ſcripta quæ apud Hieronymum & alios veteres memorata reperit, ipſe non vidit, qui alioqui prima verba illorum adſcribere non neglexiſſet. Sic infra in Philippo Cretenſi & Modeſto, Rhodone, Miltiade, Apollonio aliisque quamplurimis.

m) vide Martyrolog. 7. April.

n) Confundit Trithemius libros quinque ex Joſepho verſos qui ſub Hegeſippi nomine Latine exſtant de excidio Hieroſol. cum libris quinque Ἀποςολικῦ κηρύγματος quos ab Hegeſippo ſcriptos diuque deperditos memorant Euſebius IV. 8. Hiſt. & Hieron. c. 22. de S. E.

De ſenſibus	lib. I.
De fide	lib. I.
Philoxenia	lib. I.
Qui clavis inſcribitur	lib. I.
De diabolo	lib. I.
De Apocalypſi Johannis	lib. I.

De tranſitu ſanctæ Mariæ liber unus. *Melito ſervus Chriſti.*

Alia etiam opuſcula edidit, quæ ad noſtram memoriam vetuſtas venire non permiſit. Hujus elegans & declamatorium ingenium, Tertullianus in quodam loco * commemorans, ut prophetam a noſtris habitum fuiſſe aſſerit. Notandum ſane, quod liber de ſanctæ Mariæ tranſitu illi aſcriptus inter apocrypha reputatur XV. diſt. *Sancta Romana.*

Claruit autem ſub Marco Antonino Vero principe, Anno Dn. CLX.

XV. THEOPHILUS Eccleſiæ Antiochenę ſextus Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, ingenio & eloquio clarus, & declamator egregius. Scripſit ad utilitatem fidelium multa volumina, & ſermonum domini explanator egregius effulſit. De cujus opuſculis ſubjecta feruntur.

Contra Marcionem	lib. I.
Contra Hermogenem	lib. I.
Ad Autolycum	lib. III.
Commentariorum in Evangelia	lib. IV.
In proverbia Salomonis	lib. I.

Alios etiam Tractatus breves & plures ad ædificationem eccleſiæ catholicæ pertinentes compoſuit, qui apud Latinos raro ſimul inveniuntur. Ordinatus autem fuit in epiſcopum, Anno domini. CLXXIII. Indictione. XI.

XVI. APOLLINARIS Hierapolitanus in Aſia epiſcopus, vir doctus & fidei Chriſtianæ defenſor inſignis, ingenio clarus, & diſertus eloquio. Scripſit non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus ſe virum non tam eruditum quam zeloſum oſtendit. E quibus iſta feruntur

Apologeticus pro Chriſtianis	lib. I.
Adverſus gentes	lib. V.
De veritate	lib. III.
Adverſus Cataphrygas	lib. II.

Sed & alia nonnulla edidit, quorum nobis vetuſtas notitiam abduxit. Claruit ſub Marco Antonino Vero. Anno domini. CLXV.

XVII. DIONYSIUS eccleſiæ Corinthiorum epiſcopus, vir eloquentiſſimus, & in divinis ſcripturis valde eruditus, ovilis Chriſti vigilantiſſimus paſtor, tantæ ſolicitudinis & induſtriæ fuit, ut non ſolum ſuæ civitatis populum ſalutaribus documentis inſtrueret, ſed etiam exterarum plebes urbium, per epiſtolas ad conſtantiam fidei provocaret. Quæ quidem epiſtolæ tam utiles & prolixæ feruntur, ut non ab re libri queant appellari. De quibus ſubjectæ recenſentur.

Ad Lacedæmonios	epiſt. I.
Ad Athenienſes	epiſt. I.
Ad Nicomedienſes	epiſt. I.
Ad Cretenſes	epiſt. I.
Ad Ignoſianos o)	epiſt. I.
Ad Papam & Romanos	epiſt. I.
Ad Amaſtrinenſes	epiſt. I.
Ad Chryſophoram fœmin.	epiſt. I.

Claruit ſub Marco Antonino Vero, & Lucio Aurelio principibus. Anno domini CLXX. Non ſine opinione ſanctitatis, & varia conſcripſit.

XVIII. TATIANUS hæreſiarches, Juſtini martyris auditor atque ſectator, quamdiu ab ejus latere non diſceſſit. Poſtea vero coronato ſancto Juſtino, inflatus eloquentiæ tumore, novam hæreſim condidit quæ Encratitarum dicitur, quam poſtea Severus auxit, a quo ejusdem partis hæretici Severiani appellati ſunt. Carnes abominantur, vinum non bibunt, vetus teſtamentum non ſuſcipiunt, nec reſurrectionem credunt. Scripſit autem Tatianus pene infinita volumina, quæ tamen ad notitiam meam non venerunt. Nam propter docentis errorem, etiam volumina deſpecta perierunt. Extat ejus, teſte Hieronymo inſigne volumen, quod prænotavit

Contra gentes	lib. I.

Claruit ſub Marco Antonino Vero. Anno Domini. CLXX.

XIX. PHILIPPUS epiſcopus Cretenſis, hoc eſt urbis Coritinæ, p) cujus Dionyſius Corinthiorum epiſcopus ſupra poſitus, meminit in epiſtola ſua quam ſcripſerat ad ejusdem civitatis eccleſiam, vir nobilis & doctus, edidit ad utilitatem credentium ſatis ut ferunt inſtructa volumina, quæ ad manus noſtras minime venerunt. Extat ejus q) Con-

* Hæc ex Hieronymo Trithemius, nam Tertulliani quo hoc ſcripſerat opus intercidit.

o) Lege *Cnoſſianos* ſive Κνωσσίους ex Hieronymo & Euſebii IV. 23.

p) Gortynæ. q) Imo extitit Euſebii atque Hieronymi tempore: Perinde ut Modeſti volumen quod mox commemorat.

Contra Marcionem lib. I.

Scripſit etiam quaſdam ad diverſos epiſtolas, varioſque tractatus, qui ad noſtras manus adhuc minime venerunt. Claruit anno Domini CLXX. temporibus Marci Antonini Veri imperatoris.

XX. Modestus vir quidem florentis ingenii, licet cujus dignitatis, vel gradus fuerit à nobis ignoretur, ſcripſit teſte beato Hieronymo, non contemnendæ lectionis opuſcula, in quibus abundans ingenii ejus vena conſpicitur. E quibus extat volumen inſigne

Adverſus Marcionem lib. I.

Cætera nobis incognita ſunt.

Claruit ſub Marco Antonino Vero, & Lucio Aurelio Commodo Principibus. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti CLXXV.

XXI. Irenæus Lugdunenſis in Gallia poſt beati Fotini Martyris triumphum Epiſcopus. Polycarpi martyris quondam auditor, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & valde eruditus, ſub Papa Eleutherio legatus Romam miſſus: non minus ſanctitate quam doctrina clariſſimus comprobatus eſt. Scripſit multa egregia volumina. De quibus iſta feruntur:

Adverſum gentes lib. I.
De diſciplina lib. I.
Ad Blaſtum de ſchiſmate lib. I.
Contra hæreſes lib. V. *Quatenus veritatem re.*
De Monarchia Dei lib. I.
De Ogdoade lib. I.
De Paſcha, ad Victorem Papam lib. I.
Variorum tractatuum lib. I.

Scripſit & alia multa quæ ad notitiam meam adhuc minime venerunt. Tandem ſæviente perſequutione in Chriſtianos, cum omni ferme civitatis ſuæ populo pro fide catholica martyrio coronatus eſt quarto Calend. Junii. Claruit ſub Marco Antonino. Anno Domini CLXXV.

XXII. Theodotion patria Epheſinus, Tatiani philoſophi cum adhuc fidelis eſſet quondam diſcipulus, vir certe undecunque doctiſſimus, & divinarum ſcripturarum tertius r) interpres. Præter translationem ſcripturarum, quam ex Hebræo latinam *) fecit, etiam alia quædam conſcripſit opuſcula, quæ tamen ad manus noſtras adhuc minime pervenerunt. Claruit temporibus Commodi imperatoris. Anno Domini CLXXX.

XXIII. Rhodon genere Aſianus: Tatiani quondam auditor & diſcipulus, vir tam in divinis ſcripturis quam etiam in ſecularibus literis eruditiſſimus, multa Græco ſermone ſcripſiſſe dicitur; quorum exemplaria apud noſtros raro inveniuntur. E quibus tamen potiora feruntur s) quæ ſubjecimus.

Contra Marcionem lib. III.
Adverſum Cataphrygas lib. I.
Ad Caliſtionem lib. I.
In Hexæmeron lib. VI.

Claruit ſub Commodo & Severo Principibus. Anno Domini. CC.

XXIV. Clemens eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter: Pantæni, Stoici quondam, philoſophi Chriſtiani auditor atque diſcipulus, qui ſcholam Eccleſiaſticam poſt eum Alexandriæ multis annis tenuit, vir devotus, doctus, & eloquentiſſimus fuit. Scripſit multa præclara volumina, de quibus iſta feruntur:

Stromatum, id eſt, varietatum lib. VIII.
Adverſum Gentes lib. I.
Pædagogi lib. III.
De Paſcha lib. I.
De Jejunio lib. I.
De diſputatione lib. I.
De ſalvatione divitis lib. I.
De obtrectatione lib. I.
Adverſum judaizantes lib. I.
De canonibus eccleſiaſticis lib. I.

Epiſtolas etiam multas varioſque tractatus edidit, quorum titulos ignoramus. Claruit Commodi & Severi Principum temporibus. Anno Domini CC.

XXV. Melciades t) cujus Rhodon in opere ſuo quod adverſus Cathaphrygas, Montanum, Priſcam, & Maximillam inſanos vates compoſuit, recordatus eſt, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & in divinis ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, ſcripſit ad ædificationem fidelium non pauca opuſcula. De quibus ſubjecta feruntur:

Adverſus Montanum lib. I.
Adverſum Gentes lib. I.

Cccc Con-

r) poſt Aquilam Symmachumque, *) imo Græcam, s) non minus & illa deperdita omnia.
t) Miltiades.

Digitized by Google

Contra Judæos	lib. I.
Apologeticus pro noſtra fide.	lib. I.

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit Marci Antonini Commodi temporibus. Anno Domini CLXX.

XXVI. Apollonius quidam vir doctus atque diſertiſſimus, non minus vita, quam eloquentia inſignis, hæreticæ pravitatis debellator fortiſſimus, multa pro noſtra fide compoſuit, & Montani inſaniam, verbis & ſcriptis ſæpe confutavit, ſicut patet legentibus inſigne illud volumen, quod maximis eloquentiæ leporibus compoſuiſſe dicitur

Adverſus Montanum	lib. I.

Sed & alia complura edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Commodo & Severo Principibus. Anno Domini CLXXX.

XXVII. Serapion ex Anachoreta, eccleſiæ Antiochenæ octavus Epiſcopus, vir acris ingenii, in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, non minus vita quam ſcientia venerabilis : fertur ad utilitatem credentium plura cudiſſe opuſcula, in quibus ſe virum & doctum & fidei Chriſtianæ defenſorem acerrimum oſtendit. De quorum numero habentur

Ad Dommonem judaizantem	lib. I.
Ad Carinum *u*) de Montano	lib. I.
De Evangelio ſub nomine Petri	lib. I.
Epiſtolæ breves ſed plures	lib. I.

Ordinatus fuit in Epiſcopum præfatæ urbis ſub Commodo Principe Romanorum. Anno Domini CXCIII. Indictione prima.

XXVIII. Apollonius Romanæ urbis ſenator, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus, & non minus ſanctitate quam ſcientia venerabilis, cum coram ſenatu proditus fuiſſet, quod Chriſtianus eſſet, & Chriſtum nollet abnegare, capitis ſententiam accepit, veteri apud illos lege obtinente, abſque negatione *x*) non dimitti Chriſtianos, qui ſemel ad eorum judicium fuiſſent pertracti.

Scripſit autem inter alia Apologeticum pro fide noſtra	lib. I.

Quem cum coram ſenatu ex ordine recitaſſet, capite truncatus fuit. Claruit Romæ ſub Commodo & Severo Principibus. Anno Domini CXC.

XXIX. Tertullianus Presbyter, patria Carthaginenſis Africanæ provinciæ, patre Centurione viro proconſulari, homo acris & vehementis ingenii, tam in divinis quam in ſecularibus ſcripturis doctiſſimus: quippe qui apud Carthaginem Rhetoricam multis annis glorioſe docuit: Scripſit Latino ſermone pene infinita opuſcula in quibus hæreticorum errores fortiter contrivit. Hujus ſcripta beatiſſ. martyr Cyprianus in tanta veneratione habuit, ut nullum ſine eorum lectione diem præteriret. Dicere enim ad notarium ſuum *y*) conſueverat. *Da Magiſtrum*, Tertullianum videlicet deſignans. Tandem in errorem Montani dilapſus dicitur, propter quod ejus opuſcula inter apocrypha computantur. 15. diſt. *ſancta Romana*. Et licet in aliquibus erraverit, in multis tamen bene ſcripſit, ſicut ejus volumina teſtantur. De quibus vidi

De patientia Dei	lib. I.	*Confiteor ad dominum Deum*
Adverſus Praxeam	lib. I.	*Varia diabolus amu.*
Contra Marcionem	lib. V.	*Si quid retro geſtum eſt.*
Contra Judæos	lib. I.	*Proxime accedit diſpu.*
Contra omnes hæreſes	lib. I.	*Duorum hereticorum.*
De proſcriptionibus hæreticorum	lib. I.	*Conditionem præſentium.*
Adverſus Hermogenem	lib. I.	*Solemus hereticis con.*
Contra Valentinianos	lib. I.	*Valentiniani frequen.*
De carne Chriſti	lib. I.	*Qui fidem reſurrectionis.*
De reſurrectione carnis	lib. I.	*Fiducia Chriſtianorum.*
De corona militis	lib. I.	*Proxime factum eſt libera.*
Ad Martyres	lib. I.	*Inter carnis alimenta.*
De pœnitentia	lib. I.	*Pœnitentiam hoc genus.*
De velandis virginibus	lib. I.	*Proprium jam negotium.*
De habitu muliebri	lib. I.	*Si tanta in terra morare.*
De cultu fœminarum	lib. I.	*Ancilla Dei vivi, conſer.*
Ad uxorem	lib. II.	*Dilectiſſima in domino.*
De perſecutione ad Fabium	lib. I.	*Quæſiſti proxime Fabi.*
Ad Scapulam	lib. I.	*Nos quidem neque expa.*
Exhortatorium caſtitatis	lib. I.	*Non dubito frater te poſt*
De Monogamia	lib. I.	*Heretici nuptias av.*
De pallio	lib. I.	*Principes ſemper Afri.*
De ſpectaculis	lib. I.	
De extaſi	lib. VI.	
De pudicitia	lib. I.	
De jejuniis	lib. I.	
Adverſus Apollonium	lib. I.	

Scripſit

u) Καρικον Euſeb. V. 19. Hieron. cap. 41. *x*) colligas hoc ex Plinii Epiſt. X. 97. *y*) Hieron. cap. 53. de S. E.

Digitized by Google

Scripſit quoque & alia plura, varioſque tractatus, qui ad manus noſtras adhuc minime venerunt, vixitque usque ad ſenectam & ſenium ſtudioſus. Claruit Severi Imperatoris temporibus. Anno Domini CC.

XXX. ORIGENES qui & Adamantius Presbyter, natione Alexandrinus: Leonidis martyris filius, Clementis Alexandrini quondam diſcipulus, vir magni & excellentis ingenii fuit, ita ut ſtudio & eruditione ſimilem nunquam habuerit. Anno Severi Pertinacis decimo, adverſum Chriſtianos perſecutione mota, ac Leonide patre fide Chriſti martyrio coronato, cum matre vidua & ſex fratribus pauper derelictus eſt, annos natus circiter decem & ſeptem. Subſtantiam autem omnem propter Chriſti confeſſionem fiſcus occupaverat, ita ut unde viverent amplius nil haberent. Et licet annorum numerus minor ſupputaretur in juvene, erat tamen jam mirabilis in eo doctrina, & fidei Chriſtianæ admiranda conſtantia. Propoſuerat enim cum patre ſuo Leonide pro fide Chriſti fortiter occumbere, ſi non matris fraude ad eccleſiæ utilitatem magnus doctor futurus eum contigiſſet præſervari. Nam cum ad locum agonis patri mane, pridie deliberaſſet occurrere, ſublatis à matre noctu veſtimentis & obſeratis tabernaculi valuis, domi cogitur remanere. Cum vero in virum creviſſet, agere vitam apoſtolicam inſtituit, & annuntians in circuitu ſuo verbum Dei, nudis pedibus multis annis inceſſit. Super lectum denique plumis ſtratum nunquam dormivit, à vino & carnibus, præter infirmitatem, omnino ſe abſtinuit, jejuniis, vigiliis, orationibus & continuis divinarum ſcripturarum ſtudiis & expoſitionibus Deo devote ſerviens intentus fuit. CHRISTI quoque conſilio unam tantum tunicam induere conſuevit, & omnium mundanorum contemptor effectus, nihil de craſtino cogitavit. Amore caſtitatis ut mulieribus ſecure auderet prædicare, ſe caſtrari fecit, licet in hoc facto zelus ſine ſcientia manſerit. Ob ejus doctrinam, eloquentiam & apoſtolicam vitam Mammæa Alexandri Imperatoris Chriſtianiſſima mater, eum audiendi deſiderio capta, ex Alexandria Antiochiam acceſſit, & ejus mellifluam doctrinam cum ingenti admiratione audivit. Erat autem in ſtudio divinarum ſcripturarum adeo intentus ut nec cibum unquam, nec ſomnum caperet, niſi unus è fratribus lectionem ſcripturarum cunctis audientibus præmiſiſſet. Novum & vetus teſtamentum velut alter Esdras memoriter noverat, & jam ſenex contra ſuam ætatem *) linguam Hebraicam didicit, & omnium interpretum editiones præter ſeptuaginta z) in unam mirabili ſtudio comportavit. In editionibus ſcripturarum dictandis tam admirandæ memoriæ & ſubtilitatis fuit, ut ſeptem notarios, totidemque in ſcribendo velociſſimas puellas, præter alios juvenes omnes inſimul ex ejus ore diverſa ſcribentes, incredibili pronuntiandi agilitate fatigaret. Et cum tantus haberetur & eſſet inter omnes eccleſiaſticos doctor inſignis, magnis tamen notatur erroribus, quibus vel ipſe deſipuit, vel aliis inſerentibus falſa ſcriptis depravatus fuit. Semper enim de Origine varia fuit doctorum opinio, quibusdam hæreticum aſſerentibus, aliis ſibi a) fraudem affirmantibus impoſitam. Mirandum non eſt, ſi primus ſine exemplo erraverit, qui tot volumina ſine magiſtro præcedente explicuit. Noſtrum tamen eſt ne dum de Origine, ſed de quibuscunque ſcriptoribus cum S. Eccleſia Romana ſentire, & ſupervacuas opiniones contemnere. Edidit autem pene infinita volumina. De quibus ego Latinis intuſa vidi tantum ſubjecta:

In Geneſim	ho. XVI.	*In principio fecit Deus.*
In Exodum	ho. XIII.	*Videtur mihi unus quisque*
In Leviticum	ho. XVI.	*Sicut noviſſimis die.*
In Numeri	ho. XXVIII.	*In numeris non omnes*
In Joſue	ho. XXVI.	*Donavit dominus nomen.*
In Judicum	ho. IX.	
In principium idide †	ho. II.	
In Eſaiam prophetam	ho. IX.	*Quamdiu Ozias rex.*
In Jeremiam prophetam	ho. XIV.	*Deus ad benefaciendum.*
In Ezechielem	ho. XIV.	
In Evangelium Matthæi	ho. XXVI.	
In Evangelium Lucæ	ho. XXXIX.	*Sicut olim in populo Ju.*
De Helcana	lib. I.	*Non ab initio tantummodo.*
In principium Job	lib. III.	
In Cantica canticorum	lib. IV.	
Item in cantica canticorum	lib. II.	*De cantico canticorum di.*
In Pſalterium tractatus	nu. CL.	*Beatus vir, hunc Pſal.*
Adverſum hæreticos **)	lib. V.	*Adamantius dixit qui*
Contra Celſum Philoſophum	lib. VIII.	*Hortaris ſacer Amb.*
Periarchon	lib. IV.	*Omnes qui credunt.*
In epiſtolam ad Romanos	lib. XV.	*Quod cæteris apoſtoli Pauli.*
In principium Johannis	lib. I.	
De martyribus	lib. I.	

*) Contra morem hominum ſuæ ætatis.

z) Hæc verba aliquis ita intelligit, & certe poſſint ita (niſi res reclamaret) accipi, ac ſi verſionem LXX. ſenum Origenes omiſiſſet. Verum ſenſus eſt in Tetraplis atque Hexaplis ſuis illum non modo LXX. interpretes, ſed etiam cæteras Græcas verſiones junctim edidiſſe. a) Origeni ejusque ſcriptis.

† vocabulum corruptum in omnibus editt, etiam in Bibl. Geſnori. **) Contra Marcionitas.

Alia inſuper multa compoſuit, quæ ad manus noſtras non venerunt. Sunt qui ſcribant ſe Origenis tractatus ſex millia legiſſe, qui numerus & magnus eſt, & Latinis incognitus. Nec dubium quin multa illius opuſcula noviter translata ſint, quæ ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Moritur autem ſenex & pauper, apud Tyrum ſepultus, ſub Valeriano & Galieno Principibus. Anno Domini CCLXI. Indictione nona, Ætatis ſuæ anno LXX.

XXXI. AMMONIUS Alexandrinus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis doctiſſimus, philoſophus & rhetor omnium ſui temporis celeberrimus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio, ſcripſit Græco ſermone quædam præclara volumina, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. De quorum numero extant ſubjecta.

De conſonantia Jeſu & Moſi *b*)	lib. I.	
Canonum Evangelicorum	lib. I.	*In primo canone quatuor*
Unius ex quatuor	lib. I.	*Quoniam quidem multi. c)*

Et quædam alia. Hunc impiiſſimus Porphyrius Chriſtianorum acerrimus hoſtis, Philoſophus gentilis falſo accuſat, quod fide abnegata factus ſit Ethnicus, quem conſtat usque ad mortem Chriſtianum devotum permanſiſſe. Claruit ſub Alexandro Mammææ filio Anno CCXXX.

XXXII. AMBROSIUS Origenis auditor, primo Marcionites, ac deinde ab ipſo Origene correctus, Chriſtianæ fidei confeſſor inſignis, etiam ad officium diaconatus meruit promoveri, vir certe doctiſſimus & librorum ſtudioſus amator, quo ſumptus, notarios ac ſcribas ſubminiſtrante, Adamantius noſter pene infinita volumina compoſuit, tantus lucubrationum illius cultor, ut die ac nocte ad ſcribendum aliquid novi verbis & ſcriptis eum provocaret, adeo ut *compulſor operis d)* in quadam epiſtola familiari ab Origene nominetur. Hic dicere ſolebat ſe nunquam Origene præſente iſſe cubitum, neque ſumpſiſſe cibum, niſi prius unus è fratribus, qui ſemper præſto erant, ſacris literis perſonaſſet. Scripſit de ſua converſione gratias agens ad Origenem.

Epiſtolarum lib. I. Et quædam alia. Claruit cum Origene, Anno Domini CCXXX.

XXXIII. TRYPHON Origenis auditor atque diſcipulus, ad quem illius nonnullæ extant *e*) epiſtolæ, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio. Scripſit Græco ſermone quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteris transmiſit. E quibus extant ſubjecta

De vacca rufa in Deuteronomio	lib. I.
De qualitate ſacrificiorum	lib. I.
De columba & turture	lib. I.

Claruit temporibus Alexandri Imperatoris. Anno Domini CCXXX.

XXXIV. MINUTIUS Felix, cauſidicus, patria Romanus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & in divinis lectionibus ſtudioſus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, ſcripſit latino ſermone quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. E quibus extat dialogus inter Chriſtianum & hæreticum, *) qui

Octavius inſcribitur	lib. I.
De fato contra mathematicos *f*)	lib. I.

Claruit Romæ ſub Alexandro Imperatore. Anno Domini CCXXX.

XXXV. BERYLLUS Arabiæ Botrenus *g*) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus egregie doctus, cum aliquanto temporeglorioſe rexiſſet eccleſiam, in hæreſim Paulianorum *h*) tandem lapſus eſt, qui Chriſtum ante Mariam fuiſſe negabant, ſed ab Origene correptus, multa ſcripſit. E quibus extat, *i*)

Inter eos Dialogus habitus	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Alexandro Imperatore. Anno Domini CCXXXV.

XXXVI. HIPPOLYTUS cujusdam urbis Epiſcopus, cujus nomen Hieronymus non expreſſit, vir certe in divinis ſcripturis & ſtudioſus & eruditus, ſcripſit multa & pene incredibilia volumina, ita ut Ambroſius (de quo jam ſuperius fecimus mentionem) Origenem ad ejus imitationem cohortari conſueverit, atque ad exponendas divinas ſcripturas fortiter perſuaſerit, præbens ei (ut diximus) ſeptem notarios, totidemque velociſſimas in ſcribendo puellas, & librariorum parem numerum cum ſumptibus & expenſis eorundem. Cerneres pulchrum & delectabile certamen quo alter alterum in editione librorum ſuperare magnopere cupiebat. „De opuſculis Hippolyti, ſubjecta feruntur:

In hexameron	lib. VI.
In Geneſim	lib. I.
In Exodum	lib. I.
In Numeri	lib. I.
In Cantica Canticorum	lib. I.
In Zachariam prophetam	lib. I.
In Danielem	lib. I.

In

b) Hoc nusquam extat nec Trithemii extitit tempore ſed Euſebii atque Hieron. *c*) Ex hoc loco apparet Trithemium Ammonio tribuere Harmoniam, quæ ſæpius edita eſt ſub nomine Tatiani. *d*) ἐργοδιώκτης.
e) imo extiterunt. *) im. ethnicum. *f*) Hoc de fato opus Minutii diu ante Trithemium interciderat.
g) Boſtrenus in Arabia. *h*) Pauli Samoſateni. *i*) imo extitit olim Euſebii ætate & Hieron.

Digitized by Google

In Apocalypſim lib. I.
In proverbia Salomonis lib. I.
In Eccleſiaſten lib. I.
De Saule & Pythoniſſa lib. I.
De Antichriſto lib. I.
Contra Marcionem lib. I.
Contra omnes hæreſes lib. III.

In Pſalmos quoque multos & varios tractatus edidit, Homilias etiam & ſermones pene innumerabiles. Et alia plura nobis adhuc incognita. Claruit ſub Alexandro Principe. Anno Domini CCXX.

XXXVII. ALEXANDER Epiſcopus Cappadociæ, cum deſiderio ſanctorum locorum Hieroſolymam pergeret, ibidem divina revelatione poſt ſanctum Narciſſum Epiſcopus ordinatus, multa ſanctitate & doctrina clarus effulſit, & tandem pro fide Chriſti ſub Decio impiiſſimo tyranno martyrium conſummavit. Scripſit multas ad diverſos elegantes Epiſtolas, de quibus in primis ſubjectæ feruntur:

De pace Eccleſiæ ad Aaronitas epiſt. I.
Pro Origene contra Demetrium epiſt. I.
Ad Antiochenſes epiſt. I.
Ad Origenem epiſt. plures.

Paſſus eſt Cæſareæ ſub Decio, Anno Domini CCLIII. Indictione I.

XXXVIII. JULIUS Africanus vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, hiſtoriographus & theologus inſignis, ac divinarum ſcripturarum & librorum ardentiſſimus amator, ſuis ſtudiis & ſumptibus apud Cæſaream Palæſtinæ inſignem bibliothecam condidit, in quam multa volumina, tam ſecularium quam divinarum ſcripturarum congregavit. Scripſit præterea magnæ utilitatis plura opuſcula. De quibus feruntur ſubjecta:

Chronicarum lib. V.
De ſancta Trinitate k) lib. I.
De circumciſione lib. I.
De Attalo lib. I.
De Paſcha lib. I.
De Sabbato lib. I.
Ad Origenem de Suſanna lib. I.
Ad Ariſtidem Philoſophum lib. I.

Et alia plura compoſuiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Marco Aurelio, Anno Domini CCXX.

XXXIX. GREGORIUS Neocæſarienſis Ponti Epiſcopus, Origenis auditor atque diſcipulus, vir doctus & ſanctus, & multa ſcripſit, & miraculis vivens coruſcavit. Hic adhuc juvenis cum fratre Athenodoro ſtudium Philoſophiæ ſecularis quæritans, ſcholæ Origenis ſe ſubdidit, à quo ad fidem Chriſti paulatim quaſi inſenſibiliter una cum fratre converſus fuit, & in virum doctiſſimum atque ſanctiſſimum evaſit. De cujus ſcriptis extat

Ad Origenem Panegyricus lib. I.
Interpretationum in Eccleſiaſten lib. I.

Et plures Epiſtolæ. Claruit ſub Gordiano Principe. Anno Domini CCXL.

XL. CORNELIUS Romanæ urbis poſt Petrum, XXII. Epiſcopus, patria Romanus, patre Caſtino, poſt Fabiani glorioſum martyrium Papa creatus. Sedit in cathedra Petri annis duobus, vir doctus atque ſanctiſſimus, donec tandem etiam ipſe martyrio coronatus tranſivit carne ſolutus ad ſuperos. Scripſit autem plures ad utilitatem Eccleſiaſticam Epiſtolas. De quibus ego duntaxat reperi ſubjectas:

Ad Fabium Antiochenum Epiſcopum de Synodis Epiſt. I.
Ad eundem de Novatianis lib. I.
De Novatiano epiſt. I.
De geſtis Synodi epiſt. I.

Ad Cyprianum Carthaginenſem Epiſcopum plures ſcripſit Epiſtolas, & alias ad alios. Claruit ſub Decio tyranno Principe. Anno Domini CCLV.

XLI. CYPRIANUS Eccleſiæ Carthaginenſis in Africa Epiſcopus, vir doctus atque ſanctiſſimus, multis annis rhetoricam glorioſe docuit, & in omni literatura ſeculari Doctor magnificus fuit. Deinde perſuadente Presbytero Cæcilio, à quo ſortitus eſt cognomen, ad fidem Chriſti converſus, omnem ſubſtantiam ſuam pauperibus erogavit. Ac non multo poſt in Presbyterum electus, etiam Epiſcopus ordinatus eſt. Qui cum in divinis ſcripturis ſtudioſus eſſet, ad ædificationem fidelium multa utiliter edidit, & ſubjecta volumina Latino ſermone conſcripſit. Videlicet

De gratia Dei ad Donatum lib. I. *Bene admones Don.*
Contra Demetrianum lib. I. *Oblatrante te, & adver.*

k) Scripta hæc de Trinitate, de circumciſione, de Attalo, de Paſcha & de Sabbato non Julio Africano, ſed Novatiano tribuit Hieron. cap. 70. & noſter infra cap. 44.

De pietate & eleemoſyna	lib. I.	*Multa & magna ſunt.*
De laude martyrii	lib. I.	*Deſideraſti Fortunate.*
De zelo & livore	lib. I.	*Zelare quod bonum vide.*
De bono patientiæ	lib. I.	*De patientia loquuturus.*
De mortalitate	lib. I.	*Etſi apud plurimos veſtrum.*
De virginitate	lib. I.	*Diſciplina cuſtos ſpei.*
De lapſis	lib. I.	*Pax ecce dilectiſſimi.*
De ſacramento calicis	lib. I.	*Cyprianus Cæcilio fra.*
De unitate Eccleſiæ	lib. I.	*Cum moneat dominus & di.*
De oratione Dominica	lib. I.	*Evangelica præcepta.*
De vanitate idolorum	lib. I.	*Quod idola Dii non ſint.*
De vita clericorum	lib. I.	*Promiſeram quidem vobis.*
De duobus montibus	lib. I.	*Probatio capitulorum.*
Ad Antonianum de Navato	lib. I.	*Accepimus primas literas.*
De Judæis ad Quirinum	lib. II.	*Judæos in offenſam.*
Ad Cornelium papam	ep. VIII.	*Cognovimus frater cha.*
De aleatoribus	lib. I.	
Ad Julianum amicum ſuum	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Sed alia multa compoſuiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non venerunt. Libellus de duodecim abuſionibus ſeculi, Cypriano *l*) à plerisque aſcriptus, phraſim ejus non redolet. Paſſus eſt tandem ſub Valeriano, eo die quo Cornelius Romæ, ſed non eodem anno. Videlicet Anno Domini CCXLIX. Indictione XII. VIII. Calend. Octob.

XLII. PONTIUS presbyter, beati Cypriani auditor atque diſcipulus, vir doctus & ſanctus, & declamator egregius, poſt magiſtri ſui glorioſi triumphum veniens in Gallias *m*) apud Cymellam urbem pro fide Chriſti martyrii palmam adeptus eſt. Hic Pontius ſua melliflua prædicatione & induſtria duos Philippos Imperatores ad Chriſtum convertit, & primos ex Romanis Principibus idolis renuntiare perſuaſit. Scripſit etiam eleganti ſtylo inſigne volumen, quod continet

Vitam S. Cypriani	lib. I.

Claruit ſub Philippo Imperatore, Anno Domini CCXL.

XLIII. DIONYSIUS Alexandriæ urbis tertius & decimus Epiſcopus, Origenis quondam auditor atque diſcipulus, cum adhuc eſſet Presbyter, ſub Heracla ſcholam publicam tenuit, & magnam doctrinæ ſuæ gloriam acquiſivit. Erat enim vir in omni ſcientia doctiſſimus, philoſophus, rhetor, & theologus inſignis, qui in Cypriani & Africanæ Synodi dogma conſentiens de rebaptizandis hæreticis, plurimas ſuper ea re ad diverſos ſcripſit epiſtolas. De quarum iſtæ numero feruntur:

De pœnitentia ad Fabium	epiſt. I.	
Ad Romanos	epiſt. I.	
Ad S. Sixtum papam	epiſt. II.	
Ad Philemonem & Dionyſium presb.	epiſt. I.	
Ad Dionyſium papam factum	epiſt. I.	
Ad Novatianum hæreticum	epiſt. I.	*Dionyſius Novatiano.*
Ad Dionyſium & Didymum	epiſt. I.	
Ad Laodicenſes de pœnitentia	epiſt. I.	
Ad Origenem de martyrio	epiſt. I.	
De ordine delictorum	epiſt. I.	
Ad Alexandrinos de exilio	epiſt. I.	
De Paſcha	lib. I.	
Ad Heraclam Epiſcopum in Ægypto	lib. I.	
De Sabbato	lib. I.	
Ad Hermonionem	lib. I.	
De perſecutione Decii	lib. I.	
Contra Nepotem, Chiliaſtem	lib. I.	
Adverſus Sabellium	lib. I.	
Ad Amonem Bericis *n*) Epiſcopum	epiſt. I	
Ad Dionyſium papam	lib. IV.	
Ad Telephorum	epiſt. I.	
Ad Euphranorem	epiſt. I.	
Ad Armenos de pœnitentia	lib. I.	

Ca-

l) à nonnullis etiam Auguſtino, inter cujus ſcripta itidem legitur.

m) Pontium Carthaginienſem Trithemius confundit cum Martyre Gallicano Pontio, qui ſub Valeriano & Gallieno martyrium ſubiit, de quo Martyrologium 14. Maji.

n) *τῆς κατὰ Βερενίκην ἐκκλησίας.* Euſeb. VII. 26.

Digitized by Google

Canon de pœnitentia lib. 1.
De natura ad Timotheum lib. 1.
De tentationibus lib. 1.
Commentaria in Eccleſiaſten lib. 1.

Ad Baſilidem quoque plures ipſius feruntur Epiſtolæ: Adverſus Paulum Samoſatenum inſignis ejus extat epiſtola, *o*) quam paucis ante mortem diebus deſcripſerat. Alia quoque pro utilitate Eccleſiaſtica, multa compoſuit quæ nos latent. Claruit ſub Gallo & Voluſiano Principibus. Anno Domini CCLV.

XLIV. Novatianus Romanæ Eccleſiæ Presbyter, adverſus Cornelium cathedram Epiſcopalem conatus invadere, cum non poſſet, primum in Eccleſia Romana ſchisma concitavit, & hæreſim Novatianorum conſtituit, nolens apoſtatas pœnitentes recipere, atque rebaptizans rite baptizatos. Hujus erroris autor Novatus Cypriani Presbyter fuit. Scripſit autem:

De Paſcha lib. 1.
De Sabbato lib. 1.
De Circumciſione lib. 1.
De Sacerdote lib. 1.
De Oratione lib. 1.
De cibis Judaicis lib. 1.
De inſtantia lib. 1.
De Attalo lib. 1.
De ſancta Trinitate lib. 1.
Epiſtolas plures ad diverſos

Alia inſuper nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Philippi Imperatoris, Anno Domini CCL.

XLV. Malchion Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, vir eruditus atque diſertiſſimus, quippe qui rhetoricam in eadem civitate multis annis florentiſſime docuit. Edidit nonnulla præclara opuſcula, quæ ſuo tempore ad fidei Chriſtianæ defenſionem contra hæreticos multum conducere videbantur. De quibus extat *p*) opus inſigne dialogorum

Contra Paulum Samoſatenum lib. 1.
Ad Dionyſium papam ex Synodo epiſt. 1.

Claruit ſub Claudio & Aureliano Principibus. Anno Domini CCLXX.

XLVI. Victorinus Epiſcopus Pictavienſis,* vir in divinis ſcripturis valde eruditus, Græco & Latino inſtructus eloquio, ſcripſit multa præclara opuſcula, in quibus magnifice ſuum exercitavit ingenium. Fuit autem divini verbi prædicator inſignis, & tandem pro fide Chriſti martyrio coronatus legitur. De cujus ſcriptis ſubjecta feruntur:

In Geneſim lib. 1.
In Exodum lib. 1.
In Leviticum lib. 1.
In Eſaiam Prophetam lib. 1.
In Abacuc lib. 1.
In Eccleſiaſten lib. 1.
In Cantica canticorum lib. 1.
In Apocalypſim lib. 1.
In Ezechielem lib. 1.
Adverſum omnes hæreſes lib. 1.

Et alia multa. Claruit temporibus Valeriani & Galieni principum, Anno Domini CCLXX.

XLVII. Pamphilus Presbyter Euſebii Cæſarienſis, tantos apud Cæſaream libros amore ſcripturarum congregavit, ut in omni terra eo tempore nulla bibliotheca celebrior extiterit. Magnam denique partem librorum Origenis propria manu deſcripſit, & in eandem librariam Cæſarienſem repoſuit. Ab eo cognomen Euſebius Phamphili ſortitus eſt. Scripſit autem antequam Euſebius ſcribere inciperet non ſpernendæ authoritatis opuſcula, De quibus tantum reperi *q*)

Contra Mathematicos lib. 1.
Apologeticum pro Origene lib. 1.

Fertur etiam quaſdam plenas fide & eruditione ſcripſiſſe epiſtolas. Tandem poſt beata ſtudia, & multos pro Eccleſia Dei labores, pro fide Chriſti apud Cæſaream Palæſtinæ martyrio coronatus eſt, ſub perſecutione Maximiani qui Imperavit circa Annum Domini CCXL.

XLVIII. Anatolius Alexandrinus, Laodiceæ, Syriæ Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis peritus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, Rhetor, Aſtronomus, & Geometer inſignis, reliquit ingenii ſui multa præclara opuſcula, de quibus tamen pauciſſima ad noſtram notitiam pervenerunt. Extat ejus inſigne volumen, prænotatum

o) Hæc eſt quam edidit Franciſcus Turrianus Rom. 1608. recuſam Græce & Lat. in auctario Ducæano & in T. I. Concilior. *p*) extabat Hieronymi tempore, non Trithemii. * Petavionenſis. Vide Launoji lib. de Victorinis. *q*) memorata opinor reperit, non ipſa inſpexit Trithemius. Liber certe Pamphili contra Mathematicos nuſquam extat. Apologia pro Origene ſex fuere libri, ex quibus ultimum poſt Pamphili fata addidit Euſebius. Illi omnes excepta libri primi verſione Latina Rufiniana & fragmentis a Photio cod. 118. ſervatis pridem interciderunt.

Digitized by Google

De Paſcha r) lib. I.
De arithmetica inſtitutione lib. x.

Claruit ſub Probo & Caro Principibus. Anno CCLXXXV.

XLIX. ARCHELAUS Epiſcopus Meſopotamiæ, Syriæ, vir doctus & diſputator acutus. Scripſit Syro ſermone nonnulla opuſcula, quæ apud Latinos raro inveniuntur. Hic contra Manichæum hæreſiarcham exeuntem de Perſide valenter diſputavit, & omnia ejus argumenta confudit, quamvis ab errore illum revocare nequiverit. Scripſit autem eandem diſputationem,

Contra Manichæum lib. I.

Alia vero nobis incognita ſunt. Claruit ſub Aureliano & Probo Principibus. Anno Domini CCLXXX.

L. LUCIANUS Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, & poſtea Nicomediæ Epiſcopus, vir doctus atque diſertus, in declamandis Homiliis ad populum excellentis ingenii fuit, & non minus vita quam eruditione ſcripturarum venerabilis, ſub perſecutione Maximiani pro fide CHRISTI martyrio laureatus eſt, Helinapoli s) Bithyniæ ſepultus. Scripſit inter cætera

De fide noſtra libr. III. t)

Et alios diverſos tractatus, ſermones & homilias atque Epiſtolas. Claruit ſub Maximiano Imperatore. Anno Domini CCXL.

LI. PIERIUS Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter, vir tantæ doctrinæ & eloquentiæ, ut Origenes junior vocaretur, in homiliis ad populum declamandis excellentiſſimus fuit. Hic ſub Theona Epiſcopo Alexandrinorum, vita & doctrina clariſſimus effulgens, voluntariæ paupertatis pro Chriſti amore cultor fuit inſignis, & doctor populi admirabilis. Scripſit infinitos tractatus, qui tamen ad notitiam noſtram non venerunt. Extat u) ejus longiſſimus in vigilia Paſchæ ad populum habitus in Oſee Prophetam lib. I.

Claruit ſub Diocletiano Imperatore. Annno Domini CCXC.

LII. PHILEAS Epiſcopus Thebaidæ civitatis in Ægypto, vir nobilis atque doctiſſimus, non minus moribus quam eruditione ſcripturarum inſignis, poſt multos labores, & editos pro utilitate fidelium varios tractatus, tandem ſub Maximiano Imperatore pro fide Chriſti martyr effectus evolavit ad ſuperos. De cujus ſcriptis extat x) diſputatio habita

Contra judicem iniquum lib. I.
De laude martyrum lib. I.

Alia quæ ſcripſit nobis incognita ſunt, quamvis multa ferantur à patribus. Claruit ſub Maximiano principe. Anno Domini CCXL.

LIII. ARNOBIUS Presbyter, philoſophus & rhetor inſignis, cum adhuc gentilis rhetoricam doceret, divina miſeratione vocatus, Chriſtianum ſe cœpit profiteri. Cumque ad Epiſcopos accedens ſe baptizari expeteret, non credebant, veriti ne vir ſeculari tumens eloquentia ſacramentis fidei conaretur illudere, & ideo ſententiam differebant. Arnobius vero cernens ſibi fidem minime adhiberi, in argumentum ſynceritatis ſuæ ſcripſit & obtulit Epiſcopis inſigne volumen

Adverſus Gentes lib. VII.
In Pſalterium y) quoque lib. I.
De Rhetorica inſtitutione lib. I.

Alia quoque multa edidit quæ ad notitiam meam non venerunt.

Docuit in Africa rhetoricam ſub Diocletiano principe, habuit multos egregios & nobiles diſcipulos, qui viri doctiſſimi evaſerunt. Claruit ergo circa annos Domini noſtri Jeſu Chriſti. CCC.

LIV. JOHANNES CLIMACUS quod latine ſonat ſcholaſticus, z) abbas montis Synai, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio excellens, mitis, & humilis, vita & converſatione devotus atque ſanctiſſimus, cum adhuc ſedecim eſſet annorum, mundum cum ſuis oblectamentis deſeruit, & in dicto cœnobio monachum ſe fieri inſtantiſſime petiit & obtinuit. Deinde poſt annos decem & novem cum jam ſolitarius pugnare & vincere ſecundum regulam monachorum didiciſſet, cum licentia abbatis ſui heremum petiit, in qua multis annis in omni ſanctitate ſolus cum Deo habitavit. Poſtremo cum vita ejus ſanctiſſima omnibus innotuiſſet, unanimi omnium conſenſu in abbatem eligitur, & renitens, ad cœnobium revocatur. Scripſit ad Joannem abbatem de Raythu opus celeberrimum, & pro inſtitutione monachorum valde accommodum, habens ſermones triginta, quod prænotatur

De triginta gradibus lib. I. *A bono & ſuper bono.*
Ad paſtorem ſermonem lib. I. *In inferiori quidem libro.*
Epiſtolas plures ad monachos lib. I.
Et quædam alia

In

r) hoc eſt quod Latine ex Rufini interpretatione Bucherius vulgavit. Sed libri Arithmeticæ inſtitutionis pridem periere, excerptis fragmentis quibusdam obviis in Jamblichi Theologumenis Arithmeticæ. s) Helenopoli.
t) librorum numerus apud Hieron. c. 77. videtur excidiſſe.
u) de Hieronymi non Trithemii temporibus hoc accipe. x) Hæc quoque Trithemii tempore jamdiu interciderat.
y) Hos commentarios diverſi & junioris eſſe Arnobii, hodie nemo doctorum dubitat.
z) Ut Græco nomini Climaci reſpondeat, ſunt qui legunt *ſcalaſticum*. Sed *ſcholaſticum* cognominatum Climacum teſtatur Daniel Monachus in ejus vita.

ed by Google

In quibusdam locis, maxime ubi de hominis ſpiritalis mortificati impaſſibilitate tractat, à modernis theologis reprehenditur, ſicut apud Johannem de Gerſon in certis tractatibus invenitur.

Claruit circa tempora Conſtantini, Conſtantii & Conſtantis, fratrum Imperatorum, qui regnaverunt Anno Domini CCCXLVI. *a*)

LV. Hildefonsus Toletanæ ſedis poſt S. Eugenium Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis quoque literaturæ non ignarus, metro excellens & proſa, ingenio ſubtilis, ſermone diſertus, & ſuper omnes ſui temporis Epiſcopos facundus & eloquens, vita & converſatione Deo dignus atque ſanctiſſimus. Fuit enim timoris Dei inſtantia præditus, religione devotus, compunctione profuſus, inceſſu gravis, honeſtate laudabilis, patientia ſingularis, diſſerendi ingenio clarus, ſapientia ſummus. Qui cum adhuc puer eſſet divino ſpiritu attactus, res mundi, parentumque affectiones contemnens, Agalienſe monaſterium petiit, monachumque ſe in eo multis annis decenter exhibuit. Cœnobium quoque virginum in Deibienſi villula conſtruxit, quod de parentum ſuorum opibus dotavit. Abbas deinde effectus Agalienſis cœnobii, monachorum mores exercuit, rem diſcrevit, vitamque ſervavit. Principali poſt hæc violentia Toletum reducitur, atque inibi poſt deceſſoris ſui obitum pontifex ſurrogatur. Scripſit multa præclara opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

De ſancta Trinitate	lib. I.	
De imbecillitate propria	lib. I.	
De virginitate S. Mariæ	lib. I.	*Domina me dominatrix mea*
Annotationes actionis diurnæ	lib. I.	
Annotationum in ſacris	lib. I.	
Annotationum in ſacramentis	lib. I.	
De cognitione Baptiſmi	lib. I.	
De progreſſu ſpiritalis deſerti	lib. I.	
Hymnorum diverſi generis	lib. I.	
Sermones varii	lib. I.	
Epigrammata multa	lib. I.	
De miſſa quoque	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et alia complura. Cum beatiſſimus iſte præſul Hildefonſus librum de virginitate puriſſimæ Dei genitricis Mariæ ad finem usque compleſſet, cui omni ſtudio, quo poterat ſemper devotiſſime ſervire ſolebat, apparuit ei domina mundi ſacratiſſima ipſum librum habens in manibus, & gratias agens illi pro tali ſervitio, quod ſibi gratiſſimum eſſe affirmabat. Ille vero cupiens eam altius honorare, conſtituit ut celebraretur ſolennitas ejus ſingulis annis octava die ante natalem domini, quæ ſolennitas jam obtinuit, ut per univerſam fidelium eccleſiam in honore puriſſimæ conceptionis illius celebretur VI. Iduum Decemb. Unde rurſum ei beata Dei genitrix apparens veſtimentum ſacerdotale, quod nos Albam vocamus, & cathedram illi attulit, de quibus multa miranda & glorioſa narrantur. Claruit. *b*)

LVI. Firmianus Lactantius, Arnobii rhetoris quondam auditor atque diſcipulus, vir in ſecularibus literis abundanter doctus, & in divinis ſcripturis nobiliter inſtitutus, ita ut in arte dicendi poſt Ciceronem facile obtinuerit principatum: rhetoricam primum Nicomediæ, deinde Romæ ſub Diocletiano ab eo vocatus glorioſe docuit. Ubi cum penuria diſcipulorum ad paupertatem deveniſſet, ad extremum Cæſaris Criſpi filii Conſtantini præceptor, jam ſenex in Gallia factus eſt.

Scripſit multa præclara volumina. De quibus iſta feruntur:

De divinis inſtitutionibus	lib. I.	*Magno & excellenti.*
De origine erroris	lib. I.	*Quamquam primo libro.*
De falſa ſapientia	lib. I.	*Vellem mihi declarari.*
De vera ſapientia	lib. I.	*Cogitanti mihi & cum animo.*
De juſtitia ad Conſtantinum.	lib. I.	*Non eſt apud me dubium.*
De vero cultu	lib. I.	*Quod erat officium ſuſ.*
De beata vita	lib. I.	*Bene habet.*
De ira Dei ad Donatum	lib. I.	*Animadverti ſæpe Do.*
De opificio Dei	lib. I.	*Quam minime ſim quietus.*
Ad Aſclepiadem	lib. I.	
De perſequutione	lib. I.	
Epiſtolarum ad Severum	lib II.	
Epitomen contra gentes	lib. I.	
Epiſtolarum ad Probum	lib. IV.	
Sympoſion hexametro verſu	lib. I.	
Grammaticus inſcriptus	lib. I.	
De paradiſo, hexametro	lib. I.	*Eſt locus in primo felix.* *c*)

a) imo A. 580. *b*) A. C. 657. Eugenio in ſede Toletana ſucceſſit teſte Jo. Mariana VI. 10. de rebus Hiſp. defunctus A. 667.
c) Eſt hoc initium non carminis hexametri de paradiſo, ſed Elegiæ de Phœnice, quæ inter Lactantii ſcripta legitur.

Alia inſuper non pauca ſcripſiſſe dicitur, ſed in manus noſtras non venerunt. Claruit ſub Conſtantino principe, cui amiciſſimus fuit. Anno CCCXX.

LVII. EUSEBIUS Eccleſiæ Cæſarienſis Palæſtinæ Epiſcopus, cognomento Pamphili, Dorothei Eunuchi viri doctiſſimi quondam diſcipulus, in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & bibliothecæ eccleſiaſticæ una cum Pamphilo martyre diligentiſſimus inſtaurator, qui cum Arianus eſſet, ad primum concilium patrum apud Nicæam habitum accedens, errorem depoſuit, patrumque ſententiam ſequutus, eorum juſſu ſymbolum *d*) (quod Nicænum dicitur) compoſuit, & in fidei ſuæ puriſſimæ teſtimonium illis obtulit legendum & confirmandum. In quo errores Arianorum fortiter contrivit, nihilque ejus editioni vel additum eſt vel ſubtractum, ſed usque in hodiernum diem in Eccleſia Dei publice cantatur. Poſt hac in orthodoxa fide perſeverans ſanctiſſime conſummatus eſt. Scripſit græco ſermone multa præclara volumina. De quibus apud Latinos feruntur ſubjecta, Videlicet.

Contra Porphyrium	lib. xxx.	
In Eſaiam Prophetam	lib. x.	
Explicationes Evangelicæ	lib. xx.	
De præparatione Evangelica	lib. XIV.	*Cum quid ſit Chriſtianiſ.*
Eccleſiaſtica hiſtoria	lib. x.	*Succeſſiones ſanctorum.*
Epitoma chronicæ	lib. I.	*Moſen gentis Hebræi,*
Tophanias *e*)	lib. v.	
De diſſonantia Evangeliſtarum	lib. I.	
Topicorum *f*)	lib. I.	
Apologia pro Origene	lib. VI.	
De vita Pamphili	lib. III.	
In Pſalterium totum	lib. I.	
Martyrologium *g*)	lib. I.	

Alia quoque multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Conſtantino Imperatore magno, cui amiciſſimus fuit propter eximiam doctrinam, & vitæ ſanctitatem. Anno Domini, CCCXX.

LVIII. RETHICIUS Eduorum Auguſtodunenſis Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & ſuo tempore doctor famatæ opinionis. Fertur non pauca ſcripſiſſe opuſcula, & præcipue in divinos libros commentarios, ſed paucos ad notitiam noſtram meminimus perveniſſe. Videlicet,

In Cantica canticorum	lib. I.
Contra Novatianum	lib. I.

Expoſitionem ejus in Cantica, S. Hieronymus *h*) ut ineptam reprehendit. Claruit in Gallia ſub Conſtantino magno, Anno Domini, CCCXX.

LIX. JACOBUS, cognomento ſapiens, Niſibenæ urbis Perſarum Epiſcopus, vir magnæ doctrinæ, & incomparabilis ſanctitatis, unus ex numero confeſſorum ſub Maximiano perſequutore vincentium, Nicæno concilio interfuit, & Arium impiiſſimum homouſii appoſitione damnavit. Hic vir ſanctiſſimæ converſationis, urbem ſibi commiſſam orationibus ſuis à multis periculis ſæpe liberavit. Scripſit ad ædificationem fidelium, ſermone Syro non pauca opuſcula, de quibus feruntur:

De fide	lib. I.
Contra omnes hæreſes	lib. I.
De charitate generali	lib. I.
De dilectione proximi	lib. I.
De jejunio	lib. I.
De oratione	lib. I.
De reſurrectione	lib. I.
De vita poſt mortem	lib. I.
De humilitate	lib. I.
De patientia	lib. I.
De pœnitentia	lib. I.
De ſatisfactione	lib. I.
De virginitate	lib. I.
De ſenſu animæ	lib. I.
De circumciſione	lib. I.
De azymi benedictione	lib. I.
De Chriſto, quod filius Dei ſit	lib. I.
De caſtitate	lib. I.
Adverſum gentes	lib. I.

De

d) Symbolum Nicænum, quod in Eccleſia decantatur, ab Euſebio compoſitum eſſe Trithemius præter rem tradit ac falſo.

e) Θεοφανείας. *f*) de locis puta Hebraicis,

g) Martyrologium Euſebii tot eruditorum expetitum votis, dicitur nuper allatum eſſe Romam ex Oriente, verſum Syriace, atque Pontificis Clementis XI. juſſu typis exſcribendum.

h) Epiſt. 135. ad Marcellam.

Digitized by Google

De conſtructione tabernaculi lib. I.
De converſione gentium lib. I.
De regno Perſarum lib. I.
De perſequutione Chriſtianorum lib. I.
Chronica temporum lib. I.
De verbis Eſaiæ lib. I.

Comprehendit ergo totum opus jam ſignatum in libris XXV.

Claruit ſub Conſtantino principe magno. Anno Domini CCCXXX.

LX. METHODIUS Olympi Lyciæ, & poſtea Tyri Epiſcopus, in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, fidei Chriſtianæ confeſſor & defenſor inſignis, & Evangelicæ perfectionis diligens æmulator, poſt multorum voluminum editionem pro fide Chriſti ſub ultima perſequutione, ſive (ut alii affirmant) ſub Decio & Valeriano in Chalcide Græciæ martyrio coronatus eſt. Scripſit nitido & compoſito ſermone non pauca volumina, de quibus iſta feruntur.

Contra Porphyrium lib. II.
De decem virginibus ſympoſion lib. I.
De reſurrectione lib. I.
De Pythoniſſa lib. I.
De exitu animæ lib. I.
In Geneſim lib. I.
In Cantica canticorum lib. I.
De noviſſimis temporibus lib. I. *Sciendum namque eſt fratres*
Chronica quoque lib. I.

Claruit ſub Conſtantino principe magno, vel (ut aliis placet) *i*) ſub Decio & Valeriano. Anno Domini CCLV.

LXI. ANTONIUS monachus & abbas, natione Ægyptius, vir ſanctiſſimus, heremique cultor inſignis, cujus præconia laudum univerſus perſonat orbis, multis religioſæ ad beatæ vitæ normam præbuit, qui etſi literas non didicerit, in divinis tamen ſcripturis adeo eruditus fuit, ut nullus doctorum ſe ei præferre præſumerat. Habebat memoriam pro libris, intellectum & ſenſum pro literis, gratiam pro ſtudio lectionis. Dictavit Ægyptiaco ſermone ad diverſa cœnobia, apoſtolici ſenſus atque ſermonis varias epiſtolas. E quibus extat inſignis illa

Ad Arſenoitas epiſt. I.
Ad alia cœnobia epiſtolæ VI.

Ejus vitam beatus Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus inſigni volumine, Græco ſermone deſcripſit. Claruit ſub Conſtantino magno & filiis ejus regnantibus. Anno Domini CCCXXX, multis coruſcans miraculis.

LXII. JUVENCUS Presbyter natione Hiſpanus, vir nobilis atque doctiſſimus philoſophus, poeta, rhetor & theologus inſignis, & non minus converſatione quam ſcientia ſcripturarum Eccleſiæ venerabilis, edidit pro ædificatione legentium tam metro quam proſa multa præclara volumina, ſed pauca eorum ad notitiam meam pervenerunt. Legi opus inſigne, quod hexametris pentametriſque *k*) verſibus compoſuit

De quatuor Evangeliis lib. IV. *Immortale nihil mun.*
De ſacramentis lib. II.

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad manus noſtras non venerunt. Claruit ſub Conſtantino magno & filiis ejus. Anno Domini CCCXXX.

LXIII. EUSTACHIUS genere Pamphylius, primo Beriæ *l*) Syriæ, ac deinde Antiochenus viceſimus & tertius poſt Petrum Epiſcopus, vir doctus & ſanctus, multa pro catholica fide ab Arianis ſuſtinuit incommoda, In exilio namque Trajanopolim Thraciarum relegatus ibidem moritur, cujus Ariani Eccleſiam invadentes, multis eam annis tenuerunt. Scripſit autem maxime contra Arianos plurima opuſcula, alioſque diverſos & varios tractatus. Scilicet

Adverſum Arianos lib. III.
Adverſum Origenem lib. I.
De anima lib. I.
Epiſtolas pene innumerabiles lib. I.

Claruit temporibus Conſtantini & filiorum ejus. Anno Domini, CCCXXX.

LXIV. ATHANASIUS Alexandrinæ urbis nonuſdecimus Epiſcopus, vir ſanctus atque in divinis ſcripturis doctiſſimus, multas pro fide catholica perſecutiones ab Arianis ſuſtinuit. Totus ſiquidem orbis illi anguſtus erat Arianis ubique perſequentibus, qui nuſquam tutus, nuſquam videbatur eſſe ſecurus. Nam & inimici hominis domeſtici ejus erant. Fugiens ergo à facie Imperatoris & Arianorum, venit ad Treverim urbem Galliarum, & à S. Maximiano Archiepiſcopo honorifice ſuſceptus 7. annis apud eum latuit in ciſterna ſine aqua, quæ uſque in hunc diem apud monaſterium S. Maximini Treveris in crypta oſtenditur. In hoc loco multis annis, ut diximus, latitans, ſolem non vidit, ibique ſymbolum: *m*) *Quicunque vult ſalvus eſſe* compoſuit, donec

i) verior hæc ſententia. k) imo hexametris. *l*) Berrhoeæ.
m) fabula à multis viris doctis confutata.

nec tandem à quadam puella traditus, Dei nutu fuga lapſus eſt. Cujus geſta, ſi quis plenius agnoſcere deſiderat, tripartitam hiſtoriam legat. Scripſit autem græco ſermone pene infinita opuſcula, de quibus apud Latinos ſubjecta reperi.

De unitate Trinitatis	lib. I.	*Tu unus Deus, Deus pater.*
De propriis perſonis Trinitatis.	lib. I.	*Nunc per ſingula no.*
De hominis aſſumptione	lib. I.	*Quemadmodum in una.*
De nominibus Trinitatis	lib. I.	*Hic jam de ſingulis nomina.*
De unica ſubſtantia Trinitatis	lib. I.	*Hic contradicens perſona.*
De beatitudine fidei	lib. I.	*Poſco à te de unico.*
De profeſſione regulæ catholicæ	lib. I.	*Propter quod impenſiſſime.*
De unitate fidei	lib. I.	*Sine initio temporum ſuper.*
De Patre & Filio & Spiritu Sancto	lib. I.	*Cum legeris hanc fidem.*
De Trinitate & Spiritu Sancto	lib. I.	*His qui filium Dei creatum.*
Ad Luciferum Epiſcopum	lib. I.	*Domino beatiſſimo ac.*
Contra objecta Arianorum	lib. I.	*Prima eorum objectio eſt.*
Altercationem contra Arium, &c.	lib. I.	*Cum apud Nicæam urbem.*
Contra Valentem & Urſatium	lib. I.	
De virginitate	lib. I.	
De Pſalmorum titulis	lib. III.	
Ad Epiſcopos Ægypti & Libyæ	lib. I.	*Omnia quæcunque dominus noſter.*
De Spiritu Sancto	lib. I.	*Litera ſancta charitatis.*
Contra Gentes	lib. II.	*Divini cultus & uni.*
Contra Arianos	lib. I.	*Hæreſes quotquot ipſe.*
Adverſus eosdem	lib. I.	*Inſanientes Ariani.*
De Patris & Filii homouſio	lib. I.	*Qui maligne divinas.*
Dialogum cum Ariano	lib. I.	*Providentia Dei actum eſt.*
Exhortatorium ad monachos	lib. I.	*Et ſi quid gloriari in.*
Vitam ſancti Antonii	lib. I.	*Optimum in iſtis fratres.*
Symbolum fidei ſuæ	lib. I.	*Quicunque vult ſalvus.*
In omnes epiſtolas Pauli	lib. XIV.	*Paulus, &c. Nec Moyſe.*
De perſecutione Arianorum	lib. II.	
De fuga & exilio ſuo	lib. I.	

Epiſtolas plures ad diverſos edidit, ſermones quoque & varios tractatus, qui vel necdum tranſlati ſunt in latinum, vel ad notitiam meam non venerunt. Moritur tempore Valentiniani & Valentis Imperatorum, Anno Domini CCCLXXIX. ſacerdotii ſui XLVI. VI. nonas Maji. Indictione VII.

LXV. Theodorus Heracliæ Thraciarum Epiſcopus, in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & declamator egregius elegantis compoſitique ſermonis, edidit in ſacris voluminibus non contemnendæ lectionis commentarios. De quibus ſubjecti feruntur.

In Pſalterium	lib. I.
In Evangelium Matthæi	lib. I.
In Evangelium Johannis	lib. I.
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Conſtantini ſecundi. Anno Domini CCCXXXX.

LXVI. Eusebius Epiſcopus Emiſenus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in declamandis homiliis ad populum nulli ſuo tempore ſecundus, rhetor, & theologus omnium opinione celeberrimus. Fertur multa & pene infinita ſcripſiſſe opuſcula, ſed nos paucorum ſolos titulos & numeros potuimus invenire. Scilicet

Adverſum Gentes	lib. I.
Adverſum Judæos	lib. I.
Ad Novatianos	lib. I.
In epiſtolam ad Galatas	lib. X.
Homiliarum multarum	lib. I.
Sermones ad populum	

Claruit Conſtantino & fratribus ejus regnantibus. Anno Domini CCCL.

LXVII. Triphilius Cyprilitenſis ſive Leucontheon n) Epiſcopus, vir tam in divinis quam in ſecularibus ſcripturis eruditiſſimus, ac ſua ætate omnium præſulum facile eloquentiſſimus, fertur non pauca ſcripſiſſe volumina, & divinas ſcripturas multipliciter expoſuiſſe, ſed nihil ſuorum operum ad manus noſtras meminimus perveniſſe. Fertur o) ejus expoſitio

In Cantica canticorum	lib. I.

Claruit temporibus Conſtantii Imperatoris. Anno Domini CCCL.

LXVIII.

n) Ex Hieron. c. 92. & Sozom. lib. I. c. II. lege *Cypri Ledrenſis ſive* Λεδρῶν.
o) de Hieronymi non de Trithemii ætate hoc intelliges.

Digitized by Google

LXVIII. Serapion ex monacho Thomuſeos *p*) Epiſcopus, & beato Antonio Abbati amiciſſimus, vir tantæ eruditionis & eloquentiæ, ut propter excellentiam ingenii cognomentum ſcholaſtici ſortitus fuit. Multa fertur ſcripſiſſe opuſcula. De quibus extant *a*) ſubjecta:

Contra Manichæum.	lib. 1.
De Pſalmorum titulis	lib. 1.

Epiſtolæ plures ad diverſos. Floruit ſub Conſtantio principe. Anno Domini, CCCXL.

LXIX. Achacius *b*) Cæſarienſis Palæſtinæ Epiſcopus, vir quidem in divinis ſcripturis exercitatus, ſed Ariana impietate perverſus, in tanta reverentia à Conſtantio Imperatore habitus, ut in locum Liberii papæ Romæ Fœlicem Presbyterum Arianum Epiſcopum conſtitui obtinuerit. Hic Achacius quia luſcus erat, monoculus vocabatur. Scripſit autem multos & varios tractatus, qui revera fuiſſent utiles, ſi catholicum habuiſſent authorem. E quibus potiores feruntur, quos ſubjecimus:

In Eccleſiaſten	lib. xvii.
Sethematon *c*)	lib. 1.
Symmiction.	lib. 1.

Claruit ſub Conſtantio Imperatore. Anno Domini CCCL.

LXX. Hilarius Pictavienſis Aquitaniæ Epiſcopus, vir moribus, vita, & doctrina valde venerabilis, multas ab Arianis pro fide Chriſti ſuſtinuit injurias. Nam factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, de ſynodo Biterenſi *d*) in Phrygiam relegatus, annis quatuor conſtanti animo durum portabat exilium, ubi orationibus ſuis mortuum legitur revocaſſe ad vitam. Qui cum eſſet vir undecunque doctiſſimus, multa compoſuit opuſcula. De quorum numero feruntur ſubjecta:

Contra Dioſcorum:	lib. 1.	
Contra Valentem & Urſacium,	lib. 1.	
De ſancta Trinitate contra Arianos,	lib. xii.	*Circumſpicienti mihi*
Defenſio catholicæ fidei	lib. 1.	*Deus qui ubique eſt*
Contra Arianos.	lib. 1.	*Dilectiſſimis fratribus*
In Evangelium Matthæi	lib. 1.	*Gradus, quem Matthæus*
De ſynodis ad Epiſcopos Galliarum,	lib. 1.	*Conſtitutum habebam.*
In aliquos Pſalmos	trac. xlii.	
In Pſalmum: Beati immaculati	trac. xxii.	
Ad Conſtantium Imperatorem	lib. iii.	*Tempus loquendi jam*
In Conſtantium,	lib. 1.	
Hymnorum	lib. 1.	
Myſteriorum	lib. 1.	
In librum Job.	lib. 1.	
Contra Auxentium	lib. 1.	*Beatiſſimis & glorio,*
De hæreſibus.	lib. 1.	
In Cantica canticorum	lib. 1.	
Chronica	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras non venerunt. Moritur tandem, ad urbem ſuam de exilio ſuo reverſus, ſub Valentiniano Imperatore. Anno Domini CCCLXXI. Indictione quartadecima, cujus natale celebratur, idibus Januarii.

LXXI. Victorinus Afer, vir conſularis, rhetor omnium ſuo tempore celeberrimus qui in urbe Roma ſub Conſtantino Imperatore diu rhetoricam docuit, ubi propter excellentiam doctrinæ in foro Trajani æream ſtatuam promeruit. Converſus ad fidem Chriſti in ſenectute ſua multos in ſcripturis ſanctis tractatus edidit more dialectico ſatis obſcuros, & viris doctiſſimis vix pervios. De quibus extant ſubjecti:

Contra Arianos	lib. ii.	
De ſancta Trinitate	lib. 1.	*In primo ſermone e*)
Contra hæreticos	lib. 1.	*Logos vel, &c. f*)
De homouſio quoque	lib. 1.	*Vivit ac vita numine g*)
De Trinitate, hymnorum	lib. 1.	*Adeſto lumen verum.*
In epiſtolas apoſtoli Pauli	lib. xiv.	
Et quædam alia.		

Claruit Romæ ſub Conſtantio Imperatore ſecundo, Anno CCCLX.

LXXII. Titus Epiſcopus Boſtrenus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus litteris egregie doctus, ingenio acer & vehemens, multa fertur cudiſſe opuſcula, quibus memoriam ſui nominis cum gloria tranſmiſit ad poſteros. De quorum numero ſubjecta feruntur:

p) Thmueos, Ægypti. *a*) de temporibus Hieronymi hoc intellige. *b*) Acacius.
c) ζητημάτων. *d*) A. C. 356.
e) Libri quatuor Victorini adverſus Arium extant, in T. IV. Bibl. Patrum edit. Lugd. & alibi ſæpius excuſi, quorum primus ita incipit.
f) Initium libri tertii Victorini adverſus Arium. *g*) Libri quarti initium.

Digitized by Google

Contra Manichæos *b*) lib. II.
Commentariorum Evangelii, *i*) lib. I.
Et alia complura.

Claruit Anno Domini CCCXL. Et ſub Valente Imperatore mortuus eſt.

LXXIII. DAMASUS papa natione Hiſpanus, ſedit poſt Liberium in cathedra Petri, annis decem & octo, vir in divinis eruditiſſimus, & in ſecularibus litteris egregie doctus, rhetor, & poeta celeberrimus, & in componendis verſibus peritiſſimus, ingenio ſubtilis, vita devotus atque ſanctiſſimus, divi Hieronymi Presbyteri amantiſſimus. Scripſit utroque genere varia opuſcula. De quibus extant ſubjecta:

Geſta ſummorum pontificum	lib. I.	*Beatus Petrus apoſtolus*
De fide contra hæreticos	lib. I.	*Quoniam poſt Nicænum conci.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Damaſus Epiſcopus.*
Diverſa carmina. Et alia.		

Claruit ſub Valentiniano & Valente. Anno Domini CCCLXX.

LXXIV. APOLLINARIS Laodicenus Syriæ Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & grammaticæ inſtitutionis longe doctiſſimus, ingenio acer & vehemens, ſermone clarus, ſcripſit pro defenſione catholicæ fidei quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum poſteritati commendavit. E quibus extat opus celeberrimum

Contra inſanum Porphyrium, lib. XXX.
Et quædam alia.

Claruit ſub Gratiano Imperatore. Anno Domini CCCLXXX.

LXXV. DIDYMUS Alexandrinus, captus à parua ætate oculis, & ob hoc elementorum quoque penitus ignarus, tantum miraculum ſui præbuit, ut dialecticam & geometriam, quæ vel maxime viſu indigent ad perfectum didicerit. In divinis vero ſcripturis doctiſſimus fuit, beati Hieronymi præceptor, & ſancti Antonii amiciſſimus, ingenio acer & vita præclarus, ſcripſit græco ſermone opera ſubjecta:

Contra Arianos	lib. II.	
De dogmatibus quoque	lib. I.	
In Epiſtolas canonicas.	lib. VII.	*Jacobus, &c. ſicuti mor.*
De Spiritu ſancto.	lib. I.	*Omnes quidem quæ divina.*
In librum ſancti Job.	lib. I.	
In Eſaiam Prophetam	lib. X.	
In Oſee ad Hieronymum	lib. III.	
In Zachariam ad eundem	lib. V.	
In Evangelium Matthæi	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	
In Pſalterium quoque	lib. I.	
Et quædam alia.		

Claruit octogenarius ſub Theodoſio Imperatore. Anno Domini CCCXCV.

LXXVI. OPTATUS Epiſcopus Milevitanus, natione Afer, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio præſtans, vita devotus & catholicus, fertur pro defenſione fidei noſtræ quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus abundans ingenium magnifice exercitavit. E quibus extare dicitur grande & inſigne volumen, quod ſcripſit

Contra Donatiſtas, lib. VI. *k*)
Et plures Epiſtolæ. Et multa alia.

Claruit ſub Valentiniano & Valente principibus. Anno Domini CCCLXX.

LXXVII. BASILIUS Cæſarienſis Cappadociæ Epiſcopus, vir doctus atque ſanctiſſimus, tantæ apud Græcos authoritatis extitit, ut ejus doctrinæ vel ſcriptis nemo unquam quantumlibet ſciolus in aliquo contradicere auſus fuerit. Scripſit Græco ſermone multa præclara opuſcula, ſed pauca eorum ad manus noſtras pervenerunt.

De Spiritu ſancto	lib. I.	
Contra Eunomium	lib. I.	
In hexameron	lib. IX.	*In principio, &c. Conve.*
Regulam monachorum.	lib. I.	*Humanum genus.*
Exhortatorium monachorum	lib. I.	*Audi fili mi admo.*
De inſtitutione puerorum.	lib. I.	
De fide.	lib. I.	*Dei quidem ſine inter.*
De ſermone occulto	lib. I.	*Sermonis uſum deus*
In plures Pſalmos.	lib. I.	*Omnis ſcriptura divini*
Ad virginem lapſam.	lib. I.	*Tempus eſt exclama.*
Homilias plures.		

Alios

b) Libros quatuor Titus ſcripſerat, ſed duo priores tantum cum tertii initio exſtant verſi à Turriano, & Latine à Caniſio editi. Græcos in lucem proferet, ut ſpero V. C. Jacobus Basnage, ad quem Codicis Holſteniani apographum tranſmiſſum à Rev. Jo. Frid. Wincleto. *i*) Lucæ.

k) In editionibus Optati hodie numerantur libri VII. vide quæ ad Hieron. c. 110.

Digitized by Google

Alios inſuper tractatus, ſermones & Epiſtolas ad diverſos compoſuit.

Claruit ſub Valentiniano & Valente. Anno CCCLXXX.

LXXVIII. Effrem monachus, heremique cultor inſignis, & diaconus Edeſſenæ Eccleſiæ, à beato Baſilio Presbyter ordinatus, propter humilitatem ad divina myſteria conficienda nunquam acceſſit, quamvis apud Deum & homines dignus haberetur. Nihilominus, quantum ad officium ſuum pertinebat, in monendo populum infinitas homilias declamabat. Hic (ſicut in vita ſanctorum patrum *l*) legitur) ab angelo viſus eſt librum aureis literis ſcriptum recepiſſe, unde mox altera die, & deinceps, loquente in eo Spiritu ſancto, tantam declamandi gratiam habuit, ut nullum ſibi ſimilem ſuo tempore inveniret. Scripſit Syro ſermone pro inſtructione legentium quædam devota opuſcula, Ex quibus apud Latinos inveniuntur ſubjecta, videlicet;

De Spiritu Sancto.	lib. I.	
De compunctione cordis.	lib. I.	*Dolor me compellit.*
De contritione cordis	lib. I.	*Venite chariſſimi.*
De pœnitentia.	lib. I.	*Dominus noſter Jeſus Chriſtus.*
De luctaminibus ſeculi	lib. I.	*In luctaminibus hujus.*
De die judicii.	lib. I.	*Venite dilectiſſimi.*
De reſurrectione	lib. I.	*Gloria omnipotenti Deo.*
De beatitudine animæ	lib. I.	*Beatus qui odio habuit.*
De cogitationibus.	ho. I.	*In ſcripturis ſanctis.*
De prædicatione dura	ho. I.	*Quotienscunque fratres.*
De celebratione myſteriorum,	ho. I.	*Rogo vos fratres*
Planctus ſuper Edeſſenam urbem,	lib. I.	

Alia etiam non pauca edidit, maxime ſermones & homilias ad populum, quæ nec dum ad notitiam meam pervenerunt.

Claruit ſub Valentiniano, & Valente, beato Baſilio amiciſſimus, ſicut in ejus legenda *m*) poteris invenire. Anno Domini CCCLXXX.

LXXIX. Gregorius Epiſcopus Emiſenus, *n*) frater beati Baſilii Cæſarienſis Cappadociæ præſulis, vir in divinis ſcripturis admodum ſtudioſus & eruditus, provocatus ſtudio fratris etiam ipſe nonnulla conſcripſit opuſcula ſermone Græco. De quibus apud noſtros duntaxat reperi,

De imagine & conditione hominis.	lib. I.	*Hominem ex anima intellec.*
Contra Eunomium.	lib. II. *o*)	

Claruit fratre junior ſub Valentiniano & Valente principibus, & varia compoſuit. Anno Domini, CCCLXXX.

LXXX. Gregorius ex monacho Epiſcopus Nazianzenus, vir tantæ doctrinæ integritatis & eloquentiæ, ut nec adverſarii quidem ejus his, quæ ab illo dicebantur, ullatenus contradicere auderent, ita ut ad confirmationem authoritatis Gregorium tantum aliquid dixiſſe *p*) ſufficeret. Hic monaſticæ converſationis cultor & amator, cum propter excellentiam doctrinæ & vitæ ſanctitatem ad Epiſcopatum vocaretur, fugiens ſe abſcondit, malens abjectus eſſe in domo Domini, quam in turba honoribus caducis extolli. Sed omnipotens Deus noluit tam clarum jubar ſub modio privatæ converſationis abſcondi, quod ad multorum ſalutem potuit extendi. Inventus ergo divino indicio, ad ſedem Ediſcopalem à populo ducitur, moxque in fugæ ſuæ excuſationem ſolennis homilia *q*) dictatur, in qua ars artium animarum regimen eſſe oſtenditur. Hic ob inſignem doctrinam & vitæ ſanctitatem Gregorius magnus, ante beatum Papam ejusdem vocabuli dicebatur. Scripſit autem Græco ſermone plura opuſcula. De quibus extant ſubjecta:

De morte fratris Cæſaris	lib. I.	
De laude Cypriani mar.	lib. I.	
De laude Athanaſii Epiſcopi.	lib. I.	
De laude Maximi philoſophi.	lib. I.	
In eundem vituperationis	lib. I.	
De virginitate, hexametro.	lib. I.	
De Spiritu Sancto.	lib. I.	
Apologetici cum fugiſſet.	lib. II.	*Victus ſum & fateor r*)
De nativitate Domini.	lib. I.	*Chriſtus naſcitur, glori.*
De ſecundis Epiphaniis	lib. I.	*Iterum Jeſus meus.*
De Spiritu ſancto in die Pentecoſtes	lib. I.	*De ſolemnitate hujus.*
In ſemetipſum de agro regreſſus.	lib. I.	*Deſiderabam vos*
De Hieremia, præſente Imperatore.	lib. I.	*Ventrem meum doleo.*
De reconciliatione monachi-	lib. I.	*Linguam noſtram ſolvit.*
De grandinis vaſtatione.	lib. I.	*Quid laudabilem ſol.*

l) p. 129. edit. Rosweidi. *m*) vide vitas Patrum à Rosweido editas p. 122. ſeq.

n) imo Nyſſenus. *o*) Præter alia Nyſſeni ſcripta complura extant libri ejus tredecim adverſus Eunomium. *p*) αὐτὸς ἔφα.

q) eſt inter Orationes Nazianzeni ſtatim prima. *r*) Oratio I. & 7.

Contra Eunomium.	lib. II.
Contra Julianum apoſtatam. *s)*	lib. I.

Sermones & homilias plures edidit, & de diverſis materiis varios tractatus, qui ad notitiam meam non venerunt. Tandem ſenio confectus, cum ſe ad regimen populi non poſſe amplius ſufficere conſpiceret, ordinato in locum ſuum alio Epiſcopo, *t)* ad derelictæ ſolitudinis ſtudium remeavit.

Claruit ſub Valentiniano & Theodoſio. Anno Domini CCCXC.

LXXXI. EUTROPIUS monachus & Presbyter, vir religioſiſſimæ converſationis, in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis ad plenum inſtructus, fertur nonnulla compoſuiſſe opuſcula. E quibus extant iſta nobis duntaxat titulis not.

Ad virgines duas ſorores.	lib. II.
Chronicarum *u)* usque ad ſua tempora.	lib. I.

Claruit ſub Valentiniano & Valente principibus. Anno Domini tricenteſimo, ſeptuageſimo. Sunt etiam qui ſcribant, eum Auguſtini fuiſſe diſcipulum, & floruiſſe Anno Domini CCCC. & XXX.

LXXXII. ESYTIUS *x)* Presbyter & monachus, beati Gregorii Nazianzeni Epiſcopi quondam auditor & diſcipulus, vir in Divinis ſcripturis eruditiſſimus, exemplo ſui præceptoris admonitus, fertur in Divinos libros multa explanationum ſcripſiſſe opuſcula, & tam in novum quam in vetus teſtamentum varia lucubraſſe volumina, quæ necdum ad manus noſtras pervenerunt. Legi tantum opus illud inſigne & magnæ quantitatis, quod ſcripſit ad Eutychianum venerabilem diaconum

In Leviticum.	lib. I.	*Venerabili diacone.*

De cæteris nihil vidi.

Claruit ſub Arcadio & Honorio principibus. Anno Domini CCCC.

LXXXIII. AMBROSIUS Epiſcopus Mediolanenſis, patria Romanus, vir fide & ſanctitate celeberrimus, in Divinis ſcripturis atque in ſecularibus literis omnium facile doctiſſimus, græco atque latino ſermone ad perfectum inſtructus, cujus meritum totus orbis perſonat, cujus opera & libros magno authoritatis præconio ſancta mater Eccleſia confirmat. Qui in exponendis, declarandisque Divinis ſcripturis omnes doctores vicit, cujus fidem nulla unquam poteſtas terrena infringere potuit, ita ut multis Epiſcopis pro fide relegatis exilio, Ambroſium nullus unquam auderet contingere. Fuit enim velut malleus hæreticorum conſtantiſſimus impugnator, cujus linguæ in fide Chriſti loquenti, nulla potuit unquam authoritas humana indicere ſilentium. Pro fide ſemper paratus quælibet ſubire pericula, domino protegente liber ubique & illæſus evaſit. Scripſit multa præclara opuſcula, de quibus ego duntaxat reperi ſubjecta:

De officiis	lib. III.	*Non arrogans videri.*
De vocatione gentium.	lib. II.	*Inter defenſores liberi.*
Hexameron.	lib. VI.	*Tantum ne opinionis.*
De dignitate humana.	lib. I.	*Faciamus hominem*
De Paradiſo.	lib. I.	*De paradiſo adoriendus*
De Cain & Abel	lib. I.	*De paradiſo in ſuperiori.*
De Noe & arca	lib. I.	*Noe ſancti adorimur.*
De Abraham patriarcha	lib. II.	*Abraham libri hujus.*
De Iſaac & anima.	lib. I.	*In patre nobis ſancti*
De bono mortis	lib. I.	*Quoniam de anima ſuperiore.*
De fuga ſeculi	lib. I.	*Frequens nobis de effu.*
De Jacob & vita beata	lib. II.	*Neceſſarius ad diſci.*
De Joſeph patriarcha	lib. I.	*Sanctorum vita cæteris.*
De benedictionibus patriarcharum	lib. I.	*Primum omnium quantam.*
De Nabuthe Jetzraelita	lib. I.	*Nabutha hiſtoria tem.*
De Helia & jejunio	lib. I.	*Divinum ad patres re.*
De Tobia	lib. I.	*Lecto prophetico libro*
De interpellationibus *y)*	lib. IV.	*Multas nobis perturba.*
Apologiam David	lib. I.	*Apologiam Propheta*
De Salomone	lib. I.	*Mirum ſatis eſt dilectiſſ.*
De myſteriis initiandis.	lib. I.	*De moralibus quotidia.*
De ſacramentis.	lib. VI.	*De ſacramentis qua*
De cura paſtorali.	lib. I.	*Si quis fratres oraculi.*
De fide ad Gratianum.	lib. V.	*Regina Auſtri venit*

De

s) Contra Julianum habemus λόγους Nazianzeni στηλιτευτικοὺς duos, & contra Eunomianos, quinque.

t) Nectario, cum Maximus Cynicus, quem tres Epiſcopi Ægypti ordinaverant, repudiatus eſſet. A. C. 381.

u) apparet à Trithemio, quemadmodum etiam à multis aliis, confundi cum Eutropio presbytero Flavium Eutropium breviarii hiſtoriæ ſcriptorem. Illud enim à Trithemio intelligi per Chronicarum librum non dubito. Atqui illius operis mentionem omittit Gennadius de Eutropio Presb. diſſerens cap. 49. & breviarii ſcriptor. Juliani Imp. æqualis non potuit eſſe diſcipulus S. Auguſtini. *x)* Heſychius. presbyter Hieroſol. circa A. C. 433.

y) De interpellatione Jobi & Davidis libri IV. leguntur in edit. noviſſima Ambroſii, etſi in antiquioribus tantum tres extant de interpellatione Jobi.

Digitized by Google

De Spiritu ſancto.	lib. III.	*Hierobaal ſub arbore.*
De fide & ſymbolo	lib. I.	*Multas quidem & gra.*
De incarnatione Domini	lib. I.	*Debitum fratres cupio.*
De myſterio Paſchæ	lib. I.	*Paſcha myſterium de.*
De exceſſu fratris	lib. I.	*Deduximus fratres*
De fide reſurrectionis.	lib. I.	*Superiore libro aliquid.*
De pœnitentia	lib. II.	*Si virtutum finis ille eſt*
Adhortationem pœnitentiæ	lib. I.	*Admoneo vos fratres.*
De virginibus	lib. III.	*Si juxta cœleſtis ſen.*
De viduis.	lib. I.	*Bene accidit fratres*
Exhortationis ad virgines	lib. I.	*Qui ad convivium magnum*
Ad virginem devotam.	lib. I.	*Audi filia & vide &*
Ad virginem lapſam	lib I.	*Audite me nunc qui.*
Contra Symmachum.	lib. I.	*Ambroſius Epiſcopus bea.*
Conſolatorium Valentiniani.	lib. I.	*Etſi incrementum.*
Contra Auxentium	lib. I.	*Dalmatius me tribu.*
De tradendis Baſilicis	lib. II.	*Video vos præter ſolitum.*
De inſtitutione virginis.	lib. I.	*Commendas mihi pignus.*
De morte Theodoſii	lib. I.	*Hoc nobis motus ter.*
De inſtructione ſacerdotum	lib. I.	*Suſcepiſti munus ſacer.*
De circumciſione.	lib. I.	*Non mediocris pla.*
De ſynagoga ad Theodoſium.	lib. I.	*Exercitus ſemper jugi.*
Revelationem Gervaſii Protaſiique	lib. II.	*Domina ſorori vita atque*
De paſſione ſanctæ Agnetis	lib. I.	*Ambroſius virginibus*
De eligendo pontifice	lib. I.	
De judiciis	lib. I.	
De ſancto Job	lib. I.	
De XLII. manſionibus	lib. I.	
Hymnorum & præfationum.	lib. I.	
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
In Pſalmum: z) Beati immaculati	lib. XXII.	*Licet myſtico quoque*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. X.	*Pulchre admones frater.*
In Evangelium Lucæ.	lib. X.	*Scripturi in librum Evan.*
Sermonum multorum.	lib. I.	*Libenter nos prædicare.*
In quoſdam Pſalmos.	lib. XI.	

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Fertur denique Egeſippum & quoſdam alios de græco feciſſe latinos.

Claruit ſub Theodoſio Imperatore clementiſſimo. Anno Domini CCCLXXX.

LXXXIV. Philastrius Epiſcopus Brixienſis, vir in divinis ſcripturis doctiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, beato Ambroſio Mediolanenſi, & notus, & familiaris, cujus meminit ſanctus Auguſtinus in quadam epiſtola a) ad quod vult deum, ſcripſit pro utilitate communi quædam præclara opuſcula, è quibus nullum ad manus noſtras memini perveniſſe. Fertur ejus beato Auguſtino ubi ſupra teſtante inſigne opus, quod ſcripſit

De CLVI. hæreſibus. b)	lib. I.	*Simoniani à Simone.*

Cætera non vidi.

Claruit ſuo Theodoſio Imperatore Chriſtianiſſimo. Anno Domini CCCLXXX.

LXXXV. Evagrius monachus & diſcipulus ſancti Macarii, Ægyptii, & poſtea Epiſcopus Antiochenus, c) vir undecunque doctiſſimus, & tam ſecularibus quam divinis ſcripturis eruditus, Græco & Latino peritus eloquio, etiam in Epiſcopatu prioris vitæ auſteritatem cuſtodiens, tantæ abſtinentiæ fuit, ut miraculo haberetur. Hic primus vitam ſanctorum patrum ſcriptis commendavit, & de ſua vena multa opuſcula edidit. De quibus tamen pauciſſima ad notitiam meam pervenerunt. Feruntur autem ejus ſubjecta

Ad Anachoretas valde utilis.	lib. I.	
Ad cœnobitas quoque.	lib. I.	
De octo vitiis principalibus	lib. I.	
Exhortatorii ad virginem	lib. I.	
Vitam Antonii d) Latinam fecit.	lib. I.	*Presbyter Evagrius.*
De vita ſanctorum patrum	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſit, & de Græco in Latinum tranſtulit incognita nobis. Claruit ſub Gratiano principe. Anno Domini CCCLXXX.

LXXXVI. Maximus Epiſcopus Conſtantinopolitanus, natione Alexandrinus, philoſophus

z) Pſal. CXIX. a) præmittitur illa Epiſtola libro S. Auguſtini de hæreſibus.

b) in libro Philaſtrii edito non plures occurrunt deſcriptæ hæreſes, quam CXLIX.

c) Evagrium Epiſcopum Antiochenum cum Monacho & Diacono confundit Trithemius.

d) ſola hæc vitæ Antonii verſio, quam Presbyter adhuc cum eſſet concinnavit, recte Evagrio Epiſcopo tribuitur. Cætera ſunt Evagrii Monachi. Vide ſi placet, quæ notavi. T. 8. Bibl. Græcæ p. 364.

Digitized by Google

phus & theologus inſignis, in cujus laudem Gregorius Nazianzenus librum *e*) edidit, multas injurias ab Arianis ſuſtinens, Epiſcopatu tandem pulſus, *f*) multa in eos ſcripſit. E quibus extat *g*) ad Gratianum opus inſigne

Contra Arianos. lib. I.

Cætera mihi incognita ſunt. Claruit in Græcia ſub Gratiano principe, Anno Domini CCCLXX.

LXXXVII. AMBROSIUS Presbyter natione Alexandrinus, Didymi cæci quondam auditor atque diſcipulus, quo explanante ſcripturas divinas magnifice didicit, & varias in illas explanationes compoſuit, quæ apud Græcos eo tempore magno pretio habebantur. E quibus hæc apud nos feruntur: *h*)

Commentariorum in Job lib. I.
Contra Apollinarem Laodicenum. lib. I.

Claruit ſub Theodoſio & Arcadio principibus. Anno CCCC.

LXXXVIII. PETRONIUS Epiſcopus Bononienſis, converſatione monachus, in divinis ſcripturis valde doctus & eloquens, & non minus ſanctitate, quam ſcientia reverendus, qui multis in vita & poſt mortem miraculis coruſcavit, ſicut in ejus hiſtoria *i*) legitur. Scripſit inter cætera,

De vita ſanctorum patrum lib. I.
De ordinatione Epiſcopi lib. I.
Et alia nobis incognita.

Moritur ſub Theodoſio & Valentiniano. Anno Domini CCCLXXXV. Indictione XIII.

LXXXIX. PACHOMIUS Abbas & monachorum ſui temporis inſtitutor permagnificus, fundator multorum cœnobiorum, ac vir ſanctiſſimæ converſationis, multis in vita & poſt mortem coruſcans miraculis, cum eſſet vir doctus, & in divinis ſcripturis eruditus. Scripſit ad ædificationem fratrum multas epiſtolas, de quibus ſubjectæ referuntur:

Ad Cornelium abbatem. epiſt. I.
Ad Syrum abbatem. epiſt. I.
Ad præpoſitos cœnobiorum. epiſt. I.
Ad fratres operantes. epiſt. I.
Regula quoque monachorum. lib. I.

Claruit ſub Valentiniano & Theodoſio principibus. Anno CCCXC.

XC. Aurelius Clemens PRUDENTIUS, poeta Chriſtianus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & in divinis ſcripturis ſatis peritus, metro excellens & proſa, per quinquaginta ſeptem annos mundi amoribus retentus, multa poetarum opuſcula legit & expoſuit, ac de ſua vena multa profunda poemata ſcripſit. Tandem vero in ſenectute, repulſa mundi vanitate, ad ſacras ſcripturas ſe contulit, & carmine ac proſa multa utriusque teſtamenti obſtruſa expoſuit. Scripſit autem multa præclara opuſcula. De quibus menſura metri facta reperi ſubjecta:

Contra Symmachum idololatram.	lib. II.	*Paulus præco Dei.*
De compugnantia. *k*)	lib. I.	*Senex fidelis prima.*
De divinitate	lib. I.	*Eſt tria ſumma Deus* *l*)
Contra Patripaſſianos. *m*)	lib. I.	*Plurima ſunt, ſed pau.*
Contra Sabelliones. *n*)	lib. I.	*Cede prophanator.*
Gontra Judæos. *o*)	lib. I.	*Hæc ſi Judaicos ſic intellecta.*
Contra Homuncionitas.	lib. I.	*Sunt qui Judaico cogna.*
Contra Phantaſmaticos.	lib. I.	*Eſt operæpretium nobis.*
De origine peccatorum. *p*)	lib. I.	
In hexameron.	lib. VI.	
De ſancta Trinitate.	lib. II.	
Hymnorum diverſorum.	lib. II.	*Ales diei nuntius lucem.* *q*)
Laudes ſancti Vincentii.	lib. I.	*Beate martyr proſpera*
Laudes ſancti Laurentii.	lib. I.	*Antiqua fanorum parens*
Laudes Romani contra gentiles.	lib. I.	*Romane, Chriſti fortis.*
Hiſtoriarum. *r*)	lib. I.	*Eva columba fuit.*
De animæ natura	lib. I.	*Occurrit dubitans hic* *s*)
De reſurrectione carnis.	lib. I.	*Poſco meum in Chriſto.* *t*)
De martyribus	lib. I.	*Scripta ſunt cælo duo* *u*)
De ſtatu animæ *x*)	lib. I.	*Errat quisque animas.*

Amar-

e) intelligit Orationem Nazianzeni XXIII. *f*) non ab Arianis, ſed ab ipſis Catholicis, in ejus locum Nectario ordinato A. C. 381. *g*) imo extitit S. Hieronymi tempore.
h) non de Trithemii ſed S. Hieronymi hoc intellige. *i*) Vide Tillemontium T. XV. memor. Hiſt. Eccleſ. p. 30. ſeq.
k) Pſychomachia. *l*) præfat. in Apotheoſin. *m*) Apotheoſis.
n) Sabellianos. In editis inſcribitur contra Unionitas, v. 178. Apotheoſ. *o*) Apotheoſ. v. 321.
p) non videtur diverſum ab Hamartigenia, quam iterum infra commemorat.
q) initium libri Cathemerinon. *r*) Enchiridion utriusque Teſt. *s*) Apotheoſ. v. 783.
t) Hoc in editis non reperio. *u*) initium Hymni I. periſteph.
x) *de integritate viſionis animæ* in editis inſcribitur v. 867. Hamartigen.

Digitized by Google

Amartigenian.	lib. I.	*Fratres Ephebi foſſor y)*
De ſpe veniæ, orationem ſive.	lib. I.	*O Dee cunctiparens. z)*
Contra Marcionitas.	lib. I.	*Quo te præcipitat rabies a)*
Periſtephanon.	lib. I.	*Pius fidelis innocens. b)*

Epiſtolas etiam ſcripſit non paucas.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras non venerunt.

Claruit ſub Gratiano Imperatore. Anno Domini, CCCLXXX.

XCI. JOHANNES monachus & Presbyter Damaſcenus, vir doctus & ſanctus, de quo miranda narrantur propter excellentiam doctrinæ & vitæ ſynceritatem, in magno pretio habitus, apud Conſtantinopolim prælatus monachorum conſtitutus, multos ab iniquitate avertit. Scripſit græco ſermone nonnulla profundi ſenſus opuſcula, ſed pauca eorum ad manus noſtras pervenerunt. Legi tantum opus illud inſigne

Traditionis orthodoxæ fidei.	lib. IV.	*Deum nemo vidit unquam*
Hiſtoriam Barlaam & Joſaphat.	lib. I.	

De cæteris nihil vidi.

Claruit ſub Theodoſio devotiſſimo principe. Anno Domini CCCXC. *c)*

XCII. TICONIUS Afer, quem beatus Auguſtinus in tertio libro de doctrina Chriſtiana *d)* Donatianæ partis fuiſſe commemorat, quamvis in quibusdam ab illis diſſentiat, vir certe acutus & in divinis ſcripturis multum exercitatus. Scripſit non pauca opuſcula. E quibus iſta feruntur, videlicet.

De bello inteſtino	lib. III.
Expoſitorium diverſarum cauſarum	lib. I.
In Apocalypſin Joannis,	lib. I.
Regularis *e)* ſacræ ſcripturæ,	lib. I.

Epiſtolæ plures ad diverſos. Et alia multa. Claruit Theodoſio & filiis ejus Imperantibus Anno Domini CCCXC.

XCIII. HERACLIDES monachus, vir moribus ſanctus, & divinarum ſcripturarum eruditione inſignis, ſanctorum patrum Anachoretarum ac monachorum diligentiſſimus inquiſitor & imitator, qui velut argumentoſa apis de ſingulorum converſatione flores virtutum in alveolum pectoris ſui conferens, mel ſpiritalis dulcedinis procreavit. Scripſit inter alia ad ædificationem legentium opus inſigne de vita & converſatione ſanctorum patrum in heremo vel in cœnobiis degentium ſub regula, cujus titulus eſt.

Paradiſus.	lib. I.

Claruit temporibus Gratiani Imperatoris. Anno Domini CCCLXXX.

XCIV. AMPHILOCHIUS Epiſcopus Iconii, vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque ſecularibus literis ſufficienter imbutus, & non minus converſatione, quam ſcientia ſcripturarum ſacerdotio dignus. Scripſit inter alia opus utile

De Spiritu ſancto	lib. I.

De cæteris, quæ compoſuiſſe dicitur, nihil ad notitiam meam pervenit.

Claruit Theodoſii devoti Imperatoribus temporibus. Anno Domini CCCXC.

XCV. EPIPHANIUS Cypri Salaminæ urbis Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſatis eruditus, & tantæ ſanctitatis, ut ſpiritu prophetiæ meruerit illuſtrari, multorumque patrator miraculorum fieri. Hic beato Hieronymo amiciſſimus extitit, & plures ad eum epiſtolas ſcripſit. Hujus acta, ſi quis noſſe deſiderat, tripartitam hiſtoriam *f)* legat. Compoſuit autem nonnulla opuſcula, de quibus iſta feruntur:

De 90. hæreſibus	lib. I.	
Contra omnes hæreſes	lib. II.	*Symoniaci à Simone.*
De erroribus Origenis	lib. I.	
Ad Theophilum Alexandrinum	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Domino amantiſſimo filio.*

Et quædam alia.

Claruit ſnb Theodoſio religioſiſſimo principe. Anno CCCXC.

XCVI. THEOPHILUS Alexandrinæ Eccleſiæ viceſimusprimus Epiſcopus, vir in ſcripturis ſtudioſus, & Origeniſtarum expugnator acerrimus, qui in magna diſcordia cum S. Johanne Chryſoſtomo arſerit, eumque inſidiis Epiſcopatu pulſum in exilio mori coegerit, ſicut in veterum hiſtoriis plenius continetur. Scripſiſſe fertur quædam opuſcula, de quibus ad meam notitiam pauca pervenerunt. Extat ejus ad diverſos in variis negotiis

Epiſtolarum.	lib. I.

y) præfat. Hamartigen. *z)* v. 931. Hamartigen. *a)* Hamartigen. v. I.

b) Initium in editis hoc eſt: *Immolat Deo Patri pius fidelis innocens pudicus.*

c) imo Seculo octavo. Nimirum Theodoſium, qui ante Leonem Iſaurum rebus præfuit, cum Theodoſio magno Trithemius confundit. *d)* cap. 30. adde Tillemont. T. VI. memor. Hiſt. Eccleſ. p. 145. 717.

e) Regulæ, quæ exſtant in Orthodoxographis edit. ſecundæ p. 1352. & in Bibliothecis Patrum.

f) lib. X. cap. 10. ſeq.

Ad Epiphanium de hæreſibus lib. 1. *Domino dilectiſſimo & a.*
De paſcha. lib. 1.

Alia quoque multa edidit, ſicut ex Epiſtola beati Hieronymi ad eum directa colligitur, quæ ſibi vel legenda vel vertenda poſtulat deſtinari.

Claruit ſub Theodoſio & Valentiniano principibus. Anno CCCXC.

XCVII. Antiochus cujuſdam urbis *b*) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & doctus, atque in ſecularibus literis nobiliter eruditus, cujus mores, doctrinam populo ſuo commendarunt. Scripſit ad ædificationem legentium quædam præclara volumina. De quibus iſta feruntur potiora:

Contra avaritiam lib. II.
De illuminatione cæci nati, lib. 1.
Homiliæ ad populum plures lib. 1.

Et alia nobis incognita. Claruit ſub Theodoſio & Arcadio principibus. Anno CCCXC.

XCVIII. Macarius monachus Ægyptius, & beati patris Antonii quondam diſcipulus, vir devotus & ſanctiſſimæ converſationis, de quo multa miracula narrantur, quomodo etiam mortuorum voces de ſepulchris pro fidei confirmatione impetraverit. Miſit omnibus religioſis utilem epiſtolam

Ad monachos lib. 1. *In primis quidem ſi cæ.*

Et alias ad alios. Claruit multa ſanctitate ſub Conſtantino & Conſtantio principibus. Anno Domini, CCCL. Cujus geſta habentur. *i*)

XCIX. Faustinus Presbyter in ſacris ſcripturis valde eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, partis Luciferianæ, & ob id merito reprehenſibilis. Scripſit multa egregia volumina, quæ ad hæreticorum confutationem utilia judicantur. E quibus ego paucorum vel ſolos titulos inveni.

Contra Arianos & Macedonianos lib. VII.
Apologiam ad Valentinianum lib. 1.

Claruit ſub Valentiniano & Theodoſio. Anno Domini CCCXC.

C. Hieronymus Presbyter & monachus, patre natus Euſebio ex oppido Stridonis, vir in ſecularibus literis valde eruditus, & in divinis ſcripturis inter omnes doctores eruditiſſimus, multarum linguarum peritia inſignis, ſacræ legis interpres, hæreticorum malleus & expugnator fortiſſimus. Hic eſt verus diſpenſator Evangelicus, fidelis & prudens, qui proferens de theſauro ſuo nova & vetera, dansque in tempore ſpiritalis tritici menſuram conſervis ſuis, Hebræos ſuperbos ſpoliavit, humileſque ditavit Latinos. Hic eſt Eccleſiæ Chriſti doctor egregius, qui veſtes Eſau per devia errorum vagantis domi otioſe reconditas cum pia matre Rebecca, id eſt gratia Dei protulit, ac manſuetum Jacob fidelemque Chriſto ſervientem veſtivit. Hic eſt Hieronymus Jeſu Chriſti ſyncerus amator, qui nullum tempus otioſe tranſiens, die ac nocte in lege domini meditabatur, & vix corpori neceſſario ſomno indulto, ſemper diebus ac noctibus ſcripſit, legit, docuit vel oravit, quod teſtantur pene infiniti libri, quos edidit. Hic veritatis defenſor, cultor virtutis, vitiorum acerrimus hoſtis, cum eſſet Eccleſiæ Romanæ Presbyter, & ſcelera clericorum conſtanter argueret, eorum invidia ſeceſſit ex urbe, veniensque in Judæam glorioſum domini viſitavit ſepulchrum, atque juxta præſepe Bethlehemiticum locum ſibi habitationis conſtituens, toti mundo clarus innotuit, diſponente id nimirum divina providentia, ut ibi lux mundi quieſceret, ubi verus ſol juſtitiæ hominibus naſcendo innotuiſſet. Sanctiſſimi loci habitator ſanctus atque conveniens, fide firmus, charitate ignitus, converſatione maturus, qui ſeduci rebus ſecundis non potuit, quem à ſancto propoſito nulla unquam adverſitas dejecit. Sed quid fœdus laudator viri ſanctum verticem labris contingo impuris? Silendum magis humiliter mihi fuerat, quam de ſanctiſſimo viro inſufficienter loquendum. Nunc ergo quæ de ſcriptis & opuſculis ejus invenimus, per ordinem conſignemus. De quibus iſta ſunt:

De fide ad Damaſum. lib. 1. *Credimus in Deum patrem.*
De fide Nicæni concilii. lib. 1. *Credimus in unum Deum.*
De eſſentia Trinitatis lib. 1. *Omnipotens Deus pater &*
Contra Jovinianum. lib. II. *Pauci admodum dies.*
Contra Helvidium. lib. 1. *Nuper rogatus à fratribus.*
Contra Vigilantium. lib. 1. *Multa in orbe monſtra.*
Contra Luciferianum. lib. 1. *Proxime accedit ut qui*
De libero arbitrio lib. 1. *Non audacter ut falſo.*
Contra Pelagianos. lib. 1. *Scripta jam ad Theoſi. k)*
Contra Origeniſtas de reſurrectione. lib. 1. *Ante annos circiter decem*
Contra Johannem Hieroſolymitanum. lib. 1. *Si juxta Paulum apoſtolum*
Contra Rufinum monachum lib. II. *Et veſtris & multorum.*
In eundem. lib. 1. *Lectis literis prudentia*
De virginitate & nuptiis, lib. 1. *Quod ad te hucusque non.*

De

a) puto nihil aliud à Trithemio notari, quam Epiſtolam Theophili ad Epiphanium, quæ Latine inter S. Hieronymi opera legitur. *b*) Ptolemaidis in Phœnicia. Vide quæ ad Gennadium c. 20.

i) apud Surium 2. Januar. *k*) Sic Editiones Trithemii. Sed ex Hieronymo legendum: *Scripta jam ad Cteſiphontem:*

De unius uxoris viro	lib. 1.	*Nunquam fili Oceane, fore*
De V. quæſtionibus ad Damaſum.	lib. 1.	*Beatiſſimo Papæ Da.*
De viſione Eſaiæ.	lib. 1.	*Et factum eſt in anno quo.*
De Melchiſedech.	lib. 1.	*Miſiſti volumen mihi*
De vera circumciſione.	lib. 1.	*Superiore epiſtola quam,*
De XLII. manſionibus.	lib. 1.	*In LXXVII. pſalmo quem*
De filio prodigo.	lib. 1.	*Beatitudinis tuæ inter*
De XII. quæſtionibus.	lib. 1.	*Ignota vultu fidei*
De XI. quæſtionibus.	lib. 1.	*Filius meus Apodemius*
De Anna & Joachim	lib. 1.	*Petitis à me ut vobis*
De reſurrectione carnis.	lib. 1.	*In ipſo jam profectionis.*
De reprehenſione Petri à Paulo	lib. 1.	*Domino vere ſancto & beato,*
Ad Cyprianum in Pſal. LXXXIX.	lib. 1.	*Prius te Cypriane pref.*
In Pſalmum XLIV.	lib. 1.	*Scio me principia.*
De vinculis beati Petri.	lib. 1.	*Sepiſſimo rogatu*
De locis hebraicis.	lib. 1.	*Euſebius qui à beato Pam.*
De X. tentationibus in deſerto	lib. 1.	*Hæc ſunt verba quæ*
De illuſtribus viris	lib. 1.	*Hortaris, Dexter, ut tran.*
De præcipuis ſcriptoribus	lib. 1.	*Vis nunc acriter mi fra. l)*
De optimo genere interpretandi	lib. 1.	*Paulus apoſtolus præſente*
De correctione Pſalterii	lib. 1.	*Dilectiſſimis fratribus.*
De omnibus Bibliæ libris.	lib. 1.	*Frater Ambroſius tua*
De homine perfecto	lib. 1.	*Ecce iterum ad te ſcribo*
De obedientia & juramento.	lib. 1.	*Præſumptionem meam*
De tribus virtutibus.	lib. 1.	*Tres quodammodo vir*
De inſtitutione filiæ.	lib. 1.	*Beatus apoſtolus Paulus.*
De parentibus honorandis	lib. 1.	*Parentum meritis ſub.*
De vita clericorum ad Nepotianum.	lib. 1.	*Petis à me Nepotiane.*
De eadem re ad Oceanum.	lib. 1.	*Sophronius Euſebius.*
Ad Ruſticum de vita Epiſcopi.	lib. 1.	*Sufficere quidem fidei*
Regula monialium ad Euſtochium	lib. 1.	*Tepeſcens in membris.*
De virginitate ad Euſtochium	lib. 1.	*Audi filia & vide &.*
Item de virginitate.	lib. 1.	*Quantam in cæleſtibus.*
Ad Demetriadem de eadem re.	lib. 1.	*Inter omnes materias quas.*
De recto modo vivendi.	lib. 1.	*Vetus ſcriptura cele.*
De viduitate ad Furiam	lib. 1.	*Obſecras literis & ſuppl.*
De Monogamia.	lib. 1.	*In veteri via novam ſe.*
Ad Heliodorum nondum Epiſcopum.	lib. 1.	*Quanto amore & ſtu.*
De cereo paſchali	lib. 1.	*Hieronymus præſidio fratri*
De vita monaſtica ad Ruſticum	lib. 1.	*Nihil chriſtiano fœli.*
Conſolatio ægrotantis amici.	lib. 1.	*Quanquam certiſſime no.*
De continentia ad Ruſticum.	lib. 1.	*Quod ignotus ad igno.*
Ad Suſannam lapſam	lib. 1.	*Quid taces anima? quid.*
Ad Sabinianum diaconum lapſum	lib. 1.	*Samuel quondam luge.*
De duobus filiis	lib. 1.	*Omnium quidem de ſcri.*
De octoginta quatuor hæreſibus.	lib. 1.	*Simoniaci à Simone m)*
Contra hæreticos	lib. 1.	*Omne quod eſt aut inge.*
Adverſus Montanum	lib. 1.	*Teſtimonia de Johanne*
De origine animæ ad Auguſtinum	lib. 1.	*Domino vere ſancto ac beato*
De vita monaſtica	lib. 1.	*Bonus homo de the.*
De aſſumptione ſanctæ Mariæ.	lib. 1.	*Cogitis me o Paula.*
De Teſtamento Gerontii.	lib. 1.	*Cuncti mei ſenſus.*
Vita Pauli primi heremitæ	lib. 1.	*Inter multos ſæpe.*
Vita ſancti Hilarionis.	lib. 1.	*Scripturus vitam beati*
Vita captivi monachi	lib. 1.	*Qui navali prælio di.*
Vita ſanctæ Paulæ	lib. 1.	*Si cuncta mei corporis.*
De muliere ſepties percuſſa.	lib. 1.	*Sæpe à me innocenti.*
Vita ſanctorum patrum	lib. 1.	*Benedictus Deus qui.*
De morte Nebridii	lib. 1.	*Vereor ne officium pu.*
De vita & obitu Marcellæ	lib. 1.	*Sæpe & multum fla.*
Epitaphium Nepotiani	lib. 1.	*Grandes materias*

l) Hic eſt brevis ille de ſcriptoribus quindecim libellus ad Deſiderium, Hieronymo indiguus, & ſupra poſt genuinum de illuſtribus Viris ſcriptum in hoc Volumine exhibitus.

m) Hic liber de LXXXIV. hæreſibus inter opera S. Hieronymi non legitur, & diverſus etiam fuit ab Indiculo de hæreſibus, quem ſub Hieronymi nomine vulgavit Claudius Menardus Pariſ. A. 1617. 4.

Epitaphium Fabiolæ.	lib. I.	*Plures anni ſunt quod ſuper.*
Interpretationes nominum hebraicorum,	lib. I.	*Philo diſertiſſimus*
De fide & converſatione Chriſtianorum,	lib. I.	*David glorioſus in Pſal.*
De humilitate & patientia,	lib. I.	*Quanquam mihi multo,*
Chronica omnimodæ hiſtoriæ	lib. I.	*Euſebius Hieronymus.*
De Hebraico alphabeto	lib. I.	*Aleph mille vel doc.*
Ad Marcellam de V. quæſtionibus	lib. I.	*Magnis nos provocas*
De quæſtionibus Geneſis	lib. I.	*Qui in principiis libro*
De quæſtionibus regum	lib. III.	*Fuit vir unus de ra.*
De quæſtionibus Paralipomenon	lib. II.	*Heber nati ſunt duo*
In canticum Debboræ	lib. I.	*Cecineruntque Debbora*
In Eſaiam Prophetam.	lib. XVIII.	*Expletis longo vix.*
In Hieremiam.	lib. XX.	*Poſt explanationem XII.*
In Ezechielem	lib. XIV.	*Finitis in Eſaia, XVIII.*
In Danielem	lib. II.	*Contra Danielem Prophet.*
In Oſee Prophetam	lib. III.	*Si in explanationibus.*
In Johelem.	lib. III.	*Non idem ordo XII. prophe.*
In Amos Prophetam.	lib. I.	*Amos propheta qui ſequitur*
In Abdiam.	lib. I.	*Cum eſſem parvulus.*
In Jonam.	lib. I.	*Triennium circiter fluxit.*
In Michæam	lib. II.	*Temporibus Jonatha*
In Naum Prophetam	lib. I.	*Juxta LXX. interpretum.*
In Abacuc	lib. II.	*Primum, Chromati, Epiſcoporum*
In Sophoniam.	lib. I.	*Verbum Domini quod factum.*
In Aggæum.	lib. I.	*Hieremias Propheta.*
In Zachariam.	lib. III.	*Secundo anno Darii.*
In Malachiam.	lib. I.	*Deus per Moyſen populo.*
In Eccleſiaſten	lib. I.	*Memini me ante hoc.*
In Proverbia Salomonis	lib. V.	*Parabola græca lati.*
In Cantica canticorum	lib. III.	*Epithalamium libellus*
In Evangelium Matthæi	lib. IV.	*Sciendum ne quem igna.*
In Evangelium Marci	lib. I.	*Omnis ſcriba doctus.*
In Evangelium Lucæ	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	
In quatuor Evangelia anagogice	lib. IV.	*Primum quærendum eſt*
In epiſtolam Pauli ad Romanos,	lib. V.	
In duas ad Corinthios epiſtolas,	lib. II.	
In epiſtolam ad Galatas	lib. III.	*Pauci admodum dies.*
In epiſtolam ad Epheſios.	lib. III.	*Sapientem virum quid*
In epiſtolam ad Philippenſes	lib. I.	
In epiſtolam ad Coloſſenſes	lib. I.	
In epiſtolam ad Theſſalonicen.	lib. IV.	
In duas ad Timotheum	lib. III.	
In epiſtolam ad Titum	lib. I.	*Licet non ſint digni.*
In epiſtolam ad Philemonem.	lib. I.	*Qui nolunt inter epiſtolas.*
In epiſtolam ad Hebræos	lib. I.	
In actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Apocalypſim.	lib. I.	
In epiſtolas Canonicas	lib. VII.	
In quoſdam Pſalmos	lib. VI.	*Omne Pſalterium ſagaci.*
De veſte ſacerdotali.	lib. I.	*Usque hodie in lectione.*
Ad Dardanum de terra promiſſionis	lib. I.	*Quæris Dardane*
Ad Pammachium Apologeticus,	lib. I.	*Quod ad te hucusque non*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Quoniam vetuſto oriens.*
Sermones plures	lib. I.	*Dignum eſt fratres ap.*

Hæc ſunt quæ de ſcriptis beatiſſimi doctoris Hieronymi ad præſens nobis conſignanda occurrerunt. Nec dubitamus cum plura ſcripſiſſe quæ in hoc catalogo non habentur, ob id vel maxime, quod vel nobis incognita, vel inter multa diſperſa remanſerunt. Inter omnes enim Eccleſiæ doctores nullus plus Hieronymo profuit, qui præter innumera opuſcula vetus teſtamentum de Hebraico in Latinum tranſtulit, ac novum ad Græcam veritatem correxit, atque legendum Eccleſiæ fideliter obtulit. Multa quoque volumina græcorum latina fecit. Videlicet Origenis, Joſephi Judæi, Euſebii Cæſarienſis, Didymi Alexandrini, Victorini martyris, *) & aliorum.

Moritur

*) Victorinus Martyr Latine ſcripſit non Græce, itaque nec eius ſcripta vertit è Græco Hieronymus. Joſephum Rufinus, non Hieronymus, tranſtulit.

Moritur tandem poſt multos labores plenus dierum, ſub Honorio & Theodoſio principibus. Anno Domini CCCCXXII. Indictione quinta, ultima die menſis Septembris, hora completorii, Aetatis ſuæ anno nonageſimo nono, ſepultus apud Bethleem multis coruſcans miraculis, cujus vitam Euſebius *o*) diſcipulus ejus deſcripſit.

CI. AUDENTIUS Epiſcopus Hiſpanus, vir in divinis ſcripturis exercitatum habens ingenium; ſcripſit adverſus Manichæos, Sabellianos & Arianos, præcipua tamen intentione contra Fotinlacos, *p*) qui poſtmodum Bonoſiaci vocati ſunt, opus inſigne, quod prænotaſſe dicitur

De fide contra hæreticos	lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam minime venerunt.

CII. RUFINUS monachus & Aquilegienſis Eccleſiæ Presbyter vir eloquens, & in divinis ſcripturis valde eruditus, græco & latino peritus eloquio, inter eccleſiaſticos doctores non parvæ opinionis fuit. Ejus ſcripta licet multa ſint, tamen inter apocrypha computantur, 15. diſt. *Sancta Romana*, propterea quod in ſanctiſſimum virum Hieronymum ſcripſerit invectivas epiſtolas, ſicut ex earum lectione intelligi poteſt. Sed poſtea in concordiam dilectionis fraternæ redeuntes, facta ſunt opuſcula Rufini autentica, in quantum Hieronymi dictis non fuerint contraria. De ſcriptis ergo Rufini ſubjecta referuntur:

In Oſee Prophetam.	lib. I.	
In Amos Prophetam.	lib. I.	
In Johel Prophetam.	lib. I.	
De ſua fide ad Laurentium Epiſcopum.	lib. I.	*Mihi quidem fideliſſ.*
Invectivarum contra Hieronymum.	lib. II.	*Perlegi ſcripta tua.*
De ſua fide ad Anaſtaſium	lib. I.	*Audivi quosdam cum*
De benedictionibus patriarcharum.	lib. I.	
De ſacramentis	lib. I.	
Exhortationis ad Probam.	lib. I.	
Additiones Eccleſiaſticæ hiſtoriæ *q*)	lib. II.	
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. II.	

Alia inſuper multa compoſuiſſe dicitur, ſed ad manus noſtras non venerunt. Multorum quoque volumina græcorum in latinum tranſtulit, videlicet Clementis, Origenis, Baſilii, Gregorii magni *r*) Epiſcopi, Pamphili martyris, Euſebii Cæſarienſis, Evagrii, Sixti philoſophi, & aliorum multorum, *s*) quæ omnia ſuis præfationibus & epiſtolis præſignavit. Claruit Arcadii & Honorii Imperatorum temporibus, & multa ac varia conſcripſit. Anno Domini CCCC.

CIII. JOHANNES Epiſcopus Conſtantinopolitanus, Euſebii Emeſeni Epiſcopi, *t*) apud Antiochiam adhuc Presbyter quondam auditor atque diſcipulus, qui ob venuſtatem eloquii, CHRYSOSTOMUS i. e. *os aureum* nominatur, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, in declamandis homiliis ad populum excellentis ingenii fuit, & non minus ſanctitate quam eruditione preclarus, à populo in magna reverentia & amore habebatur. Hic beatiſſimus Antiſtes multas injurias à Theophilo Alexandrino ſuſtinuit, ejusque fraudulentis & doloſis machinationibus ab Epiſcopatu in exilium pulſus fuit, ſicut in vita ejus & tripartita hiſtoria invenitur. Scripſit autem græco ſermone multa volumina. De quibus ego apud latinos duntaxat vidi ſubjecta.

De compunctione	lib. II.	*Cum intueor te beate.*
Quod nemo læditur niſi à ſeipſo.	lib. I.	*Scio quod craſſioribus.*
De reparatione lapſi	lib. I.	*Quis dabit capiti*
In Evangelium Matthæi.	lib. II.	*Sicut referunt Matthæum.*
In Evangelium Johannis homilia LXXXVII.	lib. I.	*Qui agonum certamina*
In epiſtolam Pauli ad Hebræos.	lib. I.	*Multifariam & multis.*
De laudibus ſancti Pauli.	lib. VI.	*Nihil proculdubio eſt.*
Ad Stagirium monachum arreptitium.	lib. III.	*Oportuerat quidem ho.*
De ſacerdotio cum Baſilio. *u*)	lib. VI.	*Mihi quidem multi.*
Ad Eutropium quoque	lib. I.	*Semper quidem ſed nunc*
In principium Marci.	lib. I.	*Animal illud quod in jo.*
De divite ſecundum Lucam.	lib. I.	*Homo quidam erat di.*
De cruce & latrone.	lib. II.	*Hodierna die dominus.*
In Pſalmum Miſerere.	ho. II.	*Pictores imitantur ar.*
In Pſalmum CXXII.	ho. I.	*Ad te levavi oculos.*
De Pſalmo CL.	ho. I.	*Laudate Dominum in ſanctis.*
De beato Job	ho. I.	*Veruntamen fratres chariſſ.*
De aſcenſu Heliæ.	ho. I.	*Apud quosdam veteres*
De ſeptem Machabæis.	ho. I.	*Quod ſpecioſa & grata*
De tribus pueris	ho. I.	*Trium puerorum ſermo.*

o) reſpicit commentitii Euſebii, qui ſe diſcipulum Hieronymi fingit, ſcriptum de illius morte ad Damaſum Portuenſem Epiſcopum & Theodoſium Senatorem Rom. *p*) in Gennadii Codicibus c. 14. *Fotinianos.*

q) Euſebio, quem Rufinus vertit, ſubjunctæ.

r) Nazianzenum intellige, quem Gregorium magnum noſter vocat ſupra c. 80.

s) ut Joſephi libros de bello Judaico. *t*) vide quæ ad Hieron. c. 129.

u) Dialogi more, in quo Baſilius & Chryſoſtomus colloquuntur.

Digitized by Google

De Suſanna in Daniele.	ho. I.	*Divinæ lectiones &.*
De pœnitentia	ho. I.	*Providamente & pro*
De divite & paupere.	ho. I.	*Prata & nemoroſa lo.*
De reſuſcitatione Lazari.	ho. I.	*Grandi fratres ſtupo.*
De muliere Chananæa.	ho. I.	*Multæ tempeſtates in*
De ſcandalis hujus mundi	ho. I.	*Væ mundo ab ſcandalis.*
De ſancto Johanne Baptiſta.	ho. I.	*De Johanne dicitur, fuit*
De Severiano Epiſcopo recipiendo.	ho. I.	*Sicuti capiti corpus.*
De jejunio & lectione Geneſis	ho. I.	*Jocundum quidem navis eſt.*
De eruditione diſciplinæ.	ho. I.	*Eruditio diſciplinæ.*
Cum de ſuo exilio ageretur.	ho. I.	*Multi quidem fluctus.*
De militia ſpiritali	ho. I.	*Bona quidem ſunt & uti.*
De militia Chriſtiana	ho. I.	*Omnes homines qui feſtu.*
De patre & duobus filiis	ho. I.	*Omnium quidem de ſcriptu.*
Ad Neophytas	ho. I.	*Benedictus Deus ecce.*
De turture	ho. I.	*Turtur amatrix here.*
De Aſia regreſſus	ho. I.	*Moſes magnus ille.*
Poſt reditum prioris exilii	ho. I.	*Quid dicam, quid loquar.*
De fide in Chriſto	ho. I.	*Si credis quod Deus erat.*
De proditione Judæ	ho. I.	*Paucis hodie neceſſa.*
De cruce dominica	ho. I.	*Quid dicam, quid loquar.*
De aſcenſione Domini	ho. I.	*Quãdo de cruce noſtra proces.*
De pentecoſte	ho. I.	*Hodie nobis terra fact.*
De nativitate Domini	ho. II.	*Et reclinavit eum in præ.*
Decollationis Johannis	ho. I.	*Heu me quid agam.*
De primi hominis dignitate	ho. I.	*Dignitas humana.*
De lapſu primi hominis.	ho. I.	*Nemo qui neſciat à prin.*
De fide Abraæ	ho. I.	*Fides eſt religionis ſan.*
De Jacob & Eſau	ho. I.	*Portabat Rebecca.*
De Joſeph	ho. I.	*Mittitur à Jacob patre.*
De miſericordia Dei.	ho. I.	*Confitemini Domino, quoniam.*
Contra avaritiam.	ho. I.	*Evertendi ſunt nobis.*
De cauſa peccati	ho. I.	*Age tandem ſi placet.*
De gula & voluptatibus	ho. I.	*Corpus nobis reliquis.*
De humanitate & miſericordia	ho. I.	*Audite fratres Paulum.*
De inani gloria fugienda	ho. I.	*Quid tandem inanis glo.*
Quomodo Deo grati ſimus	ho. I.	*Gratiæ ſunt per nos Deo.*
Quod merita parentum nulli nocent,	ho. I.	*Paulum & ipſi imite.*
Contra deſperationem	ho. I.	*Si quis natura in mentis.*
De eleemoſyna largienda.	ho. I.	*Quid ſtipem depoſcen.*
De maledicis benedicendis	ho. I.	*Ingemiſcendi mihi cu.*
De refrenanda concupiſcentia	ho. I.	*Excitatus è ſomno.*
De miſericordia in pauperes	ho. I.	*Quo tandem digni ipſi.*
De cavendo ſcandalo	ho. I.	*Animadvertite quantum.*
De amandis perſequutoribus	ho. I.	*Jungamus noſipſos.*
De conſolationibus	ho. I.	*Quemadmodum cibo vi.*
De erogandis divitiis	ho. I.	*Si opifices qui manu.*
De laudando Deum fide formata	ho. I.	*Imitemur & ipſi patri.*
De charitate Dei	ho. I.	*Sectemur & nos ſuper.*
De præmiis ſanctorum & gehenna	ho. I.	*Haud æque idem beatis.*
De occultandis bonis operibus.	ho. I.	*Rerum tuarum diſpenſa.*
De ſpe & præſumtione	ho. I.	*Nemo deſperet ſi per.*
De contemptu mundi	ho. I.	*Quemadmodum inquit in.*
De charitate	ho. I.	*Charitatem optimum.*
Exhortationis bonæ vitæ	ho. I.	*Eo ipſi proxime ad per.*
Ad Theodorum monachum	lib. I.	*Si poſſem literis la.*
Ad Cyriacum Epiſcopum de exilio	lib. I.	*Age rurſus exhauriam.*

Homilias etiam multas, ſermones & Epiſtolas fertur ſcripſiſſe innumerabiles, quæ ad manus noſtras non venerunt. Tandem poſt multos labores & ſancta exercitia dolo Theophili Alexandrini & Eudoxiæ Auguſtæ in exilio Ponti moritur. VI. Cal. Feb. Anno Domini CCCCXI. Indictione IX.

CIV. SEVERIANUS Epiſcopus Gavellenſis, *x*) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in declamandis homiliis ad populum doctor admirabilis, incredibilis eloquentiæ fuit, unde & frequenter à B. Johanne ſupradicto Epiſcopo & Arcadio Imperatore ad faciendum ſermonem Con-

x) Γαβάλων, Gabalenſis in Phœnicia.

Conſtantinopolim evocabatur. Huic S. Johannes populum ſuum commendabat dum urgeretur in exilium, non tantum doctrinam, ſed & vitæ meritum veneratus. Severianus autem plus quam decebat ſe populo commendans, inter eum & Johannem diſcordiæ fomitem miniſtravit. Sed reverſo patriarcha de exilio ad fœdera fraternæ dilectionis reverſi ſunt, ſicut homilia *y*) teſtatur in Eccleſia Conſtantinopolitana deſuper habita. De ſcriptis autem Severiani doctiſſimi viri apud latinos pauca habentur, & ad manus noſtras pauciora venerunt.

In epiſtolam ad Galatas lib. I.
De baptiſmo & Epiphania, lib. I.
In Eccleſia Conſtantinopolitana, ho. I. *In adventu domini & ſalus.*
De morte Innocentum. ho. I. *Zelus quo tendat, quo*

Extant illius apud nos & aliæ quædam homiliæ, breves quidem, ſed valde utiles. De cæteris opuſculis ejus, & ſi multa ferantur, nihil adhuc reperi. Claruit ſub Arcadio & Honorio, eo tempore, quo & Johannes Chryſoſtomus. Anno Domini CCCC.

CV. Vitellius Ater, Donatianorum ſchisma defendens, vir quidem in divinis ſcripturis exercitatus, ſi in Eccleſiaſtica unitate permanſiſſet, ſatis utilem doctrinam compoſuerat. Sed quia veros Catholicos velut traditores & perſequutores arguit, merito cum ſuis voluminibus contemptus fuit. Extant *z*) de ſcriptis illius ſubjecta volumina:

Adverſus gentes lib. I.
Quod odio ſint mundo ſerui Dei. lib. I.
Adverſum noſtros querimoniarum lib. I.

Multa præterea volumina compoſuiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Conſtante filii Conſtantini magni Imperatoris. Anno Domini CCCLX.

CVI. Theodorus Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, vir doctus & diſertus, atque in lectione veterum authorum: ſcripſit adverſus Apollinariſtas & Eunomianos elegantiſſimum volumen, in quo evidentiſſima ratione & authoritate pravas hæreticorum doctrinas confodit. Prænotavit autem hoc opus magnificum & inſigne

De incarnatione domini lib. xv.

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CVII. Macrobius Presbyter, & poſtea in urbe Roma Donatiſtarum occultus Epiſcopus. Cum adhuc Presbyter eſſet in Eccleſia Dei, ſcripſit ad confeſſores & ad virgines Chriſti volumen, moralis quidem, ſed valde neceſſariæ doctrinæ. In quo præcipue agit & tractat

De cuſtodia caſtitatis lib. I.

Claruit inter noſtros primum Aphricæ, inter ſuos Donatiſtas Montens es poſtea Romæ.

CVIII. Heliodorus quidam Presbyter in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ad diſputandum ſatis acuti & ſcholaſtico more vehementis ingenii, ut omnium rerum unum oſtenderet eſſe principium, nec quicquam materialium aliunde quam à Deo creatum, ſcripſit ſatis elegans & inſigne opus, quod prænotavit

De naturis rerum exordialium lib. I.

Alia etiam complura ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CIX. Theodorus monachus, beati Pachomii diſcipulus, atque poſt illius deceſſum cœnobiorum ejus præpoſitus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & regularis diſciplinæ ſtrenuus gubernator, & non minus ſanctitate quam doctrina venerabilis. Scripſit ad monaſteria ſcripturarum ſanctarum luculentos ſermones

Exhortationis epiſt. III.

Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus Anno CCCCXX.

CX. Oriesiesis monachus & diſcipulus ſancti Pachomii & ejus ſucceſſoris Theodori collega, vir in divinis ſcripturis ad perfectum inſtructus, & tam vita quam eruditione ſpectabilis. Scripſit pro ædificatione monachorum opus divino ſale conditum, totiusque monaſticæ diſciplinæ inſtrumentis conſtructum, quod prænotare poſſumus

De inſtructione monachorum, lib. I.

Si quid amplius ſcripſerit neſcio. Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus. Anno CCCCXX.

CXI. Johannes Caſſianus, natione Scytha, beati Johannis Chryſoſtomi Conſtantinopolitani Epiſcopi quondam auditor atque diſcipulus, & ab eo diaconus ordinatus: poſt aliquot annos ab eodem neſcio propter quam cauſam expulſus, apud Maſſiliam Presbyter conſecratus, duo monaſteria, virorum ſcilicet & mulierum, condidit, in quibus regularis diſciplinæ feruor magnus, pluribus annis permanſit. Scripſit experientia magiſtra plura opuſcula, in quibus etiam apud interpretem *a*) venuſtas eloquii conſpicitur. E quorum numero feruntur. *b*) Rogatus à Leone archidiacono, poſtea Romanæ urbis Epiſcopo, ſcripſit adverſus Neſtorem *c*) hæreticum

De incarnatione domini lib. VII.

Iiii De

y) Chryſoſtomi Homilia de recipiendo Severiano extat Latine T. VII. edit. Savil. p. 947. Incipit: *Sicuti capiti corpus cohærere neceſſarium eſt.* *z*) de Gennadii temporibus hoc accipe.

a) Non Græce ſcripſit Caſſianus ſed Latine, licet Epitome ex libris ejus Græce verſa extat, quam legit Photius Cod. 197.

b) Titulos eorum habes apud Gennadium c. 61. *c*) Neſtorium.

Digitized by Google

De inſtitutis monachorum	lib. IV.	*De inſtitutis ac re.*
De octo vitiis capitalibus.	lib. VIII.	*Quintus nobis juvante.*
Collationes ſanctorum patrum	lib. XXIV.	*Cum in heremo Scyti.*

In his collationibus ſanctorum utilis & neceſſaria monachorum inſtructio eſt, ſed quia per beatum Proſperum de arbitrii libertate *d)* in certis reprehenditur, opuſcula ejus inter apocrypha computantur. Moritur tandem poſt multorum editionem librorum apud Maſſiliam non ſine opinione ſanctitatis, Theodoſio & Valentiniano regnantibus. Anno Domini CCCCXXXV.

CXII. LUCIANUS Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Presbyter, vir in divinis ſcripturis admodum eruditus, vita & converſatione ſanctiſſimus, cui temporibus Honorii & Theodoſii omnipotens Deus locum ſepulchri, & reliquiarum ſanctiſſimi protomartyris Stephani revelavit. Fertur nonnulla ſcripſiſſe opuſcula. E quibus extat prolixa Epiſtola

De inventione ſancti Stephani	lib. I.	*Lucianus Presbyter.*

De cæteris nihil vidi.

Scripſit autem ipſam revelationem Græco ſermone, quam Avitus Presbyter genere Hiſpanus in latinum vertit eloquium, & adjecta epiſtola ſua per Oroſium Orientalibus miſit legendam. *e)* Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus, circa Annos Domini CCCCX.

CXIII. SEVERUS Presbyter cognomento SULPICIUS, ex Aquitanica provincia ortus, vir genere & literis nobilis, & paupertatis atque humilitatis amore conſpicuus. Charus etiam ſanctorum virorum, Martini Turonenſis & Paulini Nolani Epiſcoporum: In ſenectute ſua deceptus à Pelagianis, & agnoſcens loquacitatis culpam, ſilentium usque ad mortem tenuit, ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo ſalubriter emendaret. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula. De quibus referuntur ſubjecta:

De vita ſancti Martini Epiſcopi	lib. III.	*Plerique mortalium.*
Collatio Poſthumiani & Galli	lib. III.	*Cum in unum locum ego.*
Epiſtolarum ad Sororem	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
Ad Paulinum Nolanum Epiſcopum,	lib. II.	

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Claruit cum ſancto Martino Turonenſi Archiepiſcopo, ſub Arcadio & Honorio principibus, Anno Domini CCCCXX

CXIV. AUSONIUS Epiſcopus Burdegalenſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis ſuo tempore nulli ſecundus, metro excellens & proſa, non minus ſanctitate quam eruditione clarus effulſit. Qui apud Treverim in concilio *f)* ſub Maximo principe una cum ſanctis Martino, Ambroſio Mediolanenſi, & Hieronymo Presbytero multa præclara geſſit. Scripſit ibidem exiſtens inter cætera metrice opuſculum inſigne, quod prænotatur

Moſella	lib. I.
De laude ejusdem patriæ	lib. I.

Sed & alia multa fertur ſcripſiſſe opuſcula, quæ ad nos minime venerunt. Claruit ſub Maximo. Anno Domini CCCCX.

CXV. AUGUSTINUS Epiſcopus Hipponenſis, natione Carthaginenſis in Africa, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis omnium doctorum eruditiſſimus, ſermone diſertus, eloquio clarus, ſenſu profundus, vita & converſatione ſanctiſſimus. Tanta ſcripſit opuſcula, ut neminem crediderim omnia poſſe vel legere vel habere. Unde ſine dubio mentiri convincitur, qui ſe Auguſtinum inveniſſe totum confitetur. Cunctos enim ſcriptores & numero librorum & utilitate præcedit, qui plusquam mille tractatus inſignes compoſuit. Nemo ſic profunde ſacram ſcripturam ut Auguſtinus explanavit, Chriſtianos mores nemo ſic utiliter inſtituit, nec fidem catholicam aliquis eo ardentius defenſavit. Introduxit eum rex in cellam vinariam, *g)* tantaque fortitudine induit, quod omnes adverſarios fidei oris ſui gladio fortiter proſtravit. Hunc ſi doctorem habueris, etiam deficientibus cæteris, ſufficit ipſe tibi. Nunc itaque de multis libris, quos edidit, vel paucos conſignemus.

	De ſancta Trinitate.	lib. XV.	*Lecturus hæc quæ de.*
	De civitate Dei.	lib. XXII.	*Glorioſiſſimam civitatem.*
	De prædeſtinatione ſanctorum	lib. II.	*Dixiſſe quidem Apoſtolum.*
	In Geneſim ad literam.	lib. XII.	*Omnis divina ſcriptu.*
5.	In Geneſim imperfectus	lib. I.	*De obſcuris naturalium.*
	De Geneſi contra Manichæos	lib. II.	*Si eligerent Manichæi.*
	De Academicis.	lib. III.	*Utinam Romaniane.*
	De vita beata	lib. I.	*Si ad philoſophiæ por.*
	De ordine quoque	lib. III.	*De ordine rerum.*
10.	Soliloquiorum.	lib. II.	*Volenti mihi multa.*
	De moribus Eccleſiæ catholicæ	lib. II.	*In aliis libris ſatis opi.*

De

d) Confer Henricum Noris libro 2. Hiſt. Palagianæ cap. I.

e) extat apud Surium ad 3. Auguſt. Baronium ad A. 415. n. 3. Laurentium Barreum in Hiſtoria Patrum &c. De Avito illo Nicolaus Antonius lib. 3. Bibl. vet. Hiſpanæ cap. 2.

f) De concilio Treviris A. C. 386. habito Sulpicius Severus dialogo III. c. 15. ſed Auſonium fuiſſe Epiſcopum Burdegalenſem, & Concilio iſti interfuiſſe, quo auctore Trithemius ſcripſerit, non conſtat.

g) Cantic. II, 4.

by Google

	De quantitate animæ	lib. I.	*Quoniam video te abundare.*
	De libero arbitrio.	lib. III.	*Dic mihi quæſo te.*
	De magiſtro.	lib. I.	*Quid tibi videmur*
15.	De muſica	lib. VI.	*Modus qui pes eſt di.*
	De vera religione	lib. I.	*Cum omnis vita bona.*
	De utilitate credendi	lib. I.	*Si mihi Honorate unum,*
	De duabus animabus	lib. I.	*Opitulante Dei miſeri.*
	Acta cum Fortunato Manichæo.	lib. I.	*Quinto cal. ſeptembr. Arcadio.*
20.	De fide & ſymbolo.	lib. I.	*Quoniam ſcriptum eſt.*
	De ſermone Domini in monte.	lib. II.	*Sermonem quem locutus.*
	De octoginta tribus quæſtionibus	lib. I.	*Utrum anima à ſeipſa ſit.*
	Pſalmum contra partem Donati	lib. I.	*Omnes qui gaudetis de.*
	Contra Epiſtolam Donati.	lib. I.	*Abs te ipſo præſente.*
25.	Contra Adamantium. *b)*	lib. I.	*De eo quod ſcriptum eſt.*
	De mendacio	lib. I.	*Magna quæſtio eſt de.*
	Contra mendacium.	lib. I.	*Multa mihi legenda.*
	Ad Simplicianum Epiſcopum	lib. II.	*Gratiſſimam plane atque*
	Contra Epiſtolam, fundamentum	lib. I.	*Unum Deum verum omnipotentem,*
30.	De agone Chriſtiano	lib. I.	*Corona non promittitur.*
	De doctrina Chriſtiana	lib. IV.	*Sunt præcepta quædam.*
	Contra partem Donati.	lib. II.	*Quoniam Donatiſtæ nobis.*
	Confeſſionum	lib. XIII.	*Magnus es domine Deus*
	Contra Fauſtum Manichæum,	lib. XXXIII.	*Fauſtus quidem fuit ge.*
35.	Contra Felicem Manichæum	lib. II.	*Honorio Auguſto ſex.*
	De natura boni.	lib. I.	*Summum bonum quo ſu.*
	Contra Secundinum	lib. I.	*Benevolentia in me qua.*
	Contra Hilarium	lib. I.	*Qui dicunt mentionem.*
	Quæſtiones Evangeliorum	lib. III.	*Hoc opus non ita ſcri.*
40.	Propoſitionum ex Epiſtola ad Roman.	lib. I.	*Senſus hi ſunt in epiſtola.*
	In epiſtolam ad Roman. imperfectū opus.	lib. I.	*In epiſtola quam Apoſtolus Pau.*
	In epiſtolam ad Galatas	lib. I.	*Cauſa propter quam ſcri.*
	Annotationum in Job.	lib. I.	*Opera magna erant ejus.*
	De catechizandis rudibus	lib. I.	*Petiſti me frater Deo.*
45.	De conſenſu Evangeliſtarum	lib. IV.	*Inter omnes divinas auc.*
	Contra epiſtolam Parmeniani	lib. III.	*Multa quidem alias ad.*
	De baptiſmo contra Donatiſtas	lib. VII.	*In libris quos adverſus.*
	Contra quod attulit Centurius,	lib. I.	*Dicit eo quod ſcriptum eſt.*
	Ad inquiſitiones Januarii	lib. II.	*Ad ea quæ me interro.*
50.	De opere monachorum,	lib. I.	*Juſſioni tuæ ſancte frater.*
	De bono conjugali.	lib. I.	*Quoniam unusquisque homo,*
	De virginitate,	lib. I.	*Librum de bono conjuga.*
	Contra literas Petiliani Donatiſtæ	lib. III.	*Noſtis nos ſæpe volu.*
	Ad Creſconium grammaticum	lib. IV.	*Quando ad te Creſconi,*
55.	Teſtimoniorum contra Donatiſtas	lib. I.	*Qui timetis conſentire.*
	Contra neſcio quem Donatiſtam	lib. I.	*Probationes rerum neceſ.*
	Admonitionis Donatiſtarum,	lib. I.	*Quicunque calumniis ho.*
	De divinitate dæmonum	lib. I.	*Quodam dein diebus.*
	Contra Paganos quæſtiones VI.	lib. I.	*Movet quosdam & requi.*
60.	In epiſtolam Jacobi	lib. I.	*Duodecim tribubus quæ.*
	De baptiſmo parvulorum,	lib. III.	*Quamvis in mediis &.*
	Dialogum Eccleſiæ & ſynagogæ	lib. I.	*Duarum matronarum.*
	De unico baptiſmo,	lib. I.	*Reſpondere diverſa.*
	De Maximianiſtis contra Donatiſtas,	lib. I.	*Multa jam diximus, mul.*
65.	De gratia novi Teſtamenti,	lib. I.	*Quinque mihi propoſuiſti.*
	De ſpiritu & litera	lib. I.	*Lectis opuſculis quæ.*
	De fide & operibus	lib. I.	*Quibusdam videtur.*
	Breviculum collationis, cum Donatiſtis	lib. III.	*Cum & catholici Epiſcopi.*
	Collationis contra Donatiſtas,	lib. I.	*Quid adhuc Donatiſtæ,*
70.	De videndo Deo,	lib. I.	*Memor debiti quo.*
	Commonitorium Donatiſtarum,	lib. I.	*Sicut præſens rogavi.*
	De natura & gratia	lib. I.	*Librum quem miſiſtis*
	Ad Oroſium contra Priſcillianiſtas	lib. I.	*Reſpondi tibi quæren.*
	De origine animæ ad Hieronymum	lib. II.	*Deum noſtrum qui nos vo.*
75.	Ad Emeritum Epiſc. Donatiſtarum	lib. I.	*Simul nunc frater Emeri.*

b) Adimantum.

	De geſtis Pelagii	lib. I.	*Poſteaquam in manus me.*
	De correctione Donatiſtarum,	lib. I.	*Laudo & gratulor &.*
	De præſentia Dei ad Dardanum,	lib. I.	*Fateor frater dilectiſſime.*
	De gratia & originali peccato,	lib. II.	*Quantum de veſtra &.*
80.	Geſta cum Emerito Donatiſta	lib. I.	*Glorioſiſſimo Hono.*
	Contra ſermonem Arianorum	lib. I.	*Eorum præcedenti diſpu.*
	De nuptiis & concupiſcentia	lib. II.	*Hæretici novi dilectiſ.*
	De adulterinis conjugiis	lib. II.	*Prima quæſtio eſt frater.*
	Locutionum in Heptateuchon,	lib. VII.	*Locutiones ſcripturæ.*
85.	Quæſtionum in Heptateuchon	lib. VII.	*Cum ſcripturas ſanctas.*
	De anima & ejus origine	lib. II.	*Sinceritatem tuam erga.*
	Contra adverſarium legis & prophe.	lib. II.	*Librum quem miſiſtis fra.*
	Contra Gaudentium Donatiſtam	lib. II.	*Gaudentius Donatiſta.*
	Contra duas Epiſtolas Pelagianorum	lib. IV.	*Noveram te quidem fa.*
90.	Contra Julianum Epiſc. Pelagianorum	lib. VI.	*Contumelias duas &.*
	Enchiridion ad Laurentium	lib. I.	*Dici non poteſt dilectiſſi.*
	De cura pro mortuis	lib. I.	*Diu ſanctitati tua coepiſcope*
	De octo quæſtionibus ad Dulcitium	lib. I.	*Quantum mihi videtur.*
	De gratia & libero arbi. ad monach.	lib. I.	*Propter eos qui hominis libe.*
95.	De correctione & gratia	lib. I.	*Lectis literis tuis Valen.*
	De XXI. ſententiis ſcripturarum,	lib. I.	*Omnis qui beate vult vi.*
	De Epicureis & Stoicis	lib. I.	*Advertit nobiſcum.*
	De illo: Ego ſum qui ſum,	lib. I.	*Cum divina lectio lege.*
	De fide contra Manichæos	lib. I.	*Unus Deus Pater & Filius &.*
100.	De paſtoribus,	lib. I.	*Spes tota noſtra quia in.*
	De ovibus	lib. I.	*Verba quæ cantavi.*
	Meditationum	lib. I.	*Domine Deus meus da cor.*
	Manuale de verbo Dei	lib. I.	*Quoniam in medio laqueo.*
	De contritione cordis	lib. I.	*Nihil certius morte, ni.*
105.	De contemptu mundi,	lib. I.	*Audite fratres chariſſimi.*
	De convenientia decem plagarum	lib. I.	*Non eſt ſine cauſa.*
	De cognitione veræ vitæ	lib. I.	*Sapientia Dei quæ os.*
	De fide ad Petrum	lib. I.	*Epiſtolam filii Petre tua*
	De diffinitionibus orthodoxæ fidei	lib. I.	*Credimus unum eſſe Deum.*
110.	De vita Chriſtiana	lib. I.	*Ego peccator primus.*
	De quatuor virtutibus charitatis	lib. I.	*Deſiderium charitatis*
	De diſciplina Chriſtiana	lib. I.	*Locutus eſt ad nos.*
	De decem chordis	lib. I.	*Dominus & Deus noſter miſeri.*
	De vanitate hujus ſeculi	lib. I.	*In hac vita poſiti fra.*
115.	De bono diſciplinæ,	lib. I.	*Multo ſunt qui ſana do.*
	De incarnatione Domini	lib. I.	*Legi literas tuas in.*
	De ſacrificiis ad Marcellinum,	lib. I.	*Illuſtri viro & eloquen.*
	Ad Vincentium	lib. I.	*Accepi Epiſtolam quam tuam.*
	Ad Presbyterum Deo gratias de VI. quæſt.	lib. I.	*Sinceriſſimo fratri & com.*
120.	De vera beatitudine	lib. I.	*Quamvis ſapientiam quam mi.*
	De reis liberandis ad Comitem	lib. I.	*Negotioſiſſimum in re.*
	Ad Dioſcorum	lib. I.	*Tu me innumerabilium.*
	Ad Glorium Eleuſium Fœlicem	lib. I.	*Dixit quidem Apoſtolus.*
	Ad Eſycium de fine ſeculi	lib. I.	*Ad ſanctitatem tuam.*
125.	Ad eundem de judicio	lib. I.	*Accepi literas vene.*
	Ad Conſentium de Trinitate	lib. I.	*Cogitationis carnalis.*
	De jejunio ſabbati	lib. I.	*Neſcio unde ſit factum*
	Ad Hilarium de quæſtionibus	lib. I.	*Ex literis tuis didici.*
	De anima Chriſti apud inferos	lib. I.	*Quæſtio quam mihi pro.*
130.	Ad Evodium	lib. I.	*Si ea quæ me magis.*
	Ad Sixtum Presbyterum de gratia	lib. I.	*In epiſtola quam per chariſſi.*
	Ad Paulinum contra Pelagianos	lib. I.	*Tandem aliquando providit.*
	Ad Vitalem	lib. I.	*Cum de te mihi eſſent.*
	Increpationis monialium	lib. I.	*Sicuti parata eſt ſeve.*
135.	Ad Julianum comitem	lib. I.	*O mi frater chariſſi.*
	De conſuetudine Eccleſiarum	lib. I.	*Lectis literis tuis ubi.*
	De orando Deo ad Probam	lib. I.	*Et petiſſe te, & promiſiſ.*
	De incarnatione Chriſti	lib. I.	*Quantum ad oculos at.*
	De origine animæ ad Optatum.	lib. I.	*Quamvis tua ſanctitatis.*
140.	Ad Donatiſtas	lib. I.	*Charitas Chriſti cui.*

Ad

	Ad Paſcentium comitem Arianum,	lib. I.	*Volueram quidem petente*
	Altercationis cum eodem	lib. I.	*Laurentius vir clariſſ.*
	De cavendo Judaiſmo,	lib. I.	*Literas ſanctitatis tuæ.*
	De mirabilibus ſacræ Scripturæ,	lib. III.	*Omnium mirabilium velut.*
145.	De vera innocentia	lib. I.	*Innocentia vera eſt.*
	De natura animæ ad Johannem	lib. I.	*Deum nemo vidit unquam.*
	Regulam monialium	lib. I.	*Hæc ſunt præcepta quæ.*
	Regulam communem canonicorum,	lib. I.	*Ante omnia fratres chariſſi.*
	Quæſtiones novi & vet. teſtamenti,	lib. I.	*Deus eſt hoc quod nulla.*
150.	In totum pſalterium tractatus ſeu	lib. CL.	*Diverſa ſunt genera*
	In Evangelium Johannis	ho. CXXIII.	*Intuentes quod modo au.*
	In Epiſtolam beati Johannis	ho. X.	*Quod erat ab initio.*
	Contra quinque hæreſes	lib. I.	*Debitor ſum fateor.*
	De LXXXVIII. hæreſibus	lib. I.	*Simoniaci à Simone.*
155.	Ad Julianam de viduitate.	lib. I.	*Auguſtinus Epiſcopus ſervus.*
	De renuntiatione ſeculi	lib. I.	
	De moribus Donatiſtarum,	lib. I.	
	Contra Maximum	lib. I.	*Cum Auguſtinus Hip.*
	Contra eundem	lib. I.	*Res jam poſtulat in eo.*
160.	De cantico novo	lib. I.	*Omnes qui baptizati.*
	De blaſphemia in Spiritum ſanctum	lib. I.	*Magna quæſtio eſt.*
	Ad Hieronymum de reprehenſione Petri	lib. I.	*Jampridem tua charita.*
	Ad Bonifacium	lib. I.	*Quæris à me utrum.*
	Conſolationis ad Lætum.	lib. I.	*Legi epiſtolam quam miſiſſ.*
165.	Contra Felicianum Arianum	lib. I.	
	De perfectione juſtitiæ hominis,	lib. I.	
	De cataclyſmo	lib. I.	
	De miſeria hominis,	lib. I.	*Fratres chariſſimi quam.*
	De immortalitate animæ,	lib. I.	*Si alicubi eſt diſcipli.*
170.	De verbis domini homil. LXV.	lib. I.	
	Ad Armentarium & Paulinum	lib. I.	*Vir egregius filius me.*
	Ad Paulinum de quæſtionibus	lib. I.	*Quid de perventione tam prof.*
	Ad Nebridium de memoria	lib. I.	*A proœmio ſuper ſede.*
	De viſione Dei ad Fortunatianum	lib. I.	*Commonitorium ſancto.*
175.	De honeſtate mulierum	lib. I.	*Nemo dicat fratres, quod.*
	De vita & moribus clericorum	lib. II.	*Propter quod volui &.*
	De charitate	lib. I.	*Divinarum ſcripturarum.*
	De viſitatione infirmi,	lib. I.	
	De pœnitentia	lib. II.	*Quod ſit utilis & neceſſ.*
180.	De patientia	lib. I.	
	De continentia,	lib. I.	*De virtute animæ.*
	Expoſitionis ſymboli contra infideles,	lib. II.	
	De ebrietate	lib. I.	*Frequenter charitatem.*
	De obedientia & humilitate,	lib. I.	*Nihil ſic Deo placet.*
185.	Retractationum operum ſuorum,	lib. I.	*Jam diu eſt ut facere.*
	De verbis apoſtoli, Caute ambu.	lib. I.	*Apoſtolum cum legeretur.*
	Expoſitionis orationis dominicæ	lib. I.	*Symbolum reddidiſtis.*
	De prædeſtinatione divina	lib. I.	*Dum ſacrarum ſcriptura.*
	De fide rerum inviſibilium,	lib. I.	*Sunt qui putant.*
190.	De natura rerum,	lib. I.	
	De habitatione Dei inacceſſibili	lib. I.	
	De illo, Quis eſt homo qui vult vitam	lib. I.	
	In Evangelium Matthæi quæſtiones,	lib. I.	*Cum diceret dominus, nemo.*
	De tabernaculo	lib. I.	
195.	De concupiſcentia carnis tract. ſeu	lib. IV.	
	De incommutabili eſſentia Dei,	lib. I.	
	De juramento	lib. I.	
	De pulchro & apto,	lib. III.	
	Ad Ambroſium Presbyterum,	lib. I.	
200.	De tempore barbarico,	lib. I.	
	De verbis apoſtoli tract. ſive	lib. XX.	
	De muliere Samaritana,	lib. I.	
	De hujus vitæ inſtabilitate,	lib. I.	
	De arbore ſcientiæ boni & mali,	lib. I.	
205.	Unde malum,	lib. II.	

	De Jacob & Joſeph,	lib. I.
	De quarta feria,	lib. I.
	De ſeptem artibus liberalibus,	lib. I.
	Confutationis falſorum articulorum	lib. I.
210.	Contra Porphyrium,	lib. I.
	Exhortationis ad fidem,	lib. I.
	De timore Dei, tract. ſive	lib. I.
	De defectu ſolis, tract. ſive	lib. I.
	De reſurrectione	tract. II.
215.	Contra Judæos	tract. II.
	De incompetentibus nuptiis	lib. II.
	De Euchariſtia	tract. I.
	De ſancto Cypriano.	tract. IV.
	De Jacob & Eſau	lib. I.
220.	De Grammatica.	lib. I.
	De temporibus æternis	tract. I.
	De charitate inquieta,	tract. I.
	Ad Victorem,	lib. IV.
	De timore caſto	tract. I.
225.	De ſpe,	tract. I.
	De ſuavi jugo domini,	tract. I.
	De placendo hominibus vel non,	tract. I.
	De duobus cœcis	tract. I.
	De Abraham & Iſaac	tract. II.
230.	De virgis Jacob.	tract. I.
	De utilitate pœnitentiæ	tract. II.
	De Golia & David	lib. I.
	De peregrinatione Chriſtianorum,	lib. I.
	De judicio Salomonis,	lib. I.
235.	De cantico Exodi,	lib. I.
	De cantico Eſaiæ,	lib. I.
	De vocatione Apoſtoli Pauli,	lib. I.
	De depoſitione Epiſcopi Carthag.	lib. I.
	De noviſſimo die	tract. I.
240.	De voce & verbo	tract. I.
	De venatoribus Dei & ſeculi,	tract. I.
	De Emorroiſſa, i)	tract. I.
	De depoſitione Reſtituti Epiſcopi,	tract. I.
	De utilitate jejunii	tract. I.
245.	De ebrietate Noe	tract. I.
	De operibus ſex dierum,	tract. VI.
	De luctatione Jacob cum angelo,	tract. I.
	De virga Moſi in ſerpentem,	tract. I.
	De operibus miſericordiæ,	tract. I.
250.	De muliere forti ex proverb.	tract. I.
	De octo beatitudinibus	tract. I.
	De correctione fraterna,	tract. I.
	De rubo quem vidit Moſes	tract. I.
	De avaritia quoque	tract. I.
255.	De amore Dei, tract. ſive	lib. I.
	De ordinatione clerici,	tract. I.
	De eligendo Epiſcopo	tract. I.
	De adoleſcentum luxuria,	tract. I.
	De mortuis à Domino ſuſcitatis,	tract. I.
260.	De charitate,	tract. II.
	De nativitate Domini,	tract. VII.
	De Epiphania quoque	tract. VII.
	De quadrageſima	tract. V.
	De paſſione Domini,	tract. II
265.	Per vigilias Paſchæ,	tract. XXIII.
	De ſymbolo	tract. III.
	Exhortationis ad competentes,	tract. I.
	De aſcenſione domini	tract. II.
	De SS. Perpetua & Felicitate,	tract. III.

In beato Jacob fratres &.

De

i) αἱμοῤῥοοῦσα. Matth. IX. 20.

Digitized by Google

270.	De ſancto Vincentio,	tract. II.
	De eleemoſyna ſpiritali	tract. I.
	De eleemoſynis corporalium,	tract. I.
	De Samſon,	tract. I.
	De Suſanna & Joſeph,	tract. I.
275.	De dedicatione templi	tract. II.
	Sermones de diverſis CC.	lib. I.
	Epiſtolas plusquam CC.	lib. I.

Alia quoque multa edidit, quæ ſi quis plenius noſſe deſiderat, Indiculum librorum ejus à Poſſidonio *k*) editum, de quo & nos complura recepimus, legat. Scribit Jacobus Vorago Epiſcopus Januenſis in tractatu ſuo, quem de libris Auguſtini compoſuit, quod numerus librorum, tractatuum, ſermonum & epiſtolarum ejus, ultra mille triginta aſcendat. Concluditque ita: *Et ideo nullus unquam repertus eſt, qui omnes libros Auguſtini potuerit invenire.* Et Poſſidonius: *Mentitur qui ſe totum Auguſtinum legiſſe fatetur.* Ego autem in hoc opere quosdam tractatus non abſque conſilio obmiſi, qui à plerisque beato Auguſtino adſcribuntur. E quibus eſt liber *De ſpiritu & anima*, in cujus 37. capitulo Boetius allegatur, qui longo tempore poſt Auguſtinum natus eſt. Sed & ſtilus ipſe Auguſtinum non redolet. Item liber qui *de vera & falſa pœnitentia* ſub Auguſtini nomine jam impreſſus eſt, illi mendaciter adſcribitur, quoniam in 17. capitulo circa finem ipſe Auguſtinus allegatur. Liber *de conflictu virtutum & vitiorum*, qui incipit, *Apoſtolica vox*, & ſtylum Gregorii Papæ reſonat, & cum antiquioribus exemplaribus concordat. Item liber *de ſcala Paradiſi*, cujus initium eſt: *Cum quadam die*, in antiquis exemplaribus beato Bernhardo inſcribitur, cujus & ſpiritum & phraſin eloqui videtur. Quid multis nitar? Tot ſunt tractatus & ſermones qui beato Auguſtino falſo inſcribuntur, ut eorum recenſio proprium volumen exquirat. Nec meum eſt ut arbiter ſedeam, & quæ aliena ſunt, titulis privem. Lector prudens, quid in his ſibi faciendum vel tenendum ſit, ſolerter proſpiciat. Moritur autem ſanctus doctor Auguſtinus in civitate Hipponenſi, cum obſederetur à Wandalis, Anno Domini CCCCXXX. Indictione XIII. ætatis ſuæ LXXVI. ſacerdotii vero XL. ſecundum Marianum Scotum, quinto Calend. Septembris, obſidionis urbis menſe tertio. Libris Juliani Manichæi inter impetus obſidentium Wandalorum, in ipſo dierum ſuorum fine reſpondens, & glorioſe in defenſione Chriſtianæ fidei perſeverans. Teſtamentum nullum condidit, quia unde conderet non habuit, præter bibliothecam Eccleſiæ, quam fratribus diligentiſſime cuſtodiendam etiam in morte commendavit. Rebus pauper, meritis & ſcientia dives Auguſtinus pontifex in Domino quievit, cujus vitam Poſſidonius Calamenſis Epiſcopus deſcripſit.

CXVI. ATTICUS Conſtantinopolitanæ urbis poſt beatum Johannem Chryſoſtomum Epiſcopus, vir tam in divinis ſcripturis, quam in ſecularibus literis eruditus, in hoc tamen reprehenſibilis, quod in locum viventis Epiſcopi & injurioſe expulſi, ſe paſſus eſt ordinari, ex qua re multa ſcandala in Eccleſia Dei ſuborta ſunt. Scripſit autem non ſpernenda nobis opuſcula. De quibus extat *k*) opus inſigne ad reginas, filias Imperatorum Conſtantinopoleos.

De fide & virginitate	lib. II.
Et quædam Epiſtolæ.	Et alia non pauca.

Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus Anno CCCCXX.

CXVII. PAULINUS Presbyter, diſcipulus ſancti Auguſtini Hipponenſis, & poſtea Epiſcopus Nolæ Campaniæ, ad quem Auguſtini & Hieronymi multæ feruntur Epiſtolæ, variique tractatus, vir in ſcripturis ſanctis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, non minus ſanctitate quam eruditione clarus effulſit, de quo beatus Gregorius Papa in tertio libro dialogorum *l*) ſcribit, quod tantæ pietatis & miſerationis fuerit, ut poſtea quam omnia ſua in pauperum uſus, & captivorum liberationem expenderat, etiam ſeipſum in ſervitutem pro filio cujusdam viduæ tradiderit, à qua tandem cum multis captivis ob vitæ meritum dimiſſus fuit. Scripſit tam metro quam proſa multa volumina, de quibus iſta feruntur. In primis ſancto Auguſtino petente ſcripſit

Vitam ſancti Ambroſii Mediolan.	lib. I.
Vitam ſancti Felicis Nolani Epiſc.	lib. I.
De ſacramentis quoque	lib. I.
De morte baptizati infantis,	lib. I.
Panegyricum Theodoſii	lib. I.
Hymnorum diverſo carmine,	lib. I.
De contemptu mundi	lib. I.
De pœnitentia.	lib. I.
De benedictionibus Patriarcharum,	lib. I.
De laude martyrum,	lib. I.
Ad Severum Sulpitium	epiſt. IV.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Honorio & Valentiniano principibus. Anno Domini CCCCXX.

k) Poſſidio. *k*) Ne de Trithemii hoc cum Poſſevino, ſed de Gennadii tempore intellige. *l*) cap. I.

CXVIII. Nicéas Romacianæ urbis Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio acutus, ſermone apertus & nitidus, ſcripſit ad ædificationem legentium non contemnendæ lectionis opuſcula, de quibus ſubjecta feruntur: Ad competentes qui ad baptiſmum diſponuntur

Præparatorium, lib. I.
De erroribus gentilitatis lib. I.
De fide unicæ majeſtatis, lib. I.
Adverſus Genealogiam *m*) lib. I.
De ſymbolo quoque lib. I.
De victima agni paſchalis lib. I.
Ad virginem lapſam, lib. I.

Et quædam alia. Claruit tempore Theodoſii & Honorii principum. Anno CCCCXX.

CXIX. Simplicianus Mediolanenſis poſt ſanctum Ambroſium Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & amator paupertatis, multis Epiſtolis hortatus eſt Auguſtinum adhuc Presbyterum, agitare ingenium, & expoſitionibus vacare ſcripturarum, ut velut alter Ambroſius Origenis compulſor operis videretur. Unde & multas ad ejus perſonam Auguſtinus abſoluit quæſtiones & epiſtolas. Sed & ipſe ad Auguſtinum alioſque diverſos, utiles conſcripſit Epiſtolas, quæ partim hinc inde reperiuntur. Claruit ſub Theodoſio & Honorio principibus. Anno Domini CCCCXX.

CXX. Isidorus ſenior, Epiſcopus Cordubenſis, vir in divinis ſcripturis valde peritus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio promptus, & ſatis diſertus eloquio, non minus converſatione morum quam ſcientia ſcripturarum inſignis, cujus eruditio apud veteres in magno pretio exiſtebat: ſcripſit non pauca in divinis voluminibus opuſcula, de quibus ego tamen reperi, *n*) opus egregium quod edidit ad ſanctum Oroſium Presbyterum Hiſpanum

In quatuor libros Regum. lib. IV.

De cæteris nil reperi. Claruit ſub Theodoſio & Honorio principibus. Anno Domini CCCCXX.

CXXI. Orosius Presbyter, natione Hiſpanus, beati Auguſtini quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis peritiſſimus, vita & converſatione clariſſimus fuit. Hunc beatus Auguſtinus pro diſcenda quæſtione de natura animæ ab Hiſpania ad ſe venientem, ad ſanctum Hieronymum in Bethleem Judæ miſerat, ubi aliquantulum moratus quæſtionem pro qua venerat, luculenter didicit, & ad Hipponem remeans, reliquias protomartyris Stephani ſecum portavit. Ad hunc ſtudioſiſſimum virum, plura extant beati Auguſtini opuſcula & reſolutiones variæ quæſtionum ſcripturarum. Scripſit vero & ipſe ſubjecta volumina,

Apologeticum Contra Pelagianos, lib. I.
De Hormeſta *o*) mundi, chronicam lib. VII. *Præceptis tuis parui.*
De ratione animæ lib. I. *Cum apud vos cæleſtis.*
Epiſtolas plures ad Auguſtinum, lib. I.
Epiſtolarum quoque ad diverſos lib. I.
In cantica canticorum lib. I.

Claruit vita & doctrina illuſtris cum ſancto Auguſtino. Anno Domini CCCCXX.

CXXII. Johannes Epiſcopus & patriarcha Hieroſolymitanus, in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, ſed Origenis dogmatibus nimium intentus, patrum in ſe ſcripta concitavit, Hieronymi videlicet ſanctiſſimi Presbyteri, & Epiphanii Epiſcopi, ſicut in eorum ad eum miſſis invenitur epiſtolis. Ipſe autem Johannes ſtudii ſui rationem reddens dicit ſe non fidem Origenis imitatum, ſed ingenium. Scripſit enim ob hanc cauſam vel maxime opus notatu dignum

Contra obtrectatores ſui ſtudii, lib. I.

Et Epiſtolas quaſdam ad diverſos. Et quædam alia. Claruit Arcadii & Honorii Imperatorum temporibus. Anno Domini CCCC.

CXXIII. Maximus Epiſcopus Taurinenſis, in ſcripturis ſanctis eruditiſſimus, in declamandis homiliis ad populum nulli ſuo tempore ſecundus, non ſolum doctrina inſignis fuit, ſed etiam vitæ ſanctitate clariſſimus emicuit. Scripſit multa egregia opuſcula, quæ ſancta mater Eccleſia cum magna authoritate legenda ſuſcepit. E quibus ſubjecta feruntur:

De

m) immo Genethlologiam ſive adverſus Aſtrologos Genethliacos.

n) reperit Trithemius memoratum à Sigeberto, ipſe opus illud non inſpexit. Et fieri potuit, ut Iſidorum Cordubenſem, quem omnes alii ignorant, Sigebertus effinxerit. Vide Nic. Antonii Bibl. veterem Hiſpanam T. I. p. 188. ſeq.

o) ab ὅραμα quod viſionem notat, vocabulum Græcobarbarum *Hormeſtam* Afros compoſuiſſe perſuaſit ſibi D. Jo. Schilterus ὁ μακαρίτης obſerv. 2. ad Chronicon Argentoratenſe Königshovenii. Sed ab ὁρμή, quod motum & agitationem deſignat, deducere malit Cotelerius notis ad T. 2. monumentor. Eccleſiæ Græcæ p. 621. Jo. Georgius Eccartus Vir Clariſſ. à Gothico *armen*, miſereri, ut *Ormeſt* ſive *armuviſt* ſignificet miſeriam. Certe *de miſeria humana* inſcriptum Oroſii volumen in antiquiſſimo Codice reperiſſe ſe teſtatus eſt Jacobus Bongarſius. Sed hac de re amplius edocebit nos vir illuſtris, ac doctiſſimus Gerhardus non Maſtricht, quando ipſi novam quam perinde ut Johannes Clericus jampridem, molitur Oroſii editionem dare placuerit. Nam Georgii quidem Hickeſii conatibus interceſſere fata, qui Anglo-ſaxonicam Oroſii verſionem ab Ælfredo olim rege compoſitam typis vulgare conſtituit.

Digitized by Google

De Evangeliorum capitulis	lib. I.	
In actus Apoſtolorum	lib. I.	
In laudem Apoſtolorum,	lib. II.	*Glorioſiſſimos Chriſti.*
In laudem Johannis Baptiſtæ	lib. II.	*Solennitates nobis.*
De vita Euſebii Vercellenſis	lib. II.	*Sanctorum patrum me.*
De ſancto Cypriano martyre,	lib. II.	*Sancti Cypriani feſti.*
De gratia baptiſmi	lib. I.	
De avaritia	lib. I.	
De hoſpitalitate	lib. I.	
De defectu Lunæ.	lib. I.	
De eleemoſynis	lib. I.	
De verbis Eſaiæ	lib. I.	
De paſſione Domini,	lib. I.	
De jejunio quadrageſimæ	lib. I.	
De jejunio ſervorum Dei generali	lib. I.	
De Judæ traditione	lib. I.	
De cruce Domini	lib. I.	
De ſepulchro Domini.	lib. I.	
De officio miſſæ,	lib. I.	
De accuſatione Domini	ho. I.	
De reſurrectione Domini,	ho. IV.	*Non immerito fratres hod.*
De ſancto Laurentio	ho. III.	*Sanctum eſt fratres ac Deo.*
De ſancto Stephano	ho. I.	*Lectio actuum Apoſtolorum.*
De Calendis Januariis	ho. I.	
De natali Domini.	ho. III.	
De Epiphania Domini	ho. II.	
De Paſcha	ho. III.	
De Pentecoſte	ho. III.	
De pœnitentia Ninivitarum.	ho. I.	
De non timendis hoſtibus carnalibus	ho. I.	
De gratias poſt cibum agend.	ho. I.	

Scripſit & alia multa: Sermones, Tractatus, Epiſtolas, & homilias, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Arcadio & Honorio principibus. Anno Domini CCCCXX. Et ſub Theodoſio juniore moritur. *p*)

CXXIV. JULIANUS Epiſcopus Campanus, *q*) vir acris & vehementis ingenii, eruditus in ſcripturis ſanctis, græco & latino ſermone ſcholaſticus. Priusquam impietatem Pelagii in ſe aperiret, clarus in doctoribus Eccleſiæ fuit. Poſtea vero hæreſim illius defendere cupiens, ſcripſit contra ſanctos doctores ſuæ opinioni convenientia opuſcula. De quibus extant *r*)

Adverſus ſanctum Auguſtinum	lib. IV.
Adverſus eundem alii	lib. VII.
Altercationis partium dialogus	lib. I.

Et alia plura, quæ omnia propter authoris errores ab Eccleſiaſtica bibliotheca merito abjecta ſunt. Hic tempore famis & anguſtiæ omnia ſua in eleemoſynis pauperibus diſtribuit, & multos nobiles & religioſos, ſub pietatis ſpecie deceptos ſuæ hæreſi ſociavit. Claruit ſub Arcadio & Honorio principibus. Anno Domini CCCCXX.

CXXV. INNOCENTIUS Papa primus, vir doctus atque ſanctiſſimus, natione Albanus, poſt beatum Petrum quadrageſimus & ſecundus, univerſali Eccleſiæ annis quindecim *s*) præfuit, & multa pro ejus utilitateglorioſe ordinavit. Ad hunc cum adhuc eſſet Presbyter, beatus Hieronymus hiſtoriam mulieris ſepties percuſſæ *t*) compoſuit, quod prologus ejusdem operis oſtendit. Qui cum in divinis ſcripturis eſſet eruditiſſimus, ſcripſit nonnulla pro ædificatione fidelium præclara opuſcula. De quibus ego duntaxat iſta reperi:

Decretum contra Pelagianos	lib. I.	
Contra Bonoſiacos	lib. I.	*Diu mirati ſumus.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*In requirendis de his.*

De cæteris nihil vidi. Moritur Anno Domini CCCCXVII. Indict. XV. IV. Cal. Auguſti.

CXXVI. EUSEBIUS Cremonenſis monachus, & diſcipulus beati Hieronymi Presbyteri, vir ſtudioſus & eruditus, vita & converſatione venerabilis, orationibus ſanctis & divinis lectionibus magiſtri ſui reverendiſſimi exemplo jugiter intentus magnam ſanctitatis opinionem conſecu-

p) imo interfuit adhuc Concilio Romano A. C. 465. Confer Tillemontium T. XVI. memor. p. 31. ſeq.
q) Capuanus. *r*) De Gennadii temporibus hoc accipe. Nam Trithemii ætate jamdiu interciderant, exceptis, quæ apud Auguſtinum ſervata, fragmentis.
s) ab Calendis Jan. A. C. 402. ad 416. 21. Dec.
t) Eſt Epiſtola XVII. in T. IV Opp. S. Hieronymi ed. novæ, in aliis XLIX.

Digitized by Google

ſecutus eſt. Scripſit ad Damaſum Portuenſem Epiſcopum, & Theodoſium ſenatorem Romanæ urbis, ſatis elegans & prolixum volumen. *u*)

De tranſitu ſancti Hieronymi, lib. 1. *Reverendiſſimo Da.*

Claruit tempore ſancti Hieronymi. Anno Domini CCCCXX.

CXXVII. Possidonius *x*) Afer, Epiſcopus Calamenſis, beati Auguſtini quondam auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & ſecularium literarum non ignarus, multis annis cum ſancto Auguſtino familiariter converſatus, vita & doctrina inter Eccleſiaſticos præſules clarus effulſit. Scripſit autem inter cætera ad ædificationem fidelium,

Vitam ſancti Auguſtini, lib. 1. *Inſpirante rerum omnium.*
Indiculum librorum ejus lib. 1. *Contra Paganos de.*

Claruit ſub Theodoſio principe. Anno Domini CCCCXXX.

CXXVIII. Siricius Papa, natione Romanus, ſedit poſt Damaſum in pontificatu annis XV. vir doctus & ſanctus, & catholicæ fidei defenſor acerrimus, omnes Manichæos, quos in urbe reperit, exilio damnavit. Converſos autem pro agenda pœnitentia uſque in finem vitæ ad monaſterium relegavit. Scripſit autem inter cætera ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem,

Decretale opuſculum lib. 1.
Contra Jovinianum & Auxentium. lib. 1.

Moritur ſub Theodoſio & Valentiniano Imperatoribus. Anno Domini CCCXCVIII. Indict. VI. IX. Cal. Mar.

CXXIX. Fastidius Epiſcopus Britannorum, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & verbi Dei prædicator egregius, vita quoque & converſatione illuſtris, ſermone & ingenio clarus, ſcripſit nonnulla devota opuſcula. De quibus fertur *y*) ad Fatalem volumen quoddam ſana doctrina conſcriptum.

De doctrina Chriſtiana lib. 1.
De viduitate ſervanda lib. 1.

Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus. Anno CCCCXX.

CXXX. Celestinus Papa primus, natione Romanus, vir doctus & ſanctus, cujus juſſu beatus Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus apud Epheſum ſynodum ducentorum patrum *z*) celebravit, in qua Neſtorius & Pelagius cum ſuis dogmatibus iniquis damnati ſunt. Ibi quoque ſtatutum eſt, ut beatiſſima virgo Maria, Dei mater *a*) deinceps vocaretur. Scripſit autem beatus Celeſtinus inter cætera ſolenne decretum.

Contra Neſtorium lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Et quædam alia. Moritur ſub Theodoſio juniore princ. Anno Domini CCCCXXXIII. pontificatus ſui X. Indictione prima VI. Iduum Aprilis.

CXXXI. Theodoritus Epiſcopus urbis quæ à fundatore ſuo Perſarum rege Cyro, Cyria *b*) eſt vocata, vir in divinis ſcripturis valde doctus, & in ſecularium literarum diſciplinis ſufficienter eruditus, dicitur nonnulla compoſuiſſe in ſanctis voluminibus opuſcula, ſed in manus noſtras non venerunt. Fertur autem ejus inſigne opus, poſt Hieronymum, editum

Eccleſiaſticæ hiſtoriæ, lib. 1. *c*)
De incarnatione Domini contra Eutychen, lib. 1.

Claruit temporibus Theodoſii ſacratiſſimi principis. Anno Domini CCCXC. *d*) Cujus hiſtoria nunc tripartitæ hiſtoriæ inſerta eſt.

CXXXII. Evodius Epiſcopus in Africa, diſcipulus beati Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi, ad quem idem tractatum ſcripſit de anima Chriſti apud inferos, & multas epiſtolas vir doctus in ſcripturis ſanctis, & converſatione vitæ integerrimus, qui in catalogo ſanctorum merito venerit locandus. Fertur quædam devota ſcripſiſſe opuſcula. De quibus extat volumen de factis in Africa miraculis per reliquias ab Oroſio Presbytero allatis

S. Stephani martyris. lib. 1.
Et plures epiſtolæ ad diverſos. lib. 1.

Et quædam alia. Claruit temporibus ſancti Auguſtini. Anno Domini CCCCXX.

CXXXIII. Palladius *e*) Britannorum ſeu Scotorum inſulæ Hibernienſis à Celeſtino Papa primus ordinatus Epiſcopus, natione Græcus, vir doctus & ſanctus ſua dulciſſima prædicatione gentem ſibi commiſſam ad fidem Chriſti convertit. Poſt quem ſanctus Patricius genere Brittus à ſancto Celeſtino Papa conſecratus, in Archiepiſcopum Hibernienſem per annos XL. ſignis & miraculis coruſcans, totam inſulam convertit ad fidem. Scripſit autem Palladius Vitam ſancti Johannis Chryſoſtomi. lib. 1.

Miſſus

u) non ab Euſebio Cremonenſi ſed à longe junioris ætatis ſcriptore compoſitum, plenumque fabulis, ab Eraſmo, & aliis viris doctis merito exploſum. *x*) Poſſidius.

y) De Gennadii temporibus hoc intelliges. *z*) A. C. 431. *a*) Θεοτόκος.

b) Theodoritus Epiſcopus Cyri, Auguſtæ Euphrateſiæ in Syria, τῆς Κυρεστῶν Ἐκκλησίας. Niceph. XIV. 53.

c) Hiſtoria Eccleſiaſtica Theodoriti quinque libris diſtinguitur.

d) immo ultra A. 450.

e) De hoc Palladio vide Vitam S. Patricii c. 25. Sed ab illo longe diverſus eſt Palladius Epiſcopus Helenopolitanus, qui vitam S. Chryſoſtomi ſcripſit.

miſſus autem fuit in Scotiam à Celeſtino Papa primo. Anno Domini CCCCXXXII. Indict. XV. ſecundum Marianum Scotum.

CXXXIV. Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus, natione Græcus, montis Carmeli *f*) quondam decus & cultor inſignis, vir doctus, & ſanctus, juſſu Celeſtini Papæ primi, in concilio ducentorum patrum apud Epheſum *g*) præſedit, in quo Neſtorium & Pelagium cum erroribus eorum condemnans, multas elegantes ſententias dixit. Qui cum in ſcripturis ſanctis eſſet eruditiſſimus, multa conſcripſit opuſcula. De quibus iſta feruntur:

De fide contra hæreticos,	lib. I.
Contra Neſtorium	lib. I.
De defectu ſynagogæ,	lib. I.
De ortu & laude S. Mariæ,	lib. I.
De cyclo paſchali, annorum XCV.	lib. I.
In Evangelium commentariorum	lib. IV.

Epiſtolas inſuper, homilias & ſermones plures compoſuit, & alios diverſos tractatus, qui ad notitiam meam non venerunt.

Claruit in Concilio Epheſino præſidens ſub Theodoſio minore Imperatore. Anno Domini CCCCXXXII. Indict. XV.

CXXXV. Theodorus* Ancyranus Galatiæ Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis valde eruditus, in dialectica maxime valens, eloquio diſertus & diſputator acutus, in concilio Epheſino ſatis clarus exiſtens, ſcripſit ibidem dialectico more valde obſcure

Contra Neſtorium	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Theodoſio juniore principe. Anno Domini CCCCXXX.

CXXXVI. Sozomenus natione Græcus, ſecularium literarum cultor egregius, & in divinis ſcripturis ſatis eruditus, fertur nonnulla ad ædificationem Eccleſiæ ſcripſiſſe opuſcula, De quibus extat opus inſigne ad Theodoſium juniorem principem, à tertio conſulatu Criſpi & Conſtantini Cæſarum, usque ad ejusdem Theodoſii XVII.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ	lib. IX.	*Cogitatio mihi aliquando.*

Cætera quæ compoſuit ad notitiam meam non venerunt.

Claruit ſub præfato Imperatore Theodoſio. Anno CCCCXXX.

CXXXVII. Socrates quidam natione Græcus, vir doctus & eloquens, hiſtoriographus inſignis, & magnarum rerum experientia præclarus, ſcripſit à tempore primi Conſtantini magni Imperatoris, usque ad Imperium Theodoſii junioris, volumen

Eccleſiaſticæ hiſtoriæ	lib. I. *h*)

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, ſed in manus noſtras non venerunt.

Et notandum quod tres Græci authores, videlicet Theodoritus Epiſcopus Cyriæ, Sozomenus, & Socrates iſte, rerum Eccleſiaſticarum ſinguli ſcripſerunt, pæne uno tempore hiſtorias, quas Epiphanius ſcholaſticus in latinum, ut jacebant, tranſtulit, ex quibus Caſſiodorus Senator & monachus unam hiſtoriam continuam fecit, quam tripartitam appellavit.

CXXXVIII. Vigilius Diaconus & monachus, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, monaſticæ diſciplinæ cuſtos & rector, fertur ad ædificationem monachorum quædam cudiſſe opuſcula, quæ ad noſtram memoriam venire & locorum & temporum diſtantia prohibuit. Dicit autem Presbyter Gennadius *i*) ſcripſiſſe illum valde utilem regulam

De converſatione monachorum	lib. I.

De cæteris non loquitur. Claruit ſub Honorio & Theodoſio principibus. Anno CCCCXX.

CXXXIX. Oſius Epiſcopus Cordubenſis, ante Iſidorum, ad quem Chalcidius grammaticus *k*) Timæum Platonis traduxiſſe memoratur, vir quidem doctus & eloquens, in concilio Sardicenſi *l*) præſidens multas egregias ſententias dixit ſicut in geſtis ejusdem ſynodi continetur. Hic in ſenectute ſua nimis perterritus à Conſtantio principe Ariano, metuens ne ſenex & dives, aut exilium pateretur aut damnaretur, Arianæ mox impietati conſenſit. Sed vitam, ut meruit, non diu poſt exitus crudelis finivit. Nam poſt impiam prævaricationem, cum ſanctus Gregorius Eliberitanus Epiſcopus ex Imperiali decreto veniſſet Cordubam, & nollet communicare Oſio, commotus ille rogavit Clementinum Conſtantii præfecti vicarium, ut in exilium depelleret Gregorium. Cui vicarius: Non audeo inquit Epiſcopum in exilium mittere, niſi prius ab Epiſcopatu depoſueris illum. Nec moræ patiens Oſius, cathedram ut judex aſcendit. Gregorium regali citat edicto, quo comparente in conſpectu multitudinis, cum Oſius faſtu ſuperbus, ſententiam depoſitionis conaretur exprimere, Gregorius totis viribus Chriſtum appellat, ne tam injuſtam ejus præſumptionem ſineret inultam. Et ecce Oſius impius reſidens cum ſententiam vellet proferre, os vertit diſtorquens pariter & cervicem, & cadens in terram ſubito expiravit. Hinc omnes invadit metus, Gregorium poſt hac nemo audet contingere. Scripſit autem Oſius adhuc catholicus, Ad ſororem ſuam

f) imo aſceterii Monachorum Nitriæ in Ægypto. *g*) A. C. 431. * Theodotus Ancyranus qui contra Neſtorium ſex libros ad Lauſum ſcripſit. *h*) Socratis Hiſtoria diſtinguitur libris VII. *i*) cap. 51.
k) Hujus Chalcidii Chriſtiani ſcriptoris commentarium in Timæum nuper recudendum dedi emendatum & illuſtratum notis. *l*) A. C. 349.

Digitized by Google

De laude virginitatis. lib. I.
In concilio præfato: ſententias XVIII. lib. I.

Et plures Epiſtolas. Claruit ſub Conſtantio ſenex valde, à quo etiam deceptus interiit. Circa Annum Domini CCCXC. *m)*

CXL. Ibacius Lemicæ Hiſpaniarum urbis Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditus cognomento & eloquio clarus, qui cum Urſacio Epiſcopo propter necem Priſcilliani quem Treveris accuſaverant à communione Eccleſiæ ſequeſtratus in exiliumque detruſus ibidem mortuus eſt. Scripſit autem non contemnenda opuſcula. De quibus iſta feruntur:

Adverſus Priſcillianum. lib. I.
Chronicarum à tempore Theodoſii. lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Theodoſio venerabili Imperatore. Anno Domini CCCC.

CXLI. Leporius Presbyter & monachus, in divinis ſcripturis ſtudioſus, ſed nimium præſumens de puritate vitæ, arbitrio & conatu proprio ſe, non gratia Dei vivere religioſe dogmatizabat, Pelagianum defendens errorem. Admonitus autem à Gallicanis doctoribus, & in Africa per ſanctum Auguſtinum correptus, ceſſit errori, & hæreſim quam prius prædicabat, acriter poſtmodum impugnavit. Agens itaque gratias de ſua emendatione, ſcripſit.

Correctorium adverſus hæreſim. lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Theodoſio juniore principe. Anno Domini CCCCXXX.

CXLII. Sedulius *n)* Presbyter, natione Scotus. Hildeberti Scotorum Archi-Epiſcopi ab ineunte ætate diſcipulus, vir in divinis ſcripturis exercitatus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, carmine excellens & proſa, amore diſcendi Scotiam relinquens venit in Franciam, deinde Italiam perluſtravit & Aſiam, poſtremo Achajæ finibus excedens, in urbe Roma mirabili doctrina clarus effulſit. Scripſit autem & metro & ſoluta oratione plura opuſcula, de quibus ego tantum reperi ſubjecta. Ad Macedonium Abbatem, opus inſigne juxta ſeriem totius Evangelii, quod prænotavit

Carmen paſchale, metrice lib. IV. *Paſchales quicunque da.*
In omnes epiſtolas Pauli, proſaice lib. XIV. *Antequam Apoſtolica verba,*
De miraculis Chriſti. lib. I. *A ſolis ortus cardine.*
Ad Theodoſium Imperatorem. lib. I. *Romulidum ductor cla.*
In majus volumen Priſciani. lib. I.
In ſecundam editionem Donati. lib. I.
Exhortatorium ad fideles lib. I. *Cantemus ſocii Domino.*
Epiſtolas plures ad diverſos lib. I. *Sedulius Scotigena.*
De miraculis Chriſti, proſaice lib. II.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Hic tandem ut Sigebertus * ſcribit, Epiſcopus ordinatus fuit, ſed Eccleſiam vel urbem ubi, non exprimit. Claruit ſub Theodoſio Anno CCCCXXX.

CXLIII. Victorinus Maſſilienſis rhetor, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & in ſcripturis ſanctis admodum ſtudioſus, conatus eſt ſanctas ſcripturas exponere, ſed ſeculari literatura occupatus, & campum divinorum eloquiorum ſine præceptore ingreſſus, quod voluit non perfecit. Unde quæ ſcripſit opuſcula Chriſtiano quidem ſenſu & pio ſtudio præſtant, ſed leviori pondere ſententiæ figurantur. Edidit autem ad filii ſui Etherii perſonam commentariorum à principio usque ad mortem Abrahæ patriarchæ,

In Geneſim. lib. IV.

Et quædam alia, quæ nos latent. Claruit ſub Theodoſio & Valentiniano. Anno CCCCXXX.

CXLIV. Philippus monachus & Presbyter, beati Hieronymi quondam auditor atque diſcipulus, vir ſtudioſus & eruditus, voluntariæ paupertatis amator præcipuus; qui verbo & exemplo ad pietatem multos erudivit, poſt magiſtri obitum in divinis ſcripturis quosdam commentarios edidit. De quibus extat ** opus ut ferunt egregium

In Job lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Claruit ſub Theodoſio & Valentiniano principibus. Anno Domini ccccxxx. Et ſub Marciano moritur.

CXLV. Vincentius monachus & Presbyter monaſterii Lirinenſis inſulæ, natione Gallus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, vita & moribus clarus. Extat ejus inſigne opus quod ſub Peregrini nomine compoſuit, à veteribus doctoribus percelebre laudatum, de erroribus & collegiis hæreticorum fugiendis,

Contra omnes hæreticos lib. II.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe legitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Theodoſio & Valentiniano regnantibus. Anno Domini ccccxxx.

CXLVI. Paulus Presbyter, natione Pannonius, quæ Hungaria nunc dicta eſt, vir in ſacris,

m) immo 361. n) Videtur Trithemius in unum confundere tres Sedulios, Poëtam ſeculo quinto clarum, & Epiſcopum qui A. C. 721. & auctorem Hibernum collectaneorum in Epiſtolas Pauli, qui centum poſt annis vixit. Vide Labbeum de S. E. T. 2. p. 330. * cap. 6. ** De Gennadii hoc tempore accipe.

Digitized by Google

cris literis ſtudioſus. & ſatis eruditus, non minus religionis cultu quam ſcientia ſcripturarum venerabilis, Chriſtianæ fidei propugnator zeloſus, fertur non pauca ſcripſiſſe volumina, quorum lectio ad confundendos hæreticos ſatis acoommoda perhibetur. Extant ejus ad Conſtantiam Chriſto dicatam virginem

De virginitate & contemptu mundi	lib. II.

De aliis nihil adhuc reperi. Claruit ſub Theodoſio juniore. Anno Domini CCCCXXX.

CXLVII. Isaac ex monacho Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in declamandis homiliis ad populum celeberrimæ opinionis, vita & converſatione Deo dilectus, & hominibus venerabilis, ſcripſit Syro ſermone, ad imitationem ſancti Effrem plura devota opuſcula, quorum lectio religioſis hominibus valde utilis judicatur.

E quibus inter noſtra, ſubjecta reperi:

Contra Neſtorianos & Eutychianos,	lib. II.	
Exhortatorium vitæ ſpiritalis	lib. I.	*Anima quæ Deum diligit*
De pugna vitiorum,	lib. I.	*Multorum honorem de.*
De acceſſu ad Deum,	lib. I.	*Quando aliquis in aliquam ruinam*
De difficultate virtutum	lib. I.	*Quamlibet virtutem ſine.*
Dialogum de profectu ſpiritali	lib. I.	*Quo vinculo retinetur.*
De ordine monaſticæ vitæ	lib. I.	*Ex operatione violenta.*
De humilitate	lib. I.	*Beatus homo qui ſcit inſir.*
De tribus ordinibus proficientium	lib. I.	*Tres ſunt ordines in.*
De ſolitudine monachorum,	lib. I.	*Homo multæ ſollicit.*
De diverſis tentationibus	lib. I.	*Virtutes invicem ſibi.*
De informatione novitiorum	lib. I.	*Hic eſt ordo ſobrius.*
De pœnitentia	lib. I.	*Fortitudinem quam po.*
Carmen ſuper Antiochiæ deſolatione.	lib. I.	

Homilias plures ad populum habuit, ſed in manus noſtras minime venerunt. Claruit ſub Theodoſio juniore. Anno Domini CCCCXL.

CXLVIII. Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis in Gallia, vir doctus, & monachorum diſciplina à juventute imbutus, ingenio promptus, & ſermone compoſitus, vita & converſatione Deo & hominibus gratus, quippe qui multos & verbo & exemplo ab iniquitate avertit. Scripſit plura egregia volumina, ſed ad notitiam meam adhuc pauca pervenerunt. Reperi enim tantum iſta:

De contemptu mundi,	lib. I.	
Expoſitiones divinorum nominum	lib. I.	*Formulas ſpiritalis.*
Ad filios Solonis & Urani *o*)	lib. I.	
Epitomen Caſſiani	lib. I.	
Epiſtolas quaſdam ad diverſos	lib. I.	
Ad Hilarium Epiſcopum de laude heremi	lib. I.	

Claruit ſub Theodoſio juniore. Anno Domini CCCCXL.

CXLIX. Hilarius Epiſcopus Arelatenſis, ad quem heremi deſerta petentem Eucherius Lugdunenſis antiſtes librum edidit de laude heremi, vir doctus in ſcripturis divinis, & ſatis diſertus eloquio, cujus merita ſanctitatis catholica perſonat Eccleſia. *p*) Tantæ pietatis extitit in pauperes, ut omnibus ſuis in eorum uſus hilariter diſperſis, pater pauperum deinceps vocaretur & eſſet. Scripſit inter cætera ſatis præclaro eloquio prædeceſſoris ſui

Vitam ſancti Honorati Epiſcopi	lib. I.
Homilias pene infinitas	

Et quædam alia. Claruit ſub Theodoſio principe juniore. Anno Domini CCCCXL.
Moritur autem ſub Valentiniano & Marciano principibus.

CL. Zosimus Papa, natione Græcus, ſedit in pontificatu poſt ſanctum Innocentium anno uno, menſibus octo, vir doctus, ſanctus, & Deo dilectus, qui verbo & exemplo commiſſam ſibi ſtrenue gubernavit Eccleſiam, pro cujus ædificatione multa eleganter conſtituit, ſicut in geſtis illius continetur. Scripſit pro ſtatu Eccleſiaſtico

Ad diverſos Epiſtolarum	lib. I.	*Ex relatione fratris noſtri*
De Paſcha ad Hilarium	lib. I.	
De ſacerdotio ad Eſytium, *q*)	lib. I.	*Exigit dilectio tua pra.*

Moritur ſub Honorio & Theodoſio Imperatoribus, Anno Domini CCCCXIX. Indict. II. ſeptimo Calendas Januarias.

CLI. Bonifacius Papa primus beato Zoſimo ſuccedens, præfuit Eccleſiæ annis tribus & menſibus quatuor, vir magnæ doctrinæ, & ad regimen animarum ſatis idoneus, qui multa pro utilitate Eccleſiaſtica conſtituit, quæ in canonibus ſanctorum patrum ſparſim habentur. Scripſit ad ædificationem fidelium, ut ferunt nonnulla opuſcula. De quibus ego tantum reperi

o) lege *Salonium* & *Veranum*. Et de Eucherio ejusque ſcriptis conſule Tillemontium Tom. XV. memor. H. E.
p) vide Martyrologia & Acta Sanctor. V. Maji. In iisdem Actis legitur vita Honorati ab Hilario ſcripta XVI. Januar.
q) Heſychium Salonitanum T. 2. Concil. edit. Labbei p. 1556.

Epiſtolarum decretalium lib. I. *Eccleſia Romana cui.* r)

Moritur ſub Honorio & Theodoſio principibus, Anno Domini CCCCXXII. Indict. V. octavo Calendas Novembris.

CLII. PROBA mulier elegantiſſima, uxor Adelphi proconſulis Romani, s) fœmina in ſecularibus literis eruditiſſima, & divinarum ſcripturarum non ignara, mirabili ſtudio fervens ſexum vicit eruditione ſua: Græcis ac Latinis literis ad perfectum inſtructa, metroque excellens & proſa, cum Virgilium mente teneret ad verbum, cogitavit ex illius verſibus novum & vetus teſtamentum deſcribere, & quaſi ſic ille ſenſiſſet, ſuis carminibus demonſtrare. Aggreſſa itaque fortiter opus mente repoſitum, omnes Virgilii libros ſolicite percurrens, nunc iſtum, nunc illum verſum, aliquando dimidium, nonnunquam particulas minores verſuum aſſumens, mirabili induſtria, ſervata ubique menſura pedum, catholica volumina poetæ carminibus deſcripſit, hocque opus in ſeptingentis ferme verſibus comportatum prænotavit Græco vocabulo:

Virgiliocentonem, lib. I. *Jam dudum temeraſſe.*

Si quid amplius ſcripſit, neſcio.

Nihilominus hoc opus inter apocrypha t) computatur, quoniam & ſi mulier devota pium ſtudium aſſumpſerit, tamen Virgilius nunquam ad Chriſti honorem, vel ad fidem noſtram ſuos verſiculos referendos æſtimavit. Eſt enim hujus negotii non propria, ſed ficta per Probam aſſumpta interpretatio. Claruit autem ut quibusdam placet ſub Theodoſio minore, Anno Domini CCCCXXX.

CLIII. EUDOXIA u) Theodoſii junioris uxor, mulier in Chriſtiana religione devotiſſima, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſima, ab Hieroſolymis remeans, reliquias ſanctiſſimi protomartyris Stephani ſecum detulit, & in baſilica beati martyris Laurentii honorifice collocavit. Hæc cum doctiſſima eſſet, carmine & proſa excellens, fertur ad imitationem Probæ uxoris Adelphi, Homeri carmina reflexiſſe ad fidem Chriſtianam, titulum ſimiliter præponens opuſculo edito talem:

Homerocentonas. lib. I.

Sed & ipſum apocryphum eſt. Scripſit etiam quædam alia. Cum ſanctus Hieronymus in Epiſtola quadam ſe Homerocentonas & Virgiliocentonas legiſſe perhibeat, ante ejus obitum conſcriptæ ſint neceſſe eſt.

Claruit cum Theodoſio marito, qui ſumpſit Imperium. Anno Domini CCCCXXIII.

CLIV. PRIMASIUS Epiſcopus Africanus, & ut quidam volunt beati Auguſtini quondam diſcipulus, vir ſane in ſcripturis ſanctis eruditus, & diſciplinis ſecularium literarum glorioſe imbutus, ingenio ſubtilis, & eloquio diſertus, multa dicitur compoſuiſſe opuſcula, quæ apud veteres magno in pretio habebantur. De quibus ego tantum reperi. x)

Contra hæreſes ad Fortunatum Epiſc. lib. III.
In Apocalypſin Johan. ad Caſtorium, lib. V.
De libro Apocal. beati Johan.

Cætera autem quæ compoſuit, ad notitiam meam adhuc non venerunt. Claruit ſub Theodoſio Imper. II. Anno Domini CCCCXL. y)

CLV. JUNILIUS Epiſcopus cujusdam urbis in Africa, nomen autem civitatis invenire non potui, vir certe in ſacris ſcripturis valde doctus, & in ſecularibus diſciplinis meo judicio ſufficienter inſtructus, ſenſu profundus, eloquio dulcis & ornatus, multa dicitur conſcripſiſſe opuſcula, ſed ego tantum vidi opus inſigne quod ſcripſit ad Primaſium ſupradictum Epiſcopum, quod prænotavit

De partibus divinæ legis. lib. I. *Sancto ac beatiſſimo Epiſcopo.*

De cæteris nullum vidi. Claruit eo tempore, quo & Primaſius. Anno Domini CCCCXL. z)

CLVI. PROTERIUS Epiſcopus Alexandrinus, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus, Theologus & computiſta inſignis, quem Leonis Auguſti temporibus, ſucceſſores Dioſcori hæretici ſeditione facta authore Timotheo a) crudeliter peremerunt, Ipſumque Timotheum in locum ejus pro Alexandrino Epiſcopo idolum erexerunt. Scripſit inter cætera ad ſanctum Leonem Papam

De celebratione paſchæ. epiſt. III.
Ad Hilarium de eadem re epiſt. I. *Quoniam ſanctitas veſtra orta.*

Epiſtolas plures ad diverſos. Et quædam alia. Claruit ſub Leone Imperatore. Anno Domini CCCCLX. b)

CLVII. PASCHASINUS Sicilienſis Epiſcopus, in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus

r) T. 2. Concil. p. 1582. incipit: *Eccleſia mea, cui.*

s) Poetriam Falconiam Probam, civem Hortanam diverſam eſſe à Valeria Proba, uxore Adelfii Procos. nec minus ab Anicia Faltonia Proba, contendit V. C. Juſtus Fontanini, lib. 2. de Antiquitatibus Hortæ Coloniæ, Rom. 1708. 4. t) in Gelaſii decreto diſt. 15. *Sancta Romana.*

u) Eudocia, de cujus Homerocentonibus dixi lib. 2. Bibl. Græcæ c. 4. Adde Cangium ad Zonaram p. 47. & Fontaninum libro laudato.

x) reperit Trithemius memorata ab Iſidoro Hiſp. de S. E. c. 9. non ipſe, opinor, inſpexit.

y) imo circa A. C. 550. z) 550. a) Æluro.

b) imo occiſus A. C. 457. cum ſedem Alexandrinam tenuiſſet ab A. 451.

bus literis nobiliter doctus, non minus converſatione quam ſcientia reverendus, vice beati Leonis Papæ magni in Chalcedonenſi concilio præſediſſe dicitur, in quo una cum ſanctis patribus numero ducentorum Eutychen & Dioſcorum hæreticos damnavit. Erat autem Eutyches Presbyter & abbas celeberrimi monaſterii Conſtantinopolitani, qui aſſerebat Chriſtum Deum tantum eſſe & non hominem, & varia ſcripſit pro ſuo errore, quæ omnia cum autore damnata ſunt. Paſcaſinus vero ſcripſit ad Leonem Papam

De quæſtione paſchali	epiſt. 11.	*Apoſtolatus veſtri ſcripta.*
Ad eundem de fontis miraculo,	epiſt. 1.	*Non nos dies una longi.*
Acta Concilii Chalcedonenſis *c*)	lib. 1.	*Regulas ſanctorum per ſin.*

Claruit ſub Theodoſio juniore. Anno Domini CCCCL.

CLVIII. LEO Papa primus, natione Tuſcus, poſt Sixtum tertium ſedit in cathedra Petri annos viginti unum, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in declamandis homiliis ad populum adeo celebris & facundus, ut ſuperiorem in Eccleſia Romana habuerit neminem, quod ſermones ejus clariſſimi teſtabuntur. Fuit enim Eccleſiaſticæ dictionis Tullius, ſacræ Theologiæ Homerus, rationum fidei Ariſtoteles, authoritatis Apoſtolicæ Petrus, & in Chriſtiano pulpito Paulus. Ejus ſermones cor penetrant, afficiunt animum, fidem catholicam dulci breviloquio confirmant. Nec mirum, ignem divini amoris geſtans accenſum in pectore, quid aliud quam verba ardentia loqueretur? Scripſit autem plura opuſcula, De quibus ego tantum reperi ſubjecta, videlicet:

Contra Eutychen Presbyterum,	lib. 11.	*Sicut peritorum dilectiſſ.*
De ſymbolo Nicæno,	lib. 1.	*Credimus in unum Deum.*
Ad Leonem Auguſtum teſtimoniorum	lib. 1.	*Unum igitur hoc immobi.*
Ad Inquiſitiones Januarii Epiſcopi,	lib. 1.	*Nulla ratio ſinit ut in.*
De paſſione Domini, homiliæ XXIV.	lib. 1.	*Semper quidem dilectiſſ.*
Homilias multas ad populum	lib. 1.	*Multis divinarum ſcrip.*
Ad Flavianum Epiſcopum contra Eutychen	lib. 1.	*Lectis dilectionis tuæ.*
Ad Leonem Auguſtum contra Eutychen	lib. 1.	*Promiſiſſe me memi.*
Ad Turibium Epiſc. contra Priſcillian.	lib. 1.	*Quam laudabiliter pro cato.*
Ad Ruſticum Narbonenſem Epiſc.	lib. 1.	*Subditis reſponſionibus.*
Ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſal.	lib. 1.	*Quanta fraternitati.*
Epiſtolarum multarum ad diverſos	lib. 1.	*Dilectiſſimo filio Euty.*

De cæteris nihil reperi. Moritur tandem poſt multos pro Eccleſiaſtica utilitate labores, ſub Leone Auguſto, Anno Domini CCCCLXI. Indictione quartadecima IV. Cal. Julii.

CLIX. PETRUS Epiſcopus Ravennatis, *d*) vir eruditus atque ſanctiſſimus in vita multis coruſcans miraculis, *e*) in declamandis homiliis ad populum excellentis ingenii fuit, multosque tam verbo quam exemplo ad veritatis tramitem convertit, multa ſcripſit pro ædificatione fidelium. De quibus feruntur:

Sermones & homiliæ plures,	lib. 1.	
Ad Eutychen Presbyterum	epiſt. 1.	*Triſtis legi triſtes literas.* *f*)

Scripſit etiam Epiſtolas alias plures. Claruit ſub Marciano Auguſto. Anno Domini CCCCL.

CLX. FLAVIANUS Epiſcopus Conſtantinopolitanus, ad quem beatus Leo Papa multas ſcripſit Epiſtolas, vir quidem eruditus, & catholicæ unitatis amator præcipuus, qui Eutychen Presbyterum & Archimandritam, impie de Chriſti humanitate ſentientem, depoſuit, & excommunicavit, ſicut in quadam Epiſtola præfato Papæ Leoni miſſa teſtatur, *g*) multa pro hæreſium extirpatione patravit & ſuſtinuit. Scripſit Græco ſermone quædam non contemnenda opuſcula. De quibus feruntur:

Acta cum Eutyche Presbytero,	lib. 1.	
Contra ejuſdem errores,	lib. 1.	
Ad Leonem Papam de eodem,	epiſt. 1.	*Nulla res diaboli ut.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Et nonnulla alia quæ neſcimus. Claruit ſub Theodoſio juniore & Marciano. Anno CCCCLIV.

CLXI. HILARIUS Papa, natione Sardus poſt Leonem magnum ſedit in pontificatu annis ſex, menſibus totidem, vir in ſcripturis divinis doctiſſimus, & multarum virtutum decore inſignis, qui eleemoſynis & ſanctis operibus jugiter intentus, non ſine magna ſanctitatis opinione reluſit. Hic Romæ ſynodo quinquaginta Epiſcoporum *h*) habita, nonnulla conſtituit pro Eccleſiaſtica honeſtate. Scripſit autem quædam neceſſaria opuſcula,

De quibus ego tantum reperi:

Decretum ſynodale,	lib. 1.	*Quoniam religioſus Spiritus ſanctus.*

Ad

c) Notandum eſt Acta Concilii Chalcedonenſis Paſchaſino tribui, fortaſſe quod Trithemius incidit in Codicem, qui illa huic auctori vindicavit.

d) Petrum Chryſologum intellige de quo Baron. ad Martyrolog. 2. Dec. Petrus alius Ravennæ Epiſc. qui interfuit Concilio Romano A. C. 502. *e*) De alio Petro Thaumaturgo Acta Sanctor. T. 1. Febr. p. 611.

f) Exſtat in Actis Concilii Chalced. T. IV. edit. Labbei pag. 35.

g) T. IV. Concil. edit. Labbei p. 18. Confer Paſchaſium Queſnellum ad Leonem M. p. 272. ſeq. & diſſ. VIII.

h) A. C. 465. Confer Tillemontium T. XVI. memor. H. E.

Digitized by Google

Ad Epiſcopos Terraconen. provinciæ,	epiſt. I.	*Poſtquam literas veſtra.*
Ad Aſcanium Terraconen. Epiſcopum	epiſt. I.	*Divina circanos gratia.*
De concilio Nicæno,	epiſt. I.	
De concilio Epheſino,	epiſt. I.	
De Concilio Chalcedonenſi	epiſt. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	

Moritur ſub Leone Auguſto. Anno Domini CCCCLXVIII. Indictione ſexta, Nono Calend. Martii, cui Simplicius ſucceſſit.

CLXII. Eusebius Epiſcopus Mediolanenſis, in ſcripturis ſanctis valde eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, beatiſſimo pontifici Leoni & familiaris & dilectus, pro fide ſancta catholica contra hæreticos fortiter pugnans & ſcribens. Fertur nonnulla ad ædificationem fidelium edidiſſe opuſcula, ſed ad notitiam meam non venerunt. Vidi enim unam ejus duntaxat Epiſtolam, quam in cauſis fidei ſcripſiſſe dicitur.

Ad ſanctum Leonem Papam,	epiſt. I.	*Reverſus Domino annuen. i)*

Claruit ſub Marciano Imperatore. Anno Domini CCCCL.

CLXIII. Asclepius Afer, Vagenſis territorii Epiſcopus, *k)* vir ſtudioſus & eruditus, homiliarum ad populum declamator egregius, & hæreticorum expugnator acerrimus, multa volumina ſcripſit ad ædificationem populi, quorum editione glorioſus in omni terra nominatus eſt, quippe qui non tantum verbis, ſed & operibus ſe doctorem utilem plebi exhibuit. Ætatem enim ſuam multi eruditiſſimi viri claram reddiderunt. De cujus ſcriptis feruntur:

Adverſum Donatiſtas.	lib. II.
Adverſum Arianos.	lib. I.
Homiliæ infinitæ ad populum	lib. I.

Et alia multa nobis incognita. Claruit ſub Theodoſio juniore. Anno Domini ccccxxxx.

CLXIV. Prosper Epiſcopus Reginenſis, *l)* poſt Faventium, natione Aquitanicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, carmine excellens & proſa, eloquio diſertus, ſenſu profundus, ingenio ſubtilis, aſſertione nervoſus, vita & converſatione ſanctiſſimus apparuit. Hic beati Leonis Papæ magni quondam notarius fuit & multas in ejus perſona Epiſtolas dictavit. Scripſit etiam de ſua vena multa præclara opuſcula. De quibus ego tantum reperi ſubjecta. Ex ſententiis beati Auguſtini Epiſcopi verſibus hexametris & pentametris, mixtum proſa, opus pulcherrimum quod prænotare voluit.

Epigrammata.	lib. I.	*Dum ſacris mentem places.*
De vita contemplativa	lib. III.	*Contemplativa vita in.*
De libero arbitrio	lib. I.	*Domino fratri dilectiſſ. Rufino,*
Ad capitula Gallorum reſponſiones	lib. I.	*Doctrinam quam ſancta.*
Ad objecta Vincentianorum. *m)*	lib. I.	*Quidam Chriſtianæ ac.*
Ad excerpta Genuenſium	lib. I.	*In libris beatæ memo.*
Summam grandem CCCXXX. poſitionum.	lib. I.	*Scientia vera eſt quæ.*
Contra Caſſianum de libero arbitrio	lib. I.	
Chronicon hiſtoriarum.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
De illuſtribus viris.	lib. I.	
De captivitate Romæ.	lib. I.	

Alia inſuper nonnulla ſcripſiſſe dicitur, ſed ad manus noſtras non venerunt.

Claruit temporibus Leonis Imperatoris magni. Anno Domini ccccLX. Cujus feſtum celebratur ſeptimo Calendas Julii.

CLXV. Victor Cartennæ Mauritaniæ civitatis Epiſcopus, in ſcripturis ſanctis doctus, & declamator ſermonum egregius, hæreticorum perſecutor inſignis, multa dicitur conſcripſiſſe volumina, in quibus & populum erudivit devotum, & errantes circa fidem fortiter contrivit. De quorum numero iſta feruntur:

Adverſum Arianos,	lib. I.
Adverſum Donatiſtas	lib. I.
Ad Baſilium conſolatorius. *n)*	lib. I.
De pœnitentia quoque	lib. I.
Homiliarum ad populum.	lib. II.

Alia quoque non pauca edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Marciano Auguſto. Anno Domini ccccL.

CLXVI. Victorinus *o)* natione Aquitanicus, vir in divinis ſcripturis admodum ſtudioſus, & in

i) Exſtat inter Epiſtolas Leonis M. p. 291. edit. Paſchaſii Queſnelli Lugd. 1700. fol.

k) apud Gennadium c. 73. legitur *in Bagenſi territorio vici non grandis Epiſcopus.* Nimirum urbs Numidiæ quam Βάγαν Plutarchus, Silius Vagam, Plinius Vagenſe opidum appellat. Videſis Chriſtophori Cellarii τȣ̃ μακαρίτȣ Africam p. 174.

l) Epiſcopum fuiſſe negant viri docti. Vide Labbeum, Caveum & T. 16. memor. Tillemontium.

m) ad capitula objectionum Vincentianarum, Vincentii non Lirinenſis, ſed alterius de quo infra c. 173.

n) Exſtat inter ſcripta S. Baſilii & Eucherii. Vide Tillemont. T. 16. p. 612.

o) Rectius Victorium dici obſervat Launojus p. 61. diſſ. de Victorinis.

Digitized by Google

& in ſecularibus literis eruditiſſimus, dicitur quædam ſui ingenii reliquiſſe opuſcula, quæ ad notitiam meam adhuc minime venerunt. Hic jubente Papa Hilario ſcripſit pro inveniendo termino paſchali

Cyclum magnum annorum DXXXII. lib. I.

Hic dicitur magnus cyclus annorum DXXXII. *p)* quibus evolutis omnes ſupputationes luminarium in idem redeunt, quem Dionyſius Abbas emendavit poſtea, & usque in hanc noſtram ætatem, licet in aliquibus defecerit, tamen perſeverat. Scripſit etiam Victorinus iſte quaſdam Epiſtolas. Claruit ſub Leone Imperatore, Anno Domini CCCCLX. & ſcripſit cyclum ſuum ſub Hilario Papa, Anno ejus tertio. *q)*

CLXVII. PETRUS Edeſſenæ Eccleſiæ Presbyter in ſcripturis ſanctis doctus & exercitus, vim & ingenium declamandi homilias ad populum nactus excellentiſſimum, adeo ut ſuis temporibus ſecundum non haberet. Scripſit Syro ſermone multa præclara volumina. De quibus ad notitiam meam ſolis titulis pauciſſima venerunt:

In Pſalmos commentarii. lib. I.
In Pſalmos etiam metro luſit. lib. I.

Homilias ad populum dictavit, & habuit pene infinitas, quæ apud nos raro inveniuntur. Sed neque tractatuum ejus nobis certus eſt numerus. Claruit ſub Marciano Imperatore. Anno Domini CCCCL.

CLXVIII. SABATIUS Epiſcopus provinciæ Gallicanæ, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis ſufficienter eruditus, ingenio ſubtilis & acer, contra hæreticorum veniam *r)* cum ſcribendo, tum diſputando multotiens certavit. Unde rogatus à Secunda quadam Chriſto dicata virgine, ſcripſit inſigne & memorabile volumen

Contra Marcionem & Valentinum. lib. I.
Contra Eunomium & Aetium. lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, ſed ad notitiam meam nondum venerunt. Claruit ſub Theodoſio juniore, circa annum Domini CCCCXXXX.

CLXIX. URSINUS monahcus, in divinis ſcripturis eruditus, & literarum humanitatis non ignarus, ingenio ſubtilis & cautus eloquio, multos ad utilitatem fidelium tractatus compoſuiſſe dicitur, ſed nihil eorum ad manus noſtras usquam memini perveniſſe. Fertur *s)* autem ejus opus inſigne contra eos qui rebaptizant ſemel rite baptizatos, cujus titulus eſt:

De non rebaptizandis *t)* hæreticis. lib. I.

Claruit ut reperi ſub Theodoſio juniore. Anno Domini CCCCXL.

CLXX. JULIANUS Epiſcopus Eccleſiæ Toletanæ Hiſpaniarum, natione Maurus, ad quem ſanctus Proſper tres libros de contemplatione ſcripſiſſe dicitur, vir in divinis ſcripturis valde eruditus, & ſecularibus doctrinis ſufficienter inſtructus, eloquio ſcholaſticus, ſenſu apertus. Scripſit multa inſignia volumina. De quibus referuntur ſubjecta:

De ſancta virginitate lib. I.
De natura animæ lib. VIII.
De reſurrectione, quæſtionum lib. II.
De contemptu mundi lib. I.
Prognoſticon futuri ſeculi lib. III. *Naſcentis fidem Eccleſiæ.*
De vitiis & virtutibus lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Alia quoque nonnulla compoſuiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Marciano Imperatore. Anno Domini CCCCL.

CLXXI. VICTORIANUS Buconius, *u)* Caſtellianæ urbis Mauritaniæ Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, & ſecularium literarum diſciplinis non mediocriter doctus, hæreticorum malleus fortiſſimus, & fidelium populorum doctor egregius, multa dicitur pro mutatione fidei catholicæ ſcripſiſſe opuſcula. De quibus præcipua feruntur iſta:

Adverſum Judæos, lib. I.
Adverſum Arianos lib. I.
Adverſum omnes hæreticos lib. II.
De Sacramentis quoque lib. I.

Claruit ſub Marciano Imperatore. Anno Domini CCCCL.

CLXXII. MUSÆUS Presbyter Eccleſiæ Maſſilienſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in earum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus, lingua ſcholaſticus & nitidus, hortatu ſancti Venerii Epiſcopi, de ſcripturis ſanctis excerpſit lectiones & reſponſoria ſingulis diebus feſtivis totius anni apta, pſalmosque ordinavit ſingulis aptos temporibus in Eccleſia decantandos. Scripſit etiam ad Euſtaſium *x)* Epiſcopum egregium opus

Nnnn Sacra-

p) Edidit Ægidius Bucherius S. I. Antwerp. 1634. fol. cum inſigni Commentario. Vide & Petavii Uranologium p. 172. *q)* A. C. 457. *r)* venena.

s) Apud Gennadium c. 27. memoratus, non Trithemio inſpectus, qui prima alioqui verba illius apponere haud omiſiſſet. Creditur tamen hoc ſcriptum adhuc ſupereſſe, & ſine nomine auctoris legi ad calcem Cypriani, in editionibus Rigaltii & Jo. Felli Oxonienſis Epiſcopi. Incipit: *Animadverto quæſitum apud fratres.*

t) male in prioribus edit. *de modo rebaptizandis hæreticis.*

u) Gennadio c. 78. Voconius. *x)* Euſtathium. Vide ad Gennad. c. 79.

Sacramentorum lib. VII.

Homilias plures ad populum. Et quædam alia. Claruit ſub Marciano & Leone principibus. Anno Domini CCCCXL.

CLXXIII. VINCENTIUS Presbyter, natione Gallus, in divinis ſcripturis multum exercitatus, linguam habens uſu loquendi, & majorum lectione politam, ſecularium quoque literarum non ignarus. Scripſit ut refert Gennadius noſter, *y)* opus egregium & devotis viris maximopere amplectendum,

In Pſalmos commentarios, lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Marciano Imperatore. Anno Domini CCCCL.

CLXXIV. CYRUS *z)* genere Alexandrinus, arte medicus, ex philoſopho monachus pro Chriſti amore factus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, dicendi peritia inſignis. In ſcripturis ſuis ſyllogiſmis magis utens quam authoritatibus divinarum lectionum, dum adverſus Neſtorem *a)* nimis invehitur, Timotheanum dogma *b)* fovere perhibetur, ambiguusque ſui ſuſpendit animum à conſenſu concilii Chalcedonenſis, nec acquieſcendum putat filium Dei poſt incarnationem duabus conſtare naturis. De ſcriptis autem ejus fertur

Adverſus Neſtorem lib. I.

Adverſum hæreticos, lib. I.

Claruit ſub Leone Auguſto. Anno Domini CCCCLX.

CLXXV. SALVIANUS Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis ſufficienter inſtructus, Epiſcoporum ſui temporis magiſter, ſcripſit ſermone ſcholaſtico & aperto multa & varia opuſcula, de quibus ſubjecta feruntur:

Ad Claudium Epiſcopum Viennenſem plures ſcripſit Epiſtolas ſale ſapientiæ conditas.

Ad Marcellum Presbyterū. De bono virginitatis lib. III.
Adverſus avaritiam lib. IV.
De præſenti judicio, lib. V.
Ad Solonum *c)* Epiſcopum lib. I.
Ad Claudium Viennenſem Epiſcopum lib. I.
In principium Geneſ. hexameron. lib. I.
In extremam partem Eccleſiaſtis, *d)* lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.
Homilias ad Epiſcopos factas lib. I.
De ſacramentis quoque lib. I.
Homilias plures ad populum lib. I.

Alia quoque multa edidit, quæ ad notitiam meam minime venerunt. Claruit ſub Zenone Imperatore. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXVI. SAMUEL Ediſſenæ Eccleſiæ Presbyter, in divinis ſcripturis jugi exercitatione doctus, homiliarum ad populum declamator egregius, Græco & Syro ſermone peritus, claruit primum Ediſſæ, poſtea ad Conſtantinopolim veniens, ibidem in magno pretio habitus, diem clauſit extremum. Scripſit tam Græco quam Syro ſermone pæne infinita opuſcula. De quibus ad notitiam meam pauciſſima pervenerunt, Reperi enim *e)* tantum

Adverſum Neſtorianos lib. I.
Adverſum Eutychianos lib. I.
Adverſum Timotheanos lib. I.

Claruit ſub Zenone Auguſto. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXVII. GENNADIUS Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, *f)* vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, ſcripſit Græco ſermone nonnulla in ſacris voluminibus opuſcula, ſed in manus noſtras minime pervenerunt. Fuit enim homiliarum declamator egregius, & non minus vita quam ſcientia ſcripturarum inſignis. Fertur autem inter cætera opus ejus commentariorum inſtructum.

In Danielem Prophetam lib. I.
Homiliæ multæ ad populum lib. I.

Moritur ſub Leone Imperatore primo, qui imperavit Anno Domini CCCCLX.

CLXXVIII. CLAUDIUS *g)* Epiſcopus Viennenſis, ad quem Salvianus Presbyter librum unum compoſuit, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, non minus ſanctitate quam ſcientia clarus, temporibus ſuis emicuit, qui propter frequentes terræmotus litanias primus inſtituit, quas Romana Eccleſia deinceps continuandas ſuſcepit. Scripſit autem

De ſtatu animæ. lib. III.

Epiſto-

y) cap. 80. *z)* Male in Gennadii editt. Syrus, c. 81. de Script. Eccleſ.

a) Neſtorium. *b)* Confuſas Chriſti naturas & permixtas ſtatuere Timotheani. Vide Elmenhorſtium ad Gennadii c. 2. de dogm. Eccleſ. p. 106. ſeq. De Timotheo ipſo à quo nomen accepere, Gennadium c. 72. de S. E.

c) Salonium. *d)* *Eccleſiaſtici*, habent quidam Gennadii Codices 67. male, ut opinor.

e) non libros ipſos intellige, ſed eorum titulos. memoratos Gennadio c. 82.

f) ab A. C. 458. ad 471.

g) Claudianus Ecdicius Mamertus, cujus libri III. de ſtatu animæ ſæpius lucem viderunt.

Digitized by Google

Epiſtolarum quoque. Et quædam alia. Claruit ſub Zenone Imperatore. Anno Domini CCCCLXXX. Et ne quem Claudium nomen offendat ignarum, noverit eundem dici Mamertum.

CLXXIX. SIDONIUS Epiſcopus Arvernorum, in divinis ſcripturis doctus, & in diſciplinis ſecularium literarum ſuo tempore omnium opinione eruditiſſimus, carmine excellens & proſa, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit tam metro quam ſoluta oratione multa præclara opuſcula. De quibus ego tantum reperire potui ea quæ ſubjeci, videlicet:

Panegiricum Anthemio Auguſto	lib. 1.	*Auſpicio & numero.*
Panegiricum Julio Valerio *b)*	lib. 1.	*Concipe præteritos.*
Panegiricum ſocero ſuo *i)*	lib. 1.	*Phœbe peragrato tam.*
Ad Felicem. *k)*	lib. 1.	*Dic dic quod peto Magne*
Epithalamium Ruricio & Hiberiæ	lib. 1.	*Inter cyaneas epiera. l)*
Epithalamium Polemio. *m)*	lib. 1.	*Forte procelloſi remeans.*
Euchariſticon ad Fauſtum. *n)*	lib. 1.	*Phœbum & ter ternas.*
Epigrammatum quoque.	lib. 1.	*Quatuor ante dies.*
Ad Pontium Leontium Burgi. *o)*	lib. 1.	*Biſtonii regis ſtabulum.*
Laudem Narbonenſis urbis.	lib. 1.	*Salve Narbo potens.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. IX.	*Diu præcipis domine major.*

Scripſit & alia multa brevia quidem, ſed ſatis erudita ſyntagmata, quorum titulos compendii amore tranſivi. Claruit temporibus Zenonis Auguſti. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXX. SIMPLICIUS Papa, natione Tyburtinus poſt ſanctum Hilarium Romanæ & univerſali Eccleſiæ præfuit annis XV. vir doctus & ſanctus, qui non tantum ſimplex juxta nomen ſuum, ſed & rectus apparuit, recedens à malo ac timens Deum, Eccleſias multas nimia vetuſtate collapſas inſtauravit, ſtatuta Chriſtianæ reipublicæ neceſſaria edidit, & ad ædificationem fidelium nonnulla conſcripſit. De quibus legi tantum:

Ad Johannem Ravennatis Epiſcopum.	epiſt. 1.	*Si quis eſſe intuitus p) Eccle.*
Ad Florentium & Equitium Epiſcopos.	epiſt. 1.	*Relatio nos veſtra.*
Ad Severum Epiſcopum.	epiſt. 1.	

Sed & alias multas & valde utiles ſcripſit Epiſtolas, quas nondum vidi. Moritur ſub Zenone Auguſto. Anno Domini CCCCLXXXIII. Indictione ſexta VI. Nonas Martii, relatus in ſanctos.

CLXXXI. SERVUSDEI, cujuſdam Eccleſiæ Epiſcopus, nomen urbis invenire non potui, vir in divinis ſcripturis jugi exercitatione doctus, & veterum lectione dives, ingenio ſubtilis, apertus eloquio, fertur nonnulla cudiſſe opuſcula. De quibus extat *q)* volumen ſacris ſcripturis inſtructum contra eos qui dicunt Chriſtum in hac vita degentem non vidiſſe carneis ſuis oculis Patrem, cujus operis prænotatio eſt:

Quod Filius viderit Patrem.	lib. 1.
Alia etiam quædam ſcripſit.	

In hoc opere oſtendit quod filius Dei etiam ex hora conceptionis ſuæ in utero virginis Mariæ de Spiritu ſancto carnalibus oculis ſuis Deum Patrem viderit ſemper & deinceps & nunc carne veſtitus humana. Claruiſſe dicitur ſub Leone Imperatore. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXXII. VICTOR Epiſcopus Capuanus, in ſcripturis ſanctis eruditus, & in ſecularibus literis ſufficenter imbutus, theologus & computiſta egregius, acer ingenio, & eloquio clarus, in ſacris voluminibus fertur nonnulla ſcripſiſſe opuſcula, ſed pauciſſima eorum ad notitiam meam pervenerunt. Redarguit errorem Victorii Aquitanici, qui jubente Hilario Papa, ſcribens cyclos paſchales *r)* docebat eſſe celebrandum paſcha XV. Cal. Maji in Anno Domini CCCCLV, quod rectius erat celebrandum eo anno VII. Calend. Maji. Scripſit ergo hac occaſione ſuborta,

De paſcha	lib. 1.
Unum Evangelium ex quatuor.	lib. 1.

Claruit ſub Zenone Auguſto. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXXIII. CEREALIS Epiſcopus Africanus, vir in divinis ſcripturis valde peritus, & ſecularium diſciplinarum non ignarus, rogatus a Maximino Arianorum Epiſcopo, *s)* ſi poſſet paucis divinæ ſcripturæ teſtimoniis abſque diſputationis duntaxat aſſertione conſubſtantialitatem Patris & Filii & Spiritus ſancti aſſignare. Reſpondit non paucis ut irridens ille petierat, ſed multis utriusque inſtrumenti teſtimoniis opus inſigne componendo

Adverſum Arianos.	lib. 1.

Scripſit etiam alia. Claruit temporibus Leonis Imperatoris. Anno Domini CCCCLX.

CLXXXIV. JOHANNES Antiochenæ Eccleſiæ presbyter, in ſcripturis ſanctis veterum lectione

h) Majoriano Auguſto. *i)* Avito Auguſto.
k) Magnum Felicem, Præfectum Prætorio. *l)* Ephyræ.
m) & Araneolæ. *n)* Regienſem Epiſcopum *o)* Burgi deſcriptionem.
p) male *intuitus* legitur T. IV. Concil. edit. Labbei p. 1068.
q) de Gennadii temporibus hoc accipe quem adi c. 87. *r)* ſupra cap. CLXXI.
s) Cerealis concertatio de fide ad Maximianum Ammionitarum Epiſcopum Arianum lucem vidit in Hæreſologia Heroldi, inde ſæpius recuſa in Bibl. Patrum. De eadem vide Tillemontium T. XVI. p. 515. ſeq. 794.

Digitized by Google

lectione dives; cum Antiochiam aliquot annis docuiſſet grammaticam, t) cœpit Clericum velle profiteri, factusque ſucceſſione legitima presbyter ad divinas lectiones ſe contulit, quibus doctior effectus, tantum in declamandis homiliis valuit, quod ſimilem ſuo tempore neminem habuerit. Scripſit ſatis inſtructum volumen

Contra Timotheanos lib. I.
Homilias plures ad populum lib. I.

Et alia multa. Claruit Zenonis Auguſti temporibus. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXXV. THEODOLUS Presbyter natione Italus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, veniens de Italia in Cæleſyriam, u) ibidem Presbyter & tandem Epiſcopus ordinatus memoratur, multaque ſcribens & componens, nomen ſuum tranſmiſit ad poſteros. De cujus opuſculis ego tantum reperi opus metricum de miraculis veteris teſtamenti & fabulis poëtarum, cui titulum impoſuit:

Eclogarum lib. I. *Æthiopum terras,*
De conſonantia ſcripturarum lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit anno Domini CCCCLXXX. ſub Zenone Auguſto, ſub quo & moritur.

CLXXXVI. EUGENIUS Epiſcopus Carthaginenſis in Africa, vir doctus & ſanctus, Trinitatis individuæ confeſſor publicus, multas ab Arianis injurias ſuſtinuit, ſub Hunerico rege Wandalorum, qui poſt Genſericum patrem ſuum Chriſtianos perſequebatur in Africa. Nam cum aliis Epiſcopis multis, linguis abſciſſis, in exilium miſſus fuit. Scripſit autem plena fidei & eruditionis nonnulla opuſcula. De quibus ſubjecta feruntur:

Expoſitio fidei catholicæ, x) lib. I.
Altercatio cum Arrianis habita, lib. I.
Apologeticus pro fide lib. I.
Ad Eccleſiam ſuam dum in exilium perg. epiſt. I.

Alia nihilominus ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt.

Claruit temporibus Auguſti Zenonis. Anno Domini CCCCLXXX.

CLXXXVII. FELIX Papa tertius, natione Romanus, poſt ſanctum Simplicium pontificem ſedit in cathedra Petri annis octo, vir bonus, doctus & ſanctus, qui zelo fidei accenſus, Petrum & Acacium Eutychianos Epiſcopos damnavit, relegans in exilium. Hic ob eam rem ſynodum Romæ y) celebrans, multa ad Eccleſiaſticam utilitatem conſtituit, & ſcripſit

Decretum ſynodale, lib. I. *Flavio Boetio, mei com.*
Epiſtolas decretales plures lib. I.

Moritur ſub Anaſtaſio imperatore. Anno Domini CCCCXCIII. Indict. I.

CLXXXVIII. GENNADIUS Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & ſecularium literarum non ignarus, Græco ſimul & Latino ad perfectum inſtructus eloquio, multa conſcripſit opuſcula, & de græco in latinum ſermonem non pauca volumina antiquorum patrum traduxit. De ſuis autem ſcriptis ipſe per ſe in fine illuſtrium virorum ſubjecta recenſuit.

De fide ſua ad Gelaſium Papam, lib. I.
Adverſus Neſtorium, lib. VI.
Adverſus Eutychen, lib. XI.
Adverſus Pelagium, lib. III.
Adverſus omnes hæreſes, lib. VIII.
De illuſtribus viris lib. I. *Jacobus cognomento.*
De hæreſi mille annorum lib. I.

Scripſit hæc & alia quædam, ſed ad notitiam meam necdum venerunt. Claruit ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini CCCCXC.

CLXXXIX. GELASIUS Papa primus, natione Afer, ſedit poſt Felicem in pontificatu annis quatuor, vir ſanctus & in divinis ſcripturis eruditiſſimus, mox inito pontificio munere, Manichæos quos in urbe reperit, in exilium miſit, & libros eorum apud baſilicam ſanctæ Mariæ majorem publice cremavit. Multa pro Eccleſiaſtica utilitate conſtituit, & plurima contra hæreticos ſcripſit. De cujus opuſculis ſubjecta feruntur:

Decretum ſynodale, lib. I. *Neceſſarium rerum dif.*
Contra Arianos. lib. II.
Contra Eutychen & Neſtorem, z) lib. V.

Hymno-

t) Gennad. c. 93. de S. E.

u) Diverſi utique ſunt Theodulus Presbyter in Cœleſiria cujus *de Conſonantia Scripturæ* memorat Gennadius c. 91. & Theodulus Italus, multis ſeculis junior, de cujus *Ecloga* Sigebertus c. 134. Hanc habeo exaratam in membrana cum Avieno & Phyſiologo. Inſcribitur *Tetraſtichium Theoduli.* Incipit:

Æthiopum terras cum fervida torruit æſtas
In cancro ſolis dum volvitur aureus axis
Compuleratque ſuas tiliæ ſub amœna capellas,
Natus ab Athenis paſtor cognomine Pſeuſtis.

x) vide ad Gennad. c. 97. y) A. C. 484. z) Neſtorium.

Digitized by Google

Hymnorum inſtar Ambroſii,	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	

Orationes plures & graves. Et quædam alia, Gradalia, Alleluja & Tractus cum præfationibus ad miſſam congruentes ordinavit, & libros ſanctorum patrum authenticos ab apocryphis ſequeſtravit, ſicut habetur diſt. XV. *Sancta Rom.* Moritur imperante Anaſtaſio Auguſto. Anno Domini CCCCXCVI.

CXC. FAUSTUS ex Abbate Lirinenſis monaſterii, Epiſcopus Regienſis in Gallia, vir quidem doctus & eloquens, ſed Pelagiano errore fœdatus, unde & opuſcula ejus inter apocrypha computantur, ſicut patet XV. diſt. *Sancta Rom.* Tandem à beato Fulgentio Ruſpenſi Epiſcopo correptus & emendatus, errorem deſeruit, & ad veritatem catholicæ fidei reverſus eſt, in cujus rei argumentum egregium volumen edidit contra priſtinos errores, quod de gratia Dei prænotavit. De cujus opuſculis feruntur: Idem volumen

De gratia Dei,	lib. I.	
Adverſum Arianos,	lib. I.	
Contra Anthropomorphitas,	lib. I.	
De Spiritu ſancto	lib. I.	*Fides catholica in uni.*
Ad Gratum diaconum contra Neſtorium	lib. I.	
Ad Felicem præfectum	lib. I.	
Homiliæ plures ad populum.		

Claruit ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini CCCCXC.

CXCI. FULGENTIUS Epiſcopus Ruſpenſis in Africa, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſenſu profundus, eloquio dulcis, diſertus & nitidus, ad docendum facilis, ad arguendum acer, ad perſuadendum idoneus atque mitiſſimus fuit, qui non minus vitæ ſanctimonia, quam ſcientia ſcripturarum clariſſimus effulſit. Scripſit multa egregia volumina. De quibus ſubjecta feruntur:

De gratia Dei & libero arbitrio.	lib. VII.	
De ſancta Trinitate	lib. I.	
De veritate prædeſtinationis,	lib. II.	
De remiſſione peccatorum,	lib. II.	
Altercatio cum Traſemundo rege,	lib. I.	
Regula veræ vitæ,	lib. I.	
De prædeſtinatione ad Monimum	lib. III.	*Literæ tuæ fili chariſſ.*
Ad Ferrandum diaconem,	lib. I.	*Epiſtola tua ſancte frater & condi.*
De continentia conjugali,	lib. I.	*Epiſtolam tuam ſancte ſollici.*
De virginitate ad Probam	lib. I.	*Spiritali deſiderio atque.*
De oratione ad eandem	lib. I.	*Dominæ in Chriſto pluri.*
De charitate ad Eugipium abbatem	lib. I.	*Utinam ſancte frater tanta.*
De pœnitentia ad Venantiam,	lib. I.	*Sicut vera lux nullatenus.*
Ad Theodorum ſenatorem,	lib. I.	*Ut ignotus corpore.*
Ad Gallam viduam,	lib. I.	*Ante menſes aliquot.*
De fide ad Donatum,	lib. I.	
De myſterio mediatoris,	lib. III.	
De ſacramento incarnationis,	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Sermonum multorum,	lib. I.	
Homiliæ quoque innumerabiles,	lib. I.	
Quæſtionum diverſarum,	lib. I.	
De Adam ſine a, Abel ſine b, &c.	lib. I.	
Mythologiarum ad Catum Presbyterum	lib. III.	*Quamvis inefficacem per.*
De obſtruſis ſermonibus	lib. I.	*Ne de tuorum præceptorum.*
Virgilianæ continentiæ moralizatio	lib. I.	*Expetebat quidem levi.*
De immenſitate filii Dei,	lib. I.	
De paſſione Domini,	lib. I.	

Sed & alia multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Erat enim tam græco quam latino ſermone imbutus. Notandum vero quod libri de Adam ſine à, titulus eſt *Liber ſine literis* ſ. de Adam ſine a, de Abel ſine b, de Cain ſine c, & ſic de cæteris ſecundum conſequentiam literarum. In libro autem cujus titulus eſt, *Expoſitio Virgiliana continentia ſecundum philoſophos morales*, mirabili induſtria aurum in luto (ut ſic dicam) quæſivit, & invenit, dum opus poetæ ad phyſicam rationem inclinavit. Scripſit hoc opus ad quendam Diaconum. a) Aliud vero *mythologiarum* ad Catum Presbyterum Carthaginenſem, & *de abſtruſis antiquorum ſermonibus* ad Chalcidium grammaticum, jam ſenem, cum ipſe adhuc juvenis eſſet, & literarum humanitatis ſcholæ doctor & rector. Claruit temporibus Traſemundi regis Wandalorum, catholicas Eccleſias perſequentis ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini D.

a) in editis dicatur Chalcidio Grammatico. Cæterum C. Fabius Planciades Fulgentius horum ſcriptorum auctor, longe diverſus eſt à Fulgentio Ruſpenſi Epiſcopo.

CXCII. FERRANDUS *b)* diaconus Eccleſiæ Carthaginenſis, ad quem S. Fulgentii ſupradicti nonnulla extant opuſcula, vir in divinis ſcripturis & ſtudioſus & eruditus, & non minus ſanctitate converſationis, quam doctrina venerabilis. Fertur quædam vivacis ingenii cudiſſe volumina, de quibus ad notitiam meam ſubjecta tantum pervenerunt. Ad Regium comitem

De VII. regulis innocentiæ,	lib. I.	*Socialis vita labori.*
Ad ſanctum Fulgentium,	epiſt. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	

Claruit cum Fulgentio ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini D.

CXCIII. ANASTASIUS Papa ſecundus, natione Romanus, ſedit poſt ſanctum Gelaſium pontificem anno uno, menſibus decem, vir quidem eruditus, ſed ab Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſeductus, non diu poſt debitas luit pœnas erroris. Cum enim neceſſitati naturæ vellet obſequi, inteſtina cum fecibus à Deo percuſſus miſer effudit, ut patet XIX. diſt. *Anaſtaſius.* Et hic infamis Papa ſecundus *c)* fuit. Scripſit ad Anaſtaſium Imperatorem

De pace Eccleſiæ	epiſt. I.	*Exordium pontificatus.*

Alias quoque fertur ſcripſiſſe Epiſtolas, ſed in manus noſtras non venerunt. Moritur divino judicio percuſſus, cum Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ab Eccleſia damnatum & ejectum, ab exilio revocare occulte voluiſſet ſub Anaſtaſio Auguſto. Anno Domini CCCCXCVIII.

CXCIV. PASCHASIUS Romanæ Eccleſiæ Diaconus, vir doctus & ſanctus, pater pauperum, eleemoſynarum largitioni totus intentus, tantæ virtutis & ſanctitatis extitit, ut ejus Dalmaticæ attactu dæmoniacum fuiſſe curatum poſt mortem, Gregorius Papa ſcribat in quarto libro Dialogorum. *d)* Hujus animam in pœnis purgatorii vidit ſanctus Germanus Capuanus Epiſcopus, ob nihil aliud torqueri, niſi quod in electione Symmachi Papæ Laurentium ipſe magis elegerit, & in hac ſententia, licet cum pace perſeveraverit usque ad mortem. Scipſit (Gregorio teſte) inſigne volumen contra errores Græcorum

De Spiritu ſancto,	lib. III.

Et quædam alia. Claruit ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini D.

CXCV. SYMMACHUS Papa, natione Sardus, vir doctus & ſanctus, non ſine diſcordia partium Laurentii pontificatum adeptus poſt Anaſtaſium, ſedit annis quindecim, menſibus ſex. Homo in pauperes clemens & munificus, clerum dilexit, Eccleſias ditavit, ex urbe fugavit hæreticos. Habita ſynodo Romæ *e)* centum viginti Epiſcoporum de objectis criminibus, ſe canonice purgavit, & Petrum Ravennatis Epiſcopum cum ſuis complicibus in exilium truſit. Scripſit quasdam Epiſtolas & non contemnenda opuſcula. De quibus ego reperi

Decretum primæ ſynodi,	lib. I.	*Propter frequens am.*
Decretum ſynodi Romanæ,	lib. I.	*Cum in unum apud beatum,*
Geſta alterius ſynodi Romanæ,	lib. I.	*Quarta Synodus habi.*
De exceſſibus clericorum,	lib. I.	*Bene quidem fraterni.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Moritur ſub Anaſtaſio Imperatore. Anno Domini DXV. Indict. VIII. XIV. Cal. Auguſti. Cui Hormisda Papa ſucceſſit.

CXCVI. SYMMACHUS Patricius, ſenator & conſul Romanus, *f)* ſocer Boetii, Philoſophus & rhetor inſignis, ac Chriſtianæ fidei cultor magnificus, quem Theodericus rex Italiæ ob ſuſpicionem affectatæ libertatis una cum Boetio apud Papiam in exilium relegavit, ac non poſt multum temporis crudeliter jugulavit. Qui cum eſſet vir eruditus & eloquentiſſimus, fertur nonnulla compoſuiſſe opuſcula, De quibus ego tantum reperire potui volumen quidem breve, ſed elegans

Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	*Nempe derides quod de. g)*

De cæteris nihil vidi. Moritur Imperante Anaſtaſio, à Theodorico rege Italiæ interemptus apud Ravennam. Anno Domini DXXIV. Indict. II.

CXCVII. AVITUS Epiſcopus Viennenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis doctiſſimus, theologus, rhetor, & poëta clariſſimus qui non minus vitæ ſanctitate quam eruditione ſcripturarum ſuo tempore pretio fuit. Scripſit tam carmine quam ſoluta oratione non pauca opuſcula, ſed ad meam notitiam pauciſſima venerunt. E quibus feruntur heroico & eleganti metro compoſita ſubjecta:

De origine mundi	lib. I.
De peccato originali,	lib. I.
De ſententia Dei	lib. I.
De diluvio mundi.	lib. I.
De tranſitu maris rubri	lib. I.
De virginitate ad Fuſcinam ſororem	lib. I.

Epiſto-

b) Male in ſuperioribus edit. *Lerrandus.*
c) primus Liberius. *d)* cap. 40. *e)* A. 501.
f) A. C. 485. Diverſus hic à Symmacho ſcriptore Ethnico, cujus Epiſtolarum libros non duos, ut eſt apud Poſſevinum; ſed decem habemus, quique Conſul fuit A. C. 391.
g) nullam in Symmachi Ethnici Epiſtolis inveni, quæ ab his verbis incipiat.

Digitized by Google

Epiſtolarum ad diverſos.	lib. IX.	
Homiliarum multarum,	lib. I.	

Et alia multa. Claruit ſub Zenone & Anaſtaſio principibus. Anno Domini D.

CXCVIII. GODELBERTUS Presbyter, in divinis ſcripturis jugi exercitatione doctus, & veterum lectione dives, atque in ſecularibus literis eruditiſſimus, theologus profundus, orator clarus & poëta inſignis, ingenio ſubtilis & ornatus eloquio, ſcripſit heroico metro clariſſimum opus per hiſtorias & allegorias elegantiſſime currens *b*) ab initio mundi usque ad partum virginis. Cujus operis titulus eſt:

Allegoriæ ſcripturarum,	lib. IV.	

Sed & alia plura ſcripſit. Claruit ut ferunt temporibus Anaſtaſii Auguſti. Anno Domini D.

CXCIX. EUGIPIUS Presbyter & Abbas, in ſcripturis ſanctis eruditus, & in lectione librorum ſancti Auguſtini ſingulariter devotus atque in literis ſecularium artium ſufficienter inſtructus, vita quoque & converſatione monaſticæ inſtitutionis præclarus, ad quem ſancti Fulgentii Ruſpenſis nonnullæ feruntur Epiſtolæ. Scripſit quædam neceſſaria opuſcula. De quibus ego tantum reperi ſubjecta: Volumen grande capitula habens trecenta ex libris beati Auguſtini Epiſcopi defloruit, ad Probam, cujus ſic incipit

Prologus	epiſt. I.	*Domina merito venera.*
Liber autem ſic,	lib. I.	*Quod ad te ſcripſit bo.*
Vitam ſancti Severini monachi.	lib. I.	
Regulam monachorum ejus	lib. I.	

Claruit ſub Anaſtaſio Imperatore, ſecundum Honorium Presbyterum. Sed ſecundum Sigebertum, *l*) tunc claruit ſub Tiberio Conſtantino temporibus Pelagii Papæ II. Anno Domini DLXXX.

CC. BENEDICTUS Abbas Caſſinenſis primus & fundator, patria Nurſenſis, *k*) inſtitutor & princeps monachorum occidentalium, vir ſanctiſſimæ converſationis & prophetico ſpiritu illuſtratus, de cujus ordine multi & eruditiſſimi & ſanctiſſimi viri deinceps claruerunt, infinitos populos verbo & exemplo ab iniquitate convertit ad Chriſtum. Ex cujus ordine Romana ſedes pontifices habuit decem & octo. Cardinales plus quam ducentos. Archiepiſcopos in diverſis Eccleſiis mille ſexcentos, Epiſcopos quatuor ferme milia. Abbates inſignes, qui doctrina & ſcriptis claruerunt vel vita, quindecim milia ſeptingentos. Canonizatos autem & ſanctorum catalogo inſertos, ut veterum monumentis inſtruimur, quindecim milia ſexcentos, Exceptis illis quorum in omnibus his ad nos nomina non venerunt. Et de his illuſtribus viris noſtri ordinis jam quatuor libros *l*) ſpeciales conſcripſimus. In quibus quorundam nomina & ſi non omnium ſignavimus. Sanctus autem Benedictus ſcripſit luculento ſermone & præcipua diſcretione

Regulam monachorum	lib. I.	*Auſculta ô fili præcepta.*

Habet capitula ſeptuaginta tria. Sub hac regula viginti ordines militant, quos in primo libro de illuſtribus viris noſtri ordinis ſingulatim expreſſimus, quamvis apud nos aliqui rari ſint. Claruit ſub Juſtino ſeniore. Anno Domini DXXX. Et moritur, ſicut nonnulli volunt, Anno Domini DXLII. *m*) Indict. V. die XXI. menſis Martii, cum eſſet annorum LXII. ſabbato ſanctæ Paſchæ. Sed Marianus Scotus Computiſta egregius aliter ſcribit, dicens ſic: Si ſanctus pater Benedictus abbas ſicut aliqui ſcribunt XII. Cal. April. ſabbato ſanct. Paſchæ obiit, Anno Domini DCI. videtur obiiſſe. Niſi enim in anno XCVI. ante iſtum annum obitus ejus non habetur, quia tunc ſi natus valde parvus fuit. Moritur ergo ſanctus pater Benedictus ſecundum hanc Mariani ſupputationem, ultimo anno Mauricii Imperatoris. Anno videlicet Domini DCI, Ætatis ſuæ plus minusve nonageſimo. Indict. IV. XII. Cal. Aprilis.

CCI. BOETIUS Manlius Severinus, conſul ordinarius Romanus, *n*) philoſophus, orator & poeta inſignis, in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis omnium ſuo tempore eruditiſſimus, gener Symmachi patricii fuit. Vir Græco & Latino copioſiſſime imbutus eloquio, quippe qui multa volumina tam Ariſtotelis quam aliorum Philoſophorum de Attica lingua tranſtulerit in Latinam, ingenio ſubtilis, ſenſu promptus atque catholicus, ſermone nec Tullio inferior, quem ſancti Benedicti conſtat amicitiam habuiſſe, & in monte Caſſino cum Tertullio Placidi monachi patre ſenatore in ejus menſa comediſſe. Scripſit multa præclara volumina, de quibus ego reperi ſubjecta: Ad Symmachum ſocerum ſuum Romanæ urbis patricium,

De ſancta Trinitate,	lib. I.	*Inveſtigatam diutiſſ.*
De unitate Trinitatis,	lib. I.	*Quæro an Pater & Filius*

Oooo 2 De

b) Sigebert. c. 23. *l*) c. 39. ubi vide ſi placet Miræi ſcholia. Duo autem fuere Eugippii, unus qui vitam S. Severini ſcripſit A. C. 511. alter junior, qui circa A. 580. clarus flores ex S. Auguſtini ſcriptis collegit.

k) in Umbria Italiæ regione.

l) Hi libri quatuor Trithemii plus ſimplici vice excuſi viderunt lucem. Ab eo tempore Hiſtoriam ordinis hujus illuſtravit inſigni ſtudio Jo. Mabillonius in Annalibus & Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti, quæ opera non longe ultra ſeculum undecimum producta ſperamus ſupplenum iri præclara induſtria Bernardi Pez, à quo etiam Bibliothecam Ordinis Benedictini locupletiſſimam exſpectamus.

m) Vero propior eſt hæc ſententia quam eorum, qui obitum S. Benedicti ad A. 601. rejiciunt. *n*) A. C. 510.

De duabus naturis in Chriſto,	lib. I.	*Anxie te quidem diuque.*
De fide ad Johannem diaconem,	lib. I.	*Chriſtianam fidem novi.*
De unitate & uno,	lib. I.	*Unitas eſt qua una.*
De Iſagogis Porphyrii	lib. II.	*Hyemantis anni tempore in.*
In ſecundam ejusdem editionem	lib. I.	*Secundus hic arrepta.*
In categorias Ariſtotelis,	lib. II.	*Expeditis his, quæ ad.*
In Perihermenias ejusdem	lib. I.	*Magna quidem libri.*
In editionem ejusdem ſecundam	lib. VI.	*Alexander in commenta.*
De diviſionibus,	lib. I.	*Quam magnos ſtudioſis.*
De diffinitionibus	lib. I.	*Dicendi ac diſputandi.*
Ad categoricos ſyllogiſmos introductio	lib. I.	*Multa veteris philoſo.*
In topicam Ciceronis	lib. VI.	*Exhortatione tua pa.*
De differentiis topicis	lib. IV.	*Omnis ratio differendi.*
De ſyllogiſmo categorico	lib. II.	*Multa Græci veteres.*
De ſyllogiſmo hypothetico.	lib. II.	*Cum in omnibus philoſo.*
De hebdomadibus *o*)	lib. I.	*Poſtulas ut ex hebdo.*
De Arithmetica	lib. II.	*Inter omnes priſca auctio.*
De Muſica	lib. V.	*Omnium quidem perceptio.*
De philoſophica conſolatione,	lib. V.	*Carmina qui quondam.*
In Geometriam Euclidis	lib. III.	*Qui vero mi patrici.*
De diſciplina ſcholarium *)	lib. I.	*Veſtra novit intentio.*
De locis rhetoricis,	lib. I.	
De prædicatione poteſtatis & paſſi	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt. Moritur eodem anno, quo Symmachus patricius & Johannes Papa ſub Anaſtaſio Imperatore, juſſu Theoderici regis ad Ravennam poſt diuturnum exilium in carcere jugulatus. Anno Domini DXXIV. Indict. II. Et ſub nomine Severini *p*) catalogo ſanctorum inſertus dicitur.

CCII. HORMISDA Papa, natione Campanus, poſt Symmachum pontificem præfuit Eccleſiæ annis novem, vir bonus, doctus & ſtrenuus, qui Romæ congregata ſynodo, *q*) Eutychianam hæreſim damnavit, ac Manichæos rurſum pullulantes, libris errorum combuſtis, in exilium relegavit. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula

Decretum ſynodale,	lib. I.	
Ad Juſtinum Auguſtum	Epiſt. I.	*Interea quæ ad unitatem.*
Ad clericos ſecundæ Syriæ	Epiſt. I.	*Lectis literis dilectionis.*
Epiſtolas plures ad diverſos	lib. I.	

Moritur ſub Juſtino ſeniore Auguſto. Anno DXXI. *r*) Indict. XIV. VIII. Idus Aug. Johannes ſucceſſit.

CCIII. EVODIUS *s*) Epiſcopus Ticinenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ſingularis eloquentiæ, tam græcæ quam latinæ; miſſus ab Hormiſda Papa Conſtantinopolim in cauſis fidei ad Anaſtaſium Imperatorem hæreticum, multis acceptis injuriis una cum ſociis ab urbe depellitur, dicente Anaſtaſio: *Quid nobis mandata porrigitis, qui ſub nullius ditione ſumus? Oportet Romanum pontificem nobis obedire, non etiam præcipere.* Scripſit autem Evodius ad Symmachum Papam,

De fide catholica. *t*)	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Anaſtaſio Imper. Anno Domini DX.

CCIV. JORDANUS *u*) ex monacho Epiſcopus Gothorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis competenter eruditus, ingenio mitis & apertus eloquio, ſcrutator temporum & rerum geſtarum ſcriptor inſignis. Fertur quædam præclara compoſuiſſe volumina, de quibus ad meam notitiam pauciſſima pervenerunt. Reperi enim tantum

Hiſtoriarum	lib. II.

In quorum primo recenſuit geſta Romanorum, in ſecundo vero originem & geſta Gothorum uſque ad finem regni ipſorum. Claruit autem ſub Juſtiniano Imperatore Anno Domini DXXX.

CCV. FAUSTUS monachus, & diſcipulus ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti, natione Italus, vir ſcientia & moribus venerabilis, cum ſeptem annorum eſſet, divo patri Benedicto à paren-

o) In Catalogo MSS. Angliæ T. I. p. 94. n. 1900. *Boëthius de hebdomadibus, qui alio modo intitulatur de paradoxis, videtur potius eſſe Alani de maximis Theologia.*

*) In edit. Wechel. adjuncta verba: *ut aliqui volunt*, quæ in antiquioribus editionibus non reperio. Cæterum conſtat libellum de diſciplina ſcholarium non Boethii eſſe ſed longe junioris ſcriptoris, Thomæ Cantipratani circa A. C. 1250.

p) Alius tamen S. Severinus, cujus vitam Eugippius ſcripſit ſupra, c. 199.

q) A. 518.

r) Papebrochius mallit A. 523.

s) Lege *Ennodius*. Eſt enim hic, cujus ſcripta edita & illuſtrata habemus a Sirmondo.

t) Innuit Trithemius Ennodii libellum Apologeticum pro Synodo palmari Romana A. 502. habita, qui exſtat in Ennodii operib. p. 317. & T. IV. Concil. edit. Labbei p. 1340.

u) Jornandes aliis. Sed Jordanes Sigeberto, Geographo Ravennati & Honorio Scholaſtico apud Mabillon. T. I. Analect. p. 364.

rentibus ſois fuit oblatus, à quo tandem poſt perfectam regularis propoſiti inſtitutionem, cum beato Mauro miſſus fuit in Galliam ad conſtruendum cœnobium, ubi in magna ſanctitate multis annis converſatus mortuo ſancto Mauro ad montem Caſſinum reverſus eſt. Petentibus autem fratribus, ſcripſit claro admodum eloquio ad Bonifacium Romanæ urbis Pontificem ſecundum,

Vitam ſancti Mauri Abbatis *x*) lib. I.

Claruit ſub Phoca Imperatore. Anno Domini DC.

CCVI. JUSTINIANUS Imperator magnus, Juſtini ſenioris ex ſorore nepos, Imperavit poſt eum annis XXXVIII. vir magni & excellentis ingenii, locum inter Eccleſiaſticos ſcriptores merito acquiſivit, qui & contra hæreticos volumen clariſſimum *y*) edidit, & Romanas leges amplius quam in duobus milibus libris jacentes per manus Johannis patricii, Theophili ac Dorothei conſulum mirabili brevitate correxit. Nam omnes conſtitutiones principum, quæ in multis voluminibus habebantur, ad XII. libros redigens *Codicem* appellavit. Rurſum leges ſingulorum magiſtratuum & judicum, quæ usque ad duo millia pene librorum (ut diximus) erant extenſæ, ad numerum quinquaginta librorum in tribus voluminibus redigens, Codicem *Digeſtorum* ſive *Pandectarum* nuncupavit. Quatuor etiam *Inſtitutionum* libros compoſuit, in quibus nucleus legum comprehenditur & exponitur. *Novas* quoque *leges* quas ipſe ſtatuerat, in unum volumen redegit. Omnium librorum itaque Juſtiniani Imperatoris, qui ad nos pervenerunt, ordo eſt iſte ſubjectus, videlicet:

Codex Juſtiniani lib. XII. *Hac quæ neceſſario.*
Digeſtum ſive pandecta, lib. L.
Inſtitutionum, lib. IV. *Imperatoriam Majeſta.*
Epitoma legum lib. I.
De incarnatione Domini contra Eutychem lib. III.
Adverſum Epiſcopos Africanos, lib. I.

Quis dubitet eum & alia, præſertim Epiſtolas & multas & elegantes ſcripſiſſe, quæ ad manus noſtras non venerunt? Hic tandem in ſenectute ſua amens & ſtultus effectus moritur. Anno Domini DLXV. Indictione XIII. Juſtinus junior ei ſucceſſit.

CCVII. DIONYSIUS Abbas Romanus, cognomento (ut fertur) *exiguus*, vir certe ingenio & ſcientia magnus atque clariſſimus, in ſcripturis ſanctis eruditus, & in diſciplina ſecularium literarum nobiliter doctus, Græco & Latino eloquio clarus, computiſta & calculator temporum egregius. Scripſit latino ſermone nonnulla opuſcula. De quibus ego tantum reperi ſubjecta,

Annorum DXXXII. Cyclum paſchalem magnum lib. I.
De ratione feſti paſchalis, lib. I. *Paſchalis feſti rationem.*

De cæteris nihil reperi. Tranſtulit autem de Græco in latinum vitam S. Pachomii Abbatis, librum quoque Gregorii Emiſeni *z*) de conditione hominis, & ſcripta Proterii Alexandrini Epiſcopi ad Leonem Papam, & quædam alia. Inchoavit autem cyclum ſuum Anno Domini DXXXII. qui fuit ultimus annus magni cycli paſchalis, qui ſemel exactus, in eundem ſemper revertitur.

Claruit ergo ſub Juſtiniano Imperatore magno. Anno Domini DXL.

CCVIII. FECUNDUS *a*) Epiſcopus Ermianenſis, in ſcripturis ſanctis, veterum lectione & dives & eruditus, atque in ſecularibus literis ſufficienter doctus. Fertur nonnulla pro ædificatione legentium ſcripſiſſe volumina. De quibus ad nos tantum pervenit opus grande & eximium eleganti ſtylo conſcriptum, & magnis veterum authoritatibus inſtructum,

Pro defenſione trium capitulorum, lib. XII.

Claruit ſub Juſtiniano Imperatore. Anno Domini DXL.

CCIX. JUSTINIANUS Epiſcopus Valentinus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & humanarum literarum non ignarus, de una matre tres fratres habuit Epiſcopos, *Juſtum* videlicet, *Nebridium*, & *Elpidium*, viros doctos & eruditos, qui varia conſcripſerunt opuſcula, quæ tamen ad manus noſtras minime venerunt. Ipſe autem inter cætera compoſuit ad quendam Ruſticum nomine,

De quinque quæſtionibus lib. I.

Et quædam alia. Claruit in Hiſpania ſub Juſtiniano Imperatore. Anno Domini DXL.

CCX. JUSTUS Orgelitanæ Eccleſiæ Epiſc. frater præfati Juſtiniani præſulis, vir & ipſe in ſcripturis ſanctis exercitatus & doctus, in exponendis divinis & canonicis voluminibus excellentis ingenii, Scripſit ſatis elegans & commendabile volumen ſcholaſtico ſermone,

In Cantica Canticorum lib. I.

Et alia multa. Claruit cum fratre ſuo ſub Juſtiniano Imperatore. Anno Domini DXL.

CCXI. APRIGIUS Eccleſiæ Pacenſis Hiſpaniarum Epiſcopus, in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis, & lingua diſertus, tam glorioſe & profunde

x) Exſtat (interpolata ab Odone) apud Surium & in Actis Sanctor. 25. Januar. Mabillonium Act. Benedictin. T. I. p. 274. *y*) Edictum adverſus tria capitula T. V. Concilior. edit. Labbei p. 684.

z) lege *Nyſſeni.* *a*) lege *Facundus* Hermianenſis, cujus libros XII. edidit atque illuſtravit Sirmondus.

ſacras ſcripturas expoſuit, ut in ejus comparatione veteres ſcriptores non expoſuiſſe viderentur. De cujus opuſculis extat inſigne volumen ſubtili ſenſu & illuſtri ſermone.

In Apocalypſin Johannis	lib. I.
In Cantica canticorum	lib. I.

Alia quoque multa edidit, quæ ad manus noſtras non venerunt.

Claruit temporibus Theodoti regis Gothorum, ſub Juſtiniano Imperatore magno. Anno Domini DXXX.

CCXII. CASSIODORUS monachus, & abbas cœnobii apud urbem Ravennatenſem, vir in divinis ſcripturis valde doctus, & in ſecularibus literis omnium ſuo tempore facile eruditiſſimus, non minus ſanctitate quam ſcientia clariſſimus effulſit. Hic primum fuit Cancellarius Theoderici regis Italiæ, & ſenator Ravennatis, *b*) ac Romanæ urbis conſul, poſtea contemptis vanis honoribus ſeculi, pro Dei amore monachus factus eſt. Extunc ſtudium literarum humanitatis ad expoſitionem ſanctarum Scripturarum conferens, multos elegantiſſimos tractatus compoſuit. De cujus opuſculis ſubjecta feruntur, Ex perſona tam ſui quam regis Theoderici ſcripſit

Epiſtolarum ad diverſos	lib. XXVIII. *c*)	
De ratione animæ	lib. I.	*Cum jam ſuſcepti.*
In totum Pſalterium	lib. I.	*Beatus vir, &c. Nimis.*
Inſtitutionem divinarum lectionum	lib. II. *d*)	*Cum ſtudia ſecularium.*
In Cantica Canticorum	lib. I.	*Salomon inſpiratus.*
Inſtitutionem ſecularium literarum	lib. IX. *e*)	*Intentus nobis eſt de.* *f*)
Hiſtoriam tripartitam comportavit	lib. XII.	*Utiliter nimis in capite.*
Catalogum conſulum Romanorum	lib. I.	
De etymologiis	lib. I.	
Sacerdotem prænotatum	lib. I.	
De ſchematibus & tropis	lib. I.	
Memoriale ſcripturarum	lib. I.	
De Orthographia,	lib. I.	
Complexiones in Apocalypſin	lib. I.	
In epiſtolas canonicas	lib. VII.	
In actus Apoſtolorum	lib. I.	

Alia quoque multa compoſuit, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt. Claruit temporibus Juſtini ſenioris usque ad Imperii Juſtini junioris pene finem, annos habens ætatis plusquam XCV. Anno Domini DLXXV.

CCXIII. ARATOR ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconus, vir in divinis ſcripturis exercitatus, & in ſecularium diſciplinarum literis nobiliter doctus, carmine valens & proſa, ingenio ſubtilis, eloquio clarus & nitidus, ſcripſit valde inſigne volumen ad Florianum quendam Abbatem metro compoſitum

In actus Apoſtolorum	lib. II.	*Ut ſceleris Judæa ſui.*
Ad Florianum Abbatem	epiſt. I.	*Qui meritis florem ma.*
Ad Vigilium papam	epiſt. I.	*Manibus undoſis bel.* *g*)

Et quædam alia, quæ non vidi.

Arator iſte poeta clariſſimus & theologus inſignis, Codicem in actus Apoſtolorum, quem eleganti metro compoſuit, Papæ Vigilio ante confeſſionem S. Petri VII. Idus Aprilis, multis Epiſcopis & viris doctis præſentibus obtulit, eumque jubente pontifice magna parte publice coram omnibus recitavit. Hora labente papa Vigilius Codicem, venerabili Surgentio *h*) primicerio in ſcrinio locandum tradidit, ut ejus lectionem vacante tempore perficeret. Cujus ſanctitatem omnes viri docti obnixe rogabant, quatenus librum ex integro coram eis legi præciperet. Quod cum fieri præcepiſſet in Eccleſia S. Petri ad vincula, religioſorum & nobilium laicorum magna turba convenit, atque ipſo Aratore recitante diſtinctis verbis ambo libri quatuor vicibus *i*) ſunt auditi, cum uno die medietas libri tantummodo legeretur propter aſſiduas repetitiones, quas auditores cum multiplici favore poſtulabant. Ubi nunc his temporibus tale ſtudium literarum? Ubi amor ſcientiæ ſalutaris? Religioſi noſtri & nobiles clerici quoque & pontifices non libros, ſed cenſus cumulant, non literas ſed avaritiam colunt. Jam legit Antimachus *k*) plura carmina,

b) imo *Senator* eſt Caſſiodori cognomen. Vide Sirmondi præf. ad Sidonium, & F. D. Sammarthanum in Vita Caſſiodori Gallice ſcripta editaque Pariſ. 1695. 12.

c) Caſſiodori Variarum Libri XII, tantum exſtant, nec plures Caſſiodorus ſcripſit, qui teſtatur biſſena ſe librorum ordinatione epiſtolas digeſſiſſe.

d) liber I.

e) imo libris ſive titulis VII.

f) apparet hinc, primam partem Præfationis librorum de artibus ac diſciplinis Trithemio non eſſe lectam.

g) Hæ duæ Epiſtolæ prologi inſtar Hiſtoriæ Apoſtolicæ Aratoris præmittuntur.

h) In calce vetuſti Codicis Aratoris, qui exſtat Cantabrigiæ in Bibl. Collegii SS. Trinitatis, idem annotatum legitur quod hoc loco Trithemius narrat, & Surgentius iſte vocatur primicerius ſcholæ notariorum.

i) In Codice jam dicto legitur recitationem factam eſſe his diebus, primam Idibus April. ſecundam XV. Kal. Majas, tertiam VIII. Id. Majas, quartam vero die III. Kl. Juniarum, tertium proconſule Baſilio V. C. Indictione ſeptima.

k) Cicero in Bruto c. 51. *Antimachus Clarius poëta cum convocatis auditoribus legeret magnum il-*

Digitized by Google

carmina, & recedentibus ſingulis vix unicus Plato invenitur & remanet. Sed de his importune jam loquimur. Claruit Arator ſub Juſtiniano Imp. Anno Domini DXL.

CCXIV. VICTOR Epiſcopus Cummenenſis *l*) Eccleſiæ Africanæ, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus pro defenſione trium capitulorum à Juſtiniano Imperatore & Eutychio Epiſcopo urbis Conſtantinopolitanæ in Ægyptum exilio relegatus fuit, unde rurſus evocatus Conſtantinopolim, dum Imperatori & Epiſcopo obtrectatoribus eorundem capitulorum reſiſteret, in monaſterium ejusdem urbis cuſtodiendus mittitur, atque in eadem damnatione, ut dicunt permanens moritur. Scripſit inter cætera ſui ingenii opuſcula, ab initio mundi usque ad primum Juſtini Junioris Imperii annum, de rebus geſtis & bellis Eccleſiaſticis valde utilem

Hiſtoriam	lib. I.
Pro defenſione trium capitulorum	lib. I.
Et quædam alia.	

Claruit ſub Juſtiniano Imperatore. Anno Domini DXL.

CCXV. GREGORIUS Papa primus ex monacho ordinis S. Benedicti, *m*) patria Romanus, poſt Pelagium *n*) pontificem ſedit in cathedra Petri annis XIII. menſibus VI. vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis utique doctiſſimus, theologorum princeps, ſplendor philoſophorum, & rhetorum lumen, vita & converſatione integer atque ſanctiſſimus, cui divinas ſcripturas explananti, Spiritus Sanctus aliquotiens viſibili ſpecie *o*) apparuit, eique arcana myſteriorum eorundem in viſibili magiſterio reſeravit. Hic Romæ apud S. Petrum habita Synodo viginti quatuor Epiſcoporum, * multa ad Eccleſiæ utilitatem conſtituit, & decretum immunitatis monaſteriorum promulgavit. Scripſit autem plura neceſſaria volumina. De quibus feruntur ſubjecta:

Ad Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum

Moralium in librum Job	lib. XXIV.	*Inter multos ſæpe.*
De cura paſtorali	lib. II.	*Paſtoralis curæ me.*
Dialogorum de miraculis ſanctorum	lib. IV.	*Quadam die nimis quo.*
In Cantica canticorum	lib. IV.	*Poſtquam à paradiſi gau.*
In Ezechielem prophetam	lib. II.	*Dei omnipotentis aſpira.*
Homiliæ Evangeliorum, XL.	lib. II.	*Dominus ac redemtor noſter.*
Explanatio IV. Evangeliorum brevis	lib. IV.	*Matthæus ſicut in or.*
In VII. Pſalmos pœnitentiales	lib. I.	*Si ille rex.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. X.	*Gregorius Epiſcopus ſervus.*
Rationale divinorum	lib. I.	*Aliter, valde neceſſarium.*
Procemiorum nov. & vet. teſt.	lib. I.	
De Sacramentis.	lib. I.	

Cum adhuc eſſet Levita, ex perſona Pelagii Papæ conſcripſit valde inſignem Epiſtolam ad Heliam Aquilegienſem Epiſcopum, *p*) nolentem tria capitula Chalcedonenſis Synodi ſuſcipere, quæ inter Epiſtolas ejus non habetur. Fertur & alia complura conſcripſiſſe, videlicet in Prophetas, in libros Regum, in libros quoque Moyſi, & in alias ſcripturas ſanctas, quæ poſt mortem ejus, necdum multiplicata, æmuli ſui nequiſſimi gloriæ & ſanctitati ejus invidentes igni eas combuſſerunt, ſicut Joan. diaconus in libro vitæ ejus conqueritur. Moritur autem beatiſſimus Papa Gregorius ſecundo anno Phocæ Imperatoris, qui fuit Domini DCV. Indictione octava. IV. Idus Martii, multis coruſcans miraculis.

CCXVI. LEANDER Epiſc. Hiſpalenſis ex monacho, patria Carthaginenſ. provinciæ Hiſpaniæ, patre natus Severiano, vir ſtudioſiſſimus, & tam in Divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis nobiliter eruditus, ſuavis eloquio, ingenio præſtantiſſimus, vita quoque & converſatione ſanctus & Deo dilectus, cujus prædicatione & induſtria Hermigildus filius Levigildi regis Gothorum Ariani, ad fidei orthodoxæ confeſſionem reductus, in vigilia Paſchæ à patre hæretico interfectus martyrii coronam accepit. Cujus frater Richardus * mox ut defuncto patre, regnum ſuſcepit, inſtante & prædicante Leandro, hæreſi renuntiavit, & totam gentem Weſogothorum ſibi ſubditam, ad fidem catholicam convertit. Ad hunc Leandrum beatus Gregorius volumina commentariorum in Job edidit. Scripſit autem & ipſe nonnulla opuſcula. De quibus feruntur ſubjecta, Cum propter fidem catholicam eſſet ab Arianis relegatus in exilium: Scripſit

Adverſum hæreticos	lib. II.
Contra inſtituta Arianorum	lib. I.

lud volumen ſuum, & cum legentem omnes præter Platonem reliquiſſent, legam, inquit, nihilominus: Plato enim unus inſtar eſt omnium.

l) Tunnenſis, cujus Chronicon exſtat cum Euſebio Scaligeri. Ejusdem librum de pœnitentia edidere Benedictini in appendice ad T. 2. operum S. Ambroſii p. 589-606.

m) negant Baronius ad A. C. 581. n. 10. Antonius Gallonius aliique. *n*) Pelagium II. intellige.

o) Hinc Gregorii imagines cum columba ad aures. Vide Morinum p. 236. de ſacris Eccleſiæ ordinatt. Papebroch. Acta Sanctor. 12. Mart. A. C. 595. * Vide Gregorii M. lib. IV. Epiſt. 44.

p) exſtat T. V. Concil. edit. Labbei p. 940. * Reccaredus.

De virginitate ad Florentinam *q)*	lib. I.
Orationes duplici editione in Pſal.	lib. I.
De contemptu mortis ad fratrem	lib. I.
De ſacrificiorum laude	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Sed & alia nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit Anno Domini DXC. ſub Mauritio Imp. Moritur ſub Richardo devotiſſimo Gothorum principe miraculis clarens.

CCXVII. PRISCIANUS Grammaticus, patria Cæſarienſis, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, Græco & Latino peritus eloquio apud Coſdram *r)* regem Perſarum in pretium magno habitus. Scripſit in arte Grammatica quædam præclara volumina, quæ apud veteres in magna authoritate habebantur. E quibus iſta feruntur: Ad Julianum patricium

De partibus orationis	lib. II.
De conſtructione	lib. I.
De accentibus	lib. I.
De coſmographia *s)*	lib. I.
De naturalibus quæſtionibus ad coſ.	lib. I.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ut quibusdam placet, temporibus Coſdræ regis Perſarum, & Heraclii Imperatoris. Anno Domini DCXX. *t)*

CCXVIII. MARCUS monachus & diſcipulus ſancti patris Benedicti, & ab eo familiariſſime dilectus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis peritiſſimus, orator & inſignis poeta, moribus & converſatione præclarus. Scripſit poſt beatum Gregorium Papam, ſuperaddens aliqua heroico carmine elegantiſſime currente,

Vitam ſancti Benedicti	lib. I.

Et quædam alia. Claruit usque ad Imperium Heraclii Auguſti. Anno Domini DCX.

CCXIX. FORTUNATUS *u)* Epiſcopus Pictavienſis, natione Italus, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus & nitidus, carmine & proſa excellens inter cunctos ſuæ ætatis doctores non minus ſanctitate converſationis, quam ſcientia eruditionis clarus effulſit. Hic virtute S. Martini à dolore oculorum liberatus, pro agenda gratiarum actione, Turonis ad ejus ſepulchrum venit, & Pictavis progreſſus, primo Presbyter, deinde Epiſcopus ibidem ordinatus, magna doctrina & religione claruit. Scripſit eleganti carmine multa utilia & devota opuſcula. De quibus ego tantum vidi ſubjecta: Ad ſanctam Radegundem regis Thuringorum ultimi filiam, & regis Francorum captivam, poſtea Pictavienſis cœnobii abbatiſſam, verſu hexametro,

Excidium regni Thuringorum	lib. I.	*Conditio belli triſtis.*
Ad Juvinium de Radegunde	lib. I.	*Aonias avido qui lam.*
Ad Juſtinum juniorem	lib. I.	*Gloria ſummi patris natique.*
Ad Sophiam Auguſtam	lib. I.	*Cui meritis compar nu.*
In perſona Radegundis	lib. I.	*Poſt patria cineres.*
In laudem Martini Epiſcopi	lib. I.	*Lumen Apoſtolicum cum far.*
De Leontio venerabili Epiſcopo	lib. I.	*Inter quos gemuit radi.*
De eodem laudis	lib. I.	*Agnoſcat omne ſeculum.*
Hymnorum ſeptuagintaſeptem	lib. I.	*Agnoſcat omne ſeculum.*
De miraculis ſancti Martini	lib. IV.	
Vitam S. Hilarii Pictavienſis	lib. I.	
Ad Oporicum vitæ ſuæ	lib. I.	
Vitam S. Maurilii Epiſcopi	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
Carminum ad amicos	lib. I.	*Rex regionis apex, &c.*

Alia quoque multa compoſuit, quæ cum brevia ſint, ſub librorum nomine nolui conſignare, plura

q) ſororem, qui libellus exſtat in Codice regularum Holſteniano. Trithemius librum de ſacrificiorum laude & Orationes de duplici editione in Pſal. Leandro tribuit ex his verbis Iſidori Hiſp. de S. E. c. 29. *In Eccleſiaſticis officiis non parvo elaboravit ſtudio, In toto enim Pſalterio* (per Pſalterium Nic. Antonius lib. IV. c. 4. Bibl. vet. Hiſpanæ officium Eccleſiaſticum diurnum, quod pſalmis magnam partem abſolvitur, intelligit) *duplici editione orationes conſcripſit. In ſacrificii quoque laudibus atque Pſalmis multa dulciſſime compoſuit.* Miſſa Gothica, quam Mozarabicam appellant & Leandro deberi contendunt viri docti, exſtat T. 27. Bibl. Patrum edit. Lugd.

r) Coſroes I. Perſiæ Rex fuit ab A. C. 531. ad 580. Coſroës II. ab A. 591. ad 628. atque hic poſterior à Trithemio intelligitur, qui Priſcianum Lydum cum Cæſarienſi, & Coſroëm ſecundum cum primo confundit. Nam Coſrois primi tempore in Perſiam profectus Priſcianus *Lydus*, teſte Agathia lib. 2. p. 69. Sed utroque Coſroe antiquiorem conſtat fuiſſe hunc Priſcianum, qui non in Perſia ſed Cpoli docuit.

s) Intelligitur Metaphraſis Periegeſeos Dionyſii quam Priſciano alii, alii Rhemnio Palæmoni tribuunt.

t) imo DXX. ut conſtat è Caſſiodoro, & è Codicibus Priſciani MSS. qui exſtant ex recenſione Flavii Theodori, qui Priſcianum doctorem ſuum vocat & libros ejus deſcripſit Olybrio juniore Conſule, h. e. A. C. 526.

u) Venantius Fortunatus.

Digitized by Google

plura enim Epitaphia & verſus breves ſcripſit, quos vidi. Claruit ſub Juſtino juniore Auguſto. Anno Domini DLXX.

CCXX. GREGORIUS Epiſcopus Turonenſis ex monacho: diſcipulus quondam S. Aviti præſulis Aruernorum, vir doctus, & nobilis, mitis quoque & humilis, tantæ ſanctitatis & puritatis extitit, ut etiam in vita miraculis coruſcaverit. Hic Apoſtolorum Petri & Pauli limina viſitans, à beato Papa Gregorio cum maxima reverentia & charitate, ut vere ſanctus ſuſceptus eſt & amicus ſingularis & unicus ab eo dilectus. Scripſit ſimplici & aperto ſermone nonnulla volumina. De quibus extant:

De laude ſanctorum martyrum	lib. I.	*Hieronymus Presbyter.*
De vita quorundam confeſſorum	lib. I.	*Statueram illa tantum ſcri.*
De miraculis S. Juliani martyris	lib. I.	*Magnum in nobis quo.*
De miraculis S. Martini	lib. IV.	*Omnibus ſanctis & in Chriſti.*
Hiſtoria Francorum	lib. X.	*Scripturus bella regum.*
Epitoma ejuſdem *x*)	lib. I.	
Chronica Eccleſiaſticæ hiſtoriæ	lib. I.	

Cætera, quæ compoſuit, ad notitiam lectionis noſtræ nondum venerunt. Claruit temporibus Mauritii Imperatoris. Anno Domini DC. *z*)

CCXXI. MARTINUS Epiſcopus Dumienſis cœnobii rector quondam & Abbas, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditus, veniens à partibus orientis in Galliam, Suevorum populum doctrina & miraculis ab Ariana impietate ad rectam fidem convertit, regulas orthodoxæ fidei conſtituit, monaſteria condidit, Eccleſias reformavit. Scripſit ad Mitonem *a*) regem Galitiæ de quatuor virtutibus, quas cardinales appellant, inſtructum volumen, quod prænotare voluit

Formulam honeſtæ vitæ	lib. I.	*Glorioſiſſimo & tran.*
Epiſtolarum moralium *b*)	lib. I.	

Et quædam alia, quæ non vidi. Claruit ſub Theudemiro rege Suevorum, imperium Conſtantinopolitanum gubernante Juſtiniano Auguſto. Anno Domini DXL.

CCXXII. PATERIUS Romanæ Eccleſiæ Notarius & Secundicerius, vir in divinis ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, & literarum ſecularium non ignarus, colligens omnia divinæ ſcripturæ teſtimonia, per quæ beatus Gregorius papa obſcura ſuæ expoſitionis dilucidavit, tres libros edidit, duos videlicet de teſtimoniis Veteris teſtamenti, & unum de teſtimoniis Novi Teſtamenti, ipſumque codicem prænotavit

Teſtimoniorum	lib. III.	*Dum beatiſſimi atque Apoſtolici*

De cæteris nihil vidi. Claruit Romæ eodem tempore, quo Gregorius Papa univerſali Eccleſiæ præfuit, & eo hortante præfatum volumen comportavit. Imperium tenente Mauritio Auguſto, & poſt eum Phoca. Anno Domini DC.

CCXXIII. COLUMBANUS primus fundator & Abbas Luxovienſis cœnobii, *c*) natione Scotus, vir eximiæ ſanctitatis, meriti & doctrinæ, pater multorum millium monachorum, & monaſteriorum plurium fundator, divini verbi ſeminator egregius, ex Hybernia veniens in Galliam & Germaniam, velut olim Druidum princeps, cultus divini & cœnobia auxit & famulos. Cum adhuc junior eſſet magnum ſtudium literis ſanctis impendit, adeo ut eleganti ſtylo ſcripſerit

In totum Pſalterium commentariorum	lib. I.

Et quaſdam ad fratres Epiſtolas. Moritur ſub Mauricio Imperatore. Anno Domini DXCVIII. Indictione prima, XI. Cal. Dec.

CCXXIV. JOHANNES Epiſcopus Conſtantinopolitanus, *d*) natione Cappadox, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, inæſtimabilis abſtinentiæ & ſanctitatis, adeo intentus eleemoſynis & operibus pietatis, ut imperator Mauritius adverſus eum avaritiæ zelo permotus, omnes pauperes mendicantes de civitate Conſtantinopolitana expelli præciperet. Scripſit Græco ſermone ad S. Leandrum Epiſcopum Hiſpalenſem, de quo ſupra *e*) diximus,

De Sacramento baptiſmi	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Mauritio Imperatore, Anno Domini DC. *f*)

CCXXV. LICINIANUS Carthaginis Spartariæ *g*) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, poſt multa ſtudiorum exercitia apud Conſtantinopolim ab æmulis ſuis veneni poculo extinctus eſt ſub Mauritio Imperatore. Nec eum læſit mors ſubita, dicente ſcriptura *h*) *Juſtus, quacunque morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Tunc enim veraciter vivere incipit, cum bonis operibus ornatus ad Chriſtum per mortem nunquam mori-

x) Fredegario autore. *y*) Chronicon à Gregorio Turonenſi ſcriptum negat, qui opera ejus accuratiſſime Pariſiis 1699. fol. edidit V. C. Theodoricus Ruinartus. *z*) Jam A. C. 595. defunctus.

a) Mironem, regem Gallæciæ. Vide Acta Sanctor. 20. Martii, & Nic. Antonium Bibl. vet. Hiſpana.

b) alia vetuſtior Trithemii editio Pariſ. habet: *Epiſtolarum plenum cultura virtutum librum I.*

c) Vide Surium 21. Nov. & Chronicon S. Benigni Divionenſis T. I. ſpicileg. Dacher. p. 377. ſeq.

d) Hic eſt Joannes Neſtevtes de quo Menologia 2. Sept. Ejus vitam ſcripſit Nicephorus Cpol.

e) cap. CCXVI. Sed liber ille ad Leandrum, Iſidoro Hiſp. c. 26. de S. E. memoratus intercidit.

f) jam obiit A. C. 595. ſucceſſorem nactus Cyriacum. *g*) in Hiſpania. *h*) Sap. IV. 7.

moriturus vadit. Scripſit autem non contemnendæ lectionis quædam opuſcula. De quibus adhuc nullum videre merui. Fertur autem ejus opuſculum

De Sacramento baptiſmatis lib. 1.
Ad Eutropium Abbatem, Epiſtolarum lib. 1.
Ad diverſos quoque Epiſtolarum *i*) lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Mauritio Imperatore. Anno Domini DXC.

CCXXVI. SEVERUS Malacitanæ urbis Epiſcopus, ſocius & collega quondam præfati Liciniani antiſtitis, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & in ſecularium literarum diſciplinis nobiliter doctus, ingenio acutus, eloquio clarus. Scripſit contra Vincentium Cæſarauguſtanæ urbis Epiſcopum, qui de catholica fide in Arianam pravitatem fuerat devolutus,

Correctorium lib. 1.
De virginitate ad ſororem lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Claruit Anno Domini DLXXX. ſub Mauritio Imperatore, ſub quo & moritur.

CCXXVII. EUTROPIUS Epiſcopus Valentinæ Eccleſiæ, quondam Abbas monaſterii Sirbitani ordinis S. Benedicti, ad quem Licinianus Epiſcopus adhuc in præfato cœnobio commorantem multas conſcripſit epiſtolas, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis magnifice doctus, & monaſticis diſciplinis apprime imbutus. Cum adhuc eſſet Abbas, ſcripſit ad Licinianum Epiſcopum

Cur baptizatis infantibus poſt hæc tribuatur Chriſmatis unctio lib. 1.
De cohortatione monachorum lib. 1.
Et plures Epiſtolas ad diverſos.

Claruit temporibus Mauritii Imperatoris. Anno Domini, DC.

CCXXVIII. JOHANNES Epiſcopus Gerundenſis ex monacho ordinis noſtri, *k*) natione Gothus, ex provincia Luſitaniæ, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, moribus quoque & converſatione clarus, Græco & Latino ſermone doctus & inclytus fuit, qui cum adoleſcens Conſtantinopolin amore diſcendi peteret, ſeptennio elapſo ad Hiſpanias reverſus eſt. Quem rex Levigildus cum ad Arianam impietatem vellet traducere & non poſſet, per decennium duro ſatis exilio damnavit. Inde à Richardo *l*) rege Chriſtianiſſimo revocatus, monaſterium condidit, ubi fratribus ſuis verbo & exemplo regularis diſciplinæ tramitem oſtendit. Scripſit

Exhortatorium ad monachos lib. 1.
Additiones in Chronicam *m*) lib. 1.

Alia quoque multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Claruit ſub Richardo Weſogothorum rege Chriſtianiſſimo in Hiſpaniis, temporibus Mauritii & Phocæ Imperatorum. Anno Domini DC.

CCXXIX. MAXIMUS Cæſarauguſtanæ urbis Epiſcopus, in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus non mediocriter eruditus, ingenio promptus, & nitidus eloquio, carmine excellens & proſa, edidit utroque ſtylo ſatis præclara volumina, quæ ad notitiam lectionis noſtræ adhuc minime venerunt. Fertur *n*) autem ejus inſigne volumen & opus amœnum,

De geſtis Gothorum in Hiſpaniis lib. 1.

Claruit temporibus Phocæ Imperatoris. Anno Domini DCX.

CCXXX. JONAS monachus & diſcipulus S. Columbani Abbatis & ſocius peregrinationis ejus, natione Scotus, vir ſtudioſus, eruditus & ſcientia clarus non minus religione quam doctrina venerabilis, ad multorum ædificationem rogantibus fratribus compoſito ſermone ſcripſit

Vitam ſancti Columbani lib. 1.
Vitam ſancti Attalæ monachi *o*) lib. 1.
Vitam ſancti Euſtaſii Abbatis lib. 1.

Claruit ſub Heraclio Imperatore. Anno Domini DCXXX.

CCXXXI. LEONTIUS Neapolitanæ urbis Inſulæ Cypri Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, vita quoque & converſatione clariſſimus, & dignus Deo præſul. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula, volumen inſigne de actibus & converſatione admirabilis illius patriarchæ Alexandrini, *p*) qui ob incredibilem pietatem & miſerationem in pauperes cognominatus eſt

Johannes eleemoſynarius, lib. 1.

De cæteris nihil reperi. Claruit temporibus Phocæ Imperatoris, Anno Domini DCX.

CCXXXII. ISIDORUS junior, Epiſcopus Hiſpalenſis poſt Leandrum, vir in divinis ſcripturis

i) Tres hujus Liciniani Epiſtolæ, una ad Gregorium M. altera ad Vincentium Eboſitanum Epiſc. & tertia ad Epiphanium Diaconum extat in Card. Agvirre T. 1. Concil. Hiſpan. p. 427. ſq.

k) Benedictini. Idem Joannes notus nomine Abbatis Biclarienſis. *l*) Reccaredo.

m) Ab A. C. 565. in quo Victor Tununenſis deſiit ad A. 590. Exſtat cum Euſebio Scaligeri.

n) Iſidori Hiſp. puta tempore, quem vide c. 33. de S. E.

o) Abbatis Bobienſis, exſtat apud Surium & in Actis Sanctor X. Martii T. 2. p. 43.

p) Vita illa Latine in Rosweidi vitis Patrum, & apud Surium ac Bollandum 23. Januar. Græce adhuc MS. in Bibl. Cæſarea, Colbertina aliiſque.

ris eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis, ſenſu clarus, eloquio compoſitus, carmine excellens & proſa, non minus ſanctitate quam doctrina inſignis effulſit. Hic dicitur junior ad differentiam ſenioris Epiſcopi Cordubenſis, cujus ſupra q) fecimus mentionem, vel alterius etiam, qui eum præceſſit, Hiſpalenſis Epiſcopi.

Scripſit autem iſte Iſidorus junior multa præclara opuſcula. De quibus duntaxat reperi ſubjecta. Ad Braulionem Epiſcopum.

Etymologiarum	lib. XX.	*Diſciplina à diſcendo.*
In Geneſim allegorice	lib. I.	*Hiſtoria ſacra legis.*
In Exodum	lib. I.	*Quædam myſteria.*
In Numeros	lib. I.	*Ideo hic liber unus.*
In Leviticum	lib. I.	*Sequens Leviticus li.*
In Deuteronomium	lib. I.	*Liber Deuteronomii.*
In Joſue	lib. I.	*Poſt mortem Moſi.*
In Judicum	lib. I.	*Hiſtoria Judicum.*
In Regum	lib. IV.	*Poſt librum Judicum ſequitur.*
In Ruth	lib. I.	
In Paralipomenon	lib. II.	
In Eſdram & Neemiam	lib. III.	
In Tobiam	lib. I.	
In Judith	lib. I.	
In Heſter	lib. I.	
In Job	lib. I.	
In Pſalterium	lib. I.	
In proverbia Salomonis	lib. I.	
In Eccleſiaſten	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	
In librum Sapientiæ	lib. I.	
In Eccleſiaſticum	lib. I.	
In Eſaiam Prophetam	lib. I.	
In Hieremiam	lib. I.	
In Ezechielem	lib. I.	
In Danielem Prophetam	lib. I.	
In XII. Prophetas minores	lib. XII.	
In Maccabæorum	lib. II.	
In quatuor Evangelia	lib. IV.	*Liber generationis, &c.*
In epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
In epiſtolas canonicas	lib. VII.	
In Actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Apocalypſin	lib. I.	
Interpretationis novi & vet. Teſt.	lib. II.	*Domino meo & Dei ſervo.*
Procemiorum	lib. I.	*Quinque libri Moſi.*
Differentiarum	lib. I.	*Inter Deum & Dominum.*
De ortu & obitu ſanctorum	lib. I.	*Adam protoplaſtus & co.*
Ad ſororem contra Judæos	lib. II.	*Domina ſancta, flore r) ſo.*
Synonymorum vel ſoliloquiorum	lib. II.	*Venit nuper ad manus.*
De illuſtribus viris	lib. I.	*Oſius Cordubenſis civi.*
De ſummo bono ſententiarum	lib. III.	*Summum bonum Deus eſt.*
De origine officiorum	lib. II.	*Ea quæ de officiis di.*
De ſancta Trinitate	lib. I.	
De corpore & ſanguine Domini	lib. I.	
De officio miſſæ	lib. I.	
Decretum canonum	lib. I.	
De computo & natura rerum	lib. I.	
De proprietate rerum	lib. I.	
Sermonum	lib. I.	
Eccleſiaſticorum dogmatum	lib. I.	
Lamentum pœnitentis	lib. I.	
De aſtronomia	lib. I.	*Domino & filio chariſſ.*
Hiſtoriam ſeu Chronicam	lib. III.	
De Coſmographia	lib. I.	
De Grammatica & vocabulis	lib. I.	
Allegoriarum quoque	lib. I.	*Myſteria ſacra ſcrip.*
De hæreſibus	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Qqqq 2 Alia

q) cap. CXX. r) Florentinæ.

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Heraclona Imperatore filio Heraclii. Anno Domini DCXXX. temporibus Siſebuti regis Gothorum in Hiſpania, & ob ſanctiſſimam vitam & converſationem ſuam catalogo ſanctorum inſertus eſt, cujus feſtum celebratur XVIII. Cal. Februarii. s)

CCXXXIII. Cæsarius ex monacho Lirinenſis cœnobii Epiſcopus Arelatenſis, vir in divinis ſcripturis valde eruditus, ingenio placidus, eloquio dulcis & ornatus, & mira ſententiarum brevitate decorus, vita & converſatione ſanctiſſimus, quippe qui ab adoleſcentia ſua monaſticis diſciplinis inſtitutus, Abbas Lirinenſis multo tempore fuit. Scripſit non ſpernendæ lectionis quædam præclara opuſcula, quæ monaſticis & religioſis Deoque dicatis perſonis valde neceſſaria & utilia ſunt. De quibus extant:

De gratia & libero arbitrio	lib. I.	
Sermonum ad monachos	lib. I.	*Vereor in Christo ve,*
Decretum trium conciliorum Arelat.	lib. III.	

De cæteris nihil reperi. In tertio ſermone, qui eſt de pugna monachi contra vitia, & ſe & eos, quibus loquitur, profeſſores & monachos ordinis & regulæ ſanctiſſimi patris noſtri Benedicti confitetur.

Claruit temporibus Conſtantini Imperatoris filii Heraclii & filiorum ejus. Anno Domini DCLXX. ſub quibus, Synodo Arelatenſi t) glorioſe præſedit.

CCXXXIV. Andoenus qui & Dado, Epiſcopus Rothomagenſis, natione Gallicus, frater ſancti Adonis monachi, vir doctus atque ſanctiſſimus, fundator cœnobii Resbacenſis, cum eſſet eruditus tam in ſcripturis ſanctis quam etiam in literis ſecularibus, ſcripſit elegantiſſimo ſtylo ad Rupertum Epiſcopum Pariſienſem,

Vitam S. Eligii Epiſcopi Noviomenſis	lib. III. u)

Et quædam alia. Claruit multa ſanctitate virtutibus & ſignis, temporibus Conſtantini ſupradicti Imperatoris. Anno Domini DCLX.

CCXXXV. Theodorus ſeptimus Archiepiſcopus Cantuarienſis à Vitelliano Papa conſecratus, natione Græcus ex Tarſo Ciliciæ monachus ordinis noſtri in urbe Roma: vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, Græco & Latino ſermone peritiſſimus, carmine quoque excellens & proſa, & non minus ſanctitate quam ſcientia clarus, habita Synodo in Anglia, multa ad Anglicanæ Eccleſiæ utilitatem conſtituit. Scripſit autem inter cætera ingenii ſui monimenta, egregium opus de qualitate pœnitentiæ injungendæ his qui in multis criminibus deliquiſſent. Cujus operis titulus eſt:

Pœnitentiale Theodori x)	lib. I.
Epiſtolas nonnullas ad diverſos.	

Moritur autem non ſine opinione ſanctitatis, ſub Juſtiniano minore Imperatore. Anno Domini DCXC. Indictione III. Anno ætatis ſuæ LXXVIII. Epiſcopatus autem ſui XXII.

CCXXXVI. Leo Papa ſecundus, natione Siculus, ſedit in cathedra Petri poſt Agathonem menſibus duntaxat undecim, vir in divinis & ſecularibus ſcripturis eruditiſſimus, Græca & Latina lingua ſufficienter inſtructus, ſubtilis & eloquens, & non minus ſanctus quam doctus, tranſtulit de Græco in Latinum ſextam Synodum, y) quæ tempore Agathonis Papæ prædeceſſoris ſui celebrata fuit in urbe Conſtantinopoli, in qua damnatus eſt Macarius Antiochenus Epiſcopus cum complicibus ſuis, Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro Epiſcopis, qui unam voluntatem & operationem tantum in Domino noſtro Jeſu Chriſto dogmatizabant. Scripſit etiam

Epiſtolas multas ad diverſos	lib. I.

Et quædam ſimilia. Moritur ſub Conſtantino Imperatore filio Conſtantini. Anno Domini DCLXXVII. z) Indictione quinta. V. Nonas Julias.

CCXXXVII. Adamannus Presbyter & Abbas monaſterii Huenſis, quod S. Columbanus quondam conſtruxit in inſula Scotiæ, vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, ſecularium quoque literarum non ignarus, ingenio cautus & dulcis eloquio, vita & converſatione præclarus, non ſine opinione ſanctitatis, pater multorum monachorum fuit. Scripſit inter cætera ſatis compoſito ſermone volumen

De locis terræ ſanctæ	lib. I. a)

Et

s) imo alius ille videtur Iſidorus, qui 15. Januar. in Martyrologio Rom. celebratur *beatus Iſidorus ſanctitate vita, fide & miraculis clarus.* Nam Iſidori Epiſcopi Hiſpal. mentio 4. April. Confer Papebrochium in Actis Sanctor. T. 1. April. p. 327. ſeq. 900. ſeq.

t) imo A. C. 524. illa Synodus celebrata eſt. Et Cæſarius diem obiit A. 542. Vide Lud. Jacobum à Sancto Carolo ſub initium libri de ſcriptoribus Cabilonenſibus.

u) edidit Caniſius T. V. Lect. Antiqu. p. 542.

x) Editionem huius pœnitentialis præclaram cum notis dedit Jacobus Petitus Pariſ. 1679. 4. Integrius tamen exhiberi poſſe ex MSto codice Vaticano, cujus mentionem facit Baronius, & ex duobus Britannicis, memoratis à Spelmanno, notat Baillerus T. 2. judic. part. 2. p. 568.

y) Celebrata ſexta Synodus Cpoli in Trullo A. C. 680. in qua damnati Monothelitæ. Cæterum Acta illius à Leone II. verſa eſſe Latine, incertum, qua fide Trithemius affirmat.

z) imo 684. 23. Maj.

a) Libros tres Adamanni de locis Terræ ſanctæ edidit Gretſerus Ingolſtad. 1619. & poſt eum Mabillonius Sec. 3. Benedictin. part. 2. p. 502. Prologum Labbeus T. 1. Bibl. nov. MSS. p. 667. Ex Adamanno excerptus Bedæ liber de ſitu Jeruſalem & locorum ſanctorum. Idem Beda Adamannum laudat lib. 5. Hiſt. c. 15. Obiit A. C. 704. 23. Octobr. ætat. 80. Vide Georgium Mackenzie in vitis ſcriptorum Scotorum Angliæ editis Edinburg. 1708. fol. T. 1. p. 358.

Digitized by Google

Et quaſdam Epiſtolas. Claruit ſub Juſtiniano juniore Auguſto. Anno Domini DCXC.

CCXXXVIII. Benedictus Abbas in Britannia, *b*) vir in divinis ſcripturis & ſtudioſus & eruditus, atque regularis diſciplinæ conſervator & dilatator egregius, ſcripſit inſigne opuſculum ad monachos, in quo omnes regulas ſanctorum patrum regulæ beatiſſimi patris noſtri Benedicti conferens, oſtendit quod omnium aliorum regulæ eædem conſonent, & illa à nulla penitus diſcordet. Ob hanc cauſam codicem ſuum prænotavit

Concordiam regularum — lib. I.

Scripſit & alia. Claruit ſub Conſtantino Imperatore. Anno Domini DCLXX.

CCXXXIX. Adelmus *c*) Epiſcopus occidentalium Saxonum ex Abbate Maildubenſis cœnobii in Scotia ordinis S. Benedicti, vir devotus & eximiæ ſanctitatis in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & doctus atque in ſecularibus literis in Anglia ſuo tempore omnium eruditiſſimus, carmine excellens & proſa, prædicator verbi divini ferventiſſimus. Scripſit gemino ſtylo quædam inſtructa volumina. De quibus ego tantum reperi ſubjecta. Cum adhuc Abbas eſſet jubente Synodo gentis ſuæ, ſcripſit adverſus errorem Britonum inſigne & utile opus.

De celebratione Paſchæ — lib. I.
De virginitate ſanctorum, metrice — lib. I. *Omnipotens genitor mun.*
De eadem re proſaice *d*) — lib. I. *Reverendiſſimus Chriſti vir.*
Epiſtolas plures ad diverſos — lib. I.

Alia quoque multa ſcripſiſſe legitur, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt. Claruit ſub Juſtiniano minore. Anno Domini DCLXXX.

CCXXXX. Ceolfridus poſt Benedictum ſecundus Abbas monaſterii *e*) ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum in Anglia ordinis ſancti Benedicti, præceptor & nutritor Bedæ Presbyteri, vir devotus & eruditus, ac regularis diſciplinæ gubernator ſtrenuus. Scripſit ad regem Pictorum petentem, ſatis prolixam epiſtolam in modum libelli,

De obſervatione Paſchæ — lib. I.

Claruit in Anglia temporibus Juſtiniani junioris Imperatoris. Anno Domini DCLXXX. Tandem cum limina viſitans Apoſtolorum reverteretur, moritur in civitate Lingonenſi *f*) Anno ætatis ſuæ LXXIV.

CCXLI. Egidius monachus ordinis ſancti Benedicti, natione Græcus, in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis peritiſſimus, medicus, philoſophus, & poeta inſignis, & non minus converſatione quam ſcientia venerabilis. Scripſit non ſpernendæ utilitatis quædam opuſcula, de quibus ego duntaxat reperi ſubjecta: Opus inſigne metro compactum,

De pulſibus — lib. I. *Ingenii vires modicis.*
De venis *g*) quoque — lib. I. *Dicitur hinc vena quando fit.* *h*)

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Tiberio Imperatore. Anno Domini DCC. *)

CCXLII. Beda monachus & Presbyter monaſterii ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, quod eſt in Anglia, ordinis ſancti Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & valde eruditus, atque in ſecularibus literis peritiſſimus, philoſophus, aſtronomus, calculator, & poeta inſignis, Græci ſermonis non ignarus, ingenio præſtans, eloquio non curioſus, dulcis tamen & compoſitus. Multa ſcripſit volumina, in quibus acumen ingenii ejus comprobatur. Hic cum eſſet ſeptem annorum, cura propinquorum datus fuit educandus Benedicto Abbati, ac deinde Ceolfrido **) dicti monaſterii Muramutha *i*) cunctumque ex eo tempus vitæ in ejuſdem monaſterii habitatione peragens, omnem meditandis ſcripturis operam dedit, atque inter obſervantiam diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Eccleſia curam ſemper aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce habuit. Nonodecimo autem ætatis ſuæ anno diaconatum, triceſimo Presbyteratus gradum, utrumque per miniſterium Johannis Epiſcopi, jubente Ceolfrido Abbate ſuſcepit, ex quo tempore accepti Presbyteratus, usque ad finem vitæ ſuæ ſubjecta opuſcula compoſuit.

In Geneſim usque ad Iſaac — [illegible] IV.
In Exodum — lib. I.
In Numeros — lib. I.
In Leviticum — lib. I.
In Deuteronomium — lib. I.
De tabernaculo & vaſis ejus — lib. III.
In principium Regum — lib. III.
In Regum, triginta quæſtionum — lib. I. *Dilectiſſimo fratri no.*

b) Hujus Benedicti Abbatis in Britannia Gallica Anianenſis, Concordiam regularum vulgavit Hugo Menardus Pariſ. 1638. Codicem Regularum luce publica donavit Romæ A. 1661. Lucas Holſtenius, qui obſervat eum floruiſſe non A. 670. ut ſcribit Trithemius, ſed longe poſt, defunctum A. 821. æt. 70.

c) de hoc Aldhelmo Acta Sanctor. 25. Maj. T. VI. p. 77. ſeq.

d) Emendatius edidit Henr. Warthonus Lond 1693. 4 Videndus etiam J. Frid. Gronovius in Obſ. Eccleſiaſticis, Meurſius mantiſſa ad lib. de luxu Rom. c. 1. & Cerda Adverſar. ſacr. c. 165.

e) Weremuthenſis & Gerwicenſis. *f*) in Narbonenſi Gallia.

g) lege: *de urinis.* *h*) Primus verſus Ægidii: *Dicitur urina, quia fit in renibus una.*

*) imo longe eſt junior, ſcriptor ſæculi duodecimi, ut in Bibl. latina notavi.

**) de hoc Ceolfrido ſupra c. CCXXXIX. Benedictus alius ab eo de quo c. CCXXXVII.

i) Weremuthenſis. Vide Mabillonium ſæc. 3. Benedictin. & Acta Sanctor. 27. Maj. T. VI.

De ædificatione templi	lib. II.	*Hortatur nos vas elec.*
In Joſue	lib. I.	
In Judicum	lib. I.	
In Paralipomenon	lib. I.	
In Proverbia Salomonis	lib. III.	*Parabola Græce, Lati.*
In Eccleſiaſten.	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. VI.	*Scripturis juvante gra.*
In Eſdram & Neemiam	lib. III.	*Eximius ſacræ inter.*
In Tobiam	lib. I.	*Liber ſancti patris noſtri*
In Eſaiam Prophetam	lib. II.	
In Hieremiam	lib. II.	
In Ezechielem	lib. I.	
In Danielem	lib. I.	
In duodecim Prophetas minores	lib. XII.	
In Evangelium Marci	lib. IV.	*Expoſitionem Evangelii.*
In Evangelium Lucæ	lib. VI.	*Beatus Evangeliſta Lucas.*
Homilias Evangeliorum	lib. II.	*Exordium noſtræ redempti.*
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
In Epiſtolas Canonicas	lib. VII.	*Jacobus, &c. dixit de:*
In Actus Apoſtolorum	lib. II.	*Actus vero Apoſtolorum &.*
In Apocalypſim	lib. III.	*Apocal. ſancti Johannis.*
De temporibus & natura rerum	lib. I.	*De natura rerum & ratione.*
Aliud minus volumen	lib. II.	
Scintillarum ex ſententiis Patrum	lib. I.	*Dominus dicit in Evangelio.*
Geſta Anglorum	lib. V.	*Britannia oceani inſu.*
Flores beati Gregorii in Cantica	lib. II.	*In expoſitione Cantici.*
Geſta diverſorum ſanctorum	lib. I.	
De paſſione ſancti Felicis	lib. I.	
Vitam ſancti Alberti Epiſcopi	lib. II.	
Chronicam ſui cœnobii	lib. II.	
Martyrologium	lib. I.	
Hymnorum diverſo carmine	lib. I.	*Primo Deus globum cæ.*
Epigrammata heroico metro	lib. I.	
De locis ſanctis	lib. I.	
Lectiones in vetus teſtamen.	lib. I.	
Lectiones novi Teſtamenti	lib. I.	
Diſtinctiones in Hieremiam	lib. I.	
Diſtinctiones in Job	lib. I.	
De Chriſto & Eccleſia	lib. II.	
De cantico Abbacuc	lib. I.	
De arte metrica	lib. I.	*Qui notitiam metricæ.*
De Schematibus	lib. I.	*Solet aliquotiens in.*
De Orthographia	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad noſtræ lectionis notitiam non venerunt. Hujus opuſcula etiam adhuc eo vivente & ſemper nova ſcribente, tantæ authoritatis erant, ut ordinatione præſulum Angliæ in Eccleſiis publice legerentur. Cumque in homiliarum impoſitione nomen ex more autoris venerabilis Bedæ Presbyteri ſcriberent, aliter eum cum viveret, *k)* prædicare non valentes, obtinuit usque in hodiernum diem titulus ſemel à principio attributus, ut Beda venerabilis potius dicatur quam ſanctus. Viventem enim aliter nuncupare (& ſi ſanctus fuerit) non licebat. Sunt qui alias rationes hujus tituli venerabilis fingant, alii ex inſcriptione Epitaphii, alii cœcum fuiſſe Bedam ſomniantes. Sed errant, quoniam Beda nec cœcus fuit, nec ſepulchro ejus tale Epitaphium inſcriptum novimus. Et quidem, niſi brevitati conſulerem, deliramenta hæc facillime confutarem. Moritur ſub Leone Imperatore. Anno Domini DCCXXXII. *l)* Indictione XV. Ætatis ſuæ Anno LXXII. pridie Calend. Junii.

CCXLIII. Gregorius Papa ſecundus, patria Romanus, ſedit in cathedra Petri poſt Conſtantinum pontificem annis XVI. menſibus. 9. vir certe doctus atque ſanctiſſimus, qui Bonifacium monachum Anglicum natione Moguntinum ordinavit Epiſcopum. Scripſit plena eruditionis quædam opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

Ad interrogata Juſtiniani, *m)* Reſponſionum	lib. I.
Contra Leonem Auguſtum *n)*	lib. I.

Ad

k) Bedæ poſt fata demum elogium *Venerabilis* attributum, contra Trithemii ſententiam contendunt Mabillonius, Natalis Alexander, & alii viri doctiſſimi.
l) vel A. 735. ætatis 59. ut Engelhuſius in Chron.
m) Rhinotmeti. *n)* Iſaurum.

Digitized by Google

Ad Johannem Epiſc. Conſtantinop. lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Moritur ſub Leone Imperatore. Anno Domini DCCXXXI. Indictione XIV. III. Idus Februarii. Cui Gregorius tertius ſucceſſit.

CCXLIV. Bonifacius primus Archiepiſc. Moguntinus, natione Scotus, monachus ordinis S. Benedicti, cum eſſet puer quinque annorum, à parentibus ſuis monaſterio in Anglia, quod Miſchele *o)* dicitur, oblatus eſt, in quo literis ac moribus ſtudium impendens, vir & doctus & ſanctiſſimus evaſit. Ordinatus autem Presbyter, amore peregrinandi pro Chriſto venit in Germaniam, ibique prædicans verbum Dei, à Gregorio Papa primo *p)* Epiſcopus Moguntinenſis ordinatus eſt, & ab ejus ſucceſſore Gregorio tertio in Archiepiſcopum & primatem Germaniæ ſublimatus. Qui cum eſſet vir eruditus, non tantum verbo, ſed & ſcriptis commiſſam ſibi docebat plebem. De cujus opuſculis ego tantum reperi

Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.
Vitam quorundam ſanctorum lib. 1.

Moritur in Friſia prædicans, martyrio coronatus, temporibus Pipini Imperatoris. Anno Domini DCCLV. Indictione octava. Epiſcopatus ſui Anno XXXVI. Nonis Junii. Cujus corpus beatus Lullus, quem poſt ſe ordinaverat Archiepiſcopum, ad monaſterium Fuldenſe in Buchonia *q)* ſitum reduci fecit, & honorifice ſepeliri.

CCXLV. Verus Epiſcopus Hiſpalenſis *r)* provinciæ Bæticæ, ubi Iſidorus olim præſulatum gerebat, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio acutus, ſermone luculentus, non minus vita quam eruditione ſpectabilis. Scripſit ad ædificationem fidelium, & præcipue Arauſicæ Galliarum Eccleſiæ, virtutibus & miraculis claram

Vitam Eutropii Epiſcopi lib. 1.
Et quædam alia.

Claruiſſe dicitur temporibus Pipini Imperatoris. Anno Domini DCCLX.

CCXLVI. Walafridus Abbas S. Galli, ut dicitur, natione Germanus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & in ſecularibus literis omnium ſuo tempore doctiſſimus, ingenio & eloquio clarus, carmine valens & proſa, monarcha diſciplinæ regularis, & multorum pater monachorum. Scripſit ad ædificationem omnium fidelium devote legentium,

Vitam S. Galli proſaice lib. 1.
Eandem poſtea metrice lib. 1.
De officiis divinis lib. 1.
Epiſtolas plures ad diverſos

Et alia nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non venerunt.
Claruit temporibus Auguſti Tiberii. Circa annum Domini DCC. *s)*

CCXLVII. Gregorius Papa tertius Romanæ & univerſali Eccleſiæ præſedit poſt Gregorium ſecundum annis undecim, vir pius, clemens, atque ſanctiſſimus, & tam in ſecularibus literis, quam in divinis ſcripturis eruditiſſimus, Græca & Latina eloquentia inſignis, habita Romæ Synodo Leonem & Conſtantium *t)* Imperatores, imagines ſanctorum contemnentes excommunicavit, ac de Imperio depoſuit. Scripſit etiam inter cætera ad eosdem Imperatores

Commonitorium lib. 1.
Ad eosdem lib. 1.
Contra eosdem lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Et quædam alia. Moritur ſub Leone & Conſtantio *u)* Imperatoribus. Anno Domini DCCXLII. Indictione Decima, IV. Cal. Decemb.

CCXLVIII. Johannes monachus & Presbyter, *x)* cognomento Chryſoras, *y)* natione Damaſcenus ex Syria, vir in divinis ſcripturis & in ſecularibus literis eruditus, & non minus vita quam ſcientia clarus, animatus & provocatus ſcriptis Gregorii papæ tertii, quibus impugnabat errorem Leonis Imperatoris, ſcripſit & ipſe Græcis ſuis Græco ſermone

Contra Leonem Imperatorem lib. II.

Et quædam alia. Claruit ſub Leone Imperatore. Anno DCCXXX.

CCXLIX. Willibaldus *z)* primus Epiſcopus Eiſtetenſis, natione Scotus, frater S. Walpurgis virginis Abbatiſſæ Heidenhemenſis, monachus & diſcipulus S. Bonifacii martyris, ordinis S. Benedicti, vir doctus atque ſanctiſſimus, ingenio & eloquio clarus. Scripſit ad ædificationem fidelium, petente S. Lullo Archiepiſco Moguntino, ſatis illuſtri ſermone

Vitam S. Bonifacii Epiſcopi lib. 1. *Illuſtrem igitur ac vere.*

o) Nuiſcellenſe. *p)* ſecundo.
q) Buchenau. Vide Chriſtoph. Broweri antiquitatt. Fuldenſ. lib. 1.
r) non Hiſpalenſis ſed Arauſicanus in Gallia, Eutropii, cujus vitam ſcripſit, ſucceſſor. Vide ad Sigebertum c. 73. & Nic. Antonii Bibl. veterem Hiſp. T. 1. p. 203. Acta Sanctor. Maji 27. T. VI. p. 700.
s) imo longe ſerius, quippe defunctus A. 849.
t) Leonem Iſaurum & Conſtantinum Copronymum. *u)* Conſtantino.
x) non diverſus à Johanne Damaſceno de quo ſupra c. XCI. *y)* Chryſorrhoas hic ob eloquentiam dicitur Theophani, Cedreno, auctori Hiſt. Miſcellæ XXI. 26. XXII. 6. Sigeberto c. 75.
z) Vide Papebroch. T. 1. Act. Sanctor. Junii p. 453. ſeq. qui vitam Bonifacii à Wilibaldo ſcriptam exhibet p. 460. una cum ſupplemento Presbyteri Moguntini p. 473-477.

Digitized by Google

Neſcio ſi quid amplius edidit. Claruit ſub Pippino patre Caroli Magni. Anno Domini DCCLX.

CCL. ZACHARIAS Papa, *a)* natione Græcus, poſt Gregorium III. præfuit univerſali Eccleſiæ annis decem, vir doctiſſimus, qui propter eruditionem & vitæ ſanctitatem optimis pontificibus comparandus jure cenſetur. Quatuor libros dialogorum beati Gregorii papæ magni de Latino in Græcum tranſtulit, & plures Latini ſermonis ignaros, lectione eorum illuminavit. Scripſit etiam ſua vena Latino ſermone valde elegantes & utiles

Ad diverſos Epiſtolas	lib. 1.

In quibus ad ſanctum Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum plures extant. Moritur ſub Pipino biennio ante martyrium ejusdem S. Bonifacii. Anno Domini DCCLII. Indictione quinta. Idibus Martii.

CCLI. ALCUINUS ſive Albinus *b)* monachus & diaconus, Abbas monaſterii ſancti Martini Turonenſis, natione Anglicus, S. Bedæ Presbyteri quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularium literarum peritia nulli ſuo tempore ſecundus, carmine excellens & proſa, de Britannia ab Imperatore Carolo Magno evocatus, in tanta familiaritate apud eum habitus eſt, ut Imperatoris magiſter delicioſus fuerit appellatus, cujus magiſterio ipſe Imperator omnibus liberalium artium diſciplinis initiari ſatagebat. Scripſit multa præclara volumina, de quibus feruntur:

De ſancta Trinitate & fide	lib. III.	*Domino glorioſo Carolo im.*
Ad quæſtione Fredigiſi	lib. I.	*Deſiderantiſſimo filio.*
Ad Eulaliam de ratione animæ	lib. I.	*Chariſſima in Chriſti cha.*
Ad Guidonem comitem de virtutibus	lib. I.	*Dilectiſſimo filio Guid.*
Sententiarum	lib. I.	
In Geneſim	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	
In Eccleſiaſten	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. VII.	
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
In Apocalypſin Johannis	lib. I.	
De adoptione filiorum Dei	lib. I.	*Venerabili & in Chriſti.*
De Eccleſiaſticis dogmatibus	lib. I.	*Credimus unum Deum.*
Speculum paruulorum	lib. I.	*In ſcriptura divina le*
De nominum Dei proprietate	lib. I.	
Ad diſcipulos dialogus	lib. I.	
Vita S. Vedaſti Epiſcopi	lib. I.	
Enchiridion in quibusdam Pſal.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
De artibus liberalibus	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ tamen ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Imperio Caroli Magni. Anno Domini DCCLXX. *c)*

CCLII. ISUARDUS *d)* monachus ordinis S. Benedicti, natione Gallus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio promptus & clarus eloquio, juſſu Caroli Imperatoris Magni *e)* poſt Euſebium, Hieronymum, & Bedam ex ſcripturis veterum comportavit geſta & paſſiones ſanctorum martyrum, confeſſorum & virginum in unum non parvæ quantitatis volumen, quod nos prænotare ſolemus

Martyrologium	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub eodem Carolo Imperatore. Anno Domini DCCLXX.

CCLIII. PAULUS monachus Caſſinenſis cœnobii, ordinis ſancti Benedicti, natione Italus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, propter ſcientiam literarum apud Carolum Imperatorem in magno pretio habitus fuit. Hic olim ante converſionem ſuam diaconus fuit Aquilegienſis Eccleſiæ, & Deſiderii ultimi regis Longobardorum cancellarius, & cum eodem captus à Carolo in Galliam ductus, demum monachus factus eſt. Scripſit tam metro quam proſa non pauca volumina. De quibus ego tantum reperi ſubjecta: Rogatu Aldeburgæ filiæ Deſiderii regis addidit

Ad Chronicam Eutropii	lib. II. *f)*
Geſta Epiſcoporum Metenſium	lib. I.
Vitam Gregorii Papæ primi	lib. I.
Vitam S. Arnulphi Epiſcopi	lib. I.

Vitam

a) Vide Acta Sanctor. 15. Martii T. II. p. 406. ſeq.
b) Vide Henſchenium in Actis Sanctor. 19. Maj. T. IV. p. 333. ſeq.
c) defunctus A. 804. *d)* Uſuardus.
e) imo Caroli Calvi circa A. C. 875. ut poſt Labbeum, Caveumque, Jo. *Baptiſta* Sollerius, qui Uſuardi martyrologium diligenter recenſitum atque illuſtratum exhibet T. VI. Act. Sanctorum Junii. Antwerp. 1715. fol.
f) imo quinque libros Eutropio à ſe interpolato & in undecim digeſto libros addidit *Paulus*, qui cum octonis additis à Landulfo Sagace, libros XXIV. Hiſtoriæ miſcellæ conſtituunt. De Paulo hoc videndus Petrus Diaconus de viris illuſtribus Caſinenſibus p. 12. ſeq.

Digitized by Google

Vitam ſancti Benedicti metrice, lib. I.
Geſta Longobardorum lib. VI. *Septentrionalis plaga.*
Hymnos plures diverſo metro lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Juſſu Caroli ordinavit hiſtorias & lectiones per totum annum ſingulis feſtivitatibus ſanctorum congruentes. Et alia multa digeſſit & ſcripſit. Claruit ejusdem Caroli Magni temporibus. Anno Domini DCCLXXX.

CCLIV. ADRIANUS Papa primus, natione Romanus, poſt Stephanum tertium ſedit in pontificatu annis viginti tribus, vir doctus atque ſanctiſſimus, apud Carolum Imperatorem in maximo honore habitus, multa ad utilitatem Eccleſiaſticam conſtituit, & Felicianam hæreſim in Synodo trecentorum quinquaginta Epiſcoporum, juſſu Caroli Imperatoris apud Francfurdiam *g)* damnavit. Qui cum ſtudioſus & eruditus eſſet in ſcripturis divinis, libros XIII. Epiſtolarum S. Gregorii Papæ abbreviavit in duos, utiliora decerpens. Scripſit etiam de ſua vena ad Leonem Juniorem & Conſtantinum filium ejus, Imperatores Conſtantinopoli,

De veneratione imaginum lib. I.
Ad Carolum Imperatorem lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Moritur Carolo magno Imperatore, Anno Domini DCCXCV. Indictione III. in die natalis Domini VII. Cal. Januarii.

CCLV. RUGGANDUS *h)* Epiſcopus Metenſis, Pippini regis ex ſorore nepos, nobilitatem generis nobilitans ſanctis moribus & ſtudio ſcripturarum, corporum ſanctorum martyrum venerator egregius, clerum & populum ſibi commiſſum verbo & exemplo ad juſtitiam erudire cupiens. Scripſit pro clericis Metenſis Eccleſiæ ſatis inſtructam & utilem

Regulam canonicorum *i)* lib. I.

Et quædam alia. Hic corpora ſanctorum martyrum Gorgonii, Naboris & Nazarii, de Roma in Franciam tranſtulit, & corpus S. Nazarii in monaſterio Lauriſſa, tunc ordinis divi Benedicti Wormacienſis diœceſis reconditum eſt.

Claruit ſub Pippino rege, patre Caroli Imperatoris. Anno Domini DCCLX.

CCLVI. LEO Papa tertius, natione Romanus, poſt Adrianum pontificem ſedit annis viginti, vir in ſcripturis tam divinis quam ſecularibus valde eruditus, morum quoque & vitæ ſanctimonia clariſſimus, qui Carolum cognomento & opere magnum ad Imperium Romanorum unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos *k)* tranſtulit. Scripſit inter alia,

Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Moritur ſub Carolo idibus Junii. Anno Domini DCCCXVI. Indictione IX.

CCLVII. HAYMO tertius Epiſcopus Halberſtatenſis Eccleſiæ in Saxonia ex Abbate Hirsfeldenſis cœnobii ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, Alcuini monachi quondam auditor, ad quem Rabanus Fuldenſis tunc Abbas XXII. libros de univerſo compoſuit, vir certe undecunque doctiſſimus, divinarum ſcripturarum ſagaciſſimus interpres, in declamandis homiliis ad populum excellentis ingenii fuit. Hic primo fuit monachus Fuldenſis cœnobii cum Rabano, poſtea *l)* factus eſt tertius Abbas Hirsfeldenſis, poſtremo *m)* tertius Epiſcopus Halberſtatenſis conſecratus. Eandem Eccleſiam verbo & exemplo ſtrenue gubernavit annis tredecim. Scripſit autem pene infinita opuſcula, de quibus iſta, quæ ſubjecimus, feruntur.

In quinque libros Moyſi lib. V.
In Joſue lib. I.
In Judicum lib. I.
In Ruth lib. I.
In Regum lib. I.
In Paralipomenon lib. I.
In Tobiam lib. I.
In Esdram & Neemiam lib. I.
In Judith lib. I.
In Heſter lib. I.
In Job lib. I.
In Cantica canticorum lib. I.
In Eſaiam Prophetam lib. III. *Eſaias propheta nobili proſap.*
In Hieremiam lib. I.
In Ezechielem lib. I. *Et factum, &c. dicit beatus.*
In Danielem lib. I.

g) Synodus Francofurtenſis, in qua damnata eſt hæreſis Felicis Epiſcopi Urgellenſis, qui Chriſtum hominem filium eſſe Dei adoptivum docuit, celebrata A. C. 794.

h) lege *Chrodegandus*, etſi Ruggandi nomen habet etiam Geſnerus in Bibl. Vide Paulum Diaconum de Epiſcopis Metenſibus, in ſcriptoribus Franc. du Chesne T. 2. p. 204.

i) exſtat in Conciliis Labbei T. VII. p. 1444. Caroli Cointe Annalibus T. V. ad A. 757. & interpolata in Dacherii ſpicileg. Tom. I. p. 205.

k) fabulam refellunt Flacius, Arniſæus, Conringius, Bœclerus, aliique. Ridet è Græcis Cinnamus.

l) ab A. C. 839. *m)* ab A. 841.

In XII. Prophetas minores *n)*	lib. XII.	*Verbum quod factum eſt.*
In Pſalmos quoque	lib. I.	
In Evangelis homiliarum	lib. II.	*Conſulens dominus huma.*
In omnes Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	*A Corintho metropoli.*
In Epiſtolas canonicas	lib. VII.	
In actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Apocalypſin	lib. I.	*Legimus in Eccleſiaſti.*
De veritate librorum	lib. III.	*Cum ſis unicum & ſanctiſſi.*
Dn ſancta Trinitate	lib. I.	
De Chriſtianarum rerum memoria *)	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, Epiſtolas, ſermones & diverſos tractatus, qui ad notitiam meam non venerunt. Moritur ſub Ludovico Imperatore filio Caroli Magni. Anno Domini DCCCXXXIV. *o)* Indictione XII. Sepultus in Eccleſia S. Stephani Halberſtatenſi.

CCLVIII. CLAUDIUS monachus ordinis S. Benedicti, diſcipulus quondam (ut ferunt) Bedæ in Anglia, & collega Albini levitæ & Abbatis, natione Scotus, *p)* vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, & ſecularis doctrinæ non ignarus, carmine exercitatus & proſa, multa in ſacris voluminibus compoſuit opuſcula. De quibus feruntur:

In quinque libros Moyſi	lib. V.
In Judicum quoque	lib. I.
In librum Ruth	lib. I.
In Evangelium Matthæi	lib. I.

Et alia multa. Claruit in Gallia ſub Carolo magno. Anno Domini DCCC.

CCLIX. FRECULPHUS Epiſcopus Lexovienſis, in provincia Rothomagenſi, monachus ordinis ſancti Benedicti, ad quem Rabanus adhuc Abbas multis voluminibus exercitavit ingenium, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde peritus, atque in docenda plebe ſatis idoneus non minus converſatione quam ſcientia inſignis, fertur quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula. De quibus tantum legi volumen grande & inſigne, continens ab exordio mundi usque ad nativitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti,

Rerum geſtarum hiſtoriam	lib. VII. *q)*	*Dum aliquam temporis.*

De aliis nihil vidi. Scripſit autem præfatum opus ad Heliſacharum, *r)* in quo etiam difficiliores quæſtiones ſcripturarum enodavit, & res tam Judæorum quam etiam Gentilium ab initio mundi usque ad partum virginis geſtas, luculento ſermone conſcripſit.

Claruit ſub Ludowico. Anno Domini DCCCXL.

CCLX. THEODULPHUS Epiſcopus Aurelianenſis, ex Abbate Floriacenſis cœnobii ordinis ſancti Benedicti, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis à juventute inſtructus, carmine excellens & proſa. Fertur nonnulla utroqne ſtylo compoſuiſſe opuſcula, ſed in manus noſtras adhuc minime venerunt. Hic à Ludovico Imperatore, neſcio ob quam ſuſpicionem, innocenter miſſus in carcerem, hymnum, ***)* *Gloria laus* compoſuit, quem cum in die Palmarum tranſeunte Imperatore juxta carcerem alta voce ceciniſſet, adeo Imperatori complacuit, ut ſtatim abire liberum permiſerit. Scripſit autem inter cætera diverſo metro,

Hymnorum	lib. I.
Epiſtolarum	lib. I.

Claruit ſub Imperio Ludovici. Anno Domini DCCCXL. *s)*

CCLXI. EYNARDUS *t)* cancellarius Caroli Magni Imperatoris, natione Teutonicus, & poſtea monachus ordinis divi patris Benedicti, vir in ſecularibus literis erudititiſſimus, & divinarum ſcripturarum non ignarus. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta. Imitatus Bedam, qui abbreviavit hebraicum Pſalterium, excerpendo de illo omnes verſus verba orationis habentes, abbreviavit & ipſe gallicanum Pſalterium, excerpens de eo omnes verſus verba orationis habentes, Scripſit etiam tam ex perſona ſui quam Imperatoris,

Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.
Vitam Caroli Imperatoris	lib. I.
Hiſtoriam temporum *u)*	lib. I.

Et

n) prodiit Colon. 1533. 8. cum Haymonis commentario in Canticum Canticor. De cæteris notavit Caveus.

*) genuinus hic titulus Haymoniani Breviarii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quod ex Euſebio in libellos decem diſtributum ſæpius lucem vidit, & Gallice verſum à Claudio Eſpencæo Pariſ. 1573. 8. Latini Latinii quædam caſtigationes leguntur in ejus Bibl. ſacro profana p. 166. Laudatur á Vincentio Bellovac. lib. 12. ſpeculi Hiſt. c. 9.

o) imo 853. nam male in Combefiſii Bibl. Concionatoria 858.

p) Claudium Clementem Scotum cum Claudio Hiſpano, qui ab A. 821. *Taurinenſis* fuit Epiſcopus, Trithemius confundit. Vide Nic. Antonium lib. VI. Bibl. ver. Hiſpanæ c. 5.

q) Priorem igitur partem tantum operis Freculfi evoluit Trithemius. Nam poſterior libris quinque conſtans res à Chriſto nato perſequitur usque ad Bonifacium III. hoc eſt ſeptimi ſæculi initia.

r) Præceptorem ſuum.

**) exſtat inter Theodulfi carmina lib. 2. T. 3. Operum Sirmondi p. 1054.

s) imo defunctus jam circa A 821. vide Sirmond. T. 3. p. 922. Menagiana T. IV. p. 102. ſeq. *t)* Eginhardus aliis.

u) intelligit Annales ab A. 741. ad 818. quos, ſunt viri eruditi, qui ad alium autorem referendos putant, quoniam qui illos ſcripſit, Eginhardum vocat *ſui temporis prudentiſſimum virorum.* Vide Annales Caroli Cointe ad A. C. 774. n. 128. ſeq. & Antonium Pagi ad A. 826.

Et quædam alia. Claruit ſub Carolo & Ludovico ejus filio, Anno Domini DCCCXX.

CCLXII. JOHANNES Scotus *x)* monachus ordinis ſancti Benedicti, Bedæ monachi & doctoris clariſſimi quondam auditor atque diſcipulus, collega Albini, veniens cum eo de Britannia in Galliam, apud Carolum Imperatorem magnum in pretio fuit. Qui cum eſſet vir in omnibus ſcripturis doctiſſimus, edidit claro ſermone clariſſima opuſcula, de quibus iſta feruntur:

In Evangelium Matthæi *y)*	lib. III.
De officiis humanis *z)*	lib. I.
De diviſione naturæ	lib. I. *a)*

Alia quoque multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Claruit temporibus Caroli Magni *b)* Imperatoris. Anno Domini DCCC.

CCLXIII. HILDUINUS Abbas monaſterii ſancti Dionyſii Pariſienſis, ordinis divi patris Benedicti, ſacri Palatii Archicapellanus, ad quem Rabanus Abbas Fuldenſis in quatuor libros Regum commentarios edidit, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis valde peritus, excellens tam metro quam proſa. Scripſit ad Ludovicum Imperatorem utroque ſtylo

Vitam ſancti Dionyſii	lib. II.

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imperatoris Caroli filio. Anno Domini, DCCCXL.

CCLXIV. HINCMARUS Archiepiſcopus Remenſis, ex monacho ſancti Dionyſii Pariſienſis, vir in divinis ſcripturis ſingulariter doctus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, ſapientia & morum honeſtate conſpicuus atque eloquentiſſimus. Scripſit non contemnendæ authoritatis plura opuſcula, de quibus ego tantum reperi ſubjecta: Sub perſona Caroli Magni Imperatoris ſcripſit valde inſtructe,

Ad Eccleſiam Ravennatenſem	lib. I.
Vitam ſancti Remigii Epiſcopi	lib. II.
Ad Walonem Epiſcopum Metenſem	lib. I.
Epiſtolarum multarum	lib. I.

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Carolo Magno & Ludovico ejus filio Imperatoribus. Anno nativitatis dominicæ DCCC. *c)* Et multa dogmata ſcripſit.

CCLXV. HAMULARIUS *d)* Fortunatus, Archiepiſcopus Treverenſis, natione Teutonicus, monachus Lexovienſis, & Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, vir doctus & eloquentiſſimus, Græca & Latina eloquentia inſignis, miſſus à Carolo Imperatore magno Conſtantinopolim ad Imperatorem Michaelem,* pacem & amicitiam inter eos mirabili induſtria & eloquentia ſua confirmavit, ſicut in geſtis Treverorum continetur. Scripſit autem inter cætera.

De Eccleſiaſticis officiis *e)*	lib. I.	*Satis & nimium quidem.*
Ad Ludovicum de eadem re.	lib. IV.	
De myſteriis miſſæ	lib. I.	
Ad diverſos Epiſtolas	lib. I.	

Moritur ſub Ludovico Imperatore. Anno Domini DCCCXIII. Indictione VI. Epiſcopatus ſui Anno circiter XVI.

CCLXVI. ANGELOMUS monachus Lexovienſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis exponendis nobile ſortitus ingenium, ut quæ ipſe expoſuit, veteres in ejus comparatione non expoſuiſſe videantur, ſecularium quoque ſcripturarum non ignarus, juſſu Dragonis Epiſcopi Metenſis, qui fuit filius Caroli Magni & frater Ludovici Imperatoris, ſcripſit excellentiſſimum opus, & quale me in ſcripturis ſanctis alias legiſſe, non memini

In libros Regum	lib. IV.	*Igitur à quampluribus.*
Ad Lotharium in cantica	lib. I.	*Priusquam auguſtale decus.*
De divinis officiis	lib. I.	
Et quædam alia.		

Claruit ſub Ludovico & Lothario ejus filio. Anno Domini, DCCCXXX.

CCLXVII. RABANUS Maurus ſextus Archiepiſc. Moguntinus, ex Abbate Fuldenſis monaſterii, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus ex civitate Fuldenſi in Buchonia, *f)* Albini Anglici quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus Philoſophus, Rhetor, Aſtronomus & Poeta ſubtiliſſimus, cui (ut abſque invidia loquar) nec

x) Hic eſt qui Erigena vulgo, Matthæo Malmesburienſi Heruligena. Fuit enim Herulus non Hibernus ſive Scotus. Vide Tho. Gale p. 242. ad Jamblichum de Myſteriis Ægypt.

y) Johannes Scotus non ſcripſit in Evangelium Matthæi, ſed intelligitur commentarius, quem ſupra in Claudio Scoto memoraverat Trithemius cap. CCLVIII.

z) num intelligit verſionem latinam Moralium Ariſtotelis?

a) Opus Johannis de diviſione Naturæ in quinque libros diſtributum prodiit cura Thomæ Galei Oxon. 1681. fol.

b) imo Caroli Calvi maxime. Defunctus A. 875. ut patet ex literis Anaſtaſii Bibliothecarii ad Carolum Calvum datis 10. Cal. April. illius anni.

c) longe etiam poſtea nam A. 882. obiit. *d)* Amalarius. * Michaëlem Rancembe.

e) Hujus libri ſui de Eccleſiaſtico officio Amalarius ipſe in exordio quatuor librorum ejusdem argumenti facit mentionem. Auctor autem horum non eſt Amalarius Trevirenſis Epiſcopus, ſed qui circa idem tempus vixit Amalarius Metenſis poſt A. 827. à Ludovico Imp. ad Gregorium IV. Papam ablegatus. Vide Sirmondi Epiſtolam ad Conſtantinum Caïetanum T. IV. Opp. p. 641. ſeq. *f)* Buchenau/ ut ſupra cap. CCXLV.

Digitized by Google

Italia ſimilem, nec Germania peperit æqualem. In monaſterio ſiquidem Fuldenſi adhuc juvenis monachum induit, & tam moribus quam ſcientia mirabiliter profecit, unde & quartus ejusdem cœnobii Abbas conſecratus, ovibus ſibi commiſſis verbo & exemplo XXIV. annis præfuit, & pene infinita opuſcula ſcripturarum compoſuit. Tandem offenſus improbitate monachorum ſuorum, qui eum dicebant nimium ſcripturis intentum temporalia negligere, agente id in eis diabolo, diſplicentiam contra eum acceperunt, ſcandalizati in eo, quo maxime debuerant ædificari. Dans igitur locum iræ, nec cum ingratis ovibus diutius manere conſentiens, monaſterium & habitatores ejus deſeruit, & ad Ludovicum Imp. filium Caroli transmigravit, cum quo & multis diebus permanſit. Monachi autem pœnitentia ducti, legationem ad eum mittentes rogabant, ut rediret ad monaſterium, ſed non impetrarunt. Manſit ergo cum imperatore usque ad mortem Otgarii Moguntinenſis Archiepiſcopi, in cujus locum ſuffectus *g)* præfuit Eccleſiæ præfatæ Moguntinæ annis novem. Habita quoque Synodo multa ad utilitatem fidelium conſtituit. Scripſit autem in monaſterio Fuldenſi adhuc conſtitutus, tam carmine quam ſoluta oratione multa volumina, maxime in ſcripturis ſanctis, quas à principio usque ad finem omnes explanavit. De cujus ſcriptis ſubjecta feruntur. Ad Freculphum Epiſcopum Lexovienſem, cujus ſupra fecimus mentionem, ſcripſit inſigne opus

In Geneſim	lib. IV.	*In princi, &c. plurima ſu.*
In Exodum	lib. IV.	*Exodus exitus dici.*
In Numeros	lib. IV.	*Numerorum librum multi.*
In Leviticum	lib. IV.	*Sequentis libri. I. Levi.*
In Deuteronomium	lib. IV.	*Filii Iſrael. caſtra mo.*
In Joſue	lib. II.	*Domino beatiſſimo vereque*
In Judicum	lib. II.	*Poſt mortem Joſue.*
In librum Ruth	lib. I.	*Scrutantibus ergo hiſto.*
In Regum ad Hilduinum	lib. IV.	*Fuit vir, &c. Dicâmus.*
In Paralipomenon	lib. IV.	*Adam, &c. decimus ab.*
In Esdram & Neemiam	lib. III.	
In Tobiam	lib. I.	
In Judith	lib. VII.	*Domine electe & merito.*
In Heſter	lib. I.	*Liber Heſter quem hr.*
In Job	lib. I.	
In Pſalmos	lib. I.	
In Proverbia Salomonis	lib. I.	
In Eccleſiaſten	lib. I.	
In Cantica canticorum		
In librum Sapientiæ	lib. III.	*Diligite, &c. Admo.*
In Eccleſiaſticum	lib. X.	*Omnis ſa. &c. prin. ergo.*
In Eſaiam Prophetam	lib. VIII.	*Domino reverendiſſimo &.*
In Hieremiam	lib. XX.	
In Ezechielem	lib. XX.	*Et factum eſt, &c. uſus.*
In Danielem	lib. III.	
In XII. Prophetas minores	lib. XII.	
In Maccabæorum	lib. III.	*Et factum eſt poſtquam per.*
In Evangelium Matthæi	lib. VIII.	*Expectationem itaque.*
In Evangelium Lucæ	lib. III.	
In Evangelium Marci	lib. IV.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	*Inter omnia divina hiſto.*
In omnes epiſtolas Pauli	lib. XXII.	*Venerando fratri Lupo.*
In epiſtolas canonicas	lib. VII.	
In Actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Apocalypſin Johannis	lib. I.	
De laude ſanctæ crucis	lib. II.	*Rex regum Dominus mundum*
Ad Haymonem Epiſc. de univerſo	lib. XXII.	*Primum apud Hebræos.*
De univerſali natura	lib. I.	*Univerſitatis diſputa.*
De inſtitutione clericorum	lib. III.	*Domino re. ac reli. Haiſtul.*
De divinis officiis	lib. I.	
De computo, dialogum	lib. I.	*Quia te venerande pater.*
Ad Ludovicum regem	lib. I.	
De quæſtionibus canonum	lib. I.	
Ad Reginbaldum Epiſcopum	lib. I.	
De benedictionibus patriarcharum	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
Sermonum innumerabilium pene	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Moritur ſub Ludovico & Lotha-

g) A. C. 847. Confer. Acta Sanctor. 4. Febr. T. I. p. 500. ſeq.

Digitized by Google

Lothario principibus. Anno Domini DCCCLV. Indictione tertia, Epiſcopatus ſui anno nono. Sepultus in monaſterio ſancti Albani prope Moguntiam, non ſine opinione ſanctitatis, cujus epitaphium in viginti ferme ornatis verſibus legi.

CCLXVIII. BELLATOR cujusdam Eccleſiæ Presbyter, in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ac veterum lectione dives, ingenio & eloquio clarus, atque in ſecularibus literis ſatis inſtructus. Multa fertur in ſcripturis ſanctis expoſuiſſe volumina, quibus ingenium ſuum magnifice excitavit. Extat *h*) ejus præter cætera inſigne volumen, quod petentibus amicis edidit.

In librum Sapientiæ	lib. VII. *i*)

De aliis nihil reperi. Claruiſſe dicitur temporibus Ludovici Imperatoris, Anno Domini, DCCCXL. *k*)

CCLXIX. STRABUS *l*) monachus Fuldenſis, natione Teutonicus, Rabani Abbatis quondam auditor & ſcriba, vir in divinis ſcripturis eruditus & in ſtudiis ſecularium literarum nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit in ſacris voluminibus expoſitis non pauca opuſcula. In quibus ſe virum doctum exhibens, nomen ſuum cum gloria transmiſit ad poſteros. Imitatus itaque magiſtrum ſuum Rabanum Abbatem, Scripſit,

In Geneſim	lib. I.
In Exodum	lib. I.
In Leviticum	lib. I.
Libri Levitici breviſſ.	

Et alia multa. Hic denique Strabus gloſſam, quæ ordinaria nunc dicitur, ſuper totam Bibliam ex dictis ſanctorum patrum primus comportaſſe memoratur, quam alii multis poſtmodum adjunctis ſententiis patrum ampliarunt.

Claruit ſub Ludovico Imperatore Anno Domini, DCCCXL.

CCLXX. LUPUS Servatus Presbyter, ad quem Rabanus *m*) Abbas Fuldenſis octo libros in epiſtolam Pauli Apoſtoli ad Romanos ſcripſiſſe legitur, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & doctus, atque in ſecularibus literis juxta ætatem ſui temporis copioſe peritus. Scripſit nonnulla ingenii ſui opuſcula, de quibus ad meam notitiam pauciſſima pervenerunt. Extat ejus

Volumen de tribus quæſtionibus	lib. I.
Et quædam Epiſtolæ, Nec non & alia.	

Claruit ſub Lothario filio Ludovici. Anno Domini, DCCCL.

CCLXXI. JOHANNES dictus Erigena *n*) monachus in divinis ſcripturis doctus & in diſciplina ſecularium literarum eruditiſſimus, Græco & Latino ad plenum inſtructus eloquio, ingenio ſubtilis, ſermone compoſitus, jubente Carolo filio Ludovici fratre Lotharii Imperatoris tranſtulit in Latinum.

Hierarchiam & libros Dionyſii	lib. IV.
Scripſit ſuper eisdem	lib. IV.

Et quædam alia. Claruit ſub Lothario Imperatore. Anno Domini, DCCCL.

CCLXXII. ANSEGISUS Abbas Lobienſis cœnobii, ordinis S. Benedicti, & poſtea Senonenſis Archiepiſcopus, *o*) vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ſermone & ingenio clarus, diſtinxit & comportavit ad utilitatem Eccleſiæ Catholicæ Imperatorum Caroli Magni & Ludovici leges, quas vidi, ut ſequitur, videlicet:

Statuta Eccleſiaſtica Caroli	lib. II.	*Regnante Domino noſtro Jeſu.*
Leges mundanas ejusdem	lib. II.	*De pace admonemus.*
Statuta Eccleſiaſtica Ludovici	lib. II.	*Omnibus vobis aut viſu.*
Leges mundanas ejusdem	lib. II.	*Si ſervi per contumaciam.*

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Lothario Imperatore filio Ludovici, Anno DCCCXL.

CCLXXIII. HAMULUS *) Epiſcopus Lugdunenſis in Gallia, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & veterum lectione eruditus, atque in ſecularibus literis non mediocriter doctus, tam Hebraica quam Latina lingua clarus, ingenio acer & vehemens, eloquio ſcholaſticus atque compoſitus. Scripſit non contemnendæ lectionis opuſcula, de quibus ego tantum legi opus inſigne ad Carolum.

Tttt Con-

h) Caſſiodori, non Trithemii ætate.

i) librum Sapientiæ à Bellatore Presbytero libris octo expoſitum teſtatur Caſſiodorus cap. 5. divinarum Inſtitutionum: qui cap. 6. memorat ejusdem in Tobiam libris quinque, Eſther libris ſex, Judith in libris ſeptem, Maccabæorum libris decem. Et in Esdram Origenis homilias duas è Græco translatas. Et cap. 1. narrat ſvaſu ſuo hunc Bellatorem libros duos in Ruth condidiſſe.

k) imo Caſſiodori tempore, qui librum de divinis lectionibus ſcripſit circa A. C. 556.

l) Walafridus Strabus.

m) Rabanum præceptorem ſuum vocat Lupus Epiſtola 40. Melior operum Lupi editio cum auctioribus V. C. Steph. Baluzii notis prodiit Lipſiæ (&ſi titulus Antwerpiam præ ſe fert) A. 1710. 8.

n) Confer quæ de Johanne Scoto ſupra cap. CCLXII.

o) Diverſus eſt Anſegiſus Archiepiſcopus ab A. 871. Senonenſis ab Anſegiſo Lobienſi Abbate & Capitularium Caroleanorum collectore defuncto jam A. 833. Vide Sammarthanorum Galliam Chriſtianam T. I. p. 623. Pithœum & Baluzium ad Capitularia &c.

*) *Amulo*, cujus librum adverſus Judæos ſub Rabani Mauri nomine vulgavit Petrus Franciſcus Chifletius Divione 1656. Vide Jo. Dallæum in diſſ. poſtuma edita Rothomagi A. 1673. 4. de vero auctore Confeſſionis fidei, Alcuini nomine ab eodem Chifletio vulgatæ. Alia Amulonis ſcripta edidit cum notis Steph. Baluzius ad calcem Agobardi Pariſ. 1666. 8.

Contra Judæos lib. I. *Deteſtanda Judæorum.*

De cæteris adhuc nullum vidi. Claruit ſub Ludovico Caroli Magni filio. Anno DCCCXXX.

CCLXXIV. BERTRAMUS Presbyter & monachus, in divinis ſcripturis valde peritus, & in literis ſecularium diſciplinarum egregie doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, nec minus vita quam doctrina inſignis. Scripſit multa præclara opuſcula, de quibus ad meam notitiam pauca pervenerunt. Ad Carolum regem fratrem Lotharii Imperatoris ſcripſit commendabile opus,

De prædeſtinatione lib. I. *p)*
De corpore & ſanguine Domini lib. I.

Claruit temporibus Lotharii Imperatoris. Anno Domini, DCCCXXX.

CCLXXV. TURPINUS *q)* Archiepiſcopus Remenſis, Caroli Imperatoris magni amicus & Secretarius, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, carmine & proſa exercitatum habens ingenium, pauperum advocatus, vita & converſatione Deo dilectus, qui ſecum Carolo propriis manibus & armis Sarracenos ſæpe fatetur expugnaſſe. Scripſit eleganter,

Geſta Caroli Magni lib. II.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Claruit ſub eodem Carolo & Ludovico ejus filio. Anno Domini, DCCCXXX.

CCLXXVI. ANASTASIUS Apoſtolicæ bibliothecæ cuſtos & inſtaurator ſagaciſſimus, in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, Græco & Latino multum peritus eloquio, fertur nonnulla compoſuiſſe opuſcula, ſed ad manus noſtras nihil eorum pervenit. Tranſtulit autem multa Græcorum volumina in Latinum. Nam jubente Nicolao Papa, primo, tranſtulit:

Vitam Johannis eleemoſynarii lib. I.
Unam Dionyſii hierarchiam lib. I.
Synodum ſeptimam univerſalem lib. I.
Vitas multorum patrum lib. I.

Et alia plura. Claruit ſub Ludovico Imperatore ſecundo. Anno Domini DCCCLX.

CCLXXVII. NICOLAUS Papa primus, patria Romanus, ſedit in pontificatu poſt Benedictum tertium annis VIII. vir in ſcripturis ſanctis magnifice doctus, vita & converſatione ſanctiſſimus, qui multa ad utilitatem Eccleſiæ catholicæ conſtituit, cujus permiſſione & authoritate *ſequentiarum* uſus *r)* in Eccleſiis Gallicanis Notgero Abbate St. Galli procurante, primum cœpit.

Scripſit inter alia ex perſona ſui Pontificatus egregium volumen

Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Moritur ſub Lothario ſive Ludovico ſecundo Imperatore. Anno Domini DCCCLXIX. Indictione ſecunda. VIII. Idus Decembris.

CCLXXVIII. JOHANNES diaconus Eccleſiæ Romanæ, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, vita & converſatione non ſecus quam doctrina venerabilis. Scripſit ad multorum ædificationem, ad Johannem Papam ſeptimum ſatis illuſtri ſtylo grande volumen, quod continet.

Vitam S. Gregorii Papæ primi *s)* lib. IV.

Et quædam alia. Claruit ſub Carolo caluo Imperatore. Anno Domini DCCCLXX.

CCLXXIX. NOTGERUS Epiſcopus Leodienſis *t)* ex Abbate monaſterii S. Galli, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularium literarum diſciplinis omnium ſui temporis doctiſſimus Philoſophus, Poeta & Muſicus inſignis, & non minus ſanctitate quam ſcientia venerabilis. Scripſit tam metro quam proſa multa opuſcula, de quibus ad manus noſtras pauca pervenerunt. Legi enim tantum volumen, quod *ſequentiarum* prænotavit, quod ſcripſerat cum adhuc monachus eſſet in cœnobio S. Galli, ad Luitwardum Epiſcopum Vercellenſem & Archicapellanum Caroli Imperatoris magni. Hujus autem operis ſic incipit

Prologus ſive præfatio epiſt. I. *Summa ſanctitatis meri.*

Se-

p) libri duo Bertrami de prædeſtinatione ad Carolum Calvum à Gilberto Gangvino editi Pariſ. 1650. 4. inter ſcriptores ſeculi IX. de Prædeſtinatione & Gratia.

q) Tilpinus aliis, cui defuncto Carolus Magnus Wulfarium, teſte Frodoardo, ſucceſſorem dedit ante A. 813. quo concilium Rhemenſe conſtat à Wulfario celebratum eſſe. Cæterum libros duos ſub Turpini nomine à Reubero & aliis editos, plenos putidis fabulis & longe junioris eſſe ſcriptoris nemo eruditiorum dubitat.

r) Durandus de Divinis officiis lib. IV. c. 21. *Poſt Alleluja, proſa ſeu ſequentia dicitur, quod ſequitur canticum exultationis. Notkerus Abbas S. Galli in Teutonia primo ſequentias compoſuit & Nicolaus Papa ad miſſas cantari conceſſit.*

s) extat apud Surium V. Martii. & cum notis in Actis Sanctor. T. 2. Martii p. 136. ſeq.

t) Notgerus Balbulus Monachus Sangallenſis A. C. 912. defunctus, auctor Martyrologii à Caniſio T. IV. p. 761. editi, Sequentiarum, & Vitæ S. Galli Dialogo ſcriptæ, & fortaſſe librorum duorum de vita Caroli Magni, qui ſub Monachi Sangallenſis nomine extant, longe diverſus eſt à Notgero, qui Epiſcopus Leodienſis fuit ab A. C. 971. ad 1007. & ſcripſit vitam S. Hadelini Act. Sanctor. 3. Febr. T. I. p. 368. aliaque clariſſ. Caveo memorata. Utroque antiquior fuit Notgerus Leodienſis Epiſcopus Seculo ſeptimo, cujus juſſu ſcripta ab Harigero vita SS. Landoaldi, Amantii &c. Vide Acta Sanctor. 19. Mart. T. 3. p. 35.

Digitized by Google

Sequentiarius autem ſic lib. 1. *Grates nunc omnes redda.*
De muſica & ſymphonia lib. 1.
De expoſitoribus ſacræ ſcripturæ lib. 1. *Cum prudens ſis & pruden.*
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

De cæteris quæ compoſuit, nihil ad notitiam lectionis noſtræ pervenit. Hujus doctiſſimi viri Sequentiarium Nicolaus Papa primus, approbavit, *u*) & ad miſſas decantari præcepit. Qui propter ſcientiæ & vitæ claritatem primo Abbas, deinde in ſenectute ſua Epiſcopus conſecratus, decimus in ordine Leodienſis Eccleſiæ regimini præfuit, ſub Lothario Imperatore filio Ludovici, Anno Domini DCCCL. ſub quo & moritur non ſine opinione ſanctitatis.

CCLXXX. CHRISTIANUS, qui & Druthmarus, monachus & Presbyter Corbeienſis ordinis ſanctæ memoriæ Benedicti Caſſinenſis, natione Aquitanicus, vir in divinis ſcripturis doctus Græco & Latino ſermone imbutus, veniens ab Aquitania in Galliam, *x*) nomen ſuum ſcribendo notificavit. De cujus opuſculis ego tantum videre hucusque merui opus grande & præclarum ad monachos Stabulenſis & Malmondarienſis cœnobiorum ſub uno abbate conſiſtentium in diœceſi Leodienſis Eccleſiæ aperto ſermone conſcriptum,

In Evangelium Matthæi lib. II. *Hunc titulum non fecit Evan.*

De aliis nihil vidi. In prologo expoſitionis Evangelii ſecundum Matthæum etiam in alios Evangeliſtas *y*) ſe ſcripturum promiſit, quod & feciſſe dicitur, ſed à nobis ignoratur.

CCLXXXI. WANDELBERTUS diaconus & monachus Prumienſis cœnobii, ordinis S. Benedicti Treverenſis diœceſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis magnifice doctus, ingenio promptus, & clarus eloquio, ſcripſit tam metro quam proſa non pauca volumina, de quibus ego tantum vidi ad Marcuardum Abbatem quendam,

Vitam S. Goaris Presbyteri lib. 1.
Miracula ejusdem lib. 1.
Martyrologium metrice lib. 1.

Claruit ſub Lothario Imperatore. Anno Domini DCCCL.

CCLXXXII. ALMANNUS monachus Altuillarenſis cœnobii, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis eruditus & in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit tam metro quam proſa varia opuſcula, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. Et quia ſuo tempore Francia à Normannis vaſtabatur, *z*) exemplo Hieremiæ prophetæ deſolationem ejusdem terræ & ſui monaſterii

Quadruplici deplanxit Alphabeto, componens lib. 1.
Vitam Vinardi *a*) Epiſcopi lib. 1.
Vitam S. Syndulphi lib. 1.
Vitam S. Helenæ Auguſtæ lib. 1.
Translationem ejusdem *b*) lib. 1.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Carolo tertio Imperatore, Anno Domini DCCCXC.

CCLXXXIII. MILO monachus cœnobii S. Amandi, ordinis divi Benedicti, natione Gallus, vir undecunque doctiſſimus, orator, Poeta & Muſicus inſignis, nec minus honeſtate morum quam ſcientia ſcripturarum venerandus. Scripſit tam carmine quam ſoluta oratione non pauca volumina. De quibus iſta præcipue feruntur: ad Carolum Caluum Imperatorem

De ſobrietate, metrice lib. 1. *c*)
Vitam S. Amandi *d*) metrice lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Claruit temporibus Caroli Imperatoris ſecundi, cognomento Calui. Anno Domini, DCCCLXX. & multa egregia compoſuit.

CCLXXXIV. HUGBALDUS monachus Elvonenſis *e*) cœnobii, ordinis S. Benedicti, natione Gallus, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus, in Muſica, Poetica, Philoſophia & cæteris artibus humanitatis nulli ſuo tempore ſecundus, quod multa utroque ſtylo ab eo conſcripta teſtantur. De quibus ego tantum adhuc reperi ſubjecta, Ad Carolum Calnum

u) ſupra cap. CCLXXVII.

x) Galliam Belgicam, in qua Somena fluvius & ad eam Corbejenſe Monaſterium.

y) Præter Commentarium Druthmari in *Matthæum*, Argentorati primum à Jacobo Wimphelingio 1514. & ex Menardi Moltheri recenſione à Jo. Secerio, Hagenoæ 1530. 8. editum & in Bibliothecis Patrum Parif. & Lugd. recuſum, in iisdem occurrit editionibus expoſitio brevis in *Lucæ* initium, & in *Johannem* Epitome. Non ſcripſit ante Bulgaros converſos ad Chriſtum A. 845.

z) Hæc è Sigeberto Trithemius c. 98. *a*) Nivardi, Archi-Ep. Remenſis.

b) Vide Tillemont. T. VII. memor. p. 18.

c) libri II. Milonis, de laude pudicitiæ & ſobrietatis verſibus Hexametris MSS. in Bibl. Cantabrig. Incip. *Glorioſo Regi Carolo, Milo ſupplex. Principibus priſcis Vatum placuiſſe Camœnas.*

d) Vitam S. Amandi Epiſcopi Trajectenſis à Milone monacho Elnonenſi ſcriptam carmine elegiaco ad Heinricum ſacerdotem & monachum Vedaſtinum edidit Bollandus ad 6. Febr. T. 1. p. 873. Ejusdem ſermonem de translatione corporis S. Amandi p. 889. *e*) Elnonenſis.

vum Imperatorem mirabile opus CXXXVI. verſuum *f)* in quo omnia verba ab una litera, C, incipiunt: ut, *Carmina Clariſona Calvis cantate Camœna*, quod prænotatur:

De laude Caluorum	lib. 1.	*Carmina clariſona cal.*
De arte Muſica	lib. 1.	
Geſta S. Lebuini	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Vitas etiam multorum ſanctorum ornato deſcripſit eloquio, & cantus in honore ipſorum dulci & regulari melodia compoſuit. Claruit temporibus Caroli Calui Imperatoris, Anno Domini DCCCLXXX.

CCLXXXV. Remigius monachus Antiſiodorenſis, ordinis S. Benedicti, & poſtea ut ferunt urbis ejusdem antiſtes, *g)* vir in divinis & humanis ſcripturis eruditiſſimus, carmine & proſa ſcriptor inſignis, S. Odonis Cluniacenſis primi Abbatis præceptor, vita & doctrina præclarus. Edidit utroque ſtylo multa volumina, de quibus ſubjecta feruntur.

In Cantica canticorum	lib. 1.	
In totum Pſalterium	lib. 1.	*Prophetia divina inſpi.*
In Evangelium Matthæi	lib. 1.	
In Canonem miſſæ	lib. 1.	
De officiis divinis	lib. 1.	
De feſtivitatibus ſanctorum	lib. 1.	
Ad Epiſcopum Eduorum	lib. 1.	
Sermones quoque plures	lib. 1.	

Alia inſuper compoſuit tam in ſacris literis quam etiam in ſecularibus ſcripturis, Donatum & veteres Autores exponendo, quæ à multis habentur.

Claruit ſub Carolo Caluo Imperatore. Anno Domini DCCCLXXX.

CCLXXXVI. Constantinus monachus Caſſinenſis cœnobii, *h)* ordinis ſancti Benedicti, natione Afer, vir in divinis ſcripturis admodum ſtudioſus, & in ſecularibus literis maxime in Philoſophia & medicina eruditiſſimus, Græco, Latino & Arabico eloquio ad plenum inſtructus. Scripſit in medicinis multa opuſcula quæ apud medicos in pretio habentur. Tranſtulit etiam antiquorum medicorum multa volumina de Græco & Arabico in Latinum, quæ ſuis præfationibus & epiſtolis præſignavit, de cujus opuſculis iſta vidi:

Dietas univerſales	lib. v.	*Quod in primis coegit.*
Dietas particulares	lib. III.	*Complevimus in lib. pri.*
De ponderibus medicinalibus	lib. 1.	*Pondera medicinalia.*
De urinis quoque	lib. 1.	

De cæteris autem voluminibus ejus, quæ multa & ſcripſit & tranſtulit, ad manus noſtras nullum memini perveniſſe. Medicis notiora ſunt. *i)*

CCLXXXVII. Ambrosius Ansbertus monachus, & Presbyter ordinis ſancti Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio mitis, & dulcis eloquio, multos in ſacris voluminibus commentarios edidit, quibus nominis ſui famam ad poſteros transmiſit. Pauca tamen ad notitiam meam venerunt. Reperi enim duntaxat ſubjecta.

In Cantica canticorum	lib. 1.	*Donum ſapientiæ cum Sa.*
In Pſalterium quoque	lib. 1.	
In Apocalypſin Johannis *k)*	lib. x.	
De cupiditate	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Claruit ſub Arnoldo *l)* Imperatore. Anno Domini DCCCXC.

CCLXXXVIII. Pascasius Ratbertus Abbas Corbienſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis valde eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, Græco & Latino nobiliter inſtructus eloquio, ingenio acutus, ſermone compoſitus. Scripſit metro & proſa non pauca opuſcula, de quibus ego tantum reperi ſubjecta. Ad Placidum Abbatem noſtri *m)* ordinis, opus inſigne

De Sacramento altaris	lib. 1.	*Quisquis catholicorum.*
Vitam S. Adelhardi Epiſc.	lib. 1.	
In Threnos Hieremiæ Prophetæ	lib. 1.	

De Græco etiam nonnulla tranſtulit in Latinum, & alia multa compoſuit.

Cla-

f) Non plures verſus hexametri extant in editis, ut apud Barthium XLVI, 22. adverſar. Miror itaque virum doctum, qui ad Barthium provocans librum trecentorum carminum vocat.

g) Remigius hic à Remigio Remenſi & altero Lugdunenſi Epiſcopo diſtinctus, nunquam videtur fuiſſe Epiſcopus, neque à Flodoardo & Sigeberto usquam Epiſcopus vocatur.

h) Huic Conſtantino plurimum debuit vicina Caſſinenſi Cœnobio Schola Salernitana ſeculo XI. & XII. clara. Vide Conringii introduct. ad artem Medicam III. 26. & ibi animadverſ. præſtantiſſimi Schelhammeri.

i) De aliis Conſtantini Afri ſcriptis evolvendus Geſnerus in Bibl. & Petrus Diaconus c. 23. de ſcriptoribus Caſinenſibus.

k) Commentarius in Apocalypſin ſcriptus ab Ambroſio Autperto Monacho antiquiore, qui defunctus A. C. 778. Vide. Labbeum T. 1. de Script. Eccleſ. p. 44.

l) Arnulfum innuit qui fuit ab A. 891. ad 903. Sed & alter Autpertus Abbas Caſinenſis, de quo Petrus Diaconus c. 23. jam obierat A. C. 837. *m)* Benedictini.

Digitized by Google

Claruit temporibus Caroli groſſi *n*) Imperatoris. Anno Domini DCCCLXXX. *o*)

CCLXXXIX. Ericus monachus, ordinis S. Benedicti, cœnobii Antiſiodorenſis civitatis, vir in divinis ſcripturis doctus, & in diſciplinis ſecularium literarum eruditiſſimus, carmine excellens & proſa, in declamandis ad populum homiliis doctor egregius fuit. Scripſit metrice luculenter

Vitam Germani Antiſiodorenſis	lib. VI.
Homiliarum ad populum	lib. I.

Sermones & epiſtolas plures. Alia quoque multa utroque ſtylo compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit circa tempora Caroli groſſi Imperatoris. Anno Domini DCCCLXXX. *o*)

CCXC. Otfridus monachus, Wiſſenburgenſis * cœnobli, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, Rabani Mauri Abbatis Fuldenſis quondam auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus, rhetor & poeta inſignis, ingenio excellens & diſertus eloquio. Scripſit tam metro quam proſa multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. Exemplo etiam Caroli Imperatoris magni conatus eſt barbariem linguæ Teutonicæ ad regulas Grammaticales reducere, quod & ex parte perfecit. Unde ea, quæ patrio ſermone conſcripſit, non facile noſtra ætate legi, & intelligi poſſunt, etiam ab homine quantumcunque Teutonicæ linguæ perito. De cujus opuſculis extant ſubjecta: Ad Luitbertum *p*) Moguntinenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum octavum, in Evangelium opus grande & inſigne, quod prænotavit:

Gratiam Theotiſtæ *q*)	lib. V.	*Dignitatis culmine Gratiâ. r*)
Ad Ludovicum regem *s*)	lib. I.	*Ludovico orientalium.*
Ad Salomonem Epiſcopum *t*)	lib. I.	*Salomoni Epiſcopo Otfrid.*
Ad monachos S. Galli *u*)	lib. I.	*Otfridus Wiſſenburg.*
In Pſalterium volumina tria	lib. III.	
De judicio extremo	lib. I.	
De gaudiis regni cœleſtis	lib. I.	
Carmina diverſi generis	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia inſuper multa compoſuit, quæ priorum negligentia perdita, & ignorantia monachorum raſa & lacerata, ad me non venerunt.

Claruit ſub Ludovico, Lothario, & Carolo *x*) Imperatoribus ſibi invicem ſuccedentibus, Anno Domini, DCCCLXX.

CCXCI. Adrevaldus, qui & Albertus, monachus Floriacenſis cœnobii, ordinis S. Benedicti, vir undecunque illuſtris atque doctiſſimus, nomen ſuum ſcribendo notificavit, dum ad ædificationem ſimplicium fratrum alterno ſtylo multa volumina in ſcripturis ſanctis compoſuit. Scripſit inter cætera ſui ingenii opuſcula à tempore translationis corporis S. Benedicti, de cœnobio Caſſinenſi in monaſterium Floriacenſe, uſque ad tempus Odonis Regis Francorum, hiſtoriam luculento ſermone continentem

Miracula S. Benedicti	lib. I.

Et alia multa, quæ tamen non vidi. Claruit temporibus Arnoldi *y*) Imperatoris Anno Domini DCCCXC.

CCXCII. Odo primus Abbas Cluniacenſis, ordinis S. Benedicti, Remigii Antiſiodorenſis monachi quondam auditor, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & collapſi ordinis divi patris Benedicti inſtaurator egregius, non minus ſanctitate quam eruditione clarus emicuit. Hic erat inſignis Muſicus, & Archicantor Eccleſiæ Turonenſis, qui audita fama Bernonis Gigniacenſis ſanctiſſimi Abbatis, ordinem ſub eo ingreſſus eſt, & Abbas poſtea Cluniacenſis conſtitutus, magna ſanctitate ordinem illuſtravit. Qui cum eſſet declamator homiliarum præcipuus, multos ad fratres ſermones compoſuit. Scripſit etiam inter cætera ingenii ſui opera,

Vitam ſancti Gerardi	lib. I. *z*)
Laudes S. Martini	lib. I.
Chronicam ſuccinctam	lib. I.

Hymnos etiam & varios cantus in honore ſanctorum dulci & regulari melodia compoſuit,

n) Craſſi. *o*) imo jam defunctus A. C. 851.

*) MS. Cæſareum, teſte Lambecio, *Wizanburgenſis.* *p*) Liutbertum. Lambec T. 2. p. 423.

q) non hic titulus operis, ſed Otfridi metaphraſi Evangeliorum, quam Theotiſca lingua condidit, præfigitur hic titulus: *incipit liber Evangeliorum primus, Domini Gratiâ, Theotiſce conſcriptus.* Hinc Trithemius titulum illum *Gratiam Theotiſtæ* effinxit. Vide Lambecium T. 2. p. 419. *r*) lege *Gratiâ.*

s) Non libri ſunt, quæ ſequuntur ſed Epiſtolæ, Metaphraſi Evangeliorum ab Otfrido additæ, ad Ludovicum, Salomonem & Monachos S. Galli. Vide Lambec. T. 2. p. 421. *t*) id. p. 429.

u) id. p. 441. Proxime ſperamus inſigne hoc veteris linguæ Theotiſcæ monumentum Otfridi Metaphraſim Evangeliorum ex Codice Cæſareo recenſitum, doctiſſimeque illuſtratum videre à Viro nobiliſſimo, Diederico von Stade.

x) Calvo. *y*) Arnulfi, ut ſupra cap. 287. Sed Ludovici Pii temporibus vixiſſe Adrevaldum probat C. V. Theodoricus Ruinartus Apologia de miſſione S. Marini p. 32. ſeq.

z) Extant libri IV. de Vita S. Geraldi, Comitis Aurelianenſis.

Rogantibus quoque fratribus, libros beati Gregorii Papæ ſuper Job abbrevians, in unum volumen comportavit. Claruit temporibus Arnoldi *a*) Imperatori. Anno Domini CMXX.

CCXCIII. RATHBODUS quartusdecimus Epiſcopus Trajectenſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis valde eruditus & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis, eloquio clarus, vita & converſatione ſanctiſſimus, multis & vivus & mortuus miraculis coruſcavit. Hunc in omnibus literis humanitatis Nanno *b*) Philoſophus doctiſſimus inſtruxerat, qui advocatus in palatio regis Caroli groſſi *c*) fuit, & poſtea monaſterium ingreſſus, tandem Epiſcopus, ut diximus, conſecratus, Eccleſiam Trajectenſem in gravi Danorum perſecutione decem & ſeptem annis ſtrenue gubernavit. Scripſit autem nonnulla præclara opuſcula, de quibus iſta feruntur.

Laudes ſancti Martini	lib. 1.
Laudes S. Bonifacii Epiſcopi	lib. 1.
De ſancta Amalberga	lib. 1.
Homiliarum & ſermonum	lib. 1.
De S. Willibrordo flores	lib. 1.

Integrum quoque de S. Martini translatione officium compoſuit. Et varios cantus in honore ſanctorum. Moritur ſub Ludovico filio Arnoldi Imperatoris. Anno Domini CMXVII. Indictione V. III. Cal. Decembris. Epiſcopatus ſui Anno XVIII. Sepultus apud Daventriam, ubi reſidere in Epiſcopatu antea conſueverat.

CCXCIV. AURELIANUS *d*) Eccleſiæ Remenſis clericus, in ſcripturis ſanctis admodum ſtudioſus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, Muſicus ſuo tempore excellens & inſignis. Scripſit *ad* Bernardum archicantorem, poſtea Epiſcopum, de regulis modulationum, quas tonos vel tenores adpellant, & de ipſarum vocabulis volumen inſigne, cujus titulus eſt,

Tonarius regularis	lib. 1.

Scripſit & alia quædam. Claruit circa tempora Arnoldi Imperatoris. Anno Domini CM.

CCXCV. REGINO Abbas Prumienſis cœnobii in diœceſi Treverenſi, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, inter doctores Germaniæ & Galliæ ſuo tempore facile obtinuit principatum. Scripſit magnæ authoritatis opuſcula, de quibus ego tantum reperi ſubjecta. Ad Alberonem primum Epiſcopum Metenſem, à nativitate Chriſti uſque ad annum ejuſdem CMVIII. continentem præcipue geſta Francorum & Germanorum, ſcripſit

Hiſtoriam ſeu Chronicam	lib. x. *e*)	
De diſciplina Eccleſiaſtica	lib. 11.	*In primis inquirendum.*

De cæteris nihil adhuc vidi. Scripſit autem præfatum opus, quod prænotatur de Eccleſiaſtica diſciplina & religione Chriſtiana, jubente Rathbodo Archiepiſcopo Treverorum, quod ex decretis ſanctorum patrum, & generalium conciliorum in duobus libris comportavit, & in nongenta ferme capitula, per rubricas ex more luculenter diſtinxit.

Claruit ſub Arnoldo Imperatore Anno Domini CMX.

CCXCVI. HILDOVINUS *f*) ex Abbate Lobienſis monaſterii, ordinis S. Benedicti, primum Epiſcopus Laudocienſis, inde pulſus ad Hugonem regem Italiæ venit, cui affinitatis linea jungebatur, à quo Veronenſis Epiſcopus conſtitutus eſt, ac poſtremo poſt Lampertum Archiepiſcopus Mediolanenſis factus, Ratherium monachum Eccleſiæ Veronenſi ordinavit antiſtitem, vir in divinis ſcripturis ſatis eruditus. Scripſit, petentibus fratribus, cum adhuc eſſet Abbas,

Geſta Abbatum Lobienſium	lib. 1.
Sermones ad fratres	lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Hugone rege Italiæ temporibus Conradi *g*) Imperatoris Romanorum & Germanorum, Anno Domini CMXX.

CCXCVII. RATHERIUS ex monacho Lobienſis cœnobii poſt Hildovinum Epiſcopus Veronenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in artibus humanitatis (quas liberales vocant) peritiſſimus, animo ſimplex, ingenio placidus & eloquio ſcholaſticus, cum Hildouino Epiſc. ad Hugonem regem venit in Italiam, & poſt ejus ad Archipræſulatum Mediolanenſis Eccleſiæ translationem, antiſtes Veronenſis civitatis conſtitutus, non multo poſt ab Hugone inde expulſus ob eam cauſam, quod Arnoldum ducem Bavariæ, hoſtem Hugonis Veronam intromiſiſſet, apud Papiam exilio relegatus eſt. *h*) Tandem ad Eccleſiam ſuam reverſus, denuo neſcio an ob eandem cauſam pulſus, pro ſui conſolatione varia utrobique compoſuit, quæ legentium intellectibus non minus placere poterunt quam prodeſſe, de quibus iſta feruntur.

De

a) Arnulfus, ut jam dixi, Imperator fuit ab A. 891. ad 903.

b) De hoc Nannone Staurenſi vide Valerium Andream & Franciſcum Sweertium de ſcriptoribus Belgicis.

c) Craſſi.

d) Barthius XLV. 7. & 21. Adverſarior. Aurelianum hunc eundem habet cum eo, qui Martialis Lemovicenſis vitam ſcripſit, & ab eodem putat Epiſtolas, quæ ſub Martialis illius ambulant nomine, effictas fuiſſe.

e) libris duobus, non decem Reginonis Chronicon diſtinguitur.

f) Alius Hilduinus Abbas, de quo ſupra cap. 263.

g) Conradus I. imperitavit ad A. C. 912-919.

h) A. C. 954.

Digitized by Google

De primo ſuo exilio	lib. I.
Alius de ſecundo, prænotatus *Freneſis*	lib. I.
Alius qui vocatur *inefficax*	lib. I.
De corpore & ſanguine Domini	lib. I.
Contra Anthropomorphitas	lib. I.
Agoniſticon, id eſt præloquiorum	lib. VI.
Confeſſionum quoque	lib. I.
Vita S. Urſmari Lobienſis	lib. I.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Et poſtremo (ut Sigebertus *i)* monachus ſcribit) Epiſcopus Leodienſis factus etiam inde pulſus fuit. Claruit temporibus Henrici Imperatoris Romanorum primi, Anno Domini CMXXX.

CCXCVIII. Stephanus ex clerico Metenſis Eccleſiæ Epiſc. Leodienſis poſt Franconem, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis magnifice peritus, & non minus ſanctitate, quam ſcientia venerabilis. Scripſit non ſpernendæ utilitatis plura opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris innotuit. Ad Hermannum Archiepiſcopum Colonienſem,

Vitam S. Lamberti	lib. I.
Ad Rupertum Epiſcopum Metenſem	lib. I.

Et quædem alia. Scripſit etiam cantum de ſancta Trinitate ex Alcuino, quo in octavis Pentecoſtes utimur, de inventione S. Stephani, & cantum nocturnum, de S. Lamberto Epiſcopo & martyre, quos omnes cum quibusdam aliis authentica & dulci modulatione compoſuit. Claruit temporibus Ludovici, filii Arnoldi *k)* Imperatoris, Anno Domini CMX.

CCXCIX. Radulphus Flaviacenſis, *l)* monachus ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in omnibus literis humanitatis ſuo tempore doctiſſimus, ingenio ſubtilis, ſenſu profundus, eloquio dulcis, ornatus & diſertus, in exponendis voluminibus ſacris acutus & multum egregius. Scripſit duo magna & præclara volumina,

In Leviticum	lib. XX.	*Cum aliquando ſermo de Juda.*
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
Hiſtoriam Francorum	lib. I.	
Chronicam quoque brevem	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Sunt qui ſcribant eum monachum fuiſſe Fuldenſis cœnobii in Germania.

CCC. Smaragdus Abbas monaſterii S. Michaelis, *m)* ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis valde eruditus, & jugi ſtudio earundem exercitatus, regularis diſciplinæ auriga, ſanctas ſcripturas exponendo nomen ſuum longe lateque innotuit, & magnam opinionem ſcientiæ & converſationis ſuæ acquiſivit. Scripſit enim multa præclara opuſcula. De quibus ego tantum reperi ſubjecta.

In regulam S. Benedicti	lib. I.	*Cum turbas plurimorum.*
Diadema monachorum.	lib. I.	*Hunc modicum libellum.*
In totum Pſalterium	lib. I.	
In Epiſtolas & Evangelia per annum	lib. II.	
Sermones quoque plures	lib. I.	

De cæteris autem opuſculis ejus nihil uſquam potui invenire, dicitur autem quod multos in divinis ſcripturis commentariorum tractatus ediderit. Sed & Donatum majorem expoſuit, & multos ſecularium literarum authores explanavit.

CCCI. Windichinus *n)* monachus Corbeienſis cœnobii in Saxonia, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio promptus & clarus eloquio, metro excellens & proſa. Scripſit alterno *o)* ſtylo multa præclara opuſcula. De quibus ego tantum adhuc reperi ſubjecta: Ab exordio Saxonum usque ad mortem Ottonis Imperatoris primi, ſcripſit ad Mechtildam ejus filiam,

Hiſtoriam Saxonum	lib. III.	*Flore virginali cum ma.*
Geſta Ottonis primi	lib. I.	
Paſſionem Theclæ virginis, metrice	lib. II.	
Vitam Pauli primi heremitæ	lib. I.	

Claruit ſub Ottone Imperatore primo. Anno Domini, CML.

CCCII. Eutrandus *p)* Ticinenſis Eccleſiæ diaconus natione Italus, ex Papia civitate oriundus, Berengarii regis Italiæ quondam ſcriba & Secretarius, vir in ſecularibus literis valde eruditus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio acer & vehemens, Græco & Latino ſermone peritus & non minus carmine excellens quam proſa. Fertur nonnulla præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. A Berengario rege Italia pulſus, venit in Germaniam

i) cap. 127. de S. E.

k) Ludovicus IV. filius Arnolfi Imperator fuit ab A. C. 903-912.

l) clarus circa A. C. 1157. ut ex Alberico trium Fontium Monacho probat Labbeus, nec antiquiorem eſſe evincere poteſt Frid. Spanhemius T. 2. Opp. p. 586.

m) ad Moſam, in diœceſi Virdunenſi, circa A. C. 810. Alius Ardo Suraragdus ſcriptor vitæ S. Benedicti Anianenſis Abbatis. Vide Antonium Pagi ad A. C. 827. n. 15. *n)* aliis Witekindus. *o)* utroque.

p) Luitprandus. Vide Nic. Antonii Bibl. vet. Hiſpanam. T. I. p. 385.

non contemnendæ lectionis opuſcula, quorum ſtudio nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad poſteros. E quibus fertur opus inſigne à conditione Remenſis civitatis, quam milites Remi à fratre Romulo necati fugatos ob memoriam Domini ſui conſtruxiſſe, & ſic appellaſſe commemorant, usque ad ſua tempora, in quo multa de ſanctis martyribus & aliis rebus ac geſtis interſerens, volumini hunc titulum dare voluit:

Geſta Remenſium pontificum lib. III.
Vitas quoque multorum ſanctorum lib. I.

Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CCCVIII. ALBERTUS *) monachus Lobienſis, & poſtea Gemblacenſis cœnobii Abbas, præceptor Burckardi Wormacienſis Epiſcopi, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis valde eruditus, cum adhuc monachus eſſet, apud Lobias publicam ſcholam monachorum tenuit, in qua Burckardum *b)* una cum aliis in utraque literatura erudivit. Scripſit inter alia ſui ingenii opera

Vitas plurium ſanctorum lib. I.

Cantus in honore ſanctorum.

Et quædam alia. Claruit in multa religione & diſciplina temporibus Ottonis Imperatoris ſecundi. Anno Domini, DCCCLXXX.

CCCIX. ARIBO *c)* Moguntinus Archiepiſcopus, decimusnonus poſt S. Bonifacium martyrem, ad quem Berno Abbas Augienſis cœnobii de adventu Domini conſcripſit tractatum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, celebrata Synodo apud Selgenſtat cum Burckardo Epiſcopo Wormacienſi & aliis Epiſcopis atque Abbatibus ſuis Anno MXXIII. Indictione VI. multa utilia conſtituit, quæ in ſcripturis authenticis habentur. Scripſit etiam,

In Pſalmos XV. graduum lib. I.
Ad Bernonem Abbatem epiſt. I.

Et quasdam ad alios Epiſtolas. Moritur ſub Conrado juniore Imperatore, Anno Domini MXXXI.

CCCX. BURCKARDUS ex monacho Lobienſis cœnobii ordinis S. Benedicti Epiſc. Wormacienſis in Germania, Alberti *d)* Gemblacenſis Abbatis apud Lobias quondam auditor atque diſcipulus, cujus in canone fit mentio LXXIII. diſt. *In nomine Domini*, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus. Scripſit ex ſententiis ſanctorum patrum & generalium conciliorum atque ſummorum pontificum, magnum & inſigne opus poſt Iſidorum, videlicet

Decretorum, quod diviſit in lib. XX. *In novo teſtamento prim.*
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Claruit ſub ſancto Henrico Imperatore. Anno Domini MXX.

CCCXI. BERNO Abbas Augienſis cœnobii, ordinis S. Benedicti Conſtantienſis diœceſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis valde nobiliter eruditus Muſicus, & Poeta, nulli ſuo tempore ſecundus, vita & converſatione præcipuus. Scripſit tam metro quam proſa quædam præclara volumina, de quibus ego tantum reperi ſubjecta. Ad Piligrinum **) Archiepiſcopum Colonienſem egregium, & utile volumen compoſuit

De Muſica ſeu tonis lib. II. *Omnis igitur regularis Mo.*
De inſtrumentis Muſicæ lib I. *Muſicam non eſſe contem.*
De adventu Domini ad Aribonem lib. I. *Summa dignitatis.*
De officio quoque miſſæ lib. I.
De Jejunio quatuor temporum lib. I.
De Jejunio ſabbati lib. I.
De menſura monochordi lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam nondum venerunt. Claruit temporibus S. Henrici Imperatoris primi, *e)* ſed regis ſecundi, quia primus *f)* coronam Imperii non accepit. Anno Domini MXX.

CCCXII. ADELBOLDUS Epiſcopus Trajectenſis, ex monacho, ut ferunt, Lobienſi ordinis S. Benedicti, ſub cujus perſona Herigerus Abbas *g)* dialogum de adventu Domini compoſuit, vir in divinis ſcripturis eruditus & in ſecularibus literis nobiliter doctus, in curia S. Henrici Imperatoris *h)* in magno pretio habitus, non minus armis quam eruditione proſtravit infideles. Scripſit,

Vitam S. Henrici Imperatoris lib. I. *i)*
De laude ſanctæ crucis.

De laude beatæ Mariæ. Sed & alia tam metro quam proſa nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam

Xxxx

*) Aliis Olbertus. Vide Voſſium de Hiſt. Lat. *b)* de quo infra c. 310.

c) alius Aribo Monachus Benedictinus & Epiſcopus Freſingenſis, defunctus A. C. 783. qui ſcripſit vitam S. Corbiniani, editam à Surio 8. Sept. & Mabillonio Sec. 3. Benedictin. part. I. p. 500.

d) ſupra c. 308. **) Piligrimum aliis.

e) Henrici II. qui fuit ab A. C. 1003. ad 1025. hunc Bambergenſem vocat noſter infra c. 336.

f) Henricus Auceps. *g)* ſupra, c. 306. *h)* Henrici II.

i) libros II. Adelboldi de vita S. Henrici edidere Surius 14. Jul. Gretſerus in Divis Bamberg. Caniſius T. 6. Antiq. Lect.

Digitized by Google

meam non venerunt. Moritur ſub Conrado Juniore Imperatore, Anno Domini MXXVII, Indictione X. Epiſcopatus ſui Anno XVIII, V. Cal. Decemb.

CCCXIII. Osbertus *k)* monachus Cantuarienſis, ordinis ſancti Benedicti, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in Muſica arte peritiſſimus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, varios in utraque literatura tractatus edidit, quibus famam ſui nominis ad poſteros transmiſit. Scripſit inter alia,

Vitam S. Dunſtani Archiepiſcopi lib. 1. *l)*
De Muſica quoque lib. 1.

Claruit temporibus S. Henrici Imperatoris. Anno Domini, MXX.

CCCXIV. Odilo Abbas Cluniacenſis IV. ordinis S. Benedicti, vir ſanctus & eruditus, quinquaginta & ſex annis monaſterio præſidens, verbo & exemplo multorum animas direxit ad Chriſtum, cujus vitam virtutibus & miraculis plenam Petrus Damiani Epiſcopus & cardinalis Hoſtienſis luculento ſermone deſcripſit. Compoſuit ad ædificationem fratrum ſuorum

Sermones elegantes lib. 1.

Moritur ſub Henrico Imperatore II. *m)* Anno Domini MXLVIII. Inductione. 1. Ætatis ſuæ anno LXXXVII. Prima die menſis Januarii.

CCCXV. Fulpertus *n)* Epiſc. Carnotenſis, in ſcripturis divinis eruditiſſimus, & in ſecularium literarum diſciplinis omnium ſuo tempore doctorum doctiſſimus, poeta clarus & dialecticus, multis annis ſcholæ publicæ præſidens, plurimos doctiſſimos auditores enutrivit. Vita quoque ſanctiſſimus, multis legitur miraculis coruſcaſſe, qui inter cætera ſcripſiſſe dicitur:

Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.
In laudibus S. Mariæ lib. 1.

Hymnos & orationes varias. Et quædam alia devota. Claruit temporibus Henrici regis primi, *o)* Anno Domini MX.

CCCXVI. Bruno Epiſc. Herbipolenſis, Conradi Imp. ſecundi patruelis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, vita & converſatione ſanctiſſimus, qui ob meritorum ſuorum excellentiam catalogo ſanctorum *p)* inſcriptus, Franciæ orientalis ſingularis patronus habetur, Comportavit ex antiquorum patrum ſcriptis pulcram expoſitionem

In totum Pſalterium lib. 1. *Beatus vir qui non abiit.*

Si aliud ſcripſerit, neſcio. Moritur ſub Henrico Imperatore ſecundo. *q)* Anno Domini MXLV. Indictione XIII. Sexto Calend. Junii.

CCCXVII. Rupertus Abbas monaſterii Caſſinenſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, regularis diſciplinæ zeloſus & ſtrenuus gubernator, ut ovium ſibi commiſſarum verbo & exemplo paſtor utilis poſſet haberi. Scripſit ad ædificationem fratrum ſuorum pulchros & elegantes

Sermones lib. 1.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam noſtram adhuc non venerunt.

CCCXVIII. Guido monachus & Abbas cœnobii de cruce ſancti Leufredi, ordinis divi patris Benedicti, patria Aretinus, vir in divinis ſcripturis exercitatus, atque in ſecularibus diſciplinis eruditiſſimus, Dialecticus & Muſicus inſignis. In hoc etiam præferendus cæteris, quod ignotos cantus etiam pueri & puellæ per ejus regulam *r)* in manu ſua facilius diſcant per ſe, quam per vocem magiſtri, aut per uſum alicujus inſtrumenti. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula, contra Berengarium clericum Turonenſis Eccleſiæ,

De corpore & ſanguine Domini lib. 1.
De Muſica quoque lib. 11. *Igitur qui noſtram diſcipli.*

Et alia quæ non vidi. Claruit ſub Conrado juniore Imperatore. Anno Domini MXXX.

CCCXIX. Egelnotus *s)* Archiepiſc. Cantuarienſis Eccleſiæ in Anglia, vir in divinis ſcripturis eruditus & ſecularium literarum non ignarus, vita & converſatione ſanctiſſimus, advocatus pauperum clementiſſimus, cujus hortatu, Cinito *t)* rex Angliæ multas faciebat eleemoſynas: præſertim ad Eccleſiam Carnotenſem, cui tunc vir doctiſſimus Fulpertus Epiſcopus præerat, cujus ſupra *u)* fecimus mentionem. Scripſiſſe dicitur ad honorem Dei omnipotentis pulchrum opus

In laudem S. Mariæ lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos lib. 1.

Et quædam alia. Claruit temporibus Conradi Imper. junioris. Anno Domini, MXXX.

CCCXX. Adelmannus Grammaticus ex clerico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis. Fulperti Carnotenſis antiſtitis quondam auditor, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, Philoſophus & Dialecticus ſuo tempore famoſus metro excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo quædam

k) Osbernus aliis. Surio etiam Osberus 16. Maj. Sed vita Dunſtani, quam ibi edidit non Osberni eſt, neque Osberti Weſtmonaſterienſis Monachi, ſed Eadmeri, ut H. Warthono notatum.

l) libri duo exſtant in Actis Sanctor. T. 4. Maj. p. 358. & apud Mabillon. Sec. V. Benedictin. Liber primus in H. Warthoni Anglia Sacra T. 2.

m) qui vulgo Henricus III. ab A. C. 1040. ad 1057. Imperator. *n)* Fulbertus aliis.

o) imo ſecundi. Vide ſupra c. 311. *p)* Vide Acta Sanctor. 17. Maj. T. IV. p. 38. ſeq.

q) qui vulgo tertius. *r)* *Ut, re, mi, fa, ſol, la.* Vide Baron. ad A. 1022. n. 20. ſeq.

s) Ælnothus aliis. *t)* Canutus. *u)* cap. 315.

dam commendanda opuſcula, de quibus ad lectionis noſtræ notitiam pauca pervenerunt. Scripſit ad Berengarium Turonenſem olim apud Fulpertum condiſcipulum ſuum, tunc errare & dogmatizare incipientem, valde prolixe & amice eum corripiens,

De corpore & ſanguine Domini	lib. I.	*Collectaneum k) te vero.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia inſuper multa tam metro quam proſa ſcripſiſſe dicitur, quæ non vidi. Claruit ſub Henrico rege tertio, Anno Domini MXL.

CCCXXI. HERMANNUS, qui dicebatur Contractus, monachus cœnobii S. Galli, *l)* ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, filius comitis *m)* de Veringen in Suevia, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis univerſaliter doctiſſimus, Philoſophus, Poeta, Aſtronomus, Rhetor, & Muſicus, nulli ſuo tempore ſecundus, trium linguarum Græcæ, Latinæ, & Arabicæ peritiſſimus. Scripſit carmine & proſa multa præclara volumina, de quibus ego tantum reperi ſubjecta, videlicet,

De Muſica	lib. I.	
De monochordo	lib. I.	*In conſideranda mono.*
De ſex ætatibus mundi *n)*	lib. I.	*Prima eſt mundi hujus.*
De compoſitione aſtrolabii	lib. III.	*In metienda igitur ſub.*
De utilitate aſtrolabii	lib. I.	*Quicunque Aſtronomica.*
De eclipſibus	lib. I.	
De computo	lib. I.	
De quadratura circuli	lib. I.	
De conflictu rythmimachiæ	lib. I.	*Qui peritus Arithmet.*
De Phyſiognomia	lib. I.	*Clari viri & prudentis.*
Vitas plurium ſanctorum	lib. I.	

Hymnos & proſas varias. Compoſuit etiam dulci & regulari melodia, cantus & proſas pulcherrimas. E quibus eſt illa de beata virgine Maria dulciſſima, *Salve regina. o)* Et, *alma Redemptoris mater*, & cæteræ quarum copioſus eſt numerus. Tranſtulit etiam nonnulla Græcorum philoſophorum & Arabum Aſtrologorum volumina in Latinum. Membris fuit juxta nomen ſuum contractus, ſed ſemper in gratiarum actione perſeverans, unde & per beatam virginem Dei genitricem interius mirabiliter conſolari & illuſtrari meruit.

Claruit temporibus Henrici Imperatoris ſecundi. Anno Domini MXL. *p)*

CCCXXII. GUIMUNDUS *q)* Archiepiſcopus Averſanus, *r)* ex monacho cœnobii de cruce S. Leufredi, ordinis ſacratiſſimi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & valde peritus, ſecularium quoque literarum non ignarus. Scripſit ad Rogerium *) monachum, contra errores Berengarii Turonenſis,

De corpore & ſanguine Domini	lib. III. *r)*	*Ad rem hic temporibus.*
Et quædam alia nobis inviſa.		

Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. Anno Domini, MLX. *s)*

CCCXXIII. ALPHANUS Archiepiſcopus Salernitanus, *t)* ex monacho Caſſinenſis cœnobii, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis nobiliter doctus, & in ſecularibus literis ad perfectum inſtructus, Philoſophus, & Theologus celeberrimæ opinionis. Scripſit quædam profundi ſenſus opuſcula, quibus ingenium ſuum excitans, nomen etiam ſuum poſteris notificavit. E quibus extant:

De unione verbi Dei & hominis	lib. I.
De unione corporis & animæ	lib. I.
De quatuor humoribus corporis	lib. I.

Alia quoque *u)* in omni literatura volumina compoſuit, quæ ad nos minime venerunt.

CCCXXIV. CAMPANUS natione Lombardus, Philoſophus & Aſtronomus omnium opinione ſuo tempore celeberrimus, ingenio acutus, ſermone ſcholaſticus, divinarum quoque ſcripturarum non ignarus, calculator & computiſta inſignis. Edidit ingenii ſui non pauca opuſcula, *x)* quorum lectio Eccleſiarum rectoribus non erit ſpernenda, De quibus ego tantum legi ſubjecta, opus magnum & inſigne,

De computo Eccleſiaſtico	lib. I.	*Rogavit me unus ex.*
De compoſitione quadrantis	lib. I.	*Scire debes quod circulus.*

Calendarium quoque. Alia quoque multa in Aſtronomia compoſuit, quæ ad manus noſtras non venerunt.

 Claruiſſe

k) Collectaneum. *l)* imo Augiæ majoris. *m)* Wolfradi, vide Lambec. T. 2. p. 470.

n) ab orbe condito ad A. 1053. Nam quæ ad A. 1066. ſequuntur, à Bertholdo addita. Editio Caniſiana T. 1. Antiqu. Lect. non modo Baſilienſi & Piſtoriana, ſed quoque Urſtiſiana eſt plenior.

o) Hoc alii Petro de Monſoncio, Epiſcopo Compoſtellano tribuunt. Vide Nic. Antonii Bibl. vet. Hiſpan. lib. 6. c. 14.

p) natus A. 1013. defunctus 1054. Vide Gundlingiana p. 52. ſeq. *q)* aliis Guitmundus.

r) in Apulia Italiæ regione, ut notat Guilielmus Malmesburienſis. *) infra c. 327.

r) Primus edidit Eraſmus. A. 1530. cum Algero. Vide Eraſmi Epiſt. XXVIII. 10. edit. Lond.

s) Vixit adhuc A. C. 1090. ut patet ex Urbani II. Epiſtola ad Guitmundum Epiſc. quæ refertur in can. *ſane quod ſuper*, 14. qu. 2. *t)* defunctus A. 1086.

u) illa vide apud Petrum Diaconum de viris illuſtr. Caſinenſibus c. 19.

x) Hic eſt Campanus, cujus Latina verſio Euclidis excuſa Venet. 1482. atque inde Baſileæ 1537.

Digitized by Google

Claruiſſe dicitur ſub Henrico rege tertio, Anno Domini, MXXX. *y)*

CCCXXV. Helpericus monachus cœnobii S. Galli, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis multum eruditus, & in ſecularibus literis doctiſſimus, Philoſophus, Poeta, & Aſtronomus inſignis, ingenio ſubtilis & ſermone compoſitus. Scripſit tam metro quam oratione ſoluta nonnulla opuſcula. De quibus ego tantum reperire potui opus præclarum

De computo Eccleſiaſtico lib. I. *Cum fratribus noſtris ado.*
De Muſica quoque lib. I.

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. *z)* Anno Domini MLXIX.

CCCXXVI. Berthorius *a)* Abbas monaſterii Caſſinenſis, ordinis S. Benedicti, vir in ſanctis ſcripturis ſtudioſus & doctus, & in diſciplina ſecularium literarum nobiliter eruditus, Philoſophus & medicus inſignis. Ante converſionem *b)* ſuam multa in ſua facultate fertur ſcripſiſſe opuſcula. Sed ſtudium poſtea mutans, & animarum medicus conſtitutus, ſcripſit ad ædificationem fratrum ſuorum

Sermones elegantes lib. I.

Alios inſuper varioſque tractatus edidit, quorum notitia ad me non pervenit.

CCCXXVII. Rogerius monachus ordinis S. Benedicti, ad quem Guimundus *c)* Averſanus Epiſc. adhuc in cœnobio conſtitutus, libros tres contra Berengarium ſcripſiſſe dicitur, vir doctus & tam in divinis quam in ſecularibus literis eruditus, ad multorum ædificationem ſatis luculento ſermone deſcripſit

Vitam Brunonis Epiſcopi Colonienſis lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico Imperatore ſecundo. Anno MXL.

CCCXXVIII. Algerus ex ſcholaſtico monachus Corbeienſis in Saxonia, natione Teutonicus, ordinis S. Benedicti, vir in ſanctis ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, & veterum lectione dives, atque in ſecularibus literis magnifice doctus, ingenio cautus & ſatis diſertus eloquio, carmine valens & proſa. Scripſit urbano admodum ſtylo inſigne volumen

De Sacramento altaris *d)* lib. III. *Quia ſancti de corpore.*
De gratia & libero arbitrio lib. I. *Sciendum eſt quod liberum.*
Et quaſdam Epiſtolas.

Dicitur autem & alia complura ſcripſiſſe, quæ ad manus noſtras non venerunt. *e)*

CCCXXIX. Albertus monachus Metenſis, ordinis S. Benedicti, natione Gallicus, vir in ſcripturis ſanctis continua exercitatione peritus, & artium humanitatis (quas liberales vocamus) non ignarus. Ut nomen ſuum transmitteret ad poſteros, ſcripſit quædam non contemnendæ lectionis opuſcula. De quibus fertur opus breve, ſed utile, *f)* hiſtoriam continens rerum geſtarum ſui temporis, quod dedicavit

Ad Epiſcopum Metenſem lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Conradi Imperatoris minoris, Anno Domini, MXXX.

CCCXXX. Eckebertus *g)* clericus Leodienſis Eccleſiæ, natione Teutonicus, in divinis ſcripturis eleganter doctus, & in ſecularium literarum diſciplinis ad perfectum inſtructus. Scripſit & metro & proſa nonnulla opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam transmiſit. E quibus extat volumen metro eleganti compoſitum, quod prænotavit:

De ænigmatibus ruſticanis lib. I.
De eadem re alius major lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Henrici Imperatoris tertii. Anno Domini MLX.

CCCXXXI. Leo Papa IX. *h)* Epiſcopo urbis Leucorum, quæ Tullus vocatur, ſub Archiepiſcopo Treverenſi, ſedit in cathedra Petri poſt Damaſum annis VII. Bruno antea vocatus, vir doctus & ſanctus. Scripſit nonnulla præclara opuſcula, in quibus, eloquii venuſtas & ſententiarum ſublimitas merito commendatur. E quibus ſunt iſta, ad Conſtantinum monachum *i)* Imp.

De extirpandis hæreſibus lib. I.
Ad patriarcham Conſtantinopolit. *k)* lib. I.
Contra errores Græcorum lib. I.
Ad Epiſcopos Africæ & Ægypti lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Moritur ſub Henrico rege tertio, Imperatore ſecundo. Anno Domini, MLIV. Indictione ſeptima, multis coruſcans miraculis.

CCCXXXII. Humbertus monachus Tullenſ(.), ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis

y) Henricus III, fuit ab A. 1040-1057.
z) Hic vulgo Henricus IV. imperavit ab A. 1057. ad 1105.
a) Bertharius ſive Bertarius aliis A. C. 884. à Saracenis occiſus. Vide Petrum Diaconum c. 12. de illuſtribus Caſinenſibus.
b) Converſionem vocat Trithemius acceſſionem ad vitam Monaſticam. *c)* ſupra c. 322.
d) Editi ab Eraſmo A. 1530. & recuſi Lovanii 1561. atque inde in Bibl. Patrum T. 21. edit. Lugd. p. 251. Lanfranco & Guimundo præferuntur à Petro Cluniacenſi.
e) defunctus circa A. 1130. *f)* ex Sigeberto c. 143. de S. E.
g) in Sigeberti Codicibus c. 146. Egebertus. *h)* Vide Acta Sanctor. 19. April. T. 2. p. 642. ſeq.
i) Monomachum. *k)* Mich. Cerularium. T. IX. Concil. edit. Labbei p. 949.

Digitized by Google

pturis erudititiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio & eloquio clarus, quem Leo Papa nonus propter ſcientiam literarum Romam ſecum duxit & Epiſcopum cardinalem ordinavit, miſſus ab eo Conſtantinopolim ad confutandas hæreſes Græcorum, adeo Nicetam Pectoratum monachum in præſentia Imperatoris Conſtantini & Michaelis patriarchæ confutavit & devicit, ut librum ſuum quem contra Latinorum Eccleſiam conſcripſerat, anathematizaret, & eum manu propria igni comburendum injiceret. Et quicquid ibidem diſputando dixit aut fecit, luculenter conſcripſit, ſub nomine Romani & Conſtantinopolitani.

Dialogorum more	lib. 1. *l)*	
Scripſit etiam quædam alia.		

Claruit ſub Henrico Imperatore ſecundo. Anno Domini ML.

CCCXXXIII. Anselmus monachus Remenſis, ordinis S. Benedicti, natione Gallicus, vir in ſcripturis divinis exercitatum habens ingenium, Scripſit quædam ſui ſtudii opuſcula, quæ ad manus noſtras adhuc minime venerunt. Et inter alia congeſſit in unum volumen geſta Leonis Papæ noni per Galliam in conciliis & conventibus facta, ut notificaret quanta authoritate Remis, vel in aliis urbibus Synodum celebraverit, quanta induſtria & ſubtilitate examinaverit cauſas Eccleſiaſticas, quave diſtrictione peccantes correxerit, quomodoque ei virtus divina cooperata ſit, quod ſatis patuit in una cauſa Remenſis Synodi, ubi dum Epiſcopus Friſingenſis contumaciter ageret contra authoritatem apoſtolicam, Deo vindicante in omnium oculis repente obmutuit. *m)* Hoc autem opus prænotare voluit:

Itinerarium Leonis Papæ	lib. 1.	

Claruit ſub Henrico rege tertio. Anno Domini, ML.

CCCXXXIV. Lanfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis Eccleſiæ in Anglia ex Abbate Codonienſis *n)* cœnobii, ordinis S. Benedicti, natione Italus ex civitate Papienſi, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis maxime in dialectica ſuo tempore omnium opinione doctiſſimus, & non minus ſanctitate quam ſcientia clarus, reliquit ingenii ſui monimenta egregia. De quibus ego reperi duntaxat ſubjecta,

Opus inſigne in epiſtolas Pauli Apoſtoli omnes	lib. XIV.	
In Pſalterium commentariorum	lib. 1.	
Adverſus Berengarium	lib. 1.	*Lanfrancus miſericor.*
Geſta Guilhelmi comitis	lib. 1.	

De cæteris nihil reperi. Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. Anno Domini MLX. *o)*

CCCXXXV. Petrus Damiani ex monacho divi patris Benedicti, Epiſcopus Hoſtienſis *p)* & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio mitis & acutus, eloquio placidus & compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus, non minus ſanctitate quam eruditione clarus & inſignis effulſit. Qui exemplo magni Gregorii antiſtitis, amore ſolitudinis & quietis Epiſcopatum ſuum deſerens, poſteaquam illum annis aliquot ſtrenue gubernaverat, ad cœnobium ſuum reverſus eſt, & vitam deinceps cum fratribus ſuis in tranquillitate animi exegit. Cum autem à ſummo Pontifice charitativa interpretatione argueretur, cur Epiſcopatum, utpote vir utilis & idoneus dimiſiſſet amore ſalutis privatæ, ad tres ſibi invicem ſuccedentes, Nicolaum ſecundum, Alexandrum ſecundum, & Gregorium ſeptimum Romanos pontifices apologeticos *q)* edidit, in quibus authoritate, ratione & exemplo factum ſuum humiliter excuſans, animos eorum placavit. De cujus opuſculis ſubjecta feruntur. Ad Leonem Heremitam, utrum ſolitarius orans horas canonicas, debeat etiam dicere, *Dominus vobiſcum*, quando nemo ſit, qui reſpondeat, opuſculum inſtructum, quod prænotatur:

Dominus vobiſcum	lib. 1.	*Domino Leoni amore.*
Apologeticorum	lib. III. *r)*	*Domino ſuo Nicolao uni.*
De incontinentia ſacerdotum	lib. 1.	*Nuper habens cum nonnullis.*
De uxoribus clericorum	lib. 1.	*Vos alloquor ò lepo.*
Regula ſolitariorum	lib. 1.	*Dum fervorem ſanctæ con.*
Exhortatorium ad monachos	lib. 1.	*Fratribus in Gangenſi.*
Miraculorum ſui temporis	lib. 1.	*Dilectiſſimo Gerardo.*
De profectu monachorum	lib. 1.	
Antilogion contra Judæos	lib. 1.	
De avaritia prælatorum	lib. 1.	
Vita Odilonis Abbatis	lib. 1.	*Hugo Clunia. Abbat.*
De terrore mortis	lib. 1.	*Blanca olim comitiſſa.*
De meditatione mortis	lib. 1.	*Penſandum quippe eſt.*
Contra Epiſcopos Simoniacos	lib. 1.	
Contra quendam Epiſcopum	lib. 1.	

l) Extat apud Baron. ad calcem tomi XI.

m) Hæc Trithemius ex Sigeberto c. 152. de S. E.

n) Beccenſis. Vide Acta Sanctor. 28. Maj. T. VI. p. 832. ſeq. Huetium Orig. Cadomenſ. c. 24. Warthonum in Anglia ſacra &c.

o) obiit A. 1089. die 28. vel 24. Maj. vide Antonium Pagi T. IV. Criticæ Baron. p. 303. Labbeum de S. E. T. 2. p. 755.

p) Oſtienſis.

q) Vide Damiani Opuſcula, 19. 20.

r) tertium in operibus Damiani Romæ, Lugd. & Pariſ. junctim editis non reperio. Utor editione Pariſ. 1642. fol.

De inſolentia malignorum hominum lib. 1.
Gratiſſimus ſeu probatiſſimus lib. 1. *Domino Henrico Ravennatica*
Declamationis rhetoricæ lib. 1.
De naturis quorundam animalium lib. 1.
De Flora & Lucilla lib. 1. *Adhuc dilectiſſimi vir.*
De Caſſiano martyre lib. 1. *Admirabilis & glorioſa.*
De S. Bonifacio lib. 1. *Beati Bonifacii glorioſa.*
De S. Anaſtaſio lib. 1. *Ad pulchrum fratres cha.*
Sermonum & homiliarum lib. 1.

Et alia multa, quæ non vidi. Claruit ſub Henrico rege quarto, Anno Domini, ML. *r*)

CCCXXXVI. BRUNO Archiepiſc. Ruthenorum ex monacho, ordinis S. Benedicti; natione Italus, vir in divinis ſcripturis doctus, & declamator homiliarum ad populum egregius, ſanctus denique & Deo dignus, quippe qui fidem catholicam in Pruſcia *s*) prædicans, ab inimicis Chriſti martyrio legitur coronatus. Scripſit ingenii ſui nonnulla præclara opuſcula. De quibus extant, commentariorum

In Geneſim. lib. 11.

Et quædam alia. Paſſus eſt à Pruſcis ſub S. Henrico Bambergenſi, qui fuit ſecundus hujus nominis rex & Imperator primus. *t*) Anno Domini MVIII. Indictione VI. Quem multis affectum ſuppliciis, & pedibus manibusque abſciſſis, poſtremo capitis truncatione Chriſti martyrem fecerunt.

CCCXXXVII. ERHARDUS monachus ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & continua exercitatione doctus, ingenio ſubtilis & promptus eloquio, in declamandis homiliis ad populum excellentis induſtriæ fuit, qui divinas ſcripturas exponendo nomen ſuum notificavit, & crebra earundem perluſtratione doctor egregius factus eſt. Scripſit autem non contemnendæ lectionis opuſcula, de quibus feruntur:

Commentariorum in Geneſim lib. 1.
In Exodum lib. 1.
In Leviticum lib. 1.
In Numeros lib. 1.
In Deuteronomium lib. 1.
Homiliarum quoque lib. 1.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CCCXXXVIII. BERNOLDUS Presbyter Eccleſiæ Conſtantienſis in Suevia, natione Teutonicus, vir devotus, & in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, atque in diſciplina ſecularium literarum ſufficienter inſtructus, ingenio clarus, & comptus eloquio, reliquit ſtudii ſui nonnulla opuſcula, quæ tamen ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Hic ad utilitatem Eccleſiaſticæ reipublicæ compoſuiſſe dicitur volumen, quod prænotavit

Ordinem Romanum *u*) lib. 1.

Claruit temporibus Henrici quarti. Anno Domini, MLX.

CCCXXXIX. MARBODUS Epiſc. Redenenſis, *x*) in divinis ſcripturis multum ſtudioſus, & veterum lectione doctus, atque in diſciplinis ſecularium literarum nobiliter eruditus, metro excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo non pauca volumina, quæ legentibus non minus placere poſſent quam prodeſſe. Inter quæ præcellit opus inſigne, quod triplici ſenſu eleganti metro compoſuit

In Cantica canticorum lib. 1.
Paſſionem Thebæorum metrice lib. 1.

Et quædam alia. Claruit temporibus Henrici tertii, Anno Domini, ML.

CCCXL. MARIANUS monachus Fuldenſis, ordinis S. Benedicti, natione Scotus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, hiſtoriographus, & computiſta inſignis, patriam ſuam relinquens, venit in Germaniam pro Chriſti amore peregrinus, & primum Coloniæ ad S. Martinum monachus factus, & ſolitudinis deſiderio incluſus, duobus annis ibidem manſit. Poſtea vero ad Fuldam translatus, XII. annis ibidem incluſus manſit, donec tandem propter eruditionem & ſanctitatem juſſu Epiſcopi Moguntini & Abbatis Fuldenſis, ad Moguntiam transmigrans annis XVII. apud S. Martinum denuo ſtans incluſus, in magno ab omnibus honore habebatur. Scripſit ab initio mundi usque ad ſua tempora *y*) Chro-

r) defunctus A. 1072. ætat. 66. Vide vitam Petri Damiani, quem cum Petro de Honeſtis Portuenſis cœnobii conditore perperam nonnulli confundunt, ſcriptam à Jacobo Laderchio. Rom. 1702. 4.

s) Pruſſia. Confer de hoc Brunone Martyrolog. Rom. 14. Octob. & Chriſtophori Hartknochii Hiſt. Eccleſiaſticam Pruſſiæ Germanica lingua editam p. 24. ſeq. ubi cum à Brunone Olmucenſi Epiſcopo diſtinguit. *t*) ſupra c. 311.

u) Hic videtur eſſe Ordo Romanus in Georgii Caſſandri Operibus p. 97. ſeq. & in Patrum Bibl. atque in Melch. Hittorpii ſcriptoribus de Divinis officiis editus, quem alii retulere ad ſeculum Octavum, Hittorpius plane pro Gelaſiano Codice perperam utique habuit, cum ſit potius ex Gelaſiano & aliis collectus. Vide Mabillonii Muſeum Italicum tom. 2.

x) Marbodi Redonenſis in Gallia Armorica Epiſcopi opuſcula Operibus Hildeberti Cenomanenſis ſubjecit Antonius Beaugendre Pariſ. 1707 fol. His ad calcem Voluminis appendicis loco ſubnectitur Canticum Canticorum verſibus Leoninis expreſſum. At Paſſio Thebæorum ſive S. Mauricii & ſociorum ejus legitur p. 1535. ſeq.

y) Deſinit in A. C. 1083. Nam quæ ſequuntur usque ad A. 1200. addita ſunt à Dodechino Abbate. Ediderunt Jo. Heroldus Baſil. 1559. & Jo. Piſtorius Francoſ. 1583. De hoc Mariano Serarius in Mogunt. & Georgius Mackenzie in vitis ſcriptorum Scotorum T. 1. p. 99. ſeq.

Chronicam inſignem lib. III. *Divino informamur.*
De concordantia Evangeliſtarum lib. I. *Fuit in diebus Herodis.*
De computo quoque lib. I.

Et quædam alia. Moritur ſub Henrico quarto. Anno Domini, MLXXXVI. Indictione IX. Ætatis ſuæ anno LVIII. & Moguntiæ apud S. Martinum in majori Eccleſia non ſine ſanctitatis opinione ſepelitur.

CCCXLI. Wenericus z) Epiſc. Vercellenſis ex clerico Eccleſiæ Treverenſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in diſciplina ſecularium literarum ſufficienter inſtructus, nomen ſuum ſcribendo notificavit poſteris, quamvis ad noſtræ lectionis notitiam ejus opuſcula non pervenerint. In ea diſcordia, quæ fuit inter Hildebrandum Gregorium Papam ſeptimum, & Henricum Imperatorem tertium ſive regem quartum, ſcripſit ex perſona Theoderici Virdunenſis Epiſcopi cum adhuc Treveris eſſet clericus, ad eundem Papam Gregorium divinis ſcripturis inſtructum volumen, non eum increpans, ſed ſeniorem obſecrans ut patrem, & amicabili affectu quaſi dolentis ſuggerens ei omnia quæ contra jus legum & fas æquitatis eum feciſſe vel dixiſſe loquax fama divulgaverat, quod prænotavit:

De diſcordia regni & ſacerdotii a) lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit ſub Henrico rege quarto. Anno Domini, MLXXX.

CCCXLII. Theodericus b) monachus ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Fertur non ſpernendæ lectionis quædam opuſcula ſcripſiſſe, de quibus ad meam notitiam pauca pervenerunt. Legi tantum ad Richardum Abbatem Fuldenſem,

De vita S. Benedicti lib. I. *Cum cæleſtium ſacramen.*
De translatione corporis ejuſdem lib. I. *Cum diugens Longo.*
Epiſtolarum ad diverſos. lib. I.

Alia quoque tam metro quam proſa plura compoſuit, quæ ad nos non venerunt. Claruit ſub Henrico rege tertio. Anno Domini, MXL.

CCCXLIII. Adam Abbas de Perſema, c) ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis jugi exercitatione doctus, & veterum lectione dives, atque in literarum ſecularium ſcientia ſufficienter eruditus, in declamandis homiliis celeberrimæ opinionis, nomen ſuum varios componendo tractatus cum laude transmiſit ad poſteros. Extant ejus devoti & utiles,

Sermones ad fratres lib. I.
De ſanctis & diverſis materiis lib. I.

Fertur etiam quoſdam ſacræ ſcripturæ explicuiſſe tractatus, quibus abundantem ingenii ſui venam oſtenderit, ſed ad notitiam meam non venerunt.

CCCXLIV. Anselmus Epiſcopus Lucenſis, *) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis non infime doctus, Gregorii Papæ VII. cooperator indefeſſus, & contra Guibertum ei ſubordinatum ab Henrico, defenſor egregius, adeo ut omnia ejus facta, dicta, vel ſcripta contra Henricum Imperatorem authoritate juris & ſcripturarum defenderet. Reliquit ingenii magni monimenta clariſſima, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam cum gloria transmiſit. E quibus extant:

In Hieremiam Prophetam lib. I.
In Pſalterium quoque lib. I.
Contra Guibertum antipapam lib. I. d)
Et plures Epiſtolæ ad diverſos lib. I.

Claruit ſub Henrico quarto. Anno Domini MLXXX.

CCCXLV. Willeramus Abbas Mersburgenſ. ordinis S. Benedicti natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, carmine exercitatus &, proſa, cum in univerſitate Pariſienſi aliquamdiu literis impendiſſet ſtudium, ad patriam reverſus Bambergenſis Eccleſiæ ſcholaſticus factus eſt. Tandem conſiderans mundi gloriam tranſire cum tempore, contempto ſeculo, in Fuldenſi cœnobio pro Chriſti amore monachum induit, & poſtremo creſcentibus meritis, in monaſterio Sancti Petri prope Mersburg Abbas conſecratus, nomen ſuum ſcribendo poſteris notificavit. De cujus opuſculis ego tantum legi volumen metro & carmine mixta proſa, pulchra varietate compoſitum, de nuptiis Chriſti & Eccleſiæ,

In Cantica canticorum lib. III. e) *Cum majorum ſtudia intu.*

 De

z) aliis Venericus, vel Werricus.

a) Similem titulum poſtea elaboratiſſimo operi de Concordia Sacerdotii & Imperii impoſuit Petrus de Marca, Archiepiſcopus Pariſienſis.

b) Idem ut videtur Theodericus monachus Theologienſis in diœceſi Treverenſi, circa A. 1066. clarus, cujus vitam S. Conradi Sinonis habes in Actis Sanctor. T. I. Junii p. 127.

c) al. *Perſenna* vel *Perſenia*. Hujus Adami leguntur quædam in allegoriis & tropologiis XXX. auctorum ab Ottomaro Luſcinio atque deinde à Godfrido Tilmanno editis Pariſ. 1543. 1574.

*) Vide Acta Sanctor. 18. Mart. T. 2. p. 647. ſeq.

d) libri duo contra Guibertum editi à Caniſio T. VI. Antiqu. Lect. atque inde in Bibliothecas Patrum relati.

e) in editione Latina Menradi Molheri, Hagenoæ 1528. 8. & Theotiſca Pauli Merulæ Lugd. Bat. 1578. 8. nulla librorum diſtinctio. Sed Lambecius, qui T. 2. p. 765. ſeq. ſpecimen Codicis inſignis Bibl. Cæſareæ exhibet, in quo per tres columnas ſive σελίδια ſic opus eſt exaratum, ut in prima exhibeatur Willerami metaphraſis latina, mediam occupent ipſa verba Cantici canticor. latinis litteris capitalibus exarata, tertiam denique paraphraſis Theotiſca, has tres co-

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Henrico tertio. *f*) Anno Domini MLXX.

CCCXLVI. Franco ſcholaſticus Leodienſis Eccleſiæ, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis magnifice doctus, & in ſecularium literarum diſciplina eruditiſſimus, Philoſophus, Aſtronomus, & computiſta inſignis, & non minus religione quam ſcientia venerabilis. Fertur in ſacris ſcripturis nonnullos compoſuiſſe tractatus, qui ad notitiam meam adhuc non venerunt. Scripſit ad Archiepiſcopum Colonienſ. Hermandum ſecundum, ſubtile opus & egregium,

De quadratura circuli	lib. 1.
De computo Eccleſiaſtico	lib. 1.

Et alia plura. Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. Anno Domini MLX.

CCCXLVII. Bernardus monachus Cluniacenſis, ordinis S. Benedicti, vir in ſcripturis ſanctis jugi meditatione exercitatus, & ſecularis literaturæ non ignarus, religione quoque & morum honeſtate conſpicuus. Jubente venerabili Abbate Hugone, omnes conſuetudines Cluniacenſis monaſterii in unum volumen luculento ſermone congeſſit titulum præponens operi,

Conſuetudines Cluniacenſium	lib. 1.

Scripſit & alia. Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. Anno Domini ML.

CCCXLVIII. Bernardus monachus Corbienſis in Saxonia, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis nobiliter doctus & in ſecularibus literis peritiſſimus, carmine excellens & proſa, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit ad Hartwinum Magdeburgenſem Archiepiſcopum luculento quidem ſermone ſed amaro volumen

Contra Henricum quartum *g*)	lib. 1.

Et alia quæ non vidi. Claruit ejuſdem Henrici Imperatoris temporibus. Anno Domini, MLXX.

CCCXLIX. Ivo Epiſc. Carnotenſis *h*) ex præpoſito S. Quintini Beluacenſis, ordinis canonicorum regularium divi patris Auguſtini, vir in divinis ſcripturis exercitatus, & canonum ſanctorum patrum ac generalium conciliorum cautiſſimus interpres, nec minus ſanctitate quam ſcientia reverendus, ordinem ſuum diu collapſum magnifice reformavit. Scripſit poſt Burkardum *i*) Wormacienſem Epiſcopum ex canonibus ſanctorum compendioſum decretum, quo ante Gratiani tempore utebantur Juriſtæ, quod prænotavit:

Panormiam *k*)	lib. x.	*Excerptiones Eccleſ.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	*Ivo Eccleſiæ Carnotenſis.*

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico quarto, Anno Domini, MXC.

CCCL. Hildebertus Epiſcopus Cenomannenſis, & Turonenſis poſtmodum Archiepiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus doctrinis nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio acutus & multum diſertus eloquio, Berengarii Turonenſis quondam diſcipulus, ſed perſecutor erroris, qui multas pro Eccleſiaſtica libertate perſecutiones & tribulationes usque ad carceres ſuſtinuit. Scripſit utroque ſtylo, metrico videlicet & proſaico quædam præclara opuſcula, *) de quibus ad lectionis noſtræ notitiam adhuc pauca pervenerunt. Scripſit eleganti metro valde pulchram & utilem expoſitionem

Super toto miſſæ officio *l*)	lib. 1.	*Scribere propoſui quæ.*
De ſuo exilio	lib. 1.	*Nuper eram locuples in.*
De miſeria hujus vitæ	lib. 1.	
De Sacramento altaris	lib. 1.	*Tollimur è medio ſa.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	
Hymnorum & orationum diverſo metro	lib. 1.	

Epitaphium Berengarii ſui quondam præceptoris in verſibus quinquaginta duobus comprehendit. Scripſit & alia plura nobis adhuc incognita. Claruit ſub Henrico quarto. Anno Domini MXC.

CCCLI. Anſelmus Archiepiſcopus *m*) Cantuarienſis in Anglia ex Abbate monaſterii Beccenſis in Normannia, ordinis S. Benedicti, Lanfranci quondam auditor atque diſcipulus vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum peritia nulli ſuo tempore ſecundus, vita & converſatione integer atque ſanctiſſimus, mente devotus, ore facundus, operatione ſtrenuus, vultu angelicus, inceſſu maturus, progreſſu exemplaris, ſtudio ſcripturarum continuus, & omni virtute ornatus & inſignis fuit. Scripſit pene infinita opuſcula, de quorum numero feruntur ſubjecta.

Con-

lumnas pag. 768. putat Trithemio anſam dediſſe, ut tribus libris conſtare opuſculum ſcriberet. Exſtat quoque MS. Vratislaviæ in Bibl. Rhedigeriana.

f) quarto, qui imperitavit ab A. C. 1057. ad 1105.

g) vide Sigebert. c. 165. de S. E. *h*) Vide Acta Sanctor. 20. Maj. T. V. p. 247. ſeq. ubi & vita Ivonis à Joanne Frontone ſcripta, cum notis Papebrochii. *i*) de quo ſupra. cap. 310.

k) Vocabulum hybridum ex Græco πᾶν & Latino *norma* conflatum. Licet ſint qui legant *pannomiam*, à νόμος. Cæterum non decem libris conſtat hoc opus ſed octo partibus diſtinguitur. Ut liber decretorum ab Ivone collectus, partibus XVII.

*) Hildeberti Operum non ita pridem præclaram editionem dedit Antonius Beaugendre, Monachus Benedictinus. Pariſ. 1708. fol.

l) Hoc ſcriptum carmine compoſitum elegiaco in codice MS. membranaceo, quem poſſideo, tribuitur Mauricio Stonenſi. Sed Hildeberti eſſe ex aliorum Codicum conſenſu, & ſcribendi ipſa ratione jam non dubito, licet ſub Mauritii nomine ante aliquot annos edidi. *m*) vide Acta Sanctor. 21. April. T. 2. p. 865. ſeq.

by Google

Contra gentes cur Deus homo	lib. I.	*Sæpe & ſtudioſe à mul.*
De incarnatione verbi contra Judæos	lib. I.	*Domino & patri univerſæ.*
De conceptu virginali	lib. I.	*Cum in omnibus religioſa.*
Proſologium	lib. I.	*Eia nunc homuncio fu.*
Monologion	lib. I.	*Si quis unam naturam.*
De Spiritu Sancto contra Græcos	lib. I.	*Negatur à Græcis quod Spi.*
De caſu diaboli	lib. I.	*Illud Apoſtoli, Quid habes.*
De diverſitate Sacramentorum	lib. I.	*Domino & amico Walram.*
De fermento & azymo	lib. I.	*Anſelmus ſervus ec.*
De voluntate Dei	lib. I.	*Humana ratio cum de.*
De S. Trinitate	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	
De pace & concordia	lib. I.	
De libero arbitrio	lib. I.	*Cum liberum arbitrium vi.*
De gratia & libero arbitrio	lib. I.	*De tribus illis quæſtio.*
Dialogus de veritate	lib. V.	*Quoniã Deum veritatem eſſe.*
De ſimilitudinibus	lib. I.	*Voluntas tripliciter in.*
De menſuratione crucis	lib. I.	*Quoniam jubente filio tuo.*
Meditationes	lib. I.	*Domine Deus meus da cor.*
Meditationes de paſſione Domini	lib. I.	*Anima Chriſtiana, anima de.*
De beata vita	lib. I.	
De beata ſufficientia	lib. I.	
De bona occupatione	lib. I.	
De laudibus S. Mariæ	lib. I.	
Stimulus amoris	lib. I.	*Jeſum Nazarenum à Ju.*
Pro inſipiente	lib. I.	*Dubitanti utrum ſit.*
Contra inſipientem	lib. I.	*Quoniam non me reprehend.*
De miſeria hominis	lib. I.	*Terret me vita mea.*
De Antichriſto	lib. I.	
Dialogus Chriſtiani & Gentilis	lib. I.	
De octo beatitudinibus	lib. I.	
De membris Deo attributis	lib. I.	*Ubicunque ſacra ſcriptu.*
De Sacramentis & officiis divinis	lib. II.	*Celebratio miſſæ in con.*
Proverbia. i. de domo conſcientiæ	lib. I.	*Domus hæc in qua habi.*
In hexameron	lib. I.	
Ad Lanfrancum Archiepiſcopum	lib. I.	
De Grammatico	lib. I.	
De S. Johanne Baptiſta	lib. I.	
In aſſumtione S. Mariæ	ho. I.	*Intravit Jeſus, &c. quid.*
Ad Guilhelmum Hirſaugienſem	epi. I.	*Ex quo veſtra probitas mi.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Servus ſervorum Dei in.*
De peccato originali	lib. I.	
Sermones etiam nonnullos		

Sed & alia complura ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Claruit ſub Henrico Imperatore tertio. Anno Domini MLXXX.

CCCLII. GUILHELMUS *a)* Abbas Hirſaugienſis cœnobii, in diœceſi Spirenſi, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, ad quem beatus Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus nonnullas conſcripſit Epiſtolas, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore apud Germanos inferior, Philoſophus, Aſtronomus & Muſicus inſignis, vita & converſatione ſanctiſſimus, quippe qui multis legitur coruſcaſſe miraculis, regularem diſciplinam jamdudum collapſam in multis cœnobiis Germaniæ reformavit. Scripſit ergo pro converſatione monaſticæ obſervantiæ ex veterum ſtatutis,

Conſtitutiones monachorum	lib. II.	*Cum ego frater Guilhelmus.*
De Muſica & tonis	lib. I.	*Poſt quam donante Deo pe.*
De horologio	lib. I.	*Quisquis veraciſſimum.*
De correctione Pſalterii	lib. I.	*Si quis in hac neceſſaria.*
Ad S. Anſelmum Cantuar.	epiſt. III.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia quoque nonnulla edidit, quæ negligentia veterum in oblivionem venerunt. Moritur ſub Henrico Imp. tertio, rege autem Romanorum quarto, Anno Domini MXCI. Indictione XIV. IV. Nonas Julii. Sepultus in medio Eccleſiæ Apoſtolorum, magna opinione ſanctitatis.

CCCLIII. GISELBERTUS præpoſitus monaſterii Weſt in Anglia, ordinis S. Benedicti, Anſelmi Cantuarienſis auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio promtus & cautus eloquio, nomen ſuum ſcribendo poſteris notificavit

Zzzz

a) De hoc Guilelmo multis Trithemius in Chronico Hirſaugienſi p. 62. ſeqq.

ficavit, dum quædam neceſſaria opuſcula compoſuit. De quibus iſta feruntur, diſputatio contra Judæos, *o*)

Ad beatum Anſelmum Epiſcopum lib. I.
In Eſaiam Prophetam lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico quarto cum Anſelmo. Anno Domini MXC.

CCCLIV. GUNTHERUS *p*) monachus Elvonenſis, ordinis S. Benedicti, in divinis ſcripturis jugi exercitatione peritus, & in diſciplinis ſecularium literarum nobiliter doctus, Theologus & Poeta clarus, ingenio ſubtilis & comptus eloquio. Scripſit & metro & proſa quædam præclara volumina, de quibus ad notitiam meam pauca pervenerunt. Extat ejus volumen eleganti metro

De paſſione S. Cyriaci lib. I.

Et quædam Epiſtolæ. Claruit temporibus Henrici regis quarti. Anno Domini MC.

CCCLV. THEODERICUS Abbas monaſterii S. Trudonis, Leodienſis diœceſis, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis ſufficienter inſtructus carmine excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo quædam præclara opuſcula, in quibus ſuum magnifice exercitavit ingenium. E quibus feruntur ſubjecta, eleganti metro conſcripta.

Vita ſancti Trudonis lib. I.
Vita ſancti Bauonis lib. I.
Vita ſancti Remoldi * lib. I.

Et alia plura. Claruit temporibus Henrici quarti. Anno Domini, MC.

CCCLVI. PETRUS Alphonſus ex Judæo converſus ad fidem, Moyſes antea vocatus, quem rex *q*) Alphonſus de ſacro fonte levans ſuo agnomine inſignivit, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, in argumentum ſuæ ſinceræ fidei, ſcripſit ſub nomine Moyſi Judæi, quod fuerat, & Petri Chriſtiani, quod eſſe cœpit inſignem dialogum

Contra Judæos lib. I. *Uni & æterno primo.*
De ſcientia & Philoſophia lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Henrici quarti. Anno Domini, MC.

CCCLVII. HONORIUS Auguſtodunenſis Eccleſiæ Presbyter & ſcholaſticus, vir in ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, atque in ſecularibus ſcientiis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit multa præclara opuſcula. De quibus iſte per ſe in libro illuſtrium virorum, quæ prænotavit, de luminaribus Eccleſiæ recenſuit ſubjecta. Opus valde neceſſarium de Chriſto, de Eccleſia & de futura vita, quem prænotavit

Elucidarium lib. III.
De libero arbitrio lib. I.
Sigillum S. Mariæ lib. I. *Dicitis vos mirari cur.*
Speculum Eccleſiæ ſive ſermonum lib. I.
Offendiculum de ſacerdotibus lib. I.
Summam hiſtoriarum lib. I.
Gemmam animæ de officiis divinis lib. VI. *Agmen in caſtris æterni.*
De imagine mundi lib. II. *Mundus itaque dicitur.*
In Cantica canticorum lib. I. *In principiis librorum.*
De luminaribus Eccleſiæ lib. I. *Gelaſius urbis Romæ.*
De corpore Domini lib. I.
In hexameron lib. I.
De Deo & vita æterna lib. I.
De anima lib. I.
Scalam cœli de gradibus viſionum lib. I.
Clavem Phyſicæ de naturis rerum lib. I.
In toto Pſalterio lib. I.
In Evangelia homiliarum lib. I.
De Papa & Imperatore lib. I.
Dialogum ex opuſculis Auguſtini lib. I.
Refectionem menſium de feſtis lib. I.
Pabulum vitæ de ſanctis lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Alia inſuper multa edidit, quorum titulos invenire necdum potui. Claruit ſub Henrico quinto. Anno Domini MCXX.

CCCLVIII. SIGEBERTUS monachus Gemblacenſis, ordinis S. Benedicti, natione Gallicus, vir in divinis ſcripturis à juventute ſua ſtudioſiſſimus & multum eruditus, atque in ſecularibus literis nulli ſuo tempore in Leodienſium territorio ſecundus, carmine exercitatus & proſa. Scripſit utroque

o) ſub *Guilelmi de Campellis* nomine exſtat T. XX. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 1884. Sed *Gilberto Criſpino* Abbati Weſtmonaſterienſi ex MSti fide vindicat in Anſelmo ſuo Clariſſimus Vir Gabriel Gerberonius.

p) Non confundendus cum Gunthero Ligurini ſcriptore qui claruit circa A. C. 1210.

* Rumoldi. *q*) Arragoniæ, Caſtellæ & Legionis.

Digitized by Google

utroque ſtylo multa volumina, quibus nomen ſuum tranſmiſit ad poſteros. Reprehenditur autem in eo, quod Henrico Imperatori Romanæ Eccleſiæ perſecutori & rebelli adhærens, contra Hildebrandum Gregorium ſeptimum Papam literas & opuſcula ſcripſit, quæ ſuum propoſitum non decebant. Quid vero ſcripſerit, in fine illuſtrium virorum aperte declaravit. Cum in cœnobio S. Vincentii Metenſi ad inſtruendos pueros eſſet poſitus, ſcripſit heroico metro

Vitam S. Theodorici Epiſcopi	lib. 1.	
Paſſionem S. Luciæ metrice	lib. 1.	
De translatione ejusdem	lib. 1.	
Vitam Sigeberti regis	lib. 1.	
Paſſionem Thebæorum	lib. 1.	
Vitam S. Guiberti	lib. 1.	
Geſta Abbatum Gemblacenſium	lib. 1.	
Vitam S. Maclovii	lib. 1.	
Vitam S. Theobardi	lib. 1.	
Contra Papam Gregorium	lib. 1.	
Apologiam ad Imperatorem	lib. 1.	
Contra Epiſtolam Paſchalis Papæ	lib. 1.	
In Eccleſiaſten heroico metro	lib. 1.	
Hiſtoriarum poſt Euſebium	lib. 1.	
De illuſtribus viris	lib. 1.	*Marcellus Marci nr.*
De computo Eccleſiaſtico	lib. 1.	
Sermonum quoque	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Alia etiam poſt hæc edidit, quæ cum ſupra ſcriptis opuſculis non ſignavit. Claruit temporibus Henrici Imperatoris tertii, regis quarti. Anno Domini MCX. Chronicam ſuam perduxit usque ad annum MCXI.

CCCLIX. CALIXTUS Papa ſecundus, natione Burgundus, frater ducis Burgundiæ, prius Archiepiſcopus Viennenſis, ſedit in pontificatu poſt Gelaſium r) annis ſex, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, amator S. Jacobi Apoſtoli præcipuus ob cujus honorem Eccleſiam Compoſtellanam in Archiepiſcopatum ſublimavit. Scripſit compoſito ſermone & maxima diligentia,

De miraculis S. Jacobi	lib. 1.	*Calixtus Epiſcopus ſervus.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico quinto. Anno Domini, MCXX.

CCCLX. STEPHANUS qui & Herrandus Halberſtatenſis Eccleſiæ quartusdecimus Epiſcopus, ex Abbate Ilſenburgenſis cœnobii, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit non contemnendæ lectionis opuſcula, ſed in manus noſtras pauca venerunt. Scripſit in perſona Ludovici comitis elegantiſſimam & utilem epiſtolam ad Waltramum Epiſcopum Nienburgenſis Eccleſiæ, defendentem Henricum rebellem Eccleſiæ Romæ.

Defenſorium Papæ	lib. 1.	*Sicut bonus homo de bo.*
Et plures Epiſtolas ad diverſos	lib. 1.	

Et quædam alia. Moritur ſub Henrico quinto. Anno Domini, MCVII. Indictione quintadecima. Et honorifice ſepultus eſt in Reinsburg.

CCCLXI. BERNARDUS Abbas Claræuallenſis primus, ordinis Ciſtertienſis, natione Burgundus, vir nobilis & ſanctus, qui multis & in vita & poſt obitum miraculis claruit, in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis, & ornatus eloquio, quippe qui nihil in ſuis neglexit ſcriptis, quod ad ornandam orationem poſſet conducere. Edidit multa præclara opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

De conſideratione ad Eugenium	lib. v.	*Subit animam dictare ali.*
Meditationum ſuarum	lib. 1.	*Multi multa ſciunt &*
De contemptu mundi ad clericos	lib. 1.	*Ad audiendum ut credi.*
De gradibus humilitatis	lib. 1.	*Rogaſti me frater Gotfrid.*
De gratia & libero arbitrio	lib. 1.	*Loquente me nuper co.*
Ad milites templi	lib. 1.	*Hugoni militi Chriſti &.*
Speculum vitæ religioſæ	lib. 1.	*Si quis inter vos emen.*
De ſcala clauſtrali	lib. 1.	*Cum die quadam corpora.*
Ad Carthuſienſes	lib. 1.	*Fratribus de monte Dei.*
De conſcientia	lib. 1.	*Conſcientia in qua per.*
De ordine vitæ	lib. 1.	*Hortatur quidem timidam.*
De duobus oculis animæ	lib. 1.	
De confeſſione peccatorum	lib. 1.	
De præcepto & diſpenſatione	lib. 1.	*Domino Abbati Columbenſi.*

r) Secundum.

Digitized by Google

Ad Henricum Senonenſem	lib. I.	*Placuit præſtantiæ ve.*
Ad Hugonem S. Victoris	lib. I.	*Si tibi videor tardius.*
Contra Gerardum *s*)	lib. I.	*Virtus in pace acqui.*
Contra hæreticum *t*) ad Papam	lib. I.	*Periculoſa quaque &.*
De miſeria hujus vitæ	lib. I.	*Dies hominis ſunt ſicut um.*
De tentationibus & ocio	lib. I.	*Servum Dei gratis Deo.*
De voluntate	lib. I.	*Omnia genera vitiorum.*
Ad Cluniacenſes Apologia	lib. I.	*Usque modo ſi qua me.*
De gradibus charitatis	lib. I.	*Viro illuſtri domino Au.*
De paſſione Domini	lib. I.	
Super Magnificat	lib. I.	
De diligendo Deo	lib. I.	*Venite aſcendamus.*
In Pſalmum *qui habitat*	lib. I.	*Conſidero labores veſtros*
In Cantica canticorum. homil. LXXXVI.	lib. I.	*Vobis fratres alia quam aliis.*
Super *Miſſus eſt Angelus*	lib. I.	*Scribere me aliquid.*
Ad ſororem ſuam de modo vivendi	lib. I.	*Chariſſima mihi in Chriſto.*
Vita Malachiæ Epiſcopi	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Satis & plus quam ſatis.*
Sermones plures	lib. I.	*Hodie fratres celebramus.*
Et quædam alia		

Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini MCXL. *u*)

CCCLXII. ANSELMUS Laudinienſis *x*) ſcholaſticus, in ſcripturis divinis valde ſtudioſus, & longa exercitatione peritus, atque in ſecularium literarum diſciplinis nobiliter doctus, ingenio acutus, ſermone ſcholaſticus, non minus vita quam ſcientia inſignis, novo expoſitionis genere utriusque teſtamenti ſcripturas *gloſſa interliniali & marginali* ex Patrum ſcriptis explanavit. Scripſit etiam alia quædam opuſcula, quæ ad me non venerunt. Fertur

In Pſalterium commentariorum	lib. I.	

Et quædam epiſtolæ. Claruit ſub Henrico quarto, Anno Domini, MCX.

CCCLXIII. HUGO Presbyter & monachus S. Victoris Pariſienſis, ordinis canonicorum regularium Auguſtini, & Abbas ut ferunt ibidem, natione Saxo, *y*) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia nulli priſcorum inferior, qui velut alter Auguſtinus doctor celeberrimus ſuo tempore eſt habitus, ingenio ſubtilis, & ornatus eloquio, nec minus converſatione quam eruditione venerandus. Scripſit multa & pene infinita opuſcula, de quibus ad manus noſtras pauca hucusque pervenerunt.

Summa ſententiarum ſuarum	lib. I.	
De anima Chriſti	lib. I.	
De Sacramentis	lib. XII.	*Arduum profecto & la.*
Didaſcalion	lib. VI.	*Omnium expetendorum pri.*
De arra animæ	lib. I.	*Loquar ſecrete animæ*
De modo orandi	lib. I.	*Quo ſtudio & quo affe.*
De laude charitatis	lib. I.	*Tam multos jam lauda.*
De inſtitutione novitiorum	lib. I.	*Quia fratres largiente De.*
In regulam S. Auguſtini	lib. I.	*Hæc præcepta quæ.*
De myſtica arca Noe	lib. V.	*Cum ſederẽ aliquando in con.*
In Eccleſiaſten, homil. XVI.	lib. I.	*Quæ de libro Salomo.*
In Cantica canticorum	lib. I.	*In principio laboris.*
In Threnos Hieremiæ	lib. I.	*Quomodo ſedet, &c. quantum*
In Hierarchias Dionyſii	lib. XIV.	*Judæi ſigna quærunt.* (ad.
De laude patrum	lib. I.	
De perpetua virginitate S. Mariæ	lib. I.	
Super Magnificat	lib. I.	
Super *tota pulchra es*	lib. I.	
De amore ſponſi & ſponſæ	lib. I.	
De medicina animæ	lib. I.	*Homo microcoſmos id eſt.*
De meditatione	lib. I.	*Meditatio eſt frequens.*
De incarnatione verbi	lib. I.	*Quidam fuerunt qui.*
De ſapientia Chriſti	lib. I.	*Quæritis de anima.*
De vanitate mundi	lib. I.	*O munde immunde, &c.*
De ſubſtantia dilectionis	lib. I.	
De ſeptem donis Spiritus Sancti	lib. I.	
De diſciplina	lib. I.	

In

s) Engolismenſem Epiſcopum, eſt Epiſtola CXXVI. ad Epiſcopos Aquitaniæ.
t) Contra Petrum Abælardum ad Innocentium II. Epiſt. CXC.
u) defunctus A. C. 1153. ætat. 63. XIII. Cal. Sept. *x*) Laudunenſis in Gallia.
y) Recte hoc Trithemius. Vide Meibomium T. 3. rerum Germ. p. 429. ſeq. & Leibnitium τὸν μακαρίτην præfat. ad T. 2. acceſſionum Hiſtoricar.

Digitized by Google

In quinque libros Moyſi	lib. I.	
De myſteriis Eccleſiæ	lib. I.	
De ſpiritu & anima	lib. I.	*Quia dictum eſt mihi.*
De oratione dominica	lib. II.	*Septem ſunt petitiones.*
De confeſſione	lib. I.	*Solus ſolitudinem, &c.*
In Ezechielem Prophetam	lib. I.	
Epitoma Philoſophiæ	lib. I.	
In quoſdam Pſalmos	lib. I.	
De nuptiis & concupiſcentia	lib. I.	
De natura Dei ſimplici	lib. I.	
De triplici voluntate in Chriſto	lib. I.	*Quæris de voluntate.*
De poteſtate & voluntate Dei	lib. I.	*Quæritis de poteſta.*
De ſacra ſcriptura	lib. II.	*Lectorem divinarum ſcri.*
De natura animalium	lib. I.	*Leo fortiſſimus beſtia.*
De contemplatione	lib. I.	*Spiritalis domini, &c.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Sermones etiam compoſuit plures, & alios diverſos variosque tractatus. Claruit ſub Henrico Imperatore quinto. Anno Domini, MCXXX.

CCCLXIV. RUPERTUS Abbas Tuitienſis cœnobii juxta Coloniam Agrippinam, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis Spiritu Sancto per viſionem illuſtrante doctiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, monachus S. Laurentii Trajectenſis, propter incredibilem eruditionem ſuam à Frederico Colonienſi Archiepiſcopo inde aſſumptus, & in Abbatem Tuitienſis monaſterii ſublimatus, multa præclara opuſcula compoſuit. Ex eo ſiquidem tempore, quo cœnobium in juventute ſua ingreſſus eſt, tantum ſe in Scripturis ſanctis exercitaverat, ut nec dormiens quidem à meditandis illis videretur poſſe quieſcere, quin lingua & labia ejus quaſi legendo moverentur. De cujus opuſculis ego tantum ad præſens reperi ſubjecta. Ad Cunonem Abbatem Sigebertenſem, poſtea Epiſcopum Ratiſponenſem,

De victoria verbi Dei	lib. XIII.	*Nuper cum tu hoſpes op.*
In Geneſim	lib. IX.	*Quicunque fideli anima dum.*
In Cantica canticorum	lib. VII.	*Qui contra hominem ſimilem.*
In librum ſancti Job	lib. X.	
In libros regum de David	lib. XV.	
De ſancta Trinitate in vetus teſtament.	lib. XLII.	
In Apocalyſin Johannis	lib. XII.	*Ut tu quoque venerabi.*
De officiis divinis	lib. XII.	*Ea quæ per circulum anni.*
Meditationes de incendio Tuitienſi	lib. III.	*Ecce quomodo criminator.*
In XII. Prophetas minores	lib. XXX.	
In Evangelium Matthæi	lib. VIII.	
In Evangelium Johannis	lib. XIV.	
Super regulam Sancti Benedicti	lib. I.	
Apologeticum ejuſdem operis	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Denique fertur & alia plura ſcripſiſſe, & novum ac vetus teſtamentum pro majori parte in multis libris explanaſſe, de quibus usque in præſens nihil vidimus, præter ea quæ ſignavimus. Claruit multa ſanctitate, doctrina & miraculis coruſcans, ſub Henrico quinto. Anno Domini, MCXXIV. Et ſub Lothario tertio moritur. *z*)

CCCLXV. RUPERTUS Abbas cœnobii Lympurgenſis in diœceſi Spirenſi, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis magnifice doctus, vita & converſatione inſignis, adeo ut revelationibus crebris meruerit viſitari divinis. Hic multis annis in Gymnaſio Pariſienſi Philoſophiæ ſeculari operam dedit, & Philoſophus nobilis evaſit. Sed conſiderans præſentis vitæ inanem eſſe Philoſophiam, ſtudium vanitatis deſeruit, & ad patriam revertens, in dicto cœnobio monachus, & demum Abbas factus eſt. Scripſit autem non contemnendæ lectionis opuſcula, de quibus ego tantum reperi ſubjecta.

In Cantica canticorum	lib. IV.	*Quicunque ſuiipſius rerum.*
De contemptu mundi	lib. II.	*Mundus indebito nomine.*
De S. Johanne Baptiſta	lib. I.	*Refert hiſtoricus evan.*
Revelationum ſuarum	lib. I.	*Anno Dominicæ incarnatio.*

Scripſit quoſdam ſermones de ſanctis, quorum corpora vel patrocinia in eodem Lymburgenſi monaſterio habebantur. Claruit ſub Henrico Imperatore quinto non ſine opinione ſanctitatis. Anno Domini, MCXXIV.

CCCLXVI. RUDOLPHUS Abbas S. Trudonis in diœceſi Leodienſi, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis jugi exercitatione peritus, & in ſecularibus literis non infime doctus, carmine valens & proſa, & Muſicus excellens, nec minus opere quam ſcientia clarus. Scripſit utroque ſtylo non ſpernenda opuſcula, de quibus feruntur:

Aaaaa Contra

z) A. C. 1135.

Contra Simoniacos lib. VII.
Chronica quoque *a*) lib. I.
Carmina multa

Cantus etiam in laude ſanctorum plures dulci & regulari melodia compoſuit. Claruit ſub Henrico quinto. Anno Domini MCXXV.

CCCLXVII. FRANCO ſecundus Abbas cœnobii Haffligemenſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſeculari doctrina ſufficienter inſtructus, ingenio valens & clarus eloquio, ſcripſit tam metro quam proſa quædam commendanda opuſcula, quibus nomen ſuum cum gloria transmiſit ad poſteros. Cum adhuc in cœnobio prædicto ſimplex eſſet monachus, jubente Fulgentio Abbate ſuo incepit opus inſigne, quod poſtmodum Abbas factus perfecit, ſcientia & eloquentia ornatum,

De gratia Dei lib. I. *b*)
De ſtatu futuræ gloriæ metrice lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.
Sermones de beata virgine lib. I.

Et quædam alia. Electus eſt in Abbatem præfatæ Haffligemenſis cœnobii, ſub Henrico Imperatore quinto. Anno Domini MCIX. Indictione XIII.

CCCLXVIII. GILBERTUS Epiſcopus Pictavienſis ex ſcholaſtico Pariſienſi, cognomento *Porreta*, natione Gallicus, vir in divinis ſcripturis multum exercitatus, & in ſecularibus literis magnifice doctus, ingenio ſubtilis & novitate terminorum confuſus eloquio, à beato Bernardo in quibusdam arguitur hæreſeos, & in concilio Remenſi ab Eugenio celebrato convictus, renuntiaſſe fertur errori. Sunt qui eum excuſent, authoritates in expoſitionibus ſuis inductas dicentes ab aliquibus minus ſane intellectas. Nos autem cum Romana Eccleſia ſentientes, ſemel per eam concluſa, nulli infringere licere confitemur. Scripſit autem Gilbertus multa opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

In totum Pſalterium lib. I.
In omnes epiſtolas Pauli lib. XIV.
In Evangelium Johannis lib. I.
In Boëtium de Trinitate lib. I. *Libros quæſtionum, &c.*
Sermones plures lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini, MCXL. *c*)

CCCLXIX. LUCAS Abbas montis S. Cornelii, ordinis divi patris Benedicti, *d*) in ſcripturis ſanctis continua exercitatione doctus, & in ſecularibus literis pro ſuo ſtatu ſufficienter inſtructus, in exponendis divinis voluminibus nobile ſortitus ingenium, nomen ſuum varia ſcribendo ſyntagmata, ad poſteritatis notitiam transmiſit. Sed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Fertur ejus inſigne opus ad Milonem Tarvanenſis Eccleſiæ Epiſcopum virum æque doctiſſimum, quod necdum vidi, *)

In Cantica canticorum lib. I.
Sermones & epiſtolæ plures

Et quædam alia. Claruit temporibus Lotharii ultimi Imperatoris. Anno Domini MCXXX.

CCCLXX. WILBERTUS Epiſc. Carnotenſis, in divinis ſcripturis ſtudioſus & valde peritus, atque in diſciplinis ſecularium literarum nulli ſuo tempore doctorum inferior, ingenio acutus, & ſatis ornatus eloquio, moribus & vita inſignis, & beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ amator & cultor præcipuus. Scripſit inſigne opuſculum de hac prophetia: *Non auferetur ſceptrum de Juda*,

Contra Judæos lib. I.
De nativitate S. Mariæ ſerm. I. *Approbata conſuetud.*
Sermones varios lib. I.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Credo eum floruiſſe ſub Henrico quarto. Anno Domini MC.

CCCLXXI. ODO Epiſcopus Cameracenſis, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & in literis humanitatis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, in componendis & declamandis homiliis ad populum veterum more non mediocriter inſignis. Scripſit diſputationem, quam habuerat cum quodam Judæo de myſterio dominicæ incarnationis ſub dialogo, annotatis prima ſui nominis litera & Judæi ſecum diſputantis

Ad Wilbodonem monachum lib. I.
In Canonem miſſæ lib. I.
De villico iniquitatis lib. I. *Homo quidam erat dives.*

Homilias & epiſtolas plures. Et quædam alia non pauca compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. *e*)

CCCLXXII. EMONDUS monachus Cantuarienſis in Anglia, ordinis S. Benedicti, Anſelmi Archiepiſc. quondam auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis diuturna exercitatione doctus

a) Chronicon Abbatiæ S. Trudonis libris XV. ab A. C. 999. ad 1136. editum à Dacherio T. VII. ſpicileg.
b) libris XII. digeſtum hoc opus exſtat T. XXI. Bibl. Patrum edit. Lugd.
c) Defunctus A. 1154. *d*) imo Præmonſtratenſis.
*) Exſtat hoc opus ex Apronii Commentariis excerptum T. XIV. Bibl. Patrum edit. Lugd.
e) Obiit A. C. 1113.

doctus, & ſecularium literarum non ignarus. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus & fidelium ædificationi profuit & nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus extat volumen unum de diſcordia, quæ fuit inter Guilhelmum Anglorum regem & S. Anſelmum præfatum Cantuarienſem Archiepiſcopum,

De libertate Eccleſiaſtica	lib. I.	
Vita ejuſdem Anſelmi	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit temporibus Henrici quarti. Anno Domini, MCXX.

CCCLXXIII. GRATIANUS monachus Bononienſis ſive Claſſenſis, ordinis S. Benedicti patria (ut quidam volunt) Etruſcus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & mirabili ſtudio flagrans ingenio promptus & clarus eloquio, vita quoque & converſatione inſignis. Scripſit poſt Ivonem *p*) Carnotenſem Epiſcopum volumen decretorum inſigne ex veterum ſtatutis, ſanctionibus & ſcriptis, quo juris canonici profeſſores usque in præſens utuntur in ſcholis, ab Eugenio Papa tertio approbatum, *q*) Cujus titulus eſt:

Concordia diſcordantium canonum	lib. IV.	*Humanum genus duobus.*

Compoſuit & alia quædam. Claruit ſub Henrico quarto. Anno Domini, MCXX.

CCCLXXIV. HUGO monachus Corbienſis, ordinis S. Benedicti, dictus de Folieto, vir in ſcripturis ſanctis veterum lectione dives & eruditus, ingenio clarus & dulcis eloquio, nec minus converſatione quam ſcientia venerabilis, nomen ſuum ſcriptis notificavit poſteritati. Scripſit enim inſigne volumen *r*) omnibus religioſis & Deum timentibus non tam utile quam jocundum, in quatuor diſtinctum libellis, ut ſequitur, prænotatis.

De clauſtro materiali	lib. I.	*De ordinatione clauſtri.*
De clauſtro ſpiritali	lib. I.	
De clauſtro animæ	lib. I.	*Animæ clauſtrum contem.*
De clauſtro Paradiſi	lib. I.	*In cœleſti Hieruſ..lem clau.*

Et quædam alia. Cluruit temporibus Henrici quarti, Anno Domini, MCXX.

CCCLXXV. RICHARDUS monachus S. Victoris Pariſienſis, ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, ingenio præſtans, eloquio ſcholaſticus, moribus & converſatione præcipuus. Scripſit multa & pene infinita opuſcula, quibus utilitati credentium multum profuit, & nomen ſuum immortalitati conſecravit. E quibus iſta feruntur.

De S. Trinitate	lib. VI.	*Juſtus meus ex fide vi.*
De contemplatione	lib. V.	*Surge Domine in requiem.*
De XII. Patriarchis	lib. I.	*Beniamin adoleſcenti.*
In arcam myſticam	lib. V.	*Myſticam illam Moyſi.*
In Cantica canticorum	lib. I.	*In lectulo, &c. anima quæ.*
De exterminatione mali	lib. I.	*Quid eſt tibi mare quod.*
De promotione boni	lib. I.	*Omne caput languidum.*
Contra Judaizantes	lib. I.	*Ecce virgo concipiet &.*
De tabernaculo fœderis	lib. I.	
De XLII. manſionibus	lib. I.	
De quatuor gradibus charitatis	lib. I.	
De ſacerdotio Melchiſedech	lib. I.	
De XII. apparitoribus	lib. I.	
De ſtudio ſapientiæ	lib. I.	
De profectu monachorum	lib. I.	
De oratione mentali	lib. I.	
De triplici holocauſto	lib. I.	
De authoritate Petri	lib. I.	*Quodcunque ligaveris.*
De poteſtate judiciaria	lib. I.	*In regeneratione cum ſe*
De differentia peccatorum	lib. I.	*Quoniam quæſtioni tuæ, &c.*
De inſtructione novitiorum	lib. I.	*Afferte Domino filios Dei.*
De ſpiritu blaſphemiæ	lib. I.	*Quæ in Evangelio.*
De officiis Eccleſiæ	lib. I.	
De diverſis affectibus	lib. I.	
Epitoma totius Bibliæ	lib. I.	
In Apocalypſin Johannis	lib. I.	
In Danielem Prophetam	lib. I.	
Chronica ab initio mundi	lib. I.	
De gemino Paſcha	lib. I.	
Diviſionum vel exceptionum	li. XXIV.	*Deus ſumme bonus &.*
De viſione Nabuchodonoſor	lib. I.	
De ſacrificio Abrahæ	lib. I.	
De quatuor ventis	lib. I.	

p) de quo ſupra, cap. 349. *q*) A. C. 1151.
r) Male ab aliis tributum Hugoni Victorino. Vide Oudinum ſupplemento ad Bellarmin. p. 399.

De verbis Eſaiæ	lib. I.	*In illa die nutriet homo.*
De verbis Apoſtoli	lib. I.	*Quæris quomodo, &c.*
De actibus Apoſtolorum	lib. I.	*Miſit Herodes rex ma.*
De charitate violenta	lib. I.	
De novitate vitæ	lib. I.	*Expurgate vetus fermen.*

Alia inſuper multa compoſuit, epiſtolas, ſermones & varios tractatus. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini, MCXL. *s*)

CCCLXXVI. Guido quintus prior Carthuſiæ, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio peritus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio placidus, & eloquio clarus, nec minus converſatione quam doctrina venerabilis. Fertur nonnulla compoſuiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati donatum eſt. E quibus extat inſigne opus luculento ſermone conſcriptum,

De vita Hugonis Granapol. *t*) Epiſcopi	lib. I.
De inſtitutionibus Carthuſ.	lib. I.

Et quædam alia. Epiſtolas beatiſſimi patris Hieronymi nimio ſcriptorum vitio depravatas diligenti ſtudio ad veritatis limam emendavit, & in unum comportavit. Moritur ſub Lothario Imperatore juniore. Anno Domini, MCXXXVII. Indictione XV. ſexto Cal. Auguſti.

CCCLXXVII. Petrus Lombardus Epiſcopus Pariſienſis *u*) ex ſcholaſtico, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, nomen ſuum ſcribendo cum tanta gloria transmiſit ad poſteros, ut usque in hodiernum diem ſuis opuſculis Theologorum ſchola ubique exercitata, ſingulari veneratione *magiſtrum* eum nominet & habeat. Scripſit enim ſagaci ſtudio ex dictis ſanctorum patrum commendabile opus

Sententiarum	lib. IV.	*Cupientes aliquid de.*
In totum Pſalterium	lib. I.	*Cum omnes Prophetias ſpiritus.*
In omnes Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	*Principia rerum requiren.*
Sermones varios	lib. I.	

Alia quoque non pauca compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini, MCXL.

CCCLXXVIII. Eckardus primus Abbas monaſterii S. Laurentii, quod Vraugia dicitur, in diœceſi Herbipolenſi in Hircinia ſylua, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, *x*) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nulli inter Germanos ſuo tempore doctorum inferior, metro excellens & proſa. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus ingenii ſui vivacitatem declaravit. De quibus ego tantum vidi opus inſigne, ad imitationem Boëtii gemino ſtylo compactum ad inſtructionem & conſolationem monachorum & omnium fidelium Deum timentium, valde utile & neceſſarium, quod prænotavit:

Laternam monachorum	lib. V.

Sermones quoſdam elegantes, variasque Epiſtolas ad diverſos compoſuit. Claruit ſub Conrado tertio Imperatore. Anno Domini, MCXXX. In medio Eccleſiæ præfati monaſterii ſepultus.

CCCLXXIX. Engelbertus Abbas *y*) cœnobii Admonteſis, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularium literarum diſciplinis ſufficienter inſtructus, ingenio & eloquio clarus, nec minus converſatione quam ſcientia reverendus, nomen ſuum varia ſcribendo & exponendo notificavit, & tam verbo quam exemplo ad ædificationem fratrum ſuorum non infima fecit. Scripſit enim

Sermones elegantes	lib. I.
De vitiis & virtutibus	lib. I.

Sed & alia nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam minime venerunt.

CCCLXXX. Petrus Presbyter Eccleſiæ Trecenſis, cognomento *Comeſtor* ſive *manducator*, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, carmine exercitatus & proſa, ſcripſit utroque ſtylo quædam præclara opuſcula, quorum authoritas ab Eccleſia longo jam uſu comprobatur. Comeſtor autem ſive manducator idcirco dictus eſt, quod ſcripturarum authoritates in ſuis ſermonibus & opuſculis crebrius allegando quaſi in ventrem memoriæ manducarit. Scripſit inter cætera ingenii ſui volumina, inſigne opus ad Guilhelmum Senonenſem Archiepiſcopum, omnes libros Bibliæ hiſtoriales & breviter & utiliter exponendo, quod jam ex uſu prænotatur

Hiſtoria ſcholaſtica	lib. XX. *z*)	*Imperatoriæ majeſtatis.*
De laudibus ſanctæ Mariæ	lib. I.	
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	
Et alia complura	lib. I.	

Claruit

s) defunctus A. C. 1173.

t) Gratianopolitani Epiſcopi Hugonis vita à Guidone ſcripta exſtat apud Surium & in Actis Sanctor. I. April.

u) Epiſcopus A. 1159. obiit A. 1164.

x) Alius Eckardus Teutonicus, de cujus erroribus Natalis Alex. T. VII. Hiſt. Eccleſ. p. 103. ſeq. edit. in fol.

y) ab A. C. 1297. Hic eſt cujus liber de ortu progreſſu & fine Imperii Rom. prodiit cum Hudoeporico Bavarico Caſp. Bruſchii: nec non carmen Panegyricum Heroicum in coronationem Rudolphi Habſpurg. factam A. 1273.

z) Male XV. in Hiſtoriæ literaria præſtantiſſ. Cavei.

Claruit ſub Frederico Imperatore primo. Anno Domini, MCLX.

CCCLXXXI. Petrus Dialecticus Pariſienſis, dictus *Ab- ardus* natione Gallus, vir in ſeculari Philoſophia eruditiſſimus, & in divinis ſcripturis nobiliter doctus, gaudens novitate terminorum & altiora ſe ſcrutari tentans, oppreſſus à gloria plures incidit errores, & agente ſancto Abbate Bernardo in Senonenſi concilio *a)* cum pravis ſuis doctrinis condemnatus. Ab hoc tempore Philoſophia ſecularis ſacram Theologiam ſua curioſitate inutili fœdare cœpit. *b)* Scripſit autem Petrus iſte nonnulla opuſcula, quibus ſi errores non miſcuiſſet, utilitati poſteritatis profuiſſe poterat. E quibus extat volumen dialectica obſcuritate ſubumbratum, multis ſententiis varium, quod prænotare voluit,

Theologiam ſuam lib. 1. *c)*
Scito teipſum lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini MCXL.

CCCLXXXII. Adelphus Abbas ordinis S. Benedicti, *d)* vir in divinis ſcripturis longa exercitatione peritus, & ſecularium literarum non ignarus, regularis obſervantiæ cultor indefeſſus, ut ſe verbo & exemplo ovibus Chriſti ſibi commiſſis utilem poſſet exhibere paſtorem, fertur ad earum utilitatem nonnulla cudiſſe opuſcula in quibus dives ingenii vena ornatum commendat eloquium. De quibus extant elegantes

Sermones ad fratres lib. 1.
Contra Sarracenos lib. 1.

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.

CCCLXXXIII. Guilhelmus Abbas S. Theoderici *e)* & poſtea ut dicitur monachus *f)* Clarevallenſis ſub divo patre Bernardo ordinis Ciſter, cienſis vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, vita quoque & ſanctitate converſationis inſignis, & ob id eidem ſingulariter dilectus, edidit non ſpernendæ lectionis opuſcula. De quibus ad meam notitiam pauca pervenerunt. Incepit ſcribere, ſed morte præventus non perfecit,

Vitam S. Bernardi Abbatis lib. 1. *Scripturus vitam ſervi tui.*
Speculum fidei lib. 1.
Ænigma fidei lib. 1.
Sententiarum fidei lib. 1.
Ad Theophilum de natura animæ lib. 1.
De contemplando Deo lib. 1.
De natura & dignitate amoris lib. 1.
De Sacramento altaris lib. 1.
Meditationes pro novitiis lib. 1.
Contra Petrum Abelardum lib. 1.
In Cantica canticorum imperfectum lib. 1.
In epiſtolam Pauli ad Romanos lib. 1.

Et quædam alia. Sunt qui dicant hunc Guilhelmum cum adhuc Abbas eſſet S. Theoderici, vulgatam ad Carthuſienſes illam ſcripſiſſe epiſtolam cujus initium eſt: *Fratribus de monte Dei orientale lumen*, quæ beato Bernardo à multis adſcribitur. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini MCXL. Et ante Bernardum, cum unum de vita ipſius librum compleſſet, moritur, cui Arnoldus Abbas Bonævallis quatuor alios adiecit libros.

CCCLXXXIV. Conradus monachus Hirſaugienſis cœnobii in confinibus Suevorum, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, Spirenſis diœceſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis valde peritus, Philoſophus, Rhetor, Muſicus, & Poeta inſignis, ſub nomine *peregrini* multa præclara compoſuit opuſcula, in quibus ornata ſententiarum diſpoſitio, & venuſti ſermonis cultura, nulli veterum inferiorem ſuum declarant authorem. De his ad meam notitiam ſubjecta tantum pervenerunt. Opus dialogorum inſigne ſub nomine *Peregrini* Presbyteri, & *Theodoræ* Deo ſacratæ virginis, quod prænotavit,

Speculum virginum lib. VIII. *Collaturo tecum o Theodora.*
In Evangelia per annum lib. 1. *Quia in litera veteris Teſt.*
De vita ſpiritus & fructu mortis lib. 1. *Cum omnis Divina pagina.*
Matricularius lib. 1. *Cum manifeſtum ſit mun.*
De laudibus S. Benedicti, metrice lib. 1. *Luce velut ſolem.*
Diaſcalon *) lib. 1. *Quia te video diuva.*
De Muſica & tonis lib. 1. *Muſica eſt ſecundum cujuſdam*

De cæteris nihil vidi. Fuit alius quidam declamator ordinis prædicatorum, qui ſecundum modernorum conſuetudinem ſermones ad populum compoſuit ſub nomine *Peregrini*, noſtro multum eloquio inferior, & tempore quoque poſterior. Quicquid autem Conradus iſte ſcripſit Tullianam reſonat eloquentiam, quod alter non potuit. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini, MCXC.

a) A. C. 1140. *b)* Notatu dignum judicium Trithemii de originibus & natura Scholaſticæ Theologiæ. Confer Jac. Thomaſii diſſ. de Doctoribus ſcholaſticis Latinis. *c)* libris III. diſtinguitur.
d) clarus circa A. C. 1160. *e)* in Monte aureo prope Remos.
f) Signiacenſis. Vide Caſimirum Oudinum in vita hujus Guilelmi, in opuſculis ſacris veterum aliquot Galliæ & Belgii ſcriptorum Lugd. Bat. 1692. 8. *) Didaſcalon.

CCCLXXXV. Arnoldus Abbas Bonævallis, *g*) ordinis Ciſtertienſis, beati Bernardi Abbatis quondam familiaris amicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ſecularium quoque literarum non ignarus, ingenio promptus, & clarus eloquio, nec minus converſatione quam doctrina conſpicuus, nomen ſuum ſcribendo poſteritati notificavit. Defuncto namque Guilhelmo Abbate S. Theoderici, & opus vitæ S. Bernardi imperfectum *h*) relinquente, ipſo etiam ſancto jam cœleſtia regna tenente, ſcripſit & fecit

Vitam S. Bernardi	lib. 1.	*Virorum illuſtrium geſta.*

Et quaſdam Epiſtolas. Claruit ſub Frederico Imperatore primo. Anno Domini, MCLX.

CCCLXXXVI. Richardus *i*) monachus Cluniacenſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis omnium fama ſuo tempore doctiſſimus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio, qui varia ſcribendo & componendo ſyntagmata, nomen ſuum cum ingenti gloria ad poſteritatis notitiam tranſmiſit. Nihil tamen eorum ad manus noſtras hucusque memini perveniſſe. Fertur autem ejus inſigne & clarum opus,

Hiſtoriarum temporum	lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.

Claruit temporibus Frederici Imperatoris primi. Anno Domini, MCLX.

CCCLXXXVII. Ganfredus *k*) Antiſiodorenſis monachus Ciſtertienſis ordinis, Petri Abelardi quondam auditor atque diſcipulus, ſed ne fieret etiam imitator erroris, ad magiſterium S. Bernardi Clarevallenſis ſe contulit, ſub cujus diſcipulatu doctrina & religione clarus, non contemnendæ lectionis opuſcula compoſuit, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit.

Contra Petrum Abelardum	lib. 1.
In Apocalypſin Johannis	lib. 1.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.

Claruit temporibus Frederici Imperatoris primi. Anno Domini, MCLX.

CCCLXXXVIII. Petrus clericus Eccleſiæ Remenſis, dictus *de Riga*, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis inter omnes doctores ſui temporis doctiſſimus, Grammaticus & Philoſophus inſignis, carmine excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo non pauca volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus ego vidi opus tantum metricum inſigne ſuper Bibliam quod *Auroram l*) prænotavit, ut ſequitur.

In Geneſim	lib. 1.	*Initium mundi quales.*
In Exodum	lib. 1.	*Hæc duodena patrum.*
In Leviticum	lib. 1.	*Vox autem Domini Moyſen.*
In Numeros	lib. 1.	*Alloquitur Moyſen Deus.*
In Deuteronomium	lib. 1.	*Hæc ſunt verba Dei.*
In Joſue	lib. 1.	*Poſt Moyſen Joſue.*
In Judicum	lib. 1.	*Peccat Hebræus, ait.*
In Ruth	lib. 1.	*Ad Ruth feſtinat pe.*
In Regum	lib. III.	*Monte manens Effra.*
In Cantica canticorum	lib. 1.	*Solus Origenes cum de.*
In quartum Regum	lib. 1.	*Regnavit Salomon.*
In Danielem	lib. 1.	*Poſtquam ſubjectos ſibi.*
In Tobiam	lib. 1.	*Qui legis hiſtoriam*
In Job	lib. II.	*Librum Job Moyſi quidam.*
In librum Judith	lib. 1.	*Euſtochio Paulaque*
In librum Heſter *m*)	lib. 1.	*Uſque ſub Aethiopes qua.*
In libros Machabæorum	lib. 1.	*Magnus Alexander.*
In Evangelicam hiſtoriam	lib. 1.	*Claruit Herode jure re.*
In Actus Apoſtolorum	lib. 1.	*Tiberii nonodecimo.*
Recapitulationum	lib. 1.	*Hæc de lege nova vet.*
De Grammatica	lib. 1.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. In præfatis opuſculis libros hiſtoriales Bibliæ mira brevitate expoſuit, obſervata diligenter lege metri, hiſtorico allegoricoque ſenſu ſingula declaravit. *n*)

CCCLXXXIX. Joachim Abbas Florenſis cœnobii, ordinis S. Benedicti, ex Calabria oriundus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & exercitatus, qui ut Propheta *o*) ſuo tempore habitus etiam futura prædicere conatus eſt. Sed mihi videtur (ut ſalua opinione ſua vel ſuorum loquar) ex conjecturis ſcripturarum illum magis locutum quam prophetaſſe. Nam ut de cæteris interim

g) Hic Arnoldus Bonævallis in Allobrogibus Abbas Ordinis Ciſterc. non confundendus cum Arnold. Abbate Bonævallis in diœceſi Carnotenſi, Ord. Benedicti, cujus ſcripta extant ad calcem operum S. Cypriani.

h) ſupra c. 383.

i) patria Pariſienſis, teſte Volaterrano, Hiſtoriam ſui temporis edidit magis illiterate quam inepte ſcriptam.

k) aliis Gaufredus vel Galfridus, cujus ſermones in feſtum S. Joannis Baptiſtæ & S. Martini producit Combefiſius in Bibl. Concionatoria. Epiſtola ad Epiſc. Albanenſem de rebus in Concilio Remenſi A. C. 1148. de cauſa Gilberti Porretani actis T. X. Concil. edit. Labbei legitur p. 1121.

l) Vide quæ ad Henr. Gaudavenſem de S. E. c. 22.

m) Edidit Caſpar Barthius XXXI. 15. Adverſar.

n) Creditur diem obiiſſe circa A. C. 1263 Vide Ambroſium de Altamura Bibl. Dominicanæ p. 19. 20.

o) Vide Acta Sanctor. 29. Maj. T. VII. p. 134. ſeq.

terim taceam, Fredericum Imperatorem hoſtem Eccleſiæ futurum ſomniavit, quem omnes novimus usque ad mortem pacificum, & Romano pontifici ſubjectum & fidelem perſeveraſſe. Scripſit autem aperto ſermone nonnulla opuſcula, In quibus pene omnibus veluti futurorum præſcius conſuevit miſcere pronoſtica.

In Hieremiam Prophetam	lib. I.	
In Danielem Prophetam	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	
In Apocalypſin Johannis	lib. VIII.	
Ad Henricum ſextum	lib. I.	*Pie petis aliquid ex.*
De ſeptem ſigillis	lib. I.	*Primum tempus ſynago.*
Pſalterium decem chordarum	lib. III.	
Concordiæ	lib. V.	
De XV. pontificibus	lib. I.	*Aſcende calue ut am.*
De futuris temporibus	lib. I.	*Quia generale mundi.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia quoque multa edidit, *p)* maxime contra Judæos & alios fidei catholicæ adverſarios, quæ ad manus noſtras non venerunt. Tractatus autem, quem ſcripſit contra Petrum Lombardum Epiſc. Pariſienſ. in concilio generali damnatus eſt, ut patet in principio decretalium, *damnamus.*

Claruit ſub Henrico ſexto. Anno Domini MCC.

CCCXC. RUPERTUS monachus cœnobii S. Remigii in diœceſi Remenſi, ordinis divi patris Benedicti, natione Gallicus, vir in divinis ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, & ſecularium diſciplinarum non ignarus, ingenio clarus & apertus eloquio. Scripſit nonnulla ingenii ſui opuſcula, quibus nomen ejus poſteritati innotuit. E quibus ego tantum vidi geſtorum in terra ſancta per Chriſtianos tempore Urbani ſecundi contra infideles,

Hiſtoriam inſignem	lib. X. *q)*	*Inter omnes hiſtoriogra.*

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Henrico quinto. Anno Domini, MCXX.

CCCXCI. ROSVIDA nobilis mulier in Saxonia nata, in Gandeshemenſi *r)* cœnobio quod non longe ab Hildeshem diſtat ſacrimonialis, miro ingenio & doctrina claruit, & in utroque ſcribendi genere admirabilis. Ad virgines enim ſacratas caſtitatem & continentiam hortando Latino ſermone conſcripſit

Comœdias ſex.

De geſtis Ottonum panegyricum *s)* verſu hexametro.

In laudes beatæ virginis elegiaco & hexametro verſu lib. I. *Unica ſpes.*

Item paſſionem S. Dionyſiii carmine elegiaco.

Item de S. Gangolpho & aliis ſanctis *t)* plura. Græcæ etiam linguæ notitiam habuit. Coætanea Joannis Anglici *u)* fuit, qui doctrina ſua papatum meruit.

CCCXCII. DUDECHINUS *x)* Prebyter Eccleſiæ in Longenſtein, natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis longa exercitatione doctus, & in diſciplinis ſecularium literarum ſufficienter inſtructus, ob ſpem æternæ retributionis cum multis aliis ſub Conrado Imperatore tertio Hieroſolymam profectus, cum Sarracenis navali prælio ſæpe dimicantibus, magna devotione & conſtantia pro fide Chriſti clarus effulſit. Reverſus autem in patriam petente Cunone Abbate montis S. Diſibodi tunc ordinis noſtri, ſcripſit ſatis eleganti ſermone in modum epiſtolæ ſive libelli, eandem peregrinationis

Hiſtoriam	lib. I.	*Juſſioni veſtræ pater.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit ſub Conrado Imperatore tertio. Anno Domini, MCXL.

CCCXCIII. RUPERTUS *y)* Epiſcopus Lincolnienſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularium literarum diſciplinis omnium ſuo tempore doctorum peritiſſimus Philoſophus, Aſtronomus, & calculator inſignis, & Theologorum ſui temporis facile princeps, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, nomen ſuum multa & varia ſcribendo cum gloria transmiſit ad poſteros. De cujus opuſculis ad manus noſtras pauca pervenerunt. Feruntur autem iſta.

Summa Theologiæ	lib. I.
Super libris Dionyſii	lib. IV.

p) Vide Carolum Viſch. in Bibliotheca Ciſterc. p. 172. & Leonhardum Nicodemum in additionibus ad Bibl. Neapolitanam Nic. Toppi p. 91. ſeq.

q) Hiſtoria Hieroſolymitana Roberti Monachi novem libris abſolvitur in Bongarſii geſtis Dei per Francos T. I. p. 30-81.

r) Gandersheim, de cujus Cœnobii fundatione ac primordiis Carmen Rhoswitæ edidit illuſtris Leibnitius T. 2. ſcriptor. Brunsvicenſ. p. 319-330.

s) Cum Henr. Meibomii avi notis A. 1621. editis exſtat T. I. ſcriptor. rerum German. Jo. Henr. Meibomii p. 709.

t) ut de S. Pelagio A. 925. paſſo exſtat emendatior T. V. Act. Sanctor. Junii 26. & alia quæ Trithemius commemorat libro de viris illuſtribus Germaniæ. De editione ſcriptorum Rhoswitæ prima Conradi Celtæ Norimb. 1501. & nupera Henr. Leonh. Schurzfleiſchii Witteb. 1707. 4. vide Nic. Hieron. Gundlingii Obſ. ſelect. I. p. 12. ſeq.

u) Johannes VIII. Papiſſa ut ferunt A. 854. ſed rectius Trithemius in Annalibus Hirſaug. refert Rhoswitam ad A. C. 970. & in libro de viris illuſtribus Germaniæ ad tempora Ottonis I. & II. Imperatorum. Alii legunt; *Coætanea Joanna Britannæ fuit.*

x) Hic eſt Dodechinus cujus continuatio Chronici Mariani Scoti exſtat ab A. 1084. ad 1200.

y) cognomine *Groſthead*, defunctus A. 1253.

Digitized by Google

Summa quæ numerale dicitur	lib. I.	*Qui bene præſunt preſ.*
De ſphæra cœleſti	lib. I.	*Intentio noſtra in hoc tract.*
De computo Eccleſiaſtico	lib. I.	*Computus eſt ſcientia nume.*
Calendarium pulchrum	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CCCXCIV. JOHANNES Carnotenſis Epiſc. patria Salesberienſis, z) beati Thomæ Cantuarienſis Archiepiſcopi quondam clericus atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, & pulchra venuſtate compoſitus, carmine excellens & proſa, nec minus religione quam ſcientia venerabilis. Scripſit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit, ſed pauca eorum ad manus noſtras pervenerunt. Legi opus inſigne de nugis curialium & Philoſophorum, quod prænotare voluit

Polycraticon	lib. VIII.	*Jocundiſſimus tum in mul.*
Pœnitentiale	lib. I.	*Cum miſerationes Domini.*
Vitam S. Thomæ Archiepiſcopi	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Claruit ſub Frederico Imp. I, Anno Domini, MCXL.

CCCXCV. PETRUS Bleſenſis, Archidiaconus Bathonenſis, Joannis Carnotenſis ſupradicti præſulis amicus familiaris, ad quem nonnullas dictavit Epiſtolas, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio acutus & vehemens, qui vitia principum & prælatorum non palpare, ſed arguere noverat, propter eruditionem & vitæ honeſtatem apud Reges, Principes, & Epiſcopos in pretio habitus, multa ſcripſit opuſcula. E quibus iſta feruntur.

De amicitia Chriſtiana	lib. I.	*Quoniam diminuta ſunt.*
De pœnitentia ſalutari	lib. I.	*Rogaſti me ut tibi ali.*
De accelerando paſſagio	lib. I.	*Quis dabit capiti me.*
De qualitate pœnitentiæ	lib. I.	*Nimia tui rigoris au.*
De ſtudio ſapientiæ	lib. I.	*Diviſus es & cor tuum.*
Contra depravatorem	lib. I.	*Exhortatiunculam tuam.*
Exhortatio ad Abbatem	lib. II.	*Electus eſtis à veſtris.*
De officio Epiſcopi	lib. I.	*Petis inſtantius re. pater.*
De periculo prælatorum	lib. I.	*Quoties recolo verba.*
De vita clericorum curialium	lib. I.	*Gratias ago gratia veſtra.*
Epiſtolarum numero CLXXXIV.	lib. I.	*Rogatus à vobis epi.*
De præſtigiis fortunæ	lib. II.	

Scripſit & alia plura. Claruit ſub Frederico Imperatore primo. a) Anno Domini, MCLX.

CCCXCVI. ALEXANDER Papa tertius, patria Senenſis poſt Adrianum quartum ſedit in cathedra Petri annis uno & viginti, vir doctus & ſtrenuus qui multas injurias à Frederico Imperatore ſuſtinuit, dum tres antipapas b) ab illo contra ſe erectos fortiter contrivit, ipſumque Imperatorem tandem ſuperans, in ſignum ſubjectionis ejus collum pede conculcavit c) dicens: Scriptum eſt: *Super aſpidem & baſilicum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.* Scripſit autem elegantes

Epiſtolas ad diverſos	lib. I.
Et de poteſtate Eccleſiaſtica	lib. I.

Et quædam alia. Moritur temporibus Frederici Imperatoris primi. Anno Domini, MCLXXXI. Indictione quartadecima.

CCCXCVII. CRISOLANUS d) Eccleſiæ Mediolanenſis Archiepiſc. vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, Græca & Latina eloquentia inſignis, edidit quædam magnæ authoritatis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit, de quibus ad manus noſtras nullum pervenit. Fertur ejus de Spiritu Sancto

Contra Græcos	lib. I.
De ſancta Trinitate.	lib. I.

Epiſtolæ, Sermones, & alii diverſi tractatus, qui mihi incogniti ſunt.

CCCXCVIII. HUGO Eterianus, e) natione Tuſcus, in ſcripturis ſanctis omnium ſuo tempore doctorum facile doctiſſimus, & in ſecularibus literis egregie doctus, Philoſophus & Rhetor facundiſſimus, Græco & Latino ſermone ad perfectum inſtructus, quem tota Græcia mirabatur ſcribentem, ingenio ſubtiliſſimus, & diſputator nulli ſecundus. Scripſit multa præclara volumina tam Græce quam Latine, quibus nomen ſuum cum gloria ad poſteros transmiſit. E quibus ego reperi tantum opus quidem breve, ſed non ſpernendum, de hæreſibus, quas in Latinos Græci devoluunt

Ad

z) Johannes *Sarisburienſis*, defunctus A. 1182.
a) Friderici Barbaroſſæ obitum deplorat Epiſt. 172. A. 1190.
b) Tres illi Antipapæ fuere Octavianus, Guido Cremenſis, & Joannes de Struma.
c) Dicitur hoc factum A. 1177. d) Chryſolanus, de quo Baronium vide ſis ad A. 1116.
e) de hoc Hugone Atheriano Allatius de conſenſu utriusque Eccleſiæ p. 654.

Digitized by Google

Ad Ardoinum cardinalem lib. I. *Diligens prudentia.*
De immortali Deo lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit temporibus Emanuelis Conſtantinopolitani Imperatoris, apud quem magnæ authoritatis erat, ſub Frederico Romanorum Auguſto primo, & Alexandro Papa quarto. Anno Domini, MCLX. *f)*

CCCXCIX. CHRISTIANUS Frederici Imperatoris primi Archicancellarius *g)* natione Teutonicus, vir in ſeculari literatura doctiſſimus, eloquens, & induſtrius, quem ſuo tempore orantem Itali mirati ſunt, divinarum quoque ſcripturarum non ignarus, quem Leo Tuſcus notarius Emanuelis Imperatoris Græcorum laudibus effert. Scripſit ingenii ſui quædam præclara opuſcula, de quibus extant Frederici Imperatoris primi

Geſta & vita lib. I.
Epiſtolarum diverſarum lib. I.
Orationes & quædam alia.

Claruit ſub eodem Frederico primo. Anno Domini, MCLXX.

CD. LEO natione Tuſcus *h)* Imperialium Epiſtolarum ſub Emanuele *i)* Græcorum principe magno interpres, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum cultor eximius, Græco & Latino ſermone peritus, cujus officium erat epiſtolas miſſas Imperatori vel aliis mittendas de lingua transferre in linguam. Edidit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum etiam ad poſteritatis notitiam transmiſit. E quibus ego legi duntaxat opus egregium, quod prænotavit:

De prævaricationibus Græcorum lib. II. *Græcorum intolerabilis.*
Contra errores Græcorum lib. I.

Claruit apud Conſtantinopolim temporibus Frederici Imperatoris primi, & Alexandri Papæ tertii. Anno Domini, MCLXX.

CDI. JOHANNES Eccleſiæ cujusdam Horit. *k)* Archidiaconus, vir in divinis ſcripturis eruditus & ſecularium literarum non ignarus, Græci & Latini ſermonis peritus, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit quædam ad ædificationem fidelium non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat opus inſigne & præclarum ad Stephanum regium quendam notarium contra Græcos,

De proceſſione Spiritus Sancti lib. I. *Multa retundo Græco.*
Epiſtolas etiam varias. lib. I.

Sed & alia quædam ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non venerunt.

CDII. GODEFRIDUS Viterbienſis Presbyter, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans & clarus, metro exercitatus & proſa. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus extat grande volumen ad Urbanum Papam tertium carmine & ſoluta oratione mixtum, de mundi principio, de univerſo Veteri & Novo Teſtamento, & ætatibus mundi, temporibus, geſtis, ac hiſtoriis omnibus regum, quod prænotavit

Pantheon lib. XVIII. *De mundi principio &c.*

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Frederico Imperatore primo, & Henrico ejus filio. Anno Domini, MCLXXXV. *l)*

CDIII. ECKEBERTUS ſecundus Abbas monaſterii ſancti Florini ordinis divi patris Benedicti, Treverenſis diœceſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & non minus converſatione quam ſcientia venerabilis, frater beatæ Helizabet virginis Abbatiſſæ Schonaugienſis fuit. Hic antea Bunnenſis Eccleſiæ canonicus fuit, qui à ſancta ſorore ad Schonaugiam vocatus, primo monachus, ac deinde Abbas factus eſt. Scripſit non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam transmiſit. E quibus ſubjecta reperi.

Adverſum hæreſes *m)* lib. I. *Prophetatum dudum tem.*
In principium Evangelii Johannis lib. I. *Myſteria divini ſer.*
Super *Magnificat* lib. I. *Spiritus Domini ſuper te Ma.*
Super *Miſſus eſt angelus* lib. I. *Sermo Evangelicus omni.*
De obitu ſororis ſuæ lib. I. *Virginibus Deo ſacratis.*
Meditationes lib. I. *Verbum mihi eſt ad te.*
Sermones per annum lib. II. *Erunt ſigna, &c. adventus.*
Laudes Salvatoris lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Fuit enim declamator egregius,

f) adhuc A. 1177. *g)* Archiepiſcopus Moguntinus, defunctus A. 1180. Vide Nic. Serarii Mogunt. p. 823.
h) Hic Leo præf. ad Miſſam Chryſoſtomi Latine à ſe verſam, fratrem ac præceptorem ſuum vocat Hugonem Etherianum de quo c. 397.
i) ſub Emanuele Comneno, qui imperitavit ab A. 1143. ad 1180.
k) an Barenſis? de quo Antonius Pagi ad A. 1087. n. 9. *l)* Circa hoc tempus deſinit ejus Chron.
m) Ecberti Sermones XIII. adverſus Catharos prodiere Colon. 1530. 8.

egregius, doctus & eloquens, adeo ut quendam hæreticum quem nemo concludere poterat, unica diſputatione ſuperaret. Claruit in cœnobio præfato ſancti Florini, quod Schonaugia dicitur, in diœceſi Treverenſi, ſub Frederico Imperatore primo. Anno Domini, MCLX. & propter religionem & doctrinam in precio habebatur.

CDIV. HELIZABET monialis & Abbatiſſa ſororum cœnobii Schonaugienſis, ordinis S. Benedicti (Sunt enim duo monaſteria, unum monachorum, alterum monialium, in fine Treverenſis diœceſis non longe à Rheno in Hircinia ſylua conſtituta) ſoror Eckeberti Abbatis ſupradicti, virgo ſanctiſſimæ converſationis, quæ multas revelationes divinitus acceperat, quas ad ædificationem poſteritatis literis demandavit. E quibus legi iſta:

Viarum Dei utile opus	lib. I.	*Factum eſt in exordio.*
De XIM. virginum Colonienſium	lib. I.	*Vobis qui pios affe.*
Revelationum diverſarum	lib. II.	*Omnes qui lecturi ſunt.*
Ad fratrem ſuum Eckebertum	lib. I.	*Petis à me frater &.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Ex epiſcopatu Metenſi de.*
Ad ſanctam Hildegardem	lib. I.	

Et alia quædam. Moritur ſub Frederico Imp. primo Anno Domini, MCLXV. Indict. XIII. Ætatis ſuæ anno XXXVI. Converſionis XXIV. Viſitationis autem ſuperni ſplendoris tertiodecimo. XIV. Calendas Julii. Sepulta in Eccleſia monachorum ſancti Florini in medio chori.

CDV. HILDEGARDIS Abbatiſſa cœnobii S. Ruperti confeſſoris in oppoſito Bingenſis oppidi ex altera parte Naji fluvii Moguntinæ diœceſis ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonica, ex comitatu Spanhemenſi, diſcipula quondam beatæ Guttæ virginis ſororis Megenhardi comitis de Spanhem fundatoris noſtri, virgo ſanctiſſimæ converſationis, & à pueritia ſua divinis revelationibus illuſtrata, cujus vita multis miraculis comprobata, odorem ſuæ ſanctitatis in longinquas diſperſit regiones, adeo ut Eugenius tertius, Anaſtaſius quartus, Hadrianus quartus, Alexander tertius Romani pontifices, ſcriptis eam crebrius viſitantes, ſe & Romanam Eccleſiam illius orationibus commendarent. Sed & Eugenius tertius in concilio Treverenſi S. Bernardo præſente ſcripta & opuſcula ejus coram omnibus lecta, publice approbavit, eamque ut cœpto perſtaret in propoſito literis denuo roboravit. Omnia autem quæ ſcripſit, ex revelatione divina didicit. E quibus iſta ſunt:

In regulam S. Benedicti	lib. I.	*Et ego paupercula fæ.*
Triginta quæſtionum	lib. I.	*Charitas quæ cum abſtinen.*
Vita S. Ruperti confeſſoris *n)*	lib. I.	*Nam ut in vera viſione.*
Vita S. Diſibodi Epiſcopi	lib. I.	*In myſtica viſione, &c.*
Homiliæ LVIII. in Evangeliis	lib. I.	*Homo quidam qui bo.*
De Sacramento altaris	lib. I.	*In viſione quæ anima.*
Scivias *o)* grande volumen	lib. I.	*Et factum eſt in anno no.*
Vitæ meritorum	lib. III.	
Simplicis *p)* medicinæ	lib. I.	
Compoſitæ medicinæ	lib. I.	
Divinorum operum	lib. I.	*Et factum eſt in VI. anno.*
Ad Colonienſes	lib. I.	*Qui erat, & qui eſt, &.*
Ad Treverenſes	lib. I.	*Ego paupercula forma*
Exhortatorium ſecularium	lib. I.	*O turbæ hominum naſcen.*
Ad ſorores ſuas	lib. I.	*O filiæ quæ veſtigia.*
Ad monachos griſeos	lib. I.	*Ego paupercula in le.*
Carmina diverſa	lib. I.	*Qui ſunt hi qui ut nu.*
Et S. Bernardo	epiſt. I.	*In ſpiritu myſteriorum.*
Epiſtolarum ad diverſos CXXXV.	lib. I.	*O mitis pater ego pau.*

Scripſit & alia: In omnibus opuſculis ſuis catholica doctrina relucet, quæ vel fidem confirmet, vel inſtruat mores, nec quicquam dixit aut ſcripſit unquam quod in dubium poſſit vocari. Et cum Latini ſermonis eſſet ignara, tamen revelante ſpiritu Dei omnia Latine & congrue dictavit, notariis excipientibus. Vidimus multas Epiſtolas Conradi tertii & Frederici primi Imperatorum, & Epiſcoporum Moguntinenſis, Treverenſis, Colonienſis, Bremenſis, Hieroſolymitani, & aliorum pene innumerabilium, qui ex diverſis mundi regionibus fama ſanctitatis & revelationum ejus provocati, ſe ſcriptis commendabant orationibus ipſius & diverſarum quæſtionum ſolutiones quærebant. Moritur ſub Frederico Imperatore primo. Anno Domini, MCLXXX. Ætatis ſuæ LXXXII. Indictione tertiadecima. XV. Calend. Octobris.

CDVI.

n) Vita S. Roberti, cum Henſchenii notis in Actis Sanctor. 15. Maji. T. 3. p. 504.

o) Videtur à *ſciendo & videndo* nomen illud Hildegardis effinxiſſe. Cæterum Scivias, quod grande volumen etiam vocat Jacobus Philippus Bergomenſis, & uno libro comprehendi notat Trithemius, in editis diſtinguitur, in libros tres.

p) Hi ſimplicis & compoſitæ medicinæ ſunt libri duo Phyſicorum, quos alteri cuidam Hildegardi de Pinguia tribuendos ex Simlero notat clariſſ. Caveus. Sed Hildegardis de Pinguia ſive in Pinguis eadem omnino eſt cum Abbatiſſa viſionum auctore. Nam Cœnobium, cui præfuit, vocatur S. Roberti in Pinguis, ſive de Pingia, quia vicinum Bingenſi opido. Vide Bibl. Patrum T. 23. edit. Lugd. p. 590. Et D. Martinum Chladenium in diſſ. de viſionibus Hildegardis §. 12.

CDVI. Albertus patriarcha Hieroſolymitanus, vir doctus atque ſanctiſſimus, qui fratribus Carmelitis adhuc in terra ſancta degentibus regulam dedit, q) quam iidem fratres jam in Europa conſtituti per Apoſtolicam ſedem modificatam & approbatam ubique profitentur, ad inſtantiam Innocentii Papæ tertii deſcripſit luculento ſermone & veraci.

Statum terræ ſanctæ	lib. I.	
Regulam Carmelitarum	lib. I.	

Claruit ſub Henrico Imperatore ſexto. Anno Domini, MCXC.

CDVII. Innocentius Papa tertius, natione Campanus: Lotharius ante vocatus, poſt Cæleſtinum pontificem tertium, præfuit Eccleſiæ annis XVIII. r) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, quippe qui à pueritia ſua in gymnaſio Pariſienſi operam literis impenderat, & in virum non minus probum quam doctum evaſit, reliquit ingenii ſui non pauca opuſcula, de quibus ſub nomine Lotharii Levitæ ſive etiam Innocentii Papæ feruntur iſta.

De utilitate humanæ conditionis	lib. II.	*Quare de vulva matris.*
In ſeptem Pſalmos pœnitentiales	lib. I.	
De officio miſſæ	lib. II.	*Tria ſunt præcipue in quibus.*
De Sacramento Baptiſmi	lib. I.	
De clauſtro animæ	lib. I.	
Decretales antiquæ	lib. I.	
Sermones plures	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Claruit tempore diſcordiæ, quæ fuit inter Philippum fratrem Henrici & Ottonem ducem Saxoniæ, Anno Domini, MCC.

CDVIII. Guilhelmus s) Antiſiodorenſis ut ferunt Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in gymnaſio Pariſienſi Theologicam cathedram aſcendens, longo tempore clarus emicuit, & inter omnes doctores illius temporis maxima fama & opinione celebris fuit. Scripſit valde inſigne & utile volumen, ſive

Summam Theologiæ	lib. I.	*Sicut dicit Apoſtolus, fides.*
De officiis divinis	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDIX. Cyrillus t) Presbyter & monachus montis Carmeli, & ejuſdem ordinis tertius prior generalis, natione ut ferunt Græcus, vir ſanctus & prophetico ſpiritu illuſtratus, cui omnipotens Deus ſuam voluntatem angelico miniſterio aperuiſſe dicitur, dum argenteis tabulis digito Dei ſcriptis honoratur. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula, ad Abbatem Joachim, De oraculo angelico.

Prologus ſic incipit	epiſt. I.	*Domui totius divinæ.*
Oraculum vero ſic	lib. I.	*Tempore annorum Chriſti.*
De proceſſu ordinis ſui	lib. I.	
Epiſtolas plures ad diverſos.	lib. I.	

Claruit ſub Philippo & Ottone. Anno Domini, MCC.

CDX. Helmandus u) monachus frigidi montis, vir in divinis ſcripturis longa exercitatione ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio acutus, & diſertus eloquio, propter doctrinæ excellentiam & vitæ integritatem inter Eccleſiaſticos doctores ſui temporis non ultimus apparuit. Scripſit enim plura opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati donavit. E quibus feruntur ſubjecta. Ab exordio mundi usque ad ſuam ætatem magnum & inſigne volumen

Hiſtoriarum	lib. XLVIII.	
De reparatione lapſi	lib. I.	*G. lamentationes & ve.*
Sermones plures	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et alia plura. Claruit ſub Henrico ſexto, Anno Domini, MCC.

CDXI. Gilbertus x) monachus ordinis Ciſtertienſis, & cujusdam cœnobii poſtmodum Abbas, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & egregie doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit poſt obitum S. Bernardi Abbatis, ubi ille dimiſerat, ab eo videlicet loco: *In lectulo meo per noctes* y) usque ad finem, XLVI. z) ſubtiles & elegantiſſimos

Sermones in Cantica canticorum	lib. I.	*Varii ſunt amantium.*

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico ſexto. Anno Domini, MCC.

CDXII. Adilredus a) Abbas cujusdam cœnobii, b) ordinis Ciſtertienſis, vir in ſanctis ſcriptu-

q) A. 1214. Vide eam in actis Sanctor. ad 8. April. T. I. p. 777. ſeq.

r) ab A. C. 1198. ad 1216.

s) Guilelmus de Seliniaco ex Autiſſiodorenſi ſive Altiſſiodorenſi Pariſienſis Epiſcopus A. 1223. defunctus.

t) Vide Acta Sanctor. 6. Martii T. I. p. 498. ſeq.

u) Helinandus cujus chronico ſæpius utitur Vincentius Bellovacenſis.

x) de Hoilandia in Anglia.

y) Cantic. III. I.

z) Non ad finem Cantici pervenit Gilbertus, ſed Homilia ultima illarum XLVIII. quæ ſæpe cum S. Bernardi operibus lucem viderunt, deſinit in Cantic. V. 10.

a) Ælredus, Ealredus vel Ethelredus aliis, A. 1166. defunctus.

b) Abbas Riovallenſis in Anglia: vide Bollandum Act. Sanctor. Januarii T. I. p. 748. Georgium Mackenzie in vitis ſcriptorum Scotorum Anglice editor. T. I. p. 123. ſeq.

ſcripturis jugi ſtudio exercitatus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio mitis, eloquio dulcis, devotione præcipuus. Scripſit ad utilitatem fratrum ſuorum nonnulla opuſcula, quibus & illis profuit, & nominis ſui notitiam ad poſteros transmiſit. E quibus extat opuſculum magnæ utilitatis viris religioſis, ſpiritalibus ſententiis refertum, quod prænotavit:

Speculum charitatis lib. I.
In Lucam ho. I. *Cum eſſet Jeſus annorum.*

Et alia quæ non vidi. Claruit temporibus Henrici ſexti, circa Annos Domini, MCXX.

CDXIII. MAURICIUS Epiſcopus Pariſienſis, in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, utpote qui Theologiam ante Epiſcopatum multis annis Pariſiis glorioſe docuit, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ſtudii fuit. Fertur quædam præclara compoſuiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati notificavit. E quibus feruntur per circum totius anni, tam de dominicis quam de feſtivitatibus,

Sermones ad populum lib. II.
De cura animarum ad Presbyteros lib. I.

Cætera autem quæ ſcripſiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.
Claruit temporibus Henrici ſexti, Anno Domini, MCXC.

CDXIV. PAPIAS natione Lombardus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, Grammaticus omnium ſuo tempore clariſſimus, Græco & Latino ſermone ad plenum inſtructus, in divinis quoque ſcripturis non mediocriter exercitatus. Scripſit gemino ſtylo in utraque literatura quædam egregia opuſcula. E quibus pauca ad notitiam meam pervenerunt.

De ordine dicendi lib. I.
De linguæ Latinæ vocabulis *c)* lib. I. *Omnium in hoc libro inue.*
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit temporibus Henrici ſexti. Anno Domini, MCC.

CDXV. JOHANNES Beleth. gymnaſii Pariſienſis olim inſignis Theologus, in divinis ſcripturis eruditus & in ſeculari Philoſophia ſufficienter doctus, ingenio promptus, ſermone ſcholaſticus, inter doctores ſui temporis non ignobilis, ſcribendo & diſputando nomen ſuum ad poſteritatis notitiam cum gloria deduxit. *d)* Scripſit enim non inutilem

Summam de divinis officiis lib. I. *In primitiva Eccleſia.*
Sermones quoque varios lib. I.

Alia inſuper non pauca ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt.

CDXVI. THEODERICUS Abbas ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & ſecularium literarum non ignarus, nec minus converſatione quam ſcientia clarus. Fertur nonnulla compoſuiſſe opuſcula, de quibus ego tantum vidi, ad quosdam Abbates,

Vitam ſanctæ Hildegardis lib. IV. *In Romana Repub.*

Et quasdam Epiſtolas. Claruit ſub Henrico ſexto. Anno Domini, MCC.

CDXVII. WERNHERUS, alias Hirnerius, *e)* vir illuſtris atque ſpectabilis, juris civilis profeſſor & interpres clariſſimus ac aliarum literarum humanitatis cultor eximius, qui merito *lucerna juris* appellatus eſt, quoniam jus civile gloſſulis primus expoſuit, & ſine exemplo cæteris illuminandi juris exemplum dedit. Et ab hinc utriusque juris profeſſores in copia ſemper claruerunt, & volumina ſuæ inſtitutionis usque in hodiernum diem explanare cœperunt. Docuit autem in utroque tam Romæ quam Bononiæ multo tempore, ubi diſcipulos & plures habuit & egregios, qui ſua eruditione famam & gloriam magiſtri dilatarunt. Extant ejus gloſſulæ & monimenta præclara in legibus, quæ apud profeſſores hujus induſtriæ notiſſima ſunt.
Claruit temporibus Henrici ſexti. Anno Domini, MCC. *f)*

CDXVIII. PETRUS *g)* Abbas Cluniacenſis, ordinis S. Benedicti, vir in divinis ſcripturis jugi exercitatione doctus, ingenio placidus, ſermone dulcis atque compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus, converſatione devotus & laudabilis, ac regularis obſervantiæ zelator inſignis, nomen ſuum ſcribendo poſteris notificans, ad utilitatem legentium quædam devota compoſuit opuſcula, de quibus iſta feruntur:

Relationes multorum lib. I.
De converſatione heremitica lib. I. *Suſcepi literas dilectionis.*
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDXIX. PETRUS Cantor Pariſienſis, & poſtea (ut ferunt) Epiſc. *h)* vir in divinis ſcri-
pturis

c) hoc eſt celebre illud Papiæ elementarium ſive Lexicon, de quo vide Cangium prolegom. ad gloſſarium mediæ Latinitatis.
d) clarus ſeculo duodecimo exeunte.
e) Irnerius, quibusdam etiam Guarnerius. *f)* defunctus ante A. 1190.
g) Hic eſt Petrus Mauricius cognomento Venerabilis, defunctus A. 1156.
h) Non fuit Epiſcopus, ſed Tornacenſi Epiſcopatu, qui ipſi oblatus erat, declinato diſceſſit A. 1190. in monaſterium Longipontis, Ord. Ciſterc. diœceſis Sveſſionenſis. Vide Carolum Viſch in Bibliotheca Ciſterc. p. 262. ſeq.

pturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, theologicæ ſcholæ Pariſiis multis annis glorioſe præfuit, & diſcipulos egregios multos erudivit. Scripſit etiam quædam præclara opuſcula, de quibus pauca ad manus noſtras memini perveniſſe. Volumen prænotatum:

Verbum abbreviatum	lib. I.	*Verbum abbreviatum.*
Diſtinctionum aliud	lib. I.	*Abel dicitur principium.*
Grammatica Theologorum	lib. I.	
Sermones varios	lib. I.	
De quibusdam miraculis	lib. I.	
De Sacramentis quoque	lib. III.	*Circuibat populus.*

Claruit temporibus Henrici ſexti. Anno Domini, MCC. *i*)

CDXX. PILEUS *k*) Modicenſis, utriusque Juris Profeſſor, & interpres celeberrimus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, ſcientia clarus & cautus conſilio, apud Juriſtas antiquiores in maximo precio habitus, ſcribendo & docendo in ea facultate varia, nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad notitiam poſteritatis, de cujus opuſculis invenitur quædam ſumma notabilis & non ſpernenda, quam prænotavit:

De ordine judiciorum	lib. I.	*Invocato Chriſti nomine.*

De cæteris autem quæ ſcripſit, nihil ad notitiam meam pervenit.

CDXXI. JOHANNES *Boſianus* patria Cremonenſis, legum explanator famoſiſſimus, præceptor Azonis *l*) Bononienſis Juriſconſulti clariſſimus, vir magnæ doctrinæ & opinionis, qui inter expoſitores juris primus apparuit, & multis ſuo exemplo animum & formam ſtudendi dedit. Fertur in ea facultate præclara quædam ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati donavit. E quibus extat ſumma brevis ſuper pandectis, quæ prænotatur:

Ventoſa	lib. I.
Super C. lectura	lib. IX.

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico ſexto. Anno Domini, MCC.

CDXXII. STEPHANUS *m*) *Anglicus*, gymnaſii Pariſienſis quondam decus & rector in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in Philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore ſecundus, Theologiam multis annis glorioſe docuit, & primus ſcripturam ſacram medullitus, & moraliter exponere cœpit. Et hinc mos inolevit, ut magiſtri Theologiæ divinos libros ſuis lecturis in ſcholis diſcipulis lucidius aperirent. Scripſit autem iſte Stephanus ut accepi, ſubjecta opuſcula:

In quinque libros Moyſi	lib. V.
In Joſue	lib. I.
In librum quoque Judicum	lib. I.
In Regum quoque	lib. IV.
In XII. Prophetas minores	lib. XII.

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam necdum venerunt. Claruit circa tempora Imperii Henrici ſexti regis, Imperatoris autem à papa coronati quinti. Anno Domini, MDCC. *n*)

CDXXIII. BAGOROTUS utriusque juris profeſſor inſignis & celeberrimus interpres, aliarum quoque literarum ſecularium non ignarus, cujus apud antiquos Juriſtas non parua authoritas erat, propter excellens ingenium docendi, ſcribendique ſtudio etiam poſteris nomen ſuum notificavit, de cujus opuſculis extat ſumma notabilis, quam prænotavit

Cavillationum	lib. I.	*Cum periculoſum ſit mi.*
De ordine judiciorum	lib. I.	*Precibus & Inſtantia.*

Alia inſuper complura ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt.

CDXXIV. PLACENTINUS natione Italus, utriusque juris cultor & explanator celeberrimus, in monte Peſſulano docendo & ſcribendo magnam gloriam eſt conſecutus, qui olim apud hujus artis profeſſores inter præcipuos doctores locum obtinuit, propter quædam commendatiſſima volumina, quæ compoſuit. E quibus inter cætera extare dicitur,

Summa judiciorum	lib. I.	*Cum eſſem Mantuæ.*
Super codice quoque	lib. IX.	

De aliis nihil reperi. Claruit temporibus Henrici ſexti. Anno Domini, MDCC.

CDXXV. ROFREDUS *o*) patria Beneventanus, doctor in utroque jure clariſſimus, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaſtico more compoſitus, ad ſolvenda dubia & juris quæſtiones longa exercitatione ſatis idoneus. Scripſit in ea facultate ſtudentibus non contemnenda opuſcula, quibus nomen & opinionem ſuam immortalitati conſecravit. De quibus tamen pauca potuimus invenire, quæ & ſubjecimus, volumen perutile, continens

Quæſtiones juris civilis	lib. I.	*Si conſiderarem ingenium.*
Quæſtiones juris canonici	lib. I.	*Super omnibus actionibus.*
Summam juris	lib. I.	

i) jam defunctus A. 1179. 10. Cal. Octobr.

k) Regnante Friderico Barbaroſſa ICtos, Pileum, Bulgarum & Hugonem Bononiæ claruiſſe teſtatur Catellianus Cotta in Memoralibus p. 480.

l) infra c. 427.

m) Stephanus Langtonus.

n) obiit 1228.

o) Jac. Philippo Bergomenſi & Catelliano Cottæ rectius dicitur Odofredus & diſtinguitur ab Odofredo altero juniore de quo etiam noſter infra c. 444.

Quicquid amplius edidit, ad notitiam meam adhuc minime pervenit.

CDXXVI. Petrus Archiepiſcopus Senonenſis in divinis ſcripturis jugi ſtudio eruditus & veterum lectione dives, atque in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit non parvæ utilitatis opuſcula, quibus & ſuum ingenium excoluit, & aliorum ædificationi materiam præparavit. Scripſit valde ſubtiliter ſententiis patrum appoſitis,

In epiſtolas Pauli omnes	lib. XIV.
Sermones etiam varios	lib. I.

Diverſos etiam libros Bibliæ diligenter expoſuit, aliosque tractatus & varios & utiles ſcripſiſſe dicitur, qui ad notitiam meam non venerunt.

CDXXVII. Azo natione Italus eſt Bononienſi civitate orditus vitæ originem, Johannis Boſiani *p)* Cremonenſis viri doctiſſimi quondam auditor atque diſcipulus, juris civilis famoſiſſimus interpres, fons legum, copia verborum, lucerna juris, qui ſua eruditione & ſcientia omnes Juriſtas, qui eum præceſſerant facile præcellit, multa ad jus civile pertinentia opuſcula edidit, quibus laudem & gloriam immortalem acquiſivit.

Summam juris notabilem	lib. I.
Super Digeſto veteri	lib. XXIV.
Super Codice quoque	lib. IX.

Præterea optimos in legibus apparatus confecit, & pluribus ſummis additiones appoſuit, ac varia ſcripſit quæ à doctis non ignorantur Juriſtis. Claruit temporibus Frederici Imperatoris ſecundi. Anno Domini, MCCXXX. Et multos inſignes diſcipulos *q)* poſt ſe reliquit.

CDXXVIII. Egidius de Fuſcariis *r)* civis Bononienſis, vir in jure canonico doctiſſimus, & tam legibus Imperialibus quam in aliis diſciplinis humanitatis nobiliter eruditus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, in profeſſoribus hujus facultatis apud veteres magnæ authoritatis doctor. Scripſit quædam præclara in ea diſciplina volumina, de quibus ego tantum vidi:

De ordine judiciorum	lib. I.	*In nomine Domini noſtri Jeſu*
Da officio Tabellionis	lib. I.	*Reſtat nunc ut de offi.*
Quæſtiones juris varias.		

Cætera quæ compoſuit, ad manus noſtras adhuc minime venerunt.

CDXXIX. Franciscus ordinis minorum inſtitutor & princeps, natione Italus, ex Aſſiſio civitate Italiæ oriundus, vir ſanctiſſimæ converſationis & Evangelicæ paupertatis ardentiſſimus ſectator, qui verbo & exemplo multos ab iniquitate convertit, & in viam juſtitiæ catholicæ direxit, tantus amator Chriſti extitit, ut in contemptu mundi & conſolationis tranſitoriæ parem vix habuerit. In cujus ordine multi jam deinceps doctiſſimi viri claruerunt, qui ad utilitatem fidelium innumera pene compoſuerunt opuſcula. Ipſe autem Franciſcus ſcripſit brevem

Regulam minorum	lib. I.	*Regula & vita minorum.*
Teſtamentum breve	lib. I.	*Dominus dedit mihi fratri.*

Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXX. *s)*

CDXXX. Cæsarius monachus in Heiſterbach *t)* ordinis Ciſtertienſis, natione Teutonicus Colonienſis Agrippinæ diœceſis, vir devotus, & in diſciplina regulari præcipuus, atque in divinis ſcripturis longa exercitatione ſtudioſus, compoſuit ad inſtructionem novitiorum quorum inſtitutor erat, ſimplici & aperto ſermone nonnulla opuſcula, quorum lectio devotis & ſimplicioribus fratribus non eſt ſpernenda, de quibus ego tantum reperi ſubjecta. Opus prolixum de miraculis & viſionibus diverſis ſuo tempore factis in Germania, quod ad imitationem ſancti Papæ Gregorii prænotavit:

Dialogorum de variis	lib. XII.	*Colligite fragmenta ne.*
In Evangeliis dominicalibus.	lib. II.	*Botrus Cypri dilectus.*
In Evangeliis de ſanctis	lib. I.	*Dominus ac Salvator noſter*
Sermones ad novitios	lib. I.	*(Jeſus.*

Alia inſuper complura edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDXXXI. Guilhelmus monachus cœnobii divi martyris Dionyſii Pariſienſis, ordinis S. Benedicti, natione Gallus vir in divinis ſcripturis jugi ſtudio peritus atque in diſciplinis ſecularium literarum egregie doctus ingenio & eloquio clarus, ac temporum cognitor inſignis, nomen ſuum varia ſcribendo & docendo ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus extat:

Hiſtoriarum volumen	lib. III.
Et Epiſtolæ plures ad diverſos	lib. I.

Fertur autem in divinas ſcripturas commentarios edidiſſe, quos necdum vidi.

CDXXXII. Jacobus *de Vitriaco*, Epiſc. Achonenſis,*) & poſtea ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Tuſculanus, vir in divinis ſcripturis eruditus & ſecularium literarum non ignarus, moribus & vita ſpectabilis, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii fuit, & crucem contra Albienſes hæreticos glorioſe prædicans, multos fideles in eos Apoſtolica

p) ſupra c. 421. *q)* Ex his infra c. 438. ſeq. memorantur Bernardus Dorna, Accurſius & c. 444. Odofredus,

r) A Joanne Bumaldo in Bibliotheca Bononienſi vocatur Ægidius Foſcherarius & traditur claruiſſe A. C. 1289.

s) defunctus A. 1226. 3. Octobr. *t)* clarus circa A. C. 1220.

*) Aconenſis, Ptolemaidis in Syria. Vide Miræi notitiam Epiſcopatuum orbis Chriſtiani p. 155.

ſtolica authoritate ſignavit. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit.

Hiſtoriam orientalem	lib. I. *u*)	
Vitam Mariæ de Oegines *x*)	lib. III.	
Contra Saracenos	lib. I.	
De ſanctis mulieribus Leodienſibus	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia inſuper nonnulla compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXX.

CDXXXIII. BOMAGUIDA Aretinus, vir in utroque jure omnium ſuo tempore doctiſſimus, apud veteres hujus facultatis profeſſores magnæ authoritatis, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit ad utilitatem diſcipulorum juris quædam præclara volumina, quibus ſe & utilem præſentibus, & notum effecit futuris. E quibus extat ſumma nobilis, quam prænotavit:

Introductoriam advocatorum	lib. II.	*Cum advocationis offi.*
Margarita Juris	lib. I.	*Quoniam poſt inventionem.*

Declarationes variarum cauſarum. Sed & alia quædam compoſuiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDXXXIV. PETRUS *de Vineis*, natione Teutonicus, * Frederici Imperatoris ſecundi ſcriba & cancellarius, vir doctus & eloquens, ſed in eo maxime reprehenſibilis, quod eidem Frederico adhærens ejus favore contra Eccleſiam Romanam *y*) ſtolidus latravit, à quo tandem digne remuneratus cum in certis eum offendiſſet, lumen cum oculis amiſit. Scripſit autem quædam ingenii ſui opuſcula, de quibus ego tantum reperi

Epiſtolarum ex perſona Imperatoris	lib. VI.	*Collegerunt pontifices.*
De poteſtate Imperiali	lib. I.	

Claruit ejusdem Frederici ſecundi temporibus. Anno Domini, MCCXXX. *z*)

CDXXXV. ANTONIUS dictus *de Padua*, natione autem Hiſpanus ex Ulixbona civitate oriundus, ordinis minorum, & beati Franciſci diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, quippe qui ante ingreſſum ordinis Theologiam Toloſæ, Bononiæ, & Patavii multo tempore glorioſe docuit, & diſcipulos poſt ſe inſignes reliquit, tantæ ſanctitatis extitit, ut multis & vivus & mortuus coruſcarit miraculis. Fuit autem excellentiſſimus prædicator, adeo ut ſummus eum pontifex *arcam teſtamenti* conſueverit appellare. Et S. Franciſcus eum ſuum Epiſcopum vocare ſolebat. Scripſit inter cætera ingenii opuſcula valde elegantes & ardentiſſimos,

Sermones de tempore	lib. II.	*Erunt ſigna &c. dicit.*
Sermones quoque de ſanctis	lib. I.	

Claruit temporibus Frederici Imperatoris ſecundi. Anno Domini, MCCXXX. Et propter miraculorum frequentiam poſt mortem à Gregorio Papa nono, una cum ſancto Dominico & Helizabet Lantgravia Thuringorum, catalogo ſanctorum ſtatim inſertus eſt. *a*)

CDXXXVI. JORDANUS *b*) ordinis prædicatorum, poſt ſanctum Dominicum (ut dicunt) magiſter generalis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis exercitatus & ſufficienter eruditus, verbi Dei prædicator egregius & non minus ſanctitate quam ſcientia venerabilis, ſuo exemplo & melliflua doctrina multos ad pietatem erudivit. Fertur nonnulla ſcripſiſſe opuſcula, quorum lectio declamatoribus ac devotis fratribus non inutilis judicatur. E quibus feruntur ex officio prioratus, ad fratres ſui ordinis,

Exhortatoriæ Epiſtolæ plures	lib. I.
Sermones ad populum	lib. I.
De ordinis *c*) inſtitutione	lib. I.

Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo, eodem tempore, quo & beatus Dominicus. Anno Domini, MCCXX.

CDXXXVII. HUBERTUS *de Bobio* juris utriusque profeſſor & interpres ſagaciſſimus, ingenio ſubtilis, & ſcholaſtico more luculentus eloquio, qui apud veteres hujus ſcientiæ profeſſores inter præcipuos doctores eſt habitus, nomen ſuum docendo & ſcribendo cum gloria transmiſit ad notitiam poſteritatis, dans cæteris diſcendi exemplum ac proficiendi adjumentum. Scripſit enim notabilem ſummam, quam prænotavit:

De ordine judiciorum	lib. I.	*Quia pietas paterna.*
Quæſtiones & determinationes.		

Et alia non pauca, quæ tamen ad manus noſtras minime venerunt.

CDXXXVIII. BERNARDUS *Dorna* natione provincialis, Azonis *d*) Bononienſis viri clariſſimi quondam auditor atque diſcipulus, utriusque juris profeſſor & interpres doctiſſimus, præcepta-

Ddddd 2

u) Hiſtoria Orientalis libris tribus diſtincta exſtat in Bongarſii geſtis DEI per Francos.

x) Vita Mariæ Ogniacenſis libris II. apud Surium 23. Jun.

* Alii malunt Italum Capuanum. Vide Chriſtoph. Landini commentar. ad Dantem cantu 13. de Inferno p. 75. b.

y) contra Innocentium IV. infra c. 447.

z) miſer ex impatientia ſibi ipſe necem conſcivit capite ad columnam alliſo A. 1249.

a) A. 1233. cum obiiſſet Patavii A. 1231. 13. Jun. *b*) Jordanus de Saxonia.

c) Dominicani puta, qui liber cum Antonii Maſſari notis prodiit Rom. 1587. 4.

d) De Azone ſupra c. 427.

ceptoris ſui eruditiſſimi provocatus exemplo, ſe literis totum accommodans, varia ſcripſit opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati dicavit. E quibus extat volumen inſigne,

De libellorum conceptionibus lib. I.

Et alia quæ non vidi. Claruit Frederici Imperatoris ſecundi temporibus. Anno Domini, MCCXL.

CDXXXIX. ACURSIUS *e)* natione Italus, ex Florentia civitate oriundus auditor quondam & diſcipulus Azonis, vir in utroque jure peritiſſimus, atque in cæteris ſecularium literarum diſciplinis non infime doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, cujus quanta ſit hoc tempore apud legum profeſſores authoritas, nemo vel modice doctus qui neſciat. Scripſit multa præclara opuſcula, & primus totum jus civile gloſſavit.

In ff. vetus lib. XXIV.
In. ff. novum lib. XII.
In. ff. Infortiati lib. XIV.
Super Codice lib. XII.
Super Inſtitutis lib. IV.

Alia inſuper non pauca edidit, quæ legum ſtudioſis notiſſima ſunt. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXL.

CDXL. HUBERTUS *de Bonacurſo*, natione Italus, vir in utroque jure peritus & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio promptus & apertus eloquio, qui apud veteres juris explanatores non obſcuræ opinionis fuit. Compoſuit in ea facultate quædam præclara opuſcula, de quibus nullum ad manus noſtras memini perveniſſe. Fertur autem ejus

De præludiis cauſarum lib. I. *Cum de mandato Imperiali.*
Et de judiciis quædam.

Credimus autem tam iſta quam alia ejus opera, peritis Juriſtis non incognita.

CDXLI. JOHANNES *f)* de Abbatis villa, Archiepiſcopus Biſuntinus, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, natione Gallus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & earundem ſacrarum literarum famoſiſſimus interpres, qui in ſtudio Pariſienſi Theologiam multis annis egregie docuit, in declamandis ſermonibus ad populum excellentiſſimus, qui ob eam rem vel maxime ex magiſtro Pariſienſi factus eſt Archipræſul Biſuntinus. Scripſit valde utiles & inſignes

Sermones de tempore lib. II.
Sermones de ſanctis lib. II.

Alia quoque multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Scripſit autem dictos ſermones per circulum anni. Primo quidem breves lectiones Evangelicas & Apoſtolicas breviter exponendo. Poſtea vero alios ſermones tam de dominicis quam de feſtivitatibus adeo prolixos edidit, tot ſcripturarum inducens teſtimonia, ut vix poſſint memoriæ commendari, quæ tamen jam novis ſupervenientibus ex parte viluerunt.

CDXLII. RAYMUNDUS *de Penna forti*, natione Catalanus, ſive provincialis, ordinis prædicatorum tertius magiſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio promptus, & juris canonici notitia inſignis, nomen ſuum varia ſcribendo immortale reddidit & ſibi Eccleſiam ſuis opuſculis perpetue (ut ita dixerim) debitricem obligavit. Nam juſſu Gregorii Papæ noni comportavit

Decretales Juris *g)* lib. V. *Rex pacificus piami.*
Summam de caſibus *h)* lib. III. *Quoniam ut ait Hierony.*
Conſtitutiones ordinis ſui lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico ſecundo Imperatore. Anno Domini, MCCXXX. *i)*

CDXLIII. ALBERTUS *Galioti* patria Parmenſis canonum & legum profeſſor interpresque famoſus, ingenio ſubtilis, conſilio cautus & eloquio ſcholaſticus, qui ob doctrinam & experientiam rerum apud Juriſtas veteres inter præcipuos doctores habebatur. Scripſit quædam in jure non contemnenda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude immortali tranſmiſit. E quibus extat ſumma

Margarita quæſtionum lib. I *Cum ego Albertus Galio.*
Et declarationes judiciorum lib. I.

Et quædam alia diverſa, quæ nobis incognita, habentur à diverſis.

CDXLIV. ODOFREDUS Beneventanus, *k)* Azonis Bononienſis auditor, & *l)* Jacobi Baldewini poſtmodum præceptor, vir in utroque jure peritiſſimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, qui multos inſignes poſt ſe diſcipulos reliquit, propter doctrinam & eruditionem, tum juris, tum aliarum literarum humanitatis, in magna authoritate habebatur apud veteres. Cujus multa feruntur opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati.

De libellorum formatione lib. I. *Poſtquam opus notarie.*

De

e) De ejus filio Franciſco Accurſio JCto infra c. 528. *f)* Johannes Algrinus defunctus A. C. 1233.
g) A. 1230. à Gregorio IX. approbati exſtant in Corpore Juris Canonici.
h) Noviſſime recuſa Avenione 1715. 4. Vide Ephemerides eruditor. Pariſ. A. 1716. II. p. 536.
i) centenarius obiit A. 1275. 5. Jan. Vide Acta Sanctor. T. I. Januar. p. 404. ſeq.
k) de Odofredo ſeniore ſupra c. 425. *l)* de hoc Baldewino c. 454.

Digitized by Google

De ordine judiciario lib. I. *Quemadmodum Chriſti.*
De arte notariatus lib. I.

Et alia, quæ non vidi. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXXX.

CDXLV. JOHANNES *de Blanoſco*, natione Burgundus, vir in utroque jure doctiſſimus, & in Philoſophorum ſecularium præceptis ſufficienter eruditus, ingenio acer & promptus. Scripſit aperto ſermone profeſſoribus hujuſce facultatis non ſpernenda opuſcula, quibus fama nominis ſui & tunc præſentibus & poſt futuris longe lateque innotuit. E quibus extat volumen magnæ utilitatis, quod prænotavit:

De actionibus advocatorum lib. I. *Ego Johannes de Blano.*

Et variæ quæſtiones. Cætera autem quæ compoſuit, ad notitiam meam minime venerunt.

CDXLVI. JOHANNES *m)* nomine & natione *Teutonicus*, ex civitate Friburgenſi oriundus, Epiſcopus Boſſinenſis in Hungaria, ordinis prædicatorum, vir in divinis ſcripturis multum exercitatus & doctus in Jure & ſeculari Philoſophia egregie peritus, qui propter eruditionem & vitæ ſanctitatem ex ordine ad Epiſcopatum aſſumptus fuerat, quem poſtea deſerens, ad ordinem ſuum reverſus eſt & poſt Raymundum *n)* generalis magiſter ordinis conſtitutus, multa bona fecit. Scripſit notabilem

Summam confeſſorum lib. V. *Quoniam dubiorum nova.*

Et quædam alia. Claruit temporibus Frederici Imperatoris ſecundi. Anno Domini, MCCL. *o)* Sepultus vero eſt in conventu ſuo Argentinenſi, multis olim (ut ferunt) coruſcans miraculis.

CDXLVII. INNOCENTIUS Papa quartus, Symbaldus *p)* ante vocatus, natione Italus, civitate Genuenſi oriundus, ſedit in pontificatu poſt Cœleſtinum quartum annis undecim, vir in ſcripturis divinis & in jure doctiſſimus, amator religioſorum, qui Concilium generale * Lugdunenſe celebravit, in quo Fredericum ab Imperio, patrum conſenſu depoſuit, & multa ad Eccleſiæ utilitatem conſtituit. Scripſit nihilominus quædam præclara opuſcula, ob quorum editionem ſcriptoribus Eccleſiaſticis digne annumeratur, ad poſteritatis notitiam cum eiſdem tranſmittendus. Contra Petrum de Vineis, *q)*

De poteſtate Eccleſiaſtica lib. I.
Apparatum ſuper decretalibus lib. V. *Legitur in Ezechiele.*
Regulam Clariſſarum lib. I. *Forma vitæ ordinis.*
Authenticas quoque lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico ſecundo. Anno Domini, MCCL.

CDXLVIII. ROLANDINUS *de Romantiis*, Juris utriusque profeſſor *r)* & interpres celeberrimus, atque in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, qui apud Juriſtas veteres non infimus erat. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad notitiam poſteritatis. E quibus ego tantum reperi,

Summam de ordine maleficiorum lib. I. *Incipit parvus libellus.*
Determinationes & quæſtiones.

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.

CDXLIX. BERNHARDUS Presbyter Compoſtellanus, Innocentii Papæ quarti familiaris & capellanus, vir in Jure doctiſſimus, ejusdem pontificis ſtudio provocatus, conſcripſit in Jure quædam præclara opuſcula, quæ in magna authoritate his temporibus apud Juriſtas habentur. De quibus ego pauca potui invenire, ſcilicet, apparatum inſignem,

Super decretalibus lib. V. *In hujus libri principio.*
Caſus decretalium lib. V. *Rex pacificus pia mi.*

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCL.

CDL. GUIDO *de Suzaria*, doctor in Jure peritiſſimus, & in aliis diſciplinis ſecularis Philoſophiæ ſufficienter inſtructus, ingenio ſubtilis & promptus, cautusque conſilio, cujus apud veteres harum rerum peritos magna fuit authoritas. Fertur in Jure quædam præclara cudiſſe opuſcula. Inter quæ extat ſumma notabilis, quam prænotavit:

De actionibus cauſarum lib. I. *Super cauſarum ordinatione.*
Declarationes quoque variæ.

Et alia complura, quæ ad manus noſtras adhuc minime venerunt.

CDLI. BARTHOLOMÆUS Brixianus, Juris canonici profeſſor & interpres eruditiſſimus, atque in cæteris ſecularis literaturæ diſciplinis egregie doctus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit tam in Jure quam de aliis rebus varia & præclara opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati donavit. E quibus ſubjecta feruntur:

Repertorium decreti lib. III. *Quoniam ſuffragantibus ve.*
Diſputationes decretalium lib. V.
Chronicam Italiæ lib. I.

m) Joannes Sernigacii. *n)* de quo ſupra c. 442.
o) obiit 1253. vel 1254. vide Altamuram in Bibl. Dominicanor. p. 14.
p) Sinibaldus, ab A. 1243. 24. Jun. usque ad 1254. 7. Dec. * A. C. 1245.
q) de quo ſupra c. 434. *r)* Bononiæ.

Digitized by Google

Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo, Anno Domini, MCCXL.

CDLII. JOHANNES *de Deo*, Juris utriusque profeſſor & enucleator eximius, atque in diſciplinis Philoſophiæ ſufficienter eruditus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, qui apud veteres magnæ authoritatis extitit. Scripſit multa & varia in utroque Jure opuſcula, quibus memoria nominis ſui ad multorum notitiam devenit. E quibus pauca ad notitiam meam pervenerant. Reperi enim ſubjecta duntaxat: *s)*

Summam cavillationum	lib. VII.	*Ad honorem ſumma Tri.*
Aliam prænotatam, Judicium	lib. IV.	*Principio noſtro aſſit.*
Tabulam decreti	lib. II.	*Liber decretorum diſtin.*
Tabulam decretalium	lib. I.	*Volentibus prompte.*
Concordantiam decreti & decretal.	lib. I.	*De conſtitutionibus trac.*

Quæſtiones varias. Docuit autem in civitate Bononienſi, ubi prædicta & alia compoſuit.

CDLIII. HUGO *t)* Barchinonenſis, ordinis prædicatorum ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ tituli S. Sabinæ Presbyter cardinalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, qui ante ordinis ingreſſum ſacræ Theologiæ magiſter fuerat, multosque inſignes diſcipulos habuit. Scripſit plura egregia opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati conſecravit. Nec minus converſatione & religione quam ſcientia clarus emicans, idem manſit in dignitate qui antea fuit, de cujus libris iſti feruntur:

In Geneſim	lib. I.
In Exodum	lib. I.
In Leviticum	lib. I.
In Numeros	lib. I.
In Deuteronomium	lib. I.
In Joſue	lib. I.
In Judicum	lib. I.
In librum Ruth	lib. I.
In Regum	lib. IV.
In Paralipomenon	lib. II.
In Esdram & Neemiam	lib. III.
In Tobiam	lib. I.
In Judith	lib. I.
In Heſter	lib. I.
In librum Job	lib. I.
In Pſalterium	lib. I.
In Proverbia	lib. I.
In Eccleſiaſten	lib. I.
In Cantica canticorum	lib. I.
In librum Sapientiæ	lib. I.
In Eccleſiaſticum	lib. I.
In Eſaiam Prophetam	lib. I.
In Hieremiam	lib. III.
In Ezechielem	lib. I.
In Danielem	lib. I.
In XII. Prophetas minores	lib. XII.
In libros Machabeorum	lib. II.
In Evangelium Matthæi	lib. I.
In Evangelium Marci	lib. I.
In Evangelium Lucæ	lib. I.
In Evangelium Johannis	lib. I.
In Epiſtolas Apoſtoli Pauli	lib. XIV.
In Actus Apoſtolorum	lib. I.
In Epiſtolas canonicas	lib. VII.
In Apocalypſin Johannis	lib. I.
Summa de caſibus	lib. I.

Alia inſuper nonnulla compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXL. *u)*

CDLIV. JACOBUS Baldewini, Odofredi Beneventani *x)* clariſſimi viri quondam auditor, Juris civilis profeſſor & interpres eximius, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, conſilio & actione præcipuus. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude transmiſit. E quibus iſta feruntur:

Super

s) Plura perſequitur Nicolaus Antonius Bibl. veteri Hiſpana lib. VIII. c. 3. §. 93. ſeq.

t) Hugo de S. Caro Barchinonetæ natus in Delphinatu. Vide Theoph. Raynaudum mantiſſa ad indiculum Sanctorum Lugdunenſium T. 8. Opp. p. 96. ſeq. Altamuram Bibl. Dominicanor. p. 16. ſeq. cui appellatur Hugo de S. Theodorico.

u) defunctus A. 1260. *x)* ſupra c. 444.

Digitized by Google

Super Codice	lib. XII.
Super .ff. veteri	lib. XXIV.
Super .ff. novo	lib. XII.
Super .ff. inſortiati *y*)	lib. XIV.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. MCCXL.

CDLV. DAVID *z*) ordinis, ut ferunt, minorum, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis exercitatus, vita & converſatione inſignis, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii fuit. Scripſit quædam aperto ſermone opuſcula, quorum lectio devotis fratribus non eſt contemnenda, de quibus extant ſubjecta. Ad novitios,

De compoſitione hominis exterioris	lib. I.	*Profectus religioſi VII.*
De compoſitione hominis interioris	lib. I.	*Collationes meas quas.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit non longe poſt beatum Franciſcum. *a*) Sepultus eſt in Auguſta.

CDLVI. HUMBERTUS *b*) ordinis prædicatorum quintus, magiſter generalis, patria Viennenſis, Hugonis *c*) Barchinonenſis Theologi quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditus, & declamator egregius, vita Evangelicus, conſcientia purus, actione præcipuus, eloquio dulcis, & ad perſuadendum idoneus, qui Hugonem olim ſuum præceptorem ſacræ Theologiæ pertraxit ad ordinem. Scripſit quædam devota opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis devenit. E quibus iſta feruntur,

Super regulam S. Auguſtini	lib. I.	*Cogitanti mibi de ſer.*
Summa prædicantium	lib. III.	*Omnis homo eſt exhortandus.*
Geſta fratrum prædicatorum.	lib. V.	
De officiis ſui ordinis	lib. I.	
De tribus ſubſtantialibus reli.	lib. I.	*Filiis gratia & cohære.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit Imperio vacante Anno Domini, MCCL. *d*)

CDLVII. VINCENTIUS Gallus natione Burgundus, ordinis prædicatorum, dictus *Belvacenſis*, *e*) vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & exercitatus, ac veterum lectione dives, ingenio ſubtilis, & ſermone compoſitus, tantum literis ſtudium adhibuit, ut nullis unquam laboribus, vigiliis vel occupationibus ab earum cultura potuerit evocari, quin ſemper aut legeret, ſcriberet vel prædicaret. Tantus itaque fuit, ut poſt ſe necdum habuerit parem, ſi ardua quæ ſcripſit opuſcula ex multis laborioſe collecta, æqua lance cum cæteris ponderemus. Nam petente & ſumptus miniſtrante rege Francorum, grande & admirabile opus ſpeculorum de omni (ut ita dixerim) re ſcibili in multis voluminibus maximis laboribus comportavit, quod ita prænotavit atque diſtinxit:

Speculum hiſtoriale *f*)	lib. XXXII. *g*)	*Deus eſt ſubſtantia in.*
Speculum naturale	lib. XXXIII.	*Quoniam multitudo libro.*
Speculum morale	lib. III.	*In omnibus tuis memora.*
Speculum doctrinale	lib. XIII. *h*)	*Quoniam multitudo libro.*
De gratia Dei quoque	lib. IV.	*Liber generationis, &c.*
De laudibus S. Mariæ	lib. I.	*Si Deum ore Prophetico ju.*
De laudibus S. Johannis Evangeliſt.	lib. I.	*Beatus Johannes Evangeliſt.*
De inſtitutione puerorum *i*)	lib. I.	*Filii tibi ſunt erudi il.*
Conſolationem ſuper mortuo	lib. I.	*Inprimis igitur adverte.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCXL. *k*)

CDLVIII. ALXANDER *de Ales*, natione Anglicus, ordinis minorum, præceptor Euſtachii Cardinalis, *l*) vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philpſophia nulli ſuo tempore ſecun-

y) Notum eſt Libros quinquaginta Digeſtorum ex Bulgari ejusque æqualium diviſione diſpeſci in jus *Vetus* à lib. 1. ad lib. 24. tit. 2. *Infortiatum* à tit. 3. libri 24. ad lib. 38 & *jus novum* à lib. 39. ad 50.

z) David de Auguſta, cujus ſcripta habes T. 25. Bibl. Patrum edit. Lugd.

a) S. Franciſcus obiit 1226. ut dictum ad c. 429.

b) Humbertus de Romanis cujus ſcripta in eodem T. 25. Bibl. Patrum edit. Lugd.

c) de quo ſupra c. 453. confer Altamuram Bibl. Dominican. p. 28. ſeq. *d*) defunctus A. 1274.

e) Falluntur qui Epiſcopum Bellovacenſem appellant. Non enim fuit Epiſcopus ſed Lector Regius in Domo S. Ludovici. Vide Bollandum præf. ad T. I. Act. Sanctor. Januar. p. 19. Labbeum T. 2. de S. E. p. 478. Natalem Alex. T. VII. Hiſt. Eccleſ. p. 138. edit. in fol. Jac. Echardum in diſſ. de ſcriptis Vincentii Bellovacenſis. Pariſ. 1708. 8. qui ſpeculum Morale à Vincentio ſcriptum inficiatur.

f) Præclara editio ſpeculorum Vincentii curata à Theologis Benedictinis Collegii Vedaſtini in Academia Duacenſi, Duaci 1624. fol. Quanquam in illis reprehenditur, quod loca veterum ſcriptorum à Vincentio laudata quandoque ex recentibus illorum ſcriptorum editionibus interpolaverint.

g) Speculum *Hiſtoriale* quod in A. 1254. deſinit, conſtat libris XXXI. *Naturale* XXXII. Sed Trithemius ut in Plinii Hiſt. naturali fieri videmus pro libro computat etiam indicem capitum.

h) Imo XVII. libris ſpeculum Doctrinale conſtat.

i) De inſtitutione puerorum Regalium ad Margaritam Reginam Franciæ S. Ludovici conjugem.

k) defunctus A. 1264. *l*) de quo infra, c. 464. Hunc Alexandrum Aleſium *Doctoris irrefragabilis*

Digitized by Google

ſecundus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, cum eſſet doctor ſacrarum literarum in gymnaſio Pariſienſi, ut cœleſtis Philoſophiæ verus efficeretur diſcipulus, ordinem pauperum Chriſti intravit, quem ſua eruditione & ſanctitate mirabiliter illuſtravit. Scripſit jubente Innocentio Papa quarto inſigne opus quatuor voluminibus partitum multa utiliter complectens, quod prænotavit:

Summam Theologiæ lib. IV. *Quoniam ſicut dicit Boetius*
Declarationem regulæ minorum lib. I. *Reverendo in Chriſto.*

Cætera ejus non vidi. Dicitur autem quod tam Vetus quam Novum Teſtamentum ex magna parte poſtillaverit, & de concordia juris divini & humani multa ſubtiliter diſſeruerit, aliaque compoſuerit varia, quæ ad manus noſtras non venerunt. Claruit ſub Frederico ſecundo. Anno Domini, MCCXL. *m)*

CDLIX. JOHANNES *de Rupella*, ordinis fratrum minorum, ſacræ Theologiæ magiſter Pariſienſis, in divinis ſcripturis eruditus, & in Philoſophia Ariſtotelica magnifice doctus, qui ſe cum Alexandro de Ales in declaratione regulæ minorum ad miniſtrum generalem ſubſcripſit. Edidit quædam præclara opuſcula, quibus nominis ſui famam ad poſteritatis notitiam tranſmiſit. E quibus ſubjecta feruntur:

Super ſententias *n)* lib. IV.
Summa virtutum & vitiorum lib. I.
De anima quoque lib. I

Claruit ſub Frederico Imperatore ſecundo. Anno Domini, MCCL.

CDLX. HENRICUS Archiepiſcopus Ebredinenſis & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalis, *Hoſtienſis* vulgariter nuncupatus, vir in utroque jure peritiſſimus, qui ob excellentiam ingenii, & doctrinæ apud Alexandrum Papam quartum in pretio fuit. E quibus ego tantum vidi opus inſigne, & omnibus notum,

Super titulum decretalium lib. V. *Alpha & Omega in eſ.*
Summam quoque compendioſam lib. I.

Cætera quæ compoſuit, ad notitiam meam adhuc minime venerunt. Claruit Imperio vacante, Anno Domini, MCCL.

CDLXI. GALTERIUS Epiſcopus Pictavienſis ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularis Philoſophiæ diſciplinis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis induſtriæ fuit. Scripſit quædam non contemnenda opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta. Jubente namque Alexandro Papa quarto ſtylo digeſſit valde utiles per anni circulum

Sermones lib. II.
Super ſententias lib. IV.
Quodlibetorum lib. I. *Quæritur quomodo virtus*

Claruit imperio vacante. Anno Domini, MCCL.

CDLXII. GALTERUS *o)* Epiſcopus Magolenſis ex Inſulis oppido Flandriæ oriundus, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, qui ſuo tempore propter doctrinam & eruditionem magnæ opinionis fuit. Scripſit ad petitionem præpoſiti & clericorum Inſulenſis Eccleſiæ

Super Pſalterium lib. I.

Et quasdam Epiſtolas. Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam noſtram minime venerunt.

CDLXIII. ALEXANDER dictus *de Villa Dei*, patria Dolenſis, ordinis (ut dicunt) fratrum minorum, vir certe undecunque exercitatus, Grammaticus, Philoſophus, Aſtronomus, & calculator inſignis. Scripſit tam metro quam proſa non pauca opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis memoriam tranſmiſit. E quibus ego tantum adhuc reperi ſubjecta. Volumen metro leonico ſcriptum de Grammatica, cujus hodie in ſcholis puerorum uſus eſt aſſiduus, neſcio ſi tam utilis propter imbecillioris ætatis defectum, & ignaviam præceptorum. Prænotavit autem hoc ipſum opus

Doctrinale puerorum lib. III. *Scribere clericulis paro*
De computo Eccleſiaſtico lib. I. *Quamvis modo in fine tem.*
De Sphæra lib. I.
De arte numerandi lib. I.

Fertur & alia complura ſcripſiſſe, ſermones, epiſtolas, varioſque tractatus, qui ad manus noſtras adhuc minime venerunt. Claruit magna religione, & doctrina ſub Frederico ſecundo, Anno Domini, MCCXL.

CDLXIV. EUSTACHIUS, *p)* qui & *Bonaventura*, de Balneo regio natus, ordinis fratrum mi-

titulo celebratum cave confundas cum altero Alexandro Aleſio Scoto defuncto A. 1565. De priore videndus Jac. Gaddius in elog. & Hendreichius in pandectis Brandenburg. De poſteriore Bælius in Lex. Hallenſes Obſ. ſelect. VII. 21. & J. C. Becmannus in Vitis Profeſſorum Francof. ad Viadrum p. 97. ſeq. *m)* defunctus A. 1245.

n) in Petri Lombardi libros ſententiar. cujus generis alii plures commentarii infra commemorantur.

o) Hic priorem Galterium ætate anteceſſit, defunctus A. 1129.

p) Bonaventuræ nomine notior, & Doctoris Seraphici. Vide Raynaudum indiculo Sanctor. Lugd. T. VIII. Opp. p. 37. ſeq. Lucam Waddingum in Annalibus Ord. minor. &c.

minorum miniſter generalis, ac deinde Epiſcopus Albanenſis, & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalis, Alexandri de Ales *q*) quondam auditor & diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, vita & converſatione devotus atque ſanctiſſimus, cujus ingenium dotem naturæ & vitæ puritatem præceptor ejus Alexander contemplans dicere ſolebat: *In fratre Bonaventura Adam peccaſſe non videtur.* Scripſit multa & profunda & devotiſſima opuſcula, quibus ardentia verba proferens non minus affectum legentis in Chriſti amore accendit, quam intellectum doctrinis ſanctis illuminat. Omnes enim ſui temporis doctores utilitate operum facile præcellit, ſi ſpiritum divini amoris & Chriſtianæ devotionis in eo loquentem attendas. Profundus eſt, non verboſus, ſubtilis non curioſus, diſertus non vanus, flammantia non inflantia verba proferens, unde & ſecurius legitur, facilius ab amante intelligitur, utilius frequentatur, dulcius & fructuoſius retinetur. Multi doctrinam proferunt, devotionem prædicant multi, pauci ſcribendo libros docuerunt utramque. Bonaventura autem & multos ſuperavit & paucos, dum ejus doctrina devotionem, devotio inſtruit doctrinam. Si ergo & doctus vis eſſe & devotus, illius opuſculis eſto intentus. Quæ ſunt:

Super ſententias	lib. IV.	*Profunda fluviorum.*
Breviloquium	lib. VII.	*Flecto genua mea ad.*
Soliloquium	lib. I.	*Dic quæſo ô homo ſi.*
Itinerarii mentis in Deum	lib. I.	*In principio primum.*
Lignum vitæ	lib. I.	*Chriſto confixus ſum.*
Exhortatorius ad fratrem	lib. I.	*Quoniam dilecte mi frater.*
De reductione artium, &c.	lib. I.	*Omne datum optimum &c.*
Regimen conſcientiæ. i. paruum bonum	lib. I.	*Ecce deſcripſi eam tibi.*
Itinerarii mentis in ſe ipſum	lib. I.	
Compendium ſcripturarum	lib. I.	
De inſtitutione novitiorum	lib. I.	
Centiloquium	lib. IV.	*Malum conſiderare occur.*
Pharetra ſive ſcintillarium	lib. IV.	*In converſionis meæ pra.*
De paupertate Chriſti contra Guil. *r*)	lib. I.	*Quæſtio eſt de pauper.*
De quinque feſtis infantiæ Chriſti	lib. I.	*Cum ſecundum viror. venera.*
De ſeptem donis Spiritus Sancti	lib. I.	*Primum omnium neceſſe ha.*
De excellentia euchariſtiæ	lib. I.	
De VI. alis ſeraphin	lib. I.	
Ad Blancam duciſſam	lib. I.	
Illuminationum inſigne opus	lib. I.	*In medio eccleſiæ ape.*
De tribus ternariis peccatorum	lib. I.	*Tres ſunt ternarii pec.*
De ſeptem gradibus contemplationis	lib. I.	*Contemplativorum aquili.*
De profectu religioſorum	lib. I.	*Si vis in ſpiritu proficere.*
De decem præceptis	lib. I.	*Si vis ad vitam ingredi.*
Apologia pauperum	lib. I.	*Summi legiſlatoris.*
Super oratione dominica	lib. I.	*Pater noſter. Oratio hac pravi.*
Legenda S. Franciſci	lib. I.	*Apparuit gratia Dei ſal.*
Conſtitutiones ſui ordinis	lib. I.	
In Geneſim VII. viſionum	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	*In principio, &c. Circa.*
In Evangelium Lucæ	lib. I.	*Spirit. Domini ſuper me. Conſi.*
De tribus quæſtionibus	lib. I.	*In nominato magiſtro.*
De ſandaliis apoſtolorum	lib. I.	*Quoniã ſecundum apoſtolum*
De paſſione Domini	lib. III.	*Currite gentes undiq. (Johan.*
Sermones per annum.	lib. II.	
Epiſtolæ plures ad diverſos.		

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Moritur Imperio vacante ſub Gregorio Papa decimo, in concilio Lugdunenſi. Anno Domini, MCCLXXXIII. Indictione I. Sepultus in Eccleſia cathedrali Lugdunenſi. Tandem propter ſanctitatem & miracula noſtris diebus canonizatur ab Sixto Papa quarto, ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDLXXXII. Indictione XV.

CDLXV. PHILIPPUS *s*) cancellarius Pariſienſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, cum eſſet ſacrarum literarum famoſus magiſter, Theologicæ ſcholæ Pariſius *t*) multo tempore glorioſe præfuit, ubi diſcipulos legendo, populos prædicando magnifice inſtruxit. Scripſit de ſingulis Pſalmis duos vel tres

Sermones elegantes	lib. I.
Summam Theologiæ	lib. I.

Alia quoque plura edidit, quæ ad notitiam noſtram minime venerunt.

q) ſupra c. 458. *r*) contra Guilelmum Matiſconenſem Canonicum. Vide Bzovium ad A. C. 1257. n. 4.
s) Philippus Grevius ſive de Greve clarus circa A. 1230.
t) Pariſius pro Pariſiis, ut infra c. 466. atque aliis locis. Et apud ſcriptores illa ætate paſſim.

CDLXVI. ALBERTUS *u)* Epiſcopus Ratiſponenſis, ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, patria Suevus, ex Laugingen oriundus, vir in divinis ſcripturis valde ſtudioſus & eruditus, atque in ſeculari Philoſophia nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaſticus, vita & converſatione devotus atque ſanctiſſimus, qui propter doctrinam & eruditionem, *magnus* dictus eſt, docuit ſacras literas & Philoſophiam Ariſtotelicam multis annis. Primo Pariſius, poſtea Coloniæ, ubi inter alios Thomam de Aquino *x)* habuit egregium diſcipulum. Ad Epiſcopatum deinde Ratiſponenſis eccleſiæ aſſumptus, cum illum aliquot annis gubernaſſet, deſeruit, & amore ſtudii ſalutaris ad conventum ſuum Coloniam reverſus eſt, ubi usque ad finem vitæ docendo & ſcribendo perſeveravit. Scripſit multa & pene infinita opuſcula, de quibus ſubjecta feruntur.

Summa Theologiæ	lib. IV.	*Mirabilis facta eſt ſcientia*
Super ſententias	lib. IV.	
De quatuor coævis	lib. I.	
De homine	lib. I.	
De bono	lib. I.	
De vita ſpirituali	lib. I.	
In officium miſſæ	lib. I.	*Ecce ego declinabo in.*
De corpore Chriſti.	lib. I.	
De eodem, XXXII. ſermones	lib. I.	*De ſacroſancto corpore.*
De muliere forti	lib. I.	*Laudes Eccleſiæ de.*
Super libris Dionyſii	lib. V.	*Mirabile eſt nomen.*
De multiplici timore	lib. I.	*Quoniam plus exēplo quam ver.*
De laudibus S. Mariæ	lib. I.	*Clara eſt & quæ nunquam.*
Defenſorium mendicantium	lib. I.	
De partu hominis	lib. I.	
De formatione hominis	lib. I.	
De origine animæ	lib. I.	
Super oratione dominica	lib. I.	
De arte prædicandi	lib. I.	
De reparatione lapſi	lib. I.	
De adhærendo Deo	lib. I.	*Cogitanti mihi aliquid.*
In quinque libros Moyſi	lib. V.	
In Joſue	lib. I.	
In Judicum	lib. I.	
In Ruth	lib. I.	
In Regum	lib. IV.	
In Paralipomenon	lib. II.	
In Esdram & Neemiam	lib. III.	
In Tobiam	lib. I.	
In Judith	lib. I.	
In Heſter	lib. I.	
In Proverbia	lib. I.	
In Eccleſiaſten	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	
In librum Sapientiæ	lib. I.	
In Eccleſiaſticum	lib. I.	
In Machabæorum	lib. II.	
In Job	lib. I.	
In Eſaiam	lib. I.	
In Hieremiam	lib. I.	
In Ezechielem	lib. I.	
In Danielem	lib. I.	
In XII. Prophetas minores	lib. XII.	
Eccleſiaſtici XLIX. Et XII.		
In Evangelium Matthæi	lib. I.	*Sume tibi librum gran.*
In Evangelium Marci	lib. I.	*Ecce vicit leo de tribu.*
In Evangelium Lucæ	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	*Aquila grandis magna*
In Apocalypſin	lib. I.	
De animalibus	lib. XX.	
Sermones de tempore	lib. I.	*Quoniam veritatis teſtimon.*
Sermones de ſanctis	lib. I.	*Venite poſt me faciam.*
De animalibus	lib. XX.	

Paradiſus

u) De Alberto Magno vide Altamuram Bibl. Dominican. p. 49. ſeq.

x) infra c. 467.

Paradiſus animæ	lib. I.
Orationum ſuper ſententias	lib. I.
Orationum ſuper Evangelia	lib. I.
De differentia ſpiritus & animæ	lib. I.
De divinatione & prophetia	lib. I.
Diverſarum quæſtionum	lib. I.
De natura locorum	lib. I.
De cauſis elementorum	lib. I.
De moribus animalium	lib. I.
De intellectu & intelligibili	lib. I.
De juventute & ſenectute	lib. I.
De morte & vita	lib. I.
De plantis & vegetabilibus	lib. I.
Summa Philoſophiæ	lib. I.
De unitate intellectus	lib. III.
Quæſtiones contra Averroiſtas	lib. I.
De unitate formæ	lib. I.
Philoſophia moralis	lib. XVI.
De monaſtica	lib. V.
De Oeconomica	lib. IV.
De politica	lib. VIII
De Arithmetica	lib. I.
De Geometrica	lib. I.
De Muſica	lib. I.
De Aſtronomia	lib. I.
De Sphæra	lib. I.
De Aſtris	lib. I.
Speculum Aſtronomiæ	lib. I.
De ſomno & vigilia	lib. I.
De mineralibus	lib. I.
De natura Deorum	lib. I.
Quæſtiones XV.	lib. I.
De ſecretis naturæ	lib. I.
De XII. Alphabetis	lib. I.
De magiſtris eligendis	lib. I.
De ſomniis	lib. I.
De univerſalibus	lib. I.
De prædicamentis	lib. I.
De ſex principiis	lib. I.
De diffinitionibus	lib. I.
De cauſis	lib. I.
De Grammatica	lib. I.
De Rhetorica	lib. I.
De medicina	lib. I.
De lanificio	lib. I.
De agricultura	lib. I.
De aratura	lib. I.
De navigatione	lib. I.
De Metaphyſica	lib. XIII.
In Phyſicam Ariſtotelis	lib. VIII.
De cœlo & mundo	lib. IV.
De generatione & corruptione	lib. II.
De ſcientia meteororum	lib. IV.
De anima	lib. I.
De nutrimento & nutribili	lib. I.
De ſomnc & vigilia	lib. I.
Quæſtiones XV.	lib. I.
De perſpectiva	lib. I.

In omnes libros Ariſtotelis commentatus eſt, ac alia multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

Moritur ſub Rudolpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXXX. Indictione VIII. Ætatis ſuæ anno octogeſimo. Sepultus in medio choro conventus ſui Colonienſis. Et non ſurrexit poſt eum vir ſimilis ei, qui in omnibus literis, ſcientiis, & rebus tam doctus, eruditus & expertus fuerit. Quod autem de necromantia accuſatur, *y)* iniuriam patitur, vir Deo dilectus.

y) Pluribus Albertum defendit Gabriel Naudæus in Apologia pro viris doctis Magiæ accuſatis c. 18.

Digitized by Google

CDLXVII. SIMON de Tornaco Presbyter, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari Philoſophia ſubtiliter doctus, Dialecticus acutiſſimus, & omnium liberalium artium peritiſſimus, factus Theologicæ ſcholæ magiſter, multis annis in gymnaſio Pariſienſi docuit, ubi plurimos auditores erudivit. Sed dum Ariſtotelem nimium ſequitur, erraſſe in quibusdam invenitur. z) Scripſit autem quædam ingenii ſui opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta.

Sententiarum ſuarum	lib. I.
Quæſtiones variæ	lib. I.
In Symbolum Athanaſii	lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDLXVIII. THOMAS *de Aquino*, ordinis fratrum prædicatorum, Alberti Magni a) in conventu Colonienſi auditor & diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, vita & converſatione inſignis, inter omnes doctores ſui temporis facile obtinuit principatum, b) qui velut alter Auguſtinus ſe ſtudio ſcripturarum totum dedit, die ac nocte in illius amore & exercitio commorando, tot ac tanta ſcripſit volumina, ut paucos inter modernos vel numero vel utilitate habeat æquales.

Super ſententias	lib. IV.	*Ego ſapientia effudi.*
Summam Theologiæ	lib. IV.	*Quia catholica veri.*
Contra gentiles	lib. IV.	*Veritatem meditabitur.*
Contra errores Græcorum	lib. I.	*Libellum ab excellentia.*
Contra Armenos & Sarracenos	lib. I.	*Beatus Petrus Apoſtolus.*
Compendium Theologiæ	li. III.	*Æterni Patris Verbum.*
De præceptis charitatis	lib. I.	*Tria ſunt homini neceſſaria.*
De fide & ſacramentis	lib. I.	*Poſtulat à me veſtra.*
Super oratione dominica	lib. I.	*Pater noſter, Inter alias.*
Super Ave Maria	lib. I.	*Ave Maria, &c. In ſa.*
Super Symbolo Apoſtolorum	lib. I.	*Credo &c. Primum quod eſt*
De centum octo articulis	lib. I.	*Primo conſiderandum eſt*
De XLII. Articulis	lib. I.	*Reverendo in Chriſto.*
De XXXVI. Articulis	lib. I.	*Lectis veſtris literis in eis.*
De ſex articulis	lib. I.	*Chariſſimo ſibi in Chriſto,*
De differentia divini verbi & humani	lib. I.	*Ad intellectum hujus.*
De natura verbi	lib. I.	*Quoniam circa naturam ver-(bi.*
De ſubſtantiis ſeparatis	lib. I.	*Quia ſacris angelorum.*
Contra Averroiſtas de intellectu	lib. I.	*Sicut omnes homines natu.*
Adverſum detractores religionis	lib. I.	*Chriſtiana religionis.*
De perfectione vitæ ſpiritalis	lib. I.	*Quoniam quidam perfectionis*
Contra impugnatores ordinis	lib. I.	*Ecce inimici tui So.*
De regimine principum	lib. IV.	*Cogitanti mihi quid.*
De forma abſolutionis,	lib. I.	*Perlecto libello à vo.*
De regimine Judæorum,	lib. I.	*Excellentia veſtra re.*
Expoſitionem primæ decretalis,	lib. I.	*Salvator noſter diſcipulos.*
Expoſitionem ſecundæ decretalis,	lib. I.	*Damnamus ergo & re.*
In Eſaiam Prophetam,	lib. I.	
In Hieremiam,	lib. I.	
In Threnos ejusdem,	lib. I.	
In Cantica canticorum,	lib. I.	
In tres nocturnos Pſalmos	lib. I.	
In Job ad literam,	lib. I.	*Sicut autem in rebus quæ.*
Continuum in Evangelia,	lib. IV.	*Sanctiſſimo ac reverendiſſ.*
Lecturam in Evangelia,	lib. IV.	
In Epiſtolas Pauli,	lib. XIV.	
In Epiſtolas Canonicas	lib. VII.	
De ſacramento altaris,	lib. I.	*Memoriam fecit mira.*
De humanitate Chriſti,	lib. I.	*Chriſtus Jeſus venit.*
De dilectione Dei & proximi,	lib. I.	*Magiſter quod eſt mand.*
De divinis moribus,	lib. I.	*Perfecti eſtote ſicut.*
De beatitudine	lib. I.	*Beati qui habitant in domino,*
De puritate conſcientiæ	lib. I.	*Quoniam fundamentum &.*
De officio ſacerdotis	lib. I.	*Quia ſacerdotis offici.*
De ſignificatione miſſæ	lib. I.	*In virtute ſancta crucis.*
De vitiis & virtutibus	lib. I.	*Quatuor ſunt virtutum.*
De emtione redditiuum,	lib. I.	*Recepi literas veſtras in.*

De

z) De faſtu impio hujus Simonis de Thurnai vide Matthæum Paris p. 198. Hiſt. & Jo. Baleum Centur. 3. c. 47.
a) ſupra c. 466. b) De S. Thoma conſules Acta Sanctor. ad 7. Martii T. 1. & Jac. Echardum O. P. in diſſ. de ſcriptis Vincentii Bellov. Bibliothecæ Dominicanæ & Neapolitanæ ſcriptores &c.

Digitized by Google

De veritate ſummam	lib. I.	*Quid eſt veritas &c.*
De potentia Dei diſput.	lib. I.	*Quæſtio eſt de poten.*
De exactione Judæorum,	lib. I.	*Illuſtri dominæ Albeidi.*
Quodlibeta XII.	lib. I.	*Quæſitum eſt à Deo.*
Super Boëthio de Trinitate,	lib. I.	*Ab initio nativitatis.*
Super eodem de hebdomadibus	lib. I.	*Præcurre prior in do.*
Super libris Dionyſii	lib. IV.	
De ſortibus,	lib. I.	*Poſtulavit à me veſtra.*
De judiciis aſtrorum	lib. I.	*Quia petiſti ut tibi.*
De æternitate mundi	lib. I.	*Suppoſito ſecundum fidem.*
De fato	lib. I.	*Quæritur de fato an ſit.*
De principio individuationis	lib. I.	*Quoniam duæ ſunt in homine.*
De ente & eſſentia,	lib. I.	*Quia parvus error in.*
De principiis naturæ,	lib. I.	*Quoniam quoddam poteſt eſſe.*
De materia & dimenſionibus,	lib. I.	*Poſtquam de principiis ſer.*
De mixtione elementorum	lib. I.	*Dubium apud multos.*
De occultis operibus naturæ	lib. I.	*Quoniam in quibusdam natu.*
De motu cordis	lib. I.	*Quia omne quod move.*
De inſtantibus	lib. I.	*Quoniam omnem durationem*
De quatuor oppoſitis	lib. I.	*Quoniam quatuor ſunt opin.*
De demonſtratione	lib. I.	*Ad habendum cognitio.*
De fallaciis	lib. I.	*Quia logica eſt ratio.*
De propoſitionibus modalibus	lib. I.	*Quia propoſitio moda.*
De natura accidentis	lib. I.	*Quoniam omnis cognitio hu.*
De natura generis	lib. I.	*Quoniam omnis natura gene.*
De principiis animæ	lib. I.	*Ut adjutorium homini.*
De tempore	lib. I.	*Sicut vult Philoſophus.*
De pluralitate formarum	lib. I.	*Quoniam ſanctum eſt homo.*
De natura ſyllogismorum	lib. I.	*Quoniam ſcire eſt cauſam rei.*
De ſenſu & intellectu	lib. I.	*Circa conſiderationem.*
De inventione medii	lib. I.	*Quoniam principium ſyllogi.*
De natura luminis	lib. I.	*Conſiderandum eſt de na.*
De natura loci	lib. I.	*Ad ſciendum naturam.*
De univerſalibus	lib. II.	*Circa univerſalia mul.*
De intellectu & intelligibili	lib. I.	*Sciendum quod de ratione.*
Dictorum ſuorum concordiam	lib. I.	*Pertranſibunt multi &c.*
Sermones multos	lib. I.	
Contra Guil. de ſancto amore	lib. I.	

Jubente Urbano Papa quarto, officium feſti corporis Chriſti compoſuit. In omnes Ariſtotelis ac Porphyrii libros commentatus eſt. Alia quoque multa edidit tam in divinis ſcripturis quam in ſeculari Philoſophia, quæ ad manus noſtras minime venerunt. Moritur ſub Arnolpho *c)* Imperatore, Anno Domini, MCCLXXIV. Indictione. II. Et canonizatus eſt *) à Papa Johanne XXII.

CDLXIX. THOMAS de Cantiprato, natione Brabantinus, ordinis fratrum prædicatorum. Alberti Magni quondam (ut ferunt) diſcipulus, vir devotus, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio promptus, eloquio ſcholaſticus. Fertur quædam præclara ſcripſiſſe volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis deduxit. E quibus extat opus de apibus myſticis, quod prænotavit;

Bonum univerſale	lib. II.	*Reverendo in Chriſto.*
De rerum natura	lib. I.	
Vita S. Chriſtinæ	lib. I.	

Et cætera quæ non vidi. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, *d)* Anno Domini, MCCLXX. Et ſunt qui ſcribant eum Græci ſermonis habuiſſe peritiam, & libros Ariſtotelis *e)* quorum jam uſus in ſcholis eſt, tranſtuliſſe.

CDLXX. ALPHONSUS rex Caſtellæ & Legionis, Philoſophus & Aſtronomus inter omnes ſui temporis excellentiſſimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, literarum amator & cultor inſignis, cum poſt longam Imperii Romani vacationem contra Richardum fratrem regis Angliæ in Romanorum regem fuiſſet electus, *f)* & eſſet vir bonus & prudens, mortuo Richardo anno electionis ſuæ quintodecimo, intuitu pacis coram Gregorio Papa decimo voluntarie ceſſit, & omni juri ſuo, quod in electione ſua habuerat ſponte renuntiavit. *g)* Scripſit valde utiles & elegantes

c) lege Rodulpho *) A, 1323. *d)* Rodulphus Imperator electus A. 1273. Thomas Cantipratanus jam obiit A. 1263.

e) Verſio illa videtur antiquior facta juſſu Friderici II, *per viros lectos & in utriusque Lingua prolatione peritos*, teſte Petro de Vineis III. 67. Epiſt. *f)* A. 1257. *g)* A. 1273.

In Aſtronomia tabulas *h)* lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Claruit tempore Imperii vacantis, Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXI. Petrus ordinis fratrum prædicatorum, natione Gallus, & ejusdem religionis in Francia prior provincialis, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio doctus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio acutus, & promptus eloquio, in declamandis ad populum ſermonibus idoneus fuit. Unde ad utilitatem legentium compoſuit per anni circulum non ſpernendos

Sermones de tempore lib. I.
Sermones quoque de ſanctis lib. I.

Sed & alia nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDLXXII. Petrus *de Tarantaſia* ordinis prædicatorum & poſt Gregorium decimum Papa *Innocentii quinti* nomine canonice conſecratus, ſedit in pontificatu ſummo menſibus tantum quinque, *i)* vir certe in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in Philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, qui Theologiam multis annis egregie docuit, & magnam ſuæ eruditionis laudem acquiſivit. Scripſit multa præclara opuſcula, quibus & tunc præſentibus, & poſtea futuris nomen ſuum notificavit. E quibus extant:

Super ſententias lib. IV. *Nunquid noſti ordinem*
In Epiſtolas Pauli omnes lib. XIV. *Principia rerum in inquiren.*
In Pſalmos quoque lib. I.
In Cantica canticorum lib. I.

Scripſit & alias in Bibliam lecturas, ut dicitur plures, quas necdum vidi. Claruit in pontificatu ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXXV.

CDLXXIII. Johannes Eſculanus de Eſculo, *k)* ordinis fratrum minorum poſt ſanctum Bonaventuram miniſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & declamator ſermonum egregius miſſus Conſtantinopolim à Gregorio Papa decimo, Græcos ad obedientiam Romanæ Eccleſiæ ſuis exhortationibus reduxit, & ſecum ad concilium Lugdunenſe *l)* venire perſuaſit. Scripſit ad ædificationem fidelium non ſpernendos

Sermones de tempore lib. I.
Sermones de Sanctis lib. I.
Epiſtolas plures ad diverſos lib. I.

Et quædam alia. Claruit Imperio vacante, Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXIV. Rupertus *de Ruſia m)* ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, quippe qui Theologiam multis annis egregie docuit, & multos inſignes poſt ſe diſcipulos reliquit. Scripſit nonnulla præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. E quibus extat ad Haymonem Anglicum *n)* ordinis ſui miniſtrum generalem virum æque doctiſſimum, declaratio

In Regulam S. Franciſci lib. I.
Super ſententias quoque lib. IV.
Sermones varii lib. I.

Et quædam alia. Claruit Imperio vacante, Anno Domini, MCCLXX. *o)*

CDLXXV. Udalricus de Argentina, natione Teutonicus, ordinis fratrum prædicatorum, Alberti Magni quondam auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, compoſuit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus & præſentibus & futuris innotuit. E quibus extant:

Super ſententias lib. IV.
Summa Theologiæ lib. I.
De anima quoque lib. I.

Et alia multa. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXXX.

CDLXXVI. Haymo natione Anglicus, ordinis fratrum minorum miniſter generalis, vir in ſcripturis ſanctis longo ſtudio exercitatus, quippe qui cathedram magiſtralem Theologicæ facultatis conſecutus, in ea multos erudivit diſcipulos, qui juſſu Alexandri Papæ quarti, *Breviarium Romanum* correxit & rubricavit, Fertur inter alia compendioſe ſcripſiſſe

Super ſententias lib. IV.
Et quosdam ſermones lib. I.

Et quædam alia. Claruit Imperio vacante. Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXVII. Otto Epiſcopus *Friſingenſis* in Germania Bavariæ, & ut quidam ſcribunt, nepos Frederici Imperatoris primi, natione Teutonicus, quem Pius Papa ſecundus allegans in quadam oratione commendat, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis non infime doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit quædam non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. Inter quæ extat opus inſigne, & omni laude proſequendum

Hiſto-

h) De auctoribus, quibus ad condendas tabulas Alfonſinas Rex uſus eſt, vide Nic. Antonium in Bibl. veteri Hiſpan. VIII, 5. T. 2. p. 55. *i)* A. 1276. ab 21. Jan. ad 22. Jul.
k) Æſculanus de Æſculo. *l)* A. 1274. *m)* de Ruſſia, ſive Ruthenus.
n) de hoc infra c. 476. *o)* notat Poſſevinus obiiſſe A. 1280.

Digitized by Google

Hiſtoriarum — lib. I. *p)*

Et alia, quæ non vidi. Claruit Imperio vacante, Anno Domini, MCCLX. *q)*

CDLXXVIII. Petrus *Hiſpanus* Portugalenſis, Epiſcopus Tuſculanus, & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ cardinalis, ac poſtremo ſummus pontifex, poſt Hadrianum quintum, vir in medicinis valde eruditus, & in ſeculari Philoſophia magnifice doctus, ſedit in pontificatu menſibus tantum VIII. *r)* Scripſit medicis non contemnenda opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

Theſaurus pauperum — lib. I.
De problematibus — lib. I.
Canones medicinæ — lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos — lib. I.

Et quædam alia. Claruit in pontificatu ſub nomine *Johannis XXI.* temporibus Rodulphi Imperatoris, Anno Domini, MCCLXXV.

CDLXXIX. Guilhelmus civis *Placentinus*, medicinæ artis doctor, eruditus, & aliarum literarum humanitatis non ignarus, qui publico ſalario conductus Veronæ, multis annis in ea facultate ſcholam tenuit, & diſcipulos egregios plures erudivit. Scripſit hujus ſcientiæ profeſſoribus non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum tam præſentibus quam futuris notum effecit, E quibus extat inſigne volumen, quod prænotari voluit

De univerſa medicina — lib. IV.
De Chirurgia quoque — lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit ſub Arnolpho *s)* Imperatore. Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXX. Guilhelmus Epiſcopus Pariſienſis, patria Alvernus, *t)* vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis & apertus eloquio, nec minus converſatione quam ſcientia venerandus, compoſuit non pauca eruditionis ſuæ opera, *u)* quibus & doctum ſe oſtendens magiſtrum & devotum, nominis ſui memoriam reddidit immortalem. De quibus ſubjecta feruntur. Volumen inſigne, prænotatum:

De S. Trinitate — lib. I.
De primo principio — lib. I.
De Sacramentis — lib. I.
Cur Deus homo — lib. I. *Ponam adhuc quatuor.*
Summa virtutum — lib. I.
Summa vitiorum — lib. I.
De fide & legibus — lib. I. *In ordine divinalium ſa.*
De animabus humanis — lib. I.
De bono & malo — lib. I.
De univerſo — lib. VI.
De profeſſione novitiorum — lib. I.
De dono ſcientiæ — lib. I.
De operibus virtutum — lib. I.
De XXX. remediis tentationum — lib. I.
Contra pluralitatem beneficiorum — lib. I.
De clauſtro animæ — lib. I.
De Rhetorica divina — lib. I. *In ſacris ac ſignificati.*
De pœnitentia — lib. I. *Secunda tabula poſt.*
De dæmonibus — lib. I. *Poſtquam auxilio Dei eo.*
In Pſalterium — lib. I.
In Proverbia Salomonis — lib. I.
In Eccleſiaſten — lib. I.
In Cantica canticorum — lib. I.
In Evangelium Matthæi — lib. I.
Sermones varii — lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos — lib. I.

Alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam minime venerunt. Claruit ſub Frederico Imperatore II. Anno Domini, MCCXXX. *x)*

CDLXXXI. Johannes *Valeis*, alias *Galenſis*, *y)* natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, qui in gymnaſio Pariſienſi multo tempore Theologiam glorioſe docuit, tantæ eruditionis & eloquentiæ fuit, ut *arbor vitæ* ſit appellatus. Scripſit multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. Sed pauca eorum ad manus noſtras pervenerunt. Reperi namque volumen inſigne, quod prædicatoribus verbi Dei valde neceſſarium, & utile judico, quod plerique *communeloquium* appellant, eo quod de omni ſtatu aliquid contineat, ſed ipſe prænotavit illud:

Summam collationum — lib. VII. *Cum doctor ſive prædica.*

Super

p) octo libris diſtinguitur, deſinitque in A. 1146. *q)* imo jam A. 1158. defunctus.
r) Johannes XXI. fuit Papa à 16. Sept. 1276. ad 15. Maj. 1277.
s) Lege Rudolpho, ut ſupra. c. 467. Licet Rudolphus electus demum A. 1273. *t)* Arvernus.
u) Operum Guilelmi Pariſienſis plenior editio lucem vidit Aureliæ A. 1676. fol. 2. Vol.
x) defunctus A. 1249. *y)* Wallis ſive Gvallenſis.

Super ſententias	lib. IV.	
De ordinatione vitæ	lib. I.	*Quoniam omni negotio tem.*
Manipulum florum	lib. I.	*Abſtinentia bonum eſt in.*
In Apocalypſin Johannis	lib. I.	
Sermones varios	lib. I.	
De diverſis materiis	lib. I.	

De cæteris nihil reperi. Et nota quod iſte Johannes librum qui dicitur *Manipulus florum*, cujus Prologus incipit: *Ruth paupercula*, inchoavit, quem morte præventus non finivit, ſed frater *Thomas de Hybernia* eundem poſtea complevit. Ipſe autem liber ſic incipit ſecundum ordinem Alphabeti: *Abſtinentia bonum eſt in cibo cum gratiarum actione percipere*, &c. Claruit temporibus Rodulphi Imperatoris, Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXXII. GUILHELMUS *Duranti*, z) Epiſcopus Minacenſis, Henrici Hoſtienſis *a)* quondam auditor atque diſcipulus, quem *Speculatorem* nuncupant, doctor in jure peritiſſ. & eccleſiaſticæ obſervationis valde ſtudioſus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit ad Ottobonum cardinalem S. Hadriani, poſtea ſummum pontificem Hadrianum quintum, egregium opus in tribus voluminibus partitum, quod prænotavit:

Speculum juris	lib. III.	*Reverendo in Christo.*
Rationale divinorum *b)*	lib. VIII.	*Quæcunque in Eccleſiaſti.*
Repertorium juris	lib. I.	*Protoplaſti rubigine.*

Et quædam alia. Claruit ſub Rodulpho Imperatore. Et complevit opus ſuum Rationale divinorum, ſicut per ſe teſtatur, Anno Domini, MCCLXXXVI. *c)*

CDLXXXIII. JACOBUS *de Belviſio*, utriusque juris clariſſimus doctor & cautus interpres, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaſticus, conſilio & ſcientia profundus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus. Fertur in jure quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad memoriam poſteritatis transmiſit. E quibus nullum adhuc videre potui. Fertur autem ejus

In authenticis	lib. I.
De uſu feudorum	lib. I.
Additiones in novellis	lib. I.

Et diſputationes variæ. Et alia multa. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXXIV. GUILHELMUS Lugdunenſis, ordinis fratrum prædicatorum, ut ferunt, ejusdem eccleſiæ Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis multum eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio dulcis & ſubtilis eloquio, non curioſus attamen compoſitus, in declamandis ad populum ſermonibus ſatis egregius fuit, dicitur nonnulla ſcripſiſſe opuſcula, quibus & tunc præſentes & poſtea futuros magnifice inſtruxit. E quibus feruntur:

Super ſententias	lib. IV.	
Summa virtutum	lib. V.	*Cum circa ſingula utilia.*
Summa virorum	lib. VIII.	*Dictum de ſingulis vi.*
Sermones ad populum	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

CDLXXXV. GUILHELMUS *Guarronis*, *d)* natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, præceptor Johannis Scoti *e)* ejusdem religionis, vir in divinis ſcripturis ſatis eruditus, & in Philoſophia Ariſtotelica longo ſtudio more Theologorum modernorum valde peritus. Scripſit ingenii ſui quædam non ſpernenda opuſcula, quibus ſe poſteritati notificavit. E quibus extant

Super ſententias	lib. IV.	*Quoniam teſte beato Auguſti.*

De cæteris nihil vidi. Claruit temporibus Rodulphi Imperatoris. Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXXVI. GERARDUS monachus cœnobii S. Quintini in Inſula, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus, & jugi exercitatione peritus, atque in ſecularibus literis ſufficienter inſtructus, ingenio promptus & clarus eloquio. Scripſit quædam non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum præſentibus & futuris notificavit. E quibus fertur hiſtoria translationis coronæ & partis de cruce domini, quas reliquias Ludovicus *f)* Rex Franciæ ab Imp. Conſtantinopolitano conſequutus tranſtulit Pariſios. Scripſit etiam beatæ Helizabeth Lantgraviæ,

Miracula poſt mortem	lib. I.
Reſponſoria & cantus de eadem	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXX. Et utraque literatura varia compoſuit opuſcula.

CDLXXXVII. GUILHELMUS Lamarenſis, *) ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis longo uſu & exercitio doctus, atque in ſeculari Philoſophia juxta morem illius temporis ſatis peritus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, compoſuit varia in ſcripturis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus iſta feruntur:

Super

z) Durantes ſive Durantus Mimatenſis in Aquitania Epiſcopus: *Magiſter practicæ* etiam appellatus.
a) de quo ſupra c. 460. *b)* officiorum.
c) defunctus 1296. Itaque junior Guil. Durantus, prioris in Epiſcopatu ſucceſſor, qui in Concilio Viennenſi A. 1311. edidit libellum de modo celebrandi Concilii & Eccleſiæ reformatione, defunctus circa A. 1328.
d) ſive de Varra. *e)* de quo infra c. 516. *f)* Ludovicus IX. cognomento ſanctus. A Philippo Rege hoc factum ſcribit Rigordus. Vide Raynaldum ad A. 1205. n. 60. *) de Lamara, Anglus.

Super ſententias	lib. IV.	
Correctorium operum Thomæ	lib. I.	
Additiones in Bonaventuram	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXXX.

CDLXXXVIII. RICHARDUS Archiepiſcopus Remenſis in Gallia, ordinis fratrum minorum, in ſcripturis ſanctis egregie doctus, in declamandis ad populum ſermonibus nulli doctorum ſui temporis inferior, ſubtilis ingenio, & eloquio clarus, dicitur multa præclara ſcripſiſſe volumina, quibus tunc præſentibus ſe utilem & futuris reddidit notum, ſed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Feruntur ejus,

Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones quoque de ſanctis	lib. I.	

Claruit ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXX.

CDLXXXIX. GUILHELMUS *de Samuco*, *g*) ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Gallus, *h*) vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio & eloquio clarus, & non minus converſatione quam doctrina venerabilis. Edidit magnæ utilitatis plura opuſcula, quibus nominis ſui memoriam ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus feruntur ſubjecta. Opuſculum quoddam ſpiritualibus perſonis non inutile, quod prænotavit:

Decretales religioſorum	lib. I.	
Super ſententias	lib. IV.	
In regulam ſui ordinis	lib. I.	
Chronica ordinis ſui	lib. I.	

Et alia multa. Claruit ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXXX.

CDXC. EGIDIUS de Roma, *i*) ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini prior generalis, ac deinde Bituricenſis Archiepiſcopus, beati Thomæ Aquinatis quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in Philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, vita & converſatione devotus. Scripſit multa & pene infinita opuſcula, de quibus ad manus noſtras pauca pervenerunt. Feruntur autem ejus ſubjecta:

In Hexameron	lib. II.	
In Cantica canticorum	lib. I.	*Sonet vox tua in auribus.*
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	
Super ſententias	lib. IV.	*Candor eſt enim lucis.*
Expoſitio primæ decretalis	lib. I.	*Firmiter credimus &c.*
De regimine principum	lib. I.	*Ex regia & ſacratiſſi.*
Quodlibeta multa	lib. I.	*Quæſtiones propoſitæ.*
In officium miſſæ	lib. I.	
De intellectu poſſibili	lib. I.	
Laudes ſapientiæ divinæ	lib. I.	
De ſapientia divina in beatis	lib. I.	
De ſubjecto Theologiæ	lib. I.	
De bona fortuna	lib. I.	
De corpore Chriſti	lib. I.	*Quia inter cætera quæ.*
De menſura angelorum	lib. I.	*Quid de menſura angelo.*
De cognitione angelorum	lib. I.	*Quæſtio, Utrum ange.*
De mortuis	lib. I.	
Diſtinctio articulorum fidei	lib. I.	
De gradibus formarum	lib. I.	*Quæſitum eſt de Deo.*
De prædeſtinatione	lib. I.	*Nobili militi domino.*
Theorica de eſſe & eſſentia	lib. I.	*Omne eſſe vel eſt, &c.*
De generatione & corruptione	lib. I.	*Anima ut teſtatur phi.*
De peccato originali	lib. I.	*Ego ſum pulvis &.*
De formatione humani corporis	lib. I.	*In quo ponuntur, &c.*
De poteſtate Eccleſiaſtica	lib. III.	
De carcere	lib. I.	
Compendium Theologiæ	lib. VI.	*Veritatis Theologicæ.*
De renunciatione Papæ	lib. I.	*Non ei placebit cum.*
Adverſus corruptorem Thomæ	lib. I.	*Quare detraxiſti ſermo.*
Sermones varii	lib. II.	
In omnes libros Ariſtotelis		

Epiſtolæ notabiles. Et alia non pauca. Claruit ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCLXXX. *k*)

CDXCI. GANFREDUS *de Trano*, ſubdiaconus Eccleſiæ Romanæ, & ſummi pontificis (ut

Hhhhh ferunt

g) de Sanvico. *h*) imo Anglus. Vide Caveum parte 2. Hiſt. Literariæ S. E.
i) Ægidius Columna doctor fundatiſſimus de quo Cornelius Curtius in elogiis Auguſtinianor. p. 61. ſeq. Proſper Mandoſius Bibl. Romanæ centur. 3. p. 145. ſeq. *k*) defunctus A. 1316.

Digitized by Google

ferunt) capellanus, vir in jure canonico & Philoſophia ſeculari nobiliter doctus, ingenio præſtans & clarus eloquio, qui inter doctores hujuſce facultatis non ultimus ſuo tempore eſt habitus. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati notificavit. E quibus extat ſumma notabilis, & ſatis vulgata

Super titulis decretalium	lib. v.	*Gloſſarum diverſitas in.*
Quæſtiones variæ	lib. I.	

Alia quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam noſtram minime venerunt.

CDXCII. GUIDO *de Baypho*, Archidiaconus Bononienſis, vir in utroque Jure peritiſſimus, ingenio acutus & clarus eloquio, cujus apud hujus ſcientiæ profeſſores usque in hodiernum diem magna perſeverat authoritas. Scripſit multa inſignia volumina, quibus memoriam nominis ſui (ut ita dicam) reddidit immortalem. E quibus pauca ad notitiam meam hucusque pervenerunt. Reperi enim duntaxat ſubjecta. Volumen grande & valde notabile, quod *Roſarium* prænotavit,

Super decreto	lib. III.	*Reverendo in Chriſto.*
Super decretalibus	lib. v.	

Claruit ſub Adolpho *l*) Imperatore. Anno Domini, MCCXC.

CDXCIII. THADEUS natione Florentinus, medicæ artis peritiſſimus doctor, qui eam ſcientiam apud Bononiam certis annis publico ſalario conductus egregie docuit, & theſaurum pene incredibilem congregans, magnam experientiæ ſuæ famam acquiſivit. Cum enim ab aliquo principe vocaretur, non minus quam quinquaginta aureos pro diurna mercede habere volebat. Ab Honorio Papa quarto aliquando vocatus, non prius accedere voluit quam centum aurei illi in diem ſtatuerentur, qui à graviſſima infirmitate curatus decem millia illi aureos condonavit. Scripſit:

In Aphoriſmos Hippocratis	lib. I.
In prænoſticos ejusdem	lib. I.
In opus acutorum ejusdem	lib. I.
In Tegni Galieni *m*)	lib. I.
In Iſagogas Johannitii	lib. I.
De conſervanda ſanitate	lib. I.
Conſilia varia	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXXX, & tandem octogenarius Bononiæ mortuus eſt.

CDXCIV. JOHANNES *de Parma* ex Bononiæ finibus oriundus, ordinis fratrum minorum miniſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditus, vita & converſatione devotus, & ſanctæ paupertatis amator inſignis, qui ex gymnaſio Pariſienſi ubi ſcientias legerat, in generalem abſens fuit electus. Fertur multos & varios ſcripſiſſe tractatus, quibus nomen ſuum ad memoriam noſtram devenit. E quibus ego tantum reperi:

Super ſententias	lib. IV.
De converſatione religioſorum	lib. II.

Claruit Imperio vacante. Anno Domini, MCCLX.

CDXCV. JOHANNES *Chriſtophori*, *n*) ordinis fratrum prædicatorum, in ſcripturis longo & continuo ſtudio exercitatus, atque in ſeculari Philoſophia nobiliter doctus, ingenio facilis, & ſermone ſcholaſticus, multa in ſanctis ſcripturis fertur cudiſſe opuſcula, quorum editio præſentibus tunc utilem illum futuris reddidit notum. Longo enim tempore divinas literas publice legendo expoſuit, & ſubtili ſenſu explicavit, de cujus commentariis ſubjecta volumina feruntur, videlicet:

In Evangelium Matthæi	lib. I.
In Marcum	lib. I.
In Lucam	lib. I.
In Johannem	lib. I.
In omnes epiſtolas Pauli	lib. XIV.

Et alia multa. Claruit Imperio vacante, Anno Domini, MCCLX.

CDXCVI. HAMBALDUS natione Romanus, ſacræ Theologiæ profeſſor, & eximius interpres ſcripturarum, ingenio ſubtilis, & vehemens, & ad diſputandas ſolvendasque earundem difficiles quæſtiones ſatis idoneus, fertur ad inſtructionem diſcipulorum ſuorum quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. Inter quæ extant:

Super Sententias	lib. I.
Quodlibetorum	lib. I.

Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXX.

CDXCVII. HENRICUS de Gandavo Archidiaconus Tornacenſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis, inter omnes doctores ſui temporis eruditiſſimus, & in Philoſophia Ariſtotelica valde ſubtilis, tantæ opinionis & authoritatis in gymnaſio Pariſiorum extitit, ut *doctor ſolennis* per univerſum Chriſtianum orbem vocatus ſit. Erat enim ingenio ſubtilis & in diſputationibus

l) lege Rudolpho. *m*) in τέχνην ſive Artem parvam Galeni ſcripſit Thadeus, alter ſua ætate Galenus appellatus. *n*) Moguntinus.

Digitized by Google

tionibus ſcholaſticis acutiſſimus, quod præclara illius teſtantur opuſcula. De quibus ego tantum reperi ad præſens, ſubjecta:

Summam Theologiæ	lib. I.	
Super ſententias	lib. IV.	
De virginitate	lib. I.	*Sacris virginibus compi.*
Quodlibeta	lib. II.	
De pœnitentia	lib. I.	
In Methaphyſicam	lib. XIV.	
In Phyſicorum libros	lib. VIII.	

Cætera quidem multa compoſuit, ſed ad notitiam meam non venerunt. *o)* Moritur ſub Adolpho **)* Imperatore. Anno Domini, MCCXCIII. Indictione VI. In feſto Apoſtolorum Petri & Pauli. Sepultus Tornaci in eccleſia ſanctæ Dei genitricis Mariæ.

CDXCVIII. HUGOLINUS *p)* patriarcha Conſtantinopolitanus, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & ſatis eruditus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, moribus & vita ſpectabilis, fertur non ſpernendæ lectionis quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus iſta feruntur inter alia potiora:

Super ſententias	lib. IV.
Quodlibetorum	lib. I.
De differentia idiomatum	lib. I.
Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

Claruit ſub Adolpho *q)* Imperatore. Anno Domini, MCCXC.

CDXCIX. ARLOTUS ordinis fratrum minorum miniſter generalis, natione Hetruſcus, vir in divinis ſcripturis egregie doctus, & in ſeculari Philoſophia ſufficienter inſtructus, dialecticus ſubtilis, & acutiſſimus diſputator, qui magnam doctrinæ ſuæ laudem varia ſcribendo eſt conſecutus, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis ingenii fuit. Hic fertur comportaſſe Novi & veteris teſtamenti in unum

Concordantias *r)*	lib. I.
Sermones varios	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Adolphi *s)* Imperatoris. Anno Domini, MCCXC.

D. JACOBUS *t)* Epiſcopus Genuenſis, ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis exercitatus, qui ob earundem crebras allegationes *vorago* nuncupatur, ingenio promptus, & apertus eloquio, in ſermonibus ad populum declamandis ſatis idoneus fuit. Scripſit ad utilitatem legentium non pauca opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus pauca ad notitiam meam pervenerunt, quæ & ſubjeci. Volumen magnæ quantitatis de vita & geſtis multorum ſanctorum, quod prænotavit *Legendam auream* ſive *ſpeculum ſanctorum*, ſed jam communiter appellatur

Legenda ſeu Hiſtoria Lombardica	lib. I.	*Univerſum temporis præſen.*
Mariale de S. Maria	lib. I.	*Cogitanti mihi dies au.*
Chronicam Genuenſium	lib. I.	
De opuſculis S. Auguſtini	lib. I.	*Sacra ſcriptura divini.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	*Veſtigia ejus ſecutus eſt.*
Sermones quadrageſimales	lib. I.	
Sermones de S. Maria	lib. I.	

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Adolphi *u)* Imperatoris. Anno Domini, MCCXC.

DI. LUCAS ordinis fratrum minorum, natione Italus, ex Padua oriundus, vir in ſcripturis ſanctis jugi ſtudio exercitatus, divini verbi prædicator egregius, ingenio clarus, & apertus eloquio, non minus opere quam ſermone viam Dei populos docuit in veritate, & multorum corda ad amorem Chriſti Spiritu ſancto cooperante convertit. Scripſit non contemnendos, quos ad populum habuit

Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras non venerunt.

o) Mirum à Trithemio non memorari librum de viris illuſtribus, quo tamen uſus eſſe videtur. **)* Rudolpho.

p) Hugolinus Malebranchius Cardinalis poſt recuperatam A. 1260. CPolin Patriarchæ titulo uſus. Vide Cangii Hiſtoriam CPol. Gallice editam cum Villeharduino p. 244.

q) lege iterum *Rudolpho.* Hugolinus autem jam obiit A. 1231. *r)* teſtimoniorum V. & N. Teſt. invicem conſonantiam.

s) Lege *Rudolphi*, licet Adolphi nomen repetitum etiam in Sixto Senenſi, Poſſevino; aliiſque Trithemium ſequutis.

t) *Jacobus de Voragine*, vulgo, quod è Viragine ſive Vico virginis in Liguria ortus eſſet.

u) Lege iterum *Rudolphi.* Obiit Jacobus A. 1298. Vide Altamuram p. 62.

DII. CONRADUS *de Halberſtat*, natione Teutonicus, ordinis fratrum prædicatorum, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis nobiliter doctus, Philoſophus, & Theologus, non futilis, quippe qui in ea facultate publice legens, multos docuerit, & doctrinæ ſuæ laudem ingentem acquiſierit. Scripſit quædam in utraque ſcientia non ſpernenda opuſcula quibus ad memoriam poſteritatis nomen ſuum deductum eſt. Sed pauca eorum mihi innotuerunt. Reperi enim tantum:

Summam ſtudentium	lib. III.	*Hoc opuſculum in tres.*
De Trivio quoque	lib. I.	*In tribus beneplacitum.*
Lecturam in Job	lib. I.	*Uſque in tempus juſti.*
Sermones etiam	lib. I.	

In plures quoque Bibliæ libros commentarios ſcripſiſſe dicitur, qui tamen ad manus noſtras adhuc minime venerunt. Hic etiam fertur *concordantias x)* totius Bibliæ novi & veteris teſtamenti primus ordinaſſe.

DIII. RICHARDUS *de Mediavilla*, natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & tam in philoſophia, quam in jure canonico egregie doctus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus in quæſtionibus & dubiis ſcripturarum ſolvendis ſubtilis & promtus. Fertur multa præclara ſcripſiſſe volumina, quibus nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad poſteros. E quibus tantum reperi ſubjecta:

Super Sententias	lib. IV.	*Abſcondita produxit in.*
Super diſ. decreti.	lib. I.	*Patres noſtri omnes ſub nu.*
De ordine judiciorum	lib. I.	
In quatuor Evangelia	lib. IV.	
In Epiſtolas Pauli,	lib. XIV.	

Dicitur autem quod in plures ſacræ paginæ libros, elegantes commentarios & lecturas ediderit, ſed ad manus noſtras non venerunt. Claruit temporibus Adolphi *y)* Imperatoris & Nicolai Papæ quarti. Anno Domini, MCCXC.

DIV. NICOLAUS *de Bibera, z)* natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis nobiliter doctus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & poeta inſignis, qui apud Erfordiam ſuo tempore in pretio exiſtens, magnam doctrinæ ſuæ gloriam acquiſivit. Scripſit tam metro quam proſa non pauca opuſcula, quibus etiam poſteris nomen ſuum notificavit. E quibus ego tantum vidi opus, cujus titulus eſt *occulus*, quod carmine & oratione ſoluta compoſuit Erfordiæ,

De cavendo malo,	lib. I.	*Carminis auditor hic.*
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. I.	

Claruit Erfordiæ ſub Rodulpho Imperatore. Anno Domini, MCCXC.

DV. JOHANNES *Pariſienſis*, ordinis fratrum prædicatorum theologus, in ſcripturis ſanctis doctiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, quippe qui in utraque ſcientia conſcenſa magiſtrali cathedra in gymnaſio Pariſienſi multo tempore publice docuit & diſcipulos non paucos reliquit. Fertur quædam præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus ſe & præſentibus tunc utilem, & poſtmodum futuris cognitum fecit. E quibus ego tantum reperi opus non ſpernendum

Super ſententias,	lib. IV.

De cæteris nihil reperi. Claruit ſub Rodulpho Imperatore, Anno Domini, MCCLXXX.

DVI. NICOLAUS *Gallicus*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis, de monte Carmeli ſeptimus prior generalis, vir doctus & ſanctus, qui poſteaquam ordinem ſuum viginti ferme annis ſtrenue, prout valuit, rexerat, Chriſti amore officio cedens ad heremi quietem reverſus eſt, ubi usque ad mortem in ſancta converſatione perſeveravit. Scripſit inter alia opus lugubre ſtatum ordinis ſui deplorans cum è terra ſancta fratres fuiſſent expulſi, quod prænotavit,

Igneam ſagittam	lib. I.

Scripſit & alia. Claruit temporibus Rodulphi Imperatoris, Anno Domini, MCCLXX.

DVII. MATTHÆUS *de Aquaſponta, a)* ordinis fratrum minorum, duodecimus miniſter generalis, & poſtea Epiſcopus Portuenſis, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari philoſophia juxta morem hujus temporis magnifice doctus, compoſuit ingenii excellentis quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque notificavit. E quibus extant iſta:

Super ſententias	lib. IV.
Inventarium ſententiarum	lib. I.
In Epiſtolam ad Romanos	lib. I.
Sermones plures.	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Rodulphi Imperatoris. Anno MCCXC.

DVIII. GUILHELMUS *Peralt, b)* natione Gallicus, ordinis fratrum prædicatorum, vir in

x) Cum Hugone Cardinali de quo ſupra c. 453. Vide D. Jo. Andreæ Schmidii diſſ. de triumviris Halberſtadenſibus Clemente II. Johanne Semeca & Conrado. Helmſt. 1715. *y)* lege Rudolphi. *z)* Thuringiæ opido.

a) de Aqua *Sparta*. Vide Alphonſum Ciacconium de vitis Cardinalium p. 785.

b) de Petraalta, aliis de Peyranta, Vide Altamuram p. 15. & 432. ſeq. qui ait obiiſſe A. 1275. Lugduni, non 1255. ut Poſſevin, & alii. Sed à Sammarthanis inter Archi Epiſcopos Lugdunenſes omittitur.

In ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis, maxime in Philoſophia Ariſtotelica ſatis egregie doctus, ingenio promptus, eloquio ſcholaſticus, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis induſtriæ fuit. Edidit in utraque facultate plura inſtructa volumina, quibus nomen ſuum non ſolum tunc præſentibus, ſed etiam futuris notum fecit. E quibus extant:

Summa virtutum & vitiorum lib. II.
De eruditione religioſorum, lib. I.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis lib. I.

Et alia complura, quæ ad notitiam meam adhuc minime venerunt.

DIX. GARSIAS natione Hiſpanus, vir in utroque jure exercitatiſſimus, ingenio ſubtilis, conſilio promptus & cautus, & in ſolvendis quæſtionibus cauſarum acutus, apud hujus facultatis profeſſores ſuo tempore in pretio habitus, docendo & ſcribendo nomen ſuum dilatavit. Fertur enim tam in legibus, quam in canonico jure plura conſcripſiſſe opuſcula, quæ ad manus noſtras non venerunt. Extant ejus

Super decretalibus lib. V.

Et in legibus plura. Claruit temporibus Rodulphi Imperatoris. Anno Domini, MCCXC.

DX. NICOLAUS Papa *quartus*, ordinis fratrum minorum, Hieronymus ante vocatus, natione Picenus, ex Eſculana civitate oriundus, ſedit poſt Honorium quartum in cathedra Petri annis quatuor, *c)* vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis non infime doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, nec minus vita & bonitate, quam doctrina venerabilis. Scripſit ſatis egregium opus

Super ſententias lib. IV.

Et quosdam ſermones. Fertur etiam in plures Bibliæ libros commentarios utiles edidiſſe. Moritur Romæ Imperio poſt Rodulphi mortem vacante. Anno Domini, MCCXCI. Indict. IV.

DXI. BONIFACIUS Papa *octavus*, natione Campanus, Benedictus ante vocatus, ſedit poſt renuntiationem Cœleſtini quinti in cathedra Petri annis octo, menſibus novem, vir quidem doctus, ſed nimis arrogans & ambitioſus, qui pontificatum quibus modis acquiſierit Chronographi non tacuerunt. Hic cum eſſet in jure peritiſſimus, videretque novas cauſarum varietates in foro contentioſo, quæ per decretales non poſſent determinari, quotidie emergere, compoſuit per tres eruditiſſimos in jure viros *d)* novas conſtitutiones, quas appellari voluit

Sextum decretalium, lib. I. *Sacroſancta Romana.*
Epiſtolas plures ad diverſos, lib. I.

Moritur ſub Alberto Imperatore. Anno Domini, MCCCIII. Indict. I. De quo fuerat ante prophetatum: Intravit ut vulpis, vixit ut leo, mortuus eſt ut canis, &c.

DXII. GUILHELMUS *Mandagoti e)* Archidiaconus Nemaſenſis *f)* & poſtmodum Ebredunenſis Archiepiſcopus, ac ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ demum cardinalis, vir in utroque jure peritiſſimus, unus eorum qui juſſu Bonifacii Papæ octavi Sextum decretalium codicem ediderunt, ſicut in ejusdem voluminis principio patet. Scripſit in ea facultate non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati conſecravit. E quibus ego tantum vidi opus inſigne, quod ſcripſit, cum adhuc in Eccleſia Nemaſenſi Archidiaconatus teneret officium, ad Berengarium Beterenſis *g)* Eccleſiæ ſuccentorem, poſtea Epiſcopum,

De electione prælatorum, lib. I. *Quia cum electiones in.*
Expoſitionem ejusdem lib. I. *Cum illius non ſim auctor.*

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Alberto Imp. Anno Domini, MCCC.

DXIII. BERENGARIUS *h)* Beterenſis Eccleſiæ ſuccentor, & poſtea Epiſcopus, ac tandem ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, ad quem præfatus Guilhelmus Mandagoti, cum adhuc ambo eſſent in minoribus conſtituti, librum de electionibus prælatorum compoſuit, alter ex his qui Bonifacio octavo præcipiente librum Sextum decretalium comportarunt, vir in eadem facultate juridica doctiſſimus, cum adhuc eſſet ſuccentor, ſcripſit ad eundem Guilhelmum tunc Archidiaconum Nemaſenſem, inſigne opus ſuper ſummam Hoſtienſis ſecundum ordinem Alphabeti, quod cum ejusdem ſit quaſi elucidarium ſummæ, prænotavit

Oculum lib. I.
De ſententia excommunicationis, lib. I.

Alia etiam plura ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Alberto Imperatore. Anno Domini MCCC.

DXIV. RICHARDUS *i) de Senis* Romanæ Eccleſiæ vicecancellarius, & poſtea diaconus cardinalis tituli ſancti Euſtachii, doctor utriusque juris, omnium laude ſuo tempore celeberrimus, tertius eorum qui Sextum decretalium juſſu Bonifacii Papæ octavi comportarunt, cujus nomen in principio ejusdem voluminis expreſſum continetur. Fertur nonnulla in jure ſcripſiſſe opuſcula,

Iiiii

c) ab A. 1288. 22. Febr. ad 1292. 14. April.
d) Guilelmum, Berengarium & Ricardum, (de quibus Trithemius proximis capitibus) circa A. 1298.
e) de Mandagoto. *f)* Nemauſenſis. *g)* Biterenſis.
h) Stedellus. *i)* hunc Richardum Malambrum vocari video à Pithœis ad ſextum decretal. Sed Richardus Malumbra alius de quo infra c. 538.

Digitized by Google

ſcula, ſed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Lector meus ſtudioſus illa inquirat. Claruit ſub Alberto Imperatore. Anno MCCC.

DXV. Dinus *k)* Mugelanus utriusque juris profeſſor & enucleator inſignis ingenio ſubtilis, & in diſputandis enodandisque dubiis & quæſtionibus juris valde promptus & acutus, qui docendo & ſcribendo magnam ſibi apud omnes Italiæ doctores gloriam acquiſivit. Edidit in ſua facultate multa præclara opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta. De mandato domini Bonifacii Papæ octavi primus ſcripſit eleganter poſt Archidiaconum, *l)*

Super ſexto decretalium,	lib. I.
Super Codice,	lib. IX.
Super. ff. veteri,	lib. XXIV.
Super. ff. novo,	lib. XII.
Super. ff. Infortiati,	lib. XIV.
Conſilia multa,	lib. I.

Alia inſuper non pauca præter hæc edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Alberto Imperatore. Anno Domini, MCCC.

DXVI. Johannes *Duns*, natione Scotus, ordinis fratrum minorum, Alexandri Alenſis Anglici *m)* quondam Pariſiis auditor, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in philoſophia Ariſtotelica doctiſſimus, & adeo profundus, ut ejus ſcripta paucis ſint penetrabilia, & ob id quoque minus uſitata. Edidit quædam inſtructa volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus extant:

Super ſententias	lib. IV.	*Cupientes circa prolo.*
Quodlibeta quoque	lib. I.	*Cunctæ res difficiles.*
De cognitione Dei.	lib. I.	*Quia ſumma nobis.*
In metaphyſicam quæſtiones.	lib. I.	
Sermones de tempore.	lib. I.	*Erunt ſigna, &c. In hoc.*
Sermones de ſanctis.	lib. I.	

Commentarios in Evangelium & Apoſtolum ſcripſiſſe dicitur, aliosque varios compoſuiſſe tractatus, qui ad notitiam meam non venerunt. Moritur temporibus Alberti Imperatoris, Anno Domini, MCCCVIII. Indict. VI. Coloniæ apud minores ſepultus.

DXVII. Simon monachus Haffligemenſis *) ordinis ſancti Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & eruditus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, conſilium divi legislatoris noſtri Benedicti, quo monachus divinas ſcripturas amare jubetur, ita convertit in practicam, ut nihil dulcius in hac vita fuerit quam ſacras literas legere, & ſanctorum patrum opuſcula ſedulo ſtudio revolvere. Abbreviavit

Moralia Gregorii Papæ.	lib. X.
In cantica ſcripſit ſermones	lib. I.
Viſionem cujusdam converſi.	lib. I.
Sermones plures.	lib. I.
Epiſtolas etiam ad diverſos.	lib. I.

Et alia plura. Collegit etiam excerpta de ſermonibus beati Gregorii Papæ in Ezechielem. De collationibus quoque ſanctorum patrum ex Richardo ſancti Victoris *n)* de XII. patriarchis & contemplatione, & ex variis varia non ſpernenda.

DXVIII. Petrus *de Bella Parthica*, natione Burgundus, vir in jure tam civili quam canonico peritiſſimus, ingenio ſubtilis & acutus, atque in diſputandis, enodandisque dubiis & quæſtionibus juris promptiſſimus. Scripſit in legibus multa præclara volumina, quibus nominis ſui memoriam ad poſteros transmiſit. De quibus iſta feruntur:

Super Codice.	lib. IX.
Super inſtitutis.	lib. IV.
Super. ff. veteri.	lib. XXIV.
Super. ff. novo.	lib. XII.
Super. ff. Infortiati.	lib. XIV.
Centum diſputationum	lib. I.
Conſilia plura.	

Et quædam alia. Claruit eodem tempore, quo Dinus Mugelanus, *p)* ſub Alberto Imperatore & Bonifacio Papa octavo. Anno Domini, MCCC.

DXIX. Reinherus Piſanus, natione Italus ordinis fratrum prædicatorum, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, atque in jure canonico ſatis peritus, ingenio promptus, eloquio ſcholaſticus, conſilio cautus, & non minus religione quam ſcientia venerabilis, ut fratribus ſuis in jure minus expertis, in audiendis confeſſionibus præberet iter. Scripſit maximam & inſignem ſummam de caſibus in duobus magnis voluminibus ſecundum ordinem alphabeti, quam prænotavit:

Pan-

k) Dinus Roſſomis, qui Bononiæ docuit. *l)* Guilelmum de quo c. 512.
m) de quo ſupra c. 458. & Guilelmi Gvarronis.
*) Ex eodem Brabantiæ monaſterio Affligemenſi Guilelmus de quo c. 528. & Henricus c. 535.
n) de quo ſupra c. 376. *o)* de Bellapertica, Aurelienſis. *p)* de quo ſupra c. 515.

Pantheologiam *q)* lib. II. *Abſolutio: Circa abſo.*

Et quædam alia. Claruit ſub Alberto Imperatore, Anno Domini, MCCC.

DXX. GERARDUS *r)* ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, lector conventus Leodienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſermonibus faciendis ad populum declamator egregius, ingenio clarus & ſcholaſtico comptus eloquio. Scripſit valde utilem tractatum devotis & religioſis perſonis, docens ſeptem diſpoſitiones circa cor faciendas, multaque ad ædificationem pertinentia hinc inde de ſcripturis divinis ſagaciter colligens, quem prænotavit:

De doctrina cordis.	lib. I.	*Preparate corda veſtra.*
Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de ſanctis.	lib. I.	

Alia inſuper quædam edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DXXI. JACOBUS *de Arena* natione Parmenſis, utriusque juris conſultus celeberrimus, ingenio profundus, ſermone ſcholaſticus, cujus ſententiæ in planandis legibus, ut Bartholus teſtatur, tam propriæ & congruæ fuerunt, ut de mente conditoris juris ſemper ſcribere videretur. Edidit in jure civili multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad memoriam poſteritatis perpetuam transmiſit.

Super Codice.	lib. IX.
Super. ff. novo.	lib. XXIV.
Super. ff. veteri,	lib. XII.
Super. ff. inforciati.	lib. XIV.
De excuſationibus	lib. I.
Diſputationes varias.	lib. I.

Sed & alia nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Alberti Imperatoris, Anno Domini, MCCC.

DXXII. JOHANNES *de ſancto Geminiano s)* ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & apprime eruditus, ingenio clarus, & apertus eloquio, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis induſtriæ, magnam doctrinæ & laudem & fructum in animarum ſalute acquiſivit. Scripſit inter cætera:

De ſimilitudinibus rerum.	lib. I.
Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.
Collationum diverſarum.	lib. I.

Alia inſuper quædam ſcripſiſſe dicitur, quæ ad me non venerunt.

DXXIII. PETRUS *de Dacia, t)* philoſophus, calculator, & aſtronomus, inter omnes ſui temporis excellentiſſimus atque celeberrimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, divinarum ſcripturarum, & græci ſermonis non ignarus. Fertur multa in aſtronomia, & arte calculatoria ſcripſiſſe opuſcula, quæ ad computum Eccleſiaſticum non inutilia judicantur, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis deſtinavit. Sed pauca eorum ad notitiam meam pervenerunt.

De calculo ſeu computo	lib. I.
Calendarium quoque	lib. I.
Et tabularum ſuarum	lib. I.

Cætera & ſi multa ſint quæ compoſuit, ad me tamen non venerunt. Claruit temporibus Alberti Imperatoris Anno Domini, MCCC.

DXXIV. NICOLAUS *de Neapoli*, vir in jure civili peritus atque doctiſſimus, in aliis quoque literis ſecularibus nobiliter inſtructus, cujus authoritas apud profeſſores hujus facultatis non mediocriter ſuo tempore vigebat. Scripſit nonnulla in legibus opuſcula, quorum editione nomen ſuum immortalitati condonavit. Sed ego ſubjectorum titulos duntaxat potui invenire.

Super Codice	lib. IX.
Super. ff. inforciati.	lib. XIV.

De cæteris quæ compoſuiſſe dicitur, adhuc nihil certi potui invenire. Claruit ſub Alberto Imperatore. Anno Domini, MCCC.

DXXV. HUBERTINUS *de Caſali*, ordinis fratrum minorum, Johannis de Parma *u)* generalis miniſtri quondam auditor, vir devotus, & in ſcripturis ſanctis ſufficienter eruditus, cum videret ordinem ſuum à prima inſtitutione deficere, novas quasdam ſub ſpecie reformationis ſeparationes incepit, & eas à ſummo pontifice confirmari obtinuit, quæ tamen ad petitiones cuſtodum & miniſtrorum ſtatim per eundem Papam fuerunt revocatæ, quoniam in grave ſcandalum & ſciſſuram ordinis videbantur præſumtæ. Unde commotus Hubertinus, ordinem Carthuſienſium ingreſſus eſt. Scripſit valde præclarum, & inſigne volumen religioſis & devotis perſonis utile, quod prænotavit:

q) Prodiit Norimb. 1473. Venet. 1486. &c. *r)* Ab Altamura refertur ad A. C. 1270.

s) *San Gimignano.* Ab Altamura refertur ad A. 1244. Videndus & Jo. Vincentius Coppi in annalibus & viris illuſtribus San Geminiani, ſcripis Italice.

t) Daciam pro Dania dicunt ſcriptores illa ætate. Petrus hic addendus Alberto Bartholino de ſcriptis Danorum.

u) de quo ſupra c. 494.

Arborem vitæ crucifixæ	lib. v.	*Univerſis Chriſti vere.*
Sermones & Epiſtolas.		

Et quædam alia. Admonent nos quidam catholici doctores Hubertinum in præfato volumine in certis locis, maxime ubi canticum Simeonis aſſumit, caute eſſe legendum, eo quod de quibusdam articulis aliter ſentiat quam mater omnium noſtrum Eccleſia. Autor tamen ipſe excuſandus eſt, quia necdum determinatum fuit &c. Claruit ſub Alberto Imperatore, Anno Domini, MCCC.

DXXVI. JACOBUS *de Ravenna* provincia Lotharingiæ oriundus, vir in jure civili ſacrisque Canonibus doctiſſimus, & tam in divinis ſcripturis, quam in ſecularibus literis omnium ſuo tempore facile peritiſſimus ſacræ paginæ profeſſor, philoſophus, & dialecticus inſignis, qui (ut Cinus *x*) ait) ſimplici ſenſu à majoribus tradita ad dialecticum arguendi modum convertit. Scripſit in utroque jure multa opuſcula. E quibus feruntur:

Super Codice	lib. IX.
Super. ff. veteri	lib. XXIV.
Super. ff. novo	lib. XII.
Super digeſtis infortitati.	lib. XIV.
Diſputationes variæ	lib. I.

Claruit ſub Alberto Imperatore, Anno Domini, MCCC.

DXXVII. ALANUS *de Inſulis*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, theologus, philoſophus, & poeta celeberrimus, qui Eccleſiaſticæ ſcholæ Pariſius multo tempore glorioſe præfuit, ubi in omni ſcientia divina & humana clarus effulgens, *univerſalis* meruit appellari. Scripſit metro & proſa pene infinita opuſcula, quibus memoria nominis ſui apud poſteritatem immortalis facta eſt. Sed pauca eorum ad notitiam meam pervenerunt. Reperi enim duntaxat ſubjecta in titulis.

Super ſententias	lib. IV.	
Quodlibeta quoque	lib. I.	
Oculum ſacræ ſcripturæ	lib. I.	*Reverendiſſimo patri &.*
De doctrina quoque	lib. I.	*Omnis ſcientia ſuis nititur ve.*
In quinque libros Moyſi	lib. V.	
In Cantica canticorum	lib. I.	*Cum multi ad ornandum.*
De pœnitentia ad Bituricen. prin.	lib. IV.	*Dei gratia Bituricen. pa.*
De æquivocis myſticis,	lib. I.	
De ſex alis Cherubin.	lib. I.	
De planctu naturæ	lib. I.	
Summam virtutum & vitiorum,	lib. I.	
De parabolis,	lib. I.	*A Phebo Phebe.*
De arte prædicandi,	lib. I.	
Anticlaudianum	lib. I.	
De naturis animalium	lib. I.	
Sermones plures	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Fertur denique in multos Bibliæ libros commentarios & lecturas inſignes edidiſſe, præcipue in Prophetas, in Evangelium, & in Apoſtolum. De quibus nihil usque potui invenire. Miranda quædam de eo narrantur, quibus ego fidem nec aſtruo, nec temere infringo. Claruit ſub Alberto Imperatore, Anno Domini, MCCC. *y*)

DXXVIII. GUILHELMUS monachus Haffligemenſis cœnobii, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, & aliquandiu in eodem monaſterio prior, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & longa exercitatione doctus, atque in ſecularibus literis ſufficienter eruditus, carmine valens & proſa, edidit utroque ſcribendi genere quædam non ſpernenda opuſcula, quibus memoriam nominis ſui perpetuavit.

Sermones non inutiles.	lib. I.
Viſiones cujusdam monialis	lib. I.
De vita ſanctæ Lutgardis.	lib. I.

Alia vero quæ compoſuit ad notitiam meam adhuc minime venerunt.

DXXIX. FRANCISCUS *Accurſius*, natione Italus, patria Florentinus. Accurſii doctiſſimi viri *z*) filius, vir & ipſe in jure civili egregie doctus, atque in aliis ſecularis philoſophiæ diſciplinis multum eruditus, cujus opera magnæ authoritatis extant apud hujusce facultatis profeſſores, docendo & ſcribendo tempora ſua clara reddidit, & nomen ſuum immortalitati donavit. De cujus opuſculis nihil adhuc videre potui. Feruntur ejus variæ,

In legibus gloſſulæ.	
Diſputationes quoque	lib. I.

Et

x) de quo infra c. 575. *y*) In Epitaphio traditur obiiſſe A. 1294. Confer. Lud. Jacobum à S. Carolo de ſcriptoribus Cabilonenſibus p. 144. ſeq. Alius Alanus de Inſulis A. 1182. defunctus qui ſcripſit vitam S. Bernhardi. De hoc Sammarthani fratres in Epiſcopis Antiſſiodorenſibus T. 2. Galliæ Chriſt. p. 276. ſeq.

z) de quo ſupra c. 439.

Digitized by Google

Et alia plura. Claruit ſub Alberto Imperatore, Anno Domini, MCCC.

DXXX. MARTINUS *de Fano*, utriusque juris profeſſor & interpres omnium ſuo tempore celeberrimus, Johannis Andreæ Bononienſis *a)* præceptor, ingenio ſubtilis & eloquio clarus, in perorandis cauſis judicialibus acutiſſimus. Scripſit in ſua facultate egregia volumina, quibus nomen ſuum etiam poſteritati notificavit. E quibus tantum reperi:

De actionibus. lib. I. *Ego quidem Martinus.*
De judicio cauſarum. lib. I. *Quoniam plerique principa.*

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Alberto Imperatore. Anno Domini, MCCC.

DXXXI. ALBERTUS *Patavinus*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, Egidii Romani *b)* quondam auditor atque diſcipulus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis ingenii fuit, & multos ab iniquitate ad ſemitam juſtitiæ ſua prædicatione convertit. Scripſit multa præclara volumina, quibus ſe & præſentibus tunc utilem, & poſteris memorabilem effecit. De quibus iſta feruntur.

In Geneſim. lib. I.
In Exodum. lib. I.
In Leviticum. lib. I.
In Numeros. lib. I.
In Deuteronomium. lib. I.
In Evangelium. lib. IV.
In Epiſtolas Pauli. lib. XIV.
Sermones de tempore. lib. I.
Sermones de ſanctis. lib. I.
Sermones per quadrageſimam. lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Alberti Imperatoris. Anno Domini, MCCC. *c)*

DXXXII. DINUS *de Garbo*, patria Florentinus, artis medicinæ peritiſſimus doctor, *) atque in ſecularis philoſophiæ inſtitutionibus nobiliter eruditus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Edidit in ſua facultate ſtudentibus non contemnenda opuſcula, quibus memoriam ſui nominis ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus feruntur:

Commentaria in Galenum.
De malitia variæ complexionis. lib. I.
In Hippocra. de natura fœtus. lib. I.
Diverſarum quæſtionum. lib. I.
In Avicennam quoque lib. I.
In philoſophia etiam varia.

Et quædam alia. Hujus pater *Brunus* in arte chirurgica peritiſſimus fuit medicus; qui hunc Dinum *Thadæo d)* medico Florentino tradidit in ea ſcientia erudiendum. Claruit ſub Alberto Imperatore Anno Domini, MCCC.

DXXXIII. GUILHELMUS *de Cumo*, natione Gallus, juris civilis conſultiſſimus interpres, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, qui in ea facultate ſuo tempore paucos habuit doctiores, docendo & ſcribendo Aurelianenſe gymnaſium magnifice illuſtravit. Edidit profeſſoribus legum non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit.

Super. ff. veteri. lib. XXIV.
Super Codice quoque lib. IX.

Et alia diverſa. Claruit ſub Henrico Imperatore VII. Anno Domini, MCCCX.

DXXXIV. JACOBUS *de Viterbio*, Archiepiſcopus Neapolitanus, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, nec minus converſatione quam ſcientia venerabilis. Scripſit ad ædificationem legentium non contemnenda opuſcula, quibus nominis ſui memoriam ad poſteros cum gloria transmiſit. E quibus ego adhuc nullum videre merui. Fertur autem ejus ad Clementem Papam quintum,

De regimine Chriſtianorum. lib. I.
Super ſententias. lib. IV.
Quodlibeta quoque lib. I.

Et nonnulla alia. Claruit temporibus Henrici Lutzelburgenſis Imperatoris ſeptimi, & Clementis Papæ V. Anno Domini, MCCCX.

DXXXV. HENRICUS *de Bruxellis*, monachus Haffligemenſis cœnobii ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & continua exercitatione peritus, philoſophus & computiſta egregius, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit nonnulla commendanda opuſcula, quibus ſuo tempore longe lateque innotuit. E quibus feruntur.

De ratione computi. lib. I.
Calend. de incenſionibus lib. I.

a) de quo c. 574. *b)* de quo c. 490. *c)* defunctus Pariſiis A. 1325.
*) Primum Bononiæ, deinde Senis. Vide Tiraquellum c. 31. libri de Nobilitate p. 355. Filius ejus Thomas de Garbo de quo infra c. 612. *d)* de quo c. 493. & 543.

Digitized by Google

Et quædam alia, quæ ad notitiam meam adhuc minime venerunt.

DXXXVI. Alexander *de Alexandria*, ordinis fratrum minorum decimus & ſextus miniſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in Philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis, ſermone, ſcholaſticus, ſenſu & intellectu profundus. Compoſuit quædam in utraque ſcientia opuſcula, quibus ingenium ſuum exercitans nomen ad notitiam poſteritatis deduxit. E quibus feruntur.

Super ſententias.	lib. IV.
Quæſtiones variæ.	lib. I.
In Metaphyſicam Ariſtotelis	lib. XII.
In libros de anima.	lib. III.

In alios etiam Ariſtotelis libros commentatus eſt, & varia ſcripſit. Claruit ſub Henrico Imperatore ſeptimo. Anno Domini, MCCCX.

DXXXVII. Eckardus natione Teutonicus, ordinis (ut quidam volunt) prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus & in philoſophia Ariſtotelica omnium ſuo tempore doctiſſimus ingenio ſubtilis & clarus eloquio, ſed dum nimis philoſophiam inſequens, novitatem terminorum contra theologorum conſuetudinem ubique curioſe immiſcuit, varios errores inducit, inter quos extant decem & ſeptem articuli à ſummo pontifice *e)* damnati, & per eundem magiſtrum Eckardum in fine vitæ revocati, quorum in expoſitione ſua ſuper Evangelium Johannis multi continentur. Denique magiſtri theologicæ facultatis gymnaſii Heidelbergenſis Anno Domini, MCDXXX. eosdem errores cum quibusdam aliis publice condemnatos denuntiarunt. Undecim autem articuli tanquam ſuſpecti relicti ſunt, qui omnes ſeorſum opuſculis ejus apponi ad cautelam conſueverunt. Nihilominus ubi catholice ſcripſit, ſatis profunda & utilia dogmata dedit. De cujus libris reperi:

Super ſententias,	lib. IV.	
In Geneſim,	lib. I.	*Exordium hoc ſcripturæ.*
In Exodum,	lib. I.	*Hæc ſunt nomina, &c. quia.*
In librum Sapientiæ,	lib. I.	*Diligite, &c. Judex ſper.*
In Cantica canticorum,	lib. I.	
In Evangelium Johannis	lib. I.	*In principio, &c. Aqui.*
Super oratione dominica	lib. I.	*Pater noſter. Ante dominicam*
In capitulo prædicatorum ſermo,	lib. I.	*Ego quaſi vitis fructi.*
Poſitionum ſuarum,	lib. I.	*Benedictus Deus & pater.*
Sermones de tempore,	lib. I.	*Deus pacis ac dilectio.*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Claruit ſuo tempore in Auſtria maxime, ubi docendo & prædicando famoſiſſimus eſt habitus, & alia multa conſcripſit volumina.

DXXXVIII. Richardus *Malumbra*, patria Cremonenſis, Jacobi de Arena *f)* quondam auditor atque diſcipulus, vir in jure Cæſario non mediocriter doctus, & in philoſophia ſeculari ſufficienter inſtructus, qui leges multis annis gymnaſio Bononienſi publice docuit, ubi eruditionis ſuæ laudem non parvam acquiſivit. Qui & ſi omnium doctorum ſui temporis eruditiſſimus fuerit, nihilominus hæreſis condemnatus fuiſſe legitur. Scripſit in explanatione juris civilis multa volumina.

Super Codice	lib. IX.
Super inſtitutis,	lib. IV.
Super. ff.	lib. L.
Quæſtiones varias,	lib. I.

Et alia multa. Claruit ſub Henrico Imp. VII. Anno Domini, MCCCX.

DXXXIX. Lampertinus *de Ramponibus*, vir in utroque jure doctiſſimus atque in aliis artibus humanitatis nobiliter eruditus, ingenio & eloquio clarus, multarumque operatione virtutum inſignis. Scripſit in ea facultate multa præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum ingenti laude transmiſit. E quibus feruntur:

Super Codice,	lib. IX.
Super ff. veteri,	lib. XXIV.
Super ff. novo,	lib. XII.
Super ff. infortiati,	lib. XIV.

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico ſeptimo. Anno Domini, MCCCX.

DXL. Guilhelmus *de monte Laudinio*, ut ferunt, Abbas monaſterii Pictavienſis, ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis egregie doctus, & ſecularium literarum, maxime philoſophiæ Ariſtotelicæ & juris pontificii, non ignarus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus. Edidit magnæ authoritatis plura opuſcula, quibus memoriam nominis ſui poſteris notificavit. De quibus feruntur præcipua:

De ſacramentis,	lib. I.
Summa de caſibus,	lib. I.

Declara-

e) Johanne XXII. Vide Odorici Raynaldi Annales ad A. 1329. n. 70. T. XV. p. 389.
f) de quo cap. 521.

Declarationes variæ.

Alia inſuper multa in jure maxime opuſcula edidit, variasque gloſſas canonum ordinavit, de quibus ego nihil usquam potui invenire.

DXLI. Guido *Ferrarienſis* Eccleſiæ Presbyter, & poſtea (ut ferunt) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus & veterum lectione dives, atque in ſecularibus literis nobiliter doctus, philoſophus & poeta inſignis. Scripſit tam metro quam proſa non contemnendæ lectionis plura opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus ego tantum volumen carmine ſcriptum reperi ad Clementem Papam quintum, ſuper novum & vetus teſtamentum, imitatus Petrum de Riga, *g)* quod prænotavit:

Margaritam Bibliæ,	lib. 1.	*Nobile principium ter.*

De aliis nihil vidi. Claruit temporibus Henrici de Luczelburg Imp. VII. & Clementis Papæ V. Anno Domini, MCCCX.

DXLII. Petrus de Saxonia, *i)* natione Teutonicus, ordinis fratrum minorum, in ſcripturis ſanctis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, atque in jure Canonico nobiliter doctus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, divini verbi prædicator egregius. Scripſit ingenii ſui quædam præclara volumina, quæ ſuo tempore in pretio habebantur. E quibus extat inſigne opus confeſſoribus utile,

Summa caſuum,	lib. 1.
Sermones de tempore,	lib. 1.
Sermones de ſanctis,	lib. 1.

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.

DXLIII. Crusianus *k)* natione Italus, patria Florentinus, Thadæi medici *l)* quondam auditor atque diſcipulus, vir in philoſophia & medicina doctus quidem & eruditus, ſed fortunatus minime, & ob id ſeculo valedicens, ordinem Carthuſienſium ingreſſus, artem carnis in medicinam ſpiritus utiliter commutavit. Scripſerat antea in ſua facultate nonnulla opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat commentum.

In Tegni Galeni. *m)*	lib. 1.

Et quædam alia. Claruit in ordine Carthuſienſium temporibus Alberti Imperatoris Romani. Anno Domini, MCCC. Et varios tractatus ad ſpiritalem ædificationem pertinentes deinceps fertur conſcripſiſſe.

DXLIV. Petrus de Verberia, *n)* dictus *Aureoli*, ordinis fratrum minorum, & Archi-Epiſcopus Aquenſis, doctor Pariſienſis gymnaſii in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in philoſophia Ariſtotelica ſecundum conſuetudinem hujus temporis valde peritus, ingenio ſubtilis & diſputator acutus, in declamandis ad populum ſermonibus egregius fuit. Scripſit multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum magnifice dilatavit. E quibus extant.

Super ſententias	lib. IV.	*Quia diſciplinati hominis.*
Breviarium Bibliæ. *o)*	lib. 1.	*Venite aſcendamus.*
De conceptione ſanctæ Mariæ.	lib. 1.	*Nondum erant abyſſi &c.*
Sermones de tempore.	lib. 1.	
Sermones de ſanctis.	lib. 1.	

Et alia quæ non vidi. Claruit ante pontificatum ſuum, Pariſiis legens ſententias, temporibus Ludovici Bavari Imperatoris IV. Anno Domini, MCCCXVII.

DXLV. Gentilis *Fulginas* medicinæ profeſſor *p)* inſignis, atque in aliis ſecularis philoſophiæ diſciplinis magnifice doctus, cujus in ea facultate peritia non modica erat. Scripſit in medicinis multa ut ferunt egregia volumina, quibus nomen ſuum tunc præſentibus, ſed etiam poſteris cum laude innotuit. Sed nihil eorum vidi. Feruntur autem: *q)*

In Avicennam commentariorum	lib. V.
Contra peſtilentiam.	lib. 1.
De febribus quoque	lib. 1.
De gradibus medicinæ.	lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Henrico Imp. VII. Anno Domini, MCCCX.

DXLVI. Dantes *Aligerus r)* natione Italus, patria Florentinus, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis omnium ſuo tempore ſtudioſiſſimus, & valde eruditus, philoſophus & poeta nulli ſua ætate inferior, ingenio ſubtilis & clarus eloquio diſputator omnium acutiſſimus. Scripſit & metro & proſa multa præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. Pulſus patria omnibus diebus ſuus exulavit in Gallia aliquandiu, & poſtea apud Aragonum regem, & de ſua calamitate varia compoſuit. De cujus opuſculis iſta feruntur:

g) de quo c. 389. *h)* defunctus A. 1331. vide Altamuram p. 96. Bibl. Dominican.
i) ab Eiſengrinio traditur vixiſſe A. 1319. Sed is ex ordine temporis, quo Petrum collocat Trithemius, hoc videtur collegiſſe.
k) aliis *Crucianus*: Tiraquello p. 401. libri de Nobilitate *Truſianus*:
l) de quo ſupra c. 493. 532. *m)* in τέχνην, artem parvam Galeni.
n) Vermeriæ ſive Verberiæ (à Verberies) in Gallia ad Iſaram natus. *o)* ſcriptum A. 1345.
p) Bononiæ. *q)* Vide Gesnerum & Bibl. Medicæ ſcriptores.
r) vide Jovii & Papyrii Maſſoni elogia, Boiſſard imagines, Iſ. Bullartium T. 2. Academ. p. 305. & Jo. Mariam Creſcimbenium in Hiſtoria Poëſeos Italicæ &c.

Comœdiarum	lib. I.
De monarchia mundi.	lib. I.
Epiſtolæ plures.	

Et quædam alia. Moritur tandem exul apud Ravennam *s*) ſub Ludovico Bavaro Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXXI. Indictione quarta. Ætatis vero ſuæ Anno LVI.

DXLVII. MICHAEL *de Ceſena*, ordinis fratrum minorum decimus & ſeptimus miniſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus ingenio promptus & clarus eloquio, nec minus religione quam ſcientia venerabilis. Edidit in ſcripturis ſanctis expoſitionum non ſpernenda opuſcula, quibus & tunc præſentibus & nunc poſteris longe lateque innotuit. De quibus adhuc ego pauciſſima potui invenire, videlicet:

Super ſententias,	lib. IV.
In Ezechielem Prophetam.	lib. I.
Sermones de tempore.	lib. I.
Sermones de ſanctis.	lib. I.

In multos Bibliæ libros lecturas & commentarios edidit, quos necdum vidi. Claruit ſub Ludovico Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCXX. *t*)

DXLVIII. BERTRANDUS *u*) ordinis fratrum minorum, patria Mediolanenſis ex nobili familia natus, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ ut quibusdam placet, Presbyter cardinalis, *x*) vir certe in divinis ſcripturis egregie doctus, & in philoſophia ſeculari non mediocriter eruditus, in ſermonibus declamandis ad populum excellentis ingenii fuit. Scripſit magnæ utilitatis plura opuſcula, de quibus reperi:

Super ſententias.	lib. IV.	
Sermones de Epiſtolis	lib. I.	
Sermones Evangeliorum.	lib. I.	*Videbunt filium, &c. ver.*
Sermones de ſanctis.	lib. I.	

Cætera quæ compoſuit, ad notitiam meam adhuc minime venerunt.

Claruit temporibus Ludovici Bavari Imperatoris quarti, & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXXV.

DXLIX. GERARDUS *de Bononia*, ordinis fratrum beatæ Mariæ virginis de monte Carmeli, undecimus prior generalis, doctor Pariſienſis, in divinis ſcripturis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, non minus converſatione quam ſcientia venerandus, qui ordinem ſuum ſtrenue gubernavit annis viginti. Scripſit non ſpernendæ lectionis plura volumina, quibus memoriam ſui nominis etiam ad poſteros transmiſit. E quibus feruntur ſubjecta.

Super ſententias	lib. IV.
Quodlibeta.	lib. I.
Quæſtiones ordinariæ.	lib. I.
Sermones de tempore.	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

Et alia plura. Summam Theologiæ præclaram inchoavit, quam tamen morte præventus imperfectam dereliquit. Moritur ſub Ludovico Bavaro Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCXVII. Indict. XV. In Avinione ſepultus.

DL. JOHANNES *de Columna*, patria Romanus, ordinis fratrum prædicatorum Archiepiſcopus Meſſanenſis, *y*) vir in divinis ſcripturis exercitatum habens ingenium, nec ſecularium literarum ignarus, hiſtoriarum tranſacti temporis ſagaciſſimus perſcrutator. Scripſit ingenii nobilis non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus extat volumen, quod prænotavit:

Mare hiſtoriarum	lib. X.
Epiſtolæ ad diverſos,	lib. I.

Alia quoque nonnulla *z*) edidit, quæ ad notitiam meam minime venerunt.

DLI. MARTINUS *a*) ordinis fratrum prædicatorum, domini Papæ *b*) urbis Romæ pœnitentia-

s) Ravennæ hoc Dantis memoria decoratur epitaphio:

Jura Monarchiæ, Superos, Phlegetonta, lacusque
Luſtrando cecini, voluerunt fata quousque.
Sed quia pars ceſſit melioribus hoſpita caſtris,
Factoremque ſacrum petiit fecilior aſtris,
Hic claudor Dantes patriis extorris ab oris,
Quem genuit parvi Florentia mater amoris.

t) Defunctus A. 1343. vide Lucam Waddingum in Annalibus Ordinis Minor.

u) *Bertrandus Agerius de Turre.* Rainaldus ad A. 1317. n. 32. Ciacconius in vitis Cardinal. &c.

x) Cardinalis Presbyter S. Marcelli. Vide Raynaldi annales ad A. 1320. n. 19.

y) A. 1255. Vide Altamuram p. 45. Alius Joannes Columna, Cardinalis ab A. 1327. ad 1347. Vide Sandii notas ad Voſſium de Hiſt. Lat. p. 170. ſeq.

z) Ejus liber *de vita & moribus illuſtrium*, in quo primo de Socrate & aliis Philoſophis, deinde de Chriſtianis diſſerit, exſtat MS. Venetiis teſte Thomaſino in Bibl. SS. Johannis & Pauli.

a) hic eſt qui Martinus Polonus vulgo. *b*) Nicolai III.

tentiarius, & poſtea (ut ferunt) cujusdam urbis *c)* Epiſcopus, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis ingenii fuit. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus nominis ſui memoriam ad poſteros transmiſit. E quibus ego tantum vidi

Tabulam decreti	lib. I.	*Inter alia quæcunque ſi.*
Chronicam ſuccinctam	lib. II.	*Quoniam ſcire tempora ſummo.*
Sermones de tempore	lib. I.	*Scientes quia hora eſt.*
Sermones de ſanctis	lib. I.	*Ore confeſſio fit ad ſalu.*
De diverſis miraculis	lib. I.	*Quidam paterfamilias.*

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Ludovico Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCXX. Sunt qui ſcribant hunc Martinum ordinis divi patris noſtri Benedicti extitiſſe, quos mea ſententia nominis Mariani Scoti ordinis noſtri, cujus ſupra *d)* memini, ſimilitudo fefellit, qui & ipſe chronicam ſcripſit. Sunt item alii qui Ciſtercienſis *e)* ordinis collegio eum exiſtiment aggregandum, quos aut ignorantia rerum obfuſcavit aut livor.

DLII. GERARDUS *Odonis*, ordinis fratrum minorum, octavus decimus miniſter generalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in philoſophia ſcholaſtica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone apertus, & ad diſputandum ſatis idoneus. Fertur quædam in ſcripturis ſanctis lucubraſſe opuſcula, de quibus mihi pauca innotuerunt.

Super ſententias	lib. IV.
De Logica quoque	lib. I.
Quæſtiones varias	lib. I.
In Libros Ethicorum	lib. X.
In Philoſophia morali.	lib. I.

Hic etiam compoſuit officium ſtigmatum ſancti Franciſci, ordinis minorum inſtitutoris. In multos denique Bibliæ libros commentarios edidiſſe dicitur, qui ad manus noſtras adhuc minime venerunt. Claruit ſub Ludovico Bavaro Imp. IV. & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXXX. *f)*

DLIII. NICOLAUS *de Lyra*, natione Anglicus, *g)* ordinis fratrum minorum, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſiſſimus, & longa exercitatione peritus, Hebraica lingua ad perfectum inſtructus, *h)* ingenio promptus, ſermone ſcholaſticus, nec minus converſatione quam ſcientia venerandus. Scripſit in ſacris voluminibus multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis devenit. Quæ quam utilia, quamque neceſſaria ſint omnibus ſacram ſcripturam diſcere cupientibus nemo melius novit, quam qui in ſe in eorum lectione exercitavit. Sunt enim qui eum ob eloquii ſimplicitatem æſtiment contemnendum, qui mihi videntur, & vani, & imperiti, ac ſacræ ſcientiæ ſalutaris philoſophiæ indigni, quoniam & ſimplicitatem Eccleſiaſticam vituperant, & verba non res amplectuntur. De opuſculis autem hujus devoti & eruditi viri ſubjecta feruntur:

Super ſententias	lib. IV.	
In Geneſim ad literam,	lib. I.	*In principio &c. Omiſ.*
In Exodum,	lib. I.	*Secundum quod dicit Iſidorus.*
In Leviticum	lib. I.	*Vocavit autem Mo. &c.*
In Numeros.	lib. I.	*Locutus eſt dominus &c.*
In Deuteronomium,	lib. I.	*Declaratio ſermonum.*
In Joſue	lib. I.	*Introduces eos & plan.*
In Judicum	lib. I.	*Suſcitavit dominus judices.*
In Ruth	lib. I.	*In diebus &c. Hic conſe.*
In Regum	lib. IV.	*Per me reges regnant.*
In Paralipomenon	lib. II.	*Colligite fragmenta.*
In Eſdram & Neemiam	lib. III.	*Erit ſacerdos ſuper ſolio ſuo.*
In Tobiam	lib. I.	*Hac oportuit facere.*

c) Gaesnenſis A. 1278. Vide Martinum Hanckium de Sileſiis indigenis eruditis cap. VIII. p. 34-61. Stararolſcium in elogiis centum Poloniæ ſcriptorum p. 45. *d)* cap. 340.

e) ita Ughellus, quem confutat Sandius ad Voſſ. de Hiſt. Lat. p. 175.

f) defunctus A. 1349. Vide Waddingi Annales fratrum minor.

g) imo Normannus, ut patet ex ejus Epitaphio, quod exhibent Mabillonius de ſtudiis Monaſticis p. 673. & Rich. Simon T. 4. Bibl. Criticæ c. 29.

Lyra brevis vicus Normanna in gente celebris
Prima mihi vita janua forsque fuit.

h) non memorat Trithemius Lyranum fuiſſe natum parentibus Judæis & ex Judæo factum Chriſtianum. Neque ex Epitaphio hoc colligas, ubi poſt allatos verſiculos ſtatim ſequuntur hi:

Nulla diu mundi tenuit veſania natum:
Protinus evaſi religione Minor
Vernolium adjuvit currentem ad ſacra tironem,
Et Chriſti docui, me domitare jugo.

Neque ullo alio idoneo argumento aut teſte Judaiſmum Lyrani probari poſſe obſervant Jo. Saubertus in palæſtra diſſ. p. 29. & Rev. noſter Jo. Chriſtophorus Wolfius Bibliotheca Hebraica p. 912. ſeq.

Digitized by Google

In Judith	lib. I.	*Arſaxat &c. Poſt hi.*
In Heſter	lib. I.	*In diebus &c. Poſtquam.*
In Job.	lib. I.	*Patientiam habe in me.*
In Pſalterium	lib. I.	*Propheta magnus ſur.*
In Proverbia Salomonis	lib. I.	*Ecce deſcripſi eam tibi.*
In Eccleſiaſten.	lib. I.	*Verba Eccleſiaſtis.*
In Cantica canticorum	lib. I.	*Oſculetur me &c. Expe.*
In librum Sapientiæ	lib. I.	*Poſt libros hiſtoriales.*
In Eccleſiaſticum	lib. I.	*Omnis ſapientia &c*
In Eſaiam Prophetam,	lib. I.	*Hieruſalem Evangeliſtam.*
In Hieremiam,	lib. I.	*Prophetam in gentibus.*
In Threnos Hieremiæ	lib. I.	*Quomodo ſedet. In praece.*
In librum Baruch	lib. I.	*Hæc verba &c. Poſt.*
In Ezechielem	lib. I.	*Aperti ſunt cœli &c.*
In Danielem	lib. I.	*Danieli autem dedit Deus.*
In duodecim prophetas minores	lib. I.	*Duodecim prophetarum.*
In Machabæorum,	lib. II.	*Et factum eſt &c. Poſt*
In Evangelium Matthæi	lib. I.	*Quatuor facies uni.*
In Marcum,	lib. I.	*Facies leonis à dextris.*
In Lucam	lib. I.	*Facies bovis à ſiniſtris.*
In Johannem.	lib. I.	*Facies aquilæ deſuper.*
In Epiſtolas Pauli.	lib. XIV.	*Ecce deſcripſi eam tibi.*
In Actus Apoſtolorum.	lib. I.	*Repleti ſunt omnes ſpiri.*
In Epiſtolas canonicas.	lib. VII.	*Jacobus, &c. Liber iſte.*
In Apocalypſin Johannis	lib. I.	*Oportet te iterum prophe.*

Sequentia moraliter expoſuit:

In Geneſim iterum.	lib. I.	*Vidi in dextera ſedem.*
In Exodum.	lib. I.	*Hæc nomina, &c. Per fili.*
In Leviticum.	lib. I.	*Vocavit, &c. In hoc li.*
In Numeros	lib. I.	*Locutus eſt dominus.*
In Deuteronomium.	lib. I.	*Hæc ſunt verba, ſequitur.*
In Joſue.	lib. I.	*Et factum eſt, &c. Alle.*
In Judicum.	lib. I.	*Poſt mortem, &c. Alle.*
In Ruth.	lib. I.	*In diebus unius judicis.*
In Regum.	lib. IV.	*Fuit vir unus. Allego.*
In Paralipomenon.	lib. II.	*Anam Seth, &c. In hoc.*
In Eſdram & Neemiam.	lib. II.	*In anno, &c. Cyrus iſte.*
In librum Heſter.	lib. I.	*In diebus, &c. Illum ordi.*
In librum Job.	lib. I.	*Vir erat, &c. Philoſo.*
In Pſalterium.	lib. I.	*Beatus vir, &c. Sicut.*
In Eſaiam Prophetam.	lib. I.	*Viſio Eſaiæ, In hoc.*
In Hieremiam.	lib. I.	*Verba Hiere &c. Per.*
In Threnos ejuſdem.	lib. I.	*Quomodo ſedet. Hinc incipit.*
In Ezechielem		*Et factum, &c. In illa pri.*
In Danielem		*Anno tertio, &c. Sequitur.*
In XII. Prophetas.		*Verbum quod, &c Sequitur.*
In Evangelium Matthæi.		*Liber generationis Je.*
In Marcum		*Initium Evangelii, &c.*
In Lucam.		*Fuit in diebus, &c. Inter.*
In Johannem,		*In principio, &c. Johan.*
In actus Apoſtolorum.		*Primum, &c. Per hoc.*
In Apocalypſin.		*Apocal. &c. Sicut di.*
In Tobiam quoque	lib. I.	*Tobias ex tribu, &c.*
In librum Judith.	lib. I.	*Arſaxat, &c. Per iſtum.*
In Machabæorum.	lib. II.	*Et factum eſt, &c. Per.*
In Cantica canticorum.	lib. I.	
De corpore Chriſti.	lib. I.	
Sermones de ſanctis.	lib. I.	
Sermones de tempore.	lib. I.	
Contra Judæos.	lib. I.	*Primo quæritur utrum.*

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras nondum venerunt.

Claruit temporibus Ludovici Imperatoris IV. & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXX. a)

DLIV. GUIDO *Perpinianus*, patria Catalanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de

a) defunctus A.1340.

Digitized by Google

de monte Carmeli, duodecimus prior generalis, ac deinde Majoricenſis, Elvenſiſque *k*) Eccleſiarum Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans & dulcis eloquio, diſputator acutus, & non minus converſatione quam ſcientia inſignis. Scripſit multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati commendavit. E quibus ſubjecta feruntur. Opus tripartitum elimatum & inſigne

De perfectione vitæ catholicæ, ad Johannem Papam XXII.	lib. I.	
Super ſententias.	lib. IV.	
Quodlibeta ſex	lib. I.	*In prima noſtra diſpu.*
Quæſtiones ordinariæ.	lib. I.	*Utrum verbum in divinis.*
De concordantia Evangeliſtarum.	lib. I.	
Correctorium decreti.	lib. III.	
Ad cardinalem Albanenſem *l*)	lib. I.	
In libros Phyſicorum.	lib. VIII.	
Quæſtiones de anima.	lib. I.	

Alia quoque plura compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Ludovici Imperatoris quarti, & Johannis Papæ viceſimi ſecundi, Anno Domini, MCCCXXX.

DLV. AUGUSTINUS *m*) *de Antona*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio promptus, & ſermone ſcholaſticus. Scripſit multa non ſpernendæ lectionis volumina, quibus memoriam ſui nominis commendavit poſteritati. De quibus ſubjecta feruntur. Ad Johannem Papam XXII. opus non parvum

De poteſtate Eccleſiaſtica.	lib. I.	*Sanctiſſimo ac reveren.*
Super ſententias.	lib. IV.	
Quodlibeta quoque.	lib. I.	
De Spiritu Sancto contra Græcos.	lib. I.	
De decem chordis.	lib. I.	
De introitu terræ promiſſionis	lib. I.	
De potentiis animæ	lib. I.	
De reſurrectione.	lib. I.	
In Matthæum	lib. I.	
In Marcum.	lib. I.	
In Lucam quoque.	lib. I.	
In Johannem	lib. I.	
Super *Miſſus eſt.*	lib. I.	
Super *Magnificat.*	lib. I.	
In Epiſtolas Pauli.	lib. XIV.	
In Epiſtolas canonicas.	lib. VII.	
In Actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Apocalypſin.	lib. I.	

Et alia complura. Hic volumen inſigne ex ſcriptis divi patris Auguſtini incepit, quod *milleloquium* prænotavit, ſed morte præventus imperfectum reliquit, quod poſtea Bartholomæus Urbinatus *n*) ejuſdem ordinis perfecit. Claruit ſub Ludovico Bavaro Imperatore IV. & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXXX. *o*)

DLVI. PETRUS *de Apono*, *p*) natione Italus, patria Patavinus, vir in ſecularibus literis ſtudioſus & eruditus, philoſophus inſignis, & medicus celeberrimæ opinionis, ingenio ſubtilis, & multarum linguarum notitia clarus, multa fertur tam in philoſophia quam in medicinis opuſcula lucubraſſe, quibus memoriam ſui nominis ad poſteros transmiſit. Sunt autem qui ſcribant eum magum fuiſſe, & multa per eam ſuperſtitioſam artem mira oſtendiſſe, quod an verum ſit, affirmare non auſim, quippe qui nihil certi ſuper eo noverim. Nihil enim de illius opuſculis me vel legiſſe recolo, vel usquam vidiſſe. De quibus tamen ſubjecta feruntur. Opus inſigne centum & decem differentiis partitum, quod prænotavit

De omnimoda medicina,	lib. I.
Ad Johannem Papam XXII.	lib. I.
In librum Johannis Meſue,	lib. I.
In problemata Ariſtotelis,	lib. I.

Et quædam alia. Galenum de cholera nigra, & de regimine ſanitatis cum aliis multis tranſtulit. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXX. *q*)

DLVII. SIBERTUS *de Beka*, natione Teutonicus, patria Gelrenſis, ordinis beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior provincialis Alemaniæ inferioris vir in divinis ſcriptu-

LIIII 2 ris

k) Elnenſis ſive Helenenſis. Vide Sammarthanorum Galliam Chriſtianam T. 2. p. 608.
l) Gaucellinum, ſumma de hæreſibus.
m) Auguſtinus Triumphus Anconitanus, de quo Cornelius Curtius elog. Auguſtinianorum p. 129. ſeq.
n) infra c. 708. *o*) jam 2. April. A. C. 1338. ætat. 85. defunctus.
p) Abano, vico Patavino oriundus. Vide Chriſtoph. Hendreichii pandectas Brandenburg. p. 4.
q) jam defunctus A. 1316. Vide Bzovium ad illum annum n. 14.

Digitized by Google

ris eruditiſſimus & tam in jure canonico, quam in Philoſophia Ariſtotelica egregie doctus ingenio ſubtilis & clarus eloquio, qui non minus converſatione quam ſcientia clarus ſuo tempore effulſit. Scripſit quædam commendanda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis deduxit. E quibus feruntur:

Super ſententias	lib. IV.	
Summa cenſurarum novi juris,	lib. I.	
Super regulam ordinis ſui,	lib. I.	

Et quædam alia. *r*) *Ordinale* quoque ordinis ſui ſagaci intentione correxit. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imperatoris quarti, & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXX.

DLVIII. CLEMENS Papa quintus, de Vaſconia oriundus, Bernhardus Burdegalenſis Epiſcopus ante vocatus, ſedit poſt Benedictum undecimum in cathedra Petri annis octo, menſibus decem, vir doctus & ſtrenuus, cujus juſſu ordo *templariorum* uno die *s*) per totum orbem deletus fuit, *Concilium Viennenſe t*) celebravit, in quo multa ad utilitatem Eccleſiæ conſtituit. Septimum decretalium librum compoſuit, quem Johannes XXII. ejus ſucceſſor publicavit, ſicut in ejusdem principio habetur, Qui vulgariter nominatur

Codex Clementinarum	lib. I.	*Fidei catholicæ funda.*
Epiſtolarum quoque ad diverſos	lib. I.	*Clemens Epiſcopus ſervus ſer.*

Moritur Henrico ſeptimo Imperium Romanum gubernante. Anno Domini, MCCCXIV. Indict. XII.

DLIX. PETRUS *de Perpiniano*, dictus *Rimi*, *u*) natione Catalanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in ſcripturis ſanctis eruditiſſimus & philoſophiæ ſcholaſticæ ſubtilis explanator, ingenio promptus & declamator egregius. Edidit multa non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus uberem ingenii ſui venam exercitans, nomen ſuum etiam poſteritati notum fecit. E quibus feruntur:

Quæſtiones ſententiarum	lib. I.	
In toto Pſalterio,	lib. I.	
Sermones varii	lib. I.	

De aliis autem, quæ compoſuit nihil ad notitiam meam usquam pervenit.

DLX. ODERICUS *x*) ordinis fratrum minorum, vir ſanctiſſimous & eruditus', verbi divini prædicator egregius, ob cujus ferventiſſimum amorem peregrinationem aſſumens, Aſiam & Indiam penetravit, *y*) ubi prædicando & docendo fidem Chriſti Evangelizans, multos ab iniquitate ad ſemitam juſtitiæ convertit, cujus ſanctiſſima vita multis ſignis tam in carne quam poſt mortem comprobata eſt. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula

Hiſtoriam peregrinationis ſuæ,	lib. I.	
Sermones quoque varios,	lib. I.	

Et quaſdam Epiſtolas. Claruit Ludovici Imp. quarti, & Johannis Papæ viceſimi ſecundi temporibus. Anno Domini, MCCCXX. *z*)

DLXI. FRANCISCUS *Maronis*, *a*) ordinis fratrum minorum, Johannis Scoti *b*) quondam auditor, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in præceptis philoſophorum nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ore facundus, ſtylo compoſitus, ſtudio continuus, & ad diſputandas ſolvendasque ſcripturarum quæſtiones ſatis acutus & valde idoneus. Scripſit ingenii ſui non pauca præclara volumina, in quibus & ſe doctiſſimum oſtendit, & nomen ſuum cum gloria ad poſteros transmiſit. De quibus iſta feruntur:

Super ſententias	lib IV.	*Circa proœmium primi.*
De formalitatibus,	lib. I.	
Quæſtiones variæ,	lib. I.	
Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Fertur etiam in divinis voluminibus quosdam commentarios, aliosque diverſos compoſuiſſe tractatus, qui ad notitiam meam adhuc minime venerunt. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imp. IV. & Johan. Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXX. *c*)

DLXII. BONAVENTURA *d*) Patavinus, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini quondam prior generalis, ac deinde ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ tituli S. Cæciliæ Presbyter cardinalis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio promptus & clarus eloquio, non minus converſatione quam ſcientia reverendus, in declarandis ad populum ſermonibus magnæ opinionis, qui cum Eccleſiæ libertatem acerrime tueretur contra tyrannos, à

Ca-

r) Franciſcus Sweertius in Athenis Belgicis p. 672. memorat etiam ejus faſciculum florum diverſarum Hiſtoriarum.

s) A. 1307. 24. Jan. *t*) A. 1311.

u) *de Riu* ſive *de Rivo*, Vide Nic. Antonium Bibl. vetere Hiſpana T. 2. p. 80.

x) Alius Odericus Vitalis, Anglus qui in Uticenſi Normanniæ cœnobio ſcripſit Hiſtoriæ Eccleſ. à nato Chriſto ad A. 1140. libros XIII. quorum editionem promiſit Franciſcus Crucimanius in Bibl. Gallica p. 252. dedit Andreas du Chesne in ſcriptoribus rerum Normannicar. Pariſ. 1619. fol.

y) Oderici hujus peregrinatio ſeu itinerarium de mirabilibus mundi editum in Actis Sanctor. T. 1. Januar. p. 986.

z) obiit A. 1331. Giornale d' Italia. T. 24. p. 242. ſeq. *a*) Mayrouis.

b) de quo ſupra c. 516. *c*) defunctus A. 1325.

d) Alius Bonaventura Cardinalis de quo c. 465.

Carrarienſi domino *e*) ſagitta tandem confixus, martyrio coronatus eſt. Scripſit valde utiles & elegantes

Sermones de tempore lib. I. *Veniet deſideratus cum.*
Sermones de ſanctis, lib. I. *Mihi autem abſit gloriari.*

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXX.

DLXIII. GUILHELMUS *Ockam*, natione Anglicus, ordinis fratrum minorum, Johannis Scoti quondam diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit quædam in ſcripturis opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros tranſmiſit. Hic contra Johannem viceſimum ſecundum, hæreſim *fratricellorum* damnantem, una cum Petro *f*) Piceno, quem Ludovicus Imperator in Idolum *g*) erexerat, & Nicolaum quintum appellari fecerat agens & ſcribens, eumque hæreticum eſſe pronuntians, ab eo excommunicatus eſt. Qui ad Ludovicum Imperatorem æquive excommunicatum fugiens, dixit ei: *O Imperator defende me gladio, & ego defendam te verbo.* Manſit itaque excommunicatus cum excommunicato usque ad finem vitæ ſuæ, *h*) & in morte tandem abſolutus fuit. Scoti magiſtri ſui acerrimus impugnator fuit, & omnia pene illius dicta oppugnavit. Scripſit autem:

Contra Johannem XXII. de paupertate Chriſti & apoſtolorum Apologiam, lib. I.
Super ſententias, lib. IV.
Quodlibeta etiam, lib. I.
De fautoribus hæreticorum, lib. VII. *In omnibus curioſis.*
De Sacramento altaris, lib. I.

Et quædam alia. Claruit Ludovici Imperatoris quarti temporibus, & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXX. Et ſepultus eſt in conventu ordinis ſui, in Norica provincia, quæ nunc appellatur Bavaria, cujus Imperator Ludovicus antea Dux erat.

DLXIV. ALPHARUS *i*) ordinis fratrum minorum, natione Hiſpanus, Johannis Scoti auditor, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus apud Johannem XXII. in pretio habitus, contra Guilhelmum Ockam Anglicum ſcriptis egit & verbis. Edidit ingenii ſui quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus extat opus magnum & inſigne, defectus Eccleſiaſticarum perſonarum deſcribens, quod prænotavit:

De planctu Eccleſiæ *k*) lib. I.
Speculum quoque regum lib. I. *In nomine Domini noſtri Jeſu.*
Super ſententias, lib. IV.
Apologiam, lib. I.

Et quædam alia. *l*) Claruit eodem tempore quo & Ockam ſub Ludovico Imperatore IV. & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXX. *m*)

DLXV. MATTHÆUS *Sylvaticus*, patria Mantuanus, genere nobilis, arte & profeſſione medicus, in qua facultate ſuo tempore præ cæteris multis & doctus habebatur & expertus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit in ea ſcientia non contemnenda volumina, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam deduxit. E quibus ego tantum vidi opus inſigne ad Rupertum Siciliæ regem & medicum de omnibus ſimplicibus medicinis & earum proprietatibus, quod prænotavit:

Pandecta *n*) lib. I. *Aaron græce, Arabice,*

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXX.

DLXVI. JOHANNES canonicus, ordinis (ut dicunt) fratrum minorum, Johannis Scoti quondam auditor atque diſcipulus in gymnaſio Pariſiorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia ſubtiliter doctus, juris quoque tam pontificii quam Cæſarii non ignarus. Fertur quædam præclara compoſuiſſe opuſcula, quibus ingenium exercitans, nomen ſuum poſteris etiam notificavit. Sed ego nihil eorum vidi. Feruntur autem:

Super ſententias lib. IV.
Quæſtiones diſputatæ, lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXX.

DLXVII. DURANDUS *de ſancto Portiano*, ordinis fratrum prædicatorum, & poſtea (ut ferunt) Anicienſis Eccleſiæ Epiſcopus, *o*) vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus, atque in philoſophia ſeculari non infime doctus, ingenio promptus & eloquio, declamator ſermonum egregius, ſcriptorum Sancti Thomæ Aquinatis primo defenſor, poſtea vero acerrimus impugnator, cujus mutationis cauſa quædam fluctivaga fertur, cui ego fidem nec facile tribuere debeo, nec temere denegare. Scripſit quædam non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus feruntur:

e) Albertino Carraria, qui Patavio potitus A. 1337.
f) Corbario. *g*) Antipapam, qui captivus Johanni XXII. traditus Pontificatui renunciavit A. 1330. 26. Auguſt.
h) obiiſſe putat Waddingus Occamum in annalibus Minorum, non ante A. 1350.
i) Alvarus Pelagius. *k*) Hoc opus teſtatur Alvarus cœptum à ſe Avenione A. 1330.
l) quæ recenſet Nic. Antonius lib. IX. Bibl. vet. Hiſpan. c. 4. p. 102. & Waddingus Annalibus Ord. Minor.
m) ſuperſtes ultra 1340. *n*) Matthæi Sylvatici Pandecta Medicinæ ſive magnum Lexicon Medicum A. 1336. abſolutum prodiit Bonon. 1474. Venet. 1498. fol. In *Bruculus* teſtatur ſe locuſtarum vim vidiſſe Salerni Anno Dominicæ incarnationis 1297.
o) defunctus A. 1333. Vide Natalem Alexandrum T. VII. Hiſt. Eccleſ. p. 154. ſeq. edit. in fol.

Super ſententias,	lib. IV.	*Eſt Deus in cœlo reve.*
De inſtructione cleri,	lib. I.	*Fratres chariſſimi & ſa.*
Summa notabilis,	lib. I.	
Quæſtiones variæ,	lib. I.	
Sermones diverſi	lib. I.	

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam adhuc non venerunt.

DLXVIII. HERENUS *de Boyo*, natione Brito, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir undecunque doctiſſimus, ſacræ paginæ inſignis profeſſor, acuti & vehementis ingenii, ad ſolvendas quæſtiones ſcripturarum ſatis idoneus. Fertur nonnulla præclara ſcripſiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. E quibus invenitur opus inſigne, ut ſui ferunt,

Super ſententias,	lib. IV.

Et variæ quæſtiones. Sed & quædam alia compoſuiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DLXIX. RUPERTUS ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis longa exercitatione doctus, & philoſophiæ ſcholaſticæ ſubtilis, & profundus interpres, diſputator acutus & declamator egregius, ingenio acutus, ſermone ſcholaſticus. Edidit quædam non contemnenda opuſcula, quibus ingenium fructuoſe & utiliter exercitans, nomen ſuum non tantum præſentibus, ſed & futuris notificavit. E quibus extant:

Super ſententias	lib. IV.
Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

Multos præterea libros Ariſtotelis commentariis elegantiſſimis exornavit. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXX.

DLXX. ASTESANUS *de Aſt, p)* ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis nobiliter doctus, philoſophus, & juriſta inſignis, ſcientia clarus, ingenio profundus, conſilio cautus, ſententia certus, ſermone compoſitus. Fertur ingenii ſui excellentis varia cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum tam præſentibus quam futuris notificavit. E quibus ego tantum vidi neceſſariam

Summam de caſibus	lib. VIII.	*Dicturi ergo in hoc pri.*

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Ludovico Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXI. JOHANNES *de Alerio*, natione Toloſanus, ordinis beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, tertiusdecimus prior generalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & non minus religionis fervore quam eruditione venerabilis, ordinem Carmelitanum novem annis ſtrenue gubernavit. Edidit nonnulla præclara volumina, quibus abundantem ingenii ſui venam oſtendit. E quibus extant:

Super ſententias	lib. IV.
Lectura in Eccleſiaſticum	lib. I.

Et alia plura. Electus fuit in generalem ordinis ſui in monte Peſſulano in capitulo generali, die Pentecoſtes ſub Ludovico Imperat. IV. & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXXI. Indictione IV.

DLXXII. JOHANNES *de Regno*, natione Gallus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, conventu Toloſanus, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & ſecularis eruditionis non ignarus, ingenio promptus, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum egregius. Edidit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus iſta feruntur:

Super ſententias	lib. IV.
In Evangelium Matthæi	lib. I.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.
Quadrageſimale	lib. I.

Cætera vero quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.

DLXXIII. STEPHANUS *de Provincia*, utriusque juris profeſſor & interpres eximius & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis ſufficienter inſtructus, ingenio & eloquio clarus, cujus eruditio apud contemporaneos ſuos comprobata erat. Scripſit quædam non negligenda volumina, quibus ingenium glorioſe exercitans etiam nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude transmiſit. E quibus eſt opus inſigne

Super Clementinis	lib. I.
Quæſtiones variæ	lib. I.

De cæteris nihil reperi.

Claruit circa tempora Ludovici Imp. IV. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXIV. JOHANNES *Andreas, q)* natione Italus, patria Bononienſis, Juręconſultus omnium admiratione celeberrimus, *fons canonum*, & dubiorum cautiſſimus interpres ingenio clarus,

p) Aſta ſubalpina Sabaudiæ hodie, olim Liguriæ civitas.
q) Diſcipulus Martini de Fano ſupra c. 530.

clarus, ſcientia profundus, eloquio compoſitus, qui contra conſuetudinem hominum noſtri temporis, quamvis uxoris eſſet vinculis alligatus, incredibile tamen ſtudium literis impendit, ut nihil illi dulcius, quam ſcribere aliquid ad poſteritatis ædificationem eſſe potuerit, quod ejus præclara volumina teſtantur, quibus nomini ſuo memoriam comparavit æternam. De quibus ego pauca merui videre:

Super decretales	lib. v.	
Super VI. decretalium	lib. I.	*Quia prepoſterus eſt.*
Super novellis, dupliciter	lib. II.	
In ſpeculum additiones	lib. I.	*Ego Johannes An.*
Mercuriale prænotatum	lib. I.	
Summa de ſponſal. & matrimo.	lib. I.	*Quoniam frequenter in foro.*
Super Clementinis	lib. I.	*Johannes: Gratioſum.*
De laudibus ſancti Hieronymi	lib. IV.	*Hieronymum jugiter al.*
De arbore conſanguinitatis	lib. I.	

De cæteris nihil vidi. Moritur tandem ex peſte, Bononiæ ſepultus, ſub Carolo Imperatore quarto, & Clemente Papa VI. Anno Domini, MCCCXLVIII. Indict. I.

DLXXV. CINUS Piſtorienſis, ex nobili Symbaldorum *r)* familia natus Dini Mugelani *s)* clariſſimi viri quondam auditor atque diſcipulus, & Johannis Andreæ familiaris amicus, vir certe in jure civili omnium ſuo tempore doctiſſimus, ingenio ſubtilis, ſcientia promptus & uberrimus. Edidit multa in ea facultate opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam tranſmiſit. De quibus iſta feruntur:

Super Codice	lib. IX.
In prima parte. ff. veteris.	lib. I.
In ſecunda parte,	lib. I.
Additiones in reliquas	lib. I.

Et alia plura. Claruit ſub Ludovico Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXVI. MONALDUS ordinis fratrum minorum Theologus & Juriſta eruditiſſimus, ingenio ſubtilis, ſcientia cautus, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis induſtriæ vir. Edidit pro utilitate ſimplicium etiam doctis non ſpernenda opuſcula, quibus & tunc præſentibus & longo poſtea futuris utiliter providit. De quibus ſubjecta feruntur: neceſſaria & perpulchra

Summa juris canonici	lib. I.	*Quoniam ignorans ignora.*
Quæſtiones ſententiarum	lib. IV.	
Sermones varii,	lib. I.	

Et alia complura, quæ ad notitiam noſtram minime venerunt.

DLXXVII. OLDRADUS *de Laude*, natione Italus, Dini Mugelani viri doctiſſimi quondam auditor, & Johannis Andreæ *t)* amiciſſimus, vir in utroque jure peritiſſimus, philoſophiæ quoque diſciplinis optime imbutus, qui multis annis conſiſtorialis advocatus *u)* extitit, & magnam eruditionis ſuæ laudem & gloriam acquiſivit. Scripſit in utroque jure nonnulla præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus vidi tantum,

Conſiliorum volumen,	lib. I.	*In nomine Domini Amen.*

De cæteris nihil vidi. Fertur in jure civili multas poſt ſe lecturas reliquiſſe, quos nec dum vidi. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXVIII. JOHANNES *de Blomendal*, natione Teutonicus, ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum doctor egregius fuit. Scripſit pro ædificatione fidelium non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit, de quibus ego tantum adhuc reperi:

Sermones de tempore	lib. I.	*Sume arma tua phâre.*
Sermones de ſanctis	lib. I.	
Sermones per quadrageſimam	lib. I.	

Claruit ſub Ludovico Bavaro Imperatore quarto, & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXIX. GUIDO *de monte Rotherii*, *x)* vir in ſcripturis ſanctis admodum ſtudioſus, & veterum lectione dives, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus. Scripſit ingenii ſui non contemnenda opuſcula, quibus memoriam nominis ſui etiam apud poſteros notam fecit. E quibus ego divulgatum illud opus per impreſſuram *y)* tantum vidi, quod pro ſimplicium directione ſacerdotum componens, prænotari voluit:

Manipulum curatorum	lib. III.	*Quoniam ſicut dicit prophe.*

Alia

r) Sinibaldorum, ex qua Innocentius IV. Papa ſupra c. 448. De Cino & aliis JCtis hujus ætatis conſule Gravinam in Originibus Juris Civilis. *s)* de quo c. 515. *t)* de quo c. 574.

u) Romæ ſub Johanne XXII. & Benedicto XII.

x) Oudino *de monte Rocberi*. Rectius *de monte Rochen*, Poſſevino, & Allatio p. 409. de Georgiis, ubi manipuli curatorum Græcam verſionem memorat: *Γεωργίυ ἀπὸ κώμης κορελλιανῆς ἑρμηνεία ἐκ τῆς λατινικῆς διαλέκτυ εἰς τὴν τῶν Γραικῶν Γυΐδονος δὲ Μόντε Ῥοκερ.*

y) Venet. 1491.

Alia reperire non potui. Claruit temporibus Ludovici Imperator. IV. & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXX. JOHANNES *de Ligneriis*, philoſophus, & aſtronomus omnium ſuo tempore celeberrimus, qui hanc diſciplinam à memoria hominum jam pene abraſam magnifice inſtauravit, in gymnaſio Pariſienſi eruditionis ſuæ laudes ingentes acquiſivit, ubi hujuſce facultatis cooperatores & conſocios habuit, viros mathematicæ ſcientiæ doctiſſimos, Johannem de Saxonia; *z)* Johannem de Muris, *a)* & Bernardum philoſophos, & aſtronomos inſignes, qui & ipſi varia opuſcula conſcripſerunt. De opuſculis autem hujus Johannis de Ligneriis quanquam multa & præclara ſcripſerit, pauciſſima vidi, ſcilicet:

Canones primi mobilis	lib. I.	*Cujuslibet arcus poſiti.*
Tabulas ejusdem	lib. I.	
De Sphæra quoque	lib. I.	

De cæteris nihil reperi. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imp. IV. & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXXI. JOHANNES *Dank*, *) *de Saxonia*, natione Teutonicus, Johannis de Ligneriis ſupradicti contemporaneus, & ſtudiorum ejus conſocius, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, & aſtronomus, inter omnes ſui temporis celeberrimus, ingenio ſubtilis, & præſtans. Edidit multa præclara, & admiranda opuſcula, quibus nomen ſuum cum gloria transmiſit ad poſteros. Sed ego hucusque pauciſſima inveni.

Canones Eclipſales,	lib. I.	*Eclipſis ſolis quantitatem.*
Canones tabularum	lib. I.	*Tempus quarti aſpe.*
De aſtrolabio,	lib. I.	
De incenſionibus	lib. I.	

Claruit temporibus Ludovici Imperatoris quarti, & Johannis Papæ XXII. Anno Domini, MCCCXXX.

DLXXXII. PETRUS *de Palude*, *b)* natione Gallus, ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, ac ſecularis philoſophiæ, & juris Canonici non ignarus, diſputator acutus & declamator egregius. Edidit quædam præclara in ſcripturis ſanctis volumina, quibus nomen ſuum immortalitati condonavit. E quibus feruntur:

Super ſententias	lib. IV.
Quæſtiones variæ,	lib. I.
Et diverſi ſermones,	lib. I.

Et alia multa. Multos etiam Bibliæ libros ſuis commentariis ornaſſe dicitur & expoſuiſſe.

DLXXXIII. JOHANNES *Calderini*, natione Italus, patria Bononienſis, Johannis Andreæ *c)* quondam auditor atque diſcipulus, canonici juris Profeſſor, & celeberrimus interpres, philoſophiæ ſecularis, & divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio promptus, & apertus eloquio. Scripſit in ſua facultate non pauca volumina, quibus ingenium ſuum ſedula exercitatione comprobans, ad memoriam poſteritatis nomen ſuum transmiſit. E quibus reperi opus magnum & inſigne tribus voluminibus non parvis diſtinctum, quod prænotavit:

Repertorium juris	lib. III.	*A. Hæc dictio A interdum.*
Super decretalibus	lib. V.	
De interdicto Eccleſiaſtico	lib. I.	*Quamvis dubia plura circa.*
Conſilia multa	lib. I.	

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Ludovico Bavaro Imp. IV. & Benedicto Papa X. Anno Domini, MCCCXL.

DLXXXIV. PAULUS *de Lyazariis*, Johannis Andreæ Bononienſis auditor, & Johannis Calderini condiſcipulus, vir in utroque jure peritiſſimus, & philoſophorum præceptis nobiliter inſtructus, ingenio & eloquio clarus, qui inter doctores juris ſuo tempore non minimus erat. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula inſigne volumen, quod dicitur

Super Clementinis	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imperator. IV. & Benedicti Papæ XII. Anno Domini, MCCCXL.

DLXXXV. LUPOLDUS *de Bedenburg*, Epiſcopus Bambergenſis, *d)* natione Teutonicus, (ut ferunt) Johannis Andreæ Bononienſis quondam auditor, jureconſultus celeberrimus, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Edidit non ſpernendæ lectionis, opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum ingenti gloria transmiſit. E quibus extat opus inſigne,

De zelo Chriſtianæ religionis veterum principum Germanorum *d)*	lib. I.
De juribus Imperii Romani,	lib. I.

Et

z) de hoc c. 580. *a)* Hic eſt cujus Arithmeticæ ſpeculativæ libros II. Mogunt. 1538. 8. editos Geſnerus memorat, nihil monens de ejus ætate, quam hoc loco docet Trithemius.

* Trithemius in Catalogo Virorum illuſtrium Germaniæ c. 104. vocat ***Johannem Danckonis.*** Ejus diſcipulus Joannes Eligerus de Gondersleven laudatur infra, c. 616.

b) Obiit Petrus Paludanus A. 1342. *c)* de quo c. 574.

d) ab A. 1352. ad 1363. **) Extat in Bibliotheca Patrum T. 26. edit. Lugd. p. 88. Alias editiones vide in pandectis Brandenburgicis Hendreichii p. 372.

Et quædam alia in diverſis materiis volumina, quæ ad me non venerunt. Claruit temporibus Ludovici Imp. IV. & Benedicti Papæ XII. Anno Domini, MCCCXL.

DLXXXVI. NICOLAUS *Mutinenſis*, vir in utroque jure & in legibus præcipue nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, ſcientia & conſilio cautus. Ut poſteris ingenii ſui monimenta relinqueret, ſcripſit in civili jure quædam præclara volumina, quibus ſe præſentibus tunc utilem, futuris autem fecerat notum. E quibus feruntur.

Super Codice, lib. IX.
Super. ff. veteri, lib. XXIV.
Super. ff. novo, lib. XII.
Super. ff. inforciati, lib. XIV.

Et quædam alia. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imp. IV. & Benedicti Papæ XII. Anno Domini, MCCCXL.

DLXXXVII. LAPUS *de Caſtellione*, Abbas ſancti Miniatis, ordinis divi patris Benedicti, jureconſultus inter omnes ſui temporis eruditiſſimus & philoſophorum diſciplinis ab ineunte (ut ajunt) ætate imbutus, ingenio clarus, eloquio ſcholaſticus, & diſputator quæſtionum ſcholaſticalium egregius, cujus authoritas apud Juriſtas non minima cenſenda eſt. Scripſit in ſua facultate plura opuſcula, de quibus extat opus inſigne

Allegationum ſuarum, lib. I.
Super Clementinis, lib. I.

Et alia complura. Claruit temporibus Ludovici Imp. IV. & Benedicti Papæ XII. Anno Domini MCCCXL.

DLXXXVIII. GUERICUS Abbas *Igniacenſis*, vir in divinis ſcripturis non infime doctus, ingenio facilis, eloquio dulcis & compoſitus, & ad perſuadendum ſatis idoneus, non minus converſatione & regularis obſervantiæ amore quam ſcientia ſcripturarum inſignis. Scripſit pro ædificatione ſimplicium & devotorum fratrum non contemnenda opuſcula, quibus ovium Chriſti paſtorem ſe utilem fidelemque exhibens, nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus ego reperi tantum opus ſermonum de tempore & ſanctis per anni circulum, quos habuit

Ad fratres ſuos, lib. I. *Salvatorem exſpectamus.*
Epiſtolas etiam ſcripſit.

De cæteris autem quæ compoſuiſſe dicitur, nihil usquam potui invenire.

DLXXXIX. HENRICUS *de Urimaria*, *) ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, natione (ut ferunt) Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis à pueritia ſtudioſiſſimus, & multum eruditus, in Philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore ſecundus, qui multis annis in gymnaſio Pariſienſi *f*) doctor egregius extitit, & celebri doctrina inſignis effulſit. Scripſit multa præclara volumina, de quibus feruntur eſſe ſubjecta.

Super ſententias, lib. IV.
Quodlibeta quoque lib. I.
De decem præceptis, lib. I. *Audi Iſrael præcepta.*
Flores ex collatione patrum, lib. XXIV. *Quia multa prædicabi.*
De perfectione hominis, lib. I.
De incarnatione verbi, lib. I.
De quadruplici inſtinctu, lib. I. *Semen aliud cecidit in.*
De exemptione, lib. I.
Expoſitio decreti de celebr. miſ. lib. I.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.
In libros Ethicorum, lib. X.

Et alia multa. Claruit temporibus Ludovici Imp. quarti, cognomento Bavari, & Benedicti Papæ XII. Anno Domini, MCCCXL.

DXC. BARTHOLOMÆUS *de Oſa*, patria Pergomenſis, *g*) vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus & hiſtoriographus inſignis, ingenio præſtans & clarus eloquio. Fertur nonnulla excellentis doctrinæ cudiſſe volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. In quibus præcellit

Opus Hiſtoriarum inſigne lib. XVI.

Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXL.

DXCI. BARTHOLOMÆUS *Piſanus*, ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in utroque jure peritiſſimus ac in philoſophiæ ſecularis ſcientia nobiliter doctus, ingenio clarus, ſermone apertus, ſcientia & conſilio cautus. Fertur quædam præclara conſcripſiſſe opuſcula, de quibus ego vidi tantum *ſummam*, quam *Piſanam* vocant, opus profecto non

e) hic Gvarricus ſive Gverricus S. Bernardi diſcipulus obiit A. 1157. & à Trithemio male refertur inter ſcriptores decimi quarti ſæculi. Sermones ejus *vere aureos ac mellitos* vocat Combefiſius qui Bibl. Concionatoriæ ſuæ illos inſeruit. *) al. Frimaria.

f) Ab eo tempore Erfordiæ vixit, diemque obiit.

g) è Bergomo Italiæ. Sic Pergomenſis etiam infra c. 612. & alibi. Philippus de Pergamo c. 620. Sed Bergomenſis, c. 608. &c.

abiiciendum cujus ante paucos annos magnus erat uſus apud plebium confeſſores, quam author prænotavit:

Summam magiſtruciam, lib. I.

De cæteris nihil vidi. Claruit ſub Ludovico Imperatore quarto, & ſummam ſuam (ut ipſe teſtatur) perfecit Anno Domini, MCCCXXXVIII.

DXCII. ALBERTUS *Brixianus*, ordinis fratrum prædicatorum, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & in utroque jure non infime doctus, declamator quoque ſermonum egregius, & non minus ſanctus quam eruditus, quippe qui miraculis in vita etiam coruſcaſſe perhibetur. Scripſit inter cætera ingenii ſui monimenta, notabilem

Summam de caſibus lib. I.
Sermones varios lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXL.

DXCIII. LUDOLPHUS *b*) ordinis Carthuſienſis in domo Argentinenſi, natione Teutonicus, Saxonica terra oriundus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus & ſecularium literarum non ignarus, ingenio mitis, eloquio dulcis & compoſitus, vita quoque & converſatione inſignis, edidit magnæ devotionis & profundæ eruditionis quædam præclara opuſcula, quibus ingenium nobiliter exercitans, nomen ſuum immortalitati condonavit. E quibus ego vidi tantum ſubjecta. Volumen magnum & inſigne ſuper Evangelio, quod prænotavit

Vitam Domini Jeſu lib. II. *Fundamentum aliud ne.*
In Pſalterium quoque lib. I. *Sicut olim manna ba.*

Feruntur ejus & alia. Claruit ſub Ludovico Imper. IV. Anno Domini, MCCCXXX.

DXCIV. HERMANNUS *de Schildis*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde peritus, ingenio præſtans, & non minus vita quam eruditione & ſcientia inſignis, edidit multa præclara volumina, quibus abundantem ingenii ſui venam oſtendit, & nomen ſuum ad poſteritatis notitiam cum ingenti laude & gloria tranſmiſit. E quibus ſubjecta feruntur:

Super primo ſententiarum, lib. I.
In Geneſim lectura, lib. I.
Hexameron duplex, lib. II.
In Cantica canticorum, lib. I.
De materia Canticorum lib. I.
Super oratione dominica, dupliciter, lib. II.
Super *Ave Maria*, lib. I.
Breviloquium, lib. I.
De quatuor ſenſibus ſcripturæ, lib. I.
Expoſitionis miſſæ, lib. I.
Manuale ſacerdotum, lib. I.
De vitiis capitalibus, lib. I.
Clauſtrum animæ, lib. I.
De conceptione S. Mariæ, lib. I.
De modo ſtudendi, lib. I.
Introductorium juris, lib. I.
De vera & falſa amicitia, lib. I.
De horis canonicis, lib. I.
De quinque ſenſibus, lib. I.
De XLII. manſionibus, lib. I.
Contra flagellatores, lib. I.
De comparatione miſſæ, lib. I.
De diviſione philoſophiæ, metricè lib. I.
Super. c. *Omnis utriusque*, lib. I.
Sermones varii, lib. I.
Collationes prædicabiles. lib. I.
Quæſtionum diverſarum, lib. I.
In Rhetoricam Ariſtotelis, lib. I.

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Ludovici Imp. IV. & Benedicti Papæ XII. Anno Domini, MCCCXL.

DXCV. GUILHELMUS *de Kayotho*, *i*) ordinis fratrum prædicatorum, prior provincialis in Francia, vir in divinis ſcripturis eruditus, & tam in jure canonico quam in philoſophia ſcholaſtica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii. Scripſit quædam non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude tranſmiſit. Summam Johannis Teutonici, *k*) quæ confeſſorum dicitur,

Abbre-

b) Alius Ludolphus Saxo Abbas Saganenſis A. 1422. defunctus, de quo ad Jo. Henelii Sileſiographiam T. I. p. 450. ſeq.
i) Sic ex Trithemio etiam Geſnerus, Poſſevinus & alii, Sed Altamura ad A. 1390. *Guil. de Raiotto.*
k) de quo ſupra c. 446.

Abbreviavit lib. I. *Quid eſt ſimonia, dic.*
Sermones diverſos lib. I.

Cætera quæ compoſuit, ad notitiam meam minime venerunt.

DXCVI. PETRUS *de Caſa* Lemovicenſis, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, decimus & quartus prior generalis, deinde vero Epiſcopus Baſionenſis, ac poſtremo (ut ferunt) patriarcha Hieroſolymitanus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, ingenio promptus & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum doctus & facundus. Edidit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus feruntur,

Super ſententias, lib. IV.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.

Et quædam alia. Claruit & in priorem generalem ordinis ſui electus fuit de conventu Lemovicenſi, ſub Ludovico Imper. IV. & Johanne Papa XXII. Anno Domini, MCCCXXX. Indict. XIII. Rexit ordinem ſuum ſtrenue annis duodecim.

DXCVII. PAULUS *de Peruſio*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & doctus, atque in ſeculari philoſophia ſufficienter inſtructus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus. Edidit magnæ authoritatis nonnulla opuſcula, quibus luculentum ingenium exercitans, nominis ſui memoriam cum ingenti gloria transmiſit ad poſteros. E quibus extat opus celeberrimum & prope divinum, quod in gymnaſio Pariſienſi recitavit,

Super ſententias lib. IV. *Circa primum ſententia.*
Quodlibeta quoque lib. I.

Et quædam alia. Claruit Pariſiis & ſuam lecturam complevit ſub Ludovico Bavaro Imp. IV. & Clemente Papa VI. Anno Domini, MCCCXLIV. Indictione XII. Et non diu poſt eandem lectionem ſuam Pariſius moritur, & ibidem in conventu ſepelitur.

DXCVIII. BERNARDUS *Parentinus*, *l)* ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & longa exercitatione peritus, atque in ſcholaſticis diſciplinis non mediocriter doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis opinionis. Scripſit ad inſtructionem ſimplicium ſacerdotum quædam non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. E quibus extat:

Expoſitionis miſſæ lib. I. *Quoniam clamitat Sapiens.*
Sermonum variorum, lib. I.

Et alia complura. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXL.

DXCIX. OSBERTUS *m)* natione Anglicus, ordinis beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir certe in ſcripturis ſanctis eruditiſſimus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, acuti & vehementis ingenii, eloquii ſcholaſtici, in diſputandis ſolvendiſque quæſtionibus ſcripturarum ſubtilis. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit, de quibus extant:

Super ſententias lib. IV. *Concluſio una propoſita.*
Determinationes variæ lib. I. *Quæritur utrum expu.*
Sermones quoque varii lib. I.

Cætera quæ compoſuit ad notitiam noſtræ lectionis non pervenerunt.

DC. JOHANNES *Eſtuidi*, *n)* natione Anglicus, vir in ſecularibus literis omnium ſui temporis facile doctiſſimus, philoſophus, & aſtronomus nulli ſecundus, ingenio præſtans, & dulcis eloquio. Scripſit ingenii ſui quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus extat opus inſigne aſtrologiæ judicialis, de accidentibus mundi, quod vulgo appellatur

Summa Anglicana, lib. II. *Intentio mea in hoc li.*

De cæteris nihil vidi. Claruit & complevit eandem ſummam, ſicut in ejus principio fatetur ſub Carolo Imp. IV. & Clemente Papa VI. Anno Domini, MCCCXLVII. Indictione XV. XVIII. Calend. Januarii.

DCI. BERNARDUS Abbas monaſterii Caſſinenſis, ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans, & vita præclarus, ac regularis obſervantiæ cultor, & propagator inſignis. Scripſit ad ædificationem monachorum quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus extant ſubjecta.

Speculum monachorum lib. I.
In regulam ſancti Benedicti lib. I. *Legitur in Proverbiis.*
De præceptis regularibus lib. I.
Sermones ad fratres lib. I.

Alia quoque multa compoſuiſſe dicitur, quæ ad nos minime pervenerunt.

l) à Poccianto *Florentinus* patriâ traditur, ab Altamura *Toloſanus.*

m) De antiquiore Osberto ſupra, c. 313. *n)* aliis *Joannes de Eſchenden.*

Digitized by Google

DCII. SIMON *de Cremona*, *o*) ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & liberalium artium non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum ſatis egregius, quippe qui Venetiis multo tempore huic inſudavit officio, ubi verbo & exemplo plurimos erudivit. Scripſit ad inſtructionem ſimplicium prædicatorum non ſpernenda opuſcula, de quibus extant ſubjecta. Ad Antonium Germanum ſuum Presbyterum,

Sermones ſuper Evangelia, lib. I. *Levate capita veſtra quoniam.*
Super Epiſtolas quoque, lib. I. *Abiiciamus opera tene.*

Cætera quæ compoſuit, ad notitiam noſtræ lectionis nondum venerunt.

DCIII. PETRUS *Raymundi de Inſula graſſa*, natione Gallus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, quintusdecimus prior generalis, qui poſt Petrum de Caſa *p*) Lemovicenſem, ordinem ſuum ſtrenue rexit quindecim annis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus. Scripſit eleganter,

Super ſententias, lib. IV.

Et quædam alia. Claruit & in generalem electus fuit de conventu Caracaſſenſi provinciæ Narbonenſis, ſub Ludovico Imperatore quarto, & Clemente Papa ſexto Anno Domini, MCCCXLIII. Indictione XI.

DCIV. REINHERUS Forolivienſis jureconſultus omnium ſuo tempore celeberrimus, Bartholi de Saxoferrato *q*) præceptor, vir ingenio, & eloquio clarus. Fertur in jure civili varia compoſuiſſe opuſcula, quibus memoriam ſui cum gloria transmiſit ad poſteros. Sed ego nihil usquam eorum potui invenire. Moritur ſub Carolo Imperatore IV. & Innocentio Papa VI. Anno Domini, MCCCLVIII. Indict. XI.

DCV. SIMON *de Caſſia*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio, nec minus ſanctitate converſationis, quam ſcientia venerandus. Quippe qui in conventu Florentino prophetiæ ſpiritu illuſtratus fuiſſe perhibetur. Edidit magnæ utilitatis præclara volumina, in quibus ſe virum eruditum & devotum oſtendit. E quibus opus inſigne reperi ſuper Evangelium totum, quod vulgo prænotatur:

Geſta Salvatoris *r*) lib. XV. *A bono & ſuper bono.*
De doctrina Chriſtiana, lib. I.
De patientia lib. I.
Expoſitionem Symboli lib. I.
De ſpeculo crucis lib. I.
De diſciplina ſpiritalium lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCXL. *s*)

DCVI. SIMON *de Spira*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, magiſter Pariſienſis, in ſcripturis ſanctis eruditiſſimus, & in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in gymnaſio Colonienſi multo tempore theologiam glorioſe docuit, & magnam eruditionis ſuæ laudem ab omnibus comparavit. Scripſit inſigne volumen

Super ſententias lib. IV.
Contra Judæos quoque lib. I.
Poſtillam Coloniæ lectam lib. I.

Alia inſuper nonnulla edidit, ſed ad notitiam noſtram minime venerunt.

DCVII. SERTORIUS, quem *Fortanerium* nonnulli appellant, ordinis fratrum minorum decimus & nonus miniſter generalis, natione Anglicus, patria Galenſis, deinde Archiepiſcopus Ravennatenſis, ac poſtremo Gradienſis patriarcha, *t*) & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus. Edidit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus extat opus inſigne

Super Auguſtino de civitate Dei lib. XXII.

De cæteris nihil reperi. Denique fertur etiam in Bibliæ libros varia ſyntagmata lucubraſſe. Claruit & in generalem ordinis ſui miniſtrum electus fuit in capitulo Maſſilienſi, ſub Carolo Imp. IV. & Innocentio Papa ſexto. Anno Domini, MCCCLVI. Indictione IX.

DCVIII. ALBERICUS *Roxiatus*, *u*) patria Bergomenſis, utriusque juris profeſſor inſignis, & clariſſimus interpres, in cæteris quoque literis ſecularibus egregie doctus, ingenio promptus, eloquio compoſitus. Edidit in legibus multa inſtructa volumina, quibus nominis ſui memoriam cum laude transmiſit ad poſteros. De quibus iſta feruntur:

Super Codice lib. XII.
Super ff. veteri lib. XXIV.

Super.

o) defunctus Patavii circa A. 1400. *p*) de quo ſupra, c. 594.
q) de hoc Bartholo JCto c. 637. ubi non Reinerus hic ſed alii cujus Doctores nominantur.
r) Hoc opus dicavit Thomæ Corſinio, Florentino JCto. *s*) defunctus A. 1348.
t) Gradienſis Patriarchatus Grado Forojulii opido Venetias translatus A. 1451. *u*) de Roſate.

Digitized by Google

Super. ff. novo	lib. XII.
Super. ff. Infortiati.	lib. XIV.
Super inſtitutis	lib. IV.
Super VI. Decretalium.	lib. I.
In Comœdias Dantis	lib. I.

Alia quoque nonnulla compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit ſub Ludovico Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXL.

DCIX. JOHANNES *de Saxonia*, ordinis fratrum minorum, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & tam in jure Canonico quam in philoſophia ſcholaſtica ſufficienter doctus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis opinionis, edidit ingenii ſui quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus extat

Summa de caſibus	lib. I.

Et alia quæ non vidi. Claruit ſub Ludovico Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXL.

DCX. GERARDUS *de Senis*, natione Italus, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in ſcripturis ſanctis non mediocriter doctus, & in utroque jure longa exercitatione peritus, ingenio ſubtilis & acutus, cujus eruditionem Johannes Andreas *x*) contemporaneus ejus ſæpe commendans allegat. Scripſit nonnulla præclara opuſcula, quibus memoriam nominis ſui ad poſteros transmiſit. E quibus iſta feruntur potiora:

In primum ſententiarum	lib. I.
De contractibus & uſura	lib. I.
De præſcriptionibus	lib. I.

De cæteris nihil reperi. Claruit cum Johanne Andrea, ſub Ludovico Bavaro Imp. IV. & Benedicto Papa XII. Anno Domini, MCCCXL.

DCXI. JOHANNES *de Rupeſciſſa*, ordinis fratrum minorum, in divinis ſcripturis admodum ſtudioſus & eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, neſcio quo ſpiritu ſeductus (ne dicam inductus) deſolationem Eccleſiæ catholicæ, & alia quædam terribilia prædicere quaſi propheta exorſus, in carcerem à miniſtris ſui ordinis conjectus eſt, & inventus eſt ſpiritus mendax in ore ejus. Scripſit in vinculis *y*) ad quendam cardinalem

Revelationes ſuas	lib. I.	*Reverendiſſime in Chriſto.*
Super ſententias quoque	lib. IV.	

Et quædam alia. Claruit ſub Ludovico Imperatore IV. Anno Domini, MCCCXL.

DCXII. GERARDUS Epiſcopus Savonenſis, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, patria Pergomenſis, *) vir in divinis ſcripturis valde eruditus, & in jure canonico nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, & eloquio clarus, non minus vita quam doctrina inſignis, compoſuit ad utilitatem legentium non contemnenda opuſcula, quibus ingenium utiliter exercitans, nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus feruntur:

Super ſententias	lib. IV.	
Quodlibeta duo.	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	*Alæ duæ Cherubin, &c.*
In Epiſtolam ad Hebræos	lib. I.	
In VI. Decret. de reli. do. *z*)	lib. I.	

Alia quoque multa dicitur opuſcula ſcripſiſſe, quæ ad notitiam meam non venerunt. In gymnaſio Pariſienſi magiſtralem cathedram aſcendit. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXL.

DCXIII. THOMAS *de Garbo*, patria Florentinus, Dini *a*) quondam medici filius, vir in medicinis doctus & peritus, & in philoſophorum diſciplinis nobiliter inſtructus, veſtigiis eruditiſſimi patris inhærens, edidit in ſua facultate medicis non ſpernenda opuſcula quibus nomen ſuum cum gloria ad poſteros transmiſit. E quibus extat valde notabilis

Summa medicinæ	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Ludovici Bavari Imperat. Romanorum quarti. Anno Domini, MCCCXL.

DCXIV. ALPHONSUS Epiſcopus Hiſpalenſis, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis multum eruditus, & inter Eccleſiaſticos doctores ſuo tempore celeberrimus, ingenio & eloquio clarus. Edidit nonnulla magnæ authoritatis volumina, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus ego tantum reperi opus ſubtile & inſigne,

Super ſententias,	lib. IV.

De cæteris nihil percepi. Claruit ſub Ludovico Imp. IV. Anno Domini, MCCCXL.

x) de quo ſupra. c. 574.

y) Jac. Philippus Bergomenſis libro XIV. Chronici de hoc Johanne: *in carcerem truſus multa de futuris tanquam Propheta ſcribere præſumſit, videlicet de duobus antichriſtis, & de Eccleſiæ conciliatione & de converſione omnium gentium ad fidem Chriſti, & alia multa, quæ in januis adeſſe affirmabat.* *) Bergomenſis.

z) Sexti decretalium lib. 3. tit. 17. *de religioſis domibus.*

a) Dini de Garbo de quo c. 532.

Digitized by Google

DCXV. Johannes *de Bacone*, Anglicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & tam in jure canonico quam in philoſophia ſeculari egregie doctus, in gymnaſio Pariſienſi non minus converſatione quam ſcientia clarus effulſit, ac deinde in provincialem Angliæ promotus, ordinem ſuo verbo & exemplo ſtrenue gubernavit. Scripſit multa & inſignia volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. E quibus iſta feruntur:

In Evangelium Matthæi,	lib. I.	
In Evangelium Marci,	lib. I.	
In Evangelium Lucæ,	lib. I.	
In Evangelium Johannis,	lib. I.	
In Epiſtolas Pauli,	lib. XIV.	
In actus Apoſtolorum,	lib. I.	
In Epiſtolas canonicas,	lib. VII.	
In Apocalypſin,	lib. I.	
Super ſententias,	lib. IV.	
Quodlibeta varia,	lib. I.	
Speculum ordinis ſui,	lib. I.	*Filii ſanctorum eſtis hu.*
Defenſorium ordinis ſui,	lib. I.	*Beatus Bernhardus in quo*
Contra Judæos,	lib. I.	
De paupertate Chriſti,	lib. I.	
In regulam ſui ordinis,	lib. I.	

Et alia multa. Explanationes inſuper edidit ſuper libros beati Auguſtini de ſancta trinitate, & de civitate Dei, & Anſelmi, Cur Deus homo, & de incarnatione verbi in quibus omnibus ingenium ſuum magnifice exercitavit. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. & Clementis Papæ VI. Anno Domini, MCCCL. *b*)

DCXVI. Johannes *Eligerus de Gondersleven*, natione Teutonicus, Johannis de Saxonia *c*) clariſſimi aſtronomi quondam auditor, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, philoſophus & aſtronomus inter omnes ſui temporis celeberrimus, ac divinis ſcripturis ſufficienter imbutus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Scripſit in mathematica ſcientia non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum ad poſteritatem transmiſit. E quibus ſubjecta feruntur.

De compoſitione aſtrolabii,	lib. I.	*Rex aſtrorum Ptolema.*
De utilitate aſtrolabii	lib. I.	*Zelo principali intelle.*
De utilitate quadrantis,	lib. I.	*Utilitates novi qua.*
De magnete quoque	lib. II.	*Tractaturus de magne.*
De aſtrogemetro	lib. I.	*Summa rorante nobis.*

Et alia plura. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL.

DCXVII. Rupertus natione Gallus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in philoſophia ſcholaſtica egregie doctus, ingenio clarus, ſermone apertus. Edidit varia in ſcripturis ſanctis opuſcula, quibus ingenium ſuum magnificè exercitans, memoriam nominis ſui etiam poſteris notificavit. Erat autem prædicator verbi divini egregius, & multa ſcripſit declamatoribus ſermonum utilia. De quibus iſta feruntur.

Super ſententias,	lib. IV.
In Epiſtolas Pauli,	lib. XIV.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Alia inſuper multa compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCXVIII. Clemens Papa *ſextus*, patria Lemovicenſis, *Petrus Rogerius* ante vocatus, Abbas Fiſcanienſis ordinis S. Benedicti. Sedit in cathedra Petri poſt Benedictum duodecimum annis decem, menſibus ſex, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, juris canonici doctor inſignis, non minus converſatione quam ſcientia venerandus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii fuit. Edidit quædam præclara opuſcula, quibus vivacitatem ingenii ſui oſtendit. E quibus feruntur:

Sermones varii,	lib. I.	
In canonizatione Juonis, *d*)	lib. I.	*Exulta & lauda habi.*
In approbatione Caroli regis, *e*)	lib. I.	*Salomon ſedebit ſuper.*
Collationes multæ	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	

Et quædam alia. Moritur Avinione ſepultus ſub Carolo Imp. IV. Anno Domini, MCCCLII. Indictione quinta.

DCXIX. Gregorius *Ariminenſis*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini prior gene-

b) jam defunctus A. 1346. *c*) de quo ſupra c. 581.
d) Ivo Trecorenſis in Britannia Gallica Presbyter ſanctis adſcriptus A. 1347. 19. Ma'.
e) Caroli IV. in Imperatorem electi. Vide Bzovium ad A. 1346. n. 7.

Digitized by Google

generalis, *f)* vir in divinis ſcripturis doctiſſimus & in philoſophia ſcholaſtica multum eruditus, ingenio & eloquio clarus, in gymnaſio Pariſienſi magnam eruditionis ſuæ gloriam ab omnibus commeruit, quippe qui vita & doctrina celeberrimus effulſit. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, de quibus iſta feruntur potiora.

Super ſententias,	lib. IV.
In Epiſtolas Pauli Apoſtoli,	lib. XIV.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli IV. Imperatoris, & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL.

DCXX. Philippus *de Pergamo g)* prior monaſterii ſanctæ Mariæ de Avantia in Padua, ordinis ſancti patris noſtri Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit nonnulla doctrinæ ſanæ opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus ego reperi tantum volumen magnum

Super Ethicam Catonis. *h)*	lib. I.	*Ad gloriam & laudem.*
Sermones etiam ſcripſiſſe dicitur.	lib. I.	

Cætera quæ compoſuit ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt.

DCXXI. Johannes *de Beka*, natione Teutonicus, clericus Eccleſiæ Trajectenſis, vir in ſcripturis ſanctis admodum ſtudioſus & doctus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, edidit quædam ingenii ſui non contemnenda opuſcula, de quibus ego vidi tantum opus ſimplici & aperto ſermone conſcriptum ad dominum Johannem Epiſcopum Trajectenſis Eccleſiæ, & Guilhelmum ducem Hollandiæ, de geſtis pontificum Trajectenſium, & comitum Hollandinorum, quod à tempore ſancti Willebrordi primi Epiſcopi usque ad annum Domini MCCCXLVI. deducens, prænotari voluit:

Chronicam Trajecten. Eccleſiæ. *i)*	lib. I.	*Igitur ab Annoplasma.*

De cæteris nihil vidi. Claruit temporibus Ludovici IV. & Caroli ſimiliter IV. Imperatorum. Anno Domini, MCCCL.

DCXXII. Franciscus Petrarcha, natione Etruſcus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis omnium ſui temporis longe doctiſſimus, philoſophus, rhetor, & poeta celeberrimus, qui literas humanitatis poſt longa ſilentia mortuas (ut ita dixerim) ab inferis revocavit ad ſuperos, non minus ſancta converſatione quam ſcientia clarus emicuit. Amore nanque Chriſti & philoſophiæ ſalutaris vitam ſolitariam aggreſſus eſt, in qua usque ad mortem meditando, orando & ſcribendo perſeverans, toto mundo ejus fama ferebatur. De cujus opuſculis reperi:

De vita ſolitaria	lib. I.	*Paucos homines novi.*
De remediis fortunæ.	lib. II.	*Cum res fortunasque.*
In VII. Pſalmos pœnitentiales.	lib. I.	
De conflictu curarum.	lib. I.	
De præſenti mundo.	lib. I.	
De hiſtoria Griſildis	lib. I.	
Bucolicorum metrice.	lib. I.	*Monice tranquillo.*
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. VIII.	*Quid vero nunc agimus.*
Africam, ad Rupertum regem.	lib. I.	
Vitam Scipionis Africani.	lib. I.	
De rebus memorabilibus.	lib. I.	
De pomeriis ad Sagemor *l)*	lib. I.	

Alia quoque multa edidit, quæ ad manus noſtras minime venerunt. Moritur *m)* in heremitorio ſuo agri Patavini ſub Carolo Imp. IV. & Gregorio Papa XI. Anno Domini, MCCCLXXIV. Indictione vero XII.

DCXXIII. Michael *de Maſſa*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus, & veterum lectione dives, atque in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, eloquio clarus, & ſermonum declamator egregius, vita quoque & converſationis honeſtate inſignis. Edidit multa præclara volumina ad ædificationem fidelium, quibus nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad notitiam poſteritatis. E quibus ſubjecta feruntur:

Ooooo 2 Super

f) electus A. 1357. obiit anno proximo 1358. Vide Cornelii Curtii elogia Auguſtinianor. p. 121 ſeq. Bælii Lexicon in *Rimini.* *g)* Bergomo Italiæ,

h) in diſticha, quæ Catonis nomine circumferuntur.

i) prodiit cum continuatione Suffridi Petri ad A. 1574. & notis Bernardi Furmerii Franek. 1611. 4.

k) Vita præclari hujus viri ab Hieron. Squarzaficho. Alexandrino ſcripta operibus Petrarchæ præfigitur, & ſeparatim edita nuper à V. C. Jo. Henrico Ackero. Videnda etiam, quæ ipſe de ſe in teſtamento ſuo Petrarcha & libro XVIII. Epiſtolar. Senilium & lib. I. Epiſtolarum carmine ſcriptarum ad Jacobum de Columna & ad ſeipſum: Jo. Philippus Thomaſinus in Petrarcha redivivo, Jo. Papyrius Maſſo in elogiis parte 2. p. 31. ſeq. Boiſſardus imagg. parte I. p. 78. Martinus Hanckius de Romanar. rerum ſcriptoribus: nec non Paulus Vergerius, Jovius, Xicco Polentonus, Andreas Schrœderen &c.

l) quid de hoc libri ſit non potui reperire, licet titulum eodem modo referunt Jacobus Bergomenſis, Geſnerus & alii qui Trithemium ſequuntur. *m)* 14. Jul. ætat. annorum 70. uno minus die.

Super ſententias.	lib. IV.
In Eſaiam Prophetam.	lib. I.
In Evangelium Matthæi	lib. I.
In Evangelium Marci	lib. I.
In Evangelium Lucæ	lib. I.
In Evangelium Johannis.	lib. I.
De vita Chriſti.	lib. I.
De paſſione Domini.	lib. I.
De quatuor virtutibus.	lib. I.
Sermones varii.	lib. I.

Et alia multa. In multos denique libros Bibliæ commentarios elegantes lucubraſſe dicitur. Claruit temporibus Ludovici quarti, & Caroli ſimiliter quarti Imperatorum, & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL. n)

DCXXIV. RICHARDUS *de Bury*, Epiſcopus Dilmelmenſis, o) Eduardi Anglorum regis tertii cancellarius, ad quem p) Franciſci Petrarchæ de Inſula Tile interrogantis extat Epiſtola, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, atque in ſecularibus literis ſufficienter inſtructus, librorum amator ſingularis & celeberrimus, multis expenſis & laboribus in univerſitate Oxonienſi inſignem Bibliothecam ſundavit, quam ad publicam utilitatem inibi ſtudentium incredibili ſtudio inſtituit. Scripſit de amore librorum & inſtitutione dictæ Bibliothecæ pulcherrimum tractatum, qui jam impreſſus eſt, q) quem græco ſermone prænotavit:

Philobiblon	lib. I.	*Theſaurus deſiderabi.*
Epiſtolas plures.	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit ſub Carolo Imperatore quarto. Anno Domini, MCCCL. r)

DCXXV. JOHANNES *Walsgramm*, s) natione Anglus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & acutus, in gymnaſio Pariſienſi magiſtrali inſula decoratus, legendo & diſputando celeberrimus eſtiſſit. Scripſit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus extat opus inſigne

Super ſententias.	lib. IV.
Quæſtiones variæ.	lib. I.

Cætera quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam adhuc non venerunt.

DCXXVI. JOHANNES *de Sa*[illegible] ordinis fratrum minorum, in ſcripturis divinis eruditus, & tam in jure canonico quam in philoſophia ſeculari nobiliter doctus ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum prædicator egregius, & ſuo tempore valde famoſus. Edidit non ſpernendæ lectionis quædam opuſcula, quæ ad inſtructionem ſimplicium ſacerdotum neceſſaria ſunt. E quibus tantum reperi

Summam juris	lib. I.
Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL.

DCXXVII. THOMAS *de Argentina*, natione Teutonicus, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, poſt Gregorium Ariminenſem, u) prior generalis, vir in ſcripturis ſanctis doctiſſimus, & ſecularis philoſophiæ cultor inſignis, vita & honeſtate converſationis clarus, qui ordinem ſuum verbo & exemplo mirifice ſublimavit. Scripſit nonnulla in ſcripturis præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. E quibus extat luculentiſſimum opus,

Super ſententias	lib. IV.	*Dedit abyſſus vocem.*
Conſtitutiones ordines ſui	lib. I,	

Et quædam alia. Claruit ſub Carolo Imperat. IV. Anno Domini, MCCCL. x)

DCXXVIII. JOHANNS *Brammart* y) Aquenſis, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior provincialis Inferioris Alemaniæ, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus & ſecularis philoſophiæ juxta conſuetudinem ſcholaſticorum hujus temporis enucleator celeberrimus, ingenio & eloquio clarus, in declamandis ſermonibus ad populum doctor egregius. Scripſit pro utilitate fidelium non ſpernenda opuſcula, quibus ingenium ſuum exercitans, nominis ſui memoriam ad poſteros transmiſit. De quibus extat:

Super

n) jam obiit A. 1336. 20. Maj. ut ex Epitaphio ejus, quod Pariſiis extat, notat Poſſevinus.

o) Dunelmenſis ab A. 1333.

p) Petrarchæ Epiſtola III. 1. familiar. de inſula Thule non eſt ad Richardum hunc ſed ad Thomam Meſſanenſem, in qua teſtatur ſe de illa ſermonem quondam feciſſe cum Richardo Angliæ Regis Cancellario, quem *virum ardentis ingenii nec litterarum inſcium, abditarumque rerum ab adoleſcentia ſupra fidem curioſum appellat.*

q) Spiræ 1483. ac deinde, poſtquam hæc Trithemius ſcripſiſſet, ſæpius: abſolutus ab auctore A. 1344. 24. Jan. ut ad calcem annotatur.

r) jam obiit A. 1345. ætat. 51.

s) al. Walſingam.

t) Saxo ſive de Saxonia vide Trithem. de ſcriptoribus Germanis cap. CXI.

u) de quo ſupra c. 619.

x) defunctus Viennæ in Auſtria A. 1357.

y) A. 1407. Coloniæ mortuum ſcribit Trithemius cap. 147. ſcriptor. German.

Super ſententias lib. IV.
Sermones varii lib. I.

Multa etiam alia ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCXXIX. HENRICUS *de Erfordia, z)* natione Teutonicus, in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & non mediocriter eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit ad ædificationem Eccleſiæ nonnulla volumina quibus nomen ſuum & famam multis notificavit. E quibus fertur opus Hiſtoriarum,

De factis memorabilibus. lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL.

DCXXX. JOHANNES *de Erfordia,* natione Teutonicus, patria Thuringus, ordinis fratrum minorum, doctor in divinis ſcripturis illuminatus & peritus, & tam in utroque jure quam in ſeculari philoſophia nobiliter & egregie doctus. Edidit magnæ authoritatis plura opuſcula, in quibus vim ingenii ſui præſtantiſſimi etiam poſteritati oſtendit. E quibus ego vidi tantum volumen magnum, quod prænotavit:

Tabulam juris, lib. I. *Quoniam ut ſcriptum eſt XII.*
Summam de caſibus, lib. I. *Rogatus à fratribus quod.*

De aliis nihil vidi. Fertur autem elegantes compoſuiſſe ſermones, ſed ad me non venerunt.

DCXXXI. JOHANNES *Tacſſhale,* natione Anglicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, doctor divinarum ſcripturarum eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis, ſermone compoſitus, declamator ſermonum omnium ſuo tempore celeberrimus. Edidit non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus ingenium utiliter exercitans nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude transmiſit. E quibus ſubjecta feruntur.

Super ſententias lib. IV.
In Apocalypſim Johannis lib. I.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis lib. I.

Et quædam alia. Claruit in conventu ſuo Norwicenſi, ubi ſepultus *a)* in pace quieſcit.

DCXXXII. RUPERTUS *Holkoth,* natione Anglicus, ordinis fratrum prædicatorum vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, declamator quoque ſermonum egregius. Scripſit multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus iſta feruntur.

Super ſententias lib. IV. *Utrum quilibet viator.*
In librum ſapientiæ lib. I. *Dominus petra mea & ro.*
De ſeptem peccatis mortalibus, lib. I. *Hec eſt via: ambulate.*
Moralizationes, lib. I. *Theodoſius de vita.*
De immortalitate animæ lib. I.
In Cantica canticorum lib. I.
In Eccleſiaſticum, imperfecte lib. I.

Et alia plura. Moritur ex peſte, poſteaquam lecturam ſuper librum Eccleſiaſtici inchoaverat ſub Carolo Imperatore quarto, & Clemente Papa ſexto. Anno Domini, MCCCXLIX. *b)* Indictione ſecunda.

DCXXXIII. NICOLAUS *Dorbin, c)* natione Anglicus, ordinis fratrum beatiſſimæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, qui in univerſitate Oxonienſi legendo & diſputando magnas ab omnibus laudes commeruit. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus ingenii ſui vivaciſſimi venam omnifariam locupletem oſtendit. E quibus extant:

Super ſententias lib. IV.
Determinationes quæſtionum, lib. I.

Et quædam alia. Claruit in gymnaſio Oxonienſi, & varia multaque conſcripſit volumina.

DCXXXIV. PAULUS *de Peruſio,* utriusque juris Profeſſor & celeberrimus interpres, atque in aliis literis humanitatis egregie doctus, græco & latino ad perfectum inſtructus eloquio, cuſtos & magiſter Bibliothecæ Ruperti regis Siciliæ doctiſſimi & ſtudioſiſſimi principis multo tempore fuit. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati. E quibus extat volumen inſigne, in quo multa ſunt & jocunda & utilia de diis *) gentilium & aliorum, quod prænotavit:

Collectionum. lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. Anno Domini, MCCCL.

DCXXXV. BONOMINUS natione Pergomenſis, ex Cluſono oppido natus, medicus do-

z) imo Hervordienſis. Vide Altamuram p. 126. & Caſp. Sagittarium in Hiſtoria Bardervici p. 47. ubi notat eum fuiſſe Monachum Dominicanum San Paulinæ ædis apud Mindenſes.

a) alibi tradit diem obiiſſe Romæ. *b)* Male edit. Trithemii Wecheliana. 1346.

c) alii Dorham vel Durham. *) Ex hoc profeciſſe dicitur Joannes Boccatius.

ctus & omnium ſuo tempore facile peritiſſimus, atque in cæteris philoſophiæ diſciplinis non mediocriter eruditus, in medendis corporibus humanis expertiſſimus. Scripſit in ea facultate non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. Sed ego nihil eorum vidiſſe me memini. Fertur autem ejus:

De venenis.	lib. I.
Quæſtionum diverſarum.	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. & Clementis Papæ VI. Anno Domini, MCCCL.

DCXXXVI. TILMANNUS *Aquenſis*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, ſacrarum literarum inſignis profeſſor, ingenio præſtans & declamator egregius, atque in philoſophia ſeculari quam Ariſtotelicam appellant ſatis admodum eruditus, ſcripſit ad utilitatem legentium non contemnenda ſyntagmata, quibus famam nominis ſui ad longinquos deſtinavit. E quibus fertur lectura una ſingulariter notabilis, quam Coloniæ legit publice,

In Evangelium Matthæi.	lib. I.
Super ſententias quoque	lib. IV.

Sermones etiam & varios in Bibliam commentarios compoſuiſſe dicitur. De quibus cum ſim incertus, nihil certi poſſum judicare.

DCXXXVII. BARTHOLUS *de Saxo Ferrato*, Cini & Jacobi Botigarii *d)* doctorum quondam auditor & diſcipulus, *e)* jureconſultus celeberrimus, cui in ea facultate ſimilem priora ſecula non habuerunt, ingenio ſubtilis & acutus, eloquio comptus & diſertus. Edidit quædam præclara volumina maxime in legibus, quæ quantæ authoritatis hodie ſint apud Juriſtas, nemo vel tenuiter doctus & expertus qui ignorat. E quibus feruntur commentaria inſignia juris civilis ſubjecta.

Super Codice.	lib. IX.
Super. ff. veteri.	lib. XXIV.
Super. ff. novo.	lib. XII.
Super. ff. Infortiati.	lib. XIV.
Super inſtitutis	lib. IV.
Tiberiadis quoque *f)*	lib. I.
Conſiliorum etiam	lib. I.
De Guelphis & Gibellinis	lib. I.

Et alia multa. Moritur *g)* ſub Carolo Imp. IV. & Innocentio Papa VI. Anno Domini, MCCCLV. *h)* Indictione VIII. ætatis ſuæ vero anno LVI.

DCXXXVIII. PETRUS *Thomas*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, primum Epiſcopus Pacenſis, deinde Cretenſis Archiepiſcopus, noviſſime vero patriarcha Conſtantinopolitanus, *i)* vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, vita & converſatione ſanctiſſimus, quippe qui vivus & mortuus, ſignis & miraculis multis legitur coruſcaſſe, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii fuit. Scripſit quædam præclara volumina, de quibus iſta feruntur:

Super ſententias.	lib. IV.
Sermones quoque varii.	lib. II.

Et quædam ſimilia. Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Clementis Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCL. Et in Cypro ſepultus. *k)*

DCXXXIX. BARTHOLOMÆUS ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci natione *Anglicus*, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & non infime doctus, atque in ſecularibus literis ſufficienter imbutus, nec minus religioſa converſatione quam ſcientia inſignis. Edidit non ſpernendæ authoritatis opuſcula, quorum lectio ſimplicioribus fratribus neceſſaria judicatur. E quibus ego reperi tantum volumen, quod prænotavit:

De proprietatibus rerum. *l)*	lib. XIX.	*Cum proprietates rerum.*
Sermones varios.	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, ſed ad manus noſtras minime venerunt.

DCXL. PETRUS *Boberius* Abbas ſancti Aviani, *m)* ordinis divi patris Benedicti, jureconſultus & ſacrarum ſcripturarum cultor egregius, ingenio ſubtilis, eloquio clarus, monaſticæ diſciplinæ moderator celeberrimus. Edidit pro fratrum ſuorum ædificatione nonnulla opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit. E quibus reperi tantum,

In regulam ſancti Benedicti.	lib. I.
In ſpeculum monachorum.	lib. I.

De

d) Butrigarius hic Fichardo in vitis JCtor.

e) & Reineri Forojulienſis, de quo c. 604. uti de Cino c. 575. *f)* hic liber Geometriæ non imperitum docet fuiſſe Bartolum.

g) ita ſcribitur in antiquioribus Trithemii edit. licet in Wecheliana legas *Claruit*.

h) Peruſiæ 1356. 13. Jul. obiiſſe ait Auguſtinus Oldoinus in Athenæo Peruſino p. 48. Quod vero ibid. p. 47. natus traditur A. 1313. error eſt pro 1309. Licet ſunt qui A. 1303. ajunt hanc lucem primum adſpexiſſe.

i) titulo hoc auctus ab Urbano V. poſt Guilelmum Mediolanenſem A. 1363.

k) defunctus A. 1366 *l)* Hoc opus typis excuſum evolvere potuit Trithemius A. 1488.

m) Epiſcopus etiam poſtea Urbeveranus in Hetruria. Vide Poſſevin.

De ſignis locutionum. lib. I.

De cæteris nihil vidi. Qui cum eſſet decretorum doctor celeberrimus, regulam ſancti patris Benedicti, novo & inuſitato expoſitionis genere commentatus eſt, omnia illius non ſolum capitula, ſententias & dogmata, ſed etiam quod amplioris induſtriæ eſt, verba, conſilia & præcepta, juri pontificio conferens, mirabili ſubtilitate canonibus patrum approbavit.

Claruit temporibus Caroli Imp. IV. & Innocentii Papæ VI. Anno Domini, MCCCLX.

DCXLI. JACOBUS *de Altavilla*, natione Teutonicus, patria Rinaugienſis, *n*) diœceſis Moguntinenſis, ſacrarum literarum profeſſor doctiſſimus & in ſeculari philoſophia nobiliter eruditus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus. Edidit nonnulla in divinis ſcripturis inſignia opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam deſtinavit. E quibus ego videre hucusque duntaxat merui volumen inſigne

Super ſententias, lib. I.
Quæſtiones quoque varias, lib. I.

Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Innocentii Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCLX.

DCXLII. JOHANNES *de Imenhuſen*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio promptus, ſcientia cautus, & ſermone ſcholaſticus, non minus exemplo quam verbo doctor *o*) inſignis. Scripſit non ſpernendæ lectionis quædam præclara volumina, quibus magnifice ſuum exercitans ingenium, etiam nominis ſui memoriam poſteris notificavit. E quibus reperi tantum,

Super ſententias, lib. IV.
Sermones elegantes, lib. I.

De aliis nihil vidi. Claruit ſub Carolo Imp. IV. Anno Domini, MCCCLX.

DCXLIII. PETRUS *Berthorii*, natione Gallus, patria Pictavienſis, prior monaſterii S. Eligii Pariſienſis, ordinis divi patris Benedicti, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii, philoſophus, hiſtoriologus, & coſmographus inſignis. Scripſit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam cum gloria tranſmiſit. E quibus iſta feruntur. Ad Johannem de Pratis Epiſcopum Peneſtrinum *p*) ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalem, ſcripſit magnum & egregium opus, quod in tribus voluminibus jam impreſſum eſt, prædicatoribus ſimplicioribus non inutile, quod Dictionarium appellant, ſed ipſe illud prænotari voluit

Repertorium morale lib. III. *Reverendo in Chriſto pa.*
Reductorium quoque morale lib. IV. *Videte quoniam non ſolum in.*
Inductorium morale lib. III.
Breviarium hiſtoriarum Bibliæ, lib. I. *Conſiderans hiſtoria.*
Coſmographiam ſcripſit, lib. I.
Sermones varios, lib. II.

Et alia multa. Denique ad inſtantiam Johannis Regis Franciæ, *Titum Livium* in Gallicam linguam convertit. Et notandum quod trium operum moralium, quæ primo conſignavimus loco, unum quod tribus magnis voluminibus conſtat, quorum reductorii moralis una pars omnes libros Bibliæ hiſtoriales moraliter complectens impreſſa eſt,*) & incipit à Geneſi ſic: *Deus in mundi creatione* &c. Feruntur ejus ad diverſos Epiſtolæ, & parvi, ſed multi tractatus. Claruit temporibus Caroli Imper. IV. & Innocentii Papæ VI. Anno Domini, MCCCLX. *q*)

DCXLIV. JOHANNES *de Tambacho*, natione Teutonicus, ordinis fratrum prædicatorum vir in divinis ſcripturis multum exercitatus & doctus, ſecularis quoque philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans, eloquio, ſcholaſtico nitore compoſitus, edidit quædam non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus ego reperi tantum ſubjecta. Opus grande & non abiiciendum contra ſævientis adverſæ fortunæ jacula, non minus utile quam jocundum, quod prænotari voluit:

Conſolationem Theologiæ lib. XV. *Quæcunque ſcripta ſunt.*
De ſenſibilibus deliciis Paradiſi lib. I. *In deliciis paradiſi Dei.*
Sermones edidit, lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Carolo Imp. Anno Domini, MCCCL. *r*)

DCXLV. LEONARDUS *de Chiſano*, *s*) ordinis fratrum minorum S. Franciſci, quartus & viceſimus miniſter generalis, ac deinde Romanæ Eccleſiæ Presbyter cardinalis, vir in divinis ſcripturis doctiſſimus & in ſeculari philoſophia valde peritus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Fertur multa ingenii ſui monimenta reliquiſſe, de quibus ego pauciſſima reperi.

Super ſententias, lib. IV.

n) ſive Rinckaugienſis. Vide lib. Trithemii de Script. Germ. c. 119.
o) Doctorem Pariſienſem vocat c. 120. de Script. Germ. *p*) Præneſtinum. *) Noriberg. 1476.
q) Male apud Sixtum Senenſem excuſum 1260. unde perperam dicitur apud Poſſevinum quoque claruiſſe A. 1265. tempore Innocentii V. Nam nec Innocentius V. fuit ante A. 1276.
r) adhuc 1360. ut notat Trithem. c. 121. de Script. Germ.
s) al. Giphonenſis ex Ciſſono, ſive Jovis fano, Campaniæ opido.

Digitized by

In Cantica canticorum,	lib. I.
Summam notabilem,	lib. I.
Sermones varios,	lib. I.

Claruit ſub Carolo Imp. IV. Anno Domini, MCCCLXX. *t*)

DCXLVI. JOHANNES *Baliſtarii*, patria Catalanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, decimus & ſeptimus prior generalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, qui ordinem ſuum opere & ſermone annis ſedecim ſtrenue gubernavit. Ingenii ſui præclara monimenta compoſuit. E quibus feruntur:

Super ſententias,	lib. IV.
De bello militantis Eccleſiæ,	lib. I.
Sermones varii,	lib. I.

Et quædam alia. Opus inſigne præfatum de bello forti militantis Eccleſiæ & Antichriſti ipſam inpugnantis, Gregorio Papæ XI. dicatum tranſmiſit. Moritur temporibus Caroli Imper. IV. & Gregorii Papæ XI. Anno Domini, MCCCLXXIV. *u*) Indict. XII. In conventu ſuo Majoricarum.

DCXLVII. JOHANNES *Bocatius* de Certaldo, natione Italus, *x*) patria Florentinus vir in ſecularibus literis omnium ſui temporis facile doctiſſimus & divinarum ſcripturarum non ignarus, poeta, philoſophus, & aſtronomus celeberrimus ingenio ſubtilis, eloquio diſertus. Edidit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis duxit, de quibus ſubjecta feruntur. Ad Robertum regem Siciliæ,

De genealogia deorum *y*)	lib. XIV.	*Si ſatis ex relatis domini.*
De illuſtribus viris,	lib. I.	*Exquirenti mihi quem.*
De claris mulieribus	lib. I.	*Pridie mulierum egre.*
De hæreſibus Boëmorum	lib. I.	
De victoriis Sigiſmundi.	lib. I.	
De bellis Imperatorum	lib. I.	
De montibus	lib. I.	*Surrexeram quidem feſſus.*
De fontibus.	lib. I.	*Poſtquam de montibus &c.*
De fluminibus	lib. I.	*Figmento poëtico tra.*
De bellis Florentinorum.	lib. I.	
De rebellione terrarum Eccleſiæ.	lib. I.	
De victoria Tartarorum.	lib. I.	
De ſtagnis & paludibus	lib. I.	*Et ſi nonnunquam è ſtagnis.*
De nominibus maris.	lib. I.	*Modica laboris aſſum.*
Bucolicorum.	lib. I.	*Tyndare non ſatius fue.*
De Conſtantinopoli capta.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. I.	

Et alia multa. Vernacula autem lingua multi ejus extant libri, jocis & vanitatibus *z*) pleni, ſicut liber Centum novorum, Corbatius *a*) & Philoſtratus. Moritur ſub Carolo Imperatore quarto, & Gregorio Papa XI. Anno Domini, MCCCLXXV. Indictione XIII. ætatis ſuæ LXII.

DCXLVIII. JOHANNES *Hildensheimenſis*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, in ſcripturis ſanctis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, theologus, philoſophus & poeta inſignis, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii fuit. Hic beati Petri Thomæ generalis, viri ſanctiſſimi cujus ſupra fecimus mentionem, *b*) in Avinione olim familiaris & devotus miniſter fuit. Scripſit metro & proſa multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum cum gloria tranſmiſit ad poſteros. E quibus ſubjecta feruntur. Ad Florentinum Epiſcopum Monaſterienſem edidit prolixum volumen,

De tribus ſanctis regibus	lib. I.	*Cum venerandiſſimorum.*
Chronicam hiſtoriarum,	lib. I.	
Defenſorium ſui ordinis,	lib. I.	
De monſtris in Eccleſia *c*)	lib. I.	
De fonte vitæ.	lib. I.	
De Antichriſto	lib. I.	
Contra Judæos	lib. I.	

In

t) defunctus A. 1406. Avenione. *u*) Vide Johannis Balleſter ſive Balliſtarii Epitaphium apud Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hiſpan. p. 114.

x) Petrarchæ diſcipulus, cum quo Etruſci ſermonis elegantiam fere ad ſummum perduxit. Vide Erythræum pinacotheca III. p. 219. Poccianum de ſcriptoribus Florentinis: Papyrium Maſſonium in elogiis T. 2. Hanckium de Rom. rer. ſcriptoribus, Bælii Lexicon Hiſtor. Bullartium Academ. T. 1. p. 262. Boiſſardum 1. imag. p. 96. Jovii elogia, Franciſcum Sanſovinum in vita Boccatii. &c.

y) In hoc opere Boccatius dicitur multa delibaſſe ex Pauli Peruſini de quo ſupra cap. 634. commentariis ejusdem argumenti. Vide Hendreichii pandectas Brandenburg. p. 609.

z) In Actis Sanctor. T. VII. Maj. p. 228. narratur Boccatius monitus à S. Petro Petrono ne ſcriptis ſuis præberet exemplum nequitiæ & prædicta ei mors. Plura ibi de Boccatii ſcriptis p. 231. ſeq. *a*) *il Corbaccio*, Poema. *b*) ſupra c. 638. *c*) Opus metricum vocat Trithemius de ſcriptor. German. c. 122.

Digitized by Google

In turpia pingentem lib. I.
Epiſtolarum octoginta, lib. I.
Sermones varios lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. Anno Domini, MCCCLXX.

DCXLIX. JOHANNES *Maronis d)* natione Anglicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari philoſophia ſubtiliter doctus, ingenio præſtans & diſputator quæſtionum ſcholaſticarum egregius. Compoſuit quædam ingenium ſuum commendantia clara opuſcula, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus fertur opus inſigne, quod prænotavit

Tabulam originalium, lib. I.
Contra Wicleffitas. lib. I.

Et quædam alia. Claruit in gymnaſio Oxonienſi, ubi docendo, diſputando, & ſcribendo magnam ab omnibus laudem commeruit, eo ferme tempore quo errores Johannis Wicleffi per Archiepiſcopum Cantuarienſem condemnati ſunt. *e)*

DCL. JOHANNES *Golein*, patria Normannus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior conventus Rothomagenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis ſufficienter doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit non contemnendæ authoritatis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus extat opus inſigne

Super ſententias lib. IV.
Super officio miſſæ lib. I. *Cantate domino canticum.*

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras minime venerunt.

DCLI. HENRICUS *de Dolendorp*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis longa exercitatione doctus, & diſciplinis mundanæ philoſophiæ, quam Ariſtotelicam vocant, ad perfectum inſtructus, ingenio acutus, & ad diſputandas enodandaſque quæſtiones ſcholaſticas peridoneus. Scripſit ad inſtructionem legentium quædam præclara volumina. E quibus ego reperi tantum

Super ſententias lib. IV.

De cæteris nihil reperi. Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Urbani Papæ quinti. Anno Domini, MCCCLXX. *f)*

DCLII. GALLUS Abbas monaſterii Aulæ regiæ in Boëmia, ordinis (ut ferunt) Ciſtertienſium, natione Germanus, vir in divinis ſcripturis longa exercitatione peritus, & veterum lectione dives, divinarum rerum contemplator egregius, ingenio ſubtilis, eloquio apertus & compoſitus, converſatione vitæ regularis quoque inſignis, edidit ad fratrum ſuorum ædificationem quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis deſtinavit. E quibus extat dialogus inter patrem & filium magnus & inſignis quem prænotavit:

Malogranatum lib. III. *Fili accedens ad ſervi.*
Sermones ad fratres. lib. I.

Hujus voluminis Malogranati magnus hodie eſt uſus apud religioſos & vere devotos, quia conveniens eſt incipientibus, proficientibus & perfectis.

DCLIII. RICHARDUS Archiepiſcopus Ardmacenſis *g)* & primas Hyberniæ, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ juriſque canonici non ignarus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis induſtriæ. Scripſit ingenii ſui nonnulla opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros tranſmiſit. Hic cum aliquando de materia mendicitatis prædicaret populo, novem concluſiones protulit, quibus offenſi fratres ordinum mendicantium, ad ſedem Apoſtolicam coram plebe appellaverunt. Comparentibus ergo tam Archiepiſcopo quam fratribus in Avinione coram Papa Innocentio ſexto, & cardinalibus Anno Domini, MCCCLVII. Octava menſis Novembris. Richardus Archiepiſcopus publice protulit, legit, & pronunciat earundem

Propoſitionum ſuarum lib. I. *Nolite judicare ſecundum.*
Sermones etiam ſcripſit lib. I.
Quæſtiones ſententiarum lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Caroli Imperatoris quarti, & Innocentii Papæ ſexti. Anno Domini, MCCCLXX. *h)*

DCLIV. MATTHÆUS *de Cracovia*, natione Polonus, vir in divinis ſcripturis eruditus; & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio promptus, eloquio ſcholaſticus, qui in gymnaſio Pragenſi magiſtrali cathedra ſublimatus, magnam ab omnibus doctrinæ ſuæ laudem commeruit. Scripſit multa præclara opuſcula, de quibus tamen pauca ad manus noſtras pervenerunt. Vidi ejus ad Henricum Epiſcopum Warmienſis *i)* Eccleſiæ non abiiciendum opus de prædeſtinatione, & quod Deus omnia bene fecerit, cujus dialogi interlocutores ſunt pater & filius, quem prænotavit:

Qqqqq Ratio-

d) Mayronis. Defunctus A. 1407. *e)* A. 1382.
f) defunctus Coloniæ A. 1375. *g)* Armachanus.
h) defunctus jam A. 1360. Vide appendicem ad Cavei Hiſt. literariam S. E.
i) Wormacienſis. Confer librum Trithemii de ſcriptor. German. c. 124. qui Matthæum hunc & ipſum deinde Wormacienſem Epiſcopum & Wormaciæ A. 1309. obiiſſe ſcribit.

Rationale divinorum operum lib. VII. *Vellem declarari quo.*
De contractibus quoque lib. I. *De translatione rerum tempora.*
De celebratione miſſæ lib. I.
Ad Epiſcopum Warmien. lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.
Sermones & collationes.

Claruit primo in ſtudio Pragenſi, inde cum pelleretur cum aliis Teutonibus ab Huſſitis, ad tempus in Pariſienſi gymnaſio literas docuit.

DCLV. JOHANNES *Fuſt*, natione Teutonicus ex oppido Crutzennach, in comitatu Spanhemenſi oriundus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior Argentinenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii. Scripſit ad inſtructionem ſimplicium prædicatorum cum adhuc lector eſſet in conventu Crutzennacenſi non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus vidi tantum:

Sermones de tempore lib. I.
Sermones de ſanctis lib. I.
Sermones feriales per quadrageſimam. lib. I.

De cæteris autem quæ compoſuit, ad manus noſtras nihil usquam pervenit. Claruiſſe perhibetur Crutzennachi circa tempora Caroli Imperatoris quarti. *k*) Cujus ſermones dicti Fuſtgin in conventu Crutzennacenſi originales habentur.

DCLVI. GERARDUS *magnus l*) Daventrienſis, natione Teutonicus, diœceſis Trajectenſis, vir tam in divinis ſcripturis, quam in jure canonico egregie doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, qui domum fratrum, quos *de communi vita* nuncupant, Daventriæ primus inſtituit. Scripſit non ſpernendæ lectionis plura opuſcula, quibus ingenium ſuum exercitans nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. Erat enim non ſolum doctrina, ſed etiam vita religioſa & laudabili converſatione in tota Germania nominatus. De cujus opuſculis iſta feruntur:

De contractibus & uſuris lib. I.
De inſtitutione novitiorum lib. I.
De locatione curæ paſtoralis lib. I. *Quæritur an quis poſſit?*
De converſatione interna, lib. I.
De regimine monialium lib. I.
De incommoditatibus matrimonii, lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos. lib. I.
Sermones varii lib. I.

Et alia multa. Moritur ſub Wenceslao Imperatore, & Urbano Papa VI. Anno Domini, MCCCLXXXIV. Indictione VII. Ætatis ſuæ XLIV. anno.

DCLVII. GUILHELMUS *Caliſfordienſis*, natione Anglicus, ordinis fratrum beatiſſimæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis philoſophiæ cultor egregius, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis & validi ingenii. Scripſit prædicatoribus divini verbi non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum multis reddidit cognitum. De quibus extant, notabilis

Lectura quædam lib. I.
Sermones de tempore lib. I.
Sermones de ſanctis lib. I.

Claruit in gymnaſio Cantaberienſi *m*) in Anglia, ubi ſcribendo, docendo, & diſputando, magnam eruditionis ſuæ gloriam comparavit.

DCLVIII. FRANCISCUS *Martini*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Catalanus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, & declamator egregius. Edidit præclarum & multa diligentia inſtructum volumen de ſancta & puriſſima conceptione glorioſæ Dei genitricis & virginis Mariæ, quod prænotavit:

Compendium. lib. VII. *n*)

Et quædam alia. Claruit in conventu Barcinonenſi, ubi præfatum aureum opus ſe compilaſſe in ejus capite fatetur temporibus Wenceslai Imperatoris & Bonifacii Papæ noni. Anno Domini MCCCXC.

DCLIX. JACOBUS *de Luſanna* ordinis fratrum prædicatorum S. Dominici, & cujusdam urbis *o*) (ut ferunt) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & longa exercitatione peritus, ingenio promptus, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum ſatis egregius. Scripſit

k) A. 1370. *l*) *Groyt* ſive *Groot*. Vide Valerium Andream in Biblioheca Belgica p. 277. & Franciſci Sweertii Athenas p. 280. Trithemium de ſcript. Germ. c. 127. Epitaphium ejus Daventriæ. *Gerardus magnus vixit ſicut pius agnus, fecit quod dixit, ſicut docuit, quoque vixit.*

m) Cantabrigienſi. *n*) liber unus, tractatibus ſive capitibus ſeptem diſtinctus MS. Romæ in Bibl. Jeſuitar. Vide Nic. Antonium Bibl. vet. Hiſpan. T. 2. p. 117.

o) Lauſanenſis. Vide Altamuram p. 112. qui ait claruiſſe A. 1334.

Digitized by Google

Scripſit non contemnendæ utilitatis opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus feruntur:

In Geneſim	lib. I.	*In principio creavit De.*
In Exodum	lib. I.	*Veniam ad te &c.*
In Leviticum.	lib. I.	
In librum Numeri,	lib. I.	
In Deuteronomium	lib. I.	
Sermones de tempore	lib. I.	*Sicut in die honeſtate,*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	*Chriſto confixus ſum.*
Sermones quadrageſimales	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit, lecturas in ſacris codicibus, collationes, determinationes, varioſque tractatus, qui ad manus noſtras non venerunt.

DCLX. CONRADUS *de Altzeya p)* oppido, Moguntinenſis diœceſis in Palatinatu, tribus millibus à Wormacia diſtante, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus, poeta, & mathematicus ſuo tempore inter Germanos celeberrimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, carmine excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat volumen verſibus & rhythmis pulchra varietate depictum, de ſanctiſſima & puriſſima Dei genitrice Maria, & redemptione generis humani, prænotatum

Figurarum opus,	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.
Carminum quoque,	lib. I.

Et alia multa. Claruit circa tempora Caroli quarti Imperatoris. Anno Domini, MCCCLXX.

DCLXI. STEPHANUS *Petringon*, natione Anglicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, & diſputator acutiſſimus, atque in declamandis ſermonibus ad populum valde clarus, edidit non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum ad multorum notitiam deduxit. E quibus ſunt:

Contra Wicleffitas,	lib. I.
Repertorium argumentorum,	lib. I.
Lectura quædam notabilis,	lib. I.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Et alia non pauca. Claruit in univerſitate Oxonienſi eo tempore, quo Johannes Wicleff exuſtus fuit. *q)*

DCLXII. BERTRAMUS *r)* Epiſcopus *Theſelicenſis*, ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, Metenſis Epiſcopi in pontificialibus vicarius, vir in divinis ſcripturis eruditus & inter doctores ſui temporis famoſiſſimus, ingenio præſtans & clarus eloquio, declamator quoque ſermonum egregius. Scripſit ad Cunonem Archiepiſcopum Treverenſem inſigne opus, prænotatum:

De illuſionibus dæmonum	lib. I.	*Reverendiſſimo in Chriſto.*
Ad eundem de ſchismate,	lib. I.	*Gloriam ſapientes poſſi.*
Sermones varios,	lib. I.	

Et alia plura. Moritur ſub Wenceslao Imperatore, & Urbano Papa VI. Anno Domini, MCCCLXXXVII. XIII. Cal. Februarii. Indict. X. Sepultus in conventu ſuo Confluentino.

DCLXIII. THOMAS *Lombe*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Anglicus, vir in ſcripturis ſanctis longa exercitatione & continuo ſtudio doctus, & philoſophorum præceptis probe inſtructus, ſubtilis & acer ingenio, qui in gymnaſio Oxonienſi magiſtralem adeptus cathedram eruditionis ſuæ laudes ingentes commeruit. Scripſit egregium opus

Super ſententias,	lib. IV.
Contra Lolhardos, *s)*	lib. I.
De incarnatione Domini,	lib. I.
Sermones quoque	lib. I.
Et varias quæſtiones.	

Et quædam alia. Claruit in univerſitate Oxonienſi eo potiſſimum tempore, quo Johannes Wicleffus in Anglia exhumatus & publice combuſtus eſt.

DCLXIV. PHILIPPUS *Ribori*, natione Catalanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, & prior provincialis Catalaniæ, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, vita & converſatione quoque venerabilis, ordiniſque Carmelitani amator & cuſtos egregius. Scripſit pro ædificatione fratrum ſuorum non contemnen-

p) Altsheim. *q)* Non vivus fuit exuſtus Wiclefus, ſed cum A. 1387. Lutterworthæ obiiſſet, oſſa ejus effoſſa combuſtaque ſunt A. 1428. ut mox dicet noſter c. 463.

r) Poſſevinus Bernardum appellat. Sed Bertramus eſt quoque Trithemio c. 129. de ſcript. German.

s) ſic dicti Wicleſiſtæ à quodam Galtero Lolhardo. Vide Natalem Alex. T. VII. Hiſt. Eccleſ. p. 103. edit. in fol. Hottinger T. VI. p. 9. Guil. Saldeni otia divina p. 552. ſq.

Digitized by Google

temnenda opuſcula, quibus zeli ſpiritalis fervorem erga religionem ſuam oſtendens, etiam poſteris nominis ſui memoriam commendavit. E quibus extat volumen non abiiciendum de ordinis ſui prima inſtitutione, dilatatione & confirmatione, quod prænotavit

De geſtis Carmelitarum peculiaribus lib. I. *Cum populum Iſraelitici.*
De illuſtribus viris Carmel. lib. I.
Sermones & Epiſtolæ.

Alia inſuper plura compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. *t*)

DCLXV. NICOLAUS *Ritzonis*, patria Toloſanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, & prior provincialis in regno Siciliæ, vir doctus, vita & converſatione præclarus, & declamator ſermonum egregius, ingenio ſubtilis, ſermone luculentus, edidit nonnulla in ſcripturis opuſcula, quorum lectio prædicatoribus verbi non erit contemnenda, de quibus feruntur:

Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.
Quadrageſimale duplex, lib. II.

De cæteris quæ compoſuit, ad notitiam meam adhuc nihil pervenit.

DCLXVI. HENRICUS *de Kalkar*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſis, & prior domus S. Barbaræ in Colonia Agrippina, vir in divinis ſcripturis illuminatum habens ingenium, ſecularium quoque literarum non ignarus, vita & converſatione ſpectabilis, edidit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quorum uſus religioſis & devotis fratribus admodum utilis judicatur. E quibus iſta feruntur:

Exercitatorium monachale, lib. I.
Loquagium de rhetorica, lib. I.
Cantuagium de muſica, lib. I.
De ortu ordinis ſui, lib. I.

Et quædam alia, ad purgationem conſcientiarum maxime pertinentia. Claruit ſub Wenceſlao Imp. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXVII. RICHARDUS *Maydeſcon*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Anglicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia ſeculari (quam Ariſtotelicam vocant) egregie doctus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, & declamator inſignis. Scripſit multa commendanda opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus ego reperi:

Contra Lolhardos Wicleffitas lib. I.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.

Cætera me latent. Claruit in gymnaſio Oxonienſi eo potiſſimum tempore, quo hæreſis Johannis Wicleffi pullulare incepit in Anglia, *) & varia ſcripſit.

DCLXVIII. MARSILIUS *de Ingen*, natione Anglicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſeculari philoſophia nobiliſſime doctus, primus Heydelbergenſis gymnaſii plantator, quod Rupertus dux Bavariæ ac comes Palatinus Rheni inſtituens, *u*) magnifice dotavit, & Urbanus Papa ſextus inſtar Pariſiorum confirmavit, canonicus etiam (ut Wimphelingius teſtatur) & theſaurarius Eccleſiæ S. Andreæ Colon. Edidit non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus in bibliotheca Heydelbergenſi hodie manu ſua ſcripta habentur:

Quæſtiones ſententiarum, lib. IV.
Dialectica notabilis, lib. I.
Commentariorum in Ariſtotelem, lib. plures.

Et quædam alia. Moritur ſub Wenceſlao Imp. & Bonifacio Papa nono. Anno Domini, MCCCXCIV. XIII. Calend. Septemb. Indictione ſecunda. Heydelbergæ ſepultus in Eccleſia S. Petri. Sunt qui ſcribant eum Germanum fuiſſe, quibus ego liberum concedo judicium. Conſtat autem quod de gymnaſio Pariſienſi Heydelbergam fuerit evocatus pro univerſitatis initio.

DCLXIX. JOHANNES monachus *Caſtellenſis* cœnobii, in diœceſi Eyſtetenſi, ordinis S. Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus, ac ſecularium literarum non ignarus, ingenio excellens & diſertus eloquio, Theologus, philoſophus & rhetor inſignis. Scripſit multa & præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam transmiſit. E quibus ego reperi duntaxat, opus magnum & clariſſimum in duobus voluminibus partitum, quod ingenti & commendabili ſtudio edidit

Super regulam S. Benedicti, lib. II.
Breviarium Bibliæ, lib. I.
Sermones de tempore lib. II.
Sermones de ſanctis, lib. I.
De paſſione domini ſermones, XLII. lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos, lib. I.

Alia

t) obiit 1391. Vide Nic. Antonium T. 2. Bibl. Hiſpan. Vet. p. 117. *) A. 1382. *u*) A. 1386.

Alia inſuper multa edidit, quæ ad notitiam meam adhuc non venerunt.

DCLXX. CONRADUS *de monte Puellarum*, natione Teutonicus, Ratiſponenſis Eccleſiæ canonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia doctiſſimus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio. Primo in gymnaſio Erfordienſi rudimenta liberalium artium hauriens, ſe deinde ad univerſitatem Pariſienſem contulit, ubi philoſophiam & ſacras literas publice per octennium ſcholaribus lectitans, doctoratus inſulam conſequutus eſt. Scripſit ad Dominum Lupoldum Epiſcopum Bambergenſem grande & nobile opus, quod prænotavit ſecundum Græcos

Iconomicam *x)*	lib. III.	*Omnes moralis philoſo.*
Monaſticam ad Ducem Auſtriæ,	lib. I.	
Politicam quoque	lib. I.	
Quæſtiones varias,	lib. I.	

Et alia multa. Claruit temporibus Wenceslai Imp. & Urbani Papæ VI. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXXI. HENRICUS *Boye*, natione Brito, ex diœceſi Leonenſi, ſicut in principio ſui operis ſuper decretalibus teſtatur, vir in jure canonico eruditiſſimus, & in philoſophia ſcholaſtica nobiliter doctus, ingenio præſtans & clarus eloquio, diffuſus & copioſus ſententia. Scripſit in ea facultate non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus ſubjecta feruntur:

Super decretalibus	lib. V.	*Venerabilibus & diſ.*
Super VI. decretalium,	lib. I.	
Super Clementinis,	lib. I.	

Fertur etiam commentarios in Decretis edidiſſe, aliosque de diverſis materiis varios tractatus, qui ad manus noſtras minime venerunt.

DCLXXII. JOHANNES *Rusbrock*, prior canonicorum regularium Viridis vallis in Brabantia, Cameracenſis diœceſis, natione Teutonicus, vir (ut ferunt) devotus, ſed parum literatus. Scripſit patrio ſermone ad ædificationem ſimplicium quædam opuſcula, quæ per alium *y)* poſt ejus mortem in latinum converſa, in certis optima, in quibusdam vero à doctoribus feruntur eſſe erronea. Et de his Johan. de Gerſon cancellarius Pariſienſis aviſamenta compoſuit. E quibus iſta feruntur:

De ornatu nuptiarum ſpiritualium	lib. III.	*Ecce ſponſus venit, ex.*
De profectu religioſorum	lib. I.	
Epiſtolæ exhortatoriæ,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit temporibus Wenceslai Imp. & Bonifacii Papæ IX. Anno Domini, MCCCXC. *z)*

DCLXXIII. JOHANNES *Schodehoven*, *a)* natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior Mechilinienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii. Scripſit ad utilitatem prædicatorum verbi Dei non ſpernenda volumina. De quibus extant ſubjecta. Opus inſigne de vitiis & virtutibus & omni materia prædicabili ſecundum ordinem alphabeti in duobus voluminibus, quod prænotavit:

Polypodium	lib. II.	*Abſcondunt ſe multi.*
Sermones varii,	lib. II.	

Alia etiam nonnulla edidit, quæ ad manus noſtras minime venerunt.

DCLXXIV. MICHAEL *Angrianus* Bononienſis, natione Italus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſeculari philoſophia, ac jure canonico nobiliter doctus, quem Urbanus Papa ſextus primo vicarium totius ordinis inſtituit, & electus demum in generalem, Anno Domini, MCCCLXXXI. ordinem rexit ſub obedientia Urbani Papæ novem annis. Scripſit multa præclara volumina. E quibus iſta feruntur: Ad Cardinalem Sanctæ Mariæ trans Tiberim inſigne opus & præclarum,

De conceptione S. Mariæ,	lib. I.	
Super toto Pſalterio,	lib. V.	
Super ſententias,	lib. IV.	
Quæſtiones ſententiarum,	lib. I.	
Tabula ſententiarum,	lib. I.	
In Evangelium Matthæi,	lib. I.	
In Evangelium Lucæ	lib. I.	*Erant ambo &c. Iſido.*
Tabula moralium Gregorii,	lib. I.	
Tabula Decreti,	lib. I.	
Quadrageſimale,	lib. I.	

x) Oeconomicam.

y) Gerardum Magnum de quo ſupra, cap. 656. Poſtea vertit Laur. Surius. Prodiere Rusbrochii Opera Latine Colon. 1552. fol. 1609. 4. & noviſſime 1692. fol. Germanice per G. I. C. cum præf. Godfredi Arnoldi. Uffenbaci ad Mœnum 1701. 4.

z) jam defunctus A. 1381. ætat. 88.

a) Schoonhoven. Vide Trithem de ſcript. Germ. cap. 133.

Digitized by Google

Dictionarium incepit, lib. III.
In Valerium Maximum, lib. I.
In Ethicam Ariſtotelis, lib. I.

Et quædam alia. Morte præventus hoc divinum opus novi dictionarii non perfecit, ſed ab a usque ad c incluſive in tribus voluminibus tantum perduxit. Moritur ultimo anno Wenceſlai Imp. ſub Bonifacio Papa nono. Anno Domini, MCDXVI. Calend. Decemb. Indictione octava. Et ante majus altare ſui conventus Bononienſis honorifice ſepultus, in pace Chriſti quieſcit.

DCLXXV. PHILIPPUS *Ferrarienſis*, Toloſanus, Epiſcopus Pacenſis Eccleſiæ in Hiſpania, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & declamator ſermonum egregius, ingenio promptus & clarus eloquio, in regno Siciliæ olim prædicans, multos ab iniquitate convertit, & eruditionis ſuæ fructus magnos Deo protulit. Scripſit elegantes

Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.

Et quædam alia. Sunt qui ſcribant eum ad cardinalatus honorem propter eximiam doctrinam & vitæ honeſtatem aſſumptum, de quo ego certus non ſum.

DCLXXVI. GALTERUS *Diſſe*, natione Anglicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, nuntius & legatus Bonifacii Papæ noni, in regnis Angliæ, Hiſpaniæ, Portugaliæ, Navarræ, Arragoniæ, & in partibus Vaſconiæ, cæteriſque terris & regnis crucem contra infideles & ſchiſmaticos prædicans, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & declamator ſermonum egregius. Scripſit non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extant:

Contra Lolhardos, lib. I.
De ſchiſmate quoque, lib. I.
In aliquos Pſalmos, lib. I.
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Wenceslai Imperatoris, & Bonifacii Papæ noni. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXXVII. GERARDUS *Zutphanienſis*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ſecularium quoque literarum non ignarus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, nec minus converſatione quam ſcientia ſcripturarum præferendus, edidit quædam ad eruditionem devotorum fratrum pertinentia opuſcula, quibus nomen ſuum cum gloria transmiſit ad notitiam poſteritatis. E quibus vidi tantum,

De reformatione interiori, lib. I. *Homo quidam deſcendit.*
De aſcenſione ſpiritali lib. I. *Beatus vir cujus eſt.*
Sermones varios, lib. I.

De cæteris nihil reperi. Ex ſcriptis ſuis apparet eum virum devotum & religioſum fuiſſe, & alicujus ordinis, *b)* quanquam ignoretur à nobis. Sunt vero qui ſcribant eum canonicum extitiſſe regularem, quod veriſimile tranſimus. Claruit in gymnaſio Colonienſi & varia ſcripſit.

DCLXXVIII. JOHANNES *de Hiſdinio*, *c)* ordinis fratrum hoſpitalis S. Johannis Hieroſolymitani, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ſacræ paginæ doctor inſignis, & declamator ſermonum egregius, ingenio acutus & eloquio compoſitus, edidit multa præclara volumina, & in univerſitate Pariſienſi lecturas & plures & elegantes pronuntiavit. De quibus extant iſta:

In Evangelium Marci, lib. I. *Similis factus eſt leoni.*
In Evangelium Johannis, lib. I.
In Epiſtolam ad Romanos, lib. I.
In Epiſtolas ad Corinthios, lib. II.
In Epiſtolam ad Galatas, lib. I.
In Epiſtolam ad Epheſios, lib. I.
In Epiſtolam ad Philippenſes, lib. I.
In Epiſtolam ad Coloſſen. lib. I.
In Epiſtolas ad Theſſalonicen. lib. II.
In Epiſtolas ad Timotheum, lib. II.
In Epiſtolam ad Titum lib. I. *Erudi filium tuum quia ut.*
In Epiſtolam ad Philemonem lib. I.
In Epiſtolam ad Hebræos lib. I.
De annuntiatione dominica lib. I. *Ave Maria gratia plena.*
Sermones varii lib. I.

Et

b) Hic Gerardus, quem male Conradum de Zutphania vocat liber Trithemii de ſcript. German. c. 134. fuit ex primis fratribus Congregationis Clericorum in communi viventium à Gerardo Magno inſtitutæ, defunctus A. 1398. Vide Valerium Andream Bibl. Belgic. p. 287. *c)* al. *de Isdinio.*

Digitized by Google

Et alia multa. In multos etiam Bibliæ libros commentarios & lecturas ſcripſiſſe dicitur, quæ ad manus noſtras adhuc minime pervenerunt. Claruit temporibus Wenceſlai Imp. & Bonifacii Papæ noni. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXXIX. PHILIPPUS *de monte Galerio*, ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci, vir in ſacris ſcripturis exercitatus, magnus & egregius verbi Dei prædicator. Scripſit pro utilitate eorum, qui declamationibus inſerviunt non contemnenda opuſcula, quibus ingenium nobiliter exercitans, etiam nomen ſuum ad notitiam poſteritatis deſtinavit. E quibus reperi tantum ſubjecta.

Sermones de tempore	lib. 1.	*Erunt ſigna in ſole & lu.*
Sermones de ſanctis,	lib. 1.	
Sermones quadrageſimal.	lib. 1.	

Fertur præterea & alios diverſos compoſuiſſe tractatus, & nonnullos divinorum librorum explanaſſe, ſed ad me nihil eorum pervenit.

DCLXXX. JOHANNES cognomento *Groſſus*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior nonusdecimus generalis, alii habent, viceſimusprimus, patria Toloſanus, vir ſtudioſus & eruditus. Scripſit aperto ſermone non ſpernenda volumina, quibus exercitato magnifice ingenio, nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus ego vidi tantum opus præclarum, quod ordinis Carmelitani inſtitutionem & progreſſum continens, prænotatur:

Viridarium,	lib. III.	*Quibus rebus genera.*
Feruntur & ejus ſermones	lib. 1.	

Et quædam alia. Claruit temporibus Wenceſlai Imp. & Bonifacii Papæ noni. Anno Domini, noſtri Jeſu Chriſti MCD.

DCLXXXI. NICOLAUS *de Gorran, d)* ordinis fratrum prædicatorum ſancti Dominici, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſiſſimus, & nobiliter eruditus, ingenio præſtans, edidit ſcholaſtico & aperto ſermone multa volumina, quorum lectio his qui inſtitui cupiunt in ſanctis ſcripturis non erit abjicienda, de quibus ego ad manus noſtras pauca memini perveniſſe. Feruntur autem de pluribus ſubjecta.

Super ſententias	lib. IV.	
In quinque libros Moyſi	lib. V.	
In Eſaiam Prophetam	lib. 1.	
In Hieremiam quoque	lib. 1.	
In Eccleſiaſticum grande opus	lib. 1.	
In Cantica canticorum	lib. 1.	*Benedictionem dabit.*
In Evangelium Matthæi	lib. 1.	
In Evangelium Marci.	lib. 1.	
In Evangelium Lucæ	lib. 1.	
In Evangelium Johannis.	lib. 1.	
In Epiſtolas Pauli	lib. 1.	*Dedit in lucem gentium.*
Sermones varii	lib. 1.	

Et quædam alia. Fertur præterea in totam pene Bibliam commentarios, & lecturas notabiles edidiſſe, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

DCLXXXII. JACOBUS *de Theramo* canonicus Aprucinus, *e)* & Archidiaconus Averſanus *f)* jureconſultus celeberrimus & philoſophiæ ſecularis doctor præclarus, ingenio ſubtilis, eloquio apertus & compoſitus, cujus apud profeſſores hujuſce facultatis magna erat ſuo tempore authoritas, edidit in ea diſciplina quædam egregia volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus ego reperi tantum dialogum de redemptione generis humani, Belial vulgariter nuncupatum, quem author prænotavit:

Conſolationem peccatorum	lib. 1.	*Poſtquam per ſcientia lignum.*
In Clementinis dicitur ſcripſiſſe,	lib. 1,	

Et quædam alia. Claruit temporibus Wenceslai Imperatoris, & Bonifacii Papæ IX. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXXXIII. GUILHELMUS *de Oppenbach*, natione Teutonicus, in ſcripturis ſanctis doctor eruditus & inſignis, atque in philoſophia ſcholaſtica nobiliter exercitatus, ingenio acutus & vehemens, & ad diſputandas, enodandasque quæſtiones ſcripturarum ſatis idoneus. Scripſit in facultate Theologica non abjicienda opuſcula, quibus in gymnaſio Pariſienſi nomen ſuum notificavit, de quibus ego reperi:

Super ſententias	lib. IV.
Quæſtiones diſputatas	lib. 1.

Sermones etiam & quosdam alios fertur ſcripſiſſe tractatus, atque in ſcholis lucubraſſe lecturas, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCLXXXIV. HENRICUS *de Langenſtein*, dictus *de Haſſia*, natione Teutonicus, vir in divinis

d) de Gorham, Anglus, cujus opera edita Antwerpiæ A. 1617. 1620. 2. Voluminibus in fol. edente Johanne Keerberg.

e) Aprutinus. *f)* in regno Neapolitano.

Digitized by Google

vinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio præſtans, abundans & diffuſus, quippe qui multis annis in lectura Geneſis conſumptis vix ad quartum caput libri pertingentia totidem volumina complevit. Erat enim ad omnia reſolutus, & in dicendo ſcribendoque copioſus, adeo ut apud eum majoris difficultatis fuerit ſponte memoratu digna occurrentia repellere, quam nova quæ dicerentur invenire. Hunc quemadmodum ex quadam ejus Epiſtola reperi, canonicum Wormacienſis Eccleſiæ fuiſſe crediderim. Claruit primum in univerſitate Pariſienſi, ubi lauream doctoratus promeruit, deinde pro decore novæ plantationis univerſitatis Wienenſis illo ſe contulit, & tum docendo tum ſcribendo magnam gloriam eruditionis ſuæ acquiſivit. De cujus opuſculis feruntur:

Super ſententias,	lib. IV.	
In Geneſim & prologum	lib. V.	*In principio creavit Deus.*
De Antichriſto & ſchismate,	lib. I.	*Reverendo in Chriſto.*
De eruditione ſacerdotum	lib. I.	*Tibi dabo claves reg.*
De anima contemplativa	lib. I.	
De contemplatione	lib. I.	
Speculum animæ	lib. I.	
De horis canonicis	lib. I.	*Septies in die laudem.*
Contra Aſtrologos,	lib. I.	*Multi principes & ma.*
Super oratione dominica	lib. I.	*Divina ſapientia rebus.*
Super *Ave Maria,*	lib. I.	*Ave Maria gratia plena.*
Super Symbolo Apoſtolorum,	lib. I.	*Credo in Deum Patrem.*
De contemptu mundi,	lib. I.	*Reverendo Domino Johanni.*
Contra fratrem Thelefforum *g)*	lib. I.	
Contra quendam Wicleffitam,	lib. I.	
Ad canonicos regulares	lib. I.	*Ecce nos reliquimus.*
De proprietate monachorum,	lib. I.	
Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
In Cantica canticorum	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*H. de Langenſteyn di.*
Quæſtiones variæ.		

Alia quoque multa edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Ruperti Palatini Bavari regis Romanorum, & Bonifacii Papæ IX. Anno Domini, MCD. *h)*

DCLXXXV. JOHANNES *de Bromyard*, ordinis fratrum prædicatorum ſancti Dominici, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & longa exercitatione doctus, ſecularium quoque literarum non ignarus, ingenio excellens, & egregius declamator. Scripſit quædam præclara volumina, quibus memoriam nominis ſui apud poſteritatem ſtabilivit. E quorum numero ſubjecta feruntur. Opus magnum & luculentiſſimum, ac prædicatoribus valde utile, quod prænotavit:

Summam prædicantium,	lib. I.	*Prædicantium vita &c.*
Summam juris moralis	lib. I.	*Quod in ſequenti opuſcu.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	

Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCLXXXVI. JOHANNES *Gluel*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior Colonienſis, de Aquisgrani civitate Imperiali oriundus, vir in divinis ſcripturis egregie doctus & ſecularis literaturæ non ignarus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis & præclari ingenii. Scripſit inter cætera ſtudii ſui opuſcula, volumen hujuſce religionis cultoribus non abiiciendum, de origine & profectu ordinis ſui, quod prænotavit:

Speculum Carmelitarum	lib. I.	
Sermones de tempore	lib. I.	
Quadrageſimale,	lib. I.	*Theſaurizate vobis.*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Claruit in conventu ſuo Colonienſi, varia ſcribens & componens opuſcula, ubi tandem deficiens & diem ſuum obiens, in pace ſepultus eſt.

DCLXXXVII. HENRICUS *Euta i)* ſive *Oyta*, natione Teutonicus, gymnaſii Wienenſis in Auſtria unicum decus & complantator à principio, vir in divinis ſcripturis & eruditiſſimus, & in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus & declamator ſermonum egregius. Scripſit multa præclara volumina, de quibus ad manus noſtras pauciſſima hucusque pervenerunt. Legi enim duntaxat:

Super ſententias,	lib. IV.	*Circa prologum primi.*
De contractibus	lib. I.	*Diligite juſtitiam qui.*

De

g) in lib. de ſcriptoribus Germaniæ cap. 138. Trithemius memorat *Contra Thelefforum pronoſticatorem lib. I.*

h) defunctus A. 1428, licet alii ponant 1397.

i) Male in edit. Wechel. libri Trithemii de ſcript. Germ. p. 149. *Heinricus de Cuta.*

De conceptione ſanctæ Mariæ lib. I. *Conſurget virgo de Iſra.*
Et quoſdam ſermones lib. I.

De cæteris nihil vidi. Claruit in gymnaſio Wienenſi ſub Wenceslao Imp. cum Henrico de Haſſia. Anno Domini, MCCCXC.

DCLXXXVIII. HENRICUS *de Andernaco*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & Ariſtotelicæ philoſophiæ interpres egregius, ingenio excellens & declamator ſermonum inter omnes ſui temporis famoſus edidit non parvi pendendæ authoritatis opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta. Opus præclarum

Super ſententias lib. IV.
Sermones de tempore. lib. I.
Sermones de ſanctis, lib. I.
Quæſtiones Philoſophiæ lib. I.

Et quædam alia, quæ ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Claruit in conventu Colonienſi potiſſimum, ubi & ſepultus dicitur.

DCLXXXIX. BLASIUS *Andernarius*, natione Gallus ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir doctus in ſcripturis ſanctis, & in palæſtra ſcholis diſciplinæ nobiliter exercitatus, ingenio clarus, & diſputator egregius. Scripſit nonnulla præclara volumina, quibus nomen ſuum cum gloria transmiſit ad notitiam poſteritatis. E quorum numero præcellit opus luculentum & inſigne

Super ſententias lib. IV.
Quæſtiones & collationes, lib. I.

Nonnulla etiam ſcripſiſſe in philoſophia morali dicitur, ſed ad me non venerunt.

DCXC. BARTHOLOMÆUS *de Saliceto* jureconſultus *k)* omnium ſui temporis celeberrimus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, cujus dicta magnæ authoritatis habentur apud juris civilis profeſſores, edidit quædam in legibus luculenta opuſcula, quibus memoriam ſui nominis immortalitati apud poſteros conſecravit, de quibus feruntur:

Super Codice lib. IX.
Super inſtitutis lib. IV.
De uſu Feudorum lib. I.

Et alia complura. Claruit temporibus Wenceslai Imp. & Bonifacii Papæ IX. Anno Domini, MCCCXC.

DCXCI. JOHANNES Abbas monaſterii *S. Bavonis*, *l)* ordinis divi patris Benedicti, natione Germanus, Doctor & Profeſſor divinarum ſcripturarum egregius, ingenio ſubtilis & comptus eloquio, non minus religioſa converſatione quam ſcientia literarum inſignis. Scripſit ad inſtructionem monachorum quædam præclara opuſcula, de quibus extant ſubjecta. Opus quod prænotavit

De eſu carnium, lib. I.
Declarationes in regulam, *m)* lib. I.
Quæſtiones ſententiarum, lib. I.

Varios præterea, multiplicesque fertur ſcripſiſſe tractatus, ſed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe, præter eum quem de eſu carnium ſcripſit libellum, in quo pulchre deducit & probe concludit, quod monacho ſano, ſecundum regulam S. Benedicti profeſſo, carnium eſus illicitus ſit, & ideo omnino interdictus.

DCXCII. RICHARDUS *Lauinham*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Anglicus, vir in ſcripturis ſanctis egregie doctus, & ſecularis philoſophiæ interpres eximius, in declamandis quoque ſermonibus ad populum excellentis ingenii. Scripſit etiam nonnulla volumina, de quibus iſta feruntur:

Contra Lolhardos, lib. I.
De fundatione ſui ordinis, lib. I.
Pro libro Brigidæ, lib. I.
Sermones varii, lib. I.
De logica quoque, lib. I.
Et variæ quæſtiones, lib. I.

Claruit in univerſitate Oxonienſi eo potiſſimum tempore, quo hæreſis Johannis Wicleffi & Lolhardorum cœpit in Bohœmia. *n)*

DCXCIII. JOHANNES *de Werdena*, ordinis (ut ferunt) fratrum minorum, *o)* natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, ac veterum lectione dives atque in naturali philoſophia ſufficienter doctus ingenio excellens, ſermone & ſcholaſtica ſimplicitate compoſitus, declamator ſermonum popularium ſuo tempore celeberrimus. Scripſit inter cætera ingenii ſui monimenta, prædicatoribus verbi Dei neceſſaria valde opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus extant:

k) Patavii, Bononiæ, & Ferrariæ, ubi Gymnaſii ab Alberto Eſtenſi fundandi fuit auctor. Defunctus Bononiæ in patria A. 1412. Vide Val. Forſterum III. 30. Hiſtor. juris. *l)* apud Gandavenſes. *m)* S. Benedicti.
n) Vide Bzovium ad A. 1402. n. 8. & 9. *o)* Colonienſis diœceſis. Vide Trithem. de ſcript. Germ. c. 143.

Sermones de tempore duplices,	lib. II.	*Induamur &c. vide.*
Sermones de ſanctis duplices,	lib. II.	
Sermones etiam per quadrageſimam,	lib. I.	

Cætera vero quæ compoſuit, ad notitiam noſtram minime venerunt.

DCXCIV. Jacobus, qui dicitur *magnus*, patria Toletanus, *p*) ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditus, & philoſophiæ naturalis cognitione inſignis, ac veterum lectione copioſus. Fertur in divinis libris varios tractatus & commentarios ediſſe, qui ad manus noſtras necdum venerunt. Reperi volumen ejus unum egregium & inſigne de ſermone & Inquiſitione ſapientiæ, prænotatum

Sophologium	lib. III.	*Illuſtriſſimi principis.*

De aliis nihil vidi. Claruit temporibus Wenceslai Imp. & Bonifacii Papæ IX. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCD.

DCXCV. Johannes *Campſcen*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Anglicus, in ſcripturis ſanctis longo ſtudio exercitatus & continua lectione veterum ingenio copioſus, declamator ſermonum egregius. Fertur quædam præclara cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. E quorum numero extare perhibentur valde notabiles

Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Cæterorum vero quæ compoſuit, titulos operum invenire non potui.

DCXCVI. Thomas *Gualenſis*, ordinis fratrum prædicatorum, natione Anglicus, vir in divinis ſcripturis eruditus & multum ſtudioſus, atque in ſecularibus literis maxime in philoſophia ſcholaſtica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, ſermonum quoque declamator egregius, & in ſcholaſticis lectionibus diſputator acutus. Scripſit multa præclara in ſcripturis ſanctis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. De quibus tamen pauca ad manus noſtras pervenerunt. Reperi enim tantum ſubjecta.

In toto Pſalterio,	lib. I.	*Beatus qui cuſtodit.*
In proverbia Salomonis	lib. I.	*In abſconditis parabo.*
In Auguſtinum de civitate Dei	lib. X.	*Fluminis impetus læti.*
In Cantica canticorum	lib. I.	

Claruit in univerſitate Oxonienſi, ubi multa dicitur compoſuiſſe volumina, & præſertim lecturas diverſas in plures Bibliæ libros.

DCXCVII. Philippus Abbas monaſterii *Otterburgenſis*, diœceſis Wormacienſis ordinis Ciſtercienſis, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & diuturna exercitatione doctus, & ſecularis literaturæ non ignarus, edidit pro ædificatione legentium non contemnenda volumina, quibus ingenium ſuum probe exercitans etiam nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quorum numero ſubjecta feruntur. Opus præclarum & inſigne

In Cantica canticorum,	lib. I.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.

Si quid amplius edidit, ad notitiam meam adhuc minime pervenit.

DCXCVIII. Nicolaus eximiæ doctrinæ medicus, natione Italus, patria *Florentinus*, vir non ſolum in medicinis, verum etiam in aliis literis ſecularis philoſophiæ eruditiſſimus, ingenio clarus & comptus eloquio, cujus eruditio quanti ſit apud medicos hujus temporis non meis verbis, ſed eorum teſtimoniis comprobatur. Edidit quædam in ea facultate præclara opuſcula. De quibus fertur opus inſigne,

Summa medicinæ	lib. I.

Et quædam alia. Moritur temporibus Ruperti regis Romanorum, & Johannis Papæ XXIII. Anno Domini, MCDXII. Indict. V.

DCXCIX. Johannes *de Duren*, *q*) ordinis fratrum minorum S. Franciſci, natione Teutonicus, vir ſtudioſus & in ſcripturis ſanctis nobiliter exercitatus, in declamandis ſermonibus ad populum magnæ & præclaræ opinionis. Fertur ad directionem ſimplicium ſacerdotum & prædicatorum quædam cudiſſe opuſcula, quibus nominis ſui memoriam apud poſteros reliquit. E quibus extant:

Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
Quadrageſimale	lib. I.	*Sanctificate jejunium.*
De ſeptem peccatis mortalibus	lib. I.	*Cum confeſſor idoneus.*
De occultis vitiis	lib. I.	*Eſt via quæ videtur bo.*
De confeſſione,	lib. I.	

Alia quoque multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCC,

p) an Toloſanus potius. Vide Nic. Antonium X. 2. Bibl. vet. Hiſpan.

q) Durenjus aliis vel etiam Durandus. Vide Apparatum Poſſevini T. I. p. 871. In diœceſi Colonienſi vixiſſe teſtatur Trithemius c. 144. de Script. German. Alius Michael Herbrand de Duren, infra c. 710.

Digitized by Google

DCC. Tilmannus *de Hacbenberg*, ordinis fratrum minorum, natione Teutonicus, ex diœceſi Treverorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & longa exercitatione doctus, linguam habens politam uſu loquendi, in declamandis ad populum ſermonibus magnus & clariſſimus effulſit. Scripſit quædam non ſpernenda ſimplicibus opuſcula, quibus ingenium ſuum fructuoſe commodans nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus extant:

Sermones de tempore	lib. I.	*Erunt ſigna &c. hic pradi.*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
Sermones per quadrageſimam,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit in conventu ſuo Confluentino, ubi & moriens ſepultus eſt.

DCCI. Johannes *de Ligniano*, r) jureconſultus celeberrimus, & philoſophorum diſciplinis probe inſtructus, ingenio præſtans, & clarus eloquio. Fertur in jure canonico quædam egregia cudiſſe opuſcula, quibus inſiſtens, & tempus utiliter expendit, & nominis ſui memoriam etiam poſteris reliquit. E quibus (Franciſco de Zabarellis in prologo ſuper Clementinis teſte) extant.

Comportationes ſuper Clementinis,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Ruperto Bavaro rege Romanorum, & Bonifacio Papa nono. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCD.

DCCII. Hugo *de Sletſtadt*, s) natione Teutonicus, vir in ſcripturis divinis ſtudioſus & eruditus, atque in philoſophorum diſciplinis egregie doctus ingenio ſubtilis, & quæſtionum ſcholaſticalium diſputator inſignis. Scripſit quædam (ut ferunt) præclara volumina, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus extat opus

Quæſtionum ſententiarum	lib. IV.

Et quædam alia. Fuit autem divi patris Bonaventuræ, t) ordinis minorum, in ſuis determinationibus ſectator & interpres luculentus, enucleans ea quæ in ſingulari philoſophia illius obſcura & rariora ſimplicibus videri potuerunt.

DCCIII. Paulus *Venetus*, u) ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore in Italia ſecundus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, & declamator egregius, multa in philoſophia maxime opuſcula compoſuit, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus feruntur:

Contra Judæos,	lib. I.	
Summa de naturalibus	lib. I.	*Plurimorum aſtrictus.*
Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
Sermones de quadrageſima	lib. I.	
Super lib. Poſteriorum,	lib. II.	*Omnis doctrina, &c.*
Super Phyſicorum	lib. VIII.	*Naturali philoſophia.*
Super Metaphyſicam,	lib. XII.	*Tecum ſapientiſſime re.*
Super de anima	lib. II.	*Tanta literarum &c.*
Summa philoſophiæ,	lib. I.	*Colloquium infa. &c.*
Logica duplex	lib. II.	*Conſpiciens, &c.*
Super de generatione & corrupt.	lib. II.	*Humanarum divinarumque*
Super lib. Porphyr.	lib. I.	*Maxima & forti, &c.*
Super lib. prædicamentorum	lib. I.	*Quærenti mihi &c.*
Super conſequentiis Strodi,	lib. I.	*Jeſum Deum & hominem.*

Et alia complura. Claruit ſub Wenceslao Imp. Anno Domini, MCD. Et juvenis decedens in ſacriſtia ſui ordinis, Venetiis ſepultus eſt.

DCCIV. Jacobus *de Theſſalonia*, x) ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio excellens, ſermone nitidus atque compoſitus, in declamandis ſermonibus ad populum, nulli ſuo tempore ſecundus, edidit quædam præclara volumina, quibus nominis ſui laudabilem memoriam poſteris reliquit. E quibus extat opus inſigne, de moribus hominum, & officiis nobilium, ac popularium prænotatum, materiam præferens,

De ludo ſcaccorum	lib. IV.	*Inter omnia genera ſigno.*
Sermones varii	lib. I.	

Alia vero quæ ſcripſiſſe dicitur, ad notitiam noſtram minime venerunt.

DCCV. Thomas *de Haſelbach*, natione Teutonicus, in ſcripturis ſanctis eruditus, & ſecularis phiſophiæ non ignarus, ingenio præſtans & ſermone ſcholaſticus, ſed nimis diffuſus & prolixus, & ob id reprehenſioni quorundam obnoxius. Nam cum eſſet ordinarius ſacræ Theologiæ lector in gymnaſio Wienenſi, uno & viginti annis in Eſaia propheta legens ad finem primi

r) Mediolanenſis. Bononiæ A. 1383. defunctus.
s) Seleſtadienſis. t) de quo ſupra cap. 464.
u) Utinenſis patria ſed Venetiis educatus. Longe diverſus hic à M. Paulo Veneto, qui A. 1272. iter in ultimum Orientem ſuſcepit, & cujus libros III. de regionibus Orientalium emendatiores edidit Andreas Mullerus Greifenhagius, Coloniæ Brandenburg. 1671. 4. x) Theſſalonicenſis.

primi capituli non pervenit. Scripſit nonnulla in ſcripturis divinis opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

Multa volumina in Eſaiam Prophetam *y*)		
Super ſententias,	lib. IV.	
De decem præceptis,	lib. I.	
De quinque ſenſibus hominis	lib. I.	*Poſtquam Dei dono taliter.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	

Et alia multa. Claruit temporibus Ruperti regis Romanorum, & Gregorii Papæ duodecimi. Anno Domini, MCDX.

DCCVI. THOMASINUS patria *Ferrarienſis*, ordinis fratrum prædicatorum ſancti Dominici, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & doctus, in delictis populorum corripiendis declamator egregius. Fertur quædam ad inſtructionem ſimplicium ſacerdotum præclara cudiſſe opuſcula, quibus nominis ſui notitiam cum laude tranſmiſit ad poſteros. De quorum numero potiſſime feruntur:

Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.
Sermones per quadrageſimam.	lib. I.

Cætera vero quæ compoſuit, ad notitiam noſtram hucusque non venerunt.

DCCVII. Thomas *de Kempis*, *z*) natione Teutonicus, ordinis canonicorum regularium ſancti Auguſtini montis divæ martyris & virginis Agnetis, prope Zwollis in diœceſi Trajectenſi, vir in ſcripturis divinis ſtudioſus & eruditus, vita & converſatione devotus, & beatæ Mariæ ſemper virginis amator præcipuus. Scripſit pro inſtructione ſimplicium fratrum non ſpernenda opuſcula. De quibus feruntur ſubjecta.

De contemptu mundi *a*)	lib. IV.	*Qui ſequitur me, non.*
Sermones ad novicios	lib. III.	*Ecce quam bonum & quam jo-*
Sermones ad fratres	lib. I.	*Qui non renuntiaverit. (cun.*
Dialogus noviciorum:	lib. I.	*Rogo te Pater chariſſime.*
De vita ſolitaria	lib. I.	*Chariſſime cum eſſes in.*
De tribus tabernaculis	lib. I.	*Eſt ſcriptum in Prophe.*
De vera compunctione	lib. I.	*Flete mecum omnes amici,*
Hortulus roſarum	lib. I.	*Cum ſancto ſanctus eris.*
Vallis liliorum,	lib. I.	*Ego flos campi, & lilium.*
Alphabetum monachi,	lib. I.	*Vias tuas Domine demon.*
Conſolatio pauperum,	lib. I.	*Conſolamini conſolamini.*
Epitaphium monachi	lib. I.	*Via juſtorum recta ſa.*
Qualis debeat eſſe monachus	lib. I.	*Audi religioſe mona.*
Manuale parvulorum	lib. I.	*Sinite parvulos veni.*
Doctrinale juvenum	lib. I.	*Fili à juventute tua ex.*
De contemptu mundi, alius	lib. I.	*Dominus regit me & nihil.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Chariſſime frater liben.*

Et quædam alia. Claruit temporibus Ruperti Bavari Regis Romanorum, & Gregorii Papæ XII. Anno Domini, MCDX.

DCCVIII. NICOLAUS monachus cœnobii ſanctæ crucis in Auſtria, ordinis Ciſtercienſis, natione Germanus, vir in divinis ſtudioſus & eruditus, ac veterum lectione dives, ingenio excellens, & clarus eloquio. Scripſit quædam non ſpernendæ utilitatis opuſcula, quibus ingenii ſui memoriam ad poſteros tranſmiſit. E quibus feruntur ſubjecta. Opus non abjiciendum in laudem beatiſſimæ Dei genitricis & virginis Mariæ, prædicatoribus utile, quod prænotavit

Imaginem ſanctæ Mariæ	lib. III.	*Nomen virginis Maria.*
Sermones varii	lib. I.	

Cætera, etſi multa feruntur quæ compoſuit, ad nos minime venerunt.

DCCIX. BARTHOLOMÆUS *de Urbino*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, operum ſanctorum patrum diligens perſcrutator. Scripſit non ſpernenda volumina, de quibus feruntur ſubjecta.

y) Trithemius libro de ſcript. German. c. 146. de hoc Haſelbachio: *Scripſit in Eſaiam multa volumina, quæ neſcio ſi omnia reperiantur.*

z) In eodem libro de ſcript. Germ. c 148. Trithemius notat, quod duo feruntur hujus nominis, ambo de Kempis, ambo regulares in monte S. Agnetis, ambo ingenio præſtantes, & ambo varia cudentes opuſcula. Quorum primus temporibus magiſtri Gerardi magni A. 1384. defuncti (de quo ſupra c. 656.) ad religionem converſus, alter Trithemii temporibus propior (A. 1471. defunctus.) *Et forſan primo*, inquit, *nonnulla ſunt adſcripta quæ ſecundus feciſſe putatur.*

a) Hoc eſt laudatiſſimum illud opus *de imitatione CHRISTI* quod Kempiſio vindicant Jo. Bollandus, Georgius Heſerus, Jo. Fronto & alii. Licet fuerunt qui illud referre voluere ad S. Bernhardum, vel Jo. Gerſonem, vel Abbatem Vercellenſem Joannem Geſſen, vel Gvalterum Hiltonum, aut Petrum de Corbari vel denique Ubertinum de Ilia.

Digitized by Google

ſubjecta. Ex opuſculis ſancti Ambroſii & Auguſtini opus ſingulari ſtudio ſecundum alphabeti ordinem in unum comportavit, cui titulum impoſuit:

Milleloquium Auguſtini *b)*	lib. I.
Milleloquium Ambroſii	lib. I.
De bello quoque ſpirituali	lib. I.

Et alia complura. Claruit temporibus Ruperti regis Romanorum, & Gregorii Papæ duodecimi. Anno Domini, MCDX.

DCCX. FRANCISCUS *de Platea*, *c)* ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci, vir in divinis ſcripturis eruditus, & tam in jure quam in philoſophia ſeculari notabiliter doctus, ingenio excellens, & declamator ſermonum egregius, multa præclara dicitur lucubraſſe opuſcula, quibus nominis ſui memoriam cum laude tranſmiſit ad poſteros, de quorum numero ſubjecta feruntur. *d)* Opus inſigne & præclarum, quod prænotavit

De reſtitutionibus	lib. I.	*Utrum reſtitutio ſit de.*
De cenſuris	lib. I.	
Sermones varii.	lib. I.	

Cætera vero quæ compoſuit, ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

DCCXI. PETRUS *de Candia*, natione Cretenſis, *e)* ordinis fratrum minorum, primo, Epiſcopus Novarienſis, *f)* deinde Mediolanenſis Archiepiſcopus, poſtea ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, *g)* & poſtremo ſummus pontifex *h)* Alexander quintus nominatus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in philoſophia ſcholaſtica magnifice doctus, declamator ſermonum celeberrimus, qui olim in gymnaſio Pariſienſi publicæ ſcholæ præfuit, & docendo ac ſcribendo magnas & ingentes laudes acquiſivit. De cujus elegantiſſimis opuſculis extant luculenti utilesque commentarii

Super ſententias,	lib. IV.
Sermones varii,	lib. I.

Et quædam alia. Moritur ultimo Ruperti regis Romanorum anno, ſepultus in conventu minorum Bononiæ. Anno Domini, MCDX. Indict. III.

DCCXII. FRANCISCUS *de Bacone i)* patria Catalanus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, conventus Gerundenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in philoſophia ſeculari nobiliter doctus, tantum docendo & diſputando in Pariſienſi univerſitate valuit, ut *doctor ſublimis* cognominatus ſit. Scripſit inter alia ingenii ſui monimenta opus magnum & inſigne ex ſcriptis ſanctorum patrum, declamatoribus ſermonum ad populum ſatis utile, quod prænotare poſſumus

Repertorium prædicantium	lib. I.
Super ſententias quoque	lib. IV.

Fertur præterea & quædam alia ſcripſiſſe, ſed ad manus noſtras non venerunt.

DCCXIII. MICHAEL *Herbrant de Duren*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Teutonicus ſacræ theologiæ lector, & prior conventus Crucennacenſis in diœceſi Moguntina, vir doctus & declamator adeo inſignis ut non ſolum in vicino, ſed etiam ad remota loca, & cathedrales Eccleſias evocatus omnium admiratione habitus prædicaret. Hic apud Johannem comitem Spanhemenſem ultimum magnæ familiaritatis & authoritatis erat, & multa ab eo ſuo conventui bona obtinuit. Scripſit inter cætera, elegantes

Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.
Collationes ſynodales	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Ruperti regis Romanorum, & Sigiſmundi Imp. Anno Domini, MCDX.

DCCXIV. PETRUS *de Spira*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſeculari philoſophia magnifice doctus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis. Scripſit quædam præclara opuſcula quibus nominis ſui memoriam ad poſteros tranſmiſit. E quorum numero feruntur:

Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.
Super libros Ethicorum	lib. VIII.

Alia vero quæ compoſuit, ad notitiam noſtræ lectionis nondum venerunt.

DCCXV. REINHARDUS *de Fronthoven*, natione Teutonicus, ordinis (ut ferunt) fratrum prædicatorum, vir in divinis ſtudioſus & longa exercitatione peritus ſcripturis, & ſecularis literaturæ

b) Opus cœptum ab Auguſtino de Ancona, ſupra. c. 555.
c) Patria Cremonenſis clarus circa A. 1443. Vide Franciſcum Ariſium T. 1. Cremonæ litteratæ, Paris. 1702. fol. p. 304.
d) Ejusdem de uſuris & de excommunicationibus prodiere Pariſ. A. 1476. Ejusd. de reſtitutionibus, cenſuris Eccleſ. & de uſuris, in tractatu tractatuum Juris T. XIV.
e) Non Candiam Cretæ ſed Italiæ in comitatu Canevesano diœceſeos Vercellenſis eſſe Alexandri V. patriam, docet Lazarus Auguſtinus Cotta in Muſeo Novarienſi edito Italice Mediolani 1701. fol. p. 47. ſeq.
f) A. 1388. *g)* 1405. *h)* 1409.
i) defunctus A. 1372. Vide Nic. Antonium Bibl. Vet. Hiſpan. T. 2. p. 114.

turæ non ignarus. Scripſit prædicatoribus verbi Dei non abjicienda opuſcula, quibus nomen ſuum etiam poſteris notificavit. E quibus ego vidi tantum:

Sermones de tempore	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

De aliis nihil vidi. Claruit *k*) (ut ſui dicunt) in conventu Confluentino, ubi & mortuus eſt.

DCCXVI. JOHANNES *Capreolus*, ordinis fratrum prædicatorum, patria Toloſanus vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & in diſciplinis Ariſtotelicæ philoſophiæ egregie doctus, ingenio acutus, & ad diſputandum ſatis idoneus, dictorum ſancti Thomæ Aquinatis propugnator & defenſor accerrimus. Scripſit ingenii ſui monimenta clariſſima, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extant multa volumina

Super ſententias	lib. IV.
Et ſermones varii	lib. I.

Ac quædam alia. Claruit ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXV.

DCCXVII. HENRICUS *de Coſueldia*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſis prior domus ſanctæ Mariæ, prope montem divæ Gertrudis in Hollandia, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, vita & converſatione devotus, & magnæ famæ, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, declamator quoque ſermonum celeberrimus. Scripſit multa præclara volumina, quorum devotis fratribus & ſuæ ſalutis amatoribus utilis frequentatio judicatur. E quibus ſubjecta feruntur.

In Exodum myſtice	lib. I.	
In Epiſtolam Pauli ad Roman.	lib. I.	
De tribus votis ſubſtantialibus	lib. II.	*Nolite diligere mundum.*
Contra vitium proprietatis,	lib. I.	
De tribus cuſtodiis monaſticis.	lib. I.	
De inſtitutione novitiorum,	lib. I.	
Circumciſorium myſticum	lib. I.	
De ſacramento altaris,	lib. I.	
De annuntiatione dominica	lib. I.	
Eulogium Pauli heremitæ,	lib. I.	
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et alia complura. Guilhelmi Pariſienſis Epiſcopi arduum opus de univerſo *l*) corporeo & incorporeo ſeu ſpiritali, mira induſtria perluſtrans, brevi compendio pulchre concluſit. Moritur in domo Vallis gratiæ prope Brugas viſitationis actu ſalubriter occupatus temporibus Sigismundi Imp. Anno Domini, MCDX. Indictione III. VII. Idus Julii.

DCCXVIII. HENRICUS *de Hachenburg*, ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis magnifice exercitatus & probe inſtructus, in declamandis ad populum ſermonibus excellentis ingenii & celeberrimæ opinionis. Scripſit pro directione ſimplicium ſacerdotum non abjicienda volumina. E quibus extant:

Sermones de tempore	lib. I.	*Ego veniam & curabo,*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Claruit (ut ſui ferunt) in conventu Confluentino, ubi varia compoſuit.

DCCXIX. JORDANUS ordinis fratrum S. Auguſtini de heremo, natione Teutonicus, vir devotus, & ſcripturarum divinarum explanator & interpres egregius, in declamandis ſermonibus excellentiſſimi ingenii. Scripſit plures elegantes & devotis fratribus utiles tractatus, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus tamen pauca in manus noſtras pervenerunt. Feruntur autem iſta:

In Apocalypſin Johannis,	lib. I.	
Apologia ordinis ſui,	lib. I.	
De paſſione domini	lib. I.	*Inſpice & fac ſecundum ex.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	*Ecce dabit voci ſuæ vo.*
Quadrageſimale,	lib. I.	
Quæſtiones variæ.	lib. I.	

Et alia multa. Claruit ſub Ruperto rege. Anno Domini, MCDX.

DCCXX. PETRUS Epiſcopus novæ *m*) civitatis, natione Italus ex oppido *Bruniquelli*, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans & eloquio clarus, edidit magnæ utilitatis plura opuſcula, quibus magnifice exercitato ingenio memoriam ſui poſteris demandavit. E quibus feruntur ſubjecta. Opus quoddam inſigne, in quo omnes novi & veteris teſtamenti hiſtorias ad alphabeti ordinem redegit, & ad ſingulas materias diſpoſuit.

Super

k) A. C. 410. ut in libro de ſcript. Germ. c. 151. Trithemius tradit.
l) ſupra, c. 480. *m*) in Latio, *Perſerum*.

Super ſententias,	lib. IV.
In proverbia Salomonis,	lib. I.
In Eccleſiaſten etiam,	lib. I.
In Cantica canticorum,	lib. I.

Et alia multa. Præterea vero totam ferme Bibliam optimis commentariis exornaſſe dicitur. Claruit ſub Ruperto rege Romanorum. Anno Domini, MCDX.

DCCXXI. LAURENTIUS *Juſtinianus*, natione Venetus, ordinis Cæleſtini, & Venetus poſtea patriarcha, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, moribus & vita inſignis, cum divitias & honores hujus mundi habere quam maximos potuiſſet, omnia pro Chriſti amore contemnens, ordinem præfatum ingreſſus eſt, in quo magna religione & abſtinentia coruſcans, ad ædificationem ſimplicium devotiſſima opuſcula edidit, quorum tituli feruntur ſubjecti.

Lignum vitæ,	lib. I.
De diſciplina monaſtica,	lib. I.
De connubio verbi & animæ,	lib. I.
De agone Chriſti,	lib. I.
De interiori conflictu,	lib. I.
De complanctu Eccleſiæ,	lib. I.
De ſacramento altaris,	lib. I.
De vita ſolitaria,	lib. I.
De contemptu mundi,	lib. I.
De ſermone Domini in cœna,	lib. I.
De officio paſtorali,	lib. I.
De obedientia quoque	lib. I.
De gradibus perfectionis,	lib. I.
Sermones XL.	lib. I.

Claruit temporibus Ruperti regis Romanorum. Anno Domini, MCDX. *n)* Sepultus eſt Venetiis in Eccleſia cathedrali. Ad cujus tumbam multa miracula divinitus fiunt. Ejus vitam Bernhardus Juſtinianus nepos ipſius luculenter deſcripſit.

DCCXXII. AUGUSTINUS *de Roma*, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini, prior generalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, atque in ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit multa egregia volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus extant:

Super ſententias,	lib. IV.
In Epiſtolas Pauli omnes,	lib. XIV.
In Apocalypſin Johannis,	lib. I.
De libero arbitrio,	lib. I.
De peccato originali,	lib. I.
De Chriſto & Eccleſia,	lib. I.
De charitate Chriſti erga electos,	lib. I.
De perfecta juſtitia Eccleſiæ,	lib. I.
De poteſtate Papæ,	lib. I.
Super lib. Ethicorum,	lib. VIII.

Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, ſed ad notitiam meam non venerunt. Claruit temporibus Sigismundi Imp. & Johannis Papæ XXIII. Anno Domini, MCDX. *o)*

DCCXXIII. BALDUS Peruſinus, Bartholi de Saxoferrato *p)* quondam auditor atque diſcipulus, jureconſultus omnium ſui temporis celeberrimus, & in ſeculari quoque philoſophia nobiliter doctus, ingenio acutus, ſenſu profundus, conſilio cautus & ſtabilis. Scripſit multa in utroque jure præclara opuſcula, quibus nomini ſuo æternam apud poſteros memoriam comparavit. De quorum numero ſubjecta feruntur

Super Codice,	lib. IX.
Super. ff. veteri,	lib. XXIV.
Super. ff. novo,	lib. XII.
Super. ff. infortiati,	lib. XIV.
Super Inſtitutis,	lib. IV.
De uſu feudorum,	lib. I.
Super Autentic.	lib. I.
Super ſecundo Decretalium,	lib. I.
Additiones Speculi,	lib. I.
Conſilia multa,	lib. I.

Et alia complura. Moritur temporibus Sigismundi Imperat. Anno Domini, MCDXXIII. *q)*

n) defunctus A. 1454. Vide Bollandum Act. Sanctor. T. I. Januar. p. 549. ſeq. ubi vita à Bernhardo Juſtiniano ſcripta, additis Bollandi notis.

o) defunctus A. 1445. Vide Poſſevinum, qui Commentarios in Epiſtolas Pauli & Apocalypſin, Auguſtini non Romani ſed Anconitani eſſe ſuſpicatur. *p)* de quo ſupra c. 637.

q) imo 1400. ætatis 80. 28. April. Vide Auguſtinum Oldoinum de ſcriptoribus Peruſinis p. 38.

Indict. prima. Papiæ in conventu fratrum minorum ſancti Franciſci, menſe Julio cum honore ſepultus.

DCCXXIV. Angelus *Peruſinus*, Baldi ſupradicti frater, & ſtudiorum ejus comes & ſocius, in jure civili doctiſſimus, ingenio clarus, fama & opinione apud jureconſultos celeberrimus, multa etiam in ſua facultate volumina compoſuit, quibus monimenta ingenii excellentis conſtituens, memoriam ſui nominis ad multorum notitiam deſtinavit. E quorum numero elegantiſſima feruntur commentaria:

Super Codice,	lib. IX.
Super. ff. veteri,	lib. XXIV.
Super. ff. novo,	lib. XII.
Super. ff. Infortiati,	lib. XIV.
Super Inſtitutis	lib. IV.

In toto ſiquidem corpore juris civilis, & alia quædam lucubraſſe dicitur. Moritur temporibus Sigiſmundi Imp. eodem anno quo Baldus frater ejus. Anno Domini, MCDXXIII. r) Indictione prima.

DCCXXV. Petrus *de Ancarano*, s) natione Italus, patria Bononienſis, Baldi Peruſini quondam auditor, vir in utroque jure peritiſſimus, & Ariſtotelicæ philoſophiæ non ignarus, qui & ſi uxoris vinculo fuerit colligatus, & re familiari occupatus, ſemper tamen in literarum ſtudio verſans, multa in utroque jure opuſcula edidit, quibus nomen ſuum cum gloria ad poſteros transmiſit. E quorum numero feruntur.

Super Decretalibus,	lib. V.
Super VI. Decretalium,	lib. I.
Super Clementinis,	lib. I.
De regulis juris,	lib. I.
Super. ff. veteri,	lib. XXIV.
Super. ff. novo,	lib. XII.
Conſilia plura,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Sigiſmundi Imperat. Anno Domini, MCDX. compater Franciſci de Zabarellis.

DCCXXVI. Vincentius *Gruner*, natione Teutonicus, t) vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus. Edidit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. E quibus extat lectura notabilis, quam in novella plantatione Liptzenſis gymnaſii coram ſcholaribus publice ſcripſit & legit.

Super officio miſſæ.	lib. III.	*Ad honorem benedicta.*
Quæſtiones diſputatæ,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit tempore translationis univerſitatis Pragenſis in Liptzen. Miſnenſis Marchionatus provinciam, quam Alexander Papa quintus confirmans privilegiis dotavit. Anno Domini, MCDX.

DCCXXVII. Johannes *de Aurbach*, u) natione Teutonicus, Presbyter Eccleſiæ Bambergenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus. Edidit non floccipendendæ authoritatis opuſcula, quibus memoriam ſui nominis poſteris reliquit. E quibus ego vidi tantum opus præclarum

De ſacramentis Eccleſiæ	lib. I.	*Ad laudem Dei animarum.*

De cæteris nihil vidi. Claruit in civitate Bambergenſi, & varia conſcripſit opuſcula.

DCCXXVIII. Dionysius *de Burgo ſancti ſepulchri*, x) ordinis fratrum heremitarum divi patris Auguſtini, vir in divinis ſcripturis doctus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit in utraque literatura non contemnenda opuſcula, quibus ingenii ſui poſteris perpetua monimenta reliquit. E quibus ſubjecta feruntur. Commentarii perpulchri & elegantes

Super Valerio Maximo.	lib. I.
Super Metamorphoſeos,	lib. I.
Super operibus Vergilii,	lib. I.
Super tragœdiis Senecæ,	lib. I.
Super Politicorum,	lib. I.
Super Rhetoricorum,	lib. I.

Et

r) Florentiæ defunctum A. 1423. vel 1424. ætat. 75. notat Oldoinus p. 19.

s) *ancora juris* in Epitaphio dicitur quod extat Bononiæ in templo S. Dominici. Vide Forſterum in Hiſtoria juris Civilis p. 664.

t) patria Zwickavienſis, Doctor Pragenſis, cujus precibus Fridericus Bellicoſus Dux, & poſtea Elector Saxoniæ fundavit Academiam Lipſienſem. A. 1403. Vide centuriam ſcriptorum à Madero editam c. 27. Georg. Fabricii Origg. Saxon. lib. VII. pag. 687. Joach. Felleri τοῦ μακαρίτου Cygnos quaſimodogenitos c. I. Jo Jacobi Vogelii Annales Lipſienſes p. 48.

u) male *Aubach* apud Poſſevinum in Apparatu, & Heidenreichium p. 359. pandect. Brandenburg. qui tamen *Aurbachium* recte habet p. 355.

x) *Burgum ſancti ſepulchri*, civitas ducatus Spoletini in Italia.

Et quædam alia. Fabulas inſuper omnes ad tropologicum ſenſum jocundum reduxit. Claruit temporibus Sigismundi Imperatoris, Anno Domini, MCDXII.

DCCXXIX. PETRUS *de Aliaco*, Epiſcopus Cameracenſis, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, Pariſienſis gymnaſii quondam cancellarius, præceptor Johannis de Gerſon, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſecularibus literis, maxime in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio excellens & clarus eloquio, declamator quoque ſermonum egregius. Scripſit multa præclara volumina, quibus memoriam nominis ſui & ingenii poſteris reliquit. De quibus reperi ſubjecta.

Super ſententias	lib. IV.	*Quænam doctrina hæc.*
De laude ſanctæ ſcripturæ,	lib. I.	*Super hanc petram ædifi.*
In principium Marci	lib. I.	*Quænam doctrina hæc.*
De ſtabilitate Eccleſiæ	lib. I.	*Utrum Petri Eccleſia le.*
Speculum conſiderationis,	lib. III.	*Quisquis qui à mundi.*
Compendium contemplationis,	lib. III.	*Quoniam multi ſapientes.*
De ſpiritali ſcala	lib. I.	*Quatuor ſunt ſpirita.*
In Pſalterio breviter	lib. I.	*Verbum abbreviatum fa.*
In Pſal. LXX. meditationes	lib. I.	*Terret me, Domine Deus.*
De legibus & ſectis,	lib. I.	
De concilio generali,	lib. I.	
Expoſitionis Pſalmi LXX.	lib. I.	*Poſtulavit charitas.*
In Pſal. XLII. meditationes,	lib. I.	*Summe ſacerdos tu.*
In cantica canticorum,	lib. I.	*Oſculetur, &c. Iſte liber.*
In ſeptem Pſalmos pœnitentiales	lib. I.	*Vera pœnitentia velut.*
De oratione dominica	lib. I.	*Sic ergo orabitis: Pater.*
Super eadem, anagogice	lib. I.	*Pater noſter qui, &c. O pater.*
Super Ave Maria,	lib. I.	*Cogitanti mihi ô ſanctiſſi.*
Super magnificat	lib. I.	*Summa Trinitatis.*
In canticum Zachariæ,	lib. I.	*Dicturi de cantico Zac.*
In canticum Simeonis,	lib. I.	*Accedit ultimo canticum.*
De electione Papæ	lib. I.	
De exercitio ſpiritali	lib. I.	*Anima devota cupiens ad.*
De duodecim honoribus Joſeph	lib. I.	*Si colligimus in unum.*
De anima & accidentibus ejus	lib. I.	*Veterum tradit auctori.*
Concordiam theologiæ & aſtronomiæ	lib. II.	*De concordia Theologiæ.*
De ſacramentis Eccleſiæ	lib. I.	*Quoniam me ſæpius rogaſti.*
Sermones varios	lib. I.	
Epiſtolas plures ad diverſos.	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit tempore concilii Conſtantienſis, cui etiam perſonaliter interfuit. Anno Domini, MCDXVI. *y)*

DCCXXX. NICOLAUS *Clemangis* archidiaconus *z)* Bajocenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, metro excellens & proſa, in gymnaſio Pariſienſi magiſterium ſacræ paginæ conſecutus, magnam eruditionis ſuæ evidentiam dedit.

Scripſit utroque ſtylo multa præclara volumina quibus luculentiſſimi ingenii ſui memoriam reliquit. De quibus ſubjecta feruntur. Ad Dominum Petrum de Aliaco Epiſcopum Cameracenſem, & cardinalem ſupradictum opus inſigne quod prænotavit.

De fructu heremi.	lib. I.
De corrupto Eccleſiæ ſtatu,	lib. I.
De novis feſtivitatibus	lib. I.
De materia ſchiſmatis	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Et alia multa. Claruit temporibus Sigismundi Imperatoris, & concilii Conſtantienſis. Anno Domini, MCDXVII. *a)*

DCCXXXI. JOHANNES *Dominici*, tituli ſancti Sixti Cardinalis, *Raguſinus* vulgariter nuncupatus, patria Florentinus, ordinis fratrum prædicatorum, qui à Gregorio Papa XII. pro unione ad concilium Conſtantienſe miſſus fuit, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii. Scripſit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. De quibus ſubjecta feruntur.

In Eccleſiaſten,	lib. I.
In Cantica canticorum,	lib. I.

y) Obiit Petrus de Alliaco Cameraci A. 1425. De eo copioſe viri doctiſſimi, qui Hiſtoriam Concilii Conſtantienſis tradidere Hermannus ab Hardt & Jacobus Lenſant. *z)* Cantor.

a) obiit circa A. 1440. De eo plura Launojus Hiſtoria Gymnaſii Navarrei parte 2. p. 558. ſeq. & in diſſ. de auctore librorum de imitatione Chriſti p. 7. 19. remarques ſommaires p. 10. 19. 56. ſeq. &c. Merentur hujus eximii ſcriptoris monumenta accuratiore editione lectoribus commendari.

In Evangelium Matthæi lib. I.
Super Magnificat lib. I.
In Epiſtolam ad Romanos lib. I.
Lucula noctis prænotatus, lib. I.
Itinerarium devotionis lib. I.
De amore charitatis, lib. I. *Si linguis hominum loquar.*
Sermones de tempore, lib. I.
Sermones de ſanctis lib. I.
Sermones per quadrageſimam, lib. I. *Beatus vir qui non abiit.*

Et quædam alia. Moritur in concilio Conſtantienſi ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXVIII. Indict. XI. *b)*

DCCXXXII. JOHANNES Epiſcopus Lombarienſis, *c)* natione Teutonicus, patria Baſilienſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, declamator ſermonum celeberrimus, edidit non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui nominis *d)* ad poſterorum notitiam cum laude tranſmiſit. E quorum numero præcipua feruntur.

Super ſententias lib. IV.
Sermones diverſi lib. I.

Et quædam alia. Multas præterea orationes & collationes feciſſe dicitur ad clerum, ſed & coram ſummo pontifice, ac cœtu cardinalium, quos ego non vidi.

DCCXXXIII. JOHANNES *Zacharias*, natione Teutonicus, patria Erfordenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & valde eruditus, ſecularis quoque philoſophiæ interpres egregius, ingenio ſubtilis, & diſputator acutiſſimus, in declamandis ſermonibus tam ad clerum quam populum peridoneus. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus feruntur:

Super ſententias lib. IV.
In Geneſim lib. I.
In Exodum, lib. I.
In Leviticum. lib. I.
In Epiſtolas Pauli lib. XIV.
Sermones varii lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Sigismundo Imperatore & in concilio Conſtantienſi diſputando contra hæreticos magnifice laudatus eſt. Anno Domini, MCDXX. *e)*

DCCXXXIV. ANTONIUS *de Butrio*, natione Italus, patria Bononienſis, jureconſultus omnium ſuo tempore facile celeberrimus & in aliis ſcripturis tam divinis, quam humanis egregie doctus, ingenio & eloquio clarus, ac non minus honeſta converſatione quam doctrina venerabilis, edidit in jure plura opuſcula, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quorum numero ſubjecta feruntur.

Super Decretalibus lib. V.
Super Clementinis lib. I.
Repertorium juris canonici lib. I.
Rerpertorium juris civilis lib. I.
Conſilia elegantiſſima lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Sigismundi Imp. & Concilii generalis Conſtantienſis. Anno Domini, MCDXVII. *f)*

DCCXXXV. GABRIEL *de Spoleto*, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio excellens, & declamator ſermonum egregius. Scripſit nonnulla commendanda opuſcula, quibus notitiam vivacis ingenii ſui etiam poſteris oſtendit. Sed ego nullum eorum hucusque videre promerui. Feruntur tamen ejus præcipui

Adverſum hæreticos lib. I.
Adverſum fratricellos lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus concilii Conſtantienſis, & Sigismundi Imp. Anno Domini, MCDXVII

DCCXXXVI. FRANCISCUS *de Zabarellis*, natione Patavinus, Eccleſiæ Romanæ Presbyter cardinalis, vir in jure canonico eruditiſſimus, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit in jure non ſpernenda opuſcula, quibus nominis ſui memoriam ad poſteros tranſmiſit. De quorum numero iſta feruntur.

In Decretalibus lib. I.

In

b) Ab Alfonſo Ciacconio in vitis Cardinalium p. 1068. obitus ejus refertur ad A. 1420.
c) in Gallia in Archi-Epiſcopatu Toloſano.
d) claruiſſe circa A. 1410. notat Trithemius c. 156. de ſcript. Germ.
e) Concilium Conſtantienſe jam finitum menſe Maj. A. 1418. Sed Johannem Zachariam adhuc A. 1430. alii ſcribunt vixiſſe.
f) jam A. 1408. nonis Octobris Bononiæ defunctum ſcribit Valentinus Forſterus de Viris JCtorum III. 31.

In Clementinis	lib. I.	*Novum nihil eſſe unà.*
De horis canonicis	lib. I.	*Repetiturus decretalem.*

Repetitiones variæ. Et alia plura. Claruit in concilio Conſtantienſi ſub Sigismundo Imperatore, Anno Domini, MCDXVIII. *g)* Ubi & moritur ſepultus apud minores. In cujus laudem Poggius orationem habuit.

DCCXXXVII. PETRUS *Maurocenus*, patricius Venetus, ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus cardinalis, vir in divinis ſcripturis, & in jure canonico doctiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans, ſermone compoſitus, vita & converſatione inſignis. Fertur multa præclara cudiſſe opuſcula, in quibus vivacitas ingenii ejus relucere dinoſcitur. Sed ego uſque in præſens nihil eorum videre commerui. Fertur ejus inſigne volumen.

Super VI. decretalium	lib. I.

Et variæ determinationes. Claruit in concilio Conſtantienſi perſonaliter, ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXVIII. *h)*

DCCXXXVIII. NICOLAUS *Dinckelſpule*, natione Teutonicus, Wienenſis gymnaſii in Auſtria decus & rector, in ſcripturis ſanctis doctiſſimus, & in ſeculari philoſophia multum eruditus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, vita & converſatione inſignis. Scripſit multa & præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros cum gloria tranſmiſit. E quorum numero ſubjecta feruntur:

Super ſententias	lib. IV.	
Quæſtiones ſententiarum	lib. I.	
De ſeptem donis Spiritus ſancti	lib. I.	
De decem præceptis	lib. I.	*Scribitur Matthæi XXII.*
Super oratione dominica	lib. I.	*Si quid petieritis Patrem.*
De octo beatitudinibus	lib. I.	*In Evangelio quod legitur.*
De tribus partibus pœnitentiæ	lib. I.	
De octo vitiis capitalibus	lib. I.	
De ſeptem peccatis mortalibus,	lib. I.	*Notandum quod ut dicit.*
De præcepto charitatis	lib. I.	*Duo ſunt præcepta char.*
De peccatis linguæ	lib. I.	*Conſequenter dicendum eſt.*
Sermones de tempore	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	
Sermones morales,	lib. I.	

Et alia plura. Claruit perſonaliter in concilio Conſtantienſi miſſus ab univerſitate Vienenſi, ſub Sigismundo Imperatore. Anno Domini, MCDXX.

DCCXXXIX. PETRUS *de Roſenhem* monachus Mellicenſis cœnobii in Auſtria, ordinis ſancti Benedicti, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus literis magnifice doctus, philoſophus & poeta præcellens, ingenio promptus & clarus, edidit tam carmine quam proſa non abjicienda opuſcula, quibus ingenium ſuum probe exercitavit. E quibus opus metricum *i)* quod ſcripſit *Nicolao Dinkelſpule* perſuadente & rogante, ad dominum *Brandam* cardinalem ſancti Clementis legatum Apoſtolicum in Auſtria ſuper totius Bibliæ capita, quod prænotavit

Roſeum memoriale divinorum	lib. I.	*Aſtripotens cœlum terram.*
Hiſtoria temporum notabilis	lib. I.	
Sermones varii,	lib. I.	

Claruit temporibus concilii Conſtantienſis. Anno Domini, MCDXX. *k)* & multa ac varia compoſuit.

DCCXL. RAPHAEL *Fulgoſus*, natione Placentinus, vir in utroque jure *l)* doctiſſimus, & ſecularis philoſophiæ præceptis probe inſtructus, ingenio excellens, conſilio cautus & ſtabilis. in jure civili quædam præclara volumina edidit, quibus vim & vivacitatem ingenii ſui etiam poſteris oſtendit. E quibus ſubjecta feruntur:

Super Codice,	lib. X.
Super. ff. Veteri	lib. XXIV.
Super. ff. novo	lib. XII.
Conſilia multa	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus concilii Conſtantienſis, & Sigismundi Imper. Anno Domini, MCDXVI.

DCCXLI. JOHANNES *de Palomar m)* Barcinonenſis Eccleſiæ Archidiaconus, doctor decretorum inſignis, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis nobiliter doctus, ingenio ſubtilis

g) obiit Conſtantiæ A. 1417. ætat. 78, 6. Nov. ſepultus Patavii. Vide Ciacconium p. 1090. ſeq.

h) obiit A. 1424. 11. Auguſt. id. p. 1073.

i) Elegis diſtichis ſuccinctum opuſculum vocat Sixtus Senenſis. Vidit lucem Argentorati 1544.

k) Sic etiam Trithemius c. 160. de Script. Germ. Apud Sixtum Senenſem male excuſum 1440.

l) in Epitaphio eius, quod Patavii in templo S. Antonii legitur,

Conſuluit nemo melius fulſitque docendo Cæſareas leges juraque Pontificum.

m) aliis *Joannes Polomar*, qui A. 1433. interfuit Concilio Baſileenſi. Vide Nic. Antonium lib. X. Bibl. veteris Hiſpanæ cap. 4.

gitized by Google

ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, vita & converſatione præclarus, edidit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus extat tractatus inſignis ad Johannem abbatem monaſterii Scotorum ordinis divi Benedicti Wienenſis,

De abſtinentia carnium lib. I. *Surgent in judicio filii.*
Sermones & quæſtiones.

Cætera quæ compoſuit ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Claruit in gymnaſio Wienenſi in Auſtria, & multa compoſuit temporibus Sigiſmundi Imp. Anno Domini, MCDXX.

DCCXLII. RAPHAEL *Cumanus, n)* juris civilis inſignis profeſſor & celeberrimus interpres, ingenio excellens, & præſtans conſilio, cujus apud jureconſultos non minima authoritas eſt. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui nominis ad poſteros transmiſit. E quibus iſta feruntur:

Super Codice lib. IX.
Super. ff. veteri. lib. XXIV.
Conſiliorum quoque lib. I.

Et complura. Claruit ſub Sigiſmundo Imp. Anno Domini, MCDXVI.

DCCXLIII. JOHANNES *de Teneramunda*, ordinis Carthuſienſis prior domus Sillimaci in Sabaudia, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & valde eruditus, vita & converſatione devotus, ingenio clarus, ſermone compoſitus, edidit ad ædificationem religioſorum fratrum valde utilia opuſcula, quibus non ſolum tunc præſentes, ſed etiam poſt ſe futuros ad amorem Dei erudivit. Et ſunt iſta:

De notitia Dei, lib. I.
De natura & lapſu hominis, lib. I.
De reparatione lapſi, lib. I.
De amore Dei, lib. I.
De gaudio hominis, lib. I.
De Sacramento altaris, lib. I.
De fide Chriſtiana, lib. I.
De honore Dei, lib. I.
De conceptione ſanctæ Mariæ, lib. I.

Alia quoque multa eleganter compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. *o)*

DCCXLIV. GASPARINUS grammaticus celeberrimus, patria Pergomenſis *p)* ex Barziza ruſculo natus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, philoſophus & rhetor præſtantiſſimus ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, qui latini ſermonis elegantiam ſemimortuam ab inferis reſuſcitavit. Scripſit multa in ea facultate præclara opuſcula, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus extant:

De orthographia, lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I. *Gaudeo plurimum ac la.*
Orationes variæ, lib. I.
In Epiſtolas Ciceronis, lib. I.
In eundem de officiis, lib. I.
In eundem de oratore, lib. I.
In eum de ſenectute lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Concilii Conſtantienſis, & Sigiſmundi Imp. Anno Domini, MCDXX.

DCCXLV. ANTONIUS *Jantenſis*, ordinis fratrum heremitarum S. Auguſtini vir in divinis ſcripturis eruditus, & juris canonici profeſſor, & celeberrimus interpres, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit quædam non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum cum laude transmiſit ad poſteros. Sed ego nullum eorum videre merui, præter illud quod prænotatur, compendium

Figurarum moralium, lib. I. *Religioſis viris in Chriſto.*

Cætera ad me non venerunt. Claruit perſonaliter in generali concilio Conſtantienſi, ſub Sigiſmundo Imp. Anno Domini, MCDXVIII.

DCCXLVI. JOHANNES *de Imola, q)* patria Bononienſis, utriusque juris celeberrimus doctor, ingenio excellens & clarus eloquio, cujus eruditio & eloquentia ſuo tempore totam Italiam magnifice illuſtrarunt. Fertur in utroque jure multa præclara volumina edidiſſe, quorum authoritas apud hujuſce facultatis profeſſores maximis laudibus attollitur. De quibus ſubjecta in primis feruntur,

Super tribus lib. Decretalium lib. III.
Super VI. Decretalium, lib. I.
Super Clementinis. lib. I.

Super

n) Comenſis potius, nam in ejus Epitaphio Patavii ad D. Juſtinum:
Hunc Raimunda domus, hunc Comus patria lugent.

o) A. 1439. adhuc vixiſſe notat Poſſevinus.

p) Bergomenſis, cujus de eloquentia ſcriptum cum Fliſco de modis loquendi impreſſum, & Vocabularium Venetiis 1554. editum, Simlerus memorat.

q) Baldum ſenem audivit.

Digitized by Google

Super. ff. Infortiati lib. XIV. *Antequam veniamus ad.*
Super. ff. novo,

Et quædam alia. Moritur Bononiæ temporibus Sigismundi Imper. & Eugenii Papæ IV. Anno Domini, MCDXXXVI. Indict. XIV. *r*)

DCCXLVII. ANTONIUS *de Parma* ordinis Camaldulenſis prior generalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio excellens, eloquio compoſitus, in declamandis ſermonibus ad populum ſatis idoneus, ſcripſit ad directionem prædicatorum verbi Dei nonnulla præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus præcipua feruntur:

Sermones de tempore, lib. I. *Cum appropinquaſſet.*
Sermones de ſanctis, lib. I.
Sermones per quadrageſimam, lib. I.

Et quædam alia. Claruit perſonaliter in concilio Conſtantienſi ſub Sigismundo Imper. Anno Domini MCDXX.

DCCXLVIII. LEONARDUS *Aretinus*, philoſophus, orator & hiſtoricus inſignis, ac vir undecunque doctiſſimus, græci & latini ſermonis peritus, primum Innocentii ſeptimi, Gregorii duodecimi, Alexandri V. & Johannis XXIII. pontificum Romanorum usque ad concilium Conſtantienſe ſecretarius, ac deinde à ſenatu Florentino accitus cancellarius generalis conſtituitur, in quo officio usque ad finem vitæ cum magna fidelitate & authoritate permanſit. Scripſit inter cætera:

Dialogorum inſigne opus, lib. I.
Hiſtoriam ſui temporis, lib. I.
De bene geſtis Florentinorum, *s*) lib. XII.
De laudibus Florentiæ, lib. I.
Hiſtoriam Gothorum, *t*) lib. IV.
Hiſtoriam belli Punici primi, *u*) lib. II.
Vitam Ariſtotelis, lib. I.
De vita Ciceronis, lib. I.
Epiſtolarum volumen lib. I.

Alia inſuper nonnulla elegantiſſime compoſuit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Præterea ex græcis multa tranſtulit in latinum, videlicet tractatum beati ſacerdotis Baſilii de inſtituendis diſcipulis, *x*) vitam quoque Tiberii & *) Gracci græcorum, Pauli Æmilii, Catonis poſterioris ac Sertorii Romanorum, ex Plutarcho tranſtulit. Libellum quoque Xenophontis de tyranno, Platonis Gorgiam & Phædonem, & quasdam Epiſtolas, Ariſtotelis Oeconomicam & Ethicorum & Politicorum libros ſimiliter traduxit. Et alia *y*) quæ ad me non venerunt. Claruit in Concilio Conſtantienſi perſonaliter ſub Sigismundo Imp. Anno Domini MCDXX. Moritur autem ſub Frederico Imperat. tertio, & Eugenio Papa quarto. Anno Domini MCDXLIII. Indict. ſexta, VII. Idus Martii, ætatis ſuæ anno ferme LXXIV.

DCCXLIX. POGIUS *Florentinus* philoſophus & rhetor facundus, græco & latino ſermone ad perfectum inſtructus, literarum apoſtolicarum multis annis ſcriptor diſertiſſimus. Fertur nonnulla ingenii excellentis compoſuiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. Hujus Pogii acerrimus æmulus Laurentius Valla extitit, & varia in eum ſcripſit. Ipſe autem edidit:

De ſitu Indiæ regionis, lib. I.
In Laurentium Vallam. lib. II.
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.
Orationes varias. lib. I.

Et alia complura. Dionyſium *z*) Siculum & alios multos græcorum authores latinos fecit. Præterea in Concilio Conſtantienſi funebres orationes plurimas habuit. Spurcitiarum opus quod *Facetias* prænotavit, ab hoc illuſtrium virorum catalogo merito cenſuimus repellendum, quoniam ejus lectio devotos offendit, incautis nocet, carnales inficit. Claruit in concilio Conſtantienſi perſonaliter ſub Sigismundo Imperatore. Anno Domini MCDXX. *a*)

DCCL. LAURENTIUS *Valla*, Patricius Romanus, grammaticorum hujus ætatis longe prin-

r) A. 1435. 18. Febr. Bononiæ obiiſſe notat Valentinus Forſterus p. 669. Hiſtoriæ Juris. Sed 1436. habet etiam Boiſſardus I. imag. p. 118. cum aliis Trithemium ſecutis.

s) Aretino mortuo Hiſtoriæ Florentinæ opus ſupra pectus & corona capiti impoſita juſſu Reip. à Jannotio Manetto, qui oratione funebri eum celebravit. Vide Jac. Galdium de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis T. I. p. II. Scripta ejus junctim edere voluit, præmiſſâ vitâ à Manetto ſcripta Philibertus de la Mare Senator Divionenſis, teſte Labbeo Bibl. nova MSS. p. 373. Alia de hoc Aretino ſcriptores Diarii Veneti (Giornale d' Italia T. IX. p 201. ſeq.)

t) è Procopii Gothicis libere tranſlatam. *u*) è Polybio. *x*) De gentilium libris cum fructu legendis.

*) Lege: *Tiberii & Caji Gracchorum.* Neque enim Græci ſed Romani fuere Gracchi. *y*) ut Phalaridis Epiſtolas.

z) lege Diodorum. Quanquam verſionis illius quinque primorum librorum Diodori verus auctor non Pogius ſed Joannes Phreas fuiſſe dicitur. Vide Jo. Lelandum de ſcriptoribus Britanniæ p. 467.

a) obiit Florentiæ 1459. 30. Octobr. ætat. 78. de cuius vita & in litteras meritis accurate nuper tradidere viri cultiſſimæ doctrinæ Jo. Baptiſta Recanati ad Hiſtoriam Pogii Florentinam Venetiis Latine primum in lucem editam & Albertus Henricus de Sallengre in Commentariis litterariis Gallice ſuperiore anno vulgatis (*Memoires de literature*) Tomo II.

princeps, philoſophus, rhetor & theologus præſtantiſſimus, ingenio ſubtilis, acer & vehemens, latinam eloquentiam græcæ præferens, multa ad ejus ornatum compoſuit græci & latini ſermonis peritiſſimus, edidit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum laude transmiſit. E quibus ſubjecta feruntur:

Elegantiarum	lib. VI.	*Cum mecum ſæpe majorum.*
De reciprocatione ſui & ſuus.	lib. I.	*Singularis tu Johannes.*
Epiſtolarum multarum.	lib. I.	
In Quintilianum quoque	lib. XII.	
Dialectica.	lib. I.	
Panegyricus de vero bono. *b)*	lib. III.	*Inſtituenti mihi Paule.*
De libero arbitrio. *c)*	lib. I.	*Maxime vellem Garſia.*
Apologus in Pogium *d)*	lib. I.	*Audio Pogium alteram.*
In Antonium Raudenſem.	lib. I.	

Et alia multa. In latinum vertit, Homerum, Herodotum, Thucydidem, & plures alios. Claruit in concilio Conſtantienſi perſonaliter, *e)* ſub Sigismundo Imperatore. Anno Domini, MCDXX. De quo ſic quidam ait: Quid ille cenſor Latinæ linguæ mordaciſſimus Laurentius Valla, dira & exacta ſua reprehenſione ſibi peperit? Quid inquam laudis aliud conſecutus eſt poſt fata quam quod de eo juxta merita pulchrum illud epigramma confictum legitur & prædicatur ubique? *Nunc poſtquam manes defunctus Valla petivit, Non audet Pluto verba latina loqui. Jupiter hunc cæli dignatus honore fuiſſet, Cenſorem linguæ, ſed timet eſſe ſuæ.* Quid autem de Conſtantini donatione qua dotavit Eccleſiam Romanam ſenſerit liber ejus pulchre indicat, quem utinam vir tantus nunquam ediditſſet. *f)*

DCCLI. JOHANNES *Tortellius*, natione Aretinus, Laurentii Vallæ amiciſſimus ad quem elegantiarum linguæ latinæ ſex libros perſcripſit. Romani pontificis *g)* ſubdiaconus & cubicularis, ac Nicolai *h)* poſtmodum pontificis contubernalis, & ſtudiorum ejus intimus comes, græcis, latiniſque literis ad perfectum inſtructus, philoſophus, rhetor, ac Theologus celeberrimus. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula, volumen grande & præclarum quod prænotavit:

Commentariorum grammaticæ.	lib. II.	*Græcorum literas quibus.*
In Dialecticam quoque	lib. I.	
Epiſtolas diverſas edidit.		

Et alia plura. Athanaſii Alexandrini *i)* vitam ad Eugenium pontificem in latinum tranſtulit, & Appianum hiſtoricum *k)* ad verbum interpretatus eſt. Et alia. Claruit ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXX.

DCCLII. HERMANNUS *Petra* de Stutdorp, *l)* ordinis Carthuſienſium, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, vita & converſatione devotus, vicarius & rector domus ſanctimonialium, ordinis ſui, divæ Annæ juxta Brugas in Flandria, ubi per novem & viginti annos multa religione & doctrina claruit. Scripſit ingenii ſui quædam devota opuſcula, de quibus ſubjecta feruntur: Opus inſigne per circulum anni ſex voluminibus diviſum, continens

Sermones de tempore	lib. III.
Sermones de ſanctis.	lib. III.
Super oratione Dominica ſermones L.	lib. I.
De regimine monialium.	lib. I.

Et alia complura. Moritur ſub Sigismundo Imp. & Martino Papa quinto. Anno Domini, MCDXXVIII. Nono Cal. Maji Indict. VI.

DCCLIII. OMNIBONUS *Leonicenus*, *m)* vir in literis humanitatis eruditiſſimus græco & latino ad perfectum inſtructus eloquio, philoſophus & rhetor omnium ſuo tempore celeberrimus. Emanuelis Chryſoloræ Conſtantinopolitani (qui græcas literas reduxit in Italiam) apud Venetias quondam auditor. Scripſit multa præclara volumina, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus ſubjecta feruntur:

In oratorem Ciceronis.	lib. III.	*Quantum Ciceronis ora.*
In Lucanum poetam.	lib. I.	*In exponendo hoc au.*

In

b) In his pro voluptate diſputat. Confer Majoli dies Caniculares p. 85.
c) Hoc dialogo oppugnat Boethium. Confer Illuſtris Leibnitzii τοῦ μακαρίτου Theodiceam p. 605. ſeq.
d) Præter duos libros dialogorum in Pogium exſtant adverſus eundem Vallæ quatuor libri antidoti acerbiſſime ſcripti.
e) fallitur Trithemius, nam A. 1414. cum cœpit concilium Conſtantienſe celebrari, ne natus quidem Valla fuit, quem conſtat obiiſſe Romæ A. 1465. ætatis 50. Vide Martinum Hanckium de Rom. rerum ſcriptoribus lib. 2. p. 117.
f) Erunt alii qui optabunt Trithemio viro veritatis amantiſſimo votum hujuſcemodi non excidiſſe.
g) Eugenii IV. *h)* Nicolai V.
i) Præmittitur opuſculis Athanaſii Latine editis Paris. 1520. apud Joh. Parvum, legiturque apud Lipomannum Tomo III. de Vitis Sanctor.
k) Hæc verſio lucem, opinor, haud vidit. *l)* Santdorpius, Valerio Andreæ p. 383. Bibl. Belgic.
m) Vicentinus patria, cujus ſæpius excuſa commentaria in Valerium Maximum. Hunc propinquitate attigit Nicolaus Leonicenus, de quo infra in additionibus.

Digitized by Google

In Quintilianum	lib. I.	
In laudibus eloquentiæ.	lib. I.	*Quantum admirationis.*

Orationes multæ. Et alia complura edidit, quæ ad manus noſtras nondum venerunt. Claruit ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXX.

DCCLIV. HENRICUS *de Haſſia* junior, n) ordinis Carthuſienſium, prior domus monachorum Mariæ, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, edidit multa elegantiſſima volumina, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit, & multa eorum in gymnaſiis univerſalibus publice ante religionis ingreſſum legit. E quibus iſta feruntur:

Super ſententias	lib. IV.
In Geneſim	lib. I.
In Exodum,	lib. I.
In Parabolas Salomonis	lib. I.
In Apocalypſin Johannis,	lib. I.
Dialogus inter Epiſc. & Presbyterum,	lib. I.
Sermones utiles,	lib. I.

Et quædam alia. Moritur ſub Sigismundo Imperatore, & Martino Papa V. Anno Domini, MCDXXVIII. Indictione VI.

DCCLV. JOHANNES *de Gerſon*, o) natione Gallus, cancellarius Pariſienſis, Petri de Aliaco cardinalis Cameracenſis olim diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, ſententia certus & ſtabilis, conſilio cautus, & dubiorum clariſſimus interpres, vita & converſatione inſignis, Theologorum ſui temporis longe princeps. Scripſit metro & proſa multa præſtantiſſima opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitatem apud poſteros ſemper obtinebit, quorum lectio devotis & religioſis viris non minus utilis, quam jocunda eſt. E quibus extant:

De laude ſcriptorum,	lib. I.	*Scrutari ſcripturas.*
De concordantia Evangeliſtarum	lib. I.	*Evangelium latum eſſe.*
De poteſtate Eccleſiaſtica	lib. I.	*Poteſtas Eccleſiaſtica de.*
De auferibilitate ſponſi	lib. I.	*Venient autem dies quando.*
De modo ſe habendi in ſchismate	lib. I.	*Ad tollendam quorundam.*
De unitate Eccleſiaſtica,	lib. I.	*Unitas Eccleſiaſticæ.*
De ſtatibus Eccleſiaſticis	lib. I.	*Pax quam omnes.*
De modo vivendi fidelium	lib. I.	*Regula prima quæ.*
De defectibus Eccleſiaſticis,	lib. I.	*Forte dicitur mihi. &c.*
De ſchismate	lib. II.	*In inquiſitione veritatis*
De concilio generali	lib. I.	*Daturus occaſionem.*
Trialogus de ſchismate	lib. I.	*Sæpenumero ſublimem*
De nuptiis Eccleſiæ,	lib. II.	*Nuptiæ factæ ſunt in.*
Quæ ſint neceſſario credenda	lib. I.	*Declaratio compendioſa.*
De diverſis hæreſibus	lib. I.	*Proteſtatio ſeu revo.*
De appellatione à Papa,	lib. I.	*Quæritur utrum hæc.*
Contra Petrum de Luna XXX. artic.	lib. I.	*Et primo conſtat, &c.*
Contra eundem octo articuli	lib. I.	*Et primo notandum.*
De aſſumptione humanitatis Chriſti,	lib. I.	*Reverendiſſimo in Chriſto.*
Lectiones duæ in Marcum	lib. I.	*Sicut ſcriptum eſt in.*
De literali ſenſu ſcripturæ	lib. I.	*Qui autem blaſphema.*
Contra hæreſim Bohœmorum	lib. I.	*Oblaturus juxta ſe.*
De probatione ſpirituum	lib. I.	*Probate ſpiritus ſi ex Deo.*
De examinatione doctrinarum,	lib. I.	*Attendite à falſis pro.*
Trialogus contra Aſtrologiam,	lib. I.	*Sapientiam quæ à Domino Deo*
De veris & falſis viſionibus	lib. I.	*Nuper unam ex lectionibus.*
De obſervatione dierum ſuperſtitioſa,	lib. I.	*Culpat Apoſtolus eos qui.*
Contra Jacobum Angeli	lib. I.	*Omne opus Dei ſanctum eſt.*
De erroribus Magicæ,	lib. I.	*Collaudanti mihi nuper.*
Contra Matthæum Grabon	lib. I.	*Reverendiſſimo in Chriſto.*
Contra flagellatores	lib. I.	*Lex Chriſti dicitur lex amo.*
Regulæ morales	lib. I.	*Agamus nunc interim.*
De præceptis decalogi,	lib. I.	*Chriſtianitati ſuus qualis.*
De differentia peccatorum	lib. I.	*Qui bene conſiderat.*

n) de ſeniore vide c. 684.

o) De inſigni hoc Doctore ejusque Vita, fatis & ſcriptis diligentiſſime in Gerſonianis ſuis Lud. Elias du Pin. præfixis locupletiſſimæ quam adornavit operum Joannis Gerſonis editioni, excuſæ Antwerpiæ ſive Amſtelodami potius A. 1706. fol. Plura Gerſonis elogia è Synodis & Doctorum ſcriptis collegit Jo. Launojus lib. de frequenti communione c. 6. p. 90. ſeq. quem vide ſis etiam in Hiſtoria Gymnaſii Navarrei p. 480. ſeq. Vide etiam quibus argumentis ſe tuetur Natalis Alexander notatus à Cenſoribus, quod Gerſonem *Chriſtianiſſimum Doctorem* appellaſſet T. VII. Hiſt. Eccleſ. p. 98. edit. in fol.

Digitized by Google

De confeſſionibus audiendis,	lib. I.	*Et ſi virtus quam, &c.*
De confeſſione molliciei	lib. I.	*Quidam magiſter in the.*
Remedia recidivantium	lib. I.	*Habet hoc proprium art.*
De abſolutione Sacramentali,	lib. I.	*Gratia tibi & pax frater,*
Dialogus de poteſtate ligandi	lib. I.	*Cum Chriſtus dederit.*
De indulgentiis	lib. I.	*Quæcunque alligaveris.*
De quatuor quæſtionibus	lib. I.	*Quæritur an male loqui.*
De diverſis quæſtionibus	lib. I.	*Dubitabat nuper aliquis.*
De contractibus	lib. III.	*Qui volunt divites fieri.*
De Simonia	lib. I.	*Super materia ſimoniac.*
De ſollicitudine Eccleſiaſticorum,	lib. I.	*Nolite ſoliciti eſſe quid.*
De condendo teſtamento	lib. I.	*Beatus ille ſervus quem.*
Teſtamentum peregrini, metro,	lib. I.	*Gratia cui nomen, &c.*
De pollutione nocturna	lib. I.	*Dubitatum eſt apud me.*
De pollutione diurna	lib. I.	*Scripſi pridem aliqua.*
De caſtitate Eccleſiaſticorum	lib. I.	*Sunt Eunuchi qui ſe caſt.*
De abſtinentia carnium	lib. I.	*Grandis & mira eſt*
De temperantia prælatorum	lib. I.	*Jam in una priori lectio.*
De vita clericorum	lib. I.	*Pœnitemini & credi.*
De humilitate	lib. I.	*A Deo exivit & ad De.*
De nobilitate	lib. I.	*Homo quidam nobilis*
De conſideratione principis,	lib. I.	*Rex regum Jeſu benigne*
Dialogus duorum militum	lib. I.	*Milites in heremo.*
De conſolatione Theologiæ	lib. IV.	*Quæcunque ſcripta ſunt*
Dialogus Apologeticus	lib. I.	*Rem inquiris o Monice.*
Joſephina, metrice	lib. I.	*Fontem ſueverunt*
Centilogium de conceptibus	lib. I.	*Conceptum de virgine.*
De vita ſpiritali	lib. I.	*Ego vos baptizavi aqua*
Centilogium de impulſibus.	lib. I.	*Depoſuit potentes de.*
De myſtica Theologia.	lib. VIII.	*Pœnitemini & credi.*
De eadem, practica.	lib. I.	*Tractantes in lectionibus,*
Elucidatio ejuſdem.	lib. I.	*Vobis datum eſt noſſe.*
De perfectione religionis,	lib. I.	*Gratia vobis & pax.*
De meditatione cordis.	lib. I.	*Meditatio cordis mei.*
De ſimplificatione cordis,	lib. I.	*In ſimplicitate cordis*
De directione cordis.	lib. I.	*Confitebor tibi in dire.*
De illuminatione cordis	lib. I.	*Simile eſt regnum cœlorum.*
De oculo quoque.	lib. I.	*Gaviſi ſunt diſcipuli.*
Contra puſillanimitatem.	lib. I.	*Qui puſillanimis eſt.*
De diverſis tentationibus diaboli,	lib. I.	*At nos ſub Dei manu.*
De diſcretione exercitii.	lib. I.	*Deus vult ut ſit rati.*
De paſſionibus animæ.	lib. I.	*Paſſionem fervorem.*
De perfectione cordis.	lib. II.	*Diliges Dominum Deum tuum*
De monte contemplationis.	lib. I.	*Mirari nonnulli fortaſſ.*
De mendicitate ſpiritali.	lib. I.	*O mea pauper mea inſir.*
De valore orationis.	lib. I.	*Oportet ſemper orare.*
De canticis canticorum.	lib. III.	*Cecinimus vobis nec.*
Super Magnificat.	lib. XII.	*Canticum Mariæ tractan.*
Carmen de eodem.	lib. I.	*Magnificat anima mea.*
De hymno Angelico.	lib. I.	*Gloria in excelſis Deo.*
Super Cantica canticorum.	lib. I.	*Amo te ſacer ordo car.*
De nuptiis ſapientiæ.	lib. IV.	*Quæſivi ſponſam mi.*
De duplici logica.	lib. II.	*Et erat Johannes veſti.*
Ad rectores puerorum.	lib. I.	*Sinite parvulos veni.*
Sermones in concilio Conſtantien.	lib. I.	*Ambulate dum lucem ha.*
Sermones ad clerum	lib. I.	
Sermones ad populum.	lib. I.	
Dialogus de quolibet	lib. I.	
Epiſtolæ plures ad diverſos.	lib. I.	

Alia inſuper multa edidit minora quidem, ſed valde utilia opuſcula, quorum ad nos certa notitia non pervenit. Claruit perſonaliter in concilio Conſtantienſi, in quo pro extirpatione hæreſium glorioſe laborans, tandem illo diſſoluto, domo, patria, cognatis, amicis, dignitatibus, rebusque propriis, pro veritate tuenda privatus eſt, & multis inſidiis expetitus, unde neceſſitate compulſus ad civitatem Lugdunenſem confugiens, ibidem poſt paucos annos moritur ſub Sigiſmundo Imperatore, & Martino Papa quinto. Anno Domini, MCDXXIX. Indictione ſeptima,

Digitized by Google

ſeptima, ætatis ſuæ anno LXVI. *p*) Quarto Iduum Julias. Ibidem apud Cœleſtinos cum honore ſepultus.

DCCLVI. Vincentius *Ferrarius q*) de Valentia, ordinis fratrum prædicatorum, ad quem Johannis de Gerſon nonnullæ extant epiſtolæ, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, moribus & converſatione devotus, & declamator ſermonum ſuo tempore omnium celeberrimus, miraculis vivus & mortuus coruſcans. Scripſit elegantes

Sermones de tempore.	lib. I.	*Benedictus qui venit in.*
Sermones de ſanctis.	lib. I.	*Dives eſt in omnes qui in.*
Sermones per quadrageſimam.	lib. I.	
Epiſtolas quaſdam.		

Claruit perſonaliter in Concilio Conſtantienſi. Anno Domini, MCDXVIII. *r*) Mortuus vero propter crebra miracula per Calixtum Papam tertium canonizatus eſt. Anno Domini, MCDLV. Indictione III. Cujus feſtum in April. *s*).

DCCLVII. Bonifacius *Ferrarius* de Valentia, natione Catalanus, ordinis Carthuſienſis prior XXV. beati Vincentii prædicatoris ſupradicti frater, vir in divinis ſcripturis eruditus, & juris canonici Doctor egregius, vita & converſatione à ſancto fratre non degenerans, Carthuſiam majorem verbo & exemplo ſtrenue gubernavit. Scripſit inter cætera notabilem tractatum, cur in ordine Carthuſienſi pauci canonizati ſint, & miracula publice non faciant,

Ad Bonifacium ejuſdem ordinis.	lib. I.
De approbatione ordinis.	lib. I.

Epiſtolas quaſdam. Et alia multa. Claruit temporibus Sigismundi Imper. & Martini Papæ quinti. Anno Domini, MCDXX. *t*)

DCCLVIII. Lupus *de Oliveto*, *u*) natione Hiſpanus, ordinis monachorum heremitarum ſancti Hieronymi, prior generalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ordinisque ſui inſtaurator egregius, ſcripſit nonnulla præclara opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. E quibus feruntur, ex dictis ſancti Hieronymi,

Regula ordinis ſui.	lib. I.	*Fratres chariſſimi non.*
Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de Sanctis.	lib. I.	

Et quædam alia. Hanc regulam noviter compilatam in XXXII. capitulis Martinus quintus confirmavit. Claruit tempore concilii Conſtantienſis. Anno Domini, MCDXX.

DCCLIX. Dominicus *de ſancto Geminiano*, *x*) jureconſultus præſtantiſſimus, & tam in divinis ſcripturis quam in cæteris literis ſecularium diſciplinarum nobiliter doctus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, ſcripſit in jure canonico quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria transmiſit. E quibus extat opus inſigne & celeberrimum in duobus voluminibus partitum,

Super VI. Decretalium.	lib. II.	*Quia gloſſa prima ſine.*
Et variæ declarationes.		

Cætera vero quæ compoſuiſſe dicitur, ad notitiam meam non venerunt.

DCCLX. Paulus *de ſancta Maria*, genere Judæus, *y*) fide Chriſtianus primo Epiſcopus Carthaginenſis, ac poſtea Burgenſis in Hiſpania antiſtes, Archicancellarius regis Caſtellæ & Legionis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, & magiſter ſacræ Theologiæ, in virili ætate ſua converſus ad fidem Catholicam, vita & doctrina in tantum profecit, ut inter omnes Hiſpaniæ Doctores ſimilem ſuo tempore habuerit neminem. Scripſit ad filium ſuum Alphonſum, decanum Compoſtellanum, legum Doctorem, in Poſtillas Nicolai de Lyra

Additiones notabiles.	lib. I.	*Quid tibi vis ut vivens.*
Scrutinium ſcripturarum. *z*)	lib. II.	*Scrutamini ſcripturas*

Et quædam alia. Claruit & complevit hoc ſcrutinium ſuum ſub Sigismundo Imperatore & Eugenio Papa quarto. Anno Domini, MCDXXXIV. Indictione duodecima, ætatis ſuæ LXXXI. anno.

DCCLXI. Petrus *Paulus Vergerius*, patria Juſtinopolitanus, *a*) vir in divinis ſcripturis ſtu-

Yyyyy

p) A. 1428. 14. Dec. ingreſſus eſt annum ætatis ſuæ 66. ut ipſe teſtatur Gerſon in teſtamento Peregrini. Natus igitur A. 1363.

q) Ferrerius.

r) eo ipſo anno 1418. vel 1419. mortuus.

s) V. April. vide Acta Sanctor. ad illam diem, & Nic. Antonium lib. X. Bibl. vet. Hiſpan. cap. 2.

t) jam obiit A. 1419. 29. April. id. cap. 3. Vide Nic. Antonium X. 3. p. 143. T. 2. Bibl. vet. Hiſpan.

u) *de Olmeto* ſive *Ulmeto*; defunctus Romæ A. 1423.

x) De hoc Jo. Vincentium Coppius in Viris inſignibus Sangeminianenſibus.

y) Inter Judæos uſus eſt nomine *Salomonis Levitæ*, teſte Abarbanele in Eſaiæ XXIV. vide Rev. Wolfii noſtri Bibl. Hebraicam p. 912. Chriſto nomen dedit Paulus Burgenſis Anno ætatis quadrageſimo, liberis & uxore relictis Vide Thomam de Pinedo ad Stephanum Byz. p. 363. ſeq. & Nic. Antonium operis laudati lib. X. c. 5. p. 157. ſeq.

z) editum primum Mantuæ A. 1475. fol.

a) in Iſtria. Non confundendus hic Jovio etiam in elogiis laudatus cum altero Petro Paulo Vergerio juniore itidem Juſtinopolitano, ubi etiam Epiſcopum egit, ſed qui apud Paulum III. delatus A. 1542. de hæreſi, cum purgaturus ſe molliretur librum *adverſus Apoſtatas Germaniæ*, argumentis illorum diligentius expenſis dedit manus, &

ſtudioſus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, philoſophus & rhetor celeberrimus, Græco & Latino ſermone ad perfectum inſtructus, *Chryſoloræ* Byzantini philoſophi apud Venetias Græcas literas docentis quondam auditor. Scripſit ingenii excellentis quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus extat inſigne opus continens de geſtis Carrarienſium dominorum

Hiſtoriam perpulchram,	lib. 1.
De ingenuis moribus,	lib. 1.
In laudibus divi Hieronymi,	lib. 1.

Et alia multa. *b)* Claruit in concilio Conſtantienſi Anno Domini, MCDXX.

DCCLXII. MAPHÆUS *Vegius*, patria Laudenſis, Martini Papæ quinti datarius, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & egregie doctus, atque in ſecularibus literis eruditiſſimus, orator & poeta celeberrimus, & non minus converſatione quam ſcientia inſignis, cujus procuratione & impenſa, reliquiæ *S. Monicæ* divi Auguſtini matris ex Oſtia Tiberina Romam translatæ, & in nova capella à ſe pretioſe fabricata, conditæ ſunt, in qua & ipſe ſepultus eſt. *c)* Scripſit tam metro quam ſoluta oratione quædam præclara volumina, de quibus extat opus celeberrimum & omnibus religioſis neceſſarium, divina & humana literatura compoſitum ad quosdam ſorores, quod prænotavit,

De perſeverantia	lib. VII.	*Cum graves ſæpe ut fit.*
In Pſal. pœnitentiales,	lib. 1.	
In laudibus divæ Monacæ,	lib. 1.	
Librum XIII. Æneid. heroico carm.	lib. 1.	
Epigrammata plura,	lib. 1.	
De re militari.		
Dialogum, qui dicitur Philalethes.		
Epiſtolas multas.		

Et alia complura. Claruit temporibus Sigismundi Imp. & Martini Papæ quinti. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXIII. JOHANNES *Plaetb*, natione Teutonicus, gymnaſii Heydelbergenſis decus & columna, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, vita & converſatione (quantum ſecularis patitur ſtatus) inſignis, in declamandis ſermonibus ad populum doctor egregius. Scripſit inter cætera magnum & inſigne volumen, quod in præfata univerſitate Heydelbergenſi *d)* ordinarie & publice legit,

Super primo c. Decretalium,	lib. 1.	*Venerabiles patres.*
Contra Bohœmos	lib. 1.	*Sicut ſapiente dicente.*
Quæſtiones ſententiarum,	lib. 1.	
Sermones plures.	lib. 1.	
Quæſtiones varias.		

Et quædam alia. Claruit ſub Sigismundo Imp. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXIV. JOHANNES *Dieppurg* dictus de Franckfordia, natione Teutonicus, Doctor Heydelbergenſis, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, diſputator acutus, & declamator ſermonum egregius, Ludovici ducis Bavariæ & comitis Palatini Rheni quondam capellanus & ſecretarius, ac in multis arduis cauſſis ſæpe legatus. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam nominis ſui poſteris reliquit. E quibus feruntur ſubjecta:

Contra Huſſitas	lib. 1.	*Cum nuper anno Domini.*
Contra Feymeros, *e)*	lib. 1.	*Lex Domini ad extramor.*
De contractibus	lib. 1.	*Ut in foro anima ubi in.*
De prædeſtinatione	lib. 1.	*Gloria in altiſſimis Deo.*
Sermones multi	lib. 1.	
Coram rege Angliæ oratio	lib. 1.	*Verbum mihi eſt adte.*
Coram duce Sabaudiæ oratio,	lib. 1.	

Coram

Pontifici nuncium miſit, defunctus A. C. 1564. Vide Sleidanum lib. XXI. & Luc. Oſiandri præf. ad Jo. Ulrici Progizeri anti-Forerum Tubing. 1624. Menagii anti Bailletum T. 2. p. 104.

b) Vertit etiam Arriani libros de expeditione Alexandri M. Extant Sigismundo Imp. dicati MS. in Bibl. Vaticana. Vide Diarium Venetum (Giornale d' Italia) T. X. p. 422. & de aliis hujus ſenioris Vergerii ſcriptis T. IX. p. 186. ſeq.

c) Obiit Vegius A. 1458. de quo præter Jovii elogia conſules additiones ad Naudæana p. 194. ſeq. & Bibliothecam Patrum edit. Lugd. Tomo XXVI. p. 632. ubi recuſi exhibentur ejus libri VI. præclari de educatione liberorum. ac totidem de perſeverantia in religione p. 689. De quatuor noviſſimis tractatus p. 745. Philaletes ſeu veritas inviſa & exulans p. 755. Declamatio de præſtantia terræ, Solis & auri p. 777. Denique poëmata, Antoniados ſeu de vita S. Antonii libri IV. p. 773. Aſtyanax p. 764. liber tertius decimus Æneidi Virgilianæ ſupplementi loco additus p. 759. Velleris aurei Libri IV. p. 766. Præter hæc etiam vita S. Bernardini Senenſis à Vegio ſcripta exſtat in Actis Sanctor. 20. Maji T. V. p. 287. *

d) Condita à Ruperto Ruſo Electore Palatino A. 1386.

e) *contra Scabinos occulti judicii, Feymeros appellatos.* Ita Trithem. c. 165. de ſcript. Germ. De judiciis illis occultis Vemicis & Weſtphalicis in Germania olim obtinentibus vide Erici Mauritii diſſ. p. 590. ſeq. & Becleri T. 3. diſſ. p. 460. ſeq. Neue Bibl. zu Halle XXX. p. 911. ſeq.

Coram rege Franciæ oratio, lib. I.
Quæſtiones variæ, lib. I.
Epiſtolæ complures.
Orationes diverſæ.

Claruit temporibus Sigiſmundi Imp. & Eugenii Papæ quarti, Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXV. RAYMUNDUS *Sebeide*, *f*) natione Hiſpanus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſecularibus literis egregie doctus, artium & medicinæ doctor inſignis, qui docendo & ſcribendo in gymnaſio Toloſano magnum eruditionis ſuæ experimentum dedit. Fertur multa præclara ſcripſiſſe opuſcula, de quibus ego vidi tantum volumen grande, quod in præfata univerſitate publice legerat, in cujus principio & multa & glorioſa promittit, de quorum veritate nonnulli ſibi applaudunt tanquam experti, quod prænotavit:

Creaturarum ſive de homine, *g*) lib. I. *Ad laudem & gloriam.*
Quæſtiones diſputatas, lib. I.

Cætera me latent. Claruit temporibus Sigiſmundi Imperatoris, & Eugenii Papæ quarti, Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXVI. FRANCISCUS *Barbarus*, patricius Venetus, *Chryſolora* Byzantini philoſophi in Græcis literis diſcipulus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus clarus & ſummus in utraque lingua orator. Scripſit adhuc juvenis quædam non abjiciendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus extat opus, quod prænotavit,

De re uxoria, *h*) lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos, lib. XVI.

Et quædam alia. Ex Plutarcho traduxit in Latinum ad Zachariam *) fratrem ſuum vitam Ariſtidis & Catonis, & multorum illuſtrium virorum. Similiter & alia.

Moritur temporibus Frederici Imp. tertii, & Nicolai Papæ quinti. Anno Domini, MCDLIV. Indictione ſecunda.

DCCLXVII. THOMAS *Walden*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Anglicus, & prior provinciæ Anglicanæ generalis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia Ariſtotelica nobiliter doctus, ingenio acutus & ad diſputandum ſatis idoneus, non minus converſatione quam ſcientia inſignis, egregius quoque declamator ſermonum, & Henrici Anglorum regis quinti olim confeſſor & ſecretarius. Scripſit inter cætera ingenii ſui monimenta, opus inſigne tribus magnis voluminibus diſtinctum contra inſanos Wicleſitas & Huſſitas hæreticos, quod Martinus Papa quintus examinatum authoritate apoſtolica confirmavit. Hoc opus prænotatur

Doctrinale Eccleſiæ lib. III. *Exurgat Deus & diſſipen.*
Super ſententias quoque, lib. IV.
In lib. Ethicorum, lib. X.
In lib. Phyſicorum, lib. VIII.
In lib. de cœlo & mundo, lib. IV.
In de generatione & corrupt. lib. II.
In lib. Meteororum lib. IV.
In libros de anima, lib. IV.

Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Moritur autem Rothomagi in ſuo conventu honorifice tumulatus, ſub Sigiſmundo Imper. anno Martini Papæ quinti ultimo. Anno vero Domini noſtri Jeſu Chriſti, MCDXXX. Indict. VIII. tertia die menſis Novemb. Id eſt III. Nonas.

DCCLXVIII. PAULUS *de Caſtro*, jureconſultus omnium ſui temporis celeberrimus, vir magnæ doctrinæ & eloquentiæ, qui jus civile annis multis Senæ, Florentiæ & Patavii conductus publico ſalario glorioſe docuit, multa in legibus opuſcula condidit, quæ hujuſce facultatis profeſſoribus, & nota & chara ſunt, quibus memoriam nominis ſui celeberrimi poſteris reliquit. E quorum numero ſubjecta feruntur:

Super Codice, lib. IX.
Super. ff. veteri, lib. XXIV.
Super. ff. novo, lib. XII.
Super. ff. inforciati, lib. XIV.
Super. ff. inſtitutis, lib. IV.
Conſilia elegantiſſima, lib. I.

Yyyyy 2 Et

f) al. *Sebonde* vel *Sabunde.* Vide Nic. Antonium T. 2. Bibl. Vet. Hiſpan. p. 141.

g) Opus inſigne ab auctore A. 1436. Toloſæ abſolutum prodiit poſt auctoris fata Daventriæ, hinc Argentinæ 1496. fol. poſtea ſæpius aliis in locis, ac denique curante Jo. Amoſo Comenio Amſt. 1661. 8.

h) librum Conſtantienſis Concilii tempore ſcriptum & plus ſimplici vice editum è Latino Gallice vertit Jolius Paris. 1667.

*) Hic *Zacharias*, pater *Hermolai* fuit Barbari, filius vero *Franciſci*, qui Brixiam fortiter defendit & per tres menſes eluſit obſidentium Mediolanenſium impetus A. 1439. Vide Bælii Lexicon qui tres annos pro tribus menſibus ſcribit.

Digitized by Google

Et alia complura. Moritur temporibus Sigiſmundi Imperatoris, & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini, MCDXXXVII. Indict. XV.

DCCLXIX. AMBROSIUS Florentinus, *i)* ordinis *Camaldulenſis* generalis Abbas, *k)* Chryſoloræ Byzantini philoſophi Græcas literas apud Venetias docentis quondam auditor, vir tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus doctrinis eruditiſſimus, philoſophus, rhetor & theologus luculentiſſimus & multa & præclara ingenii ſui monimenta poſteris reliquit. Hic fuit nuntius & orator Eugenii Papæ ad concilium Baſilienſe, ubi pro eo ſolemnem orationem habuit ad patres. Scripſit inſigne volumen

Epiſtolarum ad diverſos libros	lib. I.
Orationes varias.	

Et alia *l)* complura. In latinum etiam ex græco tranſtulit quatuor libros beati Dionyſii Ariopagitæ, elegantiore & faciliori ſtylo. Vitam quoque originalem *m)* beati Johannis Chryſoſtomi ad Sigiſmundum Imperatorem. Item Baſilium de virginitate, ad Gabrielem cardinalem, poſtea Papam Eugenium quartum. Item Laërtium de vita philoſophorum, ad Coſmam de medicis. Sed & tres libros divi Johannis Chryſoſtomi ad Stagirium monachum arrepticium luculento & ornato convertit eloquio. Et alia complura *n)* nobis adhuc incognita. Claruit temporibus conciliorum Conſtantienſis & Baſilienſis, & utrumque ſua præſentia illuſtravit. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXX. CAJETANUS patria Vicentinus, Patavinus canonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus literis nobiliter doctus, philoſophus & medicus inſignis, & theologus celeberrimus, qui in gymnaſio Patavino literas & ſacras & ſcholaſticas publice docuit, & magnam eruditionis ſuæ laudem acquiſivit. Scripſit in utraque literatura (ut ferunt) plura opuſcula, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quorum numero iſta feruntur:

In lib. Phyſicorum,	lib. VIII.
In lib. de cœlo & mundo	lib. IV.
In libros de anima,	lib. IV.

Et alia complura. Claruit temporibus Sigiſmundi Imper. & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXI. HENRICUS *Gulpen*, Abbas monaſterii S. Egidii in Nurenberga, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, jureconſultus inſignis, & tam in divinis ſcripturis quam in ſeculari philoſophia egregie doctus, nec minus religioſa converſatione quam ſcientia ſcripturarum venerandus, cujus ingenii promptitudinem & conſilii providentiam Johannes Nider *) in ſuo de formicis opuſculo commendat expertus. Scripſit eleganter ſuper ſeptem diſtinctionibus

De pœnitentia	lib. I.
Super de conſecratione,	lib. I.
De paſſione Domini,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit in concilio Conſtantienſi perſonaliter cum adhuc ſecularis eſſet artium magiſter & ſtudens juris. Anno Domini, MCDXVII. *o)*

DCCLXXII. JACOBUS *Forlivienſis*, philoſophus & medicus celeberrimæ opinionis, qui cunctos philoſophiæ & medicinæ profeſſores ſui temporis longe præcelluiſſe à multis perhibetur, non ſolum eruditione, verum experientia quoque curandarum ægritudinum humanarum inſignis. Scripſit in ſua facultate deſudantibus perutilia opuſcula quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus præcipua feruntur:

De extenſione graduum forma *p)*	lib. I.
In primum canonem Avicennæ,	lib. I.
In Aphoriſ. ejusdem *q)*	lib. I.
In tegni *r)* quoque,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Sigiſmundi Chriſtianiſſimi Imperatoris. Anno Domini noſtri noſtri Jeſu Chriſti MCDXXX.

DCCLXXIII. RUDOLPHUS *de Buxella s)* vico Sueviæ, natione Teutonicus, Spirenſis dioe-

i) Natus A. 1386. in portico caſtello ad montem Apenninum. Vide ſcriptores Diarii Veneti (*Giornale d' Italia*) T. IX. p. 197. Auguſtinum Florentinum libro 3. Hiſtoriæ Camaldulenſ. p. 321. ſeq.

k) ab A. 1431. 26. Octobr. ad 1439. 21. Octobr. quo mortuus eſt.

l) Ut *Hodæporicon*, ante paucos annos vulgatum à Nicolao Bartholino. Vide Acta Eruditor. A. 1682. p. 159. Nam *Epiſtolas* ejus adhuc ineditas ſperamus luci datum proxime iri à Petro Canneto.

m) intelligit Trithemius vitam Chryſoſtomi ſcriptam à Palladio, vocatque originalem, quia cæteri juniores ex illa hauſerunt, quæ de Chryſoſtomo tradidere.

n) Vide Wartoni appendicem ad Hiſtoriam literariam Cavei.

*) de quo infra c. 780. *o)* Deinde in Concilio Baſileenſi jam Doctor & Abbas, ſub Sigismundo Imp. A. 1430. Trithem. de ſcript. Germ. c. 166.

p) formationis fœtus. *q)* non ejusdem Avicennæ ſed Hippocratis.

r) in Galeni τέχνην ſive Artem parvam. Vide Gesneri Bibl. & Merklini Lindenium renovatum de ſcriptis Medic.

s) *de Bruxella* vitioſe excuſum in libro Trithemii de ſcript. Germ. c. 167.

Digitized by Google

diœceſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, atque in ſeculari philoſophia, quam Ariſtotelicam vocant, egregie doctus, ſacræ theologiæ Profeſſor inſignis, qui in gymnaſio Heydelbergenſi eruditionis ſuæ laudes ingentes acquiſivit. Scripſit in ea facultate non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati, videlicet,

Quæſtiones ſententiarum lib. 1.
Sermones perutiles lib. 1.
Quæſtiones varias. lib. 1.
Orationes plures ad patres lib. 1. *Etſi ſancta mater*

Et alia multa. Claruit in gymnaſio Heydelbergenſi tempore concilii Baſilienſis & deinceps Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXIV. HUGO *Senenſis*, natione Italus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus clarus, & medicus celeberrimus, ingenio excellens, & præſtans. Scripſit in medicina ſtudentibus non parvipendenda volumina, quibus memoriam nominis ſui poſteris reliquit. E quibus feruntur:

Super primo Avicennæ lib. 1.
Super aphoriſ. Hippocratis, lib. 1.
Super tegni *) Galeni lib. 1.

Et alia complura. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Sigiſmundi Imperatoris. Anno Domini, MCDXXX. t)

DCCLXXV. HENRICUS *de Gauda*, natione Teutonicus, in ſcripturis ſanctis magnifice eruditus, ingenio ſubtilis, & diſputator ſcholaſticarum quæſtionum acutiſſimus, in gymnaſio Heydelbergenſi, tum legendo tum docendo, tumque componendo ſuo tempore facile principatum obtinuit. Scripſit quædam præclara ingenii ſui opuſcula, de quibus ad meam notitiam pauca hucusque pervenerunt:

Super ſententiarum, lib. 1. *Fons hortorum puteus*,
De celebratione (Miſſæ) lib. 1.
Orationes variæ
Quæſtiones diſputatæ

Et alia quædam. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Sigiſmundi Imperatoris. Anno Domini, MCDXXXV.

DCCLXXVI. SANCTES *de Arduinis* ex Piſaurenſi urbe natus, vir in Philoſophia & Medicina doctiſſimus, & in medendis corporibus humanis expertiſſimus, apud Venetos ſuo tempore magno in precio habitus, edidit hujuſce facultatis quædam præclara opuſcula, quibus memoriam celeberrimi nominis ſui ad poſteritatis notitiam deſtinavit. E quibus extat opus de omnibus naturalibus & artificialibus

Venenis notabile lib. 1.
De odoratione quoque, lib. 1.
De prolificatione, lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Sigiſmundo Imp. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXVII. NICOLAUS *de Suſato*, u) natione Teutonicus, ſacræ theologiæ Doctor celeberrimus, & tam in ſeculari philoſophia quam in divinis ſcripturis eruditiſſimus, apud Ludovicum ducem Bavariæ comitem Palatinum Rheni, in precio habitus, & in concilio Conſtantienſi ad eligendum ſummum Pontificem Cardinalibus ex Germanica natione cum cæteris adjunctus, ſicut in ejusdem concilii geſtis invenitur, ſcripſit ingenii ſui nonnulla præclara opuſcula, quibus memoriam nominis ſui poſteris reliquit. E quibus feruntur:

Quæſtiones ſententiarum lib. 1.
Sermones multi, lib. 1.

Variæ quæſtiones. Et alia complura. Claruit in concilio Conſtantienſi ſub Sigiſmundo Imper. Anno Domini, MCDXVII.

DCCLXXVIII. JOHANNES *de Marliano*, Philoſophus, & Medicus celeberrimus, ingenio excellens, experientia hujuſce artis clarus, & inter medicos ſuæ tempeſtatis non infimus, edidit tam in Philoſophia quam in Medicina quædam præclara & luculenta opuſcula, quorum lectio & ſtudium harum rerum diſcipulis non parum utilis perhibetur, videlicet

De reactione, &c. lib. 1.
De caliditate corporum, lib. 1.
De Antiperiſtaſi, lib. 1.

Et alia complura. Claruit temporibus Sigiſmundi Chriſtianiſſimi Imperatoris. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXIX. JOHANNES *Gritſch*, natione Teutonicus, patria Baſilienſis, ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & tam in jure Canonico quam in Philoſophia ſeculari ſufficienter inſtructus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis, ſcripſit prædicatoribus verbi Dei non ſper-

Zzzzz

*) τέχνην. Ut ſupra c. 772.

t) Etiam adhuc A. 1438. Ferrariæ cum concilium celebraret Eugenius IV. Vide Gesneri Bibl.

u) patria Weſtphalus, Gymnaſii Heydelbergenſis decus & columna. Trithem. c. 169. de ſcript. Germ.

ſpernenda opuſcula, quibus nominis ſui memoriam poſteris commendavit: E quibus iſta feruntur.

Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	
Sermones per quadrageſimam,	lib. I.	*Cum jejunatis, &c. ſecundum.*
De paſſione Domini,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit (ut ſui dicunt) temporibus Sigiſmundi Imper. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXX. JOHANNES *Nider*, ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in Philoſophia ſcholaſtica ſufficienter doctus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis & præclari ingenii, hæreticæ pravitatis inquiſitor, & muliercularum, quas maleficas vulgus appellat, acerrimus inveſtigator. Scripſit aperto ſermone nonnulla volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus iſta feruntur.

De contractibus mercatorum	lib. I.	*Cum mercatorum officium.*
De lepra morali	lib. I.	*Olim dum legimus in levi.*
De præceptis Decalogi,	lib. I.	*Decalogi legem ſacratiſſ.*
De formicis *w)* moraliter	lib. V.	*Peragrans crebro quas.*
De conſolatione timoratæ conſcientiæ	lib. I.	*Apud diſciplinas reperi.*
Speculum perfectionis.	lib. I.	
Sermones de tempore,	lib. I.	*Ecce rex tuus, &c. Tria*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	*Venite poſt me, &c.*
Quadrageſimale	lib. I.	*Convertimini ad, &c.*

Et alia complura. Claruit temporibus Sigiſmundi Imperatoris, & conciliorum Conſtantienſis & Baſilienſis. Anno Domini, MCDXXX. *x)*

DCCLXXXI. NICOLAUS *Siculus*, Abbas Monacenſis ordinis ſancti Benedicti, ex Catania urbe oriundus, dictus *de Tudeſchis*, primo auditor cauſarum domini Papæ & rotæ, poſtea Panormitanus Archi-Epiſcopus, & demum ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis, *y)* jureconſultus omnium celeberrimus, ingenio ſubtilis & acutus, conſilio promptus & firmus, ſermone apertus & compoſitus, qui merito *lucerna juris* appellatur. Scripſit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum poſteris notificavit, de quibus ſubjecta feruntur:

Super decreto imperfectum	lib. I.	
Super Decretalibus,	lib. V.	*Quoniam omnis ratio ſuperna.*
Super Clementinis	lib. I.	
Pro concilio Baſilienſi	lib. I.	*Quoniam veritas verborum*
Proceſſus judicarius	lib. I.	*Rex pacificus cunctorum.*
Conſilia centum quatuor,	lib. I.	*Facti contingentia talis eſt*
Diſputationes variæ,	lib. I.	

Et alia complura. Claruit in concilio Baſilienſi perſonaliter, Anno Domini, MCDXXXV. Et pro authoritate ipſius concilii coram principibus in Francofordia, præfatum tractatum publice legit, & elegantem orationem ibidem habuit.

DCCLXXXII. LUDOVICUS *Pontanus* de Roma, natione Italus, jureconſultus luculentiſſimus, & non minus in ſcripturis ſanctis, quam in ſeculari Philoſophia ſtudioſus, ingenio excellens, ſententia ſuccinctus & ponderans, edidit in juridica facultate proficere cupientibus non ſpernenda volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria tranſmiſit. E quorum numero ego vidi tantum opus, quod prænotatur:

Singularia notabilia	lib. I.	*Verbum omnino intelligitur.*

De cæteris nihil vidi. Claruit temporibus Sigiſmundi præſtantiſſimi Imperatoris. Anno Domini, MCDXXX.

DCCLXXXIII. JOHANNES *Noblet*, ordinis fratrum minorum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, natione Gallus conventu & ſtudio Pariſienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium diſciplinarum non ignarus, quippe qui ante religionis ingreſſum, arte, uſu, & profeſſione corporum ægrotantium ſalutifer medicus extiterat. Scripſit nonnulla præclara opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

Super ſententias	lib. IV.	
In Epiſtolas Canonicas	lib. VII.	*Nobilis in portis vir ejus.*
Centiloquium ænigmatum	lib. I.	
Sermones varii	lib. I.	

Et

w) Formicarius Nideri Prodiit Argentor. 1516. 4. Paris. 1519. 4. Duaci 1602. 4. & ſub titulo de Viſionibus & revelationibus, Helmſtad, 1691. 8. curante V. C. Hermanno ab Hardt.

x) Obiit A. 1438. Noribergæ. Vide Altamuram Bibl. Dominican. p. 710. De Nideri *libris tribus de reformatione ſtatus Cœnobitici* qui Helmſtadii bis exſtant MSS. vide laudati ab Hardt præf. ad Tomum tertium Autograph. Rudolphin. ubi argumentum illorum enarrat. Prodiere Antwerp 1611. 8.

y) Cardinalis creatus A. 1440. à Felice V. anti-Papa. Obiit Panormi A. 1445. Vide Ciacconium p. 1168. de Vitis Pontificum & Cardinal.

Digitized by Google

Et alia complura. In multos præterea Bibliæ libros commentarios mirificos & elegantiſſimos ſcripſiſſe dicitur, qui ad notitiam noſtram minime venerunt.

DCCLXXXIV. JOHANNES *de Raguſio*, ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis, edidit ingenii ſui præclara quædam opuſcula, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis tranſmiſit. E quibus legi opus inſtructum ad patres concilii Baſilienſis,

Contra Huſſitas	lib. I.	*Reverendiſſimi veneran.*

De cæteris nihil vidi. Claruit in Concilio Baſilienſi perſonaliter, ubi dictum contra hæreticos tractatum pronunciavit publice ad patres, ſub Alberto Imperatore. Anno Domini, MCDXXXVIII.

DCCLXXXV. BLONDUS *Flavius z)* Forlivienſis, *a)* Eugenii Pontificis quarti Secretarius, vir in omni bonarum artium diſciplina peritus, Philoſophus & Rhetor celeberrimus, & Hiſtoriographus inſignis, ingenio excellens, eloquio diſertus, & dicendi gratia nulli ſecundus. Scripſit multa præclara volumina, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus iſta feruntur. Decades tres, prænotatæ:

De geſtis Romanorum,	lib. XXXI.	*Romanorum Imperii,*
De Roma triumphante,	lib. X.	
De Roma inſtaurata,	lib. III.	
De Italia,	lib. VIII.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Orationes variæ,	lib. I.	

Et alia complura. *b)* Claruit temporibus Sigismundi Imperat. ſub Eugenio Papa quarto. *c)* Anno Domini, MCDXXXV. Hic quinque filios *d)* ex legitimo matrimonio reliquit bonarum artium cultores.

DCCLXXXVI. HEYMERICUS *de Campo*, natione Teutonicus, gymnaſii Colonienſis viceeancellarius, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia Ariſtotelica nulli ſuo tempore ſecundus, ingenio ſubtilis & diſputator difficilium quæſtionum egregius. Scripſit multa præclara opuſcula, de quibus tamen pauca in manus noſtras hucusque pervenerunt. In concilio Baſilienſi perſonaliter fuit, miſſus ab univerſitate Colonienſi, ubi ad inſtantiam magiſtri Nicolai de Cuſa, poſtea Cardinalis, edidit

Compendium quæſtionum,	lib. I.	*Poſt pleroſque occaſio.*
Super ſententias,	lib. IV.	*Ut dicit Auguſtinus in libro.*
De eſſe & eſſentia	lib. I.	*Eſſe & non eſſe repugnant.*
Compendium divinorum,	lib. IV.	*In hoc opuſculo ſub con.*
Quæſtiones varias,	lib. I.	
Sermones multos,	lib. I.	
De authoritate concilii, *e)*	lib. I.	

Et alia complura. Claruit in concilio Baſilienſi, ubi multa ſcripſit & diſputavit. Anno Domini MCDXXXVIII. ſub Alberto Imperatore.

DCCLXXXVII. GREGORIUS *Trapezontius* Apoſtolicus ſecretarius, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, rhetor & poeta celeberrimus, qui ab Eugenio pontifice gymnaſio publico Romæ præfectus multis annis Rhetoricam, & Poeticam diſciplinam *f)* docuit, & diſcipulos plures in omni ſcientia peritiſſimos poſt ſe reliquit. Scripſit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati. In quibus extant

Rhetorica perpulchra,	lib. I.
Dialectica ſingularis	lib. I.
In orationes Ciceronis,	lib. I.
Orationes variæ & Epiſtolæ.	lib. I.

Et quædam alia. Claruit Romæ temporibus Eugenii Papæ quarti. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDXXXV. *g)*

z) ſic etiam in Epitaphio appellatur, licet alii *Flavium Blondum* vocitent. E familia *Ravaldinorum.* Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. 12. p. 370. ſeq. Hankium de Rom. rer. ſcriptoribus, &c.

a) male nonnulli vocant Forojulienſem. Viciſſim alii Cornelium Gallum Forlivienſem faciunt (*da Forli*) qui fuit Forojulienſis (*da Friuli*) ut illuſtri Fontanino pulchre obſervatum.

b) Ut librum de origine & geſtis Venetorum. Et decades tres Hiſtor. ab inclinatione Romanorum ab A. C. 412. ad 1440. c) obiit A. 1463. ætatis 75. de quo Jo. Antonius Campanus:

Conjuncta eſt ſancto conjux pia Paula marito
Fœminei ſexus gloria, ut ille virûm.

d) Blondus ipſe Ital. illuſtratæ regione VI. p. 348. *Magnam item ſpem Dei munere conſtitutam videmus in quinque Blondis natis noſtris, qui litteris omnes pro ætate ſunt pleni.*

e) Concilii generalis, utrum ſit ſupra Papam.

f) Etiam Latino carmine valuiſſe notat Libius Gyraldus de Poëtis ſui temporis.

g) Obiit Trapezuntius nonagenario propior Romæ A. 1485. cum natus eſſet in Creta A. 1396. parentibus Trapezunto oriundis. Plura de eo Allatius libro de Georgiis p. 374. ſeq. & Fernandus Alphonſus Herrera in vita Trapezuntii præmiſſa libris V. ejus Rhetoricorum, Compluti A. 1511. Lambecius de Bibl. Vindob. lib. VI. p. 274. &c. Ut omittam Varillaſium lib. IV. anecdotor. Florentinor.

Digitized by Google

DCCLXXXVIII. Florianus *de ſancto Petro*, natione Italus, patria Bononienſis, vir in jure civili omnium ſui temporis facile doctiſſimus, & tam divinarum ſcripturarum quam ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio acutus, eloquio clarus, diſputator ſubtilis, & conſiliator cautus. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus memoriam celeberrimi nominis ſui poſteris commendavit. E quibus feruntur

Super Codice	lib. IX.
Super ff. veteri.	lib. XXIV.
Super ff. novo,	lib. XIII.
Super ff. Inforciati,	lib. XIV.

Claruit temporibus Sigismundi Imperatoris & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini, MCDXXXV.

DCCLXXXIX. Nicolaus *Lackman*, natione Teutonicus, ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci miniſter *b*) Saxoniæ, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus & Ariſtotelicæ Philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans, & ad diſputandum idoneus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis opinionis. Scripſit non abjiciendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam transmiſit. E quorum numero ſubjecta feruntur potiora.

Super ſententias,	lib. IV.
Quæſtiones variæ,	lib. I.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Et alia complura. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini, MCDXL.

DCCXC. Johannes *de Schonhoven*, natione Teutonicus, ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, monaſterii in Brabantia, Cameracenſis diœceſis, quod vulgariter Gronedael, latine Viridis vallis dicitur, in quo Johannes Rusbrugh *i*) olim prioris geſſit officium, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio cautus, ſermone compoſitus, nec minus converſatione quam ſcientia illuſtris. Scripſit ad Simonem nepotem ſuum,

Exhortatorium ſpiritale,	lib. I.	*Magnam mihi lætitiam.*
De curſu monachi,	lib. I.	*Ut tibi chariſſime ali.*
De profectu monachi	lib. I.	*Bonum certamen certa.*
Defenſorium Johannis Rusbrog. *k*)	lib. I.	*Quoniam doctor quidam e.*
Sermones varios,	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	

Et alia complura. Claruit tempore concilii Conſtantienſis ſub Sigismundo Imperatore & Martino Papa quinto. Anno Domini, MCDXX.

DCCXCI. Petrus *de Colle*, ordinis fratrum minorum S. Franciſci, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, in declamandis ſermonibus ad populum facundus & luculentus, edidit pro ædificatione legentium nonnulla volumina, quibus memoriam præclari nominis ſui ad poſteros transmiſit. E quibus extat opus inſtructum, quod in Baſilienſi concilio patribus recitavit,

De authoritate concilii. *l*)	lib. I.	*Pugnavit Eccleſia multi.*
Quæſtiones ſententiarum.	lib. I.	
Sermones varii.	lib. I.	

Et alia complura. Claruit tempore ejusdem concilii Baſilienſis, in principio regni Frederici Imperatoris tertii. Anno Domini, MCDXL.

DCCXCII. Hermannus monachus in Campo, *m*) Ciſtertienſis ordinis in diœceſi Monaſterienſi, natione Teutonicus, patria Weſtphalus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & tam in jure Canonico quam in philoſophia Ariſtotelica egregie doctus, ingenio promptus & apertus eloquio, ſcripſit nonnulla exercitii ſui opuſcula, quibus pro defenſione Baſilienſis concilii non mediocriter laboravit. E quibus reperi opuſculum quod prænotavit, de vocibus diffinitivis

In concilio generali.	lib. I.	*Jam ſæpius iteratione.*
De poteſtate Papæ & concilii.	lib. I.	*Beatus Athanaſius.*
De ſchismate quoque.	lib. I.	
De neutralitate.	lib. I.	

De cæteris (& ſi multa ferantur, quæ compoſuit) nihil ad me pervenit. Claruit tempore concilii Baſilienſis. Anno Domini, MCDXL.

DCCXCIII.

b) miniſter provincialis, uti expreſſum eſt in Trithemii lib. de ſcriptoribus Germ. c. 173.
i) ſupra c. 672. *k*) contra Johannem Gerſon, inter cujus opera legitur cum Gerſonii reſponſione ad hanc defenſionem Rusbrochii à Johanne de Schœnhavia ſcriptam.
l) Poſtquam multa diſputavit, denique pro concilio concludit. Trithem, cap. 177. de ſcript. Germ.
m) Cœnobii Campenſis, id. cap. 178.

Digitized by Google

DCCXCIII. Johannes *Gauwer*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli ſacræ paginæ lector conventus Moguntini, vir in ſcripturis divinis ſtudioſus & eruditus, in declamandis ſermonibus ad populum ſatis idoneus. Scripſit exercitati ingenii ſui non ſpernenda opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notum fecit. E quibus extant:

Super ſententias	lib. IV.	*Ad laudem Dei omnipoten.*
In Exodum quoque.	lib. I.	*Lex pro communi utilitate.*
Concordia Evangeliſtarum.	lib. I.	*Quia miſit Deus filium.*
Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de ſanctis.	lib. I.	
Quadrageſimale triplex.	lib. III.	*Cum jejunatis, &c. ſcien.*

Et alia complura. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDXL.

DCCXCIV. Bernardinus ordinis fratrum minorum, natione Italus, patria *Senenſis*, vir in divinis ſcripturis eruditus, & declamator omnium ſui temporis celeberrimus, vita & converſatione ſanctiſſimus, quippe qui vivus & mortuus infinitis miraculis coruſcavit, ſcripſit ad ædificationem fidelium quædam opuſcula, quibus ingenii ſui vim etiam poſteris oſtendit. E quibus extant:

In Apocalypſin Johannis.	lib. I.	*Beatus ille qui le. &c. triplex.*
De Evangelio æterno.	lib. I.	*Non enim veni ſoluere leg.*
De Chriſtiana religione.	lib. I.	*Nunc manent fides, ſpes.*
De conceptione ſanctæ Mariæ.	lib. I.	*Nondum erant abyſſi, &*
De paſſione Domini.	lib. I.	
Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de ſanctis.	lib. I.	

Et quædam alia. Moritur apud Aquilam Aprucii urbem regnante Frederico tertio Imperatore ſub Eugenio Papa IV. Anno Domini, MCDXLIII. Indictione VI. ætatis ſuæ anno LXIII. Et propter crebra miracula per Nicolaum Papam quintum catalogo ſanctorum inſertus eſt, anno L. *n)* poſt obitum vero VII. Cujus feſtum colitur XX. die menſis Maji.

DCCXCV. Antonius *Gaynerus*, natione Papienſis, artis medicinæ doctor celeberrimus, & in præceptis philoſophorum nobiliter doctus, ingenio excellens, & peritia ſuæ profeſſionis non mediocriter clarus, ſcripſit in ea doctrina quædam luculenta opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati notum reddidit. De quibus iſta feruntur:

De ægritudine ſtomachi.	lib. I.
De febri quoque.	lib. I.
De ægritudinibus in generali.	lib. I.
De pleureſi.	lib. I.
De matrice.	lib. I.
De fluxibus.	lib. I.
De artetica *) in juncturis	lib. I.
De paſſionibus calculi.	lib. I.
In tertium Avicennæ.	lib. I.

Et alia complura. Claruit tempore concilii Baſilienſis. Anno Domini, MCDXL.

DCCXCVI. Gerardus *Stredam*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſium prior domus omnium apoſtolorum juxta Leodium, vir in ſcripturis divinis ſtudioſiſſimus, & longa exercitatione egregie doctus, religione quoque, prudentia & auctoritate venerandus, ſcripſit ad ædificationem ſimplicium fratrum quædam præclara opuſcula, de quibus ſubjecta feruntur. Ad abbatem ſancti Hadriani de Giraldi monte,

De cura paſtorali.	lib. I.
De decem præceptis.	lib. I.
De ſeptem Sacramentis	lib. I.
Speculum religioſorum.	lib. I.
Dialogus de virtutibus.	lib. I.
Dialogus de vitiis.	lib. I.
Sermones de tempore.	lib. I.
Sermones de ſanctis	lib. I.

Et quædam alia. Moritur in principio regni Frederici Imperatoris tertii, ſub Eugenio Papa IV. Anno Domini, MCDXLIII. *o)* Indict. VI.

DCCXCVII. Matthæus *Palmerius*, natione Italus, patria Florentinus, hiſtoriographus, philoſophus & orator diſertiſſimus, qui in concilio Florentino *p)* (quod Eugenius Papa quartus contra Baſilienſem ſynodum celebravit) inter præclaros viros annumeratus fuit, ſcripſit plenum erroris de angelis librum, *q)* quem pertinaciter defendens tanquam hæreticus condemna-

Aaa aaa tus,

n) A. 1450. Confer. Acta Sanctor. 20. Maj. T. V. & T. VII. p. 821. ſeq. ubi effigies corporis incorrupti.
*) arthritica. *o)* vitioſe excuſum 1444. in libro Trithemii de ſcript. Germ. c 180. *p)* A. 1439.
q) Palmerius in tribus libris Italico carmine ſcriptis ſub titulo *Città di Vita*, Civitatis Vitæ, qui MSti exſtant Medio-

tus, apud Cornam r) civitatem exuſtus eſt. s) Chronicam *Euſebii* Cæſarienſis diligenter perluſtrans emendavit, eamque usque ad Annum Domini MCDXLVIII. complens intitulavit. t)

Petro Cosmi de medicis,	lib. I.	*Animis noſtris innatum.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	
Orationes quoque varias.		

Et quædam alia. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDXL.

DCCXCVIII. JOHANNES *Erneſti*, natione Teutonicus, Heydelbergenſis gymnaſii decus quondam & rector, in ſcripturis ſanctis eruditus, & veterum lectione dives, ingenio ſubtilis, eloquio ſingulari venuſtate diſertus, quæſtionum diſputator egregius. Scripſit quædam (ut ferunt) præclara opuſcula, quibus memoriam nominis ſui cum gloria transmiſit ad poſteros. De quorum numero ſubjecta feruntur:

Quæſtiones ſententiarum	lib. I.	
Quæſtiones diſputatæ	lib. I.	
Sermones multi	lib. I.	
De nativitate Domini oratio	lib. I.	*Etſi loquendi de maxi.*
De jejunio ad univerſitatem,	lib. I.	*Sacratiſſimam deſidera.*
Orationes multæ & variæ	lib. I.	
De authoritate concilii	lib. I.	

Et alia complura. Claruit tempore concilii Baſilienſis in exordio regni Frederici Imperatoris. Anno Domini, MCDXL.

DCCXCIX. BARTHOLOMÆUS ordinis Carthuſienſis prior domus Bethleem in Ruremunda oppido Gelriæ, natione Teutonicus, ſacrarum literarum acutus devotus & celebratus interpres. Scripſit ad ædificationem fratrum ſuorum quædam præclara opuſcula, quibus magnifice ſuum exercitavit ingenium. & nominis memoriam poſteris reliquit. De quorum numero ſubjecta feruntur:

Exercitium devotionis	lib. I.
Summa vitiorum	lib. I.
De abſtinentia carnium	lib. I.
De proclamationibus fratrum,	lib. I.
De judiciis temerariis	lib. I.
De juramento	lib. I.
De voto quoque	lib. I.

Et quædam alia. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini MCDXLVI. Indictione IX. quarto Idus Jul.

DCCC. HENRICUS *de Werlis*, natione Teutonicus, ordinis fratrum minorum miniſter provinciæ Colonienſis, u) vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, excellens ingenio & eloquio ſcholaſticus, diſputator acutus & declamator ſermonum egregius, compoſuit luculenta quædam volumina, quibus nominis ſui memoriam poſteris reliquit. E quibus extat inſigne opus

Super ſententias	lib. IV.
De poteſtate Eccleſiaſtica	lib. I.
Sermones quoque varii,	lib. I.

Et alia complura. Claruit temporibus concilii Baſilienſis, & Eugenii Papæ quarti. Anno Domini, MCDXL. x)

DCCCI. ANDREAS *de Trajecto*, natione Teutonicus, monachus cœnobii noſtri Spanhemenſis, ordinis ſancti Benedicti, quod ſitum eſt in finibus diœceſis Moguntinæ, inter Rhenum & Hirciniam ſylvam, quæ Saonus dicta Treverim verſus ad occidentem extenditur, vir certe ſtudioſus, & in divinis ſcripturis eruditus, ſecularium quoque literarum non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio. Scripſit tam metro quam proſa, non contemnenda opuſcula, de quibus habentur ſubjecta.

Soliloquiorum hominis ad Deum	lib. I.	*Dum olim divina voca.*
De profectu virtutum	lib. I.	*Egreſſus forſan cubiti*
De abſtinentia carnium	lib. I.	*Tuæ fraternitatis au.*
De uſu floccorum, y)	lib. I.	*Reverende pater nuper &*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	*Licet inter omnes qui ſiniſtre*

Col-

lani in Bibl. Ambroſiana. & Florentiæ in Medicea & in Bibl. Strozziana, quæ eſt hodie Caroli Thomaſii inter alia ait animas hominum eſſe tertium genus angelorum, qui nec cum Lucifero lapſi ac reprobati nec ſancti ac beati fuerunt.

r) Cortonam, Alexander Zillioli allegatus in Diario Veneto *Giornale d' Italia* T. X. p. 461.

s) Falſum hoc eſſe, & Palmerium ad extremam perveniſſe ſenectutem, diemque obiiſſe Florentiæ & honeſte tumulatum neque oſſa ejus effoſſa & poſt obitum exuſta, licet Poëma illud condemnatum fuerit, probant viri docti in Diario Veneto, in quo de Palmerio diligenter atque erudite diſſerunt T. X. p. 467. & p. 468. memorant quoque ejus Annales rerum Florentinarum, ab A. 1432. ad 1474. MStos in Bibl. Strozziana. t) dedicavit.

u) Doctorem Gymnaſii Agrippinenſis ſive Colonienſis vocat Trithemius c. 181. de ſcript. Germ.

x) ita ſcribendum pro MCCCCXC. Etiam vitioſe in libro de ſcript. Germ. edit. Weſchel. excuſum MCD.

y) caputii Monachalis genus, quo utuntur etiam Benedictini.

Digitized by Google

Collationes variæ	lib. I.	*Licet nihil in me ſit quod*
Carmina & rhythmi		

Et quædam alia brevia. Claruit in præfato monaſterio Spanhem, ante introductionem reformationis noviſſimæ Burſfeldenſis. *) Anno Domini, MCDXLV. *z)*

DCCCII. ANTONIUS ordinis fratrum prædicatorum, Archiepiſcopus *Florentinus*, natione Italus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio excellens, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum famoſus & celebris opinionis, nec minus vita & converſatione quam ſcientia reverendus. Scripſit multa & præclara volumina, quibus ad ædificationem militantis Eccleſiæ magnifice laboravit. E quibus extat opus magnum & celeberrimum, in quatuor non paruis voluminibus diviſum, quod prænotatur:

Summa caſuum conſcientiæ,	lib. IV.	*Quam magnificata ſunt*
Chronica ingens & notabilis *a)*	lib. III.	*Loquar propoſitiones ab.*
Inſtructorium confeſſorum,	lib. I.	*Defecerunt ſcrutantes.*
De cenſura Eccleſiaſtica	lib. I.	
Sermones de tempore	lib. I.	*Convertimini ad Dominum.*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Et quædam alia. *b*) Moritur poſt multos ſtudii ſacrati labores non ſine opinione ſanctitatis, ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini MCDLIX. Indictione VII. ſexto nonas Maji. Sepultus apud ſanctum Marcum ſui ordinis conventum.

DCCCIII. LEONARDUS *de Utino*, ordinis fratrum prædicatorum, vir quidem in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentis ingenii & præcelſæ opinionis. Scripſit pro utilitate prædicantium quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui nominis ad poſteritatis notitiam cum gloria tranſmiſit. E quibus iſta feruntur:

Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de ſanctis.	lib. I.	*Divinorum interpres.*
De legibus per quadrageſimam.	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini, MCDXLV.

DCCCIV. JOHANNES *de Capiſtrano* Aprucii oppido non longe ab Aquila urbe, ordinis fratrum minorum ſancti Bernardini Senenſis *c*) olim diſcipulus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in jure Canonico egregie doctus, ingenio excellens & clarus eloquio, vita quoque & religioſa converſatione devotus, divini verbi prædicator celeberrimus, qui multos verbo & exemplo ab iniquitate convertit, ſcripſit quædam non paruæ utilitatis opuſcula, de quibus ad me pauca pervenerunt.

De cupiditate.	lib. III.	*Nolite vobis theſauri.*
Contra Huſſitas.	lib. I.	
Sermones varios.	lib. I.	
De paſſione Domini.	lib. I.	
Epiſtolas nonnullas.		

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini, MCDL. & non ſine opinione ſanctitatis.

DCCCV. NICOLAUS *de Cuſa*, Epiſcopus Brixinenſis *d)* & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ tituli ſancti Petri ad vincula Presbyter cardinalis, natione Teutonicus, ex diœceſi Treverenſi vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & Theologorum ſuo tempore facile princeps, atque in ſecularibus literis egregie doctus Philoſophus, Rhetor, & Mathematicus celeberrimus, ingenio ſubtilis & eloquio diſertus, trium linguarum Hebraice, Græce, & Latine peritus, vita & converſatione integerrimus & ſingulariter devotus, animarum ſalutis amator ſyncerus & fervidus, qui legatus in Germaniam miſſus, multa pro reformatione Eccleſiæ, & præſertim ordinis noſtri *e)* utilia fecit & conſtituit, ſcripſit multa præclara volumina, de quibus extant ſubjecta. *f)*

De viſione Dei.	lib. I.	*Pandam nunc quæ vobis.*
De pace fidei.	lib. I.	*Fuit ex his qui apud CPolin.*
Reparatio Calendarii.	lib. I.	*Ad laudem omnipotentis Dei.*
De mathematicis complementis.	lib. I.	*Tanta eſt poteſtas ſum.*
Cribratio Alcorani.	lib. III.	*Sume ſanctiſſime Papa.*
De venatione ſapientiæ.	lib. I.	*Propoſitum eſt meas ſa.*
De ludo globi, myſticè.	lib. II.	*Cum te videam ad ſedem.*
Compendium.	lib. I.	*Accipe breve compendium.*

*) De illa infra, c. 806. *z*) Obiit A. 1463. teſte Trithemio c. 184. de ſcript. Germ.

a) ab Orbe condito ad A. C. 1459.

b) Vide de ſcriptis Antonii Florentini præter Altamuram & Pocciantum, Papebroch. in Actis Sanctor. T. I. Maji p. 322. ſeq. Nam ſanctis adſcriptus hic Antonius ab Hadriano VI. A. 1523. Ejus vitam ſcripſit Euphroſynus Lapini Hetruſco idiomate. Vide & Acta Sanctor. ad 2. Maji T. I. p. 311-358. & T. 7. p. 553. & 681. ſeq.

c) de quo ſupra c. 794. *d*) in Comitatu Tirolenſi.

e) Benedictini. *f*) Mirum à Trithemio non memorari Cuſani conjecturam de noviſſimis temporibus ſcriptam A. 1452. quæ ſæpius prodiit etiam ſeparatim, & Gallice verſa Amſt. 1700. 8. cum notis.

Trialogus de *poſſeſt g)*	lib. I.	*Cum nobis conce.*
De mathematica perfectione.	lib. IV.	*Sollicita eſt nobilis mens.*
Contra Bohœmos.	lib. I.	*Nicolaus miſeratione. h)*
De Beryllo.	lib. I.	*Qui legerit ea quæ in.*
De dato patris luminum.	lib. I.	*Et ſi jam ante P. T. nota*
De quærendo Deo.	lib. I.	*Deſiderio tuo poſſe te.*
De apice theoriæ.	lib. I.	*Video te quadam profun.*
De docta ignorantia	lib. III.	*Admirabitur & recte.*
De conjecturis.	lib. II.	*Data nunc qualicunque.*
De filiatione Dei.	lib. I.	*Tandem me compulit.*
De Geneſi.	lib. I.	*Sæpe delectabilius re.*
Idiotæ de ſapientia. *i)*	lib. IV.	*Convenit pauper quidam.*
De quadratura circuli,	lib. I.	
De fortuna.	lib. I.	
Directorium ſpeculantis.	lib. I.	*Tu noſti nos tres, &c.*
Sermones per totum annum.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et alia complura. Circa Cuſam nativitatis ſuæ villam ad ripas Moſellæ in oppoſito Urſicaſtri hoſpitale celeberrimum in honorem ſancti Nicolai Epiſcopi conſtruxit, quod prædiis & redditibus copioſe ditavit, ac libris in omni ſcientia pluribus exornavit, Græcis, Latinis & aliis. Moritur *k)* ſub Frederico Imperatore III. Anno Domini, MCDLXIV. Indictione XII. undecima die menſis Auguſti, ætatis ſuæ anno LXIII. Romæ ſepultus, cujus cor ad prædictum hoſpitale miſſum, ibidem in medio chori ſub marmore ſepelitur.

DCCCVI. JOHANNES *Rode,* Abbas monaſterii ſancti Matthiæ Apoſtoli extra muros Treverenſes, ordinis divi patris Benedicti, natione Teutonicus, patria Treverenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in jure Canonico egregie doctus, moribus & converſatione devotus, & regularis obſervantiæ inſtaurator celeberrimus, ex cujus labore & fundamento noviſſima ordinis noſtri reformatio Burſfeldenſis in Germania cœpit. Hic quondam literis operam dedit in gymnaſio Heidelbergenſi, ubi ſacræ Theologiæ Baccalarius, & canonum Licentiatus doctiſſimus evadens, mente & corpore mundum jamjam contemnere videbatur. Factus deinde Metenſis Eccleſiæ Canonicus, & ſancti Simeonis Decanus, atque curiæ Treverenſis Officialis, omnia pro Chriſti amore contempſit, & ordinem Carthuſienſem extra Treverim cunctis mirantibus intravit, & prius aliquot annos prioratus officium (licet renuens & invitus) ſuſcepit. Cernens autem Otto Archi-Epiſcopus Treverenſis virum illum eſſe doctum, expertum & zeloſum, authoritate ſummi pontificis de Carthuſia extractum in præfato monaſterio Abbatem conſtituit, & per eum multa cœnobia in ſua diœceſi reformavit. Ipſe etiam authoritate Baſilienſis concilii reformatione magnifice dilatavit, Scripſit autem pro reformatione monachorum,

Conſtitutiones utiles.	lib. I.	*Cum divinum officium cui.*
De qualitate Abbatis	lib. I.	*Quomodo ab alto procedit omnis.*

Et quædam alia. Moritur ſub Alberto Imperatore & Eugenio Papa quarto. Anno Domini, MCDXXXIX. Abbatiæ ſuæ XX. Indictione ſecunda, prima die menſis Decembris. Sepultus in dicto monaſterio S. Matthiæ apoſtoli Treverenſis ante altare protomartyris Stephani, in abſide dextera chori, ſub lapide nomini ejus inſcripto.

DCCCVII. GUARINUS Veronenſis, Chryſoloræ *l)* Byzantini philoſophi quondam auditor, vir in ſecularibus ſcripturis omnium ſuo tempore facile doctiſſimus & divinarum literarum non ignarus, Græci & Latini ſermonis peritiſſimus, cujus operâ excitata & in lucem revocata ſunt ſtudia bonarum artium, quæ debilitata, & jam prope extincta videbantur. Docuit primo Venetiis, poſtea Ferrariæ, & utrobique diſcipulos celeberrimos habuit. Scripſit ad Leonellum principem, *m)* opus prænotatum

De differentia aſſentatoris & amici,	lib. I.
Grammaticam quoque brevem,	lib. I.
Comparationem Scipionis & Gaji, *n)*	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.
Orationes complures,	lib. I.

Car-

g) Dialogus in quo tres interlocutores, *de poſſeſt*, ſive quod in Deo ſint quæ poſſint eſſe & cogitari perfectiones. p. 249. Opp.

h) Epiſtola IV. ad Bohemos p. 846. Operum Cuſani junctim editorum Baſil. 1565. fol.

i) dialogi quatuor, 1. & 2. de ſapientia, 3. de mente, 4. de ſtaticis experimentis. Plane diverſi hi ſunt à libris antiqui ſcriptoris, ſub Idiotæ nomine editis in Orthodoxographis.

k) Tuderti in Umbria, non A. 1466. ut excuſum in Diario Hanoverano (Monathliche Auszug) A. C. 1700. Jul. pag. 366.

l) Confer Diarium Venetum Giornale d' Italia T. XII. p. 352. ſeq. Emanuel Chryſoloras obiit Conſtantiæ A. 1415. 16. April

m) Marchionem Eſtenſem.

n) Caji Cæſaris, quem Scipioni præferebat Gvarinus, contra Pogii ſententiam. Nec tamen ideo deſierunt eſſe amici, ut antea, *neque enim*, inquit Pogius, *disjunctio ſententiarum debet amicos disjungere, cum liceat diverſa ſentire ſalvo jure amicitiæ.*

Carmina multa. Et alia non pauca. Juſſu Nicolai Papæ quinti, in latinum tranſtulit Geographiam Strabonis, opus non minus utile quam jocundum. Ex Plutarcho multorum illuſtrium virorum vitas latinas fecit. Sed & ipſum Plutarchum de liberis educandis cum aliis multis *o)* elegantiſſime traduxit, quæ partim habentur. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, & Pio Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLX. Indict. VIII. pridie Nonas Decemb. *p)* Ferrariæ ſepultus in conventu Carmelitarum, ſepulchro marmoreo honorifice donatus.

DCCCVIII. HENRICUS *Kaltyſen*, Archiepiſcopus Eccleſiarum Nydroſienſis & Cæſarienſis *q)* ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, patria Confluentinus, ubi & ordinem ingreſſus primum lector ſacri palatii, ſanctæ crucis prædicator & hæreticæ pravitatis inquiſitor factus, & poſtea (ut diximus) archiantiſtes duarum provinciarum authoritate Apoſtolica conſecratus, ſua eruditione, & prædicatione toti mundo clarus innotuit. Qui cum eſſet ſacræ Theologiæ Doctor celeberrimus, ſcripſit inter cætera, notabiles

Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.
Sermones per quadrageſimam,	lib. I.
Super Magnificat,	lib. I.
Quæſtiones varias,	lib. I.
Collationes ad clerum.	

Et alia complura. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXV. Indictione XIII. ſexto Nonas Octobris. Sepultus in conventu ſuo Confluentino.

DCCCIX. JOHANNES *Bertachinus* de Firmo, *r)* jureconſultus celeberrimus, & in ea facultate ſingulariter ſtudioſus, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit in jure quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui nominis ad poſteros tranſmiſit. De quibus extat præclariſſimum opus, tribus magnis voluminibus diviſum, quod multo labore diligentiſſime & pulchro ordine comportans prænotavit

Repertorium utriusque juris *s)*	lib. III.	*Solent principes immort.*
Quæſtiones variæ.		

Alia inſuper complura edidit, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

DCCCX. PIUS Papa *ſecundus*, *t)* natione Tuſcus, patria Senenſis, *Æneas Sylvius* antea vocatus, ſedit in pontificatu maximo poſt Calixtum tertium annis ſex, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, orator & poeta inſignis, multa ingenii ſui monimenta poſteris reliquit. Hic quondam in concilio Baſilienſi cuidam prælato *u)* ſervivit pauper. Deinde in ſcribam cancellariæ Frederici Imperatoris tertii aſſumptus, *x)* & poeta ab eo laurea recepta creatus, primo Epiſcopus Tergeſtinenſis, poſtea Senenſis, exinde cardinalis, & noviſſime Papa omnium ſuffragio electus eſt. De ſcriptis vero ejus ſubjecta feruntur, magnis eloquentiæ nervis compoſita:

De miſeriis curialium	lib. I.	*Stultos eſſe qui regibus.*
De educatione liberorum	lib. I.	*Omnibus qui ad virtutis.*
Solutio quæſtionum,	lib. I.	*Aderat nuper Cæſarea.*
De duobus amantibus	lib. I.	*Urbem Senas unde tibi.*
Contra Thaboritas,	lib. I.	*Quamvis apud Bohæmos.*
Ad Nicolaum de Cuſa	lib. I.	*Venit ad me hac ipſa.*
De fide ad Turcum	lib. I.	*Scripturi ad te aliqua.*
De profectione in Turcos	lib. I.	*Ezechielis Propheta.*
Ad Epiſcopum Cracovienſem,	lib. I.	*Heraldus Alphonſire.*
De concilio Baſilienſi,	lib. I.	
De ortu Nili fluminis,	lib. I.	
De ſtudio venandi,	lib. I.	
De fato quoque,	lib. I.	
Abbreviationes Blondi	lib. XX.	*Fuit autem in urbe Con.*
De ortu & hiſtoria Bohœmorum	lib. I.	*Interitura eſſe quaque.*
Præcepta rhetoricæ,	lib. I.	*Bene eſſet vir illuſtris.*
Europa, ad Antonium cardinalem.	lib. I.	*Podagrantem me nuper.*
De præſcientia Dei,	lib. I.	
Dialogus contra Turcos,	lib. I.	

o) Parallela quoque Plutarchi minora, excuſa Argentorati 1506. 4. & Pariſ. apud Aſcenſium.

p) Filiorum ejus doctiſſimus *Baptiſta Guarinus* (de quo infra, c. 909.) in Epitaphio ei ſcripto tribuit *luſtra* vitæ *nona bis* acta, hoc eſt annos ætatis 90. Cæteri filii fuere Hieronymus, & Nicolaus Guarinus.

q) in Norwegia. Confer librum Trithemii de ſcript. Germ. c. 189.

r) Bertachini patria Firmum, clariſſima civitas Italiæ in Marchia Anconitana.

s) Excuſum Noriberg. 1483. ac deinde ſæpius variis in locis. Vide Pandectas Brandenburgicas Chriſtoph. Hendreichii pag. 539.

t) Vita à Joh. Antonio Campano ſcripta operibus Pii II. Baſil. 1571. fol. excuſis præmittitur. Videndus & idem Campanus libro primo Epiſtola prima de ſcriptis illius diſſerens. De variis editionibus etiam illorum, quæ in Volumine Baſileenſi non continentur, adeundæ Ephemerides eruditorum Pariſ. menſe Octobri A. 1708.

u) Dominico Capranico. *x)* A. 1442.

Digitized by Google

De grammatica,	lib. 1.	
Hiſtoriarum opus imperfectum,	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. 1.	*Non cogit me neceſſitas.*
De clade Conſtantinopol. oratio	lib. 1.	*Conſtantinopolitana cla.*
De clade univerſalis Eccleſiæ,	lib. 1.	*Invitus quidem beatiſſim.*
In conventu Mantuano, oratio	lib. 1.	*Cum bellum hodie adver.*
Ad Calixtum Papam oratio,	lib. 1.	*Solent plerique omnes.*
Coram cœtu cardinalium oratio,	lib. 1.	*Moſes vir Dei beatiſſ.*
De rebus à ſe geſtis,	lib. 1.	
Orationes variæ.	lib. 1.	

Epigrammata plura, & quædam alia *y)* elegantiſſima, quæ ego non vidi opuſcula ſcripſiſſe dicitur, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, Anconæ ut dicitur. Anno Domini, MCDLXIV. Indictione XII. XIX. Calend. Septemb. ætatis ſuæ anno ſimiliter IV. & LX. Sepultus Romæ in Eccleſia ſancti Petri, juxta altare divi Andreæ.

DCCCXI. LANFRANCUS *de Oriano*, jureconſultus celeberrimus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans & clarus eloquio, ſcripſit in ſua profeſſione quædam non ſpernenda volumina, quibus ingenii ſui memoriam ad poſteros tranſmiſit, & ſe in ſtudio multipliciter & magnifice comprobavit. De quorum numero extant ſubjecta:

Repetitiones. *Quoniam contra z)* de prob.	lib. 1.	*Quoniam contra hac decre.*
Commentatio cle. *Sepe. a)* de ver. ſig.	lib. 1.	*Iſta clementina in ſe con.*
In c. *Diſpendioſam, b)* de judi.	lib. 1.	*Non eſt neceſſe divide.*
Repeti. c. *Raynucius c)* de teſtam.	lib. 1.	*In textu ubi Raynucius.*
De lege *admonendi, d)* de jurejur.	lib. 1.	*Hac lex dividitur in duas.*
De interpretatione ſtatutorum,	lib. 1.	*Pro evidentiori intelle.*
L. *centurio e)* de vul. & pu. ſubſti.	lib. 1.	*Famoſa eſt iſta lex ha.*
Repeti. Rubri. de cauſa poſ. & pro. *f)*	lib. 1.	

Alia quoque complura edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt.

DCCCXII. HENRICUS *Gorrichem*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus *g)* & eruditus, atque in ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, & diſputator acutus, qui in gymnaſio Colonienſi, legendo & componendo clarus ſuo tempore eſt habitus. Scripſit non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteros cum gloria tranſmiſit. E quibus extant

Concluſiones ſententiarum	lib. IV.	*Cupientes aliquid de p.*
De ſuperſtitionibus	lib. 1.	*In lectione.*
Contra Huſſitas quoque,	lib. 1.	
De feſtorum celebratione,	lib. 1.	
Summarium ſancti Thomæ,	lib. 1.	
Sermones & collationes,	lib. 1.	

Quæſtiones & determinationes inſuper varias, lecturas, libros & diverſos tractatus edidit, qui ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Pio Papa ſecundo. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDLX.

DCCCXIII. JOHANNES *Kanneman*, ordinis fratrum minorum, natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum egregius fuit, qui de poteſtate Eccleſiaſtica male ſentiens, cum à miniſtro Saxoniæ *h)* quæreretur, ad carcerem fuga lapſus ad obſervantiales *i)* confugit, & errorem cum vita deinceps emendavit. Corripuerat eum Johannes de Hagen, *) Carthuſienſis vir doctiſſimus jampridem & ad ſemitas æquitatis revocavit. Scripſit autem

Defenſorium ſui	lib. 1.	*Multi famoſi viri, &c.*
De paſſione Domini	lib. 1.	*Egredimini filia Sion.*
Sermones varios,	lib. 1.	
Quæſtiones quasdam,	lib. 1.	

Et alia complura. Claruit temporibus Frederici Imperatoris tertii, & Pii Papæ ſecundi. Anno Domini, MCDLX.

DCCCXIV.

y) Miror à Trithemio non memorari Pii II. *bullam retractationis* eorum, quæ pro Concilio Baſilienſi contra Eugenium IV. ſcripſerat, & qua *Æneam rejici, Pium recipi* cupit. Neque *Hiſtoriam Friderici III.* cujus *αὐτόγραφον* duplex non parum inter ſe diſcrepans in Bibl. Vindobonenſi teſte Lambecio lib. 2. p. 972. & quæ ex alio Codice cum ſpecimine notarum Jo. Henr. Bœcleri prodiit Argentor. 1685. fol.

z) c. 11. tit. 19. libri 2. decretal. *a)* c. 2. tit. 11. lib. 5. Clementin.

b) c. 2. tit. 1. lib. 2. Clementin. *c)* c. 16. tit. 26. lib. 3. decretal.

d) leg. 31. tit. 2. lib. XII. Digeſt.

e) de vulgari & pupillari ſubſtitutione lib. XXVIII. Digeſt. tit. 6. leg. 15.

f) de cauſa poſſeſſionis & proprietatis lib. 2. decretal. tit. 12.

g) S. Theologiæ Doctorem appellat Trithemius lib. de ſcript. Germ. c. 190.

h) Provinciali Ordinis minorum per Saxoniam. *i)* fratres minores de obſervantia. In libro de ſcript. Germ. c. 191. *ad obſervantiam confugit.* *) de quo infra c. 822.

DCCCXIV. Jacobus *Junterbuck*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſium, *k)* vicarius domus montis ſancti Salvatoris prope Erfordiam, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio clarus, ſermone apertus, dubiorum cautus interpres, vita quoque & converſatione devotus. Scripſit multa & varia opuſcula, quibus nomen ſuum ad poſteritatis notitiam tranſmiſit. De quibus ſubjecta feruntur:

De anno Jubilæo,	lib. I.	
De cauſis multarum paſſionum,	lib. I.	
De moribus Chriſtianorum,	lib. I.	
De triplici ſtatu hominum,	lib. I.	
Conſolatio malorum hujus ſeculi,	lib. I.	
De modo ſervandi interdictum,	lib. I.	*Ad amputandum errores.*
Apologeticus religioſorum,	lib. I.	
De cautelis diverſorum ſtatuum,	lib. I.	
De cognitione ſecretorum,	lib. I.	
De veritate dicenda vel tacenda,	lib. I.	
De cogitationibus,	lib. I.	
De contractibus,	lib. I.	
De malis hujus ſeculi,	lib. I.	
De obedientia monachorum,	lib. I.	
De arte moriendi,	lib. I.	
De ſtabilitate monachorum,	lib. I.	
De refrenatione cogitationum,	lib. I.	
Soliloquium hominis ad animam,	lib. I.	
De arte curandi vitia,	lib. I.	
De ſeptem peccatis mortalibus,	lib. I.	
De eiſdem mentalibus,	lib. I.	
De poteſtate dæmonum,	lib. I.	
De dignitate prælatorum,	lib. I.	
De dignitate ſacerdotii,	lib. I.	
De obſervantia mandatorum,	lib. III.	
De Sabbato,	lib. I.	
De ſtatu ſecurioris vitæ,	lib. I.	
De intentionis directione,	lib. I.	
De profectu vitæ ſpiritalis,	lib. I.	
De indulgentiis,	lib. I.	
Sermones varii,	lib. I.	*Ambulans Jeſus juxta.*

Et alia complura. Moritur temporibus Frederici Imp. tertii, & Pauli Papæ ſecundi. Anno Domini, MCDLXVI. Indict. XIV.

DCCCXV. Nicolaus *Dorbellus*, *l)* ordinis fratrum minorum S. Franciſci provinciæ Turonenſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in philoſophia ſcholaſtica nulli ſecundus, ingenio clarus, & ad diſputandas enodandaſque quæſtiones ſcripturarum ſatis idoneus. Scripſit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis cum gloria tranſmiſit & in gymnaſio Pictavienſi tum diſputando, tum docendo, tumque ſcribendo magnam eruditionis ſuæ laudem commeruit. De cujus opuſculis ſubjecta feruntur, opus inſigne ac celeberrimum & prope divinum, ſingulari utilitate jocundum,

Super ſententias	lib. IV.	
Super ſummulam Petri Hiſpani	lib. VII.	*Quia teſte ſapiente.*
De ſcientia Mathematica	lib. I.	*Sicut dicit philoſophus*
In lib. Phyſicorum Ariſtotelis	lib. VIII.	*Expedita prima parte*
In lib. de cœlo & mundo	lib. II.	*Naturalis hic incipit liber*
In lib. de generatione & corrupt.	lib. II.	*De generatione, hic inci.*
In lib. Meteororum	lib. III.	*De primis. Incipit liber*
In lib. de anima	lib. III.	*Bonorum honorabilium*
In lib. Metaphyſicorum	lib. XII.	*Expedita ſecunda parte.*
In lib. Ethicorum	lib. X.	*Pertractatis compendioſe.*

Et quædam alia. Fuit autem dictorum Johannis Scoti *m)* profundus interpres & acerrimus defenſor, ex cujus ſcriptis philoſophiam exponens hoc ipſum opus in tres partes, mathematicam, theologicam, & ethicam dividens compendium nominavit. Claruit temporibus Frederici Imperatoris tertii, & Calixti Papæ tertii. Anno Domini, MCDLV.

DCCCXVI. Petrus *de Unzola*, civus Bononienſis, jureconſultus celeberrimus, & diſciplinis bonarum artium probe inſtructus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, multarum rerum, maxi-

k) antea Abbatem cœnobii Ciſtercienſis fuiſſe narrat Trithemius ibid. c. 192. usque adeo autem deinde Doctoris obtinuiſſe nomen, *ut ejus verba ſcriptaque quaſi pro Apollinis oraculo haberentur.*

l) aliis *Orbellus*, ſive *de Orbellis*, patria Andegavenſis.

m) de quo ſupra c. 316.

maxime judicialium experientia inſignis. Scripſit ad utilitatem tabellionum, & in legali ſcientia ſtudentium egregium volumen, ſuper continuatione quinti, ſexti, & ſeptimi capitulorum Summæ domini Rolandini, *n*) quod prænotavit:

Auroram noviſſimam	lib. I.	*Scribarum & tabellionum.*
Conſultationes varias	lib. I.	

Alia quoque nonnulla ſcripſiſſe perhibetur, ſed ad notitiam meam non venerunt.

DCCCXVII. HENRICUS *de Herph*, ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci, natione Teutonicus provinciæ Colonienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & juris pontificii non ignarus, ingenio præſtans, & apertus eloquio, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis, non minus religioſa vita, quam ſcientia ſcripturarum venerandus. Scripſit non abjiciendæ authoritatis opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati. De quorum numero ſubjecta feruntur. Volumen magnum & inſigne,

De præceptis Decalogi,	lib. I.	*Invenio aliam legem in.*
Sermones de tempore,	lib. I.	*Ecce rex tuus venit*
Sermones de ſanctis	lib. I.	*Rabbi ubi habitas?*
Sermones per Adventum	lib. I.	*Quis poterit cogitare.*
De tribus partibus pœnitentiæ	lib. I.	*Nemo poteſt duobus dominis.*

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Pio Papa ſecundo. *o*) Anno Domini, MCDLX.

DCCCXVIII. JOHANNES *de Turrecremata*, ordinis fratrum prædicatorum, Epiſcopus Sabinenſis, & ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Presbyter cardinalis, *p*) vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & declamator ſermonum egregius, ingenio promptus, & apertus eloquio. Scripſit ingenii ſui multa opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus ſubjecta feruntur. Ad Arſenium monachum cœnobii ſancti Benedicti (quod ipſe in commendis habebat) opus magnum & non abjiciendum compoſuit,

In regulam ſancti Benedicti,	lib. I.	*Quoniam adjuvante Dn. noſtro.*
In Pſalterio toto	lib. I.	*Beatiſſimo patri & cle.*
In Evangelia dominicalia, quæſtiones	lib. I.	*Sacro & colendiſſimo.*
In Evangelia de ſanctis, quæſtiones,	lib. I.	
De aqua benedicta	lib. I.	*Iniunxit mihi nuper. r. p.*
De ſalute animæ	lib. I.	*Docet nos divina ſcrip.*
Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	

Et alia complura. *q*) Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Pio & Paulo ſummis pontificibus, Anno Domini, MCDLX. *)

DCCCXIX. JOHANNES *de Mechilinia*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & in philoſophia ſcholaſtica non mediocriter doctus, ingenio excellens, & clarus ſcientia, in gymnaſio Colonienſi theologiam multis annis publice docuit, & magnam eruditionis ſuæ laudem acquiſivit. Scripſit ingenii ſui quædam præclara opuſcula, quibus memoriam nominis ſui ad poſteros transmiſit. De quibus ſubjecta feruntur. Opus inſigne

Super ſententias	lib. IV.
In Pſalterio	lib. I.
Quæſtiones variæ	lib. I.
Sermones & collationes	lib. I.

Et quædam alia. Claruit temporibus Frederici Imperat. tertii, & Pii Papæ ſecundi. Anno Domini, MCDLX.

DCCCXX. DIONYSIUS *Rykel*, *r*) alias *de Leeuwis*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſium domus Bethleem, in Ruremunda, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & continua exercitatione peritus, ſæcularis quoque Philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, vita & converſatione ſingulariter devotus, adeo ut etiam divinis revelationibus dignus haberetur (ad quem Nicolai Cuſæ cardinalis viri eruditiſſimi plures extant epiſtolæ) tot ac tanta ſcripſit, ut numero opuſculorum, præter Auguſtinum apud latinos parem habuerit neminem. Contemplationi & orationi cum tanto feruore inſtabat, ut eum nihil ſcribere potuiſſe unquam putares. Rurſum in ſcribendo, ac legendo tam ſedulus erat, ut nec orare nec contemplari eum poſſe usquam æſtimares. Erat parciſſimi ſomni, cibi & potus abſtinentia admirabilis, qui beati exemplo Hieronymi die ac nocte in lege Domini meditari dulce judicabat, ſemper aut ſcribens aliquid utile aut legens, ita ut & aut lectionem oratio ſæpe interrumperet, & orationem lectio ſacra frequenter exciperet. De cujus opuſculis ipſe per ſe ſubjecta quodam indiculo recenſuit,

Super

n) Rolandini de Romanciis de quo c. 448.
o) in libro Trithemii de ſcript. Germ. c. 195. Henricus de Herp dicitur claruiſſe ſub Paulo II. Anno 1470.
p) A. 1439. *q*) De ejus diſputatione de purgatorio contra Marcum Epheſium in Concilio Florentino, vide Allatium contra Creyghtonum p. 81 *) obiit octogenarius A. 1468.
r) de hoc Dionyſio Carthuſiano vide Acta Sanctor. ad 12. Martii T. 2. p. 245. ſeq. Valerium Andream Bibl. Belg. p. 185. ſeq. Franc. Swertii Athenas p. 215. ſeq. Bibl. Carthuſianæ ſcriptores Theod. Petrejum &c.

Digitized by Google

Super ſententias	lib. IV.	
In Geneſim,	lib. I.	*Dilectus Deo & hominibus*
In Exodum,	lib. I.	*Juſti ſunt omnes ſermones.*
In Leviticum	lib. I.	*Honora Dominum de tua.*
In Numeros	lib. I.	*Qui in numero militi.*
In Deuteronomium,	lib. I.	*Serva mandata & legem.*
In librum Joſuæ	lib. I.	*Fortis in bello Jeſus*
In librum Judicum	lib. I.	*Judices ſinguli ſuo no.*
In librum Ruth	lib. I.	*Teſte ſancto Hieronymo*
In Regum libros	lib. IV.	*Reges ex te egredientur.*
In Paralipomenon	lib. II.	*Deus fecit ex uno homine*
In Eſdram	lib. III.	*Lex veritatis fuit in ore*
In Neemiam	lib. I.	*Neemias in memoria.*
In Tobiam,	lib. I.	*Qui pronus eſt ad miſe.*
In Judith	lib. I.	*Hæc vocabitur virago,*
In Heſter	lib. IX.	*Sicut ſol oriens in mundo*
In librum Job	lib. I.	
In proverbia Salomonis	lib. I.	*Dixit Deus Salomoni.*
In Eccleſiaſten,	lib. I.	*Quemadmodum Salomon.*
In Cantica canticorum,	lib. I.	*Gaudebit ſponſus ſuper.*
In librum Sapientiæ	lib. I.	*Diſce ubi ſit ſapientia.*
In Eccleſiaſticum	lib. I.	*Mirabuntur omnes in verbis*
In Eſaiam Prophetam	lib. I.	*Eſaias propheta magnus.*
In Hieremiam	lib. I.	
In librum Baruch	lib. I.	
In Ezechielem	lib. I.	
In Danielem	lib. I.	
In duodecim Prophetas,	lib. XII.	*Sapientiam omnium antiquo.*
In libros Machabæorum	lib. II.	*Juda te laudabunt fratres t.*
In Pſalterium	lib. III.	*Dixit David filius Iſai.*
In Matthæum	lib. I.	
In Marcum	lib. I.	
In Lucam,	lib. I.	
In Johannem	lib. I.	*Ego quaſi aquæ ductus*
In Epiſtolas Pauli	lib. XIV.	*Audite me quoniam de tua.*
In Actus Apoſtolorum	lib. I.	
In Epiſtolas canonicas	lib. VII.	
In Apocalypſin	lib. I.	
Expoſitionis hymnorum	lib. I.	*Implemini Spiritu ſancto,*
In ſeptem Pſalmos pœnitentiales,	lib. I.	*Scrutemur vias noſtras*
De documentis authenticis,	lib. I.	*Sapientiam ſanctorum nar-*
Expoſitionis miſſæ	lib. I.	*Memoriam fecit mira. (rant*
Dialogum de celebratione s)	lib. I.	*Quicunque manducaverit*
De communione	lib. I.	*Qui præeſt in ſolicitu.*
Compendium philoſophiæ,	lib. I.	*Precioſior eſt ſapientia.*
Compendium Theologiæ	lib. I.	*Comparate vobis vinum.*
Dialogum philoſophi & theologi	lib. I.	
Super lib. beati Dionyſii,	lib. IV.	
Super undecim epiſtolis ejus	lib. I.	
In lib. Johannis Climaci	lib. I.	
Super Boetio de conſulatu, t)	lib. V.	
Summarium partium S. Thomæ,	lib. I.	
Sermones de tempore,	lib. I.	*Labia ſacerdotis cuſt.*
Sermones de ſanctis,	lib. I.	
Sermones ad religioſos temporis	lib. I.	*Fratres ſancti, vocationes.*
Ad eosdem de ſanctis,	lib. I.	*Religio munda eſt viſi.*
De Sacramento ſermones ſex	lib. I.	
Expoſitionis Dominicæ paſſionis,	lib. I.	
Meditationis Dominicæ paſſionis	lib. I.	
De laudibus Dei	lib. I.	*O Deus præſtantiſſime*
De laudibus ſanctæ Mariæ,	lib. IV.	*Quæ eſt iſta quæ progre.*
De fonte ſalutis & ſemitis vitæ	lib. I.	*Quis ſapiens & intell.*
De lumine Chriſtianæ theoriæ,	lib. I.	*Omnis proceſſio ſecundorum*
De venuſtate mundi,	lib. I.	*Unus eſt altiſſimus*

s) miſſæ, ut ſupra c. 775. t) de Conſolatione Philoſophiæ.

De natura æterni & veri Dei	lib. I.	
De divina eſſentia	lib. I.	*Scimus quoniam filius Dei ve.*
De diſtantia perfect. divinæ & hum.	lib. I.	
De felicitate animæ	lib. I.	
De beneficiis Dei	lib. I.	*Anima mea deſidera.*
De mutua ſanctorum agnitione	lib. I.	*Pater gloria det vobis*
De donis Spiritus ſancti	lib. I.	*Quis hominum poterit.*
Cordiale prænotatum	lib. I.	
De cuſtodia cordis	lib. I.	
De gaudio & pace interna	lib. I.	
De via purgativa	lib. I.	*Sicut dicit Apoſtolus: Stul.*
Dialogus de fide catholica	lib. I.	*Magna & mirabilia.*
Dialogus Chriſtiani & Sarraceni	lib. I.	*Sic Deus dilexit mundum.*
Contra Magos & Waldenſes	lib. I.	*Cave ne imitari velis.*
Contra ſuperſtitiones	lib. I.	*Domin. Deum tuum adorabis*
De vitiis & virtutibus	lib. I.	*Qui converti fecerit pec.*
Contra ambitionem	lib. I.	*Reges gentium dominantur.*
Contra Sarracenos,	lib. III.	
De gravitate peccati,	lib. I.	
De contemptu mundi	lib. I.	*Indicabo tibi, &c.*
De modo judicandi & corripiendi	lib. I.	*Quæſtionem mihi pro.*
De remediis tentationum	lib. I.	*Militia eſt vita hominis*
Speculum peccatoris	lib. I.	*Convertere ad Domin. Deum.*
De quatuor noviſſimis,	lib. I.	*Gens abſque conſilio & ſin.*
De reformatione interna	lib. I.	*Pro omnibus mortuus eſt Chri-*
De judicio particulari,	lib. I.	*(ſtus.*
De paſſionibus animæ	lib. I.	*Primus homo de terra ter.*
De diſcretione ſpirituum,	lib. I.	
De profectu charitatis,	lib. I.	
De perfectione charitatis,	lib. I.	
Inflammatorium divini amoris,	lib. I.	*Quid Dominus Deus.*
De contemplatione,	lib. I.	*Sapientiam amavi & ex.*
De oratione,	lib. I.	*Oportet ſemper orare.*
De meditatione	lib. I.	*Cogitationes meæ va.*
Sonus epulantis,	lib. I.	*Omnes qui credebant erant pe-*
De modo agendi proceſſiones,	lib. I.	*Zelus domus tuæ co. (ri.*
De evelatione mentis in Deum,	lib. I.	
De authoritate Papæ,	lib. I.	
De poteſtate & jurisdictione Papæ	lib. I.	
De authoritate concilii	lib III.	
De reformatione Eccleſiæ,	lib. I.	
Contra Simoniam,	lib. I.	*Gratis accepiſtis gratis.*
Contra eandem,	lib. I.	*Pecunia tua tecum ſit in.*
De reformatione clauſtralium,	lib. I.	*Omnia honeſte fiant.*
Contra pluralitatem beneficiorum,	lib. I.	
De regulis vitæ Chriſtianorum	lib. I.	
De reformatione monialium,	lib. I.	*Aperi mihi ſoror mea.*
De profeſſione religioſorum,	lib. I.	*Excellentiorem viam vobis.*
Exhortatorium novitiorum,	lib. I.	*Nemo mittens manum.*
De vita & regimine præſulum	lib. I.	*Attendite vobis & gre.*
De inſtitutione ordinis Carthuſienſis	lib. I.	
De laudibus ejuſdem,	lib. I.	
De viſitatione clauſtralium	lib. I.	
De vita canonicorum	lib. I.	*Maledictus homo qui facit.*
De diſciplina ſcholarium *)	lib. I.	*Quemadmodum Ariſto.*
De vita militarium	lib. I.	*Labora ſicut bonus mi.*
De virginitate	lib. I.	*Virgo cogitat quæ Domini.*
De officio Archidiaconorum,	lib. I.	
De officio legati,	lib. I.	
De regimine prælatorum,	lib. I.	
De vita & regimine curatorum,	lib. I.	
De vita nobilium,	lib. I.	
De regimine principum,	lib. I.	

Dial.

*) Diverſus hic eſt à libello quem ſub iſto titulo habemus, Boëthio à nonnullis falſo tributum cum fœtus ſit Thomæ Cantipratani, Vide Papebrochium T. VI. Maji p. 706. & Jac. Thomaſium τον μακαρίτην programmate XXV.

Digitized by Google

Dial. inter Chriſtum & principem,	lib. I.	
Dial. inter Chriſtum & principiſſam,	lib. I.	
De regimine politiæ,	lib. I.	
Dialogus inter Jeſum & puerum,	lib. I.	*Complexans Jeſus par.*
De viduarum vita,	lib. I.	*Eo quod caſtitatem amave.*
De vita conjugalium	lib. I.	*Dixit Dominus Deus, non eſt.*
De vita incluſarum	lib. I.	*Quam magna multitudo.*
De officio mercatorum,	lib. I.	*Nolite facere iniquitat.*
De vita ſolitaria,	lib. I.	
Dial. inter Chriſtum & ſacerdot.	lib. I.	
Contra proprietatem monachorum,	lib. I.	
Apocalypſis ſibi factæ,	lib. I.	
Epiſtol. ad principes,	lib. I.	*Univerſis principibus.*
Annotationes ſuorum operum,	lib. I.	*A religioſis aliisque ve.*
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Collationes pro capitulis tres.	lib. I.	

Et alia multa nobis inviſa. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXXI. Indictione quarta, XII. die menſis Martii. Sepultus non ſine magna opinione ſanctitatis, in cœmiterio fratrum communi, domus præfatæ Ruremundenſis. Denique libros *Johannis Caſſiani*, ad faciliorem ſtylum propter ſimpliciores fratres redegit, cujus operis procemium ſic incipit: *Declaratio*, &c.

DCCCXXI. BESSARION, natione Græcus, ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ cardinalis *x)* Nicænus vulgariter nuncupatus, & patriarcha Conſtantinopolitanus, *y)* vir undecunque doctiſſimus Philoſophus & orator in utraque lingua nulli ſecundus. Scripſit ingenii ſui quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros cum ingenti gloria transmiſit. E quibus ſubjecta feruntur. Adverſus Marcum *z)* Epiſcopum Epheſinum de Spiritu Sancto more Græcorum male ſentientem in concilio Florentino, ſcripſit inſigne & præclarum opus, quod prænotavit:

Confutationem, *a)*	lib. I.	
In illo, *Sic eum volo manere*, *b)*	lib. I.	
In Philoſophiæ Platonis laudem, *c)*	lib. V.	
Laudes patriæ ſuæ,	lib. II.	
Ad Græcorum Imper. conſolationis,	lib. I.	
Orationes & Epiſtolæ plures.		

Et quædam alia. Fundavit etiam Venetiis inſignem bibliothecam, *d)* multis libris tam Græcis quam Latinis ornatiſſimam, cui præfectus eſt non parvo ſtipendio Marcus Antonius Sabellicus vir doctiſſimus, de quo poſtea **)* dicemus. Moritur tandem plenus dierum, in legatione Galliarum ſub Frederico Imp. & Sixto Papa quarto. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDLXXIII. *e)* Indictione ſexta.

DCCCXXII. JOHANNES *Hagen*, alias *de Indagine*, *f)* natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſium, domus montis ſancti Salvatoris prope Erfordiam, prior in Ylenach, & in Stetyn, vir in Divinis Scripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus atque in jure canonico egregie doctus, ingenio clarus, conſilio promptus & providus. Scripſit aperto ſermone multa præclara volumina, ad Principes, Epiſcopos & alios Eccleſiarum prælatos, de variis ac diverſis quæſtionibus interrogatus, de quibus pauca ad manus noſtras memini perveniſſe. Nam ſicut ex ſcriptis cujusdam devoti patris ejusdem ordinis accepi, plusquam trecentos tractatus edidit, *g)* de quibus omnibus ego vidi & legi tantum quos conſequenter ſubjeci. Opus inſigne, quod prænotavit

De laude paupertatis	lib. I.	*Beati pauperes ſpiritu, quoniam*
De vita religioſorum	lib. I.	*Simile eſt regnum cœlorum.*
De caſu religionis,	lib. I.	*Quomodo ſedet ſola civitas.*

x) Papa etiam futurus A. 1471. poſt Pauli II. obitum, niſi Perottus ipſius janitor conclavis, Cardinales quosdam eum adire volentes, cauſſatus Dominum ſuum intentum ſtudiis, parum comiter intempeſtiva ſedulitate amoviſſet. Vide Menagiana T. 2. p. 127. T. 4. p. 117. ſeq. Lambecium lib. VI. de Bibl. Vindob. p. 274. ſeq.

y) titularem intellige.

z) de hoc vide Acta Concilii Florentini: Allatium p. 405. de Georgiis, & de Conſenſu p. 778. 779. 824 Contra Creyghton. p. 162. &c. Ejus capita ſyllogiſtica contra Latinos de Proceſſione Spiritus S. usque ad cap. 17. Gregorius protoſyncellus, cætera Beſſario confutavit.

a) Exſtat MS. in Bibl. Cæſarea ſub titulo *Ἀπολογία εἰς τὰ τῦ Ἐφέσυ κεφάλαια.* Vide Lambec. V. p. 174.

b) Contra Georg. Trapezuntium, in locum Joh. XXI. 23. *Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?* Vide Allat. de Georgiis p. 379.

c) Hi ſunt libri quinque in calumniatorem Platonis (eundem Trapezuntium) editi Venet. 1516. fol. Vide Allatium de Georgiis p. 378.

d) Vide Epiſtolas Philologicas Goldaſti p. 500. Lambecium III. p. 380. ſeq. Thomaſinum in Catalogo MSS. Bibl. Venetarum. **)* infra. c. 901.

e) imo 1472. Vide Lambec. VI. p. 275. *f)* Diverſus ab hoc Johannes de Indagine eadem ætate clarus Abbas Burſfeldenſis, de quo Jo. Georgius Leuckfeld in Antiquitatibus Burſfeldenſibus. Lipſ. 1713. 4. p. 22. ſeq.

g) Vide ampliſſimum eorum Catalogum apud Poſſevin. in Apparatu S.

by Google

De vita adoleſcentulorum	lib. I.	*Adoleſcentulus ſum ego.*
De humilitate & ſuperbia	lib. I.	*Ego ſum via, veritas.*
De ornatu interiori	lib. I.	*Omnis gloria filiæ regis.*
De acceſſu ad novum hominem	lib. I.	*Ecce ego nova facio.*
De gratia & libero arbitrio	lib. I.	*Non ego ſolus ſed gratia.*
De correptione & gratia Dei	lib. I.	*Corripiet me juſtus in.*
De natura & gratia	lib. I.	*Vidit Deus cuncta quæ fec.*
De perſeverantia	lib. I.	*Qui perſeveraverit,*
De ſpiritu, corpore & anima	lib. I.	*Apoſtolus Paulus vas electi.*
De mandatis prælatorum	lib. I.	*Sic nos exiſtimet homo.*
De charitate	lib. I.	*Fortis eſt ut mors di.*
De dilectione Dei.	lib. I.	*In lege Moyſi poſt mul.*
De meditatione	lib. I.	*Felix anima quæ humili.*
De inquiſitione ſummi boni	lib. I.	*Magnus es Domine & laud.*
Contra errores Bohœmorum,	lib. I.	*In Chriſto Jeſu orationes.*
Ad Epiſcopum Ratiſpon. contra eosdem,	lib. IV.	*Reverendiſſime in Chriſto.*
Ad Marchionem Brandeburgenſ.	lib. I.	*Illuſtri Principi & Domino.*
Ad univerſitatem Erfordenſ.	lib. I.	*Sinceram in Domino charita.*
In regulam ſancti Benedicti	lib. I.	*Probate ſpiritus ſi ex Deo.*
De doctrinis peregrinis, cavendis	lib. I.	*Variis & peregrinis.*
De cognitione futurorum	lib. I.	*Annunciate quæ futura ſunt.*
De viſione Tundali	lib. I.	*Circa viſionem Tundali.*
De viſione Danielis. cap. VII.	lib. I.	*Quæſitum eſt de expoſit.*
De apparitione cujusdam defunctæ	lib. I.	*Quædam mulier perducta*
De futuris prodigiis,	lib. I.	*Omnia in menſura, numero.*
De planctu ſolitarii	lib. I.	*Quis dabit capiti me.*
De cruciata, contra hæreticos	lib. I.	*Circa cruciatam quæ da.*
De auferibilitate ſponſi ab Eccleſia	lib. I.	*In nomine Domini noſtri Jeſu.*
De tempore ſchiſmatis,	lib. I.	*Et quia entia nolunt.*
De auctoritate Papæ in Concilio	lib. I.	*Dubitatum eſt & quæſitum.*
De poteſtate Eccleſiaſtica	lib. I.	*In Chriſti Evangelio le.*
De correctione fraterna,	lib. I.	*Item quæritur in fraterna.*
De parvulis non baptizatis	lib. I.	*Dubitatum eſt & quæſitum.*
De judice contra conſcientiam judicante	lib. I.	*Dubitatum eſt ſi liceat.*
Contra flagellatores	lib. I.	*In nomine Chriſti. Incipit.*
An ſine profeſſione religioſus,	lib. I.	*In nomine Chriſti. Incipit.*
De jejunio quintæ feriæ	lib. I.	*Dubitatur an licitum ſit.*
De juſto & injuſto bello,	lib. I.	*Nota ad juſtum bellum.*
De doctrina Eccleſiæ,	lib. I.	*Tu es Petrus & ſuper.*
De auditione miſſarum,	lib. I.	*Sapiens dicit, fili omnia fac*
Contra Johannem Kanneman, *b)*	lib. II.	*In nomine Jeſu Chriſti. In.*
De vita ſpiritali,	lib. I.	*Si ſpiritu vivimus, ſpiritu &.*
De diſcretione cogitationum.	lib. I.	*Ut quid cogitatis ma.*
De vera & falſa pœnitentia	lib. I.	*Pœnitentiam agite ap.*
De modo confitendi	lib. I.	*Propheta regius Pſal.*
De audiendis confeſſionibus,	lib. I.	*Confitemini alterutrum.*
De ſpiritali arte memorativa,	lib. I.	*Memorare noviſſima.*
De quatuor ſenſibus Scripturæ,	lib. I.	*In nomine Chriſti, & ejus invo.*
De contemplatione,	lib. I.	*Hæc eſt vita æterna.*
De interdicto.	lib. I.	*In sa[illegible]ibus in medio.*
In dedicatione ſermones quinque	lib. I.	*Salomon ædificavit.*
Ad Rudolphum, Epiſcop. Lavantinum,	lib. I.	
De falſis Prophetis,	lib. I.	
De communione ſub utraque ſpecie,	lib. I,	*De communione ſub utraque*
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Sermones quoque varios,	lib. I.	
In Regum, quadruplici ſenſu	lib. IV.	

In multos denique libros Bibliæ commentarios elegantes compoſuit, aliosque tractatus & quæſtionum ſolutiones pene innumeras & inſignes. Claruit ſub Frederico tertio, & Pio Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLX.

DCCCXXIII. JOHANNES Abbas monaſterii *Nivicellenſis*, in Scripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & in jure canonico nobiliter doctus, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, ſcripſit multa & diverſa ingenii ſui opuſcula, quibus memoriam celeberrimi nominis ſui ad poſteros cum gloria trans-

b) ordinis minorum, Trithem, c. 198. de ſcript. Germ.

traſmiſit. De quibus extant ſubjecta: Opus præclarum & inſigne, quod prænotatur, Bibliæ & canonum

Concordantia, *i*)	lib. I.	*In principio creavit Deus.*
Sermones de tempore	lib. I.	*Reſpice & levate cap.*
Sermones de ſanctis.	lib. I.	*In principio creavit Deus.*

Epiſtolæ & quæſtiones variæ. Cætera quæ compoſuit, ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt.

DCCCXXIV. JACOBUS *de Gruytrode*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſium prior domus omnium Apoſtolorum juxta Leodium, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, vita & converſatione devotus, ingenio præſtans & dulcis eloquio. Scripſit præclara quædam, & devota opuſcula, quorum lectio religioſis perſonis, ſalutis propriæ amatoribus non inutilis perhibetur. De quibus ſubjecta feruntur:

De veris virtutibus	lib. III.	
De ſeptem peccatis mortalibus,	lib. I.	
De quatuor noviſſimis	lib. I.	
De vita Domini Jeſu,	lib. I.	*Faſciculus myrrhæ dil.*
De præparatione ante miſſam,	lib. I.	
De diffinitione nominis monachi,	lib. I.	
Meditationes paſſionis Domini	lib. I.	
Lectionarius menſæ	lib. I.	*Comedite amici & bib.*
Speculum prælatorum	lib. I.	
Speculum ſubditorum	lib. I.	
Speculum ſacerdotum	lib. I.	
Speculum ſecularium hominum,	lib. I.	
Speculum ſenectutis	lib. I.	
Colloquium Jeſu & monachi,	lib. I.	
Colloquium Jeſu & prælati,	lib. I.	*Fac mecum Jeſu dulciſſ.*
Colloquium Jeſu & ſenis	lib. I.	*Ne indigneris quæſo.*
Colloquium Jeſu & heremitæ,	lib. I.	
Colloquium Jeſu & diſcipuli,	lib. I.	
Contemplatio ſanctæ Mariæ	lib. I.	*Vulneraſti cor meum.*
Coronula ſanctæ Mariæ	lib. I.	
Dialogus crucifixi & peccatoris	lib. I.	*Ignoſce quæſo benigniſſ.*
Dialogus Mariæ & peccatoris	lib. I.	*Verbum mihi eſt ad te.*
Dialogus alius Mariæ & peccatoris	lib. I.	
Meditationes compaſſionis Mariæ	lib. I.	
De nomine Jeſu & Mariæ	lib. I.	
Sermones de tempore.	lib. I.	
Sermones de ſanctis	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.	

Et alia multa. Moritur quam devotiſſime ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXII. Indictione quinta, pridie Idus Februarias.

DCCCXXV. JACOBUS *Zenus*, patricius Venetus, Epiſcopus Eccleſiæ Patavinæ, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, conſilio promptus & circumſpectus, ac multarum rerum experientia inſignis. Scripſit quædam præclara volumina, *k*) quibus nomen ſuum ad poſteros cum gloria transmiſit. E quibus extat opus elegantiſſimum,

De geſtis ſummorum pontificum	lib. I.

Et quædam alia. Moritur autem ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXVII. Indictione vero nona.

DCCCXXVI. GUILHELMUS *Forleon*, natione Brito, ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia egregie doctus, ingenio clarus, eloquio ſcholaſticus, qui in gymnaſio Pariſienſi, tum docendo, tum diſputando, tumque ſcribendo magnam eruditionis ſuæ laudem commeruit, edidit quædam præclara in ſcripturis opuſcula. E quibus extat celeberrimum opus

Super ſententias	lib. IV.
Quæſtiones variæ	lib. I.

Et alia complura. Hujus auditor atque diſcipulus olim fuit vir doctiſſimus & theologorum noſtræ tempeſtatis facile princeps, magiſter *Stephanus* dictus *Brulefer*, natione Gallus ejuſdem ordinis, qui in conventu Pariſienſi theologiam docuit, poſtea ad obſervantiam ordinis ſe conferens apud Moguntiacum in Germania, ſententias ibidem legere cœpit, quas in conventu Metenſi magna cum laude continuat. Claruit autem iſte Guilhelmus ſub Frederico Imp. tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXX.

i) eſt index locorum S. Scripturæ in jure Canonico allegatorum.

k) In his vitam Nicolai Albergati, Epiſcopi Bononienſis, Colon. 1618. 4.

DCCCXXVII. Albertus *de Eybe*, natione Teutonicus, Bambergenſis Eccleſiæ canonicus, & Pii II. pontificis maximi cubicularius, vir in ſecularibus literis ſtudioſus & eruditus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, Rhetor & Poeta inſignis. Scripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, de quibus extant ſubjecta. Ad dominum Johannem ducem Bavariæ, Monaſterienſem Epiſcopum, & Magdeburgenſem poſtea primatem, opus inſigne, prænotatum:

Margarita poetica	lib. 1.	*Optaſti ſæpenumero re.*
De re quoque uxoria	lib. 1.	
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	

Et alia complura. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Pio Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLX.

DCCCXXVIII. Rodericus Epiſcopus *Samorenſis*, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularium literarum non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio. Scripſit ingenii ſui non contemnendæ auctoritatis opuſcula, quibus memoriam ſui nominis poſteritati commendavit. De quibus ego vidi adhuc tantum volumen unum, quod prænotavit:

Speculum n) humanæ vitæ	lib. II.	*Super cunctas humanas.*

Cætera non vidi. Claruit temporibus Frederici Imper. tertii, & Pauli Papæ ſecundi. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXIX. Ambrosius *Coriolanus*, o) ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini prior generalis, patria Romanus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſcientia ſecularium literarum inſignis, excellens ingenio, & eloquio diſertus, doctus & eloquens. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati commendavit, de quibus tamen ad notitiam lectionis noſtræ pauca pervenerunt, quæ ſubjeci.

In regulam ſancti Auguſtini,	lib. 1.	*Ex omnium parente doctorum.*
Ejusdem regulæ commendatio	lib. 1.	*Poſtquam beatus Auguſtinus*
In ſecundam regulam	lib. 1.	*Acer ingenio vita præ.*
De vita ſancti Auguſtini	lib. 1.	*Sæpenumero cum in ma.*
De ejusdem laudibus	lib. 1.	*Conſuevere beatiſſ. pater.*
Orationes varias	lib. 1.	

Scripſit & alia plura. Claruit autem ſub Frederico Imp. tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXX. Benedictus *Stendel* de Hallis, oppido Saxoniæ, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in Philoſophia ſeculari nobiliter doctus, ingenio excellens, & apertus eloquio, qui in gymnaſio Erfordenſi Theologiam annis multis glorioſe docuit, & tam vita quam doctrina clarus effulſit. Scripſit quædam non ſpernendæ lectionis opuſcula, ex quibus in dicta univerſitate legit ordinarie ſubjecta.

In Geneſim,	lib. 1.
In Exodum	lib. 1.
In Leviticum	lib. 1.
In Numeros	lib. 1.
In Deuteronomium	lib. 1.
Sermones varios	lib. 1.
Collationes diverſas.	lib. 1.

Et quædam alia in logica philoſophia, cæterisque ſtudiis & exercitiis ſcholaſticis. Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXXI. Sifridus p) Epiſcopus *Cyrenenſis* titulatus, ordinis fratrum prædicatorum, natione Teutonicus, Archiepiſcopi Moguntini Theoderici in pontificalibus vicarius, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularium literarum non ignarus, hebraicæ & latinæ linguæ peritus, ingenio ſubtilis & clarus eloquio, diſputator acutus, & divini verbi prædicator egregius, conſilio promptus, vita præclarus. Scripſit quædam digna lectione opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. De quibus extant ſubjecta. Ad Theodericum Archiepiſcopum prædictum,

De Judæorum uſura	lib. 1.	*Quæritur in foro conſcientiæ*
De cenſibus & reemptione,	lib. 1.	*Quærebatur primo an.*
Sermones & collationes	lib. 1.	
Quæſtiones variæ	lib. 1.	

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. & Pio ac Paulo Romanis pontificibus. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXXII. Godescalcus q) *de Meſchede*, natione Teutonicus, patria Weſtphalus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, acer ingenio,

m) Zamorenſis in Hiſpania Tarraconenſi.
n) Hoc lectu non indignum opuſculum vulgavit Goldaſtus Hanov. 1613. 4.
o) alii Coranum appellant. Longe plura hujus Ambroſii ſcripta commemorat Poſſevinus.
p) Sifridus de Moguntia, Trithemio c. 202. de ſcript. Germ. qui teſtatur Moguntiæ defunctum A. 1473.
q) Godeſchalcus Greſemundus de Meſchede. id. c. 203.

Digitized by Google

genio, vita præclarus, doctor ſacræ theologiæ profundus, qui multis annis in gymnaſio Erfordenſi eam ſcientiam glorioſe docuit & magnam eruditionis ſuæ laudem ab omnibus commeruit. Scripſit & legit in eadem univerſitate quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus feruntur:

Quæſtiones ſententiarum	lib. IV.
Sermones & collationes,	lib. I.
Quæſtiones variæ diſputatæ	lib. I.
Et alia complura.	

Hujus frater Theodericus *Gresmunt de Meſchede* artium & medicinæ doctor vir undecunque doctiſſimus, adhuc ſuperſtes Moguntiæ reſidet, qui & ipſe inter alia tractatum elegantem compoſuit, de regimine ſanitatis tempore peſtilentiali. Filium habet ſub nomine *Theodericum* appellatum, vix tria luſtra ætatis implentem, cujus admirandum ingenium, & ſingularis tum eruditio, tum eloquentia multos provectæ ætatis (doctores etiam) longe præcellit: cujus ad me extat liber inſignis *de ſeptem artibus liberalibus*. Scripſit etiam tam ad me quam ad alios pene infinitas Epiſtolas, cujuscunque argumenti ornatiſſimas, variasque orationes Ciceronianam diſertitudinem præferentes, adeo ut velut alter Adeodatus Auguſtini ſanctiſſimi quondam filius, ſuo ingenio & ſcribendi argumentandique promptitudine, ac ſolertia multis (doctis etiam viris) ſit admirationi & ſtupori. *Godeſcalcus* autem patris ſui frater. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDLXX. Et ante hoc decennium mortuus eſt.

DCCCXXXIII. STEPHANUS *Hoeſt* Laudenburgenſis, Eccleſiæ Spirenſis olim canonicus, natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis eruditus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & orator celeberrimus, ingenio acer, & diſertus eloquio: in declamandis ſermonibus ad populum inſignis, quippe qui aliquot annis in caſtro Heydelbergenſi prædicatoris geſſit officium. Scripſit non ſpernenda opuſcula, quibus memoriam ſui nominis poſteris commendavit. E quibus extat

In libros Ethicorum	lib. X.
Sermones & collationes,	lib. I.

Carmina & quædam alia. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXXI. Indictione quarta.

DCCCXXXIV. BERNARDUS *Juſtinianus*, patria Venetus, Philoſophus & orator celeberrimus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, qui ob ſingularem dicendi gratiam non modo apud Senatum ſuum Venetum, verumetiam apud Romanos pontifices, cardinales, & cæteros Italiæ principes, ac urbium ſenatores in precio eſt habitus. Scripſit inter cætera ingenii ſui monimenta Laurentii Juſtiniani, *r)* patriarchæ Veneti, avunculi ſui,

Vitam & ſanctiſſimam converſationem,	lib. I.
Hiſtoriarum quoque,	lib. I.
Orationes plures & elegantes,	lib. I.
Epiſtolas & quædam alia.	lib. I.

Claruit ſub Frederico Imper. tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDLXX.

DCCCXXXV. HENRICUS *s) de Piro*, natione Teutonicus, ex civitate Colonienſi oriundus, ordinis Carthuſienſium, profeſſus domus ſanctæ Barbaræ in eadem civitate, ante ordinis ingreſſum doctor utriusque juris ſubtilis & famoſus & poſtea etiam in divinis ſcripturis exercitatus, ſcripſit quædam præclara volumina, de quibus ſubjecta feruntur:

Super Inſtitutis	lib. IV.	*Annuente mihi omnium le.*
Ad novitios quoque,	lib. I.	
Conſilia in diverſis caſibus	lib. I.	
Sermones de tempore,	lib. I.	
Sermones de ſanctis,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit temporibus Frederici Imperatoris tertii, & Pauli Papæ ſecundi. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXXVI. NICOLAUS *Donis*, natione Teutonicus, ordinis divi patris Benedicti, *t)* vir in ſecularibus literis ſtudioſus & eruditus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & Mathematicus inſignis, cosmographiæ *Ptolemæi* vigilantiſſimus repertor, & ſagaciſſimus inſtaurator, ingenio præſtans & clarus eloquio. Scripſit non contemnenda volumina quibus nomen ſuum ad poſteros tranſmiſit. E quibus extat opus mirandum, cum picturis & novis tabulis elegantiſſime ordinatis, & diligentiſſime correctis in Coſmographiam Ptolemæi

Ad Paulum Papam ſecundum	lib. VIII.	*Non me fugit beatiſſ.*
De locis quoque mirandis	lib. I.	*Quoniam, ut ait Auguſtinus.*
Epiſtolæ variæ ad diverſos.		

r) de quo ſupra c. 721. Vide & quæ de Bernardo Juſtiniano Jovius in elog. Voſſius Hiſt. lat. &c. ac de Juſtinianorum gente apud Venetos celeberrima Jac. Gaddius T. I. de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis p. 265. Balthaſar Bonifacius lib. IX. Hiſtoriæ ludicræ c. 2. Diarium Venetum Galleria di Minerva T. I. p. 86.

s) Henricus de Colonia Trithemio cap. 205. de ſcript. Germ.

t) Monaſterii ut ferunt Richenbacenſis. id. c. 206.

Et quædam alia. Claruit autem ſub Frederico Imperatore tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXXVII. GEORGIUS *de Burbach*, *u*) natione Teutonicus, vir in ſecularium literarum ſcientia peritiſſimus & ſanctarum ſcripturarum non ignarus philoſophus & aſtronomus omnium ſui temporis facile luculentiſſimus, qui in gymnaſio Wienenſi philoſophiam & aſtrorum ſcientiam multo tempore publice docuit, ubi inter alios innumeros diſcipulos Johannem de regio monte virum poſtea doctiſſimum erudivit. Scripſit ingenii perſpicacis præclara quædam opuſcula. De quorum numero ego vidi duntaxat,

Theoricas planetarum novas	lib. I.	*Sol habet tres orbes a.*

De aliis adhuc nihil vidi. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Pio ac Paulo Romanis pontificibus. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXXXVIII. DOMICIUS *Calderinus*, *x*) patria Veronenſis, Rhetor luculentiſſimus & omnium bonarum artium diſciplinis ad perfectum imbutus, græci & latini ſermonis egregie peritus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio. Scripſit multa in literis humanitatis præclara opuſcula, quibus memoriam ſui nominis ad poſteros transmiſit. E quibus ſubjecta feruntur:

In Juvenalem	lib. I.	*Satyrarum genera duo.*
In Marcialem,	lib. I.	
In Suetonium,	lib. I.	
In Ibin Naſonis,	lib. I.	
In Epiſtolas Ciceronis,	lib. I.	
Adverſus Brotheum *y*) grammaticum,	lib. I.	*Utinam Heli & Marce.*
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Orationes variæ.		

Et alia complura. Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto, cujus ſecretarius fuerat. Anno Domini, MCDLXXVII. Indict. X.

DCCCXXXIX. JOHANNES *Tinctoris*, natione Teutonicus, Colonienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſeculari philoſophia nobiliter doctus, ingenio acutus & diſputator egregius, qui in gymnaſio Colonienſi theologiam multo tempore publice docuit, & eruditionis ſuæ laudes ingentes acquiſivit. Scripſit non contemnenda opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta:

Diſſenſiones Thomæ & Scoti concordare cœpit in	lib. I. *z*)
Quæſtiones ſententiarum,	lib. I.
Collationes quoque variæ.	

Et quædam alia. Claruit in præfato gymnaſio ſub Frederico Imper. tertio, & Paulo Papa ſecundo. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXL. NICOLAUS *Perotus* Saxoferratenſis, & Sipontinus Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſecularibus literis nulli ſuo tempore ſecundus, egregius theologus, ac Rhetor diſertiſſimus: ingenio acer & vita præclarus ſcripſit quædam luculenta opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus extant, Opus inſigne de duobus voluminibus diviſum, in *Marcum Valerium Martialem* poetam, omnem latini ſermonis elegantiam, rationem & enucleationem pulcherrime complectens, quod prænotavit, commentariorum linguæ latinæ volumen, ſive ut vulgo appellatur

Cornucopiam,	lib. II.	*Barbara, &c. blanditur.*
De puerorum eruditione, *a*)	lib. I.	
De generibus metrorum,	lib. I.	
Orationes & variæ Epiſtolæ. *b*)		

Alia inſuper multa ſcripſiſſe dicitur, tam in divinis literis quam in humanis ac nonnulla è græco *c*) transtuliſſe in latinum, ſed ad manus noſtras non venerunt.

Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, Pio ac Paulo Romanis pontificibus. Anno Domini, MCDLXX. *d*)

DCCCXLI. ANTONIUS *Roſelus*, *e*) natione Tuſcus, utriusque juris profeſſor eximius, & celeberrimus interpres, ac aliarum bonarum artium diſciplina plurimum decoratus, ingenio præſtans & diſertus eloquio, qui in gymnaſio Patavino multis annis jura docuit, ſcripſit multa præ-

u) al. Purbachius ſeu Peurbachius, cujus Theorica planetarum jam A. 1482. 4. per Echardum Kardolt impreſſa, ſæpiſſime deinde variis in locis prodiit.

x) Dominicum de Caldariis vocat Colomeſius ad Gyraldum de poëtarum Hiſtoria p. 97. De hoc Calderino conſulendum Dictionarium hiſtoricum Petri Bælii.

y) Angelum Brotheum appellat Hendreichius in pandectis Brandenburg. p. 746.

z) Hoc volumen morte præventum non perfeciſſe ait Trithem. c. 208. de ſcriptor. Germ.

a) è Plutarcho. *b*) Epiſtolis Peroti nihil jucundius eſſe ait Floridus Sabinus in Apologia adverſus Latinæ Linguæ calumniatores, ſed illæ nunquam editæ quemadmodum nec vita Cardinalis Beſſarionis. vide Menagiana T. 4. pag. 121.

c) ut Polybium. Et Epicteti Enchiridion, Oldoino teſte, & Ariſtotelis quædam ac Libanii & Ariſtidis nec non Beſſarionis Patroni ſui de quo ſupra c. 821.

d) defunctus A. 1480. Vide ejus Epitaphium quod ei poſuit Peruſiæ Torquatus Perotus gentilis: apud Auguſtinum Oldoinum in Athenæo Liguſtico p. 253.

e) Antonius de Roſellis, ſeu Roxellis, Aretinus. Vitioſe Roſellus excuſum apud Anton. Sanderum de claris Antoniis p. 230.

Digitized by Google

præclara opuſcula, quibus nominis ſui memoriam poſteris commendavit. Sed ego nihil eorum me uſquam vidiſſe memini. Fertur autem ejus inſigne opus,

De monarchia mundi. lib. III.
In legibus varii tractatus.

Et alia complura. Moritur ſub Frederico Imper. tertio, vegeta ſenectute, Patavii ſepultus. Anno Domini, MCDLXVII. Indict. XV.

DCCCXLII. JOHANNES *Beetz*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ *f*) non ignarus: theologus excellens, & philoſophus ſubtilis, ingenio acer, vita præclarus, diſputator quæſtionum egregius, & in declamandis ſermonibus ad populum inſignis, ſcripſit quædam præclara opuſcula. De quibus feruntur ſubjecta.

In Epiſtolam Pauli ad Romanos lib. I.
Præceptorium divinæ legis lib. X. *Sacra ſcriptura divinl.*
De Sacramento altaris lib. I.
Sermones de tempore. lib. I.
Sermones de ſanctis. lib. I.
Quæſtiones variæ diſput. lib. I.

Alia inſuper nonnulla edidit, quæ ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt. Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto in conventu ſuo Tenenſi. Anno Domini, MCDLXXVI. Indict. IX. decimaſexta Cal. Auguſti.

DCCCXLIII. BARTHOLOMÆUS *Cepella*, Veronenſis natione, jureconſultus celeberrimus, & aliarum diſciplinarum ſecularis literaturæ cultor inſignis, qui in gymnaſio Patavino ordinarie legendo, diſputando & ſcribendo magnam eruditionis ſuæ laudem acquiſivit, ſcripſit multa præclara opuſcula, quibus memoriam ſui nominis poſteritati commendavit. E quibus extat opus profecto ſubtiliſſimum, quod prænotavit:

Cautelas juris cauſarum civilium. lib. I. *Notandum ſingulariter.*
De ſimulatis contractibus. lib. I.
De prædiis urbanis lib. I.
De prædiis ruſticorum. lib. I.
De re quoque militari. lib. I.

Et alia complura. Moritur autem tempore Frederici Imperatoris tertii & Sixti Papæ quarti. Anno Domini, MCDLXXVII. Indictione X.

DCCCXLIV. JOHANNES *g*) *de regio monte*, natione Teutonicus, Georgii Burbachii *h*) aſtronomi quondam diſcipulus non minor Anaximandro Mileſio, aut Syracuſano Archimede, græca & latina eloquentia eruditiſſimus, Germanorum decus, ob aſtronomiam, cæteraſque mathematicas diſciplinas à Matthia Pannoniæ rege, & conſolatu, *) civibuſque Nurenbergenſibus perpetuo donatus ſtipendio, magnam eruditionis ſuæ laudem non modo apud Germanos ſuos, verumetiam apud Italos, Golloſque conſecutus eſt. Nam à Sixto ſummo pontifice ad emendandum paſchalem Dionyſii computum Romam accitus, dum pleraque poſteritati parat, non ſine maxima ſtudioſorum jactura morbo periit. Scripſit quædam præclara opuſcula, de quibus extant ſubjecta.

Calendarium perpulchrum. lib. I.
Ephemerides, id eſt diarius lib. I.
Contra Gerardum Cremonenſem lib. I. *Poſtquam emiſimus indicem.*
Epiſtolarum & orationum. lib. I.

Et alia complura. Moritur autem Romæ ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto Papa IV. Anno Domini, MCDLXXVI. Indictione nona.

DCCCXLV. GERARDUS *de Elten*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus & ſecularis philoſophiæ non ignarus, acer ingenio, vita præclarus. Poſteaquam theologiam in Colonienſi gymnaſio multis annis glorioſe docuerat, mundi vanitatibus contemptui habitis in ſenectute ſua ordinem prædicatorum pro Dei amore in eadem civitate Agrippina ingreditur, & mox hæreticæ pravitatis inquiſitor & exterminator conſtituitur. Scripſit inter alia (ut ferunt.)

Quæſtiones ſententiarum. lib. I.
Quæſtiones diſputatas. lib. I.
Sermones & collationes. lib. I.
Varia quoque in philoſophia. lib. I.

Et alia complura. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & ſummo pontifice Sixto quarto. Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCDLXXV.

DCCCXLVI. ALEXANDER *Tartagin* de Imola, *i*) Jureconſultus & ſtudioſus & eruditus, & in aliis ſecularium diſciplinarum inſtitutionibus probe expertus, ingenio excellens & præ-

 clarus

f) in ſeculari Philoſophia, quam Ariſtotelicam vocant. ita Trithem. c. 209. de ſcript. Germ.

g) Cognomen ejus *Muller* ſive *Molitor*. Vitam ejus ſcripſit Petrus Gaſſendus. cui jungere juvavit Jo. Mollerum, Rectorem Flensburg. clariſſimum p. 932. ſeq. homonymoſcopiæ.

h) de quo ſupra c. 837. *) Conſulatum ponit pro Senatu. *i*) Johannis de Imola diſcipulus.

clarus eloquio, ſcripſit ad utilitatem eorum, qui ſtudio juris utriusque invigilant, quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad notitiam poſteritatis transmiſit. De quorum numero ſubjecta feruntur;

In ſexto decretalium.	lib. I.
In Clementinis quoque	lib. I.
Super Codice etiam.	lib. IX.
Super ff. veteri.	lib. XXIV.
Super ff. novo.	lib. XII.
Super ff. Inforciati	lib. XIV.

Et quædam alia. Claruit tempore Friderici Imperatoris tertii, & Sixti Papæ quarti. Anno Domini, MCDLXX.

DCCCXLVII. JOHANNES *Soreth*, natione Normannus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, quintus & viceſimus prior generalis, vir in divinis ſcripturis doctiſſimus & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, eloquio dulcis & clarus, vita & converſatione devotus, & ſingulariter religioſus & ſanctus, Carmelitici ordinis decus, gloria, ſplendor & reformator, qualem noſtra raro viderunt ſecula, rarius cernent ventura. Totus Deo deditus, totus lectioni & orationi intentus, contemptor mundi; amator, norma & ſpeculum monaſticæ converſationis, angelicæ puritatis imitator, virtutum cuſtos, vitiorum acerrimus hoſtis, ſcripſit præclara ingenii ſui multa commendanda opuſcula, de quibus extant ſubjecta:

Super ſententias,	lib. IV.
Sermones varii	lib. I.
In regulam ordinis ſui,	lib. I.
In eandem majus commentum,	lib. I.
Conſtitutiones ordinavit	lib. I.

Scripſit & alia complura. Moritur Andegavis ſub Frederico Imperat. tertio, & Sixto*) Papa. Anno Domini, MCDLXXI. Indictione tertia. VIII. Calen. Auguſti.

DCCCXLVIII. THEODORUS *Gaza* Theſſalonicenſis, vir in ſecularibus literis egregie doctus, & ſanctarum ſcripturarum non ignarus, græcæ latinæque eruditiſſimus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, multa ſcripſit opuſcula, de græco in latinum multa tranſtulit, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. De cujus ſcriptis ad notitiam noſtræ lectionis nihil usquam pervenit, de traductis autem feruntur:

Theophraſtus de plantis,	lib. I. **)
Ariſtotelis problemata	lib. I.
Idem de animalibus,	lib. I.

Et quædam alia. Moritur Romæ *k*) ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXVIII. Indict. undecima.

DCCCXLIX. JOHANNES *de Lutria*, *l*) natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in philoſophia ſcholaſtica egregie doctus, ingenio acer, vita præclarus, & declamator ſermonum celeberrimus; qui primum in gymnaſio Erfordenſi theologiam glorioſe docuit, & poſtea in Eccleſia Moguntina prædicatoris officium ſtrenue geſſit. Scripſit quædam non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus ſubjecta feruntur.

Super ſententias	lib. IV.
Sermones varii	lib. I.
Quæſtiones diſputatæ	lib. I.
Et quædam in Philoſophia	lib. I.

Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXIX. Indictione duodecima.

DCCCL. ALANUS *de Rupe*, natione Teutonicus, ordinis fratrum prædicatorum, vir in divinis ſcripturis eruditus, in declamandis ſermonibus ad populum excellentiſſimæ opinionis, vita & converſatione Deo devotus, & beatæ Mariæ ſemper virginis amator præcipuus, ejusque roſarii & famulatus promotor venerandus, à qua etiam ſingulari dono ſupernæ conſolationis aliquotiens meruit recreari, & jam in æterna felicitate refoveri. Scripſit inter alia ingenii ſui opera,

Compendium Pſalterii Mariani	lib. I.	*Quia catholica verita.*
De miraculis roſarii,	lib. I	*Quamvis ſpecioſa laus n.*
Sermones quoque varios,	lib. I	

Et quædam alia. Moritur autem in conventu ſuo Zwollenſi, ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXIV. Indictione ſeptima, in vigilia aſſumptionis beatæ Mariæ virginis. Cujus roſarium & paſſionis Chriſti recordativum Pſalterium, quod diu jam fuit neglectum, revocavit ad mentes & exercitia hominum, ob cujus honorem confrater-

*) Sixto quarto. **) Theophraſti de plantis libri X. Ariſtotelis Hiſt. animal. libri IX. à Gaza verſi.

k) Non Romæ ſed in magna Græcia. Vide Lambecium VI. p. 278.

l) de Lutra villula, ita Trithem. c. 214. de ſcript. Germ.

Digitized by Google

ternitatem *m*) inſtituit, quæ per apoſtolicam ſedem confirmata indies augetur, & multis ſalutare præbet exercitium.

DCCCLI. CONRADUS *de Zaberula*, natione Teutonicus, vir in ſcripturis divinis ſtudioſus & exercitatus, & ſecularis literaturæ, præſertim muſicæ non ignarus, ingenio docilis, & vita exemplaris, in declamandis ſermonibus ad populum clarus & devotus. Scripſit aperto ſermone quædam non ſpernenda opuſcula, quibus ingenium ſuum utiliter & fructuoſe exercitans, etiam poſteris memoriam nominis ſui commendavit. De quorum numero extant ſubjecta.

De monochordo	lib. 1.	*Cum ut quidam ſapiens.*
De modo bene cantandi	lib. 1.	*In favorem totius cleri.*
De fine collectarum	lib. 1.	*Quanquam plerique de.*
Sermones multi & varii	lib. 1.	

Et quædam alia. Claruit Anno Domini, MCDLXX. ſub Sixto pontifice quarto, ſub quo & mortuus eſt.

DCCCLII. LAURENTIUS *Calcaneus* Brixianus, vir nobilis, eques auratus, & legum doctor celeberrimus, philoſophus, & hiſtoriographus luculentiſſimus, ingenio & eloquentia clarus, ac diſputator quæſtionum acutiſſimus. Scripſit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum ad poſteros transmiſit, de quibus ſubjecta feruntur.

De commendatione ſtudiorum	lib. 1.
De ſeptem peccatis mortalibus,	lib. 1.
De conceptione ſanctæ Mariæ,	lib. 1.
Conſilia quoque plura	lib. 1.

Et quædam alia parua. Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXVIII. Indictione undecima.

DCCCLIII. JOHANNES *de Dorſten*, *n*) natione Teutonicus, ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, & ad diſputandas enodandasque quæſtiones ſcripturarum ſatis idoneus, in declamandis quoque ſermonibus ad populum excellentis opinionis, qui in gymnaſio Erfordenſi docendo & prædicando in pretio eſt habitus. Scripſit non contemnenda opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. De quibus feruntur. *o*)

Sermones de tempore,	lib. 1.
Sermones de ſanctis	lib. 1.

Et quædam alia. Claruit in conventu Erfordenſi ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXV.

DCCCLIV. ANGELUS *p*) Saxo *de Brunſuico*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari Philoſophia egregie doctus, ingenio acer, vitæ præclarus, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis, quippe qui poſt adeptum magiſterium docendi in gymnaſio Erfordenſi, apud Moguntiam multo tempore prædicatoris geſſit officium, ſcripſit inter alia opus quoddam inſigne,

In Canonem miſſæ,	lib. 1.
Sermones varios,	lib. 1.
Quæſtiones diverſas.	lib. 1.

Et quædam alia. Moritur Argentinæ in cœnobio pœnitentium ſepultus, ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini, MCDLXXXI. Indict. XIV.

DCCCLV. FRANCISCUS *Philelfus*, *q*) ex vetuſto Tolentini oppido natus, eques auratus & poeta laureatus, philoſophus & orator celeberrimus, Chryſoloræ Byzantini philoſophi quondam in juventute apud Venetias auditor, à quo græcam eloquentiam ac latinam perfectiſſime didicit, vir adeo ſtudioſus & bonarum artium amator & cultor indefeſſus, ut velut alter Plinius, inter continuas bellorum *r*) occupationes, ſemper aliquid aut legeret ſibi, aut dictaret aliis, ſcripſit enim utroque ſermone, tam proſa quam carmine, multa præclara volumina quibus memoriam celeberrimi ingenii ſui poſteris reliquit. E quibus extant,

Euthyphron de pietate. *s*)	lib. 1.	
De morali diſciplina. *t*)	lib. VIII.	
Vita Nicolai Papæ quinti.	lib. II.	
Conſolatorius ad amicum.	lib. 1.	*Cupienti mibi aliquid.*
De diverſitate legum.	lib. 1.	*Quam multarum legum men.*
Sphorciadorum verſu heroico.	lib. IX.	

m) De fraternitate roſarii B. Mariæ Virginis integris libris Henricus Caltenhauren, Jo. de Sagaſtizoval &c. Confirmata eſt à Sixto IV. A. 1478.

n) Dorſtein. *o*) In libro de ſcript. Germ. c. 217. Trithemius præterea memorat ejus quæſtiones ſententiarum. & librum de viriis linguæ.

p) de Brunſuico Saxoniæ, Vulgo Magiſter Engelinus. id. cap. 219.

q) natus Philelfus A. 1398. de quo vide Jovii elogia, Gaddium T. 2. p. 254. ſeq. Voſſium de Hiſt. & poëtis Latin. Iſaaci Bullartii Academiam ſcientiar. T. 1. p. 270. Thomæ Pope Blount cenſuram ſcriptor. p. 331. Menagiana T. 4. p. 232. ſeq. Hujus Philelfi filii præter Marium, de quo c. 856. Cyrus, Xenophon &c.

r) an *libellorum.* *s*) è Platone. *t*) ex Ariſtotele.

Digitized by Google

Satyrarum eodem metro. lib. x.
De jocis & ſeriis, hexametro. lib. VI.
Lyricorum omni genere metri. lib. VI.
Orationes variæ LX. lib. I. *Si ſcripſiſſe conſerim.*
Epiſtolarum latinarum. lib. XVI. *Quam nihil apud me duxi.*
Epiſtolarum græcarum. lib. XXXIX.
Græcis verſibus per odas. lib. IV.
Conviviorum proſaice. lib. II.
De exilio quoque. lib. III.

Et alia complura. Multa præterea vertit in latinum, è quibus ſubjecta feruntur. Rhetorica Ariſtotelis ad Alexandrum regem, lib. I. Ex Platone, lib. II. Hippocratis de flatibus & corporis paſſionibus, lib. 2. Ex Plutarcho, Theſei & Galbæ Ottonisque vitas. Apophthegmata quoque, lib. II. Et alia plura. Hic Franciſcus (ut diximns) Chryſoloræ Byzantini clariſſimi viri auditor & gener fuit, à quo cum doctiſſimus evaſiſſet, primum apud Venetos, poſtea apud Florentinos, Senenſes, Bononienſes, & demum Mediolanenſes ſub quatuor ducibus cum annua penſione græcas, latinasque literas plurimos glorioſe docuit. Moritur autem Bononiæ nonagenarius & pauper, imo ut philoſophus & Chriſtianus ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto Papa. Anno Domini, MCDLXXXI. Indictione XIV. Anno poſt obitum Marii filii.

DCCCLVI. Marius *Philelfus*, Franciſci Philelfi ſupra dicti filius, eques auratus (quales noſtri, milites appellant) & laureatus poeta, philoſophiæ & artium doctor celeberrimæ opinionis, & tam divinarum ſcripturarum quam utriusque juris ſcientia inſignis, in gymnaſio Mantuano ad lectionem publico conductus ſolario, ibidem & vitæ ſtudii finem fecit, ſcripſit inter cætera, opus præclarum,

Præceptorum artis Rhetoricæ. lib. III. *Decreveram jam dudum.*
Orationes elegantes. lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos. lib. I.
Cantilenas & rhythmos.

Sed & alia multa metro & proſa compoſuit, quæ ad me non venerunt. Moritur autem Mantuæ ſub Frederico Imperat. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXX. Indict. XIII.

DCCCLVII. Theodericus *de Herxen*, natione Teutonicus, ordinis fratrum clericorum in communi viventium viſitator, *x*) vir devotus, & in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio promptus, ſermone apertus, vita & converſatione præclarus: Scripſit ad ædificationem ſimplicium fratrum multa devota volumina, quibus ingenium ſuum utiliter exercitans memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus iſta feruntur.

In toto Pſalterio. lib. I.
Super oratione Dominica. lib. I.
Super Ave Maria. lib. I.
De paſſione Domini. lib. I.
De moriendi deſiderio. lib. I.

Et multa alia. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto pontifice quarto. Anno Domini, MCDLXXVI.

DCCCLVIII. Dominicus *de Dominicis*, patria Venetus, primum Torcellanus, & poſtea Brixianus Epiſcopus, & referendarius apoſtolicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis doctiſſimus, philoſophiæ, dialecticæ & aſtronomiæ, ac eloquentiæ egregie decoratus, qui ob ingentes virtutes ſuas apud Romanos pontifices Pium, Paulum & Sixtum magno in pretio habitus ſæpe legationis munus implevit, ſcripſit excellentis ingenii plura opuſcula, ſed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Feruntur autem ejus elegantes

Orationes de diverſis. lib. I.
Sermones quoque varii lib. I.

Et multi tractatus. Moritur apud Brixiam, ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto quarto ſummo pontifice. Anno Domini, MCDLXXVIII. Indictione undecima. XIII. Cal. Martii, ætatis anno ſexageſimo.

DCCCLIX. Ludovicus *Donatus* Patricius Venetus, & Pergomenſis *y*) Epiſcopus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & Philoſophiæ ſcholaſticæ non ignarus, pietate quoque, religione, clementia, & manſuetudine inſignis, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio, ſcripſit quædam luculenta opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus nihil usquam videre merui. Fertur autem ejus inſigne opus ad Paulum ſecundum,

Super ſententias, lib. IV.
Orationes quoque variæ, lib. I.

Mo-

w) Libri XVI. Epiſtolarum ſunt in editione Venet. 1500. 4. Sed exſtat altera longe plenior in fol. librorum XXXVII. variusque obvia Venet. 1502. fol. Multa in illis, alibi haud legenda lecta tamen jucunda, quæ ad hiſtoriam litterariam illorum temporum apprime faciunt. Quemadmodum & in ejus Poëmatibus.

x) & Rector, ut addit Trithem. in lib. de ſcript. Germ. c. 218. *y*) Bergomenſis.]

Digitized by Google

Moritur ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto pontifice quarto. Anno Domini MCDLXXXIV. Indictione ſecunda. Sepultus in Eccleſia ſancti Vincentii martyris.

DCCCLX. CONRADUS *de Rodenberg*, *z)* natione Teutonicus, Abbas monaſterii ſancti Johannis Baptiſtæ Rinaugienſis, *a)* Moguntinæ diœceſis, ordinis divi patris Benedicti, vir devotus & eruditus, & regularis obſervantiæ cuſtos & amator præcipuus, qui antea multis annis apud ſanctum Matthiam apoſtolum Treveris, & divum Martinum Coloniæ prioris geſſit officium. Cum eſſet beatæ Mariæ ſemper virginis ardentiſſimus amator, Scripſit in ipſius honorem aperto ſermone celeberrimum volumen, ſumpta de ſingulis membris ejus (ſub typo botri) materiam laudis, cui aptiſſimum titulum impoſuit

De vinea Domini Sabaoth	lib. I.	*Fundamenta ejus in mon.*
Exercitium novitiorum,	lib. I.	*Videte vocationem ve.*
De præparatione *b)* ante miſſam	lib. I.	*Dominus noſter Jeſus Chriſtus*
De ruina ordinis, orationem,	lib. I.	*Cecidit corona capitis.*
De cauſis ruinæ, orationem,	lib. I.	*Capite nobis vulpecu.*
De cura paſtorali, orationem,	lib. I.	*Beatus ſeruus quem inve.*
Et varias coll. in capitulis. *c)*	lib. I.	

Moritur ſub Frederico Imper. tertio, & Innocentio pontifice octavo. Anno Domini MCDLXXXVI. Indict. quarta. VIII. Cal. Januarii. Sepultus in abſide dextera chori ante altare ſancti Benedicti verſus ambitum.

DCCCLXI. STEPHANUS *de Cajeta* Neapolitanus, *d)* vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & eruditus & utriusque juris profeſſor, & interpres doctiſſimus, ingenio acutus, & ad diſputandas ſolvendasque quæſtiones ſcripturarum ſatis idoneus, eloquio clarus atque compoſitus, ſcripſit ad Johannem Baptiſtam de Bentevoleis de Saxo ferrato, Ferdinandi Siciliæ regis conſiliarium opus celeberrimum,

De ſacramentis	lib. VII.	*Ad limina beati Petri.*

Et quædam alia. Claruit tempore Frederici Imp. tertii, & Sixti pontificis quarti. Anno Domini MCDLXX.

DCCCLXII. GEORGIUS *Molitoris*, Nuenburgenſis,*) natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus & egregie doctus, atque in Philoſophia ſcholaſtica (quam Ariſtotelicam vocant) non mediocriter eruditus, ingenio acer, vita præclarus, in gymnaſio Erfordenſi theologiam pluribus annis publice docuit, & magnam eruditionis ſuæ laudem reportavit, ſcripſit ingenii ſui quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. E quibus ſubjecta feruntur:

Super ſententias,	lib. IV.
De paſſione Domini,	lib. I.
Sermones multi,	lib. I.
Quæſtiones variæ.	lib. I.

Et alia complura. Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini MCDLXXXIV. Indict. ſecunda.

DCCCLXIII. BARTHOLOMÆUS, *e)* cognomento *Platina*, patria Cremonenſis, apoſtolicus quondam abbreviator, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus & rhetor celeberrimus, ingenio ſubtilis & vehemens, eloquio difertus, & mulcens, animo conſtans & validus, multas à Paulo Papa ſecundo calamitates ſuſtinuit, adeo ut bonis omnibus & dignitate ſpoliatus, poſt eculei *f)* ſuſpenſionem in carcerem crudeliſſime detruſus, usque ad mortem ipſius Pauli detentus eſt. Qui à Sixto mox liberatus, ad imitationem Eutrandi † Ticinenſis diaconi à Berengario rege Italiæ ſimilia paſſi, Pauli mores & vitia per Antipodoſium *g)* non inſulſe notavit. Scripſit enim ad Sixtum pontificem quartum

De geſtis Romanorum pontificum,	lib. I.
De naturis rerum,	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.

Et quædam alia. *h)* Moritur Romæ *i)* ex peſte, ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto pontifice quarto. Anno Domini, MCDLXXXI. Indict. XIV.

Fff fff DCCCLXIV.

z) Male *Grodenberg* excuſum in libro Trithemii de ſcriptis Germ. c. 210.

a) Rinckaugienſis. *b)* Sacerdotis.

c) Varias orationes collectas, quas in capitulis ad fratres habuit.

d) Ord. Dominicani, & Vicarius Archi-Ep. Neapolitani per annos duos & triginta. Vide Nic. Toppi Bibl. Neapolitan. p. 286. *) al. Nurenbergenſis. Sed vide infra, c. 912.

e) male ab aliis *Baptiſta*. At *Platina* à patria dicitur, ubi natus eſt, nam nomen familiæ eſt *Sacchus*. Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. X. p. 290. ſeq. Dan. Gvil. Molleri diſſ. de Platina, Altdorf. 1694. Bælii Dictionar. Hiſtoricum & clariſſ. Hubneri noſtri Bibliothecam Hamburgenſem Hiſtoricam T. IV.

f) eqvuleo injectus bonus Platina propter impactum ipſi falſo conjurationis crimen. † Luitprandi. ſupra c. 302.

g) *ἀνταπόδοσιν.* *h)* Ut Hiſtoriam Mantuæ urbis & familiæ Gonzagæ ſex libris traditam, quam cum notis edidit Petrus Lambecius Vindobonæ 1675. 4.

i) Epitaphium apud Mabillon. p. 66. Itineris Italici: *Quisquis es, ſi pius, Platynam & ſuos ne vexes. Anguſte jacent & ſoli volunt eſſe.*

Digitized by Google

DCCCLXIV. NICOLAUS *de Wachenheim*, *k)* natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſæculari Philoſophia egregie doctus, ingenio excellens, & clarus eloquio, qui in Heydelbergenſi gymnaſio per annos ferme quinquaginta docendo, legendo, ac diſputando velut princeps theologorum in maximo pretio fuit, ſcripſit non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nominis ſui memoriam etiam poſteritati commendavit. E quibus ad me pauca pervenerunt:

Quæſtiones ſententiarum,	lib. 1.
Sermones multi,	lib. 1.
Collationes plures & orationes	lib. 1. *Quia approbante ſacri.*

Et quædam alia. Claruit Heydelbergæ ſub Frederico Imperat. tertio. Anno Domini, MCDLXXX. Jam valde ſenex, & ſub Sixto pontifice quarto, ante hoc ferme ſeptennium mortuus eſt.

DCCCLXV. MICHAEL *de Mediolano*, ordinis fratrum minorum, in ſcripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio ſubtilis, vita & converſatione præclarus, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis. Scripſit ad utilitatem eorum qui declamationibus vacant, non ſpernenda opuſcula, quibus etiam poſteritati nomen ſuum notificavit. De quibus extant:

Sermones de tempore,	lib. 1.
Sermones de ſanctis	lib. 1.
Sermones per adventum,	lib. 1.
Sermones de pœnitentia per Quadrageſimam	lib. 1.
Sermones de peccatis.	lib. 1.
Sermones de decem præceptis,	lib. 1.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDLXXX. Et ſub Innocentio Papa octavo moritur.

DCCCLXVI. SIXTUS Papa *quartus*, natione Ligurgus, *l)* ex Savona urbe maritima natus, Franciſcus *) antea vocatus, ordinis fratrum minorum miniſter generalis, ſedit poſt Paulum ſecundum in cathedra Petri annis tredecim, vir in divinis ſcripturis eruditus, & diſputator egregius, amator cleri, religioſorum promotor, & benefactor ſingularis, eorum maxime quos vita obſervantialis *m)* commendabat, quem Paulus Papa **) ſemel diſputantem audiens, tantum admiratus eſt, ut eum cardinalatus honore dignum fecerit: Scripſit ante pontificatum quædam præclara opuſcula. E quibus iſta feruntur:

De futuris contingentibus	lib. 1.
De potentia Dei. *n)*	lib. 1.
De ſanguine Chriſti.	lib. 1.
De conceptione ſanctæ Mariæ.	lib. 1.

Et quædam alia. Moritur ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDLXXXIV. Indictione ſecunda.

DCCCLXVII. JOHANNES *Conſobrinus*, Portugalenſis natione, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis literaturæ ac juris canonici non ignarus, ingenio excellens, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimæ opinionis, contra inimicos fidei primum in Anglia, ac deinde in Portugalia magnos & efficaces latratus dedit. Hæreſes & errores quamplurimos diſputando, prædicando, ſcribendoque reprobavit & confutavit, ſcripſit ad inſtantiam præpoſiti regalis collegii divæ Mariæ de Ambten in Anglia, inſigne opus tripartitum de contractibus & commutationibus, quod prænotavit:

De juſtitia commutativa, *o)*	lib. 1.
Sermones varios	lib. 1.

Et quædam alia. Conflatum *p)* Franciſci Maronis grato compendio breviavit.

Claruit Anno Domini, MCDLXXV. Et ſub Sixto pontifice quarto, Ulixbonæ *q)* pro fide intoxicatus moritur.

DCCCLXVIII. HENRICUS *r)* cognomento *Prudens*, ordinis Carthuſienſium, prior domus vallis juxta Brugas in Flandria, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio clarus, vita & converſatione devotus & Deo ſingulariter deditus, ſcripſit pro inſtitutione religioſorum quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. De quibus extat opus celeberrimum devotioni maxime congruum, ut in tres partes ſecundum differentias ſtatuum, incipientium, proficientium & perfectorum diviſum, per modum dialogi, in quo collocutores intro-

k) Male *Wackenheim* apud Poſſevin. *l)* Ligur.

*) Franciſcus à Ruvere. *m)* ex Ordine minorum de Obſervantia. **) Paulus ſecundus.

n) contra errores Carmelitæ cujuſdam Bononienſis aſſerentes: Deum ſua omnipotentia damnatum hominem ſalvare non poſſe.

o) integer titulus libri Pariſ. 1496. 8. editi: *de juſtitia commutativa, arte campſoria ac alearum ludo.*

p) Franciſci Mayronis (de quo ſupra c. 561.: *Conflatile*, opus Logicum ita inſcriptum.

q) Ulyſſipone, ubi etiam natus eſt. Vide Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hiſpan. p. 227.

r) Henricus Vroede.

troducuntur, Angelus & Monachus, Jeſus & pater cœleſtis, Maria amoroſa ſanctarum ſocrus animarum, ipſumque prænotavit:

Tetralogum devotionis. lib. III.

Et quædam alia. Moritur in nova domo ſanctæ Sophiæ Conſtantinopolitanæ prope Buſcunducis, *s)* in qua per aliquot annos prioris geſſit officium, ſub Frederico Imperatore tertio, Anno Domini, MCDLXXXIV. Indictione ſecunda.

DCCCLXIX. FRANCISCUS *Diedus* nobilis patricius Venetus, vir tam in divinis ſcripturis, quam in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus & rhetor, doctrina & eloquentia inſignis, juris pontificii & civilis celeberrimus interpres, & reipublicæ Venetæ amator & tutor indefeſſus, ſcripſit tam metro quam proſa quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteritati commendavit. E quibus iſta feruntur:

Hiſtoria ſancti Rochi confeſſoris. lib. I.

Orationes & variæ Epiſtolæ.

Et quædam alia. Moritur Veronæ ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto quarto. Anno Domini, MCDLXXXIII. Indict. I.

DCCCLXX. RUDOLPHUS *Agricola*, de Gruningen, natione Friſo, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus, rhetor & poeta celeberrimus, græci & latini ſermonis peritus, & hebraicæ linguæ non ignarus, ingenio excellens, ſermone diſertus, Johannis Camerarii de Dalburg Wormacienſis Epiſcopi viri æque doctiſſimi quondam præceptor, in gymnaſio Heydelbergenſi docendo & ſcribendo principatum facile obtinuit inter omnes etiam cujuscunque facultatis doctores, ſcripſit quædam ingenii ſui excellentiſſima opuſcula, quibus nomen ſuum immortalitati conſecravit, & poſteritati reliquit. De quibus extant ſubjecta:

Vita Franciſci Petrarchæ *t)* lib. I.

Carmen de ſancta Anna. lib. I. *Anna parens ſummæ ge.*

Dialectica ſubtiliſſima. lib. III.

Epiſtolæ & orationes variæ. lib. I.

Varia inſuper & elegantiſſima carmina edidit, quibus ingenium ſuum prope divinum oſtendit. Tranſtulit ex hebraico Pſalterium, *u)* ex græco quædam opera Platonis: *x)* Dionyſii Areopagitæ volumina traducere incipiens morte immatura præventus, imperfecta reliquit, ſcripſit etiam alia. Moritur Heydelbergæ mente in Deum porrectiſſima, ſub Frederico Imperatore tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDLXXXV. Indictione tertia. Cui Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquilegienſis hoc Epitaphium ſcripſit: *Invida clauſerunt hoc marmore fata Rudolphum Agricolam Friſii ſpemque decusque ſoli. Scilicet hoc vivo meruit Germania, Quicquid laudis habet Latium, Græcia quicquid habet.* Sepultus eſt Heydelbergæ apud fratres minores, non ſine jactura latinarum literarum.

DCCCLXXI. TILMANNUS ordinis canonicorum regularium S. Auguſtini, præpoſitus cœnobii divi martyris Chriſtophori in Ravengirsburg in fine Moguntinæ diœceſis, juxta Hirciniam ſylvam quæ à Rheni flumine caudam dirigit verſus Mediomatricum & Treveros, in loco qui ab antiquo *receſſus Hunorum* appellatur, natione Teutonicus, in divinis ſcripturis ſtudioſus, vita & converſatione devotus. Scripſit ſimplici & aperto ſermone pro fratrum ædificatione quædam plena devotionis & charitatis opuſcula, quibus ingenium exercitavit. E quibus extant iſta.

De vinea ſpiritali lib. I. *Mirarer chariſſime*

De inſtitutione novitiorum lib. I. *Ingreſſus chariſſime*

Et quædam parva exercitia. Moritur ſenex & plenus dierum ſub Frederico Imp. tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDLXXXV. Indict. tertia.

DCCCLXXII. HENRICUS *Arnoldi*, natione Saxo, profeſſione monachus Carthuſienſis domus Baſilienſis, vir religione devotus, ingenio clarus, affectu ſyncerus, moribus gravis, eloquio dulcis, converſatione affabilis, pius, manſuetus, exemplo fulgidus, in ſacris literis plurimum exercitatus, & pontificii juris non ignarus. Qui cum officio notariatus in ſacro Baſilienſi concilio multis annis fungeretur, fidelis, juſtus, ac prudens cunctorum teſtimonio probatus eſt. Hic tandem omnia cernens eſſe vanitatem, univerſa pro Chriſti amore contempſit, clauſuram Carthuſienſium eligens & ingrediens ubi in priorem ejusdem domus præfectus, multis annis ſubditos ſibi monachos, converſos cæteroſque paterno amore proſequens, in pace ac tranquillitate laudabiliter rexit. Scripſit opuſcula multa valde devota atque ſalubria. E quibus ea quæ ad notitiam noſtram pervenerunt ſubjecta ſunt.

Multæ de diverſis ſanctis orationes devotæ. lib. I. *Orationes ſequentes.*

s) Sylvam ducis, Hertzogenbuſch. *t)* Hæc non extat in operibus Rudolphi Agricolæ, quæ ab Alardo Amſtelodamo edita Coloniæ 1539. in quarto, 2. Vol.

u) *Quod tamen diſtractum nunquam ſimul invenitur*, inquit Trithem. c. 224. de ſcript. Germ. Nec totum Pſalterium interpretatus eſt, ſed à Judæo quodam edoctus Hebraica, paucis menſibus tantum profecit, *ut aliquot Pſalmos Davidicos in Latinam linguam citra culpam tranſtulerit.* Melchior Adamus in vitis Philoſophor. p. 19. adde Bælii Lex. *x)* Axiochum Platoni tributum vertit, ac præterea Aphthonii librum & Iſocratis Parænesin & de regno: nec non Luciani Gallum & lib. de non credendis delationibus

Sermones plures lib. I.
Hiſtoriæ de diverſis ſanctis, lib. I.
Concordantia Evangeliſtarum de paſſione Dom. lib. I.
Meditationes de vita Chriſti, lib. I.
De concept. immaculatæ virginis Mariæ, tract. I.
De novitiorum inſtructione, tract. I.
Dialogus inter Jeſum & Mariam, tract. I.
Dialogus de exercitiis, ſcilicet inter ſanctam Margaretam & ejus ſervulum, tract. I.
Alius dialogus inter eosdem de cruce, tract. I.
De commendatione charitatis, tract. I. *Charitatis excellentia.*
De ſancta humilitate ſub forma orationis tract. I. *Humilitatis perfectæ*
Iterum de humilitate, tract. I. *Fratres chariſſimi humil.*
Chronica domus Carthuſienſium in Baſil. tract. I.

Feliciter migravit ex hac vita ſub Frederico tertio Romanorum Imperatore. Anno Domini, MCDLXXXVII. Indict. V.

DCCCLXXIII. JUDOCUS *y) de Calwe*, natione Teutonicus, patria Suevus, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio exercitatus, & ſcholaſticæ philoſophiæ non ignarus, ingenio promptus & vehemens, in gymnaſio Heydelbergenſi, legendo, docendo & prædicando multis annis in pretio fuit, ubi etiam juxta morem in Eccleſia ſancti ſpiritus prædicatoris aliquandiu geſſit officium. Scripſit quosdam (ut ferunt) tractatus non abjiciendos, ſed ad notitiam noſtræ lectionis non venerunt. Extant ejus

De diverſis Sermones varii lib. I.
Vocabularius prædicantium, lib. I.

Et varii tractatus. z) Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXX. Et ſub Innocentio Papa octavo ante hoc triennium moritur.

DCCCLXXIV. NICOLAUS *de Crutzenach*, natione Teutonicus, ex diœceſi Moguntina & comitatu Spanhemenſi, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, vita præclarus, diſputator acutus, & declamator ſermonum egregius, qui in gymnaſio Wienenſi theologiam multis annis publice docuit, & tam apud ſcholaſticos ibidem quam Imperatorem Fredericum tertium magnam eruditionis ſuæ & laudem & mercedem obtinuit. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris notificavit. E quibus iſta feruntur:

Quæſtiones ſententiarum lib. IV.
Sermones varii, lib. II.
Collationes & orationes multæ, lib. I.
De conceptione ſanctæ Mariæ, lib. I.

Et alia complura, quæ cum usque ad mortem celaverit, ad notitiam noſtræ lectionis necdum venire potuerunt, quæ tamen indies ventura ſunt. Moritur Viennæ in Auſtria ſub Frederico Imp. tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDXCI. Indict. IX.

DCCCLXXV. PETRUS *Scotus*, *a)* natione Teutonicus, patria Argentinenſis, canonicus ſancti Petri ibidem, vir in divinis ſcripturis exercitatus, & in utroque jure doctiſſimus, atque in cæteris humanitatis artibus vulde eruditus, philoſophus, rhetor, & poeta celeberrimus, ingenio excellens, vita & converſatione præclarus. Scripſit tam metro quam proſa quædam pudica elegantiſſimaque opuſcula, quibus ſe poſteris commendavit. De ſanctis Johanne Baptiſta, Evangeliſta, & Chryſoſtomo ſcripſit pulchrum & delectabile opus

Carmine elegiaco, lib. I.
Laudes Johannis Gerſon lib. I. *Johannes Gerſon pari.*
Epiſtolas elegantiſſimas lib. I.

Carmina inſuper & diverſa & compunctioni legentis non contraria, ſed probe apta & congrua, vario metrorum genere compoſuit. Moritur Argentinæ in Eccleſia ſancti Petri ſepultus ſub Frederico Imperatore tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDXCI. Indictione nona. Ætatis vero ſuæ triceſimo primo. Conſummatus *b)* in brevi implevit tempora multa & ſublatus eſt, ne malitia mutaret intellectum ejus.

DCCCLXXVI. NICASIUS *de Voerda* Mechilinienſis, natione Teutonicus, patria Brabantinus, captus à tertio ætatis ſuæ anno oculis, & ob id elementorum quoque omnium naturaliter penitus ignarus velut grande miraculum ſecundum noſtra tempeſtate Didymum Alexandrinum exhibuit, dum in omni doctrina & ſcientia tam divina quam humana eruditiſſimus evaſit. Nam in gymnaſio Colonienſi (ubi & mortuus eſt) jura publice docuit, libros utriusque juris, quos nunquam vidit, auditu didicit, tenuit mente, aperte recitavit. In univerſitate Lovanienſi gradum magiſterii in artibus primo ſuſcepit, ſcholas poſtea aliquanto tempore in Mechilinia rexit, deinde ad Lovanium reverſus, in ſacra theologia licentiatus conſtituitur, & ſingulari diſpen-

y) Judocus Eichmann de Calwe, vico Sueviæ oriundus. Trithem. c. 227. de ſcript. Germ.

z) Orationes variæ ad Patres id.

a) Hujus Petri Schot vitam, mores, & ingenium deſcripta à Jacobo Wimphelingio notat Trithem. c. 233. de ſcript. Germ.

b) Sapient. IV. 11. & 13.

diſpenſatione apoſtolica ſacerdos ordinatur, prædicat publice, audit confeſſiones, ad altare miniſtrat: Evangelium cæcus coram omnibus (mente utens pro libro) recitat, tantum ad altare divina per ſe non celebrat. Poſtremo in Colonienſi Academia omnium doctorum conſenſu doctor canonici juris factus eſt, & legum quoque imperialium cautus interpres, edidit celeberrimum opus quod in eadem univerſitate Colonienſi multis *c*) excipientibus extraordinarie legit,

Super inſtitutis.	lib. IV.	*Quia ea quæ bene in.*
Super ſententias.	lib. IV.	
Sermones varios.	lib. I.	

Quæſtiones diverſas. Scripſit ad me quaſdam non inelegantes Epiſtolas, in quarum una ſatis copioſa, omnem hiſtoriam ſuæ fortunæ contexuit, & ſi prædicta opuſcula feciſſet interrogatus pridem à me humiliter confeſſus fuit. Moritur Coloniæ in majore eccleſia *d*) ſepultus ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDXCII. Indictione decima, VII. Cal. Septemb.

DCCCLXXVII. CHRISTOPHERUS *Porſena*, *e*) Romanus, prior ſanctæ Albinæ de Urbe, ordinis fratrum heremitarum ſancti Guilhelmi, *f*) vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus & valde eruditus, græcæ & latinæ linguæ peritiſſimus, quippe qui ab ineunte ætate eas literas imbibit in Græcia ipſa & ſub græcis præceptoribus, ut ex Græcia natus videretur, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, ſcripſit inter cætera:

Epiſtolarum ad diverſos	lib. I.

Et alia complura. Vertit in Latinum Origenem contra Celſum philoſophum libros octo, ad Sixtum pontificem quartum. Sermones quoque divi Johannis Chryſoſtomi morales, numero quinque & viginti, quos dicavit Marco Barbo cardinali S. Marci. Sed & quædam Theophylacti Bulgariæ Archiepiſcopi opuſcula cum aliis perbelle convertit, *g*) ac latinis legenda donavit. Moritur Romæ peſte ſublatus, ſub Frederico Imper. tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Dominicæ incarnationis MCDLXXXVI. Indict. IV.

DCCCLXXVIII. HERMOLAUS *Barbarus*, *h*) natione Venetus, genere Patricius, Archiepiſcopus & patriarcha Aquilegienſis, & demum ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus *) cardinalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, Philoſophus, Rhetor, poeta, aſtronomus & geometer celeberrimus, græci ac latini ſermonis peritiſſimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, vita & converſatione devotus atque præclarus, omnique honore Eccleſiaſtico digniſſimus, ab adoleſcentia bonis literis & moribus ſanctis ſtudium & operam impendens, talis ac tantus evaſit, ut ſecundum non reliquerit. Ab octavodecimo ætatis ſuæ anno ſcribere exorſus, multa elegantiſſima opuſcula compoſuit, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. De quorum numero ſubjecta feruntur, opus perpulchrum

De cælibatu.	lib. II.	
Caſtigationes Plinianæ. *i*)	lib. I.	*Qui lucubrationes ſuas.*
Contra barbaros philoſophos	lib. I.	
De re uxoria, metrice.	lib. I.	
Quæſtiones Geometriæ.	lib. I.	
Convenientia aſtronomiæ & medicinæ.	lib. I.	
Præcepta hiſtoriæ conſcribendæ.	lib. I.	
Compendium Philoſophiæ.	lib. I.	
Compendium Galeni.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. I.	
Orationes multiplices.	lib. I.	
Carminum plusquam XII. millia.	lib. I.	

Et alia complura. Caſtigationes Plinianas opus grande, quod legatus Venetus Romæ inchoans, patriarcha complevit, Alexandro pontifici ſexto dicavit, in quo ferme quinque millia librariorum vulnera ſanavit. Cum olim Anno Domini octogeſimo ſexto Moguntiam aſcenſurus Coloniam præteriret, rogatu Theoderici Flas Nuſienſis medici, libellum condidit quantum aſtronomia medicinæ conveniat. Ad Marcum Antonium Sabellicum hiſtoriographum librum edidit de conſcribendæ hiſtoriæ præceptis. Rhetoricam Ariſtotelis, & Dialecticam univerſam, Dioſcoridem quoque interpretatus eſt, & elegias, Epiſtolas & orationes metricas usque ad carminum

Ggg ggg

c) plusquam centum diſcipulis ad pennam excipientibus, Trithem. c. 234. de ſcript. Germ.

d) imo in Eccleſia S. Columbæ, ut Trithemius ipſe l. c. ſe corrigendum monet.

e) Jovio & aliis *Perſona*. Vide Voſſii Hiſt. Lat. & Petri Bælii Lexicon.

f) Auguſtiniani Auguſtinianum dicunt, Fratres vero Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis inter ſcriptores ſui ordinis numerant. Vide Proſperi Mandoſii Bibl. Romanam p. 59.

g) Præterea libros *Procopii* de bello Gothico, è quibus tertium & quartum in unum contraxit, nec non *Agathiam*, & *S. Athanaſii* nonnulla.

h) Alius eodem tempore Hermolaus Barbarus Epiſcopus Veronenſis, Onufrio laudatus. Mabillon. T. I. Muſei Ital. p. 204. De Franciſco Barbaro ſupra, c. 766.

*) Purpuram Cardinalitiam ipſi ab Alexandro VI. deſtinatam conſtat, quando obiit A. 1494. ſepultus Romæ in templo S. Mariæ de Populo. Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. 3. p. 52.

i) Cum his etiam prodiere Caſtigationes Hermolai Barbari in Pomponium Melam.

minum duodecim millia (ſicut diximus) compoſuit. In latinum vertit tractatum patriarchæ Conſtantinopolitani *k*) reſponſalem de fide catholica ad quæſtiones Mahumetis magni Turcæ. Plutarchum quoque *de Iſide & Oſiride*. Et eundem, *quare oracula defecerunt*. Ad Arnoldum Boſtium Carmelitam Gandenſem quoddam Dionyſii Ariopagitæ opuſculum. Tranſtulit & alia complura. *l*) Opus ſuum de re uxoria continet circiter verſus ſexcentos, in quo diſputat elegantiſſime utrum expediat viro ſapienti ducere uxorem, concludens quod non. Moritur non ſine maxima ſtudioſorum jactura, ſub Frederico Imp. tertio, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, MCDXCIII. *m*) Ætatis ſuæ anno XXXIX. Indictione undecima.

DCCCLXXIX. JUNIANUS *Majus* Parthenopæus, Neapolitanus, vir certe in ſecularibus literis ſtudioſiſſimus & egregie doctus, divinarum quoque ſcripturarum non ignarus, Philoſophus & Rhetor celeberrimus, ingenio præſtans & clarus eloquio, ſcripſit quædam non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus extat volumen grande & inſigne ad Henricum Acherontinum Archiepiſcopum Ferdinandi regis Neapolitani confeſſorem, atque principaliter ad ipſum regem quod ex veterum libris colligens prænotavit

De priſcorum proprietate verborum, *n*)	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto pontifice quarto. Anno Domini, MCDLXXX. Et incertum habeo an adhuc vivat.

DCCCLXXX. BENEDICTUS *Capra*, *) Peruſinus, vir in utroque jure celeberrime doctus, & tam divinis ſcripturis quam philoſophorum præceptis probe exercitatus, ingenio ſubtilis & diſputator egregius, multarumque rerum antiquarum, novarumque peritia inſignis, in gymnaſio Peruſino jura multo tempore publice docuit, & magnam eruditionis ſuæ famam acquiſivit. Scripſit inter cætera

Super decretalibus,	lib. V.
Conſilia quoque plura,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXX.

DCCCLXXXI. JOHANNES *Andreas o*) Epiſcopus Alerienſis, apoſtolicæ bibliothecæ ſecretarius, Nicolai Cuſæ cardinalis quondam contubernalis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & in ſecularibus literis eruditiſſimus, jureconſultus & orator eloquentiſſimus, ingenio excellens, vita & converſatione præclarus, ſermonis tam græci quam latini peritus, ſcripſit quædam non mediocris authoritatis opuſcula, quibus memoriam nominis ſui cum gloria tranſmiſit ad poſteros. De quorum numero ſubjecta feruntur:

In quartum decretalium,	lib. I.
De uſu feudorum,	lib. I.
De appellationibus,	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.

Et alia complura. Moritur ſub Frederico Imp. tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDXCIII. Indict. undecima.

DCCCLXXXII. JOHANNES *Campejus p*) Bononienſis, jureconſultus celeberrimus, & tam in divinis ſcripturis quam in Philoſophia ſeculari non mediocriter doctus, ingenio excellens & clarus eloquio, in gymnaſio Bononienſi multo tempore jura publice docuit, ubi diſcipulos & multos & clariſſimos erudiens, magnum ſcientiæ ſuæ fructum reportavit & laudem, ſcripſit in ea facultate multos egregios (ut ferunt) commentarios atque tractatus, quibus nomen ſuum poſteritati commendavit. Sed nihil eorum ad manus noſtras pervenit. Fertur ejus inſignis

De dote tractatus	lib. I.
Et conſilia perpulchra, cum aliis multis.	

Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXXIV. Et neſcio ſi adhuc ſuperſtes ſit.

DCCCLXXXIII. DOMINICUS *Bolanus*, natione Venetus, vir in divinis ſcripturis exercitatus, & in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus & rhetor non abjiciendus, ingenio acer & vehemens, ſermone compoſitus, edidit nonnulla ingenii ſui præclara opuſcula, quibus ſe devotum fidelemque Chriſtiani nominis cultorem exhibuit, & memoriam ſui poſteris commendavit. De quibus ego tantum vidi opuſculum inſigne contra Marianæ puritatis detractores, quod dicavit Nicolao Marcello, primo & ſeptuageſimo duci Venetorum.

De conceptione ſanctæ Mariæ	lib. I.	*Non parvo dolore.*

De

k) Gennadii. *l*) Vertit & Themiſtii in Ariſtotelem paraphraſes.
m) 1494. 21. Maj.
n) Hoc Juniani Lexicon evolvere Trithemius potuit typis exſcriptum Tarviſii 1477. fol.
*) Hic addendus Auguſtini Oldoini Athenæo Peruſino.
o) Ab hoc Johanne Andrea, cujus auſpiciis editiones quædam Latinorum ſcriptorum Romæ prodierunt, diverſus Joannes Andreas JCtus Bononienſis fuit ſupra c. 574.
p) Jaſonis ſucceſſor Patavii. Vide Jo. Antonii Bumaldi Bibliothecam Bononienſem p. 112.

Digitized by Google

De cæteris nihil vidi. Claruit Venetiis ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXXIV. Audio adhuc eum haberi ſuperſtitem.

DCCCLXXXIV. FRANCISCUS *Niger* Presbyter Venetus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, artium & Philoſophiæ Profeſſor doctiſſimus, poeta & orator non futilis, ingenio præſtans, ac diſertus eloquio, ſcripſit ingenii ſui varia opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit poſteritati. E quibus extat opus non ſpernendum, ſed magnis attollendum laudibus ad Leonardum Bottam equitem Mediolanenſem

Grammatica prænotatum	lib. 1.	*Ab Annco Senecalit.*
Feruntur & ejus Epiſtolæ. *q)*		

Et quædam alia. Claruit Venetiis ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto Papa quarto. Anno Domini, MCDLXXX. Neſcio ſi adhuc ſuperſtes ſit.

DCCCLXXXV. JACOBUS *de Stralen*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio excellens & clarus eloquio, qui in gymnaſio Colonienſi theologiam multis annis docuit, & magnas eruditionis ſuæ laudes ab omnibus commeruit, ſcripſit multa præclara opuſcula, lecturas & varias quæſtiones, de quibus duntaxat vidi

In Apocalypſin Johannis	lib. 1.	*Vidit Jacob in ſomno.*

De aliis nihil vidi. Claruit in Colonia Agrippina ſub Frederico Imperatore tertio, & Innocentio pontifice octavo. Anno Domini, MCDXC. Senex valde, annos habens ætatis circiter octoginta. Et credo eum adhuc haberi ſuperſtitem. *r)*

DCCCLXXXVI. MARSILIUS *Ficinus*, natione Italus, patria Florentinus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & rhetor celeberrimus, utraque lingua peritiſſimus, Platonicæ theologiæ unicum decus, ornamentum & corona: Scripſit ornato ſermone multa præclara opuſcula, quibus excellentis ingenii ſui venam poſteris oſtendit. De quibus ſubjecta feruntur:

Theologia notabilis,	lib. 1.	*Quemadmodum in perme.*
De intellectu & intelligentia,	lib. 1.	
In convivium Platonis,	lib. 1.	*Plato philoſophorum pr.*
Epiſtolarum	lib. plures.	

Et alia complura. E græco autem multa tranſtulit in latinum. Ad Petrum Medicen Florentinum quinquaginta ſex Platonis tractatus vertit. Mercurium quoque Trimegiſtum de poteſtate & ſapientia Dei. Librum Zenocratis *s)* Platonici de morte, ad eundem Petrum Medicen. Ad Johannem Cavalcantem Speuſippi, Alcinoi, & Pythagoræ opuſcula traduxit. Ad eundem, librum Alcinoi Platonici de doctrina Platonis. Alia inſuper complura, & traduxit & ſcripſit, quæ ad notitiam noſtræ lectionis minime venerunt. Claruit Florentiæ ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto quarto, ac Innocentio octavo Rom. pontificibus. Anno Domini, MCDXC. Et credo eum adhuc eſſe in humanis. *t)*

DCCCLXXXVII. RUPERTUS *de Licio*, Epiſcopus Aquilæ Marſorum ſeu Aprucii urbis, ordinis fratrum minorum, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio excellens, eloquio dulcis & compoſitus, vita & converſatione præclarus, declamator ſermonum celeberrimus, & univerſo Chriſtiano in orbe famoſus, qui verbo & exemplo multos ab iniquitate convertit, ſcripſit ad ædificationem legentium, & maxime prædicatorum verbi divini quædam præclara volumina, de quibus feruntur ſubjecta,

Sermones de tempore	lib. 1.	*Nox præceſſit, &c. verba*
De laudibus ſanctorum,	lib. 1.	*Non glorietur ſapiens in.*
De pœnitentia per quadrageſimam	lib. 1.	*Multi ſunt vo. &c. propter.*
De peccatis quoque,	lib. 1.	

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. tertio, & Sixto *) & Innocentio pontificibus. Anno Domini, MCDLXXXVI. Neſcio ſi adhuc vivit.

DCCCLXXXVIII. JOHANNES *Pheffer* de Widenberg, natione Teutonicus, patria Francus orientalis, vir in divinis ſcripturis longo ſtudio eruditus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio excellens, vita & converſatione devotus, manſuetus & præclarus, qui de univerſitate Heydelbergenſi miſſus, principium Friburgenſis gymnaſii ſua eruditione illuſtravit, in quo jam per annos plurimos theologiam glorioſe docuit, & multos auditores ſuos probe erudivit, ſcripſit quædam præclara opuſcula, de quibus extat opus inſigne ſuper Epiſtolis Pauli, quod publice lectum prænotavit,

Directorium ſacerdotale	lib. XIII.	*Circa lecturam Epiſtolarum.*

q) nec non liber *de modo epiſtolandi.* Sed alius ab hoc fuit Franciſcus Niger Baſſianus, qui medio ſeculo XVI. clarus vertit Jovii Hiſtoriam de rebus Turcicis, & Grammatica rudimenta edidit A. 1541. Vide Geſneri Bibl.

r) Adhuc vixiſſe A. 1495. teſtatur Trithem. de ſcript. Germ. c. 240.

s) Xenocratis de morte, Speuſippi definitiones Platonis, Pythagoræ aurea carmina & ſymbola, Alcinous, Porphyrii, Jamblichi, Procli & Pſelli & Priſciani Lydi nonnulla, nec non Ficini argumenta & commentar. in Platonem ac Plotinum leguntur in Operibus Ficini junctim editis Paris. 1641. fol. Tomo poſteriore.

t) defunctus Florentiæ A. 1499. anno ætatis, ſi Cardano credimus, octogeſimo. Sed vide Jac. Gaddium de ſcriptoribus non Eccleſ. T. I. p. 115. & Lambecium VII. p. 15. ſeq.

*) Sixto IV. & Innocentio VIII.

Et alia complura. Claruit adhuc in humanis ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini, MCDXC. Poteſt adhuc vivere. *w)*

DCCCLXXXIX. JOHANNES *Britannicus*, ex palatiolo agri Brixiani oppido ortus, vir in ſecularibus literis eruditiſſimus & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus clarus, poeta inſignis, & Rhetor luculentus, qui apud Brixianos ſuos hodie in pretio habetur, quos inæſtimabili eruditione, doctrina & ſcriptis indies reddit clariores. Multa ac varia ſcripſit, quibus nomen ſuum poſteritati notum præſentibus effecit venerandum. De quibus ſubjecta feruntur. Commentariorum opus celeberrimum

In Perſium *x)*	lib. I.
In Statium quoque,	lib. I.
In Metamorphoſ. Ovidii,	lib. I.
Epiſtolæ quoque variæ.	

Et alia complura. Claret in civitate Brixiana, & varia componit opuſcula ſub Maximiliano Romanorum rege, & Alexandro pontifice ſexto. Anno Domini, MCDXCIII. *)

DCCCXC. BABTISTA *y) Ferrarienſis*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari literatura egregie doctus, metro excellens & proſa, in utraque lingua peritus, in declamandis ſermonibus ad populum celeberrimi ac prope divini ingenii, ſcripſit multa præclara volumina, quibus ſe utilem præſentibus & notum poſteris reddidit. E quibus ſubjecta feruntur, Opus luculentiſſimum hiſtoriarum à Chriſti temporibus usque ad nos, quod prænotavit

Floridam,	lib. I.
Chronica ſui ordinis,	lib. I.
De ruina Romani Imperii,	lib. I.
De monte Sina,	lib. I.
Vita Mechtildis,	lib. III.
Chronica Ferrarienſis	lib. I.
Sermones varii	lib. III.

Epigrammata admodum multa edidit atque diverſa, quæ indies publicanda ſperamus. Convertit etiam de græco in latinum, ſermones beati Johannis Chryſoſtomi complures, & alia multa nobis incognita. Vivit adhuc apud Ferrariam & varia conſcribit ſub Maximiliano Rom. rege clementiſſimo. Anno Domini quo hæc ſcribimus MCDXCIV.

DCCCXCI. PETRUS *Brutus*, natione Venetus, Epiſcopus Catharenſis, vir certe in divinis ſcripturis eruditiſſimus & in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio excellens, ſermone diſertus, vita & converſatione præclarus, hebraicæ ac latinæ linguæ peritus, qui pro confirmatione fidei Chriſtianæ multa contra perfidos Judæos diſputationum certamina ſemper victor exegit. Scripſit inter cætera ingenii ſui opuſcula ad ſenatum Vicentinum opus celeberrimum & inſigne ſanctarum ſcripturarum authoritatibus copioſe inſtructum,

Adverſus Judæos, *z)*	lib. I.	*Lectitanti mihi pluri.*

Et quædam alia. Claruit ſub Frederico Imp. tertio. Anno Domini, MCDLXXXV. Et neſcio ſi adhuc vivat.

DCCCXCII. HUBERTINUS clericus *Creſcentinas* **) vir in ſecularibus literis eruditiſſimus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus, Rhetor, & poeta inſignis, & utriusque linguæ peritiſſimus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, qui in celeberrimo gymnaſio Papienſi ſeptem annos maxima cum audientium & attentione & utilitate publico legit ſtipendio. Scripſit tam metro quam proſa multa præclara opuſcula, de quibus extant ſubjecta.

In Epiſtolas Ciceronis *a)*	lib. XVI.	*Hujus voluminis Epiſtolas*
In Officia ejuſdem,	lib. III.	
In Metamorphoſeos Naſo.	lib. I.	
Epiſtolarum quoque	lib. I.	
Carmina multa,	lib. I.	

Claruit ſub Frederico Imperatore tertio. Anno Domini, MCDLXXX. Et neſcio an adhuc vivat.

DCCCXCIII. GUILHELMUS *de Aquisgrani*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus, ingenio ſubtilis, eloquio ſcholaſticus, vita & converſatione præclarus, qui olim in Eccleſia Baſilienſi prædicatoris geſſit officium. Scripſit multa

w) A. 1493. mortuum teſtatur Trithem. c. 235. de ſcript. Germ.

x) Scripſit etiam in Terentium & Juvenalem. Vide Leonardi Cozzandi Bibl. Brixienſem (libraria Breſciana) p. 155. Hendreichii pandectas Brandeburg. p. 738.

*) Obiit Brixiæ. A. 1510. Vide Ghilini Theatrum hominum eruditorum T. I. p. 78. & Baelii Lex.

y) *Panetius* cognomine. Vide Voſſ. de Hiſtor. Lat. & Hendreichium p. 406. Auguſtini Superbi apparatum de illuſtribus Ferrarienſibus editum Italice A. 1620. 4.

z) Excuſum Vicentiæ A. 1489. fol.

**) A patria Creſcentino Pedemontii opido, male Ciſtercienſem pro Creſcentinate vocat Cornelius Beughenius p. 76. incunabul. Typographiæ.

a) Hi commentarii ſæpius editi poſt primas editiones Vicent. 1479. fol. & Venet. 1484. fol. apud Andream de Aſula & Barthol. Alexandrinum.

multa & commendanda opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. E quibus in gymnaſio Erfordenſi quædam cum omnium attentione & laude publice legit. Scripſit autem:

In Evangelium Johannis,	lib. 1.	
In Canonem miſſæ,	lib. 1.	
De paſſione Domini,	lib. 1.	*Jeſum tradidit volunta.*
Quæſtiones diſputatas	lib. 1.	
Itinerarium terræ ſanctæ	lib. 1.	
Sermones varios	lib. 1.	

Et alia complura. Claruit ſub Frederico Imper. tertio, & Sixto ſummo pontifice quarto. Anno Domini, MCDLXXXV. Et credo eum adhuc vivere. *b)*

DCCCXCIV. JOHANNES *de Lapide*, natione Teutonicus, ordinis Carthuſienſis monachus domus Baſilienſis, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio excellens, eloquio diſertus, vita & converſatione præclarus. Qui olim in gymnaſio Pariſienſi magiſterium in artium facultate aſſecutus, pluribus annis rexit in eadem, ſtudiumque ſacrarum literarum docendo, legendo, ac diſputando diligenter proſequens, doctorali dignitate in ſchola theologorum decorari meruit. Hic doctrinam eorum Pariſienſium qui *Reales* appellantur, primus ad Baſilienſium univerſitatem tranſtulit ibidemque plantavit, roboravit, & auxit. Inter præcipuos quoque Tibingenſis ſtudii *c)* inceptores & authores unus extitit. Qui denique poſt liberam plurium beneficiorum dimiſſionem, ad canonicatum & prædicationis officium inſignis Eccleſiæ Baſilienſis vocatus fuit, ac tandem paucis lapſis annis omnia pro Chriſti amore relinquens, ſacri Carthuſienſis ordinis habitum induit. Hic multa præclara ſcripſit opuſcula, quibus ſe & præſentibus utilem & futuris memorabilem fecit. Paucorum ex his nobis copia obvenit. Extant tamen quæ ſequuntur.

Introductorium grammaticæ	lib. 1.	*Cum grammati.*
Dialogus de arte punctandi	lib. 1.	*Diſcipulus ſal.*
De propoſitionibus exponibilius	tract. 1.	*Ut à juveni.*
De arte diſſolvendi ſophiſtica argumenta,	tract. 1.	*Quoniam ad omnem.*
Explanatio omnium librorum logicæ Ariſtotel.	lib. 1.	*Inveſtigare*
Explanatio librorum Phyſicæ ejuſdem,	lib. 1.	*Liber Phyſic.*
Explanatio ſex librorum Metaphyſicæ ejuſdem	lib. 1.	*Quia prima*
De his quæ ad dignum ſacerdotem exiguntur,	tract. 1.	*Homo ad imagi.*
Reſolutoriũ dubiorum circa miſſam occurrentiũ,	tract. 1.	*Officium quantum.*
Summarium paſſionis Jeſu Chriſti	tract. 1.	*Noſce Jeſu*
De aſcenſione Domini inter ſermones Meffret *d)*	Ser. 1.	*Conſurge Domine*
In ſermones Meffret de conceptione immacu. vir.	tract. 1.	*Cum Dominus ac re.*
Sermones tam ad clerum quam ad populum plur.	lib. 1.	
Orationes & Epiſtolæ variæ	lib. 1.	
Complura quoque alia quorum hic non fit mentio.		

Multos præterea diverſorum auctorum libros per tractatus & capitula diſtinxit, ſingulis argumenta præmittens, quibus quæ in illis ſit ſcribentis intentio dilucide poteſt agnoſci. E quibus ſunt libri Ciceronis de officiis, de amicitia, de ſenectute, de ſomnio Scipionis. Item libri logicæ Ariſtotelis. Libri ejuſdem de anima, & libri Metaphyſicæ. Item libri Effrem diaconi. Libri Johannis Chryſoſtomi de compunctione cordis. Libri divi Auguſtini de contritione cordis. Liber Epiſtolarum ejuſdem. Et omnes fere libri ſancti Ambroſii Epiſcopi. Vivit adhuc in Carthuſia Baſilienſi & varia componit, multoſque ſuo exemplo & ſcriptis ad ſancta ſtudia provocat, ſub Maximiliano Romanorum rege clementiſſimo, & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini, MCDXCIV.

DCCCXCV. ANGELUS *de Clavaſio*, *e)* natione Italus, ordinis fratrum minorum ſancti Franciſci, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & jureconſultus celeberrimus, ingenio præſtans, eloquio clarus, vita & converſatione devotus. Fertur quædam præclara cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque divulgavit. E quibus extat notabilis ſumma de caſibus, ſimplicibus confeſſoribus, doctis nihilominus occupatis valde utilis, & neceſſaria ubique jam diſperſa, quæ ex nomine authoris prænotatur:

Summa Angelica *)	lib. 1.	*Angelici ſpiritus & ſ.*
Additiones in eandem	lib. 1.	

Et quædam alia. Complevit hanc ſummam ſub Frederico Imp. tertio, & ſummo pontifice

Sixto

b) adhuc in ſenectute bona vixiſſe A. 1495. teſtatur Trithemius c. 241. de ſcript. Germ.

c) Academiæ Tubingenſis conditæ A. 1477. ab Eberhardo Barbato cognomine Probo Duce I. Wurtenbergico.

d) Sic etiam ſcribitur in libro Trithemii de ſcript. Germ. c. 243. Nimirum intelligitur Meffretus clarus medio ſaeculo XV. cujus ſermones æſtivales & hyemales ſub titulo *hortulorum Regina* impreſſi prægrandi volumine ſine loci notatione Argentor. 1484 & Norib. 1487. fol.

e) à patria Clavaſio Liguriæ civitate.

*) ſæpius excuſa, ut Norib. 1488. Argentorat. 1489. 1495. 1513. Aloſti Flandros. 1490. Venet. 1490. fol. Lugdun. &c. & cum additionibus Ungarelli & Vendrameni. Venet. 1578. fol. Cætera Angeli ſcripta ſunt tractatus de reſtitutionibus, & tractatus inſcriptus Arca fidei.

by Google

Sixto quarto. Et audio eum adhuc eſſe ſuperſtitem, Maximiliano regnum Romanorum & Germanorum gubernante. Anno Domini, quo nos hæc ſcribimus MCDXCIV. Indict. XII. *f*)

DCCCXCVI. JASON *de Mayno*, patria Mediolanenſis, ducalis ſenator, *g*) vir in utroque jure doctiſſimus, & tam in divinis ſcripturis quam in cæteris diſciplinis ſecularibus eruditiſſimus, philoſophus clarus, & orator celeberrimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, conſilio & actione præcipuus. Fertur quædam præclara cudiſſe opuſcula, quibus ingenium exercitans, etiam memoriam ſui poſteris commendavit. Sed præter orationem quam Romæ coram Alexandro Papa ſexto (quæ & impreſſa circumfertur) habuiſſe dicitur, nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Verum ſicut certo didici, eleganter ſcripſit:

Super tit. de actionibus, in inſtitutis	lib. I.
Super Codice quoque	lib. IX.
Super ff. varia ſcripſit,	lib. L.
Orationes & Epiſtolas.	

Et quædam alia. Claret hodie apud principes Mediolanenſes maximo in pretio ſub Maximiliano Rom. rege clariſſimo, & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini quo hæc ſcripſimus MCDXCIII. Indict. undecima.

DCCCXCVII. LAURENTIUS *Burellus* Divionenſis, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio excellens, & clarus eloquio, metro exercitatus & proſa. Scripſit utroque genere quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus iſta feruntur. Opus celeberrimum in laudem Heliæ patriarchæ Carmelitarum, quod prænotavit:

Heliadem	lib. I.
De illuſtribus viris ſui ordinis,	lib. I.

Et alia complura. Vivit adhuc magno apud ſuos in pretio, multa ſcribens & condens ſub Maximiliano Romanorum rege invictiſſimo, & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini, MCDXCIV.

DCCCXCVIII. CHRISTOPHERUS *Landinus*, *h*) natione Italus, civis Florentinus, vir ſecularium literarum apprime eruditus, philoſophiæ etiam ac divinæ paginæ non ignarus, longis annis muſarum cathedræ præfuit, publicoque munere poeticam edocuit, ingenio præclarus. Scripſit opera magno in pretio apud omnes habita, præcipue

In P. Vergilium Maronem commentarios.
Item, in Q. Horatium commentarios.
Camalduenſes.
Ethicam.

Fertur adhuc florere apud ſuos Florentinos, quos omnis literaturæ exornat floribus.

DCCCXCIX. JACOBUS *Pergomenſis*, *i*) ordinis fratrum heremitarum ſancti Auguſtini, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularium literarum diſciplinis nobiliter doctus, ingenio præſtans, eloquio diſertus, vita & converſatione præclarus, hiſtoriographus celeberrimus. Scripſit quædam luculentiſſima opuſcula, quibus poſteritatem memoriæ ſuæ fecit obnoxiam. E quibus extat *opus hiſtoriarum* ab initio mundi, usque ad Annos Domini, MCDLXXXVI. *k*) volumen grande & inſigne, quod multo & diuturno labore ex diverſis comportans, prænotavit

Supplementum chronicarum	lib. XV.	*Pro Ciceronis veſtri.*

De aliis nihil vidi. Vivit adhuc apud Pergomenſes ſuos in pretio, prope ſexagenarius, ſub Maximiliano Rom. rege & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, MCDXCIV. *l*)

CM. BAPTISTA *de ſancto Blaſio* de Padua, vir in utroque jure peritiſſimus, & philoſophorum eruditione præclarus, ingenio ſubtilis, & ornatus eloquio, qui in Patavino gymnaſio jura publice & egregie docuit, ubi magnam diſcipulorum copiam erudivit. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus ingenii vim præſentibus & poſteris oſtendit. E quibus legi

De privilegiis dotalibus	lib. I.	*Quoniam circa dotes multa.*
Correlativorum quoque	lib. I.	*In hoc opere correlativo*

Quæ-

f) Obiit A. 1495. Vide Labbeum T. 1. de S. E. p. 78.

g) Cum Patavii jus docuiſſet, à Duce Mediolani Lud. Sfortia Papiam vocatus eſt atque inter Senatores adſcitus, ubi A. 1519. obiit, ætat. 84. Epitaphium ejus: *Jaſon Maynus J. C. Eques & Comes quisquis ille fuerit, hic requieſcit.* De celebri hocce JCto vide ſis Alciati parerga V. 26. Jovii elog. Boiſſardum 1 imag. p. 165. Bælii Lexicon in *Mainus.* Iſ. Bullartii Academiam ſcientiar. T. 1. p. 211. Berneggeri Oratt. p. 165.

h) Hic Politiani præceptor fuit & Ugolini Verini aliorumque virorum præſtantiſſimorum. Celebratus inprimis commentariis in Dantem quem patriæ quodammodo reſtituit. Vide Mabillonium T. 1. muſei Ital. p. 162. & Jac. Gaddium de ſcriptoribus non Eccleſiaſticis T. 1. p. 284. ſeq.

i) Bergomenſis ſive Bergomas dicitur à patria. Nomen integrum ſcriptoris eſt Jacobus Philippus Foreſtus, Ord. Eremitarum S. Auguſtini. Unde aliis *Jacobus de Bergamo* vel *Pergamo*, aliis ut Sabellico *Philippus Eremitanus.* aliis *Jacobus Philippus.*

k) Trithemius primam tantum vidit editionem Brixienſem recuſam Venet. 1486. fol. Sed editio ab auctore recognita vulgataque Venetiis A. 1503. fol. habet additum librum XVI. qui deſinit in A. 1502. Alius deinde Pariſiis addidit continuationem ad A. 1535.

l) obiit in patria A. 1518. ætat. 85. Vide Labbeum de S. E. T. II. p. 492.

Quæſtiones de arbi. c. *m)*	lib. I.	*In Chriſti nomine. &c. Quoniam*
Super prima rubrica decre. *)	lib. I.	*In nomine Dni. noſtri Jeſu Chriſti.*

Scripſit & alia. Complevit hæc ipſa opera in gymnaſio Patavino, ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto ſummo pontifice quarto. Anno Domini, MCDLXXX. Indictione XIII. Et credo eum adhuc eſſe ſuperſtitem.

CMI. MARCUS *Antonius Sabellicus*, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, orator & poeta omnium noſtræ tempeſtatis celeberrimus. Venetias ſua eruditione & libris exornans, ingenio excellens, ſermone diſertus, utriusque linguæ peritus, ad quem Hermolaus Barbarus *n)* Archiepiſcopus Venetus, Aquilegienſis patriarcha librum de præceptis hiſtoriæ conſcribendæ olim compoſuit. Scripſit tam metro quam proſa quædam præclara volumina, quibus nomini ſuo memoriam perpetuam apud poſteritatem comparavit. De quibus ego vidi ſubjecta. Tria magna hiſtoriarum volumina à mundi initio. Ad ſenatum Venetum *o)* opus celeberrimum ab initio urbis, continens

Hiſtoriam & geſta Venetorum	lib. XXXIII.	*Scripturus ego ab urbe.*
De venuſtate Aquilegien. patriæ	lib. I.	*Etſi ex omni ſcriptorum*
In munitionem Sontiacam, carmine	lib. I.	*Funditur Illyricis rapi.*
In cædem Sontiacam, carmine	lib. I.	*Quo praceps fortuna.*
In Carnicum incendium	lib. I.	*Jam fuſis profecta rotis.*
In naufragium cymbæ Petri	lib. I.	*Fluctuat alma ratis.*
De rerum artiumque inventoribus	lib. I.	*Inter grata ſoles ſtudii.*
In originem Utini, carmen	lib. I.	*Hæc ſtanciatis humi.*
In laudem ſanctæ Mariæ, eleg. XIV.	lib. I.	*Virginis alma dies.*

De cæteris nihil vidi. Claret hodie apud Venetos maximo in pretio, multa ac varia componens, ſub Maximiliano Romanorum rege, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, quo hæc ſcribimus MCDXCIV. *p)*

CMII. HUBERTUS *Leonardus*, Epiſcopus Darienſis, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, qui olim in gymnaſio Pariſienſi theologiam egregie docuit, ſcripſit multa commendatiſſima opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit cum gloria. De quibus ſubjecta feruntur. De genalogia nobilium Francorum & geſtis eorum

Ad Ludovicum Epiſcopum Leodien.	lib. I.
In Evangelium Lucæ,	lib. I.
De regimine principum,	lib. III.
De immunitate Eccleſiaſtica,	lib. III.
Contra hæreticos Nivellenſes *q)*	lib. I.
Sermones varii,	lib. I.
Quadrageſimale notabile,	lib. I.

Et alia complura. Hic cum eſſet inquiſitor hæreticæ pravitatis, contra quoſdam hæreticos Nivellenſes per diœceſim Leodienſem gladio ſancti ſpiritus eos confutavit & vicit ſcribens præfatum opus celeberrimum octo & viginti propoſitiones principales continens, in quo totidem articulos eorum erroneos fortiter, ac diſerte oppugnans reprobavit. Claruit in Germania unde & oriundus fuit, ſub Frederico Imperatore tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini, MCDXC. Et credo eum adhuc vivere.

CMIII. GABRIEL *Byel*, natione Teutonicus, ordinis eorum qui ſe fratres de communi vita, vel in communi viventes *r)* appellant, vir in divinis ſcripturis eruditus, & in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio excellens, vita & converſatione præclarus, qui gymnaſio Tibingenſi ab exordio ſuæ inſtitutionis præfuit annis multis, ubi tam in philoſophia quam in ſacris literis multos diſcipulos erudivit, ſcripſit quædam non ſpernendæ authoritatis opuſcula quibus nomen ſuum notificavit. E quibus ordinarie legit in præfato gymnaſio,

In canonem miſſæ,	lib. I.	*Præmiſſa in cubiculo.*
De paſſione Domini ſcripſit,	lib. I.	
Sermones quoque varios,	lib. I.	

Et quædam alia. Claret hodie ſenex provectæque ætatis apud comitem Wirtenbergenſem maximo in pretio, & quædam ſcribere dicitur, ſub Maximiliano Romanorum rege, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, quo hæc ſcribimus MCDXCIV.

CMIV. GEORGIUS *de Gemmyngen*, natione Teutonicus, præpoſitus & canonicus Spirenſis inſignis eccleſiæ, vir doctus & nobilis, utriusque juris profeſſor, & celeberrimus interpres, ac in cæteris bonarum artium diſciplinis egregie peritus, philoſophus & rhetor præclarus, ingenio ſub-

m) de arbitrorum cauſis. Vide pandectas Chriſtoph. Hendreichii p. 598. *) Decretalium.

n) ſupra c. 878. *o)* præmii loco quotannis à Senatu Veneto ducentos aureos tuliſſe legas in Diario Veneto. Giornale d' Italia T. 24. p. 258. quod à multis etiam aliis traditum. De Sabellico ipſo vide Jovii elogia. Voſſium de Hiſt. Lat. Bælii Dictionarium & Dan. Guil. Molleri diſſertationem de Sabellico editam Aldorf. 1698.

p) defunctus A. 1506. Enneades Sabellici deſinunt in A. 1503.

q) quales fuerint errores horum Nivellenſium, vel unde dicti, nondum reperi, qui me doceret.

r) Clericos in communi viventes vocat. c. 242. de ſcript. Germ. quos à Gerardo Magno inſtitutos Daventriæ, dixit ſupra c. 656. De Byelii hujus ſcriptis Hendreichius in pandectis Brandenburg. p. 571.

tilis & diſertus eloquio, metro excellens & proſa, ſcripſit quædam preclara opuſcula, quibus ingenium ſuum laudabiliter exercitans, nomen quoque ſuum poſteritati notificavit. *s)* Celat tamen quæ ſcribit, ut typum inanis gloriæ fugiat, vel ea quæ ſcripſit lima maturioris examinis caſtiget. E quibus tamen nobis ſubjecta innotuerunt,

De ratione duelli,	lib. I.
De cura equorum & militum,	lib. I.
De machinis bellicis	lib. I.
Orationes quædam. *t)*	

Multas præterea epiſtolas tam ad me quam ad alios edidit, quibus quantum valeat, tum eruditione, tum eloquentia, tum quę multarum rerum experientia facile deprehenditur ab eo qui eas legerit. Claret ætate virili in civitate Spirenſi, ſacris literis intentus, ac varia ſcribens ſub Maximiliano Roman. rege, & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini MCDXCIV.

CMV. JOHANNES *Venetus*, ordinis Carthuſienſium, domus divi Andreæ apoſtoli de Litore apud Venetias, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, ingenio præſtans, vita & converſatione devotus, & regularis obſervantiæ cultor eximius, ſcripſit ad inſtructionem ſimplicium non contemnenda opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat opus præclarum, quod prænotavit,

Noſce te	lib. III.	*Cum nihil jocundius, nihil.*
De patientia & humilitate,	lib. I.	*Fratres in Chriſto chariſſi.*
Speculum morientium,	lib. III.	*More bonorum parentum.*
Corona quoque ſenum	lib. I.	*Dum mens humana...*
Sermones varii,	lib. I.	
Epiſtolæ plures devotæ,	lib. I.	

Et quædam alia. Claruit Venetiis ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto Papa quarto, & complevit præſcripta opera. Anno Domini MCDLXXX. Indict. XIII. Et incertum habeo an adhuc vivat.

CMVI. JOHANNES *de Mylbach*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis quoque philoſophiæ non ignarus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, qui olim in gymnaſio Erfordenſi Theologiam multo tempore glorioſe docuit, & plurimos in ea facultate diſcipulos erudivit, ſcripſit nonnulla præclara opuſcula, quibus ingenium ſuum magnifice exercitavit, & notitiam ſui poſteritati commendavit. De quibus ordinarie legit

In Epiſtolas Pauli,	lib. XIII.
Sermones varios,	lib. I.
In laudibus S. Hieronymi,	lib. I.
Quæſtiones diverſas.	

Et quædam alia. Claret Erfordiæ ſenex & debilis, præbendarius in cœnobio S. Petri. Anno Domini quo hæc ſcribimus MCDXCIV. *u)*

CMVII. JOHANNES *de Arundine*, *x)* natione Teutonicus, Epiſcopus Ubitenſis, ordinis fratrum beatę Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, *y)* Davidis de Burgundia Trajectenſis Epiſcopi in pontificalibus vicarius, vir in divinis ſcripturis eruditus, & ſecularis philoſophiæ non ignarus: declamator ſermonum egregius, ingenio ſubtilis, vita & converſatione præclarus, ſcripſit multa præclara volumina, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus feruntur ſubjecta. Lectura notabilis

In librum Sapientiæ,	lib. I.
In Epiſtolam Pauli ad Roman.	lib. I.
In, *Beati immaculati*, ſermones,	lib. I.
Sermones de tempore,	lib. I.
Sermones de ſanctis,	lib. I.

Et quædam alia. Claruit apud Trajectum, ſub Frederico Imperatore tertio, & Innocentio Papa octavo. Anno Domini MCDXC. Et credo eum adhuc haberi ſuperſtitem.

CMVIII. GEORGIUS *Valla* Placentinus, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, rhetor & poëta celeberrimus, ingenio excellens & diſertus eloquio, qui totam Italiam ſua doctrina modo exornans, Venetiis utramque linguam florentiſſime docet. Scripſit multa præclara volumina, quorum elegantia & utilitate eruditos viros omnes debitores ſibi merito ſentiat & obnoxios. De quibus extant ſubjecta:

De orthographia,	lib. II.	
De quantitate ſyllabarum,	lib. I.	
De figuris oratorum & poetarum,	lib. I.	
In Ciceronem de univerſitate	lib. I.	*Platonis liber qui Ti.*
In eundem de fato.	lib. I.	*De fato, Ciceronis.*
In topicorum lib. ejusdem	lib. I.	*Obſervantia præcipuaque.*

In

s) A 1495. ſeptuagenarium fuiſſe teſtatur Trithem. l. c. de ſcript. Germ. *t)* in Synodis & alias habitæ. id. c. 237.
u) Obiiſſe Ao. 1494. in Monaſterio S. Petri Erfordiæ ſepultum, tradit idem c. 236.
x) Brugenſis patria. A. 1497. Trajecti defunctus, Vide Valerium Andream p. 449. ſeq. Bibl. Belg.
y) Conventus Mechlinienſis, Vide Trithem. c. 250. de ſcript. Germ.

Digitized by Google

In rhetoricam ad Herennium,	lib. I.	
In Juvenalem	lib. I.	*Proſpecta pridem mihi.*
In poeticam Horatii,	lib. I.	
De ratione diſſerendi.	lib. II.	
De rebus expetendis & fugiendis, *z)*	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Orationes variæ.		

Et alia complura. In latinum vertit ex græco, opuſculum Ariſtotelis de virtute. Ejusdem Ethicorum *a)* libros duos. Opus quoque Nemeſii Philoſophi Chriſtiani, de natura hominis. Libellum etiam Athenagoræ philoſophi acutiſſimi, de reſurrectione. Librum quoque dialectices Briſſonis. *b)* Tractatum inſuper Galeni medici de hæreſibus medicorum. Ejusdem introductorium ad medicinam. Problematum quoque Allendri, *c)* libros quatuor. Et alia multa.

CMIX. JOHANNES *Camerarius* de Dalburg, Epiſcopus Wormacienſis, natione Teutonicus, jureconſultus celeberrimus, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus. Rudolphi Agricolæ *d)* viri doctiſſimi quondam auditor, in utraque lingua peritus, Rhetor & poeta clariſſimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus & multa rerum experientia inſignis, nobilitatem generis ſui moribus & doctrina magnifice illuſtrans. Scripſit & ſcribit tam metro quam proſa quædam excellentis ingenii opuſcula, quæ nec dum in lucem venire paſſus eſt, propterea quod reipublicæ negotiis occupatus, ea non usque adeo ut ſui propoſiti erat, perficere potuit. E quibus tamen aliqua nobis innotuerunt. Carmen ſapphicum

De morte Rudolphi Agricolæ,	lib. I.
De moneta quoque	lib. I.
Oratio coram Innocentio Papa. VIII.	lib. I.
Carmina & orationes variæ,	
Et plures elegantiſſimæ Epiſtolæ.	

Claret hodie ætate virili in cathedra Eccleſiæ Wormacienſis præſul Deo dignus, & varia conſcribit, ſub Maximiliano Rom. rege clementiſſimo & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini, quo ad ipſum *e)* hæc ſcribimus. MCDXCIV.

CMX. BAPTISTA *Guarinus* Veronenſis, Guarini doctiſſimi viri filius, cujus ſuo loco fecimus mentionem, *f)* vir certe patre non inferior, ſed in omni literatura & diſciplina bonarum artium eruditiſſimus Philoſophus, orator & poëta omnium celeberrimus, græcæ ac latinæ linguæ peritiſſimus, & in utraque multum facundus. Scripſit & vertit multa præclara opuſcula, quibus vim & acumen ingenii ſui prope divini tam præſentibus quam poſteris commendat. De quibus ſubjecta feruntur. Opus dialogorum perpulchrum

De ſecta Epicurea,	lib. I.	
De ordine docendi	lib. I.	*Et, ſi Mapheo chariſſ.*
De regno adminiſtrando,	lib. I.	
In Epiſtolas Ciceronis,	lib. I.	
In faſtis Ovidii,	lib. I.	
In pharſalia Lucani,	lib. I.	
In Catullum poetam,	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.	
Orationes quoque plures,	lib. I.	
Et carmina varii generis.	lib. I.	

In latinum vertit ſubjecta. Ex Xenophonte Ageſilai laudationem, quam & dicavit Hermolao Barbaro ſeniori *g)* Epiſcopo Veronenſi. Orationes etiam quasdam Demoſthenis & Dionis hiſtorici. Sed & orationes nonnullas Gregorii Nazianzeni ad Chriſtum & Mariam. Et alia complura edidit & convertit quæ ad notitiam meam non venerunt. Claret usque hodie *h)* Ferrariæ, ubi patri ſuccedens, jam per annos tres & triginta utramque linguam florentiſſime docet,

z) in libros XLIX. diviſum opus vægrandi volumine in fol. Venet. 1501. apud Aldum impenſis ac ſtudio Joannis Petri Vallæ filii excuſum ſatis nitide: in quod omnium fere diſciplinarum capita præcipua ex ſcriptoribus maxime Græcis, partim etiam ineditis, conjicere G. Valla voluit non ſemper accuratus interpres. Unde reprehenditur à Marco Meibomio ad Ariſtidem Quintilianum p. 204. Bernhardi Moneti in illum Epigramma T. 3. Menagian. p. 450.

Quem de expetendis atque fugiendis librum
Valla edidiſti rebus, ingentem librum
Non otioſa pervolutavi manu:
Quid ergo poſthac expetiturus ſiem,
Quidve fugiturus, ſi rogas, verbo accipe:
Libros ego bonos expetam, fugiam tuum.

a) Magnorum Moralium. *b)* Ubinam illa exſtet Briſſonis ſive Bryſonis dialectica adhuc quæro.
c) Alexandri, cujus problemata verſa à Georgio Valla teſtatur etiam Petrus Crinitus. Sed illa in duos non in quatuor libros diſtinguuntur. *d)* de quo ſupra, c. 870.
e) ipſi enim hunc librum de Scriptoribus Trithemius dicavit: quemadmodum & Reuchlinus libros de verbo mirifico. infra c. 919. Laudat eundem Trithemius c. 249. de ſcript. Germ. *f)* ſupra c. 807.
g) Hic diverſus ab Hermolao de quo Trithemius c. 878. *h)* defunctus Venetiis A. 1513.

cet, & varia conſcribit, ſub Maximiliano Rom. rege, & Alexandro Papa VI. Annó Domini, quo hæc ſcribimus MCDXCIV. Indict. XII. Habet & ipſe filium *i)* græcæ ac latinæ linguæ eruditum, avitam diſciplinam ſequentem.

CMXI. ANGELUS *Politianus*, *k)* vir undecunque peritus atque doctiſſimus grammaticus celebris, philoſophus, orator & poëta inſignis, græco & latino ad perfectum inſtructus eloquio, ingenio excellens, qui ſua eruditione & doctrina Italiam multo tempore illuſtravit. Scripſit & varia & præclara volumina, quibus nominis ſui memoriam poſteris commendavit. De quibus ſubjecta feruntur,

Centuriæ quædam *l)*	lib. I.
In errores linguæ latinæ,	lib. I.
Epiſtolæ variæ ad diverſos	lib. I. *m)*

Et quædam alia ſcripſiſſe dicitur, quæ ad notitiam meam non venerunt. Hic auſus eſt Iliadam Homeri verſibus latinis legendam exhibere. Claret adhuc in Italia (ut accepi) varia conſcribens, ſub rege Romanorum Maximiliano & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini MCDXCIV. *)

CMXII. BAPTISTA *n)* *Mantuanus*, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, vir in divinis ſcripturis eruditiſſimus, & in ſecularium literarum ſcientia nulli ſecundus, ſacræ theologiæ doctor, Philoſophus inſignis, poeta & orator celeberrimus, ingenio excellens, ſermone diſertus, vita & converſatione præclarus, latinæ linguæ decus, & græcæ clarus interpres, metro excellens & proſa. Scripſit utroque ſtylo multa egregia volumina, quibus nomini ſuo per univerſum orbem Chriſtianum famam celebrem acquiſivit. E quibus ſubjecta feruntur.

Ad patrem ſuum,		
De beata vita dialogus	lib. I.	*Frater Baptiſta, Petre*
Suburbanum, Bucolicum carmen	lib. I.	*Fauſtus adit ſegetes*
Parthenices vita *o)*	lib. III.	*Sancta Paleſtina rege.*
De ſancta Catharina *p)*	lib. I.	*Coſtidis aggreſſi pu.*
De vita Ludovici Bononienſis *q)*	lib. I.	*Maxime pontificum.*
Vita Alberti Carmelitæ, ſapphico.	lib. I.	*Menſis Auguſti redeunt.*
De calamitate ſuorum temporum	lib. I.	*Cogimur iſtius mala.*
Panegyricus Roberti *r)*	lib. I.	*Semideum veteres inſig.*
Somnium de eodem	lib. I.	*Maxime juſtitiæ cul.*
Ad Falconem *s)* Epigrammatum	lib. I.	*Debeo ſed curæ probib.*
Conſolatio ſuper morte *t)*	lib. I.	*Deliciæ ſacri fontis ce.*
De contemptu mortis	lib. I.	*Quid mœres fatumque ti.*
Contra poëtas turpiloquos	lib. I.	*Sunt quibus eloquii datur.*
De expugnatione Granatæ	lib. IV.	
De patientia, proſaice,	lib. I. *u)*	
De ortu religionum,	lib. I.	
Apologia pro fratre Petro,	lib. III.	
Introductorium ſubtil. Scoti,	lib. I.	
Orationes elegantiſſimæ	lib. I.	
Epiſtolæ multæ ad diverſos.		
Diverſi generis carmina.	lib. I.	

Et alia complura. Vivit adhuc in Italia, celeberrima opinione ubique nominatus, & varia conſcribit, ſub Maximiliano Romanorum rege. Anno Domini quo nos iſta complevimus MCDXCIV. *x)*

CMXIII.

i) Alexandrum Guarinum. Poſtea celebratiſſimum fuit nomen pronepotis Baptiſtæ Guarini, Poëtæ Itali præſtantiſſimi, cujus Adonis, Paſtor fidelis, aliaque poëmata ingenioſiſſima, elegantium hominum manibus teruntur. Obiit Patav. 1675. Ejus vitam Italice ſcripſit Apoſtolus Zenus, quæ legitur in Diario Veneto Galeria di Minerva T. I. p. 78. Germanice Jo. Ulricus König, ante poëma Guarini de cæde infantum Bethlehemiticorum pulcherrima Metaphraſi Germanica donatum à Bartholdo Henrico Brockeſio. Hamb. 1715. 8.

(*k De monte Pulciano.* Hic male *Baſſus* à quibusdam dicitur cum fuerit è familia *Cinorum.* Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. 6. p. 255. & T. 18. p. 255. ſeq. Ubi ab ejus nomine abſtergitur calumnia de propudioſo contemptu ſacrarum litterarum, quam recoquit etiam Tho. Pinedo ad Stephanum Byz. p. 398.

l) Tantum prima Centuria Miſcellaneorum Politiani lucem vidit, qua erudite loca ſcriptorum Græcorum Latinorumque & amœne illuſtrantur. Illam Gunterus quoque recudi curavit tomo primo Lampadis artium.

m) Epiſtolæ Politiani libris XII. diſtinguuntur, editæ ſæpius tum ſeparatim tum inter Politiani opera Venet. 1498. fol. Lugd. 1536. & 1550. 8. duobus Vol. Baſil. 1553. fol. Florent. 1582. fol. &c.

*) obiit Florentiæ A. 1509. vide Mabillon. T. I. muſei Ital. p. 178. Burch. Gothelf Struvii Bibliothecam Antiquam T. I. p. 364. *n)* cognomento Spagnolus.

o) Parthenices Marianæ, ſive de S. Maria Virgine. *p)* De S. Catharina Coſtide ſive filia Coſti regis, itidem tres libri à Mantuano ſcripti exſtant. Sed ſinguli de SS. Margareta, Agatha, Lucia, Apollonia & Cæcilia, Carmine Heroico.

q) de vita divi Ludovici Morbioli Bononienſis ad Innocentium VIII.

r) Roberti Severinatis ductoris militum fortiſſimi. *s)* Falconem Protonotarium, cujus beneficio è periculo liberatum ſe celebrat. *t)* Collæ Aſculani. *u)* imo libri III.

x) obiit A. 1516. Mantuæ in patria. Vide Reineſii Epiſtolas ad Daumium p. 51. Alia de Mantuano Jovius in elog. Gyraldus de poetis ſui temporis, Voſſius Hiſt. Latin. Boiſſardus I. imagg. p. 168. Andreas Suiſſius appendice ad

ized by Google

CMXIII. Johannes *Bertram* Nuenburgenſis, natione Teutonicus, Georgii Molitoris Nuenburgenſis *q*) quondam auditor, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio clarus, ſermone ſcholaſticus, primum Erfordiæ, & tunc in gymnaſio Moguntino theologiam publice docens, ac multos erudiens. Scripſit in ea facultate quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat opus grande

In prologum Bibliæ,	lib. I.	*Cogitanti mihi in priſt.*
Collationes multæ ad clerum	lib. I.	
De valore miſſarum,	lib. I.	*Reverendiſſimo in Chriſto.*
Quæſtiones variæ,		

Et quædam alia. Claret ætate virili in gymnaſio Moguntino, theologiam ordinarie docens, ac varia componens, ſub Maximiliano Romanorum rege clariſſimo, & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini quo hæc ſcribimus MCDXCIV.

CMXIV. Rupertus Gaguinus, natione Gallus, ordinis ſanctæ Trinitatis generalis miniſter, doctor decretorum inſignis, & tam in divinis ſcripturis quam in ſecularibus literis eruditiſſimus, poeta clarus, & orator facundiſſimus, qui Italos ſæpe ſtupidos ſua eloquentia reddidit, ingenio excellens, vita & converſatione devotus. Scripſit utroque genere multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque notificavit. E quibus extant ſubjecta. Opus inſigni carmine ad Arnoldum Boſtium Carmelitam Gandavi morantem, contra Vincentium de Caſtronovo, ordinis prædicatorum,

De conceptione ſanctæ Mariæ, *)	lib. I.	*Eſt mihi mens æquis te.*
De eadem re, proſaice	lib. I.	*Nemo Chriſtianæ reli.*
De miſera hominis conditione,	lib. I.	*Inter multa quibus ſe.*
De arte metrificandi	lib. III.	*Quæ de conficiendis ver.*
Orationes multæ elegantiſſimæ,	lib. I.	
Epiſtolarum quoque,	lib. I.	
Epigrammata innumera.		

Et alia complura. Vivit adhuc Pariſiis apud ſanctum Maturinum reſidens. (*r* Et varia ſcribit indies publicanda, ſub Maximiliano Romanorum rege, & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini quo nos hæc ſcripſimus MCDXCIV.

CMXV. Haryngus *Sifridi Sinnama* de Hagis Phryſiæ oriundus, qui vulgo *Hermannus* appellatur, natione Teutonicus, utriusque juris profeſſor & celeberrimus interpres, & tam in divinis ſcripturis quam in ſeculari Philoſophia egregie doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, conſilio promptus & ſtabilis, cujus apud principes & eccleſiarum prælatos magni habetur autoritas; in gymnaſio Colonienſi docendo, ſcribendo, & conſultando facile obtinet principatum. Scripſit inter alia opus grande & celeberrimum, titulos legales enucleatiſſime declarans, omnibus in utroque jure ſive in altero ſtudere incipientibus valde utile & neceſſarium,

Super titulos Codicis,	lib. XII.	*Et ſi verboſitas ſine f.*
Super titulos ff. Veteris	lib. XXIV.	*Quanquam autem nova pla.*
Super tit. ff. Inforciati	lib. XIV.	*Sciendum erit hic in.*
Super tit. ff. novi.	lib. XII.	*Quia ſeptem ſunt partes*
Super tit. authenticorum,	lib. I.	*Quamvis conſtitutiones*
In uſus feudorum,	lib. I.	*Quia hic liber feudorum*
De pace conſtantiæ	lib. I.	*Quia Imperator Frede.*
Super tit, inſtitutionum	lib. IV.	*Quanquam ab hoc libro.*
Super tit. Decretalium,	lib. V.	*Quoniam ut dicit Imperator.*

Extant & alia quædam. Vivit ætate virili in civitate Colonienſi, ſua illam doctrina illuſtrans, ſub Maximiliano Romanorum rege clariſſimo, & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno quo hæc ſcripſimus MCDXCIV. Indictione XII.

CMXVI. Raphael *Regius*, natione Italus, vir undecunque doctiſſimus, Philoſophus clarus, poeta celebris, & orator inſignis, utriusque linguæ peritus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, qui in Patavino gymnaſio maximas eruditionis ſuæ laudes docendo, diſputando, ac componendo acquiſivit. Fertur multa præclara cudiſſe opuſcula, quibus nomen & ingenium ſuum cum gloria notificavit, de quibus extant ſubjecta,

In Quintilianum correctiones,	lib. I.	*Solent magnanimi he.*
De laudibus eloquentiæ	lib. I.	*Si quis, unquam præclari.*
In Epiſtolam unam Plinii	lib. I.	*In operis hujus inſcriptione.*

Iiiiii 2 Con-

Bellarminum de Script. Eccleſ. p.5. Balth. Boniſacius Hiſt. ludicr. p. 433. Elias du Pin Bibl. Eccleſ. T. 14. p. 97. &c. Opera Mantuani tribus tomis carminum & uno proſaicorum edita junctim Pariſ. apud Aſcenſium 1513. fol. percenſet Geſnerus in Bibl.

q) de quo ſupra c. 862. ubi itidem Nuenburgenſis quemadmodum & in libro de ſcriptoribus Germ. c. 254. pro quo male Nurembergenſem vocant Poſſevinus, Hendreichius &c.

*) Vide infra c. 934. *r*) Obiit Paris. 1502. celebratus inprimis ob editos libros XI. de rebus Francorum, quibus Hiſtoriæ illius Annales usque ad A. 1499, & Ludovici XII. imperium deduxit. Vide Aub. Miræi elogia Belgica p. 176. Juſtum Rycquium Centur. nov. Epiſt. 85. Jac. Gaddium de ſcriptoribus non Eccleſ. T 1. p. 193. ſeq. If Bullartii Academiam ſcientiar. T. 1. p. 137. Thomæ Pope Blount cenſuram ſcriptor. &c. De ejus Epiſtolis & Orationibus conſulendus liber Gallicus: Eſſais de literature T. 2. p. 178. ſeq.

Contra Johannem Calphurnium	lib. I.	*Tametſi graviſſimo*
In eundem Dialogus,	lib. I.	*Heri puerorum turbaſti.*
Orationes variæ.		
Epiſtolæ quoque multæ.		

Et alia complura. Vivit adhuc Patavii ut accepi, & varia conſcribit, ſub Maximiliano rege Rom. & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini, MCDXCIV. *s*)

CMXVII. LAURENTIUS *Bonicontrius*, *t*) Philoſophus & aſtronomus inſignis, atque in cæteris bonarum artium diſciplinis egregie doctus, ingenio præſtans, & clarus eloquio, metro valens & proſa. Fertur multa præclara cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum ad multorum notitiam transmiſit, ſed nihil eorum hucusque videre potui. Fertur autem ejus inſigne opus per circulum anni,

Faſtorum prænotatum	lib. I.
Et quædam commentaria.	

Et certa alia. *u*) Vivit adhuc in Italia multa & varia conſcribens tam metro quam proſa ſub Maximiliano Romanorum rege, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXVIII. JOHANNES *x*) *de Keiſersberg*, natione Teutonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans, vita & converſatione præclarus, declamator ſermonum celeberrimus, qui in cathedrali Eccleſia Argentinenſi à multis annis prædicatoris gerit officium. Scripſit nonnulla commendanda opuſcula, ſed ad notitiam noſtræ lectionis adhuc minime venerunt. Feruntur autem ejus elegantes

Sermones ad populum	lib. I.
Orationes variæ ad clerum	lib. I.

Et quædam alia. Magnis hic ſumptibus & labore diuturno collegit opera Johannis Gerſon, quorum multa ex Gallia tandem ad nos perduxit, dividens ea in tres patres *y*) ordine pulcherrimo, ac tabulam utilem admodum conficiens, id totum impreſſuræ donavit. Vivit adhuc in civitate Germaniæ Argentinenſi, ac varia componit, ſub Maximiliano Rom. rege clariſſimo. Anno Domini, MCDXCIV. *z*)

CMXIX. JOHANNES *Picus*, natione Italus comes Mirandulæ & Concordiæ dominus, vir omnis bonæ literaturæ ſtudioſiſſimus, & ſicut præclaro ſanguine, ita divino admodum ingenio nobiliſſimus, magna familiæ omnigenum artium ſtipatus caterva, cum quibus literis & ſtudiis latinis, pariter hebraicis & græcis palæſtram exercet, dignus & optime meritus, cujus profeſſionem Muſæ ſequantur, doctiſſimus noſtra ætate philoſophus eſt atque diſputator acerrimus. Scripſit ſtylo elegantiſſimo nonnulla, quæ ætas noſtra tum comprobare, tum vel maxime admirari habebit, quibus nominis & gloriæ ſuæ memoriam non indigne ſempiternam reddidit, de quibus extant quæ jam prodiere.

Hetaplus ſuper principium Geneſis.	
Item: Nongentæ concluſiones philoſophicæ.	
Apologia	
Item ſuper Pſalmos	lib. I.

Et plura alia, quæ nondum conſpectui noſtro ſeſe exhibuere. Vivit adhuc hodie inter ingenioſorum adoleſcentum ſuorum gregem apud Italos, neque altiora ſcribere, neque benefacere poſteritati ceſſat, ſub Alexandro ſexto Pontifice maximo, regeque Romanorum Maximiliano. Anno Domini, quo hæc ſcribimus MCDXCIV. *a*)

CMXX. JOHANNES *Capnion*, *) alias *Reuchlin*, natione Teutonicus, ex Phorcen oppido Sueviæ, legum imperialium doctor eximius, illuſtrisque comitis Eberhardi de Wirtenberg conſul cum facundiſſimus tum juris fideique integerrimus, omnis antiquiſſimæ philoſophiæ & literaturæ indagator ſolertiſſimus. Trium principalium linguarum Hebraicæ ſcilicet ſimiliter & Chaldaicæ,

s) adhuc Rhetoricam docuit Patavii A. 1508. quo tempore auctum ipſi honorarium refert Jacobus Philippus Tomaſinus in Gymnaſio Patavino p. 340. Circa idem tempus cum jam ſeptuagenarium affatus eſt Eraſmus quem vide XXIII. Epiſt. 5. data A. 1524. quo Regius jam ante aliquot annos obierat.

t) Miniatenſis, qui in Manilii Poetæ Aſtrologica A. 1416. reperta à Pogio, commentarium primus auſus eſt edere Bonon. 1474. & Florent. 1484. fol.

u) Ejus rerum naturalium & divinarum libri III. carmine Heroico ad Ferdinandum Aragoniæ & Siciliæ Regem, quorum primus eſt de Deo, Angelis & inferis: ſecundus & tertius de planetis eorumque motibus & effectibus. Hi altera editione à Luca Gaurico recogniti viderunt lucem Baſil. 1540. 4. Eorum *argumento ſtylum longe inferiorem* judicat Julius Cæſar Scaliger VI. Poëtic. p. 736. *Non pauca tamen attentius legenti placere poſſunt.*

x) Jo. Geilerus à Keiſersberg, quem gravem & ſanctum Theologum vocat Beatus Rhenanus præf. ad Tertullianum de pœnitentia. Idem Rhenanus vitam illius ſcripſit præmiſſam Geileri naviculæ ſive ſpeculo ſtultorum per Jacobum Otherum edito Argentorat. 1513. 4.

y) Opera Joannis Gerſon in tres partes diviſa prodiere Baſil. 1489. fol. apud Nicolaum Keslerum.

z) Obiit A. 1510. 10. Mart. Argentorati.

a) Obiit non 1484. ut in Rev. D. Buddei Philoſophia Hebræorum p. 186. typorum errore excuſum, ſed illo ipſo anno 1494. 17. Nov. eadem die, qua Carolus VIII. Galliæ Rex Neapolim petens Florentiam eſt ingreſſus. Vide vitam Joannis Pici à fratris filio Jo. Franciſco Pico ſcriptam & operibus utriusque præmiſſam Baſil. 1601. fol. & Ægid. Menagium T. I. anti-Bailleti p. 283. Obiit autem eodem Jo. Franciſco Pico teſte *dum ipſe ſecundum & trigeſimum ætatis annum impleret*, non anno ætatis 36. ut legas apud Mabillonium T. I. muſei Ital. p. 178.

*) Capnionis Græcum nomen pro Reuchlino accepit ab Hermolao Barbaro, cum apud eum eſſet legationis tempore ad Coronationem Maximiliani Imp.

daicæ, Græcæ pariter & Latinæ interpres peritiſſimus Gallicanæ etiam atque politioris linguæ noſtræ vernaculæ inprimis clarus. Et tam in divinis ſcripturis ſecretarius, quam in ſecularibus literis eruditiſſimus. Quin imo in omni genere doctrinæ hac tempeſtate præcipuus, puta qui Græcorum, Hebræorum ſecreta myſteria multis jam annis enixiſſime penetravit. Dignus profecto qui ſolis literis, non etiam perſtrepenti populari curiæ incumberet. Nullum enim nobis non modo Italiæ, ſed nec ſeculum quidem noſtrum huic tanto viro parem objiceret. Scripſit nonnulla opera, quibus memoriam ſui præſentibus commendavit & poſteris. Ad Epiſcopum Vangionum Camerarium Dalburgi, *b)* Dialogum in quo omnia ſecreta philoſophiæ Græcæ, Hebraicæ, & Chriſtianorum portentifica verba explicat, quem præſcripſit

Capnion, vel de verbo mirifico,	lib. III.	*Rerum arcanarum.*
De præexercitamentis rhetoricis	lib. I.	*Eſt à veteribus.*
De diverſitate quatuor idiomatum græcæ linguæ,	lib. I.	
Orationem funebrem in mortem Rudolphi Agricolæ.		
Epigrammaton & elegiarum,	lib. I.	
Epiſtolas quoque & orationes ſcholaſticas ſine numero plures.		

Multa præterea utilitati noſtræ communi è græco in latinum vertit opuſcula, Xenophontis apologiam pro Socrate, Neſtorium hæreticum, *c)* Confeſſionem Cypriani, *d)* Proclum *e)* de beata virgine, Luciani aliquos mortuorum dialogos, Ejuſdem dialogum de concilio Deorum, Monomachiam Iliados Homeri de Paridis & Menelai duello in lingua Germanica metrice. Epiphanium de vita & morte prophetarum. Maximum Tyrium Platonicum philoſophum in oratione, *Si Deus fecit bona, unde veniant mala.* Vivit uſque hodie literis incumbens, ſub Maximiliano rege, principeque ſuo Eberhardo de Wirtenberg, cujus illuſtre nomen inſignis ille Capnion ingenio ſuo illuſtrius reddit. Anno quo hæc ſcribimus MCDXCIV. *f)*

CMXXI. CONRADUS *Leontorius*, vulgariter *de Leonberg*, natione Teutonicus, monachus cœnobii Mulbronenſis, *g)* ordinis Ciſtertienſium: vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus egregie doctus, philoſophus, orator & poeta non abjiciendus, trium (ut ferunt) principalium linguarum peritus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, ſcripſit metro & proſa nonnulla opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus extat,

Volumen Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.
Orationes variæ.	
Carmina multa.	

Et quædam alia. Vivit uſque hodie apud Ciſtertium & cœpto perſtat in ſtudio, ſub Maximiliano Romanorum rege clariſſimo. Anno Domini MCDXCIV. Indict. XII. *h)*

CMXXII. CONRADUS *Celtis*, Protucius, natione Teutonicus, ex Francia *i)* Germaniæ oriundus, vir undecunque doctiſſimus philoſophus clarus, orator facundus, aſtronomus & coſmographus inſignis, & poeta laureatus *k)* divinarum quoque ſcripturarum non ignarus, utriusque linguæ peritus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, ſcripſit tam metro quam proſa quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. De quibus mihi pridem legit ſubjecta. Ad Maximilianum Romanorum regem clariſſimum in utramque M. Tullii Ciceronis rhetoricam

Epitoma, id eſt, Breviarium	lib. I.	*Qui in concione quip.*
De laudibus eloquentiæ	lib. I.	*Morine æternis cele.*
De arte verſificandi	lib. I.	*Accepi illuſtriſſ. prin.*
De condendis epiſtolis,	lib. I.	*Epiſtola ſeu apoſtolus eſt.*
De ſitu Nurenberg, *l)*	lib. I.	*Cum nuper relaxandi ani.*
Peregrinationem Sarmaticam	lib. I.	*Cui dedit nomen volu.*
Carminum	lib. IV.	*Urſe doctorum ſpecimen.*
Amorum qui ſecundũ quatuor latera ger. inſcri.	lib. IV.	*Scribere quæ noſtræ fatalia*
Panegyrin duci Bavariæ	lib. I.	*Italicas tentare lyras.*
De vita ſancti Sebaldi, carmine	lib. I.	*Regia ſtirpis ſoboles.*
Germaniæ ſitum	lib. III.	*Germaniam ſcripturus.*
Orationes varias,	lib. I.	

Epiſtolas multas ad diverſos elegantiſſimas metro & proſa edidit, ac diverſa epigrammata, & in coſmographia, cujus ſcientiſſimus eſt, varia ſcripſit, quæ poſt hac in lucem ventura confidimus.

 Vivit

b) de quo ſupra c. 908. *c)* Puto intelligi Acta Synodi Epheſinæ contra Neſtorium de quibus Melanchton in Orat. de vita Capnionis ſive Reuchlini T. I. declamationum p. 630.

d) Cypriani Græci, Trithem. c. 251. de ſcript. Germ. *e)* Procli CPolitani Homiliam.

f) Obiit inſignis hic litterarum in Germania reſtaurator, quem Trithemius c. 251. libri de ſcript. Germ. præceptorem ſuum Græcum appellat, Stutgardiæ A. 1522. 30. Jul. ætatis 67. Ejus vitam ſingulari ſtudio compoſitam vulgavit civis ejus Rev. D. Jo. Henricus Majus, Durlaci 1687. 8. Merita ejus pluribus ſcriptis etiam celebrata ſunt ab eruditiſſimo Viro Hermanno ab Hardt, qui Helmſtadii A. 1712. & 1713. memoriam ſæcularem ſuſcitatorum per Reuchlinum ſtudiorum Hebraicorum ſolenniter recoluit, & in Hiſtoria literaria Reformationis A. 1717. fol. edita Reuchlini Apologias adverſus Hochſtratum & Pepericornium, cum eſſent rariſſimæ, recuſas lectoribus obtulit.

g) in Svevia. *h)* anno tunc ætatis 34. Vide Trithem. de ſcript. Germ. c. 281.

i) ex Francia-Orientali. id. c. 260. *k)* manu ipſius Imp. Friderici III. Norimbergæ A. 1491. Vide W. Erneſti Tentzelii dialogos menſtruos (monatliche Unterredungen) A. 1693. p. 964. ſeq. *l)* Hujus libri auto-

Vivit adhuc annos ætatis hujus quinque & triginta, *) ac varia ſcribit ſub Maximiliano Romanorum rege illuſtriſſimo, & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini quo nos hæc ſcribimus MCDXCIV. *m)*

CMXXIII. PETRUS *Bonomus* Tergeſtinus, imperialis aulæ protonotarius, vir latinæ linguæ eruditiſſimus & in cudendis omnifariis carminibus tum facillimus, tum exercitatiſſimus: puta ex cujus promptuario Muſæ canoræ eructuant, ac propterea multi nominis & fama celeberrimus, ſcripſit plurima & ſoluta oratione, & varii generis carmine. E quibus præcipue extant:

Libri Epigrammaton.
Epiſtolarum indefeſſa congeries.

Nec unquam ſcribere ceſſat. Vivit adhuc ſub rege ſuo Maximiliano literis mancipatus, atque ingenium ſuum bonis excolens artibus. Anno quo hæc ſcribimus MCDXCIV. Indictione XII.

CMXXIV. SEBASTIANUS *Titio*, alias *Brandt*, Argentinenſis, natione Teutonicus, utriusque juris profeſſor **) inſignis, & tam in divinis ſcripturis quam aliis ſecularis literaturæ diſciplinis egregie doctus poeticam non mediocriter callens, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, conſilio & actione præcipuus, qui ſua eruditione atque lucubratione Baſileam inclitam Germaniæ urbem mirum in modum exornat. Scripſit tam metro quam proſa quædam haud contemnendæ lectionis opuſcula quibus nomen ſuum divulgatum reddidit. E quibus extant:

Super titulis utriusque juris.	lib. 1.	*Cum difficile.*
Roſarium divæ Mariæ, ſapphicum.		*Stirpis humana.*
In laudem virginis ænigmata Vet. Teſtam.		*Qua paris.*
Virginalem conceptum poſſibilem probat.		*Huc ades ô.*
Admiratio Mariæ, adveniente Angelo.		*Quid tibi vis.*
Salutatio Angeli.		*Miſſus ab excelſo.*
De locis mirificis beatæ virginis.		*Si tua virgo.*
Compaſſio virginalis.		*Nate patris.*
Conſolatio Chriſti ad matrem.		*Quid gemis ô.*
De colaphis Chriſti.		*Reſpice qua tulerim.*
De ingratitudine edentium manna		*Sorte ſub hac.*
In laudem ſancti Sebaſtiani.		*Quid tuas coner.*
Vita ſancti Onophrii.		*Noſtris carminibus.*
In laudem ſancti Valentini.		*Laudibus ô præſul.*
In laudem ſancti Ivonis.		*Carminis exorſum*
Vita ſancti Bernardi.		*O utinam mihi*
In laudem ordinis Carthuſienſ.		*Spiritus ſancti.*
De contemptu ſeculi.		*Tu quicunque voles.*
Laudes beatæ Chriſtianæ prope Baſileam.		*Poſtea quam meritis.*
Contra advocatos calumniantes.		*Advocatorum mores*
De captivitate regis Maximiliani *n)*		*Accipite ô reges.*
Elegia in mortem Imperatoris Frederici		*Mirum nuper erat.*
Ad divum Maximilianum regem.		*Quid juvat inclyte rex*
Variorum epigrammaton.	lib. 1.	
Commendaticia carmina in varias impreſſiones.		

Compilavit præterea mira arte & ingenio, vulgari tamen & vernacula lingua libellum quendam, quem *navem Narragonia* appellavit. In quo cauſam & radicem omnium ſtultitiarum adeo eleganter expreſſit, mores hominum carpit, & quædam ſalutaria remedia ſingulis tradit, ut non jure ſtultorum librum, ſed divinam potius Satyram opus illud appellaſſet. Neſcio enim ſi quid tempeſtatis noſtræ uſibus ſalubrius, aut jocundius legi poſſet. Ajunt eum magnopere anniti, ut & latine, *o)* carmine pariter & oratione ſoluta opus illud quam primum prodeat. Vivit adhuc apud Baſileam, annos habens ætatis XXXVI. ejusque opera & induſtria impreſſores plurimum in exornandis libris ſuis utuntur. Varia enim conſcribit ſub Maximiliano Rom. rege, quem ſingulariter diligens plura de eo & ad eum ſuaviſſima (etiam ſecreta ut ajunt) condidit carmina. Anno quo hæc ſcribimus MCDXCIV. *p)*

CMXXV. JACOBUS *Wimphelingus* Sletſtetenſis, natione Teutonicus, Presbyter Eccleſiæ Spirenſis, vir in divinis eruditiſſimus, & in ſecularibus literis egregie doctus, theologus celeberrimus, Philoſophus, orator & poeta omnium præſtantiſſimus, primum apud Erfordiam, ac deinde in Heidelbergenſi gymnaſio philoſophiam, ſacramque ſcripturam publice ediſſerens, magnam eru-

graphum ſervatur in Bibliotheca Norimbergenſi teſte *GeorgioRemo* Epiſt. ad Jo. Kirchmannum inter Gudianas p. 219. *) natus A. 1459. Swinfurti.

m) Eloquentiæ ac Poëſeos Profeſſor & Cæſaris Bibliothecæ præfectus obiit Vindobonæ A. 1508. 4 Febr. Vide Lambecium T. I. p. 31. ſeq. & V. C. Nic. Hieron. Gundlingii Otia T. I. obſervat. 1. quæ eſt de vita fatis & ſcriptis Conradi Celtis. **) *Doctor* in libro Trithemii de ſcript. Germ. c. 258. *n)* Brugis facta A. 1488.

o) Stultiferam navem Latino carmine expreſſit *Jacobus Locher* cognomento Philomuſus, Svevus qui Sebaſtianum Brand Præceptorem ſuum jucundiſſimum appellat. Argent. 1497. 4. De aliis metaphraſibus Anglica, Belgica &c. nec non de aliis Brandi ſcriptis vide Hendreichii pandectas Brandenburg. p. 703. ſeq.

p) Obiit Baſileæ A. 1520.

eruditionis ſuæ gloriam acquiſivit. Vir, inquam, undecunque doctiſſimus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, qui & metro excellit & proſa, ſcripſit utroque genere quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque divulgavit. E quibus extant ſubjecta. Ad Bertholdum Archiepiſcopum Moguntinum, opus celeberrimum hexametro & pentametro verſu elegantiſſime compoſuit, quod prænotavit, de triplici candore

In laudem divæ Mariæ	lib. 1.	*Maxima noſtrarum ſpes.*
Præcepta Rhetorices.	lib. 1.	*Neſcio ſi tuum Theoderi.*
Laudes Spirenſis Eccleſiæ.	lib. 1.	
De Spiritu ſancto oratio.	lib. 1.	*Quemadmodum expect.*
Ad regem Franciæ oratio.	lib. 1.	*Luſtra jam octo fruenda.*
De arte poetica.	lib. 1.	*Carmina varii generis multa.*

Epiſtolas tam ad me quam ad alios multas, elegantesque compoſuit, quarum incertus eſt numerus. Ad inſtantiam Ludovici Spirenſis Epiſcopi officium de compaſſione beatæ Mariæ ſemper virginis compoſuit, quod per eandem diœceſim annuatim ſolenniter peragitur. Ad hunc Jacobum librum de luminaribus ſive illuſtribus viris Germaniæ *q)* jam pridem dedimus. Vivit ætate virili annos habens ferme tres & quadraginta, in inclyta civitate Spirenſi, & varia conſcribit, ſub Maximiliano Romanorum rege. Anno Domini quo nos hæc ſcripſimus. MCDXCIV. *r)*

CMXXVI. BAPTISTA *de Salis*, ordinis fratrum minorum provinciæ Januenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & tam in utroque jure quam in ſeculari philoſophia egregie doctus, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus: vita & converſatione devotus, & regularis diſciplinæ obſervantia præclarus, edidit quædam ad inſtructionem ſimplicium ſacerdotum neceſſaria opuſcula, quibus nomen ſuum longe lateque divulgavit. De quibus extat ſumma de caſibus in foro conſcientiæ valde utilis, quæ juxta nomen autoris vocatur

Summa Baptiſtiniana.	lib. 1.

Et quædam alia. Complevit eandem ſummam ſub Frederico Imperatore tertio. Et vivit adhuc ejus filio Maximiliano regnum tenente. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXXVII. ENGELHARDUS *Funck s)* de Suobach, Francus orientalis, natione Teutonicus, vir doctus & undecunque peritus, philoſophus, orator & poeta inſignis, divinarum ſcripturarum & juris pontificii non ignarus, ingenio præſtans, & diſertus eloquio, metro excellens & proſa. Fertur utroque genere ſtyli quædam cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. Carmine elegiaco,

De laude patriæ ſuæ.	lib. 1.
De annulo ſibi donato,	lib. 1.
Epiſtolas plures ad diverſos.	
Epigrammata varia.	

Et alia complura. Claret Romæ, actor ſive advocatus cauſarum, & varia componit, ſub Maximiliano Rom. rege. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXXVIII. JOHANNES *Langer* de Bolkenhan, Presbyter Vratislavienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans, & diſertus eloquio, metro excellens & proſa, vita & converſatione Presbyterio dignus. Scripſit utroque ſtyli genere multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. De quibus extat opus inſigne ad Georgium de Lapide dominum Steynaviæ, quod prænotavit,

De cenſibus & re. empt. *t)*	lib. 1.	*Ingenii hodie premor.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	
Carmina multa.		

Et alia complura. Vivit adhuc in Vratislavia & varia conſcribit, ſub Maximiliano Rom. rege, & Alexandro ſummo pontifice VI. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXXIX. WERNERUS *Rolevinck*, de Laer, natione Teutonicus, patria Weſtphalus, *u)* ordinis Carthuſienſium, domus ſanctæ Barbaræ in Colonia Agrippina, vir in divinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & valde eruditus, ingenio excellens, vita & converſatione devotus, edidit multa præclara opuſcula, quibus ſe utilem præſentibus, & memorabilem reddidit futuris. E quibus extant ſubjecta: opus grande ſuper omnes epiſtolas Pauli, quod prænotavit,

Doctrinam Pauli	lib. XIV.	*Doctrina Pauli apoſtoli.*
De vita quoque Pauli	lib. VII.	*Sicuti fui cum Moyſe ſic.*
De valore miſſarum	lib. 1.	
De regimine principum,	lib. 1.	
De ſtudio theologiæ	lib. 1.	

q) hic eſt liber Trithemii poſt præſentem de ſcriptoribus Eccleſiaſticis Catalogum A. 1495. editus de ſcriptoribus ſive viris illuſtribus Germaniæ, quem Jacobo iſti Sletſtetenſi auctor dicavit, & in ejus capite 263. plura Wimphelingii ſcripta memorat.

r) Obiit octogenario propior A. 1528. 16. Nov. Vide Eraſmum XVIII. 10. Epiſt. Eliam du Pin T. XIV. Bibl. Eccleſiaſt. p. 117. & Burchardi Gothelff Struvii Bibl. antiquæ T. 1. p. 237. ſeq.

s) alias *Scintilla.* Trithem. c. 282. de ſcript. Germ. *t)* de reemptionibus. id. c. 283.

u) ex diœceſi Monaſterienſi. id. c. 246. ubi plura hujus Werneri ſcripta commemorat.

Faſciculus temporum *x)*	lib. 1.	*Generatio & genera.*
Paradiſus conſcientiæ	lib. 1.	*Tulit Dominus Deus hominem.*
Sermones multi.	lib. 1.	

Et alia complura. Vidi olim in ejus cellula tractatus parvos quidem, ſed plures & utiles, quorum titulos jam à memoria tulit oblivio. Vivit adhuc in Carthuſia Colonienſi, provectæ ætatis, & varia conſcribit ſub Maximiliano Roman. rege. Anno Domini quo iſta ſcripſimus MCDXCIV. Indict. XII. *y)*

CMXXX. ARNOLDUS *Boſtius*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli conventus Gandenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus literis egregie doctus, theologus, philoſophus, orator, & poeta præclarus, ingenio acutus, eloquio diſertus, vita & converſatione devotus, cujus ad me plures extant Epiſtolæ. Scripſit metro & proſa multa præclara opuſcula, de quibus extant ſubjecta: volumen inſigne carmine & proſa conſcriptum, in quo luculenter oſtendit ordinis ſui Marianæ protectionis intuitu prærogativam originem & progreſſum, quod idcirco prænotari complacuit,

De patronatu Mariæ	lib. 1.	*Petiſti vir clariſſime*
De illuſtribus viris Carthuſienſium	lib. 1.	*Venerabili & inter miſ.*
De illuſtribus viris ordinis ſui	lib. 1.	*Frater Arnoldus Boſtius*
Contra Vincentium in novo caſtro, *z)*	lib. 1.	*Usquequo ſemper deſipi.*
Epiſtolarum ad diverſos	lib. 1.	
De quatuor noviſſimis	lib. 1.	
Carmina diverſa.		

Et alia complura. Vivit adhuc Gandavi *) ætate virili & varia componit, multosque ſuo exemplo & ſcripturis ad ſancta ſtudia provocat. Anno Domini quo hæc ſcripſimus MCDXCIV.

CMXXXI. HENRICUS *Euticus* Francus orientalis *a)* utriusque medicinæ *b)* profeſſor egregius, multa edidit quæ poſteritati parat. Item diverſo & venuſto charactere carminum opuſculum pulcherrimum, quod intitulavit,

Scommata ſeu urbanos, & lepidos juvenum jocos.
In medicina opuſcula plura.
Satyram in ſophiſtas & dialecticos & humanitatis ſtudii inimicos.
In laudes beatæ virginis

Et alia plura. Vivit adhuc quando hæc ſcripſimus ſub Maximiliano rege. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXXXII. EYTELWOLFUS *de Lapide*, vir nobilis, natione Teutonicus & Suevus, magni ingenii vir, & eloquentiæ Romanæ vehemens æmulator, & ob id *c)* magnum honorem apud Marchionem Brandenburgenſem conſecutus. Scripſit ad Georgium de Lapide avunculum ſuum, virum literarum amantiſſimum.

De laudibus heroum & virorum illuſtrium lib. 1.
Epiſtolare cultiſſimum.

Et alia quibus magnam Germaniæ laudem apud Rom. linguæ cultores pariet. Vivit adhuc hodie ſub rege Maximiliano. Anno quo hæc ſcripſimus MCDXCIV.

CMXXXIII. RUDOLPHUS *Langius*, natione Teutonicus, monaſterienſis Eccleſiæ in Weſtphalia canonicus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus philoſophus, orator, & poeta celeberrimus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio. Scripſit tam metro quam proſa multa præclara opuſcula, quibus nomen ſuum cum ingenti gloria longe lateque divulgavit, de quibus extant ſubjecta. Ad Hermannum Langium ejusdem Eccleſiæ decanum,

De urbe Hieroſolyma,	lib. II.	*Splendidiſſima quondam.*
Ad decanum Colonienſem carminum,	lib. 1.	*Clara quem virtus ſupe.*
De obſidione Nuſienſis urbis, *d)*	lib. 1.	
De tribus Magis carmen, *e)*	lib. 1.	
Epiſtolæ plures ad diverſos.		
Carmina quoque varia.		

Et alia complura. Vivit adhuc admodum ſenex in civitate Monaſterienſi, multa componens ſub Maximiliano rege Rom. Anno Domini quo iſta ſcripſimus MCDXCIV.

CMXXXIV. SEBASTIANUS *Murrho* Colmarienſis, natione Teutonicus, Presbyter & canonicus in Colmaria, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus literis doctiſſimus

x) Chronicon ab orbe condito ad tempora Sixti IV. ſive A. 1470. quod deinde ad 1474. & denique ad 1480. continuavit. Plenior editio eſt in Scriptoribus Germanicis Jo. Piſtorii T. 2. p. 580.

y) Obiit A. 1502. ætat. 77.

z) Ord. Prædicatorum, puriſſimam Dei genitricis conceptionem impugnantem. Trithem. c. 269. de ſcript. Germ. Vide & infra c. 934. 937.

*) A. 1495. in nova Sion, cœnobio monialium prope Brugas, annos ætatis XLV. ſupergreſſus id.

a) de monte Norico alias Nurenberga. id. c. 256. ubi ait eundem Auguſtæ ac deinde in Francfordia practicam artis ſuæ profeſſum.

b) Theoreticæ & Practicæ.

c) ob eruditionem & ſapientiam naturalem. Trithem. c. 295. de ſcript. Germ. ubi notat eum fuiſſe diſcipulum Magiſtri *Grafthonis Udenhemii* optimi & vigilantiſſimi juventutis Sletſtatinæ inſtitutoris.

d) à Carolo Duce Burgundiæ. Trithem. c. 239. de ſcript. Germ.

e) ſapphicum. id.

ctiſſimus, philoſophus, orator, poeta & coſmographus inſignis, trium linguarum, hebraicæ, græcæ ac latinæ peritiſſimus, legum & canonum notitia celebris, in architectura, muſica & toto quadruvio *g)* nulli ſecundus, ſcripſit inter alia: Ad Jacobum Wimphelingum Sletſtetenſem (cujus ſupra *h)* meminimus) breve, ſed perpulchrum,

Epitoma de laudibus Germanorum.	lib. I.
In Baptiſtæ Mantuani opera.	lib. I.
Epiſtolas ad diverſos.	

Et quædam alia. Vivit hodie in Colmaria ubi canonicus eſt & varia conſcribit, quæ indies publicanda ſperamus, ſub Maximiliano Rom. rege. Anno Domini quo nos iſta ſcripſimus, MCDXCIV.

CMXXXV. CAROLUS *Phernandus*, *) natione Teutonicus, Brugis oppido Flandriæ ortus, à parua ætate captus oculis *i)* & ob id elementorum quoque penitus ignarus, tantum ſui miraculum præbet, ut velut alter Homerus poeta, muſicus, philoſophus & orator celeberrimus evaſerit, divinarum quoque ſcripturarum ſagaciſſimus interpres, carmine excellens & proſa, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, vita & converſatione integerrimus, qui à rege Gallorum publico & perpetuo donatus ſtipendio in celeberrimo gymnaſio Pariſienſi multo tempore literas humanitatis egregie docuit, & authores complures pulcherrime expoſuit. Demum contemptis omnibus, mundum cum ſuis ſtipendiis deſeruit, & ante biennium ferme ordinem divi patris noſtri Benedicti intravit, in monaſterio probe reformato quod Caſale Benedictum appellatur, ſitum in quadam ſylva denſiſſima decem à Bituricenſi civitate ferme millibus diſtante, in quo usque hodie perſeverat, magno fervens zelo animarum, adeo ut diſpenſatione apoſtolica Levita ordinatus, verbum Dei cum maximo omnium fructu & admiratione publice prædicet. Scripſit tam metro quam proſa multa præclara volumina, quibus nomen ſuum poſteritati commendavit. In decertationem metricam Ruperti Gaguini *k)* de puriſſima conceptione ſacræ Dei genetricis & virginis Mariæ, adverſus Vincentium de Caſtronovo ordinis prædicatorum opus elegantiſſimum,

Commentariorum	lib. I.	*Non ambigimus ab Apoſtolo.*
Laudes ordinis Carmelitarum.	lib. I.	*Dum tela vertit Parthus.*
Odarum in laudem Chriſti.	lib. IV.	
De conceptione contra Vincentium.	lib. I.	
Carmen Jambicum de eadem.	lib. I.	*Quantum creatis antecel.*
Orationem de conceptione ad Carthuſienſes	lib. I.	
De S. Catharina orationem.	lib. I.	
Epiſtolarum multarum.	lib. II.	
Carmina ferme innumera	lib. I.	
Elegias de contemptu mundi.	lib. I.	

Et alia multa. Vivit hodie cæcus, ſed doctiſſimus in præfato cœnobio multa ac varia componens, ſub Maximiliano Romanorum rege, & ſummo pontifice Alexandro VI. Anno Domini quo iſta ſcripſimus. MCDXCIV. Indictione XII. *l)*

CMXXXVI. JOHANNES *Phernandus* frater prædicti Caroli, natione & ipſe Teutonicus, vir undecunque doctiſſimus, philoſophus, orator & poeta celeberrimus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, quem rex Gallorum perpetuo ſtipendio donans ſibi in muſicum deſumpſit, ſcripſit tam metro quam proſa multa utilia & devotioni congrua opuſcula, quibus nomen ſuum ad multorum notitiam deduxit. E quibus extant ſubjecta.

De ſancto Johanne Baptiſta.	lib. I.	*Quo rite plectro quam.*
Orationes multæ & variæ.	lib. I.	
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. I.	
Carmina & Epigrammata plura,		

Et alia multa. Scripſit etiam horas ſanctæ Crucis, & compaſſionis ſanctæ Mariæ virginis eleganti carmine, quæ Pariſiis nuper impreſſæ circumferuntur. Vivit usque hodie apud regem Franciæ *m)* maximo in pretio, & varia componit, ſub Maximiliano Rom. rege. Anno Domini quo nos hæc ſcripſimus MCDXCIV.

CMXXXVII. HIERONYMUS *Donatus* Patricius Venetus, vir clariſſimus, in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, utriusque linguæ celeberrimus interpres, ingenio excellens & diſertus eloquio, qui licet uxoris & filiorum cura jam diſtrahatur, mirabili tamen diligentia & incredibili ſtudio fervet literarum, multa indies ſcribens. E græco multa transferens, quæ ſi alius etiam omni cura ſolutus conderet, poſſet eſſe miraculi. E quibus extant.

f) quanquam ſunt qui illum vita exceſſiſſe dicant hoc anno 1495. id.

g) Quadrivium Caſſiodoro lib. I. Variar. Epiſt. 45. *quadrifaria Matheſeos janua*, Arithmetica, Geometria, Muſica & Aſtronomia, quemadmodum *Trivium* Grammatica, Rhetorica, Logica.

h) ſupra cap. 924.

*) Fernandus aliis.

i) ſimile exemplum cœci eruditi fuit cap. 876.

k) de quo c. 913.

l) obiit A. 1496. Vide Valerii Andreæ Bibl. Belgic. p. 121.

m) Carolum VIII.

Oratio ad regem Luſitaniæ. lib. I.
Orationes quoque variæ. lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos. lib. I.

Et alia complura. In latinum vertit Johannem Damaſcenum de immaculatis myſteriis. Dionyſium quoque de divinis nominibus, & quasdam ipſius Epiſtolas. Volumen etiam de anima Alexandri Aphrodiſei philoſophi. Et alia multa. Vivit usque hodie Venetiis annos natus ſeptem & triginta, varia conſcribens & vertens ſub Maximiliano Romanor. clariſſimo rege. Anno Domini, MCDXCIV. *n*)

CMXXXVIII. JUDOCUS *Badius* Gandenſis, *o*) natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis eruditisſimus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus, rhetor & poeta clarisſimus, ingenio excellens, & diſertus eloquio, qui olim Ferrariæ Baptiſtam Guarinum *p*) literas græcas docentem audivit, & in ea quoque ſcientia doctus evaſit. Lugdunum modo eruditione ſua exornat, *q*) poetas legit publice & privatim, plures magnatum filios inſtruens, ſcripſit carmine & proſa multa præclara opuſcula, de quibus extant ſubjecta. Opus metricum inſigne contra vitia quod prænotavit,

Sylvam moralem lib. I.
Contra Vincentium *r*) quoque. lib. I. *Vincenti infælix qua.*
Pſalterium Mariæ ſapphicis lib. I. *Quam chorus vatum te.*
De grammatica quoque, lib. I.
Epigrammata plura, lib. I.
Epiſtolæ variæ.

Et alia complura. Vivit usque hodie annos natus duos & triginta, multa & varia componens ſub Maximiliano inclyto rege. Anno Domini, MCDXCIV. Indict. XII. *s*)

CMXXXIX. HELIAS *Regnier*, jureconſultus celeberrimus, & tam in divinis ſcripturis quam in ſæculari philoſophia egregie doctus, ingenio ſubtilis, eloquio clarus, conſilio cautus, qui in gymnaſio Pictavienſi jura multo tempore publice docuit, ſcripſit quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. E quibus ego vidi tantum ſubjecta, opus celebre, quod continet

Caſus ſexti Decretalium lib. I. *Bonifacius octavus condi.*
Caſus Clementinarum lib. II. *Johannes Epiſcopus. Divide.*

De aliis nihil vidi. Vivit adhuc in univerſitate Pictavienſi, ſub Maximiliano rege. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXL. RUTGERUS *t*) *Venray*, natione Teutonicus, ordinis canonicorum regularium ſancti Auguſtini cœnobii divi apoſtoli Petri, *u*) quod non longe à Wormacia ſitum, Heyne dicitur, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & ſecularis literaturæ non ignarus, metro exercitatus & proſa. Scripſit utroque genere quædam non ſpernenda opuſcula, de quibus extant ſubjecta. Tetralogus, quem prænotavit

De inſtitutione puerili lib. II. *Cum pueriles animadverte.*
De inquiſitione beatæ vitæ lib. II. *Sub anno quo Ceres ſe.*
Hymnorum de ſancta Maria lib. II. *Ecce Dei matris Maria.*
De vario uſu literarum lib. II. *Tametſi optime Petre.*
De re mirabili lib. II. *Ad cognoſcendam verſu.*
De rebus novis lib. II. *Complura animo voluntati.*
De metrorum generibus lib. I. *Familiariſſime in Chriſto.*
De accentibus Latinorum, lib. II. *Hic tetralogus qui de.*
Panegyricus ad me, lib. I. *Reverendo in Chriſto patri.*
Epigrammata varia.

Et quædam alia. Audio eum ad me opus cudere de calamitatibus horum temporum, quod necdum vidi. Epiſtolas tam ad me quam ad alios carmine ac oratione ſoluta plurimas perſcripſit non inelegantes. Vivit usque hodie *x*) & varia componit ſub Maximiliano rege Rom. & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, quo nos iſta ſcripſimus. MCDXCIV.

CMXLI. JUDOCUS *Beyſſelius* regiæ urbis Aquenſis patricius, *y*) natione Teutonicus, vir in ſcripturis ſanctis ſtudioſus, & in ſecularibus literis eruditiſſimus, philoſophus clarus, orator facundus, & poeta inſignis, qui licet uxoris & rei familiaris cura ſit neceſſario diſtractus, incredibili tamen amore fervet ſcripturarum, multa indies ſcribens & componens, quibus nomen ſuum cum ingenti gloria ubique divulgatur. E quibus extant ſubjecta, Dialogus pulcherrimus ad Hermolaum Barbarum, Platonicorum more,

De

n) Obiit circa A. 1515. ut colligas ex Jovii elog. p. 110.
o) ex Gandavo. Trithem. c. 271. de ſcript. Germ. Sed natum conſtat A. 1462. in Aſca agri Bruxellenſis municipio. licet Gandavi educatus ſit. Unde Aſcenſius vulgo appellatur. Confer Valerium Andream in Bibl. Belgica p. 588. ſeq. Aub. Miræum elog. Belg. &c. *p*) de quo ſupra, c. 909.
q) Poſtea Pariſios ſe contulit, plurimis inſignibus libris ex typographia ſua emiſſis celeberrimus.
r) eum de quo c. 929. & 934. *s*) obiit valde ſenex A. 1535. Vide Bælii dictionar. in *Badius*.
t) Rutgerus Sicamber de Venray, patria Gelrenſis, ita Trithem. de ſcript. Germ. c. 262.
u) Petri Dumetenſis, vulgariter Heynenſis, id.
x) annos ferme habens tres & quadraginta, id. *y*) & unicum decus, id. c. 270.

De optimo genere muſicorum,	lib. I.	*Perduxi vos ô Hermo.*
De Chriſtiano ambitu,	lib. I.	*Etſi tibi omnia ſuppetunt.*
Epitoma ſtimuli amoris	lib. I.	*Cum per hæc Chriſti na.*
De roſacea Mariæ corona	lib. I.	*Roſaceam Auguſtiſſime.*
Roſarium metricum,	lib. I.	*Quiſquis amat roſeam.*
De roſarii myſteriis	lib. I.	*Egredimini filia Sion.*
Roſarium de ſacramento altaris,	lib. I.	*Pane ſub hoc modico.*
Geſta Flandrenſium,	lib. I.	
Orationes elegantiſſimæ.		
Epiſtolæ quoque plures.		
Carmina & Epigrammata multa.		

Et quædam alia. Vivit usque hodie Aquisgrani utriusque juris clariſſimus interpres & varia conſcribit ſub Maximiliano Romanorum rege. Anno Domini quo nos iſta ſcripſimus MCDXCIV.

CMXLII. HIERONYMUS *Balbus*, z) vir celeberrimæ opinionis, in omnibus diſciplinis bonarum artium egregie doctus, philoſophus clarus, & rhetor facundus, metro excellens & proſa, ingenio præſtans, & diſertus eloquio, qui docendo, legendo publice & ſcribendo, magnam gloriam apud Gallos & Pariſienſes commeruit. Scripſit quædam ingenii ſui præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati commendavit. E quibus ego adhuc vidi tantum, volumen magnis eloquentiæ ſalibus conditum, in quo calumniis reſpondet cujuſdam Guilhelmi Tardivi rhetoris, per modum dialogi ſub ſuo, Caroli Phernandi, *) Petri Cohardi, & ipſius inſenſoris nominibus, cui titulum impoſuit,

Rhetoris glorioſi	lib. I.	*Inter ea officia quibus.*

De aliis nihil vidi. Vivit adhuc in Gallia ſcribens & varia componens, ſub Maximiliano Rom. rege illuſtrisſimo. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXLIII. EGIDIUS *Nettelet*, decanus Eccleſiæ Cameracenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis literaturæ non ignarus, ingenio præſtans, vita & converſatione præclarus, & ſingulari devotione conſpicuus, edidit quædam præclara volumina, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat opus celeberrimum omni ſtatui neceſſarium quod mirabili induſtria, pulcherrimaque conſequentia in unum comportavit ex epiſtolis

Sancti Hieronymi Presbyteri,	lib. IV.

Cætera me latent. Vivit usque hodie in civitate Cameracenſi, vita & doctrina celeberrimus & varia componit, ſub Maximiliano Romanorum rege clariſſimo & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini, MCDXCIV.

CMXLIV. PHILIPPUS Callimachus, a) natione Italus, patria Florentinus, b) regis Poloniæ ſecretarius, undecunque doctiſſimus philoſophus clarus, orator facundus & poeta inſignis, ac divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio præſtans & diſertus eloquio. Fertur multa præclara cudiſſe opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. De quorum numero ſubjecta feruntur. Opus inſigne de geſtis Attilæ regis impii, quod prænotavit:

Attilam	lib. I.
Hiſtoria Polonica contra Turcum	lib. I.
De moribus Tartarorum,	lib. I.
Amorum, diverſo metro.	lib. I.

Et alia complura. Vivit usque hodie apud regem Poloniæ, c) maximo in pretio, & varia conſcribit, ſub Maximiliano Romanorum rege Anno Domini, quo hæc ſcripſimus. MCDXCIV. Indictione duodecima. d)

CMXLV. PAULUS *Niavis*, e) natione Teutonicus, vir in literis humanitatis ee) egregie doctus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & rhetor celeberrimus, ingenio præſtans & diſertus eloquio, docendo & ſcribendo varia in gymnaſio Lyptzenſi magnam nomini ſuo famam acquiſivit, ſcripſit enim quædam præclara opuſcula, quorum lectio non venit contemnenda. De quibus ſubjecta feruntur. Opuſculum pro novitiis religioſis,

De inſtitutione latinizandi.	lib. I.	*Cum ego ſæpius cogita.*
Viſio cujusdam heremitæ.	lib. I.	*Nemus ingens liquide.*
Colores artis rhetorices.	lib. I.	*Voluiſti quondam eleg.*
Dialogus idiotæ. f)	lib. I.	*Cum repeterem ſæpe nu.*
Epiſtolæ breves formales,	lib. I.	*Magnam ſolet vim.*
Epiſtolæ ad idem mediocres.	lib. I.	*Pollitius ſum vir bo.*
Epiſtolæ quoque longiores.	lib. I.	*Magnam concipio & in.*

z) *Hendreichius* in Pandect. Brandenb. p. 390. Hieronymum hunc Balbum, natione quem vocat Gallum ab Hieronymo *Balbo* Veneto diſtingbit, & tamen de Veneto laudat Trithemium. *) de quo ſupra. c. 934.

a) Philippus Bonaccurſius Græco nomine Callimachi notior, Experiens etiam cognominatus, quod magnis & multis legationibus functus eſſet & in aula Polonica uſu & auctoritate plurimum poſſet.

b) Janenſis è Geminiano Hetruriæ opido, ditionis tum Florentinæ, Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. 26. p. 383. ſeq. Et de ſcriptis hujus Callimachi accuratam diſſertationem p. 419. ſeq.

c) Caſimirum IV. & Jo. Albertum. d) obiit A. 1496. 1. Nov.

e) vulgo. Schneſogel. Trithem. c. 284. de ſcript. Germ. ee) maxime in Rhetorica, id.

f) inter idiotam beanum & doctum Gymnoſophiſtam, id.

Et quædam alia. Vivit uſque hodie in Germania, varia componens ſub Maximiliano rege Romanorum illuſtriſſimo. Anno Domini quo nos iſta ſcripſimus MCDXCIV.

CMXLVI. BOUSLAUS *de Haſſenſtein*, natione Germanus, vir nobilis & undecunque doctisſimus, orator & poeta inſignis, qui præter conſuetudinem cæterorum nobilium hujus tempeſtatis & arma tractat, & mirabili ſtudio literas colit, fovet & celebrat, ut velut alter Plinius ſecundus etiam militando libros & carmina conficiat, ſcripſit tam metro quam proſa quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extant ſubjecta,

Opus præclarum de Germanorum & Italorum inventis propriis. lib. I.
Carminum quoque. lib. I.
Epiſtolæ variæ.

Et alia complura. Vivit uſque hodie in caſtro ſuo Haſſenſtein & varia conſcribit ſub Maximiliano Romanorum rege præſtantisſimo. Anno Domini MCDXCIV. Indict. XII.

CMXLVII. HENRICUS *Northeymenſis, g)* natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis ſtudioſus & eruditus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, metro excellens & proſa, ſcripſit quædam non ſpernendæ lectionis opuſcula, quibus nomen ſuum poſteritati cum gloria commendavit. E quibus ego vidi duntaxat, opus illud præclarum quod metro & proſa conſcripſit ad Fredericum Marchionem Myſne, *h)* ac ducem Saxoniæ, Dimetromachiam prænotatum,

De virtutum & vitiorum conflictu. lib. I. *Tu mea laurigeros*

De cæteris quæ compoſuit, nihil ad notitiam meam pervenit. Vivit uſque hodie varia conſcribens, ſub Maximiliano Romanorum rege illuſtrisſimo & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini MCDXCIV.

CMXLVIII. AQUINUS ordinis fratrum prædicatorum ex Suedia *i)* habens vitæ originem, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & ſecularis literaturæ non ignarus, philoſophus celebris & mathematicus præclarus, ingenio excellens, & comptus eloquio, imitatus Boëtium, ſcripſit commendatisſimum opus de numerorum & ſonorum

Proportionibus. lib. I.
Epiſtolas quasdam.

Et quædam alia. Vivit uſque hodie apud ducem Bavariæ Ottonem in pretio, & varia conſcribit, ſub Maximiliano rege invictisſimo. Anno Domini MCDXCIV. Indictione XII.

CMXLIX. ALBERTUS *de Pruſa*, natione Polonus, Gymnaſii Cracovienſis collegiatus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, in ſæcularibus quoque literis egregie doctus, Theologus, Philoſophus, & Aſtronomus inſignis. Carmine Conradi Celtis *k)* aſtrorum peritia laudatus, ingenio præſtans & clarus eloquio, ſcripſit non contemnendæ lectionis plura opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. Sed pauca eorum ad notitiam meam pervenerunt,

In Georgii Burbachii *l)* Theoricas, commentariorum lib. I.
Ad ephemeridas Koniſperg. **)* lib. I.

Et quædam alia. Vivit adhuc in Gymnaſio Cracovienſi, varia componens ſub Maximiliano Romanorum rege. Anno Domini quo iſta ſcribimus MCDXCIV. Indicti. XII.

CML. THEODERICUS *de Oſenbruck*, natione Teutonicus, ordinis fratrum minorum provinciæ Colonienſis, vir in divinis ſcripturis exercitatus, declamator ſermonum popularium famoſiſſimus, cujus vitam omnes qui eum noverunt ſanctiſſimam hoc tempore prædicant, in ſermonibus faciendis ad populum tanta gratia divinitus illuſtratur, tanta facundia loquitur, tanta denique compunctione dulcedine afficit auditores ſuos, ut ſimilem apud Germanos habuerit neminem. Unde & per totam provinciam generalis prædicator conſtitutus eſt. Legit mihi nuper dum Coloniæ mecum eſſet, opuſculum inſigne & devotioni congrunm, quod compoſuerat ad inſtantiam Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis,

De paſſione Domini, lib. I. *Reverendiſſimo in Chriſto.*
Manuale ſimplicium, lib. I. *Quia ſicut Auguſti.*
De exercitio interiori lib. I. *Qui perſeveraverit.*

Et quædam alia. Vivit adhuc in provincia Colonienſi, cœpto fortiter inſtans officio, ſub Maximiliano Rege, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini MCDXCIV.

CMLI. BARTHOLOMÆUS *Colonienſis, m)* natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis egregie doctus, ingenio ſubtilis, & diſertus eloquio, philoſophus, & poeta præclarus, cujus carmina etiam doctiſſimi poetæ & mirantur, & laudibus attollunt. Scripſit utroque ſtylo nonnulla celebranda opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus ego hucusque vidi tantum opuſculum de laudibus Philoſophiæ, metro compoſitum quod prænotavit:

Sylvam carminum, lib. I. *Cur Plutoni aurum præ.*
De ſecta Diogenis, lib. I. *Quisquis avet cynicè.*
Epiſtolam mythologicam.

De aliis nihil vidi. Vivit uſque hodie Daventriæ varia componens, ſub Maximiliano rege, & Alexandro ſummo pontifice ſexto. Anno Domini, quo hæc ſcripſimus MCDXCIV.

CMLII.

g) ex Northeym oppido Saxoniæ, id. c. 285. *h)* Miſniæ,
i) Suevum Germanum vocat Altamura p. 215. Bibl. Dominican. k) de quo c. 922. *l)* de quo c. 837.
*) Joannis Regiomontani. *m)* de Colonia Agrippina Trithem. c. 287. de ſcript. Germ.

CMLII. JOHANNES *Thurotz* Pannonius, vir in ſecularibus literis ſtudioſus & exercitatus, ac divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio præſtans, & clarus eloquio. Fertur nonnulla cudiſſe opuſcula, quibus nomen ſuum notificavit. E quibus extat volumen non abjiciendum, quod multa induſtria comportavit, continens

Chronicam Hungariæ *p*) lib. III. *Jugi ocio bis annis no.*

Et quædam alia. Vivere adhuc dicitur, & varia componere, ſub Maximiliano rege. Anno Domini, MCDXCIV.

CMLIII. HIERONYMUS *q*) *de Padua*, natione Italus, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus, & in ſecularibus literis egregie doctus, philoſophus, & poeta præclarus, ingenio excellens, & diſertus eloquio. Scripſit quædam non contemnendæ lectionis opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris commendavit. E quibus extat libellus *r*) pulcherrimus, *Jeſuida s*) prænotatus, ad Petrum Donatum Paduanæ urbis Epiſcopum, metrice,

De paſſione Domini lib. I. *Maxime cælicolum ſu.*

Extant ejus & alia. Vivere adhuc dicitur, & varia componere, ſub Maximiliano rege. Anno Domini, MCDXCIV. *t*)

CMLIV. FRANCISCUS *Mataracius u*) Peruſinus, vir in ſecularibus literis eruditus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus, orator, & poeta celeberrimus, & in utraque lingua peritiſſimus, ingenio excellens, & diſertus eloquio. Scripſit quædam præclara opuſcula, quibus memoriam ſui poſteris reliquit. E quibus extat opuſculum celeberrimum ad Petrum Paulum Cornelium, adoleſcentem,

De componendis verſibus lib. I. *Poeticam artem veteres.*
Epiſtolarum ad diverſos lib. I.
Epigrammata multa.

Et alia complura. Claruit ſub Frederico Imperatore tertio, & Sixto ſummo pontifice quarto. *x*)

CMLV. DOMINICUS *Mancinus*, *y*) vir in divinis ſcripturis admodum eruditus & in ſecularibus literis egregie doctus, metro excellens & proſa, ingenio ſubtilis, & clarus eloquio. Scripſit quædam probata opuſcula, quibus nomen ſuum divulgavit. E quibus ego legi duntaxat tractatum illum quem eleganti metro compoſuit

De paſſione Domini; lib. I. *Non hominum laudes, nec.*

Scripſit & alia. Vivere adhuc dicitur, & varia conſcribere, ſub Maximiliano Romanorum rege nobiliſſimo. Anno Domini, quo nos iſta ſcripſimus MCDXCIV.

CMLVI. LUDOVICUS *Brunus*, natione Italus, de Marchionatu montis Ferrati, vir undecunque doctiſſimus, utriusque juris Profeſſor & celeberrimus interpres, poeta Laureatus, philoſophus, & orator inſignis, ac divinarum ſcripturarum non ignarus, ingenio excellens, & diſertus eloquio. Fertur utroque genere ſcribendi multa præclara cudiſſe opuſcula, ſed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe, præter illum tractatum quem eleganti carmine deſcripſit,

In coronatione Maximiliani regis *z*) lib. I. *Sancta per æternum pe.*

De cæteris nihil vidi. Vivit adhuc, & varia conſcribere dicitur, ſub eodem rege Maximiliano: Anno Domini, MCDXCIV.

CMLVII. JACOBUS *Sprenger*, natione Teutonicus, ordinis fratrum prædicatorum, provincialis Colonienſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſæcularis Philoſophiæ non ignarus, ingenio præſtans, & apertus eloquio, cum pridem eſſet ab Innocentio Papa octavo inquiſitor hæreticæ pravitatis conſtitutus una cum *Henrico Inſtitoris a*) ejusdem ordinis theologo, comportavit, & ſcripſit eodem collega ſuo juvante volumen contra maleficas mulierculas Diaboli inſtrumenta pro cautela ſimplicium quod prænotavit:

Malleum maleficarum lib. III. *Utrum aſſerere malefi.*
Sed quid amplius ſcripſerit neſcio.

Vivit usque hodie in Conventu ſuo Colonienſi ſub Maximiliano Rege Romanorum clementiſſimo. Anno Domini, quo hæc ſcripſimus MCDXCIV: Indict. XII.

CMLVIII. JOHANNES *Tholoſus*, *b*) natione Teutonicus, ex Francia orientali, quæ Franco-

p) De hac Thurocii Hiſtoria Hungariæ ab Attila ad Coronationem Regis Matthiæ Corvini A, 1464. factam edita primum Auguſtæ Vindel. 1482. & inter ſcriptores rerum Hungar. Francof. 1600. fol. recuſa, vide Davidis Cæwittingeri ſpecimen Hungariæ litteratæ p. 392. ſeq. *q*) Valle,

r) Hunc velut priſci ſcriptoris ineditum poëma in antiquiſſima, ut ait membrana, repertum edidit & Abdiæ ſuo præmiſit Wolfg. Lazius Baſil. 1550. fol. Cum jam ſub Hieronymi Paduani nomine prodiiſſet Venetiis A. 1510. 4.

s) *Jeſuida* dixit, ut Æneida. Male in edit. Wechel. Trithemii *Jeſuita*.

t) Illo tempore jam obierat. Vide Diarium Venetum Giornale d' Italia T. X. p. 487.

u) Maturantius. Vide Auguſtinum Oldoinum in Athenæo Peruſino p. 116 ſeq.

x) obiit A. 1518. (al. 1512.) id. *y*) Hujus libellum pulchrum elegis ſcriptum de quatuor Virtutibus & officiis ad bene beateque vivendum pertinentibus, quem Mancinus jam ſenex Friderico Severinati Epiſcopo Malleacenſi dicatum Lipſiæ A. 1516. edidit, recuſum habemus Helmſtad. 1601. 8. curante eruditiſſ. Viro Hermanno ab Harde.

z) Exſtat in Tomo II. rerum Germanicar. ſcriptorum Marqu. Freheri. T. 2. Francof. 1637. & nuper C. V. Burchardo Gotthelf Struvio curante recuſorum Argentorat. 1717. fol.

a) confer de utroque Altamuræ Bibl. Dominicanam p. 205. & 215.

b) Perperam in aliis *Tholoſus* vel in libro de ſcript. Germ. c. 273. p. 177. edit. Wechel. *Tholaſius*.

conia dicitur oriundus, canonicus Ratiſponenſis, & præpoſitus Forchemenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & in ſecularibus literis egregie doctus, pontificii juris doctor inſignis, Aſtronomus, Coſmographus, & Poeta celeberrimus, ingenio ſubtilis & diſertus eloquio, ſcripſit tam metro quam proſa quædam præclara opuſcula, quibus nomen ſuum poſteris commendavit. Sed nihil eorum ad manus noſtras memini perveniſſe. Feruntur autem ab his qui hominem probe noverunt, ejus in diverſis rebus

Epiſtolæ elegantes. lib. 1.

Et quædam in Mathematica.

Et quædam alia. Vivit usque hodie in civitate Ratiſponenſi provinciæ Noricorum & varia conſcribit, maximus doctorum hominum fautor, ſub Maximiliano rege Romanorum, & Alexandro Papa ſexto. Anno Domini, MCDXCIV. Indictione duodecima.

CMLIX. ADAM *Wernerus*, *c)* Themarenſis, natione Teutonicus, vir in ſecularibus literis egregie doctus, & divinarum ſcripturarum non ignarus, philoſophus & poeta non futilis, ac juris Cæſarei clariſſimus interpres, ingenio præſtans & diſertus eloquio, varia ſcribit, metro ludens & proſa, quibus nomen ſuum longe lateque notificavit. Extant ejus & multa & elegantiſſima carmina ſparſim de diverſis rebus & materiis,

Carminum ad me. lib. 1. *Reverendo in Chriſto patri.*

Epiſtolæ quoque multæ.

Ad me cudit de ſancta Anna. lib. 1.

Alia inſuper complura ſcripſit & ſcribit indies publicanda. Vivit usque hodie apud Heydelbergam pædagogus juvenum principum, ſub Maximiliano rege. Anno Domini quo iſta conſcripſimus MCDXCIV.

CMLX. JOHANNES *de Duſeldorp*, natione Teutonicus, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmeli, prior Argentinenſis, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſæcularis philoſophiæ non ignarus, Theologicæ facultatis celeberrimus interpres, ingenio præſtans & vita præclarus, dicitur multa ſcribere, ſed celare. Vidi quosdam ipſius tractatus, quorum titulos nunc ad memoriam revocare non potui. Vivit usque hodie apud Argentinam ſub Maximiliano Romanorum Rege clementiſſimo. Anno Domini, MCDXCIV. Indictione duodecima.

CMLXI. THEODERICUS *Ulſenius* homo Phryſius ſingularis eruditionis & peritiæ in carmine & oratione. Inter quæ extant ejus,

Elegiæ cultæ.

Et alia Epigrammata.

Et alia plura *d)* quæ ad poſteritatem ventura ſunt. Vivit adhuc ſub Maximiliano Rege Romanorum. Anno Domini, MCDXCIV.

CMLXII. HARTMANNUS *Schedel* Nurenbergenſis natione Teutonicus, artium & medicinæ doctor, divinarum quoque ſcripturarum non ignarus, ingenio præſtans & clarus eloquio, comportavit & ſcripſit inter alia ingenii ſui opuſcula, ex Jacobo Pergomenſi *e)* & aliis hiſtoriographis addens nonnulla maxime de rebus Germanorum, opus grande & inſigne, quod continet

Hiſtorias temporum, *f)* lib. 1.

De cæteris nihil vidi.

Vivit usque hodie apud Nurenbergam, ſub Maximiliano Rege. Anno Domini, MCDXCIV.

CMLXIII. JOHANNES *g)* Abbas monaſterii ſancti Martini Epiſcopi in Spanhem, ordinis divi patris Benedicti, Moguntinæ diœceſis, natione Teutonicus, patria Moſellanus, ex villa *Tritenhem* Treverenſis diœceſis oriundus, quamvis non ſim dignus quod nomen meum cum ſcriptoribus Eccleſiaſticis poneretur, propter ingenii paupertatem, tamen amicis urgentibus compulſus ſum in fine hujus catalogi, mearum quoque lucubrationum titulos & exordia ponere, exemplo divorum patrum, Hieronymi, Gennadii, Honorii Presbyteri Auguſtudunenſis, & Sigeberti monachi Gemblacenſis, qui ſe quoque in fine ſuorum tractatuum de his ipſis rebus editorum poſuerunt. Scripſi ergo præter hoc opus etiam ſubjecta. Et primo quidem ex mandato præſidentium generalis capituli, abbreviavi

Sta-

c) In eodem libro c. 289. Trithemius laudat hujus Werneri diſcipulum *Johannem Herbſt* Luterburgenſem Capellanum in arce Heydelbergenſi *qui & ipſe de S. Anna multa ad me carmina & Epiſtolas ornatiſſimas miſit.*

d) Ejus de pharmacandi comprobata ratione libros duos carmine ſcriptos memorat Valerius Andreas editos Noriberg. 1496. *e)* de quo ſupra cap.

f) Opus in ſeptem diviſum ætates & in A. 1493. quo Fridericus III. obiit deſinens, editum eſt ſumptus & impenſas miniſtrantibus, uti Trithemius c. 274. de ſcript. Germ. teſtatur, Sebaldo Schreyer & Sebaſt. Kammermeiſter civibus Norimbergenſibus, Latine quidem Norbergæ A. 1493. recuſum Auguſtæ Vindel. A. 1497. & Germanice Georgio Alto interprete Norib. 1493. & Auguſtæ Vindel. 1496.

g) Johannes de monte ſive Heidenberg natus eſt A. 1462. 1. Febr. inde Treviris & Heidelbergæ operam litteris cum non ignaviter dediſſet in S. Benedicti Ordinem adſcitus A. 1482. Abbas mox Spanhemenſis A. 1483. & A. 1506. Abbas S. Jacobi apud Herbipolim, ubi obiit A. 1519. 13. Dec. non 1499. ut Andreas Thevetus, vel 1516. ut Phil. Labbeus, vel 1517. ut Hieron. Ghilinus. Vide Paulum Langium in Chronico Citicenſi, Poſſevinum in Apparatu, & H. Warthonum in appendice ad Hiſt. literariam S. E. Guilelmi Cavei.

Statuta ejusdem capituli	lib. I.	*Quoniam volenti ſingula.*
De viſitatione monachorum	lib. I.	*Fratres tuos viſitabis.*
De modo ſervandi capitulum	lib. I.	*Quoniam in celebrandis ca.*
In regulam ſancti Benedicti	lib. II.	*Venite filii audite me.*
Exhortationem ad monachos.	lib. II.	*Militia Chriſtiana con.*
De tentationibus	lib. II.	*Humanum genus per.*
De vita Sacerdotum.	lib. I.	*Petis à me Nicolae frater*
De vitio proprietatis.	lib. I.	*Omnes ad vitam æternam,*
De miſeria hujus vitæ.	lib. I.	*Cum nihil ſit vita præſens.*
De ruina ordinis noſtri.	lib. I.	*Cum ordinis noſtri priſtinum.*
De illuſtribus viris noſtri ordinis.	lib. IV.	*Cogitanti mihi ac crebri.*
Laudes ordinis Carmel.	lib. II.	*Precibus & inſtantia.*
De laude ſcriptorum.	lib. I.	*Venerabili patri domino g.*
De luminaribus Germaniæ	lib. I.	*Quoniam ſunt nonnulli.*
Epiſtolarum ad diverſos.	lib. I.	*Petitis ut copias e.*
De ſancta Anna.	lib. I.	
Sermones varios.	lib. I.	

Collationes vero tam in capitulis generalibus quam in obſervantialibus vel alias habitæ ſine certo numero, partim habentur, partim ſubtractæ ſunt. Hæc ergo ſunt *b)* (præter ea quæ adhuc in manibus imperfecta verſantur) quæ me ſcripſiſſe ad præſens recolo. Anno ætatis meæ quarto & triceſimo, aſſumpti Abbatiæ officii decimo, converſationis vero duodecimo, ſub Maximiliano Romanorum rege, & ſummo pontifice Alexandro ſexto. Anno Domini (quo hunc catalogum jam tertio emendavi, augmentavi, & complevi) per ſeptennium ferme in eo laborans MCDXCIV. Indictione XII.

JAM nunc igitur poſt multos tandem labores operi noſtro finem imponamus, quoniam etſi multi reſtant ſcriptorum illuſtrium catalogo digni, nobis tamen impoſſibile fuit omnium vel ſola nomina invenire. Eos quorum certitudinem habere potui, diligenter conſignavi, nec quemquam ſcienter omiſi, cujus opuſcula, ingenium & tempora ſcire potuiſſem. Neque ignoro quam multi eruditiſſimi viri hodie ſuperſint varia componentes, quorum ego nullam feci mentionem, non quod eos judicaverim indignos noſtro catalogo, ſed propterea quod opuſcula ſua vel celare maluerunt, vel non usque adeo multiplicata ſunt, ut in notitiam meam venire potuerint. Feci quantum potui, non quantum volui, quippe qui omnes quotquot ſunt vel unquam fuerunt (ſi licuiſſet) ſcriptores mihi conciliaſſem. Relinquo poſteris eam provinciam, ut de ſua vena addant, ubi ego fatigatus deſtiti. Cæterum vos oro patres conſcripti, qui cœlica regna tenetis, qui hunc noſtrum catalogum veſtris nominibus, ingeniis & lucubrationibus exornatis, quatenus ſi vera, ſi juſta, ſi digna, ſi denique grata de vobis ſcripſimus, omnipotentis Dei clementiam pro nobis exoretis, ut culpas abluat, veniam tribuat, ſanctum propoſitum confirmet, intellectum illuminet, affectum purificet, participes gaudiorum veſtrorum clementer efficiat. Quod ſi in aliquibus minus quam res ipſa requirebat potuimus, veniam nobis ô ſacratiſſimi donate, quoniam ſicubi erratum eſt, vitium eſt ignorantiæ, non voluntatis. Vos etiam ô clariſſimi viri ſcriptores, qui adhuc vitam terrenam & mortalem agitis, vos interpello, vos obteſtor & oro, ſi quid minus veſtris meritis, ingeniis vel lucubrationibus dignum in hoc catalogo peregimus, non voluntati, ſed imperitiæ noſtræ aſcribatis, veniam quam perimus non negantes, quoniam ſicubi defecimus, eorum culpa fuit qui nobis aliter quam ſe res habet, opuſcula veſtra vel ingenia deſcripſerunt. Lectorem deinde hujus catalogi monemus & obſecramus, ne facile contra nos moveatur, ſi ſcriptorum nomina, dignitates, patriam, vel opuſcula ſecus exarata invenerit, quam ipſe forſitan alibi legit, cum hiſtoriarum tranſacti temporis diſſonantiam, nemo unquam potuerit conciliare. Neque nos aliquid ſcripſimus, quod non multis locis vel teſtimoniis fuerit comprobatum. Verum ſicut in principio hujus operis profeſſi ſumus, libenter cedimus opinioni cujuscunque benevoli correctoris, quam & veritas ſolidam, & charitas reddiderit ſinceram. Noviſſime vero nobis deridendi ſunt æmuli, qui more canum ex conſuetudine peſſima latrantes, omnia damnant, omnia vituperant, omnia lacerant, quæ vel ipſi non fecerint, vel ſuis opinionibus invenerint eſſe contraria. Mox enim ut vel modicum legere cœperint, ſtomachantes, illud non verum eſſe dicunt, judices temerarii priusquam examinatores veritatis effecti. Sed quæ nobis cauſa cum iſtis, qui nihil vituperant niſi bonum, nihil laudant niſi malum? Contemnendi ſunt igitur invidi canes, non docendi. Nos autem & ſi diſplicere malevolis exiſtimemus glorioſum; bonis tamen & eruditis viris placuiſſe multo glorioſius arbitramur, à quibus ſicubi erratum eſſet, libenter corripimur, correcti fructuoſius emendamur. Excuſet nos amor ſcripturarum, pro quibus hoc onus grave intrepida cervice ſubivimus.

FINIS Libri de ſcriptoribus Eccleſiaſticis Domini Johannis de Trittenhem Spanhemenſis Abbatis. Sequuntur additiones nonnullorum illuſtrium Virorum.

b) Longe ampliorem quam hoc loco vel in extremo libri de ſcript. German. Catalogum ſcriptorum ſuorum texit Trithemius Epiſtola ad Rogerium Sicambrum ſcripta A. 1507. anno poſt hunc Catalogum editum duodecimo, lib. 2. Epiſt. familiar. p. 317. ſeq. & ad calcem Annalium Hirſaugienſium è Bibl. Sangallenſi, Codice MS. in lucem prolatorum A. 1698. fol. De editis Hiſtoricis præcipue ſcriptis illius accurate Clariſſ. Vir Jo. Hubnerus noſter in Centuria ſecunda Bibliothecæ Hamburgenſis Hiſtoricæ, quam ſi placet conſule.

AD SUPERIORES, ILLUSTRIUM VIRORUM PARTIM HINC INDE EXCERPTORUM, PARTIM RECENTER INSERTORUM ADDITIO.

I. MARIANUS, natione Romanus, patria Zinizanenſis, ordinis heremitarum S. Auguſtini, Theologus conſultiſſimus, ac totius ordinis generalis Prior, hoc ævo noſtro tanquam lucifer, & quidam ſol perfulgidus ſuis exquiſitiſſimis declamationibus, & novo quodam concionandi genere emicuit, ac veluti alter electionis vas mundo oblatus, tantam ingenii vim & docendi robur de ſe oſtendit, ut dicere auſim, neminem in hoc ſeculo inveniri unquam potuiſſe qui cum eo exquireret comparari. Erat profecto talis ac tantus, ut nihil ex eo eſſet in omni politiore diſciplina fruſtra deſiderandum. Nam in ſuis declamationibus ad populum ita verbis lectis diſertus erat & ſententioſus etiam canora voce, vultuque ac cæteris corporis motibus ad rem erat accommodatus, ut nihil ad laudis cumulum addere poſſis. Quanta autem hujus viri doctrina, quanta eloquentiæ vis ac majeſtas fuerit, partim ex ſermonibus, partim ex epiſtolis & orationibus à ſe eruditiſſime editis quiſque dilucide elicere poteſt. Scripſit enim Sermones varios.

Orationum,	lib. I.
Epiſtolarum,	lib. I.

Obiit autem cum magna reipub. Chriſtianæ jactura, Anno Domini, MD.

II. FELINUS Sandeus, ex nobiliſſima Sandeorum familia, patria Ferrarienſis, utriusque juris doctor conſummatiſſimus, reliquarum quoque bonarum literarum non ignarus. Ferrariæ primum, inde Piſis publico earum urbium gymnaſio cum magna omnium admiratione jura pontificia profeſſus. Ab Innocentio octavo Romam accitus Rotæ collegio (ubi ardua & maximi momenti tractantur negotia) præficitur. Qui & ſi mille negotiis, tum illic, tum in ſummi pontificis conſultationibus occuparetur, attamen cum ingenii prope divini & conſummatiſſimæ in utroque jure eſſet prudentiæ, multa in eo opuſcula & commentaria edidit. Et ea quidem ita dilucide, ita docte, ita exacte, ut omnes hujus diſciplinæ nodos enodaverit, obſcura in lucem reſtituerit, dubia recto adhibito judicio, facilia & pervia reddiderit, in quo non parum noſtris juriſperitis attulit adjumentum. Quæ autem emiſit ſubnectuntur;

Primo ſuper libros Decretalium Grego.
De conſtitutionſbus.
De reſcriptis.
De officio ordinarii.
De Majo. & obedien.
De Treug. & pace.
De Lite conteſta.
De probatio.
De Teſtibus.
De Teſtibus cog.
De fide inſtrumentorum.
De præſumptionibus.
De jurejurando.
De exceptionibus.
De præſcriptionibus.
De Senten. & re judicata.
De appellationibus.
De accuſat. & inquiſitionibus.
Additiones in Decretum ad initiatum ab Abbate opus.
De jure patronatus tractatus unus.
De indulgentia plenaria ſermo, cujus thema eſt: Hodie mecum eris in Paradiſo, &c.
In hiſtoria libellus unus de regibus Neapolitanis.
Sunt & alia ejus commentaria.
Floruit Romæ ſub Innocentio octavo, & Alexandro ſexto.

III. MATTHÆUS Boſſus, patria Veronenſis, ordinis canonicorum regularium beati Auguſtini, vir in omnigena eruditione egregie doctus, ſed in dicendi elegantia & gravitate doctior, magno apud omnes in pretio habitus eſt, tamen ex concionandi, docendique (in quo diu verſatus eſt) munere, tum ex variis operibus à ſe compoſitis, quibus Eccleſiaſticum dogma oratoriis pigmentis ſic venuſtavit & expolivit, ut terſius mundiusve invenias nihil. Scripſit autem ſubſcripta opuſcula.

Dialogum de tolerandis adverſitatibus in duos libros diſtinctum.

De gerendo magiſtratu, colendaque juſtitia ad Johannem Ludovicum Boſſum juriſconſultum, equitemque auratum,	lib. I.
Orationum,	lib. I.
Epiſtolarum ad diverſos,	lib. I.

Edidit & alia quædam, in quibus omnibus cum varia ſcateat doctrina, & ubique ſit lo-

culentus, nullibi ullum arrogantiæ evomuit fumum, ſed quod decet religioſum, ubique ſanctitatis & divinæ ſapientiæ ſtudioſiſſimus.

Obiit Patavii, Anno Domini, MDII.

IV. ANTONIUS *Cornazanus*, patria Ferrarienſis, orator & poeta luculentiſſimus, adeo terſus, copioſus, ſuavis, & præſertim in poeſi, ut plerique autument ipſum ex angelorum ore poeſim accepiſſe. Nam inter cætera vitam & obitum deiparæ virginis ita devote, pie, copioſe, luculenter, ac ſancte cecinit, ut non mortalem ejus poeſim, ſed divinam prorſus omnes proclament. Ipſum opus Hippolitæ Neapolitanorum reginæ, dum adhuc virgo eſſet, inſcripſit, dicavitque.

Elegias quaſdam, atque poemata varia emiſit.
Scripſit & oratione ſoluta vitam Bartholomæi Colonei Imperatoris Venetorum maximi.
Orationes quoque plurimas atque alia quædam.

V. GEORGIUS *Merula*, patria Alexandrinus, orator & philoſophus utriusque linguæ erudititiſſimus, & docendo & ſcribendo rei literariæ ſemper bene conſuluit. Scripſit autem Ludovici Sphorciæ, ſuorumque majorum res geſtas multis voluminibus.

Commentaria in Juvenalem.
In Statium atque alios plures.
Emiſit centurias quaſdam.
Epiſtolarum libros multos.

Obiit Mediolani. Anno Domini, MCDXCIV.

VI. HIERONYMUS *a*) *Ferrarienſis*, Ordinis Prædicatorum, Declamator ardentiſſimus, & multarum litterarum vir fuit apprime eruditus, quibus fretus ambitionem in religioſis damnabilem (quam ſummopere in ſe ſtrangulare debuerat) complexus eſt. Quæ quidem contagioſa peſtis ſuæ ruinæ & acerrimæ mortis, ac religionis ſuæ ſcandalum non mediocre extitit. Cum enim multa attentaret præſumeretque, & adverſus ſuæ profeſſionis primores cornu erigeret, ſchisma non paruum per totam Italiam ſuſcitavit. Quod non niſi ipſius complicumque morte extingui potuit: dolenda profecto tanti viri jactura: ſi eas quas præ ſe ferebat animi dotes ad ædificationem, non autem ad ſui ſuorumque ruinam & perniciem applicaſſet. Quandoquidem omni genere doctrinæ refertus magnum Chriſtianæ litteraturæ adjumentum attuliſſet: verum hunc virum nobis invidit callidus ille tentator circuiens & quærens ſemper quem devoret. Scripſit

Quadrageſimale unum lib. I.
Super Pſalmos Pœnitentiales, commentum
Super Prophetas multos commentatus eſt.

Prophetiam quoque emiſit: qua multa de hoc noſtro ævo regnorumque commotione prædixit. Alia quoque multa ſcripſit. Tandem damnatus ſub Alexandro ſexto, Anno Salutis milleſimo, CDXCIX. in foro Florentino cum ſociis duobus arſit.

VII. BERNARDINUS *Gadolus* Brixianus Camaldulenſis Abbas, vir bonarum literarum, philoſophiæ, juris canonici apprime eruditus, vitæ & religionis ſanctimonia clarus, nobis multa ſuæ doctrinæ monimenta reliquit, in quibus ſe eruditiſſimum oſtendit.

Scripſit autem in omnes Bibliæ libros commentaria.
De fugiendo ſeculo, & amplexanda religione, tractatum unum.
Contra ſuperbiam & ambitionem, lib. I.
Opera Hieronymi in ordinem redegit.
Extant ejuſdem ſermones varii.

Item: Epiſtolæ multæ. Et quædam alia hincinde diſperſa. Vita functus ſepelitur honorifice in Camaldulenſi cœnobio.

VIII. MARINUS *Sanatus*, patricius Venetus, non ſolum bonarum literarum vir eruditus, ſed etiam adminiſtrandæ Reipublicæ eruditus, eloquentia plurimum valuit, ut ex ejus opuſculis dignoſci facile poteſt. Scripſit enim quæ ſubjiciuntur.

De magiſtratibus Venetis lib. I.
De vitis principum Venetor. lib. I.
De bello Gallico libros quoſdam & latine & vulgariter.
Scripſit & alia quædam.

IX. RUGERUS, natione Teutonicus, ordinis ſancti Auguſtini, in divinis ſcripturis apprime clarus, & ſecularis literaturæ non ignarus & ſoluta & pedeſtri oratione quædam non ſpernenda conſcripſit opuſcula, de quibus extant ſubjecta.

Primo de inſtitutione lib. II.
De inquiſitione vitæ beatæ lib. II.

Nnn nnn De

a) Hoc caput de Hieronymo Savonarola neſcio quam ob cauſam in edit. Wechel. omiſſum, ex Pariſienſi & aliis revocavi. De magni illius Viri cauſſa legere & comparare inter ſe eſt operæ pretium, quæ Guicciardinus lib. III. Comineus libro VIII. Jo Burchardus Argentinenſis in hiſtoria Arcana Alexandri VI. ab illuſtri Leibnitio edita, Jo. Franciſcus Picus in vita Savonarolæ, Jacobi Quetiſi notis illuſtrata, Epiſtola Petri Delphini, nec non ad Leonh. Aretinum Epiſtola Pogii, Papebrochius in Actis Sanctor. Maji T. V. p. 234. ſeq. D. Jo. Franciſcus Buddeus in parergis Hiſtor. Theol. Wilhelmus Erneſtus Tentzelius in dialogis menſtruis vernaculis A. 1696. &c.

Digitized by Google

De beata Maria hymnorum lib. II.
De vario literarum uſu lib. II.
De rebus mirabilibus lib. II.
De rebus novis, lib. II.
De metrorum generibus, lib. I.
De accentibus Latinorum, lib. II.
Panægyricus ad Johannem Spanhemenſem ſancti Martini abbatem.
De calamitatibus horum temporum, tract. I.
Epigrammata ad diverſos multa.
Epiſtolæ tam proſa quam metro permultæ.

IX. Philippus Beroaldus, patria Bononienſis, utriusque linguæ peritiſſimus grammaticorumque ac Rhetorum, oratorumque omnium ſui ſeculi facile princeps, fœcundiſſimi ſui ingenii teſtimonia non vulgaria reliquit.

Orationes in diverſorum authorum enarratione habitas.
Panægyricum ad Lodovicum Sphortiam.
De nuptiis Bentivolorum orationem unam.
Giſippi & Titi *b)* hiſtoriam.
Item Galeſi & Symonis.
Orationem proverbialem unam.
Libellum de ſeptem ſapientum ſententiis unum.
Symbolorum Pythagoræ lib. I.
De optimo ſtatu lib. I.
De felicitate lib. I.
Philoſophi, medici & oratoris declamationem.
Ebrioſi, ſcortatoris, & aleatoris declamationem.
De paſſione dominica næniam.
De fortuna carmen.
De duobus amantibus carmen
De cupidine Deo amoris carmen
In maledicam carmen.
Epigrammata varia.
De terræmotu & peſtilentia cum annotamentis Galeni opuſculum.
Annotationes in Servium,
Annotationes in jus civile.
Commentaria in Propertium
In Suetonium.
In Tuſculanas quæſtiones
In Apulejum.
In Titum Livium annotationes
In Rhetoricum Ciceronis.
In Horatium Flaccum
In Perſium.
In Silvium Italicum.

Scripſit & plura alia quæ nondum ad nos pervenere. Obiit Bononiæ non ſine magna rei literariæ jactura. Anno Domiui, MDX.

X. Ponticus *Virmius, c)* patria (ut ajunt) Tarviſinus, eruditiſſimus philoſophus, latinæ græcæque literaturæ ſtudioſus, induſtria, labore, ingenii vivacitate, ſine ullo parentum auxilio eo doctrinæ evaſit, ut ob ingentem eruditionem magno apud Ludovicum Sphortiam, & per totam Inſubriam habitus ſit in pretio. Scripſit autem quæ ſubjiciuntur:

In Claudianum commentaria.
In Johannem Sacroboſcenſis ſphæram commentaria.
De obſcuris authorum locis & corruptis nominibus, libri tres.
De miſeria literarum lib. II. carmine.
De laudibus Beatricis Mediolanenſis reginæ, librum unum carmine.
Elegiarum & Epigrammatum lib. II.
In Erotemata Chryſoloræ commentarium.
In Archileida ſtatianam *d)* commentarium.
In Ovidianam metamorphoſin commentaria.
In Vergilii opera commentaria.

De

b) Joſephi & Titi Livii.

c) Ludovicus Ponticus Vircinius, de cujus vita & ſcriptis accurate in T. XXIV. Diarii Veneti (Giornale d' Italia) p. 235. ſeq. Vita Virunii ab Andrea Ubaldo ſcripta prodiit Bononi 1655. 4. Non Tarviſii natus, ſed Bellunenſis fuit, licet Tarviſii docuit, & Bellunum ad diſtrictum Tarviſinum ſive Tauriſinum à Geographis refertur.

d) *et Sylvas*, additur in Jacobi Philippi Bergomenſis Chronico lib. 16. è quo catalogum ſcriptorum Vircinii accepit qui hæc capita Trithemii operi adtexuit.

De arte divinandi,	libri ſedecim
Odyſſeam Homeri tranſtulit in latinum.	
Hymnorum ejusdem Homeri,	lib. IV.
Euripidis tragœdias ſex.	
In medicina traduxit Theophilum de pulſibus & urinis	
Item Æneum *e)* de pulſibus & urinis.	
Invectivarum ,	lib. I.
De intitulationibus.	lib. I.

Apollonii argonautica in latinum vertit in lib. IV. Alia quoque multa & latina fecit & emiſit. Floruit ſub Ludovico Sphortia. *f)*

XI. Nicolaus Leonicenus orarorum omnium ſuæ ætatis elegantiſſimus in philoſophia conſuumatiſſimus, & rerum naturalium non ignarus, multa in medicina eleganter & copioſe tractavit.

In Galeni opera commentarios, quos etiam latine loqui compulit, edidit.

Item opuſculum in eadem diſciplina, in quo omnibus ægris ſalutem & vitam reſtitui conciliarique poſſe docuit.

Extant & quamplurimæ ejusdem epiſtolæ, qui maximam ejus doctrinam præ ſe ferunt & elegantiam. Floruit hoc eodem tempore in Italia ſub Ludovico Sphortia.

XII. Ambrosius Calepinus Bergomenſis, ordinis ſancti Auguſtini hæc ætate floruit, diuinarum & humanarum literarum indigator ſtudioſiſſimus. Unde opus pergrande ſua induſtria magno labore ex innumeris prope auctoribus collectum de vocabulorum notitia, ac præpoſitionnm iuterpretatione græca & latina cum authorum atteſtatione nobis commune fecit. In quo non ſolum quæ ad literaturam & poetarum & oratorum cognitionem plurimum conferunt, ſed etiam quæ ad medicos philoſophos, nec non doctores eccleſiaſticos pertinent vocabula, docte ſatis eleganterque explicuit, explicita in veriorem lucem, quam in quibusdam aliis codicibus conſiliaribus *g)* legenda reliquit. Quæ profecto doctis pariter & indoctis non mediocre attulerunt ſubſidium. Hinc enim factum eſt ut quæ apud barbaros jam barbara evaſerant, latina fiant. Quæ vero apud doctos in dubium revocabantur, nunc pateant diſcuſſa dubietatis nebula.

XIII. Petrus Burrus Belgicus, patria Brugenſis, canonicus Ambianus, divinis & humanis literis clarus, Parrhiſiis ſub Carolo octavo Francorum rege floruit, ubi ea bonarum diſciplinarum virtutum probatiſſimorum morum, pietatis, religionis, celebritate adolevit. Ut plerique & potiſſimum Gandincurtorum familia hoc uno ſolo ſuis pro liberis inſtituendis aliisque permultis nobilioribus adoleſcentulis uti voluerit præceptore. Nec plane jurandum, utpote qui unus inter paucos hac noſtra ætate, eloquentiam, poeſim, cæteraſque artes bonas cum ſapientia jungere doceret, nec artes ſine moribus, mores vero ſine literis prodeſſe. Quod quidem ejus opera indicant, in quibus quid potiſſimum admireris, neſcias ſententiarumve graviſſimarum ſanctiſſimarum pondera. An ſtyli poematisque varietatem. An rerum verborumque decorem. An callidas juncturas. An lepidum vocularum contextum. An carminis ſubinde fluorem & concentum. Denique an ſexcenta alia ornamenta ita ut omnis gratias, charitates, lepores, ac dicendi veneres huc cumulatiſſime congeſtas merito dixeris, cum tamen aut turgidum, aut inflatum conſpicetur nihil. Quocirca ſi hic Burrus Quintiliani ſcripſiſſet tempore. Non utique dixiſſet: Ab lyricorum Horatius fere ſolus legi dignus. Nam & hic qui & legatur etiam à ſanctis monialibus digniſſimus eſt. Siquidem cum (quod ille non eſt) totus ſit caſtus, totusque Chriſtianus, & Chriſtianam religionem ſvaviter redolens. Non minimus tamen quam ille inſurgit aliquando plenus jucunditatis, gratiæ, & variis figuris, & verbis feliciſſime audax. Ut ex ejus operibus ſubſcriptis, & in lucem emiſſis, cui promptum eſt dignoſcere. Sunt autem hæc fœcundiſſimi illius ingenii monimenta.

Odarum	lib. IV.
Exametrorum,	lib. I.
Apologorum,	lib. I.
Elegiarum,	lib. II.
Epigrammatum	lib. I.

Moralium,
Canticorum de duobus feſtis,
De adventu Domini.
De vigilia Domini.
De nativitate Domini.
De Circumciſione Domini,
De Epiphania,
De Jejunio.
De ingreſſu in Hieruſalem.

e) In vet. edit. eſt apud Bergomenſem legitur *Ænium* an *Aitium* ?
f) obiit Bononiæ A. 1520. teſte Leandro Alberto in deſcript. Italiæ p 430.
g) *conſimillibus* legitur apud Bergomenſem è quo petita quæ de Leoniceno & de Calepino hic afferuntur.

Digitized by Google

De confeſſione & Euchariſtia.
De cœna Dominica.
De laude crucis.
De paſſione Dominica.
De reſurrectione Dominica.
De communione Paſchali.
De inventione crucis.
De aſcenſione Domini.
De Pentecoſte.
De Trinitate.
De corpore Domini.
De exaltatione crucis.
De facie Dominica.
Hymni de omnibus ſanctis.
De feſto beatæ Mariæ.
Epiſtolæ & orationes non paucæ.

Sunt & quædam alia. Obiit Ambianis, anno MDVII.

XV. JACOBUS *Faber*, Stapulenſis, celeberrimus noſtri ſeculi Philoſophus Belgicæ, quinimo totius Galliæ unicum decus. Hac noſtra tempeſtate divino quodam munere in rei literariæ remedium datus, omnes philoſophiæ partes à caliginoſa quorundam ſophiſtarum barbarie vindicavit. Et quæ jam omnino latine loqui dedidicerant ac longe ab Ariſtotelis, cæterorumque vere philoſophantium mente abierant, in priſtinam & ſermonis & doctrinæ majeſtatem reſtituit ea ſtructura & ſerie, ut nihil deſit addendum, nihilque ſine vitio ſe offerat demendum, tanta induſtria, tantumque in omnibus ſuis operibus artificium, tanta in dicendo dignitas ut cum philoſophia quiſque vel mediocriter doctus eloquentiam (quod antea non licebat) conſequi uberrime poſſit. Primus enim apud Gallos (ut Cicero apud Romanos) philoſophiam rudem adhuc & impolitam cum eloquentia junxit. Nam cum antea Pariſiis peregrinaretur, civitate donavit. Unde non ſolum philoſophiæ rudes, ſed etiam docti aliquantum ſe arbitrantur adeptos, & ad dicendum & ad judicandum. Eſt enim in dicendo ſublimis. In ſententiis gravis. In inventione exquiſitus. In compoſitione diligens & curioſus, nec ſuorum tantum, ſed etiam alienorum operum: ad hoc ſiquidem unum natus videtur, ut palæſtræ literariæ conſulat, bonas artes inſtauret, & in antiquum ſplendorem reducat. Ea eſt hujus viri cura, ea oblectatio ad ſtudium, eo cogitatus omnis, eo mens, eo animus dirigitur. Quod ut liberius fiat non modo patrimonium quod non contemnendum Stapulis habebat, inſtar Demetrii ſuis condonavit, ſed & dignitates, officia, beneficia, & honorificia & opulenta abjecit cum Thebano Crate, ratus talia raro virtutibus cohærere. Denique ut exiguo concludas omnia verſu.

Ditavit Sophia ſecula noſtra Faber. Sequuntur autem quæ in artibus liberalibus à ſe contexta ſunt. Primum eſt:

Paraphraſis in logicam Ariſtotelis miro artificio elaborata.
In phyſicen Ariſtotelis introductio. Et paraphraſis ſtylo non inerudito contexta.
In Ethicen ejuſdem paraphraſis & introductio.
In œconomica commentarius.
In Politica commentarius & introductio.
In Arithmeticam Jordani commentarius & demonſtrationes.
In Severini Boetii libros arithmeticos epitome.
In Muſicam elementa quædam.
In Aſtronomicum introductorium Johannis de ſacro Boſco commentarius.
Aſtronomiei theorici corporum cœleſtium, lib. II.
Introductio in ſex lib. Methaphyſices Ariſtotelis & in eandem commentarius.

Cætera quidem majora in liberalium artium facultate expectantur. Sed neque his contentus vir religioſiſſimus rebus divinis animum intendit, & ſe illis totum dedidit, magnum theologis noſtris & divini verbi ſcrutatoribus ornamentum & adjumentum allaturus, utpote qui implicita explicet, obſcura elucidet, innodata enodet, trunca & mutilata paſſim loca reſtituat. Quod ex his quæ in hac ſacratiſſima divinæ ſapientiæ diſciplina, aut traduxit, aut ſcripſit, aut correctius emendatiuſque imprimi curavit, facile deprahendi poteſt.

Sunt autem ſubſcripta.

Jo. Damaſceni translatio.
Commentaria in Ricardum.
De Trinitate.
Commentaria in Eccleſiaſten.
Commentaria in epiſtolas Pauli.
Scholia in Dionyſii Areopagitæ opera.
De ornatu ſpiritalium nuptiarum. Commentaria in Hugonem de S. Victore.

Vivit Pariſiis quotidie nova quædam fabrili ſua incude cudens.

XV.

Digitized by Google

XVI. Guilhelmus *Budæus*, Pariſienſis ex clariſſima Budæorum familia natus, hiſtoricus, poeta, philoſophus, oratorque diſertiſſimus. Non modo fortunæ, ſed etiam animi dotibus pulcherrime inſignitus. Hac noſtra tempeſtate per univerſam Italiam, nedum per Gallias ob incredibilem ipſius omnium ſapientiarum notitiam clareſcit, indies utraque lingua eruditiſſimus, ingenio prope divino, eloquio gravi & terſo, in omni diſciplinarum genere doctiſſimus, & præter doctrinam ſingularem vir certe perhumanus, affabilis, modeſtus, ac multa veneratione dignus. Scripſit autem orationes & epiſtolas quamplurimas. Elegias & epigrammata diverſa. Annotationes in quatuor & viginti pandectarum, ſeu digeſtorum libros edidit. In reliquos editurus ut ipſe in ea, quam ad Johannem de Ganayo magnum Franciæ cancellarium ſcribit, epiſtola teſtatur. Quandoquidem annotationes quantæ ſint eruditionis & doctrinæ cuique perpendendum relinquitur. Vivit Pariſiis magna omnium expectatione, à quo majore propediem in lucem prodibunt.

XVII. Guilhelmus *Caſtellus* ſeu *Caſtalius*, Gallus, poeta & orator terſiſſimus Turonenſis, patre Chriſtiano Caſtello Doctore Pariſienſi Regio Medico, Martina parente Biturica, Turonis naſcitur, Anno Domini MCDLXVIII. ubi prima literarum cunabula edoctus Pariſiis (ut moris eſt) ad fructuoſiores, ſolidioreſque diſciplinas capeſſendas mittitur Johanni Anglico fratri Materno viro in divinis humaniſque literis apprime erudito. In burſam (ut triviali utar verbo) Navarricam ſucceſſurus, ubi liberalibus ſtudiis, & præſertim humanioribus eam navavit operam, ut brevi temporis curriculo ſocios omnes ætate & doctrina præcedentes non modo æquaverit, ſed etiam longe ſuperaverit. Tanta rei literariæ ſitis, tantus amor, tanta cura, tantum ſtudium. Hinc ſubito fama ſuper æthera notus, in gymnaſium Burgundiacum ad inſtituendam melioribus, politioribuſque literis juventutem à Bernhardo Roilleto Viro omnium bonarum diſciplinarum cumulatiſſimo ejuſdem Gymnaſii Rectore primario accerſitus, primæ humanitatis claſſi præficitur. Hinc exantlato dialectices agone & diſcipulis laurea donatis Navarricum Gymnaſium repetit humanis diſciplinis divina (ad quas ſemper anhelaverat) adjuncturus. Tandem adepto in ſacratiſſima theologiæ facultate doctoratu, Turonum ſeceſſit, ubi honorificis eccleſiæ beneficiis archidiaconatu & canonicatu honeſtatus cum ſuis vivit, orationi & prædicationi intentus. Quod ſupereſt temporis, bonis diſciplinis impertit nomini & poteſtati conſulens, ut jam cœpit multis operibus quæ in lucem emiſit. Quorum nomina ſubjiciuntur.

Sibyllinum de judicio extremo carmen.
Ecloga, cui nomen, Eumorphus.
Carmen de ſtultis mulierum votis.
Dialogus in Jacobi Fabri Stapulenſis laudem.
Elegiarum lib. I.
Epigrammatum lib. I.
Epiſtolæ ad diverſos multæ & variæ.

Expectantur longe majora.

XVIII. Johannes *Bartholus*, Pariſien. Doctor Medicinæ, omnium hujus ætatis excellentiſſimus, & ob id Apollinis & Æſculapii nomine à variis etiam cujusvis diſciplinæ & amantiſſimis & peritiſſimis peculiariter donatus. Tantæ eſt apud omnes & authoritatis & doctrinæ, ut quem illi conferas invenias profecto neminem, ſive quæ ſuæ ſunt profeſſionis quæſieris, ſive quæ ſint alterius cujusvis dogmatis. Quandoquidem in omni diſciplinæ genere conſummatiſſimus, de omnibus ita docte, ita eleganter, ita ſcite, prompteque diſſerit, ac profunde ſapit, ut unus omnes tam divinas quam humanas artes ſtudioſiſſime complexus ſit.

XIX. Antonius *Sylviolus*, Pariſien. poeta & orator inſignis, cum multa linguarum genera calleat, tribus tamen, Gallica ſcilicet, Latina & vulgari Itala excellit, quibus cum apud omnes, tum apud quosque & doctiſſimos & nobiliſſimos, & præſertim domus Amboſianæ Francæ gentis, maxime & nominatiſſime proceres eam ſibi famam & gratiam concilavit, quam nulla invidorum obtrectatio diſſolvat, nulla edacis caries vetuſtatis aboleat, utpote qui jam hoc triplici linguæ dono immortalitatem ſibi quæſierit, nec minoris hac ſuaviſſima Gallicæ linguæ volubilitate apud noſtros habeatur, quam Dantes apud Florentinos. Quanta vero eloquentia laboret, ſuo ingenii lumine polleat, qua inventionis ſubtilitate emineat, quo diſpoſitionis artificio præſtet, qua varietatis fœcunditate ſcateat, qua denique rerum ſententiarumque gravitate incedat, locupletiſſimum præclara ejus opera dant teſtimonium. Scripſit enim multa & præclara imprimis in vulgari ſuo comedias plures, in quibus oſtendit quam varius, quam abundans, quam facundus, quam elegans, quam facetus, denique quam urbanus fuerit, latine vero ſubnexa emiſit:

Elegiarum lib. I.
Epigrammatum lib. I.
Dialogos plures & graves.
De Venetis triumphum.

Scripſit & indies ſcribit alia longe majora, quibus Gallis & ſuos eſſe poetas & oratores, Italis non inferiores, quin & illis ſuperiores oſtendat. Si his linguæ involueris (quibus Italus omnis aut blanditur, aut auram aucupat) jugem & irrequietum laborem impenderent. Vivit

adhuc & veſcitur aura ætherea, reverendi in Chriſto patris Georgii Amboſiani archipræſulis Rothomagien. orator.

XX. GUILHELMUS *Copus* Baſilienſis, eruditiſſimus philoſophus, latinæ græcæque peritiſſimus, hac noſtra ætate Pariſiis arte medica (cujus eſt Doctor & Profeſſor eminentiſſimus) excellit, ad cujus ædes non modo Pariſien. tanquam ad unicum ſalutis remedium confugiunt, ſed etiam qui huic noſtro regno præſunt audita viri fama ociſſime mittentes acciunt, ejus opem ſentiunt. Unum unus inter omnes hujusce profeſſionis antiſtites nomen ſibi peperit, neſcio an immortale, an invidioſum potius. Eſt autem hic Guilhelmus ingenio ſubtilis, eloquio terſus, ſermone diſertus, doctrina admirabilis, & rerum naturalium ſcientia nulli poſtponendus. Vivit Pariſiis ſub Ludovico hujus nominis duodecimo magna ſui apud omnes & celebritate & expectatione. Cudit enim quæ poſteritas legat, inter quæ jam habemus:

Pauli Cegmetæ *) præcepta ſalubria ab ipſo latino decore veſtita,
Item Hippocratis prænoſtica.

XXI. JUDOCUS *Clicthoveus* Neoportuen. Doctor theologus conſummatiſſimus, philoſophus nitidiſſimus, oratorque adeo inſignis, ut ferinos hominum mores, & omne mortale genus divina potius quam mortali facundia componat. Qui ad hæc natus officia, ut literarum ignaros rectis habenis dirigat, inſulſos terſo eloquio erudiat, philoſophiæ ſplendore deſtitutos, pulſa procul caligine nitidiſſimo fulgore illuminet. Hunc his nobiliſſimis animi dotibus & dignitate, natura parens inſignivit, ut quicquid hoc in mundo ſenſibili moliatur, rei literariæ propagandæ accommodet. Quæ enim ſcabra, fœda, hiantia, barbaraque ſunt expolire, & ſuum philoſophiæ reparare nitorem ſummopere nititur, & maxime in ſacris eloquiis interpretandis ſtudium conterere animo, menteque decernit. Divina hunc adeo exornant eloquia, rerumque ſupramundanarum cognitiones, ut eum in terris mortalem adhuc vitam ſpirantem fulgentiſſimis cœleſtium choris admiſceant. Suæ profuſiſſimæ doctrinæ eximia monumenta magno voluminum numero nobis venturæque poſteritati reliquit, majora tandem relicturus. Scripſit enim quæ hac ſerie digeſta ſcribuntur.

In Auguſtini Dathi elegantias commentarium.
In introductionem Arithmeticam Severini Boetii commentarium.
De praxi numerandi compendium.
In Johannem Damaſcenum commentarium.
De vera nobilitate librum eximium.
In paraphraſim phyſices Ariſtotelis ſcholia.
In introductionem paratam in phyſicen Ariſtotelis commentarium.
In introductionem paratam in libros metaphyſices Ariſtotelis commentarium.
In introductionem elaboratam in Ethica Ariſtotelis commentarium.

XXII. CAROLUS *Boullius* Beromandius Samarobrinus, vir & rhetorico liquore, poetica varietate, & totius philoſophiæ micantiſſimo ſplendore expolitus, geometraque inſignis. Quem quidem ad divina potius perveſtiganda rerum ſecreta, entiumque omnium latitantes eſſentias natura produxiſſe creditur, quam ut mortali corpore interceptus humanam vitam duceret. Adeo n. evecto ingenii acumine inſignitus, ut non modo terrenorum entium naturas (prius cæca caligine obductas) in lucem educat, verum & ſtelliferos orbes, patulamque cœlorum machinam duce philoſophia, profundiſſime penetret, entium ſupernaturalium naturas mundanorum philoſophica proportione præmonſtret indiſſerabilem cœleſtis curiæ Trinitatem, & numerorum philoſophica oſtenſione, & terrenarum rerum unitiſſima ſcrutatione exacte præfiguret. Hic prorſus & maxime philoſophiæ contemplativæ, geometricisque abſtractionibus deditus eſt, ut ſæpe numero horis novem trunco arboris innixus immotis oculis, immoto corpore ſui, ſuorum humanique victus oblitus & mole corporea ſolutus rerum naturas contemplari viſus ſit, ut potius anima corpore ſoluta in cœlis degere quam humanis vinculis aſtricta hoc in mundo ſenſibili auras vitales capere videretur. Multa ſui ingenii acumine adinuenit priſcis ſeculis inviſa. Quadraturam enim circuli, ſuis geometricis machinamentis contexuit, quam philoſophorum nullus antea ſatis exacte adinuenerat. Librum de nihilo magna cum omnium admiratione mira ingenioſitate perſcripſit, aliaque quamplurima philoſophica opera quæ nullus mortalium exactis retro ſeculis præviderat, poſteritati reliquit.

In Geometriam libros ſex introductorios.
De circuli quadratura. lib. 1.
Introductionem in ſcientiam perſpectivam.
Librum de intellectu divino, angelico, & humano.
Librum de ſenſu.
Librum de nihilo.
Artem oppoſitorum.
Librum de generatione.
Librum de ſapiente.
Librum de duodecim numeris.
Epiſtolas philoſophicas complures.

XXII.

*) Æginetæ.

XXIII. Guilhelmus *de Quercu* Doctor Theologus inſignis, hac noſtra tempeſtate cæteros inter omnes mortales conſilio, moribus, ſacriſque eloquiis eminentiſſimus qui dum illa Gallorum majeſtas horrifico ſummi pontificis, Anglorum, Hiſpanorumque inſultu & atroci bellorum apparatu premeretur, ſolus ſuo conſilio & ſana animi ſententia Gallorum anguſtiæ & neceſſitati benigniſſimus occurrit. Hic nempe Alpes transvectus Piſanam acceſſit ad urbem, ubi maximam & cardinalium epiſcoporumque concionem ſuper re Gallica, & tanto bellorum prodigio differentem ſola ſua animi ſagacitate corroboravit, tantique concilii partes ſibi vendicavit eminentiores. Nec minori in populo ad divina officia ſubeunda utitur eloquio. Tanta enim & ſententiarum gravitate & divinorum conſiliorum cognitione excultus, ut indomitos mortalium mores, barbaroſque populos facili componat eloquio, ad nitidamque ſummi creatoris agnitionem, benigna voce, gratis oculis, geſtu moderato, & ſimilitudinibus jucundis facile reducat.

XXIV. Renatus *Garnerius* Luxionenſis in utroque jure Doctor, noſtræ ætatis peritiſſimus, qui ob ſuam in omnigeno diſciplinarum genere, tum maxime præclara legum facultate claritudinem ſui famam atque decus per varios terrarum tractus diſſeminavit, meritoque in condendis interpretandiſque paſſim legibus Lycurgi, Socratiſque partes facile ſibi vendicaverit. Terſiori etenim vocis eloquio, ſpectata profeſſione, animo ſagaci, placido geſtu, legum ænigma ſolvit, ut Pictavicos fines perpetuo decoravit honore, totamque Galliam indies ſua nobilitat eminentia.

XXV. Christophorus *Longolius* Pariſienſis philoſophus ingenioſſimus noſtrique ſeculi orator clariſſimus, quem ut natura parens maximis decoravit animi dotibus, & naturali ad rerum indagandas naturas præparamento inſignivit: Ita fortuna bonorum cumulis ingentiſſimis & graviſſima dexteritate eum uberrime donavit. Qui naturam ei benevolam, nobiliſſimaſque animi dotes inſpiraſſe animo repetens, ita naturæ munera & labore & exercitio exanxit, ut noſtræ ætatis philoſophus clariſſimus, oratorque exuberantiſſimus evaſerit. Hic Plinium in præclara Pictavica academia inenarrabili ſtructura profeſſus eſt, ut non mortali eloquio fretus, ſed potius cœlorum penetralibus educta ſententiarum varietate roboratus omnium ſine diſcrimine videretur. Hunc Pariſiana (diſciplinarum alumna) academia & moribus, & oratorio ſucco, literiſque philoſophicis non ineleganter erudivit, nihilominus tamen non Gallico ſatiatus eloquio Italicos lares (majora conjectans aſſequi) feſtino pede aggreditur, ubi & facile rerum experientia, terſoque edoctus eloquio Gallicos tandem fines pede reverſo acceſſit, ubi, ſuæ eloquentiæ & doctrinæ edidit teſtimonia. Quartum enim vix & vigeſimum annum exagitans innumera voluminum varietate (poſteritati conſulens) ſuæ doctrinæ monimenta edidit, ſequacibuſque ſuis hac digeſta ſerie reliquit. Orationem de divi Ludovici Francorum rege, & gentis Gallorum laudibus ad Franciſcum Valeſium Delphinum.

Orationes & epiſtolas prope innumeras.

Elegias & Epigrammata varia.

Commentaria in Plinium, quæ Pictavii publice cum ſumma omnium admiratione docte & eleganter interpretatus eſt.

Quædam in jure civili, dum illud Pictavii publice profiteretur.

XXVI. Johannes *Stephanus* floruit hac noſtra tempeſtate, natione Italus, Verſellarum epiſcopus, cardinalis Bononienſis, & rei literariæ cultor exactiſſimus, quem quanto excellentioribus & eminentiſſimis fortuna dignitatibus evexit, tanto natura nobilioribus decoravit animi dotibus. Hic nempe cuncta etiam dignitatum clariſſima faſtigia otio literario & rerum exquiſitis naturis ſemper poſtpoſuit. Et ſuo tandem infatigabili labore & induſtria effecit, ut Ariſtotelis magna moralia priſcis ſeculis nunquam præcognita nobis communia fecerit, quæ Jacobus Faber noſtri ſeculi philoſophus eminentiſſimus, & philoſophiæ defenſor acerrimus ipſius auſpicio impreſſioni commiſit poſteris fructus non exiguos allatura.

XXVII. Guilhelmus *de Mara* floruit hac tempeſtate, natione Neuſtrius, ex deſerto Conſtantini pago oriundus, à parentibus nobilis proſapiæ, atque ſanctiſſimæ vitæ procreatus. Nunc cathedralis eccleſiæ Conſtantienſis canonicus ac theſaurarius, orator ac poeta inſignis. Hunc adhuc puerum exiſtentem inſignis theologus doctor Johann. Boucardus quondam Abrinſen. Epiſcopus ac confeſſor regius ſuſcepit in diſciplinis educandum ob præclaras animi dotes quas in puero cernebat. Nec ſolum ipſum per aliós curabat erudiendum, ſed etiam ipſemet quando per otium vacabat, erudiebat non parum ſe oblectans in tam fertili agricultura. Ac tantum de præclara ejus indole ſperabat, ut non dubitaverit eum in ea ætate beneficio donare, majora profecto daturus ſi ſupervixiſſet. Denique Guilhelmus ipſe ad præclarum ſtudium Pariſienſe profectus in modico temporis intervallo eo evaſit, ut nullus in arte oratoria aut poetica eo celebrior haberetur. Unde Ro. Briſſonetus quondam Remenſis Archiepiſcopus, ac Franciæ cancellarius in tanti viri famam audiens eum ſibi in ſecretarium accerſivit. Quo quidem Roberto mortuo Carolus Octavus dedit hunc Guilhelmum cancellario ſuo Guidoni de Rupeforti. Carolus enim ipſum Guilhelmum diligebat propter rhythmos non inſulſos, quos ipſe lingua gallica noverat elegantiſſime componere, & etiam propter artem ſcribendi in quocunque literarum genere in qua ſibi parem non inveniebat. Poſtea reverendiſſimus cardinalis S. Maclovii Guilhelmus Briſſonetus hunc ſibi à Guidone de Rupeforti impetravit ut eſſet ejus auricularius, apud quem diu manſit. Sed demum curialium miſeriarum pertæſus, ac temporis jacturam ægre ferens conceſſit

 in

in ſtudium Cadomenſe ubi rectoria dignitate, & poſtmodum laurea doctorali in utroque jure donatus eſt. Eſtque in eo ſtudio jura pluribus annis profeſſus, tandem in canonicum ac theſaurarium cathedralis eccleſiæ Conſtantienſis aſſumptus, ubi reſidet ſoli Deo ſerviens, & bonis literis quibus poſteritatem ditaturus eſt.

Hæc ſunt quæ jam extant ſuæ doctrinæ teſtimonia.

Conflictus in Chimæram ad Johan. de Ganayum magnum Franciæ cancellarium opus ſane egregium atque ſanctum, in quo illa tria præcipua vitia quibus totus mundus inficitur atque venenatur, ſuperbiam ſcilicet, libidinem, atque avaritiam eleganter inſectatus eſt.

Opuſculum de ſacroſancta euchariſtia ad Guilhelmum Conſtantienſem Epiſcopum.

Paraphraſis in Muſæum de Herone & Leandro ad Nicolaum de Ceriſay ſancti Germani Pariſienſis decanum.

De amoribus liber unus ad eundem.

De laudibus liber unus ad Joh. Briſſonetum regiorum calculorum præſidentem.

De probris liber unus ad Carolum Guillart Pariſei ſenatus præſidentem.

Næniarum ac Epitaphiorum. lib. 1.

De divinis. lib. 1.

Multa præterea in oratione pedeſtri ſcripſit quæ nondum in lucem prodiere.

XXVIII. Mattheus *Ebroicenſis* Normannus, ordinis fratrum prædicatorum, profundiſſimus ſcripturarum indagator, vir utique religione plenus, ac literis ſuper pentateuchum, Eſaiam & alios quamplures veteris ac novi teſtamenti libros egregiam fecit poſtillam, quæ in libraria communi conventus Ebroicen. ſupradicti ordinis cujus alumnus fuerat repoſita habetur. Floruit autem, ut ex quibuſdam ejus ſcriptis apparet, circa tempora Caroli ſexti Francorum regis. Hujus libros cum per quaternos diſperſi eſſent recollegit frater Robert. Baiguardus Theologiæ doctor & confeſſor Chriſtianiſſimi Francorum regis Caroli ſeptimi eorundem ordinis & conventus, ipſoque repoſuit in communi libraria ejuſdem domus.

XXIX. Guido *Ebroicenſis* egregiorum ſermonum compilator, circa hæc etiam tempora floruiſſe creditur, ejuſdem ordinis frater, qui etiam præter regulas Tichonii quædam aptiſſima dedit documenta ad ſacræ ſcripturæ ſenſum capeſſendum, oſtendens ex quarum rerum ignorantia in doctrinæ ſacræ expoſitione errare ſæpius contingit, quæ in quorundam conventuum bibliothecis inter cætera ejus opera recollecta inveniuntur.

XXX. Laurentius *Gervaſii* de conventu Lexovienſi, ordinis prædicatorum in Normannia, Regnante Ludovico undecimo Francorum rege apud Pariſios clarus habitus eſt, doctor, Theologus, vir utique ſcientia & doctrina famatiſſimus, qui propter excellentem ejus ſapientiam cum maxime ſanctiſſimi doctoris Thomæ Aquinatis doctrinam calleret, ad reformandum in melius Colonienſe ſtudium miſſus, cum ibidem ſupra modum profeciſſet exinde rediens apud Divionum Burgundiæ oppidum ſpiritum reddidit, ibique cum fratribus ſui ordinis ſepultus, utilia valde opera quæ copulata magiſtri Laurentii Gervaſii dicuntur, ſuper totam ſummam theologiæ angelici doctoris (cujus videlicet doctrinæ dum viveret emporium dicebatur) reliquit.

XXXI. Silveſter *de Prierio*, Bononienſis, ordinis fratrum prædicatorum doctor venerabilis, ac clariſſimus ſane doctrinæ ſancti Thomæ Aquinatis expoſitor pariter & acerrimus defenſor, circa tempora Innocentii octavi pontificis maximi in Lombardia floruit. Scripſit enim defenſorium doctrinæ S. Thomæ quæſtion. Jo. Capeoli ſcripta brevians, luce clarius doctrinam ſanctiſſimi doctoris irrefragabilem demonſtrat, ex ipſius dictis omnium adverſantium argutias diſſolvens. Scripſit etiam introductorium logicæ.

Item ſummam ſermonum quæ roſa aurea nuncupatur.

Item ſummam de caſibus conſcientiæ.

Item malleum Scotiſtarum.

Item ſuper IV. libros ſententiarum.

Ad hæc usque tempora perſeverat ſcribendo, Bononiæ degens usque videlicet ad Annum Domini, DXII. ſupra milleſimum.

XXXII. Dominicus *de Flandria*, doctor clariſſimus, ejuſdem ordinis, Bononienſis, eiſdem temporibus quibus & præcedens.

Scripſit quæſtiones metaphyſicales.

Quæſtiones de anima. Item ſuper libros poſteriorum.

Obiit autem præſidente in cathedra Petri Alexandro octavo ſummo pontifice.

XXXIII. Paulus *Soncinnas*, ejuſdem ordinis, hiſce temporibus.

Scripſit quæſtiones Metaphyſicales.

Item ſuper prædicabilia & prædicamenta.

Eodem tempore, vel eo circa quo & præcedens vita functus eſt.

APPEN-

APPENDIX.

EPISTOLA MAGISTRI JACOBI WIMPHELINGI SLETSTATENSIS, AD REVERENDUM PATREM, DOMINUM JOHANNEM TRITHEMIUM ABBATEM SPANHEMENSEM, IN ADDITIONES CATALOGI GERMANORUM.

JACOBUS Wimphelingus Sletſtatinus, reverendo religioſiſſimoque patri, Domino Johanni Trithemio Abbati Spanhemenſi, ſacroſancti ordinis divi patris Benedicti, ſalutem plurimam dicit. Tanta eſt tuæ paternitatis innata quidem humanitas, clementia, comitas, quæ indigniſſimum me homuncionem, & amare,& amorem lucubratione tua coegerit aperire, qui de te nihil bene meritus ſum, neque unquam propter ſtatus anguſtiam tibi benefacere poſſe confido. Dulciſſime pater, fruor ingenio tuo, fruor donis, fruor laude tua: omnia hæc tuæ liberalitati, tuæ clementiæ, tuæ manſuetudini tribuo. Et utinam vel mortuis characteribus tibi gratias agere poſſem (nunquam enim factis aut operibus potero referre) quod tibi ex uno labore duplicem feci. Poſtea enim quam Catalogum Scriptorum Eccleſiaſticorum (opus profecto clarisſimum) conſummaviſſes, quieſcendum tibi fuit. Nunc ego te permovi, ut ex abyſſo & denſa virorum illuſtrium ſylva, qui in Chriſtiana religione ſub quacunque gente ſcripſiſſent, ſeparatam atque ſingularem mihi Germaniæ luminum partem excerpſeris (adjunctis non paucis qui tibi interea occurrerunt) quam tanto jocundius legi, quanto minus tam ingentem excellentium virorum copiam in Germania fuiſſe crediditſem. Adjeci ego (veluti videbis) nonnullorum vel ſola nomina, quoniam eorum opera perquirere mihi non licebat. Committamus hoc onus poſteritati, ut ſi futuri ſunt unquam in Alemania qui nationis & patriæ ſuæ laudem ac gloriam amabunt, addant de ſua vena, ubi nos jam deſtitimus, ipſi quidem poſthac incepturi. Non etenim de cætero regnabit inter Germanos illepida crudaque barbaries, nec verum ſemper prædicabitur, quod apud Lucanum quondam introducitur Cato dixiſſe. *Me gemine figant acies: me barbara telis Rheni turba petat.* Exiſtimant enim plerique gloriam propriam exaggerare, alienam attenuare ſoliti, eam Rheni aut Germaniæ barbariem à Julii temporibus ad noſtram usque ætatem invaluiſſe. Id quam verum ſit, ut intelligant, utinam meditarentur divi Hieronymi verba, qui inter cæteras terrarum calamitates, Alemaniæ quoque miſerabilem ruinam deflet, excelſas Rheni quidem urbes nequaquam prætergreſſus: *Moguntiacum*, inquiens, *nobilis quondam civitas capta atque ſubverſa eſt, & in eccleſia multa hominum millia trucidata. Vangiones longa obſidione deleti: Nemetis*, (quæ jam Spira eſt) *Argentoratum* (quæ nunc Argentina vocatur) *populata ſunt.* Nunquid divus Hieronymus Moguntiæ, Wormaciæ, Spiræ, & Argentinæ illuſtrisſimarum ſuæ tempeſtatis urbium, præclara mœnia, locosque munitisſimos aut opes, magis doluit vaſtari quam in eisdem florentisſima plurimorum ingenia miſerabiliter interire? An Hieronymus illarum civitatum cladem aut exitium meminiſſet, ſi non in eis fuiſſe tum pientisſimos Chriſticolas, tum doctrinis & ſapientia præſtantes viros cognoviſſet? An non eſt prævalidum & victorioſum argumentum, extitiſſe quondam in Germania doctos plurimos, tam affluens vetuſtisſimorum voluminum copia? An indocti fuere vel auctores eorundem, vel ſcriptores, aut qui ſcribi mandaverunt, aut qui eis quotidie uſi ſunt? An vero hujuſcemodi clarisſima volumina, ex Hiſpaniis, ex Auſonia, ex Anglia, in Germanorum bibliothecas olim tranſlata ſunt? De oratore Tullium, & Quintilianum ipſum in Alemanorum latebris inventos eſſe, Itali confitentur. Æneas quoque Silvius inter Germanos educatus Gregorio Heimburgenſi Teutonico diſertisſimo jureconſultisſimoque ſcribens, inter cætera ſic ait * *Inveni apud ſanctum Gallum (quod Suevorum eſt oppidum) in veteri monaſterio bibliothecam pervetuſtam, ubi & libros repperi ornatiſſime conſcriptos, quorum auctores fuerunt Teutones. Mirabar, cur pridem nihil eloquentia hic in regionibus eluxiſſet: ſed venit in mentem, apud Italos quoque tempus fuiſſe, quo ſepulta dicendi facultate barbarorum inſcitia dominabatur. Ante centum ferme annos & antea trecentis quadringentisque non invenies, qui per Italiam ſermonem habuerit terſum & lucidum.* Neque Cornelius Tacitus negat, non ſemper apud Italos eloquentiam floruiſſe, ita exorſus: *Sæpe ex me requiris, Juſte Fabi, cur cum priora ſecula tot eminentium oratorum ingeniis gloriaque effloruerint, noſtra potiſſimum ætas deſerta & laude orbata, vix nomen ipſum oratoris retineat.* Quocirca ne deinceps Alemanos cæteræ nationes ob interceptam aliquando fortasſis bonarum literarum notitiam deſpiciant, dignentur meminiſſe & apud ſuos quandoque temporum infelicitate philoſophiæ & eloquentiæ ſtudium interpolatum intercluſumque fuiſſe. Neque enim ex interceptione diſciplinarum, quæ tempore quocunque facta creditur, cenſendum eſt omnibus retro ſeculis Germaniæ literarum defuiſſe cultores. Non defuerunt Caroli Magni filiorumque ejus temporibus Germaniæ doctisſimi viri. Teſtes ſunt, qui utrumque teſtamentum gloſſa nobilisſima interpretati ſunt. Teſtis eſt qui ſanctum & admirabile opus de Dominicæ crucis laudibus carmine ſine cujusquam imitatione conſcripſit. Teſtimonium præbent ornatisſima vetuſtisſimaque diverſis in locis Epigrammata, quæ hodie extant, quæ in Moguntiaco, cœnobiisque plurimis Rheno finitimis, nos ipſi ſumma cum jucunditate vidimus, & lectitavimus. Profecto ſi nunc videat Cornel. Tacitus Germaniam, non ſcriberet

beret (ut olim) *informem terris aſperam cœlo, triſtem cultu aſpectuque.* Sic & qui quondam Barbaros vocavere Germanos, ſi pleroſque noſtrates, eorumque ingenia pernoſcerent & contemplarentur, labris ſuis digitum admoverent.

Aut ſi vetuſtatis præclara veſtigia contuerentur, ſuapte confirmarent, difficile poſſe numerari quot viri præſtantes, quanta ſcientia, quantaque in ſtudiis ſuis copia fuerit, & quanta varietas aput Germanos, qui non una aliqua in re ſeparatim elaborarunt, ſed omnia, quæcunque poſſent, vel ſcientiæ perveſtigatione, vel diſſerendi ratione comprehenderunt. Quis ignorat fuiſſe inter noſtrates ſummos ac præcipuos Mathematicos, & aſtrorum exploratores? Quis denique ignorat eam cœli ſyderumque notitiam ex Germania nuper ad externas nationes præſertim ad illuſtres Italos eſſe profectam. Itaque quocunque me animo & cogitatione convertam, permultos excellentes in quocunque genere video Germanos non mediocrium artium, ſed prope maximarum. Ne vero nationum externarum candidi laudatores mendacii nos arguant, tuo Pater reverende Catalogo, quid de Germanis ſentire debeant, admonentur. Quidnam deinceps objicerent? An Deus, à quo omne datum optimum & omne donum perfectum & deſurſum eſt, ſicut à Simonide Metaphyſicen divinamve ſcientiam mortalibus invidere falſo creditum eſt, ita & ſingulari quadam invidia ſolos proſequitur Alemanos, non favens, neque donans eis mentis aciem, vivax ingenium, elevatum intellectum, alacrem in luſtriam, firmam memoriam exercitationes ingenii, curricula mentis, in quibus deſudent atque elaborent? Abſit, nam ſine invidia Deus. Eſt enim gentilis Poeta qui canit: *Sua cuique exorſa laborem fortunamque ferent; Rex Jupiter omnibus idem.* Taceo de doctiſſimis Germaniæ viris, qui hac noſtra tempeſtate tum in Gymnaſiis & Cœnobiis, tum in Eccleſiis, Principumque curiis in omni arte & quarumcunque rerum notitia florent, in regulari Grammatica, in omni Dialectica, in Muſicis, in Geometrica, in aſtrorum ſcientia, in Ariſtotelica philoſophia, in cunctis naturalium rerum myſteriis, in moralibus diſciplinis, in oratoria, in poetica, in omnibus humanitatis literis, in ſacratiſſimis legibus, in pontificiis canonibus, in divinis inſtitutionibus, doctiſſimi ſunt, & ingenio præſtantes: qui carmina in omni genere cudunt, qui Hiſtorias & Coſmographiam egregie norunt, qui ornatisſima ſyntagmata ſcribunt. Taceo & de his Alemanis noſtris, qui Græcas literas non ignorant. Imo hodie ſuſperſunt Alemani, qui libros Græcos in Latinam linguam non ineleganter tranſtulerunt. Etſi forte quidam Germanorum res ſanctas utiles & honeſtas ſolidiſſimasque ſententias humili ſtylo ſcripſerunt, an ideo floccipendendi ſunt? Abſit. Non ſunt abjiciendi veteres jureconſulti (etiam Itali) non medici, non theologi, qui ſuas veras & optimas doctrinas, non verborum fuco & ventoſitate, ſed quieto genere dicendi & mediocri latinitate ſparſerunt. An rejiciendus eſt Bonaventura Italus? quo non eſt major, non profundior, non devotior in ſcripturis ſacris. An rejiciendus eſt Johannes Andreæ? an Hoſtienſis? an Bartholus? an Baldus? an Abbas Siculus? an iſti omnes rejiciendi ſunt, tanquam horridi, impoliti, rudes & informes, propterea quod Scholaſticorum more ſuas inſtitutiones pedeſtri campo tranſcurrunt? an non eſt cenſendus doctus: niſi qui more Tulliano elegantiſſime ſcribit? an univerſi qui leves, lubricas, inutiles, & obſcœnas ſententias phalerato ſtylo, laſcivia verborum, & licentia compoſitionis exornare ſtudent, doctiſſimi ſunt judicandi? Falſum eſt utrumque. Quanquam is certe provectior eſt, qui egregiis, gravibus atque profundis ſententiis melliti ſermonis dulcedinem intermiſcet: Sed non poſſumus omnes eſſe Scipiones, non omnes Neſtori ſimiles, ex cujus (licet vetuli & pene decrepiti) lingua melle dulcior fluebat oratio. Quapropter ſi noſtrates aliqui non accurato quidem, ſed doctrinali quotidianoque ſermone uſi fuere, non ſunt aſpernandi. Namque ſatis erat eis ita loqui, ut in rebus honeſtis intelligerentur. Enimuero ſicut ruſtico illa non ſolum colenda eſt terra, quæ vel aromata precioſiſſima vel præſtantiſſima Bacchi munera profert: ita nec Tullianas ſolum orationes, aut terſiora nobilium vatum carmina boni viri ſuſcipiunt, ſed amplexantur etiam mediocres: legunt humili quoque cothurno perambulantes. Denique meminerint (obſecro) detractores invidi, & acerrimi linguæ noſtræ cenſores, mutari cum temporibus genera dicendi, nec ſtatim deterius eſſe, quod diverſum eſt, vitio autem malignitatis humanæ vetera ſemper in laude, præſentia in faſtidio eſſe. Satis conſtat, nec Ciceroni quidem obtrectatores defuiſſe, quibus inflatus & tumens, nec ſatis preſſus, ſupra modum exultans, & ſuperefflüens, & parum antiquus videretur. Crediderim ego noſtrates philoſophos non eloquentiæ inſcitia deflexiſſe ab illa veteri & ornatiſſima via ſcribendi: Sed temporum argumenti & auditorum conditione penſata formam atque ſpeciem orationis mutaviſſe. Deſinant igitur exteri laceſſere Germanos, qui ſub plano & humili ſtylo negotia quondam altiſſima ſanctiſſimaque deſcripſerunt. Quid ille cenſor Latinæ linguæ Valla mordaciſſimus, dirâ & exactâ ſua reprehenſione ſibi peperit? quid aliud (inquam) laudis conſequutus eſt poſt fata, quam quod de eo juxta merita, pulchrum illud epigramma confictum, legitur & prædicatur ubique. *Nunc poſtquam manes defunctus Valla petivit, non audet Pluto verba latina loqui. Jupiter hunc cœli dignatus parte fuiſſet, Cenſorem linguæ ſed timet eſſe ſuæ.* Demum ut ad rem ipſam deſcendamus, reverende pater, aliquid nos ad tuum Catalogum additurі, à Romanis pontificibus Teutonicis exorſi ſumus, quos non arbitramur non excellentes, & cæteris multis non longe præſtantiores. Reliquos deinde paſſim ſine ordine, ita ut animum ſubierunt, conjunximus: Brevitatis, confuſionis, indigeſti & illepidi ſtyli à candido Lectore veniam poſtulantes. Vale elegantiſſime Pater, ordinis divi Benedicti unicum decus & exemplar honeſti, ex Spiris. XV. calend. Octobris. Anno MCDXCII.

PRO-

PROSTHESIS SIVE ADDITIO.

ILLUSTRIUM GERMANORUM, JACOBI WIMPHELINGI SLETSTATENSIS, POST CATALOGUM DOMINI JOHANNIS TRITHEMII ABBATIS SPANHEMENSIS COMPOSITA.

CUM nuper Catalogum illuſtrium virorum Germaniæ meis precibus inductus, reverendus pater Trithemius Abbas Spanhemenſis edidiſſet, cumque ipſum ad me transmiſiſſet, comperi deeſſe ſummos Romanæ urbis pontifices ex Teutonicis aſſumptos, & quosdam alios (meo judicio) memoria dignos: & indolui, ſtatimque induxi animum, quatenus neglectos adjungerem, & vel ſolis nominibus poſteritati commendarem. Trithemius etenim noſter pientiſſimus pater hoc propoſitum me conſcio dudum aſſumpſerat, nullum penitus ſuo Catalogo inſerere, niſi cujus & tempora vitæ & opuſcula ingenii certa ſibi memoria innotuiſſet. Ego vero, qui Germanum quempiam non ſine ſingulari eruditione ad faſtigium ſummi pontificatus aſſumi potuiſſe crediderim, quamvis opera ad nos eorum non pervenerint, nequaquam illos pertranſeam.

XXXIV. STEPHANUS igitur Papa octavus, ex Germania natus, non eſt cenſendus absque ſingulari & virtutum & doctrinarum excellentia, in ſanctiſſimum Romanæ ſedis culmen ſublimari potuiſſe, quamvis Romanorum tyrannide vexatus, ut nihil magnificum aut præclarum, memoriave dignum agere poſſet, adverſam ſibi fortunam expertus ſit cum dolore. Hujus quoque meminit Sebaſtianus Murrho Colmarienſis de virtutibus & magnificentia Germanorum. Claruit ſub Ottone Imperatore primo Anno Domini, MCDXLII.

XXXV. GREGORIUS Papa Quintus, genere Saxo, ſtatutis ordinatisque Romani Imperii Electoribus (quibus Imperatoris electio irrefragabili perpetuitate commiſſa eſt) mirifica prudentia ſua ſacroſancto Romano Imperio feliciter atque ſalubriter conſuluit, veritus aliquando prolem ab avitis patriisque virtutibus degenerare poſſe. Claruit ſub Ottone tertio. Anno Domini, MCDXCV.

XXXVI. CLEMENS Papa ſecundus, Synderus antea vocatus, Bambergenſis Epiſcopus: Henricum ſecundum coronavit, qui Romanos in verba ſua jurare coegit, *Pontificum electioni ſe nunquam interfuturos*, optimum & ſaluberrimum decretum à Pontifice & Principe Romanis (utroque licet Teutone) inſtitutum. Claruit ſub Henrico tertio Imperatore ſecundo. Anno Domini, MXLVII.

XXXVII. LEO, Papa nonus, Alſaticus natione, ex comitibus de Egesheim, ſanctitate clarus, prius Bruno epiſcopus Tullenſis, monachus divi patris Benedicti, vocem è cœlo audire meruit: *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Et de hoc in Catalogo ſuo Trithemius noſter mentionem fecit, & ſimiliter Sebaſtianus Murrho. Claruit ſub Henrico tertio, Anno Domini MXLVIII.

XXXVIII. VICTOR, Papa ſecundus, Gebhardus ante vocatus, epiſcopus Eichſtettenſis, magnam ſynodum Florentiæ habuit, in qua multos epiſcopos propter Simoniam & fornicationem damnans depoſuit. Hic optime rexit & reformavit clerum, & multa bona fecit atque conſtituit. Claruit ſub Henrico tertio, Anno Domini MLIV.

XXXIX. STEPHANUS, Papa nonus, Fridericus ante vocatus, monachus ordinis divi patris Benedicti. Statim curavit, ut Mediolanenſis eccleſia, quæ à Romana ducentis fere annis ſe ſubtraxerat, nunc demum eidem obtemperaret, ut veræ omnium eccleſiarum parenti. Claruit autem ſub Henrico hujus nominis tertio, Anno MLVII.

Et tantum de Romanis pontificibus ex noſtratibus aſſumptis, jam de reliquis in Catalogo obmiſſis, quantum nobis conſtare potuit, breviter aliquid perſcribamus.

XL. BRUNO inceptor ordinis Carthuſienſis, ex Colonia Agrippina oriundus, vir ſanctus & clariſſimus, tum philoſophus, tum theologus, ſcholarum Pariſienſium rector & moderator, cum in Galliis legendo, diſputando & ſcribendo excellentiſſimus haberetur, relicto ſeculo & pompis ejus, cum ſeptem viris doctiſſimis in Heremum Carthuſiæ ſeceſſit, ibique monaſterio extructo, hunc ipſum ordinem feliciter inſtituit. Ex ejus diſcipulis fuit Urbanus Papa ſecundus. Claruit autem Bruno, circa annum Domini MLXXXV.

XLI. HUGO de ſancto Victore Pariſienſi, natione Germanus, oriundus ex Saxonia fuit, unde noſtris merito connumerandus eſt. Qui quanta ſcripſerit, in Catalogo de ſcriptoribus eccleſiaſticis Trithemius noſter non tacuit. Claruit autem eodem tempore, quo Divus Bernhardus abbas Clarevallis, Anno Domini MCXX.

XLII. JOHANNES ex Turghem Sveviæ vico oriundus, primum Eichſtettenſis, deinde Argentinenſis Epiſcopus, vir omnium tum divinarum tum humanarum literarum doctiſſimus ſagaciſſimusque non ſine memoria & laude tranſeundus eſt, quamvis nihil ſuorum ad nos operum pervenerit. Vidimus Bibliam & Decretum, quæ ſua manu ſcripſit, quæ hodie in Molsheim extant. Mortuus eſt Anno Domini MCCCXXVIII.

XLIII. JOHANNES Buridanus philoſophus maximus, primum in Gymnaſio Pariſienſi philoſophiam multis annis glorioſe docuit, ac deinde in Univerſitate Wiennenſi in Auſtria multos in eadem facultate non ſine admiratione omnium erudivit. Scripſit inter multa ingenii ſui opuſcula, Quæſtiones ethicæ Ariſtotelis, ſolidas, veras & profundas, teſte Johanne de Gerſon, cætera multa compoſuit, nobis jam non occurrentia.

XLIV. APOLLONIUS ſummus & perſpicaciſſimus medicus Erffurdenſis, quo in loco plurimis philoſophiam docentibus perpetua ſtipendia inſtituit, quæ & magnifice dotavit. Scripſit in ſua profeſſione nonnulla opuſcula, quæ tamen in manus noſtras adhuc minime venerunt.

XLV. SIGISMUNDUS, Romanorum Imperator, vir tum doctrina, tum multarum linguarum peritia inſignis: in concilio magno Conſtantienſi orationem latinam habuit, omni religioſa pietate & vera Chriſtiana religione plenam, quam auribus ſuis Joannes Gerſon non ſine pia compunctione ſe lætum audiviſſe narrat. Nec Davidi ſanctiſſimo eum comparare dubitavit.

XLVI. JOHANNES dictus Sonnemannus, id eſt vir Solis, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis de monte Carmelitarum, Doctor ſacræ Theologiæ, conventus Caſſellenſis in Haſſia, vir in divinis ſcripturis ſtudioſus & eruditus, & ſecularis philoſophiæ interpres egregius, ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus, declamator ſermonum popularium facundiſſimus. Scripſit de decem præceptis lib. I. ſuper Symbolo Apoſtolorum lib. I. de præparatione cordis lib. I. de ſuperſtitionibus lib. I. de contractibus lib. I. caſus contra reemptiones cenſuum lib. I. Sermones de tempore & de ſanctis lib. II. alia quoque nonnulla edidit, quæ ad notitiam meam non venerunt. Claruit in conventu ſuo Caſſellenſi, ſub Friderico Imperatore tertio, Anno Domini MCDLX.

XLVII. GERARDUS de Caſtris, ordinis fratrum beatæ Mariæ ſemper virginis, de monte Carmelitarum, prior conventus Moguntinenſis, vir doctus & eruditus, ingenio præſtans, ſermone ſcholaſticus, vita quoque & converſatione devotus, ac regularis obſervantiæ cultor celeberrimus, declamator ſermonum egregius. Scripſit de paſſione Domini lib. I. Sermones de tempore & de ſanctis lib. II. Et alia non ſpernenda. Claruit ſub Friderico Imperatore tertio, Anno Domini MCDLXX.

XLVIII. GREGORIUS Heimburgius non mediocris Juriſconſultus & Orator, nec ab Italis (maxime Venetis) ſine laude orationum ſuarum abſceſſit. Quanquam admirabile ejus ingenium non ſola quidem inani verborum ventoſitate, ſed etiam ſacratiſſimis legibus probe inſtitutum, aliorum invidiam ſibi comparavit. Summa enim petit livor, perflant altiſſima venti. Orationes & epiſtolas varias ſcripſit pro defenſione Sigiſmundi ducis Auſtriæ: Et appellationem à ſententia ſummi pontificis, & alia.

XLIX. JOHANNES Simlerus Argentinenſis, Jureconſultus celeberrimus, ingenio præſtans, eloquio diſertus, prudentia ſummus, multas ſcripſit elegantiſſimas epiſtolas, tum ad me, tum ad alios. Et quædam alia non aſpernenda opuſcula, quibus vivax ſuum exercitavit ingenium. Moritur ſub Innocentio Papa octavo.

Habes à me nunc, candide Lector, Proſtheſin, quam promiſi, additionem ſcilicet quorundam ingenio præſtantium ad Catalogum inſignem reverendi Patris Domini Johannis Trithemii, Abbatis Spanheimenſis, quo viros illuſtres Germaniæ noſtræ maxima alacritate deſcripſit. Nec dubitamus reſtare penę innumeros, quorum nullam fecimus mentionem: eo quod nobis eorum & nomina & opuſcula penitus ſunt incognita. Sed unuſquiſque poſt nos addat quos invenerit, & gloria Alemanorum ſemper aucta omnibus exteris nota fiet. Nos enim quantum nobis licuit, pro laude nationis noſtræ animo promptiſſimo laboravimus.

Digitized by Google

INDEX GENERALIS
IN TRITHEMIUM
Auctariumqve AUBERTI MIRÆI
ET IN SCRIPTORES VETERES
Bibliotheca hâc Eccleſiaſtica comprehenſos.

T. Tritbemii librum, & numerus additus caput, aſteriſcus vero caput appendicis ad Tritbem. M, Miræi auctarium, numerusque additus paginam denotat.

A.C. — A

970 Abbo al. Albo Abbas Floriacenſis *Sigebert. cap.* 139. T. cap. 303
Abdias Babylonius M. pag. 3
Abſalon Abbas Spinchisbac. M. 57
350 Achacius, (Acacius) *Hieron. c.* 98. *Honor. lib.* 1. *c.* 99. T. 69
Achelinus Epiſcopus. *Anon. Mellicenſis* c. 72.
1240 Accurſius, Pater, Ictus, T. 439.
1300 Filius Ictus. T. 529
1320 Adalardus, M. 104
Adamus Canonicus præmonſtrat. M. 66
1320 Adamus Godhamus M. 77
Adamus Sasboldus, M. 102
Adam, Abbas de per ſenna. T. 343
1494 Adam Wernerus. T. 959
1077 Adamus Bremenſis Canonicus M. 104
690 Adamannus Scotus Abbas Hujenſis *Sigebert. c.* 64 *Anon. Mellicenſis* c. 29 T. 237
†1027 Adelboldus Epiſc. Traject. *Sigebert.* c. 138 T. 312
1040 Adelmannus Ep. Brixienſ. *Sigebert.* c. 153 T. 320
†709 Adelhelmus al. Aldhelmus Ep. Schirburn. in Anglia *Sigebert.* c. 66. 132 T. 239. M. 37
829 Adelmus Mon. Lauricham. M 43
1160 Adelphus, Abbas Benedict. T. 383
Ademarus Engolismenſ. presb. M. 43
†1166 Adilredus, al. Ælredus S. Ethelredus *Henr. Gandav.* c. 13 T. 412
879 Ado Viennenſ. Archiep. *Anonym. Mellicenſ.* c. 40 M. 47
1076 Ado Trevereniſ. M. 47.
890 Adrevvaldus S. Albertus Floriacenſis. *Sigebert. c.* 100 T. 291
†795 Adrianus 1. Papa *Sigeb. c.* 79. T. 254
†1286 Ægidius Aſſiſius. M. 73
1374 Ægidius Bellamerius Ictus. M. 78
514 S. Ægidius Abbas. M. 26
1289 Ægidius de Fuſcoriis ſive Foſcherarius. T. 428

A.C.

† 822 Ægil Abbas Fuldenſis. M. pag. 42
1413 Ægidius Rojus. M. 85
1433 Carlerius. M. 86
†1316 Columna ſ. de Roma. T. c. 490 M. 75
1343 Muiſius. M. 80
1494 Nettel. T. 943
1190 Aimoinus *Sigeb. c.* 101 T. 305 M. 104
1307 Aitonus ſive Haidonus. M. 76
†1544 Ælius Antonius Nebriſſenſis. M. 104
Ægidius, Monachus Benedict. T. 241
1246 Ægidius Mon. Ciſtertienſis. M. 80
Ælnothus vide Egelnotus.
Æneas Sylvius vide Pius II.
480 Æneas Gazæus. M. 22
Agapetus CPol. Diac. M. 26
Agathias Scholaſticus M. 30
Agnellus Ravennenſ. Epiſc. M. 23
Agrippa Caſtor. *Hieron. c.* 21. *Honor. lib.* 1. *c.* 22
† 840 Agobardus Lugdun. Epiſc. M. 43
†1474 Alanus de Rupe. T. 850
†1294 de Inſulis. *Henr. Gandav. cap.* 21 T. 527
†1182 alius. ibid.
Albericus Diaconus Cardinal. *Petrus Diac.* p. 179
1340 Albericus de Roſale T. 608
1256 Piſanus. M. 73
1241 Monach. Ciſterc. M. 73
†1329 Albertinus Muſſatus. M. 104
Albertus Aquenſis Canonicus M. 69
1378 Albertus Argentinenſis. M. 104
1340 Albertus Brixianus. T. 592
1246 Albertanus Brixienſis. M. 74
Albertus Catanæus. M. 93
†1517 Cranzius. M. 96
880 Albertus al. Olbertus Abbas Gemblacenſ. T. 308
1460 Albertus de Eybe. T. 827
Albertus Galioti. T. 443
†1280 Albertus Magnus. *Henr. Gandav. c.* 43 T. 466
Albertus Monachus. *Anon. Mellicenſ.* cap. 77

Digitized

A. C.
1030 Albertus, Monachus Metenſis *Sigeb.* c.143 T.cap 329
†1323 Albertus Patavinus. T.531M.pag.80
1535 AlbertusPius. M.100
1190 AlbertusPatriarchaHieroſol.T.406 M.67
1494 Albertus de Pruſa. T. 949
500 Alcimus Avitus Viennenſis Epiſc. *Sigebert. cap.22 Anonymus Mellicenſis c.41 Iſidor.c.23 Honor III.* 27. T.197
†804 Alcuinus ſ. Albinus *Sigebert. c.*83. *Honor.IV.* 2 T. 251
Aldhelmus. *Anon. Mellicenſ.* c.30
Alexander ab Alexandro. M.98
Alexander I. Papa. *Anon. Mellicenſ.* c. 6.
† 1181 Alex. III. *Henr.Gandav.* c.59 T. 396
† 1245 Alex.de Ales, Cardinalis. *Henr. Gandav.* c.46 T.458
†253 Alexander Cappadociæ Epiſc. *Hieron.* c.62 *Honor. lib.*1. *c.*63 T.37
1310 de Alexandria. T.536
1230 Dolenſis. *Henr.Gandav.* c.59
1240 de Villa Dei. T.463
1470 Tartagin, Ictus. T.846. M.90
Alexandrinum Chronicon. M.33
1130 Algerus Monach. Corbej. T.328
Alitgarius ſive Halitgarius Cameracenſis Epiſc. *Sigebert.* c.122
890 Almannus ſive Adelmannus. *Sigebert.* c.153 T.282
Almannus Altvillarenſis. *Sigeb. c.*98
†1086 Alphanus, Archiep. Salernit. *Petrus Diac.* p.177 T.323
1339 Alphonſus Bonushomo. M.77
1340 Alphonſus Ep. Hiſpal. T.614
† 1454 Toſtatus. M. 87.
1270 Alphonſus Rex Caſtellæ. T.470
1166 1. Rex Luſitaniæ. M.67
†1359 Vargas. M.85
1320 Alvarus Pelagius. T.564 M.77
Alvarus de Luria. M.67
Amalarius al. Attularius. *Sigebert. c.* 87. *Honor.* IV. 3. *Anon. Mellicenſ.* c.712.
†662 S. Amandus Tungrenſis Ep. M.35
346 Amandus Argentinus M.36
Amatus Epiſc. *Petrus Diac.* p.178
890 Ambroſius Ansbertus ſive Autbertus Monachus. *Sigebert.* c.91. *Anon. Mellicenſ.* c.51
230 Ambroſius ἐργοδιώκτης Origenis. *Hieron. c.*56. *Honor. lib.* 1. *c.* 57 T.32.
Ambroſius Alexandrinus junior. *Hieron.* c.126. *Honor. lib.* 1. *c.*127
Ambroſius Calepinus. T. * 13
1430 Camaldulenſis Abbas. T.769M.88
1480 Ambroſius Coriolanus ſive Coranus T.829. M.97
1473 Ambroſius Contarenus. M.95
380 Ambroſius Mediolanenſis *Hieron.*

A. C.
*cap.*125. *Honor. lib.*1. c.126. *Anon. Mellicenſ.* c.11. T.cap.83
400 Ambroſius presbyter. T.87
1144 Amedeus Ep. Lauſan. M.pag.68
Ammianus Marcellinus. M.8
990 Ammonius al. Aimoinus. T.305 M.104
230 Ammonius Alexandrinus *Hieron. cap.*55. *Honor.* I. 56
Amoënus Poëta. M.11.
390 Amphilochius *Hieron.* c.133. *Honor. I.* 134 *Sigebert.* c.7 T.94 M.6
†666 Anaſtaſius Apocriſiarius Rom. M.35
AnaſtaſiusMonachus. M.ibid.
†598 S. Anaſtaſius 1. Patriarcha Antiochenus. M.31
†609 II. item Patriarcha. M.ibid.
†498 Anaſtaſius II. Papa. T.193
749 Abbas S. Euthymii. M.38
860 Anaſtaſius, Bibliothecarius. *Sigebert.* cap.103 T.276
Ep. Nicænus. M.42
Anaſtaſius Sinaita. *Sigebert.* c.42
285 Anatolius Alex. *Hieron.* c.73. *Honor. lib* 1. *cap.*74 T.48
663 Andoenus al. Dado Ep. Rothom. Vide Audœnus.
Andreas Ratisponens. M.95
1499 Andreas Abbas S. Michaël. M.96
Archiep. Cretæ. M.33
1460 Andreas Barbatius. M.90
1300 Andreas Novo Caſtrenſis. M.77
Cæſareæ Epiſc. M.6
Dominicus Floccus. M.97
†1463 Andreas de Trajecto. T.801
Andreas à Sueſſa. *Placidus Rom.* pag. 199
AndronicusConſtantinopolit.M.76
830 Angelomus Luxovienſis Monachus. *Sigebert c.*86 T.266
†1495 Angelus de Clavaſio. T.895. M.80. 89
†1423 Angelus Peruſinus. T.724
†1509 Politianus. T.911. M.94
Angelus Sangrinus. *Placidus Rom.* p.195
†1481 Angelus Saxo de Brunſvico, vulgo Magiſter Engelin. T.854
Angradus Monach. Fontanell.M.37
Anianus vir ſpectabilis. *Sigebert.* cap.70
400 Anianus Monach. Ægyptius. M.9
Anna Comnena. M.52.
† 833 Anſegiſus AbbasLobienſ.T.272M.44
1080 Anſelmus, Archiep. Cantuar. *Sigeb.* c.168 *Henr. Gandav.* cap.5. *Honor.* IV. 15. *Anon. Mellicenſ.* c.96 T.351 M.104
1136 Abbas Gemblac. M.58
1110 Laudunenſis. *Henr. Gandav. cap.*30 & *append. cap.*1. T.362

Leg-

A.C. Anſelmus Legienſis. *Sigebert*, c.163
1080 Anſelmus *Lucenſis. Sigeb.* c.161 T. c.344
1050 Anſelmus Monach. Remenſ. *Sigebert.* cap. 152 T. 333
614 Antiochus Monachus Palæſtin. M. pag. 33
390 Antiochus Ptolemaid. Ep. *Gennad.* c.20. *Honor. II.* 20 T.97
1459 S. Antoninus. M. 87
Antonius Andreas. M. 77
1495 Antonius Bonfinius. M. 95
†1408 Antonius de Butrio, Ictus. T. 734 M. 84
Anton. Conſt. in Afric. Ep. M.23
Anton. Cornazanus. T. * 4
330 Eremita *Hieron.* cap. 88. *Honor. lib.* 1 cap.89 T.61
Auditor aliqvis Simeonis Stylitæ M. 18.
†1459 Florentinus Archiep. T.802
Frachenſis. *Placidus Rom.* p.197
1440 Gaynerus, Medicus. T.795
1418 Januenſis. T.745
Meliſſa Monachus. M.42
1230 de Padua. T. 435
1485 Panormitanus. M. 92
1420 de Parma. T.747
†1231 Patavinus. M. 69
1430 Rampelogus. M.90
1467 Roſelus al. de Roſellis Ictus. T.841
Sylviolus. T.* 19
165 Apollinaris. Ep. Hierapolit. *Hieron.* cap.26. *Honor. lib.* 1. *cap.* 27
380 Apollinaris Laodicenus Ep. *Hieron* cap 104. *Honor.* lib. 1. c. 105
Apollinaris à Bauco. *Placidus Rom.* p. 199
180 Apollonius, Montani adverſarius. *Hieron. cap.* 40. *Honor. lib.* 1. *cap.* 41. T.26 M. 4
†187 Apollonius, Senator Rom. *Hieron. cap.* 42. *Honor. lib.* 1. *cap.* 43. T. 28. M.4
812 Aponius. M. 48
Apion. *Hieron. c.* 49. *Honor. lib.* 1. *c.* 50
530 Aprigius *Iſidor.* cap. 17. *Honor.* III. 19 T. 211
Aqvila Ponticus M.3
Aqvilius Severus. *Hieron. c.* 111. *Honor. lib.* 1. *c.* 112.
1494 Aqvinus. T. 948
Arabianus. *Hieron. c.* 51. *Honor. lib.* 1. *cap.* 52
540 Arator. *Sigebert. cap.* 38. *Anon. Mellicenſ. cap.* 17 T. 213
690 Arculphus Epiſc. Gallicanus. M.36
280 Archelaus Meſopot. Ep. *Hieron.* c.72 *Honor. lib.* 1. *cap.* 73. T.49
Arethas Cæſarienſis. M. 6
540 Cæſareæ Cappadociæ Epiſc. M.27
Aretinus, Ictus vide Bonagvida
Aretinus (Franciſcus) M. 86

A.C. Aretinus (Petrus) M. pag. 86
Arialdus. *Petrus Diac.* p. 180
† 1031 Aribo Archiep. Mogunt. *Sigebert.* cap.140 T.c.309 M.50
761 Epiſc. Friſingenſis M. ibid.
Aribo Cirinus Muſicus. *Anon. Mellicenſ.* cap. 106
Aribo Cirinus Friſing. id. c.63
Ariſtæas ſive Ariſtæus. M.2
120 Ariſtides *Hieron.* cap. 20. *Honor.* lib. 1. cap. 21 T. 13.
1290 Arlotus. T. 499
Arno Archiep. Salisburgenſ. M. 54
300 Arnobius *Hieron. cap.* 79. *Honor. lib.* 1. c. 80 T. 53
Junior. M. 23
Arnoldus Abbas Lubec. M. 66
1160 Arnoldus Bonævallis in Allobrog. *Henr. Gandav.* c. 11 T.386
alius Dioeceſ. Carnot. T. ibid. M. 64
†1499 Arnoldus Boſtius. T.930 M. 91
Ferronus. M. 98
Luidius. M. 90
1141 Arnulphus Ep. Lexovienſ. M.64
Arnulphus Monachus. *Sigebert. c.* 157
Arnulfus Ratisbonenſis. *Anon. Mellicenſ.* c.62
1430 Arteſanus de Aſta. T.570 M. 80
440 Aſclepius Afer *Gennad.* c. 73. *Honor.* II. 72 T. 163
Aſterius Arianus. *Hieron.* c. 94. *Honor.* lib. 1. c. 95
1330 Aſteſanus Italus. M. 80
Aſturius Toletanus. *Ildefonſ.* c.2
†379 Athanaſius *Hieron.* c.87 *Honor.* lib. 1 c.88 T. 64 M.7
177 Athenagoras Athen. Presbyt. M.4
S. Athenagoras. M. ibid.
420 Atticus Epiſc. Conſtantinopol. *Gennad.* c.52. *Honor.* II. 51 T. 116
Atto. *Petrus Diac.* p. 181.
Attularius vide ſupra, Amalarius.
Audentius *Gennad.* c. 14. *Honor.* II. 14 T. 101
663 Audœnus Rotomagenſis Epiſc. *Sigebert.* c. 58 T.234 M.32
430 Auguſtinus Hipponenſis Ep. *ad Hieron. Appendic.* 2. *c.* 1 *Gennad. c.* 38. *Honor. II.* 38
1530 Juſtinianus. M. 99
Patavinus. *Placidus Rom.* p. 194
Patricius. M. 94
1328 Auguſtinus Triumphus Anconitanus T. 555 M. 76
1445 Auguſtinus de Roma. T. 722
Avitus Presbyter. *Gennad.* c. 47
Avitus vide ſupra *Alcimus.*
Auraſius Toletanus. *Ildefonſ.* c.5
900 Aurelianus Eccleſ. Remenſ. Cleric. *Sigebert* c. 110 T. 294
Aurelius ſive Aurelianus. Ep. Lugd. M.27

A.C.
†1498 Aurelius Brandolinus. M. pag. 97
410 Auſonius Poeta. T. 114 M. 7
Autbertus Abbas. *Petrus Diac.* p. 172
Auxilius. *Sigebert.* c. 112
1230 Azo Ictus. T. 427

B

Bacchylus Corinthi Epiſcopus. *Hieron. c. 44 Honor. lib. 1. c. 45*
Bachiarius *Gennad. c. 24. Honor. II. 24 Anon. Mellicenſ. c. 53* M. 12
Bagorotus Ictus. T. 412
†1117 Baldericus Dolenſis Epiſc. M. 59. 60
Noviom. Epiſc. M. 56
1285 Balduinus Aveſnenſis. M. 73
†1206 Flandriæ Comes Imperator Conſt. M. 68
†1400 Baldus Peruſinus. T. 723 M. 81
Bandoninia monialis. M. 34
1480 Baptiſta de S. Blaſio. T. 900
Fulgoſus. M. 91
†1513 Guarinus T. 910
†1516 Mantuanus, Spagnolus. T. 912 M. 98
1494 Panætius, Ferrarienſis. T. 890
†1481 Platina. M. 89
de Salis. T. 926
1480 Trovamola. M. 89
Bardeſanes *Hieron.* c. 33 *Honor.* lib. 1. cap. 34
Barlami Epiſc. duo Hierac. M. 76
Barnabas Apoſtolus. *Hieron.* c. 6. *Honor. lib. 1. c. 6*
1240 Bartholomæus Brixianus Ictus. T. 451
†1477 Bartholomæus Cepolla Ictus. T. 843
1494 Colonienſis. T 951
†1446 Bartholomæus. Carthuſ. Mon. T. 799
1440 Facius. M. 88
Bartholomæus Mon. Minor. T. 639
†1481 Bartholomæus Platina. T. 863. M. 89
1340 Barthol. de Oſa. T. 590
1347 Bartholomæus Piſanus T. 591 M. 80
1390 Bartholomæus de Saliceto, Ictus. T. 690
1410 Bartholomæus de Urbino. T. 709
†1356 Bartholus de Saxoferrato, Ictus. T. 637 M. 81
Baſilius Ancyranus. *Hieron.* c. 89. *Honor. lib. 1. c. 90*
380 Baſilius Cæſarienſis. *Hieron.* cap. 116 *Honor. lib. 1.* c. 117 T. 77
Cilix M. 24
448 Seleuciæ Epiſc. M. 13
†886 Macedo Imperator CPol. M. 45
Baſſatius Abbas. *Petrus Diac.* p. 170
Baudemundus Abbas. M. 36
†735 Beda Venerabilis. *Sigebert.* cap. 68. *Anon. Mellicenſ.* c. 31. *Honor. IV.* 1. T. 242
Beetz. vide Joannes Beetz.
556 Bellator. *Sigebert.* cap. 88. T. 268
Belli ſacri ſcriptores. M. 60
Bemarchius Cæſarienſis Sophiſta M. 6

A.C.
†821 Benedictus Abbas in Brit. Gal. T. 238
Benedictus Capra. T. 880
†542 Benedictus Abbas Caſſinenſis. *Sigebert.* c. 61 *Honor.* III. 30. *Anonymus Mellicenſ.* c. 20. *Petrus Diac.* p. 165.
Abbas Indenſis. *Sigebert.* c. 61 M. 43
Portuenſis. M. 93
1470 Benedictus Stendel. T. 830
Benedictus Capuanus. *Placidus Rom.* p. 197
Benedictus Guaiferius Salernitanus. *Petrus Diac.* p. 182
Benedictus à S. Severino. *Placidus Rom.* p. 194
Benedictus Canophilus Sanguinus. *id.* p. 196
Benedictus à S. Germano. *id.* p. 197
Berengarius Andegavenſis. *Sigebert.* c. 154 *Anon. Mellicenſ.* c. 88.
1300 Berengarius Stedellus Cardinalis. T. 513
Berengoſus Abbas. M. 36
Bernardus Abbas Caſin. *Petrus Diac.* c. 187 T. 601
Bernardus Ayglerus Cardinalis. *Placidus Rom.* p. 192
Bernardus de Janua. *id.* p. 197
Breidenbachius. M. 96
†1153 Abbas Claræwall. *Henr. Gandav.* c. 9. & *appendic.* c. 4 T. 361
1050 Bernardus Cluniacenſis Monachus *Henr. Gand.* cap. 2 T. 347
Compoſtellanæ Eccleſ. Theſaurarius. M. 104
1070 Monach. Corbej. *Sigebert.* c. 165 T. 348
1140 Bernardus Dorna, Ictus. T. 438.
1340 Bernardus Florentinus al. Parentinus. T. 598
1320 Bernardus Guido. M. 104
1470 Bernardus Juſtinianus. T. 834. M. 87
Bernardus Olerius. M. 90
1250 Bernardus Presbyter Compoſtell. T. 449
Ultrajectenſis. *Sigebert* c. 169
Bernardinus Gadolus. T. *7
†1499 Corius. M. 94
†1443 Bernardinus Monach. Minor. T. 794 M. 87
1060. Bernoldus Presbyt. Conſtantin. *Honor.* IV. 13. *Anon. Mellicenſ.* c. 101
1020 Berno Augienſis. *Sigebert.* c. 156. *Anon. Mellicenſ.* c. 81 T. 311
Beroſus. M. 2
Berta. M. 66
Bertholdus Conſtantienſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 92.
†884 Bertarius ſive Bertharius. *Petrus Diac.* p. 170 T. 326 M. 104
830 Bertramus ſive Ratramus Presbyter & Monach. *Sigebert.* c. 95. *Anon. Mellienſ.* c. 47 T. 274
Bertra-

Digitized by Google

A. C.

†1387 Bertramus Epiſc. Theſelicenſ. T. 662
1325 Bertrandus Agerius de Turre. T. 548
235 Beryllus *Hieron*. c. 60. *Honor*. 1. 61 T. 35
†1472 Beſſarion, Cardinalis. T. 821 M. 85
Blaſius Andemarius. T. 689
†1463 Blondus Flavius. T. 785
†524 Boëtius Conſul Rom. Philoſ. *Sigebert*. c. 37. *Honor*. III. 22. *Anon. Mellicenſ*. cap. 15 T. 201
Bonaguida Aretinus, Ictus. T. 433
†1274 Bonaventura (Euſtachius) Doct. Seraph. Card. *Henr. Gandav*. c. 47 T. 464 M. 72
1337 Patavinus, Cardin. T. 562 M. 81
†422 Bonifacius I. Papa. T. 151
†1303 VIII. Papa T. 511 M. 74
†1419 Bonifacius Ferrarius. T. 757
†755 Archiep. Mogunt. T. 244 M. 38
Bonifacius Epiſcopus & Poëta. *Sigebert*. c. 121
Bonizo. *Anon. Mellicenſ*. c. 112
1350 Bonominus, Medicus. T. 635
1499 Bouslaus de Haſſenſtein. T. 946
Brabianus. Vide Arabianus.
Braulio. *Ildefonſ*. c. 12
†1373 S. Brigitta Suecica. M. 82
1260 Brocardus Argentoratenſis. M. 104
†1008 Bruno Archiep. Ruthen. T. 336
†1101 Carthuſiani ordinis inſtitutor. M. 56
†1045 Epiſc. Herbipol. *Anon. Mellicenſ*. c. 84 T. 316 M. 51
†1120 Berengarii Adverſarius. M. 57
Signienſis. *Anon. Mellicenſ*. c. 83 *Petrus Diac*. p. 185
Bruno Tullenſis. *Anon. Mellicenſ*. c. 85
1010 Burkardus Ep. Wormat. *Sigebert*. c. 141 *Anon. Mellicenſ*. c. 94 T. 310
Buconius. *Gennad*. c. 78 *Honor*. II. 77

C

†542 Cæſarius Arelatenſ. Epiſc. *Gennad*. c. 86 *Sigebert*. cap. 119 *Honor*. II. 85 *Anon. Mellicenſ*. c. 39 T. 233 M. 25
Gregorii Nazianzeni frater. M. 6
1220 Monach. Heiſterbach. T. 430 M. 69
1430 Cajetanus. T. 770
Cajus. *Hieron*. c. 59 *Honor*. I. 60
1120 Calixtus II. Papa. T. 359
1292 Calliſtus Patriarcha Conſtantinop. M. 81
1360 alius M. 81
1040 Campanus. T. 324
Candidus. *Hieron*. c. 48. *Honor*. l. 1. c. 49
Capreolus Ep. Carthagin. M. 12
Candidus Iſaurus. M. 24
Monachus Fuldenſ. M. 42
Carolus Bouillus. T. *22
†1396 Carolus Fernandus ſive Phernandus T. 935 M. 92
Carolus Magnus Imp. *Sigebert*. c. 81
†1378 IV. Imperator. M. 80
Verardus Cæſenas. M. 95

A. C.

†435 Caſſianus (Johannes) *Gennad*. c. 61 *Honor*. II. 60 T. 111
575 Caſſiodorus. *Sigebert*. c. 40. *Honor*. III. 21. *Anon. Mellicenſ*. c. 16 T. 212
†1380 S. Catharina Senenſis. M. 86
Celeſtius. *Gennad*. c. 44. *Honor*. II. 44
†433 Celeſtinus I. Papa *Gennad*. c. 54. *Honor*. II. 53 T. 130 M. 12
680 Ceolfridus. *Sigebert*. c. 67 T. 240
460 Cerealis Africanus. *Gennad*. c. 96. *Honor*. II. c. 95 *appendix ad Ildenfonſ*. c. 10 p. 71 T. 183
†1180 Chriſtianus Archiep Mogunt. T. 399
Druthmarus Monach. Corbej. *Sigebert*. c. 72 T. 280
Chriſtianus Guitmundus. *Anon. Mellicenſis* c. 102 M. 100
†1546 Chriſtianus Maſſarus M. 100
Chr. Apuliæ Ep. *Anonym. Mellicenſ*. c. 59
Chriſtianus Landinus. T. 898
1491 Chriſtophorus Longolius. T. * 25
†1486 Chriſtophorus Porſena. T. 877
760 Chrodogandus ſive Ruggandus *Sigebert*. c. 78 T. 255
S. Chromatius Aqvilej. Epiſc. M. 9
1116 Chryſolanus, Archiepiſc. Mediol. T. 397
Chryſippus Hieroſolymit. M. 11
Chryſoſtomus, vide Johannes.
Chryſoſtomus de S. Gemiliano. *Placidus Rom*. p. 196
1330 Cinus Piſtorienſis Ictus. T. 575
Cirinus, vide Aribo.
395 Claudianus Poëta M. 9
480 Claudius ſive Claudianus Mammertus *Gennad*. c. 83 *Honor*. II. 82 T. 178
Clarevaldus Atrebatenſis. *Append. ad Henr. Gandav*. c. 10
Claudius Claſſitanus Abbas. *Sigebert*. c. 44
800 Claudius, Monachus Benedict. T. 258 M. 44
200 Clemens Alexandrinus. *Hieron*. c. 38 *Honor*. lib. 1. c. 39 *Anon. Mellicenſ*. c. 5. T. 24
†103 Clemens Romanus. *Hieron*. c. 15 *Honor*. lib. 1. c. 15 T. 1
III. Antipapa. *Anon. Mellicenſ*. c. 98
†1314 V. Papa. T. 558
†1352 VI. Papa. T. 018
Cogitoſus. M. 25
†598 Columbanus Luxov. *Sigebert*. c. 60 *Anon. Mellicenſ*. c. 25 T. 213
Commodianus. *Gennad*. c. 15. *Honor*. II. 15 M. 104
Conantius Palentinus. *Ildefonſ*. c. 11
1370 Conrad. de Alzey ſive Altsheim, T. 660
†1508 Conrad. Celtis Protucius. T. 922 M. 96
Conradus de Halberſtadt T. 502
1494 Leontorius, vulgo de Lemberg T. 921

Digitized by Google

A. C.
†1190 Conradus, Monachus Hiſſanus T. cap. 385
1191 Monach. Bruviler. M. 65
†1240 Lichtenav. Abb. Urſperg. M. 69
1390 Conradus de monte Puellarum. T. 670
†1205 Ep. Moguntinus. M. 66
†1484 Conradus de Rodenberg. T. 860
1470 Conradus de Zabernia. T. 851
1150 Conſtantinus Manaſſes. M. 53
†337 M. Imperator. M. 5
Conſtantinus Africanus Monach. Caſſin. *Petrus Diac.* p. 180 T. 286
Porphyrogenitus. M. 51
Conſtantius presbyter Lugd. M. 21
255 Cornelius Epiſc. Rom. *Hieron.* c. 66. *Honor.* lib. 1. c. 67 T. 40
1126 Coſmas Epiſc. Pragenſ. M. 57
Coſmas Hieroſolymit. M. 37
1300 Cruſianus ſive Crucianus it. Truſianus, Medicus. T. 543
640 Cumianus Hiberniæ Epiſc. M. 34
†249 Cyprianus *Hieron.* c. 67. *Honor.* lib. 1. c. 68 T. 41
S. Cæſarii auditor. M. 25
Benetus. M. 92
Presbyter. *Petrus Diac.* pag. 167
432 Cyrillus Alexandrinus. *Gennad.* c. 57 *Honorius* II. 56. *Sigebert.* cap. 24 T. 134
Conſtantinop. M. 90
Cyrillus Hieroſol. *Hieron.* c. 112. *Honor.* lib. 1. c. 113
1200 Cyrillus Monach. Montis Carmel. T. 409
460 Cyrus Alexandrinus Monachus, *Gennad. Honor.* II. 80

D

S. Dacius Mediolan. Ep. M. 29
Dacrianus Abbas Benedict. M. 42
Dado vide Audœnus.
370 Damaſus Papa. *Hieron.* c. 103 *Honor.* lib. 1. c. 104 T. 73
†1321 Dantes Aligerus. T. 546
1226 David de Auguſta. T. 455
Ordin. minor. M. 73
640 Deſiderius Ep. Cadurc. M. 27. 31
Presbyter Hiſp. M. 10
Deusdedit Cardinalis. *Anon. Mellicenſ.* cap. 113
Dexter. *Hieron.* c. 132. *Honor.* lib. 1. cap. 133
Diadochus Ep. Photic. M. 6
†1577 Didacus Covaruvias. M. 102
395 Didymus Alexandrinus *Hieron.* c. 109 *Honor.* lib. 1. c. 110 T. 75
Dietgerus Epiſc. Metenſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 109
1300 Dinus de Garbo, Medicus. T. 532
1299 Magellanus. M. 74
1300 Dinus Roſſomis. T. 515

A. C.
360 Diodorus Tarſenſ. Ep. *Hieron.* c. 119 *Honor.* lib. 1. c. 120 M. 7
255 Dionyſius Alexand. Ep. *Hieron.* c. 69 *Honor.* lib. 1. c. 70 T. 43
†96 Dionyſius Areopagita. *Honor.* lib. 1 c. 16 *Sigebertus* c. 4 T. 2
1412 de Burgo S. Sepulchri. T. 728
170 Corinthi Epiſc. *Hieron.* cap. 27 *Honor.* lib. 1. c. 28. T. 17
540 Exiguus. *Sigebert.* c. 27. *Anon. Mellicenſ.* c. 19 T. 207
†1471 Rykel ſive de Leevis T. 820 M. 89
1200 Dodechinus Presbyt. Langenſtein. T. 392 Abbas. M. 73
†1477 Domicius Calderinus al. Dominicus de Caldariis T. 838
1484 Dominicus Bolanus. T. 883
†1478 Dominicus de Dominicis. T. 858
de Flandria. T. * 32
Dominicus de ſancto Geminiano. T. 759
1494 Mancinus. T. 955
†1560 Sotus. M. 101
969 Dudo Decanus S. Qvintin. M. 104
Donatus à qvo Donatiani. *Hieron.* c. 93 *Honor.* lib. 1. c. 94
Donatus Monachus. *Ildefonſ.* c. 4
†1473 Donatus Accievolus. M. 94
1489 Boſſius. M. 94
Dorotheus Archimandrita. M. 6.
S. Dorotheus Presbyter. M. 5
alius Tyri Epiſc. M. ibid.
Dracontius. *Iſidor.* c. 24 *Honor.* III. 28
Drepanius Florus. M. 31
†1178 Drogo Epiſc. Morinenſ. M. 65
Epiſc. Oſtienſ. M. 60
†1333 Durandus de ſancto Portiano. T. 567 M. 76
Dungalus. M. 46
†988 S. Dunſtanus Ep. Cantuar. M. 50
†1296 Durantes (Guilelmus) Senior. T. 482 M. 76
†1328 Junior. T. ibid.
593 Dynamius Patricius. *Sigebert.* c. 14. M. 31

E

1305 Eberhardus Altahenſis. M. 85
Ebrardus Betunienſis. *Henr. Gandav.* c. 60
1130 Eckardus, Abbas S. Laurentii T. 378
1329 Teutonicus. T. 537
1060 Eckebertus ſive Egebertus Cleric. Leod. *Sigebert.* c. 146 T. 330
Egebertus Hersfeldenſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 68
1160 Eckbertus, Abbas Schonaug. T. 403 M. 64
Eckerhardus Decanus S. Galli, *Anon. Mellicenſ.* c. 70
Efrem. Vide Ephræm.

Egchar-

Digitized by Google

A.C. Egehardus Vragienſ. Abbas. M.73
1030 Egelnotus al. Ælnotus, Archiepiſc. Cantuar. T.319
160 Egeſippus. *Hieron.* c.22. *Honor.* lib.1. c.23 T.10
820 Eginhardus ſive Einhardus. *Sigeb.* cap.84 T.261 M.104
658 S. Eligius Noviom. Ep. M.32
1165 Eliſabeth, monialis. T.404 M.66
1390 Emanuel Chryſoloras. M.79
1120 Emondus, Monach. Cantuar. *Henr. Gandav.* c.7 T.372
Enchiriades Muſicus. *Sigeb.* c.109
1197 Engelbertus Abbas Admontens. T.379
1494 Engelhardus Funck al. Scintilla. T.927
Langheim. Abbas. M.66
510 Ennodius. T.203. M.24
380 S.Ephræm. *Hieron.* c.115. *Honor.* lib.1. c.116 T.78
Ephræm hiſtoricus & Poëta. M.95
†546 Ephræmius ſive Ephraimus Patriarch. Antioch. ibid.
390 Epiphanius *Hieron.* c.114. *Honor.* lib.1 c.115 *Anon. Mellicenſ.* c.55
Erchempertus. Vide Herempertus.
Erhardus. T.337
880 Ericus, Monach. Benedict. *Sigebert.* c.104 T.289
Ernaldus. Vide Arnoldus.
Eſaias Abbas. M.36
Eſytius, vide Heſychius.
Evagrius Antiochenus. *Hieron.* c.125 *Honor.* lib.1. c.126
380 Evagrius, Monachus. *Gennad.* c.11 *Honor.* II.11 T.85
Evagrius alter. *Gennad.* c.50. *Honor.* II.49
600 Scholaſticus. M.30
590 Evantus ſive Evantius Abbas. M.29
†455 Eucherius, Ep. Lugdun. *Gennad.* c.63. *Honor.* II.62. III.17. *Iſidor.* c.17 T.148 M.14
529 alius junior. M.15
423 Eudoxia Auguſta. T.153 M.52
837 S.Everhardus Dux Forojul. M 47
1149 Everhelmus Abbas Blandin. M.65
480 Eugenius, Epiſcopus, Carthagin. *Gennad.* c.97. *Honor.* II.96 T.186 M.23
Eugenius Toletanus. *Ildefonſ.* c.13.
Eugenius Toletanus junior. *Id.* c.14
511 Eugippius Abbas Lucullan. *Iſidor.* c.13 *Honor.* III.15. *Sigebert.* c.39. T.199 M.19
580 Junior. T. ibid. M. ibid.
Eulogius Patriarch. Alexandrinus. M.30
†859 Archiep. Tolet. M.45
Eunomius hæreticus. *Hieron.* c.120 *Honor.* lib.1. c.121

A. C.
420 Evodius Uzalenſis. *Sigebert.* c.15 T.132. M.11
320 Euſebius Cæſarienſis. *Hieron.* c.81 *Honor.* lib.1. c.82 T.57
Carthag. Vide Eugenius.
420 Cremonenſis. T.126
Doryletanus. *appendix ad Ildefonſ.* c.9. p.71
350 Emiſenus. *Hieron.* c.91. *Honor.* lib.1. c.92. T.66 M.10
260 Laodicenus. M.5
450 Mediolan. Ep. *Gennad.* cap.34. *Honor.* II.34. T.162
Vercellenſis. *Hieron.* c.96 *Honor.* lib.1. c.97 M.7
330 Euſtathius, Antiochen. Ep. *Hieron.* c.85 *Honor.* lib.1 c.86 T.63
Euſtathius interpres. *Sigebertus* cap.21
Euſtachius Bonaventura, vid. Bonav.
627 S. Euſtaſius ſive Euſtathius. M.33
Euſtathius Epiphanienſ. M.24
Euſtratius Presbyter Conſtantinop. M.34
430 Eutropius Presbyter *Gennad.* cap.49 *Honor.* II.48 T.81
Hiſtoricus. M.7
600 Valent. Epiſc. *Iſidor.* cap.32 *Honor.* III.38
1118 Euthymius Zigabenus. M.63
Euzoius. *Hieron.* c.113. *Honor.* lib.1. cap.114
1494 Eytelvvolffus de Lapide. T.932

F

Fabius Planciades Fulgentius. M.105
540 Facundus Hermianenſ. *Iſidor.* c.19 *Honor.* III.23 T.208
Falco Beneventanus. M.56
420 Faſtidius Britann. Ep. *Gennad.* c.56 *Honor.* II.55 T.129
390 Fauſtinus presbyter. *Gennad.* cap.16. *Honor.* II.16 T.99
600 Fauſtus, Monachus Caſſinenſis. *Sigebert.* c.32. *Petrus Diac.* p.166 T.205 M.31
490 Fauſtus Regienſis Ep. *Gennad.* c.85. *Honor.* II 84 T.190. M.20
Felinus Sandæus. T.* 2
Felix III. Papa. T.187
Epiſc. Narbon. M.31
†1480 Petantius. M.95
500 Ferrandus Diaconus. *Sigebert.* c.29 *appendix ad Ildefonſ.* c.11. p.71 T.192 M.16
†1484 Feus Belchamus al. Belcharius. M.95
1503 Finus Hadrianus. M.92
†966 Flavaldus al. Flodoardus. *Sigebert.* c.131 T.307

Digitized by Google

A. C.
454 Flavianus, Epiſc. Conſtantinop. T.160 M.21
1463 Flavius Blondus. M. 88
Flavius de Ferraria. *Placidus Rom.* p.196
Flodoardus. Supra, in Flavaldo.
†1119 Florentius Monachus. M.57
1435 Florianus de S Petro. T.788
Florus. *Sigebert.* c. 192
570 Venantius Fortunatus Pictav. Ep. *Sigebert.* c.45 T.229 M.29
Fortunatianus. *Hieron.* c.97. *Honor.* lib.1. c.98
†1226 Franciſcus Aſſiſius ordinis minor: Inſtitutor. T.429 M.69
Acurſius filius, vide Acurſius.
1372 de Bacone. T.712
1454 Barbarus. T.766
Caſtellionius. M.94
†1483 Diedus. T.869 M.95
†1540 Guicciardini. M 93
†1510 Georgius. M. 92
1315 Maronis ſive *Maironus.* T.561 M. 77
†1518 Maturantius. T.954
Moncada. M.68
1390 Martini. T.658
1480 Niger. T. 884
Petrarcha vide in Petr.
1484 Patavinus. M. 96
†1481 Philelfus. T.855 M.94
1534 Puteanus. M. 100
de Platæa. T. 710
†1516 Ximenius Cardin. M.99
†1417 de Zabarellis. T.736 M.84
†1553 Titelmannus. M. 102
†1546 Victorius. M. 101
1060 Franco Scholaſticus Leodienſ. *Sigebert.* c. 164 T. 346
1109 Franco ſecundus, Abbas Affligem. *Henr. Gandav.* c. 39 T.367
840 Freculphus, *Sigebert.* c.90 *Anon. Mellicenſ.* c 61 T.259
†1550 Fredericus Nauſea. M.101
768 Fredegarius Scholaſticus. M. 41
Fridericus Cardinalis. *Anon. Mellicenſ.* cap.86
Fucradus *Anon. Mellicenſ.* c.107
Fulbertus Carnotenſis. *Henr. Gandav.* c.1. *Anon. Mellicenſ.* c.93
Fulcuinus Lobienſis Abbas. *Sigebert.* c.136
500 Fulgentius Ruſpenſis. *Sigebert.* c.28 *Iſidorus* c.14. *Honor.* III. 16. *Anon. Mellicenſ.* c. 14. T. 191. M. 25. 105
1124 Fulgerius. M.61
1020 Fulpertus ſive Fulbertus. T.315

G

1494 Gabriel Byel. T.903 M. 89
1417 Gabriel de Spoleto. T.735

A. C.
1180 Galfridus. M. 63
Gallus Abbas in Bohemia. T.652
1250 Galterius Epiſc. Pictav. T.461
1115 Galterius ſive Gauterius Cancellarius. M. 61
1129 Galterus, Epiſc. Magolenſ. T.462
1390 Galterus Diſſe. T. 676
1160 Ganfredus al. Galfredus Gaufridus, *Henricus Gandav.* c.55 T. 387
Ganfredus de Trano. T. 491
1290 Garſias Ictus T.509
1420 Gaſparinus Grammaticus. T.744
S. Gaudentius Brixienſis Epiſcop. M. 8
1097 Gaufredus Monach. Bened. M.105
1270 Gaufridus de bello loco. M. 70
1204 Toparcha Villæ Harduini M.68
†1088 Gebhardus Saliſburg. M. 55
†496 Gelaſius I. Papa *Gennad.* c.94 *Honor.* II. 93 *Anon. Mellicenſ.* c.2. T.189
Gelaſius II. Papa. *Petrus Dias.* p.189
476 Cyzicenus. M. 21
Cæſar. Ep. *Hieron.* c.130 *Honor.* lib.1 c.131 M.22
Geminus Antioch. Epiſcopus. *Hier.* c.64. *Honor.* lib.1. c.65
†471 Gennadius Epiſc. Conſtantin. *Gennad.* cap.90 *Honor.* II. 89 T. 177 M.20
490 Maſſilienſis. *Sigebert.* c.30. *Gennad.* c.100. *Honor.* lib.2. c.97 T.188
†1460 alius, Scholarius dictus. M.83
1310 Gentilis Fulginas, Medicus. T.545
420 Georgius Alexandrinus Epiſcopus M.21
1057 Cedrenus. M.52
Codinus Curopalates. M.58
1470 Georgius de Burbach ſive Purbachius T. 837
Florus. M.93
1494 de Gemmingen. T.904
†1444 Merula. T. * 5 M 94
†1487 Georgius Molitoris. T.862
1477 Phranza. M.85
†630 Patriarcha Alexandr. M.33
639 Piſides. T. 908 M.34
Valla. T.908
Hamartolus. M. 38
Gemiſtus Pletho M. 85
Logotheta. M.68
1280 Pachymeres. M.78
792 Georgius Syncellus. M.39
790 Theophanes. M. 39
Geraldus monachus S. Blaſii. *Anon. Mellicenſ.* cap. 116
1317 Gerardus de Bononia T.549 M.39
1475 de Elten. T. 845

Laodi-

Digitized by Google

A. C.
Gerardus Laodicenus Epiſc. M. 90
†1384 Magnus ſive Groot. T. 656 M. 82
1250 Lemovicenſis. M. 105
1270 Monachus S. Qvintini *Henr. Gandav.* c. 52 T. 486
1270 Monachus Leodienſ. *Henr. Gandav.* c. 53 T. 520
†1349 Odonis. T. 552
1340 Ep. Savonenſis. T. 612
1340 de Senis. T. 610
†1443 Stredam. T. 796
Tarracinenſis Epiſc. *Petrus Diac.* p. 184
†1398 Zutphanienſis. T. 677 M. 89
726 Germanus I. Patriarcha Conſtantinop. M. 37.
Sec. XIII. Germanus II. & III. Patriarch. Conſtant. M. 67
Gerbertus Archiep. Ravenn. poſtea Sylveſter II. Papa. M. 50
Gerhous ſive Gerochus. M. 74
Præpoſitus Reichersperg M. 56
†1154 Gilbertus Porretanus Ep. Pictavienſ. *Henr. Gandav.* c. 17. & *append.* c. 8. T. 368
1200 de Hoilandia. T. 411
Gilbertus Tornacenſis. Vide Wibertus.
1170 Gilbertus ſive Giſlebertus præpoſitus. M. 63
†580 Gildas Sapiens. M. 17
†1117 Giſelbertus Abbas Weſtmonaſt. *Henr. Gandav.* c 6. *Anon. Mellicenſ.* c. 97 T. 353 M. 56
Giſlebertus Giſtercienſis. *Henr. Gandav.* c. 12
1045 Glaber Rodulphus *Sigebert.* c. 50 M. 53
Gobelinus. M. 72
alii. M. 105
1185 Godefridus Viterbienſis. T. 402 M. 66
500 Godelbertus presbyter. *Sigebert.* c. 23. T. 198
Godeſchalcus Deckingenſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 114
1470 Godeſchalcus Greſemundus de Meſcheda. T. 832
770 Canonicus Leodienſ. M. 39
1129 Goffridus Abbas Vindocin. M. 57
Goffridus Monach. Clarævall. M. 63
Golphilas vide infra, Ulphilas.
Gordianus. M. 26
1120 Gratianus Monach. Bonon. *Henr. Gandav.* c. 49 T. 373
†1358 Gregorius Ariminenſis. T. 619 M. 80

A. C.
Gregorius Bæticus Eliberitanus Epiſc. *Hieron.* c. 105 *Honor.* lib. 1. c. 106
Gregorius Corteſius Cardinal. *Placidus Rom.* p. 200
Emeſenus. T. 79
390 Gregorius Nazianzenus. *Hieron.* c. 117 *Honor.* lib. 1. c. 118 T. 80
240 Neocæſarienſ. *Hieron.* c. 65. *Honor.* lib. 1. c. 66 T 39
Gregorius Nyſſenus. *Hieron.* c. 128 *Honor.* lib. 1. c. 129
Gregentius Tephrenſis Archiep. M. 20
†605 Gregor. I. Papa *Sigeb.* c. 42. *Ildefonſ.* c. 1 *Iſidor.* c. 27 *Honor.* III. 32. *Anon. Mellicenſ.* c. 8
†731 II. *Sigebert.* cap. 74 T. 243
†742 III. *Sigebert.* c. 76 *Anon. Mellicenſ.* c. 9 T. 247 M. 38
VII. M. 55
Patriarcha. M. 86
†1485 Trapezuntius. T. 787 M. 98
Gregorius Sinneſſanus Epiſc. *Petrus Diac.* p 185
Scholarius vide Gennadius.
Gregorius Thavmaturgus. Vide Gregor. Neocæſarienſis.
†595 Turonenſis *Honor.* III. 33. *Anon. Mellicenſ.* c. 37 *Sigebert.* cap. 49 T. 220 M. 31
Gregorius de Viterbio. *Placidus Rom.* p. 196
Gvaiferius Salernitanus. Vide Benedictus.
†595 Gualterus Caſtellionenſis. *Henr. Gandav.* c. 20
Inſulenſis id. c. 19.
Gualterus Tarvanenſis Canonicus M. 58
†1460 Guarinus Veronenſis T. 807
Guericus Abbas Igniacenſ. T. 588 M. 63
Guibertus Abbas. M. 61. 105
Guibertus Tornacenſis. *Henr. Gandav.* c. 54
1030 Guido Abbas. *Anon. Mellic.* c. 8 T. 318
Guibertus Antipapa. *Anon. Mellicenſ.* cap. 98
Guido Aretinus. *Sigebert.* c. 144
Guido Caſinenſis, presbyter. *Petrus Diac.* p. 188
1187 Ciſtertienſis. M. 67
†1137 a Caſtro. M. 79
1290 de Baypho. T. 492 M. 74
Ebroicen. T. * 29
1310 Ferrarienſis. T. 541

A. C.
†1268 Gvido Groſſus poſtea Clemens IV. Papa. M. 74
1330 de monte Rocken. T. 579
1330 Perpinianus. T. 554 M. 81
†1137 Prior Carthuſ. T. 376
Presbyter Ravenn. M. 105
de Suzaria, Ictus. T. 450
Guidmundus Averſanus. *Anon. Mellicenſ.* c. 102
Guilelmus Abbas Andrenſis. M. 73
1597 Aſſonlevillius. M. 92
Guilelmus Apulus M. 105
†1485 Guilelmus de Aquisgrani. T. 893
†1337 Baldenſelius. M. 78
Budæus. T. * 16
Sec. XIII. Carnutenſis. M. 71
Guilelmus Calisford. T. 657
Caxtonus. M. 95
Caſtellus. T * 17
Copus. T * 20
1310 de Cumo Ictus. T. 533
1470 Forleon. T. 826
1270 Guarronis ſive de Varra. T. 485
Gemeticenſis. M. 105
Haffligem. Monachus. *Henr. Gandav.* c. 58 T. 528
†1526 Heda. T. 100
†1091 Hirsaug: Abbas. *Anonymus Mellicenſ.* c. 108 106 T. 352
1280 Lamaſenſis. T. 487
†1142 Malmesburienſis. M. 65
1300 de Mandagozzo. T. 512 M. 76
de Mara. T. * 27
de Montelaudinio. T. 540
1285 Nangius. M. 53
1197 Neubrigenſis. M. 65
Guilelmus Lugdunenſis. T. 484
†1350 Occam. T. 563 M. 78
de Oppenbach. T. 683
†1244 Pariſienſis Ep. T. 480 M. 73
†1223 alius, antea Autiſiodor. Ep. M. ibid.
Monachus Pariſ. T. 431
Pictavienſis. M. 105
1270 Placentinus. T. 479
1275 de Petra alta ſive Peralt. T. 508
de Qvercu. T. 23
1390 de Rajotto ſive Kajotto. T. 595
900 Romanus Bibliothec. M. 48
1280 de Sanvico. T. 489
de Sancto amore. *Henr. Gandav.* c. 44
de Seliniaco. T. 408

A. C.
1140 Guilielm. S. Theodorici Abbas. *Henr. Gandav.* c. 10. & *appendic.* c. 6 T. 384
1188 Tyri Archiep. M. 61
1127 alius. M. 63
1060 Guimundus ſive Guitmundus. T. 322 M. 55
1100 Guntherus Monachus Elnon. *Sigeb.* c. 66 T. 354
1204 Monachus Ciſterc. M. 68

H

†795 Hadrianus II. Papa. M. 40
VI. M. 99
1410 Carthuſianus. M. 84
Halitgarius Epiſc. Cameracenſis. *Sigebert.* c. 122
†813 Hamularius S. Amularius Epiſc. Trevir. T. 265
830 Hamulus ſive Amulo Epiſcopus Lugd. T. 273
1270 Hambaldus. T 496
Hariulfus Abbas. M. 63
1494 Haringhus Sifridi Sinnama. T. 915
1494 Hartmannus Schedel. T 962 M. 96
†836 Hatto S. Hetto Baſil. Epiſc. *Anon. Mellicenſis* c. 43 M. 44
1270 Haymo ordin. minorit. Generalis T. 476
†853 Ep. Halberſtad. *Honor. IV.* 7. *Anon. Mellicenſ.* c. 76. *Sigebert.* cap. 135. T. 257
†838 Hectus S. Hetto Ep. Trever. M. 45
Hector Boëthius. M. 100
Sec. X. Hegeſippus junior. M. 49
†1510 Helias Capreolus, Brixienſis. M. 105
1494 Helias Regnier. T. 939 M. 53
1033 Heligaudus S. Helgaldus Mon. Flor. M. 53
1200 Helinandus ſive Helmandus. T. 410 M. 69.
Heliconius Sophiſta Byzant. M. 8
Heliodorus Presbyter. *Gennad.* c. 6 *Honor.* II. 6
Heliodorus presb. Antioch. *Gennad.* c. 29. *Honor.* II. 29
Helladius Toletanus. Ildefonſ. cap. 7
1168 Helmoldus Canonicus Lubec. M. 66. 105
1069 Helpericus. T. 325
Helvidius. *Gennad.* cap. 32. *Honor.* II. 32

Hen.

A. C.

Henricus. *Honor. IV.* 8
Henricus Affligemenſis. *Henr. Gandav.* c.58
Henricus de Andernaco. T.688
†1487 Arnoldi. T.872
Boyk. T.671
de Bruxellis. T.535
†1410 de Coſveldia. T.717
†1375 de Dolendorp. T.651
1390 Euta ſive Oyta. T.687
1494 Euticus. T.931
1293 de Gandavo *videqua ante ejus lib. de S.E.* & T.497
de Gauda. T.775
1460 Gorrikem. T.812
1417 Gulpen. T.771
de Hachenburg. T.718
1478 Harpius. M.91
1428 Henricus de Haſſia junior. T.754 M.79
1460 Henricus de Herph. T.817
Hervordienſ. al. de Erfodia. T.629
1153 Huntingdon. M.65
1499 Inſtitor. M.91
1390 de Kalkar. T.666
†1465 Kaltyſen. T. 808 M.85
†1428 de Langenſtein. al. de Haſſia. T.684
1494 Northeimenſis. T.947
1250 Oſtienſis: Archiep. Ebred. T.460
1470 de Piro al. de Colonia. T.835
†1484 Prudens. T.868
Sanvicenſis. M.90
†1281 Scauſius Cardin. M.74
1273 Stero. M.72
1365 Suſo. M.80
1340 de Vrimaria ſive Frimaria. T.589 M.80
1440 de Werbis. T.800
380 Heraclides. T.93. M.8
Heraclius (Heraclitus) *Hieron.* c.46 *Honor. lib.* 1. c.47
Hercules Tombenſius. Vide Flavius de Ferraria.
887 Herempertus Monach. Caſſin. *Petrus Diac.* p.173 M.48
Herenus de Bogio. T.568
990 Herigerus Abbas Lobienſ. *Sigebert.* c.137. T.306

A. C.

†922 Heriveus Ep. Rem. M.48
1440 Hermannus Campenſ. Monach. T.792
†1054 Hermannus Contractus *Honor. IV.* 12. *Anon. Mellicenſis* c.91
†1428 Petra de Studorp. T.752
1340 de Schildis. T.594
S. Hermas. *Hieron.* c.10. *Honor. lib.* 1. cap.10
†1493 Hermolaus Barbarus. T.878. M.95
Herrandus, vide Stephanus.
†1325 Herveus Natalis. M.77
413 Heſychius S. Eſytius Presbyter. T.82. M.11
Mileſius. M.25
Ep. Hieroſol. M.32
Hetto Baſileenſis. Vide Hatto.
Hetericus Uxamenſ. Ep. M.39
1438 Heymericus de Campo. T.786
†422 Hieronymus. *Hieron.* c.135 *Gennad. poſt præfat.* *Honor. lib.* 1. c.136 T.100. M.8.
1494 Balbus. T.942
Hieronymus Paulus. M.105
Hieronymus Caracciolus. *Placidus Rom.* p.197
†1494 de Padua. T.953
†1515 Donatus. T.937
†1494 Savanarola ſive Ferrarienſis T. * 6
Hieronymus Serſalius Coſentinus. *Placidus Rom.* p.199.
1412 a Sancta fide. M.83
440 Hilarius Arelatenſis. *Gennad.* c.69 *Iſidor.* c.16. *Honor.* II. 68. III. 18 T.149
397 Hilario (Qvintus Julius) M.9
†371 Hilarius Pictavienſis. *Hieron.* c.100. *Honor.* lib.1. c.101 T.70
†468 Papa. T.161
1090 Hildebertus Cenomanenſis Archiep. *Henr. Gandav.* c.8 T.350
657 Hildefonſus Epiſc. Tolet. T.55
†1180 Hildegardis Abbatiſſa. T.405 M.67
Hildericus Abbas. *Petrus Diac.* p.170
920 Hildovinus. T.296
840 Hilduinus Abbas S. Dionyſii. *Sigeb.* c.82. T.163

Digitized by Google

A. C.

†882 Hincmarus Archiep. Rem. *Sigeb.* c. 99 *Anon. Mellicenſ.* cap. 46 T. 204 M. 48
220 Hippolytus *Hieron.* c. 61. *Honor.* I. 61 T. 56
Thebanus. M. 51
Honoratus Iſernienſis. *Placidus Rom.* pag. 195
Honoratus Epiſcopus. *Gennad.* c. 95 *Honor.* II. 94
Honoratus Maſſilienſis. *Gennad.* cap. 99
1120 Honorius Auguſtodun. *Honor.* IV. 17. T. 357 M. 58. 105
†638 I. Papa. M. 34
†523 Hormiſda Papa. T. 202 M. 26
1480 Hubertinus Clericus Creſcentinas T. 892
Hubertus de Bobio Ictus. T. 437
de Bonacurſo. T. 440
1300 de Caſali. T. 525
1490 Leonardus T. 902
Henricus Vercellenſis Epiſc. *Sigeb.* c. 160
880 Hugbaldus S. Hubaldus. *Sigebert.* c. 107 T. 284
1160 Hugo Ætherianus. T. 398 M. 64
1227 Canonicus Floreſſ. M. 69
†1260 de S. Caro Barcinon. alias Hugo Cardinalis vel Hugo de S. Theodorico *Henr. Gand.* cap. 40 T. 453 M. 69
Hugo Farſitus, Abbas. *Henr. Gandav.* cap. 36
1120 de Folieto. T. 374
1168 Pictavinus. M. 105
Seleſtadienſis. T. 702
1438 Senenſis. T. 774
1130 de S. Victore. *Henr. Gandav.* cap. 25 & *appendic.* cap. 7 T. 363
1181 Hugolinus Malebranchius Cardin. T. 498
Verinus. M. 98
1050 Humbertus Monach. Tull. & Cardinalis. *Sigebert.* c. 150. *Anon. Mellicenſ.* cap. 87 T. 332
1276 ordin. Dominicani Generalis. M. 72

A. C.

Hugo Montmoretanus. M. 105
1274 de Romanis. T. 456

I.

1360 Jacobus de Altavilla. T. 641
S. Jacobus Apoſtolus. *Hieron.* c. 2 *Honor.* I. 2
1300 de Arena, Ictus. T. 521
1240 Baldevvini Ictus. T. 454
Bracellius. M. 91
1270 de Belviſio. T. 483
1490 Berezius. M. 91
†1518 Bergomenſis. T. 899
Faber Stapulenſis T. * 15
1410 Forlivienſis Medicus. T. 772
1295 Cajetanus Cardin. M. 76
†1472 de Gruytrode. T. 814 M. 89
†1399 Guiſius. M. 81
1350 Heinricurtius. M. 81
†1666 Junterbuck. T. 814
de Luſanna. T. 659
Manilius. M. 106
1400 Magnus Toloſanus. T. 694
†1518 Philippus Foreſtus. M. 92
1300 de Ravenna Ictus. T. 526
†1489 Piccolomineus. M. 94
†1547 Sadoletus. M. 101
330 Sapiens, Niſſibenus. *Gennad.* c. 1. *Honor.* II. 1. T. 59
1494 Sprenger. T. 957 M. 91
1490 de Stralen. T. 885
1390 de Theramo. T. 681
Theſſalonicenſis. T. 704
1310 de Viterbio Archiepiſc. Neap. T. 534
†1244 de Vitriaco Cardin. *Henr. Gandav.* c. 37. T. 432 M. 62
†1528 Wimphelingus. T. 925
†1298 de Voragine Epiſc. Genuenſ. T. 500
†1477 Zenus Ep. Patav. T. 825
†1459 Jannutius Manettus. M. 97
1439 Jaſon de Mayno. T. 896

Idatius

Digitized by Google

A. C.

400 Idacius *Iſidor.* c. 2. *Honor.* III. 2. *appendix ad Ildefonſum* c. 8. p. 69. *Sigebert.* c. 18. T. 140. M. 19.

†836 Jeſſe Ep. Ambian. M. 47.

1381 Idiota ſive Raymundus Iordanus M. 48.

†111 Ignatius *Hieron.* c. 16. *Honor.* lib. 1. c. 17. T. 8.

Ignatius Squarcialupus. *Placidus Rom.* p. 193

Ildefonſus de quo Juliani Toletani appendix p. 65.

Imbrico Ep. Herb. M. 54.

†1109 Ingulphus. M. 57

†417 Innocentius I. Papa *Gennad.* c. 43. *Honor.* II. 43. T. 125. M. 10.

†1216 III. *Henr. Gandav.* c. 35. T. 407.

†1254 IV. T. 447. M. 73

Innocentius de Novaria. *Placidus Rom.* p. 194.

Interpretes LXX. M. 2

1200 Joachim Abbas Florenſis. T. 389 M. 72

S. Joannes Evangeliſta & Apoſt. *Hieron.* c. 9. *Honor.* lib. 1. c. 9.

†572 Joannes III. Papa M. 29

†642 Joannes IV. Papa. M. 34

874 VIII. M. 47

XX. ſive XXI. M. 74.

†1334 Joannes XXI. ſive XXII. Papa M. 78.

Joannes de Abbatis Villa *Henr. Gandav.* c. 38. T. 441.

1270 Joannes Æſculanus (de Æſculo.) T. 773

- Ægeates Presbyter. M. 22.

1321 - de Alerio T. 571.

†1233 - Algrinus ſive de Abbatis Villa Cardinalis T. 441

†1455 - de Anania M. 86

†1384 - Andreas Ictus. T. 574. M. 78

†1493 - Ep. Alerienſ. T. 881

- Anglicus Muſicus. *Anon. Mellicenſ* c. 59

†1501 - Annius Viterbienſis. M. 97

480 - Antiochenus *Gennad.* c. 93. *Honor.* II. 92. T. 184

†1477 - Antonius Campanus. M. 86

- Antonius Flaminius. M. 106

1087 - Archidiaconus. T. 401

†1497 - de Arundine. T. 907

- de Aurbach. T. 727

†1346 - de Bacone. T. 615. M. 81. 90

1374 - Baliſtarii. T. 691.

- Baſilianus. *Sigebert.* c. 36

- Belethus *Henr. Gandav.* c. 18.

- Bartholus T. *18

- Baſſolus. M. 77

1322 - S. Bavonis Abbas. T. 691

†1476 - Beetz. T. 842

1342 - Becanus M. 80

- Beccus Patriarch. Pol. M. 85.

1350 - de Beka. T. 621

A. C.

Joannes Bertachinus de Firmo. T. 809

1494 - Bertram. T. 913

- de Blanoſco, Ictus. T. 445

1330 - de Blomendal. T. 578.

663 - Bobienſis Abbas. M. 36

†1375 - Bocatius de Certaldo. T. 647 M. 81.

1200 - Boſianus Ictus. T. 421

†1407 - Brammart. T. 628

1413 - Brando. M. 85

†1510 - Britannicus T. 889

- de Bromgard. T. 685.

†1536 - Bronchorſtius. M. 106

†1473 - Brugmannus. T. 842

1464 - Buſchius. M. 90

- Cæſar auguſtanus. *Ildefonſ.* c. 6

- Cagnatius. M. 91

1340 - Calderini Ictus. T. 583. M. 78

1494 - Camerarius Dalburg. T. 909

1484 - Campejus, Ictus. T. 882

- Campſen. T. 695

1320 - Canonicus. T. 566

1360 - Cantacuzenus. M. 79

- Capnio vide Joann. Reuchlinus.

†1464 - Capgravius. M. 97

1415 - Capreolus. T. 76

1450 - de Capiſtrano. T. 804. M. 87

1456 - Cappadox. *Iſidor.* c. 26. *Honor.* III. 31.

- Capuanus *Petrus Diac.* p. 173

1140 - Carnotenſis Ep. T. 394

- Carpathior. Ep. M. 37

- Caſtellenſis Monach. T. 669

1260 - Chriſtophori. T. 495

730 - Chryſorrhoas. vid. Damaſcen.

†411 - Chryſoſtomus. T. 103 *Hieron.* c. 129. *Honor.* lib. 1. c. 130 & III. 6. *Iſidor.* c. 6. *Anon. Mellicenſ.* c. 12.

580 - Climacus vulgo Scholaſticus. T. 54. M. 28

†1552 - Cochleus. M. 101

1255 - de Columna. T. 550.

1475 - Conſobrinus T. 867

1162 - Crita. M. 67

1081 - Curopalates. M. 58

730 - Damaſcenus *Sigeb.* c. 75. T. 91. & 348

1330 - Dank de Saxonica T. 581

- de Deo Ictus. T. 452.

- Diaconus, Caſinenſ. *Petrus Diac.* p. 187

870 - Diaconus Rom. T. 278. M. 47 *Anon. Millicenſ.* c. 60. *Sigebert.* c. 106.

1430 - Dieppurg T. 764

†1420 - Dominici, vel Raguſinus T. 731

1475 - de Dorſtein. T. 833

A. C.

†1535 - Joannnes Driedo. M. 100
1479 - Duſajus ſ. Fayus. M. 93
†1308 - Duns Scotus T. 516. M. 74
- de Duren. ſ. Durenius. T. 699
1494 - de Duſſeldorf. T. 960
†1543 - Eckius. M. 101
- de Erfordia. T. 630
1350 - Eligerus de Gondersleben. T. 616
- Erigena vid. Joan. Scotus.
1440 - Erneſti. T. 798
1347 - Eſtuidi ſ. de Eſchēden. T. 600
- Evangeliſta Mormilius Neapolitanus *Placidus Rom.* p. 198
†1541 - Faber. M. 101
1494 - Fernandus ſ. Phernandus. T. 936
†1314 - Friburgenſis. M. 90
†1494 - Ferrarienſis. M. 97
1370 - Fuſt. T. 685
†1535 - Fiſcherus. M. 100
- Franciſcus Patavinus. M. 90
1400 - Froſſardus. M. 83
- Gauwer. T. 793
1440 - Garzonius. M. 106
1294 - de ſancto Geminiano. T. 522
1480 - Gerbrandus. M. 97
†1428 - de Gerſon. T. 755. M. 84
†1510 - Geilerus à Keiſersberg. T. 918
600 - Gerundenſ. Epiſc. *Iſidor.* c. 31. *Honor.* III. 37. T. 228
- Gluel. T. 686
1460 - Gobelinus. M. 88
- Golein T. 650
1430 - Gritſch. T. 779
1400 - Groſſus. T. 680. M. 90
400 - Hieroſolymitanus. T. 122 *Gennad.* c. 30. *Honor.* II. 30
1370 - Hildeſienſis. T. 648.
1390 - de Hisdinio ſ. Isdinio T. 678
1460 - Hagen. al. de Indagine. T. 822
- alius item de Indagine Abbas Burſfeldenſ. T. ibid.
1348 - Hocſemius. M. 81
1360 - de Imenhuſen T. 642
† 1435 - de Imola Ictus T. 746 M. 84
† 1505 - Jovianus Pontanus M. 93
1187 - Iperius Abbas M. 63
1460 - Kannemann T. 813
1494 - Langer T. 918
1494 - de Lapide T. 894
1330 - de Ligneriis T. 580
- Leo M. 98
1514 - Linturius M. 89
1410 - Lombarienſ. Epiſc. T. 732
† 1479 - de Lutria T. 849
†1480 - Longinus ſ. Dlugoſſus M. 98
† 1407 - Mayronis T. 649
† 1372 - Mandevillius M. 78

A. C.

Ioannes Margarinus M. 95
- Major M. 100
1430 - de Marliano Medicus T. 778
- Mauburnus M. 100
- Maxentins M. 24
1460 - de Mechlinia T. 819
- Medieus *Petrus Diac.* p. 186.
- Molinius M. 90
1505 - Molinetus M. 84
1494 - de Monte ſive Heydenberg T. 963
1464 - Monſtreletus M. 83
†1476 - Muller de Regiomonte T 844
- Monachus Turonenſ. M. 106
† 1494 - de Mylbach T. 906
1477 - Nauclerus M. 96
600 - Neſteutes T. 224
† 1418 - Nider T. 780
- Nivicelle nſ. Abbas T. 823
- Noblet T. 783
† 1507 - Palæonydorus M. 91
1433 - de Palomar ſ. Polemar T. 741 M 86
- Pariſienſis T 415 M. 73
1280 - alius Pariſienſis T. 505 M. 74
† 1200 - Pechanus ordin. min. M. 74
1260 - de Parma T 499
† 1493 - Pheffer de Widenb. T. 888
† 1494 - Picus Mirandul. T. 919 M. 91
† 1523 - Franciſcus Picus. ibid. M.
1430 - Plaeth T. 763
1438 - de Raguſio T 784 M. 85
- de Regno T. 572
† 1522 - Reuchlinus al Capnio T. 920
† 1439 - Rode, Abbas Bened. T. 806
1250 - de Rupella T. 459
1340 - de Rupeſciſſa T. 611
† 1381 - Rusbroch T 672 M. 82
† 1180 - Sarisberienſis M. 64
- Sapiens Cypariſſiota M. 56
1350 - de Saxo T. 626
1340 - de Saxonia T. 609
- Scholaſticus vide Joannes Climacus
- Schonhoven Prior Mechlin. T 673
1420 - de Schonhoven, Canonicus ord. Auguſt. T. 790
†875 - Scotus, vulgo Erigena *Honor.* III. 12. *Sigebert.* c. 94. 65. T. 261 271
† 1253 - Sernigacii T. 446
1490 - Simoneta M. 98
† 1471 - Soreth T. 847
† 1449 - Stabulanus M 93
- Stephanus T. *26
- Rom. Subdiaconus. *Sigebert.* cap. 116
- Tacesphale T. 631

1360 Jo-

A. C.

1360 Joannes de Tambacho. T. 644. M. 83
1370 - Taulerus. M. 83
1439 - de Teneramunda. T. 743
- de Thimato. M. 90
1494 - Tholoſus. T. 958
1494 - Thurotus. T. 952
- Tiburtinus. *Petrus Diac.* p. 190
1470 - Tinctoris. T. 839
- Toparcha Jonvillæ. M. 72
1420 - Tortellius. T. 751
†1511 - Trithemius. T. ult. M. 99
†1468 - de Turrecremata. T. 878. M. 88
1160 - Tzetzes. M. 59
1270 - Valeis ſ. Galenſis. T. 481
1480 - Venetus ſ. Vinetus. T. 905. M. 90
- Villaneus. M. 80
- Walsgram ſive Walſingam T. 625
1500 - Wimphelingus. M. 96
- de Werdena. T. 693
†1078 - Xiphilinus. M. 52
1420 - Zacharias. T. 733
1118 - Zonaras. M. 52
Ionas Epiſc. Aurel. M. 44
630 Ionas Italus natione (non ut Trithemio viſum Scotus.) Monachus Luxovienſis *Sigebert.* c. 61. T. 230. M. 36
729 - Monachus Fontanell. M. 37
530 Iordanus al. Iornandes *Sigebert. c.* 35. *Anon. Mellicenſ. c.* 22. *T.* 204
1410 - Monach. Auguſtin. T. 719
1120 - de Saxonia. T. 436. M. 87
1474 Ioſephus Barbarus M. 95
†100 Ioſephus Iudæus Hiſtoricus *Hieron. c.* 13. *Honor. lib.* 1. *c.* 13. *T.* 7.
810 - Theſſalon. Archiep. M. 44

A. C.

Joſephus Methonenſis Epiſc. M. 86
175 Irenæus *Hieron.* c. 35. *Honor. lib.* 1. c. 36 T. 21
1189 Irnerius ſ. Wernerus ſ. Guernerius. T. 414
Iſaac Monachus Syrus *Gennad.* c. 26. *Honor. II.* 26. M. 30.
440 Iſaac Antiochenus *Gennad.* c. 65. *Honor. II.* 65. T. 147
431 Iſidorus Peluſiota. M. 12
410 Iſidorus Senior, Cordubenſ. *Sigebert. c.* 51. T. 120. M. 11.
630 Iſidorus junior Hiſpal. Ep. *Sigebert. c.* 55 *Honorius III.* 40. *Ildefonſ. c.* 9. *Anon. Mellicenſ. c.* 26. *T.* 232. M. 11
Iſidorus Pacenſis. M. *ibid.*
S. Iudas Apoſtolus. *Hieron. c.* 4. *Honor. I.* 4.
Iudas de LXX. hebdomad. *Hieron. c.* 52. *Honor. I.* 53.
†1535 Iudocus Badius T. 938
1494 Iudocus Beyſſelius. T. 941
Iudocus Clictoveus T. * 21
1480 Iudocus Eſchmann de Calwe T. 873
420 Julianus Ep. Capuanus *Gennad.* c. 45. *Honor. II.* 45. T. 124
Julianus Pomerius. *Gennad.* c. 98. *Iſidor.* c. 12. *Sigibert.* c. 54. *Honor.* III. 14.
450 Julianus Ep. Toletanus *Sigebert.* c. 56. *Felicis Toletani appendix ad Ildefonſum p.* 66. *Anonymus Mellicenſis* c. 52. T. 170
Julius Romæ Epiſc. *Gennad.* c. 2. *Honor. II.* 2.
220 Julius Africanus *Hieron. c.* 63. *& appendix ad Hieron. c.* II. 11. *Honor. lib.* 1. c. 64. T. 38
- Firmicus Maternus M. 6. 7.
- Pomponius Lætus. M. 94
- Florus. M. 106
550 Junilius Ep. Afric. T. 155. M. 27
1480 Junianus Majus. M. 879.
1090 Jvo Epiſc. Carnotenſis. *Sigebert. c.* 167 *Anon. Mellicenſ. c.* 95. *T.* 349
†565 Juſtinianus Imperator *Sigebert.* c. 46. *Iſidorus* c. 18. *Honor.* III. 20. T. 296

A. C.

540 Juſtinianus Epiſc. Valentin. *Iſidor. c.* 20. *Honor.* III. 24. T. 209

150 Juſtinus Martyr. *Hieron.* c. 23. *Honor. lib.* 1. c. 24. T. 11.

70 Juſtinus Hiſpanus *Placidus Rom.* p. 194.

Juſtus Tiberienſis. *Hieron.* c. 14. *Honor. lib.* 1. c. 14.

540 Juſtus Epiſc. Orgelitanus *Iſidor. c.* 21. *Honor.* III. 25. T. 210. M. 25.

1300 Juſtus Abbas Ciſtertienſ. M. 76

Juſtus Toletanus *Ildefonſ.* c. 8

Juſtus Viennenſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 42

330 Juvencus *Hieron.* c. 84. *Honor. lib.* 1. c. 85. T. 62

L

320 Lactantius (Firmianus) *Hieron. c.* 80. *Honor. lib. I. cap.* 81. T 56

1058 Lambertus Schafnaburgenſis M 55.

1210 - Ardenſis Presbyter. M 106

1310 Lampertinus de Ramponibus T 559

- Landenulphus *Petrus Diac.* p. 188

- Landenulphus Capuanus. *id.* p. 182

†1089 Lanfrancus Archiep. Cantuar. *Sigebert.* c. 115. *Honor. IV.* 14. *Anon. Mellicenſ.* c. 89. T. 334.

Lanfrancus de Oriano Jctus. T. 811

1490 Laonicus Chalcocondylas. M. 85

1440 Lapus de Caſtellione. T. 587

†1294 Latinus Frangipanus Card. M. 79.
Latronianus. *Hieron.* c. 122. *Honor. lib.* 1. c. 123.

1494 Laurentius Bonincontrius T. 917

1494 Laurentius Burellus. T. 897

1478 Laurentius Calcancus Jctus T. 852
Laurentius Epiſcopus *Petrus Diac.* p. 168

Laurentius Gervaſii. T. *30

†1454 Laurentius Juſtinianus. T. 721. M. 87.

1177 Laurentius Leodic. M. 63

A. C.

507 Laurentius Novarienſ. Epiſ. Mellifluus *Sigeberto* c. 120. *Anon. Mellicenſ.* c. 48. M. 23

†1457 Laurentius Valla T. 750. M. 92

Leander Albertus. M. 92

590 Leander Ep. Hiſpal. *Iſidor.* c. 28. *Honor.* III. 34. T. 216

Leidradus Ep. Lugd. M. 43.

†461 Leo I. Papa *Gennad.* c. 70 *Anon. Mellicenſ.* c. 7. *Honor.* II. 69. T. 158. M. 18

†684 - II. *Sigebert.* c. 59. T. 236

†815 - III. T. 256.

†1054 - IX. *Sigebert. c.* 149. *Anon. Mellicenſ.* c. 85. T. 331

- Acridanus Epiſc. *Sigebert.* c. 147

454 - Bituricenſis Ep. M. 18

- Cardinalis Diaconus *Petrus Diac.* p. 184.

1170 - Epiſtolarum Imperialium Interpres. T. 400

†911 - VI. Sapiens Imperator Conſtantinop. M. 49

†1110 - Marſicanus Ep. Oſtienſ. *Petrus Diac.* p. 183. M. 58

†1443 Leonardus Brunus Aretinus. T. 748. M. 86

Leonardus Juſtinianus. M. 94.

†1406 Leonardus de Chiſano S. Giphornenſ. T. 654

1445 Leonardus de Utino T. 803

620 Leontius Epiſc. in Cypro *Sigebert.* c. 59 T. 231

606 Leontius Byzantinus Advocatus. M. 30

430 Leoporius *Gennad.* c. 58. *Honor.* II. 57. T. 141

538 Libertus Archidiac. Carthag. M. 27.

590 Licinianus Carthag. Ep. *Iſidor.* c. 29. *Honor.* III. v. 35.

†70 Linus *Sigebert.* c. 5. M 5.
S. Lucas Evangeliſta. *Hieron.* c. 7. *Honor.* I. 7.

1130 Lucas Abbas montis S. Cornelii *append. ad Henr. Gandav.* c. 9. T. 369.

Digitized by Google

A. C.

Lucas Antonius de Firmo. *Placidus Rom.* p. 197

Lucas Fratenſis. *id.* p. 197

Lucas Epiſc. Tudenſis. M. p. 70

Lucas Monachus Minorit. T. cap. 501

240 Lucianus Epiſc. Nicomed. T. 50

- Presbyt. Antioch. *hieron.* c. 77. *honor. lib.* 1. c. 78. M. 4.

410 - Presbyt. Hieroſol. *Gennad.* c. 46. *honor.* II. 46. T. 112

Lucifer Calaritanus Epiſc. *hieron.* c. 95. *honor. lib.* 1. c. 96 M. 106

Lucius Alexandrinus. *hieron.* c. 118. *honor. lib.* 1. c. 119

†809 S. Ludgerus Epiſc. Monaſter. M. 42

1330 Ludolphus. Monach. Carthuſ. T. 593

†1422 Ludolphus Saxo Abbas Sagan. T. ibid. M. 79

1336 Ludolphus Rector. Eccleſ. Suchenſ. M. 78

1494 Ludovicus Brunus. T. 956

†1474 Ludovicus Donatus Epiſc. Bergom. T. 859

1430 Ludovicus Pontanus. T. 782

1508 Ludovicus Vartomannus M. 98.

850 Lugdunenſis Eccleſiæ Libri quidam M. 47

950 Luitprandus ſ. Eutprandus. *Sigebert.* c. 126. T. 302. M. 88

†787 Lullus Archiep. Mogunt. M. 39

†1363 Lupoldus de Bedenburg Ep. Bamberg. T. 585. M. 78

840 Lupus Abbas Ferrar. M. 47

†1423 Lupus de Olmeto ſ. Ulmeto. T. 758

†479 S. Lupus Tricaſſinus. M. 22

1102. - Protoſpatarius. M. 56

836 - Servatus *Sigebert.* c. 93. T. 270 M. 44

M.

350 Macarius Ægyptius Monachus *Gennad.* c. 10. *honor.* II. 10. T. 98. M. 9.

A. C.

Macarius Alexandrinus *Gennad.* c. 28. *honor.* II. 28. M. p. 9.

Macer Poëta. *Sigebert.* c. 13

Macrobius Presbyter. *Gennad.* c. 5. *appendix ad Ildefonſum* c. 2. p. 68. *honor.* II. 5. T. 107

270 Malchion *hieron.* c. 71. *honor. lib.* 1. c. 72 T. 45

Malchus Sophiſta Byzantinus. M. 23

Manegoldus *Anon. Mellicenſ.* c. 105
Manegundus. *Henr. Gandav.* c. 28
Manetho. M. 3.

Manuel Caleca. M. 74

Sec. XIII Manuel Patriarcha. Conſtantinopol. M. 67

†1458 Maphæus Vegius. T. 761. M. 88

1050 Marbodus Epiſc. Redonenſ. *Sigebert.* c. 158. T. 339

534 Marcellinus Comes Illyric. *Anon. Mellicenſ.* c. 56. M. 26

717 S. Marcellinus Presbyter *appendix ad Ildefonſum* c. *ult.* p. 71. M. 37

50 Marcellus diſcipulus Petri Apoſt. *Sigebert.* c. 1. T. 4

Marcellus Ancyranus. *hieron.* c. 86. *honor. lib.* I. c. 87

660 Marculphus Monachus. M. 36

S. Marcus Evangeliſta. *hieron.* c. 8. *honor. lib.* I. c. 8.

†1506 Marcus Antonius Sabellicus. T. 907. M. 92

750 - Epiſc. Hydruntinus. M. 38

- Eremita. M. 6 & 49

610 - Monachus. T. 218. M. 31

403 - Diaconus Gazenſ. M. 10

- Poëta. *Sigebert.* c. 33. *Petrus Diac.* p. 167

†1272 - Venetus. M. 78

†1086 Marianus Scotus Monach. Fuld. *Sigebert.* c. 159. T. 340

†1500 Marianus Eremit. Auguſt. T. *1

†606 S. Marius Lauſann. Ep. M. 29

†1480 Marius Philelfus. T. 856

A. C.
Michaël Ritius. M. p. 94
1080 Micrologus (Joannes.) T. 55
870 Miſo Elnonenſis Monachus *Sigebert.* c. 105. T. 283
170 Miltiades. *Hieron.* c. 39. *Honor. lib.* I. c. 40. T. 25
230 Minutius Felix. *Hieron. c.* 58. *Honor. lib.* I. c. 59. T. 34
Mochimus. *Gennad.* c. 71. *Honor.* II. 70
175 Modeſtus *Hieron.* c. 32. *Honor. lib.* I. c. 33. T. 20
Monaldus Monach. minorit. T. 576
†1332 - Archiep. Benevent. M. 77
†1508 - de Roſariis. M. ibid.
Montanus Carthaginienſis. *Ildefonſ.* c. 3.
Sec. X. Moſes Barcepha Ep. Syrus. M. 49
440 Muſæus Presbyt. Maſſilienſ. *Gennad.* c. 79. *Honor.* II. 78. T. 172
Muſanus. *Hieron.* c. 31. *Honor. lib.* I. c. 32

N

380 Nemeſius Epiſc. M. 8
Neſtor ſive Neſtorius hæreticus. *Gennad.* c. 53. *Honor.* II. 52
†1492 Nicaſius de Voerda. T. 876. M. 92
Nicetas David. M. 46
1205 Nicetas Choniates. M. 59
Nicetas Pectoratus. *Sigebert.* c. 14
560 S. Nicetius Trever. Epiſc. M. 28.
420 Niceas. T. 118 *Gennad. c.* 22. *Honor. II.* 22.
1305 Nicephorus Calliſtus. M. 79
1361 Nicephorus Gregoras. M. 79
†828 S. Nicephorus Patriarcha Conſt. M. 41
- Chartophylax. M. 37
867 Nicolaus I. Papa *Sigebert.* c. 102. T. 277 M. 47

A. C.
1291 Nicolaus IV. T. c. 510
1290 Nicolaus de Bibera T. 504.
1350 - Cabaſilas M. p. 81.
†1440 - de Clemangis T 730
†1464 - de Cuſa ſive Cuſanus Ep. Brixienſ. T. 805. M. 88.
- Ciſtercienſ. Monach. T. 708.
†1491 - de Crutzenach T. 874.
1420 Dinkelſpuhl T. 738. M. 87.
1470 Donis T. 836.
1455 Dorbellus ſ. Orbellus T. 815.
- Dorhin ſ. Durham T. 633.
1270 Gallicus T. 506.
- de Gorham T. 681. M. 80.
1440 Lackmann T. 789.
1120 - Leodienſis Canonicus. M. 39.
- Leonicenus T. 12. *
†1340 - de Lyra ſ. *Lyranus* T. 553. M. 78.
1340 Nicolaus Mutinenſis JCtus T. 586.
1300 - de Neapoli JCtus T. 524.
- Notarius S. Bernardi M. 60.
†1480 - Perotus T. 840. M. 94.
1454 - Ritzonis T. 665.
- Secundinus M. 85.
†1445 - Siculus, Cardinalis T. 781.
†1511 - Simonius M. 97.
1417 - de Suſato T. 777.
†1445 - Tudeſcus M. 85.
1480 - de Wachenheim T. 864.
S. Nilus Abbas Conſtantinop. M. 13.
843 Nithardus M. 44.
Noboas vide Roboas.
†1134 S. Norbertus Fundator Ordinis Præmonſtrat. M. 59.
S. Norberti Archiep. Magdeb. vitæ auctor M. 66.

A. C.

Nonnitus Gerundenſis *Ildefonſ. c.* 10.
Nonnus M. 25.
† Notgerus, Monach. Sangall. T. 279. *Sigebert. c.* 108. *Honor. IV. Anon. Mellicenſ. c.* 65.
250 Novatianus *Hieron. c.* 70. *Honor. lib. I, c.* 71. T. 44.
Novatus, Monachus Catholicus M. 9.

O

† 1350 Occam (Guilelmus) T. 563.
† 1331 Odericus T 560.
- Vitalis T. ibid.
Oderiſius abbas. *Petrus Diac.* p. 182.
† 1048 Odilo Abbas Cluniac. T. 314. M. 49. 65
† 937 Odo Abbas Cluniac. *Sigebert. c.* 124. *Anon. Mellicenſ. c.* 75. T. 292. M. 49.
† 1113 Odo Epiſc. Camerac. *Henr. Gandav.* c. 4. T. 371
1230 Odofredus Beneventanus. T. 444
Odofredus ſ. Rofredus Jctus. T. 425
1045 Odoramnus. M. 106
1080 Oecumenius. M. 55
Olbertus Gemblacenſis Abbas. *Sigebert.* c. 142
1330 Oldradus de Laude. T. 577.
Sec. XI. Olympiodorus Diac. Conſtantinopolitanus M. 55
- Monach. Græcus. M. 45
425 - Thebæus M. 11.
Olympius *Gennad. c.* 23. *Honor. II.* 23.
1420 Omnibonus Leonicenus T. 753.
† 1568 Onuphrius Panvinius M. 102.
370 Optatus Milevitanus *Hieron. c.* 110. *Honor. lib. I. c.* 111. T. 76.
Ordericus Vitalis M. 107.
Oreſius Abbas M. 9.
Orentius ſ. Orientius Poëta. *Sigebert. cap.* 34.
420 Orieſieſis *Gennad. c.* 9. *Honor. II.* 9. T. 710.
† 261 Origenes *Hieron. c.* 53. *Honor. I.* 54. T. 30.
420 Oroſius *Gennad. c.* 39. *Honor. II.* 39. *Anon. Mellicenſ. c.* 69. T. 121.
1020 Oſbertus S. Osbernus Mon. Cantuar. T. 313.
Oſbertus Monach. de Monte Carmel. T. 599
390 Oſius Cordubenſis *Iſidor. c.* 1. *Honor. III.* 1 *Sigebert. c.* 48. T. 139.
870 Otfridus Monach. Wizanburg. T. 290.

A. C.

1050 Othlonus Monach. Fuldenſ. T. c. 50.
† 1158 Otto Friſingenſis T. 477. M. p. 66.

P

390 Pachomius Abbas *Gennad. c.* 7. *Honor.* II. 7 T. 89
Pacianus. *Hieron.* c. 106. *Honor. lib.* 1. c. 107
1480 Pacificus. M. 89
432 Palladius Hiberniæ Epiſc. T. 133
Palladius Helenopol. Epiſc. M. 8
S. Pamphilius Presbyter. M. 5
† 240 Pamphilus Cæſarienſ. *Hieron.* c. 75. *Honor. lib.* 1. c. 76. T. 47
Pandulphus Capuanus. *Petrus Diac.* p. 182
1510 Pandulphus Collenutius. M. 93
Pandulphus Oſtienſis. *Petrus Diac.* p. 181
Panodorus Monachus Ægyptius. M. 10
Pantænus. *Hieron.* c. 36. *Honor. lib.* I c. 37.
100 Papias, auditor S. Johannis Apoſtoli. *Hieron.* c. 18. *Honor. lib.* I. c. 19 T. 9. M. 3
1200 Papias Lombardus. T. 414
† 851 Paſcaſius Ratbertus Abbas Corbeinſ. *Anon. Mellicenſ.* c. 34. *Honor. IV.* 10. *Sigebert.* c. 97 T. 288 M. 45
Paſchaſinus Lilybætanus Epiſc. *Sigebert.* c. 25. *Iſidor.* c. 11. *Honor.* III. 1.
500 Paſchaſius Diaconus Rom. *Sigebert.* c. 171 T. 194. M. 24
Paſchaſius Diaconus Dumienſ. M. 29
450 Paſchaſius Sicilienſis. T. 157
1530 Parſevaldus Belligenius. M. 92
Paſtor Epiſcopus. *Gennad.* c. 76. *Honor.* II. 75.
† 491 S. Patricius Hibernorum Apoſtolus M. 23
600 Paterius *Sigebert.* c. 43. *Anon. Mellicenſ.* c. 24. *Honor.* IV. 5. T. 222.
S. Patiens Lugdun. Ep. M. 23
804 S. Paulinus Aquilej. Ep. M. 40
Paulinus. *Gennad.* c. 68. *Honor.* II. 67.
420 Paulinus Epiſc. Nolanus. *Gennad.* c. 48. *Honor.* II. 47. *Sigebert.* c. 14. T. 117
410 Paulinus Epiſc. Bitter. M. 10
Paulinus presbyter. *Iſidor.* c. 4. *Honor.* III. 4.
Paulonas presbyter. *Gennad.* c. 3. *Honor.* II. 3

S. Paulus

Digitized by Google

A.C. S.Paulus Apoſtolus *Hieron. c.5. Honorius lib.1.c.5.*
Paulus Epiſcopus. *Gennad. c. 31. Honor. II. 31.*
1499 Paulus Atavantius M. 97.
†1529 Paulus Æmilius M. 98.
Paulus Aquilejenſis, vide Paulus Monachus Benedictin.
†1437 Paulus de Caſtro JCtus. T. 768.
1400 Paulus Carthagena Ep. Burgenſ. M. 83.
589 Paulus Emeritenſ. Diac. M. 32.
Paulus Judæus Fuldenſ. *Anon. Mellic. c.57.*
Paulus Langius Monachus. M. 96.
Paulus è Liguria, Grammaticus *Petrus Diac.* pag. 187.
1340 Paulus de Lyazaris. T. 584.
Paulus Bernriedenſis. M. 56.
Paulus interpres. *Sigebert.* c. 151.
1434 Paulus de S. Maria Ep. Burgenſ. T. 760.
Paulus de Altavilla. *Placidus Rom.* p. 197.
Paulus Jctus. *Anon. Mellicenſ.* c. 67.
780 Paulus Monach. Benedict. *Anon. Mellicenſ.* c. 57. *Sigebert.* c. 80. *Petrus Diac.* pag. 167. T. 153.
Paulus Neapolitanus Diac. *Sigebert.* c. 96.
1494 Paulus Niavis vulg. Schnevogel T. 945.
†767 Paulus I. Papa. M. 39.
1344 Paulus de Peruſio, Monach. T. 597.
1350 Paulus Jctus T. 634.
430 Paulus Presbyter T. 146.
Paulus Soncinnas. T. *33.
Paulus Theanenſis Diaconus. *Petrus Diac.* p. 188.
1400 Paulus Venetus. T. 703.
12 72 - - -alius ejusdem nominis. T. ibid.
†559 Pelagius Papa. M. 29.
Pelagius Diaconus Rom. *Sigebert. c. 115.*
Pelagius hæreticus. *Gennad.* c. 42. *Honor. II. 42.*
970 Pelegrinus ſ. Peregrinus Ep. Laure. M. 50
†1374 Petrarcha (Franciſcus). T. 622. M. 81.
†385 Petronius Ep. Bononienſ. *Gennad. c. 41. Honor. II. 41.* T. 88.
S.Petrus Apoſtolus *Hieron. c. 1. Honorius lib. 1. cap. 1.*
†1316 Petrus de Abano. T. 556.
1140 Petrus Abelardus *append. ad Henr. Gandav.* c. 3. T. 381.
Petrus Alexandrinus Ep M. 6.
†1425 Petrus de Aliaco Ep. Camerac. T. 729. M. 84.
1100 Petrus Alphonſus. T. 356. M. 58.
1410 Petrus de Ancora Juris ſ. Ancharanus Jctus. T. 725. M. 84.
Petrus Apollonius Collatius. M. 36.
1320 Petrus Aureolus. M. 77.
1300 Petrus de Bella Pertica. T. 518.
1160 Petrus Bleſenſis. T. 305. M. 64.
1360 Petrus Berthorius. T. 643. M. 76.
†1348 Petrus Bertrandus. M. 77.
1360 Petrus Boherius, T. 640
1494 Petrus Bonomus Tergeſtinus, T. 923.
1485 Petrus Brutus Ep. Catharenſ. T. 891
A.C.
†1507 Petrus Burrus. T. *14.
†1410 Petrus de Candia, poſtea Alexander. V. Papa. T. cap. 711.
†1179 Petrus Cantor Pariſ. *Henr. Gandav. c.16.* T. 419.
Sec. XII. Petrus Carnutenſ. Epiſc. M. pag. 64.
1350 Petrus de Caſa. T. 596.
450 Petrus Chryſologus. *Anon. Mellicenſ. c. 28.* T. 159. M. 12.
1440 Petrus de Colle. T. 791.
1160 Petrus Comeſtor. *Henr. Gandav. c. 32.* T. 380.
†1072 Petrus Damiani Ep. Oſtienſ. T. 335. *Sigebert.* c. 162. *Honor.* IV. c. 11. *Anon. Mellicenſ. c.* 23.
1300 Petrus de Donin, Philoſophus. T. 523.
Petrus Diaconus. *Petrus Diac.* pag. 190. M. 26.
†1507 Petrus Dorlandus. M. 97.
450 Petrus Edeſſenus *Gennad. c. 74.* *Honor.* II. *37.* T. 167
1275 Petrus Hiſpanus Cardinal & Papa ſub nomine Joannis XX. T. 478. M. 74
†1119 Petrus Honeſtus Abbas. M. 67.
Petrus Ilerdenſis *appendix ad Ildefonſum* c. 12. p. 71.
1410 Petrus Epiſc. in Latio. T. 720.
Petrus Laodicenus. M. 36.
†1164 Petrus Lombardus. *Henr. Gandav.* c. 31. *& append. c. 11.* T. 377.
†1156 Petrus Mauritius Abb. Cluniac. *Henr. Gandav.* c. 29. T. 418.
†1424 Petrus Maurocenus. T. 737.
1470 Paulus Natalis. M. 94.
Petrus Ord. Predicatorum. *Henr. Gandav.* c. 41.
†1342 Petrus de Palude ſ. *Paludan.* T. 581. M. 79
Petrus Pannonius. *Gennad.* c. 75. *Honor.* II. 74.
1420 Petrus Paulus Vergerius. T. 761.
†1564 - - - alius junior. T. ibid.
Petrus de Perpiniano, vulgo de Riu T. 559.
Petrus Prior ordin. prædicat. T. 471.
Petrus Ranzonus. M. 95.
1343 Petrus Raymundi de Inſula graſſa. T. 603.
†1263 Petrus de Riga. *Henr. Gand.* c. 22. T. 388
1420 Petrus de Roſenhem. T. 739.
Petrus Sarnenſis Mon. Ciſtert. M. 73.
1319 Petrus de Saxonia. T. 542
†1491 Petrus Scotus ſ. Schot. T. 875. M. 92.
Petrus Senon. Archiep. T. 426.
870 Petrus Siculus. M. 75.
†1563 Petrus Sotus. M. 101.
Petrus de Spira. T. 714.
Petrus Subdiaconus. *Petrus Diac.* p. 188.
†1276 Petrus de Tarantaſia, Papa ſub nomine Innocentii V. T. 472. M. 74.
†1366 Petrus Thomas. T. 638.
Petrus Venerabilis, ſupra in Petro Mauritio.

Digitized by Google

A.C.
1317 Petrus de Verberia. T. cap. 544.
†1249 Petrus de Vineis. T. 434.
Petrus de Unzola, Jctus. T. 816.
380 Philaſtrius Brixienſ. *appendix ad Ildefonſum* c. 3. p. 68. T. 84.
240 Phileas Ep. Theb. *Hieron.* c. 78. *Honor.* lib. 1. c. 79. T. 52.
Philippus de Bergomo T. 620.
†1510 - - - Beroaldus. T.* 10.
†1496 - - - Callimachus Experiens T. 944. M. pag. 94.
- - - Cancellarius Pariſ. *Henr. Gandav.* c. 50.
†1509 - - - Cominæus. M. 83. 93.
170 - - - Cretenſis Epiſc. *Hieron.* c. 30. *Honor.* lib. 1. c. 31. T. 19.
†1322 - - - Ep. Eichſtädt. M. 49.
- - - Eleemoſynarius. M. 59.
- - - Ferrarienſis. T. 675.
1230 - - - Grevius. T. 465.
430 - - - Monachus. T. 144.
- - - de monte Galerio. T. 679.
- - - Otterburgenſ. Abbas. T. 697.
- - - Presbyter. *Gennad.* c. 62. *Honor.* II. 61.
†1391 - - - Riboti. T. 664. M. 86.
- - - Sideta. M. 10.
1105 - - - Solitarius. M. 58.
50 Philo Judæus. *Hieron.* c. 11. *Honor.* lib. 1 c. 11. T. 6.
374 Philo Carpathius. M. 6.
Philoſtorgius Hiſtoricus. M. 11.
Phœbadius. *Hieron.* c. 108. *Honor.* lib. 1. c. 109.
Photinus hæreticus. *Hieron.* c. 107. *Honor.* lib. 1. c. 108.
†886 Photius Patriarcha Conſtantin. M. 46.
290 Pierius Alex. *Hieron.* c. 76. *Honor.* lib. 1. cap. 77. T. 51.
Pileus Movicenſis, Juris Profeſſ. T. 420.
Pinytus Cretenſis. *Hieron.* c. 28. *Honor.* lib. 1. c. 29.
†1464 Pius II. papa, al. *Æneas Sylvius.* T. 810. M. 88.
Pius Lottherius. *Placidus Rom.* p. 198.
1200 Placentinus Jctus T. 424.
Placidus Nonantulanus. *Anon. Mellicenſ.* c. 115.
Platina, vide Baptiſta Platina.
†1439 Pogius Florentinus. T. 749.
1490 Politianus (Joannes Maria) M. 97.
†1509 - - - - (Angelus) T. 911. M. 94.
Polycrates Epheſ. Epiſc. *Hieron.* c. 45. *Honor.* I. 46. *Sigebert.* c. 3.
Polydorus Virgilius. M. 98.
400 Polychronius Apameæ Epiſc. M. 10
Pomponius poëta. *Sigebert.* c. 35.
1520 Pontius Virmius ſ. Virunius. T.* 11.
Pontius *Hieron.* c. 68. *Honor.* lib. 1. c. 69. M. 42.
A.C. Porcharius Lirinenſis. *Anon. Mellicenſ.* c. 58.
430 Poſſidomus ſ. Poſſidius *Sigebert.* c. 16. *Iſidor.* c. 8. *Honor.* III. 8. T. 127.
1152 Potho Prumienſ. presbyt. M. 60.
Praxagoras Athenienſ. M. 6.
550 Primaſius Africanus *Iſidor.* c. 9. *Honor.* III. 9. T. 154.
590 Priſcianus Grammaticus. *Anon. Mellicenſ.* c. 18. T. 217.
Priſcillianus, *Hieron.* c. 121. *Honor.* lib. 1. c. 122.
430 Proba Falconia *Sigebert.* c. 52. *Iſidor.* c. 5. *Honor.* III. 5. T. 152.
†446 S. Proclus Ep. Conſtantinop. M. 13.
Prochorus. M. 3.
Procopius Gazæus Sophiſta. M. 29.
- - - - Hiſtoricus. M. 30.
460 Proſper Reginenſis. T. 164.
- - Aquitanus *Gennad.* c. 84. *Honor.* II. 83. M. 19.
- - Tyro. M. 20.
†457 Proterius Alexandrius Ep. *Sigebert.* c. 26. *Iſidor.* c. 10. *Honor.* III. 10.
380 Prudentius poëta. *Gennad.* c. 13. *Honor.* II. 13. T. 90.

Q.

120 Quadratus. *Hieron.* c. 19. *Honor.* lib. 1. c. 20. T. 12.

R.

†855 Rabanus Maurus, Archiep. Mogunt. *Anon. Mellicenſ.* c. 45. *Sigebert.* c. 89. *Honor.* IV. 4. T. 267.
Sec. XII. Radevicus præpoſ. Friſing. M. 66.
Radulphus, vide Glaber. *Sigebert.* c. 50.
1100 - - - - Ardens. M. 60.
1157 - - - - Flaviacenſis. T. 299. M. 49.
†1403 - - - Rivius. *M.* 54.
Rangerius Lucenſis Ep. M. 55.
Raphael Comenſis, Jctus. T. 742.
1416 - - - Fulgoſus Jctus. M. 740.
1494 - - - Regius. T. 916.
1505 - - - Volaterranus. M. 98.
976 Raſis Maurus. M. 49.
†917 Rathbodus Ep. Traject. T. 293.
930 Ratherius Veronenſis Epiſc. *Sigebert.* c. 127. T. 297.
Ratramus, vide Bertramus.
Raymundus Agilæus. M. 60
†1275 - - - de penna forti *Henr. Gandav.* c. 48. T. 442.
1290 - - - Lullus. M. 70.
1430 - - - de Sebeide, ſ. Sabunde. T. 765
Raynaldus Subdiaconus, *Petrus Diac.* p. 189
- - - Viceliacenſis Abbas. *Henr. Gandav.* c. 3.
†989 Reginoldus Ep. Eickſtädt. M. 50.
910 Regino Abbas Prumienſis. *Sigebert.* c. 111. *Anon. Mellicenſis* c. 54. T. 295.
1410 Reinhardus de Fronthovem. T. 715.

A.C.

Digitized by Google

A.C.
†1358 Reinherus Foroliviensis Jctus. T. 604.
1300 - - - Piſanus T. 519.
1254 - - - Sachonus. M. 70.
†888 S. Rembertus Ep. Brem. M. 48.
500 S. Remigius Rem. Ep. M. 26.
880 Remigius Monach. Autiſiodor. *Sigebert.* c. 123. *Anon. Mellicenſ.* c. 66. T. 285. M. 46.
840 Remigius Lugd. Ep. M. 46.
Renatus Garnerius. T *24.
320 Reticius *Hieron.* cap. 82. *Honor.* lib. 1. c. 83. *T.* 58.
1130 Renerus Monachus. M. 39.
Reuchlinus vide Joannes Reuchlin.
200 Rhodon. *Hieron.* c. 37. *Honor.* lib. 1. c. 38. *T.* 23.
†1360 Richardus Armach. Archiep. *T.* 653.
- - - Bartholinus M. 98.
†1345 - - - de Bury Epiſc. Dunelm. *T.* 624.
- - - Cardinalis de *Mo*laria. *Placidus Rom.* pag. 192.
1160 - - - Cluniacenſ. *Mo*nach. *T.* 386.
1402 - - - Lauinham *T.* 692.
1310 - - - *Mo*lumbra Jctus *T.* 538.
1382 - - - *Ma*ydeſcon *T.* 667.
1290 - - - de *Me*diavilla *T.* 503. *M.* 75.
1359 - - - Radulphus *M.* 82.
1270 - - - Remenſis Archiep. *T.* 488.
1300 - - - de Senis. *T.* 514.
†1173 - - - de S. Victore. *Henr. Gandav.* c. 26. *T.* 375.
Rigerus Monachus, M. 73.
1223 Rigordus *M.* 53.
Riparius presbyter Hiſp. *M.* 10.
Roboas Diaconus. *Petrus Diac.* p. 188.
Robertus vide in Rupertus.
Rodericus Santius Arevolus M. 95.
†1245 - - - - Semenus *M.* 70.
1470 - - - - Zamorenſis Epiſc. *T.* 828.
Rodolphus vide ſupra, Radulphus.
1117 Rodulfus Abbas S. *Tr*udonis. *M.* 57.
1494 - - - Langius. *M.* 96.
1040 Rogerius *Mo*nachus *Sigebert* cap. 130. T. 327
1204 - - - - Hovedenus *M.* 65.
Rolandinus de Romantiis Jctus *T.* 448.
1177 Romualdus II. Ep. Salernitanus *M.* 107
970 Roſwitha monialis, T. 391. M. 107.
Rudolfus Abbas. *Anon. Mellicenſ.* c. 103
- - - Fuldenſis. *Anon. Mellicenſ.* c 49
†1485 Rudolphus Agricola *T.* 870. *M.* 92.
1430 - - - de Bruxella *T.* 773
1494 - - - Langius *T.* 933.
1125 - - - S. Trudonis Abbas *T.* 366.
400 Ruſtinus *Gennad.* c. 17. *Honor.* II. 17. *appendix ad Ildefonſum* c. 5. p. 69. *T.* 102
Rugerus *T.* *9.
1210 Rupertus Caſſinenſis Abbas *T.* 317. *M.* 59.
†1501 - - - Gaguinus, *T.* 914. M. 93.

A. C.
†1253 - - - Groſthead ſ. Groſeteſtus Ep. Lincoln *T.* 393. *M.* 70.
1280 Rupertus Haſſus M. 75.
†1349 - - - Holkoth, *T.* 632. M. 80.
†1143 - - - Ketenenſis, M. 65.
1486 - - - de Licio *T.* 887.
1124 - - - Limpurgenſis Abbas *T.* 365
- - - Monachus de monte Carmeli, T. 617
1320 - - - Monachus ordin. præd. *T.* 569
1120 - - - - - - S. Remigii *T.* 390. M. 60.
†1213 - - - Præmonſtratenſis Canonicus M. 69
†1031 - - - Rex Franciæ, *T.* 304
†1280 - - - de Ruſſia *T.* 474
1252 - - - Sorbonius Collegii Sorbonæ Inſtitutor, M. 74
†1135 - - - Tuitienſis Abbas *append. ad Henr. Gandav.* c. 5. *Anon. Mellicenſ.* c. 117. Honor. IV. 16. *T.* 364
Ruricius Lemovic. Ep. M. 23
Ruſticus Ep. M. 17
- - - Helpidius, M. 107
- - - Roman. Diac. M. 27
1494 Rutgerus Sicamber de Venray, *T.* 940

S.

440 Sabbatius *Gennad.* c. 25. *Honor.* II. 25 *T.* 168
†919 Salomon Epiſc. Conſtantienſ. M. 49
Salonius Ep. M. 17
480 *Salvianus* Maſſilienſis *Gennad.* c. 67. *Honor.* II. 66. *T.* 175
Salvus Abbas Alveldenſis *de quo Appendix ad Ildefonſum* p. 68
†1483 Salvus Caſſetta, M. 97
Samona Archiep. Gazæ, M. 57
480 Samuel Presbyt. Edeſſenus *Gennad.* c. 82 *Honor.* II. 81. T. 176
1072 - - - Marochianus Rabbinus M. 51
Sangallenſis Monachus quidam, M. 48
1430 Sanctes de Arduinis, T. 776
†1541 - - - Pagninus, M. 107
1200 Saxo Grammaticus, M. 72
1494 Sebaſtianus Murrho, T. 934
- - - - - - Brantius, M. 96
- - - - - - Caſinenſis, *Petrus Diac.* pag. 168
†1520 - - - - - Titio, al. Brandt/T. 924
Secundus, Langobardorum Hiſtoricus M. 39
430 Sedulius presbyter *Sigebert.* c. 6. *Iſidor.* c. 7. *Anon. Mellicenſ.* c. 35. *Honor.* III. 7 T. 142
50 Seneca (Lucius Annæus) *Hieron.* c. 12. *Honor.* lib. 1. c. 12. T. 3.
193 Serapion Antiochenus, *Hieron.* c. 41. *Honor.* lib. 1. c. 42. T. 27
340 - - - Thmueos Ep. *Hieron.* c. 99. *Honor.* lib. 1. c. 100. T. 68

A.C. Sergius Confeſſor, M. 42
- - - - I. papa, *Anon. Mellicenſ.* c. 4
1356 Sertorius al. Fortanerius, T. 607
480 Servus Dei *Gennad.* cap. 87. *Honor.* II. 86 T. 181
400 Severianus *Gennad.* c. 21. *Honor.* II. 21 T. 104. M. 9
S. verus Endelechius, M. 8
580 Severus Malag. Epiſc. *Iſidor.* c. 30. *Honor.* III. 36. T. 226
Severus Milevitanus Ep. M. 11
423 Severus Ep. in Minorca, M. 11
420 Severus Sulpicius *Gennad.* c. 9. *Honor.* II. 19. T. 113.
Sextus, *Hieron.* c. 50. *Honor.* lib. 1. c. 51
1320 Sibertus de Beka ſ. Becanus, T. 557. M. 90
480 Sidonius Apollinaris *Gennad.* c. 92. *Honor.* II. 91. T. 179
1307 Sifridus Miſnenſis presbyt. M. 73
1470 Sifridus de Moguntia T. 831
1110 Sigebertus Mon. Gemblac. *Sigebert.* c. 171. T. 358
1483 Sigiſmundus Monachus M. 96
Sillebertus, *append. ad* Henric. Gandav. c. 2.
Simon Affligemenſis, *Henr. Gandav.* c. 56
†1348 Simon de Caſſia, T. 605
†1400 Simon de Cremona, T. 602. M. 80
†1348 Simon Fidatus, M. 80
770 Simon l. Simeon Metaphraſtes vulgo Simon Magiſter, M. 51
Simon de Spira, T. 606
†460 Simon l. Simeon Stylita M. 18
600 Simeon Stylita ſecundus, M. ibid.
- - - - tertius, M. ibid.
- - - - Theſſal. Archiep. M. 50
- - - - Junior dictus, M. 60
Sec. XII. Simon de Tornaco, *Henr. Gandav.* c. 24 T. 467
420 Simplicianus *Gennad.* c. 36. *Honor.* II. 36 T. 119
Simplicius S. Benedicti Diſcipulus, *Sigebert.* c. 31. *Petrus Diac.* p. 168
†483 Simplicius papa, T. 180
†398 Siricius papa *Iſidor.* c. 3. *Honor.* III. 3. T. 128
Sixtus I. papa, *appendix ad Ildefonſum* c. 1. p. 68. *Anon. Mellicenſ.* c. 4.
†259 S. Sixtus II. papa, *Sigebert.* c. 47. M. 5
Sixtus III papa, M. 12
†1484 Sixtus IV papa, T 866
810 Smaragdus Abbas, *Sigebert.* c. 118. *Honor* IV. 6. *Anon. Mellicenſis* cap. 50 T. 300
Socci ſermones, *Sigebert.* c. 47 M. 107
430 Socrates Hiſtor. *Sigebert.* c. 10. T. 137
636 S. Sophronius Patriarch. Hieroſ. M. 33
Sophronius amicus Hieronymi *Hieron.* c. 134. *Honor.* lib. 1. c. 135.

A.C.
430 Sozomenus *Sigebert* c 11. T. 136
†1203 Stephanus Abbas ad S. Genov. Pariſ. M. 66.
1470 Stephanus de Cajeta, T. 861
1107 Stephanus Ciſtertienſis Abbas, M 67
†1107 Stephanus ſ. Herrandus Epiſc. Halberſtad. T 360
†1471 Stephanus Hoeſt, T. 833
1458 Stephanus Juliacus, M. 96
†1228 Stephanus Langtonus Anglicus, *Henr. Gandav* c 27. T. 422
910 Stephanus Leodienſis Ep. *Sigeber.* c 125 T. 298. M. 39
Stephanus Muſicus, *Anon. Mellicenſis* c. 79.
†942 Stephanus VIII. papa M. 39
†1058 Stephanus IX. papa, *Anon Mellicenſis* c. 86
Stephanus X. papa *Petrus Diac.* p. 174
Stephanus Petringon, T. 661
1330 Stephanus de provincia, T. 573
840 Strabus, T. 269. M. 46
1107 Sugerius Abbas S Dionyſ. M. 53
Sec. XI. Suidas, M. 52
630 Sulpitius Epiſc. Bituric. M. 31
Syagrius. *Gennad.* c. 65. *Honor.* II. 64
Sylveſter Giraldus, M. 63
Sylveſter Mozolinus, M. 99
Sylveſter de Prierio, T. [illegible]31
†515 Symmachus papa, T. 195
200 Symmachus Interpres S. S. Græcus T. 4
†524 Symmachus patricius Conſul Roman. T. 196
Sympoſius, *Sigebert.* c. 132. *Anon. Mellicenſis* c. 73
410 Syneſius Ep. Ptolemaidis, M. 10
Syrus vide Cyrus

T.

1000 Tangmarus, M. 50
170 Tatianus *Hieron.* c. 30. *Honor.* lib. 1. c. 31 T. 18. M. 4
†138 Teleſphorus papa, *Anon. Mellicenſis* c. 1
200 Tertullianus *Hieron.* 53. *Honor.* I. 54 T. 29
1457 Thadæus Abbas Scotorum, M. 95
1280 Thadeus Medicus, T. 493
Thalaſſius Monachus, M. 36
837 Theganus M. 45
1100 Theodericus Abbas S. Tridonis, T. 355 M 59
1200 - - - - Abbas Benedict. t. 416
1040 - - - - monachus theologienſis T. 342
- - - - Greſmundus de Meſchede, T. 832
1476 - - - - de Herxen, T. 857
1494 - - - - de Oſenbrück, T. 950
1494 - - - - Ulſenius, T. 961
480 Theodolus *Italus Sigebert.* c. 134. vide Theodulus, T. 185

A. C

Digitized by Google

A.C.
Theodoricus Thuringus, M.70
- - - - Caſinenſis, *Petrus Diac.* pag. 174
390 Theodoritus Cyri Epiſc. *Gennad.* c.89. *Honor.* II 88. *Sigebert.* c.9. T.131
Theodorus Abucara, M.45
- - - - Ancyranus, *Gennad.* c.55. *Honor.* II.54
- - - - Antiochenus Presbyter (poſtea Mopſveſt. Epiſcopus) *Gennad.* c.12. *Honor.* II.12. *appendix ad Ildefonſum* c.4. p.69 T.106
1320 - - - -Anagnoſtes ſ. Lector, M.79
†690 - - - - Archiep. Cantuar. *Anon. Mellicenſ.* c.27 T.235. M.64
430 - - - - ſ. Theodotus Ancyranus, T.135
1191 - Balſamon Patriarch. Antioch. M.65
- - - - Gaza, T.848
340 - - - - Heracliæ Epiſc. *Hieron.* c.90. *Honor.* lib.1. c.91. T.65
†1332 - - - - Metochita, M.79
420 Theodorus Monachus, T.109
- - - - Papa, M.34
668 Theodorus & Theodoſius } fratres, M.35
Theodorus Presbyter, *Gennad.* c.8. *Honor.* II.8
- - - -Scotus Archiep. *Sigebert.* c.63
†826 - - - - Studites, M.44
180 Theodotion, T.22. M.4
†821 Theodulphus Aurelian Ep. T.260. M.43
Theodulus *Gennad.* cap.91. *Honor.* II.90. alius III. 13. *Anon. Mellicenſis* c.36
Theofridus Abbas, M.36
Theophanes Byzant. *Anon. Mellicenſis* c.74
Theophanius Diaconus, *Petrus Diac.* pag.170.
Theophanes Cerameus, M.45
173 Theophilus Alexandriæ Epiſc. *Gennad.* c.33. *Honor.* II.33. T.15
390 - - - - - alius T.96
Theophilus Imp. Cpol. *Sigebert.* c.96
- - - -Antiochenus, *Hieron.* c.25 *Honor.* lib.1. c.26
- - - - Cæſarienſis, *Hieron.* cap.43 *Honor.* lib.1. c.44
- - - Senenſis, *Placidus Rom.* p.198
1071 Theophylactus Bulgarienſis Archiep. M.53
612 - - - - - Simocatta, M.33
1170 Theorianus, M.64
Theotimus Scythiæ Epiſc. *Hieron.* cap.131, *Honor.* lib.1, c.132

A.C.
Thomas Ænigmaticus, *Sigebert.* cap.133
1400 - - Anglicus, M.84
†1274 - - de Aqvino, T.468
†1357 - - de Argentina, T.627. M.80
†1263 - - de Cantiprato, *Henr. Gandav.* c.51 T.460
- - ab Ebulo, *Placidus Rom.* p.199
1340 - - de Garbo Medicus, T.613
- - Gualenſis, T.696
1410 - - de Haſelbach, T.705. M.107
1410 - - de Kempis, T.707
†1471 - - - alius T. ibid. M.88
†1277 - - Lentinus, M.107
- - Lombe, T.663
†1535 - - Morus, M.100
†1534 - - Vius, Cajetanus M.100
†1491 - - Scropæus, M.97
†1430 - - Walden, T.767. M.86
1442 - - Walſingamus, M.95
Thomaſinus Ferrarienſis, T.706
Tiberianus, *Hieron.* cap.123. *Honor.* lib.1. cap.124
390 Ticonius Afer, *Gennad.* cap.18. *Honor.* II.18. T.92
Tilmannus Aqvenſis, T.636
- - - de Hachenberg, T.700
†1485 - - - Præpoſitus Canonic Regul. Auguſt. T.871
Timotheus Gazæus, M.22
- - - - Epiſc. *Gennad.* c.58. *Honor.* II.57
Timotheus Alexandrinus, *Gennad.* cap.72. *Honor.* II.71
340 Titus Boſtrenſis, *Hieron.* c.101. *Honor.* lib.1. cap.102. T.72
350 Triphyllius, *Hieron.* c.92. *Honor.* lib.1. cap.93 T.67
230 Tryphon, *Hieron.* cap.57. *Honor.* lib.1. cap.58 T.33
449 Turrius Rufius Aſterius, M.13
830 Turpius ſ. Tilpinus, T.275
†811 - - - Archiep. Rem. M.42
Tyrannius Rufinus, vide Rufinus

U.

450 S. Valerianus Cemelienſ. Epiſc. M.13
902 Valerius Aſturicenſis, M.49
1280 Udalricus Cluniacenſis, *Anon. Mellicenſis* c.110
- - - - de Argentina, T.475. M.75
Udalſcalcus, M.54

A. C.

Venantius Fortunatus, ſupra in Fortunato,
Veranus ſ. Veranius, M. pag. 17
†460 - - - Lugdun. Ep. M. ibid.
760 - - - Vencienſ. Ep. M. ibid.
Vergundus Epiſc. *appendix ad Ildefonſum* c. 6. p. 69
760 Verus Ep. Arauſicanus *Sigebert*, cap. 73. T. 245
634 - - Rutenenſ. Ep. M. 31
Victor Antiochnius, M. 9
450 - - Cartennæ Epiſc. *Gennad.* c. 77. *Honor.* II. 76. *Anon. Mellicenſis* cap. 23. T. 165
480 - - Capuanus Epiſc. *Sigebert.* c. 20. *Anon. Mellicenſ.* c. 21. T. 182
- - Epiſc. Martyritanus, M. 27
- - Romanus Epiſcopus, *Hieron.* c. 34. *Honor.* lib. 1. c. 35
- - III. Papa *Petrus Diac.* p. 176.
540 - - Tununenſis Epiſc. *Iſidor.* c. 25 *Honor.* III. 29. T. 214
490 - - Uticenſis Epiſc. M. 22
450 Victorianus Buconius, ſive Voconius T. 171
360 Victorinus Afer, *Hieron.* c. 100. *Honor.* lib. 1. c. 101. T. 71
460 - - - - ſ. Victorius Aqvitanicus, *Gennad.* c. 88. *Honor.* II. 87 T. 166
- - - - Epiſcopus, *append. ad Ildefonſum* cap. 7. p. 69.
430 - - - - Maſſilienſis, *Gennad.* c. 60 *Honor.* II. 59 T. 143
370 - - - - Petavionen ſ. Epiſc. *Hieron.* c. 74. *Honor.* lib. 1. c. 75. T. 46
Vigilantius, *Gennad.* cap. 37. *Honor.* II. 35
420 Vigilius Diaconus, *Gennad.* c. 51. *Honor.* II. 50. T. 138
Vigilius Epiſcopus, *Gennad.* c. 37. *Honor.* II. 37
Vigilius Neſtorii Impugnator M. 10
Vigilius alius Epiſcopus Trident. M. ibidem
†1418 Vincentius Ferrerius, T. 756. M. 83
†1264 Vincentius Gallus Beluacenſ. *Henr. Gandav.* c. 42. T. 457
1410 Vincentius Gruner, T. 726
430 Vincentius Lirinenſis *Gennad.* c. 65. *Gennad.* c. 65. *Honor.* II. 64. T. 145
450 Vincentius Presbyter, *Gennad.* c. 80. *Honor.* II. 79. T. 173
360 Vitellius Afer, *Gennad.* c. 4. *Honor.* II. 4. T. 105
S. Viventiolus Lugd. Epiſc. M. 24
Ulphilas, *Sigeberto* c. 8. Golphilas, Gothor. Epiſcopus,
Ulricus Molitor, M. 107
431 Uranius ſ. Uranus, M. 12

A. C.

Urbanus II. Papa, *Anon. Mellicenſis* cap. 99
Urbanus IV. Papa, M. 74
440 Urſinus Monachus, *Gennad.* c. 27. *Honor.* II. 37. T. 169. M. 107
770 Uſuardus, ſ. Iſuardus Monachus, *Sigebert.* c. 85. *Anon. Mellicenſ.* c. 82. T. 252
Vuconius, vide Victorianus & Buconius

W.

†849 Walafridus Strabo Abbas S. Gallenſis *Sigebert.* cap. 71. *Anon. Mellicenſis* c. 44. T. 246. M. 46.
Waldrammus, M. 107
Walterus, vide Gvalterus
850 Wandelbertus *Sigebert.* c. 128. T. 287 M. 54
Weingartenſis Monachus qvidam M. 107
1080 Wenericus, ſ. Werricus, ſive Venericus, T. 341
1200 Wernerus Abbas S. Blaſii, M. 65
†1502 Wernerus Rolevinck, T. 929. M. 89
Wibertus ſive Gvibertus Tornacenſis *Henr. Gandav.* c. 54. M. 54
950 Widichindus Corbejenſis, *Sigebert.* c. 129, vide Witekindus
760 Wilobaldus, Epiſcopus Eichſtadt. T. 249. M. 39
1100 Wilbertus Epiſc. Carnotenſ. T. 370
Wilhelmus, vide Gvilhelmus
1010 Willeramus Abbas Merſeb. *Anon. Mellicenſ.* c. 78. T. 345
†739 S. Willibrodus, M. 37
Wippo, M. 54
950 Witekindus Saxo, vide Widichindus T. 307. M. 55
900 Wolfhardus Monachus, M. 49

X.

Ximenius, vide Franciſcus Ximenius
Xiphilinus, vide Joannes Xiphilinus.

Z.

1508 Zacharias Benedictus Carthuſianus, M. 107
1501 Zacharias Lilius, M. ibid.
†752 Zacharias Papa, *Sigebert.* c. 77. *Anon. Mellicenſ.* c. 32. T. 250. M. 38
553 Zacharias Ep. Mitylen. M. 28
1101 Zacharias Ep. Chryſopolit. M. 57
S. Zeno Veronenſ. Ep. M. 5
1505 Zenobius Acciajolus, M. 107
Zenophirus, vide Theophanes Byz.
†419 Zoſimus Papa *Anon. Mellicenſis* c. 3. T. 150
Zoſimus Hiſtoricus, M. 10
Zoſimus Gazæus, ibid.
S. Zoticus Ep. Oſtrenus, M. 5.

AUBER-

AUBERTI MIRÆI
AUCTARIUM
DE
SCRIPTORIBUS
ECCLESIASTICIS.

AUBERTI MIRÆI
AUCTARIUM
DE
SCRIPTORIBUS
ECCLESIASTICIS

Quorum opera ex toto, vel pro parte apud veteres Nomenclatores ſacros, Hieronymum, Gennadium, Iſidorum, Ildefonſum, Honorium, Sigebertum & Henricum Gandavenſem deſiderantur.

I.

INTERPRETES ſeptuaginta duo (vel ut rotundo numero paſſim dicuntur, ſeptuaginta) ſacra Biblia ex Hebræo in Græcum ſermonem, annis circiter ducentis octoginta quatuor ante Chriſtum natum, primi tranſtulerunt; petente *Ptolemæo Philadelpho*, Ptolemæi Lagi filio, Ægyptiorum Rege. Is cúm bibliothecam ampliſſimam Alexandriæ inſtrueret, hortatu Demetrii Phalerei, ad *Eleazarum*, Oniæ primi filium, ſummum Judæorum Pontificem, legationem miſit, & illos LXXII. ſeniores ad ſe evocavit. Teſtantur id *Ariſtæas* in hiſtoria de 72. Interpretibus, *Joſephus* lib. 12. Antiq. cap. 2. & lib. 2. contra Apionem, *Philo* lib. 2. de vita Moſis, *Tertullianus* in Apolog. c. 18. *Athanaſius* in Synopſi, *Epiphanius* lib. de menſur. & ponderibus, *Auguſtinus* lib. 8. de civ. Dei, & alii. Interpretationem hanc tanti fecerunt ipſi etiam Judæi, ut in ſuis eam ſynagogis legendam ſuſceperint. Apoſtoli eamdem citarunt, & Eccleſiæ legendam tradiderunt.

At verò cúm malitiâ aut ignorantiâ eorum, qui exſcripſerunt, multis in locis fuiſſet vitiata, primúm ab *Origene*, deinde â *S. Luciano* martyre, poſtea ab *Heſychio*, quartò demúm â *S. Hieronymo* â mendis fuit expurgata. Quo factum eſt, ut dum alii correctam ab Origene, alii â Luciano, alii verò ab Heſychio emendatam ſequerentur, non leves in Eccleſia contentiones excitârentur. Atque his quidem & aliis rationibus permotus Hieronymus ſacram Scripturam ex Hebræo in Latinum vertit: ut ipſe præfat. In Paralip. ad Chromatium teſtatur: *Si*, inquit, *pura eſſet editio ſeptuaginta Interpretum; qualis ab illis in lucem edita fuit, ſuperfluè me rogares, ut Hebraica volumina tibi in linguam Latinam transferrem.* Cæterum Græcam hanc ſeptuaginta Interpretum verſionem *Gregorius* XIII. & *Sixtus* V. Pontifices Maximi, *Antonii Caraſæ* Cardinalis, linguarum Orientalium peritiſſimi, *Flaminii Nobilii* & aliorum doctiſſimorum virorum ſtudio, recenſendam noviſſimè curarunt. Exſtatque ea Græcè typis Vaticanis anno 1588. publicata, cum Latina interpretatione. Quanta porrò fide ac diligentia hæc omnia ſint præſtita, Lector ex præfatione plenè cognoſcet. Poſt Græcam porrò ſeptuaginta duorum ſeniorum Interpretationem ſecunda eſt *Aquilæ Pontici*, tertia *Theodotionis*, quarta *Symmachi*: de quibus & aliis infrà ſuis locis agemus.

II. ARISTÆAS ſeu Ariſtæus, ſcriptor jam olim laudatus â Joſepho lib. 2. contra Apionem, Euſebio lib. 9. Præparat. Evangelicæ, & Epiphanio lib. de menſuris & ponderibus, vixit temporibus ejuſdem Ptolemæi Philadelphi, Ægyptiorum Regis. Extat in Bibliotheca veterum Patrum, tomo 1. editionis Colonienſis, liber ſub Ariſtææ nomine *de traslatione ſacræ Scripturæ per LXXII. Interpretes.* Sed an is ſit genuinus, Ludovicus Vives Comment. in Auguſtini librum 18. de civit. Dei cap. 42. Leo Caſtrius prol. in Jeſ. 6. & Alfonſus Salmeron in prolegom. 6. dubitant. Bellarminus tamen lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de LXXII. Interpreteribus agit, cenſet genuinum Ariſtææ fœtum eſſe: *Qui*, inquit, *fuerint viri illi doctiſſimi, & nomina, exponit Ariſtæas in ſuo libro de ſeptuaginta duobus Interpretibus, qui exſtat in Bibliotheca Patrum, tomo 7. editionis ſecundæ Pariſienſis. Et quamvis aliqui recentiores exiſtiment, Ariſtæam, qui nunc exſtat, non eſſe illum, qui vixit tempore ipſorum ſeptuaginta Interpretum, ſed confictum ab Hebræis; tamen verè eſſe illum ipſum, ſatis probatur ex eo, quòd omnia, quæ citant ex Ariſtæa Joſephus lib. 12. Antiq. cap. 2. Tertullianus in Apologet. cap. 18. Euſebius libro 8. de Præparatione Evangelica capite 1. & S. Hieronymus præfatione in Pentateuchum, in hoc noſtro ad verbum.*

III. BEROSI, ut veri hiſtorici, ac *rerum Chaldaicarum* ſeu *Babylonicarum ſcriptoris*, meminerunt plurimi antiquorum: in his *Vitruvius* lib. 9. c. 9. *Tertullianus* in Apologetico c. 19. *Clemens Alexandrinus* lib. 1. Stromatum & alibi. Ex eo opere præclara quædam fragmenta Joſephus lib. 1. contra Apionem, & lib. 1. c. 5. Antiquitatum Judaicarum, & Euſebius in Præparatione Evangelica nobis conſervarunt. Vixit autem Beroſus temporibus Ptolemæi Philadelphi, Ægyptiorum Regis, & hiſtoriam ſuam Antiocho Soteri, Syriæ Regi, aut ejus filio Antiocho dicavit. At verò Beroſus, â *Joanne Annio* Viterbienſi editus, prorſus eſt ſuppoſititius, ut & adjuncti ſcriptores: quod Ludovicus Vives, Joannes Goropius, Caſper Barrerius, Jo-

ſephus

Digitized by

ſephus Scaliger, & alii abundè demonſtrarunt. Ut inſanum ſit velle ex iſtis nugis mendacibus metiri magnum illum Beroſum, *cui Athenienſes publicè in gymnaſio ſtatuam, inaurata lingua, poſuere*: ut Plinius lib. 7. c. 37. prodit.

IV. MEGASTHENES (non, ut Annius Viterbienſis nominat, *Metaſthenes*) hiſtoricus celebris, ſcripſit *Indica*, apud Reges Indorum idcirco verſatus, ut omnia fideliter traderet: quod Plinius lib. 6. c. 17. & Solinus c. 49. produnt. Ejusdem meminit Strabo lib. 1. Geograph. & Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, & Euſebius in libris Præparat. Evangelicæ. Sed cave, genuina eſſe putes quæ ſub hujus nomine edita ſunt ab Annio Viterbienſi. Nam cuncta iſta ab ipſo aut alio quopiam ſunt conficta: adeò ut ne verum quidem Hiſtorici nomen Annius ſciverit. Megaſthenis Athenæus, Arrianus, Cicero & alii veteres meminerunt: cujus ſi germana aliqua legere lubet, Strabonem lib. 15. Joſephum lib. 1. contra Apionem, & Euſebium lib. citato conſule.

V. MANETHOS ſeu Manetho Sebenuta, Dioſpolitanus, ſub Ptolemæo Philadelpho floruit, Beroſo ſene adolceſens ac ſuperſtes; teſte Euſebio in Chronico. Scripſit Græcè *Hiſtoriam Ægyptiacam & de ſacris Ægyptiorum*. Horum operum fragmenta reperies apud Joſephum lib. 1. contra Apionem, & apud Euſebium in Præparat. Evangelica. Cæterùm ſub Manethonis nomine quædam edidit Annius Viterbienſis: de cujus nugis ac commentis piget toties loqui.

VI. PROCHORUS fuit unus ex ſeptem diaconis, quos Apoſtoli ipſi ordinarant; ut Lucas in Actis cap. 6. narrat. Sed narratio de Joanne Theologo & Evangeliſta, ab hæreticis Græcè & Latinè edita Baſileæ in 8. Latinè autem in Bibliotheca veterum Patrum, non eſt ab Eccleſia recepta. Ita Joannes Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Fabulis certè mendaciiſque abundat; ut Baronius in geſtis anni 44. & 99. Bellarminus in Catalogo, Lorinus in acta Apoſtolorum c. 6. & alii notarunt. Sunt qui arbitrantur hunc librum eſſe eumdem, qui *Circuitus Joannis* vocari antea ſolet; atque hoc nomine inter apocrypha refertur à S. Athanaſio in Synopſi.

VII. ABDIAS Babylonius dicitur Hebraicè ſcripſiſſe *libros decem de hiſtoria certaminis Apoſtolici*; quos ex Hebraica lingua in Græcam Eutropius, & ex Græca in Latinam Julius Africanus, celebris Chronographus, tranſtulerit; primum Baſileæ 1551. poſtea Pariſiis, & alibi editos. Sed opus eſſe apocryphum, & falſò dictis auctoribus adſcribi, à multis doctis eſt animadverſum. Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra & lib. 1. cap. 6. de fide hæreticis ſervanda.

VIII. S. PAPIAS Hierapolitanus in Phrygia Epiſcopus, S. Joannis Evangeliſtæ auditor, S. Polycarpi condiſcipulus ac ſodalis, Martyrologio Rom. ad diem 22. Februarii inſcriptus eſt. De eo ex Irenæo Euſebius hiſt. lib. 3. cap. 30. & 33. item Hieronymus in Catalogo cap. 18. ſcribunt. De eodem ſic Baronius in Notis ad citatum Martyrologii locum: *Exſtabant ejus ſcripta uſque ad S. Hieronymi tempora, ut ipſe ſcribit epiſtola 28. ad Lucinium. Eadem de eo Nicephorus lib. 3. cap. 18. & 20. refert. Hic monitum velim Lectorem, ne qua ſuſpicio de Papia in mentem irrepat, eo quòd aſſertor fuerit improbatæ ſententiæ de mille annis, unde dicti ſunt hæretici Millenarii. Nam ſancta Dei Eccleſia catholica aliquamdiu de ea re judicium ſuſpendit, nec aliquid de his, qui ea ſentiebant, definivit; cùm præſertim non vulgares homines, ſed ſanctiſsimi atque doctiſsimi viri id affirmarent, ut poſt Papiam Irenæus, Juſtinus martyr (mittimus Tertullianum & Nepotem, extra claſſem Catholicorum vagantes) Lactantius, Victorinus, Severus & alii: prout teſtatur S. Hieronymus in comment. ſuper Ezechielem cap. 36. lib. 11. & in proœm. lib. 18. in Iſaiam. De quorum ſententia idem auctor in Jeremiam cap. 19. lib. 4. hæc habet:* Quæ licet non ſequamur, tamen damnare non poſſumus: quia multi Eccleſiaſticorum virorum & martyrum iſta dixerunt: & unusquisque in ſuo ſenſu abundet, & Domini cuncta judicio reſerventur. *Hæc S. Hieronymus, quo tempore nihil adhuc ab Eccleſia de ea re fuiſſe definitum apparet.*

Paulò pòſt autem, cùm Apollinaris hæreſiarcha hanc de Millenario ſententiam niteretur adſtruère, totisque nervis defendere conaretur, ſcriberetque (ut ait S. Hieronymus in proœm. lib. 18. in Iſaiam) duo volumina adverſus Dionyſium Alexandrinum, qui de ea re contra Irenæum librum ediderat; mox in eum atque in alios Millenarios zelus ſanctorum Patrum exarſit, ita ut in hæreſim ac patronum ejus liberiùs inveherentur: cùm præſertim ille adderet alias ad eam opinionem impietates, diceretque homines reſurrecturos eſſe ad legem, circumciſionem & ſabbata ſervanda, ad cibos electos, ut olim, & templum materiale conſtructuros. Id de eo ſcribit S. Baſilius in epiſtola 74. ad Occidentales. Tunc autem, ſicut cætera pravæ opiniones Appollinaris, ita hæc de Millenario à Damaſo Papa Romæ putatur eſſe damnata. Hactenus Baronius. His ferè ſimilia Lector in noſtris Prolegomenis ad Gennadii Catalogum, & in Scholiis ad cap. 6. & 85. ejusdem Gennadii reperiet, ubi de Joanne Caſſiano & Fauſto Reienſi agitur.

IX. AQUILA Ponticus Synopæus, ſecundus divinorum voluminum Græcus interpres cùm quotidie, ſecundum vanam Aſtrologiam, poſitionem nativitatis ſuæ obſervaret, nec redargutus ſe corrigeret, ex Chriſtiano Judæus factus, irruens in ſeptuaginta duorum Interpretum translationem, nonnulla de Chriſto prolata aliter edidit; ut ſcribit Epiphanius libro de menſuris. Vixit ſub. Imp. Hadriano, præfectus reædificationi Hieroſolymitanæ urbis. Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Epiphanius certè tradit, Aquilam eo animo

mo hoc opus aggreſſum, ut vaticinia de Chriſto, quoad poſſet, ſubverteret : ideoque vocat Judaizantem hæreticum.

X. THEODOTION, Hadriano imperante, ſub annum Chriſti centeſimum quadrageſimum octavum, ſuam veteris Teſtamenti tranſlationem Græcam publicavit, quæ vulgò *Tertia tranſlatio* cenſetur. Epiphanius tamen libro de menſur. & ponderibus, Athanaſius in Synopſi, & Auguſtinus de civit. Dei lib. 18. cap. 43. verſionem iſtam Theodotionis numerant, collocantque poſt Symmachi Interpretationem. Idque ex eo factum videtur, quòd ordinem ab Origene in Hexaplis ſervatum tres iſti Patres ſint ſecuti. Theodotionem porrò Tatiani auditorem ac ſectatorem fuiſſe tradunt ; moxque Marcionitis ſe adjunxiſſe, & ab eis ad Judæos tranſiſſe. Euſebius lib. 5. Hiſt. cap. 8. Ebionitam vocat. Hieronymus præfat. in Job, & in Apolog. adverſus Ruffinum, inter hæreticos Judaizantes illum numerat.

XI. SYMMACHUS, quartus ſacræ Scripturæ interpres Græcus, Severi Imp. ævo, circa annum Chriſti ducenteſimum vixit; & ut Hieronymus in cap. 32. Jeremiæ docet, non verbum ex verbo, ſed ſententias ex ſententiis reddidit. Fuit (teſte Epiphanio lib. de menſur. & ponderibus) genere Samaritanus : & cùm nullum à ſua gente ſibi honorem deferri conſpiceret, ad Judæos tranſiit, fuitque circumciſus ſecunda circumciſione. Hieronymus, præfat. in Eſdram & Job, ſcribit eum ex Chriſtiano factum fuiſſe Ebionitam.

QUINTA interpretatio Græca (ut Epiphanius loco citato prodit) ſine nomine auctoris reperta fuit in quibusdam doliis apud urbem Jericho, anno ſeptimo Caracallæ, qui Severo patri in imperio ſucceſſit. SEXTA ſimiliter, ſine auctoris nomine, & doliis incluſa, reperta eſt apud Nicopolim, imperante Alexandro Mamææ filio. Ex iſtis ſex Græcis interpretationibus (ut Euſebius lib. 6. hiſt. cap. 15. fusè narrat) Origenes *Hexapla* ſua concinnavit : de quibus ſuprà in Scholiis ad caput 54. Hieronymi egimus.

Poſt hos omnes *S. Lucianus* Antiochenus presbyter, ab Hieronymo in Catalogi cap. 77. laudatus, cùm libros ſacros ab ethnicis adulterari, & in pravum ſenſum detorqueri ægrè ferret, eoſdem ad fidem exemplarium Hebraicorum (cujus linguæ erat peritiſſimus) emendavit. Cujus editionis meminit Hieronymus, ſub nomine *Octavæ editionis ;* & Athanaſius eam ſub Conſtantino Nicomediæ, ipſius Luciani manu deſcriptam, inventam fuiſſe narrat. Baronium an. 230. conſule, & Martyrolog. Rom. 7. Jan.

XII. TATIANUS, natione Syrus ex Platonico philoſopho Chriſtianus, Juſtini martyris diſcipulus, Romæ primùm cum laude docuit : ut Euſebius 5. hiſt. 15. teſtatur. Sed poſteà in varias hæreſes lapſus, Encratitarum auctor exſtitit. Scripſit multa, ex quibus hodie ſolùm exſtat *Oraio contra Græcos*, hoc eſt, *Gentiles*, & *Harmonia Evangelica*, in Bibliotheca veterum Patrum. Sed Baronius in geſtis anni 174. cenſet illam Harmoniam, quæ à Victore Capuano, Sixto Senenſi, Georgio Edero, & aliis tribuitur Tatiano, eſſe *Ammonii Alexandrini ;* & è contra illam Harmoniam, quæ ſæculo ſequenti in citata Bibliotheca ſub nomine Ammonii habetur, eſſe Tatiani.

XIII. ATHENAGORAS Athenienſis presbyter, philoſophus Chriſtianus, ſcripſit librum *de reſurrectione mortuorum*, qui Græcè editus eſt Baſileæ, Lovanii, Lutetiæ ; item Latinè 1557. Pariſiis, Petro Nannio & Henrico Stephano interpretibus. Scripſit etiam *Apologiam pro Chriſtianis*, quam Marco Aurelio Antonini & Commodo Impp. anno 177. obtulit. Hæc in utraque lingua exſtat Pariſiis & Baſileæ edita, interprete Conrado Geſnero. Poſt hos utrumque opuſculum Suffridus Petrus Leovardienſis tranſtulit, commentariis illuſtravit, & Coloniæ edendum curavit ; fuitque poſtea recuſum in Bibliotheca veterum Patrum. Sic ferè Molanus in mſ. Bibliotheca ſacra. Eadem illa Athenagoræ Apologia ſeu Legatio exſtat Græco-Latinè cuſa Pariſiis 1615. cum operibus Juſtini martyris.

XIV. S. ATHENOGENES antiquus Theologus, per ignem conſummaturus martyrium, hymnum lætus cecinit, quem & diſcipulis ſcriptum reliquit : ut in Martyrologio Rom. die 18. Januarii legitur. De ipſo egregium S. Baſilii elogium, in libro de Spiritu ſancto ad Amphilochium, cap. 29. exſtat : qui & teſtimonium ejus citat de divinitate Spiritus ſancti. Baronius in Notis ad citatum Martyrologii locum dicit, ſe aliquando dubitaſſe, an liber ille pereruditus adverſus Gentiles ſcriptus, qui nomen Athenagoræ præfert, non ſit hujus Athenogenis. Facilè enim potuit error irrepſiſſe, ut pro Athenogene librarii ſcripſerint nomen Athenagoræ.

XV. S. APOLLONIUS Senator Romanus, ſub Commodo Imp. à ſervo proditus, quòd Chriſtianus eſſet, anno 187. recitata in Senatu Oratione Apologetica pro fide Chriſtiana, nihilominus ſententia Senatus capite damnatus eſt : ut Euſebius in chron. & lib. 5. hiſt. cap. 20. Nicephorus l. 4. c. 26. narrant. vide & Martyrolog. Rom. 18. April. Hic primus Latinè pro Chriſtiana fide ſcripſit; ſecundus verò Scriptorum eccleſiaſticorum Latinorum fuit *Victor* I. Papa; tertius autem *Tertullianus :* ſi Genebrardo credimus.

XVI. APOLLONIUS, alter illius ævi ſcriptor celebris, ab Hieronymo in Catalogo præmittitur S. Apollonio Senatori : reverà tamen Senatore poſterior fuit, cùm *adverſus Montaniſtas ſeu Cataphrygas* ſcripſerit, annis quadraginta poſt eorum primordia, quæ in annum Chriſti circiter centeſimum ſeptuageſimum tertium inciderunt. Perperam autem Nicepho-

rus l. 4. hiſt. c. 25. 26. hunc Apollonium eundem eſſe putat cum S. Apollonio Senatore: nam apertè diſtinguuntur ab Euſebio lib. 5. cap. 17. 20. & ab Hieronymo in Catalogo cap. 51. & cap. 52.

XVII. S. Zoticus Oſtrenus in Armenia Epiſcopus, ſub Severo Imp. martyrio coronatus eſt, poſtquam verbo ſcriptoque adverſùs Montaniſtas decertaſſet. Meminit ejus magna cum laude apud Euſebium lib. 5. c. 18. Apollinaris Epiſcopus Hierapolitanus, & diſcertè inter Epiſcopos numerat. Nicephorus tamen lib. 5. c. 23. nonniſi presbyterum nuncupat. Meminit & Martyrolog. Rom. 21. Jul.

XIIX. S. Martialis, Lemovicenſis Epiſcopus primus, dicitur ſcripſiſſe *duas epiſtolas unam ad Burdigalenſes, alteram ad Toloſanos:* quæ in Bibliotheca veterum Patrum extant Latinè, & à Guilielmo Morelio Græcè * ſunt editæ. Sed eas eſſe ſuppoſititias, multis probat Bellarminus in Catalogo. Atque inter cætera teſtimonium Gregorii Turonenſis producit, qui lib. 1. hiſt. cap. 10. tradit, Martialem Lemovicenſibus Epiſcopum eſſe datum, Decio Auguſto & Grato Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti ducenteſimo quinquageſimo. Sic & fictitia eſt *Vita S. Martialis*, quæ ab *Aureliano* Lemovicenſi Epiſcopo ſcripta dicitur. Nam meminit Gothorum, quorum tunc nomen erat ignotum; meminit Hildeberti, Sigeberti, Arnulphi; quæ nomina ſunt Germanica, neque tunc nota. Alia quoque argumenta, quibus larva perſonato illi Aureliano detrahitur, vide apud Joannem Heſſelium Louanienſem, cap. 6. in Cenſura de quibusdam Sanctorum hiſtoriis, typis edita Lovanii cum Martyrologio Uſuardi 1568. Mentio hujus Martialis in Martyrologio Rom. 30. Jun.

XIX. S. Sixtus II. Papa natione Græcus, patria Athenienſis, menſes XII. ſedit, anno Chriſti ducenteſimo quinquageſimo nono martyr in cœlum vocatus eſt; ſuccedente *S. Dionyſio*, qui diœceſes per orbem terrarum conſtituit. S[illegible] II. Papæ falsò tribuitur *liber ſententiarum Sixti ſeu Xyſti Philoſophi*, qui in Bibliotheca Patrum, tomo 3. editionis Colonienſis habetur: ut in Scholiis ad cap. 7. Catalogi Gennadiani docuimus. Mentio hujus Sixti in Martyrolog. Rom. 6, Auguſt.

XX. Euſebius, Alexandrinus primùm diconus, deinde Epiſcopus Laodicenus, inter antiquos Homiliſtas numeratur. Deo eo Euſebius l. 7. cap. 10. & in chronico, Genebrardus in Sixto II. & Baronius an annum 260.

XXI. S. Zeno, Veronenſis Epiſcopus, ſub Galieno Imp. martyrium fecit, ejusque meminit Mart. Rom. 12. April. Gregorius Magnus lib. 3. cap. 19. in Dialogis. Sub ejus nomine editi ſunt *Sermones varii*, primùm Venetiis 1508. & poſtea emendatiùs 1586. Veronæ. Horum non paucos ex Baſilio, Hilario & aliis poſterioribus auctoribus tranſcriptos eſſe, notarunt Sixtus Senenſis, Molanus, Bellarminus & alii. Præter hos & Baronius in Notis ad Martyrologium conſuli poterit.

XXII. S. Dorotheus presbyter, patria Tyrius, ſub Diocletiano Imp. multa paſſus, & usque ad Juliani tempora ſuperſtes, ſub eo, annum agens ſeptimum ſupra centeſimum, venerandam ſenectam martyrio honeſtavit: ut in Martyrologio Romano, 5. Junii & in Menologio Græcorum legitur. De eodem Euſebius lib. 7. cap. 26. & Nicephorus lib. 6. cap. 37. agunt, & presbyterum tantummodò nominant. Quapropter Baronius in Notis ad Martyrologium dicit eos labi, qui hunc Dorotheum Tyri Epiſcopum appellant. Sub nomine Dorothei Tyrii, in Bibliotheca veterum Patrum, extat *Synopſis de vita & morte Apoſtolorum, Prophetarum ac Diſcipulorum Chriſti;* quæ plena eſt fabulis: ut Molanus in libro de Picturis & in Bibliotheca ſacra; item Baronius tomo 1. Annalium, Bellarminus in Catalogo, & alii obſervarunt. Vixit autem temporibus Leonis Imp. alius *Dorotheus*, verè *Epiſcopus Tyri*, cujus & aliorum Epiſcoporum, egregia epiſtola, ad ipſum Leonem Auguſtum, de Fide catholica exſtat in tomis Conciliorum.

XXIII. S. Pamphilius presbyter & martyr, Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi amicus intimus, ſcribere cœpit ante ipſum Euſebium. *Apologeticus pro Origene*, qui Pamphilo ab Hieronymo in Catalogo cap. 75. attribuitur, non eſt Pamphili, ſed ipſius Euſebii Cæſarienſis. Fraudis illius auctorem S. Hieronymus, in epiſtola ad Cteſiphontem contra Pelagianos, facit Ruffinum Aquileienſem: *Ruffinus*, inquit, *fecerat h[illegible] & in ſancti Pamphili martyris nomine, ut librum; primum ſex librorum defenſionis Origenis, Euſebii Cæſarienſis, quem fuiſſe Arianum nemo eſt qui neſciat, nomine Pamphili martyris prænotaret.* Ejusdem fraudis meminit Hieronymus Apolog. adverſùs Ruffinum lib. 2. epiſt. 65. ad Pammachium & Oceanum, & in cap. 18. Ezechielis, & dialogo adverſùs Pelagianos. Quam quidem fraudem nondum detexerat S. Hieronymus, cùm ſcriberet Catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum: ut ex citato ejusdem capite 75. liquet. Ita Baronius in geſtis anni 256. & Bellarminus in Catalogo, ubi de Euſebio Cæſarienſi agit. Mentio S. Pamphili in Martyrologio Rom. 1. Junii,

XXIV. Constantinus Magnus, Imperator feliciſſimus, multas ſcripſit *Orationes Latinas*, earumque complures recitavit: ut Euſebius lib. 4. de vita ejusdem cap. 29. narrat. Ex quibus unica ſuper eſt, inſcripra *Ad Sanctorum cœtum*; ab eodem Euſebio lib. 4. cap. 32. non ſolùm memorata, ſed etiam ad calcem libri illius quarti tranſcripta. Oratio ſanè pulchra ac luculenta eſt *de Chriſti adventu ac divinitate:* cui etiam inſeruntur carmina *Sibyllæ Erythrææ*, quarum litteræ capitales reddunt hanc ſententiam, Jesus Christus, Dei Filius

* Fallitur Miræus. Nunquam enim Græce prodierunt hæ Epiſtolæ.

Servator, Crux. Scripſit inſuper Conſtantinus *Epiſtolas multas*, quarum aliquæ apud Euſebium partim in Hiſtoria eccleſiaſtica, partim in libris de vita ejuſdem Conſtantini exſtant. At verò Epiſtolæ poſſent fortaſſe tribui Secretariis: ſed Orationes proprio ipſius Conſtantini labore ac ſtudio ſunt ſcriptæ. Sic ferè Bellarminus in Catalogo. Obiit autem Conſtantinus anno ſalutis trecenteſimo triceſimo ſeptimo, ex Fauſta, Maximiani Imp. filia, tribus relictis filiis, imperii heredibus, *Conſtantino*, *Conſtantio*, & *Conſtante*.

XXV. Praxagoras Athenienſis, cùm eſſet annorum viginti & duorum, publicavit libros duos *De geſtis Conſtantini Magni*: ex quibus Photius in Bibliotheca cod. 62. quædam excerpta recitat. Ubi & teſtatur, ipſum, etſi Gentilis eſſet, tanti tamen feciſſe Conſtantinum, ut prioribus eum Imperatibus anteferret, atque adeò eorum gloriam à Conſtantino diceret obſcuratam. Vixit temporibus liberorum ipſius Conſtantini.

XXVI. Bemarchius Cæſarienſis, Cappadox ſophiſta, ſcripſit libros decem *De rebus geſtis ejuſdem Imp. Conſtantini*; teſte Suida in Lexico: ſed ætatem ejus, qua vixerit, non explicat. Gregorius Codinus, in Selectis de Originibus Conſtantinopolitanis, recenſet & alios rerum à Conſtantino M. geſtarum præcones. Ubi, cùm locutus fuiſſet de urbis Byzantinæ muris à Conſtantino exſtructis, deque ejuſdem encæniis, & tempore, quo hæc contigerunt, mox addit: *Quemadmodum memorant* Eutychianus, *primus à Secretis*, *grammaticus*; Eutropius *ſophiſta*, *qui Juliano Apoſtatæ in Perſide ſimul aderat*; Conſtantinus, *qui ab Epiſtolis erat Imperatori*; Eleuſius *diaconus*, *philoſophus*; Troilus *orator*, *qui in magiſtratu magno cum honore verſatus fuit*; & Heſychius *notarius*. *Hi omnes*, *quæ ſuis oculis tunc viderunt*, *accurate ſcriptis mandarunt*. Poſtrema verba ſatis oſtendunt, vixiſſe eos Conſtantino M. encænia urbis Conſtantinopolitanæ ſeu novæ Romæ celebrante. Ex his *Eutropius* ſcripſit Latinè: quem Græcè verſum fuiſſe à *Capitone Lycio* teſtatur idem Suidas.

XXVII. Julius Firmicus Maternus ſenior floruit temporibus filiorum Imp. Conſtantini Magni: ad quos ſcripſit egregium librum *de myſteriis & erroribus profanarum religionum*. Exſtatque is in Bibliotheca Patrum, tomo 4. editionis Colonienſis.

XXVIII. Andreas, Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus, ſcripſit *commentarium in Apocalypſim*, qui exſtat in Bibliotheca veterum Patrum. Quando vixerit, certò non conſtat; viſum tamen fuit hunc illi locum dare, quia poſt S. Baſilium Cæſarienſem Epiſcopum floruit, utpote quem ſæpè ſuo in commentario citat. Ex eo *Arethas Cæſarienſis* ſuum compendium in Apocalypſim decerpſit.

XXIX. Philo Carpathius, à S. Epiphanio Epiſcopus ordinatus (ut in vita S. Epiphanii legitur) ſcripſit *commentaria in Cantica canticorum*, quæ in Bibliotheca veterum Patrum exſtant. Bellarminus in Catalogo ſuſpicatur, multa eſſe inſerta ex commentario S. Gregorii Papæ in Cantica, quæ cum reliqua explicatione non cohærent. Vixit ſub annum trecenteſimum ſeptuageſimum quartum.

XXX. Diadochus, Epiſcopus Photices, ſcripſit inſignem libellum *De perfectione ſpirituali*, centum capitibus conſtantem; quem in Bibliotheca veterum Patrum, tomo 1. editionis Pariſienſis, reperies.

Dorotheus Archimandrita ſcripſit *Sermones* ſeu *Doctrinas XXIV. de vita rectè inſtituenda*: exſtantque in citata Patrum Bibliotheca. Hi duo quando vixerint, nondum comperi: conſtat tamen antiquos eſſe Scriptores.

XXXI. S. Methodius, Tyri Epiſcopus ac martyr, quem Epiphanius hæreſi 64. *Eubulium* quoque nominat, ſcripſit multa, quæ Hieronymus in catalogo cap. 83. Sixtus Senenſis in Bibliotheca, & alii enarrant. Sed nunc ſolùm exſtat *Homilia de Simeone & Anna*, quam Petrus Pantinus è Græco Latinam fecit, & Antuerpiæ 1600. foras dedit. Legitur eadem tomo 3. Bibliothecæ veterum Patrum, *cum Revelationibus quibuſdam* illi falſò tributis.

Alterius cujuſdam *Methodii* Epiſcopi *libellum ad eos quos pudet Crucis Chriſti*, & alterum ejuſdem ferè argumenti tractatum Jacobus Gretſerus ex Græco Latinum reddidit; exſtatque tomo 12. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

XXXII. Petrus, Alexandrinus in Ægypto Epiſcopus, qui Arium excommunicavit, *Canones de pœnitentia* edidit, quibus Balſamon ſcholia adjecit: exſtantque tomo 3. Bibliothecæ Patrum. Diocletiano & Maximiano imperantibus, ob fidei Chriſtianæ defenſionem capite plexus, in cœlum tranſiit. vide Martyrolog. Rom. 26. Nov.

XXXIII. Cæsarius, Gregorii Nazianzeni frater, quem ipſe Gregorius vita functum egregia oratione laudavit, varia opera, potiſſimùm adverſus Græcos, conſcripſit: ut auctor eſt Suidas. Sed nunc ſolùm exſtant *Dialogi quatuor*, cum operibus Gregorii Nazianzeni, & in Bibliotheca veterum Patrum editi. Hi tamen Dialogi ab alio neſcio quo poſteà aucti ſunt; adjectis ſubinde Gregorii Nyſſeni & aliorum auctorum narrationibus.

XXXIV. Marcus eremita ſub Theodoſio ſeniore vixit: ut conſtat ex Palladio, qui eum jam centenarium inviſit. Scripſit multa, quæ Nicephorus lib. 14. recenſet: ex quibus nonnulla à Joanne Pico Pariſienſi, & alio quodam Latinè reddita, exſtant tomo 4. Bibliothecæ Patrum.

XXXV. S. Amphilochio Iconii Epiſcopo (quem Hieronymus in Catalogo cap. 133. laudat) falſò inſcribitur narratio de S. Baſilii Magni vita: quam ut ſuppoſititiam meritò rejici-

rejiciunt Baronius ad annum 369. & Bellarminus in Catalogo, his ferè argumentis adducti. Primùm enim narrat ille ſcriptor, Baſilium factum Epiſcopum ante mortem Juliani: quod repugnat hiſtoriis, & ipſi Gregorio Nazianzeno in oratione de S. Baſilio. Deinde narrat, S. Baſilium oſtenſum fuiſſe per revelationem Euſebio Cæſarienſi, cùm anteà eum non noſſet. Quod etiam falſum eſſe certum eſt; eò quòd Nazianzenus ſcribat, Euſebium cum Baſilio de Epiſcopatu contendiſſe, & ea de cauſſa inimicum Baſilio factum. Exſtantque Epiſtolæ utrimque datæ, in opere Epiſtolarum. Tertiò conſtat, S. Baſilium obiiſſe anno ultimo Imp. Valentis, & octo annis ac menſibus ſex Epiſcopatum adminiſtraſſe (ut Nazianzenus & alii tradunt) proinde Epiſcopum factum anno ſexto Valentis. At juxta ſuppoſititium Amphilochium, Baſilius vel ſediſſet annis quindecim, vel antè mortuus eſſet, quàm Epiſcopus fieret, ſi vivente Juliano jam Epiſcopus erat. Omitto multa alia, quæ perperam narrantur in illa vita de Libanio ſophiſta & aliis. Amphilochii porrò *Homiliam egregiam*, cum Methodii & aliorum homiliis, è Græco Latinam fecit Petrus Pantinus, & Antverpiæ 1600. publicavit: exſtatque eadem tomo 3. Bibliothecæ Patrum.

XXXVI. DECIUS MAGNUS AUSONIUS, patria Burdigalenſis, cùm Latinas Græcaſque litteras, Æmilio Magno Arborio avunculo, & Tiberio Minervio præceptoribus, didiciſſet, atque in poëtica maximè excelleret; Grammaticam primùm, deinde Rhetoricam in patria docuit. Quæ profeſſio hominem apud ſuos Gallos exteraſque gentes adeò clarum reddidit, ut *Valentinianus* Imp. eum delegerit, cui filium ſuum *Gratianum* in diſciplinam traderet. Auguſtis autem ſuis cùm ob ſingularem eruditionem eſſet acceptiſſimus, illorum beneficio varios honores adeptus fuit: in quibus *Comitivam*, *Quæſturam*, *Præfecturas*, ac *Conſulatum* ipſe variis in locis recenſet. Chriſtianus fuit, & litterarum Chriſtianarum adprimè ſciens; ut teſtantur ipſius *verſus Paſchales & Rhopalici*, & Paulini epiſtola *De fore*. Uxorem habuit *Attuſiam Lucanam Sabinam*: cujus mortem deflet in nono carmine Parentalium. Eam juvenis amiſit, annos natam non plùs viginti octo; nec poſtea duxit aliam. Ternos aut quaternos ex illa ſucepit liberos. Conſulatum porrò ſenex anno Urbis conditæ milleſimo centeſimo triceſimo ſecundo, hoc eſt Chriſti trecenteſimo ſeptuageſimo nono, cum Hermogeniano Olybrio geſſit: ſed quo anno è vita migrarit, nuſquam legimus. In carmine de Aquileia mentionem facit de *Maximi* tyranni nece, qui Aquileiæ à ſuis militibus proditus, & prælio à Theodoſio Imp. victus, anno Chriſti trecenteſimo octogeſimo octavo, die 27. Auguſti occubuit. Quanti porrò *Theodoſius* Auſonium fecerit, ſuis ipſe litteris ad eum ſcriptis teſtatus eſt: quæ ante Auſonii Epigrammata collocari ſolent. Ex amicis, quos ſuis ipſe ſcriptis celebravit, hi ferè ſunt primarii: *S. Paulinus* Epiſcopus Nolanus, qui & diſcipulus ejus fuit; *Probus* Præfectus prætorio, *Latinus Pacatus Drepanius*, *Symmachus*, *Proculus*, *Tetradius*, *Axius Paulus* orator ac poëta, *Urſulus* grammaticus, & *Theon Medulenſis*. Quorum quæ ſuperſunt ad Auſonium epiſtolæ, pauculæ ſunt: una illa Imp. *Theodoſii*, quattuor *Paulini*, & ſex aut ſeptem *Symmachi*. Opera omnia Auſonii, quæ hactenus inveniri potuerunt, *Elias Vinetus* commentariis illuſtravit, & Burdigalæ 1590. ſecundum excuſa fuerunt. Ubi & Vinetus obiit anno Chriſti milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſeptimo, ætatis ſuæ ſeptuageſimo octavo.

XXXVII. JULIUS FIRMICUS, ſcriptor egregius, Conſtantini Magni filiis imperantibus, floruit: quem ſupra cap. 27. laudavi.

XXXVIII. DIODORUS, ex monacho & presbytero Antiocheno Tarſenſis in Cilicia Epiſcopus, Magiſter S. Joannis Chryſoſtomi, à Suida memoratus, vixit ſub annum trecenteſimum ſexageſimum. Scripſit pænè *in totum vetus ac novum Teſtamentum*, litterali ſenſui ubique inhærens. De eo Sixtus Senenſis in Bibliotheca.

XXXIX. EUTROPIUS, non ille Grammaticus à Priſciano lib. 1. neque Medicus à Marcello Empirico præfat. operis de Medicamentis, neque presbyter diſcipulus S. Auguſtini, à Gennadio cap. 49. memoratus, ſed ſophiſta Italus, qui expeditioni Juliani Apoſtatæ adverſus Perſas interfuit (ut ipſe ſub finem libri 10. teſtatur) ſcripſit *Breviarium rerum Romanarum*, ab urbe condita uſque ad Valentem Auguſtum, cui & opus ſuum dicavit. Definit autem in geſtis anni trecenteſimi ſexageſimi quarti. Sunt qui Chriſtianum fuiſſe putent, eò quòd de Juliano Apoſtata ſcribat; *Religionis Chriſtianæ inſectator, perinde tamen ut cruore abſtineret.* Ego quod certò ſtatuam, non habeo. Sanè quanti à Græcis fieri ſoleat, vel illud argumento erit, quod, *Capito*, hiſtoricus Lycius, *epitomes Eutropianæ metaphraſin* ſcripſerit Græcè, ut Suidas tradit. Eutropii compendio Paulus diaconus Aquileienſis, malo ſanè exemplo, ſua inſerſit: ut liquet ex undecim prioribus Hiſtoriæ Miſcellæ libris. Qua de re vide quæ in Scholiis ad Sigeberti caput 80. diximus.

XL. S. EUSEBIUS Vercellenſis in Italia Epiſcopus, ab Hieronymo in catal. cap. 96. laudatus ſcripſit in exilio *Epiſtolam de ſtatu ſuo ac vita ad presbyteros & quaſdam Italiæ plebes*: item *libellum quemdam ad Patrophilum*: exſtantque ea in Bibliotheca veterum Patrum. Obiit ſub annum 370.

XLI. S. ATHANASIUS, Alexandrinus in Ægypto Epiſcopus, præter alia de quibus Hieron. c. 87. ſcripſit Græcè *vitam S. Syncleticæ*, in Martyrologii Rom. & Menologii tabulas ad diem 5. Januarii relatæ, *Scripſit*, inquam *eadem ratione, quâ vitam S. Antonii ſcripſerat; ut ſicut in hoc viri, ita*

in illa haberent mulieres, quod imitari aſſiduè poſſent: ut Nicephorus Calliſtus lib. 8. cap. 4. loquitur. Exſtat Græcè Scuriaci in bibliotheca Regia Hiſpanienſi: quam *Coſmas Fontejus*, Regius Græcorum interpres Latinam fecit; brevi, ut ſpero, typis publicandam. Hæc porrò Lectori, iſtarum rerum curioſo, indicare viſum fuit, eò quod Baronius putaverit eam deperiiſſe, *non ſine gravi totius orbis Chriſtiani jactura:* ut ipſe in ſuis ad citatum Martyrologii locum Notis loquitur, & graviter deplorat. Errant verò, qui vitam *S. Theclæ* virginis Iconienſis ab eodem S. Athanaſio ſcriptam fuiſſe, & Scuriaci ſimiliter exſtare exſtimant: decepti nimirum teſtimonio *Guilielmi Lindani*, primùm Ruræmundenſis, poſt Gandavenſis Epiſcopi, quod idem Baronius in Notis ad Martyrologium 23. Septembris recitat. Nam, ut ex fide digniſſimis teſtibus mihi conſtat, Index librorum manuſcriptorum, qui Scuriaci ſervantur, anno 1579. Lindano in Hiſpania agenti exhibitus, cum minus fideliter concinnatus eſſet, & Lindanum & Baronium fefellit; *Theclæ* ſcilicet nomen præferens, loco *Syncleticæ*.

XLII. AMMIANUS MARCELLINUS ſub Gratiano ac Valentiniano Impp. floruit, & hiſtoriæ libros XXXI. ſcripſit: ex quibus tredecim primores perierunt. Cujus fuerit nationis ac profeſſionis, unde item hiſtoriam inchoarit, & quò usque deduxerit, ipſe in epilogo teſtatur: *Hæc*, inquam, *ut miles quondam & Græcus, à principatu Cæſaris Nervæ exorſus, ad usque Valentis interitum*, (obiit A.C. 378.) *pro virium explicavi menſura.* Eſt verò hic ſcriptor planè ſerius ac gravis, multisque nominibus à Lipſio & aliis commendatus. Dignus autem, qui à Belgis in primis, Celtis, Aquitanis ac Germanis aſſiduè legatur. Mirificè enim Gallicas ac Germanicas ſui ævi res illuſtrat: eoque majorem hac in parte fidem meretur, quod in Gallia ipſe ſtipendia meruerit adverſùs Germanos. Habet idem non pauca ad rem Chriſtianam pertinentia: & ſunt qui ipſum fuiſſe Chriſtianum contendunt. Qua de re *Claudium Chifletium* Veſontinum, Academiæ Dolanæ Regium Anteceſſorem, conſule in vita ejusdem Marcellini, 1627. Lovanii edita.

XLIII. SEVERUS Endelechius, prænomine Sanctus, ſcripſit *carmen bucolicum* ſive *de mortibus boum;* quod tomo 5. Biblibliothecæ Patrum exſtat. Vixit autem paulò poſt tempora Conſtantini Magni, cùm religio Chriſtiana toto orbe eſſet recepta, ſed reliquiæ gentilitatis adhuc ſuppereſſent. Poſſevnius hunc poëtam inter Scriptores eccleſiaſticos numerandum cenſuit, propter ea quæ in hoc ſuo carmine de uſu & efficacia ſigni Crucis ſcribit, ſub finem.

XLIV. NEMESIUS, ex philoſopho Epiſcopus, ſcripſit librum *de natura hominis*, quem ex Græco Latinum fecerunt Georgius Valla Italus, & Nicaſius Ellebodius Flander, Vallæ interpretationem Gryphius 1538. Lugduni; Ellebodianam Plantinus Antverpiæ 1565. publicarunt. Molanus ſcribit Nemeſium vixiſſe anno trecenteſimo octogeſimo: alii juniorem faciunt.

XLV. HELICONIUS, Byzantinus ſophiſta, libris decem ſcripſit *compendium Annalium* ab Adamo usque ad Theodoſium Magnum. Sunt qui putant eos in Italiæ bibliothecis etiamnum latere.

XLVI. PALLADIUS, natione Galata, Helenopoleos in Cappadocia Epiſcopus, anno ætatis quinquageſimo tertio, Epiſcopatus viceſimo, vitæ ſolitariæ triceſimo tertio anno, poſt luſtratam & pedibus obitam eremum, ſcripſit Græcè *Hiſtoriam Lauſiacam*, quam Gentianus Heruetus Latinè reddidit: exſtatque in vitis Patrum, libro 8. editionis Plantinianæ. Fuit Origeniſta & Pelagianus, ut Evagrii Pontici diſcipulus; ideoque cautè legendus. Annis ſuperioribus Fronto Ducæus, S. I. Theologus, ex ms. codice Regio (quem etiam cum Palatino per Meurſium Lugduni Batavorum edito contulit) Palladium Pariſiis edendum curavit. Hiſtoriæ hujus Lauſiacæ Socrates lib. 4. cap. 23. Caſſiodorus lib. 8. Hiſt. Trip. cap. 23. ex Socrate Joannes Damaſcenus libro de iis qui in fide obierunt, & Nicephorus lib. 11. cap. 44. meminerunt. Dicta eſt autem *Lauſiaca*, quia ad *Lauſum*, virum illuſtrem & ſacro cubiculo præpoſitum, ſcripta fuit. Palladianæ porrò hiſtoriæ magna pars eſt *Paradiſus Heraclidis.*

XLVII. HERACLIDES, Epiſcopus Cappadociæ aut Bithyniæ, ſcripſit *Paradiſum ſeu librum de Vitis Patrum;* in quo eadem ferè cum Palladio tractat. Is liber olim Pariſiis, curante Jacobo Fabro Stapulenſi 1503. editus fuit: quem deinde Lipomanus, Palladii nomine, tomo ſuo tertio de vitis Sanctorum, anno 1554. Venetiis edito, inſeruit. Exſtat idem ex veteri interpretatione, in Appendice ad vitas Patrum, editionis Plantinianæ, Fuit autem Heraclides Origeniſta ac Pelagianus (ut & Palladius) ideoque cum cautela legi debet.

XLVIII. S. GAUDENTIUS, Brixienſis in Italia Epiſcopus, S. Philaſtrio illa in cathedra ſuffectus eſt, procurante S. Ambroſio Epiſcopo Mediolanenſi: ut ipſe Gaudentius teſtatur in ſermone, quem de ordinatione ſua habuit. De peregrinatione in Orientem à ſe ſuſcepta idem ipſe agit in Sermone de dedicatione eccleſiæ. Scripſit tractatus varios, quos Bellarminus in Catalogo recenſet: exſtantque in Bibliotheca veterum Patrum. De eodem conſuli poterit Helias Capreolus lib. 3. Chronicorum. Martyrolog. Rom. 25. Octob. Sacra ejus lipſana quieſcunt Brixiæ in Baſilica S. Joannis Evangeliſtæ: ut Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ narrat.

S. CHRO-

XLIX. **S**. CHROMATIUS Epiſcopus Aquileienſis, quem Hieronymus, præfatione in Paralipomena, *Epiſcoporum ſui temporis doctiſſimum & ſanctiſſimum* appellat, ſcripſit commentaria in Matthæum. Ex iis ſolùm nunc exſtant *Homiliæ de octo beatitudinibus*, in cap. quintum & ſextum Matthæi; quæ primùm Baſileæ 1528. & poſtea Lovanii 1546. recognoſcente Martino Lipſio, ac demum in Bibliotheca Patrum editæ fuerunt. Eumdem Chryſoſtomus, epiſt. 155. ad ipſum ſcripta, ſic laudat: *Clariſſima*, inquit, *ferventis tuæ & ſinceræ caritatis tuba ad nos uſque ſonum ſuum diffundit &c.* Exſtat & S. Ambroſii ad eumdem epiſtola. Cæterùm tomo 4. operum S. Hieronymi exſtat epiſtola, ſub nomine Chromatii & Heliodori ad Hieronymum, cum reſponſione ejusdem Hieronymi: ſed utramque falſam ac ſuppoſititiam eſſe, docuit Baronius cap. 5. & 7. in Prolegomenis ad Martyrologium. Vixit autem Chromatius Honorii Imp. ævo, & ſucceſſorem habuit *S. Nicæam* quem tabulæ Martyrologii Romani 22. Junii, & Gennadius in Catalogo cap. 22. vocant Epiſcopum *Romatianæ civitatis*, hoc eſt, *Aquileiæ*: ut quidem Baronius interpretatur. Vide Martyrolog. Rom. 2. Decembr.

L. **C**LAUDIANUS poëta, natione Ægyptius, Alexandriæ natus, Stiliconis fautor, partim hiſtorica partim fabuloſa ſcripſit. Anno Chriſti trecenteſimo nonageſimo quinto, edidit *Panegyrim duorum fratrum Aniciorum*: tunc Conſulum. Auguſtinus lib. 5. cap. 26. de civitate Dei, & Oroſius lib. 7. cap. 735. dicunt ipſum *à Chriſti nomine alienum* fuiſſe. Exſtat quidem inter ejus opera inſigne *poëma de Chriſto*: ſed quidam putant illud eſſe *Claudiani Mamerci*. Si tamen de Chriſto ſcripſerit Claudianus Ægyptius, haut dubiè in gratiam Honorii Imp. id fecerit: ut *Tribonianus* Jureconſultus, etſi ethnicus, ex Juſtiniani ſententia in Pandectis de Chriſto ac religione Chriſtiana agit.

LI. **Q**UINTUS JULIUS HILARIO ſcripſit Latinè Chronicon, ſive *de mundi duratione* libellum, primùm à Petro Pithæo, poſtea tomo 5. Bibliothecæ P. P. evulgatum. Putatur ſcripſiſſe Cæſario & Attico Conſulibus, hoc eſt anno Chriſti 397. ſed miror neminem antiquorum ejus meminiſſe. In eo libello dicit Hilario, ſe ſcripſiſſe librum *de die Paſchatis*; qui videtur interiiſſe.

LII. **S**EVERIANUS Gabalorum in Syria Epiſcopus, à Gennadio cap. 21. memoratus, ſcripſit inter alia *Sermones varios*: ex quibus unus exſtat tomo 5. operum S. Joannis Chryſoſtomi. Fragmentum orationis ejusdem Severiani *in S. Crucem* Jacobus Gretſerus edidit tom. 2. de Cruce.

LIII. **V**ICTOR ANTIOCHENUS ſcripſit Græcè commentarium *in Marci Evangelium*, quem Theodorus Antonius Peltanus, Soc. Jeſu Theologus, Latinè vertit: exſtatque in Bibliotheca veterum Patrum. Peltanus exſtimat hunc Victorem ante tempora Juliani Apoſtatæ vixiſſe: alii Juliano poſteriorem faciunt. Nam in ſcholiis ad cap. 13. S. Marci citat *Joannem regiæ urbis Epiſcopum*, hoc eſt, *Chryſoſtomum*, qui tempore Juliani non niſi puer eſſe potuit.

LIV. **N**OVATUS monachus catholicus (quem ſeculo quarto vixiſſe putat Margarinus Bignæus) ſcripſit homiliam *de humilitate & obedientia*, quæ tomo 5. Bibliothecæ Patrum exſtat.

LV. **O**RESIUS Abbas ſcripſit Græcè libellum *de ſex cogitationibus ſanctorum*, à Caniſio tomo 5. Antiquæ Lectionis, Latinè vulgatum. Joannes Moſchus in Prato ſpirituali meminit *Orenti Abbatis in monte Sina*. Gennadius in Catalogo cap. 9. memorat *Orieſium monachum*, S. Pachomii collegam. Uter ſit hic noſter Oreſius, non facilè dixerim: imò nec divino, nam fortè alius eſt.

LVI. **M**ACARIOS duos, utrumque Abbatem in Ægypto, veteres præ cæteris celebrant. Ex his ſenior, qui *Macarius Ægyptius* vulgò dicitur, deſertum Scetes ſeu Scitæ incoluit: junior, qui *Macarius Alexandrinus* ſeu *Nitrienſis* appellatur, in monte Nitriæ, cum quinque millibus monachorum, ſedem præcipuam habuit; ut Palladius cap. 19. hiſt. Lauſiacæ, & Hieronymus epiſt. 22. tradiderunt. Vide quæ ſuprà in Scholiis ad caput 10. & 28. Gennadii diximus. Petrus Roverius, S. I. Theologus, in Hiſtoria monaſterii Reomaenſis 1637. Lutetiæ ex duobus mss. codicibus, Beccenſi & Thuano, edidit *Regulam B. Macarii, qui ſub ſua diſpoſitione habuit quinque millia monachorum.* Qua numeri nota is, qui hanc Regulam concinnavit, docere voluit, ſe eam delineaſſe atque hauſiſſe ex piis monitis S. Macarii Nitrienſis. Neque enim ipſe Macarius eam ſcripſit aut dictavit, ſed aliquis aſſecla, qui ante annos ampliùs mille vixit. Macarii tamen eſt, non ut ſcriptoris quidem, ſed ut informatoris; non quidem manu, ſed moribus ac præceptis ejus delineata. Citant eam *Jonas* Bobienſis Abbas in vita S. Joannis Reomaenſis, item ſcriptor vitæ S. Philiberti; *Benedictus* Indenſis Abbas in Concordia Regularum; & *Smaragdus* in commentario ad Regulam S. Benedicti. Exſtat eadem ms. Brugis in Collegio Soc. Jeſu, inter reliquias bibliothecæ Jacobi Pamelii.

LVII. **A**NIANUS, monachus Ægyptius, ſub Arcadio, Theodoſi Magni filio, ſub annum 400. vixit; ſcripſitque *Chronologiam*, in qua Euſebium Cæſarienſem ſequitur. Subinde tamen eum reprehendit: ut ex Georgio Syncello conſtat. Videtur alius eſſe ab *Aniano*

Chryſoſtomi interprete, quem Sigebertus in catalogo cap. 70. non monachum aut ſanctum, more Orientalium, ſed *ſpectabilem virum* nuncupat.

Panodorus, monachus & ipſe Ægyptius, ſub Arcadio Imp. & Theophilo Alexandrino Epiſcopo vixit. Scripſit itidem *Chronographiam;* & in ea ſimiliter multa ex Euſebio hauſit, eumque errantem non rarò caſtigavit. Multa ex Panodoro producit Syncellus.

LVIII. Euſebius, Emeſenus ſeu Emiſſenus Epiſcopus, temporibus Imp. Conſtantii, qui fuit Conſtantini Magni filius, vixit; & multa Græce ſcripſit, quæ Hieronymus in Catalogo cap. 91. recenſet. Hodie tamen ex iis non niſi fragmenta quædam reſtant apud Theodoretum in Dialogis, apud Lipomanum in Catena Geneſeos, & alibi. Scio varias *Homilias* ſub nomine hujus Euſebii, Pariſiis, Lovanii, Antverpiæ & alibi excuſas, circumferri: ſed verſimile eſt, eas ſi non omnes, ſaltem pleraſque Latinis ſcriptoribus deberi. Molanus, Baronius, Bellarminus & alii *Eucherio Lugdunenſi*, aut *Cæſario Arelatenſi*, aut *Fauſto Reienſi*, Epiſcopis, illas pro parte attribunt. Hoc conſtat, *Homilias in Evangelia totius anni*, quæ ſub hujus etiam Euſebii titulo leguntur, ſtilo differe ab aliis ſub ejuſdem nomine publicatis: videnturque illæ ex diverſis auctoribus ab aliquo collectæ.

LIX. Vigilius, doctiſſimus Neſtorii & Eutychetis impugnator, & acerrimus Chalcedonenſis concilii propugnator (alius à *Vigilio* Epiſcopo Tridentino, quem Gennadius in catalogo cap. 39. laudat) ſcripſit *libros quinque valde eruditos contra Neſtorium & Eutychen* pro defenſione Epiſtolæ S. Leonis Papæ & Chalcedonenſis Concilii: item *librum unum, ſub nomine Athanaſii, contra Sabellium & Photinum.* Qui libri omnes exſtant in Bibliotheca Patrum, tomo 5. editionis Colonienſis. Baronium in geſtis anni 400. in Notis ad Martyrologium 26. Junii, Bellarminum in catalogo, & Scholia noſtra ad Gennadium capite 37. conſule.

LX. Polychronius Apameæ Epiſcopus, Theodori Mopſueſtiæ Epiſcopi frater, Diodori Tarſenſis Epiſcopi auditor, ſcripſit *commentaria in Job & Ezechielem*: ex quibus multa Theodoretus Cyrenſis deſumpſit. Vixit ſub annum qaadringenteſimum. De eo conſuli poterit Sixtus Senenſis in Bibliotheca, & Baronius in geſtis anni 433.

LXI. Marcus, Gazenſis in Palæſtina diaconus, vixit ſub annum quadringenteſimum tertium, & ſcripſit fideliſſimè *acta S. Porphyrii* Gazenſis Epiſcopi ac martyris, in Faſtos Romanos relati ad diem 26. Februarii. Acta illa Græcè apud Metaphraſten, Latinè apud Lipomanum & Surium exſtant.

LXII. Syneſius patria Cyrenenſis, celeberrimus ſuo ævo philoſophus apud Alexandrinos in Ægypto, ne ad Epiſcopatum evehetur, epiſtola ad Euoptium fratrem data, miris criminibus ſe ipſum infamare conatus fuit; ſed fruſtrà. Nono enim Innocentii primi Papæ anno, id eſt Chriſti quadringenteſimo decimo, invitus & reluctans à *Theophilo* Patriarcha Alexandrino creatus eſt Epiſcopus Ptolemaidis. Scripſit juvenis *de Venatione*, *de Inſtrumento aſtronomico*, *de laudibus Calvitii*, *de Inſomniis* &c. ſenior autem *de Providentia*, *de Regno* ad Arcadium, vel (ut Evagrius lib. 1. hiſt. cap. 15. tradit) ad Theodoſium juniorem, *Epiſtolas plurimas*, & alia. Quæ omnia, partim ſoluta partim vincta oratione ſcripta, Dionyſius Petavius in unum collegit, & Pariſiis edenda curavit: ex inde in Bibliotheca veterum Patrum pro parte repræſentata.

LXIII. Paulinus, Bitterenſis in Gallia Epiſcopus, ſub annum quadringenteſimum decimum vixit. Exſtat ejus *epiſtola*, quâ enarrat ſigna terrifica Biterris effecta. Roſueidus, in Notis ad Paulinum Nolanum, dubitat an huic Paulino Biterrenſi non ſit adſcribenda elegans *Homilia in S. Geneſium* martyrem Arelatenſem; quam Surius ad diem 25. Augeſti edidit, & quæ inter Paulini Nolani opera legitur.

LXIV. Zoſimus, Comes & Exadvocatus fiſci, vixit temporibus Theodoſii junioris: ut Evagrius lib. 3. hiſt. cap. 41. tradit. Scripſit *hiſtoriæ libros ſex*, ab Auguſto uſque ad Alaricum Gothorum Regem. Nonnulla tamen deſiderantur ſub finem. Ex libris iſtis duo priores Henricus Stephanus Græcè cum Herodiano excudit; Leunclavius univerſum opus Latinè redidit. Homo fuit paganus, adeòque frequenter in Chriſtianos Principes invehitur: quo etiam nomine à Photio cod. 98. & 102. item ab Evagrio, Nicephoro, Baronio & aliis caſtigatur. Ab hoc Zoſimo diverſus eſt *Zoſimus Gazæus*, quem Anaſtaſii Imp. ævo vixiſſe tradit Suidas.

LXV. Deſiderius & Riparius Hiſpani presbyteri, *Vigilantium* Barcinonenſem presbyterum, Pompelone natum, Sanctorum; qui cum Chriſto regnant in cœlo, honorem cultumque vellicantem, de ſcripto impugnarunt: ut ex S. Hieronymo narrat Mariana lib. 4. de rebus Hiſpaniæ cap. 4.

LXVI. Philippus Sideta (ſic dictus à Sida, Pamphiliæ urbe patria) cùm eſſet junior, uſus eſt familiariter S. Joanne Chryſoſtomo. Photius cod. 35. dicit, ipſum ſcripſiſſe *Hiſtoriam Chriſtianam*, ſed ſtilo prorſus Aſiatico: adeò ut plus oſtentationis haberet, quàm fructus, De eodem & Socrates lib. 7. hiſt. cap. 27. agit.

LXVII. Innocentius I. Papa, à Gennadio cap. 43. laudatus, anno 417. vivere deſiit; ſuccedente Zoſimo. Epiſtolæ 95. S. Auguſtini reſpondit ſuâ 33. epiſtola. Apud eumdem Auguſtinum, epiſt. 91. 92. 93, reperies ipſius reſponſa ad epiſtolas ipſi ſcriptas à Conci-

Concilio Carthaginienſi & Milevitano. Decreta & aliæ Innocentii epiſtolæ exſtant in tomis Conciliorum.

LXVIII. AMOENUS poëta ſcripſit (ut quidam ſentiunt) verſu *Enchiridion veteris & novi Teſtamenti*, quod inter opera Prudentii habetur. Victor tamen Giſelinus, ſuo ad Prudentium commentario, contendit Enchiridion ſive Tetraſticha illa eſſe Prudentii: *De horum*, inquit, *Tetraſtichorum auctore ambigant qui velint: ego ut ingenuè fatear, etiamſi velim, dubitare non poſſum. Omnes codices ſcripti, excuſi, quos quidem mihi videre licuit, Prudentii nomen adſcriptum habent. Stilus deinde, verba, ſententiæ, phraſes, allegoricæ traductiones, omnia denique Prudentium ſapiunt, redolent, loquuntur*.

LXIX. HESYCHIUS ſub annum Chriſti quadringenteſimum decimum ſcripſit ad S. Auguſtinum *De noviſſimo die*, ut Baronius in Annalibus commemorat. Inter epiſtolas itidem Auguſtini poterunt epiſtolæ 78. 79. & 80. legi. De *Heſychio Illuſtri Mileſio* & *Heſychio Epiſcopo Hieroſolymitano* ſuis infrà locis agemus.

LXX. ISIDORUS Cordubenſis in Hiſpania Epiſcopus, à Sigeberto Gemblacenſi cap. 51. breviter laudatus, ſub annum Chriſti quadringenteſimum viceſimum vixit, & *libros quatuor commentariorum in libros Regum* ſcripſit; quod Paulo Oroſio hiſtorico dicavit. Iſidorum hunc vulgò *ſeniorem* appellant, reſpectu *Iſidori Hiſpalenſis*, itemque *Iſidori Pacenſis*: qui uterque dicitur *junior*; ut in Scholiis ad Ildefonſi caput 9. explicui.

LXXI. SEVERUS, Milevitanus in Africa Epiſcopus, S. Auguſtini diſcipulum ſe fuiſſe, epiſtola 37. profitetur: *Deo gratias, frater Auguſtine, cujus donum eſt, quidquid in nobis bonorum gaudium eſt.* Huic ipſe Auguſtinus epiſtola 129. reſpondet. Obiit autem Severus ante Auguſtinum, cujus jam mortui epiſtola 110, meminit.

LXXII. SEVERUS, minoris inſulæ Balearis Epiſcopus, Aſclepiodoro & Mariniano Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo viceſimo tertio, circularem ad omnes Eccleſias epiſtolam miſit *De Judæorum ea in inſula converſione, deque miraculis ibidem factis ad reliquias S. Stephani*, quas Paulus Oroſius de quo ad Gennad. c. 39. de S. E. quia in Hiſpaniam à Gothis obſeſſam traſmittere non poterat, illic reliquerat. Ex Vaticana eam bibliotheca Baronius in geſtis anni 418. edidit.

LXXIII. EVODIUS, Uzalenſis in Africa Epiſcopus, floruit temporibus S. Auguſtini, cujus & epiſtolæ ad Evodium exſtant. Ad hunc Evodium ſcripti ſunt *libri duo de miraculis ad ſacras S. Stephani reliquias, nuper inventas, factis*: ſed quia nomen auctoris ignoratur, libri iſti vulgò adſcribuntur Evodio; ut Bellarminus in catalogo notat, ubi de S. Luciano presbytero Hieroſolymitano, iſtarum reliquiarum inventore, agit. Quarum quidem elevationem *Joannes Epiſcopus Hieroſolymitanus XLIV.* fecit: ut ex ejuſdem Luciani epiſtola, his de rebus ſcripta, & à Surio 3. Auguſti edita, conſtat. Ex eadem porrò epiſtola datur intelligi, *primum Concilium contra Pelagium Dioſpoli in Palæſtina*, anno quadringenteſimo decimo quinto, celebratum fuiſſe: cui & Joannes Epiſcopus Hieroſolymitanus interfuit.

LXXIV. CHRYSIPPUS Hieroſolymitanus presbyter ſcripſit *Hiſtoriam de Gamaliele & Nicodemo*, à Photio in Bibliotheca cod. 171 memoratam. Chryſippus porrò Luciani *meminit, ejuſdem æquè Eccleſiæ presbyteri, quo tempore* Joannes *Præſul eam ſedem tenuit. Hic* Lucianus *nocte quadam, hora ferè tertia, revera non inſomnis, dicitur iſta didiciſſe. Hæc enim adſtantem ipſi* Gamalielem *omnia revelaſſe: verum nimirum eſſe ſe* Gamalielem, *ab Apoſtolis, unà cum* Abibo *filio, baptizatum, & in eadem capſa collocatum, Eſſe &* Stephanum protomartyrem *in theca Orientem verſus conditum, atque ad ejus pedes in altero ſcriniolo* Nicodemum *jacere: quæ item, per quos, & ſub quibus paſſus eſſet, indicavit: thecamque poſt hæc proximam ſuum ac filii corpus continere. His dictis*, Gamalielem *præcepiſſe* Luciano, *ne poſthac reliquias illas in Sole & pluvia corrumpi per negligentiam ſineret.* Terræ *motum inſuper ad hoc viſum exortum, multaque plurimorum genera morborum hìc curata eſſe; protomartyris maximè theca medelam adferente.* Hactenus ex Photio. De Luciano presbytero vide Scholia noſtra ad caput 46. Catalogi Gennadiani.

LXXV. OLYMPIODORUS Thebæus ſcripſit *duos & viginti hiſtoriarum libros*, ab Honorii Conſulatu ſeptimo & Theodoſii ſecundo, hoc eſt, ab anno Chriſti quadringenteſimo ſeptimo uſque ad annum quadringenteſimum viceſimum quintum aut ſextum. Dicavit hiſtoriam ſuam Theodoſio juniori, Arcadii filio: cujus excerpta admodum luculenta apud Photium cod. 80. reperies.

LXXVI. PHILOSTORGIUS, Arianæ hæreſi addictus, eodem tempore vixit, quo Olympiodorus; ſcripſitque *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*. Ab Arii in hæreſim ſtudio incepit, & deſiit in geſtis anni, quo poſt mortem Honorii Theodoſius junior Valentinianum minorem, patruelem ſuum, imperii conſortem fecit, ut Photius cod. 40. tradit: ubi plura de eo, ſcriptisque illius narrantur. Nicephorus initio operis ſui *Deo inviſum* vocat, nempe ob hæreſim. Eumdem; ut ineptum Eunomii laudatorem, lib. 12. cap. 29. taxat. Suidas ex Philoſtorgio non pauca recitat, variis in locis. Putantur fragmenta quædam Philoſtorgianæ hiſtoriæ ſupereſſe inter libros Didaci Hurtadi, qui nunc Scuriaci in bibliotheca Regis Catholici adſervantur.

LXXVII. BACHIARIUS natione Hibernus, S. Patricii diſcipulus, S. Auguſtino coævus, ſcripſit *epiſtolam de recipiendis lapſis*, ad Januarium: quæ exſtat in Bibliotheca veterum Patrum, tomo 1. editionis ſecundæ & tertiæ. Reliqua ejus opera Gennadius in catalogo cap. 24. & Joannes Pitſeus lib. de Scriptoribus Britanniæ recenſent.

LXXVIII. CAPREOLUS, Carthaginienſis in Africa poſt Aurelium Epiſcopus, ſcripſit epiſtolam *De una Chriſti veri Dei & hominis perſona*, contra hæreſim Neſtorii recens damnatam. Eam Jacobus Sirmondus, Soc. Jeſu Theologus, cum opuſculis dogmaticis aliorum quatuor Scriptorum veterum, qui ante annos amplius mille ducentos claruerunt, Pariſiis 1630. edendam curavit. Atque hujus quidem epiſtolæ, ad Vitalem & Conſtantium ſeu Tonantium, Hiſpanos, ſcriptæ (cùm ibi Neſtoriani dogmatis ſemina ſpargerentur) fragmentum, ex Pithæanis ſchedis, jam antea Baronius in geſtis anni 432. ediderat. Vincentius porrò Lerinenſis, in poſteriore Commonitorio, inſuper cum laude meminit *epiſtolæ ab eodem Capreolo ſcriptæ ad Synodum Epheſinam:* exſtatque in Actione I. ejuſdem Synodi. Sed & legationis Epheſum à ſe miſſæ Capreolus ipſe meminit in epiſtola à Sirmondo edita.

LXXIX. S. CÆLESTINUS Papa I. anno quadringenteſimo triceſimo ſecundo obiit. Scripſit inter alias *epiſtolam ad Eccleſiam Narbonenſem*, & *alteram ad Vieunenſem;* quæ tomo 1. Conciliorum Galliæ exſtant. Reliquas in tomis Conciliorum omnium reperies. De illo Martyrolog. Rom. 6. April.

LXXX. S. SIXTUS III. Papa ſcripſit *inſignem epiſtolam ad Joannem Antiochenum*, cujus fragmenmentum exſtat in libro Vincentii Lerinenſis. Scripſit item *alteram ad omnes Orientales.* quæ tomo 1. Conciliorum legitur. Exſtant inſuper *aliæ duæ* in tertia parte Concilii Epheſini. In Bibliotheca veterum Patrum legitur liber *De divitiis*, & *alter de caſtitate*, & *epiſtola de malis doctoribus:* quæ tria opuſcula falſò adſcribuntur Sixto III. Papæ, cùm ſunt plena erroribus Pelagianorum. Sixtus enim, cum adhuc presbyter eſſet, primus damnavit Pelagium (qua de re exſtat epiſtola 105. Auguſtini ad Sixtum) ac deinde magno zelo Pelagianos inſectatus eſt; ut Proſper teſtatur. Sic ferè Bellarminus in catalogo. His conſona tradit Molanus in ms. Bibliotheca ſacra: *Sixti tertii*, inquit, *Romani Pontificis titulo, liber de divitiis, epiſtola de malis doctoribus, & operibus fidei, & judicio futuro, liber de caſtitate, exſtant, curante Jacobo Salvatore, editi Romæ 1573. & Antverpiæ 1575. apud Plantinum. Verùm Henricus Gravius, Doctor Theologus ac Profeſſor Lovanienſis* (qui Romam poſtea à Sixto V. evocatus, ibidem anno 1591. vivere deſiit) *primus animadvertit hos libros eſſe non Sixti tertii Papæ, ſed Pelagiani alicujus, aut ipſius Pelagii.*

LXXXI. URANIUS ſive Uranus, S. Paulini Nolani diſcipulus, magiſtro ſuo morienti anno 431. adfuit, & narrationem de ejus obitu ad poſteros tansmiſit; quam Surius a. d. 22. Junii publicavit. Uranii ipſe Paulinus epiſtola 17. & Iſidorus in catalogo cap. 4. meminerunt.

LXXXII. S. ISIDORUS PELUSIOTA, presbyter Ægyptius, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, *duo millia epiſtolarum ad ædificationem Eccleſiæ ſcripſit, & pro vita ac ſapientiæ ſuæ meritis à beato Cyrillo (Epiſcopo Alexandrino) honoratus & vocatus fuit:* ut Facundus Hermianenſis Epiſcopus lib. 2. loquitur. Ne quis verò miretur, Iſidori epiſtolas in univerſum non niſi bis mille à Facundo numerari; monet Sirmondus in ſuis ad illum locum Notis, viſos fortaſſe à Facundo fuiſſe codices Acœmetenſis monaſterii in urbe Conſtantinopolitana, in quibus totidem continebantur: ut in veteri manuſcripto adnotatum repperit idem Sirmondus ab antiquo earum interprete, his verbis: *Has omnes beati Iſidori presbyteri & Abbatis Peluſiotæ recenſui & tranſtuli ex epiſtolis ejus duabus millibus, quæ ſunt per quingentas diſtributæ in Acœmetenſis monaſterii codicibus vetuſtiſſimis quatuor.* Nec plures hactenùs triplici editione in lucem prodierunt, quàm bis mille tredecim. Cæterùm ad decem millia epiſtolarum ſcripſiſſe Iſidorum, atque in his ter mille Scripturam ſacram expoſuiſſe, auctor eſt Suidas, vel quem Suidas exſcripſit. Harum libros tres *Jacobus Billius* Latio donavit, & utraque lingua Lutetiæ 1585. publicavit. Exſtant & aliæ ab *Andrea Schotto* Græcè 1623. Antverpiæ, & Latinè poſtea Romæ editæ. De Iſidoro Evagrius Scholaſticus l. 1. c. 15. Nicephorus hiſt. l. 14. c. 24. 28. 30. & 53. Martyrolog. Rom. & Menologium 4. Februarii agunt. Claruit temporibus Theodoſii junioris: ad quem ejus epiſtola exſtat apud Baronium in geſtis anni 431.

LXXXIII. S. PETRUS CHYSOLOGUS, ſic dictus ob auream dicendi vim & eloquentiam, nobili genere natus in Foro Cornelii, quod nunc *Imola* vocatur, monitu S. Apollinaris Ravennatum patroni, ſub annum Chriſti quadringeteſimum triceſimum tertium, à Sixto III. Papà Ravennatibus datus eſt Epiſcopus. Vide Martyrolog. Rom. 2. Dec. Scripſit *Homilias centum viginti duas*, breves quidem ſed diſertas, quas in Bibliotheca Patrum tomo 5. editionis Colonienſis reperies. Scripſit item *Epiſtolam ad Eutychen*, hæreſiarcham, qua illum ad obedientiam S. Leoni Papæ præſtandam, in rebus fidei potiſſimùm, hortatur: quæ cum alia ejuſdem epiſtola legitur præfixa concilio Chalcedonenſi, in tomis Conciliorum. Obiit circa annum Chriſti quadringenteſimum quinquageſimum: ut conſtat ex epiſtola 37. Leonis Papæ, ad Leonem Epiſcopum Ravennatem, Chryſologi ſucceſſorem, Martiano Auguſto & Adelphio Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo quinquageſimo primo

primo ſcripta. Errant igitur, qui Chryſologum Romano concilio ſub Symmacho interfuiſſe, & usque ad annum Chriſti 502. ſupervixiſſe exiſtimant. Nam Petrus ille, qui Romanæ Synodo ſubſcripſit, non fuit Chryſologus, ſed *Petrus Altinas*, à Theoderico Gothorum Rege Romam miſſus, quem Anaſtaſius Bibliothecarius, in Symmacho, vocat *Romanæ ſedis invaſorem*. Baronium in geſtis anni 502. lege. Chryſologi opera omnia, cum operibus S. Leonis I. Papæ, Pariſienſes annis ſuperioribus ediderunt.

LXXXIV. BASILIUS, Seleuciæ in Iſauria Epiſcopus, Zenone & Poſtumiano Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo quadrageſimo octavo, Conſtantinopolitanæ ſynodo, à Flaviano CP. Epiſcopo contra Eutychetem habitæ, interfuit, ejusdemque damnationi ſubſcripſit. Et quamquam in pſeudepheſina Dioſcori ſynodo ſecunda ſeu latrocinali, quæ anno proximè inſequenti coacta fuit, eumdem Eutychetem ſuo cum aliis ſuffragio reſtituerit, & in Flaviani injuſtam abdicationem conſenſerit: tamen cùm eo nomine in Chalcedonenſi concilio argueretur, vi metuque compulſum id ſe feciſſe cauſſatus eſt. Quin Epheſi quoque, poſtquam aliqua in eos protuliſſet, qui duas in Chriſto naturas adſerebant, ſtatim revocavit, & quæ dixerat, emendari petiit. Quo etiam factum eſt, ut in prædicta Synodo Chalcedonenſi, anno quadringenteſimo quinquageſimo primo celebrata, Patres Baſilium ut orthodocum Actione 4. in gratiam receperint; ut ex Actis dictæ Synodi, itemque ex Evagrio lib. 2. cap. 14. Nicephoro Calliſto lib. 5. cap. 30. Cedreno, Leontio Byzantino, Theophane & aliis conſtat. Quod ad lucubrationes attinet, ſcripſit hic noſter Baſilius *Orationes* XLIII. quas Claudius Dausqueius, Canonicus Tornacenſis, amicus noſter, Latinè reddidit: item *Demonſtrationem adverſùs Judæos de adventu Chriſti*, interprete Franciſco Turriano; quæ omnia, cum aliquot *Orationibus*, in Bibliotheca veterum Patrum exſtant. Idem metro ſeu carmine ſcripſit *vitam S. Theclæ virginis* ac martyris Iconienſis; ut Photius cod. 168. teſtatur: ſed liber iſte metricus periit. Exſtant quidem *libri duo de vita ac miraculis ejusdem S. Theclæ* Græcè conſcripti, quos *Petrus Pantinus*, Decanus Bruxellenſis, Latinos fecit, & typis Plantinianis 1608. ſub nomine Baſilii Seleucienſis publicavit. Sed multi dubitant, an iſti duo libri ſint à Baſilio Seleucienſi conſcripti. Neque enim ſtilus convenit, qui ſanè alius eſt in narratione ejusdem Baſilii. Cæterum Baſilius hic noſter fuit S. Joannis Chryſoſtomi æqualis ac familiaris: & ad hunc *libros de Sacerdotio* ſcripſit Chryſoſtomus; ut Photius tradit.

LXXXV. S. NILUS ex Præfecto urbis Conſtantinopolitanæ monachus, deinde Abbas eadem in urbe, ſub Theodoſio juniore doctrina & ſanctitate claruit; Martyrologio Rom. & Menologio Græcorum 12. Novembris adſcriptus. Fuit S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, & multa ſcripſit, quæ Nicephorus lib. 14. hiſt. cap. 53. recenſet. Ex his in Bibliotheca veterum Patrum exſtant *Parænetica capita* 229. *De oratione capita* 148. *Aſceticus liber*, *Inſtitutio monachorum juniorum*, *Epiſtolæ aliquot*; *tractatus de octo vitioſis cogitationibus*, & alia. Item ſcripſit *hiſtoriam de incurſione Saracenorum*, & *de martyrio occiſorum in monte Sina*, à Nicephoro lib. citato cap. 54. memoratam; quæ apud Metaphraſten 14. Januarii, & apud Lipomanum tom. 5. legitur. Exſtat item ſeorſim liber S. Nili *de Chriſtiana Philoſophia*, quo vocabulo Monaſticen ſignificat. Ad hæc in Synodo ſeptima Act. 4. citantur *epiſtolæ* Nili: ſed loca quædam ab hæreticis depravata eſſe ſubindicat Bellarminus in catalogo.

LXXXVI. S. PROCLUS, primùm Cyzicenus, poſt Conſtantinopolitans Epiſcopuus, antea S. Joannis Chryſoſtomi anagnoſtes, Martyrologio Rom. & Menologio Græcorum a. d. 24. Octobris adſcriptus, ſcripſit *epiſtolam inſignem de fide ad Armenos*, quæ Græco-Latina legitur tomo 1. Concilioium generalium, Romæ excuſorum, & Latinè in Bibliotheca veterum Patrum. Ibidem reperies *Orationem panegyricam in S. Andream Apoſtolum*, Interprete Carolo Fabiano. Scripſit & alia, à Theodoreto hiſt. eccleſ. lib. 5. cap. 36. à Nicephoro hiſt. lib. 14. cap. 38. & ſeqq. memorata. Obiit autem an. quadringenteſimo quadrageſimo ſexto, & ſucceſſorem habuit *S. Flavianum*, Martyrologio Rom. & Menologio 18. Februarii adſcriptum. Procli, ut æqualis ſui, meminit S. Cyrillus Alexandrinus in expoſitione Symboli Nicæni, & epiſtola 31. ad Joannem Antiochenum.

LXXXVII. TURCIUS RUFIUS ASTERIUS, cum Protogene collega ſuo, anno Urbis conditæ milleſimo ducenteſimo ſecundo, hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo quadrageſimo nono, Conſulatum geſſit. Scripſit *Collationem veteris ac novi Teſtamenti*, quæ à quibusdam *Sedulio*, ab aliis *Mamerco Claudiano* adſcribi ſolet: exſtatque in Bibliotheca veterum Patrum, tomo 6. editionis Colonienſis. Idem Aſterius *Sedulii verſus*, poſt ejus mortem ex ejusdem ſcriniis collectos, recenſuit; ut in Scholiis ad cap. 7. Iſidori Hiſpalenſis fusè docui.

LXXXVIII. S. VALERIANUS Cemelienſis Epiſcopus floruit ſub annum Chriſti quadringenteſimum quinquageſimum, ea ætate qua Eucherius Lugdunenſis, Hilarius Arelatenſis, Epiſcopi, Vincentius Lerinenſis, Proſper & Salvianus presbyteri, in Gallia vixerunt. Exſtant politiſſimæ ejus *Homiliæ XX.* quas ex ms. codice Corbeienſi Jacobus Sirmondus Lutetiæ 1612. primus edendas curavit. Fuit autem *Cemelenum*, ſive ut poſterior ætas locuta eſt, *Cemelium* aut *Cemela*, Vediantiorum in Alpibus maritimis opidum: cujus hodieque priſca rudera ac nomen haud procul Nicæa reſtant in colle, quem *Cemelam* vocant.

cant. Plinius lib. 3. cap. 5. & Ptolemæus Cemelium in Italia locant; quia Italiæ initium à Varo fl. ducunt. Antoninus in Itinerario, quia Galliam juſtis finibus ad Alpem usque ſummam porrigit, Galliæ adſignat. Et verò ad Galliam pertinuiſſe, fidem facit vetus Notitia civitatum Galliæ, Honorio imperante, circa annum Chriſti quadringenteſimum decimum ſeptimum ſcripta, quæ ſub Ebreduno metropoli numerat civitatem Cemelenenſium.

LXXXIX. EUCHERIUS Lugduni ad Rhodanum Epiſcopus an unicus fuerit, an duo, diſputant eruditi. Inter alios *Theophilus Rainaudus*, Soc. Jeſu Theologus, in ſuo Indiculo Sanctorum Lugdunenſium, ea in urbe 1629. edito, in hunc ferè modum diſſerit: Eucherius Præſul Lugdunenſis, duplex diſtinguendus eſt. Sed quia res eſt admodum implexa, diligens diſcuſſio adhibenda erit. De Eucherio igitur in hunc modum Ado in Martyrologio 16. Novembris: *Natalis S. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi, qui ex nobiliſſimo Senatorum ordine ad religioſam vitam habitumque converſus, diu in agro ſuo ſuper fl. Durentiam, intra ſepta ſpeluncæ ſponte concluſus, Chriſto ſervivit. Defuncto autem Pontifice Lugdunenſi, ipſum clerus & populus* (Angeli monitu) *ſibi eligens ſacerdotem, in pontificali cathedra ſolemniter collocavit. Hujus uxor Galla, in ſancto habitu Deo ſerviens, ſpeluncam ejus ingreſſa, omne illic vitæ ſuæ tempus in ſtudio religionis exegit. Duæ ipſorum filiæ,* Conſortia & Tullia, *virginitatis gratiâ & ſignorum gloriâ claruerunt.*

Sed quia hæc minùs cohærere videntur cum iis quæ veteres prodiderunt, accuratè ſunt excutienda. Aliqui ergò, contra quàm ferat Adonis narratio, Eucherium primò presbyterum, deinde Lugdunenſem Epiſcopum ſtatuunt: eò quòd à Gennadio in catalogo cap. 100. Eucherius vocetur *presbyter Lugdunenſis*. Quamquam hoc argumentum imbelle eſt: nam in quibusdam (ut aiunt) Gennadii mss. exemplaribus non habetur *presbyter* ſed *Epiſcopus*. Ut taceam, interdum apud iſtius ævi ſcriptores nomine *presbyteri* etiam *Epiſcopum* deſignari.

Fortiùs contra Adonis narrationem opponi poſſe videtur, quòd multi ſtatuunt S. Eucherium, ante Epiſcopum, fuiſſe monachum inſulæ Lerinenſis. Idque putant doceri ex eo, quòd Eucherius ipſe, eleganti de eremi laudibus opuſculo, Lerinenſes ſuas ſpiritus delicias adeò extulerit, quòdque Sidonius, in Fauſti Reienſis encomio metrico, *magnis montibus conſpicuam Lerinum* referens, etiam celebret *Eucherii venientis iter, redeuntis Hilarl.* En, inquiunt, Eucherium venientem quò redierat Hilarius, utique Lerinum: Eucherius igitur vixit ibi monachus; ut ferunt quoque Indices Lerinenſes, & colligi inſuper videtur ex Homiliis ejus ad monachos Lerinenſes.

Nihilominùs nec hoc telum repulſu difficile eſt. Nam S. Hilarius Arelatenſis in panegyri S. Honorati, deſcribens S. Eucherii ſeceſſum, ita loquitur: *Pulcherrime ſplendidus mundo, ſplendidior Chriſto, æmulus virtutis ejus (Honorati) B. Eucherius, cum ab eremo in tabulis, ut aſſolet, cera illitis, in proxima ab ipſo degens inſula, litteras ejus ſuſcepiſſet; Mel, inquit, ſuum ceris reddidiſti.* Audin, *in proxima inſula degens?* Non igitur Lerini. Libellus porrò S. Eucherii de laudibus eremi ad Hilarium, non eſt hortatio, ſed gratulatio, ob jam factum ab Hilario regreſſum; qui quidem Eucherium de ſuo reditu commonuerat. Ex quo perſpicuè liquet, Eucherium non vixiſſe Lerini. Quomodo enim ad Hilarium, eò jam regreſſum, dediſſet litteras? Neque verò regreſſus ille factus eſt ab Hilario jam Epiſcopo Arelatenſi, ut Paradinus ſcripſit; ſed Hilarius, derelictis Epiſcopatus S. Honorati principiis, amore eremi, eò ſe retulit (relicto apud Arelatenſes S. Honorato, quem Lerino abeuntem, ad capeſſendam Arelatenſem ſedem, fuerat comitatus) unde poſtea abductus eſt ad eamdem S. Honorati ſedem: ut Eucherius dicti libelli ſui initio, & ipſe S. Hilarius, laudans S. Honoratum, tradunt. Itaque futile eſt argumentum pro Lerinenſi S. Eucherii monachatu, quod ducitur ex argumento libelli ab Eucherio conſcripti de laude eremi.

Nec fortius eſt quod ducitur ex adventu S. Eucherii in *ſuam Lerinum*. Advenit enim non ut maneret ac profiteretur ibi monaſticen, ſed ut inſulam ſanctam viſeret, & colloquio virorum ſanctiſſimorum in ea agentium frueretur. Memoratis enim iis, qui inſulam illam incoluerant, *Honorato, Maximo, Lupo, Vincentio*, & qui tunc ibidem ſupererat, *Capraſio*, illisque ſanctis ſenibus, qui diviſis cellulis Ægyptios Patres in Gallia exprimebant, ſubdit: *Quos ego illic, Jeſu bone, ſanctorum cœtus conventusque vidi? Prorſus ipſa protinus contemplatione Angelicæ quietis agmen oſtendunt.* Quæ liquet ab abſente ſcribi, & ab eo qui hoſpes tantùm, nec niſi in tranſitu ſanctos illos viros viſerat: in quorum laudes adeò effunditur, ut non potuerint ab homine ejusdem cœtus, niſi cum legentium offenſione ac modeſtiæ violatione, tantoperè celebrari. Ex familiaritate porrò, per eum acceſſum, cum ſanctis illis monachis contracta, natus eſt in Eucherio affectus erga Lerinum, quam propter eà vocavit *Lerinum ſuam.*

Nec eſt quòd nos turbet argumentum, quod ex homilia de S. Blandina promitur. Nusquam enim in illa homilia nominatur Lerinus, vel monaſtica dicentis profeſſio; quam item non adfert laudatum à Sidonio *Eucherii venientis iter.* Ad lucem faciendam, libet ipſos verſus adſcribere, quibus Sidonius Fauſtum Reienſem Epiſcopum alloquitur:

Sen

Seu te Lerinus priſcum complexa parentem eſt,
Quà tu jam fractus pro magna ſæpe quiete
Diſcipulis ſervire venis, vixque otia ſomni,
Vix coctos capture cibos, abſtemius ævum
Ducis, & inſertis pingis jejunia pſalmis:
Fratribus inſinuans, quantos illa inſula plana
Miſerit in cœlum montes, quæ ſancta CapraſI
Vita ſenis, juveniſque Lupi, quæ gratia patrem
Manſit Honoratum, fuerit quis Maximus ille,
Urbem tu cujus monachoſque Antiſtes & Abbas
Bis ſucceſſor agis; celebrans quoque laudibus illis
Eucherii venientis iter, redeuntis HilarI.

Ad extremum Indices Lerinenſes, quippe recentioris operæ, non admodum moror. Multò minus hæreo in homiliis ad monachos, quas Eucherii non eſſe, ſed partim Cæſarii Arelatenſis, partim Fauſti Reienſis, partim aliorum, Baronius in Annalibus, Bellarminus libro de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, & alii jam pridem rectè adnotarunt.

Ut porrò meum judicium interponam, exiſtimo narrationem Adonis ſuprà recitatam non cadere in Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum, S. S. Honorati & Hilarii Arelatenſis æqualem, ſed in alium Eucherium, item Lugdunenſem Epiſcopum, aliquantò poſteriorem, & S. Cæſarii Arelatenſis æqualem. Cur autem ita ſejungendos cenſeam duos Eucherios Lugdunenſes, hæc ratio eſt: quia in *Actis S. Conſortiæ* virginis, quam Ado filiam S. Eucherii agnoſcit, fuſè continetur univerſa illa narratio de ſpecu, uxore ac filiabus Eucherii. Teſtaturque ſcriptor illorum Actorum, ſe ea comperiſſe teſtimonio *Vrani* & *Celſi* ſubdiaconi, qui S. Conſortiæ viventi adhæſerant, itemque *Aureliani* presbyteri, qui, quo tempore ipſe ſcriberet, ad ſepulcrum ejuſdem virginis Deo ſerviebat. Et haud dubiè Ado ex Actis illis deſcripſit ea quæ ſuprà recitavimus. In illis ergò Actis, quæ integra leguntur in veteri ms. codice eccleſiæ S. Juſti Lugdunenſis, & typis excuſa ſubjunguntur parænefi de contemtu mundi, ad Valerianum, in antiquioribus editionibus, fuſè deſcribitur ſeceſſus *S. Eucherii* è conjugio ad ſpecum in territorio Aquenſi ſitam, in agro montis Martii, imminente flumini Druentiæ; itemque obſequium ei in victu per feneſtellam ſubminiſtrando à *Galla* uxore præſtitum; item *Tulliæ* filiæ obitus, & *Conſortiæ* alterius ex filiabus nuptiæ ab Aurelio expetitæ, ſed in caſſum; pia nimirum virgine nuptias Chriſti præeligente.

Hæc cùm ita ſe habuerint, perſpicuum videtur, Eucherium illum Lugdunenſem Epiſcopum, in quem narratio Adonis cadit, longè alium eſſe ab illo Eucherio, itidem Lugdunenſi Epiſcopo, politiſſimo ſcriptore, quem S. Hilarius Arelatenſis celebravit. Nam hic Eucherius, quem *ſeniorem* dicere poſſumus, obiit Valentiniano & Martiano regnantibus, ſi Gennadio in catal. c. 63. credimus, hoc eſt, ſub annum Chriſti quadringenteſimum quinquageſimum quintum, quo Valentinianus Imp. in campo Martio confoſſus eſt. Ado in chron. dicit eum obiiſſe anno quadringenteſimo quinquageſimo quarto: quod rectè cohærere videtur cum eo quod Sigebertus Gemblacenſis in Chron. ſcribit, tradens eum Lugduni claruiſſe Epiſcopum anno quadringenteſimo triceſimo quinto. Et poteſt quoque eſſe hic Eucherius Epiſcopus, qui concilio primo Arauſicano, unà cum S. Hilario Arelatenſi, anno quadringenteſimo quadrageſimo primo ſubſcripſit.

Poſterior autem Eucherius fuit æqualis S. Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi, & cum eo ſubſcripſit concilio II. Arauſicano, quod habitum eſt anno Chriſti quingenteſimo viceſimo nono, hoc eſt, annis amplius nonaginta poſt primum concilium Arauſicanum. Nam quendam S. Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum fuiſſe S. Cæſarii Arelatenſis æqualem, docet Cyprianus, S. Cæſarii diſcipulus, in ejus vita, narrans eorum iter circa Alpes. Quare omnino ſtatuendum videtur, duos fuiſſe Eucherios, & Lugdunenſes Epiſcopos & Sanctos: videturque anterior Eucherius conflatus in unum cum ſecundo; accedente præſertim communitate nominis & generis Senatorii, quo uterque celebrabatur.

Porrò S. Eucherius prior etſi videatur non fuiſſe monachus Lerinenſis, vixit tamen in eremo ſeu inſula Lerino vicina, piis ſtudiis & ſacris exercitationibus intentus. Id planè teſtantur illa S. Hilarii Arelatenſis de Eucherio verba, in panegyri S. Honorati, quæ & ſuprà recitavimus: *Æmulus virtutis ejus B. Eucherius, cùm ab eremo in proxima ab ipſo Honorato degens inſula &c.* Hunc ipſum Eucherium, ante converſionem, ſuſcepiſſe ex legitimo conjugio *Salonium ac Veranum*, poſteà Epiſcopos, mihi videtur longè verius. Hos filios ſuos Eucherius, ut ex Chriſtianæ pietatis regulis à prima ætate componerentur, admodum

humili ætate in Lerinenſem diſciplinam ablegavit: non ut monaſtici inſtituti tirones, ſed (quod antiquus *S. Baſilii*, à Gregorio Nazianzeno in Monodia laudatus, & *S. Benedicti*, aliorumque priſcorum cœnobitarum uſus ferebat) ad teneram ætatem ſanctorum illorum monachorum exemplis ac doctrina imbuendam. Ita enim ad Salonium ſuum præfatur Eucherius, initio libri de difficilioribus ſacræ Scripturæ Quæſtionibus: *Dignum eſt quacumque cura mea ingenium tuum remunerari, qui vixdum decem natus annos, eremum ingreſſus, inter illas ſanctorum manus non ſolùm imbutus, verùm etiam enutritus es, ſub Honorato patre, illo, inquam, primùm inſularum, poſtea etiam Eccleſiarum magiſtro; cùm te illic beatiſſimi Hilarii, tunc inſulani tironis, ſed jam nunc ſummi Pontificis, doctrina formaret, per omnes ſpiritalium rerum diſciplinas; ad hoc etiam te poſtea conſummantibus ſanctis viris Salviano atque Vincentio, eloquentia pariter ſcientiaque præeminentibus.*

De hujus prioris Eucherii operibus ita Marcellinus Comes in Chronico: *Conſulibus Varrane & Joanne* (hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo quinquageſimo ſexto) *Eucherius Lugdunenſis eccleſiæ Pontifex multa ſcripſit, tam eccleſiaſticis quàm monaſticis ſtudiis neceſſaria.* Ex his Iſidorus in catal. c. 15. profert libellum elegantiſſimum *de laudibus eremi*; quem in ſeceſſu prope Lerinum Eucherius ſcripſit ad *Hilarium*, poſtea Arelatenſem Epiſcopum: ubi & epiſtolam paræneticam *de contemptu mundi ad Valerianum* conſcripſit. Quam quidem parænesim Eraſmus mirificè laudat, omneſque dicendi Veneres in eam confluxiſſe teſtatur.

Habemus inſuper hujus Eucherii jam Epiſcopi, ut ex Salviani Maſſilienſis reſponſo liquet, *libellum ad Veranum de formulis ſpiritualis intelligentiæ*, & *alterum ad Salonium de difficilioribus Scripturæ ſacræ Quæſtionibus.* Quos libellos Ruſticus Epiſcopus ampliſſimis verbis celebrat, ea ad Eucherium ipſum epiſtola, quam Sirmondus in Notis ad Sidonii librum 2. epiſt. 11. exhibet. Hos ipſos libellos quia plerumque exſcribit Beda, malè cenſet Sixtus Senenſis ex eo deſcriptos eſſe.

Huic item Eucherio Gennadius cap. 65. attribuit *Joannis Caſſiani epitomen*; ea voce obducens expurgationem operum Caſſiani, à S. Eucherio factam. *Homilias* item ſeu conciones hujus Eucherii Claudianus Mamercus, presbyter Viennenſis, lib. 2. de ſtatu animæ cap. 9. memorat: *Haut quaquam*, inquit, *Eucherium præterierim, mihimet viventem doctrina & præſentaneis coram diſputationibus cognitum: qui viridis ævi, maturus animi, terræ diſpuens, cæli appetens, ingenii ſublimiſſimus, ſcientia plenus, eloquii profluus, magnorum ſeculi ſui Pontificum longè maximus, editis in rem Fidei multijugis variorum operum voluminibus, ad populum quoque his ſuper ſtatu animæ concionatus eſt. Quærere*, inquit, *quidam ſolent, quomodo in Chriſto miſceri potuit homo & Deus &c.* Cæterùm obſerva, cùm ea ſcriberet Claudianus, defunctum jam fuiſſe Eucherium. Id enim ferunt illa ejus verba, *Mihimet viventem doctrina & præſentaneis coram diſputationibus cognitum*; utique Lugduni, in tanta Viennenſium, inter quos Claudianus, & Lugdunenſium vicinia. Itaquè cum Claudianus (quod ex ejus epiſtola apud Sidonium notavit Joannes Savaro) opus de ſtatu animæ, ante Sidonii Epiſcopatum, ſcripſerit, & Sidonio dicaverit; Sidonius autem Flavio Antiocho & Anicio Baſſo Conſulibus (hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo triceſimo primo) natus, è tribunalibus ad Epiſcopatum adductus ſit ævo adhuc florente; concluditur, Eucherium hunc priorem non tamdiu in vivis fuiſſe, quantùm ferunt ſubductiones Bellarmini & aliorum, qui unicum agnoſcentes Eucherium, ad annum uſque Chriſti quadringenteſimum nonageſimum nonum ejus vitam prorogant.

Demum ex deſcripto Claudiani loco habemus, Eucherii hujus *Homilias* aliquas illo ævo vulgatas fuiſſe; inter quas non dubito annumerandas eas, quæ de quibuſdam Sanctis Lugdunenſibus, ut de *S. Blandina*, deque *SS. Alexandro & Epipodio*, exſtant. Aberravit enim à vero Gagneius, & alii, qui Homilias illas Euſebio Emiſſeno adſcripſerunt. Quo minùs tamen omnes illas quinquaginta Homilias, per errorem Emiſſeno tributas, Eucherio vindicare velim (nam cæteræ quæ *de tempore* dicuntur, & Euſebio item Emiſſeno perperàm adſcribuntur, ne pilum quidem nativæ Eucherii elegantiæ habent) facit ſtili in pleriſque diſſimilitudo; & quòd aliquas ex eis *Fauſti Reienſis*, aliquas *Maximi* item *Reienſis*, nonnullas *Cæſarii* aut *Hilarii Arelatenſis* eſſe, evictum jampridem videam a Bellarmino in catalogo, aliiſque recentioribus. Ut autem eas, quas dixi, de SS. Lugdunenſibus Homilias ſeniori potiùs Eucherio Lugdunenſi quàm juniori adſcriptas velim, facit earum concinnitas & acuta venuſtas, quam in hoc ſeniore Eucherio priſci omnes ſuſpexerunt, & quæ ex indubitatis ejus operibus, *libro*, inquam, *de laudibus eremi ad Hilarium*, & *parænesi de contemptu mundi ad Valerianum*, perſpicuè liquet. De poſteriore autem Eucherio nullum certum habemus facundiæ ſpecimen.

Eucherius porrò junior, Lugdunenſis item Epiſcopus, is eſt, in quem cadunt omnia, quæ de S. Eucherii in ſpecu ad Druentiam fl. incluſione, deque abductione ad Lugdunenſem ſedem, Angeli monitu, Ado in Martyrologio 16. Novembris narrat. Atque adeò ipſe etiam eſt, qui genere Senatorio illuſtris in Phocenſi provincia vixit, *Gallæ* maritus, & *Conſortiæ* ac *Tulliæ* virginum pater. In hunc eumdem cadit narratio illa inſignis miraculi, quam Cyprianus, S. Cæſarii Arelatenſis diſcipulus, in ejus vita his verbis profert: *Cum aliquan-*

aliquando circa Alpes Cæſarius inter ageret, vir venerabilis S. Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus cum illo erat. Accidit tum, ut in media via infelix & morbida mulier eis occureret, manibus & pedibus contractis per terram reptans. Quam cùm eſſet intuitus B. Cæſarius, dixit Eucherio: Mitte in nomine Domini manum tuam, & erige eam. Tum ille obediens, porrigit feminæ manum, & ſublevat eam. Illa verò mox integrè ſanata abiit ad hoſpitiolum ſuum.

Baronius in geſtis anni 529. cenſet, huic poſteriori Eucherio tribui *librum de laude eremi* ab Honorio Auguſtodunenſi, ſed labitur. Nam Honorius nuſquam ſcribit aut prodit, ſibi notum fuiſſe juniorem Eucherium Lugdunenſem; ſed eum dumtaxat, quem ſeniorem vocavimus, ſuo operi de Scriptoribus eccleſiaſticis bis inſeruit, videlicet libro 2. cap. 62. Gennadium, & lib. 3. cap. 17. Iſidorum ſuo more exſcribens. Et quamquam juniorem quoque Eucherium (ut ea ferebant tempora, verè aureorum in Gallia Epiſcoporum) eruditum virum fuiſſe facilè perſuadear, idque ſignificet, quæ eidem probabiliter tribuitur, Eucherii Epiſcopi ſubſcriptio in Concilio ſecundo Arauſicano, cui S. Cæſarius Arelatenſis præfuit: tamen nullus ſupereſt ingenii fœtus, quem doctrinæ ejus indicem habeamus, præter *hiſtoriam SS. Thebæorum martyrum*, à Surio 22. Septembris, & ſeorſim à Stevartio Ingolſtadii 1617. editam. Quæ quidem cùm ſit S. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi, ut titulus in manuſcriptis etiam codicibus præfert, prioris tamen Eucherii venuſtatem atque elegantiam nullo modo redolet. *Commentarii* verò *in Geneſim* ac *libros Regum*, cùm in eis citetur S. Gregorius Magnus, hoc quoque juniore Eucherio poſteriores ſunt, & Anglum hominem, non Gallum ſapiunt: ut ex libro 3. commentarii in libros Regum cap. 22. colligi datur. Quare veriſſimum mihi videtur, *elogium admirandæ fidei ac doctrinæ*, quod in Martyrologiis 16. Novembris Eucherio tribuitur, cadere in priorem Eucherium. Cætera autem, quæ attexta ſunt, quæque in juniorem Eucherium cadere monſtravimus, arbitror, ex indiſtinctione duplici Eucherii, adjuncta fuiſſe ab Uſuardo; quem Ado & alii poſteà abſque penitiori examine deſcripſerunt. *Sic ferè Rainaudus in ſuo Indiculo Sanctorum Lugdunenſium.* Sunt tamen viri magni, qui argumentis iſtis, à Rainaudo productis, nihil moti perſiſtant in unico Eucherio Lugdunenſi ſtatuendo. Ego rem iſtam criticis Celtis, ad quos ut domeſtica potiſſimùm pertinet, enucleatiùs diſcutiendam relinquo. Hoc unum tamen ſignifico; anno Urbis conditæ milleſimo centeſimo octogeſimo quinto, hoc eſt, anno Chriſti quadringenteſimo triceſimo ſecundo, ab Eucherio ſcriptam eſſe *paræneſim de contemptu mundi ad Valerianum:* ut ipſemet in ejus contextu teſtatur.

LXXXX. SALONIUS Epiſcopus, S. Eucherii Lugdunenſis, ante converſionem, ex matrimonio filius, S. Honorati in Lerino inſula vixdum decem natus annos, & poſtea Salviani Maſſilienſis ac Vincentii Lerinenſis diſcipulus (ut ſuperiore capite dictum eſt) Eucherio patre cum Salviano adhuc ſuperſtite, ad Epiſcopatum aſſumptus fuit: ut Salviani ejuſdem ad Eucherium epiſtola docet. Ad cujus porrò urbis aut loci Epiſcopatum evectus fuerit, nemo veterum exprimit. Ioannes Savaro in Notis ad lib. 7. Sidonii epiſt. 15. cenſet *Salonium* ad Genavenſem, Veranum autem, ejus fratrem, ad Vencienſem Epiſcopatum fuiſſe evectos. Ut ut ſit, Salonius ſcripſit *Explicationem myſticam in Parabolas Salomonis*, per modum dialogi, cujus interlocutores ſunt *Veranius* & *Salonius*. Exſtatque tomo quinto Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Inter epiſtolas Leonis I. Papæ legitur epiſtola à *Ceretio*, *Salonio* & *Verano* Epiſcopis ad Leonem ſcripta.

VERANUS ſeu *Veranius*, S. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi itidem filius, patre Eucherio etiamnum Lugduni ſuperſtite, Magiſter eccleſiæ ſive Epiſcopus fuit: ut habet Salviani ad Eucherium epiſtola jam citata. Itaque ab iſto Verano, Eucherii filio, alius fuit *S. Veranus Lugdunenſis Epiſcopus*, Martyrologio Rom. die 11. Novembris adſcriptus, qui ſub annum Chriſti quadringenteſimum ſexageſimum deceſſit. Alius item ab utroque fuiſſe videtur *Veranus Vencienſis in Gallia Epiſcopus*, ad quem data exſtat epiſtola Hilarii Papæ.

LXXXXI. RUSTICUS Epiſcopus (an Burdigalenſis, an Narbonenſis, aut cujus loci, neſcitur) ſcripſit *elegantem epiſtolam ad S. Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum*, qua duos ejus libellos ad *Veranum* & *Salonium* ſcriptos, *De formulis ſeu phraſibus ſpiritalis intelligentiæ*, & *difficilioribus Scripturæ ſacræ Quæſtionibus*, mirificè laudat. Epiſtolam illam Sirmondus in Notis ad Sidonii 2. librum, epiſt. 11. ex codice Corbeienſi edidit: in quo, poſt dictas Eucherii Quæſtiones in Scripturam, ſubjicitur epiſtolis Salviani Maſſilienſis & Hilarii Arelatenſis ad eumdem Eucherium. Duo autem iſti libelli, à Ruſtico laudati, exſtant in Bibliotheca Patrum, tomo 5. editionis Colonienſis, cum aliis aliquot S. Eucherii operibus.

LXXXXII. MAXIMUS ex Abbate Lerinenſi, ſub annum Chriſti quadringenteſimum triceſimum tertium, creatus Regienſis ſeu Reienſis in Gallia Epiſcopus, ſcripſit inter alia *Homiliam quartam de Paſchate*, quæ inter Homilias Euſebii Emiſſeni nomine publicatas circumfertur: ut Joannes Savaro in Notis ad Sidonium lib. 4. epiſt. 3. cenſet. Tres præcedentes eidem Maximo titulus vindicare videtur. *Homiliam* porrò de *S. Maximo* à Fauſto (qui Maximi in Abbatiali primùm munere, pòſt in Epiſcopatu ſucceſſor fuit) conſcriptam eſſe, Dynamius in vita ejuſdem Maximi teſtatur. *Homilia de vidua*, quæ duo æra miſit in Gazophylacium, eſt etiam Fauſti.

LXXXXIII. SIMEONES STYLITÆ tres leguntur apud Scriptores antiquos. Primus è Cilicia, vico Siſa vel Seſa oriundus, omnium Stylitarum auctor, Kalendis Septembris à Græcis, juxta Menologium & Menæa; à Latinis verò die quinto Januarii, juxta Faſtos Romanos, colitur. De hoc Theodoretus cap. 26. hiſt. Antonius in Vitis Patrum, Nicephorus Calliſtus, Glycas, Cedrenus & alii agunt. Vixit annos novem ſupra centum, & anno Chriſti quadringenteſimo ſexageſimo ad cœlos evolavit. In Bibliotheca Patrum, tomo 5. editionis Colonienſis, exſtat *epiſtola* ſive *Sermo de morte aſſiduè cogitanda*, quem huic Simeoni Stylitæ Bellarminus in catalogo adſcribit. Scripſit inſuper epiſtolas pro concilio Chalcedonenſi, quarum Baronius an. 458. meminit.

SIMEON STYLITA ſecundus Antiochiæ in Syria, imperante Juſtino, natus, vixit annos octoginta quinque; & ſub Mauritio Imp. defunctus eſt. Hic in Menæis & Menologio die 24. Maji celebratur, & à Nicephoro lib. 18. cap. 14. laudatur.

SIMEONEM STYLITAM tertium vulgò vocant Fulminatum, eò quòd fulmine dejectus fuerit. Nec eſt hæc nota impietatis aut ſceleris, cum viri ſancti inexpectato mortis genere è medio tolluntur, ſive apoplexia percellantur; ſeu fulmine ſternantur, ſive ruinis elidantur, ſeu peſtilentia, fame, ſiti, ferro, igne, aqua extinguantur. Nullum mors facit impium, ſed in impia vita deprehenſos inuſitata via ad lethum ducit; nec id ſemper. Sæpè ſceleratì pacatè obeunt, innocentes cum ingenti tormento. Enimverò Simeon ſingulari voto hoc fulmen extorſit, ut videretur non ſanctus, nec coleretur, ut qui tamquam noxius à cœleſtis iræ vindicta cenſeretur plexus. Fuit hic natione Syrus, & à Sophronio cap. 24. laudatur.

Cæterùm ea nunc ſunt tempora & mores hominum, ut non ſolùm nihil eorum tentemus vel audeamus, quæ veteres aſcetæ maximo animorum robore muniti deſignarunt, ſed fidem etiam factis majorum quodammodò abrogemus, quòd ab illorum virtute tàntis intervallis diſtemus, ut vix perſuaderi nobis poſſit, tam ſeverum vitæ genus quemquam mortalium voluiſſe vel etiam potuiſſe tot annis ſuſtinere. Ut verear ne (quod Plinus junior de ſuo ſæculo quæritur) poſtquam tam fortia & illuſtria facere deſivimus, laudare quoque deſita ineptum putemus, quando jam omnia egregia & conſtantia virtutis exempla exoleverunt. Philoſophorum patientia, Gymnoſophiſtarum tolerantia, Maſiniſſarum, Severorum, Spartanorum labores meritò ruborem nobis exprimunt, qui Chriſti tot acerba paſſi nomine gloriamur.

STYLITA porro dicitur qui columnam inſiſtit, ſeu in columna aut ſupra columnam degit. Quod ſtandi & vivendi genus invenit & exercuit Simeon ille primus, paulò ante laudatus, qui ut publicus mundi Eccleſiaſtes ex alta ſtatione & excelſa columnæ cathedra, ſic gentes dictis erudiebat, factiſque permovebat: ut ex toto penè terrarum orbe, ad eum audiendum ac ſpectandum, inſtar acceſſus ac receſſus exæſtuantis maris, frequentes hominum concurſus fierent. Inter eos numerantur à Theodoreto *Agareni*, *Perſæ*, *Armenii*, *Itali*, *Hiſpani*, *Galli*, *Britanni*, *Homeritæ*, *Latini*, *Græci*, *Barbari*. Tanta verò erat opinio de ſanctitate viri ab omnibus concepta, ut Romæ in omnium penè officinarum veſtibulis & porticibus ſigilla ſeu minutas icones, Simeonis os habitumque referentes, exponerent; quibus ſibi abſentem repræſentarent, & abſentis opem præſentem ſentirent. De his & aliis Stylitis plura admiranda legere qui volet, Matthæum Raderum, S. I. Theologum conſulat, in Viridario Sanctorum, parte 3. cap. 4.

LXXXXIV. ANTONIUS, S. Simeonis Stylitæ primi (qui Martyrologio Rom. 5. Januarii adſcriptus eſt) diſcipulus, magiſtri ſui vitam ſcripſit, quæ in Hiſtoria Patrum, tomo 1. editionis Plantinianæ legitur. Vixit ipſe cum Simeone, & vermes de corpore ejus fluentes collegit, & in ulcerum cavernis repoſuit, ut ipſe de ſe in hæc verba narrat: *Quidam juvenis adſtitit ei Antonius nomine, qui vidit hæc & ſcripſit. Juxta præceptum illius colligebat vermes de corpore ejus, qui cadebant in terram, & porrigebat illi rurſum. At ille ponebat eos ſibi in ipſo vulnere, ad ſimilitudinem juſti Job dicens: Manducate quod vobis Dominus dedit.* Et infra ad finem: *Ego humilis peccator Antonius, in quantum potui, lectionem brevem hanc expoſui.*

LXXXXV. S. LEO I. Papa, cognomento Magnus, Herculano & Sporatio Conſulibus, hoc eſt, anno Chriſti vulgari quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo, *cum Avieno viro conſulari, legationem obiit ad Attilam; quo ſuadente abiit trans Danubium*: ut in manuſcripto Proſperi Chronico legitur. Obiit autem Leo anno quadringenteſimo ſexageſimo primo, cum annis viginti laudatiſſimè præfuiſſet. Ingenii ejus monumenta Romani, Pariſienſes, Colonienſes & alii non ſemel typis evulgarunt.

LXXXXVI. LEO, Bituricenſis in Gallia Epiſcopus, ſub annum Chriſti quadringenteſimum quinquageſimum quartum, unà cum Victurio Cenomanenſi & Euſtochio Turonenſi ſcripſit *Epiſtolam ad Epiſcopos & presbyteros provinciæ*, non Thraciæ (ut inter Leonis I. Papæ epiſtolas vulgatum eſt) ſed *Tertiæ*: quo nomine Turonica provincia deſignatur, quæ eſt Tertia Lugdunenſis; ut Sirmondus in Notis ad Concilia Galliæ obſervavit. Monet autem Leo iſtâ epiſtolâ, *Ut clerici ſæcularia judicia non expetant.*

LXXXXVII. IDatius Lemicæ in Gallæcia Epiſcopus (alius, & quidem longè poſterior Idatio ſeu Itachio Epiſcopo, cujus meminit Sulpitius Severus ſub finem ſuæ hiſtoriæ) ſcripſit Chronicon ab anno Chriſti trecenteſimo octogeſimo usque ad annum quadringenteſimum ſexageſimum ſeptimum. Quod quidem Chronicon integrum (nam antea illius excerpta tantum exſtabant) Jacobus Sirmondus Lutetiæ 1619. typis edendum curavit. In geſtis anni 445. Idatius hæc narrat: *In Aſturicenſi urbe Gallaciæ, quidam ante aliquot annos latentes Manichæi geſtis Epiſcopalibus deteguntur, quæ ab Idatio & Turibio* (Aſturicenſi) *Epiſcopis, qui eos audierant, ad Antonium Emeritenſem Epiſcopum directa ſunt.* Sunt qui ad Idatium hic memoratum ſpectare putant *librum Idatii adverſus Varimundum*, qui in Bibliotheca Patrum exſtat, tomo 5. editionis Colonienſis.

LXXXXVIII. EUGIPPIUS ſive Eugipius, Lucullanenſis in Italia propè Neapolim Abbas, ab Iſidoro in catalogo cap. 13. laudatus, biennio poſt Conſulatum Opportuni (al. Importuni,) hoc eſt, anno Chriſti quingenteſimo undecimo, ſcripſit vitam magiſtri ſui *S. Severini* Abbatis, ac Noricorum Apoſtoli: quam Surius mutilam a. d. 8. Januarii, Marcus Velſerus integram Auguſtæ Vindelicorum evulgavit. De eo Caſſiodor. c. 23. divin. inſt.

EUGIPPIUS Africanus Abbas, à Sigeberto in catalogo cap. 39. memoratus (alius, & quidem poſterior Eugippio Lucullanenſi) collegit *Theſaurum ex operibus S. Auguſtini*: quod opus Caſſiodorus divin. lect. cap. 3. laudat. Vide quæ in Scholiis ad citatum Sigeberti locum diximus, & ex iis corrige ea quæ ad cap. 13. Iſidori ex Molano produximus.

LXXXXIX. PROSPERUM AQUITANUM alii *Reienſem* in Gallia, alii *Regienſem* in Italia Epiſcopum faciunt. Sed is, mea quidem ſententia, Epiſcopus numquam fuit. Reienſi ſanè (quod multis magniſque viris placuiſſe video) in Provincia ſecunda eccleſiæ præeſſe non potuit: cùm certum ſit, vel Sidonio auctore, in ea cathedra poſt Maximum ſediſſe Fauſtum. Quorum quidem ille Hilarii Arelatenſis temporibus (ut ex Reienſi & Arauſicano Conciliis, atque ex Hilarii ipſius vita conſtat) Epiſcopus jam erat, ac proinde ſuperſtite adhuc Proſpero; qui ultra Hilarii ætatem, hoc eſt, usque ad Urbem Romam à Vandalis captam ſua Chronica produxit. Fauſtus verò, Maximi ſucceſſor, ut ex ejuſdem Sidonii Epiſtolis liquet, Proſperi annos exceſſit, quem omnes conſentiunt ad Anthemii Imp. tempora non perveniſſe. Unde ſequitur, Proſperum Aquitanum neque ante Maximum, neque poſt Fauſtum, cathedram Reienſem regere potuiſſe. Sed ut Epiſcopum prorſus non fuiſſe ſentiam, facit veterum omnium auctoritas, Victorii lib. de Cyclo Paſchali ad Hilarum, Gennadii lib. de Scriptoribus eccleſ. cap. 84. Gelaſii I. Papæ in cenſura de libris apocryphis, Marcellini Comitis in chronico ſincero & non vitiato, Bedæ in Martyrologio VII. Kalendas Julii, & aliorum: qui cùm de Proſpero alia omnia narrent, de Epiſcopali ejus honore mentionem nullam faciunt. Quare Proſperum, qui inter Regii Lepidi Epiſcopos numeratur, alium ab Aquitano fuiſſe crediderim, adeoque falli eos qui cum Trithemio & Flaminio utrumque confundunt. Sic ferè Sirmondus in ſuis Notis ad Sidonii epiſtolam 15. lib. 8.

Haut abs re fuerit his ſubnectere, quæ de quatuor iſtius ævi Proſperis Ægidius Bucherius, in ſuo commentario ad Victorii Aquitani Canonem Paſchalem, cap. 6. notavit: Primus *Proſper Aurelianenſis Epiſcopus*, Aniani (qui Attilæ tempore & in Gallias eruptione præfuit) ſucceſſor, Sidonio Apollinari familiaris fuit: ut ex hujus epiſtola 15. lib. 8. conſtat. Ejuſdem Proſperi Beda in Martyrologio IV. Kalendas Auguſti meminit. Secundus ſit *Proſper Regii Lepidi in Æmilia Epiſcopus*: ſi Eccleſiæ iſti, quæ Feſtum & Officium de eo celebrat, ac propium etiam hymnum cantat, & Romano Martyrologio ad Junii 25. diem fides eſt, ut eſſe debet. Tertius denique ſit *Proſper Aquitanus*; quem Gennadius in catalogo cap. 84. *Chronicon* ſcripſiſſe dicit, ab orbe condito usque ad Romam à Genſerico Vandalorum Rege captam. Et hunc quidem Trithemius, Flaminius, aliique cum Regienſi in Æmilia Epiſcopo confundunt, & unum faciunt. Sed numquam Epiſcopum fuiſſe contendit Sirmondus in Notis ad Sidonium: quamquam nominis æquivocatio fecerit, ut quæ Chronographo & Gallo contra Pelagianos ſcripta ac ſimilia conveniunt, Regienſi pariter adſcribantur. Horum alteri ultimam Cycli Paſchalis 84. annorum caſtigationem & expanſionem adſcribamus, neceſſum eſt.

Atque ego quidem *Chronographo* laudem iſtam lubens adſcriberem; quem harum rerum in primis curioſum ac peritum ex Chronico ejus manuſcripto fuiſſe conſtat: ubi binam binorum Paſchatum dubiorum mentionem facit, & Cycli iſtius, quaſi fœtus proprii, capita ſeu principia quinque adnotat. Sed repugnare videtur ætas ejus ſatis nota. Nam cum Chronicon ſuum ad annum Chriſti vulgarem quadringenteſimum quinquageſimum quintum (ut ex ipſo codice manuſcripto & Victorii Aquitani Canone Paſchali conſtat) perduxerit; ſi idem Cyclum iſtum anno Chriſti trecenteſimo octogeſimo ſecundo aut circiter caſtigavit & edidit, totos ſeptuaginta quatuor annos in ſcriptionem incuberit. Tum verò ſi vitam ad annum quadringenteſimum ſexageſimum tertium (ut Marcellini Comitis Chronicon ſignificat) extendit; annum ætatis centeſimum exceſſerit. Nemo enim negaverit, annorum, ut minimùm, viginti quinque eſſe debuiſſe, ut tam ſubtilis caſtigationis opus

aggrederetur & expediret. Ad hæc Gennadius cap. 84. cùm Proſperi hujus opera recenſet, de Cyclo Paſchali ne verbum quidem affert; tametſi cap. 88. ubi de Victorio Aquitano calculatore agit, Proſpero cuidam ſimile opus attribuat.

At verò *Proſperi Regienſis* (de quo nihil Gennadius) paulò obſcurior eſt memoria & ætas: quam ſi ad annum Chriſti circiter trecenteſimum octogeſimum referre certò poſſemus, planè Cycli hujus interpolatorem & extenſorem diceremus. Huc enim nos ducit paſchalis illa *S. Ambroſii* 84. epiſtola, anno vulgari 381. ad Æmiliæ Epiſcopos data. Quorſum enim ad Æmiliæ Epiſcopos, & de dubio per idem tempus, Latinos inter & Alexandrinos, Paſchate; niſi quòd tum primùm Canon iſte Proſperi, Regienſis probabiliter in ipſa Æmilia Epiſcopi, juxta Latinorum placita prodiret, & Theophiliano Canoni, paulò antè edito, opponeretur? quem cæteri iſtius provinciæ Antiſtites, ut & Latinorum alii, complecti vellent, & quos Ambroſius ad Alexandrinorum ſententiam reducere moliretur. Sed me rurſum ab hac ſententia abducit tum vetus Eccleſiæ Regienſis hymnus, à Joanne Ferrario in Catalogo Sanctorum Italiæ productus, qui Proſperum ſuum canit à S. Leone I. Papa miſſum Epiſcopum; tum Martyrologium Romanum, quod hunc Regienſem contra Pelagianos quoque ſcripſiſſe teſtatur: quæ omnia eumdem cum Chronographo faciunt.

Eſt & *Proſper Tyro*, quem Beda in fine libelli de re Metrica memorat, & conjugatum fuiſſe dicit; cùm exhortatorium illius carmen ad uxorem refert, *Age jam precor mearum comes irremota rerum.* Et hujus *Chronicon*, à vulgato Proſperi valdè diverſum, primus Petrus Pithæus evulgavit, ad Valentiniani quoque mortem perductum; unde cum alterius ætatis, quàm vulgatus, eſſe vix potuerit, nihil magis ad ipſum pertinere videtur poſtrema Cycli annorum caſtigatio. Hæreo itaque, & exſpecto dum major aliunde lux affulgeat, perlubenter à quovis monitore docendus. Sic ferè Bucherius in ſuo commentario ad Victorii Canonem Paſchalem.

Cæterùm *Proſperi opera Theologica* Joannes Soteallus, Theologus Lovanienſis, ad fidem veterum codicum mss, emendavit, & Lovanii 1566. in 4. edenda curavit: quæ tomo 5. Bibliothecæ Patrum 1618. Coloniæ recuſa leguntur. Proſperi, ut & Hilarii Arelatenſis, cum laude meminit Cæleſtinus I. Papa epiſt. 2. ad Epiſcopos Galliæ, ſub annum Chriſti quadringenteſimum triceſimum primum, data: *Filii*, inquit, *noſtri præſentes, Proſper & Hilarius, ſunt apud nos proſecuti &c.*

Quod ad libros tres *De vita contemplativa* attinet, qui inter Proſperi opera, Lovanii, Coloniæ & alibi edita, leguntur; illos non eſſe Proſperi, ſed *Juliani Pomerii*, docet Iſidorus Hiſpalenſis cap. 12. de Scriptoribus Eccleſiaſticis: ût in Scholiis ad cap. 84. Gennadii dictum eſt. Ibidem reperies diſſertationem de tribus diverſis editionibus Chronici Proſperiani.

C. FAUSTUS, Reienſis in Gallia Epiſcopus, circa annum Chriſti quadringenteſimum ſeptuageſimum quintum ſcripſit *libros duos de gratia Dei, & humana mentis libero arbitrio.* Scribendi occaſionem dedit hæreſis Prædeſtinatorum, quæ, ut Proſper & Sigebertus in chronicis tradunt, ſub Honorio Imp. orta, ex libris S. Auguſtini malè intellectis initium ſumpſiſſe ferebatur. Hi de prædeſtinatione ita diſſerebant, quaſi fatalem quandam neceſſitatem afferret, quæ bonorum operum ſtudium omne præcideret: quippe qui nec mala opera obeſſe hominibus poſſe dicerent, ſi eſſent prædeſtinati, nec bona prodeſſe, ſi non eſſent. Cui abſurdo quia nonnullis quorumdam librorum ſuorum ſententiis viam munire, aut vim addere S. Auguſtinus, quorumdam in Gallia Epiſcoporum aliorumque judicio, videbatur, ab illo propterea, cùm in cæteris maximi facerent, vehementer hac in parte diſſidebant. At contrà, qui pro S. Auguſtini placitis cum *Proſpero* dimicabant, ejus adverſarios, quòd naturæ humanæ plus æquo tribuere viderentur, ut Semipelagianos inſimulabant. Quâ notâ in ſuis etiam libris ſuprà nominatis Fauſtus Regienſis non caruit. Nam & à Gelaſio Papa hoc nomine inter apocryphos relati ſunt, & ab Avito Vienneníi, atque à Fulgentio Ruſpenſi, & aliis pluribus oppugnati. Cæterùm gravi ac diuturnæ contentioni, quæ ſanctiſſimos & doctiſſimos utrimque viros in Gallia centum ampliùs annos exercuit, finem poſtea tandem attulit Synodus Arauſicana ſecunda, anno quingenteſimo viceſimo nono celebrata: quæ totam de gratia & libero arbitrio controverſiam ex S. Auguſtini ſententia compoſuit. Sic ferè Sirmondus tomo 1. Conciliorum Galliæ; ubi & plura huc ſpectantia reperies. De Fauſto vide item quæ in prolegomenis ad Gennadii catalogum, itemque in Scholiis ad eumdem diximus, cap. 84. & 100.

CI. GREGENTIUS Tephrenſis Archiepiſcopus edidit *Diſputationem cum Herbano Judæo à ſe habitam*, quam Nicolaus Gulonius, Græcarum litterarum Lutetiæ Profeſſor Regius, Latinè reddidit; exſtatque tom. 5. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ.

CII. GENNADIUS Conſtantinopolitanus Epiſcopus anno quadringenteſimo quinquageſimo octavo electus, & à Gennadio in catalogo cap. 90. memoratus, demùm anno quadringenteſimo ſeptuageſimo primo vivere deſiit. Scripſit *Homilias plurimas & commentarium in Danielem.* Iſto multis ſæculis poſterior fuit *Gennadius Scholarius*, itidem Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo vivere deſiit; infrà ſuo loco à nobis memorandus.

CIII. CON-

CIII. CONSTANTIUS, presbyter Lugdunenſis (non autem Epiſcopus, ut Iſidorus in catalogo cap. 4. putavit) à Sidonio Apollinari ſæpè laudatus, ſcripſit *libros duos de vita S. Germani Epiſcopi Antiſiodorenſis*, qui in tomis Surianis exſtant. Ejuſdem res geſtas poſtea carmine eleganti *Ericus*, in Antiſiodorenſi S. Germani cœnobio monachus, deſcripſit, Caroli Calvi temporibus.

CIV. GEORGIUS, Alexandrinus in Ægypto Epiſcopus, ſcripſit *vitam S. Joannis Chryſoſtomi*: ex qua Photius cod. 96. dedit excerpta. Negat idem, certò ſe poſſe affirmare, quis hic Georgius ſit. Sed placet, quod amicus olim noſter Andreas Schottus ibidem annotavit, illum videri, qui S. Joanni Eleëmoſynario ſucceſſit, circa annum quadringenteſimum viceſimum.

CV. S. FLAVIANUS Conſtantinopolitanus Epiſcopus S. Proclo ſucceſſor anno 447. datus, ad Leonem I. Papam *varias* ſcripſit *epiſtolas*, quæ olim in bibliotheca S. Antonii apud Venetos adſervabantur. Exſtant & Leonis litteræ, viciſſim ad Flavianum datæ. Idem porrò Flavianus ſcripſit *Acta cum Eutyche, & librum de ejus erroribus.* Obiit exul anno quadringenteſimo quadrageſimo nono.

CVI. GELASIUS patria Cyzicenus, Cæſarienſis in Palæſtina Epiſcopus, *Res in primo œcumenico Concilio Nicano geſtas libris tribus* deſcripſit: ut Photius in Bibliotheca cod. 88. disertè tradit. Horum librorum duos Græcè & Latinè Robertus Balforeus edidit: tertii autem loco non niſi tres Conſtantini Imp. epiſtolas exhibuit. Ex iſto Gelaſii commentario, itemque ex exemplari quodam Arabico, & veterum aliquot Patrum monumentis *Alfonſius Piſanus* quatuor ſuos de hac Synodo libros contexuit, & ejuſdem Canones, poſt Franciſcum Turrianum, illuſtravit. Idem porrò Gelaſii commentarius exſtat Græco-Latinus tomo 1. Conciliorum generalium, Romæ 1608. editorum, hac cenſurâ additâ:

In hoc commentario non pauca leguntur, quæ meliorum Scriptorum ſententiis repugnant. Initio enim operis auctor affirmat, Arianos concilii Nicæni tempore non ſolùm contra filium Dei, ſed etiam contra Spiritum ſanctum blaſphemaſſe; & lib. 3. introducit diſputationes de divinitate Spiritus Sancti in eodem Concilio cum philoſophis habitas. At id repugnare videtur verbis Epiphanii, hæreſi 74. quæ ſic habent: *Non fuit tunc* (id eſt, tempore Nicæni concilii) *de Spiritu ſancto quæſtio:* item verbis S. Baſilii in epiſt. 78. quæ fidei Nicænæ confeſſionem continet: *Spiritus ſancti ratio*, inquit, *in tranſcurſu poſita eſt, nulla diligentia digna judicata, propterea quòd nondum mota eſſet hæc quæſtio, ſed ſententia de ipſo in animis credentium nullas adhuc inſidias ſuſtinuiſſet.* Præterea idem auctor lib. 2. cap. 1. Euſebium Cæſarienſem ab Arianiſmi ſupicione purgare nititur: cùm tamen S. Athanaſius librum integrum ſcripſerit de decretis Nicænæ Synodi adverſus Euſebium Cæſarienſem Arianum; & S. Hieronymus, lib. 20. Apologiæ adverſus Ruffinum, eumdem Euſebium Arianum nominaverit.

Denique (ut alia leviora ſileantur) hic ipſe auctor l. 2. c. 32. ſcribit, Synodum Nicænam prohibere voluiſſe, ne Epiſcopi, presbyteri, diaconi & ſubdiaconi cum uxoribus, quas anteà, cum laici eſſent, deduxiſſent, conſuetudinem habere poſſent: obſiſtente autem Paphnutio, nihil de hac re decretum fuiſſe, & uniuſcujuſque arbitrio relictum, ſi ab eis abſtinere vellent. Sed hoc eſſe manifeſtum figmentum, à veritate prorſus alienum, facilè deprehenditur ex S. Epiphanio, Hæreſ. 59. qui paulò poſt celebratum Concilium Nicænum ſcribens, diſertis verbis affirmavit; ſacris Canonibus adverſari, quòd Epiſcopus, presbyter, aut diaconus ex uxore liberos gignat. Item S. Ambroſius & S. Hieronymus, Epiphanii æquales, ille lib. 1. de officiis cap. ult. iſte in libro adverſus Vigilantium, ſcribunt, non licere in Occidente, neque in Oriente, ad ſacrum miniſterium aſſumi niſi virgines aut continentes, aut qui, ſi uxores habeant, mariti eſſe deſiſtant. Quod ipſum in Conciliis paulò poſt Nicænum celebratis, ut in Arelatenſi II. can. 2. & in Charthaginienſi II. can. 2. confirmatum legimus. Quid, quòd in ipſa Nicæna Synodo exſtat Canon tertius, quo cavetur, ne ulli Epiſcopo, vel presbytero, vel diacono liceat feminam aliquam domini retinere, præter matrem, ſororem, vel amitam? Quo Canone ſatis apertè excluditur uxor, quæ primo loco nominanda fuerat, ſi vera eſſent quæ in hoc loco dicuntur. Sed nimirum Gelaſius Cyzicenus non in Actis Concilii hanc narrationem repperit, ſed à Socrate lib. 1. cap. 8. vel à Sozomeno lib. 1. cap. 22. (qui primi eam tradiderunt) ſumptam, huic ſuo commentario inſeruit.

Quemadmodum autem nonnulla in eo legimus à Concilio Nicæno aliena, ſi veteribus Patribus credimus, ſic etiam contrà multa deſunt, quæ ex eorumdem Patrum ſententia in Actis ejuſdem exſtare deberent. Teſtatur enim S. Athanaſius in oratione 1. adverſus Arianos, & Theodoretus l. 1. hiſt. c. 8. Arii ſcripta & Epiſtolam Euſebii Nicomedienſis lecta fuiſſe in Synodo Nicæna. Teſtatur quoque Julius Papa in epiſtola ad Athanaſium, in Concilio Nicæno examinata fuiſſe Acta Synodi Alexandrinæ. At horum omnium in hoc commentario nulla fit mentio.

Nihilominus tamen, cùm ex Photii teſtimonio, in Bibliotheca cod. 15. & 88. conſtet, hujus operis auctorem fuiſſe *Gelaſium Cyzicenum*, atque in eo nonnulla habeantur quæ uſui

 eſſe

eſſe poſſunt, & propterea veteres ſcriptores, in his *Nicetas Choniates* lib. 5. de orthodoxa fide cap. 6. & *Joannes Cypariſſiota* decadis 3. cap. 4. & decadis 10. cap. 2. illus mentionem faciant tanquam *Actorum concilii Nicæni*, ne à quopiam fortaſſe deſideraretur, ad calcem primi tomi Conciliorum generalium Romani editores adjiciendum cenſuerunt.

Cæterùm Gelaſius Cyzicenus vixit temporibus Baſiliſci tyranni (hoc eſt, circa annum Chriſti quadringenteſimum ſeptuageſimum ſextum) ut ipſe in præfatione teſtatur. Librum porrò *De duabus Chriſti naturis contra Eutychen*, qui tom. 5. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, exſtat, non eſſe Gelaſii Cyziceni, ſed *Gelaſii I. Papæ*, jam olim cenſuit Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus; multa ex eo citans reſp. 2. ad Ferrandum Diaconum: ut in Scholiis ad cap. 94. Catalogi Gennadiani retulimus.

Præter Gelaſium Cyzicenum fuit & alius *Gelaſius*, Cæſareæ item in Palæſtina Epiſcopus, ab Hieronymo in catalogo cap. 130. laudatus; ſed Cyziceno ſenior, & Euzoii in cathedra Cæſarienſi ſucceſſor: qui *Ruffini libros duos*, hiſtoriæ Euſebianæ adjectos, ex Latino Græcos reddidit: ut Photius in Bibliotheca cod. 89. teſtatur.

CVII. S. Lupus Tricaſſinus, & S. Germanus Antiſiodorenſis, Epiſcopi, de quibus Martyrol. Rom. 19. & 31. Julii (anno Chriſti quadringenteſimo viceſimo nono, ut Proſper in chronico & Baronius cenſent, aut annò quadringenteſimo quadrageſimo ſexto, ut Beda & Sigebertus in chron. veriſimiliùs ſcribunt) in Britanniam hæreſi Pelagiana laborantem miſſi, totam Inſulam ab ea labe repurgarunt. Exſtat ejuſdem S. Lupi & S. Euphronii Auguſtodunenſis Epiſcopi *epiſtola ad Talaſium Andegavenſem Epiſcopum*, anno quadringenteſimo ſexageſimo primo data, *De ſolemnitatibus & de Bigamis clericis, & iis qui conjugati aſſumuntur.* Quam epiſtolam Sirmondus ex mss. còdicibus primus publicavit, tomo 1. Conciliorum Galliæ. Sidonius lib. 6. epiſt. 1. hoc elogio Lupum donat ac celebrat: *Cùm ſis*, inquit, *procul ambiguo primus omnium toto, quà patet, Orbe Pontificum, cùm poſt deſudatas militia Lerinenſis excubias, & in Apoſtolica ſede novem jam decurſa quinquennia, utriuſque ſanctorum ordinis quendam te conclamatiſſimum primipilarem ſpiritalia caſtra venerentur: tu nihilominùs ultimos calones tuos lixaſque non deſpicis.* Idem Sidonius lib. 7. epiſt. 13, *Gallicanorum Pontificum facilè principem* vocat. Eucherius Lugdunenſis lib. de laude eremi hoc encomium addit: *Qui nobis illam ex tribu Benjamin Lupum retulit.* Sigonius lib. 13. de Imperio occidentali refert, Hunnos dicere ſolitos, Attilam à duabus feris, *Lupo* ſcilicet & *Leone*, victum fuiſſe; Lupum hunc Tricaſſinum, & Leonem Magnum Papam deſignantes.

Frater porrò germanus Lupo noſtro fuit *Vincentius Lerinenſis* monachus, à Gennadio in catal. cap. 64. laudatus: in qua inſula & ipſe Lupus olim monachum egerat. Inter Lupi diſcipulos recenſentur *Pulchronius* Virdunenſis, *S. Severus* Treverenſis de quo Martyrolog. Rom. 15. Octob. & *Albinus* Catalaunenſis, Epiſcopi. Ad Superos autem tranſiit Lupus anno Chriſti quadringenteſimo ſeptuageſimo nono, Epiſcopatus quinquageſimo ſecundo; ut Baronius ſupputat. In loco ſepulturæ ejus, intra muros hodie Tricaſſinos, viſitur illuſtris Abbatia Canonicorum ex formula Auguſtiniana viventium, S. Lupi titulo clara. De miraculis porrò, ad tumulos SS. Lupi & Germani fieri ſolitis, diſertè ſcribit *Nicetius* Treverenſis Epiſcopus, in epiſtola ad Clodoſuindam Longobardorum Reginam anno quingenteſimo ſexageſimo primo data: *Quid dicam*, inquit, *de domino Germano, Hilario, vel Lupo, Epiſcopis? ubi tanta mirabilia hodie apparent, quantum nec dicere verbis valeo.*

CVIII. Joannes Ægeates, presbyter, ſcripſit libros quinque Hiſtoriæ eccleſiaſticæ. Orſus à Theodoſio juniore & Neſtorio hæretico, deſinit in Zenone Imp. & dejectione Petri cognomento Fullonis. Non fuiſſe catholicum ſeu orthodoxum, ex eo probat Photius, quod Synodum Epheſinam, quæ latrocinatrix vocatur, divinam appellet; quòdque Dioſcorum cum aſſeclis laudet, & Chalcedonenſe concilium probris inſectetur.

CIX. Æneas Gazæus, ex Platonico Philoſopho Chriſtianus, ſcripſit *inſignem dialogum de animæ immortalitate & corporum reſurrectione*, quem inſcripſit *Theophraſtum*: quia perſona primaria in dialogo Theophraſtus nominatur. Ex Græco Latinè primùm redditus eſt ab Ambroſio Camaldulenſi monacho, & Baſileæ 1516. editus. Exſtat idem tom. 5. in Bibliotheca Patrum, à Colonienſibus 1618. publicata. Ætatem ipſe ſuam aperit ſub finem dialogi, ubi dicit, ſe vidiſſe ſanctos illos martyres, qui in perſecutione Vandalica, abſciſſis linguis, optimè loquebantur. Hoc autem contigit imperante Zenone: ut ex Victoris Uticenſis Epiſcopi libro de perſecutione Vandalica conſtat.

Ab Ænea Gazæo longè alius fuit *Timotheus Gazæus*; qui ſub Anaſtaſio Imp. egregium, Hiſtorici, Philoſophi & Grammatici nomen habuit. Suidas in Lexico narrat, ipſum ſcripſiſſe *de quadrupedibus & feris Indicis, Arabicis, Ægyptiis ac Lybicis*: item *de avibus peregrinis et prodigioſis, & de ſerpentibus libros quatuor.*

CX. S. Victor, Uticenſis in Africa Epiſcopus, laudatus in Martyrolog. Rom. 23. Aug. ſcripſit *libros tres de perſecutione Vandalica, ſub Genſerico & Hunerico Regibus*, lectu digniſſimos, ob inſignium martyrum fortitudinem qui in ea perſecutione claruerunt: exſtantque in Bibliotheca Patrum, tomo 5. editionis Colonienſis. Teſtatur ipſe lib. 3. ſe vixiſſe Zenone imperante, hoc eſt, ſub annum ſalutis quadringenteſimum nonageſimum. Cæterùm Utica, urbs Africæ olim celebris, hodie ab Italis *Porto Farina* nuncupatur. Alius eodem

tempore

tempore *Victor*, Cartennæ in Mauritania, Africæ provincia, Epiſcopus floruit, à Gennadio in catal. cap. 77. memoratus.

CXI. RURICIUS Lemovicenſis Epiſcopus ſcripſit *Epiſtolarum libros duos*, quos ex ms. codice monaſterii S. Galli apud Helvetios primus edidit Henricus Caniſius, tomo 5. Lectionis antiquæ. Scripſit eas partim Epiſcopus, partim ante Epiſcopatum. Inter illas ſunt aliquot Epiſtolæ ad Sidonium Apollinarem, atque in his octava, cui Sidonius lib. 4. epiſt. 16. reſpondet. Eidem nondum Epiſcopo Sidonius lib. 5. & 8. alias in ſuper epiſtolas ſcripſit. Vir fuit longè eruditiſſimus, & ante Epiſcopatum uxorem habuit *Iberiam*; exſtatque Epithalamium Ruricio & Iberiæ verſu à Sidonio ſcriptum.

CXII. S. PATRICIUS, Epiſcopus & Hibernorum Apoſtolus, cujus memoria in Martyrolog. Rom. 17. Mart. ſub annum Chriſti quadringenteſimum nonageſimum primum, ætatis octogeſimum ſecundum, in Domino obdormivit; ſi Mariano Scoto chronographo credimus. In Bibliotheca Patrum, Coloniæ 1618. edita, ſub finem tomi quinti, ſub nomine S. Patricii legitur brevis *epiſtola, de ejus legatione ſeu miſſione ad Hibernos*, quæ ſic incipit: *In nomine D. N. Jeſu Chriſti, ego Patricius humilis ſervunculus Dei, anno Incarnationis ejusdem quadringenteſimo triceſimo in Hiberniam à ſanctiſſimo Papa Cæleſtino legatus* &c. Hanc epiſtolam primus edidit Gerardus Voſſius, S. Ephræmi ex Græco interpres: dicitque ſe eam repperiſſe inter ſchedas Mariani Victorii, Epiſcopi Reatini. Sed mihi ſuſpecta eſt, ob æram Incarnationis Dominicæ adjunctam, quæ S. Patricii ævo nondum erat in uſu; utpote à Dionyſio Exiguo, Abbate Romano, primùm excogitata ſub annum quingenteſimum viceſimum quintum, ac demùm ſub annum 750. potiſſimùm in uſum recepta. Joannes Pitſeus, lib. de Scriptoribus Britanniæ, varia ſcripta S. Patricio attribuit: quæ ſi uſpiam exſtant, utinam quis proferat.

Porrò ante S. Patricium *Palladius* Epiſcopus ſub annum 429. à Cæleſtino I. ad Scotos miſſus, Britannias à morbo Pelagiano liberavit: *qui dum Romanam inſulam ſtudet ſervare catholicam, fecit Barbaram Chriſtianam:* ut Proſper lib. contra Collatorem loquitur. Per *inſulam barbaram* Proſper hic deſignare videtur *Hiberniam*, utpote Romanis numquam armis ſubactam.

CXIII. EUGENIUS, Carthaginienſis in Africa Epiſcopus (cujus ut viventis Gennadius in catalogo cap. 97. meminit) in Galliam relegatus, pulſusque à Vandalis, extremum vitæ ſpiritum reddidit Albæ Helviorum: ut Baronius in geſtis anni 495. narrat.

CXIV. ANTONIUS, Conſtantinienſis in Africa Epiſcopus, ſcripſit *epiſtolam conſolatoriam ad Arcadium*, actum in exilium à Genſerico Vandalorum Rege: quam reperies tomo 5. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus 1618. evulgatæ.

CXV. AGNELLUS Ravennenſis Epiſcopus ſcripſit *epiſtolam de ratione Fidei* ad Armenium, quæ in citato tomo legitur. Coccius hunc auctorem ſæculo quinto vixiſſe exiſtimat.

CXVI. MALCHUS ſophiſta Byzantinus, patria Philadelphienſis, teſte Suida, ſcripſit hiſtoriam ab imperio Conſtantini Imp. usque ad Anaſtaſium. Ejus ſtilum Photius cod. 78. commendat, & dicit ſibi viſos fuiſſe ſeptem hiſtoriæ ejus Byzantinæ libros; nempe à Leonis Imp. obitu usque ad mortem Julii Nepotis, quæ in annum quadringenteſimum octogeſimum incidit.

CXVII. ARNOBII catholici & Serapionis Ægyptii *Conflictus de Deo trino & uno, de duabus in Chriſto ſubſtantiis in unitate perſonæ, de gratia & liberi arbitrii concordia*, in duos libros diſtributus, à Franciſco Feu-ardentio 1593. Leodici in monaſterio S. Jacobi repertus, & ab eodem 1595. Coloniæ cum Notis eſt editus. Eumdem Conflictum poſt ea Colonienſes 1618. in tomum 5. Bibliothecæ Patrum retulerunt. Hujus porrò lucubrationis parens vulgò vocatur *Arnobius junior*, & putatur ætate S. Leonis Magni, aut paulò poſt vixiſſe.

Cæterùm eo ferè tempore, quo Hadrianus VI. creatus eſt Pontifex, in Francodalenſi cœnobio, inter Wormatiam & Spiram, inventi ſunt *commentarii in omnes Pſalmos Davidis*; quos Trithemius, Eraſmus, Barræus & alii *Arnobio ſeniori* (de quo Hieronymus in catalogo c. 79.) non rectè attribuunt. Bellarminus lib. de Scriptor. Eccleſ. ſuſpicatur, iſtos commentarios eſſe fœtum hujus Arnobii junioris. Ut ut ſit, ſapiunt Pelagianiſmum.

CXVIII. S. PATIENS, Lugdunenſis in Gallia Epiſcopus, Martyrologio Rom. a. d. 11. Septembris inſcriptus legitur. Exſtant ad eum epiſtolæ aliquot Sidonii Apollinaris. Gregorius Turonenſis lib. 2. cap. 24. Patientis munificentiam prædicat, cùm fames in Burgundia graſſaretur. Papirius Maſſonus, in Deſcriptione fluminum Galliæ, huic Patienti tribuit elegantem *Homiliam in S. Geneſium martyrem Arelatenſem*, quam Surius 25. Auguſti publicavit, quamque Paulino Nolano aut Biterrenſi alii adſcribunt. Cæterùm ad hunc Patientem Conſtantius, ſuprà cap. 103. à me laudatus, ſcripſit vitam *S. Germani* Antiſiodorenſis Epiſcopi.

CXIX. LAURENTIUS Novarienſis Epiſcopus ſcripſit *homilias duas ſatis prolixas, unam de Pœnitentia, & alteram de Eleëmoſina:* quæ exſtant tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Sunt qui conjiciunt, ipſum ex Novarienſi Epiſcopo ſub annum Chriſti quingenteſimum ſeptimum creatum eſſe Mediolanenſem Archiepiſcopum; ipſumque laudari ab

by Google

ab Ennodio Ticinenſi, in Dictione miſſa Honorato Novarienſi Epiſcopo, cùm baſilica Apoſtolorum dedicaretur. Qui etiam Honoratus, poſt Novarienſem Epiſcopatum annis 38. adminiſtratum, evectus fuit ad archiepiſcopatum Mediolanenſem.

CXX. EUSTATHIUS EPIPHANIENSIS, teſte Suida, condidit *Annalium compendium ab Ænea usque ad Imp. Anaſtaſium* (ſub quo vixit) & alia quædam: ut Nicephorus lib. 14. hiſt. eccleſ. cap. 57. tradit.

CXXI. S. PASCHASIUS, R. E. diaconus, ſub Gelaſio, Anaſtaſio & Symmacho Pontificibus vixit; ſcripſitque *libros duos de Spiritu ſancto contra Macedonium;* qui à Gregorio Magno l. 4. dial. c. 40. laudati, exſtant tomo 5. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Horum librorum Sigebertus in catalogo cap. 17. meminit. Gregorius Magnus Paſchaſium de ſchiſmate excuſans, hæc habet: *Quia non malitiæ, ſed ignorantiæ errore peccaverat, purgari poſt mortem à peccato potuit.* Baronium in Notis ad Martyrologium 31. Maji conſule.

CXXII. S. VIVENTIOLUS Lugdunenſis Epiſcopus, concilio Epaonenſi (habito in Colonia Equeſtri, ut volunt quidam, non procul à Bellicio) & Lugdunenſi I. anno 517. interfuit. Virum fuiſſe doctiſſimum Agobardus itidem Lugdunenſis Epiſcopus affirmat, & ex eo Maſſonus præfatione ad Agobardum. Vide & Martyrolog. Rom. 12. Jul.

CXXIII. CANDIDUS ISAURUS Græcè ſcripſit *Hiſtoriam ab electione Zenonis Imp. usque ab obitum ejusdem.* Eclogas quasdam ex ea Photius cap. 79. recitat: ubi & ſtilum ejus, ut poëticum magis, damnat. Vixit ſub Anaſtaſio, Zenonis ſucceſſore.

CXXIV. BASILIUS CILIX partim ſub Zenone, partim ſub Anaſtaſio Impp. vixit. Scripſit *Hiſtoriam eccleſiaſticam* (cujus Nicephorus operis ſui initio meminit) à temporibus Marciani Imp. usque ad initia Juſtini Thracis: item *libros XVI. contra Joannem Scythopolitam,* ſeu cauſidicum. Quæ omnia ex Photii Bibliotheca cod. 42. & 107. diſcimus: qui uno loco tradit ipſum Neſtoriana hæreſi infectum fuiſſe; alibi narrat eumdem pro Eutychianis ſcripſiſſe adverſus Neſtorium.

CXXV. JOANNES MAXENTIUS monachus, & ut quidam volunt, presbyter Antiochenus, vixit tempore Hormiſdæ Papæ: contra cujus epiſtolam ſcripſit, negans illam eſſe Hormiſdæ, ne videretur contra Pontificem Romanum ſcribere; quæ tamen revera eſt epiſtola ipſius Hormiſdæ. Scripſit adhæc Profeſſionem *catholicæ fidei*, *libellum contra Acephalos, & contra Neſtorianos libros duos.* In quibus Pelagianos & Fauſtum Reienſem Semipelagianum egregiè refellit ex libris S. Auguſtini: ſed Neſtorianos ita refellit; ut ad Eutychianos declinare videatur; quod Bellarminus in catalogo notavit. Opera iſta Maxentii exſtant tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis: de quibus vide & Baronium tomo 7. Annalium.

CXXVI. MAGNUS FELIX ENNODIUS, Epiſcopus Ticinenſis, cujus memoria in Martyrolog. Rom. 17. Jul. Gallum ſe proſapia, Gallisque parentibus procreatum non ſemel teſtatus eſt. An verò in Gallia, hoc eſt Arelate, unde illi origo, & quam dulcem ſedem vocat, an quod potiùs reor, in Liguria Mediolani natus ſit, incertum reliquit. Mediolani certè a puero larem habuit. Et quamquam loco humilem ſe ipſe dicere ſoleat, liquet tamen illum præcipuas ævi ſui familias vel ſanguinis nexu vel affinitate complexum eſſe: cùm inter propinquos affinesque ſuos numeret Fauſtum, Boëtium, Avienum, Exconſules, Cæſarium Arelatenſem & Aurelianum, Epiſcopos, Senarium, Florianum, Olybrium, Eugenetem, & alios genere atque honoribus clariſſimos. Sexdecim annos natus, ſub Theoderici Regis adventum in Italiam, ut in Euchariſtico vitæ ſuæ ſcribit, amitæ quæ ipſum aluerat ſolatio deſtitutus, ſubſidium per nuptias nactus eſt, uxore ducta prædivitis ac nobiliſſimæ feminæ filia, ex cujus opibus deinceps abundavit; ex qua & filium ſuſtulit: quod ſignificare quodam loco videtur. Poſt hæc relicta ſæculi militia, in ſacram adſcriptus, atque inter diaconos relatus eſt; uxore itidem ad religioſæ vitæ cultum pari ſtudio converſa. Hoc in gradu magnam vitæ partem duxit. Ac licet Rhetorum, Poëtarumque ſtudia, quibus à prima ætate deditus fuerat, jam inde cùm clero nomen dedit, negligere cœpiſſet, ac poſtea etiam in letali morbo, ex quo S. Victoris martyris ope recreatus eſt, deſtinato animi propoſito refugere: ea tamen ingenii fama floruit & doctrinæ, ut non ſolùm in pretio eſſent, quæ ſua ſponte ſcriberet, ſed amicorum etiam, quos impenſiſſimè coluit, rogatu, in dictandis aliorum nomine orationibus, epiſtolis, epitaphiis, ac diverſarum rerum epigrammatis, aſſiduam operam dare cogeretur. Quo in genere multa ſanè ad gloriam Ennodio illuſtria fuerunt, ſed nihil illuſtrius *Apologetico* & *Panegyrico:* quorum altero Theodericum Regem publicè laudavit, altero Symmachi Papæ, Synodique Romanæ cauſam tanta cum approbatione defendit, ut à Synodo univerſa honorificentiſſimo elogio, decretoque ornatus ſit. Atque hæc ferè ſub Symmacho.

Sub Hormiſda verò cùm eccleſiæ Ticinenſis Epiſcopus jam eſſet, gemina in Orientem ad Imp. Anaſtaſium, Fidei orthodoxæ cauſa, legatione functus eſt. Primùm quidem cum Fortunato Catanenſi Epiſcopo, & aliis, quo tempore Synodus Heracleæ futura dicebatur: deinde cum Peregrino Epiſcopo Miſenate, fidei formulam deferens, cui ſubſcriberent Orientales. Sed in utraque ſubdoli principis veſaniâ, irritus fuit eventus, ſpectata fides & virtus Enno-

Ennodii. Quem fruſtra tentatum Anaſtaſius, cùm flecti ad ſententiam ſuam non poſſe cerneret, indignis modis vexatum, rimoſoque ac fragili navigio impoſitum, cum interdicto ne ad ullum Græciæ portum appelleret, contumelioſè dimiſit. Reverſus ad eccleſiam ſuam, paucis pòſt annis ſuperſtes, ævo adhuc integer, annorumque non amplius quadraginta octo, exceſſit è vita, ea ſanctitatis opinione, ut inter ſanctos Chriſti confeſſores anniverſariis honoribus colatur XVI. Kalendas Auguſti: quo die receptus eſt in cœlum, anno Domini quingenteſimo viceſimo primo. Diem enim iſtum, & Valerium Conſulem, notat epitaphium, quod hodieque Ticini in æde D. Michaëlis parieti, qui ſacrario cohæret, inſertum in tabula marmorea viſitur.

Sic ferè Sirmondus in prolegomenis ad opera Ennodii, quæ in ordinem digeſſit, auxit, recenſuit, Notiſque illuſtrata Pariſiis 1611. publicavit. Eorumdem operum partem, ad fidem mss. codicum à ſe emendatam, Andreas Schottus 1610. Tornaci antea publicarat.

CXXVII. Cogitosus ſcripſit *acta S. Brigidæ* virginis Scoto-Hibernæ, quæ ſub annum 521. vixit: eſtque Martyrologio Romano a. d. 1. Februarii inſcripta: Actorum iſtorum Baronius in Notis ad Martyrologium meminit; eaque primus ex ms. codice Caniſius, tomo 5. Lectionis antiquæ, evulgavit.

CXXVIII. Nonnus Panopoli in Ægypto natus (teſte Suida) *Evangelium S. Joannis carmine heroico* eſt interpretatus: quod opus Græcè Aldus Manutius excudit; Joannes Bordatus & Erardus Hedeneccius Latinè reddiderunt, & Franciſcus Nanſius emendavit. Exſtat tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Sixtus Senenſis hunc Nonnum inter Græcos poëtas Chriſtianos principem facit. Ejuſdem exſtant libri quadriginta octo Dionyſiacorum: ſed ii ad rem Eccleſiaſticam nihil conferunt. Vixit ante tempora Imp. Juſtiniani: nam Agathias, qui ſub Juſtiniano floruit, lib. 4. de bello Gothico, auctoritate ejus utitur.

CXXIX. Hesychius Illustris Milesius ſcripſit *Hiſtoriam univerſalem*, quam *Romanam & omnigenam* inſcripſit, & ſex libris diſtinxit. Incepit à Belo Aſſyriorum Rege, & in morte Anaſtaſii Imp. finiit; ut Photius cod. 69. narrat. Suidas addit, ipſum quoque edidiſſe *Nomenclatorem* ſive *Indicem virorum eruditionis fama illuſtrium*, ſed in eo nullius eccleſiaſtici ſcriptoris meminiſſe; atque hinc colligi poſſe, hominem fuiſſe gentilem. Sed Gerardo Voſſio & aliis ſecùs videtur, propter illa quæ in Sibylla de Chriſto dicit. Libellum hunc Græcè edidit Sambucus. Latinè verterunt & Notis illuſtrarunt Hadrianus Junius & Joannes Meurſius. Horum poſterior libellum ejuſdem Heſychii de rebus patriis Conſtantinopoleos, ex codice ms. bibliothecæ Palatinæ, typis evulgavit. Vixit autem Heſychius ſub Impp. Anaſtaſio, Juſtino Thrace & Juſtiniano: ut Conſtantinus Porphyrogenetes lib. 1. themate 11. tradit.

CXXX. S. Cæsarii Arelatenſis Epiſcopi, à Gennadio c. 86. & Sigeberto c. 102. laudati, *Homiliæ XLVI. item Exhortatio ad cuſtodiendam charitatem; homilia de decem virginibus*, & alia exſtant in Bibliotheca Patrum, tomo 5. editionis Colonienſis. Ruricius Lemovicenſis epiſtola 31. & Deſiderius Cadurcenſis Epiſcopus epiſtola 13. Cæſarium hunc ſalutarunt. Mentio ejus in Martyrolog. Rom. 27. Aug.

CXXXI. Cyprianus S. Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi diſcipulus, de magiſtri ſui vita librum ſcripſit: alterum adjecerunt *Meſſianus* presbyter & *Stephanus* diaconus, uterque ejuſdem Cæſarii diſcipulus. Opus hoc poſt Surium plenius edidit Vincentius Barralis in Chronologia Lerinenſi; exſtatque integrum Lutetiæ ms. ad S. Martinum Pratenſem.

CXXXII. S. Justus, Urgelitanus in Hiſpania Epiſcopus, de quo Mart. Rom. 28. Maji. ab Iſidoro in catalogo cap. 21. laudatus, Juſtiniano imperante floruit, & concilio Toletano ſecundo interfuit. *Explicatio ejus myſtica in Cantica canticorum Salomonis* exſtat tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CXXXIII. Fabius Claudius Gordianus Fulgentius, de quo Mart. Rom. 1. Jan. ab Iſidoro in catal. cap. 14. laudatus, ſæculo ſexto ineunte ſanctitatis palmam litteris excultam tulit. Anno quingenteſimo Romam adiit: eo ſcilicet anno, quo Theodericus Gothorum in Italia Rex Romam intravit, & copioſam ad muros, & palatia Urbis inſtauranda, pecuniam attribuit: ut Caſſiodorus in chron. narrat. Anno quingenteſimo quarto Ruſpenſis in Africa creatus Epiſcopus, à Traſimundo Rege cum aliis in Sardiniam inſulam relegatus eſt. Poſt Tranſimundi obitum, anno quingenteſimo viceſimo ſecundo (ut Iſidorus in chron. tradit) pace Africanis eccleſiis ab Hilderico Hunerici filio reſtitutâ, ad ſuos in Africam rediit; ac demùm Kalendis Januariis anni quingenteſimi viceſimi noni in Domino obdormivit. Poſt Plantinianam & alias operum ejus editiones, accuratiſſimam variiſque acceſſionibus inſtructam *Theophilus Rainaudus*, Soc. Jeſu Theologus, 1633. Lugduni publicavit. Quam quidem *octoginta S. Fulgentii Sermonibus*, antea non viſis, ex mss. codicibus cumulavit; appoſitâ Cenſurâ, qua *librum de prædeſtinatione & gratia*, ex quiſquiliis tomi ſeptimi operum S. Auguſtini erutum, eidem S. Fulgentio vindicavit, & nitentem purumque adverſus obtrectatores præſtitit.

CXXXIV. PETRUS diaconus, & alii qui in cauſa Fidei à Græcis ex Oriente Romam miſſi fuerant, ſcripſerunt *librum de Incarnatione & gratia D. N. Jeſu Chriſti*, ad Fulgentium Ruſpenſem & alios Epiſcopos Africæ. Legitur is inter opera ejusdem S. Fulgentii.

CXXXV. FERRANDUS Carthaginienſis diaconus, S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi diſcipulus, ſcripſit *Paræneticum ad Reginum Comitem*, & *amplam epiſtolam ad Anatolium diaconum urbis Romæ*: item *epiſtolas duas ad eumdem S. Fulgentium*, & *aliam ad Eugypium Abbatem*, Theſauri ex operibus S. Auguſtini concinnatorem. Exſtant hæc omnia tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CXXXVI. S. ÆGIDIUS, Abbas in Gallia Narbonenſi, de quo Martyrolog. Rom. 1. Sept. ſub annum Chriſti quingenteſimum decimum quartum, Symmacho Papæ libellum ſupplicem miſit ad obtinendam privlegiorum Arelatenſis eccleſiæ confirmationem. Quod & Symmachus præſtitit epiſtolâ ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum datâ III. Idus Junias; magno illo Caſſiodoro Senatore Conſulatum gerente. Libelli & epiſtolæ exempla tomo 1. Conciliorum Galliæ reperies.

CXXXVII. S. HORMISDA, natione Campanus, Symmacho Papæ, anno quingenteſimo decimo quarto, medio menſe Julio, è vivis ſublato, poſt dies ſeptem ſuffectus eſt. Et ſic ſublato ſchiſmate optata Romanæ Eccleſiæ concordia, Caſſiodoro Conſule, rediit: ut ipſe in Chronico loquitur. Obiit autem anno quingenteſimo viceſimo tertio: exſtantque variæ ejus Epiſtolæ in tomis Conciliorum. Vide Martyrolog. Rom. 6. Aug.

CXXXVIII. S. REMIGIUS, Remorum Epiſcopus, de quo Martyrolog. Rom. 1. Octobr. meritò Clodovei Regis ac Francorum Apoſtolus nominatur, utpote qui Clodoveum anno regni ejus decimo quinto poſt victoriam Alemannicam baptizavit. Is eſt, juxta æram noſtram, annus Chriſti deſinens quadringenteſimus nonageſimus ſextus. In Natali enim Domini, exeunte anno, baptizatum fuiſſe, Alcimus Avitus, Viennenſis Epiſcopus, teſtatur in epiſtola ad ipſum Clodoveum data, quam Sirmondus, tomo 1. Conciliorum Galliæ, publici juris fecit. Sigebertus noſter Gemblacenſis triennio ſeriùs, videlicet anno quadringenteſimo nonageſimo nono Clodovei baptiſmum ſtatuit; ſed more ſuo. Omnia enim triennii ferè ſpatio poſteriùs narrare ſolet quàm geſta ſunt: ut in Chronico Belgico annotavi. Cæterùm anno quadringenteſimo ſeptuageſimo primo Remenſem ſedem Remigius adiit, duos & viginti annos tunc natus; ut præter Hincmarum Flodoardus in Hiſtoria Remenſi l. 1. c. 11. & 18. aſſerit. Nam in epiſtola, quam ad tres Epiſcopos anno quingenteſimo viceſimo tertio ſcripſit (exſtat ea tomo 1. Conciliorum Galliæ) teſtatur ſe jam annis quadraginta tribus Epiſcopatum geſſiſſe. Idem porrò ad Superos tranſiit ante annum quingenteſimum triceſimum quintum: ſiquidem hoc ipſo anno Flavius Remorum Epiſcopus concilio Arvernenſi ſubſcripſit. Falſò itaque Hincmarus & Flodoardus referunt, illum annis ſeptuaginta quatuor ſediſſe, & annis nonaginta ſex vixiſſe.

Remigiii *Epiſtolæ, ad Hormiſdam Papam, Clodoveum Regem* & *alios ſcriptæ*, exſtant in citato tomo Conciliorum Galliæ, & apud Marquardum Freherum in Corpore Hiſtoriæ Francicæ. Sidonius Apollinaris lib. 9. epiſt. 7. ad Remigium data, *Declamationes* ſeu *Orationes* ejus à doctrina atque eloquentia mirificè commendat; ſed, quod dolendum, nullæ ad nos pervenerunt. Nec recens hæc jactura eſt: cùm Hincmarus ac Flodoardus eas penitus ignoraſſe videantur. Joannes Bap. Villalpandus S. J. Theologus, Moguntiæ 1624. edendas curavit, Remigii Remenſis nomine, *Explanationes epiſtolarum Paulinarum*, ex ms. codice monaſterii S. Cæciliæ in Urbe: ſed critici naſutiores eas Remigio Lugdunenſi vel Antiſiodorenſi tribuendas cenſent.

CXXXIX. AGAPETUS, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ diaconus, ad Juſtinianum Imp. jam coronatum habuit *paræneticam Orationem, qua eum monet, quomodò in Imperio ſe gerere debeat*: exſtatque tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. De Agapeto vide Baronium in geſtis anni 527.

CXL. MARCELLINUS Comes Illyricianus, Juſtiniani Imp. Cancellarius (à Caſſiodoro Inſtitut. divin. cap. 17. laudatus) à Theodoſii Magni Imp. anno primo *Chronicon* ſuum deduxit usque ad quartum ſui domini Juſtiniani Conſulatum, hoc eſt, Chriſti annum quingenteſimum triceſimum quartum: ut ipſe in præfatione ſua teſtatur. Ultra hunc annum igitur non proceſſerat Marcellinus: nec plura his fuerant in editione *Antonii Sconhovii*, Canonici Brugenſis, qui Chronicon iſtud primus in lucem dedit. Quæ deinceps ſequuntur usque ad finem Imp. Juſtiniani, ab alio poſtea quopiam adjecta ſunt, & ab *Onuphrio Panuinio* primum, deinde ab aliis, nullo diſcrimine pro Marcellinianis edita. At verò *Sirmondus*, ex vetuſtiſſimo Tilianæ blibliothecæ codice, omnia multò quàm hactenùs emendatiora, tum Appendicem, quæ & ipſa perantiqui eſt ſcriptoris, multis partibus auctiorem Lutetiæ 1619. publicavit. Idem porrò Marcellinus *Conſtantinopolitanam Civitatem & urbem Hieroſolymorum quatuor libellis, minutiſſima narratione, deſcripſit*; ut Caſſiodorus lib. citato cap. 25, loquitur. Hi libelli, quod ſciam, hactenus in lucem non prodierunt.

CXLI. GORDIANUS quidam dicitur ſcripſiſſe, juſſu Imp. Juſtiniani, *vitam & paſſionem S. Placidi*, qui fuit diſcipulus S. Benedicti Caſſinenſis Abbatis, *ejusque fratrum Victorini, Eutychii & aliorum*, Meſſanæ in Sicilia à Manucha pirata anno 539. necatorum: quæ apud Surium

Surium 5. Octobris exſtat. Sed Baronius, in Notis ad Martyrologium, operis hujus ita meminit, ut inſcriptionem ejus videatur ſuſpectam habere. Sic enim inquit: *Acta à Gordiano conſcripta, ut ferunt, juſſu Imp. Juſtiniani.*

CXLII. DESIDERIUS Cadurcorum in Galliâ Celticâ Epiſcopus, ſcripſit *epiſtolas varias*, quas primus Caniſius tom. 5. in Lectionibus antiquis, & poſtea Colonienſes tomo 5. Bibliothecæ Patrum ediderunt. In his ſunt epiſtolæ ad *Modoaldum* Treverenſem, *Dadonem* Rotomagenſem, *Sulpitium* Bituricenſem, *Felicem* Narbonenſem, & *Gallum* Arvernenſem, & alios Galliarum illuſtriores tunc Epiſcopos. Vixit ſub annum ſexcenteſimum quadrageſimum.

CXLIII. EPHRÆMIUS, Nicephoro Ephraimus, anno quingenteſimo viceſimo ſexto Antiochenus Patriarcha creatus, demùm anno quingenteſimo quadrageſimo ſexto moriens, ſucceſſorem reliquit Domnum. Poſt quem Antiochenam ſedem obtinuit *S. Anaſtaſius Sinaita*, infrà cap. 169. laudandus. Ephræmii libros recenſet Photius cod. 218. in Bibliotheca, ſelectis inde ſummariis. Et dolendum eſt ipſa opera periiſſe.

CXLIV. GILDAS SAPIENS, Bannocorenſis cœnobii in Britannia Abbas, ſcripſit *epiſtolam ſive libellum de excidio Britanniæ*, itemque *Reprehenſionem acrem in Britanniæ* Clerum. Uterque libellus in omnium eſt manibus. Prioris libelli (in quo calamitates Britanniæ à Saxonum adventu ad ſuum usque ævum commemorat) Beda Hiſt. lib. 1. cap. 22. & Guil. Neubrigenſis in præfat. meminerunt. Natus eſt autem Gildas anno quadringenteſimo nonageſimo tertio: ſcripſit autem anno quingenteſimo quadrageſimo tertio, & usque ad annum quingenteſimum octogeſimum primum ſuperfuiſſe videtur. Vir fuit ſummæ eruditionis ac fidei, adeòque falsò ipſi attribuuntur ridicula illa atque inepta oracula, à nugatore quopiam conficta: ut Polydorus Vergilius hiſtoriæ Anglicæ lib. 1. teſtatur. Cæterùm codices quidam mss. Gildæ etiam tribunt *Querolum* ſive *Aulularium*, quæ Plauti nomine falsò prodiit.

CXLV. VICTOR, Martyritanus in Africa Epiſcopus, Joannis Caſſiani dicta ita purgavit, & quæ minùs erant addidit, ut ei rerum iſtarum palma meritò conferatur: quem inter alia de Africæ partibus citò nobis credimus eſſe dirigendum. Ita Caſſiodorus Inſtitut. divin. cap. 29. loquitur. Ex his Caſſiodori verbis collegi videtur, à Victore Martyritano antidotum contra veneni intimationem, quod ſcriptis ſuis Caſſianus inſeruit, appoſitum fuiſſe. Baronius tamen exiſtimat, Caſſiodorum ſpe fruſtratum non accepiſſe quod ex Africa exſpectabat. Siquidem Ado Vienneſis in Chronico, ab ipſo Caſſiodoro id operis, ut Caſſianum corrigeret, elaboratum affirmat, dum ait: *Opera Caſſiani à catholicis cautiſſimè legenda, maximè de libero arbitrio & gratia: ſed & Encratitarum hæreſi incautiùs favit. Errores illius Caſſiodorus purgare volens, non ad plenum omni ex parte potuit.*

CXLVI. MARTINUS, Mindonienſis in Hiſpania Epiſcopus, vixit ſub annum quingenteſimum quadrageſimum. Scripſit *libellum de Virtutibus*, qui Senecæ operibus vulgò ſubnecti ſolet. Martini Mandonenſis ſeu Mindonienſis Trithemius meminit, & Dumienſem Abbatem facit; dicitque ſcripſiſſe, ad Mironem Galleciæ Regem, *Formulam honeſta vitæ:* quam ex fide veterum codicum reſtitutam Boetius Epo Duaci edidit, in Heroicis ſuis Quæſtionibus.

CXLVII. LIBERATUS, Carthaginienſis Archidiaconus, ſub Silverio Papa & Juſtiniano Imp. vixit: ſcripſitque *Breviarium de cauſa Neſtorii & Eutychetis:* quod exſtat tom. 2. Conciliorum, ſed cautè legendum; ut Bellarminus in catalogo monuit. Sive enim ab aliquo depravatum fuerit, ſive ipſe auctor non ſit aſſecutus hiſtoriæ veritatem, non pauca in eo videntur eſſe perperam ſcripta. Baronium in geſtis anni 538. conſule.

CXLVIII. JUNILIUS, Africanus Epiſcopus, ad Primaſium Epiſcopum Africanum ſcripſit *libros duos de partibus divinæ legis*: qui tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, exſtant. Floruit ſub annum quingenteſimum quadrageſimum quintum. Falsò autem adſcribuntur Junilio *commentaria in prima capita Geneſeos*, quæ ſunt Bedæ; atque inter ejus opera quoque exſtant.

CXLIX. RUSTICUS, S. R. E. diaconus, ſcripſit *Diſputationem à ſe habitam contra Acephalos;* quæ exſtat tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CL. ARETHAS, Cæſareæ in Cappodocia Epiſcopus, circa annum quingenteſimum quadrageſimum floruit; ut cenſet Coccius. Ex commentariis Andreæ, ejusdem Cæſareæ Epiſcopi, concinnavit *Explicationem Apocalypſeos:* quæ à Maximo Florentino, monacho Caſſinenſi, in Latinum verſa, exſtat in Bibliotheca Patrum, tomo 6. editionis Colonienſis.

CLI. AURELIANUS, aut, ut apud Gregorium Magnum lib. 7. epiſt. 125. & in ſubſcriptionibus Concilii V. Aurelianenſis nominatur, *Aurelius*, Lugdunenſis Epiſcopus, Vigilium Papam, damnatorum Capitulorum trium infamia laborantem (quaſi Theodori Mopſueſteni, Ibæ ac Theodoreti damnatione, Chalcedonenſem Synodum, quæ illos exſolverat, convulſiſſet, atque unà Catholicam fidem labefactaſſet) ſcandali commoneſecit. Id conſtat ex Vigilii ad Aurelianum reſponſo, quo inuſtam ſibi labem abſtergit, ipſumque Aurelianum laudat.

CLII. ZACHARIAS, ex ſcholaſtico ſeu ſophiſta Epiſcopus Mitylenenſis, concilio Conſtantinopolitano generali V. anno quingenteſimo quinquageſimo tertio interfuit. Scripſit *Diſputationem contra ea quæ de duobus principiis à Manichæo quodam ſcripta, & in viam publicam projecta repperit:* quam Franciſcus Turrianus Latinè reddidit, & Caniſius tomo 5. Lect. antiquæ publicavit. Item ſcripſit *Dialogum de univerſitatis procreatione, contra mundi & materiæ æternitatem:* quem Genebrardus Latio donavit. Opus utrumque legitur tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CLIII. S. JOANNES Scholaſticus, Abbas montis Sina, qui vulgo *Climacus* appellatur, de quo Martyrolog. Rom. 30. Mart. vixit ſub annum quingenteſimum ſexageſimum; ſcripſitque *Scalam paradiſi;* & *librum ad religioſum Paſtorem.* Quæ opera Matthæus Raderus, S. I. Theologus, ex Græco Latina reddidit, ſcholiiſque illuſtravit; & Pariſienſes junctim 1633. utraque lingua publicarunt. Prioris libri ſui, quem Climacus Scalam appellavit, inſcriptionem ex Geneſos capite 28. ſine dubio hauſit, ubi de ſcala Jacob patriarchæ tractatur. Ejus occaſionem videtur præbuiſſe Climaco *Joannes* Antiſtes Raithuni cœnobii, qui Climacum ad librum hunc conſcribendum per epiſtolam, in qua Scalæ Jacobææ mentionem facit, cohortatus eſt. Scripſit ergò, & ædificavit tralatitiam ſeu metaphoricam hanc Scalam religioſam Climacus; cujus gradus ſeu radii triginta omnem orbem & poſteritatem illuſtrarunt.

Cæterùm mons Sina (qui & *Sinai*, & *Oreb*, & *Sinæus* Joſepho & Juſtino) ſuper omnes Olympos, Hæmos, Caucaſos & Tauros orbe toto eſt notiſſimus; ubi ſupremus orbis conditor Hebræis leges dixit & ſcripſit; S. Catharinæ virginis & martyris corpus, cœlitum miniſterio Alexandria delatum, ſalutari olei fonte redundat; ubi Climacus noſter cum religioſiſſimo monachorum cœtu Deo militavit; ad cujus radices Juſtinianus Imp. religioſis viris nobile cœnobium poſuit. Ex hoc monte multi viri ſancti & ſcriptis illuſtres prodierunt; quos inde *Sinaitas* nuncupant. Mons in orbem erigitur, regionis illius longè altiſſimus, quo per gradus ſepties mille ad faſtigium aſcenditur; demtis clivis, quâ per ſe patet aſcenſus. Nomen ab rubo, quo abundat, invenit. De monte *Oreb* & *Sinai* multa Bellonius, & alii rerum orientalium ſcriptores narrant.

Ad exemplum Climaci, alii religioſi & eruditi viri ſcalas item in cœlum moliti ſunt. *Dionyſius* Scalam religioſorum quinque gradibus diſtinctam compoſuit, quos Pentateuchum dixit; *Gabriel Inchinus* Scalam cœli, *Bellarminus* librum De aſcenſione mentis in Deum concinnavit. Inde & *S. Romualdo*, Camaldulenſis familiæ conditori, ſcala, ſcalæ Jacobi patriarchæ perſimilis, divinitus demonſtrata eſt, per quam candidati magnis paſſibus in cœlum contendebant. De id genus ſcalis ſimilia leguntur in Annalibus Dominicanorum, Franciſcanorum, & aliorum Ordinum. Eadem metaphora virgo Deipara dicitur *Scala cœli*, & *Scala Jacob.* Mellifluus Bernardus Scalam illam interpretatur religionem: *Scala hæc*, inquit *eſt diſciplina religioſa, vel regula ordinis; v. g. dilectus Dei Benedictus aſcendit in cœlum. Scala enim arctam diſciplinæ viam, quæ ducit ad cœlum, ſignificat.* Cæterùm de ſcala Jacob plurima Pererius, in commentariis ad Geneſim, ex variis ſcriptoribus collegit.

At enim & Lucifer, & Babylonii gigantes, & omnes impii ſcalas ipſo cœlo altiores moliuntur, ipſumque Deum cœlo deturbare conantur. His ſcalis ad inferos deſcenditur. Iſaiam audiamus de Lucifero divinitatem affectante: *In cœlum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum.* Sed quis finis hujus aſcenſus? *Veruntamen ad infernum detraheris in profundum laci.* Ita Nemrodus Babylonius turrim cœpit ædificare: cujus hiſtoriam poetæ more ſuo ad gigantum fabulas traduxerunt, qui montes montibus injiciebant, ſicque viam muniebant, ut bellum cœlo inferrent.

Librum porrò ſuum Climacus *aſceticum* quoque appellavit. Aſceſis Græcis eſt exercitatio corporis vel animi: ſed ſcriptores ſacri vocem illam ad religioſam vitam adhibent, & *Aſcetica* vocant quæ ad eam vitam pertinent. Qualia præter & ante Climacum ſcripſit *Baſilius Magnus*, quibus monachis vivendi præcepta tradit, & leges dicit. Huc *Dorothei* Parænetica pertinent; Collationes *Caſſiani; Philippi Solitarii* Dioptra ſive Amuſſis ad Callinicum monachum; *Joannis Carpathii* capita hortatoria; *S. Maximi*, *Marci monachi*, *Iſaaci*, *Diadochi*, *Iſaiæ Abbatis*, *Nili*, & aliorum complurium: quorum omnium ſummam & ſynopſim in *Baſilii*, monachi & præfecti lauræ Maleini, Deſcriptione vitæ aſceticæ cognoſces, quam Jacobus Pontanus, S. I. Theologus, à Græco vertit, & Simeonis junioris Theologi orationibus adjecit.

CLIV. S. NICETIUS, Treverorum Epiſcopus, de quo Martyrolog. Rom. 5. Dec. Arvernenſi I. concilio anno Chriſti quingenteſimo triceſimo quinto; Aurelianenſi V. anno quingenteſimo quadrageſimo nono; Arvernenſi II. anno eodem, & Pariſienſi II. anno quingenteſimo quinquageſimo quinto ſubſcripſit. Tomo 1. Conciliorum Galliæ duas reperies *inſignes Nicetii epiſtolas:* quarum priore *Juſtinianum* Imp. in hæreſim lapſum, ſub annum quingenteſimum ſexageſimum tertium, ab errore revocat; altera *Clodoſuindam*, Clotarii Francorum Regis filiam, ſub annum 565. hortatur, ut maritum ſuum Alboinum Longobardorum Regem ad Fidem catholicam reducat.

Ante Nicetium porrò fuerunt & alii Treverenſes Epiſcopi doctrina ac ſcriptis illuſtres: in

in his S. Maximinus & S. Paulinus, qui temporibus S. Athanaſii floruerunt. De quibus & ipſe Athanaſius, orat. 1. contra Arianos, ſic loquitur: *Si ſcripta iſta ab orthodoxis proficiſcerentur, qualia ſunt Maximini Galliæ, aut ejus ſucceſſoris Paulini, aut Julii & Liberii Romanorum Pontificum, vel Euſtorgii Italiæ aut Capitonis, Siciliæ, Epiſcoporum &c.*

CLV. S. Dacius Medoilanenſis Epiſcopus, de quo Martyrolog. Rom. 14. Januar. Juſtini Imp. ævo floruit; ut Gregorius lib. 3. dialog. cap. 4. teſtatur. Scripſit *Chronicon*: in quo lib. 1. cap. 10. tradit, canticum, *Te Deum laudamus*, compoſitum fuiſſe à SS. Ambroſio & Auguſtino; ut Bellarminus in catal. narrat. Ad hunc Dacium exſtat egregia Caſſiodori epiſtola 27. lib. 12. Variarum, de frumento in famelicam plebem ex regiis horreis dividendo. De rebus à Dacio præclarè geſtis plura qui volet, Joſephi Ripamontii Hiſtoriam Mediolanenſem legat, dec. 1. lib. 7.

CLVI. Pelagius Papa, anno quingenteſimo quinquageſimo nono defunctus, putatur ex Græco in Latinum tranſtuliſſe librum *De vitis Patrum* ab incerto auctore ſcriptum, qui in Plantiniana editione eſt quintus ordine.

Joannes III. Pelagii in Pontificatu ſucceſſor, anno quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo mortuus, Græcum librum *De vitis Patrum* ab anonymo ſcriptum, qui in Plantiniana editione eſt ordine ſextus, putatur Latinum feciſſe: ut in Scholiis ad caput poſtremum Catalogi Gennadiani diximus.

CLVII. Venantius Honorius Clementianus Fortunatus, non procul ab urbe Tarviſina in Italia natus, Ravennæ liberalibus artibus excultus, ſub annum 575. in Galliam tranſiit: ut Regino & Sigebertus tradunt. Domicilium apud Pictavos habuit, & ibidem Epiſcopus tandem creatus fuit. Imperabat, eo vivente, Iuſtinus junior: ad quem, uti & ad uxorem ejus Sophiam, *Hodoeporicon* exaravit. Poëta, ut illa ferebant tempora, nobilis, præter alia, *vitam ac miracula S. Martini Turonenſis* libris quatuor metricis complexus eſt. Occaſionem ſcribendi ideò ſibi præbitam narrat, quòd cùm ipſe, & ſimul ſocius ſuus *Felix*, vehementi oculorum dolore vexaretur, uterque ope S. Martini hoc morbo fuerit liberatus, poſtquam oculos oleo lampadis, ad effigiem ejus ardentis, inunxiſſet. Scripſit præterea vitas *S. Hilarii Pictavienſis, S. Albini Andegavenſis, S. Germani Pariſienſis, S. Medardi Noviomenſis, S. Maurilii Andegavenſis, S. Remigii Remenſis, S. Marcelli Pariſienſis, S. Amantii Rutenenſis, Epiſcoporum, item S. Radegundis Reginæ.* Quæ quidem hiſtoriæ ferè omnes in tomis Surianis leguntur. Fortunati opera metrica Chriſtophorus Broverus S. J. Notis illuſtravit, & Moguntiæ foras dedit. Coævus & amicus fuit Gregorio Turonenſi Epiſcopo.

CLVIII. S. Marius Aventicenſis ſeu Lauſannenſis Epiſcopus, anno Chriſti quingenteſimo octogeſimo quinto, concilio Matiſconenſi II. ſubſcripſit. In Epiſcopatu annos viginti, menſes octo exegit, & ætatis anno ſexageſimo quarto pridiè Kalendas Januarias obiit: qua die nomen ejus ſacris Faſtis eſt adſcriptum. Sepultus fuit Lauſannæ in æde ſancti Thyrſi, quæ exinde, ob novi hoſpitis celebritatem, S. Marii nuncupata eſt. Scripſit Chronicon à tempore quo Proſper Aquitanus deſinit, ſive à Conſulibus Valentiniano VIII. & Anthemio, hoc eſt, à Chriſti æra vulgari 455. uſque ad annum quingenteſimum octogeſimum primum. Quod Chronicon amicus noſter Petrus Franciſcus Chiffletius, Soc. Jeſu Theologus, primus eruit, & Andreas Quercetanus tomo 1. Scriptorum Hiſtoriæ Francicæ inſeruit.

CLIX. Paschasius, diaconus monaſterii Dumienſis in Gallæcia, librum *De vitis Patrum*, Græcè ab incerto auctore conſcriptum (qui in editione Plantiniana eſt ordine ſeptimus) Latinum reddidit, & Martino Abbati Dumienſi dicavit. Alius ab iſto fuit *S. Paſchaſius*, R. E. diaconus, Martyrologio Rom. a. d. 31. Maii adſcriptus, à Sigeberto in catal. c. 17. & à nobis ſupra c. 121. memoratus.

CLX. Evantus ſive Evantius Abbas ſcripſit *epiſtolam contra eos, qui ſanguinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt*: quam epiſtolam ex membranis cœnobii S. Galli Caniſius Lectionis antiquæ tomo 5. & Colonienſes in fine tomi 6. Bibliothecæ Patrum ediderunt. Putatur autem vixiſſe circa annum Chriſti quingenteſimum nonageſimum. At verò quis hic Evantus vel Evantius? An Evantius, cujus meminit Fortunatus l. 3. epiſt. ad Euphronium, qui & Eventius & Aventius nominatur? Chriſtophorus Brouverus, in ſuis Notis, illum Evantium Fortunati putat fuiſſe Viennenſem in Gallia Epiſcopum: quem lib. 8. c. 39. diem obiiſſe teſtatur Greg. Turonenſis anno undecimo regni Childeberti in Auſtraſia, hoc eſt, anno Chriſti quingenteſimo octogeſimo ſexto. Eum ceu ſanctum Ado in chron. & Molanus ad Uſuardum 3. Februarii, memorant. Ut ut ſit, Evantius Viennenſis Epiſcopus *Matiſconenſi I.* concilio anno quingenteſimo octogeſimo ſecundo; *Lugdunenſi III.* anno quingenteſimo octogeſimo tertio; *Valentino II.* anno proximè ſequenti, & *Matiſconenſi II.* anno quingenteſimo octogeſimo quinto ſubſcripſit. Quod ad argumentum epiſtolæ ab Evantio (quiſquis is fuerit) ſcriptæ attinet, Lorinus cap. 15. in Acta Apoſtolorum, & alii docent, primitivam Eccleſiam à ſanguine animalium abſtinuiſſe.

CLXI. Procopius Gazæus, ſophiſta (cujus meminit Photius cod. 206. 207.) concinnavit ex aliorum libris commentaria in Octateuchum, libros Regum, & Paralipomena.

Tiguri 1555. excuſa. Ejuſdem commentaria in Eſaiam, interprete Joanne Curterio 1580. excuſa ſunt Pariſiis Græcè & Latinè. Quando vixerit, certò non conſtat.

Longè diverſus ab iſto eſt *Procopius* Cæſareæ in Palæſtina natus, Hiſtoricus, Notarius ac comes Beliſarii, cujus & res geſtas concinnavit. Continet ejus Hiſtoria libros octo: quorum duo primores ſunt de bello Perſico; duo ſequentes de bello Vandalico; quatuor poſtremi de bello Gothico. Primores duos in compendium Photius cod. 63. redegit: ſed omnium ſynopſim ſive compendium habes apud Agathiam in præfatione: qui hiſtoriam ſuam inde orditur, ubi Procopius deſinit. Octo iſtis libris poſteà nonum Procopius adjecit: & eum, quia complecteretur res antè non editas, *Anecdota* ſive Inedita aut *Arcana* appellavit, teſte Suida: qui etiam tradit, Procopium hoc libro invectum fuiſſe in Juſtinianum Imp. ejuſque conjugem Theodoram, itemque in Beliſarium & ejus uxorem. Anecdota, ſtudio Nic. Allemanni Romæ & Lugduni 1623. typis edita fuerunt. Cæterùm præter octo quos dixi libros, exſtat volumen Procopii de Juſtiniani ædificiis, in ſex narrationes diviſum; cujus operis Georgius Codinus in Selectis de Conſtantinopoli meminit.

Eodem tempore, quo Procopius, vixit & *Agathias* Murinæ in Aſia natus, Scholaſticus ſive Advocatus Smyrnæus; teſte eodem Suida. Præter epigrammata multa, ſcripſit libros quinque de imperio & rebus Imp. Juſtiniani. Putatur gentilis fuiſſe.

CLXII. ISAACUS junior, monachus Syrus (diverſus ab Iſaaco ſeniore, itidem monacho Syro, quem Gennadius in catal. cap. 66. memorat) vixit uſque ad extrema Gothorum tempora: ut Gregorius l. 3. dialogorum c. 14. narrat. Junior Iſaacus putatur parens libri *De contemptu mundi*, qui tomo 6. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ, legitur: eò magis quòd Gregorius inter alia ibi aſſerat, *Monachum qui in terra poſſeſſiones quærit, non eſſe monachum.* Quod quidem ad citati libri argumentum facit quàm maximè.

CLXIII. LEONTIUS Byzantinus Advocatus, poſteà monachus ad S. Sabam, vixit circa tempora S. Gregorii Magni: ut conſtat ex ejus libro de ſectis hæreticorum, actione quinta, ubi inter Alexandrinos Epiſcopos ultimum recenſet Eulogium, qui tempore S. Gregorii ſedit. Scripſit autem *Excepta ex ore Theodori Abbatis de ſectis hæreticorum, in Actiones decem diſtincta: libros tres contra Neſtorianos: libros duos adverſus fraudes Apollinistarum: Solutiones ad argumenta Severi: Dubitationes hypotheticas & definitiones contra eos qui negant in Chriſto duas naturas.* Exſtant hæc omnia Latinè edita in Lectionibus antiquis Caniſii tomo 4. & in Bibliotheca Patrum, tomo 6. editionis Colonienſis. Scripſit & alia multa, de quibus vide Caniſium loco citato.

CLXIV. EULOGIUS Alexandrinus Patriarcha, familiari epiſtolarum uſu cum S. Gregorio Magno conjunctus, ſcripſit *contra hæreſim Eutychianam:* ſed præclariſſima ejus opera invidit nobis vel mortalium negligentia, vel temporum injuria. Eclogas quaſdam & excerpta reperies in Bibliotheca Photii, cod. 208. 218. 225. 226. 230.

CLXV. EVAGRIUS Scholaſticus, Epiphanienſis, ex præfectis oriundus, ſcripſit *Hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros ſex*, quos anno Mauritii Imp. duodecimo abſolvit: ut Photius cod. 29. teſtatur. Zachariam rhetorem, cujus auctoritate magnam partem ſcriptorum ſuorum confirmat, Eutychianum hæreticum fuiſſe, plurimaque rerum benè à Catholicis geſtarum ſilentio ſupprimere, atque ea quæ Eutychiano errori favent ad verbum recenſere, conſtat. Meminerit igitur Lector catholicus, ut cautè legat ea quæ ab eodem Zacharia, in cauſa præſertim Eutychianorum, apud Evagrium citantur. Id ipſum & Evagrius ſubodoratus fuiſſe videtur: ut ex lib. 3. cap. 9. datur intelligi. Evagrii porrò hiſtoria exſtat tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis; additis Notis Jacobi Billii, Curterii, Suffridi & Baronii. De aliis Evagriis vide Scholion noſtrum ad cap. 125. Catalogi Hieronymiani.

CLXVI. DYNAMIUS, Patricius & rector patrimonii S. R. E. in Gallia, à Sigeberto in catalogo cap. 114. memoratus, laudatur à Gregorio Magno, epiſtolâ ad ipſum data menſe Aprili, Indictione undecima, anno Chriſti quingenteſimo nonageſimo tertio. Idem Gregorius anno quingenteſimo nonageſimo quinto in Dynamii locum ſuffecit *Candidum* presbyterum; eique mandavit, ut ex ſolidis patrimonii Eccleſiæ Romanæ, in Gallia recipiendis, pueros Anglos paganos 17. aut 18. annorum compararet, in monaſteriis utique Deo dandos, & Chriſtiana doctrina imbuendos. Scripſit autem Dynamius *Vitam S. Maximi Reienſis in Gallia Epiſcopi*, à Surio editam: ſcripſit, inquam, ad Urbicum, Fauſti in Epiſcopatu ſucceſſorem; quem Fauſtum S. Maximus præceſſerat. Vide Martyrolog. Rom. 27. Nov.

CLXVII. DREPANIUS Florus *Pſalmos*, *Hymnos* & alia vario carminum genere ſcripſit; quæ in Bibliotheca Patrum, editionis Colonienſis, leguntur ſub finem tomi quinti. Fuit natione Gallus: ut ex ejus epiſtolis verſu ſcriptis colligi datur. Ex quibus una eſt ad *Modoinum* Epiſcopum, qui ætate Gregorii Magni vixit. Baronius ad Martyrologium 8. Maii, & Poſſevinus in Apparatu ſacro, exiſtimant hunc Drepanium eſſe illum, cujus Sidonius lib. 8. epiſt. 11. meminit. Alii Sidonianum illum Drepanium interpretantur *Latinum Pacatum Drepanium*, qui Imp. Theodoſio ſeniori Panegyricum ſcripſit.

CLXVIII. S.

CLXVIII. S. Gregorius Turonenſis Epiſcopus, patria Arvernus, ut genere, ita virtute ac doctrina nobilis, de quo Martyrol. Rom. 17. Nov. Euphronio in Epiſcopatu ſucceſſit anno quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo: ut Matthæus Weſtmonaſterienſis annotavit. Scripſit libris decem *Hiſtoriam Francorum*; & eam ad ſua usque tempora perduxit. In fine libri decimi commemorat & alia, quæ litteris conſignavit: *Decem*, inquit, *libros Hiſtoriarum, ſeptem Miraculorum, unum de vitis Patrum ſcripſi: in Pſalterii tractatum librum unum commentatus ſum: de curſibus etiam eccleſiaſticis unum librum condidi.* Octo inſuper alios compoſuit libros, quos etiamnum habemus. Eorum argumentum explicat in præfatione libri de gloria Confeſſorum: *In primo*, ait, *libello inſeruimus aliqua de miraculis Domini ac SS. Apoſtolorum, reliquorumque martyrum, quæ hactenùs latuerunt, quæ Deus ad corroborandum Fidem quotidie dignatur augere. In ſecundo poſuimus de virtutibus S. Juliani. Quatuor verò libellos de virtutibus S. Martini, ſeptimum de quorundam feliciſſimorum vita, octavum hunc ſcribimus de miraculis Confeſſorum.*

Scripſit etiam de virtutibus *Senoch* Abbatis, *S. Nicetii* Caluppæ reclauſi, *Patrocli* reclauſi, S. *Medardi* Noviomenſis, *S. Illidii* Arvenorum Epiſcopi, *Quintiniani* & *Abrahæ* Abbatis, quorum omnium libellorum Gregorius ipſe mentionem facit, variis in locis. Ex iis ſola *S. Medardi vita* non exſtat; quod ſciam. Sidonii inſuper libro de Miſſis præfationem addidit; cujus ipſe lib. 2. hiſtoriæ Francicæ cap. 22. meminit. Hiſtoriam porrò ſuam concluſit in geſtis anni quingenteſimi nonageſimi ſexti, quo & obiit, XV. Kalendas Decembris. Vide ſuprà Catalogum Honorii cap. 33, & Sigeberti cap. 49.

CLXIX. S. Anastasius, de quo Martyrolog. Rom 21. April. ex Monacho montis Sinai Patriarcha Antiochenus anno quingenteſimo ſexageſimo primo creatus, à Juſtino Imp. anno quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo in exilium pulſus, ac demum anno quingenteſimo nonageſimo quintò à Mauritio Imp. reſtitutus, migravit ac Dominum anno quingenteſimo nonageſimo octavo aut nono. Scripſit *Ducem viæ contra Acephalos; Anagogicarum contemplationum in Hexaëmeron libros undecim: Orationes quinque de Trinitate; de Incircumſcripto, de Incarnatione, de paſſione & impatibilitate Chriſti; Orationem de ſacra Synaxi, Orationem in Pſalmum ſextum; Quæſtiones varias & Reſponſiones ad eaſdem.* Quæ omnia Latinè reddita exſtant tomo 6. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Scripſit & alia nondum typis edita, de quibus legi poterit Gretſerus in præfatione ad Ducem viæ, quem Latinum fecit. Errat autem Sixtus Senen ſis, qui libros XI. in Hexaëmeron Anaſtaſio juniori, hujus noſtri Anaſtaſii ſucceſſori, tribuit.

CLXX. S. Anastasius, illo nomine ſecundus Patriarcha Antiochenus, de quo Martyrolog. Rom. 21. Decemb. anno 598. aut 599. in illa cathedrea ſucceſſit *S. Anaſtaſio* Sinaitæ, à nobis jam laudato. Is de ſua ad Epiſcopatum promotione Gregorium I. Papam mox certiorem de more fecit, ſuamque Fidei orthodoxæ profeſſionem ad eum miſit: ut idem Gregorius lib. 7. epiſt. 48. teſtatur. Ea tamen hodie non exſtat, quod ſciam. Item ſcripſit *compendiariam orthodoxæ Fidei Explicationem*, quæ ſub nomine Anaſtaſii & Cyrilli Alexandrini exſtat in Bibliotheca *Patrum* editionis Colonienſis. Anno demùm ſexcenteſimo nono aut undecimo à Iudæis crudeliter occiſus, inter ſanctos martyres cooptari meruit.

CLXXI. Faustus Caſſinenſis in Italia monachus, S. Benedicti diſcipulus, ſcripſit *vitam S. Mauri Abbatis in Gallia*, condiſcipuli ſui, à Surio 15. Januarii editam. Scripſit autem ſub Chriſti 606. annum: quod colligi datur ex præfatione, in qua ſic loquitur ipſe Fauſtus: *Hoc opuſculum beatiſſimo Papæ Bonifacio oſtendi: quod ipſe ſanctiſſimus Pontifex approbans laude dignum duxit, ſuaque ſancta auctoritate roboravit.* Fuit is Bonifacius III. Papa (ut Leo Oſtienſis in Caſſinenſi Chron. lib. 1. cap. 3. teſtatur) qui anno 606. ſedere cœpit, & anno eodem deceſſit; ſuccedente Bonifacio IV. Papa.

Marcus Caſſinenſis monachus, à Sigeberto in catal. cap. 33. laudatus, eodem tempore, quo Fauſtus, floruit, & *vitam S. Benedicti*, magiſtri ſui, à Gregorio Magno deſcriptam, verſibus heroicis expreſſit. Hoc carmen Marci, cùm hactenùs delituiſſet, Mantuæ in cœnobio S. Benedicti inventum, & Romæ, cum tertio Proſperi Martinengi poëmatum libro, 1592. excuſum fuit.

CLXXII. Sulpitius, eo nomine ſecundus Bituricenſis Epiſcopus, cognomento Pius, Vaſtino Biturigum oppido (vulgò *Vatan*) oriundus, cum Modoaldo Treverenſi, Cuniberto Colonienſi, Bertoaldo Cameracenſi & aliis Epiſcopis, anno ſexcenteſimo triceſimo, interfuit Remenſi Concilio: quod tomo 1. Conciliorum Galliæ exſtat. Apud Caniſium tomo 5. Lect. antiquæ, inter epiſtolas ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum ſcriptas, *duæ* hujus Sulpitii *epiſtolæ ad eundem Deſiderium* datæ leguntur, itemque *tertia ad Verum Rutenenſem Epiſcopum.*

Verus, Rutenenſis in Gallia Epiſcopus, ſub annum ſexcenteſimum triceſimum quartum, Remenſi Synodo Sonnatii (de qua Flodoardus lib. 2. cap. 5.) interfuit. Apud Caniſium citato tomo exſtant hujus Veri *epiſtolæ duæ ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum datæ.*

Felix, Narbonenſis Epiſcopus, litterarum commercium cum eodem Deſiderio Cadur-

cenſi Epiſcopo habuit: ut intelligi datur ex epiſtolis ultrò citroque miſſis, quæ apud Caniſium citato tomo leguntur.

CLXXIII. S. Eligius & S. Audoenus, ille Noviomenſis, hic Rotomagenſis, uno eodemque die creati ſunt Epiſcopi, anno tertio Clodovei Francorum Regis, Chriſti ſexcenteſimo quadrageſimo ſexto, die 14. menſis tertii (qui eſt Majus) quæ Dominica fuit ante Litanias majores. Obiit autem Eligius anno ætatis ſeptuageſimo, ſub initium Clotarii III. Regis (ut Audoënus in ejus vita teſtatur) hoc eſt, anno Chriſti ſexcenteſimo ſexageſimo, aut proximè ſequenti. Audoënus porrò (qui alio nomine *Dado* à Veteribus nuncupatur) nonagenarius Clipiaci ad Dominum migravit, cùm annum Epiſcopatus quadrageſimum quartum ageret.

Cæterùm Eligius & Audoënus anno ſexcenteſimo quinquageſimo Cabilonenſi concilio, & anno ſexcenteſimo quinquageſimo octavo privilegio libertatis, monaſterio S. Dionyſii conceſſo à Landerico Pariſienſi Epiſcopo, ſubſcripſerunt. Anno proximè ſequenti idem Eligius ſubſcripſit præcepto Clodovei II. Regis de libertate ejuſdem monaſterii Dionyſiani. Anno Clotarii III. Regis quarto, Chriſti ſexcenteſimo ſexageſimo quarto, Mummolenus, S. Eligii in Epiſcopatu ſucceſſor, & Audoënus privilegium libertatis, monaſterio Corbeienſi conceſſum à Bertefrido Ambianenſi Epiſcopo, ſignarunt. Anno ſexcenteſimo octogeſimo ſecundo Anſbertus Epiſcopus, Audoëni ſucceſſor, Rotomagenſi concilio præfuit & ſubſcripſit.

Eligius porrò ſcripſit *Homilias ſexdecim*, a Bellarmino in catalogo memoratas; quæ exſtant tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Ejuſdem *Sermo ad omnem plebem* exſtat in Appendice tomi 9. operum S. Auguſtini, tractatu 20. ſed ſine nomine auctoris. Revera autem eſt S. Eligii Noviomenſis Epiſcopi: ut ex veterum exemplarium mss. conſenſu, & S. Audoëni teſtimonio, in vita ejuſdem S. Eligii, conſtat. Id primus, in Notis ad Concilium Antiſiodorenſe, ſub annum Chriſti 588. habitum, Sirmondus obſervavit; ubi & nonnulla obſcuriora illius Sermonis vocabula explicuit. Apud Caniſium tomo 5. Lect. antiquæ, inter epiſtolas ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum datas, legitur epiſtola hujus noſtri Eligii, quæ ſic incipit: *Domno ſemper ſuo atque Apoſtolico patri Deſiderio Papæ Eligius, ſervus ſervorum Dei. Quoties aditum ſcribendi gratia veſtra reperimus, toties nobis cumulus gaudii videtur accreſcere: & quamvis nos terrarum interpoſitio longè ab alterutro ſeparet, nec queat nos ſubinde corporalis conjunctio ſociare, in Chriſto ſemper ſimul verſemur: & ita vivere elaboremus, ut non poſt longum ſpatium anima ſimul ac corpore ſociemur, ſociatique in æternum vivamus. Saluto te ſupra modum ſinceriſſimo affectu: ſalutat & Dado, fidelis utrorumque ſodalis.*

Exſtat ibidem Dadonis ſive Audoëni Rotomagenſis Epiſcopi ad eumdem Deſiderium Cadurcenſem epiſtola: qui Audoënus ſcripſit inſuper, ad Rodobertum Pariſienſem Epiſcopum, *libros tres de vita S. Eligii*, ſodalis ſui. Exſtant ii mss. in Bibliotheca eccleſiæ cathedralis Noviomenſis, eoſque Gallicè reddidit Ludovicus Montignius Achidiaconus Noviomenſis, & Pariſiis 1626. edendos curavit. Surius in ſuis tomis non niſi duos priores libros publicavit; tertio omiſſo cum præfatione.

Porrò quòd ad Desiderium Cadurcenſem Epiſcopum attinet, habuit is jam inde à prima ætate *Eligium & Dadonem* ſibi familiariſſimos, & cum eis in aula Francorum Regis enutritus fuit; ut ipſe Deſiderius in epiſtola ad Dadonem teſtatur: *Illud*, inquit, *peroro, ut quem quondam in ipſo flore primævæ juventutis unico mihi amore præbuiſti, ſemper concedere digneris illum meum Dadonem. Maneat priſtina inter nos atque illum tuum, imò noſtrum, Eligium inconvulſa caritas, indiſiuncta, ut fuit quondam, fraternitas. Mutuis nos juvemus precibus, ut quemadmodum in aula terreni Principis ſocii fuimus, ita in illa ſuperni Regis cœleſti palatio ſimul vivere mereamur.*

CLXXIV. Paulus Emeritenſis in Hiſpania eccleſiæ diaconus (exemplo Gregorii Magni, qui de vita ac miraculis Patrum Italicorum ſcripſit) librum *De vita & miraculis Patrum Emeritenſium* concinnavit; quem Thomas Tamaius, Philippi IV. Regis Catholici Hiſtoriographus, ad fidem veterum codicum, Antverpiæ 1638. primus edendum curavit; additis Notis, brevique commentario de rebus Emeritenſibus. Pauli hujus meminerunt Baronius in geſtis anni 589. Loaiſa in Notis ad Concilium III. Toletanum, Ambroſius Morales l. 11. Chron. hiſt. c. 71. Mariana l. 5. c. 13. Bernardus Brittus l. 6. Monarch. Luſit. c. 19. & 20. Hieronymus Romanus J. I. c. 16. hiſt. Emeritenſis, Gaſpar Eſcolanus l. 2. hiſt. Valentinæ, Franciſcus Padilla cent. 6. Hiſt. eccl. c. 50. & cent. 7. c. 17. Martinus Carillus in Annalibus, & alii.

CLXXV. Hesychius ſive Iſychius Epiſcopus Hieroſolymitanus (ad quem S. Gregorii M. epiſtola 40. l. 9. exſtat) præter alia ſcripſit *libros ſeptem in Leviticum*: item *Sermones duos de Deipara*, à Joanne Pico Pariſienſi Latinè redditos. Exſtant tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Ibidem ſub nomine Heſychii presbyteri exſtat *Sermo de temperantia, & de ratione reluctandi ac precandi, ad Theodulum.* Sed utrum Sermo hic ſit Heſychii Hieroſolymitani, nobis eſt incompertum, cum plures Heſychios presbyteros Photius in Bibliotheca numeret inter Scriptores eccleſiaſticos. Idem Photius *Sermonem de S. Jacobo* adſcripit Heſychio Epiſcopo: ſed non videtur exſtare.

CLXXVI. THeophylactus Simocatta Ægypto oriundus, ſed in Græcia natus, ſub annum ſexcenteſimum duodecimum vixit. *De rebus à Mauritio Imp. geſtis libros octo* poſteris reliquit, quos ex Græco Iacobus Pontanus S. I. Latinos fecit, Auguſtæ Vindelicorum. Singulorum librorum excerpta Photius cod. 65. recitat. Circumferuntur & hæc ejuſdem Simocattæ, *Problemata Phyſica*, ab Andrea Schotto, poſt Bonaventuram Vulcanium, auctiùs edita; *Legationum excerpta* ex libris illis hiſtoriarum; item *Epiſtolæ mixta*, ab Aldo Manutio majore olim Epiſtolarum Græcarum volumini inſertæ. Simocattæ meminerunt Suidas & Cedrenus: & hinc Nicephorus Calliſtus pleraque, ad vitam Mauritii Imp. ſpectantia, ſublegit. Quæ verò fuſiòs Simocatta ſuis libris exponit, ea breviùs perſtringunt Theophanes, Zonaras, Cedrenus & Calliſtus.

CLXXVII. ANtiochus, monachus Palæſtinus in laura S. Sabæ prope urbem Hieroſolymitanam, ſub annum ſexcenteſimum decimum quartum vixit, & tempore cladis Hieroſolymitanæ, cùm urbe capta Crux Dominica inde in Perſidem fuit avecta. Scripſit de ea calamitate *Homilias* CXXIX, à Godefrido Tilmanno Latinè redditas; *Exomologeſim, & librum de vitioſis cogitationibus, ad Euſtathium*, quem Petrus Pantinus Latio donavit. Hæc omnia exſtant tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CLXXVIII. S. Eustasius, ſive Euſtathius, de quo Martyrolog. 29. Mart. magiſtro ſuo S. Columbano in regimine monaſterii Luxovienſis (quod apud Burgundos in diœceſi Veſontionenſi eſt ſitum) ſucceſſit, & ſexcentorum plus minus monachorum pater exſtitit. Vir fuit non ſolùm vitæ ſanctitate, ſed & ſcientia clarus: ut in concilio Matiſconenſi, quod anno ſexcenteſimo viceſimo ſeptimo (non triceſimo ſeptimo, ut Baronius putavit) celebratum fuit, publicè oſtendit. Cùm enim *Agreſtinus*, ex Theodorici Francorum Regis notario monachus Luxovienſes, ut erat arroganti ingenio, adverſus S. Columbani Regulam, velut inanem ac ſuperſtitioſam, obtrectare cœpiſſet; Euſtaſius in Synodo Clotarii Regis juſſu Matiſcone congregata, Agreſtinum cum ſuis aſſeclis fortiter repreſſit ac retudit. Quæ omnia fuſè narrat *Jonas* primùm monachus, pòſt Abbas Bobienſis, in vita hujus noſtri Euſtaſii, à Surio 29. Martii edita. Idem porrò Euſtaſius *S. Columbani Itinerarium* litteris conſignavit; quod utinam quis in lucem proferat! Illo uſus fuiſſe videtur *Jonas*, Euſtaſii vitam contexens: uſque adeò accuratè exprimit, ad quæ loca, & ad quos Columbanus diverterit. Cæterum Euſtaſius corpore quieſcit in *Wargavilienſi* monialium Abbatia, apud Lotharingos, in diœceſi Meteſi, frequentibus clarus miraculis. Multi enim energumeni & mente capti ibi juvantur.

CLXXIX. GEorgius, Alexandrinus Patriarcha, ſcripſit *vitam S. Joannis Chryſoſtomi*, quem Godefridus Tilmannus Latinam fecit. Obiit anno ſexcenteſimo triceſimo.

CLXXX. ALexandrini Chronici ſcriptor putatur Heraclii Imp. temporibus vixiſſe, utpote qui omne ævum uſque ad viceſimum Heraclii annum digeſſerit. Hoc opus in vetuſta Siciliæ bibliotheca primus invenit Hieronymus Surita, rerum Hiſpanienſium ſcriptor: atque inde, ejuſdem & Antonii Auguſtini, tunc in urbe Auditoris Rotæ, ut vocant, opera, Romam advectum fuit. Hæc cauſa eſt, cur Sigonius, Panvinius, & alii olim *Faſtos Siculos* appellarint. Partem illius, à Caſaubono acceptam, Euſebio ſuo Græcè Scaliger adjecit. Sed integrum, adeoque nummis 36. aureis emptum, Auguſtanæ Vindelicorum bibliothecæ poſtea acceſſit. Inde (poſtremorum duorum annorum narrationibus exceptis, quæ ita veſtutate erant arroſæ, ut legi non poſſent) deprompſit, exſcripſit, & cum ſua interpretatione publicavit Matthæus Raderus, S. I. Theologus: ac *Chronici Alexandrini nomen* libro impoſuit, eò quòd in frontiſpicio ms. illud commendet Petrus Alexandrinus. Quem quidem veriſimiliter ſuſpicatur, eſſe Petrum illum, qui anno Chriſti ſexcenteſimo quadrageſimo Alexandrinus Epiſcopus fuit. Opus eſt Chronologis perutile, vel ob multa ex Julio Africano & Euſebio Cæſarienſi excerpta, quæ ibi legas, & non alibi.

CLXXXI. S. Sophronius, de quo Martyrolog. Rom. 11. Mart. patria Damaſcenus, Patriarcha Hieroſolymitanus (cujus anniverſariam memoriam Græci & Latini die 11 Martii agunt) floruit temporibus Imp. Heraclii. Cujus quidem anno decimo nono ad ſedem illam evectus, anno viceſimo ſexto ejuſdem (hoc eſt, Chriſti ſexcenteſimo triceſimo ſexto) mortuus eſt; *cùm diu multùmque adverſus Heraclium, & cum eo ſentientes Sergium & Pyrrhum, Conſtantinopolitanos Patriarchas, Monothelitas decertaſſet, & multa ſcripta Eccleſiæ reliquiſſet*: ut Cedrenus tradit. Inter ſcripta numerantur iſta: *Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, Encomia varia in Sanctos; Homiliæ ſeu Orationes item variæ; & Epiſtola ſynodica ad Joannem Papam & Sergium Conſtantinop. Epiſcopum.* Ex his *Vitam S. Mariæ Ægyptiacæ* lib. 1. de Vitis Sanctorum; *Homilias de Natali Domini, de Angelis, in Exaltationem & adorationem Crucis* tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis: *Epiſtolam ſynodicam* in tomis Conciliorum, & apud Photium cod. 231. reperies.

CLXXXII. ANdreas Archiepiſcopus Cretæ, cognomento Hieroſolymitanus, Damaſco oriundus, 14. ætatis ſuæ anno Grammaticæ ſtudia aggreſſus, & in omni diſciplinarum genere probè excultus, Hieroſolymam pervenit, vitamque ibi monaſticam iniit. Multa, Dei Eccleſiæ fructuoſa, ingenii ſui monumenta reliquit; in his *varias Orationes & Canones*. Inter alios *magnum Canonem*, infinita animi compunctione refertum, pro quinta

feria quintæ hebdomadis, elaboravit. Fecit autem hunc Canonem eo tempore, quo Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus vitam Mariæ Ægyptiacæ litteris mandavit: quæ & ipſa compunctionis pleniſſima eſt. Hunc præclariſſimum Canonem & Orationem in Mariam Ægyptiacam ipſemet Andreas primus Conſtantinopolim tulit, quando ab Hieroſolymorum Patriarcha *Theodoro* ad ſextam Synodum ſubſidio miſſus eſt. Tunc enim monaſticam vitam adhuc profitens, cùm adverſùs Monothelitas fortiter decertaſſet, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ clero adſcriptus eſt; deinceps in eadem diaconus, & pupillorum curator atque altor conſtitutus. Non longo pòſt tempore Archiepiſcopus Cretæ ordinatus eſt. Poſtea proximè apud locum qui *Hieruſus* dicitur, cùm Mitylenem perveniſſet, migravit ad Dominum; cùm ſedis ſuæ fructum copioſum percepiſſet. Hæc ex rituali Græcorum libro, qui *Triodium* inſcribitur, fideliter hauſi.

Andreæ Cretenſis diem feſtum Græci 4. Julii celebrant: ut ex Menologio Typici S. Sabæ conſtat. Porrò ex producta Triodii narratione colligi datur, *Andream* Cretæ Epiſcopum, patriâ Damaſcenum, non Hieroſolymitanum aut Conſtantinopolitanum (ut quidam ſcripſerunt) coævum fuiſſe *Sophronio* & *Theodoro* Patriarchis Hieroſolymitanis. Apud Gretſerum, tomo 2. de Cruce, leguntur *duæ Orationes* Græco-Latinæ hujus Andreæ Cretenſis *in Exaltationem vivificæ Crucis*. Exſtat ejuſdem *Sermo in Salutationem Angelicam*, à Marco Hoppero Latinè redditus.

CLXXXIII. BANDONINIANA, monialis ex diſciplina Venantii Fortunati Pictavienſis Epiſcopi, vixit temporibus S. Radegundis Francorum Reginæ: & *acta vita ejuſdem, à Fortunato inchoata, explevit.*

CLXXXIV. GEORGIUS PISIDES, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ diaconus, & Chartophylax ſeu Referendarius, *Opus ſex dierum, ſive mundi opificium, tribus verſuum Jambicorum millibus Græcè deſcripſit*, & Sergio CP. Patriarchæ ſub annum 639. dicavit: ut Suidas & Nicephorus hiſt. lib. 18. cap. 48. narrant. Hæc poëmata Latinis verſibus Fredericus Morellius, Frederici filius, expreſſit, & fragmenta ejuſdem Piſidæ ex Suida & aliis adjecit. Notet autem Lector *Sergium CP. Patriarcham*, qui à Piſide variis locis laudatur, initio virum fuiſſe probum, ſed epota hæreſi impium, & magnarum turbarum in Eccleſia cauſam exſtitiſſe: ut Baronius tom. 8. fuſè docet. Piſides porrò ſcripſit inſuper *de Imp. Heraclio, de bello Perſico*, item *Avarica*, ſed ſoluta oratione; adhæc *laudationem Anaſtaſii martyris*: ut Suidas tradit.

CLXXXV. HONORIUS I. Papa an. 626. ordinatus, annò ſexcenteſimo triceſimo octavo deceſſit. Scripſit *ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum Epiſtolam contra Monothelitas*: quæ in ſexta Synodo actione 12. recitatur. Item ſcripſit verſu heroico *epigramma de Aſcenſione Domini in cœlum, & de Apoſtolis in eâ obſtupeſcentibus*: quod tom. 7. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ, reperies. Baronius in geſtis anni 645. ipſum à calumniis purgat ac tuetur.

CLXXXVI. JOANNES IV. Papa anno 641. *pro Honorio prædeceſſore ſuo ſcripſit Apologiam ad Imp. Conſtantinum*, Heraclii filium. Scribendi occaſio nata eſt ex Pyrrho Patriarcha Conſtantinopolitano, & aliis Monothelitis, qui Honorii ad Sergium, Pyrrhi prædeceſſorem, epiſtola abutebantur, quaſi ipſorum hæreſi faveret: quum Joannes recto atque orthodoxo ſenſu dictatam fuiſſe probat. Apologiæ hujus teſtimonio uſus eſt *S. Maximus* in Diſputatione ſua cum Pyrrho, quæ paucis poſt annis in Africa ſecuta eſt. Ipſam verò Apologiam Sirmondus, inter Collectanea Anaſtaſii S. R. E. Bibliothecarii, 1620. Lutetiæ edendam curavit: addiditque nonnulla Excerpta ex duabus aut tribus epiſtolis ejuſdem S. Maximi, huc ſpectantibus.

CLXXXVII. THEODORUS Papa Joanni IV. defuncto anno ſexcenteſimo quadrageſimo ſecundo in pontificatu ſucceſſit; ſcripſitque *Epiſtolam ſynodicam ad Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum, qua ejus ſynodicæ reſpondet*; arguitque illum duplici de cauſa. Primùm quidem, quòd Ecthesis Heraclianæ chartam, publicis in locis à Pyrrho ſuſpenſam, non ſuſtulerit. Deinde quòd Pyrrhi, qui Patriarchatum odio compulſus abdicarat, adhuc ſuperſtitis, & nondum damnati, ſedem occuparit. Quare Synodum coram Apocriſiariis ſuis convocari jubet, ut illius cauſa examinetur. Quod ipſum etiam in altera epiſtola ſcribit ad Epiſcopos, qui Paulum conſecrarant. Epiſtolam utramque Sirmondus cum Collectaneis Anaſtaſii Bibliothecarii, ſuperiore capite memoratis, edidit.

CLXXXVIII. CUMIANUS Epiſcopus Hiberniæ vixit ſub annum ſexcenteſimum quadrageſimum; ſcripſitque *epiſtolam de feſti Paſchalis ratione*: quam Ægidius Bucherius in commentario ad Victorii Aquitani Canonem Paſchalem recitat. Hiberni enim ſeu Scoti, Picti & Britanni indigenæ, cùm antiquos Eccleſiæ ſuæ ritus in celebrando Paſchate retinerent, quos ante Anglorum irruptionem in Britanniam à majoribus ſuis acceperant, multas ſuper hac re cum Anglis jam Chriſtianis contentiones ac diſputationes habuerunt; ut Bucherius, ex Bedæ hiſtoria, citato libro cap. 9. docet.

EUSTRATIUS, eccleſiæ Conſtantinopolitanæ presbyter, ſcripſit tractatus tres *De vita functorum animis*, à Photio in Bibliotheca cod. 171. memoratos. In tertio ſtudioſè hoc perſequitur, oblata pro iis, qui in fide obierunt, à ſacerdotibus ſacrificia, atque donaria vel pre-

preces alioquin, ſupplicationeſque, & eleëmoſynas pro iiſdem factas, ad fidelium ſalutem ac delictorum remiſſionem iis valere omninò, pro quibus hæc offeruntur. In his autem *tertia* offerre *ſacra* refert, qui Dominicæ ac triduanæ Reſurrectionis myſterium in precationis ſubſidium atque auxilium adſumunt. *Novendialia* ſimiliter, quòd poſt octavum à Reſurrectione diem viſus iterum eſt à diſcipulis Chriſtus. Præterea *quadraginta*, quòd poſt dies totidem à diſcipulis poſtremùm viſus, in cœlos cum humana noſtra natura aſcendit. *Hactenus ex Photio.* Notet hic pius Lector antiquum morem vitâ functos ſacrificiis, precibus atque eleëmoſynis juvandi. De quo & *S. Joannis Damaſceni* exſtat oratio, in qua etiam tria hæc ſacrificandi intervalla, obſervari olim ſolita, videre datur,

CLXXXIX. S. Martinus I. Papa, de quo Martyrolog. Rom. 16. Sept. anno ſexcenteſimo quadrageſimo nono ordinatus, eodem anno (hortante in primis S. Maximo CP. Abbate, qui nuper Conſtantinopoli Romam advenerat) Synodum 105. Epiſcoporum contra Monothelitas in Urbe celebravit. Cujus quidem Synodi acta, anno proximè ſequenti, ad S. Amandum Tungrenſem ſeu Trajectenſem Epiſcopum miſit, eidemque prolixa epiſtola (quam in Annalibus Baronianis, & tomo 1. Conciliorum Galliæ reperies) diſſuaſit, ne Epiſcopatum abdicaret. Anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, menſe Junio, Martinus, à Calliopa, Exarcho Ravennate, Roma abductus, annum unum in Naxo inſula exul tranſegit. Inde Conſtantinopolim perductus, diriſque modis vexatus, demùm in Cherſonem eſt relegatus: ubi & obiit anno ſexcenteſimo quinquageſimo quinto. Inter Collectanea Anaſtaſii Bibliothecarii, à Sirmondo 1620. edita, *quatuor* leguntur *S. Martini epiſtolæ.* Prima commemorat ea, quæ in illum Conſtantinopoli acerbè crudeliterque ſunt geſta, priuſquam in Cherſonem relegaretur. Reliquas duas è Cherſone de exilii ſui calamitate ſcripſit.

CXC. S. Maximus, de quo Martyrolog. Rom. 13. Aug. ex Commentarienſi Regio primum monachus Conſtantinopoli, pòſt Abbas creatus, ſtrenuè adverſùs Monothelitarum hæreſim decertavit. Diſputatione publica cum Pyrrho Patriarcha CP. habita, eumdem confudit, & ad ſanam doctrinam traxit: ut Theophanes & Photius tradunt. *Diſputationis illius acta integra*, prout à Notariis tunc excepta fuerunt, Baronius in geſtis anni 645. Græcè & Latinè edidit. In Bibliotheca veterum Patrum, tomo 7. editionis Colonienſis, ex operibus ejuſdem S. Maximi hæc leguntur Latinitate donata: *Sententiarum de caritate centuriæ quatuor; Theologicorum & Oeconomicorum capitulorum de virtute & vitio centuriæ quinque; De duabus in Chriſto naturis libellus; De incarnatione Verbi dialogus; de Myſtagogia eccleſiaſtica liber; Diſputatio cum Pyrrho;* item *contra Monothelitas & Acephalos opuſcula tredecim*, Franciſco Turriano interpete. De iis vide Bellarminum in catalogo. Inter Collectanea Anaſtaſii Bibliothecarii, à Sirmondo 1620. edita, exſtat inſuper *Collatio à S. Maximo cum Judicibus, in palatio Conſtantinopoli, anno 655. habita:* item *Diſputatio cùm Theodoſio Cæſareæ in Bithynia Epiſcopo* anno ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto, Bizyæ (quod eſt oppidum Thraciæ) in exilio peracta: item *Epiſtolæ variæ.* Cæterùm tertio exilio S. Maximus, in Lazica, anno ſexcenteſimo ſexageſimo ſecundo, 13. Auguſti, in Domino obdormivit, ut Anaſtaſius Apocriſiarius in ſua epiſtola ad Theodoſium Gangrenſem teſtatur. Operum ejuſdem S. Maximi fragmenta varia, eaque perampla, Photius in Bibliotheca cod. 164. 192. 193. 194. 195. recitat. Ex ſcriptis porrò S. Maximi in primis ea ſunt ſuſpicienda, quibus Pontificis Romani ſummum in eccleſias omnes imperium ac poteſtatem extollit; ut mirum non ſit, apud Græcos, poſtquam ab Eccleſia Romana deſciverunt, trunca ferè, quò ad hanc partem & mutila ejus opera reperiri.

CXCI. Anastasius S. R. E. Apocriſiarius, in Lazica exulans, anno ſexcenteſimo ſexageſimo quinto, inde miſit *epiſtolam ad Theodoſium presbyterum Gangrenſem;* quæ præter ea, quæ de S. Maximi CP. Abbatis obitu narrat, ampla fragmenta continet ex S. Hippolyti Portuenſis Epiſcopi Sermonibus. Anaſtaſii Apocriſiarii epiſtola iſta exſtat in citatis Anaſtaſii Bibliothecarii Collectaneis. Obiit autem anno ſexcenteſimo ſexageſimo ſexto.

CXCII. Anastasius monachus, S. Maximi CP. Abbatis diſcipulus, ſcripſit *epiſtolam ad Calaritanos in Sardinia monachos, contra Monothelitas hereticos*, eo tandem prolapſos, ut duas & unam, id eſt, tres in uno eodemque Chriſto voluntates & operationes prædicarent.

Theodosius & Theodorus fratres, anno ſexcenteſimo ſexageſimo octavo, cùm exemplum epiſtolæ ab Anaſtaſio Apocriſiario ad Theodoſium Gangrenſem ſcriptæ accepiſſent, ſcripſerunt *Scholion ſive Hypomneſticum de ejuſdem Anaſtaſii & aliorum athleticis certaminibus.* Quæ omnia inter citata Anaſtaſii S. R. E. Bibliothecarii Collectanea invenies.

CXCIII. S. Amandus, de quo Martyrolog. Rom. 6. Febr. Tungrenſis ſeu Trajectenſis ad Moſam Epiſcopus, vir verè Apoſtolicus, Antverpienſium, Flandorum, aliorumque populorum Apoſtolus, in Domino obdormivit die 6. Februarii anno ſexcenteſimo ſexageſimo ſecundo, juxta ſtilum Romanum, qui annum à Kalendis Januariis ordiтur. Sed juxta Sigebertum Gemblacenſem, & ſtilum Gallicanum (qui initium anni ducit à Paſchate) deceſſit anno ſexcenteſimo ſexageſimo primo. In faſtis Belgicis edidi *codicillum S. Amandi, quo mandat corpus ſuum in Elnonenſi monaſterio, à ſe in diœceſi Tornacenſi fundato, ſepeliri, nec*

inde avehi. Labuntur autem; qui Amandum Tungrenſem cum Amando Argentinenſi Epiſcopo confundunt; quorum poſterior noſtro longè eſt antiquior; utpote qui cum Maximino Treverenſi, Servatio Tungrenſi, Superiore Nerviorum & aliis Epiſcopis, anno trecenteſimo quadrageſimo ſexto interfuit Agrippinenſi ſeu Colonienſi concilio.

CXCIV. BAUDEMUNDUS Abbas tertius in monte Blandinio, olim extra, nunc intra muros Gandavenſes ſito, ſcripſit *vitam S. Amandi Tungrenſis Epiſcopi*, à Surio 3. Februarii editam. Idem ut Notarius ſignavit codicillum S. Amandi, ſuperiore capite memoratum.

CXCV. MARCULFUS monachus, ad Landericum Pariſienſem Epiſcopum, qui anno ſexcenteſimo ſexageſimo floruit, ſcripſit *Formularum libros duos.* Hieronymus Bignonius eos, cum aliis veteribus Formulis incertorum auctorum, ex bibliotheca Regis Galliæ 1613. primus Lutetiæ edidit, & poſtea Colonienſes in tomum 7. Bibliotheæ Patrum retulerunt. Libri ſunt longè utiliſſimi ad Francicas ac Germanicas antiquitates illuſtrandas: eoque nomine ab eruditis paſſim laudantur.

CXCVI. JONAS primùm monachus, poſtea Abbas Bobienſis, à Sigeberto in catalogo c. 61. laudatus, ſcripſit vitas SS. *Columbani*, *Attalæ*, & *Berthulphi*, *Abbatum Bobienſium*, item *S. Euſtaſii Abbatis Luxovienſis*; quæ apud Surium, & in Chronologia Lerinenſi apud Barralem leguntur. Idem ſub annum Chriſti ſexcenteſimum ſexageſimum tertium à Clotario Francorum Rege, ejuſque matre Bathilde Regina, ad urbem Cabilonenſem miſſus, cùm divertiſſet Reomaum, petente *Humna* illius loci Abbate, ſcripſit *vitam S. Joannis Abbatis primi & inſtitutoris monaſterii Reomaenſis*, in tractu Lingonenſi: quam Petrus Roverius, Soc. Jeſu Theologus, Notis illuſtravit, & Lutetiæ 1637. publicavit, cum Hiſtoria Abbatum Reomaënſium ab anno 425. ad noſtra uſque tempora. Labitur autem Trithemius, & alii eum ſecuti, qui aſſerunt hunc Jonam gente Hibernum, & S. Columbani inde ab Hibernia diſcipulum exſtitiſſe. Hæc enim duo falſitatis coarguit ipſe Jonas. Nam Italum ſe gente fuiſſe, non Hibernum, liquidò affirmat in vita S. Attalæ, dum ſcribit ſe, flagitantibus parentibus, miſſum ab illo in patriam, cujus ſitum ita deſcribit: *Ad deſtinatum*, inquit, *pervenimus locum, à monaſterio diſtantem centum quadraginta milibus; ubi cùm venimus, gratuita pietate à genitrice, poſt tantorum intervallum annorum, ſuſceptus ſum.* Erat monaſterium illud Bobienſe ad fluvium Trebiam, haut procul à Placentia ſitum: à quo ſi metiaris centum quadraginta millia paſſuum more Italico, non tantum procul ab Hibernia aberis, ſed etiam in aliquam Italiæ regionem incides. Quod verò ſcribit Trithemius, Jonam inde ab Hibernia diſcipulum fuiſſe S. Columbani, adverſatur etiam ipſi Jonæ, qui, in citata S. Attalæ vita, aſſerit ſe in cœnobio Bobienſi monaſticen eſſe amplexum decennio ante mortem ejuſdem Attalæ Abbatis; quod tempus biennio poſterius eſt morte S. Columbani. Bobienſem porrò præfecturam Attala ſuſcepit anno circiter ſexcenteſimo decimo quarto, quo S. Columbanus in terris vivere deſiit. Fuit itaque Jonas non S. Columbani, ſed diſcipulorum S. Columbani, ac nominatim S. Attalæ diſcipulus. Sic ferè Roverius in ſuis Notis. Ab iſto Jona alius, ac quidem ætate poſterior, fuit *Jonas Fontanellenſis*, infrà c. 206. laudandus, qui *acta S. Vulframni Senonenſis Epiſcopi* memoriæ commiſit.

CXCVII. ARCULPHUS Epiſcopus Gallicanus, poſt Hieroſolymam, Damaſcum, Conſtantinopolim, Alexandriam, multaſque maris inſulas luſtratas, *in patriam navigio revertens, vi tempeſtatis in occidentalia Brittanniæ littora delatus eſt. Ac poſt multa ad Adamnanum Abbatem Huenſem perveniens, lubentiſſimè eſt ab eo ſuſceptus, & lubentiùs auditus: adeò ut, quæ Arculphus ſe in locis ſanctis memoratu digna vidiſſe teſtabatur, cuncta mox Adamnanus litteris mandare curaverit*: ut Beda l. 5. hiſt. Angl. c. 16. loquitur. Vixit ſub annum Chriſti ſexcenteſimum nonageſimum. Libros tres *De ſitu terræ ſanctæ*, quos Adamnanus, à Sigeberto c. 64. laudatus, ex ore dictantis Arculphi compoſuit, Serarius integros 1619. Ingolſtadii edidit, cum Epitome eorumdem librorum, per Bedam concinnata.

CXCVIII. PETRUS Laodicenus, & GERMANUS Patriarcha Conſtantinopolitanus, dicuntur ſinguli ſcripſiſſe brevem *Expoſitionem Orationis Dominicæ.* Exſtat utraque tomo 7. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ. De Germano infrà in ſæculo VIII. agemus, cap. 207.

CXCIX. THALASSIUS monachus ſcripſit, ad Paulum presbyterum, *De ſincera caritate ac vera continentia, nec non de regimine mentis hecatontides quattuor.*

BERENGOSUS, Abbas ad S. Maximinum extra muros urbis Treverenſis, ſcripſit *De laude & inventione Crucis Dominicæ libros tres*; *De myſterio ligni Dominici librum unum*; *item Sermones varios.*

ESAIAS Abbas ſcripſit *ad fratres, qui cum ipſo vivebant, Præcepta ſive Orationes viginti novem.*

THEOFRIDUS Abbas ſcripſit *Sermones duos de Sanctorum reliquiis & veneratione.* Horum quattuor auctorum opuſcula exſtant tomo 7. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ. Quando præciſè vixerit, certò non conſtat.

CC. PETRUS Apollonius Collatius, * presbyter Novarienſis, *De excidio Hieroſolymitano libros quattuor* verſu heroico non ineleganti ſcripſit: quos Hadrianus Burchius emendavit, &

* Scriptor recens, ſæculo decimo quinto clarus.

& Notis marginalibus illuſtravit. Reperies eos tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCI. NICEPHORUS Chartophylax ſcripſit, ad Theodoſium monachum & Corinthi incluſum, *Solutiones aliquot quæſtionum; item epiſtolam de ligandi ſolvendique poteſtate.* Exſtant ea tomo 7. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ. Margarinus Bignæus hunc Scriptorem ſæculo ſeptimo, Coccius ſæculo octavo collocat.

CCII. JOANNES Carpathiorum Epiſcopus, à Photio cod. 201. memoratus, ad monachos Indos, eorum rogatu, ſcripſit *Hortatoria capita ſeu documenta ſpiritualia nonaginta ſeptem:* quæ à Jacobo Pontano S. I. Theologo Latinè reddita, exſtant tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Ejuſdem Joannis *Documenta octoginta duo*, ſed *conciſiora*, habentur tomo 12. citatæ Bibliothecæ, poſt Simeonis junioris Theologi opuſcula.

CCIII. ANGRADUS, Fontanellenſis in Normannia monachus, ſcripſit *vitam S. Ansberti Epiſcopi Rotomagenſis*, ad Hilbertum, S. Ansberti in Fontanella ſucceſſorem: quam Surius 9. Februarii edidit. Obiit autem S. Ansbertus anno ſexcenteſimo nonageſimo quinto.

CCIV. ADELHELMUS (Sigeberto in catalogo c. 66. & 132. Adelmus, aliis Althelmus) primùm Abbas Maildubenſis in Scotia, poſtea Schireburnenſis apud Saxones occidentales Epiſcopus, anno ſeptingenteſimo nono vivere deſiit. Scripſit varia; ex quibus leguntur iſta tomo 8. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ: *De laude virginum liber; De octo principalibus vitiis liber*, uterque verſu heroico conſcriptus; *Ænigmatum liber*, carmine item heroico; *Poëtica varia*, à Martino Delrio ex codice S. Laurentii Leodicenſis deſcripta; *De laude virginitatis liber*, oratione ſoluta; additis ad marginem correctionibus Joannis Meurſii.

CCV. S. MARCELLINUS presbyter, vir Apoſtolicus, de quo Martyrolog. Rom. 14. Julii ſcripſit *acta S. Suitberti*, anno ſeptingenteſimo decimo ſeptimo defuncti: cui in convertendis Friſiis, Weſtfalis, Boructuariis & aliis Germaniæ populis ſocius ac piæ peregrinationis comes fuerat. Exſtant ea apud Surium: ſed (quod dolendum) corrupta & violata à recentiore aliqua manu, quæ novitia aliquot provinciarum nomina interſeruit. Utinam quis ſinceram & integram hiſtoriam in lucem proferat!

CCVI. JONAS monachus Fontanellæ in diœceſi Rotomagenſi, mandante Baino Abbate ſuo, ſcripſit *vitam S. Vulframni Senonenſis Epiſcopi*, non ineleganter pro illo ævo. Vixit autem anno Chriſti ſeptingenteſimo viceſimo nono: cujus anni ad extremam hiſtoriam ſuam meminit; exſtatque ea apud Surium.

CCVII. S. GERMANUS Patriarcha Conſtantinopolitanus de quo Martyrolog. Rom. 12. Maji. vixit temporibus Imp. Leonis Iſauri: cujus impietati contra ſacras imagines (quæ anno ſeptingenteſimo viceſimo ſexto, impellente quodam Judæo, primùm in publicum erupit) fortiſſimè reſtitit. Exinde, nequidquam ſe furori illius interponens, Epiſcopatu ſponte ſe abdicavit anno Chriſti ſeptingenteſimo triceſimo, cùm centeſimum ferè ætatis ageret. Nam Gregorins II. Papa, in 2. epiſt. quæ in Synodo 7. exſtat, adſerit Germanum anno Chriſti ſeptingenteſimo viceſimo ſexto habuiſſe annos quinque & nonaginta. Cæterùm *tres epiſtolæ S. Germani* in concilio II. Nicæno Græcè & Latinè leguntur. Ejuſdem *fragmentum Græco-Latinum ex Oratione contra hæreſes* Caniſius tom. 3. Lect. antiquæ recitat. Scio à Bellarmino in catalogo, & ab editoribus Bibliothecæ Patrum, tomo 8. editionis Colonienſis, huic S. Germano attribui *Theoriam rerum eccleſiaſticarum*, & *Expoſitionem orationis Dominicæ*, ex iſta Theoria verbotenus deſumptam. Sed Gretſerus, in Notis ad tomum 2. de Cruce, putat illam Theoriam eſſe alterius cujuſpiam Germani, ætate poſterioris. Idem ſentit de Encomio Deiparæ, quod Petrus Pantinus Latinè reddidit,

CCVIII. COSMAS Hieroſolymitanus ſcripſit *Hymnos tredecim in præcipuas anni feſtivitates:* quos legere eſt tomo 7. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Floruit eodem tempore, quo *Joannes Damaſcenus:* ut Suidas teſtatur, cujus verba produxi in Scholiis ad cap. 75. Sigebertini catalogi. Ab iſto Hymnographo alius, & quidem antiquior, fuit *Coſmas Abbas Hieroſolymitanus;* cujus Joannes Moſchus cap. 40. in Prato ſpirituali meminit. Apud Græcos eſt liber ritualis, quem *Triodium* vocant, & quo utuntur in divinis Officiis celebrandis à Septuageſima uſque ad octavam Pentecoſtes. In cujus liminari pagina legitur, librum illum exaratum eſſe à *S. Coſma;* auctum verò à *Theodoro & Joſepho Studitis*, aliisque Patribus: inter quos nominatur *Nicephorus Calliſtus*, cognomento *Xantopulus.* Ita Baronius in anni 842, geſtis. Cæterùm quando Coſmas iſte, Triodii concinnator, vixerit, nondum comperi.

CCIX. S. WILLIBRORDUS, natione Anglo-Saxo, cum *S. Suitberto* & aliis decem ſociis, Evangelicæ prædicationis cauſa, ex Britannia in Friſiam anno 690. trajecit, & Trajectum ad Rhenum (Utrecht) venit. Inde ad *Pipinum Heriſtallium*, Majorem domus regiæ, profectus, prædicandi facultatem ab eo impetravit. Romam exinde ſe contulit, & à Sergio Papa anno 696. Friſonum Archiepiſcopus eſt conſecratus. Anno proximè ſequenti ſedem Epiſcopalem in Trajectenſi ad Rhenum urbe ſtatuit: ut Beda lib. 5. cap. 12. narrat. Anno demum ſeptingenteſimo triceſimo nono S. Willibrordus *Epternaci* (quod eſt Ducatus

Luxenburgenſis & diœceſis Treverenſis oppidum) piiſſimè obiit: ubi etiamnum quieſcit in ſui nominis monaſterio, à ſe ædificato. Vitæ hiſtoria, a *Theofrido* Abbate Epternacenſi litteris conſignata, exſtant ms. ibidem. At verò *Teſtamentum à S. Willibrordo ſcriptum* in Scribanii Antverpia, & in noſtro Codice Donationum piarum reperies.

CCX. S. Gregorius III. Papa, S. Gregorii II. ſucceſſor, à Sigeberto in catal. cap. 76. & in Martyrolog. Rom. 28. Nov. laudatus, anno ſeptingenteſimo quadrageſimo primo deceſſit. Scripſit *epiſtolas plurimas, ad Bonifacium Moguntinum Archiepiſcopum, ad Bajoarios, Thuringos, Haſſos, Alemannos, & alios Germaniæ populos:* item *ad Carolum Martellum, aliosque optimates.* Has & alias epiſtolas reperies in Codice Epiſtolarum Pontificiarum, quem Gretſerus edidit, & in tomo 1. Conciliorum Galliæ.

CCXI. Georgius Hamartolus Græcè ſcripſit *Chronicon ab exordio mundi usque ad imperium Conſtantini Copronymi*, qui fuit Leonis Iſauri filius. Exſtatque in bibliotheca Bavarica manuſcriptum. Adnotavit neſcio quis, idem Chronicon attribui Georgio Syncello Taraſii Patriarchæ Conſtantinopolotani; ſed errat. Nam verus & germanus Syncellus Chronicon ſuum deduxit tantummodo usque ad tempora Maximiani & Maximini tyrannorum: ut infrà ſuo loco docebimus. Ejusdem porrò Hamartoli nomine edita exſtat *Homilia de Inventione S. Crucis*, Græcè & Latinè, apud Gretſerum tomo 2. de Cruce.

CCXII. Anastasius, Abbas monaſterii S. Euthymii in Palæſtina (cujus Jo. Damaſcenus initio libelli de Triſagio, & Baronius in geſtis anni 749. meminerunt) ſcripſit *librum contra Judæos;* quem, ex Græco Latinè à Turriano redditum, Caniſius tomo 3. Lect. antiquæ, & Colonienſes to. 8. Bibliothecæ Patrum publicarunt. Atque hic quidem Anaſtaſius, cùm de Triſagio non ſincerè ſentire videretur, Damaſceno occaſionem præbuit ſcribendi opuſculum de iſto hymno.

CCXIII. Marcus Epiſcopus Hydruntinus anno ſeptingenteſimo quinquageſimo floruit, ut cenſet Coccius: ſcripſitque Græcè *hymnum in magnum Sabbatum.* Exſtat is Latinè redditus tomo 8. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCXIV. S. Zacharias Papa, S. Gregorii III. in Pontificatu ſucceſſor, in Martyrol. Rom. 15. Mart. & à Sigeberto in catal. cap. 67. laudatus, vir Græcè ac Latinè doctiſſimus, ſcripſit *epiſtolas plurimas, ad Pipinum Majorem domus regiæ, poſtea Regem Franciæ, ejusque fratrem Griphonem, ad Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum*, & alios: quæ apud Gretſerum in Codice Epiſtolarum Pontificiarum, & apud Sirmondum tomo 1. Conciliorum Galliæ leguntur. Idem *Gregorii Magni Papæ dialogos ex Græco Latinos reddidit:* & exſtant utraque lingua editi, Ingolſtadii. Obiit anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo.

CCXV. S. Bonifacius, natione Anglo-Saxo, de quo Martyr. Rom. 5. Jun. ex Britannia in Friſiam anno ſeptingenteſimo quarto, Evangelicæ prædicationis ergo, trajecit. Anno 718. Romam profectus, à Gregorio II. Papa prædicandi in Germania poteſtatem accepit. Exinde mortuo *Radbodo* Friſiorum Rege, idololatra, anno 719. in Friſiam ſecundò ivit, & *S. VVillibrordo* Ultrajectenſi Epiſcopo tribus circiter annis cooperator fuit. Anno ſeptingenteſimo viceſimo ſeptimo Romam ſecundò profectus, ab eodem Gregorio II. creatus eſt Epiſcopus, ad Germanicam vineam fructuoſiùs excolendam. Acceptis à Carolo Martello litteris ſecuritatis, *Chattos* ſeu *Haſſos* aliosque Germaniæ populos doctrina Evangelica imbuit. Roma tertiò redux, ut Archiepiſcopus & Apoſtolicæ ſedis per Germaniam Legatus, *Bajoariam* in diœceſes quattuor, *Salisburgenſem, Friſingenſem, Ratisponenſem* & *Pataviensem*, an. 739. diſtribuit; conſentiente *Othilone* Bajoariorum Duce. Anno 742. *Ratiſponæ* ſynodum habuit, cui *Burchardus* Herbipolenſis, *VVillebaldus* Eiſtatenſis, & *VVittanus Birburgenſis*, Epiſcopi, cum ſuis presbyteris interfuerunt; adjuvante *Carlomanno* Caroli Martelli filio. Anno proximè ſequenti *Liptinis* alteram ſynodum celebravit: in qua *S. Abel* Remenſis, *Grimo* Rotomagenſis & *Harbertus* Senonenſis, Archiepiſcopi præſentes exſtiterunt, una cum *Carlomanno* Principe, qui Liptinis tunc palatium ac ſedem habebat. Liptinas porrò diu à Serario & aliis quæſitas (cùm ante annos plures ad vicinum Laubienſe monaſterium fortè divertiſſem) primus detexi. Eſt autem nunc vicus Hannoniæ, vulgò *Eſtines*, primo lapide à Binchio oppido ſitus, in via militari Romana. Quo loco veteris palatii ac villæ regiæ rudera hodieque ſuperſunt.

Anno 744. Zacharias Papa Bonifacio ſuas vices non in Bajoaria ſolùm, ſed per Galliam omnem delegavit. Pridie Nonas Novembris, imperante Conſtantino anno 32. poſt Conſulatum ejus anno undecimo, indictione V. (hoc eſt, anno Chriſti ſeptingenteſimo quinquageſimo primo) idem Zacharias ſanxit, *ut eccleſia Moguntina perpetuis temporibus eſſet Metropolis, habens ſub ſe has quinque civitates, Tungrenſem, Colonienſem, VVormatienſem, Spirenſem & Trajectenſem ad Rhenum, & omnes Germaniæ gentes, quas S. Bonifacius per ſuam prædicationem Chriſto lucrifecerat.* Anno 752. Childerico III. Francorum Rege, qui ultimus Merovingorum fuit, exauctorato, & in monaſterium Bertinianum retruſo, Bonifacius in urbe Sueſſionenſi *Pipinum*, Caroli Magni patrem, in Regem unxit ac coronavit, juxta mandatum ejusdem Pontificis Zachariæ. Anno 755. Bonifacius in villa *Dockum* (hodia *Doccomium* vocant, Friſiæ occidentalis oppidum) ab impiis occiſus fuit, Fuldæ ſepultus in monaſterio à ſe fundato. Scripſit *Epiſtolas plurimas*, pietatis átque eruditionis plenas, à Serario cum Notis

1605. Moguntiæ editas. Scripſit inſuper *librum de vita ac martyrio S. Livini Epiſcopi* Gandavenſium in Flandria patroni: quem ms. dono à me acceptum idem Serarius cum Epiſtolis Bonifacianis publicavit.

CCXVI. S. WILLEBALDUS, de quo Martyrol. Rom. 6. Julii, primus Eiſtatenſis Epiſcopus, anno 728. ex Anglia in Germaniam veniens, in laboribus Evangelicis S. Bonifacio Archiep. Moguntino ſocium ſe adjunxit. Anno 742. in Ratiſponenſi, & anno proximè ſequenti in Liptinenſi ſynodo fuit. Patrem habuit *S. Richardum* Regem Anglorum; fratrem *S. VVinnibaldum* presbyterum; ſororem *S. VValburgam* Abbatiſſam: ſuntque omnes Martyrologio Rom. adſcripti. Willibaldus porrò dicitur ſcripſiſſe *librum de vita ac paſſione S. Bonifacii*, eumque *Lullo* Moguntino, & *Megingozo* Herbipolenſi, Epiſcopis dicaſſe: ſed Brouverus ſuſpicatur non eſſe fœtum Willibaldi. Hunc librum Caniſius tom. 4. Lect. antiquæ 1603. Ingolſtadii, & Serarius cum Epiſtolis S. Bonifacii 1605. Moguntiæ ediderunt. Apud eumdem Caniſium exſtat *Hodœporicon* ſive *Itinerarium Hieroſolymitanum S. VVillibaldi*, ab ejus conſanguinea ſantimoniale Heidenheimenſi conſcriptum: quod ab ipſo Willibaldo prius litteris mandatum exiſtimo.

CCXVII. STEPHANUS Papa Zachariæ an. 753. ſucceſſit, anno 757. deceſſit. Cùm in Francia ageret, in Cariſiaco palatio, ad Iſaram fl. ſito (nunc Creſſiaco, *Creſſy*) & in Britanniaco monaſterio diœceſis Noviomenſis, *Reſponſa* dedit *ad varia conſulta, de quibus fuerat interrogatus*. Exſtant ea apud Jacobum Sirmondum in Conciliis Galliæ.

CCXVIII. LULLUS natione Anglo-Saxo, S. Bonifacii diſcipulus & in ſede Moguntina ſucceſſor, anno ſeptingenteſimo octogeſimo ſeptimo vivere deſiit; ut Marianus Scotus tradit: aut anno præcedenti, ut in Pithæanis Annalibus legitur. Scripſit *Epiſtolas varias*; quas Centuriatores Magdeburgenſes ſibi viſas fuiſſe fatentur: atque utinam quis eas luce publica donet!

CCXIX. PAULUS I. Papa, Stephani II. ſucceſſor, *ad Pipinum Francorum Regem triginta ampliùs Epiſtolas* dedit; quæ à Baronio in Annalibus ex Vaticana bibliotheca commemorantur, exſtantque in Codice Carolino, editionis Gretſerianæ; ſed ordine temporum utrobique neglecto & perturbato. Argumenta earum Sirmondus ſerie temporum digeſſit tomo 2. Conciliorum Galliæ. Paulus anno 767. obiit; ſuccedente STEPHANO III. Papa, cujus item *Epiſtolæ variæ* exſtant in citato tomo, & alibi.

CCXX. GODESCALCUS diaconus & Canonicus Leodicenſis, mandante *Agilfrido* Epiſcopo Leodicenſi, ſub annum Chriſti 770. primus ſcripſit *vitam S. Lamberti Epiſcopi Leodicenſis ac Martyris*. Poſt Godeſcalcum *Stephanus* Leodicenſis Epiſcopus ſub annum 903. *Nicolaus* Canonicus Leodicenſis ſub annum 1120. & *Renerus*, ad S. Laurentium prope Leodicum monachus, ſub annum 1130. idem præſtiterunt. Quorum omnium ſcripta ex ordine Chapeavillus 1612. edidit, tomo 1. Leodicenſium rerum.

CCXXI. SECUNDUS, Longobardorum Hiſtoricus, paulò ante tempora Pauli Longobardi, à Sigeberto in catal. cap. 80. laudati, floruit: de quo ita Paulus lib. 4. de geſtis Longobard. cap. 42. *Sequenti menſe Martio defunctus eſt apud Tridentum Secundus, ſervus Chriſti, qui uſque ad ſua tempora ſuccinctam de Longobardorum geſtis compoſuit hiſtoriolam.*

CCXXII. GEORGIUS monachus, Taaſii Conſtantinopolitani Patriarchæ SYNCELLUS (quomodo dicebatur qui proximus erat Patriarchæ, eique defuncto ſucceſſor deſtinabatur) vixit temporibus Caroli Magni, & anno ſeptingenteſimo nonageſimo ſecundo *Chronicon* adornavit: quod *à mundi exordio uſque ad Maximianum & Maximinum tyrannos* perduxit; ſed morte præventus ulteriùs perducere non potuit. In hoc volumen Syncellus univerſum Euſebii Cæſarienſis chronicon verbotenus tranſtulit: ſic tamen ut in Euſebio reprehendendo penè ſit perpetuus. At verò fatemur quidem, meritò ipſum ſæpè ab Euſebio diſſentire: ſed habet & ſuos nævos Syncellus non paucos, nec exiguos; ut Scaliger in Animadverſionibus Euſebianis docuit.

CCXXIII. GEORGIUS THEOPHANES, itidem monachus, Georgio Syncello familiaris fuit, & *hujus Chronicon à temporibus Maximiani & Maximini pertexuit uſque ad Michaëlis & Theophili ævum*: ut Cedrenus & Michaël Glycas narrant. Unde & in codice ms. bibliothecæ Regis Chriſtianiſſimi Syncellum hic Theophanes excipit. Cæterùm Anaſtaſius S. R. E. Bibliothecarius, Miſcellæ hiſtoriæ collector, ut in prioribus libris *Eutropium & Paulum diaconum* exſcripſit; ſic in poſterioribus (puta ab initio libri decimi ſeptimi) ſequitur *Theophanem*: & ita ſequitur, ut merum interpretis nomen mereri videatur. Atque id conſtare poteſt ex fragmentis, quæ *Dionyſius Petavius* ſuis in Nicephorum Notis inſeruit. Nam integer necdum prodiit in lucem. Solummodò fragmentum ejus de Mahometicæ ſectæ origine ac dogmagtibus præcipuis *Fredericus Silburgius* in ſuis Saracenicis edidit; qui & verſionem ex Anaſtaſii Bibliothecarii Hiſtoria eccleſiaſtica adjecit. Expendat autem curioſus lector, an hic *Georgius Theophanes* ſit idem cum *Theophane Byzantio*, ex cujus Hiſtoriarum libris decem excerpta quædem de Juſtino & Choſroë Photius cod. 64. recitat.

CCXXIV. HETERIUS Uxamenſis in Hiſpania Epiſcopus, & *Beatus* presbyter, *adverſus Elipandum Toletanum Archiepiſcopum* ſcripſerunt *libros duos de adoptione Chriſti Filii Dei*; quos ex Toletana bibliotheca deſcriptos Petrus Stevartius Ingolſtadii primùm edidit, & Colo-

Colonienſes poſtea in tomum 8. Bibliothecæ Patrum retulerunt. De Elipandi & Felicis Urgellitani Epiſcopi hæreſibus Mariana lib. 7. Annalium Hiſpaniæ cap. 8. conſuli poterit.

CCXXV. S. PAULINUS, Aquileienſis Epiſcopus, ſub annum Chriſti ſeptingenteſimum nonageſimum quartum, *contra Elipandum Toletanum Epiſcopum ſcripſit libellum*, qui exſtat tomo 2. Conciliorum Galliæ: item *libros tres contra Felicem Vrgellitanum Epiſcopum*, 1617. Lutetiæ editos. Obiit anno octingenteſimo quarto, in majore Foro-Julienſis urbis baſilica ſepultus; & dies ejus natalis III. Nonas Januarii ab Aquileienſi Eccleſia quot annis celebratur: ut ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ narrat Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ.

CCXXVI. HADRIANUS II. Papa anno 772. ſedere cœpit, & an. 795. vivere deſiit. Præter *epiſtolas plurimas*, quæ partim in 7. Synodo actione 2. partim inter Pontificias epiſtolas leguntur, ſcripſit *inſignem librum pro defenſione ſeptimæ Synodi*, & *Reſponſionem ad libros quattuor à Carolo magno Francorum Rege, ex Concilio Francofordienſi anno* 794. *ad ſe miſſos*. Reſponſionem hanc in Romana Conciliorum generalium editione Græco-Latina reperies poſt ſeptimam Synodum. Apud Sirmondum tomo 1. Conciliorum Galliæ exſtant hujus *Hadriani Papæ Capitula* (al. *Canones*, *Decreta* ſeu *ſententiæ*, nam & his quoque nominibus appellari ſolent) quæ ex Græcis & Latinis Canonibus, & Synodis Romanis, atque decretis Pontificum ac Principum Romanorum ſparſim collecta ſunt, & *Ingilramno* Metenſi Epiſcopo, Romæ exiſtenti, ab ipſo Hadriano tradita, anno ſeptingenteſimo octogeſimo quinto.

Apud Caniſium tomo 6. Lect. antiquæ, & apud Binium tomo 3. Conciliorum, legitur *Epitome Canonum orientalium & Africanorum*, cum titulo, qui ab Hadriano Papa hanc *Carolo Magno* Francorum Regi, Romæ agenti, ad uſum occidentalium Eccleſiarum oblatam ſignificat. Atqui conſtat Carolo anno 787. oblatam fuiſſe non Epitomen, ſed *integram Collectionem, tum Canonum*, ex quibus Epitome illa deinceps conflata eſt, *tum Decretorum etiam Pontificiorum, à Siritio ad Gregorium juniorem*. Denique illum ipſum Carolo datum eſſe librum, qui *Codex Canonum*, diſt. 19. cap. *Si Romanorum*, à Nicolao Papa dicitur, quique à Dionyſio Exiguo Abbate Romano collectus, Moguntiæ primùm 1525. & poſtea Lutetiæ 1609. typis excuſus fuit, cum iſta inſcriptione: *Codex Canonum vetus Eccleſiæ Romanæ*. Hoc enim declarant plurima, quæ in bibliothecis Galliæ viſuntur, Collectionis hujus exemplaria: quorum in fronte, velut oblati muneris dedicatio, præfixa eſt Hadriani ad Carolum epiſtola, quæ primis ſingulorum verſuum litteris hunc titulum reddit: DOMINO ECCELLI FILIO CARULO REGI HADRIANUS PAPA. Epiſtolam ipſam Sirmondus tomo 2. Conciliorum Galliæ recitat.

Cæterùm haut abs re fecerim, ſi ex citato tomo hic ſubjecerim ejuſdem *Sirmondi Admonitionem ad Lectorem de libris quatuor, quos adverſus ſecundam Synodum Nicænam ſcriptos, Carolus Magnus Hadriano II. Papæ ex Concilio Francofordienſi anno 794. miſit, & de Canone ſecundo ejuſdem Concilii Francofordienſis, quo rejecta eſt eadem Synodus Nicæna:*

Quæſitum eſt, *inquit*, à multis noſtra & patrum ætate doctiſſimis viris, de Canone iſto, & de libris Carolinis; primùm an veri eſſent, an falſi & ſubdititii: deinde an Synodus illa Græcorum, cui adverſantur, Nicæna pro Imaginibus Synodus fuerit, an alia. Nec injuria fortaſſe de utroque capite, re nondum comperta, dubitabatur. Nunc verò & Synodi Canones, libroſque Carolinos pro legitimis omnes ferè agnoſcunt, & de Synodo Nicæna quæſtionem fuiſſe, quod ex libris ipſis patet, ſimiliter conſentiunt. Ac de libris ſanè Carolinis (ut *Hincmarum Remenſem* omittam, qui hos à ſe lectos teſtatur, ſcribens ad Hincmarum Laudunenſem cap. 20.) inficiari nemo poteſt, niſi qui *Hadriani Papæ* ad eoſdem libros Reſponſioni ſeu Confutationi, quæ in omnium manibus verſatur, fidem detractum velit. De Canonibus verò, qui ſequuntur, quin ii quoque veri ſinceri que ſint, nobis certè, propter antiquiſſimi codicis auctoritatem, ambigere non licet: ut de multis ejus ſæculi ſcriptoribus nihil dicam, qui dum ſeptimam Synodum à Francofordienſi rejectam tradunt, ſecundum hunc Canonem, de quo agimus, tacitè ſignificant. Nec difficilè porrò iſta ſibi de Gallorum Epiſcopis perſuadebit, qui meminerit illos *Ludovici Pii* Imp. temporibus non diſſimilia in conventu Pariſienſi anno 824. ſenſiſſe; & *Anaſtaſii Bibliothecarii* apud Joannem VIII. Papam cenſura perſtrictos fuiſſe, quòd adverſùs Synodi Nicænæ decretum, in approbanda Imaginum veneratione, cunctarentur.

Reſtat ergò, ut quænam illorum de Imaginibus mens fuerit, aut qua ratione purgari queant, qui Synodum Nicænam, quam inter œcumenicas numeramus, explodere auſi ſint, conſideremus. Quamquam quod ad Synodi nomen attinet, in promptu habent, quo invidiam depellant. Conſtat enim ſic in hac quæſtione verſatos eſſe tum Synodi Francofordienſis, tum Carolini voluminis auctores, ut ſibi non cum œcumenico Concilio, ſed cum peculiari Græcorum, ut appellabant, Synodo rem eſſe contenderent. Ita enim paſſim in libris illis profitentur, queruntur que propterea, illam ſibi aut univerſalis, aut ſeptimæ Synodi nomen arrogare, cùm oecumenicam dici poſſe negarent, ad quam ſoli Græci conveniſſent, reliquarumque provinciarum Eccleſiæ convocatæ, aut ſententiam per epiſtolas, more Eccleſiaſtico, rogatæ non fuiſſent. Et quidem, ſi rem ſuis momentis expendamus, ſatis omnino cauſæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc provinciarum, ac totius penè Occi-

Occidentis ſuffragia deeſſent, pro oecumenica nondum haberent: nec Hadrianus ipſe aliter ſe ſentire oſtendebat, qui allatam è Græcia Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam miſit, Conciliumque, ejus cauſâ, convocari à Carolo juſſit; & libris Carolinis quibus oppugnata eſt, ita reſpondit, ut oecumenicæ Synodi nomen illis auctoritatemque nuſquam objiciat. Quare habebant, ut dixi, hac in parte Galli, quo ſe defenderent; haut perinde in re ipſa, hoc eſt, in quæſtione Imaginum, in qua vehementer à Synodo diſſentiebant. Nam cùm in Synodo Nicæna de ſacris Imaginibus duo eſſent conſtituta; & retinendas nimirum, & adorandas Imagines eſſe: prius illud Galli libenter amplectebantur, quod ipſi quoque jam ante in *Synodo Gentiliaca* contra Græcos iconoclaſtas adſtruxerant: alterum verò penitus reſpuebant, Imaginesque non adorandas, ſed memoriæ tantùm cauſa & inſtructionis habendas affirmabant; *Gregorium Magnum*, ut ajebant, ducem ſecuti, qui in eam ſententiam Sereno Maſſilienſi Epiſcopo reſcripſiſſe videbatur. Ac meritò ſanè adorandas Imagines negarent, ſi adorare id erat, quod interpretabantur, hoc eſt, divinum honorem cultumque deferre; Sic enim vitandam Imaginum adorationem docuerat *S. Gregorius*, & adorari Deum ſolum oportere, manifeſtum eſt. Sed mirum profectò, ſuſpicari id Gallos de Græcis potuiſſe, aut Synodum Nicænam, quod Francofordienſis Canon declarat, hoc nomine traducere, quaſi Imagines divino cultu adorandas ſtatuiſſet: cùm in Synodo illa nihil ſit expreſſius, quam adorationis, quæ Imaginibus tribuitur, nomine non intelligi veram latriam, quæ naturæ divinæ debetur; ſed honorariam tantùm venerationem, qua dum Imagines proſequimur, prototypa ipſa per eas honoramus. Quo utique ſenſu idem Gregorius, qui adorandas divino cultu Imagines negabat, in aliis ad Januarium & ad Secundinum epiſtolis, lib. 7. epiſt. 2. & 5. congruentem hanc illarum venerationem apertè confirmarat; & Hadrianus Papa, ſub finem epiſtolæ, qua libris Carolinis reſpondet, Gregorii Magni & Synodi Nicænæ diverſas de Imaginum cultu ſententias non fuiſſe demonſtrat. Denique Galli ipſi, qui adorari ſacras Imagines vetabant, Crucis tamen effigiem, reliquias Sanctorum, codicem Evangelii & alia, quorum par atque Imaginum eſt ratio, adorare conſueverant.

Unde adverſùs illos non inſcitè pro ſeptima Synodo argumentatur idem Anaſtaſius: *Ajunt*, inquit, *quòd non ſit quodlibet opus manuum hominum adorandum. Quaſi non ſit codex Evangelicorum opus manuum hominum, quem quotidie oſculando adorant; ſimiliter & forma Crucis, quam ſe adorare omnes ubique Chriſtiani fatentur &c.* Cæterùm qui Synodo Nicænæ, nondum ſatis intellectæ, adorationique Imaginum, religioſa, ut apparet, ſed inani trepidatione, pertinaciùs initio reſtiterant, iidem poſtea, rebus explicatis atque perſpectis & Synodum eamdem ſunt amplexi, & ſacrarum Imaginum venerationem religioſiſſimè coluerunt. Quare libros Carolinos, quos majores noſtri re tandem ipſa damnarunt, vel Hadriani Papæ ad eos reſponſionem repræſentari hoc loco, ſupervacaneum cenſuimus. *Ita Sirmondus tomo 2. Conciliorum Galliæ, in geſtis anni 794. ubi de Concilio Francofordienſi agit. Idem tomo eodem, ubi de conventu Pariſienſi anno 824. habito tractat, hæc antidoti loco addit:*

Cùm ad Imp. Ludovicum Pium, anno octingenteſimo viceſimo quarto, Michaëlis & Theophili Græcorum Imperatorum Legati veniſſent, atque inter cætera diſſidium expoſuiſſent, quod in Eccleſia orientali propter Imagines erat, quas alii adorandas, alii non adorandas eſſe contenderent, ſeque hac de cauſa Romam etiam ad Eugenium II. ituros ſignificaſſent: Ludovicus pacis componendæ ſtudio Epiſcopos, Pontificis permiſſu, Pariſiis in palatio convenire, Patrumque veterum de Imaginibus ſententias colligere juſſit, quæ Pontifici ad rem definiendam adjumento, ut ajebat, futuræ viderentur. Hanc illorum Collectionem, cum epiſtola, quam Eugenii Papæ ad eoſdem Imperatores nomine concinnarant, cùm accepiſſet Ludovicus, utramque mox Romam miſit ad Eugenium, cum altera privata epiſtola ſua: quam nos ſolam hoc loco, cum ſubdito ad Hieremiam Senonenſem & Jonam Aurelianenſem, Epiſcopos Romam miſſos, commonitorio, edendam cenſuimus; cæteris quæ in hujus conventus actis continentur prætermiſſis; quòd Gallorum ejus ſæculi ab Imaginum adoratione abhorrentium hæreſim redoleant. Nam ut de aliis nihil dicatur, in quibus Hadriano Papæ & ſecundæ Synodo Nicænæ iniquiores ſunt, in iſta ſua Collectione ſanctorum Patrum ſententias eò detorquere conantur, ut Imagines indebito, ut videri volebant, cultu honorandas non eſſe ſtatuant: & Eugenium in epiſtola ita ſcribentem faciunt, ut de Imaginibus, easne habere vel non habere, honorare vel non honorare placeat, liberum cuique in Eccleſia permitti velit; quaſi hæc in mentum ſummo Pontifici venire, aut illi perſuaderi à ſe poſſe confiderent. Hæc igitur prætermittemus, utpote quæ abſurda ſunt, ideoque à Baronio & Bellarmino accuratè refutata, atque à Gallis poſtea ipſis, mutato conſilio, receptaque Imaginum veneratione, damnata. *Sic ferè Sirmondus.*

CCXXVII. FREDEGARIUS Scholaſticus, jubente Childebrando Comite, Pipini Francorum Regis Patruo, *Chronicon* ſcripſit, & à fine Hiſtoriæ Gregorii Turonenſis uſque ad Pipini ipſius coronationem perduxit: quod hactenus, nomine *Appendicis*, ad eumdem Gregorium additæ, vulgatum fuit. Fredegarii Chronicon excipit *Appendix*, à Pipini Regis coronatione ad annum uſque ſeptingenteſimum ſexageſimum octavum, auctoritate *Nibelungi* Comitis, Childebrandi filii, ſcripta. Utrumque opus accuratè emendatum, & pleriſ-

Digitized by Google

que in locis auctum, ſubſidio duorum vetuſtiſſimorum mss. codicum, Quercetanus tomo 1. Scriptorum Hiſtoriæ Francorum publicavit.

CCXXVIII. ANASTASIUS Nicænus Epiſcopus vixit poſt Trullanum concilium, quod Græci quiniſextum nuncupant: ſcripſitque *Reſponſionem ad interrogationes de multis capitibus eccleſiaſticis;* quæ tomo 1. Bibliothecæ Patrum, ſecundæ editionis Pariſienſis exſtat. Bellarminus in catalogo monet, Notas ibi marginales delendas eſſe; quòd non ſanam doctrinam contineant.

CCXXIX. DACRIANUS Abbas ordinis Benedictini, de quo Poſſevinus in Apparatu ſacro, ſcripſit *ſpeculum Monachorum*, & *XII. brevia ſpiritualis vitæ documenta;* quæ tomo 8. Bibliothecæ Patrum; editionis Colonienſis, leguntur. Sunt qui Speculum iſtud *Ludovico Bloſio* attribuant; ſed Froius, operum Bloſii editor, dicit hunc librum pro fœtu proprio non agnitum à Bloſio, ut qui non ſolus ejus eſſet parens. Dacrianum Bignæus in ſæculo octavo collocavit, ſed quo argumento motus, neſcio.

CCXXX. ANTONIUS MELISSA, monachus, ſcripſit *libros duos Locorum communium ad virtutes ſequendas, & vitia fugienda;* quos ex Patribus collegit. Exſtant ii in Bibliotheca Patrum; ſed cautè legendi, utpote ab hæreticis Latinitate donati: ut Bellarminus in catalogo, Billius in Notis ad Iſidorum Peluſiotam, Ducæus, & Magiſter ſacri palatii in Indice expurgatorio monent. Quando vixerit, fatetur idem Bellarminus ſe ignorare.

CCXXXI. S. LUDGERUS, de quo Martyrolog. Rom. 26. Mart. primus Epiſcopus Monaſterienſis in Weſtfalia; ſcripſit *vitam magiſtri ſui S. Gregorii Ultrajectenſis Epiſcopi:* quam ex ms. codice Fuldenſi Chriſtophorus Brouverus 1616. Moguntiæ edidit, *cum hiſtoriæ narratione de paſſione S. Bonifacii Moguntini Archiepiſcopi*, ab eodem Ludgero conſcripta. Apud Surium Kalendis Maji exſtat ejuſdem Ludgeri *epiſtola ad Rixfridum Ultrajectenſem Epiſcopum de vita ac miraculis S. Suitberti Epiſcopi.* Obiit autem Ludgerus anno octingenteſimo nono: ùt Dithmarus in chron. teſtatur. Ludgeri porrò magiſtri ſui vitam libris duobus *Othelgrimus* contexuit: quos integros, adeoque Surianis pleniores, ex ms. Fuldenſi idem Brouverus 1616. publicavit. Faſtos noſtros Belgicos die 1. & 26. Martii conſule.

CCXXXII. TURPINUS, primùm monachus ad S. Dionyſium prope Lutetiam, poſtea Carolo Magno petente, ab Hadriano Papa Remenſis Archiepiſcopus creatus, anno 811. deceſſit. Turpino à Trithemio & aliis vulgò adſcribitur *liber de geſtis Caroli Magni;* ſed critici eruditores rectè cenſent, eſſe fœtum hominis imperiti, qui meras fabulas conſcripſerit. Sanè nec Hincmarus, nec Flodoardus, nec ullus veterum illarum quiſquiliarum meminit. Accedit, quod ſcriptor iſte c. 32. mentionem facit obitus Caroli Magni. At Turpinum ante Carolum deceſſiſſe, eique Vulfarium ſucceſſiſſe, Flodoardus l. 1. c. 18. teſtatur.

CCXXXIII. ÆGIL, Fuldenſis Abbas quartùs anno 818. ordinatus, *vitam magiſtri ſui Sturmii, ſeu Sturmionis primi Abbatis Fuldenſis* ſcripſit, quam ex ms. Bambergenſi 1616. Moguntiæ in lucem Brouverus edidit. Sturmius anno ſeptigenteſimo ſexageſimo octavo: Ægil autem deceſſit anno octingenteſimo viceſimo ſecundo; & ſucceſſorem habuit Rabanum Maurum.

CANDIDUS Fuldenſis monachus, Mauro hortante, *vitam Ægili ſeu Ægilis Fuldenſis Abbatis* proſa & verſu heroico conſcripſit. Utrumque opuſculum Brouverus an. 1616. Moguntiæ edidit. Idem Candidus ſcripſit *vitam Baugolfi Abbatis Fuldenſis*, quam hactenus non vidi.

CCXXXIV. S. NICEPHORUS Conſtantinopolitanus Patriarcha, Theodoro Studitæ familiaris, in Menologio ad diem 13. Maji, & à Photio cod. 66. laudatus, anno Chriſti octingenteſimo undecimo *ad Leonem III. Papam ſcripſit epiſtolam prolixam*, quam Baronius tomo 9. recitat; item *opuſcula aliquot contra Iconomachos*, quæ apud Caniſium tomo 4. Lect. antiquæ, & tomo 9. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ reperies. Scripſit inſuper *Epitomen hiſtoricam*, ſive *Breviarium de rebus geſtis à Mauritii Imp. cæde usque ad annum Chriſti ſeptingenteſimum ſexageſimum nonum:* quod Dionyſius Petavius Latinum fecit, & Lutetiæ publicavit. Adjecit *luculentum ejuſdem fragmentum ex Theophane;* ſed aliùs, ut videtur, operis; quo cultum imaginum adverſùs Imperatorem defenderit. Præfuit eccleſiæ Conſtantinopolitanæ annis novem: poſt id tempus ab. Imp. Leone Armeno in exilium ejectus fuit; ubi & anno 828. obiit; ut *Nicephorus junior* tradit in ſua Chronologia, quam Græcè cum Euſebii Chronico Scaliger, & Latinè Joachimus Camerarius ediderunt. Nicephorum porrò juniorem, ſeu Chronologum eſſe alium à Nicephoro breviarii conditore, ſunt qui inde colligi putant, quòd Chronologus enumeret Patriarchas Conſtantinopolitanos usque ad Photium; quodque breviarii conditor obierit anno (ut dixi) octingenteſimo viceſimo octavo, exilii decimo quinto: nempe totis triginta annis priusquam Photius Patriarchatum invaderet. Quare aut verum eſt quod illi cenſent, aut poſtea quædam Nicephori breviario fuerunt adjecta; ut Gennadio & aliis plurimis contigit.

CCXXXV. SERGIUS confeſſor hiſtoriam ſuam inchoavit à Michaëlis Imp. CP. rebus geſtis, atque inde recurrit ad impia Conſtantini Copronymi facinora: à quibus porrò narrare ex ordine pergit, usque ad octavum Michaelis Balbi annum, res partim in Eccleſia, partim

partim in Republica geſtas. Dictio Sergii perſpicua fuit, & minimè affectata, ſed nativa venuſtate florida; qualis maximè Eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſcriptorem decet. Hic autem Sergius, ob defenſum cultum ſacrarum Imaginum, excruciatus, fortunis exutus, atque in exilii ærumnis mortuus eſt: ideoque *confeſſor* à Photio & aliis nuncupatur. Ejuſdem, niſi fallor, nomen Menologio Græcorum a. d. 13. Maji adſcriptum legitur.

CCXXXVI. THEODULFUS, ex Floriacenſi Abbate Aurelianenſis Epiſcopus, ſub annum ſeptingenteſimum nonageſimum ſeptimum *Capitulare ad diœceſis ſuæ ſacerdotes* edidit: in quo ſaluberrima, tum presbyterorum propria, tum communia, quibus ſubditam ſibi plebem informare debeant, vitæ Chriſtianæ documenta deſcribuntur. Hos Theodulfi Canones primus in lucem dedit Baronius, cumque de tempore, quo ſcripti ſunt, certi nihil haberet, in annum octingenteſimum triceſimum quintum eos conjecit: at ſeriùs omnino, quàm par fuit. Theodulfum namque ad ea tempora non perveniſſe, oſtendit *Jonas* ejus in Aurelianenſi cathedra ſucceſſor, qui à Ludovico Pio ad Eugenium Papam anno octingenteſimo viceſimo quarto miſſus eſt. Sirmondus, tomo 2. Conciliorum Galliæ, Canones iſtos ad annum 797. aut circiter aptiùs referri poſſe cenſuit; quòd id tempus propiùs abſit ab exordio pontificatus Theodulfi, quem anno ſeptingenteſimo nonageſimo quarto epiſcopum jam fuiſſe, conſtat ex concilio Francofordienſi, & Alcuini epiſtola 4. ad Carolum Regem. Theodulfi *poëmata varia, cùm ſacra tum profana*, apud Caniſium tomo 5. Lect. antiquæ, & tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, reperies.

CCXXXVII. ADELMUS (ut eum Marquardus Freherus nuncupat) monachus Lauriſhamenſis, in diœceſi Wormatienſi, ſcripſit *Annales** ab anno ſeptingenteſimo quadrageſimo primo uſque ad octingenteſimum viceſimum nonum; quos inde *Annales Lauriſhamenſes* vocant. Geſnerus verò & Divæus horum Annalium conditorem vocant *Heribertum*.

CCXXXVIII. ADEMARUS, Engoliſmenſis presbyter, temporibus Caroli Magni & Ludovici Pii floruit. Exſtat ejus *Chronicon*, quod *Engoliſmenſe* vocant, in quo res geſtas Francorum ad ſua uſque tempora proſequitur.

CCXXXIX. BENEDICTUS Indenſis Abbas temporibus Ludovici Pii floruit, & ſcripſit *Concordiam Regularum*; quam Hugo Menardus Benedictinus Notis illuſtravit, & primus 1638. Lutetiæ edendam curavit.

CCXL. AGOBARDUS ex Coëpiſcopo, ſive ut nunc loquimur, Coadjutore, juſſu Leidradi ſui anteceſſoris, à tribus Epiſcopis conſecrato, ad Lugdunenſem cathedram provectus eſt anno octingenteſimo decimo tertio (ut habet Ado in Chronico) cùm Leidradus in monaſterium Sueſſionenſe receſſiſſet. In ea dignitate conſtitutus, hæreſes *Felicis Urgellitani*, tunc Lugduni exulantis (teſte eodem Adone) itemque *Fredegiſi* Abbatis, libris editis exagitavit. Judæos, qui eo tempore partim muneribus, partim donis contra Chriſtianam libertatem pleraque impetrabant, ſcripto multiplici ad eos, qui huic malo mederi poterant, dato repreſſit. Adverſus legem duelli à Gundebado Burgundionum Rege latam, qua lites & diſſidia, deficientibus teſtibus, ferro definienda ſtatuebantur, tanquam barbaram & Chriſtiano nomine indignam fortiter diſputavit. Vulgarem inſuper probam aquæ frigidæ, & ferri candentis, aliosque id generis errores populares improbavit. Cæterùm quæ *de picturis & imaginibus* ſcripſit Agobardus, à Baronio in geſtis anni 825. item à Magiſtro ſacri palatii in Indice, & ab aliis meritò rejiciuntur. Enim verò (ut *Theophili Rainaudi* Soc. Jeſu Theologi, verbis hic utar) negari non poteſt, Agobardum duriùs, quàm exacta Theologiæ amuſſis ferat, locutum eſſe. Re ipſa tamen videtur ab errore Iconomachorum fuiſſe immunis. Quod item (*ſubnectit Rainaudus*) dixerim de ejus æquali *Jona Aurelianenſi Epiſcopo*, qui Claudii Taurinenſis Epiſcopi & Iconoclaſtæ hæreſim debellavit: & tamen, ob ſimilem cùm Agobardo loquendi modum, caſtigatur & notatur à Baronio ac Bellarmino, quaſi ex eodem ore calidum ſimul ac frigidum efflaverit. Agobardus porrò, in expeditione pro Ludovico Pio ſuſcepta, anno octingenſimo quadrageſimo apud Santones defunctus eſt, ut Ado in chron. narrat. Clarum miraculis Lugdunenſis Eccleſia cœlitum honore proſequitur, & Kalendario ſuo inſertum VIII. Idus Junii duplicis officii ritu celebrat. Ut dubitandum non ſit, quin vel ab impactis noxis immunis fuerit, vel eas ante obitum condignis pœnitentiæ imbribus eluerit. *Ita Rainaudus in Indiculo Sanctorum Lugdunenſium*, 1629. *ea in urbe typis evulgato.* Vide & ea, quæ ſuprà, cap. 226. in hoc noſtro auctario, ex Sirmondo repræſentavimus. Quod ad LEIDRADUM, Agobardi prædeceſſorem, attinet, tomo 9. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ, leguntur *duæ ejus epiſtolæ*: quarum altera, ad Carolum Magnum datâ, ſtatum eccleſiæ ſuæ Lugdunenſis explicat.

CCXLI. APONIUS ſcripſit, ad Armenium presbyterum, *libros ſex in Cantica canticorum Salomonis*, juxta LXXII. Interpretum editionem: in quibus allegorico ſenſu nuptias Chriſti & Eccleſiæ deſcripſit. Hos libros *Lucas Abbas montis Cornelii prope Leodicum*, ab Henr. Gandavenſi c. 9. laudatus, in epitomen redegit; & *Angelomus Luxovienſis*, in Stromatis Canticorum, locos inde plurimos, non diſſimulato auctoris nomine, decerpſit. Claruit eodem tempore quo Beda, aut paulò ante ævum Bedæ, à quo & citatur lib. 4. cap.

* Hos Eginhardo infra Miræus tribuit, in Mantiſſa.

cap. 25. commenaarii in Cantica. Ita Molanus in mſ. Bibliotheca ſacra. Bellarminus dicit illum floruiſſe anno octingenteſimo duodecimo. Aponii libros, cum Lucæ Abbatis breviario, 1538. Friburgenſes, & tomo 9. Bibliothecæ Patrum 1618. Colonienſes publicarunt.

CCXLII. CLaudius Scotus, monachus ordinis S, Benedicti, Alcuini in fundanda ſchola Pariſienſi collega, ſcripſit (ut mihi eſt veriſimile) *enarrationem epiſtolæ ad Galatas*, Dructeramno Abbati dicatam: quam Claudio Autiſiodorenſi Epiſcopo inſcriptam Pariſienſes 1542. in 8. ediderunt. Ita Molanus in Bibliotheca ſacra. De eodem, niſi fallor, ſic Bellarminus in ſuo catalogo: Claudius Scotus vixit tempore Imp. Ludovici Pii: cujus expeditioni contra Nortmannos annò 815. interſuit; ut ipſe narrat præfatione commentarii in Matthæum. Fertur autem ſcripſiſſe non ſolùm *in Matthæum*, ſed etiam *in Geneſim*, *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Deuteronomium*, *Joſuë*, *libros Judicum & Ruth*.

CCXLIII. S. Theodorus Studites, Abbas monaſterii quod Studium appellabant, vixit ſub iconomachis Impp. Copronymo, ejuſque filio Leone, & ſub orthodoxis Conſtantino, Irene, & Nicephoro. Scripſit *Orationem in adorationem vivificæ Crucis media Quadrageſima*; quæ Græco-Latina exſtat apud Gretſerum tomo 2. de Cruce: item *Encomium in S. Platonem* ſuum in gubernatione monaſterii Studiani anteceſſorem. Dogmaticus ejus *liber de honorandis imaginibus*, vel potiùs fragmentum ex quadam de imaginibus catecheſi, ut & aliud fragmentum ex epiſtola quadam de hæreſibus, leguntur tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. In ritualibus Græcorum libris exſtant ejuſdem *varii hymni*: ideoque inter poëtas eccleſiaſticos & hymnographos Theodorus iſte à Græcis collocatur. Anno 1602. Coloniæ typis edendas curavi CXXXIV. *Catecheſes* hujus noſtri Theodori; quas Joannes Levinejus, Canonicus Antverpienſis, ex Græco in Latinum verterat. Multa cum ſuis pertulit, tum propter imaginum venerationem, cujus invictus propugnator erat, tum propter diſſenſionem cum Taraſio CP. Patriarcha, ejuſque ſucceſſore Nicephoro: de qua, præter Cedrenum & Zonaram, ipſe nonnulla refert in vita S. Platonis. Græci feſtum ejus celebrant 11. Novembris, ut ex Menologio conſtat. Obiit autem anno Chriſti octingenteſimo viceſimo ſexto, ætatis ſexageſimo ſeptimo.

CCXLIV. JOſephus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus (cujus anniverſariam memoriam celebrant Græci quotannis 13. Julii, ut ex Typico S. Sabæ datur intelligi) ſcripſit *Orationem in Exaltationem Crucis Dominicæ*, quam Gretſerus tomo 2. de Cruce Græcorum Latinam edidit. Joſephum hunc fuiſſe fratrem Theodori Studitæ, teſtatur Credenus: *Anno ſeptimo Imp. Nicephori Theodorus, Studiani monaſterii præpoſitus, ejuſque frater Joſephus Archiepiſcopus Theſſalonicæ, cum Platone Incluſo & reliquis monachis, ſe à communione Nicephori Patriarchæ ſegregarunt, propter Joſephum Oeconomum, quòd is contra leges Conſtantinum & Theodoram coronaſſet. Imperator ea arrepta occaſione juſſit contra eos Concilium inſtitui: quod eos & monaſterio & urbe ejecit.* Qua de re & ipſe Theodorus Studites orat. in S. Platonem: *Exilium*, inquit, *jam decretum fuit, & pater ipſe Plato circumſcriptus eſt in una quadam inſula ex his quæ ante urbem ſunt: quemaddum & frater noſter in alia quadam valdè aſpera; munito quodam carcere ad exilium accedente.* Manſerunt autem tres iſti, Plato, Theodorus & Joſephus, in exilio uſque ad Imperium Michaëlis Rangabis: qui eoſdem cum Patriarcha in gratiam reductos, liberos abire permiſit, auctore Zonara.

CCXLV. ANſegiſus Abbas Laubienſis (quod eſt illuſtre Benedictinorum cœnobium ad Sabim fl. in diœceſi Cameracenſi, ſed ſub ditione Leodicenſi) *Capitula* ſive *Edicta Caroli Magni & Ludovici Pii Imperatorum*, à ſe in ordinem digeſta, anno octingenteſimo viceſimo ſeptimo publicavit: ut ipſe in præfatione teſtatur. Petrus Pithœus ea Lutetiæ 1588. edenda curavit; pòſt ibidem 1603. recuſa. Anſegiſi exemplo Jacobus Sirmondus *Capitula Caroli Calvi* unum in faſcem redegit, & Pariſiis 1623. edidit.

CCXLVI. JOnas Epiſcopus Aurelianenſis, Theodulfi ſucceſſor, imperante Ludovico Pio, ſcripſit *libros tres adverſus Claudium Epiſcopum Taurinenſem, pro defenſione ſacrarum Imaginum, & ſigni S. Crucis, & peregrinationum ad loca ſancta.* Sed hic auctor cautè legendus eſt, quoniam laborat eodem errore, quo *Agobardus*, & reliqui ejus ætatis Galli, qui negabant ſacris Imaginibus ullum deberi cultum religioſum. Qua de re vide Anaſtaſium Bibliothecarium præfatione in VII. Synodum. Ita Bellarminus in catalogo. Vide & ſuprà cap. 240.

CCXLVII. LUpus Servatus anno octingenteſimo triceſimo ſexto, ad Bunonem Hirsfeldenſem Abbatem, ſcripſit *vitam S. VVigberti Fritiſlarienſis*, à Joanne Buſæo Moguntiæ editam. Sunt qui putant hunc eſſe eumdem cum *Lupo Ferrarenſi Abbate in Gallia*: cujus Epiſtolas primùm Maſſonus edidit.

CCXLVIII. NIthardus patrem habuit *Angilbertum*, matrem verò *Bertam*, Caroli Magni & Hermengardæ filiam. Scripſit *libros quatuor de diſſidio filiorum Imp. Ludovici Pii*: orditur ab exceſſu Caroli Magni, & deſinit in geſtis anni octingenteſimi quadrageſimi tertii. Exſtat ea hiſtoria à Pithœo edita cum aliis XI. Scriptoribus coætaneis.

CCXLIX. HAtto ſive Hetto, Baſileenſis Epiſcopus, una cum aliis aliquot, juſſu Caroli Magni, ad Nicephorum Imp. Conſtantinopolitanum legationem obiit, anno octin-

octingenteſimo undecimo : ut in Annalibus Pithœanis legitur. Hac occaſione *Hodæporicon* ſive *Itinerarium* contexuit : quo iter à ſe in Græciam ſuſceptum expoſuit. Scripſit quoque Viſiones S. Wettini monachi. Senex ad monaſterium Augiæ majoris, in quo primus Abbas fuerat, reverſus, obiit ibidem anno octingenteſimo triceſimo ſexto : ut Hermannus Contractus in chronico ait.

Hectus, al. Hetto, ex Abbate Epternacenſi Epiſcopus Treverenſis, ſcripſit *epiſtolam*, ad Frotarium Tullenſem Epiſcopum, *de regula Canonicorum obſervanda, & de monaſticis habitationibus inſtaurandis*, juxta decreta Concilii Aquisgranenſis, annno 816. habiti. Epiſtolam hanc ex ſchedis S. Petri Carnutenſis deſcriptam pro parte producit Sirmondus in Notis ad tomum 1. Conciliorum Galliæ. Obiit an. 838.

CCL. Theganus, Treverenſis eccleſiæ Chorepiſcopus, *librum de geſtis Ludovici Pii usque ad annum Chriſti octingenteſimum triceſimum ſeptimum* contexuit : quem Pithœus, cum aliis Francicarum rerum Scriptoribus foras dedit. Scripſit autem Theganus verè magis, quàm eleganter.

CCLI. S. Eulogius, de quo Mart. Rom. 11. Martyr. patria Cordubenſis, electus Archiepiſcopus Toletanus, ſcripſit *Memoriale martyrum*, ſive *libros tres de martyribus Cordubenſibus*; item *Apologeticum pro geſtis eorumdem martyrum*; item *Epiſtolas non paucas.* Quæ & alia ejusdem opera Petrus Poncius Leo, Epiſcopus Placentinus, primum eruit, & Ambroſius Moralis commentariis illuſtravit. Exſtant tomo 9. Bibliothecæ Patrum, apud Ubios 1618. editæ. Eulogius autem & ipſe tandem martyr occubuit an. 859.

CCLII. Olympiodorus, monachus Græcus, ſcripſit *Commentarium in Eccleſiaſten*; qui exſtat in Bibliotheca Patrum, tomo 11. editionis Colonienſis. Quando vixerit, certò nondum comperi. Bellarminus in catalogo ipſum ad ſæculum undecimum, Coccius ad quintum, alii ad nonum referunt. Exſtat & *Catena ex antiquis Patribus in Jobum ab Olympiodoro collecta.*

CCLIII. Theophanes Cerameus, Tauromeniæ in Sicilia Epiſcopus, diverſus ab auctore Miſcellæ hiſtoriæ, ſcripſit *Annales à temporibus Diocletiani usque ad Michaëlis Imp. Conſtantinopolitani ævum*; item *Homilias in Evangelia Dominicalia & feſta anni primaria*; & alia varia, nondum typis edita. Apud Gretſerum tomo 2. de Cruce, & tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, exſtant ejusdem *Orationes duæ de exaltatione vivificæ Crucis, & Hymnus in Annunciationem Deiparæ.*

CCLIV. Baſilius Macedo, Imp. Conſtantinopolitanus, ad Leonem filium cognomento Philoſophum, imperii collegam, ſcripſit *Epiſtolam exhortatoriam, capita 66. continentem*; quæ tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, legitur : item *Epiſtolam ad Nicolaum Papam*, quæ inter Epiſtolas Pontificum exſtat : item *Orationes aliquot*, cum VIII. Synodo editas. Obiit anno 886.

CCLV. Theodorus Abucara Archiepiſcopus Cariæ, vixit temporibus Baſilii Macedonis Imp. Conſtantinopolitani & VIII. Synodi. Scripſit *varia opuſcula contra Hæreticos, Judæos & Saracenos*; quæ Græcè & Latinè exſtant edita, interpretibus Genebrardo, Turriano & Gretſero. Ex iis non pauca Colonienſes in tomum 9. Bibliothecæ Patrum retulerunt. Gretſerus porrò arbitratur, hunc Theodorum Abucaram alium non fuiſſe, quàm illum, qui cùm Photianas partes contra Ignatium, legitimum CP. Patriarcham ſecutus fuiſſet, atque adeò, cum Zacharia Ep. Calchedonenſi, pro Photio ad Ludovicum II. Imp. legationem obiiſſet (ut in vita Ignatii narrat Nicetas) poſtea Photii fraudibus in apertum prolatis, vela retrorſum vertit, & in VIII. Synodo œcumenica admiſſi piaculi veniam impetravit.

CCLVI. Petrus Siculus vixit poſt Chriſtum natum præter propter octingenteſimum ſeptuageſimum : quo tempore ex mandato Baſilii & filiorum Conſtantini ac Leonis, Imperatorum Orientis, Legatus Tibricam Armeniæ urbem miſſus eſt, ut de captivorum permutatione ageret : cauſamque feliciter tranſegit, cùm novem Tibricæ menſes ſubſtitiſſet: ut ipſe in extremis hiſtoriæ ſuæ paginis narrat. Scripſit autem Græcè *hiſtoriam de varia & ſtolida Manichæorum hæreſi*: cujus partem à Sirmondo tranſlatam Baronius ſuis Annalibus inſeruit. Exinde libellum hunc integrum, ex ms. codice bibliothecæ Vaticanæ deſcriptum, Marco Velſero Româ Auguſtam Vindelicorum idem Sirmondus miſit; Velſerus Matthæo Radero, ea lege ut Latinè redderet : quod & præſtitit. Exſtat is tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCLVII. Ambroſius Ansbertus, Sigeberto in catalogo c. 91. Autbertus, ſcripſit *libros decem in Apocalypſim*: qui tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, leguntur. Ad calcem libri decimi hæc ipſe attexuit : *Ambroſius, qui & Ansbertus, ex Galliarum provincia ortus, intra Samnii regionem apud monaſterium martyris Chriſti Vincentii maxima ex parte divinis rebus imbutus, temporibus Pauli Pontificis Romani, nec non & Deſiderii Regis Longobardorum, ſed & Arrochiſi Ducis ejusdem provinciæ, quam incolo, hoc opus confeci atque complevi : quod, propter facilitatem ipſum intelligendi*, Speculum parvulorum *vocavi.*

CCLVIII. Paschaſio Ratberto, Abbati Corbeienſi, prima Chriſtianæ inſtitutionis tirocinia fuerunt apud ſacras B. Mariæ virgines Sueſſionenſes, quarum cura pue-

tulus eſt educatus. Monaſticam inde vitam aggreſſus in cœnobio Corbeienſi, magiſtrum habuit *S. Adalardum* Abbatem, *VVala* Comitis (qui poſtea monachus & Abbas Adalardo ſucceſſit) & *Theodradæ* Sueſſionenſis Abbatiſſæ fratrem. Synodo apud Cariſiacum contra Godeſcalci errores celebratæ anno 840. interfuit. Doctrinæ monumenta reliquit plurima; in quibus notiſſimus eſt liber *De corpore & ſanguine Domini:* in quo genuinum Eccleſiæ catholicæ ſenſum, contra eos, qui temerè de ſanctiſſimo Sacramento, Ludov. Pii ævo, quæſtionem excitarunt, ita primus explicuit, ut viam cæteris aperuerit, qui de eodem argumento multi poſtea ſcripſerunt. *Matthæi Evangelium* 12. libris expoſuit: *in Pſalmum* quoque 44. inſignem tractatum tribus libris contexuit. Vitam præterea *Adalardi* inſtitutoris ſui, & *Walæ* fratris ejus, agonemque SS. martyrum duorum perpolivit, & elegantiore ſtilo edidit. Alia item, præter *Epiſtolas*, non pauca ſcripſit: tum denique in *Threnos Hieremiæ* multiplicis expoſitionis libros quinque exaravit; quod poſtremum Ratberti opus fuiſſe creditur. Senex, cœloque jam maturus felici exitu vitam clauſit: die *S. Richarii*, quem præcipuo ſemper amore coluerat, memoriæ ſacro, VI. Kalendas Majas, anno octingenteſimo quinquageſimo primo. Libros XII. commentariorum in Matthæum ex mss. codd. Sirmondus primùm edidit: quos, cum aliis ejuſdem operibus, Colonienſes tomo 9. Bibliothecæ PP. inſeruerunt.

CCLIX. DUNGALUS ſub Ludovico Pio Imp. ejuſque filio Lothario vixit. Pro cultu ſacrarum Imaginum ſcripſit *Reſponſiones, ex doctrina SS. Patrum excerptas, contra perverſos Claudii Taurinenſis Epiſcopi errores;* quas ex ms. codice 1608. Lutetiæ Maſſonus, & poſtea Colonienſes in Bibliotheca PP. 1618. publicarunt.

CCLX. REMIGIUS monachus Autiſiodorenſis, à Flodoardo lib. 3. cap. 9. & à Sigeberto in catal. cap. 123. laudatus (nulla tamen facta Epiſcopalis dignitatis mentione, quam illi attribuunt quidam) ſcripſit *Expoſitionem Miſſæ; Enarrationem in Prophetas minores, & in Pſalmos Davidis:* quæ omnia exſtant tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCLXI. WALAFRIDUS STRABO ſeu Strabus, à Sigeberto in catal. c. 71. breviter memoratus, primùm monachus Fuldenſis, poſtea Decanus ad S. Gallum in Helvetiis, demùm Abbas Augiæ divitis in diœceſi Conſtantienſi, obiit ibidem anno octingenteſimo quadrageſimo nono. Errat autem Trithemius, eumque ſecuti Surius & Bellarminus, qui Walafridum San-Gallenſem & Strabonem Fuldenſem diverſos eſſe arbitrantur. Walafridi ſcripta in Scholiis ad citatum Sigeberti caput recenſuimus.

CCLXII. REMIGIUS Lugdunenſis Epiſcopus floruit regnante Lothario, Ludovici Pii filio. Ejus opera quædam *de libertate & prædeſtinatione* ante triennium, quam hiſtoriam ſuam rerum Lugdunenſium ederet, refoſſa fuiſſe ab Epiſcopo Meldenſi, Paradinus lib. 2. cap. 24. ſcripſit. An hæc ipſa ſunt, quæ *nomine Lugdunenſis Eccleſiæ* de eo argumento contra errores quoſdam vulgata ſunt, & conſcripta putantur paulò poſt annum Chriſti octingenteſimum? Argumentum certè & ævum non abhorrent; Confirmaturque ex eo, quòd Concilium Valentinum ſub Lothario Imp. celebratum, præſidie hoc Remigio, in eadem cauſſa diſcutienda verſatum eſt: ut patet ex illius Concilii initio. Eſt qui, ex Maldonato, tribuat huic Remigio *commentarios in Pauli epiſtolas*, qui apud S. Ambroſium exſtant. Hoc tamen nullo modo admitti poteſt. Nam auctor commentariorum illorum profitetur ſe vixiſſe tempore Damaſi Papæ, quem conſtat fuiſſe S. Ambroſii æqualem. Et confirmatur ex eo, quod S. Auguſtinus lib. 4. contra duas epiſtolas cap. 4. locum ex illis commentariis in caput 9. epiſtolæ ad Romanos profert nomine *Hilarii:* nempe illius, qui aliquando ſchiſmaticus, ob anabaptiſmum hæreticorum invectum, dictus eſt à S. Hieronymo, lib. contra Luciferum, *Deucalion* orbis; poſtea tamen videtur converſus ad cor. Sic ferè Rainaudus in Indiculo Sanctorum Lugdunenſium.

CCLXIII. METHODII Epiſcopi fragmenta duo *Orationum ad eos qui dicunt, Quid profuit nobis filius Dei crucifixus in terra, & quæ utilitas Crucis? & ad eos, quos pudet Crucis Chriſti*, exſtant Græco-Latina apud Gretſerum tomo 2. de Cruce. Sed quis iſte Methodius fuerit, non conſtat. Illud exploratum eſt, non eſſe veterem illum Methodium Tyri Epiſcopum, ab Hieronymo in catal. c. 83. laudatum, qui ſub Diocletiano martyrium fecit; cùm hic Methodius meminerit vexillorum à Chriſtianis Imperatoribus in formam Crucis commutatorum. Fortaſſis igitur Methodius iſte fuerit Epiſcopus Conſtantinopolitanus, quem doctrina ac moribus inſignem, anno octingenteſimo quadrageſimo ſecundo illa dignitate auctum fuiſſe, Baronius in Annalibus narrat.

CCLXIV. NICETAS DAVID ſcripſit Græce *vitam S. Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani*, patre Michaele Traulo Imp. geniti. Quo quidem Ignatio pulſo, & in Mytilenem inſulam relegato, Photius anno octingenteſimo quinquageſimo nono Patriarchatum invaſit.

CCLXV. PHOTIUS Conſtantinopolitanus primùm Senator, poſtea per nefas, anno octingenteſimo quinquageſimo nono, in locum S. Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani intruſus, poſteris reliquit *Bibliothecam*, ſive *librorum à ſe lectorum Recenſionem, Cenſuram atque Excerpta.* Quam Bibliothecam Andreas Schottus è Græco Latinè reddidit, ſcholiis illuſtravit, & Auguſtæ Vindelicorum 1606. typis edendam curavit. Scripſit *item in S. Pauli*

Pauli Epiſtolas commentarium: unde pleraque hauſta in Catenam ſuam Oecumenius tranſtulit. Exſtant & Photii operâ *Canones Apoſtolorum*, *Conciliorumque veterum leges*, in volumen unum collatæ, diſtinctæque capitibus. Quod opus *Nomocanona* nominavit, viſiturque Græcè in Germaniæ bibliothecis: quod *Theodorus Balſamon* illuſtrandum cenſuit, verteruntque Latinè Gentianus Hervetus & Henricus Agylæus. Edidit *& ſeptem oecumenicorum Conciliorum acta:* viſunturque in tomis Conciliorum. *Epiſtolæ* ejus in Auguſtana Vindelicorum bibliothecâ mss. habentur. Encyclicam ad Patriarchales Orientis Sedes (ſive ejus eſt, ſive Siſinnii, ut quidam putant) Apoſtolica Sedes, ut & prædatoriam ejus Synodum, meritò damnavit. Exſtat ejuſdem *epiſtola ad Michaëlem Bulgarorum Principem*, à Turriano Latinè reddita, ut & *Diſſertationes ſex de divinitate & incarnatione Chriſti:* leguntùrque tomo 5. Lection. antiquæ apud Caniſium. Photius porrò bis Patriarchatum per nefas invaſit, bis quoque abdicare coactus, tandem inglorius in Armeniarum monaſterum ſecedens, anno octingenteſimo octogeſimo ſexto aut nono ibidem obiit.

CCLXVI. JESSE Epiſcopus Ambianenſis, à Carolo Magno Conſtantinopolim ad Nicephorum Imp. Legatus anno 802. miſſus fuit, & Caroli teſtamentarias tabulas anno 811. ſignavit. Longam ſcripſit *Epiſtolam catecheticam ad ſacerdotes, & omnes in ſua diœceſi Chriſto militantes:* quam Cordeſius Hincmari opuſculis, Lutetiæ 1615. editis, ſubtexuit. Obiit autem Jeſſe anno octingenteſimo triceſimo ſexto.

CCLXVII. S. EVERARDUS, Dux Foro-Julienſis in Italia, & toparcha Ciſonii in agro Inſulenſi apud Gallo-Flandros, ex *Giſla* Ludovici Pii Imp. filia, Caroli Calvi Imp. ſorore, inter alios liberos genuit *Berengarium*, illo nomine primum Italiæ Regem anno octingenteſimo octogeſimo octavo creatum. Ex veteri formula. Everardus anno octingenteſimo triceſimo ſeptimo ſcripſit *Teſtamentum:* quod ex autographo Ciſonienſi amicus olim noſter Florentius Haræus, Canonicus & Theſaurarius Inſulenſis, lib. de Caſtellanis Inſulenſibus, primus publicavit, & nos deinde in Notitia eccleſiarum Belgii repræſentavimus.

CCLXVIII. LUPUS à Sigeberto in catal. c. 94. laudatus, ab *Aldrico* Senonenſi Epiſcopo in Germaniam (quòd ibi tunc florerent litteræ) miſſus, Fuldæ ſtudiorum cauſa ſubſiſtit. In patriam reverſus, *Ferrariæ* (quod eſt monaſterium diœceſis Senonenſis) Abbas datus, concilio Sueſſionenſi anno 843. & Moguntino 848. interfuit. Exſtat ejus *liber Epiſtolarum* à Papirio Maſſono (quem Lutetiæ an. 1610. ſenem novimus) primum luce donatus, & poſtea à Colonienſibus tomo 9. Bibliothecæ Patrum inſertus. Sunt autem Epiſtolæ iſtæ non contemnendæ, propter rerum præſtantiam, & eorum, ad quos ſcribuntur, dignitatem. Scripſit enim ad *Lotharium* Cæſarem, *Carolum* Galliæ & *Edilulſum* Angliæ Reges, ad *Einhardum* & *Rabanum*, quos præceptores ſuos vocat, ad *Hincmarum* Remenſem, *Jonam* Aurelianenſem, Epiſcopos, ad *Hilduinum* Dionyſianum & *Marcuvadum* Prumienſem, Abbates, & alios. Fuit curioſus & amans optimorum librorum; quos ex Italia, Gallia, Germania, Britannia ſibi ad exſcribendum mitti petiit: ut ex pluribus ejus epiſtolis liquet. Vide ſupra cap. 247.

CCLXIX. LUGDUNENSIS Eccleſiæ nomine exſtat liber, ſub annum octingenteſimum quinquageſimum ſcriptus *adverſus opinionem Joannis Scoti Erigenæ:* item libellus alter *de tribus epiſtolis quorundam Epiſcoporum, quid de earum ſenſu juxta Catholicæ veritatis regulam ſentiendum ſit.* Uterque libellus cum Notis *Andreæ Duvallii*, Doctoris Sorbonici, legitur tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Vide ſuprà cap. 262. ubi de Remigio Ep. Lugdunenſi egimus, & infrà ubi de Prudentio Trecenſi.

CCLXX. NICOLAUS I. Papa anno 858. ſedere cœpit, & anno octingenteſimo ſexageſimo ſeptimo deceſſit. Vir fuit ſanctitate ac doctrina clariſſimus, ſcripſitque *Epiſtolas plurimas*, ſeorſim excuſas. Has inter laudatur ea in primis, quæ ad *Michaëlem Imp. CP.* eſt data: quam ab ipſo Pontifice compoſitam fuiſſe teſtatur Anaſtaſius Bibliothecarius, in ejus vita. Et verò quoniam omnium epiſtolarum idem eſt ſtilus, inde colligi poſſe videtur, omnium auctorem fuiſſe Nicolaum, non autem Secretarios ipſius, aut amanuenſes.

CCLXXI. JOANNES S. R. E. diaconus (poſtea Pontifex Romanus illo nomine octavus, ſi Roſweido credimus) à Sigeberto in catal. c. 106. laudatus, Anaſtaſio S. R. E. Bibliothecario familiaris, ſub annum octingenteſimum ſeptuageſimum quartum, *libros quatuor de vita S. Gregorii Magni Papæ* edidit. Leguntur ii præfixi operibus ejuſdem Gregorii.

CCLXXII. ADONEM Viennenſem in Gallia Archiepiſcopum, de quo Martyrolog. Rom. 16. Decemb. non *Adonem Treverenſem* (quod exſtimarunt Lipomanus, Moſander, Bellarminus & Gualterius) ut *Martyrologii*, ita & *libelli de feſtivitatibus SS. Apoſtolorum*, auctorem eſſe, fidem facit codex ms. cœnobii Averbodienſis, qui hunc titulum præfert: *Ado Viennenſis Archiepiſcopus quaſi epilogatum compilavit, incipiens à feſtivitatibus Apoſtolorum, aut diſcipulorum, aut ſucceſſorum eorum.* Viennenſis autem Ado multò eſt antiquor Treverenſi. Nam ille floruit tempore Joannis VIII. Papæ circa annum Chriſti octingenteſimum ſeptuageſimum nonum; ad eum enim annum Chronicon ſuum perduxit: alter verò *Ado* ſive *Udo Treverenſis*, tempore Gregorii VII. Papæ circa annum milleſimum ſeptuageſimum ſextum vixit. Adde, hoc ipſum, quod dixi, omnino evinci ex tanta, tamque diſtincta rerum ac locorum provinciæ

Viennenſis expreſſione, quæ Martyrologii auctorem prodit non Treveris, ſed iſtis in locis verſantem ac ſcribentem. Adonis Viennenſis dies natalis inter Sanctos recenſitus habetur 16. Decembris.

CCLXXIII. SAN-GALLENSIS monachus ad Imp. Carolum Craſſum Ludovici, Germaniæ Regis filium, Lodovici Pii nepotem, ſcripſit *libros duos de geſtis Caroli Magni*, quos ex ms. codice bibliothecæ Monachienſis, quæ eſt Ducis Bavariæ, Caniſius tomo 1. Lect. antiquæ edidit.

CCLXXIV. HINCMARUS, primùm monachus S. Dionyſii prope Lutetiam, poſtea Abbas Reomaënſis, ac demùm Remenſis anno 844. Epiſcopus ordinatus, Meldenſi ſynodo 845. Pariſienſi 846. Cariſiacæ 848. Sueſſionenſi 851. Tullenſi 859. & Trecenſi 867. interfuit. *Carolum Calvum* in Regem Auſtraſiæ 869. Metis, & *Ludovicum II. Balbum* 878. inunxit; ac demùm anno octingenteſimo octogeſimo ſecundo vivere deſiit. Scripſit *Epiſtolas plurimas*, quas *Jo. Buſæus*, S. I. Theologus, primus colligere cœpit, & Moguntiæ 1602. publicavit. Exinde *Joannes Cordeſius*, Canonicus Lemovicenſis, noſter Lutetiæ 1610. contubernalis, longè plures *cum aliis Hincmari opuſculis* 1615. publici juris fecit. Quæ omnia demùm Colonienſes in tomum 9. Bibliothecæ PP. retulerunt. Hincmari vitam, ex variis ſcriptoribus à ſe collectam, *Petrus Roverius* in ſuo Reomao publicavit.

Hincmaro in cathedra ſucceſſit *Fulco*, antea ad S. Vedaſtum & S. Bertinum in Arteſia Abbas Benedictinus: qui Remenſes ſcholas reſtituit, *Carolum Simplicem* anno 890. ſub finem menſis Januarii coronavit, ac demùm à Winemaro, Balduini Flandrenſis Comitis fraude, anno eodem die 17. Junii cæſus fuit. *Fulconi* datus eſt ſucceſſor *Heriveus*, Caroli Simplicis Cancellarius, frater Odonis viri illuſtris: à quo Odone gens Caſtillionæa ad Matronam fl. originem ducit; ut Andr. Quercetanus in illius gentis Genealogia docet. Cæterum Herineus ad Walinonem Epiſcopum Rotomagenſem ſcripſit *Epiſtolam, qua explicat, qualis pœnitentia injungi debeat gentilibus baptizatis, & poſtea more paganorum eccleſias devaſtantibus; idque ex ſententiis Patrum, Canonibus & decretis Pontificum Romanorum.* Epiſtolam hanc Cordeſius Hincmari opuſculis ſubtexuit. Obiit autem Heriveus anno nongenteſimo viceſimo ſecundo; cùm triduo antea *Robertum Fortem*, Francorum Regem, conſecraſſet: ut Flodoardus l. 4. c. 11. narrat.

CCLXXV. HEREMPERTUS ſeu Herembertus Langobardus, monachus Caſinenſis, ſcripſit *Chronicon ſive Hiſtoriam Langobardorum fuſiorem:* cujus prototypon putatur periiſſe. Fuſioris hujus hiſtoriæ epitomen, ab ipſo Heremperto confectam, ut creditur, Antonius Caracciolus, ex ordine Clericorum regularium, quos vulgò Theatinos vocant, Theologus, primùm ex ms. codice Vaticano edidit, Notis illuſtravit, & typis Neapoli 1626. in 4. publicavit; unà cum Chronicis *Lupi Protoſpatæ*, *Falconis Beneventani*, & aliorum. Herempertus porrò ſcripſit præterea *carmen de vita Landulphi Epiſcopi Capuani.* Ejuſdem creditur eſſe *Hiſtoria de Caſinenſis monaſterii everſione ac reſtitutione*, quam ex Petro diacono Caſinenſi Wionus lib. 2. Ligni vitæ, lit. E. memorat. Ab eodem ſcripta putantur *Acta translationis S. Matthæi Apoſtoli:* ſuntque ea fortaſſe quæ edidit Columna Salernitanus Archiepiſcopus. Cæterum Herempertus ſub finem Chronici ſui ſcribit, ſe anno octingenteſimo octogeſimo ſeptimo, ab Angelario Epiſcopo & Abbate Caſinenſi miſſum fuiſſe Romam ad Stephanum Papam: & deſinit ejus epitome in geſtis anni ſequentis, aut circiter.

CCLXXVI. S. REMBERTUS, de quo Martyrolog. Rom. 4. Febr. primùm Tolholtanæ in Flandria eccleſiæ presbyter, pòſt Bremenſis in Germania Epiſcopus, pallio à Nicolao I. Papa donatus, ſcripſit *vitam ſui prædeceſſoris S. Anſcharii:* ex qua Adamus Bremenſis multa ſe hauſiſſe candidè profitetur. Obiit autem Rembertus anno octingenteſimo octogeſimo octavo, ejuſque vita exſtat apud Surium 4. Februarii.

CCLXXVII. GUILIELMUS, S. R. E. Bibliothecarius, *Hiſtoriam Pontificum Romanorum* ab anno octingenteſimo ſexageſimo ſeptimo (in quo Anaſtaſius S. R. E. Bibliothecarius deſinit) uſque ad annum nongenteſimum produxit. In quo opuſculo *Hadriani II.* & *Stephani* Pontificum res geſtas deſcripſit. Exſtat illud Moguntiæ a Buſæo 1620. editum cum Anaſtaſii Hiſtoria.

CCLXXVIII. IDIOTA vir ſanctiſſimus, qui proprium nomen ſuppreſſit, ſcripſit *Contemplationum libros ſex*, Pariſiis, Antverpiæ & alibi ſeorſim, poſt Coloniæ, tomo 9. Bibliothecæ Patrum, editos. Ex quibus unus, qui eſt *de B. Maria Virgine*, deeſt in editione Germanica, * fraude Lutherianorum. Claruiſſe dicitur anno ſeptingenteſimo nonageſimo, vel ut alii volunt, octingenteſimo quinquageſimo nono. Idem, vel alius eodem cognomine, ſcripſit *de vita & moribus religioſorum libros tres*, Pariſiis 1521. in 8. editos. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Sed Bellarminus in catalogo dicit eum vixiſſe circa annum nongentemum ſecundum. Contemplationum ejus libri quinque, & de B. Maria liber

* Orthodoxographa Baſileæ edita Molanus reſpicit, quæ curavit Jo. Jacobus Grynæus, non Lutheranus ſed Reformatus Theologus. Neque vero & hunc putem fraudis reum eſſe ſed non in plures quam quinque libros contemplationum Idiotæ incidiſſe. Eo ſub nomine creditur latere *Raymundus Jordanus*, Canonicus Regularis Ord. S. Auguſtini, clarus circa A. C. 1381. Vide Theoph. Raynaudum T. XI. Opp.

ber ſextus, cum XII. Regulis vitam Chriſtianam complectentibus, & Notis in Pſalmum XV. exſtant tomo 10. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCLXXIX. VALERIUS Aſturicenſis Archipresbyter, æra nongenteſima nona, hoc eſt, anno Chriſti nongenteſimo ſecundo, *multas Vitas Patrum orientalium*, longè diverſas ab editis, collegit in unum volumen; quod Gothicis litteris ſcriptum in Toletanæ eccleſiæ bibliotheca exſtare, narrat ex oculato teſte Rosweidus, in fine prolegomeni IV, ad Vitas Patrum, typis Platinianis editas.

CCLXXX. LEO, illius nominis ſextus Imp. Conſtantinopolitanus, cognomento *Philoſophus* & *Sapiens*, decimum ſæculum, alioqui re ipſa & appellatione obſcurum ac barbarum, ſua doctrina mirificè illuſtravit. Scripſit inter alia *inſignem epiſtolam ad Regem Saracenorum de Chriſtianæ fidei veritate, & Saracenorum impietate:* in qua diſertis verbis Spiritum ſanctum à Patre & Filio procedere affirmat. Ejusdem *Orationes plurimæ*, à Baronio in geſtis anni 911. ex ms. Græco codice Vaticano recenſentur: exſtantque Latinè Ingolſtadii ſtudio Gretſeri ſeorſim excuſæ; ut & nonnullæ tomo 2. de Cruce.

CCLXXXI. MARCUS eremita vixit eodem tempore, quo Imp. Leo Philoſophus. Nam ſaucium curavit, eique decennium vitæ prædixit; ut Zonaras & alii Græci hiſtorici narrant. Ejus nomine in Bibliotheca Patrum edita leguntur *varia opuſcula Theologica*, quæ erroribus contra Fidem catholicam ſcatent. Ex quo Bellarminus in catalogo ſuſpicatur, ea ab hæreticis noſtri temporis aut conficta, aut valdè depravata eſſe.

CCLXXXII. WOLFHARDUS, monachus & presbyter, Haſenrietanus ſcripſit *vitam S. Walburgis virginis & Abbatiſſæ Heidenheimenſis;* eamque dicavit *Erchemboldo* Epiſcopo VIII. Eiſtatenſi, qui anno 884. electus, vivere deſiit anno nongenteſimo ſecundo. Ejuſdem virginis res geſtas litteris etiam conſignavit PHILIPPUS Epiſcopus XXXIX. Eiſtatenſis, qui anno milleſimo trecenteſimo viceſimo ſecundo obiit. Utriusque lucubrationem Caniſius tomo 4. Lectionis antiquæ publicavit.

CCLXXXIII. RADULPHUS Flaviacenſis monachus, ordinis Benedictini, anno nongenteſimo decimo floruit. Scripſit *libros viginti in Leviticum:* quos Coloniæ ſeorſim 1536. & tom. 10. Bibliothecæ Patrum 1618. editos habemus. Scripſit item *in S. Pauli epiſtolas;* putaturque omnes ferè veteris ac novi Teſtamenti codices illuſtraſſe.

CCLXXXIV. SALOMON, Conſtantienſis ad Rhenum Epiſcopus anno octingenteſimo nonageſimo primo creatus, vivere deſiit anno nongenteſimo decimo nonò. Ejus *carmina varia, de variis rebus ad Dadonem Epiſcopum ſcripta*, exſtant tomo 1. Lect. antiquæ apud Caniſium, & tom. 9. Bibliothecæ Patrum. Ibidem reperies verſus quoſdam *Waldrammi* ſive Baltramni, Argentoratenſis Epiſcopi, qui anno nongenteſimo quinto obiit.

CCLXXXV. STEPHANUS, Æduenſis ſive Auguſtodunenſis in Burgundia Epiſcopus, ſcripſit *librum de Sacramento altaris, & variis Eccleſiæ miniſtris;* qui in Bibliotheca Patrum, tom. 10. editionis Colonienſis, exſtat. Claruit anno nongenteſimo quinquageſimo.

CCLXXXVI. HEGESIPPUS junior (alius ab Hegeſippo vicino Apoſtolicorum temporum, ut Hieronymus in catalogo c.22. loquitur) *de geſtis Judæorum, à temporibus Machabæorum usque ad urbis Hieroſolymitanæ excidium*, ſcripſit librum haut ſpernendum: ut Lipſius in Notis ad lib. 2. hiſt. Taciti cenſet. Eum Cornelius Gualterus Gandenſis ad fidem mss. Codicum caſtigavit, Notisque illuſtratum Coloniæ 1580. edidit: quod & Renatus Laurentius Barrenſis præſtitit. Inter alia meminit *Antiochiæ* Perſis anno nongenteſimo ſexageſimo octavo ereptæ. Quapropter non multò poſt hæc tempora ipſum vixiſſe exiſtimo. Jacobus Gualterus in tabula chronographica ipſum refert ad ſæculum quartum, quod miror. Vide ſcholia noſtra ad citatum Hieronymi caput.

CCLXXXVII. MOSES Bar-Cepha, Epiſcopus Syrus, floruit ſæculo decimo; ſcripſitque Syriacè *libros tres de Paradiſo*, quos Andreas Maſius Bruxellenſis Latinos reddidit, & Plantinus 1598. in 8. excudit. Exſtant iidem tom. 10. in Bibliotheca Patrum, ſed cautè legendi (ut Bellarminus in catalogo monet) eò quòd non pauca in iis affirmentur contra veram Theologiam.

CCLXXXVIII. RASIS Maurus, hortatu Balharabi Miramamolini Africæ, ſcripſit Arabicè *commentarios de rebus Hiſpaniæ:* quos eidem miſit anno Chriſti nongenteſimo ſeptuageſimo ſexto; ut Mariana lib. 8. de rebus Hiſpaniæ cap. 8. narrat.

CCLXXXIX. S. ODONIS & S. ODILONIS, Abbatum Cluniacenſium, opera omnia, quæ reperiri potuerunt, leguntur in Bibliotheca Cluniacenſi, Lutetiæ ſtudio Martini Marrerii & Andreæ Quercetani edita. Colonienſes ea poſtmodum in tomum 10. Bibliothecæ Patrum retulerunt. Ex his Odo obiit anno nongenteſimo triceſimo ſeptimo; Odilo autem anno milleſimo quadrageſimo octavo.

CCXC. LUITPRANDUS Ticinenſis diaconus, poſtea Cremonenſis Epiſcopus, *Berengario* illius nominis ſecundo (non autem primo) Italiæ Regi à Secretis fuit. Quo quidem defuncto; adhæſit *Othoni I.* Cæſari: à quo ad *Nicephorum Phocam* anno nongenteſimo ſexageſimo octavo Legatus Conſtantinopolim miſſus eſt, ad conciliandas nuptias inter Othonem, ipſius Othonis I. filium, & Theophaniam, Romani Imp. Conſtantinopolitani

Nnnnnnnn filiam,

filiam, Nicephori privignam: ut Curopalates tradit. Legatio iſta à Luitprando deſcripta exſtat. Item litteris conſignavit *Hiſtoriarum libros ſex de rebus in Europa ſuo tempore geſtis.* Sed capita, quæ à ſexto usque ad undecimum libri ſexti caput adjiciuntur, non ſunt Luitprandi, utpote ab aliquo anonymo adjecta: ut Baronius tomo 10. Annalium obſervavit. Definit autem Luitprandus in deſcriptione Legationis ſuæ Conſtantinopolitanæ, quam nomine Berengarii II. Italiæ Regis obiit. Scio inſuper exſtare librum de vitis Pontificum Romanorum, titulo noſtri Luitprandi, Moguntiæ 1602. ex ms. codice à Joanne Buſæo editum. Sed fatetur ipſe Buſæus, ſe nullum nomen adſcriptum in dicto codice inveniſſe; & conjecturam facit, libelli iſtius auctorem fuiſſe Germanum aliquem, qui ſub annum 850. vixerit. De aliis ſuppoſititiis fœtibus judicium cuique Luitprandinæ dictionis perito relinquimus.

CCXCI. Pelegrinus ſeu Peregrinus, Laureacenſis in Germania Epiſcopus, vixit ſub annum nongenteſimum ſeptuageſimum; ſi Coccio credimus. Scripſit *breve Symbolum fidei;* quod tomo 10. Bibliothecæ Patrum Colonienſes recitant.

CCXCII. S. Dunstanus Epiſcopus Cantuarienſis anno nongenteſimo octogeſimo octavo ad ſuperos tranſiit. *Concordiam ejus regularem*, pro Benedictinis in Anglia monachis, ex ms. codice Clemens Reinerus Duaci edendam curavit.

CCXCIII. Reginoldus Eiſtatenſis XI. Epiſcopus annis 24. præfuit, ac demùm anno nongenteſimo octogeſimo nono, die 4. Aprilis vivere deſiit. Scripſit *vitas SS. Nicolai, Blaſii, item VVillibaldi & VVinnibaldi fratrum*, ſuprà cap. 216. laudatorum: ut Bruſcius in catalogo Epiſcoporum Eiſtatenſium narrat.

CCXCIV. Gerbertus primò Remorum, dein Ravennatum Archiepiſcopus, poſtea Romanus Pontifex Silveſter eo nomine ſecundus, ſcripſit *Epiſtolas plurimas;* 1611. Lutetiæ editas, cum *Epiſtolis Joannis Saresberienſis*, Epiſcopi Carnotenſis, & *Stephani Epiſcopi Tornacenſis.*

CCXCV. Tangmarus, gente Saxo, in celebri Hildeshemenſi clericorum Gymnaſio Primicerii & Scholarchæ munus obiit. Exinde Bernuvardo Epiſcopo Hildeshemenſi comes in Italica peregrinatione exſtitit, anno 999. & legatione pro ipſo ad Silveſtrum II. Papam, & ad Othonem III. Imp. perfunctus fuit: ac demùm Decani Hildeshemenſis honorem geſſit. Scripſit *vitam ejuſdem Bernuvardi*, Moguntiæ 1616. à Brouvero editam; non tamen omnia ejus acta pertexuit. Nam extrema vitæ Bernuvardi, cum mortis ac funeris hiſtoria, videntur ab alio quopiam adjecta, & ſtilo diſcrepant à Tangmari ſcriptione. Obiit autem S. Bernuvardus anno milleſimo viceſimo tertio, à Cæleſtino Papa anno Pontificatus ſecundo in Divos relatus. Bullam canonizationis, ut vocant, apud Brouverum citato libro invenies.

CCXCVI. Simeon Theſſalonicenſis Archiepiſcopus ante annos plùs minùs ſexcentos floruit, & inter alia ſcripſit commentarium *De divino templo, de ejus miniſtris, de ſacris eorum veſtibus, de ſacro ſancta Myſtagogia ſive Miſſa*: quem ex bibliotheca Ducis Bavariæ depromptum, & Latinitate a ſe donatum Jacobus Pontanus, S. I. Theologus, 1603. Ingolſtadii publicavit, cum Simeonis junioris Theologi & aliorum opuſculis. Idem Simeon Theſſalonicenſis ſcripſit librum *De ſeptem Sacramentis Eccleſiæ*, quem Latinum reddidit Fredericus Metius: ut Poſſevinus l. 6. Bibliothecæ ſelectæ c. 10. teſtatur. Ejuſdem porrò libri verſionem jam olim Genebrardus promiſerat. Ex eodem libro, niſi fallor, multa recitat Turrianus ad librum 7. & 8. Conſtitutionum Apoſtolicarum. Idem verò argumentum, quod Simeon hic noſter in libro per Pontanum verſo, tractavit olim *S. Maximus* in ſua Myſtagogia; *Germanus* Patriarcha Conſtantinopolitanus in Theoria rerum Eccleſiaſticarum; & *Nicolaus Cabaſila* in Expoſitione ſacræ Liturgiæ: qui auctores exſtant in Bibliotheca veterum Patrum.

CCXCVII. Othlonus, Fuldenſis monachus, ad Liudolfum Treverenſem Epiſcopum, ſcripſit *vitam & res geſtas S. Pyrmnii Epiſcopi*: quas Brouverus 1616. Moguntiæ edidit. Putatur autem Othlonus vixiſſe ſæculo undecimo curente, ſub annum milleſimum quinquageſimum. Adoleſcentior itaque vitam S. Pyrminii ſcripſerit: nam Liudolfus anno milleſimo viceſimo octavo obiit. Apud Caniſium tom. 4. Lectionis antiquæ, & apud Serarium l. 3. Moguntinarum rerum, exſtat *vita S. Bonifacii Moguntini Epiſcopi*, huic noſtro Othlono ab utroque attributa. Sed Brouverus rectè monet, utramque vitam componenti diſcrimen mox ingens appariturum; adeoque dubitat, an illa Bonifacianæ vitæ exegeſis Othlono ſit adſcribenda.

CCXCVIII. Aribo, quartus Friſingenſis Epiſcopus anno ſeptingenteſimo ſexageſimo primo creatus, annis tribus & viginti ſacrum iſtud onus ſuſtinuit. Scripſit *vitam S. Corbiniani primi Friſingenſis Epiſcopi.* Diverſus ab eo fuit *Aribo Moguntinus Archiepiſcopus*, qui interpretatus eſt XV. *Pſalmos graduum*, ut vocant, & anno milleſimo triceſimo primo deceſſit.

CCXCIX. Metellus, monachus Tegerenſis ſeu Tegerſeenſis in Germania, circa annum milleſimum ſexageſimum vixit, Boicorum poetarum antiquiſſimus. Horatium æmulatus, diverſo metri genere ſcripſit Quirinalia, hoc eſt, laudes S. Quirini martyris. Exſtant ea apud Caniſium tomo 1. Lect. antiquæ, ſub finem.

CCC

CCC. BRuno Herbipolenſis Epiſcopus, patruelis Conradi Imperatoris, ſcripſit *commentaria in Pſalterium, & in Cantica tam novi quàm veteris Teſtamenti; item in Orationem Dominicam, in Symbolum Apoſtolorum & Athanaſii.* Quæ omnia, à Joanne Cochlæo recognita, leguntur tomo 10. Bibliothecæ Patrum, apud Ubios editæ. Obiit anno 1045.

CCCI. SAmuel Marochianus Rabbinus, ex Judæo factus Chriſtianus, ſcripſit librum *de adventu Meſſiæ, quem Judæi fruſtrà exſpectant, & de iis quæ Judæi moderni negant, & ob quæ in Judaiſmo perſeverant*: exſtatque tomo 10. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis. Scripſit autem, ut ipſe teſtatur, *poſt mille annos ab ultima everſione Hieroſolymæ ſub Imp. Tito*, id eſt, poſt annos mille ſeptuaginta duos à Natali Domini.

CCCII. SImeon Metaphrastes dictus *vitas Sanctorum orientalis Eccleſiæ* collegit, & elegantiore ſtilo conſcripſit: quæ ſolæ in Græcorum eccleſiis leguntur. Exſtant eæ in tribus tomis Aloyſii Lipomani, videlicet quinto, ſexto & ſeptimo; interpretibus *Sirleto, Herveto* & *Zino*: unde & Surius pleraque hauſit. Quidam ejus ætatem referunt ad Conſtantini IV. Imp. CP. tempora, ſive ad annum Chriſti ſeptingenteſimum ſeptuageſimum. Reperitur autem ſubinde citatus ſub nomine Simonis Magiſtri. *Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra; qui paulò infrà hæc ſubdit:*

Simon Magiſter dictus, quòd * ludum litterarium Conſtantinopoli aperuerit, ſacri palatii Quæſtor, qui etiam dicitur *Simon Logothetes & Metaphraſtes*, collegit *vitas Sanctorum* ſuperiùs notatas. Idem *ex operibus S. Baſilii de vita & moribus Homilias* XXIV. collegit; interprete Simone Maillæo, Turonenſi Archiepiſcopo, Pariſiis 1558. Antuerpiæ cum operibus S. Baſilii 1568. interprete Staniſlao Ilovio; & Venetiis 1564. editas. Ita Molanus.

Cæterùm de ætate Simeonis Metaphraſtæ inter eruditos gravis eſt quæſtio. Baronius in geſtis anni 859. cenſet ipſum vixiſſe ſub Michaële III. CP. Imperatore, hoc eſt, circa annum Chriſti octingenteſimum ſexageſimum. Movet illum, quod Michaël Pſellus in oratione, à Surio 27. Novembris edita, quam in Metaphraſtæ laudem habuit, hunc in modum ſcribit: *Non enim eum veluti abſciſſum aut diviſum fuiſſe dicunt ii qui viderunt; ſed videbatur veluti à quodam vinculo liberari, & hilari vultu ſe extendere ad ducentes Angelos, & quodammodo ſe ipſum tradebat illorum manibus, ut citò demigraret è corpore.* Ait ſe audiviſſe hæc ab iis qui viderunt Metaphraſtæ ad Deum tranſitum: unde colligit Baronius, non ita multò obiiſſe antequam Pſellus hæc diceret. Baronium hac in parte Bellarminus in catalogo ſequitur. Uterque autem extra controverſiam ponit, Michaëlem Pſellum ſub Michaële III. Imp. claruiſſe. Nec poteſt negari, iis temporibus, vel paulò antè vixiſſe quemdam Michaëlem Pſellum (nam id apertè teſtatur Joannes Curopalates) ſed Joannes Veſſius negat, iſtum eſſe nobilem illum Philoſophum, cujus permulta hodieque ſuperſunt. Qua de re vide ea quæ ſequenti capite dicentur.

Metaphraſtes porrò ſcripſit *Vitas Sanctorum*, ut diximus, eaſque ad menſium dies digeſſit, ſed non integra ſemper fide. Nam, ut Bellarminus in catalogo notavit, *multa addidit ex proprio, non ut res geſtæ fuerunt, ſed ut geri potuerunt.* Uterque etiam, tam Baronius quam Bellarminus, agnoſcit aliquas Vitas à junioribus eſſe adjectas: nempe omnium eorum qui vixerint poſt annum octingenteſimum quinquageſimum, quo Metaphraſten claruiſſe arbitrantur. In quo univerſè iis aſſentire non poſſumus, cùm ducentis ferrè annis poſteriùs, quàm illi exiſtimarunt, Metaphraſtes vixerit: ut mox liquebit.

CCCIII. MIchael Psellus, temporibus Michaëlis VI. Stratiotici, Fl. Iſaaci Comneni Conſtantini XII. Ducæ, uxoris ejus Eudociæ, Romani Diogenis, & Michaëlis VII. Ducæ, vixit. Laudatur à Cedreno, à Zonara lib. 3. Annalium, & ab Anna Comnena lib. 5. Alexiados. Fuit præceptor Michaëlis Ducæ, & ad ipſum verſibus politicis ſcripſit *Synopſin legum*, item *Reſponſiones ad diverſas quæſtiones Theologicas*, & *Doctrinam omnifariam*, quæ centum nonaginta octo capitibus conſtat. Tria hæc opuſcula in bibliotheca olim Palatina exſtitiſſe ſcripſit Marquardus Freherus, in Chronologia ſua Iuri Græco-Latino præfixa. Atque ex his Joannes Voſſius Baronii & Bellarmini errorem arguit, de quo in Simeone Metaphraſta paulò antè dictum eſt. Poſſevinus in Apparatu ſacro dicit eumdem Pſellum ſcripſiſſe librum *De fide*, ad Michaëlem Ducam, atque eum exſtare Viennæ in Bibliotheca Cæſarea. Præter librum *De ſeptem Synodis*, præter *Dioptram* ſive *Diſſertationem animi & corporis*, præter alia multa, quorum idem Poſſevinus meminit, ſcripſit quoque *Hiſtoriam*, quam Cedrenus initio hiſtoriæ ſuæ memorat. Et inde quædam ſe hauſiſſe, fatetur Zonaras lib. 3. in Iſaacio Comneno, & in Romano Diogene. Similiter facit Theodorus Metochita lib. 11. Hiſt. ſacræ. Ejuſdem meminit Glycas in Annalibus. Pſelli quædam Theologica exſtant tom. 11. Bibliothecæ. PP.

CCCIV. HIppolytus Thebanus vixit poſt tempora Simeonis Metaphraſtæ, qui hunc Hippolytum ** in ſuis libris citat. Scripſit *Chronicon*, à Glyca 3. part. memoratum; cujus fragmentum Caniſius ex codice ms. Bavarico edidit.

CCCV. COnstantinus Porphyrogenitus Imp. Conſtantinopolitanus, Leonis cognomento Philoſophi filius, litterarum & litteratorum amantiſſimus fuit: ut Cedrenus, Zonaras,

* Veriora de Simeone Allatius lib. de Pſellis, & Simeonibus. ** Imò Hippolytus Simeonem.

Zonaras, Metochita, Glycas & alii teſtantur. Ejus juſſu collecti fuerunt LIII. *libri Pandectarum, ſeu Digeſtorum politicorum & hiſtoricorum.* Ex iſtis unus duntaxat hodie ſupereſt, nempe ille qui *Excerpta legationum* continet.

CCCVI. GEORGIUS CEDRENUS, monachus, *Annales* ſive potiùs *Hiſtoriæ compendium* ſcripſit ab orbe condito uſque ad Iſaacium Comnenum; cujus & temporibus vixiſſe creditur. Iſaacius autem Michaëli Stratiotico ſucceſſit anno milleſimo quinquageſimo ſeptimo, & anno 1070. deceſſit. In hoc centone ac quiſquiliis iſtis, ut Voſſius nuncupat, aliquos purpuræ pannos reperire eſt, ex Africano ab Euſebio, atque inde à compilatore iſto adſutos. Nam ut Africanum Euſebius, Euſebium Georgius Syncellus; ita Syncellum, itemque Theophanem, qui Syncellum continuavit, verbotenus exſcripſit Cedrenus. Vocavit autem hoc opus ſuum *Synopſin*, aut *Conſpectum hiſtoriarum.* Sed ut ipſe mutilarat priores, ita volumen ejus quoque mutilarunt juniores: idque judicio nullo, & ſine ordine temporum, ſine delectu rerum. Erit tamen fortaſſe, cùm Cedreni opus integrum prodibit. Cedreni porrò Hiſtoria, à morte Nicephori uſque ad imperium Iſaaci Comneni, etiam legitur ſub nomine JOANNIS CUROPALATÆ, paucis exceptis: quod Geſnerus, Voſſius & alii monuerunt. Adeò quidem, ut alteruter plagiarius fuiſſe videatur.

CCCVII. EUDOCIA Imperatrix Conſtantinopolitana, uxor Conſtantini XII. cognomento Ducæ (qui anno milleſimo ſexageſimo ſeptimo obiit) *Centonem Homericum de Chriſto* concinnavit.

CCCVIII. JOANNES illo nomine ſeptimus, cognomento XIPHILINUS, Patriarcha Conſtantinopolitanus, temporibus Imp. Conſtantini XII. Ducæ vixit, & 1078. obiit. De quo ſic Glycas parte 3. Annalium: *Conſtantino Patriarcha mortuo, Joannes Xiphilinus monachus in ejus locum ſuffectus eſt, vir omnino propter eloquentiam, doctrinam, prudentiam, virtutem admirandus. Trapezunte oriundus, vitam in Olympo religioſis exercitiis deditam agebat: unde vi pertractus eſt ad hanc dignitatem, tanquam inter alios eximius.* Xiphilinus *hiſtoriam Dionis Nicæni in compendium redegit.* Sunt tamen, qui id à nepote ejus præſtitum velint. Xiphilini Oratio in Crucis adorationem exſtat tom. 2. de Cruce.

CCCIX. SUIDAM temporibus Alexii Comneni (qui anno 1081. Græcis imperare cœpit, & annis triginta octo imperavit) vixiſſe, cenſet Joannes Voſſius. Ante annos quingentos eum claruiſſe, judicat Caſaubonus. Præter *Lexicon*, quod Græco-Latinum exſtat, putatur Suidas & alia ſcripſiſſe; ſed ea perierunt. At verò cùm Suidas ipſe meminerit *Hermolai*, qui Stephani epitomen confecit; vel alius iſte Suidas dicendus erit, vel antiquior multò fuerit, quàm diximus. Illa autem, propter quæ junior creditur, à recentioribus adjecta videri poſſint.

CCCX. JOANNES ZONARAS poſtremis Alexii Comneni Imp. CP. temporibus, item ſub Joanne Comneno floruit. Hic junior cùm eſſet, maximos in Conſtantinopolitano imperio honores geſſit. Nam magnus in eo Drungarius & Protoſecretarius cum laude fuit. Poſtea monachus factus, concinnavit *Expoſitionem Epiſtolarum canonicarum SS. Patrum, Dionyſii Alexandrini, Petri Alexandrini, Gregorii Thaumaturgi & Baſilii Cæſarienſis.* Quod opus Antonius Salmatia, Ambroſiani collegii apud Mediolanenſes Doctor Theologus, Latinè reddidit, & Lutetiæ Græco-Latinum 1622. publicavit, cum operibus Gregorii Thaumaturgi. *Canonum* porrò, *& reliquarum Epiſtolarum Expoſitio*, quæ apud Zonaram occurrit, eadem eſt cum illa quam Theodorus Balſamon adfert; eamque à Zonara mutuatus cenſetur. Præter illa quæ dixi, Zonaras ſcripſit & *Hiſtoriam catholicam ſeu univerſalem*, ab initio mundi uſque ad Alexii Comneni obitum: qui in annum Chriſti milleſimum centeſimum decimum octavum incidit. Sunt qui majorem in ejus ſcriptione curam atque induſtriam meritò deſiderent.

CCCXI. ANNA COMNENA, Alexii Imp. Conſtantinopolitani filia, Zonaræ in ſcribenda hiſtoria defectum ſupplevit. De ejus doctrina hoc teſtimonium dat ipſe Zonaras: *Studiis erat addicta, & exquiſitè Atticiſſabat, & acutiſſimo erat ingenio ad abſtruſiſſimas quaſque contemplationes.* Scripſit hæc libros quindecim de rebus geſtis patris ſui, quos *Alexiada* vocavit. Horum octo primores ex Auguſtana Vindelicorum bibliotheca David Hœſchelius edidit. Multa verò de parente ſuo, ut Voſſius notavit, longè aliter narrat, quam Latini ſolent: qui omnes ferè (ſi unum excipias Albertum Aquenſem Canonicum) deſcribunt ut Principem fraudulentum ac perfidum. Sed veriſimile eſt, tum Latinos ſuo erga Græcos odio, tum filiam Comnenam ſuo erga patrem amori aliquantulùm indulſiſſe.

CCCXII. MICHAEL GLYCAS, Siculus, ſub Alexio & Joanne Comnenis Impp. Conſtantinopolitanis vixit, & ſcripſit *Annales quadripartitos*, opus non modò hiſtoricum, ſed etiam theologicum & phyſicum. Prima parte agit de operibus ſex dierum: altera de rebus geſtis ab orbe condito uſque ad Chriſtum natum. Tertia perſequitur res à Chriſto, uſque ad Conſtantinum Magnum: quarta Byzantinorum Impp. res tractat uſque ad obitum Alexii Comneni; qui anno 1118. moriens, Joannem Comnenum habuit ſucceſſorem. Exinde uſque ad captam à Latinis Conſtantinopolim perſtrinxit res Byzantinas *Leunclavius*: qui & primus Glycæ interpretationem nobis dedit.

CCCXIII. CONSTANTINUS MANASSES, Michaële Glyca paulo junior, Hiſtoricus Græcus, ſcripſit verſibus politicis *Synopſin Hiſtoricam*: quam Latinè vertit Leunclavius; Græcè autem primus edidit Joannes Meurſius. Comprehendit res ab initio mundi usque ad initium imperii Alexii Comneni, quod in annum milleſimum octogeſimum primum incidit. Vixit autem octoginta circiter annis poſt; nempe circa annum milleſimum centeſimum quinquageſimum, temporibus Imp. Manuelis Comneni, cui diuturnum precatur imperium. Opus verò ſuum dicavit Manuelis hujus fratriæ, Irenæ, Andronico nuptæ.

CCCXIV. THEOPHYLACTUS Bulgarorum Archiepiſcopus, ſub annum milleſimum ſeptuageſimum primum vixit: ut Baronius ex epiſtolis illius demonſtrat. Scripſit *in Prophetas minores, Oſeam, Jonam, Naum & Abacuc*: item *in quatuor Evangelia & in omnes epiſtolas S. Pauli.* In poſterioribus iſtis commentariis ita Chryſoſtomum ſequitur, ut ejus abbreviator dici poſſit. Theophylactum porrò ſchiſmaticum fuiſſe, intelligi datur ex commentario in caput 3. Joannis: ubi Latinos reprehendit, quod credant Spiritum ſanctum etiam à Filio procedere. Baronium conſule an. 1071.

CCCXV. GLABER RODULPHUS, primùm Autiſſiodori ad S. Germanum, poſtea Cluniaci monachus, ad Odilonem Abbatem Cluniacenſem ſcripſit *Hiſtoriarum libros quatuor*, ab anno Chriſti nongenteſimo, vel potiùs ab anno milleſimo, qui Roberti Francorum Regis decimus tertius fuit, ad annum milleſimum quadrageſimum quintum. Litteris item conſignavit *vitam Guilielmi Abbatis Reomaënſis*, anno 1031. defuncti: quam ex ms. codice Divionenſi Petrus Roverius in ſuo Reomao 1637. Lutetiæ edidit.

HELGAUDUS ſive Helgaldus, monachus Floriacenſis, *epitomen vitæ Roberti Francorum Regis* (qui Hugonem Capetum patrem habuit) ex alterius monachi ſcriptis, concinnavit. Obiit autem Robertus Rex anno milleſimo triceſimo tertio.

SUGERIUS, Abbas monaſterii S. Dionyſii prope Lutetiam, ad Goslenum Sueſſionenſem Epiſcopum ſcripſit *vitam Ludovici VI. cognomento Craſſi Francorum Regis*; qui Chriſti milleſimo centeſimo ſeptimo, ætatis 60. regni 30. deceſſit.

RIGORDUS Chronographus regius, natione Gothus, profeſſione phyſicus, S. Dionyſii clericorum minimus, ut ſe ipſum in præfatione nuncupat, *geſta Philippi Auguſti Francorum Regis* ſoluta oratione deſcripſit, & Ludovico VIII. Auguſti filio ac ſucceſſori dicavit. De ejuſdem Regis Philippi vita GUILIELMUS BRITO Armoricus *libros undecim Philippidos* verſu heroico conſcripſit. Obiit Philippus anno 1223.

GUILIELMUS NANGIUS, monachus S. Dionyſii prope Lutetiam, ſcripſit *geſta S. Ludovici IX.* Francorum Regis, ejuſque filii ac ſucceſſoris *Philippi audacis*, anno 1285. defuncti.

Omnes iſti Hiſtorici, & alii aliquot anonymi, ex bibliotheca Petri Pithœi, anno 1596. Francofurti typis Wechelianis primùm in lucem ſunt dati. Continent autem *hiſtoriam Francorum ab anno Chriſti nongenteſimo usque ad annum milleſimum ducenteſimum octogeſimum quintum*: hoc eſt, narrant extrema ſtirpis Carolinæ, & Capetiorum Regum res geſtas, usque ad Philippum Auguſtum, S. Ludovici filium. Ex ejuſdem Pithœi divite bibliotheca (cujus uſum menſibus aliquot mihi Lutetiæ 1610. agenti, beneficio Nicolai Fabri Pariſienſis, cum fructu contigiſſe glorior) jam antea prodierant *Scriptores veteres XII. coætanei*, qui Caroli Magni & ejus familiæ Regum Francicorum geſta litteris prodiderunt.

CCCXVI. MARTYROLOGI, ſive Martyrologiorum ſcriptores olim varii extiterunt: in his *Notarii* S. Romanæ Eccleſiæ, *Euſebius* Cæſarienſis Epiſcopus, *S. Hieronymus*, *Beda*, *Florus*, *Uſuardus*, *Wandelbertus*, *Ado* Viennenſis, *Rabanus*, *Notkerus Balbulus*, *Radulphus Rivius*, & alii. *Romanum* Martyrologium vetus omnium aliorum Martyrologiorum fons fuit, utpote ab ipſo naſcentis Eccleſiæ exordio, Pontificum Romanorum juſſu colligi cœptum, & ab iiſdem in Romani orbis diœceſes tranſmiſſum. Martyrologium iſtud, à Baronio & aliis diu deſideratum, *Heribertus Rosweidus*, 1613. typis Plantinianis, ex ms. codice monaſterii S. Pantaleonis Colonienſis, edendum curavit. Quod quidem Martyrologium *Ado* Viennenſis Epiſcopus, cùm Ravennam fortè divertiſſet, à ſancto quodam Epiſcopo nactus, qui id à Romano Pontifice acceperat, ſuo Martyrologio præfigendum duxit: ut ipſe Ado in præfatione narrat.

EUSEBII Cæſarienſis in Palæſtina Epiſcopi librum *De Martyribus Cæſarienſibus* Scoriaci in bibliotheca Regis Catholici exſtare Græcè, à fide dignis accepimus; quem typis hactenus non editum utinam quis proferat!

BEDA, quem Alcuinus nobiliſſimum ſui temporis magiſtrum appellat, inter alia ſcripſit *Martyrologium*, ut ipſemet teſtatur in catalogo operum ſuorum, ad calcem Hiſtoriæ eccleſ. Anglorum: *Scripſi*, inquit, *Martyrologium de natalitiis ſanctorum martyrum diebus: in quo omnes, quos invenire potui, non ſolùm qua die, verùm etiam quo genere certaminis, vel ſub quo judice mundum vicerint, diligenter annotare ſtudui.* Dolendum verò eſt, nos hodie non habere purum putum Bedæ Martyrologium, prout ab ipſo editum fuit; *quàm pluribus ſcilicet Kalendarum diebus intactis*, ut loquitur Uſuardus.

Poſt Hieronymum & Bedam, *Florus*, & poſt Florum *Uſuardus* Martyrologium ſinguli concin-

concinnarunt; ut ipſemet Uſuardus in ſua præfatione ad Carolum M. Auguſtum teſtatur: *Venerabilium*, inquit, *Hieronymi ac Bedæ presbyterorum piis, quamvis ſuccinctis, ſuper hoc provocabar deſcriptis. Quorum prior brevitati ſtudens, alter verò quàm plures Kalendarum dies intactos relinquens, multa inveniuntur hujus operis præteriiſſe neceſſaria. Quos tamen ſecutus, cenſui & Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipſo negotio ſequi veſtigia, præſertim in ſecundo ejuſdem libro. Ibi enim multa, quæ in priori omiſerat, & correxit & addidit.* Florum hunc Martyrologum Trithemius ſcribit fuiſſe monachum ad S. Trudonem in diœceſi Leodicenſi: ſed unde id hauſerit, neſcio. Sigebertus quidem in catalogo cap. 49. meminit *Flori commentatoris in S. Paulum*, ſed nulla Martyrologii facta mentione. USUARDI porrò Martyrologiam, juſſu Caroli Magni concinnatum. Molanus Notis illuſtravit, & ſecundò 1573. Lovanii edidit, poſtea recuſum à Nutio 1583. Antverpiæ.

WANDELBERTUS, monachus Prumienſis in diœceſi Treverenſi, *metrico ſtilo* (ut Sigebertus in catal. cap. 128. loquitur) hoc eſt, verſu heroico ſcripſit Martyrologium: quod idem Molanus 1568. Lovanii cum Uſuardo evulgavit, quodque, *falſo titulo Ephemeridum Bedæ*, exſtat tomo 1. operum ejus. Vixit autem Wandelbertus ſub annum octingenteſimum quadrageſimum: ſcripſitque inſuper *vitam S. Goaris*, à Surio a. d. 6. Julii editam.

De *Adone* Viennenſi in Gallia Epiſcopo, ſuprà in Auctario cap. 272. egimus. RABANI (ſive is Moguntinus Epiſcopus, ſive alius quiſpiam fuerit) Martyrologium Caniſius, ex ms. codice monaſterii S. Galli apud Helvetios, tomo 6. Lect. Antiquæ 1604. primùm publicavit; ut & Martyrologium NOTKERI cognomento BALBULI, monachi San-Gallenſis, qui anno nongenteſimo duodecimo obiit.

RADULPHUS RIVIUS Decanus Tungrenſis, præter alia ſcripſit *Kalendarium Eccleſiaſticum*, Lovanii ex codice Jac. Pamelii 1568. typis editum; obiitque anno milleſimo quadringenteſimo tertio.

MENOLOGIUM Græcorum, ex bibliotheca & interpretatione Guilielmi Sirleti Cardinalis, Caniſius tomo 2. Lect. antiquæ 1602. primùm foras dedit: quod ipſum à Sirleto acceptum & Baronius habuit. Exſtant & *tomi* MENÆORUM, ſed Græcè tantùm Venetiis excuſi; ex quibus Matthæus Raderus ſuum *Viridarium Sanctorum* legit, & Latine edidit. Cæterum Menæa planè diverſa ſunt à Menologio, quod non niſi Sanctorum continet faſtos (ut Latinæ Eccleſiæ Martyrologia) in quibus genus vitæ & mortis tribus verbis indicatur potiùs quàm explicatur. Menæa autem, perinde quaſi rituales libri, quid precandum ſit, & quomodo, præſcribunt, proque maxima parte canonicis precibus & Horis Latinorum reſpondent. Docent enim, quæ ad Matutinas, Laudes, Primam, Tertiam, Nonam, Veſperas canenda aut recitanda ſint; & habent etiam nonnulla quæ cum poſtrema & completa Hora noſtra conferri poſſunt. Ad preces autem Matutinas & reliquas Horas, habent pſalmos, verſiculos, doxologias, abſolutiones & lectiones, ex litteris ſacris, Patrum homiliis, & Sanctorum tam Latinorum quàm Græcorum hiſtoriis petitas. Habent denique antiphonas & alia odaria, uti nos reſponſoria, verſiculos, capitula, benedictiones, hymnos, tractus & id genus alia.

CCCXVII. MEGINFREDUS, Magdeburgenſis Præpoſitus & magiſter, ſcripſit *vitam S. Emmerami Ratiſponenſis Epiſcopi.* Putatur autem Meginfredus vixiſſe anno milleſimo decimo; & primùm Fuldæ monachum egiſſe, inde Magdeburgum migraſſe: & idem fortè ut celebris Chronographus à Trithemio in Hirſaug. chron. laudatur. De ejuſdem S. Emmerami miraculis libros duos ſcripſit ARNOLFUS, ex Comite Vochburgenſi monachus Ratiſponenſis ad S. Emmeramum; qui & ipſe ſub S. Henrico & Conrado Salico Impp. floruit.

WIPPO ſeu Wipo, Henrici III. Imp. Sacellanus, ſcripſit *vitam Imp. Conradi Salici*, & verſu heroico *Panegyricum Henrici III. Imp.*

UDALSCALCUS edidit narrationem *de controverſiis inter Hermannum Epiſcopum Auguſtanum & Eginonem Abbatem S. Udalrici*: vixitque temporibus Paſchalis II. Papæ, & Arnoldi Moguntini Archiepiſcopi; quorum & litteras ſuæ narrationi intexuit.

IMBRICO Epiſcopus Herbipolenſis edidit *Laudationem funebrem S. Othonis Epiſcopi Bambergenſis, & Pomeranorum Apoſtoli*, anno milleſimo triceſimo nono ad Superos evocati. De ejuſdem S. Othonis vita exſtant apud Henr. Caniſium libri tres, ab anonymo ſynchrono ſcripti.

ARNO Salisburgenſis Archiepiſcopus, qui temporibus Caroli Magni floruit, concinnavit *Indicem eorum quæ eccleſiæ Salisburgenſi data ſunt à Theodone, Othilone, Taſſilone, aliiſque Bavariæ Ducibus ac proceribus.* Hæc & alia id genus monumenta Caniſius tomo 2. Lect. antiquæ 1602. primus publicavit.

CCCXVIII. WIBERTUS, ſeu Guibertus Archidiaconus ſcripſit *vitam S. Leonis IX. Papæ*, antea Tullenſis Epiſcopi, ſui coætanei: quam Sirmondus 1615. Pariſiis publicavit. Leonis ejuſdem *Itinerarium*, quod ab Anſelmo Remenſi monacho ſcriptum Sigebertus cap. 153. memorat, utinam ſimiliter proferatur!

CCCXIX. ECKERHARDUS, Decanus ad S. Gallum in Helvetiis, ſcripſit *vitam Notkeri Balbuli*, ſupra cap. 316. à nobis laudati: quam Caniſius tomo 6. Lect. antiquæ publicavit,

unà

unà cum *Proceſſu*, ut vocant, *canonizationis ejuſdem Notkeri*, permiſſu Leonis IX. Papæ inſtituto & à Notariis publica fide conſcripto.

CCCXX. OLYMPIODORUS, novæ Romæ ſeu Conſtantinopolis diaconus, Peripateticæ ſcholæ philoſophus, præter commentarium in Meteora Ariſtotelis, ſcripſit Enarrationem in Salomonis Eccleſiaſten; quam, à Zenobio Acciajolo Florentino Latinè redditam, Pariſienſes ſeorſim 1511. & poſtea in Bibliotheca Patrum, ut & Colonienſes tomo undecimo, ediderunt. Quando vixerit, certò non conſtat: Bellarminus ipſum in ſæculo undecimo collocat. Exſtat & *Catena ex antiquis Patribus in Jobum*, *ab eodem Olympiodoro* concinnata.

OECUMENIUS ex antiquis Patribus concinnavit *Catenam in Acta Apoſtolorum*, *& in omnes Epiſtolas novi Teſtamenti*; Græcè 1532. Veronæ, & Latinè, ſtudio Joannis Hentenii, Antverpiæ 1545. & alibi editam. Quo tempore floruerit, adhuc ſub judice lis eſt. Joannes Garetius, lib. de Euchariſtia, putat eum vixiſſe ſub annum milleſimum octogeſimum. In Bibliotheca Patrum exſtat *Catena in epiſtolam S. Pauli ad Romanos*, *ſub nomine Theoduli presbyteri Cœleſyriæ*; quæ tota ferè excerpta eſt ex Oecumenii Catena. Itaque videtur falſò Catena iſta *Theodulo Cœleſyro* adſcribi, utpote qui Zenone imperante (teſte Gennadio in catal. cap. 91.) vixit, adeoque multò antiquior eſt ipſo Oecumenio, qui in iſta Catena citatur.

CCCXXI. WITICHINDUS Saxo, monachus Corbeienſis in Weſtfalia, ſcripſit *libros tres de rebus Saxonum*, & nominatim de geſtis Henrici I. & Othonis I. Imperatorum. Deſinit in geſtis anni nongenteſimi ſeptuageſimi tertii, quo Otho I. obiit.

CCCXXII. LAMBERTUS Schafnaburgenſis, anno milleſimo quinquageſimo octavo, veſtem monaſticam ex Meginheri Abbatis Herfeldenſis manibus accepit, & presbyter ordinatus peregrinationem Hieroſolymitanam aggreſſus eſt. Anno proximè ſequenti ad monaſterium ſuum Herfeldenſe, peracta feliciter peregrinatione, medio menſe Septembris redit; ut ipſemet narrat. Scripſit autem *Hiſtoriam*, à Lipſio & aliis laudatam: quæ in geſtis anni milleſimi ſeptuageſimi ſeptimi deſinit.

CCCXXIII. MICROLOGUS, quem aliqui *Joannem Micrologum* nominant, ſcripſit librum *de eccleſiaſticis obſervationibus*; quem integrum, ex ms. codice cœnobii ſeptem fontium in agro Bruxellenſi, primus edidit Pamelius. Exſtat idem liber, cum aliis ejuſdem argumenti, Romæ & Coloniæ, itemque tomo XI. Bibliothecæ Patrum editus. Quiſque autem hujus libri auctor fuerit (nam modeſtiæ ergò nomen ſuum ſuppreſſiſſe videtur) vixit ævo Gregorii VII. Papæ, hoc eſt, circa annum Chriſti milleſimum octogeſimum; fuitque S. Anſelmo Lucenſi Epiſcopo familiaris: ut ipſe cap. 14. & 17. ſubindicat.

CCCXXIV. GUITMUNDUS, primùm monachus Benedictinus ad Crucem S. Leufredi in Gallia, pòſt Averſanus in Italia Epiſcopus, vixit Gregorii VII. Papæ temporibus; ut ipſe initio ſui libri 1. teſtatur. Scripſit autem libros tres *de veritate corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia*, *contra Berengarium*; qui cum aliis ejuſdem argumenti libris ſeorſim, & tomo 11. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis, exſtant. De Guitmundo vide judicium Bellarmini in catalogo.

CCCXXV. GREGORIUS VII. Papa, antea monachus Benedictinus, nomine Hildebrandus, anno milleſimo ſeptuageſimo tertio ordinatus eſt: quem vitæ integritate, multiſque miraculis claruiſſe tradit Lambertus Schafnaburgenſis. Quod addo, ne temerè quis credat Sigeberto Gemblacenſi, & aliis, multa falſa in odium illius Pontificis fingentibus. Anno proximè ſequenti Gregorius cœlibatum ſacerdotum, ſecundum veteres Canones, ſeverè indixit. Sigebertus id malignè ſuo in chronico interpretatur: ſed nihil eum novi ſanxiſſe, idem Schafnaburgenſis, Baronius, Bellarminus & alii docent. Exſtant *Epiſtolæ plurimæ*, ab ipſo Gregorio, utpote viro doctiſſimo, compoſitæ.

CCCXXVI. GEBHARDUS Salisburgenſis, qui an. 1088. obiit, Sigefridus Moguntinus, Stephanus Halberſtadienſis, & alii Antiſtites ac Principes, ſcripſerunt *varias epiſtolas pro Gregorio VII. aliiſque Pontificibus Romanis contra ſchiſmaticos*: quas cum aliis veteribus monumentis, ex ms. codicibus Sebaſtianus Tengnagelius, Bibliothecarius Cæſareus, 1612. Ingolſtadii primùm in lucem dedit; unà cum libris duobus metricis DOMNIZONIS *presbyteri de rebus geſtis Mathildis Comitiſſæ*, & cum BERNALDI *Conſtantienſis presbyteri libello de vitandis excommunicatis*. In eodem volumine Tengnageliano reperies *Vitas Altmanni Paſſavienſis*, *Thiemonis Salisburgenſis & Anſelmi Lucenſis*, Epiſcoporum, ab anonymis ſcriptas; item *Heſſonis Scholaſtici brevem commentarium de rebus* A. 1119. *geſtis inter Calliſtum Papam & Henricum V. Imperatorem.* Cæterum Bernaldus presbyter Conſtantienſis, præter libellum à Tengnagelio publicatum, ſcripſit & alia *opuſcula pro Gregorio VII. contra ſchiſmaticos: quæ Gretſerus ſuæ Apologiæ pro eodem Pontifice inſeruit; ubi & docet quis fuerit iſte Bernaldus.*

CCCXXVII. RANGERIUS, Lucenſis Epiſcopus à S. Anſelmo tertius, oratione ligata ſcripſit *vitam & miracula ejuſdem S. Anſelmi*; ut teſtatur Domnizo l. 2. c. 3. de vita Mathildis Comitiſſæ: *Tertius*, inquit, *exiſtens ab eo Lucenſis*, *& ille Rangerius Rector dictavit*

eam ſibi metro. Addit Domnizo, ab eodem Rangerio egregium librum *de controverſia Inveſtiturarum ſcriptum fuiſſe : Dictavit pulchrum nuper librumque ſecundum, qui baculi litem definit.* Sed hæc monumenta aut perierunt, aut alicubi cum blattis ac tineis adhuc luctantur. Principium libri primi inſeruit ſuo operi Domnizo.

CCCXXVIII. PAULUS Bernriedenſis ſcripſit *de rebus geſtis Gregorii VII. Papæ, & Herlucæ virginis :* quas lucubrationes Gretſerus publicavit cum Apologia pro Baronio contra Goldaſtum.

GERHOHUS, Reicherſpergenſis in Bavaria Præpoſitus, ſcripſit *ſyntagma de Henrico IV. & V. Imperatoribus*, & de Gregorio VII. nonnullisque conſequentibus Pontificibus Romanis : quod Gretſerus edendum curavit, cum Refutatione alogiarum Annæ Comnenæ in Alexiade.

CCCXXIX. S. BRUNO Coloniæ Agrippinæ natus, ex Theologo Pariſienſi Remenſis Canonicus & ſcholarum magiſter, de quo Martyrolog. Rom. 6. Octob. in eremum ſecedens cum ſex ſociis, Cartuſiani ordinis initia ac fundamenta anno milleſimo octogeſimo ſexto poſuit : adjuvante S. Hugone Gratianopolitano Epiſcopo. Cujus quidem ordinis exordia Petrus Cluniacenſis l. 2. de Mirac. c. 28. deſcribit, ut & Guibertus Abbas Nongentinus, qui S. Brunonis æqualis fuit, in tractatu de vita ſua : neque tamen Canonici aut Doctoris illius Pariſienſis meminerunt, qui poſt obitum redivivus denunciatione feralis de ſe judicii circumſtantes exterruiſſe fertur ; uti nec Sigebertus Gemblacenſis meminit, qui eadem vixit ætate. Quam tamen hiſtoriam complures docti graveſque viri litteris prodiderunt. Sic ferè Petavius l. 8. c. 19. in ſuo Rationario temporum. Obiit autem S. Bruno in Calabria anno milleſimo centeſimo primo ; in cœlitum claſſem à Leone X. anno milleſimo quingenteſimo decimo quarto relatus. Cæterùm ut præſtantiſſimus Theologus fuit Bruno, ſic & ſcripſit ampliſſimos commentarios *in omnes Pſalmos Davidis, & in omnes epiſtolas S. Pauli ; Sermones* item *plurimos de primariis anni feſtivitatibus*, & alia varia opuſcula : quæ Theodorus Petrejus, Cartuſiæ Colonienſis alumnus, in unum collegit, recenſuit & 1611. eadem in urbe edenda curavit.

CCCXXX. LUPUS PROTOSPATA, natione Apulus, officio, ut creditur, Protoſpatarius, ſive Palatinorum militum Primipilus, ſcripſit *de rebus in regno Neapolitano ab anno octingenteſimo ſexageſimo ad annum milleſimum centeſimum ſecundum geſtis Chronicon*, breve quidem ſed accuratum. Quod cum appendice incerti auctoris uſque ad annum milleſimum quingenteſimum decimum nonum, Ant. Caracciolus, ex ordine Clericorum regularium, quos vulgò Theatinos vocant, Theologus, typis Neapoli 1626. in 4. edidit; additis Heremperti Langobardi, & Falconis Beneventani Chronicis : quorum poſterior Lupi Protoſpatæ narrationem excipit.

FALCO BENEVENTANUS, ſacri palatii Notarius ac Scriba, ab Innocentio II. Papa, ob fidei conſtantiam, qua pontificias partes in maximis illorum temporum turbis tutatus fuerat, Judex ſuæ patriæ renuntiatus fuit. *Chronicon* ſive *Hiſtoriam* poſteris reliquit, qua ab anno milleſimo centeſimo ſecundo uſque ad annum milleſimum centeſimum quadrageſimum res præſertim Beneventi geſtas produxit; & adeò accuratè deſcripſit, ut qui eas legit, non legere, ſed præſens intereſſe videatur. Stilus quidem barbarie eſt horridus, pro genio illius ævi: quoad cætera Baronio in Annalibus, & Gordono in Chronologico opere placuit.

CCCXXXI. BALDERICUS, primùm Gerardi primi, Lietberti & Gerardi ſecundi, Cameracenſium ex ordine Epiſcoporum Secretarius, deinde Canonicus & Cantor Taruanenſis, pòſt Archidiaconus Noviomenſis, demùm Epiſcopus Noviomenſis ac Tornacenſis, (quæ duæ eccleſiæ ſexcentis plùs minùs annis fuerunt unitæ) obiit anno milleſimo centeſimo duodecimo. Is *Hiſtoriam Cameracenſis & Atrebatenſis eccleſiarum*, olim unitarum, tribus libris conſcripſit, quos titulo Chronici Cameracenſis Georgius Colvenerius, Doctor Th. Duacenſis, meus olim in grammaticis ac philoſophicis magiſter, cum Notis 1615. Duaci in lucem edidit. Putatur inſuper ſcripſiſſe *Chronica eccleſiarum Morinenſis ſeu Taruanenſis & Ambianenſis :* quæ aut perierunt, aut fœdo pulvere obſita alicubi latent. Balderici porrò Chronicon Cameracenſe *Lambertus VVatrelofius*, Canonicus regularis ad S. Autbertum in urbe Cameracenſi, continuavit : quem non contemnendum ſcriptorem ex ejuſdem Colvenerii bibliotheca brevi proditurum ſperamus.

CCCXXXII. GILBERTUS, al. Giſlebertus aut Giſelbertus, monachus Anglus in cœnobio Weſtmonaſterienſi juxta Londinum, litteras ibi humaniores didicit. In ſtudiis deinde ſacris magiſtrum habuit S. Anſelmum Ep. Cantuarienſem. Luſtratis demùm Galliæ & Germaniæ Academiis, cùm in patriam per Germaniam cogitaret, Moguntiæ in quemdam Judæum incidit. Contra hunc doctiſſimam habuit diſputationem, quam in formam dialogi redegit, & S. Anſelmo dicavit, hoc titulo : *de fide Eccleſiæ contra Judæos.* Obiit anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo.

CCCXXXIII. JOANNES Sapiens, cognomento Cypariſſiota, ſcripſit *Expoſitionem materiariam eorum, quæ de Deo à Theologis dicuntur, in decem decades partitam :* quam Franciſcus Turrianus Latinam à ſe redditam Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi dica-

dicavit; additis Maximi & Georgii Pachymeri ſcholiis. Exſtat tomo 11. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

Samona Archiepiſcopus Gazæ edidit *Diſceptationem à ſe habitam cum Achmedo Saraceno ſuper veritate corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia;* quæ cum Notis Gerardi Voſſii exſtat eodem tomo Bibliothecæ Patrum. Uterque porrò, videlicet Cypariſſiota & Samona, putatur vixiſſe ſæculo undecimo.

CCCXXXIV. Zacharias Chryſopolitanus Epiſcopus anno milleſimo centeſimo primo floruit, & ſcripſit *libros quatuor in Ammonii Concordiam Evangelicam:* quo quidem opere ipſe Ammonius quatuor Evangelia in unum volumen continuum redegit. Libri quatuor Zachariæ exſtant in Bibliotheca Patrum, tom. 12. editionis Colonienſis. De Ammonio vide quæ ſuprà diximus.

CCCXXXV. Ingulphus Londini in Anglia natus, Weſtmonaſterii grammaticis, Oxonii philoſophicis ſtudiis operam dedit. Vir factus, in Galliam transfretavit, & Guilielmo Normanniæ Duci à Secretis fuit. Exinde ſacrum iter aggreſſus, Hieroſolymis Sophronium Patriarcham, & Conſtantinopoli Alexium Imp. ſalutavit. Roma luſtrata, in Normanniam rediit; & Fontanellæ monachum induit. Inde anno milleſimo ſeptuageſimo quinto à Guilielmo Duce, qui tunc Angliæ regnum tenebat, vocatus in Angliam, creatus eſt Abbas Croylandenſis: obiitque anno milleſimo centeſimo nono. Scripſit *Hiſtoriam ſui monaſterii & aliorum in Anglia:* in qua multa narrat de Regibus Angliæ, ab anno ſexcenteſimo ſexageſimo quarto uſque ad annum milleſimum ſexageſimum ſeptimum, quo Guilielmus I. regnare cœpit. Exſtat hic liber 1601. editus cum aliis Britanniæ hiſtoricis. Scripſit & *vitam S. Guthlaci.*

CCCXXXVI. Florentius, Vigornienſis in Anglia monachus, ex Mariano Scoto & aliis concinnavit *Chronicon ab initio mundi uſque ad finem vitæ ſuæ, hoc eſt, ad annum Chriſti milleſimum centeſimum decimum nonum.* Eo defuncto, alius monachus Vigornienſis adjecit res geſtas annorum plùs minùs quinquaginta.

CCCXXXVII. Rodulfus, Abbas celeberrimi monaſterii S. Trudonis, in oppido ejuſdem nominis, & in diœceſi Leodicenſi, floruit anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo; ſcripſitque *Chronicon Trudonenſe:* quod ab aliis loci monachis continuatum, apud me exſtat manuſcriptum.

Absalon, primùm Canonicus Lutetiæ ad S. Victorem, poſteà Abbas Spinchirbacenſis in diœceſi Treverenſi, ſcripſit *Sermones feſtivales quinquaginta & unum:* quos ejuſdem loci Abbas Daniel Scillincus 1534. Coloniæ in fol. edendos curavit. Claruit anno milleſimo centeſimo viceſimo.

CCCXXXVIII. S. Bruno, Soletiæ in agro Alexandrino apud Inſubres natus, doctrina clariſſimus, anno milleſimo ſeptuageſimo nono, in Synodo à Gregorio VII. celebrata Berengarium hæreſiarcham jam ſenem confutavit. Exinde renitens ab eodem Pontifice Signinus in Italia Epiſcopus creatus, annis aliquot ſumma cum laude paſtorale munus exercuit. Cumque deſiderio vitæ contemplativæ captus monachum in monte Caſino induiſſet, inſtante populo, ad eccleſiam ſuam redire juſſus eſt: ac demùm, Calliſto II. ſedente, ad meliorem vitam tranſiit, ſub annum Chriſti milleſimum centeſimum viceſimum; à Lucio III. in Divos relatus. Scripſiſſe dicitur *commentaria in Exodum & in Apocalypſim*, & varia opuſcula pia. Sunt tamen qui lucubrationes iſtas *Brunoni Cartuſianorum fundatori*, alii autem *Brunoni Herbipolenſi Epiſcopo* attribuunt.

CCCXXXIX. Cosmas, Pragenſis eccleſiæ in Bohemia Decanus, & poſteà Epiſcopus, *Bohemorum Hiſtoriam* libris tribus conſcripſit; in quibus gentis origo, & priſci Duces uſque ad Vratiſlaum, Regem primum ab Henrico III. Imp. anno milleſimo centeſimo viceſimo ſexto creatum, commemorantur: quo tempore & ipſe Coſmas floruit.

CCCXL. Goffridus Vindocinenſis Abbas, & S. R. E. Cardinalis (ad quem Ivonis Epiſcopi Carnutenſis epiſtola 41. exſtat) ſcripſit varia, quæ Notis illuſtrata Sirmondus 1610. Lutetiæ primùm edidit. Sunt in his *Epiſtolarum ad Pontifices, Cardinales, Epiſcopos, Abbates & alios libri quinque; Sermones XV. in primariis anni feſtivitatibus habiti;* itemque opuſcula varia. Cæterùm Goffrido patria fuit in Andegavis; genus clarum in primis ac nobile; quod indicat ejus epiſtola ſecunda & aliæ. Prima ætate, inter monachos Vindocinenſis cœnobii, quod *Goffridus Martellus*, Comes Andegavenſis, paucis antè annis in Carnutum finibus fundarat, nomen dedit. Nec multò pòſt, novitius adhuc & juvenis, ac diaconus tantùm, Bernone mortuo, quintus ejuſdem cœnobii Abbas renunciatus eſt. Tum ab Ivone Carnutenſi Epiſcopo inauguratus, Romamque ad Urbanum II. Papam, Guitbertinæ factionis metu latitantem, profectus, magno Pontificem beneficio devinxit; pecuniâ, unde Lateranum & turrim Creſcentiam redimeret, affatim collatâ. Quo nomine primus omninum pedem Urbano in ſede Pontificia, cum Laterano reſtituta, oſculatus eſt. A quo & presbyter ſacratus, eccleſiam quoque S. Priſcæ, unde vi à Guitbertinis dejecti fuerant Vindocinenſes, cum annexa Cardinalis dignitate, poſtliminiò recepit. Reverſus in Galliam, Salmurum ad Ligerim, anno Chriſti milleſimo nonageſimo quarto, ab

Hugone Lugdunenſi Archiepiſcopo, Sedis Apoſtolicæ Legato, ad Fulconis Andegavorum Comitis expiationem accitus eſt. Tum ſequenti mox anno, ad *Claromontanum* apud Arvernos Concilium ab Urbano II. vocatus, interfuit: adfuturus etiam *Lateranenſi* Paſchalis II. & *Romano* item Calliſti II. (à quibus pariter evocabatur) niſi alterum iter brevitas temporis, alterum hiemis aſperitas excluſiſſet. *Urbano* ſanè, quoad vixit, unici filii inſtar carus fuit: quem etiam Vindocini, ac poſtea Paſchalem undecim dierum ſpatio hoſpitem habuit. *Calliſto* autem veteri neceſſitudine conjunctus, &, quod mutuæ ejusdem epiſtolæ oſtendunt, intimus fuit.

Quo præterea in numero apud *Ludovicum* VI. Fancorum Regem Goffridus fuerit, hoc declarat, quòd à Rege delectus eſt inter arbitros controverſiæ, quæ de Majoratu & Seneſcalcia Franeiæ ab Andegavorum Comite movebatur. Monaſterium ſumma cura ac vigilantia rexit: ita ut nullum totâ Gallia illo ordinatius ea ætate haberetur. Proventus verò atque opes externas ſic amplificavit, ut monaſterium duplo, quàm acceperat, locupletius copioſiusque reliquerit. Sed multæ illi, ut fieri ſolet, dum antiqua illius jura ac poſſeſſiones tuetur, cum Epiſcopis, Abbatibus & Principibus viris ſubeundæ moleſtiæ & contentiones fuerunt. Ingenio fuit acri & vivido; quod in ſacris præcipuè litteris Canonibusque exercitatum omnia paſſim opera, cum ſingulari ejus pietate, teſtantur. Libertatem vel unica ad Paſchalem II. de inveſtituris ab eo conceſſis epiſtola loquitur; fidem verò ac ſtudium erga Sedem Apoſtolicam tum impenſæ, quas pro ea maximas fecit, tum ſusceptorum itinerum labores: in quibus Alpes, pro Eccleſiæ Romanæ utilitate, duodecies tranſcendit, ter etiam ab ejus adverſariis captus fuit. De obitu nihil compertum: ad extrema Honorii II. tempora perveniſſe, Honorii ipſius ad Goffridum litteræ, anno milleſimo centeſimo viceſimo nono ſcriptæ, fidem faciunt. *Sic ferè Sirmondus.*

CCCXLI. PETRUS ALFONSUUS, ex Judæo Chriſtianus, antea Moyſes vocatus, ab Alfonſo Hiſpaniæ Rege ad Baptiſmi fontem ſusceptus, ſcripſit *Dialogum*, quo impiæ Judæorum opiniones cùm naturalis tùm cœleſtis philoſophiæ argumentis confutantur, & abſtruſiora quædam Prophetarum loca explicantur. Exſtat is tomo 12. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis. Coccius cenſet hunc Alfonſum floruiſſe ſub annum milleſimum centeſimum.

CCCXLII. LEO MARSICANUS, à Paſchali II. Pontifice Epiſcopus Oſtienſis creatus, ſcripſit *Chronicon monaſterii Caſinenſis*, à temporibus S. Benedicti usque ad Deſiderium Abbatem, qui poſtea Victor III. Papa fuit. Leo autem obiit anno milleſimo centeſimo decimo.

CCCXLIII. PHILIPPUS SOLITARIUS, ad Callinicum monachum, anno poſt Chriſtum natum milleſimo centeſimo quinto ſcripſit *Dioptram*, id eſt, *Regulam ſive Amuſſim rei Chriſtianæ*, quatuor libris per dialogum explicatam. Spirat ubique pietatem, & nos Deo gratiores efficiendi ſtudio flagrat. Uſus eſt verſibus politicis: de quibus fuſè agit Jac. Pontanus præfatione in orationes Simeonis junioris Theologi. Philippi Dioptram *Michaël Pſellus*, & *Phialitus*, hortatu Dionyſii Metropolitæ Mitylenenſis, Notis illuſtrarunt. Quæ omnia idem Pontanus Latinitate donavit, & Greſerus Notis clariora reddidit. Exſtantque tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

CCCXLIV. HONORII Auguſtodunenſis presbyteri, ſuprà pag. 130. laudati, opera omnia, philoſophica ac theologica, quæ reperiri potuerunt, ab Andrea Schotto recenſita, habentur tomo 12. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis. Sunt in his, *De mundi imagine* libri tres; *De mundi philoſophia* libri quatuor; *De ſolis affectibus* liber ſingularis; *Romanorum Pontificum ſeries; De luminaribus Eccleſiæ*, ſive de Scriptoribus eccleſiaſticis; *Catalogus Hæreſeon* ſive de Hæreticis Judæorum, Paganorum & Chriſtianorum; *Gemma animæ*, ſive de divinis officiis, & antiquo ritu Miſſarum libri quatuor; commentaria *in Salomonis Proverbia, Eccleſiaſten & Cantica canticorum.* Floruit autem Honorius anno milleſimo centeſimo viceſimo: quo anno ipſemet in ſua Synopſi l. 2. c. 93. teſtatur ſe ſcripſiſſe libros *De imagine mundi;* quadraginta videlicet annis poſt Anſelmum Cantuarienſem. Ex quo etiam colligi datur, libros illos duos *De imagine mundi*, Anſelmo Cantuarienſi falſò à quibusdam adſcribi.

CCCXLV. GUALTERUS, Taruanenſis eccleſiæ Canonicus, ad Joannem Epiſcopum Taruanenſem, ſcripſit *vitam ac martyrium Caroli cognomento Boni*, Flandriæ Comitis; quam ex bibliotheca S. Mariæ Igniacenſis 1615. Sirmondus primùm edidit.

CCCXLVI. ANSELMUS, Abbas Gemblacenſis, Sigeberti monachi Gemblacenſis Chronicon, quod in geſtis anni milleſimi centeſimi duodecimi definit, ſuo ſtilo continuavit usque ad annum milleſimum centeſimum triceſimum ſextum. Anſelmi Chronicon, cum Gemblacenſi, Affligemienſi & Aquicinctino Auctariis usque ad annum milleſimum ducenteſimum quintum, ex mſs. codicibus Antverpiæ 1608. edendum curavi.

CCCXLVII. JOANNES CUROPALATES Græcè ſcripſit *Hiſtoriam ab anno Chriſti octingenteſimo undecimo usque ad annum milleſimum octogeſimum primum.* Vide ea quæ ſuprà cap. 306. diximus.

GEORGIUS Codinus Curopalates ſcripſit librum *De Officiis & Officialibus eccleſiæ & aulæ Conſtan-*

Conſtantinopolitana: quem Gretſerus Latinè vertit. Idem edidit Excerpta de originibus Conſtantinopolitanis, quæ Georgius Douza tranſtulit & publicavit.

CCCXLVIII. Joannes Tzetzes, Iſaaci Tzetzæ, ejus qui in Lycophronem ſcripſit, frater, circa annum milleſimum centeſimum ſexageſimum vixit, & præter commentarios in Heſiodum, ſcripſit *Variam hiſtoriam* verſibus politicis; non autem jambicis, quod Geſnerus putavit. Politici porrò verſus apud Græcos (ſic dictos opinor, quaſi civiles ac populares rythmos) quindecim ſyllabis ſinguli conſtant; ſic tamen ut cujuſque verſus pars prior integra dictione octavam abſolvat, more Jambici dimetri. Hoc metri genere & *Michaël Pſellus* Cantica canticorum explicavit, *Conſtantinus Manaſſes* ſuos Annales Byzantinos, & alii alia ſcripſerunt.

Ephraem, hiſtoricus & poëta, ſcripſit *vitas Principum Conſtantinopolitanorum* jambico carmine: quod opus in Vaticana bibliotheca adſervari tradit Raphael Volaterranus.

CCCXLIX. Nicetas Choniates, magnus Logotheta ſecretorum, Inſpector & Judex Veri, Præfectus ſacro cubiculo, ſcripſit *Theſaurum orthodoxæ Fidei*, multis libris comprehenſum: ex quibus priores quinque Petrus Morellus Latinè reddidit, & anno 1561. primùm publicavit. Exſtant iidem tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ; unà cum fragmento ejuſdem Nicetæ *De ordine ſervari ſolito, cùm quis à Saraceniſmo ad Chriſtianiſmum tranſibat;* quod fragmentum ex libro 20. Theſauri orthodoxiæ reſtat. Idem Nicetas ſcripſit *Hiſtoriam* ab anno milleſimo centeſimo decimo octavo ad annum milleſimum ducenteſimum quintum: quæ cum aliis Hiſtoriis orientalibus exſtat excuſa. Nicetas porrò, Conſtantinopoli à Latinis expugnata, & virgine illa Beliſſariotide, quam è manibus hoſtium eripuerat, in uxorem ducta, Nicæam, quæ Bithyniæ eſt metropolis, ſe contulit; & ibi quod vitæ reliquum ſupererat, litterario otio impendit. Quod quidem quanta diligentia præſtiterit, teſtantur lucubrationes, quas recenſui.

Michael Choniates, Athenarum Metropolita, ſcripſit *Monodiam*, ſive Orationem in funere fratris ſui Nicetæ Choniatæ habitam; quam idem Morellus Latinam fecit: exſtatque citato Bibliothecæ PP. tomo. Michaël porrò, poſt Conſtantinopolim & Athenas à Latinis expugnatas, ejectus fuit in inſulam *Ceo*, ad Prodromi monaſterium.

CCCL. Baldricus, Dolenſis in Britannia Armorica Epiſcopus, ſcripſit *vitam Roberti de Abrezello*, qui ordinem monaſticum Fontis Ebraldi, in Gallia celebrem, fundavit, & anno milleſimo centeſimo decimo ſeptimo piiſſimè obiit. Fons autem Ebraldi duodecim leucis Gallicis ab urbe Pictavienſi diſtat. Baldricus porrò ſcripſit inſuper Hiſtoriam belli ſacri, cum aliis ejuſdem argumenti à Bongarſio editam. Vide infrà c. 358.

CCCLI. Robertus, Abbas Montis S. Michaëlis apud Normannos, in diœceſi Abrincenſi, & in mari Oceano ſiti, Chronicon Sigeberti Gemblacenſis, quod in geſtis anni 1112. deſinit, excipiens, res ſui ſæculi uſque ad annum milleſimum ducenteſimum decimum proſecutus eſt. Roberti Chronicon, cum Sigebertino, Guilielmus Parvus, Doctor Theologus ex ordine Prædicatorum, Lutetiæ typis Henrici Stephani, primùm 1513. in lucem emiſit, cum inſertionibus ex Hiſtoria Galfridi Aſaphenſis Epiſcopi; ut in fronte libri legitur. Inſertiones iſtas, utpote fabuloſas ac mendaces, quæ Sigeberti Chronicon hactenus fœdaverant, nos ſemovimus, cùm Sigebertinum Chronicon, ad fidem autographi collatum, Antuerpiæ 1608. edidimus.

CCCLII. S. Norbertus Sanctis Cliviæ oppido natus, relicto Canonicatu, quem in patria poſſederat, *Præmonſtrati*, loco ſilvis horrido ac ſolitario, in diœceſi Laudunenſi, anno milleſimo centeſimo viceſimo cœnobium fundavit; adjutante Bartholomæo Laudunenſi Epiſcopo: unde Ordini Præmonſtratenſi nomen eſt natum. Magdeburgenſis in Germania Archiepiſcopus creatus, ſanctiſſimè ibidem 1134. obiit. Scripſit varia, quæ Guilielmus Eiſengrenius in Catalogo teſtium veritatis, & alii recenſent: ſed ex iis unicus exſtat *Sermo*, qui ad calcem vitæ ejus ſubjungi ſolet.

CCCLIII. Philippus Eleemoſynarius, cognomento Harvengius, Abbas ſecundus fuit cœnobii Bonæ ſpei, quod eſt Canonicorum ordinis Præmonſtratenſis, primo lapide à Binchio Hannoniæ oppido ſitum, haud procul à via militari Romana, quæ Bavaco Nerviorum ducit Aduatucam Tungrorum. Vir fuit diſertiſſimus, & S. Bernardo Abbati Clarevallenſi familiaris; ſcripſitque eleganti ſtilo *Vitas SS. Auguſtini Hipponenſis*, *Amandi Tungrenſis*, *& S. Gisleni*, Epiſcoporum; *S. Landelini Abbatis Criſpinienſis*, *SS. Foillani*, *Salvii*, *Quirici & Julittæ* martyrum, *S. Waldetrudis Abbatiſſæ Montenſis*, item *Odæ & Agnetis* virginum. Scripſit inſuper commentaria *in Cantica canticorum;* item *De lapſu primi hominis & de damnatione Salomonis* librum unum; *De clericorum dignitate*, *ſcientia*, *juſtitia*, *continentia*, *de obedientia & ſilentio* libros tres. Denique ſcripſit *Epiſtolas* plurimas ad varios, & *poëmata* nonnulla. Sunt hæc omnia junctim edita Duaci 1620. in fol.

CCCLIV. Theodericus, ex Gandenſi monacho Abbas Trudonenſis in diœceſi Leodicenſi, ſcripſit *Vitas S. Bavonis* Gandenſium patroni, *S. Rumoldi* Epiſcopi, *S. Trudonis* Abbatis, *S. Landradæ* Abbatiſſæ Beliſienſis, *S. Amelbergæ* virginis Tamiſienſis; & Sermonem de tranſlatione *SS. Trudonis & Eucherii* Aurelianenſis Epiſcopi. Vita *S. Amelbergæ* exſtat apud me & alibi manuſcripta, typis hactenus non edita. Hiſtoria *S. Landradæ* apud

 Suri-

Surium, 8. Julii, eſt mutila: integram reperies in Rubeæ Vallis cœnobio prope Bruxellam.

CCCLV. SIMEON JUNIOR, Theologus, presbyter & præpoſitus monaſterii S. Mamantis martyris ad Xylocercum, putatur vixiſſe ſæculo XII. ſub Imp. Joanne aut Manuele Comneno. Scripſit *De fide & moribus, cùm Chriſtianis tum monaſticis, Orationes tres & triginta: Divinorum amorum ſive commentationum ſacrarum librum ſingularem: Capita* item *moralia*, *ſeu Gnomas hortatorias ducentas duodetriginta.* Quæ omnia Jac. Pontanus Latinitate donavit, Notis illuſtravit, & Ingolſtadii edenda curavit. In eodem volumine à Pontano ſubnexa ſunt ſequentia:

Scholaſtici cujuſdam *Dialogus de Deo*, ad Simeonem Theologum: *Baſilii* monachi ac presbyteri Deſcriptio vitæ aſceticæ: *Joannis Carpathiorum Epiſcopi*, ſuprà c. 202. laudati, ad monachos Indos capita duo & octoginta: *Theodori Edeſſeni* capita quinquaginta: ex vita S. *Syncleticæ* (que ſub Conſtantino Magno vixit, & 5. Januarii à Græcis ac Latinis colitur) capita decem: Florilegium ex *Eliæ presbyteri* Florilegio ſententiarum: Decerpta ex Florilegio *Petri Abbatis*: *Leonis Imp.* CP. Canticum compunctionis: Ejuſdem argumenti Canon *Theolepti Epiſcopi Philadelphienſis*: Canon agentis animam, ex Græcorum Euchologio: Canon alius peccatoris ad Deiparam ex eodem: *Simeonis Archiepiſcopi Theſſalonicenſis* liber de Myſtagogia, ſuprà cap. 296. memoratus. Hæc omnia Pontanus ex bibliotheca Bavarica eruit, & Latinè vertit. Nos auctores & opuſcula aſcetica, uti diſpoſita erant, reliquimus; quamvis aliqua ante & poſt ſæculum XII. potuerint eſſe conſcripta.

CCCLVI. OTHO, Prumienſis presbyter, anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo ſcripſit libros quatuor *De ſtatu Domus Dei*, & librum unum *De magna domo ſapientiæ.* Exſtant tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

CCCLVII. NICOLAUS, ex Cluniacenſi monachus Clarevallenſis, Notarius ſeu Secretarius S. Bernardi Abbatis Clarevallenſis, ſcripſit *volumen epiſtolarum*; quod Joannes Picardus, Canonicus regularis ad S. Victorem, Pariſiis publicavit. Exſtat idem tom. 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

DROGO, primùm Laudunenſis ad S. Joannem Abbas, pòſt Epiſcopus Oſtienſis, claruit temporibus S. Bernardi Clarevallenſis; ut Poſſevinus & Alfonſus Ciacconius cenſent. *Sermo* ejus *de paſſione Domini* exſtat tomo 12. Bibliothecæ PP. editionis ejuſdem.

CCCLVIII. BELLORUM ſacrorum, ſive expeditionum Orientalium (quas frequentes, ſæculis aliquot, majores noſtri ab anno 1096. pro terra ſancta recuperanda aut retinenda ſuſceperunt) hiſtorias multi veteres ſcripſerunt. Eas in duos tomos *Bongarſius* redegit, & typis Wechelianis 1611. Hanoviæ edidit. In his primum locum tenet *anonymus* quidam natione Italus, qui in comitatu *Boamundi*, Apuliæ Ducis, viam ingreſſus, primæ expeditioni interfuit. Orditur ab *Urbani* II. Papæ in Galliam profectione, & prima crucis prædicatione. Finit poſt captam Hieroſolymam, victo ad Aſcalonam Ammiraviſo Babylonis. Res geſtas annorum quinque narrat, ab anno ſcilicet milleſimo nonageſimo quinto ad annum milleſimum nonageſimum nonum.

2. ROBERTUS, monachus S. Remigii Remenſis, Claromontano concilio (à quo hic pius Occidentis in Orientem motus cœpit) & poſteà ipſi expeditioni ſacræ interfuit. In Galliam redux, juſſu *Bernardi* Abbatis ſui, *Hieroſolymitanam hiſtoriam* libris novem deſcripſit: & definit in illa victoria de Ammiraviſo Babylonio.

3. BALDRICUS, primùm Burgulienſis in Andegavis, aut Burgidolenſis in Biturigibus Abbas, poſtea Dolenſium in Britannia Armorica Epiſcopus, ab Orderico Vitali hiſt. eccleſiaſt. lib. 9. laudatus, *libros quatuor Hieroſolymitanæ hiſtoriæ* litteris conſignavit. Manum penè ſexagenarius operi admovit: neque viſa narravit; ſed ab anonymo verè quidem, ſed ſtilo ruſticano ſcripta ſecutus eſt. Inſeruit multa ab iis audita qui interfuerant; cùm & ipſe Claromontano concilio 1095. adfuiſſet. Scripſit & vitam *Roberti de Abrezello*, ſuprà cap. 350. à me laudatam; itemque res geſtas *S. Sampſonis Epiſcopi.* In epiſtola hiſtoriæ præpoſita pollicetur, ſe emendaturum *Gloſſulas ſuper Moyſis Pentateuchum.* Obiit 27. Januarii, anno milleſimo centeſimo viceſimo tertio.

4. RAIMUNDUS AGILÆUS, Canonicus Podienſis, Capellanus Comitis Toloſani ſeu S. Ægidii, adfuit cùm effoderetur *Lancea ſacra*, quam & in prælio tulit. Ad ſacerdotium promotus in hoc ſacro itinere (petente Pontio Baladunio viro nobili, qui Comiti Toloſano familiaris erat) ſcripſit *Hiſtoriam Francorum, qui ceperunt Hieruſalem*; eamque Epiſcopo Vivarienſi & aliis tranſalpinis omnibus dicavit. Incipit à Comitis Toloſani in Sclavoniam ingreſſu; & quinquennii jam dicti narrationem perſequitur; ſcilicet usque ad illam de Ammirato ſeu Admiraviſo Babylonis victoriam.

5. ALBERTUS, Aquenſis ſive Aquiſgranenſis Canonicus & Cuſtos, Canonicum Podienſem excipit. Alberti hiſtoriam, ſanè accuratam, debemus *Reinero Reineccio*, qui 1584. eam Helmſtadii primus, ſed ſine nomine auctoris edidit. Nomen autem auctoris debemus *Davidi Hæſchelio*, præfatione in Alexiadem, & poſtea *Jacobo Gretſero*, ex ms. codice S. Martini Lovanienſis id adſtruenti. Scripſit autem Albertus, ardens deſidero ipſius expeditionis, quæ auditu & relatione nota habuit ab iis, qui præſentes adfuerant: ut ipſe variis locis teſta-

teſtatur. Initium facit ab ipſo expeditionis initio; finem in anno ſecundo Balduini II. Regis Hieroſolymitani ſtatuit: & complectitur res geſtas annorum ſex & viginti.

6. Fulcherius Carnutenſis quinquennium illud, intra quod ſcriptores paulò antè recenſiti (excepto Alberto Aquenſi) ſe continuerant, egreſſus, *hiſtoriam belli ſacri ab anno milleſimo nonageſimo quinto ad annum milleſimum centeſimum viceſimum quartum deduxit.* Iter ſacrum ingreſſus eſt cum *Roberto* Nortmanniæ Duce, & cum *Stephano* Bleſenſi ac Carnutenſi Comite. Cumque non longè abeſſet ab Antiochia Syriæ, *Balduinum*, Godefridi Bullonii fratrem, ſecutus eſt, cujus tum erat Capellanus: ut ipſemet narrat. Laudatur ab Orderico Vitali lib. 9. a Guilielmo Malmesberienſi lib. 4. & aliis. Scripſit autem Fulcherius *libros tres;* qui Brugis, in collegio Soc. Jeſu, inter reliquias bibliothecæ Pamelianæ exſtant pleni & integri. Quod monere viſum fuit, eò quòd exemplaria, quibus Bongarſius uſus fuit, nec integra nec ſatis emendata fuerint; ut ipſe fatetur.

7. Gauterius ſive Galterius, dignitate Cancellarius, natione Gallus, *Antiochena bella* deſcripſit. Narrat autem res ad Antiochiam anno milleſimo centeſimo quinto feliciter, & anno milleſimo centeſimo decimo nono infeliciter geſtas. Totum ſcriptum cancellari dignum eſt: niſi quod hiſtoria eſt, quæ quomodocunque ſcripta ſervanda eſt. Ipſe vi carceris hebetatum ingenium queritur.

8. Guibertus, Abbas monaſterii S. Mariæ Novigenti, quod ſitum eſt prope caſtrum Codiciacum ſeu Cociacum, in pago Laudunenſi, vixit illa ipſa ætate, cujus hiſtoriæ partem deſcripſit. Scripſit autem Balduino, Godefridi Bullonii fratre, regnante: ut ipſe lib. 2. c. 12. & lib. 7. c. 21. tradit. Interpretem ſe profitetur alienæ ſcriptionis lib. 2. c. 10. & 13. & in epiſtola ad Liſiardum Sueſſionenſem Epiſcopum, itemque in præfatione. Quod ipſum in eodem argumento à *Roberto* monacho Remenſi, & à *Baldrico* Dolenſi Epiſcopo eſt factum. Supplevit, ut & illi, quæ deerant, ex eorum qui viderant relatione: ut idem ipſe lib. 2. c. 3. l. 3. c. 13. l. 7. c. 24. & alibi narrat. Titulum hunc operi ſuo Guibertus impoſuit: Gesta Dei per Francos: quem titulum & Bongarſius ſuæ collectioni dedit. Nobili porrò loco natum fuiſſe, inde apparet, quòd lib. 4. cap. ult. narret, dominem militarem, equeſtri officio inſignem, parentum ſuorum beneficia tenuiſſe, iisque hominium debuiſſe. Cæterùm Guibertus hiſtoriam ſuam orditur *ab orientis perfidiæ Mahometicæ ſucceſſibus*, & ab auxilio Chriſtianorum Occidentis Principum, per epiſtolam Conſtantinopolitani Imperatoris ad Robertum Flandriæ Comitem, petito; (quod Claromontanum Concilium præceſſit:) & deducit usque ad Balduini I. regnum. Appendix Guiberto ſubnexa rem anno milleſimo duodecimo geſtam narrat.

9. Belli ſacri nonus ſcriptor ex *Franciſci Pithœi* bibliotheca prodiit anonymus: nec aliud ferè continet, quàm abbreviatam ex Fulcherii Carnutenſis hiſtoria, & iis quæ ab aliis didicerat, narrationem. Sed Fulcherius ſuam hiſtoriam usque ad annum milleſimum centeſimum viceſimum quartum produxit; hic in geſtis anni milleſimi centeſimi ſexti definit: & cap. 54. ſatis indicat, cum ſcriberet, in Chriſtianorum poteſtate Tripolim nondum fuiſſe; cujus expugnationem Fulcherius anno milleſimo decimo nono adſcribit. Lector itaque judicet. Inſcriptio eſt iſta: *Geſta Francorum expugnantium Hieruſalem.*

10. Secundæ partis *hiſtoriæ Hieroſolymitanæ* (prima enim deeſt in codice quo Bongarſius uſus fuit) auctor, ſimiliter anonymus, eumdem ſecutus eſt Fulcherium; ita ut verba eadem ſæpiùs reddat, & cum eo narrationem finiat: vixitque eodem illo tempore. Continet autem pars hæc ſecunda res geſtas *ab anno milleſimo centeſimo ad annum milleſimum centeſimum viceſimum quartum*, id eſt, à Balduini Edeſſani ad fratrem, Godefridum Bullonium, viſendum profectione usque ad obſidionem Tyri.

11. Guilielmus, Tyrius ſeu Tyrenſis Archiepiſcopus, inter Hiſtoricos iſtos ſacros princeps, vir fuit doſtrina non vulgari, & ſupra ſæculum illud amœna, judicio acri, experientia varia, dictione elegans & gravis. De parentibus ejus & prima origine nihil certò conſtat. Putatur autem natione Syrus fuiſſe. In pueritia, ſub annum milleſimum centeſimum quadrageſimum, vidit *Radulphum* Patriarcham Antiochenum, ut ipſe l. 15. c. 17. narrat. Cùm divortium inter Amalricum Regem Hieroſolymitanum & Agnetem Edeſſanam fieret, *in ſcholis transmare adauc agebat, & circa liberalium artium ſtudia detinebatur;* l. 19. c. 4. tradit. Id verò in annum Chriſti milleſimum centeſimum ſexageſimum ſecundum incidit. Gallici ſcriptores ipſum in Francia litteris operam dediſſe tradunt, & quidem Pariſiis; quod veroſimile eſt. Ob doctrinam *Amalrico* Regi Hieroſolymitano carus, eodem rogante, Archidiaconatum Tyrenſis eccleſiæ à *Friderico* Archiepiſcopo ſub annum 1167. obtinuit. Exinde, Legatus de re ſumma, Conſtantinopolitanum Imp. adiit: & legatione feliciter peractâ domum rediit. Sub annum 1169. Romam ſe contulit: reduci *Balduinum* puerum regium, annos novem natum, liberalibus ſtudiis imbuendum *Amalricus* tradidit. Ab eodem poſtea Rege Cancellarii munere honoratus eſt: *ut regiarum* (ſic ipſe loquitur) *epiſtolarum curam haberet.*

Anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quarto ad regimen Tyrenſis eccleſiæ vocatus, per manus *Amalrici* Patriarchæ Hieroſolymitani, in templo ſepulcri Dominici, munus conſecrationis VI. Idus Junii ſuſcepit: & anno proximè ſequenti ipſe electis *Sidonienſi* & *Berythenſi* Epiſcopis idem munus impendit. Anno 1176. funus *Guilielmi* Marchionis Montis

 ferra-

ferrati, Regis ſororii, procuravit. Anno 1177. *Romam* vocatus, ad *Lateranenſem Synodum* ſe contulit: cujus & *ſtatuta atque Epiſcoporum nomina* ſcripto complexus eſt. A Synodo rediens, *Henricum* Campaniæ ſeu Trecarum Comitem, in Orientem magno procerum comitatu tendentem, reliquit Brundiſii. Conſtantinopoli menſibus ſeptem continuis apud *Manuelem* Imp. moram fecit, *eccleſiæ ſuæ*, ut inquit, *perutilem*. Tyrum reverſus paulò poſt *Odoni*, eccleſiæ ſuæ Archidiacono, ad Berythenſem Epiſcopatum evecto, ſacerdotii gratiam & pontificalem dignitatem contulit. Hieroſolymitana urbe à Saracenis occupata, anno milleſimo centeſimo octogeſimo octavo, deſperatis regni illius rebus, in occidentem Legatus miſſus eſt. Rogerus Hovedenus ſcribit, eum interfuiſſe colloquio Regum Franciæ & Angliæ, inter Giſortium & Triam. Matthæus Pariſius addit, ipſum à Pontifice Romano officium Legationis, ſuper negotio Crucis, ſuſcepiſſe.

Cæterum ſcribendæ hiſtoriæ conſilium Guilielmus longè antè ceperat, quàm inciperet; & ad tantum opus neceſſaria paulatim collegerat. Cœpit tandem, poſtulante *Amalrico* Rege: ut ipſe in præfatione, & extremo lib. 20. narrat. Hiſtoriam ſuam libris ſeu tractatibus, ut ipſe vocat, viginti tribus diſtinxit: ſed viceſimum tertium non plenè abſolvit. Complexus eſt res geſtas annorum octoginta quatuor. Aliud præterea volumen Guilielmus noſter compoſuit *de Principibus Orientalibus*, *& eorum actibus*, à temporibus Mahometi usque ad annum Domini milleſimum centeſimum octogeſimum quartum: quod & abſolvit, eodem *Amalrico* Rege rogante, inſtante, & exemplaria Arabica miniſtrante. Utinam quis illud proferat.

12. Jacobus Vitriacus, Gallus, Aconis ſeu Ptolemaidis in Syria Epiſcopus, & S. R. E. Cardinalis, Latinè, Græcè & Arabicè doctus, itemque in ſacrarum litterarum lectione diligenter verſatus, *tribus libris res Chriſtiani populi deſcripſit*. Libro primo *res Orientis*, ſecundo *ſtatum eccleſiaſticum Occidentis* explicat: tertio, ab Occidente in Orientem regrediens, ea narrat quæ propris oculis in Oriente viderat. Librum primum & ſecundum, cum vita ipſius Jacobi Vitriaci, ab *Andrea Hoio* compoſita, Bellerus 1597. Duaci ſeorſim edidit. Præfationem, quæ in editione Duacenſi deeſt, Caniſius tomo 6. in antiquis lectionibus ex ms. codice ſupplevit. Tertium librum, cum *Epiſtola*, Gretſerus Horto Crucis inſeruit. Quæ præmittit Vitriacus *de Suphadini filiis*, *& locis Terræ ſanctæ*, eadem Gallicè leguntur ſcripta à quodam Patriarcha Hieroſolymitano (neque enim nomen ſcitur) juſſu Innocentii Papæ: quibus & ſua auxit *Vincentius Belovacenſis* in ſpeculo hiſtor. l. 31. c. 54. & alibi. Reliqua illius libri tertii conſonant cum *Oliverii Colonienſis* Scholaſtici Epiſtola, infrà num. 41. laudanda.

Orditur autem Vitriacus hiſtoriam ſuam ab ipſo *Mahometo*, & ab eo deſcendens ad *Petri Eremitæ* primam peregrinationem, tranſit ad ſacras expeditiones: deſinitque in coronatione Regis *Joannis Brenenſis*, quæ facta eſt anno milleſimo ducenteſimo decimo, poſt receptam à Latinis Ptolemaidam. Liber tertius obſidionem atque expugnationem Damiatæ ex profeſſo tractat, quæ anno milleſimo ducenteſimo decimo octavo contigit. Vitriacus porrò rebus non ſolùm adfuit, ſed etiam præfuit: ut ex lib. 3. & ex epiſtola Oliverii datur intelligi. Obiit autem *Romæ* anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quarto. Corpus inde *Ogniacum*, quod eſt cœnobium Canonicorum regularium in diœceſi Namurcenſi, eſt tranſportatum: ut teſtamenti tabulis juſſerat. De aliis Vitriaci ſcriptis ſuprà ad Henricum Gandavenſem de S. E. cap. 37. diximus.

13. Decimus tertius Hieroſolymitanæ hiſtoriæ ſcriptor, à Bongarſio tom. 1. editus, fuit Anglus natione, homo, ut illo ſæculo, eleganter doctus: ſed nomen ejus ignoratur. Res geſtas, adhuc calente memoria, *ab anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo ad annum milleſimum centeſimum nonageſimum* ſtilo complexus fuit.

14. Numero XIV. Borgarſius recitat *Epiſtolas* ab *Amalrico* Rege, *Amalrico* Patriarcha Hieroſolymitano, *Raimundo* Principe Antiocheno, *Gilberto* Cuſtode hoſpitalis Hieroſolymitani, & aliis ſcriptas ad Regem Francorum *Ludovicum* juniorem. His ſubnectitur Epiſtola Oliverii Scholaſtici Colonienſis *de expugnatione Damiatæ*, ad S. Engelbertum Colonienſem Archiepiſcopum data: item Innocentii Papæ diploma, cum *Andreæ* Regis Hungarorum ad *Honorium* Pontificem litteris, ex Nicolai Fabri Pariſienſis ms. codice repræſentatur. Incidit autem expeditio *Andreæ Regis* in annum milleſimum ducenteſimum decimum ſeptimum. Oliverius porrò vir pius, eruditus ac facundus fuit: qui à Romano Pontifice ad prædicandam Crucem auctoratus, in *Barbantia*, *Flandria*, *Friſia*, aliisque vicinis provinciis, cum *Arnoldo* diſcipulo ſuo, fortiter ac feliciter id præſtitit: ut Cæſarius Heiſterbacenſis, qui eodem tempore vixit, Albertus Stadenſis & alii narrant.

Ad calcem tomi 1. Bongarſiani legitur *Epiſtola S. Ludovici Francorum Regis*, quam *de captione & liberatione ſua* anno 1250. ſcripſit ad ſubditos ſuos in regno Franciæ conſtitutos: item *Bonifacii Papæ diploma de canonizatione ejuſdem Regis*, datum anno pontificatus ejus tertio. Quod ad tomum 2. Bongarſianum attinet, illum ſolus ferè explet

Marinus Sanutus Torſellus, Patricius Venetus. Scripſit hic libros tres *de terræ ſanctæ recuperatione & conſervatione*: in quibus ejuſdem hiſtoria ab origine, vicinarumque provinciarum deſcriptio continetur. Ex his libris duos anno milleſimo trecenteſimo viceſimo primo Sanu-

Sanutus Pontifici Romano obtulit. Idem ſcripſit *Epiſtolas plures ad varios:* in his ad *Joannem* Papam, *Andronicum Palæologum* Imp. Conſtantinopolitanum, Joannem Brabantiæ Ducem; ad varios Cardinales alioſque Antiſtites.

Sanuto comitem anonymum Bongarſius addidit, argumento & ætate affinem, videlicet auctorem libelli *de recuperatione Terræ ſanctæ*, natione Aquitanum, & cauſarum eccleſiaſticarum in Aquitania patronum. Quem librum ipſe auctor dicavit *Eduardo* Angliæ Regi & Aquitaniæ Duci, ſub annum milleſimum trecenteſimum quintum. Idem citat librum à ſe ſcriptum *ſuper abbreviatione guerrarum & litium.*

CCCLIX. Guilielmus natione Anglicus, dignitate Tyrenſis in Syria Archiepiſcopus, plures *Epiſtolas* ad Bernardum Patriarcham Antiochenum (is circa annum milleſimum centeſimum viceſimum ſeptimum obiit) ſcripſit: quas Simlerus & Poſſevinus Guilielmo Tyrenſi Archiepiſcopo, ſuperiore capite à nobis laudato, non rectè attribuunt.

CCCLX. Euthymius Zigabenus, monachus ordinis S. Baſilii, ex veterum Patrum ſcriptis collegit *commentarium in omnes Pſalmos;* qui interprete Philippo Saulo, Epiſcopo Brugnatenſi, editus eſt Veronæ, Venetiis, Pariſiis & Lugduni. Item dedit *commentarium in quatuor Evangelia*, interprete Joanne Hentenio, Lovanii 1544. & Pariſiis 1562. in 8. excuſum. Item ſcripſit *Panopliam dogmaticam orthodoxæ Fidei, adverſus omnes hæreſes;* interprete Petro Franciſco Zino, Venetiis 1535. editam. Vixit anno milleſimo centeſimo decimo octavo, quo Alexius Angelus Comnenus CP. Imp. obiit: ut ipſe initio Panopliæ teſtatur.

CCCLXI. Goffridus monachus Clarevallenſis, poſt Guilielmum S. Theodorici, & Bernardum Bonæ Vallis, Abbates, ſcripſit *tres libros de vita magiſtri ſui S. Bernardi Abbatis Clarevallenſis:* qui cum operibus ejuſdem S. Bernardi paſſim exſtant. Is libro 3. cap. ultimo enumerat opera à S. Bernardo conſcripta: quæ ſine dubio ſunt illius. Sed alias multa falsò adſcribuntur S. Bernardo: ut Bellarminus in catalogo docet.

Guerricus, primùm Tornacenſis Canonicus & ſcholæ magiſter, pòſt S. Bernardi diſcipulus, demùm Abbas Igniacenſis in diœceſi Remenſi, ſcripſit *Sermones de tempore & Sanctis*, Pariſiis 1547. à Joanne Gagneio, & Antverpiæ 1566. à Joanne Coſterio editos.

CCCLXII. Laurentius Leodicenſis, in cœnobio S. Laurentii, ad muros urbis Leodicenſis, monachus Benedictinus, ſcripſit *Geſta Epiſcoporum Virdunenſium & Abbatum S. Vitoni* in Lotharingia, ab anno milleſimo quadrageſimo octavo uſque ad annum milleſimum centeſimum ſeptuageſimum ſeptimum. Exſtant mss. Leodici, Virduni & alibi; noſque eorum exemplar ms. olim dono dedimus *Joanni Cordeſio*, Canonico Lemovicenſi, cum Lutetiæ ageremus.

Hariulfus, Aldeburgenſis Abbas in Flandria, ſcripſit vitam S. Arnulfi Epiſcopi Sueſſionenſis, anno milleſimo octogeſimo ſeptimo defuncti: quam Surius 15. Auguſti, & alii eum ſecuti, non rectè attribuunt *Liſiardo* Sueſſionenſi Epiſcopo. Cæterùm S. Arnulfus, Martyrologio Rom. 15. Auguſti adſcriptus, patrem habuit *Folbertum*, matrem *Meinſindem*, aviam *Godam*, quæ fuit filia Alberti I. Comitis Namurcenſis: ut Quercetanus in ſua Luxenburgenſi hiſtoria docet.

Gilbertus ſeu Giſlebertus, Præpoſitus eccleſiæ S. Waldetrudis in urbe Montenſi apud Hannonios, Balduini Magnanimi Flandriæ & Hannoniæ Comitis, anno 1170. defuncti, Cancellarius, ſcripſit *Hiſtoriam à creatione mundi ad ſua uſque tempora:* quæ manuſcripta exſtat in archivio nobilium virginum Canonicarum Montenſium. Citat eam frequenter *Jacobus Guiſius* in ſuis Annalibus Hannoniæ; quorum autographum ms. memini me videre Montibus in bibliotheca Franciſcanorum.

Joannes Iperius, Bertinenſis in urbe Audomaropolitana apud Arteſios anno milleſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo Abbas creatus, ſcripſit *Chronicon Bertinenſe;* quod ibidem & alibi adſervatur manuſcriptum.

CCCLXIII. Galfridus, ex Monumethenſi Archidiacono Aſaphenſis ſive Aſſavenſis in Cambria Epiſcopus, Henrico II. apud Anglos regnante (is regnum anno milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto iniit, & anno 1189. obiit) ſcripſit, ſeu potiùs ex Britannico in Latinum tranſtulit, *librum de rebus Britannicis;* qui ineptas fabulas de Merlino, Arthuro & aliis rebus admixtas continet.

Silvester Giraldus, Cambrenſis, apud Henricum II. Angliæ Regem (qui anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſecundo Hiberniam ſubegit) ſumma in gratia fuit. Huic Regi, ejuſque filio Richardo, *Hiſtoriam naturalem ac topographiam Hiberniæ*, à ſe luſtratæ, dicavit. Cujus quidem epitomen *Richardus Staniburſtus* Hibernus, genere ac doctrina nobilis, noſter olim in Oratorio Alberti Belgarum Principis collega, typis 1584. edendam curavit, cum ſuis commentariis de rebus Hibernicis. Giraldus porrò Menevenſis in Cambria ſeu Wallia Archidiaconus exiſtens, cum Balduino Cantuarienſi Archiepiſcopo, Cambrenſes ad bellum Hieroſolymitanum excitante, illam Britanniæ provinciam peragravit. Quod *Iter* à Giraldo poſtea deſcriptum, & à ſe viſum, Harpsfeldius lib. 12. hiſt. Angl. c. 47. citat. Idem Giraldus *varias Sanctorum vitas*, & alia litteris conſignavit, ac demum Menevenſis Epiſcopus obiit.

by Google

CCCLXIV. EGbertus, frater Elizabethæ Abbatiſſæ Schonaugienſis, primùm Canonicus eccleſiæ Bonnenſis, poſtea monachus & Abbas cœnobii Schonaugienſis (quod & S. Florini dicitur, ſitum in diœceſi Treverenſi) floruit anno milleſimo centeſimo ſexageſimo. Scripſit varia, quæ Trithemius enumerat. Ex iis tomo 12. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis exſtant *Sermones XIII. adverſus Catharos hæreticos*, *& Excerptum ex S. Auguſtino de Manichæis.*

CCCLXV. THeorianus natione Græcus, vir doctus, ab Imp. CP. Manuale miſſus fuit ad Armenos anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo, ut eos ab erroribus revocaret: quod & præſtitit. In Bibliotheca Patrum, tomo 12. editionis Colonienſis, exſtat *dialogus Theoriani orthodoxi cum Generali Armenorum:* quem lectu digniſſimum cenſet Bellarminus.

CCCLXVI. HUgo Eterianus, Tuſcus, vir Græcè & Latinè doctus, Conſtantinopoli apud Manuelem Imp. agens, ſcripſit libros tres *De proceſſione Spiritus ſancti adverſus errores Græcorum:* quos anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo ad Alexandrum III. Pontificem tranſmiſit: ut Baronius in Annalibus narrat. Idem ad Clerum Piſanum ſcripſit librum *De regreſſu animarum ab inferis.* Exſtant tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

CCCLXVII. ARnoldus Carnutensis (Henrico Gandavenſi cap. 11. Ernaldus) Abbas Bonæ Vallis, S. Bernardi Clarevallenſis Abbatis diſcipulus, ſcripſit *De ſeptem verbis noviſſimis à Chriſto in Cruce prolatis; de laudibus Deiparæ;* librum ſecundum de vita S. *Bernardi;* item tractatum *de operibus ſex dierum.* Quæ omnia leguntur junctim edita tomo 12. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

Arnulphus, ex Sagienſi Archidiacono Lexovienſis in Gallia Epiſcopus anno milleſimo centeſimo quadrageſimo primo ordinatus, expeditioni tranſmarinæ Ludovici VII. Francorum Regis 1147. interfuit, ut Guilielmus Tyrius l. 7. cap. 1. narrat. Contra ſchiſmaticos pro Alexandro III. fortiter ſtetit; & poſt Epiſcopatum laudabiliter annis quadraginta adminiſtratum, ſeceſſit ad Pariſienſe S. Victoris cœnobium: ubi & conditus jacet. Scripſit *Epiſtolarum* volumen, quod Odo Turnebus, Hadriani filius, primùm edidit, unà cum *Sermonibus & Epigrammatibus* ejuſdem: exſtantque hæc ipſa tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

CCCLXVIII. S. Thomas Londini in Anglia natus, ex regni Angliæ Cancellario Archiepiſcopus Cantuarienſis, ab impiis 1171. cæſus, martyr occubuit. Scripſit *Epiſtolas ampliùs ſeptingentas*, quæ partim Romæ in Vaticana, partim Cantabrigiæ & Oxonii in bibliothecis publicis adſervantur. Scripſit & alia, quæ Pitſeus lib. de ſcriptoribus Britanniæ enumerat.

CCCLXIX. JOannes Saresberiensis, natione Anglus, patria Wiltunenſis, politioris litteraturæ flores adoleſcens in Britannia collegit; ætate provectior, ſtudiorum cauſa, Galliam & Italiam peragravit: poëta, orator, philoſophus, theologus egregius, & quod illo ævo rarum, trium linguarum eruditarum peritus. Quo nomine *Theobaldo* Cantuarienſi Epiſcopo cariſſimus, ejusque ſucceſſori *S. Thomæ* individuus etiam in exilio comes, imò manus & oculus (ut Petrus Bleſenſis loquitur) ad extremum usque fuit. Scripſit ad eumdem *Thomam*, tunc Angliæ Cancellarium, *libros octo de nugis curialium*, *& veſtigiis philoſophorum:* quibus titulum *Polycratici* indidit. *In quo centone* (ait Lipſius ad lib. 12. Annalium Tacit.) *multos pannos purpuræ agnoſco, & fragmenta melioris ævi.* Item ſcripſit *vitam S. Thomæ Cantuarienſis*, *Epiſtolas ad diverſos*, Lutetiæ 1611. editas, & alia plurima, quæ Pitſeus lib. citato recenſet. Joannes autem, virtutis ac doctrinæ meritis, demùm ad Epiſcopatum Carnutenſem evectus, ibidem anno 1180. vivere deſiit, cùm annis decem illi eccleſiæ ſumma cum laude præfuiſſet; ſepultus in Abbatia S. Mariæ de Joſaphat, quæ eſt Benedictinorum.

CCCLXX. PEtrus primùm [illegible]ſis ad muros urbis Trecenſis, poſtea Remis ad S. Remigium Abbas, Joanni Saresberienſi in cathedra Carnutenſi ſucceſſit. Scripſit *de Panibus*, *de Tabernaculo*, *& de Conſcientia:* quæ opuſcula ex bibliotheca Nicolai Fabri Pariſienſis primùm prodierunt. Ejusdem *libros novem Epiſtolarum* poſtea Sirmondus Lutetiæ edidit, cum *Alexandri III. Papæ epiſtolis octo & viginti.* Exſtant hæc omnia tom. 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ. Huic Petro Abbati de Cella *Bernardus* epiſtola 293. *Saresberienſis* epiſt. 75. 77. 81. *Nicolaus Clarevallenſis Epiſt.* 20. 24. & 28. ſcribunt: eidem ut Abbati S. Remigii, idem *Saresberienſis* epiſt. 280. & *Alexander* Papa III. paſſim. *Stephanus* verò *Tornacenſis* ejusdem ut Epiſcopi Carnutenſis meminit epiſt. 136.

CCCLXXI. PEtrus Blesensis, natione Gallus, Bathonienſis in Anglia Archidiaconus, & apud Cantuarienſem Archiepiſcopum Cancellarius, natus eſt Bleſis, urbe celebri ad Ligerim fl. ſita; unde & cognomen accepit. Scripſit *Epiſtolas ad diverſos*, *Sermones plures ſuper primariis anni feſtivitatibus*, & alia multa opuſcula: quæ Joannes Buſæus, S. I. Theologus, typis Moguntinis 1600. ex vetuſtis bibliothecis primùm in lucem produxit, Notisque illuſtravit; præmiſſa relatione hiſtorica de ejusdem Petri vita, moribus ac ſcriptis,

Exſtant

Exſtant eadem tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ. Obiit circa annum Domini milleſimum ducenteſimum.

Wernerus Abbas S. Blaſii in Nigra ſilva, diœceſis Conſtantienſis, ex vetuſtis Patribus collegit *librum deflorationum, qui continet Sermones poſtillares* (ut loquitur) Baſileæ 1449. editum. Floruit ſub annum milleſimum ducenteſimum.

CCCLXXII. Theodorus Balsamon, primum Conſtantinopolitanæ eccleſiæ diaconus Nomophylax & Chartophylax, ac Præfectus Blachernarum, poſtea Theopolis ſeu Antiochiæ magnæ Patriarcha, ſcripſit *libros duos commentariorum, unum in Nomocanonem Photii, alterum in Canones variorum Conciliorum ac veterum Patrum:* quos Gentianus Hervetus Latinè reddidit, & Pariſis 1561. publicavit. Opus ſuum *Georgio Xiphilino*, Patriarchæ Conſtantinopolitano (qui anno milleſimo centeſimo nonageſimo primo ſedere cœpit) dicavit; fuitque ſchiſmaticus & Romanæ Eccleſiæ infenſus, ut Photius. Baronium in geſtis anni 1191. conſule.

CCCLXXIII. Robertus Ketenenſis, natione Anglus, poſt Galliam, Italiam, Dalmatiam & Græciam luſtratas, in Aſiam tranſiit, & inter Saracenos ibi agens linguam Arabicam perfectè didicit. Inde in Hiſpaniam navigio transvectus, ubi innotuit hominis eruditio, ad Archidiaconatum Pompelonenſis eccleſiæ eſt evectus. Petro Cluniacenſi Abbate dein petente *Alcoranum Mahometanum in epitomen redegit, & ex Arabico in Latinum tranſtulit;* ut Nicolaus Cuſanus in cribratione Alcorani lib. 1. narrat. Obiit autem Pompelone ſub annum milleſimum centeſimum quadrageſimum tertium. Alcoranum porrò *Joannes Albertus VVidmanſtadius*, Auſtriæ Cancellarius, ordinis S. Jacobi miles, & alii multi refutarunt; quorum opuſcula, cum Roberti Ketenenſis verſione, 1543. Norimbergæ, & 1550. Baſileæ typis ſunt edita.

CCCLXXIV. Guilielmus Malmesberienſis monachus & Bibliothecarius, natione Anglus, ſcripſit *De rebus geſtis Regum Angliæ libros quinque; Hiſtoriæ novellæ libros duos; & de geſtis Pontificum Angliæ libros quatuor:* qui omnes typis 1601. editi habentur. In libris illis quinque deduxit hiſtoriam ab Anglo-Saxonum in Britanniam tanſitu uſque ad viceſimum octavum Henrici I. Regis annum. Scripta ſua pleraque (nam & alia multa Cantabrigiæ & Oxonii in bibliothecis publicis mss. exſtant, à Pitſeo recenſita) dicavit *Roberto* dicti Regis filio naturali, aut *Henrico Soliaco*, Epiſcopo Vintonienſi, Stephani Regis fratri. Obiit Malmesberiæ anno milleſimo centeſimo quadrageſimo ſecundo.

Henricus Huntingdonenſis, Canonicus & Archidiaconus Lincolnienſis in Anglia, poeta, orator, Hiſtoricus, à Polydoro Virgilio & Joanne Lelando laudatus, ſcripſit *de rebus geſtis Regum Angliæ libros decem*, ex quibus octo ſunt typis 1601. publicati; *De ſanctis Angliæ librum unum*, qui ms. exſtat Antverpiæ in bibliotheca Soc. Jeſu; & alia varia opuſcula, quæ Pitſeus enumerat. Libri ejus hiſtorici deſinunt in obitu Stephani Regis, qui in annum milleſimum centeſimum quinquageſimum tertium incidit.

Guilielmus Neubrigenſis (qui à Neubrigenſis eccleſiæ clero, in Eboracenſi provincia, ſe in Chriſto à puero educatum profitetur) ad Abbatem Rhiæ-Vallis ſcripſit *libros quinque rerum memorabilium ſuo tempore in Anglia geſtarum;* ab anno ſcilicet milleſimo ſexageſimo ſexto (quo Guilielmus Nothus Normanniæ Dux Anglos ſubegit) uſque ad annum milleſimum centeſimum nonageſimum ſeptimum. Excudit eos Silvius Antverpiæ 1565. in 8.

Rogerus Hovedenus, Eboraci in Anglia nobilibus parentibus natus, diu vixit in aula Henrici II. Angliæ Regis. Ab anno circiter ſeptingenteſimo triceſimo, ubi Beda deſinit, exorſus, diligenter & accuratè ſcripſit *libros duos Annalium Anglicanorum*, uſque ad annum milleſimum ducenteſimum quartum. Exſtant ii typis 1601. editi, cum aliis ejuſdem argumenti.

CCCLXXV. Odilo Cluniacenſis Abbas (qui anno milleſimo quadrageſimo octavo, ætatis octogeſimo ſeptimo obiit) ſcripſit *vitam Adelheidis*, quæ conjux Othonis I. Imp. fuit. Legitur apud Caniſium tomo 5. Lectionis antiquæ.

Drogo, ex Bergenſi ad S. Winocum monacho primùm presbyter ſeu Parochus Giſtellenſis in Flandria, pòſt Epiſcopus Morinenſis ſeu Taruanenſis, decrepitus anno milleſimo ſeptuageſimo octavo aut nono vivere deſiit. Scripſit, ab Radbodum Epiſcopum Tornacenſem, *vitam ac martyrium S. Godolevæ*, à Surio 6. Julii editam: *vitam & miracula S. Levinnæ virginis ac martyris Anglæ; vitam & paſſionem S. Oſualdi Angliæ Regis*, & de eodem *Sermones duos*. Inſuper ad librum *de vita S. Winoci Abbatis*, ab anonymo conſcriptum, adjecit ſecundum & tertium. Exſtant hæc omnia mss. Bergis S. Winoci, Camberonæ in Hannonia, & alibi.

Everhelmus, primùm Altimontenſis ad Sabim fl. in Hannonia, pòſt Blandinienſis in Flandria Abbas, juxta Gandavum, ſcripſit *vitam cognati ſui Popponis Abbatis Stabulenſis*, qui anno milleſimo quadrageſimo nono, die 25. Januarii defunctus, Martyrologio Romano adſcriptus legitur. Everhelmi opuſculum exſtat apud *Surium* 25. Maji.

Conradus, monachus Bruvilerenſis in diœceſi Colonienſi, ſcripſit *vitam ſui Abbatis Wol-*

Wolfelmi, anno Chriſti milleſimo nonageſimo primo defuncti, à Surio 22. Aprilis editam. Wolfelmò ſoror fuit nomine *Bertrada*, alio nomine *Berta*, quæ vitam *S. Adelheidis*, primæ Abbatiſſæ Vilicenſis in eadem diœceſi Colonienſi, litteris conſignatam ad poſteros tranſmiſit. De ea ſic Conradus: *Exſtiterat huic beatiſſimo viro* Wolfelmo *frater germanus* Frumoldus *nomine*, *ſorores ſanctimoniales duæ*, *quarum una*, Oſuvenda *nomine*, *miræ ſanctitatis & innocentiæ fuit femina; altera verò*, Berta *nuncupata*, *litterarum plurimùm emicuit ſcientia. Hæc vitam* B. Adelheidis *primæ Vilicenſis Abbatiſſæ eleganti ſatis admodum ſtilo conſcripſit*, *& plurimum religionis vel ſcientiæ ſuæ fructumm in eodem loco dereliquit.*

Engelhardus, Lancheimenſis in Germania Abbas, ſcripſit vitam *Mechtildis* virginis & Abbatiſſæ Dieſſenſis: quæ exſtat tomo 5. Lect. antiquæ apud Caniſium.

S. Norberti, Magdeburgenſis Archiepiſcopi, vita à coætaneo (ſed cujus nomen ignoratur) eſt ſcripta: *nam aut vidit ea, quæ de ipſo ſcripſit, aut audivit à veris relatoribus qui viderunt:* ut cap. 54. legitur. Eſt autem ſcripta juſſu Hugonis, qui S. Norberto primùm ſocius, pòſt ſucceſſor in regimine cœnobii & ordinis Præmonſtratenſis fuit. Errant autem, qui illam lucubrationem iſti Hugoni, aut *Hugoni Floreffienſi* attribuunt, utpote ætate multùm poſteriori: ut infrà docebimus.

CCCLXXVI. Radulphus Ardens, Pictavus, Guilielmi IV. Aquitanorum Ducis eccleſiaſtes ſeu concionator, ſcripſit *Sermones de Tempore & Sanctis;* Pariſiis, Lovanii & Antverpiæ typis editos. Claruit anno milleſimo centeſimo:

Adamus, Canonicus ordinis Præmonſtratenſis, ſcripſit *Sermones quatuordecim de ordine & habitu Præmonſtratenſi;* item *de triplici tabernaculo Moyſis*, *& de triplici genere contemplationis.* Exſtant omnia junctim edita Pariſiis 1518. in folio.

CCCLXXVII. Otho Friſingenſis Epiſcopus, Frederici I. Imp. patruus, Conradum III. Imp. fratrem ſuum uterinum in Aſiatica expeditione ſecutus eſt: ut Guilielmus Tyrius c. 1. narrat. Primùm monachus, pòſt Abbas Morimundenſis in diœceſi Lingonenſi, ordinis Ciſtertienſis, ac demùm Friſingenſis in Bavaria Epiſcopus exſtitit. In qua functione annis aliquot ſumma cum laude ſe geſſit: ſed monaſticæ quietis amans, ſenex ad Morimundum rediit; ubi & obiit anno milleſimo centeſimo quinquageſimo nono. Scripſit *libros ſeptem Chronicorum*, ab orbe condito ad annum milleſimum centeſimum quadrageſimum ſextum; quibus librum octavum *De fine mundi & Antichriſti perſecutione* adjecit. Scripſit inſuper *De geſtis Frederici I. libros duos;* quibus alios totidem addidit Radevicus, Friſingenſis eccleſiæ Præpoſitus, & Othonis Friſingenſis Epiſcopi ſcriba ſeu amanuenſis. Idem Radevicus lib. 2. cap. 11. narrat, eumdem Othonem ante obitum revocaſſe, ſi quid in Gilberti Porretani (cujus articulos quoſdam Eugenius III. damnarat) laudem fortaſſe dixiſſet, quod Chriſtianæ fidei contrarium videri poſſet. Porrò cùm Friſingæ reſideret, præter beneficia variis monaſteriis præſtita, illa in urbe *Novam Cellam*, ordinis Præmonſtratenſis cœnobium, anno milleſimo centeſimo quadrageſimo primo, fundavit.

CCCLXXVIII. Helmoldus, Butzovienſis in agro Lubecenſi Canonicus, ſcripſit *hiſtoriam Henetorum ſeu Slavorum*, à temporibus Caroli Magni uſque ad annum milleſimum centeſimum ſexageſimum octavum. Supplementum adjecit Arnoldus Abbas Lubecenſis.

Godefridus Viterbienſis, presbyter, Conradi III. Frederici I. & Henrici VI. Impp. Capellanus ac Notarius, partim proſa, partim metro, ad Urbanum III. Papam ſcripſit *Chronicon univerſale*, quod *Pantheon* nuncupavit, & in libros ſeu partes viginti partitum perduxit uſque ad annum milleſimum centeſimum octogeſimum ſextum.

Stephanus, in urbe Aurelianenſi ad S. Evurcium, pòſt in urbe Pariſienſi ad S. Genovefam Abbas, demùm Tornacenſis Epiſcopus, ſcripſit *Epiſtolas ducentas quadraginta;* quæ rebus ab anno milleſimo centeſimo quinquageſimo nono uſque ad milleſimum centeſimum nonageſimum ſextum geſtis plurimum lucis adferunt. Prodierunt eæ Pariſiis 1611. ex bibliotheca Papirii Maſſoni, unà cum Epiſtolis Silveſtri II. Papæ, & Joannis Sareſberienſis. *Sermones* ejuſdem Stephani mss. exſtant Lutetiæ in bibliotheca collegii Navarræi. Obiit anno milleſimo ducenteſimo tertio.

Conradus Moguntinus Epiſcopus ſcripſit *Chronicon rerum Moguntinarum*, ſub Frederico I. Henrico VI. & Frederico II. Impp. geſtarum; quod editum eſt Baſileæ 1569. cum Othonis Friſingenſis hiſtoria. Obiit autem Conradus Patavii in Bavaria, anno milleſimo ducenteſimo quinto.

CCCLXXIX. S. Elizabetha, virgo & Abbatiſſa Schonaugienſis, ordinis S. Benedicti, in diœceſi Treverenſi, cujus meminit Mart. Rom. 18. Junii, ſcripſit *Viſionum* ſeu *Revelationum libros tres*, & *Epiſtolarum librum unum:* qui Coloniæ 1628. poſtremò typis ſunt editi, unà cum libro Ecberti Abbatis Schonaugienſis, quem ſcripſit *De tranſitu ſeu obitu S. Elizabethæ*, ſororis ſuæ germanæ. Obiit ipſa anno ætatis triceſimo ſexto, Chriſti milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto, die 18. Junii.

Notet autem Lector, tria olim monaſteria apud Germanos *Schonaugiæ* nomine clara exſtitiſſe. Primum fuit monachorum ordinis S. Benedicti, in Silva Hircinia, ſub ditione Comi-

Comitum Naſſaviorum, in finibus diœceſis Treverenſis ſitum: quod alio nomine *S. Florini monaſterium* nuncupatur, atque etiamnum floret. Hujus loci Abbas ſecundus fuit *Ecbertus*, S. Elizabethæ jam laudatæ frater, antea Canonicus Bonnenſis. Secunda Schonaugia, monialium Benedictinarum, dicto S. Florini cœnobio olim vicina, à 40. aut 50. annis deſiit; fundo ac poſſeſſionibus in uſum monachorum S. Florini translatis. Schonaugiæ hujus ſecundæ Abbatiſſa fuit hæc ipſa *Elizabetha*. Tertia verò Schonaugia, quæ eſt monachorum ordinis Ciſtertienſis, in diœceſi Wormatienſi, & altero lapide ab Heidelberga, Palatinatus Rhenani urbe primaria, loco amœno viſitur: in qua *Hildegundis* virgo, virili veſte virum mentita, aſſumptoque *Joſephi* nomine, usque ad obitum vixit. Hæc viſum fuit monere, ne quis in errorem trahatur à Chryſoſtomo Henriquez, aut aliis hæc tria monaſteria confundentibus.

CCCLXXX. S. Hildegardis, Abbatiſſa in Monte S. Ruperti ad fl. Naham, prope Bingam diœceſis Moguntinæ oppidum, S. Bernardi & Conradi II. Imp. temporibus, ſanctitatis nomine ac revelationibus admodùm illuſtris fuit: adeò ut tres ſummi Pontifices, *Eugenius III. Anaſtaſius IV.* & *Hadrianus IV.* ad eam litteras dederint, ſeque ipſos ac Romanam Eccleſiam ejus precibus commendarint. Hæc anno Chriſti milleſimo centeſimo quadrageſimo, ætatis quinto, monaſticen amplexa, mox totam ſe Deo dicavit. Scripſit *Revelationum ſeu Viſionum libros tres*, Coloniæ 1628. poſtremo editos: item *Epiſtolas plures ad utriusque ordinis viros principes*, ibidem 1566. & alibi excuſas, cum aliis opuſculis. Litteris inſuper conſignavit *vitam S. Diſibodi Epiſcopi;* item *vitam S. Ruperti* ſeu *Roberti Bingionum Ducis:* quam poſteriorem Buſæus 1602. Moguntiæ, cum Hincmari epiſt. publicavit. Ad cœlites tranſiit anno milleſimo centeſimo octogeſimo.

CCCLXXXI. Petrus Honestus, Abbas, Monachis S. Mariæ de Portu, prope Ravennam, ſcripſit vitæ præcepta, quæ vulgò *Conſtitutiones Portuenſes* nuncupantur, & falsò adſcribuntur Petro Damiani: ut Pennotus in hiſtoria Canonicorum regularium lib. 2. prodit. Cæterùm Abbatia S. Mariæ de Portu hodie poſſidetur à Canonicis congregrationis Lateranenſis. Obiit autem Petrus Honeſtus anno 1119.

Albertus, Patriarcha Hieroſolymitanus, ſub annum milleſimum ducenteſimum monachis Carmelitanis, in Syria agentibus, *Regulam vitæ* præſcripſit ac publicavit, tunc in urbe Aconenſi ſeu Ptolemaide reſidens; quòd Hieroſolymam eo tempore Saraceni tenerent. Habui diu nummum argenteum, ipſius juſſu aut ſaltem ævo cuſum, cum hac inſcriptione: *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus M. CC. VI. Hieroſolymâ à Saracenis captâ. Sede Aconem translata. Nummus peregrinorum.*

CCCLXXXII. Germanus illo nomine ſecundus, & Germanus illo nomine tertius, uterque Patriarcha Conſtantinopolitanus, vixerunt ſeculo decimo tertio; ut Genebrardus ſupputat. Germani ſecundi *Oratio de exaltatione Crucis vivificæ*, contra Bogomilos ſcripta, exſtat Græco-Latina apud Gretſerum tomo 2. de Cruce. Cæterùm hic Germanus fuit ſchismaticus, & acer hoſtis Latini nominis. Hujus item Germani, aut alterius poſterioris videtur eſſe *Homilia in Deiparam*, ex qua Petrus Caniſius lib. 1. de B. Virgine multa citat; item *Homilia in Præſentationem Deiparæ*, à Petro Pantino Græco-Latina Antverpiæ 1600. edita; item *Homiliæ in cædem infantium ab Herode patratam, in Dominicam primam jejuniorum, & in ſanctarum Imaginum reſtitutionem;* item *Theoria rerum eccleſiaſticarum*, quæ in Bibliotheca Patrum legitur, & alia. De quibus Gretſerum loco citato conſule.

Manuel Patriarcha Conſtantinopolitanus vixit ſæculo decimo tertio. Reſponſa ejus ad Bellæ Epiſcopi interrogationes exſtant tomo 12. Bibliothecæ Patrum, editionis Colonienſis.

CCCLXXXIII. Stephanus, tertius Ciſtertii Abbas, anno milleſimo centeſimo ſeptimo ſcripſit *primas ordinis Ciſtertienſis Conſtitutiones*, ſeu *Chartam caritatis*, ut vulgò nuncupant. Quæ quidem Conſtitutiones, ut & inſtituta Converſorum ejuſdem ordinis Ciſtertienſis, à S. Bernardo ſcripta, exſtant in Menologio Ciſtertienſi, typis Plantinianis 1635. edito a. d. 5. Julii. Vidi & alias *Conſtitutiones antiquas ordinis Ciſtertienſis*, circa annum 1490. Divione in Burgundia excuſas. *Liber Uſuum ſeu Rituum ordinis Ciſtertienſis*, anno 1188. ſcriptus (ut ex cap. 124. colligi datur) cum *Uſibus Converſorum ejuſdem ordinis*, exſtat jam olim editus; eſtque anno 1628. Pariſiis recuſus. Occurrunt in eo nonnulla, quæ juxta ritus ſacros hodie in Eccleſia uſitatos, videntur mutanda aut explicanda.

Joannes Cirita, Abbas Tharoucanus ordinis Ciſtertienſis, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſecundo, *Regulam militibus ordinis Aviſii*, apud Luſitanos clari, ſcripſit. Exemplo nimirum *S. Bernardi* Clarevallenſis, qui *Regulam Templariorum militum, ſive Pauperum commilitonum Chriſti, Templique Salomonici*, anno 1128. conſcripſit; hortatu *Balduini* Regis Hieroſolymitani, & Patrum concilii Trecenſis.

Alfonsus I. Luſitanorum Rex, anno milleſimo centeſimo ſexageſimo ſexto, *Conſtitutiones militum S. Michaëlis ſive de Ala* publicavit. Guido Abbas Ciſtertienſis, pòſt S. R. E. Cardinalis, anno 1187. *Conſtitutiones militum Calatravæ* foras dedit. Hæc omnia habentur in Privilegiis ordinis Ciſtertienſis, 1630. Antverpiæ à Moreto excuſis. Alvarus de Luria & Men-

Mendoza, miles Calatravenſis, *Conſtitutiones militum Monteſiæ* in ſcriptum redegit; jubente Jocobo II. Aragoniæ & Valentiæ Rege.

CCCLXXXIV. AMEDEUS, Epiſcopus Lauſanenſis, ſcripſit *Homilias octo perelegantes de laudibus glorioſæ Virginis Mariæ:* quas Theophilus Rainaudus Lugduni 1633. edendas curavit; cum operibus Leonis I. Papæ, Maximi Taurinenſis, Petri Chryſologi, Fulgentii Ruſpenſis, ValerianiCemelienſis & Aſterii Amaſeni. Cæterùm Amedeus in caſtro *Coſta*, juxta Viennam Allobrogum, natus, à nobilibus parentibus originem duxit. Hic morum integritate, litterarum inſtitutione, atque virtutum decore ſtirpis generoſitatem longè ſuperans, in cœnobio *Altæ-Cumbæ* Ciſtertienſe inſtitutum profeſſus, demùm Abbas præficitur. Succedentibus inde temporibus, circa annum quadrageſimum quartum ſupra milleſimum centeſimum, Lauſanenſis eccleſiæ Epiſcopus ordinatus, multa eidem eccleſiæ impendit beneficia. Amedeum Gebennenſem Comitem, qui arcem munitiſſimam, ad expugnandam urbem Lauſanenſem, in eminentiori prope urbis mœnia loco, per longam obſidionem erexerat, non tam armis, quàm prudentia devictum, machinam ipſam funditus evertere compulit. Eugenium III. Pontificem, Conradum II. & Fridericum III. Impp. ad indulta jam dudum confirmanda, & ad nova donanda eccleſiæ ſuæ privilegia faventiſſimos habuit. Frequens illi mora apud *Ponidonem*, in vicino *Altæ-Criſtæ* cœnobio, ut qui ejusdem ordinis monachus eſſet. Fama eſt, illum in die S. Agnetis natum, imbuendum litteris traditum, monaſticen profeſſum, & Abbatem factum. Quare eidem virgini devotior, ſacra illius duplici feſto inſtituit per totam Lauſanenſem diœceſim peragenda. Scripſit, ut dixi, *Homilias in laudem Chriſtiparæ octo*, tam dicendi ſuavitate, quàm myſteriorum profunditate delitioſas. Præfuit Lauſanenſi eccleſiæ annis quatuordecim: mortuus illic, & ante altare S. Crucis, in æde D. Mariæ, ſepultus. Ex his refellitur error *Henrici VVillott*, qui in Athenis ſuis Franciſcanis, neſcio cui alteri Amedeo homilias iſtas conatur aſſerere. Noſter porrò Amedeus eximiè laudatur l. 2. cap. 8. in vita S. Bernardi, & alibi.

CCCLXXXV. BALDUINUS Flandriæ & Hannoniæ Comes, Balduini Magnanimi filius, anno milleſimo ducenteſimo quarto, ex Latinorum genere primus Conſtantinopoli, à noſtris occupatæ, datus eſt Imperator, annum ætatis 32. agens: à Niceta Choniate aliisque Græcis (quod magnum virtutis eſt argumentum) ſummoperè laudatus. Scripſit Balduinus ipſe Latinè, ad ſuos in Belgio ſubditos, *longam epiſtolam de Conſtantinopolinæ urbis expugnatione:* quam ex ms. Sonegienſi, in Codice donationum piarum, c. 99. publicavimus. Balduinus porrò 1205. die 25. Aprilis à Bulgaris prælio captus, & menſes ſexdecim in vinculis habitus, demum juſſu Joannis Bulgarorum Regis crudeliter peremptus fuit. Succeſſit ei in CP. Imperio *Balduinus* frater.

GAUFRIDUS, toparcha Villæ Harduini (id vici nomen eſt, quinto lapide ab urbe Tricaſſina ſiti) Mareſcallus Campaniæ & Romaniæ, libris novem, & quidem Gallico ſermone, ſcripſit *Hiſtoriam captæ à Latinis anno milleſimo ducenteſimo quarto Conſtantinopoleos:* quam Blaſius Vignerius, vetiri idiomate, quo ſcripta eſt, & moderno, Pariſiis 1585. in 4. publicavit. Scriptor eſt fide digniſſimus, utpote qui iſti expeditioni interfuit, & illa ſcripſit quæ geſſit, & quorum pars magna fuit. Belgica noſtra, itemque Francica Nobilitas ſuos hîc proavos ac majores leget, quos imitetur.

CCCLXXXVI. GUNTHERUS, monachus ordinis Ciſtertienſis, in cœnobio Pariſienſi diœceſis Baſileenſis, ex ore *Martini* Abbatis ſui Pariſienſis, qui expugnationi Conſtantinopolitanæ interfuit, deſcripſit *hiſtoriam Conſtantinopoleos à Latinis ſubactæ:* quam ex ms. codice Academiæ Ingolſtadienſis, tomo 5. Antiquæ Lectionis, Caniſius edidit. Hanc ipſam capti Byzantii hiſtoriam *Nicetas Choniates* expreſſit in Annalibus Conſtantinopolitanis: quos Græco-Latinos iteratò editos 1593. quidam ineptis & hæreticis ſcholis contaminavit. Nicetam *Nicephorus Gregoras*, Andronici junioris Conſiliarius, excipit. Cæterum in citato Caniſii tomo exſtat inſuper *Frederici I. Imp. cognomento Barbaroſſæ Expeditio Aſiatica; fuſè ab æquævo auctore deſcripta.*

GEORGIUS LOGOTHETA, Acropolita, Græcè ſcripſit *Hiſtoriam captæ à Latinis Conſtantinopoleos*, eamque à Balduini I. temporibus usque ad Balduinum ultimum ex noſtris in Græcia Imperatorem produxit. Hanc ms. Perâ in Belgium *Georgius Douſa* attulit, & frater ejus *Theodorus* Latinè reddidit. Exſtat utraque lingua 1615. editus Logotheta, cum Nicephoro Gregora, & Laonico Chalcocondyla.

CCCLXXXVII. FRANCISCUS MONCADA, Marchio Aitonæ & Comes Oſſonæ, vir Græcè ac Latinè doctus, & litteratorum in primis amans (cujus in obitu Belgæ 1635. jacturam ſuam magno dolore teſtati ſunt) ſcripſit Hiſpanico idomate *Expeditionem Catalanorum & Aragoniorum, duce Rogerio Floro, Brunduſino*, ſub initium ſæculi decimi tertii *contra Turcos & Græcos ſuſceptam:* eamque Barcinone 1623. in 4. typis edendam curavit. Rogerius porrò cùm eſſet Vice-Amiralius, ut vocant, regni Siciliæ, ſub annum milleſimum treceteſimum primum, Conſtantinopolim ſe contulit, & pro *Michaële Andronico* CP. Imp. contra *Joannem Laſcarem* copias duxit. Exinde *Andronico*, Michaëlis filio militans, *Philadelphiam* à Caramano Turcorum duce obſeſſam 1303. liberavit. Virtutis præmium fuit *Maria*, Andro-

Andronici cognata, in conjugem data. Rogerio à Græcis cæſo in militari præfectura ſucceſſit *Berengarius de Entenza*, & huic *Ferdinandus* Regis Majoricæ filius. Univerſæ hiſtoriæ ſeriem, partim ex *Raimundo Montanero*, qui expeditioni interfuit, partim ex Georgio Pachymero & Nicephoro Gregora, noſter Moncada concinnavit.

CCCLXXXVII. S. Franciscus, Aſſiſii in Umbria natus, ordinis Minorum fundator, anno milleſimo duceteſimo viceſimo ſexto ad Superos tranſiit. *Regulam & opuſcula ejus*, quæ reperiri potuerunt, Lucas Waddingus, Hibernus, Notis illuſtravit, & typis Plantinianis 1623. publicavit. Vitam S. Franciſci ſcripſit *S. Bonaventura*: quam erudito *Henricus Sedulius*, noſter olim amicus, commentario illuſtravit, typisque Plantinianis 1597. edidit.

Antonius Patavinus (ſic dictus ab ea urbe Italiæ, quam ſuo incolatu & obitu nobiliorem reddidit) patria Oliſiponenſis, ſodalibus ordinis Minorum ſe adjunxit, vivente adhuc S. Franciſco. Exſtant ejus *Sermones de Tempore & Sanctis*, Luteriæ, Venetiis & alibi typis excuſi. Ad meliorem vitam abiit anno milleſimo duceteſimo triceſimo primo; cœlitum numero anno proximè ſequenti adſcriptus à Gregorio IX.

CCCLXXXVIII. Cæsarius, Heiſterbacenſis in Valle S. Petri monachus, ordinis Ciſterti-enſis, in diœceſi Colonienſi, prima ætate litteris operam in urbe Colonienſi dedit. Anno ſalutis 1188. *Henricum* Cardinalem & Epiſcopum Albanenſem, quem Clemens III. in Germaniam, Crucis prædicandæ cauſa, miſerat, in baſilica S. Petri, eadem in urbe concionantem puer audavit, & plurimos cruce ſignantem vidit; ut ipſe lib. 10. Miraculorum cap. 44. narrat. Anno milleſimo centeſimo nonageſimo nono veſtem monaſticam Heiſterbaci induit; & ibi poſtea Magiſter novitiorum, & apud Gallo-Brabantos Prior in Villari exſtitit. Anno 1226. libros tres de vita ac paſſione S. Engelberti Archiepiſcopi Colonienſis ſcribere cœpit, & anno demùm milleſimo duceteſimo triceſimo ſeptimo tertium librum, qui totus eſt in miraculorum inſigniorum enarratione, abſolvit. Quos quidem tres libros, Notis & auctario à ſe illuſtratos, *Ægidius Gelenius*, ad S. Andream Canonicus Colonienſis, 1633. eadem in urbe edidit. Scripſit item Cæſarius, per modum dialogi, libros XII. *de miraculis & viſionibus ſuo tempore in Germania potiſſimum factis*; Coloniæ 1591. & alibi excuſos. Scripſit denique *Sermones*, & alia plurima: quæ omnia ipſe Cæſarius particulatim enumerat in epiſtola ſua ad Petrum Priorem Loci S. Mariæ: quam Andreas Coppenſteinius, ordinis Prædicatorum Theologus, præfixit Faſciculo moralitatis Cæſarianæ, in Ubiis edito.

Helinandus, monachus ordinis Ciſterienſis in Frigido Monte, diœceſis Bellovacenſis cœnobio, præter *Sermones & Epiſtolas*, ſcripſit *Hiſtoriam ab orbe condito ad ſua usque tempora*, hoc eſt, usque ad annum Chriſti milleſimum duceteſimum duodecimum. Ex Helinando multa hauſerunt Vincentius Bellovacenſis & S. Antoninus.

Conradus Lichtenavius, Abbas Urſpergenſis in diœceſi Auguſtana, ord. Præmonſtratenſis, obiit anno milleſimo duceteſimo quadrageſimo. Scripſit Chronicon à temporibus Nini Aſſyriorum Regis usque ad annum Chriſti milleſimum duceteſimum viceſimum nonum. Adjecit neſcio quis malæ fidei homo notationes & paralipomena, à Cenſoribus Tridentinis meritò damnata. Vide & cenſuram Bellarmini in catalogo.

Hugo Floreffienſis Canonicus, ordinis Præmonſtratenſis, in diœceſi Namurcenſi, ſcripſit *vitas Idæ Nivellenſis & Idæ Leuvenſis*, virginum ac monialium ordinis Ciſtertienſis, in Rameia Gallo-Brabantiæ monaſterio; item *geſta Juettæ viduæ & recluſæ apud Hujum*, ditionis Leodicenſis opidum, anno milleſimo duceteſimo viceſimo ſeptimo defunctæ. Exſtant omnia mss. in Villarienſi apud Gallo-Brabantos cœnobio, monachorum Ciſtertienſium.

Robertus, ordinis Præmonſtratenſis Canonicus ad S. Marianum apud Autiſiodorum, ſcripſit *Chronologiam ab orbe condito usque ad annum Chriſti milleſimum duceteſimum undecimum*; obiitque anno proximè ſequenti. *Hugo*, ejusdem loci Canonicus, appendicem adjecit usque ad annum milleſimum duceteſimum viceſimum tertium. Utriusque lucubrationes Nicolaus Camuzæus, Canonicus Tricaſſinus, 1561. illa in urbe typis edendas curavit.

CCCLXXXIX. Hugo de S. Caro, vel ut alii vocant, *de S. Theodorico* Barchinonetenſis (non ex Barcinone Hiſpaniæ, ut Mariana & alii vocis affinitate decepti prodiderunt) ſed ex oppido *Delphinatum* in valle quæ ad Ebredunum eſt, cui Barchinonetæ nomen. Vir fuit inſigni eruditione ac pietate, quo *Humbertus Remonenſis* (is qui poſtea ordinis Prædicatorum Magiſter generalis quintus fuit) præceptore in ſæculo uſus eſt, factus ei viciſſim in pietatis ſchola magiſter. Nam Hugo, diſcipuli ſuaſu, ordinem Prædicatorum expetiit, & à Jordano, ejusdem ordinis ſupremo præfecto, viro ſanctiſſimo, obtinuit: ac poſtmodum primus ex ea familia Doctoratus Theologici lauream eſt conſecutus. In concilio Lugdunenſi creatus Cardinalis, ab Innocentio IV. Pontifice, primus ex S. Dominici familia, moxque miſſus in Germaniam, Legatus de rebus graviſſimis, in iis conficiendis fidem ſuam atque induſtriam omnibus probavit: & præter cætera Eccleſiam Leodicenſem ad formam Eccleſiæ Lugdunenſis compoſuit. Scripſit quàm plurima, nominatimque *Gloſſas*,

Juxta quadruplicem ſenſum, in Scripturam univerſam: ut omittam percelebre, immenſique laboris ac temporis opus, cui *Concordantia Bibliorum* nomen eſt, quod mira induſtria confecit, adhibitis ad rem celeriùs conficiendam quingentis monachis. Hanc lucubrationem, ut facile eſt inventis addere, *Conradus Halberſtadius* eodem ſæculo, anno 1290. additis dictionibus indeclinabilibus (nam *Hugo* ſolas declinabiles digeſſerat) inſigniter locupletavit. Inventum non minùs ingenioſum & oportunum quàm mirabile: adeò ut poſteriores Rabbini & Græci tantæ utilitatis artificium in Hebraicis Græciſque Bibliis ſimiliter digerendis ſint æmulati. Ita porrò litteras excoluit Hugo, ut in virtutem ac pietatem nihilo ſegnius incumberet: atque etiam ad dignitatem in Eccleſia eminentiſſimam evectus, de prioris vitæ accuratiſſima diſciplina nihil omnino remitteret. Quin etiam deprehenſo cominùs onere, & exitii periculo quod honorum culminibus impendet, vicem ſuam non rarò doluit. Laudaturque hæc ejus vox in extrema vita: *Maluiſſem potiùs, morbo elephantino in ordine meo Prædicatorio captum, egiſſe vitam; quàm mihi galero iſto caput onerari.* Demùm piè anno 1260. obiit Lugdini; ubi hodieque in æde ſacra S. Dominici ſepulcrum ejus viſitur, hoc lemmate prænotatum: *Hic jacet D. Hugo de S. Theodorico, ordinis Fratrum Prædicatorum, hujus conventus, S. Theologiæ Doctor & praedicator egregius, quondam Cardinalis Sabinenſis: qui obiit anno Domini milleſimo ducenteſimo ſexageſimo, XIV. Kal. Aprilis.* Ex his leviter corrige ea, quæ in Scholiis ad cap. 40. Henrici Gandavenſis ſunt dicta de patria Hugonis & anno obitus.

CCCXC. LUCAS, Tudenſis in Hiſpania Epiſcopus, ſcripſit *libros tres adverſus Albigenſium hæreticorum errores;* quos Joannes Mariana primùm eruit, Notiſque illuſtravit, & Jac. Gretſerus, cum aliquot ſuccedaneis ſcriptoribus contra ſectam Waldenſium, typis Ingolſtadienſibus publicavit. Fuit autem hic Lucas patria Legionenſis, vir ardenti ingenio, qui Romam, Conſtantinopolim, Cyprum, & Hieroſolymam præſens luſtrarat. Gregorio IX. Pontifice ſedente, *Iſidori Hiſpalenſis Chronicon* locupletavit ac produxit ad ſuam ætatem, ſtilo magis gravi quàm nitido. Id opus à pleriſque Iſidori nomine per errorem citatur, cùm ſit ejus minima ex parte, multaque ſint addita & commutata, vix ut antiqua dignoſci poſſint, niſi cum germano Iſidori Chronico conferantur. Idem Lucas, multis hortantibus, tum S. Iſidori vitam, tum miracula juſto volumine conſcripſit: monente præſertim *Berengaria* Regina, Ferdinandi Regis cognomento Sancti matre; cui ut obtemperaret, in priore etiam opere laborarat. Quo in opere diaconum ſe ipſe vocat in præfatione, his verbis: *Nos verò ad libros Chronicorum, à Doctore Hiſpaniarum Iſidoro editos; manum mittimus; ſecundo libro quoſdam alios Hiſpanorum Regum, & aliorum quorumdam ſeriem proſequendo, præcepto glorioſiſſimæ Hiſpaniarum Reginæ Berengariæ omni deſiderio deſiderantes fideliter ſatisfacere. Ipſa enim mihi Lucæ indigno diacono, ut hoc perficerem, imperavit.* Poſtea verò Epiſcopum Tudenſem creatum fuiſſe, in confeſſo eſt; atque in ea urbe ſepulcrum monſtratur, *B. Petri Gonſalvi* ex ordine Dominicano, quem viventem coluerat, ſepulchro olim conjunctum; uti ipſe moriens teſtamento fieri mandarat. Fuit *Roderico Semeno*, Toletano Archiepiſcopo, fermè æqualis; *Heliæ* autem familiaris, ei qui à S. Franciſco inſtitutum Ordinem, eò abdicante ac concedente, gubernandum ſuſcepit. Nam quæ ab eo audierat, ipſe commemorat, non abſque honoris præfatione. *Sic ferè Mariana in ſuis prolegomenis ad Tudenſem. Idem lib.* 12. *de rebus Hiſpaniæ cap.* 12. *hæc habet:* Lucas Tudenſis primùm diaconus, deinde Epiſcopus, Italiam & Orientis provincias, religionis eruditioniſque ergò luſtravit; Roderico Præſuli Toletano æqualis, & in ſimili conſcribendæ hiſtoriæ ſtudio verſatus, ingenio ſtiloque non ineleganti, neque prorſus vaſto. *Hiſtoriam* edidit *de rebus Hiſpaniæ, S. Iſidori Chronico inſerto;* unde opinione nata eſt, primam ejus operis partem Iſidoro attribuentium. Præterea *S. Iſidori vitam* conſcripſit, & ſeparato volumine ipſius miracula: cujus voluminis pars altera in confutandis Albigenſibus conſumitur.

CCCXCI. REINERUS Sachonus, Placentinus, Theologus ordinis Prædicatorum, ſcripſit *librum contra VValdenſes hæreticos*, quem integrè Gretſerus ex ms. codice primùm eruit: & cum aliis ejuſdem argumenti 1614. Ingolſtadii edidit. Vixit autem Reinerus anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quarto; ut Antonius Senenſis in ſua bibliotheca teſtatur. Adverſùs eoſdem Waldenſes ſcripſerunt, *Eberardus Betunienſis*, ab Henrico Gandavenſi cap. 60. memoratus; *Bernardus* Abbas Fontis calidi, & *Ermengardus:* ut Pamelius in ſcholiis ad epiſt. 63. narrat; item *Moneta Cremonenſis*, ab eodem Senenſi laudatus, & alii.

CCCXCII. RODERICUS SEMENUS, patria Vaſco ſeu Navarrus, anno milleſimo ducenteſimo octavo Epiſcopus Toletanus eſt electus. Anno proximè ſequenti, ejus hortatu, *Palentiæ* publicum ſapientiæ gymnaſium ab Alfonſo Rege eſt conſtitutum, ad juventutem litteris & humanitate informandam; artium profeſſoribus ex Gallia atque Italia evocatis: quæ Academia inde poſtea Salmanticam à Ferdinando, Alfonſi nepote, anno 1239. eſt tranſlata. Anno milleſimo ducenteſimo decimo tertio, cum in Hiſpania fames graviſſima graſſaretur, Rodericus ſuis opibus, alioſque ſacris concionibus adhortando, ut egenorum calamitatibus ſubveniretur, multum contulit. Quo factum eſt, ut *Alfonſus* Caſtellæ Rex in Eccleſiam Toletanam, quoniam apud eam, tamquam in publico ærario, optime

optime deponi theſauros cogitabat, nova multorum oppidorum ditione auxerit: Toletanum denique Præſulem jure perpetuo, legeque in omne tempus lata, regni Cancellarium dixerit, confirmaritque datum ante ſeptem annos Martino deceſſori diploma; quo quidem magiſtratu ſuprema & maxima auctoritas ſecundum Regiam olim continebatur. Anno milleſimo ducenteſimo decimo quinto, peregrinatione ſuſcepta, Rodericus noſter *Romam* abiit, & Patrum concilio, quod menſe Novembri inchoatum eſt in templo Lateranenſi, interfuit. In eo conventu orationem ad Patres habuit, Latina quidem lingua conceptam, cæterum aliarum linguarum, *quarum expers non erat, Italicæ, Germanicæ, Anglicæ, Gallicæ floribus ornatam, ſententiiſque diſtinctam: ut miraculi inſtar Patribus eſſet, tantam Hiſpanum hominem linguarum facultatem aſſecutum eſſe, quantam ab Apoſtolorum ætate ulli homini negabant contigiſſe.

Ex his rebus magnam Rodericus auctoritatem nactus eſt; quam ille litterarum atque eruditionis, ut ea ferebant tempora, eximia opinione tuebatur. Exſtant *de rebus Hiſpaniæ, & de Arabum gente hiſtoriæ, duobus ab eo conſcriptæ voluminibus*, non omnino inelegantes. Anno milleſimo ducenteſimo viceſimo ſecundo, Rodericus duodecim Canonicos, cum quatuor Dignitatibus, Toleti conſtituit ac dotavit, ea lege, ut Toletanæ baſilicæ maximæ ſacerdotibus ſubditi eſſent, & anniverſario Aſſumptionis Virginis-matris die feſto quinque æreos nummos, quaſi vectigales, templo Toletano penderent. Anno demum milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quinto (aliis 1247.) vivere deſiit, *Hortæ*, quod eſt monachorum ordinis Ciſtertienſis cœnobium, in Aragoniæ finibus, honorificè conditus: ubi ad aram maximam cippus monſtratur, cum hac inſcriptione: *Mater Navarra, nutrix Caſtella, ſchola Pariſius, ſedes Toletum, Hortus mauſoleum, requies cœlum.* Roderici ſemper in Hiſpania vivet auctoritas, memoria vigebit. Defuncti manibus in templi Toletani maximi pluribus ſacellis ad hanc diem parentatur; aliquot ſacerdotiis, ejus juſſu atque impenſa, ea de cauſa conſtitutis.

CCCXCIII. Raimundus Lullus in majore inſula Baleari, quam hodie *Majoricam* vocant, natus, vixit circa annum milleſimum ducenteſimum nonageſimum, ambigua fama. De eo l. 15. c. 4. ſic Mariana: Raimundus genere Catalaunus, in Baleari majore natus, juvenis mercaturam exercuit ſpe quæſtus, majorum veſtigia in eo ſecutus. Cum ætate, rerum humanarum tædio, abſceſſit in ſolitudinem, vitato hominum congreſſu. Quo tempore artem conſcripſit, quæ novis tramitibus compendio artium ingenuarum, philoſophiæ, atque adeo divinarum rerum cognitionem promittit, magna hominum admiratione: cum litterarum omnino expers, ut ne Latinè quidem ſciret, ſermone patrio, viginti amplius voluminibus juſti ponderis evulgatis, ea de rebus tum divinis tum humanis tradat, quæ vix, ac ne vix quidem expoliti doctrina homines aſſequantur legendo; ut præſtigiæ oculorum, & ludibria potius artium, quam veræ artes quibusdam videantur. Ipſe ea ſe divinitus accepiſſe affirmat, in monte objecta Chriſti Dei ſpecie, quaſi cruci affixi: Eo haud dubiè meritus laudem, quod ſtudio religionis in Africa propagandæ, *Bugiam* in ora Mauritaniæ ſitam delatus, cum operi inſiſtens, monendi caſtigandique finem non faceret, lapidibus petitus occubuit. Corpus in Balearem majorem translatum, magnam à populis venerationem habet, tantum non memoria conſecrata, nomineque in faſtos dato. De libris non una opinio fuit; pleriſque accuſantibus quaſi ineptos ac noxios, alii defendunt quaſi delapſos cœlo. Quingenti errores de religione ex iis libris decerpti nihilominus, Gregorii XI. Papæ juſſu, Avenione anathematis ignominia notati fuerunt; agente *Aimerico*, ex familia Prædicatorum Inquiſitore adverſus hæreticos in Hiſpania. Ex iis propoſitionibus *Petrus Tarraconenſis Præſul* centum evulgavit, Directorii Inquiſitorum parte altera. In quibus ſi verum fateri convenit, non paucæ duriores ſunt & abſonæ, cum Eccleſiæ placitis pugnantes. Sed nos bardi ſcilicet aſſequi non poſſumus ea, in quibus Raimundi ſectatores reconditas ſignificationes & arcana majora quærunt, & videre ſe fingunt, aut ſomniant, quod non vident; & digito conantur oſtendere, quod nuſquam eſt. Quorum eſt noſtra etiam ætate magnus numerus, ſchola Barcinone (quod mireris) iis libris explicandis dicata, poſtquam reprobati ſunt. *Sic ferè Mariana.*

CCCXCIV. Theodoricus Thuringus, ex ordine *Prædicatorum*, ſcripſit *libros octo de S. Elizabetha, Andreæ Regis Hungarorum filia, Ludovici Landgravii Thuringiæ vidua*; quos ex mss. codicibus Caniſius tomo 5. Lect. antiquæ primum publicavit, & Raderus, tom. 1. Bavariæ ſanctæ, in compendium eleganti ſtilo redegit. Ipſa Marburgi anno 1231. ſanctiſſimè obiit, in tabulas publicas 1235. à Gregorio IX. relata.

CCCXCV. Robertus, cognomento Groſeteſtus, Lincolnienſis in Anglia Epiſcopus, anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo ſecundo, è Græco-Latinum fecit *Teſtamentum duodecim prophetarum**, primo Hebraice ſcriptum. Citatur id ab Origene homilia 15. in Joſue, & à Procopio ad 38. Geneſeos. Exſtat Pariſiis 1549. in 12. ſeorſim, & in Bibliotheca Sixti Senenſis † editum. *Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.*

CCCXCVI. Gaufridus de Bello-Loco, ordinis Prædicatorum Theologus, juſſu Gregorii X. Papæ, ſcripſit *hiſtoriam vitæ S. Ludovici IX. Galliæ Regis*; cui annis viginti à ſacris confeſſionibus ac conſiliis fuerat, & cui anno milleſimo ducenteſimo ſeptu-

* Leg. Patriarcharum. † Non exſtat in Sixti Bibl.

ageſimo in caſtris ad Tunetum piiſſimè in Domino morienti extrema Sacramenta adminiſtraverat. Alterum librum *de vita ac miraculis ejusdem Regis* adjecit Guilielmus Carnutensis, familiæ itidem Dominicanæ Theologus, & dicti Regis Capellanus.

Bonifacius VIII. Papa *Sermones duos*, de Canonizatione ejusdem Regis à ſe, apud Urbem-Veterem, anno 1297. habitos, ad poſteros tranſmiſit.

Joannes toparcha Jonvillæ, Seneſcallus Campaniæ, annis ſex S. Ludovico Galliæ Regi in bellis ſacris & alibi adhæſit. Senex admodum ad Ludovicum, S. Ludovici filium, ſcripſit Gallico ſermone *libros ſeu partes duas de rebus geſtis ejuſdem ſancti Regis.* Quæ omnia Claudius Menardus, Conſiliarius Regius & Proprætor Andegavenſis 1617. Lutetiæ junctim excudenda curavit: addita *Ordinatione*, ut vocant, *à S. Ludovico facta* 1228. *pro extirpatione hæreſis Albigenſium;* addita item *Epiſtola, quam idem Rex de captione & liberatione ſua ſcripſit*, cum aliis monumentis huc ſpectantibus.

CCCXCVII. Joachimus I. Abbas & fundator monaſterii Florenſis, propheta à nonnullis habitus (cujus librum contra Petrum Lombardum Lateranenſe Concilium damnavit & ſuppreſſit) ſcripſit *commentaria in Iſaiam, Hieremiam, Apocalypſin & alia*, partim Venetiis, partim Coloniæ edita. Vixit anno 1200. Baronium conſule.

CCCXCVIII. Saxo Grammaticus, Sialandicus, ſcripſit *hiſtoriæ Danicæ libros ſexdecim*, ad Andream in Dania Epiſcopum; excuſos Baſileæ, Pariſiis & Francofurti. Claruit anno milleſimo ducenteſimo.

Henricus Stero, monachus in Altaha inferiore apud Germanos, ſcripſit *Annales* ab anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo uſque ad annum milleſimum ducenteſimum ſeptuageſimum tertium: qui primum Francofurti, & poſtea multis partibus auctiores Ingolſtadii 1601. fuerunt editi, Caniſiano tomo 1. Lect. antiquæ.

Gobelinus ſcripſit *vitam S. Meinulphi Archidiaconi Paderbornenſis* in Weſtfalia, quam Brouverus 1616. edidit, una cum vita *Meinuverci Paderbornenſis Epiſcopi*, ab anonymo ſcripta.

CCCXCIX. Humbertus, à priſcis Burgundiæ finibus Burgundus appellatus, nobilibus parentibus natus eſt, Romone in Viennenſi apud Gallos diœceſi, quod oppidum vulgò *Romans* vocant. Cum adoleſcens Lutetiæ ſtudiis incumberet, divino inſtinctu & vocatione ſingulari, familiæ S. Dominici adſcriptus eſt. Litteras ſacras Lugduni & alibi variis in locis explicuit. Anno demùm milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quarto, quintus ſui ordinis Magiſter generalis renunciatus eſt: quam præfecturam ſumma cum laude totis undeviginti annis geſſit. Utque erat vir modeſtiſſimus, in generali Ordinis univerſi conventu, anno milleſimo ducenteſimo ſexageſimo tertio, miſſionem petit, & obtinuit: S. Thoma Aquinate tunc ſuffragii jure, pro Romana provincia, potiente. Conſtat eum & Patriarchatum Hieroſolymitanum, à Nicolao III. Pontifice oblatum, reſpuiſſe. Poſito itaque magiſtratu, Lugduni ad Rhodanum annos undecim, qui vitæ reliqui fuerunt, docendo ac ſcribendo conſumpſit: obiitque ibidem anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto. Scripta ejus Sixtus & Antonius Senenſes, Poſſevinus, Bellarminus & alii recenſent.

CD. S. Bonaventura Balneoregium in Tuſcia patriam habuit, & Lugduni ad Rhodanum anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quarto, ætatis quinquageſimo tertio, in Domino obdormivit. Luculentum ſanctimoniæ ejus teſtimoninm dedit *Alexander Alenſis*, qui Bonaventuram inter alios habuit auditorem. Nam ut Sixtus IV. Papa in diplomate canonizationis memorat, dicere ſolebat Alexander, *videri Adamum in Bonaventura non peccaſſe.* Scripta ejus, præſertim aſcetica, ubique ſpirant ſanctitatem: Et nominatim quæ de religioſorum hominum inſtitutione ſcripſit, talia ſunt, ut nihil videatur prudentius, & ad præcavendam religioſæ diſciplinæ labefactationem accommodatius potuiſſe conſcribi. Quod ad Theologiæ cognitionem attinet, quam ſeptimo anno à cooptatione in S. Franciſci ordinem publicè in Academia Pariſienſi, ſummo concurſu audientium, profiteri cœpit, ab omnibus eruditis mirificè laudantur plurimi ejus de rebus Theologicis commentarii, non minus ordinata tractandi ratione ac perſpicuitate, quàm ſubtilitate diſquiſitionis, & quod caput eſt, reſolutionum ſoliditate inſignes. Vidit id Sixtus V. Pontifex, magnus ingeniorum æſtimator, qui ipſum 1587. ſolemni ceremonia *Doctorem Eccleſiæ* renuntiavit. Cæterùm ſtudiis ac laboribus in Concilio potiſſimùm Lugdunenſi fractus, anno eodem, quo ejus intimus amicus S. Thomas Aquinas, ſed quadrimeſtri tardiùs, ſpiritum puriſſimum quinquagenarius Deo in urbe Lugdunenſi reddidit. Elatus eſt funere, quale à memoria hominum glorioſius non legitur. Nam interfuit, & exequias ſua præſentia *Gregorius X.* Pontifex ſummus cohoneſtavit. Adfuit *Imperator Græcorum* per Græcos proceres: Latinus verò Orientis Imperator *Balduinus* II. per ſe ipſum. Occidentis autem imperio tunc vacante, adfuit *Jacobus Rex Aragoniæ*; adfuerunt *Patriarchae Conſtantinopolitanus & Antiochenus, Cardinales univerſi*, Præſules ex Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ordine quingenti, Abbates ſexaginta, alii minorum gentium Antiſtites ac ſacerdotes ſupra mille; Regum ac Principum complurium Oratores, Tartarorum & aliorum populorum Legati; ſacri demùm ac politici ordi-

ordinis homines innumerabiles. Sacris funeralibus ſolenniter operatus eſt, & laudationem funebrem dixit *Petrus Tarantaſienſis*, ordinis Prædicatorum, ex Archiepiſcopo Lugdunenſi Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis, ac demùm Innocentius V. Papa.

CDI. GUILIELMUS Autiſiodorenſis primùm, dein Pariſienſis illo nomine ſecundus Epiſcopus, obiit an. milleſimo ducenteſimo viceſimo tertio; ſepultus Pontiniaci, quod eſt ord. Ciſtertienſis cœnobium. Guilielmus iſte, quem vulgò Autiſiodorenſem vocant, ſcripſit *Summam Theologicam in quatuor libros Sententiarum*, 1500. Pariſiis excuſam. De qua vide cenſuram Bellarmini in catalogo.

GUILIELMUS Pariſienſis illo nomine tertius Epiſcopus, patria Aruernus, mathematicus, philoſophus ac theologus eximius, obiit anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo quarto; cujus tumulus hodieque apud Victorinos, ad muros urbis Pariſienſis, viſitur. Scripſit opera varia, duobus tomis in fol. 1592. Venetiis edita. Illo ſedente, obiit 1236. Pariſiis *Joannes de Sacro-Boſco*, ad S. Maturinum conditus.

CDII. RICERUS natione Italus, ex Marchia oriundus, unus ex S. Franciſci ſociis, brevi tractatu explicuit, *Quomodo homo poſſit citò pervenire ad agnitionem veritatis*. Exſtat is Lovanii 1554. editus, cum aliis ejuſdem argumenti.

ÆGIDIUS ASSISIAS, unus ex primis monachis ordinis Minorum, ſcripſit *Verba aurea*, Antverpiæ 1534. & alibi excuſa. Plura ejus opera recenſet Radulphus lib. 1. hiſt. Seraphicæ, quæ nondum ſunt edita. Obiit anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo.

DAVID Auguſtæ Vindelicorum natus, ordinis Minorum Theologus, ſcripſit *Formulam novitiorum de exterioris hominis reformatione*, item *Formulam interioris hominis*, & libellum *de ſeptem proceſſibus religioſis*. Quæ tria opuſcula primùm ſeorſim, & poſtea à Colonienſibus tomo 13. Bibliothecæ PP. edita fuerunt.

ALBERTUS PISANUS Etruſcus, aliis Germanus, ex Abbate Benedictino primùm monachus, poſtea Miniſter generalis Minorum, ſcripſit inter alia *Chronicon ab orbe condito uſque ad annum milleſimum ducenteſimum quinquageſimum ſextum*; quod Helmſtadii 1587. cum ſcholiis hæreticis eſt editum.

CDIII. DODECHINUS Abbas monaſterii S. Diſibodi, ordinis Benedictini, in diœceſi Moguntina, *continuavit Chronicon Mariani Scoti* uſque ad annum 1200.

PETRUS SARNENSIS, monachus ordinis Ciſtertienſis, in diœceſi Carnutenſi, ſcripſit *hiſtoriam belli ſacri contra Albigenſes hæreticos geſti*, hortatu Innocentii III. Pontificis; cui & illam dicavit. Exſtat typis 1615. edita Trecis in Campania Galliæ.

ALBERICUS, monachus ordinis Ciſtertienſis in cœnobio Trium fontium, *ſcripſit Chronicon*, quod in geſtis anni milleſimi ducenteſimi quadrageſimi primi deſinit; brevi edendum, ut ſpero, ab Andrea Quercetano, cum *Hiſtoria Epiſcoporum Virdunenſium & Abbatum S. Vitoni, à Laurentio Leodicenſi conſcripta*, & aliis id genus monumentis antiquis.

GUILIELMUS, Abbas Andrenſis in Gallia, ſcripſit *Chronicon Andrenſe* vulgò nuncupatum; quod deſinit in geſtis anni milleſimi ducenteſimi viceſimi ſeptimi. Nos illo ms. uſi fuimus in concinnando Chronico Belgico.

MATTHÆUS PARIS ſeu Pariſius, monachus ad S. Albanum in Anglia, ſcripſit *Hiſtoriam Anglicanam ab anno milleſimo ſexageſimo ſeptimo uſque ad milleſimum ducenteſimum ſexageſimum*. Alius quiſpiam addidit *Appendicem* uſque ad annum milleſimum ducenteſimum ſeptuageſimum tertium. Bellarminus in catalogo monet, hiſtoriam iſtam cautè legendam, utpote à Tigurinis hæreticis vitiatam. Scripſit inſuper Matthæus *res geſtas Abbatum S. Albini*, & alia.

JOANNES PARISIUS, Canonicus regularis Lutetiæ ad S. Victorem, ſcripſit *Memoriale hiſtoriarum*: quod ab alio quopiam auctum deſinit in geſtis anni milleſimi trecenteſimi viceſimi ſecundi. Nos illud manu exaratum eo in loco legimus, & non pauca inde in Chronicum noſtrum Belgicum tranſtulimus.

BALDUINUS AVESNENSIS ſub annum 1285. idiomate Latino ſcripſit *Hiſtoriam genealogicam Comitum Hannoniæ*, & aliorum procerum: quæ Gallicè & Latinè exſtat ms. Pariſiis apud Andream Quercetanum, & Bruxellæ apud Chiffletios. Ex Balduini opere *Engueramus Magnus*, dominus de Coucy, Oiſy & Montmirel, *Genealogiam familiæ de Coucy & Dreux* deſumi, & uſque ad annum milleſimum trecenteſimum tertium produci mandavit, hoc titulo: *Le Lignage de Coucy & Dreux*.

EGEHARDUS Vragienſis Abbas, ad Egbertum Corbeienſem Abbatem, ſcripſit breve *Chronicon de Epiſcopis Hildesheimenſibus*, à temporibus Caroli Magni uſque ad annum milleſimum ducenteſimum nonageſimum, aut circiter: quod Brouverus 1616. Moguntiæ edidit, cum vita Godehardi Hildesheimenſis Epiſcopi.

SIFRIDUS, Miſnenſis presbyter, *Epitomen hiſtoriarum* ab anno quadringenteſimo quinquageſimo octavo uſque ad milleſimum trecenteſimum ſeptimum libris duobus concinnavit. Exſtantque editi cum aliis Germaniæ Hiſtoricis.

CDIV. INNOCENTIUS IV. Pontifex, illuſtri Fliſcorum ſtirpe Genuæ natus, vir doctrina & prudentia clarus, obiit anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quarto. *Apparatum ad Decretales epiſtolas*, brevem ſed eruditum, ipſi Bellarminus in catalogo attribuit.

Digitized by Google

V. de an non ſit idem Apparatus, quem Alfonſus Ciaconius, lib. de vitis Pontificum Romanorum, adſcribit *Bernardo presbytero Compoſtellano.*

Urbanus IV. Papa ſcripſit commentarium *in Pſalmum quadrageſimum*: qui exſtat tomo 12. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ.

Guido Grossus, nobili Groſſorum familia, in Gallia Narbonenſi, oppido S. Ægidii natus (qui poſtea Clemens IV. Papa fuit) ante pontificatum multa ſcripſit *ad Jus civile pertinentia*, itemque *in primum & ſecundum libros Decretalium.* Obiit anno milleſimo ducenteſimo ſexageſimo octavo Viterbii; conditus ibidem apud Dominicanos.

Petrus Tarantaſienſis, ex ordine Prædicatorum, à Gregorio X. Cardinalis, unà cum S. Bonaventura, creatus, eidem Gregorio in pontificatu ſucceſſit, aſſumpto *Innocentii V.* nomine; & anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto deceſſit. Scripſit *in libros Sententiarum.*

Joannes XX. dictus XXI. Papa, civis Oliſiponenſis, litteratorum amantiſſimus, & multiplicis doctrinæ, præſertim philoſophiæ ac medicinæ ſtudiis clarus fuit: ut libri editi indicio ſunt *Petri Hiſpani* titulo, quod illi nomen ante pontificatum fuit. Exſtat de re medica liber ejus, *qui Theſaurus pauperum* nuncupatur. Octo menſibus & diebus octo, cùm pontificatum tenuiſſet, anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo Viterbii obiit; ſuccedente Nicolao ex Urſinorum gente.

CDV. Robertus Sorbonius, à natali vico *Sorbona* ſic dictus, S. Ludovici Galliæ Regis Oeconomus pœnitentiarum, ſcripſit *de Conſcientia, de Confeſſione & Iter paradiſi*: quæ tria opuſcula exſtant tomo 13. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis. Fundavit in Academia Pariſienſi famoſum iſtud Theologorum collegium, quod vulgò *Sorbona* nuncupatur, ſub annum 1252.

Joannes Pariſienſis Doctor, ordinis Prædicatorum, ſub annum milleſimum ducenteſimum nonageſimum vixit. Præter *commentaria in quatuor libros Sententiarum*, ſcripſit *Quodlibeta varia*, & quidem præcipuè *De poteſtate Papæ & Regis*, excuſa cum aliis libellis ejuſdem argumenti. Videtur autem propenſior fuiſſe erga Regem, quàm erga Pontificem: quia Pariſiis agebat & docebat, ſtante diſcordia inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Galliæ Regem.

CDVI. Gerhohus ſive Gerochus, Reicherſpergenſis in Bavaria Præpoſitus, ejuſque frater germanus Decanus Reicherſpergenſis, ſcripſerunt *contra errores Folmari*, Præpoſiti Petræ-ſtillantis in Franconia. infra Herbipolim. De Gerhoho ſi plura deſideras, Chronicon Reicherſpergenſe, à Chriſtophoro Geuvoldo, Conſiliario Bavarico, evulgatum, itemque Gretſerum conſule.

Joannes Pechanus, Anglus, ordinis Minorum, S. Bonaventuræ diſcipulus, Pariſiis, Oxonii & Romæ in palatio Apoſtolico Theologiam docuit, & 1200. vivere deſiit. Sententias ſacræ Scripturæ in locos communes redegit, & titulo *Collectanei Bibliorum* exſtant 1514. Pariſiis 1541. Coloniæ editæ. *Officium S. Trinitatis*, ab eodem compoſitum, Fr. Titelmannus ſua expoſitione illuſtravit.

Manuel Caleca ſcripſit *libros quatuor contra Græcorum errores de proceſſione Spiritus ſancti*: quos, mandante Martino V. Papa, Latinè vertit Ambroſius Camaldulenſis, & Petrus Stevartius Notis à ſe illuſtratos Ingolſtadii edidit. Caleca ſub Gregorio X. Papa interfuit Concilio Lugdunenſi: Ambroſius Camaldulenſis anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo obiit. Calecæ ejuſdem librum *De Fide catholica* Jac. Pontanus Latinitate donavit; ut & *Michaëlis Glycæ* Diſputationes, & *Theophylacti Simocatæ* hiſtoriam de Mauritio Imp.

CDVII. Albertanus Brixienſis, cauſidicus, pro filii ſui Stephani inſtitutione ſcripſit libellum *De arte loquendi & tacendi* Lovanii & Antverpiæ 1485. itemque Lipſiæ 1491. excuſum. A Frederico Imp. anno 1246. cuſtodiæ traditum fuiſſe ſcribunt.

Henricus Seguſius, natione Gallus ab Urbano IV. Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis creatus, illo hortante, ſcripſit *in Epiſtolas Decretales*. Ejuſdem *Summa* ut vulgò nuncupatur, *Canonum ſacrorum doctrinam continens*, eſt in omnium manibus. Obiit Lugduni 1281. apud Dominicanos conditus.

Guido Baifius, Archidiaconus Bononienſis, claruit anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo tertio. Titulo *Roſarii* ſcripſit commentarium *in Decretum Gratiani, & in Decretales epiſtolas.*

Dinus Mugellanus, Juris pontificii peritiſſimus, vixit ſub annum milleſimum ducenteſimum nonageſimum nonum. Scripſit in titulum *De regulis Juris*, in ſexto.

CDVIII. Joannes Duns, Scotus, ordinis Minorum, inter Scholaſticos nobilis (quem *Doctorem ſubtilem* appellant) Oxoniæ publicavit *Quodlibeta, & commentaria in libros quatuor Sententiarum.* Quod ſcriptum vulgò dicitur *Opus Anglicanum* ſive *Oxonienſe*; Venetiis 1514. & alibi poſtea impreſſum. Poſtea Pariſiis *Lecturam contractiorem & magis frugiferam* edidit. *Quam nos* (ait Joannes Major) *chalcographis imprimendam hiſce diebus dedimus.* Obiit Coloniæ anno milleſimo trecenteſimo octavo. Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.

ſacra. Tumulus ejus viſitur Coloniæ in medio chori apud Franciſcanos. Fabuloſum illi mortis genus Paulus Jovius in Elogiis Virorum illuſtrium affinxit: fabuloſum dico, utpote cujus nulla ſit Coloniæ memoria in archivis monaſterii, aut in epitaphiis variis monumento appenſis.

Udalricus Argentinenſis, ordinis Prædicatorum, Alberti Magni auditor, vixit anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo. Scripſit *in libros quatuor Magiſtri ſententiarum*, item *Summam Theologiæ*, *& librum de anima*.

Rupertus ſive Robertus Halſus, ordinis Minorum, vixit ſub annum milleſimum ducenteſimum octogeſimum; ſcripſitque *commentaria in quatuor libros Sententiarum*, *& in Regulam S. Franciſci*.

Richardus de Media-Villa, Anglus, Middeltonus, ordinis Minorum, in ſacris litteris & Jure pontificio egregiè verſatus, vixit ſub annum milleſimum ducenteſimum nonageſimum, & pro more illius ævi ſcripſit *in libros quatuor Sententiarum; in quatuor Evangelia; in Regulam S. Franciſci; & Quodlibeta varia*, *Brixiæ* 1591. *poſtremò edita*.

CDIX. Ægidius Columna, ex illuſtri Columnenſium procerum ſtirpe natus Romæ (unde & *Ægidius Romanus* vulgò nuncupatur) adoleſcens Auguſtinianis eremitis ſe adjunxit. Primis litterarum ac philoſophiæ ſtudiis inſtructus, Lutetiam ſe contulit, & *Thomam Aquinatem* ſacras ibi explicantem litteras, unà cum *Auguſtino Triumpho*, audivit. Et verò audivit ſummo cum fructu: ejuſque veſtigia tam religioſè legit, ut qui à Thoma diſſentiret, Ægidium, hominem alioqui manſuetiſſimum, inveniret adverſarium. Invenit certè *Guilielmus Lamarenſis*, ex familia Franciſcana Theologus Oxonienſis, qui *S. Thomæ Reprehenſorium* publicare non erubuerat. In hunc ergò ſtrinxit Ægidius ſtilum, & magiſtri ſui doctrinam fortiter defendit: ut illo nomine omnes Thomiſtæ plurimùm Columnæ debeant. Non id latuit *Philippum III. Audacem*, Galliæ Regem, qui ipſum *Philippi Pulchri*, filii ſui, ſtudiis moribuſque præfecit. Huic diſcipulo ſuo Ægidius didacticon opus *De regimine Principum* dicavit. Porrò cathedram magiſterii, quam ex Ordine ſuo primus Lutetiæ aſcendit, tanta cum laude implevit, ut illi Academia titulum *Doctoris fundatiſſimi* detulerit. Apud ſuos verò eam doctrinæ famam collegit, ut in comitiis generalibus, Florentiæ 1287. habitis, Patres ſanxerint, *Ægidii Romani doctrinam in ſcholis eſſe tenendam ac propugnandam*. Quam deinde ſemitam ſecuti ſunt plerique omnes: præ aliis *Jacobus Viterbienſis*, poſt Archiepiſcopus Neapolitanus, *Gerardus Senenſis*, *Joannes Dathus*, Imolenſis Epiſcopus, & alii quàm plurimi.

At verò inter Pariſienſis Academiæ parietes latere vir tantus non diu potuit. Sub initium anni 1292. coactus Patrum ſenatus Romæ, concordibus ſuffragiis, *Columnam* ad univerſi Ordinis clavum alligarunt. Nec umquam plus incrementi accepit familia Auguſtiniana, quàm ſub hoc præfecto, quem ob vitæ integritatem ac ſapientiam totus orbis venerabatur. Fratres pœnitentiæ, à vili veſte *Saccitæ* nuncupati, cùm à primævo vitæ inſtituto paulatim ſe deficere animadverterent, fundum, quem Lutetiæ à *S. Ludovico Rege* ſibi donatum annis ampliùs 30. incoluerant, Ægidio, ceu ordinis eremitici ſupremo præſuli, anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio ceſſerunt; *Philippo Pulchro* Rege & *Simone* Pariſienſi Epiſcopo approbantibus. *Regem Angliæ* ſibi devinxit Ægidius commentario illo, quem *in libros Ariſtotelis* ſcripſit: ut huic uni ejus lucubrationi debeantur quodammodò monaſteria, quæ in Britannia olim plurima Auguſtiniani poſſederunt. *Guidonem Flandriæ Comitem* ſibi conciliavit, cùm filio ejus *Philippo* roganti *libros Elenchorum ſophiſticorum* explicuit: ut huic etiam ſcripto acceptum referri poſſit monaſterium Gandavenſe, quod *Borlutii* illa ætate ſuo in fundo erexerunt. Quid dicam de immortali beneficio, quo Eccleſiam univerſam Ægidius affecit? Exemplum numquam antea viſum, neque repetitum poſtea, *Cæleſtinus V.* præbuerat cùm ex eremi latebris ad ſummum pontificatum evectus, onus, cui ſe imparem agnoſcebat, ſponte depoſuit, & ad ſolitudinem ſemper amatam liber revertit. Principes interea quidam obloqui (ſcilicet qui, Cæleſtino ſedente, S. R. E. patrimonia arrodere cœperant) & Bonifacium VIII. ſucceſſorem, prædiis iſtis recuperandis aut retinendis intentum, ſugillare atque ambitionis arguere. Et jam propè aberat, ut in ordinem Bonifacius, acerbis multorum clamoribus, magno cum damno ſcandaloque univerſi orbis Chriſtiani, redigeretur; niſi Ægidius, qui apud Reges ac Principes omnes ſumma auctoritate valebat, libro apologetico, cui titulum *De renuntiatione Papæ* præfixit, ſuffecti Pontificis innocentiam defendiſſet, eumque legitimè electum ſolidè docuiſſet. Bonifacius porrò hominem benè de ſe, benè de Eccleſia univerſa meritum pontificia infula 1296. honoravit, & Biturigibus Archiepiſcopum dedit; Philippo Pulchro laudante, boniſque omnibus applaudentibus. Exinde in numerum Cardinalium adſcriptus fuit; ſed non enuntiatus; morte interveniente Pontificis, an ipſius Ægidii, incertum. Hoc conſtat, ipſum Concilio Viennenſi, in quo *Templariorum* ordo damnatus eſt, 1311. adſediſſe, & ædem, quam Biturigis iſti habuerant, ſuis ſodalibus impetraſſe. Studiis demùm ac laboribus exhauſtus, Avenione 1316. deceſſit; Lutetiæ, ut teſtamenti tabulis mandarat, in æde Auguſtiniana, juxta aram templi principem, conditus; hoc elogio addito: *Hic jacet aula morum, vitæ munditia, archiphiloſophiæ Ariſtotelis perſpicaciſſimus commentator, clavis & Doctor Theologiæ, lux in lucem reducens dubia, F. Ægidius de Roma, ordinis*

FF. Eremitarum S. Auguſtini, Archiëpiſcopus Bituricenſis: qui obiit anno Domini 1316. *die* 22. *menſis Decembris.* Bibliothecam ſuam, quam ſanè amplam Lutetiæ me videre an. 1610. memini, reliquit monaſterio ſui ordinis, ea in urbe à ſe excitato. Scripta ejus theologica, philoſophica & alia Poſſevinus, Bellarminus, Angelus Rocca in ejuſdem vita, Thomas Gratianus & Cornelius Curtius enumerant.

CDX. GUILIELMUS DURANDUS, ſeu Durantes, cognomento *Speculator*, Podiomiſſone (quod Provinciæ eſt oppidum) nobili genere natus, Henrici Seguſii, Cardinalis Oſtienſis, diſcipulus, ut erat Juris peritiſſimus, ad Othobonum Cardinalem, qui poſtea Hadrianus V. Papa fuit, ſcripſit *Speculum Juris*, in tria volumina diſtinctum: item *Rationale divinorum officiorum;* quod anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſexto ſe abſolviſſe, ipſe lib. 8. cap. 9. narrat. Scripſit & alia, Lugduni, Pariſiis & alibi edita. Anno 1311. Viennenſi concilio interfuit, ac demùm Romæ obiit; in cœnobio Domicanorum ad Minervam conditus. Noſtra ætate vixit & *Joannes Stephanus Durantus*, Præſes Toloſanus: cujus libri tres, *De ritibus Eccleſiæ catholicæ*, ſunt editi Romæ 1591. & Coloniæ 1592.

CDXI. DURANDUS à S. Portiano, ex ordine Dominicanorum, Doctor Theologus 1313. Pariſiis renuntiatus, cùm in Italiam ſe contuliſſet, Romæ in ſchola palatii Apoſtolici ſacras litteras diu explicuit. Exinde Avicienſis ſeu Podienſis, ac demùm Meldenſis in Gallia Epiſcopus 1327. creatus, vixit ultra annum milleſimum trecenteſimum triceſimum tertium. Tumulus ejus in odejo ſeu choro etiamnum Meldis cernitur. Scripſit *commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum:* de quibus vide cenſuram Bellarmini in catalogo. Liber *de origine juriſdictionum, & de legibus*, an ſit hujus Durandi, an Durandi Speculatoris, dubitat Molanus. Errant enim, qui Durandum hunc cum Durando Speculatore confundunt, aut ex duobus unum faciunt.

CDXII. PETRUS BERCHORIUS, Prior cœnobii Pariſienſis ad S. Eligium, claruit anno milleſimo ducenteſimo ſexageſimo. Præter alia, ſcripſit *Dictionarium morale Biblicum;* Pariſiis, Lugduni, Antverpiæ & alibi ſæpiùs recuſum.

ANDRONICUS Conſtantinopolitanus, ex Imperatoria Comnenorum familia oriundus, ſcripſit *Dialogum contra Judæos*; quem Joannes Livinejus, Canonicus Antverpienſis, Latinè reddidit, & Petrus Stevartius, Doctor Theologus, Ingolſtadii edendum curavit. Exſtat idem tomo 14. Bibliothecæ Patrum, à Colonienſibus editæ.

JUSTUS, Abbas ordinis Ciſtertienſis, vixit anno milleſimo trecenteſimo. In conventu multorum Abbatum illius ordinis habuit *Sermonem*, à Joanne Picardo ſeorſim primò Lutetiæ, & poſtea à Colonienſibus tomo 14. Bibliothecæ PP. editum. Sermo totus verſatur in iis caſtigandis, qui iniqvum juſtitiæ monaſticæ induxerant juſtitium. Vir fuit omnium ſcientiarum doctrina præditus, ac facundus.

CDXIII. MARTINUS POLONUS, patria Carſulanus, ordinis Prædicatorum, Pœnitentiarius Innocentii IV. *Papæ*, demùm Archiëpiſcopus Coſentinus, ſcripſit *Chronicon:* in quo breviter res geſtas *Pontificum* & Imperatorum uſque ad Honorium IV. perſequitur. Exſtat à Plantino 1574. & poſtea in Germania excuſum. Scripſit item *Sermones de Tempore & Sanctis*, Argentorati 1486. & 1488. excuſos.

AITONUS ſive Haitonus, Armenus, Aitoni Armeniæ Regis filius, ſcripſit *hiſtoriam Tartarorum;* quæ aliàs vocatur *Itinerarium & Flos hiſtoriarum Orientis.* Vixit anno milleſimo trecenteſimo ſeptimo. Præmonſtratenſes ſcribunt, eum ſuo Ordini nomen dediſſe: Dominicani quoque ad ſuam claſſem illum trahere conantur.

CDXIV. JACOBUS CAIETANUS, Anagninus, Bonifacii VIII. Papæ nepos (à quo creatus fuit Cardinalis anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo quinto) ſcripſit librum *de centeſimo ſeu Jubilæo anno:* quem Julius Roſeus ſcholiis à ſe illuſtratum primùm edidit, & poſtea Colonienſes in tomum 13. Bibliothecæ PP. retulerunt.

GUILIELMUS MANDAGOTUS, ex Archidiacono Nemauſenſi & Ebredunenſi, S. R. E. Cardinalis, cum aliis, juſſu Bonifacii VIII. Papæ, concinnavit *librum ſextum Decretalium.* Item ſcripſit tractatum *de electionibus novorum Prælatorum;* qui cum additionibus Boërii, 1573. excuſus fuit. Claruit anno milleſimo trecenteſimo.

CDXV. AUGUSTINUS TRIUMPHUS, patria Anconitanus, profeſſione Auguſtinianus Eremita, S. Thomam Aquinatem, cum Ægidio Romano, audivit. *Præter* alia ſcripſit *Summam de poteſtate Eccleſiæ*, 1582. Romæ in fol. editam: item commentarios *in Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Canticum Deiparæ*, ibidem 1590. excuſos, ſtudio Angeli Roccæ. Obiit Neapoli anno 1328. æt. 85.

BARLAMI duo fuerunt Epiſcopi Hieracenſes. *Prior* anno milleſimo trecenteſimo tertio, alter anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo ſecundo ſedem illam tenuit. Alterutrum eorum ſcripſit *Epiſtolam ad Græcos de unione cum Romana Eccleſia, & proceſſione Spiritus ſancti;* item *Ethica ſecundum Stoicos.* Lucubrationes iſtas primùm in lucem edidit Caniſius in Lect. antiquis, & poſtea Colonienſes in Biblioth. PP.

ALVA-

CDXVI. ALVARUS PELAGIUS, Hiſpanus, ex Jureconſulto Bononienſi monachus ordinis Minorum, & Joannis Scoti auditor, exinde Joannis XXII. Papæ Pœnitentiarius, demùm Silvenſis in Algarbia Epiſcopus, ſcripſit libros duos de *planctu Eccleſiæ*; Lugduni, Venetiis & alibi excuſos. Reliqua ejus opera Henricus Willotus in Athenis Franciſcanis, Poſſevinus & alii recenſent.

ANDREAS Novocaſtrenſis, Anglus, ordinis Minorum, vixit anno milleſimo trecenteſimo; & ſcripſit *commentarium in librum primum Sententiarum*, 1514. in fol. Lutetiæ excuſum. Alia ejus opera recitavit Pitſeus.

ANTONIUS ANDREAS, natione Aragonius, profeſſione monachus Franciſcanus, Joannis Scoti diſcipulus, ſcripſit *commentarium in libros quatuor Sententiarum*; 1578. & 1584. Venetiis excuſum.

CDXVII. PETRUS AUREOLUS, Vermeriæ ſeu Verberiæ ad Iſaram fl. in Gallia natus, ex ordinis Minorum Theologo Pariſienſi Archiepiſcopus Aquarum Sextiarum, & (ut quidam produnt) S. R. E. Cardinalis, ſcripſit *commentarium in primum librum Sententiarum*, 1596. Romæ excuſum; item *Epitomen univerſæ Scripturæ ſacræ juxta litteralem ſenſum.* Quam Epitomen Georgius Ederus, initio ſuæ OEconomiæ Bibliorum, mirificè commendat: eamque Stephanus Novelletius, Theologus Pariſienſis, à ſe recenſitam, 1589. publicavit. Floruit Aureolus ſub annum milleſimum trecenteſimum viceſimum.

ADAMUS GODHAMUS, Anglus, ordinis Minorum, vixit anno milleſimo trecenteſimo viceſimo: & *commentaria in libros quatuor Petri Lombardi*, Magiſtri ſententiarum, poſteris reliquit, excuſa Pariſiis 1502. in fol.

CDXVIII. HERVEUS NATALIS, natione Brito Armoricus, Magiſter generalis XIV. ordinis Prædicatorum, ſcripſit *opera varia*, *cùm Theologica*, *tum Philoſophica*; quæ Sixtus & Antonius Senenſes, Poſſevinus, Bellarminus & alii enumerant. *Commentarius ejus in epiſtolas S. Pauli* falsò hactenus Anſelmo Cantuarienſi adſcriptus fuit. Obiit anno milleſimo trecenteſimo viceſimo quinto.

ALFONSUS BONUS-HOMO, Hiſpanus, ordinis Prædicatorum, anno milleſimo trecenteſimo triceſimo nono, ex lingva Arabica in Latinam tranſtulit *Samuelis Judæi epiſtolam de adventu Jeſu veri Meſſiæ, quem Judæi fruſtrà exſpectant.*

CDXIX. PETRUS BERTRANDUS Jus pontificium & cæſareum Avenione, in Monte Peſſulo, Aureliæ & Pariſiis explicuit. Ex Conſiliario Regio primùm Nivernenſis, poſtea Auguſtodunenſis Epiſcopus, anno milleſimo trecenteſimo viceſimo nono, coram Philippo Valeſio Rege, Galliæque Epiſcopis ac Baronibus, *pro Juriſdictione eccleſiaſtica*, adverſus Petrum Cunerium feliciter diſſeruit. Qui tractatus, cum altero *de ſpirituali & temporali poteſtate*, exſtat tomo 14. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis. In S. R. E. Cardinalium claſſem exinde cooptatus, Lutetiæ collegium Auguſtodunenſe, anno 1341. ſuo ære excitavit, ac dotavit. Obiit demùm anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo octavo, aut proximè ſequenti. Opera ejus mss. varia, multis voluminibus comprehenſa, & diu Pariſiis inſtar theſauri adſervata, 1575. plagio perierunt.

CDXX. FRANCISCUS MAIRONIUS, Joannis Scoti diſcipulus, inter Theologos Scholaſticos titulo *Doctoris acuti* clarus, exercitationem à Theologiæ ſtudioſis Lutetiæ in ſchola Sorbonica haberi ſolitam, quam vulgò *Actum Sorbonicum* nuncupant, anno 1315. (ut Genebrardus tradit) primus inſtituit. In cujus rei memoriam primus hujus exercitationis dies Franciſcano, ultimus Dominicano hodieque conceditur; ſive ut vulgò dicitur, *Franciſcanus aperit*, *Dominicanus Sorbonam claudit.* Rem ipſam, in gratiam exterorum, paucis aperiam. Feriis ſextis, præſertim æſtivis, Diſputatio ſolemnis in atrio majore collegii Sorbonici inſtituitur: & ex Baccalaureorum, ut vocant, claſſe unus, ad gradum altiorem adſpirans, ab ortu Solis ad occaſum, in ſuggeſtu eminentiore ſtans aut ſedens, omnia aliorum ejusdem ordinis argumenta in propoſitas à ſe theſes objecta excipit, & pro ſuo virili diſſolvit, nullius Præſidis auxilio ſuffultus; illumque diem impaſtus tranſigit, in iſta animi & corporis contentione uſque ad noctis initium perſtans. Facinus inexpertis formidabile: quod tamen hactenus neminem in valetudinis damnum traxit. Maironi porrò opera varia partim Venetiis 1567. patrim Baſileæ 1498. exſtant edita. Obiit autem Placentiæ, temporibus Ludovici Bavari.

CDXXI. JOANNES BASSOLUS, Scotus, ordinis Minorum, Joannis Scoti diſcipulus, ſcripſit *Lecturam in 4. libros Sententiarum*, Pariſiis 1516. in fol. excuſam: quam Petrus Crabbius notat prælectam fuiſſe Mechliniæ anno milleſimo trecenteſimo viceſimo ſecundo. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Labitur itaque Bellarminus, qui ſcribit Baſſolum vixiſſe anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo.

MONALDUS natione Dalmata, ex monacho ordinis Minorum Archiepiſcopus Beneventanus, litteris conſignavit *Summam Juris canonici*, titulo *auream*, Lugduni 1516. editam: item *Quæſtiones in quatuor libros Sententiarum.* Poſſevinus tradit, ipſum anno milleſimo trecenteſimo triceſimo ſecundo à Saracenis cæſum, occubuiſſe martyrem. Alius ab iſto fuit *Monaldus de Roſariis*, ex ordine Carmelitano Doctor Pariſienſis, qui libros tres *de*

partibus pœnitentiæ, item *Sermones Quadrageſimales*, & alia ſcripſit; obiitque Burdigalæ anno milleſimo quingenteſimo octavo.

CDXXII. NICOLAUS LIRANUS, ordinis Minorum, conventus Vernolienſis in Normannia, Hebraicæ linguæ peritiſſimus, ſcripſit commentarium ſeu *poſtillam in univerſa Biblia*, Pariſiis & Lugduni, cum Gloſſa ordinaria, excuſam: item tractatum *de incarnatione contra Judæos*; item *Præceptorium*, & alia ibidem edita. Obiit Pariſiis anno milleſimo treceenteſimo quadrageſimo: ubi in epitaphio ejus ſic legitur; *Lira, brevis vicus, Normanna in gente celebris:, prima mihi vitæ janua, ſorſque fuit.* Bellarminus in catalogo & alii addunt, ipſum ex Judaiſmo converſum fuiſſe ad fidem Chriſtianam.

GUILIELMUS OCCAMUS, Anglus, Joannis Scoti diſcipulus, damnatus eſt *quoad dialogos & ſcripta contra Joannem XXII. Papam.* Commentarius ejus *in libros quatuor Sententiarum* Lugduni 1495. & *Quodlibeta*, cum tractatu *de Euchariſtia*, Pariſiis 1487. & Argentorati 1491. exſtant edita. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Obiit autem Occamus Monachii in Bavaria, anno milleſimo treceenteſimo quadrageſimo ſeptimo: ut in tumulo ejus ibidem apud Franciſcanos legitur.

CDXXIII. MARCUS VENETUS, anno milleſimo duceenteſimo ſeptuageſimo ſecundo iter terrâ faciens, in Syriam, Perſiam, Indiam & ultimas Orientis provincias penetravit; librumque condidit *de regionibus Orientis*, typis editum cum Itinerariis Joannis Mandevillii & Ludolphi Suchenſis.

JOANNES MANDEVILLIUS, Anglus, vir nobilis, profeſſione Medicus, ſcripſit *ſuum viginti trium annorum Itinerarium*; quod variis lingvis excuſum in omnium eſt manibus. Obiit Leodici anno milleſimo treceenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, conditus apud Guilielmitas.

CDXXIV. LUDOLPHUS, Suchenſis eccleſiæ rector, anno milleſimo treceenteſimo triceſimo ſexto ſcripſit librum *de Terra ſancta, & de profectione ad eandem*; excuſum cum Itinerariis Mandevillii & Marci Veneti.

GUILIELMUS Baldenſelius, Eques Hieroſolymitanus, anno milleſimo treceenteſimo triceſimo ſeptimo ſcripſit *Hodœpericon ad Terram ſanctam*, & Petro Abbati Aulæ regiæ, ordinis Ciſtertienſis, in diœceſi Pragenſi, dicavit: quod ex ms. codice Caniſius tomo 5. Antiq. lectionis primùm evulgavit. Sic noſtra ætate, inter alios, *Nicolaus Chriſtophorus Radzivilus*, Dux Olicæ ac Nieſviſii in Polonia, & *Nicolaus Cotovicus* Ultrajectinus, I. V. Doctor, ſuam ſinguli *Hieroſolymitanam peregrinationem* publici juris fecerunt.

CDXXV. JOANNES XXI. dictus XXII. Papa, natione Gallus, patria Caturcenſis, anno milleſimo treceenteſimo decimo ſeptimo *librum ſeptimum Clementinarum* publicavit. Obiit anno milleſimo treceenteſimo triceſimo quarto; & ſucceſſorem habuit *Benedictum* XI. al. XII. patria Toloſanum, antea monachum ordinis Ciſtercienſis.

JOANNES ANDREAS, Bononienſis, celeberrimus Jureconſultus, obiit anno milleſimo treceenteſimo quadrageſimo octavo. Scripſit *in libros quinque Decretalium* (quam lucubrationem *Novellas* appellavit) item *Lecturam in Regulas libri ſexti Decretalium*, quam *Mercuriale* vocavit, quòd illi operi diebus Mercurii ſolitus eſſet inſudare. Exſtant ejuſdem *Gloſſæ in Clementinas*, & liber *de laudibus S. Hieronymi.*

JOANNES CALDERINUS, Bononienſis, Joannis Andreæ filius adoptivus, ſcripſit ſimiliter *in libros Decretalium*; item *Conſilia* & *Deciſiones.* Sub idem tempus *Albericus Roxiatus*, Bergomas, ſcripſit *in ſextum Decretalium.* Vivebat anno milleſimo treceenteſimo quadrageſimo primo.

LUPOLDUS Bebemburgius, Epiſcopus Bambergenſis, Juris canonici peritiſſimus, obiit anno milleſimo treceenteſimo ſexageſimo tertio. Scripſit *de veterum Germaniæ Principum zelo ac fervore in Chriſtianam religionem*: item *de juribus Imperii Romani, ejuſque tranſlatione.* Exſtant ea Pariſiis 1540. Coloniæ 1564. & alibi typis publicata.

ÆGIDIUS Bellamerius, Romanus, I. V. Doctor, primùm Auditor Apoſtolicus, pòſt Epiſcopus Morinenſis & Vaurenſis, ac demùm Avenionenſis, poſteris reliquit commentarios *in Decretum & Decretales epiſtolas*; tractatum *de permutatione beneficiorum*, & alia Lugduni excuſa. Floruit anno milleſimo treceenteſimo ſeptuageſimo quarto.

CDXXVI. GEORGIUS Pachymeres, Conſtantinopoli oriundus, ſed Nicææ ortus, educatus, atque in ſacerdotum numerum cooptatus, anno milleſimo duceenteſimo octogeſimo vixit, ſub *Michaële Palæologo*: à cujus temporibus *hiſtoriam* ſuam orditur. Opus hoc, ſed mutilum, adſervatur in bibliotheca Auguſtana apud Vindelicos: ex quo Hieronymus Wolfius quædam excerpſit, & Nicephoro Gregoræ ſubjecit. Partem illorum, quæ in Auguſtano codice deſiderabantur, cum Nicephori CP. Patriarchæ Breviario, Dionyſius Petavius Lutetiæ evulgavit.

Nice-

CDXXVII. **N**ICEPHORUS CALLISTUS Xanthopulus vixit ſub annum milleſimum trecenteſimum quintum, & Andronico Palæologo ſeniori Imp. CP. hiſtoriam ſuam dicavit. Exſtant hodie libri octodecim, qui exordium ducunt à Chriſto nato, & deſinunt in anno ejusdem ſexcenteſimo viceſimo quinto. Reliqui ejus libri putantur periiſſe. Calliſtus porrò, ut fuit ſchiſmaticus, hiſtoriæ ſuæ immiſcuit errores Græcis proprios; ut de proceſſione Spiritus ſancti à ſolo Patre, & alios: de quibus Baronius in Annalibus conſuli poterit.

THEODORUS, Anagnoſtes ſive Lector eccleſiæ Conſtantinopolitanæ (ut Suidæ continuator teſtatur) ſcripſit *Collectanea hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, excerpta ab ore *Nicephori Calliſti Xanthopuli.* Incipit à morte Theodoſii junioris, & deſinit in Iuſtino Thrace, qui anno quingenteſimo decimo octavo imperare cœpit. Vixit autem Theodorus Anagnoſtes ſub annum milleſimum trecenteſimum viceſimum.

CDXXVIII. **T**HEODORUS METOCHITA, ab Imp. Andronico Palæologo illius nominis primo magnus Logotheta creatus, ad poſteros tranſmiſit *compendium Romanæ hiſtoriæ, à Julio Cæſare usque ad Conſtantinum Magnum*: quod Joannes Meurſius, cum interpretatione ſua ac Notis, primus edidit. Item ſcripſit *Hiſtoriæ ſacræ libros duos, & Conſtantinopolitanæ hiſtoriæ librum unum:* quod opus utrumque in bibliotheca ejusdem Meurſii exſtat. Metochitæ paraphraſin *in Phyſica Ariſtotelis* Gentianus Heruetus Latinè reddidit. Ejusdem *centum viginti capita philoſophica & hiſtorica,* ut & alia non pauca, deliteſcunt in bibliothecis Germaniæ & Hiſpaniæ. Ab Andronico juniore Didymothicum (quod eſt maritimum Bithyniæ oppidum) relegatus, demùm obiit anno milleſimo trecenteſimo triceſimo ſecundo. Defunctum oratione funebri laudavit *Nicephorus Gregoras;* ipſumque nuncupat *Bibliothecam vivam.* De eodem Phranzes lib. 1. cap. 9. & Cantacuzenus lib. 1. cap. 69. & lib. 2. cap. 1. conſuli poterunt.

CDXXIX. **N**ICEPHORUS GREGORAS ſcripſit *hiſtoriæ Byſantinæ libros undecim*, quibus res annorum centum quadraginta quinque complexus eſt, à Conſtantinopoli per Latinos capta, ſive à Theodoro Laſcare ſeniore, usque ad ſuam ætatem, ſive usque ad obitum Andronici Palæologi junioris, qui in annum milleſimum trecenteſimum ſexageſimum primum incidit. Hos libros primus, cum ſua tranſlatione, Hieronymus Wolfius publicavit. Fragmenta verò nonnulla, quæ in vulgatis editionibus deſiderabantur, cum Nicephori CP. Breviario, Lutetiæ Petavius edidit. De eo vide judicium Lipſii in Notis ad lib. 1. Politicorum.

CDXXX. **I**OANNES CANTACUZENUS, ex Imperatore monachus anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo factus, & pro Joanne *Joſaaphus* dictus, ſub nomine *Chriſtoduli*, libris quatuor condidit *hiſtoriam de imperio Andronici Palæologi junioris, & ſuo.* Hos libros Jac. Pontanus S. I. è Græco in Latinum vertit; ut & *Georgii Phranzæ* Chronica orientalis Imperii.

EMANUEL CHRYSOLORAS, tempore Bonifacii IX. Papæ, circa annum milleſimum trecenteſimum nonageſimum nonum in Italiam veniens, Græcarum litterarum doctrinam in eam provinciam invexit, cum Græcæ litteræ in Italia jamdiu exoleviſſent.

CDXXXI. **G**UIDO à CASTRO, Valentinus, Prior quintus Cartuſiæ majoris, ſcripſit *Meditationes pias*, Antverpiæ 1550. excuſas; item *vitam S. Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani*, à Surio a. d. 1. Aprilis editam. Obiit anno milleſimo centeſimo triceſimo ſeptimo.

LUDOLPHUS natione Saxo, poſt triceſimum ſuæ in ordine Dominicano profeſſionis annum Cartuſianus Argentoratenſis, *vitam Chriſti è quatuor Evangeliſtis* concinnavit, & commentaria *in Pſalmos*, juxta ſpiritualem præcipue ſenſum, poſteris reliquit. Claruit anno milleſimo trecenteſimo triceſimo.

HENRICUS HASSUS, ex S. Th. Licentiato Cartuſianus & Prior in Domo monachorum B. Mariæ, ſcripſit varia à Bellarmino & aliis enumerata. Ex his, *Regulæ ad diſcernendum peccatum mortale à veniali* exſtant excuſæ 1483. cum Antonini Confeſſionali: *Liber de contractibus & ordine cenſuum*, in appendice Ioannis Gerſonis: *Secreta ſacerdotum*, 1501. Daventriæ & alibi ſunt edita.

CDXXXII. **L**ATINUS Frangipanus, Romæ nobili genere natus, ordinis *Prædicatorum*, à Nicolao III. patruo ſuo creatus Cardinalis, putatur compoſuiſſe proſam illam pro defunctis cantari ſolitam, *Dies iræ, dies illa*, & alias quaſdam *in honorem Deiparæ.* Obiit in Urbe anno milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto.

PETRUS PALUDANUS, ordinis Prædicatorum, Patriarcha Hieroſolymitanus, ſcripſit *commentarium in 3. & 4. libros Sententiarum*, Pariſiis 1530. & Venetiis excuſum: *Sermones per totum annum*, titulo *Theſauri novi*, Antverpiæ 1571. editum: item *tractatum de cauſa immediata Eccleſiaſticæ poteſtatis*, Pariſiis 1506. publicatum. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Bellarminus addit, fuiſſe Burgundum natione, & vixiſſe ſub annum milleſimum trecenteſimum triceſimum.

Nicolaus Gorramus, ordinis Prædicatorum, *Philippo* Galliæ Regi à ſacris confeſſionibus fuit: ſcripſitque varia, ab Ant. Senenſi, Bellarmino & aliis enumerata. Ex his *commentarii in quatuor Evangeliſtas* 1537. Coloniæ; *in epiſtolas S. Pauli* 1502. Hagandæ & Pariſiis in fol. cum Sermonibus ſunt editi.

Robertus Holcotus, natione Anglus, profeſſione Dominicanus, poſteris reliquit *Prælectiones* 213. *in* 4. *libros Magiſtri ſententiarum; Lecturam in Cantica canticorum, & in ſeptem priora capita Eccleſiaſtici*, & alia; partim Lutetiæ, partim Lugduni typis publicata. Vixit ſub annum 1349. & obiit lue epidemica correptus, Carolo IV. imperante.

Henricus Suso, natione Suevus, ex ordine Prædicatorum, obiit Ulmæ anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo quinto. Scripſit *Horologium ſapientiæ, librum de novem rupibus; Meditationes de paſſione Domini*, & alia, Coloniæ 1535. edita, interprete Laurentio Surio.

CDXXXIII. Albertus Patavinus, Auguſtinianus eremita, Ægidii Romani diſcipulus, ſcripſit *Sermones in Evangelia Quadrageſimalia, & de Tempore*; Pariſiis 1544. Venetiis 1584. excuſos. Obiit Lugduni in Gallia anno milleſimo trecenteſimo viceſimo octavo: & Patavini, ob nominis celebritatem, ei ſtatuam marmoream poſuerunt. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Reliqua ejus ſcripta Trithemius, Poſſevinus & alii recenſent. *Sumpta Pariſiis inſula magiſtrali tam clarus evaſit, ut Paulum Apoſtolum, Moyſen, Evangelia ac librum Sententiarum expoſitione ſplendidiſſima reſeraverit, & ante omnes ſuæ ætatis viros facundiſſimus prædicator exſtiterit*: ut Patavinæ ſtatuæ inſcriptio loquitur.

Simon Fidatus, Caſſiæ in Hernicis natus, Auguſtinianis eremitis Florentiæ ſe adjunxit; ubi & obiit anno mileſimo trecenteſimo quadrageſimo octavo. Scripſit *libros quindecim de geſtis Domini Salvatoris*, 1540. Coloniæ & alibi excuſos: *de ſpeculo Crucis; de juſtitia & dominio; librum epiſtolarum ad diverſos*, & alia; quæ Bellarminus præter ceteros recenſet.

Simon Cremonensis, ex ordine eremitarum S. Auguſtini, ſcripſit poſtillam *ſuper Evangelia Dominicalia*, 1484. Reutlingæ in fol. excuſam. Obiit Patavii circa annum milleſimum trecenteſimum quadrageſimum octavum.

Thomas Argentinenſis, natione Germanus, Auguſtinianorum Eremitarum Prior generalis, obiit Viennæ in Auſtria anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo ſeptimo. Commentaria ejus *in libros Magiſtri ſententiarum*, Argentinæ 1490. Papiæ & Venetiis 1594. ſunt edita. Exſtant inſuper ejuſdem *Sermones, Epiſtolæ, Meditationes, & Solutiones quæſtionum ex Scriptura ſacra*.

Gregorius Arimini in Romandiola natus, Lutetiæ Doctor Theologus creatus, Thomæ Argentinenſi in ſuprema ordinis Auguſtiniani præfectura ſuffectus, obiit anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo octavo, Viennæ in Auſtria: ubi communem habet tumulum cum prædeceſſore ſuo & Jordano Saxone. Pro more illius ævi ſcripſit *commentaria in libros Sententiarum*, Pariſiis, Valentiæ 1500. Venetiis 1503. edita: *librum de Uſuris* 1522. Arimini excuſum, & alia.

Henricus Vrimarius ſeu Frimarius, Thuringus, Auguſtinianus eremita, ſcripſit *Sermones de paſſione Domini, de Sanctis & de quadruplici inſtinctu*; Pariſiis 1514. Haganoæ 1513. & alibi editos. Sunt qui Vrimario etiam attribuant *Præceptorium*, nomine Nicolai Lirani editum.

CDXXXIV. Astesanus Italus, patria Aſtenſis, ord. Minorum, ſcripſit *Summam caſuum conſcientiæ*, libris octo comprehenſam, & Venetiis editam. Vivebat anno milleſimo trecenteſimo triceſimo.

Bartholomæus Piſanus, à S. Concordio, ordinis Prædicatorum, Juris pontificii Doctor, ſcripſit *Summam*, quæ *Piſanella* dicitur. Hanc *Angelus Clavaſius ſuæ Summæ Angelicæ* pro parte inſeruit. Exſtant ejuſdem *Sermones Quadrageſimales*, Lugduni in 4. editi. Piſanus anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo ſeptimo; Clavaſius autem anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto deceſſit.

CDXXXV. Ægidius Muisius, Abbas S. Martini Tornacenſis, ſcripſit *Chronicon de geſtis Comitum Flandrenſium ab anno nongenteſimo ſeptuageſimo ſecundo uſque ad annum milleſimum trecenteſimum quadrageſimum tertium*: quod ms. ibidem adſervatur.

Joannes Villaneus, Florentinus, Italico ſermone ſcripſit *Annales Florentinos*, ſive *Hiſtoriam ſui potiſſimùm temporis*: quam libris duodecim uſque ad annum milleſimum trecenteſimum quadrageſimum octavum ipſe deduxit, & frater ejus *Matthæus* continuavit.

Carolus IV. Imp. ſcripſit *vitæ ſuæ hiſtoriam*, Helmſtadii à Reneccio editam. Obiit anno milleſimo trecenteſimo ſeptuageſimo octavo; cùm biennio antè filium *Wenceslaum* Romanorum Regem creandum procuraſſet.

CDXXXVI. Joannes Becanus, Canonicus Ultrajectenſis, à temporibus S. Willibrordi uſque ad annum circiter milleſimum trecenteſimum quadrageſimum ſecundum, conſcripſit *res geſtas Epiſcoporum Ultrajectenſium, & Comitum Hollandiæ*. Quod opus ad noſtra uſque tempora Suffridus Petrus deduxit.

Ægidius monachus ordinis Ciſtertienſis in Aurea Valle, Ducatus Luxemburgenſis cœnobio, ſcripſit *Geſta Epiſcoporum Leodicenſium*, uſque ad annum milleſimum ducenteſimum

mum quadrageſimum ſextum. Ægidii ſcriptionem Joannes Hocsemius, Leodici ad S. Lambertum Canonicus, continuavit uſque ad annum milleſimum trecenteſimum quadrageſimum octavum. Utrumque ſcriptorem, cum aliis ejuſdem argumenti, Joannes Chapeavillus 1613. publici juris fecit.

Jacobus Guisius, Montenſis, Hanno, Doctor Theologus ex ordine S. Franciſci, Latinè ſcripſit *Chronica Hannoniæ*; quæ tribus tomis comprehenſa adſervantur mss. Montibus Hannoniæ apud Franciſcanos. Horum epitome exſtat Gallicè Pariſiis edita, hoc titulo: *Extraict des Chroniques de Jaques de Guiſe.* Obiit Valentianis apud Hannones anno milleſimo trecenteſimo nonageſimo nono, juxta ſtilum Romanum.

Jacobus Hemricurtius, Eques ordinis S. Joannis Hieroſolymitani, ſcripſit Gallico ſermone *Speculum nobilium familiarum Haſbaniæ & vicinarum provinciarum;* quod ms. in ditione Leodicenſi & alibi paſſim viri nobiles legunt. Vixit ſub annum 1350.

CDXXXVII. Bartholus Saxoferrati (quod eſt Umbriæ oppidum, olim *Sentinum* nuncupatum) natus, Jureconſultus Peruſinus famoſiſſimus, obiit anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo quinto. *Conſilia* ejus & *Quæſtiones* omnium manibus teruntur.

Baldus Ubaldus, Peruſinus, Bartholi auditor, Jureconſultus celeberrimus, præter ea quæ ad Jus civile pertinent, ſcripſit *commentaria in libros Decretalium.* Vixit uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum, aut circiter.

CDXXXVIII. Guido de Monte Perpiniano, Catalaunus, XII. Prior generalis Carmelitarum, pòſt Epiſcopus Majoricenſis & Elnenſis, Inquiſitor generalis Fidei, ad Cardinalem Albanenſem ſcripſit volumen ingens *de omnibus hæreſibus*; Pariſiis in fol. 1528. à Badio excuſum. Vixit ſub Joanne XXII. Papa, ſepultus Avenione.

Joannes Baconius, ſeu Bacandorpius, Anglus, ordinis Carmelitarum, Juris utriuſque & Theologiæ Doctor Pariſienſis, ſcripſit varia, quæ Trithemius, Petrus Lucius & Joannes Pitſeus enumerant. Ex iis exſtat *commentarius in libros Sententiarum*, Mediolani 1510. in folio, Pariſiis & Venetiis editus: item *Compendium legis Chriſti*, & *Quodlibeta*, Venetiis excuſa. Obiit Londini circa annum 1346.

CDXXXIX. Nicolaus Cabasilas (cujus in hiſtoria ſua meminit Jo. Cantacuzenus l. 3. c. 73. & 99.) ſcripſit libros ſex *de vita in Chriſto*; item librum *de Euchariſtia Baptiſmo & Unctione.* Quæ & alia Jac. Pontanus S. J. Latinè reddidit, & Ingolſtadii publicavit. Idem Cabaſilas ſcripſit *Liturgiæ ſeu ſacrificii divini expoſitionem*: quam Gent. Hervetus Latinè vertit. Exſtant hæc omnia tomo 14. Bibliothecæ PP. editionis Colonienſis, ſed cautè legenda. Fuit enim Cabaſilas ſchiſmaticus, & Eccleſiæ Romanæ hoſtis: ideoque opera ejus univerſa cautiſſimè ſunt legenda, ut Bellarminus in catalogo monuit. Vixit ſub annum milleſimum trecenteſimum quinquageſimum.

CDXL. Callistos duos invenio Patriarchas Conſtantinopolitanos: ex iis unus ſub Manuele II. Palæologo; alter ſub Joanne Cantacuzeno anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo vixit. Apud Gretſerum, tomo 2. de Cruce, exſtat *homilia in Exaltationem honorificæ Crucis*, ab alterutro conſcripta: quam ex Cæſarea bibliotheca Viennenſi erutam Gretſerus Latinè reddidit, & lingua utraque publici juris fecit.

CDXLI. Franciscus Petrarcha, Aretii ex Florentinis parentibus natus, Archidiaconus Parmenſis, Canonicus Patavinus, Joanni XXII. Papæ, Stephano Columnæ Cardinali, & aliis multis viris principibus ſummè carus, uno eodemque die Romam & Lutetiam ad accipiendam lauream evocatus, primus linguæ Latinæ inſtaurator, varia ſcripſit in quatuor tomos digeſta. Conſenuit, & obiit in Euganeis montibus Angradæ anno 1374. *Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.* Luſit aliquandò elegantiſſimis verſibus Italicis amores ſuos erga *Lauram*, ſeu veros ſeu confictos: ut haberet materiam exercendæ Muſæ. Sed pœnitentia ductus, & tempus in cantiunculis illis conſumptum deflevit, & in ſolitudine poſitus vitam Chriſtiano pioque homine dignam egit, & multa opera gravia atque utilia ſcripſit, ac tandem anno Domini 1374. ætatis ſuæ 70. piè ſancteque obiit. *Ita Bellarminus in catalogo.*

Joannes Bocacius, Etruſcus, Petrarchæ coævus, ſcripſit libros novem *de caſibus virorum illuſtrium*, 1514. in fol. Auguſtæ Vindelicorum & alibi editos. Obiit anno 1376. ætatis 72. ſcripſitque de viris & mulieribus illuſtribus.

CDXLII. Bonaventura Patavinus, Cardinalis, antea Prior generalis Eremitarum S. Auguſtini, ſcripſit *Speculum B. Mariæ* 1476. Auguſtæ editum; *Meditationes de vita Chriſti*: & *in libros Sententiarum tomos quatuor*, typis excuſos. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Ad clavum Ordinis ſui, anno milleſimo trecenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, à Patribus Veronæ congregatis adhibitus, exinde ab Urbano VI. anno 1384. galero purpureo donatus, demùm anno 1389. cùm ſe fortiſſimum eccleſiaſticæ libertatis defenſorem præſtaret, ſagittâ ab incerto emiſſâ in ponte Ælio transfixus, animam Deo reddidit; Romæ apud ſuos ad S. Triphonem tumulo marmoreo conditus. Fratrem habuit germanum, nomine *Bonſemblantem*, ejuſdem inſtituti monachum: cujus ſcripta Jordanus Saxo, Joſephus Pamphilus & Cor-

Cornelius Curtius recenſent. Bonſemblantis virtutes Petrarcha lib. 11. Senilium, epiſtolâ 14. ad noſtrum Bonaventuram datâ, graphicè depingit. Fuit autem Bonaventura oriundus ex nobili apud Patavinos familia *Baduaria Peraghina*: ut Scardeonius l. 1. c. 7. Antiq. Patav. & alibi docet. Inter alios amicos eruditos in primis coluit *Petrarcham*, cui defuncto & funebrem laudationem dixit: ut idem Scardeonius l. 2. tradit. Exſtat & S. Catharinæ Senenſis epiſtola ad hunc noſtrum Bonaventuram.

CDXLIII. S. Birgitta vidua, de qua Martyrol. Rom. 23. Jul. in Suecia illuſtriſſimo genere nata, fundatrix ordinis S. Salvatoris, *per gratiam Spiritus ſancti promeruit multis cogitationes & affectiones intimas, & geſta ſecretiſſima propalare, Viſiones ac Revelationes varias videre & audire, ac ſpiritu prophetico multa prædicere, quorum nonnulla effectu jam completa fuere*: ut Bonifacius IX. Papa in diplomate canonizationis ejuſdem loquitur. Scripſit *volumen Revelationum*, quod à Joanne Cardinale de Turrecremata recognitum, & à Conſalvo Duranto, Theologo, Notis illuſtratum, Romæ & Coloniæ 1628. typis exſtat publicatum, unà cum *Regula ordinis S. Salvatoris*, & cum ſynopſi privilegiorum ejuſdem ordinis. Obiit autem ipſa anno 1373.

CDXLIV. Gerardus Magnus, Daventriæ ad Iſalam fl. in Germania noſtra inferiore natus, adoleſcens Lutetiæ in Sorbona ſacris litteris ac pietate inſtructus, æqualibus vitæ ac doctrinæ exemplum mirificum dedit. Ad ſuos reverſus, Ultrajectenſem & Aquiſgranenſem Canonicatus, ut vocant, obtinuit. His opimis beneficiis eccleſiaſticis demum abdicatus, *Clericos* ſeu *Fratres vitæ communis* Daventriæ in patria inſtituit, qui ſcholas Latinas juventuti aperirent, & non bonis tantùm litteris, ſed & benè vivendi moribus diſcipulos inſtituerent. Quod inſtitutum poſtea per Germaniam inferiorem latiſſimè propagatum fuit. Scripſit *Proteſtationem de veridica prædicatione; Concluſa & Propoſita*; item *de ſtudio ſacrorum librorum*: quæ tria opuſcula leguntur typis edita cum operibus Thomæ Kempenſis. Reliqua ejus opera in bibliothecis variorum apud Belgas cœnobiorum exſtant manuſcripta; videlicet *De contractibus & uſuris; De inſtitutione Novitiorum; De locatione curæ paſtoralis; De incommoditatibus matrimonii; De focariis; contra Turrim Trajectenſem; De paupertate; De quatuor generibus meditabilium; De vitio detractionis; Sermones de nativitate Chriſti, de die Palmarum, & alii; Epiſtola de ſchiſmate, & aliæ ad diverſos: de Simonia; de beneficiis curatis; De cohabitatione & exercitiis devotorum; Concordia Evangeliſtarum de paſſione Domini; commentarius in lectiones Officii eccleſiaſtici de defunctis; De compunctione & eruditione ſcholarum*, & alia. Ex his non pauca exſtant Lovanii ad S. Martinum, in Rubea & Viridi Valle prope Bruxellam, Huii apud Crucigeros, Coloniæ & Lierdæ apud Cartuſianos, & alibi. Idem Gerardus *Joannis Rusbrochii Ornatum ſpiritualis deſponſationis, & librum de XII. virtutibus*, aliaque ejuſdem ſcripta ex Teutonico in Latinum tranſtulit: quæ verſiones in Viridi Valle, & Namurci apud Crucigeros manuſcriptæ leguntur. Ad meliorem vitam anno 1384. die 20. Auguſti, ætatis ſuæ 44. tranſiit; à Thoma Kempenſi, Joanne Buſchio, Iodoco Badio, aliiſque eximiè laudatus.

CDXLV. Richardus Radulphus, Archiepiſcopus Armachanus in Hibernia, obiit anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo nono. Scripſit varia, ſed cautè admodum legenda (ut Bellarminus in catalogo & alibi monuit) eò quòd multos errores variis locis habeat de poteſtate presbyterorum, de paupertate Chriſti, de ſtatu Religioſorum mendicantium &c. De quibus conſuli poterit Thomas Waldenſis, & idem Bellarminus lib. de monachis cap. 45. & 46.

CDXLVI. Joannes Rusbrochius, exemplo SS. Benedicti, Franciſci & aliorum, magis divinam ſapientiam, quàm humanam ſcientiam adamavit. Bruxellæ apud Brabantos presbyteris templi majoris adſcriptus, nefandam ac veneream mulieris cujuſdam, cognomento *Blomardinæ*, hæreſim jugulavit, ac velut in herba oppreſſit. Annos natus ſexaginta, cum Joanne Hincartio conſanguineo ſuo, & Francone Frigidomontano, ejuſdem templi ſacerdotibus, in eremum, ad *Viridem Vallem*, tertio ferè lapide a Bruxellâ in meditullio ſilvæ Soniæ ſitam, ſe contulit; & cœnobio Canonicorum regularium ibi excitato, ſuis titulo Prioris laudatiſſimè præfuit. Hic more aquilæ, renovata mentis juventute, tam clarè in æternos Solis radios aciem intelligentiæ fixit, ut alterum quaſi Joannem Evangeliſtam ſuo ævo expreſſiſſe videatur. Scripſit autem vir divinæ contemplationi addictiſſimus, lingva ſua patria, *Summam totius vitæ ſpiritualis; Speculum ſalutis æternæ; De nuptiis ſpiritualibus; commentaria in Tabernaculum fœderis, & alia varia*, quæ Latinè à Surio reddita Coloniæ 1552. & 1609. typis ſunt edita.

Famâ, ut fit, ſanctitatis ac doctrinæ longè lateque ſparsâ, *Gerardus Magnus* ſuprà c. 444. laudatus, *Joannes Taulerus*, & alii viri magni, ad viſendum & audiendum Rusbrochium, in Viridem Vallem variis è locis identidem confluxerunt. Ex his Gerardus, exemplo ac ſancta converſatione Canonicorum regularium in dicta Valle commotus, cùm ad ſuos rediiſſet, auctor ac ſuaſor fuit monaſteriorum ejuſdem ord. in *Emſteinio* prope Dordracum, & in *Windeſemio* prope Suollam, ædificandorum; ut ex Joannis Buſchii Chronico Windeſemenſi datur intelligi. Quibus quidem cœnobiis multiplicatis, Congregatio ſeu *Capitulum Windeſemenſe* eſt inſtitutum, octoginta ampliùs virorum cœnobia ſub ſe complectens: inter

inter quæ, antiquitatis ac fundationis ordine, primum eſt *Viridis Vallis* cœnobium. Cæterùm Rusbrochius anno Chriſti 1381. ætatis 88. ſanctiſſimè in Domino obdormivit. *Hunc doctorem* (ut Bellarminus in catalogo loquitur) *carpſit Joannes Gerſon*, *& defendit Dionyſius Cartuſianus. Id enim accidere ſolet iis*, *qui ſcribunt de myſtica Theologia*, *ut eorum dicta ab aliis reprehendantur*, *ab aliis laudentur*; *quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.*

CDXLVII. JOANNES THAULERUS, Colonienſis, ordinis Prædicatorum, ſcripſit Germanica lingva *Sermones & varia opuſcula pia*: quæ Laurentius Surius Latinè reddidit, Coloniæ identidem recuſa. Vixit anno milleſimo trecenteſimo ſeptuageſimo. Hunc virum (Bellarmini in catalogo verba ſunt) *ut ſuſpectum circa fidem*, *contempſit Joannes Eckius*: *ſed egregiè eum defendit Ludovicus Bloſius.*

CDXLVIII. JOANNES TAMBACUS, Teutonicus, ordinis Prædicatorum, primus ſacras litteras Pragæ in Bohemia docuit. Libros ſuos quindecim *de conſolatione Theologiæ*, alio nomine *Speculum patientiæ*, anno milleſimo trecenteſimo octogeſimo ſexto abſolvit. Exſtant ii libri Pariſiis 1493. Coloniæ 1502. Noribergæ 1509. editi.

NICOLAUS HANAPUS, natione Gallus, in diœceſi Remenſi natus, profeſſione Dominicanus, dignitate Patriarcha Hieroſolymitanus, obiit anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo. Collegit ex utriusque Teſtamenti libris *Exempla virtutum ac vitiorum*, Tubingæ 1533. Pariſiis 1547. & alibi excuſa. Vocantur vulgò *Biblia pauperum*; falsò S. Bonaventuræ à quibusdam adſcripta: ut ex mss. codicibus Neapolitanis Ant. Senenſis in ſua bibliotheca tradit.

CDXLIX. PAULUS CARTHAGENA ſub annum milleſimum quadringenteſimum vixit, cognomento *Burgenſis* à patria, unde ortum habuit, & ubi Epiſcopum egit; profeſſione antea Judæus, copus, nobilitate, doctrinæ opinione in ea gente facilè princeps. Is D. Thomæ Aquinatis ſcripta de Theologia pervolutando, facilè intellexit, quantum Chriſtiana religio Judaicæ ſuperſtitioni præſtaret. Noſter effectus, religionis, quam ſuſceperat, placita litteris illuſtravit: libroſque edidit in ſuo genere mirandos. Erat enim ingenio facili, copioſo, perſpicaci, & divinarum litterarum cognitione præſtabat; Trevigni Archidiaconus primùm, deinde Carthaginienſis Epiſcopus, poſtremò Burgenſis creatus. Id probitatis eruditioniſque præmium fuit; addita conſequentibus annis ſcrinii regii præfectura: perſpectæ fidei argumento, quod rarum in ea gente eſt. Ejuſque illa vox fuiſſe dicitur; *Ex ea gente prognatis nullam Reipublicæ partem committendam videri*, *moribus ex fraude atque mendacio compoſitis*, *ſimulare mentirique natis*, *neque bello bonis*, *neque pace.* Tres filios ex unis nuptiis reliquit, priuſquam noſter eſſet, ſuſceptos, *Alfonſum*, *Gonſalvum*, & *Alvarum*. Ex his *Alfonſus* primùm Decanus Segobienſis, poſtea in defuncti patris locum ſubrogatus, Burgenſis Epiſcopus fuit; exſtatque ejus de Hiſpaniæ Regibus opus non inelegans, cui *Anacephaleoſi* nomen fecit. *Gonſalvum*, virtutum merito, Placentini Epiſcopum habuerunt. *Alvarus Garſias*, familiæ propagator exſtitit; ſanguine, uti erant ejus tempeſtatis mores, cum nobilibus Hiſpaniæ familiis confuſo; cujus exſtant *commentaria de rebus à Joanne II. Caſtellæ Rege geſtis*, non ineleganter conſcripta. Hæc nos Mariana l. 19. c. 8. docuit.

CDL. HIERONYMUS à ſancta Fide, ex Judæo Chriſtianus, ſub annum milleſimum quadringenteſimum duodecimum ſcripſit *libros duos contra Judæorum perfidiam & Talmuth*: qui exſtant tomo 14. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus editæ. Ex horum librorum recitatione quinque ampliùs millia Judæorum converſa ſunt ad fidem Chriſti.

CDLI. VINCENTIUS FERRERIUS, de quo Mart. Rom. 5. April. Valentinus, Hiſpanus, ex Dominicano ordine, ſub initium ſæculi decimiquinti apud omnes ferè nationes Europæ, ad quas Evangelii lumen intulit, eximia ſanctitatis atque eruditionis fama inclaruit. Conſtat, patrio ſermone concionantem ab externis gentibus auditum libenter, atque intellecta quæ diceret: quod paucis ab Apoſtolorum temporibus contigit. Doctrina miraculis confirmata; cæcorum aperta lumina; claudis gradiendi facultas data; omne genus morbi depulſum; mortui ad vitam revocati. Quò minùs mirum ſit, ejus operâ innumerabilem hominum multitudinem, altiſſimis eatenùs ignorantiæ tenebris oppreſſam, cœleſti illuſtratam lumine, Chriſto nomina dediſſe. In una Hiſpania Mauri ad octo millia, Judæi ad triginta quinque millia, ac præſertim *Palentiæ* multò maxima Judæorum pars Chriſtiana ſacra ſuſcepit. Scripſit autem *Sermonum tomos tres*, Lugduni, Antverpiæ & Venetiis editos; *tractatum de vita ſpirituali ſeu interiore homine*, brevem quidem, ſed plenum optima inſtitutione; *Epiſtolas varias* & alia. Sanctiſſimè in Domino obdormivit anno milleſimo quadringenteſimo decimo nono; à Calliſto III. in Divos 1455. relatus. Res ejus geſtas, poſt Petrum Rauſanum, litteris conſignavit *Vincentius Juſtinianus Antiſtius*, & juſſu Conſulum Valentinorum typis 1575. publicandas curavit.

CDLII. JOANNES FROSSARDUS, Valentianis in Hannonia natus, Canonicus ac Theſaurarius Chimacenſis, commentarios rerum geſtarum ab anno milleſimo trecenteſimo viceſimo quinto uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum perduxit. Ejus narrationes à Paſchate anni milleſimi quadringenteſimi proſequitur JOANNES MONSTRELETUS, Cameracenſi urbi tunc præpoſitus, qui ſexaginta quatuor annorum hiſtoriam contexuit. His tertio velut pedatu acceſſit PHILIPPUS COMINÆUS, laudatiſſimus hiſtoricus. Poſt iſtos

 Joan-

Joannes Molinetus, Valentianis in Aula Comitis Canonicus, res ætate ſua geſtas ab anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio uſque ad milleſimum quingenteſimum quintum ſcripto complexus eſt: ubi & anno milleſimo quingenteſimo ſeptimo vivere deſiit, conditus in dictæ Aulæ ſacello, ad tumulum præceptoris ſui *Georgii Caſtellani*, qui de rebus geſtis Philippi Boni Burgundiæ Ducis, & Jacobi Lalaini commentarios poſteris reliquit. De his aliisque Belgis, qui res ſuo ævo geſtas Gallicis (ut tum Latinæ tacebant ac jacebant) litteris conſignarunt, fuſiùs egi in Elogiis illuſtrium Scriptorum Belgii.

CDLIII. Petrus Ancharanus, Bononienſis, Baldi auditor, anno milleſimo quadringenteſimo decimo floruit. Scripſit *commentaria in Decretales & Clementinas*; itemque *Conſilia*.

Antonius Butrius, Bononienſis, Ancharano coævus, ſimiliter *Decretales & Clementinas* ſuo ſtudio illuſtravit. Exſtat ejuſdem *Repertorium Juris canonici*.

Franciscus Zabarella, patria Patavinus (ex cujus ſchola Nicolaus Abbas Panormitanus prodiit) dignitate Archiepiſcopus Florentinus, & S. R. E. Cardinalis, anno milleſimo quadringenteſimo decimo ſeptimo Conſtantiæ obiit. Corpus inde in Italiam avectum, honorifico tumulo Patavii eſt conditum. Scripſit *commentaria in Decretales & Clementinas*; item *Conſilia & Repetitiones varias*; item *libellum de Horis canonicis*. Tractatum ejus *de Schiſmate* Cenſores Tridentini non admittunt, niſi purgatum, De quo vide & Bellarmini judicium in catalogo.

Joannes Imolensis, Jureconſultus celeberrimus, pro more illius ætatis ſimiliter ſcripſit *in Decretales & Clementinas*: obiitque anno milleſimo quadringenteſimo triceſimo ſexto.

CDLIV. Petrus Alliacus, Theologus & Cancellarius Academiæ Pariſienſis, dein Cameracenſis Epiſcopus, S. R. E. Cardinalis & Legatus Apoſtolicus per Galliam, ſcripſit *opera varia theologica & philoſophica*, quæ Sixtus Senenſis, Poſſevinus, Bellarminus & alii enumerant. Litteris inſuper conſignavit *vitam S. Petri Cæleſtini*, à Surio a. d. 19. Maii editam. *Unum eſt* (ut Bellarminus in catalogo loquitur) *in quo Alliacus reprehenditur, quod videlicet ſenſiſſe videatur, Chriſti nativitatem prænoſci potuiſſe ex genethliacis obſervationibus &c.* De qua re vide Sixtum Senenſem & alios. Cæterùm Alliacus anno 1425. Avenione moriens bibliothecam ſuam legavit Navarræo Pariſiis collegio; quam ibi magna cum voluptate aliquando vidimus, Tumulus ejus Cameraci in baſilica majore viſitur, quò corpus extremis tabulis devehi mandarat.

CDLV. Joannes Gerso (ſic dictus à pago natali in agro Remenſi) adoleſcens Lutetiam ſtudiorum cauſa miſſus, præter cæteros *Petrum Alliacum* nactus eſt præceptorem. Tantumque profecit in ſacris litteris, ut Cancellarius Academiæ Pariſienſis creatus fuerit, & *Doctoris Chriſtianiſſimi* cognomentum retulerit. Labores immenſos, quos ad eradicationem ſchiſmatis, Eccleſiam tunc infeſtantis, exhauſit, denſa de illo argumento ſcripta ejus declarant. Eſt verò tribuendum iniquitati temporum, & calamitati quæ tunc Eccleſiam urgebat, quòd quædam placita tradiderit, quæ nunc non probantur. Conſtantienſi demùm Concilio (ad quod cum aliis Theologis convenerat, & in quo cauſſam Clericorum vitæ communis, à Gerardo Magno inſtitutorum, præter alia, fortiter egerat) abſoluto, pertæſus turbarum Pariſienſium, & quòd ſibi, poſt Ludovici Ducis Aurelianenſis cædem 1407. patratam, metueret à Burgundionibus, in quorum odium incurrerat, ob impugnatum *Joannem Parvum*, Theologum Franciſcanum, Joannis Intrepidi Burgundiæ Ducis patronum, ſponte ſua primum in Germania exulavit. Lugdunum poſtea, à fratre ſuo Cæleſtinorum monachorum illic præfecto invitatus, ſe contulit. Ibi quod reliquum erat vitæ, meditando, ſcribendo, ſacras conciones habendo, pueros ſacra catecheſi in S. Pauli templo quotidie inſtruendo, rem denique Chriſtianam omni ratione promovendo, exegit: Ac demùm ad meliorem vitam tranſiit anno milleſimo quadringenteſimo viceſimo nono. Sepultus eſt non in templo Cæleſtinorum, ut malè ſcripſit Trithemius, ſed in æde S. Laurentii, quæ Paulinæ ædi eſt contigua, ante locum, in quo nunc ſtat concionale ſuggeſtum. Tumulum ejus Calviniani per rabiem 1562. everterunt, & oſſa refoſſa in Ararim projecerunt. Quæ ſors Gerſoni cum multis cœlitibus Lugdunenſibus communis fuit.

CDLVI. Thomas Anglicus, patria Galenſis, ex ordine Prædicatorum, vixit ſub annum milleſimum quadringenteſimum. Ejus eſſe creduntur (ait Sixtus Senenſis) *commentaria in Geneſim, Eſaiam, Hieremiam, Epiſtolas canonicas, Apocalypſin & Boëthium de conſolatione Philoſophiæ*; quæ vulgus Thomæ Angelico Doctori attribuit.

Hadrianus Cartuſianus, exemplo Fr. Petrarchæ, ſcripſit librum *de remediis utriuſque fortunæ*, excuſum ſine nomine loci & anni. Vixit anno milleſimo quadringenteſimo decimo, in Cartuſia vicina Monti S. Gertrudis, quod eſt oppidum in confinibus Brabantiæ & Hollandiæ ſitum.

CDLVII. Joannes Capreolus, Toloſanus, ex oppido Ratinenſi oriundus, ordinis Prædicatorum, floruit Pariſiis ſub annum milleſimum quadringenteſimum decimum: Pro conſuetudine illius ævi, ſcripſit *commentaria in 4. libros magiſtri ſententiarum*, Venetiis 1484. & 1514.

& 1514. edita. In quibus S. Thomæ Aquinatis doctrinam ex ipſius S. Thomæ ſcriptis explicat, & egregiè tuetur.

JOANNES RAGUSINUS, Dalmata, Theologus ordinis Prædicatorum, poſt S. R. E. Cardinalis, in Baſileenſi concilio per dies octo anno 1433. doctiſſimam habuit *Orationem de communione ſub utraque ſpecie*, contra Huſſitas; à Caniſio editam tomo 3. Lect. antiquæ.

HENRICUS CALTEISENIUS, Doctor Th. Colonienſis ex ordine Dominicano, in Baſileenſi concilio per triduum anno 1433. habuit *Orationem contra Huſitas de libera prædicatione verbi Dei:* quam Caniſius tom. 4. Lect. antiquæ publicavit.

CDLVIII. JOANNES BECCUS, Conſtantinopolitanus Patriarcha, collegit *Epigraphas ſeu Sententias pro proceſſione Spiritus ſancti ex Patre & Filio.* Gregorius Palama, Epiſcopus Theſſalonicenſis, ſchiſmaticus, ſcripſit refutationem iſtarum Sententiarum Joannis Becci; Sed *Beſſarion* Cardinalis inſignem Apologiam pro Becco contra Palamam compoſuit. Hæc tria opuſcula exſtant mss. Monachii in bibliotheca Ducis Bavariæ. Contra eumdem ſcripſit & *Gregorius Acyndinus*, Græcus: de quo vide Gretſerum in Notis ad Jo. Cantacuzenum.

GREGORIUS SCHOLARIUS nomen *Gennadii* aſſumpſit, cùm Patriarcha Conſtantinopolitanus anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo eſſet electus, Concilio Florentino anno 1440. interfuit. Varia ejus opera ſeorſim Romæ & alibi exſtant edita, & junctim tom. 14. Bibliothecæ PP. à Colonienſibus publicatæ. Obiit anno 1460.

CDLIX. BESSARION Trapezuntius, natione Græcus, Georgii Gemiſti Plethonis diſcipulus, ex monacho ordinis S. Baſilii Archiepiſcopus Nicenus, poſt Patriarcha Conſtantinopolitanus, & S. R. E. Cardinalis anno 1439. ab Eugenio IV. creatus fuit. Ut erat vir longè eruditiſſimus, in Florentina Synodo pro Latinis ſtetit. Nemo certè ſuorum æqualium illo pietate ſpectabilior, nemo admirabilior doctrina, nemo denique generoſis moribus ornatior exſtitit: ſingularis litterarum & litteratorum, Græcia præſertim exulantium, patronus & hoſpes. Præter *commentarios de fidei Chriſtianæ articulis contra Marcum Epheſium*, multas lucubrationes in omni doctrinæ genere publicavit. In primis vero *Platonem* à calumniis Georgii Trapezuntii vindicavit, *Ariſtotelis* metaphyſica, & *Xenophontis* quædam in Latinum ſermonem convertit. Legatus ex Gallia rediens, morbo correptus, Ravennæ obiit anno Chriſti milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſexto, ætatis ſeptuageſimo ſeptimo; conditus Romæ in Baſilica SS. Apoſtolorum. Bibliothecam ſuam, optimis libris refertam, moriens Reipublicæ Venetæ legavit.

CDLX. GEORGIUS GEMISTUS, philoſophus, mathematicus & hiſtoricus, cognomine *Pletho*, patria Conſtantinopolitanus, Beſſarionis Cardinalis magiſter, ſcripſit *libros duos de geſtis Græcorum poſt pugnam ad Mantineam.*

GEORGIUS PHRANZA, Protoveſtiarius, hoc eſt, regiarum veſtium cuſtos, ſcripſit *Chronicon de rebus Byzantinis ac Peloponneſiacis*, quarum magnam partem viderat. Finivit hoc opus anno Chriſti milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo; ut ipſe in calce teſtatur. Exſtat typis Ingolſtadii editum, interprete Jac. Pontano.

LAONICUS CHALCOCONDYLAS, Athenienſis, *hiſtoriam Turcicam libris decem* Græcè condidit. Orditur ab Othomanno, qui ſub annum milleſimum trecenteſimum regnare cœpit, & deſinit in anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo tertio, quo Mahometus II. bellum à Matthia Hungariæ Rege ac Venetis illatum repulit. Vixit ipſe Laonicus ad annum uſque milleſimum quadringenteſimum nonageſimum, vel ultrà. Laonici hiſtoriæ ſubnectitur appendix uſque ad annum milleſimum quingenteſimum ſexageſimum quintum. Notat autem Bellarminus in catalogo, Laonicum ab homine hæretico Latinitate donatum, & annotationibus in margine auctum, ideoque à Cenſoribus Tridentinis notatum.

CDLXI. NICOLAUS SECUNDINUS, Græcus, poſt captam Conſtantinopolim (ubi magno in honore vixerat) in Italiam tranſiit, & tam exactè linguam Latinam didicit, ut Florentiæ, ſub Eugenio IV. Pontifice, argumenta Græcis & Latinis utrimque interpretaretur. Epitomen ejus *de rebus Turcicis, ab Othomanno uſque ad captam Conſtantinopolim*, unà cum auctario, Joannes Ramus IC. Lovanii 1553. in 8. edidit.

EBERHARDUS Altahenſis, Archidiaconus Ratiſponenſis, ſcripſit *Annales*, ab anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo tertio ad milleſimum trecenteſimum quintum: quos Caniſius tomo 1. Lect. antiquæ, ex ms. codice Auguſtano, primus evulgavit.

JOANNES BRANDO, Dunenſis in Flandria monachus, ordinis Ciſtertienſis, *Chronicon* ab origine mundi ad annum milleſimum quadringenteſimum decimum tertium deduxit: quod ÆGIDIUS ROYUS, ejuſdem cœnobii ſodalis, ad annos octodecim continuavit.

CDLXII. ALFONSUS VARGAS, Toletanus, Archiepiſcopus Hiſpalenſis, ex ordine Eremitarum S. Auguſtini, ſcripſit *commentarium in primum librum Sententiarum*, Venetiis 1490. excuſum; quem ſuis auditoribus anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo quinto Lutetiæ dictaverat. Obiit Hiſpali anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo nono.

NICOLAUS TUDESCUS, natione Siculus, patria Catanenſis, Abbas ordinis Benedictini, poſt Archiepiſcopus Panormitanus, demùm Cardinalis, ſed in ſchiſmate à Felici V. Antipapa creatus, Juris pontificii peritiſſimus, obiit anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo

geſimo quinto. Ejus opera tomis octo Veneti 1592. evulgarunt: de quibus vide Bellarmini in catalogo judicium.

Joannes de Anania, Archidiaconus Bononienſis, edidit *volumen Conſiliorum, & commentaria in Decretales.* Vivere deſiit anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto.

CDLXIII. Philippus Ribotus, Doctor Theologus ordinis Carmelitarum, Provincialis præfectus Catalauniæ in Hiſpania, ſcripſit *libros decem de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum*, Venetiis 1507. excuſos. Trithemius illum refert ad annum milleſimum trecenteſimum ſexageſimum quintum. Narrat autem Ribotus, ſe quatuor potiſſimùm auctoribus uſum fuiſſe. *Joanne* Epiſcopo Hieroſolymitano, *Cyrillo* Conſtantinopolitano presbytero, *Gulielmo Sanvicenſi* Anglo, & *Siberto Becano* Gelrienſi, Doctore Theologo.

Thomas Waldensis, patria Londinenſis, Carmelitarum in Anglia præfectus, invictus hæreticorum antagoniſta, publicavit *tres tomos doctrinales contra VVicleſiſtas & Huſſitas*; à Martino V. Pontifice laudatos. Exſtant ii typis editi Lutetiæ, Salmanticæ, & Venetiis 1571. cum ſcholiis *Joannis Bap. Rubei*, Magiſtri generalis ejuſdem ordinis. Obiit magna ſanctitatis opinione Thomas Rotomagi, anno milleſimo quadringeteſimo triceſimo.

CDLXIV. Ægidius Carlerius, Doctor Theologus, Decanus eccleſiæ Cameracenſis in Concilio Baſilieenſi anno 1433. per quatriduum reſpondit ad articulum Bohemorum *De corrigendis peccatis publicis.* Exſtat ea oratio tomo 4. Conciliorum, & emendatior tomo 3. Antiq. lectionis apud Caniſium. Scripſit idem diverſas *Caſuum*, ut vocant, *conſultationes*, duobus voluminibus comprehenſas, & Bruxellæ 1478. excuſas. Priori titulum dedit *Sportæ fragmentorum:* poſterius *Sportulam fragmentorum* inſcripſit. Exſtat inſuper Lovanii, in Valle Martiniana, *Scutum veritatis*, à Carlerio ſcriptum.

Joannes Polemarius, Archidiaconus Barcinonenſis in Hiſpania, per triduum in Concilio Baſileenſi anno 1433. declamavit contra Huſſitas *de civili clericorum dominio.* Oratio exſtat to. 4. Caniſiano.

CDLXV. Leonardus Brunus Aretinus, vir Græcè ac Latinè pereruditus, apud Innocentium VII. magiſter epiſtolarum, ita officio functus eſt, ut ſuccedentibus tribus Pontificibus, amplificata dignitate, eamdem operam exinde præſtiterit. Ad ſuos in Etruriam reverſus, Reipublicæ Florentinæ Cancellarius exſtitit, & *hiſtoriam de geſtis Florentinorum* ſcripſit. Ut *libros quatuor de bello Italico adverſus Gothos*, Pariſiis 1534. excuſos; itemque *dialogum de moribus, & Epiſtolarum libros octo*, Baſileæ 1535. editos, omittam: Leonardi beneficio *Morales Ariſtotelis libros*, ex Græco in Latinum optima fide traductos, hodieque legimus. Obiit ſenex Florentiæ, divitiis & gloria plenus, anno Domini milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo tertio, ætatis ſeptuageſimo quarto. Sepulchrum marmoreum in æde S. Crucis ſpectatur, cum hac inſcriptione: *Poſtquam Leonardus è vita migravit, Hiſtoria luget, Eloquentia muta eſt: ferturque Muſas, cùm Græcas tum Latinas, lacrymas tenere non potuiſſe.*

Franciscus Aretinus (alius à Leonardo) nomen à patria Aretio, Etruriæ urbe, mutuatus videtur. Vir fuit infinitæ lectionis, magnique judicii: Joanni Antonio Campano familiaris. Præter *Diogenis Cynici & Phalaridis epiſtolas* Latinè redditas, inſuper vertit *Chryſoſtomi in Joannem commentarios, itemque viginti homilias*, & alia. Exſtat ejuſdem liber *De balneis Puteolanis.* Vixit & ſuperiore ſæculo apud Venetos *Petrus Aretinus*, homo atheus ac maledicentiſſimus: ut qui calamum in omnes ferè ſui temporis Principes ſtringere auſus fuerit; inde *Flagellum Principum* vulgò appellatus. In hunc *Joachimus Perionius* diſertam ſcripſit orationem.

Joannes Antonius Campanus, Cavellis obſcuro Capuani agri vico natus, Pii II. & Sixti IV. Pontificum favore, primùm Tudertinus, poſt Fulginienſis, poſtremò Tiphernas Epiſcopus, ſcripſit *vitam Pii II.* & alia varia, Venetiis 1495. excuſa. Obiit Senis anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

CDLXVI. Mechtildis, monialis ordinis Benedictini in Helfeldenſi cœnobio, Comitatus Mansfeldenſis, circa annum milleſimum trecenteſimum divinis revelationibus clara, ſcripſit *Spiritualis gratiæ libros quinque;* Pariſiis 1513. Coloniæ 1536. Venetiis & Lipſiæ editos.

S. Catharina Senensis, de qua Martyrol. Rom. 29. April. monialis ordinis S. Dominici, anno milleſimo trecenteſimo octogeſimo in Domino obdormivit; in cœlites, anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo primo, à Pio II. relata. Scripſit *Dialogos, tractatibus ſex comprehenſos*; Ingolſtadii 1583. & Coloniæ 1601. typis evulgatos. *Epiſtolarum ejus volumen* Veneti 1506. publicarunt.

CDLXVII. Gregorius Protoſyncellus & poſtea Patriarcha, item Josephus Methonenſis Epiſcopus, ſcripſerunt ſinguli *Reſponſionem pro Concilio Florentino ad librum Marci Epheſii.* Utriuſque lucubratio Græcè & Latinè legitur ad calcem ejuſdem Concilii.

S. Ber-

CDLXVIII. S. Bernardinus, de quo Martyrol. Rom. 20. Maji, patria Senenſis, profeſſione monachus Franciſcanus, fuit eccleſiaſtes ſeu concionator prorsùs admirandus. Quantum fructus in Dominicum intulerit horreum, vita ejus à *Jo. Capiſtrano* & Lud. Vincentio ſcripta palam docet. Obiit autem Aquilæ in Veſtinis anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo quarto, in Divos 1450. à Nicolao V. relatus. Opera ejus omnia tomis 4. ſunt edita Venetiis 1591. in 4.

Joannes Capistranus, ex S. Franciſci ordine, cognomen tulit à patrio ſolo *Capiſtrano*, Aprutii oppido. Duabus maximè rebus ævo ſuo præſtabat, excellenti doctrina (fuit enim omnis juris divini atque humani conſultiſſimus) & vitæ morumque innocentia. Magiſtro vitæ ac diſciplinæ uſus fuit *S. Bernardino* Senenſi; à quo cæleſtes ſapientiæ fontes hauſit. In Florentinorum Patrum conſeſſu velut ſol quidam effulſit. Volumen, quod *Speculum clericorum* inſcripſit, & alia ingenii monumenta Veneti typis publicarunt. Quatuor Pontificibus ſummis *Martino V. Eugenio IV. Nicolao IV. Calliſto III. gratiſſimus*, demum in Hungariam miſſus, ad Taurunum ſeu Belgradum, quà Deum rogando, quà milites adhortando, noſtris inſignem de Turcis victoriam procuravit. Vienneſis populi mores correxit; apud Moraves Bohemoſque Huſſitarum hæreſim coërcuit; magnumque eorum numerum ad Romani Pontificis auctoritatem traduxit. Lapſam quoque ſui Ordinis diſciplinam ad primam pietatem revocavit. Vixit annos ſeptuaginta; & obiit *VVilaca* (quod eſt oppidum diœceſis Quinqueccleſienſis) anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſexto; coliturque ut Beatus Capiſtrani, ex decreto Leonis X. Papæ. Scripſit varia Venetiis & alibi edita, quæ Trithemius, Willotus & Bellarminus enumerant. Hiſtoriam vitæ ejus Henricus Sedulius ex variis ſcriptoribus concinnavit, & hiſtoriæ ſuæ Seraphicæ inſeruit.

CDLXIX. S. Antoninus patria Florentinus (ſic dictus ob puſillam ſtaturam) ordinis Prædicatorum, primùm Apoſtolici palatii Auditor, poſt Florentinus Archiepiſcopus, ad meliorem vitam tranſiit anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo nono; ab Hadriano VI. in Sanctorum claſſem 1523. relatus. Scripſit *Chronica*, tomis tribus diſtincta: *Summam Theologicam*, in tres partes diviſam; *Summam confeſſionalem*, & alia, quæ Sixtus & Antonius Senenſes enumerant.

CDLXX. Laurentius Justinianus, Venetus, ex Canonico regulari primus patriæ urbis Patriarcha, doctrina, ſanctitate ac miraculis clarus, obiit anno Chriſti milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto. Opera ejus, in volumina quindecim tributa, Veneti, Lugdunenſes & alii excuderunt.

Bernardus Justinianus, patricius Venetus, à Senatu ad Romanum Pontificem varioſque Principes Orator frequenter miſſus, ſcripſit *libros quindecim de origine atque incremento urbis ac Reipublicæ Venetæ*, 1534. ibidem typis editos: *vitam S. Marci Evangeliſtæ*: item *vitam patrui ſui Laurentii Juſtiniani*, Patriarchæ Veneti, cum ipſius Patriarchæ operibus publicatam. Obiit anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo.

CDLXXI. Jordanus Saxo, Quedelimburgius, Auguſtinianus eremita, ſcripſit *commentarios in Apocalypſin; Sermones de Tempore & Sanctis; Meditationes de paßione Domini;* item *Vitas Patrum ſui ordinis*, Romæ 1587. excuſas. Obiit Viennæ in Auſtria.

Nicolaus Dinchelſpuhelius, Suevus, Viennenſis in Auſtria Academiæ Rector, concilio Conſtantienſi interfuit: ſcripſitque *de præceptis Decalogi, Oratione Dominica, octo Beatitudinibus;* item *Confeßionale*, & alia Argentorati 1516. edita. Vixit anno milleſimo quadringenteſimo viceſimo: *cujus Sermones hodie* (ut Æneas Silvius epiſt. 165. loquitur) *avidè à doctis leguntur.*

CDLXXII. Alfonsus Tostatus, ex Doctore Salmanticenſi Epiſcopus Abulenſis, tanta rerum ſacrarum cognitione excelluit, ut eo ſæculo doctior aut ſapientior ſit inventus nemo. Memoriam quoque eam habuiſſe fertur, qua lecta à ſe cuncta veluti theſauro contineret. Laboris verò patientia uſque eò enituit, ut, quod de Didymo Alexandrino jactatum ferunt, ænea habere inteſtina putaretur. Matricalium nobili quidem vino eſt memorabile, ſed longè celebrius Toſtati natalibus, viri multiſcii: cujus numeroſa & variis de rebus cùm ſacra tum profana ſcripta Didymo illi Alexandrino, ut diximus, parem faciunt. Tot enim, tantaque ſunt ejus *in ſacram Scripturam commentaria*, ut ſi vel à primo natali dies numerando, terna cuique folia attribuas, plura ſcripſiſſe comperias. Leguntur hæc ejus opera, ſemel iterumque à Venetis edita; *quinque volumina in libros quinque Moyſis: commentarius in Joſue, in lib. Judicum, in Ruth, in quatuor libros Regum, in Paralipomena: quinque libri in S. Matthæi Evangelium.* Concilio Baſileenſi, cum *Joanne Capreolo* Theologo Dominicano, interfuit. De mira & inuſitata ejus diſputandi acrimonia cum *Cardinale de Turre-cremata* Marianam lib. 2. c. ultimo lege, ſi voles. Obiit anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quarto; hoc elogio ab Hiſpanis donatus: *Hic ſtupor eſt mundi, qui ſcibile diſcutit omne.*

CDLXXIII. MAPHÆUS VEGIUS Laudenſis, Martini V. Datarius, & primariæ ædis in Urbe Canonicus, oſſa S. Monicæ ex Oſtiis Tiberinis Romam transferenda curavit, & Romæ anno primo Pii II. Pontificis obiit; conditus ibidem apud Auguſtinianos in ſacello S. Monicæ; *cujus & Officium eccleſiaſticum* compoſuit. Idem ſcripſit *libros ſeptem de perſeverantia religionis, libros ſex de educatione liberorum, Diſputationem inter ſolem, terram & aurum; Dialogum veritatis*: quæ omnia Pariſiis ſunt edita. Ejusdem *libri quatuor Antoniados*, verſu ſcripti, 1559. Antverpiæ prodierunt.

CDLXXIV. ÆNEAS SILVIUS, ex nobili Picolomineorum familia Senis natus, vir doctus, prudens & magnanimus, Imperatori primùm à Secretis, dein Epiſcopus Senenſis & S. R. E. Cardinalis, demùm Papa PIUS illo nomine ſecundus, cùm expeditionem ſacram adverſus Turcos Chriſtiani nominis hoſtes moliretur, obiit Anconæ anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo quarto. Baſileenſes opera ejus 1551. excuderunt, ſed marginibus pravas notationes adjecerunt, & *tractatum de capite S. Andreæ Apoſtoli Romam allato*, & *canonizationem, ut vocant, S. Catharinæ Senenſis*, aliaque nonnulla omiſerunt, quæ Joannes Antonius Campanus in vita Pii II. commemorat. Quæ porrò Æneas, cum juvenis eſſet, pro Concilio Baſileenſi ſcripſerat, retractavit ſenex & Pontifex maximus: exſtatque doctiſſimum ejus *diploma Retractationis* in tomis Conciliorum. Bellarminum in catalogo & alios conſule. Æneæ *liber de ſitu & origine Prutenorum* 1551. Viennæ ſeorſim fuit editus: item *commentaria rerum memorabilium, quæ temporibus ejus contigerunt*, Fr. Picolomineus recognovit, & Romæ 1584. edenda curavit.

JOANNES GOBELINUS Pii II. Secretarius fuit. Exſtant, ſub nomine Gobelini, *commentaria de Pii II. rebus geſtis*; ſed putant nonnulli eſſe fœtum ipſius Pii.

CDLXXV. BARTHOLOMÆUS FACIUS, Genuenſis, ad Alfonſum Regem ſcripſit *dialogum de vitæ felicitate*, à Plantino 1556. editum; *de hominis excellentia*, ad Nicolaum V. Pontificem; *de rebus geſtis Alfonſi I. Neapolitanorum Regis; & de geſtis Genuenſium adverſus Venetos*. Vixit anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo, acer *Laurentii Vallæ* adverſarius: contra quem ſcripſit *de immortalitate animæ*: ut Leander Albertus teſtatur.

MATTHÆUS PALMERIUS, Florentinus, vixit tempore concilii Florentini, ut ipſe in Chronico teſtatur. Scripſit autem *Chronicon*, ab anno quadringenteſimo quadrageſimo nono, ubi Proſper Aquitanus deſinit, uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum quadrageſimum nonum. Matthæi ſcriptionem MATTHIAS PALMERIUS, *Piſanus*, ab anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ad milleſimum quadringenteſimum octogeſimum ſecundum produxit.

FLAVIUS BLONDUS, Forolivienſis, Eugenii IV. Papæ Secretarius, ſcripſit *Hiſtoriam Romanam*, ſive de geſtis Romanorum ab inclinatione imperii ad ſua uſque tempora, hoc eſt, ab anno Domini quadringenteſimo ſeptimo uſque ad milleſimum quadringenteſimum: *Item de Roma triumphante; de Roma inſtaurata; de Italia inſtaurata; de origine & geſtis Venetorum*; & alia, Baſileæ 1531. & alibi edita. Obiit Romæ anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo tertio.

CDLXXVI. NICOLAUS CUSANUS (ſic dictus à natali municipio, ad ripam Moſellæ ſito) vir variè doctus, ex Archidiacono Leodicenſi Epiſcopus Brixinenſis, & S. R. E. Cardinalis à Nicolao V. creatus, pro Sede Apoſtolicà varias legationes, in his Germanicam & Conſtantinopolitanam, ſumma cum laude obiit. Tuderti demùm in Umbria deceſſit anno Chriſti milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo quarto, ætatis ſexageſimo tertio. Cor ſepultum Cuſæ in patria, ubi domum hoſpitalariam copioſè dotarat. Opera ejus junctim Baſileæ 1565. & alibi ſunt edita. Quod ad librum ejus *de concordia catholica* attinet, lege epiſtolam ipſius Cuſani ad Card. Rodericum, itemque cenſuram Bellarmini in catalogo.

AMBROSIUS, Camaldulenſis ordinis Abbas generalis, Chryſoloræ Byzantini diſcipulus, vir Græcè ac Latinè doctus, non ſolùm multa ex Græco in Latinum vertit, ſed etiam Græcè ad Græcos Florentiæ declamavit. Scripſit *Orationes, Epiſtolas* & alia varia, quæ Poſſevinus, Bellarminus, & cæteri recenſent. Volaterranus dicit eum fuiſſe oriundum ex Porticu, Flaminiæ oppido: alii Florentinum faciunt.

CDLXXVII. JOANNES de Turre-cremata, Hiſpanus, ordinis Prædicatorum, ex Magiſtro ſacri palatii Cardinalis, in concilio Florentino, ab Eugenio IV. creatus, *titulo Annuntiatæ Virginis* inſtituit Romæ piorum hominum ſodalitium, qui in feſto Annunciationis Deiparæ, virgines inopes Romanas, addita dote, nuptui quotannis tradunt. Obiit Romæ anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo octavo. Scripſit varia Lutetiæ, Venetiis, Lugduni, Coloniæ & alibi edita.

CDLXXVIII. THOMAS KEMPENSIS natus eſt *Kempis*; quod permodicum eſt in diœceſi Colonienſi oppidum. Studiorum curſu Daventriæ peracto ſub diſciplina Clericorum vitæ communis: ad *Montem S. Agnetis*, qui proximè Suollenſi urbi imminet, conceſſit, & Canonicis regularibus ſeſe adjunxit; ibidemque anno Chriſti 1471. ætatis 92. in Domino obdormivit. Sacræ lectionis, cellæque ſuæ ita amans fuit, ut hoc ſymbolum ſæpius

ſæpius ore proferret, librisque ſuis inſcriberet: *In omnibus requiem quæſivi, ſed non inveni, niſi in angello cum libello.* Scripſit varia, unum in corpus ab Henrico Sommalio digeſta, & Antverpiæ 1600. edita. Inter quæ eminet verè aureus *de imitatione Chriſti* libellus: quem ſanctiſſimi viri *Car. Borromæus*, *Ignatius Loiola*, *Ph. Nerius*, *Rob. Bellarminus*, & alii quotidie lectitare ſunt ſoliti. Vitam illius ſcripſerunt *Judocus Badius*, *Franciſcus Tolenſis* & *Heribertus Roſweidus*; quorum poſtremus & *Chronicon Montis S. Agnetis*, à Kempenſi ſcriptum, curavit 1615. edendum Antverpiæ, cum Joannis Buſchii Chronico Windeſemenſi. Cæterùm præter Thomæ opera à Sommalio publicata, exſtant inſuper non pauca in variis Belgii bibliothecis, hactenus typis non edita.

CDLXXIX. DIONYSIUS RICHELIUS, Cartuſianus, quem *Doctorem ecſtaticum* vocant, *univerſæ ſacræ Scripturæ libros* illuſtravit, & adeo multa variis de rebus poſteritati legenda reliquit, quàm ut legere quidquam alienum, inter tot diurnas nocturnaſque monaſticas exercitationes, potuiſſe videatur, ac retrò plura legiſſe, quàm ut ſcribendi otium ſuppeteret. De ejus vita ſcriptiſque lege, ſi placet, libellum voluminibus operum adhærentem, quem *Theodoricus Loërius*, Cartuſianus Colonienſis, ſcripſit. Vixit autem Dionyſius, ad extremum uſque ætatis tempus, in Ruremundenſi apud Gelros Cartuſia, & ad beatam vitam tranſiit anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo.

JACOBUS GRUITRODIUS, Cartuſiæ Leodicenſis Prior, ſcripſit *Speculum quintuplex, Prælatorum, ſubditorum, ſacerdotum, ſæcularium hominum, & ſenum:* quod falsò eſt editum nomine Dionyſii Cartuſiani; ut Paulus Langius, Trithemii æqualis, in Chronico Citizenſi, & Molanus in ms. Bibliotheca ſacra rectè monuerunt. Scripſit & alia, quæ Trithemius, Theodorus Petreius in Bibliotheca Cartuſiana, & alii enumerant. Obiit autem Gruitrodius anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo.

CDLXXX. BAPTISTA PLATINA (ſic eum vocat Jacobus Philippus Bergomas, illius temporis chronographus) patria Cremonenſis, Abbreviator, ut vocant, Apoſtolicus, & Vaticanæ bibliothecæ præfectus, ad Sixtum IV. ſcripſit librum *de vitis Pontificum Romanorum*: cui Notas & auctarium uſque ad Pium V. adjecit *Onuphrius Panvinius*. Exſtant ejuſdem *Dialogi de falſo & vero bono*, *contra amores*, *de vera nobilitate*, *de optimo cive*; *Panegyricus in Beſſarionem Cardinalem*; *Oratio de bello Turcis inferendo*; *Epiſtolæ ad diverſos*, & alia. Obiit lue epidemica correptus, anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo primo.

WERNERUS ROLEVINCUS, Weſtfalus, Cartuſianus Colonienſis, ſcripſit *Faſciculum temporum*, ab initio mundi uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum octogeſimum quartum: quod opus *Joannes Linturius* uſque ad annum milleſimum quingenteſimum decimum quartum continuavit. Scripſit inſuper *Paradiſum conſcientiæ*; *Formulam vivendi Canonicorum*; de regimine ruſticorum: de viſitatione monaſtica; de fraterna correctione; de laudibus Weſtfaliæ, & alia partim Coloniæ, partim Pariſiis & Antverpiæ edita.

CDLXXXI. GERARDUS SUTFANIUS, ab urbe patria ſic dictus, ex primis Clericis vitæ communis, apud Daventrienſes à Gerardo Magno inſtitutis, ſcripſit pios duos libellos, *de reformatione virium animæ*, *& de ſpiritualibus aſcenſionibus*; Lutetiæ & Coloniæ 1539. typis editos. De quibus præclarum dat teſtimonium, in Gerardi vita, Thomas Kempenſis; *Licet, inquit, brevi vixerit tempore, gratiſſima tamen nobis reliquit doctrinæ monumenta. Erat enim ſtudioſus valdè in ſcripturis ſanctis; ſicut patet in duobus libellis ab eo editis, quorum unus incipit:* Homo quidam, *& alius;* Beatus vir, *intitulatur.* Obiit autem Gerardus ætatis 31. Chriſti anno 1398.

GABRIEL BIEL, ſidus illuſtre inter Clericos vitæ communis, quos cap. 450. laudavi, S. Theologiæ Licentiatus ac profeſſor publicus apud Germanos in Academia Tubingenſi, *Lectiones in Canonem Miſſæ*, diſcipulis ſuis à ſe dictatas, publicavit: exſtantque Lugduni, Baſileæ, Pariſiis, Brixiæ 1580. & 1576. Venetiis excuſæ. Commentaria ejuſdem *in libros 4. Magiſtri ſententiarum*; *Sermones de Tempore & Sanctis*, & alia Brixiæ in 4. poſtremò typis ſunt publicata. Vivere deſiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quinto. Cæterùm quod ad Academiam Tubingenſem attinet, eam anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo *Everardus Comes Wirtembergenſis*, Hieroſolymis reverſus, fundavit; *Gabriële Bielio* Theologo, *Joanne Nauclero* Juris pontificii Doctore, aliiſque viris præſtantiſſimis illuc, ad publicas ſcientiarum ac diſciplinarum profeſſiones, evocatis. Everardus porrò ex Comite Dux Wirtembergenſis anno 1495. à Maximiliano I. Cæſare, & Eques Velleris aurei anno 1491. à Philippo Pulchro, Maximiliani filio, creatus, anno demùm 1496. è vita deceſſit.

CDLXXXII. ANGELUS CLAVASIUS, & BAPTISTA TROVAMALA, Ligures, item PACIFICUS, tres monachi ordinis Minorum, ſub annum Chriſti milleſimum quadringenteſimum octogeſimum, ſinguli ſcripſerunt *Summam caſuum conſcientiæ*. Primi nuncupatur *Angelica*, ſecundi *Roſella* vel *Baptiſtiana*, tertii *Pacifica*. Ex his Clavaſius Cunii anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto deceſſit.

CDLXXXIII. JOANNES Friburgenſis, Teutonicus, ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Oſſunenſis in Hungaria, ſcripſit *Summam Prædicatorum*, Reutlingæ 1487. *& Summam Confeſſariorum*, Lugduni 1518. excuſam. Sepultus fuit Friburgi anno milleſimo trecenteſimo decimo quarto; multis, ut fertur, miraculis coruſcus. Niderus ei cognomentum *Runſic* tribuit. Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.

MARSILIUS Inghemius, natione Germanus, Canonicus & Theſaurarius Colonienſis, Heidelbergenſis Academiæ in Palatinatu Rhenano primus plantator, pro genio ſui ævi ſcripſit *commentaria in quatuòr libros Sententiarum*, non inutilia; Argentorati 1501. edita. Claruit anno milleſimo trecenteſimo nonageſimo quarto.

ANTONIUS RAMPELOGUS, Genuenſis, Auguſtinianus eremita, in concilio Conſtantienſi adversùs Huſſitas diſputavit, & ſcripſit *Figuras Bibliorum*; 1516. Argentorati 1558. 1570. Lugduni, & ſub nomine *Antonii Ampigolli* 1511. Pariſiis in 4. à Badio editas.

CDLXXXIV. ANDREAS BARBATIUS, Siculus, anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo floruit; ſcripſitque *in Decretales*; item *de Cardinalium præſtantia*, *& Conſilia varia.*

ALEXANDER Tartaginus, patria Imolenſis, præter alia ſcripſit *in ſextum Decretalium & Clementinas*; item *Conſilia*, & alia varia. Vivebat anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo.

CDLXXXV. JOANNES Franciſcus Pavinus, civis & Canonicus Patavinus, à Paulo II. Romam evocatus, & Judex ſacri palatii creatus, ſcripſit *Baculum paſtoralem* ſive *librum de Viſitationibus*; Pariſiis 1503. 1508. in 4. editum: *tractatum pro Canonizatione S. Bonaventuræ*, *& Conſilium in cauſa B. Simonis Tridentini*, à Judæis occiſi.

ARNOLDUS LUIDIUS, Tungrenſis, Theologus Colonienſis, & ibidem ad S. Cunibertum Canonicus, obiit ſenex Leodici ad S. Lambertum Canonicus, & bibliothecam ſuam Canonicis regularibus in oppido Tungrenſi legavit. Scripſit *librum adversùs ſpeculum Joannis Reuclini*: 1512. Coloniæ editum.

CDLXXXVI. CYRILLUS Conſtantinopolitanus, eremita montis Carmeli, ſcripſit *de incolis ejuſdem montis, à tempore Joannis XLIV. Patriarchæ Hieroſolymitani uſque ad tempora Henrici VI.* Imperatoris; quo ipſe Cyrillus floruit. HENRICUS SANVICENSIS, natione Anglus, aliquot annis vixit in Terra ſanctâ, & in monte Carmelo. Acone anno 1251. à Saracenis capta, in Angliam rediit, & ſcripſit *Chronicon de multiplicatione ordinis Carmelitani per Syriam & Europam, & de vaſtatione monaſteriorum Terræ ſanctæ.* Vixit temporibus Imp. Rudolphi. SIBERTUS BECANUS, patria Gelrienſis, Doctor Theologus, ævo Henrici VII. Imp. vixit; ſcripſitque *librum de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum.* Horum trium auctorum lucubrationes *Philippus Ribotus* ſuo operi, ſuprà c. 463. laudato, inſeruit. De ſcriptis *Joannis XLIV. Patriarchæ* Hieroſolymitani ex profeſſo agit *Petrus VVaſtelius* in ſuis Vindiciis Carmelitanis, quas eruditi omnes avidè exſpectant.

GERARDUS Laodicenus Epiſcopus, ad Gulielmum presbyterum, ſcripſit *librum de converſatione virorum Dei in Terra ſancta commorantium.* JOANNES MOLINIUS, Brito Armoricus, & JOANNES DE THIMETO, ut in mss. codicibus vocatur, aliis Joannes de Chimero, Profeſſor ſacræ Theologiæ, ſcripſerunt ſinguli *Speculum ordinis Carmelitani.*

JOANNES BACONIUS, ſuprà c. 438. laudatus, poſteris reliquit *tractatus duos de Regula ordinis Carmelitani*: item *compendium hiſtoriarum & Jurium pro defenſione ejuſdem ordinis.*

BERNARDUS OLERIUS, ad N. Cardinalem, cognatum S. Andreæ Feſulani, ſcripſit libellum *pro defenſione ordinis Carmelitani adversùs quoſdam æmulos.* Finis ſcriptionis fuit, ut Cardinalis iſte Bernardi libello redderetur doctior, ad Urbanum VI. Papam plenius iis de rebus informandum.

JOANNES VINETUS, Brito Armoricus, ſcripſit *breve Chronicon de origine ac progreſſu ordinis Carmelitani.* In fine ſui Chronici narrat, anno milleſimo ducenteſimo triceſimo octavo, propter Saracenorum incurſus, quoſdam monachos, relicto monte Carmelo, partim in Cyprum, partim in Siciliam, partim in Galliam ad Maſſilienſes transfretaſſe: demùm anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo *Ivonem* & *Radulphum* monachos ejuſdem ordinis, cum duobus viris nobilibus Anglis, *Joanne Veſcio* & *Richardo Greyo*, in Angliam tranſmiſiſſe, & prima illius ordinis cœnobia apud Britannos condidiſſe.

JOANNES GROSSUS, Toloſanus, Prior generalis Carmelitarum, ſcripſit *brevem catalogum de Sanctis & de Prioribus generalibus ſui ordinis.* Atque horum quidem auctorum libelli, iſto capite à me recenſiti, junctim leguntur in *Speculo ordinis Carmelitani*, quod *Baptiſta Cathaneus*, Venetus, ejuſdem ordinis Doctor Theologus, 1507. in fol. typis excudendum curavit.

CDLXXXVII. JOANNES BUSCHIUS, Trithemio Arnoldus, Canonicus regularis in cœnobio Windeſemenſi, prope Suollam Tranſiſalanæ provinciæ oppidum, vixit anno milleſimo qvadringenteſimo ſexageſimo quarto. Scripſit librum *de origine cœnobii & Capituli ſeu Congregationis VVindeſemenſis*; 1622. Antverpiæ editum. Buſchii liber alter, *de viris illuſtribus cœnobii VVindeſemenſis*, quos ipſe pleroſque aut novit aut vidit, legitur ms. Lovanii ad S. Martinum.

Hen-

CDLXXXVIII. HENRICUS HARPIUS, ordinis Minorum, obiit Guardianus, ut vocant, Mechliniæ anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octavo. Scripſit *Sermones de Tempore & Sanctis*; item *de tribus pœnitentiæ partibus, & triplici adventu Chriſti*; Haganoæ 1509. in folio editos. Tres ejus libros *de Theologia myſtica* Petrus Paulus Philippus, ordinis Prædicatorum Doctor Theologus, repurgavit, & Romæ 1585. edendos curavit. Scripſit & alia, de quibus Willotus & Bellarminus in catalogo conſuli poterunt.

CDLXXXIX. JACOBUS PEREZIUS, natione Valentinus, Hiſpanus, Auguſtinianus eremita, poſt Epiſcopus Chriſtopolitanus, floruit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo. Ad Rodericum Borgiam Cardinalem, poſt Alexandrum VI. Papam, ſcripſit *commentaria in Pſalmos, & in Cantica Salomonis, Zachariæ, B. Virginis, & Simeonis*: item *libellum contra Judæos de Chriſto reparatore generis humani*. Quæ omnia Pariſiis, Lugduni & Venetiis ſæpius ſunt recuſa.

CDXC. JACOBUS SPRENGERUS, Germanus, ordinis Prædicatorum, vixit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quinto: & cudit, cum Henrico Inſtitore, *Malleum maleficarum*. Quod opus *Raphaël Maffæus* Venetus recenſuit, & 1574. Venetiis edidit. HENRICUS INSTITOR, Sprengeri collega, ſcripſit inſuper *librum contra Monarchiam Antonii Roſelli*, IC. Patavini; 1499. Venetiis editum, & alia plurima.

JOANNES Cagnatius, Tabiæ (quod oppidum eſt Liguriæ, generoſis vinis nobile) natus, monachus Dominicanus, compoſuit *Summam*, à nomine patriæ *Tabienſem* inſcriptam.

CDXCI. JOANNES PICUS, Mirandulæ & Concordiæ Princeps, ob corporis & animi venuſtatem *Phœnix* appellatus, varia ſcripſit, Argentorati & Baſileæ tomis duobus excuſa. Obiit Florentiæ anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto, & bibliothecam ſuam Prædicatoribus legavit. *Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.* Vir ingenio & doctrina (pro ætate) maximus: vixit enim annos ſolùm triginta tres. Quid, ſi hoc ingenium aliis triginta annis excoli potuiſſet? Omnino enim nihil ei defuit niſi maturitas. *Sic Bellarminus in catalogo.*

JOANNES Franciſcus Picus, Mirandulanus, ſcripſit multa, cum operibus patrui Joannes Pici excuſa. Crudeliter trucidatus fuit anno milleſimo quingenteſimo viceſimo tertio.

CDXCII. MARSILIUS FICINUS, patre Medico Florentiæ anno milleſimo quadringenteſimo triceſimo tertio natus, obiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono. Vir fuit peritus non vulgariter cùm ſacræ Theologiæ (ut Bellarminus in catalogo loquitur) tum Platonicæ philoſophiæ. Opera ejus ab Aldo Manutio Venetiis 1516. & Baſileæ 1561. ſunt excuſa.

CDXCIII. JACOBUS BRACELLIUS, Genuenſis, Senatus patrii Scriba, libris quinque *Hiſtoriam belli Hiſpanienſis*, quod cum Alfonſo, Aragoniæ, Siciliæ ac Neapolis Rege, Genuenſes geſſerunt, complexus fuit; vir ingenii, prudentiæ & eloquentiæ gloria illuſtris. Vixit ſub annum milleſimum quadringenteſimum quadrageſimum, quo & civis ejus *Bartholomæus Facius*, ſuprà laudatus, eidem Alfonſo Regi ab epiſtolis, floruit.

BAPTISTA FULGOSIUS, Dux Reipublicæ Genuenſis, Perini itidem Ducis filius, Valerium Maximum imitatus, *Dictorum & factorum memorabilium libros novem* lingua Italica conſcripſit: quos *Camillus Gilinus*, Mediolanenſis, Latinitate donavit; Baſileæ, Antverpiæ, Pariſiis & alibi editos. In quo opere Fulgoſius omnium nationum, omniumque temporum exempla ita collegit, ut cunctorum ſæculorum hiſtoriam breviter perſtrictam ante oculos hominum poſuerit. Sic & noſtra ætate Lipſius *Exempla ac Monita politica* è varia multiplicique lectione ſepoſuit, & ad uſum communem eleganti ac facili ſtilo repræſentavit: ut in hoc genere paria cum Valerio Maximo facere potuiſſe videatur.

CDXCIV. ARNOLDUS BOSTIUS, Carmelita Gandenſis, theologus, philoſophus & poëta, cum Hermolao Barbaro, Roberto Gaguino, Trithemio, & aliis illius ævi viris eruditis amicitiam, commercio litterarum, coluit. Scripſitque proſa ac metro multa, quæ Trithemius enumerat. Ejus *liber de Scriptoribus Carmelitis* exſtat ms. Mechliniæ: item *liber de patronatu B. Mariæ*, carmine & proſa ſcriptus, adſervatur Coloniæ in monaſterio Carmelitano. Quos libros utinam quis proferat! Scripſit inſuper *librum de viris illuſtribus Cartuſianis*, Coloniæ editum: ex quo *Petrus Sutor*, in ſuis de vita Cartuſiana libris, multa citat. Obiit autem Boſtius Gandavi anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono.

JOANNES Palæonydorus, apud Batavos in oppido, quod Aquas veteres nuncupant, natus, Carmelita, Trithemio familiaris, obiit anno milleſimo quingenteſimo ſeptimo, ætatis ſeptuageſimo quarto. Scripſit *Faſciculum ſui ordinis tripartitum*; item *Manuale ejuſdem ordinis*. Opus utrumque Moguntini typis ediderunt. Poſteris inſuper reliquit *librum de antiquitate & ſanctimonia eremitarum montis Carmeli*, quem titulo *Propugnaculi Carmelitarum* inſignivit; Venetiis 1570. in 4. excuſum. Reliqua ejus ſcripta Trithemius & Valerius Andreas recenſent.

CDXCV. PETRUS SCHOTTUS, Argentoratenſis, I. V. Doctor, ſacerdos & Canonicus, *Quæſtiones varias de rebus ad conſcientiam pertinentibus* explicuit: quæ, *cum ejus Epiſtolis & poematibus*, Argentorati excuſæ habentur. Obiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono.

FINUS HADRIANUS, Ferrarienſis, vivebat ſenex anno milleſimo quingenteſimo tertio. Scripſit in ultima ſua ætate *Flagellum in Judæos*, libris novem diſtinctum, & Venetiis 1538. editum.

CDXCVI. MARCUS Antonius Coccius Sabellicus *Hiſtoriæ Venetorum* libros triginta tres, *Exemplorum ethnicorum* libros decem, & alia ad poſteros tranſmiſit: quæ junctim Venetiis 1502. & Baſileæ 1538. fuerunt edita. Obiit Venetiis anno milleſimo quingenteſimo ſeptimo.

JACOBUS Philippus Foreſtus, Bergomas, Auguſtinianus eremita, edidit *Supplementum chronicorum*, ab initio mundi uſque ad annum milleſimum quingenteſimum tertium; quod poſtea Venetiis 1506. recuſum vocavit *Supplementum ſupplementi*. Item ſcripſit *librum de præclaris mulieribus*, 1497. Ferrariæ, Pariſiis & alibi editum: *Confeſſionale* 1506. in 8. excuſum. Obiit Bergomi anno milleſimo quingenteſimo decimo octavo, ætatis ſeptuageſimo quinto.

LEANDER ALBERTUS, Bononienſis, ordinis Prædicatorum, libros ſex *De viris illuſtribus ſui ordinis* Bononiæ 1617. in folio editos; & *Italiæ univerſæ deſcriptionem*, & *Ephemeridas* poſteris reliquit.

CDXCVII. FRANCISCUS Georgius, Venetus, ordinis Minorum, edidit *Problematum in ſacram Scripturam tomos ſex*, Venetiis 1536. Pariſiis 1574. in 4. editos; ob Platonicas tamen & Thalmudicas opiniones, quibus hinc inde aſperſi ſunt, cenſura gravi & diligenti dignos: ut animadvertit Sixtus Senenſis. Ejuſdem *Cantica tria de Harmonia mundi* 1544. in fol. Pariſiis ſunt excuſa. Obiit anno milleſimo quingenteſimo decimo. Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.

CYPRIANUS BENETUS Aragonius, ordinis Prædicatorum, Doctor Pariſienſis ad Julium II. & Leonem X. Pontifices ſcripſit tractatus quatuor, Romæ 1512. in 4. editos, *de prima orbis Sede*, *de Eccleſiaſtica poteſtate*, & *de Papæ dominio*.

CDXCVIII. CAROLUS FERNANDUS, Brugenſis, licet cœcus, Pariſiis tamen litterarum humaniorum publicus profeſſor exſtitit; orator, poëta, philoſophus, theologus ac concionator inſignis. Poſt ſpretis omnibus, monaſticen in Caſalino apud Cenomano cœnobio amplexus, ſcripſit *de animi tranquillitate libros duos*; *de immaculatæ Virginis conceptione libros totidem*; *Collationum monaſticarum libros quatuor*, & alia à Badio Lutetiæ edita. Obiit ibidem anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto. Tres alios *Belgas Didymos* libet ſubnectere.

NICASIUS VORDANUS, Mechliniæ natus, jam inde à tertio ætatis anno oculis captus, Theologiæ lauream Lovanii adeptus, inde Coloniam profectus, cùm Juriſprudentiæ totum ſe dediſſet, *Leges cæſareas*, quas numquam legerat, ſed auditu tantùm perceperat, ſic mente tenuit, & ore privatim ac palàm recitavit, ut ab Academicis Doctor ſit renuntiatus. Scripſit *in libros quatuor Inſtitutionum Juſtiniani Imp.* commentarios, identidem excuſos. Vita ibidem deceſſit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo, in majore baſilica honorificè conditus.

PARSEVALDUS BELLIGENIUS, Brugas communem cum Fernando patriam habuit: & cœcus natus, Lutetiæ ſimiliter anno milleſimo quingenteſimo triceſimo profeſſor floruit. Utque ſe ipſe conſolaretur, ſcholia luſit & edidit *in Declamationem Quinctiliani* (ut falsò creditur) *pro cœco contra novercam*. Triumviris iſtis quartus accedat GUILIELMUS ASSONLEVILLIUS, Chriſtophori regii in Belgio Senatorius filius, 1597. defunctus: cujus exſtat *Atheomaſtix*, ſeu *Diſſertatio adversùs religionis hoſtes univerſos*, typis Plantinianis edita.

CDXCIX. LAURENTIUS VALLA, patricius Romanus & Canonicus Lateranenſis, præter *libros ſex Elegantiarum linguæ Latinæ*, ſcripſit *de falſo & vero libros tres*; item *Ferdinandi Aragoniæ Regis geſta*, à Badio excuſa. *Annotationes ejus in novum Teſtamentum* à Pauli IV. Cenſoribus ſunt damnatæ. Obiit Romæ anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſeptimo.

ANTONIUS PANORMITA, Siculus, Alfonſo Aragoniæ, Siciliæ ac Neapolis Regi ſtudiorum atque expeditionum comes, & ſecretioris ſcrinii magiſter fuit. Scripſit *aureum libellum de factis dictiſque optimi Regis*: quem Pius II. Pontifex exemplis paribus intertextis nobiliorem reddidit. Exſtat Baſileæ 1538. typis editus, cum *Triumpho ejuſdem Regis Victoris*. Obiit autem Alfonſus, ſummus litterarum ac litteratorum cultor, Neapoli, anno 1458. ætatis 66.

D. RUDOLPHUS AGRICOLA, apud Friſios in agro Groningano natus, puer Lovanii in noſtro olim gymnaſio Falconenſi philoſophicis ſtudiis operam poſuit. Guſtatis ibidem Theologiæ rudimentis, in Galliam, indeque in Italiam, excolendo ingenio, proficiſcitur. Ferrariæ *Theodorum Gazam* hominem Græcum, Ariſtoteleæ philoſophiæ dogmata tradentem, perſtudioſè audivit; dignus ſanè tanto magiſtro diſcipulus, etiamnùm *Præceptiones inventionis dia-*

dialectica, non minus avidè quàm fructuosè, expetuntur. Fuit vir omnino egregius, Muſicæ, Picturæ, cæterarumque artium apprimè ſtudioſus, idemque eruditiſſimus & Græcis litteris & Latinis, Poeticeſque benè peritus. Quo nomine pleriſque Italiæ ac Germaniæ clariſſimis doctrina viris innotuit. In patriam reverſus, annos aliquot Groninganæ Reipublicæ Syndicum egit. Cumque famæ celebritate eſſet jam abſentibus notus, Antverpienſes & alii certatim honeſto amploque eum ſtipendio ad ſcholæ præfecturam invitarunt. Heidelbergenſem tamen conditionem prætulit: qua in Academia, totaque adeò Germania, Græcas litteras primus excitavit, ac philoſophicis ſtudiis juventutem tres ipſos annos exercuit. Obiit Heidelbergæ anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo quinto, apud Franciſcanos (ſic enim juſſerat) habitu illius inſtituti conditus. Tumulum poſuit *Hermolaus Barbarus* apud Cæſarem Legatus, & Aquileienſis Patriarcha deſignatus. Agricolæ opera omnia, ſtudio Alardi Amſtelodami, tomis duobus Coloniæ 1539. in 4. ſunt edita. Ejuſdem *ſacra poëmata* ſeorſim Antverpiæ 1511. in 4. fuerunt excuſa.

DI. JOANNES STABULANUS, ad S. Laurentium Leodici monachus, *geſta Epiſcoporum Leodicenſium* uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum quadrageſimum nonum perduxit; quo & obiit. Stabulanum excipit JOANNES *Loſſenſis*, ejuſdem loci monachus.

JOANNES FAYUS, alias Dufayus, Betunienſis, IC. & Conſiliarius in Belgio celebris, ſub annum 1479. librum Gallicè ſcripſit, in quo multis rationibus adversùs Francos docet, utramque Burgundiam, Arteſiam, aliaſque provincias ad Mariam Burgundam, Caroli Audacis filiam, jure pertinere. Liber apud me & alios ms. exſtat.

DII. ROBERTUS GAGUINUS, Duaci in Gallo-Flandria natus, adoleſcens in Niepenſi apud Morinos cœnobio Trinitariis ſe adjunxit. Lutetiam deinde ſtudiorum cauſa miſſus, apud ſodales ſuos (quos ibi *Maturinos*, à S. Maturino loci patrono, vulgus nuncupat) perpetuò hæſit. Juris pontificii Doctor renuntiatus, demùm univerſi Ordinis ſui Miniſter ſeu rector ſupremus exſtitit. Cumque facundia & rerum uſu valeret, ſæpè Regis Galliarum nomine in Italia, Germania, ac Britannia publicas legationes obiit. Ludovico XII. in primis carus, qui cùm veterum librorum colligendorum ſtudio teneretur, ingentem ei pecuniæ vim eo nomine appendit, regiæque ſuæ bibliothecæ præfecit. Vir certè non in hiſtoria modò, ſed in oratoria quoque ac poëtica facultate, omnique politiore litteratura, ut illa ferebant tempora, egregiè verſatus. Obiit anno milleſimo quingenteſimo primo, Lutetiæ apud ſuos ante aram ſummam conditus. Scripſit *Annalium Francicorum libros duodecim*, Pariſiis, Lugduni & Francofurti 1577. editos; *Orationes*, *Epiſtolas*, & alia cùm verſu, tum proſa, quæ Trithemius præter ceteros enumerat.

DIII. PHILIPPUM COMINÆUM, prænobili apud Flandros familia Clitæa natum, Lipſius cum quovis veterum Hiſtoricorum conferre non dubitat: ut qui, Polybii exemplo, utiliſſima præcepta & civilia paradigmata frequenter adhibeat. Principes itaque ut hunc legant, ſuadet: quòd *dignus Alexandris ſit omnibus hic Philippus*. Scripſit autem luculentam 34. *annorum hiſtoriam*; qua *Ludovici XI. & Caroli VIII.* Galliæ Regum, itemque *Philippi Boni* & *Caroli Audacis*, Burgundiæ Belgiique Principum, res geſtas complexus eſt. Annos ferè ſexaginta quatuor natus, obiit anno milleſimo quingenteſimo nono, *Argentoni* Pictonum oppido, quod uxoriæ dotis nomine poſſidebat; indeque Lutetiam delatus, apud Auguſtinianos, in ſacello quod vivus exſtruendum curarat, tumulo marmoreo eſt conditus.

DIV. GEORGIUS FLORUS, Mediolanenſis, IC. *De bello Italico, deque rebus ſub Carolo VIII. & Ludovico XII. Franciæ Regibus in Italia geſtis*, libros ſex ad poſteros tranſmiſit: quos cum aliis ejuſdem argumenti edet Quercetanus.

ALBERTI CATANÆI, Archidiaconi Cremonenſis, Reges Francorum uſque ad Ludovicum XII. exſtant mſs. apud Quercetanum.

BENEDICTUS PORTUENSIS, Reipublicæ Genuenſis Cancellarius, deſcripſit *Adventum Ludovici XII. Fr. Regis in urbem Genuam anno* 1502.

PANDULPHUS COLLENUTIUS, Piſaurienſis, IC. legationibus clarus, vixit ſub annum milleſimum quingenteſimum decimum, & ſcripſit ſermone Etruſco *libros ſex hiſtoriæ Neapolitanæ*, quos Jo. Nicolaus Stupanus, Rhætus, Latinos fecit, & Baſileenſes 1572. excuderunt. Jovius tradit, Collenutium à Joanne Sfortia, Piſaurienſium tyranno, in carcerem conjectum, atque ibidem ſtrangulatum fuiſſe.

DV. JOANNES Jovianus Pontanus, Cereti in Umbria natus, Alfonſi junioris Neapolitani Regis præceptor fuit. Bartholomæi Facii ſcriptionem continuando, complexus eſt hiſtoriam belli quod Ferdinandus Neapol. Rex contra Joannem Andegavenſem geſſit. Ejuſdem *libros quinque de obedientia, ac totidem de prudentia*, & quædam alia Aldus Manutius primùm Venetiis evulgavit; Baſileæ & Lugduni exinde recuſa. Dialogum ejus, *Quatenus credendum ſit Aſtrologiæ*, 1544. Colonienſes ediderunt. Obiit anno milleſimo quingenteſimo quinto, ætatis ſeptuageſimo octavo. Pontani hiſtoriam excipit *Franciſcus Guicciardinus*, qui anno 1540. deceſſit.

Digitized by Google

Michael Ritius, patricius Neapolitanus, I. V. Doctor, & Ludovici XII. Galliæ Regis Conſiliarius, ad poſteros tranſmiſit libros tres *de Regibus Hiſpaniæ*, & totidem *de Regibus Franciæ*. Scripſit item *de Regibus Hieroſolymorum*, *Neapolis*, *Siciliæ*, *& Hungariæ*.

DVI. Georgius Merula, Alexandriæ Statiellorum apud Inſubres natus, Philelphi diſcipulus, annis quadraginta partim Venetiis, partim Mediolani juventutem inſtituit. Præter philologica, ad Ludovicum Sfortiam libris decem ſcripſit *Antiquitates Vicecomitum, ſive Ducum Mediolanenſium geſta*; Romæ excuſa. *Montis Ferrati deſcriptionem, & Veſuvii montis conflagrationem* Aldus excudit. Obiit admodùm ſenex Mediolani, anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo quarto.

Franciscus Philelphus, Anconitanus, Emanuelis Chryſoloræ gener, Græcas Latinaſque litteras docuit Bononiæ, Romæ, Mediolani, Florentiæ, Patavii & Mantuæ; obiitque octogenario major anno 1481. Præter *duos Conviviorum libros*, ſcripſit *libros Sfortiados*, & *vitam Nicolai V. Papæ*, vel ut alii putant, *S. Nicolai Pontificis*.

Donatus Bossius, Mediolanenſis, ad poſteros tranſmiſit *Chronicon* ab initio mundi uſque ad ſua tempora; item *Epiſcoporum Mediolanenſium geſta* uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum octogeſimum nonum, Mediolani 1492. excuſa. Quod argumentum Joſ. Ripamontius noſtra ætate tractavit fuſiùs.

Bernardinus Corius, Mediolanenſis, rudi quidem & impolita dictione, ſed magno labore *Chronica rerum Mediolanenſium* perſcripſit, eaque ſumptibus propriis excudenda curavit. Obiit nondum ſexagenarius, anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono.

DVII. Nicolaus Perottus, Saxoferratenſis, Archiepiſcopus Sipontinus, vir Græcis Latiniſque litteris pereruditus, floruit anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo. Polybii hiſtoriam Latinè vertit; quam tranſlationem Aldus Manutius excudit. *Geſta Frederici III. Imp.* oratione complexus fuit.

Augustinus Patricius (quem Ant. Campanus vocat *Ciceronis Simiam*) Franciſco Picolomineo Cardinali Senenſi, ad conventum Ratiſponenſem per Palum II. legato, Secretarius fuit, & ea, quæ in illo conventu acta ſunt, deſcripſit: exſtatque pars illius lucubrationis inter epiſtolas Jac. Picolominei, 1506. Mediolani editas.

DVIII. Franciscus Caſtellionius, Canonicus Florentinus ad S. Laurentium, octo annis vixit in *contubernio S. Antonini Archiepiſcopi Florentini*, cujus & res geſtas poſtea conſcripſit. Leander Albertus eas ſuo operi, de Dominicanis illuſtribus, inſeruit.

Donatus Accievolus, antiqua ſtirpe apud Florentinos natus, vir in Republica magnus, Plutarchi Hannibalem, Scipionem, & alios Viros illuſtres Latinè reddidit. Ex Eginhardo & aliis *vitam Caroli Magni* concinnavit: quæ cum Plutarchi opere conjungi ſolet. Obiit Mediolani anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio; inde Florentiam relatus, & apud Cartuſianos conditus.

DIX. Jacobus Picolomineus, Lucenſis, Leonardi Aretini diſcipulus, Calliſto III. & Pio II. ex ordine Pontificibus à Secretis fuit. A poſteriore Papienſis Epiſcopus & Cardinalis creatus, præter *Epiſtolarum opus*, ſcripſit *libros ſeptem commentariorum*, *quibus geſta ſui temporis per quinquennium eſt complexus*. Utrumque opus Mediolani 1506. typis publicatum fuit. Obiit anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo nono, ætatis quinquageſimo ſeptimo; Romæ apud Auguſtinianos marmoreo tumulo conditus.

Julius Pomponius Lætus, Sabinus, vir antiquitatis ſcrutator diligens, & puræ dictionis amator, poſt Pii II. obitum Venetias migravit. Scripſit inter alia *de Mahomete, & de Magiſtratibus Romanis*; obiitque ſeptuagenarius.

DX. Angelus Politianus, ſic dictus à Monte Politiano, Etruriæ urbe natali, in Græcis Andronici Theſſalonicenſis diſcipulus, Canonicus Florentinus, Joannis Pici Mirandulani ſtudiorum ſocius, liberos Coſmi Medicæi, in his *Leonem* poſtea X. Papam inſtituit, & Florentiæ obiit anno ætatis quadrageſimo, Chriſti milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto: eo ipſo anno, quo *Hermolaus* Barbarus & *Joannes Picus* deceſſerunt. Præter *Epiſtolas*, reliquit brevem commentarium *de conjuratione Pacciorum & Salviatorum adversùs Medicæos*, à Jovio laudatum, & alia.

Philippus Callimachus Experiens, Florentinus, Caſimiri Poloniæ Regis Secretarius, ſcripſit *geſta Attilæ Gothorum Regis*, item *Vladiſlai* Poloniæ *atque* Hungariæ *Regis*: & alia, quæ Trithemius recenſet. Obiit Cracoviæ anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto.

DXI. Petrus Natalis, Epiſcopus Equilinus, ſub annum milleſimum quadringenteſimum ſeptuageſimum *quaſdam Sanctorum hiſtorias* breviter concinnavit, *Argentorati* 1502. & alibi editas.

Leonardus Juſtinianus, Laurentii Juſtiniani, primi Venetiarum Patriarchæ, frater, ex variis ſcriptoribus Græcis conſarcinavit *vitam S. Nicolai Myrenſis Epiſcopi*; quæ apud Surium legitur.

Fran-

Franciſcus Diedus, patricius Venetus, IC. & philoſophus, obiit Veronæ anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo tertio. Præter *Orationes & Epiſtolas*, ſcripſit *vitam S. Rochi confeſſoris.*

Feus Belchamus, al. Belcharius, Florentinus, obiit ſenex anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo quarto. Scripſit *vitam S. Columbani, qui Ordinem Jeſuatorum inſtituit.*

DXII. Joſephus Barbarus, patricius Venetus, poſteris reliquit librum *de Itinere ſuo, quod anno* 1436. *ad Tanaim inſtituit*; item librum alterum *de Itinere ſuo in Perſiam*; quo à Republica Veneta anno 1474. miſſus fuit, ad Aſambeium Perſiæ Regem. Itinerarium utrumque, ex Italico Latinè redditum, legitur inter Perſicæ hiſtoriæ ſcriptores.

Ambroſius Contarenus, patricius Venetus, à Venetorum Republica ad Uſumcaſſanum Perſiæ Regem anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio miſſus fuit. Anno 1477. domum reverſus, ſcripſit *Itinerarium Perſicum*; quod ex Italico Latinè verſum reperitur inter Perſicæ hiſtoriæ ſcriptores.

Hermolaus Barbarus, patricius Venetus, Patriarcha Aquileienſis, obiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto, ætatis triceſimo nono. Præter *philologica* & alia typis edita, exſtant mſs. *Conciones ejus ſacræ* Patavii apud Auguſtinianos eremitas; quas utinam in lucem aſpectumque quis proferat!

DXIII. Antonius Bonfinius, Aſculanus, multa ex Græcis Latinè vertit. Hortatu Matthiæ Corvini, Hungariæ Regis, *Hungaricarum rerum commentarios*, titulo *Decadum*, confecit, & uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum nonageſimum quintum deduxit; Baſileæ & Francofurti editos, cum Joan. Sambuci appendice. Tractatus ejus *de pudicitia* à Cenſoribus Romanis eſt damnatus.

Petrus Ranzanus apud Matthiam Corvinum, Hungariæ Regem, triennio Legatum egit. Scripſit *de omnium penè gentium rebus libros Annalium ſexaginta & unum*: ex quibus ultimum dumtaxat habemus inter Hungaricarum rerum ſcriptores, beneficio Sambuci, qui & auctarium addidit. Ab eodem Ranzano ſcripta putatur *vita S. Vincentii Ferrerii.*

Felix Petantius, vir legationibus Turcicis clarus, ad Uladislaum Hungariæ & Bohemiæ Regem libello ſcripto, docuit, *Quibus itineribus Turci ſint impetendi.* Exſtat is inter rerum Hungaricarum ſcriptores. Vixit anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo, ac deinceps.

DXIV. Rodericus Santius Arevalus, Palentinus in Hiſpania Epiſcopus, caſtro S. Angeli in Urbe præfuit, Paulo II. Papa ſedente. Scripſit ingens *volumen de rebus Hiſpanicis*, quod tomo 3. Hiſpaniæ illuſtratæ exſtat.

Joannes Margarinus, Gerundenſis Epiſcopus, *Paralipomena Hiſpaniæ* complexus eſt libris decem, quos Ferdinando atque Iſabellæ Regibus dicavit. Exſtantque tomo 1. Hiſpaniæ illuſtratæ. Paralipomena inſcripſit, non quòd dicat antiquis indicta, ſed quod referat omiſſa à proximorum ſæculorum hiſtoricis.

Carolus *Verardus* Cæſeneas, Innocentii VIII. Cubicularius, *Granatenſis urbis & regni expugnationem* in litteras retulit. Idem *Bæticam hiſtoriam* dialogis pluribus eſt complexus.

DXV. Matthæus Weſtmonaſterienſis *Flores hiſtoriarum* ab exordio mundi uſque ad annum milleſimum trecenteſimum ſeptuageſimum ſeptimum collegit; *Florilegus* inde dictus. Scripſit inſuper *Chronicon VVeſtmonaſterienſe*, *& alterum ſani S. Eadmundi.*

Thomas Walſingamus, Norfolcenſis, Anglus, monachus Benedictinus ad S. Albanum, vir multæ lectionis, & in perſcrutandis antiquitatibus diligens, adoleſcens Oxonii litteris operam dedit. *Hiſtoriam ſuæ gentis, ab adventu Nortmannorum in Angliam*, hoc eſt, *ab anno* 897. *uſque ad annum* 1417. *perduxit*; Londini 1574. & Francofurti 1602. editam; *Chronicon ejuſdem gentis ab anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo tertio uſque ad milleſimum quadringenteſimum viceſimum tertium extendit*; quod an. 1574. fuit excuſum. *Ad polychronicon Ranulphi monachi Ceſtrenſis* adjecit auctarium. Claruit anno 1442.

Guilielmus Caxtonus, Anglus, apud Margaritam Burgundiæ Belgijque Principem, Eduardi Regis Angliæ ſororem, annos ferè triginta inter Belgas tranſegit. Scripſit *Chronicon Angliæ*, quod Joannes Schotus Latine reddidit, & Scoticæ ſuæ hiſtoriæ inſeruit.

DXVI. Thadæus, Abbas Scotorum Ratiſponæ, ex mſs. Chronicis Scotorum anno 1457. excerpſit fragmentum *de SS. Kyliano, Virgilio, Lullo* & aliis; quod Caniſius to. 4. Antiq. lect. repræſentat.

Andreas Ratiſponenſis presbyter temporibus Sigiſmundi Imp. claruit, & compoſuit *Chronicon de Ducibus Bavariæ.*

Digitized by Google

Sigismundus, monachus Auguſtæ Vindelicorum, anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo tertio ſcripſit *Chronicon illius urbis eccleſiaſticum;* quod primus, cum aliis rerum Germanicarum ſcriptoribus, Jo. Piſtorius edidit.

Franciscus Patavinus, anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo quarto, Innocentio VIII. Papa & Frederico III. Imp. præſentibus, Romæ in conſiſtorio publico habuit orationem hiſtoricam *de vita ac moribus S. Leopoldi*, Marchionis Auſtriæ, à Surio editam 15. Novembris.

DXVII. Rodulphus Langius, Weſtfalus, Monaſterienſis Canonicus, vivebat anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto. Præter *Noveſianam obſidionem*, ſcripſit *libros duos de urbe Hieroſolymitana.* Giraldus eum refert inter celebres ſui ævi poetas.

Bernardus Breidenbachius, Decanus eccleſiæ Moguntinæ (alius à Bernardo Bredenbachio Tilmanni patre) deſcripſit *Itinerarium*, ſive, ut ipſe vocat, *Paſſagium ſuum in Terram ſanctam;* 1488. Moguntiæ editum lingua Germano-Belgica.

Andreas, Abbas monaſterii S. Michaelis extra Bambergam, anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono libris quatuor *de vita S. Othonis, Pomeranorum Apoſtoli*, finem impoſuit: quos Gretſerus in Divis Bambergenſibus publicavit.

DXVIII. Hartmannus Scedelius, Norimbergenſis, ſcripſit *Chronicon* ab origine mundi uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum nonageſimum ſecundum, quo vivebat; editum Norimbergæ 1493.

Conradus Celtes Protucius, Sucinfurti ad Mœnum natus, Rudolphi Agricolæ in Germania, Ficini, Guarini, Beroaldi, Sabellici & Pomp. Læti in Italia auditor, primus Germanorum laurea poëtica à Frederico III. decoratus, obiit anno milleſimo quingenteſimo quinto, Viennæ in templo S. Schephani conditus. Præter alia, ſcripſit *libros Odarum* 1513. Argentorati excuſos: item *vitam S. Sebaldi*; *hiſtoriam Norimbergæ, Herciniæ ſilvæ, & reliquæ ferè Germaniæ:* ut ipſe lib. 3. od. 11. teſtatur.

Sebastianus Brantius, IC. civis & Cancellarius Argentoratenſis, orator & poëta, eoque nomine à Giraldo laudatus, præter *Chronicon*, ſcripſit *vitas SS. Onuphrii, Bernardi, & aliorum.* Varia ejus poemata ſacra Baſileæ 1498. in 4. ſunt excuſa.

DXIX. Maximilianus I. Imp. parenti ſuo Frederico III. anno 1594. ſucceſſit, & annis 25. imperavit. Dicitur *de rebus à ſe geſtis*, exemplo Julii Cæſaris, Latinè commentarios ſcripſiſſe. Gerardum Roium lib. 8. Auſtriacæ hiſt. ſub finem lege.

Jacobus Wimphelingus, Sletſtatenſis, presbyter Spirenſis, orator, poëta & hiſtoricus, floruit ſub annum milleſimum quingenteſimum. Scripſit varia partim proſa, partim verſu, variis locis edita. *Epitome rerum per Germaniam geſtarum*, quam non infeliciter ſcripſit, Baſileæ 1532. & alibi fuit edita.

Joannes Nauclerus, Suevus, ex nobili Nauclerorum familia oriundus, Decretorum Doctor & Theologus, ab Everardo Duce Wirtembergenſi Tubingam, ad novam Academiam 1477. excitatam, evocatus, Jus pontificium ibidem explicuit; Præpoſiti & Cancellarii dignitate cohoneſtatus. Scripſit *Chronica ab initio mundi uſque ad annum milleſimum quingenteſimum*; excuſa non ſemel cum Nic. Baſelii, monachi Hirſaugienſis, & Laur. Surii ſupplementis: item *de Simonia libros tres*, 1500. in 4. editos.

DXX. Matthæus, Udalrici Mareſcalci Bappenheimenſis filius, IC. & Canonicus Auguſtanus, ſub annum 1504. condidit *Annales ſuæ gentis Bappenheimenſis:* ex quibus multa ſe hauſiſſe Lazius profitetur. Annales iſtos, cum aliis aliquot *Chronicis*, à Matthæo concinnatis, Freherus evulgavit inter alios Germanicarum rerum ſcriptores.

Paulus Langius, monachus, Zuiccavii in Voitlandia natus, Trithemio peramicus, ſcripſit *Chronicon Citizenſe*, ab anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo octavo ad annum milleſimum quingenteſimum decimum quintum; quod Piſtorius, cum aliis Germaniæ hiſtoricis, edidit.

DXXI. Albertus Crantzius, Hamburgenſis eccleſiæ Decanus, Theologiæ & Decretorum Doctor, ſcripſit *Metropolim*, ſive *Hiſtoriam eccleſiaſticam de eccleſiis Caroli M. ætate fundatis aut inſtauratis:* item *Hiſtoriam Saxonicam & Vandalicam*; item *Chronicon* Daniæ, Sueciæ & Norvegiæ. Orditur à Caroli M. ævo, & anno 1504. deſinit. Quæ omnia Baſileæ, Argentorati, Coloniæ & Francofurti ſunt excuſa; ſed per hæreticos, poſt ipſius obitum, vitiata *, & impiis ad marginem Notis fœdata: eoque nomine in Indice Romano notata, donec expurgantur. Cranzii libellus, *de officio Miſſæ*, Roſtochii 1505. excuſus fuit. Obiit autem anno milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo, quo Lutherus Eccleſiam Dei turbare † cœpit: de quo morti vicinus dixiſſe fertur: *Frater, abi in cellam, & dic. Miſerere mei Deus.*

DXXII. Stephanus *Juliacus* ſcripſit *vitam B. Coletæ Corbeienſis*, quæ ordinem S. Claræ reformavit. Coleta obiit anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octavo, cui coævus fuit Juliacus.

Joan-

* Merum hoc commentum, parumque credibile, licet repetitum etiam à Theoph. Raynaudo T. XII. Opp. p. 448.
† Sic turbare Iſraëlem arguebantur veri Doctores Prophetæ & Apoſtoli, & Chriſtus ipſe Salvator Opt. Max.

Digitized by Google

JOANNES BRUGMANNUS, ordinis Minorum, concionator ſuo ævo celeberrimus, ſcripſit *vitam Liduinæ virginis Schidamenſis in Hollandia.* Obiit Noviomagi in Geldria, anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio. Coletæ & Liduinæ vitas edidit Surius.

JOANNES FERRARIENSIS, Doctor Th. ordinis Minorum, ſcripſit librum *de vita cœleſti,* Venetiis 1494. in fol. editum: in quo agit *de natura, immortalitate & felicitate animæ; de paradiſo & inferno.*

DXXIII. SALVUS CASSETTA, Panormitanus, ex Magiſtro ſacri palatii Magiſter generalis ordinis Prædicatorum, obiit anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo tertio. Scripſit *vitam S. Vincentii Ferrerii.*

AMBROSIUS CORIOLANUS, aliis Coranus, Prior generalis Dominicanorum, obiit Romæ anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo quinto. Scripſit *vitam S. Auguſtini,* item *Chriſtinæ Spoletanæ virginis.*

JOANNES ANNIUS, Viterbienſis, ordinis Prædicatorum, ſacri palatii Magiſter, reliquit *Antiquitatum libros viginti ſeptem,* ſæpiùs recuſos; ſed nugis mendacibus plenos. Nam Beroſus, Manetho, & alii ſcriptores veteres, quos ſe producere dicit, prorſus ſunt ſuppoſititii: ut ſuprà cap. 3. & ſequentibus docui. Suis porrò nugis Annius in errorem traxit Jo. *Nauclerum, Jo. Driedonem, Leand. Albertum, Valerium Anſelmum, Jo. Lucidum, Michaëlem Medinam, Sixtum Senenſem,* & alios. Quod monere viſum fuit, ne quis errantium veſtigiis inſiſtat. Annius porrò obiit Romæ ſub initium ſæculi decimi ſexti; conditus apud ſuos in æde ſupra Minervam.

DXXIV. JOANNES CAPGRAVIUS, Cantianus, Anglus, monachus Auguſtinianus, Doctor Th. Oxonienſis, obiit Linnæ (quod eſt Nordovolgiæ oppidum) anno milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo quarto. Præter *commentarios in Scripturam ſacram* ſcripſit *Catalogum ſive Legendam,* ut illo ævo loquebantur, *Sanctorum Angliæ,* 1516. in fol. Londini editam.

AURELIUS BRANDOLINUS, cognomento Lippus, Florentinus, Auguſtinianus eremita, orator & poëta egregius, obiit Romæ anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octavo. Ad Matthiam Coruinum, Hungariæ Regem, ſcripſit *de humanæ vitæ conditione, & toleranda corporis ægritudine; de ratione ſcribendi; Paradoxa Chriſtiana,* & alia Baſileæ 1498. edita.

DXXV. THOMAS SCROPÆUS, nobilis Anglus, primùm monachus Carmelita, poſt Dromorienſis in Hibernia Epiſcopus, & ad Rhodios milites Legatus, obiit propè centenarius, anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo. Præter *compendium hiſtoriarum, & Juris libros novem,* ſcripſit *de ſectarum introitu in Angliam, & de profectione ſua ad Rhodios.*

JOANNES Maria Politianus, Carmelita, vixit ſub annum milleſimum quadringenteſimum nonageſimum. Præter *vitam S. Alberti Drepanenſis,* ſcripſit varia junctim Venetiis excuſa.

JOANNES GERBRANDUS, Leidenſis, Carmelita Harlemenſis, ibidem Prior obiit anno milleſimo quingenteſimo quarto. Scripſit *Chronicon Epiſcoporum Ultrajectenſium & Comitum Hollandiæ,* à temporibus S. Willibrordi uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum octogeſimum: quod typis Aubrianis 1619. eſt editum, cum *Reineri Snoii* Annalibus Hollandicis, & *Ægidii Roii* Chronico.

NICOLAUS SIMONIUS, Hollandus, Carmelita, ſenex Harlemi anno milleſimo quingenteſimo undecimo deceſſit. Scripſit *Sermones de Tempore & Sanctis;* quibus titulum, *Vade mecum,* dedit. Idem ſcripſit commentarium *in lib. 2. Decretalium, de poteſtate Papæ Imperatoris & Concilii,* 1595. Mediolani excuſum.

DXXVI. PAULUS ATAVANTIUS, Florentinus, ordinis Servorum B. Mariæ, obiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono, ætatis octogeſimo. Scripſit *hiſtoriam ſui ordinis;* item *vitam B. Philippi Benitii, & Franciſci Senenſis,* qui ejuſdem ordinis fuerunt.

PETRUS DORLANDUS, Prior Cartuſiæ Zelemenſis prope Diſtemium Brabantiæ oppidum, obiit anno milleſimo quingenteſimo ſeptimo. Ejus *Chronicon Cartuſienſe* Theodorus Petrejus 1608. Coloniæ edidit, & Notis illuſtravit.

DXXVII. JANNUTIUS MANETTUS, Leandro Alberto *Janetus,* Senator Florentinus, Manuelis Chryſoloræ diſcipulus, vir trium linguarum eruditarum peritus, & variis legationibus clarus, obiit Neapoli anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo nono. Præter alia ſcripſit *de vita Nicolai V. Papæ libros quatuor,* qui Romæ in bibliotheca Vaticana adſervantur; item *de rebus Genuenſium libros duos; & de rebus Piſtorienſium libros tres.*

ANDREAS Dominicus Floccus, civis & Canonicus Florentinus, Chryſoloræ diſcipulus, ſcripſit *libros duos de Magiſtratibus Romanorum;* qui ſub nomine *Lucii Feneſtellæ* paſſim circumferuntur.

DXXVIII. Joannes Simoneta, Calaber, Philelpho amicus, *de rebus geſtis Franciſci Sfortiæ, Mediolanenſium Ducis*, libros 31. ſcripſit, & Joanni Galeatio Mariæ, Franciſci nepoti, dicavit; Mediolani typis excuſos. Fratris ejus filius *Bonifacius Simoneta*, Abbas monaſterii Cornuenſis in diſtrictu Placentino, *Epiſtolarum ſex libros* concinnavit; in quibus *Chriſtianarum perſecutionum, & Pontificum hiſtoriam* deſcripſit. Vivebat an. 1490.

Hugolinus Verinus, Petri Criniti magiſter, Michaëlis Verini poëtæ pater, & ipſe poëta egregius, *libros tres de illuſtratione Florentiæ* verſu conſcripſit; Lutetiæ 1588. editos. Similiter *geſta Caroli Magni*, *vitam S. Antonini Florentini*, *laudes B. Philippi Benitii*, *expugnationem Granatæ*, & alia metro conſignavit.

Marinus Barletius, Dalmata, Scodrenſis ſacerdos, tredecim libris eleganter deſcripſit *geſta Georgii Caſtrioti, cognomento Scanderbegi*, Epirotarum Principis, anno 1466. defuncti. Libros ſuos dicavit Ferdinando Caſtrioto, Scanderbegi nepoti: exſtantque Argentorati 1537. & alibi excuſi.

DXXIX. Alexander ab Alexandro, IC. Neapolitanus, ad poſteros tranſmiſit *Genialium dierum libros ſex*, verum antiquitatis ac veteris hiſtoriæ promptuarium. In adoleſcentia *Philelphum* jam ſenem audivit docentem; Jovianum Pontanum, Nic. Perottum, & Theodorum Gazam coætaneos habuit.

Raphael Volaterranus, vir variæ eruditionis, ſcripſit *Urbanorum commentariorum libros octo & triginta*; Baſileæ 1530. 1544. editos. Ex iis primus * *Geographiam*, ſecundus *Anthropologiam*, tertius *Philologiam* continet. In Anthropologia componenda diſtinebatur anno milleſimo quingenteſimo quinto. Commentarios autem ſuos vocat *Urbanos*, quia in Urbe Roma eos conſcripſit.

DXXX. Joannes Longinus, qui & Dugloſſus, ** ex Canonico Cracovienſi Epiſcopus Leopolienſis, Scripſit *Polonicarum rerum commentarium uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum octogeſimum*; quo & obiit: item *vitam S. Stanislai Epiſcopi* Cracovienſis ac martyris. Polonicas res poſtea proſecuti ſunt *Philippus Calimachus*, *Martinus Cromerus*, & alii.

Georgius Trapezuntius origine, ſed in Creta inſula natus, multa è Græcis vertit, nec pauca ipſe Latinè ſcripſit, atque inter alia *Martyrium Andreæ Chienſis*, à Surio a. d. 22. Maij editum. Romæ decrepitus obiit anno milleſimo quadringenteſimo octogeſimo ſexto; relicto filio *Andrea*, cujus filia nupſit *Fauſto Madalenæ*, Romano poëtæ, qui Leoni X. pergratus fuit, & Româ à Cæſareanis captâ periit.

DXXXI. Ludovicus Vartomannus, patricius Romanus, ſed patria Bononienſis, ſub initium ſæculi decimi ſexti luſtravit Æthiopiam, Ægyptum, Arabiam, Syriam, Indiam intra & extra Gangem. Quam peregrinationem ſuam 1508. in fol. edendam curavit; poſtea recuſam cum aliis ejuſdem argumenti libris.

Joannes Leo, Granatenſis, patria à Ferdinando & Elizabetha Regibus occupatâ, in Mauritaniam profugit, & omnem propè Africam luſtravit. Exinde circa inſulam *Zerbi* à noſtris captus, Leoni X. Pontifici donatus fuit; qui Mahumetanam ſuperſtitionem ejuranti nomen Joannis Leonis in baptiſmo impoſuit. Cùm verò Romæ linguam Italicam didiciſſet, *Africæ deſcriptionem*, quam Arabicè compoſuerat, Italicè vertit. Eam poſtea Latinè reddidit *Joannes Florianus*.

DXXXII. Polydorus Virgilius, Urbinas, Pontificis Romani in Anglia Quæſtor & Wellenſis Archidiaconus, ſcripſit *Anglicanam hiſtoriam*; item *libros tres dialogorum*, *de prodigiis*, *Adagia ſacra & profana*; *de vita perfecta*; *de veritate & mendacio*; & alia Baſileæ edita. Libros ejus *De inventoribus rerum* hæretici corruperunt: ſed purgati prodierunt Romæ 1575. & 1585.

Paulus Æmilius, Veronenſis, Canonicus Pariſienſis, ad Franciſcum I. Regem ſcripſit *libros decem de geſtis Francorum*, à Lipſio laudatos: qui in geſtis anni 1489. deſinunt. Ejuſdem liber *De rebus à recentiore Francia geſtis* (in quo res Franciæ à Ludovici Pii Imp. obitu, uſque ad Caroli Simplicis tempora, longè fuſius, quàm in generali ejuſdem auctoris hiſtoria referuntur) exſtat ms. apud Quercetanum. Obiit anno milleſimo quingenteſimo viceſimo nono. Arnoldus Ferronus Burdigalenſis, regius Conſiliarius, Æmilio *libros novem* adjecit, & hiſtoriam uſque ad obitum Henrici II. Regis perduxit.

DXXXIII. Baptista Mantuanus, ex Spagnola familia Mantuæ natus, poëta, orator & philoſophus, ſuo ordini Carmelitano ut ſupremus rector cum laude præfuit; ac demùm anno milleſimo quingenteſimo decimo ſexto, ætatis ſeptuageſimo octavo, in patria vivere deſiit. Soluta oratione ſcripſit *libros tres de patientia*, *unum de beata vita*, & *dialogum contra detractores*. *Poëmata ejus varia*, partim ſacra, partim profana, Bononiæ, Pariſiis, Francofurti, Antverpiæ, & alibi identidem fuerunt excuſa.

Richardus Bartholinus, Peruſinus, *libros XII. Auſtriados* verſu conſcripſit, & Maximiliano I. Imp. dicavit. Typis primùm an. 1515. editi fuerunt; poſtea recuſi cum aliis rerum Germanicarum ſcriptoribus.

Auguſti-

* Geographia lib. 1–12. Anthropologia lib. 13–23. Philologia lib. 24–38.

** Dlugoſſus.

DXXXIV. AUGUSTINUS JUSTINIANUS, patria Genuenſis, ex monacho Dominicano Nebienſis in Corſica Epiſcopus, novo & ingenti auſu, primus omnium, *vetus & novum Teſtamentum* in unum corpus redigere conatus eſt, quod *Biblia octapla* nuncupabat. Origenem itaque imitatus, in ſingulis paginis octo columnas diſpoſuit: in quarum *prima* Hebraicum textum, in *ſecunda* Latinam ejuſdem interpretationem verbotenus, in *tertia* Latinam communem ſeu vulgatam editionem, in *quarta* Græcam, in *quinta* Arabicam, in *ſexta* Chaldaicam, in *ſeptima* Latinam ejuſdem interpretationem, in *octavo* notationes & ſcholia collocavit. Sed quod dolendum eſt, non niſi P*ſalterium octuplum* edidit; quod Genuæ 1516. excuſum Leoni X. dicavit. Lateranenſi concilio interfuit, & Genua versùs Corſicam ſolvens, 1530. tempeſtate obrutus fuit; longiore vita & meliore exitu dignus.

FRANCISCUS XIMENIUS, ex monacho Franciſcano Card. & Epiſcopus Toletanus, felicore ſucceſſu Origenem æmulatus, accitis undequaque linguarum peritiſſimis viris, & vetuſtiſſimis mss. codicibus ex Vaticana, Veneta, Medicæa, aliiſque bibliothecis ſtudiosè petitis, *Biblia ſacra* variis linguis Compluti, immenſis ſumptibus & ſumma accuratione, excudenda curavit: quæ inde vulgò *Complutenſia* dicuntur. Obiit Chriſti 1516. ætatis fermè 80. anno.

At verò cùm editionis Ximenianæ exemplaria omnia jam diſtracta eſſent, & vehementer ab omnibus expeterentur, Philippus II. Rex Catholicus ea typis Plantinianis ac ſumptu verè regio Antverpiæ recudenda curavit. Cui quidem editioni BENEDICTUS ARIAS MONTANUS, Hiſpalenſis, Doctor Theologus, linguarum eruditarum peritiſſimus, præfuit. Obiit is in patrio ſeceſſu; multis aliis lucubrationibus clarus. Exinde SIXTUS V. Pontifex Græcam Interpretum LXXII. translationem cum Latina interpretatione typis Vaticanis 1588. publicavit. Qua in re *Antonius Carafa*, Cardinalis, peritia lingvarum ornatiſſimus, & *Flaminius Nobilius* inſignem operam præſtiterunt: ut Fabianus Juſtinianus, Genuenſis, Oratorii Romani presbyter, narrat, in ſuo *de Scriptura ſacra, ejuſque uſu & interpretibus* commentario, Romæ 1614. edito. Obiit Carafa anno 1591. Bibliothecarius Apoſtolicus.

DXXXV. JOANNES TRITHEMIUS, à vico natali ad Moſellam fl. ſito ſic dictus, in *Spanhemenſi* Benedictinorum cœnobio, primo lapide à Crucenaco Palatinatus Rhenani oppido, monachum anno 1482. induit: ubi cella ejus hodieque viſitur. Exinde primum Spanhemenſis, pôſt Herbipolenſis ad S. Jacobum Abbas, ibidem anno 1511. vivere deſiit. Inter operoſas diligentiſſimi viri lucubrationes eminet *Scriptorum eccleſiaſticorum catalogus*, 1492. Spanhemii ab ipſo concinnatus: ut *de illuſtrium Germaniæ virorum catalogo*, aliiſque ejus operibus, quæ potiſſimùm hiſtorica ſunt, nihil dicam. Exſtat de iis epiſtola à *Joanne Duracluſio*, Trithemii diſcipulo, anno 1515. ſcripta.

DXXXVI. HADRIANUS VI. in urbe Trajectenſi, ad veterem Rheni alveum, apud Batavos natus, cùm ſacris ſe ſtudiis totum Lovanii conſecraſſet, eos in doctrina & virtute progreſſus fecit, ut baſilicæ D. Petri Decanus, & Academiæ Cancellarius renuntiaretur; Scripſitque, ut ejus ævi genius erat, *Quæſtiones quodlibeticas XII. & in librum quartum Sententiarum commentarios, variis in locis idemtidem excuſos.* Non id fugit *Maximilianum I.* Cæſarem, qui Caroli V. ſeptennis adhuc ſtudiis eum præfecit. Quibus decurſis, Hadrianus in Hiſpaniam ad *Ferdinandum* Regem ampliſſimo legationis munere mittitur. A quo *Dertuſanus Epiſcopus*, deinde à Leone X. *Cardinalis* creatus, eadem ſemper animi moderatione ſibi conſtitit. Ferdinando vita functo, *Carolus* hæres Franc. Ximenio, Card. Toletano, regni adminiſtrandi jus demandat; Hadriano in ſocietatem conſiliorum addito. Pôſt eodem Carolo in avi Maximiliani locum ſuffecto, atque ex Hiſpania in Germaniam ad diadema capiendum cogitante; Hadrianus cum imperio toti Hiſpaniæ præficitur. Leone jam demortuo, inopinato & abſens, raro & inuſitato ſanè exemplo, *Pontifex maximus*, unde quadraginta purpuratorum PP. ſuffragiis, creatur. In Urbem ut venit, *diploma mox Apoſtolicum ad Fredericum Saxoniæ Ducem* (cujus in ditione Lutherus graſſabatur) promulgavit, monuitque ut religionis veterum Saxonum memor eam peſtem pelleret. Dedit & *Epiſtolas ad Germaniæ principes viros*, ut priſtinam majorum virtutem imitati, junctis armis Turcos imminentes à finibus arcerent. Lovanii quoque auguſtum Theologorum collegium, *Pontificium* hinc dictum, ære ſuo exſtruendum curavit. Sic magna Eccleſiæ commoda, ut depravatorum morum correctionem, ſectarum everſionem, & Principum concordiam ſeriò agitantem, Deus optimum Pontificem, quòd eo indignus orbis eſſet, altero pontificatus anno, humanis rebus exemit; feliciore ſanè ſæculo dignum, quòd *magni referat, in quæ tempora vel optimi cujuſque virtus incidat.* Ejuſdem & illa vox eſt memoranda: *Nihil ſibi imperio infelicius in vita accidiſſe.*

DXXXVII. SILVESTER Mozolinus, patriâ Prierias, natione Pedemontanus, ordinis Prædicatorum, ex Bononienſi profeſſore Magiſter ſacri palatii, primus omnium orthodoxorum, *libro contra Lutherum de Eccleſia & Romano Pontifice* typis edito, velut ſignum ſuſtulit, ad novas hæreſes oppugnandas ac debellandas. Scripſit inſuper ad Leonem X. *Summam moralem*, à Plantino & aliis excuſam; quæ *Silveſtrina*, & *Summa ſummarum* vocatur: *Roſam auream*, ſeu *Evangeliorum Expoſitionem*; Papiæ, Haganoæ, Lugduni, & ultimò

Vene-

Venetiis 1599. editam: *De Strigibus libros tres;* Romæ 1585. typis evulgatos: & alia multa ab Ant. Senenſi enumerata.

THOMAS VIUS, patria Cajetanus; ex Priore generali ordinis Prædicatorum Epiſcopus patriæ urbis, & Cardinalis à Leone X. creatus, vir ſummi ingenii, nec minoris pietatis, Romæ anno 1534. obiit, ætatis ſexageſimo ſexto. Scripſit *commentaria in majorem Scripturæ ſacræ partem, & in Summam D. Thomæ Aquinatis;* præter opuſcula permulta, Romæ, Pariſiis, Venetiis, Lugduni, Antuerpiæ & alibi edita.

DXXXVIII. JOANNES MAUBURNUS, Bruxellenſis, primùm Canonicus regularis in Monte S. Agnetis Prope Suollam, poſtea Liuriacenſis Abbas in Diœceſi Pariſienſi. Scripſit *Roſetum exercitiorum ſpiritualium, & ſacrarum meditationum* Baſileæ 1491. Pariſiis 1510. Mediolani 1603. & Duaci 1620. in fol. editum. Poſteris item reliquit *Venatorium Canonicorum regularium*; quod Lovanii ad S. Martinum ms. legitur.

FRANCISCUS PUTEANUS, Lugdunenſis. I. V. Doctor, poſt Cartuſianorum generalis Prior, claruit anno milleſimo quingenteſimo triceſimo quarto. *Auream* nexuit *Catenam in Davidicos pſalmos*, ex Latinæ Eccleſiæ Patribus; 1520. in fol. Lutetiæ editam. Scripſit & *vitam S. Brunonis*, familiæ Cartuſianæ conditoris, quam poſtea Petrus Blomevenna & Surius auxerunt. DANIEL BARBARUS, Patriarcha Aquileienſis, *Catenam auream Græcorum PP. in Pſalmos* 50. *Latinam reddidit;* Venetiis 1569. excuſam. Interfuit concilio Tridentino.

DXXXIX. GUILIELMUS HEDA, Alſenus, Philippi I. Hiſp. Regis Secretarius, cum ipſo ex Hiſpania in Belgium 1503. revertit. Decanus exinde ad S. Joannem apud Ultrajectinos, & Præpoſitus apud Arnhemienſes in Gelria renuntiatus, ſcripſit *Chronicon Comitum Hollandiæ, & Epiſcoporum Ultrajectinorum:* 1612. Lugduni Batavorum editum, cum Joannis Becani Chronico. Obiit Antuerpiæ (ubi & Canonicus erat) anno milleſimo quingenteſimo viceſimo ſexto.

CHRISTIANUS MASSÆUS, Waſtenæ ad Liſam fl. in Flandria natus, primùm Gandavi, dein Cameraci (à Jacobo Croyo Epiſcopo 1509. evocatus) juventutem optimis & diſciplinis & moribus imbuit. Præter *Grammaticas præceptiones*, ſcripſit *contra Merlinum librum unum; De pſalmorum titulis & auctoribus alterum; Chronicorum libros XX. ab orbe condito uſque ad* 1540. *annum*; *Kalendaria quatuor Ægyptium*, *Hebraicum*, *Macedonicum*, *Romanum*; *vitam S. Hieronymi*, *& Chronicon breve Cameracenſe*, quod ms. exſtat Cameraci in Abbatia S. Sepulchri. Vita docendique munere in eadem urbe Cameracenſi defunctus eſt anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto, apud ſuos conditus.

DXL. JOANNES FISCHERUS, Roffenſis in Anglia Epiſcopus, ab Henrico VIII. Rege in vincula, ut alter Joannes Baptiſta, conjectus, quòd nefario divortio ſubſcribere nollet, à Paulo III. Cardinalis S. R. E. renuntiatus, ſecuri, gentis more, percuſſus, martyr obiit anno milleſimo quingenteſimo triceſimo quinto. Ingenii monumenta reliquit varia; in his *Confutationem adſertionis Lutherianæ*; *de Euchariſtia libros quinque*, adverſùs Oecolampadium; *Defenſionem ſacri Sacerdotii: de unica Magdalena*; & alia Pariſiis, Coloniæ, Antverpiæ identidem recuſa. THOMAS MORUS Londinenſis, Angliæ Cancellarius, multiplicis eruditionis, virtutis ac martyrii titulis clariſſimus, juſſu ejuſdem Regis, eamdem ob cauſſam, eodem illo anno, capite mulctatus eſt: vir omni tyrannide major. Scripſit varia, Lovanii 1565. & Coloniæ junctim edita.

DXLI. JOANNES DRIEDO, Turnhautano in municipio apud Brabantos natus, Doctor Th. Lovanienſis, cùm linguarum peritia valeret, Lutherum agreſſus, ſcripſit eruditè *De gratia ac libero arbitrio, hujuſque cum divina prædeſtinatione concordia;* item *de captivitate, humanique generis redemptione, deque libertate Chriſtiana.* Edidit & *de eccleſiaſticis dogmatibus libros quatuor*, canonicis voluminibus aſſerendis apprimè utiles. Obiit anno 1535. *vir multijugæ eruditionis & pietatis, humanitatis & modeſtiæ ſingularis* ut in tumulo ejus Lovanii ad S. Jacobum, ubi Parochi munus geſſit, legitur.

DXLII. JOANNES MAIOR, Hadingtonenſis, Scotus, Theologus Pariſienſis, ſcripſit *commentaria in quatuor Evangelia, & in libros Sententiarum*; à Badio Lutetiæ edita. Jacobo V. Scotorum Regi *Hiſtoriam majoris Britanniæ*, hoc eſt, *Scotiæ & Angliæ*, Pariſiis in gymnaſio Montis acuti à ſe compoſitam, dicavit: deſiitque in Henrici VIII. Anglorum Regis connubio cum filia Ferdinandi Aragoniæ Regis. Joannes porrò ad ſuos in patriam reverſus, ſenex ibidem deceſſit. Sub idem ferè tempus vixit HECTOR BOETHIUS Deidonanus, Aberdonienſis in Scotia gymnaſii rector: qui & ipſe ſtudiis Lutetiæ operam dedit, & *Scoticam hiſtoriam* (à Joanne Ferrerio Pedemontano poſtea auctam) ad poſteros tranſmiſit. Sed fabulas multas hiſtoriæ ſuæ immiſcuit; eoque nomine à variis caſtigatur. Exſtat & commentarius de Epiſcopis ABERDONIENSIBUS ab ipſo editus.

DXLIII. ALBERTUS PIUS, Carporum in Italia Princeps, Aldi Manutii in humanioribus litteris diſcipulus, legationibus ad Julium II. Leonem X. & Clementem VII. obitis clariſſimus, *Lutherum* alioſque novatores ſtilo egregiè oppugnavit. Scripſit & *contra Eraſmum Roterodamum libros tres ac viginti;* Venetiis & Pariſiis 1531. in folio excuſos: obiitque Lutetiæ anno milleſimo quingenteſimo triceſimo quinto. Pro defuncto *Joannes Gen-*

Geneſius Sepulveda, Cordubenſis theologus, philoſophus & hiſtoricus inſignis, ſcripſit *Antapologiam*: & anno 1572. ætatis 81. vivere deſiit.

DXLIV. JAcobus Sadoletus, Mutinenſis, orator, philoſophus & theologus elegans, Carpentoratenſem in Gallia Epiſcopatum annos plurimos diligenti curâ adminiſtravit. Magnâ purpuratorum Patrum gratulatione in collegium à Leone X. adoptatus, etſi graviſſimis Eccleſiæ ac Reipublicæ Chriſtianæ negotiis diſtrictus, à lucubrando tamen nunquam ceſſavit. Præter philologica, ſcripſit ſacra plurima: *in Epiſtolam D. Pauli ad Romanos*; *in Pſalmos aliquot*; *de recta puerorum inſtitutione*, *variaſque homilias*. Obiit ſeptuagenarius Romæ, anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo; *vir doctrinâ & eloquentiâ cum iis, quos admirata eſt antiquitas, comparandus*: ut in ejus cenotaphio, in æde S. Petri ad Vincula, quæ curationis ipſius fuerat, legitur. *De Petro Bembo*, *Reginaldo Polo*, *Stanislao Hoſio*, & aliis doctrina illuſtribus illa ætate Cardinalibus Alf. Ciacconius in ſua Hiſtoria Pontificia ex profeſſo diſſerit.

DXLV. JOannes Faber, natione Helvetius, primum Conſtantienſis ad Rhenum Canonicus, poſt Viennenſis in Auſtria Epiſcopus, vir linguarum orientalium in primis peritus, in colloquiis & comitiis Imperii crebrò cum Lutheranis fortiter congreſſus fuit. Ex primis orthodoxis Lutherum aggreſſus, *Malleum hæreticorum* cudit, & Hadriano VI. Pontifici dicavit; Coloniæ 1524. in fol. & Romæ 1569. editum. Obiit anno milleſimò quingenteſimo quadrageſimo primo, & ſucceſſorem habuit Fredericum Nauseam, Blancicampianum, invictum ſimiliter Lutheri antagoniſtam; anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo defunctum. Utriuſque ſcripta multiplicia Cornelius Callidius & Poſſevinus enumerant.

DXLVI. JOannes Eckius, natione Suevus, validus fidei catholicæ in Germania, unà cum Jo. Cochlæo, adversùs Lutherum propugnator & athleta exſtitit. In comitiis Imperii ac colloquiis publicis, ſæpè cum religionis orthodoxæ adverſariis certamen iniit. Scripſit multa, Ingolſtadii, Auguſtæ, Coloniæ, Antverpiæ & Pariſiis edita. Obiit autem anno 1543. Ingolſtadii, ubi ſacras litteras in Academia explicabat.

Joannes Cochlæus, Noribergenſis, Doctor Theologus, primùm Francofurti ad Mœnum Decanus, poſtea Moguntiæ, dein Uratislaviæ in Sileſia Canonicus, anno 1552. obiit; ibidem in primaria æde conditus. Scripſit perplurima adversùs Lutherum, Bucerum, Melanchthonem, Muſculum, Calvinum & ſimiles ſectarum impiarum * magiſtros; quæ Cornelius Callidius & Poſſevinus recenſent.

DXLVII. MEdinæ plures ſcriptis celebres ſæculo XVI. exſtiterunt, Joannes Medina, Doctor Th. in ipſa Complutenſis Academiæ infantia floruit: & poſteritati reliquit opus utiliſſimum *De pœnitentia, reſtitutione & contractibus*; primùm Compluti & Salmanticæ, poſt Ingolſtadii evulgatum. Obiit Compluti anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto. Michael Medina, Ord. Minorum Theologus, ſcripſit *De recta in Deum fide, deque Sacerdotum continentia*; Toleti conditus apud ſuos. Bartholomæus Medina, Ord. Prædicatorum, poſt Dominicum Sotum, primariam Salmanticæ cathedram tenuit, cui ſalarium mille aureorum eſt annexum. Scripſit in *Summam D. Thomæ*; obiitque non admodum ſenex anno 1581. & *Dominicum Bannesium*, patriâ Mondragonium, in cathedra ſucceſſorem habuit.

DXLVIII. FRanciſcus Victorius, à Victoria Cantabriæ oppido natali ſic dictus, Lutetiæ prima Theologici ſtudii fundamenta poſuit. Inde in Hiſpaniam reverſus, principem Salmanticæ cathedram profeſſoriam ſumma cum laude tenuit: & ex ſchola ejus, velut ex equo Trojano, heroës aliquot doctrina clariſſimi, in his *Dominicus Sotus* & *Melchior Canus*, prodierunt. Obiit Salmanticæ anno 1546. Ingenii ejus monumenta, typis junctim Lugduni publicata, nemo ignorat. Dominicus Sotus, Segobienſis, magiſtro ſuo Victorio in profeſſorio munere ſuffectus, poſteà Carolo V. Imp. à ſacris confeſſionibus fuit. Sed aulæ pertæſus, Salmanticam demùm rediit, & anno 1560. ibidem deceſſit; & *Melchiori Cano* lampada tradidit. Inter ſcripta ejus theologica (nam de philoſophicis, quæ plurima etiam edidit, hic non agitur) eminent *libri decem de Juſtitia & Jure*. Quod argumentum & *Jo. Malderus*, Epiſcopus Antverpienſis, itemque *Leonardus Leſſius* S. I. eruditiſſimè noſtra ætate tractarunt. Alius ab iſto fuit Petrus Sotus, qui libro *De inſtitutione Parochorum*, & aliis aliquot contra Brentium, Wirtembergenſes, cæteroſque Lutheranos editis, Tridenti in Synodo eminuit; ibidemque anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio deceſſit.

DXLIX. MElchior Canus, exemplo Ariſtotelis (qui in Topicis communes Locos quaſi argumentorum ſedes ac notas propoſuit, ex quibus omnis argumentatio ad omnem diſputationem inveniretur) ſcripſit *libros duodecim de Locis Theologicis*: ex quibus Theologi ſuas omnes argumentationes, ſive ad confirmandum ſive ad refellendum, inveniant. Vir fuit politus & elegans, atque in hiſtoria ſacra ac profana verſatiſſimus: cujus cognitionem non Theologo ſolum, ſed cujuſvis diſciplinæ ſtudioſo neceſſariam eſſe, lib. 11. cap. 2. ex profeſſo docet. Canarienſibus in Fortunatis inſulis Epiſcopus datus, cùm eſſet

* Impias ſectas Miræus appellat, ſi qui Pontificis Rom. placitis non obſequuntur.

quietis ac ſtudiorum amantiſſimus, dignitatem illam à ſe abdicavit; obiitque ſuos inter ſodales Toleti, an. 1560. De his & aliis Dominicanæ familiæ Scriptoribus illa ætate illuſtribus plura qui volet, Ant. Senenſem & Alf. Fernandum conſulat.

DL. Franciscus Titelmannus, Hasletanus, quantus philoſophus ac theologus fuerit, loquuntur hodieque *Dialecticæ ejus præceptiones*, *rerumque naturalium conſiderationes*, *& docti in pleroſque veteris ac novi Inſtrumenti libros commentarii.* Ad hæc rara quædam pietas acceſſit, quam ſcripta ejus univerſa ſuaviter ſpirant, & cujus per omnem ætatem documenta dedit certè maxima. Siquidem rebus ſæcularibus valere juſſis, cùm Franciſcanæ familiæ nomen adoleſcens Lovanii dediſſet, morum ſanctiſſimorum commendatione ſodalibus ſuis mirificè præluxit: quos etiam ſacris litteris annos multos imbuit, & novatorum fraudes, ut zelo domus Dei ardens, primos inter detexit. Inde Lutetiam profectus, audito rigidiorem ſui ordinis regulam in uſum revocari, ad ſupremum pietatis apicem totis præcordiis anhelavit. Anno itaque 1537. cum duobus ejuſdem ſententiæ ſociis, Romam venientem *Bernardinus Aſtenſis*, Capucinorum præfectus generalis, in ſuorum numerum libens recepit. Hic quamquam latere vellet, & leproſis piam aſſiduè ſedulitatem impenderet, ſummo tamen Pontificii, Paulo III. & Cardinalibus mox innotuit. Ferunt, dum leproſos curat, à diſcipulis Belgis, Romam fortè religionis gratiâ proficiſcentibus, officii cauſâ de via ſalutatum. Quibus rogantibus, *Cur non hic*, ut *olim Lovanii*, *ſacras litteras profiteris?* Ille ad leproſos eos deducens; *Ecce*, inquit, oſtenſis ægrotis, *hic meus Auguſtinus, ille meus Hieronymus*, *Chryſoſtomus & Baſilius eſt.* Contemplationem ſcilicet ad actionem revocandam eſſe ſignificabat vir verè pius. Poſt Romanæ ſuos inter provinciæ præfectus, optimè rem geſſit; & ſanctiſſimè obiit Anticoli Romano in agro, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio, cùm vix ſextum & quadrageſimum ætatis annum attigiſſet.

DLI. Adamus Sasboldus, Delfis Batavorum patricia familia natus, utriuſque linguæ divitiis ſub diſciplina *Macropedii* apud Ultrajectinos comparatis, adoleſcens Lovanium ſe contulit; ubi & Hebraicas litteras adjunxit. Mox & ſacra ſtudia ſectatus, *Ruardum Tapperum & Jo. Haſſelium*, illius Academiæ præſtantes Theologos, diligenter audivit. Sæculi pertæſus, cùm inter æquales excelleret, mutata velificatione, religioſum vitæ genus animo agitare cœpit. Sed ut deliberatio de certo vitæ curſu ineundo omnium ſolet eſſe difficillima, multa, eaque dubia & impedita, cogitatio fluctuantem adoleſcentis animum exagitavit. Conſilio itaque cum piis & eruditis hominibus ſæpè communicato, cùm anceps animi penderet (ut ipſe in elegante homilia de Magis tribus profitetur) Deo precibus, meditatione, nocturniſque vigiliis demùm conſulto, in Franciſcanam ſe familiam, illo impellente, vocari ſenſit. In eam ergò admiſſus, mox ſuis (quam docendi provinciam antea Titelmannus geſſerat) ſacras litteras explanare cœpit. Cumque mira ſupra ætatem facundia valeret, non ſolùm vernaculè ad populum, ſed Latinè etiam ad clerum ſæpiſſimè verba fecit. Teſtes ſunt *Homiliæ* ejus, & alia doctrinæ monumenta, quæ ſimul ligata Colonienſes 1568. & 1575. in fol. evulgarunt. Sed ut optima quæque diu in terris perennare non ſolent, ætatis ſexto & triceſimo, quaſi terris tantum oſtenſus, ante diem ereptus eſt.

DLII. Onuphrius Panvinius, Veronenſis, Auguſtinianus eremita, vir ingenii maximi, & ſimul ſtudii indefeſſi, ſacram omnem profanamque hiſtoriam non modò evolvit accuratiſſimè, ſed rerum præterea ſeriem ac tempora accuratè diſtinxit, facemque prætulit Baronio & aliis omnibus, qui ad ſcribendos poſtea Annales animum applicuerunt. Manutius *Helluonem antiquitatis*, Scaliger *Patrem hiſtoriæ*, Lipſius *Principalis hiſtoriæ & Faſtorum verum Patrem*, Thuanus *Virum ad omnes Romanas & eccleſiaſticas antiquitates è tenebris eruendas natum*, appellare non dubitarunt. Quibus quidem elogiis robur addunt præclara ejus & ad omnem æternitatem victura monumenta. Longam eorum ſeriem (ſunt enim plurima) Thomas Gratianus & Cornelius Curtius recitant. Cæterùm Paulo III. ſedente, Onuphrius cùm Romæ adoleſcens ageret, *Ant. Auguſtino*, pontificii tum tribunalis (quod *Rotam* à forma vocant) Auditori, pòſt Archiepiſcopo Tarraconenſi, qui libris optimis refertam domi ſuæ bibliothecam habebat, magno ſuo commodo innotuit. Libris namque accommodato ab eo acceptis (ut alienos avidius devorare ſolemus) ſic utebatur, nihil ut legeret, quod Plinii ſenioris exemplo non excerperet. Quod quidem ex ore heri tunc ſui Antonii Auguſtini Andreas Schottus, & nos ex ore Schotti accepimus. Florebat tunc in pontificiî patrui ſui aula *Alexander Cardinalis Farneſius*, magnus ingeniorum æſtimator. Hujus familiæ adſcriptus, dum comes herum ſuum in Siciliam ſequitur, anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octavo, ætatis triceſimo nono nondum inchoato, Panormi morte immatura è vivis abreptus fuit.

DLIII. Didacus Covaruvias, Toletanus, ſingulare Hiſpaniæ ornamentum exſtitit. A Philippo II. ad Synodum Tridenti coactam, unà cum fratre ſuo Antonio, itemque cum Ant. Auguſtino & Aria Montano, miſſus fuit. Ubi domum revertit, primùm Rodericiæ civitatis, dein Segobiæ & Conchæ Epiſcopus eſt deſignatus. Obiit demum Sena-

Senatus Regii Præſes, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, ætatis ſexageſimo ſexto. *Variarum ejus, ex Jure pontificio, cæſareo & regio, Reſolutionum libri* omnium manibus teruntur.

DLIV. MARTINUS ab Azpilcueta, vulgò *Doctor Navarrus*, divini humanique Juris conſultiſſimus, primùm Toloſæ, dein Salmanticæ, pòſt Conimbricæ ſacros Canones explicuit. Romam demùm profectus, Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. Pontificibus in primis carus, omnibus nationibus gratus, obiit ibidem anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſexto, ætatis nonageſimo quarto; multis doctrinæ ſuæ monumentis bono publico evulgatis: inter quæ *Confeſſariorum enchiridion* eminet.

Hic ſtilum ſiſto, mi Lector, & unà cum Bellarmino manum de tabula tollo. Neque enim mei eſt inſtituti, Scriptores noſtri aut ſuperioris ſæculi recenſere. Præſtabunt id alii: imò multi variarum nationum, variorum ordinum homines eruditi pro ſuo quiſque ſtudio ac ſcopo, noſtra id ætate jam præſtiterunt. Poſt Joannem Trithemium *Antonius Poſſevinus* illuſtres ſui ac præteritorum ſæculorum Scriptores eccleſiaſticos universè celebravit: ſingulatim quidem, *Pontifices Maximos & S. R. E. Cardinales* Onuphrius Panuinius, Alfonſus Ciaconius, Franciſcus Cabrera Moralis, Andreas Victorellus, Hieronymus Alexander & Ferdinandus Ughellus; *Ligures* Ubertus Folieta; *Hiſpanos* Alfonſus Ferdinandus Matamorus, & Andreas Schottus; *Gallos* Scævola Sammarthanus, Claudius Robertus & Andreas Quercetanus; *Germanos* idem Trithemius & Cornelius Callidius; *Belgas*, quos pro parte Elogiis jam olim illuſtravi, Valerius Andreas & Franciſcus Suertius; *Flandros* Jac. Marchantius & Ant. Sanderus; *Friſios* Suffridus Petrus; *Britannos* Joannes Pitſeus; *Polonos* Simon Starovolſius, in publicum produxerunt. Quod ad religioſas familias attinet, habent & eæ propemodum ſingulæ ſuos præcones ac Nomenclatores. *Benedictinos* monachos poſt Trithemium Arnoldus Wionus; *Ciſtertienſes* Chryſoſtomus Henriquez; *Canonicos regulares* Gabriel Pennottus; *Præmonſtratenſes* Joannes Paigius; *Cartuſianos* Petrus Sutor & Theodorus Petrejus; *Prædicatores* ſeu *Dominicanos* Leander Albertus, Antonius Senenſis & Alfonſus Fernandus; *Franciſcanos* Henricus Willotius; *Auguſtinianos eremitas* Joſephus Pamphilus, Thomas Gratianus & Cornelius Curtius; *Carmelitas* Arnoldus Boſtius & Petrus Lucius prædicarunt. Catalogum Scriptorum *Societatis Jeſu* Petrus Ribadeneira primus concinnavit: quem plurimorum acceſſione ab Andrea Schotto locupletatum Plantiniani ediderunt. *Theatinorum*, *Paulinorum*, *Somaſcenorum*, *Presbyterorum Oratorii*, *Oblatorum S. Ambroſii*, *Clericorum Minorum* & aliorum in communi viventium Indicem nos concinnare cœpimus, & pro parte cum Codice Regularum 1638. publicavimus: alii, ut confido, perficient. Nobis cœpiſſe ſit ſatis: aliis viam aperuiſſe, fructus erit, ut ſpero, maximus aliquando. Cæterùm non me fugit, Lector, in hoc toto ſcriptionis genere varia mihi judicia parata: partim eorum, qui ex veteribus præteritos nonnullos, aut non ſatis laudatos querentur, partim aliorum, qui recentiores à me velut neglectos clamitabunt. Quibus ut faciam ſatis, dico majorum gentium coryphæos, præſertim antiquos, me dare voluiſſe, recentiores verò & proletarios contrectare noluiſſe; ad vitandam multorum offenſionem. Quod ut facerem, *Velleius Paterculus* me monuit, qui poſt enumeratos viros benè de Republica Romana ante ſuam ætatem meritos, cùm ad ſuos coætaneos perveniſſet, *Penè*, inquit, *ſtulta eſt inhærentium oculis ingeniorum enumeratio. Nam vivorum ut magna admiratio, ita cenſura difficilis eſt.* Si quid autem in tanta rerum ſilva (ut numquam errare miraculi inſtar eſſet) peccatum, aut non ſatis explicatum, aut ex toto omiſſum ſit, docti ab amicis libenter ſententiam mutabimus, & curis ſecundis, ſi Deus vitam & otium dederit, non ſine gratia emendabimus ac ſupplebimus. Vale, mi Lector, & fave. Datum Antverpiæ Idibus Martiis M. DC. XXXIX.

MAN-

MANTISSA

ADALARDUS patrem habuit Bernardum, Caroli Martelli filium; fuitque primùm palatii Comes, pòſt Corbeienſis Abbas, & communem cum Carolo Magno magiſtrum habuit Alcuinum. Scripſit *libellum de ordine palatii:* cujus fragmenta Hincmarus Remenſis epiſt. 3. recitat: additque, *ſe Adelhardum ſenem & ſapientem, domui Caroli Magni Imp. propinquum, & monaſterii Corbeiæ Abbatem, inter primos Conſiliarios primum, in adoleſcentia ſua vidiſſe.*

Adamus, Bremenſis Canonicus, vixit 1077. ſcripſitque *hiſtoriam eccleſiaſticam Saxoniæ*, à temporibus Caroli M. uſque ad Henrici IV. tempora.

Ælius Antonius Nebriſſenſis litteras humaniores in Hiſpaniam ſuo ævo revocavit; & *Decades duas de rebus à Ferdinando & Iſabella geſtis*, item *libros totidem de bello Novarienſi* ſcripſit; quæ omnia exſtant tomo 1. Hiſpaniæ illuſtratæ. Obiit 1544.

Aimoinus Fr. hiſtoricus, à Sigeberto c. 101. laudatus, in præfatione ſui operis, promittit ſe hiſtoriam ſcripturum uſque ad initium regni Pipini. Labuntur itaque Baronius & Breulius, qui ejus ſcriptionem ulterius extendi putant. Nempe propoſitum Aimoino fuit, ſcribere ſolùm de Merovingis, eorumque ſtirpe; non de Pepino aut Carolinis. Quæ verò ſubnectuntur, non Aimoini, ſed alterius cujuſpiam ſunt, aut fortaſſe plurium, qui ex Fredegario aliiſque iſta attexuerunt: ut Guil. Ranchinus l. 1. Variarum c. 15. docet.

Albertinus Muſſatus, Patavinus, poëta & hiſtoricus, obiit 1329. Clodii exul. Scripſit libros 16. *de geſtis Henrici VII. Imp.* & alia, Venetiis 1628. edita.

Albertus Argentinenſis Chronicon ab an. 1270. ad annum 1378. condidit: exſtatque inter alios rerum Germanicarum ſcriptores.

Anselmi Ep. Cantuarienſis opera omnia, extraneis in ſacros libros commentariis exonerata, Theophilus Rainaudus in *didactica, aſcetica, parænetica & notha* digeſſit, & 1630. Lugduni edidit, unà cum tribus Epiſtolarum libris ejuſdem. Sub finem attexuit Syntaxin operum S. Anſelmi: in qua docet commentarios *in Cantica, Matthæum, Paulum, Apocalypſin*, & alia falsò hactenùs S. Anſelmo adſcripta fuiſſe. Ex his commentarium in Paulum & Apocalypſin *Anſelmo Laudunenſi;* commentarium verò in Matthæum *Gulielmo Pariſienſi* attribuendum exiſtimo.

Bernardus, Compoſtellanæ eccleſiæ Theſaurarius, congeſſit *Pontificum ſummorum, & antiquorum Hiſpaniæ Regum diplomata:* ex quibus Ambr. Morales non pauca edidit, quæ to. 4. Hiſp. illuſtratæ reperies. In eodem to. exſtant opera *Eulogii & Alvari Cordubenſium.*

Bernardus Guido, ex monacho Dominicano Epiſcopus Lodevenſis, præter *Speculum hiſtoriæ*, ſcripſit *geſta Epiſcoporum & Comitum Toloſanorum;* item *Epiſcoporum & Abbatum Lemovicenſium. Vixit* 1320.

Bertharius presbyter ſub annum 920. ſcripſit *geſta Epiſcoporum Virdunenſium*, quæ Laurentius Leodicenſis, monachus S. Vitoni ad annum 1144. produxit.* Hugo primùm monachus ad S. Vitonum, pòſt Abbas S. Petri Flaviniacenſis, poſteris reliquit Chronicon Virdunenſe & Flaviniacenſe.

Brocardus, Argentoratenſis, ordinis Prædicatorum, ſub annum 1260. Terram ſanctam luſtravit, & quæ oculis ſe obtuliſſent, in litteras retulit. Quod opus exſtat apud Caniſium tom. 6. Lect. antiquæ, ſed mutilum.

Commodianus, à Gennadio cap. 15. memoratus, verſu ſcripſit *librum adverſùs paganos*, necdum typis editum. Gilbertus Gaulminus, in Notis ad Euſtathium de Iſmeniæ & Iſmenes amoribus, citat verſus aliquot ex ms. Commodiani codice, quem Sirmondus Lutetiæ poſſidet.

Dudo, Decanus ad S. Quintinum, *res in Galliis à Normannis geſtas uſque ad annum* 996. conſignavit; ſed poëtica magis phraſi, quàm hiſtorica fide: uſque adeò multas fabulas immiſcet. Ex hoc tamen ſcriptore *Gulielmus Gemeticenſis* tres primores libros collegit.

Eginhardus præter ea, quæ ſuprà pag. 144. commemoravimus, ſcripſit *Annales Francorum* ab anno 741. uſque ad an. 829. qui hactenus Adelmi ſeu Adelmari nomine perperam editi fuerunt: item *geſta Saxonum*, quæ perierunt; item *Epiſtolas ad diverſos.* Uxorem habuit *Immam*, natalibus claram. Thori uſu rejecto, poſtea vixerunt ut frater & ſoror. Baronius certè in geſtis anni 826. commentum de Eginhardo & Caroli M. filia plenè refutavit. Eginhardus porrò an. 848. Moguntinæ ſynodo, à Rab. Mauro celebratæ, interfuit.

Ful-

* Edidit Nic. Rigaltius, Tulli Leucorum 1650. 4.

Fulgentius, Ruſpenſis in Africa Epiſcopus, ante Epiſcopatum (ut ex titulo codicis ms. Laubienſis mox laudandi conjicio) ſcripſit XXIV. vel ut alii legunt XXIII. libros, à Sigeberto in catalogo c. 28. laudatos: quorum primus eſt abſque A. hoc eſt, ne unam quidem litteram A. habet: ſecundus abſque B. tertius abſque C. & ſic conſequenter. Hujus operis Fulgentiani exemplar ms. exſtat in Lætienſi apud Hannones cœnobio, hoc titulo: *Opus mirificum, ſive Fabii Claudii Gordiani Fulgentii, viri clariſſimi, libri XXIV. per ſingulos ſingulis litteris ſecundùm ordinem diminutis. Incipit liber primus abſque A. Incipit ſecundus liber abſque B. &c.* Sed quod dolendum, libri novem poſteriores in ms. codice Lætienſi deſiderantur.

Fabius Planciades, (al. Placiades) Fulgentius, vir clariſſimus, ad Catum presbyterum ſcripſit *Mythologiarum libros tres*; & ad Calcidium grammaticum *de Allegoria librorum Virgilii librum unum.* Hæc omnia ope mss. codicum Hier. Comelinus recenſuit, & 1599. edidit, cum aliorum Mythologicorum Latinorum, videlicet C. Julii Hygini, Julii Firmici Materni, & Albrici philoſophi ſcriptis.

Gaufredus, monachus in Hiſpania Benedictinus, anno 1097. floruit, & geſta ſui temporis conſignavit: quæ Hieronymus Surita primus luce donavit.

Gerardus Lemovicenſis patria, Frachetus cognomento, ſub annum 1250. floruit: ſcripſitque *Vitas Fratrum ſui ordinis Prædicatorum*, juſſu Humberti V. Magiſtri generalis. Exſtant Duaci & alibi editæ.

Gobelinus Perſona, Decanus Bileſeldenſis, hiſtoriam ſuam, titulo *Coſmodromii*, uſque ad annum 1418. deduxit, quo & vixit. Surius & Molanus eidem tribuunt vitam *Meinulphi* Paderbornenſis diaconi, quam Brouverus ad fidem ms. codicis edidit. Ab iſto Gobelino alius fuit *Jo. Gobelinus*, Pii II. Secretarius: alius item fuit *Gobelinus*, qui temporibus Alberti Auſtriaci Imp. vixit, & *de Pœnitentia* ſcripſit.

Guibertus Abbas S. Mariæ de Novigento, ſuprà pag. 247. laudatus, *libros tres de vita ſua*, & *Epiſcoporum Laudunenſium geſta* ad poſteros tranſmiſit. *Hermannus* monachus ſcripſit hiſtoriam combuſtionis & inſtaurationis baſilicæ Marianæ Laudunenſis: quæ & geſta Bartholomæi Epiſcopi complectitur. *Hariulfus*, monachus Centulenſis ſeu S. Richarii, in diœceſi Ambianenſi, ſcripſit hiſtoriam ſui monaſterii.

Guido Ravennas presbyter vixit temporibus Imp. Caroli Craſſi; ſcripſitque *hiſtoriam de bello Gothorum.* Volaterranus eidem attribuit *hiſtoriam Pontificum.*

Gulielmus Apulus, petente Urbano II. Papa & Rogerio Boſſo (qui frater erat Roberti Guiſcardi, Siciliæque Comes) libros quinque, carmine heroico, ſcripſit *de rebus Normannorum in Italia ac regno Neapolitano geſtis*; Lutetiæ 1582. excuſos. Rogerii ejuſdem rogatu, Gaufredus monachus Benedictinus libros 4. concinnavit de acquiſitione Siciliæ, Calabriæ & Apuliæ per Robertum Guiſcardum, ejuſque fratres: qui tom. 4. Hiſpaniæ illuſtratæ leguntur. Hugo Falcandus, à Baronio in geſtis anni 1194. laudatus, poſteris reliquit hiſtoriam calamitatum, quæ ſub Guilielmo I. & II. Siciliam annis propè 23. afflixerunt.

Guilielmus Pictavienſis, Lexoviorum Archidiaconus, ſcripſit geſta Guilielmi Normanniæ Ducis, pòſt Angliæ Regis.

Guilielmus Gemeticenſis monachus, cognomento Calculus, libros ſeptem hiſtoriæ Normannicæ, ſed fabulis plenos, concinnavit.

Helias Capreolus, Brixienſis IC. 1510. obiit, ſcripſitque libros 14. de rebus Brixianis: ex quibus libri 12. typis Brixiæ ſunt editi; duo poſtremi exſtant mss. apud Dominicum Molinum.

Helmoldus presbyter anno 1168. claruit, & *Chronicon Slavorum*, à temporibus Caroli Magni uſque ad illum annum concinnavit. *Arnoldus* Hildeshemenſis Præpoſitus illud protraxit uſque ad Othonis IV. Imp. ævum.

Hieronymus Paulus, Barcinonenſis, edidit *Codicem*, ſive (ut vulgò vocant) *Provinciale eccleſiarum orbis Chriſtiani*; Notis & auctario à me illuſtratum, & Pariſiis 1610. editum. Scripſit item *de fluminibus & montibus Hiſpaniæ, deque urbe Barcinonenſi* quæ opuſcula reperies tomo 2. Hiſpaniæ illuſtratæ.

Honorio Auguſtodunenſi Trithemius adſcribit *libros duos de imagine mundi*; alii S. Anſelmo Cantuarienſi attribuunt. Rainaudus, in Syntaxi operum S. Anſelmi, putat eos veriſimiliùs adſcribi *Honorio Incluſo*, monacho Anglo. Idem Rainaudus notat aliquot ineptias *Elucidarii*, quod idem Trithemius Honorio Auguſtodunenſi tribuit.

Hugo Pictavinus, ſub annum 1168. juſſu Pontii Abbatis, ſcripſit *hiſtoriam Vizeliacenſis monaſterii*: cui præfixa eſt brevis *hiſtoria Comitum Nivernenſium.*

Humbertus Mont-moretanus poëta & orator, in litteras retulit *bellum Britannicum*, a Carolo VII. Fr. Rege adversùs Henricum Regem Angliæ geſtum, auſpice Puella Franca. Joannes Lodoicus Micquellus deſcripſit *obſidionem urbis Aurelianenſis*, 1428. ab Anglis factam, & *Joannæ* virginis res in ejuſdem urbis defenſione geſtas. De ejuſdem Joannæ vita exſtant libri IV. *VValerandi Varanii.* Quæ omnia edet Quercetanus.

JACOBUS Manilius, Brigantinus, anno 1519. ſcripſit Chronicon Epiſcopatus Conſtantienſis, quod uſque ad annum 1507. deduxit; à Joanne Piſtorio editum.

JOANNES Antonius Flaminius, Forocornelienſis, pater M. Antonii Flaminii, ludum litterarium Bononiæ aperuit, & ibidem 1536. deceſſit; ſepultus apud Dominicanos. Præter *Silvarum, Epigrammatum & Epiſtolarum libros*, ſcripſit vitas *Alberti Magni*, *Vincentii Ferrerii*, & aliorum illuſtrium Dominicanorum, à Leandro Alberto publicatas.

JOANNES Bronchorſtius, Noviomagus, opus Bedæ, *de ſex mundi ætatibus*, ſcholiis illuſtravit, & à Bedæ ætate uſque ad Caroli V. annum 26. continuavit; Coloniæ 1537. typis editum.

JOANNES Garzonius, Bononienſis, compoſuit *libros duos de rebus Saxoniæ, Thuringiæ, vicinarumque provinciarum*, Baſileæ 1518. & 1541. editos. In litteras item retulit *vitas SS. Dominici, Petri Veronenſis & Thomæ Aquinatis*, editas à Leandro Alberto, qui ipſum vocat præceptorem ſuum.

JOANNES, monachus Majoris monaſterii apud Turones, *hiſtoriam Goffredi Comitis Andegavorum*, Turonum ac Cenomanorum, & *Ducis Normannorum* libris duobus comprehendit.

JULIUS Florus *Chronicon* de rebus potiſſimùm Aquitanicis à Carolo Calvo ad annum 1140. poſteris reliquit. GAUFREDUS, monachus ad S. Martialem Lemovicenſem, & Prior Voſienſis, *Chronica* à Roberti Fr. Regis tempore ad annum 1183. protraxit. Exſtat item ms. Chronicon à diverſis monachis cœnobii S. Martialis Lemovicenſis deductum uſque ad annum 1310.

LAMBERTUS, Ardenſis presbyter, ſub annum 1210. ſcripſit *hiſtoriam Ardenſem*; quam Arnulfo II. Comiti Giſnenſi & Ardæ domino dicavit. Multas ea continet fabellas; ut de *Suffrido Dano & Elſtrude*, quam Lambertus contendit fuiſſe Arnulfi Magni Flandriæ Comitis filiam. Sed hæc & alia falſitatis arguuntur ex vetuſtis Flandrenſium Comitum diplomatibus, editis ab *Oliverio Vredio*, Senatore Brugenſi. Lambertus porrò Jo. Iperium & alios multos in errorem traxit.

LUCIFERI Calaritani Epiſcopi obitum ad annum 371. refert Baronius. Cæterùm ſi caſus ejus magnum intulit fidelibus luctum & timorem (quod verè dixit Baronius;) haut ſanè minorem exultationem ac ſpem inferat, qui illum ab eo graviſſimo caſu, dextram porrigente divinâ gratiâ, ſe ſuſtuliſſe docuerit. Faciam hic ego (*verba ſunt Henrici Spondani*) auſpice Chriſto, & comprobante cœlo; promotore in primis pio quodam ſacerdote Sardo, qui exhibuit mihi in Urbe duplex teſtimonium authenticum agnitæ poſt obitum ſanctitatis Luciferi. Alterum ms. ſubſcriptumque menſe Octobri 1616. ab Archiepiſcopo Calaritano, Epiſcopo Boſanenſi, & aliquot Canonicis, ac Theologis Soc. Jeſu, ſigilloque Archiepiſcopali firmatum: quo aſſeritur, ex vetuſtis ejus inſulæ ſacris monumentis, certiſſimè conſtare, fuiſſe ab antiquis temporibus erectam in ea civitate eccleſiam in honorem *S. Luciferi*, Epiſcopi Calaritani, quæ hodieque exſtat. Alterum excuſum 1617. recentis inventionis Sanctorum Sardiniæ, diligentiâ ejuſdem Archiepiſcopi; qua, præter alia diverſorum SS. corpora, in eadem eccleſia *S. Luciferi* diverſis locis reperta, inventa eſt ad ejus altare primarium grandis arca marmorea, continens oſſa cujuſdam corporis, magna odoris ſuavitate fragrantia; quæ facilè ab omnibus credita ſunt eſſe ſacra lipſana ipſius *Luciferi*, quod in præcipuo ejus eccleſiæ loco repoſita fuiſſent. Eò maximè, quòd eodem momento, abſque ullo prævio mandato, pulſatæ ſponte ſint campanæ eccleſiæ archiepiſcopalis, ſicut in ſolemnitate Paſchali fieri conſueſceret; tamquam in divinam confirmationem hujuſmodi illorum exiſtimationis, & lætitiam ac gratulationem tanti theſauri feliciter effoſſi. Quæ ſanè ſi vivente *Baronio* contigiſſent, haut gravatè (ut opinor) ſententiam de infelici exitu Luciferi revòcaſſet; qui dum vixit, ſolo teſtimonio eccleſiæ in ejus honorem antiquitùs erectæ, ſe id præſtiturum promiſerat: ſicuti & in caſu ſimili revocavit, quæ de *Fauſto Regienſi* in Gallia Epiſcopo priùs dixerat. Illud equidem ſcio, catholicæ Fidei zelo ardentem fuiſſe *Luciferum*, ut ab antiquis ſcriptoribus, etiam poſt ſchiſma factum, & ſectam Luciferianam poſt ſe relictam, non niſi timidè arguatur. Et quamvis nullus eum, abjecto ſchiſmate, in unitate Eccleſiæ deceſſiſſe dicat; potuit tamen facilè eos latuiſſe, quod quaſi extra orbem, in inſula non adeò ab exteris frequentata, contigiſſet. Cùm & alioqui *Petrus de Natalibus*, jam ante 130. ferè annos, illum in catalogo Sanctorum numeraverit (præter illos auctores, qui de rebus & Sanctis Sardiniæ poſtea ſcripſerunt) & ipſe antiquiſſimus *Hieronymus*, dum ulcus tangit ejus ſchiſmatis, vocat, etiam poſt obitum, *beatum*: quod vix reperias de quoquam non catholicè mortuo uſurpatum. Quocircà maneant, tam noſtro quàm Baronii nomine, *Lucifero* integra pœnitentiæ ac palinodiæ ſuæ jura; neque ex noſtris ſcriptis ſentiat præjudicium. *Sic ferè* Henricus *Spondanus, Epiſcopus Apamienſis, in epitome Annalium Baronianorum, ad annum* 362.

MICHAEL Pſellus, Platonicæ philoſophiæ ſtudioſiſſimus, præter alia ſuprà pag. 51. recenſita, ſcripſit *dialogum de operatione dæmonum*; quem Gibertus Gaulminus primus Pariſiis 1615. Græcè ac Latinè edidit, notiſque illuſtravit.

ODORAMNUS, monachus S. Petri Vivi apud Senones, ſub annum 1045. ſcripſit

Chro-

Chronicon, quod integrum Quercetanus to. 2. Hiſtoricorum Franciæ edidit: nam fragmentum tantummodò *Pithœus* antea publicarat.

Ordericus Vitalis, Angligena, cœnobii Uticenſis ſeu S. Ebrulfi monachus, *hiſtoriam eccleſiaſticam Normannorum* libris 13. eſt complexus.

Romualdus II. Salernitanus Epiſcopus ab orbe condito hiſtoriam uſque ad annum 1177. perſecutus eſt: quo & vixit. Exſtat ea ms. Salerni & Romæ in Vaticana bibliotheca: ex qua Baronius in geſtis anni 1084. & 1177. nonnulla produxit.

Rosvitha Gandeshemenſis monialis, Græcè & Latinè docta, temporibus Othonis II. Imp. floruit: cujus juſſu, itemque Gerbergæ Abbatiſſæ, ſcripſit carmine elegiaco hiſtoriam *Othonis I. Imp.* ſive ut ipſa vocat, *Oddonis*. Panxit item carmine *paſſionem S. Pelagii martyris Hiſpani*, *vitam S. Gandolfi*, & aliorum Sanctorum; præter comœdias ſex proſa, ad æmulationem Terentii, conſcriptas. Quæ omnia 1501. prodierunt Noribergæ, procurante Conrado Celte.

Rusticus Helpidius, Theoderici Gothorum Regis Medicus & Exquæſtor, ſcripſit *carmina quædam*, cum aliis Chriſtianorum poëtarum edita.

Sanctes Pagninus, Lucenſis ord. Prædicatorum Theologus, linguarum Orientalium peritiſſimus, Apoſtolicus concionator, Lugduni in Gallia 1541. vivere deſiit. Scripſit *in ſacram Scripturam* quam plurima, quæ Sixtus Senenſis enumerat. Et ut non diffitear nonnulla apud eum, præſertim quoad editionis vulgatæ immutationem, meritò improbari, quæ Poſſevinus in Apparatu ſacro annotavit, & in poſterioribus editionibus expunctione damnata ſunt: tamen neque, cùm ſcripſit Pagninus, adeò rata erat apud Catholicos editionis vulgatæ auctoritas, ac fuit poſt Synodum Tridentinam, Pagnini tempora ſubſecutam, neque omnia illa quæ apud Pagninum diſplicent, ſunt revera ab eo profecta. Pleraque enim Genevenſium interpolatorum nequitiæ adſcribenda ſunt: tametſi ementito loci chalcographiæ nomine, in lucem ſint edita, & mala fide pro Pagnini lucubrationibus vænum expoſita; ut *Ramaudus* in Mantiſſa ad Indiculum SS. Lugdunenſium loquitur.

Theodorus S. R. E. diaconus Græcè ſcripſit *vitam S. Joannis Chryſoſtomi*, ex ore *Palladii* incertæ ſedis Epiſcopi: qui Palladius cum ſuis collegis pro Chryſoſtomo contra alios Epiſcopos ſteterat. Sunt qui ſuſpicantur hunc Palladium fuiſſe Apoſtolum Scotorum ſeu Hibernorum. Ut ut ſit, in Græco-Batava, & in editione Latina, ſcriptor hic vitæ Chryſoſtomianæ perperàm vocatur *Epiſcopus Helenopoleos*. Nam Palladius Galata, de quo ad c. ult. Hieronymi, Honorii c. 130. & ſupra p. 8. egimus, fuit Helenopolitanus Epiſcopus; non iſte.

Socci Sermones 1484. Argentorati, & Daventriæ tribus tomis in fol. ſunt editi. Nomen quidam deſumptum putant à ſucco & medulla Scripturæ ſacræ. Daventrienſis editio dicit, opus eſſe monachi Ciſtertienſis in *Mariemaid* prope Hildeshemium, Germaniæ urbem epiſcopalem; & ſic dictum, quia poſt mortem in ejus ſoccularibus ſit inventum. *Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.*

Thomas Haselbachius, Germanus, S. Th. profeſſor Viennæ in Auſtria, ſcripſit *ſuper Epiſtolis D. Pauli Sermones*, in folio olim excuſos, ſine nota anni & loci. Vixit ſub annum 1410. *cujus ego doctrinam laudarem, niſi annos 22. Eſaiæ primum capitulum legiſſet:* ait Æneas Silvius epiſt. 165.

Thomas Lentinus, ord. Prædicatorum, ex Cuſantino Epiſcopo Hieroſolymitanus Patriarcha, ſcripſit *vitam S. Petri martyris* ex eodem ordine, à Surio 29. Aprilis editam: obiitque anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

Ulricus Molitor, Conſtantienſis, Decretorum Doctor Papienſis, cauſarum in patria patronus, ad Sigiſmundum Auſtriæ Ducem, ſcripſit librum *De lamiis & pythonicis mulieribus*; Conſtantiæ 1489. in 4. editum.

Ursinus, jubente Anſualdo Pictavorum Epiſcopo, ſcripſit *vitam S. Leodegarii Epiſc. Auguſtodunenſis*, & Majoris domus Franciæ ſub Childerico Clodovei II. filio; quam Quercetanus edidit tom. 1. Hiſtoricorum Franciæ.

Waldrammi, forte Baltranni, Epiſcopi Argentoratenſis, carmina exſtant apud Caniſium tom. 1. Lect. antiquæ. Obiit 905.

Weingartensis ſeu Altorfenſis monachi, anonymi, *Hiſtoria de Guelfis Principibus*, & *Chronicon* à Chriſto nato uſque ad annum 1197. nxſtant apud eumdem Caniſium tomo citato.

Zacharias Benedictus, Cartuſianus Vicentinus, anno 1508. deſcripſit *Originem ordinis Cartuſiani*. typis 1574. editam.

Zacharias Lilius, Vicentinus, Canonicus regularis, libros tres, *De gloria & gaudiis Beatorum*, 1501. in 4. Venetiis excudendos curavit.

Zenobius Acciaiolus, Florentinus, ord. Prædicatorum, Vaticanæ bibliothecæ magiſter, anno 1505. vixit, & ex Græco in Latinum tranſtulit *Olympiodorum in Eccleſiaſten*, item varia *Euſebii*, *Theodoreti* & aliorum opera.

ELOGIUM AVCTORIS

Ex Antonio Sandero, Valerio Andrea, & aliis.

AUBERTUS MIRÆUS, vernaculè *Le Mire*, an. 1573. prid. Cal. Decemb. Bruxellæ naſcitur, patre *Guilelmo*, qui à recepta reductaque ad legitimi ſui Principis obſequium per *Alexandrum Farneſium* Parmæ Ducem, civitate patriâ, ſatagente fauenteque *Farneſio*, primus è Catholicis civibus Quæſturæ ejuſdem urbis præfectus fuit. Patruum habuit *Joannem Miræum*, Antuerpienſium laudatiſſimæ memoriæ Antiſtitem.

Litteris politioribus egregiè Duaci delibutus, Philoſophiam ibidem diſcere cœpit, Profeſſorem nactus *Geor. Colvenerium*; abſolvit verò Lovanii: ubi & Humaniores ipſe litteras, magno cum auditorum ſuorum fructu, peritè profeſſus eſt, auditor ipſe *J. Lipſii* ferè continuus, atque interioris admiſſionis diſcipulus & amicus. Studiis ſacris dans operam, in Collegium Theologicum migravit, cui tum præerat vir eximius *Joannes Clarius*, ſacræ Theologiæ Doctor, à quo rei œconomicæ adminiſtrationem ſibi imponi paſſus eſt, quoque agente Canonicatum in Eccleſia Cathedrali Antverpienſi ex indulto Nominationis Academicæ an. 1598. obtinuit. Itaque decurſo ſtudii Theologici curriculo, abſolutiſque pro Licentia, ut vocant, diſputationibus, Antverpiam venit; ubi inter honeſtiſſimos optimoſque viros, & florem in ea civitate Belgarum, mox eminere cœpit, variaſque functiones obivit, Scholarchæ, Sigilliferi, Bibliothecarii; quæ licet totum hominem occupare potuiſſent, tanto ardebat amore Muſarum, ut obtemperare ſibi non poſſet, quin ubicumque locorum ſemper legeret, diſquireret, obſervaret, notaret, excerperet aut ſcriberet, & apes imitatus è floribus aptioribus Auctorum probatorum mellilegium copularet. Adeoque *Miræo* nobis adaptare licebit, quod *Plinius Secundus* ſcripſit de ſeniore patruo ſuo *lib. 3. ep. 5.* lucubrare eum ſolitum, non auſpicandi causâ, ſed ſtudendi à multa nocte: ſomni fuiſſe parciſſimi: nihil legiſſe, quod non adnotaret excerperetque. Addens ſe correptum ab eo, cur ambularet, dixiſſeque: *Poteras has horas non perdere.* Nam perire omne tempus arbitrabatur, quod ſtudiis non impertiretur. *Nonne videtur tibi*, inquit, *recordanti quantum ſcripſerit, nec in officiis ullis, nec in amicitia Principum fuiſſe? Rurſus, cùm audis, quid ſtudiis laboris impenderit, nec ſcripſiſſe ſatis, nec legiſſe? Hujus rei in* Miræo *fidem* (inquit Andreas) *ipſe facere poſſum, quem ille aliquanto tempore domeſticum menſæ ſuæ adhibuit, & deinceps, quoad vixit, amicum & in ferventi gratia habuit.* Anno 1610. à patruo Epiſcopo Antverpienſi miſſus fuit, primò in Bataviam, ac deinde in Galliam, ut impiis hæreticorum conatibus tempeſtivè occurreretur, qui Religionem orthodoxam contra pacta Induciarum, per diœceſim Antverpienſem turbare ſatagebant. A morte ejuſdem, ſui patrui, anno 1611. Duacum profectus, ut Fundationem, quam ille ibidem inſtitui ſupremis tabulis mandarat, promoveret, S. Th. Laureâ IV. Nonas Maji ab eximio viro *Guilielmo Eſtio* donatus eſt. Nec diu poſt à ſacris Oratorii Sereniſſ. Principum *Alberti* & *Iſabellæ*, Paſtor ac Bibliothecarius Aulæ, Protonotarius Apoſtolicus, & poſtremò à morte *Joannis Delrio* an. 1624. Decanus nominatus eſt Antverpienſis, atque Epiſcopatus ejuſdem Vicarius Generalis. Vir fuit de Eccleſiaſticis, in Belgio præſertim, antiquitatibus optimè meritus: qui hoc unum agebat maximè, ut ἀνέκδοτα hactenus, & cum blattis tineiſquè luctantia in lucem aſpectumquè publicum proferret; ut Eccleſiæ ſtatum ac regimen ob oculos poneret; ut ſacrorum Ordinum initia progeſſuſquè erueret; ut Principatuum Belgii origines hactenus obſcuras illuſtraret, ac pleraque alia Belgicæ antiquitatis arcana hactenus abdita recluderet; idque non ex conjecturis ac Chronographis; quinimò ex ipſis Principum Diplomatibus, quæ in eam rem ex publicis privatiſque Bibliothecis atque archivis plurima ingenti labore ac ſumptu collegit & publici juris fecit: quò ferè ſpectant ſequentia: *Elogia Illuſtrium Belgii Scriptorum*, iterum ea auctius edita, Antverp. 1609. in 4. typis Davidis Martinii. *Elogia Illuſtrium gentis Spinolæ.* Ibid. apud Verduſſium, 1608. 4. & Coloniæ, 1611. 4. apud Joan. Kinchium. *Vita V. CL. Juſti Lipſii*, Doctoris ſui, ex ipſius potiſſimùm ſcriptis concinnata, Antverp. 1609. 8. & in Elogiis Belgicis, ac Fama poſtuma ejuſdem Lipſii, apud Moretum. ORIGINES *Monaſteriorum Benedictinorum*, per Belgium. Antverp. typis Verduſſii 1608. 8, *Cartuſianorum*, per orbem univerſum. Coloniæ, 1609. 8, apud Hieratum. *Ordinum Equeſtrium ſive Militarium* libris II. Antver. 1609. 4. & Coloniæ apud Kinchium. 1638. 8. *Virginum Ord. D. Virginis Annuntiatæ*, Antver. 1618. 4. *Ordinis Carmelitani*, ab *Elia* Propheta inchoati, ab *Alberto* Patriarcha vitæ regulà temperati, à *S. Tereſa* ad primævam diſciplinam revocati, Ibid. 1610. 8. *Ordinum Auguſtinianorum*, ſub Regula Divi Auguſtini militantium, Gallicè. Ibid. 1611. 8. *Canonicorum Regularium Ord. S. Auguſtini.* Coloniæ, typis Bernardi Gualteri, 1614. 8. *Originum Monaſticarum* libb. V. & *Laudatio Sancti Thomæ Aquinatis*, ejuſque doctrinæ, dicta Bruxellis. Ibid. 1620. 8. CHRONICON *Ordinis Præmonſtratenſis*, in quo initia ejus, progreſſuſque ac Viri celebres, Cœnobiaque commemorantur. Ibid. 1613. 8. *Ciſtertienſe*; in quo ejus quoque Ordinis, à *S. Roberto*, Abbate Moliſmenſi primùm inchoati, à *S. Bernardo* mirificè aucti & propagati, initia & incrementa. Ibid. 1613. 8. *Benedictinum*, ſive Benedictinorum

Cœnobiorum origines, &c. Ibid. 1614. 8. *De Congregationibus Clericorum in communi viventium.* Ibid. 1632. 8. *De Collegiis Canonicorum* liber ſingularis. Ibid. 1615. 8. *Notitia Epiſcopatuum orbis univerſi.* typis Plantin. 1613. 8. *Politia Eccleſiaſtica*, ſive *De ſtatu Religionis Chriſtianæ per totum orbem.*, lib. IV. Coloniæ, 1609. 8. & Lugd. 1620. 12. *Geographia Eccleſiaſtica*; in qua Provinciæ, Metropoles, Urbeſque titulo Epiſcopali illuſtres. Ibid in 12. *Oratio in exſequiis Rudolphi II. Imp.* Antverp. habita, typis Plantinianis 1612. 4. *Commentarius de bello Bohemico*, Ferdinandi II. Imp. auſpiciis. Bruxellæ, 1621. 4. & Coloniæ 1622. 8. *Elogium & Funus Sereniſſ. Alberti Pii*, Principis &c. Bruxel. 1622. *Commentarius de Vita Alberti Pii*, Principis &c. typis Plantin. 1622. 4. *Laudatio Funebris Sereniſſ. Iſabellæ Claræ Eugeniæ* &c. Ibid. 1634. 4. *Chronicon Rerum toto orbe geſtarum*, à Chriſto nato ad hæc uſque tempora; auctoribus, *Euſebio* Epiſc. Cæſarienſi, *B. Hieronymo* Presbytero, *Sigeberto* Gemblacenſi Monacho, *Anſelmo* Gemblacenſi Abbate, aliisque: cum Auctario *Miræi* ab anno 1200. ad annum 1608. 4; apud Verduſ. *Petri Divæi Hiſtoria Brabantica*, à *Miræo* eruta & illuſtrata, cum Auctariolo. Ibid, 1610. 4. *Diſquiſitio de SS. Virginibus Colonienſibus*, 1608. 4. *Faſti SS. Belgici ac Burgundici.* Bruxel. apud Joan. Pepermannum, 1622. 8. *Rerum Belgicarum Annales.* Ibid. 1624. 8. *Stemmata Principum Belgii*, ex Diplomatibus ac tabb. publicis potiſſimùm concinnata. Ibid. 1626. typis Meerbecii. *Codex Donationum piarum*, præſertim Belgicarum. Ibid. 1624. 4. *Diplomata Belgica.* Ibid. apud Joan. Peperman. 1628. 4. *Donationes Belgicæ.* Antverpiæ apud Joan. Cnobbarum 1629. 4. *Notitia Eccleſiarum Belgii*, Ibid. 1630. 4. Omnia cum *Notis. Rerum Belgicarum Chronicon*, à Jul. Cæſaris in Galliam adventu uſque ad an. 1636. Ibid. apud Guil. Leſteenum. *Codex Regularum & Conſtitutionem Clericalium*, cum *Notis*, typis Trognæſii 1638. fol. *Bibliotheca Eccleſiaſtica*, ſive Nomenclatores VII. veteres, *S. Hieronymus* Presbyter & Doctor Eccleſiæ, *Gennadius* Maſſilienſis, *S. Iſidorus* Hiſpalenſis, *S. Ildefonſus* Toletanus, *Honorius* Auguſtodunenſis, *Sigebertus* Gemblacenſis, *Henricus* Gandavenſis: cum *Miræi Auctariis & Scholiis*; Ibid. apud Jac. Meſium 1639. fol. Præter hoc opus poſthumum, cui cùm inſudaret, obiit. Amicis & familiaribus utebatur omnibus ferè ævi ſui doctiſſimis Viris, undequaque ad illum vel concurrentibus, vel per litteras cum eo communicantibus, inter quos familiariſſimè cum eodem converſati ſunt *Andreas Schottus*, *Heribertus Roſweydus*, *Ægidius Bucherius*, *Chriſtophorus Butkens*, *Godefridus VVendelinus*, *Nicolaus Rockoxius*, vir Conſularis, *Petrus Paulus Rubenius*, ævi ſui Apelles, ambo *Lanceloti* fratres, ac præ cæteris *Caſpar Gevartius*, urbis Antverpienſis Archigrammateus.

APPROBATIO.

PArs hæc *altera Bibliothecæ Eccleſiaſticæ* AUBERTI MIRÆI, *Decani Antverpienſis*, magno ſtudio ac judicio eleganter & utiliter ad bonum publicum inſtructa, prælo digniſſima eſt. Ita cenſui 14. Aprilis 1649.

GUIL. BOLOGNINO S. Th. L. Can.
Lib. Cenſor Antverpienſis.

Digitized by Google

EPITAPHIVM

In ambitu Chori.

D. O. M. S.

AVBERTO MIRÆO. H. Cath. Eccl. Decano,
Studiis ſcriptiſque Clariſſimo,
Qui ordinibus Religioſis origines,
Annalibus geſta, Piis fundatoribus famam,
Hiſtoriis lucem, Scriptoribus per elogia vitam,
Patriæ claritudinem, Eccleſiæ huic
Decus aſſeruit:
Quibus aſſiduè laboranti, ac fœliciter operanti
& perennare digniſſimo
Mors manum injecit anno M. DC. XL.
Menſ. Oct. die XIX. vitæ ejus LXVII.
Joan. Carol. Franchemius Miræus ex aſſe hæres
Avunculo magno, Proparenti opt. in H. E. Choro
Condito. Gratitud. ergò monumentum P. C.

In Choro à parte Meridionali.

Uni Trinoque Deo S.
Cui quod de terra acceperat,
Eidem hic reddidit
AUBERTUS MIRÆUS Bruxellen. Guil. F.
JOANNIS quond. hîc Epiſc. ex fratre N.
Hujus Cath. Eccleſ. Decanus, &
Epiſcopat. Vicarius General.
Protonot. Apoſtol. S. TH. Lic.
Ser. ALBERTO & ISABELLÆ Auſtriæ Archid.
Belgii Principibus à Sacris Oratorii,
Et Bibliothecæ Præfectus.
Piis manibus lector benè apprecare.

BIBLI-

Digitized by Google

BIBLIOTHECA
ECCLESIASTICA
SIVE
DE SCRIPTORIBUS
ECCLESIASTICIS,

Qui ab anno Chriſti 1494. quo JOANNES TRITHEMIUS definit, ad uſque tempora noſtra floruerunt.

PARS ALTERA,

AUBERTI MIRÆI, Bruxellenſis,
Decani Antverpienſis,

OPVS POSTHVMVM,

AUBERTUS VAN DEN EEDE, Canonicus, Sigillifer & Scholaſticus Antverpienſis, publicabat.

ANTWERPIÆ ANNO M.DC.XLIX.

PER-ILLUSTRI GENEROSISSIMOQUE DOMINO D. THOMÆ LOPEZ AB VLLOA, BARONI DE LIMALE,

Toparchæ de Bierges, Phani S. Lamberti, Champles, Ottembourg, Del Valles, Rodæ S. Agathæ, Netten, Coulture, Marianſart, &c.

Equiti Militaris Ordinis Alcantaræ, Regiæ Catholicæ Majeſtati à Conſiliis Bellicis, *& ejus Ærarii apud* Belgas *Summo Præfecto.*

SCRIPTORUM agmen in fauſto lumine poſiturus, Tuum debui nomen, Generoſiſſime BARO, præterre, qui non ſolùm armatorum facinora, ſed & litteratorum fœtus habes in pretio, quorum labores ab interitu vindicas, etiam maximis impenſis. Teſtatur id una LIMALIA, ubi Mars cum Pallade de magnificentiæ Tuæ gloria decertat, & undequaque conquiſita præteritorum ſæculorum varia armorum genera, velut in Armamentario locupletiſſimo reconduntur; nec minus omnium Scriptorum ampliſſima Bibliotheca aſſervatur, quam indies auges & curas, ut in perpetuum vivat, ſtudio & eruditionis amore fallente ſumptus. Movit me Tuus in Auctorem, avunculum quondam meum, & ejus in Te viciſſim non vulgaris, dum viveret, affectus, quem Tua benevolentia adhuc continuat, dum ejus ad Te autographas Epiſtolas, juſſu Tuo, quam religioſiſſimè aſſeruari compertum habeo. Unde non immeritò ſi ſuperſtes ille foret, maximè probaret electionem tanti Patroni. Et ut mea fert opinio, Tibi cedet hoc opus in uſum; dum, verè φιλόϐιϐλος, librorum omnigenæ doctrinæ conquirendorum ſtudio duceris: commodum æquè ac jucundum erit agnoſcere multos, qui ſcripſerint, & de quibus ſcripſerint, fonteſquè noſſe, unde haurire poſsis, quæ Penu Tuum librarium augeant, quod noſtris & futuris ſæculis profuturum eſt; & inſtructiſsimum Sapientiæ, velut alterum Mineruæ Armamentarium nuncupare licebit. Cùm autem hic Elenchus loquatur, nihil de Operis argumento dicam, neque de Auctoris ingenio & doctrina, quem maximi ſemper ipſe facis, & cujus laudibus Belgica noſtra perſonat. Unum Te rogo, Generoſisſime Domine, qui omnium Doctorum Protector & Mæcenas es, ut ipſius memoriam amanter ac piè colere pergas, & ab æmulorum morſibus vindicare pro genio Tuo cures. Tua porrò Pietas, morum Innocentia, rerum ſummo Reipub. bono agendarum Dexteritas, Integritas, Diligentia, Prudentia, aliæque Tuæ Virtutes, quibus feliciter inſtructus, ardua Potentisſimi Regis negotia difficillimis temporibus peragis, ſic Europâ totâ deprædicantur, ut Auguſtiſſimus *Ferdinandus III.* Imperator Te Sacri Romani Imperii Marchionatus inſignibus decoraverit, Potentiſſimus Hiſpaniarum Rex Te novis honoribus cohoneſtare promittat, & aliis dignitatibus ampliare meditetur, quæ præclaris meritis, pluries commeritus es; ſiquidem ad Militaria & alia publica munia Prudentiſſimus meritorum Æſtimator *Philippus IV.* Te jam tertio revocavit, ægre diſcedentem ab amœnisſima Tua *Limalia*, quam aëris temperies, inſignis Palatii & ædificiorum amplitudo, ſylvarum amœnitas, agrorum fertilitas, fontium ubertas, incolarum humanitas ita commendabilem reddunt, ut Theſſalica Tempe etiam ſuperet, præſertim ſi à Magnificentisſimo Toparcha ſuo ſibi laudes aſſumat. Eam porrò, ne quid deſit, novo Gymnaſio, Muſarum futuram domicilium, adaugere moliris: ita ut ibidem Nobilisſimi Tui Filii *D. Didacus* Canonicus Cameracenſis, *D. Emmanuel* Cataphractorum Equitum, *D. Eugenius* Peditum Centuriones & *D. Joannes*, quidquid Sagum, quidquid Toga requirit, reperturi ſint: adeoque generoſisſima Majorum veſtigia inſequentes, plura Gloriæ & Honorum incrementa exſpectare indies debeant, quod boni omnes & vovent & ominantur, inter quos ego

Per-Illuſt. ac Gen. D. Tuæ devotiſs.

Antverp. 19. Jun. 1649.

AUB. VAN DEN EEDE.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO

ARNOLDUS à PORTA Canonicus Bergi-zomenſis, Capellanus Regius in Caſtro Antverp. S.

VISUM pauca præfari, Lector erudite, ut inſtituti hujus operis rationem reddam. Veteres illos Nomenclatores VII. de ſuorum Sæculorum ingeniis ſingulos, velut in Theatro diſſerentes, primâ hujus Bibliothecæ *parte ſpectaviſti. Sciebat* AUBERTUS MIRÆUS, *Vir per omnia ſcriptis eminens, id tibi non minus jucundum, quàm fructuoſum exſtitiſſe: nec ignorabat deeſſe non paucos Scriptores, quorum lucubrationes & elogia, ex toto, aut pro parte, apud* Hieronymum, Gennadium, Ildefonſum, Honorium, Sigebertum *&* Henricum Gandavenſem *deſiderares.*

Ut igitur pro ſedula ſua ſagacitate tibi faceret ſatis, varias Bibliothecas, cùm publicas, tùm privatas, perluſtravit, & inſuper quæ ex Euſebio Cæſarienſi, Photio C. P. Joanne Trithemio, Sixto & Antonio Senenſibus, Joanne Molano, Gulielmo Eiſengrenio, Jacobo Pamelio, Margarino Bignæo, Cæſare Baronio, Roberto Bellarmino, Antonio Poſſevino, Ribadeneira, Willorio, Joanne Pitſeo, Petro Lucio, Alegrio *& aliis in ſuum tuumque commodum ſepoſuerat, in* Auctarium *ſuum ad* VII. quos dixi Nomenclatores *rejecit, quod & nuncupavit* Auctarium Heptadis; *opus autem univerſum* Bibliothecam Eccleſiaſticam *prænotavit, ac ære ſuo, hujuſce Officinæ typis an.* 1639. *quanto curioſorum & doctorum hominum applauſu publici juris fecerit, ex unius* Famiani Stradæ *judicio conſpicere iuvabit. Ita ſcribebas Româ* 21. *Januarii an.* 1640. *celeberrimus ille Belli Belgici Scriptorum Coryphæus:* Reverendiſſime & Clariſſime Domine, Bibliothecam Eccleſiaſticam abs Te mihi miſſam reverenter accepi, uti munus Sacrum ab homine Sacro. Admiratus ſum in ea eruditionem, judicium, perſpicuitatem. Quàm multa legiſſe opus eſt eum, qui hæc ſcripſerit! quâ prudentia vigere, qui de ſingulis ita judicaverit! quâ ingenii facilitate, qui res adeò implexas tam clarè digeſſerit! Debuimus ad hanc diem Scriptores Eccleſiaſticos illis ſeptem Nomenclatoribus: jam incipimus eos alioſque debere & Tibi, cujus operâ illuſtriores accipimus. Ut meritò Tibi, tales inter Viros adſcribendo, gratulari non vanâ anticipatione poſſimus.

Reſtabat ad operis totius complementum, ut ad uſque tempora noſtra perduceretur, atque ſecuturis ſæculis magis innoteſcerent Viri ævo noſtro ſcriptis virtutibuſque præclari; ii præſertim qui Sacro Oecumenico Concilio Tridentino interfuerant, quorum omnium tum facta, tum ſcripta, circa fidem vacillantes in Religionis recto tramite retinerent & deſidibus animis ad eorum imitationem veluti calcaria quædam ſubjicerent.

Quapropter inceptum opus ſupplere & ad finem perducere Auctor verè Polygraphus, *atque ſuum Antverpienſe Canonicorum Collegium ſcriptis æterno marmore dignis luculenter nobilitare pergebat, cùm ſæva interveniens Libitina calamum ponere juſſit, eumque mortalium cœtui eripuit* 19. *Octob. anno* 1640.

Schedæ, quas ad hoc Supplementum *concinnaverat, incompoſitæ divagabantur octennio toto, ſedibus incertis, cum blattis tineiſque decertantes: has verò, ne tam pretioſus Auctoris tanti labor infeliciter deperiret, impulit & me cohortatus eſt admodum Venerabilis* D. Aubertus van den Eede, *Canonicus Antverpienſis ac defuncti nepos, ut in faſcem unum collectas, prælo mox edendas componerem. Obtemperavi, & propter ejus in me ſingularia beneficia, dicto fui lubenter audiens. Et ſane qui quondam à ſtudiis manibuſque* Miræo *fuiſſe me glorior, mearum eſſe partium exiſtimavi ſedulò curare, ne tam pretioſus atque utilis theſaurus diutiùs in tenebris deliteſceret.*

In hoc autem opus non ea tantummodo referuntur, quæ merè Eccleſiaſtica ſunt; ſed veteris quoque ac recentioris ævi (Molani, *& aliorum exemplo) Juriſconſultos quoſdam, Chronologos, Hiſtoricos, etiam prophanos, Politicos, Philoſophos, Mathematicos, Oratores, Poëtas, Grammaticos alioſque commemorat Auctor: uti enim omnia referuntur ad Deum, ſic omnium ſcientiarum themata ſubſerviunt & ancillantur Eccleſiaſticæ diſciplinæ; quam viam & nos inſtitimus, dum varia præclarorum Virorum, nec unius argumenti opera, quæ poſt* Miræi *mortem prodierunt, huic* Bibliothecæ *velut lacinias attexuimus, aut ab illo ſubinde prætermiſſa hic illic inſperſimus.*

Dicet fortaſſe quiſpiam, multos illuſtres Scriptores rerum ſacrarum, noſtro & ſuperiore ſæculo, elogii lauream præ cæteris meruiſſe, quos tamen Miræus *omiſit, multorumque meminiſſe, quorum tamen omnes omnino lucubrationes non recenſuit. Verùm is ſecum reputet rogo, uti omnino nullus omnia ſcivit, legit, dixit aut ſcripto commiſit, ita & quæ ſcivit, nec ſcribere ſæpè voluiſſe, aut potuiſſe vel debuiſſe; ſi præſertim, uti noſter Auctor antequam manum de tabula tollat, morte præveniatur. Nec ſanè* Miræo, *etiamſi ſuperſtes fuiſſet, ſcopus erat omnes omnino Scriptores noſtri aut ſuperioris ſæculi recenſere: quòd id immenſi foret laboris ac voluminis, ac fortaſſis etiam ſuperfluæ curæ.*

Igitur, quicumque nomen ſuum ab eo, vel ſcripta ſua eſſe prætermiſſa conſpicient, non eum malevolentiæ aut negligentiæ arguant; ſed quidquid hujus eſt culpæ, feſtinanti atque ad alia (quæ plurima animo deſtinaverat, atque jam affecta habebat) properanti condonent: agnoſcantque mirum cuipiam videri non debere in tanta nominum, librorum, elogiorum, temporumque varietate, hominem, dum viveret, publicis privatiſque negotiis diſtrictum, memoriâ ſubinde lapſum fuiſſe, aut quæ priùs memorata fuerant, alibi repetiviſſe.

Digitized by Google

Nec improperet aliquis parum aut nihil præſtitiſſe, & aliena tantum coacervaſſe: nam in hoc Gazophylacium *multa ſanè congeſſit, quæ ipſe per ſe fuit edoctus obſervando, legendo, conſultando. In reliquis ſciebat ſe non tam nova cudere quàm vetera recenſere: atque id ſibi cum Chronologis, quorum tamen ob id labor non deſpicitur, eſſe commune.*

Abſtinuit verò datâ operâ nominandis auctoribus Hæreticis, aliiſque ſcriptoribus damnatis, quòd Eccleſiæ Catholicæ Primores eorum memoriam potius obliterandam jure merito putent, quàm conſervandam. Si vero in tanta congerie Heterodoxæ religionis interpretem, aut aliquem antagoniſtam Fidei Catholicæ recenſuit; dum eum notavit, vel obiter tantum nomen poſuit, vel id factum eſt, quod èjuratis hæreſibus jam ad Eccleſiam rediiſſet, vel quòd non certò ſciverit eum eo loco habendum eſſe: nam licet odio ſemper maximo habuerit ejuſmodi farinæ homines, non tamen hîc ex profeſſo agere voluit Cenſorem, ne graviſſimam hæreſeos & atrociſſimum probrum alicui fortè citra noxam impingeret.

Superſtites, vel jejunè, vel omninò non laudavit, & ſi quem fulgentioribus laudibus reſperſit, id ferè præſtitit aliorum verbis typo jam editis. Non quòd cujuſquam doctrinam ægris oculis aſpiceret vir ab omni livore alieniſſimus; ſed ne aut illis ipſis apud alios invidiam ſuſcitaret; aut ſibi obnoxiè adulantis ſuſpicionem. Aliquorum etiam meminit qui perpauca ſcripſerunt, non ob aliud quàm ut occaſionem captaret ex una aut altera ſcriptiuncula virtutes eorum poſteris commemorandi, quibus publicam commendationem mereri videbantur; in quo quandoque liberaliter ſe diffundit, aliorum, ut dixi, ſecutus exemplum. Ne verò talium excurſionum prolixitas feſtino Lectori moram interponeret, editi libri charactere diſtincto ponuntur ob oculos, ut qui voluerit, cætera prætermittat.

Indices geminos ſubjecimus, Nominum & Cognominum; ſic ea quæ quiſque diſquirit, invenire facilè poterit.

Lectorem porrò candidum candidè rogo, æqui bonique conſulat quidquid à Miræo *aut nobis in opere hoc poſthumo præſtitum eſt: ignoſcat autem quæ per operas Typographicas luxata ſunt. Si quid verò circa auctorum patriam, aut mortis tempus, aut librorum enumerationem (ut homines ſumus, aut ab aliis ſæpè ſcriptoribus in fraudem inducimur) erratum eſt; meliorem in partem interpretetur, & candidè ſuggerat, quæ emendanda videbuntur.*

DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS,

Qui ab anno Chriſti M. CCCC. XCIV. quo Ioannes Trithemius deſinit, uſque ad annum M. DC. XLI. vixerunt.

Cap. I.

IOANNES TRITHEMIUS, à vico natali, ad Moſellam fl. ſito, ſic dictus, in Spanheimenſi Benedictinorum cœnobio, primo lapide à Crucenaco, Palatinatus Rhenani opido, monachum anno 1482. induit: ubi cella ejus hodieque viſitur. Exinde primùm Spanheimenſis, pòſt Herbipolenſis ad S. Jacobum extra muros Abbas, ibidem anno 1519. vivere deſiit. Inter operoſas diligentiſſimi viri lucubrationes eminet *Scriptorum eccleſiaſticorum Catalogus*, anno 1494. Spanheimii ab ipſo concinnatus: ut de *illuſtrium Germaniæ virorum Catalogo* aliiſque ejus operibus, quæ majore pro parte hiſtorica ſunt, nihil dicam. Exſtat de iis epiſtola à Joanne Duracluſio, Trithemii diſcipulo, anno 1515. ſcripta.

GUILIELMUS CAOURSINUS, Duaci in Gallo-Flandria natus, Equitum Rhodiorum Procancellarius, ſcripſit *Obſidionem Rhodi* 1480. *factam; de terræ-motu quo Rhodus labefactata fuit; Contentionem Bajazetis & Sizimi fratrum; De fœdere Rhodiorum cum Bajazete; Orationem de morte ejuſdem Bajazetis*, in ſenatu Rhodiorum anno 1481. habitam, & *Orationem de Innocentio* VIII. Pontifice Romæ 1485. dictam. Quæ omnia junctim Ulmæ 1485. in fol. excuſa fuerunt.

HIERONYMUS DONATUS, patritius Venetus, legatione ad Julium II. obita clarus, ſcripſit *Apologeticum de primatu Romanæ Eccleſiæ adverſus Græcos*, Romæ 1525. excuſum. Floruit anno 1494.

HIERONYMUS PAULUS, Catalanus, Hiſpanus, Canonicus Barcinonenſis, Juris utriuſque Doctor, Alexandri VI. Papæ Cubicularius, ſcripſit *Practicam Cancellariæ Romanæ*, 1493. ibidem editam. Eidem tribuunt nonnulli *Provinciale Romanum*: quod tamen longè antiquius eſſe conſtat ex manuſcriptis exemplaribus, quæ Pariſiis ad S. Victorem vidi. Primus fortaſſe illud Hieronymus typis publicavit. Sunt qui ſcribunt, eumdem Hieronymum Bibliothecæ Vaticanæ præfuiſſe.

JOANNES BAP. ROSELLUS, Patavinus, annis amplius quinquaginta Jus civile publicè docuit, & Conſilia quædam *de Monte pietatis* 1494. publicavit: quo tempore Mons ipſe pietatis primùm inſtitutus fuit. Reliqua ejus ſcripta incendio & injuria militari periiſſe, Scardeonius in ſuo Patavio narrat. Roſello nonnulli adſcribunt *Summam Baptiſtinianam*, quam & *Roſellam caſuum conſcientiæ* nominant, Lovanii 1483. & Spiræ 1488. in folio editam.

Alii

Alii tamen hanc Summam putant ſcriptam à *Baptiſta de Trovamala Salio*, Ligure, ordinis Minorum.

Anno 1494. *Hermolaus Barbarus*, *Joannes Picus Mirandulanus*, & *Angelus Politianus* vivere deſierunt. Sub idem tempus vixerunt *Rodulphus Langius* & *Joannes Ferrarienſis*: de quorum ſcriptis egi in Bibliothecæ eccleſiaſticæ, 1639. Antverpiæ excuſæ, Auctario, cap. 491. 510. 512. 522. quod *Auctarium Heptadis* deinceps nuncupabo.

II. MATTHÆUS HERBENUS, ſcholæ Servatianæ in urbe patria Trajectenſi ad Moſam Rector, anno 1495. Trithemium Spanheimii viſitavit, & cum eo de re litteraria contulit. Scripſit librum *de origine rebuſque geſtis Trajectenſium ad Moſam*, quem in illa urbe manuſcriptum apud Joannem Dillenum Senatorem vidi. Carmen ejuſdem *de miraculis S. Servatii* memorat Joan. Placentinus, & alii alia, mihi nondum viſa.

ANTONIUS MANCINELLUS, Grammaticus, ſub idem tempus claruit: cujus opera Veneti junctim excuderunt. Sunt in iis *libri Sermonum*: quos etiam ſeorſim Badius 1511. Pariſiis edidit, juxta exemplar Romanum.

JUDOCUS BEISSELIUS, Aquiſgranenſis, vir patritii ordinis, edidit verſu elegiaco *Roſacea tria coronamenta*, ut nuncupat, in honorem Annæ, Mariæ & Jeſu, 1495. typis Antverpiæ edita: item *De Chriſtiano ambitu, ſeu petitione cæleſtis eminentiæ.* Fuit Juris utriuſque Licentiatus Lovanienſis, & Philippi I. Auſtriæ Ducis Conſiliarius, philoſophus, poeta & orator; Hermolao Barbaro, Trithemio, Arnoldo Boſtio, & Matthæo Herbeno familiaris.

ROBERTUS LICIENSIS, cognomento Caracholus, ord. Minorum, Epiſcopus Aquilæ Marſorum in regno Neapolitano, concionator facundiſſimus, 1495. vivere deſiit. Sermones ejus *De tempore divinorum judiciorum*, Neapoli in fol. 1473. *De peccatis.* Coloniæ 1475. in fol. *De laudibus Sanctorum* 1490. Antverpiæ & Baſileæ in 4. ſunt editi.

Anno 1495. *Gabriel Biel*, Theologus Tubingenſis, obiit. Sub idem tempus vixerunt *Jac. Sprengerus*, *Henricus Inſtitor*, *Ant. Bonfinius*, & *Jo. Mauburnus*: de quibus egimus in Auctario Heptadis, cap. 481. 490. 513. & 538.

III. JOANNES BLÆRUS, Diſtemius, Brabantus, Leodici ad S. Jacobum Prior monachorum Benedictinorum, anno 1496. ſcripſit commentarium *De inſtitutione feſtivitatis Corporis Chriſti*: qui Duaci 1603. cum Speculo exemplorum typis primum editus fuit, pòſt à Bzovio inſertus tomo 13. Annalium. Poſt Blærum de eodem argumento ſcripſerunt *Guilielmus Fanius*, Leodici ad S. Martinum Canonicus, cujus liber nondum prodiit; *Joannes Chapeavillus* to. 3. Leodicenſium rerum, *Nicolaus Serarius* lib. 2. cap. 9. de ſacris Eccleſiæ proceſſionibus, & *Bartholomæus Fiſenus*, S. I. Theologus. Eodem anno 1496. *Carolus Fernandus*, Philologus ac Theologus, & *Philippus Callimachus* in vivis eſſe deſierunt: de quibus vide Auctarium Bibliothecæ noſtræ eccleſiaſticæ, cap. 498. & 510.

IV. HIERONYMUS SAVANAROLA, Ferrarienſis, ord. Prædicatorum, declamator incomptus & acris, ſcripſit *Triumphum Crucis*, ſive de Chriſtianæ vitæ ſimplicitate libros quatuor, Coloniæ 1550. & alibi excuſos; *Quadrageſimale*, Venetiis 1536. *Meditationes in* 31. & 50. Pſalmos, Coloniæ 1530. & alibi editas. Multos item ſcripſit *Sermones*; ex quibus nonnulli à Cenſoribus Romanis ac Tridentinis, & peculiari libro ab Ambroſio Epiſcopo Compſenſi ſunt notati. *Ita Molanus in ms. ſua Bibliotheca ſacra.* Savanarola Florentiæ 1498. ætatis 46. vivere deſiit: de quo vide judicia Bellarmini, Poſſevini, & Lipſii in Monitis Politicis lib. 1. cap. 3.

NICOLAUS PLOVÆUS, Decretorum Doctor, & presbyter eccleſiæ Poſnonienſis, ſcripſit *De Sacramentis Eccleſiæ*, *Miſſæ Sacrificio*, *Horis canonicis*, *Excommunicatione*, *Interdicto eccleſiaſtico & irregularitate*; item *Sermones per annum*, & alia, Argentorati 1498. Pariſiis 1510. Lugduni 1555. edita. Anno 1498. *Aurelius Brandolinus*, orator & poëta elegans, Romæ deceſſit: de quo in cit. Auctario cap. 524. diſſerui. *De Sebaſtiano Brantio* vide ibid. cap. 518.

V. PETRUS RIVIUS, Aſcanus vel Aloſtanus, primum Philoſophiam, pòſt Rhetoricen Lovanii explicuit, demum Doctor ac Profeſſor Theologus, & Plebanus ad ſanctum Petrum, obiit anno milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono, die 27. Januarii. Is cum Paulo Middelburgio, Epiſcopo Foroſempronienſi, diſputationem habuit de anno, die & feria Dominicæ Paſſionis ac Reſurrectionis: & reſpondit modeſtè *Apologiæ ejuſdem Pauli*, quam hic ad Lovanienſem Academiam miſerat. Edidit præterea *Orationem in adventu Maximiliani Archiducis* an. 1477. à ſe habitam; item *Monoteſſaron* ſive *Concordiam Evangelicam.* Eodem anno 1499. *Marſilius Ficinus*, *Arnoldus Boſtius*, *Bernardinus Corius*, *Paulus Atavantius*, & *Petrus Schottus* obierunt. *Andreas* item *Bambergenſis* Abbas floruit ſub idem tempus: de quibus in citato Auctario locuti ſumus, cap. 492. 494. 506. 526. 495. & 517.

VI. JOANNES ANNIUS, Viterbienſis, ord. Prædicatorum, ſacri palatii Magiſter, reliquit *Antiquitatum libros viginti ſeptem*, ſæpius recuſos; ſed nugis mendacibus plenos. Nam Beroſus, Manetho, & alii ſcriptores veteres, quos ſe producere dicit, prorſus ſunt ſuppoſititii:

Digitized by Google

poſititii, ut in Auctario Bibliothecæ eccleſiaſticæ cap. 3. & ſeqq. docui. Suis porrò nugis Annius in errorem traxit Jo. Nauclerum, Jo. Driedonem, Leand. Albertum, Valerium Anſelmum, Jo. Lucidum, Michaelem Medinam, Sixtum Senenſem, & alios. Quod & hic monere viſum fuit, ne quis errantium veſtigiis inſiſtat. Annius autem obiit Romæ ſub initium ſæculi decimi ſexti, conditus apud ſuos in æde ſupra Minervam. Ceterùm ut Annius ſuo ævo, ſic & noſtra ætate fabulator neſcio quis multos eruditione præſtantes viros in errorem traxit; editis veterum aliquot Chronographorum, in his *Lucii Flavii Dextri* & *Marci Maximi*, fragmentis ſuppoſititiis. Qua de re conſuli poterunt *Matthæus Raderus* in Analectis ad tertiam editionem commentariorum in Martialem, *Cornelius Lapidanus* proœmio in primam S. Joannis epiſtolam, *Gabriel Pennottus* in Hiſtoria Canonicorum regularium, & *Theophilus Rainaudus* in Sanctorum Lugdunenſium Indiculo. Unius aut alterius cenſuram hic adtexuiſſe ſuffecerit: Incidi, *inquit Raderus*, per hoſce dies in Flavii Lucii Dextri Chronicon, ex quibus neſcio ruinis erutum. In quo, ex interpretatione Franciſci Bivarii, mira quædam de Seneca, Plinio juniore, Avito, Clemente, Paterno & aliis cognovi, quos Dexter & Bivarius, recens illius ſcholiaſtes, Chriſtianos fuiſſe teſtantur, omneſque Martiali poëtæ perquàm familiares: de quibus judicium eſt ferendum. Sunt enim qui de utroque hoc ſcriptore alia omnia ſentiant, ex quibus unus aliquis ex intimis amicis, non tamen ordinis noſtri, his nuper verbis ad me perſcripſit: *Hoc Chronicon nihil aliud eſt, quàm farrago fabularum, partim recenter excogitatarum, partim famæ aliquot ſæculis continuatæ mendacio confirmatarum. Habent nimirum & Hiſpani ſuum Annium Viterbienſem: habueruntque jam olim Iſidorum Mercatorem, inſulſiſſimum fabrum Decretalium Epiſtolarum Romanorum Pontificum; quas ex Hiſpania primùm allatas docet Baronius tomo 9. ſub annum 865. num. 5. earumque impoſturas ſæpè detegit.* Ita Raderus: cui ſubſcribit Lapidanus his verbis; *Viri eruditi ſuſpicantur hæc non eſſe genuina Lucii Dextri, cui S. Hieronymus dedicavit librum de Scriptoribus eccleſiaſticis, ſed ſiniſtri alicujus tenebrionis, qui Dextri ſibi nomen arrogavit, ut eo ſe ſuique cerebri ſenſa tegeret & honeſtaret.*

Joannes Potcanus (vulgò *Potken*) Præpoſitus S. Georgii Colonienſis, edidit *Pſalterium* lingua Chaldaica, ſed characteribus Æthiopicis; quo Æthiopes monachi, qui ſe Indos appellant, Romæ utuntur. *Ita Molanus in ſua mſ. Bibliotheca.*

Blasius Melanesius, Florentinus, Præfectus generalis monachorum Vallis Umbroſæ, floruit ſub annum milleſimum quingenteſimum. Scripſit *vitam S. Joannis Gualberti*, fundatoris dicti ordinis, à Surio ad diem 12. Julii publicatam. Sub idem tempus vixerunt *Jacobus Wimpfelingus*, & *Joannes Nauclerus*: de quorum operibus egi in Auctario cap. 519.

Joannes Ludovicus Vivaldus, Hiſpanus, in Monte Regali natus, Theologus ord. Prædicatorum, 1500. claruit: ſcripſitque *De vera contritione*, *de xii. Eccleſiæ perſecutionibus*, & alios tractatus Lugduni 1508. & Pariſiis 1511. editos. Anno eodem *Joannes Maria Viſdominus* commentarium ſuum *De otio & Sibyllis* Bononiæ publicavit.

Albertus Castellanus, Venetus, ordinis Prædicatorum, vixit anno milleſimo quingenteſimo & deinceps. Præter *Chronicon*, ſcripſit *Sacerdotale Romanæ Eccleſiæ:* quod emendatum, & auctum juxta Concilii Tridentini ſanctiones, Venetiis 1579. prodiit.

VII. Augustinus Dodo, Friſius, patre Dodone natus, Canonicus Baſileenſis ad S. Leonardum, primus S. Auguſtini opera in unum collegit, & argumentis illuſtravit. Cumque peſtilenti lue 1501. periiſſet, opera illa demùm quarto pòſt anno prodierunt ex officina Amerbachii.

Guilielmus Houpellandus, Bononienſis, Archipresbyter S. Severini, petente Jacobo Præſide Parlamenti Francici, ſcripſit librum *De animæ hominis immortalitate*, Pariſiis 1501. publicatum. Obiit ibidem, Carolo VIII. regnante. Eodem anno *Robertus Gaguinus* Lutetiæ deceſſit, à nobis in Auctario Heptadis cap. 502. celebratus.

Stephanus Brulifer, Maclovioopoli in Britannia minore natus, Theologiæ Lector in conventu Minorum Pariſiis, ſcripſit *in Bonaventuram & Scotum ſuper Sententiis; de timore & aliis donis Dei; de paupertate Chriſti & Apoſtolorum;* item *Sermones*, & alia, partim Pariſiis 1500. partim Baſileæ 1501. evulgata. Libertus ex ejuſdem ordinis monacho Epiſcopus Berytenſis, & Suffraganeus Leodicenſis, 1501. Antverpiæ in fol. edit *Collectionem de Crucibus*, quæ illo tempore apparuerunt.

VIII. Oliverius Maillardus, Brito Armoricus, Theologus Pariſienſis, celeberrimus concionator in aula Francica ac Burgundica, tertiò præfecturam geſſit univerſi ordinis Minorum; & Toloſæ anno 1502. vivere deſiit. Scripſit inter alia *Sermones per annum;* item *De peccati ſtipendio*, & alia Argentorati 1512. excuſa.

Michael Franciscus, Inſulenſis, Gallo-Flander, ordinis Prædicatorum, diu ſacras litteras ſuos inter ſodales docuit. Epiſcopus deinde Salubrienſis creatus, Philippo Pulchro, Archiduci Auſtriæ, pòſt Hiſpaniæ Regi, à ſacris confeſſionibus, concionibus & conſiliis fuit; obiitque 1502. Inſulis in patria. Scripſit inter alia *Quodlibeticas deciſiones de ſeptem doloribus B. Mariæ, & de confraternitate Roſarii ejuſdem Virginis*, Coloniæ 1476. & Pariſiis 1518. in 8. editas. Ejuſdem libellus *De vanitate ſequentium curiam* exſtat mſ. Inſulis apud Dominicanos.

Matthæus

Matthæus Boſſus, Veronenſis, Canonicus Regularis, ſcripſit *De animi gaudiis; De ſapientiæ cultu. De tolerandis adverſis; De gerendo magiſtratu & juſtitia colenda; De immoderato mulierum cultu, ad Card. Beſſarionem; De inſtituendo Chriſti præcone; Epiſtolarum volumina duo*; Bononiæ 1493. Mantuæ 1498. & alibi edita. Obiit Patavii 1502.

Petrus-Matyr Anglerius, Mediolanenſis, orator, Ferdinandi & Iſabellæ Hiſpaniæ Regum Conſiliarius, anno 1502. vivebat. Decades ejus tres *De rebus Oceanicis, & de novo orbe*, ſeu terris illo tempore repertis; item liber *De Babylonica legatione*; volumen *Epiſtolarum*, & alia Compluti 1516. Baſileæ 1533. & Coloniæ 1574. ſunt edita. Vaſæus cap. 4. in Chron. Hiſpaniæ dicit, quædam in ejus libris culpari, tamquam minùs convenientia cum Eccleſia Romana; ſed vide, an non confundat hunc Petrum-martyrem Mediolanenſem cum Petro-martyre Florentino.

Joannis Mercurii, Corigienſis, *Exhortationes in Turcas, Scythas, alioſque barbaros*, Antverpiæ 1502. in 4. prodierunt.

IX. Pius III. Papa, antea Franciſcus Picolomineus dictus, patria Senenſis, cùm eſſet humanioribus litteris ac juriſprudentiæ ſtudiis egregiè imbutus, in Peruſina Academia Doctoratus inſignia ſuſcepit. Patrui ſui veſtigiis inſiſtens, eruditos homines mirificè amavit, & libris, quantum per occupationes licebat, jugiter incubuit: etſi nulla exſtent gravioris doctrinæ monumenta, præter *Epiſtolas* quaſdam, ex occaſione datas ad Angelum Politianum, Marſilium Ficinum, Auguſtinum Dathum, Jacobum Silverium, Sabellicum, & alios; quibus eruditionis ſuæ ſpecimen omnibus ſpectandum dedit. Obiit anno milleſimo quingenteſimo tertio, ætatis ſexageſimo quarto, in Vaticana S. Petri baſilica humatus.

Adrianus Caſtellenſis, Corneti in Etruria natus, S. R. E. Cardinalis (tit. S. Chryſogoni) 1503. ab Alexandro VI. creatus, primus omnium ſuo ſæculo, poſt diſertiſſimum Ciceronis ſæculum, ſuis ſcriptis mortales excitavit ad perfectas litteras ex doctiſſimorum auctorum fontibus hauriendas: docuitque modum purè, nitidè ac luculenter loquendi: ſic ut eo doctore in præſentia ubique gentium Latinitas de integro renaſcatur. *Ita Polydorus Virgilius lib. 26. Britannicæ hiſtoriæ*: ubi Collectanea ejus de lingua Latina, ex M. Tullio & Pandectis veterum jureconſultorum, mirificè laudat. Idem Adrianus horis ſubſecivis, ex quattuor Eccleſiæ Doctorum, Hieronymi, Ambroſii, Auguſtini & Gregorii ſcriptis, quattuor libros *De vera Philoſophia* confecit, Coloniæ 1540. editos. Leone X. pontificatum gerente, cum Petruccianæ conjurationis reus haberetur, ſibi mètuens, Roma meſſoris habitu diſceſſit, & uſque ad vitæ exitum, nullo perſequente, latebras mutavit. Sunt qui ſcribunt, trepidi ſuſpicaciſque ingenii virum in mediam Græciam fugiſſe, & Conſtantinopoli in obſcuro latentem, anno milleſimo quingenteſimo decimo octavo, clauſiſſe diem extremum.

Petrus Subertus, Epiſcopus urbis S. Pauli in provincia Toloſana, ſcripſit librum *De cultu vineæ Domini*, Pariſiis 1503. & 1508. in 4. excuſum; in quo agitur de Viſitatione Epiſcopali.

Augustinus Dathus, Senenſis, philoſophus & orator egregius, fuit Scriba Reipublicæ Senenſis; poſteriſque reliquit tractatus decem *De animorum immortalitate*, & alia junctim Senis 1503. & 1516. excuſa. Anno 1503. aut 1505. *Joannes Jovianus Pontanus* vivere deſiit: cujus ſcripta, ut & *Adriani Fini* Ferrarienſis, in Auctario Heptadis capp. 505. & 495. recenſui.

Antonius Lalainus, Comes Hochſtratanus, & Eques Velleris aurei, deſcripſit *Iter Philippi Pulchri*, Belgarum Principis, ejuſque conjugis *Joannæ Aragoniæ*, ex Belgio in Hiſpaniam, anno 1501. inchoatum, & 1503. abſolutum. Commentarius iſte, Gallico ſermone conſcriptus, eſt in multorum noſtratium procerum manibus; eoque ſe non mediocriter adiutum fuiſſe fatetur Pontus Heuterus, in ſuis rerum Belgicarum libris. Obiit autem Antonius 1540. Hochſtrati conditus. *De Joanne Froſſardo, Enguerano Monſtreleto, Georgio Caſtellano, Jaanne Molineto, Jacobo Guiſio, Emundo Dintero, Jacobo Angiano, Olivario Marcano*, & aliis qui res ævo ſuo geſtas Gallicis (ut tum Latinæ tacebant) litteris conſignarunt, egi in Elogiis Belgicis, 1609. in 4. Antverpiæ excuſis.

X. Paulus Scriptor, Wilenſis, Suevus, Minorita, Keyſersbergæ 1504. obiit. Ejus commentarius *in Joannem Scotum* 1498. Tubingæ fuit editus. Ejuſdem ordinis fuit *Joannes Ballochus*, Prædicator Apoſtolicus, qui *Sermones Quadrigeſimales*, de XII. mirabilibus Chriſtianæ fidei excellentiis, Lugduni 1504. in 4. publicavit.

Antonius Mathelicius, Bitontinus, Apulus, ejuſdem ordinis Doctor Theologus, ſcripſit *Sermones Dominicales*, Argentorati 1495. in 4. & *Quadrageſimales*, Venetiis 1499. in 4. publicatos. Similis argumenti Sermones *Antonius Parvus*, Bononienſis, ord. Prædicatorum Doctor, concinnavit, Venetiis 1505. ſine nomine editos. Vixit autem *Parvus* anno 1402. De *Joanne Gerbrando* cap. 552. & de *Matthæo Bappenheimenſi* cap. 520. in cit. Auctario egi.

Constantius Applanus, Mediolanenſis, Canonicus regularis, Dialogum Soliloquiorum de humani arbitrii libertate ac poteſtate 1496. in 4. Mediolani edidit. *Jacobus Brutus*, Novocomenſis, 1496. in 4. publicavit Venetiis opus De immortalitate animæ rationalis, quod Coronam auream, pretioſiſſimis conſertam lapillis, appellavit. *Leonardus Juſtinianus*, Venetus, vitam S. Nicolai Myrenſis Epiſcopi ex Græco Latinis verſibus reddidit, & Venetiis, Aldi Manutii typis, 1501. in 4. publicavit. *Ludovici de Pruſſia*, ordinis Minorum, Trilogium animæ; Prædicatoribus, contemplantibus & aliis hominibus religioſis utile, 1498. in 4. Noribergæ prodiit.

XI. Reinerus Pisanus, ord. Prædicatorum, anno 1350. vel, ut alii volunt, 1414. claruit. Scripſit Pantheologiam, Lugduni 1519. Brixiæ 1580. in 4. & alibi editam: item *Summam caſuum conſcientiæ* (quæ *Raineriana* nuncupari ſolet) Noribergæ 1473. Venetiis 1486. Lugduni 1519. typis publicatam. Ex eodem ordine *Antonius Gislandius*, Javeni in Longobardia natus, Inquiſitor Taurinenſis fuit; ſcripſitque volumen *Quæſtionum* octo millium ſuper Evangeliis totius anni, Venetiis 1524. & 1598. in 4. recuſum. Vixit anno 1490.

Armandus de Bellovisu, Bononienſis, itidem Dominicanus, Ordinarius in Apoſtolico palatio Avenionenſi ſub annum 1496. Profeſſor ſacrarum litterarum extitit, Is deſumptis ex Pſalterio thematibus *Sermones* concinnavit, à Badio 1525. in 4. editos. Terminos item Theologiæ ac Philoſophiæ difficiliores explicuit: quod opus Veneti 1586. in 8. recuderunt.

Arnoldus Badetus, Francus, itidem Dominicanus, apud Toloſanos & Burdigalenſes floruit. Illius *Breviarium de mirabilibus mundi*, ejuſque compoſitione ſecundum triplicem viam, Theologorum, Aſtrologorum & Philoſophorum, 1499. in 4. Avenione prodiit. Ejuſdem *Margaritam virorum illuſtrium* de futura temporis diſpoſitione prænoſcenda 1529. & *Margaritam ſacræ Scripturæ*, deſtructivam pravitatis hæreticæ 1536. Lugdunenſes ediderunt.

XII. Joannes Standoncus, Mechlinienſis, Doctor Th. Pariſienſis, & gymnaſii Montis acuti ibidem moderator fuit. Cumque Ludovicus XII. Francorum Rex, Annam, Britanniæ Armoricæ heredem, duxiſſet, dimiſſa Joannâ, Ludovici XI. filiâ; inter alios ſacri ordinis proceres, Standocus (qua erat conſtantia ac libertate) Ludovicum Regem acriter corripuit. Quapropter exilio mulctatus in Belgium rediit, & ad formam Collegii à ſe Pariſiis inſtituti, tria apud Belgas Collegia, ad pauperiores adoleſcentes in ſtudiis alendos, condidit; unum *Lovanii* (quod hodieque *Standonicum* nuncupatur,) alterum *Mechliniæ*, tertium *Valentianis* in Hannonia: ut Gerardus Moringus in vita Adriani VI. Papæ narrat. Exſtat etiamnum Lovanii *Formula vivendi*, quam ſuorum gymnaſiorum alumnis præſcripſit; itemque diplomata Pontificia ac privilegia eisdem conceſſa. Anno deinde 1500. cum honore Lutetiam revocatus Standoncus, ibidem ſub annum 1505. vivere deſiit: cujus tumulum in templo gymnaſii Montis acuti me anno 1610. videre memini. De *Michaele Ritio*, *Conrado Celte*, *Raphaële Volaterrano*, in Auctario Heptadis capp. 505. 518. 529. & de *Zenobio Acciaiolo* in Mantiſſa diſſeruimus. *Joannes Paltzius*, eremita Auguſtinianus, & Theologiæ Profeſſor, ſcripſit Cœli fodinam pro Indulgentiis, Lipſiæ 1505. in 4. & ſupplementum Cœli fodinæ, 1510. in 4. ibidem editum. De *Ambroſio Coriolano*, Priore generali eremitarum Auguſtinianorum (non Dominicanorum) in Auctario Bibliothecæ noſtræ Eccleſiaſticæ ſeu Heptadis, cap. 523. ut & de *Jacobo Perezio* Valentino cap. 489. egimus. *Alexandri de S. Elpidio*, Auguſtiniani, liber de poteſtate Eccleſiaſtica 1498. Lugduni prodiit.

XIII. Vincentius Bandellus, à Caſtro novo, Magiſter generalis ord. Prædicatorum, in Calabria 1506. obiit. *Declarationes Conſtitutionum ſui ordinis* Mediolani 1505. in 4. & alia publicavit. Liber ejus *de Conceptione Deiparæ in peccato originali* eſt obſcurus, & à multis impugnatur: ut Molanus in ms. ſua Bibliotheca ſacra loquitur.

Petrus Alfonsus, ex Judæo Chriſtianus, ab Alfonſo Aragoniæ Rege (qui ipſum de ſacro fonte 1506. ſuſcepit) ſic nominatus, ſcripſit contra Judæos *Dialogum*, Coloniæ 1536. excuſum ſub nomine Moyſis Judæi, qualis fuerat, & Petri Chriſtiani, qualis erat.

Baptista Ferrariensis, cognomento *Panetius*, Carmelita, Herculi Ferrariæ Duci à Secretis & Conſiliis, ſcripſit varia, quæ Trithemius recenſet. Ex iis extat volumen *Sermonum*, Bononiæ 1506. excuſum, & Baptiſtæ Mantuano inſcriptum. Ex eodem ordine, ſub initium ſæculi XVI. duo Doctores Th. Lovanienſes, *Ægidius Faber* & *Albertus Joannis*, floruerunt: quorum ſcripta Trithemius recenſet; ſed typis non ſunt edita.

Bernardus Basinus, Hiſpanus, Cæſarauguſtanæ eccleſiæ Canonicus, opus ſuum De artibus magicis & magorum maleficiis 1506. in 8. Pariſiis publici juris fecit. *Joannes Pinus*, Toloſanus, Gallus, vitam S. Catharinæ Senenſis, & vitam Philippi Beroaldi Bononienſis, 1505. in 4. Bononiæ publicavit. Eadem S. Catharinæ vita exſtat in tomis Surii, & apud Jac. Bergomatem lib. De claris mulieribus. *Petrum de Natalibus*, *Lud. Vartomannum* & *Antonium Rampelogum* in Auctario cit. capp. 511. 531. & 483. laudavi.

Petrus

XIV. PEtrus Ravennas, Eques auratus, I. V. Doctor Wittembergenſis, relictis ſæculi curis, publicè profeſſus eſt regulam S. Franciſci de pœnitentia, ut vocant. *Sermones extraordinarios*, cum adjunctis *Quæſtionibus caſuum conſcientiæ*; 1507. in 4. Coloniæ editos.

Symphorianus Champerius, patritius Lugdunenſis, Ducis Calabriæ Medicus, ſcripſit Mirabilium libros quatuor; de Gallorum throphæis: de quadruplici vita: de laudibus Lugdunenſium: de rectoribus Rerumpublicarum; floſculorum libros quatuor: de caritate erga patriam: Theologiæ Orphicæ libros tres; Triſmegiſticæ unum: & lapſus capitulorum, in quibus cautè legendus eſt Mercurius Triſmegiſtus. Quæ omnia Lugduni 1508. ſunt edita. De quibus vide judicium Poſſevini.

Joannes Stella, Venetus, presbyter, ſcripſit librum De Pontificibus Romanis uſque ad Julium II. Papam: Baſileæ 1507. in 4. excuſum. *Antonius Geraldinus*, Protonotarius Apoſtolicus, & poëta laureatus, ſcripſit Bucolica ſacra, Phorcæ 1507. Baſileæ & Lipſiæ edita. *Petrus Burrus*, Brugenſis, Canonicus Ambianenſis, 1507. obiit. Scripſit Pæanes quinque feſtorum Deiparæ, & Hymnos aliquot, Pariſiis à Badio 1506. in 4. excuſos.

S. Franciscus Paulanus, Calaber, ord. Minimorum inſtitutor, à Ludovico XI. Francorum Rege ex Italia in Galliam evocatus, Pleſſiaci apud Turones 1507. ſanctiſſimè in Domino obdormivit. Plurimis miraculis illuſtrem Leo X. Papa, rogante in primis Franciſco I. Francorum Rege, in Divos retulit. *Conſtitutiones*, quas ipſe ſuis præſcripſit, omnium manibus teruntur.

Christophorus Landinus, Florentinus, ad Fredericum Urbinatum Principem libros IV. Quæſtionum Camuldulenſium de vita activa & contemplativa, deque ſummo bono, Argentorati 1507. in fol. publicavit.

Ægidius Delfus, Theologus & poëta, Epiſtolam S. Pauli ad Romanos heroico carmine reddidit, & à Badio 1507. editam Stephano Pariſienſi Epiſcopo inſcripſit. Idem Pſalmos VII. pœnitentiales & Litanias verſu expreſſit: quæ lucubrationes ſecundùm ſunt editæ ſine nomine loci & anni. Extat ejuſdem *Defenſio pro Cleri Flandrenſis libertate*, cum Brugis ſubſidium peteretur, Philippo Pulchro in Hiſpaniam cogitante. Anno eodem 1507. *Joannes Paleonydorus*, *M. Antonius Sabellicus*, & *Petrus Dorlandus* obierunt: de quibus nos capp. 494. 496. & 516. in citato Auctario egimus.

XV. MAgdalius Jacobus, Gaudanus, Batavus, ord. Prædicatorum, ſcripſit *Correctorium Bibliorum*: & ſubtexuit *Compendium Bibliorum*, ducentis quinquaginta ſeptem verſibus comprehenſum, Coloniæ 1508. excuſum. Fuit vir Græcis & Hebraicis litteris imbutus. *Petrus Dorbelius*, Minorita, Lector Andegavenſis, Sermones de Quadrageſima à ſe habitos Pariſiis 1508. in 4. publicavit. *Andreas Hiſpanus*, Romanæ Eccleſiæ Pœnitentiarius, præter Regulas decimarum, conſcripſit Modum confitendi, Noribergæ 1508. excuſum.

XVI. ANtonius Averamus, Mediolanenſis, Carmelita, Baptiſtæ Mantuani diſcipulus, ſcripſit Sermones de Virtutibus, Mediolani 1509. excuſos. *Petrus Crocartius*, Bruxellenſis, ord. Prædicatorum, Philoſophus & Theologus inſignis, Lutetiæ 1509. & deinceps floruit. Præter commentarios in Ariſtotelis Logicam ac Phyſicam, ſcripſit in D. Thomam de Ente & Eſſentia. Obiit Mechliniæ, ætatis octogeſimo tertio. *Petrus Montius*, ſcripſit libros XII. de unius Legis veritate & ſectarum falſitate, Mediolani 1509. in fol. excuſos. *Petrus Totaretus*, Pariſienſis Theologus & Profeſſor, præter Quæſtiones morales an. 1509. ea in urbe editas, ſcripſit commentarios in libros quatuor Sententiarum, ibidem 1583. in fol. recuſos. *Richardus de Media-Villa*, Anglus, Middeltonus, ord. Minorum, præter quodlibeta ſcripſit commentarium in 4. libros Sententiarum, Venetiis an. 1509. & Brixiæ 1591. in fol. excuſum. Anno 1509. *Philippus Cominæus*, nobilis Hiſtoricus, vivere deſiit: de quo in Elogiis noſtris Belgicis & in Auctario Heptadis cap. 503. diſſeruimus.

XVII. PAulus Cortesius, Protonotarius Apoſtolicus, ſcripſit librum *De Cardinalatu*, 1510. in fol. excuſum: item commentarium in Magiſtrum Sententiarum; primùm Romæ Julii II. auſpiciis, deinde Pariſiis à Badio, & Baſileæ à diverſis typographis excuſum. *Matthias Hugonius*, Brixianus, Famauguſtæ Epiſcopus, librum de Patriarchali præſtantia 1510. Brixiæ edidit.

Carolus Bovillus, Veromanduus, Mathematicus & Philoſophus, an. 1510. vixit: & edidit *Theologicarum quæſtionum libros ſeptem*; *Theologicarum concluſionum libros decem*, à Badio Lutetiæ 1513. 1515. publicatos; *Dialogos de animæ immortalitate*, & alia, quæ Sixtus Senenſis recenſet. Libellum *De unitatis myſterio* rejiciendum eſſe, monuit Jo. Heſſelius, Doctor Th. Lovanienſis; quod contineat in Deo rerum quaternitatem, & damnatam Joachimi Abbatis Florenſis ſententiam, adhibita craſſa ſimilitudine arboris & Mathematicarum dimenſionum. *Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.*

Philippus Beroaldus, Bononienſis, ſub initium hujus ſæculi, 1510. obiit, & ut illa ferebant tempora, non ſolum varios auctores profanos, ſed etiam *Hieremiam* & *Danielem* pro-

Digitized by Google

prophetas, itemque S. Hieronymum notationibus illuſtravit. Opera ejus partim vincta partim ſoluta oratione de variis argumentis ſcripta, Lugduni & Pariſiis 1499. & 1529. fuerunt edita. De *Franciſco Georgio* & *Pandulpho Collenutio* in Auctario Heptadis capp. 497. & 504. diximus.

Ambrosius de Spiera, Tarviſinus, Italus, ord. Servorum *B.* Mariæ (non Carmelita, ut quidam volunt) ſcripſit Sermones quadrageſimales XLV. de floribus ſapientiæ; Venetiis 1485. & *Baſileæ* 1510. excuſos. *Joannes Franciſcus Brixianus*, monachus Benedictinus, librum de quatuor religionibus monachorum 1510. in 4. Rotomagi foras dedit. *Joannes Geiler* Keyſerſpergius, Argentoratenſis eccleſiæ tuba ſeu concionator, ſcripſit varios Sermones & tractatus, an. 1509. & 1521. in fol. ibidem editos. Obiit anno 1510. & ejus vitam Beatus Rhenanus deſcripſit. Ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca. *Joannes Peſſencorus*, ex Judæo Chriſtianus, contra Judæos aliquot libellos Coloniæ 1508. 1509. & 1510. edidit: ex quibus unum alterumve Maximiliano I. Imp. dicavit.

XVIII. Bonifacius Simoneta, Abbas ordinis Ciſtertienſis, libros VI. de Chriſtianæ fidei perſecutionibus 1509. in fol. Baſileæ edendos curavit. *Gallus* Abbas Aulæ regiæ in Bohemia, ejuſdem ordinis Ciſtertienſis, 1487. in fol. edidit Malo-granatum, ſive Dialogos de ſtatu incipientium, proficentium & perfectorum.

Andreas Capreolus, *Brixienſis*, Carmelita, ut erat in Theologia, & Jure utroque verſatiſſimus, ſcripſit librum de variis caſibus circa negotia Epiſcoporum, Curatorum, Religioſorum, Uſurariorum & aliorum; *Brixiæ* 1511. editum, titulo Stellæ in ſeptem Rubricas digeſtæ. De *Nicolao Simonio*, Batavo, ejuſdem ordinis ſodale, in citato Auctario egi cap. 525.

Gaufredus Boussardus, Cenomanus, ſcripſit commentarium in Canonem Miſſæ, 1541. in 4. Lutetiæ, & librum De continentia ſacerdotum, 1513. Rotomagi editum. Ejuſdem putatur eſſe tractatus Pariſiis 1505. in 4. editus, hoc titulo: *Bouſſart Magiſtri noſtri tractatus, Utrum Papa poſſit cum ſacerdote diſpenſare ut nubat.*

XIX. Lancelotus Politus, Senenſis, Jureconſultus celebris, alio nomine Ambroſius 1512. in patria Juriſprudentiam profeſſus, multa pro ejuſdem illuſtratione ſcripſit. Relicto ſæculo, Monachis cùm ſe adiunxiſſet, opus inſigne adversùs Lutherum publicavit, & ſenex admodum deceſſit.

Jacobus Zieglerus, Laudenſis, ſcripſit libros quinque contra Waldenſes, Lipſiæ 1512. editos. *Antonius*, Olomucenſis Præpoſitus, ſcripſit librum contra perfidiam eorundem Waldenſium, 1512. in fol. Lipſiæ publicatum.

Cyprianus Benetus, Aragonenſis, ord. Prædicatorum, Doctor Pariſienſis, ſcripſit Dialogum de excellentia & utilitate Theologiæ; de Caroli Hiſpaniarum Regis præeminentia, de clementia &c. 1518. in 4. Romæ editum. Ejuſdem opus De prima Orbis ſede, de Concilio & Eccleſiaſtica poteſtate, deque Pontificis Maximi ſupremo dominio 1512. in 4. Romæ item publicatum fuit.

Nicolaus Scorbergius, Germanus in Miſnia natus, coram Julio II. Pont. habuit Orationes quinque de admiranda Chriſti pugna in deſerto, Lipſiæ 1512. editas.

Petrus De Monte, Venetus, Epiſcopus Brixienſis, ſcripſit Monarchiam de poteſtate Papæ & Imperatoris, Lugduni 1512. & in Oceano juris publicatam, cum additionibus Felini Sandæi. Molanus in ſua *B*ibliotheca hunc cenſet diverſum à Petro Montio, ſuprà cap. 16. memorato. De *Arnoldo Laidio*, Doctore Colonienſi, in citato Auctario cap. 485. diximus.

XX. Antonius Vercellensis, ord. Minorum, Eccleſiaſtes Apoſtolicus, ſcripſit Sermones Quadrageſimales de XII. Chriſtianæ fidei excellentiis, anno 1513. in 4. Haganoæ editos. Eodem anno *Joannes Adelphus*, Argentoratenſis Phyſicus, Sequentiarum, ut vocant, interpretationem, 1513. in 4. eadem in urbe publicavit. *Martinus Carazius*, Laudenſis, ſcripſit librum de Principibus, Cardinalibus, Conſiliariis & Lrgatis Principum, 1513. Lutetiæ editum.

XXI. Godescalcus Holen, natione Germanus, eremita Auguſtinianus, Præceptorium divinæ legis, Coloniæ 1481. Noribergæ 1497. & Sermonum opus 1520. in fol. Haganoæ publicavit. *Antonius Dulciatus*, Florentinus, eremita Auguſtinianus Congregationis Lombardicæ, 1514. opus ſuum De feſtis mobilibus & Aſtronomia clericali, in tres partes diviſum, edidit 1514. Florentiæ in fol.

Cornelius Snecanus, Friſius, ord. Prædicatorum, Doctor Theolgus, Sermones unum & viginti de confraternitate *B.* Mariæ ad populum habuit: qui cum aliis ejuſdem argumenti Lutetiæ à *B*adio 1514. in 4. & Roſtochii fuerunt excuſi.

Alexan-

Digitized by Google

Alexander Arioſtus, ord. Minorum, 1514. Lutetiæ edidit Interrogatorium pro animabus regendis: quod poſtea Lugduni 1540. & Brixiæ 1579. fuit recuſum, titulo Enchiridii ſeu ſummæ Confeſſariorum. *Anſelmi* Minoritæ liber de Terra ſancta & urbe Hieroſolymitana 1514. in 4. Cracoviæ prodiit.

Ambroſius Leo, Nolanus, ſcripſit libros tres de patria ſua Nola, Venetiis 1514. in fol. editos: item Dialogum de mobilitate rerum, Venetiis 1528.

Joannes Tarchagniota, Italus, Hiſtoriam ab orbe condito uſque ad annum Chriſti 1514. ex Græcis ac Latinis auctoribus concinnavit, & in libros 62. digeſſit. Quibus *Mambrinus Roſeus* Fabrianus libros ſeptem uſque ad an. 1560. adjecit. Eamdem Hiſtoriam *Bartholomæus Dionigius*, Fanenſis, uſque ad an. 1602. continuavit, & Venetiis 1603. edendam curavit.

XXII. Franciscus Luchetus, alias Leucettus, Brixienſis, ord. Minorum Miniſter generalis, ſcripſit commentarios in Sententias Petri Lombardi, & in Quodlibeta Joannis Scoti; 1515. Salodii, 1520. Pariſiis & 1590. Venetiis in fol. excuſos.

Alanus Varenius Montalbanus, Gallus, Homilias in Cantica & Pſalmos: item panegyricos Sermones in laudem Deiparæ, & Dialogos 1515. in 4. Pariſiis publicavit, typis Henrici Stephani.

Joannes Raulinus, Theologus Pariſienſis, monachus ordinis Cluniacenſis, Sermones de pœnitentia & oratione, de matrimonio & viduitate 1515. in 4. Lutetiæ edidit. Ejuſdem Sermones Quadrageſimales, de Adventu, de Euchariſtia, de Sanctis & alia Venetiis 1575. & 1585. fuerunt recuſa. De *Paulo Langio*, monacho & hiſtorico, in Auctario Heptadis cap. 520. egimus.

Damianus Crassus, Ripotenſis, Italus, Doctor Theologus, ord. Prædicatorum, ſuis in provincia Longobardica præfuit, & commentarium in Job, cum aliis aliquot tractatibus, 1506. edendos curavit. Obiit anno 1515.

Didacus, alias *Jacobus Deza*, Dominicanorum familiæ adſcriptus, æqualibus ſuis tam Philoſophiæ quàm Theologiæ peritia longè antecelluit; quam & Salmanticæ de ſuperiore loco eſt profeſſus. Inde evocatum Catholici Reges Ferdinandus & Iſabella præceptorem Joannis Principis, regnorum heredis, ſtudiis præficiunt. Mox ad Zamorenſem Epiſcopatum traductus, hinc ad Salmanticenſem, dein ad Palentinum, demum ad Hiſpalenſem in Bætica Archiepiſcopatum evectus fuit: ubi Collegium B. Thomæ ſodalibus ſuis exſtruendum curavit. Fuit & eidem Catholico Regi à ſacris confeſſionibus. Cum verò Quæſitoris munere liberari Thomas Turrecrematius, ob decrepitam ſenectutem, poſtulaſſet, ejus in locum ſuffectus eſt Didacus. Hiſpali Archiepiſcopatum cum annis aliquot geſſiſſet, eorumdem munificentiâ Regum, deſignatus Toletanus Archiepiſcopus (qui Hiſpaniæ primas obtinet) eo dum proficiſcitur, in itinere exſtinguitur, anno ſuperioris ſæculi decimo quinto. Scripſit plurima, quæ Andreas Schottus in Bibliotheca Hiſpaniæ enumerat.

XXIII. Marcus Vigerius (quem Onuphrius. & eum ſecutus Eiſengrenius, *Vogerium* nominant) Ligur, Savonenſis, ordinis Minorum, præceptorem habuit Franciſcum Roboreum, civem ac ſodalem ſuum, qui poſtea Sixtus IV. Pontifex fuit. Sub hoc doctore Vigerius adeo profecit, ut ſummus Philoſophus ac Theologus evaſerit: quod libri ab ipſo editi, & ab eodem Eiſengrenio, in Catalogo teſtium veritatis, enumerati libri teſtantur. In his eminet *Decachordum Chriſtianum* de præcipuis incarnati Verbi myſteriis, & lucubratio *De inſtrumentis Dominicæ paſſionis:* quæ Fani in Italia 1507. Pariſiis 1517. & Duaci 1608. edita fuerunt. Obiit S. R. E. Cardinalis anno Chriſti 1516. ætatis ſeptuageſimo, Romæ ſepultus ad S. Mariam trans Tiberim.

Marcus Marulus, Spalatenſis, ſcripſit libros ſex Exemplorum, hoc eſt, dictorum factorumque memorabilium. Ejuſdem *Evangeliſtarium* de Fide, Spe & Charitate, Venetiis 1516. in 4. & *Parabolæ* quinquaginta, ibidem 1517. in 8. prodierunt. Omnia junctim 1601. Antverpiæ Nutius recudit.

Isidorus Isolanus, Mediolanenſis, ord. Prædicatorum, Lector in cœnobio S. Apollinaris Papiæ, librum de Imperio militantis Eccleſiæ 1516. in 4. Mediolani publicavit. Pauli Soncinatis Epitomen in Capreolum ſupplevit, & libros quattuor de Æternitate mundi, contra Averroiſtas, adjecit. Diſputationes Catholicas quinque de Inferno, Purgatorio, Indulgentiis, & aliis Fidei articulis, Papiæ 1522. evulgavit.

Valeranus Varanius, Abbavillæus, Doctor Th. Pariſienſis, verſu heroico *res geſtas Joannæ virginis Aurelianenſis*, quæ Anglos expulit, libris IV. complexus eſt: quos 1516. ipſe Pariſiis excudendos curavit. Exſtant iidem 1521. typis editi, cum volumine Jacobi Bergomatis De claris mulieribus.

Gabriel Brunus, Venetus, Minorita, provinciæ Terræ ſanctæ Miniſter, ſcripſit *Indicem Biblicum*, 1514. Baſileæ cum Bibliis à Frobenio editum: quem Conradus Pellicanus,

& Robertus Stephanus malitioſè poſtmodum auxerunt. *Ita Molanus in ſua mſ. Bibliotheca ſacra.* Anno 1516. *Baptiſta Mantuanus* obiit, & *Auguſtinus Juſtinianus* Pſalterium octuplum edidit: de quibus in citato Auctario capp. 533. & 534. egimus.

Elias Capreolus, Italus, de rebus Brixienſibus ſcripſit Chronicon, Brixiæ jam olim editum, quod Bapt. Mantuanus ſuis verſibus laudat; item Defenſionem ſtatuti Brixienſium de ambitione & ſumptibus funerum minuendis: item Dialogum de confirmatione fidei, ibidem in 4. excuſum.

Gabriel Barulus, Baruli in Apulia natus, ordinis Prædicatorum, fuit homo eruditus & diſertus. Typis ſunt editæ *Conciones* illi inſcriptæ, ſed ab homine imperito, mihique in adoleſcentia noto, fabricatæ: qui ut ſplendorem operi ineptiſſimo quæreret, falſo Gabrielis Baruli nomen prætexuit.

Ita Leander Albertus in Italiæ deſcriptione. Fuit & alius, niſi fallor, *Gabriel Bareletus* natione Aquinas, ex eodem ordine Prædicatorum, qui 1474. claruit. Hujus *Sermones per annum* Pariſiis & Haganoæ 1518. Venetiis 1571. & 1577. in 8. fuerunt excuſi. In editione porrò Haganoenſi hic vocatur Stephanus.

XXIV. Hieronymus Buslidius, I. V. Doctor, Arienſis in Arteſia Præpoſitus, Cameracenſis, Mechlinienſis & Bruxellenſis (ut tunc ferebant tempora) Canonicus, in ſupremo ſenatu Belgico Mechliniæ Conſiliarius, variis apud Julium II. Pontificem, Franciſcum I. Galliæ, & Henricum VIII. Angliæ, Reges legationibus eſt functus. Doctrinam, facundiamque monumenta ingenii, ab eo relicta, abundè teſtantur, videlicet *Orationes*, *Epiſtolæ*, *Epigrammata*, & alia, ex quibus pauca typis ſunt edita: pluria mſſ. Lovanii Valerius Andreas adſervat. Obiit 1517. V. Kal. Sept. Burdigalæ, cum à Carolo V. Imp. Legatus in Hiſpaniam miſſus eſſet: conditiſque Mechliniæ, eodem anno X. Kal. Julii, extremæ voluntatis tabulis, Collegium trium linguarum, Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ, Lovanii inſtitui, ſuaſque facultates partim iſtarum lingvarum profeſſoribus, partim ſtudioſis adoleſcentibus impendi voluit. Latinæ linguæ primus in eo gymnaſio profeſſor fuit *Adrianus Barlandus*; Græcæ *Rutgerus Reſcius*, Hebraicæ *Matthæus Adrianus* genere Judæus, ſed religione Chriſtianus, è media Germania evocatus: de quibus infrà ſuis locis dicemus. Buslidii porrò cadaver ex Gallia Mechliniam advectum, in Baſilica ibidem primaria, honorifico tumulo reconditum fuit, quem rabies Calviniana 1578. evertit. Ea certè laus Buslidio noſtro debetur, quod primus in orbe Chriſtiano Collegium Trilingue inſtituit: cujus deinde exemplum ſecuti ſunt alii, in his *Franciſcus* I. Rex Lutetiæ in Gallia, & *Franciſcus Ximenius* Card. & Toletanus Archiepiſcopus, Compluti in Hiſpania.

Joannes Altenstaig, Mindelheimenſis, Germanus, Doctor Theologus, 1517. in fol. Vocabularium Theologicum publicavit; Antverpiæ à Bellero 1576. recuſum; item librum De triplici felicitate, Haganoæ 1494. in 4. edidit. *Balthazaris Sorii*, Ord. Prædicatorum, Apologeticus pro unica Maria Magdalena, adverſùs Jacobum Fabrium 1517. in 4. Cæſarauguſtæ prodiit.

Bonaventura Nepos, Minorita, Guardianus Metenſis, & Commiſſarius ciſmontanus, ſcripſit Defenſionem FF. Minorum de obſervantia, Pariſiis 1517. in 8. editam. *Bonifacius à Ceva*, ejuſdem ordinis, Miniſter Franciæ, Sermones Quadrageſimales, & Viaticas excurſiones de hominum vitiis, 1515. in 4. Lutetiæ publicavit.

Antonius Melius, Cremonenſis, Doctor Pariſienſis, ex ordine Auguſtinianorum eremitarum, ſub annum 1517. Cremæ obiit. Scripſit Scalam paradiſi, Introductionem in Jus canonicum, & alia, quæ Joſephus Pamphilus, in Chronicis illius ordinis, dicit exſtare typis edita.

Mercurius Vipera, Beneventanus, Rotæ ſeu ſacri palatii Auditor primarius, & Pœnitentiariæ ſacræ, ut nuncupant, Regens, 1517. libros quindecim de priſcis & ſacris inſtitutis; libros octo de præclarè dictis & geſtis; libros decem contra aberrantes à recto divini cultus itinere 1522. in fol. Romæ publicavit.

Joannes Tetzelius, Saxo, ord. Prædicatorum, Eccleſiaſtes facundus & Inquiſitor hæreticæ pravitatis, Poſitiones pro Indulgentiis 1517. Francofurti publicavit. Roverus Pontanus, libro primo rerum memorabilium, aſſerit Tetzelium omnium primum articulos 106. adverſùs Lutheri antidogmata edidiſſe. Et verò Lutherus hoc ipſo anno 1517. peſtilentis ſuæ ſectæ virus * diffundere cœperat.

Petrus Rossetus, poëta Pariſienſis, *de Chriſto* libros tres, & de *S. Paulo* libros ſex Pariſiis publicavit: qui *Baſileæ*, 1547. fuerunt recuſi. Idem ſcripſit de puero Judæo, quem pater in fornacem ardentem injecit, propter ſumptam Euchariſtiam; item de converſione Judæi cujuſdam per Antonium *Paduanum*. Hos duos poſteriores tractatus Marneffius 1517. in 4. excudit Lutetiæ.

Richardus Pacæus, Anglus, Secretarius Regius, librum de fructu, qui ex doctrina percipitur, *Baſileæ* 1517. in 4. publicandum curavit. *Albanus Pinatus*, Jureconſultus, Aquitanus, Politicorum libros duos Lutetiæ 1517. edidit: quorum prior eſt de Politiciſmo adver-

* Agnoſcis maledictum hominis Romanæ Eccleſiæ addicti.

Digitized by Google

adverſus hæreſes. De *Alberto Crantzio* & *Leandro Alberto* in Auctario noſtræ *Bibliothecæ eccleſiaſticæ* capp. 496. & 521. egimus.

XXV. JOANNES PYRRHUS, Anglebermæus, Legum Doctor, ad Antonium Pratum, Galliæ Cancellarium, ſcripſit commentarium *De militia Regum Francorum pro re Chriſtiana*, 1518. in 4. Lutetiæ à Badio editum.

JOANNES AURELIUS AUGURELLUS, Ariminenſis, *Chryſopoeiæ* libros carmine heroico ad Leonem X. & *Geronticon*, hoc eſt, poëmatum ſenilium librum unum 1518. edidit: quæ omnia Plantinus 1582. recudit. Jamborum, Sermonum, & aliorum carminum libros Aldus Manutius 1505. excudit.

ADRIANUS CASTELLENSIS, Cornetanus, tit. S. Chryſogoni Cardinalis ab Alexandro VI. creatus, veteris elegantiæ Latinæ inſtaurator, libros quatuor *De vera Philoſophia* ex quatuor Eccleſiæ Doctoribus concinnavit, Coloniæ 1540. & alibi editos. Obiit ſub annum 1518. Conſtantinopoli aut alibi in media Græcia latitans, ob cauſas à Paulo Jovio & aliis memoratas.

JOANNES REUCHLINUS, Græca voce Capnion, Phorcenſis, Legum imperialium Doctor, ſeptem Pſalmos pœnitentiales ex Hebraico Latinos fecit, & edito commentario Tubingæ 1512. edidit. Item libellum de arte concionandi ſcripſit. Speculum ejus oculare, Ars cabaliſtica, & libri de verbo mirifico, à Patribus Tridentinis & aliis cenſura notantur. Obiit 1518. in patria. *Sic ferè Molanus in Bibliotheca ſacra.*

PETRUS GALATINUS, ord. Minorum Doctor Theologus, Hebraicæ linguæ peritus, opus ſuum *De arcanis Catholicæ veritatis*, adverſus Judæos, Orthonæ-maris in Italia 1518. publicavit, poſt Baſileæ 1550. in fol. recuſum. De iſto & aliis ejus ſcriptis Sixtum Senenſem in Bibliotheca ſancta, & Poſſevinum in Apparatu ſacro conſule.

PETRUS RICHARDUS, Doctor Th. Pariſienſis, Canonicus Trecenſis, Dialogum paſtoralem divinæ legis; librum de martyrio Petri Apoſtoli; & Sermones 1518. Lutetiæ publicavit.

XXVI. MAXIMILIANUS I. Imp. (exemplo Julii Cæſaris) Latino ſermone commentarios de rebus à ſe geſtis conſcripſit, quos ex autographo in Germania deſcriptos Carolus Archidux 1618. ſecum in Hiſpaniam detulit, & nunc adſervantur Madriti in Bibliotheca Olivarenſi. Obiit autem Maximilianus I. anno 1519.

CLAUDIUS DE ROTA, Lugdunenſis, ord. Prædicatorum Theologus, 1519. Vitas Sanctorum in urbe patria publicavit. *Reinerus Piſanus*, ordinis ejuſdem Theologus, Pantheologiam, ſive ſummam totius Theologiæ, duobus voluminibus 1519. in fol. Lugduni edidit.

JASON MAINUS, nobili apud Mediolanenſes familia natus, primùm Piſis, dein Ticini Jura explicuit, & ibidem 1519. obiit, Ejus opera cuivis ſunt nota. *Joannes Franciſcus à Ripa*, Papienſis, primùm Papiæ, poſt Valentiæ in Delphinatu & Avenione Jus auditoribus ſuis tradidit. Floruit anno 1519. & Papiæ deceſſit. Scripſit tractatus varios, qui in Oceano Juris exſtant.

JACOBUS MANILIUS, Brigantinus, 1519. ſcripſit Chronicon Epiſcopatus Conſtantienſis, quod uſque ad annum 1507. deduxit; à Joanne Piſtorio editum. *Marcus Grand-Vallius*, Canonicus regularis ad S. Victorem Pariſiis, librum de optima politia eccleſiaſtica & civili, 1513. typis Badianis Lutetiæ, & Apologiam de unica Magdalena 1519. in 4. ibidem publicavit.

BARTHOLOMÆUS DE SPINA, Piſanus, ordinis Prædicatorum, varia opuſcula ſua Venetiis 1535. in fol. edidit. *Ita Molanus in ſua Bibliotheca ſacra.* Antonius Senenſis dicit ipſum fuiſſe Magiſtrum ſacri palatii, & tria volumina de rebus Theologicis 1519. & 1535. in fol. Venetiis publicaſſe. Alius ab iſto fuit *Bartholomæus Spineus*, itidem monachus Dominicanus: cujus liber de Strigibus & Lamiis 1575. in 4. Romæ, & Malleus maleficarum Coloniæ 1581. prodierunt. Præter hos duos ſunt qui tertium conſtituunt *Bartholomæum de Spina*, eumque dicunt fuiſſe monachum ordinis Minorum, & auctorem cujuſdam operis, Noribergæ 1498. in folio, & Lugduni 1525. in 8. editi, hoc titulo: *Fortalitium fidei contra Judæos, Saracenos, alioſque hoſtes, libris quinque per quendam ordinis Minorum, in partibus Occidentis*, 1439. *ſcriptum.* Alii hujus operis auctorem vocant *Joannem à Spira.*

XXVII. LEO X. PAPA, antea dictus Joannes Medicæus, Florentinus, à prima ætate Angelum Politianum, & Demetrium Chalcondylam inſtitutores habuit: Joanne item Pico Mirandulano, Marſilio Ficino, Chriſtophoro Landino, Joanne Laſcare, & Marullo Tarchaniota familiariter uſus fuit. Unde tantus ei litteraturæ politioris amor eſt natus, ut meritò *Mecænas* alter hodieque nuncupetur. Et verò non ſolùm epiſtolas elegantiſſimas, quæ in pretio ſunt, ſuo Marte conſcripſit: ſed & poetica laude clarus eſt habitus, cùm verſus ex tempore magna facilitate funderet. Bembum, Sadoletum, Lilium Gregorium Giraldum, Camillum Quernum Archipoëtam, & Andream Lacunam in familia habuit.

habuit. Paulo Middelburgio & Ioanne Georgio Triſſino, aliiſque viris eruditis in magnis rebus eſt uſus. Joannem Laſcarem, natione Græcum, in Græciam miſit, ut comparatis ibi codicibus Vaticanam bibliothecam repleret: cui Philippum Beroaldum juniorem præfecit; eidemque mortuo Zenobium Acciajolum ſuffecit. Janum Parrhaſium, Auguſtinum Niphum, Chriſtophorum Aretinum, Hieronymum Butigellam, & Baſilium Chalcondylam liberales artes, annuo ſtipendio cuique liberaliter aſſignato, Romæ profiteri juſſit. Marcum Muſurum, & Manilium Rhallum ſummis honoribus decoravit. Antonium Tibaldæum, ob unicum epigramma, quingentis nummis aureis, & annuo portorii cujuſdam cenſu donavit. Chriſtophoro Longolio, quamquam Patavii agenti, & aliis alibi pecuniaria ſubſidia munificè attribuit. Obiit anno Chriſti M.DXXI. ætatis quadrageſimo ſeptimo, pontificatus octavo. Ceterum *contra errores Lutheri* & ſequacium Diploma ſeu Bullam, ut vocant, Romæ 1520. typis edendam, & toto orbe Chriſtiano publicandam curavit.

FRANCISCUS XIMENIUS, Ciſnerus, Archiepiſcopus Toletanus & S. R. E. Cardinalis, humili quidem loco natus, ſed animo excelſo, pius tamen & eruditus, & eruditorum fautor ègregius exſtitit. Nam multa monaſteria utriuſque ſexus, & publica valetudinaria, inſignem quoque Academiam Complutenſem impensâ ſuâ inſtituit. Sacerdotia, quæ in Toletana ditione opima ſunt, doctis & idoneis dabat. Biblia ſacra variis linguis, Chaldæa, Hebræa, Græca & Latina Compluti ſumma accuratione (unde ſumma illis acceſſit auctoritas) excudenda curavit. Ad menſam ferè cum viris doctis, Theologis præſertim, de re Theologica commentabatur: in quibus princeps *Adrianus Florentius*, qui & ipſe Hiſpaniæ regna una adminiſtrabat, & ex Dertuſano Epiſcopo abſens à Cardinalium collegio creatus eſt Pontifex. Accedit ad alia multa, Franciſci opera ac ſumptu, trajecto freto Gaditano, urbem Africæ opulentam (*Oranum* vulgò nominant, & Madaurum Apuleij patriam fuiſſe nonnulli exiſtimant) Saracenis, duce Petro Navarro, ereptam fuiſſe: quam poſtea Ferdinando Regi Catholico, receptis dumtaxat belli ſumptibus, ceſſit; teneturque hodie Hiſpanico præſidio. Franciſcanorum inſtitutum, quod nondum Præſul ſuſceperat, in maximis etiam negotiis (quibus ſublimis jam obſidebatur) diligenter obſervabat. Hæc & alia fuſius, leges in libris octo de ejus rebus geſtis copiosè ab Alvaro Gometio, Toletano, Latinè conſcriptis.

ALDUS MANUTIUS major, domo Romanus, in Italia litterarum præſertim Græcarum inſtaurator fuit: quas editis optimis linguæ utriuſque ſcriptoribus ſic propagavit, ut è fuga retraxiſſe, pulſaque barbarie Camillus alter appellandus eſſe videatur. Ut enim capta à Turcis Conſtantinopoli, Græci aliquot docti homines in Italia domicilium nacti, partim Pontificis Rom. liberalitate, partim Principum ſtipendiis publicè profitendo, Græcas litteras diſſeminarunt Romæ, Florentiæ, Ferrariæ ac Mediolani, in his *Chryſolorus*, *Chalcondyles*, *Trapezuntius* & *Gaza*; ſic ad poſteros Græcæ linguæ uſum Aldus ut tranſcriberet, operam dedit. Adoleſcens Latinam linguam, aſſidua obſervatione hauſtam, præceptionibus circumſcripſit, quas & ipſe foras dedit. Docuitque primùm *Albertum Pium* Carporum Principem, qui & in Græcis Marcum Muſurum doctorem domi cum Aldo habuit. Ante omnia Grammaticam Latinam, pòſt etiam, adjutante eodem Muſuro, Græcam edidit. Convertit & ipſe de Græcis nonnulla, ut *Gregorii Nazianzeni* & *Joannis Damaſceni* carmina, item Tabulam *Cebetis*, humanæ vitæ imaginem, & alia. Præfationes etiam Aldus ſcriptoribus à ſe emendatiſſimè editis, prope innumerabilibus, præfixit, quæ & facundæ ſunt juxta ac fœcundæ, rerumque copia refertæ: qualis una è multis, quam Philoſtrato de Apollonii Tyanei vita adjecit. Has uno omnes volumine, ut Pauli Manutii jam exſtant, editurum in ſe receperat Aldus nepos; ſed mors conatum interrupit. Laborioſus certè Aldus major fuit, & de omni poſteritate benè merendi ſtudio quàm maximè flagrans. Cujus quidem aſſiduæ diligentiæ argumentum eſt titulus, quem cubiculi foribus ſe affixiſſe refert, his verbis conceptus: *Quiſquis es, rogat te Aldus etiam atque etiam, ut quidquid eſt quod à ſe velis, perpaucis agas; deinde actutùm abeas: niſi tanquam Hercules defeſſo Atlante veneris, ſuppoſiturus humeros. Semper enim erit, quod & tu agas & quotquot huc attulerint pedes.* Pro ſymbolo autem libris addebat *Delphinum anchoræ implicitum*, cum elogio quod Veſpaſiani Imp. fuiſſe Suetonius ait, *Feſtina lentè*; moderationem nimirum in omni re adhibendam eſſe monens. Socerum habuit *Andream Aſulanum*, typographum quoque Venetum, cujus è filia *Paulum* ſuſtulit, patre dignum filium, eloquentia etiam ſuperiorem. Senem admodum Venetiis obiiſſe fama eſt anno 1513.

JUDOCUS BADIUS, Aſcenſius, ab Aſca agri Bruxellenſis municipio natali ſic dictus eſt. Gandavi in Flandria litterarum prima rudimenta hauſit; ut ipſe in vita Thomæ Kempenſis teſtatur. Hinc forte Gandenſis illi patria à pleriſque eſt adtributa. Ferrariæ in Italia plenius litteras hauſit; *Baptiſta Guarino* Græcæ linguæ doctore. Lugduni in Gallia publicè eaſdem, privatimque profeſſus eſt; & Enarrationes familiares in auctores varios conſcripſit, cum Lugduni tum Pariſiis (quò celebre poſtea typographeium tranſtulit) editas: obiitque ſenex admodum Lutetiæ.

JOANNES BRIARDUS, natus Bellioli prope Athum Hannoniæ opidum (unde Athenſis audiit) Doctor Theologus ac Procancellarius Lovanienſis, Margaritæ Anglicanæ, Caroli

Auda-

Audacis Belgarum Principis viduæ, à Conſiliis, obiit die 8. Januarii 1520. in porticu Carthuſianorum ſepultus. *Quæſtiones V. Quodlibeticæ*, auctore Briardo, circumferuntur cum Quodlibeticis Adriani Sexti, excuſæ Lovanii & Lugduni. Eſt & aliud *De Indulgentiis* editum Lipſiæ 1519.

Guilielmus Rovillus, Alenzonienſis, cauſarum patronus, Juſtitiæ & Injuſtitiæ deſcriptionum compendium libris tribus complexus fuit; Pariſiis 1520. & Lugduni 1524. typis publicatum. *Guido Juvenalis*, monachus Benedictinus, Vindictam ſeu Defenſionem reformationis monaſticæ, libris tribus à ſe comprehenſam, Pariſiis 1503. foras dedit. *Georgius de Gemmingen*, Præpoſitus Spirenſis, tractatum ſuum de audiendarum confeſſionum poteſtate 1509. Argentorati publicavit.

Claudius Seisellus, Sabaudus, primùm Maſſilienſis, pòſt Taurinenſis Epiſcopus, ad Leonem X. ſcripſit librum de triplici ſtatu Viatoris, 1518. Auguſtæ Taurinorum; item tractatus tres De divina providentia, Pariſiis 1520. in 4. excuſos; item contra Waldenſes. Obiit 1520.

Thomas Radinus Tudeſcus, Placentinus, ord. Prædicatorum, Lipſiæ 1520. in 4. Orationem contra Lutherum, & alteram Romæ 1522. contra Melanchthonem edidit. Item Caliplychiam, hoc eſt, De pulchritudine animæ, Mediolani 1511. & Abyſſum ſideralem Pariſiis 1514. evulgavit. *Gaſpar Stephanus*, ejuſdem ordinis in provincia Aragoniæ, ſcripſit Defenſionem eccleſiaſticæ immunitatis ac libertatis, ſpecialiter contra imponentes & exigentes onera, Romæ 1520. in 4.

Porchetus Salvaticus, Genuenſis, monachus Carthuſianus, ſcripſit *Victoriam contra Hebræos*: quam Auguſtinus Juſtinianus, Epiſcopus Nebienſis, recognovit, auxit, & Lutetiæ 1520. in fol. publicandam curavit. Vixit autem Salvaticus an. 1315.

Franciscus Cordubensis, Hiſpanus, præter Summam moralem & Sermones per annum, ſcripſit *Chronicon* ſeu Manuale ſui ordinis Dominicani, typis Hiſpali editum: & anno 1520. claruit. De *Joanne Majore*, Scoto, in cit. Auctario cap. 542. locuti ſumus.

XXVIII. Joannes Algrinus, Abbavillanus, Gallus, S. R. E. Cardinalis, commentarios in Cantica elucubravit; quos Badius 1521. Lutetiæ edidit. *Benevenutus San-Georgius*, Blandratæ Comes, Eques Hieroſolymitanus, Marchionum Montis-ferrati ſtemma illuſtravit, & 1521. in 4. publicavit Auguſtæ Taurinorum.

Aloysius Marlianus, Mediolanenſis, Epiſcopus Tudenſis in Hiſpania, Carolo V. Imp. à Secretis, 1521. Viennæ in Auſtria Orationem paræneticam in Lutherum publicavit. Scripſit & alia huc non ſpectantia: obiitque Wormatiæ in comitiis Imperii.

Bellinus Paduanus, Auguſtinianus eremita, Romanæ Eccleſiæ Martyrologium primus illuſtravit, & Pariſiis 1521. in 4. excudendum curavit; quod Veneti poſtea 1549. recuderunt. Scripſit item libellum De laudibus Martyrum, Venetiis editum. *Conradus Saxo*, Minorita, Scripſit ſermones de Tempore & Sanctis, 1521. Lutetiæ à Badio excuſos: qui falsò attribuuntur S. Bonaventuræ.

Christophorus Marcellus, patricius Venetus, Archiepiſcopus Corcyrenſis, librum ſuum de auctoritate ſummi *Pontificis*, contra Lutherum, Florentiæ 1521. in 4. edendum curavit. Ejuſdem commentarius in VII. Pſalmos Romæ 1523. in 4. & libri tres Rituum ſeu Ceræmoniarum ſacrarum S. R. E. 1516. in fol. Venetiis prodierunt.

Joannes Candidus, Jureconſultus, commentariorum Aquileienſium libros octo Venetiis 1521. & *Joannes Laziardus*, monachus Cæleſtinus Pariſienſis, Hiſtoriæ univerſalis Epitomen Lutetiæ 1521. in folio ſinguli publicarunt.

Franciscus Romæus, Caſtilionenſis, Tuſcus, ord. Prædicatorum Magiſter generalis, librum ſuum *De libertate operum & neceſſitate* Lugduni 1521. in 4. publicavit. Eſt ejuſdem *Annotatio de animorum immortalitate*, Chriſtianè & peripateticè deducta, & à Gryphio 1538. in 4. excuſa. Romæ 1552. obiit. De *Silveſtro Prieriate* Auctarium Heptadis cap. 537. conſule.

Joannes Tabiensis, Cagnatius cognomento, à Tabia Liguriæ opido natali ſic dictus, ord. Prædicatorum, Theologus Bononienſis, an. 1521. deceſſit: ſcripſitque *Summam Summarum de Caſibus conſcientiæ* (quæ vulgo *Tabiena* dicitur) Bononiæ 1517. Venetiis 1568. & 1580. in 4. excuſam.

Othomarus Luscinius, Argentoratenſis, monachus Benedictinus, Lector in Auguſtano SS. Udalrici & Afræ cœnobio, ſcripſit *Allegorias pſalmorum*, Lutetiæ cum Allegoriis utriuſque Teſtamenti 1521. excuſas: *Pelagus humanæ miſeriæ*, Argentorati 1522. & alia non pauca.

Petrus Bovinus, ord. Minorum Theologus, ſcripſit Sermones, Lugduni 1521. in 4. excuſos. *Guido Brianſonius*, Francus, ejuſdem ordinis in provincia Aquitaniæ, 1488. ſcripſit commentarium in libros Sententiarum, 1512. publicatum. *Daniel Agricola*, ejuſdem ordinis monachus, librum de Paſſione Domini, 1514. in 4. Baſileæ edidit.

XXIX. HENRICI VIII. Anglorum Regis liber de Sacramentis contra Lutherum (qui Londini 1521. primum editus fuit) per Regulas Tridentinas admittitur; opus à Catholicis laudatum. Ob quod à Leone X. illi titulus *Defenſoris Fidei* datus eſt: quem idem tamen turpiter amiſit. Additur ejuſdem Regis *Aſſertio contra Lutherum*. Aſſervatur quoque Romæ in Vaticanæ bibliothecæ archivis autographum, quod idem Rex ad Pontificem miſerat. Nec ea Aſſertio quidquam mali habet: quoniam glorioſus Epiſcopus & martyr *Joannes Roffenſis* ſcripſit *Defenſionem Aſſertionis Regiæ* contra Lutheri captivitatem Babylonicam. Exſtant denique litteræ ejuſdem Regis ad Lutherum, Coloniæ 1527. excuſæ. Obiit 1547. *Sic ferè Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.* In Henricum VIII. verè quadrat illud poëtæ: *Dici beatus ante obitum nemo ſupremaque funera debet.*

CHRISTOPHORUS LONGOLIUS, Tullianæ eloquentiæ in primis æmulus, Mechliniæ natus & educatus fuit: ut ipſe diſertè ſcribit initio Defenſionis ſecundæ, quam Romæ pro ſe dixit. Eraſmus Roterodamus, Adrianus Junius, & alii Batavis eum annumerant: Pariſienſes verò ſuum eſſe civem contendunt. Hoc conſtat, Longolium, annos vix novem natum, Lutetiam miſſum, & litteris ibi politioribus informatum fuiſſe. Creſcentibus annis, Valentiæ in Gallia *Philippum Decium*, Jus civile interpretantem, ſtudioſè audivit. Lutetiam inde regreſſus, tantam laudem cùm agendo tum de Jure reſpondendo adeptus eſt, ut in centumvirale concilium, quod ſolis antea ſenibus patebat, admodum juvenis adlegeretur. Relicto deinde foro, Hiſpaniam, Italiam, Britanniam aliaſque provincias luſtravit. Romæ civitatis jure donatus, multorum invidiam incurrit. Tempori itaque cedendum ratus, Patavii ſedem fixit, & *Reginaldo Polo*, regiæ ſtirpis adoleſcenti Britanno, poſt S. R. E. Cardinali, perpetuo adhæſit. Leo X. Pontifex quamquam Patavii agenti ſumptus ſtudiorum liberaliter ſuppeditavit, & Palatino comitatui ultro adſcripſit. Eodem hortante, cauſæ totius Lutherianæ oppugnationem ſuſcepit: quam *Orationibus* quinque complecti ſtatuerat, brevique perfeciſſet, niſi primâ abſolutâ (quæ omnium manibus teritur) mors immatura conſilium ejus præſcidiſſet. Vix enim quartum & triceſimum ætatis annum attigerat, cum febri 1522. correptus, Patavii è vivis ſubreptus eſt; in S. Franciſci templo, habitu illius ordinis, ibidem conditus. Sui contubernalis vitam *Reginaldus Polus* accuratè ſcripſit: nos virum elegantiſſimum Elogio, quod in primis merebatur, inter Belgas ornandum cenſuimus.

BAPTISTA FIERA, Mantuanus, Medicus, ad Adrianum VI. Papam ſcripſit *Evangelicæ hiſtoriæ* de Deo & homine libros quatuor, Baſileæ & Venetiis excuſos; item commentarium *De animæ immortalitate* contra Pomponatium; item *Dialogum* de Juſtitia pingenda, & alterum de Prædeſtinatione. *Franciſcus Lucius*, Durantinus, libros duos De optima Reipublicæ gubernatione 1522. Venetiis in 8. publicavit: quibus librum tertium de laudibus urbis Venetæ, adjecit.

JACOBUS FONTANUS, Brugenſis, Judex appellationum populi Rhodienſis, ad Adrianum VI. Papam ſcripſit Epiſtolam de expugnatione Rhodi, 1538. Baſileæ excuſam. Hiſtoriam inſuper belli Rhodienſis libris tribus complexus fuit, quos Clementi VII. dicatos Wechelus Pariſiis, & alii alibi typis evulgarunt.

ALMARICUS BOUCHARDUS, Angeliacus, Santonum Præſes, Apologiam fœminei ſexus adversùs Andream Tiraquellum 1522. in 4. Pariſiis publicavit. *Joannes Glapion*, Cenomanus, Doctor Theologus, ord. Minorum, Maximiliani I. Imp. Eccleſiaſtes, Valliſoleti in Hiſpania an. 1522. vivere deſiit. Conciones ejus, & alia 1523. typis fuerunt edita, ſed mihi nondum viſa.

NICOLAUS NISÆUS (vulgo *de Nyſe*,) Francus, Vicarius generalis ord. Minorum, commentarium *in Sententias*, Rotomagi an. 1506. Venetiis & Pariſiis: *Summam prædicantium*, Pariſiis 1522. & Brixiæ 1585. *Speculum mortalium* de quatuor Noviſſimis, Lugduni 1519. & alia alibi edita ad poſteros tranſmiſit: de quibus Poſſevinus in Apparatu ſacro.

XXX. ADRIANUS SEXTUS Papa, Ultrajectinus, ante pontificatum dictus Adrianus Florentii, Decanus S. Petri, & Cancellarius Academiæ Lovanienſis, à Carolo Quinto, cui præceptor & Conſiliarius fuit, in Hiſpaniam miſſus, ibi creatus eſt Epiſcopus Dertuſanus, poſtea S. R. E. Cardinalis, ac demum Papa abſens 9. Januarii 1521. electus. Edidit privatus 1515. *Quodlibeta duodecim*, & anno ſequenti *Quæſtiones in librum quartum Sententiarum*: quæ ſæpè recuſa ſunt Lovanii, Romæ, Pariſiis & Lugduni. Cardinalis ſcripſit *Computum agonizantis*, & *Sermonem de ſacculo pertuſo, ſive de ſuperbia*. Excuſa ſunt ea Antverpiæ 1520. ex exemplari Alardi Amſtelodami. Papa verò dedit *Breve Apoſtolicum* ad Fredericum Saxoniæ Ducem, quod exſtat in tomis Conciliorum. *Regulas Cancellariæ* ejuſdem Hillenius 1523. Antverpiæ excudit. Ædes ſuas Lovanii convertit in celeberrimum collegium Theologorum, & 1523. die 13. Decembris obiit. Ejus vitam Gerardus Moringus, Paulus Jovius & Onuphrius Panvinius deſcripſerunt. Sic ferè Molanus in ſua ms. Bibliotheca. Adriani porrò *Iter* ab Hiſpania Romam uſque, item *res in pontificatu ab eo geſtas*, peculiari libello deſcripſit *Blaſius Ortizius*, Canonicus & Vicarius generalis Toletanus, qui eidem Adriano à Sacris fuit, & in ejus familia uſque ad obitum vixit. Libellum iſtum, Toleti 1547. excuſum, operæ pretium fuerit iteratò typis publicari; eo quod hactenus in Germania

manıa

manìa & Gallia ignotus fuerit. Ejuſdem Adriani *Epiſtola varia*, ad Carolum V. Cæſarem, ad Franciſcum I. Galliæ Regem, ad S. R. E. Cardinales, & alios cum ſacri tum politici ordinis proceres datæ, extant mſ. apud Ludovicum Torrium, Conſiliarium Regium & Magiſtrum rationum Inſulis in Gallo-Flandria; ab eodem aliquando, ut ſperamus, publicandæ. Adriani denique Laudationem funebrem *Conradus Vecerius*, Caroli V. Imp. Secretarius, 1523. Coloniæ typis edendam curavit.

Dominicus Grimanus, Antonii Venetiarum Ducis filius, omnium ſcientiarum peritiſſimus (ut ejus in tumulo legitur) ab Alexandro VI. Cardinalis creatus, præter inſtructiſſimam octo millium voluminum bibliothecam, *Epiſtolas* ad Sabellicum atque Eraſmum datas, & alia quædam ingenii ſui monumenta poſteris reliquit. Operum ejus tomus unus mſ. exſtat Romæ in bibliotheca Card. Aſcanii Columnæ, quæ olim Cardinalis Sirleti fuit. Obiit 1523. Romæ ſepultus in templo SS. Joannis & Pauli.

Cornelius Scepperus, Dunkercanus, Baro de Eyck, qui multis legationibus pro Carolo V. Imp. functus fuit, ſcripſit, ad Erardum Marcanum Card. & Epiſcopum Leodicenſem, *Aſſertionum fidei* libros VI. contra Aſtrologos, 1523. in fol. Antverpiæ excuſos. Scripſit item pro jure Chriſtierni II. Daniæ Regis, à ſuis regno pulſi, & alia. *Eduardus Powelus*, ſacrarum litterarum Profeſſor, Canonicus Sariſberienſis, ſcripſit Propugnaculum ſummi ſacerdotii Evangelici, ac ſeptenarii Sacramentorum, adverſus Lutherum Wicleſiſtam, 1523. 4. Londini editum. *Bartholomai Steni* Hiſtoria Principum Iſraël, Noribergæ 1523. & Coloniæ in fol. prodiit.

Jacobus Faber, Stapulenſis, Philoſophus Pariſienſis, edidit commentarium initiatorium in *quatuor Evangelia*, Baſileæ & Coloniæ; in *Epiſtolas novi Teſtamenti*, Pariſiis 1512. Coloniæ & Baſileæ; *Pſalterium quintuplex*, Gallicum, Romanum; Hebræum, Vetus, Conciliatum, Cadomi 1515. Pariſiis 1523. item opuſcula de tribus Magdalenis & Triduo, ibidem edita. Quæ omnia egent repurgatione, juxta cenſuram Patrum Tridentinorum. *Sic ferè Molanus in mſ. Bibliotheca ſacra.*

Euſtathius Sichenius, cognomento Rivius, Brabantus, ordinis Prædicatorum, Doctor Theologus Lovanienſis, primus ex Belgis, aut ſaltem inter primos, ſtilum in Lutherum ſtrinxit. Exſtat ejus liber *De ſeptem Sacramentis*, contra errores Lutheri, 1523. in 4. Antverpiæ editus; & alter contra caput quintum Enchiridii ab Eraſmo editi. Obiit Lovanii 1538.

Joannes Chaneisus, presbyter, textum Sacramentorum carmine, cum commentario, 1523. & 1525. in 4. Lugduni publicavit. *Robertus Shiruodius*, Conventrienſis, Anglus, Lovanii ſacris litteris operam navans, ſcripſit commentarium in Eccleſiaſten, Antverpiæ 1523. in 4. editum, fuitque in Collegio trilingui Buſlidiano linguæ Hebraicæ Profeſſor aliquamdiu Lovanii.

Albertus Durerus, Noribergenſis, celeberrimus pictor, formam Turris Babylonicæ, & quo modo in ea multa hominum millia commodè habitare potuerint, primus penicillo demonſtravit. Ejus picturæ ſeu delineationes Noribergæ 1523. & alias ſunt excuſæ. *Ita Molanus in mſ. Bibliotheca ſacra.* Hiſtoria paſſionis Dominicæ, à Durero in lignum inciſa, & aliæ ejus tabulæ ac ſtatuæ, apud rerum iſtarum curioſos in magno ſunt pretio. Germanico ſuo idiomate ſcripſit De Geometricis inſtitutionibus; De ſymmetria partium in formis humanorum corporum; De varietate figurarum & flexuris partium; De urbibus arcibuſque condendis ac muniendis: quæ omnia in Latinum tranſlata, partim Noribergæ, partim Venetiis ſunt edita. Obiit 1527. ætatis 56. Noribergæ in patria.

XXXI. Cajetanus Thienæus, Gaſper Contarenus, Jacobus Sadoletus, Matthæus Gibertus, Joannes Petrus Caraſa, Bonifacius à Colle, Paulus Conſiliarius, Aloyſius Lipomanus, Latinus Juvenalis, Tullius Criſpoldus, Julianus Dathius, & alii Romanæ aulæ proceres, Leone X. pontificatum gerente, ſodalitium inſigne in ipſa Urbe fundarunt, eique à *Divino Amore* cognomentum impoſuerunt. Huc nimirum ibant, ut Lutherianæ hæreſi, aliiſque malis tunc pullulantibus pro ſuo virili occurrerent, & labantem Clerum ad priſtinam vitæ integritatem revocarent. Ex his *Cajetanus*, poſtquam aliquamdiu piis ſeſe operibus Romæ & alibi exercuiſſet, patrimonio in pauperes diſtributo, & ſacerdotiis, quæ poſſidebat, abdicatis, de nova *Clericorum regularium* familia inſtituenda, deque Apoſtolicæ communis vitæ ratione inſtauranda, ſeriò cogitare cœpit. Rem igitur cum *Bonifacio à Colle* amicè communicat: probat ille, & ſe tam præclaro facinori ſocium offert. Id non multò poſt efficit *Joannes Petrus Caraſa*, tunc Epiſcopus Theatinus, poſtea Paulus IV. Papa. Junctis itaque animis Triumviri iſti quartum ſibi ſocium adſciſcunt *Paulum Conſiliarium*, Joannis Bap. Conſiliarii Cardinalis fratrem. Igitur 1524. feſto die Crucis inuentæ, ab his Quatuorviris res cœpta eſt apud Clementem VII. ſedulò agitari; nec ſine contradictione multorum. Ad rationes, quæ in contrarium objiciebantur, diluendas magnum robur attulit *Matthæus Gibertus*, Veronæ Epiſcopus, qui apud Clementem gratia plurimum valebat. Itaque cùm feſto die Crucis inuentæ res agi cœpta eſſet, in Crucis itidem exaltatæ ſolemni luce feliciter confecta eſt: ut proinde hæc Clericorum regularium familia, ordine prima & anti-

antiquiſſima, non immerito Crucis inſigne ſibi velut proprium aſſumpſerit. Clemens igitur Papa Joanni Bap. Bonzianio, Caſertæ Epiſcopo & Apoſtolico Datario mandavit, ut dictorum IV. Virorum vota ſolemnia exciperet. Ergò die feſto quem dixi, poſt celebratum à Caſertano Antiſtite ſacrificium, ad altare S. Petri, quod Vaticanæ baſilicæ eſt præcipuum, primus Joannes Petrus Caraſa, tum Cajetanus, deinde alii duo ſolemnia religionis vota nuncuparunt. Poſt hæc, quoniam diplomate pontificio ipſis concedebatur, ut Præpoſitum ſibi, quem vellent, eligerent, cunctorum ſuffragia in eundem Caraſam, Theatinum in Aprutio tunc Epiſcopum, convenerunt; unde & *Theatinorum* nomen ipſis adhæſit. Caraſæ poſt triennium *Cajetanus* in Præpoſitura à ſuis ſuffectus fuit. Is Vicetiæ, ſub ditione Veneta, anno 1480. hoc eſt, triennio ante Lutherum natus, cælitus velut [illegible]emiſſus fuiſſe videtur, ut Lutheraniæ ſectæ in regnum Neapolitanum, operâ Joannis Valdeſii, Bernardini Ochini, & Petri-martyris Vermilii, fraudulenter irrupturæ, ſe ſuoſque obiiceret, eamque velut in herba opprimeret ac jugularet. Exſtant autem *Conſtitutiones Clericorum regularium*, ab ipſo ac ſociis ex Apoſtolorum Actis potiſſimum excerptæ: quas poſt Clementem VII. alioſque Pontifices, demum Clemens VIII. approbavit, quaſque Notis illuſtratas *Antonius Caracciolus* Romæ 1610. in 4. edidit, & nos Antverpiæ in Codice Regularum 1638. recudendas curavimus. Cajetanus porro Thienæus, quem ut primarium familiæ ſuæ fundatorem Theatini agnoſcunt, Neapoli anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo ad Chriſtum migravit; à Clemente VIII. in Beatorum claſſem 1629. relatus. Theatini porrò ſua domicilia habent *Venetiis*, *Neapoli*, *Romæ*, *Mediolani*, *Cremonæ*, *Genuæ*, *Placentiæ*, *Florentiæ*, *Patavii*, *Vicetiæ*, *Bononiæ*, *Meſſanæ*, *Palermi*, & alibi: de quibus, ut & de Scriptoribus illius inſtituti, Codicem noſtrum paulo antè citatum conſule, itemque Joannem Bap. Tuſum in Chronico illius ordinis.

Joannes Lascaris, al. Andreas Janus Laſcaris, Rhyndacenus, natione Græcus, à *Laurentio Medicæo*, Leonis X. Pontificis patre, in mediam Græciam miſſus, libros undique conquiſivit, & Florentiam, ad exſtruendam atque augendam bibliothecam Medicæam, comportavit. Eodem Laſcare auctore, *Leo X.* ipſam propemodum Græciam in Italiam, quaſi in novam coloniam, deduxit. Pueros enim ex tota Græcia, in quibus vis ingenii & bona indoles ineſſe videbatur, cum ſuis præceptoribus Romam evocavit, ut linguam ipſis noſtram commodius traderemus, ſuamque illi nobis liberalius impertirent: adeoque per hoc ſeminarium utriuſque gentis litteræ, altioribus radicibus innixæ, transferri ac latius propagari poſſent. Ita loquitur *Philippus Beroaldus* junior in ſua præfatione, operibus Cornelii Taciti, Romæ 1515. editis, præfixa. Fuit autem Laſcaris vir ſingularis eruditionis; quod *Epigrammata* ejus Græca & Latina, 1537. Baſileæ publicata, teſtantur: ut nihil dicam de iis, quæ ex *Polybii* hiſtoria de militia Romanorum, atque in primis de caſtrorum metatione, excerpſit, & Latino ſermone reddidit.

Philippus *Beroaldus* junior, Philippi ſenioris ſuprà cap. 17. laudati filius, Academiæ Romanæ Præpoſitus, ut ipſe ſe ipſum nuncupat, apud Leonem X. Papam gratioſus fuit. Cum enim libri quinque *Cornelii Taciti*, Hiſtoricorum principis, qui hactenus velut ſepulti in tenebris latuerant, in Corbeienſi apud Weſtfalos monaſterio noviter eſſent inventi, & magnâ mercede à Leone comparati, idem Pontifex Philippo eos tradidit, ad communem utilitatem publicandos: quod & fideliter præſtitit, libris iſtis quinque, cum aliis ejuſdem Taciti operibus, Romæ 1515. in folio accuratè editis; præfixâ ad ipſum Leonem erudita præfatione, additoque ad calcem voluminis hoc edicto velut prætorio, omnique laude digniſſimo: *Nomine Leonis X. Pont. Max. propoſita ſunt præmia non mediocria his, qui ad eum libros veteres, neque hactenus editos, attulerint.* Præter Tacitum, Philippus inſuper *Antonii Codri* opera publicavit, longâ præfatione ſeu epiſtolâ ſimiliter additâ.

Jacobus Merlinus, Vieturnienſis, Archidiaconus Bathonienſis in Anglia, Doctor Theologus, *Conſilia* in tomos duos digeſta Pariſiis 1524. publicavit. Scripſit item *Apologiam pro Origene*, operibus Origenis 1512. à Badio adjunctam. Sermonibus S. Antonii Paduani, ab eodem Badio 1520. editis, ubi de diſpenſatione in Quadrageſima agitur, nonnulla adjunxit.

Christophorus à S. Antonio, Hiſpanus, ordinis Minorum, Chriſti Salvatoris triumphum contra infideles titulis XX. explicuit, & Salmanticæ 1524. in fol. evulgavit.

Agathius Guidacerius, Catacenſis, Calaber, Canticum canticorum Salomonis ex Hebræo in Latinum vertit, explanavit, & in fol. Romæ 1524. edidit: quod poſtea in 4. Pariſiis 1531. recuſum fuit.

Conradi *Bavari*, ſeu Boij, Memoriale Biblicum carmine 1524. in 8. Viennæ editum fuit. Sed verus auctor dicitur fuiſſe *Petrus Roſenhaius*, monachus in *Melck cœnobio Auſtriæ.* Ita Molanus.

Antonius Sorianus, ex Cartuſiano monacho Patriarcha Venetus, ſcripſit commentarium de vita contemplativa & ſolitaria, & 1508. vivere deſiit.

Joan-

Joannes Picus, Cartuſianus, Prior Divionenſis in Burgundia, ſcripſit commentarium in Cantica 1524. à Badio editum. Ejuſdem commentarius in Pſalmos à Romanis & Tridentinis Cenſoribus eſt notatus. Alius ab iſto fuit *Joannes Picus*, in Senatu Pariſienſi claſſium inquiſitoriarum Præſes, qui Macarii Ægyptii, Marci eremitæ, Hippolyti martyris, & aliorum opuſcula ex Græco in Latinum tranſtulit. De *Joanne Franciſco Pico, Mirandulano* in Auctario Heptadis cap. 491. egi.

XXXII. Martinus Dorpius, Naldevicanus, Batavus, annos plures eloquentiam ac philoſophiam in Lilienſi gymnaſio Lovanii cum laude docuit. Inter ea Theologiæ etiam animum adjecit, ſumptoque Doctoris Theologi titulo, ſacras litteras, utpote diſciplinis politioribus cùm Græcis tum Latinis probè imbutus, ſermone puro ac caſto profiteri cœpit: magnus haud dubiè futurus, ſi diutius vixiſſet. Verùm egregias ingenii dotes, ſpemque ampliſſimam mors præpropera 1525. incidit. Mortui cadaver in Cartuſiæ Lovanienſis porticu, ut teſtamenti tabulis juſſerat, conditum fuit: ubi egregium elogium ab amico Eraſmo poſitum hodieque legitur; quod in Elogiis noſtris illuſtrium Belgii Scriptorum reperies. Præter philologa, *Orationes* aliquot, ut de laudibus Virginis Aſſumptæ, Pauli Apoſtoli, deque litteris ſacris publicavit. Quin & Eraſmum, quamquam amicum, audaciæ ac ſtolidæ temeritatis, de conſcripto, Luciani ſatyrici imitatione, Moriæ ſeu Stultitiæ encomio, ſeverè admonuit, editaque epiſtola bene longa, impudentem ejus ſtultitiam, ut qui de poſteritatis memoria judicioque minime laboraret, acriter reprehendit, & ad revocandum quod peccarat, ſi ſaperet, ſerio cohortatus eſt. Atque utinam id genus impia ſcripta, *Moriam*, inquam, *& Colloquia*, peſtes, perniciesque juventutis, flammis potius quam luci tradidiſſet, aut loco Moriæ, quod Dorpius monuerat, *Apologiam Sapientiæ* repoſuiſſet!

Petrus Sutor, ex Doctore Theologo Prior Cartuſiæ Pariſienſis, ſcripſit de vita Cartuſiana libros duos; de translatione Bibliorum & novarum interpretationum reprobatione contra Eraſmum; Antapologiam contra eundem; contra novos Antidico-Maritas; de poteſtate Eccleſiæ in occultis, & alia, Lutetiæ 1525. & alibi ſubſequentibus annis edita.

Chrysostomus Casalensis, ord. *Prædicatorum*, pro Auguſtino Nipho contra Petrum Pomponatium, volumen de immortalitate animæ 1525. Venetiis in fol. edidit. De Pomponatio ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca ſacra: *Petrus Pomponatius, Mantuanus, philoſophus, ſcripſit volumen, quo animas poſt corporis mortem interituras, ex ſententia Ariſtotelis, probare nitebatur, Aphrodiſei placita ſecutus. Cujus dogmate ad corrumpendam juventutem, diſſolvendamque Chriſtianæ vitæ diſciplinam nihil peſtilentius induci potuit: ut diſcipulus ejus Jovius notat. Unde multi eum meritò oppugnarunt: inter quos Auguſtinus Niphus & Chryſoſtomus Caſalenſis. Scripſit etiam de incantationibus, fato, libero arbitrio, prædeſtinatione & providentiâ Dei. Cenſores Romani ejus opera, ſine conſenſu Superiorum, diſtrahi aut divendi vetuerunt.* Antonium Mirandulanum lib. 6. de ſingulari certamine, Delrium lib. 1. cap. 3. in Diſquiſ. Magicis, Poſſevinum in Apparatu ſacro & Bibliotheca ſelecta, alioſque conſule.

Gualterus Gravius, cognomento Ruyſius, ita dictus fuit à Gravia natali opido, ad Moſam ſito in confinibus Brabantiæ & Gelriæ. Sodalibus ſuis Dominicanis cum laude multis annis Noviomagi præfuit, & 1525. Antverpiæ publicavit *Apologiam adverſus libros Eraſmi de Confeſſione, & de Eſu carnium.* Sed quia Eraſmo familiaris erat, nomen *Godefridi Ruyſii Taxandri* præfixit. Scripſit & alia, quæ Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica enumerat: & obiit 1534. Prior Noviomagi. De *Guilielmo Heda* in Auctario Heptadis cap. 539. egi.

XXXIII. Godescalcus Rosemundus, Eindoviæ in Campania Brabantiæ natus, pio doctoque *De confitendi ratione* libello 1518. edito, primus Lovanii glaciem, quod ajunt, ſecuit, & viam aperuit ad controverſas de Officiis quæſtiones è D. Thoma Aquinate hauriendas. Virginibus, piam ægrorum curam in primario ejuſdem urbis xenodochio (jam olim maternæ beneficentiæ exemplo, à Sophia, S. Eliſabethæ filia, Henrici II. Brabantiæ Ducis conjuge, dotato) gerentibus, Paſtor multos annos, compluribus innocentiæ pietatiſque editis exemplis, præfuit: ac perpetuum vitæ tenorem ab omni vitiorum contagione vacuum atque integrum præclaro exitu 1526. concluſit; primus Collegii Pontificii ab Adriano VI. excitati Præſes. Tumulus ejus hodièque viſitur in illius xenodochii templo, cum inſcriptione longa, quam in Elogiis noſtris Belgicis reperies. De *Hectore Boëthio* in citato Auctario cap. 542. eſt actum.

Anno 1526. *Andreas Caroloſtadius* (qui primus ex illius ævi apoſtatis ac Lutheri diſcipulis uxorem, ſeu potius concubinam duxit) item *Hulricus Zuinglius*, & *Joannes Oecolampadius*, Sacramentariam ſeu Berengarianam hæreſim ab inferis revocarunt: ut Cochlæus lib. de actis Lutheri narrat. Hanc à *Joanne Calvino* poſtea propagatam plurimi ex Catholicis ſolidiſſimè confutarunt, infrà ſuis locis laudandi.

XXXIV. **I**Acobus Hochstratanus, ex Campania Brabantiæ oriundus, municipium ſui natalis ſoli non incelebre cognomento refert. Fuit Dominicanæ familiæ Doctor Theologus & Profeſſor Colonienſis; ſtrenui, fortis & infracti animi, quique ſuæ profeſſioni nequaquam defuit: niſi quòd, pro ſæculi illius infelicitate, non ſatis forſitan politiore litteraturâ tinctus, illius ævi ſciolis calumniandi dederit occaſionem. Eccleſiaſticæ diſciplinæ, in fugandis arcendiſque hæreticis tum naſcentibus, viique irrumpentibus, plurimos annos vigili curâ atque indefeſſo ſtudio præfuit. Quo factum, ut & hæreticorum, & hæreſeos novitati faventium acerbiſſimum in ſe odium concitarit. Fuit autem inter primos, qui in voluptuariam Lutheri ſectam calamum acuerunt. Scripſitque *de fide & operibus*, *de purgatorio*, *de libertate Chriſtiana*, aliiſque de rebus, cùm ad Theologiam, tum ad Philoſophiam, quæ de moribus eſt, pertinentibus. Senex exceſſit è vivis Coloniæ Agrippinæ 1527.

Bartholomæus de Usingen, Germanus, eremita Auguſtinianus, ſcripſit de Purgatorio contra Lutheranos, Herbipoli 1527. De gratia, fide & operibus contra Huſſopicardos, ibidem 1526. & *Bambergæ* 1527. & alia alibi typis edita.

Hieronymus Emserus, Suevus, ſacrorum Canonum Licentiatus, ut vocant, Dreſdæ 1524. & Coloniæ 1532. edidit Aſſertionem Miſſæ contra Lutheranam formulam; item de Canone Miſſæ contra Zuinglium 1524. Apologeticum contra eundem 1525. Dialogum contra ebrios 1505. Lipſiæ; Vitam S. Bennonis 1512. ſeorſim, & poſtea à Surio cum aliis publicatam. Obiit anno 1527.

Joannes Mensiagus, ord. Prædicatorum, Præfectus provincialis per Saxoniam, 1527. contra Lutheri librum de abroganda Miſſa, & 1532. libros duos de Eccleſiæ Chriſti ſacerdotio, Coloniæ edidit.

Augustinus Alveldianus, Germanus ord. Minorum, Malagma adversùs Lutherum, & alia 1527. Lipſiæ publicavit.

Joannes de Burgo, Anglus, Cancellarius Academiæ Cantabrigienſis, 1527. Pariſiis edidit *Pupillam oculi*, omnibus ſacerdotibus neceſſariam: in qua agitur de ſeptem Sacramentorum adminiſtratione, de decem præceptis Decalogi, & de Clericorum officiis. Hoc ipſo anno *Carolus Bovillus*, Canonicus Ambianenſis, ſuprà cap. 17. laudatus obiit. Eodem anno *Balthaſar Pacimontanus*, & *Bernardus Rothmannus* ſectam Anabaptiſtarum excitarunt: ut Cochlæus lib. de actis Lutheri narrat. Quinam ex noſtris illam ex profeſſo oppugnarint, ſuis infrà locis dicetur.

XXXV. **P**Aulus Justinianus, monachus Venetus, anno 1520. aut 1522. reformatam Congregationem Camaldulenſium eremitarum *Montis Coronæ* in Tuſcia inſtituit, eiſque Conſtitutiones numero ſex & viginti præſcripſit, & 1528. deceſſit. Univerſi porro ordinis Camaldulenſis, à S. Romualdo an. 967. fundati, Conſtitutiones (quas *Regulam vitæ eremiticæ* vocant) Latinè 1520. Florentiæ typis fuerunt editæ: eaſque Silvanus Ractius, ejuſdem inſtituti monachus, Italicè reddidit, & 1575. eadem in urbe excudendas curavit. Hiſtoriam porrò hujus ſui ordinis ſcripſit *Auguſtinus Fortunius*.

Guilielmus Paruus, Normannus, ord. Prædicatorum Doctor Theologus, Ludovico XII. & Franciſco I. Francorum ex ordine Regibus à ſacris confeſſionibus, demùm Trecenſis Epiſcopus, vixit uſque ad annum 1528. & quod excurrit. Is primus *Sigeberti Gemblacenſis Chronicon*, ſed nugis Galfridi Monumetenſis ſeu Aſaphenſis inquinatum edidit; quod titulus ingenuè profitetur his verbis: *Sigeberti Gemblacenſis cœnobitæ Chronicon, ab an.* 381. *ad an.* 1113. *cum inſertionibus ex hiſtoria Galfridi, & additionibus Roberti Abbatis Montis, centum & tres ſequentes annos complectentibus; promovente egregio Patre D. G. Parvo, Doctore Theologo, Confeſſore Regio, nunc primum in lucem emiſſum, Pariſiis per Henricum Stephanum an.* 1513. Vitiatam hanc editionem ſecuti ſunt typographi quotquot hactenus Sigeberti Chronicon ſuis typis evulgarunt, uſque ad annum 1608. quo Hieronymus Verduſſius illud à me cum autographo collatum Antverpiæ edidit, rejectis iſtis Galfridi nugis, & aliorum racematorum quiſquiliis. Quis porrò fuerit iſte nugator Galfridus, in Auctario Bibliothecæ noſtræ Eccleſiaſticæ cap. 363. docui.

Franciscus Silvestrius, Ferrarienſis, ord. Prædicatorum Magiſter generalis, 1528. vivere deſiit. Scripſit de Evangelica libertate; vitam Oſannæ Mantuanæ, monialis ejuſdem inſtituti; & commentarium in librum D. Thomæ Aquinatis contra gentes, Lugduni 1567. editum.

Joannes Apobolymæus, ord. Minorum in Bavaria monachus, *Anti-Lutherana*, ſive Confutationem centum locorum Lutheri 1528. publicavit.

Guilielmus Manderstonus, Scotus, librum de Virtutibus in generali, & de cardinalibus in ſpeciali 1528. Lutetiæ edidit.

Guernerius, Canonicus regularis ad S. Victorem in ſuburbano Pariſienſi, ex Gregorianis codicibus Enucleamenta Bibliorum libris 17. complexus eſt, & Pariſiis 1528. edidit.

Bruſſa-

Brussanus Columbus, Foro-Julienſis, diœceſis presbyter, duos tractatus Avenione 1528. edidit; in quorum priore de peccato originali & actuali, in poſteriore de virtutibus agitur.

Conradus Wimpina, Fagius, opus grande contra errores Sectariorum, 1528. Francofurti; & Farraginem 1531. Coloniæ publicavit.

XXXVI. Joannes Bellaii, Card. & Epiſcopi Pariſienſis, itemque *Petri Caſtellani* Antiſtitis Matiſconenſis, ſtudia ac labores honorifica recordatione quid ni proſequamur? Qui cum apud Franciſcum I. Regem gratiâ plurimum valerent, hac ſortis benignitate non ad ſua commoda, ſed ad communem Reipublicæ utilitatem ſunt uſi. His enim potiſſimum ſuaſoribus Franciſcus, qui illos de litteris diſſerentes libentiſſimè audiebat, celebre illud trilingue Profeſſorum collegium Lutetiæ 1529. inſtituit ac dotavit, quod optimarum artium in Gallia ſeminarium exſtitiſſe nemo eſt qui neſciat. Ceterum *Bellaius* placida morte 1560. Romæ in vivis eſſe deſiit: *Caſtellanus* Aureliani (cujus urbis pontificatum, dimiſſo Matiſconenſi, ſuſceperat) inter concionandum repentino ſanguinis ictu perculſus, animam de grege ſuo bene meritam Deo reddidit.

Franciscus Carvaialus, Hiſpanus, ord. Minorum, ſcripſit Apologiam monaſticæ religionis, contra Eraſmum, 1529. Antverpiæ editam.

Guilielmus Gaudanus, *Batavus*, ord. Minorum Theologus, ſcripſit Expoſitionem myſteriorum Miſſæ 1504. *Daventriæ*, & 1564. Dilingæ in folio publicatam.

Franciscus Nicolaus, Minorita, adverſùs Franciſcum Lamberti ſcripſit Apologiam pro Regula S. Franciſci, 1528. Antverpiæ editam.

Joannes Cuspinianus, Sueinfordienſis, Maximiliani I. Imp. Conſiliarius, ſcripſit de Conſulibus Romanis, de Comitibus Hapsburgenſibus, de Turcarum origine, religione, & in Chriſtianos tyrannide, & alia Baſileæ 1553. in fol. excuſa. Liber ejus de Imperatoribus admittitur purgatus. Sic ferè Molanus in ſua Bibliotheca ſacra. De *Paulo Æmilio*, Francorum Hiſtorico, qui 1519. aut 1529. obiit, Lipſius in Notis ad lib. I. Polit. cap. 4. & nos in Auctario Heptadis cap. 532. egimus.

Georgius Sauromanus, Caroli V. Imp. in Urbe procurator, ſcripſit Orationem ad Principes Chriſtianos de religione ac communi concordia, Romæ 1529. in 4. editam.

Guilielmus Pepinus, *Pariſienſis* Theologus, ord. Prædicatorum, facundiſſimus lingua Gallicâ concionator, ſcripſit in Geneſim, Exodum, in VII. Pſalmos & Confiteor; in Evangelia Quadrageſimæ & Adventus; Deſtructionem Ninives, hoc eſt, omnis generis vitiorum; Sermones per annum, & alia, Pariſiis, Venetiis & Duaci edita. Obiit anno 1529.

Natalis Beda, al. Bedda, Theologus Pariſienſis, collegii Montis acuti moderator, libros duos contra commentarios Fabri in Evangelia & Epiſtolas, & tertium contra Eraſmi Paraphraſes, Lutetiæ 1526. publicavit: qui paulo poſt Coloniæ recuſi fuerunt. Apologiam adverſùs clandeſtinos Lutheranos 1529. & alteram pro filiabus & nepotibus Annæ contra eundem Fabrum, item de unica Magdalena contra eundem & Judocum Clichtovæum 1519. edidit. Putatur inſuper ejuſdem Bedæ eſſe Reſtitutio in integrum benedictionis cerei Paſchalis, abſque nomine Pariſiis excuſa. *Sic fere Molanus in ſua mſ. Bibliotheca ſacra.*

Joannes Placentius, Trudonopolitanus, monachus Dominicanus, litterarum fundamenta jecit Silvæ ducis apud Fratres vitæ communis: Theologiæ operam dedit Lovanii. Scripſit ibidem 1529. *Catalogum Antiſtitum Tungrenſium, Trajectenſium ac Leodicenſium*, ad Erardum Marcanum Card. & Epiſcop. Leodicenſem: in quem multa ex fabuloſis & anilibus Annalibus retulit. Scripſit præterea *Dialogos duos*; prior *Clericus Eques* inſcribitur; alter *Luciani Aulicus*, verſu phaleucio. Ejuſdem eſt carmen *De porcorum pugna*, ad Pium III. Papam; dictionibus ſingulis à littera P. incipientibus: cujus hoc initium; *Plaudite porcelli, porcorum pigra propago.* Simile eſt *Hucbaldi* monachi Elnonenſis carmen *De laude Calvorum*, ad Carolum Calvum, à littera C. incipiens. Utrumque excudit Wellæus Lovanii.

Hoc ipſo anno 1529. Spiræ, in publico Imperii conventu, primùm nata eſt *Proteſtantium* appellatio: quo nomine deſignantur ii, qui ab Eccleſia Romana deſciverunt; eo quod ab ipſis in conventu iſto Spirenſi exhibita ſit Proteſtatio, ut vocant, ſuper negotio Religionis. Quod hic notare viſum fuit, quia nomen iſtud ſæpè deinceps occurret.

XXXVII. Didacus Lopes Stunica, Doctor Theologus Complutenſis, mortuus eſt Neapoli ſub annum milleſimum quingenteſimum triceſimum: cum paulo antè profectus Româ, dehortantibus amicis, alieno & periculoſo tempore cœlum mutaſſet. Fuit homo, ut reliquam ejus inſignem Græcè Latineque doctrinam taceam, ſacrarum hiſtoriarum peritiſſimus. Scripſit *Animadverſiones* ad Eraſmianam Teſtamenti novi verſionem, & ad Jacobi Fabri Stapulenſis Scholia in S. Pauli epiſtolas; eorumque errores detexit. Edide-

Ediderat antea Romæ, anno illius ſæculi primo & viceſimo, *Itinerarium* cum enarratione, rerum à ſe ſpectatarum, dum Compluto ad Urbem proficiſceretur. Quod Itinerarium poſtea Bibliothecæ Hiſpanicæ attexuit Andreas Schottus.

Gaspar Satzgerus, Bavarus, ordinis Minorum Miniſter provincialis per Germaniam ſuperiorem, ſcripſit varia contra Lutheranos, primo ſparſim excuſa, poſt unum in corpus digeſta, & Ingolſtadii 1543. in fol. publicata, cum præfatione Joannis Eckii. Floruit an. 1530. & Monachii in Bavaria, niſi fallor, vivere deſiit.

Franciscus Ossunensis, Bæticus, ordinis Minorum, 1530. floruit. Fuit eruditus ac facundus concionator: quod teſtantur ejus *Sermones*, Antverpiæ 1536. Pariſiis 1546. Venetiis 1573. & Romæ 1590. excuſi.

Franciscus Tarapha, Barcinonenſis Canonicus & civis, Regum Caſtellæ & Aragoniæ ſeriem ſub annum 1530. contexuit. Sed pleraque ridiculè ex arca Noë, bellique Trojani fabulis derivans, urbium gentiumque nomina cudit; deceptus Pſeudo-Beroſo Annii Viterbienſis. Refellit itaque Tarapham non raro, neque injuria, Joannes Goropius, cum in originibus Antverpianis, tum in Hiſpanicis.

Erasmus Stella, Libanothanus, de Boruſſiæ antiquitatibus libros duos Baſileæ 1526. & libellum de Gemmis Argentorati 1530. pnblicavit.

Chrysostomus Javellus Conapitius, ord. Prædicatorum Doctor Theol. Bononienſis, 1530. claruit; ſcripſitque Inſtitutiones Chriſtianæ philoſophiæ, & alia junctim Lugduni 1598. duobus tomis in fol. edita.

Petrus Covarrubias, Caſtellanus, ord. Prædicatorum, ſacrarum litterarum profeſſor, & eccleſiaſtes ſua linguâ facundus, ſcripſit ſermones per annum, à Badio 1520. excuſos: item de reſtitutione, & alia. Obiit 1530. in opido quod *Bilbau* Hiſpani vocant.

Dominicus Buchnus, Catharenſis, ord. Prædicatorum Theologus, 1530. claruit, ſcripſitque Etymon ſeu Expoſitionem in ſeptem Pſalmos pœnitentiales.

Joannes Pierius Valerianus, Bellunenſis, præter Hieroglyphica, ſeu commentarios de ſacris Ægyptiorum aliarumque gentium litteris, ſcripſit libellum pro Sacerdotum barbis, Romæ 1531. cum Clementis VIII. privilegio (ut Molanus in ſua ms. Bibliotheca ait) & poſtea Pariſiis à Vechelo excuſum.

Anno 1530. Confeſſio fidei à *Philippo Melanchthone* conſcripta, & à Joanne Duce Saxoniæ, Georgio Marchione Brandeburgenſi, Erneſto Duce Luneburgenſi, Philippo Lantgravio Haſſiæ, Joanne Frederico Duce Saxoniæ, Franciſco Duce Luneburgenſi, Wolfgango Principe Anhaltino, itemque à Senatu Noribergenſi & Reuthlingenſi ſignata, in comitiis Imperii, Auguſtæ Vindelicorum Carolo V. Imp. offertur: quæ inde *Confeſſio Auguſtana* eſt nuncupata. Ea poſtmodum à Melanchthone variè fuit immutata, ideoque à multis etiam Proteſtantibus rejecta. Eodem anno quattuor civitates, Argentoratum, Conſtantia, Meminga & Lindavium, peculiarem ſuæ fidei Confeſſionem eidem Carolo obtulerunt per Gaſparum Hedionem. O ſæculum ſectis adeo diſſectis infame! Confeſſionem porro Auguſtanam ex noſtris quinam refutarint, ex ſubſequentibus dabitur intelligi.

XXXVIII. Franciscus Patritius, Senenſis, Præſul Caretanus, ex profanis ferè auctoribus concinnavit libros novem De regno & Regis inſtitutione, & alios totidem De inſtitutione Reipublicæ, Pariſiis 1519. & 1531. in fol. excuſos.

Conradus Vecerius, Luxemburgenſis, Caroli V. Imp. Secretarius, libellum *De geſtis Henrici VII. Imp.* ſcripſit, excuſum Haganoæ 1531. cum Hiſtoria ſeditionum Siciliæ, Baſileæ 1541. & alibi: item *Laudationem funebrem Adriani VI. Papæ*, 1523. Coloniæ editam. Familiaris fuit Hieronymo Buslidio, cujus ad illum epiſtolæ manuſcriptæ adſervantur Lovanii apud Val. Andream, I. V. Doctorem.

Antonius Comes, Senatus Mediolanenſis Præſes, librum pro decreto Senatus in Aleatores 1531. Mediolani publicavit.

Franciscus Bonadus, Santonenſis, presbyter Angerianus, Pſalterii paraphraſin verſibus elegiacis 1531. Lutetiæ edendam curavit. Scripſit item in Cantica, Threnos, & S. Pauli epiſtolas; item Dialogum de triumphali reſurrectione Chriſti.

XXXIX. Ægidius Viterbiensis, à natali urbe ſic dictus, Auguſtinianorum eremitarum Præfectus generalis, ſuâ ætate Chriſtiani oratoris in ſacra pergula primum decus meruit. Præſtantiſſimum certè præceptorem ſuum *Marianum Genaſſanum*, ejuſdem inſtituti ſodalem, Jacobi Pontani & Angeli Politiani præconiis nobilem, facilè ſuperavit. Erat enim ejus ingenium exquiſito litterarum omnium delectu graviter inſtructum, ſic ut in omnes exemplorum caſus peramplas opes alacris & expedita memoria ſuppeditaret: facundia porrò tanta, diſſimulatis illecebris audientes ſemper exhilarans atque demulcens, ut ipſo concionante vel maxima templa complerentur. Viro itaque facundiſſimo demum Leo X. honorem purpurei galeri detulit, cùm Petrucciana conjuratione & Umbrico bello circum-

circumventus, Senatum ſupplere prudenter ſtatuiſſet. Exinde functus eſt legatione in Hiſpaniam, cum Selymo Turcarum Imperatore, poſt debellatos Perſas, & duos Ægypti Reges interfectos, nobis arma comminante, Chriſtianæ gentes ad ſacrum bellum excitandæ viderentur. Sexageſimo ætatis anno, ſubita oppreſſus pituita, 1532. Romæ interiit; deſtinatus optatuſque à multis ad Pontificatum, tamquam par ſummo oneri. Præter *Dialogos*, *Epiſtolas* & *Odas*, ſcripſit Notas in tria priora capita *Geneſeos*, & commentarium in *Pſalmos* aliquot.

Gabriel Maria, antea dictus *Gilbertus Nicolaus*, Gallus, patria Aruernus, ordinis Minorum, ciſmontanæ familiæ tertium Commiſſarius generalis, Joannæ Valeſiæ, Ludovici XI. filiæ, Annuntiatarum monialium fundatrici, à ſacris confeſſionibus fuit. Eadem hortante, ſcripſit Latine *Regulam ordinis Mariani*, vulgo Annuntiatarum, quam 1501. Alexander VI. Leo X. 1517. & alii deinde Pontifices datis tabulis approbarunt. Regulam hanc nos Antverpiæ 1608. edendam curavimus. Scripſit item Latinè tractatum de triplici devotione ejuſdem Joannæ erga S. Euchariſtiam, Noribergæ 1513. typis publicatum. Exſtant ejuſdem Quæſtiones ſuper Regula S. Franciſci, Latinè in 4. excuſæ, ſine nomine loci & anni. Paucis ante obitum annis, Gallico ſermone, ſuis in Chriſto filiabus Annuntiatis ſcripſit Teſtamentum amoris, ut vocat, quod Gallicè 1627. Toloſæ excuſum fuit. Magnæ ſanctitatis opinione, ſeptuagenarius, anno milleſimo quingenteſimo triceſimo ſecundo, die 27. Auguſti, Rutenæ in Gallia placidè obdormivit, ibidem conditus in monaſterio Annuntiatarum.

Jacobus Sannazarius (hoc eſt, à S. Nazario) vir equeſtris ordinis, qui poſtea *Actius Sincerus* appellari maluit, viginti annorum limâ ſuum *De partu Virginis* poema perpolivit: quod cum aliis ejus operibus eſt in omnium manibus. Obiit anno milleſimo quingenteſimo triceſimo ſecundo; etſi aliter habeat tumuli inſcriptio.

Georgius Wicelius ſenior, qui anno 1532. è Lutheranis ad Eccleſiam reverſus eſt, ſcripſit Hagiologium de Sanctis, Moguntiæ 1541. in fol. & Baſileæ 1557. in 8. editum; item de moribus veterum Hæreticorum; Defenſionem Liturgiæ eccleſiaſticæ; Poſtillam in Evangelia & Epiſtolas, interprete Gerardo Lorichio; in Threnos; De neceſſitate bonorum operum, ex utroque Teſtamento; Epiſtolarum libros quattuor; Methodum ſtudii Theologici & concionalis; Examen ordinandorum; Liturgica exercitamenta Chriſtianæ pietatis; Onomaſticon eccleſiaſticum; Item varia opuſcula contra Juſti Jonæ & aliorum hæreſes. Quæ, & alia nonnulla, partim Lipſiæ & Friburgi, partim Moguntiæ & Coloniæ fuerunt excuſa. Obiit Moguntiæ 1573. ætatis 73. *Sic ferè Molanus in ſua mſ. Bibliotheca ſacra. De eodem VVicelio ita Nic. Serarius lib. 1. cap. 40. in ſua Moguntia:* Georgium Wicelium lego primis adoleſcentiæ annis ad monaſticum ſeſe ſtatum applicuiſſe: ſed poſtea carnis Lutherique philtris dementatum uxorem quæſiſſe: magnoque apud Lutheranos, propter aliquam eruditionis, linguarumque peritiæ opinionem, loco fuiſſe. Ab illis tamen, cum nova, neque cum eccleſiaſticæ antiquitatis norma ſatis conſentanea fingi ac refingi quotidie cerneret, variiſque illos & acerbis inter ſe opinionibus diſſidere, pedem retulit; ſed ita ut proprii neſcio qua cerebri pertinacia ei quam par eſſet diutius glutinatiuſque adhæſerit, in uxoria præſertim re: cui ſervire ſimulque ſacerdos eſſe cùm vellet, dicitur Græcum neſcio ubi Epiſcopum, ut ab eo conſecraretur, quæſiiſſe. Sicque cum quodam veluti probro & riſu *Græcus* audiebat *ſacerdos*. At ſellis ſedere duabus dum voluit, utraque decidit. Neque enim Latinus ſacerdos bonus fuit, qui ad nuptias tranſiit; neque ſacerdos Græcus bonus, qui ad ſecundas & tertias, imò, ut quidam ferunt, etiam ad plures: ſed prole parum felici: ut Moguntiæ eſt notum. Plurima vero conſcripſit, quæ alii enumerant. Vitam ad annum ætatis ſuæ ſeptuageſimum tertium, & Domini milleſimum quingenteſimum ſeptageſimum tertium produxit. *Sic ferè Serarius.*

Nicolaus Everardus, Gripſkercæ in Valacria Zelandiæ inſula, haud procul à Middelburgo natus, varia eruditione & judicii acumine (quod *Conſilia*, & *Topica* ejus *Legalia* comprobant) doctos inter ſui ævi viros eminuit. Dialecticam enim ratiocinationem, quam plerique legulei hodie ſupercilio quodam temerè contemnunt, Juris ſacerdotibus neceſſariam eſſe, ante Udalricum Zaſium, commonſtravit. Doctor I. V. Lovanii 1493. & Mechliniæ poſtea Conſiliarius creatus, Judicem in cauſſis Eccleſiaſticis (vulgò Officialem vocant) petente Henrico Bergio Cameracenſium Antiſtite, diu egit. Batavis exinde Præſes à Principe datus, provinciam illam annis duodeviginti ſumma fide vigilantiaque ſuſtinuit: donec ad ſummi ſenatus Belgici præfecturam à Carolo V. Mechliniam accerſeretur. Ubi & in vivis 1532. eſſe deſiit: ſi tamen ille deſiiſſe cenſendus eſt, qui filios quinque, *Petrum Nicolaium* Canonicum ord. Præmonſtratenſis, Doctorem Juris Lovanii 1515. renuntiatum, *Everardum Nicolaium*, *Nicolaum Grudium*, *Adrianum Marium*, & *Joannem Secundum*, eruditione libriſque editis claros, poſt ſe reliquit; in quibus veluti renatus ipſe immortalitatis fructum perciperet. Conditus eſt Mechliniæ ad D. Virginis: cui *Everardus*, filius natu maximus, adſitus jacet. Hic primum Friſiæ, poſt Mechliniæ Præſes, cum equeſtri dignitate auctus eſſet, annos tres & ſexaginta natus, 1561. exſpiravit. Ceterum in libro

 Con-

Conſiliorum, Lovanii & Francofurti edito, Nicolaus pater tractat non pauca ad res Eccleſiaſticas pertinentia.

Angelus Aretinus, de Gambilionibus, Jureconſultus celebris, ſcripſit tractatum de maleficiis, Lugduni 1532. 1576. & alibi cum ejus operibus ſæpè excuſum.

Bonifacii Vitellini, Mantuani, itidem Jureconſulti, liber de maleficiis 1532. Lugduni fuit editus, cum ejuſdem Angeli & Albertini opuſculis, ſimilis argumenti.

XL. Antonius Maria Zacharias, Bartholomæus Ferrarius, & Jacobus Antonius Morigius, Clemente VII. probante, Congregationem *Clericorum regularium S. Pauli*, qui & *Barnabitæ* nuncupantur, 1533. Mediolani inchoarunt. Ex his Zacharias, patria Cremonenſis, ſcripſit *Sententias ſeu Aphoriſmos ſpirituales*; Venetiis, Mediolani & Lugduni editos: obiitque 5. Julii 1539. ætatis 39. in patria. Corpus inde tranſlatum eſt Mediolanum, & conditum apud Angelicas moniales ad D. Pauli. Idem Zacharias primus inſtituit *Preces quadraginta horarum* Cremonæ, Mediolani, Vicetiæ & alibi: quod inſtitutum poſteà varii Ordines religioſi ſunt æmulati. Conſtitutiones porrò Paulinæ fuerunt primùm à Congregationis iſtius conditoribus deſcriptæ, poſtea 1552. auctæ, & 1579. in generalibus comitiis Mediolani habitis ad perfectionem demum perductæ, S. Carolo Borromæo adjutante. Quam poſtremam editionem Gregorius XIII. eodem illo anno approbavit. Paulina porrò Congregatio non celeres, more torrentum, progreſſus habuit, ſed lento procedens curſu mirum in modum augeſcit; more fluminum, quæ à modicis exorta fontibus leniter fluunt, & longo poſtmodum decurſu vires ſumunt, ac creſcunt. Quæ vero paulatim creſcunt, firmiora eſſe ſolent. Habent autem Paulini ſua Collegia *Mediolani*, in *Caſali majore*, *Cremonæ*, *Dertonæ*, *in Laude Pompeja*, *Modoëtiæ*, *in Monte acuto*, *Novariæ*, *Ortæ*, *Papiæ*, *Viglevani*, apud Inſubres; *Romæ*, *Bononiæ*, *Foroſempronii*, *Fulginii*, *Maceratæ*, *Peruſii*, *Septempedæ*, *Spoleti*, *Zagaroli*, in ditione Pontificia; *Neapoli*, *Aquilæ* in Samnitibus; *Florentiæ*, *Piſciæ*, *Liburni*, *Piſis*, ſub ditione magni Ducis Etruriæ; *Genuæ*, *Mantuæ*, *Aquis*, *in Caſali S. Evaſii*, *Regii*, *Placentiæ*, *Auguſtæ Taurinorum*, *Aſtæ*, *Cherii*, *Vercelis*, *Aneſiaci*, *Tononi* ſub ditione Ducis Sabaudiæ; *Lutetiæ*, *Aquis Sextiis*, *Laſcarii*, *Montargii*, *Stampis*, in regno Franciæ; *Pragæ* in Bohemia, *Viennæ* in Auſtria, & alibi. Ceterum ut Societas Jesu, ſic & Paulina Congregatio multis locis ſcholas ſeu gymnaſia juventuti etiam exteræ aperit; ut *Mediolani*, *in Laude Pompeja*, *Piſis*. *Aſtæ*, *Tononi*, *Aquis Sextiis*, *Laſcarii*, *Montargii*, *Stampis*, & alibi. Plura de his rebus ſi voles, noſtrum Codicem Regularum clericalium lege: ubi & Scriptores hujus familiæ reperies.

Claudius Viexmontius, Pariſienſis, ordinis Fontis Ebraldi, Methodum confeſſionis, 1533. à Ruardo Tappero approbatam; & Inſtitutionem de ſalutari pœnitentia peccatoris, à Martino Rithovio Epiſcopo Ipreſi laudatam, & Antverpiæ 1527. 1586. editam, ad poſteros tranſmiſit.

Gabriel Putherbeus, ſive à Puteo Herboſo, Turonenſis, monachus ejuſdem ordinis, 1535. Tetramonon Hiſtoriæ Evangelicæ edidit; item libros tres de tollendis & expurgandis malis libris, quos Theotimum vocat, Pariſiis 1548.

Joannes Daventriensis, Tranſiſalanus, Miniſter ord. Minorum in provincia Colonienſi, *Exegeſin Evangelicæ veritatis*, contra Lutheranos & alios ſeductores, Coloniæ 1533. 1537. & *Catapultam*, ut vocat, *contra Anabaptiſtas*, in publicum emiſit.

Lucius Marineus, Siculus, libros XXII. De rebus Hiſpaniæ 1533. Compluti in fol. publicavit, poſt alibi ſæpè recuſos. In iis Joannes Vaſæus multis locis diligentiam ſcriptoris, pluribus fidem deſiderat. De *Polydoro Virgilio*, hiſtoriæ Anglicanæ conditore, & de *Joanne Leone Granatenſi*, Africanarum rerum ſcriptore, in Auctario Bibliothecæ noſtræ eccleſiaſticæ cap. 531. & 532. egimus.

Nicolaus Herbornus, ord. Minorum Commiſſarius generalis ciſmontanus, Homilias Evangeliorum, per Quadrageſimam Coloniæ declamatas, 1533. Antverpiæ publicavit. Monadem Evangelicæ doctrinæ, Locos communes adversùs hæreſes, tractatum de Notis Eccleſiæ, Methodum prædicandi, commentarium in Pſalmum 78. & alia Coloniæ 1529. evulgavit.

Petrus Ægidius, civis & Graphiarius Antverpienſis, Thomæ Moro, Buslidio, Eraſmo & Conrado Goclenio peramicus fuit. Morus initio Utopiæ *juvenem optimum & litteratiſſimum* appellat, & à modeſtia, integritate, candore ac prudentia mirifice commendat. Eraſmus eaſdem illi laudes attribuit, *hoſpitemque ſuum* ac *Pyladem* nuncupat. Præter *Threnodiam* in funus Maximiliani I. Cæſaris, cum epitaphiis aliquot & epigrammatis 1519. editam, deſcripſit *Spectacula*, Carolo V. Imp. à S. P. Q. Antverpienſi, cum eam urbem triumphans 1520. intraret, ingenti ſumptu poſita. Primus item noſtratibus *Lexicon Græcum* concinnavit, & cum Cornelio Graphæo *Præceptiones* quaſdam è veterum libris collegit, ad Principes ac Magiſtratus inſtruendos, Coloniæ 1541. typis publicatas. Obiit autem Ægidius anno ſalutis milleſimo quingenteſimo triceſimo tertio, ætatis quadrageſimo ſexto, feriis Martinalibus; ſepultus in Baſilica Mariana, in ſacello Circumciſionis. Filium reliquit

Nico-

Nicolaum, civitatis itidem Antverpianæ Graphiarium: cujus maſcula poſteritas hodieque perdurat.

XLI. THOMAS VIUS, Cajetæ in Latio ex familia Viorum non ignobili natus, vir fuit puſilla ſtatura, ſed ingenti animo, feliciſſima memoria, & ingenio maximo: adeo ut inter omnes ſui temporis Theologos princeps cenſeretur. Adoleſcens togam Prædicatorum ſumpſit; in quorum cœtu ſic ad virtutis & doctrinæ ſtudia ſe compoſuit, ut adoleſcens, cum generalia ordinis comitia Ferrariæ celebrarentur, in publica concertatione, cum Jo. Pico Mirandulano congreſſus, ſpectante Ferrariæ Duce, totoque Ferrarienſi Senatu, magno omnium applauſu, ipſoque Pico poſtulante, palam inſignibus & titulo Doctoris ornatus fuerit. Anno deinde 1508. ætatis 39. omnium conſenſu, toti Ordini præficitur, idque poſtulante Julio II. Pontifice. Verum in tantis negotiorum undis nunquam deſeruit aſſuetum cum libris contubernium. Et verò ne lucerna iſta fulgentiſſima diu lateret ſub modio, anno 1517. ætatis ſuæ quadrageſimo nono, à Leone X. in Cardinalium collegium adſcitus, ab eodem 1519. & poſtea 1523. à Clemente VII. in Germaniam miſſus fuit. Obiitque demùm Romæ 1534. an. ætatis ſexto & ſexageſimo; humili ſarcophago ante fores templi B. Mariæ ſupra Minervam conditus. Lucubrationes ejus in *Scripturam ſacram*, *in D. Thomam Aquinatem*, & *contra Lutherum*, nemo eſt qui ignorat. * Vitam ejus ſcripſit Antonius Fonſeca Dominicanus.

JUDOCUS CLICHTOVÆUS, Neoportuenſis, Flander, Doctor Theologus Pariſienſis, præter *Philoſophica*, quæ variis commentationibus illuſtravit, *Theologica* quoque, ut laurea à Sorbonicis Lutetiæ donatus, egregie tractavit. Quibus & Eccleſiam orthodoxam fortiter propugnavit, oppugnavitque Lutherum, Oecolampadium, alioſque apoſtatas. Concionibus ad populum regnaſſe, arguunt tot ab eo editæ *Homiliæ*; Tornaci, Pariſiis, & alibi habitæ. Obiit 1534. Carnutenſis apud Celtas Canonicus, & omne fere patrimonium, ad ſuos cives Neoportuanos in ſtudiis alendos, teſtamenti tabulis legavit. Eraſmus ipſum vocat *uberrimum rerum optimarum fontem*.

ARNOLDUS VESALIENSIS, cognomento Haldrenius, Veſalia Cliviæ opido oriundus, Doctor Theologus, ac ſummæ ædis Canonicus Coloniæ in Ubiis, trium linguarum peritia excelluit; adeo ut Græce etiam carmen pangeret non infeliciter, neque rude aut ſine ſucco. Obiit Coloniæ 1534. ſcripſitque *Conſultationem quadruplicem ſuper Confeſſione Auguſtana*; *Exegeſim Decalogi*; *De veneratione Sanctorum*, & alia in Ubiis edita.

JOANNES DIETENBERGIUS, à natali diœceſis Moguntinæ vico ſic dictus, Doctor Theologus ord. Prædicatorum, diu Francofurti ſuis ſodalibus ſacras litteras tradidit. Cum vero Lutherus aliique complures novis ac depravatis opinionibus Germaniam turbarent, ſcripſit *Phimoſtomon* ſeu Frænum Lutheranorum; item de divortio; & contra ipſum Lutherum de votis monaſticis. Vivendi finem fecit Moguntiæ 1534. in Dominicanorum ædis choro medio humatus.

AMANDUS ZIRIZÆUS, Zelandus, ord. Minorum, Theologiæ Lovanii Lector & Miniſter provincialis, ſacras linguas Hebræam, Chaldæam & Græcam perfecte calluit, cum earum characteres à paucis vix noſcerentur. Scripſit *Chronicon* breve, addito commentario de *Hebdomadibus Danielis*, Antverpiæ 1534. editum: quo eum Lovanii obiiſſe, & plura (ſed inedita) ſcripſiſſe, in præfatione teſtatur Franciſcus Titelmannus.

PAULUS MIDDELBURGIUS, à natali ſolo Middelburgo, Zelandicarum inſularum primaria urbe, cognomentum mutuatus, Lovanii adoleſcens in ſtudiis annos multos verſatus eſt. Poſt in Italiam tranſgreſſus, ob eximiam Phyſices, reique medicæ peritiam, magnum gratiæ locum apud Ducem Urbinatium obtinuit. Cumque mathematicis etiam artibus excelleret, ſcripſit ad Leonem X. *de Paſchali obſervatione* libros XIV. & ad Maximilianum Imp. *de die Paſſionis Dominicæ* libros undeviginti. Demùm Epiſcopatu Foro-Sempronienſi cohoneſtatus, homo exterus ita ſe geſſit, ut ſubditis ſuis aliiſque Italis mirificè probaretur. Ceteras viri laudes tumulus ejus loquitur, qui Romæ ad S. Mariam de anima viſitur: *Paulo Antiſtiti Foro-ſempronienſi, à Middelburgo, viro liberalium artium diſciplinis, pietate, animique moderatione longe omnibus anteferendo, ab Julio II. & Leone X. Pontificibus Maximis, ad præſidendum Lateranenſi concilio, electo & evocato, vitæ ſuæ curriculo annorum 89. in gloria exacto, reſtitutaque Deo, Romæ inter ceremonias eccleſiaſticas, divina ſui parte, Petrus Vorſtius, Epiſcopus Aquenſis, & Fredericus Calvarius executores poſuerunt. Obiit XIX. Kalendas Januarii* 1534. Julius Cæſar Scaliger, exercit. 266. Paulum Middelburgium *omnium ſui temporis Mathematicorum facilè principem* nuncupat; gloriaturque ſuum ſibi nomen ab eodem, cum ſalutis lavacrum impertiretur, datum fuiſſe.

ARNALDUS ALBERTINUS, Decanus Majoricenſis, Epiſcopus Pacenſis, librum *de Secreto*, & alterum *de agnoſcendis Aſſertionibus catholicis & hæreticis*, 1534. Valentiæ in Hiſpania publicavit: qui poſteà Romæ & Venetiis 1574. recuſi fuerunt.

GEORGIUS Dux Saxoniæ Epiſtolam, ut vocat, edictalem adversùs pravam interpretationem Teſtamenti novi, à Luthero hæretico editam, 1534. Dreſdæ publicavit.

Aimarus Falco, Præceptor ſeu Rector domus S. Antonii Barri-Ducis in confinibus Lotharingiæ, poſt legationem apud Clementem VII. totius ordinis ſui nomine obitam, ſcripſit *hiſtoriam Antonianam*, ſeu Hoſpitalariorum ſodalium S. Antonii 1534. Lugduni in fol. editam. Quem quidem ordinem circa annum 1121. *Gaſto*, vir nobili genere in provincia Viennenſi apud Gallos natus, ejuſque filius *Girundus*, excitarunt. Totius ordinis caput eſt *Abbatia S. Antonii*, in diœceſi Viennenſi ſita. Plura qui volet, noſtras origines monaſticas, Coloniæ 1620. editas, lib. 1. cap. 5. legat.

Franciscus Puteanus, Lugdunenſis, I. V. Doctor, poſt Cartuſianorum generalis Prior, claruit anno milleſimo quingenteſimo triceſimo quarto. Auream nexuit *catenam in Davidicos pſalmos*, ex Latinæ Eccleſiæ Patribus: 1520. in fol. Luteriæ editam. Scripſit & vitam S. Brunonis, familiæ Cartuſianæ conditoris, quam poſtea Petrus Blomevenna & Surius auxerunt.

Augustinus Niphus, prænomine Eutychius, Sveſſanus, Italus, Medicus & Philoſophus egregius, principibus viris carus, ſcripſit de immortalitate animæ contra Pomponatium: de auguriis libros duos; de dæmonibus libros tres; de re aulica totidem, Neapoli 1534. excuſos: item adversùs Aſtrologos; de inimicitiarum lucro; de armorum litterarumque comparatione; de Tyranno & Rege; aliaque præſertim moralia, junctim Venetiis in fol. edita. *Sic ferè Molanus in ſua mſ. Bibliotheca.*

XLII. Joanne Fischero, Roffenſi Epiſcopo, neminem à multis retro ſæculis morum integritate, & ſacrarum litterarum ſcientia præſtantiorem Britannia edidit. Hunc, cum eſſet Cantabrigienſis Academiæ Cancellarius, *Henricus VII.* Rex ſua ſponte ad Roffenſem Epiſcopatum evocavit. Eſt autem Roffa, ſeu Roceſtria, medio ferè itinere inter Londinum & Cantuariam poſita. Qua quidem provincia ſuſcepta vigilantiſſimus ſui gregis cuſtos annis triginta tribus exſtitit. Cumque *Margaritæ*, laudati Regis matri, à ſacris eſſet confeſſionibus, eidem auctor fuit, ut *Cantabrigiæ* duo celeberrima collegia, unum *Chriſto Salvatori*, alterum *D. Joanni Evangeliſtæ*, regio ſumptu conderet. Qua in urbe jam antea *Joannes* Elienſis Epiſcopus aliud, titulo *Jeſu*, gymnaſium excitarat. His exemplis moti *Guilielmus Lincolnienſis*, & *Richardus Vintonienſis*, Antiſtites, *Oxonienſem* Academiam paribus ſtudiis exornarunt: quorum hic collegium in honorem *Corporis Chriſti*, alter *Braſinnoſæum* conſtruxit. Iſtorum deinde inſtituta ſecutus *Joannes Coletus*, ad S. Paulum Londini Decanus, nobiliſſimum ea in urbe gymnaſium à fundamentis ædificavit ac dotavit; civium liberis gratuito erudiendis. Ceterum Henrico VIII. Rege Catharinam conjugem repudiante, & contra Romani Pontificis auctoritatem multa impia decernente, Fiſcherus, ut Epiſcopum decuit, paterne Henricum primo officii monuit, & poſtea nefario ejus decreto, quo omnem poteſtatem eccleſiaſticam ſibi vendicare conabatur, palam obſtitit. Ideoque in carcerem juſſu Regis conjectus eſt, ut longo cruciatu, certoque vitæ periculo, imbecilli ſenis conſtantia, ſi qua ratione fieri poſſet, frangeretur. Quod facinus ut Roffenſi gloriam, ſic Henrico apud omnes odium peperit: adeo quidem ut abſentem & vinctum Paulus III. Pontifex S. R. E. Cardinalem creârit. Senſit illico exprobationis notam Rex impius, ſanctiſſimoque viro caput 1535. præſcindi mandavit, ne merita purpura ornaretur. *De ſcriptis ejus ita Molanus in ſua Bibliotheca ſacra:* Joannes Fiſcherus, Epiſcopus Roffenſis, ſcripſit Confutationem Aſſertionis Lutheranæ, Pariſiis & alibi ſæpè excuſam; De Euchariſtia contra Oecolampadium, Coloniæ 1527. in folio, & alibi; Defenſionem ſacri Sacerdotii, Coloniæ, Antverpiæ & Pariſiis 1562. Defenſionem Aſſertionis Regiæ contra Lutheri Captivitatem Babylonicam, Coloniæ 1525. Contra Ulricum Velenum, qui Petrum Romæ fuiſſe negabat, Pariſiis & Antverpiæ 1522. De unica Magdalena tractatum, Pariſiis à Badio editum: Confutationem diſceptationis ſecundæ Jacobi Fabri de tribus Magdalenis, ibidem 1519. in 4. De unica Magdalena contra Judocum Clichtovæum, Lovanii in 4. De orando Deo, Duaci 1576. *Ita Molanus.*

Thomas Morus, vel eo nomine magis laudandus eſt, quod Britanniæ inſulæ terminos vix unquam egreſſus eruditionis fama univerſam Europam impleverit. Londini honeſta familia natus, nullo magiſtro præeunte, ad exactam Latinarum litterarum cognitionem Græcas etiam adjunxit. Ab iis ſtudiis ad forenſes cauſas traductus, tanta æquitate ac prudentia enituit, ut ab *Henrico VIII.* Rege ad primaria Reipub. munia, & demum ad ſupremum regni magiſtratum (vulgò Cancellariatum appellant) ſola virtutis commendatione vocatus fuerit. Sed orta de *Catharinæ* Reginæ conjugio quæſtione, quam ille repudiare, & *Annam Bolenam* inducere, filiamque regni heredem abdicare volebat; Morus cum in eo, quem gerebat, magiſtratu priſtinam vitæ integritatem haudquaquam ſe poſſe retinere prævideret, ne peſſimi conſilii miniſter aut particeps fieret, dignitate ſe ſponte 1532. abdicavit. Nec iſto tamen innocentiſſimi hominis otio commoti jam Regis animus leniri potuit: quin imo iniquiſſimo judicio damnatum eidem ſecuri ſubjecit, qua ante dies tredecim *Joannem Roffenſem Epiſcopum* percuſſerat. Familiam liberis quattuor auctam reliquit, & in ea filias tres, litteris ac moribus ſanctiſſimè ornatas. Præter *Utopiam*, quæ diſſertationem de optimo Reipublicæ ſtatu continet, *Hiſtoriam Richardi III. Anglorum Regis*, *Epigrammata* & alia

alia ad humaniores litteras cùm Græcas tum Latinas ſpectantia, 1523. ſcripſit eruditum volumen in *Lutherum*, titulo Guilielmi Roſſei primo editum. In arce Londinenſi captivus *Paſſionem Domini* ex quattuor Evangeliſtis contexuit, & expoſuit. Quæ quidem omnia, cum aliis adjunctis, Lovanii 1566. in fol. & Coloniæ excuſa fuerunt. Mori vitam, præter alios, *Thomas Staplotonus* accuratè ſcripſit.

Joannes Traversius, iiſdem temporibus in Hibernia extremo ſupplicio affectus fuit, ob librum ſcriptum pro primatu S. Petri & ſucceſſorum ejus. De quo rogatus, illumne ſcripſiſſet, ſtrenue annuit, oſtenſis tribus digitis, quibus illum exararat. Itaque igni addicitur, eoque amburitur; tribus tamen illis digitis divinitus exceptis: quippe quos Deus, in approbati operis teſtimonium, ita voluit eximi, ut nulla vi ignis aduri unquam potuerint, ſed integri permanſerint. *Ita Florimundus Ræmundus l.* 1. *c.* 11. *& ex eo Jac. Gualterus in ſuis Tabulis.*

Guthbertus Tonstallus, primum Londinenſis, poſt Dunelmenſis Epiſcopus fuit: *quo viro vix habet orbis hodie* (ut Th. Morus loquitur in ſuo epitaphio, quod 1533. ſibi ſcripſit) *quidquam eruditius, prudentius, melius.* Tonſtallo legationis principi comes & collega Morus ab Henrico VIII. Anglorum Rege datus cum eſſet, Cameraci inter ſummos orbis Chriſtiani monarchas refecta fœdera, redditamque mundo diu deſideratam pacem uterque lætiſſimus vidit. Scripſit autem Tonſtallus librum eruditum *De veritate Corporis Chriſti in Euchariſtia*, Pariſiis 1554. & alterum *contra impios blaſphematores prædeſtinationis Dei*, 1555. Antverpiæ editum. Orationem ab ipſo habitam in ſponſalibus Franciſci I. Francorum Regis Badius excudit. Ceterum poſt Thomæ Mori cædem & ipſe *Tonſtallus* pro eadem cauſa gravia paſſus fuit.

Richardus Pacæus, Anglus, vir Hebraicè, Græcè & Latinè doctiſſimus, *Joanni Coleto* in Londinenſi ad S. Paulum Decanatu ſucceſſit. Venetiis per annos aliquot, & poſtea Romæ ſub Clemente VII. procurator negotiorum Regis Henrici VIII. fuit, & cum Reginaldo Polo familiariſſimè in Italia vixit. Scripſit librum *De fructu qui ex doctrina percipitur* Baſileæ 1517. in 4. editum. Obiit ſub annum 1532. quadragenarius, & in Decanatu ſucceſſorem habuit *Stephanum Gardinerum.*

Guilielmus Lilius, ex Odiamo Vintonienſis diœceſis opido oriundus, rudi adhuc & barbaro ſæculo inter primos cultioris litteraturæ profeſſores clarum in Britannia nomen meruit. Adoleſcens pietatis ſtudio accenſus, Hieroſolymam & alia loca ſacra luſtravit. Inde rediens, apud Rhodios aliquamdiu ſubſtitit, & Græcæ linguæ ibi rudimenta hauſit. Roma & reliqua deinde Italia luſtrata, cum in patriam inſulam rediiſſet, à *Joanne Coleto* primus gymnaſio Londinenſi, quod idem Coletus ſuo ære excitârat, rector datus, Britannicam juventutem undique confluentem Græcis Latiniſque litteris feliciſſimè imbuit; utili *Grammaticarum præceptionum* compendio in lucem edito. Obiit quinquagenarius ſub initium anni 1522. relicto filio *Georgio Lilio*: qui in Italia elegantioribus ſtudiis excultus, ut paternum decus tueretur, brève *Chronicon Regum Angliæ* concinnavit, Venetiis 1548. editum, una cum *Elogiis* aliquot virorum in Britannia illo ævo illuſtrium, quæ ad Paulum Jovium miſerat.

XLIII. Joannes Driedo, Turnhautano in municipio apud Brabantos natus, ſuæ gentis induſtriam, quam agricolationi impendunt, ad Theologiæ ſtudium feliciſſimo conatu traduxit. Doctor namque Theologus renuntiatus, cum linguarum peritiâ valeret, Lutherum aggreſſus, ſcripſit eruditè admodum *De gratia ac libero arbitrio, hujusque cum divina prædeſtinatione concordia*; *De captivitate, humanique generis redemptione*; *Deque libertate Chriſtiana.* Edidit & *De eccleſiaſticis dogmatibus* libros quattuor, canonicis voluminibus aſſerendis apprimè utiles. Atque ut erat pietatis amans, cujus in ſcriptis eximia veſtigia apparent, populum etiam verbo Dei pavit, ut eccleſiaſtes egregius. In medio laborum curſu, ante diem, Eccleſiæ 1535. ereptus, magnum ſui poſteris reliquit deſiderium: quod tamen edita in vulgus monumenta mitigare & ſolent & poſſunt. Vir fuit multijugæ eruditionis, humanitatis & modeſtiæ ſingularis; ut in tumulo ejus Lovanii ad S. Jacobum, ubi *Parochi* munus geſſit, legitur.

Bernardus Luxemburgius, ordinis S. Dominici Theologus, ſuorum ſodalium ſtudiis Lovanii diu præfuit: demùm *Prior* ac profeſſor Coloniæ 1535. obiit. *Catalogum Hæreticorum* libris quinque, ſæpius recuſis, complexus eſt. Ejuſdem libelli de *Ordinibus militaribus*, *Purgatorio*, *Jubilæo & S. Joſepho*, Deiparæ ſponſo, Coloniæ ſimiliter typis publicati fuerunt.

Henricus Regius, Paderbornenſis, & *Joannes Corbachius*, cognomento *Hellerus*, uterque natione Germanus, uterque monachus Franciſcanus, his temporibus floruerunt. Prior *Biblia alphabetica* Coloniæ 1535. alter eodem anno, in eadem urbe, librum *contra Anabaptiſtas* typis edi mandavit. Obiit autem Hellerus Brulæ in diœceſi Colonienſi 1536.

Paulus Annicola, Cellæ veteris Abbas, 1535. vivere deſiit; libris aliquot contra Lutherum *De auctoritate Papæ*, aliiſque de rebus in lucem editis clarus. Eodem anno

Robertus Goulletius, Theologus Pariſienſis, *Tetramonon Evangeliorum* Pariſiis in 8. publicavit: quod & Joſephi operibus, 1519. ibidem excuſis, adjectum legitur, una cum Compendio de ſex mundi ætatibus. De *Alberto Pio Carpenſi*, Lutheri aliorumque Novatorum ſtrenuo antagoniſta, hoc ipſo anno 1535. defuncto, in Auctario Bibliothecæ eccleſiaſticæ cap. 543. egi.

Gaspar Querhamerus, Saxo, civis Halenſis, homo laicus, ex diverſis Lutheri libris, 1535. collegit triginta ſex *Contrarietates* ſeu Contradictiones ſuper articulo de communione Euchariſtiæ: quas Joannes Cochlæus in Latinum vertit.

XLIV. Adrianus Barlandus, cognomen à Zelandiæ vico natali mutuatus, puer à parente Gandavum ad ſtudia ablegatus, anno 1500. ibi natum, & ſacro tinctum lavacro vidit *Carolum*, qui poſt Cæſar Quinti cognomento creatus eſt. Lovanium profectus, philoſophicis ſe ſtudiis tradidit: ubi & *Philippum Auſtriacum* urbem 1505. ingredientem libens ſpectavit; urbis & Academiæ Senatu obuiam procedente. Ætatis annum viceſimum ingreſſus, acceptis humaniorum artium inſignibus, ad docendum ſe contulit. Primus cum honorario Buſlidiano profeſſionem linguæ Latinæ Lovanii 1518. Kalendis Septembris auſpicatus, ita ſe geſſit, ut inſignem auditorum copiam colligeret. Quo in numero fuere *Cornelius Crocus*, *Gerardus Moringus*, & alii ſcriptis clari, qui ejus è ludo, tamquam ex equo Trojano, prodierunt. Utque ad poſteros etiam manaret utilitas, animum ad ſcribendum appulit, & *Chronologiam* ab orbe condito ad annum uſque ſuperioris ſæculi triceſimum ſecundum; *Res geſtas Ducum Brabantiæ*, *Comitum Hollandiæ*, & *Præſulum Ultrajectenſium* conſcripſit. Sed & *litteratos Imperatores*, & *Venetorum Duces*, poſt Ant. Sabellicum, litteris conſignavit. Profeſſorium ejus munus 1519. Kalendis Decembris *Conradus Goclenius* excepit.

Conradus Goclenius, Weſtfalus, ſecundus eloquentiæ profeſſor Buſlidianus annis XX. ſuis auditoribus adeo gratus extitit, ut eos nec aſſiduitate ſatiarit umquam, nec diuturnitate laſſarit. Magna certè felicitas, quæ duobus illuſtribus viris *Lactantio Firmiano*, & *Rudolpho Agricolæ*, non obtigit: quorum alter ab auditoribus deſertus, alter contumeliis evictus auditorum deſeruit. Præter alia Latinum fecit *Luciani Hermotimum*, ſive de ſectis Philoſophorum dialogum. Hunc Thomas Morus, cui longa doctaque præfatione inſcripſerat, tanti æſtimavit, ut interpretem inaurato poculo aureis nummis Anglicis referto ſit remuneratus. Perpetuo Lovanii hæſit, ut litteras apud Belgas efloreſcentes magis magiſque excitaret: quamquam Canonicatum Antverpiæ merito ſuo nactus eſſet. Vixit annos undequinquaginta, obiitque 1535. funebri, quæ exſtat, oratione à *Petro Nannio* ſucceſſore laudatus, humatuſque in primaria D. Petri æde,

Rutgerus Rescius, Maſeicæ ad Moſam in ditione Leodicenſi natus, I. V. Licentiatus, primus linguæ Græcæ Buſlidianus profeſſor, *doctrinam non vulgarem incredibili quadam modeſtia, planeque pudore virgineo condecorabat*: ut Eraſmus lib. 17. epiſt. 12. loquitur. Auſpicatus fuit profeſſionem 1518. Kalendis Septembris, in monaſterio eremitarum Auguſtinianorum, eo quod ædes ære Buſlidiano emptæ nondum in formam Collegii ſeu Gymnaſii eſſent adaptatæ. Cumque Lovanii celebre typographeium inſtituiſſet, Græcos auctores plurimos, accuratè à ſe caſtigatos, primus in orbe noſtro, ut apud Italos *Aldus Manutius* major, evulgavit, legendoſque publico commodo dedit. Obiit anno ſalutis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo quinto, profeſſionis viceſimo ſeptimo. *Ejus vidua Anna Monſia* nupſit *Joanni VVameſio*, Juriſconſulto celeberrimo. Munus profeſſorium *Adrianus Amerotius* Sueſſionenſis excepit: qui an. 1560. moriens *Theoderico Langio*, Enchuſano Batavo, lampada tradidit.

Matthæus Adrianus, genere Judæus, natione Hiſpanus, religione Chriſtianus, profeſſione Medicus, ab Eraſmo è media Germania accerſitus, & Ægidio Buſlidio lib. 3. epiſt. 39. commendatus, primus, auſpiciis Buſlidianis, Lovanii Hebraicam docere lingvam cœpit 1518. Kalendis Decembris. Docuit verò annum unum & menſes tres. Exinde in Galliam profectus Lugduni edidit *Inductionem brevem in linguam Hebraicam*, cum Oratione Dominica, Salutatione Angelica, & hymno Salve Regina, Hebraice redditis.

Robertus Wacfeldus, Anglus, poſt diſceſſum Matthæi, menſes tantum quattuor profeſſus eſt publicè. Docuit idem & Tubingæ in Germania; reverſuſque in Angliam, circa annum 1538. ibidem obiit. Scripſit autem *De laudibus linguæ Hebraicæ*; *Inſtitutiones Hebraicas*; & *De utilitate trium linguarum eruditarum*.

Robertus Schirvvodus, itidem Anglus, S. Th. Doctor Oxonienſis, à Wacfeldo ſubſtitutus, profeſſionem poſt menſem unum deſeruit. Ipſo auctore *Explanatio in Eccleſiaſten* edita eſt Antverpiæ 1523.

Joannes Campensis, quartus Hebraicæ linguæ in Collegio Buſlidiano profeſſor, editis ejuſdem linguæ *Grammaticis præceptionibus*, doctaque in *Pſalmos* atque *Eccleſiaſten* paraphraſi, magnum ſibi nomen peperit. Romam 1531. à Leone X. evocatus, depoſito profitendi munere, motoriam deinceps egit fabulam; ut ad Goclenium in epiſtolis poſtumis Eraſmus ſcribit. Opimo demùm ſacerdotio ab eodem Leone dotatus, dum in Belgicam

reverti

reverti cogitat, epidemica in itinere correptus lue, Friburgi *Briſgoiæ* interiit. Locum ejus *Andreas Gennepius*, Balenus, anno 1532. ineunte excepit.

Jacobus Ceratinus, vir ſua ætate, ob perfectam Græcæ ac Latinæ linguæ cognitionem, clarus, *Lexicon Græcum* poſt Aldum Manutium majorem auxit: adhæc eruditum *De Græcarum litterarum ſono* libellum edidit, & Eraſmo inſcripſit. Profeſſus fuerat Tornaci Græcas primum litteras: ſed bello & peſte apud Nervios ſævientibus, Lovanium veniens eadem in profeſſione privatim perſtitit. Utque ſacerdos erat ſingulari pietate ac modeſtiâ, *Chryſoſtomi dialogos de Sacerdotii dignitate* Latio donavit; plura juris publici facturus, niſi in ipſo juventæ flore 1530. raptus ad plures abiiſſet. Batavum patria Hornanum fuiſſe Græcum Ceratini cognomentum, & ſepulcralis Lovanii apud Franciſcanos inſcriptio, loquuntur.

Philippus Decius, Mediolanenſis, fratrem ſuum Lancelotum, Jaſonem & Joannem Puteum Jura Ticini explicantes adoleſcens audivit. Fratrem deinde ſecutus, qui à Florentinis Piſas evocabatur, ibi Baldum Novellum, Philippum Corneum, Bartholomæum Socinum & Hieronymum Zanetinum præceptores habuit. Anno 1498. Italia ejectus, & fortunis omnibus abſque ſua culpa ſpoliatus, demùm à Florentinis Piſas revocatus, ibidem 1535. deceſſit.

XLV. Hieronymus Monopolitanus, natione Apulus, & *Joannes Udalricus*, Baſileenſis, uterque ordinis Prædicatorum Theologus, ſub hoc tempus floruerunt. Ex his Hieronymus librum ſuum *De neceſſitate bonorum operum*, & *De veritate corporis Chriſti in Euchariſtia* 1536. Neapoli publicavit. Udalricus, ut Græcè etiam doctus erat, erudito *in Epiſtolam Pauli ad Hebræos* commentario edito, Colmariæ 1536. deceſſit.

Conradus Collinus, vulgò Coellin, Ulmenſis, Doctor Theologus, & Prior Prædicatorum Coloniæ, *Contra Lutheri nuptias* libros quattuor 1530. Tubingæ; *Confutationem Epithalamii* 1527. & Quodlibeta xxvii. Coloniæ 1523. publicavit. Ejuſdem commentarius *in primam partem ſecundæ S. Thomæ* primum Coloniæ 1512. & poſteà Venetiis prodiit. Obiit anno 1536.

Petrus Blomevenna, Lugduni Batavorum natus, litteris humanioribus non leviter tinctus, 1494. ætatis 22. mundo nuntium remiſit, & Cartuſiæ Colonienſi nomen dedit; in eaque annos ferè quinquaginta vixit ſummo vitæ religioſæ exemplo. Præfuit eidem ut Prior, ac Viſitator provinciæ Rheni, annos novem & viginti; obiitque 1536. Scripta ejus partim Coloniæ, partim Antverpiæ typis edita Val. Andreas & Theodorus Petrejus, hic in Cartuſiana, alter in Belgica Bibliotheca enumerant. Blomevennæ auſpiciis, *Dionyſii Cartuſiani* & aliorum non pauca opera primum in lucem prodierunt.

Paulus Girlandus, Caſtellio, J. C. Florentinus, ſcripſit commentarios *De hæreticis & ſortilegis*, eorumque pœnis, quæſtionibus, tortura & relaxatione carceratorum, 1536. Lugduni & 1558. Venetiis publicatos.

Desiderius Erasmus, Roterodamus, Batavus, primus quaſi ſignum quoddam ex arce Palladia, ad litteras cum Græcas, tum Latinas inſtaurandas, extulit. Is adoleſcens *Alexandro Hegio*, qui Daventrienſi gymnaſio tum celeberrimo præerat, in diſciplinam eſt traditus. Ætate provectior Canonicorum regularium familiæ, ad Gaudam Batavorum opidum, adſcribitur; uſus ibidem præceptore *Cornelio Aurelio*, ejuſdem inſtituti ſodale, cui ob poëticæ & oratoriæ facultatis præſtantiam Maximilianus I. Imp. abſenti laurum Apollineam ultro detulit. Poſt Lovanium, indeque Lutetiam, moxque in Italiam tranſiit, & *Marci Muſuri* hominis Græci, *Aldi Manutii*, aliorumque doctiſſimorum virorum amicitia floruit. Utque erat peregrinationis amans, pleraſque Chriſtiani orbis Academias, magna celebritate famæ, qua docendo, qua ſcribendo obivit; major & apud poſteros futurus, ſi minor eſſe voluiſſet. Nam ſi intra profeſſionis litterariæ terminos ſubſtitiſſet, ſeque totum hiſce ſtudiis, quibus in primis natus videbatur, dediſſet, paria fortaſſe cum primis illis Latini ſermonis auctoribus facere potuiſſet. At verò poſtquam Theologum agere voluit, ingenio fiſus nimium ſibi arrogavit; & in tractandis ſacris litteris, veterumque Patrum monumentis, rigidum nimis cenſorem ſe præbuit. Utinam vero majore modeſtia ac candore ad ſacra illa tractanda ſe contuliſſet; vel amicis ſaltem, in his *Thoma Moro*, *Didaco Stunica*, *Natali Bedæ* & *Martino Dorpio*, ad ea quæ peccarat, D. Auguſtini exemplo, revocanda aut mitiganda, hortantibus obtemperaſſet! Quamquam cautius, ut exiſtimo, ſcripſiſſet, ſi aut in caſtigatiora hæc tempora incidiſſet, aut tale paulo poſt ſæculum, tot hæreſibus ſectiſque infame, exoriturum prævidiſſet. *Judicium ferè ſimile* 1565. *dedit Petrus Caniſius, præfatione ad ſelectas S. Hieronymi epiſtolas*: Nemo, *inquit*, Eraſmi Roterodami laudibus in politiori litteratura invidere, nemo detrahere merito queat. Illud autem erat optandum, ſi quid votis poſſemus conſequi, Deſiderius ut profeſſionis hujus terminis contentus, aut à ſacris ſtudiis penitus abſtinuiſſet, aut in judicandis Patrum ſcriptis minore ſupercilio ac candidiore animo ſe præditum declaraſſet. Nam revera poſtquam Eraſmus Theologum agere cœpit, abuſus ille ingenio, nimium ſibi tribuit ac ſumpſit: tum verborum quam rerum ſtudioſior, ſeverum ſe præbuit ſæpe Ariſtarchum, ubi nihil erat neceſſe. Ita in cenſendis Theologorum

 quidem

quidem ſcriptis tantum ſibi permiſit, quantum hactenus nemo alius, quantumvis doctus & ſapiens, in Eccleſia vel ipſe poſtulare viſus eſt, vel aliis concedendum exiſtimavit. Scilicet ne Luthero excludenda ova deeſſent, Eraſmus monachus monachos inſectatus eſt; & parum gravis ipſe philoſophus Doctores ſcholaſticos tantum non tractavit ſcurriliter; tum neſcio quo ſpiritu ductus, non aliam in eccleſiaſticis ferè dogmatis quam *Pyrrhonicam* ſequi voluit Theologiam. Quid? quod libenter incuſat & oppugnat alios, ſe vero ipſe perpetuo excuſat & propugnat mordicus, ut nulli velit cedere. Unde id quod videmus conſecutus eſt tandem, ut Eraſmiani nominis auctoritatem nullus adverſariorum vehementius, quam auctor ipſe labefactarit. *Ita Caniſius.* Obiit autem Eraſmus Baſileæ in Helvetiis, Chriſti anno 1536. ætatis ſuæ 70.

Joannes Antonius Flaminius, Forocornelienſis, pater Marci Antonii Flaminii ludum litterarium Bononiæ aperuit, & ibidem 1536. deceſſit; ſepultus apud Dominicanos. Præter Silvarum, Epigrammatum & Epiſtolarum libros, ſcripſit vitas Alberti Magni, Vincentii Ferrerii, & aliorum illuſtrium Dominicanorum, à Leandro Alberto publicatas. De filio ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca: *M. Antonius Flaminius, ad Alexandrum Card. Farneſium, ſcripſit Explanationem brevem in librum Pſalmorum, Venetiis, Florentiæ, Pariſiis & alibi editam: quam Pauli IV. Cenſores, aliique poſtmodum improbarunt.*

Hieronymus Æmilianus (vernacule Mianus) patritius Venetus, Clemente VII. regnante, anno milleſimo quingenteſimo viceſimo octavo, Somaſcenam clericorum regularium congregationem excitare cœpit: cujus pimarium munus eſt Orphanos fortunis deſtitutos & parentibus orbatos ſuſcipere, alere, pietatis inſuper ac doctrinæ ſtudiis excolere. Congregationi huic nomen adhæſit à *Somaſca*, ditionis Venetæ pago, in confinibus diœceſis Mediolanenſis ſito; ubi & prima illius fundamenta Æmilianus poſuit, & anno demùm milleſimo quingenteſimo triceſimo ſeptimo piiſſimè in Domino obdormivit. Congregationem hanc 1540. Paulus III. approbavit; Pius V. regulæ S. Auguſtini 1568. ſubjecit; Paulus V. cum Congregatione clericorum Doctrinæ Chriſtianæ in Gallia 1616. univit. Conſtitutiones ejuſdem, poſt alios Pontifices, 1626. Urbanus VIII. confirmavit: exſtantque typis Romæ eodem anno editæ. Habent autem Somaſceni Collegia plurima per Italiam, ut *Romæ*, *Velitris*, *Ameriâ*, *Maceratæ*, *Tiburi*, *Somaſcæ*, *Venetiis*, *Vicetiæ*, *Salodii*, *Patavii*, *Tarviſii*, *Bergomi*, *Brixiæ*, *Mediolani*, *Papiæ*, *Cremonæ*, *Terdonæ*, *Merati*, *Ripaltæ*, *Comi*, *in Laude Pompeja*, *Alexandriæ*, *Genuæ*, *Neapoli*, *Caſertæ*, *Melphis*, *Vercellis*, *Foſſani*, *Bugellæ*, *Placentiæ*, *Caſali*, *Lugani*, *Tridenti* & alibi. Clerici vero doctrinæ Chriſtianæ in Gallia habent Collegia *Lutetiæ Pariſiorum*, *Toloſæ*, *Avenione*, *Narbone*, *Inſulæ* in Comitatu Venuxino, *Bellocari*, *Zimonti*, *Lectoræ*, *Condomii*, *Brivæ*, *Francopoli*, & alibi. Plura huc ſpectantia in noſtro Codice Regularum clericalium, Antverpiæ 1638. edito, reperies, itemque in hiſtoria vitæ Hieronymi Æmiliani, ab Andrea Stella & Auguſtino Turtura copioſè ſcripta.

Reinerus Snoius, Gaudæ apud Batavos honeſte natus, felicis indolis adoleſcens, humanioribus litteris probe perceptis, Philoſophiæ Lovanii, & Medicinæ ſtudiis Bononiæ in Italia totum ſe dedit. In Belgicam redux Adolpho à Burgundia, Beverorum toparchæ, Velleris aurei Equiti, tuendæ valetudinis gratia, carus fuit. Cumque lautam paterna hereditate rem poſſideret, & conſularis apud ſuos illi dignitas acceſſiſſet, contempto quæſtu, ſacra ſtudia amplexus, ſanandis potius animis, quam medendis corporibus, SS. Coſmæ & Damiani exemplo, curam impendit. Qua de cauſa ſcripſit librum *De Chriſtiana libertate*, Lovanii 1550. editum; quo eorum compeſceret veſaniam, qui, dum liberum hominis arbitrium inficiantur, humanam tollunt naturam, hominemque brutis animantibus exæquant. Cujus quidem hominis libertatem ut ethnici philoſophi adſererent, pari impietate, quamquam ſtudio diſſimili, res humanas divinæ providentiæ ſubtraxerunt. Exſtat & perſpicua ejus *in Davidis pſalmos Paraphraſis*, Coloniæ, Pariſiis & alibi evulgata, quam ex veterum Patrum ſcriptis eleganter concinnavit. *Hiſtoriæ Batavicæ libros* XIII. ab eodem elaboratos *Jacobus Braſſica* (cui Snoius avunculus major fuit) cum libello *De etymo Hollandiæ*, 1620. in fol. Roterodami edendos curavit. Scripſit præterea *Anti-Lutherum*, *Sophologiam*, *De eſſentia animæ*, & alia typis nondum publicata.

Joannes Alexander Braſſicanus, in Guilielmi Eberſtenii, Cæſarei ad Ludovicum Hungariæ Regem Legati, comitatu cum eſſet, bibliothecam Matthiæ Corvini Regis, manuſcriptis codicibus Græcis Latiniſque refertiſſimam, Budæ diligenter excuſſit: ut ipſe in præfatione ad Salviani Maſſilienſis libros de providentia Dei narrat. Quem quidem laudatiſſimum ſcriptorem, ut & alios plurimos ſacros ac profanos auctores, Braſſicanus è tenebris primus eruit. Scripſit idem Marte ſuo *Elegias*, *Dialogos*, *Xenia & Epigrammata*; collegitque *Centuriam proverbiorum*, Lutetiæ editam. Vivebat anno 1536.

Franciscus Vergara, Canonicus Complutenſis, Doctor Theologus, *Demetrio Cretenſi* (quem ex Italia magno præmio, excitandis ſacris litteris in Academia Complutenſi illuſtrandiſque ſacris Bibliis, Ximenius exciverat) & *Ferdinando Nonio Pintiano*, ſummis viris, operam dedit. Græcas porrò litteras tam avide arripuit, ut brevi earum perfectam cogni-

cognitionem aſſecutus, viginti ipſos annos ibidem profeſſus ſit; collega *Laurentio Balbo Lilienſi. Grammaticam Græcam* libris quattuor confecit ex antiquis recentioribuſque auctoribus, & ſcholiis explanavit tam accurate, nihil ut eo in genere ſit perfectius. Divi adhæc Baſilii Homilias IX. breviores, à nemine antea editos, Latinas fecit, & Joanni fratri inſcripſit.

VINCENTIUS GEMINIANENSIS, ſui ordinis Dominicani in aula Romana procurator Clementis VII. juſſu ſcripſit vitam S. Antonini, Archiep. Florentini, Lutetiæ 1526. & à Surio editam. Romæ 1537. vivere deſiit. Ejuſdem ordinis fuit *Vincentius Giacharus*, cujus commentarii de neceſſitate confeſſionis, de libero arbitrio, gratia, prædeſtinatione, præſcientia, de purgatorio, de contractibus, de Monte pietatis, de venditione, aliiſque rebus 1537. & 1569. prodierunt.

NICOLAUS GRANDIS, ord. Minorum, Theologus Pariſienſis, ad Franciſcum I. Galliæ Regem ſcripſit commentarium in epiſtolas ad Romanos & Hebræos, 1537. in fol. excuſum.

ORONTIUS FINÆUS, Delphinas, Matheſeos Profeſſor regius Lutetiæ, edidit ibidem 1536. Deſcriptionem terrarum ad intelligentiam utriuſque teſtamenti maximè pertinentium. Idem 1540. S. Pauli Apoſtoli peregrinationem delineavit: quam Ortelius poſtea in ſuo Theatro orbis terrarum repræſentavit.

JOANNIS MAIRE, Condomienſis in Gallia Epiſcopi, Enchiridion Sacerdotale 1520. Badius in 4. excudit. Eodem anno *Joannis Matthæi*, Lunenſis, liber De mulieribus claris prodiit Pariſiis.

LUCAS GAURICUS, Geophonenſis, Epiſcopus Civitatenſis à Paulo III. creatus, juſſu Julii II. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. concinnavit *Kalendarium eccleſiaſticum novum* ex ſacris litteris, probatiſque veterum Patrum ſynodis, 1552. Venetiis in 4. editum: in quo agitur de vera Paſchatis & Feſtorum mobilium celebratione. Item ſcripſit librum *De miraculoſa eclipſi in Paſſione Domini obſervata*, Pariſiis 1553. in 4. publicatum. *Sic ferè Molanus in ſua mſ. Bibliotheca ſacra.* Scripſit & alia quæ huc proprie non pertinent.

HIERONYMUS HANGESTUS, Doctor Th. & Profeſſor Pariſienſis, ſcripſit Moralia 1521. Antilogiam adverſus Pſeudo-chriſtos 1523. De Academiis in Lutherum 1531. De libero arbitrio contra eundem; De poſſibili præceptorum obſervatione; De Chriſtifera Euchariſtia adverſus nugiferos Symboliſtas 1534. & alia Pariſiis edita. Fuit vir nobili familia Compendii in Picardia natus, & obiit 1538. in urbe Cenomanenſi Canonicus.

ANDREAS PLACUS, Moguntinus, ſcripſit *Lexicon Biblicum*: in quo difficiliorum tam Græcarum quam Hebraicarum, omniumque peregrinarum dictionum interpretationes continentur. Ejuſdem *Inſtitutio* de accentibus Hebraicis, Græcis & Latinis 1543. in folio Coloniæ & Viennæ in Auſtria 1552. fuit edita. Anno 1541. *Benedictus Falcus*, Neapolitanus, ſuam commentationem De origine Hebraicarum, Græcarum ac Latinarum litterarum, deque numeris omnibus, in 4. Neapoli publicandam curavit.

XLVI. JOANNES MURMELLIUS, natus Ruræmundæ (quæ Gelrorum inſignis urbs eſt ad Moſæ ac Ruræ fluminum confluentes) primum militiæ nomen dedit: poſt à turbulentis Bellonæ caſtris ad blanda quietaque Muſarum otia converſus, Alexandrum Hegium Daventriæ audivit. Coloniæ in Ubiis artium liberalium, ut nuncupant, Magiſter renuntiatus, Alcmariæ apud *Batavos*, Daventriæ apud Tranſiſalanos, Monaſterii apud Weſtfalos, & alibi magno juventutis commodo ludum aperuit: atque inter piſtrini labores multa pro ætate commentatus eſt. Omitto *Grammaticas præceptiones*, *Epigrammata* item varia, quæ luſit feliciſſimè: in obſcura certè *Perſii Ænigmata* acutè admodum ſcripſit, & *Boëtii* elegans illud atque eruditum *De philoſophiæ conſolatione* Satyricon commentario, multo quam Thomas Anglicus, felicius illuſtravit. Monaſterii demum anno 1513. aut 1517. ut aliis placet, vivere deſiit. De mortis genere ambigitur: creditum eſt enim ab æmulis, quod ante diem obiiſſet, toxico è medio ſublatum: ſed qui artis medicæ periti morienti adfuerunt, peripneumonia exſtinctum adfirmabant.

ORTUINUS Gratius vulgo civis Daventrienſis cenſetur, quod Daventriæ ſub Alexandro Hegio enutritus ſit, altus & bonis auctus litteris: natus tamen fuit in diœceſi Monaſterienſi apud Weſtfalos: ut ipſemet alicubi narrat. Docuit bonas litteras Coloniæ Agrippinæ, ediditque 1535. in fol. ibidem *Faſciculum rerum expetendarum & fugiendarum*: cui operi inſunt *Epiſtola clarorum virorum* & *Orationes* LXVI. quibus multa religionis capita diſcutiuntur. Scripſit item *Apologiam* adverſus Joannem Reuchlinum: qua occaſione nominatim traductus eſt in damnato Dialogo obſcurorum virorum. Gratius vero ei repoſuit *Lamentationes obſcurorum virorum*, Coloniæ 1518. editas. Exſtat liber ejuſdem hoc titulo Lugduni 1511. excuſus: *Criticomaſtix peregrinationis Petri Ravennatis*, I. V. Doctoris Coloniæ, in quo multa de viri illius & Academiæ laudibus. Obiit autem Gratius Coloniæ 1542.

XLVII. CHRISTIANUS CELLARIUS, Iſenbergæ in Furnenſi agro apud Flandros natus, primum Lovanii Græcas litteras publicè docuit, poſt Bergis ad S. Winocum ludum aperuit. Exſtat ejus, ad Diſpenſatores pauperum per Flandriam, *Oratio contra mendicitatem publicam*, Antverpiæ 1531. edita. Quod argumentum etiam tractarunt *Joannes Ludovicus Vives*, *Jacobus Papaus Iprenſis*, & *Ægidius VVitſiuo* IC. ac Syndicus *Brugenſis*: quorum poſtremus Conſilium de continendis & alendis domi pauperibus 1561. Antverpiæ publicavit. Pro contraria tamen opinione *Laurentius Villavicentius*, Hiſpanus, ord. Auguſtiniani Doctor Theologus, cum *Brugis* ageret, librum ſcripſit, itidem Antverpiæ 1564. à Plantino editum: cui Lovanienſes Theologi ſuum calculum addiderunt. Noſter porrò Cellarius & verſibus valuit. Fidem facit carmen heroicum *De bello per Carolum V. in Hungaria adversus Solimannum geſto*, & alia 1536. 1538. typis Antverpianis in lucem data.

JOANNES MARIA VELMATIUS, Bagnacaballus, Theologus & poëta, veteris & novi Teſtamenti opus, ſive *Chriſteidos* libros X. edidit: in quibus, heroico verſu, à mundi primordio ad Chriſti aſcenſum res geſtæ continentur. Idem *Acta Apoſtolorum* eodem carminis genere, ſcholiisque illuſtravit, & Venetiis 1538. in 4. edidit.

SALMONIUS MACRINUS, Juliodunenſis, Gallus, Regius Cubicularius, ſeptem *Pſalmos Davidicos pœnitentiales* Lyricis numeris paraphraſticè expreſſit. Ejuſdem *Pæanum* libri quattuor, in quibus varia ſunt carmina pia, 1538. Pictavii prodierunt.

XLVIII. JOANNES SECUNDUS, Nicolaus Grudius & Adrianus Marius, fratres, Nicolao Everardo, Præſide Mechlinienſi (quem ſupra cap. 39. laudavimus) geniti mira quadam animorum conſenſione, Juriſprudentiam cum poetica jungentes, non modo in curia & foro, ſed in litteris etiam ac libris rei prodeſſe publicæ ſtuduerunt. Fidem faciunt *Dialogi Luciani*, collaticia velut ſtipe, à tribus Germanis fratribus, *venuſtè* Latinis verſibus redditi. *Joannes* quidem, Hagæ Comitis apud Batavos ſecundo ſuos inter fratres loco natus, non ſine omine *Secundi* nomen induit, ut cui ſecundum non facile reperias. Nam ea ætate, qua vix Latine loqvuntur alii, in re poëtica uſque eo ceteris omnibus antecelluit, ut intempeſtivum Martialis jocum in aurem Batavam facile eluſerit. Adoleſcens in Galliam profectus, *Andr. Alciatum* de ſuperiore loco Jus Biturigis interpretantem audivit; ibidemque *Salmonio Macrino* & *Cornelio Muſio* familiariter uſus, poëtica inter ſe ſtudia exercuerunt. Poſt in Italiam tranſgreſſus, indeque in Hiſpaniam trajiciens, Archiepiſcopo Toletano à Secretis fuit. Cujus etiam juſſu, Carolum V. in Tunetana expeditione ſecutus, in Africam tranſmiſit. In patriam valetudinis gratia reverſus, à Georgio Egmondano, Ultrajectino Præſule, ad idem munus evocatur. Is tum fortè in D. Amandi apud Nervios opido, cujus loci Abbas erat, agebat: quo profectus Secundus, mox in febrim incidit, & quarto quam advenerat die flos ille Belgicus, nondum annorum quinque & viginti, occidit: ſummus haud dubiè futurus, qua erat ingenii præſtantia, ſi & vita longior obtigiſſet, & caſtum in primis piumque ſtilum, impuris valere juſſis, exercuiſſet. At juvenili calori ac judicii imbecillitati, in lubrico ætatis flexu, venia fortaſſe danda: qui ad pia ac ſeria, *Nicolai* fratris exemplo, animum grandior convertiſſet. Defunctum næniis, quæ exſtant, fratres proſecuti ſunt, atque in æde D. Amandi tumulo honorifico condiderunt; quem non ſemel cum doloris ſenſu ſpectavimus.

NICOLAUS GRUDIUS diſſimili prorſus genio ac moribus à Joanne Secundo poëticam tractavit: *Grudius* hinc dictus, quod Lovanienſi in urbe natus eſſet. Sacra enim pleraque verſibus pangebat iis horis, quibus à publicis negotiis ac civilis Juris ſtudio feriari ac veluti reſpirare liceret. Quo nomine *Gerardo Groesbequio*, Card. & Eburonum Principi, cui & *Hymnos*, *Odas*, ceteraque pia id genus poemata inſcripſit, longe gratiſſimus exſtitit. Poſt Philippo II. Hiſp. Regi à Conſiliis, & Equitibus Velleris aurei ab actis fuit. Claris pleriſque ea tempeſtate viris, in his Achille Statio, Joanne Calveto Stella, & Honorato Janio familiariter utebatur. Quin & ab Hieronymo Vida, poetarum ſui ævi coryphæo, abſens litteris colebatur. Demum in Italiam Reipublicæ cauſa profectus, Venetiis 1571. fato fungitur. Senatus P. Q. Venetus honorifice conditum lacrymis exterum atque eruditum hominem ſunt proſecuti.

ADRIANUS MARIUS, Gelriæ Zutfaniæque Cancellarius, à negotiorum curis ad Muſarum hortos non raro divertere ſolitus, præter *Dialogos Luciani* metro redditos, ejuſdem *De vitanda calumnia* libellum proſa oratione convertit. Senex 1568. moritur Bruxellæ, vel hoc nomine felix, quod *Guilielmus Cripius*, eiſdem deditus ſtudiis, ipſius magiſtratum exceperit. Corpus Mechliniam tranſlatum eſt, conditumque ad parentis & fratris tumulos, in D. Mariæ templo.

XLIX. LAURENTIUS CAMPEGIUS, ex nobili Campegiorum familia Bononiæ ortus, anno ætatis decimo nono Patavii Jus Cæſareum, incredibili auditorum admiratione, una cum patre ſuo *Joanne Campegio*, cujus opera in pretio ſunt, publice profeſſus fuit. Cardinalis deinde creatus, legationes plures, magno Eccleſiæ bono, obivit, Hungaricam, Bohemicam, Polonam, Anglicam, & Germanicam quinquies. Præter *Epiſtolas* ad diverſos, publi-

publicavit ſua *Decreta pro reformando clero Germaniæ*, Conciliorum tomis inſerta, obiitque Romæ 1539.

JOANNES JUSTUS LANSPERGIUS, Bavarus, Cartuſianis Colonienſibus adoleſcens ſe adjunxit, & ſuis prope Juliacum, magna cum laude pietatis & eruditionis, diu præfuit. Ad poſteros tranſmiſit *Sermones totius anni*, & libros XIX. minorum opuſculorum, Coloniæ & alibi excuſos. Obiit 1539.

JOANNES FERRERIUS, Pedemontanus, ſuas commentationes *De animorum immortalitate* 1539. *De vera Cometæ ſignificatione*, contra Aſtrologorum vanitatem, & alia 1540. Lutetiæ publicavit.

PETRUS VEGA, Hiſpanus, ſui ordinis Hieronymiani, à Lupo Olmedo 1433. inſtituti, *Chronica* ſuo idiomate conſcripſit, & 1539. edidit.

ANTONIUS FONSECA, Luſitanus, ord. Prædicatorum, Joannis III. Portugalliæ Regis Eccleſiaſtes & Profeſſor Conimbricenſis, ſcripſit vitam *Thomæ Vii*, *Cajetani* Cardinalis; eamque Pariſiis cum commentariis ejuſdem Cajetani in Pentateuchum, 1539. publicavit.

L. SANCTUS IGNATIUS LOIOLA, natione Hiſpanus, patria Cantaber, Societatis JESU parens ac conditor, præter libellum *Exercitiorum ſpiritualium*, mole quidem exiguum, ſed fructu maximum, ſcripſit librum *Conſtitutionum*, decem in partes diſtributum. In quo leges dat Societati, & abſolutam gubernandi formam præſcribit, tanto ſpiritu, tanta ſententiarum gravitate, tantoque verborum pondere, ut non humana doctrina, ſed divinitus infuſa videatur. Conſtitutiones haſce à tota Societate ſevere expenſas, ſummoque conſenſu probatas, anno demum 1553. promulgavit. Scripſit item *Epiſtolas duas* ad Luſitaniæ Socios ac filios; quarum una eſt *de Religioſa obedientia*, & altera *de Religioſa perfectione*. Annos quinque & ſexaginta natus, 1556. pridie Kalendas Auguſti Romæ in Domino ſanctiſſimè obdormivit; à Gregorio XV. in Divos 1622. relatus. Res ejus geſtas *Petrus Ribadeneira*, *Nicolaus Orlandinus*, & alii litteris conſignarunt. Societas porro JESU, anno 1540. à Paulo III. confirmata, inter omnes Clericorum in communi viventium Congregationes longè eſt ampliſſima; utpote per univerſum orbem Chriſtianum longe lateque diffuſa. Hiſtoriam ejus eleganti ſtilo ſcripſerunt idem *Orlandinus* & *Franciſcus Sacchinus*: ad quos Lectorem remitto. Anno 1640. quo iſta commentabamur, Societas primi ſæculi Jubilæum celebrabat: exſtatque illius *Imago* à Provincia Flandro-Belgica graphice repræſentata, & typis Plantinianis, cum variis Emblematis, in fol. expreſſa. Scriptorum Soc. JESU Catalogum, ab eodem Ribadeneira concinnatum, Andreas Schottus multorum acceſſione locupletavit, & Antverpiæ 1613. evulgavit. Idem nunc argumentum Romæ tractat Philippus Alagambus, Bruxellenſis.

CHRISTIANUS MASSÆUS, presbyter ex familia Fratrum vitæ communis, à Gerardo Magno Daventrienſi inſtituta, Waſtenæ opulento in municipio ad Liſam fl. apud Flandros natus, pro inſtituti ſui ratione, juventutem Gandavi primum, deinde Cameraci (unde & Cameracenatis cognomentum ſumpſit) erudivit. In quo mirum adeo illud fuit, virum occupatiſſimum, atque aſſiduis ludi curis implicatum, tantum otii decidere potuiſſe, ut præter *Grammaticas præceptiones*, etiam *Chronica* ab orbe condito ad annum decimi quinti ſæculi quadrageſimum (*Kalendariis Ægyptio*, *Hebraico*, *Macedonico* & *Romano*, *præmiſſis*) commentaretur. Quæ *de Pſalmorum titulis*; à Trithemio (quo cum de ſtudiis per litteras ſæpè communicabat) laudata conſcripſit, an lucem aliquando viderint, ignoro. Obiit autem Cameraci an. 1546.

FRANCISCUS ORTISIUS, Hiſpanus, ord. Minorum, lauditiſſimam, ut Molanus nuncupat, Expoſitionem Pſalmi quinquageſimi 1540. publicavit. De *Franciſci Titelmanni* & *Adami Saboldi* ſcriptis in Auctario Bibliothecæ noſtræ Eccleſiaſticæ cap. 550. & 551. egimus.

THEODORICUS ADAMÆUS, Svallenburgius, Gelrus, de Chriſtiani orbis concordia, de inſula Rhodo, de militarium ordinum inſtitutione, & alia Pariſiis 1540. edita conſcripſit, eodemque anno Lovanii vivere deſiit. Procopii libros de Juſtiniani Imp. ædificiis, à Franciſco Craneveldio è Græco Latine redditos, Notationibus illuſtravit: Cebetis item Thebani Tabulam Latine reddidit.

CLAUDIUS GUILIAUDUS, Belliocenſis, Theologus Pariſienſis, Præpoſitus Auguſtodunenſis, anno 1540. floruit. Commentarii ejus in Matthæum & Joannem, Collationes in omnes Epiſtolas novi Teſtamenti, Homiliæ Quadrageſimales, & alia Pariſiis ac Lugduni ſæpius ſunt recuſa. Iiſdem temporibus *Caliſtus Placentinus*, Canonicus Lateranenſis, celebris concionator Italicus, claruit. Scripſit commentarios in Aggæum Prophetam, pro concione à ſe explicatum; in Joannem & in Evangelia Quadrageſimalia: quibus Chronicon quattuor Evangeliorum, & tractatum de locis Palæſtinæ adjecit. Ejuſdem libri De neceſſitate bonorum operum, & libero arbitrio, ex Italico Latine redditi, 1542. Ingolſtadii prodierunt.

LI. AUGUSTINUS STEUCHUS, prænomine Eutychius, patria Eugubinus, profeſſione Canonicus regularis ex Congregatione S. Salvatoris, dignitate Bibliothecarius Apoſtolicus & Epiſcopus Chiſamenſis, vir linguarum orientalium peritiſſimus, 1540. floruit. Præter libros decem *De perenni Philoſophia*, ſcripſit in varios ſacræ Scripturæ libros, item contra Lutheranos, & alia plurima, junctim tribus tomis Lutetiæ à Sonnio anno 1577. edita.

ADAMUS FUMAEUS, Veronenſis, Baſilii Magni opera moralia & aſcetica, à ſe in Latinum tranſlata, 1540. Lugduni edidit.

BAPTISTA FULGOSIUS, Genuenſis, ſua ætate principatum in patria obtinuit. In quo tanta fuit, ac tam multiplex eruditio, tantaque vetuſtatis atque omnium ætatum cognitio, ut quem ex iſto ordine cum illo conferas, haud facile reperias. Id quod manifeſte docet opus laborioſiſſimum, quod Italico ſermone, Valerium Max. imitatus, *De factis & dictis memorabilibus* conſcripſit. In quo omnium nationum, omniumque temporum exempla ita collegit, ut cunctorum ſæculorum hiſtoriam, breviter perſtrictam ante oculos hominum poſuiſſe videatur. Quæ res immenſi operis atque infiniti pene laboris fuit. Jam vero ſimplici rerum narratione minime contentum fuiſſe, ſed unamquamque momento ſuo ponderaſſe, ac de ſingulis ſapientia judicia feciſſe, egregium profecto acris ac verſatilis ingenii ſpecimen fuit. Fulgoſii libros iſtos IX. *Camillus Gilinus* Latinitate donavit, & Baſileenſes 1541. typis publicarunt.

ÆGIDIUS RICARDUS ſcripſit De functione Apoſtolica; Regno Chriſti; Gloria Hieroſolymæ; Dignitate hominis; Eccleſiaſtica unione; Dignitate ſacerdotali; Divinæ vocis virtute; Sapientia ſpiritus; Inſcrutabilibus Dei viis, & fœcunda Eccleſiæ ſterilitate: quæ omnia ſunt edita Venetiis 1540.

GUILIELMUS BUDÆUS, civis & Præſes Pariſienſis, præter alia ſcripſit librum *De contemptu rerum fortuitarum*: ſeorſim ſæpius, itemque cum reliquis ejuſdem operibus excuſum. Obiit 1540. ætatis 73. vir Græcè Latineque doctiſſimus.

CHRISTOPHORUS RICHERIUS, Thorignerus, Senonenſis, Cubicularius Regius & Cancellarii Franciæ Secretarius, ſcripſit De origine, moribus, inſtitutis, aliiſque rebus Turcarum; de Tamerlanis rebus geſtis; de Conſtantinopoli à Mahomete expugnata. Quæ & alia eo ſpectantia Robertus Stephanus 1540. in 4. Pariſiis publicavit.

ANNAM BINSIAM, virginem & ludi-magiſtram Antverpienſem, huic virorum claſſi inſerere nobis etiam liceat: quam excellens ſupra ſexum eruditio, mores caſtiſſimi, & ſummum veteris religionis tuendæ ſtudium, immortalitati conſecrarunt. Nam ut altera Sappho, ſeu potius Eudoxia, aut Proba Falconia, rythmo Teutonico pereruditos *carminum libros XVI. adversùs Lutheranos* primum exſurgentes publicavit: quibus populariun plurimos in religionis orthodoxæ caſtris retinuit, non paucos ab erroribus revocavit. Ut non immerito Latinis eos verſibus *Eligius Eucharius* domo Gaudanenſis, reddendos exiſtimarit.

LII. JOANNES FABER, natione Helvetius, Ferdinando Archiduci, poſt Cæſari, à Secretis & Conſiliis, primum Conſtantienſis ad Rhenum Canonicus, poſt Viennenſis in Auſtria Epiſcopus, vir linguarum orientalium in primis peritus, in colloquiis & comitiis Imperii crebro cum Lutherianis fortiter congreſſus fuit. Ex primis orthodoxis Lutherum aggreſſus, *Malleum in ejus hæreſim* cudit, & Adriano VI. Pontifici dicavit; Coloniæ 1524. in fol. & Romæ 1569. editum. Ejuſdem liber contra *Balthaſarem Pacimontanum* 1528. Lipſiæ prodiit. Obiit 1541. & in cathedra Viennenſi ſucceſſorem habuit *Fredericum Nauſeam*, invictum ſimiliter Lutheri antagoniſtam, 1550. defunctum. Utriuſque ſcripta multiplicia Cornelius Callidius, & Poſſevinus enumerant. Ab iſto Fabro jam laudato alius fuit *Joannes Faber Heilbrunenſis*, Doctor Th. Dominicanus, ſcriptis etiam clarus.

ALPHONSUS VERVESIUS, Ulucetanus, Epiſcopus Canarienſis, ſcripſit *Philippicas* diſputationes XX. adverſùs Philippum Melanchthonem; Antverpiæ 1541. Coloniæ 1542. & alibi excuſas: item librum *De divortio Henrici VIII. Regis Angliæ*, Antverpiæ 1541. editum. Vivebat anno 1541.

ANTONIUS CONINCSTEINIUS (ab opido natali diœceſis Moguntinæ ſic dictus) ordinis Minorum, Guardianus Noviomagenſis in Gelria 1541. obiit. Scripſit conciones in Evangelia & Epiſtolas totius anni; concordantias breviores omnium ferè materiarum ex ſacris Bibliis; commentarium in epiſtolam Pauli ad Romanos. Exſtant omnia partim Coloniæ & Pariſiis, partim Lovanii edita.

SANCTES PAGNINUS, Lucenſis, Italus, ord. Prædicatorum, Lugduni ad Rhodanum diu vixit, & tandem obiit anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo primo; ibidem in templo Prædicatorum conditus ante odeium. Vir fuit, ut ſcripta ejus abunde probant, linguæ Hebraicæ peritiſſimus, & laudatiſſimus orator: ut Symphorianus Champerius, qui hominem ſæpè dicentem audivit, teſtatur, præfatione in ejus Iſagogen. Pagnini beneficium eſt,

eſt, quod *Thomas Guadagnus*, vir locuples, ad ceteras impenſas in Dei honorem & publicum bonum, quibus Lugduni, Avenione, Florentiæ clarus erat, adjiceret ædificationem noſocomii Lugdunenſis ad excipiendos peſte contactos, quod *S. Laurentii* vulgo dicitur. Scripſit autem in Scripturam ſacram quam plurima, quæ Sixtus Senenſis, Poſſevinus, & alii enumerant. Fateor quidem, nonnulla apud eum, præſertim quoad vulgatæ Bibliorum editionis immutationem, merito improbari, quæ Poſſevinus annotavit, & quæ in poſterioribus editionibus expunctione damnata ſunt: non tamen omnia, quæ apud Pagninum diſplicent, ſunt ab eo profecta. Pleraque enim Geneuenſium interpolatorum nequitiæ ſunt adſcribenda, tametſi ementito loci nomine in lucem ſint edita, & mala fide pro Pagnini lucubrationibus publicata. *Sic ferè Theophilus Rainaudus in ſuo libello de Sanctis Lugdunenſibus.*

Alardus Amstelodamus, Theologus, Philoſophus ac Philologus inſignis, ab illuſtri Batavorum emporio Amſtelodamo, in quo natus eſt, cognomentum induit: qui quaſi alam ac turmam militum in gliſcentes jam tum per Belgium hæreticorum factiones duxiſſe videtur. Naſcente enim apud Batavos Rebaptizatorum ac Sacramentariorum peſte, impios eorum conatus, qua concionando aſſidue, qua ſtilum verſando, fregit; & ſacroſanctæ in primis Euchariſtiæ myſterium dignitatemque ſcriptis variis aſſeruit ac vindicavit. Coloniæ Ubiorum adoleſcens egit, & poſtea Lovanii in ſtudiis acquievit, ſacra aſſidue tractans. Nec ab interioribus abhorrens litteris, faventibus Muſis, carmen interdum quoque pangebat; Græcarum etiam litterarum non imperitus: quibus artibus ſciolorum novis ſectis ferè faventium faſtum retudit. Audivit in Theologicis *Ruardum Tapperum*, & *Jacobum Latomum*, primi nominis tum Profeſſores: *Martino* etiam *Dorpio* contubernalis, amicitia eruditorum hominum, in his *Eraſmi*, *Lud. Vivis*, *Franciſci Craneveldii*, *Petri Ægidii*, & aliorum æqualium floruit. Ad Dialectica quod attinet, cum *Rudolphi Agricolæ* methodi eſſet ſtudioſiſſimus (cujus & ſcripta omnia evulganda curavit) formavit & deſcripſit *Eccleſiaſten*, ſeu Concionatorem juxta Locos ejus Inventionis. Utque oves lupum fugere, paſtores arcere diſcant, hæreticum vivis ſuis coloribus depinxit. Moritur pius ſacerdos Lovanii 1541. bibliotheca teſtamenti tabulis legata patrii ſoli pupillis. Fortunatus ſane illius exitus fuit, qui ea non vidit, cum fierent, quæ prævidit futura. Sæpe enim inter ſuos impendentia patriæ mala deflevit, cum belli hujus inteſtini cauſſas novatorum factionibus incluſas videret. A cujus belli miſeriis, quibuſcum tot annos conflictamur, mors præveniens virum optimum vindicavit. Alardi porro ſcripta Tapperus ſub finem ſui libri de peccato originali, Antverpiæ 1541. editi, Sixtus Senenſis, Poſſevinus, Valerius Andreas & Franciſcus Suertius enucleatè recenſent.

Marcus Mantua Bonavites, Patavinus, ad Paulum III. ſcripſit Dialogum de Concilio; Orationem ſuaſoriam legis Oppiæ ad compeſcendos multorum luxus; Sacerdotii encomion; Quæſtionem, an tyrannos interficere liceat; Dialogum de Deo, & alia partim Patavii 1540. partim Venetiis 1541. 1548. edita.

Theseus Ambrosius, ex Comitibus Albonefii oriundus, Benedictus Chocorella Vercellenſis, Joannes Philippus Novarienſis, Seraphinus Firmanus, & Zacharias Lilius Vicentinus, omnes Canonici regulares ex Congregatione Lateranenſi, ſub initium ſæculi XVI. libris editis inclaruerunt. *Theſeus* I. V Doctor & Theologus, juſſu Leonis X. in Bononienſi Academia ſcholam Syriacæ & Chaldaicæ linguarum primus aperuit, & edidit Introductionem in iſtas linguas, itemque in Armenicam, ac decem alias. *Chocorella*, Hiſtoricus & Poëta egregius, ſub annum 1540. vivere deſiit, Libris ſex deſcripſit hiſtoriam cœnobii & inſulæ Diomedææ, quam nunc Tremitanam in mari Adriatico vocant: qui Mediolani 1604. fuerunt excuſi. *Joannes Philippus*, poſt Italiam & Gallias luſtratas, primus Chronicon ordinis canonici edidit, & uſque ad ann. 1529. deduxit: quo anno etiam floruit. *Seraphinus Firmanus*, orator diſertiſſimus, ſub annum 1540. Bononiæ obiit. Ejus opera aſcetica ex Italico in Latinum ſermonem Gaſpar Placentinus tranſtulit. *Lilius*, à Leone X. creatus Epiſcopus Sebaſtenſis, Dictionarium geographicum & coſmographicum concinnavit. De ſingulorum operibus plura qui volet, Gabrielem Pennottum in Hiſtoria Canonicorum regularium lib. 3. cap. 56. legat.

LIII. Hieronymus Aleander, Mottenſis, Philoſophiæ & Theologiæ Doctor, lingvarum eruditarum peritiſſimus, in renaſcente apud Italos Republica litteraria magnum certe nomen & decus geſſit. Florebant ea tempeſtate Romæ cœtus excellentium virorum, qui ſtatis diebus conferre capita, deque re litteraria verba facere conſveverant. Quem veterem Academicorum morem Romæ primum repetierant *Theodorus Gaza*, *Flavius Blondus*, *Platina*, *Campanus*, aliique litterarum proceres, qui apud Card. Beſſarionem, virum ſanctimonia æque ac litteris memorabilem, conventus habebant. Quos exceperunt non multo poſt *Iovianus*, *Hercules Strozza*, *Naugerius*, *Bembus*, *Parraſius*, *Sadoletus*, *Caſtilionius*, ejuſque notæ complures: quibus interdum coactis ipſe *Leo X.* interfuiſſe dicitur. Nam ut ille digna carminibus gerebat, ita in primis carminum conditores amabat. Sed horum conventus adhuc ardentius celebrari cœptus eſt, cum ex Germania rediens *Aleander*, cui aditum ad Romanam

purpuram Virtus & Doctrina aperuerunt, numerum illum auxit excellentium ingeniorum acceſſu ſuo: & ut litteras non minus amabat quam callebat, eratque memori comprehenſione rerum ſupra omnem antiquitatem, ita illam eruditorum ſcholam ad ſe libenter convocabat. Obiit autem Aleander Romæ anno ſalutis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſecundo, ætatis ſexageſimo ſecundo, in æde S. Chryſogoni trans Tiberim tumulatus. Præter *Grammaticam Græcam*, ſcripſit vaſtum opus *adversùs ſingulos diſciplinarum profeſſores*, in quos cenſuram acerbius, & felicem exercuit calamum. Multas item *Epiſtolas* ad amicos miſit, in quibus de rebus Eccleſiæ agit: quæ cum carminibus variis, aliiſque lucubrationibus, in bibliotheca Sirleti Card. adſervari ſolent. Fuit autem hic noſter Aleander patruus major, niſi fallor, *Hieronymi Aleandri junioris*, qui annis ſuperioribus, adversùs Claudium Salmaſium, *De ſuburbicariis regionibus & eccleſiis* eruditum ſcripſit commentarium, pro Romani Pontificis poteſtate ac dignitate.

Caspar Contarenus, vir patricii ordinis, inſigni memoria, illuſtrique doctrina mirabilis, Reipublicæ Venetæ gravis ac prudens Senator, Philoſophus ac Theologus eximius, maximarum legationum perfunctus muneribus, à Paulo III. in Senatum Eccleſiæ Romanæ lectus, purpuraque 1536. ornatus fuit. Ab eodem ad comitia Imperii Ratiſponenſia in Germaniam miſſus, ob virtutem ac doctrinam omnibus admirationi fuit. Laudantur ejus libri *De elementis, animorumque immortalitate*, adversùs Pomponatium, quem præceptorem habuerat; item de *ratione anni*, *de Republica Venetorum*, *de ſeptem Eccleſiæ Sacramentis*, *de optimi Antiſtitis officio*; *Scholia in Epiſtolas D. Pauli*, *Catechiſmus*, *Conciliorum magis illuſtrium Summa*, *Confutatio articulorum Lutheri*, *de poteſtate Pontificis*, *de Prædeſtinatione*, *de Juſtificatione*, *de libero arbitrio*, aliaque egregiè ſcripta volumina. Legatus demùm Bononiæ creatus, haud multo poſt ardenti febre correptus, nondum ſexagenarius 1542. vita deceſſit; in Bononienſi æde D. Petronii ſepultus. Vitam ejus diſertè ſcripſit Joannes Caſa, Beneventanus Antiſtes.

Alexander Carafa, Archiepiſcopus Neapolitanus, Conſtitutiones ſynodales Joannis ſui prædeceſſoris confirmavit, & Venetiis 1542. edi mandavit, cum Ritibus Eccleſiæ Neapolitanæ, quos *Albertus de Oliva*, Decretorum Doctor, commentariis illuſtrarat.

Arnulfus Rusæus, commentarium de Archipresbyterorum ſtatu 1542. & alterum de ſublimi Archiepiſcoporum in ſuffraganeos Epiſcopos juriſdictione, deque Sedis metropoliticæ prærogativa 1554. Pariſiis evulgavit. Eodem tempore floruit *Claudius Martinus Bajardus*, I. V. Doctor, qui opus ſuum de Cardinalatus origine & officio, de Legato à latere, de perpetuis & generalibus Vicariis, ſimiliter Lutetiæ 1542. publici juris fecit.

Gerardus Bucoldianus, Ferdinandi Hungariæ ac Bohemiæ Regis Phyſicus, ſcripſit brevem narrationem de puella, quæ ſine potu & cibo vitam tranſegit: Pariſiis & Lovanii ad exemplar Spirenſe 1542. editam. *Ita Molanus in ſua Bibliotheca ſacra.*

Hieronymus Tergulinus, Juriſconſultus Patavinus, ex utriuſque Juris ſententiis eruit Expoſitionem Dominicæ orationis & Angelicæ ſalutationis; & explanavit quæſtionem de ornatu mulierum: obiitque anno 1542. ut Scardeonius narrat.

Nicolaus Clenardus, Diſtemii in Brabantia natus, tres linguas eruditas non Lovanii modo, ſed apud exteros etiam, magna ſui admiratione, propagavit. Teſtantur id *Epiſtolæ*, peregrinationis indices; quarum pleraſque amicis inſcripſit. Lutetiæ Guil. Budæo, Græcarum tum litterarum coryphæo, innotuit: indeque in Hiſpaniam profectus, Salmanticæ aliquamdiu ſubſtitit ac docuit. Mox à Rege Luſitaniæ amplo ſtipendio evocatus, libens paruit: Regiſque fratrem erudiendum ſuſcipiens, in gratia Principum adquievit. Poſt ſtudio diſcendæ linguæ Arabicæ, commeatu accepto, in Africam Tingitanam (quæ hodie *Feſſæ* regnum) trajecit: ut ſacra Biblia in eam linguam transferens, gentem illam, Mahometana inquinatam perfidia, Chriſto tranſcriberet, ejuſque linguæ profeſſionem ceteris in Academia Lovanienſi adjungeret. Nam præter *Latinam*, *Græcam* & *Hebræam* (quæ in omnibus pæne Academiis regnant) *Arabicam* quoque *Grammaticam* conſcripſit: extatque manu-ſcripta in Hiſpania apud Joannis Pereſii Valentini heredes. Ex Africa in Europam, quod inſidiis ſe peti ſentiret, tranſmittens, hoſpitio à Ludovico Mendoza, Marchione Mondegari, Prorege Granatenſi, excipitur: moriturque Granatæ anno fere 1542. & conditur in Alhambra, loco editiore, ubi poſt urbi defendendæ arx eſt conſtituta. Diſcipulum reliquit *Joannem Latinum*, Æthiopem (quod prodigii ſimile eſt) Rhetorem Granatenſem; cujus poëma extat panegyricum *De navali Joannis Auſtriaci ad Echinadas inſulas victoria.*

Lævinus Ammonius, Cartuſianus Bruxellenſis, utriuſque linguæ bene peritus (ad quem plurimæ exſtant Eraſmi epiſtolæ) ſcripſit tractatum eruditum in *Parabolam de filio prodigo*, minore natu; Lovanii 1542. à Reſcio editum.

Petrus Pomeranus, in Caſtello Morinorum apud Flandros occiduos, quod hodie Caſletum vocant, natus, Philologus inſignis, in Italia vixit, & ad Ferdinandum Avalum, Piſca-

Piſcariæ Ducem, ſcripſit librum *De ſtudiis ſapientiæ*, 1542. Mediolani editum; item *De ratione inſtituendi pueros.*

ANGELUS CANINIUS, Anglarienſis, 1540. Lutetiæ edidit Inſtitutiones linguarum Syriacæ, Aſſyriacæ & Thalmudicæ, una cum Æthiopicæ & Arabicæ collatione. Quibus addita eſt multorum locorum novi Teſtamenti hiſtorica narratio. Eodem tempore floruit *Nicolaus Scutellius*, Tridentinus, eremita Auguſtinianus, lingvarum orientalium peritiſſimus: qui primus Jamblichum de Myſteriis Ægyptiorum, & ſecta Pythagorica, Latine loquentem nobis dedit, & Sermones de paſſione Domini publicavit. Obiit Tridenti in patria 1542.

LIV. JOANNES ECKIUS, Suevus, Theologus inſignis, Fidei catholicæ propugnator acerrimus, ſcripſit *Homilias*, Ingolſtadii, Auguſtæ Vindelicorum, Antverpiæ & Pariſiis editas; *Lectiones de materia prædeſtinationis*, Ingolſtadii habitas; *Deciſionem* de juramenti materia; in *Aggæum* prophetam; *Enchiridion* locorum communium contra hæreſes, ſæpe excuſum; *Apologiam pro Ordinibus Imperii catholicis* ſuper actis Ratiſponenſium comitiorum, contra Bucerum; *Apologiam pro Gaſpare Contareno*, Legato Apoſtolico, Ingolſtadii 1542. in 4. & Coloniæ editam. Operum ejus partes quinque 1530. Auguſtæ fuerunt excuſæ. Obiit autem Eckius Ingolſtadii 1543. ubi ſacras in Academia litteras multis annis explicaverat.

ÆLIUS ANTONIUS Nebriſſenſis, ſic dictus à Nebriſſa Bæticæ opido natali, adoleſcens Bononiæ collegium ab Ægidio Albornotio, Card. & Archiepiſcopo Toletano, nationi Ibericæ ædificatum incoluit. In patriam redux Latinam lingvam, cui diſcendæ gnaviter in Italia operam dederat, gratus civis invexit, & pulſa barbarie, Latini ſermonis puritatem, qua olim Hiſpani floruerant, apud ſuos inſtauravit. Primum igitur Salmanticæ eloquentiam annos ipſos octo & viginti publicè profeſſus eſt: habuitque quotannis, ex illius Academiæ inſtituto, *Relectiones*, ſive, ut Iuriſconſulti loqvuntur, *Repetitæ prælectionis ſcholas.* Sic & Franciſcum Victorium, Melchiorem Canum, Didacum Covarruviam, & Martinum Navarrum ibidem Relectiones ac Repetitiones ediidiſſe animadvertas. Complutum exinde Antonius à *Franciſco Ximenio* Card. liberali ſtipendio evocatus, recens ibi natam Academiam publica profeſſione ſua mirifice exornavit. Hiſtoricus demum Regius amplo ſtipendio renuntiatus, rerum à Ferdinando & Iſabella, Catholicis Regibus, geſtarum *decades duas*, totidemque *belli Navarræi* libros conſcripſit. Cumque Hebraicæ peritus eſſet lingvæ, ejuſdem Ximenii juſſu in Complutenſibus Bibliis, cum aliis Hiſpaniæ doctiſſimis viris, elaboravit, & non pauca ſacræ Scripturæ capita obſcuriora explanavit: ex quibus una Quinquagena ſuperioribus annis Antverpiæ edita fuit, una cum *Angeli Caninii* commentario *De novi Teſtamenti locis Hebraicis.* Demum octogenarius ſub annum 1544. vita deceſſit, relicto filio *Sanctio*, Jureconſulto egregio, & cauſarum patrono apud Granatenſes.

JOANNES BORDERIUS, Abbas ad S. Victorem in ſuburbano Pariſienſi, opera Hugonis Victorini Lutetiæ 1526. edenda curavit; & 1543. obiit. Eadem poſtea Venetiis 1588. & Moguntiæ 1617. ſtudio Thomæ Garzonii fuerunt recuſa. Eodem anno 1543. *Florentius Voluſenus*, Britannus, ſuum Dialogum de animi tranquillitate Lugduni publicavit; qui & commentarium in xv. Pſalmum antea Pariſiis ediderat, anno ſcilicet 1531.

ALFONSUS ZORILLA, Doctor Theologus, de ſacris concionibus formandis, deque ratione Theologiæ diſcendæ formulam compendiariam Romæ 1543. in 8. publicavit. Eodem anno *Carolus Smarianus*, Fontebraldenſis, Gallus, ſuam Paraphraſim in Pſalmos VII. & XXXIII. Lugduni edidit.

JOANNES ENEN lingua Germanica ſcripſit Epitomen rerum Treverenſium, quam *Joannes Scetmannus* Latine reddidit, & Treveris 1543. in 4. edendam curavit. Anno proxime ſequenti 1544. *Claudius Marius Aretius*, patricius Syracuſanus, Caroli V. Hiſtoriographus, ſcripſit Chorographiam Siciliæ, 1544. *Baſileæ* editam.

LV. JACOBUS LATOMUS, Camberonenſis, Hannonius, inter Doctores ac Profeſſores Theologos Lovanienſes ſua ætate eminuit, præſtanti vir ingenio, ut quod natura corpori ſubtraxerat (erat enim ſtatura puſilla) cumulate ingenio redditum conſeretur. Lingua namque utraque egregie imbutus, ſciolorum illius ævi arrogantiam contudit, qui ſolis niti linguis ſacras litteras jactitabant. Quin & primas Novatorum fraudes detexit, & conatus impios fregit, qui novam religionis faciem, à ſincera & priſtina alienam, imo cum illa prorſus pugnantem, nudo litterarum præſidio inducere conabantur. *Lutherum*, *Oecolampadium*, *Tindallum*, alioſque farinæ hujus perditos homines, tunc ſerpentino more venena jacientes, depreſſit, & pernicioſa eorundem dogmata recens conficta, aut rurſum ab inferis revocata, ſuis ſcriptis jugulavit. Vir ſane doctus, prudens, & conſilio maturus; qui de Officiis (*caſus conſcientiæ* vulgo nominant) à Parochis conſultus, de plano reſponderet. Obiit 1544. Lovanii, in baſilica S. Petri (ubi Canonicus fuerat) poſt aram ſummam honorifico tumulo à Joanne Latomo juniore, fratris filio, conditus: qui & patrui ſui opera omnia junctim Lovanii 1550. in fol. edenda curavit.

ANTONIUS PACCIUS, Florentinus, S. R. E. Cardinalis & Pœnitentiarius major, Homilias XIV. eruditas ac pias in verba Conſecrationis, 1541. Bononiæ in 4. edidit. & 1544. deceſſit. Anno eodem Coloniæ obiit *Arnoldus Haldrenius*, *Veſalienſis*, Doctor Theologus, & in templo metropolitano Canonicus, linguarum trium eruditarum peritiſſimus. Scripſit de decem præceptis, de veneratione Sanctorum, & alia quæ Valerius Andreas in ſua Bibliotheca Belgica recenſet.

EDUARDUS LEENS, Anglus, ſcripſit commentarium adverſus Eraſmi annotationes in novum Teſtamentum Pariſiis, Moguntiæ & alibi excuſum: obiitque 1544. Archiepiſcopus Eboracenſis. Eodem anno * *Joannes Boccatius Certaldus* libros IX. de caſibus virorum illuſtrium Auguſtæ Vindelicorum in fol. publicavit.

PADUANUS CRASSUS, *Barolitanus*, Apulus, ord. Minorum, facundus Italica lingua declamator, ſcripſit *Concilium ſeu Conciliationem Pauli*, hoc eſt, locorum in Epiſtolis S. Pauli apparenter pugnantium: quæ conciliatio ex S. Auguſtino & aliis Patribus eſt deſumpta. Item ſcripſit *Enchiridion ſcholaſticum* contradictionum quod libetalium Joannis Scoti, Doctoris ſubtilis, 1544. Venetiis excuſum. Ejuſdem liber *de Republica Eccleſiaſtica* ibidem in 8. fuit editus. Anno eodem 1544. *Joannes Lorichius* Hadamarius, poëta non inelegans, Eccleſiaſticum à ſe carmine redditum Ingolſtadii in 8. publicavit.

LVI. PETRUS PAULUS PARISIUS, Conſentinus, Calaber, præter commentarium in *Decretales Pontificum Romanorum epiſtolas*, publicavit *Conciliorum volumina quattuor*, & alia, partim Romæ, partim Venetiis edita. Romæ in templo S. Mariæ Angelorum hoc habet epitaphium, ex quo plura viri eminentis ornamenta pateſcunt: *Petro Paulo Pariſio, Conſentino, S. R. E. Presbytero Cardinali: qui ob celebrem Jurisprudentiæ famam in nobiliſſimis Italiæ cathedris ſpectatam, à Paulo III. Bononia Romam accitus, Apoſtolicæ primum Cameræ Auditor creatus, mox in ampliſſimum ordinem adſcriptus, ſignandiſque gratiæ libellis præpoſitus, ſacri tandem Conc. Tridentini Legatus & Præſes electus, ut vivens ætati ſuæ & Chriſtianæ Reipublicæ præſenti conſilio atque virtute, ita poſt mortem, præclariſſimis editis ingenii atque doctrinæ monumentis, plurimum poſteritati profuit. Obiit* 1545. *ætatis* 72.

BARTHOLOMÆUS FUMUS, Villaurenſis, Placentinus, ord. Prædicatorum Theologus, & hæreticæ pravitatis Inquiſitor, ſub annum 1545. ſcripſit *Summam caſuum conſcientiæ*, quam vocavit Armillam auream; Venetiis, Lugduni, Antverpiæ & alibi ſæpius editam. In præfatione dicit ſe antea publicaſſe Philotheam immortalis animi dignitatem. Eodem anno *Petrus Carolus Roſetanus*. Doctor Pariſienſis, libro Metis edito, blaſphemias Farelliſtarum in S. Trinitatem refutavit. Idem annus *Philibertum Hareſcum*, Doctorem Theologum, & Priorem eremitarum Auguſtinianorum Lutetiæ, è vivis abſtulit: cujus commentarium in epiſtolam S. Pauli ad Romanos habemus eadem in urbe 1536. excuſum.

JOANNES BERNARDUS FELICIANUS Catenam explanationum veterum Patrum Græcorum in Acta Apoſtolorum, & in Epiſtolas catholicas Latine reddidit, & Venetiis 1545. in 4. publici juris fecit. Eadem in urbe, eadem anno, *Alexander Ugonius* Brixianus, monachus Caſſinenſis, Dialogum de Solitudine edidit.

CLAUDIUS COUSSORDUS, Doctor Theologus, ſcripſit librum contra Waldenſium & aliorum errores, 1545. Pariſiis in 4. publicatum. Eodem anno *Germanus Brixius*, Autiſiodorenſis, Canonicus Pariſienſis, ſuas Homilias octo in epiſtolam D. Pauli ad Romanos ibidem evulgavit.

DOMINICUS SOTUS, Segobienſis, ord. Prædicatorum; *Cornelius Muſſus*, & *Antonius Marinarius*, Cantapretenſis, Apulus, ordinis Carmelitani in urbe Procurator generalis, *Orationes* ſeu *Conciones Latinas*, ad Patres Tridenti congregatos, ſub finem anni 1545. tempore Adventus, ut vocant, habuerunt: quæ exſtant in Actis Concilii Tridentini, 1547. Antverpiæ, & 1567. Lovanii editis. De *Dominico & Petro*, utroque *Soto*, in Auctario Heptadis cap. 548. egimus. *Muſſus*, patria Placentinus, ex monacho Franciſcano Epiſcopus Bitontinus, ſuo ævo facundiſſimus Eccleſiaſtes exſtitit. Quod teſtantur ejus *Sermones*, idiomate Italico conſcripti, quos Michael Iſſeltius Latine reddidit, & Coloniæ 1594. publicavit. Idem Muſſus ſuam ſynodum Bitontinam 1579. & commentarium in epiſtolam ad Romanos 1589. Venetiis edidit; obiitque anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto, admodum ſenex, Romæ, menſe Januario ineunte. *Marinarius*, præter Orationes duas Tridentinas, ſcripſit libros tres De conſonantia JESU & Prophetarum; Pariſiis & Antverpiæ 1541. editus.

ALEXANDER SCULTETUS, Prutius, Canonicus Varmienſis, Annales ſuos, ab orbe condito uſque ad annum 1545. deductos, Romæ in fol. 1546. publicavit. Eodem tempore floruit *Philippus Archintus*, Italus, Epiſcopus Burgi ſancti Sepulcri in Etruria, Pauli III. Pontificis in Urbe Vicarius generalis in ſpiritualibus. Scripſit is Edictum de Fide & Sacramentis; 1546. Ingolſtadii, & 1549. Auguſtæ Taurinorum typis publicatum.

LVII. PETRO BEMBO, patricio Veneto, S. R. E. Cardinali, ad familiæ ſplendorem acceſſit & doctrina ſingularis, & facundia ſumma, vitæque integritas. Ciceronianæ eloquen-

* Boccatius jam diem obierat A. 1375.

eloquentiæ, cum Sadoleto & Polo Cardinalibus, itemque cum Chriſtophoro Longolio, ſedulus admirator & imitator exſtitit: adeoque orator, poeta & hiſtoricus ſummus. Teſtantur id ingenii monumenta, quæ reliquit: *Hiſtoriæ Venetæ libri* XII. *De imitatione M. Tullii*, contra Joannem Franciſcum Picum; *Epiſtolarum familiarium libri* VI. & *Leonis X. nomine ſcriptarum libri* XVI. *Poëmata* item varia, Latina & Etruſca: qua lingua etiam excelluit. Septuageſimum ſeptimum ætatis annum attigit; & fatis 1546. conceſſit; ſepultus Romæ ad B. Mariam ſupra Minervam, poſt aram ſummam, inter Leonis X. cui à ſecretis fuerat, & Clementis VII. monumenta. Luxerunt mortem poetæ certatim omnes; quorum verſus Matthæus Toſcanus collegit: vitam vero Joannes Caſa diſertiſſimè ſcriptam reliquit.

Balthasar Sorius Dominicanus provinciæ Aragoniæ anno 1546. præfuit. Contra Jacobi Fabri Stapulenſis ſententiam, quæ plures Magdalenas adtribuebat, ſcripſit librum *De unica Magdalena*, 1521. Cæſarauguſtæ editum. Quod idem argumentum Judocus Clichtovæus Belga, & Marcus Grandivallius, Canonicus regularis Lutetiæ ad S. Victorem, jam antea tractarant. Scripſit item librum *De viris illuſtribus Dominicanis provinciæ Aragoniæ*, & alia plurima, quæ Andreas Schottus in ſua Bibliotheca Hiſpaniæ recenſet.

Janus Pyrrhus Pincius, Mantuanus, libros XII. *De vitis Pontificum Tridentinorum* 1546. Mantuæ in fol. publicavit. Adjecit poſtea *Originem urbis Tridentinæ, & Geſta Ducum Tridentinorum*. Alius ab iſto fuit *Joannes Pyrrhus*, natione Gallus, de quo ſupra cap. 25. egi. Sub annum 1546. *Joannes Rojardus*, Aldenardenſis, Flander, ord. Minorum, oratoria in templis facundia Antverpiæ, Brugis, & in aliis Belgii urbibus mirifice floruit. Scripſit *Homilias per annum*; Antverpiæ, Pariſiis, Lugduni & Coloniæ excuſas.

Franciscus Vatablus, Regius linguæ Hebraicæ Profeſſor, 1546. Lutetiæ obiit: ex cujus prælectionibus Robertus Stephanus annotationes primo in Pentateuchum, poſt in Biblia 1548. edidit; ſed non ſincere. Unde de eo opere, quod vulgo *Biblia Vatabli* nuncupant, retinenda eſt cenſura Patrum Tridentinorum, regula III. *Ita Molanus*.

Blasius Ortizius, Hiſpanus, Canonicus & Vicarius generalis Archiepiſcopi Toletani Joannis Martini Silicei, in flore ætatis, cum eſſet Capellanus domeſticus Adriani VI. Papæ, eundem à Victoria Hiſpaniæ urbe Romam uſque comitatus fuit, & illi toto pontificatus tempore, uſque ad obitum fideliſſime adhæſit. Scripſit Latino ſermone *Hiſtoriam ejuſdem pontificatus*, quam nuncupat *Itinerarium Adriani VI. ab Hiſpania Romam uſque*. Exſtat hic liber 1546. in 8. Toleti typis publicatus: in quo repperi multa alibi non lecta. Idem Ortizius *Toletani templi deſcriptionem* 1549. edidit. De *Joanne, Michaele & Bartholomæo Medinis* tribus, item de *Franciſco Victorio*, Theologis Hiſpanis, in Bibliotheca Eccleſiaſtica tomo 1. cap. 547. & 548. diſſerui.

Ambrosius Catharinus Politus, Senenſis, cum eſſet publicus Juris Cæſarei Profeſſor, tunc *Lancelotus Politus* nuncupatus, inter alios auditorem habuit Julium III. Pontificem. Studiis iſtis poſtea abdicatis, ſodalibus S. Dominici ſe adjunxit; & primum Minorenſis Epiſcopus, deinde Compſanus in regno Neapolitano Archiepiſcopus fuit. Scripſit plurima, Romæ, Pariſiis, Lugduni, Bononiæ & alibi edita, quæ Sixtus & Antonius Senenſes, in ſua quiſque Bibliotheca, enumerant. Opera ejus omnia junctim Veneti excuderunt. Fuit ex iis qui 1545. in Synodo Tridentina primi comparuerunt, & anno proxime ſequenti, ineunte menſe Februario, in ſecunda ejuſdem Synodi ſeſſione orationem habuit non inelegantem; obiitque 1552. Neapoli. Eodem tempore floruit *Bernardus Saccus*, patricio genere Senis natus: qui libros x. de rerum Italicarum varietate & elegantia 1546. in 4. Papiæ edidit.

Andreas Vega, ord. Minorum, Theologus Salmanticenſis, eruditionem cum ſanctimonia conjungens Tridentino Concilio interfuit. Opus ſuum *De juſtificatione, gratia & meritis*, à Petro Caniſio & aliis eximiè laudatum, libris XIII. abſolvit, qui Venetiis, Coloniæ & alibi editi fuerunt. Sub idem tempus *Franciſcus Ruizius*, Valliſoletanus, Abbas ad S. Facundum, Regulas 334. ad intelligendam Scripturam ſacram concinnavit; Lugduni 1546. Pariſiis 1547. Coloniæ 1576. Antverpiæ & alibi excuſas.

LVIII. Jacobus Sadoletus, Mutinenſis, orator, philoſophus & Theologus elegans, Carpentoratenſem in Gallia Epiſcopatum annos plurimos diligenti cura adminiſtravit. Magna purpuratorum Patrum gratulatione in collegium à Leone X. adoptatus, etſi graviſſimis Eccleſiæ ac Reipublicæ Chriſtianæ negotiis diſtringeretur, à lucubrando tamen numquam ceſſavit. Præter philologa, ſcripſit ſacra plurima: ut in *epiſtolam S. Pauli ad Romanos; in Pſalmos aliquot; de recta puerorum inſtitutione, variaſque Homilias*. Obiit 1547. ſeptuagenarius Romæ, vir doctrina & eloquentia cum iis, quos admirata eſt antiquitas, comparandus: ut in ejus tumulo in æde S. Petri ad Vincula, quæ curationis ipſius fuerat, legitur. Ejuſdem vitam ſcripſit *Jacobus Florebelius*: quæ Lugduni, cum epiſtolis Sadoleti, edita legitur.

Franciscus Pontanus, Canonicus Complutenſis, 1547. in fol. Valliſoleti edidit Indicem operum Alfonſi Toſtati, duobus voluminibus comprehenſum. Eodem anno *Simon Corroius*, natione Gallus, monachus Cæleſtinus, Pandectas legis Evangelicæ 1547. Lugduni publicavit: quod opus poſtea Antverp. 1552. & 1591. fuit recuſum.

Clemens Araneus, Raguſinus, Dalmata, ord. Prædicatorum, præter Sermones ſacros, Venetiis 1547. edidit commentarium in epiſtolam ad Romanos; in quo præcipue contra Lutheranos diſputat. Eodem anno *Gregorius Cælius*, Pannonius, ſua collectanea in Apocalypſim, ex veterum & recentiorum commentariis, itidem Venetiis publicavit: quæ poſtea *Pariſiis* 1571. fuerunt recuſa.

Joannes Gagneius, Theologus & Cancellarius Pariſienſis, Eccleſiaſtes & Eleemoſynarius Franciſci I. Francorum Regis, ſcripſit *ſcholia in novum Teſtamentum*: Pariſiis & Antverpiæ excuſa. *Pſalmos* LXXV. Lyricis verſibus à ſe redditos 1547. ibidem publicavit, & in variis veterum Patrum opuſculis edendis bonam & Eccleſiæ utilem operam collocavit.

Guilielmus Insulanus, Menapius, Grevibrocenſis, Aquiſgrani ad S. Adelbertum Præpoſitus, ſcripſit *Stateram Chalcographiæ*, qua ejus bona & mala appenduntur & numerantur; Coloniæ 1547. editam. Scripſit item librum *de Aula; Dialexin de Euchariſtia*, & *Divinationem extremorum mundi temporum*, 1549. ibidem excuſam.

Nicolaus *Boerius*, Præſes Senatus Burdigalenſis, ſuum tractatum de ſtatu & vita Eremitarum 1547. Lugduni in 8. publicavit. Eodem anno *Cæſar Delphinus*, Parmenſis ſuam Demonſtrationem de ſummo Romani Pontificis principatu, deque ipſius temporali ditione, 1547. in 4. Venetiis edidit.

Franciscus Ruæus, Inſulis (quod Flandriæ opidum altera, ob mercatum celebrem, Belgis eſt Antverpia) Doctor Medicus, ſcripſit libros duos *De gemmis*, iis præſertim, quarum D. Joannes in Apocalypſi meminit, & quarum uſus hoc ævo percrebuit. Quos quidem libros, Lutetiæ 1547. & alibi poſtea editos, ſacrarum litterarum ac philoſophiæ ſtudioſis uſui eſſe poſſe, non ſolum *Franciſcus Valleſius* docuit, qui eos ſuæ Philoſophiæ ſacræ adjunxit, ſed & *Paſchaſius Balduinus*, Falempinienſis in agro Inſulano Canonicus, erudita epiſtola, in qua de Hebraicis gemmarum nominibus agit. Exſtat & *Lævini Lemnii*, apud Zelandos Medici, *De herbis Biblicis* commentarius: ſed cujus ſcripta caute legenda, ut & Valleſii Philoſophiam ſacram, Cenſores pii monuerunt. Ceterum de herbis univerſe ſcripſerunt *Rembertus Dodonæus* Mechlinienſis, qui Lugduni Batavorum 1585. obiit. *Carolus Cluſius* Atrebas, *Matthias Lobelius* Inſulenſis, ejuſque gener *Jacobus Colius* Antverpianus, Abrahami Ortelii ſorore genitus, & alii Belgæ; ut exteros omittam.

LIX. Gregorius Cortesius, Mutinenſis, Abbas Caſſinenſis, à Paulo III. Cardinalium numero 1542. adſcriptus, Græcis litteris cumulate inſtructus, Romæ 1548. vivere deſiit. Scripſit multa ad Theologiam ſpectantia, atque inter alia ad Adrianum VI. Papam miſit librum Venetiis 1573. in 4. recuſum, quo Petrum Apoſtolum vixiſſe Romæ docet. Legitur item à Latinis liber *S. Baſilii de virginitate*, ejus opera ex Græco translatus.

Joannes Ludovicus Vives, Hiſpanus, natione Valentinus, adoleſcens Lutetiæ operam philoſophiæ dedit: inde Lovanium profectus Latinæ & Græcæ linguæ ſerio incubuit; ubi & libros *De arte docendi* publicè prælegit, & poſtea edidit. Monſtratur hodieque Lovanii ad portam urbis interiorem, qua Diſtemium itur, domus à Ludovico Vive olim inhabitata, & hoc verſu notata in marmore: *Hic gemini fontes, Græcus fluit atque Latinus.* De Triumviris Reipublicæ litterariæ conſtituendæ illa ætate ſic vulgo ferebatur, ut *Eraſmo* dicendi copia, *Budæo* ingenium, *Vivi* judicium tribueretur. Id ipſum adſtruunt libri *De corruptis diſciplinis*, quibus in artium abuſus fortiter ſtilum ſtrinxit. Grandior natu, tametſi Brugis in Flandria uxorem duxiſſet, ſacrarum tamen litterarum ſtudio totum ſe dedidit: cujus rei fidem faciunt commentarii, quos in Auguſtini libros *de Civitate Dei* conſcripſit. In Anglia Mariam, Henrici VIII. filiam, quæ poſtea regnum tenuit, Latine docuit, & in ejus gratiam libellos *De ratione ſtudii* concinnavit. Cumque Henricus VIII. Catharinam uxorem repudiare vellet, rem illam Vives & voce & ſcripto improbavit, Regiſque animum graviter offendit: qui hominem adeo liberum menſibus ſex in cuſtodia libera detineri juſſit. Itaque dimiſſus, ne malæ cauſæ ſubſcripſiſſe videretur, jubente Regina, in Belgium ſeceſſit. Uſus eſt amicitia *Eraſmi, Thomæ Mori, Linacri, Joannis Vergaræ, Honorati, Joannis Pratenſis, Franciſci Craneveldii*, & aliorum illa ætate eruditorum; quibuſcum joca ſeria libenter communicabat. Studiis demum fractus, 1540. obiit Brugis; doctus certe & eruditus ſui ſæculi Philologus ac Criticus. Opera ejus Baſileenſes 1560. tomis duobus ediderunt.

Damianus Goesius, natione Luſitanus, nobili apud ſuos genere natus, adoleſcens Emanueli I. Luſitaniæ Regi à cubiculis fuit. Ætate provectior, per Belgium, Germaniam & Poloniam Regis ſui negotia annis amplius quattuordecim fideliter geſſit, terra marique varie jactatus. Jam adultus, & rerum uſu inſtructus, Italiæ viſendæ, ut ſcientiarum parentis, percupidus, 1534. Patavium ſe contulit. Hic annos quattuor commoratus, *Lazaro Bonamico* doctore, & Petro Bembo amico uſus eſt familiariter. Jacobo item Sadoleto, aliiſque viris eruditis, per litteras ultro citroque miſſas, innotuit. Lovanium deinde 1538. veniens, *Petrum Nannium*, ut hominem diſertiſſimum, in primis coluit. Muſicæ autem à pueritia deditus, adeo in ea excelluit, ut quæ in templis alii canerent, aptiſſimè componeret,

poneret. Huic poëticam, numeris pariter conſtantem, adjunxit; Andrea Reſendio, populari ſuo, & Cornelio Grapheo Antverpienſi, hortantibus & præeuntibus. Domicilium igitur Lovanii, velut in ſede Muſarum, poſt tot tantaſque peregrinationes, cum uxore, quam Hagæ Comitis in Batavia nobilem duxerat, jam collocarat; cum ecce *Martinus Roſſemius*, Gelricarum copiarum ductor, 1542. in Brabantiam irrupit, & urbem Lovanienſem obſedit. Et vero propius factum nihil, quam ut urbem occuparet, niſi Scholaſticorum vis obſtitiſſet; Damiano noſtro copias inſtruente, animoſque addente. Obſidionem iſtam poſtea ipſemet deſcripſit, & ad poſteros tranſmiſit, una cum *Dienſi in India oppugnatione*, *Æthiopica Legatione*, *Lappiæ deſcriptione*, aliiſque id genus ingenii monumentis. Oliſiponem demum redux, ſuos inter conſenuit & obiit.

Hieronymus Oleaster, Luſitanus, ord. Prædicatorum, inquiſitor Oliſiponenſis, à Joanne III. Luſitaniæ Rege 1545. ad Tridentinam ſynodum miſſus eſt, cum duobus ſociis *Georgio à S. Jacobo* & *Gaſpare Regio*. Oleaſter ſcripſit commentarium in Pentateuchum, 1556. Oliſipone, & 1568. Antverpiæ in fol. editum. Obiit Oliſipone 1563. vir linguarum orientalium egregie peritus; plura haud dubie editurus (habebat enim multa propemodum affecta, quæ Antonius Senenſis in Bibliotheca Dominicana recenſet) ſi vitæ longior uſura obtigiſſet. Oleaſtro ſi non æqualis, certe non multo inferior fuit *Georgius à S. Jacobo*, itidem Dominicanus Oliſiponenſis: quod teſtatur *Oratio* ſeu *Concio* ab ipſo 1547. ad Patres Tridentinos habita, & Actis ejuſdem Concilii inſerta.

Ludovicus Carbaialus, Bæticus, ord. Minorum Commiſſarius generalis per Belgium, ſcripſit librum *De Theologia reſtituta*, ſeu repurgata à ſophiſtica & barbarie; 1545. in 4. Coloniæ editum. Qui liber poſtea Antverpiæ 1548. fuit recuſus, hoc titulo: *Loyſii Carbaiali Sententiarum Theologicarum liber unus.* Scripſit item *Apologiam in Eraſmum*, & *Dulcorationem* (ut loquitur) *amarulentiarum Eraſmicæ reſponſionis*; 1530. Lutetiæ publicatam: & alia, quæ Henricus Villotius in ſuis Athenis Franciſcanis enumerat.

Bartholomæus Georgievitius, Hungarus, Hieroſolymam, aliaque loca ſacra religionis ergo luſtravit; & annis tredecim apud Turcas ſervitutem paſſus fuit. *Mahometanorum præſagium de Chriſtianorum calamitatibus, & ſuæ gentis interitu* ex Perſica lingua in Latinam convertit. Scripſit quoque librum *De afflictione Chriſtianorum*, tam captivorum, quam ſub Turcico tributo viventium: item *Epiſtolam exhortatoriam ad bellum contra infideles*. Ejuſdem *Diſputatio de fide Chriſtiana & myſterio Trinitatis*, habita cum quodam Turca 1548. Viennæ fuit edita.

Joannes Siliceus, Francus, Statuta monachorum Charitatis B. Mariæ 1548. in ordinem redegit, ac publicavit: ut Choppinus lib. 1. Monaſt. tit. 2. teſtatur. Eodem anno Romæ, niſi fallor, *Petrus Æthiops* monachus in 4. excudi juſſit idiomate & charactere Æthiopico novum Teſtamentum, cum S. Pauli epiſtola ad Hebræos: item Miſſale, cum adjunctis.

Andreas Alciatus, Mediolanenſis, Græce & Latine doctiſſimus, primus Juriſprudentiam barbaro dicendi genere involutam priſtino nitori reſtituere, & ad fontes revocare cœpit. Biturigis in Gallia primum, deinde Ticini in Inſubria Profeſſor fuit; ubi & an. 1548. vivere deſiit, in S. Epiphanii templo conditus. Eodem anno *Antonius Solerius*, Carpinas, I. V. Doctor, Canonicus Bajocenſis in Gallia, adverſus Eraſmum edidit Lutetiæ librum ſuum De veneratione & invocatione Sanctorum.

LX. Benedictus Accoltius, Aretii in Etruria natus, à Clemente VII. S. R. E. Senatorum collegio annumeratus, & Archiepiſcopus Ravennas creatus, Ciceroniano ſtilo ad Petrum Medicæum ſcripſit *De bello ſacro* libros quattuor, 1544. Baſileæ recuſos. Exſtant ejuſdem *Epiſtolæ* non paucæ, à Jacobo Sadoleto, aliiſque publicatæ; *Carmina* denique mira concinnitate compoſita. Homines ſui ævi eruditos ſummo in pretio habuit; in his Picum Mirandulanum, Octavium Panagathum, Pierium Valerianum, Lilium Giraldum, Paulum Manutium, Balduinum, Robertellum & alios. Diem clauſit extremum Florentiæ 1549. in baſilica ibidem primaria conditus.

Joannes Faber, Heilbrunenſis, ordinis Prædicatorum, Doctor Theologus, & concionator Auguſtæ Vindelicorum, ſcripſit de *Miſſa Evangelica* libros quinque; quos ex Germanico idiomate in Latinum 1556. Laurentius Surius transfudit. Item ſcripſit *Enchiridion Bibliorum*, *Viam Regiam*, *Conciones in Joëlem Prophetam*, & alia, quæ Tilmannus Bredenbachius Latine reddidit. Sunt ea partim Auguſtæ, Coloniæ & Ingolſtadii, partim Lovanii & Pariſiis excuſa. Floruit anno 1548. & ſequentibus.

Ambrosius Pelargus, Niddanus, ord. Prædicatorum Theologus & Eccleſiaſtes egregius, nomine Treverenſis Archiepiſcopi primis Concilii Tridentini ſeſſionibus interfuit. Anno 1541. *Chryſoſtomi Liturgiam*, & *Symbolum Nicænum* cum ſuis Notis, Wormatiæ edidit. Contra Oecolampadium aliosque hæreticos pro *Euchariſtia & Miſſæ ſacrificio*, contra Anabaptiſtarum errores, contra Iconomachos, contra Eraſmum pro Theologis Pariſienſibus ſcripſit fortiter: quæ & alia partim Coloniæ & Baſileæ, partim Viennæ in Auſtria fuerunt edita.

Ambrosius Quistellius, eremita Auguſtinianus, Patavii in patria edidit librum adverſus fallaces hujus mundi Philoſophos, qui aſſerunt ſacram Scripturam percipi non poſſe, niſi ab iis qui bonam vitæ partem in Ariſtotelis, aliorumque Philoſophorum lectione contriverint. Alia ejus opera Thomas Gratianus in ſua Bibliotheca Auguſtiniana recenſet. Romæ 1549. vivere deſiit. Ordinis ejuſdem fuit *Petrus Aurelius Sanutus*, nobili Sanutorum familia apud Venetos natus, qui Oppugnationem Lutheranarum aſſertionum concinnavit; Lutetiæ 1549. Venetiis & alibi editam. Alius ab illo fuit *Petrus Auratus*, ord. Prædicatorum Doctor Theologus, qui Paradoxa contra hæreſes 1543. in 8. Pariſiis foras dedit

Richardus Wasseburgius, Virdunenſis in Lotharingia Archidiaconus, lingua Gallica conſcripſit *Antiquitates Galliæ Belgicæ*, 1549. Lutetiæ in fol. editas. In Waſſeburgio ſunt qui majorem fidem, aut certe diligentiam merito deſiderant. Qui Waſſeburgium excepit *Franciſcus Roſerius*, Archidiaconus Tullenſis, non pauca diplomata fictitia ſuis tomis *Stemmatum Lotharingiæ ac Barri Ducum*, anno 1580. Lutetiæ in fol. editis, inſeruit.

Augustinus Trivultius, illuſtri genere apud Mediolanenſes natus, S. R. E. Cardinalis, ſcripſit *Hiſtoriam Pontificum Romanorum*; qua ſe uſum & adjutum fuiſſe Onuphrius Panvinius fatetur: ſed puto typis hactenus non fuiſſe editam. Obiit ſub an. 1548.

Joannes Bapt. Folengius, Mantuanus, monachus Caſſinenſis, ad Herculem Card. Gonzagam 1549. ſcripſit commentarium in Pſalmos; item in Epiſtolam canonicam S. Joannis. Sed opera ejus Cenſores Romani 1547. die 22. Maji ſine facultate vendi prohibuerunt. *Ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca.*

Joannes Bapt. Atestinus, Italus, 1549. Patavii publicavit *Compendium* tam ſacerdotibus quam aliis neceſſarium, in quo multa juris pontificii dubia diſſolvuntur. Eodem anno *Martinus Perezius Ajala*, Hiſpanus, Guadicienſium Epiſcopus, poſt Archiepiſcopus Valentinus, libros 10. de divinis, Apoſtolicis atque eccleſiaſticis traditionibus edidit.

Gerardus Lorichius, Hadamarius, Epitomen gloſſæ in Teſtamentum novum, à ſe concinnatam, Coloniæ 1549. publicavit. In præfatione ſubindicat, ſe à Lutheranis ad Catholicos rediiſſe.

LXI. PEtrus Danesius, claro loco Lutetiæ natus, Janum Laſcarem & Guilielmum Budæum præceptores habuit. Huic ut eruditio maxima, ſic & vita longiſſima fuit. Jam tum enim vigebat, cum publicos linguarum ac ſcientiarum Lutetiæ Profeſſores Franciſcus I. Rex inſtituit: quorum in numero & ipſe aliquantiſper fuit, & ad initia regni Henrici III. pervenit. Legationes varias, juſſu Regum, obiit: quas inter Tridentina eminuit. Exſtatque in Actis illius Concilii, Lovanii 1567. editis, prolixa & elegans *Oratio* in iſto velut orbis theatro 1546. ab ipſo habita. Ab Henrico II. in aulam accitus, ut Franciſcum filium, Galliæ Delphinum, litteris informaret, ab eodem Vaurenſis Epiſcopus eſt deſignatus. Quo in munere uſque ad extremam ſenectutem, magna cum laude, perſtitit. Lutetiæ defunctum, atque in templo ſuburbano S. Germani Pratenſis tumulatum, Gilbertus Genebrardus pro concione laudavit.

Germanus Brixius, Antiſſiodori honeſto loco natus, inter eos cenſetur, qui primi ex Italia elegantiores Muſas in Galliam traduxerunt. Marcum Muſurum litteras Græcas Patavii tradentem annis aliquot audivit, & multa Chryſoſtomi Latine reddidit. Utque in omni vitæ cultu civilis erat ac ſplendidus, Janum Laſcarem hoſpitio Lutetiæ frequenter excepit; & ad illius liberales epulas docti omnes & elegantes illius ætatis viri non illibenter conveniebant. Sed inclinante jam ætate, dum ab aula regia, quæ tum Bleſis erat, Lutetiam revertitur, in agro Carnutenſi extinctus eſt; eodem fere tempore quo Budæum, ipſi ex ſtudiorum conjunctione peramicum, Gallia ſibi quoque ereptum luxit. *Vide ſupra cap. 56.*

Petrus Gillius, Albiæ apud Helvios natus, utriuſque linguæ, pariter & philoſophiæ cognitione præſtans, à *Franciſco* I. Francorum Rege in Græciam & Aſiam miſſus fuit, ut Græcorum auctorum codices manuſcriptos undique conquireret; & in Galliam aſportaret. Quæ quidem peregrinatio illi non adeo proſpere ceſſit: à barbaris enim captus, & in Africo littore duriſſimum carcerem perpeſſus, vix tandem *Georgii Card. Arminiaci* curâ & liberalitate redemptus evaſit. Cujus beneficii memor Mæcenatem ſuum, Romæ tunc agentem adiit: ubi & obiit, in templo S. Marcelli tumulatus. *Theodoreti commentarium in XII. Prophetas minores*, à ſe Latinitate donatum, Lugduni 1533. & Pariſiis evulgavit; ut & *Æliani libros* XVI. *de animalium hiſtoria.* Exſtat ejuſdem commentarius *de Boſphoro Thracio.* Quæ porrò *Petrus Belonius*, unus ex Gillii comitibus ac domeſticis, poſtea de rebus orientalibus edidit, putantur ex ejuſdem Gillii ſchedis potiſſimum eſſe deſumpta.

Bellaios tres fratres ſuperiore ſæculo Gallia protulit, qui pari animorum contentione armorum gloriam cum litterarum dignitate copularunt. Et quidem *Guilielmus* natu maxi-

maximus hiſtoriam de rebus Francicis ab ipſa gentis origine ad ſua uſque tempora Latine & Gallice eſt perſecutus. Cujus operis fragmenta *Martinus* frater junior commentariis illis inſeruit, quibus Franciſci I. Regis geſta populari ſermone perſcripſit. At *Joannes*, cujus elegans eruditio Tridentinis Patribus ſæpe admirationem excitavit, primum Pariſienſis Epiſcopus, poſt S. R. E. Cardinalis fuit: obiitque illius collegii Decanus, Franciſco II. ad regnum Galliæ recens evecto. Horum gentilis *Joachimus Bellajus*, Canonicus Pariſienſis, in poëſi ſe potiſſimum exercuit: qui poſt Italiam luſtratam, ad ſuos redux, Lutetiæ annos vix xxxv. natus exſpiravit.

Latomi quattuor, natione Belgæ, uno eodemque ſæculo decimo ſexto ſcriptis illuſtres exſtiterunt. Ex his primus fuit *Jacobus Latomus Camberonenſis*, Doctor Theologus Lovanienſis, ſupra cap. 55. à nobis laudatus. Hujus patrui ſui opera omnia *Jacobus Latomus junior*, Lovanii ad S. Petrum Canonicus, in unum volumen redegit, & Lovanii 1550. in fol. edenda curavit. Latomum hunc juniorem nos Lovanii novimus, cum ibi in ſtudiis verſaremus. Fuit is verſu felix ac facilis: exſtantque *Pſalmi Davidici*, *Threni Hieremiæ*, & *Cantica* ab ipſo verſibus reddita, typiſque Plantinianis publicata. Vixit ad decrepitam uſque ætatem, & anno 1596. deceſſit; in D. Petri templo, ad patrui ſui tumulum, humatus.

Bartholomæus Latomus, Oralauni (vulgo *Arlon*) in ducatu Luxemburgenſi natus, primum Treveris, deinde Rhetor Coloniæ in Ubiis, poſtea Lutetiæ Regius eloquentiæ Doctor, ſummam dicendi laudem uſu eſt conſecutus; Budæo, aliiſque viris primariis quam maxime faventibus. Præter ea, quæ ad Philologiam ſpectant, ſcripſit contra Martinum Bucerum, Petrum Dathenum, alioſque peſtilentis cathedræ magiſtros, *de Euchariſtia*, *invocatione Sanctorum*, *auctoritate Eccleſiæ*, *cœlibatu Sacerdotum*, aliiſque Fidei capitibus, 1546. & 1559. Coloniæ typis edita. Cumque eſſet Principi Electori Treverenſi à Conſiliis, ſenex in urbe illa vivere deſiit, ſub annum milleſimum quingenteſimum ſexageſimum.

Joannes Latomus, *Bergis* ad Zomam in Brabantia natus, vir eleganter doctus, cum vincta, cum ſoluta oratione valuit. Canonicis regularibus in Throno B. Mariæ prope Herentaliam, Campaniæ Brabantinæ opidum, multis annis cum laude præfuit. Romam miſſus, temporibus Gregorii XIII. Papæ, pro negotiis ſui Capituli ſeu Congregationis Windeſemenſis, rem præclare in Urbe geſſit, & viris per Italiam eruditis innotuit. In Belgium redux, obiit Antverpiæ anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octavo, apud Facuntinas moniales ſepultus. Ad ingenii monumenta quod attinet, Pauli Jovii Elogiis doctorum virorum *Epigrammata* adjecit, ſæpius recuſa. Scripſit quoque *Hiſtoriam illuſtris Abbatiæ S. Trudonis* in diœceſi Leodicenſi, itemque *Hiſtoriam cœnobii Corſendoncani*, in eadem Campania prope Turnhautum ſiti: quam utramque in tenebris latitantem utinam quis proferat!

LXII. Franciscus Sfondratus, Cremonenſis, primum Ticini Jura explicuit, inde Mediolanum evocatus Senatoria ibi dignitate fulſit. Exinde Caroli V. Imp. Vicarius Senis, dein Cremonæ in patria Epiſcopus, ac tandem S. R. E. Cardinalis à Paulo III. creatus, apud ſuos vivere 1550. deſiit. Ex legitima ante ſacerdotium conjuge *Anna Vicecomite*, matrona nobiliſſima, inter alios filium reliquit *Gregorium XIV.* Pontificem Romanum. Præter poëma heroicum *De raptu Helenæ* ſcripſit *Epiſtolas* non paucas ad Fredericum Nauſeam & alios, prudentia rerumque momentis plenas.

Fredericus Nausea, *Blancicampianus*, in omni quidem ſtudiorum genere, ſed in Jure ac Theologia (cujus utriuſque facultatis Doctor erat) tantos progreſſus fecerat, quantos ipſius tot egregia monſtrant opera. Summam in principe apud Moguntinos baſilica cathedram oratoriam magna cum Moguntinorum ipſorum utilitate, ſuaque ipſius laude, annos aliquot tenuit. Ibi denique 1532. *Homiliarum centurias quattuor* edidit, quas & Ferdinando Cæſari, & Alberto Moguntino Archiepiſcopo Cardinali conſecravit. Unde ad idem in aula Cæſarea munus obeundum accerſitus, ita ſeſe omnibus probavit, ut Cæſare ipſo volente, poſt Jo. Fabrum, Viennenſis Epiſcopus ſit conſtitutus. In ea vero cura paſtorali ac dignitate, contra omnigenos hæreticorum impetus ac fraudes, prudenter & conſtanter ad mortem uſque perſtitit: quæ quidem illi, annis laboribuſque feſſo, 1550. obtigit. Nauſeæ ſcripta Cornelius Callidius in Catalogo Scriptorum Germaniæ, & Poſſevinus in Apparatu ſacro recenſent.

Antonius Guevara, nobili apud Hiſpanos genere natus, adoleſcens Franciſcanis ſodalibus ſe adjunxit. Ob doctrinam ſacram & facundiam vernaculam, qua in primis valuit, Caroli V. Imp. Eccleſiaſtes atque Hiſtoricus delectus, Mindonienſem demum cathedram Epiſcopalem obtinuit. Præter *Meditationes de Chriſti cruciatibus*, & *Oratorium Religioſorum*, ſcripſit Hiſpano ſermone duo opuſcula, quæ omnium manibus merito circumferuntur: quorum altero vitam aulicorum contemnendam docet, altero ruralem vitam curiali antefert. Quod ad *Horologium Principum*, ſeu librum *De vita Marci Aurelii Imp.* attinet, eſt is totus fabuloſe confictus, non ex ex priſcis hiſtoriis Romanis petitus. Quod moneo ne quis

Digitized by Google

quis erret: ut in Hiſpania & Gallia aulici paſſim errant, ubi cupide nimis in ſinu manibuſque geſtari à viris nobilibus merito eruditi indignantur. Idem judicium eſto de Guevaræ *Epiſtolis*, quæ ineptiarum ſunt plenæ; nec *Aurearum Epiſtolarum* titulum merentur, quo eas Gallicum vulgus indigetat. Obiit autem Guevara anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo quinto: ut ex Annalibus Caroli V. à Franciſco Lopezio Gomaria ab an. 1500. uſque ad annum 1557. lingua Hiſpanica deductis, certo mihi conſtat. Exſtant ii manuſcripti in bibliotheca *Lucæ Torrii*, Conſiliarii Regii, & Magiſtri rationum Inſulis in Flandria. Conditus autem jacet Guevara in ſua baſilica cathedrali, in ſacello à ſe excitato.

Petrus Rua, Numantinus ſeu Sorienſis, primum Abulæ, poſt Numantiæ in patria ad extremam uſque ætatem bonas litteras docuit; non trivialiter; ut Grammaticorum vulgus, ſed ad Ciceronis imitationem ſuos aſſuefaciens. In hiſtoriis porro hominem egregie verſatum fuiſſe teſtatur ſingularis commentarius *De fide in hiſtoria ſcribenda*; Hiſpanice quidem ſcriptus, ſed eruditionis plenus: quo *Antonii Guevaræ* (qui tum ſolus doctrinæ & eloquentiæ Ibericæ artem tenere videbatur) *errores* in hiſtoriis antiquorum, veteribuſque monumentis lapidum & nummorum explicandis, ſolide refutavit. Valde ut mirer, fabuloſas iſtas Guevaræ Epiſtolas etiamnum à quibuſdam in pretio haberi, & velut pro oraculis circumferri. Noſter itaque Rua de tot nugarum atque ineptiarum millibus multas indicavit, facemque prætulit, ne quis poſthac credulus in errorem inducatur. Tale quoque de fictitiis Guevaræ ſcriptis judicium eſt *Antonii Auguſtini* in Antiquitatum dialogis, & *Alfonſi Matamori* in libro de Scriptoribus Hiſpaniæ.

Hieronymus Romanus, natione Hiſpanus, eremita Auguſtinianus, idiomate patrio ſcripſit *Chronicon*, à temporibus S. Auguſtini ad ſua uſque tempora deductum: quod Salmanticæ 1569. prodiit. Ejuſdem *Monarchia*, in fol. vernaculo ſimiliter idiomate edita; continet nonnulla quæ Criticis diſplicent. Majorem in hiſtoria laudem apud eruditos ac curioſos meritus eſt *Ludovicus* Hurtadus; qui Mexici in Hiſpania nova florens, ut coram ſpectavit, ita fideliter atque eleganter ſcripſit *De incremento & utilitate ord. Auguſtiniani in India occidentali.*

Joannes Maldonatus, Hiſpanus, ſacerdos Burgenſis, diſertus Latinæ linguæ ſcriptor Vitas Sanctorum in compendium redegit: qui libellus Lugduni typis evulgatus legitur, & à Laurentio Surio interdum adhibetur. Scripſit item Parænesim ad litteras politiores, Burgis editam: ubi narrat, ſe adoleſcente Chriſtophorum Longolium in Hiſpaniam veniſſe. Burgis denique 1549. in 8. publicavit opuſculum de Senectute Chriſtiana. Fuit & alter Hiſpanus cognominis *Maldonatus*, Societatis Jesu Theologus, infra à nobis laudandus. Sub annum 1550. floruit item *Joannes Viguerius*, Granatenſis, ord. Prædicatorum, Doctor Theologus Toloſanus: qui ex operibus S. Thomæ Aquinatis Inſtitutiones Chriſtinæ fidei excerpſit, & D. Pauli Epiſtolam ad Romanos ſua commentatione illuſtravit.

Joannes Doc̄tus, Juris Pontificii Doctor, ex monacho Benedictino Laudunenſis in Gallia Epiſcopus, 1555. floruit. Scripſitque Homilias per annum, Antverpiæ 1610. in folio; & libros duos de æterna filii Dei generatione, ejuſque temporali nativitate, *Pariſiis* 1554. editos. Sub idem tempus vixit *Stephanus Paris*, Aurelianenſis, ex monacho Dominicano Abellinenſis in Italia Epiſcopus. Cujus Sermones Quadrageſimales 1552. & Conciones per Adventum ſuper iſto themate, *Verbum caro factum eſt*, 1555. Lutetiæ prodierunt.

Nicolaus Pellicerius, in diœceſi Montis Peſſulani natus, ejuſdem urbis Epiſcopus à Franciſco I. Rege deſignatus, com-plures utriuſque linguæ auctores, in his *Plinium* ſeniorem, fideliter emendavit, multoque lumine illuſtravit. Sed, quod plerumque iis accidit, qui ſua, dum vivunt, ipſi edere negligunt, hæc ferè omnia ſimul cum auctore ipſo ſepulta ſunt.

Joannes Dampetrus, Bleſenſis, primum celebris cauſſarum patronus fuit: mutato poſtea conſilio Franciſcanis ſe adjunxit, & in quodam monialium cœnobio conſenuit. Amici ſui carmina poſt mortem edenda curavit Germanus Audebertus. Dampetri æqualis fuit *Nicolaus Borbonius*, poeta item elegans, & Regius Græcæ linguæ Profeſſor Lutetiæ; qui presbyteris Oratorii annis ſuperioribus ſe adjunxit, & pia carmina varia publicavit.

Petrus Rebuffus, Gallus, in Monte Peſſulano natus, Juriſconſultus, Doctor & Comes, ſcripſit de privilegiis Scholaſticorum, Bibliopolarum & ceterorum miniſtrorum Univerſitatis ſeu Academiæ, item de Decimis, in Pauli III. Bullam cœnæ Domini; Praxim beneficiorum, & alia Lutetiæ, Veneriis & alibi ſæpe edita.

Jacobus Omphalius, Andernacenſis, Germanus, Juriſconſultus, ſcripſit librum de ſuſcipienda Chriſtianæ Reipublicæ propugnatione, & officiis eorum, qui urbium gubernacula tenent; Coloniæ 1538. editum: item libros duos de officio Principis, 1550. in fol. Baſileæ publicatos.

Joan-

LXIII. Joannes Hasselius, cognomento Leonardus, communem cum Franciſco Titelmanno patriam habuit Haſſeletum, diœceſis Leodicenſis opidum. Adoleſcens in Philoſophicis ac Theologicis ſtudiis Lovanii ita verſatus eſt, ut æqualibus ſuis longe antecelleret. Erat in eo præter exactam linguarum trium, Hebraicæ, Græcæ ac Latinæ peritiam, ingenium admirabile, & prudentia ſingularis cum pietate conjuncta; adhæc juſta proceri corporis ſtatura, quæ dotes haſce eximias longe ſplendidiores redderet. Doctor ſalutatus majori Theologorum collegio præficitur, & publicus ſacrarum litterarum Profeſſor adhibetur. Cumque Tridentum Pontificis Max. auctoritate indictum eſſet Concilium, quo ex omnibus orbis partibus, ad ſarciendam Eccleſiæ catholicæ concordiam, præſtantiſſimi quique Theologi, præter Antiſtites, à Principibus mitterentur, ut quoad ejus fieri poſſet, ortum in Europa hæreticæ labis incendium reſtingueretur; anno 1551. miſſus eodem à Carolo V. Imp. Haſſelius advolavit. Nec finem, immatura morte præreptus, videre potuit. Scripſit aureum ſane libellum *De Nectarii Patriarchæ Conſtantinopolitani facto ſuper Confeſſione;* quod ipſum argumentum & Latinus Latinius, Baronius ac Bellarminus poſtea Romæ tractarunt. Conditus eſt Tridenti, procul à patria, magno Patrum luctu. Adeo verum illud: *Diem & locum natalem ſciri, fatalem neſciri.*

Ferdinandus Nonius, Pintianus, illuſtri Guſmanorum gente oriundus, Pintiæ Vaccæorum, quæ vulgo Valliſoletum dicitur, natus, Bononiæ *Philippo Beroaldo* operam dedit. A Franciſo Ximenio, Card. Toletano, honorifice evocatus, in Bibliis quattuor linguarum, ejuſdem auſpiciis Compluti editis, elaboravit: mox *Demetrio Lucæ* Cretenſi, quem ex Italia idem Ximenius olim evocarat, in Græcarum litterarum profeſſione ſucceſſit. Exinde Salmanticam conceſſit, & antemeridianis horis linguam Græcam, poſtmeridianis Latinam profeſſus fuit. Objectantibus igitur quibuſdam, quod in familiæ tam illuſtris decora peccaret, qui in piſtrinum litterarium ſe abdidiſſet, ſuas ſibi res habere juſſit, & fumoſas imagines jactare; *ſeque immortalia animo præcipere, & cum Dionyſio illo Syracuſano inter diſcipulos, tanquam in regno, verſari* reſpondit. Cælebs & abſtemius ſemper vixit, obiitque octogenario major, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo; bibliotheca ſua (quam habebat ampliſſimam) Academiæ Salmanticenſi legata.

Godefridus Tilmannus, Cartuſianus Pariſienſis, Gregorii Niceni & aliorum veterum Patrum opera varia è Græco in Latinum tranſtulit. Allegorias & Tropologias in libros utriuſque Teſtamenti, ex auctoribus amplius triginta, Lutetiæ 1550. & 1551. publicavit, antea à Judoco Badio 1526. ibidem editas. Sub annum 1550. *Janus Vitalis*, Fanormitanus, Siculus, Hymnos de S. Trinitate; item Meditationes & Paraphraſes in aliquot Pſalmos Bononiæ edidit.

Cornelius Crocus, Amſtelodamus, adoleſcens Lovanii in eloquentia Adriano Barlando Rhetori operam dedit. Cui & Græcas, ut in utriuſque orationis facultate par eſſet, adjunxit; & quod rei caput eſt, pietatem in primis colens, decurſis Theologiæ ſpaciis, operari ſacris cœpit. Nec piguit aut puduit, cum majoribus titulis ac præmiis dignus eſſet, ludum in patria aperire, quo juventutem illam indolis inter Batavos optimæ optimis diſciplinis ac moribus jam inde à teneris imbueret, atque in avita religione contineret: ratus, quod res eſt, Seminaria Reipublicæ bene conſtitutæ Iuventutem eſſe, quam qui rectè informet, eum de Republica quam optime mereri. Serpebat enim jam tum furtim per Bataviam hæreticorum labes: cui ſemina jacere cœperant prava Deſ. Eraſmi Colloquia. Quo etiam conſilio pias caſtaſque ſuas loquendi Formulas, ut impias illas è manibus excuteret, pueris conſcripſiſſe videtur. Luſit & *Joſephi* nomine Comœdiam caſtam, potius quam Eunuchum Terentianam ediſci pateretur: ut caſtitatis exemplar tamquam in ſpeculo proponens, eam ipſam virtutem adoleſcentibus inſtillaret. Quæ quidem virtus, ſi qua forte in ea amarities, ſuavi poeticæ liquore facilius à juventute hauritur. Cumque diu multumque iſtud Siſyphi ſaxum voluiſſet, atque ingratum patriæ Senatum experiretur, nonnunquam Scipionis illud Africani in ore habebat, *Ingrata patria oſſa non leges mea.* Scriptis etiam Eccleſiæ cauſam defendendam ſuſcipiens, ejus auctoritatem, contra adverſarios ac deſertores, è ſacris litteris Patribuſque aſſeruit. Pugnavit etiam valide cum *Anabaptiſtis*, quibus aquatica illa Batavorum ac Friſiorum ora (ingenium loci diceres, ſi non hominum id vitium foret) in primis ſcatet. Matrem, quoad vixit, domi pie aluit: quo factum eſt, ut cum maxime vellet, non ſe juvenis religioſæ alicui familiæ conſecraret. Illa jam ſenio extincta, liber in Italiam evolavit, atque in Societatem ab Ignatio Lojola Romæ receptus, exactis ſummo zelo annis aliquot, Deo auctori ſpiritum in Urbe ſancta, immortalitatis ſpe plenus, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo reddidit.

LXIV. Sanctus Franciscus Xaverius, patria Navarrus, unus ex primis S. Ignatii Loiolæ ſociis, Indorum orientalium Apoſtolus, in Sinenſis regni aditu piiſſime obdormivit, poſtridie Kal. Decembris, anno ſalutis 1552. ætatis quinquageſimo quinto. Scripſit *libros quattuor Epiſtolarum*, zelum Apoſtolicum ſpirantes, quos Horatius Turſellinus

ex Hiſpana lingua in Latinam convertit; qui & Xaverii res geſtas libris ſex complexus eſt.

Franciscus Strada, cum aliis ſeptem Societatis Jesu hominibus, Lutetiæ in ſtudiis agebat, quando ſævientibus inter Carolum V. Imp. & Franciſcum I. Galliarum Regem bellis, Franciſcus publice ſevereque edixit, ut qui de Caroli ditione erant omnes ad unum intra diem octavum regno Galliæ excederent. Octo itaque Hiſpani, cum aliis totidem variarum nationum ſociis, Lutetia Lovanium 1542. migrarunt. Fuere inter eos *Hieronymus Domenecus*, qui Pariſienſi domui præfuerat, *Franciſcus Strada & Andreas Oviedus.* Hic illi dum incohata Pariſiis ſtudia quieto proſeqvuntur otio, eadem opera novam Societatis domum incohant, & Collegii (à Lævino Torrentio, Antverpienſium Antiſtite aliquando dotandi) fundamenta jaciunt; plurimum eam rem *Petri Fabri* nomine ac fama juvante, qui primus non ſolum in Germania, ſed etiam in Belgio Societatem illuſtravit. Ceterum *Strada*, annos quattuor & viginti natus, in Falconenſi gymnaſio Metaphyſicis primum operam dedit: ſed longioris veluti deſidiæ pertæſus (ſic enim otium illud litterarium interpretabatur) concionibus ad Scholaſticos in æde S. Michaelis & alibi habendis totum ſe tradidit. Ex quibus non fructum modo uberrimum (cujus vel luculenta ſunt pignora *Cornelius VVishavæus* Mechlinienſis, *Oliverius Manaræus* Tornacenſis, & alii Societati magno bono quæſiti) ſed etiam plauſum & admirationem apud Ruardum Tapperum Cancellarium, atque univerſam Academiam longe maximam collegit. In eodem S. Michaelis templo poſtea *Petrus Ribadeneira* & *Robertus Bellarminus*, magno Academicorum concurſu ac fructu, Latine ſunt concionati.

Joannes Cochlæus, Noribergenſis aut Wendelſtinus, egregius contra Lutherum, Bucerum, Melanchthonem, Muſculum, Calvinum, alioſque recens exortos hæreticos pugil exſtitit: prout tot ipſius contra illos lucubrationes fidem teſtatiſſimam faciunt. Illas ipſemet recenſet in Catalogo operum ſuorum, & poſt eum Callidius, Poſſevinus, alii. Francofurti ad Mœnum in æde Mariana pium gravemque Decanum agebat: ſed turbulentis hæreticorum factionibus ejectus, Moguntiam ſe contulit; ubi & Canonicatu ad S. Victorem donatus fuit. Vratislaviæ in Sileſia demum Collegio Canonicorum adſcriptus, ibidem anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo vivere deſiit; conditus in ſumma æde S. Joanni Bapt. ſacra.

Balthasar Werlinus, Colmarienſis, Germanus, ordinis Prædicatorum, ſuam *Appendicem ad Trithemii librum de Scriptoribus eccleſiaſticis* 1546. Coloniæ in 4. publicavit, poſtea Lugduni & alibi editam. Appendix iſta eget quibuſdam in locis expurgatione ſeu lima cenſoria; nominatim ubi agitur de *Beato Rhenano*, *Felice Malleolo*, *Guidone Donato*, *Henrico Bebelio*, *Hieronymo Guebilero*, *Lamberto de Monte*, *Luciano Mantuano*, *Nicolao Borbonio*, *Paulo Ritio Iſraëlita*, *Petro Moſellano*, *Roberto à Mosham & Vito Amerbachio.*

Joannes *Brodæus*, Cæſaroduni Turonum natus, ex Italia ad ſuos reverſus, *Lectiones varias*, & alia multa foras dedit. Epigrammata item à *Planude* monacho collecta Latine reddidit. Inter beata otia pius ſacerdos ad ſexaginta tres annos modeſte vixit, & in patria vivere deſiit, Martiniano in templo conditus.

Jacobus Meierus, Uleternis in Balliolano agro, ad occiduam Flandriæ plagam, natus, & Lutetiæ inſtitutus, primus fere aut ſaltem optime *Annales Flandriæ* pertractavit; collectis undique veterum monumentis, cum ſoluta, tum numeris vincta oratione conſcriptis. Inter alia *Philippeidem*, de bello Philippi Galliæ Regis cum Imp. Othone, Britannis, Flandriſque geſto, è tenebris eruit: atque à poetica minime abhorrens, pia quædam carmina à ſe conſcripta edidit, & *Hymnos* veterum eccleſiaſticos reddidit meliores. Blancobergæ (quod municipium eſt pari fere inter Oſtendam ac Sluſam ad Oceanum intervallo) ad extremam uſque ætatem Parochum egit. Moritur demum Brugis Flandrorum, ubi ludum litterarium, *Joannis Deſpauterii Ninovienſis* exemplo, multos annos junior aperuerat, ſexagenario major, Nonis Februarii, anno ſupra ſeſquimilleſimum, quinquageſimo ſecundo (fallitur enim Bodinus, & alii qui eum Philippi Cominæi æqualem faciunt) conditus ad D. Donatiani, qua in æde ſacerdotium olim poſſederat. *Antonium* Henrici fratris filium, qui Thenis in Brabantia primum, poſt Cameraci, ac demum apud Atrebates juventutem inſtituit & 1597. ibidem obiit, heredem facultatum ac Bibliothecæ ſcripſit. Is patrui *Annales*, ab eodem auctos & recognitos, foras dedit; Flandriæ Comites verſibus decantavit, & *Nili* Epiſcopi ac martyris Gnomas Latino carmine reddidit. Hujus filius *Philippus*, ludi item litterarii apud Atrebates moderator, *S. Vedaſti* Epiſcopi laudes, & Mahometis pſeudoprophetæ infamem vitam verſibus deſcripſit. De variis ſingulorum lucubrationibus Andreas Valerius in Bibliotheca Belgica diſtincte agit.

Petrus Lizetius, Arvernus, ſupremi Francorum concilii Præſes, poſt Abbas commendatarius ad S. Victorem Lutetiæ, ſcripſit de ſacris Bibliis in vulgare idioma minime vertendis; De auriculari confeſſione, Monaſtico inſtituto, & ſæculari cæcitate:

De

De præceptionibus Eccleſiæ libros ſex, In pſeudoevangelicos, & de eorum animadverſione. Quæ omnia partim Lutetiæ an. 1551. partim Lugduni 1552. in 4. ſunt typis evulgata.

Leanddr Albertus, Bononienſis, ord. Prædicatorum Theologus & Hiſtoricus, libros ſex *De viris illuſtribus ſui ordinis* 1517. & *Deſcriptionem univerſæ Italiæ* 1550. Bononiæ publicavit. Hanc ex Italico Latine redditam 1566. Colonienſes ediderunt.

Gaspar Bruschius, Egranus, Bohemus, 1549. in 8. Noribergæ edidit librum *de Epiſcopatibus Germaniæ:* in quo Archiepiſcopos Moguntinos, & XII. Epiſcopos ſuffraganeos, una cum Bambergenſibus, deſcribit. Anno 1552. in fol. Ingolſtadii publicavit *Centuriam Monaſteriorum Germaniæ maxime illuſtrium:* item Baſileæ librum *de Laureaco & Patavia.* Ceterum in Bruſchii operibus nonnulla occurrunt, quæ lima cenſoria egent juxta regulas Tridentinas.

LXV. Stephanus Gardinerus, Anglus, Henrico VIII. Regi à Secretis cum eſſet, Richardo Pacæo in Decanatu Londinenſi ad S. Paulum ſub ann. 1531. ſucceſſit. Exinde ob doctrinam, ſolertiam atque induſtriam, Epiſcopus Wintonienſis & Cancellarius Angliæ fuit. Marci Antonii Conſtantii, Theologi Lovanienſis, titulo eruditum volumen *de Euchariſtia contra Capharnaitas* Pariſiis 1552. & Lovanii 1554. publicavit. Exſtat item Londini 1553. in 4. editum *Diacoſio-martyrium*, hoc eſt, Teſtimonium ducentorum de veritate corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia, adverſus Petrum Martyrem hæreticum: qui liber auctorem præfert *Joannem Withum*, Anglum Wintonienſem Epiſcopum.

Joannes Dubravius, Pelſinus, Bohemus, Legum Doctor, Olomutienſis in Moravia Epiſcopus, vir legationibus rebuſque geſtis clariſſimus, qui ante Epiſcopatum *Janus* dicebatur, *Hiſtoriam Bohemicam* libris XXXIII. comprehendit; Baſileæ 1575. & alibi ſæpius editam. Obiit anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio. Idem annus *Joannem Baptiſtam Egnatium*, Venetum, presbyterum, cum annis fere quinquaginta litteras humaniores in patria docuiſſet, è vivis abſtulit. Præter *Originem Turcarum* ſcripſit *Exempla illuſtrium Venetorum & aliarum gentium*, anno 1554. Pariſiis, & alibi adita.

Petrus Crabbius, Mechlinienſis, ſui ordinis Franciſcani ſodalibus in patria & alibi magna cum laude præfuit. Is primus, ut erat antiquitatis eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus, *Concilia* in tres tomos digeſſit; Coloniæ 1551. editos. Conatum ejus poſtea *Laurentius Surius* excipiens, tomos quattuor Conciliorum ibidem publicavit. Obiit Crabbius in patria ſua anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio, ætatis octogeſimo tertio.

Joannes Hieronymus Albanus, Eques & Juriſconſultus, librum ſuum *De immunitate eccleſiarum*, Julio III. dicatum, 1553. in fol. Romæ foras dedit. Ejuſdem liber *De poteſtate Papæ & Concilii* Lugduni 1558. & Venetiis 1561. in 4. prodiit. In Gallia eodem tempore vixit *Remundus Rufus*, itidem Juriſconſultus: qui ſuam *Defenſionem* pro Pontifice Maximo, Cardinalibus, Epiſcopis, totoque ordine ſacro, contra Carolum Molinæum, Lutetiæ anno Chriſti milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio edidit.

LXVI. Joannes Magnus, Gothus, Archiepiſcopus Upſalenſis, Primas Sueciæ & Gothiæ, Sedis Apoſtolicæ Legatus, *Hiſtoriam Gothorum & Suecorum* libris XXIIII. comprehendit; Romæ 1554. excuſam, cum *Olai Magni*, fratris ac ſucceſſoris, appendice. Scripſit inſuper librum *de Epiſcopis Sueciæ*, ibidem editum. Meminit ipſius, magna cum laude, Damianus Goeſius in Deploratione Lappianæ gentis.

Joannes Pistor, Abbas Campi-Principum in Bavaria, ſuum *Dialogum de fato & fortuna* 1544. Auguſtæ Vindelicorum in 4. publicavit. Anno 1554. *Benedictus Vernierus* monachus ad S. Sulpicium apud Bituriges, magnum & univerſale Concilium Eccleſiæ militantis, ſuper Euchariſtiæ Sacramento typis Nivellianis Lutetiæ publicavit. Sic enim librum ſuum inſcripſit, quo, inſtar Niceni Concilii, teſtimonia trecentorum octodecim Patrum coacervarit: ut Molanus loquitur.

Petrus Costus Meſſiæ & Chriſti Domini Typum contra Judæorum apiſtiam; item Paraphraſim Chaldaicam Eccleſiaſtæ, Latine verſam, Lugduni 1554. in 4. publicavit. Eodem anno Lutetiæ prodiit *Ludovici Carreti* Epiſtola ad Judæos Hebraice & Latine ſcripta, qua eos ad reſipiſcentiam invitat.

Quintilianus Mandosius, Advocatus Romanus, ſuas Notas in Regulas Cancellariæ Julii III. Papæ anno 1554. Venetiis in 4. edidit. Ejuſdem Praxis ſignaturæ gratiæ, & Praxis Commiſſionum Apoſtolicarum ad cauſas decidendas, aliique ejus generis tractatus, Romæ 1561. & annis ſequentibus prodierunt. Idem Mandoſius, cum *Petro Vendrameno*, Repertorium Inquiſitorum hæreticæ pravitatis Notis illuſtravit, & Venetiis 1575. in 4. publicavit.

ALFONSUS à CASTRO, Zamorenſis, Hiſpanus ex ord. Minorum, Carolo V. Imp. à ſacris concionibus & conſcientiæ ſecretis fuit, & Bruxellæ ſub annum 1550. moriens chorum Franciſcanorum ſuo tumulo nobilitavit. Scripſit libros XIV. adverſus hæreſes; libros tres de juſta hæreticorum punitione; libros duos de poteſtate Legis pœnalis: homilias ad populum habitas, & alia, in tomos duos digeſta ſtudio Franciſci Fevardentii, & Pariſiis anno 1578. edita.

JOANNES FERUS, ord. Minorum, Eccleſiaſtes Moguntinus per annos viginti quatuor, ſcripſit annotationes in Pentateuchum, in Job, Eccleſiaſten, Threnos, Jonam, Matthæum, Joannem, Acta Apoſtolorum, Epiſtolam ad Romanos & alia; Lovanii, Antverpiæ, Coloniæ, Moguntiæ, & Lugduni diviſim edita. Opuſcula item aliquot in unum volumen congeſta Rovillius Lugduni in 8. excudit. Sermonum tomi duo Coloniæ 1554. in folio prodierunt. Quadrageſimalia duo Germanica Joannes Latomus Latina fecit, quæ Antverpiæ 1554. & Lugduni 1555. fuerunt excuſa. In commentariis ad Joannem *Dominicus Sotus* notavit LXVII. loca caute legenda. Sixtus Senenſis lib. 6. annotatione 72. dicit, teſtes fide dignos aſſeverare, quod ipſius commentaria in Matthæum, poſt mortem auctoris edita, ab hæreticis, præſertim ad verba, *Tibi dabo claves*, fuerint depravata. Cenſores Romani 1574. ſuis typographis inhibuerunt opera ejus diſtrahi ſine facultate. Obiit ſexagenarius Moguntiæ an. milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quarto. *Sic fere Molanus in ſua ms. Bibliotheca ſacra.* Conditus autem jacet Ferus Moguntiæ in templo ſui olim ordinis Franciſcani, quod nunc eſt Patrum Societatis JESU. Ejus commentaria in Evangelia Matthæi & Joannis expurgata, 1577. Romæ in 8. fuerunt edita. *De eodem Nicolaus Serarius in ſua Moguntia lib. 1. cap. 40. hæc narrat:* Joannes Ferus, ord. D. Franciſci, Germanica eloquentia polluit plurimum, eaque ipſa ſummam ædem annos complures ornavit. Scripſit Germanice ac Latine ſatis multa. Abiit è vita 1554. noſtroque in templo, ad lævum aræ primæ latus, ſepultus eſt. Sed cum ſepulcralis ejus lapis ligneorum, quæ circum aram nunc ſunt, cancellorum poſitu nonnihil obſcuraretur, curatum eſt ut in locum paulo inferiorem deduceretur idem lapis. Ajunt, cum Albertus Brandeburgicus Moguntiam occuparet, incendiiſque vexaret, eccleſiaſticis, religioſiſque hominibus aliis pleriſque diffugientibus, Joannem intrepidum manſiſſe; illum vero viri conſtantiam & virtutem admiratum, neque ipſi, neque ejus monaſterio nocuiſſe. Sed cum aliquando ille ſolicitaret, ut monaſticam veſtem exueret, reſpondit: *Tot annis mecum hæc veſtis eſt, neque mihi quidquam nocuit: cur eam nunc abjicerem?* Ille vero grave, facetumque dictum approbavit, terrore ſimul veluti perfuſus, cum animi ejus firmitatem ſpectaret. Quia vero alicubi faſſus ipſe Ferus eſt, è Novatorum ſterquilinio ſe nonnulla interdum, quandam veluti gemmam, exſcalpſiſſe, non defuerunt, qui catholicum licet exiſtimarent, ejus tamen ſententias & verba nonnulla minus catholica cenſerent. Et in his ſuum profitetur nomen, ſub finem ſui in librum quartum Sententiarum commentarii, *Dominicus Sotus.* At ei acriter obſtitit è D. Franciſci familia *Michaël Medina*, libro qui inſcribitur Apologia Joannis Feri. *Sic fere Serarius.* Ut ut ſit, ſervanda hic eſt cenſura Indicis Romani.

LXVII. MARTINUS LIPSIUS, à ſe & Juſto Lipſio, cujus patruus major fuit, celebre apud eruditos habet nomen. Fuit in hoc viro multiplex eruditio, exacta linguæ cum Græcæ tum Latinæ cognitio, ſacrarumque rerum haud mediocris intelligentia. Illud vero ſolidæ virtutis ac pietatis ſpecimen fuit, quod fallaces hujus vitæ ſpes ſecum reputans, mente divinitus monita, vitæque ratione converſa, ambitioni urbis aulicæ Bruxellenſis, in qua honeſto loco natus erat, ſe ſubtraxit, divinoque cultui ſe totum mancipans, in famoſum, ſub *B.* Martini patrocinio, Canonicorum D. Auguſtini Lovanienſe cœnobium, velut in portum, ſe recepit. Hic in Bibliothecam ſe abdens, *Macrobii, Hilarii, Auguſtini, Hieronymi*, aliorumque veterum Scriptorum opera cum membranis comparando, eadem mirificè illuſtravit. *Chromatii* etiam *Homilias* & *Symmachi*, urbis Præfecti, epiſtolarum libros duos luce donavit. *Poſt*, ut erat ſingulari prudentia, ſodalibus ſuis præfectus, in mediis etiam muneris ſui curis moleſtiiſque, nullam animo requietem dedit. Neque ſuis duntaxat laboribus Reipublicæ prodeſſe ſtuduit; ſed & diſcipulos, in his *Garetium, Latomum, Coſterium, VVimmerium*, qui in eadem bene merendi palæſtra diu multumque deſudarunt, eduxit. Ætate gravis, Cruci-Lemenſibus agri Leodicenſis, apud Hujenſe opidum, ſacris virginibus cœnobiarcha datus, eximia morum innocentia complures annos præfuit: ibidemque cum veteribus amicis, id eſt, libris aſſidue verſatus, placidiſſima demum morte pius ſenex 1555. è vita exceſſit.

HERMANNUS LETHMATIUS, al. Hermas, patria Gaudanus, Batavus, Doctor Th. Pariſienſis, Decanus ad S. Mariam in urbe Ultrajectina, & Epiſcopi Vicarius generalis, vir fuit ſingulari pietate, doctrina ac modeſtia: ut Eraſmus libro 17. epiſt. ad Nic. Everardum teſtatur. *Hermannus, inquit, cum, antequam ſtudium Theologicum ingrederetur, feliciter eſſet auſpicatus Græcarum ac bonarum litterarum notitiam, ita ſe geſſit in hoc curſu Sorbonicæ Theologiæ, ut omnium punctis primas meruerit, idque in ea ſchola, quæ ſine controverſia in hoc ſtudiorum genere ſemper primas tenuit. Neque vero tantum eſt inſtructus argutiis illis, quibus in ſcholis velitantur: nihil Conciliorum, nihil hiſtoriarum, nihil veterum Theologorum non excuſſit, atque adeo habet in*

prom-

promptu, *Ingenium velox ac rapidum*, *diſcendi aviditas inexplebilis*, *judicium præſens & expeditum*. Scripſit autem *De inſtauranda religione* libros novem, 1545. Baſileæ in fol. editos: obiitque apud ſuos Ultrajectinos 1555. ætatis 63. cum annos 25. Decani munere laudabiliter functus fuiſſet.

Eutychius Cordesius, Antverpianus, monaſticen Patavii in cœnobio S. Juſtinæ amplexus, ut erat vir longe doctiſſimus, Concilio Tridentino cum laude interfuit. Ejus commentaria in *D. Pauli epiſtolas*, & in *Symbolum Apoſtolorum*, itemque *Dictionarium Biblicum*, exſtant manuſcripta Patavii ad S. Juſtinam: ut Arnoldus Wionus in Ligno vitæ teſtatur.

Sebastianus Foxius, Morſillus, Hiſpali familia honeſta natus, admodum adoleſcens litteris in patria egregie tinctus, philoſophiam, ad quam natura rapiebatur, feliciter hauſit; eamque, M. Tullii exemplo, mirifice illuſtravit. Lovanium itaque in Academiam venit, & ad *Petri Nannii* amicitiam ſe applicuit; cum quo *de Hiſtoriæ præſtantia* diſſerendo ſcribendoque profecit. Hinc uſus eſt familiariter *Cornelio Valerio*, qui illius cathedram excepit. Vix annos natus undeviginti, ut de ſe libro *de Juventute* teſtanti credimus, Paraphraſin & ſcholia in M. Tullii Topica, poſt Boethium, evulgavit anno ejus ſæculi quinquageſimo. Poſt in Platonis Timæum, dialogum perdifficilem, ætatis quarto & viceſimo commentarios edidit: tum de Ethica philoſophia libros tres, hinc de Phyſica, ſeu de Platonis & Ariſtotelis conſenſione, libros quinque Lovanii 1554. publicavit. Annum 28. agens, *de Dialectica exercitatione*, *deque Juventute ac Gloria* opuſcula in apertum protulit. Ob ſingularem igitur eruditionem, ex Belgio in Hiſpaniam à Philippo II. Rege evocatus, ut Caroli filii ſtudiis præeſſet, navem ubi conſcendit, orta in Oceano magna tempeſtate, naufragio aut alia mala ſorte, in ætatis flore periit, ingenti Reipublicæ litterariæ damno.

Petrus Mexia, Hiſpalenſis, Eques, Hiſtoricus & Mathematicus, ſermone populari ſcripſit *Cæſarum* omnium, jam inde ab Auguſto, res domi foriſque geſtas; *Variarum* item libros quinque: in quibus, Æliani exemplo, varias narrationes, hiſtoricas, ethicas ac politicas commemorat. Quæ commentationes omnium pene gentium linguis nunc leguntur: Galli etiam, libris aliquot additis, nimium quantum eas auxerunt. Compoſuit & dialogos de *Elementis*, & de iis, quæ in ſublimi generantur, & quæ *Meteorologica* Phyſici nominant. *Laudes* item *Aſini*, Luciani atque Apulei veſtigiis inſiſtens, cum ſale ac facetiis luſit. Carolus V. Cæſar eum *Hiſtorici Regii* titulo cohoneſtavit. Inſtar amnis leniter labentis, in hiſtoria ſedatus fluit, & quodammodo, (ut de Meſſalla Fabius refert) præ ſe ferens in dicendo nobilitatem. Eodem tempore apud Hiſpanos clarus eſt habitus *Ludovicus Avila, Marchio Mirabelli*. Is pleroſque æqualium pura & illuſtri brevitate præcurrit; & exemplo Julii Cæſaris, ſed Hiſpanico idiomate, elegantes ſcripſit commentarios de Caroli V. Imp. bello Germanico, ejuſque ad Albim victoria; quos Latinos fecit Guilielmus Malinæus.

Vincentius Placentinus, Italus, ord. Prædicatorum Philoſophus & Theologus, 1550 vixit, & varia ſcripſit, junctim 1553. edita: ut Leander Albertus lib. 4. & Antonius Senenſis in ſua Bibliotheca, narrant. Eodem tempore in Caſtella Hiſpaniæ provincia floruit *Joannes Cracius* itidem Dominicanus, qui Annales ſui ordinis Latine & Hiſpanicè, libris quinque complexus fuit; Caſſiodori item Hiſtoriam tripartitam ſuæ genti tranſſcripſit. Sic & *Joannes Marietta* Cantabrorum opido Victoria oriundus, lingua materna Sanctorum Hiſpaniæ vitas, itemque Scriptores Theologos & Nobiles familias ſuæ nationis celebravit.

Joannes Micon, natione Hiſpanus, patria Valentinus, profeſſione monachus Dominicanus, præter alia ſcripſit *Pſalterium nominis Jeſu*, anno 1590. in 4. Romæ editum cum commentariis *Gunſalvi Pontii Legionenſis*. Magna ſanctitatis opinione 1555. ex hac vita migravit: exſtatque ejus vita à *Laurentio Palmireno*, liberalium artium apud Valentinos Profeſſore, conſcripta. Anno eodem 1555. *Joannes Redmannus*, Anglus ſuum librum de juſtificatione, & alterum contra blaſphematores Prædeſtinationis, in 4. Antverpiæ publicavit.

Jacobus Scepperus, Tremonianus presbyter, ſcripſit Conciones XXIX. inſtitutionis Chriſtianæ, Coloniæ 1555. editas: item Conciones totius anni. Quas tamen Belgici Cenſores non purgatas damnant. Sunt enim poſt mortem auctoris à ludimagiſtro Tremonienſi 1561. editæ, & multis in locis corruptæ. Scepperus autem 1554. Tremoniæ in diœceſi Colonienſi obiit. *Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.* Sub idem tempus Monachii in Bavaria vixit *VVolfgangus Sedelius*, monachus Benedictinus, Ducis Bavariæ Concionator: cujus liber de templo Salomonis myſtico 1548. Moguntiæ; Iſagoge ſtudii Theologici 1551. Ingolſtadii; & paſtoralis curæ compendium 1557. Antverpiæ prodierunt.

Wolfgangus Lazius, Medicus Viennenſis, & Ferdinandi I. Imp. Hiſtoricus, Viennenſium rerum libros quattuor; de Republica Romana, in exteris provinciis bello acquiſitis conſti-

conſtituta, libros duodecim; de variarum gentium migrationibus decades duas; Genealogiæ Auſtriacæ libros duos, & alia Baſileæ edidit. Obiitque 1555. Viennæ in Auſtria. *Sic ferè Molanus.* Eodem tempore vixit *Petrus Franciſcus Zinus*, Veronenſis Canonicus, qui multa ex Græcis à ſe tranſlata Venetiis 1555. & annis ſubſequentibus publicavit.

LXVIII. FRANCISCUS MENDOZA, nobiliſſimo genere apud Hiſpanos natus, Ferdinandi Nonii Pintiani optimis inſtitutis formatus, eos in ſtudiis progreſſus fecit, ut decimo ſexto ætatis anno veteres auctores, præceptoris exemplo, commentariis non ſolum illuſtraret, verum etiam abſentis ejus vices, ſummo cum applauſu, de ſuperiore loco in Academia Salmanticenſi expleret. Ex Archidiacono Toletano primum Caurienſis, poſtea Burgenſis, ac demum Valentinus Antiſtes & S. R. E. Cardinalis, maximam in Græcis codicibus undique conquirendis operam navavit, & *Genealogias illuſtrium Hiſpaniæ familiarum* concinnavit. Ad vitam meliorem abiit anno ſalutis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, ætatis octavo & quinquageſimo; in paterno Conchenſis baſilicæ ſacello conditus.

MARTINUS OLAVIUS, Cantaber, ex opido Victoria oriundus, Doctor Theologus Pariſienſis, in aula Caroli V. Imperat. aliquamdiu vixit. In Synodo Tridentina, Othonis Truchſeſii Card. Epiſcopi Auguſtani nomine, conſedit: exſtatque *Oratio* in illo orbis theatro ab ipſo habita. Dum Tridenti verſatur, mirabiliter à Deo ad inſtitutum Soc. Jesu amplectendum vocatur. Exinde primus ex ſuis placita S. Thomæ Aquinatis in Romano Collegio 1553. explicare cœpit. In qua profeſſione, cum vix triennium exegiſſet, & corpus parentis ſui S. Ignatii Loiolæ 1556. in ſepulchro Kalendis Auguſti condidiſſet, duodeviceſimo poſt die ſimiliter ad meliorem vitam eſt evocatus. Scripſit præclaras *Aſſertiones de conditione, lapſu & reparatione hominis, & alias.*

ANDREAS FRUSIUS, apud Carnutes in Gallia natus, cum Romæ ageret, una cum Joanne Polanco Hiſpano, tunc Scriptore Apoſtolico, Jacobi Lainii hortatu, ad Societat. Jesu animum applicuit. Inde Patavium ab Ignatio Lojola, ſtudiorum cauſſa, cum eodem ſocio miſſus, Patavini Collegii fundamenta poſuit; Andrea Lipomano Antiſtite in primis favente, & ædes ſuas tradente. Fuit autem Fruſius Angelicæ vir integritatis, & præter rerum omnium excellentem cognitionem, trium quoque linguarum principum notitia ac poeſi inclytus. Fidem faciunt arguta & docta ejus in hæreticos *Epigrammata*, item *Echo* mille amplius verſuum *de Eccleſiæ calamitate*, & alia quæ Petrus Ribadeneira in ſuo catalogo recenſet. Mortuus eſt, longa tabe confectus, Romæ in Collegio Germanico cui præerat, VII. Kal. Novembris, eo ipſo anno quo Ignatius ad ſuperos tranſiit.

ANDREAS TIRAQUELLUS ſenior, Fontenaii in Pictonibus natus, Regius in curia Pariſienſi Senator, præter alia ſcripſit tractatum De privilegiis piæ cauſſæ: quem filius ejus *Andreas* poſt mortem patris edendum curavit. Obiit pater Pariſiis anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſexto. Eodem temporo florebat in Italia *Antonius Florebelius*, Mutinenſis, qui præter vitam Jacobi Sadoleti, ſcripſit de auctoritate Eccleſiæ; item de reſtituta in Anglia religione, & ad Germanos de concordia. Quæ omnia partim Coloniæ & Lugduni, partim Lovanii ſunt edita. Fuit & inter illius ætatis Jureconſultos celebris *Auguſtinus Berojus*, qui Bononiæ jus pontificium multis annis juventuti tradidit: exſtantque ejus Conſilia & commentarii in Decretales. Quartus his accedat *Petrus Godefredus*, Carcaſſonenſis Juriſconſultus, Procurator Regius, qui proverbiorum librum 1555. Lutetiæ edidit: in quo multa Theologica tractat.

JOANNES BERNARDUS DIAS, Luci in Hiſpania natus, Decretorum Doctor, Epiſcopus Calagurritanus, Carolo V. Imp. à Conſiliis, ſcripſit Practicam criminalem canonicam, Lugduni 1554. Venetiis 1565. Antverpiæ 1568. & Romæ 1581. editam. Idem Regulas Juris, cum ampliationibus & reſtrictionibus, Lugduni 1554. publicavit. Alius ab iſto fuit *Joannes Bernardus Burdigalenſis*, Jureconſultus; cujus Stimulus adverſus Lutheranos 1540. in 4. fuit editus. Alius denique ab iſtis fuit *Joannes Bernardus Gualandus*: cujus liber de vero judicio & providentia Dei 1562. Florentiæ in lucem exiit.

JOANNES SLOTANUS, Geſſenſis (qui vicus eſt altero lapide à Silva-Ducis) Doctor Theologus & Inquiſitor Colonienſis, Dominicanorum ibidem Prior, Homilias de myſteriis divinæ incarnationis & noſtræ redemptionis in folio; De octo beatudinibus Sermones XIV. De retinenda Fide catholica libros novem; De verbi Dei virtute, & Eccleſiæ inſuperabili potentia libros quinque; De baptiſmo parvulorum, aliiſque Fidei noſtræ capitibus tractatus varios Coloniæ 1550. & 1555. edidit. Exſtat ejuſdem liber Diſputationum contra Juſtum Velſium, ibidem in 8. publicatus. Ejuſdem ordinis Dominicani Præfectus provincialis fuit *Joannes Peſſelius*, Tilæ in Gelria natus: qui epitomen operum S. Auguſtini, ab homine hæretico editam, recognovit, & tomo uno a ſe auctam 1535. 1549. Coloniæ edidit.

JOANNES CHRISTOPHORUS CALVETUS STELLA, Eques Barcinonenſis, poëta & hiſtoricus, Philippum Caroli V. filium, ex Hiſpania in Belgium venientem, ſecutus, illius via-

Itinerarium lingua Hiſpanica conſcripſit, & Antverpiæ 1552. in fol. edendum curavit. Addiditque *Deſcriptionem Brabantiæ, Flandriæ*, aliarumque provinciarum ac civitatum Belgii: unde multa *Ludovicus Guicciardinus*, ejuſdem Belgii præco, poſtea hauſit. Edidit idem Calvetus, Latine ac diſerte, *Aphrodiſium expugnatum*, quod vulgo Africam vocant: & ſenex Barcinone in patria obiit.

Joannes à Bononia, Panormitanus, Siculus, Doctor Theologus, Carolo V. à Sacris, opus ſuum De prædeſtinatione æterna Dei 1554. Lovanii in fol. & 8. publicavit. Eodem anno *Joannes Neovillæus*, Genuillanus, edidit Lutetiæ libros quinque De pulchritudine animi contra Epicureos & Atheos hujus ſæculi. Ejuſdem commentarius in ſeptem pſalmos pœnitentiales biennio poſt ibidem prodiit. His tertius ſubnectatur *Joannes Picardus*, Francus, qui, pro inſtructione pœnitentium, formulam confitendi Pariſiis 1554. publici juris fecit.

Sixtus Medices, Venetus, Theologus ordinis Prædicatorum, libros tres De uſuris Judæorum, à ſe conſcriptos, 1555. in 4. Venetiis foras dedit. Eodem anno eadem in urbe *Bartholomæus Ferrarienſis*, monachus itidem Dominicanus, publicavit librum ſuum De Chriſto Jesu abſcondito, pro feſtiva ſolemnitate Corporis ejuſdem Domini ac Salvatoris noſtri.

Rodolphus *Bainus*, Cantabrigienſis, Anglus, Lutetiæ Regius linguæ ſanctæ Profeſſor, libros tres ex Hebræorum fontibus in Proverbia Salomonis concinnavit, & Pariſiis 1555. in fol. edidit. Eodem anno *Spiritus Roterus*, Aquis Sextiis natus, ex ordine Prædicatorum, Inquiſitor Toloſanus, libros duos in hac ipſa urbe publicavit in 4. adverſus eos, qui futura ex aſtris prædicunt.

Gerardus Moringus, Bommelanus, Gelrus, Theologus Lovanienſis, vir exactæ doctrinæ & eloquentiæ fuit; ut Adriani Barlandi diſcipulum poſſis agnoſcere. Sacras litteras primum Lovanii ad S. Gertrudem, poſtea Canonicus, Paſtor & Lector ad S. Trudonem in diœceſi Leodicenſi, explicuit. Commentarium in Eccleſiaſten 1533. Antverpiæ; Orationem De paupertate Eccleſiaſticorum, & alteram De laude temperantiæ ac vituperio intemperantiæ 1530. ibidem edidit. Scripſit item vitas S. Auguſtini, S. Trudonis, S. Eucherii, S. Liberii, & Adriani VI. Papæ; partim Antverpiæ, partim Lovanii editas. Alia nonnulla typis hactenus non edita recenſet Valerius in Bibliotheca Belgica. Obiit autem Moringus 1556. Trudonopoli: & errant Arnoldus Wionus, eumque ſecutus Poſſevinus, qui ipſum monachis Benedictinis annumerant.

LXIX. Joanni Martino Siliceo Carolus V. Imp. Philippi filii ſui erudiendi curam demandavit, ut olim Philippus Macedonum Rex Alexandrum Ariſtoteli tradidit: Fuit autem Siliceus ævi ſui Philoſophus eximius, & Lutetiæ artes tractans liberales, *Arithmeticam* adoleſcens evulgarat. Poſt Salmanticæ Philoſophiam moralem publice profeſſus cum fuiſſet, ætate provectior Theologiæ ſtudio ſe tradidit; *Antonio Honcala* magiſtro in familiam adſcito. Exinde Carthaginis novæ in Hiſpania Epiſcopus, ac demum Toletanus Archiepiſcopus creatus, populari ſermone ſcripſit *De oratione Dominica, & De nomine Jeſu:* cavitque decreto, ne quis ex ſtirpe Hebræa ad Toletana ſacerdotia admittatur. Obiit octogenarius, calculi doloribus, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſeptimo, conditus in monaſterio virginum à ſe ædificato.

Antonius Honcala, Zanguenſis, Hiſpanus, Theologus & Eccleſiaſtes ætatis ſuæ egregius, *Martinum Siliceum*, Archiepiſcopum Toletanum, ut dixi, ſacras litteras docuit. Cumque eſſet Abulæ Canonicus & concionator, in *Geneſim* commentarium inſignem, & varia opuſcula ſacra Compluti 1551. & Salmanticæ 1553. typis evulgavit. Jam antea, anno nimirum ejus ſæculi 1546. ibidem ediderat *Pentaplum Chriſtianæ pietatis*, & Philippo II. Hiſpaniarum Regi dicarat.

Joannes Petrus Ferrettus, Lavellinarum in regno Neapolitano Epiſcopus, ſcripſit de exarchatu libros ſeptem: quibus Pontificiæ juriſdictionis jura aperit, & multa de Conſtantini Imp. baptiſmo diſputat. Plura ejus opera Hieronymus Rubeus in Hiſtoria Ravennatum recenſet; ſed non ſunt excuſa. Ferrettus 1557. vivere deſiit. Floruit eodem tempore in Italia *Thomas Campegius*, patria Bononienſis, dignitate Epiſcopus Feltrenſis: cujus liber De cælibatu Sacerdotum non abrogando 1554. Venetiis, & alter De poteſtate Romani pontificis, 1555. ibidem prodierunt.

Georgius Macropedius, presbyter ex Congregatione Fratrum vitæ communis, à Gerardo Magno incohata, raræ felicitatis poeta, plurima cum ſacra, tum profana argumenta comico ſtilo exornavit. Exactæ inſuper diligentiæ Grammaticus cum eſſet, utriuſque linguæ Rudimenta & Dialectica non memoria modo, ſed & litterarum monumentis complexus fuit. Scholæ itaque Ultrajectinæ, id temporis per Belgium celeberrimæ, gymnaſiarcha datus, hoc conſecutus eſt, ut nemo erudiendæ juventuti magis idoneus, nemo plures bonæ frugis diſcipulos (in iis *Henricum Cucquium*, Ruræmundenſem poſtea Epiſcopum, *Franciſcum Haraum*, *Henricum Sedulium*, *Guilielmum Canterum*, libris omnes editis claros) ſuo è ludo emiſiſſe videatur. Demum moleſtiarum per ætatem impatiens, Silvam-Ducis, patrium

in Brabantia opidum, repetiit: ubi podagra corpus aggravante, peſtilens hominem febris 1553. exſtinxit.

Petrus Nannius, Alcmaria Hollandiæ opido natus, Canonicus Atrebatenſis, comis & blandi vir ingenii, Conrado Goclenio in Latinarum litterarum profeſſione, communibus omnium votis, ſuccenturiatus eſt. Carus in primis, ob ſingularem eruditionem, excellentibus in Belgio doctrina viris, ſummaque dignitate præditis; in his *Nicolao Everardo* Præſidi Mechlinienſi, doctiſſimiſque ejus liberis, & Atrebatium Antiſtiti *Antonio Perrenoto*, poſt Cardinali, & aliis. Fama deinde, ut fit, indies magis magiſque notus, ab Italis, præſertim à *Jacobo Fliſco* Genuenſi, Epiſcopo Savonenſi, magnis ſtipendiis in Italiam invitatur. Cumque lingua utraque doctiſſimus, atque in auctoribus cum ſacris tum profanis egregie verſatus eſſet; multas utriuſque generis Scriptorum veterum, *Demoſthenis*, *Plutarchi*, *Syneſii*; & de Chriſtianis *Athanaſii*, *Chryſoſtomi*, *Baſilii*, *Athenagoræ*, aliorumque lucubrationes Latina civitate donavit. Sed & è ſuo ipſe penu plurima deprompſit, in his *Miſcellaneorum* libros decem, *Panegyricas* & *Litterarias* Orationes totidem, quique præ ceteris ſcriptis palmam obtinent, *Dialogiſmos* Heroinarum ſeptem. Nam in hoc genere regnaſſe illum, præter Italos acuti judicii homines memorat *Cornelius Muſius*. Scripſit & in *Cantica* ac *Salomonis Sapientiam* commentarium, itemque Notas ad *Ambroſii adverſus Symmachum Relationem*. Pſalmos quoque *Davidis* plurimos non infeliciter verſibus reddidit: quos cum Jacobi Latomi Pſalmis Plantinus evulgavit. Moritur Lovanii 1557. ætatis 57. pro funere à ſucceſſore Cornelio Valerio laudatus. Tumulum ipſi in D. Petri baſilica gratis diſcipulus Sigiſmundus Fredericus Fuggerus poſuit.

Joannes Bunderius, Gandavenſis, ord. Prædicatorum Doctor Theologus, & hæreticæ pravitatis Quæſitor, varia ſcripſit adverſus ævi hujus ſectas quaslibet: ut *Compendium* rerum Theologicarum, quæ hodie ab hæreticis in controverſiam vocantur; *Collationem* IV. Doctorum, Ambroſii, Hieronymi, Auguſtini & Gregorii, ſuper articulis ab hæreticis nunc agitatis; *Scutum* Fidei orthodoxæ adverſus quaslibet hæreſes; *De baptiſmo* contra Mennonem Anabaptiſtam; *Detectionem* nugarum Lutheri, & *Confutationem* dogmatum Lutheranorum. Quæ omnia diviſim Lovanii, Antverpiæ & Pariſiis identidem ſunt edita. Collegerat quoque *Indicem* codicum manuſcriptorum per Belgium, vicinaſque provincias, alphabeti ſerie, ex ſchedis *Gulielmi Carnificii* Gandenſis, itidem Dominicani, qui illuſtriores Belgii, Germaniæ, Galliæ, Angliæque bibliothecas, ante exortam ſæculo ſuperiori hæreſim, ſedulo excuſſerat. Vidi Indicem illum Antverpiæ apud *Lucam Opmerum* Delfium; ſed dolendum eſt theſaurum illum plagio, aut alio neſcio quo fato periiſſe. Bene tamen accidit Belgis noſtris, quod eorum ſcripta potiſſimum ex eodem Indice excerpſerim, quæ à me accepta Poſſevinus in Apparatum ſacrum, & Valerius Andreas in Bibliothecam Belgicam ſuis locis retulerunt. Similis catalogus manuſcriptorum librorum per Belgium exſtat Lovanii in cœnobio S. Martini. Obiit Bunderius Gandavi decurſa jam ætate, anno 1577.

LXX. Gaspar Berzæus, Franciſci filius, Belga, in Zelandiæ opido Gouza natus, poſt prima pueritiæ rudimenta Lovanium ad ſtudia graviora profectus, inde per varios caſus in Luſitaniam venit. Ita videlicet Deus, cujus admiranda conſilia per occultos ſæpenumero anfractus certiſſimum exitum habent, minime ſentientem ad Apoſtolicam gloriam evocabat. Cum enim Conimbricæ verſaretur, Franciſci Stradæ concionantis inductu, Societati Jesu nomen dedit. Ad Indos poſtea Orientales miſſus, Franciſci Xaverii ſocius, & peregrinationum in Evangelica apud barbaros prædicatione comes fuit. Et vero *Armuziæ* operam longe utiliſſimam Berzæus poſuit. Eſt ea urbs emporio in primis nobilis, quæ & regno nomen dedit, & modicæ, in qua ſita eſt, inſulæ ad oſtium ſinus Perſici: quam inſulam *Gerum* ſuo vocant nomine. Finitimas habet provincias nobiliſſimas duas, à Septemtrione *Perſidem*, à Meridie verſus Occidentem *Felicem*, quam vocant, *Arabiam*, Mauris utramque refertam. Regni caput Bazoja dicitur. Sed in urbe ipſa Armuzia Rex habitabat, olim potentiſſimus, tunc ſtipendiarius Luſitani Regis. Quamvis autem ſterilitate infamis inſula ſit, loci tamen ſituſque oportunitas (quod Perſici ſinus oſtium obſideat, qua totius ferme Orientis mercimonia commeant) Armuziam urbem in admirabilem celebritatem frequentiamque perduxit, Judæis, Mahometanis, Abaſſinis, Armenis, Georgianis, aliiſque plurimarum nationum ſectarumque Ethnicis Chriſtianiſque permixtis, mercaturæ cauſſa eo confluentibus. Nec minor in ea ſcelerum, quam hominum nationumque colluvies erat: ſumma divini humanique juris ignorantia, impiæ ſuperſtitiones, contractus nefarii, inceſti vagique concubitus, fidelium cum infidelibus infanda connubia. Ex quo fiebat, ut Chriſtiana proles à matribus educata in impios aliarum gentium ritus moreſque tranſiret. Ad hanc igitur urbem non minus vitiis quam divitiis nobilem à Xaverio miſſus Berzæus, ſimul ut pedem in eam intulit, totum ſe dies noctеſque impendit, ut omnes cujuſcumque demum ſectæ homines Chriſto lucrifaceret: ut & lucrifecit. Res ejus præclare geſtas, poſt Nicolaum Orlandinum peculiari libro deſcripſit *Nicolaus Trigautius* Duacenſis; quem ex Sinenſi regno annis ſuperioribus reducem non ſemel de Sinis & Indis orien-

orientalibus differentem magna cum voluptate Antverpiæ audivimus. Scripſit autem Berzæus *Epiſtolas plures ad Xaverium*, quæ cum hujus epiſtolis editæ leguntur. Vir fuit prorſus Apoſtolicus, à Deo datus in ſalutem multorum; & Goæ in Domino ſanctiſſimè 1553. obdormivit, exacto in Societate prope ſeptennio, quod ipſum apud Indos fere totum egerat.

REGINALDUS POLUS, regia ſtirpe apud Anglos natus, puer *Thomæ Linacro* & *Guilielmo Latimerio* operam dedit. Anno XIX. ætatis, Britannia relicta, Patavium profectus, Ciceronem potiſſimum admiratus, eum exprimebat feliciter; doctiſque ibidem hominibus uſus, *Chriſtophorum* in primis *Longolium* coluit, & domi ſuæ liberaliter fovit: cujus utpote domeſtici vitam quoque adoleſcens accurate conſcripſit. Vitæ vero totius inſtituta, atque excellentem in omni actione omnique fortuna conſtantiam ac pietatem, utinam qvam avide legunt multi, tam libenter imitarentur! Opes, honores, clientelas, Regum maximorum gratiam & benevolentiam qui aſſeqvuntur, proxime ad felicitatem putantur accedere. At Polus hæc omnia apud Henricum VIII. Britanniæ Regem & jure propinquitatis & ſua virtute cum poſſideret, ultro contempſit, ne turpiſſimas Regis actiones, atque adverſantem Chriſti Vicario ſententiam probare cogeretur. Patavium itaque rediit; & liberalibus diſciplinis totum ſe tradidit. Cumque eloquentiæ ac philoſophiæ pari ſtud[illegible] flagraverit, in utra tamen magis enituerit, non facile eſt judicare. Illud certe conſtat, [illegible]ui vel meliora, vel ornatiora ſcriberet, illa fere ætate exſtitiſſe neminem. Quamquam id ei propoſitum in primis fuit, ut Philoſophiæ ſcientiam non tam ſcriptis quam vita oſtenderet. Itaque major atque excelſior Patavii in tenui & humili fortuna fuit, quam cum in Britannia omnibus copiis, & ipſius maxime Regis gratia floreret. Hic nimirum verus eſt ac præſtantiſſimus optimorum ſtudiorum fructus, ſi quis temporum viciſſitudines non extimeſcat, ſi adverſus hominum iniquitates fortunæque injurias ratione & virtute pugnet. Quam in Polo conſtantiam ac ſapientiam fuiſſe quis ignoret? Metuendæ erant à Rege potentiſſimo inſidiæ, metuenda vis; propter ea quod ſuſcepta Eccleſiæ cauſſa, luculento illo *de Pontificis auctoritate libro*, ſuſceptum ſimul à ſe graviſſimum ejus odium intelligebat. Deferebatur etiam quotidie magis à re domeſtica, fortunis excluſus ampliſſimis. Nemo tamen eum dejecto aut demiſſo ſenſit animo; nemo vidit umquam triſtiore vultu. In ſermonibus, in conſvetudine, in convictu, in tota denique vitæ ratione, tranquillitatem mentis, quam antea habuerat, perpetuo retinuit. Nec defuere tantis debita virtutibus præmia. Nam cum ita viveret, ut in uno Deo omnia poneret, cetera, quæ mortales admirantur, infirma, caduca, inania duceret; cumque in illa Patavini gymnaſii celebritate, domeſticis otii ſui finibus contentus, paucorum admodum conſvetudine uteretur: brevi tamen, ut ſibi viam facile virtus aperit, ita manavit fama de admirabili ejus prudentia, temperantia, doctrina, ut ad aures Pauli III. Pont. Max. pervenerit. Is commotus multorum ſermonibus, Reginaldum, diſciplinæ Chriſtianæ inſtaurandæ cauſſa, cum præſtantibus aliquot viris, ad Urbem accivit; eumque paulo poſt, nihil tale ambientem, S. R. E. Cardinalem creavit. In hac dignitate, cum alios antea, ſe ipſum vicit omni genere laudis. Omitto ſingularem illam in cæde matris acerbiſſima fortitudinem atque conſtantiam: gravitatem eximiam, pari comitate conditam, manſvetudinem, prudentiam, benignitatem in ſublevanda miſerorum inopia non attingo. Venio ad id, quod à Cardinalis perſona proprie poſtulatur. Nam ubi primum dignitate eſt ornatus ampliſſima, non ille mentem cum fortuna mutavit; non ſericam veſtem, non argenteam ſupellectilem, non denique illuſtrem aliquam aut opimam provinciæ præfecturam appetivit; ſed contempta prorſus rerum humanarum ſpecie, divina ſtudia, quæ antea non leviter attigerat, toto pectore complexus, de tuenda pontificii juris majeſtate, de augenda inter homines Dei gloria, de illuſtranda veritate dies noctesque cogitare cœpit. Incidit poſtea tempus, cum de ſufficiendo poſt obitum Pauli III. Pontifice habenda Cardinalibus deliberatio eſſet. Adfuit Polus ita ſedato animo, ita cupiditatis & ambitionis expers, ut majore collegii parte pontificatum ad eum deferente, non aſſenſerit, differendamque rem tantam in poſterum diem cenſuerit. Fore enim, ſi probaret Deus, eundem poſt aliquot horas Cardinalium conſenſum: ſin minus, omnino ſibi, quod Deo diſpliceret, placere non poſſe. Scripſit etiam in eo conclavi præclara quædam *De officio Pontificis*, quæ cum aliis ejus libris poſtea ſunt edita. Vitæ clauſula fuit legatio Britannica, in qua fortitudinem atque induſtriam ſuam mirifice probavit. Nam cum in illa inſula per annos multos duorum Regum imperio, *Henrici* primum, deinde *Eduardi* ejus filii, legitimus Dei cultus, intermiſſis optimis ritibus, obſolevisſet, tumque interitus Eduardi, ſuccedente ejus ſorore *Maria*, ſpem aliquam revocandæ pietatis & religionis attuliſſet, viſa eſt unius maxime Poli ſapientia rectam errantibus viam monſtrare poſſe. In ea itaque legatione optimos Reginæ ſenſus confirmavit: principibus viris & multitudini perſuaſit, ut novam hæreſim, Henrici VIII. nefaria libidine inductam, abjicerent, veterem ſacrorum diſciplinam rationemque ſuſciperent, & cum Eccleſia in gratiam redirent. Manſitque in officio & fide, quamdiu Polus & Regina vixerunt, Britannica natio, utriuſque innocentia & ſanctitate, alterius etiam ſermonibus præceptiſque commota. Poſtea vero, cum anno 1558. eodem die utrumque Deus, cujus abdita conſilia mens humana non adſequitur, [illegible]d cæleſtis

vitæ præmia vocaſſet, lapſa eſt iterum & concidit illa gens, deſtituta conſiliis, quibus antea nitebatur. Ceterum Polus, una cum Joanne Maria Montano & Marcello Ceruino, Cardinalibus, Pauli III. nomine, Synodo Tridentinæ Legatus præfuit: quibus etiam collegis ſuum *de Concilio* commentarium inſcripſit. Sepultus eſt in baſilica Cantuarienſi (cujus urbis Archiepiſcopus fuerat) in Divi Thomæ martyris ac prædeceſſoris ſui ſacello.

Isidorus Clarius, *Brixienſis*, ex monacho Caſſinenſi Epiſcopus Fulginas, ſcripſit *Scholia in totum Bibliorum corpus;* excepta Apocalypſi. Quod opus ex cenſura Deputatorum Concilii Tridentini, 1564. Venetiis in fol. recuſum eſt. Scripſit præterea Orationum extraordinariarum in utriuſque Teſtamenti locos volumina duo, 1567. in 4. Venetiis edita; Orationes LIV. in Lucam; in Sermonem Domini in monte habitum; Orationes LXIX. ad populum; in Cantica; De modo divitiis adhibendo homini Chriſtiano, ad cives Brixianos; Adhortationem ad concordiam, ad eos qui à communi Eccleſiæ ſententia diſceſſerunt. Quæ omnia partim Mediolani 1540. partim Pariſiis 1547. partim Venetiis fuerunt excuſa. *Sic fere Molanus in ſua ms. Bibliotheca ſacra.*

Petrus Fragus, Doctor Theologus, *Salvator Salapuſius*, Turritanus in Sardinia Archiepiſcopus & Saſſarenſis Antiſtes; *Leonardus Aretinus*, eremita Auguſtinianus, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo: *Marianus Rocha*, Feltrenſis, Theologus & Prior eremitarum Auguſtinianorum Tridenti ad S. Marcum; *Paulus Paſſota*, Doctor Theologus; *Everardus Billichius*, Colonienſis Theologus, ord. Carmelitarum; *Franciſcus Heredia*, Hiſpanus, Doctor Theologus, Eleëmoſynarius & Concionator cathedralis eccleſiæ Turiaſonenſis, 1552. Orationes ſeu Conciones Latinas in Concilio Tridentino habuerunt, quæ exſtant in Actis ejuſdem Concilii, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo Lovanii editis.

LXXI. Bartholomæus Camerarius, Beneventanus, Italus, Dialogos de prædeſtinatione, jejunio, oratione & eleëmoſyna; adhæc diſputationem cum Calvino de gratia & libero arbitrio 1556. in 4. Lutetiæ edidit. Conſilium ejuſdem in cauſſa matrimoniali, exſtat Lugduni 1552. excuſum, cum Conſiliis Zabarellæ. Sub idem tempus in Gallia vixit *Joannes Arboreus*, Laudunenſis, Theologus Pariſienſis: qui tomos duos *Theoſophiæ* Pariſiis 1541. edidit: quorum prior libros decem, poſterior novem de utriuſque Teſtamenti locis difficilioribus complectitur. Scripſit item in Proverbia, Eccleſiaſten, Cantica, & in quattuor Evangelia. Quæ omnia Pariſienſes 1551. & 1553. ſuis prælis evulgarunt.

Seraphinus Cumiranus, Feltrenſis, Italus, ordinis Minorum, ſcripſit Conciliationem locorum ſacræ Scripturæ, quæ inter ſe pugnare videntur; Venetiis 1555. Pariſiis 1556. Antverpiæ 1557. editam. Eodem tempore in Italia floruit *Alexander Sardus*, Ferrarienſis: cujus libros tres De moribus ac ritibus omnium gentium, & libros duos De inventoribus rerum, Veneti 1557. & Moguntini 1572. ediderunt.

Bartholomæus Amantius, Landſpergianus, Germanus, Legum Doctor, flores celebriorum ſententiarum Græcarum & Latinarum 1556. Ingolſtadii & Dilingæ in fol. evulgavit. Quod opus Colonienſes 1567. Polyantheæ Mirabellii inſeruerunt. Anno 1557. *Guilielmus Lindevodus*, Anglus, Conſtitutiones Angliæ provinciales, ex diverſis Archiepiſcoporum Cantuarienſium decretis unum in corpus à ſe redactas, Londini in 8. publicavit.

Joannes Albertus, Widmanſtadius, IC. & Cancellarius Auſtriæ, Eques ordinis S. Jacobi, ſumptu Ferdinandi I. Cæſaris, *Teſtamentum novum characteribus & lingua Syriaca*, cum Rudimentis ejuſdem linguæ, 1556. Viennæ in Auſtria edidit; addita prolixa præfatione. Notationes item contra Mahometis dogmata, & Alcorani epitomen 1543. Noribergæ publicavit. Ceterum *Joanni Alberto*, cum in Hiſpania ageret, in Græca, Hebraica & Arabica lingua doctor obtigit *Jacobus* ſeu *Didacus Lopez Stunica*, ſupra cap. 37. à me laudatus. Eundem in lingua Syriaca diſcenda juverunt *Simeon Syrus*, Epiſcopus illius gentis orthodoxus, *Theſeus Ambroſius*, ſupra cap. 52. memoratus, *Lactantius Ptolomæus* & alii: ut ipſe in ſua citata præfatione fuſe narrat. Ex qua de linguarum orientalium apud Latinos inſtauratione ac progreſſu hæc habe.

Cœptæ ſunt, inquit, Græcorum litteræ (Imperio ejus gentis, ob Turcarum arma, jam ante annos C. L. laborante) à *Chryſolora*, *Beſſarione*, *Gaza*, *Trapezuntio*, *Chalcondyle*, *Muſuro*, *Laſcare*, & aliis in Italiam, unde DCC. annis exulaverant, reduci. Quæ quidem deinceps cum à reliquis Italiæ Principibus, tum à *Medicæis* Florentinæ Reipublicæ moderatoribus hoſpitio exceptæ, & præſtanti in doctiſſimum quemque liberalitate ornatæ fuerunt. In Germania porro & Gallia tota, præter *Andronicum Cantoblacam* & *Hermonymum Spartanum*, quorum hic Lutetiæ, ille Baſileæ docebat, ante annos circiter LXXX. nobilis Græcarum litterarum profeſſor fere nullus audiebatur. Eas non multo poſt *Joannes Capnion*, Juriſconſultus,

ſultus, una cum Hebraicis, quas ex Judæorum ergaſtulis eruerat, in Germania publice privatimque docendo propagavit. Intra idem annorum ſpatium *Ælius Antonius Nebriſſenſis* in Hiſpania litteras Latinas, Græcas & Hebraicas poſtliminio reſtituit. Hunc *Jacobus Lopez Stunica*, ex equeſtri ordine doctiſſimus Theologus, ſtrenue adeo ſecutus eſt, ut Græca, Hebraica & Arabica percalluerit, mihique ſe, apud Franciſcum Mendozam Burgenſem Antiſtitem, in *Mahomedis Alnſſarii* commentariis, quos in *Jaromum* Grammaticum Arabem olim ſcripſit, explicandis doctorem præbuerit. At vero Germani noſtri tanta celeritate ducem ſuum imitati ſunt, ut eo adhuc ſuperſtite illarum linguarum doctrina pleraque omnia gymnaſia perſonarent: pauciſque poſt ejus obitum annis unus *Jacobus Jonas*, Juriſconſultus, aulæ Ferdinandi I. Cæſaris Vicecancellarius, communem Germaniæ præceptorem expreſſerit. Quorum utriuſque recordatio eo mihi jucundior eſt, quod *Capnion* puerile ingenium meum, characteribus Græcis pingendis forte intentum, ad hæc ſtudia ſuaviſſimis cohortationibus accenderit: *Jonas* vero, quo tempore in Suevorum gymnaſio utramque linguam docebat, mihi adoleſcenti acriores ſtimulos admoverit. Quibus quidem ego incitatus, de vitæ meæ otio aliquid ſemper detrahere, atque exterarum linguarum exercitationi tranſmittere propemodum coactus fui.

Sed ut ad ætatem Capnionis revertar, inſtabant etiam in Italia huic operi *Joannes Picus* Mirandulæ Princeps, *Mar. Datyli* Hebræi (quem ego arcanos de divino auditu libros Taurini in ſumma ejus ſenectute interpretantem audivi) diſcipulus, & Pici obtrectator *Mithridates Romanus*: ac præter hos etiam *Ægidius Viterbienſis*, hujuſque diſcipulus *Hieronymus Seripandus*, Auguſtinianæ togæ ſacrarumque concionum duo lumina: duo item alii Romanæ Eccleſiæ Senatores *Hieronymus Aleander* Brunduſinus, & *Fredericus Fulgoſius* Salernitanus, Archiepiſcopi, & hujus popularis *Auguſtinus Juſtinianus* Nebienſis, alterque *Auguſtinus Steuchus* Kiſamenſis, Epiſcopi. Ad quorum pulcherrimos conatus adjungendos exiſtimo *Sanctem Pagninum*, & *Petrum Galatinum*. In horum numero & *Marcellum II.* & *Paulum IV.* Pontifices Maximos, tanquam peritiſſimos earum linguarum, reponerem, niſi in privata & quieta vita uterque hanc laudem contemnere maluiſſet. In Italia etiam inventa tunc eſt *Ptolomæorum* Senenſium nobilis familia, in qua *Lactantius* pater, *Joannes Lælius* & *Æmilius* filii ſacrarum linguarum omnium peritia inſignes exſtiterunt. In Hiſpania autem, *Ælio Antonio* egregiam apud ſuos operam navante, etiam exortus eſt *Franciſcus Ximenius*, Archiepiſcopus Toletanus: qui eodem fere tempore, quo hæc in Italia & Germania agebantur, cum prædictarum linguarum, tum diſciplinarum omnium domicilium *Compluti* exſtruxit, & ſacroſanctos codices, ut quiſque vel ſua ſcriptus, vel in alienam linguam transfuſus quondam fuit, immani ſumptu, exprimi typis curavit. Nec defuerunt *Lutetiæ* apud Gallos, *Oxonio* & *Londino* apud Britannos, atque in *Belgis Lovanio*, quos referre in hunc numerum poſſem. Omnes igitur Latinæ Eccleſiæ provincias, ſæculo xv. exeunte, in hanc peregrinarum linguarum tractationem, divino inſtinctu, conſpiraſſe videmus.

Iſtarum porro linguarum fundamenta jacta fuerunt Romæ primum, Leone X. Chriſtianam Remp. adminiſtrante. Nam cum is Concilium, à Julio II. convocatum, ad Lateranum haberet, miſſi eo ex Syria fuerunt Legati, *Acurius Joſephus* ſacerdos, *Moſes* monachus diaconus, & *Helias* hypodiaconus, qui *Theſeum Ambroſium*, Alboneſii regulum, Juriſconſultum, litteras Syriacas tum docuerunt. Is annis poſtea multis intra monaſticas cellas (erat enim S. Auguſtini canonico inſtituto obſtrictus) meditando tantum profecit, ut Syri quoque ingenium ipſius, & acrem in eo labore animum vehementer admirarentur. Ceterum cum ego 1529. in Caroli V. Cæſaris, ſacri diadematis cauſſa, Bononiam proficiſcentis, comitatu eſſem, & mihi, *Regii Lepidi*, à metatoribus hoſpitium juxta cœnobium, ubi Theſeus jam ſenex vitam agebat, forte attributum fuiſſet, venerandum ſenem ſalutavi. Qui ut me de cœnobii bibliotheca ſciſcitari intellexit, è veſtigio in conclave introduxit, & arreptis è pluteo Evangeliis Syriace ſcriptis, *Hoſpes*, inquit, *peregrinis his ſtudiis deditus ſum annis circiter* xv. *eaque ſine rivali ad hanc diem amavi. Utinam obveniat mihi aliquando vir, qui ſermonem hunc, Jeſu Chriſti labiis conſecratum, poſteris tanquam per manus tradendum (nam ætas mihi prope jam exacta eſt) à me accipere velit.* Quo dicto Theſeus omnes in ea lingua theſauros protulit, & mihi ea obteſtatione ſuppeditavit, ut eos aliquando apud Eccleſiam Chriſti collocarem. Quarto poſt anno in bibliotheca *Lactantii Ptolomæi* repperi quattuor Evangeliſtarum libros, una cum *Ephremi* & *Jacobi Syrorum* opuſculis nonnullis, quæ ipſe mox tranſcripſi, atque cum Theſei munere conſervavi, uſque dum *Simeonis*, Syrorum, qui juga Libani incolunt, Epiſcopi catholici, inſtitutione profeci adeo, ut ſentirem Theſei deſiderium leniri jam aliquantulum poſſe.

Cumque ſuperioribus ſæculis Arabum litteræ à pauciſſimis expetitæ fuiſſent, ejuſdem Leonis pontificatu, earum litterarum rudimenta Romæ etiam poſita fuerunt. Accidit enim, ut *Joannes Leo*, gente Maurus, à noſtris in mari caperetur, & ad Leonem X. Romam miſſus ſacro fonte tingeretur. Qua occaſione is *Ægidium Viterbienſem* Arabicæ linguæ præceptis inſtituit: quo etiam tempore eundem *Auguſtinus Juſtinianus*, normis è Corſica miſſis, informabat. Sed poſtquam Juſtinianus ex hac vita, & Joannes Leo, Catholica fide cum

Punica commutata, Tunetum migravit, factum eſt, ut Ægidius Arabicarum litterarum dignitatem inter Chriſtianos prope ſolus tueretur. Is extremo vitæ ſuæ tempore me Romam ad ſe invitavit; mihique auctor fuit, ut Arabici ſermonis amorem non deponerem. Poſt Ægidii obitum, omnem ejus bibliothecam evoluere, beneficio *Hieronymi Seripandi*, mihi conceſſum fuit. Hæc igitur Syriacæ Arabicæque linguæ initia, à Theſeo, & Ægidio mihi tradita, ingens utriuſque ſermonis in Chriſtianas ſcholas aliquando producendi deſiderium in me procrearunt. *Sic fere Joannes Albertus in ſua citata præfatione*, *anno* 1555. *ſcripta*.

LXXII. JOANNES VERGARA, Toletanus, Doctor Theologus & Canonicus Complutenſis, in Bibliis Complutenſibus trium linguarum, Chriſtiano orbi utiliſſimis, elabora te juſſus, Salomonis libros, qui illi in partem ceſſerant, convertit. Cum podagra ſenex conflictatus demum familiari doctorum hominum malo, veſicæ dolore exſtinctus eſt anno ſalutis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſeptimo, ætatis ſexageſimo quarto, Toleti in æde ſacra Deiparæ conditus, ubi canonicatum tunc obtinebat. Eodem anno *Thomas Nelus*, Anglus, Davidis Kimhi, Rabbini, commentarios in Aggæum, Zachariam & Malachiam, à ſe translatos, Lutetiæ publicavit.

JOANNES NICOLAUS, Arelatanus, I. V. Doctor, ſcripſit tractatum de hæreticis, qui in volumine Tractatuum criminalium 1556. in 8. Venetiis fuit editus. Exſtat ejuſdem libellus de ſecundis nuptiis, Lugduni typis publicatus. Anno proxime ſequenti *Chriſtophorus Roſiniacus Caſagæus*, Præſes Senatus Burdigalenſis, libros quattuor De re ſacerdotali ſeu pontificia 1557. in 4. foras dedit. Ejuſdem Commentarius omnium à creato orbe hiſtoriarum ibidem 1571. in 4. fuit editus.

JOANNES VASÆUS, Brugis in Flandria natus, litteris adoleſcens bene inſtructus, luſtrandæ Hiſpaniæ ſtudio captus, hortante *Andrea Reſendio* Luſitano, qui tum Lovanii agebat, una cum *Nicolaö Clenardo*, in Luſitaniam ſe contulit. Oliſipone, in Iſabellæ Auguſtæ aula, tres ipſos annos, negotia publica cum laude tractavit. Inde Salmanticam evocatus, Rhetor gymnaſii publicus, ſuperatis competitoribus, magno applauſu renuntiatur. Hic in familiaritatem ſe dedit *Didaci Covarruviæ*, & *Martini Aſpilquetæ Navarri*, Jureconſultorum, & *Franciſci Victorii*, Theologi è familia Dominicana præſtantiſſimi. Ducta ibidem uxore, animum ad ſcribendam hiſtoriam appulit, & ne duplici nomine peregrinus audiret, primus fere ac ſolus ea tempeſtate Latinis litteris res Hiſpanorum geſtas, Reſendio adjutante, mandavit: conſcripto *Chronico*. quo Ambroſius Morales, Stephanus Garibaius, aliique poſteriores rerum Ibericarum Scriptores plurimum adiutos ſe fuiſſe ingenue profitentur. Obſervarunt enim curioſi, exteros fere accuratius, quam incolas, gentis cujuſque mores, ritus, antiquitatem & obſervaſſe & litteris mandaſſe. Non longe abiero. Græci, Dionyſius Halicarnaſſeus, Plutarchus, Dio Caſſius, & Herodianus copioſius, quam Latini, Livius & Paterculus, ceterique in ſuo quiſque genere res Romanas pertractarunt. Quid? Orbis terrarum ſitum nonne diſertius Strabo, Ptolemæus & Dionyſius Afer carmine, quam Latine Mela, Plinius & Solinus deſcripſerunt? Ceterum Vaſæus poſt in Luſitaniam ab Henrico Cardinale Joannis Regis fratre (qui extrema ſenectute & ſceptrum tenuit) revocatus, florem juventutis optimis ibidem moribus ac litteris erudivit. Senex demum, aulicæque vitæ pertæſus, in bibliothecam ſe abdere cum vellet, filio natu maximo apud Cardinalem relicto, Salmanticam, Academio Senatu invitante, & ambabus, quod ajunt, ulnis excipiente, revertit, ibidemque ſub annum 1560. obiit.

LXXIII. CAROLUS V. Imp. vere Auguſtus, Julii Cæſaris, Henrici VII. & avi ſui Maximiliani I. exemplo, *commentarios de rebus à ſe geſtis* Gallico idiomate conſcripſit: quorum autographum exſtat apud *D. Manuelem de Mora*, Chriſtophori filium, Marchionem Caſtelli Roderici, nunc Philippi IV. Regis Catholici Romæ Legatum. Caroli elogium elegans apud Stradam lib. 1. decadis 1. de bello Belgico reperies. Idem porro Carolus 1546. *Lovanienſem* ſcholam Theologicam binis, iiſque quotidianis ac perpetuis, *Lectionibus* auxit, altera *Scripturæ ſacræ*, altera *Scholaſtica*, ut vocant, in Petrum Lombardum, Magiſtrum ſententiarum; honeſto ſalario utrique aſſignato. Sed cum videretur fore ex uſu Eccleſiæ, ut Sententiis Lombardi Summa Theologica *D. Thomæ Aquinatis* ſufficeretur, primus, ſepoſito Lombardo, 1596. auſpicium hujus rei fecit *Joannes Clarius* Tungrenſis, collegii majoris Theologorum tunc Præſes: in cujus ego contubernio tum agebam. Huic porro Lectioni ſeu Profeſſioni alteram *Philippus II.* Rex Catholicus adjunxit, quam primus obtinuit *Joannes Malderus*, poſtea Antverpienſis Epiſcopus. Ceterum ut ad Carolinos commentàrios redeam; ubi & quando ii primum fuerint nati, & quid de iis ſentiendum, nos docuit *Guilielmus Malinæus* Brugenſis (qui Carolo à Cubiculis fuit, & eidem uſque ad obitum adhæſit) in epiſtola ad Ludovicum à Flandria, Pratenſem toparcham, Velleriſque aurei Equitem, 1550. data: quam ms. amicus noſter *Caſperius Gevartius* nobiſcum communicavit: *Scripſi*, inquit, *ad te*, *è Maguntiaco*, *Cæſaris iter*, *& liberaliſſimas ejus occupationes iu navigatione fluminis Rheni*: *dum otii occaſione invitatus ſcriberet Pereginationes ſuas & Expeditiones*, *quas ab anno ætatis ſuæ* XV. *in præſentem uſque diem ſuſcepiſſet*. *Qua in re uſus eſt opera mea*, *& ſuggeſtione*. *Nam veluti*

Nomen-

Nomenclator revocabam in memoriam, ſi quid ſentirem aut effluere, aut prætermitti. Libellus eſt mire terſus & elegans: utpote magna ingenii & eloquentiæ vi conſcriptus. Ego certe non temere credidiſſem, Cæſari illas quoque dotes ineſſe: cum, ut ipſe mihi fatetur, nihil talium rerum inſtitutione ſit conſecutus, ſed ſola meditatione & cura. Quod attinet ad auctoramentum & gratiam; vide obſecro, quibus fulcris innitantur, ſcilicet Fide & Dignitate: quibus potiſſimum duobus & commendatur & viget Hiſtoria. Cæſar indulſit mihi libri ſui verſionem, ubi fuerit per Granvellanum & filium recognitus. Statui novum quoddam ſcribendi temperamentum effingere, mixtum ex Livio, Cæſare, Suetonio & Tacito. Iniquus tamen eſt Cæſar & nobis & ſæculo, quod rem ſupprimi velit, & ſervari centum clavibus &c. Auguſtæ Vindelicorum, XVI. *Kelend. Auguſti, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo.*

Ruardus Tapperus, Doctor Theologus Lovanienſis, editis adverſus hæreſes *Articulis Lovanienſibus*, quaſi ſignum quoddam ad eaſdem oppugnandas, debellandaſque ſuſtulit. Natus is Enchuſæ (quod munitum Hollandiæ opidum eſt, ad Septemtrionalem Oceani ſinum) Lovanii Philoſophicis primum, dein Theologicis ſtudiis operam poſuit, & *Adrianum Florentium*, qui poſt ad pontificatum merito evectus eſt, aſſidue audivit. Doctor renuntiatus, ob ſummam doctrinam, & parem doctrinæ pietatem, communibus omnium votis ſuffragiiſque Academiæ Cancellarius & ſummæ ædis Decanus creatur. Mirum quam carus ſummis aliquot Pontificibus, *Carolo V.* Cæſari, qui eum parentis loco ſemper habuit, *Philippo* II. filio, cui perfamiliaris fuit, & univerſis omnium ordinum hominibus exſtiterit, ut ejus domicilium (quod de Q. Mucio M. Tullius prædicat) totius oraculum Belgii fuiſſe videatur. Non raro enim Carolus V. Imp. *Petrum Sotum*, & alterum *Petrum Malvendam*, Hiſpanos Theologos, & N. Berſaquium Hannonem, alioſque petendi conſilii gratia, ad eum allegavit. Sæpe etiam, cum de conſtituenda Republica & inſtauranda per Germaniam ac Galliam Belgicam religione ageretur, Bruxellam eſt evocatus. Ad œcumenicam Synodum Tridentinam à *Maria*, Caroli V. ſorore, quæ tum Belgis præerat, miſſus, apud Concilii Præſides, & univerſos omnium provinciarum Antiſtites, tanto in honore ac veneratione fuit, ut ſelectus & honoratior ei locus tribueretur. Auctor idem Principibus fuit, ut cum rari per Belgium Epiſcopi eſſent, qui gregi adverſus naſcentes hæreſes invigilarent, in nobilioribus urbibus Antiſtites, vitæ innocentia & doctrina præditi ſingulari, tanquam canes pro domo Dei latrantes, velut in ſpecula collocarentur. Futura enim quaſi vates animo præcipiebat, & qua erat mentis ſagacitate, prævidebat fore, brevi ut lupi rapaces in Chriſti gregem irrumperent, lacerarent, vaſtarent denique, qua patet, ferro flammaque Belgium. Senex Bruxellas, quo eum Philippus II. Rex evocarat, apoplectico correptus morbo, ſolutis corporis vinculis, ad meliorem vitam liber 1559. ætatis 71. evolavit. Bibliothecam, libris plurimis optimiſque inſtructam, majori Theologorum collegio, cui præfuerat, moriens reliquit: quibus non ſine fructu me olim uſum, cum illius collegii alumnus eſſem, libenter agnoſco. Corpus Lovanium relatum, conditumque in odeio baſilicæ Divi Petri, quæ curationis ejus fuerat.

Julius Cæsar Scaliger, Joſephi pater, Aginni in Gallia natus, Medicus, Philoſophus & Philologus, ſcripſit varia, ſed quæ ad noſtrum inſtitutum non faciunt. Huc tamen pertinent ejus *Hymni* ſeu *Poëmata ſacra*, quæ cum ab impiis ſtudio fuiſſent ſuppreſſa, anno demum 1599. Coloniæ ſeorſim typis edita prodierunt. Obiit ipſe anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo in patria. *Poſſevinum* in Bibliotheca ſelecta lib. 1. cap. 25. conſule.

Lævinus Brechtus, Antverpianus, ord. Minorum, poëta non inelegans, ſcripſit Lovanii *Euripum* tragœdiam, de vitæ humanæ inconſtantia; cum omnium applauſu in Falconenſi gymnaſio 1548. exhibitam, & poſtea ſecundo ibidem typis expreſſam. Idem *Silvam piorum carminum*; hiſtoriam SS. Marci & Marcelliani; vitam S. Lamberti, & aliorum Divorum, eadem in urbe publicavit. Vivere deſiit Mechliniæ Guardianus anno 1558.

Guilielmus Paradinus, Burgundus, Decanus Belli-Joci *Hiſtoriarum memorabilium ex Geneſi Deſcriptionem* pictura & carmine 1558. Lugduni publicavit. Exſtant ejuſdem *Symbola heroica*, à Plantino edita: item liber *De antiquo Burgundiæ ſtatu*, Lugduni & Baſileæ excuſus.

Bernardinus Scardeonius, civis & Canonicus Patavinus, libros VII. *de Caſtitate* Venetiis 1547. publicavit. Ejuſdem commentarius *de Antiquitatibus & claris civibus Patavinis* 1558. in fol. Venetiis, & 1590. Baſileæ prodiit.

Placidus Parmensis, Italus, Doctor Theologus ordinis Prædicatorum, ſcripſit commentaria in Pſalmos, & in epiſtolam S. Pauli ad Romanos; Venetiis 1559. Baſileæ 1569. edita: obiitque anno mileſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo. Ejuſdem inſtituti monachus *Thomas Fazellus*, Siculus, decades duas de rebus Siculis, Philippo II. Regi Catholico dicatas, 1558. Panormi foras dedit; Francofurti recuſas.

LXXIV. JOANNES PETRUS CARAFA, Theatinus Epiſcopus (qui poſtea Pontifex *Paulus IV.* eſt appellatus) vir nobilitate generis, litterarum ac linguarum orientalium eruditione ſpectatiſſimus, cum aliis tribus æque piis ac nobilibus viris, *Cajetano Thinao, Bonifacio à Colle, & Paulo Conſiliario*, ordinum Clericorum regularium, 1524. condidit: quibus ab Epiſcopo, ceteris clariore, *Theatinorum* nomen apud vulgus manſit. Unde factum eſt, ut Societati Jesu, & aliis nonnullis Clericorum regularium familiis (quæ paucis poſt annis natæ ſunt, nec veſtium diſcrimine magno diſtinguuntur) nomen idem Theatinorum multis in locis adhæſerit. Carafæ porro, in baſilica S. Mariæ ſupra Minervam, tumulum marmoreum cum ſtatua Pius V. poſuit, hoc elogio; *Paulo IV. Carafæ, Pontifici Maximo, eloquentia, ſapientia, liberalitate, animi magnitudine præſtanti, ſcelerum vindici integerrimo, Catholicæ fidei acerrimo propugnatori. Pius V. Pont. Max. grati & pii animi monumentum poſuit. Vixit annos* 83. *menſem unum*, *dies* 20. *Obiit* 1559. xv. *Kalendas Septembris*, *pontificatus ſui anno quinto.* Vide ſupra cap. 31.

JOANNES GROPERUS, Suſati in diœceſi Colonienſi natus, patre conſulari, juris utriuſque Doctor, Præpoſitus Bonnenſis, & Archidiaconus Colonienſis, decreta Synodi provincialis, per Adolphum Colonienſem Archiepiſcopum indictæ, in ordinem redegit, & typis edenda curavit. Scripſit quoque *Inſtitutionem Catholicam*; Coloniæ 1546. Antverpiæ 1556. & alibi editam. Romam à Paulo IV. Papa ad purpuram evocatus, datis ad Pontificem litteris, modeſtiæ plenis, ab illa dignitate ſe expedire conatus fuit. Vixit annos 57. & obiit VII. Idus Martii, anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo. Fuit vir ſingulari continentia: qui cum aliquando domum reverſus mulierculam repperiſſet lectum ſuum ſternentem, non eam modo durioribus verbis è cubiculo propulſavit, ſed lectum quoque, tactu mulieris quaſi pollutum, ſuis ipſe manibus è feneſtra præcipitavit. Narrant idem Duaci factum fuiſſe *à Matthia Boſſemio*, Amſtelodamo, illius Academiæ Cancellario.

ALOYSIUS LIPOMANUS, Venetus, primum Methonæ, poſtea Veronæ Epiſcopus, apud Joannem Luſitaniæ Regem legatione Apoſtolica functus, poſtea in Concilio Tridentino mirifice claruit, ut erat vir Græcis ac Latinis litteris inſigniter eruditus. Præter tomos octo *De vitis Sanctorum*, partim Romæ, partim Venetiis editos, concinnavit *Catenam in Geneſim & Exodum*, ex Græcis ac Latinis ſcriptoribus: quam Pariſienſes 1546. & 1550. excuderunt. Obiit autem Epiſcopus Bergomenſis anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo nono. De aliis ejus ſcriptis vide Poſſevinum.

MATTHIAS BREDENBACHIUS, ejuſque filius TILMANNUS, Doctor Theologus Colonienſis, nobili ac claro defendendæ veteris religionis ſtudio inter ſe contendiſſe mihi videntur, mutuoque ſplendore alter alterius nomen illuſtraſſe. Matthias Kerpenæ in diœceſi Colonienſi natus, cum in re litteraria familiam duceret, inſignem auditorum manum Embricæ in Clivia collegit, & gymnaſium, cui præerat, longe celeberrimum reddidit: quod pietate optimiſque moribus, non ſecus ac litteris juventutem imbueret. Quo in numero fuere *Gerardus Matthiſius*, *Henricus Uranius* aliique plurimi ſcriptis editis clari: adeo ut hominem undecumque ad immortalitatem natum diceres, cum præter diſcipulos, & filium ex honeſtiſſima conjuge reliquerit, qui nomen ad poſteros tranſmitteret, & libros plurimos ediderit, qui auctorem ſuum æternitati conſecrarent. In quo mirum illud omnino fuit, virum aſſiduis ludi litterarii curis diſtrictum tantum otii ſuffurari potuiſſe, ut tot tamque graves cum de ſacris tum de profanis rebus lucubrationes meditaretur. Provinciam namque iſta ſane perdifficili ad extremum uſque vitæ diem perſunctus eſt, commentandi labore nunquam interea remiſſo. Hinc doctus ille *De diſſidiis Eccleſiæ componendis* liber, cum invicto adverſus Jac. Andream *Antihyperaſpiſte*, itemque eruditiſſimi in *Pſalmos* undeſeptuaginta priores, ac *D. Matthæum* commentarii, & alia plurima in lucem adſpectumque prodierunt. Obiit pius ſenex anno ſalutis 1559. ætatis ſuæ ſeptuageſimo.

TILMANNUS BREDENBACHIUS, Matthia patre uſus eſt diligente; qui ut juventutem Embricæ inſtituebat, omnibus doctrinis, quibus ætas puerilis impertiri ſolet, filium erudivit. Decurſo ſtudiorum ſtadio, Romam profectus *Martino Eiſengrenio*, viro eruditiſſimo & Alberti V. Bajoariorum Ducis Legato, ibidem adhæſit. Cumque Antverpiæ Canonicus eſſet deſignatus, & alterum Bonnæ ad Rhenum fl. nactus eſſet ſacerdotium; in Colonienſi tamen Academia, Theologus jam Doctor renuntiatus, ſedem figere, atque è ſtudiis fructum capere delectationemque maluit. Hic in D. Gereonis templo Canonica ornatus dignitate, omnibus eximia innocentiæ modeſtiæque Chriſtianæ exempla præbuit: quaque erat pietate, aſcetica multa collegit, & Joannis Moſchi, Caſſiani ac Cæſarii exemplo, *Collationum ſacrarum* libros VIII. foras dedit; utili ſane piis hominibus labore. *Belli* quoque *Livonici hiſtoriam* ſcripſit: Philippo Olmeno materiam ſuppeditante: obiitque Coloniæ anno fere 1593.

TACITUS NICOLAUS ZEGERUS, Bruxellenſis, ord. Minorum Theologus, Græcè & Latine pereruditus, *Teſtamentum novum* ad finem veterum mss. codicum recenſuit, &

Lova-

Lovanii edidit. *Notationes* in idem Teſtamentum poſtea adjecit, & Coloniæ 1555. publicavit; addito *Caſtigatore*, ut vocat, & *Inventario* ejuſdem. Idem, ad mores in melius mutandos, graphice exhibuit *Speculum vitæ humanæ*, à Colonienſibus ſimiliter excuſum. *Proverbia* inſuper *Latina* ac *Teutonica* collegit, Antverpiæ edita. Deceſſit autem Lovanii 1559. magna ſuorum & aliorum luctu.

Felix Pratensis, Etruſcus, genere Hebræus, ex Rabbino Auguſtinianus eremita, *Pſalterium* ſecundum veritatem Hebraicam tranſtulit, & Leoni X. dicavit: exſtatque Haganoæ, Baſileæ, Venetiis & Lugduni excuſum. Idem librum *Job* vertit: obiitque Romæ 1559. fere centenarius. Ejuſdem ordinis fuit *Joannes Auguſtinus Baſſianinus*, Italus, qui ſcripſit commentarium in epiſtolam S. Pauli ad Timotheum; & vivere deſiit 1557. Bergomi ſeptuagenarius.

LXXV. Ioachimus Perionius omne ſuum ſtudium in ſacrarum litterarum lectione ſummo cum fructu poſuit, & abunde docuit, non eſſe quod ab Hiſtoricis profanis prudentiæ, fortitudinis, juſtitiæ, conſtantiæ, pudicitiæ, ceterarumque virtutum exempla petenda arbitremur. Nam cum vitæ recte fortiterque degendæ ratio in duobus fere conſiſtat; in præceptis quibus parendum eſt, & exemplis eorum qui illis paruerunt; nec bene beateque vivendi præcepta rectius ab illis traduntur, nec virtutes ipſorum noſtris illuſtriores, aut numero potiores memorantur. Laudant, ſcio, Lucretiæ & Scipionis pudicitiam; Codri & Deciorum caritatem in patriam prædicant; Hannibalis, Scipionum, Pompeji, Julii Cæſaris fortitudinem bellicam in cœlum efferunt; alias denique aliorum virtutes celebrant & admirantur. Sed ſi illis omnibus ii ſoli, qui ex una gente Judæa poſteris eximia omnium virtutum exempla reliquerunt, æqua judicii lance opponantur; nec genere, nec animi magnitudine, nec ſtudio aut numero cum eis comparandi videbuntur. Id Perionius, ſi quis alius, ſolide commonſtravit; *Patriarcharum, Prophetarum, ſanctarumque veteris legis mulierum Vitis elegantiſſimo ſtilo conſcriptis.* Fuit enim homo longe diſertiſſimus, & Græcarum, itemque Hebraicarum litterarum peritiſſimus, earumque Regius Lutetiæ ſuo merito Interpres: ſic ut priſcorum monachorum Benedictinorum doctrina omnigena in ipſo revixiſſe videretur. Fuit & Philoſophus inſignis, multaque ex *Platone* & *Ariſtotele* Latina tradidit: etſi majore elegantia quam fide nonnulli ab eo id præſtitum judicent. *Ariſtotelis* certe ac *Ciceronis*, in ſcholis regnantium, cauſſam, adverſus Petri Rami calumnias, ex Academiæ Pariſienſis decreto, diſerte ac fortiter propugnavit. Quanta porro antiquarum rerum in iſto viro fuerit notitia, clamant poſtumi *de Romanorum Græcorumque Magiſtratibus* libri, à Franciſco fratris filio evulgati. Ad ſacra ſtudia quod attinet, idem *Topica Theologica* conſcripſit; ut quæ in ſcholis minus eleganter tractabantur, rectiore deinceps methodo & polita magis dictione traderentur. Veterum ad hæc Theologorum *Dionyſii*, *Juſtini*, *Origenis*, *Baſilii*, *Joannis Damaſceni*, & aliorum opera varia Latino ſermone elegantiſſime expreſſit. *Monoteſſaron* denique ex IV. Evangeliis de vita Chriſti concinnavit: Virginis item Matris, Joannis Baptiſtæ atque Apoſtolorum XII. geſta pari dicendi felicitate complexus eſt. His vigiliis notiſſimus ſenex, paulo ante Henrici II. Francorum Regis obitum, Cormœriaci, quod Turonum eſt opidum, ſuo in cœnobio ac natali ſolo 1559. exſpiravit: univerſa Gallia ingemiſcente, quod optimum atque eruditiſſimum civem amiſiſſet. Nam ut patriæ Joachimus apprime ſtudioſum ſe oſtenderet, Gallici ſermonis originem, & cum Græco affinitatem dialogis aliquot Latine ſcriptis explicarat. Cujus quidem auctoritate motus *Jacobus Amiotus*, neſcio majore felicitate an gloria, Plutarchum Gallice loquentem ſuis popularibus repræſentavit.

Basilius Zanchius, patria Bergomas fuit: cujus urbis, in ditione Veneta ſitæ, incolas laborioſos plerumque ac diligentes in concinnandis Indicibus exiſtere, uſu compertum eſt. Lexicon enim Latinum primus *Ambroſius Calepinus* Bergomas, è Nicolai Perotti Cornucopia, litterarum ſerie collegit. Thomæ Aquinatis operum ſyllabum *M. Petrus* Bergomas; *Jacobus Philippus* opus Hiſtoriarum ab initio mundi uſque ad annum 1436. dedit: quod Chronicorum ſupplementum inſcripſit. Juris quoque civilis Additiones *Hieronymus Bergomas*, I. V. Doctor ad diverſorum Conſilia adjecit: in Salluſtii vero bellum Catilinarium ſcholia *Bartholomæus Zanchius*, Baſilii frater, evulgavit. Ad Calepini vero, ut Barbari nominant, Dictionarium Baſilius hic noſter *Latinorum verborum* ex optimis quibuſque ſcriptoribus *Silvam* addidit; & ad Marii Nizolii è M. Tullio Obſervationes legit ſpicas Bononiæ, in faſcemque colligatas publici juris eſſe voluit. Cum autem puer eſſet, dictus eſt *Petrus*; teſte Gregorio Giraldo, dialogo de Poetis ſui ſæculi. Natu grandior Congregationi Lateranenſi Canonicorum regularium ſe adjunxit, & Baſilii nomen induit. A prima adoleſcentia in urbe Roma verſatus eſt, in optimarum artium diſciplina, atque in ſacris potiſſimum ſtudiis acquieſcens, bonaſque eis horas tribuens. Collegit itaque ex SS. Patrum libris Notationes *in omnes ſacræ Scripturæ libros*, & Ant. Auguſtino inſcripſit, qui Tarraconenſium Archiepiſcopus obiit. Quæſtiones item in quattuor libros *Regum*, & duos *Paralipomenon* ex Theodoreti potiſſimum ſcriptis, apis ritu, decerpſit, & de Græcis (cujus linguæ peritiſſimus erat) Latinas fecit. Erat tum doctiſſimis hominibus, quibus Roma abundabat,

carus acceptuſque Baſilius; quorum communione non mediocrem, ut fit, eruditionem famamque eſt conſecutus. Et hæc quidem proſa oratione conſcripſit. Vincta vero numeriſque adſtricta, quæ excuſa ſunt, *Poëmata*, prorſus ſacra ſunt & pudica: obſcœna enim, laſciva ac maledica deteſtabatur, quæ qui pangerent, eos poetica abuti dictitabat. In his libri duo excellunt verſu heroico elaborati ad Card. Bembum, qui *Hortus Sophiæ* inſcribuntur, continentque Theologiæ ſumma capita, verſibus venuſte ac perſpicue tradita. Poeticæ candidatis alterum opus ad immortalitatem conſecravit, *Epithetorum Latinorum* theſaurum verius quam librum, ex ſeptem præcipuis poëtis, Lucretio, Catullo, Virgilio, Horatio, Tibullo, Propertio ac Naſone depromptum: quod opus merito *Onomaſticon poëtarum* appellandum videtur. Nam adeo accurate fabulas omnes, hiſtoriaſque ex optimis Græcorum fontibus ac ſcholiaſtis, non è turbidis rivulis, hauſit Zanchius, nihil ut amplius in eo genere deſideres, & præ illo jaceant, qui citra delectum & ex recentioribus potius quam optimæ notæ poetis Epitheta contexuerunt. Et hæc quidem pleraque Romæ primum, poſt Baſileæ, Lovanii & alibi fuerunt excuſa. Obiit autem Zanchius Romæ ſub annum 1560, Cuſtos, ut vocant, Vaticanæ Bibliothecæ.

Joannes Costerius, Lovanienſis, Prior Canonicorum regularium Vallis-Martinianæ in patria, vixit cum Martino Lipſio, eorundem ſtudiorum ſocius ac conſecraneus. *Ambroſii* Mediolanenſis Antiſtitis opera in tomos quinque digeſſit; *Vincentii Lerinenſis* libellum aureum adverſus hæreſes; item *Chromatii* opuſcula & *Symmachi* epiſtolas commentariis illuſtravit; Orationem inſuper in laudem ſacrarum litterarum 1555. Antverpiæ publicavit; & 1559. in patria deceſſit. Reliqua ejus ſcripta Valerius & Suertius, in Bibliotheca quiſque Belgica, enumerant. Alius ab iſto fuit *Joannes Coſterius*, Aloſtanus, Flander, Theologiæ Licentiatus, ut vocant, & Paſtor Aldenardenſis in Flandria: qui ſcripſit *Inſtitutionem de exitu Ægypti, & fuga Babylonis*, hoc eſt, de exitu Catholicorum ex civitatibus hæreticorum; Duaci 1580. typis editam: & Aldenardæ 1583. obiit. Horum duorum Coſteriorum ſcripta Poſſevinus in Apparatu ſacro confundit, & ex duobus ſcriptoribus unum facit.

Robertus Cenalis, al. Senalis, civis & Doctor Th. Pariſienſis, Epiſcopus Arboricenſis ſeu Abrincenſis in Britannia minore, ſcripſit De utriuſque gladii facultate, de ſacro cœlibatu contra nuptiarios; de divortio Moſaici matrimonii; contra Calvinum libros tres; Antidotum adverſus Sacramentarios; item hiſtoriam rerum Gallicarum, in fol. Pariſiis editam: ubi & an. milleſimo quingenteſimo ſexageſimo vivere deſiit. Ejuſdem liber contra *Interim Cæſareum*, ibidem 1561. prodiit. Commentarius ejuſdem De colloquio cum hæreticis, fuit Coloniæ 1560. publicatus, cum libro Everardi Billichii de Diſſidiis Eccleſiæ. Eodem anno 1560. & *Joannes Antonius Delphinus* Caſalenſis, ord. Minorum Miniſter generalis, obiit: qui ſua commentaria De poteſtate Eccleſiaſtica, & De controverſiis inter Orthodoxos ac Proteſtantes, aliaque Venetiis 1549. & annis ſubſequentibus publicavit. De quibus Henricus Willotius in Athenis Franciſcanis conſuli poterit. Hoc ipſo anno 1560. è vita quoque exceſſerunt *Melchior Canus* & *Dominicus Sotus*, duo Dominicanæ familiæ lumina: de quibus tomo 1. Bibliothecæ eccleſiaſticæ cap. 548. & 549. diſſerui.

Michael Heldingus, alias Sidonius, aut Merſeburgenſis, patriam habuit Enslingam, Sueviæ vicum. Studiorum curſu confecto, Moguntiæ ludi-magiſtrum in ſummo templo, deinde Parochum, & una cum *Ioanne Fero* Eccleſiaſten diu egit. Theologiæ interim ſtudiis ſerio ſemper incubuit; illius ibi Doctor publico ſolemnique ritu 1543. renuntiatus. Exinde in ſuffraganeum ab Archiepiſcopo Moguntino expetitus, titulum *Sidonienſis* Epiſcopi geſſit. Anno 1547. à Carolo V. Imp. Auguſtam Vindelicorum ad munus Eccleſiaſtæ aulici vocatus, interfuit hæreticis illis ſanctionibus, quæ *Interim* vocatæ ſunt; una cum *Iulio Phlugio* & *Ioanne Islebio*, concinnandis. Poſtea vero ad Merſeburgenſem Epiſcopatum, ejuſdem Caroli opera, evectus; ab ejus denique fratre Ferdinando Cæſare in Spirenſi Camera primo Aſſeſſor, tandem vero etiam Præſes & Gubernator Viennenſis conſtitutus eſt: obiitque demum anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo. Præter tomum Germanicum *Concionum*, quas fere Moguntiæ habuit, exſtant *De Miſſa* xv. *Conciones*, quas Latinas reddidit Surius; item *Catechiſmus* 1557. Lovanii in fol. recuſus; *Sermones per annum*, & alia. *Sic fere Nic. Serarius lib.* 1. *cap.* 40. *in ſua Moguntia.*

Gentianus Hervetus, Aurelianenſis, Canonicus Remenſis, vir Græce Latineque doctiſſimus fuit; ut fidem faciunt ea, quæ de Græco in Latinum tranſtulit. Suo item Marte ſcripſit de reparanda eccleſiaſticorum diſciplina, juxta ſextum canonem Concilii Chalcedonenſis; de alenda vel radenda barba Orationes tres; de Aſcenſione Domini; de amore in patriam; de patientia; de vitando otio; deque clandeſtinis matrimoniis. Epiſtolis item duabus explicuit, quomodo Epiſcopus ſe gerere debeat. Floruit anno 1561.

Camillus Campegius, Papienſis, Dominicanus, Doctor Theologus; *Eugenius Piſaurienſis*, eremita Auguſtinianus; *Franciſcus Lombardus*, Neapolitanus; *Maximianus Beniamus*, Cre-

Cremenſis, ord. Conventualium S. Franciſci; & *Paulus Guidellus*, Tridentinus, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo *Orationes* ſeu Conciones Latinas in Concilio Tridentino habuerunt: quæ leguntur inter Orationes Tridentinas 1567. Lovanii in folio editas.

LXXVI. Richardus Smithæus, Matthæus Galenus, Philippus Montanus, Guilielmus Alanus, Thomas Stapletonus, Theologi; Joannes Vendvillius, poſt Tornacenſis Epiſcopus, Franciſcus Balduinus, Joannes Ramus, Boethius Epo, Juriſconſulti; Hugo Fridevallius Medicus; Joannes Rubus & Joannes Chinæus, Philoſophi; Joannes Olivarius & N. Ferrarius, liberalium artium Profeſſores, laudantur inter Duacenæ Academiæ, anno 1562. in Gallo-Flandria Philippo II. Rege Catholico inſtitutæ, prima lumina. *Smithæus* Anglus, patria Vigornienſis, Doctor Theologus Oxonienſis, libris aliquot Lovanii & Duaci editis hæreſes fortiter oppugnavit; & Duacenæ demum Academiæ Rector ac Cancellarius 1563. obiit.

Philippus Montanus, Armenterius, Flander, Doctor Theologus Pariſienſis, Deſiderio Eraſmo ſtudiorum olim ſocius ac domeſticus, cum eſſet linguæ Græcæ peritiſſimus, *Chryſoſtomi* & *Theophylacti* verſionem recognovit, multiſque locis reſtituit. Ad extremam uſque ætatem tranquille vixit, valido corpuſculo, mente quieta, quodque ætatis fere vitio accidere ſolet, minime moroſus ſenium commode tulit. Primus in gymnaſio Marchianenſi ternis ſtudioſis pauperibus alendis ſubſidia reliquit. Eraſmus certe fatetur, ſe hoc viro moribus ſanctiorem vidiſſe neminem. Deceſſit 1576. octogenario major Duaci; cujus ibidem ad D. Jacobi in vitro effigiem, cum elogio, vidiſſe me memini.

Guilielmus Alanus, Lancaſtriæ in Anglia natus, Doctorque Theologus Duaci una cum Stapletono renuntiatus, collegii Anglorum ibidem inſtituendi auctor exſtitit. Inde Romam à Gregorio XIII. Pont. Max. accitus, & purpuratorum Patrum collegio 1587. à Sixto V. adſcriptus, Vaticanæ Bibliothecæ præfuit; obiitque Mechlinienſis apud Belgas Archiepiſcopus deſignatus, 1594. in baſilica S. Trinitatis in Urbe conditus. Scripta ejus Poſſevinus, Pitſeus & alii recenſent.

Thomas Stapletonus, nobili apud Britannos genere natus, Duaci primum, poſt Lovanii Regius ſacræ Scripturæ Interpres, & meus olim in Theologicis ibidem præceptor; cum ad Septem virorum, quos Protonotarios Apoſtolicos nuncupant, collegium à Clemente VIII. Romam, miſſo viatico, eſſet evocatus, purpura haud dubie mox ornandus; honeſta adfectæ ætatis excuſatione uti maluit, quam priſtino docendi munere defungi. Theologus fuit eximius, & trium linguarum eruditarum peritiſſimus: quod opera ejus, aliquot tomis Lutetiæ junctim edita, abunde teſtantur. Obiitque ſenex admodum 1598. Lovanii, ad D. Petri poſt aram ſummam conditus, ubi Canonicatum poſſederat. Profeſſorium ejus munus *Jacobus Janſonius*, patria Amſtelodamus, excepit.

Hugo Fridevallius, Paulopoli apud Arteſios natus, libros ſex De tuenda valetudine proſa ac verſu, Nicandri exemplo, itemque De balneis ſcripſit.

Joannes Olivarius, patria Gandavenſis, Adriani Turnebi apud Pariſios auditor, cum vincta, tum ſoluta dicendi facultate excelluit: ut diſertiorem ſe vidiſſe diſcipuli negarent. De ſingulorum ſcriptis Valerius Andreas in *Bibliotheca Belgica* conſuli poterit.

Albertus Pighius felici ac verſatili vir ingenio fuit: qui cum Theologiæ atque Aſtronomiæ cognitione naturalem quoque prudentiam, rerumque publicarum uſum & intelligentiam apte conjunxit; eximia Latinæ dictionis elegantia, quæ ſcriberet ageretve, comitante. Natus is Campis, Tranſiſalanæ ditionis opido, ad meridionalem Oceani Friſii ſinum, & Lovanii in gymnaſio Falconenſi prima liberalium artium ac philoſophiæ laurea donatus, dum in Theologica ibidem palæſtra adoleſcens verſatur, 1520. ſcripſit ad Leonem X. Pontificem *De ratione Paſchalis celebrationis*, *Deque reſtitutione Kalendarii*; cenſura ab ejuſdem Academiæ Doctoribus poſtulata. *Apologiam* deinde adverſus *Marci Beneventani Aſtronomiam*, quæ Alfonſi Regis, ac recentiorum de motu octavi orbis poſitionem depravarat; *Aequinoctiorum* item, *Solſtitiorumque inventionem*, & alia in Mathematicis non pauca edidit. Ad hanc ingenii præſtantiam (qua oris deformitatem Natura abunde compenſarat) & manuum rara quædam argutia acceſſit, qua ænea inſtrumenta, deprehendendis ſiderum curſibus, exactiſſime fabricabat. Poſt è Lovanienſi prolytâ (à lauri bacca vulgo Baccalaureos nominant) Doctor Theologus Coloniæ in Ubiis renuntiatus, præter varia adverſus Lutherum, Melanchthonem, Bucerum & Calvinum conſcripta, ſuo illo in primis volumine *De eccleſiaſticæ Hierarchiæ aſſertione*, velut acutiſſimo gladio, adverſariorum cauſſam jugulavit. Quamquam non ignoro iis in libris quædam Theologis noſtris non uſquequaque probari, in quibus à D. Auguſtini doctrina, quam Eccleſia catholica ſequitur, nonnihil videtur receſſiſſe. Obſervatum vero & illud ſcio, cum volumen iſtud commentaretur,

ut violatam ab hæreticis ſacroſanctam poteſtatem & auctoritatem Romani Pontificis vindicaret, eum ſummo vitæ periculo, Dei numine, ereptum fuiſſe. Bononiæ enim in celeberrima pompa, 1530. cum tranſeunte coronato Cæſare Carolo V. pars lignei pontis, juxta Cæſarem, turbæ pondere corruiſſet, Albertus tignorum atque hominum ruina ita preſſus eſt, ut probitatis atque inſtituti operis merito ſervaretur. Sed & in publicis Eccleſiæ negotiis tractandis, Romanæ curiæ proceribus multos annos admirationi fuit: in quibus is exſtitit, ut nemo, aut pauci certè magis fidelem, pluribuſve locis, aut majore cum approbatione, Adriano VI. (à quo primum in Italiam evocatus eſt) Clementi VII. & Paulo III, ſummis ex ordine Pontificibus, adeoque Chriſtianæ Reipublicæ univerſæ operam navarint, cum in vario genere Reipublicæ adminiſtrandæ, tum vero in frequentibus Legationibus per Italiam ac Germaniam de maximis rebus obeundis. Quarum virtutum meritis ampliſſima ad S. Joannem Bapt. apud Ultrajectinos Præpoſitura cohoneſtatus, ibidem ſenex 1563. diem clauſit extremum, IV. Kalend. Januarii; Apologia adverſus Martini Buceri calumnias nondum adfecta. Libet hic ſubnectere Joannis Molani de eodem Pighio judicium: Albertus, *inquit*, Pighius varia ſcripſit; ut Aſſertionem eccleſiaſticæ Hierarchiæ, ad Paulum III. Papam; De libero hominis arbitrio, & divina gratia contra Calvinum, libros x. ad Cardinalem Sadoletum; Explicationem præcipuarum controverſiarum in comitiis Ratiſponenſibus tractatarum; De divortiis conjugum; De actis ſextæ Synodi; Apologiam indicti à Paulo III. Concilii adverſus Lutherum; De Miſſæ ſacrificio contra Lutheranos; Apologiam contra Buceri calumnias; Conſilium de componendis Eccleſiæ diſſidiis; & Explicationem controverſiarum, quibus nunc exagitatur Chriſti fides. In Mathematicis vero, quibus perinde excelluit, hæc edidit: Defenſionem Aſtrologiæ in prognoſticos; Apologiam adverſus Marci Beneventani Aſtronomiam, quæ poſitionem Alfonſinam ac recentiorum de motu octavi orbis depravavit, & Enarrationem brevem Alfonſinæ poſitionis; De Æquinoctiorum, Solſtitiorumque inventione; De ratione Paſchalis celebrationis, & de reſtitutione Kalendarii, ad Leonem X. Papam. Quod poſtremum opus Lovanii 1520. ſcripſit, dum in Theologica ibi palæſtra verſaretur, poſtulaſſetque ſententiam ab ejus Academiæ Profeſſoribus. Excuſa ſunt hæc omnia Romæ, Coloniæ, Moguntiæ & Lutetiæ. Verum in Hierarchia Theologis eruditioribus non uſquequaque placent quædam de peccato originis, de prædeſtinatione Dei, & gratia Chriſti mediatoris: in quibus à D. Auguſtini doctrina, quam Eccleſia ſequitur, diſceſſiſſe videtur. Obiit Ultrajecti ad S. Joannem Bapt. Præpoſitus, anno 1543. & menſe eodem, quo Joannes Eckius. *Sic fere Molanus in ms. Bibliotheca ſacra.* Vide & Poſſevinum in Apparatu ſacro.

LXXVII. THOMAS à VILLA-NOVA, ſic dictus à patrio ſolo agri Toletani, ſumpta eremitarum Auguſtinianorum toga, maximus diſciplinæ regularis cuſtos ac promotor, ſuos inter ſodales, fuit. Eleemoſynarii cognomentum meruit, ob ſingularem in egenos liberalitatem. Ex Caroli V. Imperatoris Eccleſiaſte facundisſimo (quod *Sermones* varii, ab ipſo Compluti typis editi, comprobant) creatus Archiepiſcopus Valentinus, ad Superos 1555. tranſiit; à Paulo V. in Beatorum claſſem 1618. relatus. Quo anno eadem in urbe Valentina *Joannes Micon*, Dominicanus ſupra cap. 67. laudatus, ſumma & ipſe vitæ innocentia, in Domino exſpiravit. Villanovani ſodalis ſui vitam Hiſpano ſermone *Michaël Salon*, Doctor Th. Valentinus, memoriæ mandavit. Synopſin ejus *Nicaſius Baxius*, Auguſtinianus, 1622. Latine Antverpiæ publicavit. Diſcipulos reliquit Villanovanus plurimos, omni virtutum ac doctrinæ genere præſtantiſſimos; in his *Hieronymum Xaverium*, Indorum Apoſtolum, & *Alfonſum Oroſcum*, ſuo infra loco à nobis laudandum.

JACOBUS NACLANTUS, Florentinus, ex monacho Dominicano Epiſcopus Clodienſis, Synodo Tridentinæ interfuit, & *Medullam ſacræ Scripturæ*, à ſe multipliciter illuſtratæ, 1561. Venetiis publicavit: ubi & opera ejus omnia poſtmodum in fol. anno 1567. fuerunt excuſa. Antonium Senenſem in Bibliotheca Dominicana, ſi plura voles, conſule.

HENRICUS HELMESIUS, Germipolitanus, ord. Minorum Miniſter provincialis per Saxoniam, diu Eccleſiaſten Coloniæ in ſummo templo egit. Is *Homilias in omnes Epiſtolas & Evangelia, quæ per anni circulum leguntur, ex meris ſacræ Scripturæ ſtromatis pulchro artificio aptavit:* ut Sixtus Senenſis lib. 3. ſuæ Bibliothecæ loquitur. Exſtant iſtæ Homiliæ ſeu Sermones 1550. in fol. Coloniæ, 1557. Pariſiis, & 1575. Lugduni typis excuſi. Scripſit item *De verbo Dei* libros tres; de charitate libros quinque; de Spiritu ſancto; contra captivitatem Babylonicam Lutheri; de paſſione Chriſti; de Juſtificatione; & alia Coloniæ diverſis annis evulgata.. Ejuſdem ordinis fuit *Simon Fontanus*, Senonenſis, Theologus Pariſienſis: cujus commentarius in Prophetiam *Ruth* anno 1560. Lutetiæ prodiit.

EVERARDUS BILLICHIUS, Colonienſis Carmelita, per Germaniam inferiorem Præfectus provincialis, Concilio Tridentino, item Ratiſponenſi colloquio & aliis ſæpe, magna nominis ſui fama, interfuit. Publicavit autem *Judicium Univerſitatis ſeu Academiæ Colonienſis*, adverſus calumnias Melanchthonis, Buceri, Oldendorpii & aſſeclarum, 1545. & 1549. eadem in urbe editum. Scripſit item librum De diſſidiis Eccleſiæ componendis, 1557. & 1560. ibidem

ibidem excuſum. Obiit demum Coepiſcopus, ut Molanus ipſum vocat, ſeu Suffraganeus Colonienſis. Eodem tempore in Germania floruit *Joannes Caſparus Ruthlandus*, Brettanus: qui Locos communes Theologicos, hodie controverſos, Auguſtæ Vindelicorum 1559. publicavit; poſt Antverpiæ 1560. & Pariſiis 1573. recuſos.

Michael Caranza, Hiſpanus, Carmelita, ex Priore Valentino Præfectus provincialis per Aragoniam, vitam S. Ildefonſi Epiſcopi Toletani; item Teſtimonia de virginitate B. Mariæ, cum ejuſdem Ildefonſi libello, anno 1556. Valentiæ in lucem protulit.

Jacobus Noguera, Decanus Viennenſis in Auſtria, Doctor Theologus, Ferdinando I. Imp. à ſacris, libros duos de Eccleſia Chriſti ab hæreticorum conciliabulis dignoſcenda, 1560. in fol. Dilingæ foras dedit. Eodem tempore claruit *Michaël Bucingerus*, Colmarienſis: cujus Hiſtoria eccleſiaſtica Moguntiæ & Lovanii 1560. prodiit. Ejuſdem commentationes de ſacro altaris myſterio, item de Eccleſia, & aliæ contra Lutherum, Coloniæ, Dilingæ & Antverpiæ fuerunt editæ.

Marcus Beneventanus, Cæleſtinus, adverſus Albertum Pighium ſcripſit Dialogos de Æquinoctiis, Romæ in 4. editos; item itineraria nonnulla: ut *Franciſcus Monachus*, Mechlinienſis Minorita, teſtatur in ſua Epiſtola De orbis ſitu, Antverpiæ 1565. excuſa: in qua etiam agit de ſitu Paradiſi.

Marcus Antonius Natta, Aſtenſis, Italus, Juriſconſultus, libros xv. de Deo 1560. Venetiis in fol. typis Manutianis edidit. Ejuſdem libri v. de animæ immortalitate; libri ix. de Principum doctrina, & liber ſingularis de humilitate, ibidem annis ſubſequentibus prodierunt. Exſtant & Dialogorum ejus libri ſeptem, de paſſione Domini, 1570. in Monte regali excuſi in folio. Eodem tempore floruit *Franciſcus Vargas*, Philippi II. Hiſp. Regis apud Pium IV. Legatus: cujus lucubrationem De juriſdictione Epiſcoporum, & auctoritate Papæ, Paulus Manutius 1563. in 4. ſuo prælo in lucem protulit. Nec omittendus hic videtur *Joannes Baptiſta Ateſtinus*, Decretorum Doctor: etſi ejus *Methodus* de his quæ Chriſti ſacerdotem neceſſario ſcire oportet, ſit vitioſe excuſa. Obiit ſenex & ſurdus 1558.

LXXVIII. Joannes Quintinus, Heduus ſeu Burgundus, ex ordine Hoſpitalario S. Joannis Hieroſolymitani, juris Doctor & ordinarius Canonum Lutetiæ Profeſſor, Synodum Gangrenſem Græce & Latine, Canones Apoſtolorum, & Tertulliani librum De præſcriptionibus hæreticorum, ſcholiis ac commentariis additis, Lutetiæ 1560. & 1561. evulgavit. Speculum item ſacerdotii, ad clericorum vitam dirigendam; Ariſtocratiam Chriſtianæ civitatis; Hiſtoriam & catalogum hæreticorum; Melitæ inſulæ deſcriptionem; Diſſertationem de ventis & nautica buxula, ventorum indice, aliaque non pauca partim Pariſiis, partim Lugduni publicavit. Alius ab iſto fuit *Joannes Quintinus*, Theologus: cujus Sermones Dominicales Ludovicus Vaſarius emendavit, & Lutetiæ edidit. Diverſus item ab iſtis fuit *Joannes Quintianus Stoa*: cujus Tragœdias ſacras de Chriſto Pariſienſes itidem in fol. excuderunt.

Petrus Gallandius, Ariæ apud Arteſios natus, Franciſco I. Galliarum Rege litteras præmiis & honoribus excitante, Boncurtianum gymnaſium Lutetiæ inſtauravit, eidemque multos annos ſumma cum laude præfuit. Regius Latinarum litterarum Profeſſor ſalutatus, & virtutis ergo Canonica dignitate in Mariana ejus urbis baſilica cathedrali auctus, liberales diſciplinas, in Gallia jacentes, politioris doctrinæ luce primos inter illuſtravit. Cui & hoc debet Gallia, quod plerique noſtri ævi litterarum heroës, quos inter familiam ducit *Adrianus Turnebus*, ut ipſe ingenue in adverſariorum libris confitetur (eſt enim ingenui agnoſcere per quem profeceris) ejus è ludo, tamquam ex equo Trojano, prodierunt. Collegas vero ſocioſque cathedræ regiæ Petrus in Græcis nactus eſt *Jacobum Tuſanum*, Gallum, & *Joannem Straſelium* Balliolanum, Flandrum: quorum hic primus pæne Græcas Lutetiam litteras, tamquam è fuga, obtorto collo revocavit, & cujus ſui civis Notas in aurea *Pythagoræ* carmina *Franciſcus Torius* evulgandas curavit. Cumque ea tempeſtate *Petrus Ramus*, ſeditioſus orator, diſciplinas turbaret, atque adeo non modo *M. Tullium*, *Fabium* & *Euclidem*, ſed & aureum illud doctrinæ flumen *Ariſtotelem*, in ſcholis ad hanc diem receptos, è manibus juventutis excutere, ut ſua incautis obtruderet, omni ſtudio niteretur; primus fere tamquam athleta ſeſe Gallandius objecit; habita, moxque typis edita bene longa ac diſerta Oratione. Hunc ſecuti *Antonius Goveanus* Luſitanus, *Joachimus Perionius*, ſupra cap. 75. laudatus, *Matthæus Boſſulus*, & qui ceteros acrimonia ac doctrina vicit, *Jacobus Carpentarius*. Philoſophus & Medicus; edito in *Alcinoum* de Platonis & Ariſtotelis conſenſione vaſto commentario: quo omnium de Theſſalo Oſſato (ſic enim Methodicum illum Ramum ex Galeno nominat) judicia collegit, cauſſamque ejus fortiter jugulavit. Scripſit item Gallandius Orationem alteram de Franciſci I. laudibus, veri ſtudiorum parentis. Cum Turnebo in Belgium aliquando profectus, Bibliothecas veteres

ſtudioſe excuſſit, eruitque non pauca; in his Cromaticos, alioſque ſcriptores veteres. Moritur anno fere 1559. ſenio laboribuſque confectus; relicto hærede ut doctrinæ ſic & muneris, *Guilielmo Gallandio*, fratris filio; cujus è gymnaſio *Daniel Augentius*, & *Matthæus Boſſulus* Pariſienſis, qui Valentiæ in Hiſpania dicendi gloria floruit, clari exſtiterunt.

JOANNES QUINQUARBOREUS, Auriliacenſis, Gallus, linguæ Hebraicæ & Chaldaicæ Profeſſor Regius Lutetiæ, Paraphraſin Chaldaicam in *Threnos & Ruth* tranſtulit; additiſque ſuis ſcholiis eadem in urbe 1549. publicavit. Idem *Jonathani Chaldæi* (qui paulo ante Chriſtum putatur vixiſſe) commentarios in *Oſee*, *Joëlem*, *& Amos* Latine reddidit, & Pariſiis 1565. evulgavit.

ROVERUS, al. ROLANDUS PONTANUS, Carmelita Bruxellenſis, concionator facundus, vir Græce Latineque doctus, Narrationi rerum ſub Carolo V. geſtarum, à Joanne Sleidano magnam partem confictæ, oppoſuit ex commentariis Naucleri, Jovii, Fontani & aliorum, *Narrationem veram rerum ab anno 1500. uſque ad annum 1559. in Republica Chriſtiana memorabilium*, & Coloniæ anno eodem in fol publicavit.

GEORGIUS AGRICOLA, Hammonius, 1560. Ingolſtadii in 4. edidit Itinerarium B. Mariæ in Ægyptum. Alius ab iſto fuit *Georgius Agricola*, profeſſione Medicus; qui librum de bello Turcis inferendo 1538. Baſileæ in 4. publicavit.

ADAMANTIUS, eremita Auguſtinianus, Orator ſeptem Cantonum Helvetiorum catholicorum; *Andreas Dudithius*, Sbardellatus, tunc Epiſcopus Tininienſis, & totius Cleri Hungariæ Orator; *Angelus Ferrus* Venetus, Doctor Theologus; *Auguſtinus Loſcus*, Abbas Caſſinenſis; *Bartholomæus Baphius*, Lucinianenſis; *Carolus* Cardinalis à Lotharingia; *Didacus à Payva*, Luſitanus, Doctor Theologus; *Georgius Draſcovitius*, Epiſcopus Quinqueccleſienſis, Ferdinandi I. Imp. & Hungariæ Regis Orator; *Franciſcus Orantius*, Hiſpanus, ord. Minorum; *Franciſcus à Zamora*, Miniſter generalis ord. Minorum; *Franciſcus Vicedominus*, Ferrarienſis; *Galeatius Brugora*, Patricius Mediolanenſis & Regii fiſci patronus; *Gaſpar Ferrantius*, Sueſſanus, Theologus; *Gaſpar à Foſſo*, Archiepiſcopus Rheginus; *Gaſpar Cardillus*, Villapandeus, Th. Doctor; *Guido Faber*, Caroli IX. Galliarum Regis Orator; *Henricus à S. Hieronymo*, Luſitanus, Theologus; *Joannes Bapt. Burgæus*, Valentinus, Th. Doctor; *Joannes Strozius*, Coſmi Medicæi Florentiæ & Senarum Ducis Orator; *Ludovicus Joannes Viletaneus*, Barcinonenſis; *Petrus Fontidonius*, Segobienſis, Petri Gonzalez Mendozæ Epiſcopi Salmanticenſis Theologus; *Petrus Marcutus* vel *Morcatus*, Epiſcopi Vicenſis Theologus; *Renaldus Ferrerius*, Præſes Pariſienſis, Caroli IX. Francorum Regis Orator; *Robertus Furnerius* Gallus, Doctor Theologus; *Seraphinus Caballus*, Brixienſis, Doctor Theologus; *Thadæus Peruſinus*, Auguſtinianus; *Theodorus Maſius*, Mantuanus, Carmelita; & *Valentinus* Epiſcopus Premislienſis, Sigiſmundi Auguſti Poloniæ Regis Orator; anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo *Orationes Latinas* in Concilio Tridentino habuerunt, quæ exſtant 1567. Lovanii in fol. editæ, cum aliis Orationibus Tridentinis.

LXXIX. MARIANUS VICTORIUS, Italus, patria Reatinus, dignitate Epiſcopus Amerinus, impenſis Joannis Card. Moroni, opera *S. Hieronymi* ad fidem mss. codicum recenſuit; Romæ, Antverpiæ & *Pariſiis* excuſa. Commentarium ſuum de *Sacramento pœnitentiæ*, & de antiquis pœnitentiis, 1562. & 1566. Romæ typis Manutianis publicavit. Scripſit inſuper *de extrema Unctione*; item contra Lutherum *pro Papatu*, & Origines Italiæ. Ejuſdem *Inſtitutiones linguæ Æthiopicæ* ſub Julio III. in Urbe fuerunt editæ. Quod extremum argumentum cum laude ante biennium ſimiliter Romæ tractavit *Jacobus Wemmerus*, Carmelita Antverpianus; *Lexico Latino Æthiopico* ibidem 1638. edito, cum Inſtitutionibus Grammaticis ejuſdem linguæ.

CYPRIANUS Ciſtertienſis ord. monachus, *Phœnix Hiſpaniæ* dictus, in Nucalenſi apud Hiſpanos cœnobio adoleſcens vixit; poſt ſacras litteras magno auditorum concurſu Compluti interpretatus eſt. Siquidem ad Græcas ac Latinas litteras, quas raro feliciqae fretus ingenio brevi tempore perdidicerat, Hebraicas, itemque Chaldaicas præclare adjunxerat. Exſtant diſerti ejus in *Jobum*, *Iſaiam*, *Jeremiam*, *Naum*, *Ioannis* & *Matthæi Evangelia*, itemque in *Apocalypſin* commentarii; Compluti & Lovanii typis editi. Scripſit & in *Cantica Salomonis*; *Deque opificio mundi* libros tres. Ejuſdem *De ſymbolis Moſaicis* opus divinum, ſed nondum typis editum, à ſtudioſis avide exſpectatur. In medio enim vitæ curſu, magno ſui relicto deſiderio, Cyprianus anno 1560. ad plures abiit. Laudat hunc, & jure prædicat Alfonſus Matamorus, libro de aſſerenda Hiſpanorum eruditione.

LUDOVICUS FIDELIS, civis & Canonicus Tornacenſis, Doctor Th. Pariſienſis, libros ſeptem *De mundi ſtructura* ſive de ſex dierum opificio; libros quattuor *De militia ſpirituali*, & librum ſingularem *De humana reſtauratione*, ſeu Incarnatione Domini, partim Lutetiæ, partim Antverpiæ publicavit. Obiit in patria anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo; conditus in noſocomio, cui ut Canonicus Hoſpitalarius (ſic enim

vulgo

vulgo vocant) eximia charitate ac liberalitate præfuerat. Eodem tempore vixit alter Doctor Theologus Pariſienſis *Ioannes Belethus:* qui præter Sermones varios, 1553. Antverpiæ publicavit *Rationale Divinorum officiorum;* poſtea Dilingæ & Venetiis recuſum.

Joannes Benedictus, Vratislavienſis & Cracovienſis Canonicus, librum De viſionibus & revelationibus, tam naturalibus quam divinis, 1550. Moguntiæ publicavit. Alius ab iſto fuit *Ioannes Benedictus*, *Pariſienſis Theologus*, qui Biblia cum ſuis ſcholiis, & Concordantias Bibliorum 1562. Lutetiæ edidit. De poſterioris hujus Benedicti ſcriptionibus quid ſentiendum ſit, Poſſevinus in Apparatu ſacro, & alii te docebunt.

Reinardus Lutzius, Erythropolitanus, Germanus, ſcripſit Harmoniam hiſtoricam de Chriſto; Homilias per annum; Chriſtianæ religionis methodum; commentarium in Job; & librum adverſus eos, qui animas defunctorum uſque ad extremum Judicii diem dormire aſſerunt. Quæ omnia Baſileæ 1561. junctim in fol. fuerunt excuſa.

LXXX. Hieronymus Seripandus, Trojæ, quod eſt Apuliæ opidum, ex equeſtri ſtirpe natus, Neapolim ad eremum Auguſtinianam familiæ Carbonaræ, ut vocant, 1507. ſe contulit; cum ante litteris humanioribus annos tres, ſeverioribus duos ſummo cum fructu impendiſſet. Monaſticis votis adſtrictus (præeunte ac docente *Ægidio Viterbienſi*, quem ſupra cap. 39. laudavimus) philoſophicas & ſacras litteras, una cum virtute, ſerio excoluit. Illis ſtudiis, ceu gradibus, ad ſupremam Ordinis ſui dignitatem aſcendit: quam & gnaviter ſuſtinuit, ſi quis alius. Auſpicanti primaria cura fuit priſtinam religioſæ vitæ ſeveritatem revocare; adverſus Lutheri infamis Apoſtatæ inſana dogmata ſuum & ſuorum ſtilum acuere; provincias denique ſacras ſui inſtituti in utraque India augere, novis lectiſſimorum virorum coloniis eo ſubmiſſis. Anno 1547. œcumenico Concilio, quod Tridenti cœptum, ob luem graſſantem, Bononiam migraverat, à *P*aulo III. aſſidere juſſus eſt. A Carolo V. Imp. primum Aquilanus, poſt Salernitanus Antiſtes, demum à *P*io IV. ad S. R. E. Senatum evectus, mirificam omnium bonorum congratulationem meruit. Non multo poſt ab eodem Pontifice Tridentum ad Synodum cum auctoritate Legati ac Præſidis miſſus, magnam illic graviſſimorum negotiorum molem, ſumma cum laude omniumque gentium applauſu, ſuſtinuit: præſeditque annis fere tribus. Vixit autem annos LXX. & Tridenti 1563. deceſſit, apud ſuos Neapoli ſodales conditus, hoc brevi elogio addito: *Si quis honos tumuli; quantum Sol lampade luſtrat terrarum, cælique tuum eſt Seripande ſepulchrum.* Commentarios ſcripſit in omnes *D. Pauli*, & in ſeptem Epiſtolas canonicas; item *Quæſtiones* adverſus hæreſes hujus temporis; libros tres De hominis juſtificatione; Conciones varias, & alia partim Venetiis, partim Antverpiæ à Plantino excuſa.

Hieronymus Niger, Foſſaninus, à natali opido Italiæ Foſſano ſic nominatus, eremita Auguſtinianus, librum De Chriſto in Euchariſtia adorando, & alterum contra Waldenſes 1560. publicavit. Sub idem tempus vixit *Joannes Vacquerius*, Roienſis, Doctor Sorbonicus: cujus liber, De multiplici hæreticorum tentatione, 1561. Lutetiæ prodiit, una cum Sermone habito in baptiſmo duorum adoleſcentum Americanorum.

Adeodatus Senenſis, Theologus Auguſtinianus, *Ægidius Marcheſinius*, Dominicanus, ſacrarum litterarum Bononiæ Lector; *Alfonſus Contreras*, Hiſpanus, Philippi II. Regis Catholici Theologus; *Antonius Demochares Monchiacenus*, Doctor Theologus Sorbonicus; *Brachius Martellus*, Florentinus, Epiſcopus Fæſularum; *Chriſtophorus Sanctotiſius*, Burgenſis, Hiſpanus; *Coſmas Palma Fonteius*, Dertuſanus, Doctor Theologus; *Franciſcus Belcarius*, Peguilio, Epiſcopus Metenſis; *Franciſcus Richardotus*, Epiſc. Atrebatenſis; *Gaſpar Cardillus*, Villalpandeus; *Hieronymus Ragazzonus*, Venetus, Epiſcopus Nazianzenus, & coadiutor Famauguſtanus in Cypro inſula; *Hieronymus* Cortonenſis Epiſcopus; *Joannes à Ludegna*, Doctor Theologus Dominicanus; *Joannes* Card. *Moronus*, primus Præſidens & Legatus Concilii Tridentini; *Lucretius Tiraboſcus*, Aſulanus, Patriarchæ Veneti Theologus; *Ioannes Villetanus*, Theologus Barcinonenſis; *Marcus Antonius Bobba*, Epiſcopus Auguſtenſis, Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis Orator; *Martinus Rojas*, Magiſtri Equitum Melitenſium Orator; & *Michaël Oronſuſpeus*, Navarrus, Olitenſis, Didaci Ramirez Pompelonenſis Epiſcopi Theologus, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio Orationes in Concilio Tridentino habuerunt, quæ exſtant in volumine Orationum Tridentinarum 1567. Lovanii edito.

Julius Sirenius, Brixianus, monachus ordinis S. Hieronymi, Doctor Theologus, ſcripſit libros novem *de Fato*; Venetiis in fol. 1563. & 1573. editos; item commentarium *De unitate naturæ Angelicæ*, 1578. in 4. Bononiæ excuſum.

Joannes Maria Verratus, Ferrarienſis, Carmelita, nobilis Italica lingua concionator, ſuas *Diſputationes adverſus Lutheranos* 1538. Bononiæ in 8. publicavit. Ejuſdem commentarii de pleriſque religionis noſtræ capitibus, & *Sermones* tomis ſex comprehenſi, Venetiis 1551. 1573. & alibi in 8. prodierunt. Obiit anno 1563.

Hieronymus Cardanus, ſubtilis admodum Philoſophus, primum Mediolani, poſtea Romæ Medicinam factitavit. Præter alia huc non pertinentia, ſcripſit *de Deo & univerſo; de*

Gaspar Casalius, Luſitanus, Epiſcopus Lerienſis, libros tres De juſtitia quadripartita conſcripſit, Venetiis 1563. in fol. editos. Eodem anno *Franciſcus Vargas* librum De Epiſcoporum juriſdictione & Pontificis Maximi auctoritate Romæ publicavit. Eodem tempore floruit *Gaſpar Villalpandus*, Doctor Theologus Complutenſis, patria Segobienſis: qui Tridentinæ Synodo interfuit; ediditque Controverſias fidei adverſus hæreticos, & Orationes duas Tridenti habitas; præter commentarios in Ariſtotelem, & Porphyrium.

Joannes Michael, Doctor Th. Pariſienſis, Canonicus & Paſtor Conſtantienſis, fere nonagenarius *De officio Paſtoris* librum conſcripſit, Pariſiis 1564. in 8. editum, hoc titulo, *Zelus Dei & canis pecuarius*. Scripſit quoque *Anatomen corporis politici* (ſive De inſtitutione eccleſiaſtica & civili, ex corporis humani comparatione) Pariſiis ſimiliter 1564. excuſam. Alius ab iſto fuit *Joannes Michael Pius*, Bononienſis, Dominicanus, qui ſub annum 1617. duo volumina De viris illuſtribus ord. Prædicatorum in folio ibidem publicavit.

Thomas Elisius, Neapolitanus, ord. Prædicatorum, 1570. floruit. Scripſitque Clypeum piorum adverſus hæreſes, 1563. in 4. Venetiis editum; item Chriſtianæ religionis arcana, 1569. ibidem in 4. excuſa. Ejuſdem ordinis fuit *Guilielmus Hamerus*, Noveſii ad Rhenum in diœceſi Colonienſi natus: cujus commentarius in Geneſin 1564. in folio prodiit.

Matthias Aquensis, cognomento Cremirius, S. Theologiæ Licentiatus, *Aſſertionem* miſcellaneam Catholicæ religionis 1542. & 1556. in 4. Coloniæ edendam curavit: obiitque anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto. Eodem anno *Petrus Wellius*, Juriſconſultus, ſuum librum *de Uſuris* eadem in urbe publicavit.

Joannes Grodecius, Polonus, Decanus Glogovienſis, cum Romæ ageret, à Stanislao Hoſio, ſuæ nationis Cardinale, accepit Græcum exemplar manuſcriptum *Catecheſeon Cyrilli Epiſcopi Hieroſolymitani*. Quas quidem Catecheſes ex Græco Latinas fecit, anno 1563. Tridenti agens, durante Concilio œcumenico; & Plantinianis typis 1564. in 8. publicavit, ſed Latine tantum; ob vitioſi forte ms. exemplaris defectum. Meliores poſtea codices ex Vaticana & aliis Bibliothecis nactus *Joannes Prevotius*, Burdigalenſis, plurimas lacunas ſupplevit, menda correxit, & Cyrilli ejuſdem Catecheſes omnes, quotquot reperiri potuerunt, Græco-Latinas Lutetiæ 1608. in 4. edidit, cum Latina Grodecii interpretatione, multis in locis aucta & emendata.

Julius Pflugus, vir nobili genere in Miſnia natus, Epiſcopus Naumburgenſis, *Inſtitutionem hominis Chriſtiani* 1562. Coloniæ publicavit. Ejuſdem liber *de Republica Germaniæ ſeu Imperio conſtituendo*, 1563. Antverpiæ fuit excuſus. Obiit anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto. De his judicium Poſſevini & aliorum vide.

Antonius Cordubensis, ex ordine Minorum, ſuis Compluti diu cum laude præfuit. Vulgata eſt illius in *Regulam S. Franciſci* copioſa & quæſtionibus partita Elucidatio. Nec ignotæ ſunt Annotationes, quas Compendio privilegiorum ſui ordinis, & aliorum Mendicantium attexuit. Præcipue excultum viri ingenium probat liber quadraginta & una quæſtionibus abſolutus, quo de *Indulgentiis* ſcholaſtice egit, Ingolſtadii recuſus, poſt Hiſpanicam editionem. Scripſit & *de Fama reſtitutione in detractionibus*, floruitque ſub annum 1560.

LXXXIII. Marcus Hieronymus Vida, Cremonenſis, ſummi ingenii vir ſummæque doctrinæ; poetarum ſcholæ Chriſtianæ facile princeps, heroico ſpiritu Maronem feliciter æmulatus fuit: quod ſatis ipſe teſtatum fecit illo inſigni *Chriſtiados* opere, nunquam ſatis laudato. Soluta quoque oratione pollens, reliquit duos *De optimo Reipublicæ ſtatu* dialogos, in quibus Reginaldum Card. Polum loquentem inducit: ut utro dicendi charactere magis excelluerit, ambiguum ſit. Quod paucis noſtra memoria contigiſſe memini; in his fortaſſe *M. Antonio Mureto*, & *Petro Angelio Bargæo*. Ciceronis carmina irridere noſter Vida certe non erubuit, in Satyra Juvenalis ac Martialis. De arte quidem poetica poſt Stagiritam & Flaccum multa divinitus obſervavit. Inventionis & diſpoſitionis tamen artificium (quo in Chriſtiados libris uſus omnibus æqualibus facile antecellit) ſcripto non prodidit; ſive quia priores tres illos de poetica libros dedit, ſive potius ſtudio id texit, ingenioſo Lectori obſervandum relinquens. Ex Canonico regulari, Congregationis Lateranenſis, Epiſcopus Albæ Liguſticæ creatus, meriti ergo & virtutis doctrinæque ſingularis, Concilio Tridentino interfuit.

Paulus Manutius, Venetiis M. D. XII. natus, *Aldo* parente docto doctior filius, non accurata modo Latinæ linguæ cognitione inſtructus fuit, ſed & imitationem Ciceronis potiſſimum, ut eloquentiæ principis, adhibuit. Cumque è M. Tullii Oratore didiciſſet, vertendo, commentando, ſtilumque exercendo parari & augeri bene dicendi facultatem, ſapientiamque eloquentiæ eſſe conjungendam, ita ſe comparavit, ut parata è ceteris antiquis ſcriptoribus rerum cognitione, ad *Ciceronem* illuſtrandum totum ſe converterit; ut legi melius atque intelligi deinceps poſſet. *Epiſtolas* igitur atque *Orationes* illius commentariis illuſtravit, doctis ſane & laborioſis; tum vero accuratiſſime eas, quæ *ad Familiares & ad*

Pomponium Atticum ſunt ſcriptæ: ut cum parente filium adornaſſe Ciceronem totum videas, præterea neminem. Et certe propria ea Manutianæ familæ laus eſt, neminem unum plura in Oratorum principe aut præſtitiſſe aut accuratius adnotaſſe. Romam ergo Venetiis à Paulo IV. Pontifice, ut ſacros atque eccleſiaſticos libros pari cum profanis aut majore diligentia evulgaret, libenter paruit: ſed Paulo exſtincto Venetias rediit. Hic in priſtinis laboribus, tametſi præmia deficerent, conſtanter perſtitit, homo ſtudiis in primis addictus; adeo quidem ut contracta macie ac pallore, oculorumque dolore, lucubrando olei plus quam vini (quod de Athenienſi Oratore olim jactatum) conſumpſiſſe videatur. In epiſtolis ſcribendis, atque adeo Latino ſermone ſic regnat, ut ad veterum gloriam propius acceſſiſſe credatur nemo. Senex admodum & exhauſtus, ſeptuagenario major, Romæ (quo eum Pius IV. revocarat) vita functus eſt, condituſque in æde ſacra Deiparæ Virginis ſupra Minervam; nullo tamen, quod miror, addito titulo ab Aldo filio.

Franciscus Craneveldius, Noviomagus, Gelrus, V. N. & primi nominis Juriſconſultus, puer Lovanii in gymnaſio Lilienſi *Joannem Deſpauterium* audivit, eique familiaris admodum vixit. Poſt I. V. Doctor Lovanii 1509. renuntiatus, Reipublicæ primum Brugenſis Orator (Penſionarium hodie nominant) ac dein magni Concilii Belgici apud Mechlinienſes Senator electus eſt. Sexagenario major, Græcas litteras nec erubuit Conſiliarius, nec deſperavit ſenex, ſero licet, ſerio tamen ac citra ullum præceptoris adminiculum, diſcere, M. Catonis Cenſorii exemplo: adeo ut Latina de Græcis faceret, & litteras etiam Græce ſcriptas ad amicos mitteret. *Procopii libros ſex de ædificiis Imp. Juſtiniani;* item *Baſilii Magni homiliam* De utilitate capienda ex gentilium auctorum libris, & alias aliquot Latine à ſe redditas Lovanii 1534. 1535. & Pariſiis evulgavit. Præfatus etiam eſt in libros, De veritate fidei Chriſtianæ, Joannis Ludovici Vivis: quo familiariter, ut & Deſ. Eraſmo, Thoma Moro, Petro Nannio, Adriano Barlando uſus fuit. Obiit Mechliniæ 1564. ipſo die S. Franciſci, quem, quoad vixit, religioſe coluit. Filium reliquit *Judocum* Gelriæ Conſiliarium.

Adrianus Turnebus, Andeliæ (Rotomagenſis agri opidulum eſt) natus, Petri Gallandii diſcipulus, Toloſa, ubi profitebatur, Lutetiam evocatus, *Jacobo Tuſano* vita functo in eloquentiæ cathedra Regia ſucceſſit. Vir ſane doctiſſimus; quod ejus Adverſaria in primis teſtantur: in quibus plurimi Græcorum ac Latinorum Scriptorum difficiles loci emendantur & explicantur. Vixit annos tres & quinquaginta, in cœmeterio Scholaſticorum, juxta Silvii collegæ ſui cineres, nulla funebri pompa (ſic enim juſſerat) anno 1565. ſepultus. Moriens inter alios N. filium reliquit, quem Lutetia Senatorem Regium poſtea vidit.

Dionysius Lambinus, Monſtrolii ad Oceanum in Picardia natus, multis annis in Italia vixit, in familia Franciſci Card. Turnonii. Inde reverſus, optimos quoſque Græcæ ac Latinæ linguæ auctores, ut Regius Lutetiæ Profeſſor, explanavit: obiitque ſex & quinquaginta annos natus, relicto filio doctrinæ herede, qui poſtumorum patris operum editionem procuravit.

Petrus Bulengerus, Trecenſis, cum Joanne Aurato, *Jacobum Tuſanum* in eloquentiæ ſtudiis præceptorem habuit. Et ut erat Græce Latineque doctiſſimus, Julioduni civium aliorumque liberis erudiendis felicem operam impendit, & in eo opere conſenuit. *Hiſtoriam Gallicam* à primis regni exordiis ad noſtra fere tempora deduxit; & libros octo *Inſtitutionum Chriſtianarum*, Franciſco Valeſio dicatos, 1561. Lutetiæ edidit. Exſtat & commentarius ejus in *Apocalipſin*, 1589. ibidem excuſus. Filium reliquit *Julium Cæſarem*, infra laudandum.

LXXXIV. Bernardinus Gomesius, Canonicus primum Valentinus, poſt Saguntinus, demum Epiſcopus Albaracenſis apud Aragonios, ut erat Ciceronianæ dictionis amans, libros quinque eleganter *de Sale* ſcripſit, & Philippo II. Regi Catholico inſcripſit. In quibus de Salibus ſeu Jocis, item de Adagiis, atque adeo de Sale evangelico egregie diſſeruit, ad illud, *Vos eſtis ſal terræ*. Ut jam mirari deſinam laudatam à Phavorino Quartanam, ab aliis Muſcam: cum hic adeo diſertus ſit & copioſus in re ſterili ac jejuna. Nimirum ingenium, ubi intenderis, valet. Compoſuit etiam, nondum viſo Juſti Lipſii libro, *de Conſtantia* libros tres. Vitam denique Jacobi I. Aragonum Regis, Hiſpane duntaxat ad eam diem loquentem, Latina donavit civitate.

Cosmas Damianus Hortolanus, Perpiniani natus, Abbas Villæ-Bertrandi, Tridentum à Philippo II. Rege Catholico miſſus, ſummam ibi in dicenda ſententia, fideique capitibus definiendis, doctrinam oſtendit. Domum reverſus, ſenex admodum Deo animam reddidit, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto. Ejus doctrinæ ſpecimen eſt Paraphraſis & commentarius quinque librorum in *Cantica:* quibus præmittitur *Iſagoge* totius Scripturæ ſacræ ordinem ac rationem complectens.

Nicasius Ellebodius, Caſleti in Flandria occidua (quod Antonino in Itinerario eſt Caſtellum Morinorum) natus, apud Italos & Pannonios doctrinæ gloria floruit. Vixitque diu

diù in contubernio Antonii Card. Granuellani; cui & *Nemeſium de natura hominis*, à ſe Latinum factum (ut erat Græce doctiſſimus) anno 1565. inſcripſit, veroque parenti partum illum vindicavit, falſo ad eum diem Nyſſeno Gregorio, cujus alius de homine libellus exſtat, ſuppoſitum. Poſt *Joanni Vincentio Pinello*, Liguri nobiliſſimo juxta ac doctiſſimo, adhæſit, eoſque in philoſophicis ac medicis ſtudiis progreſſus fecit, ut ab Italicis etiam Medicis, in his *Melchiore Guilandino*, *à Paulo* item *Manutio*, *Dionyſio Lambino*, aliiſque per Europam viris eruditis apprime laudaretur. Doctoris laurea à Patavinorum Medicorum collegio, mirifico omnium conſenſu, donatus, in Hungariam ſe contulit; & Poſſonii, quod opidum eſt Danubio adſitum, Canonicus, inſignem Bibliothecam inſtruxit; ibidemque in re lauta annos aliquot civibus longe gratiſſimus vixit, atque iiſdem complorantibus demum exſpiravit.

Guilielmus Eisengrenius, civis & Canonicus Spirenſis, ſcripſit Catalogum Chriſtianæ veritatis 1565. Dilingæ; Centuriam primam Ingolſtadii 1566. & Centuriam ſecundam Monachii 1568, editam. Chronologiam urbis Spirenſis uſque ad annum 1563. deduxit, & Dilingæ 1564. publicavit.

Georgius Ederus, Jureconſultus Friſingenſis, Maximiliani II. Imp. Conſiliarius, *Oeconomiam Bibliorum* libris quinque, & *Partitiones Catechiſmi Concilii Tridentini*, Coloniæ 1568. publicavit. Catalogum item Virorum illuſtrium Academiæ Viennenſis ab anno 1237. uſque ad annum 1559. deduxit. Malleum inſuper & Mataeologiam hæreticorum Ingolſtadii in publicum protulit.

Gabriel Prateolus, Marceſſius, Doctor Theologus Pariſienſis, claruit Peronæ in Picardia. Scripſit librum *De vitiis, ſectis, & dogmatibus hæreticorum*, Coloniæ 1569. 1581. in fol. editum. Calamitatum noſtri temporis deplorationem libris quinque complexus eſt: quibus docet, quidquid patimur, id noſtra peccata mereri. Epiſtolas item novi Teſtamenti in libros quattuor digeſſit, & Catechiſmum Petri Caniſii Annotationibus illuſtravit.

LXXXV. Ludovicus Blosius, nobili Bloſiorum ſtemmate apud Hannonios natus, ab ingenua educatione, & Nic. Clenardi inſtitutione, bonas artes ternaſque linguas eruditas imbibit. Adoleſcens in Caroli V. Imp. aulam, ut nobilium mos eſt, à parentibus miſſus, illud poetæ veteris neſcio cujus animo agitans, *Exeat aula qui volet eſſe pius*, in Lætienſe vetus Hannoniæ monaſterium Benedictinorum ſponte abſceſſit. Lovanii ſtudiorum gratia agens, ſacras ut litteras hauriret, virtutis nomine, abſens Ægidii Gippi Abbatis decrepiti Vicarius, communi ſodalium ſuffragio, & Romano Pontifice approbante, ætatis anno ſecundo & viceſimo deligitur. Biennio poſt demortui locum excipiens, collapſam apud ſuos veterem diſciplinam inſtaurare, ac revocare animum induxit. Quo factum eſt, ut ſuis monachis decreta, Pauli III. Pont. Maximi diplomate firmata, proponeret: eſtque hodie Belgica inter cœnobia Lætienſe nulli ſecundum, cum ob diſciplinæ monaſticæ obſervantiam, tum ob bibliothecæ veteris, ac potiſſimum ſacrarum reliquiarum cuſtodiam. Ceterum Bloſius uſus B. Ignatii Lojolæ, in ipſis Societatis initiis, per litteras familiaritate, eundem in pietatis negotiis identidem conſuluit: & ab omni ambitione longe remotus Cameracenſem Archiepiſcopatum, ab eodem Carolo Cæſare, cui ab Eleemoſynis olim fuerat, oblatum, conſtanter repudiavit. Apud ſuos itaque deliteſcere maluit, ratus, quod res eſt, verum eſſe illud Philoſophi, à Plutarcho ſingulari commentario celebratum, *Latens vive*; *Nec vixit male, qui vivus morienſque fefellit.* Vitam igitur, ex Varroniano præcepto, legendo ac ſcribendo procudens, Baſilii, Caſſiani, Bernardi, aliorumque veterum, de Belgis vero Thomæ Kempenſis, Joannis Rusbrochii, Gerardi Sutfanii, & id genus piorum hominum exemplo, ſcripſit *Aſcetica*, quibus nihil ad homines à cura mortalium rerum abducendos, atque ad cæleſtis patriæ amorem inflammandos, inveniri poteſt ardentius. Ex beati quoque Auguſtini in Pſalmos commentariis *Pſychagogiam* concinnavit: quæ omnia *Jacobus Frojus*, diſcipulus ejus, & poſt Abbas Haſnonienſis, commodo publico à ſe collecta, luce donavit; pleraque etiam vernacule reddidit. Atque his quidem pietatis, mentiſque in Deum exercitationibus Bloſius ſic orbem implevit, ut & *Carolus V.* Imp. eas in ſinu, non ſecus atque Alexander ille Magnus in narthecio Homeri Iliadem geſtarit, atque in ſolitudinem ad D. Juſti cœnobium, abdicato Imperio, ſponte ſe abducens, aſſidue lectitarit. Cujus veſtigiis pientiſſimus inſiſtens filius *Philippus*, morti & ipſe vicinus, filiæ *Iſabellæ Claræ Eugeniæ*, Belgarum poſtea Principi, familiares hoſce libellos, ſibi auſcultanti, quotidie legendos commiſit. Ceterum innocentiſſimæ vitæ Bloſius, annos natus undeſexaginta, in beatorum ſedes 1566. commigravit.

Georgius Bustus, Vercellenſis, Italus, ord. Prædicatorum Doctor Theologus celebris, ſcripſit *Quæſtiones naturales*; item *Philoſophia divina*, & alias, Venetiis 1580. editas: de quibus vide judicium Antonii Senenſis in Bibliotheca Dominicanorum.

Franciscus Zamora, Hiſpanus, ordinis Minorum Miniſter generalis, in ſingulos verſus Pſalmi quinquageſimi ſingulas ſcripſit *Homilias*, & minora ſancti Bonaventuræ opuſcula,

à ſe emendata, Venetiis 1564. in fol. publicavit. Viſitandis provinciis, pro muneris ratione occupatus, ex humanis ſublatus eſt anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto. Ejuſdem inſtituti fuit *Philippus Dias*, Luſitanus; qui operibus multis familiam Seraphicam decoravit, eaque in ſex tomos diviſit. Sunt autem *Homiliæ* de Tempore ac Sanctis tergeminæ. Exſtat & ejus *Summa Prædicantium*, Lugduni excuſa.

Laurentius Villa-Vincentius, Xerezanus, Hiſpanus, eremita Auguſtinianus, Doctor Theol. Lovanii anno 1558. creatus, vir ſtirpe & eruditione nobilis, vixit magnam partem Brugis Flandrorum, gentis ibidem ſuæ celebris & facundus Eccleſiaſtes. Vicarius ſeu Commiſſarius deinde ordinis ſui in Belgio generalis fuit: donec ſub initium tumultuum Belgicorum in Hiſpaniam ſeceſſit; Regiis ibidem conſiliis intimis frequenter adhibitus. Scripſit & edidit in Belgio *De recte formando ſtudio Theologico* libros quattuor; *De formandis ſacris concionibus* libros tres; *Phraſes ſacræ Scripturæ; De œconomia ſacra circa pauperum curam; & Conciones varias*. Vide ſupra cap. 49.

Nicolaus Villagagnonus, cognomento Durandus, Gallus, Eques Melitenſis, rebus maritimis in Brittannia Aremorica præfectus, ſcripſit De Euchariſtia adverſus articulos Calvinianos; De conſecratione myſtici Sacramenti, deque duplici Chriſti oblatione, adverſus Vannium; De Judaici paſchatis implemento, adverſus Calvinologos; De poculo ſanguinis Chriſti, & introitu in ſancta ſanctorum, adverſus Bezam; De Africana ſeu Argerienſi Caroli V. expeditione; Deque bello Melitenſi. Quæ omnia partim Lutetiæ 1553. 1569. partim Venetiis 1565. partim Coloniæ & alibi fuerunt excuſa. Idem argumentum contra Sacramentarios, eodem tempore, & in ipſa Gallia tractavit *Jacobus Faber Molinenſis*, Theologus Doctor: qui Hyperaſpiſten de ſacrificio Miſſæ, contra hæreticos, 1563. Lutetiæ publicavit; quique ex profeſſo duos alios libros, contra Calvinum & Pellicanum, de Euchariſtia ac Miſſa conſcripſit; 1564. 1565. ibidem editos. Alius porro ab iſto fuit *Iacobus Faber Stapulenſis*, ſupra cap. 30. memoratus. Ceterum anno 1553. Marcus Antonius Georgius (ne ſuis partibus Itali deeſſent) *Antonii Puccii Cardinalis Homilias* XIV. de corporis & ſanguinis ſacrificio, deque ſacrorum verborum declaratione, Romæ in fol. edendas curavit.

LXXXVI. Iacobus Lainius, Almazani in Caſtella natus, primis litteris Seguntiæ & Soriæ, philoſophicis Compluti & Lutetiæ operam dedit. Quibus ſtudiis abſolutis, maxima animi contentione ad res ſacras hauriendas ſe contulit: quas & totas imbibit. Trium ex ordine Pontificum, Pauli III. Julii III. & Pii IV. in Concilio Tridentino Theologus, congregatos ibidem Patres ſic voce perorans detinuit, ſic rationibus diſputans inflexit, ut omnes ab ore unius fere penderent. Societati Jesu univerſæ, poſt Ignatium Lojolam, præeſſe compulſus, ne toti, quod agebatur, Eccleſiæ præſideret, è ſacro conclavi profugit. Romam Tridento redux, viribus, non animo fractus, anno ſalutis 1566. ætatis 53. ad meliorem vitam tranſiit. De ſcriptis ejus, præter Franciſcum Sacchinum, Petrus Ribadeneira in Catalogo conſuli poterit, itemque in libro quem de ejus vita Hiſpanice conſcripſit, quemque Andreas Schottus Latine reddidit.

Joannes Hesselius, civis & Doctor Theologus Lovanienſis, ſi non majore, pari certe doctrinæ gloria *Ioannem Haſſelium*, ſupra cap. 63. laudatum, ſubſequitur. Is prima ætate Atrebatenſis in patria Academia gymnaſii alumnus philoſophicis ac Theologicis rebus operam ſedulam impendit. Inde ad Parcenſem Præmonſtratenſium ad muros Lovanienſes Abbatiam evocatus, annos ipſos octo ſodales ejus loci Theologicis imbuit. Doctor renuntiatus, minori Theologorum collegio, recens Lovanii tum excitato, primus Præſes datur. Vir perſpicaciſſimi & divini propemodum ingenii, qui *Martino Rithovio* ad Epiſcopatum Iprenſem evecto ſuffectus, Profeſſor regius libros Sententiarum Petri Lombardi multos annos, magno diſcipulorum concurſu, explanavit. Ad Tridentinam Synodum, quo quidquid floris Chriſtiana habuit Reſpublica conſtat conveniſſe, & ipſe, *Haſſelio* extincto, miſſus, præclaram Eccleſiæ operam navavit, finemque ſpectavit. Concilio dimiſſo, domum reverſus, non voce tantum, ſed & ſcriptis adverſus hæreſes eo zelo pugnavit, ut neglecta valetudinis ratione nullam vigiliis requietem daret. Quo factum, ut gravibus ſæpe calculi doloribus, & apoplectico demum correptus malo, anno ætatis quarto & quadrageſimo extinctus ſit: hac tamen parte fortunatus, quod ut olim ex Iſocratis ſchola optimi quique Oratores, ſic ex ejus auditorio præſtantiſſimi Theologi prodierint. Conditus eſt 1566. in ambitu chori ſeu odei, ad D. Petri, juxta ſacrarium Euchariſtiæ; cujus Sacramenti vehemens, dum vixit, adſertor enituit: ut libri ab eo ad poſteros tranſmiſſi (quos Valerius in ſua Bibliotheca Belgica enumerat) plus ſatis teſtantur.

Joannes Hentenius, Nechlinienſis (non Mechlinienſis, ut quidam ſcribunt; patria enim illi fuit Nechlinia ſive Nalina, diœceſis Leodicenſis vicus, prope Tudinium) ordinis primum S. Hieronymi in Luſitania, poſt S. Dominici monachus Lovanii, Doctorque Theologus ibidem 1551. renuntiatus, ſacras publice, privatimque apud ſuos litteras expla-

explanavit, & ſingulari vitæ morumque exemplo præfuit. Vertit è Græco, qua lingua in primis excelluit, *Euthymium Zigabenum* in IV. Evangelia. Subjecit eidem *Refutationem libelli De legali Chriſti ſacerdotio*; Lovanii 1543. Pariſiis & alibi editam. Latine inſuper reddidit *Oecumenium in Acta Apoſtolorum*, *D. Paulum*, & *Epiſtolas canonicas*; Lovanii in folio, & Pariſiis in 8. evulgatum. *Aretham* item *in Apocalypſin* 1543. Antverpiæ foras dedit. Huic adjecit, à ſe primo erutum, *Remigium Autiſiodorenſem* Epiſcopum in XII. Prophetas minores. Alfonſi Madrilienſis pium libellum, De vera Deo inſerviendi methodo, ex Hiſpanico Latinum fecit. Biblia ſacra, Caroli V. Imp. juſſu, cum mss. codicibus contulit, & ex fontibus Græcis atque Hebræis reſtituit; quæ *Lovanienſia* hodieque dicuntur. Commentarii ejus in *Geneſim*, *Eccleſiaſten*, *Acta Apoſtolorum* & *Evangeliſtas*, Lovanii apud Dominicanos mss. aſſervantur. Obiit ibidem anno Domini 1566. ætatis 67. continuis calculi doloribus confectus.

Goveani tres fuerunt fratres Luſitani, *Martialis*, *Andreas*, *Antonius*, ex Julia Pacenſi oriundi: quos Joannis III. Portugalliæ Regis ſumptu patruus Lutetiæ in ſchola Barbarana, cui præerat, pueros inſtituendos curavit. Fratrum maximus poetica potiſſimum valuit, & *Grammaticam Latinam* Pariſiis edidit. *Andreas* apud patruum Grammaticam primo, deinde Philoſophiam profeſſus, ab eodem ſcholæ illi tandem præficitur. Quo munere cum fungeretur, Burdigalam 1534. ad gymnaſii Aquitanici regimen accitus fuit. Inde ab eodem Rege in patriam revocatus, Conimbricenſem Academiam nuper inſtitutam mirifice promovit. Sacerdos hic erat, Theologus & concionator; obiitque Conimbricæ ſub annum 1548. quinquagenario major. *Antonius* natu minimus plus ingenii & doctrinæ habuit. Lutetiæ & Burdigalæ litteras primum docuit; exinde Cadurci Jus civile ſumma cum laude profeſſus, & à Cujacio laudatus, libros *Variarum Lectionum* ſcripſit; ad Petri Rami calumnias pro Ariſtotele reſpondit; Porphyrii Iſagogen eleganter tranſtulit; Ciceronis denique, Virgilii & Terentii opera caſtigavit. Auguſtam demum Taurinorum, ab illius provinciæ Principe, ad Conſiliarii dignitatem evocatus, ibidem ſexagenarius vivere deſiit.

Antonius Pinus, Portodomæus, Luſitanus, cum nonnulli adoleſcentes legerentur, qui Joannis III. Portugalliæ Regis ſumptu, cultum ingenii Lutetiæ caperent, in hunc ordinem à Jacobo Goveano cooptatus, feliciter Rhetorica ac Philoſophica in illo Athenæo imbibit: quod ejus docta in Fabium Quintilianum ſcholia teſtantur. In patriam redux, juventutem erudiit labore & induſtria ſingulari: demum ad Epiſcopatum evectus, ut erat facundus ſua lingua orator, *Homilias* quaſdam publicavit.

Antonius Gava, Luſitanus, præter Deciſiones Portugalliæ, ſcripſit commentarium de Sacramentis dandis iis qui ad ultimum ſupplicium ſunt damnati; 1559. Oliſipone editum. Ex eadem natione fuit *Jacobus Paiva de Andrada*, Theologus in Concilio Tridentino perdiſertus, qui Explicationes omnium fere de Religione capitum controverſorum ſcripſit.

Jacobus Tevius, Bracarenſis, Lutetiæ litteris operam, patria relicta, adoleſcens dedit; eoſque brevi in eloquentiæ ſtudiis progreſſus fecit, ut non æquales modo vicerit, ſed & Doctoris perſonam ſuſtinere ſit auſus. Burdigalam itaque ad profitendi munus à populari ſuo *Andrea Goveano* evocatus, poſt etiam Conimbricam veluti in coloniam deductus, prima illius Academiæ fundamenta cum Goveanis fratribus jecit. Præter *Poëmata*, partim Latina partim Luſitanica, & *Orationes* aliquot; conſcripſit *Dienſem in India obſidionem*, à Turcis, ſed fruſtra 1546. factam; & quidem longe diſertius quam *Damianus Goëſius*: legiturque ab eruditis hominibus non ſine laudis commendatione.

LXXXVII. Clemens Monilianus Dolera, Italus, ex Miniſtro generali ord. Minorum Cardinalis à Paulo IV. creatus, *Inſtitutionum catholicarum compendium*, cum aliis aliquot tractatibus, 1565. in 4. Romæ publicavit.

Joannes Porthesius, Cenomanus, Doctor Theologus, ordinis Minorum in Gallia Præfectus provincialis, apud Turonenſes, Antverpienſes & alios populos, ob linguæ ſibi vernaculæ facundiam, in ſacris declamationibus gratia mirifice valuit. Inter alia, pro Concilio Tridentino adverſus Matthiæ Flacci Illyrici nebulas, ſcripſit librum de verbis Domini, *Hoc facite*; 1567. Antverpiæ in 8. editum. Ejuſdem gentis & inſtituti fuit *Melchior Flavius*, Guardianus Toloſæ, Pii V. Pœnitentiarius, & Henrici II. Galliæ Regis Eccleſiaſtes. Scripſit librum *De regno Dei*, de quo Chriſtus per dies 40. locutus eſt; 1566. Lutetiæ editum. Ejuſdem *Reſolutiones* in quattuor libros Sententiarum Joannis Dunſii Scoti, 1579. ibidem in 8. prodierunt.

Simon Portius, Neapolitanus, ſcripſit De libero hominis arbitrio; de Fato; de Cœlibatu; de Germanica puella, quæ biennio ſine cibo & potu vixerat; & alia Florentiæ 1551. edita. Eodem anno *Simon Maricius*, Pilnenſis, Polonus, Juriſconſultus, libros duos de Academiis ſeu Scholis 1551. in 8. Cracoviæ excudendos curavit.

Emanuel Dalmada, Luſitanus, Epiſcopus Angrenſis in Tertiaria maris Atlantici inſula, pro Hieronymo Oſorio librum ſcripſit contra Gualterum Haddonum, Anglum, 1566.

Antverpiæ à Silvio excuſum. Dalmadæ popularem ſuum *Sebaſtianum Tuſcanum*, eremitam Auguſtinianum, ſubnectere liceat: qui ſub annum 1568. commentaria in Joëlem prophetam publicavit.

Joannes Soteallus, Montinii prope Tudinium in diœceſi Leodicenſi natus, Theologiæ Licentiatus Lovanienſis, Joannis Heſſelii diſcipulus, Camberonæ apud Hannonios ſacras litteras monachis ord. Ciſtertienſis explicuit: ubi & vivere deſiit anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo. Magno labore ac ſtudio *Summam pontificalium & Synodalium*, per locos communes à ſe digeſtam, ut & opera *Proſperi Aquitani*, à ſe recenſita, Lovanii 1566. & 1570. edidit. Idem Soteallus & *Horatius Lutius*, Juriſconſultus, collatis quaſi ſymbolis, *Annotationes marginales ad Concilium Tridentinum* ſcripſerunt: quibus ſacræ Scripturæ, ſuperiorum Conciliorum, Juris pontificii, veterumque Eccleſiæ Patrum cum citata tum conſonantia loca fideliter indicantur. Non quidem ad dubiorum obſcuriorumue iſtius Concilii locorum interpretationem (quam diplomate publico à Pio IV. privatis ſcriptoribus interdictam probe norant duo illi viri doctiſſimi) ſed ad certiſſimarum clariſſimarumque Conſtitutionum dignitatem auctoritatemque tuendam, ignorantibus patefaciendam, & adverſus catholicæ Fidei hoſtes muniendam: utque omnibus hinc perſpicuum evaderet, veriſſimam eſſe illam teſtificationem, qua aliquot locis Tridentini Patres affirmant, ſeſe religionis controverſias ſecundum Scripturam ſacram, Apoſtolicas traditiones, probata Concilia, Eccleſiæ catholicæ ſenſum & conſenſum, atque veterum Patrum conſtantem doctrinam, dijudicare. Annotariones iſtas, ab Auguſtino Hunnæo Doctore, Theologo Lovanienſi, 1570. probatas, Plantinus ſuis typis publicavit: quod exemplar poſtea Lugdunenſes, & alii typographi ſunt imitati.

Vincentius Ciconia, Italus, Sermones de Euchariſtia 1556. Venetiis, & Enarrationes in Pſalmos 1567. in 4. Patavii publicavit. Anno proxime ſequenti 1568. Raphaël Caſtrutius *Homilias Benedicti Bonſignorii*, Abbatis, libris duobus comprehenſas, Florentiæ foras dedit; adjuncta ejus vita.

Onuphrius Panvinius, patria Veronenſis, profeſſione eremita Auguſtinianus, Romanis Antiquitatibus cum ſacris tum profanis eruendis ſæculo ſuperiore natus, Virgilianum illud emblema, *Ad utrumque paratus*, jure optimo uſurpavit. Quod quidem elogium non modo noſtrarum, ſed & adverſariarum in religione partium ſtudioſi viro eruditiſſimo, unanimi conſenſu, tribuunt. Magna illi familiaritas fuit cum *Octavio Panagatho*, ordinis Servorum B. Mariæ cœnobita doctiſſimo; cum *Antonio Auguſtino*, qui tunc Rotæ, ut vocant, Auditor in Urbe erat, & Tarraconenſis poſtea Archiepiſcopus obiit; cum *Fulvio Urſino*, antiquitatis Romanæ ſtudioſiſſimo: quorum aſſidua conſvetudine homo primum rudis paulatim longe cultiſſimus, atque in omni hiſtoria verſatisſimus evaſit. Ut enim aromata odorem, ſic & viri eruditi ſemper aliquid ſuæ doctrinæ frequentantibus adfricant. Patronum habuit magnum illum ac generoſum Cardinalem *Alexandrum Farneſium*, S. R. E. Procancellarium, quem in Siciliam proſecutus, Panormi XVIII. Kalendas Aprilis CIↃ. IↃ.LVIII. vita deceſſit, cum annum ætatis undequadrageſimum vix attigiſſet; magno in primis Hiſtoriæ eccleſiaſticæ damno, cui adverſus Centuriatores Magdeburgenſes concinnandæ totum ætate grandior ſeſe dederat. Solatio tamen nobis eſſe poteſt, quod Panvinio è vivis ſublato, *Cæſar Baronius* orthodoxæ Eccleſiæ defenſionem, adverſus impios rapſodiſtas, Annalium tomis XII. editis ſuſceperit. Ceterum Onuphrio amici Romæ cenotaphium, in D. Auguſtini cœnobio, marmoreum, cum effigie ænea, poſuerunt. Scripta ejus plurima nondum typis edita exſtant Romæ, Veronæ, Monachii & alibi apud eruditos: quorum, itemque excuſorum, ſeriem qui volet, apud Antonium Poſſevinum in Apparatu ſacro, & Cornelium Curtium in Elogiis Auguſtinianis reperiet. His adde brevem *De Bibliotheca Vaticana, ejuſque præfectis* commentarium; ab Andrea Schotto, una cum Franciſci fratris Itinerario Italico, typis Plantinianis 1600. evulgatum. Vide & tomum primum Bibliothecæ noſtræ Eccleſiaſticæ, cap. 552. Auctarii.

Joannes Matthæus Grillus, Salernitanus, Abjurationem errorum hæreticorum, & cauſſas ſui reditus ad Eccleſiam orthodoxam, 1568. Venetiis in 8. evulgavit: quem librum poſtea Plantinus recudit. Sic & *Sebaſtianus Flaſchius*, Germanus, Lutheranæ hæreſis Abjurationem à ſe factam 1576. Ingolſtadii in 4. publicavit; adductis cauſſis viginti duabus.

LXXXVIII. Daniel Barbarus, Venetus, ad barbariem ut nomine tenus accedit, ita ſtilo recedit quam longisſime, una cum *Hermolao* patruo, ni fallor, ſuo: quem & ipſum ut ſtudiorum communione, ſic & in Patriarchatus Aquileienſis dignitate eſt ſubſecutus. Felicior tamen, quod bona cum Senatus Veneti gratia illam ſit adeptus. Præter diſertos *in Porphyrii Iſagogen*, & in *Ariſtotelis Rhetorica* ad Theodectem, ab Hermolao Latine reddita, commentarios; præter *Vitruvii* parvum illud, ſed perdifficile, *de Architectura* opus enucleatum, in Theologorum quoque gratiam, *Græcorum Patrum Catenam in Pſalmos L.* Davi-

Davidis, Romana civitate donavit, & Venetiis 1569. edendam curavit. Quæ cum ita ſint, magna hæc utriuſque Barbari in Rempublicam litterariam beneficia legentur, dum veteres illi ſcriptores, ab eiſdem illuſtrati, in bibliothecis exſtabunt. Daniel porro, ut Patriarcha Aquileienſis, ſynodo Tridentinæ interfuit.

JOANNES AVILA, Hiſpanus, Theologus & ſæculi ſui Eccleſiaſtes ſummus, Compluti adoleſcens Dominicum Sotum audivit. Cumque D. Paulum, gentium Apoſtolum, ad imitandum ſibi propoſuiſſet, innumerabiles à vitiis ad mentis ſanitatem retraxit, & Bæticam omnem Dei verbo tamquam tuba perſonuit; ſic ut *Bæticus concionator* vulgo appellaretur. Sacerdotes aliquot pietati dediti ſe ipſi adjunxerant: hos ſacras litteras vitæque ſanctitatem docuit. *Cordubæ* ſcholas Theologicas habuit: *Baeſa* presbyterorum collegium, ut & alibi, inſtituit. Ex hoc tenui initio nata eſt *Academia Baeſana*. Utque ſcriptis cum omni poſteritate loqui poſſet, edidit ſua lingua commentarium doctiſſimum juxta ac pientiſſimum in Pſalmi 44. verſum illum: *Audi filia & vide, & inclina aurem tuam, & obliviſcere populum tuum, & domum patris tui.* Adhæc plurimas pietatis plenas *Epiſtolas* conſcripſit: in quibus optimi præconis verbi Dei exemplum vivis coloribus ita depinxit, nullum ut eo in genere fingi poſſit perfectius. Diſcipulos reliquit innumerabiles, ſuæ pietatis æmulos; in his *Ludovicum Granatenſem*, & *Didacum Perezium*: quorum prior & vitam magiſtri ſui litteris conſignavit. Anno demum 1569. ſpiritum Deo reddidit; ſepultus Montillæ in Bætica, in Societatis JESU æde ſacra; cum annum attigiſſet fere ſeptuageſimum.

DIDACUS PEREZIUS Valdivia, Bæticus, Joannis Avilæ diſcipulus, Theologus & Eccleſiaſtes inſignis, annos amplius decem, ad extremum uſque ſpiritum, ſacras litteras profeſſus eſt Barcinone: quam etiam urbem concionibus ac diſcipulis implevit. Latine ſcripſit *De concionandi ratione*: & eadem lingua meditabatur opus ingens *De comparanda ſapientia*: ſed morte præventus non abſolvit. Hiſpanice vero *Aſcetica* plurima, in gratiam ſuorum popularium, publicavit; ut *Summam inſtitutionis Chriſtianæ*, concionibus aliquot comprehenſam, & *Concilia eorum qui ſe colligunt.*

STANISLAUS GISEPSIUS ſcripſit librum de multiplici ſiclo, & talento Hebraico; item de menſuris tam aridorum quam liquidorum, 1568. in 4. a Plantino editum. Eodem tempore vixit *Bartholomæus Caſſanæus*, natione Burgundus, in Senatu decuriæ Præſes ad Aquas Sextias in Provincia: qui ſcripſit *Catalogum gloriæ mundi*; Pariſiis, Lugduni & Venetiis 1569. 1571. excuſum.

SIXTUS SENENSIS, ordinis Prædicatorum Theologus & concionator eximius, linguarum orientalium peritiſſimus, ex præcipuis Eccleſiæ catholicæ auctoribus *Bibliothecam ſanctam* in octo libros digeſſit, & Pio V. Papæ dicatos Venetiis 1566. edidit; Lugduni, Francofurti & alibi poſtea ſæpius recuſos. Obiit Genuæ anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono. Sixtum porro idem Pius ante pontificatum Chriſto lucrifecit; ut ipſemet in ſua epiſtola dedicatoria candide fatetur: *Me*, inquit *tu olim ab inferis revocatum, & errorum tenebris erutum ſinceræ veritatis lumine illuſtraſti, & ad ſublimioris diſciplinæ obſervantiam perductum habitu ſanctæ profeſſionis tuæ, tuis ipſe veſtibus, tuis ipſe manibus induiſti, & in filium tuo renatum ſpiritu adoptaſti.* De aliis Sixti operibus Antonium Senenſem & Poſſevinum conſule.

FELICIANUS MINGNARDA, Morbinius, ord. Prædicatorum Doctor Theologus, Archiepiſcopi Salisburgenſis Conſiliarius, 1563. Venetiis in 4. edidit *Aſſertionem catholicæ Fidei* contra articulos Annæ Burgenſis, Senatoris Pariſienſis, & contra narrationem mortis ejus, quæ falſo Martyrium inſcribebatur, cum ob hæreſim extremo ſupplicio eſſet affectus. In eodem libro agitur de falſis hæreticorum miraculis.

LXXXIX. JUDOCUS RAVESTENIUS, Doctor Theologus Lovanienſis, Tileto Flandriæ opido, quod provinciæ umbilicum fere obtinet, oriundus, ſacra ſtudia in majore Theologorum gymnaſio Lovanii proſequens, ibidem diu œconomiam (quod onus & ego olim ſuſtinui) utiliter adminiſtravit. Doctoris Theologi titulum adeptus, collegii Hauterlæi Præſes, & Academiæ Curator, ſeu Conſervator privilegiorum conſtituitur; honeſtis ſacerdotiis, Præpoſitura Walcurienſi in diœceſi Namurcenſi, & Canonica dignitate Lovanii ornatus. Vir ſane eruditus, nec Græce ignarus: cujus ſummam vitæ integritatem, & prudentiam longo rerum uſu partam peculiaris quædam morum gravitas commendabat, quæ in geſtu, inceſſu, vultu, tota denique corporis conſtitutione, reſplendentibus veluti radiis, elucebat. Erat porro ſedulus in docendo, acris & vehemens in diſputando, in conſiliis dandis circumſpectus ac maturus, Theologicæ ſcholæ ſplendor, & catholicæ Eccleſiæ incrementum in primis illi curæ erant. Quo factum, ut cum CIƆ. IƆ. LVII. Wormatiæ colloquium de controverſiis Eccleſiaſticis eſſet inſtitutum, eo Raveſtenius cum *Franciſco Sonnio* collega (quo & N. *Delfius*, Batavus, Suffraganeus Argentoratenſis, itemque *Fredericus Staphilus*, *Bartholomæus Latomus* & *Petrus Caniſius*, celeberrimi Theologi, convenerant) Lovanio mitteretur. Sed & hæreſes Belgicam infeſtantes idem acerrime doctiſſimeque

cum voce tum ſcriptis confutavit: ut à Senatu P. Q. Antverpienſi, libro illis nuncupato quem adverſus Matthæum Flaccum illyricum, impiæ Confeſſionis Antuerpianæ architectum, conſcripſerat, aureo ſcypho jure meritiſſimo honoraretur. Senem apoplexia vii. Idus Februarij CIↃ. IↃ. LXX. abſumpſit. Funus terræ mandatum in æde majoris xenodochii, ubi ſacris virginibus, piam infirmis curam ac ſedulitatem inpendentibus, multos annos præfuerat.

Theobaldvs Thamervs, Alſatus, Latinis Græciſque litteris præclaré inſtructus, graſſante novarum opinionum œſtro percitus, Lutherum ſequebatur: adeò ut Wittenbergæ Melanchthonem audiret, Marpurgi poſteà doceret, ac demum Lantgravio, cùm in Germanico bello Ingolſtadium obſideret, à concionibus eſſet. Sed mira narratur ejus ad Catholicam fidem acceſſio. In pharmacopolio, vel mercatoris neſcio cujus officina, librum quemdam lacerum vidit, è quo cuculli emporeticæque chartæ defringebantur. Et ut fit, libri hoc quidnam eſſet, videre voluit; viditque, eſſe B. Thomæ Aquinatis volumen, & quidem eam partem, in qua de gratia & juſtificatione ex profeſſo agitur. Legit paucula, & mirabatur tantam doctrinam, tantam veritatem, ordinem ac perſpicuitatem. Et quo legebat plura, eo mirabatur magis; & Luthericam juſtificationem ſuſpectam habere incipiebat. Ea igitur divinitus objecta potius quam curioſe quæſita lectione ſic incenſus eſt, ut cogitaret etiam alia catholica ſcripta legere & intelligere. Legit atque intellexit. Cumque à ſuo quondam domino, è Caroli V. Imperatoris vinculis jam emiſſo Lantgravio, ut de abjectæ hæreſeos cauſſis audiretur, petiiſſet, ab eo benigne cum litteris variis Ienam ad Schneppum, Wittenbergam ad Melanchthonem, & Tigurum ad Bullingerum miſſus eſt. Sed; perindocte ac contumelioſiſſime ab illis acceptus, multo magis in catholica fide eſt confirmatus: prout in Apologia ipſemet ſua exponit. Hinc Romam abiit: ubi annum unum vel alterum egit; doctorum piorumque hominum, in his *Franciſci Turriani*, perutili uſus conſvetudine. Mindam inde ab Epiſcopo Georgio Brunſuicenſi vocatus, concionatorem ibi egit: idemque Francofurti ad Mœnum aliquamdiu munus obiit. Moguntiam inde ſe contulit, ubi Canonicatus ei datus. Ita vero ſe modeſte habuit, ut non raro ad Patrum Societatis Iesv, qui recens illuc venerant, ſcholas Theologicas accederet, Theologico alioqui jam Doctoratu clarus. Ad Friburgenſe poſtea gymnaſium, Theologiæ docendæ cauſſâ vocatus, ibidem, quæ calcanda omnibus, necis viam ſub annum CIↃ. IↃ. LXX. iniit. Sic fere Serarius in ſua Moguntia.

Michael Thomasivs, Balearis, primum Ilerdæ, poſt Bononiæ, Iuri operam dedit feliciter: & quod ad Iuris artem, tractationemque neceſſarium ſemper judicatum, attulit Latini ſermonis, Hiſtoriæ & Philoſophiæ cognitionem. Præceptorem habuit *Marianum Socinum* minorem, patruum vero *Franciſcum Thomaſium*, Emporienſem Epiſcopum; cujus meminit in præfatione ad *Lactantium* à ſe emendatum, & typis Plantinianis 1570. evulgatum. Creatus & ipſe, ob præclaram doctrinæ & eruditionis famam, Ilerdenſis Præſul, poſt Antonium Auguſtinum; cui cariſſimus fuit. Romæ cum ageret, diligenter urſit, ut de emendando Gratiani Decreto ſerio ageretur. Quare magna ex parte, quidquid Gregorii XIII. auctoritate in Ius pontificium elaboratum eſt, Thomaſio tribuendum, urgenti opus, & in eo elaboranti. Moliebatur multa in Eccleſiæ Concilia, ſed mors præoccupauit.

Iacobvs Ferrvsivs, Valentinus, Hiſpanus, Doctor Theologus, Tridentinæ ſynodo cum intereſſet, *Orationem*, ſolemni Aſſumptæ Virginis feſto habitam, evulgavit: domumque velut ex ampliſſimo illo ingeniorum mercatu reverſus, barbariem patriâ ut expelleret, ſacrarum litterarum ac linguæ ſanctæ profeſſor annos amplius triginta exſtitit. Præter provinciale *Valentinum Concilium*, ſcripſit *Hymnos pios de Chriſti ſanguine*, item *in Angelum cuſtodem, & B. Vincentium Ferrerium*.

Philippvs Nigrivs, moribus candidus, prudentiâ & dexteritate clariſſimus, Harlebecanus in Flandria Præpoſitus, Bruxellæ ad S. Gudilam Canonicus ac Decanus, ſub Carolo V. Imp. & Philippo II. Hiſp. Rege, ejus filio, in Concilio ſtatus, & in altero Concilio ſanctiore, quod vulgo Privatum vocant, Senator, ordinis Velleris aurei Cancellarius, multis & ampliſſimis apud ſummos Reges legationibus laudatiſſime functus fuit. Hunc virum, in Eccleſiæ miniſterio & Reipublicæ muneribus quadraginta amplius annis verſatum, *Pius* IV. Pontifex, & idem *Philippus* Rex primum Epiſcopum Antverpienſem deſignarunt: ſed morte præventus provinciam non adiit, neque ſacratus fuit. Obiit autem pridie Nonas Ianuarias, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio; ſepultus Bruxellæ in navi ædis Gudilanæ, retro cathedram concionatoriam: ubi tumulus ejus ſpectari ſolet, cum effigie ex alabaſtro candido; quem Calviniani ſub annum 1579. violarunt. Tumulum autem iſtum avunculo ſuo poſuerat *Carolus de Leſpinoy*, Conſiliarius Regius in Senatu Flandriæ, ex teſtamento heres. Hujus Caroli filius N. Vicecomes Tarvanenſis, & Senator urbis Gandavenſis, 1632. ibidem Gallico ſermone opus ſuum *De nobilibus Flandriæ familiis, ac præſertim Gandavenſibus*, publicavit. Nigrius porro, ſcripſit librum *De exemptione canonica*, 1593. Antverpiæ in folio editum.

XC.

XC. MICHAEL SILVIUS, Luſitanus, vir fuit inſigniter doctus, ut & carmen pangeret non infeliciter: quale eſt illud, quod Romæ in Capitolio hodieque in Faſtorum commendationem legitur, juxta marmora Magiſtratuum ac Triumphorum Romanorum, beneficio Alexandri Card. Farneſii, in lucem aſpectumque publicum prolata. Legationem geſſit, Emanuelis Luſitaniæ Regis nomine, apud Leonem X. Adrianum VI. Clementem VII. ex ordine Pontifices. A Joanne III. Rege, Emanuelis filio, Viſenſis Epiſcopus poſtulatus, demum S. R. E. Cardinalis, & Marchiæ Legatus creatus, fato raptus ante diem, magnum ſui reliquit deſiderium. Obiit Romæ 1556. Nonis Junii, in baſilica ſui tituli, ad S. Mariam trans Tiberim, conditus.

LUCIUS ANDREAS RESENDIUS, Eboræ in Luſitania natus, poeta fuit, & Orator, & Th. egregius. Dominicanorum jam ſeſe ſodalium familiæ, pietatis ſtudio, addixerat, cum Emanuel Luſitanorum Rex, liberis domeſticum Doctorem ſerio quærens, Pontificis bona cum venia, Reſendium, ob ſingularem cum pietate conjunctam doctrinam, in aulam traduxit. Vixitque extra cœnobii ſepta ſacerdos, ſumma vitæ continentia & integritate, ſtudiis optimarum artium, quæ à vitiis mentem avocant, impenſe deditus. Lovanii *Damiano Goëſio*, cive ſuo, uſus eſt perfamiliariter. Ad ſuos reverſus, ut erat antiquitatis patriæ, præſertim ſacræ, peritus in paucis, res *Luſitaniæ* libris quattuor complexus fuit; quibus *Eboræ*, *Coloniæ Pacenſis* & aliorum locorum antiquitates adjunxit. Reliqua ejus opera, partim Romæ partim Coloniæ Agrippinæ edita, Andreas Schottus in Bibliotheca Hiſpaniæ recenſet. Obiit octogenario major, ſub annum milleſimum quingenteſimum ſeptuageſimum octavum.

GASPAR VARRERIUS, Luſitanus, omnis antiquitatis, atque etiam Geographiæ inſigniter peritus, *Iter ſuum à Pace Julia Mediolanum uſque* deſcripſit; & loca Hiſp. omnia accurate luſtrans, ſingulorum origines, appellationes, ſitum, aliaque, erudita narratione chorographica Luſitanice evulgavit. Uſus eſt familiariter populari ſuo *Andrea Reſendio*: à quo etiam adjutus fuit. Ab Henrico Portugalliæ Infante Romam miſſus, ut Pontifici gratiam pro adoptione in ſacrum purpuratorum collegium referret, ibi *Petro Bembo*, & *Jacobo Sadoleto* innotuit. De *Ophyra* regione, in ſacris litteris memorata, commentarium Latine edidit. Cenſuram item Latine & Luſitanicè ſcripſit de *Beroſo*, *Metaſthene*, *Q. Fabio Pictore*, & *M. Porcio Catone*, ſuppoſititiis auctoribus, à Joanne Annio Viterbienſi editis: quibus hic pleroſque fefellit originum Italiæ, Galliæ & Hiſpaniæ ſcriptores; ut Leandrum Albertum, Joannem Tarapham, Florianum Ocampium, Antonium Beuterum, Antonium Nebriſſenſem, Hieronymum Romanum, Auguſtinum Eugubinum, Joannem Driedonem, & ceteros. De quibus pſeudepigraphis elegantia quoque judicia exſtant *Joannis Goropii Becani* in Originibus *Antverpianis*, *Benedicti Pererii* ad Danielem, *Joannis Marianæ* lib. 1. cap. 7. Annalium Hiſpaniæ, *Ludovici Vivis*, *Antonii Auguſtini*, & aliorum: etſi tueri conentur *Antonius Guevara*, commentario editionis ſecundæ in prophetam Abacuc, & Leander Albertus in ſua Italia. Cenſuram porro Varrerii Luſitanicam Andreas Schottus Latina civitate donavit, & Bibliothecæ Hiſpanienſi, Francofurti 1608. editæ inſeruit. Latinam vero Cenſuram, quæ diverſa eſt à Luſitanica, ipſe Varrerius primum Romæ publicavit; eamque ſuis poſtea typis Commelini in Germania expreſſerunt.

HIERONYMUS OSORIUS, Oliſiponenſis, ſtudiorum curriculo Lutetiæ & Bononiæ decurſo, Platonem ſcientiæ, & M. Tullium ſermonis Latini gratia aſſidue lectitabat. Ex Italia in Luſitaniam reverſus Conimbricam ſe contulit, & ibi *Iſaiam*, *Paulique* Epiſtolam ad Romanos ſcriptam ſingulari cum laude explicuit. Cum vero dictionis Latinæ elegantia excelleret, totis viribus ſibi laborandum ſtatuit, ut damnum, quod ex Ciceronis de Gloria, de Republica, & de Conſolatione libris, jampridem temporum injuria amiſſis, fuerat acceptum, pro ſuo virili reſarciret. Quamobrem Conimbricæ *de Gloria*, multos vero poſt annos *de Regis inſtitutione* libros ſane elegantes ſcripſit; *de Conſolatione* autem nihil poſſe à ſe vel amplius vel ſubtilius excogitari, quam eſſet ſacer ille *Jobi* liber, exiſtimavit: quare eum erudita ſane paraphraſi explicavit. Ex Archidiacono Eborenſi Silvenſis in Algarbia Epiſcopus creatus, fortiſſime pro Eccleſia ac Republica rem geſſit: obiitque anno ſalutis milleſimo quingenteſimo octogeſimo, ætatis ſeptuageſimo quarto. Opera ejus hiſtorica, & alia junctim 1592. Romæ foras ſunt data: quibus ejuſdem vitam adjecit *Hieronymus Oſorius* junior, fratris filius, Canonicus Eborenſis, multis itidem lucubrationibus evulgatis clarus.

ACHILLES STATIUS, Luſitanus, poeta ſimul & philologus inter æquales præſtans fuit. Lovanii *Petro Nannio* operam in ſtudiis diligentiſſimam dedit: Patavii uſus eſt doctiſſimis viris, *Manutio*, *Robortello* & *Mureto*. Romam ubi commigravit, à Sfortia Cardinale ad curam bibliothecæ accitur. Mox Pius V. hominem pereruditum in ſuis eſſe voluit, & epiſtolis Latine ſcribendis præfecit. Pio è vivis ſublato, ſibi & Muſis vixit; ſacerdotia tametſi opima repudians. Sacris initiatus non fuit, & cælebs perpetuo vixit. Inter alios Romæ amicos *Joſephum Caſtalionem* unice dilexit. *Chryſoſtomi*, *Cyrilli*, *Athanaſii*, *Gregorii*, & aliorum

aliorum veterum Patrum ſcripta varia è Græco Latine convertit. *Ferrandi* Carthaginienſis diaconi opuſcula pia, & *Gregorii Batici* de Trinitate ſeu Fide librum è tenebris eruit: quamquam in hujus titulo deceptus videtur, quantum ex Gennadii Maſſilienſis catalogo cap. 16. colligi datur, qui Fauſtino presbytero fœtum illum adſcribit. Scholia noſtra ad citatum Gennadii caput conſule. Annos natus quinquaginta ſeptem è vita Romæ deceſſit, ſalutis anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo primo; conditus in templo Presbyterorum Oratorii, quibus ſuam moriens bibliothecam legavit.

Joannes Garetius, Lovanii natus atque in ſtudiis feliciter educatus, cum Martiniano in patria monaſterio ſe dicaſſet, Mishagenſibus agri Antverpienſis virginibus ſacris præficitur. Quibus alio commigrantibus, ipſe Gandavum ad ſimilem provinciam accerſitur; ubi in *Cornelii Janſenii*, Antiſtitis doctiſſimi, familiaritate adquievit. Cumque imminentem Belgicæ cladem animo præviderit, cœpit, ut erat antiquitatis peritiſſimus, *Claſſes IX. de vera corporis Chriſti in S. Euchariſtiæ ſacramento præſentia*, adverſus Sacramentariam peſtem, è priſcis utriuſque linguæ Patribus, ætatis cujuſque habita ratione, ſumma induſtra colligere, ac bono publico foras dare. Sed & mortuos vivorum precibus juvari, Sanctoſque à nobis recte invocari, quæ in dubium vocari à ſectariis ſolent, adjutante *Jacobo Pamelio*, pari methodo adſtruxit. Vir certe de Eccleſia, qua ſcribendo, qua concionando (nam & diſerte ad populum de verbo Dei diſſerebat) bene meritus, & à *Franciſco Turriano* ac *Roberto Bellarmino*, Societat. Jesu Theologis, doctrinæ atque induſtriæ nomine, apprime laudatus. Gandavo Lovanium forte veniens, à ſodalibus humaniter exceptus, calculi, qui familiaris doctorum hominum morbus eſt, doloribus 1571. extinguitur: ita Deo jubente, ut ubi primum ſpiritum hauſerat, ibidem noviſſimum redderet, nec alia mortuum terra tegeret, quam ea in qua Chriſto votis ſe monaſticis obſtrinxiſſet.

Nicolaus Aurificus Bonfilius, Senenſis, Carmelita, ſacrarum litterarum profeſſor *Examen ordinandorum* ex variis concinnavit; Venetiis 1570. & Florentiæ 1589. editum. Ad calcem ſubnectitur *Epitome* controverſorum dogmatum, & commentarius de moribus clericorum. Idem ex antiquis Patribus collegit *Silvam orationum*, ibidem anno 1569. & alibi excuſam.

Gaspar Macer, Theologus & concionator Ratiſponenſis, *Turcico-Lutherum* ſuis coloribus depinxit, & Ingolſtadii 1570. in 4. publicavit. Eodem anno *Joannes Jacobus Rabus* pro Fide catholica, & ſuo ad eam acceſſu, Apologeticam epiſtolam Coloniæ edidit. Exſtat ejuſdem *Aletheuticus* de Anatomia Lutherana; & alia, partim Ingolſtadii, partim Monachii, adverſus Joannem Sturmium, alioſque hæreticos evulgata. Rabo ſocius accedat *Laurentius Albertus*; qui 1570. in 4. Ingolſtadii foras dedit *Propoſitiones* aliquot, quibus declarat, cur relictis hæreſibus in gremium Eccleſiæ catholicæ ſe receperit. Anno 1570. *Albertus Laſcus*, Palatinus & Baro Polonus, Epiſtolam ad novos in Polonia Miniſtros, de rebus ad Religionem pertinentibus, Dilingæ edidit.

Georgius Faber, * Chemnicenſis, Germanus, commentarium *in veteres poetas Chriſtianos* Baſileæ 1564. edidit; qui purgatione eget: ut Molanus in ſua Bibliotheca ſacra notavit. Scripſit idem libros ſeptem *Miſnicarum rerum*, & libros tres *Annalium urbis Miſniæ*, 1570. in 4. Lipſiæ evulgatos: quos caute legendos moneo.

XCI. Joannes Tilius, ab Engoliſma, celebri Aquitaniæ urbe, genus ſuum ducens, primo Briocenſium in Aremoricis, poſt Meldenſium Epiſcopus, Synodo Tridentinæ interfuit, & inter ſuos ibi familiares *Gentianum Hervetum*, virum Græce doctiſſimum, habuit. Domum redux, pro muneris ſui ratione, ut orthodoxam religionem adverſus hoſtes tueretur, plurima veterum monumenta è tenebris eruit; ſcripſitque *De antiquitate & ſolemnitate Miſſæ* commentarium, 1567. Lutetiæ editum. *Canones* item *Apoſtolorum*, *Concilia* XIII. aliaque adverſus Calvinianos, 1561. ibidem evulgavit. Græca tamen *Teſtamenti novi* editio, ejus juſſu facta, Bellarmino, acri atque erudito cenſori, non probatur. At vero laudatur ab omnibus *Chronicon*, quo Regum Galliæ res geſtas cum Latine tum Gallice Tilius eſt complexus. Fratrem is habuit ſibi cognominem, qui ſupremæ Curiæ Pariſienſi ab Actis cum eſſet, ex ipſis archivorum tabulis *Francorum* originem, inſtituta, magiſtratus, regiæque ſtirpis familias omnes curioſe deſcripſit, atque in commentarios ſermone Gallico digeſſit; qui poſtea à Lothario Philopono Latine redditi 1576. Francofurti prodierunt. Uterque porro Tilius Lutetiæ 1570. eo ipſo menſe, quo Carolus IX. Rex Eliſabetham, Maximiliani II. Imp. filiam, matrimonio ſibi junxit, ætate jam adfecta, deceſſit. Ut admiratione quam maxime dignum videatur, duos iſtos fratres germanos, idem nomen ac genium ſortitos, ſingulari quadam animorum conſenſione, eadem pene ſtudia tractaſſe, eodemque anno, menſe ac loco, ætate propemodum pares exſpiraſſe, & communi à ſuis tumulo conditos fuiſſe.

Claudius Espencæus, Doctor Theologus Pariſienſis, illa in urbe, in baſilica parochiali SS. Coſmæ & Damiani, ſuæ quondam curæ commiſſa, ſepultus jacet; hoc addito elogio:

* Georgius Fabricius.

elogio: *Nobiliſſimo, piiſſimo, omnique diſciplinarum genere cumulatiſſimo, D. Claudio Eſpencæo, Theologorum hujus ſæculi facile principi, paterno quidem genere ex clariſſimo Eſpencæorum, materno ex illuſtri Urſinorum familia orto, divini verbi præconi celeberrimo, pauperum patri benigniſſimo: qui cum 46. annos continuos, in hac prima omnium Academia, litteris humanioribus philoſophicis & divinis operam navaſſet, a Rege Franciſco I. Melodunum, ab Henrico II. Bononiam, à Franciſco II. Aureliam, à Carolo IX. Piſſiacum, religionis componendæ ordinandæque nomine, legatus, de re Chriſtiana doctiſſime diſceptaſſet, permultos in S. Scripturam libros edidiſſet; tandem graviſſimo calculi morbo diu multumque vexatus, cum omnium luctu ac deſiderio, obiit anno ætatis 60. die 5. Octobris 1571. Guido Guſſarius Flaminius, ejusdem amanuenſis, & per annos 17. negotiorum geſtor, hanc effigiem, cum ſuo elogio, piæ domini cariſſimi memoriæ erigebat, & mœrens ponebat.* Cæterum Eſpencæus ſcripſit libros quinque de Euchariſtia ejuſque adoratione; libros ſex de continentia; commentarium in Epiſtolas Pauli ad Titum & ad Timotheum, cum libris tribus Digreſſionum; Collectanea ex Theologis & Philoſophis de cœlorum animatione, cum Reſolutione catholica; Conſilium de clandeſtinis matrimoniis; Diſſimilia & Adagia ex Chryſoſtomo. Quæ omnia, itemque alia, 1561. 1565. 1569. & 1571. Pariſiis fuerunt edita. At vero Theologorum Pariſienſium nemo, majore omnium ordinum concurſu & admiratione, frequentes de rebus divinis ad populum conciones, quam *Eſpencæus*, habuit: ut qui ad munus illud eximiam eruditæ facundiæ laudem, firmiſſimaque latera, & geſtum oris maxime decentem adferret. Exſtantque plurimæ de religione quæſtiones ab eo Latine Galliceque magna ſubtilitate ac diligentia pertractatæ. Quarum rerum exiſtimatione permota *Catharina Medicæa*, Caroli IX. Regis pueri mater, inſtituto de rei Chriſtianæ controverſiis apud Piſſiacum colloquio, hunc virum inter alios eo mittendum cenſuit: cum & œcumenicis illis conventibus, qui Bononiæ & Tridenti agi cœperant, maxima cum Gallici nominis fama, jam antea interfuiſſet.

Claudius Sanctesius, vernacule *de Sainctes*, Gallus, Theologus Pariſienſis, ex Canonico regulari Epiſcopus Ebroicenſis, *Liturgias veterum SS. Patrum*, Græce & Latine, Pariſiis typis Morelii edidit: quas poſtea Plantinus, ſed Latine tantum, recudit. Scripſit item libros decem de rebus Euchariſtiæ controverſis; Methodum contra ſectas, quam ſecuti ſunt primi Imperatores; Examen Calvinianæ & Bezanæ doctrinæ de cœna Domini; & Reſponſionem ad Apologiam Theodori Bezæ contra prædictum Examen; omnia Lutetiæ excuſa. Interfuit Concilio Tridentino.

Hieronymus Magius, Anglarienſis, Inſuber, philoſophicis ac mathematicis primum, poſt Juri civili Bononiæ operam dedit. Scripſitque libros quinque *De mundi exuſtione & die judicii*; item libros decem *de ſepulcris, & ſepeliendi ritu*, 1562. Baſileæ, item libros quattuor *Variarum lectionum* 1564. Venetiis evulgatos. Exinde, ut erat in re tenui, in Cyprum navigavit; Juridici Caſtrenſis munere, Famauguſtæ, ſub Marco Antonio Bragadino, patricio Veneto, functus: donec inſula ſub jugum à Turcis 1571. miſſa, eadem, qua ceteri incolæ, calamitate involutus eſt, omni libraria ſupellectile & lucubrationibus amiſſis. Inde in Aſiam proximam à barbaris abductus, miſerabilem ibi ſervitutem ſervivit. In qua dum vilia munia, talium rerum inſolens, obire cogitur, *Æſopi Phrygis, Monimi, Menippi, Epicteti*, & ejuſmodi ſapientia præſtantium virorum revocatis in memoriam exemplis, ſe ſolabatur. Nonnulla etiam, quod omnes mirantur, *captivus & Turcæ hominis ſervus, in ergaſtulo, vacuus à libris*, ut ipſe loquitur, *de Tintinnabulis & Equuleo* conſcripſit. Demum aut neglectus, aut non ea ſedulitate, qua par erat, requiſitus, quaſi bos vetulus ab ingrato aratro faſtiditus, ab immani hero ſtrangulatus eſt; vir meliore ſorte & exitu dignus. De aliis duobus civibus Anglarienſibus eruditis, *Petro Martyre Anglerio*, & *Angelo Caninio*, ſupra capite 8. & 43. egimus.

XCII. Franciscus Turnonius, nobiliſſimo genere in Gallia Lugdunenſi natus, primum Bituricenſis, poſt Lugdunenſis Archiepiſcopus, 1530. Cardinalis à Clemente VII. creatus, nihil magis in votis habuit, quam naſcenti in Gallia hæreſi obſiſtere. Quamvis enim graſſante per Germaniam Lutheri lue, incolumem ſe aliquamdiu ſervaſſet Gallia, anno tamen milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, per aliquot Lutheri emiſſarios cœpta eſt infici. *Franciſcus I.* Francorum Rex, Lutetiæ inſtauraturus Academiam, magnis illuc præmiis advocaverat ex Italia ac Germania præcellenti doctrina viros. Commodum id *Luthero* viſum: miſſique propterea ex aſſeclis *Bucerus*, & alii nonnulli audacioris ingenii, qui novi Evangelii periculum facerent. Nec defuerunt qui novitate caperentur: eo magis quod *Margarita Valeſia*, Regis ſoror (ſive odio aliquo in Romani Pontificis nomen, hauſto in Albretana mariti familia ob Navarræ regnum, ſive oſtentatione ingenii, ſive, ut ipſa aliquot annis ante mortem catholice obitam teſtata eſt, commiſeratione reorum, qui ad ipſam in Aquitaniam confugiebant) patrocinium novarum opinionum pugnaciter tueretur. Adeo quidem, ut decennio per ipſam ſteterit, ne Lutherana hæreſis in Gallia plane concideret. Quamquam & ſegniorem aliquanto reddebat ea in re Franciſcum opera Germanicarum Helvetiarumque legionum, quibus adverſus Carolum V. Imp. conductis

bellum gerebat: donec ipſe & injuria religionis, & hominum contumacia graviter offenſus, partim edictis, partim crebra reorum animadverſione, Lutheranos in Gallia pene delevit. At vero perniciofior Galliæ fuit *Calvini* dolus; qui ſub ejuſdem Franciſci Regis obitum, implicito bellis Henrico ejus filio ac ſucceſſore, ſubmiſſis continenti opera è Lemano lacu libellis, Galliam aggreſſus eſt: atque ut repperit multorum aures animoſque Lutheri opinionibus ſuſpenſos, ita miram injecit vulgo cupiditatem novæ doctrinæ cognoſcendæ. Et gaudebat populus (nam Gallice populariterque conſcripti erant libelli) de Religione palam arbitrari, deque abditis Fidei controverſiis ire velut in ſuffragia. Poſtremo, quoniam *facilis eſt deſcenſus Averni*, ejecta ſemel ex animo avita Religione, à Luthero ad Calvinum certatim deſciverunt. His malis ut in Lugdunenſi potiſſimum provincia Card. Turnonius occurreret, 1542. *Turnonii* inſigne collegium, ad juventutem in doctrina catholica litteriſque erudiendam, ſuo ære exſtruxit: quod 1552. in ſcholam illuſtrem provexit, & 1561. Societati Jesu attribuit. Non poſſum hoc loco omittere, quod Florimundus Remundus lib. 7. de orig. hæreſ. cap. 4. ſapienter obſervavit. Urgebatur Franciſcus I. Rex, & prope inducebatur à Margarita ſorore, ut *Melanchthonem*, in Galliam venire cupientem, in fidem regiam reciperet. Sed prudenti id conſilio Turnonius impedivit: qui cum Regem dedita opera adiiſſet, manu tenens *S. Irenæi*, ſui in cathedra Lugdunenſi anteceſſoris, librum, ſciſcitanti Regi, quis eſſet præclarus ille liber, in hæc verba reſpondit: *Vere ac merito præclarum, Domine, dixiſti. Eſt quippe hic liber unius ex primis Galliæ tuæ Epiſcopis: in cujus libro 3. legebam, Apoſtolos fugiſſe, quaſi peſtem, eos qui veritatem corrumpere vel adulterare conarentur.* Quibus aliiſque verbis Rex commotus diploma revocavit, & jurejurando affirmavit, ſeſe nihil tale permiſſurum. Ceterum domi quotidie doctorum hominum corona Turnonius cingebatur: quos inter & *Dionyſius Lambinus* fuit. Omitto legationes apud Clementem VII. Paulum III. & Paulum IV. Pontifices, apud Carolum V. Cæſarem, & alios Principes, magno Galliæ bono obitas: ſic ut totius regni ſalus in ipſo quodammodo ſita videretur. Obiit autem ſenex admodum, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo; Turnonii conditus. Ampliores ejus laudes in Oratione funebri, à *Joanne Peliſonio* habita, itemque in Elogio per Vincentium Laureum Card. edito, legas licet.

Emerius Bonus, natione Italus, patria Vaſtallenſis, Soc. Jesu Theologus, & ſua lingua facundus concionator, ſcripſit Italice De ſtatu religionis; de ſanctiſſimo Sacramento; de ratione confitendi & audiendi ſacrificii Miſſæ: obiitque Romæ anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo.

Hieronymus Gigas, Foroſempronienſis, Juriſconſultus, ſcripſit de reſidentia Epiſcoporum; de penſionibus eccleſiaſticis; de ſponſionibus, & alia Venetiis 1548. 1562. 1570. edita. Anno 1569. *Franciſcus Sarmientus*, Apoſtolici palatii Auditor, utriuſque ſignaturæ Referendarius, commentationem ſuam De reditibus eccleſiaſticis Romæ publicavit: quæ recognita poſt Burgis 1573. & Francofurti 1580. prodiit. Idem ſcripſit libros tres Selectarum Interpretationum, 1571. in 4. Romæ evulgatos. Anno 1570. *Franciſcus Antonius Paganus* lucubrationem ſuam, De ordine, juriſdictione & reſidentia Epiſcoporum, Venetiis publici juris fecit.

Franciscus Vita Polintius, Minorita Pactenſis, ſcripſit libros tres De juſtificatione, confeſſione, & Euchariſtiæ veritate; 1548. Venetiis in 8. excuſos. Ejuſdem ordinis Seraphici Miniſter generalis, *Franciſcus Zamora*, Hiſpanus, ſcripſit Homilias in ſingulos verſus Pſalmi quinquageſimi, à Sixto Senenſi laudatas; & anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo vivere deſiit.

XCIII. Pius V. Pontifex vere pius & maximus, divini nominis paciſque publicæ promovendæ ſtudio, ad complures exteros domeſticoſque Reges ac Principes *Epiſtolas* vere *Apoſtolicas* perſcripſit: quas Romæ collectas, & in libros quinque digeſtas, *Franciſcus Goubau*, Antverpianus, 1540. typis Plantinianis in lucem edendas curavit. Pii vitam *Joannes Antonius Gabutius*, presbyter Congregationis Paulinæ, eleganti ſtilo Romæ 1605. publicavit. Ad meliorem porro vitam 1572. Kalendis Maji tranſiit: cui Gregorius XIII. laudatiſſimus item Pontifex ſucceſſit.

Cornelius Musius, Delfis Batavorum natus, poeta egregius ac pius, cum in patria monialibus ad S. Agatham præeſſet, inter blanda Muſarum otia ejuſdem ſanctæ virginis Siculæ, aliorumque Divorum laudes panxit, & ſolitudinis, cujus erat amantiſſimus, Encomium decantavit. Invidit hanc jucundiſſimam illi quietem Lumeius homo inſanus, Calvinianorum militum ductor, qui virum optimum, duos & ſeptuaginta annos natum, trabi in foro Lugduni Batavorum noctu affixit, ac laqueo ſtrangulavit, immanitate pluſquam barbara. Erat Muſius homo comis in primis: cujus domus hoſpitibus, litteratis præſertim hominibus, ſemper pateret. Lovanii adoleſcens Caſtrenſi in gymnaſio philoſophiam Ariſtoteleam hauſit; mox ut naturæ ſuæ ſemina quiſque ſequitur, cum Muſis in gratiam rediens,

rediens, *Conradum Goclenium* Latinas, *Rutgerum Reſcium* Græcas litteras, in Athenæo Trilingui profitentes magna cum diligentia audivit. Variis demum inſtructus diſciplinis, Gandavum ad juventutem inſtituendam evocatur. Cumque gratioſus eſſet apud Carolum Coquinium; Abbatem Aquicinctinum in agro Duaceno; Lutetiam primum, mox in Pictones, cum nobilibus aliquot adoleſcentibus ab eodem mittitur. Hic biennium egit, & cum *Salmonio Macrino* Gallo, *Joanne Secundo* Batavo, *Juliano Hauretio* Hannonio, *Joachimo Polite* Zelando, poetis tunc claris, amiciſſime vivens, cœpit ingenii ſui fetus typis Marneſſiis evulgare. In patriam reverſus, ſacris D. Agathæ virginibus annos fere xxxv. magna per univerſam Bataviam innocentiæ ſanctitatiſque fama præfuit: ſolitus ſæpe Deum venerans precari, ut deploratiſſimis iſtis temporibus ſanguinem ipſi condonare, à quo vitam accepiſſet, mereretur. Teſtis in cognominem ſibi D. Cornelium hymnus ſæpe decantatus: *Beate Chriſti pontifex, Chriſtique martyr inclyte, hanc gratiam Cornelio tuo benignus impetra, ut exprimo quem nomine, te charitate, te fide, & adſerenda audacia te veritatis exprimam.*

Bartholomæus Faius, Regius in Senatu Pariſienſi Conſiliarius, & Inquiſitionum Præſes, edidit ibidem 1572. *Energumenicum* & *Alexicacum*, hoc eſt, De obſeſſis à dæmone, & de remediis contra eam rem neceſſariis. Opus eruditum: in quo eſt memorabilis hiſtoſtoria energumenæ Laudunenſis. Ita Molanus in ms. Bibliotheca ſacra. Eodem anno *Georgius Bullocus*, Anglus, Th. profeſſor, Oeconomiam methodicam Concordantiarum ſacræ Scripturæ typis Plantinianis foras dedit.

Joannes Goropius, Hilvari-Beca, nobili Campaniæ Brabantinæ municipio, oriundus (unde & *Becani* cognomen illi perpetuo adhæſit) à cunabulis pene in litteris eruditus, deinde philoſophos inter enutritus, exactam Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, aliarumque linguarum ſcientiam; *Romulo Amazao*, homine Italo, præeunte, conſecutus eſt. Ætate grandior; ad exquiſitiorem ingenii cultum, Italiam, Hiſpaniam, Galliam, aliaſque provincias peragravit. *Eleonoræ* Galliæ, & *Mariæ* Pannoniæ Reginarum, Caroli V. Imp. ſororum, in Hiſpania diu Medicus fuit; ob id quoad viveret; inſigni annuo vectigali donatus. Poſt in Belgicam redux, multos annos Antverpiæ medicinam fecit. Vir certe præcellentis ac divini propemodum ingenii, qui novo docendi genere demonſtrare conatus eſt, vetuſtiſſimam illam Philoſophiam, quam olim Linus, Orpheus, Thamyras aliique tradidere, ab ipſo Noacho, ejuſque filiis, Iapeto præſertim, profectam eſſe, ac gentibus, ad quas Deo duce delati fuerant, traditam; eamque cum ſacra Moiſis hiſtoria optime convenire. In qua inveſtigatione, dum ſcriptorum omne genus, maximeque poetas, qui pene ſoli, ſi Platonem cum paucis excipias, ultimæ antiquitatis reliquias nobis conſervarunt, ſedulus evolvit: novis ſemper (ut dies diem docet) ſuppeditantibus argumentis, quod de Philoſophia dixi, ad Theologiam ſive de Deo opinionem tranſtulit, oſtenditque priſcam illam Poeſin ſeu Muſicam, quæ tota divina à veteribus credebatur, à Religione catholica, ſi fabularum involucra demas, verbis ac figuris quidem, ſed re ipſa parum aut nihil diſcrepare. Divino plane vir ingenio, qualem vix ſingulæ ætates ferant, ſeu Philoſophiam ſeu Philologiam (in utraque enim ad miraculum uſque excelluit) tractaret; ut *ſæculi ſui Varro* nominari merito potuerit. Paradoxum enim illud, patriam linguam, hodieque nobis Belgis, ſi pronuntiationem & dialectum excipias, cum Germanis communem (Cimbricam ipſe vocat) omnium eſſe antiquiſſimam, adeoque ante diluvium primorum fuiſſe parentum, tam ingenioſe, redditis paſſim etymis perſuadere conatur, ut velit nolit ejus in ſententiam pedibus ire Lector pene cogi videatur. Utinam, quod Critici deſiderant, gravius tantoque ingenio dignius argumentum tractandum ſuſcepiſſet! ut de Platonis & Ariſtotelis conſenſione, ut de Republica, ut de omni Hiſtoria, ut de Hippocratis & Galeni præſtantia, ut denique de Medicæ artis ac Philoſophiæ comparatione. Omne ſane punctum tuliſſet, utile dulci admiſcens; nec æqualium cuiquam conceſſiſſet. Nam minuta illa, fateor, de linguæ Belgicæ veriloquiis (ut etyma Varro nominat) exteros pleroſque, gemmas ibi latere ignorantes, à legendo deterrent. Sed vitio neſcio quo plurima peccantur à doctis eam in partem, dum aut humile nimis argumentum deligunt (ut qui *Febrim quartanam* Phavorinus, & de Belgis Guilielmus Inſulanus laudarunt, qui *Calvitium* Syneſius) aut majus quam humeri ferre poſſint, quorum maxima eſt copia, ſuſcipiunt; præcepti illius Horatiani immemores: *Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam viribus.* Equidem non ignoro *Joſephum Scaligerum*, & alios fuiſſe, qui acerbius Goropium de Ambacto, Gigantibus, Paradiſo, Noachi arca, & Nilo fluvio perſtrinxerint. Sed amici ſui patrocinium *Lævinus Torrentius* præfando ſuſcepit. Atque ut non omnes hac in re habeat adſtipulatores, his tamen lucubrationibus ſuis altiſſimarum diſciplinarum arcana plurima è tenebris in lucem eruit, atque ad eadem accuratius cognoſcenda doctorum ingenia mirifice exacuit. Ceterum ætate grandior, ceteris ſe functionibus abdicans, in bibliothecam ſe abdidit: quamquam à *Philippo II.* Hiſp. Rege, ad valetudinis ſuæ curam, ingenti pollicitatione, ac regali torquis aurei munere accerſeretur. Summa in gratia *Grousbequii* Cardinalis & Eburonum Principis fuit, multiſque ab eo donis honeſtatus. Leodico Trajectum Moſæ à Methymnæ cœli Duce Hiſpano evocatus; cum podagra tentatus Moſæ flumini pedes, artis ſuæ oblitus, intuliſſet,

 letha-

lethalem in morbum incidit. Anno itaque 1572. moriens liberos & ingenii ſui partus nondum editos (evulgarat autem vivens *Origines Antverpianas*) Torrentio commendavit: qui poſtea Plantino ejus *Hieroglyphica*, cum adjunctis, publicanda dedit, & marmoreum illi tumulum in urbe Trajectenſi, apud ſodales Franciſcanos, curavit exſtruendum.

Hieronymus Rubeus, Ravennas, libris decem Ravennatum hiſtoriam complexus fuit, 1572. in fol. Venetiis editam. Hieronymi, niſi fallor, propinqvus ac gentilis fuit *Joannes Bapt. Rubeus*, itidem Ravennas, Carmelitani ordinis Præfectus generalis: qui opera Thomæ Waldenſis, ſcholiis à ſe illuſtrata, edidit, & Romæ anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octavo vivere deſiit.

Joannes Casa, Italus, Beneventanus Antiſtes *Jacobi Contareni* & *Petri Bembi* Cardinalium vitas Latine conſcripſit. Italice vero librum *De moribus* edidit, quem *Galateum* nuncupat, quemque Francofurtenſes 1580. Latina civitate donatum evulgarunt. Exſtat turpe quoddam ſcriptum, falſo ipſi, ut exiſtimo, attributum, meritoque damnatum.

Martinus Cromerus, Polonus, Stanislai Hoſii in Epiſcopatu Varmienſi ſucceſſor, *Poloniæ hiſtoriam* ab anno 550. uſque ad annum 1548. deduxit. Scripſit item de falſa Lutheranorum, & vera Chriſti religione; Catecheſes, cum Orationibus adjunctis; Colloquiorum de religione libros quattuor; De cœlibatu ſacerdotum, & alia Coloniæ, Dilingæ, & Pariſiis edita.

Guilielmus Zenocarus, Flander, patria Brugenſis, adoleſcens Budæo innotuit, & Lutetiæ Vatablum, Agatium & Paradiſium, Hebræos; Tuſanum & Straſelium, Græcos; Latomum & Gallandium, Latinos, Profeſſores Regios audivit. In patriam redux, & equeſtri dignitate ornatus, Caroli V. Imper. ejuſque filii Philippi Conſiliarius ac Bibliothecarius exſtitit, Scripſitque *de vita ejusdem Caroli* libros ſeptem, Gandavi 1560. in fol. elegantibus typis à Manilio excuſos. Archigraphiarius demum in patria per annos ſeptemdecim fuit: auctuſque Bincorſtii toparchia ſuos inter conſenuit; ab iiſdem honeſto tumulo in S. Donatiani baſilica cathedrali honoratus.

CXIV. Franciscus Borgia, Hiſpanus, ſæculi noſtri decus & ſpecimen ſanctitatis, ſpreto Gandiæ Ducatu, & ampliſſimis honoribus, opibus & delitiis, ſingulari Dei vocatione & impulſu, in recens natæ Societatis obſequium anno ſalutis 1547. ætatis 37. ſe tradidit. Cardinalitiam dignitatem, à Julio III. Pontifice ſibi oblatam, conſtantiſſime repudiavit. Societatis ejuſdem in Hiſpania Commiſſarius generalis; Romæ bis Vicarius; ac demum Præpoſitus generalis ordine tertius fuit: quod munus ſeptem annos & tres menſes ſanctiſſime geſſit. Sed cum ex longa & laborioſa ad Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Galliæque Reges legatione (qua juſſu Pii V. Papæ, cum Cardinale Alexandrino, functus fuerat) in Urbem itineris laboribus confectus & æger rediiſſet, pridie Kalendas Octobris, anno Chriſti 1572. ætatis ſuæ 62. ad ſuperos tranſiit. Scripſit Hiſpanice, antequam ſæculo nuntium remitteret, opuſcula quædam valde utilia, ad formandos mores ac profectum pietatis pertinentia; quæ typis excuſa à piis avide leguntur. Ex quibus hæc ſunt: *Speculum operum hominis Chriſtiani*; *Collyrium ſpirituale*; *De præparatione ad ſacram communionem*; *Exercitatio ſpiritualis ad ſui cujuſque cognitionem*; *tractatus de Cantico trium puerorum*; & alia, partim ab Alfonſo Deza, partim ab Andrea Schotto Latine reddita. Ejus vitam, à Ribadeneira Hiſpanice ſcriptam, idem Schottus eleganti ſtilo Latine expreſſit, & Antverpiæ 1600. edidit. Clemens VIII. virum miraculis clarum in Beatorum claſſem 1624. retulit.

Gundisalvus Pinarius, Cetobricæ, quæ Luſitaniæ urbs eſt, ex claris piiſque parentibus ortus, in prima ſtatim pueritia litteras humaniores didicit, & mox ineunte adoleſcentia Juri pontificio operam dedit, primum in Academia Oliſiponenſi, quæ eo tempore florebat, deinde in Salmanticenſi: ubi brevi in litteris magnos progreſſus fecit, & apud ſodales ſuos non vulgarem ſibi virtutis & eruditionis famam comparavit. Itaque in S. Bartholomæi collegium admiſſus, & deinde ad Doctoris gradum provectus, adeo celebri nomine apud Salmanticenſes eſſe cœpit, ut à nonnullis amicis ad Senatoriam curiæ Pintianæ dignitatem invitatus fuerit. Qua conditione repudiata, in Luſitaniam rediit, accerſitus à Jacobo Brigantiæ Duce: cui operam ſuam, in gravioribus negotiis obeundis, biennio impendit. Exinde ad Zaphienſem, poſt ad Tingitanum Epiſcopatum evectus, Legati munere in Gallia apud Franciſcum I. Regem ejuſque filium Henricum, ſumma cum laude, decennio functus fuit. Ad ſuos redux, in urbe Viſenſi, cujus Epiſcopatum adeptus erat, fixum ac quietum domicilium collocavit. Synodum hic, paucis interjectis menſibus, coëgit, in qua nihil prætermiſit, quod ad communem totius diœceſeos curam utilitatemque pertinere videretur. Nec multo poſt *Conſtitutiones*, ab anterioribus Epiſcopis editas, quæ propter temporum, rerumque viciſſitudines fere in deſuetudinem abierant, in optimam metho-

methodum redegit, typiſque excudendas curavit. Obiit demum anno ſalutis 1567. ætatis ſuæ 77.

Bernardinus Sandovallius, primis hauſtis litteris, Juri ſe cum cæſareo tum pontificio conſecravit. Utque pietatis erat in primis ſtudioſus & ſacerdos eximiæ virtutis, piis ſeſe quotidie operibus, cum ægrotos tum vinctos conſolando, exercebat. Scripſitque 1564. ut poſteritas exaudiret, ſed Hiſpanice, volumina duo; alterum *De ſacerdotis boni officio*; alterum *De iis, qui in carceris cuſtodia aſſervantur, conſolandis*. Canonicus Toleti cum eſſet, ut Cancellarius & Scholarcha rexit Academiam illam, à majoribus ſuis excitatam. Poſt invidia, quæ virtutem plerumque comitatur, laborare cœpit; & generis ac ſtirpis quæſtione mota, ad cauſam Romæ dicendam provocavit. Obiitque æterna in Urbe anno 1572. conditus in æde Deiparæ ad præſæpe Domini; magno ſui bonis omnibus relicto deſiderio. Facultates enim pauperibus partim, dum viveret, diſtribuit, partim teſtamento legavit.

Petrus Fontidonius, patria Segovienſis, dignitate Canonicus Salmanticenſis, ex Rhetore Complutenſi Doctor Theologus renuntiatus, diſertas ac venuſtas Tridentina in Synodo, itemque Romæ, feſtis ſolemnibus coram Pontificibus, *Orationes* aliquot habuit. *Apologiam* item *Concilii ejuſdem* conſcripſit adverſus Joan. Fabricium Montanum, qua Germanicam nationem ad avitam in catholica Fide conſtantiam revocare tentavit: exſtantque omnia Plantini & Colonienſium typis evulgata. In ſacris ſtudiis operam adoleſcens dederat *Cypriano Ciſtertienſi* monacho perdiſerto, Complutenſi Profeſſori: ut ipſe alicubi narrat. Vivebat Romæ 1571.

Joannes Genesius Sepulveda, Cordubenſis (*qui ſe ita gerere ſtudebat, ut ipſius & mores probis piiſque viris, & doctrina, ſcriptique de Theologia & Philoſophia, Hiſtoriarumque libri doctis & æquis probarentur*, ut in ejus tabula ſepulcrali legitur) obiit in patria anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, ætatis octogeſimo primo. Ciceronem dictione ſemper æmulatus, Hiſpanos inter excelluit: quod & apud Luſitanos Hieronymus Oſorius præſtitit. Scripſit libros tres *De libero arbitrio*, contra Lutherum; *Antapologiam* pro Alberto Pio Carporum Principe, in Eraſmum Roterodamum; De vita rebuſque geſtis *Ægidii Card. Albornotii* libros tres; De ritu nuptiarum & diſpenſatione libros totidem; De regno & ejus officio libros totidem; Epiſtolarum libros ſeptem; & alia typis in Hiſpania, Germania, & alibi edita. Moriens reliquit commentarios de *Caroli V.* Imp. rebus geſtis, ut ſumma fide ac diligentia, ſic & elegantia pari conſcriptos: quos utinam quis proferat!

Petrus Serranus, Cordubenſis, Doctor Theologus, Canonicus Complutenſis commentaria in *Leviticum* & *Ezechielem* 1572. in fol. typis Plantinianis edidit. Ejuſdem commentationes in *Apocalypſin*, & in *Ethica Ariſtotelis*, Compluti prodierunt. Fuit item civis Cordubenſis *Martinus Alfonſus Puteanus*, qui Pſalmos à ſe elucidatos 1567. in fol. Compluti edidit. Idem 1572. Venetiis in 4. præſtitit *Lucretius Tirboſcus*, Aſulanus, Carmelita.

Paulus Palacius, Granatenſis, Theologus Conimbricenſis, & Eccleſiaſtes egregius, commentarium in Matthæum ſcripſit; Conimbricæ 1564. poſt Salmanticæ, Lugduni, Antverpiæ editum. Catenam Patrum in eundem Matthæum, Henrico tunc Cardinali, poſt Regi Luſitaniæ, dicatum, 1571. evulgavit. Ejuſdem commentarius in Prophetas XII. minores 1583. & 1588. Coloniæ prodiit. Pauli frater *Michael Palacius* libros Magiſtri ſententiarum, & libros Ariſtotelis de anima commentationibus illuſtravit. Mirandum ſane, fratres duos germanos in Philoſophicis ac Theologicis, itemque in concionandi facultate uſque eo excelluiſſe, ut uter alteri præſtaret, in ambiguo eſſet.

Fortunius Garcias, Cantaber, ab ineunte ætate huc direxit omnes animi ſui cogitationes, ut Regi ſuo recte deſerviret. Decurſis itaque ſtudiorum ſpatiis, eo nomine in Hiſpaniam ſe contulit, magiſtratus ibidem geſſit, claruitque apud ſuos, non ſecus atque apud exteros. Magno interim ſui abſentis relicto deſiderio collegis Bononienſis gymnaſii, ab Ægidio Card. Albornotio excitati: in his *Geneſio Sepulvedæ*, Philoſopho ac Theologo inſigni, & *Jacobo Aragaio*, Cantabro, utriuſque Juris ea tempeſtate profeſſori. Reliquit filium, an nepotem, non facile dixerim, *Alfonſum Erſillam Stunicam*, vernaculæ poeticæ principem: cujus poema *Araucanum*, de bellis Hiſpanorum in Occidentali India geſtis, ab omnibus cum ſtupore legitur. Scripſit autem Fortunius *De fine Juris canonici*, & alia eo facientia.

Joannes Latinus, Æthiops, dum Granatæ N. Mendozam adoleſcentem nobilem in ludum litterarium comitaretur, linguam Latinam eadem opera ſic arripuit, ut commilitonibus ſuis admirationi eſſet: & ſane res ſtupenda, Æthiopem Latinis litteris excelluiſſe. Poſt manumiſſus, ut olim Romæ, qui Grammaticam profitebantur, fere liberti erant, & Græci, qui patriciorum liberos erudiebant; ſic ille Granatæ linguam Latinam publice docuit;

exemplo antea non audito, in cathedra nigrum hominem Latine loqui. Muſicus & poeta uxorem bene dotatam, nec ignobilem nactus eſt. Scripſitque *Auſtriados* libros duos, carmine heroico, ad Petrum Dezam Granatæ Præſidem ac militiæ præfectum, *De victoria navali Joannis Auſtriaci*, ad Echinadas inſulas 1571. parta, Nonis Octobris; item *De obitu Pii V.* Pontificis, ejuſque in Philippum II. Regem Catholicum ſtudio.

XCV. OTHO TRUCHSESSIUS, nobiliſſimo genere natus, adoleſcens in Italiam ſe contulit, & Bononiæ *Hugonem Boncompagnum*, qui poſtea Gregorius XIII. Pontifex fuit, Jura explicantem audivit. Studiorum ibi tunc ſocios habuit *Alexandrum Farneſium*, *Chriſtophorum Madrucium*, & *Stanislaum Hoſium*, poſtea S. R. E. Cardinales. Exinde Romam veniens, intimis Pauli III. Cubiculariis adſcriptus, & ab eodem in Germaniam ad comitia Noribergenſia 1543. miſſus, unanimi Canonicorum conſenſu, Auguſtæ Vindelicorum Antiſtes, & anno proxime ſequenti ab eodem Paulo S. R. E. Cardinalis nominatus fuit. Anno 1548. Synodum Auguſtanam diœceſanam, pro reformandis cleri ac populi moribus, celebravit, & præter alia ſalutaria decreta, Laurentii Campegii Cardinalis & Legati olim Apoſtolici, Conſtitutiones, Ratiſponæ editas, ſuis pro exemplo propoſuit; *Dilingæ* item in Suevia Academiam, cum ampliſſimo collegio, excitavit, atque liberaliſſime dotavit. Obiitque demum 1573. Romæ, ſepultus in templo ſanctæ Mariæ de anima.

MATTHÆUS GALENUS, Weſtcapellius, Zelandus, adoleſcens Lovanium ad Theologiæ ſtudium profectus, decurſoque ſtadio ſacra laurea inſignitus, à *Ruardo Tappero* Dilingam Sueverum, ad publicam divinarum litterarum profeſſionem, eſt ablegatus; *Petro Soto*, in Britanniam à Philippo II. Rege inde accito, & *Guilielmo Lindano*, ad majora in Belgium revocato, ſuffectus. Triennio hic laudabiliter exacto, à Senatu Duaceno evocatus, natæ nuper Academiæ magnum lumen attulit. Franciſci Richardoti, Atrebatium Antiſtitis, voce Doctor ſalutatus, prima fere Theologici illic ſtudii, cum *Richardo Smithæo*, Anglo, fundamenta poſuit. Rex Catholicus bene de Eccleſia ſcriptis ac voce merentem, Præpoſitum in D. Amati, atque Academiæ Cancellarium eſſe juſſit. Camaracum ad Synodum provincialem miſſus (ut & olim Tridentinæ interfuerat) una cum aliis Patribus, utilia Eccleſiæ Belgicæ decreta conſtituit. Annos ipſos decem apud Duacenos profeſſus, 1573. moritur; funebri laudatione à *Thoma Stapletono* collega ornatus. Situs eſt in æde ſacra, ſibi olim credita. Bibliothecam, in Germania ſtudioſe collectam, in patriam, optimis libris refertam, invexit. Scriptores antiquos è tenebris eruit nonnullos, in his *Alcuini* ad Carolum Magnum Imp. *Rhetorica*. De Theologicis ſcriptis, quæ Valerius in ſua Bibliotheca recenſet, excellunt potiſſimum libri *De Miſſæ ſacrificio*, & *Catecheſes* ab auditoribus exceptæ, typiſque à funere evulgatæ.

FRANCISCUS BALDUINUS, vetere & illuſtri Atrebatium urbe ortus, *Antonium* patrem habuit, regii apud ſuos Fiſci procuratorem. Admodum puer Lovanii Græcis Latiniſque litteris informatus, peracri ingenio ad Juris civilis ſtudia converſo, arcana ſcientiæ tanta celeritate complexus eſt, ut doctoribus ſuis, in his *Gabrieli Mudæo*, admirationi eſſet. Puber factus, dum in aula Caroli V. Cæſaris, cum Joanne Bergizomio, apud Brabantos Marchione, verſatur, contigit ut in cubiculo Principis, urgente ſiti, vinum Imperatori ante ſomnum offerri ſolitum intrepidus biberet. Quo audaci facto magis innotuit; mirante Carolo, probanteque formoſi adoleſcentis audaciam. Nec res augurio caruit, fore & eum qui Cæſareas leges penitus imbiberet. Lutetiam poſtea ſe contulit, ad exploranda clarorum virorum ingenia; moxque *Guilielmo Budeo* & *Lazaro Baiſio*, aliiſque viris magnis innotuit. Hinc in Germaniam ad *Melanchthonem* & *Bucerum*, dein Genevam ad *Calvinum* & *Bezam* profectus, ab his novarum ſectarum auctoribus ac defenſoribus intelligere voluit, quas ob cauſas à Romanæ veteriſque Eccleſiæ caſtris diſceſſiſſent. Quorum impia commenta depravataſque opiniones improbans, Calvinum imprimis ajebat ſibi diſplicuiſſe, ob ſeditioſum turbulentumque ingenium, quod in eo deprehendiſſet. Lutetiam reverſus, à Biturigibus ad docendi munus acceſſitur, futurus *Eguinarii Baronis* & *Franciſci Duareni* collega, parque de publico ſtipendium accepturus. Mox incredibili omnium ſtudio, Baronis voce Doctor renuntiatur. Septennio hic exacto, Germaniæ Academias aliquot docendo obivit; *Jacobo Cujacio* ſucceſſore apud Bituriges cooptato. Exinde in Galliam ab *Antonio Borbonio* Rege Navarræo revocatus, filium ejus naturalem *Carolum* in diſciplinam accipit. Audito Regis ad Rotomagum caſu, non multo poſt puerum in Galliam reduxit. Ac tum quidem, renaſcentibus in Gallia bellis civilibus, ſerio cœpit de reditu in patriam cogitare; civibus ſuis atque Hiſpanis per oratores rogantibus, ut Duaci Flandrorum, in Academia recens excitata, Juris civilis ſcientiam, amplo propoſito honorario, profiteretur. Ad ſuos itaque reverſus, à Ferdinando Duce Albano, Belgicæ Prorege, comiter humaneque ſuſceptus eſt. Sed Belgicis tumultibus paulo poſt magis magiſque ingraveſcentibus, miſſione aliquot dierum impetrata, ſpecie adducendæ uxoris ac bibliothecæ; Lutetiam ad priſtinum docendi munus revertit. Veſontionenſes interim vetuſtiſſimi Sequanorum, jure Academiæ inſtituendæ,

ut

ut ajebant, impetrato, per nuntios eum invitant, pactique de ſtipendio abducunt. Eſfluctibus Galliæ iterum æſtuantis in eum veluti portum ſecedens (belli enim civilis rapinas, furta, cædes deteſtabatur) intellexit *Maximiliani II.* Cæſaris mandato, Veſontionenſes prohibitos Juris ſcholam inſtituere. Hortantibus nihilominus, ut Jus civile interpretaretur; *Nefas eſt*, reſpondit, *Juris auctorem ab interprete Juris contemni.* Itaque digreſſus inde, rogatu multorum, Andegavum ad ſcholam revocandam ſe contulit. Ubi cum annos ferme quattuor florem Gallicæ juventutis Juris civilis cognitione imbuiſſet, *Henrico* tum Andium Duce in Regem Poloniæ electo, Lutetiam ab eo venire juſſus eſt, menſe Auguſto: quo tempore magnificentiſſima Legatio Polonorum adfuit. Collocutus cum omnibus, magnum ſui in exterorum animis amorem excitavit: putabaturque ineunte vere in Poloniam profecturus, niſi conditionis humanæ neceſſitas Juriſconſultum totius Europæ ſummum, ardore continuæ febris diu vexatum, ante ſuſtuliſſet. Statura fuit juſta, forma eximia, & per omnes ætatis gradus venuſta, oculis acribus ac nitidis. Vocem habuit canoram, firmiſſima latera, ut docens, Periclis inſtar, tonare ac fulgurare videretur. Duarum maximarum ſcientiarum, ut erat memoria prope divina, ſummos apices complexus eſt, Juris civilis & Hiſtoriæ. Dicere enim ſolebat, & ſcripto edito, ut poſteritas exaudire poſſet, profeſſus eſt, *Hiſtoriam cum Juriſprudentia conjungi oportere*; hanc ſine illa cæcam videri. Ex Catharina Bitonia conjuge ſuſcepit unicam filiam, imaginem ſui. Percunctante amico *Papirio Maſſono*, malletne filium quam filiam habere; *Minime*, reſpondit: *Roma enim Ciceronis filium non agnoſcebat loquentem.* Præter varia ad Juriſprudentiam pertinentia, ſcripſit & *Apologias tres adverſus Calvinum & Bezam*, ab illis antea laceſſitus; feruntque Calvinum nullius linguam, ſtilum & eruditionem magis horruiſſe, quam hujus Atrebatis, familiaris quondam ſui. Vita deceſſit Lutetiæ in collegio ſuæ gentis Atrebatium, præſentibus uxore & filiola, annos natus tres & quinquaginta, ſacris ritu catholico pie ſumptis; teſtatus in caſtris Eccleſiæ Romanæ ſe mori. Adſuit morienti, quo etiam uſus erat familiariter, *Joannes Maldonatus*, Soc. Jesu Theologus præſtantiſſimus. Conditus eſt in Maturinorum ſodalium periſtylio, quo & *Joannes à Sacro-boſco*, celebris Mathematicus, ſitus jacet. Maſſonus, Annalium Galliæ ſcriptor, grati animi auditor, hoc fere elogium illi tribuit, & ſarcophago hæc inſculpenda curavit: *Cuiaci, Balduinus hic jacet. Hoc tecum reputa & vale. Mortuis vobis, Juriſprudentiam corripiet gravis ſopor. Franciſcus Balduinus Juriſconſultus obiit anno ætatis* LIII. XI. *Novembris*, *à partu Virginis* M. D. LXXIII. *Papirius Maſſonus, Balduini auditor, poſuit.*

Andreas Masius, Lenniaci in agro Bruxellenſi natus, variarum gentium linguis atque litteris, raro certe exemplo, & magno orthodoxæ Eccleſiæ commodo, excultus fuit. Nam præter eximiam Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, & linguarum exoticarum cognitionem, cum anno 1553. Romæ ageret, tantam linguæ Syriacæ notitiam, docente *Moſe Mardeno*, Patriarchæ Antiocheni ad Pontificem Romanum Legato, brevi adſecutus eſt, ut aliquanto poſt *Sulaca*, Neſtoriani populi Patriarcha deſignato, pariter Romam veniente, nemo illo aptior repertus ſit, qui, quas hic à ſuis popularibus attulerat Syriacas epiſtolas, interpretaretur. Cumque hoc ageret *Philippus II.* Rex Catholicus, ut *Ptolemæi* Regis, qui duos & ſeptuaginta Interpretes evocavit, & *Franciſci Ximenii* Card. Toletani exemplo, qui Compluti Biblia eruditis linguis evulgavit, eadem auctiora ad poſteros tranſmitterentur: Maſius Antverpiam honorifice evocatus, una cum *Benedicto Aria-Montano*, iſtam vere regiam editionem adornavit; primuſque Syriacum idioma Grammaticis præceptionibus & Lexico illuſtravit. Magna illi cum *Lævino Torrentio*, & *Augerio Busbequio* familiaritas fuit: Romæ quoque *Antonio Auguſtino*, pontificiarum tunc cauſſarum Judici, poſt Tarraconenſi Archiepiſcopo, aliiſque præſtantibus viris, doctrinæ nomine innotuit. Guilielmo demum Cliviæ Duci à Conſiliis, eidemque admodum carus, Zevenaræ in Clivia 1573. die 7. Aprilis moritur. Ad ingenii monumenta quod attinet, *Diſputationem de Cœna Dominica* impiis Calviniſtarum corruptelis oppoſuit; & *Joſue* Imperatoris hiſtoriam verſione ac commentario (caute tamen aliquot locis legendo) illuſtravit. Præter *Baſilii Cæſareenſis Epiſcopi Liturgiam*, tranſtulit è Syriaco commentarium *de Paradiſo*, ante annos plus minus ſeptingentos à *Moſe Bar-Cepha*, Epiſcopo Syro, ſcriptum; item *Profeſſiones Fidei duas*, unam à Moſe Mardeno, alteram à Sulaca, ſupra nominatis, Romæ 1552. & 1553. emiſſas; *Epiſtolas* item *duas* à Neſtorianis ad Pontificem Romanum, ex Seleucia Parthorum, & urbe Hieroſolymitana datas; ejuſdem denique Moſis Mardeni Theologicam *de S. Trinitate* contemplationem. Quæ omnia Plantinus, partim vivente Maſio, partim ipſo defuncto, excudit.

Nicolaus Biesius, Medicus, philoſophus & poeta inſignis, Gandavi in patria litterarum, & Lovanii artis medicæ principia hauſit. In Hiſpaniam deinde profectus, Valentiæ Editanorum ſubſtitit, & Duci Calabriæ adhæſit; uſus ibidem familiariter *Joanne Bapt. Agneſio*, libris editis claro. Binis luſtris exactis, ad ſuos Belgas, tamquam Ulyſſes alter reverſus, patriam variis hæreſibus infectam repperit. Cui pro virili juvandæ, edito *De opinionum varietate* libello, populares ſuos à ſectarum varietate revocare, atque in religione majorum retinere tentavit. Lovanii publicam Doctoris perſonam ſuſtinens, remque medicam tractans, eruditos in Galenum commentarios, & alia eo facientia publicavit. Poſt à

Maximiliano II. Imp. in Germaniam accitus, ipſi ac liberis gratus acceptuſque, fatis ibidem 1573. conceſſit; relicto inter alios filio N. Senatore Regio Ruremondæ in Gelria: qui ſuum de antiquis Comitibus ac Ducibus Gelriæ commentarium mſ. aliquando nobiſcum coram communicavit.

Lambertus Gruterus, Wenradius, Germanus, ſuprema Theologiæ laurea 1569. Moguntiæ ornatus, aulicum concionandi munus primo apud Electorem Moguntinum, poſtea apud Maximilianum II. Imp. magna cum laude obivit. Opera, quæ *S. Clementis Romani* dicuntur, collegit, Notiſque explicavit: ut Serarius in Moguntia ſua lib. 1. cap. 40. narrat.

Franciscus Polygranus, Germanus, ord. Minorum, facundus ad populum declamator, ſcripſit *Sermones* varios; item commentaria *in Paſſionem Domini.* Collegit inſuper *Aſſertiones Doctorum Eccleſiæ contra Lutheranos.* Quæ omnia Coloniæ 1558. 1560. 1571. fuerunt excuſa.

XCVI. Hieronymus Hermes Bolsecus, Pariſienſis, profeſſione Medicus, cum Genevæ ageret, Joanni Calvino perfamiliaris fuit: Lemano lacu poſtea relicto, cum Lugduni ad Rhodanum medicinam factitaret, rogantibus amicis, ejuſdem Calvini vitam infamem, moreſque impios, ſibi ex longa conſuetudine notiſſimos, Gallico ſermone deſcripſit. Quod opus cum ab avitæ Fidei hominibus avide & cum fructu legi animadvertiſſet, Lutheri, Zvinglii, Oecolampadii, & aliorum hæreſiarcharum vitas ſimili ſtilo contexuit. Ea omnia poſtmodum Latine reddita Colonienſes, Pariſienſes aliique identidem ediderunt. Calvinianæ porro ſectæ homines à Francis *Hugonoti*, à Belgis *Geuſii*, ab Anglis *Puritani*, à Bohemis *Picardi* vulgo appellantur. *Hugonotorum* nomen ferunt in tumultu conjurationis Amboſianæ, Calvino & Beza auctoribus Genevæ concepto, primum in urbe Turonenſi 1560. fuiſſe auditum, & hoc modo natum. Solenne eſt civibus Turonenſibus, ad terrendos infantes, *Hugonem* nominare, quem noctu pomæria urbis obequitantem, inque obvios euntem pulſantemque commemorant. Cum autem hæretici, quorum complures tunc erant apud Turones, circa ea pomæria nocturnos cœtus agerent (quoniam interdiu non licebat) factum eſt, ut tamquam nocturni lemures digito monſtrarentur pueris, atque ab Hugone *Hugonoti* per deridiculum vocarentur. *Geuſiorum* vero nomen anno 1566. Bruxellæ natum eſt, cum ducenti plus minus Nobiles fœderati *Margaritæ* Duci *P*armenſi, Belgarum Gubernatrici, libellum ſeditioſum obtulerunt; quo veterum contra hæreſes edictorum Regiorum abrogatio poſcebatur. Narrant enim à *Carolo* Comite Berlaimontio univerſam illam fœderatorum turbam voce Gallica *Geuſios* appellatos; atque illum quidem, ut Margaritæ animum firmaret, ita locutum, quaſi nihil ei à mendicis ac vilibus iſtis hominibus pertimeſcendum eſſet. Quod nomen conjurati poſtea ſuæ factioni proprium fecerunt: ut Florentius & Franciſcus Haræi, itemque Famianus Strada, Belli Belgici ſcriptores, fuſe in ſuis ſinguli commentariis narrant. *Puritanorum* porro nomen in Anglia anno 1565. primo auditum fuiſſe, Genebrardus in ſuo Chronico tradit. De quibus, ut & de *Picardis* ſeu Picarditis, qui plura volet, legat Jacobum Gualterum in Tabula chronographica ſtatus Eccleſiæ catholicæ. De Calviniſtarum privilegiis legi item poterit *Martini Becani* liber, Moguntiæ 1612. & alibi editus.

Simon Maillæus, Archiepiſcopus Turonenſis, S. Baſilii Cæſareenſis Epiſcopi Conciones xxiv. de vita & moribus, à Simeone Magiſtro ac Logotheta ſelectas, Latine reddidit, & Pariſiis 1558. in 8. publicavit.

Simon Vigor, Doctor Sorbonicus, una cum collega ſuo *Claudio Sanctesio*, interfuit Synodo Tridentinæ; & cum eodem diſputavit anno 1566. adverſus Miniſtros Calvinianos: ut Genebrardus in Chronico narrat. Narbonenſis poſtea Archiepiſcopus à Pio IV. creatus, optime rem geſſit.

Christophorus Madridius, Hiſpanus, in diœceſi Toletana natus, Philoſophiæ ac Theologiæ ſtudiis Compluti decurſis, Romam 1540. profectus, Joanni Dominico de Cupis, collegii Cardinalium Decano, adhæſit, Theologi fungens officio. Rejecta demum mundi vanitate, *Ignatio Lojolæ* in diſciplinam ſe tradidit: qui 1556. morti vicinus ipſi propemodum tironi, ſed magna auctoritate prædito, Societatem univerſam, una cum Joanne Polanco & Hieronymo Natali, adminiſtrandam commiſit. Anno 1558. creatus Adſiſtens, Italiam cum Sicilia diligentiſſime curavit, & Romanam domum Profeſſorum annis multis prudentiſſime rexit. Scripſitque libellum utilem ac doctum *De frequenti uſu Euchariſtiæ*, qui omnium manibus teritur; & Romæ ſexagenario major, 1573. ceſſit è vita.

Lambertus Averus, Papembergæ in Comitatu Tirolenſi natus, adoleſcens Societati Jesu ſe conſecravit, Philoſophiam ac Theologiam apud ſuos Romæ didicit, & eaſdem poſtea Moguntiæ profeſſus fuit: ubi & primus ſuorum ſodalium Rector, & populi è ſuggeſtu magiſter extitit. Et ſane virtus illius erat eximia, parque apud omnes virtutis exiſtimatio.

Com-

Commendonus Cardinalis ſecum in legatione ſua per Septemtrionis provincias eum nuper circumduxerat; adjutore ad regendos familiæ mores, & in rebus religionis, quas hæretici in controverſiam revocarent, diſceptatore utens. Diſputavit in ea peregrinatione Averus cum Lutheranis præcipue in aula Marchionis Brandeburgenſis. Is vicina ex Academia nonnullos, qui ſe Theologos dicebant, evocarat. Super menſam, ut fere in Germania Dubitantii facere ſolent, plerumque diſputabatur. Accedebant illi binos ternoſue libros ſub ala geſtantes: Sed nullo negotio, quamvis ex improviſo inermiſque deprehenſus, ipſos redarguebat Lambertus; & in eas anguſtias redigebat, ut identidem muti ſe invicem aſpectarent. Nec potuit diſſimulare Marchio, profeſſione Lutheranus, quin apud Commendonum in diſceſſu profiteretur, relinqui ſe multis confixum aculeis, quos Averus injeciſſet. Scripſit autem eruditas *Aſſertiones Theologicas de verbo Dei, & de Sanctis.* Anno 1573. Romam à Rhenanæ provinciæ Patribus miſſus, ad comitia generalia, in quibus *Everardus Mercurianus* quartus Præpoſitus generalis eſt electus, magno omnium luctu, vix finita electione, extingvitur.

Joannes Gelida, Valentiæ in Hiſpania natus, cum ſibi perſvaſum haberet, Philoſophiæ conjungendam eſſe Eloquentiam, quadragenario major Ciceronem, ac reliquos Latinos auctores ſerio primum legere cœpit; Græcaſque deinde litteras adeo avide arripuit, ut in utraque lingua brevi excelleret. Lutetiæ itaque gymnaſio, cui à Cardinale conditore nomen eſt, cum laude præfuit: dein *Andreæ Goveano* Burdigalæ in ludi Aquitanici regimine ſucceſſit; ubi & ſub annum Chriſti 1556. ſexagenario major vivere deſiit. Vir de univerſa Aquitania, ac litteris optime meritus: eoque nomine à Julio Cæſare Scaligero & aliis laudatus. Præter commentarium in *Logica Ariſtotelis* vir modeſtiſſimus nihil edidit. Amici tamen ejus Epiſtolas aliquot 1571. publicarunt: quæ quidem Latine ita perſcriptæ ſunt, nihil ut ſupra fieri poſſe videatur. Gelidæ amico ſuo *Elias Vinetus* à Senatu populoque Burdigalenſi ſubſtitui meruit.

Joannes Bapt. Agnesius, Hiſpanus, patria Valentinus, ſacerdos, Theologus ac poeta, Franciſco Comiti Olivario carus, Nicolao Bieſio, Caroli V. Imp. Medico, perfamiliaris, *Magdalenam, Luciam, Martinum, Chriſtophorum*, alioſque Divos verſibus 1545. editis celebravit. Libros item duos *Epiſtolarum*, & Apologeticum de laudibus *S. Hieronymi*, adverſus obtrectatorem Eraſmum, 1550. carmine elegiaco conſcripſit.

Henricus Joliffus, Anglus, ſcripſit varia adverſus Hoperum, Ridlæum, alioſque nationis ſuæ ſectarios, à Plantino edita: & Lovanii 1573. vivere deſiit. Eodem anno Coloniæ eſt edita *Catena* Patrum Græcorum in Pentateuchum, interprete *Franciſco Zephyro*, Florentino.

Marcum Nevianum, Flandrum, civem & Medicum Gerardimontanum, Guicciardinus & Marchantius, rerum Flandricarum præcones, velut exemplum eruditiſſimi hominis celebrant ac producunt. Et vero civibus ſuis non medendo ſolum profuit, ſed etiam Rempublicam prudentia juvit, geſto ſæpius Conſulatu. Sacerdos demum factus Gandavum conceſſit, ibique reliqvum vitæ in nobilis otii ſtudiis tranſegit. Scripſitque carmine libellum *De viribus plantarum*, & alterum *De morbis curandis.* Prior anno 1563. in 8. Lovanii, alter Gandavi fuit excuſus.

XCVII. Franciscus Richardotus, honeſto apud Burgundiones loco natus, cum ſe Auguſtinianis eremitis adjunxiſſet, mira ingenii celeritate tantam rerum Theologicarum cognitionem etiamnum adoleſcens adſecutus eſt, ut viceſimo ætatis anno Lutetiæ publice Paulinas epiſtolas, magno audientium concurſu, explanaret. Inde in Italiam, excolendo ingenio, profectus, apud principes viros, & ſcientiarum coryphæos, in iis *Paulum Manutium*, ſummo in honore fuit: ut ex hujus epiſtolarum libro 2. ep. 2. colligi datur. In patriam regreſſus, Veſontionenſem Academiam, auſpiciis Ant. Perrenoti Card. Granuellani inſtauratam, ſua doctrina mirifice illuſtravit. Poſt ab eodem, tum Atrebatium Epiſcopo, in paſtoralis curæ ſocietatem adſcitus, ipſi ad Mechlinienſem Archiepiſcopatum evecto in epiſcopali dignitate ſucceſſit. Arteſios per id tempus occulte invadere cœperat depravatarum in religione opinionum lues: idque malum, quo occultius, eo periculoſius, è parvis igniculis ortum, eam provinciam, ut vicinas inflammaſſet, niſi ad incendium reſtinguendum mature atque alacriter verus hic paſtor & cuſtos advolaſſet. Itaque Dominicis fere diebus, & vernis quadraginta dierum jejuniis, non minus pie, quam diſerte (Gallico enim ſermone, ut & Latino, plurimum valuit) de religionis noſtræ myſteriis ad populum verba identidem faciebat. Non raro etiam Bruxellam accitus, in procerum conſeſſu, de verbo Dei firmis lateribus diſſeruit, ac Principes, in his *Carolum V.* Cæſarem, & *Iſabellam* Philippi II. conjugem, pro funere laudavit. In Tridentina quoque Synodo, cum Fidei catholicæ cauſſam adverſus hæreſes dicendo egregie tueretur, à doctiſſimorum Patrum conſeſſu libenter auditus eſt. Domum reverſus *Academiam Duacenam*, ſua in diœceſi à *Philippo II.* Hiſp. Rege recens excitatam, felicibus auſpiciis, habita & mox edita *Oratione*, dedicavit,

 primuſque

primuſque in ea ſacras litteras publice fuit interpretatus. Multis demum exhauſtis laboribus vitam cum morte, vel retro potius, 1574. commutavit: marmoreo conditus tumulo in ſuo epiſcopeio, à *Joanne Richardoto*, tunc Arteſiæ, poſt ſanctioris Concilii Præſide, ſororis filio; quem, ob ingenii doctrinæque præſtantiam in familiam nomenque adoptarat. Defunctum funebri oratione, quæ exſtat, Thomas Stapletonus apud Duacenſes laudavit. Opera ejus partim Antverpiæ, partim Duaci & Audomaropoli excuſa, Valerius recenſet in Bibliotheca Belgica.

Cornelius Mussus, Italus, Placentinus, ex monacho Franciſcano Epiſcopus Bitontinus, eloquentiæ gloria per Italiam mirifice floruit, ſive de verbo Dei pro concione ad populum, incredibili auditorum concurſu, vernacule diſſereret, ſive apud eruditos de religionis noſtræ capitibus Latine verba faceret. Commentarium ſuum in *Epiſtolam Pauli ad Romanos*, itemque *Bitontinam Synodum*, à ſe habitam, Venetiis publicavit. *Conciones* ejus varias Michael Iſſeltius ex Italico Latinas reddidit, & Coloniæ 1594. edidit. Ejuſdem Oratio ad Tridentinos Patres habita exſtat inter alias ejuſdem generis, Antverpiæ 1547. & alibi excuſas. Romæ v. Kalend. Januarii anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto vivere deſiit.

Blasius & Joannes Monlucii, fratres, ut familiæ decus, quod amplum à majoribus apud Condomenſes acceperant, amplius atque illuſtrius poſteris traderent, ſic ſua inter ſe ſtudia ſunt partiti, ut *Blaſio* natu majori ſagum, *Joanni* vero toga cederet. Ac Blaſii quidem res cum in Gallia tum in Italia fortiter geſtas, quibus ampliſſimam Præfecti equitum dignitatem promeruit, non eſt hujus loci aut inſtituti commemorare: præſertim cum in illa ſui temporis hiſtoria, quam ſermone vernaculo complexus eſt, abunde ſuo ipſe ſtilo ſe depinxerit. Joannes autem Valentiæ Cavarum Epiſcopus, contemptis militaribus ſtudiis, doctrinæ gloriam bellicæ prætulit laudi. Tantumque induſtria atque eloquentia ejus valuit, ut neſciam an quis illo ævo legationes obierit aut numero plures, aut rerum pondere graviores. Sigiſmundo certe Polonorum Rege defuncto, cum regnum illud *Henricus Valeſius* ambiret, Monlucium in primis, ad conciliandos iſtius gentis animos, ſuffragiaque impetranda, peridoneum eſſe judicavit. In Sarmatiam itaque miſſus, ſua facundia ac ſolertia tantum effecit, ut ſecluſis competitoribus Valeſius à proceribus populoque ad regnum capeſſendum 1574. evocaretur. Ad ſacra munia quod attinet, ſic in iis obeundis excelluit, ut fere unus ipſe in concionibus, de rebus divinis ad Reges, proceres ac plebem habendis, ſua ætate triumpharet. Ceterum Blaſius an. 1577. Joannes 1579. obiit.

Augustinus Moreschinius, Montalcinus, Etruſcus, eremita Auguſtinianus, concionator eximius, ex D. Auguſtini operibus, contra hæreticos, tractatus aliquot concinnavit, ut de Purgatorio, de cultu Sanctorum, de Orationibus, Eleëmoſynis & Sacrificiis pro defunctis, de Patientia, & de Itineribus ad æternitatem: quæ omnia Neapoli ſub annum 1568. excuſa fuerunt. Anno proxime ſequenti 1569. obiit *Chriſtophorus Patavinus*, Auguſtinianorum eremitarum Præfectus generalis, Theologus ac Philoſophus inſignis: qui præter *Orationes* & *Sermones*, coram Pontifice, Cardinalibus & aliis habitos, ſcripſit de Euchariſtiæ ſacramento, Miſſæ ſacrificio, Unctione extrema, Voto ſolemni, & Epiſcoporum reſidentia.

Gerardi Matthisii, Gelrienſis, nomen non Philoſophicæ modo, ſed & Theologicæ lucubrationes illuſtrant; ut *Matthiæ Bredenbachii* diſcipulum poſſis agnoſcere. Cujus etiam exemplo juventutem inſtituens, Montano apud Colonienſes gymnaſio annos aliquot præfuit. Poſt nobiliſſimo primariæ ædis collegio, ut presbyter Doctorque Theologus, adſcriptus, præter *Conciones ſacras*, in difficilem illam *D. Pauli ad Romanos epiſtolam* 1562. commentarium edidit, & S. Thomæ Aquinatis doctrinam de Ente & Eſſentia illuſtravit. Sed ut fuit ævi brevis, reliquit præclare incohata multa, perfecta non plane: obiitque anno 1574. Coloniæ, humo conditus in odeio ſodalium Dominicanorum.

XCVIII. Paulus Jovius, luculentus hiſtoriarum ſcriptor, Novocomi apud Inſubres natus, à Clemente VII. Epiſcopus Nuceriæ creatus, Concilio Tridentino interfuit, & anno 1552. exeunte, III. Idus Decembris, Florentiæ diem extremum clauſit, cum annos 69. & menſes ſeptem vixiſſet: in baſilica S. Laurentii ibidem ſepultus. Scio equidem non deeſſe, qui Jovii fidem in hiſtoria vehementer elevent: ſed *dum multa nitent in carmine, non ego paucis offendar maculis.* Lipſius certe, magnus ævi noſtri Criticus, in Notis ad ſua Politica, ſatis benignam de ipſo ſententiam pronuntiat. Ut ut ſit, *in Virorum illuſtrium Elogiis* Jovius profecto triumphat ac regnat. Quod quidem genus ſcriptionis multi variarum nationum homines poſtea æmulati ſunt; in his Ubertus Folieta, Julius Roſcius, Alfonſus Matamorus, Andreas Schottus, Ludovicus Nonius, Scævola Sammarthanus, Simon Starovolſius, Cornelius Curtius, nos & alii: ſed nemo parem, meo quidem judicio, laudem hactenus eſt adſecutus.

Arnol-

Arnoldus Ferronus, civis & Senator Burdigalenſis, patrias leges commentario illuſtravit, & *Gallicam hiſtoriam*, poſt Paulum Æmilium, uſque ad Franciſci I. Regis obitum, eſt proſecutus. Scripſit & alia multa, quæ *Attici* cognomen, ipſi à Jul. Cæſare Scaligero attributum, conciliarunt. Obiit anno ſalutis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio, nondum quinquagenarius.

Joannes Antonius Beuterus, Valentiæ Edetanorum in Hiſpania natus, Joannis Andreæ Stranei diſcipulus, Th. Doctor ac profeſſor in patria, ſcripſit *Annotationes x. ad ſacram Scripturam*, itemque *De recta ſacrificii oblatione, ac Miſſæ ceremoniis.* Exſtat & *Hiſtoria Valentina*, ab ipſo vernacule concinnata; ſed Pſeudo-Beroſianis ſeu potius Annianis nugis contaminata.

Ledesmæ plures ſæculo ſuperiore in Hiſpania ſcriptis clari exſtiterunt. *Martinus Ledeſma*, Luſitanus, ordinis Prædicatorum, in Conimbricenſi Academia, à Joanne III. Portugalliæ Rege recens inſtituta, triginta amplius annos Theologiam publice explicuit; eidemque Regi auctor fuit, ut collegium S. Thomæ illa in urbe monachis Dominicanis excitaret ac dotaret: ubi & circa annum 1574. deceſſit. Commentaria ejus in *Magiſtrum ſententiarum*, & in *Summam Theologicam D. Thomæ*, typis Conimbricæ edita leguntur. Valentini porro & ſuum *Michaelem Hieronymum Ledeſmam* laudant, Joannis Stranei diſcipulum: qui annis multis rem medicam in Valentina Academia profeſſus fuit; & ut erat linguæ Græcæ peritiſſimus, *Chriſti paſſi cruciatus* carmine per centones Homericos celebravit.

Jacobus Ledesma ortus eſt in Hiſpania, in opido cui, appellatione gentis, *Villa Cuellar* eſt nomen. Compluti primum magna cum ſingularis ingenii fama, mox Pariſiis, complurium annorum labore, multiplici rerum ſcientiæ operam dedit. Lovanium poſtremo inexplebilis diſcendi cupido hominem traxit. Hic familiaritatem *Petri Ribadeneiræ* nactus, cœpit acribus ſtimulis ad idem vitæ genus impelli: ad quod, annum agens tertium circiter ac triceſimum, Lovanii admiſſus eſt. Inde cum eodem Ribadeneira Romam profectus, *Cornelio Wishavæo*, qui in Urbe tironibus inſtituendis tunc præerat, in diſciplinam eſt traditus. Anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo cum *Ribadeneira* & *Oliverio Manaræo*, quattuor ſolemnia vota Romæ emiſit. Multis annis ibidem controverſas de fide quæſtiones contra hæreticos enodavit, & S. Thomæ Aquinatis doctrinam explicavit; ac demum anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto obiit. Scripta recenſet idem Ribadeneira in Catalogo Scriptorum Societatis Jesu.

Nicolaus Everardus, Amſtelædami apud Batavos genitus, familiæ ſuæ primus ſplendorem attulit. Is patria procul, quinque & triginta annos, rara conſtantia, Ingolſtadii Jus publice interpretatus, Guilielmo IV. ejuſque filio Alberto V. Bajoariæ regulis à conſiliis fuit. Inde demum ad ampliorem honoris gradum evocatus, annos ſex Spiræ Nemetum Senator, in communi Germaniæ prætorio, juri dicundo ſanctiſſime præfuit. Hujus exſtat tractatus ampliſſimus *De teſtibus & fide inſtrumentorum.* Ejuſdem liberi fuerunt *Nicolaus, Gaſpar & Georgius, Everardi*, omnes Juriſconſulti. Nicolaus minor apud Bajoarios natus, paternis inſiſtens veſtigiis, annos octo & viginti Jus pontificium de ſuperiore loco Ingolſtadii explanavit, & Alberto V. itemque Guilielmo V. Bavarorum ex ordine Ducibus conſulendo profuit. Obiitque fere quinquagenarius anno 1586. relictis filiis quattuor, *Guilielmo, Alberto, Nicolao & Ferdinando*, itidem Jureconſultis. Quis tot *Everardos* uno ſæculo enatos, omneſque Juriſprudentiæ ſtudiis deditos non admiretur? Ceterum ab iſtis Everardis, ſtirpe Hollandis, prorſus diverſi fuerunt Everardi, ſtirpe Zelandi, quos ſupra cap. 39. laudavi.

Gilbertus Philaretus, Limburgi in Belgio natus (unde & cognomento *Limburgii* apud exteros maxime innotuit) Avicennam cum Hippocrate & Galeno conciliavit, primuſque *Fontes* acidos *Spadanos*, vix accolis notos, univerſæ Europæ, edito de eorum uſu ac virtute commentario, aperuit. Quo nomine Roberto Bergano & Gerardo Grousbequio, Eburonum ex ordine Antiſtitibus, mire jucundus exſtitit. Cumque Canonica ad D. Pauli, in urbe Leodicenſi, dignitate eſſet cohoneſtatus, nec per ſe munus ipſe explere poſſet, praxi medica, qua plurimum valuit, avocatus, fratri ſuo *Remaclo Fuſchio* eam ceſſit. Qui & ipſe multa *De aquis, ſtirpibus, deque aromatibus*, typis Lutetianis ac Venetiis evulgavit: *Medicorum* adhæc illuſtrium *vitas*, cum Symphoriani Campegii catalogo neotericorum Medicorum, foras dedit. Communi uterque, ut decuit, tumulo conditus jacet in S. Annæ cœnobio, quod eſt Leodici intra Paulini collegii ſepta. Obiit autem Philaretus anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo. De *Spadanis* porro *Fontibus* (quos magno valetudinis bono anno 1607. & 1618. adivi, & domi ſæpius bibi.) poſt Philaretum, ſcripſerunt & alii Medici Leodicenſes; in his *Philippus Gæringus*, Trudonopolitanus, & *Thomas Rvetius*, Mechlinienſis: ut *Frambeſarium* & alios omittam.

XCIX. PEtrus Crinitus, Florentiæ anno 1504. & ſequentibus agens, ſcripſit De honeſta diſciplina libros viginti quinque; de Poetis Latinis libros quinque, & Poematum

libros duos: qui omnes elegantibus typis Lutetiæ in fol. à Badio 1510. fuerunt editi. Crinitum æmulatus *Lilius Gregorius Giraldus*, Ferrarienſis, Græcorum & Latinorum poetarum hiſtoriam libris decem, & duobus aliis poetarum recentiorum vitas complexus fuit, & anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo in patria deceſſit. Ejuſdem opera omnia tomis duobus poſtea Baſileenſes in fol. excuderunt. Giraldi propinquus ac gentilis *Joannes Bapt. Cynthius*, libris Italice ſcriptis clarus, obiit ſimiliter Ferrariæ in patria, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo tertio, ætatis ſexageſimo nono.

Aloysius Cornarus, patritius Venetus, vitam uſque ad centeſimum annum, integris animi & corporis ſenſibus, produxit. Infirmitates, ex intemperantia in adoleſcentia contractas, ſobrietate victuſque moderatione emendavit. Scripſitque Italice libellum *De vitæ ſobriæ commodis*, quem *Leonardus Leſſius*, S. I. Theologus, Latine reddidit, & cum ſuo *Hygiaſtico*, ſimilis argumenti libello, 1613. typis Plantinianis evulgavit. Cornarus autem, centenario major, Patavii (ubi larem fixerat) morte placida, & ſine doloris ſenſu, 1555. deceſſit; in templo S. Antonii conditus.

Lælius & Julius Capilupi, patria Mantuani, exemplo Auſonii, Probæ Falconiæ & aliorum, diverſos *Centones* ex Virgilio, conterraneo ſuo, feliciſſime concinnarunt: quos Julius Roſcius, cum aliis eorumdem carminibus, 1590. Romæ edendos curavit. In præfatione Roſcius, poſt Auſonium, explicat quid ſit *Cento*: quod & Sixtus Senenſis & Poſſevinus, in ſua ſinguli Bibliotheca, fecerunt. Obiit autem Lælius anno 1560. ſua in patria, cum annos 62. exegiſſet.

Gabriel Faernus, Cremonenſis, in Pii IV. Pontificis, dum adhuc Cardinalis eſſet, & poſtea in Caroli Borromæi itidem Cardinalis familia, politioris litteraturæ ſtudia excoluit, & *Æſopi fabulas* vario carminum genere expreſſit; majorem apud eruditos gratiam initurus, ſi Phædri, cujus æmulatione luſerat, nomen non diſſimulaſſet. Exacta porro in *Cicerone*, & aliis vetuſtis auctoribus ad codices manuſcriptos recenſendis diligentia excelluit: quod *Terentius* in primis, aliquot poſt ejus obitum annis, à Petro Victorio editus, abunde teſtatur. Deſiit autem vivere Romæ anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo. Circa hæc tempora & *Arnoldus Arlenius*, cognomento *Peraxylus*, è vivis abiit: qui in Campania Brabantina natus, multa *Chryſoſtomi*, *Theodoreti*, & aliorum Græcorum monumenta in Latinum vertit. *Joſephi* inſuper *hiſtorias* Græce edidit, ex Didaci Mendozæ, tunc Hiſpanienſis apud Rempublicam Venetam Oratoris, optimo exemplari; adjectis etiam libris contra Apionem.

Guilielmus Morellius, ad S. Juliani fanum in agro Caletenſi natus, accurata linguæ Græcæ peritia meruit, ut cum *Adrianus Turnebus*, in Profeſſorum regiorum collegium adoptatus, Typographiæ regiæ Græcæ cura ſe abdicaſſet, & quæreretur dignus in tanto munere ſucceſſor, ab eodem Turnebo ipſe nominaretur. Qua in functione integrum novennium conſumpſit; libros plurimos, præſertim Græcos, eleganter edidit; ac tandem laboribus confectus Lutetiæ anno 1564. defecit.

Petrus Joannes Perpinianus, apud Valentinos in Hiſpania natus, ab incunabulis in Societatem Jesu admiſſus, cum ſcientias alias omnes, tum vero artem dicendi adeo feliciter adſecutus eſt, ut cum priſcis illis Oratoribus conferri poſſe videretur. In Academiis illis celeberrimis, Conimbricenſi, Romana, Pariſienſi, omnes in admirationem rapuit non ſolum eloquentiæ floribus, ſed etiam actionis dignitate. Cum enim alii, quamvis eloquentes, vix ad horæ dimidium patienter audirentur, horis ei vel binis cuncti faventes animos, & recentes præbebant aures. Hic vir tantus, par ingenio & virtuti ſuæ theatrum Lutetiæ nactus, cum ad eum catholicæ doctrinæ dogmata de loco ſuperiore tradentem, & Calvinianæ ſcholæ errores patefacientem, ingens omnium ordinum concurſus fieret, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quadragenarius, incredibili Academicorum luctu, è vita abripitur, & in templo S. Benedicti ſepelitur. Ab eloquentiæ ſtudioſis avide etiamnum leguntur ejus *Orationes duodeviginti*, quæ poſt ipſius obitum prodierunt in lucem.

Octavianus Pantagathus, qui & Pacatus dici voluit, patria Brixianus, ordinis Servorum B. Mariæ monachus, vir fuit antiqua probitate, & omnis litteraturæ apprime gnarus: ad quem cum omnium in Urbe eruditorum concurſus fieret, ſicut olim Juriſconſulti in circulis, ſic ipſe domi de re litteraria interrogatus, prompte ad omnia reſpondebat; adeoque ſuos ſemper auditores dimittebat doctiores. Inter alios ſuæ eruditionis præcipuos admiratores ac ſectatores habuit *Onuphrium Panvinium*, *Ant. Auguſtinum*, *Lævinum Torrentium*, & *Fulvium Urſinum*: qui plurima ſe ab humaniſſimo viro hauſiſſe ſuis in libris ingenue profitentur. Ipſe anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo animam optime de cunctis meritam III. Kal. Januarias Deo reddidit, cum annum LXXIII. jam egreſſus eſſet; in ſui ordinis monaſterio Romæ conditus. Eodem anno vivere quinquagenarius deſiit *Franciſcus Robortellus*, Utinenſis, qui Bononiæ & Patavii eloquentiam profeſſus, cum Carolo Sigonio, ſed impari certamine ſæpius contenderat. Idem annus fatalis fuit *Paulo Leopardo*,

Hen-

Iſenbergæ in agro Furnenſi apud Flandros nato: cujus libri XX. *Miſcellaneorum & emendationum* partim Antverpiæ à Plantino 1569. partim Francofurti 1604. editi fuerunt. Obiit autem Bergis S. Winoci in Flandria occidua; ubi ludum litterarium aperiebat. Magiſtri ſui defuncti oculos clauſit *Joannes Macarius* Canonicus Arienſis.

C. CAROLUM LOTHARINGUM, & ANTONIUM PERRENOTUM, S. R. E. Cardinales, liceat in hoc eruditorum hominum cenſu collocare: quos niſi graviſſima Eccleſiæ ac Reipublicæ negotia aſſidue diſtrictos tenuiſſent, haberemus profecto non pauca tam excellentium ingeniorum monumenta, cum veteribus etiam comparanda. *Carolus* quidem patre Claudio Duce Guiſio (Renati Lotharingiæ Ducis filio) natus, cum à primis annis totum ſe ſapientiæ atque eloquentiæ ſtudiis dedidiſſet, a Paulo III. Pontifice trium & viginti annorum adoleſcens ſacro purpuratorum Patrum ſenatui, una cum Carolo Borbonio, eſt aggregatus. Fratrem natu grandiorem habuit *Franciſcum Ducem Guiſium*, heroem bellica gloria clariſſimum, qui in Aurelianenſi obſidione, Poltroti ſcelere, cecidit. Uterque ſummam, in ſuo quiſque genere vitæ, laudem eſt meritus; ut aulici illius ætatis poetæ alterum *Martis*, alterum *Mercurii* nomine non illepide celebrarent. Caroli quidem eloquentia ac doctrina maxime tum elucebat, cum aut in conventibus de religione, veterique diſciplina inſtauranda diſſereret, aut coram Rege, proceribus, populove ex cathedra divinæ legis oracula explicaret. Hujus rei fidem faciunt *Conciones* & *Orationes*, poſt ejus obitum Remis 1577. & alibi editæ. Quo quidem fiebat, ut alter velut Hercules Gallicus omnes ad ſe traheret, tantaque apud Francorum Reges aliquot ex ordine valeret gratia atque auctoritate, ut graviora omnia Reipublicæ negotia ejus potiſſimum judicio tranſigerentur. In conventu certe Poſſiaceno, ea Miniſtris Geneuenſibus rationum momenta, tuendæ majorum religioni, propoſuit, quæ refellere ipſi nequaquam poſſent. Adhæc turbatiſſimo Europæ ſtatu, plurimos Galliæ Epiſcopos ac Doctores Theologos Tridentum, ad inſtaurandam Synodum, Carolus ſecum duxit: ipſoque in primis agente optatus demum finis eidem Synodo eſt impoſitus; Pio IV. Pont. approbante. Vixit autem optimus Antiſtes uſque ad Henrici III. tempora: cui ex Polonia ad regnum capeſſendum redeunti cum, ipſe Roma domum revertens, Lugduni occurriſſet, Avenionem cum Rege progreſſus, in acutiſſimam febrim incidit: quæ nondum quinquagenarium, magno Eccleſiæ ac Reipublicæ damno, anno 1574. deſinente, ſuſtulit. Corpus ejus Remos, cujus urbis Archiepiſcopus fuerat, delatum, ibi in tumulo, quem ſibi mortis memor ſtruxerat, à ſuis eſt conditum.

Obſervarunt curioſi, uno eodemque tempore Cardinales duos, Carolum apud Gallos, & *Antonium Perrenotum Granvellanum* apud Belgas atque Hiſpanos, paribus animi corporiſque dotibus effloruiſſe. Fuit enim elegans utrique forma, corporiſque dignitas imperio digna, membrorum item decens habitudo, corpuſque compactum. Majeſtatem utrique addebant frons lata, ſtatura procera, pectus amplum, magnus in adverſis animus, ingenium acre, vividum atque excellens. Comitas & morum gravitas, virtutes ſpecie diſpares, ita in illis copulabantur, ut neutra quidquam de alterius vi detrahente, iidem & graviſſimi eſſent & ſuaviſſimi. Mira in ore hilaritas, in congreſſu facilitas. Legendi diſcendique cupiditas expleri non poterat: quo fiebat ut omnium diſciplinarum peritos homines perpetuo in comitatu ſuo haberent, ac liberaliter foverent. Carolum certe *Claudius Sanctesius*, *Simon Vigor*, *Gentianus Hervetus*, aliique patronum ſuum agnoverunt. Perrenotus *Lipſium*, *Ellebodium*, *Suffridum*, *Bochium* in ſua familia habuit. Porro ſic omnis doctrinæ ſcriptores ambo exhauſerant, ut quod diſcerent pene deeſſe videretur: cum tamen ſummis Eccleſiæ ac Reipublicæ negotiis continenter interpellarentur. Eloquentia autem dicendique gratia ſic valebant, ut omnium animos, quocumque liberet, facillime impellerent. Tridenti certe, in illo ampliſſimo omnium nationum theatro, uterque a Patribus ſumma cum admiratione auditus fuit; Granuellanus quidem ſub initium, Lotharingus vero in fine Synodi: exſtantque *Orationes* ibi Latine ab eis habitæ. Lotharingus porro Muſſipontanam & Remenſem Academias, Perrenotus Veſontionenſem multis partibus auxit. Illius laudationem funebrem *Nicolaus Bocherius*, hujus *Joannes Bapt. Saccus*, eleganti uterque ſtilo, conſcripſit ac publicavit. De Granvellano infra dicemus plura, cum ad annum 1586. ventum fuerit.

ANTONIUS DEMOCHARES Reſſonæus, Monchiacenus, *Simon Vigor*, Normannus, tunc Canonicus Pariſienſis, *Nicolaus Maillardus*, *Natalis Pailletus*, *Joannes Peleterius*, *Robertus Furnerius*, *Jacobus Hugonius*, Minorita, *Claudius Sanctesius*, *Richardus Pratanus*, *Antonius Coquerius*, *Lazarus B[illegible]hotus*, *Nicolaus Briſſius*, omnes Doctores Theologi Pariſienſes, juſſu Caroli IX. Francorum Regis, Carolum Card. Lotharingum, cum Tridentum ad Synodum proficiſceretur, comitati fuerunt. De Sanctesio, qui ſenex 1590. obiit, & Vigore, ſupra capp. 91. & 95. egimus. Natalis Pailletus, Doctor Sorbonicus, multis annis Lutetiæ Parochi munus ad S. Jacobum obivit: & anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo menſe Novembri Tridenti moriens *Peleterium* habuit ſucceſſorem. Demochares porro libros ſuos *De veritate corporis Chriſti in Miſſa ſacrificio* Lutetiæ 1562. & 1570. publicavit. Corpus

Juris canonici notationibus illuſtravit: quod & Antonius Contius, Juriſconſultus Bituricenſis, præſtitit. Commentarinm inſuper in *Cantica*, ex S. Ambroſii operibus à ſe collectum, Pariſiis 1569. edidit. Ubi & vivere deſiit anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto.

Notet autem Lector, duo eſſe celebria Doctorum Theologorum collegia in Academia Pariſienſi; videlicet *Sorbonicum*, à Roberto Sorbonio, S. Ludovici Regis Confeſſario, & *Navarræum*, à Joanna Navarræ Regina, eademque Philippi Pulchri Francorum Regis conjuge, fundatum. Ex Sorbonico Collegio prodierunt *Joannes Standoncus*, *Natalis Beda*, anno 1536. in Monte S. Michaelis apud Normannos defunctus, *Robertus Cenalis*, *Sanctleſius*, *Vigor*, *Demochares* & alii pene innumerabiles. Navarræo collegio inter alios debemus *Petrum Alliacum*, Card. & Epiſcopum Cameracenſem, *Joannem Gerſonem*, Cancellarium Pariſienſem, & *Joannem Peleterium*: quorum poſtremus cum eſſet Decanus Facultatis Theologicæ Pariſienſis, & ſupremus gymnaſii Navarræi moderator, anno 1582. aut 1583. vivere deſiit; ſepultus in ſacello ejuſdem gymnaſii.

Joannes Versosa, Cæſarauguſtæ in Hiſpania natus, Lutetiæ juvenis litteras Græcas didicit, & eas deinde Lovanii cum laude docuit. A *Didaco Mendoza* in familiam adſumptus, primum Senis, poſtea Romæ diu vixit; juſſus hic domicilium figere, ut jura regnorum Philippi II. Regis Catholici undique conquireret, ac deſcriberet. Cumque innatam natura prudentiam tot negotiorum tractatione exacuiſſet; ejus quoque non vulgaria præcepta ſuis verſibus inſperſit, qui Panormi in Sicilia, titulo *Epiſtolarum* publicati ſunt. Obiit anno 1574. cum LI. ætatis annum vix attigiſſet.

Joannes Calderinus, 1571. Venetiis in 4. edidit librum *De hæreticis*: in quo, poſt Jacobum Simancam, omnia, quæ ad Inquiſitionis officium ſpectant, ex profeſſo proſequitur. Quæ porro Inquiſitionis adverſus hæreſes origo in Republica Chriſtiana fuerit, Famianus Strada lib. 2. de bello Belgico dec. 1. in hunc fere modum narrat.

Religio ſicuti apud omnes magni ſemper fuit, quod Deo cultum, quod populis concordiam præſtet; ita in Chriſtiana potiſſimum Republica ſedulo proviſum adverſus ejus turbatores. Ea provincia à ſolis Epiſcopis, ad quos jure pertinet, principio adminiſtrata. Poſtea, ſive quod pluribus curis ſacer is magiſtratus implicetur, ſive quod à ſuo grege abeſſe interdum Epiſcopos contingat, ſive demum qood eorum aliqui incurioſe aut inſcite id muneris exercerent, optimum factu viſum eſt, ſi à Romano Pontifice delegarentur extra ordinem Judices doctrina ac pietate præſtantes, quibus inquirendi animadvertendique in hæreticos jus eſſet. Ideoque *Apoſtolici Inquiſitores* ſunt appellati. Id primum ab *Innocentio III.* Pontifice cœptum reperio, miſſo adverſus Albigenſes *S. Dominico*, Prædicatorum familiæ fundatore, qui primus Quæſitoris munus ſumma cum laude geſſit. Exceptus inde mos, eodem ferme ac ſeqventi dein ſæculo, à multis Chriſtiani orbis nationibus: creatique in ſingulis provinciis aliquot *Cenſores fidei*, qui de Religionis injuria legitime cognoſcerent. Non tamen ubique ea res perinde valuit. Alio temporarii Quæſitores miſſi, ob hæreſim repente enatam; eaque extincta revocati: certum alibi tribunal erectum, quo de Fide quæſtiones perpetuo referrentur: alibi tota ea judicii forma rejecta, nec alii præter Epiſcopos permiſſi in hæreticos inquirere. Quin & Romæ variatum: nam modo per conſuetos urbanoſque magiſtratus adminiſtrata omnia, & Quæſitor extra ordinem nullus: modo plures, ſed ſub unius pluriumve regimine Patrum purpuratorum: donec *Paulus IV.* Papa, inſtituto aliquorum ex iis Patribus collegio, quorum ſuffragiis hæ controverſiæ finirentur, ſanctiore judicio rem in poſterum Romæ ſtabilivit.

Porro ut firmius hæc præſtarent, metus, qui lictor eſt legum, à principio intentatus: mulctæque ac pœnæ in contumaces indictæ atque exactæ, mitiores ab jure pontificio, ab cæſareo graviores. Etenim Imperatores cum animadverterent, præter Dei ſacrorumque cultum, pacis intereſſe, cujus tutor eſt Princeps, ſi religione continerentur populi: viderentque, ea periclitante, non poſſe inter fœdas hæreſium undas tranquillitati locum eſſe; quæ in perduellionis reos, eadem in hæreticos, ceu Religionis, atque adeo pacis hoſtes, ſupplicia decreuerunt: ita tamen ut pœnæ non ante ſumerentur, quam in Eccleſiaſtico foro, cujus eſt de hæreſi cognoſcere, diſceptatum ea ſuper re, nomenque criminis pronuntiatum foret. Quæ etſi per orthodoxorum provincias ſemper exercita ſunt, prope repentinis hominum de Religione prave ſentientium motibus accuratius alicubi procurata; nuſquam tamen, quam per Hiſpaniam, ab anno 1483. præſertim acrius: ſive proprio Catholicorum Principum ſtudio, ſive ob externam populorum, qui ſe iis inſuderant regnis contagionem.

Hæc autem procuratio Religionis aucta poſtmodum eſt univerſa fere Chriſtiana Republica, ob excitatas à *Martino Luthero* quam latiſſime turbas: qui ſolicitatis ad defectionem ab Eccleſia catholica primum, tum (quod proximum eſt) à ſuis Principibus, ipſoque à

Cæſare

Cæſare provinciis, Romanum Imperium pariter ac Religionem in partes ſcidit. Quo factum eſt, ut multo quam ante impenſius ſummi Pontifices de Fide quæſtiones intenderent, Chriſtianique Principes, ut cuique religio reſque publica cordi erat, enixius incumberent in eam curam. Et vero Carolus V. Imperator, cujus in primis auxilium ſpectabat læſa religio (Gratiani, Valentiniani, Theodoſii, Arcadii, Honorii, Martiani, & aliorum Cæſarum veteri exemplo) leges ſibi ſtatuendas per Imperii ac Belgii provincias illico duxit, adverſus catholicæ Fidei corruptores. Quare dum is ſumma mortalium gratulatione, ac toto blandientis fortunæ ſtrepitu provehitur ad Imperii ſedem, Wormatiæ in celeberrimo procerum conventu *Lutherum*, ab Romano Pontifice damnatum, ipſe quoque Septemvirorum, Imperiique Principum atque Ordinum ſuffragiis damnat ac proſcribit: ipſumque proſcriptionis edictum eodem anno, qui fuit viceſimus primus ſupra ſeſquimilleſimum, per omnes Imperii ac patrimonii ſui Belgici provincias proponit. Cum vero nihil propterea malum ſe remitteret, imo (ut flagitia impetu valent) intra paucos menſes ea contagio florentiſſimas civitates afficeret aut afflaret, Cæſar & reis alicubi ſupplicio affectis, & novis ubique & amplioribus, quæ ſepties repetiit, edictis medicinam conatus eſt facere furenti volaticoque morbo. Quin etiam cum poſtulaſſet à Pontifice Cenſores fidei, atque accepiſſet, eorum auctoritati ſecuritatique cavens, multa ſancivit, quæ anni 1550. placito præſcribuntur. Sic fere Strada.

CI. Georgius Vasarius, Aretii in Etruria natus, pictor & architectus excellens, Coſmo Mediceo, Etruriæ Duci, omnium artium fautori eximio, carus, *Vitas excellentium Pictorum, Statuariorum & Architectorum* Italice conſcripſit, & Florentiæ 1568. edidit. Qua in urbe & obiit anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto, ſibi climacterico; inde Aretium in patriam translatus, & in ſumptuoſo atque artificioſo ſacello, quod vivens conſtruxerat, ſepultus. Inter illuſtres ſuperioris ſæculi viros à Vaſario laudatos, eminent *Raphael Sanctius Urbinas*, & *Michael Angelus*. Prioris tumulus Romæ viſitur in templo S. Mariæ ſupra Minervam, hoc addito elogio: *Hic ſitus eſt Raphael, timuit quo ſoſpite vinci rerum magna parens, & moriente mori.*

Michael Angelus Bonarota, Florentinus, anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, Romæ ſimiliter deceſſit, cum ætatis annum nonageſimum ageret; poſt priſcos Græcos picturæ, ſtatuariæ & architecturæ præſtantiſſimus artifex: cujus opera Romæ, Florentiæ, Venetiis, Scuriaci, Brugis, & alibi cum ſtupore viſuntur. Huic initio cum *Raphaele Urbinate* æmulatio fuit: ſed mortuo 1537. in flore ætatis Raphaele, Michael longioris ætatis beneficio facile principatum in illis artibus adeptus eſt. Defuncto *Coſmus* magnus Etruriæ Dux, qui mirifice iis artibus delectabatur, tantum honorem habuit, ut ejus corpus Roma Florentinam in patriam transferri, & in æde S. Laurentii ſepeliri mandaverit. De Pictoribus illuſtribus Belgis, præſertim litteratis, quales *Otho Vænius* & *Petrus Paulus Rubenius*, uterque mihi amiciſſimus, noſtra ætate fuerunt, ſuo infra loco dicemus.

Gaspar Cervantes, Hiſpanus, in diœceſi Placentina natus, Theologiæ & Juris eruditione clarus, Tridentini Concilii Patribus, ob doctrinam ac ſapientiam, admirationi fuit. Primum Meſſanenſis, poſt Salernitanus, demum Tarraconenſis Antiſtes, & S. R. E. Cardinalis, Academiam Tarraconenſem, & in ea Collegium Soc. Jesu, ac Seminarium Clericorum inſtituit, annuiſque vectigalibus dotavit. Vixit annos quattuor & ſexaginta: obiitque anno ſalutis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto, in ſua metropolitana æde Tarraconenſi humatus.

Alfonsus Guterrius Veracrucius, eremita Auguſtinianus, Doctor Theologus ac Philoſophus inſignis, ſacras litteras apud Indos occidentales in Academia Mexicana multis annis explicuit. Inde, petente Philippo II. Rege Catholico, ad Moluccas inſulas, cum 24. ſui ordinis ſociis, tranſiit: ubi barbaris illis gentibus doctrinam Evangelicam primi tradiderunt. Præter commentaria in Logicam ac Phyſicam Ariſtotelis, exſtat ejus liber de Matrimonii ac Pœnitentiæ Sacramentis, titulo *Speculi conjugatorum*.

Didacus Mendoza, Hiſpanus, Inici Tendillæ Comitis filius, ad generis ſplendorem, ingeniique acrimoniam ſerium adhibuit ſtudium à primis annis. Ætate maturior, legationibus pro Carolo V. functus, viginti ipſos annos apud Venetos Oratorem egit. Quo tempore in ſplendida familia doctorum hominum gregem, undique accitum, liberaliter aluit. Græcis adhæc exemplaribus, partim in media Græcia conquirendis, partim è *Beſſarionis* Cardinalis bibliotheca deſcribendis, operam ſumptuſque impendit. Navem inſuper, Græcis libris calamo exaratis onuſtam, à Turcarum Imperatore obtinuit: quam totam librorum molem Philippo II. Regi Catholico moriens reliquit; adſervaturque Scuriaci ad S. Laurentium. Obiit ſenex admodum Madriti anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto. Cælebs & à negotiis publicis liber, cum Granatæ in otio ageret, *Hiſtoriam belli Granatenſis*, à Joanne Auſtriaco 1570. confecti, lingua Caſtellana accurate conſcripſit, &

Cornelii Taciti exemplo multa prudentiæ documenta immiſcuit: quam typis Granatæ in 4. excuſam vidimus, dignam ſane, quæ in Latinum ſermonem transfundatur. Exſtant & varia ejus poemata, itemque commentarii politici mss. apud amicum noſtrum Lucam Torrium.

Franciscus Maurolicus, Siculus, patritius Meſſanenſis, ex clariſſima Marulorum familia, primum monachus ord. Ciſtertienſis, poſtea Abbas S. Mariæ de partu in Sicilia, vir Chriſtianæ pietatis zelo, & rerum occultarum ſcientia veteribus Patribus & Philoſophis comparandus, omnium Doctorum conſenſu, Mathematicorum facile princeps fuit. Ea ſtudia pene exſtincta in lucem revocavit, ſcriptorum ſuorum multitudine illuſtravit, auxit, propagavit, vitæque innocentia exornavit: adeo ut ejus, tamquam oraculi, viſendi conſulendique ſtudio, undique etiam à remotiſſimis regionibus confluerent. Vixit annos octoginta, menſes decem: obiitque anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto. Sic fere legitur in ejus tumulo, quem *Silveſter Marulus*, Meſſanenſis, Doctor Theologus & Abbas ejuſdem ordinis Ciſtertienſis, ſcriptis etiam clarus, patruo ſuo poſuit. Maurolici lucubrationes mathematicæ, coſmographicæ, ſphæricæ, & aliæ typis ſunt editæ Meſſanæ & alibi.

Fredericus Commandinus, nobili familia Urbini in Umbria natus, cum ad mathematicas artes illuſtrandas exquiſitam utriuſque linguæ peritiam attuliſſet, multa Græcorum opuſcula Latine reddidit, primuſque in lucem protulit; favente *Franciſo Maria*, Urbinatium Duce, harum ſcientiarum peritiſſimo. Quibus in ſtudiis aſſiduus, dum *Pappi Alexandrini* interpretationem adornat, anno ætatis 66. Chriſti 1575. vivis eripitur; in patria urbe, ad D. Franciſci, in monumento majorum conditus, & ab Antonio Toronæo oratione funebri laudatus.

Antonius Hovæus, cum ſciret à Platone & M. Tullio è Republica impuros poetas fuiſſe expulſos, ut Ovidiano ſtilo rem corrigeret, ad Viglium Zuichemum *De arte amandi Deum*, carmine luſit non infeliciter. Idemque ſæculi noſtri calamitates *dialogo*, quem *Zurmundanum* inſcripſit, ſoluta numeris oratione, deploravit. Ipſe Egmondæ in patria apud Batavos familiæ Benedictinæ adſcriptus, virtutis doctrinæque nomine, Abbas Epternacenſis in ditione Luxeburgenſi creatus cum eſſet, annos complures ſuis laudabiliter præfuit.

CII. Marcus Antonius Bobba, Caſalenſis, Epiſcopus Auguſtenſis in ditione Pedemontana Philiberti Emanuelis, Sabaudiæ Ducis, commendatione, in collegium Cardinalium cooptatus, poetica felicitate, & eleganter ſcribendi ac loquendi facultate mirifice floruit. Quas ejus dotes abunde loquuntur libri & verſus typis editi. Ut Orator Ducis ejuſdem, Tridentino Concilio interfuit; obiitque Romæ anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto, in templo S. Mariæ Angelorum ſepultus. Idem annus *Bernardinum Rotam* Neapoli, ubi natus erat, è vivis abſtulit, virum generis & ingenii nobilitate illuſtrem; quod ille in poeſi Latina & Etruſca feliciter exercuit.

Bartholomæus Torresius, ſingulari vir pietate ac doctrina, fuit Epiſcopus Fortunatarum inſularum, quæ Canariæ hodie appellantur: ubi Meridiani circulum extremum Coſmographi olim collocarunt. Novum enim terrarum orbem, Hiſpanorum navigationibus, avorum memoria detectum, qua Sol oritur atque occidit, veteres ignorarunt: exiſtere tamen & eſſe poſſe, Plato in Timæo & Critia, de Atlantidum inſula loquens, & Seneca Tragicus in Medea aliique divinarunt. Ceterum Torreſio agente, primum Societatis Jesu ſacerdotes in iſtas inſulas tranſierunt: quibuſcum ipſemet diœceſim pedibus obambulans, barbaros catecheſim de more docuit, boni nullum paſtoris officium prætermittens. Fuit homo pereruditus; ut ejus *de Trinitate* commentarii teſtantur.

Hieronymus Amaltheus, ejuſque frater *Joannes Baptiſta*, Opitergii in Tarviſino tractu nati fuerunt. Senior, profeſſione Medicus, in patria obiit: junior Græce Latineque doctiſſimus, Cardinalibus Tridentini Concilii Interpretibus cum à Secretis eſſet, multa luſit Italice; & anno ſalutis 1574. ætatis 47. Romæ exſpiravit; ad S. Salvatoris ædem in Lauro ab Attilio fratris filio, conditus. Eodem anno 1574. Romæ etiam obiit *Paulus Manutius*, ſupra cap. 83. laudatus; poſtquam attenuato aſſiduis ſtudiis corpore, æger diu in lecto decubuiſſet.

Guilielmus Canterus, in Batavorum urbe Trajectenſi ad veterem Rheni alveum, familia antiqua & clara natus, ſcholam patriam, cui *Georgius Macropedius* tum præerat, puer frequentavit. Annos XII. natus *Cornelio Valerio*, Latina Lovanii in gymnaſio Trilingui profitenti, in diſciplinam datur. Hujus lateri annos amplius quattuor adhæſit, & admodum adoleſcens Tragœdias Latine conſcripſit. Inde Lutetiam profectus *Joanni Aurato*, regio Græcarum litterarum Profeſſori, & ævi ſui ſummo poetæ, contubernalis fuit. Sed turbis civilibus exortis, cum Galliæ Academias pleraſque luſtraſſet, Italiam ingeniorum parentem adiit;

Bono-

Bononiæ *Carolo Sigonio* innotuit; eique poſtea *Novarum Lectionum* libros inſcripſit. Poſt Lovanium per Germaniam reverſus, tam immodice ſtudiis totum ſe tradidit, ut mortem properaſſe credatur. In certas operas diem ita partiebatur, ut alia ante meridiem, pomeridianis horis alia ſtudia tractaret. Simile de Plinio avunculo ſuo ſcribit & jactat alter Plinius: atqui ignavum ac deſidem illum dixeris, ſi cum hoc aſſiduo atque indefeſſo homine compares. Omnes non ſolum dies appendit & numeravit ad ſtudiorum tractationem, ſed horas etiam ſingulas ad clepſidram diviſit, & attribuit huic lectioni, aut huic ſcriptioni: quod niſi ipſe præfando in *Stobai Eclogas*, à ſe Latine redditas, teſtaretur, incredibile fortaſſe videri queat. Atque his quidem continuis laboribus culmen ſolidæ eruditionis attigit, & in Græcis Latiniſque ad ſummam laudem pervenit: ut doctrina ætatem tranſierit. Bibliothecam habuit inſtructiſſimam, collectis ex media Græcia & Italia libris calamo exaratis, quos extrudere aliquando decreuerat. Sed ut optima quæque in terris diurnare non ſolent, longa tabe 1575. exſtinguitur Lovanii, cum tertium & triceſimum ætatis annum nondum attigiſſet: in cujus immaturo interitu magnum Græcæ Latinæque litteræ damnum fecerunt. Præter alia, *Syneſii Orationes* & *Hymnos* aliquot Latine reddidit, & *Variarum in Græcis Bibliis lectionum* libellum, cum Bibliis Regiis à Plantino editum, concinnavit. Defuncto tumulum ad D. Jacobi poſuit *Theodorus Canterus*, frater & bibliothecæ hæres: qui præter *Variarum Lectionum* libros duos, typis Plantinianis 1574. publicatos, *Notas in Arnobii Diſputationes, adverſus gentes*, conſcripſit; obiitque Leovardiæ in Friſia anno 1615.

Petrus Galesinius, Italus, Protonotarius Apoſtolicus, vir Græce Latineque doctiſſimus, Romæ & Mediolani magna eruditionis fama, potiſſimum temporibus Gregorii XIII. Pontificis & Caroli Borromæi, floruit. *Martyrologium Romanum*, notationibus à ſe illuſtratum, eidem Gregorio dicavit; primo Mediolani, deinde Venetiis 1578. editum. *Sulpitii Severi, Dorothei* & *Haimonis Halberſtadienſis* hiſtorias, à ſe ſimiliter illuſtratas, Romæ 1564. in fol. publicavit. *Gregorii Nyſſeni, Theodoreti*, & aliorum opuſcula Latine reddidit. Multa denique ſuo ſtilo ſcripſit, ad Hiſtoriam eccleſiaſticam pertinenentia, quæ Poſſevinus in ſuo Apparatu ſacro recenſet.

CIII. Franciscus Sonnius, Sonnæ in Campania Brabantina natus, Platonis illud, *Nomina rebus plerumque convenire*, verum eſſe docuit. Nam Solis inſtar (cognomentum inde cum patria mutuatus) vere *Sonnius*, radios longe lateque diffudit; conſilium à Ruardo Tappero olim Carolo V. Imp. ſuggeſtum perfecit; & Philippo Regi, Caroli filio, perſuaſit, ut ad tuendam majorum religionem Epiſcopi plures, tamquam ſpeculatores paſtoreſque vigilantes, per Belgium conſtituerentur. Adeo quidem, ut non ſine omine in Pontificio collegio, ab Adriano VI. excitato, ſacras Lovanii litteras hauſiſſe videatur. Mox ad D. Jacobum, in eadem urbe, vigili Parochus cura, ſubditorum ſaluti incubuit. Doctoris Theologi laurea poſt ornato Canonica apud Ultrajectinos in ſumma æde dignitas obtigit; Deo rerum omnium conditore ſic ordinante, atque ad altiora viam ſternente. Cumque acerrimo eſſet ingenio, & eximia animi magnitudine, ad hæreſes, clam è Germania Galliaque in vicinum Belgium ſerpentes, reprimendas cum ingenii nervos, tum actiones omnes contulit. Ingenii quidem ac doctrinæ, cum in Wormatienſi apud Vangiones colloquio, tum in Tridentina ſynodo probatæ, ſpecimen exhibent aurei libri *Demonſtrationum religionis Chriſtianæ ex verbo Dei*: quibus nihil in eo genere doctius aut perfectius ætas noſtra vidit. Omitto quibus Calvinianam per Belgium, in primo Iconomachorum tumultu, anni illius ſæculi LXVI. ſparſam *Confeſſionem*, quam *Antverpianam* vocabant, egregie jugulavit. Actionibus vero ſic excelluit, ut qui Romæ apud Paulum IV. res gereret de Epiſcopis per Belgium creandis, idoneus magis repertus ſit nemo. Redux ipſe, apud Silviducenſes primum annos quattuor, poſt apud Antverpianos annos ſex Præſulem egit. Vir certe Epiſcopatu inſignis (magiſtratus enim, ut ille ait, non tam facit quam oſtendit virum) ut cui ad egregiam doctrinam, & præſtantem ſacrarum rerum ſcientiam firma, quamquam puſillo in corpore, latera, & miram Natura addiderat eloquentiam. Celebris enim nominis orator fuit, quique ſuavi quadam & ornata, eademque gravi orationis copia, & ad movendum in primis apta, non modo plebeiorum cœtus hominum detineret, atque ad officium compelleret, ſed doctiſſimorum quoque aures mirifice impleret. Naturæ ſenex 1576. conceſſit, ſibi quidem ſuo tempore, Reipublicæ vero, Eccleſiæque Dei laboranti, & ſuæ in primis diœceſi Antverpianæ nimis propere; marmoreo tumulo in ſuæ cathedralis baſilicæ odeio conditus.

Cornelio Jansenio, ſi cui alteri, fuit in primis præſtans ingenium, exacta linguarum trium, Latinæ, Græcæ & Hebraicæ cognitio, ſingularis prudentia, eximius rerum uſus, & ſummum religionis ac pietatis ſtudium. Hulſtano in opido apud Flandros honeſte natus, Lovanii Caſtrenſi in gymnaſio philoſophica, dein ſacra ſtudia in majore Theologorum collegio (cui & magna cum laude poſtea præfuit) ſumma animi contentione ſectatus eſt. Iis decurſis, annos ipſos XII. in Tungerloenſi Præmonſtratenſium nobili apud Brabantos Abbatia profeſſoris munere, totidemque Parochi apud Cortracenos in Flandria fungitur. Inde Lovanium regreſſus, Doctoris laurea, & Decani dignitate in D. Jacobi æde cohoneſtatur. Nemo ſane doctrinam ſacram aut in ſcholis doctius interpretatus eſt, aut copioſius in concionibus ex-

planavit: nemo in animis rd virtutem inflammandis, & à vitiis ad frugem revocandis acrior aut ornatior orator fuit. Quo factum, ut ad ſacrum Tridentinum Concilum, quo omnis doctrinæ & ſapientiæ Antiſtites ex tota Europa conveniſſe ſcimus, à Philippo II. Rege cum *Michaele Bajo*, & *Joanne Heſſelio* collegis, miſſus, tam excellenti de ſe judicio abunde reſponderit. Mox à reditu, peſtiferæ doctrinæ lue in Flandria creſcente, primus Gandavenſium Antiſtes conſtituitur; ut piorum dogmatum oppugnatoribus acer veritatis propugmator opponeretur. Quantus porro Theologus fuerit, clamant doctiſſimi in *Concordiam Evangelicam*, orbis judicio probatam, commentarii, quibus æquales aliquot, in his *Alfonſum Salmeronom* & *Thomam Beauxamum*, in eadem arena deſudantes, à ſuis tunc edendis deterruit. Senio laboribuſque confectus 1576. moritur Gandavi, in ſua cathedrali ſepultus; vel hoc nomine beatus, quod iterum exortum in Belgio Calviniſticum furorem non viderit aut ſenſerit.

Joachimus Hopperus, antiqua familia Snecæ in Friſia natus, adoleſcens Lovanium, excolendo ingenio, proficiſcitur. Philoſophiam grandior natu, Platonicam potiſſimum, ſectatus eſt; quod illam Reipublicæ adminiſtrandæ in primis utilem judicaret. Nactus in Jure civili optimos præceptores, in his *Joannem Haſium* & *Gabrielem Mudæum*, ingentes ſtudiorum progreſſus fecit. Triennio hic exacto Lutetiam, deinde Aurelianum ſe contulit, Gallicæ potiſſimum linguæ diſcendæ. Poſt Lovanium reverſus Doctoris laurea inſignitur, & magno applauſu concurſuque auditorum publice *Juris artem* profitetur. Artem, inquam, quam primus libro etiam ad id edito, in ſcholas inducere conatus eſt; quod M. Tullium olim optaſſe legiſſet, Juriſprudentiam ad artem redigi. Creſcente, ut fit, viri fama indies, à Margarita Duce Parmenſi, quæ tum Belgis, Philippi II. Hiſp. Regis, fratris ſui, nomine præerat, in Mechlinienſem ſenatum adlectus eſt. Inde Bruxellam evocatus, in ſanctius illud concilium, quod Rerum ſtatuſque vocant, ab eadem adſciſcitur. Eximia; quædam illi dexteritas erat in rebus obeundis, ac prudentia ſingularis. Teſtis eſt vel Academia Duacena, cujus inſtituendæ cum Triumviros Ant. Perrenotum, Viglium & Ph. Nigrium Rex Philippus feciſſet, illi mox ſuas Hoppero partes commiſerunt. Quem & parentis locum Duacenates perpetuo coluerunt, & functum vita pro funere laudarunt. Poſt *Carolo Tiſnaco*, cui apud Regem in Hiſpania rerum Belgicarum cura commiſſa erat, ad ſuos reditum poſtulante, atque impetranre, Joachimus à Rege in Hiſpaniam evocatur. Initio hujus magiſtratus triſtis illi nuntius accidit rebus novis in religione Belgicos aliquot ſtudere proceres, oblato 1566. ſupplice libello, ſeditionis pleno. Stripſitque Gallice commentarium *De Tumultibus iſtis Belgicis*, quem ms. apud hæredes aliquando vidimus. Porro in turbis iſtis fidum Regi, conſtantemque ipſe animum in religione exhibuit. Quamobrem Rex equeſtris illi dignitatis iiſdem ſolemnibus, eodemque die, quo Joanni Auſtrio, Turcicæ claſſis poſtea victori, inſignia detulit. Novennio in Hiſpania feliciter tranſacto, & graviſſimis interea laboribus exhauſtis, in phthiſin incidit, qua leniter extinctus eſt Madriti, anno reparatæ ſalutis 1576. ætatis 53. conditusque in æde S. Trinitatis. Procero fuit corpore, & virili dignitate, flavo crine, fronte lata, oculis cæſiis, naſo, intermedio tubure ſublimi, humeris latis, amploque pectore. In mediis curarum undis, reique publicæ adminiſtrandæ negotiis, ſacras etiam litteras pius homo tractabat, & vitam religioſo viro dignam ducebat, magna innocentiæ ſanctitatiſque opinione. Teſtantur id *Pſalmi* ab eo, quaſi Theologiæ operam perpetuo navaſſet, paraphraſi pie illuſtrati, & alia quæ partim vinus ipſe, partim à funere *Gregorius* & *Cajus* filii edenda curarunt. Horum ſenior in ſanctiore concilio Senator regius Bruxellæ; junior Cancellarius Academiæ, & Præpoſitus ad S. Petrum Lovanii deceſſit.

CIV. Viglius Zuichemus, Friſios, paterno in prædio, à quo cognomentum induit, haud procul Leovardia Friſiæ metropoli, natus antiqua & nobili familia, puer in *Jac. Volcardi*, viri Græcis Latiniſque litteris pereruditi, diſciplina fuit. Quo cum Lovanium profectus, *Conr. Goclenium*, & *Rutg. Reſcium*, utriuſque linguæ Profeſſores, ſtudioſe diligenterque audivit. Guſtatis ibidem Juriſprudentiæ fontibus, Dolanam Sequanorum Academiam adiit. Triennio hic exacto, luſtratiſque Galliæ Academiis, Valentiæ Cavarum ſubſtitit, & urgentibus Academiæ Profeſſoribus, Doctoris ibi lauream accepit. *Andrea Alciato*, quo familiariter uſus fuerat, in Italiam revocato, apud Biturigas in docendi munere ſubrogatur. Poſt in Italiam venienti, nec opinanti, ac pene repugnanti provincia de ſuperiore loco Inſtitutiones cæſareas interpretandi à Patavinis demandatur. Hic præclaros illos *de Teſtamentis* commentarios adornavit, ſibique non tam popularis auræ captandæ, quam bene de Republica merendi ſtudio excidere paſſus eſt. Quo quidem libro, ſi molem ſpectes, in ſpecimen fortaſſe exiguo, ſin rerum utilitatem, ponderumque momenta æſtimes, diffuſis aliorum voluminibus anteponendo (*magnum* enim *librum magnum malum* Callimachus grammaticus appellabat, Domitius vero *Piſo non libros ſed theſauros eſſe debere* judicabat) Italiam, qua patet, doctrinæ fama conturbavit, & præclarum illud Alciati elogium promeruit, *Magna ſpes altera Romæ*. Bibliothecæ Cardinalis Beſſarionis, Reipublicæ Venetæ teſtamento legatæ, quæ ad D. Marci adſervatur, inſpiciendæ poteſtatem adeptus, *Theophili Græcas Inſtitutiones* eruit, atque in Belgium avectas, à Rutg. Reſcio, typographo Græce doctiſſimo, cum præfatione erudita ſane ac leborioſa, Lovanii edendas curavit. In patriam, qua annos XIV. caruerat, reverſum Carolus V. Cæſar Spirenſi in ſenatu Conſiliarium renuntiavit. Inde à Guili-

Guilielmo Batavorum Duce amplo ſtipendio evocatus, Jus civile annos amplius quattuor in Academia Ingolſtadienſi, magno auditorum concurſu, interpretatus eſt. Sed patriæ ſe potius, quam exteris, ex Platonis ſententia, natum cogitans, oblatum in ſupremo Mechlinienſi ſenatu magiſtratum amplectitur. Crebris demum legationibus clarus, ſanctioris concilii Præſes à Cæſare renuntiatur, & equeſtri honore inſignitus, Velleris aurei Cancellarius ſalutatur. Uxore Jacoba Damantia, nulla prole ſuſcepta, è vivis ſublata, ſacris initiatus, ampliſſima ad D. Joannis Gandavi Præpoſitura donatur. Lovanii ſenex auguſtum Friſiorum genti collegium magnis impendiis à fundamentis exſtruxit, & vectigalibus dotavit. Moritur Bruxellæ 1577. ſeptuagenarius, & Gandavi in cathedrali S. Joannis baſilica conditur, in Mauſoleo, quod ſibi vivus ponendum curarat. Statura fuit mediocri, membris bene compactis ac decentibus, cute candidiſſima, capillitio infra albedinem albicante, fronte lata, vultuque amabili. Tumulum ejus à Calvinianis violatum, cathedrale Canonicorum collegium inſtauravit hac inſcriptione : *Admodum reverendo viro D. Viglio ab Aita, Zuichemo, Friſio, I.C. clariſſimo, cathedralis hujus eccleſiæ 1. Præpoſito mitrato, aurei Velleris Cancellario, ſupremi Belgicæ Status & ſanctioris Concilii, ſub Carolo V. Imp. & Philippo II. Hiſp. Rege, Præſidi ſummo, vigilantiſſimo, integerrimo: qui cum hanc Eccleſiam piis fundationibus, plurimis munimentis decoraſſet, Academiam Lovanienſem, ſtructo ſui nominis collegio, non minus liberaliter quam magnifice dotaſſet, natale ſolum novi Hoſpitalis beneficio perpetuo ſibi demeruiſſet, tandem poſt longas vigilias, poſt indefeſſos labores, plenus dierum, plenus honorum, Regi fidus, patriæ carus, utilis omnibus, injurius nemini, magno ſui relicto deſiderio, quievit in Domino, anno* 1577. *die* 8. *Maji, ætatis ſuæ* 70. *Iſte vir fuit, Lector, ſed fuit. Mirare, imitare, vigila, memor prudentiſſimi illius ſciti, Vita mortalium vigilia.*

JOANNES POLANCUS, Hiſpanus, patria Burgenſis, *Bartholomæo Ferronio*, publico Societatis JESU ſcribæ, ſuffectus, tribus ex ordine Præpoſitis generalibus, S. Ignatio, Jacobo Lainio & Franciſco Borgiæ à Secretis atque Epiſtolis fuit. Romæ demum optime de Societate, adeoque de univerſa Eccleſia meritus, ſexagenario major 1577. vivere deſiit. *Directorium Confeſſariorum*, *methodus juvandi eos qui animam agunt*, & alii pii ejus libelli omnium manibus teruntur.

ALOYSIUS LILIUS, Mathematicus inſignis, ſcripſit librum *De reſtitutione anni & Kalendarii eccleſiaſtici;* ſed neſcio an typis excuſus fuerit. Hoc ſcio, illius libri compendium Romæ 1577. in 4. excuſum fuiſſe: quod poſtea Gregorius XIII. examinandum tranſmiſit ad Chriſtianos Principes, & peritos Mathematicos.

HANNIBAL CRUCEIUS, Mediolanenſis, Senatui urbis patriæ diu à Secretis fuit, vir raris ingenii & doctrinæ ornamentis excultus; quod vel *Achilles Statius*, ab eo Latinitate donatus, apud poſteros æternum teſtabitur. Graſſante lue Mediolani, cum placando Numini elegantiſſimos verſus, ſeu verius preces ad Deum concepiſſet, morbo ipſo correptus, 1577. ad plures abiit; à Fabritio filio conditus in templo S. Mariæ incoronatæ.

BARTHOLOMÆUS CARRANZA, Mirandenſis, Navarrus, Concilio Trid. ut Theologus interfuit; ſacras litteras annos aliquot ſuos inter ſodales Dominicanos profeſſus. Scripſit Tridenti, *De neceſſaria Epiſcoporum reſidentia perſonali:* poſt etiam *Conciliorum omnium compendium* reliquit. Philippum II. Regem, in Brittanniam ad nuptias Mariæ Reginæ profectum, ſecutus, à ſacris confeſſionibus huic præficitur: quæ Regina inſcio & invito præſulatum Toleti impetravit. Moritur 1576. conditus in æde B. Virginis ſupra Minervam. De ejus ſcriptis vide judicium Poſſevini in Apparatu ſacro.

DIDACUS COVARRUVIAS natus eſt anno 1512. Toleti, feſto S. Jacobi Apoſtoli die (unde illi nomen; *Didacus* enim idem qui *Jacobus*) parentibus quidem Hiſpanis, ſed avo materno Belga, Toletani templi architecto. Patruus Salmanticæ Canonicus, re ſatis lauta, *Didacum*, ejuſque fratrem *Antonium*, jactis jam feliciter Latinæ linguæ rudimentis, domi ſuæ diu aluit. Poſt in S. Salvatoris gymnaſio Ovetenſi, ubi natalium integritas quæritur, collegæ eos brevi in juriſprudentia progreſſus fecerunt, ut æqualibus longe antecellerent, dein etiam de ſuperiore loco Jus publice interpretarentur, magna auditorum corona atque applauſu. Tametſi vero in Doctoratus laurea iniquis Judicum ſuffragiis Didacus preſſus fuiſſet, vicit tamen ac tranſcendit, editis mox ingenii monumentis, exſpectationem judiciumque perturbato animo datum. Ferdinando Nonio, Græcarum litterarum doctore, eſt uſus familiariter; qui eum in Plinii caſtigationibus non ſemel prædicat. Exinde miſſus eſt à Philippo II. Rege Catholico ad Synodum Tridenti coactam, una cum fratre ſuo *Antonio*, itemque cum *Antonio Auguſtino*, *Martino Ajala*, *Aria Montano*, ceteris. Domum ubi revertit, Epiſcopus Rodericiæ civitatis, dein Segobienſis, ac demum Conchenſis Antiſtes eſt deſignatus. Neque hic Regis in ornando excellentis doctrinæ viro ſtudium ſubſtitit: quin & Senatus regii Præſidem eſſe voluit. Quo munere integre annos aliquot, Reipublicæ conſtituendæ, ſic eſt uſus, ut continenter atque incorrupte jus dicendo omnes ſibi obſtrinxerit. Temporis uſque eo parcus, cetera minime avarus, ut vel ſemihorulæ ſpatium, quo Senatores junctim ad Regem ingreſſuri exſpectare ſolent, elabi ſine fructu non ſineret; incitatus Plinii majoris exemplo, qui temporis, quod ſtudiis non daretur, jacturam longe maximam exiſtimabat.

Et vero *Variarum ex Jure pontificio, cæſareo ac regio Reſolutionum libri*; *Practica* item *quæſtiones*; *Collatio veterum numiſmatum cum his quæ modo publica & regia auctoritate percutiuntur*, & alia ingenii monumenta ſatis oſtendunt, quantus vir fuerit. Obiit autem Madriti anno ſalutis 1577. ætatis 66. ſepultus Segobiæ.

CV. NICOLAUS HARPSFELDIUS, Anglus, Archidiaconus Cantuarienſis, Theologus, Jureconſultus & Hiſtoricus, in vinculis pro cauſſa religionis orthodoxæ, temporibus Eliſabethæ Reginæ, viginti amplius annis Londini vixit, ac demum confeſſor anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo tertio ibidem piiſſime obiit. Scripſit *Hiſtoriam Anglicanam eccleſiaſticam*, à primis incunabulis ad noſtra fere tempora deductam, quam *Richardus Gibbonus*, S. I. Theologus Duaci 1622. in fol. edendam curavit. Ad calcem ſubnectitur *Hiſtoria Wicleffiana*, ab eodem Harpsfeldio ſcripta. Idem in carcere exiſtens ſub annum 1565. miſit ad *Alanum Copum*, amicum ſuum in Belgio agentem, *Dialogos ſex* contra ſummi Pontificatus, monaſticæ vitæ, Sanctorum, ſacrarum imaginum oppugnatores & pſeudomartyres: quos Alanus Copus ſuo nomine (ita volente auctore) 1566. & 1573. typis Plantinianis edendos curavit. Ne tamen veritas poſteritatem lateret, & amicus amicum debita laude fraudaret, in calce voluminis majuſculas haſce litteras Alanus ſubtexuit: A. H. L. N. H. E. V. E. A. C. Quarum litterarum hæc eſt ſententia: *Auctor hujus libri Nicolaus Harpſfeldius: eum vero edidit Alanus Copus.* Porro ad *Copum* quod attinet, fuit is patria Londinenſis, & *Syntaxin Hiſtoriæ eccleſiaſticæ* Lovanii 1572. typis edidit: obiitque Romæ anno milleſimo quinqenteſimo ſeptuageſimo octavo, Canonicus ad S. Petrum in Vaticano. Bibliothecam ſuam moriens partim Romano Anglorum Seminario, partim Duacenſi reliquit.

AUGUSTINUS HUNNÆUS, Mechlinienſis, litteris Latinis & Græcis non infeliciter imbutus, Philoſophiæ præcepta Lovanii in gymnaſio Caſtrenſi annos plurimos ſumma cum laude tradidit. Nam *Prodidagmatibus Logicis ac Dialecticis*, ex Ariſtotelis organo feliciter ibidem concinnatis, non vulgarem nominis famam philoſophicis in ſcholis promeruit. Doctor Theologus, & majoris Theologorum collegii Præſes poſtea renuntiatus, Sententiarum Lombardicarum libros, Joanne Heſſelio è vivis ſublato, regius Profeſſor explicavit, & D. Thomæ Summam Theologicam è membranis emendavit; *Catechiſmum* item *catholicum*, deque *Sacramentis axiomata* typis Plantinianis evulgavit. Deceſſit 1578. morte quidem, ſi ætatem ſpectes, non ſat matura fortaiſe, ipſi tamen oportuna, quod graviorem tempeſtatem patriæ imminentem effugerit.

ARNOLDUS MERMANNUS, Aloſtanus, Flander, ordinis S. Franciſci Theologus, hiſtoriæ eccleſiaſticæ in primis peritus, ſcripſit *Theatrum converſionis gentium*, à Plantino editum; item de Rogationibus, Peregrinationibus, Hymnis & Supplicationibus cum lucernis; de S. Cruce, ejuſque cultu; de Confeſſione ſacerdoti facienda; de fugienda hæreticorum conſuetudine, & alia partim Lovanii, partim Coloniæ edita. Obiit 1578. Lovanii, epidemica lue paſſim tum graſſante; ſepultus apud ſuos in loco Capitulari, ut vocant.

FRANCISCUS HORANTIUS, Hiſpanus, ex ordine Minorum, Joanni Auſtriaco, Caroli V. filio, Belgarum Proregi, à ſacris confeſſionibus fuit: cujus in caſtris prope Namurcum defuncti oſſa cum in Hiſpaniam retuliſſet, Epiſcopus Ovetenſis deſignatus, ibi quoque vitæ finem accepit. Scripſerat jam antea libros ſeptem *Locorum catholicorum pro Romana fide*, ad Carolum Hiſpaniæ Principem, Venetiis anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto excuſos. Interfuit & Concilio Tridentino, magna eruditionis fama atque exiſtimatione.

JOANNES GUILIELMUS HARLEMIUS, Hollandus, S. Theologiæ Licentiatus, Atrebatenſis primum collegii alumnus, poſt Societatis JESU Lovanii Rector, ſacræ Scripturæ linguarumque Hebraicæ & Chaldaicæ egregius interpres, vir de Bibliis Regiis à Plantino editis, optime meritus, concinnavit *Indicem Biblicum*; ſeorſim, & cum iiſdem Bibliis Regiis evulgatum. *Varias* item *lectiones in Latinis Bibliis editionis vulgatæ* ex manuſcriptis collegit, & ad textum Hebraicum, Chaldaicum, Græcum & Syriacum diſcuſſit: quæ leguntur in Apparatu eorumdem Bibliorum Regiorum. Deceſſit Lovanii anno 1578.

SILVANUS RACTIUS, Italus, monachus ordinis Camaldulenſis, *Regulam vitæ eremiticæ*, ſeu *Conſtitutiones ordinis Camaldulenſis* ex Latino in Italicum tranſtulit, & Florentiæ 1575. in 4. edidit. Scripſit item de Sanctis Etruriæ. Iiſdem temporibus floruit *Franciſcus Viſcedominus*, Ferrarienſis, ex ordine Minorum concionator tota Italia celebris, & in Concilio Tridentino clarus: qui *Sermones* ſuos in Evangelia Adventus Dominici ac Quadrageſimæ, itemque Homilias IV. in Catechiſmum Romanum Venetiis 1576. in 4. publicavit.

JOANNES PAULUS LANCELOTTUS, Peruſinus, Juriſconſultus, cum in aula Romana degeret, de *Inſtitutionibus Juris canonici* pontificio nomine conſcribendis, Juſtiniani Imp. exemplo, ipſi Romano Pontifici ſuggeſſit, & de iis conſcribendis ab eodem mandatum accepit, atque etiam explevit. Idem Corpori Juris canonici, 1580. juſſu Gregorii XIII. edito *Indices* adjecit. Alius ab iſto fuit *Scipio Lancellottus*, patria Romanus, ex Advocato Conſiſtoriali primum Auditor Rotæ, poſt S. R. E. presbyter Cardinalis: qui ut Doctor Legum Concilio Triden-

Tridentino interfuit, & Romæ anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo octavo deceſſit; in baſilica S. Joannis Lateranenſis ſepultus.

Baptista Judex, Italus, ex monacho Dominicano Epiſcopus Albintemelienſis, patriam ſuam Finarium libris editis, & maxime pereleganti *de Religione* dialogo nobilitavit. Ejuſdem inſtituti monachus fuit *Thomas Mercadus*, natione Bæticus: qui multo cum fructu apud Indos occiduos in provincia Mexicana diu egit, & anno 1576. vivere deſiit. Scripſit libros ſex de Contractibus, Salmanticæ & in Italia excuſos. Tertius his familiæ ejuſdem Theologus Doctor accedat *Hieronymus Fazellus*, Siculus, qui ſuos Sermones Quadrageſimales Panormi 1575. publicavit.

CVI. Laurentius Surius, natione Germanus, Lubecæ ad Viſurgim natus, Coloniæ ad Rhenum adoleſcens monachis ſe Cartuſianis adjunxit. *Vir optime de Republica Chriſtiana meritus, Coloniæ edidit Conciliorum tomos quattuor, & de Hiſtoriis Sanctorum tomos ſeptem. Hiſtoriam eccleſiaſticam ab anno 1500. uſque ad ſuam ætatem deduxit; Homilias veterum Patrum recognovit, & auxit. Multa præterea ex Germanico idiomate in Latinum tranſtulit, & Coloniæ 23. Maji 1578. obiit.* Ita Molanus in ſua Bibliotheca ſacra de viro ſibi amiciſſimo, & eorumdem ſtudiorum conſecraneo. Surius namque, in colligendis atque edendis Sanctornm hiſtoriis, trium maxime inſignium virorum, *Joannis Molani*, *Jacobi Pamelii* & *Melchioris Hittorpii*, opera conſilioque uſus fuit. Metaphraſtem porro Latine loquentem, quem ſuis tomis inſeruit, ſe totum *Aloyſio Lipomano*, Epiſcopo Veronenſi, debere, non uno loco candide profitetur; adeoque Triumviris iſtis Græcæ linguæ peritiſſimis, *Gentiano Herveto*, *Guilielmo Sirleto*, poſt S. R. E. Cardinali, & *Petro Franciſco Zino*, qui hortante Lipomano Metaphraſtem Latine reddiderunt. Adeo quidem, ut jure optimo Pontifices aliquot Romani opus iſtud Surianum, communi orbis Chriſtiani judicio probatum, ſua etiam auctoritate firmaverint. Surii defuncti locum excepit *Jacobus Moſander*, natione Flander, profeſſione Cartuſianus itidem Colonienſis, qui tomum ſeptimum Surianum perfecit & edidit; addito *Martyrologio Adonis*. Obiit autem Moſander in Moravia anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo nono. Cœperam & ego, adjutantibus amicis, *Vitas Sanctorum*, quæ apud Surium tum deſiderabantur, ante annos plures variis è bibliothecis conquirere, & ad editionem parare. Sed mutato poſtea conſilio, ex iis quaſdam *Heriberto Roſweido*, S. I. Theologo mihi peramico, tradidi; nonnullas Coloniam miſi, ad poſtremam Suriani operis editionem augendam atque amplificandam.

Christophorus à Capite-Fontium, Brito Aremoricus, ord. Minorum Miniſter generalis, Archiepiſcopus Cæſareenſis, ſcripſit Defenſionem fidei majorum noſtrorum, quam de reali Chriſti præſentia in Euchariſtia habuerunt; item de libero arbitrio, & meritis bonorum operum; Confutationem puncti, ut vocant, honoris, in quo Nobilitas hodie duellorum fundamenta ponit; Epitomen illuſtrationis Chriſtianæ fidei; & alia plurima, Pariſiis, Antverpiæ, Romæ & Coloniæ diviſim edita. Ejuſdem inſtituti fuit *Matthias Felyſius*, Brauverſhauii in Zelandia natus, ſuorum ſodalium in Belgio præfectus Provincialis: qui Catholicam elucidationem Inſtitutionis Chriſtianæ, ſecundum methodum à Magiſtro ſententiarum obſervatam; itemque Catholicam elucidationem Decalogi, typis Plantinianis 1573. & 1575. in 4. publicavit. Deceſſit vir pius ac doctus Lovanii, apud ſuos depoſitus. His tertium adjungere liceat *Joannem Riocheum*: qui cum eſſet Miniſter ord. Minorum in Britanniæ Aremoricæ provincia, Compendium temporum hiſtoriæ eccleſiaſticæ Pariſiis 1576. in 8. evulgavit.

Cornelius Valerius, ditionis Ultrajectinæ opido, quod vulgo Aquas-veteres nominant, oriundus, in litteris interioribus adoleſcens ſic æqualibus antecelluit, brevi ut eas apud Ultrajectinos, ubi hæc tum ſtudia florebant, ſit profeſſus. Petro Nannio deinde ſucceſſor in profeſſione Lovanii datus, ſtudio non impar, quamquam ingenio fortaſſe inferior, eo in munere ita ſe geſſit, ut juventutis Belgicæ florem, ad ſe audiendum quotidie adventantem, dimitteret doctiorem. Ciceronem autem & Virgilium, quos in ſcholis, eloquentiæ parandæ gratia, regnare par eſt, viciſſim explanabat. Utque ad poſteros etiam manaret utilitas, ad ſcribendum quæ recte cogitaſſet, obſervaſſetque, animum appulit. Orbem itaquè diſciplinarum caſto & eleganti ſtilo abſolvit, quem Plantinus identidem cupide evulgabat, & ſcholæ cum plauſu excipiebant. In his *Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Ethica, Phyſica* & *Aſtronomica*; quæ cum Sebaſtiano Foxio Hiſpalenſi, iiſdem veſtigiis inſiſtente, diligenter conferebat. Carmen interdum quoque pangebat non infeliciter, luſitque Triumphum Caroli V. Cæſaris, urbem Ultrajectinam ſolenni pompa ingredientis. Fuit ſingulari vir humanitate & comitate, quæ propria fere litteratorum laus eſt; obiitque Lovanii 1578. pius ſacerdos, natus annos ſex & ſexaginta; ſæpe pedum dolore tentatus, hilari tamen (quod & Socrati tribuunt Cicero & A. Gellius) atque æquabili ſemper vultu.

Carolus Langius, Gandavi aut Bruxellæ natus, Leodici ad S. Lambertum Canonicus, patrem habuit *Joannem*, Caroli V. Imp. Secretarium, & ſummus ævi ſui Criticus in

recenſendis melioris notæ libris fuit. Teſtantur id pereruditæ in *M. Tullii* Officia, adjunctoſque libellos, poſt Lambinum, emendationes: quales & in totum Ciceronem meditabatur. Cœperat & *Senecam*, *Solinum* ac *Suetonium* ſcholiis illuſtrare: multaque in *Plinio*, *Theophraſto* & *Dioſcoride*, aliis non viſa, obſervarat: quæ ſive morte præventus, ſive modeſtia adductus non evulgavit. Fuit enim hoc ingenio Langius, ut ea ſcire vellet, quæ ſcire eum nemo ſciret: atque ut virtutem Stoici, ſic ille doctrinam pretium ſibi ipſam putare videbatur. Latebat ille ſuos inter libros, aut hortorum ſe ſpatiis ſepibuſque claudebat. Erat enim unicus amator florum & hortorum, quos impenſo ſtudio ad extremam uſque ætatem coluit: bulbis tuliparum, tibcadorum, atque id genus florum, abuſque Byzantio petitis. Intima illi cum *I. Lipſio* familiaritas fuit: cujus judicium quanti idem, in tanta amicorum copia, fecerit, argumento eſt, quod in aureis illis de Conſtantia libris, unicum differentem atque in adverſis firmantem Langium induxerit. Fuit enim vir omnino prudens ac perhumanus, & quo fortaſſe radii Solis, noſtro ævo, *meliorem nullum illuxere alterum.* Lævinus Torrentius, qui tum Brabantiæ Archidiaconum Leodici agebat, bibliothecam amici, ne Penthei in morem (ut accidere pleriſque deploramus) diſcerperetur, ſuo ære coëmit, defunctumque in æde D. Lamberti tumulo marmoreo 1573. condidit. Exſtant & carmina non pauca Langii, ut *De laudibus urbis Leodicenſis*; *In navalem Chriſtianorum ad Echinadas de Turcis victoriam*; *Hymnus de natali Domini*, aliaque poemata, Torrentianis annexa in editione Plantiniana.

Joannes Isaacus, relicto Judaiſmo, in Chriſto renatus, poſtea Profeſſor Hebræus Colonienſis, ſcripſit juvenis *Defenſionem veritatis Hebraicæ ſacrarum Scripturarum*, contra Lindani libros De optimo genere interpretandi, Coloniæ 1559. in 8. editam. Obiit peſte, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Ita Molanus in ſua ms. Bibliotheca. Iſaaci ejuſdem *Grammatica Hebraica* à Plantino in 4. fuit excuſa.

Joannes Bapt. Ficlerus, I. V. Doctor, *Theologiam juridicam*, ſeu Jus civile Theologicum, Dilingæ 1575. in 8. edidit. Idem librum ſuum *De jure magiſtratuum in ſubditos, & de officio ſubditorum erga magiſtratus*, Ingolſtadii 1578. publicavit; ut & an. 1585. *Spongiam adverſus Wirtembergenſes*, qui judicium Patriarchæ Conſtantinopolitani ſuper Confeſſione Auguſtana temere expetiverant.

Guilielmus Redoanus, Genuenſis, ſcripſit De rebus Eccleſiæ non alienandis; de Simonia; de ſpoliis eccleſiaſticis; & alia partim Venetiis 1565. & 1572. in fol. partim Romæ 1576. in 4. edita.

Hieronymus Lauretus, Cornarienſis, Abbas monaſterii S. Felicis Guilopenſis, ſcripſit Silvam allegoriarum ſacræ Scripturæ, Venetiis 1575. tomis duobus in 4. & Pariſiis 1583. in fol. editam.

CVII. Stanislaus Hosius, Polonus, S. R. E. presbyter Cardinalis & Pœnitentiarius major, Varmienſis Epiſcopus, vitæ ſanctitate, eruditionis & eloquentiæ gloria celeberrimus, Catholicæ fidei acerrimus propugnator, qui cum antiquæ probitatis & Epiſcopalis vigilantiæ præſtantiam in humilitate, caritate, beneficentia expreſſiſſet; hæreticorum ſectas ſcriptis & conſiliis ſapientiſſimis ferventer oppugnaſſet; multos ab erroribus revocaſſet; graviſſimiſque legationibus, pro pace Eccleſiæ Dei, cum apud Carolum V. & Ferdinandum Cæſares, tum præcipue in ſacro Concilio Tridentino, *Pii IV. Pont.* nomine, feliciſſime perfunctus, Chriſtianæ Reipublicæ plurimum profuiſſet; omnium virtutum laudibus & exemplis ad imitandum abundans, obdormivit in Domino Nonis Auguſti, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſexto. Hoc elogium ſeu epitaphium, marmori nigro litteris aureis inſcriptum, *Stanislaus Hoſius* patruo ſuo, & *Stanislaus Reſcius* patrono ſuo, executores teſtamenti, poſuerunt Romæ in baſilica S. Mariæ trans Tiberim. Reliquas viri laudes, vel leviter inſpectis ingenii monumentis, Coloniæ 1584. poſtremum editis, Lector pius facile cognoſcet. Quin imo lectis libris tribus, de vita illius diſerte ab eodem *Reſcio* conſcriptis, dicet admirabundus, tales viros vix ſingulos ſingulis ætatibus naſci aut cœlitus dari.

Martinus Eisengrenius, Germanus, patria Stutgardianus, Doctor Theologus, Procancellarius Academiæ Ingolſtadienſis, ſcripſit *Confeſſionale* 1577. Ingolſtadii editum; item *Poſtillas* ſeu *Conciones varias*, ibidem & Coloniæ 1565. 1569. excuſas: quarum nonnullas *Tilmannus Bredenbachius*, ſupra cap. 74. laudatus, ex Germanico in Latinum tranſtulit. David Sartorius quattuor orationes funebres, in ejus laudem habitas, Ingolſtadii typis ſuis 1578. publicavit: quo anno & obiit. Idem annus fatalis fuit *Alexandro Picolomineo*, civi & Archiepiſcopo Senenſi, Pii II. Pontificis gentili, viro in ſacris litteris & philoſophia, præſertim Ariſtotelica, verſatiſſimo, jam ſeptuagenario.

Flaminius Nobilius, Lucenſis, Italus, vir Græce Latineque doctiſſimus, *De hominis felicitate* libros tres; *de vera & falſa voluptate* libros duos; *de honore* librum unum eleganti

ſtilo

ſtilo conſcripſit, & Lucæ 1576. in 4. edidit. Idem duas *Chryſoſtomi* epiſtolas, Latinitate à ſe donatas, Romæ 1576. in lucem aſpectumque primus protulit. De aliis ejus lucubrationibus Poſſevinum in Apparatu ſacro conſule.

Guilielmus Gentius, Noviomagus, I. V. Doctor, primum in Gelria, poſt in Brabantia Conſiliarius Regius, demum, elata uxore, Præpoſitus Arnhemienſis ad S. Walburgim in Gelria, ex Jure cæſareo collegit & explanavit *Adagia* quinquaginta, à Plantino cum Gislenianis edita. Scripſit item *Exempla illuſtrium miraculorum S. Euchariſtiæ*, Pariſiis & Coloniæ excuſa. Idem argumentum (ut Tilmanni Bredenbachii Collationes ſacras, ſupra cap. 74. memoratas, hic non repetam) poſtea ex profeſſo tractavit *Jacobus Burgeſius*, ſodalium Trinitariorum in Belgio præfectus Provincialis: libro Gallice apud Atrebates 1600. edito: quo anno & Duaci vivere deſiit.

Cornelius Gemma, Lovanienſis, Poeta, Rhetor, Philoſophus & Medicus egregius, acceptam à patre *Rainero Gemma Friſio* famam præclaris ingenii ſui monumentis ſic auxit, ut uter alteri plus debeat, merito ambigas. In libris certe, quos *De arte cyclognomica*, *deque divinis naturæ characteriſmis* edidit, dum altiſſima Philoſophiæ myſteria recludit, ſe ipſum, ut ſic loquar, ſuperavit. De quibus ut videas judicium Ant. Poſſevini in Bibliotheca ſelecta, prorſus ſuadeo. Neque theorica ſolum Cornelius valuit, ſed in praxi quoque felix, arte ſua vitam multis produxit: ſibi tamen eam ſervare non potuit, epidemica lue 1579. Lovanii graſſante exſtinctus, & ad D. Dominici apud parentem conditus; relicto filio *Philippo*, Doctore Medico. Rarum certe exemplum, tres *Gemmas*, filium, patrem, avum, & eruditos & iiſdem deditos ſtudiis, ut in Italia Manutios, floruiſſe.

Joannes Bapt. Hadrianus, patritia gente natus Florentiæ, vir litteris egregie excultus, *Franciſci Guicciardini* hiſtoriam accurata diligentia, ab anno ſuperioris ſæculi triceſimo ſexto, eſt proſecutus; ex commentariis *Coſmi* Etruriæ Ducis res Italicas plerumque tranſcribens. Obiit in patria anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, cum annos octo & ſexaginta explevisset; ſepultus in templo S. Franciſci, extra muros.

CVIII. Cunerus Petrus natus eſt in Zelandiæ opido, quod à ſpuma marina, ex Hiſpaniæ oris allata, ibidemque in ſal humano uſui aptius ſalubriuſque excoqui ſolita, *Brauverſhauii* nomen habet. Philoſophicis ſtudiis Caſtrenſi in gymnaſio Lovanii perceptis, ſacra tam diligenter proſecutus eſt, ut Doctoris laurea ac Profeſſoris munere in Parcenſi Præmonſtratenſium ad muros urbis cœnobio donaretur. Poſt ad Parochi & Canonici, in primaria ejuſdem urbis æde, honorem evocatus, qua voce, qua ſtilo pro Dei Eccleſia adverſus hæreticos ſtrenue pugnavit. Scripſitque *De Miſſæ ſacrificio*, *de meritorum Chriſti Sanctorumque conſenſu*, *deque Eccleſiæ Notis* XIV. Inde Leovardienſium apud Friſios primus Epiſcopus creatus, exundante Calvinianorum ac Rebaptizatorum (quibus ea provincia in primis ſcatet) perduellione, captus à factioſis in arcem Harlinganam ad littus Oceani maris relegatur. Biennio exacto dimiſſus, Monaſterium Weſtfaliæ metropolim peruenit, ibidem aliquamdiu Coepiſcopi munere functus. Poſt Coloniam Ubiorum profectus, ſacras ibi litteras publice interpretatus eſt, & populares ſuos religionis ergo exulantes, concionibus aſſiduis in Fide majorum, Regiſque Catholici obedientia ſtabilivit. Cui etiam rei ſcripſit ibidem *De Chriſtiani Principis officio, obedientiaque illi debita*; *de gratia*, *liberoque arbitrio*; *Prædeſtinatione*, *Juſtificatione*, *Indulgentiis*, *& D. Petri cathedræ firmitate*. Variis demum moleſtiis, ærumnis & exilii incommodis (quæ Athanaſii, Chryſoſtomi, aliorumque veterum Patrum exemplo, conſtanter tulit) fatigatus, moritur in Ubiis anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo. Funus honorifico tumulo in ſumma æde, ad aram SS. trium Magorum, pro meritis eſt donatum.

Franciscus Forerius litterarum peritia ac linguarum inclaruit Conimbricenſi in Academia apud Luſitanos: ubi gymnaſium, Joannis III. beneficentia excitatum, Galli aliquot doctores, in his Nicolaus Gruchius, ductu Andreæ Goveani, diſciplinis illuſtrarant. Forerius familiæ Prædicatorum adſcriptus, Concilio Tridentino non interfuit modo, ſed & à Secretis electus, Patrum juſſu, *Liturgica canonicarum horarum Breviaria* (à Pio V. poſt approbata) item *damnatæ lectionis auctorum Catalogum*, denique *Catechiſmum*, una cum ejuſdem ordinis Epiſcopo *Leonardo Marino* Lancianenſi, & *Ægidio Fuſcario* Mutinenſi, concinnavit. Exſtant ejuſdem Forerii in *Iſaiam*, ad Hebraicam veritatem, commentaria, Venetiis excuſa, & alia alibi. Deceſſit anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo.

Nicolaus Sanderus, Anglus, in Academia Oxonienſi ut Profeſſor regius Jus canonicum docuit; rebuſque obſchiſma in Anglia turbatis Romam ſeceſſit: ubi Doctor Theologus creatus, mox Tridenti in Patrum conſeſſu magnum ingenii ac doctrinæ ſuæ ſpecimen, qua diſputando, qua declamando edidit; *Stanislai* Cardinalis *Hoſii* ibidem, & per Poloniam, Pruſſiam ac Lituaniam comes individuus. Ab eo itinere Lovanium ſe contulit, quo in loco, inter alia opera egregium *De viſibili Monarchia* volumen ſcripſit. Denique à Gre-

gorio XIII. in Hiberniam Nuntius Apoſtolicus miſſus, ſub annum 1582. ibidem obiit. Laudatur & ejus liber *De ſchiſmate Anglicano*: de reliquis elucubrationibus Poſſevinus te docebit.

Jacobus Veldius, Doctor Theologus Lovanienſis, vir Græcis Latiniſque litteris eruditus, non modo Brugenſibus civibus ſuis dicendo, ut erat facundus admodum Eccleſiaſtes, prodeſſe ſtuduit, ſed concionibus ſacriſque in *Evangelia* atque *Epiſtolas* commentationibus foras datis, acriter pro univerſa Dei Eccleſia pugnavit. Idem Judæorum in Babylone laborantium ſervitutem cum piorum Belgarum, hæretico tumultu oppreſſorum, calamitatibus comparans, Danielem pro concione explicavit, atque exinde publica luce donavit. Plura meditantem mors importuna 1583. ſuſtulit, Audomaropoli Arteſiorum: quo tempore decumanis belli civilis fluctibus univerſa Belgica æſtuabat.

Franciscus Venerius, Patritius Venetus, philoſophicis ſtudiis innutritus ab adoleſcentia, commentarios *De voluntate*, *de anima*, *de fato* vernacula lingua edidit. Honores deinde, magna prudentiæ fama, in ſua Republica geſſit. Patavinæ poſtea Academiæ inſtaurandæ præpoſitus, editis poſtremo *De generatione* libris, deceſſit anno 1580. aut circiter.

Hieronymus Surita fuit regni Aragoniæ Hiſtoricus, & Secretarius Judicum violatæ Fidei, omnis antiquitatis in paucis peritus. Reliquit, ſed Hiſpanice, *Aragonenſium rerum* libros triginta; totidem annis elaboratos, ſex voluminibus; quorum priores tomos duos Latine exſcripſit, *Indices Aragonenſium rerum* nuncupans, additis etiam *Siculis Annalibus*; quos Indices longe auctiores, una cum bibliotheca ſua Cartuſianis Cæſarauguſtanis moriens teſtamento legavit; ubi & *Claudianus* & *Julii Cæſaris commentarii*, Notis ejuſdem uberiores, adſervari ſolent. Conditus eſt in patria Cæſarauguſtæ, apud Hieronymianos ſodales, cui epitaphium hoc filius, aquæductuum Aragoniæ curator, ponendum curavit: *Hieronymo Suritæ, Michaelis filio, Gabrielis nepoti, Cæſar auguſtano, Hiſtoriæ Aragoniæ diligentiſſimo atque electo ſcriptori, patri bene merito, Hieronymus filius poſuit. Vixit annos* LXVII. *menſes* XI. *Obiit Cæſarauguſtæ* III. *Nonas Novembris anno* M. D. LXXX.

Stephanus Garibaius, genere Cantaber, Mondragonio opido oriundus, multis vigiliis, ingentique labore *Annales regnorum Caſtellæ*, *Luſitaniæ*, *Aragoniæ*, *Navarræ*, aliorumque è tenebris, ſed Hiſpano ſermone, eruit, bonoque publico Antverpiæ typis Plantinianis foras dedit. Quattuor enim voluminibus, in quadraginta libros diviſis, res in Hiſpania domi foriſque geſtas complexus eſt. Regii etiam Hiſtorici titulo cohoneſtatus, publicoque ſtipendio donatus, anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſexto Madriti degebat.

Florianus Ocampius, Sentica oriundus (quod opidum vulgo *Zamora* dicitur, non procul Salmantica ſitum) Canonicus fuit, ac regius Hiſtoricus: quo in genere plurimum ſtudii poſuit. Deceptus tamen turpiter eſt, dum Beroſum, Metaſthenem, ceteroſque illos ab Annio Viterbienſi falſo ſuppoſitos atque expoſitos ſcriptores, veros eſſe duxit. Teſtantur id ejus libri quinque, *ab orbe condito ad annum uſque ducenteſimum decimum, ante Chriſti natalem*: quam hiſtoriam *Ambroſius Moralis* Cordubenſis pertexuit.

Alvarus Gometius Eulalius, ab ignobili vico natali *Eulalia*, ſito non procul à Toleto, ſic dictus, Græcas litteras annos plurimos Compluti profeſſus fuit. Scripſitque res domi militiæque geſtas à Franciſco Card. Ximenio, Academiæ Complutenſis conditore. Cumque Toleti Academia, auſpiciis Bernardini Sandovallii, eſſet excitata, Gometius eo ad Græcam profeſſionem evocatus, Philippi II. Regis juſſu, *Iſidori Hiſpalenſis* opera edolare aggreſſus eſt; Petro Ciacconio, Toletano, adjutante. Verum ſumma corporis imbecillitas opus ad exitum adducere non ſivit: obiitque anno ſuperioris ſæculi octogeſimo, aut proxime ſequenti, cum annum ageret quintum & ſexageſimum, & *Joanni Grialo* lampada tradidit.

Alvarus Gometius Toletanus, alius à ſuperiore, domo nobilis, gener Mendozæ Ducis Infantatus, ſtudiis ſe totum, Latinæ præſertim poeſi, conſecravit. Reddidit heroico carmine *Salomonis proverbia*, & *ſeptem Pſalmos*, quos vocant *pœnitentiales*. Reliquit & poemation *De Vellere aureo*, ſeu de Gedeone.

CIX. Franciscus Alciatus, Mediolanenſis, magni illius Juriſconſulti *Andreæ Alciati* gentilis & alumnus, iiſdem, quibus Andreas, diſciplinarum artibus excelluit, eidemque in profeſſoria cathedra apud Ticinenſes ſucceſſit. Carolo Borromæo agente, Romam à Pio IV. ad purpuram vocatus, omnibus gratiſſimus exſtitit, cum ob multiplicem virtutem, tum ob morum elegantiam atque humanitatem. Obiit 1580. ætatis 58. conditus in Urbe, in templo S. Mariæ Angelorum: ubi ejus effigies ac monumentum ſpectatur.

Frede-

Fredericus Scencquius, ex illuſtri vetuſtaque Baronum Tautenburgenſium familia apud Tranſiſalanos oriundus, patre *Georgio* aurei Velleris Equite, & Friſiæ occidentalis ac territorii Groningani Gubernatore, vir fuit humani divinique Juris peritiſſimus, ingenio acri ac prompto, animo erecto & excelſo. Ætatis anno 17. laurea Juris Doctorali inſigniri, viceſimo autem ſecundo Carolo V. ab arcanis conſiliis eſſe meruit; poſtea Aſſeſſor curiæ Imperialis Spiræ creatus, quadriennio amplius, interfuit & præfuit, *Viglium Zuchemum* nactus collegam. Ex Præpoſito demum D. Petri Ultrajectino primus illius urbis Archiepiſcopus deſignatus, annis 21. præfuit: obiitque anno 1580. ætatis 87. Scripſit vero *Triadem forenſem*, *Judicis*, *actoris & rei*; *Progymnaſmata fori*; *Interpretationes in lib. 5. Feudorum*; *Viridarium concluſionum juridicarum*; *Dialogum contra temulentos*; *de officio Epiſcopi*; *de vetuſtiſſimo ſacrarum imaginum uſu in Eccleſia catholica, contra Iconomachos*; quæ omnia partim Antverpiæ, partim Coloniæ fuerunt excuſa.

Everardus Mercurianus, natione Belga, vir fuit gravis in primis ac prudens, Philoſophicis ac Theologicis diſciplinis eruditus, politioribus litteris excultus, atque in tractandis hominum animis dexter. Lutetiæ Societati Jesu anno 1548. nomen dedit. Exinde ad alios gubernandos adhibitus, in eo munere ſic eſt verſatus, ut *Franciſco Borgiæ*, tertio Præpoſito generali, Aſſiſtens daretur, pro tranſalpinis regionibus; atque ei defuncto quartus Præpoſitus 1572. ſufficeretur. Societatem porro univerſam, magna moderationis laude, ad annum uſque 1580. rexit; provinciarum numerum adauxit; ſcripſitque *Epiſtolam ad ſuperiores Societatis*, documenta optima continentem, quæ inter epiſtolas Præpoſitorum generalium quinta legitur.

Josephus Pamphilus, Veronenſis, eremita Auguſtinianus, 1568. à Pio IV. Papa ſacrario pontificio præficitur. Epiſcopus Signinus poſtea creatus, præter *Chronica ſui ordinis*, Romæ 1581. in 4. excuſa, ſcripſit De canonibus Apoſtolorum, & primorum Pontificum epiſtolis; De origine multarum Eccleſiæ ceremoniarum; De ſacris ritibus veterum Pontificum epiſtolis; De origine multarum Eccleſiæ ceremoniarum; De ſacris ritibus veterum Pontificum in Baptiſmi, Chriſmatis & Euchariſtæ Sacramentis adminiſtrandis libros tres; De Exorciſtis, & antiquo ritu dæmones expellendi libros duos. Synodum item diœceſanam Signinam 1579. à ſe habitam publicavit.

Gundisalvus Illescas, Hiſpanus, Abbas ad S. Frontonem, *Vitas Pontificum Romanorum* à D. Petro ad ſua uſque tempora deducens, quæ domi in Hiſpania, foriſque in Eccleſia ac Republica facta ſunt, ſermone vernaculo tomis duobus conſignavit. Migravit è vita anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo. Gundiſalui ſcriptionem eadem lingua Hiſpanica non pauci continuarunt; in his *Ludovicus Bavia*, Philippi II. Regis Catholici Capellanus, & *Marcus de Guadalaxara*, monachus Carmelita.

Alfonsus Garcias Matamorus, Hiſpalenſis, artem Rhetoricam Complutenſi in Academia docuit; & *De ratione dicendi præceptiones* non viva modo voce reliquit, ſed quo poſteritati vivus quaſi intereſſet, ſcriptis etiam mandavit. Edidit & *De formando ſtilo*, atque adeo *de inſtituendis concionibus* commentarium. Denique de *Hiſpaniæ Academiis*, litteratiſque viris Apologeticum, pro aſſerenda Hiſpanorum eruditione (ad imitationem M. Tullii in Bruto, qui de claris eſt Oratoribus) compoſuit. Senex articulari morbo graviter vexatus fuit: dicendi tamen gloria cum æqualibus, in his *Ambroſio Morali*, collega ſuo contendit.

Florimundus Ræmundus, Senator Regius in curia Burdigalenſi, hiſtoriæ antiquæ & neotericæ peritiſſimus, vir multæ lectionis & judicii ſingularis, errorem popularem ſeu fabellam de *Joanna Papiſſa* ſolide confutavit ac jugulavit: quo nomine & à Juſto Lipſio amico ſuo (ut Baronium alioſque taceam) laudari meruit. Scripſit inſuper de *Antichriſto*; item *de ortu*, *progreſſu*, *ac ruina hæreſeon noſtri ævi*: omnia Gallico ſermone, ſed quæ poſtea Latine à variis ſunt reddita, & Lugduni, Pariſiis, Coloniæ, atque alibi typis evulgata. Opus poſtremum moriens Florimundus reliquerat imperfectum: illud *Franciſcus*, filius ac doctrinæ heres, perfecit.

CX. Henricus, Emanuelis Luſitaniæ Regis filius, 1508. pridie Kalendas Februarias natus, S. R. E. Cardinalis & Archiepiſcopus primum Eborenſis, poſt Oliſiponenſis, demum cæſo in Africa Sebaſtiano, Rex Luſitaniæ, anno 1580. die ſibi natali obiit. Puer Latinis, Græcis, Hebraicis litteris; adoleſcens mathematicis, philoſophicis ac theologicis operam dedit. Ad maturiorem progreſſus ætatem, SS. Patrum lectioni impenſius vacavit; & libellum *Homiliarum* in proprium uſum confecit, in quo Evangelia per annum occurrentia ad formam Meditationum concinnans, vivum ſuæ pietatis ſpecimen poſteris reliquit. Hæ ſunt illæ *Homiliæ*, quas primum *Ludovicus Granatenſis* Luſitano ſermone excudendas curavit, quaſque poſtea *Academici Eborenſes* & *Antonius Senenſis* Latinas reddiderunt.

Gaspar Casalius, Luſitanus, Joanni III. Luſitaniæ Regi à ſacris confeſſionibus, ex eremita Auguſtiniano primum Leirienſis, poſt Conimbricenſis Epiſcopus in Concilio Tridentino clarus, *De quadripartita juſtitia* tomos quattuor edidit: in quibus fuſe diſſerit *de*

Juſtificatione adverſus Lutherum, Calvinum, Bucerum, alioſque hæreticos. Idem *de ſacrificio Miſſæ* libros totidem; *de cœna & calice Domini* libros totidem Axiomatum; Chriſtianorum libros totidem, Venetiis, Antverpiæ & alibi editos, ad poſteros tranſmiſit: ut in ternario numero vir eruditus ſibi placuiſſe videatur. Ejuſdem inſtituti ac nationis fuit *Joannes Soarez*, vir ſingulari beneficentiæ laude clarus, qui & ipſe in Synodo Tridentina celebris exſtitit: ſcripſitque commentarios in *Matthæum*, *Marcum* & *Lucam* Evangeliſtas, multis utiliſſimis tractatibus diſtinctos.

Joannes Bapt. Burgus, Hiſpanus, patria Valentinus, eremita Auguſtinianus, Theologiæ & Juris canonici Doctor, publice in Academia patria diu ſacras litteras explicuit. Tridentum ſub Pio IV. miſſus, ſententiam inter ceteros Theologos dixit: ut & *Orationem* eruditam 1562. habuit, quæ inter ceteras orationes Tridentinas, Lovanii 1567. & alibi excuſas, legitur. Valentinus item civis fuit *Joſephus Angles*, ex ordine Minorum, Epiſcopus Boſanenſis, qui Flores Theologicarum quæſtionum in libros Magiſtri ſententiarum collegit; Romæ 1578. Antverpiæ 1551. Lugduni 1587. & alibi editos.

Joannes Bapt. Cardona librum De expungendis hæreticorum nominibus 1576. Romæ edidit. Eodem anno *Matthæus Grillus* epiſtolam De cauſſis ſuæ converſionis in Urbe publici juris fecit. *Raphael* item *Maſſæus*, al. *Maffæus*, Venetus, commentarium ſuum in epiſtolam Judæ, contra hæreſes, 1576. Venetiis evulgavit.

Sebastianus Medices, Florentinus, Eques ordinis S. Stephani, & Protonotarius Apoſtolicus, commentationes ſuas De fortuitis caſibus; de morte, quæ omnia ſoluit; de ſepulturis; de compoſitionibus; Summam peccatorum capitalium; Summam omnium hæreſium; Catalogum ſchiſmaticorum, hæreticorum & idololatrarum, aliaſque lucubrationes ſuas in patria ſub annum 1580. excudendas curavit.

Stephanus Leinatius, presbyter Mediolanenſis, Homiliarum volumen ex D. Ambroſii libris contexuit; à Plantino 1575. in fol. excuſum. Eodem tempore floruit *Hercules Vincemala*, collegii Mediolanenſis Juriſconſultus: qui libros tres miraculorum B. Mariæ Virginis 1579. in 4. Mediolani publicavit.

Ægidius Topiarius, Aſpelarienſis, Flander, ex ordine S. Dominici, ut erat lingua vernacula diſertus, multis annis Antverpiæ & alibi per Belgium cum laude Eccleſiaſtem egit. Poſteris autem reliquit varias Homilias, Antverpiæ à Plantino, & Lutetiæ à Sonnio publicatas. Obiit Antverpiæ anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono. Ejuſdem ordinis fuit *Gregorius Primatius*, Senenſis, qui Venetiis in 4. Expoſitionem litteralem epiſtolarum D. Pauli 1564. edidit, & uſque ad annum 1576. vixit.

Petrus Garsias Galazza, Bellanenſis, Epiſcopus Caurienſis in Hiſpania, ſcripſit Evangelicarum Inſtitutionum libros octo, Madriti 1579. excuſos. Sub idem tempus vixit *Joannes Chemenſis* Epiſcopus, Saliſburgenſi Archiepiſcopo ſuffraganeus: cujus opus, Eccleſiæ admiranda continens, de ſeptem Eccleſiæ ſtatibus, 1583. Coloniæ in fol. prodiit. His tertius accedat *Paulus Fuſchius*, Epiſcopus Sarnenſis, qui libros duos De viſitatione & regimine eccleſiarum 1581. in 4. Romæ foras dedit. Idem Fuſchius, niſi fallor, cum eſſet Abbas Ravellenſis, perfecit Sparani Roſarium virtutum & vitiorum, 1571. in 8. Venetiis excuſum.

CXI. Felicianus Capitonus, Narnienſis, Italus, ex monacho ord. Servorum B. Mariæ Archiepiſcopus Avenionenſis, collegit *Explicationes* catholicorum locorum fere omnium veteris ac novi Teſtamenti, quibus ad ſtabiliendas hæreſes noſtræ ætatis hæretici abutuntur; Venetiis 1580. Coloniæ 1581. excuſas. Sub idem tempus vixit *Felicianus Epiſcopus Scalenſis*, qui Saliſburgenſi Archiepiſcopo & Coepiſcopis petentibus, Enchiridion de Cenſuris, Irregularitate & Privilegiatis 1583. Ingolſtadii edidit. Ejuſdem niſi fallor, eſt *Manuale Viſitatorum*, 1588. Romæ typis publicatum. Feliciano in eodem pene argumento tractando præivit, facemque prætulit *Paulus Burgaſius*, Feltrenſis in Italia Epiſcopus: cujus commentationes De irregularitatibus & impedimentis ordinis, officiorum ac beneficiorum, item de cenſuris eccleſiaſticis, & diſpenſationibus ſuper iis, anno 1564. in folio Venetiis prodierunt.

Didacus Stella, Luſitanus, ord. Minorum, concionator egregius, Ant. Perenotto Card. Granvellano à ſecretis conſcientiæ fuit. In *D. Lucæ Evangelium* ſcripſit commentarium, ſæpius recuſum. Habemus & varios ejuſdem libellos *De vanitate & contemptu mundi*; de amore Dei, de modo concionandi, aliiſque de rebus. Obiit Epiſcopus.

Bartholomæus Botta, presbyter & Præpoſitus Papienſis ad S. Pantaleonem, *Pſalmodiam*, commentariis à ſe illuſtratam, 1581. Ticini in fol. publicavit. Diverſus ab iſto Botta fuit *Bartholomæus Battus*, Aloſtanus, Flander: cujus libri duo De officio parentum erga liberos, & liberorum erga parentes, anno 1558. in 8. Antverpiæ ſunt editi.

Marcus Marinus, Brixianus, Canonicus regularis, Theſaurum ſuum Hebraicum, quem Arcam Noë vocat, 1581. publicavit. Alius ab iſto fuit *Paulus Marinus*, Caſtellanus, ordinis Prædicatorum: qui cum eſſet ſacrarum litterarum Salmanticæ profeſſor, eleganti ſtilo ſcripſit

ſcripſit De victoria Chriſti in Cruce regnantis; de obſervantia legis divinæ, & alia contra hæreticos: quæ omnia adſervantur mss. Salmanticæ; ubi & anno 1584. obiit, non ſine opinione ſanctitatis.

Adamas Florentinus, eremita Auguſtinianus, vir Græcis, Latinis & Hebraicis litteris pereruditus, Theologia item, Matheſi, aliiſque artibus excultus, nomine ſeptem pagorum Helveticorum catholicorum, in Concilio Tridentino Orationem habuit. Gregorio XIII. poſtea jubente, contra Hebræos ſcripſit, & Romæ anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo primo obiit.

Joannes Paulus Donatus, Italus, Carmelitanæ familiæ Theologus & Philoſophus inſignis, libris quattuor explicuit Solutiones contradictionum in dictis Ariſtotelis & S. Thomæ Aquinatis: exſtantque Mantuæ 1578. in 4. excuſæ.

Stephanus Forcatulus, Juriſconſultus Toloſanus, libros ſeptem de Gallorum imperio & philoſophia 1579. in 4. Lutetiæ publicavit. *Stephanus Coſta*, Juriſconſultus & profeſſor Papienſis, tractatum *De ludo* ad poſteros tranſmiſit: qui exſtat in Oceano Juris.

CXII. Jacobus Billius Prunæus, ex Nobilitate Carnutenſi, Guiſiæ natus eſt, proximo Hannoniorum finibus opido, quod *Ludovicus* pater, homo ſtrenuus & ſpectatæ in bello ſolertiæ, Franciſci I. Francorum Regis nomine tum regebat. Is autem diverſo vitæ inſtituto inter Muſas educatus, litterarum & ſapientiæ ſtudiis inclareſcere maluit. Erat Ludovico filius major natu *Joannes*, duobus opulentiſſimis in ora Santonica cœnobiis præfectus: qui cum ſubducere ſe, & in seceſſu Cartuſiano ſeveriorem vitam agere meditaretur, non prius eo migrare voluit, quam utriuſque ſacerdotii poſſeſſione ſe in Jacobi fratris gratiam abdicaſſet. Quare ſtudioſus adoleſcens, qui ad litterarum decus toto animo anhelabat, ex fraterna liberalitate factus auctior, habuit unde optato in otio deſiderium ſuum expleret, eoſque demum produceret ingenii fœtus, quibus gloriam immortalem conſecutus eſt. Plurima enim ex *Nazianzeno*, *Chryſoſtomo*, *Baſilio*, *Damaſceno*, ceteriſque ſanctiſſimis legis divinæ interpretibus, doctiſſime fideliſſimeque tranſtulit: plurima & ſuo ipſe ingenio meditatus eſt. Cumque totus in ſcribendi labore ſemper fuerit, nullum tamen umquam argumentum attigit, ne tum quidem cum verſibus Gallicis animi cauſſa luderet, quin ad religionem & pietatem pertineret. Cetera omnia tamquam fluxa & caduca generoſo quodam animi vigore contemnebat. Utebatur familiariter *Gilberto Genebrardo*, cujus in ædibus Lutetiæ Pariſiorum dum valetudine parum firma hoſpitatur, & *Gregorii Nazianzeni* verſionis à ſe recognitæ novam editionem urget, ſub exitum anni 1581. poſt longa morborum tædia ex phthiſi tandem, octo & quadraginta natus annos, interiit: elatuſque eſt ad S. Severini fanum.

Petrus Ciacconius, Toleti natus, Salmanticæ matheſim & Græcas litteras ſine doctore didicit. Cumque ad ſtudii Theologici lauream peveniſſet, Romam hortantibus amicis ſe contulit. Statim hic Gregorio XIII. innotuit juxta ac placuit: qui nec opinantem Hiſpalenſis eccleſiæ ſacerdotio ornavit, quo ſacris in ſtudiis conquieſcere poſſet. *Juris* itaque *pontificii Decretis*, à Gratiano olim collectis, ejuſdem Pontificis juſſu emendandis, una cum *Michaele Thomaſio*, aliiſque adhibitus, facile omnes, ob ſingularem eruditionem, in ſui admirationem rapuit; tum quod ſumma ingenii ac memoriæ felicitate, qui centones unde conſarcinati eſſent à Gratiano, prompte oſtenderet. Dehinc in *Iſidori Hiſpalenſis Origines*, compoſitis aliquot mss. codicibus antiquis, Obſervationes ſcripſit. Navavit & inſignem operam, Ant. Carafæ Card. rogatu, in *Caſſiani aſceticis* illuſtrandis, *Arnobii* item *adverſus gentes* libros ſeptem ex Clemente Alexandrino ceteriſque, meliores fecit, cum Minutii Felicis Octavio. *Tertullianum* exinde aggreſſus, quam plurima in eo vulnera ſanavit, & obſcura dubiaque explanavit, quas Notas à funere ejus Lat. Latinius, ſuis etiam additis, in lucem edidit. *Columnæ roſtratæ* (C. Duilio Romæ, primo bello Punico, à S. P. Q. Romano in foro poſitæ) inſcriptionem conjectura feliciter ſupplevit: ſpectaturque ea hodie ad Capitolii gradus. Donavit quoque Ariæ Montano *Kalendarii Romani Explanationem ex veterum ſenſu*; quam typis Plantinianis (ut & Columnam Duilii) habemus evulgatam: quod & ipſum marmoreum monumentum Romæ in Farneſiana bibliotheca conſpicitur. Edita denique ſunt Romæ à funere, quæ *de ponderibus ac menſuris Atticorum & Romanorum* ad popularium ſuorum Hiſpanorum rationem accurate revocarat. Fuit natura ſolitudinis amans, & libris quam maxime deditus: quos & *fidos ſocios* appellare conſueverat. Paucos in amicitiam, ex Philoſophorum conſilio, adſciſcere, adſcitos officiis retinere ſolebat. In his *Ant. Carafa*, & *Guil. Sirleto*, purpuratis Senatoribus, *Latino* item *Latinio* & *Fulvio Urſino* familiariter utebatur. Horum poſtremus Urſinus *Feſtum Pompejum de verborum ſignificatione*, à Ciacconio emendatum, anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo nono foras dedit; ut & *De triclinio Romano* poſtremum Ciacconii commentarium, appendice à ſe auctum, publicavit. Quo quidem opere veterum Romanorum Græcorumque lectis diſcumbentium mos & ritus, ex omni antiquitate, Italiciſque marmoribus, præſertim Patavino, explicatur: tum vero maxime

Chriſti in ultima cœna cum diſcipulis recumbentis, eorumque in fulcris ſtratorum pedes lavantis, ut & Mariæ Magdalenæ ſtantis, non humi proſtratæ, forma variis argumentis oſtenditur. *Caſſianus* porro, *Arnobius* & *Feſtus* abſque Ciacconii nomine primum in lucem prodierunt. Sic enim paciſci cum amicis ſolebat: quod cum ceteris ſatisfaceret omnibus, ſua ſibi diſplicere, qua erat animi modeſtia, præ ſe ferret. Quamobrem cum eruditis amicis ſua libenter communicare conſueverat: quin etiam quibus ſuas vigilias ſemel donaſſet, iiſdem acceptas referre conſtanter volebat. Erat enim omnis gloriæ contemptor egregius, & ſui prorſus negligens. Scripſit inſuper in *Salluſtium* & *I. Cæſarem* Notas pereruditas: quas & ſuis in Hiſtoricos Latinos Urſinus admiſcuit. Verum dante ſecundum libertatem vindicias Prætore, poſtliminii jure à Ioanne Brantio auctori ſuo fuerunt redditi, & Francofurti 1606. publicati. Et hæ quidem Ciacconii lucubrationes typis excuſæ magno cum fructu leguntur. Adhuc latent ejus commentaria in *M. Terrentium Varronem*, quem ſuo ipſe ſæculo videtur retuliſſe, in *Pomponium Melam*, & in *Plinium* naturalis hiſtoriæ ſcriptorem: quæ & alia *Ludovicò Caſtellæ*, populari ac contubernali ſuo, moriens legavit. Conditus eſt Romæ in Agonalibus, in æde S. Jacobo Apoſtolo ſacra: ubi dignum hoc elogium marmori inſcriptum legitur, & effigies ad vivum expreſſa ſpectatur: *Petro Ciacconio, presbytero Toletano, in quo multiplicis doctrinæ copia cum vita ac morum integritate certabat, qui à Gregorio XIII. SS. Patrum libris, ſacriſque Canonibus & Bibliis perpurgandis præpoſitus, in eo munere obeundo eruditione, judicio, fide ac diligentia præſtitit, eccleſia S. Jacobi Hiſpanorum, qui Urbem colunt, heres ab eo inſtituta, monumentum hoc poſuit. Vixit annos 56. obiit anno 1581.*

Joannes Bapt. Camotius, Aſulanus, eruditarum linguarum, præſertim Græcæ, cognitione inſignis, primum Bononiæ, poſtea Maceratæ in Piceno philoſophiam publice docuit. Exinde à Pio IV. Romam evocatus, Patrum Græcorum monumentis Latine reddendis incubuit, & anno 1581. ætatis 66. in Urbe diem obiit; *Timotheo* filio ſuperſtite. Præter tranſlationes è Græco factas, exſtant & *Orationes* ab ipſo variis temporibus habitæ. Idem annus fatalis & climactericus fuit Uberto Folietæ, Genuenſi: qui exortis in ea Republica turbis, cum dialogos duos *De nobilium & plebeiarum familiarum diſtinctione*, lingua populari, publicaſſet: immane quantum in ſe odium nobilium concitarit. Ideoque patria relicta Romam migravit, ubi & pius ſacerdos obiit. De cetero, ut erat vir Latine ſcribendi facultate præſtans, *Hiſtoriam belli Cyprii*, ſua ætate geſti, *Elogia illuſtrium Ligurum*, & alia multa litteris mandavit: quæ partim ipſe, partim poſt ejus mortem *Paulus* frater Romæ & Genuæ edidit.

Judocus Damhouderius, nobili apud Brugenſes familia in Flandria natus, I. V. Doctor, *De rerum criminalium & civilium uſu* libros in primis utiles conſcripſit. Angebat enim hominem integerrimum, nec injuria, dum lites è litibus ſeruntur, immortales eas reddi; atque adeo, quod philoſophus ille deteſtatur, mortales immortales, ut è litibus fieri amat, inimicitias gerere. Qua fide notus Carolo V. ejuſque filio Philippo, intimis eſt conſiliis gaziſque adhibitus, & equeſtri dignitate cohoneſtatus. Utque erat vir pius ac religioſus, exemplo veterum quorumdam Jureconſultorum, ſacra ſtudia ſenior aggreſſus, *Paræneſes* edidit *Chriſtianas*; & *Speculum conſcientiæ*, nondum typis evulgatum, adornavit. Obiitque demum Antverpiæ 1581. quattuor & 70. annos natus; relicto filio *Ludovico*, Gandavi Senatore regio. Corpus, Brugis patriis ſedibus redditum, honorifico tumulo conditum eſt in D. Virginis. Retulit nimirum ejus pietatis mercedem, quam *Carolo Audaci*, magnanimo illi Belgarum Principi, Nancejo Brugas, juſſu Caroli V. Cæſaris, tranſlato, atque ad Mariæ filiæ tumulum, in eadem D. Virginis æde, collocato impendit.

Andreas Fabricius, Leodicenſis, philoſophiam & ſacras litteras, fratre ſuo *Godefrido* docente, Ingolſtadii adoleſcens didicit. Doctor exinde Theologus Lovanii creatus, ab *Othone Truchſeſio*, Card. Auguſtano, evocatus, Romamque miſſus, in aula Pii V. ſexennio Oratorem egit. In Germaniam reverſus, *Alberto* Bavariæ Duci, ejuſque filio *Erneſto*, Electori Colonienſi, à Conſiliis fuit; ab iiſdem ampliſſima collegii Canonicorum Præpoſitura, apud veterem Oetingam, honoratus. Magno labore ac ſtudio *Harmoniam confeſſionis Auguſtinianæ* * concinnavit, Coloniæ 1537. 1587. in fol. editam. *Catechiſmum* quoque *Romanum*, à Plantinianis anno 1573. publicatum, quæſtionibus illuſtravit. Et ut à poetica non abhorrebat, tres pias & noſtro ævo aptatas tragœdias, *Samſonem* & *Joroboamum rebellantem*, itemque *Religionem patientem*, feliciter luſit: obiitque anno 1581.

CXIII. Hieronymus Natalis, in Baleari majore inſula natus, vir fuit omni linguarum ac diſciplinarum genere excultus: qui dum ad Conc. Tridentinum proficiſcitur, ætate jam provecta, 1546. ſeſe Ignatio Lojolæ in Urbe adjunxit. Hujus opera idem Ignatius, & ſequentes Præpoſiti generales, in propaganda ac gubernanda Societate plurimum ſunt uſi. Erat enim vir peracri judicio, rara prudentia, & ad res conficiendas induſtria ſingulari. Quamobrem præfecti Provincialis, Aſſiſtentis, Commiſſarii, Vicarii generalis muneribus præclare functus eſt: & demum Romæ ad Novitiorum domum Andreanam ſe contulit; ubi ſenectute confectus, ipſo feſto Reſurrectionis Dominicæ, 1581. ætatis 76. vitam cum morte com-

* Auguſtanæ.

commutavit. Exſtant ejus *Annotationes & Meditationes in Evangelia totius anni*: quas cum imaginibus in æs Antverpiæ inciſis, remque omnem ob oculos repræſentantibus, eadem in urbe Nutius anno 1594. & Plantiniani anno 1607. in folio excuderunt.

Joannem Cuvillonium, Inſulis in Gallo-Flandria, honeſtis & opulentis ortum parentibus, ad Philoſophicas & Theologicas quæſtiones explicandas idoneum ſane finxit Natura. Quo factum eſt, ubi ſe Societati Jesu adjunxit, ut in Luſitania *Conimbricæ*, in Italia *Romæ*, in Germania *Ingolſtadii*, famæ ſecundæ plurimum collegerit, dum eas diſciplinas maxima cum laude profiteretur. In Academiam quidem Ingolſtadienſem admiſſi *Cuvilionius* & *Hermannus Tiræus*, ille Pſalmos Davidis, hic quartum Sententiarum librum explicare aggreſſi, ſcholas etiam in feriis vindemialibus, Alberti Bavariæ Ducis juſſu, continuarunt. Statimque non ſolum doctrinæ ubertate atque præſtantia, ſed etiam inducta acriter diſputandi conſuetudine (quo deſtituta aculeo juvenum ſtudia frigus & languor ſolet obtundere) utilitates Academiæ maximas genuerunt. Cuvillonius porro, ejuſdem Alberti Ducis nomine, Synodo Tridentinæ interfuit: & ſenex demum Romæ 1581. vivere deſiit, cum ex pœnitentiariis, qui ad D. Petri vicariam Pontificis ſummi operam obeunt, unus cenſeretur. Ad commentationes ejus quod attinet, *epiſtolam priorem D. Pauli ad Corinthios, & Pſalmos Davidicos* egregie illuſtravit: ut Ribadeneira in ſuo Catalogo notavit.

Edmundus Campianus, Londinenſis, Soc. Jesu Theologus, in campum prodeat, athleta invictus, atque æternum cœlo terriſque victurus. Infecerat jam olim, miſſo ex Britannia veneno, Bohemiam *Wicleſus*, ejuſque mali vim elapſi tot anni necdum infregerant. Lernæo huic monſtro, mutatis nominibus in capita pullulanti, par Hercules quærebatur. Ad iſtud itaque à Britannia contagium Britannicus, ut decebat, Hippocrates adhibitus, lethali putidoque ulceri ſalutare vinum infudit. Miſſus namque Pragam, Bohemiæ metropolim, Edmundus incredibili ſua facundia, quam doctrina multiplex ac ſumma vitæ innocentia mirifice commendabant, proceribus civibuſque plurimis inveteratas & cum lacte imbibitas opiniones extorſit; *Rudolpho II.* Cæſare, totaque aula mirante ac collaudante. Sed medio in curſu Romam evocatus, ut, cui debebat, ſe totum patriæ impenderet, mox paruit. Expeditus ergo promptuſque, ad certæ mortis periculum, in Angliam 1580. tranſmittit, & magnam inſulæ partem, mille inter diſcrimina, doctrinæ ſuæ radiis illuſtrat. At vero, quia latere diu, vel evadere tot inſidiantium manus oculoſque, contra ſpem erat; ut poſteritati conſulat, *Rationes decem oblati à ſe certaminis in cauſſa Dei* concinnat, totamque Calvini ſcholam unus ad certamen provocat. Acclamat populus, dentibus frendent adverſarii; emittuntur qui virum quærant, & capiant. Igitur piis in officiis deprehenſus *Campianus*, Londini carceribus traditur. Accurrunt Pſeudoepiſcopi; multis primum magniſque pollicitationibus, exinde minis conſtantem virtutem conantur ſubvertere: Tauros demum Siculos minantur. Ridet hæc machinamenta pugil fortiſſimus, docetque quid ſit robur vere Chriſtianum. Rapitur ergo ab efferatis carnificibus in currum, fune ſpiritus intercluditur, ferro pectus aperitur: non uno demum modo martyr & victor, ad cœlum anno 1581. Kalendis Decembris evolat. Ceterum præter opera, quæ Ribadeneira & Joannes Pitſeus, in ſuo quiſque Catalogo, recenſet, ſcripſit inſuper Campianus *Narrationem de divortio Henrici VIII. Regis ab uxore Catharina, deque ejuſdem diſceſſione ab Eccleſia catholica Romana*: quam Richardus Gibbonus 1622. Duaci edidit, cum Harpsfeldii Hiſtoria Anglicana.

Hieronymus Vielmus, Venetus, ex monacho Dominicano Epiſcopus Æmoniæ, cum laude Patavii & Romæ Theologiam publice profeſſus, commentationem *de Epiſcopis*, quos *Titulares* vocant, 1580. Venetiis in 4. edidit. Libros item duos *De doctrina ſcriptiſque D. Thomæ Aquinatis*, & opus eruditum *De ſex diebus conditi orbis*, adhæc *Orationes* varias eadem in urbe publicavit. Interfuit Conc. Trid. ut Ep. Argolicenſis.

Thadæus Perusinus, eremita Auguſtinianus, diu ſacras litteras in Academia Peruſina publice explicuit, & inter ſui ordinis Theologos primum in Concilio Tridentino locum tenuit; ejuſdem poſtea Præfectus generalis creatus. Præter eruditam *Orationem* 1567. ibidem habitam, tomos duos *Explanationum in Iſaiam prophetam* concinnavit; Peruſiæ 1598. excuſos.

Joannes Novelius, collegii Canonicorum S. Suitberti Decanus, *Confeſſionem Ambroſianam* ſuper controverſiis Fidei, quæ hodie agitantur, in quattuor libros, ex illius Doctoris operibus, digeſſit; & Coloniæ 1580. in 8. edidit.

CXIV. Vincentios Justinianos in ord. Dominicano plures invenio doctrina ſcriptiſque illuſtres. Ex his primus prodeat *Vincentius Juſtinianus Genuenſis*, Magiſter generalis ſui ordinis, qui S. R. E. Cardinalis à Pio V. creatus fuit. Is varias *Epiſtolas* hortatorias, maturæ pietatis atque eruditionis plenas, ad ſuos ſodales ſcripſit: *Conſtitutiones* item ſui ordinis, juxta Concilii Tridentini (cui & interfuit) decreta recenſitas & auctas, Romæ 1566. evulgavit. Sermones *D. Thomæ Aquinatis* de Tempore & Sanctis ex Vaticana Bibliotheca deſumptas, & numquam antea editas, etiam prælo dari fecit. Obiit 1582.

Vincentius Antistius Justinianus, claro genere cretus, in Aragonia, Valentini cœnobii fuit alumnus; in Ariſtotelis Scholaſticaque doctrina verſatus, in evoluendis Annalibus & rerum antiquarum monumentis vix noſtra ætate ulli ſedulitate conferendus. Scripſit *Theſaurum quæſtionum*, diſputaturis vel defenſuris theſes valde commodum. Vulgavit item Hiſpana lingua *Hiſtoriam vitæ & miraculorum SS. Vincentii Ferrerii, Ludibertrandi, & Petri Gundiſalvi Telini.* Latine autem edidit tractatum *De Stigmatibus S. Catharinæ Senenſis*, *Compendium ſuper Logicam*, *Adnotationeſque ſuper opuſcula S. Vincentii. Relationem* denique *de inventione corporis S. Angelinæ.* Obiit Valentiæ Conteſtanorum anno 1599.

Vincentius Merius, natione Bæticus, verbi Dei gratia præſtans, Hiſpanico ſermone conſcripſit librum de ſtatu & obligatione eorum qui ſunt matrimonio juncti. Florebat circa annum 1580.

Didacus à Stunica, Doctor Theologus, Ord. Auguſtiniani, apud Hiſpanos Salmanticenſis celeberrimus, Hebraicarum, Græcarum & Chaldaicarum peritia famoſus, in omnes ſui temporis Hæreticos, libros tres Latine conſcripſit, & Philippo II. Hiſp. Regi dedicavit. Ejuſdem paſſim leguntur Commentaria in Job & Zachariam Prophetas.

M. Aurelius Feutri, de Peſaro, ejuſdem Ord. ſcripſit *Sermones de Dominicis, de Tempore & de Sanctis*; Venetiis primum editos anno 1587.

Petrus de Vega, Luſitanus, S. Theologiæ Lector & Profeſſor Auguſtinianus, opere prolixo & egregio enucleavit *Septem Pſalmos Pœnitentiales*, Hiſpanico ſermone. In unum quemque verſum habet tractatus quinque vel ſex, quandoque ſeptem.

CXV. Joannes Molinetus, Siverniæ, in agro Bononienſi, ad Oceanum natus, *Margaretæ Auſtriæ* Belgicarum Provinciarum Gubernatrici à Bibliothecis, & Canonicus in Aula Comitis apud Valentianas, Hannoniæ opidum, Poeta & gentis Burgundicæ atque Auſtriacæ Hiſtoricus, deſcripſit Tomis III. *Res ætate ſua geſtas* ab anno 1474. ad annum 1505. nondum editas. Meminit *Delrio Diſquiſ. Magic. libr. 4. c. 1. quæſt. 2. ſect. 2.* legiturque Bruxellis in Bibliotheca Regia, & alibi. Obiit an. 1507. ſepultus in Aula Comitis.

Antonius Caracciolus, nobili genere apud Neapolitanos natus, ex familia Clericorum regularium, quos vulgo *Theatinos* vocant, Latine ſcripſit vitas *Cajetani Thienæi, Bonifacii à Colle*, & *Pauli Conſiliarii*, qui una cum *Joanne Petro Carafa*, tunc Theatino Epiſcopo, poſt *Paulo IV.* Papa, Congregationem dictorum Clericorum anno 1524. condiderunt.

Joannes Riccius, Cardinalis Montis Politiani. Is primum ſedente *Paulo III.* in *Alexandri Farneſii* Cardinalis Aula, hoc eſt, in litterarum & virtutum hoſpitio, deprehenſus vir conſilii magni, neque ullo vitio, ſed contra virtutibus ſummis; ab eodem Pontifice in communibus negotiis ad Principes varios Legatus miſſus eſt, & ſemper eximia cum laude. Ex quo demum authoritate, conſtantia, fama clarus, à *Julio III.* Pontifice inter Purpuratos adlectus, & ſummis honoribus egregie uſus, non modo eximium conſilii, animique ſpecimen, & neutiquam vulgatæ laudis vivens dedit; ſed excedens è vivis Urbi grande deſiderium ſui reliquit, tranſmiſitque per obitum ad nos documentum magnum; videlicet rem nullam magis debere cordi eſſe, inter Aulæ negotia & ſæculi curas, quam obſequium circa Religionem, atque Deum.

Basilius Zanchius, Patria Bergomas fuit, cujus urbis in ditione Veneta ſitæ incolas, laborioſos plerumque ac diligentes in concinnandis *Indicibus* exiſtere, uſu compertum eſt. *Lexicon* enim *Latinum* primus *Ambroſius Calepinus* Bergomas, è *Nicolai Perotti Cornucopia* litterarum ſerie collegit. *Thomæ Aquinatis* operum *Syllabum*, *M. Petrus* Bergomas; *Jacobus Philippus*, opus *Hiſtoriarum ab initio mundi uſque ad annum Domini* 1486. dedit; quod *Chronicorum Supplementum* inſcripſit. *Juris* quoque *civilis Additiones Hieronymus* I. V. D. ad diverſorum Conſilia adjecit; in *Saluſtii* vero *Bellum Catilinarium Scholia Bartholomæus Zanchius*, uterque & Bergomas, evulgavit. Ad *Ambroſii* vero, ut Barbari nominant, *Dictionarium Baſilius* hic noſter verborum latinorum ex optimis quibuſque ſcriptoribus *Sylvam* addidit, & ad *Marii Nizolii* è *M. Tullio Obſervationes*, *ſpicas* legit Bononiæ, in faſcemque colligatas publici Juris eſſe voluit. Dictus autem primo puer *Petrus* eſt, teſte *Gregorio Giraldo*, altero *Dialogo de Poetis ſui ſæculi.* Poſt vero cum natu grandior ſponte ſeſe ſodalibus Canonicorum Regularium *S. Auguſtini* addixiſſet, nomine de more mutato, *Baſilii* induit. A prima adoleſcentia, in Urbe Roma præſtantibus omnium gentium ingeniis ſemper florente, diu multumque (aureo illo *Leonis X.* ſæculo, qui ſtudia Pontifex mirifice fovit) verſatus eſt, in optimarum artium diſciplina atque in ſacris potiſſimum ſtudiis acquieſcens bonaſque eis horas tribuens. Collegit itaque ex SS. Patrum libris *Notationes in omnes ſacræ Scripturæ libros*, & *Ant. Auguſtino* inſcripſit, qui ex Ilerdenſi Epiſcopo Tarraconenſium Archiepiſcopus obiit. *Quæſtiones* item *in quattuor libros Regum* & *duos Parlipomenon* è *Theodorici* potiſſimum ſcriptis, apis ritu, decerpſit, & de

& de Græcis (cujus linguæ peritiſſimus erat) Latinas fecit, & ad *Hieronymum Saulium* Genuenſem Archiepiſcopum miſit. Erat tum doctiſſimis hominibus, quibus Roma abundabat, carus acceptuſque *Baſilius*, laborioſus vir atque induſtrius, quorum communione non mediocrem, ut fit, eruditionem famamque eſt conſecutus. Et hæc quidem proſa oratione conſcripſit: vincta vero numeriſque adſtricta, quæ excuſa, ſunt *Poemata* ſacra & pudica: obſcena enim, laſciva ac maledica deteſtabatur, quæ qui pangerent, eos Poetica abuti jactabat. In his libri duo excellunt verſu heroico elaborati ad *Petrum Bembum* Cardinalem, optimum dicendi artificem ac poetam, qui *Hortus Sophiæ* inſcribuntur, continentque Theologiæ ſumma capita verſibus venuſte ac perſpicue tradita. Poeſios candidatis alterum opus ad immortalitatem conſecravit, *Epithetorum Latinorum theſaurum*, verius quam librum, ex ſeptem præcipuis Poetis, *Lucretio, Catullo, Virgilio, Horatio, Tibullo, Propertio*, ac *Naſone*. Quod opus *Onomaſticon* Poetarum adpellandum cenſeo: adeo accurate fabulas omnes hiſtoriaſque ex optimis Græcorum fontibus ac Scholiaſtis, non è turbidis rivulis hauſit: nihil ut amplius in eo genere deſideres, & præ illo jaceant, qui citra delectum & ex recentioribus potius, quam optimæ notæ poetis, *Epitheta* contexuerunt. Et hæc quidem Romæ edita, poſt Baſileæ ac demum Lovanii prodierunt.

CXVI. **J**oannes Maria de Monte, Apoſtolicæ primum Cameræ Auditor, deinde ex Archiepiſcopo Sipontino à *Paulo III.* presbyter Card. fuit creatus. *Paulo Tertio* fatis cedente, *Farneſio* & *Guiſio* Cardinalibus potiſſimum auctoribus, ad Pontificatum evectus eſt, & *Julius Tertius* appellatus. Patrem habuit *Joannem Vincentium de Monte*, *Fabiani* filium, Juriſconſultum egregium; matrem vero Senenſi urbe ortam, & generis nobilitate illuſtrem. Prima bonarum litterarum præſidia, Juris exactam ſcientiam, & eloquentiam ſingularem Senis & Peruſiæ, opera *Antonii de Monte* Cardinalis, patrui ſui, comparavit. Galliæ Ciſpadanæ, Æmiliæ, Flaminiæ Bononiæque Legationes obivit, quarum virtutum commendatione ad ſupremum Eccleſiaſticæ poteſtatis culmen aſcendit. Cumque *Lippo Brandolino*, & *Ambroſio Catharino* præceptoribus uſus eſſet: viros longe doctiſſimos in familia ſemper habuit; inter quos *Romulus Amaſæus*, *Paulus Sadoletus*, *Bloſius Palladius*, *Hippolytus Saluzannes* & *Galeatius Florentinus* cæteris antiſtabant. In Concilio Tridentino etiam Apoſtolicæ Sedis Legatus fuit. Exſtant in eadem, uti & Lateranenſi Synodo, habitæ Orationes; uti & aliæ coram Pontificibus & Cardinalium Collegio. Ob. Romæ anno 1555. laudum plenus, cum maximo Urbis luctu, in æde *S. Petri*, in Monte Aureo ſepultus.

Fredericus Staphylus, Oſnaburgi in Weſtphalia anno milleſimo quingenteſimo duodecimo claris parentibus natus, patre Weſtphalo & matre Dantiſcana, primum Lutheranis adhæſit, quorum impia dogmata cum agnoviſſet, anno 1554. Viennam Auſtriæ ſe contulit, a *Ferdinando I.* Imp. in Conſiliariorum numerum adſcriptus: quo honore & *Albertus V.* Bojorum Dux ipſum affecit. Anno 1552. Wormatienſi Colloquio interfuit, & anno 1563. Tridentum ſe contulit, ubi Synodus habebatur. Vixit annos quinquaginta & menſes ſex, obiitque Ingolſtadii, cujus Academiæ Inſpector ſeu Superintendens ab eodem *Alberto* Duce conſtitutus fuerat, anno 1564. die quinta menſis Martii, ſepultus ibidem in templo Franciſcanorum. *Anna* conjux, vix quadrimeſtre ſpatium marito ſuperſtes, reliquit tres filos impuberes. Scripſit Antilogias Lutheranorum; Trimembrem Epitomen Theologiæ Lutheranæ, ejuſdem Defenſionem, & alia, Coloniæ, Dilingæ, Antverpiæ & Pariſiis edita.

Aloysius Lipomanus primum Methonenſis, dein Veronæ, & poſtremo Bergomi Epiſcopus, vitæ integritate & eruditione præſtans, variis legationibus ſumma prudentiæ laude defunctus, litterarum ſtudium & ſcribendi diligentiam non intermiſit, *Catena* laborioſiſſima *in Geneſim, Exodum & Pſalmos*, inter occupationes illas elaborata. Obiit anno 1558.

Raymundus à Vineis Capuanus, Ordinis Prædicatorum Magiſter Generalis, ſcripſit *Theologiam Myſticam*; item *Vitas SS. Virginum*, *Catharinæ Senenſis*, & *Agnetis Politianæ*: quæ omnia Coloniæ 1563. in fol. ſunt edita.

Hieronymus Torrensis, natione Hiſpanus, Soc. *Jeſu* Theologus, *Alfonſo Piſano*, ſuo populari, ſodali an. 1567. ad Dilinganam Academiam migranti in Theologica apud Ingolſtadienſes profeſſione ſucceſſit, Anno 1569. *Confeſſionem Auguſtinianam* edidit, in libros quattuor diſtributam, & ex univerſis *S. Auguſtini* libris unum in corpus redactam. *Torrenſem* anno 1575. Dilingam abeuntem, *Gregorius de Valentia*, itidem Hiſpanus, excepit.

CXVII. **J**ulius Priscianensis, Florentinus, Soc. *Jeſu* Doctor Theologus, *Theodoro Peltano* Belgæ, in ſacra Profeſſione Ingolſtadii ſuffectus, *Regulas S. Auguſtini* cum *Humberti* S. R. Eccleſiæ Cardinalis & *Hugonis Victorini Commentariis*, Dilingæ edidit. *Priſcianenſi* 1575. *Lucas Pinellus*, itidem Italus, in cathedra Ingolſtadienſi ſucceſſit. *Pinello* in Lotharin-

tharingiam ad Academiam Muſſipontanam miſſo, ſucceſſit *Chriſtophorus Parchingius*, Anglus.

ANTONIUS AMPIGOLLUS, al. RAMPELOGUS, Genuenſis, Eremita Auguſtinianus, Neapoli agens, *Biblia aurea*, ſeu *locos communes è veteri & novo Teſtamento* ſecundum ordinem alphabeticum congeſtos, typis publicavit: quod opus Coloniæ 1628. in 8. recuſum fuit.

MICHAEL BULTELIUS, Niepius, Patritius & Burgimagiſter Iprenſis, Eques auratus, vir humaniſſimus, in quo, uti tradit *Dauſquius, Magnum eſt Academiæ inſtar*, & quem utraque literatura, Latii & Hellados commendabat vel in pangendis verſibus artificem unicum. *Lipſio, Jano Lernutio, Blotagrio, Juſto Rijckio, Vrientio, Puteano*, & aliis doctrinæ fama ævo ſuo claris perſamiliaris fuit. Multa ſcripſit ad Poeſim & Hiſtoriam ſpectantia (quæ aſſervantur ab ejus filio *Michaele Stephano*, qui & acri vir ingenio, & calamo promptus eſt) forte aliquando ex illius Bibliotheca inſtructiſſima proditura in lucem. Obiit an. 1633. Fratrem habuit *Giſſenium Bultelium* Clytium, Patritium ac Conſularem item Iprenſem, Poetam elegantem, qui *Carmina* ad amicos varii generis & argumenti luſit, quorum pars aliqua in *Tomis Poetarum Belgicorum* anno 1614. Francofurti edita eſt, reliqua penes hæredes latent.

AMBROSIUS GOZZÆUS, Raguſinus, Ord. Prædicatorum, Catalogum Virorum in litteris illuſtrium ex familia Prædicatorum, Venetiis 1605. publicavit.

LAMBERTUS HORTENSIUS, Montfortius, Lovanium ad litterarum tirocinia venit, clareſcentibus in ipſa Academia Rutg. Reſcio, Corn. Goclenio, Joanne Campenſi, Joan. Lud. Vive, Joan. Paludano. Scripſit *Satyrarum in ævi ſui vitia & mores* libros II. *Chronographiam Goylandiæ, Seceſſionum civilium Ultrajectinarum* libros VII. *De tumultu Anabaptiſtarum, De bello Germanico à Carolo V. Cæſare geſto* libros VII. & alia quæ *Val. Andreas* enumerat. Ludum habuit litterarium Nardæ Batavorum, in cujus urbis excidio per *Fridericum* Ducis Albani filium ſervatus eſt à *Weldamo* grato diſcipulo, qui inter Iberos militabat, Comiteque *Boſſutio*. Obiit an. 1573.

DIDACUS STELLA, Hiſpanus, Ord. Minorum, egregius & doctiſſimus verbi Dei declamator, & Card. *Granvellani* Confeſſarius, S. Theologiam Madriti docuit; ſcripſit *De modo concionandi* Tractatum, cui annexuit *Expoſitionem in Pſal.* 136.

CONSTANTINUS BUCCAFOCUS, Picenus, à patrio ſolo *Sarnanus* nuncupatus, ordinis Minorum Theologus ac Philoſophus eximius, à *Sixto* V. Cardinalis anno 1585. creatus, præclara & acuta ſcripta poſteris reliquit, quibus *S. Thomæ Aquinatis* & *Joannis Scoti* opiniones ad concordiam rediguntur, & quibus *Aureolus* cum *Capreolo* conciliatur.

CXVIII. MICHAEL AB ISSELT, Amersfortius, vix ex ephebis exceſſerat, & ſeverioribus ſtudiis aptus viſus eſt, quibus ſerio ſe Lovanii aliquamdiu impendit, donec turbata patria domum reverſus, vicariam Paſtoribus operam in concionando aliiſque muniis ſæpe præſtitit. Increbreſcente fanaticorum hominum rabie, viciniſque urbibus Ultrajecto & Amſtelodamo in Geuſiorum poteſtatem redactis, etiam Amersfortium communi procella involutum eſt, & *Michael* in exilium ire juſſus, Coloniam Ubiorum conceſſit, ubi annos complures vixit ea comitate ac morum facilitate, ut multorum etiam Senatorii ordinis virorum amicitiam meruerit. Colonia Noviomagum, Noviomago poſt à Geuſiis occupato, Hamburgum ſe recepit, ubi Italis quibuſdam mercatoribus concionando & Sacramenta Eccleſiæ adminiſtrando operam dedit, vitæque diem clauſit extremum anno 1597. Scripſit *Hiſtoriam Belli Colonienſis* libris IV. *Hiſtoriam Rerum memorabilium in Belgio, ſub Philippo II. Hiſpan. Rege* ab anno 1566. uſque ad annum 1597. *Vitam Cornelii Muſſi* Epiſcopi Biſontini, cujus etiam *Conciones* ex Italico Latinas fecit.

LEVINUS AMMONIUS DE HARENA, primo profeſſus Cartuſiæ Sylvæ S. Martini prope Gerardi-montem, dein Cartuſiæ Gandenſis, in utraque Procurator & in poſtrema etiam Vicarius, in Ordineque Jubilarius, Græce pariter & Latine eruditus: ſcripſit librum *De filio prodigo*, dum ageret apud Cartuſianos prope Bruxellam, impreſſum Lovanii apud *Rutgerum Reſcium* anno 1542. *De Inſtitutione Novitiorum*, de qua non niſi fragmenta MS. vidi. Item, teſte *Sandero*, volumen *Epiſtolarum* ad viros doctos pleroſque doctiſſime ſcriptarum. Emiſit *vitam Guilielmi Rebautii*, Belgæ, Prioris majoris Cartuſiæ & Generalis ejuſdem Ordin. cujus *Sermones Capitulares* ipſe *Levinus Ammonius* propria manu conſcriptos reliquit, qui aſſervantur in Cartuſia Bruxellenſi. *Petrus Opmerus* non dubitat eum inter viros, quos Ordo Cartuſienſis habuit & pietate & varia eruditione conſpicuos, recenſere. Laudatur & ab *Eraſmo* Epiſtola ad *Utenhovium* his verbis: *Levinus Ammonius, vir eruditione juxta ac pietate inſignis.* Obiit Gandavi anno 1556.

Franc.

y Google

Franc. Goethalsius, ſeu Bonicollius, alias Panagathus, quod cognomentum ex Græca Nomenclatura mutuatus eſt, patria Brugenſis fuit, profeſſione Juriſconſultus, & aliquot annos cauſſarum patronum egit, ediditque *Carmen de Diva Virgine*, Antverp. typis *Plantini* in 8. De felici & infelici Republica tractatum politicum, Lovanii apud *Bogardum. De dominii diſtinctione*, occaſione *Orationis*, quam de communione omnium rerum inter amicos Brugis publice habuerat. Lovanii Juris utriuſque Doctor renuntiatus, Profeſſor Regius *Paratitla* docuit. Docuit item Duaci totos 33. annos, ubi & obiit an. 1616. in *S. Amato* conditus, in qua fruebatur beneficio Canonico, factus Sacerdos viva etiamnum & conſentiente uxore, ac Pontifice diſpenſante.

Everardus Wassembergius, Embricenſis, diſciplinis humanioribus & Theologicis Lovanii operam dedit, & juvenis admodum edidit ingenii monumenta, quibus nominis famam captare atque mereri cœpit. Vulgavit *Humanæ vitæ ſcenam* qua conditiones hominum & mores ad amuſſim repræſentat, Lovanii in 8. typis *Franc. Simonis.*

Hubertus Phalesius, Antverpienſis, Cœnobii Affligemienſis, Ordinis *S. Benedicti* Sub-Prior, edidit *Concordantias Bibliorum*, variis locis expurgatas & locupletatas, cum Præambulis ad eaſdem; typis *Plantin.* 1642. in fol.

Petrus Antonius Beuterus, Valentiæ in Hiſpania natus, Sacræ Theologiæ Doctor, in patria & Profeſſor, ſcripſit *De recta Sacrificii oblatione, & ceremoniis Miſſæ*, ad *Paulum III.* cujus & *Prædicatorem* ſe vocat *Apoſtolicum*: & *Judicium in Confeſſiones Sacerdotum*, ad *Gerardum Marcanum* Cardin. Leodienſem, & Archiepiſcopum Valentinum: *& Annotationes X. ad ſacram ſcripturam*: *itemque Hiſtoriam ſuæ Patriæ*; ſed Hiſpanice, fabuloſis Annii Originibus contaminatam.

Joannes Petrus Juſſanus, patria Mediolanenſis, Presbyter ex Congregatione Oblatorum S. Ambroſii, quam à S. Carolo Borromæo inſtitutam fuiſſe ſupra diximus, vitam ejuſdem S. Caroli ſermone Italico accuratiſſime ad Paulum V. Papam libris IX. deſcripſit: quam Gallice à ſe redditam Nicolaus Sulfurnius Presbyter Oratorii an. 1622. Lutetiæ publicavit. Juſſanus porro lib. 5. cap. 4. narrat ſuo tempore Congregationem Oblatorum ducentis amplius ſacerdotibus.

Joannis Alberti Widmanſtadii, & Moſis Meredinæi Sacerdotis Catholici, è Meſopotamia oriundi opera, Ferdinandi I. Imp. liberalitate 1555. & 1562. in 4. Viennæ Auſtriæ ſunt edita, ſermone & characteribus Syris, videlicet Matthæi, Marci, Lucæ & Joannis Evangelia, Pauli Apoſtoli Epiſtolæ, Lucæ Evangeliſtæ Apoſtolica Hiſtoria à Chriſti Aſcenſione uſque ad annum Neronis quartum; Jacobi, Petri & Joannis Apoſtolorum Epiſtolæ Canonicæ: Item Syriacæ linguæ prima elementa, & Chriſtianæ religionis quotidianæ precationes.

Gerardus Bonioannes Epiſcopus Camerinus, ad Regem Poloniæ Nuntius Apoſtolicus, confecit Epitomen in univerſam Theologiæ ſummam Thomæ Aquinatis, & Pio IV. dicatam 1568. in 8. Lugduni publicavit.

Joannes Mercerus, Uticæ in Septimania natus, cum ſe totum Hebraicæ ac Chaldaicæ linguæ ſtudio addixiſſet, Franciſco Vatablo defuncto in profeſſorio munere ſucceſſit. Turbatis poſtea in Gallia rebus, Venetias conceſſit, hoſpitio uſus Arnoldi Ferrerii, qui tunc Legatum ibi Gallicum agebat. Inde cum Lutetiam repetere in animo haberet, Uticam in itinere deflexit; ubi quæ cunas illi paterna domus dederat, lue populari, per illas regiones graſſante, correpto, ſepulcrum quoque anno 1570. dedit. Joſias filius parentis ſui in *ſex minores Prophetas priores*, *Jobum, Salomonem*, & poſtea in *Geneſim* commentaria, poſt ejuſdem funus, publicavit.

Gerardus Busæus, Noviomagus, Theologus Lovanienſis, ex Michaelis Baji viri eximii & præſtantiſſimi diſciplina: poſt Canonicus & Eccleſiaſtes Sanctenſis, beneficio Joannis Gulielmi, Cliviæ ac Montium Ducis, cujus pueritiæ præfuit: ſcripſit juſſu Gulielmi Lindani, Epiſc. Ruræmundenſis, Catechiſmum, ad Senatum Noviomagenſem, Germanice: Coloniæ 1572. Addit Callidius ſcripſiſſe Reſponſionem ad Illyricum De communione ſub utraque ſpecie: verum exemplaria ab hæreticis ſuppreſſa deſiderari. Item de Euchariſtiæ Sacramento ſub lucem nondum vidiſſe. Fratres habuit Joannem & Petrum Societ. Jeſu Theologos, ſcriptis itidem celebres.

Casparus Francus, in Miſnia parentibus Lutheranis natus, & in hæreſi educatus, cum Ingolſtadium anno 1566. veniſſet, & in contubernio Martini Eiſengrenii ageret, poſt diligentem & aſſiduam veterum Eccleſiæ Patrum lectionem, errores agnitos ultro abjecit & publice ejuravit. Sacris initiatus in Comitatum Hagenſem ſe contulit, & quem Lutherana peſte, vivente Ladislao Comite, infectum reliquerat, ab eadem expurgavit, ejuſque

incolas ad Catholicæ fidei caſtra fideliter reduxit: exinde Alberti Bojorum Ducis Eccleſiaſtes & Conſiliarius creatus, non ſolum Monachii ſed per univerſam Bavariam ſummo cum fructu conciones habuit, & plurimos errantes ſuo exemplo ac doctrina in veritatis viam revocavit. Eiſengrenio defuncto in ſacrarum litterarum profeſſione ſucceſſit. Anno 1575. ſacri jubilæi cauſa cum Italiam & Urbem inviſeret, Senis in Etruria Doctor Theologus, & Romæ à Gregorio XIII. Protonotarius Apoſtolicus ac Comes Palatinus creatus fuit. Scripſit Expoſitionem cauſſarum juſtiſſimarum, quibus graviſſime commotus à nova Lutheranorum ſecta ad Catholicam & Romanam Eccleſiam ſe convertit, 1568. Ingolſtadii editam, & tertio recuſam: item Catalogum Hæreticorum, qui ab Apoſtolorum temporibus ad noſtra uſque tempora extiterunt: Orationes item ac Conciones varias.

ARNOLDUS ALBERTINUS, Majoricenſis, Epiſcopus Pactenſis, & utriuſque cenſuræ Doctor clariſſimus, celebratur ob ejus tractatum De agnoſcendis aſſertionibus Catholicis & Hæreticis; omnibus jus Cæſareum, Pontificium & ſacram Theologiam confitentium, utiliſſimum, Venetiis anno 1571. editum.

AUGUSTINUS STEUCHUS Eugubinus, Epiſcopus Kiſamus, Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarius, cura & labore doctiſſimorum virorum compilavit & per tres tomos redegit varia opera Theologica, è veteribus Bibliothecis & multis aliis locis collecta, Pariſiis 1578. & Venetiis anno 1591. excuſa.

CYPRIANUS STAPERT, vulgo Vomelius, à Friſiæ occidentalis pago, in quo natus, I.V. Doctor Moguntinus, Comes Palatinus, & Aſſeſſor Cameræ Imperialis Spiræ, quo munere annos quindecim functus eſt, ſcripſit *Odam ad Deum*, pro tranquillo orbis Chriſtiani ſtatu, *Miſcellanea*, *Sylvarum* libros quattuor, *Celebrium* item *virorum aliquot epitaphia urbis Magdeburgenſis*. Deceſſit Spiræ anno 1577.

THOMAS HIBERNICUS, ſocius Sorbonicus, quemque & Dominicani & Minoritæ ſibi adſcribunt, collegit Manipulum Florum ſive ſententiarum ex omnibus fere auctoribus ſacris & prophanis, multoties editum, Coloniæ, Pariſiis & alibi, accuratius autem Antverpiæ apud Joannem Bellerum anno 1578. abſque tamen proœmio & indiculo auctorum ex quibus ſua hauſit.

FREDERICUS FORNERUS, Doctor Theologus, Epiſcopus Hebronenſis & ſuffraganeus Bambergenſis, ſcripſit nuper Palmam triumphalem Miraculorum Eccleſiæ Catholicæ per totum orbem.

CXIX. FRONTO DUCÆUS, natione Gallus, patria Burdigalenſis, vir eruditus, Theologus, & totius Antiquitatis cognitione maxime nobilis. Scripſit Collectanea in Clementem Alexandrinum, ſuppreſſo nomine. Item S. Antonii Abbatis Meliſſas, ſeu ſermonum, & locorum communium, libros duos, qui Tomo V. Bibliothecæ Sanctorum Patrum habentur, ad Græcorum Doctorum fidem revocavit, atque Annotationibus illuſtravit: ut & Maximi Sententias ibidem reſtituit. Notas in prima capita D. Irenæi, & in multa Sanctorum Baſilii, & Gregorii Nyſſeni loca. Opuſcula quinque D. Gregorii Nyſſeni, & 30. Homilias D. Chryſoſtomi, è Græco in Latinum vertit. Et nunc Homiliarum omnium Chryſoſtomi, Græce & Latine primum volumen emiſit: alterum vero cum Epiſtolis ejuſdem Sancti expectamus. Duas item Gregorii II. Pont. Max. Epiſtolas ad Leonem Iſauricum, de quibus Cardinalis Baronius Tom. 9. Annalium Eccleſiaſt. honorifice mentionem faciens, *Accepimus*, inquit, *ipſas Græce ſcriptas, in Bibliotheca Cardinalis Lotharingiæ, inde depromptas, atque in lucem editas, à viro inſignis doctrinæ, ac pietatis Frontone Ducæo S. I. Profeſſore, qui & eaſdem in Græcum translatas reſtituit Latinitati.* Hæc ille. Gallice quoque exhibuit Inventarium, ut vocat, eorum quæ falſo de Euchariſtiæ Sacramento citarat Pleſſius, ſecta Calvinianus, duobus voluminibus.

VALENTINUS ROTMARUS, litterarum & Eloquentiæ Profeſſor Ordinarius, edidit Tomos duos Orationum Ingolſtadienſium, à variis illius Academiæ Profeſſoribus habitarum. Item, præter Annales, ſcripſit librum de Cancellariis Pro-Cancellariis & S. Theologiæ Profeſſoribus in eadem Academia. Cui poſtremo operi, cum ſub prælo eſſet, auctor immortuus anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo primo, prodiitque Ingolſtadii eodem anno abſolutum à Joanne Engerdo, litterarum ac Poëſeos Profeſſore.

D. MARTINUS RYTHOVIUS, Primus Epiſcopus Iprenſis, Decanus fuit S. Petri Lovanii, & ibidem S. Theologiæ profeſſor. Ad Epiſcopatum Iprenſem primus aſſumptus fuit anno 1561. Paulo poſt abiit ad Concilium Tridentinum ſub Pio IV. Inde reverſus convocavit tamquam ſenior Epiſcoporum Concilium Provinciale Mechlinienſe, cui & præſedit. Anno 1577. exiſtens in Comitiis Flandriæ, Gandavi ab hæreticis captus fuit; multo lytro, & intercedente commutatione captivorum duorum aliorum, qui ſub Principe Parmenſi capti erant, redemptus anno 1581. Ex carceribus Catholicos Iprenſes per litteras in fide Catholica confirmavit, quarum adhuc plures exſtant. Poſt relaxationem, Eccleſias Dixu-

oogle

Dixumudenſem, Furnenſem, Bergenſem & Dunckercanam in ſua Diœceſi reconciliavit, quæ ab hæreticis profanatæ & ſpoliatæ erant. Inde venit, peſte correptus, Audomaropolim, ubi die nona Octobris anno 1583. in Domino obdormivit. Corpus ejus inde poſtmodum translatum, nunc ſepultum eſt Ipris, juxta ſummum altare. Docte ſcripſit in Magiſtri ſententiarum libros quattuor.

Lucovicus Guicciardinus, patricia apud Florentinos gente natus, Germaniam inferiorem, qua patet, Etruſco ſermone primus deſcripſit, tabuliſque illuſtravit. Patruus illi fuit Franciſcus Guicciardinus, excellentis Hiſtoricus judicii, qui de rebus in Belgio Patrum memoria geſtis, libros tres poſteris reliquit. Cæterum Ludovicus perpetuo apud Belgas vixit, incolarum captus humanitate, & circa anno 1580. Antverpiæ vivere deſiit, ætate 64.

Theodorus Antonius Peltanus, quo florente laborabat vehementer tota Bavaria idoneorum divini verbi miniſtrorum penuria. Ei neceſſitati occurſurus Albertus Bojorum Dux, Ingolſtadienſem Academiam pene collapſam reſtituere, & inſtituto adoleſcentium collegio, ſobolem Eccleſiæ ac Reipub. utilem ſtatuerat educare. Horum operum adjutores coram à Petro Caniſio, per litteras ab Ignatio Lojola, homines è Societate viginti poſtularat, templum, domum & vectigal annuum prolixe pollicitus. Ignatius itaque anno ſuperioris ſæculi ſexto & quinquageſimo ſocios octodecim ex Urbe miſit: quos inter Rector fuit Thomas Lentulus, Neomagus, ceterorum præcipui Joannes Covillonius, Hermannus Tiræus, & Theodorus Peltanus. Menſe Julio Ingolſtadium cum perveniſſent, in Collegium quod Vetus appellabant, quodque pars erat publicæ Academiæ, inducti ſunt, attributo S. Catharinæ ſacello. Doctores Academici, cives & Scholaſtici perbenevolo ſeſe novis incolis præbuerunt. Nimirum ſuperabat adhuc fama Claudii Jaji, Alfonſi Salmeronis, Gaudani & P. Caniſii, qui non exiguo olim fructu Ingolſtadii docuerant: eaque memoria auctoritatem novis advenis conciliabat. In Academiam publicam ad docendum admiſſi Covillonius & Tiræus, ille Pſalmos Davidis, hic Petri Lombardi quartum Sententiarum librum explicarunt, Peltano Rhetorica & Græca privatim docente.

Ludovicus Legionensis, Hiſpanus, S. Theologiæ Doctor, Auguſtinianorum Provincialis, magno vir ingenio, litteris Latinis, Græcis, Hebraicis doctiſſimus, vehementer ab omnibus commendatur in explanatione ſcripturarum. Ejus ſcripta recenſentur in Anaſtaſi Auguſtiniana Thomæ Gratiani. Opus tamen anni 1589. in Cantica Canticorum, quod exſtat Salmanticæ apud Guilielmum Foquel, eſt prohibitum, quia quaſi amatorium, ut è ſchedis Miræanis diſco.

Albertus Crantzius, ſcripſit Hiſtoriam Saxoniæ, item Sueciæ, Daniæ, Norvvegiæ Chronica, Francof. 1583. Is dixit de Luthero: frater vade in cellam & dic Miſerere.

Franciscus Turrianus, antea Torrenſis dictus, natione Hiſpanus, patria Legionenſis, vir omni linguarum ac diſciplinarum genere excultus, celebriores quaſque Italiæ Bibliothecas diligenter excuſſit, multaque veterum Patrum, præſertim Græcorum opera è tenebris eruit, & Latina civitate à ſe donata, publici juris fecit. Cumque plurimis libris editis, magnam ſui famam per Europam commoviſſet, à Pontifice Maximo ad Synodum Tridentinam cum aliis Theologis miſſus, in illo velut orbis theatro, rem Eccleſiæ Catholicæ fortiſſime geſſit. Exinde præcipiti jam ætate, cervicem ſuavi Domini jugo Romæ 1566. ſubjecit, tironibus Soc. Jeſu adſcriptus, in qua & obiit anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo quarto. Librorum catalogum, quos partim ante Societatis ingreſſum, partim poſtea ſcripſit, Petrus Ribadeneira recitat.

Carolus Borromæus, Mediolanensium Archiepiſcopus & Presbyter Cardinalis, titulo S. Praxedis, à Pio IV. avunculo ætat. 22. creatus, ſingulari vitæ innocentia & ſanctitate Eccleſiam ſibi creditam annis 25. rexit, mores collapſos correxit. Non lana tonſa deglubere, ſed oves Dei verbo paſcere, bonus Paſtor, non mercenarius ſolebat. Scripto de *Cura Paſtorali* libro graviſſimo, ad hoc ipſum ſanctiſſimum munus ſacerdotes excitavit. S. Borromæi vitam Auguſtinus Card. Veronenſis, pie venuſteque conſcripſit; ejus item res geſtas habet in ſuis Chronicis Sebaſtianus Verronius, verius vero libris quinque Carolus à Baſilica Petri, ejus alumnus, quos legat, quiſquis exemplar cognoſcere volet perfecti Sacerdotis & Epiſcopi. Cœlo inſertus eſt 1585. ætat. 47.

Hugo Boncompagnus, civis & I. V. Doctor Bononienſis, magna cum laude Jura publice diu in patria explicuit. Veſtanus deinde Epiſcopus à Paulo IV. Creatus, in illo orbis theatro Tridentinos inter Antiſtites emicuit. Poſt S. R. E. Cardinalis, ac demum Pontifex Maximus ſuo merito renuntiatus, fauſtum Gregorii XIII. nomen aſſumpſit. In Pontificatu communis omnium nationum parens fuit. Collegia namque ſeu Seminaria plus minus 24. exſtruxit, in his Germanicum, Anglicanum, Neophytorum, Græcorum,

Romanorum, Maronitarum, Illiricorum, Romæ; Viennenſe in Auſtria, Pragenſe in Bohemia, Græcienſe in Stiria, Olomucenſe in Moravia, Braunsbergenſe in Pruſſia, Muſſipontanum in Lotharingia pro Scotis, Vilnenſe in Lituania, Claudiopolitanum in Tranſſiluania; Funenſe, Vaſquienſe, Arimenſe & Anzuchixamenſe in Japonia; Fuldenſe in Haſſia, Dilinganum & Auguſtanum in Germania, Anglorum in urbe Remenſi olim, nunc Duacenſi ſitum; & Helvetiorum in urbe Mediolanenſi. De his legi poterit *M. Antonius Ciappius* in libello, quem de rebus à Gregorio XIII. præclare geſtis ſcripſit. Hujus porro Pontificis auſpiciis Oceanus Juris primum in lucem prodiit: Obiit autem anno Chriſti 1585. Ætatis 84.

CXIX. HIPPOLYTUS ESTENSIS ſeu Meſtinus, Alfonſi Ferrariæ Ducis filius, patruo ſuo vita functo in Archiepiſcopatu Mediolanenſi ſuffectus, demum 1539. Cardinalium collegio à Paulo III. adlectus, inſignis ac prope ſingularis eruditorum ſuo ævo Patronus fuit. Quos quidem & domi liberaliter habebat, & cum iis de rebus variis indies diſſerebat: ut *M. Antonius Muretus*, cum *Flaminio Nobilio*, domeſticus teſtis, narrat in ſuis Variis Lectionibus præfando, eidemque inſcribendo. *Cælius* quoque *Calcagninus*, *Paulus Manutius*, *M. Antonius Flaminius*, & alii libros ſuarum vigiliarum eidem, ut Mæcenati liberaliſſimo, dicandos cenſuerunt. Ut vero ex ungue leonem diſcas & agnoſcas, lege, ſi lubet, Epiſtolam ejus ad Arnoldum Sorbinium, Mureti Epiſtolis inſertam. Obiit autem 1586. & Tibure in æde S. Franciſci conditus jacet; ubi auguſtum declivemque hortum amoeniſſimum habebat. Eſtenſes porro Principes ampliſſimam Ferrariæ bibliothecam olim poſſederunt.

LEO CASTRUS, Hiſpanus, Doctor Th. Salmanticenſis, ſuos in Iſaiam, & Oſeam commentarios 1570. & 1586. Salmanticæ publicavit. Scripſit & Apologeticum pro vulgata S. Hieronymi & LXX. Interpretum tranſlatione. Obiit Leo Caſtrius an. 1586. quo & obierunt anno, Sixtus Henninga & Stephanus Sampajus.

GASPAR GONZALEZ, natione Luſitanus, vir omni diſciplinarum genere excultus, & eam ob cauſam ſtudiorum formandorum gratia Romam accitus, Orationem habuit gravem pariter atque elegantem anno 1585. in aula Pontificia, cum Iaponicorum Principum Legati ſunt publice excepti: quæ tum Romæ, tum alibi à typographis vulgata eſt.

GUILIELMUS SIRLETUS, Natus Stili, opido ejus Italiæ partis quam olim Magnam Græciam, hodie Calabriam appellant, fortibus viris, optimiſque Reip. inſtitutis quondam florentem. Parens Thomas ad centeſimum & quintum ætatis annum vixit: Gulielmus & ipſe valido robuſtoque ad lucubrandum fuit corpore, miſſus primum Neapolim, ubi Græcis doctoribus operam dedit: poſt Romam, ad exquiſitiorem ingenii cultum. Præceptores doctrina, brevi ſuperavit; utraque lingua ad miraculum uſque, poſt etiam ſancta, inſtructus. Mathematicas his diſciplinas adjunxit. Mox Philoſophiæ, ac Theologiæ orbem è fontibus Græciſque ſcriptoribus tam avide hauſit, ut parem ea ætas non viderit. Et tametſi ſpirans quædam Bibliotheca eſſet (quod Dionyſio Longino Eunapius tribuit) tamen librorum veterum, Græcorum præſertim, copiam maximam collegit; quam Aſcanius Columna Card. ampliſſ. poſtea poſſedit, præfecitque Pompejum Hugonium, Latinæ eloquentiæ Romæ Doctorem. Vaticanam Pontificis Bibliothecam dum præeſſet mirifice auxit: nihil tamen, Socratis exemplo, edere voluit: præter variantes in Bibliis Regiis lectiones ſive modeſtiæ, ſive metus, ne reprehenderetur, gratia; non ignavia, aut invidia poſteritatis adductus. Liberalitas in omnes, præſertim egenos; omnem ut dicendi vim, ſic fidem exſuperabat; nihil ut moriens reliqui fecerit, ſed æs ingens alienum eo nomine conflaverit: imitatus beneficentia ſanctiſſimos viros, Laurentium Levitam, Martinum item, Nicolaum & Joannem Eleemoſynarium Epiſcopos. Reliquas illius virtutes funebri oratione Joannes Vaz Motta, Luſitanus eſt perſecutus. Sepulcrum illius viſitur in templo, cui præerat, S. Laurentii in pane & perna, vulgo Paniſperna, cum hac Epigraphe. Gulielmo Sirleto Cardinali, Stili in Calabria nato, hujus Eccleſiæ Presbytero, S. Sedis Apoſt. Bibliothecario. Hebraicæ, Græcæ, Latinæque linguæ peritiſſimo, humanarum, divinarumque Diſciplinarum ſcientia claro, eruditorum & pauperum patrono ac parenti beneficentiſſ. ob probitatem ejus, pietatemque ſingularem à Pio IV. Pont. Max. Sacro inſtante collegio, Cardinali creato. Vixit ann. 61. Obiit an. 1585.

MARTINUS AB AZPILCUETA, Doctor Navarrus, à quo univerſa Eccleſia Catholica eum fructum accepit, ut ab illo auctore edito perutili *Confitentium Enchiridio*, omnes qui confeſſiones excipiunt ſuo ſe munere fungi poſſe fateantur: & qui ante illum natum in eo munere verſabantur, ſummis difficultatibus & tenebris immerſos. Taceo alia ſexcenta monumenta explanandæ veritati apta, in quibus dictandis commentandiſque ad ultimum uſque diem advigilavit. Primum Toloſæ, deinde Salmanticæ, demum Conimbricæ, ita perſtitit docendo, ut rude donatus publica auditorum prærogativa, emeritis tamdiu ſtipendiis eodem præmio afficiendus judicaretur, quo ad profitendum fuerat ultimo loco à Seren.

Rege

Rege Joanne III. in Luſitaniam invitatus. Tanta ejuſdem fuit doctrinæ vis & auctoritas, non vulgi opinione collecta, ſed publico totius Reipublicæ Chriſtianæ teſtimonio comprobata, ut ejus ſententia certa quædam lex, & quaſi oraculum ſit habita. Vixit annos centum, quinque demptis. Infatigabilis ſemper in precationum aſſidua vigilia, neque unquam ab excubiis diſcedebat, quia memoria tenebat Imperatoris ſummi Dei dictum: *Vigilate & orate, & eſtote parati, quia neſcitis diem neque horam qua Dominus venturus ſit.* Abſtinentiæ adeo ſtuduit, ut ſtatis diebus jejunium ab eccleſia indictum nunquam neglexerit ad extremum uſque ſpiritum. Eaque in victu potuque moderatio, in libidinibus abſtinentia fuit, ut hac parſimonia (qua pauperibus quæ ſupererant liberaliter erogabat) vitam diutiſſime produxerit, vixeritque incolumi valetudine in tantis ſtudiorum vigiliarumque laboribus, quibus frangi debilitarique vires mirifice ſolent. In egenos & ſtipem colligentes ſumma beneficentia. Nam Salmanticæ majorem bonorum partem erogavit. Conimbricæ, domus ejus pauperum erat receptaculum. Qui dies de ſuperiori loco Decreta Pontificum interpretantem Navarrum videbat, eundem ſæpe in Xenodochiis ægris & pauperibus linteo præcinctum, lecto & menſis miniſtrantem intuebatur. Et in Urbe orbis regina ſibi ſubtrahere ſolitus, quæ inopia laborantibus ſuppeditaret, & afflictos ſublevabat, re & conſilio juvabat libenter. Quo die, Divi (quemadmodum tradit Thomas Gorræus Luſitanus) tutelaris precibus adjutus, ex hac vita migravit hic Martinus, 22. Junii 1586. Judicium illius quanti Romæ fecerint, indicio eſt, quod cum ante 17. eos annos Romam venit, tres ſummi Pontifices Pius V. Gregorius XIII. & Xyſtus V. illius ſapientiæ graviora pœnitentium negotia crediderint: qui ſumma integritate ancipites ſenſus, dilucide, aperte, vereque enucleabat. De jure reſpondebat, non quæſtu aut emolumento adductus, ſed de Rep. benemerendi & juvandi omnes ſtudio. Quotidie ritu cæremoniiſque, pie ab Eccleſia Catholica inſtitutis, ſacris operabatur. Cum in ultimis verſans animam ageret, adeſſentque qui ad mortem fortiter obeundam animarent, cum ad illum cruciatus Chriſti locum ventum eſſet: *Ego palam locutus ſum mundo, & in occulto locutus ſum nihil*, eadem moriente jam voce recitans, ſpiritum Chriſto reddidit. Vitam ejus fuſius Romæ ſcripſit Simon Magnus Eburo, ejus contubernalis, & poſt diſerte Julius Roſcius Hortinus. Ore erat non pulcro, naſo aquilino, ſtatura procera, macie vigiliis lucubrationibuſque contracta. Auditorem habuit de multis illuſtrem Didacum Covarruviam, poſt Salmanticæ Juris Profeſſorem, Denique Hiſpaniæ Præſidem ac Præſulem Segobienſem. Eodem anno homines doctiſſimi vita abierunt. M. Antonius Muretus Romæ. Pet. Victorius Florentiæ, Tarracone Ant. Auguſtinus Archiepiſcopus, feſto Petronillæ die, Utriuſque Juris conſulti Pontificii ſummi, Martinus & Antonius; ille practicus; hic theoreticus. Hujus Martini corpus delatum eſt humeris Religioſorum, ac ſepultum Romæ in æde Divi Antonii de Padua, in campo Martio, nationis Luſitanæ.

Hieronymus Verlenius, Silvæ Ducis in Brabantia natus, admodum adoleſcens è celebri patriæ gymnaſio Lovanium venit, & poſt abſoluta Philoſophiæ ſtudia litteris Sacris junxit elegantioris litteraturæ Linguæque Græce peritiam. Evocatus Lovanio, primum ſcholæ patriæ moderator fuit: mox Theologiæ Lector, ut vocant, Ultrajecti apud Joannitas ſeu Rhodienſes Milites: exinde in ſumma æde Paſtor, atque hinc Canonicus: demum Harlemenſis Epiſcopi Vicarius, vivere ibidem 1587. deſiit. Edidit Epicteti Enchiridion è ſua interpretatione, Acceſſit, eodem interprete & Scholiaſte, cum Scholiis, Hippocratis Epiſtola de riſu Democriti. Et fragmentum Xenophontis De ſui cognitione, ex lib. IV. De dictis & factis Socratis. Antv. 1550. 8. Loei typis. Latinas item fecit B. Ignatii martyris Epiſtolas: cum Scholiis. Typis Plantini 1588. 8. Denique, dum ſacras Ultrajecti litteras profitetur, commentarium ſcripſit in Pſalmos Davidicos, Lovanii 1558. fol. apud Bergaignium.

Jacobus Pamelius, Epiſcopus Audomaropolitanus in Arteſia deſignatus, illuſtri, apud Aldenardam Flandriæ urbem, Baronum Pameliorum ſtirpe oriundus, patre *Adolfo*, qui Carolo V. Cæſari à ſanctioribus olim conſiliis erat Brugis, urbe nobili atque ædificiis admodum venuſta. Puerum ſub diſciplina piorum doctorumque virorum monaſterii Floreffienſis, agri Namurcenſis, parens eſſe voluit. Inde Lovanium miſſus, primum liberalibus ac Philoſophicis diſciplinis, poſt Theologicis animum applicuit. Doctiſſimis præceptoribus uſus, in his Ruardo Tappero, & Judoco Raveſtenio, ipſos annos novem ſacris ſtudiis impendit. Provectior Lutetiam Pariſiorum, luſtrandæ Galliæ, conceſſit. Inde Lovanium reverſus, Theologiæ lauream meritiſſimo accipit. Mox Brugas revocatus, Canonica eſt dignitate, & Archipresbyteri munere ornatus. Hic prima illi cura Bibliothecam inſtruere, veterum ſcrinia excutere, & manuſcripta exemplaria conquirere. Qua tota de re, in procemio Caſſiodori de Divinis obſervationibus, à ſe reperti, diſſerit. Cumque è membranis B. Cyprianum, quemque ſuum ille Magiſtrum appellabat, Tertullianum, non modo meliores feciſſet, verum etiam doctis commentariis illuſtraſſet, magnum ſibi nomen peperit. Staniſ. Hoſius, & Guill. Sirletus Cardinales in ſuam quiſque familiam virum ſæpe

invitarunt, Gregorius XIII. Pont. Max. ornandæ virtuti natus, non ſemel ad ſe Romam evocavit. Hinc Sixto V. notus, ad Rabani Mauri editionem ab eo eſt excitatus. Plurimi quoque Belgicæ Epiſcopi, cum ob multarum rerum uſum, tum ob eximium zelum, quo collapſos mores corrigere atque Eccleſiæ diſciplinam priſtinam revocare ſtudebat, conſiliis eum ſuis adhibuerunt. Primæ Brabantinorum Synodo Machlinienſi magna cum laude interfuit,& Cameracenſis item Concilii provincialis pars magna fuit. Belgico rebellantium tumultu, cum paſſim Clerus ab hæreticis pelleretur, Audomaropolim Arteſiæ ſe recepit: creatuſque illius Eccleſiæ Achidiaconus optime rem geſſit. Ob quæ in Rempub. Chriſtianam merita Philippus II. Hiſp. Rex eum amplisſima ad S. Salvatorem Ultrajecti Præpoſitura donavit, quam ſummi ſemper viri, in his Hadrianus VI. ante Pontificatum, Marchiones Bergenſes. Comites Montfortii, Barones Brederodii, aliique Proceres tenuiſſent. Poſt, faventibus omnium votis ſuffragiiſque, Epiſcopum Audomaropolitanum deſignavit. Cujus rei ergo Bruxellas cogitans, Montibus Hannoniæ morbo correptus, nono poſt die, vita deceſſit: vir ſane ſummus, utriuſque linguæ, Theologiæ & hiſtoriæ cognitione, atque omni doctrinæ genere excellens; quo nomine & à Guil. Lindano mirifice prædicatur. Fratrem habuit *Guilielmum*, Regii Sanctioris Concilii Præſidem, virum magnæ apud Belgas exiſtimationis. Pro funere illum laudavit Guilielmus Talbotius, civis ejus & in Archidiaconi dignitate ſucceſſor. Conditus eſt auguſta in æde, D. Waldetrudi ſacra quæ eſt nobilisſimarum virginum Canonicarum; Montenſi in urbe apud Hannones.

Petrus Gregorius Tolosanus I. V. Doctor, primum in Cadurcana poſt in Toloſana, ac demum in Muſſipontana Academia Profeſſor, ſumma cum laude extitit, ſcripſit commentaria in Syntaxes artis mirabilis, per quas de omnibus rebus diſputatur, Lugduni 1587. edita. Adnectuntur ejuſdem libri 3. de Immortalitate animæ.

Hieronymus Verlenius,* Silviducenſis, admodum adoleſcens è celebri patriæ gymnaſio Lovanium venit, ibidemque poſt percepta Philoſophiæ ſtudia, Theologiæ & litteris ſacris junxit melioris litteraturæ linguæque Græcæ peritiam. Evocatus Lovanio primum Scholæ patriæ moderator fuit: mox S. Theologiæ Lector, ut vocant. Ultrajecti apud D. Joannis ſeu Rhodienſis militiæ Religioſos: dein in ſumma Æde Paſtor, atque hinc Canonicus: demum Balemenſis Epiſcopi Vicarius, vivere ibidem deſiit, anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſeptimo. Exſtant epiſtolæ S. Ignatii martyris ab eo Latine redditæ typiſque Plantinianis editæ, itemque commentarius in Pſalmos Davidicos Lovanii 1558. publicatus.

F. Ludovicus Granatensis, ex Prædicatorum familia, cujus doctrinæ majora exſtant Miracula, Gregorii XIII. Pontificis Maximi oraculo, quam ſi cœcis aſpectum, mortuis vitam à Deo impetraſſet, Pontificia dignitate ſæpius recuſata, clarior, mira in Deum pietate, & in pauperes miſericordia, inſigniumque librorum ac concionum varietate toto orbe illuſtrato, ætatis ſuæ anno octogeſimo quarto, Oliſipone moritur, magno Chriſtianæ Reipublicæ deſiderio, pridie Kalendas Januarii, anno 1588. Illuſtre profecto elogium ejus marmori ſepulcrali inſcriptum apud Luſitanos in Oliſiponenſi Dominicanorum cœnobio legitur. *Frater Ludovicus Granatenſis ex Prædicatorum familia: (cujus doctrinæ majora extant miracula Gregorii XIII. Pontificis maximi oraculo, quam ſi cæcis aſpectum, mortuis vitam à Deo impetraſſet) Pontificia dignitate ſæpius recuſata clarior, mira in Deum pietate, & pauperes miſericordia, inſigniumque librorum ac concionum varietate toto orbe illuſtrato, ætatis ſuæ anno octuageſimo quarto Oliſiponæ moritur, magno Reipublicæ Chriſtianæ deſiderio, pridie Kalen. Januarii anno* 1588. Vitam Ludovici Granatenſis ſcripſit Hiſpanice Franciſcus Diago, Doctor ejuſdem Ordinis Prædicatorum, excuſum Barcelonæ, 1605. in 8. habet Torrius. F. Ludovicus natus eſt Granatæ 1504. Vixit ut plurimum in conventu S. Crucis, Granatæ fundato ab Eliſabetha & Ferdinando Regibus. Studuit Valliſoleti Theologiæ. Recuſavit Epiſcopatum de Viſeu & Archiepiſcopatum de Braga ſibi oblatos ab Henrico Cardinale Infante. Scripſit multa partim Latine partim Hiſpanice, laudata à Gregorio XIII. S. Carolo Borromæo Cardinale, Paleoto, Martino Navarro & aliis. Fuit gratus Regibus Portugalliæ, Philippo ſecundo, Alberto Archiduci noſtro, Andreæ Doria. Recuſavit Epiſcopatum quem illi deſtinabat Sixtus V. Obiit ultimo die anni 1588.

CXX. Franciscus Adornus, nobiliſſimo genere apud Ligures natus, Soc. Jeſu Theologus, Carolo Borromæo Card. & Archiepiſcopo Mediolanenſi à Sacris Confesſionibus ac conſiliis fuit. Ejus rogatu ſcripſit libros duos De Eccleſiaſtica diſciplina, & alia, quæ Ribadeneira memorat. Obiit Genuæ in patria, anno ſalutis milleſimo quingenteſimo octogeſimo octavo, ætatis quinquageſimo ſexto.

Gundisalvus Argoces Molina, ad Philippum II. Regem Catholicum ſcripſit Hiſpanice volumen ingens de Nobilibus familiis Bæticæ ſeu Andaluziæ, ut hodie vocant, 1588. Hiſpali in fol. excuſum.

Barth.

* Idem de quo jam p. 223.

Barth. de Martyribus, Franc. Valleſius, Jo. Ant. Viperanus, Fl. Laurentius Cumolius, Lud. Granatenſis, Petrus Matthæus Sequanus hoc anno obierunt.

Josephus a Costa 1588. dedicavit ſuos libros duos de Natura novi orbis, & ſex de procuranda Indorum ſalute Philippo II.

Franciscus Quaresimus, Laudenſis Ord. FF. Minorum olim terræ Sanctæ Præſul ac Commiſſarius Apoſtolicus, edidit Hiſtoriam Theologicam Tomis 2. & moralem Terræ Sanctæ Elucidationem in fol.

Marcus Henningus, Auguſtanus, Francofurti concinnavit Hiſtoriam Chinenſem 1599. in 8. ex Hiſpanico.

Joannes Pistorius Nidanus, 1583. edidit Tomum illuſtrium Scriptorum Germaniæ, Reginonem, Hermannum Contractum, Lambertum Schafnaburgenſem, Marianum Schotum cum Dodechino, Sigebertum cum Roberto de Monte, Siffridum Miſnenſem, Pauli Langii Chronicum Citizenſe.

Marcardus Freherus, edidit Tomum I. Francofurti in fol. Germanicarum rerum Scriptorum, videlicet, Annales Francorum, Chronicom Lauriſhamenſe & alia. Idem edidit alterum tomum de rebus in Germania geſtis ſub Frederico III. & Maximiliano I. ſcriptores, in quo ſunt plurimi auctores parvi. Inter alios eſt *Petri Ægidii Threnodia*, in Maximiliani I. obitum, ſeu lamentatio vario carminum genere.

Christianus Vrstisius, Baſileenſis, edidit Tomos duos Hiſtoricorum Germaniæ, Othonem Friſingenſem, Hermannum Contractum & alios tom. I. Godefridum Viterbienſem, Wernerum Rolevvinck, & alios Tom. 2.

Alexander ab Alexandro, I. C. Neapolitanus, ſcripſit libros Genialium dierum, & vixit tempore Platinæ, Joviani Pontani, Nicolai Perotti, & Dominici Calderini. Francofurti in fol. 1594. cum Notis Andreæ Tiraquelli.

Lucas Wadingus, Manapienſis olim apud Salmanticenſes, nunc in Urbe S. T. Profeſſor, & Collegii S. Iſidori in Urbe Guardianus, ſcripſit 4. tomos Annalium Minorum. Primus eſt editus Lugduni 1625. quartus ibid. 1637. ad Emanuelem de Moura Marchionem Caſtri Roderici, Oratorem in urbe, quartus deſinit in anno 1400.

Joannes Rioche, Ord. Minorum, Britanniæ Minoris Guardianus, ſcripſit Chronicon à Chriſto nato uſque ad ſua tempora, editum Pariſiis 1576. in 8.

Dermicius Thadæus, Hibernus ord. Minorum Lector, ſcripſit Nitelam Franciſcanæ Religionis, contra Abrahamum Bzovium, Lugduni 1527.

Paulus Metezellus, edidit Theologiam ſacram in folio Pariſiis in Scamno M. accommodatam ab Conciones ſacras habendas ad populum.

CXXI. Guilielmus Lindanus, Epiſcopus Gandavenſis in Flandria. Contraria ſolenni laudantium conſuetudine, in Lindani invicti Sectariorum antagoniſtæ præconio, via mihi ingredienda eſt, neque oratio eſt in laudibus dilatanda, ſed ad faſtidium vitandum contrahenda. Nam ſi quæ per omnem vitam geſta ſcriptaque adverſus hæreticos ab eo ſunt, perſequi omnia ſtilo velim, in immenſum excreſcat oratio, ut quod de M. Terentio Varrone D. Auguſtinus ait, jure de Lindano dixerim, plura eum ſcripſiſſe quam ut legere cuiquam vacaret, & plura viciſſim legiſſe, quam ut ſcribendi otium viro ſuppeteret. Summa itaque dumtaxat attingam. Natus is Dordraci apud Batavos patre Damaſo, Conſulari viro, adoleſcens trium linguarum cognitionem brevi adſecutus. Poſt Philoſophicis Lovanii in gymnaſio Porcenſi pari felicitate perceptis, Sacrarum litterarum ſtudiis animum applicuit. Paternæ hereditatis ope, plurimas Galliæ ac Germaniæ Academias illuſtravit. In Dilingana Suevorum cum ſubſtitiſſet Petro Soto Hiſpano Theologo præſtantiſſimo, à Philippo II. Rege in Brittanniam evocato, ſuffectus, ſacras ibi litteras magno audientium concurſu, explicavit. Lovanium reverſus & Theologica laurea donatus, exinde Decanus Hagæ Comitis & per Bataviam Friſiamque Quæſitor in fidei violatæ reos conſtituitur. Nec actione ſolum ſed & ſcriptis (ut ſymbolo præferebat) *Prælia* Domini præliatus eſt. Scripſit enim Dubitantium dialogum de origine ſectarum hujus ſæculi, Panopliam Evangelicam, De optimo genere ſacras litteras interpretandi, aliaque plurima, ſtilo heroico ac gravitatis pleno. Primus apud Gueldros Ruremundæ ad Moſam Fl. Antiſtes renuntiatur. Sed creſcente in dies Calvinianorum turba Regiumque imperium, pro turbulento ſectæ ingenio, exuente, in exilium actus, Romam ad Gregorium XIII. Pontificem Maximum ſe contulit. A quo in Purpuratorum Patrum Senatu coram laudatus, & ab eruditis ibidem hominibus in his Cæſ. Baronio, eximie cultus, poſt cum Internuntio Apoſtolico ad Regem in Hiſpaniam proficiſcitur. Ab illo humaniter, ut à Rege vere Catholico fieri amabat, acceptus, cum domum itionem parat, nec opinanti Rex ſponte promiſit, Theologos ſe Lovanii & Duaci liberaliter, ut Eccleſiæ alumnos, moxque parochos futuros, educaturum. Alexandro itaque Farneſio Belgicæ Prorege rem proſpere gerente, reverſus ad

Digitized by Google

ad ſuos, Ruremunda Gandavum ad Epiſcopalem ampliſſimæ urbis dignitatem evocatur, atque in Cornelii Janſenii demortui locum ſubrogatur. Ubi vitæ exilium tertio poſt menſe finiens annos natus* ſexaginta tres, in cœlum ut equidem confido, commigravit. Situs eſt in æde Cathedrali, communi tumulo cum amico & collega Janſenio hac inſcriptione.

Unicus es Phœnix, cineres hæc tumba duorum
Phœnicum veræ religionis habet.

Petrus Pecquius, vaſtatis ac profanatis ab iconomachis per Belgium Sacroſanctis ædibus, de iis reparandis atque inſtaurandis conſilium ſcripſit. Utque civibus gratularetur (apud Ziricæos enim in Zelandicis inſulis natus erat) & quod magna ſit apud Belgas navigandi ars, qua res familiaris in primis augetur merceſque importantur & exportantur; quo diſciplinæ quadam ratione ars ea in officio contineretur, reliquit varios de re nautica commentarios. De cæteris ejus ſcriptis, quæ univerſa mirifice laudat Didacus Covarruvias illuſtris Hiſpaniarum Præſes, excellunt libri *De teſtamentis conjugum*, *De jure ſiſtendi*, *De juris Canonici regulis;* aliaque non pauca, typis necdum publicata. Forma fuit corporis eleganti, ac dignitate heroica, barba promiſſa; comis ac mire facilis in tam excellenti doctrina. Quibus artibus Senator eſt regius Machliniæ creatus. Reliquit filium, ut cognominem ſibi, ſic & tituli doctrinæque hæredem; qui apud Henricum IV. Galliæ Regem Sereniſſimorum Belgii Principum Alberti & Eliſabethæ Legatum egit. Renunciatus fuit P. Peckius ſenior I. V. Doctor Lovanii, cum Joanne Wameſio & Venduillio ac Joach. Hoppero, an. 1551. Annos plus minus triginta magno audientium concurſu & fructu jus explanavit, & ingenii monumentis clarum apud poſteros nomen fecit. Vixit bonis omnibus amicus, pietatis & Religionis orthodoxæ colentiſſimus, Cleri ſtudioſiſſimus, animo in rerum Belgicarum turbis & procellis tranquillo. Obiit Machliniæ an. 1589. æt. 60. Corpus ejus translatum eſt Lovanium in D. Michaelis vetuſtiſſima illius urbis Baſilica conditum. A Miræo audiviſſe me memini exſtare plurima hujus manuſcripta Bruxellis apud filium. Repertæ ſunt inſuper variæ ejuſdem *Prælectiones* Lovanii habitæ in Bibliotheca Cl. V. Stephani Weyms I. V. D. Inter alia plura in lib. VI. Decret. à tit. De rebus Eccleſiæ non alienandis. Uſque ad tit. De cognatione ſpirituali. Item libri 2. ad tit. De Cler. peregrin. Item libri 3. tit. De vita & honeſtate Cler. uſque ad tit. De relig. & venerat. Sanct.

Gaspar Varrerius, omnis antiquitatis egregie doctus, Iter ſuum à Pace Julia Mediolanum uſque, Luſitanis evulgavit. Uſus eſt familiariter Andrea Reſendio, à quo adjutus fuit, & Georgio Cœlio, Luſitanis. Ab Henrico Portugalliæ infante Cardinali Romam miſſus, ut ſuo nomine gratulationem, pro adoptione in ſacrum Purpuratorum collegium, haberet; ubi porro Bembo & Jacobo Sadoleto, eloquentiſſimis ea tempeſtate viris, uſus eſt. Edidit & Latine de Ophyra regione, in ſacris litteris memorata, commentarium; Cenſuram item de Beroſo, Metaſthene, aliiſque ſuppoſititiis auctoribus à Joanne Annio editis: quibus pleroſque Originum ſcriptores refellit, in his Leonem Albertum, Florianum Ocampium, Antonium Beuterum, Antonium Nebriſſenſem, Auguſtinum Eugubinum, Joannem Driedonem & ceteros.

Joannes Gibonus, Wintoniæ in Anglia natus, relicto Canonicatu *Bonnenſi* in diœceſi Colonienſi, quo donatus à Gregorio XIII. fuerat, Societatem Jeſu 1578. amplexus eſt Treviris: ubi Theologiæ Doctor & Profeſſor, ſuorumque ſodalium Rector poſtea fuit. Obiit in Hemenrodenſi Ciſtertienſium monachorum cœnobio ſub annum 1589. quo ſalutatum amicos ſuos iverat. Ejus ſcripta reperies apud P. Alegambe.

Prosper Sanctacrucius, Romanus, Cardinalis, multis legationibus clarus, multis annis Romæ Auditorem Rotæ egit, & ejuſdem Rotæ deciſiones, Gallicarum item rerum Commentarios, & Epiſtolas ad diverſos publicavit. Ad meliorem vitam tranſiit anno 1589. & tumulo ejus marmoreo in baſilica S. Mariæ Majoris ejus geſta & ſcripta leguntur.

Petrus Bulengerus, Trecenſis, ſcripſit commentarium in Apocalypſim, 1589. in 8. Pariſiis editum. Petri filius fuit Julius Cæſar Bulengerus ſcriptis etiam clarus.

Marcus Antonius Muretus, Lemovix, primum Lutetiæ, dein Burdigalæ & Auguſtæ Auſciorum litteras humaniores profeſſus, Pictavii & Toloſæ Juri civili operam dedit. In Italiam anno 1554. profectus Venetiis & Patavii ſexennium ſubſtitit; poſtremo Romam ab Hippolyto Card. Atteſtino honorifice evocatus, in illius, & poſt ejus obitum in Aloyſii Atteſtini itidem Cardinalis familia conſenuit, & anno 1589. deceſſit. Mortuum laudavit Franciſcus Bencius tanto magiſtro dignus diſcipulus.

CXXII. JOannes Stephanus Durantius, Toloſani Senatus Præſes, Durandum Mimatenſem Epiſcopum (cujus gentilis credi volebat) libri De divinis officiis auctorem, æmulatus, librum non abſimilem, De ſacris Eccleſiæ ritibus, conſcripſit, poſt mortem ejus

* Arnoldi à Porta hæc ſunt verba, qui Miræi opus poſtumum publicavit.

ejus Romæ Sixti V. juſſu & alibi poſtea editum. Hunc virum, turbatis in Gallia rebus, plebs Toloſana anno 1589. oppreſſit & interfecit.

Constantius Sarnanus, à natali Umbriæ opido ſic dictus, adoleſcens conventuali S. Franciſci familiæ in patria adſcribi voluit. Patavii per decennium Philoſophiæ ac Theologiæ partes omnes pie ac docte profeſſus fuit. Exinde ſacras Peruſiæ litteras explicantem Sixtus V. Romam evocavit, & nihil tale cogitantem purpureo galero, & Epiſcopatu Vercellenſi cohoneſtavit. Romæ 1589. Conciliationem S. Thomæ Aquinatis & Joannis Schoti publicavit, Lugduni, & alibi poſtea recuſam. Quid de eo conatu cenſendum ſit, aliis judicandum relinquo: enim vero quid Sarnanus demum præſtiterit, parum refert. Cum enim duo illa præclara Theologorum lumina, in iis quæ ad Catholicam doctrinam pertinent, plane conveniant; problematicis in rebus, quoniam illorum diverſæ ſententiæ acuunt ingenia plurimorum, minus fortaſſe obfuit eorum diſſidium quam concordia profuiſſet. Idem porro Sarnanus Aureolum Franciſcanum, acerrimo ingenio virum, à multis retro annis apud Joannem Capreolum Dominicanum exulantem & quaſi captivum, Vaticanæ bibliothecæ beneficio in ſuam familiam revocavit & libertati quodammodo reſtituit. Reliquas ejus laudes Franciſcus Ræmundus oratione funebri proſecutus fuit, quam, utpote piam atque elegantem, plura ſi voles, lege.

Michael Baius, in quo duæ res enituerunt, quæ in unum eumdemque hominem raro admodum convenire ſolent; præſtans ingenium, & ſumma animi modeſtia: & ita enituerunt, ut de illo ornando certaſſe inter ſeſe videantur. Nam & in Philoſophiæ ſtudiis, quibus primos annos *Porcenſi* in gymnaſio Lovanii dedit, ita excelluit, ut ſuperiorum ætatum Philoſophis ingenio doctrinaque par haberetur. Quam eximiam laudem cumulabant ſingularis morum facilitas, & hilaris naturæ comitas. Quibus quidem virtutibus, cum penitiore ſacrarum litterarum (quas annos XL. regius Profeſſor publice interpretatus eſt) cognitione conjunctis, voluntates & ſtudia hominum ita ad ſe adtrahebat, ut Principibus etiam viris, in his Joanni Auſtrio, Belgicæ Proregi, hoſpitio à ſe identidem in Pontificio Lovanii collegio, cui præerat, excepto, gratus ſemper exſtiterit. Et virum tantis ingenii doctrinæque præſidiis ad maxima quæque munera Reipublicæ obeunda inſtructum, privatæ vitæ otium ambitioſæ cupiditati antepoſuiſſe, & tranquillam in ſtudiis ætatem perpetuo egiſſe, ſummæ moderationis, excelſique animi præclarum ſpecimen fuit. Quamquam illuſtrem ac perpetuum Academiæ magiſtratum (vulgo Cancellariatum vocant) ultro oblatum declinare non potuerit: in quo obeundo annos XIV. ſumma omnium gratia verſatus, eximiam ſibi laudem peperit. Ad Tridentinum Concilium, cujus & finem ſpectavit, una cum Cornelio Janſenio & Joanne Heſſelio, à Principe noſtro miſſus, egregiam ingenii, doctrinæ ac pietatis, in celeberrimo Chriſtiani orbis theatro, teſtificationem dedit. Omitto quæ cum Philippo Marnixto Sant-Aldegundio, de SS. Euchariſtia pro Romana Eccleſia ſubtiliſſime diſputavit. Sacris tam ſancte vir pius quotidie operabatur, ut inter ſacrificandum & lacrymas effunderet frequenter, & eaſdem aliis excuteret. Facultates ſuas moriens pauperibus teſtamento legavit, Collegio Lovanii, ſub patrocinio B. Auguſtini, quem religioſe ſemper coluit, excitato. Reliquas ejus virtutes funebri oratione Joannes Bernartius Machlinienſis IC. eſt proſecutus.

Jacobus Baius, fratris filius, Doctor itidem Theologus, Michaeli patruo monumentum in æde ſacra collegii Pontificii, ab Hadriano VI. exædificati, poſuit. Scripſit & is, patrui ſui exemplo, de SS. Euchariſtiæ Sacramento ac Miſſæ Sacrificio: itidemque de altero Collegio, ſacrarum litterarum ſtudioſis adoleſcentibus pariter alendis, pie prudenterque cogitaſſe, ſcriptum invenimus.

CXXIII. Alfonsus de Horosco, Caroli V. Cæſaris & Philippi II. Hiſp. Regis Concionator, pietate, eloquentia & variarum rerum cognitione ævo ſuo clariſſimus evaſit. Plurima edidit referta documentis perutilibus ad vitam Chriſtianam recte inſtituendam, quorum Catalogus recenſetur à Thoma Gratiano in libello de ſcriptoribus Auguſtinianis. Obiit circa an. 1590. dierum plenus.

Barnabæ Brissonio eadem, quæ & Andreæ Tiraquello patria fuit Fontenaium in Pictonibus, nobilium ingeniorum ferax. Is juſſu Henrici III. Regis, codicem Juris Gallici compoſuit. Scripſit præter eá de verborum quæ ad Jus pertinent ſignificatione eruditum opus, itemque de formulis & ſolemnibus Populi Romani verbis alterum. Æſtuante tumultibus Gallia, plebs tumultuoſa abreptum nequidquam deprecantem oppreſſit.

Jacobus Amiotus, Meloduni ad Sequanam honeſta familia natus, cum Regios liberos erudiret, Plutarchum in ſermonem Gallicum feliciſſime tranſtulit. Ad Concilium Tridentinum à Rege ſuo miſſus eſt. Vixit ad exactam ſenectutem, alumnis ſuis præpoſtero fatorum ordine ſuperſtes, & triennio poſt Henrici III. cædem è vivis exceſſit.

Bertrandus Argentræus, Senator Regius apud Aremoricos, præter Annotationes in Jus patriæ municipale, publicavit eximium opus, quo totius ſuæ *Britanniæ* ſitum, mores, urbes, nobiliores familias, & quæcumque ad ejus hiſtoriam pertinent, inſigni facundia Gallica deſcripſit. Obiit anno ſalutis 1590. ætatis ſeptuageſimo primo.

Jacobus Cujacius, in urbe Tectoſagum humili genere natus, incredibili omnium nationum concurſu, Biturigis Jus Cæſareum explicuit. Obiit ſeptuagenarius, anno 1590. Mortui vitam & mores Papirius Maſſonus, qua ſolet ſtyli elegantia, ad poſteros tranſmiſit.

Martinus Duncanus, oriundus Brabantino Ducatu, parentibus quibus res anguſta domi. Belgis merito doctrina claris annumerandus eſt, qui decurſis Lovanii Standonico in gymnaſio Philoſophiæ ac Theologiæ ſtudiis, Gorcomianæ apud Batavos eccleſiæ Paſtor, jam tum graſſanti Anabaptiſtico furori, qua voce, qua ſtylo, murum ſe pro domo Dei objecit; ut ſuis adverſus Mennonem, ejus ſectæ principem, ſcriptis (quæ ab Alfonſo Caſtrenſi eximie laudantur) vix addi quidpiam poſſe videatur. Hic poſtea Delfis ſplendidiori, at non minus gravi curæ à Rege admotus, cum Lutheri, Zuinglii, Calvini, & Davidis Georgii adſeclis ſtrenue decertavit. Ac demum Hagæ-Comitis Guilielmo Lindano in Decanatus dignitate ſuffectus, ſæpe ejus loci Regium Senatum acriter monuit, ut naſcenti tum ſeditioſæ ac turbulentæ Calvinianorum ſectæ occurreretur mature, atque tanta peſtis opprimeretur in herba. Illud identidem inculcabat, *hanc hæreſeos eſſe naturam, ut ea, niſi initio opprimatur, incautos mox opprimat.* Verus nimis vates, ut qui poſtea cum iiſdem, quibus id toties denuntiaverat, in exilium abire ſit coactus. Verum extorrem Ultrajectini, Amſtelredamenſes, ac poſtremum Amersfurtii læti libenteſque excepere. Vigetque hodie per Bataviam ac Friſiam univerſam nomen ejus & propter eximium pietatis zelum, & ob eruditionem ſingularem: quarum teſtimonia pauca fortaſſe, ſed luculenta, cum Latina tum Teutonica poſteris reliquit; plura multo habituris, niſi quæ verbis docebat, agendo potius quam ſcribendo confirmare maluiſſet. Obiit Amersfurti XVI. Kal. Majas 1590. ætatis LXXXV. ad D. Agathæ, quod monialium S. Auguſtini eſt cœnobium, conditus. Theologiam, Hiſtorias, Concilia & SS. Patres, quoad vixit, ſerio trivit, Græce etiam atque Hebraice doctus. Scripſit de vera Chriſti in terris Eccleſia, Confutationem Anabaptiſticæ hæreſeos, De piarum & impiarum Imaginum differentia & cultu, De ſacrificio Miſſæ, De vera Cœna Domini, contra blaſphemias libelli, cui titulus, *Ruina Rom. Eccleſ.* De origine condemnationis & juſtificationis, Catechiſmum Catholicum contra Heidelbergenſem, & alia.

Bartholomæus a Martyribus, Luſitanus, monachus Dominicanus, ob ſingularem doctrinam cum pietate conjunctam, Regis Luſitaniæ ſtudiis magiſter præfuit, & renuntiatus Archiepiſcopus Bracarenſis. Tridentinæ Synodo cum laude interfuit, ſcripſitque Latine *De officio Epiſcopi & Sacerdotis.* Cumque poſtea ſponte ſe Archiepiſcopatu abdicaſſet, Vianam ſeceſſit, ubi Collegium Dominicanis excitavit. Alterum item Bracaræ Societatis Jeſu Sacerdotibus condidit, obiitque an. 1590.

Henricum Gravium, Doctorem S. Theologiæ Lovanienſem Sixtus V. Pont. Max. acer ingeniorum & morum æſtimator, Bibliothecæ Vaticanæ præfecit. Et vero Lovanienſium Theologorum doctrinam ac fidem Romana Sedes non ſemel eſt experta; præter Gravium noſtrum, Adrianum VI. Pighium, Lindanum & tot alios, ſileo Viros illos illuſtres ab hac Academia miſſos ad Synodum Tridentinam. Henrico pater fuit Bartholomæus, Typographus exactus. Valetudine uſus imbecilla, Romanum aerem ferre non potuit, obiitque quinto ab adventu menſe, Vaticano in palatio, magna doctorum omnium luctu an. 1591. Exſtat ejus laudatio funebris à Jacobo Janſonio, doctore Theologo, edita. Opus ejus Catecheticum, aliaque Romæ (plagio, an aliter) perierunt. Tumulus in Urbe ad S. Mariam de Anima, quæ Germanornm ac Belgarum eſt baſilica, viſitur, hac inſcriptione: *D. O. M. Henrico Gravio eximiæ probitatis ſpectatæque eruditionis viro, quem poſt quattuor luſtrorum in florentiſſima Lovanienſi Academia S. Theologiæ publicam profeſſionem, Sixtus V. Pont. Max. inſignis eruditionis ergo Romam evocavit, Gregorius XIV. in Pontificiam aulam excepit, ſed amplioribus dignum honoribus Chriſtus in cælum evexit, die* 11. *Aprilis anno* 1591. *ætatis ſuæ* 45. Charus fuit Caraſæ, Borromæo, Columnæ, Cuſano, Cardinalibus; & in primis Cæſari Baronio. Scripſit Notas in tomum VII. B. Auguſtini, in quibus meminit non ſemel Commentarii ſui quem meditabatur, Rerum Donatiſticarum.

Henricus Gravius, cognomento Vermolanus, patria Gravienſis (quod opidum eſt in *Brabantiæ* Geldriæque confinibus, Moſæ flumini adſitum) priori fuit doctrina nequaquam inferior. Is diſertus admodum atque in Sanctorum Patrum ſcriptis apprime verſatus, perituſque linguarum, poſt Victorium Marianum, in omnes Sancti Hieronymi Epiſtolas pereruditum ſcripſit Commentarium; Cypriani inſuper ac Paulini Nolani opera inſtauravit, Notiſque illuſtravit. Vita deceſſit Neomagi ad Vahalim Fl. Dominicanorum ſodalium Præfectus, anno 1555.

Anto-

Antonius Carafa Neapolitanus, Pauli IV. Gentilis ſui, Cubicularius, ad S. Petrum in Vaticano Canonicus, Guilielmum Sirletum Præceptorem, in Græcis præſertim, habuit. Poſt Pauli IV. obitum, in communi Carafarum caſu, ex Urbe diſcedens, animo infractus, ad virtutis ac doctrinæ ſtudium ſibi fortius incumbendum ratus, Patavium ſe contulit, legum ſtudio operam navaturus: eoque confecto, in Brutios abiit. Sed a Pio V. revocatus, & annum agens triceſimum in S. R. E. Senatum lectus, Bibliorum ſacrorum correctioni, Tridentini item Concilii interpretationi præficitur. Bibliothecarius deinde Apoſtolicus à Gregorio XIII. creatus, Romæ demum anno 1591. deceſſit, à Franciſco Bencio in funere laudatus. Defunctum amici in æde S. Silveſtri, in monte Quirinali, condiderunt, paucis his verbis pro epitaphio (quaſi ſolo nomine audito cetera viri maximi ornamenta ſeſe proderent) adſcriptis: *Antonii Carafæ S. R. E. Presbyteri Cardinalis.* Fuit Antonius linguæ Græcæ inprimis peritus, è qua Latine reddidit *Catenam veterum Patrum in Cantica Veteris ac novi Teſtamenti; Commentaria Theodoreti in Pſalmos, aliorumque auctorum in Pentateuchum; Gregorii item Nazianzeni orationes* aliquot. *Biblia LXX. Interpretum*, additis Scholiis, & Juris Canonici textum Gregorii XIII. juſſu emendavit. *Joannis Caſſiani, & Heliæ Cretenſis* opera ab infinitis mendis expurgavit: *Gregorii Magni* Epiſtolas per locos communes digeſſit; *Decretales*, item *Pontificum Romanorum epiſtolas* tribus tomis evulgavit. In colligendis denique Conciliis œcumenicis Græcis ac Latinis, priſtinoque candori reſtituendis, quæ ex editione Romana apud eruditos omnes in pretio ſunt, maxime adlaboravit.

Andreas Hoius, Brugenſis, Græcarum litterarum Duaci Profeſſor, Vir amœnus in utroque ſcribendi genere; cui nec aſſurgit oratio nimis, neque humi repit. Latine reddidit Græcorum Horologium, Menologium & Euchologium minus, Notiſque illuſtravit. Ezechielem Prophetam paraphraſi poetica illuſtravit; denique opus utile & accuratum molitus eſt, *Hiſtoriam ſacro-profanam*, & alia plura. Floruit circa an. 1594. Occubuit octogenario major.

Gaspar Sanchez, Granatenſis, Philoſophicas & Theologicas litteras in Societate Jeſu didicit, ac profeſſus fuit. Exinde totum ſe ad verbum Dei populis prædicandum contulit, & in eo nomine triginta amplius annis, partim Granatæ, partim Madriti & Toleti, non minus feliciter, quam conſtanter perſtitit. Toleti demum anno Chriſti 1591. ætatis quinquageſimo octavo, vivere deſiit. Exſtant tomi duo *Concionum* ex ejus Adverſariis à Franciſco Labata concinnati, typiſque cum in Hiſpania, tum in Italia excuſi. Fuit & alter *Gaſpar Sanchez* patria Navarrus, ejuſdem Societatis presbyter, qui Madriti anno 1609. obiit. Ab hoc poſteriore ſunt evulgatæ *Phraſes Ciceronianæ*, itemque Hiſpanico ſermone *Theſaurus ſpiritualis Miſſæ.*

CXXIV. Guilielmus Baldesanus Doctor Theologus & Canonicus Taurinenſis *Stimulum virtutum* in gratiam adoleſcentum Chriſtianorum libris tribus complexus fuit, quos ex Italico Latine redditos, & Coloniæ 1594. editos avide ut legerent adoleſcentes prorſus ſuadebat *Aub. Miræus. Philippus* tamen *Alegambe*, in ſua Bibliotheca Scriptorum Soc. Jeſu, adſcribit hunc tractatum *Bernardino Roſſignolio*, conſpicuæ virtutis & doctrinæ viro.

Jacobus Viveccus, natione Polonus, patria Vagobrecenſis, Soc. Jeſu Theologiæ Doctor; Latinis, Græcis, atque Hebraicis litteris probe excultus, in Polonia ac Tranſilvania, cum voce, tum ſcriptis contra hæreticos fortiter rem geſſit, ac demum Cracoviæ, anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo, magna Sanctitatis opinione, expiravit. Scripta ejus apud Ribadeneiram & Philippum Alegambe reperies.

Antonius Havetus, Atrebas, S. Theologiæ Doctor, Vir prudentia & pietate ævo ſuo inter Dominicanos famoſus, primus Epiſcopus Namurcenſis, à ſacris Confeſſionibus fuit Mariæ Auſtriacæ Hungarorum Reginæ, cui Ferreolus Locrius refert eum dedicaſſe opuſculum *De ſtatu Belgii.* Synodum diœceſis ſuæ ab eo celebratam excudit Lovanii Joan. Bogardus an. 1571. Obiit Namurci an. 1578. in D. Albino conditus.

Andreas Fabricius, Leodius, Philoſophiam & Theologiam Lovanii ad S. Gertrudem docuit. Poſtea Romam evocatus per ſeptennium Oratorem egit Pio V. Hinc adſcitus in conſilium à Bavariæ Ducibus, ab iiſdem donatus fuit ampliſſima Eccleſiæ collegiatæ Præpoſitura Veteris Oetingæ, ubi diem ſupremum clauſit, an. 1581. Ab illo prodiit *Catechiſmus Romanus* Notis illuſtratus. Item *Harmonia Confeſſionis Auguſtinianæ*, quod opus Evangelicæ doctrinæ conſenſum pulchre declarat.

Franciscus Ribera, in Hiſpania apud Caſtellanos natus, cum eſſet Doctor Theologus, Latinæ, Græcæ, atque Hebraicæ linguarum peritiſſimus, anno ætatis tertio & triceſimo in Societatem Jeſu admitti petiit, & obtinuit. Scripſit inſignes *Commentarios in Prophetas XII. minores, In Apocalypſim Joannis, & in Epiſtolam Pauli ad Hebræos.* Exſtant ejuſdem libri quinque *De templo Salomonis*, & his quæ ad templum pertinent. Hiſpano denique ſermone *Vitam S.*

Thereſiæ, quæ ſuperiore ſæculo Carmelitarum ordinem ad priſtinam diſciplinam revocavit, & cui is à ſacris Confeſſionibus fuerat, poſteris legendam reliquit. Obiit Salmanticæ anno Chriſti 1591. ætatis 57.

JOANNES STEPHANUS Durandus, Senatus Toloſani Præſes, libros tres *De ritibus Eccleſiæ Catholicæ* pereruditos 1591. publicavit.

CXXV. JOANNES ANTONIUS VALTRINUS, Soc. Jeſu, natione Italus, patria Senenſis, candidi vir ingenii, multæque eruditionis, Sacras Romæ litteras decurſo ſtudiorum curriculo publice profeſſus, ſcripſerat adoleſcens, dum Eloquentiam profiteretur, ſibi (ut ajebat) & Muſis, *De re militari veterum Romanorum* libros ſeptem, ab ipſis etiam æmulis laudatos: quos olim ſibi ablatos invitus typis evulgatos inaudivit. *Annuas* ad hæc *litteras Societatis anni* 1581. & 1582. Superiorum juſſu conſcripſit. *Vitas* item compendioſe *B. Stanislai Koſcæ, & Ludovici Gonzagæ*, ſi non edidit, Italice tamen conſcripſit, uti & Inventionem SS. Patricii, Eutychii, Victorini, Flaviæ & Sociorum Martyrum. *Commentaria* ipſius *in librum Job*, ſervantur Romæ Mss.

ANTONIUS GENARDUS, Canonicus Leodicenſis ad S. Lambertum, S. Theologiæ Profeſſor, ac pravitatis hæreticæ Inquiſitor, Concilio Tridentino interfuit. Edidit *Ritum celebrandi SS. Miſſæ Officium*, juxta morem diœceſis Leod. Adjecit poema *Hildeberti* Cenomanenſium Epiſcopi *De Officio Miſſæ*, antea non editum. Obiit an. 1595. ætatis 73.

ANTONIUS FLOREBELLUS, Mutinenſis, præter *Vitam Jacobi Sadoleti*, ſcripſit *De auctoritate Eccleſiæ*. Item *De reſtituta in Anglia Religione*. Inſuper *Ad Germanos de concordia*. Quæ omnia partim Coloniæ & Lugduni, partim Lovanii ſunt edita.

LAURENTIUS ARTURUS Natione Anglus, cum in Germania litteris operam daret, animum ad Societatem Jeſu applicuit. Theologico ſtudiorum curriculo Romæ confecto, in Poloniam à Superioribus ſuis miſſus, contra hæreticos illo in regno cum voce, tum libris editis (quorum ſeries apud Ribadeneiram exſtat) fortiſſime rem geſſit. Obiit Villæ 1591. anno etiam fatali viris doctrina famoſis, *Michaeli Barth. Salon*, Doctori Th. Valentino, qui Hiſpano ſermone poſteritati dedit vitam Thomæ à Villanova; *Theodoro Rullio, Stanislao Warſanicio* & *Franc. Baleario.*

STANISLAUS SOCOLOVIUS Polonus, Canonicus Cracovienſis, & Eccleſiaſtes Stephani Battorii Poloniæ Regis, ſcripſit varia, quæ junctum Cracoviæ 1591. fuerunt edita.

ALFONSUS OROZCO, Hiſpanus, de quo ſupra C. 123. eloquentia variarumque ſcientiarum cognitione clariſſimus, Carolo V. Cæſari, & mox Philippo ejus filio gratiſſimus à Concionibus & Conſiliis fuit. Apud hunc quidem tanti erat ejus ſanctitas, ut magni momenti negotia aggreſſurus, ſemper voluerit prævia ejus benedictione muniri, eamque, debellaturus Luſitaniam, flexis ab illo genibus poſtulaverit; ejus denique continuo & latus & alloquium affectarit. In carne ſpiritui ſubigenda fuit aſperrimus, in oratione continuus, in ſacrificio offerendo puriſſimus; quod ipſum, dum multitudine occupationum impeditus offerre non poterat, epulo ſacro (non ſemel) ipſius Chriſti manibus, ſæpenumero autem opera Internuntii ſpiritus delato, paſcebatur; nec unquam eum ab hoc lethale delictum arcebat, quod, Confeſſariorum teſtimonio, nunquam commiſit. Spiritu Prophetiæ clarus multa prædixit, plurimaque, à Deipara juſſus ſcribere, Latino & nativo ſermone evulgavit. Tandem meritorum & dierum plenus, *Mantuæ Carpetanorum* virginem animam Virginum Sponſo tradidit, ubi magna populi devotione colitur, Deo indies ſervi ſui ſanctitatem miraculis confirmante. Ejus exſtant opera plurima tum Latine tum Hiſpanice conſcripta, quæ enumerantur à Thoma Gratiano in Anaſtaſi ſua. Ædificavit Talaveræ in Carpetanis, opido agri Toletani, cœnobium ſuis Religioſis an. 1566. Inter ejus ſcripta celebratur Hiſtoria ſui Ordinis, in qua recenſentur multa de B. Auguſtino, de S. Monica, de S. Nicolao, quæ non ſolum Auguſtinianam familiam, verum etiam Chriſtianum nomen admodum decorant. Fuit contemptor Mitrarum ſibi ſæpius oblatarum à Philippo II. Cujus etiam vitæ ſanctitatem Sereniſſ. Princeps Iſabella præclaris ad Paulum V. Pont. Max. litteris comprobavit: cui nimirum, dum juvencula, illius fuerat pœnitens. Defunctum Sodales, decreto Gaſparis Quirogæ Card. & Archiepiſcopi Toletani, ſub ara majoris ſacelli, in collegio S. Auguſtini, cui præfuerat, Madriti depoſuerunt; indeque poſtea ad tumulum ſplendidiorem an. 1623. tranſtulerunt, hac inſcriptione addita: *Alphonſus Orozco, cui vix notus mundus, cum ignotus, magni Patris verus Eremita, Caroli Auguſti & prudentiſſimi Philippi igneus Eccleſiaſtes, virtutum omnium, maxime humilitatis, pœnitentiæ, orationis, manſuetudinis, miſericordiæ ſpirans columna, cæleſtibus libris mortuus adhuc expugnans vitia, Vates, cœlis homo, hominibus Deus; liliata ſpolia, meliore ſui parte vere vivens, in hac æde reliquit, ætatis* 91. *Septemb.* 19. *an.* 1591. *à Primate ſub altari primo velut ſancta, non lacrymis, ſed cantu depoſita, poſt triginta annos integra huc legitime translata, anno* 1623. Famulum ſuum Deus, etiam in ſæculo degentem miraculis quamplurimis illuſtravit.

Alphon-

Alphonsus a Mendozza, Eremita Auguſtinianus, Salmanticæ Cathedræ Scoti Profeſſor ac Poſſeſor, huic propter ingenii acumen æquandus: quod abunde probant ab illo edita *Quodlibeta*, aliæque Theologicæ relectiones publicatæ. Obiit an. 1593. immature, cum jam Archiepiſcopus regni Granatenſis eſſet deſignatus.

Augustinus de Trinitate, Luſitanus, Eremita Auguſtinianus, apud Toloſates anno 1595. ſcientia & ingenio floruit, ibique Academiæ Rector, & S. Th. Profeſſor qui etiam doctiſſima in *D. Thomam & Magiſtrum ſententiarum* edidit *Commentaria*, Theologicæ facultati utiliſſima.

Augustinus Fivizanus Italus, Sacrarii Apoſtolici Præfectus, ſummis Pontificibus Gregorio XIII. & Clementi VIII. à Confeſſionibus, ſui ordinis Vicarius Generalis Apoſtolicus, & Xenodochii S. Spiritus Romæ Adminiſtrator, aliquos libros ſcripſit, quos citat Gratianus in ſua Anaſtaſi. Obiit 1595.

CXXVI. Antonius Marsilius Columna, Bononienſis, Archiepiſcopus Salernitanus, ſcripſit Commentarium *De Eccleſiaſticorum redituum origine ac jure*, Venetiis 1537. & 1588. in 4. excuſum.

Arnoldus Mermannus, Flander Aloſtanus, Ord. Minorum Theologus, variis apud ſuos officiis, cum Provincialis, tum Definitoris ac Lectoris, aliiſque præclare obitis, varia quoque ſcripſit, fidei orthodoxæ propugnandæ, cæremoniiſque Eccleſiaſticis, atque imaginum ſacrarum cultui à Novatorum morſibus vindicandis utilia, antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſis jucunda, vacillantibus & dubiis in officio continendis idonea, erroneis in viam reducendis neceſſaria; ſcil. *Theatrum converſionis Gentium*, ſive Chronologiam vocationis omnium populorum ad religionem Chriſtianam, Antverp. 1563. & 1572. typis Plantin. *De Rogationibus, Peregrinationibus, Hymnis & ſolemnibus Supplicationibus* libros III. Orationem *De fugienda conſuetudine Hæreticorum. De hæreticis accuſandis & deferendis. De purgatorio. Davum perduellem*, ſive *Rerum publicarum perturbatorem*, & alia. Obiit Lovanii an 1578.

Jacobus Ledesma, Hiſpanus, vir fuit ingenio, doctrina morumque ſanctitate nobiliſſimus. Eum Societas Jeſu in familiam recepit cum ætatis annum ageret circiter 33. Romæ controverſas de fide quæſtiones contra hæreticos enodavit; Divum Thomam explicavit: Romani Collegii ſtudiis præfuit. Anno Jubilæi, quem Gregorius XIII. celebravit, cum maximus ex univerſo orbe Chriſtiano Romam fieret concurſus, ne Confeſſarii Societatis à Confeſſionibus audiendis diſtraherentur, & variis conſcientiæ quæſtionibus diſſolvendis implicarentur, unus Ledeſma conſtitutus eſt, qui omnium vices ſubiret & ſingulorum peregrinorum dubitationibus ſatisfaceret. Quod dum egregie præſtat, ad tranquilliorem vitam translatus eſt anno eodem Jubilæi 1575. Scripſit *Ethicen* ſive *Philoſophiam & Theologiam de moribus. De Divinis ſcripturis, quavis paſſim lingua non legendis*: ſimul & *De Sacrificio Miſſæ, cæteriſque Officiis in Eccleſia Chriſti, Hebræa tantum, Græca aut Latina lingua celebrandis*, & alia quæ in ſua Bibliotheca recenſet *Alegambe*, partim edita, partim quæ nondum lucem aſpexerunt.

Nicolaus Bobadilla, Hiſpanus, fuit unus è decem primis Soc. Jeſu Patriarchis. Per omnes fere partes Europæ reliquit ardoris ſui in animabus lucrandis luculenta veſtigia, ubique cultus ut Pater propter ſanctitatis & eruditionis exiſtimationem, ac venerandam canitiem; fatiſcentibus per ætatem crebroſque morbos corporis viribus, Lauretanam ſibi quietis mortiſque ſedem, elegit. Ibi poſtremus ſociorum S. Ignatii an. 1590. à confirmata Societate quinquageſimo, prope octogenarius deceſſit. Scripſit *De Chriſtiana Conſcientia*. Complures ejus Libellos, *De reſtituenda in Germania Religione*, necdum lucem vidiſſe putat Philippus Alegambe.

Hermannus Thiræus, Germanus, Noveſii in Ubiis natus eſt, anno ſalutis 1532. Deinde, cum Romæ Collegii Germanici, ex primis eſſet alumnus, Societatem Jeſu expetivit, & in eam à Sancto Ignatio admiſſus eſt anno 1546. Roma Ingolſtadium profectus, ea in Academia aliquot annos docendo Theologiam poſuit. Tum propter egregiam prudentiam, cum inſigni religione conjunctam, ad alios gubernandos deſtinatus, Collegii Trevirenſis & Moguntini Rector fuit, Archiepiſcopis illarum civitatum mirum in modum gratus, à quibus ad magnas res gerendas adhibebatur. Provinciæ item Rhenanæ Præpoſitus Provincialis fuit. Tandem Moguntiæ apoplexia prope ſexagenarius extinctus eſt anno 1591. Magno totius civitatis luctu. Scripſit Latine, & Germanice librum *De religionis libertate*. Collegit & *Sex millia dubiorum de Confeſſione Auguſtana*, & *Duo millia irregularitatum quibus Lutherani Prædicantes implicati tenentur*. Sed uterque foetus propter mortem parentis in lucem editus non eſt.

Joannes Bap. Romanus, natione Ægyptius, patria Alexandrinus, vir fuit pietate ſingulari, & ardentiſſimo animarum zelo, pro quibus multas & bene longas peregrinationes ſuſcepit, labores magnos ſuſtinuit, varia ſalutis diſcrimina adivit, perſecutiones graviſſimas

paſſus eſt. Denique Romæ ceſſit è vita, anno ſalutis 1591. Scripſit Doctrinam Chriſtianam Italice cum iconibus myſteriorum fidei. Item Catechiſmum lingua Hebræa, Arabica, & Maronitica.

Adamus Sasboldus, Batavus, humanioribus literis à Georgio Macropedio Ultrajecti fuit imbutus, Theologiam vero à Joanne Haſſelio & Ruardo Tappero Lovanii hauſit. Demum in Franciſcanorum familiam adſcitus, vixit integer vitæ ſceleriſque purus. Eum ferunt in Cellam ſuam, præter Breviarium ac Biblia ſacra cum manuſcriptis ſuis, nullos alios libros admiſiſſe. Scripſit Tractatum *De Scripturarum ſenſibus*, *Commentaria in Iſaiam*, *Homilias*, & *Conciones III.* ſuper illud Levitici: *Eritis mihi ſancti*, &c. An opus in Epiſtolas Pauli, quod *Sasboldi* nomine circumfertur, *Sasboldi* ſit, an *Joan. Haſſelii*, Theologi Lovanienſis, in controverſo eſt. In medio ſtudiorum curſu præmature fuit ereptus Lovanii, an. 1553. æt. 36.

Damianus Roscius, Bonon. Ord. Prædicatorum Doctor, edidit *de hæreticis agnoſcendis & convincendis*, nec non *de hæreticorum dogmatibus*, &c. libros tres, adjecta *Conciliorum ſumma*, quibus hæreſes ipſæ damnantur, Patavii 1585.

Dominicus Bannes Mondragonenſis. Ord. Prædicatorum, edidit *Scholaſtica Commentaria in primam partem Angelici Doctoris D. Thomæ*, uſque ad 64. quæſtionem, Venetiis 1585.

CXXVII. Ambrosius Moralis, Antonii Moralis Medici F. Cordubenſis, Latine non minus, quam Hiſpane diſertus evaſit: Eloquentiam enim in Academia Complutenſi publice eſt de ſuperiore loco annos aliquot profeſſus, & Gymnaſii Regii Præſes, nobiles adoleſcentes optimis & moribus & diſciplinis imbuit. Regius item Hiſtoricus totam pæne, Regis Catholici juſſu, obiens Hiſpaniam, omnes Bibliothecas templorumque archiva, pluteos ac ſcrinia excuſſit, quo Hiſtoriam à *Floriano Ocampio* incohatam continenter ad exitum adduceret. Vita deceſſit anno 1592. Ingenii autem fœtus hos tomis tribus Hiſpanice edidit. *Annales Hiſpaniæ à Floriani fine ad Theodoſii uſque Imperatoris tempora*; inde mox *ad occupatam à Mauris Hiſpaniam*; rurſum *ab Hiſpaniæ inſtauratione ad Vermundi III. tempora.* Scripſit & *De Hiſpaniæ antiquitatibus. Genealogiam* quoque *S. Dominici.* Item *De SS. Juſto & Paſtore*, Complutenſis eccleſiæ Patronis. Verumenim vero, ut in Chronicis mire deceptus eſt *Ocampius* per *Beroſum*, cæteroſque ſuppoſititios libellos *Annii Viterbienſis*; ſic & qui hiſtoriam ejus pertexuit, *Ambroſius Moralis*, labitur non raro: præſertim cum veteres Rom. inſcriptiones, quæ in Hiſpania viſuntur plurimæ, explanare conatur. Ut vel tricies in uno marmore vetuſtiſſimo, quod Barcinone ſpectatur, impegiſſe deprehendatur.

Josephus Stephanus, Valentinus Hiſpanus, Epiſcopus Oriolanus, obiit anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſecundo. Exſtat ejus liber eruditus ac perutilis *De unica Religione*, contra eos qui religionis, ut vocant, libertatem inducere tentant: item *Commentarii in libros Machabæorum, ad capita quatuor priora*, typis Oriolæ evulgati, quos ad exitum perducere mors immatura non permiſit.

Hieronymus Platus, Mediolanenſis, Claudio Aquavivæ, Præpoſito Generali Soc. Jeſu, à Latinis litteris ſcribendis fuit. Quam provinciam, dum egregie ſuſtinet, & Novitiorum curam Romæ gerit, ad meliorem vitam evocatur, anno ſalutis 1592. ætatis circiter quadrageſimo ſexto. Præter libros tres *De bono Status Religioſi*, qui in omnium ſunt manibus, ſcripſit *De Cardinalis dignitate & officio*, ad fratrem ſuum Flaminium Platum S. R. E. Cardinalem, Romæ apud Facciottum 1602. in 4.

Albertus Lascus, Palatinus & Baro Polonus ſcripſit *Epiſtolam ad novos in Polonia Miniſtros, de rebus ad religionem pertinentibus*, Dilingæ 1571. in 8. editum.

Aloysius Lilius, Mathematicus inſignis, ſcripſit librum *De reſtitutione anni & Calendarii Eccleſiaſtici*: ſed neſcio an typis excuſus fuerit; hoc ſcio, hujus libri compendium Romæ 1577. in 4. excuſum fuiſſe, quod poſtea *Gregorius XIII.* examinandum tranſmiſit ad Chriſtianos Principes & peritos Mathematicos.

Albertus Hungerus Doctor Theologus & Procancellarius Ingolſtadienſis. Inter *Orationes*, quas ibidem edidit plurimas, una anno 1582. prodiit de *Homologia* ſive *Conſenſu Lutheri cum Philoſophia Epicuri.*

Georgius Willerus, Bibliopola Auguſtanus, cum ſingulis nundinis Francofurtenſibus magna librorum novorum copia adveheretur, extitit primus author conſcribendorum Catalogorum ab anno 1554. Cumque omnibus inſtitutum hoc valde probaretur, & Catalogorum exemplaria avide expeterentur, ac per omnes provincias longe lateque diſtraherentur, id *Willeri* auſpiciis, & typographico labore *Nicolai Baſſæi* Francofurtenſis, continuatum fuit uſque ad an. 1592. Viſum autem viris aliquot curioſis operæ pretium, ſi omnes editi Baſſæi typis Catalogi in unum corpus alphabetico ordine * colligerentur: quod inſtitutum & abſolutum, & in tres tomos diſtinctum fuit. In primo Hebraice, Græce, & Latine ſcripta continentur, diverſarum materiarum, in certas claſſes diſtributarum. In alterum tomum Germanici libri digeſti. Tertius complectitur Hiſpanice, Gallice & Italice ſcripta promiſcue notata; neque eadem materiarum ſerie velut in prioribus tomis.

Anto-

* Factum hoc à Georgio Draudio.

CXXVIII. ANtonius Paccius Florentinus, S. R. E. Card. Pœnitentiarins major, ſcripſit *Homilias XIV.* eruditas ac pias *in verba Conſecrationis*, Bononiæ 1541. in 4. editas. Obiit 1544. Doceor (ut diem dies docere ſolet) *Joſephum Stephanum*, de quo c. 127. *Commentariis* ſuis *in libros Machabæorum* ſubnexuiſſe *Diſputationem de unica Religione*, ad vetus dictum, *Salus populi ſuprema lex eſto*, eruditione multiplici præſtantem.

Franciscus Titelmannus, Haſſeleti, quod eſt territorii Leodicenſis oppidum, natus. Ord. Minorum Lovanii Theologus ac Philoſophus notæ famæ, doctrinæ ac pietatis; quam ubique ſcripta ejus ſpirant, doctis & piis omnibus probata. Carus hic fuit Carolo V. Cæſari, qui fertur eidem fuiſſe auctor, ut in *Pſalmos* ſcriberet Davidicos: & tamen Virum talem Gilbertus Cognatus, Eraſmusque, eum, *ut juvenem glorioſis ſime loquacem*, perſtringere non erubuerunt. Sed ejusmodi tum erant tempora, ut qui impudentes Sycophantæ vellicari minime volebant, bonorum & eruditorum opera rimarentur ad calumniam, & velut in auraria trutina benderent. Scripſit *Paraphraſticam Elucidationem in Iob*, *In Cantica Canticorum*, *Eccleſiaſten*, *In Pſalmos* omnes *Davidicos*: additis & *Notationibus* in eosdem ex Hebræo ac Chaldæo. *Elucidationem in Cantica Ferialia*; *In Evangelium Matthæi*; *In Evangelium Joannis*; *In omnes* Pauli *&* aliorum Apoſtolorum *Epiſtolas; Collationes in Epiſtolam S. Pauli ad Romanos*; *De auctoritate Apocalypſeos* D. *Joannis*; *Summam Myſteriorum Fidei Chriſtianæ*; *Expoſitionem cæremoniarum Officii Miſſæ*; *Meditationes ſacras pro cordis in Deo conſtabilitione; De SS. Trinitate*, *Orationem de prematura morte bonorum*; *Scholia in Arnoldum Carnotenſem De ſeptem Verbis Domini in Cruce.* Obiit Romanæ Provinciæ Vicarius ſeu Prælatus, Anticoli, in agro Romano an. 1553. non ſine ſanctitatis opinione.

Lævinus Lemnius, patria Zelandus, urbe Ziriżæa oriundus, vir fuit ſcribendo diſtinctus, aptus, & ornatus. Arti Medicinæ Sacrarum litterarum ſtudium adjunxit, ad quod *Petrus Curtius*, S. Theol. Doctor, illi auctor & inſtigator extitit, ipſo quoque Lemnio teſte eo libello, quem de Vitæ termino ſcripſit. Doctorem in Medicina ſuum laudat *And. Verſalium*, vixitque familiaris *Remberto Dodonæo*, Mechlinienſi, *Jaſoni Pratenſi Conr. Geſnero*, aliisque. Rem medicam quadraginta amplius annos apud ſuos factitavit, atque elata uxore ſacris initiatus, Canonicorum ibidem Collegio adſcribitur. Fuit in praxi exercitatus, & omnino felix, comis & affabilis omnibus, ægros ſuos jocis facetiisque, honeſtis tamen, ſæpe non Parum recreare ac ſublevare ſolitus. Statura media & quadrata, ſtatu corporis inceſſuque erecto, forma faciei, qualem imago ejus æri inciſa refert, ac fronte ſerena. Scripſit eleganti ac maſculo ſtylo *De occultis naturæ Miraculis* libros quatuor; *De Vita animi & corporis recte inſtituenda. De aſtrologia*, quid illa veri, quid ficti falſique habeat lib. 1. *de præfixo ſtatoque vitæ termino*; *De honeſto animi, & corporis oblectamento*; *Similitudinum ac Parabolarum, quæ in Bibliis ex herbis atque arboribus deſumuntur, explicationem.* Vivere autem deſiit in urbe patria anno 1568. ibidemque in D. Lævini Æde Primaria ſepultus fuit. Hoc addo, Tractatum ejus *De habitu & Conſtitutione corporis*, quem libris duobus complexus eſt, omnibus, quibus ſecunda valetudo curæ eſt, apprime neceſſarium eſſe; ex eo enim cuique proclive eſt ad amuſſim cognoſcere corporis ſui conditionem, animique motus.

Joannes Lensæus, Doctor Theologus Lovanienſis, jure optimo laudandus eſt, in quo ut ſolidu *Auguſtini* doctrina, ſic & ſuavis *Lactantii* elegantia enituit. Pauci certe hoc viro Theologiæ dogmata purius atque nitidius ezplicarunt; pauci errores ſectariorum eloquentius atque validius confutarunt. Teſtes libri *De Chriſtiana libertate*, *De Eccleſia*, *De verbo Dei non ſcripto*, *De Purgatorio*, aliisque religionis noſtræ capitibus hodie in dubium revocatis, conſcripti. Teſtis, in quam, univerſa Controverſiarum ſeries, quam olim in ſcholis dictatam & avide exceptam, neſcio an temporum, in quæ in cidimus, injuria atque tempeſtas (cum à Rob. Bellarmino, poſt Cardinale, præventus eſſet) an viri modeſtia ſuppreſſerit. Vir erat Scholis natus, qui decurſo Lovanii, in Falconenſi gymnaſio *Ariſtotelem* explanando Philoſophiæ ſtadio, primum in Parcenſi Præmonſtratenſium Appatia ad urbem Lovanienſem, poſt in Academia ipſa, *Aug. Hunæo* defuncto, publicæ profeſſioni & concertationum exercitationi admotus, à frequenti auditorum concurſu applauſum aſſiduum meruit. Bellum profecto Belliolum, obſcurus alias Athenſis apud Hannones agri vicus, hoc tanto alumno ejuſque fratre *Arnoldo*, quem editis pridem typis Plantinianis *Geometricorum Euclidis elementorum rudimentis*, Duxi Moſcoviæ, ob Medicinæ ac Mathematices peritiam ſingularem, Antverpia evocavit, & valetudinis ſuæ, liberali ſtipendio, rationem habere juſſit; ubi & urbe Moſcua à Tartaris in cenſa, poſt periit. *Joannes* Lovanii perpetuo hæſit, obiitque Regius Theologiæ Profeſſor, poſtridie Kal. julii, an. 1593. annos vix natus duos & quinquaginta, ſibi ipſi quidem ſatis fortaſſe longevus, auditoribus vero ſuis intempeſtive nimium ereptus, quos nimirum vigenti ad huc ætate, vir juvandis aliorum ſtudiis natus, erudire potuiſſet. Moriens *Joanni Clario* collegæ lucubrationes ſuas nondum editas commendavit, qui eidem in profeſſione ſuccenturiatus, tres ejus *De Fide, Spe & Charitate* libros poſthumos evulgavit.

Augerius Gislenus Busbequius, Nobili & perveturto *Busbequiorum* apud Flandros genere, Cominii (unde *Philippo Cominæo*, Hiſtoricorum noſtratium principi, cognomen) natus, adoleſcens Venetiis *Joanni Bapt. Egnatio*, poſt Patavii & Bononiæ aliis doctis hominibus, in eloquentiæ ſtudiis, operam dedit. Ætate grandios à *Ferdinando I.* Auguſto, opera *Petri Vanderani* Belgæ Juris utriusque Doctoris (qui tum illi à ſecretis erat, quique poſtea *De privilegiis creditorum ſcripſit*) Viennam Auſtriæ evocatus, huic ipſi & *Maximiliano* filio, in Republica gerenda, ita ſe probavit, ut nullius fere magis conſilio ac prudentia Cæſares niterentur. Hujus etiam Auguſtos liberos, *Matthiam*, *Maximilianum*, *Albertum*, & *VVenceslaum*, optimis moribus informavit. Cumque in omni adminiſtrationis genere excelleret, tum vero in Legationibus enituit; quibus compluribus magna cum gloria ad ſummos Principes aſſidue functus eſt. Harum illæ in primis inſignes fuere, *Conſtantinopolitaua & Amaſiana*, quas etiam Epiſtolis quatuor perelegantibus deſcripſit, & *Nic. Micaultio*, amico veteri ac ſtudiorum multos annos in Italia ſocio, dicavit. Nec otioſa illa profectio: nam & animantium Orientis naturas, veteresque inſcriptiones, ut *Ancyranam*, quam cum *Andr. Schotto* ſuo, tunc contubernali, & herbarum naturas, quas cum *Andr. Matthiolo* communicavit, inveſtigando cognovit. Cum & plurima, cum Græca tum Latina, in membranis calamo exarata volumina, media in Græcia ſtudioſe collecta, in Cæſarum Viennæ bibliothecam intulit: quæ ibidem hodieque ſummo ſtudio adſervantur. Rei etiam bellicæ cognitionem uſu atque obſervatione adeptus, ſalubre *De Turcico Bello Conſilium* poſteritati transſcripſit. Byzantio reverſus, Iſabellam Auſtriam, *Carolo IX.* Regi Chriſtianiſſimo nuptui datam, in Galliam duxit, ejusque aulæ Præfectus, & poſt *Rudolphi* Cæſaris Legatus ibidem exſtitit. A quo jam ſeptuagenarius cum ſemeſtre ſpatium, ut patriam, amicos avitumque inviſeret hæredium, impetraſſet; per Normanniam bellis civilibus impeditam, Belgium verſus iter inſtituit. Dumque in vico Gallia hoſpitatur, violenta militum manus ex arce vicina, nocte intempeſta, hoſpitium irrumpens, ſenem rapit, & equo impoſitum abducit. Ille quiritare vim ſibi fieri, prædam contra jus gentium de Legato agi: nec Præfecti Rotomagenſis (ut prædones jactabant,) ſed rapinæ cauſa, ſcrinia ſua auferri. Qua animi magnitudine territi, ſcriniis, tabuliſque illæſis, eum diluculo integrum reſtituunt, maleque conſcii diffugiunt. Conſolatur per litteras Præfectus, ſeque crimen ulturum promittit. At ille, quietem ſe magis animi, quam injuriæ vindictam poſtulare, ut erat generoſus, reſpondet. Jam tum enim lethalem ægritudinem præſagiens, in vicinas ædes matronæ lectiſſimæ, Toparchæ Maillocenſis, ad fanum Germani deferri ſe jubet: ubi undeviceſimo poſt die, anno 1592. vita deceſſit, magno ſui bonis doctiſque omnibus, quos foverat, relicto deſiderio. Ejus *De vera Nobilitate* liber, utinam compareat.

CXXIX. Suffridus Petrus, Leovardiæ apud Friſios natus, dum Lovanii verſatur, juvenis Erfordiam Turingorum, inſtaurandæ Academiæ jam collapſæ, & ab *Eobano Heſſo* inquinatæ, evocatur. Hic linguæ utriusque Doctoris perſonam annos aliquot ſuſtinuit, & *De Græcarum litterarum laudibus* Orationes quinque conſcripſit. Domum reverſus, à *Viglio Zuichemo* Præſide, doctrine nomine, *Anton. Perenotto* Cardinali commendatus, à bibliotheca illi fuit. Aulici pertæſus otii, ducta uxore Lovanium revertit, & jureconſultus,] una cum *Franciſco Schotto*, *Andreæ* fratre, urbis Antverpianæ clariſſimo Senatore, renunciatus, Orationem *De Rom. legum præſtantia* edidit. *Theodorico Langio*, in Collegio trilingui Buslidiano, feſſa ætate ac morbo languente, vicariam illi operam in Græcis auctoribus exponendis præſtitit: vertitque *Plutarchi* varia, ut *De liberis educandis*, additis Scholiis, ut De *Iſide, & Oſiride. Athenagoræ item pro Chriſtianis ad aurelium Imp. Legationem*, de Græco Latinam à ſe factam, docto ac laborioſo Commentario explicavit, Eccleſiaſticæ veteris hiſtoriæ ſcriptores *Euſebium*, *Sozomenum*, alioſque ad Græcos fontes revocando, *Joannis Chriſtophorſoni* verſionem Notis illuſtravit. Gliſcentibus jam magis magiſque Belgicis tumultibus, ut erat tranquillitatis amans, Coloniam Ubiorum ſeceſſit. Hic *M. Tullium* ad veterum codicum fidem excutiens, Officia cum adjunctis edere, & caſtigationibus, Poſt *Car. Langium*, meliora reddere cæpit. Uxorem ubi extulit, ſacris initiatus, ad XII. Apoſtolos Canonicus, & gymnaſii, quod à Coronis nomen accepit, moderator fuit. A Friſiæ Ordinibus Hiſtoricus appellatus, ſtipendioque annuo ornatus, Originem, Colonias, Nobilitatem, Libertatem, ac Scriptores Friſiæ litteris conſignavit. Gratus, dum vixit, non privatis modo viris exſtitit, ſed & Pontificibus, *Gregorio XIII.* ac *Sixto V.* Cardinalibus item, *Palæotto*, *Caraſæ Santorio*, & Principibus variis, quibus placuiſſe, laus eſt, ut ait ille, non infima: qui & frequentes ad illum litteras dabant. Moritur Coloniæ fere ſeptuagenarius, aqua inter cutem ſedente, menſe Februario anno 1597, qui annus epidemica lue infamis, multa civium millia de ſumpſit.

Guilielmus Alanus, (de quo ſup. c. 76.) nobili genere Lancaſtriæ in Anglia natus, primum Eboracenſis, poſtea Remenſis Canonicus, & Doctor Theologus, una cum Thoma Stapletono, Duaci in Flandria creatus, ibidem publice ſacras litteras profeſſus fuit: qua in urbe Philippus II. Rex Catholicus 1562. Academiam excitarat. Et quia multi Anglorum Catholicorum filii eo concurrebant, Alanus à piis aliquot viris adjutus, primus hic

hic Seminarium inſtituit, in quo juvenes alerentur, qui Catholicum nomen in Brittannia conſervarent, & amplificarent. Conſilium iſtud, Gregorio XIII. Pontifici, & Philippo II. Regi placuit, qui amplis proventibus annuis Seminarium iſtud, ſummo Eccleſiæ bono, foverunt, & dotarunt: quod quidem poſtea, rebus in Belgica turbatis, Remos translatum fuit: ſed inde poſt aliquot annos eductum, hodieque Duaci mirifice floret. Anno 1580. cum Eliſabetha Angliæ Regina ſeverum edictum contra Seminarii iſtius & aliorum Collegiorum alumnos publicaſſet; Alanus inſignem *librum apologeticum* pro iis ſcripſit, ut & alterum *pro Martyribus Anglicanis*. Scripſit item *De Sacramentis in genere; De Euchariſtia; De Indulgentiis; De Purgatorio*, & alia, partim Duaci, & Antverpiæ, partim Romæ, & Venetiis edita. Virum porro optime de Eccleſia meritum Gregorius XIII. Romam ad novum Seminarium in Urbem ſtabiliendum evocavit, & Sixtus V. de inde Cardinalem ac Bibliothecarium Apoſtolicum creavit. Archiepiſcopus demum Mechlinienſis deſignatus, cum annis & laboribus fractus eſſet, Romæ 1594. deceſſit, ſepultus ibidem in Baſilica SS. Trinitatis, quæ eſt nationis Anglicæ.

Franciscus Bencius, apud Italos in opido Aquapendente natus, Poeta & Orator egregius fuit, ut M. Antonii Mureti diſcipulum poſſis agnoſcere. Antequam in Societatem Jeſu aſſumeretur, *Plautus* vocabatur. Ut erat quodam naturæ quaſi impulſu ſtudiis humanioribus deditiſſimus, in Romano Collegio annis permultis eloquentiam feliciter profeſſus fuit, ubi & multo virtutum odore vita tota diffuſo deceſſit anno 1594. ætatis quinquageſimo ſecundo. Defuncti locum *Andreas Schottus* Antverpianus cum laude excepit. *Bencius* porro, præter *Orationum ac Poematum* volumina duo, poſteris reliquit tomos quatuor *Annuarum litterarum de rebus Societatis*, & heroico poemate *Quinque Martyres è* Societate Jeſu in India. Fuſe diſerteque deſcripſit laudes ejus *Famianus Strada*.

Prosper Rossettus, Florentinus, Ord. Servorum B. Mariæ, Doctor Theologus & Profeſſor in Academia Piſana, ſcripſit *Commentarios in* Cantica *Canticorum*, 1594. Venetiis in 4. evulgatos.

Joannes Osorius Hiſpanus, patria Burgenſis, ex oppido Villaſandino, Soc. Jeſu Eccleſiaſtes eximius, obiit Methymnæ anno 1594. ætatis quinquageſimo ſecundo. Ut ſtylo poſteris prodeſſet, ſicut præſentibus voce profuerat, Tomos quinque *Concionum* luce publica donavit, in Hiſpania, in Belgio Antverpiæ, in Gallia Pariſiis, in Germania Coloniæ, in Italia Venetiis pluries recuſi. Illi quoque tribuuntur *Commentarii in Eccleſiaſtem*.

CXXX. Petrus Michael, cognomento *Brilmakerus*, Coloniæ Agrippinæ natus, in Societate Jeſu ſuos & alios Rhetoricen ac litteras Hebræas docuit. Inter alios diſcipulum in Hebræa lingua habuit *Joannem Maldonatum*, ſuum in Theologicis Lutetiæ doctorem. Annis ſex Rectorem Spiræ, & totidem Monaſterii in Weſtfalia egit. Sed dum hæreticos voce ac libris (quos Ribadeneira recitat) fortius urget, ab illis per ſpeciem amicitiæ ad menſam invitatus, ſemel atque iterum venenum incautus hauſit: quo tandem Moguntiæ exſtinctus eſt, anno ſalutis 1595. ætatis quinquageſimo tertio. Germanice fuit, Latine, Hebraiceque facundus; Græca vero Gallicaque lingua mediocriter inſtructus. Celebratur ejus *Quiddiotheta*, qui liber eſt integræ Bibliothecæ loco, de univerſis Chriſtianæ fidei dogmatibus tractans, ut facile poſſit adnoſci, vera fides ubi ſit.

Hieronymus Pradus, Hiſpanus, patria Biacenſis, diœceſis Gienenſis, Soc. Jeſu Theologus, primum in Academia patria litteras humaniores, poſtea Cordubæ Sacras, magna cum laude, auditoribus undique confluentibus, tradidit. Scripſit eruditum *Commentarium in Ezechielem Prophetam*, & eam maxime partem explicuit, qua templi Salomonici fabrica & opulentia minutatim ab eodem Vate deſcribitur. In qua illuſtranda ſocium habuit *Joannem Baptiſtam Villalpandum*, ſuum inter alios diſcipulum. Atque huic quidem operi cum annos quindecim Pradus impendiſſet, ex Hiſpania Romam ſe contulit, ad eam rem penitiùs excutiendam, & cum Mathematicis, Architectis, aliiſque artificibus idoneis communicandam. Ubi, dum ſtrenue laborat, operi ſuo immoritur die 13. Januarii, anno ſalutis 1595. ætatis quadrageſimo octavo, lampade Villalpando tradita, qui incohatum opus perfecit. Ejus liber perutilis *Sacrarum phraſium, ſacraque Chronologia*, nondum prodierunt.

Barnabas Brissonius, (de quo ſupra cap. 123.) Præſes Senatus Pariſienſis, ſcripſit libros tres *De Regio Perſarum Principatu*, quos Commelinus 1595. publici Juris fecit.

Nicolaus Remigius, Ducis Lotharingiæ Conſiliarius, ſcripſit libros tres *Dæmonolatreiæ*, Lugduni 1595. in 4. editos.

Arnoldus Wionus, Duaci in Gallo-Flandria 1554. natus, adoleſcens monachis Benedictinis Aldemburgi in diœceſi Brugenſi ſe adjunxit. Sed Calvinianis per Belgium graſ-

graſſantibus & divina humanaque turbantibus, in Italiam ſeceſſit, & caſinenſi ejuſdem diſciplinæ Congregationi nomen dedit; ſenex in Italia obiit. Scripſit libros quinque *De Benedictinis Monachis ſanctitate ac doctrina illuſtribus*, quos titulo *Ligni Vitæ* Venetiis 1595. in 4. publicavit.

Franciscus Richardotus, (de quo ſup.cap.97.) Burgundia Comitatu oriundus, ord. Erem. S. Auguſtini, Epiſcopus Atrebatenſis, in Conc. Trid. Orator, ad miraculum uſque facundus & in omni diſciplinarum genere verſatiſſimus fuit. Immane quantum laboraverit, maleſanis Calviniſtis Belgio toto tumultuantibus, ut peſtem hanc ab Arteſiis ſuis arceret & eos in fide Romana, verique Principis ſui obſequio contineret. Non in frequens illi fuit, coram Regibus Principibusque de quocumque themate ex memoria, ſeu Latine, ſeu Gallice pari facundia eloqui. Poſtquam annos tredecim diæceſim ſuam feliciter rexiſſet, magno ſui relicto deſiderio è vivis exeſſit an. 1574. annum ætatis agens 67. Ab eo ſunt edita, *De Imaginibus*, *De Controverſiis*, *in Evangelium Lucæ Miſſus eſt*, *Inſtructio Paſtorum*, *& Orationes* aliquot, quas habuit vario de themate. Vide, ſi libet, quanti ejus viri doctrinam facundiamque fecerit *Paulus Manutius* lib. VI. Epiſt. II.

Emondus Augerius, natione Gallus, patria Trecenſis, Societatis Jeſu Presbyter, Orator excellens, ingenio, memoria, & judicio valens, in Galliis multa & miranda pro fidei Catholicæ defenſione præſtitit. Carolo IX. & Henrico III. Galliæ Regibus etiam cariſſimus; atque huic aliquando à Confeſſionibus. Quin & XL. hominum millia ad Catholicam fidem ab hæreſi, unus ipſe revocaſſe fertur. Captus aliquando ab hæreticis, & ad laqueum damnatus, cum ad patibulum duceretur, neci mirabiliter à Deo ereptus fuit. Scripſit Emondus *Catechiſmum magnum & parvum*, Gallicæ, Græce, & Latine. Edidit & Gallice *De Baptiſmo & Confirmatione*, *De Eucharistia*, *& Miſſæ Sacrificio*, & de cæteris Sacramentis, atque alia quæ recenſentur ab *Alegambe*. Poſt multos exantlatos labores, Novocomi mortuus eſt an. 1591.

Franciscus Bonaventura, natione Hiſpanus, patria Segobienſis, adoleſcentulus ad Sodales Soc. Jeſu additus eſt anno ſalutis 1566. Vir fuit cum aliis litteris egregie eruditus, tum maxime Theologicis quæſtionibus, quæ ad mores referuntur; qui poſtquam ſtudiorum ſuorum ſpatia decurrit, ſacram Theologiam & Compoſtellæ, & Salmanticæ profeſſus eſt, atque Legionenſis Collegii habenas moderatus: ſed morbis conflictatus, & viribus exhauſtus, dum cœlum mutat ac benigniorem regionem quærit, ad imbecillam tuendam valetudinem, in Toletana Profeſſionum domo brevi morte ereptus eſt, 17. Januarii anno 1592. magna Societatis ac Reipub. jactura. Scripſit, ſed non emiſit, *In extravagantem Gregorii* XIII. quæ incipit *Aſcendente Domino* (in qua Pontifex inſtitutum Societatis declarat, & denuo confirmat) pereruditam *Explicationem*. Item Tractatus aliquot *Moralium quæſtionum* inſignes.

Jacobus Tyrius, Scotus, Soc. Jeſu, Aſſiſtens Claudio Præpoſito Generali 1597 obiit. Fictitio nomine *Georgii Thompſoni* edidit Duaci 1593. doctum Tractatum *De antiquitate Scoticæ Eccleſiæ*, quem Poſſevinus ſuæ Bibliothecæ lib. XVI. Cap. V. inſeruit.

Benedictus Herbestus, natione Roxolanus, patria Leopolitanus, cum ætatis annum ageret quadrageſimum, Romæ Societatem Jeſu complexus eſt. In miſſionibus ſacris magnam vitæ partem conſumpſit, obiitque anno 1593. Scripta ejus apud Ribadeneiram reperies.

Vincentius Brunus, Arimini in Italia natus, ut ex Medico corporum fieret Medicus animarum, ad Societatem Jeſu tranſiit, & Romano Collegio diu prudenterque præfuit, ibidem anno 1593. vita defunctus. Scripſit inter alia, *Vitam Chriſti*, *Deiparæ*, *Joannis Baptiſtæ*, *Apoſtolorum*, aliorumque Divorum: quæ omnia ex Italico in Latinum tranſlata Colonienſes ediderunt.

CXXXI. Franciscus Toletus, Hiſpanus, Cordubenſis, nobiliſſima illa utriusque Senecæ & Lucani patria, parentibus civilibus natus, cum eſſet Philoſophus eximius, Cathedram Ariſtotelicam Salmanticæ obtinuit. Ex-inde anno 1550. Sodalibus Soc. Jeſu ſe aggregavit: quos inter eruditior factus, Romam ivit, & ibi primo Philoſophiam, deinde Theologiam auditoribus undique confluentibus tradidit. Emanueli Sa in munere Pontificii Eccleſiaſtæ à Pio V. ſuffectus, illud ſumma cum laude ſub diverſis Pontificibus geſſit, uſque ad annum ſuperioris ſæculi tertium & nonageſimum, quo in Cardinalium Collegium à Clemente VIII. eſt adoptatus, in vita & repugnante Societate, aſſerente Patres omnibus Eccleſiaſticis dignitatibus interdici. Obiit autem triennio poſt, hoc eſt anno 1596. Romæ conditus, in æde S. Mariæ Majoris, hac Epigraphe: D. *O. M. Franciſco Toleto*, *Cordubenſi*, S. R. E. *Presbytero*, *Cardinali*, *ſummo Theologo*, *Verbi* Dei *Prædicatori eximio*, *in rebus magnis agendis conſilio & prudentia ſingulari. Qui ob Excellentem virtutem & merita præclara Clementis* VIII. *Pont. Max. judicio primus in Societatem Jeſu ampliſſimam dignitatem intulit*, Vixit an. LXIII. *men-*

Digitized by Google

menſes XI. dies X. Ob. M. D. XCVI. S. Dei Genitrice hærede inſtituta. Scripſit *Commentarios cum Annotationibus in ſacroſanctum Joannis Evangelium, in Evangelium Lucæ, in Epiſtolam Pauli ad Romanos. Sermones XV. in Pſalmum XXXI. Summam Caſuum conſcientiæ*, ſive *Inſtructionem Sacerdotum*, & alia, quorum pars in lucem nondum prodiit.

Gilbertus Genebrardus, Ricomagi in Arvernia, bonis ingeniis fœcunda, natus, Monachum Mauſaci profeſſus, Præceptoribus uſus in Græcis *Turnebo*, in Philoſophicis *Carpentario*, in Theologia *Sanctao*, ex Regio litterarum Hebraicarum Profeſſore Archiepiſcopus Aquarum Sextiarum, in Provincia, factus eſt à *Gregorio* XIII. eorum commendatione qui à nomine Regio deſciverant, 1592. Obiit 1597. 16. Februarii, ut habet inſcriptio monumenti in B. Mariæ Semurienſis Prioratu, quem vivens religioſiſſime adminiſtraverat; de quo Prioratu *Aub. Miræus* in *Epiſcopis Lingonenſibus. n. 49. agit.* At de *Genebrardo Poſſevinus* in *Apparatu ſacro, Vionus in Ligno vitæ*, & plures plura, ſed nunquam ſatis, ubi materia ſuperat opus, inter quos *Franciſcus de Sales* Epiſcopus Geneuenſis L. II. *De amore Dei*, C. II. *Abſtulit una dies ævi decus, ictaque luctu Conticuit ſacræ triſtis facundia linguæ.* Nec immerito præclarum Eccleſiæ, litterarumque ſidus in *Opmero* nuncupatur. Vide R. P. *Hilarionis de Coſte* Elogia illuſtrium Galliæ virorum. *Is eruditione, & pietate magnus, profeſſione Minimus, & unus ex S. Franciſci à Paula nepotibus.* Scripſit *Opus Chronologicum*, & alios, qui in manibus hominum ſunt, ſimilis induſtriæ fœtus, maximis ab eo vigiliis & laboribus elucubratos. Multa ex Hebræis & Græcis accurate tranſtulit, multa recognovit, multa commentatus eſt. *Amatorium Salomonis* Latine tentavit; poema molle illud quidem ac tenerum, ſed pium, quo Servatoris puriſſimos in Eccleſiam ſuam amores intelligi ſapientiſſimi homines tradidere; nec eum ab inſtituta ratione deterruit, quod alii ſummæ doctrinæ viri, & hujus ætatis facile principes Poetæ, lepores omnes & gratias in eodem carmine transferendo feliciſſime jam impendiſſent. His ſtudiis inſeneſcens, partaque præſtantis eruditionis opinione late celebris, *Henrico* Regerem potito, impetratam à Pontifice dignitatem diu ſervare ac tueri non potuit. Fato functus eſt Semuri Burgundionum, quo in oppido non ignobile Sacerdotium poſſidebat, an. 1597. fere ſexagenarius.

Joannes Ferdinandus, Toletanus Soc. Jeſu Theologus, in Hiſpania, Romæ & in Germania inferiore Sacras litteras publice explanavit. Palentiæ demum in Hiſpania piiſſime obiit, anno ſalutis 1595. ætatis quinquageſimo nono. Poſteris reliquit *Theſaurum divinarum Scripturarum, juxta SS. Patrum ſententias*: in quo per ſingulas dictiones Alphabeti ordine litterario, Parabolæ, Metaphoræ, *Phraſes*, & difficiliora Bibliorum ſacrorum loca explicantur.

CXXXII. Henricus Vicus, Oſthenii & Warnaviæ in Flandria Toparcha, natus eſt Valentianis in Hannonia anno milleſimo quingenteſimo triceſimo ſexto, denatus Armenteriæ in Flandria, anno 1569. Philoſophus fuit ac Theologus inſignis, quod rarum in viro eſt conjugato: adeo ut publice Ipris, ſub præſidio *Martini Rythovii* Præſulis, Theſes de Fide controverſas non ſemel in doctiſſimorum virorum conſeſſu propugnarit. Juriſconſulti titulum Duaci primos inter adeptus fuit. Luſtrata hinc Italia, in Flandriam redux, Bergis S. Winoci ſubſtitit, eaque in urbe duodecim ipſos annos Conſulem laudabiliter egit, donec Calviniſtarum preſſus furoribus, relictis Bergis, Armenteriam quietis cauſa ſeſe contulit: ubi & in libris ſacris voluendis placide conſenuit. Scripſit librum *De Deſcenſu Chriſti ad inferos*, in quo varie *De Purgatorio, deque Inferno*, contra Sectarios diſſerit. Antverpiæ 1586. in 4. apud Plantinianum.

Emanuel Sa Lusitanus, inter eminentes Soc. Jeſu Theologos illuſtris, & ſane pius, multis annis ſacras litteras Romæ eſt interpretatus, & Eccleſiaſten Pontificium ibidem egit. Quietioris demum vitæ ſtudio, ad Aronenſem Probationis domum, in diœceſi Mediolanenſi ſitam ſeceſſit, & ibidem ſeptuagenario major, anno 1596. exeunte, in Domino piiſſime obdormivit. Scripſit, præter alia, *Aphoriſmos caſuum conſcientiæ*, qui in omnium ſunt manibus. *Notationes* ejuſdem *in totam Scripturam ſacram* Plantiniani 1620. evulgarunt, & *Scholia in 4. Evangelia*, brevia quidem, ſed eruditione pleniſſima, ex ſelectis Doctorum Sacrorum libris collecta.

Petrus Canisius, Noviomagi ad Vahalim Fl. in Gelria patre Conſulari natus, adoleſcens ob varias ingenii dotes Moguntiæ celebris exſtitit. Eo tum forte Colonia Agrippina *Petrus Faber* Allobrox, unus in decem primis *Ignatii Loyolæ* Sociis, veniens, *Petrum* morum innocentia & doctrina ſingulari ſibi carum in Socintatem Jeſu adoptavit. Poſt in Italiam miſſus, primus Sociorum Rhetoricam in Sicilia docuit, Ciceronem quotannis aſſidue legens: unde eam ſibi eloquentiam gravi Theologo dignam comparavit, ut ſæculi ſui *Hieronymus* audiret. Inde evocatus ab *Ignatio*, mittitur ad *Guilielmum* Bavariæ Ducem, Ingolſtadii Scholaſticam, quam vocant, Theologiam profeſſurus; *Alfonſo Salmeronio*, & *Claudio Laio* collegis. Sed & alias Germaniæ Academias, in eis Viennenſem Auſtriorum, Pragenſem Bohemorum, Dilinganam Suevorum, Colonienſem Ubiorum, Friburgenſem Helve-

tiorum docendo illuſtravit, Concionibus autem (nam & Germanica lingua diſertus erat) in aulis *Ferdinandi* & *Maximiliani* Impp. *Guilielmi* & *Alberti* Bavariæ Ducum, *Ottonis Truchſii* Cardinalis Auguſtani, aliorumque Principum plurimum inclaruit. Hæreticos diſputationibus repreſſit, Catholicos confirmavit & velut anchoram ſe Eccleſiæ fluctuanti præſtitit. Ex quo Sectarii Caniſium *Canem Auſtricum*, per ignominiam appellabant, quod in Auſtria paſſim verſaretur. Epiſcopatum Viennenſem à Ferdinando Romanorum Rege ſibi oblatum, conſtanter repudiavit. Scripſit incredibilis fructus *Summam Doctrinæ Chriſtianæ*, ſecundum ſententiam & doctrinam Concilii Tridentini; *Commentariorum, De Verbi Dei corruptelis*, adverſus novos Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ conſarcinatores, ſive Centuriatores Magdeburgenſes, Tomos duos. *Notas* item *in Evangelicas Lectiones, quæ per totum annum Dominicis ac feſtis diebus in Eccleſia Catholica recitantur, Tomis duobus*; *Enchiridion Itinerantium; Palaſtram hominis Catholici*, & alia quæ referentur in *Bibliotheca Patrum Soc. Jeſu.* Vitam ejus & res geſtas *Aub. Miræus* in Elog. Script. Belg. *Matthæus Raderus* & *Franciſcus Sacchinus* conſcripſerunt. Corpus ejus magno in honore eſt apud Catholicos omnes. Epitaphium ejus viſitur Friburgi in D. Nicolai Eccleſia: D. O. M. *Venerandus in Chriſto Pater, Petrus Caniſius, Theologus, Noviomagi natus, Societatem Jeſu tertio à confirmatione illius anno ingreſſus, ac Sacerdotio inſignitus ob magni ſimul & placidi animi præſtantiam à Colonienſi Eccleſia ad Carolum V.* Imp. *ab Ottone Card. Auguſtano ad S. Concilium Trident. à Ferdinando* Imp. *Wormatiam contra Melanchthonem Hæreticum*: *A Pio* IV. *Pont. Max. ad* Principes *Germaniæ in fide confirmandos miſſus, poſtquam Romæ, in Sicilia, & Germaniæ Academiis docuiſſet, diu apud Ferdinandum* Imp. *& paſſim ſumma cum laude verbum* Dei *prædicaſſet, primus* Provincialis Soc. *ejuſdem in Germaniâ, ab ipſo Soc. auctore* P. Ignatio *datus fuiſſet, ſcriptiſque fidem* Catholicam *egregie illuſtraſſet, auſpiciis Reverendi* Domini *Joannis Franciſci Epiſcopi Vercellenſis, Nuncii Apoſtolici, Friburgum ſexagenarius venit,* Collegii *Societatis Jeſu Fundamenta jecit, multa præclara documenta dedit, & quaſi quidam Friburgenſium* Patronus, *Eccleſiæ per Helvetiam Patriarcha, Religionis Catholicæ ſuo tempore Columna, toto Chriſtiano Orbe notiſſimus, fide, prudentiâ, indefeſſo ſcribendi labore, abſtinentiâ perenni, gravitate, animi puritate, flagrantiſſimo* Dei *amore, multaque ſanctitate clariſſimus migravit ad Chriſtum feſto* S. *Thomæ Apoſtoli*, M. D. XCVII. *ANNO Ætatis* LXXVII.

CXXXIII. ALFONSUS PISANUS, natione Hiſpanus, patria Toletanus, Philoſophicis diſciplinis excultus, ac Medicinæ ſciens, Jeſu complexus eſt Societatem. Poſtea vero Romam anno ſalutis M. D. LIII. venit, ubi Ariſtotelem præclare eſt interpretatus: inde in Germaniam miſſus, in Ingolſtadienſi ac Dilingenſi Academiis ſacram Theologiam docuit; & in Poloniam profectus eſt, ubi ſtrenuam operam Catholicæ Eccleſiæ navans adverſus novatores hæreticos illam labefactare conantes; ſcripſit *Acta & Canones ſacroſancti primi Oecumenici Concilii Nicæni*, appoſitis SS. Patrum teſtimoniis, ad eorundem Canonum commendationem, & interpretationem pertinentibus; addita etiam *Reſponſione ad Capita Humonis Chies*. Scripſit præterea *De continentia, ac cælibatu Apoſtolico, De jejunio*, etiam varios atque eruditos Tractatus *De quæſtionibus fidei controverſis*, quos ex ſuis lectionibus collegit, & tanquam Theſes quaſdam auditoribus diſputandas propoſuit. Tandem legendi ſcribendique laboribus confectus, in ſenectute bona translatus eſt ad meliorem vitam anno ſalutis 1597. Philoſophus certe fuit, Orator & Theologus ad ſtuporem auditorum profundus & acutus.

ALDUS MANUTIUS, Pauli filius, Aldi (de quo ſupra *Miræus* cap. 27.) nepos, ſtylo quoque, patre domeſtico exemplo incitante, valuit, & eruditione ingenioque mediocri: ut rarum id & inuſitatum poſteris fore exiſtimem, in una eademque Manutiana familia tres continenter, ſc. filium, patrem & avum doctos homines repertos & eloquentes. Hic non cæterorum more, à patre degenerans, obſcurari parentum nomen inertia eſt paſſus ſua, ſed adoleſcens, *Formulas recteque ſcribendi rationem*, patre præeunte, utiliter poſteris reliquit; è Cicerone quidem & Cæſare *Phraſes; Orthographiam* vero è marmoribus, nummis, Grammaticis & Græca conſuetudine concinnatam. Venetiis ducta uxore diſceſſit, & Bononiæ primum *Caroli Sigonii* (bone Deus, qualis viri!) locum profeſſionemque non diu tenuit. Poſt Piſas commigravit, & magni Etruriæ Ducis res domi foriſque geſtas vernacule conſcripſit. Inde Romam ſe contulit, & in Sapientiæ gymnaſio profeſſus, Doctoris perſonam ſuſtinuit, ſed ut *Spectares raros nantes in gurgite vaſto*. Nec enim diſertus erat, memoria nulla, ut de ſcripto fere dictaret. Tandem à *Clemente* VIII. Pont. Max. in aulam Vaticanam accitus, typographiæ operis corrigendis præfuit. Obiit anno 1597. Octob. 22. hora 10. Relicta Piſanæ Academiæ Bibliotheca octingentorum millium librorum, ut gloriabatur, numeratis etiam nummis, quibus undique corradendis oleum operamque conſumpſerat, de poſteritatis, ut apparet, judicio ſecurus. Scripſit tamen nonnulla, ut, *De Quæſitis per epiſtolam*, & alia.

CXXXIV. CAROLUS SAGEIRUS, natione Gallus, patria Beluacenſis in Picardia, primus Rector Burdigalenſis Collegii, vir zelo Dei plenus, eloquens ac Græce doctus, Billomi Philologiam, Pariſiis Philoſophiam, Turnoni Theologiam profeſſus. Tres

ſecum

ſecum fratres in Societate vidit & parentem rebus compoſitis. Scripſit doctos atque elegantes in *Epiſt. Judæ*, & D. *Pauli ad Romanos*, & *Epheſios Commentarios*. Scripſit etiam *De inſtitutione Sodalitatis*, ſive (ut vocant) *Confraternitatis ſanctiſſimi & venerabilis Sacramenti*. Locos etiam communes ex Sacris DD. adverſus hæreticos, quos inſcripſit *Topica Theologica*. Sed morte interceptus evulgare non potuit. Obiit Divioni apud Sequanos, ſublatus (ut putatur) veneno ab hæreticis propinato, Chalaneoni, anno 1596.

Joannes Gonzales de Mendoza, Auguſtinianus, ab anno ætatis decimo ſeptimo, partim in regno Mexicano, partim in Philippinis inſulis verſatus, atque à Rege Catholico an. 1580. deſtinatus Princeps Legationis ad Chinarum Regem, quinto poſt anno edidit *Hiſtoriam magni regni Chinenſis*, quæ mox in omnium fere gentium linguas translata eſt. Tres ex ordine Epiſcopatus geſſit, *Liparienſem* in Sicilia, deinde *Chiappenſem* & *Popajanenſem* in Indiis Occidentalibus. *Chinenſium* res, mores atque inſtituta diu cæteris gentibus incognita fuerunt: quod nulli omnino advenæ in regni interiora aditum permittant qui inde ſit exiturus, & ſeveriſſimis pœnis in ſuos animadvertant qui non ſolum Regni fines egredi, ſed vel minimum cum exteris commercii habere, abſque Regis voluntate, auſi fuerint. Aliquid quidem de his ſciri potuit ex relationibus Luſitanorum, qui *Macaum* incolunt, tum ex Tartarorum in Chinam irruptionibus, cum quibus veroſimile eſt *Paulum Venetum*, qui de his aliqua prodidit, aditum ad eam inveniſſe: verum hæ omnes relationes & exiguæ admodum fuere, & multum inter ſe diſcrepantes; donec tandem *P. Martinus de Rada*, domo Pampelonenſis, inſtituto Auguſtinianus, multiiuga doctrina imbutus, atque in Mathematicis apprime diſciplinis exercitatus, anno 1575. in Chinenſe Regnum altius ſe inſinuavit, aliiſque, qui id ejus poſtea exemplo aggreſſi ſunt, Prodromus anteceſſit, & viam aperuit. Erat is unus ex Monachis Auguſtinianis, qui primi omnium in *Inſulas Philippinas* (anno ſcilicet 1564. quo primum illæ ab Hiſpanis repertæ ſunt) Chriſti nomen ac doctrinæ Evangelicæ ſemen intulerant. Verum hac Sparta non contentus, cum ad vicinam Chinenſium regionem toto animo anhelaret, non ſemel ſe mercatoribus inde Philippina littora frequentantibus, in mancipium obtulerat, ut hoc pacto ſe ac Chriſti nomen in nobiliſſimum regnum illatebrare poſſet; ſed caſſo ſemper eventu: donec anno, ut dixi, 1575. *Omonconus*, navis unius ex claſſe Regia contra *Limahonem* piratam inſtructa Præfectus, ad Philippinas delapſus, deque obſeſſo ibidem ab Hiſpanis *Limahone* edoctus, cum reditum ad ſuos pararet, *P. Martinum* cum Socio ſuo ac duobus Nobilibus Hiſpanis in navem ſuam receptos in *Chinam* tranſtulit; atque in portu *Tanſuſa* expoſitos terreſtri itinere *Auchæum* uſque perduxit. Quid vero obſtiterit ut ad ipſum Chinarum Monarcham Hiſpani pervenire non potuerint, narrat *Gonzalez parte 2. Hiſtoriæ Chinenſis lib. 1. c. 25. & 27.* Ipſe porro *Martinus*, dum *Auchai* tantiſper commoratur, perluſtratis quæ illic erant pulcherrimis Bibliothecis, ingentem vim Librorum coemit, variis in locis ejus Regni typis editorum: quos apud ſe Chinenſes quingentis amplius annis repertos gloriantur, prius quam in Germania typographia inceperit. Horum librorum Catalogum recenſet *Gonzalez Part. 1. l. 3. c. 17.* atque ex pleriſque eorum Hiſtoriam ſuam contexuit. Ipſe porro *Martinus* biennio poſt iterum in Chinam Legatus cum *P. Auguſtino Alburquerque*, *Itineris* hujus *relationem*, deinde *Dictionarium Chinenſe* edidit: *Artem* præterea *ejuſdem linguæ præceptis Grammaticis alligatam*. De quibus videri poteſt *Antonius de Leon* in ſua Bibliotheca Orientali & Occidentali. Plura de Chinenſium rebus peti poſſunt ex Litteris PP. Societatis Jesu, qui circa ann. 1584. in hoc regnum aditum invenerunt: & P. *Nicolai Trigautii* libris *De Chriſtiana expeditione apud Sinas*.

CXXXV. Bartholomæus Salutius Italus, ordinis Minorum de Obſervantia, cujus ſanctimonia & vitæ integritas per univerſam Italiam uſque adeo teſtata & pervulgata eſt, ut etiam fama miraculorum ejus Belgium uſque pervaſerit; cum humanarum mentium cæcitatem & dementiam cerneret, zelo Dei motus vehementer indoluit; utque huic malo occurreret, primo totam fere Italiam peragravit, tum voce, tum exemplo lumen ei prætulit. Ut vero ad plures fructus iſte manaret, ſcriptis cæcitatem Chriſtianorum illuminare aggreſſus eſt. Itaque librum inſigniter pium & perfectionis ſtudioſis perutilem edidit, quem *Lucem Animæ* prænotavit, in tres partes diſtributum. Prima pars *Speculum Animæ* nominatur; ſecunda, *Hortus Orationis*; tertia *Teſtamentum Animæ cum Deo*. Hunc libellum ex Italico idiomate in Latinum fideliſſime tranſtulit, ſaltem quoad ſenſum, *Antonius Dulckerius*, Carthuſianus Colonienſis, anno 1606. ſæpius poſtea recuſum.

Christophorus Patavinus, Philoſopus ac Theologus eximius, ſed morum imprimis probitate commendabilis, Hieronymo Seripando, ſupra c. 80. laudato, ſucceſſit in Generalatu Eremitarum S. Auguſtini, quem ordinem annis XVIII. feliciſſime gubernavit. Judicii & prudentiæ egregium ſpecimen dedit in celeberrimo Tridentino Concilio, ubi ſanctitatis ejus fama ita inclaruit, ut Pius IV. eum in Cardinalium numerum aſſumpſerit:

ſed Purpuræ ornamentum fatalis hora præcucurrit, quæ vitam illi & galerum eripuit. Obiit an. ſalutis 1569. Scripſit *De ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento*, *De ſacrificio Miſſæ*, *De Pœnitentia*, *Extrema Unctione*, *Sacramento Ordinis*, *Confirmatione*, *Matrimonio*, & *De voto ſolemni*. Inſuper *De Hoſtiâ conſecrata ab igne conſervatâ*, *De Sacerdotibus concubinariis*, *De Baptiſmo Chriſti & Joannis*, *De Juſtificatione*, *De Epiſcoporum reſidentia*, *De Officiis Cardinalium & Epiſcoporum*, *De modo conficiendi Catalogum Auctorum qui ab Eccleſia interdicendi ſunt*, præter *Orationes* varias, & alios *Tractatus*.

Thomas de Jesu, Luſitanus, ex illuſtri familia *de Andrada*, Ordinis Erem. S. Auguſtini, evocatus a Sebaſtiano Rege, ut ſe in infelici illa expeditione comitaretur, anno 1578. trajecit in Africam. Ubi Rege cum flore nobilitatis Luſitanæ cæſo, ipſe captus *Marroci* diuturnam ac miſeram, ſed aſſidua Dominicæ Paſſionis meditatione ſuavem, ſervivit ſervitutem: adeo ut oblatam etiam per ſororem ſuam Comitiſſam *De Linares* alioſque conſanguineos præſenti litro redemptionem recuſarit, ne concaptivis fidelibus ad Sacramentorum miniſteria, & duræ ſortis ſolatia deeſſet. Scripſit ibidem in ergaſtulo *Librum* omni doctrina ac pietate refertum, cui titulum fecit, *Labores Jeſu*, duobus tomis diſtinctum, qui prælo in lucem prodiit Ulyſſipone anno 1601. cum ipſe jam ante 17. Aprilis anni 1582. è duplici carcere ad æternam felicitatem evolaſſet.

Gabriel Palæottus, Bononiæ in Æmilia nobili genere natus, ibidem publicus I. V. Profeſſor, inter auditores ſuos habuit *Hippolytum Aldobrandinum*, qui poſtmodum ad ſummam Eccleſiæ Cathedram evectus, *Clemens* VIII. appellatus eſt. Ex Auditore Rotæ electus Diac. Card. Tit. SS. Nerei & Achillei, a Pio IV. ad Concilium Trid. mittitur. Poſtea ſub *Pio V.* Bononienſis Epiſcopus, & ſub *Gregorio* XIII. Presb. Card. Tit. S. Martini in Montibus, & primus Bononiæ Archiepiſcopus fuit, a multiplici doctrina, morum modeſtia, ac juſtitiæ zelo omnibus commendatus. Inter alia ingenii monumenta edidit in lucem Tractatum *De Nothis & Spuriis*. Libros duos *De ſacris & profanis Imaginibus*. Item *De Conſultationibus Conſiſtorialibus*. *Archiepiſcopale Bononienſe* & Librum *De Bono Senectutis*. Obiit Romæ XI. Kal. Auguſti, an. Chriſti 1597. annum agens ætatis 75.

M. Ludovicus de Beia, Cardinali *Palæotto* ſubjungi ſuo quaſi jure poſtulat, patria Palæſtrellus ex Ord. Erem. S. Auguſtini, genere Luſitanus, ejuſdem Ill. Cardinalis Theologus, ac primariæ in Bononienſi Academia cathedræ per ſexdecim annos Rector. Quo tempore & conſcientiæ caſus, ut vocant, in Metropolitana Eccleſia Parochis & Confeſſoribus ac Clericis omnibus, ejuſdem *Palæotti* juſſu, bis per ſingulas hebdomadas explicavit. Eodem tempore nobili plane atque imitando Præſulibus exemplo, inſtituta eſt à Cardinali Congregatio, ad quam ſingulis quibuſque menſibus in Archiepiſcopali ejus palatio Clerus univerſus conveniebat: ubi tum tres conſcientiæ caſus, per octo ante dies ad Eccleſiæ valuas propoſiti, & ad Parochos alioſque Confeſſores in ſchedula miſſi, diſcutiebantur, non turbulenta concertatione aut verboſo ſubſelliorum ſtrepitu; ſed interrogatus nunc hic, nunc ille, poſtquam animi ſui ſententiam ſumma cum modeſtia ac gravitate protuliſſet, ipſe tandem Præſes *LUDOVICUS*, quid de his ſentiendum omnino eſſet juxta probabilem magis Doctorum opinionem, pronuntiabat. Atque has *Reſponſiones* ſuas duobus libris comprehenſas primum Bononiæ in lucem edidit anno 1587. & Venetiis anno 1591. Deinde duobus aliis libris auctas anno 1610. Ulyſſipone in Hiſpania, ubi tum Sanctæ Inquiſitionis Deputatum agebat.

Alfonsum de Mendoza, Hiſpanum, ex ordine Erem. S. Auguſtini, Veſperarium S. Theologiæ in Academia Salmanticenſi Profeſſorem ſupra c. 125. laudatum, comperio emiſiſſe in lucem doctorum omnium applauſu *Controverſias Theologicas*, *Relectionem de Regno & Dominio Chriſti*. Quæ primum in Hiſpaniis edita, recuſa eſt Coloniæ Agrippinæ, anno 1603. Plura bono publico editurus erat, niſi mors immatura, in ipſo virilis ætatis ingreſſu, abſtuliſſet Virum immortalitate digniſſimum.

Joannes Soarez, genere Luſitanus, ex Ord. Erem. S. Auguſtini, *Joanni* III. Luſitaniæ Regi à Sacris Concionibus & Confeſſionibus, ab eodem filio ſuo *Joanni* Principi (qui Sebaſtiani pater fuit, atque inverſo naturæ ordine quadriennio ante patrem obiit) præceptor atque inſtitutor traditus: Epiſcopus deinde Conimbricenſis & Comes Argaliïenſis, quem à perpetuis maximiſque in Societatem Jeſu officiis jam inde ab ejus in Luſitaniam adventu laudat *Orlandinus* lib. 5. A Rege deſtinatus, ut una cum Duce de Avero *Joannam Auſtriacam*, Cæſaris Caroli V. filiam, & *Joanni* Luſitaniæ Principi deſponſam è Caſtella venientem exciperet, in ea legatione & Regis ſui honori & omnium de ſua virtute ac prudentia exiſtimationi plane ſatisfecit. Miſſus ad Concilium Tridentinum, in eo Sermonem ſumma cum laude habuit. Eo in itinere cum ad Virginem Lauretanam religionis cauſa divertens, laterem unum è ſacræ Ædiculæ parietibus, Æditui permittente, ſecum detuliſſet, in Patria ſua ſingulari cultu honorandum; ſimulatque id divinæ voluntati minime placitum ex eo quo ſtatim correptus fuit morbo animadvertit; cum laterem ſacræ Ædi reſtitui curaret, illico ſani-

ſanitati priſtinæ reſtitutus eſt; ut refert *Joannes Bonifacius* Soc. Jeſu in *Hiſtoria Virginali.* Edidit *Commentarios* utiliſſimos *in Evangelium Matthæi.* Item in *Marcum & Lucam* Evangeliſtas.

CXXXVI. SIMON VEREPÆUS, Patria Brabantus, Lovanii adoleſcens in Porcenſi Gymnaſio Philoſophiæ operam dedit; atque inde ad Theologiam animum applicuit. Vir fuit ad informandam juventutem & bonis litteris moribuſque in iſto Religionis diſſidio inſtituendam natus, ac *vere Pius*, edidit *Prima Chriſtianæ Religionis elementa*, *Precationes Liturgicas in VII. dies digeſtas*, *Precationes Scholaſticas*, *Enchiridion piarum Precationum*, *præter Grammaticalia multa*, quæ in Scholis Auguſtinianis explicari ſolent. *Joannes Deſpauterii* Grammaticem ac Syntaxim in compendium redegit, quod fere in trivialibus apud Belgas gymnaſiis nunc regnat. Fuit *Verepæo* communis cum *Joanne Goropio* patria Hilvaribeca, amplum Campaniæ Brabantinæ municipium. *And. Valerius* illum Dommelanum facit. Præfuit annos aliquot Thaborenſi Virginum Mechliniæ cœnobio: ut erat ſingulari in Deum vir pietate, quam mire ſpirant libelli Precationum, ab ipſo concinnati. Belli tumultibus Mechlinia pulſum Silva-Ducis, urbs Regi & Religioni fida, lubens excepit, Canonico Sacerdotio ornavit, gymnaſio ibidem florentiſſimo præfecit. Mortuo ſupremos tumuli honores procuravit *Franciſcus Haræus* collega, vir de Hiſtoria Eccleſiaſtica optime meritus. Deceſſit anno 1598. Sylvæ-Ducis in D. Joanne ſepultus. Non abs re ſubiungam, *Deſpauterium* Grammaticorum ſui temporis facile fuiſſe principem, ac Belgii noſtri *Priſcianum.* Sepultus eſt Comminii apud Flandros, an. 1520. diſticho hoc, addito tymbo:

Hic jacet unoculus, viſu præſtantior Argo;
Nomen Joannes cui Ninivita fuit.

PETRUS DE ARRAGON, Auguſtinianam religionem Salamanticæ in Hiſpania profeſſus, tres fratres germanos ejuſdem voti ſocios habuit. In Academiis Oſcenſi Arragoniæ, & Salmanticenſi in regno Caſtellæ S. Theologiæ profeſſor (ut vocant) Cathedraticus, edidit doctiſſimos *Commentarios in Secundam Secundæ D. Thomæ, De Fide, Spe & Charitate*, Item *De Juſtitia & Jure*, Venetiis anno 1595. & Lugduni 1596.

MICHAEL THOMAS SALONIUS, circa eadem tempora ſcripſit inſigne volumen *De Juſtitia & Iure*, ejuſdem inſtituti Religioſus, publicus in Academia Valentina S. Theologiæ profeſſor, Doctrina ac vitæ ſanctitate celebris. Item ἰβηριςὶ ſive latino idiomate *De vita ac moribus B. Thomæ Villanovani* Archiepiſcopi Valentini, ex eodem Ordine qui Iberus fuit. Vivere deſiit anno 1621. octogenario major.

LUDOVICUS DE MONTOYA, Luſitanus, Auguſtinianus Eremita, ſolidum fuit exemplar ſanctitatis, ita ut verecundiæ ubique & ſanctæ honeſtatis radios emitteret. Valuit cum ingenio doctrina perpolito, tum oris facundia. *Sebaſtianus Rex* virtutum ejus fama commotus, tam ſanctum virum conſcientiæ ſuæ præfectum eſſe, & ad vitam Chriſtianam ductorem doctoremque habere voluit. Vitam ejus, & quæ à morte ad tumulum miranda contigerunt, uno volumine complexus eſt *Thomas à Jeſu*, ſupra c. 135. laudatus. Scripſit *Vitam Chriſti in quattuor partes diſtributam*, & Tractatum *De Paſſione Chriſti, diviſum in ſeptem diſcurſus, pro ſeptem horis Canonicis;* quem librum alibi, ſuppreſſo auctoris nomine, divulgatum eſſe inter opera *B. Franciſci de Borgia*, Soc. Jeſu Præpoſiti Generalis III. conqueritur *Corn. Curtius*, Eremitarum Auguſtinianorum Hiſtoriographus & Diffinitor Generalis, in Elogiis Virorum illuſtrium ſui Ordinis.

ANTONIUS AUGUSTINUS, Cæſar-Auguſtanus, Romæ olim in Urbis & Orbis luce XII. Vir S. litium judicandarum, ex Alfiſano & Ilerdenſi Epiſcopo, Tarraconenſis Archiepiſcopus, de antiquitate & litteris optime meritus, Juris Civilis & Pontificii inſtaurator. Obiit 1586. ſeptuagenario major. Qui vitam ejus & doctrinam ſcire volet, videat funebrem de illo habitam orationem à *P. Andrea Schotto*, excuſam à *Plantino.*

CXXXVII. ANDREAS RESENDIUS, Eborenſis, Luſitanus, Theologus, Orator & Poeta, *Henrico* Cardinali, Portugalliæ Infanti, fuit à Concionibus. Vixit aliquantiſper Lovanii, unde à litterario otio miſſus eſt Legatus; neſcio vero à Rege, vel ad Regem, vel à Cæſare. Secutuſque eſt Cæſarem in Pannonica illa adverſus Turcas expeditione. Familiaris fuit *Goclenio*, *Joanni Campenſi*, *Reſcio*, c. 44. *Clenardo*, c. 53. *Joanni Vaſæo*, c. 72. laudatis. Amicus etiam fuit Conimbricæ *Martino Azpilcueta Navarro*, ut ſcribit ad *Vaſæum* pro Colonia Pacenſi. Vocatus eſt à Rege Olyſipponam, ad ſcribenda Concilii provincialis decreta. *Breviarium Eborenſe* emendavit, & *Vitas Sanctorum Hiſpaniæ* accuratiſſime ſcripſit; item *Officium B. Gundiſalvi* compoſuit, & *S. Eliſabethæ.* Edidit inſuper *Calendarium Eborenſe & Olyſipponenſe*, ſive de Eborenſibus & Olyſipponenſibus rebus. *Vitam S. Vincentii* Levitæ & Martyris carmine Heroico, *Orationes* duas & *Epiſtolas* Hiſtoricas quattuor, ſimul editas Coloniæ à *Mylio* 1600. Alia item poemata cum ſacra tum profana.

Ubertus Folieta, Genuenſis Sacerdos, Italos inter Scriptores mire ſemper mihi placuit, cum ob ſtyli Ciceroniani elegantiam, tum ob æqua & vera Hiſtoriarum ejus teſtimonia. Patrem habuit *Auguſtinum Folietam*, qui *Julio* II. *Leoni* X. *Clementi* VIII. Romanis ex ordine Pontificibus à conſiliis fuit, & ob ſapientiæ atque prudentiæ præſtantiam longe gratiſſimus exſtitit. Hunc *Carolus* V. Imperator, quod *Leonem* X. ad fœdus cum Carolo adverſus Gallos Italiæ incubantes ineundum impuliſſet, *Mazarenſi* in Sicilia Epiſcopatui præficiendum curavit, & quattuor inſuper millibus aureorum nummorum in annos ſingulos auxit. *Ubertus* à civibus ſuis miſſus eſt in exilium, quod ſcriptis ſuis vulnera patriæ ac remedia liberius indicare non dubitaverit. Itaque pro ſymbolo ipſi fuit tœda ſeu fax ardens, hac inſcriptione: *Officio mihi officio.* Ad exilii incommoda & tœdium fallendum, Hiſtoriæ ſcribendæ totum ſe dedit, ut quas ſtyli pœnas dabat, eas nulla re convenientius quam ſtylo levari poſſe exiſtimaret. Æquo animo exilium tulit, & à patriæ charitate eum nullæ umquam inimicitiæ abduxerunt; imo ſcripſit de patria. Excepit eum *Hippolytus Eſtius* Cardinalis Ferrarienſis. Is eum in familiarium ſuorum numerum acceptum, omnibus commodis fovit. Luce donavit *Conjurationem Ioannis Ludovici Fliſci*, *Tumultus Neapolitanos*, *Cædem Petri Ludovici Farneſii Placentiæ Ducis*, *De ſacro fœdere in Selimum libros* IV. Item Varias expeditiones in Africam, cum obſidione Melitæ. Varia alia ejus opuſcula prodierunt junctim an. 1574. Romæ apud Accoltum & Panitium ſocios, ſcilicet *De Vita & ſtudiorum ratione hominis ſacris initiati*; *De ratione ſcribendæ Hiſtoriæ*; *De cauſis magnitudinis Turcarum Imperii*; *Turbinum Hippolyti Cardinalis Ferrarienſis*: *Brumanus*, ſive *De laudibus urbis Neapolis*; *De nonnullis in quibus Plato ab Ariſtotele reprehenditur*; *De norma Polybiana*; *Oratio in feſto die omnium Sanctorum.* Opus ejus *De ſcriptoribus Italis* vidiſſe mihi nondum contigit. Obiit Romæ exul, an. 1581. 5. Sept. natus annos circiter 63.

Aegidius Moncurtius à Claromonte, Itali *A Mazarino* nuncupant, Siculus, magnum fuit Minimorum ordinis ornamentum. Edidit Lugduni apud *Ioannem Veyrat*, *Typum omnium ſcientiarum* an. 1591. Liber eſt Scotica ſubtilitate contextus, & conciſa brevitate multiplices difficultates ad omnem Philoſophiam, ac præſertim Theologiam Scholaſticam pertinentes comprehendens, quem plerique qui doctiorum libros recenſuerunt, non immerito laudavere.

Laurentia Strozzia, *Zachariæ* filia, *Cyriaci* ſoror, Monialibus ordinis Dominicani, *Prati* in Etruria à primis annis adſcripta, Græcam Latinamque linguam in illa ſolitudine apprime didicit, & *Hymnos Latinos in cunctos dies feſtos, juxta Eccleſiæ Romanæ uſum*, metris ad *Horatii* imitationem compoſitis feliciter panxit. Obiitque ſua in cella anno ætatis ſeptuageſimo ſeptimo, Chriſti 1591.

Franciscus de Las Cuevas, Hiſpanus, ex ordine magni illius Patriarchæ *S. Franciſci de Paula*, provinciæ Hiſpalenſis, *Geſta & Vitam* ejuſdem Sancti Hiſpanis ſuis vulgari ſermone communicavit, qui liber Cæſar-Auguſtæ apud *Robleſios* fratres recuſus prodiit an. 1588. quod factum laudabiliter & bene vertit.

CXXXVIII. Joannes Cannartus, natus apud Sueſſiones, à puero litterarum ſtudia diligenter excoluit, quibus animi puritatem ſemper adjunxit. Poſtquam Doctorali laurea donatus & Sorbonicis ſociis adſcriptus eſſet, Ordinem Minimorum, non ſine multorum admiratione, complexus eſt. Necdum annum profeſſionis ſextum expleverat, cum carne ſolutus ad quietas ſedes evolavit an. 1589. Ediderat adhuc Baccalaureus *Compendium Rhetoricæ* in Pariſienſi Academia famigeratum, quod ſæpius recuſum fuit. In ſchedis ejus reperta eſt *Summa Privilegiorum Ordini ſuo à ſummis Pontificibus conceſſorum*, quæ anno 1585. typis *Ioannis Corbon*, Pariſiis in lucem eſt prolata. Refert *Lanovius* illum, præter hæc, habuiſſe non pauca magni moliminis opera, quæ quoniam ultimam auctoris manum non acceperant, non parvo ſtudioſorum detrimento cum authore ſuo deciderunt.

Fredericus Furius, Ceriolanus apud Valentinos, non minus ingenio quam genere clarus exſtitit. Litteris primum in patria, poſt Lutetiæ imbutus, eloquentiam cum Philoſophia conjunxit, & *Rhetoricorum* libros tres, itemque *De Conſiliis ac Conſiliarii officio* Commentarium Lovanii evulgavit. A Philippo II. Hiſp. Rege in aulam, Hiſtorici titulo, accitus, eumdem ad Arragonenſium comitia comitatus, demum Valliſoleti cælebs obiit, anno 1592. In ejuſdem regni Valentini opido *Aliodia* natus fuit *Andreas Semperius*, qui multis annis medicinam Valentiæ factitavit, & *Rhetorica*, ſive *De concionandi ratione* ſimiliter ſcripſit.

Andreas Masius, Brabantus, natus Lenniaci juxta Bruxellam, Lovanii puer admodum Philoſophos inter, primum in promotione locum obtinuit an. 1533. Poſt Juris utriuſque ſtudio operam dedit, laureaque Doctorali inſignitus, Cliviorum Duci meruit tandem eſſe à Conſiliis. Præter Italicam, Gallicam, Hiſpanicam, cæteraſque Europæ linguas,

etiam

etiam Latinæ, Græcæ, Hebraicæ atque Syriacæ cognitione non vulgari claruit; *Moſem Mardenum*, Patriarcham Antiochenum, Romæ an. 1553. in Syriacis nactus inſtitutorem. Fuit *Joanni à Vueza* Epiſcopo Conſtantienſi ac Lundenſi Archiepiſcopo à ſecretis. Familiariter coluit *Lævinum Torrentium* & *Augerium Busbequium*, qui Maſii potiſſimum conſilio ſe dignitate creviſſe profiteri ingenue ſolebat. Demum à *Philippo* II. Antverpiam evocatus, Bibliorum editioni vere Regiæ adornandæ, una cum *Benedicto Aria Montano*, *Guidone Fabricio*, aliiſque præpoſitus fuit. Edidit *Grammaticam Syriacam Syrorum peculium*, ſeu Explicationem vocabulorum paſſim *apud Syriacos uſurpatorum*. Leguntur iſta in Regiorum Bibliorum *Apparatu*. Tranſtulit è Syriaco Commentarium *De Paradiſo*, ante annos prope 1200. * à *Moſe Bar-Cepha*, Syro, ſcriptum; item B. Baſilii Liturgiam. *Explicationem in Hiſtoriam Joſue Imperatoris*, in qua tamen expungenda quædam eſſe monent Cenſores Romani. Diſputationem *De Cœna Dominica* oppoſitam Calviniſtarum corruptelis; & alia. Vivere deſiit Zevenariæ Clivorum an. 1573.

CXXXIX. LATINUS LATINIUS, Viterbienſis, ultimum gentis *Latiniæ* caput, ſacris veterum Patrum libris emendandis, ac præcipue *Tertulliano* ad mſſ. codices recognoſcendo operam ſedulam impendit: obiitque octogenarius, anno 1593. Romæ, ad S. Mariæ in Via lata ſepultus.

PETRUS OPMERUS, natus Amſtelodami, prima litterarum tirocina fecit in patria, præceptoribus uſus *Alardo Amſtelodamo* & *Petro Cannio*. Lovanium miſſus, annum unum *Pet. Nannium* in Collegio Trilingui docentem audivit. In patriam revocatus, ægre matri, quæ filium unicum deperibat, obſecutus eſt. Itaque (ut erat ingenio facili & diſciplinarum omnium capaci) ſine magiſtro & per ſe Theologiam, Juriſprudentiam, Medicinam, litteras Græcas didicit. Accedebat memoria firma & conſtans, ſtudium ardens, in doctos hoſpitalitas, in pauperes liberalitas, propugnandæ fidei Orthodoxæ zelus. Obiit Delphis 1595, ſepultus in D. Hippolyti. Scripſit Latine, *Aſſertionem Hiſtoricam de Officio Miſſæ*, fuiſſe id in uſu tempore IV. primorum Conciliorum Generalium. Cui adhæret *Reſponſio ad octo Articulos à Leone Empatio adverſus Aſſertionem ſuam propoſitos*, typis Plantini 1570. Fuit Empatius infamis Apoſtata, qui ab Orthodoxis ad Epicureas hujus ævi ſectas abiit, quas ipſemet ante cum Paſtor eſſet Aldemburgi in Flandria, editis ſcriptis laudabiliter oppugnaverat. Etiam Opmeri ſunt *Opus Chronographicum ab orbe condito ad annum* 1580. & *Hiſtoria Martyrum Gorcomienſium à Geuſiis Hollandis interemptorum*.

PETRUS JOANNES NUNNESIUS, Valentiæ in Hiſpania natus, Lutetiæ *Turnebum* & *Carpentarium* aſſidue annum integrum audivit. Domum inde revocatus, eo majore applauſu *Ariſtotelem* explanavit, quo paratior ad hoc munus, Græcis litteris probe inſtructus, venerat: cumque in patria quoſdam ſibi oblatrantes ferre non poſſet, ingenti ſtipendio Barcinonem evocatus, eloquentiam ibi annos plurimos, Græcaſque litteras publice docuit, & præter alia *Inſtitutionem Philoſophiæ Peripateticæ, cum Ariſtotelis vita*, eadem in urbe evulgavit. Vixit perpetuo cælebs, & amicos in paucis caros coluit *Ant. Auguſtinum* Tarraconenſem, *Joannem Bapt. Cardonam* Dertuſanum, *Joſephum Stephanum* Oriolanum; Antiſtites, *Joannem Bapt. Nonlozium*, Canonicum Valentinum ac Philoſophum egregium, & *Andream Schottum* Antverpianum: cui & *Phrynichum de vocibus Atticis*, Latinum à ſe factum, ſcholiiſque illuſtratum dedicavit.

ABRAHAMUS ORTELIUS, anno ætatis triceſimo, ad ſtudia converſus, brevi litteras ac linguas per ſe didicit. Nec privato contentus ſtudio, Europæum pæne orbem oculis luſtravit. Ad ſuos ubi revertit, in urbe patria *Antverpia*, orbis ocello, tamquam in erudito pulvere, felici radio deſcribere cœpit: paulatimque eo progreſſus eſt, ut in immenſum labor excreverit, & tamquam publico in Theatro *Theatrum orbis ſpectandum* dederit. Id Regi Catholico *Philippo* II. oblatum, uſque eo gratum fuit, ut & honorem auctori habuerit, & Geographi Regii titulo decorarit. At quia, ut *Domitius* ajebat, *Animus inquies opere paſcitur*, dum, quam nactus erat, ſpartam exornat, & apis inſtar per omne ſcriptorum genus volitat, eruit *Theſaurum* (ſic enim vero nomine indigetat) *Geographicum*: qui & ipſe in immenſum è Synonymis Geographicis veteribus & novis excrevit. Antiquitatis in paucis & amans & peritus, Romanorum numiſmata aurea, argentea, ærea plurima cum collegiſſet, *Deorum Dearumque icones*, poſt à *Franciſco Svvertio* Hiſtorica narratione illuſtratas, inde delineavit. Ejus *Aurei ſæculi Imaginem Phil. Gallæus* an. 1598. publicavit cum iconibus, in quo opere Germanorum veterum vitam, mores, religionem, *Ortelius* anatomizat. Exotica quoque, ac peregrini orbis miracula, ab ipſis uſque Antipodibus allata, domi adſervans, ab Auſtriacis Principibus *Erneſto* atque *Alberto*, ut à *Cn. Pompejo Poſidonius* Philoſophus Stoicus, identidem viſebatur. Omitto cæteros nobiles atque eruditos viros, qui hiſce ſpectaculis mirifice capiebantur. Vir ſane induſtrius & felix, ut qui (quod paucis uſu venit) ſtudiis rem mire auxerit familiarem: cum liberali tamen eſſet in amicos, deque ſe bene meritos ingenio. Symboli loco, illud de Mundo uſurpare ſolitus, *Contemno & orno, mente, manu.* Vixit ad ſum-

* Error in numeris. Obiit Barcepha A. 914.

ſummam ætatem cælebs & frugalis, dum fatiſcente natura, ſtudiiſque exhauſtis, tabeſceret. Conditus eſt in illuſtri D. Michaelis Præmonſtratenſium Abbatia, cujus ex oppoſito domicilium habuerat: ibi viſitur ipſi poſitum elogium ab amico I. *Lipſio*.

Ulysses Aldrovandus, illuſtri Comitum *Aldrovandorum* familia oriundus, in gymnaſio Bononienſi naturalis hiſtoriæ profeſſionem tam feliciter implevit, ut omnium ante ſe genitorum diligentiſſimus, etiam poſt futuris hujus palmæ gloriam præripuiſſe videatur. Quippe adgreſſus eam Medicinæ partem, quæ materiam remediorum ex animalibus deſumit, ut eorum figuram atque naturam ad poſteros fideliori ſtylo tranſmitteret, hautquaquam Authorum evoluiſſe monumenta contentus, inſpiciendi cauſa, regiones etiam remotiſſimas animo prorſus Ulyſſæo peragravit. Pictori cuidam ea in arte unico, triginta & amplius annos, annuum aureorum ducentorum ſtipendium perſoluit. Delineatores celeberrimos, *Laurentium Benninum* Florentinum, & *Cornelium Suintum* Francofurtenſem, ære ſuo conduxit, nec non *Jacobi Ligotii* Sereniſſimi *Etruriæ* Ducis Pictoris eximii opera, in hac eadem provincia Florentiæ quandoque uſus eſt, ut, quo maximo fieri poſſet artificio, aves eæ deſignarentur. Tandem ſculptorem habuit inſignem *Chriſtophorum Coriolanum*, Norimbergenſem, atque ejus nepotem, qui eas adeo venuſte, adeoque eleganter exſculpſerat, ut non in ligno, ſed in ære factæ videantur. Verum ſagacitatis exquiſitæ vir, qui nobis tot animalium formas incognitas ante oculos objecit, naturæ veluti novercantis injuria oculis captus eſt, & qui perſpicacis ingenii luce, cauſas rerum abditas illuſtrarat, in triſti cœcitatis caligine, ſupremam vitæ partem exegit. Ait Paulus Mut. eum concinnaſſe tractatum prælo paratum, *De Providentia Dei ex animalibus agnoſcenda.* Quis annus * fatalis ipſi fuerit, mihi non eſt compertum.

Aloysius Legionensis, Ord. Erem. S. Aug. S. T. Doctor, Divinarum artium & trium linguarum peritiſſimus, S. Scripturæ apud Salmanticenſes Interpres primarius Caſtellæ Provincialis, his etiam ingenii monumentis inclaruit. *De utriuſque agni*, typici atque veri, *immolationis tempore. In Cantica Canticorum triplex Explanatio*, quæ, teſte *M. Delrio*, recentium omnium in hac re princeps eſt; ſæpius recuſa fuit Salmanticæ, Venetiis, & alibi. *De nominibus Chriſti Domini* libri tres, tertio editi. *Quæſtiones Theologicæ*, & alia quæ C. *Curtius* recenſet, Diem poſtremum vixit 23. Aug. 1591. æt. 64.

Ruggerius Tritonius, Abbas Pinaroli, *Vitam Vincentii Laurei* Cardinalis, 1592. defuncti, conſcripſit, Bononiæ in 4. editam.

CXL. PEtrus Ximenius, Middelburgi in Walachria parentibus Luſitanis honeſtis ac ſatis copioſis negociatoribus natus, adoleſcens miſſus eſt Salmanticam ad ejus loci Epiſcopum, qui cognatione opinor aliqua vel affinitate ipſum attingebat. Apud hunc annos aliquot egit. Poſt in Italiam tranſiit, & Bononiæ, Patavii (puto & Romæ) in ſtudiis egit. Venit dein *Pariſios*, indeque Lovanium. Hic audivit Profeſſores linguarum Latinæ, Græcæ & Hebraicæ, itemque Philoſophiæ ac Theologiæ operam dedit. Minor paulo quinquagenario evocatus eſt Leodium à Roberto Bergenſi, tunc Epiſcopo, qui deinde obiit non admodum tricenario major. Hic conſcribere cœpit *Demonſtrationes Chriſtianæ Catholicæ veritatis.* Biennio ante obitum dicti Epiſcopi, exortis turbis in Belgio, abiit Coloniam, ibique vixit ad annum uſque ætatis 81. & publice aliquamdiu Ethica profeſſus eſt, reliquum deinde ſpatium *Operi* iſti *Demonſtrationum* impendit, quod miſit ad *Lævinum Torrentium*, Epiſcopum Antverpienſem, eſtque nunc Antverpiæ apud Patres Soc. Jeſu. Nullum *Ximenius* ſuſcepit gradum, ut vocant, in Philoſophia vel Theologia. Obiit in Julio 1595.

Gabriel Palæotus, patria Bononienſis, ut Rotæ Auditor Concilio Tridentino interfuit, à *Pio* IV. Cardinalis 1565. à *Pio* V. Epiſcopus Bononienſis 1566. à *Gregorio* XIII. primus Archiepiſcopus Bononienſis creatus fuit. Inter alia ad ſuum in Bononienſi Eccleſia Coadjutorem ac ſucceſſorem direxit ac compoſuit *Archiepiſcopale Bononienſe* Romæ 1594. in fol. editum. Qui liber non ſolum præcipuas ac neceſſarias Epiſcopalis officii functiones, ſed etiam continuatam Bononienſis Eccleſiæ gubernandæ praxim, juxta Concilii Tridentini decreta, continet.

Alphonsus Palæotus, Archiepiſcopus II. Bononienſis, *Hiſtoriam admirandam de Jeſu Chriſti Stigmatibus ſacræ ſindoni impreſſis* conſcripſit, quam *Daniel Mallonius*, monachus Hieronymianus eruditis notis elucidavit. Exſtatque Duaci 1607. in 4. recuſa.

Marcus Antonius Columna, Romanus, primum Tarentinus, poſt Salernitanus Archiepiſcopus, & S. R. E. Cardinalis, ſcripſit Commentarium *De Eccleſiaſticorum redituum origine ac jure*, Venetiis 1576. & 1585. in 4. editum. Obiit Zagarolæ anno 1597. ſepultus ibidem in Mariano monaſterio ordinis S. Franciſci.

* Obiit A. 1605. 4. Maj.

Bene-

Benedictus Palmius, patria Parmenſis, primus è Societate Pontificius Eccleſiaſtes à Pio V. delectus eſt, qui coram eminentiſſimo Cardinalium conſeſſu de rebus Divinis ſtatis temporibus diſſereret. Tanta fuit efficacitate dicendi, atque animorum commotione, ut publice dicenti fuerit aliquando acclamatum, *Beatus venter qui te portavit*. Contexuit utiliſſimum Concionatoribus opus, in quo *Sanctorum Patrum teſtimonia*, quibus populos fuiſſe commotos experientia didicerat, *in communes locos* redegit. Quod opus, uti *Alegambe* tradit, in Collegio Ferrarienſi ſervatur, ubi ipſe an. 1598. æt. 72. obiit.

Matthias Bossemius *Matthæo Galeno* in dignitate Cancellarii Academiæ Duacenæ proxime ſucceſſit, qua dignitate nec opinantem, nedum ambientem *Philippus* II. Rex ultro ornavit. Domo Amſtelodamus fuit; quæ urbs mercatui potius faciundo, quam ingeniis excolendis dedita; habuit tamen Theologos, ut illis temporibus, non vulgares, *Alardum Amſtelodamum*, *Cornel. Crocum*, (quem *Boſſemius* puer audivit) *Opmerum*, & alios. Severus in primis Eccleſiaſticæ ſervator diſciplinæ, & rigidus in Clerum cenſor extitit; ut & utilem *De domeſtica mulierum ſocietate Sacerdoti vitanda Commentarium* relinqueret; ſecutus, ut opinor, magnum illud Eccleſiæ lumen D. *Auguſtinum*, qui ne ſororis quidem contubernium ferret, ne, quæ ad illam ventitarent, mulierculæ, aliquam ignominiæ notam optimo Præſuli inurerent. Pie ac prudenter ſane uterque: nam extremum uſque ſpiritum, ut ille ait, fomes durat. Scripſit etiam *De ſpeciali Dei auxilio*, *De ſtupidiſſima & vera idololatria, quæ quondam apud Ethnicos fuit*, contra Joan. Calvinum, & *Orationem paræneticam, ad novitios Theologiæ ſtudioſos*. Doctor una cum *Gulielmo Alano* poſt Cardinale, *Thoma Stapletono*, Britannis, & *Joanne Rubo* Hannone renuntiatus, annos ipſos 33. publicum profitendi munus cum laude ſuſtinuit. Præter multiplicem eruditionem, ſingularem prudentiam, ceteraque ingenii bona, ea fuit in homine jam inde a primis annis pietas, & innocentiſſimorum ſanctitas morum, iſque perpetuus tenor vitæ ab omnibus voluptatum illecebris disjunctus, ut priſcorum Eccleſiæ Patrum eximium in eo ſpecimen eluceret: omneſque qui ex piorum inſtituto vivere cuperent, ſeſe in illius mores, velut perfectiſſimi exempli, conformarent. Facultates ſuas, quas amplas eſt conſecutus dum fuit Baſilicæ B. Amati Præpoſitus, alendæ in bonum publicum juventuti, teſtamento legavit, Collegio Duaci ſub tutela Deiparæ Virginis inſtituto, & vectigalibus inſtructo. Ad meliorem vitam tranſiit vir pius, prid. Non. Feb. 1599. annos 72. natus, conditusque eſt in odeio ædis, cui annos amplius 26. præfuerat. Tradit *Valerius Andreas* tantæ humilitatis eum fuiſſe, ut famulorum opera in corporis cura, etiam poſtremis vitæ annis, vix uteretur; & cubiculum ipſe ſuum ſcopis mundaret, lectum ſterneret, lances & ſcutella feria 6. lavaret. Tantæ pietatis, ut de rebus Divinis diſſerenti, & in tremendo Miſſæ Sacrificio lachrymæ ſubinde exundarent. Mortis memor, amici demortui cranium ante oculos in Muſæo ponebat, & 20. fere ante obitum annos loculum ſibi, in quo ſepeliretur, fieri curaverat ad noviſſimorum recordationem.

CXLI. Joannes Crabbius, Lovanienſis, Erem. Auguſtinianus, in Belgio Provincialis, Eccleſiaſtes celeberrimus, & ad ſtuporem eloquens, magna apud ſuos, maxima apud exteros Magnates & Plebeios gratia floruit. Cum an. 1572. (qui Belgis luctuoſiſſimus numquam è poſterorum memoria delebitur) Hæreſis per Bataviam ferale caput contra Deum Regemque attolleret, & in Eccleſias ac Capita Eccleſiaſtica, duce *Lumæo*, perduellionum anteſignano, abominandorum ſacrilegiorum immania exempla ſtatueret, *Crabbius* cum Guardiano Franciſcanorum in tetrum carcerem compactus Dordraci, craſſas compedes geſtare duos omnino annos coactus eſt. Sed virtutem animi ejus hæc maxime tempeſtas illuſtravit; è pedicis enim manicisque ſtrinxit Verbi Divini gladium pro fide & Rege contra legirupas impios, acrique parænesi monuit ſuperſtites Catholicos, non deſciſcere à majorum Religione, non deficere à legitimo Principe, cui obſequium utraque lege deberent. Laborabant Miniſtri Pſeudo-Evangelici nunc argutando labefactare Catholica dogmata, nunc aſſentando periclitari Attalicis conditionibus magnitudinem animi ejus: ſed ille frivolas argutiolas eluſit, & blanditias generoſe contempſit. Anno demum 1574. opera Catholicorum vinculis exemptus, in libertatem reſtituitur. Lovanium inde rediit, ubi Eccleſiaſtem celebrem egit; habebat enim & in voce magnum ſplendorem, & in motu ſummam dignitatem. Ordini ſuo conſulens, ut ignorantiam deſidiamque, quæ rectæ diſciplinæ peſtes ſunt, profligaret, intercedente *Farneſio* Duce, ſubſidium argentarium à *Philippo* Rege imploravit, quo Lovanii ſeminarium erigeretur. Id à Rege, in Hiſpaniam cum iviſſet, coram impetravit. In urbem deinde Bruxellenſem novam fratrum coloniam primus ipſe Rector deduxit circa an. 1589. Pie obiit dierum & dolorum plenus an. 1598. Exſtat (uti refert *Curtius*, ex quo hæc deſumpſi) in Bibliotheca Auguſtiniana Bruxellenſi manu ejus ſcriptum *Diarium controverſiarum, quas cum hæreticis habuit, de Sacramento Euchariſtiæ, de cultu Sanctorum & imaginum, de Eccleſia Romana, de Hiſpanico Imperio &c.*

CXLII. Alfonsus Salmeron, patria Toletanus, in fœlici illo Decemviratu primorum *S. Ignatii* Sociorum locum meruit, omnium natu minimus, vocationis ordine quintus.

A puero ad extremam ſenectutem omnem in litteris ætatem conſumpſit. Græce, Latine, in Philoſophicis, in Theologicis diſciplinis, exacte doctus evaſit. Maximas ac celeberrimas totius Italiæ civitates concionibus ac ſacris lectionibus illuſtravit: plurimas ac laborioſas peregrinationes Dei cauſa ſuſcepit. In ſuperiorem & inferiorem Germaniam, in Poloniam item & Galliam à ſummis Pontificibus miſſus eſt: in Hybernia etiam Nuntii Apoſtolici munere functus. Synodo Tridentinæ ſedis Apoſtolicæ nomine interfuit, in qua & *Orationem de S. Joanne Evangeliſta* pereruditam, uti Pontificius Theologus, omnium audientium admiratione habuit. Hæreticorum perpetuus hoſtis, quos diſputatioibus, lectionibus ac ſcriptis ſemper exagitavit ac fregit. Poſtremo cum viribus exhauſtus, voce non poſſet, ſtylo Eccleſiæ prodeſſe non deſtitit, ſeque totum ad ſcribendum contulit, Collegiumque Neapolitanum ad eam rem elegit, & in ea nobiliſſima civitate ſcintillas errorum, Hæreticorum fraude ſenſim excitatas, oppreſſit & extinxit. Ibi Præpoſitus Provincialis obiit anno 1585. paucis menſibus ſeptuagenario minor. Opera ejus, quibus Scripturam ſacram commentatus eſt, in XVI. Tomos diſtribuuntur, quorum inſcriptiones explicantur in *Bibliotheca Script. Soc. Jeſu.*

Joannes Bapt. a Glano, S. T. Doctor Sorbonicus, Ord. Erem. S. Aug. in Belgio quondam Provincialis, fuit patria Leodius, virtute ac doctrina ævo ſuo clariſſimus, fulcimentum nutanti in Belgis Religioni, tragicis illis temporibus dum Calviniana ſacrilegia graſſarent. Parum illi fuit, publice docuiſſe, venire etiam in oculos & manus omnium voluit, & prela Typographorum defatigare doctiſſimis Commentariis *De Officio puellarum.* Quem librum in duas partes diſtribuit; prior pars agit *de iis quæ ad nuptias efformantur*: poſterior *de iis quæ ad virginitatem perpetuam. De vera Eccleſia à Chriſto fundata. De primariarum Europæ provinciarum ritibus, cæremoniis & veſtibus. De progreſſu Eccleſiæ Catholicæ in Eccleſia Orientali*, ex idiomate Hiſpanico tranſtulit in Gallicum, cui adjunxit *Exhortationem ad Belgii Catholicos.* Scripſit inſuper *Oeconomiam Chriſtianam* in octo libros diviſam. Obiit circa an. 1595.

CXLIII. Stanislaus Hosius, Polonus, Presbyter Cardinalis, Varnuenſis Epiſcopus, Major Romæ Pœnitentiarius, vitæ ſanctitate, eruditionis & eloquentiæ gloria celeberrimus, Catholicam fidem ſcriptis & conſiliis acerrime propugnavit. Qui cum graviſſimis legationibus pro pace Eccleſiæ Dei, cum apud *Carolum V.* & *Ferdinandum* Cæſares, tum præcipue in ſacro Concilio Tridentino *Pii* IV. nomine feliciſſime perfunctus, Chriſtianæ Reip. plurimum profuiſſet, omnium virtutum laudibus & exemplis ad imitandum abundans, obdormivit in Domino an. 1579. æt. ſuæ 76. Hunc alii vocant *Eccleſiæ columnam*, alii *Malleum Hæreticorum*, *Senem vere Abrahamicum*, *Novum Beſſarionem*, aliis alii laudibus extollunt. Adeo celebrantur Hoſianæ Lucubrationes, ut quod olim de quodam *Greg. Thaumaturgi* ſcripto creditum eſt, id multi de Hoſii quoque libris exiſtimare non dubitent, quod eos ipſa mater Dei Virgo Maria ſcribenti dictitaverit, vel quod de Baſilio ſcriptum legitur, in pixide Spiritus Sancti calamum ſuum ſcribens intinxerit. Scripſit *De oppreſſo Dei verbo*; *Eccleſiaſticas Epiſtolas*, aliaque plurima, quæ, uti *Stanislaus Reſcius* ait, ipſo etiam auctore vivente, bis & trigeſies Latine, Germanice, Flandrice, Polonice, Italice, Romæ, Pariſiis, Venetiis, Lugduni, Antverpiæ, Coloniæ, Moguntiæ, Dilingæ, Cracoviæ, Viennæ, recuſa prodierunt.

Joannes Abercrombius, Scotus, Monachus, floruit circa annum 1586. Abunde ſcriptis ſuis oſtendit Catholicam fidem Regno Scotico eliminatam ab impotente Magnatum avaritia, non rationibus Miniſtellorum; nec Catholicos cauſæ æquitate, aut veritate rei, inferiores ceſſiſſe, ſed ſacrilego profanorum auſu, & viribus apertis excluſos.

Gregorius Nunius Coronel, Luſitanus, ex Ordine Erem. S. Auguſtini Theologus inſignis, atque omni diſciplinarum genere excultus. Scripſit *De vera Chriſti Eccleſia* libros decem. Item pro defenſione poteſtatis Eccleſiaſticæ, *De optimo Reip. Statu* Libros ſex; quibus deinde ſubjunxit *De Sacris Apoſtolicis Traditionibus* Librum unum, qui & *Apologeticus*, Romæ typis *Jacobi Lunæ* anno 1597. Quo tempore cum gravis *De divinæ gratiæ auxiliis* inter Dominicanos & Patres Soc. Jeſu orta lis eſſet, eique juxta mentem Sanctiſſimi Eccleſiæ Doctoris *Auguſtini* dijudicandæ præclariſſimorum Theologorum Congregationem *Clemens VIII.* Pont. Max. inſtituiſſet, inter alios ad tam arduæ quæſtionis deciſionem *Nunium* adhibuit, ac ſententiarum etiam Exceptorem eſſe voluit. Eundem decennio poſt *Paulus V.* ad Epiſcopatum Caſtellanenſem & Hortenſem promovit: verum has dignitatum inſulas vir inprimis religioſus modeſte declinavit.

Joannes Antonius Bovius, Novarienſis, Ordinis B. Mariæ de Monte Carmeli, ob raram in divinis Litteris ſcientiam à *Clemente* VIII. jam dictæ Congregationis de Auxiliis inter alios Conſultor conſtitutus. Maxime poſtmodum enituit ſub Pontificatu *Pauli V.* cujus Vicaria Chriſti poteſtas cum turbulentiſſimo illo inter eundem Pontificem ac Sena-

Senatum Venetum diſſidio, multorum hinc inde proſilientium ſcriptis ac famoſis libellis velut pugionibus impeteretur; ipſe ante omnes ſe egregium plane Pontificiæ auctoritatis Hyperaſpiſtem exhibuit: atque ipſum adverſæ partis anteſignanum *M. Paulum Servitam* aggreſſus, ejus *Ad cenſuram Pauli V. contra Remp. Venetam Annotationes* pluribus libris docte ac copioſe rejecit.

Julius Roscius, Horti, perantiquo in Faliſcis oppido, natus, ſtirpis nobilitatem litterarum gloria cumulavit, quibus cum pleroſque ejus ævi doctrina eminentes viros conciliavit tum *Aldum Manutium* arctiſſimo ſibi amicitiæ vinculo adjunxit: quod demonſtrant *Epiſtolæ* quæ eruditorum manibus teruntur, tum *Manutii* ad ipſum, tum ipſius ad *Manutium* ſcriptæ. Extant ejuſdem *Orationes*, *Epigrammata*, *Elegiæ*, *&* *Sacrorum carminum liber*.

Marius Alterius, Romæ veteri ac nobili familia natus, Theologicis ſtudiis à puero addictus, magnos in iis progreſſus fecit. Epiſcopali dignitate non ſemel recuſata, tranquille ævum exegit, contentus Canonicatu in Æde D. *Petri* Vaticana, ex cujus legibus moralem Theologiam Parochis tradidit, qui Eccleſiaſticæ ejus Baſilicæ ditioni ſubjiciebantur. Scripſit *De Cenſuris* doctum in primis atque utilem Librum.

CXLIV. Joannes Wamesius Leodicensis, Lovanii à Philoſophia optime efformatus, litteraturæ melioris, & linguæ ac juris utriuſque notitiam ſingularem aſſecutus, eſt uſus lare & familiaritate *Rutgeri Reſcii*, viri doctiſſimi: quo etiam elato, in *Wameſii* poſtea manum vidua convenit. Doctor juris utriuſque renuntiatus eſt an. 1553. cum *Joachimo Hoppero*, *Joan. Venduillo*, & *Petro Pecquio*, viris præſtantiſſimis, & ad ſumma natis. Solus *VVameſius* ſe totum Academiæ vovit, licet vocatus quoque ad ſumma. Biennio itaque poſt in Profeſſorum numerum cooptatus fuit, quos *Ordinarios* vocant, & jus civile annis ſedecim interpretatus eſt. Inde primarius Canonum Anteceſſor deſignatus, munus illud annos viginti cum laude & fructu obiit, Primoribus gratus, vulgo venerabilis, omnibus carus; breviter doctrina, prudentia, auctoritate, inter ævi ſui primos. Obiit diutina invalitudine an. Dom. 1591. ſepultus in D. Petri Baſilica. Certe in *VVameſio* ſumma erant omnia, quæ in vero Juriſconſulto effigiando deſideres. Ingenium promptum & facile, judicium acre, memoria rerum ſumma, labor indefeſſus, nulla à ſtudiis, à legendo ac ſcribendo requies, ne iſta quidem ætate graviore, & fracto corpore, ab acutiſſimis podagræ doloribus pene continuis. Ad hæc par in utroque jure doctrinæ eminentia, quod perquam rarum, ne dicam inſolens, in pleriſque ætatis noſtræ Juriſconſultis: rerum forenſium uſus ſingularis, mira in actionibus facilitas & promptitudo, & cum his non moroſe aut dure fluens eloquentia; ut unus eſſet & eloquentium Juriſperitiſſimus, & Juriſperitorum eloquentiſſimus; quorum alterum de *Craſſo*, alterum de *Scævola* dictum olim fuit. Dubites merito, ſcholæ an Reip. idoneus magis eſſet. Ut verbo dicam, ad unicum fere *VVameſium* non tantum cum de jure reſpondendum eſſet, ſed & in iſta rerum perplexitate, & nutantis Belgii ſtatu, velut ad oraculum, itum eſt. A *Joanne Auſtriaco* Belgarum Gubernatore ad Secretioris Concilii Senatum evocatus eſt. Eminent inter ejus ſcripta *Reſponſorum* ſive *Conſiliorum de Jure Pontificio* Tomi duo.

Pompeius Columna, & ſacra purpura, & militari fuit ſago famoſus, Neapolitano Regno adminiſtrando Præfectus à *Carolo V.* Cæſare. Poſt comeſtas biferas ficus, quas multa nive refrigerarat, in complexu *Auguſtini Nyphi* clariſſimi Philoſophi integris ſenſibus exſpiravit an. æt. 53. cum *Carolus* Cæſar comparatis ingentibus copiis *Solymanno* in Pannoniam redeunti ad Viennam occurriſſet. Familiares fuere *Pompeio M. Antonius Caſanova*, *Tamyra Macarotius Phædra*, *Volaterranus*, *Camillus Porcius*. Poemata ſcripſit varia, unum præſertim *De laudibus mulierum*, in gratiam *Victoriæ Columnæ*.

Georgius Arminiacus, Vaſco, ex Arminiacorum Comitum ſtemmate nobili ortus, *Ambaſiani* Cardinalis affinis fuit, ejuſque opera bonis moribus ac litteris imbutus. Epiſcopus fuit Ruthenſis, dein Cardinalis, & favente *Franciſco* Rege, Archiepiſcopus Toloſanus, demum Avenionenſis. Ad Venetos Legatus, atque inde ad *Paulum III.* nactus occaſionem, magnam operam potuit in reſtituendis optimis Auctoribus, & ab oblivione vindicandis, quorum magnum numerum undique perquiri ac deſcribi juſſit ſuis ſumptibus: hoc etiam Regi, ut idem faceret, miſſis in omnes partes Europæ doctiſſimis hominibus, facile perſuaſit. Ejus auſpiciis evulgavit *Guilielmus Blancus*, Albienſis, Latinamque fecit *Epitomen Dionis*, quam *Xiphilinus* olim Græcam tradiderat. Obiit 1585.

Paulus Paruta, Patritius Venetus, legatione Hiſpanienſi & aliis clarus, *De perfectione politica*, item *Hiſtoriam belli Cyprii* vernaculo ſermone exaravit, & anno Chriſti 1599. ætatis 58. deceſſit.

Joannes Maldonatus, gente Bæticus, ſeu ex ea parte Hiſpaniarum quæ *Eſtremadura* hodie dicitur, nobili genere natus, in Academia Salmanticenſi celeberrimis præceptoribus uſus eſt *Dominico Soto* & *Franciſco Toleto*, qui poſtea S. R. E. Cardinalis fuit. Studiis con-

confectis Societati ſe conſecravit. Tum Romam evocatus Theologiam docuit. An. 1563. Lutetiam eſt miſſus, ubi Philoſophiam primum, ac deinde Theologiam totos decem annos profeſſus eſt, magno auditorum concurſu & fructu. *Capellum, Holmum, Loqueum* & xx. alios Miniſtros Calviniſtas diſſerendo & declamitando proſtravit. Addit *Genebrardus Launeum*, quem infra laudabimus, & *Henricum Penneterum* Miniſtros, qui aderant, fuiſſe converſos. A *Gregorio* XIII. è Gallia in Urbem accerſitus, ut operam ſuam præſtaret ad editionem Græcam LXX. Interpretum, quam parabat, non diu Romæ ſuperſtes fuit; lucubrationem illam abſolvit & obiit an. 1583. Scripſit hic vir admirabilis erudituſſimos *Commentarios in IV. Evangeliſtas*, tomis duobus diviſos, in quibus genus dicendi breve eſt, ut interpretem decet, ſed lucidum & perſpicuum, elegans, peracutum, & ad docendum & convincendum Hæreticos aptum atque robuſtum. *Commentarios in Prophetas IV. Jeremiam, Baruch, Ezechielem & Danielem*, quibus acceſſit *Expoſitio Pſalmi* CIX. *Epiſtolam de Collatione Sedanenſi cum Calvinianis. Diſputationem de fide. Librum de Dæmonibus. Diſputationum ac Controverſiarum deciſarum circa* VII. *Eccleſiæ Romanæ Sacramenta* tomos duos, & alia præſtantiſſimi ingenii monumenta, quæ nondum excuſa ſunt, vel etiam interciderunt.

CXLV. BENEDICTUS ARIAS MONTANUS, Hiſpalenſis, cujus meminit *Auctarium Heptadis Miræana* c. 534. Doctor Theologus, omnium pene gentium linguis atque litteris raro certe exemplo excultus, nomen cum omni poſteritate adæquavit: nam præter Græci ac Latini ſermonis elegantiam aliarum linguarum notitiam paraverat, ut Chaldæi, Hebræi, Syri, Arabes & his affines illo vel Interprete, vel Magiſtro uti potuiſſent. Taceo omnis Philoſophiæ ac Theologiæ cognitionem, vitæque integritatem. Fruſtra igitur ſperabat *Montanus* in Montium rupibus latere ſe poſſe, cum in prædio Aracenſi & ſolitudine illa ſaltuum Marianorum ſibi vivere & Muſis ſolis operari ſtatuiſſet. Vidit eum ejuſque dotes emiſſitio ſceptri ſui oculo Rex ille poſt hominum memoriam Max. *Philippus* II. atque à ſylvis obſcuris ad illuſtrem aulam ſuam evocatum in Ordinem Militiæ *S. Jacobi* cooptavit. Cumque hoc ageret ut *Ptolemai* Regis, qui duos & LXX. Interpretes evocavit, & *Franciſci Ximenii* exemplo, qui Compluti Biblia eruditis linguis evulgavit, eadem auctiora ad poſteros tranſmitterentur, *Montano* nemo aptior repertus eſt qui Regiam vere editionem adornaret. Ab ultima itaque Bætica Regis auctoritate Antverpiam venit, & in ſocietatem adſcito *And. Maſio Bruxellenſi, lingua* Syriacæ peritiſſimo, annos tres, & quod excurrit, ei lucubrationi impendit. Re bene geſta, magno Eccleſiæ Catholicæ commodo, domum reverſo Montano cura credita eſt Regiæ illius Bibliothecæ ad *S. Laurentium in Eſcuriaco*, quæ poſt Vaticanam Pontificiam Græcorum exemplariorum multitudine ſecundas facile obtinet, ſuperatque, ut à doctis & curioſis non ſemel didici, Alexandrinam illam ejuſdem *Ptolemæi*, multorum litteris prædicatam. Flagitata ſæpe numero honeſta miſſione, ut erat ſolitudinis amans, in rupem iterum ſe Montanus abdidit, & cum veteribus amicis, id eſt libris, in gratiam rediens in *Utriuſque Teſtamenti libros* pene omnes *Paraphraſin* conſcripſit. Mirabitur jure optimo poſteritas in tam puſillo corpore tantum latuiſſe Theſaurum doctrinæ ac linguarum, ſine omni faſtu, ut qui Philoſophi illud, *Latens vive*, crebra ſeceſſione verum eſſe comprobarit. Nam & ſenex admodum honorifice ab Academia Salmanticenſi ad ſacræ Scripturæ ac linguæ Sanctæ explicationem evocatus; mox etiam, ut Religioſis hominibus Equeſtris *D. Jacobi* Militiæ præeſſet, rogatus, utrumque modeſte recuſavit. Alimentorum vero ea temperantia eſt uſus, ut à carnibus perpetuo quaſi Pythagoræus abſtinuerit. Quo factum eſt, ut integra ſemper ac firma valetudine in tot tantiſque lucubrationibus, ad extremam uſque ætatem conſtanter vixerit. Deceſſit è vita in agro patrio, ferme octogenarius an. 1598. eodemque pene menſe Junio, quo familiaris ejus *Abrahamus Ortelius*, Regis Catholici Geographus, Antverpiæ.

JOANNES LIVINEIUS, *Clara Lævini Torrentii* ſorore, Teneramundæ ad Scaldis & Teneræ confluentem, natus, Gandavi autem educatus, ab avunculo Coloniam Agrippinam adoleſcens mittitur, Græcis litteris perinde ac Latinis imbuendus. Qua in urbe ea rei litterariæ jecit fundamenta, ut in utriuſque linguæ, ac præſertim Græcæ cognitione paucos ſæculum noſtrum pares tulerit. Ætate maturior Lovanii Theologicis operam dedit, quo tempore honeſto Leodici ab avunculo, ibidem tunc ad *D. Lamberti* Canonico, & Brabantiæ Archidiacono, ornatur ſacerdotio. Vertitque de Græco *Nyſſenum Gregorium De virginitate*, atque eadem ipſa de re *Joannem Chryſoſtomum*: tametſi hunc *Julius Pogianus*, elegantius tamen quam fidelius, illum vero *Petrus Galeſinius* antea convertiſſent. Sed & Græcam LXXII. Interpretum verſionem cum libris calamo exaratis, *Guil. Cantero* adjutante, comparavit; cum *Philippi* II. Regis Catholici auſpiciis ad Complutenſem editionem typis *Plantinianis* excuderetur. Hinc Romam, Vaticanæ Bibliothecæ excutiendæ gratia, profectus, *Guil. Sirleto*, & *Antonio Carafa*, doctiſſimis Cardinalibus, ejuſdemque Bibliothecæ ex ordine Præfectis, ob ſingularem Græcarum litterarum peritiam, carus in primis fuit. Multa inde deſcribendo eruit, & veterum monumenta varia cum membranis conferendo, bonas horas in urbe collocavit. *Theodori* quoque *Studitæ Catecheſes* è *Sirleti* bibliotheca primus in lucem attu-

attulit, Latinaſque à ſe factas ſcholiis illuſtravit. Creato poſt *Torrentio* Antverpienſium Antiſtite, Canonica & Cantoria ibidem dignitate cohoneſtatur: cujus & oculos ea in urbe clauſit. Apoplectico demum correptus morbo, cum avunculo ſuo annos tres & menſes octo ſuperuixiſſet, nondum ſenex deceſſit: dum *Panegyriſtas veteres* XII. eruditis à ſe Notis illuſtratos (Criticus enim acri in primis judicio fuit) officina *Plantiniana* in lucem proferret. Meditabatur hortantibus amicis, in his *Andr. Schotto*, de Græcis Patribus, *Gregorium Nyſſenum* potiſſimum in apertam lucem Græce proferre: cum quod primus ingenii partus fuiſſet, tum quod eum Græce non exſtare integrum moleſte ferret. Sed hæc & alia molientem, in ipſo curriculo mors abripuit, an. 1599. æt. 52. ut aliis lampada tradidiſſe videatur. Præter *Nyſſeni* latent apud heredes & *Joannis Chryſoſtomi Epiſtolæ, Andronici Imp. C. P. Diſputatio, Euripidis Tragœdiæ, Athenæi Dipnoſophiſtæ*, aliaque de Græcis Latina facta, & cum mss. comparata. Conditus eſt Antverpiæ in ampliſſima Deiparæ Baſilica, ut qui genere & eruditione, ſic & tumulo proximus avunculo foret.

CXLVI. HENRICUS WILLOTIUS, urbecula Fontenſi in finibus territorii Leodicenſis oriundus, Ord. Minorum ſtrictioris, uti vocant, Obſervantiæ, S. Theologiæ Lector & Eccleſiaſtes facundiſſimus, fuit Ordinis ſui Miniſter Provincialis & Commiſſarius Generalis per Belgium. Obiit Romæ profectus ad capitulum Generale in Conventu Aræ Cœli, an. 1559. Scripſit *Athenas Orthodoxorum Sodalitii Franciſcani*, ſeu De Scriptoribus ſui ordinis, Leodii 1598. *Ogdoada bina*, ſeu Conciones octonarias, pro duabus hebdomadis, *de SS. Euchariſtiæ Sacramento. Ogdoas* prima prodiit Duaci 1592. & altera Leodii eodem anno. Populari idiomate, Gallico ſcilicet, edidit *Conciones de Indulgentiarum vi, natura & antiquitate*, & Evangelica plurima, quæ *Valerius Andreas* enucleate recenſet.

JACOBUS ANTON. MIDDELBURGIUS, Zelandus, Juris Pontificii Profeſſor, Cantor ad D. Gudilam Bruxellis, & Cameracenſis Epiſcopi *Henrici de Bergis* Vicarius Generalis, ſcripſit *De præcellentia Poteſtatis Imperatoriæ*. Effert hoc opus *Eraſmus, Epiſtolarum lib.* 11. *ep.* 26. Laudat in grandi ætate ingenium ardens & vividum; in fortuna lauta induſtriam indefatigabilem; in tantis negotiis animum vigilantem; in opuſculo cum brevi, tum pene tumultuario, tam variam omnigenæ doctrinæ vim, tantam utriuſque Juris, tantam Theologiæ, tantam Hiſtoriarum, tantam ſcriptorum omnium, & veterum & recentium, in omni genere notitiam. Annum Middelburgio fatalem non comperio.

JOSEPHUS ACOSTA, feſtinante typo ſup. c. 120. jejune repræſentatus, natione fuit Hiſpanus, patria Methymnenſis, adoleſcens nomen Societati Jeſu dedit. Omne diſciplinarum genus à puero didicit, & grandior in ſcholis eas profeſſus fuit. In occidentalem Indiam deinde navigavit, & Peruanam ſui ordinis provinciam gubernavit. Præter tres *Concionum* Tomos, ſtylo gravi & eleganti compoſitos, ſcripſit accurate *De natura novi orbis* libros duos, *Hiſtoriæ naturalis & moralis Indiæ* libros Septem, *De procuranda Indorum Salute* libros ſex, *De Chriſto revelato* libros novem, *De temporibus noviſſimis* libros quattuor. Ex India in Hiſpaniam reverſus, poſtquam in Aragoniæ ac Bæticæ provinciis Viſitatoris munus egiſſet, demum Salmanticenſis Collegii Rector, ſexagenarius ibidem vivere deſiit, anno 1599. Vir fuit ingenio non vulgari, laborioſus, facundus & prudens.

JOANNES CANNARTUS, natus apud Sueſſiones, à puero litterarum ſtudia diligenter excoluit, quibus animi puritatem ſemper adjunxit. Poſtquam Doctorali laurea donatus & Sorbonicis ſociis adſcriptus eſſet, Ordinem Minimorum, non ſine multorum admiratione, complexus eſt. Necdum annum profeſſionis ſextum expleverat, cum carne ſolutus ad quietas ſedes evolavit an. 1589. Ediderat adhuc Baccalaureus *Compendium Rhetoricæ*, in Pariſienſi Academia famigeratum, quod ſæpius recuſum fuit. In ſchedis ejus reperta eſt *Summa Privilegiorum Ordini ſuo à Summis Pontificibus conceſſorum*, quæ an. 1585. typis *Joannis Corbon*, Pariſiis in lucem eſt prolata. Refert *Lanovius* illum, præter hæc, habuiſſe non pauca magni moliminis opera, quæ quoniam ultimam auctoris manum non acceperant, non parvo ſtudioſorum detrimento cum auctore ſuo deciderunt.

ALBERTUS LASCUS, Palatinus & Baro Polonus, ſcripſit *Epiſtolam ad novos in Polonia Miniſtros de rebus ad Religionem pertinentibus*, Dilingæ 1571. in 8. editam.

ALOYSIUS LILIUS, Mathematicus inſignis, librum *De reſtitutione anni & Calendarii Eccleſiaſtici* ſcripſit: ſed neſcio an typis excuſus fuerit; hoc ſcio, hujus Libri compendium Romæ 1577. in 4. excuſum fuiſſe, quod poſtea *Gregorius* XIII. examinandum tranſmiſit ad Chriſtianos Principes & peritos Mathematicos.

CXLVII. JOANNES VINCENTIUS Ab Aſtorga, Hiſpanus, ord. Dominicanorum, *Alberto Pio* Principi Belgarum à Confeſſionibus, fuit inter Theologos Hiſpanos ævo ſuo celeberrimus. Scripſit *De gratia Chriſti*. Florebat an. 1596. Obiit Romæ, cum ſe ad iter in Flandriam accingeret.

HORATIUS TURSELLINUS, Patria Romanus, Soc. Jeſu Presbyter, ſuis Florentiæ ac Laureti magna prudentia præfuit. Utque erat hiſtoriæ, & elegantium litterarum (quas in Romano Collegio annis duodeviginti docuit) longe peritiſſimus, ingenioſo utilique *Compendio* res ab orbe condito ad annum Chriſti milleſimum quingenteſimum nonageſimum complexus eſt. Quem libellum amicis meis, præſertim in Republica occupatis, de meliore nota libenter commendare ſoleo. Scripſit inſuper libros quinque *Hiſtoriæ Lauretanæ*, & libros ſex *De Vita S. Franciſci Xaverii*; cujus & libros quattuor *Epiſtolarum* ex Hiſpanica lingua in Latinam transfudit. Obiit ſexagenario major, ſub annum milleſimum quingenteſimum nonageſimum nonum.

GARCIAS LOAISA, nobili genere natus, Doctor, Theologus Complutenſis, poſt Toletanus Canonicus & Archidiaconus, hinc à Philippo II. Rege Catholico ſtudiis filii unici Philippi III. præfectus, munus egregie obivit. Collegit unum in corpus *Concilia Hiſpaniæ*, Notiſque eruditis illuſtrata, Madriti edenda curavit. Archiepiſcopus demum Toletanus poſt *Albertum Auſtrium* creatus, non diu ſupervixit, obiitque Compluti anno ſalutis 1599. ætatis ſexageſimo quinto.

THOMAS DEMPSTERUS, Baro Scotus, Juriſconſultus & Doctor edidit in 4. *Apparatus ad Hiſtoriam Scoticam* libros duos; *Martyrologium Scoticum*; & *Scriptorum Scotorum Nomenclaturam*, ſed quæ tantum nuda nomina refert. Erat hic, uti refert *Matthæus Peregrinus*, indefeſſus in legendo, ita ut quatuordecim diei horas in librorum lectione continuare ſoleret. Mentis acumine ſatis valuit, ſed memoriæ tenacitate longe plurimum, adeo ut multoties diceret, ignorare ſe, quid ſit oblivio. Nihil adeo abditum in antiquitatis monumentis, cujus non meminiſſet; ita ut *Franciſcus Coſpius*, vir in litteris omni comparatione major, *Dempſterum* magnam Bibliothecam loquentem compellare conſueverit. Stylus ei copioſus, confragoſus tamen. Moribus apertus & ſimulandi neſcius; ſive amore odiove quempiam proſequeretur, utrumque palam. Ut amicis obſequentiſſimus, ita inimicis maxime infenſus.

Joannes Dempſterus, ſeu *Themiſtor* dictus *Thomæ* gentilis fuit Juris V. Doctor, Pariſienſis Academiæ, ævo ſuo florentiſſimæ, ter Rector, & Reip. Venetæ Bibliothecarius. Joannes obiit Venetiis, propter fidem exul à patria, circa an. 1590.

JOANNES BAPT. STELLA, Romanus, Libellorum ſupplicum Referendarius, atque Eccleſiæ Biſuntinæ Antiſtes: ſolitus per otium ad amœniora Muſarum ſtudia divertere. Scripſit *Elegos* mira elegantia, atque eodem carminis genere deſcripſit *Ambulacrum Vaticanum*. Fratrem habuit JUL. CÆSAREM STELLAM, ob ingenii præſtantiam *Clementi VIII.* inprimis carum, à quo & inter intimos Cubicularios adlectus eſt. Exſtant ejus *Libri Columbeidos*, quos, annos nondum natus XX. edidit, à *M. Ant. Mureto, Petro Victorio, Franciſco Bencio*, è cujus diſciplina prodierat, laudatos.

BLASIUS VIEGAS Luſitanus, Soc. Jeſu, Presbyter, Græce ac Latine pereruditus, in patria Academia Eborenſi primum humaniores, poſtea ſacras litteras magna doctrinæ fama explicuit. Inter alia laudantur ejus *Commentarii exegetici in Apocalypſim Joannis Apoſtoli*, omnibus eruditis, & nominatim *Suario*, valde probati. Obiit Eboræ an. 1599.

PETRUS FONSECA, natione Luſitanus, Patria Viſenſis, Soc. Jeſu Philoſophus ac Theologus eximius, vir magna apud *Gregorium* XIII. Pontificem & *Philippum* II. Regem Catholicum auctoritate, multa utiliter pro bono Eccleſiæ univerſæ præſtitit. Ex Urbe (ubi Aſſiſtens Societatis erat) in Luſitaniam titulo Viſitatoris miſſus, Oliſipone ad meliorem vitam tranſiit anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo nono. *Dialectica ac Metaphyſica* ejus *Commentaria* omnibus ſunt nota.

CXLVIII. THOMAS BURCHERIUS, Anglus, ord. *S. Franciſci* de Obſervantia, ſacræ Theologiæ Doctor Sorbonenſis; obiit Romæ, cum Pœnitentiarius eſſet ad Eccleſiam S. Joannis Lateranenſis, anno 1586. Compoſuit *Eccleſiaſticam Hiſtoriam* de quibuſdam Martyribus Ordinis ſui, qui ab anno 1536. uſque ad annum 1582. partim in Anglia & Hibernia ſub *Henrico* VIII. & ejus filia *Eliſabetha*, partim in Belgio, maxime ſub *Guilielmo* Principe Auriaco, martyrium pro fide paſſi ſunt. Exſtat Ingolſtadii anno 1583. Pariſiis 1586.

GEORGIUS ETHRIGIUS, Anglus, in patria linguæ Græcæ Profeſſor Regius; ubi, mutato Religionis ſtatu, numquam adduci potuit, ut altiorem gradum in academia hæretica caperet; quia juramentum, quod execrabatur corde toto, præſtare noluit; unde propter fidem officio privatus, & in carcerem conjectus, fuit inter primos ævo ſuo qui in Anglia pro Chriſto pati cœperunt, & plurimis optimo profuerunt exemplo; eo magis Hæreticis exoſus, quo minus illorum minis terrebatur & honorificentius ducebat pro fide pati. Triginta plus minus annis, in carceribus, perſecutionibus & vinculis ſibi liber viſus eſt.

Fuit

Fuit inſigniter peritus Matheſeos, Poetices & Muſicæ. Hebræam etiam linguam accuratè didicit. *Juſtinum* martyrem è Græco vertit in Latinum, & *Pſalmos Davidicos* in quoddam breve genus carminis Hebraici contraxit. Scripſit alia plurima, quæ, uti refert *Pitſæus*, temporum iniquitate, & hominum nequitia perierunt. Vixit ad annum 1584.

Franciscus Hæmus, Flander, Inſulanus, Presbyter & Gymnaſiarcha Cortracenſis, cujus ævo cum Calviniſtæ furores lymphata mente diffunderent, Atrebatum ſeceſſit, ibidem exceptus à familiari ſuo *Antonio Meyero*; Cortracum reverſus, poſtquam Rex eam urbem recuperaſſet, priſtinæque religioni reſtituiſſet, an. 1585. vivere deſiit. Scripſit *Sacrorum Hymnorum* libros duos & alia varia *Poemata*.

Prosper Santacrucius, Romanus, ob eximias animi ingeniique virtutes creatus Cardinalis, Epiſcopus dein Albanus; legationibus Luſitanica, Germanica, Hiſpanica & Gallica egregia cum laude functus, maximiſque pro Romana Sede ſuſceptis laboribus, ad meliorem ivit vitam an. 1589. ætatis 72, Scripſit *Deciſiones Rotæ*, & *Gallicarum rerum Commentarios*.

Antonius Gallonius Italus, ſua lingua concinnavit *Vitas Sanctarum Virginum Romanarum*, cum brevibus hiſtoriis de geſtis Sanctorum parentum earum, & variis Annotationibus. Item *Vitas Papiæ & Marci* militum Romanorum, martyrum, Romæ 1591.

Richardus Bristolius, mediocri loco in Anglia natus, à teneris annis futurarum virtutum ſpem magnam dedit, quam neque maturior ætate fefellit. Oxonii prima litterarum tyrocinia percepit. *Spiritus Sancti* lumine illuſtratus, hæreſis devium curſum deprehendit. Spontaneus igitur exul in Belgium trajecit, circa idem tempus quo *Alanus* juvenes Anglos, incertis ſedibus fidei cauſa vagantes, Duaci congregaret, innutriendos pietati litterisque bonis. Inter hos ſolida doctrina, morumque gravitate *Briſtolius* emicuit: ex iis primus Sacerdotium ſuſcepit, atque ſtudiorum Præfectus conſtituitur, erudiendis aliis Præceptor factus, ipſam Doctoratus lauream ſuſcepit. Humili quidem ſtylo, ſed ſolidis fundamentis eruditionis ſuæ monumenta ſcripſit. Multum ei fuit negotii cum Calviniſtis Anglis, præſertim cum quodam *Fulco*, futili & nugatore Miniſtro. Edidit de rationibus ad fidem Catholicam amplexendam moventibus variarum quæſtionum, ſeu, ut is vocat, *Motivorum libros duos*, *Expoſtulationum ad omnes Hæreticos librum unum*, *Apologiam Alani & ſui ipſius contra Fulcum*. In patriam recuperandæ valetudinis gratia reverſus occulte, prope Londinum obiit an. 1582. Eccleſiam Chriſti perſequente Eliſabetha Regina.

Joannes Marshallus, Anglus, in patria Dorceſtrenſi politiores litteras cum laude docuit. Sed ubi ad regnum Angliæ pervenit Eliſabetha Regina, & hæreſim introduxit, relictis patriis laribus, in Belgium cum *Thoma Hido* Canonico Wintonienſi fugit, & Lovanii diu acriter ſtudiis operam dedit. Procurante *Ludovico Audoeno* tunc Archidiacono Cameracenſi, poſtea in Italia Epiſcopo Caſſano, adeptus eſt in Flandria Canonicatum Inſulenſem; à cujus tamen poſſeſſione diu fuit impeditus, ex eo quod in tumultibus illis Belgicis contra *Joannem Auſtriacum*, Regis Hiſpaniarum Proregem, jurare recuſaſſet. Succeſſu tamen temporis, rebus nonnihil in melius mutatis, pacificam dictæ præbendæ conſecutus eſt poſſeſſionem, & ibidem per annos XVIII, ad gravem uſque ſenectutem reſedit, donec *Guilielmo Giffordio*, ſacræ Theologiæ Doctori, Decanatum ibidem conſequenti Canonicatum libere reſignaret, ut liberius ſoli Deo, vitæque futuræ meditationi vacare poſſet. Inimicus jugiter fuit inimicis Crucis Chriſti; unde & contra *Jacobum Calfidum* Calviniſtam Anglum in hac materia tam nervoſe ſcripſit, ejuſque blaſphemias tam ſolide confutavit, ut ei ſilentium æternum impoſuerit; in cujus victoriæ trophæum teſtamento reliquit inſignem annulum aureum cum inſerta gemma, ad ornandam S. Crucis particulam, quæ in Eccleſia Inſulenſi magna veneratione aſſervatur. Scripſit autem lingua materna contra *Calfidum*, *Defenſionem S. Crucis*; & *Apologiam contra Calfidi reſponſionem*; *De tonſura Clericorum*, tractatum imperfectum, qui numquam prodiit. Inſulis honorificam ſepulturam accepit an. 1597.

CXLIX. Cyprianus Suarez, Hiſpanus ex Ocaniæ opido, diœceſis Toletanæ, Soc. Jeſu: vir fuit candidi ingenii, multæ ac variæ eruditionis, Latinis, Græcis atque Hebraicis litteris perfecte doctus, ſacrarum Scripturarum ſcientia probe inſtructus, & qui ſubtilitati in ſcholis diſputandi, Conciliorum, Sanctorum Patrum, humanæ atque divinæ hiſtoriæ cognitionem adjunxerat. Septuagenario major Placentiæ diem ſuum ſancte obivit, an. 1593. Scripſit *De Arte dicendi* libros tres, quos *Federicus Ceruttus*, Veronenſis, commentatus eſt; *Tabulas Rhetoricas*, *Commentarios in Pſalmos Davidis*, & *in Cantica Canticorum*; qui tamen typis nondum evulgati.

Boetius Epo, Friſius, Toloſæ ſuprema Jurisprudentiæ laurea decoratus, primum Lutetiæ, poſt Lovanii eam ipſam ſumma cum ingenii, tum doctrinæ gloria tradidit. Qua una re promeruit, ut veluti colonia Regiis auſpiciis Lovanio Duacum deducta, & ipſe ſuos inter Jure conſultos anteſignanus mitteretur. Qua in Academia ſeptem ipſos & triginta continenter annos, raro certe conſtantiæ exemplo, de ſuperiore loco profitendi munus ſuſtinuit; honorarii etiam vice titulum Palatini Comitis adſecutus. Antiquitatis vero Eccleſiaſticæ peritiſſimum fuiſſe arguunt *Syntagmata*, & *Eccleſiaſticæ atque Heroicæ*, quas edidit, *Quæſtiones*. Collegas Duacum ſecum profectos ad unum omnes præmiſit: quibus compoſitis, ipſe ſuperſtes vixit ſeptuagenario, in tot tantiſque lucubrationibus, major; duodecim etiam liberorum ex honeſta conjuge parens. In his & filium *Eponem Boetium*, ut tituli, ſic & cathedræ conſortem reliquit, obiitque Duaci 1599.

Matthæus Launæus ſeu Launoius, gente Francus, Genevæ apud *Calvinum* diu vixerat, & in illa peſtilente ſchola ſtudiorum ſuorum rudimenta poſuerat. Is Tornacum à fæce hominum ſecreto an. 1562. evocatus, multos ſua vaniloquentia ſeduxit; cui ſpeciem pietatis adjunxerat. Dumque ibi hæret, certa adfertur fama, in urbe Inſulenſi, Sacerdotum miniſterio & exorciſmis, è quodam viro primario dæmonem expulſum eſſe; multos etiam Rotnaci in Flandria, ad *S. Hermetis* martyris lipſana, à dæmonibus obſeſſos frequenter liberari. Quod à Religionis Catholicæ ſtudioſis hominibus quotidie ſibi objici, ægre ferentes Calviniani, dolo malo artes malas ſtruunt. Cum viro quodam ac muliere paciſcuntur; numeratam pecuniam & annuum cenſum utrique promittunt, ſi dæmoniacos ſeſe profiterentur. Ex pacto autem indecoris motibus ac ſermonibus, ut erant edocti, dæmoniacos ſeſe mentiuntur. Late ea fama per nocturnos *Fratrum* (ut ſe nuncupabant) conventus diffunditur. Ad *Launoium* denique res defertur, omnis fraudis ignarum. Rogant illius ſectæ ſeniores, ut miſeros illos precibus ſuis juvet. Is importunis ipſorum flagitationibus demum expugnatus, ſuper utroque preces fundit, & alios fundere jubet. Quibus actis, ſimulat uterque dæmonem depulſum. His commentis Calviniani per ea tempora dogma ſuum propagare conati ſunt: ſed quæ decipiunt, nihil habent ſolidi; nihil proficit ſimulatio; paucis imponit leviter aut extrinſecus inducta facies: ſinguli decipere & decipi poſſunt: ſed dato tempore veritas ſe aperit. Tenue eſt mendacium; perlucet, ſi diligenter inſpexeris. Nullum Wittemberga, nullum Geneva miraculum dedit, nec dabit. Hæ tamen technæ, non ante ſunt à *Launoio* intellectæ, quam pecuniis non præſtitis litem movere debitoribus dæmoniaci cœperunt, eaque impoſtura 1574. in Hollandia à duobus totius rei conſciis ipſi commemorata fuit. Quas quidem fraudes ac mendacia ut agnovit, ejurata hæreſi, ad Eccleſiæ Catholicæ caſtra rediit: plurimos denique libros contra peſtilentis illius ſectæ Magiſtros publicavit, quibus, mendacio pallente, non fuerunt auſi reſpondere. Idem porro *Launoius* poſtea Sacerdos factus, *Joanni Miræo* Epiſcopo Antverpienſi, *Auberti* patruo, perfamiliaris fuit; eumque ſenem ſæpe idem *Aubertus* ſe vidiſſe & conveniſſe commemorare ſolebat. Et ne poſteritas in dubium iſta vocare poſſet, ipſe *Launoius* libello edito omnia vulgavit: nam ipſe pie demum Bruxellæ obiit, in Baſilica *S. Jacobi* prope Palatium Regium conditus; ubi hodieque ejus tumulus, cum effigie appenſa viſitur. De hoc, nocturno adhuc exiſtente præcone, Tornaci ſumptum eſſe ſupplicium extremum *Strada* male putat, *Decade I. Belli Belg. Lib.* 3. ad an. 1562.

Bartholomæus Ugolinus, Monte Scutuli, exiguo in Æmilia oppido natus, Bononiæ Juri Cæſareo ac Pontificio operam dedit, plurima conſcripſit, ſolidam magis doctrinam quam ſtyli elegantiam affectans. Ex iis publicam lucem aſpexere, Liber *De Sacramentis novæ legis*, quem *Xyſto V.* dedicavit. *De cenſuris Eccleſiaſticis. De Juſtitia & validitate Monitorii Rom. Pontificis contra Venetos*, aliaque hujus generis, quibus acerrimum Eccleſiaſticæ libertatis vindicem ſe exhibuit. A Paulo V. ad Eccleſiam Barcinonenſem promotus, prius quam Epiſcopalibus ſacris inauguraretur, ad plures abiit.

Franciscus Maria Taurusius, unus inter illuſtres ſocios *S. Philippi Nerii*, & inter primos lapides fundati Cœtus illius (quod *Oratorium* in Urbe appellatur) vere angularis, cujuſque piæ inſtitutionis Roma cum gaudio fructus hodieque percipit. Vir erat animi interritus, & in re gerenda miræ firmitatis, ſingulariſque prudentiæ. Quapropter cum ejus apud omnes fama volitaret, propter virtutes & vitam tanto Inſtitutore dignam, *Clemens VIII.* ei primo Archiepiſcopatum Avenionenſem, deinde contulit & Purpuram. In quo gradu verſatus diu laudabiliſſime, tandem homo antiqua virtute, jam gravior annis, decrevit abſcedere muneri Cardinalitio (tametſi in corpore affecto vigeret vis animi conſiliique) ac ſe retulit in Oratorium ad ſocios; ubi vitæ poſtremum actum, plaudente Roma, clauſit, cum perveniſſet ad annum ætatis tertium ſupra octogeſimum. Quid ſcripſerit non comperi.

Antonius Bosius, Italus, magnam vitæ ſuæ partem cœmeteriis ſeu cryptis veterum Chriſtianorum Romæ & in vicinia luſtrandis ab anno 1567. uſque ad annum 1600. impendit. Scripſit-

Scripſitque lingua Italica libros tres De *Roma ſubterranea*, quos poſt *Boſii* obitum *Joannes Severanus*, Presbyter Oratorii Romani, perfecit, & libro quarto auctos Romæ 1632. in fol. edidit. Idem porro *Boſius* ſcripſit *Hiſtoriam Ordinis militaris Joannitici* ſeu *Melitenſis*: cujus & negotia in aula Romana uſque ad obitum procuravit: moriens autem villam ſeu vineam ſuam in monte Aventino ſitam, variis antiquitatibus ornatam, Equitibus dicti Ordinis teſtamento legavit.

Arnoldus Saphorius, Gallus, Soc. *Jeſu*, Philoſophiæ ac ſacræ Theologiæ multos annos in Collegio Pariſienſi cum laude Profeſſor fuit, vir inſigniter doctus, & tam integro puroque ſenſu pietatis, ut illi à natura indita, non exercitatione parta videretur. Scripſit opus accuratum *De locis Novi Teſtamenti*, ab Hæreticis noſtri temporis corruptis; ſed quod morte præventus evulgare non potuit. Scripſit etiam modum ſeu viam convincendi Hæreticos ex ratione formali fidei, cui titulum fecit, *Combinationes adverſus Hæreticos*. Obiit doctiſſimus vir Toloſæ an. 1595.

Franciscus Sarmientus, Hiſpanus, primum Apoſtolici palatii Auditor, poſtea in patrio ſolo Jaenſis Epiſcopus, edidit Romæ librum *De Reditibus Eccleſiaſticis*, in quo diſſeritur, utrum Clerici ea, quæ ſibi ſuperſunt ex Reditibus Eccleſiaſticis, in pauperes & alios pios uſus errogare teneantur, ex lege juſtitiæ, vel ſolum ex lege miſericordiæ; & quando has leges & earum alteram tranſgrediantur. In quod opus, ab illo vehementer diſſidens, *Apologiam* ſcripſit *Martinus Aſpilcueta Navarrus*, ſuppreſſo tamen *Sarmienti* nomine. Quin & *Selectarum interpretationum* libros tres in Hiſpania evulgavit *Sarmientus*.

Franciscus Bozzius, Eugubinus, *Thomæ*, ſcriptis clari frater; Oratorii Romani Presbyter, in Theologia, Philoſophia, ſacra item prophanaque hiſtoria verſatiſſimus, opus varium *De temporali Eccleſiæ monarchia* Romæ 1601. publicavit. Idem *Annales mundi*, *S. Petri vitam*, & alia litteris conſignavit.

Fulvius Ursinus, patria Romanus, Philologus inſignis, Græce Latineque doctiſſimus, complura veterum utriuſque linguæ Scriptorum monimenta quaſi ambidexter aut primus edidit, aut edita dedit meliora. In familia *Alexandri Card. Farneſii* diu vixit, & anno 1600. ſeptuagenarius obiit, ad D. *Joannis Lateranenſis*, cujus collegii Canonicus erat, ſepultus. Uſus fuerat adoleſcens *Benedicto Ægio Spoletino*, Græce doctiſſimo, ut vel ejus *Apollodori Bibliotheca* abunde teſtatur. *In Ciceronem Notas* dedit, conjecturis partim adjutus *Octavii Panagati*, partim *Gabrielis Farni*, hominis accurati. Reperit in membranis, & in lucem edidit *Notas in Varronem*, *Catonem*, *Columellam*, rei ruſticæ ſcriptores; *Velium* item *Longum*, *De Orthographia*.

Riccobonus Rhodigino, Venetæ ditionis oppido, natus, eloquentiæ & litterarum humaniorum profeſſor, eodem anno obiit Patavii. Multa ſcripſit, & *Patavinæ Academiæ hiſtoria* diligenter collecta, non mediocrem à ſuis collegis gratiam meruit.

CL. Lazarus Superantius, Patritius Venetus, 1602. in Patria obiit, qui commentarium *de rebus Turcicis* magno judicio ac prudentia conſcripſit. Eodem fere tempore itidem Venetiis deceſſit *Maximus Margunius*, Cytherenſis Epiſcopus, natione Græcus, qui veterum Patrum aliquot reliquias edidit, & ſua quædam eleganti ſtilo (nam poetica excellebat) admiſcuit.

Jacobus Bosius, Mediolanenſis, *Antonii* patruus, litteris mandavit res præclare geſtas honorariorum *S. Joannis* Hieroſolymitani Militum. Opus eſt magni laboris & otii, ſimul ac eruditum, Italico ſermone tribus voluminibus comprehenſum. Inuentæ, recuperatæque Crucis Hiſtoriam inſigni tractatu complexus eſt.

Adamus Tanerus, natione Germanus, patria Oenipontanus, qui Theologiam in Academia Ingolſtadienſi profitetur. Scripſit *De verbo Dei ſcripto, & non ſcripto*, & *De Indice controverſiarum fidei. De bonorum operum neceſſitate, utilitate & meritis. Relationem compendiariam de initiis, proceſſu & fine colloquii Ratiſponenſis.*

Simon Pelegromius, Sylvæducenſis, Baſeldoncani Guilielmitarum ibidem Cœnobii annis XXX. Prior, Provincialis vero per Franciam Belgiumque annis XV. edidit *Synonymorum Sylvam Latinam*, & *Deſcriptionem originis urbis Silvæducenſis*. Obiit anno 1572.

Joannes Casæus, Medicus Anglus, vir fuit in iis quæ mundi ſunt mere ſimplex & innocens; ceterum acutiſſimus plane Philoſophus, & Orator non inelegans. Nobiles adoleſcentes in ſua menſa convictores habuit permultos, quos diſciplinis Philoſophicis inſtruebat, Rei medicæ horas ſuccisivas tantum tradens: inſignis tamen adeo Medicus evaſit, ut laurea doctorali donaretur. Omnia pene Ariſtotelis opera doctiſſimis Commentariis laborioſe illuſtravit. Scripſit *ſuper univerſum Ariſtotelis Organum*. *Super Ethica*, *Diarium Moralis*

Philoſophiæ, *Oeconomica*, *Encomium Muſices*, *Vindiciæ contra tyrannos*, *Super Phyſica*, *vel de lapide Philoſophico*, & alia plura. Oxonii feliciter obiit circa an. 1600. ſæviente contra Catholicos ab Anglis, ſub Eliſabetha, perſecutione.

Joannes Dubliulius, Nervius, Ordinis Minorum Theologus, dum à Sacris eſſet *Io. Rheinero* Conſuli Tripolitano, Terram Sanctam adiit, loca à ſe viſa vicinasque provincias & gentium iis in locis religionem moreſque deſcripſit, ediditque *Ieroſolymitanæ peregrinationis Hodæporicum*, ſeptem Dialogorum libris explicatum, Coloniæ, 1600. in 8. apud *Gerardum Grevenbruchium*. Dedit etiam Leodii typis Henrici Hovii, 1597. *Orationem Philippicam*, qua inter hujus ſæculi tenebras *Veritatis* domicilium demonſtratur.

CLI. Angelus Rocca, Italus, oriundus agro Piceno, Ord. Erem. S. Auguſt. ſanctiorem Sapientiam hauſit ore pleno Peruſiæ, Venetiis, Romæ. Patavii denique ſupremam Doctoratus lauream eſt aſſecutus; nec inde ſuum calamum feriari paſſus, Typographos in ſudorem dedit. Eum *Sixtus V.* ad Typographeion Apoſtolicum in Vaticano inſtitutum, accivit ut Biblia, Concilia, Patres, reſtitueret, ſcholiiſque illuſtraret. Ibi toto decennio difficilem, ſed ſimul inſignem operam navavit. Præclaram hanc ejus induſtriam deinde *Clemens VIII.* honoravit præfectura Sacrarii Apoſtolici; decem poſt annis infula Tagaſtenſi. Magno ſumptu inſtruxit *Angelus* Romæ in cœnobio S. Auguſtini locupletiſſimam Bibliothecam, eamque Virorum illuſtrium iconibus ad vivum expreſſis adornavit, quam utilitati omnium, ſed præcipue advenarum, qui ſine litteraria ſupellectile in Urbem veniunt, publice dedicavit, hac epigraphe ſupra Bibliothecæ januam, ΤΟΙΣ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΣ, Volentibus. Plurima diverſorum Auctorum monumenta è tenebris ad lucem revocavit, & inſuper elucubrationes ejus ſunt: *Bibliotheca Vaticana*, *quæ omnes Bibliothecas inſigniores tam antiquas quam recentes*, *Conciliorum item generalium præcipua & potiora*, *&c. aliaque plurima ſcitu digniſſima comprehendit*, Romæ 1591. *Bibliotheca Theologica & ſcripturalis*, *ordine Alphabetico digeſta*, *ad promptius invenienda*, *& facilius intelligenda*, *quæ in Scripturam ſacram à Doctoribus SS*, *& præcipuis aliquot Theologis elucubrata ſunt*, Romæ 1594. Commentarius, *De Sacro-ſancto Chriſti Corpore*, *ſummis Pontificibus iter conficientibus præferendo*, &c. Romæ 1599. *De Canonizatione Sanctorum*; *De Tribulationibus*, Lingua Italica, *De Patientia* Latine & Italice; *De Cometis*; *De Præſentationis Deiparæ Virginis in templo hiſtoria & feſtivitate*; *De Campanis*; Opuſculum *De mendaciis ac deliramentis Poetarum & Philoſophorum per Scripturam Sacram patefacta*; *De ſacris aliquot ritibus ad ſuperſtitiones Ethnicorum extirpandas magna cum pietate inſtitutis*: nec non *Variarum lectionum Eccleſiaſticarum opuſculum*; *Notæ ſive ſcholia in utrumque Teſtamentum*, & alia complura.

Alexius Menesius, ex nobiliſſima apud Luſitanos familia in Auguſtinianam transſcriptus, virtutibus magis quam ſanguine inclareſcere, *Chriſti* potius quam *Meneſiorum* nomen illuſtrare voluit. Sed ad virtutis agonem currendum, anguſtus illi circus erat Luſitania: in alterum orbem excurrere debuit vir Apoſtolicus. Aſſumptus eſt à Rege *Philippo* ad Goanum Archiepiſcopatum, factuſque totius Orientalis Indiæ Primas. Deinde juſſus à *Clemente* VIII. Schiſmaticos Chriſtianos Malabaricos, quos *S. Thomæ* vocant, à *Neſtorii* blaſphemiis infectos purgare, Eccleſiæ Romanæ, Hiſpaniæque Regibus glorioſam operam navavit in reducendis ad caulam Romanam illis ovibus, quæ à tot ſæculis innumeræ peribant. Cocinum ſe contulit anno 1598. exeunte; fidem ſuperat quantum paucis menſibus, per plurima vitæ pericula, profecerit, ſermonibus habitis, traditis fidei rudimentis, Sacramentis collatis. Quamvis non comperiam ſi ſcripſerit, hunc inter noſtros ſcriptores repoſui, cum non minus celebrandos eſſe cenſeam errorum veterum expurgatores, quam novorum librorum editores: *Meneſius* enim, ut tradit *Joannes Hayus*, Dalgattienſis Scotus, Soc. Jeſu, libro *De rebus Japonicis*, *libros Neſtorianos*, *quorum in Malabaricis regnis maximus erat numerus*, *à ſexcentis erroribus*, *& ſententiis Catholicæ fidei repugnantibus*, *expurgandos curavit*: *quidquid ſummi Pontificis ſupremam auctoritatem impugnabat*, *deleri fecit*. Inſula Braccarenſi donatus à Rege, rediit in Luſitaniam, quam annis duobus vice Regis gubernavit, ubi dum Regis Luſitani Concilium Præſidis titulo regit, ad Beatorum concilium migrat ſub initium hujus novi ſæculi.

Eduardus Sandius, Oliſiponenſis, Soc. Jeſu presbyter, Oratoriam artem Conimbricæ diu docuit. Scripſitque *Itinerarium quatuor Japonenſium Principum*, qui Chriſtianis Sacris imbuti, è Japonia anno 1584. in Luſitaniam appulerunt, & inde Romam enavigarunt, ac demum peracta legatione, feliciſſime in patriam ſuam regreſſi, nomen Societati Jeſu dederunt. *Sandius* porro Collegii Machaonenſis, quod regno Sinarum adjacet, Rector fuit, & inde ad regionis illius interiora, ſtudio doctrinæ Chriſtianæ propagandæ delatus, medios inter gentiles vivere deſiit anno 1600.

Fabricius Pallavicinus, Genuenſis, Soc. Jeſu presbyter, Romæ & Florentiæ in Italia, Poſnaniæ & Cracoviæ in Polonia, Avenione in Gallia, & alibi, partim Profeſſorem, partim Rectorem egit. Morbo demum contracto ex ſolis æſtu, anno milleſimo ſexcenteſimo in

in patria deceſſit. Scripſit librum *De cambiis mercatorum*, cujus rei erat peritiſſimus, & *De Perfectione Religioſa è SS. Patribus.*

CLII. PEtrus Fourerius, Canonicus Regularis in primis pius ac doctus, in municipio ſibi natali apud Lotharingos, quod *Mathaincourt* vocant, ubi Parochum tunc agebat, ſub annum 1590. incohavit Congregationem Virginum, quæ peculiarem habent curam puellarum, tam pauperum quam divitum, inſtituendarum, eoque fine ſcholas publicas aperiunt. Quod inſtitutum cum per univerſam Lotharingiam, per magnam regni Franciæ partem, & alias provincias vicinas ſe diffudiſſet, *Paulus* V. Papa anno 1615. Kal. Februarii, & anno 1616. die 6. Octobris, ſub titulo *Congregationis Marianæ*, & ſub Regula S. Auguſtini confirmavit, agente *Antonio de Lenoncourt*, Primate Lotharingiæ, fundatore monaſterii Nanceiani, quod illius Congregationis fuit primum; & cui præfuit ſumma cum laude *Aleidis*, una ex tribus primis fundatricibus, ibidem anno 1622. magna Sanctitatis opinione defuncta. Præter Nanceianum numerantur hodie quamplurima ejuſdem inſtituti monaſteria, ut ad S. Michaelem, S. Nicolaum, in Lotharingia; Virduni, Catalauni, Barriducis, Muſſiponti, Metis, Tulli, Nominiaci, Vici, Lunæ-villæ, Eſpinali, Caſtelli, Mircuriæ, Mochæ, Veſelizæ, Bockenhemii, Blamontii, Longevici, Luxemburgi, Graiæ in Comitatu Burgundiæ, Vitriaci, Remis, Trecis, Lauduni apud Sueſſiones, Pariſiis, Joigniaci, Provinii, Stampis, Aureliani, & alibi. Cæterum moniales iſtæ emittunt tria vota ſolemnia (in quo ab Urſulinis Virginibus differunt, quæ ſimplici tantum voto adſtringuntur;) habent officium Chori, ſubſunt Ordinariis locorum, abſtinent ab uſu carnium in Adventu, & in profeſtis Deiparæ; habent jus ſibi eligendi Confeſſarios & Capellanos. Reliqua diſcere licebit ex Conſtitutionibus. Idem porro *Fourerius* reformatam Canonicorum regularium Congregationem inſtituit, qui exemplo Patrum Soc. Jeſu ſcholas habent publicas in Lotharingia, & alibi.

Ludovicus Molina, Hiſpanus, patria Conchenſis fuit. Uti compertum eſt id accidere in rerum natura, ut varia variis in terris naſcantur atque exiſtant; ſic obſervatur tantam ingeniis diverſitatem diverſis ineſſe climatibus, ut alibi homines acuti ac prompti, alibi hebetiores tardioreſque exoriantur. Sic obſervatum, ſubtiles fere Hiſpanos eſſe, ſi quando totos ſeſe ſtudiis dedant, indeque & Philoſophos & Theologos admodum excellentes exiſtere. Ut de veteribus nihil dicam, noſtra ætate fidem fecere *Benedictus Pererius*, *Dominicus Bannesius*, *Gabriel Vaſquius*, *Gregorius à Valentia*, *Henricus Enriquez*, *Joannes Maldonatus*, *Sebaſtianus Barradius*, & alii. Hos inter *Lud. Molina* enituit, qui ſuo ingenio ac ſtudio eam doctrinam nominiſque celebritatem eſt adſecutus, ut hodieque ambigant omnes, majorne Theologus an Jureconſultus exſtiterit. Summam profecto rerum ſacrarum peritiam teſtantur eruditæ in primam D. *Thomæ* partem, & *De gratia liberique arbitrii concordia* lucubrationes. Neque Canonici ſolum, ſed & civilis Juris (quod in Theologo mireris) peritiſſimum fuiſſe, ſex ingentia volumina *De juſtitia & jure*, Moguntiæ atque Antverpiæ evulgata, apud omnem poſteritatem loquentur. Ceterum fuit is patria Conchenſis, vixque annos XVIII. natus Societati *Jeſu* nomen dedit feliciter. Hos inter ſodales Philoſophicis ac Theologicis apprime imbutus, cum doctrinæ gloria jam excelleret, Eboram in Luſitaniam mittitur, qua in Academia annos plurimos, *D. Thomam Aquinatem* magno juventutis concurſu interpretatus, ceteros inter profeſſores primas ſemper tenuit. Aſſiduis demum commentationibus fractus, annum agens quintum & ſexageſimum in dyſenteriam incidit, & Madriti an. 1600. magno Hiſpaniæ luctu, è vivis exceſſit.

Antonius Cicarella, Italus, ad Platinæ & Onuphrii Panvinii commentarios *De vitis Pontificum Romanorum*, adjecit res geſtas *Pii V. Gregorii XIII.* & aliorum ex ordine Pontificum, uſque ad *Clementem* VIII. Romæ & Coloniæ anno Domini 1600. editas.

CLIII. RObertus Turnerus, Anglus, parentibus & patria religionis Catholicæ cauſa relictis, primum in Galliam, deinde in Italiam profectus, Romæ in Collegio Germanico ſtudiis operam dedit, & ſucceſſu temporis ſacerdos factus, in ſuprema Theologiæ ſcientia Doctoralem gradum accepit. *Edmundi Campiani* ſupra *cap.* 113. laudati diſcipulum ſe aliquando fuiſſe profitetur; cujus etiam ſcripta, auctore jam mortuo, in lucem emitti curavit. Vir in literis politioribus & Philoſophia pluſquam vulgariter doctus.

Petrus Bacherius Gandavenſis, ad ſolidam doctrinam, qua, ut Doctoris laurea Lovanii donatus, in principibus ætatis noſtræ Theologis numerabatur, miram verſatilis ingenii felicitatem adjecit; ut nemo ingenuis artibus, ac poetica præſertim, illo inſtructior haberetur. Accedebat uberrima quædam excogitandi, atque efferendi cum lepore quæcumque vellet facultas, ut Belgicis iſtis tumultibus (quos *Panicos* ipſe appellat, & eleganti carmine deſcripſit) nemo majore & firmiore argumentorum copia, hæreticorum commenta, Bruxellis, Antverpiæ, Gandavi, Hagæ-Comitis, Dordraci, Calcariæ Clivorum, aliiſque in locis annos fere LX. de ſuperiore loco retuderit. In quibus perpetuo inſectandis atque exagitandis, patroni ſibi cognominis D. *Petri Martyris* exemplo, vehementiſſimus & acerrimus fuit, cum ea eſſet in animis hominum permovendis facultate, nemo ut temporibus illis,

cum de rebus omnibus, quæ ad populum ab Oratoribus dicebantur, peracria & exquiſita judicia fiebant, majorem audientium coronam cogeret. Neque voce tantum, ſed & ſcriptis, quæ, præter *Homiliarum* volumina *in Epiſtolas Quadrageſimales & Dominicales totius anni*, poſteris varia reliquit, Religionis cauſam gnaviter egit; atque alia nonnulla nos apud ſodales Dominicanos hæredes, aliquando, ut ſpero, in lucem proferenda, vidimus. Hæc autem edita ſunt ipſi poſthuma: *In Miſoliturgos*, ſeu *Miſſæ oſores*, *Apologeticum pro fidelibus defunctis*; *Jurgium conjugale* Dialogis II. comprehenſum; *Dialogus inter Cenophilum & conjugem Eulaliam*, in quo Calviniſtarum ſecta *Chriſti pellex*, Eccleſia vero Romana *Chriſti ſponſa* appellatur; *Spongia in Ebrioſos*; *Tumultus Panicus ſive Belgicus*, verſu heroico: *Enchiridion Theologiæ Paſtoralis*, & alia. Moritur vir pius Gandavi in patria, anno ætatis quarto & octogeſimo, pridie Id. Februarii 1601.

Joannes Fredericus Lummius, (à pago *Lummen*, ditionis Leodicenſis, æquali fere Dieſtemium inter & Haſſeletum intervallo) Paſtor fuit ſacrarum Virginum, quas *Beginas* vocant, Antverpiæ, vir pietate & doctrina clarus; *Nic. Eſchii*, præceptoris optimi, optimus diſcipulus. Turbatis vero Antverpiæ ob religionem rebus, Leodicum ſeceſſit, & annos ibi aliquot moratus eſt; donec recuperata Antverpia, ad priſtinum munus rediit: quo cum laude functus, ac defunctus deinde fuit. Obiit Vir ſanctus, pauperatis amans *Judicii* ſemper cum *D. Hieronymo* memor, 1602. æt. 69. obiit ſepultus in Beginagio. Ex ſcriptis vero ejus hæc vidimus: *De extremo Dei judicio & Judæorum vocatione* libros duos, Antverpiæ & Venetiis editos. Verſatiſſimus fuit in *Auguſtino*, ut patet ex *Theſauro Chriſtiani hominis ex ejus ſcriptis eruto*, & à *Plantinianis* 1588. edito. Scripſit etiam *Apologeticum adverſus eos qui libros Eccleſiaſticos hereditate privant*, & alia quæ *Valerius* recenſet.

Grimaldus Monachus, Hiſpanus in cœnobio *S. Æmiliani* in diœceſi Calagurritana ſcripſit hiſtoriam *Translationis S. Felicis confeſſoris* (qui fuit magiſter *S. Æmiliani*) factam anno milleſimo nonageſimo: quam typis edidit *Prudentius Sandouallius*, libro *Fundationum piarum Hiſpanienſium*, 1601. Madriti edito.

Petrus Tiræus, Coveſii ad Rhenum in diœceſi Colonienſi natus, Societatis *Jeſu* Theologus; vir omni diſciplinarum genere excultus, in Academiis Trevirenſi, Moguntina, & Herbipolenſi annis ſeptem & viginti Profeſſorem egit. Studiis demum ac novem menſium tabe exhauſtus, Herbipoli ad meliorem vitam tranſiit anno 1601. Scripſit de *Apparitionibus ſpirituum*, *Locis infeſtis*, *Tumultibus nocturnis*, & alia plurima, quæ apud Ribadeneiram invenies.

CLIV. Gregorius Saverus, Ordinis S. Benedicti Monachus, Congregationis Caſinenſis, Philoſophica ſtudia, juvenis dum eſſet, Cantabrigiæ in patria, incohavit. Quo curſu propter Religionis amorem relicto, in Galliam tranſfretavit, & Rhemis ſtudia interrupta repetiit. Inde Romam ad Theologiam audiendam miſſus eſt. Tandem circa annum 1585. in Montem Caſinum, factus Monachus, temporum ſucceſſu, inter ſuos ſacram Theologiam docuit. Solidi ingenii, conſtantis judicii, feliciſſimæque memoriæ beneficio, ad inſignem eruditionem pervenerat, quod ejus ſatis opera teſtantur, ut ſunt *De Sacramentis in communi*; *Flores deciſionum ſeu caſuum conſcientiæ ex doctrina Navarri collecti*; *Epitome Conſiliorum Navarri*; *Clavis regia Sacerdotum*; *Summa Sacramenti Pœnitentiæ ex Navarro*; *De Theologia morali, ſeu de cenſuris Eccleſiaſticis, pœnis, & impedimentis Canonicis*, & alia plura. Venetiis tandem in præfato Monaſterio pie in Domino obdormivit anno 1602.

Antonius Carvallius, natione Luſitanus, patria Oliſiponenſis, politioribus litteris apprime excultus, atque eloquentiæ arte ornatus, quam auditoribus explicavit, & Philoſophicas diſciplinas, & denique Conimbricæ & Eboræ ſacram Theologiam tradidit, & primam Cathedram docendo tenuit. De ſuperiore loco etiam verba ad populum fecit, & inter egregios Concionatores numeratus eſt, & cum laude & fructu auditus. Obiit Conimbricæ Presbyter Societatis Jeſu, in qua totos XLIV. annos religioſe vixit, 1601. Scripſit præclaros *Commentarios in Primam Secundæ D. Thomæ*. Item *in ejuſdem Secundam Secundæ*.

Antonius Covarruvias Toletanus, *Didaci* ſupra laudati *cap.* 104. frater, & ipſe Salmanticæ jus civile publice profeſſus eſt, ingenti auditorum applauſu ac fructu. Horis autem ſubſecivis quantum alii tribuerunt ſomno, otio, illiteratiſque fabulis, tantum Græcis litteris ſine doctore perdiſcendis impendit; eoſque fecit brevi progreſſus, ut Græcarum litterarum doctior Hiſpanorum viſus ſit hactenus nemo; ad Tridentinam Synodum à *Philippo* II. Rege Catholico, una cum fratre *Didaco* miſſus fuit: eumdemque in *Variarum Reſolutionum* libris concinnandis, humanitatis etiam notis inſignibus vehementer adjuvit. Poſt Intimi Conſilii Regii Senator, unus ob excellentem memoriam cum doctrina conjunctam atque eloquendi venuſtatem, inſtar omnium Regi fuit: ediditque *De Jure Luſitanici Regni ſcriptum ad Philippum Regem Catholicum*. Poſt aurium morbo tentatus (ſurdaſter

eum

enim fuit) huic muneri non amplius idoneus, Collegio Canonicorum Toleti adlectus, *Scholarchæ*, ut vocant, & *Academiæ Præfecti* eſt munere perfunctus: vixitque aſſidue in ſtudiis firma valetudine, & ingenti corporis fama, annum agens ætatis octavum & ſeptuageſimum. Abiit autem è vita, ſtranguria oppreſſus, & nauſea, ad XII. Cal. Januarias anni exeuntis ſecundi & ſexcenteſimi ſupra milleſimum.

Petrus Coretus, natione Hannonius, Athenſis patria. Hujus ævo *Franciſcus Novæus* Politicus aſſertiones aſperſas hæreſi publicabat, quibus cum *Bodino* & aliis ejuſdem farinæ libertinis, fallaci tranquillitatis prætextu, Religionis libertatem tollere, & impunitatem atheiſmi & hæreſium in Rempublicam inducere, civilique poteſtati conabatur Eccleſiaſticum Ordinem ſubjicere.

Novæum aggreſſus *Petrus Coretus*, apud Nervios Canonicus & Parochus, politica ac militaria ejus theoremata, quibus Galliam univerſam, cum armis manuque non poſſet (à noſtris enim ad Cortracum Flandriæ opidum captus, Limburgi in cuſtodia detinebatur) conturbarat, valide confutavit, *Defenſione veritatis* adverſus eumdem *Novæum*, & *Antipolitico* contra *Bodinum* editis. Quos *Coreti* libros adeo probavit *Poſſevinus*, ut Lugduni primum in Gallia, poſt Venetiis, ac demum Coloniæ Ubiorum, ſuis cum ſcriptis curaverit evulgandos. Ceterum amico defuncto *Henricus d'Oultremannus*, urbi Valentianæ apud Hannones Præfectus, tumulum cum hoc anagrammate: Portus Erectus: poſuit. Obiit anno 1602.

Justus Calvinus Veteracaſtrenſis, Germanus, ſcripſit *Apologiam* pro ſua ad Eccleſiam Romanam tranſmigratione, & *Epiſtolas* aliquot, quas *Catholicas* vocat, Moguntiæ 1602. editas.

Petrus Ludovicus natione Hiſpanus, patria Valentinus, à puero ſe Soc. ſacravit Valentiæ, & in Luſitaniam miſſus eſt: ubi omnes ſcientias feliciter didicit, & felicius profeſſus eſt. In Eborenſi Academia viginti circiter annis *Divum Thomam* eſt interpretatus, ac Theologicæ Cathedræ præfuit, ibique ſancte diu vixit. Scripſit *In tertiam partem D. Thomæ* pereruditos *Commentarios*, *de Incarnatione*; & *In primam partem De Angelis*: quæ ejus opera brevi, ut ſperamus, excudentur.

CLV. Joannes a Porta, S. Theologiæ Licentiatus, uti vocant, Paſtor Uracenenſis in Flandria, poſt Canonicus Audomaropolitanus, edidit *Relationem Diſputationis habitæ cum Joanne Weſtfalo Miniſtro Pitſenborchio, De præſentia Chriſti in SS. Euchariſtia*, Antverp. 1591. *Maſſam Iconoclaſtarum*, ſive *De vero uſu ſacrarum Imaginum*, ibidem an. eodem.

Adolphus Schulkenius, Gelder, Doctor Theologus, Profeſſor & Vicarius Generalis Coloniæ in Ubiis, ſcripſit *Apologiam de poteſtate ſummi Pontificis pro Bellarmino*. Item *Orationes* aliquot, Coloniæ editas, ubi & obiit. Avunculus fuit *Theodori Schulkenii*, Canonici Colonienſis ad *S. Andream*, hodieque ſuperſtitis.

Gregorius a Valentia, Hiſpanus Methymnenſis, Soc. Jeſu, Theologus, primum Dilingæ, poſtea Ingolſtadii annis ſexdecim ſacras litteras explicuit magno auditorum plauſu ac fructu. Præter quatuor tomos *Commentariorum*, quibus univerſam Theologiam ſcholaſticam mirifice illuſtravit, varios inſuper libros edidit *contra Lutheranos*, *Calviniſtas*, & *alios ſectarios*. Ex Germania anno 1598. Romam evocatus, idem munus profeſſorium aliquot annis cum laude geſſit. Aſſiduis demum ſtudiis ac laboribus fractus, Neapoli, quo valetudinis cauſa æger conceſſerat, anno Chriſti 1603. ætatis quinquageſimo quarto, expiravit.

Albertus Berutus, à Tortona Ligur, Ord. Minimorum, ſolitudinis amore, orationis aſſiduitate, atque abſtinentia ſtrictiſſima Sancti nomen ſuperſtes adhuc apud populum ſuoſque promeritus, in Conventu *Levantii* prope *Genuam* multos annos egit. Edidit *Compendium Baronii*, & *Commentaria in Summam S. Thomæ* apparavit. Florebat anno 1603.

Antonius Goveanus, Luſitanus, Eremita Auguſtinianus, multis annis Goæ in India Orientali in ſui Ordinis cœnobio Theologiam docuit. Inde Legatus à *Philippo II.* Rege Catholico ad *Xa Abam* Perſarum Regem miſſus, rem Chriſtianam egregie promovit. In Hiſpaniam redux Cinenſis in Perſia Epiſcopus ſub finem anni 1612. Oliſippone conſecratus fuit, ac demum cum titulo *Legati Pontificii* in Perſiam remiſſus. Scripſit *Commentarium de rebus geſtis Alexii Menezii Archiepiſcopi Goani*, quem in viſitandis Eccleſiis Malabaricis juverat.

Thomas Gratianus, Leodicenſis, Ordinis Eremitarum Auguſtinianorum per Belgium Præfectus Provincialis, vir pietate, doctrina, ac prudentia clarus, magno Eccleſiæ, Reipub. ſuique Ordinis bono ſcholas litterarias juventuti per ſuos ſodales erudiendæ anno 1601. Bruxellæ aperuit, & ſuo exemplo alios ad idem alibi præſtandum induxit. Habent

Auguſtiniani litteraria hodie gymnaſia Lovanii, Bruxellæ, Antverpiæ, Diſtemii, Thenis, Herentaliæ apud Brabantos; Gandavi, Brugis, Ipris, Inſulis, Haſebroucæ apud Flandros; Baſſeæ in Arteſia; Angiæ in Hannonia; Huij, Hasleti & Bullonii in diœceſi Leodicenſi; Borunii ad Moſam & alibi. Quod exemplum utinam ad alias etiam provincias tranſeat; Cæterum *Gratianus* 1613. Antverpiæ librum edidit *de Scriptoribus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini*, quem *Anaſtaſim Auguſtinianam* nuncupavit. In iſto Catalogo augendo ſubſidiaria opera nunc Lovanii occupatur *Joannes Rivius*, ejuſdem Ordinis Theologus ac Philologus. Obiit autem *Gratianus* Antverpiæ anno 1627. cum ad Comitia ea in urbe celebranda Leodico adveniſſet.

CLVI. SILVIUS ANTONIANUS, patria Romanus, *Philippi Nerii* in ſchola pietatis à teneris unguiculis diſcipulus, *Carolo Borromæo* Cardinali à *Pio* IV. Pontifice magiſter datus, eidem à ſecretis litterarum Latinarum fuit. Mediolanum cum illo profectus *Acta Mediolanenſis Concilii* deſcripſit, quæ typis edita avide leguntur. Romam revocatus ejuſdem *Pii* IV. juſſu in publica academia eloquentiam profeſſus, viros etiam doctiſſimos Romæ tunc agentes, ingenii, virtutis & eruditionis præſtantia, in ſui admirationem traxit. Exinde à *Pio V. Greg. XIII. Sixto V.* & *Greg.* XIV. Pontificibus ad varia munia adhibitus; Papienſem Cathedram à *Greg.* XIV. ſibi oblatam, conſtantiſſime repudiavit. Tantum probitatis ſapientiæque lumen majus erat, quam ut uni tantum Reip. Chriſtianæ parti colluceret; dignum profecto erat quod altiori in loco collocatum, in univerſam Eccleſiam lucis ſuæ radios diffunderet. Itaque *Clemens* VIII. eum Cubiculo Pontificio, & ſanctioribus Brevibus præfecit; demum purpura donavit. Ejus acri judicio ac cenſuræ Cardinales eruditiſſimi *Auguſtinus Valerius* & *Cæſar Baronius* ſua ſcripta diſcutienda ſubjicere ſolebant. Multa & ipſe *Antonianus* eleganter docteque ſcripſit cum vincta pedibus, tum ſoluta oratione: ut *De Chriſtiana puerorum educatione*, *De ſucceſſione Apoſtolica*, *De ſtylo Eccleſiaſtico*, *De primatu S. Petri. Orationes* ab ipſo Ferrariæ, Romæ & alibi habitas, *Joſephus Caſtalio* publicavit, anno 1603. Perpetuis curis laboribuſque confectus, piiſſime Romæ, in ipſo palatio Pontificio ad *S. Marcum* defunctus, æt. 63. climacterico, & inſigni pompa in Vallicella eſt conditus; gemente in primis Pontifice *Clemente* VIII. qui nihil *Antoniani* morte ſibi tunc damnoſius accidere potuiſſe affirmabat. Moriens bibliothecam ſuam, raram ſane ac copioſam, Vallicellanæ adjungi voluit. Hic omnibus exemplo debet eſſe, quantum in Urbe polleat, ab ineunte ætate probitati ac literis operam dare: nam Romæ obſcuris parentibus, & aliena ope indigentibus ortus, ſola virtutis ac ingenii commendatione, in locum honoris ac dignitatis, Regali faſtigio proximum, venit, proceſſurus honoribus longius, niſi mors interceſſiſſet.

FRANCISCUS DIAGUS, Ordinis Prædicatorum, ſcripſit Hiſpanice *Hiſtoriam veterum Comitum Barcinonenſium*, 1603. Bacinone editam.

EMANUEL PIMENTA, natione Luſitanus, ex opido Scalabe vulgo *Santaren* diœceſis Oliſipponenſis, Eboræ & Conimbricæ diu politiores diſciplinas cum laude tradidit, & demum Eboræ anno 1603. vivere deſiit. Reliquit tomos duos *Variorum Poematum*, in quibus ingenium ac vena eminent.

JOANNES AZOR, Lorcæ in Murcia apud Hiſpanos natus, Soc. Jeſu Theologus eximius, Compluti, & Romæ multis annis ſacras litteras profeſſus eſt, ac demum in Urbe anno 1603. vitam cum morte commutavit. Præter *Commentarios in Cantica Canticorum*, habemus ab eo elaboratos tomos tres *Rerum moralium*, ſeu *Caſuum conſcientiæ*.

JOANNES PETRUS Maffæus, Bergomas, ex Societate Jeſu, ſcripſit pereleganti ſtylo *Hiſtoriarum Indicarum* libros XVI. *Selectarum ex India Epiſtolarum* libros VI. *De vita S. Ignatii Lojolæ* libros III. Italice vero ſcripſit *Vitas* XVIII. *SS. Confeſſorum*, & obiit Romæ anno milleſimo ſexcenteſimo tertio.

JOANNES ORANUS, Leodicenſis, ejuſdem Societatis in Belgio Præfectus Viceprovincialis, & variorum Collegiorum Rector, Theologiam Lutetiæ docuit, *Jacobo Cujacio* Juriſconſultorum principi perquam familiaris. Montibus Hannoniæ 1603. vivere deſiit. Præter *Litteras Japonicas*, *Mogorenicas & Sinenſes* edidit librum P*etri Ribadeneiræ de Principe Chriſtiano adverſus Machiavellum*, *ceteroſque hujus ævi politicos*, ex Hiſpanico Latine à ſe redditum.

RODERICUS ACUNA, Bracarenſis in Luſitania Archiepiſcopus, ſcripſit in *Decretum Gratiani*, & librum *de Confeſſariis ſollicitantibus*; quem librum *Seraphinus de Freita* Profeſſor in Academia Valliſoletana auxit.

CHRISTOPHORUS DE FONSECA, Doctor Theologus, quem *Poſſevinus* laudat, natione Hiſpanus, fuit profeſſione Auguſtinianus, & provinciæ Caſtellæ Viſitator. Diſertiſſime & doctiſſime deſcripſit *Vitam Chriſti tripartitam*; Prima parte fuſe exponit ipſam Chriſti vitam: ſecunda parte, Chriſti miracula; tertia, Parabolas Chriſti. Ejus etiam fœtus eſt, *Methodus aman-*

amandi Deum; omnia Hiſpanice Madriti, 1603. & 1605. Plura, ut audio, emiſit diverſorum argumentorum, mihi hactenus incognita.

Petrus Malonus, Hiſpanus, Auguſtinianam regulam amplexus eſt. Cum eſſet Theologiæ Doctor, compilavit Hiſpano ſermone *Hiſtoriam Converſionis B. Magdalenæ*, ubi ponuntur terni ſtatus, quos habuit; ſcilicet Peccatricis, Pœnitentis, & in Gratia conſtitutæ. Scripſit etiam *De S. Petro & de S. Joanne Apoſtolis*, ſingulos tractatus.

Petrus Maria Campus, Canonicus Placentinus in Italia, ſcripſit libros XXIV. *Hiſtoriæ Placentinæ.* Item *Vitas Sanctorum Placentinorum, & eorum, quorum reliquiæ Placentiæ aſſervantur.* Ex his nonnullæ ſunt editæ 1603. Placentiæ.

CLVII. Petrus Vallius Peregrinus, Patritius Romanus, Perſiam, Turciam, Indiam aliaſque provincias Orientales curioſe illuſtravit, & ſuum itinerarium in litteras retulit: ex quo non pauca Romæ 1628. ſunt edita. Idem ſcripſit *De Georgianis Aſiæ populis*; *Deque Miſſione Clericorum regularium Theatinorum ad eoſdem, juſſu Urbani* VIII. *facta.* Reliqua ejus opera, partim edita, partim edenda, apud Leonem Allatium in Catalogo Apum Romanarum reperies.

Stephanus Vinandus Pighius, Campenſis, Tranſiſalanus, laudatiſſimis avunculi ſui *Alberti Pighii* veſtigiis conſtanter inſtitit. Cujus quidem exemplo, Romæ ſummos inter doctrina viros diu multumque verſatus, Urbis, omniſque adeo Romanæ antiquitatis eam eſt peritiam conſecutus, ut ætas noſtra paucos æquales tulerit, ſuperiorem certe neminem. Quo factum, ut domum ex Italia reverſum, *Ant. Perenotus* Cardinalis Granuellanus, acer præſtantium ingeniorum æſtimator, in familiam adſciverit, & ſuæ, quam habebat copioſiſſimam, præfecerit bibliothecæ. In eam ſe abdens *Pighius*, ut ſtudiis jam inde à puero totus erat deditus, multa è vetuſtis calamoque exaratis codicibus eruit. Inde ad ſcriptionem converſus, *Valerium Maximum* puriore toga donavit, & *Carolo Philippo Croyo*, primo Havrechii in Hannonia Marchioni, inſcripſit; poſt à *Gulielmo* Cliviæ & Juliæ Duce evocatus, *Carolo* ejus filio, Romam religionis gratia cogitanti, comes, vel potius *Mercurius*, viæque dux additur. Quo ante diem, patrique ac patriæ laboranti nimis cito è vivis erepto, *Vinandus*, & ſi mœrore confectus, ut ad poſteros ſaltem peregrinationis iſtius manaret utilitas, *Herculem Prodicium*, velut boni Principis imaginem, evulgavit. Nam ut *Prodicus* Philoſophus finxit *Herculem*, cum primum pubeſceret, exiſſe in ſolitudinem, atque ibi conſidentem diu multumque dubitaſſe, cum duas cerneret vias, unam Voluptatis, alteram Virtutis, utram ingredi melius foret; tandemque vincente ratione, in Virtutis viam ſe fortiter dediſſe, altera valere juſſa: ſic & *Pighius* noſter *Carolum Principem*, ut alterum *Herculem*, graphice exhibuit, atque una *Italiam univerſam*, velut in tabella ob oculos poſuit. Officium porro filio impenſum *Guilielmus* parens agnovit, & virum ſcriptis factiſque bene meritum, apud Coloniam Trajanam (opidum hodie *Sanctenſe* nuncupant, à Sanctis Martyribus ex legione *Thebæa*, eo loci pro religione cæſis) Canonicum & Scholarcham renuntiavit. Quo Sacerdotio cohoneſtatus *Pighius*, ſedulo munus ſuum obiit, & ſubceſivis horis ſtudia tractans, *Annales* ſeu *Faſtos Magiſtratuum Romanorum* longe copioſius quam *Caſſiodorus*, *Cuſpinianus*, *Sigonius*, aut denique *Onuphrius*, evulgavit. Quorum quidem *Faſtorum* bina inſuper volumina, quæ moriens collegis ſuis commendavit, Andreas Schottus typis Plantinianis edenda curavit: ut *alterum indefeſſi calami & ſtili Livium*, I. Lipſius meritiſſimo eum nuncuparit. Obiit anno 1604. ætatis 84.

Paulus Bombinus, Conſentiæ, veteri atque illuſtri Calabriæ oppido, nobili genere natus, verſatus eſt frequenter in Principum aulis, Mantuani præſertim Ducis, in qua diem obiit ſupremum. Edidit Vitam *Edmundi Campiani* martyris Angli, & *Laudationem funebrem Margaretæ Auſtriacæ*.

Belmontes Cagnolus, Italus, ab aula tranſiit ad Eccleſiam, & ſacris initiatus, adlectus eſt inter Sacerdotes Ariminenſis Eccleſiæ. Probant ejus ingenium & eruditionem multa docte ac pie verſibus ſcripta; ut *Juliani Martyris*, *Laurentii Juſtiniani*, *S. Alexii Vitæ*: *Mariæ Magdalenæ luctus & lacrymæ*, *Diſpar juſti & peccatoris interitus*, *Quinque Roſarii myſteria*, Deipara ſcilicet ab Angelo ſalutata, eadem in cœlum aſſumpta, *Chriſti* nativitas, fuga in Ægyptum, ejuſdemque inter legis Magiſtros ſedentis Inventio, & alia verſibus luculenter expreſſa, ſæpius edita. Scripſit etiam ſoluta oratione *D. Gregorii Magni ſermones de Virginis Deiparæ doloribus*, *De avaritia*, *Semiramim ab iniquorum calumniis vindicatam*, *De maritimi æſtus acceſſu atque receſſu*.

CLVIII. Lælius Zecchius, Canonicus & Pœnitentiarius Brixienſis, Theologiæ & I. V. Doctor, *Inſtitutiones Clericorum*; *Rempublicam Eccleſiaſticam*; *Summam Moralem Theologiæ*; *Politicorum* libros quattuor, & alia, ad dignitatem, poteſtatem ac munia Epiſcoporum, aliorumque ſpectantia, partim Brixiæ 1588. partim Veronæ 1599. partim Coloniæ 1605. edidit.

Arnoldus Oſſatus, obſcuris parentibus in Auxitanæ diœceſis ignobili vico natus, virtutis doctrinæque via paulatim ad ſummos honores in Urbe pervenit. Adoleſcens utroque parente orbatus, mira conſtantia litteras humaniores eſt proſecutus: quibus cum mediocriter inſtructus eſſet, primo Lutetiam, deinde Biturigas ſe contulit, & *Jacobum Cujacium* ibi diligenter audivit. Lutetiam denuo reverſus, multo tempore in foro judiciiſque eſt verſatus. Interea *Paulus Foxius* Toloſanus Archiepiſcopus Romam ad Pontificem ab *Henrico* III. Rege legatus decernitur: quo munere obeundo cum idoneum hominem quæreret, quo in arcanis rebus deſcribendis uteretur, *Oſſatum* ſibi in illa legatione aſſumpſit, quem fidelem, ſapientem ac gravem ex diuturna conſuetudine cognoverat. *Foxio* itaque Secretarius datus, cum ingenio perſpicaci, tum hauſta jam Romanæ Curiæ diſciplina ita partes ſuas implevit, ut extincto in ea legatione *Foxio*, *Arnoldus* ab *Henrico* III. conſtitutus ſit Regius in aula Pontificia Procurator, ad quem legationis mandata devoluerentur. Exinde *Henricus IV.* Rex *Oſſatum Jacobo Perronio* Ebroicenſi Epiſcopo collegam deſignavit, ut apud *Clementem VIII.* & in ſacro Senatu de ſua cum Eccleſia reconciliatione ageret. Qua in re conficienda ita ſe geſſit, ut & Pontifici ſatisfecerit, & Regi ſummopere placuerit, & Chriſtianæ reipublicæ tranquillitatem pepererit; cum non modo Juris prudentiſſimus eſſet, verum etiam Theologiæ, Philoſophiæ, Mathematices, & humaniorum litterarum peritus. Scripſit varia partim Gallico, partim Latino ſermone: exſtantque *Epiſtolarum* ejus libri aliquot, typis excuſi. Vixit annos ſexaginta ſeptem, & valedixit huic mortali ſæculo, anno milleſimo ſexenteſimo quarto, Romæ in baſilica *S. Ludovici* terræ mandatus. Defunctum oratione funebri laudavit *Tarquinius Gallucius*, S. I. Presbyter; quæ cum aliis poſtea prodiit. Ob. 1604.

Gabriel Vasquez, Hiſpanus, patria Belmontanus, Soc. Jeſu Theologus Compluti, & Romæ annis fere triginta *S. Thomæ Aquinatis* doctrinam explicuit. Exſtantque illius tomi aliquot Commentariorum *in ejuſdem D. Thomæ Summam Theologicam*, & libri tres *De cultu adorationis*. Plura haut dubie dediſſet, niſi immatura mors hominem pereruditum atque indefeſſum, annos niſi quinque & quinquaginta natum, 1604. ſuſtuliſſet, univerſa Academia Complutenſi, ubi tunc agebat, lugente, funuſque illius proſequente.

Ludovicus Crucius, Oliſiponenſis, Soc. Jeſu Presbyter, ad Latinam eloquentiam ac poeſim natus, Græce & Hebraice doctiſſimus, *Davidis Pſalmos* eleganti verſu feliciſſime expreſſit, typiſque edidit, una cum *Tragœdiis ac poematibus* variis. Deceſſit è vita Conimbricæ in Luſitania, anno milleſimo ſexenteſimo quarto.

Petrus Chirinus, Oſunæ in Bætica natus, Soc. Jeſu Theologus, in Philippinas ſeu Luſonias inſulas à ſuperioribus fuit miſſus. Viginti amplius annos operam Eccleſiæ ibi utiliſſimam impendit, ſcripſitque egregiam hiſtoriam de illorum Inſulanorum ſtatu ac converſione ad *Chriſtum*, 1604. editam.

Petrus Simonius, *Rithovio* ſucceſſor eſt datus, *Alexandri Farneſii*, ducis fortiſſimi virtute rebus in Flandria nonnihil pacatis. Is doctrina ac facundia plurimum valens, primum Cortraci Parochum, poſt Gandavi Archipresbyterum ſe geſſerat. Vir erat prudentia ſingulari præditus; ut de recte adminiſtranda Republica Sereniſſimus *Albertus Auſtrius* Belgarum Princeps, ſalutaria ejus conſilia non raro expeteret. Ceterum moriens *ſacras conciones*, aliaque ingenii monumenta, *Joanni Davidi*, Societatis Jeſu Theologo, ſuo olim apud Cortracenſes collegæ, commendavit, qui *Plantinianis* ea typis evulganda curavit. Optimos hoſce Antiſtites ſuos communi titulo marmoreo, ad Aram ſummam, Iprenſes honorifice condiderunt. *Simonii* demortui locum *Carolus Maſius*, Collegii noſtri Antverpiani Decanus, & Sereniſſimorum Principum noſtrorum ſacello Præfectus, excepit.

CLIX. Vitus Miletus, Gamundianus, fuit Theologiæ Doctor eximius. Cum enim eas, quibus ad humanitatem excoluntur animi, litteras ac Philoſophiam affatim percepiſſet, felici ad Theologiam gradu perrexit, quam Romæ in Collegio Germanico, magna cum ingenii laude, totam decucurrit. Inde in Germaniam reverſus, fructuoſas Erfurti ad eos, qui eo loco ſuperſunt, Catholicos, conciones habuit. Moguntiam poſtea vocatus, ibidem in æde B. Virginis Decanus, & ad S. Mauritium Præpoſitus fuit; Romana ſæpe in publicis negotiis legatione perfunctus. Scripſit inter alia librum *De noſtri temporis hæreticorum mille ſexcentis, in ſola re Sacramentaria, erroribus*: Item *Refutationem ſexcentorum errorum, quos Tilmannus Heshuſius, & ejus gener Olearius Catholicis affinxerunt*, & alia. Vivebat anno 1604.

Joannes Alba, Cartuſiæ *Vallis Chriſti* prope Segobricam civitatem in Regno Valentiæ fuit alumnus, Vir inſignis omni genere eruditionis. Ex aſſidua lectione & meditatione ſanctarum Scripturarum plurima nobis reliquit, indefeſſis Herculeiſque laboribus comparata. In his celebrantur, *Selectæ Annotationes & expoſitiones in varia utriuſque Teſtamenti difficillima loca*, quas edidit Valentiæ *Philippus Meyus*, anno 1613. *Alba* vixit integer integros annos, obiitque

obiitque anno 1591. 27. Decemb. Paratam habebat ut typis mandaretur *Centuriam ſacram.*

VINCENTIUS UGOLINUS, *Joan. Baptiſtæ* filius, Montiſcutolis, dum incitato curſu ad ſummam ſapientiæ laudem properabat, in medio ſpatio importuna morte profligatus eſt. Quæ editurus erat, hæc ſunt: *Magis communes opiniones contra magis communes: Additamenta ad Vantium de Nullitatibus:* liber *De Juſtitia & jure.*

GUILIELMUS MALMESBURIENSIS & HENRICUS HUNTINDORIENSIS, rerum Anglicarum ſcriptores poſt *Bedam*, prodierunt in folio Francofurti anno 1601.

JUSTUS BARONIUS Veteracaſtrenſis, antea *Calvinus* dictus, cum Romæ à *Card. Baronio* ad Sacrum Chriſma, quo eum ipſemet Pontifex *Clemens VIII.* inſignivit, deduceretur, cognomentum feliciter mutavit: & in Germaniam rediens, Theologiæ Senis, & Legum Peruſii Doctor eſt renuntiatus. Typis ab eo data ſunt iſta: *De ſuo ad Eccleſiam Catholicam acceſſu Apologia; Præſcriptionum adverſus hæreticos perpetuarum ex Orthodoxis Patribus, tractatus ſex, Pſeudojubilans VVittenbergenſis ſeu Hunnianus*, & alia. In Calviniana vero hæreſi natus & altus fuerat: ſed cum præter Scripturam ſacram, veteres etiam Patres, & è recentioribus *Bellarminum* diligenter legiſſet, omniaque ſecum accurate penſitaſſet, divina tandem gratia Catholicam vel ſuo quovis detrimento ac periculo profiteri doctrinam conſtituit; & ex Heydelbergenſi Academia Moguntiam cum uxore ac liberis venit: eumque perbenigne excepit *Joannes Suichardus Cronbergius*, tunc Decanus Metropolitanus, poſt Archiepiſcopus Moguntinus. Vivebat anno 1604.

VICTORIUS SCIALACH Accurenſis, Maronita è monte Libano, anno 1604. Romæ degens, *Liturgias SS. Baſilii Magni, Gregorii Theologi, & Cyrilli Alexandrini*, ſermone Ægyptiaco veteri & Arabico conſcriptas, Latine reddidit. Quod illuſtre antiquitatis ſacræ monumentum *Marcus Velſerus* Auguſtæ Vindelicorum 1604. in 4. typis edendum curavit. Sic & *Guilielmus Lindanus*, Epiſcopus Gandavenſis, *Liturgiam S. Petri Apoſtoli*, ex vetuſto codice Græco *Guil. Sirleti* Card. deſcriptam, Latinam fecit, & *Plantinus* 1589. cum ejuſdem *Lindani Notis* & *Apologia*, evulgavit. Sic item *Joannes à S. Andrea*, Canonicus Pariſienſis, ex ejuſdem *Sirleti* Bibliotheca, *Liturgiam S. Marci*. & *Fredericus Morelius Liturgiam S. Jacobi*, Lutetiæ publicarunt. Sic & *Fronto Ducæus Liturgiam S. Joan. Chryſoſtomi* Græco-Latinam edidit. Ceterum *Victorius Scialach* multis annis in gymnaſio Romano Arabicarum & Chaldæarum litterarum Profeſſor fuit: exſtatque ejus *Introductio ad Grammaticam Arabicam*, Romæ 1622. excuſa.

CLVIII. JUSTUS LIPSIUS, Brabantus, Cornelii Valerii diſcipulus, potiſſimum ſcientiis Politicis & Ethicis ſe dedit. De extremo ejus vitæ actu atque exceſſu, in quo ſunt omnia, commemorare hæc libuit. Cum in febrim anno 1606. circa Idus Martias incidiſſet, fatalem lectulum conſcenſurus, vultu alacri cygnæam hanc vocem, *Ad lectum & letum*, inſtantem mortem animo præſagiens, emiſit. Morbo ingraveſcente, *Leonardum Leſſium*, Soc. Jeſu Theologum eximium, cujus eruditi, *De Iure & Iuſtitia* exſtant commentarii, ſibi perfamiliarem advocavit, atque in procurandis ritu Chriſtiano ſacris, & animo expiando eluendoque totus fuit. Ceterarum itaque rerum omnium curis abjectis, ſacroſanctum Chriſti corpus XIII. Kal. Aprileis, qui dies in Dominicam Palmarum tum incidit, pie ſuſcepit, & ſacro Oleo, more Chriſtiano, die ſequenti inunctus eſt. Porro ad extremum uſque ſpiritum firma atque integra mente conſtitit tanta animi conſtantia ac tranquillitate, ut nihil uxoris aut amicorum undique adfluentium lacrymis ac ſuſpiriis commoveretur. Itaque nec ullam querimoniæ vocem, nec ullum repugnantis aut trepidantis animi ſignum edidit; utque in vita, & in obeunda morte conſtantiſſimus exſtitit. Et certe non ſcriptis modo, ſed & factis Philoſophum ſe, eumque Chriſtianum, mirifice comprobavit. Silere hoc loco nec poſſum nec debeo, ex quo ſincerum atque eximium illius in *Divam Virginem* adfectum cultumque licet agnoſcere. Cum in agone, morti jam proximus, verſaretur, uxori mandavit, ut reddito jam ſpiritu, togam optimam, pellibus ſuffultam, *B. Virgini*, ad ejus aram, Lovanii in baſilica *B. Petri* Apoſtolorum principis, cultu miraculiſque celebrem, offerret ac poneret. Quam & ipſi oblatam ſpectavimus. Summa itaque cum teſtificatione pietatis, Chriſti crucifixi imaginem frequenter amplectens, & nunc *Ieſu*, mox *Mariæ* nomen ingeminans, X. Kal. Aprileis, poſt noctis medium, anno ætatis nono & quinquageſimo, placide ac leniter exſpiravit. Morienti præter domeſticos, adſuere tres è Societate *Ieſu* Patres, & unus è Sodalibus inſtituti *B. Franciſci*; itemque *Nicolaus Oudartus*, Canonicus & Officialis Machlinienſis, & *Ioannes Baptiſta Perezius Baronius*, ejus olim auditor ac contubernalis. Mediocri pompa, ut qua erat modeſtia, juſſerat funus. Elatus eſt pridie Paſchatis VII. Kal. Aprileis, hora poſt meridiem quarta, humeris univerſæ, ut ſic dicam, Academiæ; certantibus nimirum inter ſe Studioſis, ut extremum iſtud Præceptori meritiſſimo pietatis officium impenderent; memores illius, ut arbitror, vocis *Q. Cæcilii Metelli*, cognomento *Macedonici*, *Non fore ut in poſterum id officium ab ipſis viro majori præſtari poſſet.* Præter Academicos ac cives, & exteri non pauci funus deduxere: in his *Aubertus Miræus*, Canonicus Antverpienſis,

Joannes Bap. Baronius, & *Joannes VVoverius*, vir ornatiſſimus, ejus olim Lovanii auditores, qui officii gratia Antverpia aduolarant. Conditus jacet, ut teſtamento mandarat, in æde ſacra Franciſcanorum Sodalium, ante Virginis Deiparæ aram, ad quam preces quotidie fundere ſolitus erat. Voluit nimirum & à funere ſui in Virginem cultus ſempiternum apud poſteros exſtare monumentum. Inſcriptionem vere Philoſophicam, tumulo appendendam, paucis ipſe verſibus eſt complexus. Juſta illi perſoluta ſunt III. Kal. Apriles, pompam funebrem, præter incolas Lovanienſes, ad *S. Petri* baſilicam, quæ urbis primaria eſt, deducentibus *Petro Pantino*, Decano Bruxellenſi, *Nic. Oudarto*, *Joanne VVoverio*, utroque teſtamenti curatore, aliiſque exteris. Defunctum pro funere laudavit *Gerardus Corſelius* I. V. Doctor, eleganti ac diſerta oratione. Bibliothecam, & ſcripta ſua, atque ingenii monumenta ſororis nepoti, annos fere XIII. nato, legavit, & apud *VVoverium*, dum adoleſcat heres, deponi juſſit. Græcos ac Mss. codices Lovanienſi Soc. *Jeſu* collegio adtribuit. Cavit autem teſtamenti tabulis ſcriptorum ſuorum quidquam imperfectum à morte evulgari. Flores atque arbuſculas ſuas, quibus mirifice ſolebat adfici, *Thomæ VViringo*, Soc. Jeſu Sacerdoti, & Thomæ *Blylenio*, vigilum urbis Lovanienſis Præfecto, amico ac vicino ſuo, iſtarum rerum curioſis dedit; numiſmata vero *Dionyſio Villerio*, Canonico Tornacenſi, & *Woverio* antiquitatis in paucis amantibus & peritis, reliquit. Hæc de obitu breviter. De vita ſcriptiſque ſuis ipſe Centuria VIII. Epiſtola LXXXVII. ad *Joannem Woverium*, copioſe diſſeruit; ut de aliis ejus lucubrationibus, toti orbi notis, nihil hic dicam, *Annæum Senecam* Philoſophum Stoicum, ſapientiæ fontem, atque eximium virtutis præconem, emendavit, ſcholiis illuſtravit, & *Paulo* V. Pontifici Maximo inſcripſit. Voluit nimirum vel ſic orbi univerſo conſtare, quem caput Religionis in orbe agnoſceret. Pontifici optimo donum & dicatio longe gratiſſima exſtitit: idque per litteras ipſe teſtatus eſt, hortatuſque ut ſtilum & ingenium ad ornandam Eccleſiam, & magnitudinem ejus propagandam, vellet conferre. Quod velut divinitus ſibi imperatum ſuſcipiens, ſtatuerat omnem huic rei operam dare, ſi vita longior obtigiſſet: ut litteris ipſe, paucis ante obitum diebus (quo tempore ſimulatio & ambitio ceſſant) ad eundem *Paulum* Pont. datis, diſerte eſt conteſtatus; etſi jam ante hunc animum cœperat oſtendere, & publice militem in Eccleſiæ caſtris agere. Nam ediderat ante biennium libros duos; priorem, quo *Miracula ac laudes Divæ Virginis Hallenſis* continentur; alterum, quo *Divæ Sichemienſis*. Cætera ejus opera tomis VI. comprehenſa prodierunt apud *Plantinianos*. Vitam ejus ſingulari commentario complexus eſt *Aubertus Miræus*. Scriptorum ejus ſynopſim habet *Valerius Andreas in Bibliotheca* ſua *Belgica*.

Theresia a Jesu, in ſæculo dicta *Thereſa à Zepeda & Aumada*, Hiſpana nobilis Abulenſis ex regno Veteris Caſtellæ; Abulæ Religionis Carmeliticæ ſtatum primum ſuſcepit, ætatis anno XX. quem Ordinem revocavit ad obſervantiam primæ regulæ ſub mitigatione *Innocentii* III. Vivens adhuc mulierum monaſteria ſeptemdecim, virorum vero quindecim Diſcalceatorum erexit. Hæc vere ſpiritualis doctrinæ Magiſtra ſpirituum illuſtri diſcretione fulſit: nullo umquam ſe letali crimine maculavit. Quod ad ejus ſcripta; præter multa quæ ſolutis chartis vagantur, ſpiritum virginis emittentia, *Franciſcus Ribera* collegit libros V. videlicet, *Vitæ ſuæ Relationes*, *Viam perfectionis*, *Fundationum Cœnobiorum ſuorum* liber I. *Caſtrum interuum*, *In Cantica Canticorum* liber I. Salmanticenſes Doctorali ſua lauro eam cingere decreverunt & cinxerunt; in Patronam autem ſibi tota adaptavit Hiſpania. Virtutibus & miraculis clariſſima obiit IV. Nonas Octob. 1582. æt. 68. In Sanctorum numerum à *Gregorio* XV. die 12. Martii anno 1622. adſcripta eſt.

Guilielmus Chrisolneus, natione Scotus, nobilibus ortus parentibus, Epiſcopus primum Domblamenſis, inde Vaſionenſis, ſcripſit *librum contra Miniſtros Scotiæ*, in quo præcipuæ controverſiæ, quæ hodie inter nos & adverſarios vigent, dilucide explicantur. Demum in Cartuſia Majori Monachum profeſſus eſt. Obiit Romæ Prior ibidem & Procurator Ordinis ſui 26. ſept. anno 1593. Vide *Biblioth. Cartuſ.*

CLIX. Gaspar Murtula, Ligur, patre natus eſt negociatore; & ob indolem Duci Sabaudiæ conciliatus. *Mundi totius opificium ſex diebus à Deo perfectum* proſecutus eſt verſibus.

Christophorus Marasca, natione Italus, patria Cremonenſis, profeſſione Carmelita, ſcripſit *Conciliationes in ſententias & Quodlibetica Baronii*, in quibus elegantiam ingenii & doctrinæ ſuæ illuſtri dexteritate notam fecit.

Lactantius Domaninus Mantuanus, inſtituto Carmelitanus, vir celeberrimus, *Sixto* V. gratiſſimus, Theologus fuit, Rhetor, Concionator, Philoſophus & Muſicus inſignis. Necdum ætatis trigeſimum tertium annum attigerat, cum jam *ſuper totam Theologiam* ſcripſiſſet, digna ſane omni poſteritate *Commentaria*, *De Divina Providentia* tom. II. Tomo primo agitur *De Contingentia*, *Neceſſitate*, *Caſu*, *Fortuna*; *De ſcientia Dei*, *De ſapientia humana*, *libero arbitrio*, *Divina Gratia*. In ſecundo autem *De Creatione*, *ac rerum Diſputatione*, *atque Ideis*. Rurſus *De Divina Providentia*, *Fato*, *Prædeſtinatione*, *Reprobatione*, quæ data jam typis erant anno 1593.

Caro-

Carolus a Basilica Petri libris VII. *Vitam S. Caroli Borromæi* tradidit, Brixiæ anno 1602.

Franciscus à S. Angelo, Hiſpanus, Mantua Carpentanorum oriundus, Carmelita, ſapientiæ pharus & ſui Ordinis zelator nobilis, cujus *Sanctorum & virorum inſignium Vitas* ſcripſit. Circa Chriſti an. 1599. florebat.

Eliſæus Venturius, Saxo, patria Naſſenſis, ejuſdem inſtituti Religioſus, vir litterarum penu ditiſſima famoſus, eiſdem annis inclareſcebat. Scripſit *De univerſo peregrini hominis ſtatu.*

Thomas Pulcher-Amicus, Gallus, ſui temporis inter ſapientiſſimos quoſque Doctores Pariſienſes clariſſimus, totam ſuæ vitæ & temporis metam docendo, diſputando, & ſcribendo feliciſſime tranſegit. Vir fuit, cui præter inſigne ſapientiæ donum, miram Deus contulit virtutum excellentiam. Regis Galliæ mirificus extitit concionator. Multa ſcripſit, & edidit: (ſequentia *Poſſevinus* ex innumeris ejus lucubrationibus affert.) *De Cultu, Veneratione, Intercerſione, Invocatione, Meritis, Feſtivitatibus, Reliquiis, & Sanctorum Miraculis*, pulchram & Catholicam aſſertionem. *Compendium vocabularii Theologici* à ſe recognitum & auctum. Huic additur *Magni Athanaſii de Definitionibus* liber. Edidit & *Homilias in omnia Quadrageſimæ Evangelia.* Item *Homilias & Tabulam in Sacroſancta Cœnæ Domini myſteria, Paſſionem & Reſurrectionem Jeſu Chriſti.* Item *Homiliarum Quadrageſimæ* Tomum alterum. *De fide & ſymbolo* libb. IV. *In Abacuc*, *De Sacrificio Miſſæ* lib. I. Gallice. *De veritate corporis Chriſti & ſanguinis in ſacratiſſima Euchariſtia.* Tomos duos *Commentariorum in Evangelicam Harmoniam.* Sequentes etiam Gallice Libros: *Hiſtoriam ſectarum, quæ Sacroſanctam Euchariſtiam impugnavere. Reſolutionem quarumdam imaginum, & libellorum, quos Hæretici falſo prænotaruit: Ollam contra Clerum Eccleſiæ Dei. Admonitionem ſalutarem ad ſeductos. Ollam everſam & liquefactam, de qua Deus loquitur per Prophetas*, & alia. Poſt hæc feliciſſimum vitæ curſum exegit anno ſalutis 1589.

Baptista Guarinus, lectiſſimus Eques Ferrarienſis, *Paſtorem fidum*, magno applauſu ubique in Italia acceptum, Italice conſcripſit, & anno 1590. vivere deſiit.

Victor Giſelinus, Santforda natus, pago territorii Brugenſis, Oſtendæ proximo, *Joannem Gelrium* Præceptorem habuit: uſus ibidem familiariter *Arnoldo Laurentio Berchemo*, è cujus etiam ſchedis ſuas in *Prudentium Notationes* locupletiores fecit. Dolæ apud Sequanos Medici Doctoris titulum cepit, *Lipſio* amicum publice laudante. Enixe ſe dedit lectioni veterum Patrum, quorum pietate erudita confirmatus, ſtetit recto talo in his turbis Religionis jactatæ, nec à Catholica fide dimoveri ulla heterodoxorum ſuaſione potuit. Obiit an. 1591. Scripſit *Commentarium in Aurelium Prudentium* ad *MSS.* codd. reſtitutum; *Notas & Chronologiam in Severi Sulpitii opera*; *Adagiorum epitomen è Junio, Gentio*, aliiſque poſt *Eraſmum.*

CLX. Matthæus a Castro, Inſulenſis, Abbas Falempinii, redegit in compendium *Comment. Cornelii Janſſenii in Concordiam Evangelicam*, item *Noctes Hiemales & Æſtivales*, *Commentarium in Pſalmos*, aliaque quæ *MSS.* in dicto cœnobio conſervantur.

Publius Fontana, Presbyter, Paluſci, quod eſt agri Bergomatis oppidum, natus, ad Virgilianum ſcribendi genus ferebatur, tanta ſtyli majeſtate, tanta verborum grandium amplitudine, tanto ſententiarum apparatu, ut ſi contingeret, quod cum iis, qui noſtra patrumque memoria, Poetarum principes extiterunt, in contentionem de primatu veniret, non *Pontanos*, non *Vidas*, non *Fracaſtorios*, non *Sannazarios*, non alium quemque metueret. Homo natura quietiſſimus, ac libertatis amator, cui idem erat propoſitum ac Regibus, ut ne qua re egeret, ac ne cui obtemperaret. Otium ſoli patrii & amœnitatem opibus aulæ prætulit. Florebat Clemente VIII. Pontifice. Obiit cum duos, & ſexaginta compleſſet annos, pluribus egregiis operibus, vario carminum genere, ſed præſertim Heroico, ſcriptis: quæ partim ipſe ediderat, partim MSS. continebat: ſed hæc omnia in unum collecta, *M. Antonius Foppa*, Bergomas, typis edita publico commiſit.

Laurentius Cupærus, Belga, ejuſdem ordinis Doctor Theologus ac patriæ peritiſſimus hiſtoriæ, complura typis opuſcula ſummiſit. *Theatrum Mundi minoris*, ſive Humanæ calamitatis Oceanum. Adjecit *De dignitate hominis*; *B. Annæ Genealogiam & Vitam* ex vetuſtiſſimis Eccleſiæ Doctoribus concinnavit; *Quatuor hominis noviſſima* concionibus 24. explicavit; *Paracleſim ad ſtudium ſpiritalis militiæ*, *Chronica Brabantiæ.* Obiit Bruxellis anno 1594. æt. 66.

Lævinus Torrentius, Gandavenſis, Juriſprudentiæ dans operam Lovanii, ſpectavit obſidionem ejus urbis per *Martinum Roſſemium*, Geldro-Belgici exercitus Ducem tentatæ, ſtudioſorumque de hoſte fugato triumphantium pars fuit. Italiam, quo uberiorem ingenii fructum caperet, adiit & Romæ plures annos verſatus fuit, ubi in amicitiam *Sirleti*,

Baronii, *Auguſtini* & *Urſini* ſe inſinuavit. In Belgium reverſus, legationibus domi foriſque ſpectatus, ex Archidiacono & Leodienſis Principis Vicario Generali; II. Antverpienſium Epiſcopus, III. Machlinienſum Archiepiſcopus deſignatus, Collegii Soc. *Jeſu* Lovanii fundator, ad Concilium ſtatus Belgici fuit adſcriptus. Sed dum præcipitantem Remp. fractus viribus, animo infracto, conſiliis ſuſtentat, Bruxellæ deceſſit anno 1595. quo & anno obierunt *Torquatus Taſſus*, cui præclarum ævo hoc in primis exſtitit ingenium, tum oratione ſoluta, tum verſibus, *Reinerus Reineccius*, *Valens Acidalius*, *Vitakerus*, *&* *Nerius*. De TORRENTIO *Lipſius* encomium hoc Elect. lib. 2. c. 17. ſcripſit: *Non omni re litteraria ſolum ſed in Poeſi (quod mihi quidem eximium eſt, qui ſcio Poetam præſtantem neminem fuiſſe ſine parte quadam uberiore divinæ auræ) magnum, vel potius ſummum.* Tradidit præter *Odas ad amicos* & *Commentarios in Suetonii Cæſares*, atque *Quinti Horatii opera*, verſibus *De partu Virginis*, *Vita D. Pauli*, *Cruento Dei Sacrificio*, *Bello Turcico* & *Victoria navali apud Naupactum.*

CLXI. DIDACUS MARTINEZ A CORIA MALDONATUS, Hiſpanus, Vandalus, patria Utrarienſis, Carmelita, Divini perpetuus indagator eloquii ſcripſit *Dilucidarium* ſive *Demonſtrationem Chronicorum*, *&* *antiquitatis ordinis Carmeli*, magni habitum; præterea vulgavit *De Sanctis Ordinis ſui.* Obiit circa annum 1603.

OBERTUS GIFANIUS, Buranus, è Ducatu Gelriæ oriundus, utriuſque Juris Doctor, antiquitatis notitia clarus, Aurelis ad Ligerim Bibliothecam publicam nationis Germanicæ inſtituit; Argentorati Philoſophiam publice profeſſus eſt, deinde Altorfii, tandem Ingolſtadii. Obiit Pragæ ſeptuagenario major, anno 1604. Scripſit *Commentaria in Ethica Ariſtotelis*, *Obſervationes in linguam Latinam*, *Indicem hiſtoricum rerum Romanarum*, *Oeconomiam juris*, & alia.

ABRAHAMUS BZOVIUS, Polonus, è S. Dominici familia, poſt *Baronium* duodecim voluminibus *Annalium* ſcriptor, res Eccleſiæ geſtas ab anno Chriſti 1198. ſua uſque tempora diligentiſſime perſecutus eſt. De Viro hoc illud poſſe affirmari videtur, plures libros ſcripſiſſe, quam alii legerint. Et ſane iis percurrendis, vix hominis unius ætas videtur poſſe ſufficere, quorum omnium titulos non eſt conſilium enumerare: qui ſi referendi ſint, vix binæ eos paginæ caperent. Æmulum habuit *Georgium Hervartum.* Simul ac ex Polonia in Urbem venit, ſtatim à Sum. Pontifice ob inſignem ingenii doctrinæque famam exceptus eſt in ædes Vaticanas, ibique fere quoad vixit, hoſpitio victuque liberaliter habitus. Aſſiduo ſcribendi labore confectus, tandem ſcribendi ſimul & vivendi finem Romæ fecit. Florebat *Gregorio* XV. Pont. Max.

JOANNES ZAMOSCIUS, Magnus Cancellarius Poloniæ, Præfectuſque Generalis militiæ ejuſdem regni, obiit 1605. De quo hæc *Thuanus*: *Ejus nomen libris duobus De ſenatu præſcriptum legitur, quos cum Caroli Sigonii eſſe ab amicis accepiſſem, confeſſione à Viro humaniſſimo vix tandem orta, cum Bononiæ eſſem, rem ita habere intellexi.* Sane vir inter eruditos ſcriptis illis nominatus, majorem poſtea militaris gloriæ laudem reipſa meruit, rebus bello fortiſſime geſtis contra Moſcos: ut bello & toga clariſſimus merito cenſeri debeat. Ex teſtamento Zamoſciano hæc aurea eſt ad *Thomam* filium admonitio: *Te, cariſſime fili, non modò hortor, verum etiam obteſtor; DEUM & pietatem ante omnia colas, eamque non modo potiſſimum, ſed ſolum quaſi bonum, aut omnium bonorum unicum fundamentum judices: imprimis Religionem Catholicam conſtantiſſime tuearis, hæreſes novaque dogmata, quæcumque, quocumque etiam nomine obtrudantur, fugias: ac ſi forte Regni ampliſſimi civem te Lteris, iis majoribus, qui meritis ſuis aliquam tibi nominis famam reliquerunt; tantò magis præſtantiore parente Eccleſia Catholica lætandum tibi ſtatuas: quæ non modò tot Regum ac Principum, ſed quod longe præclarius, omnium Sanctorum communis mater eſt. In cujus gremio mori felicius eſt, quam ab initio naſci: cum non naſci ſatius ſit, quam in hoc non mori.*

JOANNES VOELLUS, *Burgundus*, vir eruditus in paucis, obiit anno 1610. poſtquam in Societate *Jeſu* unum & quinquaginta annos pie & prudenter exegiſſet. Edidit *Indicem in Breviarium Romanum*, ad Conciones formandas aptiſſimum.

AUGUSTINUS VALERIUS, Venetiis patritia familia natus, Cardinalis & Epiſcopus Veronenſis, avunculi ſui *Bernardi Cardinalis Navagerii* virtutem ac mores mirifice expreſſit. His enim primis optimi Senatoris artibus, *Auguſtinus* floruit, quibus libertas eccleſiaſtica cuſtoditur, gloria augetur, & auctoritas conſervatur. Venetiis moralia Philoſophiæ præcepta ſuis civibus tradidit, nec in eo fuit diſſidium cordis & linguæ: nam diſciplinam illam, quam profitebatur, honeſtis moribus congruentique vita auditorum animis infigebat. *Caroli Borromæi res geſtas* deſcripſit. Supra centum & viginti opuſcula Latino ſermone vulgavit, quorum argumentum nullum eſt aliud niſi de rebus ſacris, vel ad mores componendos pertinentibus. Præter undeviginti *Dialogos*, *Orationes funebres* & *Epiſtolas* varias, ſcripſit *De Rhetorica Eccleſiaſtica*, ſive *De modo concionandi* libros tres, *De diſciplina Acolytorum* libros duos, *Homilias* plurimas, & alia quæ *Antonius Sanderus* in elogiis Cardinalium illuſtrium enumerat, Venetiis, Mediolani, Romæ & alibi typis edita. Obiit autem anno poſt Chriſtum natum mil-

milleſimo ſexcenteſimo ſexto, annos natus quinque & ſeptuaginta, cum à Paulo V. Venetiæ ſacris interdictæ eſſent.

Dominicus Bannez, Mondragonii in Biſcaja natus, ord. Prædicatorum Doctor, Theologus illuſtris, poſt primariam apud Salmanticenſes viginti annorum profeſſionem rude donatus, dum patriæ viſendæ ſtudio in Biſcaiam cogitat, ſub annum milleſimum ſexcenteſimum quartum obiit Methymnæ campi.

CLXII. Franciscus Arias, natione Hiſpanus, patria Hiſpalenſis, vir jam matura ætate ſeſe Soc. *Jeſu* adjunxit, Philoſophiæ ac Theologiæ ſtudiis excultus. In Collegio Trigueriensi Theologiam de moribus quatuor annos, non ſine laude, profeſſus eſt, cujus Collegii item & Gaditani habenas rexit. Scripſit materna lingua, exquiſita eruditione, ac prudentia libros duos, in quibus *De profectu ſpirituali*, *De Oratione*, ac *Mortificatione* utiliſſima præcepta tradit. Item *De imitatione B. Mariæ*, ejuſdemque *Roſario*, in quibus divinas ejus virtutes pie admodum docteque explicat & omnibus imitandas proponit. Item *De præſentia Dei*: & *De ſui diffidentia.* Tractatum item *De fœditate ac gravitate peccati.* Qui Tractatus jam magno Eccleſiæ militantis bono trans Pyrenæos Latine & Gallice transſcripti leguntur. Fuit vir cum varia eruditione, tum vitæ integritate admirandus; religioſæ paupertatis amans, obedientiæ tenax, ſalutis proximorum cupidus, ſui contemptor egregius, mortificationis ſtudioſus, quam magis moribus quam verbis docuit: denique indefeſſus operarius *Chriſti*, pro cujus gloria 44. annos ſtrenue in Societate laboravit, atque ætatis anno 72. feliciter obdormivit in Domino, Hiſpali 23. Maij, anno ſalutis, 1605. non ſine magna opinione ſanctitatis, concurrentibus ad ejus funus populis, ac multis lacrymis beati viri memoriam proſequentibus, ac de ejus veſtibus certatim aliquid auferre conantibus.

Nicolaus Orlandinus, Florentiæ ortus ſtirpe nobili, & indole bona, inque Societatem Romæ cooptatus adoleſcens, humanæ ſalutis anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, multum in litteris ac pietate profecit: ut in utroque poſtea magiſterium cum laude geſſerit. Moribus ſuavibus, ingenio candido, compoſitus ad modeſtiam, religioſæ diſciplinæ cuſtos perdiligens fuit. Et, ut fere ad habitum animi oratio fingitur, ſicut in vita, ſic erat accuratus in ſtilo. Itaque in litterarum laude apprime floruit cultu Latinæ limatæque orationis. Quo genere polito ac nitido *Communes Societatis annorum trium litteræ* ob eo ſcriptæ exſtant. Inde, cum exigua valetudo ſtudiorum labores non ferret, regendo Collegio Nolano, tum Neapoli Novitiorum inſtitutioni præficitur. Ex eo munere, poſt annum ſeptimum, ad ſcribendam *Societatis Hiſtoriam* evocatus in Urbem anno ſæculi ſuperioris octavo & nonageſimo, quamvis valetudini diffideret, & longa ſtili intercapedo terreret, arduam tamen provinciam libens accepit. Tantum ex obediendi ſtudio ſumebat animi ad conandum. Et ſcribendi quidem intermiſſionem demum viri ſingulare judicium, laborque ſupplevit. At virium firmitas haud perinde fuit in poteſtate, egregiæque voluntati ſuffecit. Medio in curſu graviſſimo implicitus morbo ſuccubuit; jamque vitam ejus ferme omnes deſperaverant, præter ipſum: qui cum tantum uſuræ lucis expeteret, dum Generalatum *B. Ignatii*, quem ſingulari pietate ob primorum memoriam Patrum ſcribebat, exequeretur, viſus eſt voti compos effectus. Valetudinem enim recuperavit, opus intermiſſum repetiit, proxime ad metam perduxit; tum rurſus languore proſtratus, neceſſitati religioſe conceſſit, anno milleſimo ſexcenteſimo ſexto.

Paulus Offæus, natione Germanus, adoleſcens ex Collegio Germanico Romæ ſe Societati *Jeſu* adjunxit, an. 1555. poſtea ad inſtitutum religioſum formatus, ac ſcientiis probe inſtructus, Rectoris Provincialis, Viſitatoris, atque Aſſiſtentis munus obivit, & optime de Societate meritus eſt. Ingolſtadii extrema ſenectute deceſſit è vita, anno ſalutis 1608. Suppreſſo nomine *Catechiſmum Romanum* ex Latina lingua in Germanicam vertit: librum ſcripſit *De communione ſub una tantum ſpecie*, editum nomine *Theologorum Bavariæ*, *Confutationem Smidelini & Spangebergii.*

CLXIII. Joannes Bonifacius, natione Hiſpanus, patria Civitatenſis, ex oppido S. Martini del Caſtanar, annum agens 18. ſeſe ad Societatis inſtitutum applicavit, & cum ingenio atque eruditione præſtaret, & in ſplendidioribus diſciplinis laudate poſſet ſe exercere, non vulgi trutina, ſed prudentium virorum ſtatera rem æſtimans; maluit ſe ad pueros moribus formandos litteriſque erudiendos dimittere, quam ſpecioſa minuſque utilia ſectari. Quamobrem 40. propemodum annos docendis pueris impendit, magna induſtria, magno fructu; ejus enim opera, atque inſtitutione factum eſt, ut permulti ejus diſcipuli, rejecta ſæculi vanitate, habitum ſacrarum religionum induerint, aliique præterea multi vitam Chriſtiano homine dignam traduxerint, magno Reipub. bono. Scripſit *De Chriſtiana inſtitutione juventutis*: *De Sapiente fructuoſo*; *Epiſtolas & orationes varias*; *De vita & Miraculis B. Mariæ Virginis.*

Xxxxxxxxx Micha-

MICHAEL ALFONSUS A CARRANCA, Hiſpanus, Valentinus, Carmelita, S. Theologiæ Profeſſor, in librum *S. Ildefonſi* Toletani Archiep. De illibata *Mariæ* Virginitate *Scholia* eruditiſſima dedit, *Catechiſmum Religioſorum omnium*, qui alius eſt à Catechiſmo *Bartholomæi Carrancæ*, Mirandenſis, ab Indice expurgatorio damnato inter auctores ſecundæ Claſſis: *Bartholomæus* enim ille Carmelita non fuit. Obiit *Michael* octogenarius, anno 1607. Valentiæ tumulatus.

CÆSAR BARONIUS, Soræ in Campania regni Neapolitani provincia 1538. natus, verus Hiſtoriæ pater, & *Annalium Eccleſiaſticorum* conſummatiſſimus conditor, contra *Matthiam Flacium* & alios Magdeburgenſes, Satanicar. *Centuriarum* (quæ ſunt mendaciorum plauſtra) evulgatores. Hanc *Hiſtoriam* à Chriſto nato orſus, uſque ad *Innocentii III.* tempora perduxit. Invitus & reluctans primum Protonotarius Apoſtolicus, ex primo ordine eorum qui *Numerarii* ſeu *Participantes* dicuntur, inde Bibliothecarius Apoſtolicus, tandem Cardinalis à *Clemente VIII.* Pontifice, magno ingeniorum æſtimatore, creatus, anno 1607. in Domino obdormivit, funebri laudatione à *Michaële Angelo Buccio*, Oratorii Presbytero, honoratus. Præter *Annales Eccleſiaſticos*, reliquit doctiſſimas *ad Martyrologium Romanum Notas*, quibus illud mire illuſtravit. *Baronii* elogium exſtat apud *Henricum Spondanum* in *Epitome Annalium Baronianorum*. *Tauruſio* & Baronio commune epitaphium ad ædem B. *Mariæ* in Vallicella à ſodalibus eſt poſitum, quod hic viſum eſt ſubnectere: D. O. M. *Franciſco Mariæ Tauruſio Politiano, & Cæſari Baronio Sorano, ex Congregatione Oratorii, S. R. E. Presbyteris Cardinalibus, ne corpore diſiungerentur in morte, quorum animi divinis virtutibus inſignes in vita conjunctiſſimi fuerant, eadem Congregatio unum utrique monumentum poſuit.* TAURUSIUS vixit annos LXXXII. menſes IX. dies XIV. Obiit III. Idus Junii M. DC. VIII. BARONIUS vixit annos LXVIII. menſes VIII. Obiit pridie Kal. Julii M. DC. VII.

ALOYSIUR LELLUS, Secretarius *Ludovicii Torrii*, Card. & Archiepiſcopi Montis Regalis in Sicilia, ſub annum 1607. Scripſit libellum *De Præſulibus ac ſtatu illius Eccleſiæ*: ex quo multa ſe hauſiſſe fatetur *Rochus Pirrus* in ſua *Notitia Sicilienſium Eccleſiarum*. Alius eſt ALOYSIUS LILIUS, Neapolitanus Calaber, qui memoria nunquam ex hominum animis excidet. Nam cum ita eſſent *Faſti* perturbati, ut vix temporum ratio congrueret, Romani Pontifices de iiſdem corrigendis ſedulò cœperunt excogitare, ad id præſertim, ut Paſchatis feſtorumque dierum ex eo dependentium recurſus, ex certa ratione competerent; ſed cum uſque ad *Gregorium XIII.* Aſtrologorum nemo (ob magnas ac fere inexplicabiles difficultates) conſtanti ratione, ac ſæculis omnibus duratura, quæ in *Faſtis* collapſa eſſent, reſtitui poſſe oſtenderet, delatus eſt Summo Pontifici exiguus mole libellus, ſed re maximus, *Aloyſii Lilii* (nam ille deceſſerat) qui rationem qua id fieri poſſet, breviter ac dilucide complectebatur.

BALTHASAR ETZELIUS, natione Germanus, patria Bremenſis; Societati pridem adſcriptus, in Archiepiſcopali Moguntino Collegio linguæ Sanctæ Profeſſor, edidit *Florilegia* ſeu *Eclogas & Excerpta Homiliarum* 33. *ex Homiliis partim* editis, partim non editis, *& ex Commentariis B. Joannis Chryſoſtomi*, Archiepiſcopi Conſtantinopolitani, Græca ac Latina interpretatione adjecta. Sermones ſunt Sententiæque ſelectæ concionibus ſane perutiles, quando SS. Patrum antiquorum dicta, recentiorum operibus longe antecellunt. E Syriaco in Latinum quædam vertit, quæ *Poſſevinus* enumerat.

CLXIV. ANTONIUS MEYERUS, Uleternis, juxta Balliolum Flandriæ oppidum natus eſt, ac ludum Litterarium cum fructu & laude, quoad vixit, aperuit: fuitque Gymnaſii Thenenſis triennio, Camaracenſis ſeptennio, & Atrebatenſis totis XXXII. annis Moderator, Hiſtoricus ac Poeta; libris varie editis, & diſcipulis toto Belgio diſperſis, celebris; *Joannem Savacenum* Cœnobii Vedaſtini Antiſtitem, & Camaracenſem Archiepiſcopum nactus Mæcenatem: filiumque reliquit Philippum, doctrinæ paternæ ac Cathredæ profeſſoriæ hæredem. Vitam Antonii verſibus pluſculis *And. Hoius* conſcripſit. Obiit anno 1597. Scripta ab eo ſunt, *Cato Chriſtianus, ſeu Inſtitutio parænetica ad pietatem, B. Nili Epiſcopi & Martyris Gnomi, carmine redditi; Item, Iſocratis ad Demonicum Parænesis*. Addunt alii alia: *Epithalamia ſacra & profana: Epigrammata: Quatuor Hominis Noviſſima*, & alia plura.

ROBERTUS WACOPIUS, apud Scotos in tenebris natus, clarum jubar ſolis tota vita aſpexit numquam: in literis tamen tantum promovit, ut Lutetiæ Pariſiorum divinæ legis Doctor creatus, Romæ ſacris admotus, in Hibernia majorem Pontificatum ſancte adminiſtraret. Idem ſummi orbis Chriſtiani Præſidis imperio obiit legationes: conſeſſum etiam Tridentinorum Patrum, quamvis cæcus, non mediocriter illuſtravit: ſic habet ſæculum hoc ſua etiam in cæcis miracula.

FRANCISCUS PATRITIUS, Venetus, docuit Philoſophiam in duobus clariſſimis Italiæ gymnaſiis, Romano ac Patavino. Multa præclare ac prope divinitus ſcripſit, quæ longum eſſet omnia enumerare, ſed hæc maxime illuſtria: *Paralleli militares*, in quibus veterum Impe-

Imperatorum militaris diſciplina cum ea comparatur, quæ noſtris nunc viget moribus: qui liber eſt mole quidem non amplus, ſed rerum, quæ in eo continentur, æſtimatione ac pondere maximus. *Nova de univerſis Philoſophia; Peripatetica diſcuſſiones; Nova Geometria; Nova Rhetorica*; *De ſcribenda Hiſtoria* libri tres; *De arte Poetica* totidem decades; *De militia Romanorum*; *Mercurii Triſmegiſti* operum fragmenta, in corpus unum collegit. Hic alius eſt & nobis ætate vicinior, quam Franciscus Patritius Senenſis, qui *De Regno, deque inſtitutione Reipublica* deprompſit ingentia volumina, opus ſane præſtans, omnibuſque rei politicæ ſtudioſis pernecesſarium, & iis qui hanc mortalium viam ingreſſi, ad felicem exitum uſque venire nituntur. Anno 1549. horum voluminum *Compendium* prodiit Pariſiis apud *Audoenum Petit*.

Pompeius Carigl1anus, Italus, Eccleſiæ Capuanæ Canonicus, memoria tanta fuit, ut *Ariſtotelem, Platonem, Hippocratem, Galenum, Themiſtium, D. Thomam*, alioſque penitus noviſſet, & eorum non modo ſententias, ſed verba ipſa cum opus eſſet, admirabili memoriæ laude referret. Pontificatus *Pauli V.* poſtremis annis in Urbem ſe contulit, ubi *Franciſco Card. Barberino* familiaris extitit. Unum edidit *De Nobilitate* librum lingua vernacula.

Lambertus Schenckelius Duſilvius, ſive Silvæducenſis, in patria, Galliis Germaniaque ſcholas publicas rexit, & edidit *Flores & ſententias inſigniores ſelectas è Cominæo, Froſſardo, Lipſio*, Pariſ. 1606. *De arte memoriæ* libros duos conſcripſit, quam artem annos plus quadraginta docuit, & Epiſcopis Academiiſque probavit; tradens inſuper artem dictandi eodem tempore decem, quindecim, viginti, aut pluribus ſcribis materiæ diverſæ Epiſtolas.

Jacobus Raymundus à Gavio, patria Genuenſis, ordine Carmelitanus, Florentiæ, Taurini, Romæ, Neapoli & alibi ſtudia rexit, & edidit *Lecturarum Theologicarum* lib. III. *Philoſophicarum* lib. II. *Complurium Orationum* lib. I. Florebat anno 1608.

Cornelius Schultingius, Steinvvichius apud Tranſ-Iſalanos, S. T. Lic. & Canonicus SS. Apoſtolorum Coloniæ, & Joannes Noppelius, ad D. Suiberti in Iuſula Cæſaris Decanus, in Auguſtiniana atque Ambroſiana Confeſſione colligenda magno Eccleſiæ fructu (quod multorum hæreticorum per hæc ſcripta converſio declaravit) elaboraverunt. *Schultingius*, inquam, edidit *Eccleſiaſticæ diſciplinæ* libros IV. *Bibliothecam Eccleſiaſticam. Opus variarum Lectionum & Animadverſionum, adverſus lib. I. Inſtitutionum Calvini. Refutationem totius Theologiæ Calvinianæ. Theſaurum Antiquitatum Eccleſiaſticarum* è VII. prioribus *Annalium Baronii* contra Centuriatores Magdeburgenſes, ac Calviniſtas. *Confeſſionem Hieronymianam è D. Hieronymi operibus*, juxta locorum Theologicorum capita, tomis IV. *Hierarchicam Anacriſim* adverſus varios Calviniſtarum libros, & celebratas ab iiſdem Synodos. Obiit anno Chriſti 1604.

CLXV. Andreas Maroquinus, Monachus Benedictinus in cœnobio S. Giſleni, apud Hannones, tomos quattuor, De Geſtis SS. Martyrum per Notarios S. Romanæ Eccleſiæ conſcriptis, ordine temporum digeſtos, poſteritati reliquit. Opus eſt variæ & multæ lectionis, hac inſcriptione præfixa: *Regiſtrum Hiſtoriarum Eccleſiaſticarum, geſta SS. Martyrum continens, per Notarios S. Romanæ Eccleſiæ conſcripta, ex mandato B. Petri Apoſtolorum Principis, ſucceſſorumque ejus Romanorum Pontificum, prout ſuffragantur Clemens, Urbanus, Antherus, Fabianus & Damaſus; Tabula quoque Eccleſiaſtica; Patres, & Majorum traditio.* Idem de Geſtis SS. Confeſſorum tomos duos conſcripſit. Quæ omnia extant MSS. in eodem monaſterio. Florebat *Maroquinus* anno 1606.

Joannes Pistorius, Nidanus, Germanus, natione Haſſus, cum eſſet junior, Lutheranis adhæſit: ætate ac doctrina provectior, damnata hæreſi, Catholicis ſe adjunxit, & alios multos devios, in his *Jacobum* Marchionem Badenſem 1590. ad Eccleſiæ Romanæ caſtra revocavit. Elata uxore, ex qua & liberos aliquot ſuſtulerat, Præpoſituram Vratiſlavienſem in Sileſia, & Canonicatum Conſtantiæ ad Rhenum, in Baſilica Cathedrali, obtinuit, & hujus urbis Antiſtiti *Andreæ* Card. Auſtriaco gratiſſimus exſtitit. Fuit item *Rudolpho II.* Imp. à ſacris Confeſſionibus ac conſiliis, obiitque Friburgi Briſgoiæ, anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo, ætatis ſexageſimo tertio, climacterico. Quæ ſcripſerit, non attingo.

Christophorus Ægidius, natione Luſitanus, patria Bragantinus, Soc. *Jeſu* Theologus, primum in Conimbricenſi, poſt in Eborenſi Academia ſacras litteras eſt interpretatus. Obiitque demum Conimbricæ anno 1608. Reliquit tomos duos *Theologicarum quæſtionum*, qui poſt ejus obitum Lundini * in Gallia prodierunt.

Joannes Bapt. Villalpandus, natione Hiſpanus, patria Cordubenſis, 26. annorum adoleſcens, Philoſophicis probe excultus, atque Mathematicis apprime exercitatus Soc. ſe

* Lugduni.

Jeſu adjunxit. Deinde in ſacrarum litterarum ſtudio non mediocriter progreſſus, *Hieronymi Pradi* in *Ezechiele* illuſtrando, & in templo *Salomonis* deſcribendo per architecturæ ſcientiam, qua plurimum excellebat, mutuas operas tradidit, & poſt *Pradi* mortem, in eo Regio opere perficiendo, in tres tomos diſtinguendo, ſplendideque ſumptibus Regiis excudendo, ſtrenue laboravit. Ergo is tomo quo ſex & viginti Prophetæ capita ab *Hieronymo Prado* elaborata continentur, duo ipſe ſequentia adjunxit, copioſis *Commentariis* illuſtrata. Tomo ſecundo dedit *Univerſam templi fabricam*, atque tum templi, tum vaſorum formam, *Commentariis*, & æneis quamplurimis deſcriptionibus expreſſam. Tomo tandem tertio, *Apparatum urbis ac templi Hieroſolymitani*, in quo de urbe copioſiſſime diſſerit: de Hebræorum ponderibus, numiſmatis & menſuris diligentiſſime. Omnia ex ſtudio & opera cum *Hieronymo Prado* collatis. Continuis tandem laboribus fractus, & magni operis mole veluti oppreſſus, peſtilenti morbo Romæ ſuccumbit, annos natus ſex ſupra quinquaginta, die 23. Maji an. 1608. Exſtat ejus opera prolatus in lucem *Remigii Remenſis in Epiſtolas D. Pauli* Tractatus, *Bibliothecæ Patrum* inſertus Tomo V. Parte II.

FERDINANDUS REBELLUS, *Joannis Rebelli* frater, natione Luſitanus, patria ex oppido Prato, diœceſis Lameceneſis, in domo Profeſſorum Oliſiponenſi ſe *Chriſto* in Societate ſacravit anno ſalutis 1562. Ariſtotelicas diſciplinas profeſſus eſt. Theologicas in Academia Eborenſi, multos annos feliciter explicavit: ejuſque Academiæ Cancellarius, & Portuenſis Collegii Rector fuit. Scripſit *De Obligationibus Juſtitiæ, Religionis & Charitatis*, cujus prima ſolum pars, quæ eſt de Juſtitia, lucem aſpexit.

JACOBUS ALBERICUS SALVICUS, Bergomenſis, ord. Erem. *S. Auguſtini*, ſcripſit *De Scriptoribus Venetis*, Bononiæ 1605. quod opus Bruxellæ apud Auguſtinianos vidimus & laudavimus.

CLXVI. MARTINUS ANTONIUS DELRIUS, Belga, exſtitit certe, ſi quis alius ætate noſtra, librorum helluo, omnigena doctrina clarus, quod de *M. Catone M. Tullius* pronuntiat, ita ut ipſum *Ævi noſtri miraculum I. Lipſius*, acerrimi vir judicii, jure meritiſſimo nuncuparit! Is Antverpiæ 1551. ipſo Pentecoſtes feſto die, feliciter natus eſt, patre *Antonio*, nobili apud Hiſpanos (quod nomen etiam indicat) familia genito. *Del-Riorum* namque gens nomen atque originem trahit ex valle Bureba, inter Caſtellæ montes ſita: cujus quidem gentis vetuſti longa ſerie proceres partim Segobio, partim Burgis, in ſacellis ab ipſis olim excitatis honorifice ſunt conditi. Mater autem *Martino* fuit *Eleonora Lopezia*, matrona pudiciſſima: cujus parentes Antverpiæ apud Carmelitas in ſacello Deiparæ, ad latus Aræ ſummæ, ab ipſis pariter ædificato, quieſcunt; avorum vero monumenta in Aragoniæ oppido Calatajuda viſuntur. *Antonius* parens, Cleydaliæ & Artzelaræ in agro Antverpienſi toparcha, *Meram*, ſpectatiſſimum urbis Antverp. locum, eleganti ædificio exornavit: quod *Philippi II. Regis Catholici*, ejuſque poſtea conjugis *Annæ Auſtriæ*, *Ferdinandi* item Ducis Albani, *Ludovici Requeſenſii*, & *Petri Comitis Fontani*, Belgicæ Præfectorum, aliorumque Principum aliquando fuit metatorium, *Ximeniorum* perpetua nunc ſedes ac domicilium. A parentibus itaque ingenue ſplendideque educatus *Martinus*, ut primum innocentiæ annos exceſſit, Liram munitum atque amœnum Brabantiæ opidum, tribus paſſuum milibus Antverpia diſſitum (quod hæc *Mercurio*, illa *Muſis* amicior eſſet) ad prima rei litterariæ fundamenta jacienda eſt ablegatus. Ubi paucis annis ita profecit, ut præceptoris induſtriam diligentia ſuperarit. Cum igitur nihil ſupereſſet, quo vel cultor ingenii ingenioſo commodaret, & vivax interim adoleſcentis indoles non ſineret animum interquieſcere, Lutetiam Pariſiorum, alteras tunc artium ſcientiarumque Athenas, parentum voluntate, conceſſit. Inde, poſt navatam eloquentiæ, in Claromontano Soc. *Jeſu* gymnaſio, operam, poſt magni illius *Joannis Maldonati*, qui tum Philoſophorum ibidem familiam ducebat, accuratas exercitationes, poſt *Dionyſii Lambini*, in eloquentiæ circo Profeſſoris Regii, delibatas cum fructu commentationes, Duacum ad Juriſprudentiæ ſtudium, ubi tunc recens Academia *Philippi II.* Catholici Regis immortali beneficio erat inſtituta, proficiſcitur. Ibi *Ludovicus Carrio*, vir ingenio & ſcriptis clarus, illi à ſtudiis fuit. Poſt & Lovanii, in eodem Juris ſtudio gnaviter ſe exercuit, & humaniores etiam litteras magis excoluit, *Cornelii Valerii* diſciplina, & *Juſti Lipſii* familiaritate uſus. Hic 1570, Lytæ ſeu Baccalaurei titulo inſignitus, doctrinæ gloria æqualibus ſuis longe antecelluit. Inde Salmanticam, ubi Juriſprudentia vigebat in primis, laureæ indipiſcendæ gratia, abiit, quam tanto omnium plauſu, beneficiſque Doctorum ſuffragiis anno 1574. eſt conſecutus, ut anno ſequente in Belgicam reverſus, in ſupremum Brabantiæ Senatum, cui jam meritorum alis prævolans fama viam fecerat, à *Philippo II.* Rege ſit cooptatus. Quo quidem in munere ſic ejus eluxit ingenium, ſicque probitas eſt ſpectata, ut anno 1577. ad ſupremum de toto exercitu Belgico aulaque judicium (*Auditorem Generalem* nuncupant) ſit advocatus. Nec hic viri virtus ſtetit: proximo enim anno Brabantiæ Procancellarius eſt deſignatus, Regioque fiſco præfectus, ſumma æquitate ac prudentia hoſtibus atque amicis, in illa nocte temporum, ſe probavit. Confœderatorum Belgii Ordinum copiis, *Joannis Auſtrii*, fortiſſimi imperatoris virtute, apud Gemblacum cæſis,

cum miles noſter Lovanium veniſſet, *Delrius* I. *Lipſii*, amici ſui abſentis (is Antverpiam è media bellorum flamma ſe ſubduxerat) res opeſque, ſcripta item ac libros, *vitam ipſam*, ut ipſe nuncupabat ac fatebatur, periculis eripuit. Sub idem tempus, ut erat ſecretiorum etiam conſiliorum conſcius, *Rerum Belgicarum Commentarios*, addito *Tractatu De tumultibus Belgicis*, Latine ſibi conſcripſit; quos poſtea, ſub anagrammatico nomine *Rolandi Miritei Onatini* Madriti ſua lingua typiſque vulgavit. Tot igitur tantiſque muniis cum laude annos aliquot functus, cum vitæ pacatioris teneretur deſiderio, nec honeſta miſſionis ſpes adfulgeret, impetrata ab *Alexandro Farneſio*, Belgarum Prorege, prætextu neſcio quo, in Hiſpaniam profectione, ſæculi tumultibus belliſque ſimul ſeſe eripuit, & in Societatis Jeſu amica fidaque ſtativa, 1580. Pintiæ (Valliſoletum hodie nuncupant) commigravit. Hic, poſt emerita ſæcularis militiæ ſtipendia, veteranus miles, toga ſagoque clarus, non erubuit tyro eſſe *Chriſti*. In tyrocinii exercitiis biennio poſito, triennalique Philoſophiæ curriculo exacto, dum in Belgicam terreſtri itinere contendit, anno 1585. ab invaletudine, imperioſo ſane tyranno, Burdigalæ ſiſtitur. Hic dum lecto detinetur, nuntium ex Luſitania accipit de patris ex hac vita diſceſſu, qui Regio tunc Oliſipone ærario Præfectus florebat. Poſt, valetudine confirmata, Belgis ſuis redditus, ſacris litteris aſſiduiſque diſputationibus partim Lovanii, partim Moguntiæ ſeſe exercuit. Exinde agmen ipſe Philoſophorum Duaci duxit; Conſcientiæ jura Leodici triennium dixit: poſt Sacrarum litterarum Lovanii Interpretem egit; exinde Doctoris etiam titulo Græcii in Stiria, à *Ferdinando Auſtrio*, cum *Joanne Deckerio* collega, ejuſdem Academiæ Cancellario mox futuro, evocatus, ad extremum Salmanticæ idem munus obivit; frequente ubique concurſu, & triennali ſingulis in locis profeſſione. Cumque ubique laboribus fractus, vacationem à quotidianis lectionibus impetraſſet, XV. Kal. Septembris 1608. Pintia deceſſit, & mari terraque jactatus, Bruxellas tandem menſe Octobri pervenit. Inde curru Lovanium dum petit, tantus eum itineris medio derepente calculi, è renibus in ureterem lapſi, dolor invaſit, ut hominem pæne enecarit. Semianimis igitur Lovanium delatus, extremiſque vitæ ſubſidiis communitus, magna animi conſtantia acerbiſſimos inter cruciatus, altero poſt die ſpiritum Imperatori ſummo reſignavit; nimirum ita Deo viſum, ut duo illuſtria Belgicæ lumina, *Lipſius* & *Delrius*, qui tam amica, dum vixerant, ſibi mutuo luce fœnerarant, eodem, quo præcipue vixerant, ſolo quoque conderentur. Sperabat quidem *Jeſu* Societas ſolidos ſolemneſque ab alumno ſuo fructus, quorum florem non unum, orbi univerſo pergratum, viderat; ſed ſpem illam Deus, una cum vita, incidit. Stabit tamen viro religioſo ſuus labor, quem Deo, quem Eccleſiæ, memor ipſe mortalitatis, totum conſecravit. Oculorum acie (ut fit) aſſiduis lucubrationibus hebetata, vitreis perpetuo utebatur; quæ quidem invaletudo diſcendi legendique ardorem nunquam potuit reſtinguere. Poetas itaque, Oratores, Hiſtoricos omnes, cum ſacros, tum profanos, Philoſophos, Theologos, omnium denique diſciplinarum Scriptores ſic exhauſerat, nihil ut ignorare, &, quod diſceret, deeſſe videretur. Sacrarum litterarum lectione potiſſimum ſub vitæ exitum delectabatur: ut dolendum profecto ſit, virum Hebræis, Græcis, Latiniſque linguis apprime inſtructum, in medio illuſtrandæ Scripturæ divinæ curſu, orthodoxæ Eccleſiæ ereptum. Sed & nos Belgæ magnum certe lumen patriæque decus amiſimus, quod ad funeſti hujus belli *Hiſtoriam*, quam ad *Joannis Auſtrii* exceſſum deduxerat, ex fide proſequendam, homo rerum uſu, judicioque præſtans (quæ duo in Hiſtorico potiſſimum requiri ſolent) longe aptiſſimus videretur. Inter ingenii monumenta, quæ cum ad Theologiam, tum ad Juriſprudentiam litteraſque humaniores illuſtrandas varia poſteris reliquit, maxime laudantur teruntúrque manibus *Diſquiſitiones magicæ*; novum ſcilicet, atque, ut *Lipſius* appellat, *doctum opus*. Vitam ipſius late ſcripſit *Hermannus Lange-veltius* apud *Plantinianos* an. 1609. editam.

Zacharias Lippellous, Antverpianus, Carthuſianus apud Ubios, contraxit in epitomen *Vitas Sanctorum*, collectas à *Petro Surio*, ejuſdem inſtituti Religioſo, quibus limam addidit *Corn. Graſius*, ibidem Carthuſianus. Obiit anno 1599.

Hieronymus Capedronus, patria Mediolanenſis, ord. Dominicanus, Doctor Theologus & celebris Peripateticus, Inquiſitorem egit Mantuæ; ſcripſit in Metaphyſicam Ariſtotelis, quod opus hoc titulo prænotavit: *Theologia Ariſtotelis*. Ejus opus *De Divinis Auxiliis* necdum in lucem prodiit. Florebat an. 1608.

Bernardinus Salinus, natione Italus, diœceſis Vercellenſis, adoleſcens anno 1571. in Societatem admiſſus eſt. Docuit aliquot annos Mathematicam, terque Philoſophiam univerſam Mediolanenſibus dimenſus eſt. In miſſionibus magno zelo cum hæreticis, qui fauces Italiæ obſident, in vallibus Subalpinis, ſæpe non abſque fructu diſputavit. Obiit Genuæ vir miræ ſimplicitatis ac ſui contemptor, anno 1608. Reliquit expolita ac typis idonea quatuor volumina, *De rebus Mathematicis*, quæ ab illius ſcientiæ peritis magni fiunt, & varia ſacræ Scripturæ fragmenta.

CLXVIII. ASCANIUS COLUMNA, Romanus, *Marci Antonii*, Ducis Palliani, rei adverſus Turcos fortiter geſtæ gloria clariſſimi, filius, à *Sixto V. Philippo II.* Hiſp. Rege procurante, Cardinalis anno 1585. creatus, Græcis Latiniſque litteris à tenera ætate imbutus, ſui ſæculi *Mæcenas* Romæ in palatio paterno obiit, anno ſalutis milleſimo ſexcenteſimo octavo, ætatis quadrageſimo nono. *Nomenclator Cardinalium* tradit ab ipſo ſcriptas fuiſſe *Orationes* multas, *Epiſtolas* ad diverſos, & *Oden de fructu Sublaquenſis ſolitudinis.* Utebatur hominibus doctis eruditiſque, & in primis *Franciſco Lælio Ubaldino*, Franciſcano ſtrictioris, ut ajunt, obſervantiæ, deditus fuit. Scripſit contra *Baronium*, qui in Annalibus Eccleſiaſticis oſtendere conabatur, Reges Hiſpaniarum, furtim ac de inſidiis, in monarchiam Regni Siciliæ invaſiſſe.

SCIPIO COBELLUTIUS, Italus, natus eſt Viterbii. A Paulo V. in Cardinalium collegium cooptatus, fuit magna ex parte auctor *Conſtitutionis de eligendo ſummo Pontifice*, quam edidit *Gregorius* XV. Moriens, duobus ſe plurimum debere dixit: *Paulo V.* qui cum purpura ipſum cohoneſtaſſet, reliquorum hominum numero exemerat, & cuidam alteri, cujus artibus de ſummi Pontificatus ſpe fuerat dejectus.

ALEXANDER UBALDINUS, Italus, *Leoni XI.* Pont. Max. arcto cognationis nexu implicabatur, quod eſſet matri ſuæ avunculus; tamen eo ipſo die quo renuntiatus eſt Pontifex, humana omnia deſpiciens, calcatis honoribus qui ſe ipſi ultro offerebant, intra Diſcalceatæ familiæ clauſtra ſe abdidit. Scripſit *Manuale pauperum*, in quo Signa & Notas oſtendit ſex & triginta locorum, quibus cognitis ille ſibi ipſe, qui vellet, theſauros ad locupletandum ſpiritualibus divitiis animum foderet, & id quod vellet, parvulo labore, nullo errore inveniret.

HENRICUS CUCQUIUS, Culenburquenſis, *Joannis* fil. à *Georgio Macropedio* Ultrajecti bonis litteris probiſque formatus moribus, ac Lovanium una cum *Cornelio* fratre ablegatus primum locum *Henricus*, & à primo non ita remotum *Cornelius*, raro profecto exemplo, in Philoſophia obtinuit. Annis exin novem elapſis S. Theologiæ ornatus laurea, eandem primum apud Canonicos regulares *S. Martini*, poſt apud Gertrudanos Canonicos ſimiliter regulares veteris inſtituti, profeſſus eſt: atque annos ipſos quatuordecim Ethicem, ſive de Moribus Philoſophiam publice tradidit. Ex ſacræ deinde Theologiæ Doctore, Vicario generali ditionis Lovanienſis, Officiali Mechlinienſi, & in D. *Petri* Lovanii Decano, ad Ruræmondenſem Cathedram vocatus eſt: quo munere ſumma laude, tuendæque religionis zelo functus, & cum vita ipſa defunctus eſt; atque Eccleſiæ Orthodoxæ vivo ore, ſcriptiſque plurimum profuit, ut multis commemorat *Arnoldus Havenſius* lib. *De novorum in Belgio Epiſcopatuum erectione.* Scripſit vero *Cucquius* ſtylo & dictione eleganti, qua lectorem in primis afficit & detinet, Orationes Panegyricas VIII. *De Romana vera Eccleſia. De hæreticorum ortu atque interitu. De vitandis, & è Republ. proſcribendis libris pernicioſis hæreticorum. Contra Politicos. De vetuſto raſuræ Clericalis more. De Canonicorum officio. Beneficiorum Eccleſiaſticorum pluralitatem recte prohiberi.* Item *Quæſtionem quodlibeticam de Anno jubilæo. Epiſtolam paræneticam in Henricum* Boxhorinck. *Epiſtolas paræneticas duas ad Mauritium, Comitem Naſſaviæ*, quibus ad fidem Catholicam reducere illum conatur. *Epiſtolam paræneticam ad Neoſtadienſes*, à quibus in itinere ſuo Romano male fuerat tractatus. *Speculum concubinariorum Sacerdotum, Monachorum, Clericorum. Paræneticas tres ad Clerum Ruræmundenſem.* *De renovando uſu priſtinæ raſuræ Clericalis. De moderatione Cleri. De teſtamentariis tabulis Eccleſiaſticorum, & Anno gratiæ abolendo. Contra concubinariorum Paſtorum tolerantiam;* quod nullius neceſſitatis prætextu Paſtores concubinarii in miniſterio tolerandi ſint. Conciones XX. *De ſacrificio Miſſæ novi Teſtamenti ad* Petrum *Aldobrandinum* Card. Hortante Antonio *Carafa* Cardinale, litteris ex Urbe datis, *Caſſiani opera* recognovit è MSS. exemplaribus, & expurgavit à multis mendorum millibus, quæ vel ſcriptorum, vel Typographorum incuria irrepſerant; addidit *Cenſorias notationes* & typis Plantinianis 1568. in 8. cudi curavit. Recenſuit item *D. Bernardi de Conſideratione ad Eugenium PP.* Libros V. Alia plura Latine & Belgice ſcripſit, quæ reperies apud *Valerium Andream* in ſua *Bibliotheca Belgica.* Obiit Ruræmondæ an. 1609.

ARNOLDUS HAVENSIUS, Silvæ-Ducis in Brabantia natus, primum Societati *Jeſu* nomen dedit, & Doctor Theologiæ 1573. Coloniæ renuntiatus, eamdem publice ibi profeſſus eſt. Poſt vitæ ſolitariæ amore tactus, annos natus ſex & quadraginta Cartuſianis ſe adjunxit, totique provinciæ Belgicæ cum laude præfuit, ac demum pie Gandavi obiit anno milleſimo ſexcenteſimo nono. Scripſit librum *De Erectione novorum in Belgio Epiſcopatuum*, Coloniæ 1609. editum. *Hiſtoriam Cartuſianorum Ruræmondenſium crudeliter 1572. à Geuſiis interemptorum. Exhortationem de obſervatione diſciplinæ regularis, & præcipue ſolitudinis. Speculum Crudelitatis hæreticæ. De auctoritate SS. Patrum in decernendis fidei dogmatibus.*

CLXIX. JACOBUS GUALTERUS, natione Gallus, patria Vivanenſis, ex oppido Annonæo, parum quidem corpore, ſed ingenio, pietate, doctrina tantum valuit, ut Calvinianis etiam Miniſtris terrori fuerit. Philoſophiam ſecundum, & Controverſias de fide diſpu-

diſputationes in Academia Turnonenſi docte explicuit; demum in Collegio Lugdunenſi Theologiam Scholaſticam profeſſus eſt. Juſtum volumen edidit, cui titulum præfixit, *Tabula Chronographica, de ſtatu Eccleſiæ Catholicæ*, à Chriſto nato, ad annum uſque 1608. Olim etiam Manutianas Phraſes Gallice pueris explanaverat.

Christophorus Ægidius, natione Luſitanus, patria Bragantinus, Soc. *Jeſu* Theologus, primum in Conimbricenſi, poſt in Eborenſi Academia ſacras litteras eſt interpretatus, obiitque demum Conimbricæ anno milleſimo ſexcenteſimo octavo. Reliquit tomos duos *Theologicarum quæſtionum*, qui poſt ejus obitum Lugduni in Gallia in lucem prodierunt,

Homerus Tortora, Italice ſcripſit *Hiſtoriam Belli Gallici*, quam à morte Regis *Henrici II.* ad ſua uſque tempora produxit, atque Venetiis an. 1620. in 4. edita eſt. Materia *Hiſtoriæ* hujus congeſta putatur à Cardinali *Sega* Bononienſi, & ex ſchedis, ſeu Commentariis ipſius deſumpta. Hic vir fuit accuratiſſimus & inſigni prudentia ac rerum uſu clarus. Qvum autem in Galliam tempore interregni poſt obitum *Henrici III.* a *Greg. XIV.* Pont. Max. Titulo Legati Apoſtolici miſſus eſſet, ipſis rebus ibidem non modo interfuit, ſed & magna ex parte præfuit. N. *Aguechins* ejuſdem Cardinalis ex ſorore Nepos, qui *Greg. XV.* à ſecretis fuit, *Hiſtoriam* hanc, antequam prælo ſubjiceretur, recognovit, interpolavit, & auxit.

Philippus Ferrarius, Alexandrinus, Ordinis Servorum B. *Mariæ* Prior Generalis, ſcripſit *Topographiam in Martyrologium Rom.* cum *Notis* ad idem *Martyrologium.* Venetiis 1609.

Joannes Bochius, Bruxellenſis, poeta vere grandiloqvus fuit, & in heroico verſuum genere regnavit. Id binæ in Antverpiam ſibi ac Regi *Philippo II.* Catholico, auſpiciis *Alexandri Farneſii*, Parmæ Placentiæque Ducis, reſtitutam, *Panegyres*, & erudita Pſalmorum Davidicorum *Parodia*, loqvuntur. Ac prior quidem ſcriptio ſic placuit, ut dulcedine quadam gloriæ commotus *Farneſius*, præconem ſuum publico munere honorarit, & S. P. Q. Antverpienſi à ſecretis eſſe juſſerit. Ceterum *Bochius* Liræ primum, poſt Athi apud Hannonios cum humaniores hauſiſſet litteras, ingenio excolendo, firmandoque judicio, in Italiam ſe contulit. In *Georgii Radzivilii* Cardinalis Poloni aulam admiſſus, eidem à ſtudiis fuit: atque una cum ipſo *Rob. Bellarminum*, Religionis Chriſtianæ Controverſias adverſus Novatores in Urbe explicantem, aſſidue audivit, Ut falcem in alienam, quod dicitur, meſſem non omnino immittere videatur, ſi quando in *Parodia* ſua *Davidica*, non modo de hiſtoricis, phyſicis, ac politicis rebus, ſed & de ſacris interdum diſſerat. Ex Italia deinde in Poloniam tranſgreſſus, Ruſſiam, Livoniam, Moſcoviam, aliaſque orbis iſtius provincias barbaras, non ſine vitæ diſcrimine, peragravit. Ad ſuos demum, ut *Ulyſſes* alter, redux, amatas olim Muſas iterum ſollicitare cœpit, quæ proco ſuo gratiam apud vivos, nomen apud poſteros immortale pepererunt; morte ipſa nequidquam invidente, quæ apoplectico tertium malo correptum abſtulit quidem, ſed totum extinguere aut tollere non potuit. Cætera ejus Poemata, Epigrammata, Elegias, &c. varie diſperſa collegit & vulgavit *Franciſcus Swertius.* Obiit Antverpiæ 1609. ſepultus in D. Virginis baſilica, hoc Epitaphio decoratus:

> *Quis ſitus hic?* Bochius; *ſatis hoc: nam cætera dicent*
> *Candor & Integritas, Ingeniumque Viri.*

CLXX. Gregorius Lopez, admirabili vir ſanctitate, & cum quovis veteris Eccleſiæ Anachoretarum comparandus. Natus Madriti 4. Julii 1542. Annorum viginti in Americam navigavit, ubi multa ſanctimoniæ fama reliqvum vitæ tranſegit, vaſtiſſima præſertim in ſolitudine. Obiit in *Sanctæ fidei* pago, duabus leucis *Mexico* diſtante 20. Julii 1569. cum vixiſſet annos 54. & in ſolitudine 33. Linguæ Latinæ ſtudium non tetigit; Beatus tamen quem erudierit Dominus. Scripſit *Hiſtoriam ſtirpium*, quædam *Coſmographica*, & opus cujusvis pretii, *Declarationem nempe Apocalypſis S. Joannis*, quæ extat in Bibliotheca *Lucæ Torrii.* Vitam & miracula hujus *Gregorii* ſcripſere primum *Franciſcus Loſa* Presbyter, ediditque Mexici, cum quo una vixit; deinde *Remon* Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede, quæ habetur in Bibliotheca *Miræana.*

Bartholomæus Zucchius, Modoetienſis, inſignem *Commentarium* anno 1609. lingua Italica edidit, *de Theodelinda Longobardorum Regina*, itemque *Hiſtoriam Coronæ ferreæ*, cum *Catalogo Regum & imperatorum*, qui Modoetiæ & alibi Corona iſta ferrea coronati fuerunt. De eadem agit *Sigonius* lib. I. *De Regno Italiæ*, & alii.

Seraphinus Olivarius, Lugduni ad Rhodanum natus, vir eruditione & legum peritia ſingulari fuit, integritatis & juſtitiæ cultor eximius. Ob quas dotes primum Auditor

Rotæ Romanæ, poſtea Cardinalis, *Henrico IV.* Gallorum Rege commendante à *Clemente VIII.* creatus fuit. Edidit autem *Deciſiones Rotæ mille quingentas*, & *Reſponſionum deciſivarum* volumen unum, obiitque Romæ anno milleſimo ſexcenteſimo nono, in æde *S. Trinitatis* in monte Pincio conditus. Fuiſſe autem *Olivarium* politiore litteratura, & aliis artibus egregie tinctum, vel ex unius *Lipſii* Epiſtolis ad eumdem ſcriptis datur intelligi.

Hieronymus Wolffius, obiit Auguſtæ Vindelicorum an. 1608. Hic *Zonaram*, *Nicetam* & *Gregoram* Hiſtoriæ CP. Scriptores Latine vertit.

Joannes Zapata & *Sandoval*, natione Hiſpanus, Auguſt. Theologiæ Magiſter, ac ejuſdem in Valliſoletano *D. Gabrielis* collegio Profeſſor, ſcripſit *De Juſtitia diſtributiva & Acceptione perſonarum* diſceptationem, Valliſoleti in 4. an. 1609.

Jacobus Augustus Thuanus, Gallus, Regius in ſanctiore Conſiſtorio Conſiliarius, & in ſuprema regni Gallici Curia Præſes, *Hiſtorias ſui temporis ab an.* 1543. *uſque ad* 1607. libris 138. proſecutus eſt, His acceſſerunt *De Vita ſua* libri VI. in Fol. Opus in V. Tomos diſtinctum.

Seraphinus Olivarius; Gallus, ob integritatem, eruditionem, legumque peritiam & luculentas alias animi dotes, primum Auditor Rotæ, inde S. R. E. Cardinalis à *Clemente VIII.* creatus eſt. Illum *Henricus* IV. Galliæ Rex, acris ingeniorum æſtimator, Pontifici commendaverat. Scripſit *Deciſiones Rotæ mille quingentas*, *Reſponſionum deciſivarum* tomum unum. Obiit Romæ 1609. in æde *S. Trinitatis* in Monte Pincio ſepultus.

CLXXI. Fredericus Bartscius, natione Prutenus, patria Braunſpergenſis, Romæ cum eſſet in ipſo ætatis flore, anno ſalutis 1572. divortium fecit cum ſæculo, & *Christum* crucifixum, nudumque nudus ipſe in Societate *Jeſu* ſecutus eſt. Vir autem factus, propter eximias virtutes, excellentemque doctrinam, Regi *Sigiſmundo III.* atque Poloniæ Primatibus chariſſimus fuit; ipſis etiam hæreticis gratus, & admirandus, quos vitæ integritate, ac morum affabilitate ſibi devinxit, ut facilius ad *Christum* adduceret. Aliquot in Polonia Collegia diu ac laudabiliter gubernavit. Vice Provincialis etiam Præpoſitus Lituaniæ fuit. Edidit ſub nomine *Friderici Bruſii* Theologi *Reſponſionem benevolam & Christianam, qua refutat orationem Andreæ Volani*, Lituanos à ſecta Zvvingliana ad fidem Catholicam converſos, ad priſtinos errores revocare conantis. Scripſit etiam libellum Germanice, cui titulus eſt *Speculum Jeſuitarum*, contra *Danielem Cramerum* Lutheranum Pſeudominiſtrum; etiam Cracoviæ apud Polonos dedit *In Evangelia Adventus*, *ſequenteſque Dominicas*, *ad Quadrageſimam Commentationes*, potiſſimum adverſus hæreticos. Tacito nomine ſcripſit *Theſaurum ſpiritualem rerum ac documentorum variorum ad Societatem Jeſu pertinentium.* Obiit in Sarmaticis Caſtris ad Smolenſcum, an. 1609. æt. 60. ex quibus 37. Societati dedit.

Nicolaus Faber, Lutetiæ honeſta familia natus, adoleſcens in Italiam cum ſeſe contuliſſet, *Carolo Sigonio*, *M. Antonio Mureto*, aliiſque magnis in ea viris uſus eſt familiariter. Annos natus duodetriginta in patriam ſe recepit, totumque ſe pietatis, Philoſophiæ ac Juriſprudentiæ ſtudiis dedit. Quibus ut liberius & expeditiore animo vacaret, cœlibem vitam, qua nihil melius, agere inſtituit: & ad extremum uſque vitæ ſpiritum in illo animi propoſito perſtitit. Arctiſſimam deinde cum *Petro Pithœo* vitæ ſocietatem iniit, & quaſi frater ſub eodem tecto complures annos cum eo amiciſſime tranſegit. Hoc in otio bibliothecam, editis ac manuſcriptis codicibus inſtructiſſimam, ſibi paravit, & pleraque veterum ſcripta incredibili diligentia ac labore contulit, notavit, recenſuit. Hujus quidem bibliothecæ uſu (cum *Aubertus Miræus* Lutetiæ anno 1610. ageret, & ad illam luſtrandam à *Fabro* ſui ſtudioſiſſimo frequenter admitteretur) non mediocriter in ſtudiis adjutum ſe fuiſſe merito gloriabatur. *Nicolai Fabri* opuſcula Pariſiis anno 1614. edidit *Franciſcus Balbus*, in curia Monetarum Galliæ Generali, Regis Advocatus. Idem ſcripſit ejus *Vitam. Fabro* morienti adſtitit *Joannes Gulonius*, Foliacenſis monaſterii Præpoſitus, qui *Dionyſii Areopagitæ opera* edidit Gallice, itemque *Henricus Borbonius*, Princeps Condæus, ejus diſcipulus.

Vitalis Zuccolius, Italus, patria Patavinus, Abbas Camaldulenſis, edidit *Homilias in Evangelium S. Marci* in 4.

Ferdinandus Lopezius de Castanneda, Hiſpanus, in lucem edidit luculentam *Hiſtoriam Indiæ per Luſitanos ſubactæ.*

Joannes Zuallart, Peregrinus Hieroſolymitanus, Hiſtoriographus terræ ſanctæ, eques S. Sepulchri, Prætor in Silly apud Gilleingein, poſt Athi in Hannonia, *Iter* ſuum *Hieroſolymitanum* ſcripto conſignavit, primo Romæ Italice, dein Antverpiæ Gallice. Hujus peregrinationis comitem habuit *Philippum Merodium* Frentſii Baronem. Edidit & *Deſcriptionem urbis Athenſis*, Gallice 1610.

Guilielmus Stuchius, Tigurinus, in lucem dedit *Antiquitatum Convivalium* libros tres, Tiguri anno 1582. in folio.

Hiero-

Digitized by Google

Hieronymus Capredonus, Italus, patria Soncinas, ordinis Prædicatorum, Bononiæ Profeſſor celeberrimus, Venetiis anno 1609. edidit *Theologiam Ariſtotelis* in 4.

Simon Maiolus, Epiſcopus Vulturarienſis, ſuos paſſim nominatos *Dies Caniculares* evulgavit Moguntiæ anno 1615.

Ferdinandus à S. Victore, patria Belga, ordine Carmelita, ſcripſit *De Perſecutione Eccleſiæ*, florebat anno 1611.

Paulus Guidottus Burghesius, Italus, præconio eruditorum omnium laudato poemate, cecinit *Hieroſolymam ab hoſtibus Chriſtiani nominis dirutam*, ad æmulationem *Torquati Taſſi*, qui eandem è Saracenorum manibus ereptam panxerat. Obiit ſenex.

Nicolaus Bonartius, Bruxellenſis, Societatis *Jeſu* Theologus, Philoſophiam Duaci, Theologiam Lovanii docuit, miſſuſque in Hiſpaniam ad aulam Madritenſem negotiorum cauſa, dum in patriam redire cogitat, anno 1610. Valliſoleti obiit. Scripſit dum in Hiſpania verſaretur, elegans & doctum opus, hoc titulo *Mare non liberum*, ſive *Demonſtratio juris Luſitanici ad Oceanum, & commercium Indicum*, contra Batavicam *Hugonis Grotii* aſſertionem.

Thomas Sanchez, Cordubenſis, Soc. *Jeſu* presbyter, in Pontificio, & Cæſareo jure verſatiſſimus, obiit Granatæ anno milleſimo ſexcenteſimo decimo. Scripſit tomos duos *De Sacramento Matrimonii*, & *ſummam caſuum conſcientiæ*.

CLXXII. Petrus Valderama, Hiſpalenſis, Erem. Auguſtinianus, Prior Provincialis, Concionatorum ſuo ſæculo princeps. Erat enim in illo præter inſignem oris facundiam, excellens ingenium, ſingularis deinde prudentia multo rerum uſu conſtituta, quæ omnia adhuc ſpirant quos vernacula lingua conſcripſit Tomos duos *Concionum in feſta totius anni*, alios duos *in totam Quadrageſimam, Conciones in Dominicam Quinquageſimæ, Sexageſimæ & Septuageſimæ*; Volumen unicum *in Octavam S. Sacramenti*; *Mariale* duobus tomis comprehenſum; *Orationem in beatificatione B. Ignatii Loyolæ; Theatrum omnium Religionum*, impreſſum Hiſpali 1612. & Barcinone 1615. Hæc omnia in Gallicum idioma verterunt *A. Simeon*, Doctor Pariſinus ex ord. Dominicano & *G. Chappuyſius* Regis Chriſtianiſſimi Interpres. Obiit *Valderama* Hiſpali 1611.

Antonius Possevinus, Mantuanus, ætate maturus & humanioribus litteris perpolitus 1560. Soc. Jeſu inſtitutum amplexus eſt. Multas ac periculoſas exinde peregrinationes religionis cauſa ſuſcepit: in Gallia Calvinianis graſſantibus fortiter reſtitit: in Sueciam, Poloniam, & Moſcoviam à Pontificibus Romanis miſſus, magna & difficilia cum variis Principibus negotia feliciter tranſegit, obiitque demum ſenex Ferrariæ, anno milleſimo ſexcenteſimo undecimo, Præter *Apparatum ſacrum, Bibliothecam ſelectam, Commentarium de rebus Moſcoviticis*, ſcripſit plura cum Latine, tum Italice; quæ *Petrus Ribadeneira* enumerat.

Olivarius Hattemius, Ultrajectinus, bonis litteris in patria & Lugduni Batavorum operam dedit; & Lovanii *I. Lipſium* docentem audivit. Rediit ad Eccleſiæ Romanæ & Orthodoxæ caſtra an. 1607. poſt 14. annorum Miniſterium, cum uxore & novem liberis, & Medici titulo Lovanii inſignitus eſt. Scripſit idiomate patrio *Juſtificationem cur à Calviniſtis defecerit, Deque Notis Catholicorum & novorum Evangelicorum. Apologiam contra deformata Religionis Miniſtros*. Obiit Antverp. an. 1610. ætat. 38. converſionis tertio, conditus apud Minoritas. Eliberis plerique vitam Religioſam ac Monaſticam amplexi & profeſſi ſunt.

Joannes Roa Avila, Hiſpanus, Canonicus Regularis, Prior Caberii, ſcripſit *De Providentia Dei, Prædeſtinatione & Reprobatione*, item *De Juribus principalibus*, quæ duo opera 1593. in fol. Madriti fuerunt edita. Ejuſdem liber *De Annis mundi* Romæ 1610. in 8. prodiit, ut & *Tabulæ mundi*, cum *Genealogia Chriſti*.

Joannes Theodorici, Macherentinus, natione Belga, ex oppido *Macheron*, quod eſt ditionis Luxemburgenſis ad Moſellam fluvium ſitum, produit in lucem; atque anno ſalutis 1567. Martii die 8. in Societatem Treveris admiſſus eſt: qua in civitate, & Coloniæ, item Fuldæ, Aquiſgrani, & Spiræ, docendo, concionando, confeſſiones ſacras audiendo, idoneum ſe *Chriſti* fidelemque miniſtrum præbuit, fuit enim vir ſincerus, religioſus, & gloriæ Dei, ſalutiſque hominum amans. Scripſit pro eruditione Parochorum, *Catechiſmum*, Treverenſis Archiepiſcopi auctoritate evulgatum, *Praxim Catechiſticam*. Idem, doctum dedit è ſanctis Patribus *Commentarium in Salviani Presbyteri Maſſilienſis opus*, ſub nomine *Timothei*, *adverſus avaritiam*: ſeu, *Quis dives ſalvus*.

Alexander Manerbius, Breſcianus, Ord. Prædicatorum, in Hiſtoricis verſatiſſimus, ſcripſit *Expoſitionem in Ruth Moabitem*. Obiit 1610.

Joannes Voellus, natione Burgundus, vir eruditus in paucis, eloquentiam apud ſuos plurimos annos profeſſus fuit. Unum & quinquaginta annos in Soc. Jeſu, virtutum omnium

omnium donis excultus exegit. Obiit Turnone anno 1610. Evulgavit *De Oratore. Indicem in Breviarium Romanum* ad Conciones formandas aptiſſimum. *Artificium componendæ orationis. De Ratione conſcribendi Epiſtolas. De Horologiis ſciothericis.*

CLXXIII. PETRUS PANTINUS, Tileti in Flandria natus (quod municipium doctos produxit plurimos, in his *Judocum Ravenſteinium* Theologum Lovanienſem, & *Guilielmum Pantinum*, Medicum Brugenſem, noſtri patruum majorem) tenuioribus quidem parentibus, ſed virtute atque eruditione (quod rei eſt caput) ex humili emerſit. Tinctus primum in patria litteris, quibus ingenia ad humanitatem informari ſolent, Lovanium ſe contulit, Philoſophiæ in gymnaſio Caſtrenſi daturus operam. Audivit ibidem primum *Andream Schottum*, Rhetorum ſcholas habentem & Græcas litteras interpretantem: quem Duacum, mox Lutetiam Pariſiorum, dum turbarent Belgicam noſtram Calviniani, armaque denuo contra Catholicum Regem caperent, comitatus eſt. Equis poſt celeribus miſſum à parentibus rei gerundæ cauſa in Hiſpaniam *Schottum*, *Pantinus*, ut fidus Achates, ſtudiorumque ſocius & peregrinationum comes, non longo eſt intervallo ſubſecutus. Compluti una degentes & Toleti Carpetanorum, cum *Alvarus Gometius* Toletanus obiiſſet, Græcas litteras in Toletana Academia explicare jubetur *Schottus*, eoque Cæſar-auguſtam poſtea novam in Academiam evocato, *Pantinus* ſuccenturiatur. Illo in *Gaſparis Quirogæ* Cardinalis & Archiepiſcopi Toletani familiam adſcito, *Pantinum Gaſpar Loayſa*, nobilis ac doctus Theologus (qui poſt *Philippi III.* tum Principis Hiſpaniæ, ſtudia eſt moderatus, ac demum Toletanus Antiſtes obiit) ſibi concedi poſtulavit. Sic divulſi duo Pythagoræi ſodales, Bibliothecæ Loayſianæ curam, Græcis libris Cardinalis *Mendozæ* abundantis, gerens *Pantinus*, multa inde hauſit, juvitque hoſpitem ſuum in Hiſpanicis Conciliis, quæ exſtant, edolandis, & ſcripſit *De dignitatibus & officiis regni Gothorum* libellum, qui & in *Hiſpaniæ illuſtratæ* Tomo III. legitur. Hinc *Philippo* II. Hiſpaniarum atque Indiarum Regi à Sacris fuit: datus mox Ser. Principi *Alberto Auſtrio* ad Belgas proficiſcenti comes, ſacris peragendis adſcitus, & Bruxellenſis Eccleſiæ Decanus renuntiatus, annos fere XVI. collegium iſtud Canonicorum D. *Gudilæ* rexit. Luſit carmine, ut poeta, De *Laudibus S. Leocadiæ* virginis & martyris, Giſlenopoli ex Hannonia Toletum tranſlatæ. Duos quoque Homiliarum SS. Patrum Græcorum libros ad illum diem ineditos, *Methodii, Athanaſii, Amphilochii & Chryſoſtomi*, Antverpiæ typis *Trognæſianis* publicavit: *Plantinianis* vero, *S. Theclæ* virginis & protomartyris Iconienſis vitam, à *Baſilio* Seleucienſi & *Simeone Metaphraſte* conſcriptam, edidit, Notiſque illuſtravit. Moliebatur & *Themiſtii Euphradæ Orationes* hactenus non editas, laudataſque à doctis ævi noſtri hominibus, quas dono ab *Antonio Covarruvia Didaci* fratre & Canonico Toletano longe doctiſſimo, acceperat. Meditabatur quoque *Michaelem* Apoſtolium Byzantinum *De Græcorum Paroemiis*, hortatu atque exemplo ejuſdem *Andreæ Schotti* incitatus, qui tum Græce ac Latine Antverpiæ edebat *Proverbia Zenobii* ſeu *Zenodoti* Diogeniani, & è *Suidæ Collectaneis*. Nactus autem erat *Apoſtolii* exemplar admodum vetus ac probum, & duplo quam Baſileæ exiit auctius. Verum mors immatura laboris & gloriæ curſum impedivit; niſi ſi heredes atque extremæ voluntatis curatores jacere interpretationem non patiantur. Ceſſit è vita ſex & quinquaginta annos natus, Bruxellis ipſo Natalis Domini feſto die denatus, cæloque renatus, anno redempti orbis 1611. magno ſui doctis omnibus cum Belgis tum exteris relicto deſiderio, lautaque Græcorum exemplarium manuſcriptorum copia ad heredes cognatos, una cum fortunæ bonis mediocribus, tranſmiſſa.

FRANCISCUS BORGIA, Dux Gandiæ, divinis incenſus & inflammatus tædis, repudiato ampliſſimo patrimonio, in Societatem Jeſu anno 1548. æt. 37. adſcribi voluit. Nobilitatem autem illam, quam ex laude optimorum ſtudiorum & artium, decurſis primum ſtudiorum gradibus, ſibi comparavit, quis pro dignitate celebrarit? Gandiæ gymnaſium Societatis inſtituit, ſcripſitque *Aſcetica opuſcula*, pietatis plena, & commentarium *De ratione concionandi.* Hærentque libelli, veluti hederæ, *Vitæ* ejuſdem, à *Petro Ribadeneira* Hiſpane, Latine vero ab *Andrea Schotto* conſcriptæ.

PETRUS RIBADENEIRA, Toletanus, Societati Jeſu puer ſe adjunxit Romæ, antequam à Sede Apoſtolica is ordo probatus eſſet. Morum facilitate, ingenio ardenti, egregia indole, tribus Præpoſitis Generalibus, *S. Ignatio, Layni* & *Franciſco Borgiæ* gratus in primis exſtitit. Junior multas nationes obivit, de rebus magnis legatus, deinde variis inter ſuos muneribus eſt perfunctus, in Tuſcia & Sicilia Provincialis, Commiſſarius in Sicilia, in Inſubribus Viſitator. Ætate major Toletum rediit, ut nativo cœlo afflictam valetudinem recrearet. In eo receſſu, & Madriti, ubi vitæ reliquum exegit, multos libros publicavit, eruditos & pios; in Latina & Hiſpana lingua par; Principibus gratus, ſuis carus, exteris commodus, prudentiæ laude inſignis. Annos octoginta quattuor vixit, in Societate autem ſeptuaginta unum. Obiit Madriti anno milleſimo ſexcenteſimo undecimo, X. Kalendas Octobris. *Catalogum Scriptorum Soc. Jeſu*, à *Ribadeneira* concinnatum *Philippus Alegambe* plurimorum acceſſione locupletavit, & Antverpiæ typis Meurſianis anno 1643. edidit.

Hiero-

CLXXIV. HIERONYMUS TORRES, natione Hiſpanus, patria Catalaunus, ex oppido *Momblanc* ætatem vix primam egreſſus, ſe obtulit Societati Jeſu, moxque Romam miſſus eſt, anno ſalutis 1553. Romæ vero curſus aliquot artium, ut vocant, docendo confecit, & Ariſtotelicas ſcientias auditoribus explicavit. Inde in Germaniam obedientiæ juſſu ſe contulit, ut Theologiam in Academia Ingolſtadienſi poſt *Alphonſum Piſanum*, ſup. c. 133. laudatum, ejuſdem item Societatis Doctorem Theologum, publice exponeret, & pro virili paſſim graſſantium ſe furori hæreticorum objiceret: quod & præſtitit, magna religione, diligentia & eruditione. Sed cum ex Confeſſione Lutheranorum Auguſtana, tanquam infecto & peſtilenti fonte, plurimos animadverteret errorum manare rivulos, videretque hæreticos omnibus in colloquiis, diſputationibus, lectionibus, ubique crepare, in ore ſemper habere *D. Auguſtinum*, & ſanctiſſimum Patrem, atque Eccleſiæ Catholicæ lumen, quaſi ſecum ſentientem in medium proferre, & veriſſimis ejus ſententiis, alioſum detortis, falſa abſurdaque dogmata ſtabilire; faciendum ſibi exiſtimavit, ut *Auguſtinum* à calumniis hæreticorum vindicaret, & veritatis luce illorum tenebras depelleret, *Clavum*, ut eſt in proverbio, *clavo trudens*. Quapropter *Confeſſionem edidit Auguſtinianam* ex omnibus D. *Auguſtini* operibus, magno ſtudio, atque labore collectam, & Auguſtanæ Confeſſioni oppoſuit, ceu peſtifero veneno præſentiſſimum antidotum: quo in opere duo egregie præſtat; alterum, quod Catholica dogmata mirifice probat, & confirmat, refutatque hæreticorum errores ex *Auguſtino*. Alterum, quod locos ipſius *Auguſtini* vel male intellectos, vel malitioſe detortos, atque ab hæreticis depravatos, ad amuſſim revocat, atque ſincere interpretatur. Duplex hinc commodum extitit. Multi enim per Germaniam variis hæreſeos opinionibus imbuti, legentes, *Auguſtinianam Torrenſis Confeſſionem*, *Confeſſionem Auguſtanam* deteſtati ſunt; emergenteſque ex cœno illo, in quo miſere jacebant, ſeſe ad Catholicæ fidei portum receperunt. Dein Catholici Doctores, ejus incitati exemplo, *Confeſſiones* alias dedere *Ambroſianam*, *Hieronymianam* ac *Cyprianeam*. Scripſit etiam *Torres Contra Bidembachium hæreticum*, & *In Caput I. prioris Epiſtolæ Pauli ad Timotheum*, *Confutationem Agendæ cujuſdam Eccleſiaſticæ à Lutheranis conſarcinatæ*. Ætatis extremum Monachii duxit, ubi ſemper inceſſit tamquam qui cæleſtia meditaretur, & obiit anno 1611.

JOANNES BAP. SPADIUS, Placentinus, ordinis Prædicatorum, varios *Centones Virgilianos* concinnavit, Placentiæ, & alibi editos. Laudatur in primis *vita S. Raimundi Pennafortii*, ordinis Prædicatorum Magiſtri generalis, Virgilianis verſibus ab eodem conſcripta, & Papiæ 1606. in fol. edita.

JACOBUS MIDDENDORPIUS, Oldenſalienſis, Tranſiſalanus, adoleſcens *Boetio Eponi* Friſio, Svvollæ tum Gymnaſiarchæ, in diſciplinam traditus, magnum operæ pretium utraque in lingua fecit. Hinc Coloniæ decurſo Philoſophiæ ac Juriſprudentiæ ſpatio, Doctorque creatus, ac S. Theologiæ Licentiatus, Philoſophiam Peripateticam ibidem Montano in Gymnaſio explanavit. Scripſit *De Academiis orbis univerſi, earumque origine ac progreſſu*, libros II. Coloniæ 1572. 8. Qui in octo dein excreverunt. Ibid. 1602. 8. *Cholini* typis. *De officiis ſcholaſticis* lib. II. Prior *De Magiſtrorum*; alter *De Auditorum officiis* eſt Ibid. 1570. 8. *Originum Anachoreticarum ſilvam*, ſive *De Vita cœnobiali, ejuſque origine, progreſſu ac natura*. Ibid. 1602. & 1615. 8. Præterea *Hiſtoriam Ariſteæ de Scripturæ ſacræ per LXX. Interpretes translatione*, ex manuſcr. Græcis Latiniſqoe Codd. reſtituit, & *Commentariis* illuſtravit. Ibid. 1578. 8. Prodiere ab ejuſdem manu *Quæſtiones Juridicæ, Theologicæ, & Politicæ Impp. Regum, & Principum cum eorum reſponſis*: Ibid. in 8. apud *Butgenium*. Obiit ad *S. Andream* Decanus, atque Univerſitatis Procancellarius an. Dom. 1611. XIII. Januarii, ætatis ſuæ LXXIII. conditusque in æde *D. Andreæ*, ubi epitaphium illuſtre, ac magnificum ei poſitum.

CLXXV. JOANNES BUSÆUS, natione Belga, patria Noviomagenſis, adoleſcens in ipſo ætatis flore, atque viceſimum annum agens, Calendis Julii anni ſalutis 1563. Societatem Jeſu complexus eſt. Deinde ad idem inſtitutum conformatus, primum litteras humaniores, ac Philoſophicas, docuit, tum Romæ Theologiam didicit, in qua eos fecit progreſſus, quos poſtea docendo, & ſcribendo oſtendit. Nam & ſacram Scripturam, & Theologiam, quæ via & ratione philoſophatur, & quæſtiones de moribus, annos ferme duos & viginti Moguntiæ, profeſſus eſt; innocentiæ, ac ſapientiæ opinione clarus. Edidit quæ ſeqvuntur: *Diſputationem Theologicam de Jejunio, & de delectu ciborum*, contra hæreticos. *Diſputationem de perſona Chriſti adverſus Ubiquiſtarios*; *Apodixin Theologicam, pro ritu orandi Roſarium B. Mariæ Virginis 20. propoſitionibus comprehenſam*; *Roſarii Hyperaſpiſten*, hoc eſt, *Depulſionem cavillationum*, quibus Calviniſta quidam Heidelbergenſis hanc *Apodixin* fruſtra obſcurare conatus eſt. *Diſputationem Apologeticam, pro Kalendario Gregoriano contra Jacobum Herbrandum* Doctorem Lutheranum Tubingenſem. *Diſputationem de deſcenſu Chriſti ad inferos*, adverſus decretum libri *Concordiæ Lutheranorum*. Item *Apologeticum diſputationis de perſona Chriſti*, cavillationibus *Stephani Gerlachii* Ubiquiſtæ oppoſitum. Item *Refutationem duplicem cavillationum à Stephano eodem objectarum*. *Reſponſionem ad theſes Theologorum Lutheranorum Magdeburgenſium de Miſſa Pontificia, & Cæna Dominicæ profanatione*. *Diſputationem Theologicam, de*

Baptiſmi neceſſitate, & de Baptiſmo Conſtantini Magni. Paradoxa 30. *Gaſparis Schwenckfeldii Hæreſiarchæ, de toto Chriſto Deo, & homine, in ſtatera ſacræ Scripturæ, SS. Patrum, & Rationis expenſa.* Ad hæc in lucem eruit, *Anaſtaſium Bibliothecarium, de Summis Pontificibus*, nunquam antea excuſum. Cui adjuncti ſunt *Luidibrandi Ticinenſis Diaconi* (vel potius alterius) *opuſculum De ritu Romanorum Pontificum.* Item *Abbonis Floriacenſis Epitomen ex Anaſtaſii* hiſtoria excerptam. *Hincmari Rhemenſis Epiſcopi, Epiſtolas nonnullas* nunquam editas. *Vitam ſancti Wigberti* ſocii *S. Bonifacii* Archiepiſcopi Moguntini, & *B. Auperti* Bingionum Ducis. *Opera Petri Bleſenſis*, Bathonienſis in Anglia Archidiaconi, correcta & *Notationibus* illuſtrata. *Joannis Trithemii opera, de Eccleſiaſticis Scriptoribus*, & utriuſque *Appendicem.* Item *Panarion*, hoc eſt, *Artem medicam*, variis divinæ Scripturæ, priſcorumque Patrum antidotis adverſus animi morbos inſtructam. *Viridarium Chriſtianarum virtutum*, concionatoribus opus longe utiliſſimum. *De flatibus hominum. Enchiridion piarum Meditationum in omnes Dominicas, Sanctorum Feſta, Chriſti Paſſionem, &c.* Magnus fuit impugnator *Chemnitii* aliorumque ſimilis farinæ Novatorum. Obiit anno Chriſti 1611. Religionis in Societate *Jeſu* 48.

Joannes Bapt. Pignæ, Italus, ex Italica tranſtulit in Latinam *De Principibus Ateſtinis Hiſtoriarum libros VIII.* quos olim ſcripſerat *Joannes Barronus*, in quibus continentur res maxime inſignes cum in Italia, tum alibi geſtæ, ab inclinatione Rom. Imperii ad annum 1476. ad Sereniſſ. Principem Alfonſum II. Ferrariæ Ducem, Ferr. 1595. in fol.

Petrus Angelus Bargæus, docuit in Academia Piſana, ſcripſit *Poëmata varia*: inter alia *Syriados* libros II. de expeditione Godefridi Bullonii, Romæ & Florentiæ 1591. cum *Scholiis Roberti Titii* Burgenſis.

Franciscus Georgius, Venetus, Minorita, dedit *Problemata in Scripturam ſacram.* Pariſiis 1574. in fol.

Hieronymus Lauretus Cervarienſis, Monachus Benedictinus in cœnobio Montiſ-ſerrati & Abbas S. Felicis Guixolenſis ad Philippum II. dicavit ſuam *Sylvam Allegoriarum ſacræ Scripturæ.* Venetiis 1575. Tomis II. in 4.

Franciſcus de Spinosa, Natione Hiſpanus, Bæticus, elegans Verbi Divini Præco, ordine Carmelita, prælo commiſit libellum elegantem *De Immaculata Virginis Mariæ Conceptione.* Vivebat anno 1616.

Martinus Verdugus de Recalde, Hiſpanus, patria Pinnarandenſis, in Regno Caſtellæ Veteris, ord. Carm. plura ſcripſit, inter quæ exſtat opuſculum *De odio peccati*, libris duobus diviſum. Florebat anno 1617.

Petrus Ribadeneira Toletanus, 1540. die 18. Septembris ad Societatem *Jeſu* tunc naſcentem, & nondum à Sede Apoſtolica confirmatam, Romæ à *S. Ignatio* illius conditore admiſſus eſt: multis demum magniſque laboribus perfunctus, obiit Madriti anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo undecimo, ætatis octogeſimo quarto. Scripſit *Res geſtas S. Ignatii, Jacobi Laynefii* & *B. Franciſci Borgiæ.* item *De Schiſmate Anglicano, De Scriptoribus Societatis Jeſu*, & alia quæ *Andr. Schottus* & *Philippus Alegambe* enumerant.

CLXXVI. Joannes Arcerius Theodoretus, Friſius, edidit typis *Commelinianis*, Græce & Latine *Jamblichum* Chalcidenſem *De Vita Pythagoræ* de cujus operis verſione hæc *Conradi Rittershuſii* cenſura eſt *Notis ad Malchum* ſeu *Porphyrium*; *Majorem laudem promeritus erat* Arcerius, *ſi & ab emendationibus plerumque temerariis, & à Latina interpretatione manum abſtinuiſſet, ac omnino talem exhibuiſſet* Jamblichum, *quantumvis corruptum, qualem in Manuſc. invenerat, cuilibet liberam relinquens correctionem* &c. Et vero nimium quantum hodie libere ſerpit hoc malignum Correctorum genus per ſcripta ingenioſorum, aucupio tali famam & auctoritatem ſibi aucupantium. Obiit *Arcerius* Ultrajecti anno 1604.

Joannes de Salas, natione Hiſpanus, patria ex oppido *Zamiel de Yza* diœceſis Oxonienſis, anno ſalutis 1553. natus eſt 3. Decembris. Latinas atque Græcas litteras Pintiæ Ariſtotelicas etiam puer didicit; & ſeptima menſis Septembris anni 1569. Societati Jeſu adſcriptus eſt. Sacram Theologiam Salmanticæ audivit, quam, Philoſophiæ curſu prius Segobiæ explicato, Compoſtellæ, Barcinone, Salmanticæ, Pintiæ, denique Romæ plurimos annos tradidit. In Hiſpaniam reverſus animum ad ſcribendum appulit, & *in D. Thomæ Aquinatis primam ſecundæ partem* duos Tomos edidit, in quibus Quæſtiones Angelici Doctoris, uſque ad nonaginta interpretatur; item reliqua, quæ materiam de *Legibus* continent, emiſit in lucem. Obiit Salmanticæ 1612.

Digitized by Google

Petrus Scarga, natione Polonus, patriâ ex Oppido Maſoviæ *Grodzilt*, nobilibus parentibus natus, plures ab hæreſi & ſchiſmate ad Catholicam fidem pertraxit. Romam Septembri menſe, anno ſalutis 1598. contendit, ibidemque die Purificatæ Virgini dicato, in Societatem *Jeſu* adſcriptus eſt. Deinde ad Inſtituti ſui normam expolitus, in patriam rediit. Rector fuit Vilnenſis Collegii & Provinciæ totius, ſemel iterumque vice Provincialis; & Regis munificentia Collegiis *Rigenſi, Derpatenſi, Poloſenſi,* firmamentum comparavit. Anno 1588. ad Sereniſſimi *Sigiſmundi III.* Regis aulam evocatus, mox ab ejus inauguratione totos XXIV. annos Concionatoris ordinarii partes apud illum egit, tanta modeſtia, humilitate, atque erga ſuperiores ſuos obedientia, ut in Curia Religioſam diſciplinam ad unguem obſervaret & de ſtudio conatuque procedendi in virtutibus nihil omnino remitteret. Obiit anno ſalutis 1612. Multa tum Latine, tum Polonice ſcripſit, quæ ſeorſim prius edita, demum IV. Tomis comprehenſa prodierunt. Continet autem Tomus I. *Selectas Sanctorum Vitas in ſingulos anni dies digeſtas*, additis *Documentis ad mores formandos idoneis.* Hic Tomus ipſo ſuperſtite recuſus eſt; cui poſtremo addidit *Vitas Sanctorum, Beatorum, & Martyrum Societatis Jeſu. II. Annalium Eccleſiaſticorum Cæſaris Card. Baronii* Tomos XII. *quos in Compendium* Polonice contraxit, *III. Poſtillas,* ſeu, *Conciones in ſingulos dies Dominicos & Feſtos totius anni, IV. Conciones de Sanctis, & de rebus variis;* & varia Opuſcula minora.

Franciscus Raphelengius, natus Lanoii apud Flandros, Lutetiæ Pariſiorum, & alibi linguas Græcam, Hebraicam, Chaldaicam, Arabicam, didicit. *Margaretam Chriſtophori Plantini* filiam uxorem duxit & in partem typographiæ venit. Præclaram immortalemque Bibliis Regiis ſoceri typis adornandis, una cum *Ben. Aria Montano*, *Guid. Fabricio* & *And. Maſio* navavit operam. Ad quorum inſtructionem dedit in *Apparatu Biblico Grammaticam Hebraam.* Edidit *Dictionarium Chaldaicum, Grammaticam Arabicam* & alia. Obiit an. 1597.

CLXXVII. Joannes Viguerius, Granatenſis, Dominicanis Toloſæ adſcriptus, Doctor Theologus, edidit *Inſtitutiones ad Theologiam Chriſtianam*, Antverpiæ 1565. in fol.

Benedictus Justinianus Genuenſis S. I. Theologus in *Epiſtolas D. Pauli, & Canonicas* tomos 3. concinnavit, Lugduni 1612. in fol. editos. *Apologiam pro libertate Eccleſiaſtica, ad Gallo-Francos.* Cum Cardinali *Cajetano à Clemente VIII.* in Poloniam, ipſo poſtulante Pontifice, an. 1596. profectus fuerat, ut apud ipſum Theologi munus ſuſtineret. Obiit demum Romæ plenus dierum.

Martius Malacrida Foroiulienſis, orator & poëta, præter *Epiſtolarum* volumen, ſcripſit *Epigrammata & Lyrica varia.* Floruit anno 1612. temporibus Clementis VIII. Papæ, qui ipſum ex Polonia reverſum ſuorum ſecretariorum numero adſcripſit.

Joannes de Salas, Guimielenſis, Hiſpanus, S. I. Theologus, 1612. æt. 60. Salmanticæ obiit. Volumen unum *de Legibus* 1611. Lugduni in fol. editum poſteris liquit, ut & commentarium *de Contractibus*, eadem in urbe 1617. publicatum.

Joannes Picardus, Bellouacus, quem Lutetiæ 1610. Canonicum Regularem in *D. Victoris* cœnobio familiariter novit *Miræus*, edidit opera *SS. Anſelmi Cantuarienſis, Bernardi Clarevallenſis* & aliorum.

Jacodus Mercatus, Monachus Silveſtrinus, Theologus eruditus Hebraice, Græce atque Latine, ſcripſit *Hebraica lingua Phraſeologiam, in Cantica Canticorum*, Item *Vitam Bonifacii Epiſcopi Fulginatis ejusque diſcipuli S. Joannis à Baculo*, Camerini 1613. editam.

Jacobus à Lochenhagen, Antverpianus, ord. S. Salvatoris, ſive Brigittæ apud Teneræmondanas Virgines ſpirituali curæ Præfectus, edidit *Annotationes in Epiſtolam Canonicam D. Jacobi*, *Commentarium in Evangelium Lucæ* ex operibus *D. Auguſtini.* Obiit ſacerdos Jubilarius anno 1611.

Joannes Sonresius, Hiſpanus, Epiſcopus Conimbricenſis ſcripſit *in Marcum & Joannem.*

Christophorus Clavius, natione Germanus, patria Bambergenſis à prima adoleſcentia Societatem ingreſſus cum alias ſciencias imbibit, tum vero Mathematicas avidiſſime ac ſtudioſiſſime didicit & magna cum laude Romæ profeſſus eſt, tantumque felicitate ingenii atque aſſiduo labore profecit, ut non cum recentioribus tantum Mathematicis, ſed etiam cum antiquiſſimis illis & peritiſſimis ſit comparandus; quemadmodum præclara quæ ſcripſit monumenta aperte teſtantur. Scripſit ergo, *Commentarios in elementa Euclidis: In Sphæram Joannis de Sacroboſco, Geometricam practicam, Arithmeticam practicam, Gnomices* lib. 8. *Computum Eccleſiaſticum; Aſtrolabii fabricam & uſum, Fabricam & vim inſtrumenti ad horologiorum deſcriptionem, Horologiorum novam deſcriptionem, Compendium breviſſimum deſcribendorum horologiorum, de figuris Iſoperimetris; Apologiam Calendarii Gregoriani* adverſus *Michaëlem Mæſtlinum* Geppingenſem, Tubingenſis Academiæ Mathematicum, tribus libris explicatam, quibus adnexus eſt *Computus Eccleſiaſticus. Caſtigationem Caſtigationis Joſephi Scaligeri;* qui *Calendarium* aliter inſtaurandum eſſe contendebat: opus inſigne, juſſu *Clementis octavi* confectum, quod inſcribitur *Romani Calendarii à Gregorio XIII. Pont. Max. reſtituti explicatio.* Edidit præterea *Theodoſii Tripolitæ Sphæricon* lib. 3. Item ejuſdem binas lineas tangentes & ſecantes triangula rectilinea & ſphæricam. Poſtremo anno 1608. edi-

dit opus diu expetitum, cui nomen *Algebra.* Quæ ejus opera adeo probantur viris Mathematicarum diſciplinarum ſcientia præſtantibus, ut alii *Clavium* noſtri ſæculi *Euclidem* nuncupent; alii vero malle ſe à *Clavio* vituperari; quam ab aliis laudari ſcribant. Ætate meritisque gravis, Romæ vita defunctus eſt, anno 1612. æt. 75. Denuo recuſa ſunt ejus opera correcta & aucta tomis V. Moguntiæ.

Bernardinus Rossignolus, natione Italus, patria Ulmetanus, diœceſis Albenſis in Subalpinis, à teneris annis virtutem amavit, ſeque anno 1563. in Societatem *Jeſu* dedit: in qua animum omnibus religioſæ diſciplinæ exercitationibus excoluit, & ſcientiarum naturalium ac divinarum cognitione ornavit, quas Mediolani XI. circiter annos cum laude profeſſus eſt. Poſtea ob ſingularem modeſtiam maturiorisque ſignificationem prudentiæ, variis eſt Collegiis Præfectus, ac demum provinciis Romanæ, Venetæ & Mediolanenſi præpoſitus: quod munus graviter religioſeque obivit. Scripſit *de diſciplina Chriſtianæ perfectionis*, pro triplici hominum ſtatu, Principientium, Proficientium, & Perfectorum, ex ſacra Scriptura & Patribus, libros quinque valde eruditos, ad inſtituendos potiſſimum viros Religioſos perutiles: Item tomum *de actionibus virtutum.* Obiit Taurini, cum Rector eſſet ejus Collegii, anno 1613. Vir fuit eximiæ probitatis. Quinquennio à morte cadaver ejus inventum eſt integrum illibatumque, & tam recens, ut conſentiret ad tactum caro.

CLXXVIII. Petrus Villarsius, ex Epiſcopo Mirapicenſe Archiepiſcopus Viennenſis, forma fuit non gregis modo, ſed & Paſtoris probatiſſimi, & expreſſum univerſæ Chriſtianæ Philoſophiæ ſimulacrum: qui eſt Epiſcopi characteriſmus apud *Iſidorum Peluſiotam, Epiſtola ad Palladium Diaconum.* Pro duplici Præſulis officio, & pietate, & doctrina, enitere diligentiſſime ſtuduit. Et pietate quidem in Deum fuit flagrantiſſima, quem ſacrum ignem quotidiano ſacræ meditationis matutinæ pabulo ſolicite fovebat ac nutriebat. Accedebat quotidiana incruentæ hoſtiæ immolatio, & frequentiſſimus ſpiritualium colloquiorum uſus. In litteris vero, ſacris præſertim, quantum præſtaret, præter encomia de eo laudatiſſimorum Scriptorum, *Cæſaris Baronii, Franciſci Toleti, Antonii Poſſevini, Juſti Lipſii, Petri Fabri* Allobrogis, & aliorum, luculenter ipſe ſuis ingenii fœtibus prodidit, quos duplici volumine emiſit. *De Simonia fiduciaria, De Beneficiariorum reſidentia, De ſacellorum atque obituum fundatione, De celebratione Sacramenti matrimonii, De Medici erga ægros officio, De variis juramentis atque blaſphemiis,* aliisque nonnullis argumentis. Quæ omnia exſtant. Idem ut aboleretur anterioris ævi corruptela, qua Gallicani Præſules concionandi munus vere Apoſtolicum, & ut Tridentini Patres monent, Epiſcoporum maxime proprium, tamquam extraneum averſabantur, ſtrato aliis itinere effecit. Demum recogitaturus annos ſuos & ad extrema ſe comparaturus, homo minime ambitioſus, infulis ſponte ceſſit poſt annos quatuor ſupra triginta, quibus Antiſtitem laudatiſſime egerat. Ne tamen omnino ceſſare, aut otio torpere videretur, eam Viennenſis diœceſis partem, quæ tractu Vivarienſi ad Rhodanum continetur, ſibi potiſſimum excolendam ſumpſit, quod hæreſum ſentibus ac vepribus horreret, etiam ante Calvinianorum rhamnos iis in locis conſitos, & per Galliam infeliciter proſeminatos. Exceſſit dierum ac meritorum plenus in villa ad Lugdunum, anno milleſimo, ſexcenteſimo decimo tertio, conditus Viennæ in templo Societatis *Jeſu.*

Guilielmus Estius, patricia familia Gorcomii in Hollandia natus, puer in Trajectenſi ad Rhenum urbe, litteris politioribus, à *Georgio Macropedio* eruditus, Lovanii in pædagogio Falconenſi Philoſophiam hauſit: quam ibidem poſtea decennio toto ſuis auditoribus tradidit. Theologiæ demum Doctor in eadem Academia anno 1580. creatus, paulo poſt inde Duacum ad profeſſionem publicam, & Seminarii Regii, à *Philippo II.* Rege Catholico ad formandos Parochos inſtituti, præfecturam eſt evocatus; vir ſane multis pietatis, doctrinæ, modeſtiæ, atque in pauperes beneficentiæ nominibus ſuſpiciendus. Obiit anno ſalutis milleſimo ſexcenteſimo decimo tertio, ætatis ſeptuageſimo, magna ſanctitatis opinione, depoſitus in æde *D. Petri*, cujus Præpoſituram geſſerat. Inter ejus ſcripta, eminent *Commentarii in D. Pauli & aliorum Apoſtolorum Epiſtolas,* & *in libros IV. Magiſtri ſententiarum;* item *Notæ in præcipua ac difficiliora ſacræ Scripturæ loca.* Quæ & alia omnia ejus opera, juxta mandatum *Petri Berulli* Cardinalis, Patres Oratorii in Gallia & Belgio aſſidue lectitant, & maximo in pretio habent. *Eſtii* vox illa laudari ſolet, *Sine cognitione antiquitatis Eccleſiaſticæ nemo poteſt perfectus eſſe Theologus.*

Franciscus Aquilonius Bruxellenſis è Soc. Jeſu Philoſophiam Duaci annos plures, Theologiam Antverpiæ, & alibi diu docuit. Ut erat Mathematicarum artium peritiſſimus, libros ſex *Opticorum* concinnavit, & typis Plantinianis 1614. publici juris fecit. *Catoptricorum & Dioptricorum* libros meditantem mors præpropera Antverpiæ ſuſtulit, annos milleſimo ſexcenteſimo decimo ſeptimo.

CLXXIX. Christophorus Browerus Arnhemienſis, ejuſdem Soc. Theologus & Hiſtoricus, Treveris obiit eodem an. Evulgavit *Venantium Fortunatum, Notis* illuſtratum & auctum; *Antiquitatum Fuldenſium* libros IV. *Sidera illuſtrium & ſanctorum Virorum, qui Germaniam præſertim Magnam, olim rebus geſtis ornarunt:* è manuſcriptis in lucem eruit, *Antiquitates Annalium Treviranſium & Epiſcoporum Trevirenſis Eccleſiæ Suffraganeorum, ut Metenſium, Tullenſium,*

ſium, & Verdumenſium magno labore ac ſtudio, peragrata Provincia Trevirenſi, excuſſiſque omnibus archivis, collegit.

Hieronymus Gratianus, Hiſpanus, nobili Alderetorum ſanguine Pintiæ natus; in Veteri Caſtella, Presbyter, poſt è numero Diſcalceatorum Patrum, *S. Thereſiæ* fuit à Confeſſionum ſecretis. A ſuis ejectus & amandatus injuſte, ut ſcribit *M. Antonius Alegre de Caſanate*, item Carmelita. Ex Hiſpania Romam petens, in ſervitutem à Turcis abductus eſt. Deductus Tunetum quam plurimos Saracenos vi precum ſuarum, & aſſidua divini verbi prædicatione ad Chriſti fidem adduxit, & ad labores pro *Chriſto* tolerandos, jugibus hortationibus, valido ſpiritu, ſollicitavit. Diris inter Barbaros tormentorum generibus afflictatus diu, poſtquam paſſus eſſet famem, ergaſtula, verba, verbera, fœtores, laminas denique candentes & ferreas cruces ignitas pedibus admotas, divinitus liberatus à captivitate, nulliſque malis, revertitur Romam, ubi Pontificis gratia cucullo *Heliæ* induitur, ſub Obſervantia antiqua Carmeli; poſt hæc in Hiſpaniam rediens, verbum Dei velut imbrifera Chriſti nubes circumquaque diſcurrens, diſſeminat. Flandriam & Belgicam omnem inde pergens, annos IX. de animarum ſalute infatigabili labore ſuſcepto peregit. Ejus opera collegit *Andreas à Marmore*, quæ Mantuæ Carpetanæ uno grandi volumine typis educta ſunt anno 1616. Continet *Dilucidarium ſpiritus. Itinerarium trivia perfectionis. De modo recitandi cum devotione divinum officium* &c. *Meditationes in orationem Dominicam. Expoſitionem Salutationis Angelicæ*, ubi Virginis *Mariæ* encomia declarantur, & ſeptem adducuntur petitiones in illa faciendæ. *Abecedarium ſpiritus. De ſanctiſſima Trinitate. Regulam bene vivendi. Apologiam in eos qui in omnimoda ſui annihilatione perfectionem conſtituunt. De excellentiis S. Joſephi* lib. V. *Stimulum propagandæ fidei. De Redemptione captivorum. De variis dæmonum fallaciis adverſus virtutes. Devotum peregrinum. De arte amandi Deum, ſuper octo cantus regulas.* Sparſim editi ſunt tractatus *de Jubileo & indulgentiis. Miles Chriſtianus. In Apocalypſim S. Joannis* grande volumen. *Babyloniæ cæcitas* adverſus quaſdam hæreſes noviter graſſantes. *De poteſtate Papæ* adverſus librum *Ferdinandi de las Infantas. Chronographia Carmelitana.* Conſilia brevia *Semper & ubique. Hieroglyphica ſacra. Spirituum diſcuſſio. Confeſſionale mancipiorum. Modus diſputandi Saracenos & Judæos*, & alia quæ vel ſolum nominare prolixum foret. Omnium pene nationum linguas & litteras apprime Gratianus noverat. Hunc *S. Thereſa* ſuum vocabat *Eliſeum*. Obiit Bruxellis anno 1614.

Theodorus Godefridi, in Parlamento Pariſienſi cauſarum patronus inſignis, omnium primus edidit anno 1614. *Joannis Juvenalis Urſini* primo Epiſcopi Bellovacenſis, ſecundo Laudunenſis, demum Archiepiſcopi Rhemenſis Hiſtoriam regni Galliæ ſub Carolo VI. ab anno 1380. ad anno 1422. Theodoro coætanus fuit *Alanus Chartier*, Poëta atque Hiſtoriographus Gallus.

Franciscus à Paze, Hiſp. Salmantinus, ord. Carm. dicavit *Aſſerta ſelectiſſima Theologiæ* Cardinali *Gaſparo de Borgia. Chronicon* ſui Ordinis ad limam adduxit meliorem, quod, auctore morte præpedito, ſub pulvere jacet, proditurum aliquando. Vivere deſiit Salmanticæ anno 1614.

Joannes Hajus, natione Scotus, Societatis *Jeſu* Theologus, eleganter doctus, ſacras litteras Turnoni in Gallia, Matheſim, & linguam Hebraicam in Belgio docuit; cum novarum ſectarum Magiſtris Argentorati & alibi acriter diſputans, ſæpius eoſdem confudit. Obiit anno milleſimo ſexcenteſimo octavo, ſexagenario major Muſſipontanæ in Lotharingia tum Academiæ Cancellarius. Præter *Brevia Scholia in Bibliothecam ſanctam Sixti Senenſis*, exſtant ejus *Diſputationum libri contra Calvinianos* Latine editi, ut & alia Scotice conſcripta, quæ Gallice reddidit *Michaël Coiſſardus*.

Joannes Hajus, natione Belga, Cerviæ in Hannonia natus, ejuſdem Societatis Theologus, Duaci Philoſophicas & ſacras diſciplinas diu profeſſus fuit, ibidemque edidit *Quaternionem Evangeliſtarum & eorundem Concordiam*, itemque *Apparatum Evangelicum*. Vivere Duaci deſiit admodum ſenex anno 1614.

Constantinus Caetanus, natione Italus, ordine Benedictinus, magno ſtudio & opera prodire fecit tomum unum in folio, Romæ, anno 1606. qui continet *B. Petri Damiani ordinis B. Benedicti Epiſtolarum libros VIII.*

Gerardus Vossius, Eburo, Borchlonius, Præpoſitus Tungrenſis, Protonotarius Apoſtolicus, ac S. Theologiæ Doctor Romanus: vir Græce Latineque apprime eruditus, *Guilielmo Sirleto* & *Antonio Carafæ* Cardinalibus gratiſſimus exſtitit, ac de SS. Patribus optime meritus, quorum Patrum monumenta ex Italicis bibliothecis primus eruit & è Græco Latine reddidit. Ex his *S. Ephræm* Syri, Patris & Scriptoris Eccleſiæ antiquiſſimi & ingenio ſublimiſſimi omnia opera, quæ inveniri potuerunt, in tres tomos digeſſit, latinitate donavit, & *Scholiis* illuſtravit. *Theodoretum* Ep. Cyri *de Charitate: S. Greg. Thaumaturgum: Geſta ac monumenta Gregorii IX. Papæ* & alia plura cum *Scholiis, Notis variiſque lectionibus* in lucem dedit. Obiit anno 1609. Leodii.

CLXXX. Franciscus Bandinus Picolominæus, Archiepiſcopus Senenſis, recollegit ex vetuſto originali *Pii II.* opera, ſeu Commentarios rerum memorabilium à *Joanne Go-*

bellino

bellino Vicario Bonnenſi compoſitos; quibus acceſſerunt *Jacobi Picolominei* Card. Papienſis Commentarii rerum ſuo tempore geſtarum, & Epiſtolæ, Francofurti 1614. in fol. cum approbatione *Gregorii XIII.* Papæ, qui dicit dictum *Gobellinum* fuiſſe Secretarium *Pii II.* ipſumque eſſe auctorem dictorum Commentariorum, qui hactenus ſub *Pii II.* nomine prodierunt. In præfatione dicit *Gobellinus* ſe vidiſſe *Martinum V.* ſeque ſcripſiſſe *Hiſtoriam de Pontificatu Pii II.* Commentariorum libri ſunt numero XII.

Carolus à Basilica Petri, primum Canonicus Mediolanenſis, poſt Congregationis Paulinæ Præpoſitus Generalis, ac demum Epiſcopus Novarienſis vir morum integritate, doctrina & legationibus obitis clariſſimus, ſcripſit *Vitam S. Caroli Borromæi*, Cardinalis & Archiepiſcopi Mediolanenſis; cum ejusdem *Borromæi Conciliis Mediolanenſibus*, Brixiæ 1603. editam. Obiit circa annum milleſimum ſexcenteſimum decimum quartum.

Franciscus Labata, Cæſarauguſtanus, S. I. Theologus, *Apparatum Concionatorum* 1614. Lugduni tomis duobus in fol. & *Loca moralia* 1638. ibidem in fol. evulgavit.

Henricus Fitz-Simon, Dublinii in Hibernia natus, S. I. Theologus, *Britannomachiam Miniſtrorum in fidei articulis diſſidentium* Duaci 1614. in 4. foras dedit.

Petrus Morales, Hiſpanus, Valdepennæ prope Calatravam natus. S. I. Theologus, *Matthæum* explicans, ſcripſit ex profeſſo *de Chriſto, Maria & Joſeph* volumen ingens, Lugduni 1614. excuſum.

Ferreolus Locrius, Paulopoli in Arteſia natus, olim *Auberti Miræi* Duaci ſocius in ſtudiis litterariis, ac Philoſophicis, vir in ſacra prophanaque hiſtoria æque verſatus, in urbe Atrebatenſi Parochum ad *S. Nicolaum* agens, vivere deſiit anno milleſimo ſexcenteſimo decimo quarto. Exſtat ejus *Chronicon Belgicum* ab anno 1257. ad annum 1600. perductum: in quo res Arteſiæ potiſſimum proponuntur. Scripſit & libros ſeptem *de locis, templis, & imaginibus Deiparæ cultu claris*, Atrebati 1608. titulo *Mariæ Auguſtæ* editos.

Franciscus Belcarius, Gallus, Peguilio, Epiſcopus Metenſis, in Conc. Trid. orationem habuit. Obiit dimiſſo Epiſcopatu an. 1591. æt. 78. Scripſit *Commentarios rerum Gallicarum*, & librum *de infantibus in utero mortuis*, Gallice.

Petrus Dinet, Gallus, Canonicus Lingonenſis, Doctor Theol. Pariſienſis, *Hieroglyphicorum* ſcriptor, obiit anno 1595.

Vincentius Barralis, quam *Cyprianus, Meſſianus* & *Stephanus*, tres diſcipuli *S. Cæſarii* Arelatenſis, *Vitam* ſui Magiſtri ſcripſerant (quæ apud *Surium* 27. Auguſti exſtat imperfecta) pleniorem dedit in *Chronologia illuſtrium Lirinenſis inſulæ virorum*, Lugduni 1613. edita.

Petrus Petrinii, Gallus, Carmelita, Concionator Chriſtianiſſimi Francorum Regis, edidit *Miniſtrophoriam*, hoc eſt, *Bellum adverſus Miniſtros Calviniſtas*. Florebat anno 1614. *Paulo V.* Pontifice.

CLXXXI. Franciscus Mantica, nobilibus parentibus apud Utinenſes in diœceſi Aquilejenſi natus, *Franciſcum Philomelam* in litteris humanioribus, & *Guidonem Pancirolum* in dialecticis, *Bernardinum Tomitanum* in Juriſprudentia, *Hieronymum Torniellum* & *Tiberium Decianum* Patavii, exinde *Marianum Soccinum* juniorem, aliosque in Academia Bononienſi magiſtros nactus eſt. Doctor Juris utriusque 1558. renunciatus, *Marcum Benavidium*, *Bonifacium Rogerium*, *Joannem Cephalum*, & *Jacobum Menochium* in profeſſione collegas habuit. Anno 1580. volumen inſigne *de Conjecturis ultimarum voluntatum*, quinque annorum opus, luce donavit. Scripſit inſuper libros viginti ſeptem *de tacitis & ambiguis conventionibus*, Romæ editos. Senatu Veneto commendante Cardinalis à *Clemente VIII.* creatus, humanitatis priſtinæ tenorem retinuit, nec ſtudiorum labores, aut diſcendi ardorem dimiſit. Vixit annos octoginta, & è vita exceſſit anno milleſimo ſexcenteſimo decimo quarto, conditus in æde *S. Mariæ de Populo*. *Germanicus Mantica*, Famaguſtanus Epiſcopus, *Romanæ Rotæ Deciſiones* à patruo ſuo *Franciſco* collectas, poſt illius obitum, publici juris fecit. *Franciſcus Pola* Veronenſis, eidem *Franciſco* magiſtro ſuo elogium ſcripſit.

Vincentius Regius, Siculus, patria Panormitanus, Soc. I. non ſanctimonia minus quam doctrina claruit. Illi cum aliquando exhiberetur tabula, in qua ſoror ejus Sanctimonialis erat expreſſa, rogatus, ecquam bene eam referret; reſpondit fruſtra ſe ea de re conſuli, qui ſororem ſuam nunquam ſit intuitus. Obiit Panormi anno 1614. æt. 70. religionis 56. Edidit *Theſes de Sanctiſſima Trinitate*, *Evangelicarum dilucidationum* Libros VIII. *Enchiridium Evangelicorum*.

Hadrianus Romanus, Lovanienſis, Medicus, & Mathematicorum ſui ævi facile princeps fuit. Prima Matheſeos, ut & reliquarum Philoſophiæ partium, rudimenta Coloniæ accepit, apud Societat. *Jeſu* Patres. Medicinæ initia ibidem fecit, & perfecit in Italia; eandemque primo factitavit Huji, Leodicenſis ditionis opido. Ingenio fuit acri & perſpicaci, judicio ſummo; quod in Mathematico utrumque ſingulare atque adeo ſummum ſit neceſſe eſt. Ob quas animi doctrinæque dotes Lovanio in Germaniam atque Herbipolim evocatus à loci ipſius Principe & Epiſcopo, Medicinam ibidem primus publice docuit; & elata uxore Sacerdos ac Canonicus renuntiatus eſt in Æde D. *Joanni* ſacra, à *Julio* Herbipolenſium Principe. Varias Europæ partes obivit

obivit; & Germaniam, Poloniamque vidit fere univerſam, *Joan Samoſcii* Cancellarii biennio fere toto domeſticus, Cæſareus ad hæc Regiuſque Mathematicus, atque Eques auratus. Scripſit varia; inter hæc *Theatrum urbium*, in quo brevis eſt urbium præcipuarum per orbem univerſum deſcriptio. Francofurt. 1595. 4. *Supputationem Eccleſiaſticam, juxta novam veteremque Calendarii rationem.* Acceſſit *Theoria Calendariorum*, Wirceburgi 1595. 4. Obiit Moguntiæ an. 1615. dum ad aquas Spadanas curando morbo proficiſceretur, in ſinu *Jacobi* filii, qui patri per Poloniam, Pruſſiam, Bohemiam, Hungariam, Germaniam, Belgiumque comes fuit.

Christophorus à Castro, natione Hiſpanus, patria Ocanienſis, diœceſis Toletanæ, natus anno ſalutis 1551. atque à puero Societatem Jeſu complexus eſt, Compluti Latinis ac Philoſophicis imbutus litteris anno 1569. Vir fuit bonarum artium litteris eruditus, in quibus dies noctesque indefeſſo verſabatur ſtudio, Toletani Collegii Rector. Scripſit *Deiparæ Virginis hiſtoriam cum auctoritatibus SS. Patrum* Latine & Hiſpanice; *Commentariorum in Jeremiæ Prophetias, Lamentationes & Baruch* Libros 6. *In librum Sapientiæ.* Erant & in manibus, ſed nondum limati, *Commentarii in Prophetas minores.* Obiit Madriti 1615.

Christophorus Sustellus, prompſit in publicum *Nomacanon Photii, Patriarchæ C. P.* cum Commentariis *Theodori Balſamonis*, Pariſ. 1615. in 4.

Camillus Lellius, Bocchianici in regno Neapolitano & diœceſi Teatenſi natus, *S. Philippi Nerii*, in ſchola Chriſti diſcipulus, fundator Clericorum regularium Miniſtrantium infirmis, Romæ 14. Julii anno Chriſti 1616. æt. 65. ad Dominum migravit, quædam Aſcetica ſcripſit.

CLXXXII. Johannes Valero, Hiſpanus, Valentinus, ex civitate Segobriga, J. U. Doctor, & Canonicus ibidem, qui ad Cartuſiam Scalæ Dei profectus, habitu Cartuſiano veſtitus eſt an. 1596. & emiſſa profeſſione, poſt ſex menſes fuit Procurator, ut vocant, ad extra. Anno 1599. poſtulatus in Priorem ejuſdem Cartuſiæ, & à R. P. Generali D. *Brunone* confirmatus: præfuit annis duobus; deinde Priorem egit *Vallis Chriſti*, & Provinciæ Catalonie conviſitatorem. Deinceps Prior *Novæ Plantationis* Vlyſipponenſis, ac tandem Cartuſiæ Majoricanæ, magna reliquit abſtinentiæ documenta: indeſinenter orationi vacabat, aliaque exercitia ſpiritualia devote colebat. Scripſit multos codices miſcellaneos, ac præcipue typis mandavit *Differentiam inter utrumque forum; Judiciale* videlicet *& conſcientiæ*, in fol. per *Emanuelem Rodriguez*, Typographum in Cartuſia Majoricenſi, Inſulæ Balearis, anno 1616. tandem plenus dierum appoſitus eſt ad Patres 14. Decemb.

Claudius Aquaviva, natione Italus, patria Neapolitanus, filius Ducis Atrii, in ipſo ætatis flore 25. annos natus, cum politioribus litteris jam tum eſſet excultus, & SS. Patrum lectione inſtructus, & *Pio Quinto* Pont. M. à cubiculis, atque gratiſſimus, res ſuas ſæculum habere juſſit: & omnia illius ornamenta, opes, dignitates (quæ propter ſummam *Claudii* nobilitatem, modeſtiam, ingenium, & principis gratiam, ipſi non dubia ſpe proponebantur) tanquam fimum arbitratus, nudus ad *Chriſti* nudi crucem confugit, & Jeſuitis addictus eſt, Romæ anno 1567. viceſima ſecunda Julii, in ipſis feriis *B. Magdalenæ.* Deinde poſitis Religionis rudimentis, & gravioribus ſtudiis confectis, tantus in *Claudio* enituit virtutis ſplendor, tanta gravitas morum atque ſuavitas, tanta prudentia, ut Provincia Neapolitana ipſi primum gubernanda demandaretur; poſtea etiam Romana. Quam Provinciam dum optime adminiſtrat in Comitiis, quæ habita ſunt Romæ Anno Domini 1581. magna Electorum conſenſione, in locum P. *Everardi Mercuriani*, Præpoſiti Generalis quarti, vita functi, ſuffectus eſt 19. Februarii. Neque animos Patrum illius Societatis quo minus *Claudium* eligerent, retardavit aut illius ætas (nondum enim quadrageſimum annum attigerat) aut religionis temporis brevitas, ut Patribus & canitie, & religioſo ſenio venerandis ipſum præferrent & in ejus humeros univerſum tantæ familiæ per totum terrarum orbem propagatæ onus imponerent. Nec eos fefellit eventus: nam ita hanc tam laborioſam provinciam ſuſtinuit, ut ſive proſpera, ſive adverſa ſpectes, quæ ipſo clavum tenente multa & varia ſuæ Societati acciderunt, electum à Deo eſſe credas, ut læta augeret, triſtia minueret, & per dubias ac turbulentas tempeſtates, Deo Duce, navem Societatis ad portum ſalutis dirigeret. Sed hæc (nequid auribus dare velle videar) omitto. Scripſit tot negotiorum fluctibus pene obrutus, quæ ad ejus gubernationem maxime pertinent, *Epiſtolas* tredecim bene longas, & non minus religioſas atque eruditas, ad univerſam Societatem & ad Superiores *de renovatione ſpiritus, & unione fraterna charitatis. Induſtrias* item pro Superioribus Societatis *ad curandos animæ morbos.* Ejuſdem ſunt & *Ratio atque inſtitutio ſtudiorum*, & *Directorium Exercitiorum. De felici progreſſu Societatis. De modis ad conſervandam Societatem, de fine miſſionum Orientalium, de modo inſtituendarum miſſionum, de formandis ac bene inſtituendis Concionatoribus, de Officii Divini recitatione ac celebratione Miſſæ*, & alia quarum ſeriem *Alegambe* refert. Archiepiſcopatum Neapolitanum à Clemente VIII. ingeſtum, conſtanter repudiavit. Obiit 1615. æt. 72. cum Societatem gubernaſſet annis 34.

Seraphinus Olivarius, Gallus, vir nobilis, ex Auditore Rotæ, Epiſcopus Redonenſis, obiit Romæ 1609. laudatus à *Lipſio* in Epiſtolis, Cent. V. Edidit *Deciſiones in utroque Jure.*

Hieremias Ferrerius, Gallus, ex Miniſtro Calviniſta converſus ad fidem Catholicam, anno 1613. ſcripſit eleganter & docte *de Antichriſto.*

Joannes Valerius Viringus, Lovanienſis, Medicinæ in patria annos plurimos Profeſſor primarius, Sacerdos dein & Canonicus Atrebatenſis, Medico-Eccleſiaſticos ſcripſit libros quinque, *de jejunio Eccleſiaſtico & Abſtinentia.* Atrebati 1597. editos: quibus oſtendit mutuam Medici & Theologi affinitatem. Edidit etiam *Joannis Molani Diarium de Medicis Sanctis.* Obiit Bruxellæ ſub annum 1616. cum eſſet *Alberto* & *Iſabella*, Belgarum Principibus, à ſacris.

Jacobus *de* Voragine, Ord. Prædic. ſcripſit *Sermones de tempore & de Sanctis*, item *Quadrageſimale & Mariale.* Mogunt. anno 1616.

CLXXXIII. Hieronymus Xaverius, natione Hiſpanus, patria Navarrus, beati illius *Franciſci Xaverii* cognatus, pari in religionem zelo Evangelium intulit in vaſtum illud Mogoris imperium, inter Gangem & Indem vicinoſque Perſas ſitum, & aſſiduo labore catechizando, quatuor Regis magni filios ipſumque adeo Regem *Chriſto* tranſcripſit, ut & pro torque Roſarium geſtet Deiparæ, domuſque adeo picturis *Chriſti* cruci affixi, & Dei Matris referta, Chriſtiani Principis aula eſſe videatur, ut inde manu datis litteris legimus; additque ſe ad ejus gentis Regiſque converſionem Perſica ſcripſiſſe lingua, *Chriſti Domini vitam & Apoſtolorum.* Itemque *Martyrum hiſtorias, reſque geſtas Sanctorum. Directorium* quoque *Regum* ad regni gubernationem. Opus adhæc ingens *de miſteriis fidei Chriſtianæ*, adverſus Mauros, & Mahometanos, ejuſdemque *Compendium* ſeu *Summam* ante mortem conſcripſit: quæ Regis Mogor manibus, ejuſdemque Aulicorum illius exemplo, teruntur. Obiit autem anno 1617. Goæ.

Alphonsus Rodriguez, natione Hiſpanus, patria Pintianus, ſeu Valliſoletanus, aliquorum Collegiorum Soc. I. Rector fuit, & propter ſingularem vitæ integritatem, induſtriam & prudentiam Magiſter Novitiorum in Bætica provincia, quos non magis inſtitutionibus quam virtutum exemplis ad omnem perfectionem conformavit. Scripſit Tomos tres *Rerum ſpiritualium*, cum omnibus qui in virtute proficere cupiunt, tum vero Religioſis hominibus maxime utiles. Plenus dierum ac meritorum obiit anno 1617. annos natus 90. ab ingreſſu in Societatem 70.

Andreas Eudæmo-Joannes, natione Græcus, patria Cydenius, Romæ Philoſophiam & Patavii Theologiam publice profeſſus eſt, linguæ utriuſque juxta peritus, ac Theologus egregius, ſumma & ingenii acrimonia, & judicii præſtantia præditus, edidit *de Antichriſto* lib. 3. contra *Robertum* Abbatem Anglum; *Caſtigationem Lamberti Danæi* Calviniani Miniſtri pro *Bellarmini Card. Controverſiis; Apologiam pro Henrico Garneto* Anglo; *Parallelum torti ac tortoris.*

Nicolaus Montmorentius, Comes Eſtræus, *Alberti Pii* Ærario ſupremus Præfectus, edidit *Diurnale Pietatis, Manuale Principis*, & alia ejuſdem fere generis, in quibus Exercitia, Meditationes & Precationes quotidianæ. Deceſſit Gandavi an. Chriſti 1617.

Martinus Smiglecius, Polonus, Roxolanus, S. I. Theologus, libros duos *de vocatione Miniſtrorum*, quod opus *Nodum Gordium* prænotavit, Cracoviæ 1617. in 4. publicavit, *de æterna Chriſti filii Dei Divinitate, de Uſura, de uno Viſibili capite Eccleſiæ Dei, Nova Monſtra novi Arianiſmi, de Divina Verbi Incarnati Natura, de Ordinatione Sacerdotum in Eccleſia Romana, de Notis Miniſtrorum, Vanam ſine viribus iram Miniſtrorum Evangelicorum*, & alia plurima. Cum publice aliquando contra Calvini doctrinam diſputaſſet, relatam victoriam prodigio Deus firmavit: nam cum homo hæreticus inde digreſſus, dira ſibi imprecatione facta juraſſet *Smiglecium* cauſa cecidiſſe, mox, ut fuerat ſibi imprecatus, ſuffocari ſe ſenſit, & repetito periurio & execratione, repente arctatis faucibus extinctus eſt. Obiit Caliſſii anno 1618. æt. 56. Soc. 38.

Richardus Stanihurtus, Dublinienſis, ſcripſit *de rebus in Hibernia geſtis* libros IV. cum *Appendice Giraldi Cambrenſis* 1584. typis Plantinianis. Item *Vitam S. Patritii* 1587. ejuſdem typis editam. Obiit 1618. Bruxellis.

Franciscus Aquillonius, natione Belga, patria Bruxellenſis, Collegii Soc. Jeſu Antverpiæ Rector, Philoſophiam in Duacenſi Academia annos plures, atque aiibi Theologiam, aliaſque facultates profeſſus: Mathematicarum artium in paucis eruditiſſimus, ſcripſit *Opticorum* lib. 6. Philoſophis juxta ac Mathematicis utiles, qui typis Plantinianis Antverpiæ ſunt editi. *Catoptricorum* & *Dioptricorum* libros ſubjungere parabat, at ſpem illam præpropera mors fefellit anno 1617.

Joannes Pitheus, Anglus, patria Southamptonienſis, diœceſis Wintonienſis; domi, quæ teneræ ætati conveniunt, didicit; Wintoniæ literas Humaniores, Oxonii Philoſophiam & liberales artes; ubi tædere eum cœpit hæreſeos, ex Anglia, patriæ ac parentibus valedicens, Remos abiit, ubi tum Collegium Anglorum hærebat. Inde Romam miſſus, ibi Sacerdos creatus eſt; & Ingolſtadii Bojorum Doctoralem dignitatem conſecutus, à *Carolo* Lotharingiæ Cardinali Canonicatum Liverdunenſem, inde Decanatum accepit; demum *Antonia Lotharinga* Clivenſi Duciſſæ duodecim per annos extitit à ſecretis Confeſſionum. Otium hoc nactus, otioſus eſſe noluit; ſed Hiſtoriis gentis ſuæ pervoluendis diligenter incubuit, & quatuor ampla *Volumina* collegit, *Regum* ſcilicet, *Epiſcoporum, Virorum Apoſtolicorum*, & *Illuſtrium Virorum.* Ejus lucubrationis non exiguam partem deſumpſit ex *Joanne Lelando*, qui multa diligenter hoc in genere indagavit, & ſuo ſæculo cum accuratioribus quibuſque Antiquariis de palma contendere merito potuit; *Lelandi* tamen opera, pauca Latine, Anglice plura perleguntur. Florebat adhuc 1617.

Gui-

Guilielmus Peraldus, Ord. Prædicatorum, ſcripſit *Summam virtutum ac vitiorum.* Moguntiæ an. 1618.

CLXXXIV. JOannes Chapeavillus, Eburo, S. Theologiæ Licentiatus Lovanienſis, Canonicus: Archidiaconus & Vicarius in *D. Lamberti*, ac Vicarius Epiſcopatus Leodicenſis: Vir eruditionis exactæ, judicii ſubacti, ſive ea tractet ſtudia, quibus ad pietatem & Eccleſiæ munia rite obeunda informat Parochos, ſive patriam illuſtret, & cenſeat hiſtoriam; ſcripſit tractatum *de caſibus*, ut vocant, *reſervatis*, in uſum præſertim Eccleſiarum Belgicarum. Leodii 1596. 8. *Elucidationem Scholaſticam Catechiſmi Romani*, ad captum Parochorum, &c. ibidem 1600. & 1603. 8. *Summam Catechiſmi Romani*, in gratiam Ordinandorum, ibidem 1605. 8. præterea *Vitam, & miracula S. Perpetui* Epiſc. Trajectenſis, libro peculiari, conſcripſit, anno 1601. *Epiſcoporum & rerum Leodicenſium ſcriptores varios*, uno ſimul faſce edidit, cum *Notis* ibid. 4. 1611. 1613. 1616. tomis tribus & *de prima & vera origine feſtivitatis SS. Corporis & Sanguinis Domini*; ex Hiſtoricis & documentis variis, ac probatis, tomo ſecundo *Script. Leodicenſium.* Tractatum *de neceſſitate & modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, in quo 212. de ea re quæſtiones breviter & dilucide reſolvuntur, Paſtoribus cæteriſque animarum curatoribus non modo utilem, ſed & perneceſſarium. Inter vivos eſſe deſiit. anno 1617.

Adrianus Hofstadius, ord. Minorum Theologus & Eccleſiaſtes famoſus in urbe Trajectenſi ad Moſam, an. 1618. vivere deſiit. Poſt mortem ejus prodierunt *Sermones Eucharistici XLIX.* & latent alia ejuſdem opera.

Laurentius Ramirez de Prado, V. C. Hiſpanus, ac eruditiſſimus Militiæ *S. Jacobi* Eques, in ſupremo *Philippi IV.* Hiſp. Regis, Indiarum Pacis Bellique Conventu Senator, & in S. Cruciatæ adſeſſu Conſiliarius, diſceptationibus Juriſdictionis dirimendis inter ſelectos adlectus, ad *Ludov. XIII.* Galliarum Regem Exlegatus. Inter alia ſcripſit *Pentecontarchum*, ſive *Quinquaginta militum ductorem*, cujus auſpiciis varia in omni litterarum ditione monſtra profligantur, abdita panduntur, latebræ ac tenebræ perveſtigantur & illuſtrantur. Antverpiæ anno 1612. in 4.

Isidorus Messana, ord. Minimorum Theologus clariſſimus & facundus, edidit *Rationale Sacrorum Canonum & Conſuetudines ordinis Minimorum.* digna tanto viro monimenta.

Jacobus Perronius, cognomento *Davius*, Gallus in Normania natus, in hæreſi Calviniana educatus, cum adoleſcens legendis veterum Patrum Græcorum ac Latinorum libris totum ſe dediſſet, agnita veritate ad Romanæ Eccleſiæ caſtra feliciter tranſiit. Vir ſane præſtantiſſimus, ingenio & eruditione admirandus, facundia Neſtor, atque ut Theologus nemini ſecundus, ſic & Poëta Latino ac vernaculo ſermone elegantiſſimus: de cujus in ſe, Pariſiis 1610. agentem, benevolentia, quondam *Aub. Miræus* gloriari ſolebat. Cum eſſet Epiſcopus Ebroicenſis & *Claudio Sanctejo* celebri Theologo in illa Cathedra merito ſuffectus, *Pleſſium Mornaum* Calviniſtarum in Gallia ducem & anteſignanum in ſolemni Procerum conventu, *Henrico IV.* Rege, cujus ſummus tunc Eleemoſynarius erat, præſente, tot mendaciorum quæ ſcriptis ille ſuis editis in Eccleſiam orthodoxam inſtruxerat, convicit; ut is ab omnibus exſibilatus ne hiſcere quidem in poſterum auſus fuerit. Eidem porro Regi præcipuus poſt Deum Catholicam amplexandi religionem *Perronius* auctor fuit, utque Eccleſiæ amicus fieret, apud *Clementem VIII.* Pontificem tranſegit. Plurimos inſuper à religione noſtra alienos proceres & alios, non ſalutaribus modo doctrinis, ſed etiam humanitate, benevolentia ac beneficiis ad Eccleſiæ caſtra feliciter reduxit. Ejus opera inter *Venetos & Henricum* Regem res compoſitæ. Scripſit idiomate nativo, *de ratione intelligendæ Scripturæ. De vocatione Miniſtrorum Calviniſtarum. Confutationem aculeati opuſculi Danielis Tilleni Calviniſtæ in traditiones Apoſtolicas. Virtutum Moralium cum Theologicis collationem.* Item varias *Paraphraſes, Epiſtolas, Poëmata, Diſſertationes.* Scripſit varia adverſus Calviniſtas ab omnibus avide lecta atque expetita; & merito quidem quod unus ipſe adverſus omnes noſtri ſæculi hæreticos par luctator & ſcriptor haberetur. Ut jure merito *Clemens VIII.* ipſum purpuratis S. R. E. Senatoribus adſcripſerit, & *Henricus IV.* Senonenſem Archiepiſcopum ac Galliarum Primatem eſſe voluerit. Obiit autem Lutetiæ ſummo bonorum omnium luctu anno milleſimo ſexcenteſimo decimo octavo.

CLXXXV. PEtrus à Pedrosa, natione Hiſpanus, patria Salmantinus, ord. Carmelita, cujus os vere loquebatur ſapientiam & meditatio cordis prudentiam, cui à puero Grammatica, Rhetorica, Philoſophiaque imbui, crepundia fuere, quarum artium abſolutis curriculis, mentis aciem ad intima Sanctæ Theologiæ myſteria plenis delibanda labris convertit, tanta naturæ & ingenii præſtantia, ut legendo docendove maximos literarum progreſſus fecerit, & univerſam Theologiam, ſacroſque ex magna parte codices, eruditiſſimis lucubrationibus ſuis locupletaverit. Thomiſticorum nullus (ut ait *Sanctius Davila* Placent. Ep. in *Vita Petri*) clarius, operoſius, verius Angelicum Doctorem percurrit & aperuit, in quem ſpiritum eundem, ſi non fabuloſa foret Pythagoræorum paliogeneſia, commigraſſe diceres. Edidit poſteritati profutura *de ſcientia Dei, de prædeſtinatione, de Trinitate, de voluntate & involuntario, de actibus humanis, de bonitate & malitia, de peccatis, de conſcientia*, tomo I. comprehenſa, & edita Pintiæ anno 1628. Altero tomo ibidem edito, ſcripſit *de incarnatione, de ſcientia Chriſti, de conceptione* B. Mariæ *Virginis, Euchariſtia, Cenſuris, Matrimonio*; quæ graviſſimorum Doctorum cenſura illuſtrantur & appro-

approbationibus muniuntur. Interea quæ nondum ad limam adduxerat, prælum expectant *commentaria in Sententiarum libros*. Quantum à litteris vacare ſas erat, dies noctesque in oratione tranſigebat. Ampliſſimos honores à *Paulo V.* Pontifice ſæpiſſime oblatos, Evangelica paupertie contentus, recuſavit. Obiit Salmanticæ anno 1618. æt 52. Hoc diſtichon viſitur ejus tumulo:

Gloria qui quondam fuerat non parva virentis
Carmeli, exiguo conditur hoc tumulo.

Robertus Bellarminus, alter *Auguſtinus* ſæculi noſtri, in Monte Politiano (quæ urbs eſt Etruriæ, Epiſcopali titulo inſignis) ex *Marcelli II.* Pont. Max. ſorore natus, adoleſcens Societati Jeſu nomen dedit. In Belgicam miſſus, annos aliquot Lovanii, magna eruditionis fama, Theologiam explicavit, & Latine concionando, qua erat eloquentia, magnum ſibi nomen peperit. In Italiam reverſus, *Controverſiarum libros*, accuratiſſima methodo digeſtos adverſus ævi noſtri Sectarios, incredibili Chriſtianorum omnium applauſu ac fructu publicavit. Et quamvis ſcripta ejus per partes male feriatæ Cathedræ Miniſtri in Britannia, Germania, Gallia & Batavia vellicare ac refellere contendant, littus tamen arare fruſtraque ſudare, à ſuis etiam commilitonibus, paſſim judicantur; non ſecus ac ſi dentem ſolido inſigant atque infringant. Verum itaque de Eccleſia ac Repub. Chriſtiana optime meritum, quamvis invitum, ac renuentem, ut erat modeſtia ſingulari præditus, *Clemens VIII.* anno 1598. Cardinalem *S. Mariæ* omnibus applaudentibus, renuntiavit, quem ut acceptaret honorem, in virtute obedientiæ, ſub pœna etiam excommunicationis latæ ſententiæ, ac reatu peccati mortalis, abſolutæ denique poteſtatis imperio, juſſit. Exinde Capuanus ab eodem Archiepiſcopus creatus, cum aliquamdiu ea in urbe reſediſſet, ſuiſque verbo & exemplo præiviſſet, onus illud Angelicis humeris formidandum deponere maluit, quam abſens (ad Urbem enim revocabatur pro univerſæ Eccleſiæ bono) gregi præeſſe ſibi commiſſo, & annuis illius Baſilicæ frui proventibus aut dignitate. Magna itaque ſanctitatis opinione, anno Chriſti 1621. ætatis 79. menſe Septembri Romæ deceſſit. Omnia *Bellarmini* ſcripta apud *Alegambe* annotata reperies.

CLXXXV. Henricus Sedulius, Clavius, ordinis Minorum in Belgio Miniſter, ut vocant, Provincialis fuit, & vitæ ac diſciplinæ monaſticæ ſeverus rigidusque magiſter: vir ab eruditione, cæteriſque ingenii dotibus, in primis verò ab accuratiſſima lectione & tractatione veterum Patrum laudatus: ex quibus & ſcripta ſua contexere ingenioſe ſolebat. Exemplo hujus rei ſunt, Commentarius *de præſcriptionibus hæreticorum*, editus *Tertulliani* exemplo & titulo, *Apologeticus adverſus Alcoranum hæreticorum*, & alia typis Plantinianis edita. Edidit inſuper, *Notisque* illuſtravit *Vitas Sanctorum ſui Ordinis*, & obiit Antverpiæ anno 1621. apud ſuos honorifico tumulo in choro conditus. Magna illa familiaritas cum *Juſto Lipſio*, aliiſque ea ætate eruditis viris fuit.

Joannes Alfonsus Curiel, Doctor Theol. & Canonicus Salmanticenſis, Commentaria ſcripſit *in primam partem D. Thomæ*, 1621. Antverpiæ in fol. publicata.

Antonius de Balinghem, Belga Audomaropolitanus, Soc. I. Obiit an. 1630. Tranſtulit in Gallicum ex Italico *Japonicas & Chinenſes Epiſtolas*, *Vitam B. Aloyſii Gonzagæ*, *Principem Chriſtianum Petri Ribadeneiræ*, *Meditationum Ludovici de Ponte tomos II.* Gallice ſcripſit *Actiones interiores virtutum Blaſii de Palma*; *Solatium afflictorum ab unica Numinis providentia petitum*; *Congreſſus Pomeridianos & Sermones ſympoſiacos*, contra cibi potusque intemperantiam, & alia.

Africanus Gnirardelus, Fidardenſis, Juris utriusque Doctor, *Hiſtoriam S. Abundii & martyris* 1620. in 4. Romæ publicavit.

Agatius de Summa, Jureconſultus, Cathacenſis Patritius, Orator & Poëta egregius, ſcripſit tractatum *de Juriſdictione Epiſcopi*, & alia plura moliri dicebatur Vivebat Romæ 1633.

Alexander Cæsarinus, Neapolitanus, edidit Romæ Orationem *de adventu Spiritus ſancti*, coram *Urbano VIII.* 1631. à ſe habitam in 4.

Alexander Donatus Senenſis, è Societate *Jeſu*, Romæ apud ſuos humaniorum diſciplinarum Profeſſoribus præfuit. Edidit *poëmata* varia, librum item *de Roma veteri ac recente*, utriusque ædificiis ad eruditam cognitionem expoſitis, Romæ 1638. typis *Manelphiis in 4. Orationem de Paſſione Domini*, quam anno 1622. habuit ad *Gregorium XV. Vitam Pauli V.* compendio evulgavit. Obiit Romæ 1640.

Alexander Gottifredus, Romanus è Societate *Jeſu*, acri vir ingenio, *Laudationem funebrem Cæſarini ad* S. P. Q. R. habitam Romæ 1624. in fol. edidit. *Effata Peripati Chriſtiani, Orationem de Paſſione Domini*, præter alia nobis Belgis hactenus ignota.

Alexander Peregrinus, Capuanus, Clericus regularis, *Privilegia Clericorum regularium* in duos tomos collegit & *Scholiis* illuſtratos 1615. Mutinæ publicavit. *Conſtitutiones* item *Clericorum regularium commentariis* á ſe illuſtratas, 1628. in 4. Romæ edidit. Scripſit inſuper *de duello*, *de immunitate Eccleſiaſtica*, & alia.

Alexander Rainaldus, J. U. D. Radiani in Pelignis prope *Ovidii* patriam natus, Bibliothecæ Vaticanæ cuſtos, Philologus & Poëta, ſcripſit *de Sylveſtro II. Papa*, *de Iconomachia*, & alia. *Epiſcoporum omnium ſeriem, à Bonifacii IX. pontificatu usque ad noſtra tempora*, concinnavit.

Franciscus Svarez, natione Hiſpanus, patria Granatenſis, prima ætate vix exacta, Deo ſe in Societate ſacravit; & per omnes diſciplinarum, Humanarum atque Divinarum gradus, ad culmen Sapientiæ aſcendit. Philoſophicas ſcientias publice docuit, Theologicas *Pinciæ*, *Romæ*, *Compluti*, *Salmanticæ* doctiſſime profeſſus eſt, donec *Philippi II.* Regis accitu primam Cathedram Conimbricæ juſſus eſt occupare, poſtulante id Academia. Eboræ deinde Theologiæ Doctoris inſignia capeſſivit. Publice legendi multorum annorum non contentus laboribus, animum tranſtulit ad ſcribendum, numeroſo voluminum edito fœtu ea omnia quæ ſummo ingenio, acri judicio, maximo ſtudio, diuturna lectione & accurata meditatione collegerat. Horum XXIV. Tomis comprehenſorum ſyllabus legitur apud *Alegambe*. Obiit Oliſipone magna ſanctitatis opinione anno 1617. ſeptuagenarius, Societatis initæ quinquageſimo quarto.

Leonardus Duardus Abelinenſis, Clericus regularis, *Frederico Card. Borromæo* carus, multis annis Mediolanenſis Pœnitentiarii munus obiit. Scripſitque ampliſſimos commentarios in *Bullam Cœnæ Domini* 1619. in fol. Mediolani excuſos, & aliud opus *de Cenſibus*.

Franciscus Lucas, Brugenſis, Theologus, Audomaropoli Decanus, Græce, Heb. Syr. ac Chaldaice peritus, ſcripſit *Notationes in Biblia ſacra*; *Romanæ Correctionis loca in Bibliis inſignia*; *Itinerarium Jeſu Chriſti ex IV. Evangeliis*; *Commentarios in Evangelia*, Tomis IV. *Conciones*, & *Funebres orationes*. Ob. 1619.

CLXXXVII. Leonardus Marius, Zelandus, Goëſanus, Doctor Theologus Colonienſis, vir præter reconditam in Divinis ſcientiam, eloquentiæ ac melioris litteraturæ cognitione in primis excellens. His linguarum Græcæ atque Hebraicæ notitiam non vulgarem adjecit, Theologo vel maxime utilem, ne dicam prorſus neceſſariam. Teſtatum id fecit *commentario in Pentateuchum* Coloniæ 1621. edito. Legitur eodem auctore *Hierarchiæ Eccleſiaſticæ Catholicæ Aſſertio*: qua *B. Petri* & Romanæ ſedis primatus, adverſus *Marci Ant. de Dominis* hæreſim defenditur, ibidem 1619. publicata.

Joannes Cotovicus, Ultrajectinus, Batavus, I. V. Doctor & Miles Hieroſolymitanus anno 1598. Venetiis ſolvens, luſtravit Cretam, Cyprum, Sidonem, Tyrum, Hieroſolyma, reliquam Palæſtinam, Syriam, Damaſcum, Libanum montem, Alepum, Antiochiam, aliasque Orientis provincias, inſulas & urbes; quarum ſitum, antiquitates, præſentem ſtatum, incolarum mores, inſtituta, & alia eo ſpectantia curioſe docteque deſcripſit in ſuo *Itinerario Hieroſolymitano* & Syriaco, Antverpiæ 1619. typis edendum curavit.

Franciscus Costerus, Mechlinienſis, cum in Italia adoleſcens ageret, in Societatem *Jeſu* à *S. Ignatio* illius conditore anno 1552. eſt admiſſus. Exinde Doctor Theologus Coloniæ creatus, ea in urbe Philoſophiam & Theologiam annos plures magna cum laude docuit. Obiit Bruxellæ admodum ſenex anno milleſimo ſexcenteſimo decimo nono. Scripſit plurima partim Latine, partim Belgice, contra Calvinianos, quæ *Valerius Andreas* in Bibliotheca Belgica enumerat. Inter ea eminent *Enchiridion Controverſiarum præcipuarum in Religione*, Latine ac Flandrice ab ipſo auctore ſæpius locupletatum.

Bernardus Bauhusius, Antverpianus Soc. Jeſu Presbyter Concionator, & Poëta egregius, obiit in patria anno milleſimo ſexcenteſimo decimo nono. Exſtant ejus *Epigrammata* ſelecta typis Plantinianis ſecundo edita. In his eſt *Proteus Parthenius*.

Marcellus Megallius, Squillacenſis Clericus regularis, *Iſabellæ Sabaudæ* Mutinenſium Principi à ſacris confeſſionibus fuit. Scripſitque tomos quatuor *Inſtitutionis peregrinorum*, Mutinæ 1621. in 4. editos, & alia quæ *Allatius* in ſuo Indice enumerat.

Petrus Arcudius, Corcyræus, Presbyter, Theologiæ Doctor, primum à *Gregorio XIV.* deinde à *Clemente VIII.* ad Ruthenos in orthodoxæ religionis puritate erudiendos miſſus fuit. In Galliam reverſus, ſcripſit inſigne opus *de concordia Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione*, Pariſiis 1619. in fol. editum. *Joannis Vecci* Patriarchæ Conſtantinopolitani, *Beſſarionis* Cardinalis, & aliorum poſteriorum Græcorum opera, *de Proceſſione Spiritus Sancti* Latine reddidit, & Romæ 1620. publicavit.

Polycarpus Riverius, Cartuſianus, circiter hæc tempora edidit duos aut tres tomos *Hiſtoriæ Gallicanæ*: in quibus ſunt multa, quæ ad illuſtrationem Ordinis Cartuſiani pertinent.

Josephus Lentus, Aſculanus, Italus, *Aſculanorum illuſtrium præclara facinora* anno 1622. Romæ edidit.

Petrus Gambacurta, Siculus, Soc. Jeſu Theologus, opus ſcripſit quod poſtumum prodiit, videlicet *de Immunitate Eccleſiarum*, Lugduni 1622. libris VIII. in 8. Obiit Panormi anno 1605. Cal. Sept. æt. 61.

Vincentius Filliucius, Senenſis, S. I. Theologus, Pœnitentiarius Pontificius ad *S. Petrum* & Reſponſor ad quæſtiones Conſcientiæ, tomos tres *Quæſtionum moralium* Lugduni 1622. publicavit. *De ſtatu Clericorum*, & alia.

Constantinus Cajetanus, *Paulo V.* à ſacris litterarum monumentis & Abbas *S. Baronti* ex congregatione Caſſinenſi Ord. *S. Benedicti*, recenſuit ac Notis illuſtravit *Vitas* & actiones Sanctorum trium Epiſcoporum, religionis Benedictinæ luminum, *Iſidori Hiſpalenſis*, *Ildefonſi Toletani*,

tani, & Gregorii Card. Oſt. Acdita ſunt ex ſua Bibliotheca aliquot ejusdem *S. Iſidori* ſcripta, quæ nondum prodierant, ad *Philippum III.* Regem Hiſp. Romæ in 4. 1616.

CLXXXVIII. FRANCISCUS SALESIUS, genere & natalibus Allobrox, ævo noſtro Trans-Alpinorum Epiſcoporum *Gemma & S. Caroli Borromæi* ultra Alpes *Parelion*, anno 1568. natus eſt Aneſſiaci in Sabaudia: primam ætatem Lutetiæ in Claromontano S. I. collegio tranſegit virtute ac pietate ſingulari: ut omnes quid eximium de eo præſagirent. Exinde Patavium miſſus, ut Jurisprudentiæ operam daret, à ſodalibus alio prætextu ad feminam ſpecioſiſſimam ductus, & ſolus cum ſola relictus, atque ad flagitium ſollicitatus, *Gregorii Neocæſarienſis, Thomæ Aquinatis, Philippi Nerii*, & aliorum Divorum exemplo non modo immotus perſtitit, ſed etiam caſtigatum acribus verbis ſcortum & ſaliva deformatum à ſe abegit, glorioſo de laſcivia ac procacitate triumpho. Lauretana exinde domo pie viſitata, & Urbe Roma illuſtrata, in patriam redux, cœleſti prodigio motus, à ſæculari vitæ genere ad Eccleſiaſticum tranſiit, & ſtudiis Theologicis imbutus, ſacrisque initiatus, in concionibus ad populum habendis, atque in Calvinianis præſertim ad Eccleſiæ orthodoxæ caſtra revocandis emicuit. Quos quidem indefeſſo ſtudio, cum privatis, tum publicis diſputationibus fregit, & alloquiis melle dulcioribus adeo ſibi devinxit, ut plurimi ejuratis erroribus Catholicam doctrinam amplecterentur. In his *Theodorum Bezam Clementis VIII.* Pont. Max. voluntate tentatum, adeo inflexit, ut niſi illaudatus pudor obſtitiſſet, quam judicio veram agnoſcebat, Religionem Catholicam facto etiam amplexus, & ore profeſſus fuiſſet. Hæc & alia in Eccleſiam ſtudia effecerunt eum Genevenſem Epiſcopum, *Claudii Granieri* anteceſſoris voluntate & *Clementis VIII.* gratia. Variis inde Legationibus, Monaſteriorum reformationibus, Religioſorum Ordinum inſtitutionibus atque miraculis inclaruit. Egregia volumina ſtylo ſancto lacteoque calamo conſcripſit, quæ piorum omnium manibus teruntur, quibusque multiplici idiomate cudendis ac recudendis, noſtratia & externa præla frequenter caluerunt. Apoſtolico Viro *Renatus Faber* hoc epitaphium poſuit: *Hic obdormit Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D.* FRANCISCUS de SALES *Epiſcopus Gebennenſis, natalibus, verbis, operibus, ſcriptis, toti orbi clarus & charus; integer corpore & moribus; integer integras virtutes, easque ſemper easdem habuit, ſemper idem. Omnium amans, & amor ipſe, Principum deliciæ, Populi parens, Epiſcoporum decus ac lumen, & vere* CHRISTI *Apoſtolus. Si plura vis ſcire, non hæc, ſed ſua ſcripta conſule & acta, imo & totum orbem, nunc totum orbum. Sicut in vita ſe tegere atque ſic protegere, ita ut poſt mortem ſe etiam tegeret, in hac ædicula ſe tegi voluit. Obdormivit in Domino Lugduni, die* 28. *Dec. anno* 1622.

HERIBERTUS ROSWEYDUS, Ultrajectinus, Soc. *Jeſu* Theologus, ſacras in ea litteras & Philoſophiam Duaci & Antverpiæ profeſſus eſt. Rude donatus, animum ad ſcribendum appulit, & plerasque Belgii Bibliothecas luſtravit atque excuſſit, Eccleſiæ Antiquitates indagavit, Sanctorum vitas, aliaque eruit: editurus aliquando magno Eccleſiæ bono, ſi longiorem vitæ uſuram conceſſiſſet Deus. Vir & illa & bonorum omnium quo floruit, favore dignus. Edidit *Faſtos Sanctorum*, quorum vitæ MSS. in Belgio; ſpecimen futuri operis Typis Plantinianis 1607. *Vindicias inferiarum Juſti Lipſii, contra Joſ. Scalige um* ibid. 1606. nomine auctoris ſuppreſſo. *Diſputationem de fide hæreticis ſervanda*, ex decreto Conc. Conſtantienſis. ibid. 1610. Adverſus *Iſaacum Caſaubonum* pro Card. *Baronio*, hoc titulo: *Lex talionis XII. Tabb. Card. Baronio ab Iſ. Caſaubono dicta, retaliatione retortam.* ibid. 1614. *Anti-Capellum*, ſive *Exploſionem Naniarum Jac. Capelli, quas funeri Iſ. Caſauboni ad legem* XII. *Tabularum in vindiciis ſuis accinuit.* ibid. 1619. *Syllabum malæ fidei, excerptum ex Jac. Capelli mendaci Aſſertione bonæ fidei pro Anti-Capello ſuo, & libro de fide hæreticis ſervanda*, 1619. *Vitas Patrum*, opus antiquum ad vett. Codices comparatum, & *Notis* auctum. Item *Joan. Moſchi pratum ſpirituale*, ex recenſione ejusdem, cum *Notis* ibid. 1615. *Vindicias pro libello aureo Thomæ à Kempis, de imitatione Chriſti.* ibid. 1617. & alias, cum *Joan. Buſchio de origine Cœnobii & Capituli Windes-hemenſis*, quem primus quoque in lucem protulit 1622. *Notationes in vetus Martyrologium Rom.* hactenus à *Baronio* deſideratum. Et *Martyrologium Adonis* ad MSS. exemplaria recenſuit. ibid. fol. *Notas Parallelas in B. Paulini opera* ibid. 1622. *Eucherium Lugdunenſem, de contemptu mundi, & laude Eremi. Sylvam Eremitarum Ægypti ac Palæſtinæ. Hiſtoriam Eccleſiaſticam à Chriſto ad Urbanum VIII. Hiſtoriam Eccleſiæ Belgicæ.* Alia quoque vertit in Belgicum Sermonem. Obiit Antverpiæ æt. 60. anno 1629. Belgicis è Societate Scriptoribus luctuoſo, quatuor nobiliſſimis pene ſimul ſublatis, *Rosweydo, Mangotio, Schotto, Scribanio*, idque in una Profeſſorum domo Antverpienſi.

CLXXXIX. CORNELIUS LANCILOTTUS, Mechlin. Ordinis Eremitarum *S. Auguſtini*, Doctor Theologus, *Henrici* ejusdem Ordinis frater germanus, linguarum præter vernaculam, Gallicæ, Hiſpanicæ, Italicæ callentiſſimus; variis muneribus in Ordine functus fuit. Conventus non unius rector, totiusque Ordinis per Belgium Prior Provincialis: primus coloniam Auguſtinianam in urbem deduxit Antverpienſem, atque Ædem ſacram ſua potiſſimum induſtria è piorum eleëmoſynis condidit. Scripta ejus ſunt hæc: *Nectar & Antidotum, ex D. Auguſtini operibus collectum*, ordineque alphabetico digeſtum, contra ſectatores quoslibet. *Pancarpium Auguſtinianum*; continens *Vitas SS. Auguſtini, Monicæ, Nicolai Tolentinatis, & B. M. Virginis Encomium:* itemque *Sodalitatis corrigiatæ Privilegia, Indulgentias &c. Lucernam Vitæ perfectæ, cum*

Sacer-

Sacerdotalis, tum Monachalis juxta D. Auguſtini Regulam. Tollitur è medio, dum ſauciatis & moribundis militibus ſolatium ſpirituale impertit, inter ipſa pietatis officia, peſtiferis pœdoribus obnoxia, æger ab ægris reverſus, ætatis anno 48. à Chriſto nato 1622. *Vitam Divi Auguſtini* fuſius quoque deſcripſit *Lancilottus.*

Garcias de Silva & Figveroa, Zafræ in Boëtica natus ex illuſtri familia Ducum Feriæ, ipſe nothus. Bonarum artium ſtudiis deditus multos in Aula annos vixit. Demum à *Philippo III.* Hiſpaniarum Rege ad *Xa Tamas* Regem Perſarum legatus anno 1613. mandata accepit; qua in legatione eundo & redeundo tantum temporis conſumpſit donec XX. Julii ſub horam octavam veſpertinam anno demum 1624. (morbo quem Luſitani *Loando* vocant) deceſſit è vita, non adeo procul diſtans à fine longiſſimæ & quam maxime diuturnæ peregrinationis: attigerat enim gradum XXXV. altitudinis Septemtriones verſus, diſtabatque leucis C. ab Inſulis *Florum & Corvi.* Corpus arcæ ſaxis onuſtæ incluſum, projectum fuit in mare, quod tamen duobus inſequentibus diebus durante malacia aquis ſupernatans circuivit navem. Eadem illa vehebatur *Jacobus de Coutere*, Brugenſis Flander, una cum filio *Stephano*, qui Goæ XXX. per annos domicilium habuit, quo quidem *Jacobo* neminem mortalium hodie crediderim vivere, qui terras plures peragraverit & tot barbarorum Regum Aulas moresque viderit, quibus de rebus *Commentarios* ſcripſit, premitque hodie. Scripſit porro *Garcias*, dum Goæ ſubſiſtebat, *Hiſpanica Hiſtoria Breviarium*, quod Olyſſippone prodiit anno 1628. 8. & uberes admodum, locupletesque *totius legationis ſua, & Indicarum rerum, Perſidiaque Commentarios.*

Jacobus Pontanus, Soc. J. natione Bohemus, ſed in Germania educatus, vir in humanioribus potiſſimum litteris exercitatiſſimus, quique illarum ſtudium in Germania mirifice excoluit, & plurimos erudivit diſcipulos, ac ſuo exemplo & exhortatione, ut illas excolerent, incitavit. Scripſit *Progymnasmatum Latinitatis*, ſive *Dialogorum* volumina 4. in quibus omnia fere quæ in conſuetudinem uſumque communem incidunt, puro Latinoque ſermone complexus eſt. Item *Inſtitutiones Poëticas, Florida*, hoc eſt *Carmina ſacra. Comœdias* præterea aliquot *ſacras*, quæ nondum prodierunt in lucem. Item præclaros, atque uberes *Commentarios, in univerſum Virgilium.* Præterea edidit à ſe è Græco verſum in Latinam linguam, *Joannem Cantacuzenum*, qui quatuor libris, bella inter *Andronicum* ſuum, & nepotem geſta, elegantiſſime deſcripſit. *Georgii Phranza Chronica Orientis Imperii, Solitarii Dioptra ſeu Regulam rei Chriſtiana*, libris quatuor, & *Nicolai Cabaſila de vita in Chriſto* libros ſex. *Joannis Carpathiorum Epiſcopi Capita hortatoria*, ſive *Documenta Spiritualia* 291. *Philotai Patriarcha Conſtantinopolitani laudationem in Baſilium, Nazianzenum, & Chryſoſtomum. Michaëlis Glyca Diſputationes cum Notis. Parthenometrica*, id eſt, *meditationes, preces & laudes in Virginem Matrem ex Menais, Euchologio, & aliis collectas. Simeonis Junioris Orationes* 23. Item *Simeonis Epiſcopi Theſſali, de Divino Templo, ejus Miniſtris, Veſtibus* &c. *Theophylacti Simocatta hiſtoriam de Mauritio Imperatore. Commentaria in Prophetas minores B. Cyrilli Alexandrini. Faſciculos duos, Similitudinem, Sententiarumque moralium*, è Græco verſos. *Dialogos quoſdam de Spiritu, & Carne. In Ovidii Naſonis Metamorphoſin commentarium*, poſt editos jam in libros *Triſtium*, ac *de Ponto Ethicorum Ovidianorum, Attica Bellaria*, & plura quæ numerat *Alegambe.* Obiit anno 1626. æt. 84. Auguſtæ Vindelicorum.

CXC. Paulus Bertus, Italus, patria Lucenſis, Ord. *S. Franciſci* Regular. obſer. de integro locupletavit *Manuale Pralatorum Regularium, à Ludovico Miranda*, ejuſdem Ordinis, quondam editum; in quo Religionum omnium origenes, progreſſus & dilatationes recenſet. Adjunxit ſeparatim *de ſacris Monialibus.* Coloniæ apud *Jo. Kochium* in fol. Florebat *Bertus* anno 1612.

Angelus Sagarro, Hiſpanus, patria Catalaunus, ord. Carm. *De Viris illuſtribus Carmeli* librum I. necdum prælis emiſſum, ſed pretio multo cuſtoditum in Bibliotheca cœnobii Barcinonenſis. anno 1620. Perpiniani Prior diem clauſit.

Julius Nigronus, Genuenſis, Soc. Jeſu Presbyter, æque doctus, ſapiens, pius atque religioſus, obiit Mediolani, cum ibi Præpoſituram ageret, anno 1625. æt. 71. Edidit Italice *Orationes in laudem B. Caroli Borromai; De recta gubernatione Reipublica; Regulas communes Societatis Jeſu, Commentariis aſceticis illuſtratas; Tractatus aſceticos XVII. Diſſertationem moralem, de librorum amatoriorum lectione junioribus maxime vitanda; Hiſtoricam diſputationem de S. Ignatio Loyola Societatis* Jeſu *fundatore, & de B. Cajetano Thianeo Inſtitutore Ordinis Clericorum Regularium.* Scripſit præterea ſub nomine Anagrammatico *Livii Noringii, Diſſertationem de aula, & aulicismi fuga.*

Antonius Tabares, Luſitanus, patria Olyſſiponenſis, Carmelitanus, eruditum Tractatum ſcripſit *de Virtutibus SS. Ignatii à Loyola, & Franciſci Xaverii*, ejus ſodalis. Florebat anno 1622.

Philippus Moncæus, Gallus, patria Pariſius, ſacræ Theologiæ Doctor eximius. Fuit enim illi profunda vis ingenii, acris judicii vigor & conſummata in rebus Theologicis peritia. Moliebatur univerſam Theologiam ſuis ſcriptis complecti, ſed mors interceſſit, quæ anno 1619. illum Pariſiis ſuſtulit. Editum eſt poſthumum ejus opus, quod continet *Diſputationes Theologicas in aliquot ſelectas D. Thoma quaſtiones.* Pariſ. apud *Cramoiſy* 1622. in 4.

JOANNES PUTEANUS, inexhauſtus ſcientiarum puteus, natione Vaſco, quem lactarunt Gratiæ, Muſæ educarunt, Tholoſæ *D. Auguſtino* nomen dedit. In oppido quod à *S. Geneſio* nomen habet, ad ripam Oldi fluminis, publico è pulpito Rhetoricam profiteri juſſus, non vulgare eloquentiæ ſpecimen dedit. Inde miſſus Burdigalam, Philoſophicis ſtudiis totum ſe immerſit, emerſitque tam præclarus, ut per ora doctorum longe lateque volitaret. Lutetiæ Pariſiorum in Theologicis audivit *Joannem Bapt. à Glano*, ſupra cap. 142. laudatum. Inde factus eſt Tholoſæ Regius Theologiæ Profeſſor, anno 1593. Socios habuit *Leonardum Cocquaeum*, & *Stephanum Rabachium* ſcriptis notiſſimos. Obiit 1623. Scripſit *Commentaria in Summam D. Thomæ.*

PETRUS ALAGONA, Siculus, patria Syracuſanus, Soc. J. Romanæ Pœnitentiariæ Rector, Epiſcoporum examini, atque Ordinandorum diu Romæ præfuit, ubi & grandævus obiit anno 1624. In compendium redegit evulgavitque *Manuale D. Martini Azpilcuetæ Navarri. De quæſtionibus morum & conſcientiæ*, cui addidit *Compendium ejuſdem Navarri de Uſuris. Summam Theologicam S. Thomæ Aquinatis. Compendium totius Juris Canonici.*

JOANNES ALOYSIUS, Rivius, patritius & Jureconſultus Neapolitanus, *Praxim rerum quotidianarum Eccleſiaſtici fori*, item *Collectanea Deciſionum, ac Reſolutionum rerum variarum* aliquot voluminibus in fol. Venetiis 1623. & annis ſubſequentibus publicavit.

JOANNES BAP. COCCINUS, Venetus, Rotæ Romanæ Decanus, *Deciſiones* Lugduni, & Venetiis 1624. in fol. publicavit. Scripſit item *de electione Romani Pontificis, de pœnitentiaria majore*, & alia.

CXCI. DOMINICUS Tuschus, humili quidem, ſed honeſto genere natus in Caſtellanaro municipio apud Regium Lepidi, virtute, doctrina, induſtria, animique conſtantia ad ſummos in Eccleſia honores pervenit. Primum miles & unius cohortis Tribunus, exinde Ticinum profectus, ibidem Juris utriusque laurea demum donatus fuit. Poſt varia munia laudabiliter geſta *Clemens VIII.* magnus ingeniorum æſtimator, virum ad ſumma natum, inter Patres purpuratos anno 1599. retulit. In comitiis certe, quibus *Paulus V.* ad pontificatum eſt evectus, magna Senatus pars illum ſummo iſto in terris honore dignum judicarat. Eſtque vel eo nomine in primis laudandus, quod mutatam Patrum de ſe ſententiam parui pendens, infracto ſemper animo ſibi conſtitit. Humiles & obſcuros homines ad ſe venientes, humaniter excipiebat, eisque ſuadebat, ut Juris civilis ſtudio naviter ſe traderent; nam fore ut emergerent exemplo ſui. Poſteris reliquit *Concluſionum practicarum Juris in foro omni frequentiorum* tomos octo, Romæ, Antverpiæ, & alibi editos. Deceſſit Romæ anno ætatis octogeſimo ſexto, ſalutis *Chriſti* milleſimo ſexcenteſimo viceſimo, conditus ad *S. Petrum* in Monte aureo.

LEONARDUS Leſſius, de Societate *Jeſu*, Theologus ætate noſtræ celeberrimus, natus anno 1554. in pago Brechtano quatuor milliaribus Antverpia diſſito. Philoſophiam Duaci toto ſeptennio, quindecim vero annis Theologiam Lovanii, ſumma cum laude profeſſus. Audiit olim ipſe in Philoſophicis inter cæteros Lovanii virum inſignem *Bartholomæum Petrum Lintrenſem*, Theologiæ dein Doctorem Duacenſem; in Theologicis vero Romæ *Franciſcum Suarez*, ejuſdem Societatis, ſcriptis orbi clariſſimum; tantis non impar magiſtris diſcipulus. Fuit ei expeditum in ſcientias omnes ingenium, incredibile in rebus, animi præſertim, diſcernendis judicium, de quo præclara Principum virorum, qui eum, dum viveret, frequentes undique conſuluere, orbisque univerſi exſtant teſtimonia. In Jure utroque, Mathematicis, Medica, Hiſtorica, ac Græcanicæ in primis linguæ peritia, nullo uſus magiſtro, præ multis excelluit. Qua in ſcientiarum omnium encyclopædia ſingularis prorſus tanti viri pietas modeſtiaque enituit. Ab ejus calamo prodiere libri IV. *De Juſtitia & Jure, ceterisque virtutibus Cardinalibus. Diſſertatio de Montibus pietatis. De perfectionibus, Moribusque Divinis. De vera ratione valetudinis conſervandæ. De quinquaginta Nominibus Dei*, & opuſcula plura, quæ multorum in manibus ſunt. Obiit Lovanii anno 1623. prope ſeptuagenarius.

ANDREAS CAPELLA, Hiſpanus, Valentinus, ex ipſa civitate *Valentia* Regni metropoli in divinis Scripturis eruditiſſimus, Theologus ſublimis, Prædicator egregius, ac trium linguarum, Hebraicæ, Græcæ atque Latinæ bene peritus: qui ex familia Clericorum Religioſæ Societatis *Jeſu* venit ad ſacrum Ordinem Cartuſianum, in Vigilia *S. Antonii* Abbatis anno 1569. ſuſcipiens habitum in monaſterio *Scala-Dei* Provinciæ Cataloniæ, ubi mirum in modum virtute, doctrina, ac ſanctitate floruit; erat namque orationi, & conſuetudini maxime deditus, ſolitudinis, ſilentii, abſtinentiæque ſingularis amator, ac præcipuus zelator Ordinis, & excellenter exemplaris. Itaque tantis devotæ contemplationis radiis ſplendens primo electus fuit Prior *Porta-Cœli*, poſtmodum domus de *Paulari* in Provincia Caſtellæ, deinde *Neapolis*, impoſterum *Mediolani*, & Viſitator Provinciæ *Lombardiæ*; noviſſime autem anno 1584. præfuit domui *Scala-Dei* ſuæ profeſſionis usque ad annum 1587. unde cum inſtante Rege Catholico Hiſpaniarum *Philippo I.* (qui *Andræam* in magna exiſtimatione habebat) ei commiſſa fuiſſet viſitatio ac reformatio quarundam Abbatiarum Ordinis *S. Benedicti* Clauſtralium, & Cœnobiorum Canonicorum Regularium *S. Auguſtini* in Cataloniæ principatu, abſoluta cum felicitate provincia, idem Rex nominavit eum Epiſcopum Urgellenſem, quam Eccleſiam ſtrenue ac prudenter rexit, non ut dominas in Cleris,

ſed

ſed gregi ſibi concredito factus clariſſima forma Paſtoris. Erexit ſiquidem quoddam Collegium Patribus Societatis *Jeſu* circa Montes Pyrenæos, in quo multa millia aureorum conſumpſit, rem ſane ovibus ſuis fructuoſam ac utiliſſimam, & tanto magis fructuoſam quanto paſtu indigent frequentiore, atque fidei Catholicæ inſtructionibus ii, qui in locis deſertis ac hæreticis vicinioribus commorantur, bonaque ingentia in pauperes ſui Epiſcopatus erogavit. Scripſit docte *ſuper Jeremiam Prophetam.* Vide *Bibliothecam Cart.* fol. 9. Item compoſuit cum eſſet Epiſcopus duo volumina *Sermonum pro Parochis*, idiomate Catalonio, quæ typis mandavit, ac tandem bonis cumulatus operibus, jam octogenarius, cum magnos & varios ex chiraga & podagra patientiſſime pertuliſſet dolores & infirmitates, non ſine maxima opinione ſanctitatis placidiſſime obdormivit in Domino die 22. Sept. anno 1610. expletis in Epiſcopatu 23. annis.

Petrus Grimaldus, Romanus, Carmelita, typis vulgavit volumen I. *Orationum de Adventu, coram PAULO V. habitarum*, quod in pretio eſt. Florebat anno 1612.

CXCII. Joannes Marqvez, natione Hiſpanus, Ordinis Erem. S. Auguſtini, Doctor Theologus, & in univerſitate Salmanticenſi Profeſſor primarius, *Philippo III.* Hiſpaniarum Regi à ſacris Concionibus; admirabilis plane doctrinæ cum ſumma eloquentia conjunctæ rarum ac ſingulare ſui ævi exemplum. Ex variis ejus ſcriptis prodierunt: *Princeps ſive Gubernator Chriſtianus, formatus ex vita Moyſis & Joſue.* Quem Gallico ſermone donatum edidit *D. De Virion Conſiliarius Ducis Lotharingiæ, Nancei* anno 1621. Item: *Conciones Super Pſalmum* 136. & 125. ſive *de duplici ſtatu Hieruſalem.* Item: *Defenſorium ſui Ordinis.* ſive *de Origene Ord. Erem. S. Auguſtini.* Quem librum impugnatum à *Gabriele Pennoto* Canonico Regulari, defendit contra eundem *Franciſcus Bivarius* Ord. Ciſtercienſis, prolixo commentario ad *Fl. Dextri Chronicum:* & contra aliorum quorundam impetitiones egregie propugnat R. P. *Thomas Herrerea*, Auguſtinianus Matricenſis in *Reſponſione Pacifica* edita Coloniæ 1635. Auctor *Anaſtaſis* refert eum ediſiſſe *Commentaria in Librum Joſue*, item *in Corn. Tacitum.* Obiit vir præclariſſimus ac toti Hiſpaniæ gratus 27. Febr. anno 1621.

Valerius Reginaldus, Burgundus, patria Uſienſis, qui pagus eſt diœceſis Biſuntinæ S. J. Theologus, ſcripſit *Praxim fori pœnitentialis*, 1616. & librum *de Prudentia Confeſſorii* 1610. Lugduni editum. *Compendiariam praxim difficiliorum Caſuum Conſcientiæ.* Pariſiis audiverat *Joannem Maldonatum* & *Joannem Marianam*, præſtantiſſimos ejus ætatis Theologos, eximio fructu. Pie in Domino conquievit Dolæ anno 1623. æt. 80. Religionis 50.

Petrus Jussanus Mediolanenſis, Doctor Theologus, Presbyter Congregationis Oblatorum *S. Ambroſii*, ſcripſit ad *Paulum V.* Italice *Hiſtoriam Vitæ, Virtutum, Mortis, & Miraculorum S. Caroli Borromæi*, Archiepiſcopi Mediolanenſis, quod opus in libros IX. ſtili eleganti digeſſit & *Paulo V.* nuncupavit; Gallicum autem fecit *Nicolaus Sulphurnius*, Oratoriæ Congregationis Presbyter, *Mariaque Medicæ* Francorum Reginæ nuncupavit, Pariſiis 1622. Liber eſt ſingularis pietatis & doctrinæ, omnibusque cujuſcumque conditionis hominibus apprime utilis.

Joannes Gonzaga, Mantuanus, Clericus regularis, patrem habuit *Ferdinandum* Guaſtallæ Ducem, matrem vero *Victoriam Doriam.* Ab his traditus in diſciplinam Clericis regularibus Neapoli ad SS. Apoſtolos degentibus, eisdem ſe adjunxit, ibidemque primum Philoſophiæ, dein Theologiæ curriculum feliciter confecit. Exſtant aliquot ejus *Orationes Panegyricæ* Neapoli 1627. typis editæ.

Jacobus Meizatus, monachus Silveſtrinus, Theologus, Hebraice, Græce, & Latine eruditus, ſcripſit *Hebraicæ linguæ Phraſeologiam: In Cantica canticorum:* item *Vitam Bonfilii Epiſcopi Fulginatis, ejusque diſcipuli S. Joannis à Baculo,* Camerini 1613. editam.

Jacobus Salianus, Avenionenſis, Soc. *Jeſu* Theologus & Hiſtoricus, *Annales Eccleſiaſticos veteris teſtamenti ab orbe condito, uſque ad Chriſti Domini mortem*, tomis ſex complexus fuit, Exſtantque Pariſiis, Lugduni, & Coloniæ typis editi. His connexi ſunt *Annales Imperii Aſſyriorum, Babyloniorum, Perſarum, Græcorum, atque Romanorum.* Obiit Pariſiis octogenario major 1640.

Julianus Vivianus, Italus, Piſanæ Eccleſiæ Decanus, *Praxim Juris patronatus* 1628. in fol. Romæ publicavit.

CXCIII. Joannes Antonius Bovius, ſive *Bobius*, patria Cremonenſis, ordine Carmelita, fuit amicitia junctus *Aloyſio Card. Capponi*, quem in Philoſophicis atque Theologicis inſtruxit abunde. Duobus editis libris, doctrinam eorum, qui Pontificiam auctoritatem oppugnabant, refutavit. Gravi de Divinæ Gratiæ Auxiliis Dominicanos inter & Soc. *Jeſu* Patres orta lite, cum *Clementis VIII.* voluntas propenſo in Dominicanorum ſententiam animo ferri videretur, *Bobius* magis quam quisquam alius, ejus properantis curſum retinuit, ſtititque rationibus multis, ne pro Dominicanis ſententiam diceret. *De diſciplina regulari* librum, Hiſpanice conſcriptum, in Italicum ſermonem tranſtulit, ſummo animi demiſſionis exemplo, quod cum in acri rerum maximarum meditatione defixus hæreret, ad hanc humilitatem deſcenderit, quo rem gratam faceret iis, qui arctioris vitæ ſtudio flagrarent. *Paulus V.* Molphetani, ſive Malfetenſis Epiſcopatus ei gubernacula dedit. Florebat ſenio pietateque clarus, anno 1618. Auctores ſiluerunt obitus viri diem.

Ægidius à Præsentatione, Luſitanus, Doctor Theologus Ord. Erem. S. Auguſtini, ingenii acumine & ubertate doctrinæ inter primos ſui ævi Theologos habitus. In Univerſitate Conimbricenſi antceſſor Veſperarius, ac primariæ Cathedræ profeſſor emeritus ſive jubilatus. Quem *Franciſcus Suarez*, S. J. in eadem Univerſitate Theologiæ profeſſor, ſæpe faſſus eſt unicum ſe habuiſſe ſtudiorum ſuorum exercitatorem & ingenii cotem. In lucem edidit Tomos tres *de anima & corporis Beatitudine*, *Conimbricæ apud Didacum Gomez* anno 1609. eosque dedicavit Illuſtriſſimis *Auguſtino de Jeſu* & *Alexio Menezes*, huic Orientis ſive Indiarum, illi Occidentis ſive Hiſpaniarum, ex eodem Ordine aſſumptis. Item Tomum unum *de Voluntario & Involuntario*, & alterum *de immaculata Conceptione Beatiſſ. Virginis*, rogatu ſive juſſu *Philippi III.* Exſtat ejusdem *Primas Auguſtinianus*, ſive *de Prærogativa præcellentia & antiquitate Ordinis Erem. S. Auguſtini*, editus poſt ejus mortem Coloniæ apud hæredes *Antonii Boetſeri* anno 1627. Obiit ipſe anno ſalutis reparatæ 1626. ætatis 87.

Antonius Vasconcellius, S. J. Theologus Olliſiponenſis, claro genere in Luſitania natus, in Eborenſi Academia, ab *Henrico* Rege excitata, Rectorem geſſit. Scripſit *Anacephalæoſin*, id eſt, *ſumma capita rerum à Regibus Luſitaniæ geſtarum cum deſcriptione ejusdem regni Luſitanici. Epigrammata in ſingulos Reges adjecit Emanuel Pimenta*, ejusdem Societatis Presbyter. Obiit Eboræ *Vaſconcellius* 1622. Exſtat Antverpiæ apud *Bellerum* 1621.

Sebastianus Fantonus, Italus, Præneſtinus, ſive Paleſtrinus, Carmelita, Latinorum Generalium trigeſimus ſextus, *ſui Ordinis Rituale* libros duobus & *Rubricis* 123. compoſuit, vulgarique fecit; vir fuit Divini cultus augendi zelo fervidus, & Præneſte, in ſuo quem erexat ipſe cœnobio, ſpiritum egit anno 1623.

Albertus Piccolus, Presbyter Oratorii Meſſanenſis in Sicilia, 1623. in 4. publicavit *Diſſertationem de antiquo jure Eccleſiæ Siculæ.*

Fronto Ducæus, Burdegalus, Soc. Jeſu, ea fuit morum ſuavitate, ut etiam iis qui minus æquo animo in Societatem erant, carus foret. Antiquitatis notitia maxime fuit illuſtris. Aliorum fuit, ſacram Scripturam doctis Commentariis explanare; aliorum, fidei controverſias feliciter tractare; reſtabat ut quis inſudaret in Patribus antiquis, cum Græcis tum Latinis, à fœdis hæreticorum unguibus vindicandis *Nazianzenum*, *Baſilium*, *Chryſoſtomum* & alios Græcos Patres Latine reddidit, & *Notis* illuſtravit, denique edi curavit *Bibliothecam Sanctorum Patrum.* Obiit anno 1623.

Gregorius XV. Papa ante pontificatum dictus *Alexander Ludoviſius*, patria Bononienſis, majorem partem bibliothecæ Palatinæ, Heidelberga à *Maximiliano* Bavariæ Duce ſubacta, Romam anno 1623. transferendam curavit & Vaticanæ adjunxit: obiitque anno milleſimo ſexcenteſimo viceſimo quarto. *Deciſiones* ab ipſo ſcriptas, cum eſſet Auditor Rotæ Romanæ, *Oliverius Beltramnus* J. C. Romæ typis edidit Notasque adjunxit.

CXCIV. Ægidius Cannartus, apud Rhetelios natus eſt 1571. Poſtquam humaniores litteras alte imbibiſſet, & Philoſophiæ curriculum eximia cum laude peregiſſet, patre volente ſerio ſtudia ad Jus contulit. Erat in eo rara animi indoles, judicium acre & præſens, memoria facilis & tenax, ingenium ſubtile & ardens, prompta eloquendi facultas, diſputandi acumen ſingulare, ſcribendi mira facilitas. Quibus dotibus Præceptorum amorem, ſodalium admirationem, externorum plauſum & favorem ſibi conciliaverat. Græcæ etiam atque Hebraicæ linguarum cognitionem Scholaſticis diſciplinis adjunxit. Theologiam inde apud ſuos profeſſus, ingenium ſuum prolixe ac liberaliter explicavit. Novum Teſtamentum (ut *Lanovius* refert) Græce & Latine verbo tenus callebat, ut inverſo etiam ordine totum reponeret. *Tertullianum* unice dilexit & memoriæ integrum mandavit, atque perdidicit. Humaniorum litterarum tam præſenti erat memoria, ut Latinos Poëtas ad unguem teneret, *Horatium* maxime, *Juvenalem* atque *Perſium*, quorum quamvis periodum vel verbo ſummonefactus ex tempore ad rogantis arbitrium reddere ſolebat. Nulla erat ex liberalibus diſciplinis, cujus non arcana pervidiſſet; haud minus rerum quam verborum peritus, contra quam ſoleant vulgaria ingenia, quibus ex uno tantum decedit, quantum accedit ex altero. De hæreticis verbo, ſcriptis, opere triumphavit, imperterritus contra totam factionem; audierunt enim eum de Cathedra fulminantem *Caſtrenſes*, *Rupellani*, *Neracenſes*, *Salmurienſes*, quos fanatica vertigo abduxerat, quosque reduxit. Enim vero calamo nihili minus, quam lingua valuit; exſtant ejus *Acta collationis cum Joſione* Calviniſta; *Conciones: Oratio*, quam vocant, *Decretalis* ad cap. *Firmiter*, *de Sum. Trin. & fide Cathol.* Oratio funebris in obitum *Franciſci Laſchiver*, Rhedonenſis Epiſcopi. Ordinis ſui promovendi ſtudio nullis laboribus pepercit. Undeviginti Monaſteria diverſis locis conſtituit. Germaniæ Provinciam poſt centum annos recuperavit. Privatas familias, Provincias, Ordinem univerſum continuo glorioſe adminiſtravit. Gratus Principibus, privatis ſuſpiciendus. Obiit *Paulæ* anno 1624. pulchra & pretioſa morte, qualis decet eſſe Sanctorum, quinquagenario paulo major.

Joannes Pitsius, Anglus, ad poſteritatis commodum, ſuique nominis memoriam, ſcripſit *de legibus* Theologicum tractatum; item *de Beatitudine*, *de Peregrinatione* libros VII. *De Academiis & illuſtribus ſcriptoribus.* An obierit ſeu vivat mihi non eſt compertum. Habere ſe præ

mani-

manibus profitebatur *de Epiſcopis, de Apoſtolicis viris & de Regibus ſuæ gentis.* De quorum omnium editione nihil certi. Florebat circa annum 1619.

JOANNES MARIANA, Elboræ (quod in Carpetanis eſt agri Toletani municipium, Talabrica hodie ſeu Talauera) natus, litteras bonas Compluti puer edoctus, Philoſophicis que ac Theologicis in Societate imbutus, Romæ primum, mox Lutetiæ eadem profeſſus, valetudinis tuendæ gratia in patriam revertit, & ſingulari vir judicio, rerumque geſtarum memoria, ad patriæ hiſtoriam Latinis illuſtrandam litteris, quod eo ſæculo præſtitum à civium ſuorum nemine dolebat, animum convertit. Scripſitque XXX. *Annalium Hiſpaniæ* libros diſerte admodum, gravi ſtylo, affectu privato carens; ut *Thucydidis* prudentiam ac *Taciti* acumen unus complexus eſſe videatur. Docet enim miram rerum in omnibus ætatibus viciſſitudinem, mores denique ac judicium informat. Qui *Annales* in Hiſpania primum viſi, nunc demum trans Pyrenæos in Germania evulgati leguntur ab eruditis hominibus, ut & ejusdem *de Rege, ac Regis inſtitutione* doctus ac jucundus *commentarius*, quæque de *de ponderibus, ac menſuris Hebræorum, Græcorum, Romanorum & Iberorum* ſubtiliter diſſeruit. Concionator & ipſe facundus, corporis forma egregia, fronte lata, gravique aſpectu. Scripſit inſuper Tractatus VII. cum Hiſtoricos, tum nimirum *de adventu B. Jacobi Apoſtoli* in Hiſpaniam. *De editione vulgata SS. Bibliorum. De fide & anno mortis Chriſti. De annis Arabum cum annis noſtris comparatis. De ſpectaculis. De monetæ mutatione. De morte & immortalitate.* Eruit è tenebris, *Notisque* illuſtravit, ac *Proœmio* ornavit libros tres *Lucæ* Tudenſis *Epiſcopi de altera vita, fideique controverſiis adverſus Albigenſium errores. Bibliothecam Photii in Epitomen redegit*, & Latinas fecit *B. Cyrilli Alexandrini* Epiſcopi ἑορταστικὰς Homilias, quæ duo tamen lucem non aſpicient. Obiit Toleti 1624. nonagenarius.

COSMAS MAGALIANUS Bracarenſis, Luſitanus S. J. Theologus, Profeſſor Conimbricenſis non virtute minus, quam doctrina clarus. Cum fluctuaret animo deberetne poſteritatis judicio ſuos labores committere, libellum vulgavit, quem per jocum *Scapham* appellavit, quo periculum faceret: ut vidit ex voto ſuccedere, majora emiſit. *De Viris illuſtribus Societatis* ſcribere meditantem, mors intercepit Conimbricæ anno 1624. æt. 73. Scripſit tomos duos *in Epiſtolas S. Pauli ad Timotheum & Titum* 1609. quos in 4 Lugduni publicavit: in quibus de Hierarchia ac Principatu Eccleſiaſtico fuſe diſſerit: *Commentarios in Canticum I. Moſis, in Joſue, in Moyſis Cantica & Benedictiones Patriarcharum* lib. IV. *Explanationes & Annotationes morales in ſacram Judicum Hiſtoriam.*

CXCV. LUDOVICUS PONTANUS, natione Hiſpanus, patria Pincianus, ab ipſis incunabulis factus atque educatus ad pietatem, Societatem Jeſu expetivit, annum agens 20. atque admiſſus eſt ao. ſalutis 1575. cum jam & Philoſophicis diſciplinis eſſet inſtructus, & duos annos in ſacra Theologia utiliter poſuiſſet. Deinde perſecutus eſt ſtudia litterarum, in quibus longo poſt ſe intervallo condiſcipulos omnes reliquit propter ardorem animi, ingenium atque acre judicium. Itaque *Ariſtotelis* curſum, ut vocant, docendo confecit, & ſacram Theologiam profeſſus eſt acute, graviter erudite. Sed cum non minus integritate, ac religione quam ingenio, atque doctrina excelleret, Magiſtri Novitiorum, atque Rectoris partes, *Ludovico* ſæpe mandatæ ſunt, easque peregregie obivit: ſed tenui vel potius nulla valetudine, qua ſemper conflictabatur, coactus eſt interrumpere & gubernandi & docendi curſum, ac animum ad ea ſcribenda transferre, quæ longo uſu, aſſidua meditatione, perpetua ſui mortificatione didicit, & non tam ex aliorum libris hauſit, quam in ſe ipſe expertus eſt. Scripſit materna lingua pias, doctas, perutiles *Myſteriorum fidei Meditationes*: quas duobus tomis complexus eſt, quos jam ex Ibericis Latinos, *Melchior Treverinus* Societatis ejusdem fecit: Gallice alii. Scripſit præterea inſigne volumen, cui titulus: *Dux Spiritualis.* Quatuor item Tomos *de Chriſtiani hominis perfectione, in quolibet ejus vitæ genere Expoſitionem Moralem & Myſticam in Canticum Canticorum*, quæ continet Exhortationes, ſive Sermones de omnibus Chriſtianæ religionis myſteriis atque virtutibus; rurſum Hiſpanice edidit *de recto Sacramentorum uſu.* Placidiſſime expiravit Vallitoleti anno 1624. æt. 70. Sepultus eſt eo modo quem Societas in Sanctorum virorum funebris conſuevit adhibere.

MICHAEL JOANNES VIM-BODINUS, Hiſpanus Theologus curioſus, doctus, ſcripſit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam Valentinorum* in Hiſpania, *Panegyricum B. Thomæ* Archiepiſcopi Valentini: item *Inſcriptiones & Elogia* varia 1625. in fol. Madriti edita.

MELCHIOR ROTELIUS *de re beneficiaria* duo volumina in fol. 1629. & 1633. edenda curavit.

CLAUDIUS RANGOLIUS, Creſpcienſis Valeſuos ord. Minimorum Hebraice, Græce & Latine doctus, incomparabilis eloquentiæ Vir, ſcripſit *in Reges commentariorum* libros duos. Diffuſa in labiis dicendi gratia animos ad virtutem mulcebat trahebatque. Perſuaſus ipſe Sanctorum geſtis (quæ illi lectio pene continua) animaverat ſe ad communem vitæ curſum ſeparandum. Ferventi zelo ad cultum Dei promovendum accenſus, vitiorum mentionem exhorrebat. Solitudo & receſſus in magna parte voluptatis fuit, in otio tamen nunquam fuit. Dum ad perfectionis metam intenſo curſu properat & corpus duriter macerat, mors in maturam virtutis meſſem falcem injicit, ſed heu! in virum fato immaturum. Obiit Fublini in agro Meldenſi an. 1625. multa eo intercepto, nobis & immortalitati intercepta ſunt opera Chronologica quæ meditabatur.

Jodocus Coccius, Germanus, patria Treulrenſis, Soc. Jeſu litteraturæ politioris & Hiſtoriæ cognitione fuit inſtructus egregie. Obiit Rubeaci in Alſatia an. 1622. Edidit *Dagobertum Regem redivivum*, quem *Notis* illuſtravit.

Nicolaus Coeffæus, Gallus Senomanenſis, Ordinis Prædicatorum Theologus, obiit Pariſiis anno 1623. cum nominatus eſſet Epiſcopus Maſſilienſis, ſed nondum capta poſſeſſione. Scripſit multa Latine & Gallice; hæc inter celebrantur *Hiſtoria Romanorum*, tomi duo, Pariſ. in fol.

Jacobus Gretserus, Germanus, Soc. Jeſu, fortiſſimus Athleta, ac vigilantiſſimus veritatis defenſor, magnus Lutheranorum domitor ac malleus, Hæreticorumque omnium terror; poſtquam totas bibliothecas legendo exhauſit, & totas fere ſcribendo replevit, vitæ ſatur, cum 26. annis Ingolſtadii docuiſſet, uno linguam Græcam, tribus Philoſophiam, reliquis Theologiam, & 48. in Societate vixiſſet, pie deceſſit Ingolſtadii 29. Januar. an. 1625. æt. 63. Ad ſtuporem uſque protenditur ſeries ab illo ſcriptorum voluminum, quam videre eſt apud *Alegambe*; adhuc non pauca ejus opera inedita manent. Edidit vero ſeſquicentum fere libros.

CXCVI. Prosper Stellartius, Erem. Auguſtinianus, S. Theol. Doctor, Conventus Tornacenſis in patria Prior, totiuſque Provinciæ per Belgium Viſitator, excellebat ingenii nobilitate & facundia. Edidit *Auguſtinomachiam*, ſive *Vindicias tutelares pro S. Auguſt. & Auguſtinianis*, libris II. *de Coronis, & Tonſuris Paganorum, Judæorum, Chriſtianorum. Fundamina & Regulas omnium Ordinum monaſticorum & militarium. Annales Monaſticos*, ſive *Chronologiam*, libris XVII. totidemque ſæculis diſtinctam. Obiit Cajetæ in Campania, dum in patriam remeare cogitat, an. 1626. æt. 39.

Hieronymus Columbus, Peruſinus Theologus, Bononiæ 1619. edidit *Diſquiſitionem Theologicam in ſacram Chriſti Nativitatem*, in qua diſputat quonam pacto plantæ & ſidera Domino famulentur. Scripſit item *de Angelica & Humana Hierarchia* libros VIII. *De Regimine Eccleſiæ Dei* libros II.

Joannes Baptista de Lezana, Hiſpanus, Carmelita, ſuorum Sodalium ſtudiis Romæ ad *S. Mariam Tranſpontinam* diu præfuit & librum ibidem 1622. in 4. edidit. *De reformatione regularium* ſive *diſciplina religioſa ad normam SS. Patrum & Monachorum. De immaculata Virginis Conceptione* Madriti 1626. *De caſibus conſcientiæ*, & alia. Idem occupatur in conſcribenda *Hiſtoria* Ordinis Carmelitani.

Petrus Cottonus, natione Gallus, patria Foreſianus, ex Lugdunenſi diœceſi, rara vir ſcientia, eloquentia, pietate: ea porro morum ſuavitate, ut mirabiles amores excitaret ſui, & omnibus Principibus ſummis, mediis, infimis, juxta charus foret. *Henrico IV.* Galliarum Regi fuit chariſſimus, apud quem Concionatoris munere functus eſt magna hominum admiratione, ac fructu. Ab hæreticis ſæpe eſt appetitus inſidiis, atque ita aliquando in cervice vulneratus, ut parum ab extremo periculo abfuerit. Edidit Gallice eruditum opus, & pium *de Miſſæ ſacrificio* adverſus Miniſtrum Gratianopolitanum. Item *Apologias pro Matre Dei & de enormitate peccati. Interiorem devotæ mentis occupationem*, Reginæ juſſu denuo auctius editam. *Epiſtolas Apologeticas de fide Catholica* adverſus *Danielem Chamierium* Delphinatem, Calvinianæ ſectæ apud Allobroges Miniſtrum, in quem & *P. Ignatius Armandus* incurrit. *De modo agendi cum Hæreticis. De locis ſacræ Scripturæ à Calvinianis corruptis*, quod opus *Genevam Plagiariam* nuncupavit. *Concordiam utriuſque Religionis:* qui liber Romæ non Patribus modo, ſed & *Paulo V.* Pont. Max. cum placuiſſet, edi juſſus. *Relapſum Genevæ Plagiariæ. Inſtitutionem Catholicam* lib. IV. adverſus *Inſtitutiones Calvini*, quæ Latine verſa prodiit Moguntiæ an. 1618. *Manuale precum. Meditationes de Vita & Paſſione Chriſti. Devotionem Calviniſtarum*, quam Germanice reddidit *Matthias Mayrhovius*. Defenſionem Concilii Tridentini. *Epitomen Controverſiarum*, præter *Apologias* plurimas & *Sermones* ſive *Conciones*. Sanctiſſime vixit expiravitque placide Pariſiis an. 1626. æt. 63. Societatis 43.

Ludovicus Donius Attichius, Regienſis Epiſcopus, accurato, eleganti ac generoſo ſtylo, proſecutus eſt opus *de Viris illuſtribus Ordinis Minimorum*.

Leonardus Coquæus, Ord. Erem. *S. Auguſtini* Doctor Pariſienſis, natus non procul Aureliis nobili Galliæ urbe, omni doctrinæ genere à puero inſtructus: linguarum Latinæ, Græcæ & Hebraicæ uſque eo peritus; ut iis tanquam vernacula uteretur, atque inter diſputandum non raro textum Hebraicum, Syriacum, Chaldaicum è fideliſſimo memoriæ, qua plurimum valebat, theſauro hic è veſtigio depromeret. In Comitiis ſui Ordinis Generalibus Romæ atque alibi, diſputationibus Theologicis Summi Præſidis titulo (*Magiſtrum circuli* vocant) præfectus, omnibus ingentem ſui admirationem injecit. Tandem anno 1595. Florentiam accitus à Sereniſſ. *Chriſtiana Lotharinga*, *Ferdinandi* Etruriæ Ducis conjuge, ut ſibi à Sacris Confeſſionibus eſſet; ejus ibidem munificentia pulcherrimam Bibliothecam inſtruxit, quæ hodieque extat Florentiæ apud ſui Ordinis ſocios. Inter Varia ejus ſcripta typis prodierunt luculenti *commentarii in libros S. Auguſtini de civitate Dei*. Pariſiis. Item *commentarii in Eſdram. Quæſtiones de divina Gratia Auxiliis*. Fidei catholicæ egregium ac fortiſſimum ſe defenſorem exhibuit, ac duobus Tomis *Philippum Mornaum*, ſectæ Calviniſticæ in Gallia anteſignanum, Pontificia Sacra impudenter allatran-

allatrantem, compeſcuit. Nec Sceptri reverentia à veritate propugnanda deterritus, ſtylum ſtrinxit in *Jacobum I.* Magnæ Britanniæ & Hiberniæ Regem, edito *Examine Præfationis monitoriæ*, quam idem Rex præmiſerat *Apologiæ* ſuæ pro juramento fidelitatis. In quo examine refellitur & *Apologia* ipſa regis, & Summi Pontificis Brevia ad catholicos Anglos fortiſſime propugnantur. Obiit Florentiæ anno ſalutis 1615.

FRANCISCUS de ZUNIGA, Hiſpanus, gente Cantaber, Soc. J. Profeſſor Salmanticenſis, edidit librum *de Trinitate*, qui 1623. Lugduni in 4. poſthumus prodiit. Obiit Valliſoleti anno 1614.

LEONARDUS MARIUS, Goëſanus, Zelandus, Doctor Theologus & Profeſſor, vir in Divinis reconditæ ſcientiæ, linguarumque Græcæ & Hebraicæ peritus, edidit *Commentarium in Pentateuchum; de S. Petri Romanæ ſedis Primatu*, atque alia complura ad controverſias fidei ſpectantia, idiomate vernaculo, ſed alieno nomine. Florebat an. 1624.

CXCVII. JACOBUS JANSONIUS, Amſtelodamus, Doctor Theologus, Sacræ Scripturæ Interpres in Academia Lovanienſi, atque ad D. Petrum in eadem urbe Decanus: doctrina vitæque ſanctimonia claruit; ſcripſit & in lucem dedit Lovanii anno 1580. *Inſtructionem Catholici Eccleſiaſtæ; In ſacrum Miſſæ Canonem*, quo S. R. Eccleſia per orbem univerſum utitur, opus ſæpe recuſum. *Commentarium & Expoſitionem paraphraſticam in Pſalmos Davidicos* 1594. & 1610. *Enarrationes in Prophetam Job; in Paſſionem Dominicam*, & Orationes varias. Obiit dierum & famæ plenus 1625.

AMBROSIUS de PENNALOSA, Mondexarenſis, Hiſpanus, S. J. Theologus, *Philippi IV.* Hiſp. Regis, ejusque Sororis *Mariæ* Hungarorum Reginæ Concionator, ſcripſit *de Chriſti & Spiritus ſancti divinitate*, contra Judæos, *Photinum*, *Socinum*, *Engedinum* & alios veteres ac novos Arianos: quod opus Viennenſes in Auſtria 1624. in fol. publicarunt. Exſtat & *Martini Smigletii*, ejuſdem Soc. Theologi, liber *de erroribus novorum Arianorum*.

JOANNES BABTISTA SCORTIA, origine Genuenſis, ſed in Belgio natus, ſcripſit librum *de Miſſæ ſacrificio*, Lugduni 1616. in 4. editum: Item *commentarium in ſelectas Pontificum Romanorum Conſtitutiones* 1625. evulgatum.

JACOBUS BONFRERIUS, Dionantenſis, Soc. Jeſu Doctor Theologus Duacenſis, *Pentateuchum Moyſis* erudito *commentario* à ſe illuſtratum, 1629. Antverpiæ, typis Plantinianis, in fol. edidit.

JOANNES PAULUS WINDEC, Helvetius, Theologiæ Doctor & Profeſſor in Friburgenſi Academia, apud Briſgois, ſcripſit librum *de Electoribus Imperii*, 1626. Coloniæ editum.

ADAMUS TANNERUS, Germanus, Soc. J. Theologus, vir fuit paucorum verborum, magnarum cogitationum, Latine, Græce, Hebraice, peregregie doctus, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ peritiſſimus; Sanctorum Patrum, & antiquitatis venerandæ diligens & indefeſſus perveſtigator, *Anatomiam Confeſſionis Auguſtanæ 1614. Theologiam Scholaſticam, ſpeculativam, practicam 1626. Anti-Mylium*, quo demonſtrat numquam *Lutherum* ſenſiſſe, aut vixiſſe ſecundum Apoſtolicam doctrinam, Ingolſtadii, & alia publicavit non pauca, quæ ad fidei *Controverſias* pertinent, magno Catholicorum plauſu, Hæreticorum luctu. Illum fama celebrem *Ferdinandus II.* Cæſar Auguſtus, Pragenſis Academiæ juſſit eſſe Cancellarium. Sed anno vix exacto, valetudine non favente, coactus eſt ad auram familiarem remigrare. Obiit 1632. æt. 60.

ANTONIUS SANCTARELLUS, Italus, Societatis Jeſu Theologus, *Reſolutiones* varias & *Tractatus* varios Theologicos Romæ 1625. Italice publicavit. Inter hos, *de Jubilæo anni Sancti, aliiſque Jubilæis*.

LAURENTIUS BEYERLINCK, Antverpiæ natus, literiſque excultus, Lovanii Philoſophiam & Theologiam hauſit. Ad Seminarii Epiſcopatus Antverpienſis curam à *Joanne Miræo* Epiſcopo evocatus, præfuit & fecit bene. Canonicus in patria & librorum Cenſor diſtrictus, dein urbis Archipresbyter, nec non S. R. E. Prothonotarius, tot muniis cum laude obitis, concionibus, ſcriptis ſacris ac profanis, innocentia, atque in Deum pietate apud cives & exteros clarus, obiit anno 1627. Vir fuit ſermone ac ſtilo diſertus, ingenio facili & expedito, comitate morum & affabilitate carus omnibus, Ab eo profecta ſunt foras *Apophthegmata Chriſtianorum. Opus Chronographicum ab anno* 1570. *usque* 1612. Quod Chronici *Opmeriani* Auctarium eſt. *Promptuarium morale ſuper Evangelia feſtorum anni totius. Tractatus ſynodicus ad Synodum Dordracenam. Parentalia in Funere Joannis Miræi Epiſcopi Antverpienſis.* Item *in Funere Matthiæ Hovii Machlin. Archiepiſc. Orationes duæ in Exequiis Philippi III. Hiſp. Regis*, & *Alberti Pii. Biblia ſacra variarum Tranſlationum. Magnum theatrum Vitæ humanæ*, ad normam *Polyantheæ* cujuſdam univerſalis, juxta Alphabeti ſeriem, in tomos VII. diſpoſitum. Idiomate vernaculo dedit *Reſponſa Catholica ad Quæſita obvia prætenſæ Religionis reformatæ*.

CXCVIII. GASPAR SANCTIUS, S. J. *in libros Paralipomenon & Regum*, 1614. Antverpiæ in fol. & in reliquam fere totam Scripturam luculenter ſcripſit. Patria fuit Centumputeolanus: tradunt eum nullo umquam lethali crimine temeratum, divinis etiam viſis, atque illuſtrationibus recreatum, mortis ſuæ diem diu ante præſciviſſe, quem clauſit Madriti 16 Novemb. anno 1628.

Basilius Pontius Legionensis, Doctor Theologus Ord. Erem. *S. Auguſtini*, nobiliſſimi patrui *Aloyſii Legionenſis* ex eodem Ordine (de quo ſupra fol. 154.) haud degener nepos, patria Granatenſis, Academiæ Salmanticenſis haud exiguum ſuo ævo decus, in qua primam in Theologia Cathedram moderatus eſt, ſumma cum omnium laude ac pæne ſtupore: nec minus in concionando diſertus & efficax, quam in diſputando acutus. Evulgavit juvenis admodum *Conciones Quadrageſimales*. Ætate provectior ſcripſit doctiſſimum opus *de Matrimonio*, nihil deterritus ingenti volumine *Thomæ Sanchez*, ſpicas (ut ipſe præfatur perquam modeſte) colligens à magno meſſore relictas. Prodiit primum in Hiſpania, deinde Bruxellæ typis *Joannis Meerbecii*, anno 1627. Extat ejusdem opuſculum hoc titulo: *Academia Salmanticenſis de tenenda & docenda doctrina, SS. Auguſtini & Thomæ Aquinatis judicium, ſtatuto juramentoque ſolemni firmatum, & contra impugnantes propugnatum.* Duaci apud viduam *Marci Wyon*, anno 1634. Editio tertia, poſt unam Hiſpanam & alteram Romanam. Plurima habuit prælo parata, plura etiam edita, quæ mihi videre non licuit. Ereptus eſt orbi, anno ætatis ſuæ 59. reparatæ ſalutis 1629.

Judocus Lorichius, Theologus Profeſſor in Academia Friburgenſi, ſenex intravit Ordinem Cartuſienſem in in eadem civitate. Edidit *Theſaurum ſacræ Theologiæ*; non tamen ſub nomine Cartuſiani Religioſi, magnum & ingens volumen, in cujus initio contexitur Catalogus aliorum librorum, quos compoſuit. Obiit circa annum 1613.

Bartholomæus Valperga, monachus Cartuſiæ Majoricenſis, ſcripſit *Vitam B. Catharinæ Thomaſiæ Regularis Ordinis S. Auguſtini*, Hiſpanice anno 1617. Utrum adhuc in vivis ſit, neſcio.

Joannes de Madriaga, Religioſus Cartuſiæ dictæ *Porta-zali*, prope Valentiam, in uſum præcipue & ſolatium Ccrtuſianorum elaboravit *Vitam S. Brunonis* Patriarchæ Ordinis Cartuſienſis, cum *Originibus & conſuetudinibus* ejuſdem S. Ordinis, Impreſſam Valentiæ, in ædibus *Petri Patricii Mey* anno 1596. Scripſit autem Hiſpanice; hanc vero Latinam fecit *Gerardus Eligii*, quam M. S. penes ſe habet *Petrus Wallius* Cartuſ. Bruxell. Vocat illum *Petreius* fol. 145. *Biblioth.* ſuæ *Hieronymum Madaliaga*, ſed errat. Pie *Madriaga* deceſſit circa annum 1620.

CXCIX. Antonius Molina, Hiſpanus, ex Ordine Eremitico S. Auguſtini, de ſuperiorum ſuorum licentia, ſe ad Cartuſianos tranſtulit in Regiam domum *de Miraflores*, quæ prope Burgos in Regno Caſtellæ ſita eſt. Scripſit idiomate patrio *Inſtructionem Sacerdotum*, librum plane aureum aureus ipſe Sacerdos; in quo tractat de Seraphico Sacerdotum officio, poteſtate, dignitate ac gloria: item de Sancto Miſſæ Sacrificio ejusque excellentia; quo præterea cultu, cum interno tum externo peragi conveniat; qua denique ratione Officium divinum attente ſit perſolvendum. Hunc tractatum poſt ſeptimam in Hiſpaniis impreſſionem latinitate donavit *Nic. Janſenius Boy*, Ordinis Prædicat. Antverp. apud *Arteſſenium* 1644. Legitur etiam modo Gallice & Italice. Scripſit etiam *Exercitia ſpiritualia* pro Fratribus laicis. Item *de Meditatione & Oratione*, *de quatuor noviſſimis*, & *de rebus politicis*. Obiit *Molina*, non ſine opinione ſanctitatis, 21. Sept. anno 1612.

Matthias Hovius, Mechlinienſis, primum ad *S. Petrum* in patria Paſtor, ſermonis gratia inprimis placuit, cum ad populum publice verba faceret. Poſt Eccleſiæ metropolitanæ Archidiaconus, & ſede vacante Vicarius Generalis, demum tertius Mechlinienſium Archiepiſcopus deſignatus & conſecratus anno 1596. annos totos 24. feliciter præfuit. Sereniſſimis Belgarum Principibus *Alberto* & *Eliſabetha* gratus, quibus & à Conſiliis ſtatus fuit, ſtrenuus, vigilans, conſtans & integer, cujus auctoritatem ipſi etiam hæretici ſuſpiciebant, timebant & reverebantur; ita ut in duodennalibus cum Hollandis induciis in ejus diœceſi hæreticis undique cincta & pene commixta, non dico nidulari, ſed vel hæreſes ſuas profiteri & palam facere non auderent. Mechlinienſes pagos, tam ex hæreticorum quam ex bellorum & hoſtium incurſu ſilveſcentes, deſertos & pene depoſitos, adeo ut toto territorio non tam Chriſtiani, quam Indi & Barbari habitare viderentur, ita reformavit & reparavit, ut tunc impletum videretur illud *Iſaiæ*: *Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam, habitantibus in regione umbræ mortis lux orta eſt eis.* Jam quanta eo Præſule duce & chorago Mechliniæ in choro decor erat pſalmodiæ, quis ordo, reverentia rituum, quanta Religionis majeſtas & ornatus, res ipſa palam loquebatur. Tertiam Synodum Provincialem Mechliniæ celebravit: in cujus auſpiciis elegantem & doctam *Orationem* habuit, *de cauſis Synodi*, *deque abuſibus Cleri & Eccleſiæ tollendis*, editam Antverpiæ anno 1608. typis Plantinianis. Prodierunt iisdem typis *Diœceſana* anno 1609. ab eo celebrata. Obiit anno 1620. laudatus pro funere à *Jacobo Janſonio* Doct. Theologo Mechliniæ, & *Laurentio Beyerlinck* Affligemii.

Joannes Dagonæus, Gallus Ord. Cartuſianus, natione Gallus, olim Prior Cartuſiæ *Montis Dei*, & *Abbatis Villæ*, juris utriusque peritiſſimus, edidit *Suſannam Danieliticam*, Pariſiis apud *Chapelletum* anno 1612. Vulgavit aſcetica varia Gallice, inter quæ maxime celebrantur *Scutum Solitudinis*, *Tablatura ſpiritualis in Antiphonam Salve Regina*, utilis & lectu perquam jucunda, item *Angelorum Poëma*, elegantiſſimum. Ad meliora tranſiit circa annum 1623. meritis & gloria plenus.

Ludovicus Richeomus, Gallus, Soc. Jeſu, ob eloquentiam ævi ſui Gallicanus *Cicero* dictus;

ctus; quam merito, ipſius libri editi teſtantur. Virtutes, quibus eximie ornatus fuit, una fere humilitas ita obruit, ut vix obſervari potuerint tenuia quædam earum veſtigia. Nulla illi, præterquam de Deo, dulcis cogitatio, nullus ſermo gratus. Obiit Burdigalæ anno 1625. annis ſeptem octogenario major, ſexagenarius in Societate. Scripſit materna lingua, *de Peregrinationis bono; Defenſionem Peregrinationis*, adverſus Interpretem Epiſtolæ *Greg. Nyſſeni; De ſacris Reliquiis; De ratione migrandi ad meliorem vitam; De Miraculis, Sanctis & Imaginibus; Catechiſmum Regium. Judicium univerſale.* Scripſit plures *Apologias* pro Societate Jeſu adverſus calumnias hæreticorum, & alia, quorum pleraque in latinam & alias linguas tranſlata ſunt.

LUDOVICUS CARRIO, Brugenſis, ſed Hiſpanus origine, Lovanii comparum ac æmulum iiſdem in ſtudiis habuit *I. Lipſium.* E Gallica peregrinatione Lovanium redux an. milleſimo quingenteſimo nonageſimo nono Juris Utriusque Doctor renuntiatus, ibidem Inſtitutionum Imperalium, inde Decretorum Profeſſor fuit Regius. Veterum ſcripta, velut è naufragio tabulas, collegit, recenſuit & auxit. Edidit *Hiſtoriarum Saluſtii Fragmenta* cum *Notis. Cenſorinum de Die Natali*, cui incerti Auctoris *Fragmentum* ejuſdem fere argumenti conjunxit Magni *Aurelii Caſſiodori de Orthographia* libellum. Scripſit inſuper *Antiquarum lectionum* libros III, *Emendationum* libros II. Obiit ante diem anno 1595.

HENRICUS PALUDANUS, Minorita Leodienſis, ex Hiſpano Latinum fecit *Paradiſum Gloria Sanctorum, eorumque Triumphum*, id eſt, Conciones & exercitia pia in feſta totius anni, auctore *Didacon de la Vega*, ejuſdem inſtituti Religioſo.

BARTHOLOMÆUS SENENSIS, Cartuſiæ Florentinæ monachus, vir ſane eruditione & morum integritate apprime commendabilis, ut ſcribit *D. Fulgentius Coccarenius* Prior Cartuſiæ Maggianæ prope Senas, edidit in lucem eleganti ſtilo *Vitam B. Petri Petronii* Senenſis. Item *Vitam B. Stephani Maconi, Senenſis*, Cartuſiæ Ticinenſis olim Cœnobiarchæ ſed utrum adhuc vivat neſcio.

CC. AUGUSTINUS MASCARDUS *Urbani VIII.* Cubicularius, Philoſophus, Orator, & Poëta egregius, *Silvarum* libros quatuor typis Plantinianis publicavit. Scripſit & *Diſcurſus morales in Tabulam Cebetis*, aliaque plurima Latine, & Italice quæ apud *Allatium* reperies.

ARCHANGELUS CARRACCIA de Ripalta Montis Ferrati, Doctor Theologus ordinis Prædicatorum, ſacras litteras Boſchii, Alexandriæ, Papiæ, & Bononiæ diu docuit. Romam inde ad procurandum *Pii V.* apotheoſim miſſus, ejuſdem res geſtas 1629. publicavit.

PETRUS ARCUDIUS, Corcyræus Presbyter, Philoſophiæ ac Sacræ Theologiæ Doctor, ingenii doctrinæque laude mire floruit. *Scipioni* Card. *Burgheſio Pauli V.* ſororis filio percarus fuit, libris ſeptem ſcripſit *de Concordia Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione*, Lutetiæ Pariſiorum annis 1619. & 1626. apud *Cramoiſii*. Auctor hoc in opere probare conatur has primarias & antiquiſſimas Eccleſias in re Sacramentaria concordes eſſe. Quod ſi alicubi nonnulli abuſus, vel falſæ interpretationes in Eccleſiam Græcorum, poſteriorum Schiſmaticorum opera irrepſerint, eos detegit, & auctoritate Sanctorum Patrum tam Græcorum, quam Latinorum, rejicit. Si quid etiam eſt, quod, cum antiquitatem redoleat, difficultatem tamen aliquam patitur, excuſat auctor, ac in bonam portem accipit & interpretatur, hoc ipſo quod vetuſtum ſit, & propterea tolerandum. Opus autem univerſe plurimum valet ad redarguendos hæreticos noſtri temporis, qui ſeptem Eccleſiæ Sacramenta, nupera eſſe à Romana Eccleſia excogitata, impudenter affirmant, quod falſiſſimum eſt; quando & Eccleſia Orientalis, nimirum perantiqua, & ea ſumma ſtudio amplectitur, & ſuis religioſe adminiſtrat. Valet etiam ad inſtruendos Præſules Catholicos, in quorum Diœceſibus *Græci*, vel *Albanenſes* vel *Rutheni* ritu Græco viventes degunt; ut ſciant quomodo cum Presbyteris Græcorum ſe gerere, quidue admittere, quid rejicere, quid tolerare debeant. Poſtremo idem præſtandum erit cum ſacri Cleri hominibus Græcis, qui ad Romanam Eccleſiam accedunt, & ei ſe conſociant. Obitum *Arcudii* mox invenies.

JOANNES VECCUS, Patriarcha item Conſtantinopolitanus, qui fuit vir acerrimi ingenii, valde pius, atque Catholicus, ſcripſit libellum *Adverſus Reſponſiones Græcorum de proceſſione Spiritus S. à Filio*, ita ut appellaretur à ſuis Græcis *Latinophron*, pro cujus defenſione Cardinalis etiam *Beſſario* conſcripſit *Apologiam* contra *Gregorium Palamam*, quem libellum *Arcudius* latinitate donavit; tum etiam quia poſt Concordiam tranſactam, non depoſito Latino Patriarcha, duos deinceps Patriarchas Græcos creatos Conſtantinopoli Eccleſia Romana, quippe conjunctos, legitimos habuit. Hi *Gregorius Protoſyncellus*, & *Gennadius Scholarius* fuere. Poſt quos Romani Pontifices contra alios Patriarchas Schiſmaticos, vel hæreticos nihil ediderunt. Nec eos disjunctos eſſe ab Eccleſia declararunt. Quin potius eos ad Concilium Tridentinum invitarunt, ut *Arcudius* ſibi relatum eſſe tradit à nonagenario viro, *Gaſpare Viviano* integerrimo Antiſte Anagnino, rerum Græcarum peritiſſimo. Cæterum, *Arcudium* à Maximis Pontificibus Miſſum in Septentrionis oras, perhumaniter excepit *Sigiſmundus III.* Poloniæ Rex, & eum plurimis atque eximiis beneficiis exornavit, aſſignatisque prædiis, quæ ad cultum, & victum forent neceſſaria, abunde ſuppeditavit. Ubi is auctoritate Regia fultus, Polonia, Lituania, Ruſſia, immo & Moſcovia cum Polonorum Legatis luſtrata, totos viginti annos in propaganda Religione orthodoxa, qua reducen-

dis ad Apoſtolicæ ſedis obſequium Ruthenis qua retinendis in officio, ac conſervandis, magno cum labore conſumſit. Et vero non deſtiterunt unquam, hæretici vexare Græcos atque Ruthenos & *Timotheo* Patriarcha Conſtantinopolitano à Romano Pontifice non diſſentiente, vi veneni extincto, alium quendam *Cyrillum* Pſeudopatriarcham Alexandrinum, Calvinianæ furiæ alumnum, ſoluta Turcarum Imperatori pecunia, Græcis Conſtantinopolitanis, quaſi alterum Antipapam obtruſerunt. Obiit *Arcudius* Romæ, circa anno 1629. ſtatura fuit alta, ore rubicundo.

Henricus Lud. Castanæus, Rupipoſæus, Epiſcopus Pictavienſis, ſcripſit *Nomenclaturam Cardinalium ſcriptis illuſtrium.* Item edidit *Diſtinctionum celebriorum cum Philoſophicarum, tum Theologicarum ſynopſes.* Florebat anno 1626.

Scævola Sammartanus, Gallus, apud Pictavos eriundus, obiit anno 1623. Scripſit *Elogia Gallorum* aliquot, qui libris editis claruerunt.

CCI. Nicolaus Crusenius, Moſæ-Trajectenſis, Erem. Auguſt. S. Theol. Doctor Papienſis, Brux. Antverp. atque alibi Prior, Ordiniſque ſui per Bohemiam, Auſtriam, ac Stiriam Viſitator generalis, & *Ferdinando II.* Imp. à Conſiliis, Hiſtoriiſque, vir magnæ eloquentiæ atque in negotiis publice privatimque obeundis ſumme dexter; forma, ore, lingua majeſtatem quandam præ ſe ferens edidit *Monaſticon Auguſtinianorum* de Ordinibus ſub Reg. *D. Auguſt.* militantibus &c. Monachii, 1623. fol. Obiit Viennæ, anno cIↃ. IↃc. xxix. IV. Idus Novembris.

Laurentius Empolus, ordinis Eremitarum S. Auguſtini Procurator Generalis in Romana curia, 1628. in fol. Romæ edidit *Bullarum ejuſdem ordinis:* in quo Conſtitutiones Apoſtolicæ à temporibus *Innocentii III.* uſque ad *Urbanum VIII.* continentur, una cum *Catalogo Priorum* ſeu *Præfectorum, Capitulorum & Procuratorum Generalium, Aſſiſtentium & Sacriſtarum Pontificiorum.* Idem *Empolus*, poſt *Joſephum Pamphilum* & alios *Chronica ſui ordinis* concinnavit; nondum mihi viſa.

Paulus Comitolus, natione Italus, patria Peruſinus, impubes adhuc ſe Societati Jeſu addixit, & cum aliis diſciplinis omnibus, tum maxime Humanioribus eximie eſt perpolitus. Itaque Rhetoricam tradidit, ſacras litteras eſt interpretatus, quæſtiones de moribus publice & privatim explicavit, *Catenam illuſtrium Auctorum Græcorum in lib. Job.* è Græco in Latinum ſermonem eleganter tranſtulit, ac denuo Venetiis edidit. Scripſit item *Tractatum Apologeticum pro Monitorio Sedis Apoſtolicæ ad Venetos.* Item *Conſultationem Libelli ſeptem Theologorum Venetorum adverſus interdictum Apoſtolicum. Conſilia* ſeu *Reſponſa Moralia* ſeptem libris comprehenſa, in quibus agit *de Sacramentis, de Voto & Jure-jurando, de Contractibus, de Criminibus & Criminoſis, de criminoſa Ignorantia, de Metu, Juſto, ac de tuta eligendi Opinione, de Cenſuris & Irregularitate, de Teſtamentis, de legatis piis deque Uſucapione. Centum & triginta privilegia B. Virginis.* Obiit in patria anno 1626. æt. 80. Religionis 60.

Augustinus Antolinez, Ord. Erem. S. Aug. S. T. Doctor, Epiſcopus Civitatenſis, dein Archiepiſcopus Compoſtellanus, Hiſpaniam totam eruditionis & virtutum ſuarum fama implevit. Pauperes amavit impenſe: ut obvia mendicabula interdum veſte, calceis frequenter ſuis, texerit; de cætero tam effuſus ut cum ampliſſimos Epiſcopii ſui reditus omnes in egenos prodegiſſet, viderit ſe tandem ad incitatem reductum, indolueritque, non quod ipſe nihil haberet, ſed quod ab eo nihil poſſent pauperes accipere. Invenit tamen modum, ut induſtrius eſt omnis amor, quo vacua manus pluere munera non deſineret. Non erubuit tantus Præſul adire opulenta negotiatorum æraria, ſtipemque ex illis mendicato petere in pauperum alimentum. Hoc erat oves non deglubere, ſed paſcere: Bonus Paſtor animam ſuam poſuit anno 1626. in oppido, quod ab *Hilari viſu* nomen habet, æt. 74. Scripſit *Vitam B. Joannis Saguntini, Vitam D. Claræ Montefalconenſis,* Salamanticæ impreſſam 1622. Vitas aliarum Sanctarum Ordinis ſui aliaque plura M. S. tradit *Curtius* aſſervari Coloniæ apud *Petrum Loy*, S. Theologiæ Licentiatum.

Franciscus *de* Mendoza, nobilis Luſitanus, Oliſiponenſis, Soc. J. Tullius eloquio, carmine Virgilius, Ariſtoteles ſophia, Concionator, Scriptor Doctor, Superior, Religioſus extitit perfectus. Obiit anno 1626. æt. 54. Edidit *Commentaria in libros Regum* tribus tomis in fol. *Sermones per Adventum, Quadrageſimam, & Dominicas per annum habitas.*

Theodorus Smising, origine Weſtfalus, incolatu diuturno Belga, Minorita profeſſione, ſubtiliſſimi vir judicii & ingenii, Scotiſtarumque neotoricorum clariſſimus, ſcripſit *Diſputationes de Deo Uno & Trino* tomos II. Antverp. 1627. in fol. ad quam materiam, in ſpecie Theologicam, revocat omnem Philoſophiam Scotiſticam.

Egbertus Spitholdius, Zutphanius, Canonicus & Plebanus Eccleſiæ Cathedralis Antverp. Librorum Cenſor, vir cui pietas & morum gratia abundabat, poſteris reliquit *Pia precationum & Contemplationum exercitia & meditationes in Paſſionem & Reſurrectionem Chriſti*, Antverp. typis Plantin. edita. Diem clauſit anno 1627. ſepultus in ſacello Circumciſionis, ubi vivens ſibi monumentum delegerat.

CCII. **J**USTUS RICQUIUS, *Jacobi* filius, *Joannis Stadii* Mathematici celeberrimi filia *Catharina* natus eſt Gandavi in arce Othoniana 1587. pridie Non. Majas. A prima ætate litterarum ſtudiis admotus fuit; primaque adoleſcentia ad Duacenſe Athenæum deſtinatus, robuſtioris diſciplinæ ac Philoſophiæ cauſa. Hic, Juriſprudentiæ principiis deguſtatis, laceſſere ingenii vires Muſasque cœpit, & aucupari nominis famam aliquam, editis *Præludiis Poëticis*. Moxque ingenuorum fere Belgarum recepto more, ingenio magis excolendo, in Italiam contendit, In qua, & ſi ætate tenera, nonnullam ſibi virorum eruditorum gratiam conciliavit: & in primis Illuſtriſs. Comitis *Ludovici Saregi* Veronenſis, Peruſiæ & Umbriæ Ex-Præfecti, cui à ſtudiis interioribus & Bibliotheca fuit. In Belgium reverſus, cum Lovanii aliquantiſper ſubſtitiſſet, & ad ſacratiorem vitam ſe totum convertiſſet, non defuerunt novæ ab Italia illecebræ, oblata profeſſoria cathedra Bononienſi, agenti id maxime *Scipione Cardinale Cobellutio*: cui cum morem gerere ob varia impedimenta, quibus domi diſtineretur, integrum non eſſet, Collegio Canonicorum *D. Bavonis* Gandavi adſcriptus eſt, & à Bibliotheca renuntiatus. Vir beneficio illo in primis dignus, poëta elegans & antiquitatis omnis peritus, ſtilo facili, ſive ſolutam orationem tractaret, ſive metri adſtrictam legibus: ingenio comi & feſtivo, moribus ad omnem humanitatem factis. Anno 1624. exeunte, Romam iterum adiit, indeque auſpiciis *Urbani VIII.* Bononiam, quæ tandem ipſi fortunarum & vitæ poſtrema ſedes fuit: nam anno 1627. præmature deceſſit. Ut antiquitatis in primis peritus erat, ſtylo eleganti multa metro proſaque feſtive conſcripſit, inter hæc *de Capitolio Romano veteri* Commentarium. *Panegyrim Paulo V.* Pont. Max. *Syntagma de anno ſæculari Jubilæo, & Annis ſolemnibus diverſarum nationum: Parcas ſive Epitaphiorum libros tres.*

THOMAS GRATIANUS LEODICENSIS, ordinis Eremitarum Auguſtinianorum per Belgium præfectus Provincialis, vir pietate, doctrina, ac prudentia clarus, magno Eccleſiæ, Reipublicæ, ſuique Ordinis bono ſcholas litterarias juventuti per ſuos Sodales erudiendæ anno 1601. Bruxellæ aperuit, & ſuo exemplo alios ad idem alibi præſtandum induxit. Habentque Auguſtiniani litteraria hodie gymnaſia Lovanii, Bruxellæ, Antverpiæ, Diſtemii, Thenis, Herentaliæ apud Brabantos, Gandavi, Brugis, Ipris, Inſulis, Haſebroucæ apud Flandros, Baſſeæ in Arteſia, Angiæ in Hannonia, Huy, Haſſeti, & Bullonii in diœceſi Leodicenſi, Bovinii ad Moſam, & alibi. Quod exemplum utinam ad alias etiam provincias tranſeat. Cæterum *Gratianus* 1613. Antverpiæ librum edidit *de Scriptoribus ordinis Eremitarum S. Auguſtini*, quem *Anaſtaſim Auguſtinianam* nuncupavit. In iſto *Catalogo* augendo nunc Lovanii confert operas ſubſidiarias *Joannes Rivius* ejusdem ordinis Theologus, ac Philoſophus. Obiit autem *Gratianus* Antverpiæ anno milleſimo ſexcenteſimo viceſimo ſeptimo, cum ad comitia ea in urbe celebranda Leodico advenisſet.

CLAUDIUS HEMERÆUS, Quintinopoli in Veromanduis natus, Doctor Theologus Pariſienſis, ſcripſit *Cartuſianum*, ſive *Iter ad ſapientiam Chriſtianam*. 1627. in 8. typis editum Auguſtæ Veromanduorum.

STEPHANUS WEYMS, à Voërde ſive Foro *S. Petri*, in territorio Vera-Moſano, ſub ditione Equitum Ordinis Teutonici, Regius Lovanii fuit Inſtitutionum, poſt Canonum Ordinarius, denique Legum Primarius Anteceſſor, Profeſſorque Jubilarius. *Joan. Wameſii* poſtuma, veluti *Tract. de Appellationibus, & Reſponſa de Jure cum Pontificio tum Civili*, luci aſſeruit. Ipſeque *Prælectiones* ſuas ſive *Analyſin ad Conſtitutiones 24. ex antiquo jure deſumptas & per ſacrum Concilium Tridentinum innovatas*, publici juris fecit, typis *Dormalii*, 1628. 4. Moritur plenus dierum Lovanii, poſtquam jus utrumque per annos eſſet interpretatus, anno 1633. æt. 80. in *D. Petri* juxta tumulum *Joan. Vuameſii* affinis ſui depoſitus. Vixit ſine fuco & fallaciis, atque ab omni faſtu alienus; in omni ſorte, in omni ætate alacris & erectus, & ſibi ſemper par idemque.

CCIII. **J**ACOBUS DAVIUS, Cardinalis Perronius, primum, *Claudio de Sainctes* celebri illo Theologo ad meliorem vitam evocato, Ebroicenſis; Archiepiſcopus dein Senonenſis ac Galliarum Primas, magnusque fuit Eleemoſynarius. Vir ſane præſtantiſſimus, ingenio ac eruditione admirandus, facundia *Neſtor*, atque ut Theologus nemini ſecundus, ſic & Poëta vernacula ac Latino ſermone elegantiſſimus, Hæreticorum terror, *Pleſſiacum Mornæum* durum & impudentem Calviniſtam, in ſolemni totius Galliæ conventu, *Henrico IV.* Rege, cujus ſummus, ut ante dixi, Eleemoſynarius erat, præſente, confudit, pluriumque mendaciorum, quæ ſcriptis ille ſuis contra Eccleſiam Catholicam effutierat convicit, & amplexandi religionem orthodoxam auctor, ipſi fuit. Utque is (quod alii Principes Romam miſſi non effecerant) Eccleſiæ amicus fieret, apud Pontificem egit. Ejus quoque præcipue opera inter Venetos & *Henricum* Regem res compoſitæ. A veritate alienos *Perronius* non ſalutaribus modo doctrinis, neque benevolentia ſolum & humanitate, quæ ſumma in illo elucebat: ſed premiis etiam, ac honoribus apud Regem, cui ob eximias animi, corporisque dotes gratioſus plurimum erat, commendationibus etiam apud Magnates ac Principes, ad Eccleſiæ gremium non paucos perduxit. Litteris ipſe egregie imbutus, litteratorum erat amantiſſimus, & ingeniorum fautor unicus, Eccleſiaſticæ libertatis contra petulantes quorundam inſultus acerrimus propugnator; prudens ita tamen ac moderatus, ut privilegia Cleri defendendo, de Regia nihil detraheret auctoritate, atque hanc aſſerens, Eccleſiaſtico juri nihil

etiam derogaret: In publicis Galliæ conventibus oravit frequenter, ubi cum ora omnium & aures ab eo penderent, animos cæterorum non magna difficultate in ſententiam veritati ac juſtitiæ ſemper faventem pertraxit. *Epiſtolarum* volumen edidit, quas Romæ Legatus ad Regem miſerat. Obiit anno 1618.

ANDRÆUS SCHOTTUS Antverpianus adoleſcens Lovanii Philoſophiæ operam dedit in gymnaſio Caſtrenſi, & in eodem poſtea Rhetoricas præceptiones juventuti explicuit. Diſcipulus tum illi fuit *Petrus Pantinus*, quem poſtea peregrinationis ſuæ comitem in Gallia atque Hiſpania habuit. Ipſe *Cornelium Valerium*, & *Theodoricum Langium*, hunc Græcæ, illum Latinæ, in Trilingui Collegio linguarum profeſſores diligenter audivit: atque amicis *Juſto Lipſio*, *Ludovico Carrione*, *Suffrido Petro*, *Guilelmo Cantero*, ſupra cap. 102. laudato, aliiſque familiariter eſt uſus. Anno milleſimo quingenteſimo ſexto direpta, flammiſque fœdata per militem Antverpia Duacum ſe contulit & in familia vixit *Philippi Lanoii*, viri nobilis, ad quem elegans *Lipſii* exſtat epiſtola *de peregrinatione utiliter inſtituenda* Duaco Lutetiam profectus, ab *Augerio Gisleno Busbequio* Legato Cæſareo in familiam adſcitur: Amicos hic habuit eisdem deditos ſtudiis *Claudium Puteanum* Senatorem *Petrum & Franciſcum Pytheos* fratres, *Joannem Paſſeratium*, *Nicolaos Fabrum & Guillonium*, *Papyrium Maſſonum*, Biennio elapſo in Hiſpaniam à Parente negotiorum cauſa miſſus, *Eliam Vinetum* Burdigalæ de via ſalutavit. Hæſit primum Madriti in aula, poſt Compluti menſes octo ſubſtitit. Inde anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo Toletum ſe contulit, itineris comitem nactus *Guilelmum Lindanum* Ruræmundenſem in Geldria Epiſcopum, tunc in Hiſpania exſulantem. Hic *Alvaro Gometio* innotuit, publico Græcarum Profeſſori: quo vita functo *Schottus* Salmantica evocatus, ſuperatis competitoribus, Cretenſi uno, & duobus Hiſpanis, cathedram obtinuit, atque à *Gaſpare Quiroga* Card. & Archiepiſcopo Toletano mox in familiam vocatus, triennium eidem adhæſit, & ſimul Græcas in Academia litteras tradidit. Erat tunc *Garſia Loyaſa* à ſtudiis ac bibliotheca *Pantinus*, qui *Schotto* ad naſcentem Academiam Cæſarauguſtanam, ut in ea Rhetoricam & ſimul Græcam traderet linguam, evocato, in Toletana cathedra ſucceſſit. Magna tum pietatis ac doctrinæ fama per Hiſpaniam florebat *Ant. Auguſtinus* Tarraconenſis Antiſtes: à quo benigne invitatus *Schottus* annos duos cum ipſo communia habuit ſtudia, & de ſtudiis colloquia. Ex ejuſdem palatio in Soc. *Jeſu*, voti pro ſalute patriæ ſuæ reus commigravit, anno ſalutis milleſimo quingenteſimo octogeſimo ſexto, die feſto Paſchæ & ſacræ militiæ tirocinia Cæſarauguſtæ poſuit. Ex Hiſpania deinde juſſu ſuperiorum in Italiam tranſiit, & ab iis oratoriæ Artis in urbe Roma explicandæ provinciam accipit, *Franciſco Bencio* ad meliorem vitam tranſlato. Triennio non ſine fructu exacto, in patriam poſtliminio rediit, atque in ea conſenuit, civibus ſuis exterisque omnibus, qui illum quotidie viſebant, longe gratiſſimus. Obiitque ibidem anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo nono ſupra vigeſimum, ætatis ſeptuageſimo, qui climactericus ipſi erat. Numquam feſſus ſcribendo fuit, aut ſatur legendo. Immenſa ſunt quæ recenſuit, illuſtravit & auxit, de quibus *Catalogiſtas* conſulere poteris. Ut de *Sexto Aurelio Victore*, *Pomponio Mela*, *Seneca Rethore*, aliiſquo profanis auctoribus ab eo illuſtratis nihil dicam, *Photii Bibliothecam* primus Græce & Latine edidit, maximo Reip. litterariæ bono. *Iſidori Peluſiotæ Epiſtolas ſexcentas* antea non viſas, ex Vaticana Bibliotheca eruit & Latine reddidit. Præpoſitorum duorum Generalium Soc. *Jeſu Jacobi Laynis & Franciſci Borgiæ*, itemque *Alphonſi Salmeronis* res geſtas ex Hiſpanico in Latinum tranſtulit. Veteris beneficii memor *Antonio Auguſtino Laudationem funebrem* ſcripſit. *Citationes Patrum* addidit *Operibus Ludovici Granatenſis*. *De Sacris & Catholicis ſacræ Scripturæ Interpretibus*, ordine Bibliorum tractatum emiſit Coloniæ anno 1618. Item *Obſervationum humanarum* Libros V. qui prodierunt Antverp. an. 1615. apud *Bellerum*. *S. Baſilii Magni opera* recenſuit, epiſtolis & notis auxit. *S. Cyrilli Commentaria in Pentateuchum Moyſis* Græcolatina παραλλήλως edidit. *De bono ſilentii Religioſorum & ſecularium libros* 2. qui & idiomate patrio poſtea ſunt editi. *Philotei Angli de mundi contemptu* primum edidit. Collegit *Bibliothecam Hiſpaniæ*, quæ tomis tribus Francof. excuſis continet illuſtres Hiſpaniæ Scriptores varios. Alia plurima è MSS. emendavit, in lucem eruit, è Græco tranſtulit, *Scholiis & Notis* illuſtravit. *Faſti Siculi* bis ſunt emendati à *Schotto*. Optima editio eſt poſterior, Antverpiæ 1619. cum *Goltzio*.

STEPHANUS GUYONIUS, natione Burgundus, patria Dolanus, Soc. J. cum eloquentiam profeſſus fuiſſet tum Anicii, tum Avenione, ſcripſit *Orationes* duas perelegantes de antiquitate urbis Anicienſis, Alteram vero, *de priſca dignitate* ejuſdem civitatis. *Compendium* item *Summæ* ſeu *Manualis Doctoris Navarri* in ordinem Alphabeti redegit, ſententiaſque omnes ſuccincte complexus eſt, quod ſumptibus *Horatii Cardonis* exiit in lucem anno 1609.

STEPHANUS *de* AVILA, natione Hiſpanus, patria Abulenſis, in ea Hiſpaniæ provincia, quæ vulgo *Caſtella Vetus* dicitur. Societatem Jeſu, ætate adhuc tenera, ingreſſus eſt; de quo in principio libri illius *de Cenſuris* hæc habentur ad verbum: *Poſt abſolutum ſpiritualis tirocinii tempus, Theologicis litteris applicuit animum, tam felici ingenio, ut nihil ſupra; vix diſcipulus eſſe deſiit, cum aliorum Magiſter & Doctor renuntiatus eſt: miraculo fuit adoleſcentis ſapientia ſumma, eruditio ſingularis;* Hæc præpoſitos movit ut eum ad Peruani regni incolas olim tranſmitterent. Excepit America tantum virum, ut par erat; cumque tacente ipſo, quantus eſſet prædicaret fama, Theologiam in Academia Limenſi profiteri publice juſſus eſt. Credi vix poteſt, quam plauſibus omnibus ejus do-

docendi ratio: admirationi erat acumen ingenii, in indagandis rebus ſolertia, in tradendis exquiſitiſſima methodus, in evolvendis *Auctoribus* indefeſſum ſtudium, præſertim in re morali. Hæc ſi *Stephanum* commendarunt omnibus, ut *Doctor Doctorum* vulgo diceretur, illum totius regni proceres, tribunalia ſumma, ut abſolutiſſimum Theologum, & utriusque juris peritiſſimum conſulebant. Omnes hominum ſtatus, civitates omnes, & Provinciæ, quod *Avila* dixiſſet, verum, certum, ſecurum; quod reticuiſſet, ſuſpectum, incertum, periculoſum judicabant. Reſpondebat doctrinæ egregia probitas morum. Vir fuit incredibili ſui deſpicientia, honoris perpetuus contemptor, abjectionis cupidiſſimus; quique cum in omnium ore eſſet, ſolus ipſe ſeipſum ignorabat. Obiit poſt illuſtratas fere omnes quatuor ſummæ Theologiæ Angelici Doctoris partes, cujus acerrimus ſemper defenſor fuit daturuſque forſan fuiſſet in lucem quamplurima, niſi immatura mors calamum abripuiſſet. Quod ex omnibus lucubrationibus, quæ certe multæ ſunt, abſolutum magis nobis reliquit, opus *de cenſuris eccleſiaſticis* eſt, poſtumus filius patri.

CCIV. GVILIELMUS ESTIUS, Gorcomii natus in Batavis, puer Ultrajecti literis politioribus ſub *Georgio Macropedio*, ſtudiis autem Philoſophicis & Theologicis Lovanii eruditus eſt, quæ etiam toto decennio docuit ibidem. S. Theologiæ Doctor creatus Duacum accerſitur, Regioque ibidem ſeminario præficitur, & ad *D. Petrum* Præpoſitus, Univerſitatisque Cancellarius ſalutatur. Vir fuit effuſa beneficentia in egenos, pietatis, doctrinæ, & modeſtiæ Chriſtianæ ſpeculum. Obiit anno 1613. non ſine Sanctitatis opinione, ætatis 72. Lovanii cum adhuc exiſteret, ſe contulit in *D. Auguſtini* opera caſtiganda ſeu recenſenda è MSS. Scripſit *Martyrium Edmundi Campiani*, Soc. Jeſu. *Hiſtoriam Martyrum Gorcomienſium*, qui pro majori parte Fratres Minoritæ fuerunt, & eorum Guardianus *Nicolaus Picus*, *Eſtii* avunculus erat. *Martyrium* item *Guilielmi Goudani* atque *Cornelii Muſii*. *Commentarium abſolutiſſimum in omnes B. Pauli Epiſtolas*, qui cura *Bartholomæi Petri* denuo prodiit cum ejuſdem *Auctario* poſthumo *in Epiſtolas D. Joannis Canonicas*, Duaci apud *Bellerum*, & Coloniæ. Utiliſſime leguntur *Eſtii Annotationes in præcipua ac difficiliora S. Scripturæ loca*, quas auctiores emiſit *Gaſpar Nemius*, Epiſcopus Antverpienſis infra laudandus. Elegiam luſit elegantem *de libera Religione*, quæ legitur apud *Molanum* l. 1. c. 22. *De Fide hæreticis ſervanda.*

TARQVINIUS GALLUTIUS Sabinus, Soc. *Jeſu* Presbyter, diu in Romana luce Rhetoricam exquiſite docuit, & magni Oratoris partes in nobiliſſima Purpuratorum procerum corona non ſemel explevit. Exſtant diverſa ejus *Orationum* & *Carminum* volumina Romæ 1617.

THEODORUS FORESTUS, Bergomas, Capucinus, *Antonii Card. Barberini*, Theologus, ingens volumen *de cognitione SS. Trinitatis* 1632. in fol. Romæ publicavit. *Univerſam* inſuper *S. Bonaventuræ doctrinam* commentariis illuſtravit.

FRANCISCUS BOUTONUS Sequanus Soc. Jeſu Theologus, *Theologiam ſpiritualem* in ſex partes diſtributam conſcripſit, itemque *Lexicon Hebraicum*, quo quam legitime vulgatus interpres Hebræum textum expreſſerit, & quam Rabini & Hebraizantes aberrarint, accurate demonſtrat. Utrumque opus Typographorum diligentiam jampridem interpellat. Conſtantinopolim curandæ rei Chriſtianæ cauſſa miſſus multa ibi paſſus fuit. Poſt naufragium in Galliam redux, cum teterrima lues civitatem Lugdunenſem depopularetur, ſpirituali ſaluti ægrorum operam dedit, & lue demum tactus inter pias ad *Chriſtum* voces ſpiritum eidem reddidit, anno 1628. *Lexicon Syriacum*, quod parabat, mors intercepit.

CHRISTOPHORUS AVENDANIUS, Hiſpanus, patria Pintianus, Ord. Carmel. quem *Chryſologum Hiſpanum* vocabant, ob mirum acumen ingenii, conceptuum affluentiam, dicendi dexteritatem & eruditionis exuperantiam, tum ſcriptis, tum concionibus oſtentatam, inter Regios fuit eloquii cœleſtis Declamatores. Prælis vulgavit, *Sermones de Adventu & Sanctis temporis illius; Litaniam Æterni Patris luminum*, ex locis divinæ paginæ compegit & ea, qua flagrabat erga Deum Patrem affectione, Apoſtolicum ſollicitans *Indultum*, ut cum Indulgentiis datis orbe toto, ſingulari feſto die celebraretur Æterni Dei Patris feſtivitas, ante obtentionem abiit ad ſupera munera fructuoſus operarius, Madriti, anno 1629.

OCTAVIANUS de TUFO, Italus, patria Neapolitanus, nobili loco natus, Soc. Jeſu dum Marchionem *S. Crucis*, Trierarcham claſſis Hiſpanicæ per maria terraſque ſequitur à Confeſſionibus, incurrit mortem Genuæ anno 1629. ætatis 51. Edidit *Commentaria in Eccleſiaſticum.*

SIGISMUNDUS SCACCHIA, Jureconſultus Romanus, ſcripſit *de Judiciis*, *de ſententia*, & *Re judicata*, *de Appellationibus*, *de Commerciis & cambiis*, Venetiis, Romæ, & Francofurti edita. Vivebat 1620.

THEODOSIUS RUBEUS, Privernas Theologiæ & J. U. Doctor, *Singularia ex Rota Romanæ deciſionibus ſelecta.* Romæ 1624. in fol. publicavit. Alia ejuſdem opera *Allatius* in ſuo *Indice Apum Romanarum* enumerat.

TERENTIUS ALCIATUS, patria Romanus, Soc. Jeſu Theologus clariſſimus, erudite & culte ſcripſit veram *Concilii Tridentini Hiſtoriam* Romæ editam *Vitam B. Petri Fabri*, primi Sociorum *S. Ignatii.*

Hieronymus Guevara, Hiſpalenſis, Soc. J. Theologus *Commentaria in Matthæum* 1626. Madriti tomis III. edidit.

Didacus Daza, Colmenarenſis, Hiſpanus, S. J. Theologus moriens reliquit *Commentationem in duo priora capita S. Jacobi Apoſtoli;* 1626. Compluti editam, poſt ejus obitum. Obiit autem anno 1623. ætatis 44.

Joannes Morinus Blesensis, Presbyter Oratorii *Jeſu Chriſti*, *Exercitationum Eccleſiaſticarum* libros duos Pariſiis 1626. publicavit.

CCV. LÆlius Bisciola, natione Italus patria Mutinenſis, puer admodum una cum *Joanne Gabriele* germano fatre natu majore Societatem *Jeſu* expetivit, & à *S. Ignatio* Romæ admiſſus eſt. In Societate optimæ indolis ſpecimen dedit & virtutibus diſciplinisque egregie excultus eſt. Itaque & Græcas litteras & Artem dicendi, Quæſtiones de moribus, Scholaſticam, & ſacras Litteras profeſſus eſt; atque frequentibus populum concionibus ad pietatem inflammavit, & propter prudentiam cum lenitate, ac benignitate conjunctam, multis Collegiis præfectus eſt. Obiit Mediolani, dum Comenſe Collegium moderaretur, anno 1629. Scripſit *Horarum ſubſecivarum.* Hoc eſt *Rerum in omni Philologia genere excellentium* duo volumina, quorum prius librorum viginti Ingolſtadii anno 1611. exiit; poſterius continet libros XVII. & prodiit Coloniæ anno 1618. *Obſervationum ſacrarum* lib. 12. *Digreſſionum in Evangelia Matthæi, S. Joannis & Epiſtolas ad Romanos, Galatas, Hebræos* lib. 4. Et hæc quidem Latine, Italice vero alia. Perpulcra opera, ſub nomine *Pauli Biſciolæ* fratris ſui edidit, inter hæc avide leguntur *Dialogus de Bono Peregrinationis, Dialogus de Bono Mortis, diſcurſus Chriſtiani & Morales, liber comparationum & ſimilitudinum* pro Concionatoribus.

Cornelius Lancilottus, Melchin. ord. Erem. S. Aug. Doctor Theol. linguarum præter vernaculam, Gallicæ, Hiſp. Ital. callentiſſimus, variis muneribus in ordine ſuo functus, primus Coloniam Auguſtinianam poſtliminio deduxit Antverpiam, ædem ſacram ſua potiſſimum induſtria, e piorum eleemoſynis condidit. Edidit *Nectar & Antidotum, ex operibus D. Auguſtini collectum, & digeſtum ordine alphabetico, contra ſectatores quoslibet. Lucernam vitæ perfectæ, cum Sacerdotalis tum Monachalis,* juxta regulam *D. Auguſtini*, opus poſthumum. Obiit anno 1622.

Hermannus Hugo, Soc. Jeſu Presbyter patria Bruxellenſis, *Auberto Miræo* cognatus fuit, atque peramicus. *Hugonem Miræi* mater è ſacro fonte ſuſceperat. Eccleſiæ ac Societati utiliſſimum haud dubie futurum, ſi diuturnior vita obtigiſſet. *Ambroſio Spinolæ* cum eſſet à ſacris Confeſſionibus, *Bredæ obſidionem* ſpectavit, quam & accurate deſcripſit. Vulgavit inſuper tractatus *de prima ſcribendi origine, & univerſa rei litterariæ antiquitate. De vera fide capeſſenda* pro *Leſſio* contra *Meiſnerum* Lutheranum, & *Braudium* Calviniſtam; *Pia Deſideria*, emblematis, elegiis & affectibus Sanctorum illuſtrata; *De militia equeſtri antiqua & nova*, cum figuris æneis, & alia. Obiit Rhenobercæ ſtatim poſt expeditionem Velavienſem in Batavis an. 1629. æt. 41.

Oliverii Bonartii, S. J. Theologi libri 3. *De horis Canonicis* item *Commentariis in Eccleſiaſticum* Duaci 1624. in fol. prodierunt.

Gaspar Hurtadus, Mondejarenſis S. J. Theologus & Profeſſor Complutenſis *de Matrimonio & Cenſuris* 1629. in 8. Lugduni prodiit.

Sergius Risius, Archiepiſcopus Damaſcenus, edidit anno 1610. *Pſalmos* lingua Cyriaca & Arabica, in monte Libano in monaſterio *S. Antonii* & *S. Joannis* Evangeliſtæ. Vertit præterea *Pentateuchum Cyriacum* in linguam Latinam.

Hieronymus Floravantius, Romanus, S. J. Latinæ, Græcæ, Hebraicæ & Orientalium linguarum peritiſſimus, *Clementi VIII.* Pontifici à ſacris Confeſſionibus fuit. Scripſit libros *de S. Trinitate à Franciſco Suarez*, quem Præceptorem habuit, mirifice laudatos, item *Scholia in ſcripturam ſacram, & ſummam brevem Theologiæ moralis.* Obiit Romæ anno 1630.

CCVI. STephanus Bubalus de Cancellariis, Romanus, Soc. *Jeſu* Theologus *Commentariorum de Angelis* tomos tres conſcripſit: quorum primus Lugduni 1622. in 4. editus fuit. Magni nominis Philoſophus & Theologus Romæ docens, adoleſcentes diſcipulos habuit, qui poſt in purpura fulſerunt. Obiit anno 1636.

Bartholomæus Petrus Lintrenſis, ſic dictus à municipio natali prope Thenas in Brabantia ſito, Doctor Theologus & Profeſſor Regius in Academia Duacena ad *S. Amatum* Canonicus, Eccleſiaſticæ antiquitatis peritiſſimus, edidit Duaci, 1611. *Vincentii Lirinenſis contra hæreſes* libellum aureum, additis *Notis brevibus*, præmiſſaque, *Diſſertatiuncula apologetica de Vincentio*, ejusque ſcriptis. *Guilielmi Eſtii* opera poſthuma luce donavit, ſupplevitque ea quæ is morte præventus imperfecta reliquerat. Edidit & *commentaria in Acta Apoſtolorum, Apoſtolicæ ſedis Definitiones veteres de Gratia, cum Annotationibus in Epiſtolam S. Caleſtini Papæ pro B. Auguſtino.* Pie deceſſit grandævus anno 1630.

Petrus Cunæus Flissingus, Hebraicas, Græcaſque litteras potiſſimum arripuit, & ad interiora Hebraiſmi ſacraria, Rabbinorumque commentarios penetravit, manuductore *Joan. Druſio.* Scripſit *de Republica Hebræorum* libros tres. Vivere deſiit anno 1631.

Franciscus Haræus, Ultrajectinus, peragrata Germania Italiaque, ipſam etiam Moſcoviam, una cum *Ant. Poſſevino* à Pont. Max. miſſo eo legato, penetravit. In patriam redux, primum

mum Canonicus ad *S. Joannem* Silvæducis fuit, dein Mamurci in *Sancti Albani*, demum Lovanii in *D. Jacobi*. Præceptorem habuit *Stapletonum*, juxta cujus tumulum in *D. Petri Baſilica* depoſitus eſt. Scripſit *Vitarum Sanctorum ex Laur. Surii* Tomis VII. *Compendium*, phraſi Auctorum ſervata, exemplo *Bedæ, Uſuardi, Adonis & Molani, Olympiades & faſtos ſacros atque profanos; Chronicon univerſale; Annales Ducum Brabantiæ, ac Tumultuum Belgicorum*, & alia quæ *Valerius* enumerat. Obiit Lovanii 1632.

Ægidius Regius, Bellanus Flander, Soc. *Jeſu* Presbyter magni *Leſſii* non impar diſcipulus, Theologiam ut vocant ſcholaſticam, Lovanii annos plures apud ſuos cum laude docuit, ediditque Antverpiæ ſecundo *Commentariorum in univerſam S. Thomæ Aquinatis doctrinam* tomos duos. *Commentarium item* de Sacramentis & Cenſuris tomos II. & alia literaturæ politioris opera. Obiit Lovanii anno 1633.

Henricus Lancilottus, *Cornelii* frater, anno ætatis 18. in Ordinem Auguſtinianum admiſſus eſt, miſſusque inde ſtudiorum cauſa Lovanium, ubi primus, ex legibus Academiæ tunc præſcriptis, poſt ternas publice abſque Præſide in diſputationibus defenſiones, una cum *Corn. Janſenio*, Ipreſium poſt Antiſtite, S. Theol. Doct. renuntiatus eſt. Vir fuit oris facundi, vultus elegantis & inſigni proceritate ſpectabilis, fidei orthodoxæ & regularis obſervantiæ fervidus Zelator, hæreticorum inſectator & oſor acerrimus. Edita ſunt ex ejus ſcriptis *Pharos Apoſtolica*, ſive *Miſſionis illegitimæ omnium miniſtrorum hæreticorum Demonſtratio Apoſtolica. Capiſtrum Hunnium*, ſive *Apologeticus pro dicta Demonſtratione. Anatomia Chriſtiani deformati*, quæ eſt Exegeſis Theologica, Catholica, Moralis, Epiſtolæ *D. Judæ* Apoſtoli. Hæreticum QUARE, per *Catholicum QUIA, in omni pene materia Religionis clare ſolutum*, quod opus eſt modo redditum Anglice, Polonice, Gallice. *Abecedarium Luthero-Calviniſticum. De libertate Religionis è Republ. Chriſtiana proſcribenda. Paræneſis ad Ferdinandum II. Imp. pro Calviniſmi è toto Imperio proſcriptione. Os blaſphemum Calvini, de Chriſti in Cruce deſperatione, pœnarum inferni perpeſſione*, &c. *obturatum. Lapis Adiutorii*, hoc eſt, *Pſalmi IV. Cum invocarem*, &c. *Exegeſis Theologica, Catholica, Moralis*, in modernos Atheiſtas. *Commentarium* parabat in omnes utriusque Teſtamenti libros, quo usque ad *Jonam* Prophetam perducto, Antverpiæ vita functus eſt, anno 1643. moriensque *Joanni Mantelio* ejusdem ordinis Theologo curam commiſit illius operis perficiendi & edendi.

Martinus Bonacina, Mediolanenſis, Theologus & Jureconſultus inſignis, multa ſcripſit ad Theologiam, præſertim moralem, ſpectantia, Lugduni & alibi non ſemel edita. Obiit vir pius & bonarum litterarum ſtudiis excultus anno 1631. in itinere cum ex Urbe Viennam Auſtriæ cogitaret.

CCVII. Fortunatus Scacchus, Italus Anconenſis, *Jacobi Oliverii* Equitis filius, Erem. Aug. anno 1594. Romam ſe contulit, perfecitque ut in Hiſpaniam ſibi proficiſci liceret. Studuit ſeptennio Compluti. Tradidit ſe deinde linguarum cognitioni, è quibus Hebraicam ita novit, ut in ea natus eſſe videretur. Generalibus Comitiis anno 1618. Romæ habitis, eodem ſe contulit, ubi pro nominis ejus fama, ſummis eſt doctorum virorum amplexibus exceptus, atque à *Scipione Cobellutio S. Suſannæ* Cardinali in clientelam ſuſceptus. Ab *Urbano VIII.* factus eſt Sacriſta Apoſtolicus, cui muneri annis quindecim præfuit. Obiit Fani prope ſeptuagenarius circa anno 1633. Scripſit *Sacrorum Eleochriſmatum Hyrothecium ſacro-profanum* & *Biblia* plures in linguas converſa, ac duobus voluminibus comprehenſa, edidit Venetiis anno 1609. & *Paulo V.* Pont. Max. dicavit.

Ludovicus Creſſollius, Gallus, Armoricus, Soc. Jeſu Presbyter, vir varie doctus, Lutetiæ in fol. 1629. edidit *Miſtagogum de ſacrorum hominum diſciplina*; item *De ſelectis piorum hominum virtutibus; Vacationes autumnales; Theatrum ſophiſtarum; Anthologiam ſacram. De actione Rhetoris & alia*. Obiit Romæ ſub annum 1635.

Thomas Maſſuccius, Recinetenſis, Soc. Jeſu Presbyter, libros octo *de cæleſti converſatione per internam orationem*, & *Exercitia ſpiritus* 1622. Romæ publicavit. Scripſit inſuper *Vitam S. Pauli*. Obiit Romæ, an. 1636.

Ludovicus Tribaldus, Toletus, Natus feſto Reſurrectionis Domini Anno 1558. in Oppido quod vulgo *D. Clementis* nominatur in media Laminitania ſeu Celtiberia Marchia (hodie *Mancha* vocant) In Gymnaſio Complutenſi Rhetor publicus fuit deinde *Philippi IV.* Regis Hiſtoriographus *primarius* rerum Indicarum. Obiit Madriti XIX. Octobr. MDCXXXIV. Scripſit *Ibericam Epæneſim* verſu heroico. Ant. apud *Moretum*. Adfecta jam reliquit ΟΜΟΠΛΟΑ Salomonis ſeu de illius ad Tarſis vel Ophir, hoc eſt, Hiſpaniam ſocita cum Tyriis velificatione, brevi uti ſperamus prodibit. *Emblemata* id eſt *Blemmata* CCL. ſic volebat ſcribi *Tribaldus*, cum Commentariis. *Regni Chilenſis in Peruana regione Hiſtoriam Tom. II.*

Martinus de la Vera, Diœceſis Placentinæ, Prior Cœnobii *Laurentini* in Eſcoriali per ſexennium, & demum Prior *S. Bartholomæi* ad Lupianam & totius Hieronimiani Ordinis Generalis, in omni ſcientiarum genere verſatiſſimus. Obiit Abulæ ubi tum collegio ejusdem ordinis ſui præſidebat XXIII. Junii 1637. Scripſit Hiſpanice *Inſtructionem pro Eccleſiaſticis* admodum neceſſariam, ad uſum & praxim rituum & cœremoniarum, nec minus utilem ſæcularibus, ut ſciant qualiter orandus & adorandus ſit Deus, & quo cultu proſequendi ſint homines in rebus politicis

Hieronymus de la Crux, Regii Cœnobii *S. Hieronymi* Prior hoc ipſo tempore. Scripſit *Apologiam pro illis ſtatutis per quæ in Hiſpania à Dignitatibus, muneribus, beneficiis & honoribus Eccleſiaſticis arcentur qui ex Abrahæ ſemine aut Mahometana colluvie originem trahunt, adverſus fr. Auguſtinum Salucium Dominicanum, qui illa ſcripto impugnarat.* Madriti 1637. in fol. Dedit etiam *Jobum Illuſtratum* in fol.

Ludovicus Gongora, Poëtarum Hiſpanicorum ſui temporis facile princeps. Obiit Canonicus Cordubæ in patria 23 May 1627. ætat. 55. Avide leguntur ab Hiſpanis ejus *Comœdia.* In ſtudiis iiſdem æmulum habuit *Lupum de Vega Carpio,* inſignem poëtam qui Obiit an. 1635.

Athanasius Germonius, Archiepiſcopus Tarantaſiæ, legatus Ordinarius *Philiberti* Sabaudiæ Ducis in Aula Regis Catholici Vir in Jure Canonico verſatiſſimus, cujus extant ingentia duo volumina *de Juriſdictione Eccleſiaſtica* in folio, & aliud in 4. Obiit Madriti quarta die Auguſti an. 1627. Sepulturæ mandatus in *D. Hieronymi* Cœnobio.

Antonius Quintanaduenas, Burgenſis Hiſpanus, Conſiliarius Regius in Conſilio Italiæ 15. menſis Novembr. anno 1626. ſubitanea morte Madriti expiravit annum agens 78. Bonis in litteris & in Jure æque doctiſſimus, & in hoc extant præclara viri monumenta.

Alfonsus de Leone, Neapolitanus, Clericus Regularis, *Recollectiones concluſionum de caſibus conſcientiæ* Arimini 1630. in 4. publicandas curavit.

CCVIII. Andreas Victorellus, Presbyter, & Theologus Baſſanenſis, ſcripſit *de Angelorum cuſtodia, de extrema Unctione, de Jubilæo, de officio Curati.* Ad *Alfonſi Ciacconii* opus de Pontificibus & Cardinalibus, *Additamenta* ſubtexuit: item *Leonis XI. Clementis VIII. Pauli V. Gregorii XV. & Urbani VIII. Vitas* adjecit.

Neophytus Rhodinus, Cyprius, monachus ordinis *S. Baſilii*, vernacula Græcorum lingua, ſcripſit tractatus varios Romæ 1628. & 1630. editos: in quibus *de divinis Sacramentis, de præceptis Decalogi, de officio recitando,* aliiſque rebus Eccleſiaſticis diſſerit.

Nicolaus Riccardius, Ordinis Prædicatorum, Palatii Apoſtolici Magiſter, ſcripſit *Commentarios in omnes ſacræ Scripturæ libros*, item *Hiſtoriam Concilii Tridentini à calumniis vindicatam,* Romæ 1630. editam.

Thomas Campanella, Styli, quod eſt Calabriæ oppidum, ortus, mature ſe intra Dominicanorum clauſtra concluſit, & obiit in Gallia. Scripſit ingens opus *de reformatione ſcientiarum,* decem in codices diviſum, quorum ſinguli plures in partes diſtribuuntur; unde, nihil acutiſſimo ingenio homini tam fuiſſe propoſitum apparet, quam relictis veteribus viis, ad omnium ſcientiarum notitiam, novum atque directum iter aperire. Scripſit & alia permulta, quorum index à *Jacobo Gaffarello* recenſetur & de quibus judicium videre poteris *Allatii* in *Catalogo Scriptorum Romanorum.* Vidi hujus Auctoris *Atheiſmum Triumphatum*, ſeu *Reductionem ad Religionem per ſcientiarum veritates*, contra *Antichriſtianiſmum Achitopheliticum*, ſive contra librum *de tribus Impoſtoribus.* Romæ an. 1630. Impendit *Campanella* annos 25. Neapoli in Caſtello de Ovo captivus. Vitam ejus compendioſam habet *Janus Nicius* in ſua *Pinacotheca.*

Matthæus Raderus, natione Germanus, patria Tirolenſis, anno ſalutis 1568. natus eſt, ac vicennis Deo ſe in Societate ſacravit; in qua, & Humanioribus, & ſeverioribus litteris non minus quam religione excultus eſt. Deinde permultos juventuti erudiendæ impendit. Excelluit autem cum omni dicendi elegantia, atque ingenuarum artium cognitione, tum Poëtica facultate; ſcripſit *Commentarios in Martialem* à ſe emaculatum, denuo auctos curis ſecundis & tertiis. Idem edidit à ſe converſam è Græco, & *Notis* illuſtratam, *Petri Siculi hiſtoriam de Manichæis. Concilium octavum Oëcumenicum.* Item *Viridarium Sanctorum, ex Menæis Græcorum collectum. Joannis Climaci libellum de Paſtore. Syntagma de ſtatu morientium.* Præterea ab eo in lucem emiſſa prodiit *Aula ſancta Theodoſii Imperatoris, S. Pulcheriæ ſororis, & Eudoxiæ uxoris, Aug. res geſtas complexa,* è Græcis, & Latinis Scriptoribus, editis & non editis concinnatam *Criſis de fatali die mundi,* verſu. *Viridarii Sanctorum* partes II. & III. *Chronicon Siculum*, ſeu *Faſtos Siculos. Bavariam Sanctam* tomis III. *S. Joannis Scholaſtici, ſeu, Climaci opera omnia* interpretavit è Græco. Auxit librum V. *Nicolai Trigautii de Chriſtianis apud Japonios Triumphis,* in quo exponit ſtatum Eccleſiæ Japonicæ. *Quatuor Noviſſima* Verſu Jambico, & alia plura quæ refert *Philippus Alegambe.* Florebat annis 1629.

Jacobus Bonfrerius, Dionantenſis, Eburo, Soc. Jeſu Profeſſor Duacenſis *Commentarium in Pentateuchon* 1625. typis Plantinianis publicavit, præmiſſis utilibus *Præloquiis* quæ ad Scripturæ manuducunt intelligentiam. *Joſue, Judices & Ruth commentariis* illuſtravit. Scripſit *Onomaſticon locorum ſacræ Scripturæ*, Pariſiis an. 1631. in fol.

Hieronymus à S. Maria, Hiſpanus, Congregationis Eremitarum Auguſtinianorum Excalceatorum, in Curia Romana Procurator Generalis, ſcripſit librum *de Sandaliis & calceamentis Apoſtolicis; Indicem ſanctorum Hiſpaniæ*, & *Catalogum Epiſcoporum univerſæ Hiſpaniæ.* Ex his librorum poſtremus eſt *Apparatus* ad opus grande, cui titulus *Hiſpania Chriſtiana*, ſeu *diœceſum Hiſpanarum Hiſtoria ſacro-profana* Vivebat an. 1633.

Vincentius Turturetus, Siculus, *Philippi IV.* Hiſpaniarum Regus Capellanus, ſcri-

pſit

pſit librum ſingularem, cui titulum fecit, *Sacellum Regium*, hoc eſt de Capellis & Capellanis Regum. Multa huic operi poſſunt addi de ſacello Burgundico & de Capellanis Ducum Burgundiæ, *Caroli V. Alberti* & ſequentium. Florebat an. 1630.

JOANNES STEPHANUS MENOCHIUS, magni illius Jureconſulti *Menochii* filius, natione Gallus, Soc. Jeſu Theologus, *Inſtitutiones politicas & Oeconomicas è ſacris litteris depromptas* Lugduni 1628. publicavit. Eidem acceptam debemus *Explicationem litteralem univerſæ Scripturæ ſacræ, ex optimis Auctoribus per Epitomen collectam*, tomis II. quam Colonienſes 1630. cum aliis ediderunt.

CCIX. DOMINICUS RUZOLA, Hiſpanus Cantaber, patria Bilbilitanus, quæ eſt diœceſis Turiaſonenſis, vixdum quartum decimum oppleverat annum æt. ſuæ, cum ſe contulit ad Religionem *B. Mariæ* de Monte Carmelo veteris Obſervantiæ in Conventu Cæſar Auguſtano, ubi per annos plus minus decem & octo multa præbendo virtutum exempla, ſpiritus fervoribus accreſcens, arctioris vitæ deſiderio, Diſcalceatorum habitum aſſumpſit Paſtranæ. Inde rumore magno per totam Hiſpaniam, ob ſanctitatem vitæ celebrari cœpit. Martyrii deſiderio flagans, Romam appulit, ut obtenta benedictione ſummi Pontificis, in Barbaros pergeret, Infidelibus Evangelica ſemina daturus; ſui Ordinis Generalis, ſummo Religionis univerſæ, populi, Romanorum Principium, immo & Summorum Pontificum *Clementis VIII. Pauli V. Leonis XI. Gregorii XV. Urbani* denique *VIII.* qui una voce *Sanctum* eum appellabant, applauſu ſelectus eſt. Miranda Deus ſervi ſui meritis patravit: Contractam totis artibus Monialem repente priſtinæ ſanitati aſſeruit. Pragico prælio tamquam ſtrenuus miles Catholicam dirigens aciem, eam, inſidens equo, corroboravit & verbis, & ſacra Crucifixi, *Mariæque* Virginis imagine; victoriam ab innumeris hæreticis, cum Orthodoxi nimium quantum pauciores numerarentur, glorioſiſſimam reportavit. Tanta illum veneratione *Ferdinandus II.* Imperator proſequebatur, ut tamquam ſui ſpiritus Directorem & Patrem auſcultaret. *Albertus* Archidux, cum *Iſabella* uxore piiſſima, Hiſpaniarum & Galliæ Reges, Principes, Reſpublicæque Catholicæ certatim virum venerabantur & quæritabant. Feliciter diem clauſit 16. Feb. an. 1630. coram adſtantibus Imperatore & Imperialis Curiæ Principibus cunctis, corpore mira pulchritudine puro, & veluti vegetiore. Exſtant ejus *de myſtica Theologia* lib. II. *De tribus viis ad Deum. Directorium bene moriendi.*

JOANNES MIDOTIUS, Gallus, S. Th. Doctor, Juris utriusque Licentiatus, Archidiaconus Major, Canonicus Cathedralis, & Collegiatæ Tullenſis Eccleſiæ Præpoſitus, edidit *Vindicias Communitatis Norbertinæ, antiqui rigoris*, quibuscumque Reformationum Religioſarum fautoribus maxime proficuas, per *Gaſparem Bernardum* Univerſitatis Muſſipontanæ Typog. juratum anno 1632. in 4. Præmonſtratenſis ordinis Reformatio inchoata eſt ab aliquot annis in Monaſterio *S. Mariæ ad Nemus*, ab Abbate *Servatio*, Doctore Theologo Pariſienſi, cum Religioſorum ejusdem ordinis conſenſu: Hanc *Franciſcus à Longo-prato* præfati ordinis Generalis Abbas, non modo gratam & ratam habuit, verum etiam perpetua à carnibus abſtinentia & jejunio hyemali voluit adſtringerentur Reformati, vel ſaltem, ut primorum ejusdem ordinis Patrum vitæ conformiores eſſent, ſuaſit rigorem augerent, Decreto dato 19. May. 1611. *Petrus Goſſetius Franciſci* ſucceſſor, ne prædeceſſori in affectu erga hujusmodi Reformationem cedere videretur, cuidam Bullæ Pontificiæ ſuper ſeparatione menſæ Conventualis ab Abbatiali monaſterii *S. Mariæ Majoris* Muſſiponti tunc noviter extructi, ſuæ auctoritatis cenſuram, & abſtinentiæ, hyemalisque jejunii aucti confirmationem adjecit, an. 1614. Idem hoc ipſo anno *Articulos Reformationis*, ut & an. 1616. confirmavit. *Servatius* Abbas ob. 1631. æt. 70.

FRANCISCUS BALEARIUS ſcripſit contra *Calvini* dogma, *de infantium ſanctificatione in utero matrum* in 8. Affinis fuit *Fabiano Quadrantino*, qui abjurato Lutheranorum hæreſi doctam *Palinodiam* edidit.

PHILIPPUS GUADAGNOLUS, Clericus regularis Minor, ſcripſit *Dictionarium & Grammaticam Arabicam*, item *Apologiam pro Chriſtiana religione*, qua reſpondetur ad objectiones cujusdam Perſæ, typis 1631. in 4. editam.

JOANNES LE PAIGE, Gallus, Theologus Pariſienſis, Archimandricæ Præmonſtratenſis Eccleſiæ Canonicus, & ejusdem ordinis ſyndicus, duobus libris complexus eſt *Bibliothecam Præmonſtratenſium*, an. 1633. in fol. ex qua deſumi poterunt illius ordinis Scriptores illuſtriores qui hic deſunt.

PETRUS BLANCHOT, Gallus, Theologus & Orator doctrina, ſedulitate pietateque præſtans, Ordine minimus fuit. Ab eo ſunt *Idea Bibliotheca univerſalis*, Pariſiis apud *Seb. Cramoiſy* 1631. & *Bibliotheca Concionatoria SS. Patrum* ibid.

CCX. PETRUS CASTELLANUS, Flander Gerardimontanus, Doctor Medicus Academiæ Lovanienſis, animi candore & eruditionis reconditæ fama præclarus, edidit *Convivium Saturnale*, Lovanii 1616. typis *Maſii de Græcorum Feſtis Syntagma*, Antverp. apud *Verduſſium* 1617. *Vitas illuſtrium Medicorum*. Obiit præmature anno 1632.

NICOLAUS RIGALTIUS, Gallus, Juriſconſultus, edidit *Obſervationes & Notas ad libros Q. Septimi Florentis Tertulliani*, quas è Societate Sarbonica Doctores Theologi legerunt, probarunt 20. Julii 1633.

Jacobus Salianus, Avenionenſis, Soc. J. Presbyter, integritate vitæ & indefeſſo labore conſpicuus, obiit Pariſiis grandævus anno 1640. Scripſit *Annales Eccleſiaſticos Veteris Teſtamenti*, ab Orbe condito, usque ad *Chriſti* Domini mortem, tomis VI. quibus connexi ſunt *Annales Imperii Aſſyriorum, Babyloniorum, Perſarum, Græcorum atque Romanorum.* Illud opus continet non ſolum univerſam voteris ſcripturæ hiſtoriam per annos ſuos digeſtam, ſed etiam enarratam, cum expoſitione quamplurimarum graviſſimarumque difficultatum. In eodem *Il. Joſephi* infinita errata ex ſcriptura & certiore hiſtoria corriguntur, *Emendatoris* etiam *temporum* vis ingens errorum, parachroniſmorum & ſupputationum erronearum demonſtratur. Scriptores fere omnes, qui hiſtoriam ſacram profanamve, aut ex profeſſo tractarunt, aut obiter attigerunt, in annos ſuos digeruntur, traduntur que compendio; ut propemodum quæcumque ab iis narrata ſunt, paucis comprehenſa ad ſua tempora revocari poſſint. Stemmata familiarum illuſtrium, ſacræ Prophanæque Hiſtoriæ diſpoſita, ſuiſque auctoribus teſtata proponuntur. Pontifices Hebræi ad mille quingentos annos, ab *Aarone* ſcilicet, ad *Chriſti* Domini paſſionem, per annos ſingulos annotantur; comprehendit demum παράλληλα illuſtrium quarumque perſonarum Veteris Teſtamenti cum *Chriſto* Domino, & illuſtrium feminarum cum *B. Virgine.* Edidit horum *Annalium Epitomen* anno 1635. Pariſiis. *Item de Timore Dei, de Amore, Dei, Artem placendi Deo.*

Josephus Maria Suaresius, civis & Præpoſitus Avenionenſis, poſt infula ſacra clarior, vir Græce ac Latine doctiſſimus, atque in hiſtoriis verſatiſſimus, doctis olim in Belgio viris, & in primis *Miræo, Orationes* aliquot Romæ à ſe habitas, ibidem publicavit. Meditatur alia plurima, quæ *Leo Allatius* in ſuis *Apibus Romanis* enumerat.

Laurentius Lantmetrius, Tornacenſis, ord. Præmonſtratenſis Theologus, Eccleſiaſticarum antiquitatum in paucis gnarus, edidit *Commentarium brevem ad Regulam S. Auguſtini, & de vetere Clerico, Monacho ac Clerico Monacho,* quorum habitum veterem, victum & diſciplinam, honorem & exemptionem libris tribus deſcribit.

Jonnes Bapt. Ferrarius, Soc. Jeſu Presbyter, præter *Orationes* varias Romæ à ſe habitas, ibidem edidit *Nomenclatorem Syriacum*, item *Floram*, ſive *de Florum cultura.* Vivebat 1633.

Joannes Bapt. Ostiensis, Capucinus, Romæ Profeſſor ſacrarum litterarum apud ſuos, eadem in Urbe edidit *Angeli, & hominis Dialexim;* item *Vitam B. Felicis* Capucini, & alia.

Stephanus Binetus, Divionenſis, Soc. J. ex Italia revertit in Galliam, quando ab Henrico IV. Rege Societas in Regnum poſtliminio reſtituta eſt, ubi totis pene XL. annis ſuorum Collegiis præfuit Rothomagi, Pariſiis, Provinciis Campaniæ, Lugduni, Franciæ, magno & accenſo ſtudio animarum. Obiit anno 1634. ætat. 71. Soc. 49. Præter *Sanctorum aliquot Vitas* & *Aſcetica* multa, quæ recenſet *Alegambo*, ſcripſit Quæſtiones II. *De ſalute Origenis, & An plerumque illuſtriora ingenia ſint perverſiora. Principium operum Dei*, ſeu *de Excellentiis B. Mariæ. Excellentias S. Joſephi*, & alia.

Paulus Laymannus, Germanus, S. J. Theologus, ſcripſit *Theologiam moralem, Quæſtiones Canonicas de Prælatorum Eccleſiaſticorum electione, inſtitutione & poteſtate, Defenſionem Papæ & Cæſaris in cauſa monaſteriorum extinctorum, & bonorum Eccleſiaſticorum vacantium*, Dilingæ apud Gaſparem Sutorem 1631. in 4. & alia. Contra hoc opus ſcripſit F. *Romanus Hay*, Monachus Benedictinus, ex monaſterio Openhuſano, librum, cui titulum fecit *Auſtrum inexſtinctum.* Oppoſuit *Laymannus Aſtrologiam Eccleſiaſticam, & Aſtri inexſtincti Cenſuram*, Dilingæ 1635. in 4. quo & anno obiit Conſtantiæ.

Flaminius Ceresola, Bergomas, Theologiæ & J. V. Doctor varias *Græcorum Patrum Homilias* antea ineditas Latinitate donavit. Duo inſuper volumina *de laudibus Deiparæ* confecit.

CCXI. Balduinus Junius, patria Dordracenus in Batavis, Patritia familia natus, ord. Minorum Theologus, olim *Juſti Lipſii* diſcipulus & contubernalis, edidit *Demonſtrationes Fidei orthodoxæ, ex Rob. Bellarmini Controverſiis. Manuale Theologicum*, de præcipuis totius Theologiæ fundamentis. *Chronicon Morale*, concionibus an ni accommodarum. Varia ſuppoſititio nomine *Conſtantii Peregrini*, vulgavit, ſuper quibus vide *Bibliothecam Val. Andreæ.* Obiit Bruxellis 1634.

Marcus Antoninus Maceratenſis, *Frederici Borromæi* Card. & Archiepiſcopi Mediolanenſis Vicarius generalis, *Reſolutiones varias practicabilium rerum* in tres libros digeſtas Romæ 1629. in fol. edidit.

Marcellus Mansius ex Ordine Miniſtrorum, qui bene mori docent, ſcripſit Italice *Vitam Joannis Cerufi*, cognomento *Litterati*, Romæ 1621. in 8. editam.

Franciscus Pavonus Italus, S. J. Theologus, *Introductionem in ſacram doctrinam*, Neapoli 3. tomi. 1634. publicavit. Tractatum *de Ethicis, Politicisque Actionibus.* Ibid. 1630. in 12. *Commentarium dogmaticum*, ſive *Theologicam Interpretationem in Pentateuchum*, 1635. in fol. *Commentarium dogmaticum in Evangelia*, 1636. fol. *Inſtructiones pro recte obeundis Sacerdotalibus functionibus*, 1629. 8. *Inſtructionem pro Exercitiis Congregationum*, loco, typis & anno iiſdem. Deceſſit vir eximius Neapoli anno 1637.

MAT-

MATTHIAS CASIMIRUS Sarbienius Polonus, S. J. Presb. in Verſibus, præſertim lyricis pangendis noſtro ſæculo mirifice excelluit, eo nomine ab ipſo etiam Pontifice Maximo *Urbano VIII.* eximie laudatus. Ejus libros 4. *Lyricorum*, librum unum *Epodon* & alterum *Epigrammatum* 1634. Plantiniani junctim ſuis typis publicarunt.

ANTONIUS AMPIGOLLUS, Auguſtinianus Erem. edidit *Biblia aurea, ſeu locos communes ex veteri & Novo Teſtamento* congeſtos, Coloniæ 1628.

JOANNES BAP. GRAMAJUS, Antverpianus J. C. Protonotarius Apoſtolicus & Arnhemienſis in Gelria Præpoſitus, è Geldris originem majoreſque ſuos habuit. Lovanii anno 1594. ſumpto in Philoſophia Magiſterii titulo, omne deinceps diſciplinarum genus fere tractavit: in his etiam Eloquentiam Profeſſor Academicus publice docuit. Poſt *Alberti* & *Iſabellæ* Belgii Principum Hiſtoricus, loca pleraque toto triennio luſtravit, archiva inſpexit, antiquitates eruit, diſcuſſit & publicavit. Hollandicam poſtea Germanicamque peregrinationem inſtituit: ſuſcepto demum itinere Italico, in mari mediterraneo captus à Barbaris, cum honeſte haberetur ab eiſdem, pleraſque Africæ oras luſtravit. Hanc ſuam peregrinationem brevi libello expoſuit, in Belgium redux, edito *Diario Argelenſi*, & altro libro de *Africa illuſtrata*. Reliqua ejus opera *Valerius* in Bibliotheca ſua recenſet. Utque peregrinationis in primis amans erat, plena jam ætate in *Moraviam* & Sileſiam ſe contulit, & ibi Cardinali *Dietterſteinio* adhæſit, gymnaſio celebri gubernando ab eodem admotus. Negotiornm cauſſa in Belgium inde cum rediiſſet, reditumque in Germaniam cum cogitaret, Lubecæ in morbum letalem incidit, ibidemque 1635. vivere deſiit, in Cathedrali illius urbis Baſilica depoſitus.

ANACLETUS SICCUS, Cremonenſis, Viennæ in Auſtria diu egit, & edidit libros tres pereruditos, ac Clericis omnibus utiles, *de Eccleſiaſtica Hymnodia*; cui auctiores typis Plantinianis 1634. Antverpiæ recuſi fuerunt. Moriens anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo ſexto manuſcriptam reliquit *Synopſim de Clericorum Regularium D. Pauli Congregatione, deque ejuſdem conditoribus Antonio Maria Zacharia, Bartholomæo Ferrario, & Jacobo Antonio Morigio.* Quam Synopſim ex eadem officina Plantiniana brevi proditurum ſperant eruditi.

MARCUS ANTONIUS SCIPIO, Placentinus, monachus Congregationis Caſſinenſis, *Elogia Abbatum Caſſinenſium* 1630. in fol. Neapoli evulgavit.

CASPAR de SIMEONIBUS, Aquilanus, Italus, Poëta & Orator egregius, volumen unum *Orationum Academicarum* Romæ, Aquilæ, & alibi à ſe habitarum, publicavit. Scripſit item *Elogia hiſtorica Principum & Virorum ſcriptis illuſtrium*, qui apud *Jovium* deſiderantur.

ROCHUS PIRRUS Siculus, Abbas Netinus, Notitiam Sicilienſium Eccleſiarum 1633. Panormi in fol. evulgavit.

CCXII. GASPAR FONTIUS, Hiſpanus, Toletanus, ex ordine Minorum, primum Romæ, poſtea Compluti Profeſſor Theologiæ, *Quæſtiones Dialecticas ac phyſicas ad mentem Joannis Scoti*, quos Romæ prælegit, typis Lugduni 1631. in 4. edendas curavit.

JULIUS LAVORIUS, Laurinus, Italus, ex diœceſi Caputaquenſi, Protonotarius Apoſtolicus, J. V. conſultiſſimus, præter librum *de Jubilæo & Indulgentiis*, edidit Romæ in ſol. 1628. tomos quatuor *Lucubrationum variarum*: in quibus *de Comitiis ſacris & profanis, de priſco & recenti more funerandi, de conclavi & electione Canonica* fuſe diſſerit. *Leo Allatius in Apibus Romanus* recenſet & alia ejus opera, quæ morte præventus edere non potuit.

GASP. SANCTIUS, Centumputeolanus, Hiſpanus, S. J. Theologus & Profeſſor Complutenſis, ſcripſit *Commentarios in Job, Jeremiam, Pſalmos, Iſaiam, libros Regum, Paralipomenon, Ezechielem, Danielem, Ruth, Eſdram, Judith, Eſther, Machabæos*, & in *Concordiam Evangelicam*, Lugduni 1616. editos. Obiit Madriti 1632.

HIERONYMUS à S. MARIA, Hiſpanus, congregationis Eremitarum Auguſtinianorum excalceatorum, in Curia Romana Procurator Generalis, ſcripſit librum *de ſandaliis & calceamentis Apoſtolicis, Indicem Sanctorum Hiſpaniæ, & Catalogum Epiſcoporum univerſæ Hiſpaniæ.* Ex his poſtremus liber eſt Apparatus ad opus grande, cui titulus *Hiſpania Chriſtiana*, ſeu *Diœceſium Hiſpanarum Hiſtoria ſacro-profana.* Videbat 1633.

ZACHARIAS SALUTIENSIS, Capucinus, Provinciæ Pedemontanæ, de cujus aperto cœlitus ore, veræ ſalutis enſis utraque parte acutus proceſſit ad fidei orthodoxæ impios oppugnatores interimendos, dum *Sanctorum monumenta*, & *exempla Patrum* evoluit, & revolvenda, ſectandaque calamo ſcribæ velociter ſcribentis expoſuit. Ipſe quoque non vulgaria religioſæ vitæ exempla reliquit: plenus dierum, ac bonorum operum, Definitoris Generalis munere ſemel ac iterum functus, obiit Genuæ, ætatis ſuæ anno 70. religionis 48. 31. Martii 1638.

HIEREMIAS DREXELIUS, Auguſtanus, Soc. Jeſu, poſt traditam cum laude Rhetoricam totis XXIII. annis, Bavariæ Electoris *Maximiliani* Concionatorem egit. In ſcribendo eam adhibuit ſtyli ſuavitatem cum modeſta gravitate conjunctam, ut paſſim etiam ab Acatholicis ejus ſcripta legantur & commendentur. Obiit Monachii an. 1638. æt. 57. Tenuiſſimam valetudinem, dum vixit incredibili temperantia ſuſtentavit, ita ut numquam æger decubuerit. Hunc tanti *Maximilianus* fecit, ut cum ſuo Medico ſalutem ejus commendaret, diceret. *Pluris intereſſe Reip. bono vivere Drexelium quam Maximilianum.* Defuncti ſuppellectilem ſummi æque at-

 que

que imi ad reliquias depopoſcerunt, eximiæ virtutis ejus opinione permoti. Præter opuſcula variæ, quæ omnium manibus teruntur ſæpe recuſa, reliquit parata prælo pluſcula, quæ etiam proditura ſperamus.

GASPAR RUTHARDUS, Germanus, patria Eyſtettenſis in Franconia, ad amnem Almonium, Soc. Jeſu, Philoſophiæ Profeſſor ordinarius Archiducalis Univerſitatis Friburgi Briſgoiorum, obiit Briſaci an. 1638. Edidit ſingulari perſpicuitate, eruditione ac copia *Uſum rationis Humanæ diſputatum; Sacram Cosmologiam Theoriis Phyſicis illuſtratam.*

JULIUS SOLIMANUS, Italus, patria Firmanus, Soc. J. vir omni diſciplinarum genere excultus. Obiit Romæ an. 1639. Scripſit *Elogia Ducum, Regum, Interregum, qui Boëmis præfuerunt,* addita ſingulorum effigie. *Boëmiam exorientem, Gentilem, Chriſtianam, Piam, Bellicoſam, Regnantem, Imperantem, Auſtriacam, FERDINANDO III.* concinnatam.

MARTINUS BONACINA, Mediolanenſis, Theologiæ & J. V. Doctor, comes Palatinus, & utriuſque ſignaturæ Referendarius Apoſtolicus, ſcripſit varia ad praxim Eccleſiaſticam potiſſimum pertinentia; quæ omnia in 3. tomos diſtributa 1632. in fol. Duacenſes excuderunt.

JOANNES SEVERANUS, Presbyter Oratorii Romani, libros tres *Antonii Boſii de Roma ſubterranea*, quos is moriens imperfectos reliquerat, abſolvit, & Romæ 1632. typis publicavit. Adjecitque de ſuo *librum quartum*, & in eo plurimas antiquitates ſacras docte ac curioſe explicavit.

CCXIII. JULIUS CÆSAR RECUPITUS, Neapplitanus, S. J. Theologus & Philoſophus, 1632. ſcripſit librum *de Veſuviano incendio anni* 1631. *& de novo ſubſecuto Terræ-motu Calabriæ Congeminatum Nuntium.* Neapoli 1632. in 4. & Lovanii 1639. editum. *Orationem panegyricam de S. Tereſia, habitam Neapoli in ejus Beatificatione.*

ÆGIDIUS BAVARIUS, Inſulis in Flandria natus, edidit *Muſam Maronis Catholicam*, ſeu *Catechiſmum Maroniano carmine*, velut in centone expreſſum. *Paſſionem Domini*, verſibus Heroicis, potiſſimum ex *Marone* concinnatis. Obiit Gandavi 1627.

LUDOVICUS MARATIUS, Trecenſis, Gallus, S. I. Theologus, in *Summam D. Thomæ Aquinatis* tomos tres Pariſiis 1633. publicavit, exceptos magno plauſu.

RAPHAEL BELLOCAMPIUS, Monachus Benedictinus, Marchianenſis in agro Duacenſi, *Andreæ Silvii* Prioris Marchianenſis, & *Guilielmi* Abbatis Andrenſis *Chronica* uſque ad noſtram ætatem deduxit, *Notis* illuſtravit, typisque 1633. in 4. Duaci edenda curavit.

ELIGIUS BASSÆUS, (ita dictus à Baſſæa opido ſeu municipio natali in Arteſia) ordinis Capucinorum, Duaci 1637. in fol. edidit *Flores totius Theologiæ practicæ*, tum ſacramentalis tum moralis, ex Doctorum, præſertim recentiorum, ſententiis collectos, & ordine Alphabetico per modum *Summæ* redactos.

MICHAEL HESRONITA, Maronita, Archipreſbyter & Abbas S. *Georgii* in monte Libano, 1637. Romæ in 4. lingua Syriaca edidit *Calendarium* juxta Nicænum I. Concilium, & Gregorianam emendationem ad ejusdem Concilii præſcriptum, itemque juxta antiquum Orientalium computum: quo jejunia, & feſta mobilia ſingulis annis, atque in perpetuum, facillime reperiuntur. *Calendarium* iſtud *Athanaſius Kircherius*, Soc. Jeſu Presbyter, nuncupat *Syriacas in Computum Eccleſiaſticum Inſtitutiones*, & eas mirifice laudat, magnum inde Orientali Eccleſiæ emolumentum acceſſurum dictitans.

JACOBUS GORDONIUS, Leſmorius Aberdonenſis, S. J. Doctor Theologus, nobili genere in Scotia natus, Ludovico *XIII.* Regi Chriſtianiſſimo à Confeſſionibus, *Commentaria ſua in Biblia* 1631. Pariſiis in fol. *Theologiam moralem* Lugduni 1634. item *Chronicon* rerum toto orbe geſtarum memorabilium à Mundi exordio ad noſtra usque tempora deductum, tomis *II.* Obiit Pariſiis an. 1641. Ab iſto alius fuit *Jacobus Gordonus Huntleius* itidem Scotus ac S. J. Theologus, nobiliſſima familia natus; qui tomos duos *Controverſiarum fidei* accurate à ſe elaboratos poſteris reliquit, 1612. in 4. Auguſtoriti Pictonum & alibi typis editos. Obiit etiam hic Pariſiis anno 1620.

JOANNES WIGGERUS, Brabantus, Dieſtemienſis, patre *Arnoldo*, honeſti ordinis cive, ſæpius Scabino, avo item *Arnoldo* pluries Conſule. Abſolutis in natali ſolo litterariis rudimentis, Lovanium, altioribus imbuendus diſciplinis, mittitur. Theologicam ingreſſus aream ita profecit ut *Jacobus Janſonius* eum adſumeret in alumnum Collegii ſui Pontificii, & hunc diſcipulum ſuum tum ob ingenii dotes ſingulares, quas in eo obſervabat, tum ob vitæ morumque integritatem atque indefeſſum in ſtudiis, præſertim ſacris, laborem, unice carum & familiarem haberet. Quinquennio hic exacto, docendæ horis antemeridianis Philoſophiæ in Gymnaſio Lilii præficitur. Inde poſt decurſa aliquot annorum curricula Leodium evocatus ut Seminario ibidem, ſive *Catenæ*, ut vocant præeſſet, & ſimul ſacras profiteretur litteras. Eo ſucceſſu in utroque illo munere verſatus eſt, ut ſub hoc primo ſuo Præſide & Profeſſore Seminarium illud, quod antea vile & ignobile deſpiciebatur, admirationi mox apud omnes, aſſurgereque viſum fuerit. Urgente Janſonio Doctore ſuo, qui eum ad Cathedram Lovanii promotum deſiderabat, gradu Magiſterii in Sacra Theologia fuit inſignitus. Lovanium ergo reverſus, Collegii primum Atrebatenſis, deinde Seminarii Leodienſis Præſes inſtitutus eſt. Multa hujus viri merita ſunt in Academiam

demiam Lovanienſem, ſive labores ſpectentur, quos pro ea tuenda in omnibus ſuis difficultatibus, quas cum domi, tum foris paſſa eſt, extantlavit, ſive doctrinæ eminentia, qua Scholam Theologicam Profeſſor Regius annis totis 26. docendo ſcribendoque illuſtravit. Nec minus emicuit probitate vitæ. Non facile ſe, nec ſua jactabat, nec alienorum contemptor erat, ſincerus & ſine fuco, in converſatione gravis, minimeque ſuperbus. Contentus modico ac tenui victu, vixit ad annos 67. Obiitque anno 1639. Reliquit *Commentaria in totam D. Thomæ Summam*, in quibus nihil niſi ſumme elaboratum, ſolidiſſimis fundamentis ſubnixum, clariſſima & brevi tamen methodo tradidit quidquid in aliorum fuſioribus ſcriptis ſcitu dignum eſt, idque ſtylo ut facili & ad docendum apto, ita minime affectato.

CCXIV. JOANNES PERLINUS, Madritenſis, Hiſpanus, Societ. Jeſu Theologus ſacras litteras Compluti in Hiſpania, Limæ in India occidentali, & Coloniæ in Germania inferiore, multis annis cum laude docuit. Scripſit *de frequenti uſu Euchariſtiæ* & *de immaculata Virginis conceptione:* quæ Lugdunenſes 1630. & Colonienſes 1632. ediderunt. Ætate ac laboribus fractus cum ex Belgio in patriam cogitaret, Dunkercæ in Flandria vivere deſiit, apud ſuos ibidem conditus.

GUILIELMUS MERCERUS, Athenſis, Doctor Theologus, Decanus Eccleſiæ Collegiatæ D. Petri Lovanii, Græce Hebraiceque non vulgariter doctus, in Collegiis *Porco* & *Falcone* ea induſtria fructuque docuit, ut vix umquam diſcipulos ſuos communi concurſui commiſerit, quin illi palmam & prima in promotione loca cæteris præriperent. Inde tranſitum fecit ad Theologicam profeſſionem, quam primo in Abbatia nobili *S. Gertrudis* annis octo, poſtea Regiis auſpiciis in ſcholis publicis totos viginti & octo annos pari ſemper ſedulitate atque aſſiduitate ſuſtinuit. Omniſariæ doctrinæ fuit, quippe Orator, Poëta, Hiſtoricus, Philoſophus, Theologus, Mathematicus, Muſicus, in omnibus eximius. Excelluit ingenii acrimonia memoriaque, unde Scripturam ſacram velut in numerato habebat, & retinebat firmiter quidquid legerat. Edidit *commentaria in tertiam partem D. Thomæ*, laudatum opus & utile, praxique Eccleſiæ accommodatum.

JOANNES MATTHÆUS, Cariophilus, Cretenſis, Archiepiſcopus Iconienſis, Scripſit Græce & Latine *Confutationem Nili Theſſalonicenſis; De primatu Papæ; Refutationem pſeudo-Chriſtianæ catecheſis à Zacharia Gergano edita; cenſuram Confeſſionis*, ſeu potius, *perfidiæ Calvinianæ, quæ nomine Cyrilli Patriarchæ Conſtantinopolitani circumfertur.* Idem ex Græco in Latinum vertit *Concilium Tridentinum; Georgii Scholarii orationes tres de pace ad Græcos; Joſephi Epiſcopi Methonenſis Reſponſionem ad libellum Marci Epheſini; Gregorii Protoſyncelli Apologiam adverſus ejuſdem Marci Epiſtolam, S. Nili Junioris vitam, Catenam Græcam Procopii in Cantica Canticorum*, & alia, quæ quidem omnia Romæ 1626. 1631. & annis ſequentibus Græce ac Latine fuerunt excuſa.

LUDOVICUS RIVIERUS ord. Minimorum Orator & Theologus præclariſſimus, edidit Gallice *Vitam D. Franciſci Saleſii Gebennenſis Epiſcopi*, & *Tabellas myſticas quatuor Amorum* &c. qui ſunt Dei, ſui-ipſius, proximi, atque inimicorum; quod opus eſt inſigne atque luculentum. Exſpectantur ab illo quam plura producenda.

JOANNES EUSEBIUS, Nierembergius, natione Hiſpanus, Germanis parentibus, patre ſcilicet Tirolenſi, matre Bavara Madriti natus, Salmanticæ Societatem Jeſu amplexus eſt. Primus Hiſtoriæ naturalis Profeſſor exſtititit Regia Academia Madriti & nunc S. Scripturam interpretatur. *Pſalmos Salomonicos* è Græco Latine tranſtulit, & Notis illuſtravit. Edidit *Hiſtoriam naturæ maxime peregrinæ; De origine ſacræ Scripturæ* & lib. V. *De Antipathia* & *Sympathia*, & plura quæ recenſentur ab *Alegambe*.

FRANCISCUS VERONIUS, Pariſius, Soc. Jeſu edidit *Manuale Sodalitatis B. M. Virginis, Methodum Veronianam*, qua nimirum ex quibuſuis Bibliis cuivis hæretico Miniſtro ſilentium imponatur. *Profligationem Henchai Miniſtri Calviniſtici* coram Duce de Longavilla.

JOANNES TOLLENARIUS, Brugenſis, Soc. Jeſu, vir moribus & doctrina ſpectabilis, Edidit *Speculum vanitatis*, ſive *Eccleſiaſtem elucidatum*, ſtylo elaborato ſolutæ ligatæque orationis, paraphraſibus & moralibus ac piis excurſionibus, Antverp. anno 1635. in 4.

CCXV. JOSEPHUS CASTALIO, Anconitanus, cujus amœnum ac perhumanum ingenium, qui Juris civilis cognitioni horridæ per ſe, & abſque lucro ſibi cum eſſet, atque honoribus paucis tractabili, Poëticam junxit, *Modeſtini* exemplo. Veterem quoque Poëtam *Claudium Rutilium* Numatianum in *Itinerario*, & *Sympoſii Galli Ænigmata* illuſtravit. Scripſit & varias *Lectiones*, atque *Inſcriptiones* aliquot marmoreas adjunxit. Columnas quoque *Antonini Aug. commentario* explicavit. Edidit *Silvii Card. Antoniani Vitam*, *Variarum lectionum* Libellum *de antiquis puerorum prænominibus.* Docuit humaniores litteras *Thomam de Avalos*, tum Ducis Soræ filios. Amiſſa conjuge ſacris initiari cœpit, floretque Romæ, ut ab eo ingenio, in hoc otio animique tranquillitate majora indies exſpectanda videanter. Uſus eſt olim familiariter *Achille Statio* Luſitano, *Fulvio Urſino Romano*, & *And. Schotto* Antv. Tradit *Erythræus* ſe audiviſſe de *Meurſio* Batavo, quod cum allatus eſſet Lugdunum Batavorum *Caſtalii* liber *Variarum Lectionum*, cum omnium cum riſu exceptum fuiſſe, quod exiſtimaretur luteum eſſe negotium, nec dignus qui lu-

cem aſpiceret, quoniam nullum jam diu eruditum opus ab Italia prodiiſſet; ſed ſimul inſpectum, adeo probatum eſſe, ut ſententiam mutaverint, ſtatuerintque eſſe Italis ingenium, dummodo adſit ſtudium & exercitatio.

FRANCISCUS à XODAR, Hiſpanus, Bœticus, patria Utrarienſis, Ord. Carm. vir fuit excell. præditus ingenio & eruditione prima, facundiaque facili, *Philippis III. & IV.* Hiſpaniarum Regibus à Concionibus & Conſiliis. Scripſit pro defenſione *Adventus S. Jacobi in Hiſpaniam, & de Patronatu Hiſpaniæ à D. Tereſia.* Obiit Madriti anno 1635.

CORNELIUS CURTIUS, Bruxellenſis, Erem. Auguſtinianus, Cæſareæ Majeſtatis Conſiliarius & Hiſtoriographus, ſtilo nitido comptoque præcelluit in utravis oratione. Authoris ingenium produnt quæ ſcripſit *de Clavis Dominicis*, *Vitæ SS. Ruperti & Virgilii Antiſtitum Saliſburgenſium*, *Quadrageſimale Criſtophori Fonſecæ* ex Hiſpanico Latinum fecit, *Elogia Virorum illuſtrium Ord. Erem. S. Auguſtini. Vitam S. Nicolai Tolentinatis.* Erudíturus erat *Chronicon univerſale Monaſticum, à Proſpero Stellartio* olim inchoatum, à ſe auctum & ſuppletum ingenti volumine. Obiit anno 1633. ætatis 47.

JACOBUS WEMMERIUS, vernacule *Wemmers*, civis & Carmelita Antverp. didicit Romæ linguam, qua Æthiopes, ſeu Abyſſini, in ſuis libris ſacris & profanis conſcribendis utuntur. Exinde poſt *Marianum Victorium* Romæ 1638. in 4. *Lexicon Latino-Æthiopicum*, cum *Inſtitutionibus Grammaticis ejuſdem linguæ*; ab *Athanaſio Kirchero*, Soc. Jeſu presbytero, ab *Abrahamo Ecchellenſi* Maronita, Syriacarum & Arabicarum litterarum Romæ publico Lectore, & à Sacerdotibus Æthiopibus in Urbe ad *S. Stephanum* agentibus vehementer laudatus. Scribunt autem Æthiopes, ut nos Europæi, à ſiniſtra dextram verſus, & litteras habent Conſonantes ac Vocales, non quidem figura diſtinctas, ut Latini & Græci, neque punctis vel virgulis Vocales explicant, ut Hebræi, Syri & Arabes; ſed ipſis Conſonantibus inſertæ, unica figura, ſyllabam conſtituunt. Unde 26. quas habent Conſonantes, per ſeptem Vocales multiplicatæ, aſcendunt ad numerum 182. quibus ſi addantur adhuc viginti aliæ, quas extra Alphabetum ponere ſolent, erunt in univerſum Syllabarum figuræ 2022.

JACOBUS BIDERMANNUS, Soc. Jeſu Presbyter, ad poëſim natus, *Epigrammatum* libros tres, *Herodiades*, *Deliciarum ſacrarum* & *Acroamatum Academicorum* libros totidem, *Heroidum Epiſtolas*, & alia plurima Dilingæ in Suevia 1626. & annis ſubſequentibus, evulgavit. Obiit Romæ 1639.

CÆSAR BECILLUS, Urbinas, Oratorii Romani Presbyter, antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiſſimus, *Acta S. Caji Papæ, ac Martyris cum Notis*, item *Evangeliorum connexionem*, & alia Romæ 1628. edidit. Idem meditatur *Annalium Baronianorum continuationem*, *Vitas Romanorum Pontificum cum perpetuis Notis*, & *Chronographiam* ad calculum Eccleſiaſticum fideliter expenſam.

CÆSAR EUGENIUS CARACCIOLUS, Neapolitanus, vir nobilis & curioſus, Italico ſermone *Neapolem ſacram* edidit; in qua omnium Eccleſiarum ac monaſteriorum illius urbis origines deſcribuntur.

CCXVI. JOANNES MARTINUS de RIPALDA, Hiſpanus, Soc. Jeſu Theologus & Profeſſor Salmanticenſis, *Expoſitionem litteræ Petri Lombardi Magiſtri ſententiarum* Lugduni 1636 in 8. foras dedit.

JOANNES à S. STEPHANO, natione Aragonius, ex monacho Hieronymiano Archiepiſcopus Brunduſinus in regno Neapolitano, præter alia minora opuſcula, *Methodum ad cognoſcendas hæreſes* 1630. in fol. Romæ evulgavit.

JOANNES TOMCUS, Marnavitius, Epiſcopus Boſnenſis, *Vitas Principum Illyricorum* ſcripſit, & Romæ 1632. edendas curavit. Idem vulgavit *Regulam S. Columbani* Abbatis, ex MS. codice Bobienſi fideliter promptam.

STEPHANUS FAGUNDEZ, Luſitanus, Societ. Jeſu Theologus & Profeſſor Oliſiponenſis, tomum unum in *Præcepta Eccleſiæ* cum *Appendice*, Lugduni 1626. edidit; item in *Præcepta Decalogi.*

FERDINANDUS CASTRO-PALAO, Hiſpanus Legionenſis, ejuſdem Societatis, *Opus Morale* tomis tribus 1636. & 1638. eadem in urbe cudendum curavit. Obiit Rector Collegii Compoſtellani anno 1633.

FRANCISCUS AMICUS, Conſentinus, Italus, Societ. Jeſu Theologus & Profeſſor Neapolitanus, in *D. Thomam Aquinatem* tomos octo partim Antverpiæ 1637. partim Duaci 1640. edidit.

FRANCISCUS BATTAGLINUS, Ariminenſis, *Heraclitum vitæ humanæ miſerias lugentem* Romæ 1629. in 4. publicavit.

FLORAVANTES MARTINELLUS, Romanus, *S. Laurentii*, *S. Agathæ*, *SS. Praxedis & Pudentianæ*, & alias Urbis Romæ baſilicas ſuis *Commentariis* illuſtravit. *Alfonſi* inſuper *Ciacconi* opus *de Pontificibus & Cardinalibus* ſuis *Obſervationibus* decoravit.

FRANCISCUS BOLVITUS, Neapolitanus edidit *Nomenclatorem Scriptorum ex Ordine Clericorum regularium*, quos vulgo *Theatinos* vocant.

JOAN-

Joannes de Pineda, Hiſpalenſis, Soc. Jeſu Theologus, vir multiplicis eruditionis, anno milleſimo ſexcenteſimo triceſimo ſeptimo in ſua Bætica vivere deſiit. Scripſit varia à *Petro Ribadeneira* & aliis laudata: ex quibus libros octo *de Salomonis rebus geſtis* Moguntini 1623. in fol. publicarunt. *Indicem novum librorum prohibitorum & expurgandorum* pro regnis Hiſpaniæ; opus vaſtæ molis, auctoritate Sancti Officii vulgatum, ſemel atque iterum auctum. *Memoriale Sanctitatis & virtutum Ferdinandi III.* Regis primi Caſtellæ & Legionis, pro quo *Phil. IV.* Hiſp. Rex propriis illi litteris gratias egit, deſignavitque *Pinedam* Oratorem ſuum ad ſummum Pontificem, ut ejuſdem Regis Canonizationem procuraret, niſi ætas, & alia privata incommoda obſtitiſſent. *Commentariorum in Job* tom. II. In Eccleſiaſtem tom. II. De *C. Plinii* loco inter eruditos controverſo ex lib. 7. c. 50. *Atque etiam morbus eſt aliquis, per ſapientiam mori*, & alia minutiora in amicorum gratiam concepta.

Petrus Roverius, Soc. Jeſu Theologus, *Hiſtoriam monaſterii S. Joannis Reomaënſis*, in tractu Lingonenſi, ab anno Chriſti quadringenteſimo viceſimo quinto ad noſtra uſque tempora, ex antiquis tabulis ac ſcriptoribus concinnavit, *Notis* eruditis illuſtravit & Lutetiæ 1637. in 4. edidit. In monaſterio Reomaenſi fuit antiquitus obſervata Regula *S. Macarii* Alexandrini ſeu. Nitrienſis: de qua fuſe diſſerit *Roverius* in ſuis *Notis*. A Reomaënſi, ſeu Reomacenſi, diverſum eſt monaſterium Reomenſe in Arvernia ſitum.

Ferdinandus Ughellus, Abbas ordinis Ciſtertienſis, *Cardinalium & Scriptorum ſui Ordinis Elogia* conſcripſit. In *Italia* ſua *ſacra* Epiſcoporum Italicorum *Catalogos* contexuit. *Alfonſi Ciacconi* opus *de Pontificibus & Cardinalibus* mirifice auxit atque illuſtravit. Florebat a. 1623.

Felix Contelorius Cæsius, Theologiæ & Juris Doctor, in Romana curia, Advocatus, ſcripſit res geſtas *Alexandri III.* & *Martini V.* Pontificum Romanorum, & alia non pauca, quæ *Leo Allatius* in lib. *De apibus Urbanis* recenſet. Ejuſdem liber *de canonizatione ſanctorum* 1609. L gduni fuit editus. Vivebat anno 1633.

Raphael Aversa à S. *Severino*, Clericorum regularium Minorum Præpoſitus generalis, Philoſophus ac Theologus eximius, præter *opera Philoſophica*, edidit *Theologiam* cum *Thoma Aquinate* in tres partes diſtributam, Romæ 1631. in 4.

Antonius de Ribera, Hiſpanus, Capellanus chori Eccleſiæ Toletanæ, ſcripſit *Hiſtoriam de translatione reliquiarum S. Eugenii Martyris & Epiſc. Toletani.*

Petrus Berchorius, Benedictinus, circa id tempus, tomis aliquot ſuas etiam *Conciones* edidit.

Arnoldus Paludanus, Leodius, Ord. Minorum Regularis Obſervantiæ, per Flandriam Miniſter Provincialis, ac S. Theologiæ Lector Profeſſorque emeritus, edidit tractatum *de foro animæ*, id eſt, de poteſtate quam habent Sacerdotes ad audiendas confeſſiones admiſſi, & juxta Concilii Tridentini formam legitime approbati, tum regulares, tum ſæculares. Leodii 1638. in 8.

CCXVII. Laurentius Scalabomius, Ravennas, Eremita Auguſtinianus, Eccleſiaſtes facundus & eruditus, tomos aliquot *concionum* ſeu *annotationum moralium, in Paſſionem Domini, in Evangelia & Epiſtolas totius Quadrageſimæ*, Ravennæ 1629. publicavit. Scripſit inſuper Commentarium *de humanioribus litteris à concionatore Catholico adhibendis.*

Barnabas Kearnæus, Hibernus, patria Caſſellenſis, Soc. Jeſu dedit in lucem *Heliotropium*, ſive, Conciones de Dominicis & Feſtis totius anni. *Conciones* de Paſſione Dominica. Obiit in patria anno 1640. ætatis 75.

Andreas Saussajus, S. R. E. Protonotarius edidit *Martyrologium Gallicanum* an. 1637. apud Cramoiſy, in fol.

Andræas Fremiotus, Gallus, Archiepiſcopus Bituricenſis, obiit ſub annum 1602. Hujus auctoris illuſtriſſimi anno 1610. prodiit in lucem poſthumum opus *de Notis Eccleſiæ contra hæreſes.*

Joannes de la Haye, Pariſinus, Ord. Seraphici Minorum quondam primarius Theologiæ Profeſſor, poſt autem *Ludovici XIII.* Reginæque Eccleſiaſtes ordinarius, nec non Terræ Sanctæ & provinciæ Franciæ Pariſienſis Commiſſarius Generalis, anno 1633. edidit *arborem vitæ concionatorum in Geneſim* cum Indice quadruplici, I. Conceptuum. II. Sacræ Scripturæ. III. Concionum. IV. Patrum. Pariſ. in fol. Hæc præmiſit: *Arbor vitæ Concionatorum, cujus radix liber Geneſeos: cujus truncus, expoſitio ejus litteralis; rami cum foliis omnimoda verſionum varietas; flores earum concordia; fructus, innumeri pene animi conceptus, ſexcentorum fere Patrum auctoritate confirmati, & concatenati.*

Gerardus Corselius, Leodicenſis, *Joannis Wameſy* J. C. celeberrimi è ſorore nepos, partim Treveris, partim Lovanii, Porcenſi in gymnaſio Philoſophiæ Peripateticæ operam dedit, & aliquot annos eandem tradidit. Græcas hinc litteras in Collegio Trilingui Buſſidiano ſexennium totum è ſuperiori loco interpretatus eſt, & in Auſpiciis dixit, anno clↄ. lↄ. xci. prid. nonas Martii. Juris interea Lauream, & mox anno clↄ. lↄ. xciv. vi. Non. Februarii Doctoris titulum

cepit: ac prima Juriſprudentiæ elementa annos plures cum laude fructuque explicuit. Demum ex Anteceſſore Juris Civilis primarium ad ſupremum Belgicæ Senatum an. cIↄ. Iↄc. xvii. vocatus eſt, ac v. Kalend. Junias Scholæ Academiæque oratione ſolemni valedixit: conſtitutus paucis poſt annis Concilii Sanctioris Aſſeſſor, ac Libellorum ſupplicum Magiſter, Bruxellæ, & Præpoſitura Harlebecana auctus. Vir in quo an doctrinam ſummam admireris, an cum doctrina conjunctam modeſtiam atque candorem ſuſpicias, merito dubites. Uno verbo, *Corſelius* Academiæ, dum in ea vixit, cor & ψυχὴ fuit atque octavum Rector præfuit. Legitur illius *Oratio* in funere magni *Juſti Lipſii* habita, edita *Rivii* typis, 1606. & *Plantin.* in *Fama poſthuma* ejuſdem. Præterea Indicem Legum & Capitulorum ſelectiorum, adſcriptis auctoribus, Collegio Baccalaureorum J. U. dedit. Ibidem 8. apud *Rivium*. Moliebatur editionem *Prælectionum in Codicem Juſtinianeum*, dum à negotiis publicis otium eſſet: opus præclarum, & Juris Romani, veteris novique Theſaurum. Animam Deo reddidit Bruxellæ anno 1636. ætatis ſexageſimum octavum ſupergreſſus.

CCXVIII. THOMAS BOZIUS, Eugubinus, Congregationis Oratorii Presbyter mortuus eſt non admodum ſenex; attamen proceſſiſſe longius ætate videtur quam *Neſtor*, vel quivis alius eorum, qui longiſſime omnium vitæ terminos protulerunt. Nam ſi tantum unusquiſque temporis ad vivendum habuiſſe videtur, quantum ſe in omnium ſæculorum memoriam mente ſtudioque conjecerit, quid prohibet dicere tot annos habuiſſe *Bozium*, quot anni à mundi ortu uſque ad ſuam ætatem numerantur, cum iis quæ ſingulis ætatibus contigerint quodammodo interfuiſſe, & cum hominibus illis pariter vixiſſe videatur? *Annalium antiquitatum* ingens opus in decem volumina diviſit; ſed duæ tantum partes impreſſæ cernuntur: reliquæ apud *Franciſcum* fratrem, una cum aliis egregiis doctiſſimi viri fœtibus aſſervantur; quæ (ſi facultas & ætas ſuppeditaverint) ſperamus edenda fore. Duobus inſignibus tractatibus, uno *de ruinis Gentium & Regnorum*, altero *de antiquo & novo Italiæ ſtatu*, pugnavit contra *Machiavellum* alioſque Politicos, quorum inſana regnandi libido quaſdam ſibi leges finxit, quibus Deus è mundo tollatur; quas ille leges eſt labefactare conatus, ac demonſtrare. *Illud tantum regnum eſſe ſtabile atque perpetuum, quod caritate ac benevolentia civium ſeptum atque munitum, cum Dei juſſis conveniat.* Edito libro doctiſſimo *de ſignis ac notis Eccleſiæ*, docet eandem, quamvis conſpicuam, ſub eorum tantum aſpectum non cadere, qui denſiſſimis errorum tenebris circumfuſi, ſua nocte delectantur, & in veritatis lucem venire contemnunt.

HERMES CLERUS, Soc. Jeſu, natione Belga patria Tornacenſis, claruit in Gallia pietate, ac doctrina in Billomenſi Collegio: Canonici erat juris peritiſſimus, & Canonum obſervantiſſimus: adhæc, Poëta egregius, ut & quæ *de Angelis beatiſque Spiritibus* Beatus *Thomas* diſſeruit, carmine pangeret, *Faſtos item ſacros Sanctorum Sanctarumque* Elegiacis verſibus, poſt *Ovidium Naſonem, Baptiſtam Mantuanum*, ac *Novidium*. Vitam quoque *B. P. Ignatii* carmine conſcripſit: quod opus cum Patribus Societatis ſit in manibus, ſpes eſt fore ut lucem aliquando aſpiciat. Fuit & in Gallia, ſed apud Sequanos *Nicolaus Clerus* Tornacenſis, & ipſe de Societate, *Dolæ* Comitatus Burgundiæ humo mandatus: ubi concionibus clarus extiterat, ſed quod ingenii monumentum litteris mandarit, mihi quidem nondum compertum.

PHILIPPUS D'OUTREMAN, Soc. Jeſu, natione Belga, patria Valentianus, cui præcipuum hactenus fuit Oratoris Chriſtiani munus, quod ſeptem ipſos & viginti annos exercuit. Scripſit Gallice *Verum Chriſtianum Catholicum, Novum Pædagogum Chriſtianum*, duobus tomis. Proxime ſequentur tertius & quartus. In his tractat, 1. de fuga peccati & bonorum operum exercitio. 2. de remediis malorum omnium. 3. ſuggerit argumenta familiarium concionum ſingulis Dominicorum dierum Evangeliis concinnata. 4. In feſta. Alius eſt *Petrus d'Outreman* ejuſdem inſtituti ac patriæ, à quo Gallice prodierunt *Vita Petri* Eremitæ, qui Principibus Chriſtianis Belli ſacri auctor & Dux fuit, *Hiſtoria Urbis & Comitatus Valentianenſis*, *Tractatus de conformanda voluntate noſtra cum Divina*, & alia.

ALOYSIUS NOVARINUS, Veronenſis, Clericus Regularis, depromſit *Adagia ex Sanctorum Patrum, Eccleſiaſticorumque ſcriptorum monumentis*, Lugduni 1637. in fol. *Schediaſmata ſacroprophana*, hoc eſt *Obſervationes, antiquis Chriſtianorum, Hebræorum aliarumque Gentium ritibus in lucem eruendis*. Ibid. 1635. in fol. *Electa ſacra; Umbram Virgineam* ſeu *Electorum ſacrorum* partem alteram; *Agnum Euchariſticum*, ſeu *Electorum ſacrorum* partem tertiam; *Nuptiales aquas*, id eſt, partem 4. *Delicias amoris divini; Riſum Sardonicum*, ſeu *deficta mundi Lætitia; In Matthæum, Lucam, Marcum & Joannem Commentaria; Paulum expenſum, omnium ſcientiarum animam* tom. III. Vivebat 1633. vir Latini, Græci, Hebræi, & Chaldaici idiomatum peritiſſimus, ut *Franciſcus Boſpitus in Nomenclatore ſcriptorum ex ordine Clericorum Regularium* teſtatur.

ANDRÆAS BAJANUS, Goæ in India Orientali natus, Theologus, Orator & Poëta, ſcripſit *Orationes*, & *Poëmata varia*, Romæ edita; quæ *Leo Allatius*, in ſuo libro *de viris illuſtribus* recitat.

CCXIX. LAURENTIUS URSELLIUS, Forolivienſis, Jure-conſultus, tomos aliquot *Concluſionum legalium, ex Floſculis Deciſionum legalium, Rotæ præſertim Romanæ*, decerptos, in ordinem redegit: ex quibus tomus primus Romæ 1632. in fol. fuit excuſus.

LÆLIUS

Lælius Guidiccionus, Italus, Orator, & Poëta egregius, ſcripſit *Vitam Pauli V. Papæ*, & alia, quæ *Laurus* & *Leo Allatius* in ſuis *Catalogis* enumerant. Vivebat Romæ 1633.

Engelbertus Des bois, ex Canonico & Archidiacono Cameracenſi ad *D. Petrum* Inſulis Præpoſitus, indeque ad Cathedram Namurcenſem evocatus, Latine reddidit *Praxim bonarum Intentionum*, à quodam S. J. Sacerdote conſcriptam, Duaci 1609.

Amandus Gilselius, Condruſius, apud Leodienſes ſcholæ litterariæ moderator, Grammaticus optimus, Græce Latineque doctus, ſcripſit *Onomatopœniam pro S. Ignatio*, dum à Gregorio XV. PP. Sanctorum albo ſolemniter adſcriberetur. Leodii 1622. Refert *Valerius Andreas* eum meditari Commentarium *de Nolis, Campanis & Tintinnabulis*.

Hieremias Pierssenæus, Flander Beverenſis, *Lipſii* quondam diſcipulus, Jurium Doctor, territorii Iprenſis ab Actis & Conſiliis, depoſt in ſuprema Flandrorum curia fiſci Regii Patronus, ac Senator, vir & legum cognitione ac politiore litteratura clarus, in poëticis Catullianum præcipue leporem ſingulari conatu imitatus, luſit *Elegias* plures ſparſim editas, & harum pleraſque in Auctorum ſeu Scriptorum encomium. Floret.

Jacobus Sirmondus, patria Aruernus, Ricomagenſis, Soc. *Jeſu* Preſbyter, rebus in Gallia turbatis diu Romæ vixit, & ut erat antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiſſimus, *Cæſari Baronio* (qui ſuos tunc *Annales* condebat) graviſſimus extitit, eidemque multa ad res Gallicas illuſtrandas ſuppeditavit. In Urbe agens *Res geſtas S. Pauli anachoretæ* & *S. Niconis* Cretenſium Apoſtoli ex codice Græco Sfortianæ Bibliothecæ eruit, & Latina civitate donavit; ut & varias SS. *Patrum Orationes*. Ex Italia in Galliam reverſus, Lutetiæ in illo nobiliſſimo omnium diſciplinarum theatro potiſſimum vixit, ab eruditis & curioſis hominibus mirifice cultus: qua in urbe *Miræus* illum anno 1610. non ſine fructu familiariter noviſſe ſe commemorare ſolebat. Plurima veterum Scriptorum, in his *Sidonii Apollinaris* ſui popularis, *Ennodii Ticinenſis*, *Facundi Hermianenſis*, *Leporii Presbyteri*, *Capreoli Carthaginienſis*, *Victorini Afri*, *Goffridi Vendocinenſis*, *Idatii Lemovicenſis*, *Marcellini Comitis Illyriciani*, & plurium opera *Notis* illuſtravit. *Concilia Galliæ* in tres tomos deſtribuit. *Caroli Calvi* & aliorum Galliæ Regum *Capitula* in ordinem digeſſit: & habet alia plurima ad prœlum parata. Vivit hodieque, vegetus, ſenex, & à ſacris confeſſionibus *Ludovico XIII.* Galliæ Regi fuit. Otioſum hic eſſet omnia recenſere quæ vulgavit, quorum Catalogum deducit *Alegambe in Biblioth. Scriptorum Soc. JESU.*

Joannes Baptista Castaldus, Neapolitanus, Clericus regularis ex ea Congregatione, quæ vulgo *Theatinorum* dicitur, ſcripſit *Vitas Pauli IV. Papæ; Cajetani Thienæi, Andreæ Avellini, Joannis Marinerii*, & aliorum iſtius Inſtituti virorum illuſtrium, partim Neapoli, partim Romæ, Veronæ, & alibi editas. Vivebat 1633.

Joannes Aloysius Cherchiarus, Vicentinus, Clericus regularis ex Congregatione Somaſcena, in Clementino Collegio eloquentiæ Profeſſor Romæ, edidit *Orationum volumen* & alia. Florebat 1633.

Guilielmus Lamerman, Belga, Arduennas, Soc. *Jeſu* Doctor Theologus, Collegio Græcenſi, poſt Viennenſi Rector, & Præpoſitus Profeſſorum Domui Viennenſi, *Ferdinando II.* Imperatori à Confeſſionibus complures per annos, difficillimis ac turbatiſſimis temporibus. Plurimum illi debet Reſp. Chriſtiana univerſa, pro ſalutaribus ejus conſiliis in robuſtiſſimam Imperii defenſionem datis; ſed heu, quam ſæpe multa bene conſultata turpiter in contrarium eventum relabuntur? Utinam Germaniæ Proceres omnes, monitis ejus & aliorum prudentium, parere voluiſſent; libertati certe Imperii, cujus membra ſunt, diligentius & animoſius præcaviſſent, jamque propius Sequana quam Rheno, de ſumma gloriæ Germani dimicarent. Hodie ſeptuagenario major Collegium Viennenſe moderatur. Exſtat ejus *Idea Principis Chriſtiani.*

CCXX. Libertus Fromondus, Haccurianus, Eburo Philoſophiam docuit Antverpiæ ad S. *Michaelem* fere triennio, totis vero XIV. annis Lovanii, poſtquam artem ibidem Oratoriam quadriennio integro tradidiſſet. Dein Regius ſacrarum litterarum interpres *Cornelio Janſſenio* ad cathedram Iprenſem promoto, ſufficitur. Amœniſſimi ac politiſſimi vir ingenii, doctrinæ & lectionis omnitariæ, ſcripſit *Cœnas Saturnalitias*, id eſt *Quæſtiones varii argumenti. In libros Senecæ I. Lipſio intactos. Anti-Ariſtarchum*, ſive *de orbe terræ immobili*, adverſus *Phil. Lansbergium. Anatomiam hominis*, naturam ejus talem repræſentans, qualem *D. Auguſtinus* olim nobis deſcripſit. Utinam prodeant quæ in Epiſtolas *D. Pauli* & reliquas Canonicas ad calamum dictavit! Alia Mathematica ſcripſit, quæ refert *Andreas.*

Adrianus Morbecius, Dieſtemienſis, Canonicus Regularis ord. Præmonſtratenſis, in cœnobio Averbodienſi, edidit Antverpiæ in fol. *Scalam purpuream in ſex gradus diviſam*, quæ continet Multiplicem expoſitionem Dominicæ Paſſionis, præmiſit *Baſim & Apparatum ejuſdem Scalæ*, ſubjecitque *Introductiones ac Notas, quibus materia moralis, quæ ſparſim in primo Scalæ purpureæ tomo legitur, atque Dominicis & Feſtis applicatur.* Excudit hunc tomum, Scalas nimirum tres, *Verduſſius* Antverp. 1634. in fol.

Georgius Colvenerius, Theologiæ Doctor, natus in Gempenſi Brabantiæ vico, prope Lovanium, inde qua Dieſtemium iter eſt; educatus fuit à nono ætatis anno uſque ad 19. Aloſti in

in Flandria, unde ſcribere ſe Aloſtenſem maluit. Philoſophiam quadriennio Duaci profeſſus eſt. Multa collegit, & protulit in lucem, ex ultima antiquitate Eccleſiaſtica repetita, quæ *Valerius Andreas* in *Bibliotheca ſua Belgica* catalogizat.

GEORGIUS CONÆUS, Scotus, Canonicus S. *Joannis* Lateranenſis, *Aſſertionum Catholicarum* libros tres, *de duplici ſtatu religionis apud Scotos* libros duos, *de vita Mariæ Stuartæ Scotorum Reginæ* & alia Romæ edidit. Vivebat 1633.

GASPAR TRISSINUS, ex congregatione Somaſchenſi typis Romæ 1626. edidit *Acta SS. Savinæ, Triſſinæ, Naboris, & Felicis Martyrum.*

MICHAEL HOYERUS, Arteſius, Heſdinienſis, Ord. Erem. S. *Aug.* docuit Poëſim & Rhetoricem in variis ſui Ordinis Collegiis, vir totus candidus aliiſque virtutibus in primis conſpicuus. Præter varia poëmata ſacra, ſcripſit *Vitam S. P. Ephræm Syri.* Scriptoris antiquiſſimi, & *de ſanctitate divinaque ſapientia Joannis Duns, Scoti,* Duaci 1640.

ANTONIUS SANDERUS, Flander, Gandavenſis, non incelebri *Sanderorum* oriundus familia, Aldenardæ prima Latinæ linguæ rudimenta hauſit, uberiuſque Gandavi. Mox Duaci Philoſophiæ ſtudia complexus eſt. Inde Lovanium venit, ubi Theologicas excepit lectiones ſub clariſſimis per ea tempora Profeſſionibus *Janſonio, Bajo, ac Maldero.* Poſtea Duacum reverſus, Magiſtros ibi non minus celebres habuit *Eſtium, Barthol. Petri, Colvenerium & Sylvium,* ſub quibus Theologica laurea donatus eſt an. 1619. Hinc per annos plures in Epiſcopatu patrio paſtorale munus geſſit, in eam præcipue curam incumbens, ut hæreſes ævi noſtri, ac *Mennonis* cumprimis Anabaptiſtæ, quæ illa præ ceteris loca infecerat, confutaret: verum cum ob præſtita quædam Regi Catholico obſequia, tutum illi non foret in locis illis Hoſtili Batavorum excurſioni obnoxiis conſiſtere, à ſacris factus eſt ac ſecretis *Alphonſo Card. de la Cueva,* mox Iprenſis Canonicus. Vir ingenio, doctrinaque elegans, evulgavit *Diras in Inconoclaſtas; Panegyricos IV. in laudem B. M. Virginis, Protrepticon Pacis Belgicæ, Hagiologium Flandriæ, de Scriptoribus Flandriæ* libros III. *De claris ſanctitate & eruditione Antoniis. Flandria illuſtrata* tom. III. cum tabulis geographicis & iconibus urbium, eccleſiarum, cœnobiornm, arcium; &c. *Ephemeridum Eccleſiaſticarum* libr. XXIV. *Vindiciarum Biblicarum* libros VI. *Diſſertationes ſacras ac politicas de cauſis ac remediis calamitatum Belgicarum. De cauſis, malitia, fraudibus ac remediis Hæreſium hujus temporis* libros XVIII.

CCXXI. FRANCISCUS SILVIUS, à Brania-Comitis (quod in Hannonibus opidum eſt) Doctor S. Theologiæ, Duacique Profeſſor Regius & Ordinarius, publicam cathedram aſcendit, annos plus triginta docendo. Emendavit *D. Thomæ Aquinatis Opuſcula* è MSS. codicibus; ejus doctrinam explicavit *de primo Motore; Commentarios in ejuſdem Summam integram* evulgavit; *Inſtructiones* item *Paſtorum S. Caroli Borromæi* ad Belgicarum Eccleſiarum uſum accommodavit; *Enchiridium Binsfeldii Notationibus, Summam Conciliorum* CARRANCÆ *Additionibus illuſtravit.* Omnium calculo probantur ejus *Commentarii in Geneſim, Reſolutiones caſuum variæ, & de præcipuis Fidei controverſiis.*

ANTONIUS RUTEUS, Montenſis, Hannonius, Ord. Minimorum Theologus, vir in hiſtoria, præſertim Eccleſiaſtica patriaque, verſatus, ut quod *de Hannoniæ Comitibus* meditatur, opus fidem faciet. Edidit *de fructu & applicatione ſacrificii Miſſæ & ſuffragiorum* libros III. *Hiſtoriam miraculorum Waurienſium*, Gallice.

MARCELLUS FRANCKEMIUS, Vir nobilis, Sutfaniæ ad Iſalam patricio genere natus, J. V. Doctor, Conſiliarius Regius in rebus maritimis Dunskercæ in Flandria, Græce ac Latine doctiſſimus adoleſcens Italiam, Hiſpaniam, Galliam, Germaniam, aliaſque provincias, ſtudiorum cauſa luſtravit. Multiplicis demum doctrinæ & induſtriæ nomine *Melchiori Cleſelio* S. R. E. Cardinali, qui tum ſub *Matthia* Imp. res Imperii moderabatur, innotuit, eique à ſecretis atque Epiſtolis fuit, atque imprimis in inauguratione *Ferdinandi II.* in regno Hungariæ fidelem in emergentibus difficultatibus non paucis operam præſtitit; quam & continuavit in rebus Bohemicis dum *Fredericus* Palatinus regnum uſurpaſſet: quod & ſcriptis declaravit, dum *fidem Bohemo-Palatinam* ſub alieno nomine typis vulgavit. *Cleſelio* ex aula Cæſarea ſubducto, *Franckemius* in Belgium rediit, & Judicis militaris munere, primum in Legione Germanica; Principe Chimacenſi Tribuno, poſt in Burgundica functus fuit, juxta ſeverus & æquus, ingenti probitatis & conſtantiæ fama. Quapropter virum optime meritum *Philippus IV.* Rex Catholicus Dunckercano Conſiliariorum rei maritimæ Collegio adſcripſit. Vulgavit adoleſcens *Epiſtolam pro Jatro Chymica* ad *Joan. Erneſtum* Burgravium; Franekeræ, 1611. in 8. cum Burgravii *Biolichnio, Achillem πάνοπλον.* Amſtel. typis *Henrici Laurentii* 1612. 8. *Expeditionem Sicambro Batavam,* ad fidem & virtutem antiquorum. Moguntiæ 1620. 4. apud *Balth. Lippium.* Librum Apologeticum hoc titulo, *Aſinus palmatus,* ſeu *Pædagogus Halenſis, Sigiſmundus Evenius furens adverſus Adamum, ad fuſtuarium remiſſus.* Ibid. eodem anno, 4. & alia, ſed ſuppreſſo nomine vulgavit, pluraque poſſidebat editioni parata, ac nominatim libr. III. *De Jure Belli* contra *Grotium,* & alia, typis aliquando evulganda. Obiit Dunckercæ anno 1643.

JOANNES ROBERTI, Arduennas, Andainus Soc. Jeſu Sacræ Th. Doctor ejuſque tum Duaci, tum

tum Treveris, Herbipoli, Moguntiæ Interpres ſcripſit *Vitam S. Lamberti* Martyris, Epiſcopi Tungrenſis, Leodiorum Divi tutelaris, quam Gallicam fecit *Alardus de Roy*. *Myſticas Ezechielis Quadrigas*, hoc eſt, *Sancta quatuor Evangelia Hiſtoriarum & temporum ſerie vinculata. Nathanaelem Bartholomeum*, ſeu, *Demonſtrationem, qua probatur Nathanaëlem eſſe Bartholomæum Apoſtolum. Parallela SS. Miſſæ & Cœnæ hæretica. Anglicanæ Eccleſiæ Reformatæ baſis, impoſtura*, & alia in hæreticos. Edidit præterea Gallice & Flandrice *Conſiderationes ad Leodienſes pro retinenda fide Catholica*.

Didacus Covarruvias à Leyna ſingulare Hiſpaniæ ornamentum, natus eſt Toleti Carpetanorum, parentibus Hiſpanis, avo vero materno Belga, Toletanæ Eccleſiæ Architecto. Hinc & utrique nepoti ingens eruditarum linguarum Græcæ & Latinæ ſtudium ad rerum cognitionem inſitum pœne & innatum. Miſſus à Rege in Synodum Tridenti coactam, hoc eſt, in publicum piorum doctiſſimorumque theatrum, una cum fratre *Ant.* item *Auguſtino, Martino Ayala, Aria Montano*, cæteriſque. Domum reverſus Epiſcopus Rodericii oppidi eſt renuntiatus, dein Segobienſis Præſul & Conchenſis deſignatus, item Senatus Regii Præſes. Quo munere integre annos aliquot Reip. conſtituendæ ſic eſt uſus, ut continenter atque incorrupte jus dicendo, florem nobilitatis Hiſpanicæ ſibi obſtrinxerit, temporis uſque eo parcus, ut ſemihoræ ſpatium, quo Senatores una ad Regem ingreſſuri exſpectare ſolent, elabi ſine fructu non ſineret. Obiit Madriti anno 1577. æt. 66. Edidit *Rationem temporis ad Evangelicam hiſtoriam. Variarum Reſolutionum* libr. IV. *Practicas Quæſtiones*, & alia Opera ejus omnia poſt varias correctiones prodierunt Antverpiæ in fol. apud Leſtenium anno 1627. cum *Joannis Uſſelii* in *Variarum Reſolutionum* libros *Notis uberioribus*.

CCXXII. Guido Bentivolus, Ferrarienſis, majus decus ornamentumque ad purpuram attulit, quam ab eadem mutuatus ſit. Generoſa ſtirpe profectus, non trias fere omnium adoleſcentium itineribus fallaces ſecutus eſt vias, ſed rectum ad virtutes iter tenuit totumque ſe litteris tradidit. Aſpexit indolem *Clemens VIII.* & probavit ſibique Cubicularium cum aſſumpſit, tum *Paulus V.* in Referendarios aſſumpſit, Apoſtolicæque ſedis Nuntium in Belgicam declaravit, ubi omnium amores ſui excitavit *Guido* liberalitate, continentia, pietate, labore. Scripſit Italice *Hiſtoriam Belgicam* ſui temporis gravem, nulloque puerili fuco conſperſam. Depoſteum deputavit *Paulus V.* Nuntium ad Gallos. *Rerum Eccleſiaſticarum Commentarios* à Clementis *VIII.* Pontificatu, ad ſua uſque tempora perduxit. *Epiſtolas* inſuper edidit. Interea *Urbanus VIII.* vitæ functus eſt munere, neque cuiquam dubium videbatur, quin ſi ſola merita ad Pontificatum Maximum ſuffragarentur, is illi in primis honor deberetur: ſed ingreſſus conclave poſtquam undecim noctes continuas inſomnes egiſſet, obiit, elatusque eſt in Ædem *D. Silveſtri*.

Isaaci Casauboni, *Epiſtolæ* in 4. ſunt editæ Hagæ Comitis 1638. Ipſe natus eſt Genevæ 1559. & obiit Londini 1614. ætatis 55. *Epiſtolæ* autem datæ ſunt ad *Baronium* Card. *Baudium Bongarſium, Capellum, Commelinum, Dæſam, Frontonem Ducæum de Garneto, Danielem Eremitam, Petrum Fabrum, Grotium, Gunterum, Junium Carolum, Labeum, Pythæum, Scaligerum, Andream Scottum, Scriverium, Thuanum, Marcum Velſerum, Heinſium, Vulcanium* &c.

Henricus Zoesius, Amersfortius, Catholicis ac patriciæ ſtirpis parentibus natus, Rhetoricam, Græcamque linguam Lovanii docuit. In Hiſpanias profectus, Salmanticæ aliquantiſper ſubſtitit, Hiſpanis mirantibus in homine Belga reconditam ſcientiam Juris, & vel ab hoc uno Academiam Lovanienſem deprecantibus, Lovanium reverſus Juris utriuſque Doctor renuntiatus eſt anno 1610. Obiit anno 1627. Evulgavit *Commentaria de jure Feudorum, ad Inſtitutiones Imperiales, ad Codicem Juſtinianeum, ad Pandectas, ad Decretales Epiſtolas Gregorii IX. ſive univerſum Jus Canonicum*.

Famianus Strada, Romanus, S. J. Orator, Poëta & Hiſtoricus eximius, *Horatii Turſellini*, & *Franciſci Bencii* in Rhetoricis auditor, ſcripſit *Proluſionum Academicarum* libros tres, octies recuſos; *De bello Belgico* decades duas Europa tota percelebres, *Orationes* alias & *Poemata*, præter alia quæ habet idonea prælo, ut *Epitaphiorum à ſe compoſitorum* lib. I. *De artificio contexendæ orationis* lib. IV. *De affectibus oratorie concitandis* lib. I.

Franciscus Lanovius, Gallus, Ord. Min. Conventus Pariſienſis Corrector, Edidit ſtylo Latiniſſimo *Syntagma hiſtoricum de Sanctis Franciæ Cancellariis*, & *Chronicon generale* Ordinis ſui, in quo acta per *S. Franciſcum à Paula* & ſucceſſores Generales ſummatim referuntur. Continet idem opus Pontificum gratias; Regum privilegia, Capitulorum generalium eventus; Conventuum origines, Primarios fundatores & Benefactores; Viros ſanctitate, doctrina, dignitate illuſtres, aliaque ad ejusdem Ordinis exordium, incrementum & decus pertinentia; Pariſiis in fol. 1635. Scripſit & alia plura *Apologetica*, quæ præli gratiam non ſunt aſſecuta, eo quod (ut ipſemet ait) intempeſtiva videretur apud ſuos rerum controverſiarum tractatio. Promittit *Chronicon Fublinenſe*, quod ante anno 1632. perſcriptum in ſchedis ſervare ſe dicit. *Fublinum* Gallice *Feublaine* ignoti fere nominis viculus eſt in ea Galliæ parte, quam nos *Briam* vocamus. Veteres *Brigeium* aut *Brigenſem ſaltum*.

CCXXIII. JOANNES GEVARTIUS, Turnholtius, Bruxella oriundus, Juris conſultus, in hiſtoria tam ſacra quam profana, Belgica præſertim, verſatiſſimus fuit: ut quod moliebatur *de Ducibus Brabantiæ* opus fidem feciſſet, niſi varia, quibus Belgii Principum nomine aſſidue diſtinebatur, negocia, & mors repentina ſupremam operi manum imponere vetuiſſent. *Pontus Heuterus* in Hiſtoria Belgica non parum ſe à *Gevartio* adjutum fatetur. Hic eſt ille *Gevartius*, qui anno CIↃ. IↃ. C. VII. à Sereniſſimis Belgii Principibus ALBERTO & ISABELLA CLARA EUGENIA, ad prima duodecennalium induciarum fundamenta cum fœderati Belgii Ordinibus jacienda, in Bataviam delegatus, poſt continuos annorum quadraginta, Civilium Bellorum motus Tranquillitati Publicæ viam ſtravit. Qua de re vide *Franciſc. Haræum, Anal. Belgicorum* T. III. *P. Marcum de Guadalachara* quinta parte *Hiſtoriæ Pontificalis*; lib. III. cap. II. *Thuanum* Præſidem, *Hiſtoriar.* lib. CXXXVIII. & late *Dominicum Baudium*, lib. I. *De Induciis Belgicis*, aliosque ejus temporis Scriptores. Elata uxore, jam ſenior, vitæ quietioris cupidus in Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ Collegium Antverpiæ in Æde *D. Virginis* adſcitus, Jurisdictioni ſacræ per Diœceſim ſumma integritatis fama præfuit. Viſitur ibidem ſplendidum ejus Epitaphium marmoreum cum ſtatua in ſacello SS. *Coſmæ* & *Damiani*. Deceſſit Anno ſalutis MDCXIII. Filios reliquit CAROLUM JCtum, Lyræ, amœno Brabantiæ oppido, in Æde *S. Gummari* Canonicum & Decanum, à quo *Edmundi Dinteri de Ducibus Brabantiæ Chronicon*, ante annos pluſquam ducentos exaratum, è paterna Bibliotheca erutum, expectamus.

Alterum filium reliquit CASPERIUM Jurisconſultum, Archigrammatæum Antverpianum, *Ferdinandi III.* Imp. Conſiliarium & Hiſtoriographum, variis ſcriptis editis clarum; & imprimis Deſcriptione POMPÆ TRIUMPHALIS, à S. P. Q. Antverp. edornatæ, & Iconiſmis Rubenianis illuſtratæ, cum Sereniſſimus Princeps FERDINANDUS AUSTRIACUS, Philippi IV. Hiſpaniarum Indiarumque Regis Frater unicus, S. R. E. Card. eam Urbem adventu ſuo beaſſet, poſt nobiliſſimam de Swecis ad Nordlingam, partam victoriam. In eo opere, præter alia antiquitatis monumenta, inſerta ſunt *Elogia XII.* CÆSARUM AUSTRIACORUM, adusque FERDINANDUM *III.* AUG. nunc orbi feliciter imperantem. Cujus item *Elogium* editum eſt in *Auctario* ejusdem *Gevartii ad Icones Cæſarum* ad *Hub. Goltzio* olim evulgatas, & nuper Typis Plantinianis recuſas. *Pompa illa Triumphalis* ab eruditis magno certatim applauſu excepta eſt, ſed Imp. FERDINANDI *III.* de illo opere judicium hic ſubjunxiſſe ſufficit. Is in Diplomate Auguſtali, quo *Gevartium* in Cæſareum Hiſtoriographum ſuum deligit, illud *Opus elimatum* vocat; atque ex eo Auctoris *Gevartii Præclarum addictæ erga Auguſtam* AUSTRIÆ *Domum Fidei, Devotionis & Obſequii ſtudium; cum ingenii amœnitatem, judicii maturitatem, venuſtatem ſtyli, multiplicem politioris Litteraturæ Peritiam, inſigni veterum Elegantiarum memoria exornatam* ſe cognoviſſe teſtatur. Quod florentiſſimi Cæſaris judicium hic adſcribendum duxi. Nam, ut *Symmachus* lib. X. *Epiſtola* XXV. ait, *Illuſtrior Laus eſt, de cæleſti profecta judicio.*

CORNELIUS à BREDA Bruxellenſis, Antiquitatis & Hiſtoriarum peritiſſimus, ingenii modeſti, optimique judicii. Juvenis Lovanii *Erycium Puteanum* aſſidue audivit cum fructu. Scripſit Venetiis *Cymbam*, ſive *de hora viſendi, Dialogum. Errores per Germaniam*, quibus Germaniæ veteris ritus & Antiquitates includit. Lovanii typis *Slavii* 1613. 4. Obiit Cremiſii in Bohemia, dum caſtra Imp. *Ferdinandi* ſequitur contra Palatinum cæterosque confœderatos anno 1620.

EMANUEL ROMANUS, vernacule *Roman*, Hiſpanus, Ord. Carm. edidit *Elucidationes variæ antiquitatis, & Illuſtrium Carmeli Scriptorum* libros duos, emiſſos bis prælo Madriti. Editio ſecunda multum locupletata prodiit. Florebat anno 1632. tempore dignus vivere longo.

ERYCIUS PUTEANUS, Gelder, Venlonenſis, Lipſii diſcipulus ejusque Lovanii ſucceſſor titulo Hiſtoriographi Regii, imprimis familiaris fuit *Lud. Septalio*, *Joanni Baptiſtæ Sacco*, *Joan. Bapt. Silvatico*, aliisque viris fama ſcriptisque illuſtribus. Arcis Lovanienſis Præfectura donatus, ſcripſit præter Oratoria multa, Philoſophica, Hiſtorica, Politica atque Mathematica *de uſu fructuque librorum, & Bibliotheca Ambroſiana: De facilitate linguæ Græcæ: Homilias de Purificatione, Annunciatione & Aſſumptione Virginis Matris; Hiſpaniarum Vindicias Tutelares*: Veniſſe in hæc regna *S. Jacobum* Apoſtolum, *Divam Virginem Aſpri-Collenſem*: Beneficia ejus & miracula noviſſima: *S. Genoucfa: Ducis Brab. Iconiſmum: De Officio Judicis: De familitate linguæ Græcæ: De libris & libellis: Democritum, ſive de riſu: De præſtantia Hiſtoriæ Curtianæ: Encomium ovi: Pompam Proſbonericam, ſive Præfationum Syntagma. Generales ſermones. Faculam diſtinctionum. De diſtinctionibus ſchediaſma. De Laconiſmo. Conſolationem cæcitatis.* Plura deducit *Val. Andreas.* Obiit anno 1646.

CCXXIV. DAVID à MAUDEN, Antverp. fuit Bruxellæ Paſtor in Eccleſia *B. Mariæ de Capella*, Bredanorumque Canonicorum Decanus. Scripto Jurisconſultum ac Theologum profeſſus eſt. In uſum potiſſimum Concionatorum edidit. *Diſcurſus morales in Præcepta Decalogi: Diſcurſus III. de Montibus Pietatis: Speculum aureum Vitæ moralis*, quo *Tobias* ad vivum delineatur. Anno 1631. naturæ debitum ſolvit.

FRANCISCUS LORYOT, Gallus, patria Lavallenſis, Soc. *Jeſu*, Philoſophiam ac Theologiam

gium profeſſus, anno 1620. Pariſiis edidit *Secreta Moralia. Florem ſecretorum Moralium: Inſignes & admirabiles Divini Amoris affectus.* Gallice præterea ſcripſit *de Paſſionibus humanis* tomos II.

Peralta de Riviera, Alcalæ Dux ex perilluſtri Regum Caſtellæ progenie oriundus, ſcripſit *de Titulo Crucis D. N. Jeſu Chriſti Syntagma*, adverſus quod ſcripſit familiariſſimus Comiti Duci Olivario Theologus, & Philologus Presbyter ſæcularis *Franciſcus de Rioja*, Hiſpalenſis. Idem Dux ſcripſit *Orationem gratulatoriam Urbano VIII.* Papæ, cum Regis Catholici nomine Legati munus obiret.

Augustinus Nunius à Delgadillo, Hiſpanus, patria Caprenſis, Ord. Carm. inſignis divini verbi declamator, vixdum ætatis anno 20. Philoſophiam publice docuit Oſſunæ, poſt Theologiam Cæſar-Auguſtæ. Fuit ei magna fœcunditas ingenii, memoria tenax, ferax verborum ſeges, ſed operum tenaciſſimi manipuli. Scripſit *Expoſitionem Pſalmi 17.* cui titulus, *Juſtorum victoria: Quadrageſimales Conciones: Alphabetum ſpirituale.* Ablatus è vivis eſt anno 1631.

Henricus Zupæus, Mechlinienſis, Philoſophiam Duaci hauſit: Theologiam cum Lovanii, tum Duaci Profeſſus monaſticen Ipris Flandrorum in Abbatia *S. Joannis*, Benedictini Ordinis, Sacras ſuas litteras docuit & Prior præfuit. Eoque titulo ac munere deinde Affligemium ad formandam firmandamque diſciplinam accitus fuit, cœnobii ejuſdem mox præpoſitus. Denique à Sereniſſimis Principibus *Alberto & Iſabella* Deſignatus, à Religioſis electus, Abbas *S. Andreæ* juxta Brugas inſtituitur. Scripſit librum, cui titulus: *S. Gregorius Magnus, Eccleſiæ Doctor, primus ejus nominis Pontif. Roman. ex nobiliſſima & antiquiſſima in Eccleſia Dei familia Benedictina oriundus;* quo *B. Gregorium*, ac *S. Equitium* Ordini ſuo, contra *Baronium*, vindicat. Fratrem habet *Franciſcum Zypæum*, Archidiaconum Antverpienſem, in utriuſque fori ſcientia præclariſſimum, de quo mox agemus.

Timotheus Ciabra, Pimentelius, Luſitanus, ex Olyſipponenſi Canonico tranſiit ad Monachatum Ordinis Carmeli. Fuit S. Theologiæ Doctor, Hiſpalique quondam publicus Philoſophiæ interpres: Concionator Apoſtolicus *Urbani VIII.* Vulgavit *S. Joannis Evangeliſtæ Panegyricum*, *Davidis fundam contra Judæos Luſitaniæ*, à quibus ob Fidei defenſionem graviſſima ſtrenue paſſus eſt. *Regale Chriſti Collegium*, hoc eſt, *de Chriſto Servatore, & Apoſtolis ejus ſermones; Vitam S. Mariæ Magdalenæ Pœnitentis*, quem *Urbano VIII.* dicavit. Refert *Alegrans* illum habuiſſe prælo parata, quæ forte modo prodierunt, *Inſtructionem Novitiorum: In Epiſtolam Pauli ad Timotheum Commentaria* fuſiſſima, cum *Moralitatibus*. Obiit circa annum 1633.

Bonaventura Dernoyus, Leodienſis, Ord. Minorum *S. Franciſci* ſtrictioris obſervantiæ Miniſter Provincialis per Flandriam, Caſſeleti Guardianus opuſculum laudatiſſimum edidit, titulo *Praxim Juſtitiæ Chriſtianæ per totius anni menſes, hebdomadas & dies*, Coloniæ 1650. Alia aſcetica opuſcula Gallice publicavit, quæ paſſim leguntur.

Marcus Guadalaxara, Hiſpanus, patria Cæſar-Auguſtanus, Ord. Carm. religioſa pietate candide inter Celtiberos eluxit; adeo inſuper Eccleſiaſticis hiſtoriis deditus, ut infatigabiliter legendo & ſcriptitando pervigiliis demulceretur, & jugiter noctes omnes pene traduceret inſomnes. Poſteritati dedit ſequentia, Pario ſane marmore digna: *Catalogum SS. Ordinis ſui; Catalogum Indulgentiarum & gratiarum ejusdem; Theſaurum ſpiritualem Carmeleum*, in quo concinno calamo, multa Carmeli encomia, breviter perſtrinxit; *De exilio Agarenorum ab Hiſpania an. 1610 facto*, lib. II. *De vitis geſtisque Pontificum, Leonis XI. Pauli V. Gregorii XV. & Urbani VIII.* volumine bino. Alia proditura, morte præventus, elimata reliquit. Pro laborum remuneratione, à *Philippo IV.* Hiſp. Rege bis centum ducatorum annuo penſu donatus, ad virtutum præmia perennia volavit anno 1631.

Michael Ghislerius, Romanus, Clericus regularis, *Agellii* diſcipulus, linguarum Orientalium peritiſſimus, ſcripſit *Commentaria in Cantica Canticorum*, non uno loco edita. Item concinnavit *Catenam veterum Patrum Græcorum & aliorum in Jeremiam & Baruch Prophetas*, Lugduni in fol. 1625. publicatam.

CCXXV. Melchior Incoferus, Auſtriacus, Soc. Jeſu Presbyter, ſacræ profanæque antiquitatis peritiſſimus, diu Meſſanæ in Sicilia, item Romæ, & alibi in Italia vixit. Scripſit autem plurima, quæ *Leo Allatius & Philippus Alegambe* in ſuis Catalogis recenſent. Hæc memorantur: *Conjectatio ad Epiſtolam B. Mariæ Virginis ad Meſſanenſes; De ſacra Latinitate;* hoc eſt, de variis Latinæ linguæ myſteriis ex origine, progreſſu, fine, ceteraque inſtituti ſui ratione, ad Evangelii prædicationem, Latinæ Eccleſiæ exaltationem, Romanique Imperii majeſtatem ſpectantibus, lib. IV. *Hiſtoria trium Magorum.* Prælum exſpectare dicuntur *Martyrologium propriis Notis illuſtratum; Martyrologii Compendium; Demonſtrationes Chronologicæ, Hiſtoricæ, Evangelicæ; Idea Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Hungariæ*, aliquot tomis comprehendendæ; *De Perſecutionibus Martyrum; Libros Stromatum, de peregrinis & curioſis doctrinis; Achior Chriſtianus.*

Joannes Ludovicus de la Cerda, natione Hiſpanus, patria Toletanus, adoleſcentulus Toleti admiſſus eſt in Societatem ipſo *S. Franciſci* ſacro die, anno noſtræ ſalutis 1574. qui Humanio-

manioribus, Philoſophicis, Theologicis litteris excultus, totum ſe erudiendæ juventuti impendit. Accuratos dedit *Commentarios in univerſum Virgilium*, qui doctis viris maxime probantur. Eſt multæ vir lectionis atque indefeſſi ſtudii; candoris autem, & religioſæ ſimplicitatis laude plane ſingularis; Eloquentiæ ac Poëticæ in Carpetanis aſſiduus Profeſſor, dum ætas & vires ſiverunt. *Tertullianum Annotationibus, Notis, Argumentis & Explicationibus* illuſtravit. Item edidit *Adverſaria ſacra*, quibus fax præfertur ad intelligentiam multorum ſcriptorum ſacrorum. Acceſſit *Pſalterium Salomonis* Græco-Latinum cum *Scholiis*, & *de excellentia Cæleſtium Spirituum*, imprimis *de Angeli Cuſtodis miniſterio*. Pariſiis anno 1631.

JOANNES PETRUS MONETA, Clericus Regularis *S. Pauli*, ſcripſit *de decimis, de diſtributionibus, de optione Canonica, de Judicibus Conſervatoribus, de commutatione ultimarum voluntatum*, & alia.

JULIANUS CASTELVI, Hiſpanus, patria Valentinus, Ord. Carm. Divini Verbi Præco ubique pernotus tum eloquii præſtantia, tum ſpiritus incenſi fervore, Philoſophicas, Theologicasque diſciplinas Valentiæ cum applauſu publico profeſſus eſt: Edidit *commentaria in omnem Stagyritæ Philoſophi doctrinam*, libris multis; *Concionum libros de Tempore & Sanctis*, aliosque *Tractatus Theologicos*. Reliquit mortalitatis exuvias circa annum 1635.

JACOBUS SEGERS, Antverpienſis, Ord. Ciſt. Profeſſus in monaſterio S. Salvatoris, in patria ſiti, ubi tertio Suppriorem & aliquot annis Concionatorem laudabiliter egit. Edidit tomum primum *conceptuum moralium ſuper Dominicas*, editurus in proximum alterum tomum; Lovanii apud *Andream Bouvet*, qui etiam in lucem dedit *Militiam ſæcularem & ſpiritualem*, Antverp. typis *Jacobi van Ghele*.

ROBERTUS BOYMERS, ejuſdem patriæ, & monaſterii Religioſus, atque Sacriſta, amœno vir ingenio & ad Poëſim veluti nato, vulgavit *Odas ſpirituales*, Antverp. typis *Jacobi van Ghele*.

JOANNES de S. STEPHANO, natione Aragonius, ex monacho Hieronymiano Archiepiſcopus Brundusinus in regno Neap. præter alia minora opuſcula *Methodum ad cognoſcendas hæreſes* 1630. in fol. Romæ evulgavit.

OLIVARIUS VREDIUS, Flander, Brugenſis, politiſſimi vir ingenii, linguarumque Latinæ, Græcæ, Hebraicæ peritus in paucis, Antiquitatum Belgicarum admirator & cultor, quarum cognitionem & veritatem è Principum diplomatibus, & Scriptoribus coætaneis docet in primis eruendam, eoque fere ſpectant quæ ſcripſit hactenus, & quæ ſcripturus eſt; quo fine domi ſuæ typographiam magno ſumptu inſtituit. Prodierunt hæc, *de veteri & novo ſignandi & ſigillandi uſu; Sigilla Comitum Flandriæ*, cum Expoſitione hiſtorica; *Genealogia Comitum Flandriæ*, à Balduino Ferreo usque ad Philippum IV. *Sigilla, Characteres & Inſcriptiones diplomatum, quibus uſi ſunt Imp. Rom. à Carolo Magno usque ad Firdinandum III.* cum Epitome hiſtorica vitæ uniuscujusque ex Onuphrio Panuinio: *Sigilla &c. quibus uſi Reges Francorum ab Hugone Capeto usque ad Ludov. XIII. De primis Comitibus Flandriæ, usque Carolum Danum*, exploſa *Foreſtorum* fabella; *De primis Francorum ſedibus in ea Flandriæ parte, quæ etiamnum Terra Franca appellatur, cum ſerie Scabinorum Franconatenſium usque ad ann. 1642.*

ROBERTUS SUERTIUS, Antverpianus, *Franciſci* frater, in patria Cathedralis Ædis Canonicus & Paſtor, ſcripſit *cumulum mendaciorum Franc. Lansbergii*, Miniſtri Batavi, & *de fide hæreticis ſervanda*, Obiit 1647.

CCXXVI. PETRUS ROESTIUS, Noviomagenſis, Belga Soc. Jeſu Theologus *Pſeudo-Jubileum 1617. Kalendis Novembribus à Lutherianis celebratum Molsbemii*, 1618. in 4. publicavit. Exſtat ejusdem *Apologia pro Æde Lauretana*, Treveris in 4. edita, *Diſputatio Paradiſiana* ſive, *de Paradiſo terreſtri, & Adamo bono & malo*, & alia multa, quibus Controverſias neotericas luculenter explicavit. Obiit octogenarius Coloniæ, anno 1642.

JOANNES MOCQUETIUS, Theologus & Profeſſor Societatis ejusdem Ingolſtadii, libris duobus vindicavit *Methodum cum hæreticis ex ſolo Dei verbo diſputandi à Joanne Gonterio Gallo, ejusdem Soc. Theologo uſitatum*: eosque 1618. in 4. Ingolſtadii publicavit, & *de ſponſalibus atque Matrimonio* 1611. in 12.

MICHAEL MUNOCIUS ſive MYNOZIUS, Hiſpanus, domo Cordubenſis, Ordin. Carmel. augendæ ſuæ Religionis zelo perfuſus, ſcripſit opus, cui frons: *Propugnaculum Heliæ & propaginis Carmeliticæ*, in quo naturam, originem & protoparentes Monaſtices vendicare conatus eſt, atque ad Concionatorum vota Scripturæ Patrumque monumentis illuſtravit. Obiit ad patriam Roma remeans apud Inſulas Gallicas *S. Margaritæ* anno 1637.

THEODORUS SMISING, Weſtfalus, nobilibus ortus parentibus, Ord. Minorum, ſacram Theologiam Lovanii docuit, vir & ingenio & judicio Scotiſtarum neotericorum clariſſimus. Scripſit *Commentariorum de Deo uno & Trino* tomos duos,

JOANNES à GOUDA, parentibus patriciis Ultrajecti natus, Soc. Jeſu, docuit præter mitiores diſciplinas Philoſophiam & Theologiam moralem; reliquum ætatis quod potiſſimum fuit, totos 25. annos concionibus impendit, tanta dicendi facilitate ac venuſtate, tanta ſimul efficacitate

citate diſputandi, ut ex merito *Hæreticorum Malleus & Murus Catholicorum* audiret, quem docendi ſplendorem virtutibus maximis ornavit. Placidiſſime Bruxellis expiravit anno 1630. Stylum patrio ſermone, zelo domus Dei ardens, ſtrinxit in peſtilentis cathedræ Miniſtros Batavos; ſunt autem edita: *Pro Trans-ſubſtantiatione in Euchariſtia; Victoria ejuſdem Trans-ſubſtantiationis, Inquiſitio Roterodamenſis; Examen Franciſci Gommari & Danielis Caſtellani* hæreticorum Miniſtrorum; *Demonſtratio CL. mendaciorum Boxbornii*, ex-Decano & Paſtore Thenenſi, Miniſtri Bredani: *Colloquium inter Boxbornium & Paſtorem Hagha prope Bredam, D. Petrum de Tornaco; Brevis explicatio myſterii Sacroſanctæ Euchariſtiæ; Refutatio pugnæ oblatæ Catholicis, à quatuor Miniſtris Calvinianis Sylvaducenſibus.* Alia multa in multos nominatos Apoſtatas & hæreticos ſcripſit, quæ refert *Alegambe.*

Joannes Woverius, Antverpianus, domo & contubernio *Juſti Lipſii* uſus, *vitam ad optima præcepta, ingenium ad artes confirmavit*, ejuſdem *Lipſii* teſtimonio, qui ita carum *Woverium* habuit, ut unum è teſtamenti ſui Curatoribus eum eſſe voluerit, ſolumque elegerit, cujus fidei ſcripta non edenda & edenda committeret. Poſt luſtratas triennali peregrinatione Galliam, Hiſpaniam, Italiam, Germaniamque patriæ redditus, in Senatorum ordinem adlectus fuit. Ærarii deinde Regii in Belgio Aſſeſſor, atque à Conſiliis bellicis. Ab *Iſabella* Hiſpaniarum Infante ad *Philippum IV.* Delegatus, Eques nominatur. Scripſit *Vitam B. Simonis*, Sacerdotis Valentini, *de conſolatione* ad Pet. Paulum Rubenium, lugentem *Philippi* fratris mortem, & *Epiſtolarum* aliquot Centurias. Obiit 1635. ætat. 58.

Antoninus Diana, Siculus, Panormitanus, Clericus Regularis, ſcripſit *Reſolutiones morales* tomis VIII. in quibus ſelectiores caſus conſcientiæ breviter explicantur, in folio. Eum *Innocentius X.* nuper Epiſcoporum examinationi præfecit, & aſſumpſit in S. Officii Regni Siciliæ Conſultorem. Auditur alia præ manibus habere brevi prælo matura.

CCXXVII. Leo Allatius, natione Græcus, Chienſis, eruditarum linguarum peritiſſimus, magnam partem Bibliothecæ Palatinæ Heidelberga Romam tranſtulit, quæ in Vaticana nunc Bibliotheca adſervatur. Idem 1633. Romæ librum publicavit *de Apibus Urbanis*, ſive de viris illuſtribus, qui ab anno 1630. usque ad annum 1632. Romæ fuerunt, & typis aliquid evulgarunt. Præter alia plurima, *Urbano VIII.* Pontifice mandante, *commentationem in Joannis Papiſſæ fabulam* ibidem edidit, *Socratis Antiſthenſis Epiſtolas* & aliorum Scriptorum priſcorum monumenta quamplurima, cum Græca, tum Latina, partim ſacra, partim profana, è tenebris eruit. De quibus & aliis ipſe *Allatius* in ſuo citato *Catalogo* fuſe diſſerit.

Nicasius Baxius, Antverpianus, *Joannis* Senatoris filius, ord. Erem. *S. Auguſt.* litteras politiores Græcasque apud ſuos Bruxellæ atque Antverpiæ annos multos tradidit. Vir accuratæ diligentiæ conſtantis laboris, moribus optimus, In verſibus pangendis facilis; in oratione purus, & velut media incedens via, nec nimium Laconicus, nec Aſiaticus minus, præter *Poëmata & Orationes*, typis vulgavit *Synopſim vitæ & miraculorum B. Thomæ Villanovani*, & *Vitam B. Joannis Sahaguntini.* Vivere deſiit in patria anno 1642.

Martinus Roa, natione Hiſpanus, patria Cordubenſis, Adoleſcentulus ac vix quindecim annos natus, ſæculo renunciavit ac Societatem Jeſu expetivit: admiſſus, probatus, & humanis ac Divinis litteris expolitus eſt. Poſtea cum magnas ex puerorum inſtitutione redundare utilitates in Rempub. animadverteret, totos ſedecim annos erudiendæ juventuti impendit, atque Artem dicendi in Cordubenſi Collegio profeſſus eſt. Scripſit Latine librum, cui titulum fecit *Singularium ſacræ Scripturæ atque Externorum* lib. V. Item *de die Natali* librum ſingularem. Hiſpanice vero *vitam illuſtriſſimæ, ac ſanctiſſimæ Annæ de la Cruz* Comitiſſæ de Feria, quæ prius dicta eſt *Anna Ponce de Leon. Singularium ſacræ Scripturæ* volumina duo. *De Corduba in Hiſpania Bætica Principatu; De auctoritate & antiquitate SS. Martyrum Cordubenſium; ac de Cordubenſi Breviario. Commentarios in Habacuc Prophetam & Pſalmum 2. Sanctorum Cordubenſium geſta. Nobilium Bæticæ urbium Hiſtorias. De antiquitate, uſu, veneratione SS. Imaginum & Reliquiarum. De ſtatu animarum in purgatorio, Beatorum in cœlo, Puerorum in limbo, damnatorum in inferno, univerſi hujus poſt reſurrectionem.*

Janus Nicius, Erithræus, concinnavit *Pinacothecam Imaginum illuſtrium doctrina vel ingenii laude virorum*, qui auctore ſuperſtite diem ſuum obierant, quam juris publici fecit *Cornelius ab Egmont* Coloniæ anno 1645. in 8.

Gaspar Jongelinus, Antverpienſis, Ord. Ciſt. Profeſſus ad S. Salvatorem in patria, unde migravit ad Abbatiam Veteris Montis, vernacule *Aldembergh* in Ducatu Montenſi, prope Coloniam, nominatus electusque Abbas Diſembergenſis anno 1641. edidit *Notitiam Abbatiarum Ord. Ciſtercienſis per Orbem univerſum*, libris X. quibus ſingulorum monaſteriorum origines & incrementa, Benefactorum, aliorumque illuſtrium virorum diplomata, donationesque recenſentur. *Origines ac progreſſus Ord. Ciſtercienſis Abbatiarum Equeſtrium ſeu Militarium de Calatrava, Alcantara &c.*

CCXXVIII. AUGUSTINUS MASCARDUS, ortus eſt veteri apud Ligures proſapia, doctiſſimos *in Tabulam Cebetis Commentarios edidit Orationes, Sermoneſque* ſcripſit, quæ omnia unico volumine comprehenſa continentur. Compoſuit librum *de arte hiſtorica*, ea eruditione, rerum copia varietateque completum & redundantem, ut omnes ſuperiores, qui in hoc genere elaborarunt, ſuperaſſe conſeatur. *Aloyſii* vero *Fliſci Conjuratio*, ſimul ut aſpecta, tanto plauſu excepta fuit, ut ſtatim in Gallicum, Hiſpanicumque ſermonem converſa, ad exteras nationes commearit. *Urbanus VIII.* inter Cubicularios honorarios eum aſſumpſit.

DIDACUS de BAEZA, Hiſpanus, domo Ponferradienſis, Soc. Jeſu Presbyter, propter excellentem concionandi præſtantiam à cathedra translatus ad pulpitum, locum inter primos Hiſpaniæ Concionatores hodieque obtinet. Edidit *Commentarios VIII. in Evangelicam Hiſtoriam.* Primus continet *D. Joſephi, B. Mariæ & Chriſti Domini magnalia:* item *Tractatum de Euchariſtia, de Spiritu ſancto & de Trinitate. II. Vocationes & converſiones à Domino Jeſu peractas; omnia illius miracula & nobiliores Prophetias adimpletas. III. Prophetias à Jeſu dictas & nondum adimpletas, nobiliores ejus ſermones, & in illis apertiores ſimilitudines. IV. Parabolas & Hiſtorias adductas à Jeſu, & ejus Diſputationes cum variis, & ſex Conciones de Antichriſto. V. Commentaria allegorica & moralia de Chriſti figurato in vetere Teſtamento.* VI. ejuſdem argumenti complectens *Vitam Moyſis*, VII. complectitur *Vitam Abrahami.* VIII. *Vitam Davidis.* IX. jam prælo paratur.

MARTINUS L'HERMITE, Flander, Armenterianus, Soc. Jeſu Presbyter, Laureti Pœnitentiarium egit per biennium & amplius, Philoſophiam Duaci quadriennio docuit, amœniore ſtudio complexus eſt Hiſtoriam Gallico idiomate, quo edidit *Hiſtoriam Sanctorum Gallo-Flandriæ cum ortu, progreſſu, ſplendore Religionis Catholicæ in illa Provincia*, Duaci 1638.

PETRUS POSNANIENSIS, Polonus, Ordin. Minorum Theologus, Salmanticæ ſacris litteris operam dedit. Præter commentarios in *Joannem Scotum*, ſcripſit *Inſtitutiones ſacras litterales, morales & ſpeculativas in Dominicas totius anni*, Antverpiæ 1640. tomis duobus in fol. editas.

BERNARDUS ROTTENDORFFIUS, Germanus, Com. Palat. Cæſar. ac Reipubl. Monaſterienſis Archiater, tandem poſtliminio publicis uſibus tranſcripſit & è membranis antiquiſſimis eruit *Hugonis Floriacenſis* Monachi Benedictini *Chronicon*, quingentis ab hinc annis, & quod excurrit, conſcriptum, hactenus à multis deſideratum Monaſterii Weſtphaliæ anno 1638.

JOANNE LUCUS, Hiſpanus, quo doctore ſibi docti plurimum placent, Soc. Jeſu Theologus, ſcripſit opus ingens *de incarnatione* Lugduni in fol. 1633. editum; *Diſputationes ſcholaſticas & Morales de Sacramentis in genere, de Venerabili Sacramento & de Sacroſancta Miſſæ ſacrificio, de Sacramento pœnitentiæ.* Habet plura ſub prælo.

CHRISTOPHORUS BUTKENS, Antverpienſis, Ordin. Ciſtercienſis, Monaſterii S. Salvatoris, in urbe patria ſiti Prælatus, Genealogias & Antiquitates Belgii ſolerter tractare ſolet & edere. Gallice ſcripſit *Annales Genealogicas familiæ de Linden* libris XV. *Trophea quà ſacra, quà profana, Ducatus Brabantiæ*, in quo tractatu libris IX. demonſtrat origines ſucceſſioneſque Ducum ac Principum Brabantiæ & familiarum illuſtrium hinc deſcendentium. Altero domo daturus eſt *Deſcriptionem Urbium, Municipiorum, Baronatuum;* item *Catalogum Eccleſiarum, Abbatiarum ac Monaſteriorum Brabantiæ.*

DIDACUS de CELADA, Hiſpanus, patria Monteladenſis, Soc. Jeſu, libros *Eſther, Judith & Tobiæ* Commentariis litteralibus illuſtravit. Vulgavit opus *de Benedictionibus Patriarcharum*; *Electa ſacra:* In reliquam Scripturam univerſam *Commentarios* parat.

LUCAS HOLSTENIUS, Hamburgenſis, multa ex Græco in Latinum vertit; ſcripſit item *Notas, in Euſebii Cæſarienſis libellum, contra Hieroclem*, Lutetiæ editas cum *Euſebii* operibus.

LUCAS WADDINGUS, Hibernus, Waterfordienſis, cum in Luſitania adoleſcens ageret, Ordinis Minorum ſodalibus ſe adjunxit. Inde Romam profectus, tomos quinque *Annalium ſui ordinis* conſcripſit. Lugduni editos. Idem *Opuſcula S. Franciſci* in unum collegit, & *Commentariis* aſceticis illuſtravit. Reliqua ejus opera, cum edita tum edenda *Leo Allatius* enumerat. *Lucas* porro fratrem habet, *Petrum Waddingum*, Soc. Jeſu Theologum, à quo prodiit *Oratio dicta Pragæ in Ferdinandi III. Ratisbonenſibus Comitiis in Cæſarem electi inauguratione: Brevis refutatio calumniarum, quas Collegio Societatis Jeſu Pragenſi impegit ſcriptor famoſi Libelli*, cui titulus *Flagellum Jeſuiticum; Tractatus de incarnatione*, & alia tum contra hæreticos, tum ad diſciplinas humaniores ſpectantia.

CCXXIX. JOANNES BOLLANDUS, Belga; patria Julii-montenſis in Ducatu Limburgiæ in Soc. Jeſu anno 1630. quatuor vota profeſſus, Humaniora pluribus annis docuit, atque ſtudiis Theologicis excultus, Mechliniæ ſcholis quinquennio præfuit. Hoc omni tempore ad Optimatum Sodalitatem Latine dixit. Varia edidit *Carmina & Orationes*, ſed tacito fere aut alieno nomine; Litteras annuas Japoniæ annorum 1628. 29. & 30. ex Italico Latinas fecit. *Vitam S. Liberii* Epiſcopi, calculo laborantium patroni, è veteribus MSS. eruit & *Commentario hiſtorico* illuſtravit, typiſque Meurſianis Antverp. in 8. protulit in lucem. Nunc totus eſt in parandis

Digitized by

randis prælo *ſanctorum Vitis*, quas colligere cœperat *Heribertus Roſweydus*, illi ſancto labori immortuus. Hunc ſacrum theſaurum mirifice *Bollandus* auxit & *Januarium* duobus vaſtis voluminibus emiſit, reliquis menſibus ſubſecuturis, in quibus elucidandis adjutorem habet *Godefridum Henſchenium*, Venradæ in Gelria natum, ejuſdem Societatis Presbyterum, Græcę & Latine doctiſſimum, qui ſubſidiarias ſuas operas, hactenus egregie, in eo ſtudio poſuit.

Petrus Waſtelius, Aloſtanus, S. Theologiæ Doctor, quondam Provincialis Ord. Carmelitarum Antiquæ Regularis Obſervantiæ, Provinciarum Belgii & Hiberniæ Commiſſarius Generalis, Gandavi quondam, Aloſti, & modo Antverpiæ, Prior; Vir doctrina & integritate vitæ præclarus, in unum collegit *Opera* præſtantiſſima *Joannis Nepotis Sylvani, Hieroſolym. Epiſcopi XLIV. SS. Hieronymo, Chryſoſtomo & Auguſtino coætanei*, quæ, hactenus incognita, inveniri potuerunt. Hæc *Petrus* incredibili labore ac ſtudio conſcripſit, & maximo commodo fructuque publicavit, una cum *Vindiciarum* libris III. pro iisdem libris adſtruendis.

Zacharias Salutienſis, provinciæ Pedemontanæ Capucinus, de cujus aperto cælitus ore, veræ ſalutis enſis utraque parte acutus proceſſit, tum ad fidei orthodoxæ impios oppugnatores interimendos, tum ad interemptos antiquitatis gladio, ſcripſit tomos duos *Annalium* Ordinis Capucinorum, præteritis ſæculis honori, & futuris eruditioni: *Orthodoxas conſultationes*: *Rituale Capucinorum*, & alia. Plenus dierum ac bonorum operum, Diffinitoris Generalis ſemel ac iterum functus, obiit Genuæ anno 1638. æt. 70.

Joannes Honorius Axelius, Belga, Ultrajectinus, multis annis Romæ Advocatum ſeu Patronum cauſarum egit. Scripſit *Compendium Juris Pontificii*, ſeu *Summam in libros V. Decretalium, Concilii Tridentini decretis accommodatum*, Coloniæ 1630. in 4. evulgatam. In concives ſuos Romæ peregrinos & nudos, aliterve ejus egentes opera benignus & ſumptuoſe munificus fuit.

Silveſter Petraſancta, Romanus, S. J. vir omni genere litterarum, tum mitiorum, tum ſeveriorum inſtructus, edidit *Vitam Roberti Card. Bellarmini*, ex Italico *Jacobi Fuligatti*, cultiſſimo ſtylo Latine expreſſam, cum *Auctorio*. *Sacras Bibliorum Metaphoras*, *& ex iis documenta morum* Centuria I. *Notas in Epiſtolam impiam & hæreticam Petri Molinæi*, Miniſtri inter Hugonottas Galliæ non infimi. *Apologiam pro dictis Notis adverſus Andream Rivetum*, Miniſtrum in Hollandia, qui eas carpſit, cui titulus *Calvinianus Verbero, & in eum Vindiciæ Vapulares*. *Romam piam*, adverſus ſectarios Galliæ, Hollandiæ, Angliæ. *Triumphum Religionis Catholicæ, & felicitatis Auſtriacæ*, & alia.

Joannes Hieronymus Sopranius, Italus, S. J. Theologus, Genua oriundus ſcripſit *Commentarios in libros Regum* & *Epitomen hiſtoriarum ad noſtra uſque tempora*. Opuſcula *de reveſtiaria*, *de funeribus*, *de publico & privato luctu*. *Appendicem ad Opus Morale Vincentii Filliucii*, in qua ſunt proprii tractatus ipſius, *de Penſionibus*, *de ſpoliis Clericorum*, *de abalienatione rerum Eccleſiaſticarum*, *Schematiſmus de Irregularitate*, in quo ſub unum aſpectum, proponitur quidquid ad difficilem hanc materiam ſpectat.

Petrus Jacobus Baccius Aretinus, Oratorii Romani Presbyter, ſcripſit Italice & Latine *Vitam S. Philippi Nerii* Conditoris ejuſdem Oratorii.

CCXXX. Laurentius Ramirez de Prado, ſtirpe nobilis, ſplendore eques: dignitate Senator, prærogativa Legatus, in omnibus & ubique magnus: qui adoleſcens viros, vir homines cæleſti ingenio & eruditione ſuperavit; Muſarum Hercules, Gratiarum Heros, virtutum delicium. Pervetuſta gens *de Prado* Toparcharum arcium *Valdeitujar* & *Albirenſis* in Legionenſi Regno ſitarum, à ſtirpe ad hanc ætatem multos clariſſimos viros ordine enumerat, *Laurentius* Equeſtrem dignitatem, perpetuo à majoribus acceptam, *Jacobea Militia* prætexta poſtea inſignivit. Jam inde ab incunabulis ſummi ingenii, nobiliſſimæque indolis ſpecimen dedit. Salmanticam à parentibus tanquam ad mercatum bonarum artium miſſus, in diſciplinam *Franciſci Sanctii* Brozenſis (cujus nominis Scriptorumque nulla unquam poſteritas immemor erit) ſe dedit; ibique in ipſa ſtudiorum incude poſitus, *Hypomnemata in Martialem*, variaque *Syntagmata* illuminandis probatis auctoribus tanquam ſtricturas emiſit. Mox ad Juris civilis ſcientiam percipiendam ſe contulit, cujus intelligentia, brevi tempore, ita præſtitit, ut *Legum Teſſera*, *Pentecontarchus*, aliaque ipſius teſtimonio ſunt. *Philippus III. Ramirium* in Regii patrimonii Conſiliarium legit; cujus ſupremæ curiæ cum aliquandiu præfuiſſet, *Philippus IV.* (de noſtris annis addat cui *Jupiter* annos) paternam lectionem uſque eo approbavit ac laudavit, ut in altiorem ordinem eum extulerit, ſibique à conſiliis in ſuprema Indicarum provinciarum curia eſſe voluerit, nec in ea tantum jus dicere, ad gubernacula imperii ſedere; ſed etiam ut ſegregato in Concilio, ſumma bellicorum conſiliorum ad arbitrium judiciumque ipſius rediret. Præterea Regis ejuſdem beneficio in ampliſſimum Cruce ſignatorum Conventum (*Concilium Cruzada* vulgo dicunt) venit. Cum vero Rex proſpiceret Controverſiam inter Sabaudiæ Ducem & Ligures, in Bellum toti Italiæ exitiale brevi prorupturam, & ad tantos animorum motus componendos Neſtorea plane prudentia opus eſſe, *Ramirium* Regi Galliarum legat, ut, ſi ad concordiam res adduci poſſit, pacem inter diſceptantes conciliet. Ibi eximiæ ipſius virtutes, majoribus quaſi theatris propoſitæ, nimium quantum effulſere. Cum inde in Hiſpaniam remigraſſet, omnes ſuas curas in bonis arti-

bus

bus provehendis deſixit, ac primum Bibliothecam omni librorum ſupplllectile refertiſſimum, voluminibus toto orbe conquiſitis, ſibi comparavit. Nec minore ſtudio animatos ac viventes libros excoluit, hoc eſt, ingeniis ita ſavit, ut plerique litteratorum *Ramirii* maxime ſuffragatione ad magna & honorata miniſteria hac tempeſtate producti fuerint. Libri ab eo editi partim, tum parati ſunt; editi ſcilicet, *Schediaſma ad locum Plinii* lib. VII. *Eſt aliquis etiam morbus per ſapientiam mori. Nota ad S. Orientium. Hypomnemata ad Martialem: Pentecontarchus* ſive *Quinquaginta militum Ductor*, exornandis S. Scripturæ locis. Hiſpanice: *Difficultas traductionum: Conſilium & Conſiliarius Principum*, aliaque, & varia. Parati prælo ſunt *Commentarii ad tres ultimos libros Codicis*, opus ſingulare interpretatione legum, & antiquitatis eruditione. *Deciſiones Ventilatarum litium*, tempore quo præfuit Regii patrimonii Concilio. *Quatuor* præterea *volumina, quibus plurimi enodantur S. Scripturæ loci, Juris, & Philologiæ.*

Lucas de Montoya, Hiſpanus, Ord. Min. Hiſtoriographus, Orator & Theologus præcellens, ſuo idiomate ſcripſit *Chronicon generale Ordinis Minimorum: Senſum metaphoricum omnium locorum ſacræ Scripturæ*, cujus operis tomum ſecundum adornat; *Hiſtoriam Franciſci Ximenii Card.* in qua non ſolum *Ximenii* vitam & egregia portentoſaque opera, verum & *Complutenſis* Litterariæ Reip. monumenta, Collegia, Monaſteria, leges, facultates, claros viros & innumera ejus magnalia recenſet. Denique paratum habet immenſi laboris opus, quod inſcribitur *Index univerſalis totius ſacræ Scripturæ & SS. Doctorum & Patrum Latinorum & Græcorum*, &c. in quo ſingula quæque ſummariis & argumentis diſquirit induſtria ſingulari.

Matthias Pauli, Haſſelenſis, Eburo, Eremita Auguſtinianus, in quo Ordine tres inſuper habuit fratres, ſuos triennio jam Definitor in Belgio rexit. Tractatus aliquot idiomate populari conſcripſit, ſumma gratia, ſummoque legentium fructu; videlicet *Faſciculum Devotionis, Cingulum Militare, ſpeculum perfectionis; Vitam S. Nicolai Tollentinatis; Hiſtoriam Venerab. Sacramenti Miraculoſi Herkenrodiani, Bruxellenſis, Lovanienſis & Gandenſis, Expoſtulationem Chriſti ſuper ingratitudine Judæorum; Vitam S. Rochi; Aſſertionem Purgatorii*, & alia; modoque floret, pluraque molitur.

Nicolaus Caussinus, Gallus, patria Trecenſis, Soc. Jeſu, vir ſingulari eruditione ac eloquentia, eximia morum probitate. Rheticoram permultos annos cum laude docuit. Scripſit *Electorum Symbolorum & Parabolarum Hiſtoricarum Syntagma*, ſeu *de Symbolica Ægyptiorum Sapientia, & Polyhiſtoris Hiſtorici. Eloquentiæ ſacræ & humanæ Parallela*, Flexiæ, & auctius Coloniæ. Gallice ſcripſit *Aulam ſanctam* Tom. V. ſæpiſſime recuſam. *Sapientiam Evangelicam*, ſeu *Expoſitionem Evangeliorum Quadrageſimæ, Impietatem domitam ſub Liliis*, ſeu, *Hiſtoriam Saxoniæ à Carolo Magno domitæ*, & alia.

CCXXXI. Marcus Antonius Alegrius, Hiſpanus, patria Turiaſonenſis, Cæſar-Auguſtani illuſtriſſimi cœnobii filius, cucullum Heliæ anno 1609. induit. Doctoris laurea Theologica donatus, ſcripſit *de Mirandis B. V. Mariæ de Monte Carmeli, de ſacris operibus*, Cæſar-Auguſtæ typis *Petri Bergeſi* an. 1625. quæ dicavit Proregi Sardiniæ Comiti Paviaſi, Marchioni Almonacirenſi; *ſuper Evangelio de talentis: Vitam & encomia S. Prudentii* Turiaſonenſis Epiſcopi, cum *Epiſcopilogio* Sedis inclytæ illius, & patriæ nonnullis facinoribus egregiis, eisdem typis anno 1626. dicatum opus Decano & Canonicis Turiaſonenſibus, quorum ære juſſuque prodiit. Paradiſum Carmelitici decoris, in quo archetypicæ Religionis magni Patris Heliæ Prophetæ origo & trophæa monſtrantur: & Heliades, ab ortu ſuo ad usque hæc tempora, ſapientia & mirabili virtute clarentes, per anacœphalæoſim perſtringuntur, cum Apologia pro Joanne XLIV. Patriarcha Conſtantinopolitano, contra Baronium & Margarinum Bignæum, vulgo de la Bigne, Lugduni anno 1639. Prælo paravit Commentaria moralia in Regulam primitivam Alberti Patriarchæ, pro Carmelitis lib. II. cum Syneſtreſi aliorum ſanctorum & ſanctarum Ordinis ejusdem bina, alphabetico ordine diſpoſita, ubi eorum acta nonnulla repetuntur, ſacras Orationes in Muſæis meliorib' & majoribus Hiſpaniæ templis Latine habitas: *Sermonum Quadrageſimalium, Adventus, & de ſanctis* tom. IX. *Martyrologium Carmelitanum; Hiſpanum Ceremoniale* pro Monialibus obſervantiæ ſuæ. Huc usque hæc ſub pulvere limata latent, ſuo tempore proditura, ſi mors utilibus inimica bonis ſpem non præciderit. Vivebat anno 1639. adverſa ſatis & ſtudiis aſſiduis attrita ſalute, Evangelicæ prædicationis anno 23. poſt habitos in regnis Aragonum, Valentiæ & Navarræ Quadrageſimales curſus 22.

Philomænus Cornelii, Flander, Dixmudanus, Ordin. Min. Recoll. ſeu de ſtrict. obſ. Cortrac. Doctoris ſui Scoti ſubtiliſſimam Philoſophiæ mentem ſubtiliter ſane & non ſine multorum admiratione prælegit: nec ſtudio pietatis (cui Seraphica *D. Franciſci* familia plus ſemper incumbere ſolet, quam aut Theologicæ, aut Philoſophicæ ſcientiæ) inferior, ſcripſit præter alia *Exercitationes vitæ Spiritualis; & Praxim orationis mentalis*, opuſcula, eo commendatiora, quo à viro, Praxium ſuarum practicante ſcripta ſint.

Franciscus Zypæus, Mechlinienſis, Canonicus, Officialis & Archidiaconus Antverpienſis; huc enim delatus eſt infans, occupata à rebellibus Mechlinia, ibique ſacris ritibus abrogatis. Ætate, litteris, ſtudiisque politior factus, ad Philoſophica miſſus eſt Lovanium. Exin

Juris

Juris ſe ſtudio dedit, & Baccalaureorum J. V. Collegio, Fiſci titulo, præfuit. Quod munus poſt aliquot menſes coactus eſt deſerere, vocatus *à Joanne Mirao*, Antverpienſium tum Præſule, ut illi ab Epiſtolis eſſet ſecretioribus. Lovanium interim excurrit pro gradu Licentiæ, ut vocant, in utroque Jure conſequendo anno 1604. 10. Januarii, ubi difficilem materiam repetiit *de eo quod interest*, tam feliciter, uti habent Acta dicti Baccalaureorum Collegii, ut *nomen ſuum, quod jam ante apud omnes per exercitia varia ita inclaruerat, ut magis poſſe non videretur, multo ſplendidius reddiderit*. Vir eſt ſane ingenio eleganti, moribus humanis, ac fori utriuſque jure, utuque longo inſtructus; ut Papinianum Belgicum merito illum appellare liceat. Edidit *Juris Pontificii Novi Analiticam Enarrationem: Judicem, Magiſtratum, Senatorem*, libris III. *Notitiam Juris Belgici: Conſultationes Canonicas*, quæ pleræque deſumptæ ſunt ex Jure noviſſimo Conc. Trid. recentiorumque Patrum Conſtitutionibus. *Hiatum Jacobi Caſſani obſtructum*, libris III. quibus immenſa Scriptoris illius ambitio atque exorbitans erga Regem ſuum affectus detegitur, nulloque jure niti demonſtratur. *De Juriſd. Eccleſiæ & Civili* libros IV.

CCXXXII. JACOBUS EYCKIUS, Antverpienſis, Senator & Theſaurarius Urbis primarius. Vir plane ad obligandos ſibi Homines natus; utpote, in quo Candor, Humanitas, Ingenii amœnitas & Muſarum cultus, inter graviora Reipub. adminiſtrandæ negocia, certatim eluceat. Inprimis autem Poëta excellens, edidit *Epithalamium in Nuptias* CL. V. *Caſperii Gevartii, Juriſconſulti & S. P. Q. Antver. ab Actis*. Affecta & prælo parata habet, *Anthophiliam*, ſive *de Tulipa flore, Carmen Heroicum*. Item, *Centum Urbium Belgicarum brevia Elogia*, verſu Elegiaco.

JOANNES HEMELARIUS, Hagienſis, Batavus, Canonicus Antverpienſis, *Juſtum Lipſium* doctorem & familiarem habuit, ingenio & induſtria jam tum omnium primus. Ille diſcipulum ſuum anno 1600. Italiam cogitantem luculento teſtimonio proſecutus eſt ob mores optimos, faciles, lepidos, ob doctrinam variam in Græcis, Latinis, proſa, verſu. Romæ toto ſexennio in familia Card. *Caſii* vixit. Auctor eſt *Expoſitionis Numiſmatum Imperatorum Romanorum à Julio Cæſare ad Heraclium*, quam operi ſuo *Jac. Bian* adjecit, ſuppreſſo, ut ſtipulatus erat, nomine. Edidit quoque *Paraneticum Angeli Cuſtodis ad Hugonem Grotium*, ſuper ejus carcere, verſu Jambico. *Orationem in Funere Joannis Malderi*, Antverpienſium Epiſcopi V. aliaque prælo parata habet: Vivit hodieque vegetus & pius ſenex.

LEO SANCTIUS, Senenſis, *Encyclopadiam* explicatam, & centum Philoſophicis Aſſertionibus defenſam, Romæ 1624. in fol. edidit. Idem *Solarium Gregorianum* Viterbii 1618. in 4. publicavit, in quo laudat beneficia, quibus *Gregorius XIII.* Papa, inſtar Solis, univerſum orbem illuſtravit.

GUILIELMUS OONSELIUS, Belga, S. Theologiæ Doctor, Ord. Prædicatorum, *Concionum moralium* opus breve, quod multiplicem & ſolidam fidei & morum continet ſcientiam, evulgavit, eamque ita nervoſe & clare propoſuit, ut verbi Dei Concionatoribus, cunctiſque in agro Dominico laborantibus maxime ſit uſui. Prodiit Duaci anno 1630. typis *Balth. Belleri*, in 8.

JOANNES PALUDANUS, Mechlinienſis, Theologiæ Doctor & Profeſſor in Academia Lovanienſi, in *D. Petri* ibidem per annos 20. Canonicus & Paſtor; juvenis hæſit lateri *Michaelis Bail*, ſupra fol. 134. laudati, eloquentiamque annis aliquot in Gymnaſio *Falconis* profeſſus, Parochi munus eadem in urbe ad *D. Gertrudem* eſt amplexus. Scripſit tomis duobus *Vindicias Theologicas adverſus Verbi Dei corruptelas*, quibus explicantur dilucide Catholici loci fere omnes ſacræ Scripturæ, quæ controverti ab hæreticis & opponi doctrinæ orthodoxæ plerumque ſolent, juxta Biblicorum librorum ordinem; Antverp. 1620. & 1622. *Officinam Spiritualem*, ſacris Concionibus adaptatam; Lovanii 1624. Obiit anno 1630.

SCIPIO SCAMBATUS, Neapolitanus, Soc. Jeſu Presbyter, Viennenſis facultatis in Auſtria Doctoratu ornatus, typis Plantinianis *Exercitationem Theologicam* 1631. in fol. publicavit, *Compendium vitæ* B. *Franciſci Borgiæ*, Gandiæ Ducis: *Elogia SS. Ignatii Loiolæ, Franciſci Xaverii & P. Joſephi Anchietæ: Orationem funebrem habitam Viennæ in Exequiis Melchioris Card. Kleſelii*, & alia. Vir fuit excellenti ingenio, vaſtiſſima capacitate memoriæ, & in omni litterarum genere verſatus. Ecce autem, quæ humanarum rerum eſt inconſtantia, in tanta ſummarum laudum vel exſpectatione, vel conſecutione, forſan ſtudiorum contentione defatigatus, mentis alienationem perpeſſus eſt. Parabat prælo *de Scriptoribus Hebraicis* tomos III. *Antonini Pii* libellum ex Græco Latinum à ſe factum. *Inſtitutionem Vitæ ad exemplar Paſſionis Domini:* qui tamen liber plane aureus Viennæ prodiit anno 1638. apud *Formicam*.

HIERONYMUS COLUMBUS, Peruſinus Theologus, Bononiæ 1619. edidit *Diſquiſitionem Theologicam in ſacram Chriſti Nativitatem*, in qua diſputat, quonam pacto plantæ & ſydera Domino famulentur. Scripſit item *de angelica & humana hierarchia* libros octo, *de regimine Eccleſiæ Dei* libros duos.

MICHAEL PALUDANUS, Gandavenſis, litteris politioribus in patria imbutus, Eremiticum Ordinem S. *Auguſtini* profeſſus eſt. Philoſophiam apud ſuos Lovanii docuit, Doctorque S. Theologiæ anno 1622. renunciatus eſt. Vir à primis ætatis pubeſcentis annis adulti ac maturi ingenii

judiciique, voce atque ſtilo perquam elegans. Vulgavit *Sacram & Theologicam Chronologiam & Concordantiam temporum Regnum Judæ & Iſrael*, à primo Iſraëlitici populi Rege *Saule*, usque ad primum Perſarum Regem *Cyrum*. *Commentaria & Diſputationes in Primam Secundæ S. Thomæ Aquinatis, de Beatitudine*.

CCXXXIII. CLAUDIUS CLEMENS, Sequanus, Ornaci in Comitatu Burgundiæ natus, dum Veſontione ſtuderet, admiſſus eſt in Societatem I. an. 1612. Nunc Madriti degit, Regius Profeſſor eruditionis in Collegio Imperiali. Scripſit *Orationem de Chriſtiana ſimul & humana Majeſtate Eccleſiæ Lugdunenſis*; *Vitam Clementis IV. Axiomata Philoſophica*, ad comparandam ſibi & tradendam aliis amœniorem eruditionem; *Inſtructionem compendiariam ad eloquentiam*; *Muſei*, ſive *Bibliothecæ extructionem, inſtructionem, curam, uſum*, cui attexuit accuratam *deſcriptionem Bibliothecæ S. Laurentii in Eſcuriali*, & *Parænesim ad ſtudioſam juventutem, Machiavelliſmum jugulatum à Chriſtiana ſapientia Hiſpanica & Auſtriaca*. Molitur & alia.

JACOBUS GAFFARELLUS, natione Gallus, ex Provincia oriundus, Theologiæ & Juris Pontificii Doctor, linguæ Hebraicæ peritiſſimus, pluria cum Philoſophica, cum Theologica Pariſiis 1631. & annis ſubſequentibus publicavit, quæ *Leo Allatius* in lib. *De Apibus Romanis* recenſet.

JACOBUS ACCARISIUS, Bononienſis, Doctor Theologus, varias *Orationes* Romæ, Coloniæ, Mantuæ, & alibi à ſe habitas, & *Epiſtolarum* volumen publici Juris fecit. *Hiſtoriam rerum geſtarum à Congregatione de fide propaganda per univerſum orbem* concinnavit. *Hiſtoriam belli Belgici à Guidone Bentivolo* Card. Italice ſcriptam, Latina civitate donavit. Rhetoricam autem toto quadriennio cum laude profeſſus fuit in Academia Mantuana, anno 1627. à *Ferdinando* Duce excitata.

JOANNES CHERON, Gallus, Ord. Carmelita, ſæpius jam Vaſconiæ Provincialis, & nunc de facto tali munere defungens, Doctor Pariſienſis, Juris Canonici, ſi quisquam, in Gallia peritiſſimus, Ordinis ſui Reformationem promovit & promovet in ſua provincia. Multa ſcripſit & meditatur ſcribenda. Repreſſit quorundam ſciolorum temerariam audaciam, contra *S. Simonis Stock* revelationem & ſacri Scapularis geſtationem ſcribentium.

GUILIELMUS SPOELBERGIUS, Bruxellenſis, Ordinis Minorum, cujus per Provinciam Belgicam Definitor fuit. Edidit *Catholicam inſtructionem contra Catechiſmum Phil. Marnixii*: *Triumphum Sanctorum ex tertio Ordine S. Franciſci*, cum Iconibus: *Speculum vitæ S. Franciſci & Sociorum ejus*: *Manuale Fratrum Minorum*, & varia Aſcetica Concionesque. Obiit Mechliniæ anno 1633.

GUILIELMUS GIBIEUF, natione Gallus, Congregationis Oratorii Presbyter & Doctor Sorbonicus, libros duos *de libertate Dei & creaturæ*, à ſe Latine conſcriptos 1630. in 4. Pariſiis publicavit. *Petrum Berullum* Cardinalem, qui *de vita & magnitudine Jeſu Chriſti* librum piiſſimum ac doctiſſimum poſteris reliquit, æmulatus, idem *Guilielmus* ſcripſit lingua Gallica in uſum ſuorum popularium libros duos *de vita & magnitudine Deiparæ*, 1637. Lutetiæ in 8. duobus voluminibus excuſos.

JACOBUS PINTUS, S. J. Theologus, patria Suſſaritanus, in Academia Turritana apud Sardos Profeſſor, *Chriſtum crucifixum* deſcripſit, ſive *Selectorum ex ſcriptura univerſa locorum, pro variis Chriſti titulis, in certas claſſes digeſtorum novam diſcuſſionem*, tomis IV. quorum priores duos Lugdunenſes ediderunt in fol. propediem cæteris ſecuturis.

GEORGIUS STENGELIUS, Germanus, Auguſtæ Vindelicorum natus, frater *Caroli* Monachi Benedictini, ſcriptis item clari, S. J. Doctor Theologus, ſcripſit *de bono & malo Syllogiſmo*: *Antitortorem Bellarminianum*: *Divos Eyſtettenſes, Willibaldum, Wunibaldum, Walburgam* è vetere codice MS. laudatos: *Judicem & Ducem Hæreticorum hujus temporis*, ex Adverſariis poſthumis *Jacobi Gretſeri*: *De ſtatu Viatoris & Comprehenſoris*. Opuſcula plura, docta prorſus & lepida, vulgavit in Apoſtatam *Jacobum Reibingum*. Habet in promptu, proditura propediem *de Sacramentis in genere & ſpecie, ad conſcientiam dirigendam*: *De Reformatione Hæreticorum*: *Scaligerum emendatum*: *Politica Ariſtotelis ſacris profaniſque Hiſtoriis illuſtrata*: *Eccleſiaſtem*, ſeu *Concionatorem inſtructum*: *Notarium*, ſeu *de modo notandi quæ leguntur*, & alia. Dilingæ vivit, fama celebris.

SALVATORIUS à SERRA, natione Catalaunus, Ordine Carmelita, *Vitam* edidit *S. Franciſci* Senenſis, ex Italico *Gregorii Lombardeli* ſermone, in Hiſpanicum traductam, & capitibus diſſectam. Florebat anno 1633.

CCXXXIV. FRANCISCUS ALBERTINUS, Italus, patria Catanzarienſis, Soc. Jeſu Theologus, & Profeſſor Neapoli in Italia. *Quæſtiones Theologicas*, ſive *Corollaria Theologica* juxta ſeriem Summæ S. Thomæ Aquinatis, concinnavit, & Lugduni 1610. in fol. publicavit: *Panegyricum ſuper triplici teſſera S. Franciſci de Paula, Humilitate, Pœnitentia, & Charitate*: Tractatum pium *de S. Angelo Cuſtode*: *Apparatum Angelicum, cum Diurnali aureo Angeli tutelaris*, Coloniæ 1625. opus poſthumum. Obiit Neapoli anno 1619.

Hieronymus Fasolus, Neapolitanus, Soc. Jeſu Theologus, tomos III. *Commentariorum in prim. Partem D. Thomæ.* 1623. 1629. 1636. publicavit. Reliquit aptum prælo tomum unum *de gratia.* Obiit Neapoli anno 1639.

Jacobus Granadus, Gaditanus, Soc. Jeſu Profeſſor Hiſpalenſis, ſcripſit *Commentarios in univerſam D. Thomæ ſummam*, partim Muſſiponti 1624. partim Hiſpali 1629. partim Granatæ 1633. editos. Ejuſdem librum *de immaculata Virginis Conceptione*, Hiſpalenſes 1617. in 4. ſeorſim publicarunt. Obiit Granatæ anno 1632. ætat. 60. Senſuum affectionumque mortificatione fuit tanta, ut ſupra imitationem fuiſſe videatur. Integrum volumen conſcripſit iis ſingillatim adnotandis, quæ videre, audire, loqui deberet, & à quibus abſtinere.

Carolus Scribanius patre Parmenſi aut Genuenſi natus eſt Bruxellæ eo loco, quo nunc viſitur cœnobium Annuntiatarum Monialium via Lovanienſi, Antverpiæ, ubi diu Rectorem egit, magnificum templum ex marmore candido, à Liguriæ oris per fretum Herculeum advecto, ædificandum curavit: in quo & conditus jacet. Cum Europam totam fama ſui nominis luculenter impleſſet, obiit anno 1629. æt. 69. Plurima ſcripſit *Orthodoxæ fidei Controverſa*, & alia quæ reperies in *Biblioth. Philippi Alegambe.*

Stephanus Paulinus, Romæ 1629. edidit *Dictionarium Georgianum:* in quo opere fatetur ſe adiutum *à Nicephoro Irbachio*, Georgiano monacho ordinis *S. Baſilii.*

Thomas Herrera, Auguſtinianus, Theologiæ Profeſſor in Academia Complutenſi, *Cardin. Spinolæ* Archiepiſcopi Compoſtellani Theologus, concinnavit *Hiſtoriam Ordinis Eremitarum S. Auguſtini*, Item *Indices virorum illuſtrium familiæ.* Expectatur ab eodem *Bibliotheca Auguſtiniana*, in qua de vita, encomiis, & libris ejuſdem Ordinis Religioſorum, fuſe diſſeritur.

Torquatus Perottus, Epiſcopus Amerinus, *Urbani VIII.* Cubicularius intimus, gentilis ſui *Nicolai Perotti*, Archiepiſcopi Sipontini, *Opera* in unum volumen collegit.

Antonius Quærengus, cujus & Canonicus Patavinus, Græce ac Latine doctiſſimus, *ſui ævi Livius à Jacobo Philippo Thomaſino*, aliiſque nuncupatus, plurima ſcripſit partim Latine, partim Italice, quæ *Leo Allatius* in ſuis *Apibus Urbanis* enumerat. Ob. ſub an. 1630. nonagenario major, Collegii Cardinalium à ſecretis.

Ambrosius Marlianus, Papienſis, ex Congregatione Lateranenſi Canonicorum Regularium, *Theatrum politicum* Romæ 1631. in 4. luce donavit.

Raymundus Breganius, Italus, de Ripa Tranſona, Theologus, edidit *Theologiam gentium de cognitione divina*, Venetiis 1631. Videtur fuiſſe Monachus, ſed non comperio cujus Ordinis.

Augustinus Barbosa, J. U. Doct. civis & Theſaurarius major Vimaranenſis in Luſitania, Protonotarius Apoſtolicus, patrem habuit *Emanuelem Barboſam*, Advocatum Regium, qui *Ordinationes Regias Luſitanorum Commentariis* illuſtravit, & gentilem *Petrum Barboſam*, ſupremum regni Luſitaniæ Cancellarium, ſcriptis editis pariter celebrem. Scripſit *de officio & poteſtate Epiſcopi, de Canonicis, de jure Eccleſiaſtico univerſo*, & alia Romæ, Lugduni, & Pariſiis edita.

Antonius Vulpes, de Monte Piloſo, Ordin. Minorum conventualium Theologus, *Joannis Scoti ſummam Theologiæ* tomis quinque in fol. Romæ 1632. editis illuſtravit.

Otho Zilius, Belga, Ultrajectinus, Soc. Jeſu Presbyter, conſcripſit *Hiſtoriam miraculorum B. Virginis Mariæ Siluaducenſis.* Sub nomine vero Rhetorum diſcipulorum ſuorum, *Ruræmondam illuſtratam.* E Græco Latine reddidit *Vitam SS. Xenophontis & Mariæ conjugum*, eorumque filiorum *Joannis & Arcadii.* Item *Vitam & miracula SS. Cyri & Joannis martyrum*, quæ inſerta ſunt a *Bolando Sanctorum Actis* 26. & 31. Januarii. *Zilius* etiam eſt Hebraice doctus, & parat nunc *Mardochæum triplicem*, ſeu, De triplici *Mardochæi* fortuna, media, infima, ſumma.

CCXXXV. Theophilus Rainaudus, Ceſpitellenſis, S. I. Theologus, quem *And. Sauſſaius* c. 20. *Appar. ad Martyrol.* Gallicanum, vocat præſtantiſſimum Theologum, nitore eloquii & conſummatæ eruditionis copia plenum; ſcripſit *de Theologia naturali, de Monitoriis Eccleſiaſticis ad extorquendam reſtitutionem aut revelationem; de Sanctis Lugdunenſibus; de martyrio per peſtem; de Juda proditore; de Latrono pœnitente. Scalam a viſibili creatura ad Deum; Moralem diſciplinam*, ad præſtandam Theologiæ practicæ ac Juriſprudentiæ viam; *Leonis Magni, Maximi, Chryſologi, Fulgentii, Valeriani Cemelienſis, S. Anſelmi* opera *Notis* illuſtravit; *Nomenclatorem Marianum*, ſeu Elogia B. Virginis ex SS. Patribus, *Breviarium Chronologiæ ſacræ & humanæ*, & alia varia Lugduni 1630. & annis ſubſequentibus publicata.

Augustinus De Witte, Bruxellenſis, Ord. Minorum, anno 1627. in urbe patria, typis *Joan. Pepermanni* vulgavit non in parvum Ordinis ſui ſplendorem, *Genealogiam S. Franciſci*; qui liber Elenchus eſt, in quo Franciſcanos quoſque titulo illuſtres ſummatim & chronologice commendat, & in temporis ordinem diſtribuit. Hoc opus derivavit, ut ipſe fatetur, ex *Bartholomæi Piſani libro Conformitatum; Marci* Oliſipponenſis Epiſcopi *Chronico Minorum; Petr Rodulfii* Epiſcopi Senogallienſis, *Hiſtoria Seraphica; Franciſci Gonzagæ* Ep. Mantuani *Hiſtoria de origine*

 progreſ-

progreſſibusque Seraphicæ religionis; Henrici Willot Athenis denique ex *Antonio Daza, Henrico Sedulio; Luca Waddingo* & *Guilielmo Spoelbergio.*

LAURENTIUS FORERUS, Germanus, patria Lucernenſis, S. I. Theologus Academiæ Dilinganæ Cancellarius, *Symbolum Lutheranum, Calvinianum, collatum cum Symbolo Apoſtolico* 1622. in 4. Dilingæ edidit. *Vindicias ejuſdem Symboli Lutherani* adverſus *Melchiorem Nicolai* Tubingenſem Profeſſorem. *Araneam Tubingenſem, ſtylo veritatis dejectam; Lutherum Thaumaturgum; Septem Characteres Reformatoris Germaniæ Martini Lutheri; Bellum Ubiquiſticum vetus & novum, inter ipſos Lutheranos bellatum,* præter *Apologetica* multa, cum Fidei, tum Societati propugnandæ. Florebat anno 1641.

LUCAS CASTELLINUS, Faventinus, ex Procuratore & Vicario Generali Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Cathacenſis in regno Neapolitano, cum Romæ ageret 1628. opera duo in fol. publicavit, videlicet *de electione & confirmatione Canonica Prælatorum* præſertim Regularium, & *Elucidarium Theologicum, de certitudine gratiæ Sanctorum canonizatorum.* Alia ejuſdem opera recenſet *Allatius* in ſuo Catalogo.

BARTHOLOMÆUS FISENAS, Leodicenſis, e Soc. I. Rector quondam Collegiorum Heſdinenſis, poſtea Dionantenſis, Antiquitatis Eccleſiaſticæ diligens ſcrutator, ſcripſit *de origine primæ feſti Corporis Chriſti, ex viſo S. Virgini Julianæ oblato. Paradoxum Chriſtianum, Lædi neminem niſi a ſemetipſo. Hiſtoriam Leodienſem jam inde a primordiis ejus Eccleſiæ, auctore S. Materno Principis Apoſtolorum diſcipulo, ad hæc usque tempora.*

ANGELUS MARIA Cherubinus, Flavii Cherubini frater, monachus Caſſinenſis *Conſtitutionum Pontificiarum* volumen a *Laërtio* patre inchoatum, perfecit, & Romæ 1632. in fol. publicavit.

ANTONIUS MARINARIUS, Carmelitani ordinis Theologus, *Orationem de S. Andrea Corſino* Romæ 1629. edidit, item *Laudationem funebrem Millini Cardinalis.*

ANGELUS GALLUCCIUS, Italus, Soc. Jeſu Presbyter, Orator diſertiſſimus & Poëta facundus, *Laudationem funebrem Scipionis Cobellutii Cardinalis* Romæ 1626. publicavit, & anno 1630. *Orationem de Paſſione Domini*, dictam coram *Urbano VIII.*

ANTONIUS JORDINUS a S. FLORO, Soc. Jeſu Theologus, edidit *Hebraiſmi voces primogenias* Lugduni 1624. item *Hebræorum Poëſim.*

ONUPHRIUS GERALDINUS, Amerinus, ſcripſit *Vitam Alexandri Geraldini*, Epiſcopi Dominicopolitani apud Indos Occidentales, quam Romæ 1631. edidit, una cum *Itinerario* ejuſdem *Alexandri* ad regiones ſub æquinoctiali plaga conſtitutas.

MARCUS ANTONIUS Petilius, Monte-Ceruinas, Jureconſultus Neapolitanus, Coloniæ Agrippinæ 1620. *Exarchia libros X.* in 4. edidit, in quibus de exteriori Principis munere diſſerit. Habet alia plurima ad prœlum parata, quæ *Leo Allatius* in lib. *Apum Romanarum* commemorat.

ANTONIUS NALDIUS, Faventinus, Clericus Regularis, *Summam ex univerſa moralis Theologiæ quæſtionibus*, Alphabeti ſerie digeſtam, Bononiæ 1623. & *annotationes practicas* Romæ 1631. publicavit.

ANTIOCHUS BRUNDO, Calaritanus, *Commentariorum in Apocalypſim* tomos duos in fol. publici juris fecit.

ANTONIUS AIOSSA, Neapolitanus, Clericus Regularis, Romæ in fol. 1631. vulgavit *Diſputationes de SS. Trinitatis myſterio.*

CCXXXVI. JOANNES LORINUS, Avenionenſis, Soc. Jeſu fuit vir apprime doctus, & qui Philoſophiam Romæ, Theologiam Lutetię, Mediolani, Romæ cum laude profeſſus eſt. Obiit demum Dolæ an. 1634. Edidit in lucem Commentarios in Leviticum, in Numeros, in Deuteronomium tomis II. In Pſalmos tom. III. In Eccleſiaſten & Pſalmum LXVII. In Sapientiam Salomonis, In Acta Apoſtolorum, In Catholicas SS. Joannis, Petri, Jacobi & Judæ. Reliquit prœlo paratos, quos exſpectamus, Adverſariorum ſeu Miſcellaneorum libros III.

MELCHIOR ROTELIUS, Italus, *de re Beneficiaria* duo volumina in folio an. 1629. & 1633. edenda curavit.

JOANNES SURIUS, Betunienſis, Arteſius, ſocietatis Jeſu, Poëta elegans, in pleriſque cum veterum poëtarum majeſtate contendens; in eo ſuperans, quod ad vitam pie inſtituendam, moreſque caſtos juventutem informet; edita 1617. in hanc rem Poëſi, ut vocat, Morata. In qua, præter carmina, pleraque ſacra, dramatice exhibet B. Mariæ Magdalenæ ad Chriſti ſepulcrum ſtantis Threnos eroticos: item Luctam carnis & ſpiritus in S. Auguſtini converſione, & Donum Evangelici patris-familias, ex Matthæi cap. 24. Marci 13. Inaures aureas, Volumen III. variorum carminum. Obiit Tornaci 1631.

THOMAS OBICINUS, ex Ordine Minorum, Romæ linguarum Orientalium in Collegio S. Petri ad montem aureum Profeſſor, 1631. Romæ edidit Grammaticam Arabicam cum verſione Latina. Meditabatur quoque Grammaticam Ægyptiacam, ſed morte præventus eam edere non potuit.

JOAN-

Joannes Bapt. Montalbanus, Bononienſis, J. U. D. præter commentarium de moribus Turcarum Romæ 1625. editum, ſcripſit Annales ab anno milleſimo ſexcenteſimo, uſque ad triceſimum tertium, quo florebat.

Cornelius Curtius, Bruxell. Erem. Auguſt. S. Theol. Licent. Bruxellæ & Lovanii apud ſuos ſtudia rexit, Ferdinando II. Cæſari Auguſto Conſiliarius & Hiſtoriographus exſtitit: cum ſoluta tum vincta numeris oratione præcelluit. Auctoris genium exprimunt quæ ſcripſit *De Clavis Dominicis*, *Amphitheatrum Amorum*, *Quadrageſimale*, *Elogia Virorum illuſtrium ſui Ordinis*, *Chronicon univerſale Monaſticum*, *à Proſpero Stellartio*. Obiit Bruxellæ anno 1633. ætatis 47.

Cyprianus Croesels, Antverpianus, ex Ordine Capucinorum, per Tractum Rheni Commiſſarius, ſcripſit *Lectiones Paraeneticas ad Regulam S. Franciſci*, Coloniæ 1625.

Antonius de Escobar & Mendoza, Valliſoletanus, Hiſpanus, S. J. Theologus, Concionator inſignis: in 6. caput S. Joannis ſcripſit Commentarium Valliſoleti 1624. editum, qui eſt "De Venerabili Euchariſtiæ Sacramento; Conciones in Evangelia Sanctorum & Temporis, Summulam Caſuum Conſcientiæ. Florebat in vivis anno 1637.

Jacobus Bolducius, ex Ordine Capucinorum; luculenter in Job ſcripſit Tomos duos in fol. Pariſiis 1635. & librum *De Eccleſia ante legem*, ibid. 1630. in 4.

Hermannus Hugo, Bruxellenſis, è Soc. Jeſu Presbyter vivido ingenio, canendi & ſcribendi laude præſtans, humanioribus litteris eximiam adjunxit Philoſophiæ ac Theologiæ peritiam. Flandrica, Italica, Hiſpanica, Germanica, Gallica, veluti materna loquebatur, magna Latinæ linguæ facundia dicebat. Illum Dux Arſchotanus in Hiſpaniam comitem & Confeſſarium ſecum abduxit. Regios milites afflatos contagioſo morbo promptus, aſſiduus & integer juvans ipſe contagioſa febri deceſſit Rhenobercæ, anno Scriptoribus Belgis fatali 1629. ætat. 41. Scripſit *De prima ſcribendi origine, & univerſa litteraria antiquitate*, Antverp. typis Plantinianis. *De vera fide capeſſenda: Pia Deſideria, Emblematis, Elegiis & Affectibus Sanctorum Patrum illuſtrata*, quæ jam & Flandrice & Gallice translata ſunt. Obſidionem Bredanam ductu Ambroſii Spinulæ perfectam. *De Militia Equeſtri antiqua & nova* lib. V. Adornaverat quoque, niſi mors occupaſſet, *Hiſtoriam Bruxellæ*, patriæ ſuæ, atque tom. III. *contra Atheos*.

Valentinus Paschalius, Utinenſis, multa partim vincta, partim ſoluta oratione Romæ edidit, quæ *Leo Allatius* in ſuo Indice recenſet.

CCXXXVII. Joannes Mantelius, Eburo, è Comitatu Loſſenſi oriundus, Ordin. Erem. *S. Aug.* Doctor Theol. bonam juventutis partem impendit docendæ Rhetoricæ. Ætate provectior ſe totum dedit eloquentiæ ſacræ, concionibusque ad populum habendis. Edidit *Diem devotarum mentium*. *Speculum Peccatorum*, ſive, *Admirandam S. Auguſtini Converſionem*, hiſtorica narratione, diſcurſibus moralibus, & emblematibus in æs inciſis adornatam. *Artem artium*, ſive *De regimine Sanctimonialium Diatribe*, Antverp. apud Plantinianos 1640. in 8. *Feriarum Academicarum* librum ſingularem, & alia.

Vincentius Riccardius, Neapolitanus, Clericus Regularis, multa veterum Græcorum Patrum monumenta è tenebris eruit, & Latina civitate donavit. Inter alia laudatur *Catena in D. Lucam*.

Godefridus Wendelinus, Leodius, natus in opido Hercano, ditionis Loſſenſis, ſub *Henrico Aleno*, viro doctiſſimo, eum in literis progreſſum fecit, ut mox condiſcipulis antecelleret, pangeretque 13. ætatis anno Jambos ſupra ætatem ac ſpem eruditos; linguis Hebraica Græcaque, non minus ac Anſonia mox inſignis evaſit. Cujusdam condiſcipuli ſui invitamento perrexit in Germaniam, Pragam petiturus, ſed Norimbergæ correptus dyſenteria, proficiſci ultra prohibitus eſt, atque ægre ſibi reſtitutus in Belgium revertit. Hinc inquies ingenium Gallias petiit, & Lugduni Emendatorem egit Typographicum. Anno Jubilæo 1600. Romam adiit, peragrataque Italia dum per Maſſilienſem Galliæ provinciam iter domum verſus inſtituit, ſubſtitit ibidem, ſtudiaque ſua impenſius excoluit; Dinienſem inſtituendo juventutem, diſcipulum præ multis unum nactus eſt *Petrum Gaſſendum* ſcriptis famaque celebrem. Anno 1604. vix viſa patria Galliam repetiit, & Pariſiis annis octo in familia vixit *Andreæ Arnaudi;* locuplete ſtipendio ſe & liberos ejus ad Juriſprudentiæ faſtigium evexit, & in Advocatorum numerum adlectus cauſſas egit. An. 1612. reverſus in Belgium, rebus familiæ hæreditatiſque paternæ compoſitis, pietatis ſtudiis deinceps ſe addicere occœpit, Bethaſiorum juxta Dieſtemium, poſt Eccleſiæ Hercanæ Parochus, inde Condatenſis in Hannonia Canonicus, & nuper Tornacenæ diœceſis Officialis conſtitutus eſt. Vir eſt in Matheſi & aliarum diſciplinarum encyclopædia verſatiſſimus, eoque nomine luculentum teſtimonium meruit *Ericii Puteani* de *Olympiadibus* ſcribentis: Unus ille *inquit* aut ſcit omnia, aut ſi hoc homini negatum, quam pauciſſima ignorat: major ſæculo noſtro, quia ad antiquum ſe compoſuit, cum Eudoxo, Metone, Calippo, Hipparcho olim nominandus.

zed by Google

dus. Omnes exhauſit ſcientias ut unam ſciret & ſummus eſſet, atque ſacris ſtudiis ornamentum à Matheſi adferret. Edidit *Loxias*, ſeu *de Obliquitate Solis Diatribam* ſive *Diſputationem*; *Arietem*, ſeu *Velleris Aurei Encomium*, verſibus Elegiacis; *De Tetractyi Pythagora Epiſtolicam Diſſertationem*. Nuperrime edidit *Pactum legum Salicarum*, opus diu expectatum, quodque editum, neminem, niſi forte Gallos, pudebit; jam ab ipſomet opere, quam ab auctoris induſtria commendandum. Quæ molitur De Motu Cœlorum, ſi fata ſinant, De Eclypſibus Lunarum hujus ſæculi, De Diluvio, Chaos Temporum, & alia, non dicam Europa, ſed orbis univerſus jure mirabitur.

Joannes Nunius, Hiſpanus, Ordin. Minorum regularis obſervantiæ, Conſiliarius S. Generalis per Hiſpanias Inquiſitionis, tomis duobus edidit Chronica ſui Ordinis, quæ ad annos 1517. Promittit continuationem dicti operis ad uſque noſtra tempora.

CCXXXVIII. Angelus Vantius, Ariminenſis, Ordin. Erem. *S. Auguſtini*, S. Theol. Doctor, vir multi juga eruditione præſtans, ſcriptis ipſe clarus, & aliorum ſcriptorum præclaris operibus à ſitu & oblivione in lucem publicam vindicandis ſingulari zelo præditus. Inter quæ ſunt ab illo repurgata, atque illuſtrata ſcriptorum Ordinis ſui opera ſequentia: *Gerardi Senenſis Quodlibetorum liber. Ejusdem Quæſtiones Philoſophicæ ac Theologicæ.* Item, *Fabiani Jannenſis Tractatus de Cambiis*, Bononiæ an. 1626. *Alexandri à S. Elpidio, olim ejusdem Ordinis Generalis, Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate*, Arimini anno 1624. *Ægidii Romani Tractatus de Corporis formatione*, ibidem anno 1626. *Gregorii Ariminenſis Tractatus de Impreſtantiis Venetorum, & de Uſura*, ibidem anno 1622. Scripſit vero ipſe, ac typis vulgavit, *Diſcurſus circa præcepta Decalogi.* Item *Quomodo læſa fama ſit reſtituenda.* Item *De tuendis Regularium privilegiis*, Bononiæ anno 1626. *Juſtam defenſionem pro ſermonibus S. Auguſtini ad fratres in Eremo*, Patavii apud *Crivellarium* anno 1627. Item *Diſciplinam Clericorum*, Bononiæ anno 1623. *Brevem animadverſionem de Univerſorum hominum ex ipſo jure originis naturalis ſubjectione temporali Principum Laicorum poteſtati, qualis ſit & quam late pateat* contra *M. Antonium de Dominis*, ibidem. Exſtat ejusdem opus Italico Sermone, cui titulus: *Academia Spirituale è temporale parte prima*, Arimini, anno 1636.

Ludovicus Borbonius, Condæus Princeps, Anguenſium Dux, Borboniorum ac Valeſiorum proſapia oriundus: Regale ſuum ſtemma volumine luculento, quod *Reginam Eloquentiam* prænotavit, anno ætatis ſuæ vigeſimo editam, decoravit.

Benedictus Halftenius, Ultrajectinus, Regulam Benedictinam Affligemii profeſſus ubi Præpoſitus conſtitutus, primævam & ſtrictiorem Regulæ Benedictinæ obſervantiam ſive reformationem ibidem anno 1627. recepit Scripſit *Propugnaculum Reformationis monaſticæ Ordin. S. Benedicti*; cui reſpondendo *Carolus Rymius*, ad S. Petrum in Monte Blandinio Gandavi Abbas, oppoſuit *Scutum inexpugnabile Æquitatis.* Item edidit *Haftenius Diſquiſitiones monaſticas*, quibus *S. Benedicti* Regula, & religioſorum rituum Antiquitates varie dilucidantur; præmiſſa *S. Benedicti* vita 1643. in fol.

Carolus de Aremberch, Bruxellenſis, Comes de Seneghem Caroli Comitis Arembergii & Annæ Croyæ filius, mundo valere juſſo, S. Franciſci Regulam in ordine Capucinorum profeſſus eſt. Antonius in ſæculo dicebatur. Edidit *Flores Seraphicos*, ſive, *Icones & Geſta Virorum illuſtrium ſui ordinis.* Colon. 164c. in 4.

Jacobus Cheyneus ab Arnage, Scotus JCtus, Canonicus Tornacenſis, Philoſophiam Duaci in Collegio Regio profeſſus eſt. Edidit *Analyſim in libros XIV. Ariſtotelis de Prima, ſeu Divina Philoſophia*, cum *Scholiis*. *Scholas*, ſive *Orationes II. De perfecto Philoſopho. De Prædictionibus Aſtrologorum. Analyſim in Phiſiologiam Ariſtotelicam.*

Benedictus de Bacquere, Religioſus Dunenſis, edidit *Admirandam morum, & nomini Norberti Metamorphoſin*, anno 1647. typis *Jacobi van Ghelen*, quam hoc anno ſubſequentur *Anagrammata ſacra*, epigrammatibus, ſacræ Scripturæ ſententiis, ac ſanctorum Patrum dictis enodata. Item *Maria Magdalena converſa, & inverſa.*

Carolus Myddelton, Anglus ex ordinis Ciſtercienſis monachus ſancti Salvatoris, Antverpiæ, moribus reſpondet auorum nobilitati & virtuti. Typis præparavit *Librum conſolatorium infirmis ac moribundis*, ſumme utilem ex optimis auctoribus deſumptum.

CCXXXIX. Joannes Jacobus Chiffletius, Burgundus, Palantii Toparcha, Veſontione apud Sequanos *Joanne Chiffletio*, Patricio & Conſulari, *Laurentii Chiffletii* Senatoris Dolani filio, natus eſt anno 1588. Abſolutis in patria ſtudiis Medicam profeſſionem ſponte amplexatus eſt, ad parandam omnis generis eruditionem, varias Europæ provincias peragravit, & multas Antiquariorum Pinacothecas, illuſtriumque virorum Bibliothecas luſtravit & excuſſit. In patriam reverſus, multis Reip. honoribus cumulatus, ipſum quoque Conſulare munus diu geſſit, à Veſontina civitate ad Sereniſſ. *Iſabellam Claram Eugeniam* delegatus eſt, quæ cognita viri virtute & prudentia eum admiſit in palatii ſui intima, Archiatri titulo, moxque mandavit in Hiſpaniam profi-

Digitized by Google

proficiſceretur, ubi à Rege *Philippo IV.* Archiater creatus, ſalutis ejus curam geſſit, ab eodemque *Hiſtoria Ordinis Aurei Velleris* conſcribendæ mandatum accepit; quam brevi, ſtylo *Julii* ejus filii, adornatam & abſolutam à paternis adverſariis exſpectamus. In Belgium redux, atque *Iſabella* cœlo recepta, *Ferdinando* item Cardinali Belgiique Præfecto Archiater à cubiculis fuit & vixit magna apud eum integritatis atque doctrinæ æſtimatione. Operum ejus ſeries hæc eſt: „Veſontio civitas Imperialis libera, Sequanorum metropolis, plurimis nec vulgaribus ſacræ & profanæ hiſtoriæ monumentis illuſtrata; De loco legitimo Concilii Eponenſis obſervatio; Lachrymæ priſco ritu fuſæ in exequiis Sereniſſ. Archiducis Alberti Pii. De linteis ſepulchralibus Chriſti Servatoris Criſis hiſtorica; Portus Iccius Julii Cæſaris demonſtratus; Inſignia gentilitia Equitum Ord. Velleris aurei ad noſtra usque tempora; Acia Cornelii Celſi propriæ ſignificationi reſtituta; Diſſertatio militaris de Vexillo Regio in Caſteletenſi pugna Francis erepto, Duce Franciſco de Mello, Turris Lacunæ Marchione; Vindiciæ Hiſpanicæ adverſus Gallos," Antverp. apud *Moretum*, cujus & typis acceſſit *Appendix; Lotharingia maſculina*, & alia.

Philippus Chiffletius. *Joannes Jacobi* frater Abbas Balernenſis, Prior Belliſontis, Canonicus item Biſontinenſis, Sereniſſ. Principi *Iſabellæ*, deinde *Ferdinando* Hiſpaniarum Infanti à ſacris Oratorii, *Claudii porro d' Achey* Archiepiſcopi Veſontini & S. R. Imperii Principis Vicarius Generalis, luſtravit adoleſcens celeberrimas Academias; atque in Belgium, profectus, *Ericii Puteani* contubernio Lovanii eſt uſus, & arctam cum eo familiaritatem ob ingenii vim iniit. Pollet magna antiquitatis cum ſacræ tum profanæ cognitione, totiusque notitiæ nummorum & gemmarum priſcorum vivens velut eſt theſaurus. Scripſit *Lachrymas funebres in morte Philippi III. Regis Catholici. De pietate erga fidelium animas igne purgatorio detentas*, Gallice *Præfationem & Notas in Conc. Tridentini Canones & Decreta. Thomæ à Kempis opera* Gallice repoſuit. Ipſi ſunt gemini fratres in Societate *Jeſu*, ſcilicet

Laurentius, Vir multiplici præſtans eruditione, qui Latine & Gallice vulgavit *Ideam præcipuorum actuum ad invocandam miſericordiæ Matrem; Vitam & mortem P. Marcelli Franciſci Maſtrilli. Catechiſmum puerorum primo ad Synaxim ſacram accedentium.*

Petrus Franciscus, Philoſophiam, Sacras litteras, & linguam ſanctam profeſſus, magnis quæ meditatur operibus pie præluſit, edito Gallice & Latine opuſculo *de oblatione ſui.* Gallice vero *de Praxi quotidiana amoris Divini, & Devotionis erga B. Virginem & Sanctos. Marii* Aventicenſis Epiſcopi *Chronicon* primus detexit & vulgavit Tomo 1. *Script. Hiſt. Franc. Ferrandi* Archidiaconi opera nondum vel edita, vel antehac nonniſi mutila, quemadmodum & *Creſconii*, Divione apud *Palliotum* Typographum anno 1648. in 4. Et ſane Chiffletiana domus univerſa Pietatis omnis, elegantioris doctrinæ, honorumque quoddam ſeminarium eſſe videtur: nam & *Joannes Chiffletius*, Juris-Conſultus, *Julii* frater edidit *Apologeticam Parenæſim ad linguam Sanctam* Antverp. apud *Moretum* anno 1642. Neque enim alienam arbitratus eſt a Jurisprudentia ejus Linguæ peritiam, præſertim cum *Ant. Auguſtino* atque *Andrea Alciato* facem præferentibus, multis in locis *Pandectarum & Codicis*, Syriæ Phœnicis, quæ *Ulpiani* patria fuit, phraſim agnoſceret, & plane Judaicum dicendi genus.

Julius Chiffletius *Joan. Jacobi* filius, metropolis Biſontinæ Canonicus & Prior Donnæ Petræ in Sequanis, *Diod. Tuldenum* Lovanii *Leges* interpretantem audivit, & *Puteano* Præſide politiorem litteraturam coluit, Bruxellis autem, una cum fratre *Joanne*; in Hebraicis Profeſſorem habuit *Mantuanum* quendam natione Judæum, profeſſione Catholicum. Scripſit *Audomarum obſeſſum & liberatum* anno 1638. *Commentarium de Cruce Andreana in Arienſi obſidione cælitus oſtenſa* & alia. In patriam reverſus & in Academia Dolana J. U. lauream doctoralem adeptus, mox ab Illuſtriſſimo *Claudio d' Achey* Archiepiſcopo Veſontino Vicarius Generalis in ſpiritualibus & temporalibus renuntiatus; biennio exacto, ab ipſomet *Philippo IV.* Rege inde Mantuam Carpetanorum evocatus, & Ordinis Velleris aurei Cancellarius creatus eſt, anno 1648.

Petrus à Boexelaer, Antverpienſis, Religioſus, & Supprior *S. Salvatoris*, Ord. Ciſt. in patria, & a Concionibus atque Confeſſionibus Monialium Vallis *S. Bern.* Diſtemii, ſcripſit *Viam ſalutis, & Spirituales conferentias inter Paſtorem & Opem*, impreſſas Antverpiæ apud viduam *Cnobbaert.*

CCXL. Didacus Saavedra Faxardus, Eques ord. militaris S. Jacobi, in ſupremo Indiarum Senatu Conſiliarius, & Plenipotentiarius Regius in Conventu Monaſterienſi pro pace generali inter Reges componenda Legatus, vir & natalibus & ingenii præſtantia nobiliſſimus, agendarumque rerum peritiſſimus, edidit *Ideam Principis Politici Chriſtiani centum Emblematibus illuſtratam*, quam dedicavit Sereniſſimo Hiſpaniarum Principi *Balthaſari Carolo*. Item *Coronam Gothicam, Caſtellanam & Auſtriacam, politicis Notis illuſtratam.* Obiit Matriti, anno 1648.

Digitized by Google

Joannes Rivius, Lovanienſis, Ord. Erem. S. Auguſtini, S. Th. Doctor, poſt varia in Ordine ſuo munia laudabiliter adminiſtrata, ejuſdem per Inferiorem Germaniam Prior Provincialis: varia eruditione prædìtus, & ſtylo promptus atque inprimis elegans. Edidit *de Vita S. Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi libros quatuor;* opus doctum, atque omnibus *Auguſtinum* legere & intelligere volentibus perneceſſarium. Antverpiæ apud *Verduſſium*, anno 1646. Extant ejuſdem *Poëmata*, ante annos aliquot edita Antverpiæ typis *Artſenii.* Idem *Zodiacus Myſticus* Gallice ab ejuſdem Ordinis Religioſo conſcriptus, ab eo Latinitate donatus.

Bartholomæus De Los Rios y Alacron, Hiſpanus Valliſoletanus, Ordin. Erem. *S. Auguſtini.* S. Th. Doctor, Sereniſſimæ Infanti *Iſabellæ* in Belgio, ac poſtmodum *Philippo IV.* Hiſpaniarum Regi a ſacris Concionibus. Edidit typis Plantinianis *Hierarchiam Marianam*, ex occaſione Imaginis Deiparæ Virginis, olim in Abredonia Scotiæ miraculis claræ, atque a Sereniſſ. Infante *Iſabella* Bruxellæ in templo PP. Auguſtinianorum omnium cultui ac venerationi expoſitæ. Item *Chriſtum Patientem*, Antverpiæ typis *Leſteenii; Chriſtum e Cathedra Crucis docentem*, ſive, *de ſeptem verbis a Chriſto in Cruce prolatis*, Bruxellæ, typis *Mommartii. Horizontem Marianum*, ſive *Sermones ſuper Feſta Deiparæ Virginis* cum *Tractatu de Nomine Mariæ*, Antverpiæ typis *Leſteenii.* Habet & alia plura propediem edenda.

Joannes Baptista Masculus, patria Neapolitanus, Soc. Jeſu, vir corpore puſillus, ſed ingenio & eruditione magnus, & feliciſſimus inter cætera Poëta Lyricus, Sacrarum literarum & linguæ ſanctæ Profeſſor, ſcripſit *Lyricorum* ſive *Odarum* lib. XV. adverſus hæreticos horum temporum, Neapoli apud *Dominicum Macaranum. Veſuvianum incendium* anno 1631. lib. X. *Encomia Cæleſtium, digeſta per ſingulos anni dies; una cum Veterum Faſtis, quibus Chriſtianæ Religionis præponuntur Faſti. Eruditarum lectionum Veterum Patrum, pro Concionali Theologia* tomos IV. ſecundum ordinem Theologiæ *S. Thomæ.*

Didacus De Sylva, Nobilis Luſitanus, doctrinæ fama præcelluit. Controvertitur cujus Ordinis fuerit, Minimorum an Minorum; Minimi contendunt ex Ordine Minorum in ſuum tranſiiſſe, atque ab eo inquiſitorem Generalem aſſumptum a *Clemente VII.* in quo habent ſuffragantes ſibi Bullas Pontificias aliaque firma ſatis argumenta, ut refert *Franciſcus Lanovius.* Cum *Joannes III.* Luſitaniæ Rex,

Ob ſua qui nulli facta ſecundus erat,

ut cecinit *Emanuel Pimenta*, *Quæſtiones publicas de fide in Portugallia haberi primus a ſummis Pontificibus impetraſſet, deſtinatis ad id Magiſtratibus*, ait *Duardus Nonius*, *Didacum a Sylva* Theologum & Profeſſorem dictis *Quæſtionibus* præeſſe voluit. Sed cum eo muneri *Didacus* aliquamdiu vacaſſet, ſtrenuamque operam in compeſcendis hæreſibus, quæ in dies gliſcebant, impendiſſet, Pontifex, eam poteſtatem ad ſe pertrahendam ratus, ut quam plurimum & ſibi authoritatis, & Nuntiis ſuis ornamenti conciliare poſſet, ad *Joannem* Regem dedit Nuntium *Marcum* Senogallienſem Epiſcopum, & per litteras *Didacum* Ordinarioſque omnes ea poteſtate prohibuit, quoad aliter ſtatuiſſet, quod & *Paulus III.* qui proxime ſucceſſit, edito Diplomate confirmavit. Sed cum Rex nonnihil ægre ferret, eam dignitatem & facultatem *Didaco* fuiſſe abrogatam, cum mandatis eum Romam miſit, ſuo & Regis nomine cauſam dicturum, ubi non tam Regis commendatione, quam ſuo ipſius merito, cum Pontificis gratiam multis officiis demeruiſſet, ſuæ cauſæ approbationem obtinuit. Sed immatura morte præventus ad numquam intermoriturum præmium evolavit relicto Tractatu, *De obſcurioribus ex manifeſtioribus probandis*, contra eos qui vel ſcribendo, vel diſputando, falſa falſis, obſcura obſcuris, incerta incertioribus iuvolvere non erubeſcunt.

CCXLI. Joannes De Lugo, Hiſpanus, patria Hiſpalenſis, ſed natus Mantuæ Capetanorum, poſtquam Romanum Collegium totis propemodum annis XX. publice Theologiam docendo exornaverat; ob ingenii doctrinæque præſtantiam ab *Urbano VIII.* Religioſæ Vitæ ſacram Cardinalitii Purpuram adjungere coactus eſt. Præter ea quæ recenſet *Alegambe* ſcripſit *de Juſtitia & Jure* 1642. *De virtute Fidei divinæ* 1646. expectatur opus *de Spe & Charitate.* Hunc ſequantur aliquot ex eadem Societate moribus, doctrina, ſcriptis, hoc ævo clariſſimi.

Franciscus De Lugo, frater *Joan.* Cardinalis, docuit Palentiæ, Compoſtellæ, Mexici, & in urbe Sanctæ Spei apud Indos Occiduos. Typis emiſit *Theologiam Scholaſticam in 1. p. D. Thomæ*, quæ continet tres Libros *de Deo*, *Trinitate*, *Angelis.* Lug. in fol. *Quæſtiones morales de Sacramentis. De Actibus humanis & de Conſcientia.* Pergit alia parare.

Didacus Lopez Bringellianus, natione Luſitanus, e Soc. Jeſu in Sacro-ſancta Theologia Doctor, Eborenſis Academiæ olim Primarius, & poſtmodum Sacræ Scripturæ Interpres, ac tandem ejuſdem Academiæ Cancellarius, edidit *Harmoniam Scripturæ divinæ*, emodulantem actic-

actiones laudabiles vel vituperabiles virorum ac feminarum antiquo aut novo relatas Teſtamento, expoſitas ad mores a 24. Doctoribus per ſonos Alphabetico ordine diſputatos, judicantes virorum ac feminarum nomina tomis conſonantiiſque diverſis, Ulyſſipone in fol. an. 1646. cujus indefeſſi laboris continuationem promittit longiſſimam.

JOANNES BAGOTIUS, Gallus, Rhedonenſis, edidit *Apologeticum Fidei*, duobus tomis: Priore continetur Inſtitutio Theologica de vera Religione: poſteriore, Demonſtratio dogmatum Chriſtianorum. Pariſ. 1644. & 1645. in fol.

EMANUEL DE NAXERA, Toletanus, Soc. Jeſu olim in Collegio Complutenſi Sacrarum litterarum Interpres, nunc in Madritenſi pro Scholis Regiis Politicorum Magiſter, Scripſit *In Joſue Commentarios Litterales & Morales, cum Appendice de Rabab & Arca figurata*, in quo MARIÆ laudes per ejus Feſta digeſtæ continentur, Lugduni an. 1647. in fol. Hiſpanice dedit *Conciones* Varias, quas ipſemet habuit, editas Compluti an. 1643. in 4.

HADRIANUS LYRÆUS, ſeu van Lire, Antverpienſis, Senatoria familia oriundus, Soc. Jeſu Theologus, ſcripſit *Triſagion Marianum, ſive Trium mundi Ordinum, cæleſtium, terreſtrium & infernorum cultum, pietatem & adorationem ter Sancto Nomini* MARIÆ *vindicatam*, ſuppetiis moralibus atque Hiſtoricis, in gratiam Concionatorum copioſe ſummiſſis.

GVILIELMUS DE LANTSHEERE, Caſſeti in Flandria natus, litteras humaniores docuit ſexennio, Sacram Theologiam quadriennio, quo in munere etiamnum ſedulo verſatur. Edidit *Controverſias contra Jacobum Laurentium, Prædicantem Amſtelodamenſem*, Antverp. ann. 1641. *Piorum Delicias Sacras*, hoc eſt, præcipuarum virtutum affectus, cum brevi methodo Miſſam celebrandi, aut ſacram Euchariſtiam ſumendi, legendi Officium divinum; cæteraque totius diei opera rite peragendi. Hoc opuſculum recognitum & auctum curis ſecundis impreſſit *Arnoldus van Brakel* Antv. an. 1649.

LEONARDUS LAVREDANUS, Venetus, ex Clericis Regularibus Theologus, Scripſit *Sylvam rerum moralium, ſeu prædicabilium*, per locos communes diſtributam; quod opus non ſolum Concionatoribus, ſed Lectoribus quibuslibet; iis præſertim, quibus hujus ſæculi & variorum ſtatuum vitia emendare ac verbis perſtringere volunt promptuarium eſt utiliſſimum & ab ingenio non minus acri, quam ſæculi corruptelis infeſto profectum. Hoc cum plurimorum votis avidiſſime expeteretur in Belgio, *Guilielmus Leſteenius* typis ſuis iterato vulgavit Antverpiæ, an. 1648. in 4. cum duplici *Indice*, altero rerum, altero Concionum per totum annum occurrentium.

ONESIMUS de KIEN, Iprenſis, Capucinus, tranſtulit ex Hiſpanico in Latinum *Homilias Quadrageſimales Hieronymi Baptiſtæ de Lanuza*, Epiſcopi Barbaſtienſis ac Albarracini, Ordinis Prædicatorum Tomos IV. Opus inſigne & diu deſideratum 1649. Habet & alia opera præ manibus.

JOANNES TASSELON, Bruxellenſis, Ord. Erem. S. Auguſtini, Doctor Theol. Lovanienſis Profeſſorque, & Viſitator Ordinis, edidit *Theologiam Auguſtinianam*, ſive *Concluſiones Theologicas de Deo uno & Trino, Angelis, primo homine* &c. Lovanii typis *Maſii* 1634. in 4.

BERNARDINUS de VILLEGAS, Hiſpanus, domo Oropeſanus, S. J. Theologiam Moralem & Scholaſticam multos jam annos docet. Edidit Hiſpanice ſtylo pio, docto & facili *Sponſam Chriſti inſtitutam, ex Vita S. Ludgardis*, cum digreſſionibus exhortatoriis ad Moniales. Madriti typis Regiis per *Tereſam Junti* 1625. in 4. *Exercitia ſancta diei*, ſeu *Exercitium ſpirituale quotidianum*, quod Italice verſum prodiit Romæ 1632. in 16. *Favores B. Mariæ erga ſuos devotos*, Valentiæ 1635. Latine vero *Soliloquia divina; Commentarios in Tertiam Partem Summæ S. Thomæ, de Incarnatione, & de Sacramentis*.

CCXLII. MARIUS CURTELLUS, Villeroſatæ Comes, Catinenſis Patricius, *Philippi IV.* Hiſpaniarum Regis Conſiliarius, *Innocentio X.* dicavit elaboratiſſimum opus *de priſca & recenti immunitate Eccleſiæ, ac Eccleſiaſticorum libertate Generales Controverſias*, in duos libros diſtinctas, in quibus *Antonini Dianæ Reſolutiones* in controverſiam vocantur, & excutiuntur, Madriti ex Typographia Regia, in fol. anno 1647.

ZACHARIAS PASQUALIGUS, Italus, patria Veronenſis, Clericus Regularis Theatinus, ſacræ Theologiæ Profeſſor, edidit *Variarum Quæſtionum Moralium Canonicarum Centurias II.* in quibus ex principiis Theologicis, & ſacris atque civilibus legibus, plura dubia, quæ ad praxim utriusque fori pertinent, tam quoad Regulares, quam quoad ſæculares, perdocte, breviter & dilucide explicantur. Romæ in fol. an. 1647. *Deciſiones morales*, juxta principia Theologica, & ſacras atque civiles leges difficultatum, quæ in utroque foro paſſim occurrunt; quod Theologis & Confeſſa-

 riis

ris utilis eſt Commentarius: etenim in eo breviter & clare recenſentur, rejiciuntur, vel approbantur opiniones tum veterum, tum recentiorum Theologorum & Canoniſtarum; Veronæ, in fol. anno 1641. *Praxim Jejunii Eccleſiaſtici & naturalis*, in qua quidquid in hac materia occurrere poteſt, atque item alia plura dubia deciduntur. Romæ, in fol. 1644. Plura ſcripſit, quæ nos latent; plura item præ manibus habere narratur quæ proxima fœtura in communem utilitatem prodibunt.

LEONARDUS COQUÆUS, Aurelionenſis, Ordinis Eremit. S. Auguſtini, Sacræ Theologiæ Doct. Sereniſſimæ *Chriſtianæ à Lotharingia*, Magnæ Etruriæ Duci, olim à Sacris Confeſſionibus, edidit *Apologiam pro ſummis Eccleſiæ Romanæ Pontificibus*, in qua eorum auctoritatem, & à *B. Petro* usque ad *Paulum V.* ſine ulla interruptione continuatam ſucceſſionem demonſtrat, atque Sacrarum litterarum oraculis, firmiſſimis rationibus, & Hiſtoriarum monumentis, à *Philippi Mornæi* calumniis vindicat. Mediolani anno 1629. in fol.

BARTHOLOMÆUS GRAMONDUS, Gallus, in ſacro Francorum Regis Conſiſtorio Senator, & in Parlamento Toloſano Præſes, edidit *Hiſtoriarum Galliæ ab exceſſu Henrici IV. Libros XVIII.* quibus rerum per Gallos tota Europa geſtarum narratio continetur, Toloſæ apud Arnald. Colomerium an. 1643. in fol. In *Thuani* præcurſoris veſtigiis ire ſe profitetur. *Thuano* ſexaginta anni ſpatium ſcribendi fuit, *Gramondo* triginta tres: ſex illi Reges, unus huic *Lud. XIII.* cujus tempora commemoret. Deſinit ad annum 1630. excluſive.

JOANNES PHILIPPUS VORBURGICUS, Germanus, Præpoſitus Monaſterii Grandis Vallis, & Conſiliarius Herbipolenſis, *Hiſtoriam Romano-Germanicam*, deducta ſerie rerum ab orbe condito usque ad an. *Chriſti* 268. Urbis conditæ 1020. in qua præter Romanorum & Italorum res ſat certas, confuſæ Germanorum res narrantur, diſtinguuntur, & ab innumeris erroribus vindicantur. Francof. typis *Joan. Frid. Weiſii*, an. 1645. in fol. Ad cujus Commentarii majorem lucem præmittitur *de Nominis Germanici notatione, ac vetuſtate Diſceptatio.* Item *Provinciarum*, quæ nunc Imperii Germanici ſunt, *Primæva*, & pro migrationum, gentiumque variatione continuata usque ad Ottonum ætatem *Deſcriptio*, omnia ea fide, quæ humano ingenio poſſibilis eſt. In futuras nundinas ſpondet ſe daturum *Ottonum trium Hiſtoriam.*

CCXLIII. ODORICUS RAYNALDUS, Tarviſinus, Congregationis Oratorii Presbyter, egregias lucubrationes, quibus *Baronius* illuſtraverat Eccleſiam Dei, proſecutus eſt; decimum tertium tomum *Annalium Eccleſiaſticorum* compoſuit, & alios eorundem *Annalium* tomos continuare intendit. Prodiit Romæ dicatus *Innocentio X.* Pont. Max. an. 1646. typis *Maſcardi.*

FRANCISCUS, *Archiepiſcopus Rothomagenſis*, Normanniæ Primas, ſcripſit *de rebus Eccleſiæ, earumque Regimine ac Origine*, per Axiomata Politica Regulasque Eccleſiaſticas exquiſitiſſimam hiſtoriam complectens, Pariſiis in fol. 1645. apud *Antonium Vitre.*

JACOBUS GOAR, Pariſinus, ex ordine Prædicatorum S. Theologiæ Lector, nuper in Orientem Miſſus Apoſtolicus, concinnavit Ευχολογιον, ſive *Rituale Græcorum*, complectens Ritus & Ordines divinæ Liturgiæ, Officiorum, Sacramentorum, Conſecrationum, Benedictionum, Funerum, Orationum &c. cuilibet perſonæ, ſtatui, vel tempori congruos, juxta uſum Orientalis Eccleſiæ, cum ſelectis Bibliothecæ Regiæ, Barberinæ, Cryptæ Ferratæ, S. Marci Pariſiorum anno 1647. apud *Simeonem Piget.*

LODOVICUS ODESPUN de la Mechiniere, Gallus, Presbyter Turonenſis, undequaque collegit Acta poſt Concilium Trid. vel ab Antiſtitibus Gallis, vel à Cathedralium aut Collegiatarum Eccleſiarum Capitulis, vel à Cœnobiis miſſa, & ſuæ fidei, cuſtodiæ diligentiæque credita, ex quibus volumen compilavit, cui titulum dedit *Concilia Noviſſima Galliæ in editionibus Regia Pariſienſi & Colonienſibus omiſſa*, ex MSS. Codicibus, Pariſiis an. 1646. typis *Dionyſii Bechet*, in fol.

JOANNES de MARNIX, illuſtri proſapia apud Belgas ortus, Eques, Baro de Potes, edidit *Axiomata*, ſeu *Reſolutiones Politicas*, idiomate Gallico, quas *Alberto Pio*, Belgarum Principi, dicavit; deinde anno 1631. curis iteratis recenſuit, additionibus, auctoritatibus, inſtructionibus, & exemplis auxit, ac *Eliſabethæ* Hiſp. Infanti nuncupavit, Rothomagi apud *Jacobum Cailloue* in 4.

GERMANUS FORGET, Gallus, cauſarum Patronus in Prætoria diœceſi & ſede Præſidiali Eburonicenſi, ſcripſit *de perſonis & rebus Eccleſiaſticis atque Decimalibus*, Gallice; quod opus firmavit SS. Patrum Decretis & Conciliis, Placitisque Senatuum ſupremæ poteſtatis in Gallia; tractatum adjecit *de Jure Regalium & Penſionibus beneficiariis.*

FRAN-

Franciscus Isella, Cathedralis Eccleſiæ Leodienſis Canonicus, ad inſtantiam Societatis Miſericordiæ, quæ dicitur *Maria de Sole*, primum Italice conſcripſit *Brevem inſtructionem ad corroborandos ac juvandos morituros*, eos præſertim qui ob flagitia ſua, publica Judicum ſententia morti addicti ſunt: addita *Brevi regula ſpirituali*, in uſum eorum, qui ſe ſancto illi operi dediderunt. Quem libellum pium & conſolatorium ex ſacris Doctoribus, & potiſſimum ex *Polanco* compilavit. Converſus eſt in Latinam linguam à *Michaële ab Iſſelt* Amersfortio.

Franciscus Longus à Coriolano, Italus, ex Ord. Capuccinorum, ſacræ Theologiæ Profeſſor, ex Annalibus Card. *Baronii* aliorumque Scriptorum monumentis, eruditione, fide ac ſtudio pari deprompſit *Breviarium Chronologicum*, in quo annuatim Pontificum Vitæ, eorumque Conſtitutiones, & Bullæ, Conciliorumque tum generalium, tum provincialium omnium Acta; hæreticorum quoque, & eorum perverſa dogmata, damnationes, confutationesque; Schiſmata, Perſecutiones, eorumque exſtinctiones; quæcumque denique inſignia in ipſa Dei Eccleſia huc usque acciderunt, breviter & clare enarrantur. Lugduni in fol.

CCXLIV. Cyprianus Croesels, Antverpienſis, ordinis Capuccinorum Exprovincialis, Diffinitor & Commiſſarius Generalis, ſcripſit *Expoſitionem in Regulam S. Franciſci* an. 1633. Redundat Ordo Capuccinorum Scriptoribus clariſſimis, qui omnes hujus ultimæ paginæ compendio recenſeri nequeunt. Hic aliquos Belgas nobis notiores adjungemus. Constantinus Barbansonius, myſtice ſcripſit *de interiori hominis perfectione*, Gallico idiomate anno 1623. Remigius Rythove compoſuit *Vitam, converſionem & mortem S. Mariæ Magdalenæ*. Bonaventura Speeckaert, avunculus meus Bruxellenſis, tractatum evulgavit *de Paſſione Domini*, an. 1626. Amandus Gandensis tranſtulit ex Hiſpanico in Flandricum libellum, cui prænomen: *Inſtructio Religioſorum*, cujus auctor eſt *Antonius de Guevara* an. 1626. Lucas Mechliniensis *Cantica* compoſuit *ſpiritualia* Flandrice, quæ P. *Tiburtius* Bruxellenſis ex eodem ordine muſica illuſtravit anno 1631. Joannes Silveducensis Diffinitor, Provincialis & Novitiorum Magiſter, Flandrice evulgavit librum inſignem, cui titulum præfixit: *Regnum Dei intra vos eſt*. Item *de S. Communione* an. 1637. Antonius Scheyrlens à Rheita, Exprofeſſor, in lucem dedit *Oculum Enoch & Eliæ* anno 1645. Florentinus ab Hanswick, Mechlinienſis, Diffinitor Provincialis, prælo dedit *Cornucopiam Concionatorum* tomis duobus Antverp. anno 1646. habetque alia ſub manu. Gabriel Pambo, Antverpienſis, metro Flandrico compoſuit libellum, cui titulus *Turtur gemebunda*. *P. Tiburtius* muſicam addidit anno 1648. meditatur quoque translationem ex Latino in Flandricum *Annalium Zachariæ Boverii*. Elisius Bassæus *Flores* collegit & in vulgum ſparſit *Theologiæ moralis, de Caſibus Conſcientiæ*, cujus editio tertia & aucta eſt Antverp. anno 1648.

Ferdinandus Ughellus, Italus, patria Florentinus, Abbas SS. Vincentii & Anaſtaſii ad Aquas Saluias, Ordinis Ciſtercienſis, tribus tomis edidit *Italiam* ſive, *De Epiſcopis Italiæ & Inſularum adiacentium, rebusque ab iis præclare geſtis*, ducta ſerie ad noſtram usque ætatem. Opus ſingulare Provinciis xx. diſtinctum, in quo Eccleſiarum origines, Urbium conditiones, Principum donationes, recondita monumenta in lucem proferuntur. Romæ apud *Bernardin. Tannum* anno 1644. in fol. quod opus infinitæ propemodum lectionis eſt, trepidum ac ſalebroſum; *Urbano VIII.* dicavit *Ughellus*.

Joannes Stephanus Menochius, natione Italus, patria Papienſis, *Jacobi Menochii* Præſidis, Juriſconſulti celeberrimi & ſcriptis ſuis notiſſimi filius, Societatem Jeſu anno 1593. æt. 17. ingreſſus eſt. S. Scripturam & Moralem Theologiam publice docuit. Præter ea quæ recenſet *Alegambe* edidit *De Republica Hebræorum* libros octo, quos *Joanni Card. de Lugo* dicavit. Pariſiis in fol. apud *Anton. Bertier*, anno 1648.

Stanislaus Lubienius, Epiſcopus Plocenſis, cui genus apud Polonos vetuſtum ac nobile, religionis Catholicæ propugnator acerrimus, eloquentiæ lumen eximium fuit; noverat is & adverſa forti & proſpera moderato animo tolerare. Ejus opera poſthuma edita ſunt ab Executoribus teſtamenti Antverp. in fol. apud *Meurſium* anno 1643. ſc. *Brevis Narratio profectionis in Sueciam Sigiſmundi III.* Regis Poloniæ & Sueciæ, dum à morte *Joannis* Sueciæ Regis, parentis ſui hæreditarium regnum capeſſeret. *De motu Civili in Polonia* libri IV. *Cauſæ cur Sigiſmundus Poloniæ & Sueciæ Rex bellum Moſchis intulerit*, ad Potentiſſimum Romanorum Imperatorem *Matthiam* miſſæ. *De rebus Sileſiacis diſcurſus Reſponſio ad 70. rationes*, quibus ficti nominis Eques dum Sereniſſimo Regi & Polonis, ne ſe motibus Hungaricis & Bohemicis immiſceant, perſuadere conatur. „Diſſertatio de Jure Regni Poloniæ ad Ruſſicas, Moſcoviticasque ditiones. Stanislai" Zolkievii Generalis exercituum regni Poloniæ Ducis, de bello Turcico Epiſtola deliberatoria," ab Auctore in Latinum verſa. Epiſtola Narrationem belli Turcici ad Chocimum geſti continens ad *Greg. XV.* miſſa. *Ferdinando II.* Romanorum Imp. De eodem bello Relatio. De ſtatu"

"rerum Polonicarum ac militari confœderatione, quæ anno 1622. accidit, Diſſertatio & Querela.
"Reſponſum ad Proteſtationem, quæ nomine dignitariorum Officialium & nobilitatis Palatina-
"tuum Poſnanienſis & Caliſſenſis contra ſtatum Spiritualem in lucem prodierat. Amica Paræ-
"neſis Thomæ Zamoſcio, dum regni Vice-Cancellarius renunciaretur, data. Errata Julii Belli,
"Laureæ Auſtriacæ ſcriptoris, taxata. Monita de recte gerendo Epiſcopatu. Vitæ Epiſcoporum
"Plocenſium. Vita Pſtroconii. Epiſtolarum Decades III. SIGISMUNDI III. capta arce Smole-
"cenſi Varſauiam reducis, nomine Capituli Varſauienſis gratulatoria ſalutatio. Ejuſdem Laudatio funebris. In funere ejuſdem SIGISMUNDI III. Oratio dicta." Habuerat in animo Polonicam hiſtoriam continuare, atque utinam tantum virium, vel temporis ei fuiſſet, quantum rerum notitia valuit. Cæterum valetudine, variis & diuturnis morbis labefactata, & ſub ſenectam titubante, ac omni, quod interdum ſuppetebat, otio Senatoriis & Epiſcopalibus curis transmiſſo, mortalia depoſuit VIII. Idus Aprilis 1640.

CCXLV. THEODORUS HOEPINGUS, Suſatenſis, Weſtphalus, Juris utriusque Doctor, Imperialis Cæſareique apud Friedbergenſes Caſtri Advocatus & Syndicus, auguſtum opus, curæ & vigiliarum pleniſſimum aggreſſus eſt *De Inſignium*, ſive, *Armorum priſco & novo Jure*, in quo Pontificalia, Imperialia, Regia, Electoralia, Archiducalia, Ducalia, Principalia: Comitum, Baronum, Civitatum Imperialium, liberarum Rerumpublicarum, Provinciarum, Collegiorum, Univerſitatum, Academiarum, Heroum, Equitum, Nobilium, Doctorum, Fecialium, Heraldorum, Armigerorum, Beneficiariorum, Officialium, Nuntiorum, Satellitum &c. Inſignia; horum Appellationes variæ, Deſcriptiones, Genera, Origines, Cauſæ, Occaſiones: Perſonæ deferendi ea facultate pollentes, vel minus: Modi acquirendi: Clypei, Scuta, Imagines, Colores, Metalla, Galeæ, earumque Ornatus, Coronæ, Cruſtæ, Alæ, Suſtentacula: loca quibus expinguntur, cælantur, ſuſpenduntur publica ac privata, propria & aliena: Modus rite conficiendi ac collocandi: Cauſæ finales: Uſus, poteſtas & effectus diverſi: Actiones & Judicia tam poſſeſſoria quam petitoria, pœnalia & fiſcalia: Remediaque alia competentia: Probationum ratio multiplex. Amiſſio, extinctio & abolitio: Proceſſus circa hac ſervandus. Denique affinia, veluti ſignorum militarium & vexillorum: Notarum Gentilitiarum, Stigmatum & Cicatricum: Imaginum, Statuarum & Simulachrorum Græcis & Romanis receptorum: Nominum, Titulorum, Inſcriptionum, Annullorum aureorum, Symbolorum & Emblematum: Sigillorum, atque tandem, Syntheſium ac Diviſiarum Jura, ex ſacro Bibliorum Codice, Jure Canonico, Civili, Conſtitutionibus Imperialibus, B. Patrum, Theologorum, Juriſconſultorum, Medicorum, Hiſtoricorum, Poëtarum, Philoſophorum & Claſſicorum Auctorum ſcriptis: Cameræ Imperialis aliorumque Senatuum & Curiarum Deciſionibus, Præjudiciis & Votis, ſervata fide hiſtorica, & inſperſis hieroglyphicis, controverſiisque paſſim incidentibus accurate reſolutis in communem Reip. Romanæ, & Rei Litterariæ, cum primis Juriſconſultorum & Antiquariorum uſum theoricum & practicum ſummo ſtudio & labore, recens eruit, diſcuſſit, & enodavit. Hunc Tractatum, plurium luſtrorum fœtum, dicavit Auguſtiſſimo Romanorum Imperatori *Ferdinando III*. Noribergæ anno 1642. in fol.

CCXLVI. PAULUS PIASECIUS, Polonus, Epiſcopus Præmislienſis, accurate & compendioſe ad utilitatem publicam conſcripſit & divulgavit *Chronica geſtorum in Europa ſingularium*. Opus eſt tanto Præſule dignum, in quo omnium Chriſtianorum Dynaſtarum hujus ſæculi ſtatus modeſta puri Latini ſermonis elegantia deſcribitur; argutiores ſententiarum concluſiones, nominum, rerumque origines à longe derivatas prudens omittit, uti & cauſas conſiliorum atque eventorum indagationes curioſiores, quæ magis exprimunt animi affectum ſeu ingenium ſcriptoris, etſi orationem ornant, illo adulterant rei veritatem, ſemper gratiorem dum ſuomet candore genuino nitefcit. Non niſi ſignat ſui temporis memorabilia, quæ diligenti ſtudio ex relationibus non ſuſpectis conquiſivit, & plura, quibus ipſemet interfuit; ea, ut melius ſuæ narrationis cohæreat argumentum, incipit ab actis *Stephani Battori*, qui anno 1575. electus eſt in Poloniæ Regem. Auctor inde ſua coæva ab initiis regni *Sigismundi III*. usque ad annum 1645. producit, quo & anno typis expreſſa ſunt illa *Chronica* Cracoviæ, ad *Franciſc. Cæſarium*, in fol.

DIDACUS NISSENUS, Hiſpanus, Abbas ordinis S. Baſilii Magni, Hiſpana ſic defatigavit prela, ut triennio non integro tota viginti millia exemplaria unius *Quadrageſimalis* dare coëgerit: neque ea tamen prenſantium votis paria. Summis encomiis à viris celeberrimis commendatur, à commendatiſſimis celebratur, nec pro dignitate tamen vel commendatus, vel celebratus eſt: quaqua enim illum ſpectes, invenias quæ ab avidiſſimis oculis exſpectari poſſint: ubique ſui ſimilis eſt, ubique acutus, ſimulque conſpicuus, ubique gravis, ubique modeſtus, ubique docet & vel oblectat, vel movet, ubique vel ſcripturę gemmas fundit, vel Patrum flores ſpargit, quorum ſententias tam grata & elegante paraphraſi plerumque illuſtrat, ut fere plus ſplendeant in apographo *Niſſeni*, quam in ipſo autographo primi auctoris ſui. Ejus opera omnia in tres tomos digeſta,

digeſta, Hiſpano idiomate primum evulgata & ab Italis ac Gallis certatim ſua vernacula recuſa, Latiois auribus donavit *Joannes Frejkinck*, Reimbacenſis, ex ord. Præd. S. Theol. Magiſter, Coloniæ anno 1646. in 4.

CCXLVII. HENRICUS SPONDANUS, Mauleoſolenſis Aquitanus, Appamiarū Galliæ Narbonenſis Epiſcopus, & Regi Galliarum à Sanctioribus Conſiliis, ſcripſit *Cœmeteria ſacra*, cujus ſcriptionis occaſionem dedit extumulatio cujusdam nobilis Calviniſtæ diœceſis Vaſatenſis, quem vi in proximam Eccleſiam Catholicorum, fruſtra obnitente Parocho, ad ſepulturam intulerant; Epiſcopus autem inde auferri in terram profanam curaverat: obſtrepuerunt ſectarii crocodileos quosdam gemitus ingeminantes, quibus ſe adeo inique à Catholicis haberi, ac præſertim in denegatione communionis ſepulchrorum conquerebantur. Itaque *Spondanus*, arrepto calamo plauſtra calumniarum hoc tractatu propulſat & demonſtrat nefas eſſe hæreticos ſimul iisdem monumentis ſepeliri cum Catholicis; & ſi forte ſepulti fuerint, extumulandos eſſe. Edidit etiam *Annales Eccleſiaſticos* ex XII. tomis *Baronii* in Epitomen redactos tomis II. in fol. Item *Annalium* ejusdem *Baronii Continuationem* ab an. quo is deſierat, ad finem anni 1640. tomis III. quorum primus diviſus eſt in duas partes. Pariſiis an. 1641. in fol.

PETRUS LOYCX Belga Turnhoutanus, Protonotarius Apoſtolicus & ad S. Willebrordum Antverpiæ Paſtor. Edidit *Commentaria moralia in Pſalmum CXVIII. Beati Immaculati &c.* reliquarum omnium vere principem, ſacris SS. monitis aſperſa, & feſtivo exemplorum ſententiarumque apparatu exornata, in quibus non ſolum pleraque *Pſalterii Davidici*, ſed & alia difficiliora ſacræ paginæ loca illuſtravit, ac bene beateque vivendi methodum tradidit; opus Eccleſiaſticis omnibus utiliſſimum & neceſſarium, ſed imprimis divini verbi Præconibus paratiſſimum; cum tribus Indicibus, ſcil. S. Scripturæ, Rerum memorabilium & Concionum per totum annum. Antverp. apud *Guilielmum Leſteenium* an. 1643. in fol. Edidit etiam *Sæculum Aureum*, ſive *De Pace* libros II. quorum primus tum de pace generatim differit, tum ad eam Chriſtianum Principem, aut ad bellum, ubi neceſſe fuerit, ſine gravi noxa gerendum, dirigit; ſecundus particulatim pacem cum Deo, pacem cum proximo, & pacem cum ſeipſo proponit. Quæ omnia divinis humanisque ſcriptis aſſeruit, illuſtravit ex curſu morali, & cujusvis ſtatus hominibus, præcipue Concionatoribus accommodavit, cum triplici item Indice. Ibidem in fol. an. 1645. Auctor item fuit libri morali doctrina ſacrisque monitis referti, raro Hiſtoriæ delectu & varia lectione jucundi, cui titulum fecit *Laboris Encomium, Acedia Vituperium*, in 4. ibidem an. 1646. Inſudabat deſcribendæ *Hiſtoriæ Miraculorum Divæ Virginis*, quæ ad S. Willebrordum Antverpiæ colitur, cum ſtudiis, laboribus & longa valetudine exhauſtus pie deceſſit Antverpiæ anno 1646. in Cathedrali tumulatus. Prodiit illud poſthumum opus in 12. apud *Leſteenium* eodem anno.

CCXLVIII. JOANNES CHRYSOSTOMUS van der Sterre, natione Belga, patria Silvæducenſis, an. 1591. Litterarum humaniorum encyclopædiam in ſcholis Societatis Jeſu Antverpiæ feliciter abſolvit; Canonicam hinc Regulam Præmonſtratenſem inſtituti Norbertini ibidem in Cœnobio *S. Michaëlis* ſub *Dionyſio Feyten* Abbate profeſſus, adſumpto *Chryſoſtomi* nomine, ac Philoſophicis apud ſuos diſciplinis luculenter eruditus, Theologicas Lovanii hauſit in ſui Ordinis Collegio; quanto fructu, ſcripta probant, quibus Candidum Ordinem potiſſimum illuſtravit, candidus ipſe moribus. Poſt varia, quæ in Cœnobio ſuo functus eſt, officia, & poſtquam pluribus annis verbi divini Præconem egiſſet, publico plauſu, demum ex Priore in Abbatem electus eſt an. 162 . . . Venerandæ ſunt in eo dotes, prudentia præſertim ac vitæ integritas ad cumulum auctæ, magno gregis ſibi commiſſi bono. Præter aſcetica ſtudia, impenſe deditus eſt Hiſtoriis ſacris, & maxime ſui Ordinis antiquitatibus eruderandis, politioris etiam literaturæ ſtudioſiſſimus, pietatem ſemper doctrinæ conjunxit. Scripſit *Panegyricum in Inaugurationem Matthæi Irſſelii*, Abbatis, ſui prædeceſſoris, Antverpiæ, 1614. *In Natalem B. Joſephi*, Canonici ord. Præmonſtratenſis. *In Natalem B. Evermundi* Epiſcopi Raſeburgenſis, ex eodem Ordine. *In Natalem B. Garemberti*, Abbatis S. Martini, ejusdem Ordinis. *In Natalem S. Joannis Chryſoſtomi*. *In Venerabilem Eucharistiam.* *Vitam S. Norberti*, Præmonſtratenſium Patriarchæ, Iconibus & Elogiis illuſtratam, Antverpiæ 1622. in 4. *Vitam ejusdem S. Norberti*, Flandro-Belgice, libris III. ibid. 1623. in 4. & Latine libro quarto auctiorem, quo differitur de ejusdem Sancti Pragam facta translatione. *Natales Sanctorum Ord. Præmonſtratenſis*, ibid. 1625. in 4. *Lilium inter ſpinas*, ſive *Vitam B. Joſephi*, Canonici Steinfeldienſis, Ordinis Præmonſtratenſis, ex archetypo Steinfeldienſi fideliter expreſſam & *Notationibus* illuſtratam; cum aliquot *Opuſculis piis* ejusdem Sancti, ibidem typis Plantin. 1627. in 8. *Romam in hieme*, ſive *Vitam Venerabilis Wilhelmi Rothenſis Canonici*, Ordinis Præmonſtratenſis auctore *Martino Mertz*, Priore dicti Rothenſis Cœnobii, cum *Auctario*. Ibid. Sequentur *Hagiologium Præmonſtratenſe*: *Chronicon Præmonſtratenſe Eccleſiæ S. Michaëlis* Antverpienſis; aliique tractatus, quos prælo maturos habet.

Franciscus à Sancta Maria, Hiſpanus Carmelita Diſcalceatus, Rector Collegii Baëcenſis, ſcripſit idiomate patrio *Hiſtoriam Propheticam Ordinis Carmelitani*, tomis aliquot in folio, Madriti apud *Didacum Diaz de la Carrera*. 1643.

Hilarius à S. Augustino, Hiſpanus Aragonenſis, Carmelita Excalceatus, per Belgiam & Burgundiam ſæpius Provincialis, optime de ſuo meritus Ordine, quem in Belgium inter primos invexit, doctrina præcellens magni, vivacisque vir ingenii, edidit *Vocem Tuba Angeli lucis*, quo libello calumnias Apoſtatarum & Hæreticorum, quibus Religioſos Ordines & Catholicos afficere ſolent, valide & erudite diterſit. Bruxellæ in 4. typis *Velpianis* anno 1635.

Placidus à S. Teresia, natione Belga, patria Duacenſis, profeſſione Carmelita Excalceatus, S. Theologiæ Lector celebris, ſui Ordinis in Belgio primus Definitor, edidit, quas publice habuit variis in locis, *Orationes Theologicas* de Sanctis, quæ citra fucatæ dictionis phaleras, multiplicem eruditionis exquiſitæ ſuppellectilem continent Bruxellis, in 4. apud *Martinum de Boſſuyt*, anno 1648. Alia porro præ manibus habet quæ lucem publicam merentur.

Laurentius Catrosa, Hiſpanus, Ordin. Prædicatorum, Sacræ Theologiæ Doctor, poſt obitum *Hieronymi Baptiſta de la Nuza* Venerabilis memoriæ Epiſcopi Balbaſtrenſis & Albarrazini, ex ejus ſcriptis originalibus collegit & Latinitate donavit ejus *Quinque Homilias de Auguſtiſſimo Altaris Sacramento & Sacroſancto Miſſa Sacrificio*, Antverpiæ apud *Leſteenium* anno 1649. in fol. & 4.

Florentius ab Hanswyck Belga, Melchlinienſis, Ord. Fratrum Minorum Capucinorum Provinciæ Flandro-Belgicæ, Concionator ac Definitor, edidit *Cornucopiam Concionatorum*, abundantem enarrationibus ſymbolicis & moralibus diverſorum conceptuum: in quibus ſub ſpeculi ſimilitudine, una cum pluribus Electis ſacris, copioſe agitur de S. Virginis myſteriis, &c. quæ exacte & curioſe enucleantur, tomis 2. in fol. tertius brevi prodibit; omnes cum Indice quadruplici, ibidem.

Adrianus Moens, Antverpienſis, S. Theol. Licentiatus, cujus jam à triginta ſex annis Lectorem egit, edidit *Enchiridion Religioſorum*, quo tradit ſelecta quædam ex jure communi, patrio, Theologis, uſuque ordinario Regularium Congregationum cum ad forum internum tum ad externum ſpectantia, ibid. an. 1646. in 8.

CCXLIX. Matthias Faber, Germanus S. Theologiæ Licentiatus & Profeſſor ſimul, ex Parocho Neoforenſi, vernacule *Neumarck*, Paſtor ad D. Mauritii Ingolſtadii & Palatinatus Superioris per diœceſim Aichſtadianam Viſitator, nunc Societ. Jeſu, ſcripſit eruditiſſimum *Opus Concionum* tripartitum in fol. *De Dominicis & Sanctorum Feſtis totius Anni*, quod auctius & correctius tertiis curis prodiit ibidem an. 1643. *Sylvam* ſive *Auctarium variarum Concionum*, quæ Tomum quartum conſtituent, brevi cum bono Deo quoque daturum ſe ſpondet. Vir eſt in Palatinatu de Religione Catholica optime meritus, modo ætate gravis fama longe lateque notiſſimus vivit. Edidit etiam *Controverſias contra Altorfienſes Profeſſores*.

Franciscus Amicus, Conſentinus, è Soc. Jeſu S. Theologiæ Doctor ac multis annis Profeſſor in Collegiis Aquilano, Neapolitano, Græcenſi, Viennenſi, nunc Univerſitatis Græcenſis Cancellarius, edidit *Curſum Theologicum*, juxta Methodum, qua in ſcholis Societatis ubique prælegitur annis quaternis, *D. Thoma* ordini reſpondentem, in VIII. Tomos in fol. partitum. Additus eſt primum nonus Tomus *De Matrimonio*, quod opus in omnibus ſumme elaboratum eſt, ne antiquorum aut recentiorum doctrina, ſive Scholaſtica, ſive Moralis, deſideretur ab utriusque vel Profeſſoribus vel Auditoribus, ſed omnium commodo tota breviter, clare, ſubtiliter & ſolide pertractetur. ibid. anno 1649.

Chrysostomus Henriquez, Hiſpanus, patria Hortenſis, ex Ordine Ciſtercienſi S. Theologiæ Doctor & ſui Ordinis Hiſtoriographus Generalis, felici ſucceſſu ex pervetuſtis codicibus & probatis Scriptoribus edidit *Menologium Ciſterciense*, *Notationibus illuſtratum*. Adjunxit *Regulam*, *Conſtitutiones* & *Privilegia* ejusdem Ordinis, ac Congregationum Monaſticarum & Militarium, quæ Ciſterciense Inſtitutum obſervant; quod opus dicavit *Ferdinando Auſtriaco* Hiſpaniarum Infanti. Continet multas antiquitates, quæ in aliorum Hiſtoriis non reperiuntur, eleganti ſtilo expolitas, à prolixitate prorſus alienas & ſententiis neceſſariis exornatas, Antverpiæ. typis *Plantinianis* in folio an. 1630. Edidit & alia varia, quæ non vidimus.

Mar-

Martinus à Matre Dei, Hiſpanus, Ordinis Excalceatorum, utpote quia omnibus id intereſt *Bene mori*, maximi momenti libellum edidit, quem inſcripſit *Gymnaſium Philoſophiæ Chriſtianæ*, hoc eſt, *Praxim, ſeu Exercitium bene moriendi*, antehac variis in regnis vario idiomate frequenter editum; nunc pridem prodiit ex Hiſpano in Latinum translatus, Coloniæ apud *Jodocum Kalckhoven* an. 1641. in 12. Acceſſit *Praxis* altera ejuſdem argumenti, Auctore *Joanne à Jeſu Maria*, etiam Excalceato, cujus encomium hic ſequatur.

Joannes à Jesu Maria, Hiſpanus, patria Calaguritanus, Ord. Carmelitarum Excalceatorum Præpoſitus Generalis, inter occupationes maximas, & proſtrata ſemper valetudine, diverſis diverſa inſcripſit opuſcula, quæ ut in promptu forent omnia, neve interirent aliqua, ſimul in tres Tomos in fol. congeſta ſunt Coloniæ. Hujus Auctoris libelli magno loco ſemper fuerunt apud *Bellarminum*, ut qui eos, quando per otium licuit, aſſueviſſet lectitare. Tomo primo habetur *Liber Job paraphraſtice explicatus; Cantici Canticorum explicatio; Lamentationum Jeremiæ interpretatio* in tres paraphraſes, Hiſtoricam ſcilicet, Allegoricam & Tropologicam diſcreta; cui Tropologici ſenſus explicatio ſubjicitur; *Pſalmorum* 136. 83. & 41. *interpretatio*. Secundo Tomo *Theologia myſtica* in certam methodum redigitur & explanatur; ordinatur *Diſciplina Monaſtica; Inſtructio Magiſtri Novitiorum* in quatuor partes diſtribuitur; in tot quoque partes redigitur *Inſtructio Novitiorum; Diſciplina Clauſtralis* in duas partes proponitur; *Prudentia juſtorum* complectitur; adduntur *Stimulorum compunctionis* libri duo; *Schola Jeſu Chriſti* in ſeptem partes diſtribuitur; *Schola Orationis & contemplationis*, in qua de mortificatione paſſionum, atque aliis præcipuis ad doctrinam ſpiritualem ſpectantibus materiis præcepta traduntur; *Epiſtola Chriſti ad hominem*, qua varia ad vitam æternam expetendam extimulantia motiva, nec non virtutes eidem acquirendæ neceſſariæ continentur; *Ars amandi Deum* docetur; *Tractatus de cuſtodia legum ad clauſtri diſciplinam tuendam* conſcribitur; *Epiſtola auctoris ad ſuos Religioſos* partim ad conſervandum Spiritum & Regularem obſervantiam, partim ad mala eisdem contraria evitanda rationes ſuggerit; *Epiſtola* alia ejuſdem in fine ſui Generalatus ad Patres & Fratres totius Congregationis, in qua illos ad perfectionem monaſticam exhortatur, erratorumque, ſi quæ commiſerit, veniam obnixe poſtulat; *Verſus* aliquot & *Hymni* ſpirituales, partim in laudem *Jeſu*, partim *B. Virginis* conſcribuntur. Tomo Tertio *Inſtructio Principum* in duos libros diſtribuitur; *Ars gubernandi* compendioſe ſcribitur; ſequuntur libelli *de ſtudio pietatis*, *de bono uſu contemptuque bonorum, divitiarum ac voluptatum, Ars Concionandi, Compendium Vitæ S. Tereſiæ*, *de amore cultuque Reginæ Cœli*, *de pia educatione* ſive *cultura pueritiæ*, *Ars vivendi ſpiritualiter*, *de bono uſu Curiæ*, *Ars bene moriendi in tres partes diviſa*, quarum priore de mediata ad mortem præparatione homini bene conſtituto facienda, diſſerit; ſecunda de immediata & proxima in ipſa morte; tertia de variis mortis ſpeciebus agitur, & additur *Epiſtola* in articulo mortis legenda.

CCL. Nicolaus à Jesu Maria, natione Polonus, Ordine Carmelita Diſcalceatus, ſcripſit *Apologiam Perfectionis vitæ ſpiritualis*, ſive *Propugnaculum Religionum omnium*, *ſed maxime Mendicantium*, ſtipatam centum *Propoſitionibus*, contra *Epiſtolam* cujusdam Theologi anonymi; ad quemdam Magnatem ſcire cupientem, quomodo poſſet diſtribuere bona ſua temporalia ad pios uſus, cum utilitate quam maxima animæ ſuæ. Et cui Ordini Regulari unum è Nepotibus ſuis vitæ Religioſæ deſiderio captum, deberet addicere. Romæ in 4. typis *Corbelletti*.

Thomas à Jesu, Hiſpanus, patria Biatienſis, ejuſdem Ordinis Definitor Generalis, edidit *de Regularium Viſitatione* librum, in quo clare ac breviter ea omnia, tractat quæ in viſitandis Regularibus, obſervanda ſunt. Editio ſecunda Duaci lucem aſpexit in 8. apud *Bellerum*. *Methodum examinandi ac diſcernendi ſpiritualem animæ profectum*. Bruxel. apud *Hub. Antonium*.

Collegium Salmanticense Carmelitarum Diſcalceatorum, pluribus tomis in fol. elaboravit & edidit *Curſum Theologicum*, qui *Summam D. Thomæ* complectitur, omnino conſone ad ea quæ Complutenſe Collegium ejuſdem Ordinis in ſuo Curſu Philoſophico tradit; opus ubique floridum, & numeris omnibus ſic abſolutum, ut eorum, quibus Angelica doctrina cordi eſt, plauſum communem mereatur. Pariſiis ſumptibus *Ant. Bertier*.

Joannes Baptista Uwenius, Antverpienſis, è Soc. Jeſu Theologus, divini verbi præco percelebris, Collegia rexit Antverpiæ, Liræ & alibi. Scripſit *Commentarium litteralem & moralem in Jonam Prophetam*, per Lectiones, ſive Sermones exegeticos LX. diſtributum, quibus omnes, & Prophetæ & Interpretis monitis, ad pœnitentiam, cæterarumque virtutum exercitationem excitantur, ut imminentia vel hoc tempore Chriſtianis provinciis mala, placato numine, propulſent. Illud opus, ut ipſe præfatur, per annos prope viginti meditatus eſt, & illi ſubinde horis ſubciſivis manum appoſuit. Prodiit Antverp. apud *Meurſium* anno 1640.

Thomas Hurtado, Clericorum Regularium Minorum Præpoſitus, Aſſecla D. Thomæ, olim in Collegiis Romano, Complutenſi ac Salmantino, & nunc in Hiſpalenſi publicus Profeſſor, edidit opus II. tomis in fol. inſcriptum *Præcurſor Philoſophus & Theologus*, ſane pulchrum, ſublime, elegans, curioſum, ut qui in indaganda *S. Thomæ* ſui præceptoris Angelici mente tam luculentus, tam felix, ut vix umquam quis felicius eam aſſecutus eſſe videatur. Quippe in hac feraci Scriptorum ſegete, quos velut arenas maris noſtra abundanter tulit ætas, in explicandis nodis & veritate in lucem eruenda celebris habetur, Prodiit Antverpiæ apud *Guilielmum Leſteenium* anno 1641.

Joannes Gibalinus, è Societate *Jeſu* Theologus, ſcripſit *Diſquiſitiones Canonicas de Clauſura Regulari*, ex veteri & novo Jure, Scientiæ Canonicæ ſpecimen: ut explicet ſe, perappoſite combinat diſputationes de ſtructura antiqua monaſteriorum, de morbis epidemiis, de Monachorum pœnis, de veteris Eccleſiæ pœnitentiis, & de variis Monachorum inſtitutis atque ſolemni pœnitentium ſtatu. In referendis Conciliis non indiligens fuit. Quædam congeſſit ex *Gratiani Decreto*, quædam ex *Decretalibus, Clementinis, Extravagantibus*, deſignavit. Recentiorum Pontificum Conſtitutiones ex *Bullario* notavit; Lugduni in 4. anno 1648.

CCLI. Carolus à Manſfelt, Luxemburgius, hoc illuſtrium Scriptorum agmen claudat, illuſtriſſimus ipſe genere, moribus & ſcriptis editis. Eſt ille filius *Petri Erneſti* Manſfeldii Comitis, è Saxonia oriundi, qui ob militarem ſcientiam ac fidem, qua Regias partes in primis Belgii tumultibus eodem ſemper conſtantiæ tenore propugnavit, *Carolo V.* Cæſari, ac *Philippo II.* Regi peræque carus, Belgiique ſummæ Præfecturæ ab *Alexandro Farneſio*, Parmenſi Principe, deſtinatus fuit. Sereniſſimi porro Principes *Albertus* & *Iſabella Carolum* adoleſcentem Romam miſerunt, Philoſophicis, Theologicis & Juriſprudentiæ ſcientiis imbuendum, quas feliciter didicit, indeque Lovanium, hinc iterum Romam remiſerunt; unde tandem in aulam ad Sacra Oratorii adſcitus, poſt apud Bruxellenſes ad D. Gudulæ Decanus, Regii Concilii ex Equeſtri ordine in Ducatu Luxemburgenſi Conſiliarius, atque Eccleſiæ Coll. *S. Piati* Seclinien. in Flandria Præpoſitus. Propter nobiliſſimarum virtutum præſtantiam, ad exercituum, qui *Philippo IV.* Hiſpan. Regi Catholico in Belgii, Palatinatus & aliis Germaniæ partibus militant, Vicariatum Generalem promotus eſt; cui magno Magiſtratui gerendo jam ab anno 1631. diſtinetur, in bene meritos humanitate, ſeveritate in perverſos, pietate, prudentia, ſedulitate pari. Fertur incredibili zelo ad Cleri militaris diſciplinam promovendam. Ejus ſcripta Patrum antiquorum, Pandectarumque ſucco vivida paſſim teruntur; unde non eſt quod vino vendibili hederam appendamus. Edidit autem *Paratitla Decreti: De jure ſacro in genere; deque Eccleſiaſticorum moribus & officiis*, Lovanii, typis *Philippi Dormalii*, 1616. 8. *Utriuſque juris Concordem Diſcordiam*; qua Canones cum Legibus pugnantes conciliantur, Luxemb. typis *Hub. Reulant*, 1619. 8. *Cœnobitica*, De Canonicorum Vita & Origine, Ibid. 1625. 8. *Exercitationem Civilem ad Regulas, juris in* VI. Ibid. 1626. *Exercitationem Civilem ad Breve Apoſtolicum Urbani PP. VIII.* quam auctiorem & elimatiorem edere parat, Brux. apud *God. Schovartium*. *De conſtitutione & poteſtate Delegati Apoſtolici in Militia Belgica Regii exercitus.* 1638. 8. *Sacerdotis Breviculum venerationi Cleri ſacrum.* Ibid. typis *Martini Boſſuyt*, 1642. *Caſtra Dei*, ſive Parochia, Religio & Diſciplina militum, Ibid. in 4. *Chriſtianus*, ſive de Renuntiationibus mundi, Ibid. *Breviculum Hierarchiæ*, Ibid. *Principis Breviculum*, memoriæ *Alberti*, *Iſabellæ & Ferdinandi* ſacrum, Ibid. *Religioſus*, ſive de ſtatu Perfectionis Sacerdotii, Ibid. *Job patiens*, ſive de Providentia Dei erga hominem. Matureſcit in proximas nundinas ejus *Magiſterium militare*, ſive de *Juriſdictione & Jure militiæ Belgicæ*, quod torculo ſuo ſubjicere pergit *Jacobus Meurſius* Antverp. in 4.

INDEX

INDEX IN LIBRUM AUBERTI MIRÆI DE SCRIPTORIBUS SECULI XVI. & XVII.

Abrahamus Bzovius 264
Abrahamus Ortelius 243
Achilles Statius 185
Adam Fumaus 144
Adamantius 174
Adamus Florentinus 213
. . Sasboldus 232
. . Tanerus 253. 293
Adeodatus Senenſis 175
Adolphus Schulkenius 257
Adr. *Barlandus* 122
Adrianus Caſtellenſis 117. 123
. . Hoſtadius 283
. . Lyrius 260. 329
. . Marius 142
. . Moens 266. 334
. . Morbecius 311
. . VI. Papa 126
. . Romanus 280
. . Turnebus 178
Ægidius Bauarius 306
. . Cannartus 290
. . Delfius 119
. . Marcheſinius 175
. . Moncurtius 242
. . à Præſentatione 290
. . Regius, *vernacule* Coninck 301
. . Ricardus 144
. . Topiarius 212
. . Viterbienſis 132
Ælius Anton. Nebriſſenſis 147
Africanus Ghirardelius 284
Agatius de Summa 284
Agatius Guidacerius 128
Aimarus Falco 136
Alanus Copus. Vide Nicolaus Harphfeld. 206
. . Vaſenius 121
Alard. Amſtelodamus 145
Albanus Pinatus 122
Albertus Berutus à Tortona 257
. . Caſtellanus 116
. . Crantzius 221
. . Durerus 127
. . Hungerus 232
. . Laſcus 232. 249
. . Picolus 290
. . Pighius 171
Alanus Parentinus 120
Aldus Manutius 124
. . Pauli F. 238
Alexius Meneſius 254
Alexander Manerbius 273
. . Arioſtus 121
. . ab Alexandro 225
. . Cæſarinus 284
. . Carafa 146
. . Donatus 284
. . Gottifridus 284
Alexander Peregrinus 284
. . . Reinaldus 284
. . . Scultetus 148
. . . Ubaldinus 270
Alfonſus de Leone 302
. . Garcias Matamorus 211
. . Palæotus 244
. . Piſanus 238
. . Rodriguez 282
. . Salmeron 245
. . Verueſius 144
. . Terilla 147
. . à Caſtro, 158
. . à Mendoza 231. 240
. . Contreras 175
. . Guterius Veracrucius 201
. . Orozco 227. 230
Almaricus Bouchardus 126
Aloyſius Cornarus 198
. . Lilius 205. 232. 249
. . Legionenſis 244
. . Lellus 266
. . Lipomanus 168. 217
. . Martianus 125
. . Novarinus 310
Aluarus Hometius Eulalius 210
. . Gometius Toletanus 210
Amandus Gilſelius 311
. . . Zirizæus 135
Ambroſius Catharinus 149
. . Gozzæus 218
. . de Penaloſa 293
. . Quiſtellius 152
. . Marlianus 323
. . Leo 121
. . Moralis 210. 232
. . Pelargus 151
. . de Spiera 120
Anacletus Siccus 305
Andreas Alciatus 151
. . Bajanus 310
. . Capreolus 120
. . Capella 288
. . Caroloſtadius 129
. . Eudæmo-Joannes 282
. . Fabricius 214. 229
. . Fremiottus 309
. . Fruſius 160
. . Hojus 225
. . Maroquinus 267
. . Maſius 242. 192
. . Placus 141
. . Reſendius 241
. . Sauſſajus 309
. . Schottus 298
. . Tiraquellus 160
. . Victorillus 302

Andreas Vega 149
Angelus Rocca 254
. . Canmius 147
. . Gallutius 324
. . Aretinus 134
. . Maria Cherubinus 324
. . Sagarro 287
. . Vantius 326
Anna Binſia 144
Antiochus Brundo 324
Antonius Aioſſa 324
. . Ampigolrius 218. 305
. . Averarius 119
. . Auguſt. 241
. . Boſius 252
. . Carafa 229
. . Cicarella 255
. . Caracciolus 216
. . Carvallius 256
. . Coninecteinius 144
. . Covarruvias 256
. . Cordubenſis 177
. . de Ballinghem 284
. . Comes 132
. . Diana 317
. . Demochares 109
. . de Eſcobar & Mendoza 325
. . Fonſeca 143
. . Florebellus 230
. . Laſainus 117
. . de Ribera 309
. . Gallonius 251
. . Genardus 230
. . Gevarra 153
. . Gava 181
. . Goveanus 257
. . Hovæus 202
. . Hauetus 229
. . Honcala 161
. . Jordinus à S. Floro 324
. . Mancinellus 115
. . Marinarius 324
. . Maria Zacharias 134
. . Marſilius Columna 231
. . Melius 122
. . Meyerus 266
. . Methelicius 117
. . Molina 294
. . Naldius 324
. . Paccius 148. 233
. . Pinus 181
. . Poſſevinus 273
. . Perenottus Granvellanus 199
. . Quintanaduefias 302
. . Quærengus 323
. . Ruteus 312
. . Sanctarellus 293
. . Sanderus 312
. . Sorianus 128
. . Tabares 287
. . Vaſconcellius 290
. . Vercellenſis 120
. . Vulpes 323
Archangelus Carraccia 295
Armandus de Bello-viſu 118
Arnaldus Albertinus 135. 220
Arnoldus Badetus 118
. . Ferronus 197
. . Hauenſius 270
. . Mermannus 206. 231
. . Oſſatus 260
. . Paludanus 309
. . Saphorius 253
. . Veſalienſis 135
. . Wionus 235
Arnulfus Ruſeus 146
Aſcanius Columna 270
Athanaſius Germonius 302
Augerius Gislen. Busbequius 239
Auguſtinus Alveldianus 130
. . Antolinez 296
. . Barboſa 323
. . Dathus 117
. . de Trinitate 231
. . de Witte 323
. . Dodo 116
. . Fivizanus 231
. . Hunnæus 206
. . Loſcus 174
. . Maſcardus 295. 318
. . Moreſchinius 196
. . Niphus 136
. . Nunius à Delgadillo 315
. . Steuchus 144. 220
. . Trivultius 152
. . Valerius 264

Balduinus Junius 304
Balthaſar Etzelius 266
. . Sorius 149
. . Werlinus 156
Baptiſta Ferrarienſis 118
. . Fiera 126
. . Fulgoſius 144
. . Guarinus 263
. . Judex 207
Barnabas Briſſonius 227. 235
. . Kearnæus 309
Bartholomæus Amantius 164
. . Baphius 174
. . Botta 212
. . Camerarius 164
. . Carranza 205
. . de Martyribus 225. 228
. . de Spina 123
. . de Uſingen 130
. . Fajus 189
. . Fiſenas 324
. . Fumus 148
. . Georgevicius 151
. . Gramondus 330
. . Latomus 153
. . Petrus Lintrenſis 300
. . de los Rios y Alang. 328
. . Salutius 239

Bar-

Bartholomæus Senenſis 295
. . Torreſius* 202
. . Valperga 294
. . Ugolinus 252
. . Zucchius 271
Baſilius Pontius 294
. . Zanchius 169. 216
Bellaji tres fratres 152
Bellinus Paduanus 125
Belmontus Cagnolus 259
Benedictus Accoltius 157
. . Arias Montanus 248
. . de Bacquere 326
. . Falcus 141
. . Halttenius 326
. . Horbeſtus 236
. . Juſtinianus 277
. . Palmius 245
Berardus Bon-Joannes 219
Bernardus Bahuſius 285
. . Baſinus 118
. . Gomeſius 178
. . Luxemburgius 137
. . Roſſignolus 278
. . Rottendorffius 315
. . Salinus 269
Bernardinus Sandovallius 191
Bernardus Scardeonius 167
Bernardinus de Villegas 329
Bertrandus Argentreus 228
Blaſius Melaneſius 116
. . & Joan. Monlucius 196
. . Ortizius 149
. . Viegas 250
Boëtius Epo 252
Bonaventura Nepos 122
. . Dernoyus 315
Bonifacius Simoneta 120
. . Vitellinus 134
Brachius Martellus 175
Bruſſanus Columbus 131

CÆſar Baronius 266
Cæſar Becillus 308
Cæſar Eugenius Caracciolus 308
Cajenatrnus Thilnæus 127
Camillus Campegius 170
. . Lellius 281
Carolus ab Arembergh 326
. . à Baſilica Petri 263. 280
. . Borromæus 221
. . Mansfeldius 336
. . V. Imperator 166
. . Bouillus 119
. . à Lotharingia 199
. . Langius 207
. . Myddelton 326
. . Sagerius 238
. . Scribanus 323
Caſpar, vide Gaſpar
Chocorella 145
Chriſtianus Cellarius 142
. . Maſſæus 143
Chriſtianus Urſtitius 225
Chriſtophorus à Caſtro 281
. . Ægidius 267. 271
. . à S. Antonio 128
. . à Capite Fontium 207
. . Avendanius 299
. . Browerus 278
. . Butkens 318
. . Caſalenſis 129
. . Clavius 277
. . de Fonſeca 258
. . Landinus 119
. . Longolius 126
. . Madridius 194
. . Maraſca 262
. . Marcellus 125
. . Maſſeus 143
. . Patavinus 239
. . Richerius 144
. . Sanctoriſius 175
. . Suſtellus 281
Chryſoſtomus Caſalenſis 129
. . Henriquez 334
. . Javellus Canapitius 132
Claudius Aquaviva 281
. . Clemens 322
. . Cruſordus 148
. . de Rota 123
. . Eſpencæus 186
. . Guiliaudus 143
. . Marius Aretius 147
. . Hemeræus 297
. . Martinus Bajardus 146
. . Sancteſius 187
. . Rangalius 291
. . Seiſellus 125
. . Viexmontius 134
Clemens Araneus 150
. . Monilianus 181
Conradus Bavarus 128
. . Brunus 176
. . Clingius 176
. . Collinus 139
. . Goclenius 138
. . Vecerius 132
. . Vimpina 131
Conſtantinus Buccafocus 218
. . Cajetanus 285
Conſtantius Applanus 118
. . Sarnanus 227
Cornelius à Breda 314
. . Crocus 155
. . Curtius 308. 325
. . Gemma 209
. . Janſſenius Gandavenſis 203
. . Lancilottus 286. 300
. . Muſius 188
. . Muſſus 196
. . Schepperus 127
. . Schultingius 267
. . Snecanus 120
. . Valerius 207
. . Wishavæus 197

Coſmas Damianus Hortolanus 178
. . Magalianus 291
. . Palma Fontejus 175
Cunerus Petrus 209
Cyprianus Benetus 120
Cyprianus Crœſels 325. 331
. . Monach. Ciſtert. 174
. . Stapert. 220
. . Suarez 251
DAmianus Craſſus 121
Damianus Goeſius 151
Damianus Roſſius Bonon. 232
Daniel Agricola 125
Daniel Barbarus 182
David à Mauden 314
Dermicius Thadæus 225
Deſiderius Eraſmus 139
Didacus Covarruvias 205. 213
. . à Stunica 216
. . de Bæza 318
. . Daza 300
. . Deza 121
. . de Zelada 318
. . Lopes Stunica 131
. . Lopes Bringellianus 328
. . Martinez à Coria 264
. . Mendoza 201
. . Niſſenus 332
. . à Payna 174
. . Perezius 183
. . Saavedra 327
. . de Silva 328
. . Stella 212. 218
Dionyſius Lambinus 178
Dominicus Bannes 232. 265
. . Buchius 132
. . Grimanus 127
. . Ruzola 303
. . Sotus 148
. . Tuſchus 288
EDmundus Augerius 236
Edmundus Campianus 215
Eduardus Leus 148
Eduardus Sandius 254
Elias Capreolus 122
Eligius Baſſæus 306
Egbertus Spitholdius 296
Elizæus Venturius 263
Emanuel Dalmada 181
. . de Naxera 329
. . Pimenta 258
. . Romanus 314
. . Sa. 237
Emerius Bonus 188
Engelbertus Deſbois 311
Eraſmus Stella 131
Erycius Puetanus 314
Everardus Billichius 172
. . Mercurianus 211
. . Waſſeonbergius 219
Eugenius Piſaurienſis 170
Euſtachius Sichenius 127
Eutychius Cordeſius 159
FAbricius Pallavicinus 254
Famianus Strada 313
Felicianus Capitonius 212
. . Mignarda 183
Felix Contelorius 309
. . Pratenſis 169
Ferdinandus de Caſtro-Palao 308
Ferdinandus Lopezius de Caſtanneda 272
Ferdinandus Nonius 155
. . à S. Victore 273
. . Rebellus 268
. . Ugellus 309. 331
Ferreolus Locrius 280
Flamin. Cereſola 304
. . Nobilius 208
Floravantes Martinellus 308
Florentius ab Hanswyck 334
Florianus Ocampius 210
Florimundus Ræmundus 211
Fortunatus Scacchus 301
Fortunius Garcias 191
Franciſcus Adornus 224
. . Amicus 308. 334
. . Aquillonius 278. 282
. . Alciatus 210
. . Arias 265
. . à S. Angelo 263
. . à S. Maria 334
. . à Pace 279
. . Balduinus 192
. . Balearius 303
. . Battaglinus 308
. . Baudinus 279
. . Belcarius 280
. . Bencius 235
. . Boluitus 308
. . Bonadus 132
. . Bonaventura 236
. . Borgia 190. 274
. . Boutonus 299
. . Bozzius 253
. . Carvaiolus 131
. . Cordubenſis 125
. . Coſterus 285
. . Craneveldius 178
. . de las Cuevas 242
. . de Spinoſa 276
. . de Zuniga 293
. . Diagus 258
. . Forerius 209
. . Georgius 276
. . Goethalſius ſeu Bonicoll. 219
. . Hæmus 251
. . Haræus 300
. . Horantius 206
. . Kella 331
. . Labata 280
. . Lanovius 313
. . Lombardus 170
. . Longus à Coriolano 331
. . Loriot 314
. . Lucas 285

Digitized by Google

Franciſcus Luchetus 121
. . de Lugo 328
. . Mantica 280
. . à S. Maria, 334
. . Maria Taureſius 252
. . Maurolicus 202
. . de Mendoza 296
. . Mendoza 160
. . Nicolaus 131
. . Orantius 174
. . Ortiſius 143
. . Oſſunenſis 132
. . Patricius 132. 266. 267
. . Paulanus 119
. . Pavonus 304
. . Picolomineus, vid. Pius III. Papa 117
. . Polygranus 194
. . Pontanus 149
. . Puteanus 136
. . Quareſimus 225
. . Raphelengius 277
. . Richardotus 236. 195
. . Ribera 229
. . Reverius 229
. . Rothomagenſis 330
. . Romæus 125
. . Ruæus 150
. . Saleſius 286
. . Sarmientus 253
. . Scencquius 211
. . Sfondratus 153
. . Silveſtrius 130
. . Silvius 312
. . Sonnius 203
. . Strada 106
. . Suarez 285
. . Tarapha 132
. . Titelmannus 233
. . Toletus 236
. . Turrianus 221
. . Turnonius 187
. . Vatablus 149
. . Venerius 210
. . Vergara 140
. . Veronius 307
. . Vicedominus 174
. . Vita 188
. . Xaverius 155
. . Ximenius 124
. . à Xodar 308
. . Zamora 174
. . Zypæus 320
Fredericus Bartſcius 272
. . Commandinus 202
. . *Fornerus* 220
. . *Furius* 242
. . Nauſea 153
. . Scenquius 211
. . Staphylus 217
Fronto Ducæus 220. 290
Fulvius Urſinus 253
GAbriel Bareletus 122
Gabriel Barulus 122
Gabriel *Brunus* 121
. . Faernus 198
. . Maria 133
. . Palæottus 240. 244
. . Prateolus 179
. . Putherbeus 134
. . Vaſques 260
Galeatius *Brugora* 174
Garcias de Sylva 287
. . Loaiſa 250
Gaſpar *Bazzæus* 162
. . *Bruſchius* 157
. . Cardillus 174
. . Caſalius 177. 211
. . Cervantes de Gaeta 201
. . Contarenus 146
. . de Simeonibus 305
. . à Foſſa 174
. . Ferrantius 174
. . Fontius 305
. . Francus 219
. . Gonzales 222
. . Hurtadus 300
. . Jongelinus 317
. . Macer 186
. . Murtula 262
. . Querhamerus 138
. . Ruthardus 306
. . Sanchez Granat. 229
. . Sanchez Centumput. ibid.
. . Sanctius 293. 305
. . Satzgerus 132
. . Triſſinus 312
. . Varrerius 185. 226
Gaufredus Bouſſardus 120
Gentianus Hervetus 170
Georgius Agricola 174
. . Arminiacus 247
. . Buſtus 179
. . Colvenerius 311
. . Conæus 312
. . Draſcovitius 174
. . Dux Saxo 135
. . Ederus 179
. . Ethrigius 250
. . Faber 186
. . Sauromanus 131
. . Stengelius 322
. . Valentia 257
. . Vaſarius 201
. . Wicelius 133
. . Willerus 232
Gerardus Bonjoannes 219
. . Bucoldianus 146
. . Bulæus 219
. . Corſelius 309
. . Lorichius 152
. . Matthiſius 196
. . Moringus 161
. . Voſſius 279
Germanus Brixius 152
. . Forget 330
Gilbertus Genebrardus 237

Hieronymus Torrenſis 217
Hieronymus Verlenius 223. 229
. . . Vielmus 215
. . . Wolffius 272
. . . Xaverius 282
. . . Ximenius 172
Hilarius à S. Auguſtino 334
Homerus Tortona 271
Horatius Turſellinus 251
Hubertus Phaleſius 219
Hugo Boncompagnus 221
Hugo Fridevallius 171
Hippolytus Eſtenſis 222

Jacobus Accariſius 322
Jacobus Albericus Saluicus 268
Jacobus Amiotus 227
. . Antonius Middelburgius 249
. . Auguſtus Thuanus 272
. . *Bajus* 227
. . *Bidermannus* 308
. . *Billius Prunæus* 213
. . *Bolducius* 325
. . *Bonfrerius* 293. 302
. . *Bozius* 253
. . Ceratinus 139
. . Cheyneus 326
. . Cujacius 228
. . Davius Card. Perron 297
. . Eyckius 324
. . Faber, Stapulenſis 127
. . Ferruſius 184
. . Fontanus 126
. . Gaffarellus 322
. . Granadus 323
. . Goar 330
. . Gordonius 306
. . Gretſerus 292
. . Gualterus 270
. . Hoochſtratanus 130
. . Hugonius 199
. . Janſonius 293
. . Laymus 180
. . à Loghenhagen 277
. . Latomus Senior 147. 153
. . Latomus Junior 153
. . Ledeſma 197. 231
. . Meierus 156
. . Meizatus 289
. . Mercatus 277
. . Merlinus 128
. . Middendorpius 275
. . Monilius 123
. . Naclantus 172
. . Noguera 173
. . Omphalius 154
. . Pamelius 223
. . Perronius 283
. . Pintus 322
. . Pontanus 287
. . Raymundus à Gavio 267
. . Sadoletus 149
Jacobus Salianus 289. 304
. . Sannazarius 133
. . Scepperus 159
. . Segers 316
. . Simancas 176
. . Sirmondus 311
. . Tevius 181
. . Tuſanus 173
. . Tyrius 236
. . Veldius 210
. . Viveus 229
. . de Voragine 282
. . Wemmerius 308
. . Zieglerus 120
Janus Nicius 317
Janus Pyrrhus 149
Jaſon Mainus 123
Ignatius Loiola 143
Joachimus Hopperus 204
Joachimus Perionius 169
Joannes Abercrombius 246
. . à Bononia 161
. . Adelphus 120
. . Alba 260
. . Albertus Widmanſtadius 164. 219
. . Alexander 140
. . Alfonſus Curiel 284
. . Algrinus 125
. . Aloyſius 288
. . Aloyſius Cherchiarus 311
. . Antonius Beuterus 197
. . Antonius Bovius 246. 289
. . Antonius Flaminius 140
. . Antonius Valtrinus 230
. . Apobolymæus 130
. . à Porta 257
. . Altenſtaig 122
. . à Ludegna 175
. . Annius Viterbienſ. 115
. . Arcerius Theodoretus 276
. . Avila 183
. . Aurelius Augurellus 123
. . Azor 258
. . Bagotius 329
. . Baptiſta à Glano 246
. . Baptiſta Agnerius 195
. . Baptiſta Ateſtinus 152
. . Baptiſta Burg 212
. . Baptiſta Camotius 214
. . Baptiſta Cardona 212
. . Baptiſta Caſtaldus 311
. . Baptiſta Coccinus 288
. . Baptiſta Ferrarius 304
. . Baptiſta de Lezana 292
. . Baptiſta Ficlerus 208
. . Baptiſta Folengius 152
. . Baptiſta Gramajus 305
. . Baptiſta Hadrianus 209
. . Baptiſta Montalbanus 325
. . Baptiſta Oſtienſis 304
. . Baptiſta Maſculus 328
. . Baptiſta Pigna 276

Digitized by Google

Johannes Baptiſta Romanus 231
. . Baptiſta Roſellus 114
. . Baptiſta Scortia 293
. . Baptiſta Spadius 275
. . Baptiſta Stella 250
. . Baptiſta Villalpandus 267
. . Baptiſta Uwenius 335
. . Bechius 271
. . Bellay 131
. . Benedictus 175
. . Bernardus Dias 160
. . Bernardus Felicianus 148
. . Blærus 115
. . Bochius 271
. . Bollandus 318
. . Bonifacius 265
. . Borderus 147
. . Briardus 124
. . Brodæus 156
. . Bunderius 162
. . Buſæus 275
. . Calderinus 200
. . Campenſis 138
. . Candidus 125
. . Cardo Moronus 175
. . Cannartus 242. 249.
. . Caſa 190
. . Caſæus 252
. . Chaneiſus 127
. . Chapeavillus 283
. . Cheron 322
. . Chriſtoph. Calvetus Stella 160
. . Chryſoſt. van der Sterre 333
. . Cochlæus 156
. . Coebachius Hallerus 137
. . Coſterius 170
. . Cotovicus 285
. . Crabbius 245
. . Criſpinanus 131
. . Cuvillonius 215
. . Dagonæus 294
. . Dampetrus 154
. . Daventrienſis 134
. . de Burgo 130
. . de Madriaga 294
. . Demſterus 259
. . de Salas 276. 277
. . Dietenbergius 135
. . Dubliulius 254
. . Docæus 154
. . Driedo 137
. . Dubravius 157
. . Eckius 147
. . Enen 147
. . Euſebius Nirembergius 307
. . Faber 144. 151
. . Ferdinandus 237
. . Ferrerius 143
. . Ferus 158
. . Fiſcherus 136
. . Franciſcus Brixianus 120
. . Ferdericus Lummius 256
. . Gagneius 150
. . Garetius 186

Joannes à Gauda 316
. . Geiler 120
. . Gelida 195
. . Geneſius 191
. . Gevartius 314
. . Gibalinus 336
. . Gibonus 226
. . Gonzaga 289
. . Gonzales de Mendoza 239
. . Goropius 189
. . Grodecius 177
. . Gropperus 168
. . Guil. Harlemius 206
. . Hajus, Belga 279
. . Hajus, Scotus ibid.
. . Haſſelius 155
. . de la Haye 309
. . Heidenus 176
. . Hentenius 180
. . Hemelarius 321
. . Heſſelius 180
. . Hieron. Albanus 157
. . Hieron. Sopranius 319
. . Honorius 319
. . Hoſmeiſterus 176
. . Jacobus Chiffletius 326
. . Iſaacus 208
. . à Jeſu Maria 335
. . Juſtus Lanſpergius 143
. . Laſcaris 128
. . Latinus 191
. . Latomus 153
. . Lazardus 125
. . Lenſeus Belliolanus 233
. . le Paige 303
. . Livinejus 248
. . Lorinus 324
. . Ludovicus de la Cerda 315
. . Ludovicus Vivaldus 116
. . Vives 150
. . Lugus 318
. . de Lugo 328
. . Magnus 157
. . Maire 141
. . Maldonatus, Burgenſis 154
. . Maldonatus Soc. Jeſu 247
. . Mantelius 325
. . Marnixius 330
. . Marshallus 251
. . Maria de Monte 217
. . Mariana 291
. . Maria Velmatius 142
. . Maria Verratus 175
. . Martinus de Ripalda 308
. . Martinus Siliceus 161
. . Marquez 289
. . Matthæus Cariophylus 307
. . Matthæus Grillus 182
. . Menſiagus 130
. . Mercatus 277
. . Mercerus 219
. . Mercurius 117
. . Merlinus 307

Digitized by Google

Joannes Michael 177
—— Micon 159
—— Midotius 303
—— Molineus 216
—— Monluccius 196
—— Morinus 300
—— Murmellius 141
—— Mocquetius 316
—— Nicolaus Arelatanus 166
—— Nunius 326
—— Noppellius 267
—— Novelius 215
—— Olivarius 171
—— Oranus 258
—— Oſorius 235
—— Paltzius 118
—— Paludanus 321
—— Paulus Donatus 213
—— Paulus Lancelottus 206
—— Paulus Windet 293
—— Peffercornus 120
—— Peleterius 199
—— Petrus Carafa 168
—— Petrus Juſſanus 219
—— Petrus Maffæus 258
—— Petrus Moneta 316
—— Petrus Ferretus 161
—— Philippus Vorburgius 145. 330
—— Picardus Bellovacus 277
—— Picus 129
—— Pierius 132
—— de Pineda 309
—— Piſtor 157
—— Piſtorius Nidanus 225. 267
—— Pitheus 282
—— Piſius 290
—— Placentius 131
—— Polancus 205
—— Porcanus 116
—— Porteſius 181
—— Puteanus 288
—— Pyrrhus 123
—— Quintinus 173
—— Quinquarboreus 147
—— Raulinus 121
—— Reuchlinus 123
—— Riccius 216
—— Rioche 225
—— Rivius 328
—— Roa Avila 273
—— Roberti 302
—— Secundus 142
—— Severanus 306
—— Siliceus 151
—— Slotanus 160
—— Soares 240
—— Sonrezius 277
—— Soteallus 182
—— Standoncus 118
—— Stella 119
—— à S. Stephano 308. 316
—— Stephanus Durantius 226. 230
—— Stephanus Menochius 303. 331
—— Strozzius 175
—— Surius 324
—— Tabienſis 125
—— Tarchagniota 121
—— Taſſelon 329
—— Terzelius 122
—— Theodorici 273
—— Tilius 186
—— Tollenarius 307
—— Tomcius 308
—— Traverſius 137
—— Trithemius 114
—— Valerius Viringus 282
—— Valero 281
—— Vaſæus 166
—— Veccius 295

Joannes Vergara 166
. . Verſoſa 200
. . Viguerius 277
. . Villetanus 175
. . Vincentius ab Aſtorga 249
. . Voellus 273. 264
. . Wameſius 247
. . Wiggerus 306
. . Woverius 317
. . Zamoſcius 264
. . Zapata 272
. . Zuallart 272
Joſephus à Coſta 249. 225
. . Caſtalio 307
. . Lentus 285
. . Maria Suareſius 304
. . Pamphilus 211
. . Stephanus 232
Iſaacus Caſaubonus 313
Iſidorus à Meſſana 283
. . Clarius 164
. . Iſolanus 121
Judocus Badius 124
. . Beiſelius 115
. . Clichtovæus 135
. . Coccius 292
. . Damhouderus 214
. . Lorichius 294
. . Raveſtenius 183
Julianus Vivianus 289
Julius Caſtelm. 316
. . Cæſar Recupitus 306
. . Cæſar Scaliger 167
. . Chiffletius 327
. . Lavorius 305
. . Nigronus 287
. . Pflugus 177
. . Priſſianenſis 212
. . Roſcius 247
. . Sirenius 125
. . Solimanus 306
Juſtus Baronius ſive Calvinus 257. 261
. . Lipſius 261
. . Ricquius 297

L

Aſtantius Domavinus 262
Lælius Capilupus 198
Lælius Guidiccionus 311
Lælius Zecchius 259
Lævinus Amnonius 46. 218
. . Lemnius 233
. . Torrentius 263
Lambertus Averus 194
. . Gruterus 194
. . Hortenſius 218
. . Schenckelius 267
Lancelotus Politus 120
Latinus Latinius 243
Latomi 153
Laurentius Arturus 230
. . Chiffletius 327
. . Campegius 143
Laurentia Strozzia 242
Laurentius Beyerlinck 293
. . Cayroſa 334
. . Cuperus 263
. . Empolus 296
. . Foreſius 324
. . Lantmetrius 304
. . Ramirez de Prado 283. 319
. . Scalabonius 309
. . Surius 207
. . Villa-Vincentius 180
. . Urſellius 310
Lazarus Bonamicus 150
Lazarus Broichotus 199
Lazarus Superantius 253
Leander Albertus 157
Lælius Biſciola 300
Lælius & Julius Caprilupi 198

Leo Allatius 317
Leo Caſtrius 222
Leo X. Papa 123
Leonardus Coquæus 330. 192
Leonardus Duardus 285
Leonardus Lauredanus 329
Leonardus Leſſius 288
Leonardus Marius 285. 293
Leo Sanctius 321
Levinus, vide Lævinus 116
Libertus Epiſc. Beryt.
Libertus Fromondus 311
Lucas Caſtellinus 324
Lucas de Montoya 320
Lucas Gauricus 141
Lucas Holſtenius 318
Lucas Wadingus 225. 318
Lucius Andreas 185
Lucius Marinæus 134
Lucrerius Tiraboſcus 175
Ludovicus Avila 159
Ludovicus Bloſius 179
Ludovicus Borbonius 326
Ludovicus Carbajalus 151
Ludovicus Carrio 295
Ludovicus Creſſolius 301
Ludovicus Crucius 260
Ludovicus Maratius 306
Ludovicus de Montoya 241
Ludovicus Donius Attichius 292
Ludovicus Fidelis 174
Ludovicus Gongora 302
Ludovicus Granatenſis 224
Ludovicus Guicciardinus 221
Ludovicus Johannes Vileganus 174
Ludovicus Legionenſis 221
Ludovicus Molina 255
Ludovicus Odeſpun 330
Ludovicus Pontanus 291
Ludovicus Richeomus 294
Ludovicus Rivierus 307
Ludovicus Tribaldus 301
MAgdalius Jacobus 119
Marcellus Franchenius 312
Marcellus Macedonius 312
Marcellus Manſius 304
Marcellus Megallius 285
Marcardus Frehetus 225
Marcus Antonius Alegrius 320
Marcus Antonius Bobba 202
Marcus Antonius Columna 244
Marcus Antonius Maceratenſis 304
Marcus Antonius Muretus 226
Marcus Antonius Natta 173
Marcus Antonius Petilius 324
Marcus Antonius Scipio 305
Marcus Aurelius Feuuri 216
Marcus Beneventanus 173
Marcus Guadalaxara 315
Marcus Henningus 225
Marcus Hieronymus Vida 177
Marcus Ludovicus de Veja 240
Marcus Mantua 145
Marcus Marinus 212
Marcus Marulus 121
Marcus Nevianus 195
Marcus Vigerius 121
Marianus Victorinus 174
Marius Alterius 247
Marius Curellus 329
Martinus ab Azpilcueta 222
Martinus Antonius Delrius 268
Martinus Bonacina 301. 306
Martinus Carazius 120
Martinus Cromerus 190
Martinus de la Vera 301
Martinus Dorpius 129
Martinus Duncanus 228
Martinus Eiſengrenius 208
Martinus l'Hermite 318
Martinus Ledeſma 197
. . Lipſius 158
. . à Matre Dei 335
. . Olavius 160
. . Roa 317
. . Rohas 175
. . Rythovius 220
. . Smiglecius 282
. . Verdugus 276
. . Malacrida 277
Matthæus à Caſtro 263
Matthæus Adrianus 138
Matthæus Boſſulus 174
Matthæus Boſſus 112
Matthæus Raderus 302
Matthias Aquenſis 177
. . Boſſemius 245
. . Bredenbachius 168
. . Caſimirus 305
. . Faber 334
. . Gorlenus 192
. . Herbenus 115
. . Hugonius 119
. . Hovius 294
. . Launoius 252
. . Pauli 320
Maximilianus I. Imperator 123
Maximilianus Benjamus 170
Melchior Incoferus 324 335
Melchior Rotelius 291
Mercurius Vipera 122
Michael ab Iſſelt 218
Michael Alfonſus à Carança 266
Michael Auguſt. Bonarota 201
Michael Bajus 227
Michael Bulcelius 228
Michael Carança 173
Michael Franciſcus 116
Michael Giſlerius 315
Michael Heldingus 170
Michael Heſronita 306
Michael Hoyerus 312
Michael Joannes Vim-bodinus 291
Michael Munocius 316
Michael Oronſuſperus 175
Michael Paludanus 321
Michael Salon 172
Michael Silvius 185
Michael Thomaſius 184
Michael Thomas Salonus 241
NAtalis Beda 131
Natalis Bailleus 199
Neophytus Rhodinus 303
Nicaſius Baxius 317
Nicaſius Ellebodius 178
Nicaſius Auriſicus 186
Nicolaus Bieſius 193
. . Bobadilla 231
. . Boerius 150
. . Bocherius 199
. . Bonartius 273
. . Borbonius 154
. . Briſſius 199
. . Cauſſinus 320
. . Clenardus 146
. . Coeffœus 292
. . Cruſenius 296
. . Everardus 133. 197
. . Faber 272
. . Grandis 141
. . Gradius 142
. . Harpſfeldius 206
. . Herbornus 134
. . à Jeſu Maria 335
. . Maillardus 199
. . Montmorentius 282
. . Niſæus 126
. . Orlandinus 265
. . Pellicerius 154
. . Plovæus 115

Digitized by Google

Nicolaus Remigius 235
. . Riccardius 202
. . Rigaltius 303
. . Sanderus 209
. . Scorbergius 120
. . Villagagnouus 180
OBertus Giſanius 264
Octavianus de Tuſo 299
Octavianus Pantagathus 198
Odoricus Raynaldus 330
Olivarius Hattemius 273
Olivarius Vredius 316
Oliverius Bonartius 300
Oliverius Maillardus 116
Oneſimus de Kien 329
Onuphrius Geraldinus 324
Onuphrius Panvinius 182
Orontius Finæus 141
Ortuinus Gratius 141
Otho Truchſeſius 192
Otho Zilius 323
Othomarus Luſcinius 125
PAduanus Craſſus 148
Paulus Annicola 137
Paulus Berſius 287
—— Bombinus 259
—— Comitolus 296
—— Corteſius 119
—— Girlandus 159
—— Gvidellus 191
—— Guidottus 293
—— Jovius 196
—— Juſtinianus 130
—— Laymannus 304
—— Manutius 177
—— Metezellus 225
—— Middelburgius 135
—— Offæus 265
—— Palacius 191
—— Paruta 247
—— Piaſecius 332
—— Scriptor 117
Peraſan de Riviera 315
Petrus Ægidius 134
Petrus Alargona 288
—— Alfonſus 118
—— Angelus Bargæus 276
—— Antonius Beuterus 219
—— Arcudius 285. 295
—— Bacherius 255
—— Berchorius 309
—— à Boexelaer 327
—— Bembus 148
—— Blanchot 303
—— Blomevenus 139
—— Bovinus 125
—— Bulengerus 178. 226
—— Burrus 119
—— Caniſius 237
—— Caſtellanus 303
—— Chirinus 260
—— Ciaconius 213
—— Coretus 257
—— Coſtus 157
—— Cottonus 292
—— Covarruvias 132
—— Crabbius 157
—— Crinitus 197
—— Cunæus 300
—— Daneſius 152
—— de Arragon 241
—— de Monte 120
—— de Vega 216
—— Dinet 280
—— Fonſeca 250
—— Fontidonius 174
—— Fovrerius 255
—— Fragus 164
—— Franciſcus Chiffletius 327
—— Frontidonius 191
Petrus Galatinus 123
—— Gallandius 173
—— Gal.ſinius 203
—— Gambacurta 285
—— Garcias Galarza 212
—— Georgius Toloſanus 224
—— Gillius 152
—— Grimaldus 289
—— Jacobus Baccius 319
—— Joannes Nuneſius 243
—— Joannes Perpinianus 198
—— Juſtinianus 176
—— Juſſanus 289
—— Lizerius 156
—— Loyex 333
—— Ludovicus 257
—— Malonus 259
—— Marcutus ſ. Morcatus 174
—— Maria Campus 259
—— Martyr Anglerius 117
—— Mexia 159
—— Michael 235
—— Morales 280
—— Nannius 162
—— Opmerus 243
—— Pantinus 274
—— Paulus Pariſius 148
—— Pecquius 226
—— à Pedroſa 283
—— Petrinii 280
—— Poſtnavienſis 318
—— Ramus 173
—— Ravennas 119
—— Rebuffus 154
—— Ribadeneira 274. 276
—— Richardus 123
—— Rivius 115
—— Roeſtius 316
—— Roſſetus 122
—— Roverius 309
—— Rua 154
—— Scarga 277
—— Serranus 191
—— Simonius 260
—— Sotus 176
—— Subertus 117
—— Sutor 129
—— Tyræus 256
—— Valderama 273
—— Vallius Peregrinus 259
—— Vega 143
—— Villarſius 216. 278
—— Waſtelius 119
—— Ximenius 244
Philippus Chiffletius 327
Philippus à S. Jacobo 327
Philippus Beroaldus 119. 128
Philippus Decius 139
Philippus d'Outreman 310
Philippus Ferrarius 271
Philippus Guadagnolus 303
Philippus Moncæus 287
Philippus Moutanus 171
Philippus Nigrius 184
Philomænus Cornelii 320
Pius III, Papa 117
Pius V. 188
Placidus à S. Tereſia 324
Placidus Parmenſis 167
Polycarpus Riverius 285
Pompejus Carigliaanus 267
Pompejus Columna 247
Pompejus Thomaſſinus 347
Proſper Roſſetus 235
Porchetus Salvaticus 125
Proſper Sanctacrucius 251. 226
Proſper Stellartius 202
Publius Fontana 263
QUintilianus Mandoſius 157

Digitized by Google

RAimundus à Vineis 217
Raimundus Breganius 323
Raphael Averſa 309
Raphael Bellocampius 306
Reginaldus Polus 163
Reinardus Lutzius 175
Reinerus Piſanus 118
Reinerus Snoius 140
Richardus Briſtolius 251
. . Pacæus 122. 137
. . Smithæus 171
. . Stanihurſtus 282
. . Waſenburgius 152
Ricobonus Rhodiginus 253
Robertus Bellarminus 284
. . Bormers 316
. . Cenalis 170
. . Goulletius 138
. . Licienſis 115
. . Perſonius 115
. . Schirwodus 138
. . Suertius 316
. . Turnerus 255
. . Waſeldus 138
. . Wacopius 266
Rochus Pirrus 305
Rodericus Acuna 258
Rodolphus Bainus 161
Ruardus Tapperus 167
Ruggerius Tritonius 244
Rutgerus Reſcius 138

SAlmonius Macrinus 142
Salvatorius à Serra 322
Sanctes Pagninus 144
Scævola Sammartanus 296
Scipio Cobellutius 270
Scipio Scambatus 321
Sebaſtianus Fantonus 290
Sebaſtianus Foxius 159
Sebaſtianus Medices 212
Seraphinus Caballus 174
Seraphinus Firmanus 145
Seraphinus Cumranus 164
Seraphinus Olivarius 271. 272. 281
Sergius Riſius 300
Silvanus Raſtius 206
Silveſter Petraſancta 319
Sigiſmundus Scacchia 299
Silvius Antonianus 258
Simon Maillæus 194
Simon Majolus 273
Simon Pelegromius 253
Simon Portius 181
Simon Verepæus 241
Simon Vigor. 194
Sixtus Medices 161
Sixtus Senenſis 183
Stanislaus Giſephius 183
Stanislaus Hoſius 208. 246
Stanislaus Orichovius 176
Stanislaus Socolovius 230
Stanislaus Lubienius 331
Stephanus de Avila 298
. . Biverus 304
. . Brutifer 116
. . Bubalus 300
. . Coſtanus 295
. . Fagundez 308
. . Forcatulus 213
. . Garibajus 210
. . Gardinerus 157
. . Guyonius 298
. . Leinatius 212
. . Paris 154
Stephanus Paulinus 323
. . Vinandus Pichius 259
. . Weyms 297
Suffridus Petrus 234
Symphorianus Champerius 119

TAcitus Nicolaus Zegerus 168
Tadæus Peruſinus 215
Tarquinius Gallutius 299
Terentius Alciatus 299
Theobaldus Thamerus 184
Theodoricus Adamæus 143
Theodorus Antonius Peltanus 221
Theodorus Foreſtus 299
. . Godefridi 279
. . Hœpingus 332
. . Rubeus 299
. . Smiſing 296. 316
. . Smiſing 316
Theophylus Rainaudus 323
Theſeus Ambroſius 145
Thereſia à Jeſu 262
Thomas Bozius 310
Thomas Burcherius 250
. . Campanella 302
. . Demſterus 250
. . de Jeſu 240
. . à Jeſu 335
. . Eliſius 177
. . Gratianus 257. 297
. . Herrera 323
. . Hurtado 336
. . Hibernicus 220
. . Maſſuccius 301
. . Morus 136
. . Obicinus 324
. . Pulcher-Amicus 263
. . Radinus 125
. . Sanches 273
. . Stapletonus 171
. . à Villa Noua 172
. . Vius Cajetanus 135
Tilmannus Bredenbachius 168
Timotheus Ciabia Pimentelius 315
Torquatus Perottus 323
VAlentinus Paſchalius 325
Valentinus Rotmarus 220
Valeranus Varanius 121
Valerius Reginaldus 289
Ubertus Folieta 214. 242
Victor Giſelinus 263
Victorius Scialach 261
Viglius Zuichemus 204
Vincentius Antiſtitius Juſtinianus 216
. . Bandellus 118
. . Barralis 280
. . Brunus 236
. . Ciconia 182
. . Filiucius 285
. . Geminianenſis 141
Vincentii Juſtiniani plures 215
Vincentius Merius 216
. . Placentinus 159
. . Regius 280
. . Riccardius 325
. . Turturetus 302
. . Ugolinus 261
Vitalis Zuccolius 272
Vitus Miletus 260
Ulyſſes Aldrovandus 244
Wolfgangus Lazius 159
ZAcharias Lippelous 209
Zacharias Lillus 145
Zacharias Paſqualigus 329
Zacharias Salutienſis 305. 319

Digitized by Google

AB Alexandro Alexander.
A Baſilica Petri Carolus.
Ab Arembergh Carolus.
Ab Aſtorga Joan. Vincent.
Ab Azpilcueta Martinus.
Abercombius Joannes.
Ab Hanſwijk Florentius.
A Bononia Joannes.
A Boxelaer Petrus.
A Breda Cornelius.
A Capite Fontium Chriſtoph.
A Caſtro Alfonſus.
A Caſtro Chriſtophorus.
A Caſtro Matth.
Accariſius Jacobus.
A cccoltius Benedictus.
A Coria Didacus Martinez.
A Coriolano Franciſc. Longꝰ.
A Coſta Joſephus.
Acuna Rodericus.
Adamantius.
Adamæus Theodoricus.
Adelgadillo Auguſt. Nonius.
Adelphus Joannes.
Adornus Franciſcus.
Ægidius Chriſtophorus.
Ægidius Pet.
Æmilianus Hieron.
Adrianus Matthæus.
A Foſſo Gaſpar.
A Gauio Jacob. Raymundus.
A Glano Joannes Baptiſta.
Agnerius Joannes Baptiſta.
A Gouda Joannes.
Agricola Daniel.
Agricola Georgius.
Aguillonius Franciſcus.
A Jeſu Thereſia.
A Jeſu Maria Nicolaus.
A Jeſu Maria Thomas.
A Jeſu Maria Joannes.
Aioſſa Antonius.
Alagona Pet.
Alba Joannes.
Alanus Guilielmus.
Albanus Joannes Hieron.
Albertus Haluicus Jacob.
Albertinus Arualdus.
Albertinus Franciſcus.
Albertus Joannes.
Albertus Leander.
Alciatus Franciſcus.
Alciatus Terentius.
Aldrouandus Ulyſſes.
Alexander Hieronymus.
Alegrius Marcus Antonius.
Alfonſus Petrus.
Algrinus Joannes.
Alexander Joannes.
Allatius Leo.
A Loghenhagen Jacob.
A Lotharigia Car.
Aloyſius Joan.
A Ludegna Joan.
Altenſtaig Joan.
Alterius Marius.
Alueldianus Auguſtinus.
Amaltheus Hieron.
A Mansfelt Carolus.
Amantius Bartholomeus.
A Matre Dei Martin.
A Mauden David.
Ambroſius Theſeus
A Mendozza Alfonſus.
A Meſſana Iſidorus.
Amicus Franciſcus.
Amiotus Iacob.
Ammonius Lævinus.
Ampigollus Antonius.
Amſtelodamus Alard.
Andreas Lucius.
Annicola Paulus.
Annius Ioannes.
Antolinez Auguſt.
Antonianus Siluius.
Antonius Marcus.
A Payna Didacus.
A Paze Franciſcus.
A Pedroſa Pet.
Applanus Conſtantius.
A Porta Ioannes.
A Præſentatione Ægidius.
Apobolymæus Ioan.
Aqvaviva Claudius.
Aqvenſis Matthias.
Aqvillonius Franciſcus.
Araneus Clemens.
Arcudius Pet.
Arelatanus Ioan. Nicolaus.
Argentræus Bertrandus.
Argoces Molina Gundiſaluus.
Arias Benedictus.
Arias Franciſcus.
Arioſtus Alexand.
Arminiacus Georgius.
A S. Angelo Franc.
A S. Antonio Chriſtophorus.
A S. Auguſtino Hilarius.
A S. Floro Antonius Iordinus.
A S. Hieronymo Henricus.
A. S. Iacobo Philippus.
A S. Maria Franciſcus.
A S. Maria Hieron.
A S. Stephano Ioannes.
A S. Victore Fred.
A Serra Saluatorius.
A S. Thereſia Placidus.
A Stunica Didacus.
Ateſtinus Ioan. Bapt.
Attichius Lud. Donius.
A Tortona Albertus Berutus.
A Valentia Gregorius.
Auerus Lambertus.
Auila Ludovicus.
Augerius Edmondus.
Anglerius Pet. Martyr.
Auerſa Raphael.
Auila Ioan.
A Villa nova Thomas.
A Vineis Raymundus.
Aurificus Nicolaus.
Auguſtinus Antonius.
Augurellus Ioan. Aurelius.
Axelius Ioannes Honorius.
Azor Ioan.
BAccius Pet. Iacobus.
Bacherius Pet.
Badetus Arnoldus.
Badius Iudocus.
Bagotius Ioan.
Bahuſius Bernardus.
Bajarius Andreas.
Bainus Rodolphus.
Baius Iacob.
Baius Michael.
Baldeſanus Guilielmus.
Balduinus Franc.
Balearius Franciſcus.
Bandellus Vinc.
Bannes Dominicus.
Baphius Barthol.
Barbarus Daniel.
Barboſa Auguſtinus.
Bareletus Gabriel.
Bargeus Petrus Angelus.
Barlandus Adrianus.
Baronius Franc.
Baronius Iuſtus.
Baronius Cæſar.
Barralis Vincent.
Bartſcius Fredericus.
Barulus Gab.
Baſſæus Eligius.
Battaglinus Franciſcus.
Bauarius Ægidius.
Bauchardus Almaricus.
Bauduinus Franc.
Baxius Nicaſius.
Bazzeus Caſpar.
Bechius Ioannes.
Becillus Cæſar.
Beda Natalis.
Beiſelius Iudocus.
Belcarius Franc.
Bellaji Ioan.
Bellaji tres Fratres. p. 152.
Bellarminus Robertus.
Belliolanus Ioan. Lenſeus.
Bellocampius Raphael.
Bellouacus Ioan. Picordus.
Bembus Pet.
Bencius Franc.
Benedictus Ioan.
Benetus Cyprianus.
Beneventanus Marcus.
Beniamus Maximilianus
Benterus Ioan. Antonius.
Bentiuolus Guido.
Berchorius Petrus.
Beroaldus Philippus.
Bertus Paulus
Beuterus Petrus Antonius.
Beyerlinck Laurent.
Bidermannus Iacob.
Bieſius Nicolaus.
Billichius Everardus
Binetus Stephanus.

Biſciola Lælius.
Blanchot Petrus.
Blærus Ioannes.
Blomevenna Petrus.
Bloſius Ludovicus.
Bobadilla Nicolaus.
Bobba Marcus Antonius.
Bocherius Nicol.
De Bachuare Benedictus.
Bochius Ioan.
Boerius Nicol.
A Boexelaer Petrus.
Bolducius Iacobus.
Bollandus Ioannes.
Boluitus Franciſcus.
Bombinus Paulus.
Bonacina Martinus.
Bonacina Martinus.
Bonadus Franc.
Bonamicus Lazarus.
Bonarota Michael Auguſt.
Bonartius Nicol.
Bonartius Oliverius.
Bonaventura Franc.
Boncompagnus Hugo.
Bonifacius Ioan.
Bonfrerius Iacob.
Bon-Ioannes Berardus.
Bonus Emerius.
Borbonius Ludovicus.
Borbonius Nicolaus.
Borderus Ioan.
Borgia Franc.
Borromæus Carolus.
Baſinus Bernard.
Boſius Antonius.
Boſſemius Matthias.
Boſſulus Matth.
Boſſus Matth.
Botta Barth.
Bouarus Conrardus.
Bovillus Car.
Bovinus Petr.
Bovius Ioan. Anton.
Bouſſardus Gaufredus.
Boymers Robertus.
Bozius Iacob.
Bozius Thomas.
Bozzius Franc.
Brechtas Lævinus.
Bredenbachius Matthias.
Bredenbachius Tilmandus.
Breganius Raymundus.
Brianſonius Guido.
Bringellianus Didacus.
Briardus Ioan.
Briſſius Nicol.
Briſſonius Barnabas.
Briſtolius Richardus.
Brixianus Ioan. Franciſcus.
Brixius Germanus.
Brodæus Ioan.
Broichotus Lazarus.
Brouwerus Chriſtophorus.
Brugora Galeatius.
Brundo Antiochus.
Brunus Conrardus.
Brunus Gabriel.
Brunus Vincent.
Bruſchius Gaſpar.
Brutifer Stephanus.
Bubalus Stephanus.
Budæus Guil.
Buchius Dominicus.
Bucoldianus Gerardus.
Bunderius Ioan.
Burcherius Thomas.
Burg. Ioan. Bapt.
Burrus Petrus.
Busbeqvius Augerius Gislen.
Buſæus Gerardus.
Buſæus Ioan.
Buſſidius Hieron.
Buſtus Georg.
Butkens Chriſtophorus.
Bzovius Abrahamus.
CAballus Seraphinus.
Cæſarinus Alexand.
Cælius Felix Contelorius.
Cænalis Robertus.
Caetanus Conſtantinus.
Cagnolus Belmontes.
Calderinus Ioan.
Calvinus Iuſtus.
Camerarius Barthol.
Camitolus Paulus.
Campanella Thomas.
Campegius Camillus.
Campenſis Ioan.
Campianus Edmundus.
Campus Pet. Maria.
Capedronus Hieron.
Candidus Ioan.
Caniſius Pet.
Cannartus Ægidius.
Camertus Ioan.
Canterus Guil.
Capella Andreas.
Capilupi Lelius & Iul.
Capitonius Felicianus.
Capreolus Elias.
Caracciolus Cæſar Eugenius.
Carafa Alexander.
Carafa Antonius.
Carafa Ioan. Petrus.
Carazius Martinus.
Carbaialus Ludovicus.
Cardanus Hieron.
Cardillus Gaſpar.
Cardona Ioan. Bapt.
Carigliamus Pompejus.
Caourſinus Guil.
Carraccia Archangelus.
Caranza Michael Alfonſus.
Carranza Barthol.
Carrio Ludovicus.
Carvaialus Franc.
Carvallius Antonius.
Cariophylus Ioan. Matth.
Caſa Ioannes.
Caſaubonus Iſaacus.
Caſæus Ioannes.
Caſalenſis Chriſtophorus.
Caſalius Gaſpar.
Caſimirus Matthias.
Caſtaldus Ioan. Baptiſta.
Caſtalio Ioſephus.
Caſtanæus Henricus Lud.
Caſtellanus Alb.
Caſtellanus Petrus.
Caſtellenſis Adrianus.
Caſtellinus Lucas.
Caſtellus Iulianus.
Caſtrus Leo.
Catharinus Ambroſius.
Cauſſinus Nicolaus.
Cayroſa Laurentius.
Cellarius Chriſtian.
Ceratinus Iacob.
Cereſola Flaminius.
Cervantes de Gaeta Gaſpar.
Champerius Symphorianus.
Chaneiſus Ioannes.
Chapeavillus Ioannes.
Cherchiarius Ioan. Aloyſius.
Cheron. Ioannes.
Chiffletij. p. 326. ſeq.
Cheynerus Iacob.
Chirinus Pet.
Chryſolneus Guil.
Ciabra Timotheus.
Ciaconius Pet.
Cicarella Antho.
Ciconia Vincent.
Cloarius Iſidorus.
Clavius Chriſtoph.
Clemens Claudius.
Clenardus Nicol.
Clerus Hermes.
Clichtovæus Iudocus.
Clingius Conrardus.
Cobellutius Scipio.
Coccinus Ioan. Bapt.
Coccius Iudocus.
Cochlæus Ioannes.
Collinus Conrad.
Colvenerius Georgius.
Columbus Hieronym.
Columna Aſcanius.
Columna Anton. Marſilius.
Columna Marcus Antonius.
Columna Pompeius.
Conæus Georgius.
Contreras Alfonſ.
Contarenus Gaſpar.
Coqvæus Leonardus.
Conſordus Claudius.
Commandinus Fredericus.
Copus Alanus. vide Harpſ.
Coqvæus Leonardus.
Cordeſius Eutychius.
Cordubenſis Franc.
Coretus Petrus.
Cornarus Aloyſius.
Cornelii Philomænus.
Corſelius Gerardus.
Corteſius Gregorius.
Corteſius Paulus.

Cortonenſis Epiſc. Hieron.
Coſta Steph.
Coſterus Franc.
Coſterius Ioan.
Coſtus Pet.
Cotovicus Ioan.
Covarrauuias Pet.
Couarrupias Anton.
Covarruuias Didacus.
Crabbeus Ioan.
Crabbius Petrus.
Craneueldius Franc.
Crantzus Alb.
Craſſus Damianus.
Craſſus Paduanus.
Crectaus Nicolaus.
Creſſolius Ludovicus.
Crinitus Pet.
Crocus Cornel.
Croeſels Cyprianus.
Cromerus Martinus.
Cruccius Hannibal.
Crucius Ludov.
Cruſenius Nicolaus.
Cucqvius Henricus.
Cuiacius Iacob.
Cumiranus Seraphinus.
Cumnius Ioan. Fredericus.
Cunæus Petrus.
Cuperus Laurentius.
Curiel Joan. Alfonſus.
Curtellus Marius.
Cortius Cornelius.
Cuſpinianus Joannes.
Cuvillonius Ioannes.
DAgonæus Ioannes.
Dalmacla Emanuel.
Damhouderus Judocus
Dampetrus Ioannes.
Daneſius Petrus.
Daza Didacus.
Dathus Auguſtinus.
Daventrienſis Ioan.
De Arragon Petrus.
De Avila Stephanus.
De Ballinghem Antonius.
De Belloviſu Armandus.
De Baeza Didacus.
De Burgo Joannes.
De Caſtro Palao Ferdinand.
De Celada Didacus.
Decius Philippus.
De Eſcobar & Mendoza Ant.
De Fonſeca Chriſtophorus.
De Fonte Naio Guiliel.
De Ieſu Thomas.
De Kien Oneſimus.
De la Cerda Ioan. Ludovic.
De la Cruz Hieronymus.
De la Haye Ioannes.
De las Cuevas Franciſcus.
De la Vera Martinus.
De Leone Alfonſus.
De Lezana Ioannes Baptiſta.
De los Rios Bartholomeus.
Delphus Ægidius.
Delrius Martinus Ant.
De Lugo Franciſcus.
De Lugo Ioannes.
De Madriaga Ioannes.
De Marnix Ioannes.
De Martyribus Bartholomæus.
De Mendoza Franciſcus.
De Mendoza Ioan. Gonzal.
De Monte Ioan. Maria.
De Montoya Lucas.
De Montoya Ludovicus.
Demſterus Ludovicus.
Demſterus Thomas.
De Pennaloſa Ambroſius.
De Pineda Ioanes.
De Ribera Antonius.
De Ripalda Ioannes Martin.
Dernoyus Bonaventura.
De Riviera Peraſan.
De Rota Claudius.
De Salas Ioannes.
De S. Stephano Ioannes.
Des Bois Engelbertus.
De Simeonibus Gaſpar.
De Sylva Garcias.
De Spina Bartholomæus.
De Spinoſa Franciſcus.
De Summa Agatius.
De Sylva Didacus.
De Trinitate Auguſtinus.
De Tulo Octavianus.
De Vega Petrus.
De Vera Marcus Ludov.
De Vſingen Barth.
De Witte Auguſtinus.
Deza Didacus.
De Zuniga Franciſcus.
Diagus Franciſcus.
Diana Antonius.
Dias Ioannes Bernardus.
Dietenbergius Ioannes.
Dinet Petrus.
Docæus Ioannes.
Dodo Auguſtinus.
Domaninus Lactantius.
Donatus Alexander.
Donatus Hieronymus.
Donatus Ioannes Paulus.
Dorpius Martinus.
D'Outreman Philippus.
Draſconitius Gregorius.
Drexelius Hieremias.
Driedo Ioannes.
Duardus Leonardus.
Dublinius Ioannes.
Dubravius Joannes.
Ducæus Fronto.
Duncanus Martinus.
Durantius Ioannes Steph.
Durerus Albertus.
Dux Saxo Georgius.
ECkius Ioannes.
Ederus Georgius.
Eſengrenius Guilielmus.
Eiſengrenius Martinus.
Ellebodius Nicaſius.
Eliſæus Thomas.
Empolus Laurentius.
Emſerus Hieronymus.
Epo Boetius.
Eraſmus Deſiderius.
Eſpencæus Claudius.
Eſtenſis Hippolytus.
Eſtius Guilielmus.
Ethringius Georgius.
Etzelius Balthazar.
Eudæmon Ioan. Andreas.
Enen Ioannes.
Everardus Nicolaus.
Eulalius Aaurus Gometius.
Euſebius Ioannes.
Evckius Iacobus.
FAber Georgius.
Faber Guido.
Faber Iacobus.
Faber Ioannes.
Faber Matthias.
Faber Nicolaus.
Fabricius Andreas.
Faernus Gab.
Fagundez Stephanus.
Falco Aimarus.
Fontonus Sebaſtian.
Faſolus Hieronymus.
Felicianus Ioan. Bernardus.
Ferdinandus Ioannes.
Ferrantius Gaſpar.
Ferrarienſis Baptiſta.
Ferrarius Ioan. Baptiſta.
Ferrarius Philippus.
Fernærius Hieremias.
Ferrerius Ioannes.
Ferrerius Renaldus.
Ferrettus Ioan. Pet.
Ferronus Arnoldus.
Ferus Ioannes.
Ferruſius Iacob.
Feutri Marcus Aurelius.
Ficlerus Ioan. Baptiſta.
Fidelis Ludovicus.
Fiera Baptiſta.
Filiucius Vincentius.
Finæus Orontius.
Finzanus Auguſtinus.
Fiſcherus Ioannes.
Fiſonas Bartholomæus.
Fitz Simon Henricus.
Flaminius Ioan. Ant.
Floravantius Hieronymus.
Florabellus Antonius.
Florentinus Adamas.
Florerius Franciſcus.
Folengius Ioan. Bapt.
Folieta Ubertus.
Fonſeca Petrus.
Fontana Publius.
Fontanus Iacobus.
Fontidonios Petrus.
Fontius Gaſpar.
Forcatulus Stephanus.
Forerus Laurentius.
Foreſtus Theodorus.

Forget Germanus.
Forneruſ Fredericus.
Foureriuſ Pet.
Foxiuſ Sebaſtianus.
Fraguſ Petrus.
Franchemius Marcellus.
Franciſcus Michael.
Franciſcus.
Francus Caſparus.
Freherus Marqvardus.
Fremiotus Andreas.
Fridevallius Hugo.
Fromondus Libertus.
Fulgoſius Baptiſta.
Fumaus Adam.
Fumus Bartholomæus.
Furius Fredericus.
Furnerius Robertus.
GAffarellus Iacobus.
Gagnejus Ioan.
Galatinus Pet.
Galazza Petrus Garcias.
Galenus Matth.
Galeſinius Petrus.
Gallandinus Petrus.
Gallonius Antonius.
Galluccius Angelus.
Gallucius Tarqvinius.
Gambacurta Petrus.
Gandanus Guilielmus.
Gandavenſis Corn. Ianſſen.
Garetius Ioannes.
Gardinerus Stephanus.
Garibaius Stephanus.
Garcias Fortunius.
Gauricus Lucas.
Geiler Ioannes.
Gelida Ioannes.
Geminianenſis Vincentius.
Gemma Cornelius.
Genebrardus Gilbertus.
Geneſius Ioan.
Gentius Guilielmus.
Georgeuicius Barthol.
Georgius Franciſcus.
Geraldinus Onuphrius.
Gerardus Antonius.
Germonius Athanaſius.
Gevartius Ioannes & Caſp.
Ghirardelus Africanus.
Ghislerius Michael.
Gibalinus Ioannes.
Gibieuf Guilielmus.
Gibonus Ioannes.
Gigas Hieron.
Gillias Petrus.
Gilſelius Amandus.
Galandus Paulus.
Giſelinus Victor.
Giſephius Stanislaus.
Goar Iacobus.
Goclevius Conrard.
Godefridi Theodorus.
Goethalſius ſeu Bonicollius Franciſcus.
Goetius Damianus.
Gomeſius Bernardus.
Gongora Ludovicus.
Gonzaga Ioan.
Gonzales Gaſpar.
Gordonius Iacobus.
Goropius Ioannes.
Gotifredus Alexander.
Goueani Martialis Andr. Ant.
Gramajus Ioan. Baptiſta.
Gramondus Bartholomæus.
Granadus Iacobus.
Granatenſis Ludovicus.
Grandis Nicol.
Gratianus Thomas.
Gratius Ortuinus.
Gravius Gualterus.
Gravius Henricus.
Gretſerus Iacob.
Grillus Ioannes Matth.
Grimanus Dominicus.
Grinaldus Petrus.
Grodecius Ioannes.
Groperus Ioannes.
Grudius Nicol.
Gruterus Lambertus.
Guadagnolus Philippus.
Guadalaxara Marcus.
Gualterus Iacob.
Guarinus Baptiſta.
Guevara Hieronymus.
Guernericus.
Guicciardinus Ludovicus.
Guidacerius Agatius.
Guidellus Paulus.
Guidiccionus Lælius.
Guidottus Paulus.
Guiliandus Claudius.
Guvonius Stephanus.
HAdrianus Ioan. Bapt.
Haeſtenius Benedictus.
Hajus Belga Ioan.
Hajus Scotus Ioan.
Hangeſtus Hieronymus.
Haræus Franciſcus.
Harlemius Ioan. Guil.
Harphfeldius Nicol.
Haſſelius Ioannes.
Hattemius Olivarius.
Havenſius Arnoldus.
Hauetus Antonius.
Heidenus Ioannes.
Hebdingus Michael.
Hemelarius Ioannes.
Hemeræus Claudius.
Hebmeſius Henricus.
Hemus Franciſcus.
Henningus Marcus.
Henriqvez Chryſoſtom.
Herbenus Matth.
Herbornus Nicol.
Hermes Hieron.
Herrera Thomas.
Heruetus Gentianus.
Heſronita Michael.
Heſſelius Ioannes.
Henteníus Ioan.
Hibernicus Thomas.
Hoepingus Theodorus.
Hofmeiſterus Ioannes.
Hoſſtadius Adrianus.
Hojus Andreas.
Holen Godeſcalcus.
Holſtenius Lucas.
Hoochſtratanus Iacob.
Hopperus Ioachimus.
Horantius Franciſcus.
Horbeſtus Benedictus.
Hoſius Stanislaus.
Hovius Matthias.
Houpellandus Guilielmus.
Hoyerus Michael.
Hugo Hermannus.
Hugonius Iacobus.
Hugonius Matthias.
Humolus Auguſt.
Hungerus Alb.
Huntindorienſis Henricus.
Hurtadus Gaſpar.
Hurtado Thomas.
IAcobus Magdalius.
Janſenius Cornelius.
Ianſonius Iacob.
Illeſcas Gundiſaluus.
Incoferus Melchior.
Inſulanus Guil.
Ioliffus Henricus.
Iongelinus Gaſpar.
Iovius Paulus.
Iſaacus Ioannes.
Iſella Franciſcus.
Iſolanus Iſidorus.
Iudex Baptiſta.
Iunius Balduinus.
Iuſſanus Ioannes Petrus.
Iuſſanus Petrus.
Iuſtinianus Benedictus.
Iuſtinianus Paulus.
Iuſtinianus Petrus.
Iuſtinianus Vinc. Antiſtidius.
KEarnæus Barnabas.
Kienj Oneſimus.
LAbata Franciſcus.
Lambinus Dionyſius.
Lamelottus Ioan. Paulus.
Lamerman Guilielmus.
Lancilottus Cornelius.
Lancilottus Henricus.
Langius Carolus.
Lanovius Franciſcus.
Lanſpergius Ioan. Iuſtus.
Lantmetrius Laurentius.
Landt-Heere Guilielmus.
Laſcaris Ioannes.
Laſcus Albertus.
Latinius Latinus.
Latinus Ioannes.
Latomus Bartholomæus.
Latomus Iacob.
Latomus Ioan.
Latomus Iunior Iacob.
Latomus Senior Iacob.
Laudinus Chriſtophorus.

Digitized by Google

Launoius Matthæus,
Lavorius Julius.
Lauredanus Leonardus,
Lauretus Hieronymus,
Laymannus Paulus,
Laymus Iacob.
Lazardus Ioan.
Lazius Wolfgangus,
Ledeſma Iacob.
Ledeſma Mart.
Leens Eduardus.
Legionenſis Aloyſius,
Legionenſis Lud.
Leinatius Stephan,
Lellius Camillus,
Lellus Aloyſius,
Lemmius Lævinus,
Lentus Joſephus.
Le Paige Ioan,
Lepus Stunica Didacus,
L'ermite Martinus,
Leſſius Leonardus,
Lethmatius Hermannus,
Leyva Didacus Covarruvias,
Licienſis Robertus,
Lilius Aloyſius,
Lilius Guil.
Lindanus Guil.
Lintrenſis Barth. Petrus,
Lippellous Zacharias,
Lipomanus Aloyſius,
Lipſius Iuſtus,
Lipſius Martinus,
Livineius Ioan.
Lizetius Petrus,
Loaiſa Garcias,
Locrius Ferreolus,
Loiola Ignatius,
Lombardus Franciſc.
Longolius Chriſtoph,
Lopez Didacus,
Lopez Gregor.
Lopezius de Caſtaveda Ferd,
Lorichius Gerard.
Lorichius Iudocus,
Lorinus Ioannes,
Loriot Franciſcus.
Loſcus Auguſtinus,
Lucienius Stanislaus,
Lucas Franciſcus,
Lucheſus Franciſcus,
Ludovicus Petrus,
De Lugo Franciſcus,
Lugus Ioannes,
De Lugo Joannes,
Luſcinius Othomarus,
Luſitanus Henricus,
Luczius Reinardus,
Luxemburgius Bernardus,
Lyræus Hadrianus,
MAcer Gaſpar,
Macrinus Salmonius,
Macropedius Greg.
Madridius Chriſtoph,
Maffæus Ioan. Petrus,
Magalianus Coſmas,
Magnus Hieronymus,
Magnus Ioannes.
Maillardus Nicolaus,
Maillardus Oliverius,
Mailleus Simon,
Mainus Iaſon,
Maiolus Simon,
Maire Joannes,
Malacrida Martius,
Maldonatus Burgenſis Ioan,
Maldonatus Soc. Ieſu Ioan.
Malmesburienſis Guilielmus,
Malonus Petrus,
Manderſtonus Guilielmus,
Mandoſius Qvintilianus,
Manerbius Alexander,
Manſius Marcellus,
Mantelius Ioannes,
Mantiza Franciſcus,
Mantua Marcus,
Manutius Aldus,
Manutius Paulus,
Maraſca Chriſtophorus,
Marhtius Ludovicus,
Marcellus Chriſtophorus,
Marcheſinus Ægidius,
Maria Angelus,
Maria Gabriel,
Maria Tauruſius Franciſcus,
Mariana Ioan.
Marinarus Anthonius,
Marinæus Lucius,
Marinus Marcus,
Marius Adrianus,
Marius Leonardus,
Marlianus Aloyſius,
Marlianus Ambroſius,
Marnavitius Ioan. Tomcus,
Maroqvinus Andreas,
Marqvez Ioan.
Marſhallus Ioan.
Martellus Brachius,
Martinellus Floramantes,
Marulus Marcus,
Maſcardus Auguſtinus,
Maſcalus Ioan. Baptiſta,
Maſius Andreas.
Maſius Theodorus,
Maſſuccius Thomas,
Matamorus Alfonſus,
Matamorus Alfonſus Garcias,
Matthiſius Gerardus,
Monrolicus Franciſc.
Medices Sebaſt.
Medices Sixtus,
Megallius Marcellus,
Meierus Iacob.
Meizatus Iacob.
Melaneſius Blaſius,
Mendoza Didacus,
Mendoza Franciſc.
Meneſius Alexius,
Menochius Ioan. Steph,
Menſiagus Ioan,
Mercatus Iaco.
Mercerius Ioan,
Mercerus Guilielmus,
Mercurianus Everardus,
Mercurius Ioannes,
Mercutus Petrus,
Merius Vincentius,
Merlinus Iacob.
Mermannus Arnoldus,
Metezellus Paulus,
Mexia Petrus.
Meyerus Antonius,
Michael Ioan,
Michael Petrus,
Micon Joannes,
Middelburgius Iacob. Ant,
Middelburgius Paulus,
Middendorpius Iacobus,
Midocius Ioan,
Miletus Vitus,
Mingnarda Felicianus,
Miſeus Chriſtophorus,
Mocqvetius Ioan,
Moens Adrianus,
Molina Antonius,
Molina Ludovicus,
Molinettus Ioan,
Monachus Grimaldus,
Moncæus Philippus,
Moncurtius Ægidius,
Moneta Ioan. Petrus,
Monilianus Clemens,
Monilius Iacobus,
Monlucius Blaſius & Ioan,
Monopolitanus Hieronymus,
Montalbanus Ioannes Baps,
Montanus Philippus,
Montmorentius Nicol,
Morales Petrus,
Moralis Ambroſius,
Morbecius Adrianus,
Morellius Guilielmus,
Moreſchinius Auguſtinus,
Moringus Gerardus,
Morinus Ioanes,
Moronus Ioan. Card,
Morus Thomas,
Movelius Joannes,
Munocius ſeu Munozio Mich,
Muretus Marcus Ant,
Murmellius Ioan,
Murtula Gaſpar,
Muſius Cornelius,
Muſſus Cornelins,
Myddelton Carolus,
NAchera Emanuel,
Naclantus Iacob,
Naldius Antonius,
Nannius Petrus,
Natalis Hieronymus,
Nauſea Fredericus,
Natta Marcus Antonius,
Nebriſſenſis Ælius Antonius,
Nepos Bonaventura,
Neviavus Marcus,
Nicius Ianus,
Nicolaus Franciſc,

Digitized by Google

Nidanus Ioan. Piſtorius.
Niger Hieron.
Nigronus Julius.
Nigrus Philippus.
Niphus Auguſtinus.
Niſæus Nicolaus.
Niſſenus Didacus.
Nobilius Flamin.
Noguera Jacob.
Nonius Ferd.
Novarinus Aloyſius.
Nunius Gregorius.
Nunius Ioan.
Nunnenſius Pet. Ioan.
OBicinus Thomas.
Ocampius Florianus.
Octavus Angl Rex Henr.
Odeſpun Ludovicus.
Offæus Paulus.
Olavius Martinus.
Oleaſter Hieron.
Olivarius Ioan.
Olivarius Seraphinus.
Omphalius Iacobus.
Oonſelius Guilielmus.
Opmerus Petrus.
Oranus Ioan.
Orantus Franciſcus.
Orichonius Stanislaus.
Orozco Alfonſus.
Orlandinus Nicol.
Oronſulpæus Michael.
Ortelius Abrahamus.
Ortiſius Franciſcus.
Orizius Blaſius.
Oſorius Ioan.
Offatus Arnoldus.
Offenenſis Franciſcus.
Oſorius Hieronymus.
Oſtienſis Ioan. Baptiſta.
PAccius Antonius.
Pacæus Richardus.
Pagninus Sanctes.
Pailletus Natalis.
Palacius Paulus.
Palancus Ioannes.
Palæotus Alfonſus.
Paleotus Gab.
Pallavicinus Fabricius.
Palma Fonteius Coſmas.
Palmus Benedictus.
Paltzius Ioannes.
Paludanus Ioan.
Paludanus Michael.
Pamelius Iacob.
Pantagatus Octavianus.
Pantinus Petrus.
Panuinius Onuphrius.
Papa Pius III.
Paris Stephanus.
Pariſius Petrus Paulus.
Parvus Guilielmus.
Paruta Paulus.
Paſchalius Valentinus.
Paſqvaligus Zacharias.
Patavinus Chriſtophorus.
Patricius Franciſcus.
Paulanus Franciſc.
Pauli Aldus.
Pauli Matthias.
Paulinus Ioan.
Paulinus Stephanus.
Paulus Hieronymus.
Pavonus Franciſc.
Pecqvius Petrus.
Peffercornus Ioannes.
Pelegromius Simon.
Peleterius Ioannes.
Pellicerius Nicol.
Peltanus Theodorus Ant.
Pelugus Iulius.
Peraldus Guilielmus.
Peregrinus Alexander.
Peregrinus Petrus Vallius.
Perionius Joachimus.
Perlinus Ioannes.
Perottus Torqvatus.
Perpinianus Pet. Ioan.
Peronus Iacobus.
Peruſinus Tadæus.
Petilius Marcus Antonius.
Petra-ſancta Silveſter.
Petrinii Petrus.
Petrus Cuverus.
Philaretus Gilbertus.
Piaſecius Paulus.
Pichius Steph. Vinandus.
Picolominæus Franciſcus.
Picolus Albertus.
Picus Ioan.
Pierius Ioan.
Pierſſenæus Ipren. Heremias.
Pighius Albertus.
Pighius Ioan. Bapt.
Pimenta Emanuel.
Pinarius Gundiſalvus.
Pinatus Abbanus.
Pintus Iacobus.
Pipinus Guilielmus.
Pirezius Didacus.
Piſanus Alfonſus.
Piſanus Reinerus.
Piſaurienſis Eugenius.
Piſtor Ioan.
Pitheus Ioan.
Pithius Joan.
Placentinus Vincentius.
Placentinus.
Platus Hieronymus.
Plovæus Nicolaus.
Polygranus Franciſcus.
Politus Lancelotus.
Paludanus Arnoldus.
Paludanus Henricus.
Polus Reginaldus.
Pontanus Franciſcus.
Pontanus Iacobus.
Pontanus Ludovicus.
Pontanus Roverus.
Pontius Baſilius.
Porteſius Ioannes.
Portius Simon.
Poſhavienſis Petrus.
Poſſevinus Antonius.
Poteanus Ioan.
Pradus Hieronymus.
Pratanus Richardus.
Pratenſis Felix.
Prateolus Gabriel.
Premislienſis Valentinus Ep.
Priſſianenſis Iulius.
Prunæus Jacob. Billius.
Puduanus Bollinus.
Pulcher Amicus Thomas.
Puteanus Erycius.
Puteanus Franciſcus.
Puteanus Ioannes.
Putherbeus Gabriel.
Pyrrhus Ianus.
QVærengus Antonius.
Querſamerus Gaſpar.
Qvinqvarboreus Ioannes.
Qvintanaduenas Antonius.
Qvintinus Ioannes.
RActius Silvanus.
Raderus Matthæus.
Radinus Thomas.
Raggazonus Hieron.
Reinaldus Alexander.
Rainaudus Theophilus.
Ramirez de Prado Laurent.
Ramus Petrus.
Raphelengius Franciſcus.
Ravennas Petrus.
Raveſtenius Iudocus.
Raynaldus Odoricus.
Rebellus Ferdinandus.
Rebuffus Petrus.
Recupitus Julius Cæſar.
Redoanus Guilielmus.
Reginaldus Valerius.
Regius Henricus.
Regius Vincentius.
Remigius Nicolaus.
Ræmundus Florimundus.
Reſcius Rutgerus.
Reſendius Andreas.
Reverius Franciſcus.
Rhodiginus Ricobonus.
Rhodinus Neophytus.
Ribadeneira Pet.
Ribera Franciſcus.
Ricardus Ægidius.
Riccardius Nicolaus.
Riccardius Vincentius.
Riccius Joan.
Richardotus Franciſcus.
Richardus Petrus.
Richeomus Ludovicus.
Richerius Chriſtophorus.
Rigaltius Nicolaus.
Rioche Ioan.
Riſius Sergius.
Riverius Polycarpus.
Rivierus Ludovicus.
Rivius Ioan.
Rivius Petrus.
De los Rios Bartholomæus.

Rod

Digitized by Google

Roa Avila Ioan.
Roa Martinus.
Roberti Ioan.
Rocca Angelus.
Rodriguez Alfonſus.
Roeſtius Petrus.
Roias Martinus.
Romanus Adrianus.
Romanus Emanuel.
Romanus Hieronymus.
Romanus Ioan. Baptiſta.
Romæus Franciſcus.
Roſcius Julius.
Roſellus Ioan. Baptiſta.
Roſemundus Godeſcalcus.
Roſſetus Petrus.
Roſſius Bonon. Damianus.
Roſweydus Heribertus.
Rotellus Melchior.
Rotmarus Valentinus.
Rottendorffius Bernardus.
Roverius Petrus.
Rovillus Guilielmus.
Rua Petrus.
Rubeus Hieronymus.
Rubeus Theodorus.
Ruæus Franciſcus.
Ruſæus Arnulphus.
Ruteus Antonius.
Ruthardus Gaſpar.
Ruzola Dominicus.
Ryckius Gandavenſis Iuſtus.
Rythovius Martinus.
SAavedra Didacus.
Sa Emanuel.
Sadoletus Jacob.
Sagarro Angelus.
Sagerius Cardinal.
Saleſius Franciſcus.
Salianus Iacobus.
Salinus Bernardinus.
Salmeron Alfonſus.
Salon Michael.
Salonus Michael Thomas.
Salvaticus Porchetus.
Salutienſis Zacharias.
Salutius Bartholomæus.
Samphilus Joſephus.
Sanazarius Iacob.
Sanches Gaſpar.
Sanches Thomas.
Sanctarellus Antonius.
Sancteſius Claudius.
Sanctius Gaſpar.
Sanctius Leo.
Sanctotiſius Chriſtophorus.
Sanderus Antonius.
Sanderus Nicolaus.
Sandius Eduardus.
Sandovallius Bernardinus.
Sanctacrucius Proſper.
Saphorius Arnoldus.
Scardeonius Bernard.
Sarmientus Franciſc.
Saſboldus Adamus.
Satzgerus Gaſpar.
Savanarola Hieronymus.
Savellus Chryſoſtomus.
Sauſſaius Andreas.
Sayerus Gregorius.
Scacchus Fortunatus.
Scalabonius Laurent.
Scaliger Julius Cæſar.
Scencqvius Franciſc.
Scepperus Cornel.
Scepperus Jacobus.
Schenckelius Lambert.
Schierwodus Robert.
Schottus Andreas.
Schultetus Alexand.
Schukingius Cornelius.
Scialach Victorius.
Scipio Marcus Antonius.
Scorbergius Nicolaus.
Scortia Ioan. Bapt.
Scribanius Carolus.
Scriptor Paulus.
Schulkenius Adolphus.
Scarga Petrus.
Secundus Ioan.
Sedulius Henricus.
Segers Iacobus.
Seſſelius Claudius.
Senenſis Adeodatus.
Senenſis Bartholomæus.
Senenſis Sixtus.
Seripandus Hieronymus.
Serranus Petrus.
Serranus Conſtantius.
Severanus Ioan.
Sfondratus Franciſcus.
Sgambatus Scipio.
Siccus Anacletus.
Sichenius Euſtachius.
Siculus Rochus Pirrus.
Siliceus Ioan.
Silveſtrius Franciſcus.
De Silva Didacus.
Silvius Franciſcus.
Silvius Michael.
Simancas Iacobus.
Simoneta Bonifacius.
Simonius Petrus.
Sirenius Julius.
Sirletus Guilielmus.
Sirmondus Iacobus.
Slotanus Ioannes.
Smiglerius Martinus.
Smiſing Theodorus.
Smithæus Richardus.
Snoius Reinerus.
Soarez Ioannes.
Socolovius Staniſlaus.
Solimanus Julius.
Sonnius Franciſcus.
Sopranius Ioan. Hieron.
Sorius Balthaſar.
Soſſetus Proſper.
Soteallus Ioannes.
Sotus Dominicus.
Sotus Petrus.
Sonrezius Ioannes.
Souromanus Georgius.
Spadius Ioan. Baptiſta.
Spitholdius Egbertus.
Spoelbergius Guilielmus.
Spondanus Henricus.
Stanihurtius Richardus.
Stapert Cyprianus.
Staphylus Fredericus.
Stapletonus Thomas.
Statius Achilles.
Stefanus Joſephus.
Stella Didacus.
Stella Eraſmus.
Stella Ioan. Baptiſta.
Stella Io. Chriſtoph. Calvetus.
Stella Ioan.
Stellartius Proſper.
Stengelius Georgius.
Steuchus Auguſtinus.
Strada Famianus.
Strada Franciſcus.
Straſelius Ioan.
Strazzia Laurentius.
Strozius Ioannes.
Stuchius Guilielmus.
Suareſius Ioſephus Maria.
Svarez Cyprianus.
Svarez Franciſcus.
Subertus Petrus.
Sueconius Cornelius.
Suertius Robertus.
Superantius Lazarus.
Surita Hieronymus.
Surius Laurentius.
Surius Ioan.
Juſtellus Chriſtophorus.
Sutor Petrus.
TAbares Antonius.
Tabienſis Ioan.
Tannerus Adamus.
Tapperus Ruardus.
Tarapha Franciſcus.
Tarchagniota Ioan.
Taſſelon Ioan.
Tetzelius Ioannes.
Terrenlinus Hieronymus.
Tevius Iacobus.
Thadæus Dermicius.
Thamerus Theobaldus.
Theodoretus Ioan. Arcerius.
Theodorici Ioannes.
Thineus Cajetanus.
Thiræus Hermannus.
Thomæus Michael.
Thuanus Auguſtus.
Tilius Ioannes.
Tilmandus Godeſcalcus.
Tiraboſcus Lucretius.
Tiræus Petrus.
Tirius Iacobus.
Titelmannus Franciſcus.
Toletanus Petrus Georgius.
Toletanus Alvarus Gometius.
Toletus Franciſcus.
Tollenarius Ioan.
Tonſtallus Gutbertus.

Digitized by Google

Topiarius Ægidius.
Torrenſis Hieronymus.
Torrentius Levinus.
Torreſius Bartholomæus.
Tortora Homerus.
Trauerſius Ioannes.
Tribaldus Ludovicus.
Triſſinius Gaſpar.
Trithemius Ioannes.
Tritonius Ruggerius.
Trivultius Auguſtinus.
Truchſelius Otho.
Turſellinus Horatius.
Turrianus Franciſcus.
Turnebus Adrianus.
Turnerus Robertus.
Turonius Franciſcus.
Turturetus Vincentius.
Tuſanus Iacobus.
Tuſchus Dominicus.
VAlderama Petrus.
Valerius Auguſtinus.
Valerius Cornelius.
Valero Ioannes.
Valperga Bartholomæus.
Valtrinus Ioan. Ant.
VanderSterre Ioan. Chryſoſt.
Vantius Angelus.
Varanius Valeranus.
Varentius Lanus.
Varrerius Gaſpar.
Vaſarius Georgius.
Vaſconcellius Antonius.
Vaſæus Ioannes.
Vaſques Gabriel.
Vatablus Franciſcus.
Vbaldinus Alexander.
Veccus Ioannes.
Vecerius Conrad.
Vega Petrus.
Veldius Iacobus.
Velmontius Ioannes Maria.
Venturius Elizæus.
Veracrutius Alfonſ. Guter.
Verdugus Martinus.
Verepæus Simon.
Verg[illegible] [F]ranciſcus.
Verg[illegible] Ioann.
Veriſ[illegible] [I]oannes.
Vertenius Hieronymus.
Veronius Franciſcus.
Verratus Ioan. Maria.
Veruelius Alfonſus.
Veſalienſis Arnoldus.
Vghellus Ferdinandus.
Vgolinus Bartholomæus.
Vgolinus Vincentius.
Vicedominus Franciſcus.
Victorellus Andreas.
Victorinus Marianus.
Vicus Henricus.
Vida Marcus Hieronymus.
Viegas Blaſius.
Vielmus Hieronymus.
Viexmontius Claudius.
Vigerius Marcus.
Vigor Simon.
Viguerius Ioannes.
Viletanus Ludov. Ioan.
Villagagnonus Nicolaus.
Villaſpandus Ioan. Baptiſta.
Villa Vincentius Laurent.
Villegas Martinus Bernard.
Villetanus Ioannes.
Vimpina Conrardus.
Vipera Mercurius.
Viringus Ioan. Valerius.
Vita Franciſcus.
Vitellinus Bonifacius.
Viterbienſis Ægidius.
Vivaldus Ioan. Ludovicus.
Vivecus Iacobus.
Vivianus Julianus.
Vius Cajetanus Thomas.
Voellus Ioannes.
Vorburgius Ph. Ioan.
Voſſius Gerardus.
Vranius Henricus.
Vredius Orivarius.
Vrſellius Laurentius.
Vrſinus Fulvius.
Vrſtiſius Chriſtianus.
Vulpes Antonius.
WAcfeldus Robertus.
Wacopius Robert.
Waddingus Lucas.
Wameſius Joannes.
Waſenburgius Richardus.
Waſtelius Petr.
Wemmerius Iacobus.
Wendelinus Godefridus.
Werlinus Balth.
Weyms Stephanus.
Wicelius Georg.
Widmanſtadius Ioan. Alb.
Wiggerus Ioannes.
Willerus Georg.
Willotius Henricus.
Windec. Ioan. Paulus.
Wionus Arnoldus.
Wichauæus Corn.
Wolffius Hieron.
Wenius Ioannes Bapt.
Woverius Ioannes.
XAverius Franc.
Xaverius Hieronymus.
Ximenius Franc.
Ximenius Hieronymus.
Ximenius Petrus.
Xodar Franciſcus.
ZAmora Franciſcus.
Zamoſcius Ioannes.
Zanchius Baſilius.
Zapata Ioannes.
Zecchius Lælius.
Zegrus Tacitus Nicolaus.
Zenocarus Guilielmus.
Ziglerus Jacobus.
Zilius Otho.
Zoeſius Henricus.
Zuallart Joan.
Zuchius Barth.
Zuccolius Vitalis.
Zuichemus Viglius.
Zypæus Franciſcus.
Zypæus Henricus.

FINIS.

Digitized by Google

Ph, 0605

Digitized by Google

Digitized by Google